UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Baldi Pervsini Commentariorvm In Pandectas Tomvs ...

In Digestvm Vetvs

Baldus

Lvgdvni, M.D.LVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-95938

Visual Library

Th. 971 a.

BALDI PERVSINI

TOMVS SECVNDVS IN DIGESTVM VETVS.

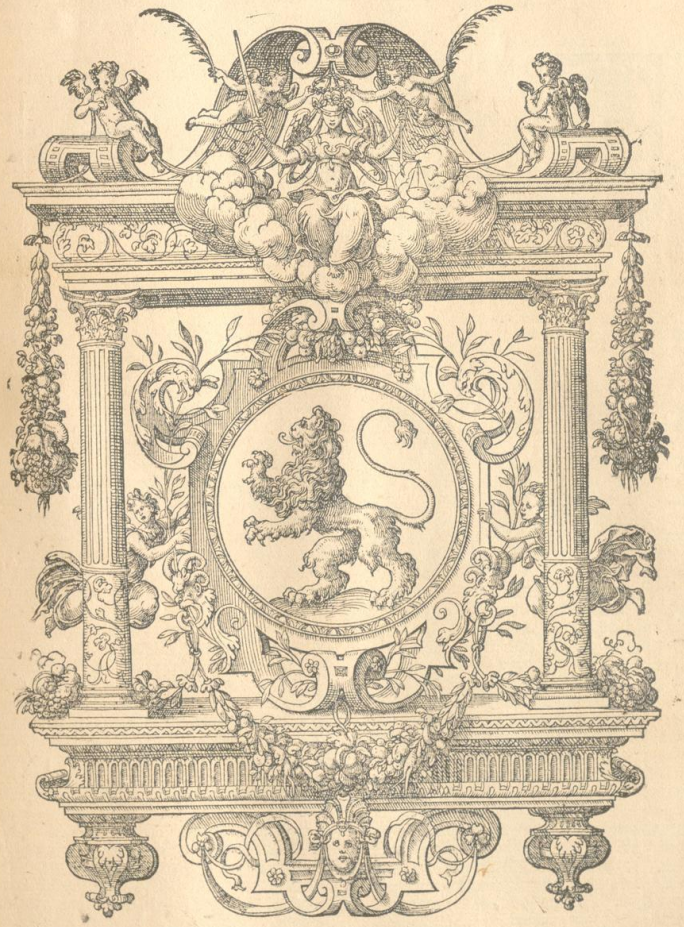

LVGDVNI,

M. D. LVIII.

Ad lectorem.

COMMONEFACTOS Vos interea velimus, iuris Candidati, quotquot extant hoc leonis Iustitiæ vindici subiecti recentissimo insigni perornata exemplaria ex omnium vetustissimis repræsentata, expressáve emendatiùs, quàm nunquam anteà in publicum prodire. Interim boni consulite.

¶ Incipit Lectura domini Baldi de Perusio, super Secunda parte Digesti veteris.

¶ De rebus creditis,ꝛ si certum petatur. Rubrica.

TRes ptes habet nostra Rubrica. Prima tractat de rebus habito respectu ad contractus in gn̄ali. Secūda tractat de rebus ꝑut cadunt in cōtractu mutui. Tertia tractat de quadaȝ actione generali que dꝛ certi condictio. partes patent. ¶ Uel sic. Prima tractat de rebus ꝑut cadunt in obligationibus,ꝛ loquor in genere. Secunda tractat spāliter de mutui pstatione. Tertia tractat de certi ꝯdictione gn̄aliter. Et ſm hanc diuisionē prima pars respicit res. secūda ꝛ tertia respiciūt actiones. sed prima diuisio verior vr̄: qꝛ,si certū petatur,non est nomen actionis, sed ponitur pro re mutuata,ꝛ sic non est vulgaris formula,sed rei nomē. ¶ Et circa istam rubricā est opus inquirere,quatuor. Primo cōtinuationem ad precedentia. Secūdo expositioneȝ rubrice. Tertio rationē ordinis. Quarto rationē sermōis assumpti assignās. Ordo,est incipere a genere,ꝛ descēdere in species. Rō sermonis, est natura verborum.i.virtus attributa dictioni ab intellectu ad propositum mentis significādū: qꝛ verba debent esse appropriata menti significatiue,vel generali vsui.vt.ſ. de supel.leg.l.Labeo.§.idem tubero.ſ.de leg.iij.l.librorū.§. quod tamen Cassius.ꝛ.ff.de verb.signi.l.tugurij.ꝛ.l. vt Alphenus. alias non creditur nisi intrinseca probatio afferatur,vt nota. C.de vsufruc.l.cū antiquitas.in fi.vel iuris psumptio coaptet̄: vt.ſ.eod.l.si tibi, in verbis enim quatuor consideranda sunt.s. natura,quando certa ꝛ precisa est vocabuli significatio, vt.ff. de verborum obligationi.l.quicquid astringende. Aptitudo, quando enim verbum vel nomen est equiuocuȝ,aptior interpretatio facienda est,vt.ff.de verb.obli.l.quoties. nisi sit ambigua. Cōsuetudo,vt de supel.lega.l.j.in fi.ꝛ vsus,qui coaptetur nature seu figure dictionis, adeo ꝙ quedā nomina immutabilia sunt,vt.ff. de leg.j.l.iiij. similia verba ponūtur in rebus, q̄ dicta sunt in verbis.vt no.in gl.l.ij.in verb.in creditum.ſ.e.

¶ Continuatur ergo rubrica ad precedētia in hunc modum. Dictum est supra de actionibus realibus, ꝛ de mixtis, ꝛ de psonalibꝰ in rē scriptis, que imitant̄ naturā realiū, sequebatur videre de meris personalibus. Constat aūt ꝙ personales nascuntur ex cōtractibus: naȝ hec est prima species vn̄ nascunt̄: vt instit.de obli.§.sequēs. ꝛ iō dt hic primo de rebus creditis, que verba supponuntur gn̄aliter pro omni ꝯctu,vt.ſ.e.l.j.ꝛ qꝛ cōtractus quatuor modis fiunt.s.re, verbis, lr̄is, ꝛ cōsensu:vt insti.de obli.§.fi.dicendū est ergo de cōtractu qui cōtrahit̄ re, ꝙ fit dupliciter,vel cū translatione dominij.ꝛ sic habemꝰ mutuum:vel sine translatione dominij : ꝛ hoc fit quadrupliciter. Primo cū trāslatione detētionis,ꝛ vsus:ꝛ sic habemus commodatum. Secūdo cū trāslatione detentionis,ꝛ nō vsus:ꝛ sic habemus depositū. Tertio cū translatione vere possessionis: ꝛ sic habemus pignus,vt insti.quib.mo.re cōtrab.obli.§.iteȝ is.ꝛ.§.preterea.ꝛ.§.creditor. Quarto fit cū translatione possessionis ꝛ vsus,vt in pcario,qđ distat a cōmodato in possessiōe, vt.ff.de preca.l.ꝛ hȝ.§.eū qui. Itē in qualitate vsus:qꝛ in commodato vsus dȝ esse p̄firus ꝛ declaratus : in pcario incertus ꝛ arbitrarius,vt not.ff.de preca.l.j.ꝛ.ff.de do.l.Lucius.ꝛ not.C. cōmo.l.ij.ꝛ per Iac.de arc.in.l.ij.ſ.e. sed qꝛ cōtractus qui contrahit̄ re,cū trāslatione dn̄ij est dignior ꝛ efficacie potioris,iō subijcit̄ secūda pars rubrice.s.si certū.i.si mutuū peta. nā sup specificatis non vr̄ datū arbitriū:sed sup incertis,vt.l.j.§. expilatores.de effra.ꝛ expi. Et qꝛ actio est ius intētandi ꝯctum ꝛ obligationē in iudicio ad debitū cōsequēdū,vt insti. de act.in prin.ꝛ opȝ scire q̄ actio cōpetat ꝑ quolibet debito,vbi certum debet̄,tā ex alio ꝯctu,q̄ ex mutuo.iō ponitur hic ꝛ de certi cōdictione,q̄ est actio gn̄alis q̄ adaptat̄ ad quālibet suā specieȝ. Et dicto de cā.i.de cōtractibus,cōuenicter dt de causato.i.de actionibus,nā esse incipit semp a cā.sed cognitio siue notitia intellectualis qn̄q; incipit a cā qn̄q; incipit ab effectu: nam p causam cognoscimus effectū,ꝛ dꝛ notitia a priori ꝛ p effectum cognoscimus cām,ꝛ dꝛ notitia a posteriori,vt.ſ.de reg.iur.l.effectus.hic aūt a causis īcipit iuriscō.in ordine partiū rubrice. Exponit̄ aūt rubrica de rebꝰ credi.i.de omni ꝯctu. si cert.pet. i.de mutuo ꝛ de certi ꝯdictione.i.de actione psonali q̄ ꝑponit̄ ad certū.vt inst.de act.§.appellamꝰ. Itē exponit̄ petat̄.i.repetat̄.qꝛ repetitio ē actꝰ retro ꝯrius:ꝑpterea nō actꝰ p̄mus, sed actꝰ scđs.sicut repetitio īdebiti:respectu ergo generis repetitio est. Itē ēt in mutuo ciuili,ē repetitio quo ad fictionē,lȝ sit petitio quo ad veritatē,qꝛ nō interuenit retro res:lȝ internenisse fingat̄: sȝ in naturali mutuo respectu generis ꝛ q̄litatis repetitio est:qꝛ idē repetit̄ in genere ꝛ in q̄litate: respectu aūt substantie seu speciei,qꝛ non idē repetit̄,petitio est, qꝛ alia res est sic.ſ.sol.ma.l.j. vbi simile verbū sine distinctiōe ꝑprie significationis ꝑfertur.ꝛ facit qđ no.ſ.de cōdi.inde.l.qđ indebitū.

¶ Glo.tāgit vlterius duo dubia, primū est vtrū sit reperire certi cōdictionē ꝑ mutuo spālē:ꝛ hoc pōt tripliciter intelligi: vno mō an cōpetat certi cōdictio spālis ꝛ gn̄alis ꝑ mutuo, an spālis tm̄,an gn̄alis tm̄:ꝛ ꝙ vtraq; sic ꝑbat̄. Pro mutuo certi ꝯdictio gn̄alis cōpetit vt.ſ.e.l.certi ꝯdictio.§.qm̄. Itē certi cōdic.spālis ex mutuo,vt īsti.q.mo.re.cōtrab.obl.in fi.p̄nc.ergo cōpetit vtraq;:ꝙ sit sola certi ꝯdictio spālis,sic probat̄:qꝛ species eximit̄ ex genere,nec refert̄ gn̄alis prouisio ad ea q̄ singularē ꝑuisionē habēt,siue vtraq; ꝑuisio sit legalis,siue hoīs, siue vna legalis,ꝛ altera ꝯuentionalis,vt.ſ.de ali. ꝛ ciba.leg.l. alimēta.§.Basilice.ꝛ.l.stichus nutricis.ꝛ.ff.de v̄.oblig.l.doli clausula.ꝛ.l.stipulationes nō diui. ꝛ de vulg.ꝛ pu.l. cohercdi. §.qui patrē.C.de ꝑcu.l.maritus.ꝛ.C.de pac.con.l.fi.si ergo cōpetit spālis,ergo nō gn̄alis,lȝ sit secus in alijs ꝯtractibꝰ. Et ꝙ sit sola certi ꝯdictio gn̄alis probat̄ sic. Si cōpeteret vtraq; essent due actiones eiusdem generis ꝛ forme,ꝛ altera esset frustra:sed nullū agēs rōnabile agit frustra:ergo nec lex,q̄ est artifex rōnabilissimus.de ꝑcur.l.nō cogēdū.§.Sabinꝰ.ꝛ.l.sicut §.ea obligatio.ꝛ.ſ.loc.l.ij. Itē ēt si sumat originē in psonis diuersorum,lex vult eas saltē quo ad intētionē,vt.ſ. de ac.emp. l.nō est nouum. Itē ex vna ꝛ eadē radice accepta solū quo ad vnā considerationē,vel sub vna cōsideratione, nō dȝ nasci nisi vna actio,ar.ſ.de noua.l.si ita.sȝ sub diuersis cōsiderationibꝰ possent nasci plures,ar.ff.de tute.ꝛ ratio.distra.l.j.§.in tutela. Itē nō habemus ponere pluralitatē vbi nō opȝ: qꝛ frustra fit ꝑ plura qđ pōt fieri ꝑ pauciora.vt.ff.de cōdi.inde.l.dn̄s testō. Itē genus non transit in speciē, nisi generi addat̄ differētia, vt.ff.de iust.ꝛ iur.l.ius ciuile.ꝛ dȝ pro lege seruari, sȝ adiectio mutui nō importat differentiā,sed rē demōstrat q̄ petit̄:ergo non causat speciē,seu spālē actionē. Itē idē videmus in ciuili mutuo,vt insti.de ver.ob.§.j.ꝛ qđ sola gn̄alis oriatur,no.in.l. certi ꝯdictio.in.ij.glo. Itē vbi est vna cā ibi est vna obligatio: ergo ꝛ actio erit vna,nec erunt plures agēdi forme,cum nō sit nisi vnus titulus ꝯctus vt in simili no. Dyn. de publica.l.j.§. dixerit aliq̄s. Et cōfirmat̄ qꝛ modus intētandi actiones in iudicio dat cognoscere differētiā ipsaꝝ:nā ex difformitate medij ꝛ ꝯclusiōis apparet diuersitas actiōis,vt dicūt doct.ī.l.edita. C.de edē.qꝛ cōclusio libelli attēdi dȝ,vt no. Dy.in.c.nullꝰ pluribus,circa mediū.ꝛ Cy.C.de fal.l.nec exēplū.ꝛ vbi est eadem cōclusio,ibi est idē libellus:qꝛ cōclusio est exitus ꝛ determinatio totius orationis, vt ait Tullius: ergo modꝰ intētādi si sit vnicꝰ tm̄ ꝛ vniformis,ergo vnica est actio. Iteȝ nō differūt in origine qꝛ p̄cise oriunt̄ ex eodē facto seu fonte,siue attēdas p̄ncipium,qđ ēt remotuȝ dꝛ,siue cām:quo noīe simpl'r ꝛ absolute ꝑlato ꝑprie īmediata cā cōtinet̄,vt no.ff.rer.amot.l.si militi. nec differūt petitiōe,qꝛ eadē est vulgaris formula ꝛ facti ꝛ iuris narratio,nec differūt exactiōe.i.effectu, ergo nec differūt in cā materiali:qꝛ re,ꝯhitur vtrobiq;:nec formali,qꝛ p̄cise eadeȝ est forma obligatiōis,ergo ꝛ actiōis:nec finali,qꝛ idē finis idē exitus cōtrouersie.ergo nō sunt specie dr̄ia,nec dr̄ia gn̄e ꝛ specie, Quoddā ē alterū genꝰ diuersitatis,vt inst.de iur.na.§. plebs.ꝛ.ſ.e.l.ij.§.creditū. Itē nulla vtilitas ē,qn̄ noīa multiplicamus. Itē cōpetit certi ꝯdictio gn̄alis,ergo sub vna ꝛ eadeȝ rōne nō cōpetit spālis,vt.d.l.j.ꝛ.l.sanctio legū.ſ.de penis.hāc opi.tȝ Iac.bu.ꝛ Cy.C.e.ī ru.ꝛ lȝ ī mutuo sint q̄dā spālia,qꝛ respicit quasdā fictiōes,vt.ſ.e.l.singularia. tn̄ h̄ supposito cōpetit certi ꝯdictio ꝑ mutuo, nō ex mutuo spāli,noīe cōdifferēti. de hac dr̄ia,si est,ꝛ pp qd est,ꝛ quā vtilitatē habēt, videre opȝ gl.hic.ꝛ.ſ.e.l.certi cōdictio.in p̄n.ꝑ mutuo nō ex mutuo spāli noīe ꝯdifferēti,vt.s.dixi sȝ videre opȝ gl.p̄dictas. q̄ dicunt alterā,genꝰ,alterā,speciē eē:nā ꝛ ipse ꝯctꝰ mutui hȝ naturaȝ sui gn̄is inquātū ē creditū, vt.ſ.e.l.ij.§.j. ꝛ hȝ naturā specificā inquātū mutuū,q̄ differūt vt genꝰ ꝛ spēs:sȝ pp qd differūt,ꝛ qd sit vtilitatis hoc tacēt.qdā dn̄t ꝙ ꝯctus mutui,sicut meretur spāle nomē,ita meret̄ spālē actionē:qꝛ in ꝯctibꝰ noīatis actio correspondet nomini,vt no.de ac.ꝛ ob.l.ꝯsensus.ꝑ Dy.in arbore, ꝛ tūc vtilitas est qꝛ expedit habere plures vias ꝛ plures actiōes.vt.l.j.C. cōia de leg.ꝛ diuerso mō ꝯcludit̄ in certi cōdictiōe spāli vbi est mediū,qꝛ mutuaui:ꝛ diuerso ī certi ꝯdictiōe semp gn̄ali,vbi mediū erit:ꝛ qꝛ certū debes,iō peto ꝛc.ꝛ ꝑ hoc qꝛ actio de mutuo orit̄ ex illa ꝑte edicti si certū.i. si mutuū petat̄ vt.ſ.de ꝯdi.tri.l.j.ergo orit̄ ex spāli capite ſm Ray.ꝛ Bar. sed certi cōdictio gn̄alis orit̄ ex capite gn̄ali : ꝛ sic sunt due ex vna radice materiali ꝛ ex diuersa radice cāe efficiētis. nec his obstat.ff.de ac.ꝛ ob.l.ex maleficijs.§.is quoq;.qꝛ lȝ ibi dicat de gn̄ali,nō tn̄ repellit spālē nec dt eā cessare. Eodē mō rn̄.ad.§.j.

seu ad principiũ.inst.de v.ob.ar.j.de institito.l.in eñ.§.taberne.
z.j.ad Velle.l.quãuis.§.si mulier.amplius si dicerẽ,et qz mu
tuaui peto:z expresso noie actiois dicerẽ,z ꝓpono certi cõdi
ctionẽ gñalem:ꝑcedit libellus,tñ qz apta.z rõnabilis est cau
sa z mẽs actoris,vt no.Inn.extra de iudi.c.examinata. tñ qz
spẽs ꝑsupponit genus,vt no.j.de leg.iij.l.si qd eorum.§.inter
emptũ.z facit qd no.j.e.l.si a furioso.z hz vnus actus in se ra
tionẽ,z ↄclusionẽ generis,z speciei,sicut in aliis cõtractibus:
vt.j.e.l.certi cõdictio.que opi.satis placet:z non cõsistit vtili
tas pluralitatis solũ,vt augeat ꝑstatio,sz ẽt ĩ hre plures vias
z plures agẽdi formulas:vt.ff.de leg.iij.l.si qs decedens. z de
bo.lib.l.si filius.nõ ob.l.doli clausula.z.l.sanctio legũ. qz eodẽ
respectu species prefert: sz diuersis respectibus cõcurrunt ge
nus,z species.vt.ff.de an.leg.l.Titia.§.qui Marco. Item.l.
sanctio legũ.loquitur quãdo inter genus,z speciem est quedã
ↄtratio:qz vnũ producit penã arbitrariã, alterũ parit non ar
bitrariã,sz precisaz:nã sup specificatis nõ vr datũ arbitriũ, sz
sup incertis,vt.l.j.§.expilatores.de effrac.z expi. sz hic gen9,
z species nõ differũt in ↄsecutiõis effectu.Itẽ posito,ꝙ.l.san
ctio legũ.intelligeret qñ vtraqꝫ pena est circa cãm:qz diuersa
q̃ est magis specificata nõ claudit sub clausula gñali:qz varia
tur effectus,sz hic nõ variat effectualis exactio,sz titul9 actio
nis tantũ, Vel solue:qz ibi loquit,qñ eadẽ lex hz caput gña
le,z spãle:hic erant diuerse leges.i.diuersi tituli. facit qd not.
Cy.C.de sepul.vio.l.q sepulchrũ.z ꝓbat.j.e.l.j.ibi, post hoc.l.
post hũc.sz certe ista expositio est ĩpropria:z iõ cũ sit idẽtitas
tituli,hec sol.nõ ꝑcedit.¶ Itẽ op.ↄ:qz rub.loquit in singula
ri certi cõdictione,sz numerus singularis nõ ↄgruit plurib9:
nec pluralis sermo ↄgruit vnitati,vt.ff. ad Trebel.l. Julius
Pheb9.sz rñdeo,ꝙ illud est verũ,qñ nomẽ ponit demonstra
tiue,seu relatiue:sz qñ ponit absolute,z nõ respectiue,nisi i re
gula,vel diffinitione,tũc sec9:vt insti.de v.ob.in pñ.z.j.de vb.
sig.l.in vsu iuris.Scdo mouet aliud dubiũ,an vba. si cer.pe.
sit nomen actionis,gl.dt,ꝙ non z bñ:qz ista actio est formata
verbis gñalibus,z hoc tenẽt oẽs,vñ melius in arbore Ioã.po
nitur vt nomẽ actionis:qz non est nomẽ iuris sz facti potius,
nec ob.j.de triti.l.j.z expone ibi illa actione vtit, si cer.pe.i.ex
illo capite,si cer.pet.¶ Ex lec.anti.¶ In gl.ru.ibi,vnã tãtũ.
Hãc tz Iac.Butr.z Cy.ꝙ ꝑ mutuo nõ dat certi ↄdictio spã
lis;sz certi ↄdictio gñalis,sicut ꝑ aliis causis,Nã cũ ista certi
ↄdictio gñalis sufficiat,frustra videretur ꝑdita certi ↄdictio
specialis,ad hoc.j.e.l.certi cõdictio.§.qñ.sed pro mutuo cõpe
tit certi cõdictio specialis,vt insti.qui.mo.re.cõtra.obli.i pñ.
z.j.e.l.certi cõdictio.in prin.z.§.si.z ꝑ Ioã.And.in arbore,z ꝑ
Azo.in sum.huius tit.in prin.do.Ray.tz gl.per.l.si a furioso.
j.e.Sed vr,ꝙ si cõpetit certi cõdictio specialis ꝑm gloss.non
cõpetit certi cõdictio gñalis ꝑ mutuo,qz species derogat ge
neri,vt.j.de v.ob.l.doli clausula.z de pen.l.sanctio legũ. Rñ
deo,nõ est verũ:qz imo remedium gñale cõcurrit,cũ remedio
spãli,vt.j.e.certi cõdi.in pñ,cũ si.Et istã partẽ teneatis,z hoc
est vtile scire in formatione libelli,qz põt formari libellus ex
pressa cã mutui,z tunc põt intẽtari certi ↄdictio spãlis. Item
põt formari libell9 sine expressione cause,vt.l.fi.C. de an.exce.
z tũc vr intẽtata certi cõdictio generalis,que ex omni cã com
petit,vt.l.certi condi.z ad hoc facit qd not.Cy.in.l.edita.C.de
edend.Hec vera in mutuo naturali,sed in ciuili,vel in mutuo
mixto dic,vt.j.e.l.ij.§.verbis quoqꝫ.Et adde qualiter formet
libellus in hac actione,qd no.in Spe.de causa pos.z proprie.
§.sequit videre de secũda pte post princ.ibi dixerũt,z male:qz
ista nomina nõ sonant in nomẽ actionis,sed in nomẽ rei,sicut
ptz ex vi sermonis. Et optima est argumentatio ex vi sermo
nis:vt ptz in.l.j.¶ In glo.petatur.i.repetat, vel dic repetitio
quo ad genus,petitio quo ad speciẽ.Vel dic petatur ꝓprie in
iure ciuili:repetatur.s.in mutuo naturali,z facit.j.de verb.sig.
verbum reddẽdi.de leg.ij.cum quidã.z de ver.obl.si diuortio.

1 ☞ Cognitio generis dz precedere ad cognitionẽ specierũ.
2 Ordo titulorum est sequendus.
3 Argumentum ab autoritate in iure est validum.
4 Nomen contractus est nomen generale.
5 Obligatus ex cã fideiussoria,an dicatur obligatus ex ↄctu.
6 Rei vendicatio, an competat pro iurisdictione vendicanda,

Bene est. Quia opz docentẽ incipere a do
ctrina ꝑncipiorũ, z a declaratio
ne eorũ, ideo iurisconsult9 tanꝙ summ9 doctor, z
interpres a gñalibus tanꝙ a ꝑncipiis exordiũ su
mens duo facit: Primo ponit exordiũ cũ tacita q̃stione. Se
cundo rñdet, z responsionẽ multipliciter probat,scda ibi.qñ.
Alii diuidũt in sex partes. Primo cõmendat tacitã q̃stionẽ.
Secũdo ponit eius solutionẽ.Tertio assignat rõnem ex mẽ
te ꝑtoris sumptã ab ordine titulorũ,z eorũ situatiõe.Quarto
ꝑ locũ ab autoritate. Quinto ꝑ locũ a gñalitate vbi,credere.
Sexto per locũ a gñalitate vbi,rei.Alii diuidũt in qnqꝫ par
tes de duab9 vltimis vnã eliciẽtes,quasi ex partib9 vnã põnẽ
componẽtes.z de hoc dicit hic sermo de rebus credi. primus
gñalis est ad multos ↄtractus ex mẽte pretoris,z interpreta
tione Celsi,z ex significatiõe verbi,credere,z vbi,rei.b.d.z fa
cit.j.de oper.lib.l.cũ duob9. Casus in terminis ita poni põt
Quesiuit iuuenis a iuriscõsulto,an appellatio de rebus credi
tis in rub.descripta ponit large vel stricte:dt iuriscõsul.ꝙ bo
nũ est hoc in primis videre.Scdo rñdet,cũ dicit ꝙ generalis
est,z large ponit. Tertio ꝓbat hoc ex mẽte ꝑtoris. qui ꝑmisit
hunc titulũ de reb9 creditis tanꝙ generalẽ,z sub se alios tra
ctatus ↄtinentẽ ceterorũ ↄctuũ.Quarto ꝓbat ꝑ locũ ab auto
ritate.Nam Celsus dicit ꝙ appellatio credẽdi gñalis est:me
rito ergo pretor sub hoc titulo de commodato et de pignore
edixit.Quinto probat sic.Credere versatur in omni ↄctu, vñ
nascitur obligatio,ergo est gñale.Sexto ꝓbat,qz nomen rei,
a est gñale[a],z ideo pretor hoc nomẽ assumpsit.b.d. ¶ Cõcluda
mus si hoc est ex mente z verbis.l.ex apta natura verborum z
interpretatione prudentũ,iaz negari non potest quin gñalis
1 sit appellatio.concordat.ff.de ver.sig.l.nois z rei.¶ †No.pri
mo ꝙ ad cognitionẽ specierũ dz precedere cognitio generis,
2 ¶ †Nota scdo ꝙ nos debemus sequi ordinẽ titulorũ.z sic no
b tat ꝙ rubrica põt allegari[b] sicut tex.ergo notitia gñis reqri
tur ad habendã diffinitiuã notitiã specierũ,z validũ est arg,
3 ex ordine titulorũ.¶ †No.tertio ꝙ validũ est ar.ab autorita
te.¶ No.quarto ꝙ genus representat in qualibet sua specie,
z etiã inest cuilibet sue speciei:sicẽm hic arguit.Genus repre
sentat in qualibet sua specie. credere representat in quolibet
ↄctu:ergo credere est genus,ꝑm Ia.Et no.ꝙ genus est illud
qd ponit in diffinitiõe speciei, sed gñalr nõ repñtat in q̃libet
spãlitate vt.l.doli clausula.z.j.de v.ob.Aliud est ergo gen9,z
aliud est gñalitas.ꝑm Ia.¶ Not.ẽt ꝙ nomẽ ↄctus, est gñale,
et facit in aut.sacra.pube.per Cy.z alios. ¶ Not.quinto z vl
timo ꝙ si partes orationis sunt gñales,z ipsa tota oratio ge
neralis erit:nã hec orõ,de reb9 creditis est cõposita ex dictio
ne creditis,q̃ est gñalis.vñ cũ cõponat sapit naturã partium
cõponẽtiũ sequit ꝙ dicta appellatio de reb9 creditis erit gña
lis:qz gen9 additũ alteri gñi, seu vna gñalitas addita alteri
gñalitati gñaliter significat. Apparet ergo ꝙ orationes co
gnoscunt ex dictionib9.Significatio vo ꝓpria oratiõis, per
diffinitionẽ vi dictionis cognoscitur.Vnde Tullius ait: Cũ
de noie dubitatur,vis vocabuli diffinienda est verbis.Itẽ ex
ponendũ est minus notũ ꝑ magis notũ,sicut hic facit iurisco
sultus,exponẽdo ꝙ credere idẽ est ꝙ fidẽ habere:sed fidem ha
bere versatur in omni ↄctu, vnde nascit obligatio: ergo z cre
dere.Et sic ptz ꝙ vbũ credere gñale est.atqꝫ ista sunt textua
lia. Exposito textu venio ad apparatũ oponẽdo, z querendo.
¶ Oppo.dicitur hic ꝙ sub hoc titulo ꝑtor tractauit de mul
tis ↄctibus:ↄtra,imo nõ tractauit in hoc titulo, sed in suisti
tulis separatis vt ptz.j.ↄmo.z depo.z ĩ aliis rub.Sol.sub hoc
titulo exponit,id est post hũc titulũ:nec est mirum,qz vna im
positio,seu ꝑpositio,z dictio põt poni ꝑ alia,vt.j. de condi.z
de.l.has causas.certe sic exponẽdo nõ procedit. iõ ponit post
hũc titulũ:ergo hoc genus,z illud species, z iõ melius stat,qz
species subalternatur generi,z subiicit ei,vt leg.z no.j.d v.si.
l.recte dicimus.dt ergo ꝙ ꝑprie stat dictio,sub:z titul9 ꝑ rub.
ponit: qz gñalis ĩtitulatio z supscriptio ad oĩa porrigit.vt.s.
de edẽ.l.si quis ex argẽtariis.§.si initiũ.Vel exponit sub hoc
titulo.i.sub hoc tractatu,q continet octo libros,vt in ↄstitu
tione,omnẽ.§.in secũdo.ꝑm gl.z Odof.¶ Secũdo op.dr hic,
ꝙ creditor dr large:contra,imo stricte pro solo mutuante.vt
C.si aduer.cred.l.j.sol.ibi stricte,hic large:ponit:vl hic ꝑprie,
qz ĩ suo absoluto significato,z vt genus,ibi vt species.¶ Ter
tio op.dr hic ille dr creditor, qui dz mox recipere.contra,imo
si in diẽ,vel sub ↄditione,vt.ff.de v.sig.l.creditores.sol.ibi, nõ
dicitur absolute z simpliciter creditor,sed cũ adiũcto,si in idẽ
vel sub ↄditione.vt.ff.de vb.ob.l.cũ stipulati sumus.z.l.si a co
lono.nec etiam dr creditor, qui solam obligationẽ naturalez
pretẽdit:vt.ff.de sol.l.si is cui.§.Flaui9. qz vbi nõ est actio,nõ
dicitur quis creditor,neqꝫ debitor proprie,vt.ff.de fideiuss.l.si
deiussor obligari.§.ij.z.j.de lib.cã.l.vel obligatus est.§.j. sz so
la naturalis,cũ sit de iure gentiũ, z oriat ex nudo cõsensu, vel
quasi ↄsensu, z careat adminiculo iuris ciuilis nõ ponit actio
nem,que est de iure ciuili,z reqrit ea q̃ iuris ciuilis sunt vt.ff.
de pac.l.iuris gẽtiũ.§.quinimo.Secũdo mõ soluit ꝙ dictio,
mox,supponit verbo,credere.q.d.in ipso instanti quo qs aliũ
obligat,dicit credere. ¶ Quarto op.z videt ꝙ nomẽ rei non
debeat accipi in suo gñe,sz in specie,vt.s.de rei vẽ.l.si ĩ rẽ.sol.
aliud in tractatu realiũ,vt ibi: aliud in tractatu personaliuz,
vt hic. Ista nõ est bona solutio:qz dictiones vbiqꝫ significant
idẽ,earum inspecta natura. Secũda so.est ꝙ aut loqmur quã
tum ad significationẽ absolute, z tunc loqtur hic aut quantũ
ad modũ agendi z deducendi rem in iudicium: z tunc dz cer

ta res

a ¶ Generale, Adde eundez Bald.in.l.j.s. de statu homi num. z qd ibi dixi in appostillis.

b ¶ Allegari. Adde gl.j.q.j. vt euidenter.z ibi tex. z no.ij. q.v. omnibus. in si.vj.q.iij.c. j.in princ.in.c. vestra.d coha. cle. z mulie. in contrariũ no. iiij.q.ij.§.item in criminali.z adde Felin.in c.ij.in.xxij.co lum.in ver. ru brice. vbi que sint.aut.d quo etiam per eñ. in ru.de accus. circa pñ.in vs. vtrum. aut.cũ sequen.

ta res demõstrari vt ibi:qꝛ nõ est sup quo lis cõtestet̃:nec fera tur snĩa. De citatorio dic,vt.l.fi.de an.exce.ſm Jac.⁊ adde qd no.ff.de ver.sig.l.rei appellatione,vbi videt̃ gl. cõtraria huic, sed ibi intelligitur de libello supplicatorio,hic autẽ de cõuen tionali ſm Bar.⁊ sic habes de triplici libello. Item facit,§.de rei ven.l.idẽ Põponi⁹.in fi. Et de libello generali dic vt not. Jnn.de rest.spo.c.cũ ad sedẽ.⁊ facit.de leg.ij.l.cũ pr̃,§.euictis. ꝑ Jac,⁊ fac.j.de ver,ob.l.triticum. ¶ Quero qꝛ diuersa litera est hic,vna dicit bene est,alia,here, tertia e re q̃ est melior litera dic ꝙ q̃libet est bona,⁊ expone vt i gl. Et no,vltimo ꝙ diffinitiones q̃ sunt iuris pertinent ad doctorem:qꝛ intelligere ⁊ scire cõstat ex diffinitione,vt hic,⁊ est ar. ꝙ testis interrogat⁹ de diffinitione debeat respõdere ,⁊ si dicit nescio qd nõ ꝓbet, qꝛ ꝓpriã vocẽ nõ intelligit ſm Bar.qd est verũ si testis deponit sine redditiõe cause,secus si cãm assignauerit. Exemplũ testis interrogatus de fama dixit verũ esse:interrogatus qd sit fama,dixit nescio:iste non ꝓbat. qꝛ non cadit cognitio i intellectu suo si nescit:sꝫ si interrogat⁹ de eã dixit, qꝛ audiui a maiori parte gentiũ,postea interrogat⁹ de diffinitione dixit nescio nibilominus probat,qꝛ vr̃ ius dixisse se nescire, nõ factũ: sicut in possessione dixit se vidisse tenere, licet interrogat⁹ qd est possessio,dixit nescio,tñ probat,vt no.ff.de ver,ob.l. stipulatio ista.§.hi quoqꝫ. nã ex quo videt aliquẽ detinere, ꝓsumit̃ aliquẽ possidere, vt no. Jnn.extra de ꝑui.c.cũ olim,el.ij. ⁊ oĩs qui ꝑcipit redit⁹,presumit̃ habere aliquale ius administrãdi vt.l.j.§.exercitorẽ aũt.⁊.j.de exerci.l.fideiussor.nõ tñ exigo aliquo casu ꝙ testis sciat perspicaciter diffinire:cũ etiã imperiti testes adhibeant̃,nec reqrit̃ in eis, nec exigit̃ industria iuris, sꝫ sensus:vt no.C.de vsu.l.j.sed ꝙ sciat quãdã grossam descriptionẽ.verbi gr̃a in fama,si dicat,fama est cõe dictũ gẽtiũ : ⁊ i possessione si dicat,ꝙ possidere est ire ⁊ redire ad rẽ, ⁊ fructus ꝑcipere:vt.l.fi.§.si qs,§.qui.mo.vsufr.amit.⁊.l.Põponi⁹.naꝫ sufficit ꝙ constet eũ intelligere merũ factũ ⁊ factũ scire dũmõ plene sciat ⁊ plene de eo deponat. Facit qd no, Jnn.ex̃ d testi. c.cũ cãm. Ptꝫ ex p̃dictis ꝙ testis põt interrogari qño intelligat verba iuris. Itẽ ptꝫ qd teneat̃ inde scire:vt no.ff.de infa. l.Lucius.⁊ no,ꝙ ius interdũ ponit̃ pro facti qualitate.vt.j.e, l.si vo. Itẽ testis ꝑ sensum corporis dꝫ habere notitiã,non ꝑsumptionẽ intellect⁹,qꝛ aliud est p̃sumere, aliud videre,vt.l.j. j.de his que in test.dele.nã dictũ testis non transcẽdit sensum corporis. De pte qua de iure interrogat̃, an dꝫ rñdere.dic vt no.de aur.⁊ ar.le.l.ornamẽtorũ. Adde ꝙ dictũ testis non p̃sumit̃ circa solẽnitatẽ.vt.C. de vsur.l.j.nec ꝯ ambiguitatẽ.vt ex̃ de ꝓba.c.in presentia.⁊ no.in.l.fi.j.de pre.stip.sed p̃sumit̃ quo ad veritatẽ hoc modo:nã si sunt testes numero sufficientes p̃sumit̃ ⁊ stat̃ corũ dictis.vt.§.itẽ verborũ.insti.de inut.stip.sed si est vnus testis,est p̃sumptio hominis,nõ legis, ⁊ dic vt.j.ti. j.l.admonẽdi. Itẽ lꝫ dictum testis debeat fundari in sensu,tamen ⁊ in intellectu dꝫ fundari ſm Arist.in problematib⁹. Jn tellectus,inquit,videt,⁊ intellectus audit ⁊ est no. Item qñ testes sunt quasi cõtrarij,presumit̃ pro dicto testis nõ quo ad ꝓbandũ,sed debẽt testes ad concordiã reduci,⁊ elidi ꝓbatio,vt extra de testi.c.cũ tu.sed d̃t Jnn.ꝙ illud est verum in numero pari secus in dispari:vt extra de of.leg.c,cũ cõtingat, ꝑ Jnn. ¶ Secũdo queritur de quorũ verboꝝ interpretatione loquat̃ litera.quidam dicũt ꝙ erãt quedã verba que hodie non habemus. Ista est diuinatio,ꝙ alia v̱ba essent,q̃ inueniant̃,vt.C. de contrab.⁊ com.stip,l.j. Et ideo dicendũ de verbo,interpretatione.s.de secũda pte rub.si cer.pe. qꝛ ꝑncipiũ agitur mõ in terpretatiuo ⁊ demonstratiuo:vt.j.l.ij. Huius opin.est verior tñ vtraqꝫ põt esse bona:qꝛ bonũ est prius videre de isto capite generali edicti q̃ de alijs edictis singularib⁹. Et bonũ est pri⁹ videre de prima rubr.generali q̃ de secũda specie.s.si cert.pet. ¶ Tertio querit̃,an sub isto vocabulo cõtineantur ꝯctus innominati.gl.ponit opiniones.secũda verior. ¶ Quarto q̃ro, an eoipso ꝙ quis cum alio contrahit videatur fidẽ habere:gl. dicit ꝙ sic:⁊ eoipso ꝓbat̃,nisi probetur ꝯrium:vt.j. de pi.act, l.si quasi.⁊ est maxime ex appositione termini:vt.j. de cõdi.ob caus.l.iij.§.sed si tibi. Hanc fidem in contractu venditionis possunt habere tã dñi q̃ hi qui possunt distrahere inuito domino,vt.l.eleganter.§.si vendiderit.j.de pig.ac.⁊ de procuratore ⁊ alijs officialibus dic vt.l.si ꝓcurator,j,de iur.fis.⁊.ff.de re iu.l.a diuo pio.§.si post. ¶ Ex lectu.antiq. ¶ Et est ista lex euidentialis ad totam materiam contractuũ de qua tractaturus est. ¶ No,ꝙ iurisconsul.antequam prosequatur rub.spãlem,si certum pet.declarat rub.generalem,de re.cre.⁊ sic p̃mo premittit quedã vniuersalia,antequã procedat ad specialia,simile facit Arist.in suis libris. ¶ Secũdo no,ꝙ sub tit.de reb. credit.tanquam sub genere situantur ⁊ omnes contractus de mundo. ¶ Tertio not,ꝙ talis est oratio, quales sunt partes orationis:⁊ ideo verisimiliter volẽs ostendere hoc ꝙ ista orõ de reb⁹ creditis haberet generalitatẽ significatiõis,ꝓbat hoc

ex pte verbi,credere,seu,creditis.scd̃o ꝓbat hoc ex alia dictione.s.rei, qd autẽ verbũ credere sit generale ꝓbat primo ꝑ autoritatẽ Celsi.scd̃o per vnã rõnẽ. Illud est genus qd representat̃ in qualibet sua specie , sed credere representatur in q̃libet ꝯctu puta in pignore, cõmodato,⁊ mutuo,⁊ similib⁹.ergo est verbũ gñale:⁊ ad hoc hec lex per Ja.semp allegat̃ qd illud est

4 gen⁹ qd representat̃ in qualibet sua spẽ. ¶ † No,ꝯriũ in hac.l. ꝙ nomẽ ꝯctus est nomen gñale,facit.§.de iud. omnẽ obli. qd declara ꝑ Cy. in aut.sacramẽta puberũ. vbi videas in.vij.q.⁊ in seq. ¶ Ultimo no.ꝙ verbũ rei assumptũ pro re,nõ dico ꝓ reo,est gñale nomen. ¶ Jn gl.j.q̃ incipit, Als ſm Pisanaꝫ, ibi,ad doctorẽ.i.iurisperitũ.ergo iperiti nõ sunt interrogandi de significationib⁹ vocabulorũ: qꝛ nõ ꝑtinet ad eos hoc cognoscere,cũ cõsistat in iure,nõ in facto. Et facit ad.q.de teste q deposuit possessione,se vidisse tenere,interrogat⁹ qd est possessio,dixit se nescire:nã nibilominus ꝓbat corporalem possessionem,⁊ de hoc est no.j.de v̱.obl.stipulatio ista.§. hoc quoqꝫ. ¶ Item facit ad aliud, testis interrogatus sup fama dixit se audiuisse dici a maiori pte gẽtiũ:interrogatus qd est fama,dixit se nescire:nã nibilominus ꝓbat: qꝛ dictũ maioris ꝑtis gentium idẽ est ꝙ fama de aliquo facto,nõ dico de fama, ꝓut est in hoĩe seu hoĩs statu,sed ꝓut est spẽs ꝓbationis, ¶ Item qꝛ nõ requirit̃ ꝙ testis sciat diffinitionẽ vocabuloꝝ:sꝫ sufficit ꝙ sciat rñdere ad factũ,quod no.⁊ bñ facit ad hoc ista gl, ¶ Op ponit̃,⁊ vr̃ ꝙ verbũ rei nõ sit gñale:vt.§.de rei vẽ.si in rẽ.solu. verbũ rei est gñale qñ profertur a lege,vt hic:tñ ab hoĩe nõ dꝫ ꝓferri ita gñaliter in libello:qꝛ libellus dꝫ esse clarus, ⁊ ita loquitur ꝯrium:⁊ facit qd no.j,de verb.signi.l.rei appellatione, ¶ Expedito apparatu veniamus ad ea que tangunt doctor. Dicit̃ hic ꝙ rubrice ꝑ autẽticis habent̃ ⁊ inde lꝫ arguere sic. C.ne fid.do.dẽ.⁊ ibi no.⁊ in ꝓemio.li.vj. ¶ Itẽ opponit̃ de rubricis decretoꝝ. Sol.ille sunt legales,sed magistrales ⁊ id ar. inde sumptũ est ꝓbabile,nõ ꝯcludẽs necessario:vt,C.de legi.l. j.ſm Odofr. ¶ Op.d̃r ꝙ gen⁹ est p̃mittẽdũ,imo vr̃ ꝙ ad hoc vt dictũ sit gñale est postponẽdũ:qꝛ genus qñ adijcit̃ post speciem,reddit dispositionẽ generalẽ.sed qñ species vel qualitas apponit̃ post genus,hꝫ restringere:vt.l.seruus seruũ.§. inqt lex.§.ad leg.Aquil.§.de v̱.sig.l. si cũ fundũ.de an.leg.⁊ de vi. tri.⁊ oleo leg.l.fi.§.cui dulcia.⁊ de pe.leg.nam quod liqde.§.si cui.⁊ de leg.ij.l.legatorũ.§.q plures.ergo vt dispositio sit gñalis genus dꝫ subijci ⁊ non p̃mitti. Sol. hic genus apponit̃ ad demonstrationẽ specierũ : ibi ad argumentum ſm Jac.But. ¶ Op.hic d̃r ꝙ tꝫ argumentũ per locũ ab autoritate: ⁊ ꝯcludit,qñ nõ est defectus ex pte assumpti nec ex pte assumentis, sic.C.de fide instr.l.pe. ¶ Sed contra.§. de rer.di.l.in tantuꝫ. §.fi.Solu. hic autoritas est rõne suffulta.ibi ꝯ rationem:vt.ff. de sup,lega.l.Labeo.§.verũ.vel hic autoritas legislatoris,vel autoritas legis ⁊ rõnis,ibi hoĩs ⁊ cõtra rõnem, ⁊ sic non obst. ¶ Op.ꝙ male arguit iuriscõsultus in ver.pe.qꝛ omittit maiorẽ ꝓpositionẽ.s.illã,⁊ gen⁹ est qd representat̃ in qualibet specie:sed sine maiori ⁊ minori ⁊ conclusione nõ ꝓcedit arg.ergo inepte hic arguit iuriscõsultus. Sol. hic subauditur maior ꝓpositio sicut alibi minor:vt no.C.de admi.tut.l.cũ q̃dã.nã ⁊ libellus procedit aliqñ omisso medio , si subaudiat̃ ⁊ presumat̃ a iure,vt.ff.que in frau.cre.l.omnes.§. Lucius. Itẽ omissa cõclusione.j.q.iiij. qꝛ presulatus. tñ libellus ad instar argumẽti formãdus est. ¶ Ex hoc arguit Bar.idẽ est in teste:qꝛ sufficit si dictum eius includit sensuꝫ corporis p̃sumptiue p̃sumptione iuris: vt si dicit talẽ esse bone vite ⁊ fame, interrogat⁹ qũo

a scit,dicit qꝛ sum eius vicinus[a]:nam presumit̃ scire: vt.j.loc.l. dñs,⁊.ff.de flu.l.j.§,j.⁊ no.in.l.ij.C.qñ fisc.vel pri. Item nõ opꝫ semper ꝙ probationis cã sit necessaria, dumtñ presumptio iuris ei assistat:vt no,C.de prob.l.neqꝫ natales,⁊.j,de ꝓba,l. cuꝫ de etate.ego non credo hoc verũ:qꝛ testis dꝫ reddere rõnem ꝑ cãm immediatam scientie,i.per sensum,nec dicitur testis scire nisi ea quibus interfuit: sed pars d̃r scire ea que indubitanter credit,si cũ veritate ꝯsonet,lꝫ non interfuerit facto.de hac materia habet̃ in.l.si is ad quẽ.⁊.l. Pãnonius Auitus.ff.de acq. here.⁊.ff.de testa.l.qui testõ.in fi.⁊.C.d testa.l.testiũ. ⁊ lꝫ vicini presumant̃ scire,tñ si interrogati non reddũt cãm bonam per sensum corporis, nõ ꝓbãt nec p̃sumunt̃ scire alioquin frustra vicini interrogarent̃ de cã scientie. Similiter ille qui d̃t vera esse, presumit̃ scire etiã si non addat causam scientie, nisi sup iure deponat ⁊ rõne,vt no. Jnn.extra d testi.c.cũ cãm.tñ si vlterius processum est ad interrogationẽ de cã scientie nõ ꝓbat qꝛ mala rõ destruit dictum,vt no.in.l.fi. de offi.procu.ces.⁊.l. omnium.de legi.nunq̃ eñ presumit lex ꝓ teste,si reddat malã ⁊ insufficientẽ rõneꝫ dicti sui:qꝛ sicut rõ bona iustificat dictũ,

5 ita mala elidit,qꝛ in cã stat effect⁹. ¶ † Extra q̃ro hic de duabus questionib⁹. Prima, an obligat⁹ ex fideiussoria cã dicat̃ obligatus ex cõtractu. Secunda,an agens ex iure cesso dicat̃ creditor. Tertia questio etiã potest mori ex dictis Odof. An

a ¶ Vicinus. De quo vide per Feli. in.c. cũ causam . de testi. in consi.⁊ aliqd in.c. causam.de p̃sum. circa mediuꝫ. vj.col. Franc. aret. hic ⁊ do. Alex.de imol. in consi.clxxv. in vlti.col. i fi. ij. partis. vbi. vtrum credat̃ testibus vicinis magis, q̃ alijs.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ille q petit iurisditioné,dicat agere reali.qr iurisditio non est
dñium rei corporalis nec seruit⁹:sʒ tertia spés:qr si nõ esset de
bitor nõ posset cõueniri. Et vt appareat q̃ sit vtilitas q̃stiõis
exépla ponéda sunt.Dicit statutũ ꝙ de omni cõtractu soluat
gabella:an soluat de contractu fideiussionis: ⁊ vr ꝙ sic: nã fi-
deiussor obligat p stipulationé: vt.C.de fideius.l.blandit⁹. nã
fideiussio nõ est de iure gẽtiũ:sed de iure ciuili.iõ fit verbis:vt
ff.de ver.obl.l.v.§.satis acceptio.sed stipulatio est cõtractus,
imõ ⁊ pactum nudum est cõtractus vt no.de act.⁊ ob.l.j.ĩ ma.
gl.⁊.C.qd me.cã.l.donationis.ergo ⁊c. ¶ Preterea in fideius
sione resultat cõtractus mandati: ideo de eo debet solui, vt.l.
qui patit.ff.man.⁊.ff.de reg.iur.l.semp.qui nõ ꝓhibet. In cõ-
trarium vr ꝙ fideiussio nõ fit cõtract⁹ stricte loquendo: qr nõ
nascitur hincinde obligatio directa: nec ex vna parte directa
nec ex altera cõtraria.ergo ⁊c.ff.de ver.fi.l.Labeo.§.ꝯtractũ.
nã statuta sunt stricte interpretanda:qr statutum est simile sti-
pulationi,cũ fiat interrogatiõe magistratus ꝑmissa ⁊ populi
respõsione sequuta.instit.de iur.nat.§.lex est.vel est simile chi-
rographo:qr scriptura est de substantia statuti.cũ sit ps iuris
scripti:vt insti.de iur.na.§.cõstat aũt.⁊ cuicũqȝ assimiles,stri-
cti iuris.Ité ptȝ qr parit ꝯdictioné ex lege, q̃ est stricti iuris.
Item fideiussio nõ ponit sub hoc titulo,qui est gñalis ad oés
cõtractus,ergo non est eius species:sed dicédũ est ꝙ rõ statu
ti põderãda est maxime hic,vbi verbũ põt hre plures signifi-
cationes ⁊ strictã ⁊ largã:qr rõ,est més ⁊ medulla statuti,⁊ es-
sentialiter idé est més statuti qd ipsum statutũ:vt.ff. de v.sig.
l.nominis ⁊ rei.§.verbũ ex legibus.⁊ no.de cõd.⁊ de.l.cũ tale.
§.pe.cũ ergo rõ sit gñalis,ergo ⁊ ipsum statutũ.arg.ff.de mil.
test.l.in fraudé.§.fi. ergo dʒ solui nisi de ꝑncipali ꝯtu esset so-
luta ista gabella:qr duplici onere non debét cõtrahentes gra-
uari ar.not.in.l.j.C.de mu.⁊ in quo lo.li.x.vel nisi ꝯtus ꝑnci-
palis esset ex priuilegio immunis a solutione gabelle.arg.C.
de vsur.l.eos.in prin.⁊.§.j. In eo tñ qd dicit statutũ require-
re substãtiã per cõsensum ⁊ formã ⁊ scripturã sicut chirogra-
phũ,quidã dicunt ꝯ,qr expressus cõsensus populi sine scriptu
ra tñ debet operari in instãti,quãtũ cõsuetudo prescripta lõ-
go spatio tpis,vt no.in simili in.l.ij.C.de do.pro.Sed certa in
ra dicũt ꝙ nõ reperit ius nõ scriptũ nisi consuetudinariũ, vt
insti.de iur.na.§.pe.sed de hoc nõ cadit ad presens disputare.
Alia questio, dicit statutũ ꝙ obligatus ex cõtractu nõ possit
alienare bona sua:nisi primo soluat creditoribus,querit an fi-
deiussor his verbis cõprehẽdatur:⁊ vr ꝙ non.vt in.§.ꝯtum.
Sed ibi loquit de strictissimã iuris interpretatiõe:sʒ vba sta-
tuti debent intelligi ꝑm cõmuné vsum loquẽdi:⁊ cõis vsus lo
quẽdi est largus ⁊ gñalis.Sed Pe.distinguit aut finale peri
culũ nõ tãgit,neqȝ respicit ipsum fideiussoré, qr re⁹ nõ est sol-
uẽdo,vel alias nõ hʒ regressum:⁊ tũc statutũ pretendit ad eũ.
Aut finale periculũ non tangit reũ,qr reus est soluendo,⁊ est
ꝑmo excutiẽdus:⁊ tunc iste fideiussor nõ ꝯtinet.ar.de rit.nup.
l.si quis tutor.⁊ bene facit.e.tit.l.senatus.⁊.l.libertus. in ratio
ne sui ⁊.ff.de excu.tu.l.spadones.§.si inter.⁊.C. de fid.⁊ mãd.l.
blanditus. Ité cum fideiussor teneatur,ergo ex ꝯtu tenetur.
vt insti.de act.§.sequés. qr in alia specie nõ cadit eius obliga-
tio. Quid aũt si dicat statutũ,ꝙ mercatores cõtrahẽtes sunt
immunes a solutione gabelle.modo quidã mercator fideiussit
pro Titio nõ mercatore,an de ista fideiussione soluet gabella:
⁊ videtur ꝙ nõ:qr qui fideiubet nõ dr mercator:nec negotiari
nec mercari vt.j.qd cũ eo.l. Titianus. ego dico cõtra,qr ver-
ba sunt prolata respectu persone nõ respectu actus seu cause:
facit.ff.de publi.l.licitatio.in fi.⁊.C.ad Mace.l.fi.ĩ fi.¶ Que-
ro dt statutũ ꝙ debitor possit cogi de facto ad petitionem cre
ditoris.Modo q̃rit,an habés iura cessa,habeat istud ꝑuilegiũ:
⁊ vr ꝙ nõ,qr nõ est creditor proprie,argumento huius litere.
Tu dic cõtra,qr est creditor interpretatiue.vt.C.de dona.l.ij.
⁊ melior ratio est qr venit ex ꝑsona aliena ⁊ eodem iure vti dʒ
cũ cedente,⁊ ex alterius persona creditoris:vt.C. de ꝓcur.l.q
stipendia.nam beneficium statuti est annexũ cause non ꝑsone,
6 ideo trãsit ad accessoriũ ꝑm Iac.but.¶ † Querit vtrũ rei vẽ-
dicatio cõpetat pro iurisditione vendicanda: ⁊ vr ꝙ sic: quia
nomé rei est generale,vt hic:tu dic cõtrariũ,qr rei vendicatio
est nomé spãlis actionis,q̃ datur pro re corporali:non incor-
porali:sʒ dabit vtilis cõfessoria vel officiũ iudicis.ꝑm Ddof.
facit extra de iudi.c.examinata. tamé ista subiectio quo ad iu
risditioné nõ esset ꝓprie seruit⁹: qr nõ caderet inter personas
ingenuas:sed est ius p se annexuʒ territorio:vt.C.vbi ⁊ apud
quos.l.fi. alij dicũt ꝙ ꝓ tẽporali iurisditiõe cõpetit vtilis cõ-
fessoria,pro spirituali merũ officiũ iudicis,quod ꝓponit ma-
xime pro his q̃ sunt diuini iuris:vt.ff.de peti.her.l.hereditas.
in fi.⁊.l.sancim⁹.⁊.C.de sacros.ec.⁊ de istis duabus iurisditiõi
bus not.Inn.de postu.prel.c.bone.¶ Querit Odo.quare di
xit de rebus creditis,⁊ nõ de rebus debitis: respõdeo ꝙ cor-
relatiuorũ eadeʒ est disciplina: ⁊ cognito vno cognoscit reli-
quum.vt.l.j.ff.de his q sunt sui vel alie.iur.Ité est idé statutũ
C.de iud.vid.l.fi.⁊ de cupres.l.j.⁊ de accep.l.fi.⁊ non reperitur
creditor sine debitore,nisi in casu qñ debitor decessit sine here
de.vt.j.depo.l.j.§.plane.⁊ de sol.l.stichum.in prin.¶ Ultimo
habes hic quedã vocabula sub hoc noie,titulus: et quot mo-
dis ponatur dic vt.C.fa.ercis.l.non est. Ité habes hoc aduer-
bium,mox,qd aliqñ ponitur.i.immediate ipso iure. vt in aut.
de incest.nup.in prin.aliqñ pro triduo.vt.C.de iud.l.pen. ali-
quando pro minori spatio.vt.l.a diuo pio.§.ij.j.de re iudic. et
sic ꝑm subiectam materiam. ¶ Item habes hoc verbũ,res,et
quot modis sumatur,dic vt notat Archi.gl.dist.anté.

1 ☞ Mutuum quid sit.
2 Idem,an possit reddi in mutuo.

MUtuum. Ex contractu mutui nõ oritur
obligatio ad ideʒ in specie, nec
ad diuersuʒ in genere,sed ad idé in genere,⁊ diuer
sum in specie.h.d. Primo ponit vnã regulã nega
tiuam seu vnũ dictũ negatiuum. Secũdo ponit rationé hu
ius dicti. Tertio ponit quoddã dictũ affirmatiuum.Quarto
probat per rationé.secũda ibi, alioquin : tertia ibi, sed idem:
quarta ibi,nam si.Nota ꝙ in mutuo non debet reddi idem in
specie,sed idem in genere.No.ꝙ obligatio cõtracta ad aliud
in genere,nõ est obligatio mutui,sed ex alio cõtractu. ¶ No.
ꝙ idem dicitur duobus modis,Primo modo idem in specie
qñ est idem corpus, vt idé saccus frumenti. scdo modo idem
in genere,qñ non est illud primũ corpus:sed aliud sub eodem
1 genere,vt tantundé frumenti. ¶ † Ex his collige diffinitioné
mutui: nã mutuũ est contractus q re ꝯhitur ex quo nascitur
obligatio ad tantundé in eodé genere.⁊ concor.j.e.l.cũ quid.⁊
diuersum in specie. ¶ Oppo.hic dr ꝙ mutuũ consistat in spe
cie.contra.j.§.proxi.So.species dicitur dupliciter : vno mo
do res siue corpus in genere suo functioné recipiés,⁊ tunc ca
dit mutuũ in tali specie:qr actus corporalis traditiõis hʒ sup
aliquo corpore cadere,ita loquitur hic.scdo modo dr species
corpus qd in genere suo non recipit functionem vt saccus,⁊
in tali specie non cõsistit mutuũ.vt ibi.ista est sol. gl. aliquali
ter declarata ⁊ designata ⁊ suppleta.¶ Opp.scdo hic dicitur
qñ debet idé reddi est ꝯtus depositi vel cõmodati : ꝯ,imo est
ꝯtus innominatus:vt.ff.de prescri.ver.l.si tibi.Sol.aut non
fuit translatũ dñium,⁊ sic loquitur hic:aut fuit translatũ do
minium,⁊ sic loquitur ibi:qr est ꝯtus innominat⁹: nisi detur
ex ꝯtu noiato:vel sit apposita stipulatio:vt.C.de rei vxo.act.
rem in ꝑsenti.§.j.Op.ꝙ vr ꝙ dñio non translato sit ꝑcarium,
vt.j.de don.l.Lucius.Sol.concedo ꝙ põt esse precariũ, si ꝯ
hitur in forma ꝑcarij: nã ꝯtus ex cõuétione nomen accipit,
vt.j.de don.l.vbi ita donatur. vel clarius aut res nõ concedit
ad vsum,⁊ est depositum:aut ad vsum,⁊ tũc aut certũ est, ⁊ est
commodatum:aut incertũ,⁊ est precariũ,vt nõ.C.commo.l.ij.
¶ Op.⁊ videtur ꝙ in deposito interdũ transferatur dñium.
j.depo.l.die sponsalio.§.fi.Sol. ibi excessit terminos deposi
ti vt.ff.e.ti.l.Lucius.in ti.depo.sic.j.loc.l.iij.naue Saunheñ.l
fi.¶ Op.vlterius ⁊ vr vbi illud idem dʒ reddi, nulla ꝯhatur
obligatio vt.j.de sol.l.qui sic.Solu.in hoc sic distingue aut ꝯ
ctus nõ requirit translationem dñij, ⁊ tunc ꝯhitur obligatio,
siue celebretur grã creditoris tñ,siue alterius, vel cõi. vt in de
posito ⁊ commodato , vt hic:aut requirit translationeʒ dñij,⁊
tunc aut idem dñium momentaneum affert vtilitaté recepti
alicuius questus vel obligationis,⁊ ꝯhitur obligatio.vt.j.so
lu.ma.l.seruus dotalis.aut nõ affert vtilitatem,⁊ non transit
dominiũ,vt.l.qui sic.Si vo dʒ reddi aliud siue sit quo ad spe
cié aliud,idé quo ad genus.⁊ vʒ obligatio vt.j.de v.ob.l.si pe
nam:⁊ ibi no. siue aliud quo ad specié ⁊ gen⁹ ⁊ adhuc vʒ obli
gatio:vt.j.de ꝑscri.v.l.naturalis.⁊ facit.j.e.l.si tibi. Adde qd
2 dicã.j.in.§.mutui.in gl.mag.¶ † Querit gl.an in mutuo pos
sit idé reddi: ⁊ vr ꝙ nõ.vt.j.§.j.in v.magis ꝙ p specié. Item
qr idem nec cadere põt in obligatione: ergo nec in solutione,
ar.j.de acce.nisi cõsentiãt.Ité ad hoc facit ar.C.de remi.pi.l.
solita.non em hoc vr claudi sub genere,ex quo semel acceptuʒ
est.ꝯrium determinat gl.p tex.insti.qui.mo.re.ꝯhi.ob.in ꝑnc.
in ver.qñqȝ.Et qr ex postfacto ꝯtingit qñqȝ variatio solutio
nis:vt.C.de resc.ven.l.ꝑcij cã. Ité maior est functio,si idé sol
uatur,ꝙ si nõ idé:ergo ⁊c.põderata rõne tex.j.e.l.j. Preterea
ita representat idé gen⁹ in ista specie sicut ĩ alia vt.s.e.l.j.ergo
cũ habeat in se generis eiusdé representationé, solui põt: ⁊ h
est vitas qr nõ interest creditoris,vt.j.d solu.l. Paul⁹ rñdit.
de hoc nõ est dubiũ ꝙ illud fuit mutuũ a ꝑncipio inspecto ꝑ
posito:qr retro habuit oĩa essentialia. ¶ Scdm dubiũ é circa
solutioné an possit idé reddi.dic vt not.j.e.l.nam ⁊ si.nec ob.ꝙ
lra dt hic,recepturi nõ idé:qr verũ est ex necessitate obligatio
nis:qr nõ necessitate ad idé ꝑcise:sʒ ex natura rei soluéde,q̃ na
turã sui gñis sortit.Querit gl.qñ dʒ reddi aliud gen⁹,qs ꝯct⁹
est:⁊ dic,vt.j.§.j.ĩ gl.mag.add,si aliud,aut hincinde species,⁊
est permutatio

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

est permutatio:si aūt genus hincinde vel ex altera parte est ꝯtus innominat⁹ alius a ꝑmutatione:vt.j.de prescr.v.l.naturalis.§.j.ſm Odof.ꝛ alios. ¶ Ex lect.anti. ¶ In glo.j.rē sine corp⁹,ibi:cū nō. quasi videat recessum a ꝯtu mutui p actū retro similē.ar.s.de pac.ab emp. ¶ Ibi,pcꝫ cā.tu dic ꝙ si incōtinenti reddat,nō vr mutuū.ar.j.de so.l.q sic soluit.si aūt ex īteruallo:tūc fuit mutuū pfectū ꝛ ꝯsummatū ꝛ nūc p solutionē nō resoluit ꝯct⁹,ſꝫ obligatio.ꝛ ꝙ debitor possit h idez soluere appet,qꝛ est obligat⁹ in gn̄e, qd repn̄tat in q̄libet sua specie. vt in.l.j.s.e.ꝛ.j.e.l.v.qꝛ in gn̄e.nō ob.ista lr̄a nr̄a qꝛ loquit quātum ad naturā cōtractus,nō q̄tum ad executionē obligationis qn possit reddi illud idē, si debitor vult, ꝛ ista est veritas. ¶ In gl.vel alius ꝯtus put,i si.dic ꝙ dn̄io nō trāslato est depositū vel cōmodatū,vt i tex.ſꝫ dn̄io trāslato eēt ꝯct⁹ innominat⁹,vt in gl.ꝛ bn̄ si nō ꝯstat quē ꝯtū voluerint inire,qꝛ i dubio psumit ꝯct⁹ inominat⁹.facit qd no.j.de ac.pos.l.si qs añ.si aūt ꝯstat ꝙ voluerit inire ꝯtū dpositi, tūc erit ꝯct⁹ depositi excedens suos terminos.vt.j.depos.l.die spōsalioꝝ.sic.j.loc.i naue saupheij.in fi.ꝛ adde qd dixi.s.de rei.vē.si nauis. ꝛ breuiter ꝯcludo in hac.l.ꝙ qñqꝫ dꝫ reddi idē p idē: qñqꝫ diuersum in gn̄e ꝛ in specie:qñqꝫ idē in gn̄e ꝛ diuersum in spē.ꝛ tūc dt ꝙ est ꝯctus mutui:qd est verū dn̄io translato,sed dn̄io nō translato est creditū, ꝛ non mutuū, nisi reconcilietur ex postfacto, vt.j.§.appellata.q̄ verba nota:qꝛ dant tibi notitiā cōtractuū.

1 ☞ Debitor in genere potest soluere diuersum in specie.
2 Mensura,an possit reddi pro numero.
3 Numerus,an possit reddi pro pondere.

Mutui datio. Dixit ad qd ꝯbitur obligatio. nūc dicit i qb⁹ reb⁹ ꝯsistat ꝯct⁹ ꝛ obligatio:ꝛ diuidit i tres ptes.vt i gl.j.patet. secūda ibi, qm̄. tertia ibi,qꝛ.h.d.Mutuū ꝯsistit in reb⁹ ꝯsistētib⁹ pōdere,numero,ꝛ mēsura:qꝛ in alijs non cadit mutuū.ꝛ est rō qꝛ i dictis reb⁹ cadit functio.i.similitudo naturalis debita ꝛ oīmoda,ex natura sui gn̄is vt ex solutiōe eiusdē speciei,nō sic i alijs reb⁹. Si eñ in alijs reb⁹ caderet mutuū.aut redderet idē i specie, ꝛ eēt ꝯ naturā mutui:aut diuersum,ꝛ eēt ꝯ rōnem:qꝛ aliud,ꝛ ita aliud qd fungi nō posset pro alio nec inuito creditore solui diuersum.ſꝫ idē qꝛ qd est oīno sile, idē eē vr iuris iterpretatione, nō eiusdē speciei solutiōe.h.d. ¶ No.hic ar.a ꝯsequenti destructo.qñ opposita ꝯsequētis inferūt opposita antecedentis.als nō est bonū ar.C.de pba.l.neqꝫ natales. ¶ No.ꝙ vna res fungit loco alterius rei eiusdē gn̄is in reb⁹ ꝯstitutis in pondere, numero,vel mēsura,nō in alijs:qꝛ in istis nō est dr̄ia i effectu adeo natura adinuicē assimilat, vt nec subtili artificio possit dr̄ia assignari,sed in alijs nō est sic:qꝛ vna nō fungit loco ꝛ vice alterius qꝛ nō hn̄t tātā similitudinē adinuicē nec symbolū nec eqpollentiā ꝛ facit.j.e.ꝛc. ¶ Not.scdo qūo gen⁹ hic sumit p quātitate,ꝛ p pondere,ꝛ mensura. ¶ No.tertio regulam ꝙ aliud p alio nō pōt solui. ¶ Op.ꝙ gen⁹ aliter sumat,vt i arbore porphirij.So.ꝯcedo ꝙ aliter loquunt legiste de gn̄e ꝛ de specie ꝛ aliter artiste, apud eos gen⁹ hꝫ sub se spēs de qb⁹ pdicatur spēs indiuidua.Indiuiduū vero dr qd nō hꝫ aliud sub se,ꝛ nō hꝫ aliā predicationē nisi suijpsius:ſꝫ legiste vocant speciē corpus demonstratū, gen⁹ vo qd sine demōstratiōe alicui⁹ corporis pfert:indiuiduū cui⁹ pars nō est,vel cui⁹ pars pmit-
1 ti.vel cui⁹ pars solui nō pōt vt.ff.de v.ob.l.ij. ¶ † Ex lec.ant. Scdo no.ꝙ debitor in gn̄e pōt soluere diuersuꝫ in specie,sed debitor in spē nō pōt soluere diuersum in specie.Itē nec debitor in gn̄e posset soluere diuersum in gn̄e.Itez nec debitor in q̄litate posset soluere diuersum in q̄litate.vt.j.e.cum qd. de diuerso in q̄titate dic vt.j.qdā estimauerūt. ¶ Tertio no.ꝙ in speciebus nō ꝯsistit oīmoda similitudo nisi qñ ꝯtinet sub aliq̄ triū generū rerū.s.aut eoꝝ q̄ cōsistūt in pōdere:aut eoꝝ q̄ cōsistunt in numero:aut eoꝝ q̄ cōsistūt in mēsura:qꝛ in his gen⁹ reputatur vniformiter in q̄libet sua spē,sec⁹ i alijs i qb⁹ caderet affectio:hac ēt rōne dicim⁹ ꝙ cū cōpensatio sit quedā solo nō cadit iter diuersa gn̄e vel affectione: vt no.j.sol.ma.diuor-
2 tio.§.ob donatiōes.vbi est multū no. ¶ † Querit gl.de quinqꝫ q̄stionibus.Prima est,vtrū mēsura possit reddi p numero:ꝛ dic ꝙ nō qꝛ numerus ꝛ mēsura hn̄t vt duo genera: ná alteruꝫ genus est eoꝝ q̄ numero:alierū eoꝝ q̄ mēsura: ſꝫ diuersuꝫ genus non pōt solui:vt hac.l.iiij.rñ.ergo ꝛc. Preterea lex est expressa.j.de fideius.l.si fideiussorē. Quid ecōtra:an numer⁹ possit reddi p mēsura.i.pecunia p frumēto:ꝛ vr ꝙ sic p eandē.l.i fi.ꝛ.l.vinū.j.e.ꝯriū dico vt.j.mād.l. si is q.§.fi. nō ob.l.vinū.qꝛ
3 ibi creditor hoc petit pp morā rei. ¶ † Scdo q̄rit gl. nūquid numerus possit reddi p pōdere.i.pecunia p massa: ꝛ vr ꝙ sic p.l.j.de aur.ꝛ ar.leg.ꝛ.C.de don.l.si quis argētū.in pn.Ecōtra ꝙ nō pp diuersitatē generis. Itē p.l. Paulus.j.de sol.pmum tꝫ gl.dūmō soluat in eadē materia:puta argētū p argēto, purū p puro:ita ꝙ sit ibi ꝯtinuatio eris, que facit ipsum ipurū. scda hic ꝛ rñdeo ad.l.j. aliter ꝙ ibi spāle est in vltima volūtate,q̄ rō facit ad oppositū:qꝛ i vltima volūtate magis est pcisa obligatio: vt.j.de leg.iij.l.fideicōmissa.§.fi.ꝛ iō opi.gl. est va, si nō iterest creditoris.ar.i.d.l.Paul⁹.Itē ꝙ nūmi pn̄t i massam reduci.vt.j.de leg.iij.l.q̄situ.§.illud. nec obstat qd videat diuersum genus:qꝛ imo i eadē materia qꝛ materia ꝛ materiatū non differūt gn̄e, nisi esset facta disgressio in materiatū.vn̄ pro frumēto nō posset solui farina:vt.j.de pig.act.l. si ꝯuenerit.§.si qs sic.Sꝫ an pōt reddi numer⁹ p numero i diuersa materia:puta tot solidi qd vꝫ vn⁹ floren⁹ p vno floreno:gl. dt ꝙ nō qꝛ diuersitas materie vr esse diuersitas gn̄is.fallit vbi ꝯsuetudo pmittit solui.ita no.gl.in.d.l.si qs argentū.in pn. Pet. dt ꝙ circumscripta oī cōsuetudine hoc pōt fieri si nō interest creditoris.vt.l.Paul⁹.j.de sol.ſꝫ qñqꝫ reseruatio vitiat actuꝫ qñ reseruant substātialia q̄ reseruari pn̄t,vt no.p Dy.ff.de v.ob.l.triticū.ꝛ vide.j.de ꝯsti.pec.l.qdā.qd ꝯcedo per hāc.l.ꝛ.l.q̄ extrinsec⁹.ff.d v.ob.ꝛ hec fuit opi.Jo.vt ptꝫ.j.i alia gl.mag. ꝛ ar.e.ti.l.cū stichus.non ob.ꝙ sit diuersum genus materie:qꝛ rn̄deo qd interpretat esse idē qꝛ oīs quātitas est sub gn̄e eoꝝ q̄ in numero ꝯsistūt.vn̄ numerus ꝛ genus cōplectit quātitatē cuiuslibet materie ꝛ forme,ꝛ sufficit sola ꝯueniētia in gn̄e,nec in nūmis cōsiderat qualitas intrinseca,ſꝫ valor.Sec⁹ in alijs reb⁹:vt.j.e.l.cū qd. Illa eñ rubrica respicit nō solū naturam obligationis,sed bn̄ficiū solutionis: ꝛ p ꝯn̄s lꝫ intrinseca bonitas argenti sit prima supra bonitatē eris:tn̄ in quātitate est spāle,vt nō considerat ista bonitas,ſꝫ sola equalentia.ſꝫ glos. sentit ꝯriū.j.e.l.cū quid.in.j.glos.parua ꝙ illa ru.hꝫ locū ēt in numero ꝛ in quātitatib⁹,qꝛ illa lex idistincte loquit,ꝛ qꝛ diuersitas in materia vr esse diuersitas in substātia vt.j. de ꝯh.em.l.in venditionibus. ꝛ facit in rōne sui.ff. de sol.l.prout quisqꝫ. ¶ Tertio q̄ritur nunqd mēsura p mēsura i diuersa materia, vt cōgius vini p corbe frumēti.dt gl.ꝙ nō ꝛ bene: qꝛ sunt valde diuersa.Quid aūt si das frumētū vt dē argētū:gl. dt ꝙ nō est mutuū,sed vēditio vel ꝯctus innominatus non declarat q̄ pars istius alternatiue sit vera.ꝛ iō vr pmo ꝙ sit ꝯctus innominatus:vt.j.de cōdi.ob cām.l.fi.qꝛ ꝯuētio est cōcepta sup datione rei.In ꝯriū vr quod sit emptio,aut in massa,vel i specie, ꝛ tunc est ꝯctus innominatus vt.j.de pres.ver.naturalis.§.at cū do.ꝛ extra de vsur.c.nauiganti.nō ob.l.fin.de cōdi.ob cām. qꝛ illud,qñ spēs dari cōuenit, hic qñ genus qd dari tacite inerat ex natura gn̄is:vt not.ff.de leg.j.l.si dom⁹.§. de euictione. ſm Jac.but.ſꝫ certe si incipit a datione rei ista spēs est: si vo a cōuentione dādi gen⁹, tūc verū diceret Jac. ¶ Quarto q̄rit gl.qd si do tibi chartas ad pōdus,vel oues ad numerū:dt gl. ꝙ vr vitiū,qꝛ nō omne qd pōderat ꝯsistit in pōdere,nec oē qd numerat ꝯsistit in numero, aliogn ēt in opis ꝯsisteret mutuū, cū pstent ad numerū vt.j.de v.ob.l.in stipu. qd est falsum.vt j.de pscri.v.l.si operas. Ad hoc ergo vt dicat res ꝯsistere i numero:ꝛ eadē doctrina est de pōdere ꝛ mēsura: q̄tuor requirunt. Primo natura.i.ordinatio pmeue institutiōis,ꝙ res sit ad h ordinata seu nata,vt pecunia ad mutuandū:qꝛ nō habet vtilitas ex ea nisi p numerationē vel p nonationē:vt.j.de ꝯhē.em. l.j.Scdo reqrit aptitudo:nā si hoīes numerent,vel pōderent, ineptū est:sed si pecunia numeret aptissima res est, qꝛ ad hoc est apta nata. ¶ Tertio requirit consuetudo: qꝛ ꝯsuetudo dꝫ attendi.ff.de fun.instr.l.cū delanionis.§.asinā.vn̄ pp cōsuetudinē eadē re qs vtit diuersimode,qñqꝫ i forma numeri, vt nūmos numerādo qñqꝫ in forma ponderis,vt nūmos ponderādo: sed si nō esset cōsuetudo mutuare nummos ad pōdus, nō possent mutuari ad pondus. ¶ Quarto,ꝙ act⁹ mutuātis cōformet se aptitudini:nam si do nummos vt speciē in sacco,nō est mutuū,nō intelligas qꝛ facc⁹ impediat mutuū, ſꝫ qꝛ nō fit ꝯnumeratio numeri:vt.ff.de vsufr.l.ſꝫ si qs.§.j.ꝛ.ff.d cōtrah. empt.l.hec vēditio.§.j.ꝛ ita dicit gl. ¶ Quinto q̄rit glo.an in pane ꝯsistat mutuū:dicit gl.ꝙ nō:alij contra, si sit ꝯsuetudo ꝛ paritas hincinde,qꝛ hn̄t inuicē functionē ſm Guli. ꝛ Mart. de fa.sed gl.dt melius qꝛ ista similitudo nō est naturalis: ſꝫ accidētalis, ꝛ idustrialꝫ, ꝛ hmōi accidētia paria raro insequunt subiectum:natura vero cōis est,ſꝫ ars ingenij diuersa,vt.j.de cōd.inde.l.si nō sortē.§.libert⁹.ꝛ.ff.de sol.l.inter artifices. ꝛ sic apparet ex predictis qūo spēs ex suo gn̄e, ꝛ qūo genera adinuicē recipiāt functionē:ſꝫ qd si dico mutuo tibi.x.cōgios vini vt reddas totidē grani:an qꝛ expressi vbū,mutuo,erit mutuū: dic ꝙ nō qꝛ spēs cōtract⁹ pēdet ex legis ordinatione,ꝛ nō pōt pactū mutare speciē ꝯtractus:ſꝫ trāsfert in ꝯtractū in quē cadere pōt:vt.j.de do.cau.mor.l.vbi ita. ¶ Circa qd est aduertēdum:nā qñqꝫ ꝯtrahētes vtunt verbis,ſꝫ incōgruis: qñqꝫ vtūtur pactis incōgruis.Primo casu nō noceat incōgruitas vocis seu vocabuli,si mens est apta:vt.j.loc.l.si vno.ꝛ in hoc ponderat natura ꝯtractus plus q̄ natura prolatoꝝ vboꝝ,vt ibi dicitur,ſꝫ bene posset nocere omissio solēnitatis vel forme: vt j.de consti.pec.l.j.§.j. ¶ Scdo casu aut pactū incertū pōt proprie cadere in aliquē contractū:ꝛ ille cōtractus intelligit cele-

a ¶ Probationis. Adde do. Alex. de imo. in consi. xxxv. in j. colū. in. j. parte.

brari vt.j.de do.cā mor.l.vbi ita.aut nō pōt inferre nouū contractū:⁊ tūc aut pactū apponit ad augendū,⁊ non vitiat cōtractū,vt.j.de prec.l.cū p̄cario.aut apponit ad detrahendū,⁊ tūc aut apponit sup eo qd̄ est principale ⁊ substātiale,aut apponit super accessorio.primo casu aut apponitur incōtinēti,⁊ vitiat ꝯctū,aut ex iteruallo ⁊ tūc aut apponit sup pte rei substātialis,⁊ nō vitiat,sʒ vitiat.vt.ff.de vsu.⁊ ha.l.p seruum.§.j. aut apponit sup tota re,⁊ tūc vʒ qꝛ recessum vr a ꝯctu.ar.j.de acceptila.l.⁊ p iusiurādum.§.j.⁊.§.illud.Scd̄o casu qñ apponit sup accessorio,⁊ tūc lʒ pactū sit īpossibile,vitiat ⁊ ñ vitiat, vt.s.si vsufr.pe.l.j.⁊ no.s.de adop.l.si pr.⁊ ideo multoties non vʒ reseruatio,⁊ vʒ act⁹ p̄ncipalis.vt.ff. de in iteg.re.l.diuus.⁊ de fru.⁊ lit.exp.l.terminato.Sʒ qñ reseruatio vitiat actū? Qñ reseruant talia q̄ reseruari non pñt:vt no.p Dy.de v̄.ob.l.triticum.⁊ v de.j.de ꝯsti.pe.l.quidā. ⁊ hoc qñ pactū est incōpassibile cū principali.Si aūt vtrunqꝫ pōt valere, vtrunqꝫ seruandum est vt.C.de iur.empb.l.ij.⁊.j.de ꝯh.emp.l.pacta ꝯuenta. Interdū eñ pactū deducit ꝯtractū ad naturā pacti: vt.j.depo.l.Luci⁹.qꝛ nō est ibi repugnātia ꝯiectatis.q̄ verba not.Illud aūt certū est, ꝙ v̄ba sunt interpretāda ꝑm naturā ꝯctus, vt.j.de vsu.l.si stipulatus.⁊ de dā.infe.l.dāni v̄.qd̄ ⁊ in stipulatione.⁊ facit ad plura no.p Jac.de are.⁊ p Dy.ff. de v̄.obl. l.ꝯtinu⁹.§.si fuerit.nā cōpassibilis clausula nō vitiat. Si aūt pōt cadere in ꝯctū ꝑm naturā ꝯtract⁹, tūc ꝓprie stat, ⁊ vʒ.vt ff.depo.l.j.§.si ꝯuenerit.Et no. ēt ꝙ verba nō sunt cauillāda, vt.l.j.⁊.ij.§.pe.j.ad Ter. Denno d̄r hic ꝙ aliud pro alio solui non pōt creditore inuito.¶ Op.ff.de leg.j.l.si domus.§.q cōfitet.vbi tametsi res debeat, nō tñ res sʒ rei estimatio solū soluitur.⁊.ff.de re iudi.l.miles.§.decē.vbi dānū est ī obligatiōe ⁊ seruus ī solutione,⁊ in aut.de ali.⁊ emph.§.si v̄o.ꝑm p̄dictos, vbi creditor q̄titatis cogit accipe possessionē ī solutū. ⁊ ī aut. de fideius.§.qd̄ aūt. vbi debēs recipe aurū,cogit recipe possessiones debitoris.⁊ de rei vē.l.q restituere. vbi debēs recipe rē ⁊ interesse cogit id accipe,quod p iudicem auferre pōt.⁊.C.de dona.l.si qs argentū.§.si aūt donator. vbi debitor speciei liberatur p solutionē quātitatis.⁊.j.de ꝯsti.pe.l. q aūt.§.ij.vbi ꝓmissor certi fideiussoris.s.dādi parē.j. eque idoneū fideiussorē dando liberat. Sol.hic ponit regula.sed ꝯtraria spālia sunt. Et rō spālitatis in.§.q ꝯfitet.ē rō difficultatis in p̄mo exēplo ⁊ inhumanitatis in scd̄o.nā dura ⁊ ihumana est separatio cōiunctorū vt.l.possessionū.C.cōia vtriusqꝫ iu.⁊ in.l.miles.§.decē.est spāle pp bñficiū legis:qꝛ illa actio nō ē p̄cisa sʒ noxalis, vbi exigi mutaret.s.de infa.l.seru⁹.⁊ l.§.si v̄o. est spāle fauore eccl'ie ⁊ odio feneratorꝝ.in.§.qd̄ aūt,est pp necessitatē, qꝛ non erat vñ aliūde.⁊.l. q restituere.est poti⁹ ꝓuisio actoris q iurauit in litē.soluit ergo gl.ponēdo regulā ⁊ instātiam a regula. Scd̄a sol.ē Joā.ꝙ aūt debet q̄titas,⁊ pōt solui aliud ꝓ alio: aut spēs ⁊ tūc nō,vt hic: qꝛ hic de specie loquit nisi ex iusta cā cū debitore lex dispēset ꝑm Jo.Si Jo.in p̄mo mēbro sensit ꝙ ꝓ quātitate possit reddi alia q̄titas peque bona ēt ꝑm intrinsecā bonitatē,tunc ꝑm opi.Pet.bene d̄r.si aūt sensit de qualibet alia re,male d̄r:vt.C.de solu.l.eū pro quo. Tu dic,aut idē qd̄ soluit succedit in obligatione ⁊ tunc solui pōt. vt.ff. de v̄. ob.l.stipulationes non diui.§.Celsus.⁊.j.de ac.empt.l.j. Aut p̄cedit in cōclusione,⁊ idē vt.l.j.de leg.aut est ī solutione,⁊ idē vt.l.miles.§.decē.si aūt a p̄ncipio nō est in obligatione nec in solutione:tūc ex postfacto solui non pōt nisi pp difficultatem superuenientē,vt.l.q aūt.§.ij.cū si.istud est verū qñ difficultas superuenit in re debita.Si aūt in ꝑsona debitoris,⁊ nō in re,nō excusat difficultas,vt.l.ꝯtinuus.§.illud.ff.de v̄b.ob. ⁊ ibi per Dy. vel dic ad.l.precalle. ꝙ ibi est obligatio relatiua ad aliud ⁊ accessoria ad illud:mō si forma p̄ncipalis obligationis non mutatur, ꝑsone variatio non curat,sed ꝓ p̄ma sol.facit.j.loc. l.si quis domū.⁊ adde qd̄ no.insti.de leg.§.si res.in gl.nō caute.⁊ faciūt p̄dicta ad.q. vēditor d̄dit fideiussor est ꝓ euictiōe,⁊ ꝓmisit ei extrahere eū de fideiussiōe ad suā petitionē,mō fideiussor petit se extrahi,emptor nō vult mutuare ꝑsonā fideiussoris,nec ad hoc cogi pōt.vt.j.mād.l.si mādato meo.§.j.quid ergo fiet? rñdeo,faciat debitor qd̄ p̄t:nā ad id, qd̄ nō p̄t,nō tenet.Si aūt creditor ꝯsentiret cogeret dare eque bonū.vt.s.de arb.l.Labeo.§.fi.Itē qd̄ p̄mo dixi erit ī fideiussore tutoris,vt durāte tutela nō possit eximi.vid̄ Bar.j.de tu.⁊ ra.dist.l.si tutele.sʒ ea finita eximet p solutionē ⁊ redditionē cautiōis ⁊ rōnis.⁊ ad hoc poterit fideiussor eū compellere:⁊ tunc non,quia nunc est impossibile.

Appellata.

Ponit etymologiam,⁊ arguit ex ea. ¶ No.ꝙ in mutuo requirit ad ei⁹ essentiā trāslatio dñij ex ꝑsona dātis ī ꝑsonā accipiētʒ. ¶ Op.⁊ vr ꝙ mutuū fiat absqꝫ trāslatione dñij: qꝛ lex d̄t ꝙ ꝯfessio habeat viʒ mutui naturalʒ.C.d̄ nō nu.l.ī ꝯctib⁹.⁊ tñ ibi ñ ītercessit trāsit⁹ dñi.Sol.ibi logt in mutuo īproprie sumpto p lr̄arū obligationē.h de v̄o mutuo. ¶ Op.ꝙ ꝯfessio pro v̄itate hr.§ ꝓbat mutuū naturale:vt.j.depo.l.publia.§.fi.So.hic loqtur de ꝯfessione q̄ ē spēs ꝯctus,⁊ nō ꝓbat actionē naturalē:ibi de ea q̄ est spēs ꝓbationis. ¶ Opp.ꝙ oīs ꝯfessio sit spēs probationis[a], vt.C.de nō.nu.pe.l.gñaliter. ¶ Extra no.ꝙ cā p̄sumpta puta p̄sumpte donationis nō vestit pactū nudū: vt.l.iuris gētiū.§.sʒ cū nulla.s.d̄ pact.sʒ exp̄ssa sic:vt.l.si qs argētū, qd̄ est not.Sol.aut cōfessio fit ex cā numerationis,aut ex alia cā. Primo casu, aut ī mutuo,aut in dote,aut in aliis causis. Si in mutuo,aut scriptura accedit ꝯfessioni,⁊ est ꝯfessio species ꝯct⁹:aut nō interuenit scriptura,⁊ tūc nō trāsit in robur ꝯctus:vt.j.e.l.q pecuniā.⁊ no.C.eo.l.si nō singuli. sed in dote siue fuerit inde cōfecta ī scriptura ꝯfessiōis siue nō, idē est,vt C.de do.cau.l.fi.qꝛ illa nō est obligatio literarū, sʒ dotis. Si vero in alia cā ꝯfessio est species ꝓbationis:vt.d.l.publia.§.fi. hoc si fiat,est species probationis ad obligandum:vt.j.de lib. leg.l.Aurelius.§.fi.Item si cōfessio ad obligādum nō cōtinet cām,non est spēs ꝓbationis nec ēt obligationis:vt.ff.de exce. do.l.ij.§.circa.⁊.C.de ꝓba.l.instra.⁊.l.rōnes.Si aūt confessio non fit ex cā numerationis sʒ ex alia cā,tūc loqtur.l.gñaliter. s.C.si cer.pe.l.si ex p̄cio.⁊.C.de rescin.vē.l.precij cā.⁊ dic quantū ad.l.gñaliter.ꝙ aut allegat erogatio de p̄terito:⁊ lex loquitur ibi,aut species de futuro,⁊ tūc ius vltimū serua. lex in ꝯctib⁹ seruat sua tēpora.In aliis ꝯctib⁹ pōt statim efficaciter agi:nisi reus ꝓbet exceptionē, vt.j.depo.l.publia.§.fi. ⁊.ff.de exce.do.l.ij.§.circa. ¶ Oppo.vlterius ꝙ nō reqratur in mutuo trāslatio dñij:vt.C.eo.l.q̄uis.Sol.ibi fuit apposita stipulatio quo casu sufficit ꝙ sit vallata narratiōe facti: qꝛ ex quacūqꝫ causa stipulatio obligat:siue cā sit facti,siue ius ꝯtineat: vt.ff.de ver.ob.l.a titio.⁊.l.mulier.sed vbi non est apposita stipulatio exigitur ꝙ dñium sit translatū,vt hic:⁊ adde ⁊ omnino vide qd̄ no.j.eo.l.pen.ad fi. ¶ Opp.ad idē de.l.nam si fur. j.e.⁊ de fideius.l.si quis pro eo.§.si nummos. Sol. illud vi reconciliationis per consumptionem non vi solius numerationis a principio,⁊ est ratio:qꝛ cōsumptio affert tantam vtilitatem accipienti quantam si ab initio fuisset factus dñs:merito ergo de equitate debet teneri. ¶ Oppo.de.l.proculus. ⁊ de.l. indebiti.§.fi.de cōdi.inde.So.ibi superuenit vsucapio,ex tūc reconciliatur mutuum:qꝛ vsucapiēs fingitur habere dñium ab autore:ibi ergo tunc tēporis cum dñium queritur, mutuū oritur:sed si a principio transfertur,a principio oritur,vt hic. ¶ Opp.de.l.proinde.j.e.Sol.ibi est factū dñium,⁊ fictio idē qd̄ veritas operatur in his que recipiunt functionē. ⁊ sic non obstat. ¶ Querit hic,an ille q recipit a me pecuniā titulo mutui possit mihi repetēti opponere exceptionem dominij:⁊ vr ꝙ sic:nā alias frustra esset iste.§.si reus non posset ex eo se tueri ⁊ excipere. Ista prima exceptio est exceptio p quā d̄r cōtractus null⁹, ⁊ negat obligatio nata a p̄ncipio: sʒ oīs exceptio, que reddit contractū funditus nullʒ pōt opponi a quolibet ꝯuento.facit qd̄ no.C.de transact.l.vbi pactū. ¶ Preterea si non posset opponi hec exceptio pacti,par esset ꝯditio p̄donis mutuātis ⁊ dñi ꝯtra.l.nam ⁊ si fur.j.e. Preterea oīs agens dʒ ꝓbare essentialia sue intentionis,ex qb⁹ fundat se:sʒ dñiū verum vel representatū, vel interpretatiuʒ est de essentialibus mutui.vt.j.e.l.si in mutui datione.ergo lʒ non excipiat, tñ ꝓbandū est. ¶ Preterea qñ duo sunt de substātia ꝓbationis ⁊ esse rei,nō sufficit alterū ꝓbare:vt.j.de iureiur.l.nā ⁊ postea.§. si minor.⁊ extra de ꝓbat.c.lʒ cām.sʒ hic de eē ꝯtractus est traditio ⁊ dñij trāslatio.ergo ⁊c. ¶ Preterea nisi ꝓbet trāslatuʒ dñium agendo ad rē peteret plus re:nā plus re. est dñium ad qd̄ agit nuda possessio,quā trāstulit vt.j.vti pos.l.si duo.§.fin. ¶ Preterea de proprietate tertij, ⁊ de vtili dominio tertij p̄t excipi:lʒ non de vsufructu vel seruitute tertij: vt no.j.de ꝯdi. inde.l.indebiti.§.si nummi.vlt.rñso. ¶ In ꝯtrariuʒ sic ꝓbat: lex dicit ꝙ cā ⁊ origo dominij pecunie mutuate nō est ꝓbanda.ergo nec dñium qd̄ sine cā probari non pōt:vt.C.e.l.nō vñ originem. ¶ Preterea cum agitur ad restitutionem , ille qui eā denegat vr spoliare.⁊ ideo non dʒ admitti ad excipiendum de dominio,⁊ no.Dy.extra de reg.iu.l.qui ad agēdū. ¶ Preterea hic dominium deducitur incidenter:qꝛ principaliter nō est questio dñij,sed contractus: sed qñ dominium venit in iudicium incidēter, satis sufficit possessio ad p̄sumptionē dñij: vt.l.j.s.fa.ercis.⁊ no.C.ne vxor pro mar.l.ob maritorū.l.j.C.de p̄uilegio fisci.⁊ de solutio.l.Titia. ¶ Preterea si re⁹ excipiat de dñio,actor dicet,consume si tu vis: ⁊ si non vult consumere est reconciliatum mutuum,ac si esset consumptum, vt no.j.e. l. nam ⁊ si fur. quia vocabula non saluant conscientiam, quia non mutant esse rei,vt.s. de transactio.l. cum Aquiliana.⁊.j. locati.l.si vno.§.j.⁊ preterea si saltem ad possessionem nummorum debet dari conditio.dicto.§.si nummi.j.responso.⁊.C.de contrahenda ⁊ committenda stipulatione.l.optimam.⁊.ff.in contrahenda... dicatum solui.l.iam tamen.§.in hac.⁊.ff.de fideiussor.l.qui satisdare.⁊ de solutio.l.Titia.⁊.l.filie.⁊ ar.j.ad Velleianum.l.si

mulier

mulier intercedēdi aīo.cū gl.sua.¶Preterea ad hoc facit qđ no.l.l.pe.de ɔdi.insti.¶Preterea reddat saltē debitor qđ accepit.alias locupletari vr̄,qđ nō est patiendū.ar.s̄.de peti.here.l.fi.hāc opi.tenet Gul.j̄.e.l.nā ⁊ si fur.⁊.C.loc.l.si qs conductiōis.Sol.aut loquntur ī mutuo ciuili vel in stipulatiōe.⁊ nō pcedit ista exceptio p gl.nostrā.aut ex mutuo naturali,et tūc aut est secuta ɔsumptio ⁊ idē,vt in.§.si nūmos.aut non est secuta ɔsumptio,⁊ tūc aut excipiēs assumit in se onus pbādi,⁊ pcedit exceptio,vt hic:aut excipit,sed non pbat exceptionē ⁊ tūc succūbit:q2 p̄sumptio iuris est p actore: vt.d.l.nō vñ.C.de ti.nō ob.l.si qs ɔductiōis.q2 ibi agēs erat in possessiōe.⁊ ideo nō vr̄ spoliare,hic nō possidebat.Itē nō obst.rub.ne creditores.q2 ibi agit ad eādē rē,hic ad aliā.Itē hic in ɔctu de cuius essentia est dñiū:s3 in pignore l3 q̄tū ad ɔferēdū ius realis hypothece exigat dominiū vel q̄si:nō tñ quātū ad natiuitatē pignoratitie actionis,vt.j̄.de pig.act.l.si rē alienā.§.si is quoq3. q2 ibi est actio psonalis.⁊ ita d3 ītelligi qđ no. Cy.C.e.l.Quis ⁊c.¶Ex lec.anti.¶In gl.s.statī.ɔct9 ergo q nō tenuit a pncipio,pōt recōciliari ex postfacto:q2 nō erat defect9 forme,sed re siue materie qđ est no.⁊ adde alium modū recōciliādi mutui p Jo.de plomosta.insti.de act.i tractatu de certi ɔdictione ex mutuo.vbi oīno vide.Itē adde qđ not.j̄.ea.l.§.vbis.Et
a no.in isto.§.qđ l3 arguere ex allusiōe vocabuli[a].⁊ an accipiēs mutuū possit rferre qōnē dñij.dic vt.j̄.e.nā ⁊ si fur.⁊ibi p Gu.

1 ☞Genus ⁊ species differunt.

2 Vir si pmittit restituere dotē,quā nō recepit, tenet pmissio.

Creditū Crediti appellatio gñalis est, mutui spālis ⁊ est mutuu3 sub credito,sicut spēs sub genere:⁊ cōsistit creditū in omni re,tā diuersa q̄ eadē, imo ⁊ si nihil sit pfectū,est creditū,sed nō mutuū,vt in dote promissa
1 dari vel reddi falsa demōstratiōe inserta.h.d.¶†Not. q genus ⁊ species differūt:q2 genus est supra speciē in p̄dicatione ⁊ gen9 infert spēs remotiue:q2 a quo remouet genus:⁊ ēt q̄libet ei9 spēs,vt no.j̄.ad mace.l.sed si.§.j.sed posito genere non ponit necessario quelibet eius species vt.C.de transac.l.fi.§.j. vñ nō sequit viuit animal,ergo viuit homo:nec etiam sequtur est homo, ergo petrus:q2 actualiter ad positionē generis nō infertur species. nā genus equipollet enumerationi specierū qñ est eadē rō particulariū ⁊ vniformitas iclusoꝝ vt no. Dy. extra de reg.iu.in reg.j.¶Et ecōtra,spēs nō īfert gen9 abnegatiue,nā nō sequtur,nō est petrus,ergo nō est hō:q2 inferius nō īfert suū supi9 negatiue,s3 affirmatiue sic:q2 gen9 rep̄sentat in qualibet sua specie vt.s̄.e.l.j.¶No.in ver.veluti ꝑm primū intellectū q pmissio de dote exigit matrimoniū subesse,sic.j̄. de iu.do.l.j.⁊.ff.qđ fal.tu.l.pe.secus in legato p dote.⁊ iō in legatis adiectio cause dotis nō importat ɔclusionē,s3 modū,vt ff.de condi.⁊ de.l.titio centū.§.titio genero.¶In ɔtractibus etiā subdistinguit:nā aut pmittit extrane9 aīo donādi,etiam si matrimoniū nō sequat:⁊ nō inest ɔditio:aut nō aīo donādi, ⁊ tunc aut est actū q nō insit cōditio ⁊ nō inest:aut nō ē actu3 sic:⁊ tūc inest iuxta no.j̄.de cōdi.ob can.l.q se debere.j.⁊.ij.rñ. Si vō ipsa mulier pmittit,semp videt inesse cōditio.vt no.in d §.titio.⁊ hō in pmissiōe.¶In solutiōe vō dic q aut ē vera solutio,⁊ nō intelligit inesse cōditio,s3 mod9:q2 inceptū fuit ab executione vt.j̄.de iu.do.l.nō in oīb9 legibus,aut dicunt repeti per condic.ob cau.vt.l.fi.s̄. vsufru.quēd.ca.aut est traditio ficta:⁊ dic tūc vt.j̄.de iu.do.l.j.⁊.j̄.de ɔdi.ob cau.l.si mulier
b ⁊.l.si qs accepto.Extra not.de ver.post[b],in ver.veluti.nam aliquando determinat principiū tp̄is successiui, aliquando finem.Et facit ad statutū qđ dicit q post sonum cāpane tertie pene duplicent:nā si testis dicit post sonū, nō tamē adiecit finitū nō cōcludit ad penā duplam,ar.hic,⁊ extra de prob.c.in p̄ntia.⁊ de testi.c.cū tu.fili.⁊.j̄.in.l.i insulā.sol.mat.per.Jac.de are.⁊ facit qđ no.j̄.ti.j.l.si duo.§.j.in v̄.post longi ⁊c.hoc verū nisi ex adiuncto appareat certa intētio loquētis.Quid em̄ si dicat quo tēpore pene duplicant,manifeste sentit de sono cōpleto.¶No.ꝑm aliū intellectu3,q si vir pmisit restituere do
2 tem,quā nō recepit,tenet promissio.¶†Oppo.q2 est falsa cā ergo vitiat ɔtractū.dicit gl.nō est falsa causa,sed falsa demōstratio,que non vitiat:vt.C.e.l.si ex precio.tu dic q est causa:s3 a sciēte nō ab errāte plata vt.j̄.de ver.obl.l.si diuortio.no.j̄.de cōsti.pe.l.q si marit9.§.j.causa ergo colorata nō vitiat obligationē,secus si nulla cā sit inserta vt.j̄.de excep.do.l.ij. §.circa. nisi in casu qñ p̄sumeret donatio,vt q2 psona eēt de cōiūctis, vel p̄cesserūt merita,vt.ff.de oper.li.l.campan9.⁊ de do.inter. vi.⁊ vxo.l.si seruus.⁊ de proba.l.pcula.⁊ no.j̄.eo.l.cū quid.et C.de neg.ge.l.j.⁊.l.alimēta.¶Opp.q2 error ī causa nō vitiat, vt.j̄.de cōd.ob.ob cau.l.iij.§.quāq̄.Sol.si cā est impulsiua nō vitiat vt ibi,si finalis sic:vel ope exceptionis ī stipulatiōe, vel ipso iure ī chirographo,vt no.C.d nō nu.pe.l.gñaliter.in pn. In dubio aūt causa ē apta ad talē obligationē pariēdā,⁊ p̄sumit finalis:aut nō est apta ad obligādū, s3 ad adminiculādū obligationi ⁊ p̄sumit ipulsiua,⁊ hoc in ɔctib9.In vltimis autē volūtatib9 cā nunq̄ p̄sumitur finalis:q2 ex liberalitate pcedit relictū:vt.ff.de li.le.l.aurelio.§.fi.¶Op.q nō teneat pmissio,quā facit vir de dote q̄ nō recipit, vt.C.de do.ante nup.l. j.nisi det recōpēsationē,vt si qs accepit vxorē nobilē,vt nobilitet prolē,no.C.de do.pro.l.si voluntatem. vel causa pacis faciēde vir dotet vxorē,vt.ff.mād.l.si creditor.§.pe.So.hic matrimonium erat finitū tempore promissiōis:⁊ intelligas.s.de pmissione p stipulationem,secus si per pactū:q2 falsa cā nūq̄ vestit pactū nudū,vt.j̄.d cōst.pe.l.fi.⁊.s̄.de pac.l.iuris gentiū. §.s3 cū nulla.⁊ facit.§.quinimo.in fi.q est no.sicut in.§.appellata.⁊ no.de dictiōe,post,⁊ facit extra d test.c.cū tu.Pone.qđ vir cōfitet aīo donādi se habuisse dotē,vtrū morte viri cōfirmet:⁊ vr̄ q nō:q2 nō interuenit traditio,vt de do.inter vir.⁊ vxo.l.Papinian9.dic q cōfirmatur,nisi vir ostēdisset verba, vel signa pn̄ie.vt q2 expulsisset vxorē de domo,vl' eā pens excuisset.ar.de ma.test.l.cēturio.⁊ de lib.leg.l.iij.in fi.⁊.ff.de leg. ij.l.Luci9.§.luci9 titi9 damā.nō ob.l.Papinian9.q2 loquit in his q desiderāt traditionē,⁊ in pura donatione:s3 hic est donatio causa dotis,⁊ ei9 retētio p traditiōe hr̄,vl' haberi d3,arg. C.d dona.si qs.⁊ no.C.de do.cā.l.ij.¶Demū habes hic,q nomē pecunie ponit p oī re mutuabili,s3 aliqñ ponit p pecunia numerata tñ,vt.j̄.de sol.l.solutā.aliqñ p omni re q̄ ponderatur,numerat,⁊ mēsurat,vt.j̄.ad Treb.l.cogi.⁊ ponit trib9modis ꝑm gl.¶Quid autem si dicit statutū q pena inserta debito pecuniario nō possit peti,qualiter interpretabit verbum istud equiuocū,an stricte p pecunia numerata tñ.an large p qualibet re mutuabili,an largissime p oī re:ego credo qđ stricte:q2 est ɔ ius cōe,vñ strictissima interpretatio d3 fieri vt.s̄.d leg.l.qđ vero ɔ rationē.¶S3 nunqd dictū statutū h3 locū ī penis cōpromissorū,si arbitri iubēt dari q̄titatē:⁊ vr̄ q sic:l3 nō sit certa quātitas a pn.⁊ ī fi.vt no.j̄.e.l.certi cōdi.in glo.dic certū.Itē q2 cōpromissum declaratur per laudū:ergo idē cōtinere vr̄,vt.ff.de leg.ij.l.j.⁊.l.in summa.⁊.l.hui9 sn̄ia.sicut stipulatio iudicatū solui cōtinere vr̄ id qđ sententiatur.vt.C.de vsu.rei iud.l.fi.in fi.ad idē de dolo.l.cū pponas.⁊ q no.Dyn. ff.de ver.obl.l.v.§.fi.In ɔriuū vr̄ p gl.ibi positā.nam parere laudo facti est,vt ibi no.⁊ facit.ff.de arb.l.diē pferre.§.fi.ergo ratione facti agitur,facit.j̄.de act.emp.l.Lucius. Item agitur rōne inobediētie ⁊ cōtemptus:vt.s̄.de arb.l.si quis rē.Itē de cōsuetudine gñali apponitur pena:ergo potest peti:q2 cōsuetudo contrahendi infert consuetudine3 exigendi,vt.j̄.eo.l. certi condic.§.si nummos.Item nunc sum9 in iudicio vel quasi vt.C.de iudic.l.rem nō noua3.nō in cōtractibus puris.ff.de ver.sig.l.verbo vict9.⁊.ff.si quis ius dicen.non ob.l.j.§.fin.⁊.ff. de iurisd.om.iu.l.si familia.in ratiōe sui.Itē q2 durius d3 agi cum arbitro,q̄ cum eo qui non tenet figuram alicui9 superioritatis,vt.ff.de arbi.l.celsus.¶Item absurdū est,q possit pena peti si pars non compareat,⁊ non posset peti si nō soluat. cum potius deberet esse econtra:quia p̄ceptū diffinitiuū magis arctat.⁊ facit.l.vlti.j̄.de pret.stip.Itē absurdum est, qđ ex vna parte pena committatur,⁊ ab altera committi nō possit. ¶Ex lec.anti.¶No.hic q vbi nō ɔtrahit mutuū tñ ɔtrahitur creditū si nascit obligatio:⁊ qđ creditū dicitur generaliter siue debeatur idē,siue diuersum.Itē etiā si re nō cōtrahat obligatio dicit creditū,vt in dotis pmissione, vl' repromissione. Itē in ɔctu verborū:vt.j̄.hac.l.§.vbis.Itē no.ex isto.§. q ad destructionē speciei nō sequit destructio generis.vñ nō sequitur si nō est mutuū ergo nō est creditū:s3 ad positionē speciei bene ponit genus : quia representatur affirmatiue ī qualibet specie vt no.s̄.e.l.j.¶In glo.large.in fi.s3 qd si statutū dt, qđ pena inserta debito pecuniario nō possit peti:vtrū intelligatur de omni re:⁊ breuiter credo q intelligat d oībus rebus q̄ consistunt in pōdere,numero,⁊ mensura:vñ secus si adijcit facto vel dationi speciei:q2 statuta obscura recipiūt īterp̄tatio-
c nē a iure cōi[c].ad hoc.j̄.e.rogasti.§.si tibi.⁊.C.de vsur.cū allegas.¶In gl.s.ɔctas.ibi,is cui.s3 ibi loquit ad speciē:non q̄tum ad p̄sentē existētiā.⁊ adde qđ no.j̄.de cōd.⁊ demō.Titio cētū.ī.§.Titio gñō.¶In fi.gl.ibi,si diuortio.dic vt.j̄.⁊ sic vir quādoq3 pt se obligare,ad restitutienē dotis, quā nō accepit.

In mutui datione. Hic d3 esse.§.quāuis.situatus sit pro lege:⁊ primo ponit dictum per modum traditiuum regule,ɔtra qđ opponit,⁊ soluit per simile,quesolutio videtur obiectionē fouere ⁊ nō soluere,nisi intrinsec9 inspiciatur:dictū est,q in mutui datiōe dans d3 esse dñs,tamē oppositū est de filio ⁊ seruo. Simile de nō dño mutuāte p dño.Que similitudo est ista de nō dño ad dñm:Rñdeo est similitudo,q2 sicut filius ,⁊ seru9 mutuāt,⁊ nō sunt dñi,s3 ministri:sic ille ficte mutuat p q̄ dñs mutuat ⁊ iste mutuās,interp̄tatiue,nō ē dñs.Itē vterq3 h3 dñi volūtatē:vel subtilius,l3 quo ad factū filius ⁊ seruus mutuēt:tñ domin9 est ille q dat:vt.j̄.de ma.vin.l. pater.in fi.⁊ iō

a ¶Vocabulū. ⁊ an ⁊ qñ valeat. vide Fel. in rub.de fide instru.ad fi.in ver.et si diceretur.

b ¶Verbo,post. proquo verbo vide que hñt per eundem Bald.in p̄ia cōsti.ffc.x.i.§. illud aūt.⁊ qđ ibi dixi in apposti.adđ frāci.are.i.l.si ita quis.§.seta cauit.de verbo. obli.in.ij.not. ⁊ in.l.an duobus.in.j.not. de duob.reis.

c ¶Cōi.Adde d.Pet.Phi. Cor.in cōs.xi. inci.statibus. in.j.parte.⁊ in cōsil.j.inci.circa.in quarta parte.⁊ in consi.xxxvj.incip. si recte.i prin. ⁊ i cōsi.xxxvij. inci.circa.in. iij.parte. et Pau.de Cas. in consi.ciiij.⁊ Dy.in ɔsi.liij.

in primo casu τ in scdo dñs dat:qr ea que facti sunt dñs per a
liam facit:ea que iuris sunt eo φ ius sit annexũ dño vt dñiuz
per se facit τ minister est tanq̃ pica τ organũ,vt.d.l.pr.¶No.
extra quare vsure sunt prohibite:qr ex quo accipiens sit dñs
τ vsus nõ distinguit a dño,sequit φ nõ pro re,sʒ pro tpe pstat
vsura sm theologos.τ idem in illa,q.de monte Florẽtie:qr illa
est quedã negociatio volũtaria τ improba,τ in actis tñ pmitti
tur vsqʒ ad modum cõis,vel emergentis interesse,supra illud
est vsura:qr ɔmensurat sorti q̃ immobilis manet,nõ aũt ẽ diui
sa sors in particulares pstatiões cũ remanet capitale saluũ:lʒ
non dicat mutuũ,sʒ collecta,vt aliud nomẽ sortiat, nec saluat
cõsciẽtiã,si imponat huic puisioni nomẽ,doni, qr vocabula
non saluãt conscientiã:qr nõ mutãt esse rei,vt.s.de transa.l.cũ
aquiliana.τ.j.loc.l.si vno.§.j.τ qr nõ est purũ donũ nec pura
gr̃a fctm̃ cũ cõe:alias facturus nõ foret tale donũ:τ ideo quic
quid accedit sorti est vsura,vt no.j.e.l.rogasti.§.fi.τ.C.d vsur.
l.eos.§.pe.multi ergo sunt vsurarij.¶Ex lec.anti.¶In mu
tuo reqrit φ ille qui mutuat sit dominus[a],vel habeat autori
tatem transferẽdi dñium.h.d.¶No.φ paria sunt habere do
minium τ administrationẽ dominij ex voluntate domini:idẽ
si ex dispositione legali.vt insti.quib.alie.li.in prin.

a ¶Sit dñs. Adde sing. in cle. exiui. §. q̃ ppter. de ver. signi. in clem.
b ¶An succũbat. vide Lã. in.c.qm̃ cõtra. de pba. i vers. testm̃:τ alexã. de imo. in ɔsi. clxxvj.in pma co.in.ij. parte.

Verbis. Creditor dr etiã q stipulat.h.d.¶Querit
hic,an iste.§.loquat in mutuo:quidã φ nõ
alij φ sic.si stipulatio emanat ex cã mutui:nam vt dt glo. tri
plex est mutuũ,Naturale cui re ɔhit.Ciuile.cui natura coope
rat qñ numeratiõi adijcit stipulatio.vt.j.e.l.certi ɔdic.§.qm̃.
Et ciuile tm̃ vt i chirographo.Odo.dicit φ vnũ tm̃ ẽ mutuũ
s.naturale:nã si stipulatio est ɔctꝰ per se similiter obligatio li
terarũ τ vnus ɔctus est alterius speciei ab altero vt.j.d act.τ
ob.l.obligamur.τ ibi no.τ insti.de obli.§.fin.¶Ego dico φ no
mẽ mutui pt sumi dupl'r:vno mõ p numeratiõe vera vl ficta
τ tũc nõ est nisi duplex.s.verũ τ fictũ.Scdo mõ p noie ɔctꝰ.et
tũc nõ est nisi vnicũ.s.qñ re ɔhit vt no.i.d.l.obligamur.¶Et
faciunt ista ad.q.Abbas impetrauit a dño papa φ posset ac
quirere mutuo mille,τ ppterea obligare monasteriũ suũ:τ pa
pa hoc ɔcessit,mõ iste Abbas fuit cõfessus se habuisse a titio
mille,q̃ sibi pmisit p stipulationẽ,τ obligauit monasteriũ:mor
tuo abbate nouꝰ abbas dicit pmissionẽ nõ valere:qr nõ appa
ret d vã numeratiõe:p eo facit qr mutuũ naturale tm̃ est vex
mutuũ,sʒ p ɔfessionẽ ñ pbat mutuũ naturale nec ciuile cui na
tura cooperat,sʒ ciuile imerũ abstractũ ab oĩ naturalitate:er
go τc.pdicta ergo obligatio valuit quo ad piudiciũ personale
illiꝰ abbatis ñ quo ad piudiciũ reale ipsiꝰ monasterij vt i aut.
de alie.τ emph.§.si vo qs.τ φ pdicta vba debeãt itelligi de na
turali.facit.C.de noua.l.non abstulit.τ.j.de noua.l.si debitor.τ
d ver.ob.l.q rome.§.callimachꝰ.lʒ ille.§.loquat i mutuo φ nõ
pt nisi ad id φ noiatim ei iniunctũ est:qr est organũ alteriꝰ nõ
ipsiusmet vt.j.de ɔsti.pe.l.τ lʒ.ad idẽ facit φ no.C.q po.i pig.
ha.l.assiduis.τ.C.mã.l.p diuersas.in pn.In ɔriũ facit nã ɔfes
sio inserta stipulatiõi nõ est spẽs ɔctꝰ:qr iste nõ est ɔctꝰ lrax sʒ
verbox,ergo est spẽs pbatiõis,vt.ff.depo.l.publia.§.fi.igit p
bat actũ naturalẽ.¶Preterea si ɔfiteret abbas cũ toto capi
lo,isti ɔfessiõi esset standũ,vt in aut.hoc insporrectũ.C.de sa
crosanct.eccles.τ aut.ɔ q ppriã.C.de non nume.pec. Sʒ si hoc
fctm̃ eẽt spe future numeratiõis poterit abbas hocdicere,nec
currit i hoc ecclesie biẽniũ,vt no.Ho.in.c.ij.de pb.τ dig. τ ar.
C.in qb.cau.in inte.re.nõ est ne.l.fi.in pnc.¶Itẽ nec nũc com
missio facta huic abbati seu fratri vr extẽdi.ad hoc argu.j.de
exerci.l.fi,ar.ɔ.j.de insti.l.fi.τ.ff.de verb.ob.l.si ita stipulatꝰ.§.
chrysogonꝰ.sʒ aliud est in ɔfessione institoris,φ prelati, ar. j.
d exerc.l.j.§.magistrũ.v.oĩa em.τ.d.aut.h ius.τ facit.j.e.l.ciui
tas.¶In pcuratore vo spãliter ɔstituto ad mutuũ accipien
dũ ñ sufficit ɔfessio,qr ẽ actꝰ q nõ icludit:nisi id φ mãdatũ est,
nec ẽt psumptiue:qr nõ ẽ inserta forma mãdati.ar.j.d exerc.l.
j.§.igit,τ de istito.l.cuicunqʒ.§.sʒ τ cũ fullo.τ.§.si ei.nec hʒ iste
mãdatũ gñale in q̃ icludat φ possit ɔfiteri:τ iõ ɔfessio sua nõ
pt trãsire in ɔctũ in piudiciũ dñi,ar.j.si qd i frau.pat. l.j.§.qd
si mutuã.et.C.de do.añ nup.aut.sʒ iã necesse. ista tñ obligatio
retorquebit in ipsum pcuratorẽ vt teneat creditori.ar.eius φ
no.s.de neg.gest.l.si pupilli.§.j.i fi.mag.gl.τ idẽ.in pcuratore
facto ad recipiẽdã solutionẽ:qr ñ pt ɔfiteri nisi ex spãli mãda
to:sʒ pcurator ad iudicia lite contestata pt ɔfiteri, añ nõ, sine
spãli mãdato.Sʒ qd si ẽ factꝰ ad ɔfitendũ,adhuc vr idẽ:qr nõ
pt falsuʒ ɔfiteri,nec hʒ mãdatũ φ mentiat,ar.de cõdi.ind. l. si
pcurator.§.celsus.Itẽ cõfessio est solutio ciuilis. vñ ex quo ei
natura nõ cooperat,vr de hoc nõ cogitatũ.dico hoc verũ,nisi
pbet cõfessio falsa:sʒ in dubio psumit vera, nisi ɔriũ pbet ex
quo facta ẽ a psona legitima,sicut si eẽt facta ab ipso dño. ar.
ff.mã.l.creditor.§.luciꝰ.ibi,vt dño eũti. In piudiciũ aũt ipsiꝰ
pcuratoris,vt teneat dño reddere q̃si exegerit, semp psumit
ɔfessio vera:τ est ei stãdũ.ar.l.publia.§.fi.τ. C.de nõ nu.pec.l.
gñaliter.in rõne sui.Quid aũt si procurator confitet habuisse
τ recepisse τ penes se habere:dico φ est inculcatio vbox τ ista
verba, penes se habere,nil addunt confessioni:qr non cõtinet
nisi verbalẽ actũ τ cõfessione vt.j.mã.l.q negotia.τ.j.de sol.l.si
ex pluribꝰ.Quid si notarius dicit talis fuit cõfessus habuisse
a tali dãte τ soluente centũ,an pbet naturalẽ solutionem:de
Jac.bu.φ non:qd totum est de cõfessione partis,ad qd faciũt
dicta.s.in pri.q.τ iura ibi allegata.nã si in psentia notarij eẽt
facta numeratio non apposuisset de confessione.Ad idẽ:qr v
ba sunt dubia.vñ pbant in leniorẽ partẽ,vt no.in.l.fi. de pro.
stip.τ ad h.j.de accep.l.si accepto latũ.Quid si cõfessio mutui
est facta in vltima volũtate:dico φ nunq̃ transit in ɔctũ lite
rarũ:nec ẽt i pbationẽ veri mutui:qr accedit vtile volũtati nõ
cõtractui vt.l.aurelius.§.fi.de lib.leg.¶Demũ facit gl.ad a
liam.q.quidam agit ɔ me ad.x.que dicebat mihi mutuasse nõ
b phauit de numeratiõe.sʒ de ɔfessiõe,an succũbat[b]:τ videtur
φ nõ:qr vr gñaliter egisse cum triplex sit mutuũ vt hic.spe.de
ɔ:qr vr intentare mutuũ naturale:vt spe.de teste.§.j.ver.sʒ po
ne egi.qd est verũ,si in libello est facta mẽtio numerationis,vt
j.ad mace.l.qr qd vulgo.alias credo primũ dictum esse verꝰ.
Quid aũt si p vnũ testẽ est pbata numeratio,τ p aliũ ɔfessio:
rñdeo testes sunt singulares,tñ vnꝰ fouet dictum alterius ad
vehemẽs indiciũ,vt extra d suc.ab itest.c.cũ dilectꝰ.ita no.Cy.
i.l.sj.i penult.q.C.q̃ sit long.cõsue.vide Bart.in.l.publia.in fi.
ff.depo.τ.j.e.l.singularia.circa fi.¶Ex lec.anti.¶In gl.i.dic
nã no.honã gl.ibi,peruenit nec intercessit stipulatio.¶In fi.
gl.Odof.dicit qd nõ est nisi vnũ mutuum.s.naturale:qr lex di
cit qd re ɔhitur obligatio in mutuo:sʒ in chirographo est cõ
tractus literarum τ in stipulatione est ɔctus verborũ, nõ aũt
est ɔctus mutui,lʒ fiat ex cã mutui sm Odo.tu dic φ tã gl.φ
Odo.possunt saluari,quilibet sm suũ intellectũ:lʒ d solẽnita
te iuris verba Odo.loquẽdo pprie τ de specie ɔctus sint ve
riora.τ ideo q agit ex mutuo,cũ mutuũ nõ dicatur, pprie nisi
mutuũ naturale,nõ vincet pducẽdo chirographũ cõfessiõis
vel instrm stipulatiõis,qr nõ est nisi vnũ mutuũ.τ hanc opiñ.
tenet spe.in ti.de teste.§.j.sʒ pone egi.sed sm istam gl. videret
dicẽdũ φ esset gñaliter actũ,cum mutuũ tripliciter dicatur,
non sequeret cõdemnatio ex eadem instantia.p hoc facit.j.de
ver.ob.l.si ita stipulatꝰ.§.chrysogonꝰ.τ.j. depo. l. publia. §.fi.
Sʒ pro spe.facit.j.d li.leg.aurelius.§.fi.nisi referes φ ibi ver
ba testatoris non inducebant pbationẽ ɔctus.vt.j.de le.iij. l.
luciꝰ.§.sempronie.Quid si ɔstituo pcuratorẽ ad accipiẽdum
mutuũ,nunqd videar eũ ɔstituisse solũ ad mutuũ naturale añ
τ ad ciuile vel mixtũ.Ja.de ra.dicit φ de naturali tm̃ itellige
bat:qr nõ reperitur mutuũ nisi naturale:τ qr de naturali actu
intelligi debẽt vba mãdati.vt.j.de noua.si debitorẽ.τ.C.d no
ua.l.non abstulit.dicũt qdam φ Jac.de are.fuit toxicatꝰ per
istam.q.a quibusdam creditoribus qui eum cõuemebãt:τ ad
de qd no.j.e.l.citas.sʒ nunquid illa verba,cõfiteor me habuis
se,τ recepisse,τ penes me habere,aliqd adijciũt cõfessioni:dic
φ non.vt.j.de sol.l.si ex pluribus.in prin.τ hic sit finis.

1 ☞ Tacitum pro expresso haberi debet.

Cum quid. Debet reddi in eadeʒ bonitate mutuũ,i qua res mutuata erat
tpe ɔctus:qr hoc φ tacite agit,p expresso dʒ haberi.
h.d.¶No.quo ad bonitatẽ inspici debere tps ɔctꝰ.No. vete
ra esse meliora.Nota quod tacituʒ debet haberi pro expresso.
1 ¶†Opp.ad principium τ finalem conclusionẽ istius legis:τ
videtur φ non inspiciatur tps cõtractus,sed terminus soluẽ
di vel tps more vel petitionis,vt.j.e.l.vinum.vñ si interim est
bonitas aucta,vel minuta,sit commoduʒ vel incommodũ cre
ditoris.vt.j.e.l.vinũ.Sol.dicit gl.not.φ duplex ẽ bonitas:nã
quedam est bonitas seu qualitas intrinseca vt sapor:quedã ex
trinseca,vt valor.simile no.C.de iure.do.l.si inter. quo ad intrin
secam bonitatẽ inspicit tps ɔctꝰ vt hic:quo ad extrinsecã tps
more vt.d.l.ɔria.Et est duplex ratio differẽtie:pma qr intrin
seca bonitas est pars rei ad q̃ contrahitur obligatio.alias se
queretur φ omne mutuũ in mundo consisteret in pecunia nu
merata,si estimatio deberetur a principio:τ adde φ no.j.e.l.le
cta.circa prin.Secũda ratio est:qr actio ista est incerta quãti
tate τ qualitate:ergo nõ debet variari,vt.j.e.l.si qs certũ.τ ar.
j.de v.ob.l.si quis insulã.al's.l.insulam,intra bienniumi rõne
sui.nã illud φ essentialiter pẽdet de futuro dr incertũ.vt.ff. d
ver.ob.l.vbi autem non apparet.§.qui id qd.τ.§.q illud.Sed
estimatio venit officio iudicis,vt no.in cõtrario, qr officiũ iu
dicis potest variari,sed nõ actio.¶Op.scdo,τ videtur quod
tacitum pro omisso debeat reputari:τ ad id nõ detur actio vt
j.de ver.ob.l.quicquid astringende.in prin.Solu.ibi.dt gl.φ
ibi erat tacite actũ ab vna parte tantũ:vnde nil operatur vt
infra de actione τ obligatione.l.non solũ.hic vero inter vtrũ
que.vt.C.de condictione ob causam.l.si repetendi. vel aliter
dic quod in dicta. l. quicquid astringende. loquitur vbi ver
bis contrahitur , hic, vbi re: nam res ipsa loqui videtur.
argu.ff.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

arg.ꝫ.de legi.l.de quib⁹.§.fi.¶Extra ꝫ hoc op.j.de ver.obl.
l.triticū.vbi etiā in stipulatione tacitū habetur ꝑ expresso,et
ideo dt Jac.de Are.aut agitur de obligatiōe inducēda:ꝛ tūc
omissum habeṫ ꝑ omisso,ꝛ ꝑ nō acto,vt.d.l.qcqd. Aut de ea
declarāda:ꝛ tūc habeṫ ꝑ expresso sic.j.de test.l.heredes palā.
§.ſꝫ ꝛ si notā.Ja.Bu.dicit qd aut ꝫhiṫ re tm̄,vel verbis tm̄, ꝛ
tūc gl.vera.aut v̄bis accedēte re:ꝛ tūc loqtur.l.triticū.vt not.
j.e.l.certū.Et est rō differētie:qꝛ obligatio relatiua,seu respe
ctiua declaraṫ ex natura termini,ad quē fit relatio.Sed obli
gatio absoluta nō pōt declarari hoc modo.Ego dico ꝫ:qꝛ ta
citū est duplex:nā aliqñ inest:de necessitate ꝫctus:ꝛ tunc hr̄ ꝑ
expsso,vt hic:aliqñ non inest:ꝛ istud hr̄ ꝑ omissa.vt.l.qcqd.in
pn.de ver.obl.dr aūt inesse si actus est vt insit.vt no.ff.de reg.
iu.l.semp.Itē in obligatiōe relatiua ad aliud,vt.l.triticū.Itē
ex dispōne legali siue ex natura ꝫctus hoc inducentis,vt hic.
Itē ex vi tacite repetitiōis,vt.ff.de ver.obl.l.titia.§.idē rn̄dit.
Itē ex vi ꝫsuetudinis vt no.in.d.l.semp.qd vero nō inest, nō
pōt hr̄i ꝑ expsso,facit.C.de fideius.l.nō recte.ꝛ qd not.j.de.l.
cōmis.l.fundus.§.in cōmissoria.ꝛ ideo si in ꝫctu fuit omissa ꝑ
missio pene,notari⁹ nō potuit apponere penā, vt no.C.d fal.
l.satis apte.quā em̄ quātitatē specificaret cū pena nō fit vnifor
mis,ēt si eēt dictū qd aptet ad ꝫsiliū sapiētis nō ponet ex se:ſꝫ
ptes cogētur ad ponēdū si sapiēs hoc mādet, vt no.ff.de v̄b.
obl.l.ex ea pte.ꝛ sapiēs nō pōt addere,vel detrahere fctō, seu
materie,nec quo ad volūtatē,hꝫ iterponere partes suas tm̄ q̄
ad solēnitatē i actu iā exercito.Solēnitatē dico v̄boꝝ aptoꝝ
q̄ potuerūt sub gn̄alitate cōphēdi,vn̄ pōt adaptare v̄ba iuxta
mētē ꝫhētiū:ſꝫ nō addere veritati,vel solēnitati,ꝛ dictare, ita
qd valeat de iure facti substātia ideo nō mutata,vt no.ff.her.
inst.l.illa instō.ꝛ.j.mā.l.si mādato Titij.§.fi. ꝛ facit.C.loc.l.ꝫ.
ꝛ.l.excepto.ꝛ.C.de test.l.ambiguitates.semꝑ em̄ vr̄ actū,ꝙ so
lēniter apteṫ:ita ꝙ bene valeāt de iure,no.ff.de le.j.l.hmōi.in
pn.¶Op.de le.l.fi.C.de no.ſꝫ ibi desideraṫ v̄boꝝ expssio.Itē
tacite pōt fieri ope exceptiōis vt no.j.de noua.l.oēs.si constat
de mēte ꝫhētiū,vt no.in.l.pe.de pre.sti.Et est rō quare verbis
expssis fit ipso iure tacite ꝑ exceptionē:qꝛ tacitū accedit ma
gis ad naturā nudi pacti,q̄ stipulatiōis,ergo ꝛc.vt not.ff.de
pac.l.si vn⁹.§.j.ſꝫ q̄riṫ,q̄re vr̄ tacite agi qd i eadē bonitate red
daṫ:Rn̄.qꝛ nō in deteriori,nā eēt iactatio:neci meliori, qꝛ eēt
accessio,et vsura,vt.j.e.l.rogasti.§.fi.Querit gl.qd si traditio
est idistincta,an p̄sumaṫ donū vel mutuū,vel depositū: gl.di
cit,ꝙ in parua quātitate p̄sumiṫ donū:qd est vex inter ꝫiun
ctos,vt.ff.de do.int.vi.ꝛ vxo.l.si seruus cōis.vl' si pcedāt meri
ta:nā p̄sumiṫ meritū de ꝫdigno,vt.ff.mā.l.ij.§.itē Papinia
n⁹.ꝛ de fideius.l.si testamēto.§.j.In magna vero nō presumiṫ
a donatio[a],nisi alia ꝫcurrāt cū p̄dictis,vt.ff.de do.l.pcul.ar.ff.
de le.ij.l.cū pater.§.pr̄.¶Querit gl.an possit reddi melior q̄
litas ꝑ deteriori,ar.ꝙ sic:qꝛ vtriꝗ ꝑdest,ar.ff.de sol.l.cū sti
ch⁹.Gl.dt ꝫriū,ꝛ vid simile ꝙ no.j.d cōd.ob cau.l.fi.ꝛ si dicas
in optimo bonū ꝫtineri verū est affectu,ſꝫ nō effectu q hic dꝫ
cōsiderari pp ius creditoris,vl' aliud est in q̄titate vt in.l.cuꝫ
pr̄.§.pr̄ plurib⁹.de legat.ij.j.aliud i q̄tite.vt hic ꝫm gl.i v̄b.no
uū ꝙ no.¶Gl.inducit in arg.ꝙ senes p̄sumātur meliores, q̄
iuuenes,h̄ verū in dubio:sec⁹ si cōstet d morib⁹:qꝛ mores eta
ti non p̄ferenṫ,vt in aut.d mō.§.fi.ꝛ facit.j.de fun.inst.l.fi.ꝛ qd
no.In.ex in.c.j.de ma.ꝛ obe.ꝛ.ff.qd cuiusꝗ vni.l.nulli.¶Ex
queriṫ qd d moneta mutuata an solueṫ noua ꝑ veteri,ꝛ in qua
bonitate intrinseca,vel extrinseca:dicūt qdā,ꝙ ex quo mone
ta antiqua est mutuata,seu sublata penitus quasi interitu de
bitor sit liberatus,vt.j.e.l.qꝙ te.ſꝫ.hoc nō est verū:qꝛ noua lo
co veteris ē surrogata:vnde nō vr̄ ex toto perisse, vt.j.de do.
i.vi.ꝛ vxo.l.si donate res.§.si spōsus.ꝛ d cōd.ꝛ de.l.filie.§.Ti
tia.Alij dicūt,ꝙ reddeṫ tātūdē i bonitate:ſꝫ extrīseca ñ venit
nisi a tpe more,vt.j.e.l.vinū.Tertij dicūt,ꝙ i moneta tā intri
seca bonitas,q̄ valor monete inspiciṫ tpe ꝫctus,vt ex de cēsi.
c.olim.ꝛ iō videm⁹ quotidie dotes antiquas restitui cū melio
ramēto antiq̄ monete:si aūt antiqua moneta sit adhuc in vsu
ipsa solui dꝫ ꝛ nō noua sicut vinū vetus dꝫ solui,lꝫ supueniat
nouū,nec vt h̄ pōderabiṫ estimatio:nisi ex die more,differētia
ē ergo vtrū antiq̄ moneta i totū desierit extare,ꝛ nō sit i reruꝫ
natura,tūc soluaṫ in noua ad eūdē valorē,nā ꝛ hic si nō inueni
reṫ vinū vet⁹ oporteret solui de nouo.Sꝫ certe de valore non
vr̄ verū:qꝛ nō est in obligatiōe,ſꝫ venit ab extra solūmodo ꝑ
pter morā.Si vero adhuc extat antiqua, solueṫ talis qualis
est:nā circa eādē monetā quotidie cōtigit variatio estimatio
nis:ꝛ tm̄ ñ curatur mutatio estimatiōis an possit p̄stari in esti
matiōe emergēti,nisi ex die more,vt si mutuaui tibi . c . flore
nos:ꝛ tūc apud cāpsores floren⁹ valebat tria:nūc vꝫ duo:cer
te i h̄ nō ē vis cū tu florenos habuisti a me:florenos reddēdo
liberaris:nisi fuisses i mora,nā ex tūc veniret pciū,vt.l.vinuꝫ.
Hic teneo,ꝙ si moneta extat,dabiṫ ꝛ talis q̄lis est,nisi ex mo
ra augeaṫ effect⁹:si nō extat.dabiṫ tātūdē ñ referēdo estima
tionē retrorsuꝫ:ſꝫ ad p̄sens tp̄s quātitatis: nec vꝫ si tradereṫ
qd pōt expēdere etiā maiori pcio,vt extra de iureiu.c.intelle
cto.nō em̄ est verū ꝙ in estimatiōe inspiciaṫ tēp⁹ ꝫct⁹:ſꝫ peti
tiōis.Et adde ꝙ no.i.c.vl.d deci.in cle.ꝛ in spe.de obl.ꝛ sol.§.
nūc aliqua.v̄.pone in statuto.ꝛ vide ꝑ Ja.bu.in.q.veterū pisa
norū.ꝛ p̄dicta hn̄t locū in obligatiōe cōmissa: ſꝫ i obligatio
ne cōmittēda, si iterim muteṫ moneta:dic vt no.ff.de leg.iij.l.
vxor.§.testō.ꝛ in.§.filio.ꝑ Cy.ꝛ facit.j.de ope.li.l.ei⁹ artificij.
i rōne sui ꝫiūcta.l.iij.e.ti.¶Ex lec.an.¶Ex mutuo oriṫ obli
gatio ad tātūdē in eadē bonitate,ꝛ qd tacite agiṫ ꝑ expsso hr̄
h.d.Mo.h̄ tria.s.dictū,exēplū,ꝛ rōnē:scda ibi veluti.tertia ibi
nā in ꝫhēdo.Itē no.quod dixi in summario. ꝛ ē rō:qꝛ qñ obli
gatio re ꝫhiṫ ꝑ relationē ad aliud.vt.j.d v̄.ob.triticū.ꝛ ista re
latio plene dꝫ fieri.s.ad rē cū suis qualitatib⁹,vt hic. Itē not.
ꝙ eadē est potētia taciti ꝛ expressi.cōcor.ꝫ.de leg.l.de qbus.in
fi.ꝛ adde i hac.l.quod no.Cy.C.de iure do.l.si iter verū.ꝛ.C.de
do.añ nup.l.cū veterū. ¶In gl.qd si ꝑ nouo.ibi.§.pterea.el.
ij.ꝛ facit qd no.i.l.pe.j.de cōd.ob cāꝫ.ibi,Pau.rn̄.Mo.bonū di
ctū qd tūc est verū ꝙ optimū diciṫ bonū,qñ sunt eiusdē quali
tatis:secus si sunt diuerse qualitatis.ꝛ est rō:qꝛ tūc illud bonū
nō subalternaṫ illi optimo,ꝛ est acsi essent diuersoꝝ generū vl'
diuersarū spērū:vt i.c.cui d nō sacerdotali.de preb.li.vj.ibi vl'
ecōtra.ꝛ sic si mutuo alicui mustū,nō agā donec recolligaṫ no
uum mustū.ar.de verb.ob.l.interdū.nā ex quo mustum inte
rim nō reperiṫ,oportet differri exactionē quoad reperiaṫ.vt.
j.de ver.obl.l.inter stipulantē.§.sacrā.vel si dicas ꝙ cuꝫ pura
fuerit obligatio a princi.possit exerceri venit interim estima
tio musti oīō iudicis,vt.l.iterim.j.e.ibi,taleꝫ qualē,arguēdo
de reb⁹ ad psonas vt.j.de vul.sub.l.cū ex filio . Sed istud arg.
nō pcederet in frumento,vbi est meli⁹ nouū, q̄ vetus ꝛ iō hn̄
dixit qualequale.qꝛ male eliciṫ hinc ista agumētatio Ibi ad te
stes seniores.vt magis credatur eis q̄ iuniorib⁹ maxime i fa
cto antiquo:qꝛ presumiṫ ꝑ senib⁹.naꝫ vt dicit Te.quod spiri
tus eoꝝ ad subliniora ꝫscēdet.vt ex de renū.c.j.ibi,de mona
chis.§.fi.sed ibi cōstabat de morib⁹ ꝛ de qualitate psone, hic i
dubio.ꝛ facit.l.fi.j.d fi.instr.¶In gl.j.expressim.ibi sec⁹.vt.C.
de cōdi.ob cau.si repetēdi in prin.Sꝫ contra hoc vr̄.j. de v̄b.
obl.l.triticū.vbi dicit idē in stipulatiōe.solue ꝙ interdū con
trahiṫ re tm̄ ꝛ tūc tacitū hr̄ ꝑ expsso.Interdū v̄bis tm̄,tūc se
cus.Interdū verbis interueniēte re.tūc idem ꝙ si re tm̄.ꝛ ita
loquiṫ.l.triticū.ꝫm Jaco.Sꝫ Cy.in hoc articulo sic distignit
cū q̄rit,vtrū tacitū habeaṫ ꝑ expresso:refert aut loquitur in
eo qd dependet ex sola voluntate vni⁹ ꝛ tūc tacitū habeṫ ꝑ ex
presso dūmō possit pbari d mēte disponētis vt.j.d ali.le.l.iij.
§.ꝫditio.ꝛ.j.de test.l.hr̄des palā.§.sed si notā.aut dependet ex
voluntate pluriū:ꝛ tunc refert aut agebaṫ ab vno tm̄, aut ab
vtroꝗ.primo casu,aut ꝫm naturam contractus,ꝛ hr̄ ꝑ expſ
so,vt hic,aut extra naturā cōtractus ꝛ habeṫ ꝑ omisso,vt.l.si
repetēdi.si in vtroꝗ tūc refert:aut loquimur in actu qui req
rit certā formā ꝑ expressionē verboꝝ,ꝛ tunc omissuꝫ habeṫ ꝑ
expresso,vt.l.quicquid.ꝛ.j.so.ma.l.si cū dotē.i prin.aut actus
nō desiderat verboꝝ expssionē:ꝛ tūc tacitū habetur ꝑ expsso,
vt hic.ꝛ.ꝫ.de legi.l.de quib⁹.ꝫm Pet.ꝛ Cy.hic in lect. ꝛ tunc
sunt vera realiter.tamē fallit qñꝗ ꝑpter naturā act⁹,vbi ex
pressa nocēt,nō expressa nō nocēt vt.j.de re.iu.actus legitimi.
sed Pe.intelligit alibi ꝙ ibi loquaṫ,exprimiṫ ꝑ aliū modum,ꝛ
nō per eū qui tacite inest ex necessitate:dicit enim ꝙ tūc nō vi
tiaṫ:qꝛ per talē expressionem nō augetur nec minuiṫ effectus,
ꝫm Pe.Ibi,ſꝫ qd si dixero.Ista.q.nō poniṫ alibi:ꝛ vt intelli
gas,pone ꝙ egit tanq̄ ex mutuo,non pbaui ꝫuētionē ſꝫ sim
plicem numerationē:qꝛ testes interrogati an numeratio fue
rit facta ex cā mutui,dixerūt se nescire de cā,sed solū de nume
ratiōe modo queriṫ vtrū reus debeat cōdēnari:nā si presumi
tur mutuū,cōdēnabiṫ:si depositū vel cōmodatū,est op⁹ nouo
libello:si donatio,absolueṫ.Glo.tn̄.ꝙ in parua quātitate p̄su
miṫ donū:i magna p̄sumiṫ mutuū vl' depositū:nec alr̄ aperit:
sed tu dic q̄ qñ precedit causa donādi puta merita vel ꝫiūctio
personaꝝ,ꝛ est quātitas parua,tunc presumitur donatio vt.j.
de do.inter vi.ꝛ vxo.l.si seru⁹.ꝛ ar.j.de prob.procula.ꝛ de ope.
lib.l.cāpanus.Si autem non precedat causa:aut ista traditio
informis fiet ad numerū,ꝛ presumo ad mutuū: qꝛ non potest
esse depositum:nisi excedendo suos terminos,vt.j.depo.l.die
sponsaliorum.nam presumo nunc dominium translatū:si aūt
tanq̄ in speciem emanauit traditio,presumo depositū nec do
minium trāslatuꝫ.vt.j.de acq.re.do.l.nunq̄ nuda.ꝛ ar.de leg.
ij.l.cū pater.§.pr̄ plurib⁹.ꝛfacit.j.e.certi cōdi.§.fi.de do.dona
tiones in concubinam.§.fi.ꝛ adde quod no.Joan.de plomo
sta.institut.de actio.in tractatu.de certi cōdictiōe.ex mutuo,
facit ad predicta quod not.j.de verbo.obliga.triticum.ꝛ.j.de
exceptio.doli.l.ij.§.circa.per glo.ꝛ Dy.ibi,vel fuerint secuta.
¶Nota pro interrogatione quam faciūt examinātes testes:
quia interrogant quibus verbis fuerit vsus ꝛc.ꝛ adde quod

[a] ¶Donatio. Adde Pau. de cast.in consi.clvij.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

no.Cy.C.eo.incēdij.ꝛ vid.l.iij.C.depo.❡In fi.gl. exꝑſſuꝫ ibi, hꝫ ꝑexꝑſſo.qꝛ vitiaret act⁹.Jac.ſꝫ dic vt ſuperi⁹ dixi. ❡In glo.Quo ad.ibi,vt.j.eo.l.vinum.ꝛ ſic duplex eſt bonitas.ſ.intrinſeca,ꝛ iſta vocaꝛ qualitas:ꝛ eſt in obligatione:ꝛ extrinſeca,ꝛ iſta appellatur valoꝛ ſeu eſtimatio,ꝛ non eſt in obligatione ſꝫ eſt interdū in officio iudicis ex moꝛa,vt.j.e.vinū. vn̄ ponamus:ego mutuaui tibi decē floꝛenos:ꝛ valebat tūc floꝛen⁹ quatuoꝛ libꝛas ꝛ quinq̧ ſolidos,tu vis mihi reddere eo tēpore q̄ n̄ vꝫ niſi quatuoꝛ libꝛas,q̄riꝛ vtrū libereris:ꝛ certe ſic:qꝛ iſte valoꝛ ē bonitas extrinſeca, q̄ n̄ attēdiꝛ niſi rōne qn̄ res minus vꝫ cū agiꝛ vt.l.vinū.Sꝫ pone ꝯ:mutuaui tibi decē floꝛenos ꝛ tūc valebat floꝛen⁹ q̄tuoꝛ libꝛas:tamē poſtea repeto qn̄ vꝫ quinq̧ ſolidos plus:vtrū poſſim:ꝛ dicenduꝫ eſt ꝙ ſic:qꝛ ſicut diminutio diminuit in bonitate ertrinſeca ita agumentū auget:ſꝫ bonitas extrinſeca.i.qualitas cū ab ea re ꝯbaꝛ obligatio,nec recipit augmētū nec diminutionē:ꝛ iō ſi moneta eēt mutata,non poſſet ſolui noua moneta ꝑ veteri:niſi ſuppleret eſtimatio veteris monete vt extra de cēſi.cū olim.qꝛ iſta eſt variatio penes qualitatē intrinſecā ſm Jac.bu.qui ita determinauit in queſtione veterum Piſanoꝛum.que verba. notetis.

1 ☞Depoſitarius an teneatur de caſu foꝛtuito.
2 Feneratoꝛ aliquando fenerando exercet miſericoꝛdiam.

Si quis nec cām. In depoſito facto gratia ſolius depoſitarij periculū interit⁹ ꝑtinet ad ſolū depoſitariū.h.d.❡Ex lec.anti.❡Intellige periculū culpe leuiſſime nō caſus qn̄ i ſpē,ſꝫ qn̄ in gn̄e vtrunq̧:ꝛ ſic cōcoꝛdāt opiniōes gl.ꝛ facit.j.loc.in naue ſauphij.❡Oppo.ꝙ depoſitari⁹ non teneatur niſi de dolo ꝛ lata culpa,vt.j.depo.l.qꝺ nerua.Sol. illud qn̄ depoſituꝫ fit ad vtilitatem ſolius deponentis:hic quando
1 gratia ſolius depoſitarij.❡†Queriꝛ vtruꝫ iſte depoſitar⁹ te-
a neaꝛ de caſu foꝛtuito[a].Jo.qꝺ ſic per.l.rogaſti.j.e.ſed veri⁹ eſt ꝙ nō teneꝛ,niſi culpa ſaltē leuiſſima ꝑcedat caſum.vt.j.cōmo.l.ſi vt certo.§.nunc videndū.❡Quero quō dꝛ fieri gratia ſolius depoſitarij,cū feneratoꝛ,de quo hic,dicit percipiat fen⁹ vt.ff.de ver.ob.l.qui rome.in ꝑin.ratio qꝛ non habebat ꝑpoſitū ſenerādi pactione,ſꝫ quadam gratia motus fuit foꝛte dn̄ctus miſericoꝛdia ſm gl.Ex hoc no.aliqd denominari a ꝑincipali ꝑpoſito, vt.j.de exerci.l.j.§.vn̄ queritur.❡†No.ꝙ quā-
2 doq̧ feneratoꝛ exercet miſericoꝛdiā fenerando:tn̄ iſta non eſt vera miſericoꝛdia,vbi peccatū cōmittitur.vt.ſ.de dolo.l.eleganter.§.ſi compeditum.nam vera miſericoꝛdia nō habet in ſe maculā.ꝛ adde hic qꝺ no.inſti.quib.mo.re cōtrahi.oblig.§.preterea.i gl.hic no.vbi omnino videas.❡Ex lex.anti. ❡In gl.vt qꝛ nō preceſſerat,ibi,ideꝫ tamen.dicit Jo.ꝛ bene:qꝛ pꝛimus actus.i.depoſitum reſpicit fauoꝛem ſolius depoſitarij:ſecūdus actus.i.mutuum cum vſuris reſpicit fauorē vtriuſq̧:tamen de iſto ſecundo actu nondum curamus:qꝛ nondum ſumus in eo,vt.j.eo.rogaſti,in fi.pꝛin.❡In gl.etiam caſus.ibi ſm Azo.ꝛ bene ſecundum Odof.ꝛ Hulj.

a ❡Caſu foꝛtuito.vid ad hāc materiā doct. Ale.de imo.in l.qꝺ nerua.j.d poſi.§.ſepe.et adde eūdē bal. in.l.j.C.de ſol. ꝛ Lud.Pōt. in ſing.in ꝟbo, depoſitarius.

b ❡Eſt pꝺo.q aūt largo modo dicanꝛ predones, vide do.Alexā.de imo.in.l.capitaliū.§.famoſos.j.de penis per tex.in.l.ex ſtipulatione.j.de acqui.poſſ.

Res pignoꝛi. Ponit duo dicta.Pꝛimū in creditoꝛe ꝛ dt ꝙ ab eo,ſoluto debito ꝯdiciꝛ pign⁹.Itē fruct⁹.Et duo ponit i colono.ꝑmū ꝙ finita ꝯdictiōe ſi pcipit fruct⁹,ꝯdicunꝛ,niſi percipiat dn̄i voluntate.Itē ꝙ ſi pcepit fruct⁹ dn̄i volūtaee,nō ꝯdicētur.h.d.Ergo hꝫ an̄ tp̄s ſeminauerit,tn̄ poſt tp̄s nō metet.ſic.ſ.de vſufr,l.defuncto.ꝛ facit.j.de vſufru.leg.l.in fructu.ꝛ ibi videas,ꝛ ꝙ no.j.de fur.l.ſi ſeru⁹.§.locaui.❡Ex lec.anti.❡In tex.cōdicēdi,etiā ꝑ ꝯdictionē furtiuā vt.j.de fur.l.ſi qs vxoꝛi.§.eū creditoꝛē,ꝛ.j.de ꝯdi.inde.ſi vꝛbana.ꝛ ītellige qn̄ pcipit ꝯ volūtatē dn̄i,qꝺ i dubio nō pſumiꝛ,vt i ſeq.vſ.No.ꝙ res pignoꝛi data pt ꝯdici ſoluto debito:hoc ītelligatis qn̄ creditoꝛ cōmittit furtū.al's nunq̄ ꝯdicit rē ſuā pꝛterq̄ a fure,vt.l.ſi.ſ.vſuf.quēmad.ca.ſꝫ locatari⁹ ītellexit ꝙ nemo ꝯdicit rē ſuā pꝛterq̄ a fure.ſ.reſpectu ꝑpꝛietatis,vt.l.ꝯtra.ſꝫ reſpectu poſſeſſiōis,ſic,vt hic.ꝛ.j.de ꝯdi.inde.l.inde.§.ſi.gl.hoc repꝛobat:qꝛ aliud eſt cōdicere rē,aliud poſſeſſionē rei.vt.j.vti poſ.l.ſi duo.in fin,vnde cū hic loquaꝛ qn̄ res cōdicitur:ergo reſpectu ꝑpꝛietatis:ꝛ ſic opoꝛtet intelligi in fure,vel quaſi fure ſm gl.ꝛ bene facit,j.de acq.poſ.l.iij.§.ſi rē.ꝛ inſti.de ac.§.ſic itaq̧.Secūdo no.ꝙ ſi colon⁹ ſeminauit fruct⁹ ꝛ poſtea anteq̄ metat finiatur tp̄s ꝯdictionis, ꝙ poſtea nō pōt fructus metere:qꝛ deſijt eſſe colonus:ꝛ ſi meteret poſtea ꝛ expoꝛtaret teneꝛ cōdictione furtiua,ſecus in retromiſſis.ar.ſ.de dolo.l.ſi cum mihi,de ac.em.q pendentem.de vſufr.defuncto.ꝛ.j.de vſufr.leg.l.in fructu.ꝛ ꝙ ibi ꝑ Jac.Tertio no,illud qꝺ quotidie cōtingit de arboꝛib⁹ ꝛ trabib⁹,que vi fluminis in aliū fundum poꝛtātur:nā pꝛioꝛi dn̄o debent reddi,nec fiunt ei⁹ cui⁹ eſt fundus.ad idē.ſ.de rei ven.idē pōpo.§.de arboꝛe.❡In gl.q̄ ſemꝑ adeſſe.No. ex iſta gl.de feneratoꝛe ruſtici qui finito tempoꝛe cōdictionis nihilominus ingreditur poſſeſſionem:qꝛ excuſatur.nā vꝛ facere ex voluntate dn̄i donec ꝑhibeatur,arg.ꝯ:qꝛ ꝑmiſſuꝫ ei tempus poſtea vꝛ ꝑhibituꝫ vt.j.e.de le.ij.ſtatuliberū.§.Stichū.❡Querit gl.qua actione cōdiceꝛ,dt gl.ꝙ cōdictione furtiua ſi eſt in dolo ꝛ ꝯctat vt.j.de fur.l.ſi quis vxoꝛi.§.eū creditoꝛem. Item condictione ſine cā:ſꝫ qualiter foꝛmabiꝛ libellus,an peteꝛ res vel poſſeſſio in condictione furtiua,ꝙ dn̄s cōdicat rem ſuā reſpectu dn̄ij,ſecus in alijs cōdictiōibus,vt.l.j.in fi.ꝛ.l.ij.de triti.q̄ dicit rem cōdici: qꝛ oīs condictio degenerat ꝯ furē.i.oīs cōdictio daꝛ ꝯ naturā ſui generis que eſt vt nemo cōdicat rē ſuā vt.l.ſi.ff.vſufr.quēadmo.ca.ſiet ergo ꝯ nō reſtituentē oīs eſtimatio toti⁹ rei,n̄ nude poſſeſſionis q̄ ē minoꝛ vt.ff.vti.poſ.l.ſi duo.in fi.Sꝫ nūqd agēs ꝯdictiōe furtiua pt petere rē ſibi dari:qdā ꝙ ſic.in.§.ſi itaq̧.iſti.de ac. In ꝯriū:qꝛ dn̄s ē agēs, ergo ꝛc.facit qꝺ no.iſti.de le.fu.ca.tol.§.fi.inſti.de le.§.noſtra. dico ꝙ ſpecifice dꝫ qs petere rē non adiecto verbo,dari:qꝛ in iudicio quaſi ꝯhitur:ſed etiam vbi agitur ex contractu nō pt hoc explicite deduci:ergo nec in quaſi cōtra ſeu in iudicio.vt ff.de ver.ob.l.ſcire debemus.§.fi.ꝛ hoc tꝫ gl.j.de cōd.inde.l.ſꝫ ſi me putē.§.fi.ſed ſub nube dꝫ petere rem non adiectto vbo, dari,ꝛ valet libell⁹ ꝯfect⁹.arg.d.§.fi.Sꝫ quō dn̄s condicit fruct⁹,cū nunq̄ fuerit in poſſeſſione eoꝛū vt.j.de vſufr.l.ſi homo.ꝛ.j.ſi quis teſ.lib.eſſe iuſ.fue.l.j.§.ſceuola.reſpondeo vt.ſ.de publi.l.ſi ego.§.partus.ꝛ.C.de fur.l.ancille.

Ea que. Licet fluminis impetus rē meā alteri expoꝛtet,nō deſino eſſe dn̄s,ꝛ poſſum ꝯdicere a de-
b tinēte.no.ꝙ detinēs eſt pꝺo[b]:ꝛ iō tali pꝺoni nō cōpetit actio ſi qs inde amoueret niſi ꝑ vim faceret vt.ff.d fur.l.ſi fullo.Sꝫ an lꝫ dn̄s non perdat ꝑpꝛietatē:tn̄ perdat poſſeſſionē:ꝛ dic ꝙ ſic.qꝛ flumē aufert poſſeſſionē vt.ff.de acqui.poſ.l.iij.§.labeo.

Quod te. Moꝛa facit ad debitoꝛeꝫ trāſire periculū interitus:ꝛ vt moꝛa cōmittatur requiriꝛ ꝙ debitoꝛ ſoluere potuerit ꝛ ſe dbere ſciuerit vꝛ ſi ipſe ignoꝛauerit ſe debere:hoc tn̄ ſcire debuerit.h.d. Pꝛimo tractat de effectu moꝛe.ſcōo de eius ꝯmiſſiōe.No,moꝛā trāſferre periculū ꝛ impotētiā excuſare a moꝛa.Not.ꝙ paria ſunt ſcire,ꝛ ſcire debere.No.a ꝯrio ſenſu ꝙ iuſta ignoꝛātia excuſat a moꝛa.facit.j.depo.l.ſi quis inficiatus.❡Op.ꝙ etiā ſi ſine vlla moꝛa ſit periculū debitoꝛis,vt.C.e.l.incendiū.Sol. ibi,in obligatione quātitatis:hic,in obligatiōe ſpeciei,ꝛ facit j.d fur.l.ſi qs vxoꝛi.§.apud labeonē.ꝛ ibi dixi.❡Ad idē opp. j.ad leg.fal.l.i rōne.§.icerte.Sol.ibi,i obligatiōe generis:hic ſpeciei.ꝛ ē rō:qꝛ gen⁹ perire nō pt:ſpecies aūt ſic. ❡Opp.ad idē.ff.de verb.ob.l.i illa ſtipulatione ſi calendis.Sol.ibi ſpēs erat in ꝯdictione,hic in obligatione:vn̄ ibi non contingit interitus in re debita.hic ſic ſm Dy.❡Op.de ſol.l.ſtichū.in ꝑn. ſo,ibi in obligatione alternatiua,hic in obligatiōe ſimplici et dic vt ibi.❡Op.ꝙ interit⁹ liberet debitoꝛē quātitatis vi.ff. de ſol.l.q decē.ſol.illud ꝑpter moꝛam creditoꝛis. ibi q̄titas erat in obligatiōe reſpectu ſpeciei:ita ꝙ ſpecies erat i ſolutione fienda ꝛ nō genus.vn̄ caſus idē qꝺ ſolutio operaꝛ,hic nō,ꝛ no.ꝙ obligatio reſpectiua ē alteri⁹ nature q̄ alternatiua, vt j.ſi cui pluſq̄ p.l.fal.l.ij.❡Itē op.d eo ꝙ leg.ꝛ no.j.l. nā ꝛ ſi fur.in gl. ſed tunc.ſol.vt ibi dicaꝫ.❡Itē opp.j.man.l.ſi hominem.vbi obligatio ꝯcta per reſpectū ſpeciei nō finitur interitu:ſed ibi loquiꝛ in obligatiōe ad intereſſe,q̄ cōcernit ſpeciē ꝑ modū relationis ad eā:nō ꝑ modū ſolutiōis ſpeciei:naꝫ ibi eſt obligatio reſpectiua tanq̄ ad exēplar,nō tanq̄ ad ſolutionem ſpeciei vt.j.de cōſti.pe.l.nam qꝺ.❡Op.ꝙ debeat diſtingui,an res eſſet eodē mō peritura actoꝛi,necne,vt.l.ſi cū erce. §.qꝺ ſi homo.qꝺ me.cau.ſ.ꝛ.ff.depoſi.l.plures.i fi.ꝛ.ff.de rei vē.l.itē.§.fi.Mar.ꝯfiteꝛ h.Jo.negat ꝑ.l.j.j.d vi ꝛ vi arma.§. rectiſſime.ꝛ ꝑ.l.cū res.i fi.j.d legat.j.q̄ loquiꝛ i caſmate nō in ruina nāli.Nō ob.ꝯriū.ſ.foꝛmatū:qꝛ.§.qꝺ ſi homo.loquiꝛ in actiōe ꝙ me.cau.vbi mera pena ē triplū.tūc aūt eēt q̄druplū re perēpta ſi nō abeſt actoꝛi,nec adeſt reo:ꝛ ſic ē ibi ꝑꝑ nām illi⁹ actiōis. Itē i.l.ſi plures.ē ſpāle i depoſito:qꝛ miti⁹ agiꝛ cū depoſitario,q̄ cū alio debitoꝛe.Itē in eo moꝛa augerat preſtationē tradēdi detentionē:qꝛ veniebat eſtimatio totius rei, ideo in alio releuaꝛ.Itē i.l.ſi verberatū.loquiꝛ in reali vbi nō cadit obligatio,vt inſti.de ac.§.oīm.vnde mitius agiꝛ cū non obligato,q̄ cum obligato.❡Op.ad idē.j.ad le.rho.d i ac.l.ſi vehēda.§.idē iuris.vbi caſus ſuperueniens in re vel in pſona impedit penā vel intereſſe peti.ꝛ ponit ibi exēplū in caſu naufragij tēpeſtatis,hoīs moꝛtui.ꝛ nauis dſtructe.ꝛ pcipue obſt. ille.§.in rōne ſui.ꝛ in ſuo ꝑn.So.ibi.culpa in obligatiōe committēda.hic moꝛa:qꝛ agi poterat ꝛ fuerat debitoꝛ in moꝛa: vt no.Dy.j.de accep.l.ꝛ an iu totum.Cy.in.l. ad cōparandas. C.mand.ꝛ de ſpon.l.ꝯct⁹.❡Opp.ꝙ moꝛa habeat aliud officiū circa acceſſiōes,vt in.§.ſi aūt.So.fateoꝛ.i vſuris ꝟo dic vt.C.d ꝯd.īde.l.j.❡Uenio ad ſcꝺaꝫ ptē ꝛ opp.ꝙ difficultas nō excuſet vt.l.ꝯtinu⁹.§.illud.ff.de ver.ob.So.difficultas nō vitiat ꝑmiſſionē vt ibi,ſꝫ īpedit moꝛā cōmitti,vt hic,dt Dy. ꝙ moꝛa nō ꝯhiꝛ ſi difficultas impedit fctm̄ vꝛ dationē ſpeciei

qꝛ caſus

q2 casus contingit in re debita:secus si debetur q̄titas,vel ge nus:q2 tūc nō ɔtingit casus ī re debita,cui⁹ pauptas nō excu⸗sat ẜm Dy.ibidē,quo ad nos tñ a penis spiritualib⁹ excusat pauptas,vt no.Jn.de offi.dele.c.pe.ꝛ gl. Jtē a presumptiōe litis deserte:vt no.Jn.ð app.ca.ex rōne.facit.j.mād.l. idēq̃. §.si ignorātes.ꝛ facit.j.de ope.li.l.libert.q post.ꝛ.l. interdum. ¶ Op.ad finale.dictū legis:ð2 h exigi sciētiā vel supinā igno⸗rātiā.Opp.ɔ pmū dictū.ff.ð vb.obl.l.seruatū.§.de illo.sȝ ibi dol⁹ vł culpa ī faciēdo,hic simplex omissio:nā grauior est cul⸗pa ɔmissiōis q̄ omissiōis,vt no.i.l.si mora.ff.so.ma. ¶ Opp. ꝙ nō reqraẜ sciētia,vt.ff.de v̇.ob.l.ad diē.so.ibi in iterpellatio ne iuris seu dici,h in interpellatiōe hominis:ꝛ facit ī rōne sui ff.de mino.l.Emili⁹.Largi. ¶ Opp. ꝙ nō noceat culpabili⸗ter ignorare,sȝ reqraẜ dol⁹,vt.l.qui sine dolo.de re.iur.sol.illa intelligiẜ ẜm istā,vt etiā culpa veniat ẜm gl.ꝙ est verū in lata culpa ẜȝ Ja.nā ex leui nō ppetuaẜ obligatio ratiōe more:sed rōne culpe,si talis culpa venit ex natura ɔtract⁹:qð est notabi le. ¶ Extra,circa primā partē legis q̄riẜ,an ɔditio interpellet p hoīe:gl īnuit ꝙ sic:vt.j.de ver.ob.l.si ex legati.ꝛ videtur ca⸗sus.e.ti.l.q⁹ in diē.in cōtrariū innuit.j.e.ti.l.ita stipulatus.ꝛ ēt meli⁹:q2 inter natiuitatē obligatiōis ꝛ morā dȝ esse iterstitiuȝ tpis.ar.j.de vsu.l.sciēdū.ꝛ.ff.ð so.l.ratū.ꝛ de iudi.l.si debituȝ. sȝ illud verū in mora legali:sed in mora cōuētionali sec⁹,vt.j. de act.emp.l.ratio.§.fi.sȝ appositio termini habeẜ p mora cō uētionali.q̄re videẜ dicere Dy.aut est apposita simplex cōdi tio,aut ɔditio ꝛ dies.pina nō interpellat.scða sic,ar.ff.de ver. obli.l.in illa stipul.si calē.§.fi.quādo ɔditio cōsistebat in presta tione,secus in ɔditiōe casuali.q2 dies cōditionis nō intelligiẜ repetitus in solutione:vt.e.ti.l.iā hoc iure,vbi gl.ðt ꝙ sic.ꝛ.j. de cōsti.pe.l.si duo.§.fi.ꝛ.l.pmissor.§.j.ꝛ.ff.de arbi.l.si cū dies. §.fi.Sȝ qd si debitor obtulit ante diē,an per lapsum diei ɔsti tuaẜ in mora,vt.j.de cōstit.pe.l.iteȝ illa.Quid de die incerta: dic idē vt no.Cy.C.de ɔh.stip.l.magnā.facit qð no.C. de pig.
a l.debitores.Sȝ an dies tacita[a] iterpellat sicut expressa:dic vt ff.sol.ma.l.fi.mora.Sȝ an interpellatio simplex inducit morā in officio iudicis:dic vt.ff.de dā.īfec.l.cū postulasseȝ. ¶ Circa secūdā partē legis q̄ro an ignorātia excuset a pena cōpromis si:dic ꝙ sic ab expēsis ẜm Jo.An.in ti.de arbi.in additiōib⁹. vñ qui petūt reductionē laudi ad arbitriū boni viri,ꝛ succū⸗bunt,si habent iustā causam litigandi excusanẜ a pena cōpro missi,qð est no.dignū.idē si succūbūt nō propter iniquitatem petitiōis reductionis:sed ppter defectū pcessus,vł imperitiā aduocati.Sȝ si ppter iniquitatē petitiōis reductiōis tenerē tur ad penā vt.ff.de verb.ob.l.qui rome.§.duo.ꝛ ibi p Bart. ꝛ s.de his q sunt sui vel alie.in.l.si iudex.ꝛ.C. de epis.ꝛ cle. aut. generaliter.ꝛ.C.ad exhi.l.si res.sȝ ɔtra hoc facit ꝙ ab expēsis cōuētionalib⁹ nō excusat probabilis causa litigādi,vt not.ff. de leg.iij.l.si mulier.§.rē.ergo nec a pena ɔuētionali,lȝ a legali pena excuset pbabilis error,vt.l.fi.de decre.ab or.fac.Sol. di co alið ī expēsis,q̄ sunt iteresse agētis:ꝛ aliud ī mera pena,ar. ɔ,ꝙ ignorātia nō excuset actorē.q2 presumiẜ deliberasse:vt.j. de reg.iur.l.qui in alteri⁹.ꝛ facit.ff.de leg.ij.l.fi.ī fi.si ē ignorā⸗tia priuata vr̄ nocere actori,si publica,ꝛ cōmunis, nō nocet. q̄sitū. quā.ac.de pe.ꝛ facit.j.de ver.ob.l.interdū,nisi priuatus error esset causatus ab aduersario,vt.j.quo.leg.l.j.§. qð autē. cuȝ si.ab executiōe autē ꝛ natura cōtractus nō excusat ignorā tia,nec elidit obligationē ex ipsa cōuentiōe nascētē,vt.l.inter. §.cōtraria.j.de pi.ac.ꝛ ī delictis dic vt in.l.si plagij.j.ð v̇.obl.

Certum est. Certū est,quādo apparet qd, quale,ꝛ quantū sit:demōstra tio facit rē certā,nec refert qualiter fiat,dūmodo fiat h.d.No.an sit differētia inter quid,quale,ꝛ quātū,certe sic:qd est sub predicamento substātie:quale,sub predicamento quali tatis:quantum,sub predicamento quantitatis,vt apud diale cticos.No.ꝙ tantum vna demonstratio operatur,quātū alia ꝛ poniẜ vna p alia,ꝛ rei demonstrate dicit lex ꝙ frustra addiẜ alia demōstratio,vt.j.de do.prele.l.j.ī fin.nec refert an fiat ad oculū,vel ad intellectū,vel fiat nomine.vł alio signo demōstra tiuo,vł p circūlocutionē.Et adde.ꝙ sunt q̄dā noīa p se nota, vt gallopssus,vt no.C.q test.fa.pos.l.hac ɔsultissima. ¶ No. ꝙ si qs accusat,ꝛ nō ponat ɔfinia loci p se noti,ꝙ libellus pro cedit:q2 est certus ꝛ clarus, vt palatiū potestatis,vt.l.antiq. si pars he.pe.ꝛ ð leg.ij.l.pater.§.vicos.ꝛ ꝙ ibi no.p Ja.ð Ar. similiter in re, que habet certos fines immutabiles, vt castrū: facit ꝙ no.Jn.in.c.cū ad sedē,ex̄,de rest.spo.ꝛ est bonū arg.de loco ad personā,vt.ff.de vul.ꝛ pu.l.q plures.qð em̄ specifica⸗tum est,nō indiget magis specificari.ꝛ facit.j.de fideius.l. Lu cius.ꝛ no.ꝙ multiplex est qualitas.s.rei,vt hic, ꝛ psone.vt.ff. de neg.gest.l.Pompo.la.ij.ꝛ facit.ff.de sica.l.j.§.diu⁹.instru⸗menti.vt extra de homi.c.significasti.ī fi.ꝛ loci.ff.ð pe.l.aut fa cta.§.loc⁹.ꝛ tpis.vt ea.l.§.tēpus.qualitas autē ē qcqd accidit subiecto,qð nō ɔtineẜ de necessitate ī subiecto ꝛ maxime de no tatur qualitas p aduerbia,vt no.ff.de neg.ge.l.pōponius scri bit.ꝛ modus p gerūdia:sed qualitas ɔtinetur cum subiecto a pncipio,vt.s.e.l.cū qd.ꝛ de nox.l.in delictis.§.si extraneus.q2 qualitas hȝ informare subiectū:ꝛ ideo ei coniūcta dȝ esse sub⸗iectū:dico substantiā principalē id,qð p se stat,qð est informa bile a qualitate,ꝛ qð hȝ esse,hȝ per seipsam:et vbi non est sub⸗stātia,non est qualitas,vt.l.ij.de vsufr.q2 omnis qualitas opȝ ꝙ fundetur in alio,sicut accidētia in subiecto:nā vt dicūt phi losophi.accidētis esse,est in esse:ꝛ ideo ille, q nō est fur, nō pōt esse fur manifestus,vt.ff.de furt.l.is q ope.q2 a quo remoueẜ subiectū,ꝛ qualitas:ꝛ ille q nō possidet,nō est bone fidei posses sor:vt.j.e.l.post aditā.nisi esset qualitas substātialis, vt dol⁹ ī furto,vt no.s.de iur.om.iu.l.si qs id qð.§.fi.est ēt qualitas du plex:q̄dā,q̄ reqriẜ respectu certi actus,ꝛ est instātanea vt de⸗prehēdi in furto:ꝛ ista q̄litas reqriẜ,dū delictū est in fieri, vel in flagrāti crimine,vt.l.si qs in seruitute.ff.de furt. Quedā,q̄ nō reqriẜ respectu act⁹ determinati,sȝ in gñe,vt est famosum furē:ista est qualitas successiua,ꝛ hȝ vetustiorem cām qñq̃,vt furē famosuȝ ex furtis ppetratis.'Sepius Senis cōprehēdiẜ p vno furto postea facto Perusij,iudex Perusinus poterit
b dānare ad furcas:q2 auget delictū,ꝛ semp inesse vr̄[b],ꝛ seqtur infamē infamia quocūq̃ ipse īfamis pficiscaẜ, ar.s.de postu. l.ex ea.Alij dicūt in ɔtrium ꝛ male:q2 non agiẜ hic de alijs ma leficijs puniē.led de aggrauādo delicto ex psona delinquētis ẜm Bar.ar.in.l.pe.§.fi.ff.si ex noxa.cau.aga. ¶ Or postq̄ di⸗gressio facta fuit,reuertor ad ppositū,ꝛ q̄ro:aliqs pmisit mi hi decē corbes boni frumēti,ꝛ nitidi grani,an stipłatio sit cer ta:ꝛ qdā dicūt ꝙ sic:nā lȝ arguere de ɔctu,q ɔhitur re, ad eū qui cōtrahitur verbis,vt.j.e.l.omnia.sed mutuum boni vini parit certi condictionē:q2 pro mutuo non datur nisi certi con dictio:ergo idē in stipulatione.gl.dicit ɔtriū p.l.vbi autē non appet.ff.de ver.ob.nā bonū est qualitas positiui:q2 inest com paratiuo,ꝛ suplatiuo:cū ergo positiuū repręsenteẜ in plurib⁹ rōne gñalitatis,est incertū.nō ob.ar.de mutuo:q2 ibi est obli⸗gatio respectiua p respectū ad id,qð est mutuatū,cuius qua⸗litas erat determinata ad gradū positiui:ꝛ idē in stipulatio⸗ne,si adijcereẜ mutuo,vt.j.de ver.ob.l.triticū.sec⁹ in absoluta stipulatiōe,in qua reus pōt soluere illud, aut illud.i.bonum, meli⁹,ꝛ ēt optimū:sed nō est sic in mutuo,vt no.s.e.l.cū qd.et no,ꝙ cōparatiuū excedit suū positiuū excessu indetermiato, in quo nō cadit alternatio sołonis.l.vbi aūt nō appet.j.de v̇. ob. ¶ Ex lec.anti. ¶ Jn gl.qualis tā ad speciē ibi.ꝛ.l.seq. sȝ qd si nō dixit optimi,sȝ dixit boni,vtrū ista ðr certa q̄litas:ꝛ dic ꝙ sic in ɔctu mutui:q2 regulaẜ ista pmissio a re, vt.j.de v̇. ob.triticū.secus in stipulatiōe,que esset interposita absolute non interueniēte re.l.vbi aūt nō apparet. ¶ Jtē no.ex ista gl. q̄ verba resonant in substantiā,que in quātitatē,ꝛ que in qua litatem:est aūt qualitas quedā adiectio ad substantiam.ꝛ hoc modo loquimur in materia maleficiorū,vnde delictū simplex appellamus solā substantiam:sed vbi adijcitur aliquid deli⸗cto vltra id qð facit esse delictum,illud appellam⁹ qualitateȝ vt qualitatem loci temporisq̃,ꝛ qualitatem instrumēti,ꝛ simi lia alterantia delictum ꝛc.

Omnia. Mutuū pt trahi sub cōditiōe ꝛ pēde re ex futuro euētu.h.d.ꝛ facit.s.eo.l.si qs nec cām.ꝛ.j.e.l.rogasti.ꝛ.j.de acqui.pos.l.q absenti §.si quis.cū si.ꝛ nō nascitur interim actio,qñ cōditio opponiẜ a principio,sec⁹ si ex postfacto post obligationem iam nataȝ. vt.j.e.l.pecuniā.ꝛ.j.de ac.ꝛ ob.l.obligationū fere. §. ij. ꝛ plene no.j.eo.l.lecta. ¶ Ex lec.anti. ¶ Numeratio ex causa mutui, ꝛ ipse cōtract⁹ mutui potest esse in pendēti per appositionem cōditionis expresse,ꝛ per subintellectum cōditionis tacite.h. d.cum.l.se. ¶ Jn tex.ꝛ ideo etiam conditiones.pone exēplum vt.s.eo.si quis nec causam.ꝛ.j.eo.ꝙ si ab initio.

Proinde. Not.ꝙ cōtractus potest pendere. No.ꝙ si legatarius repudiat lega⸗tū,fingitur nunq̄ fuisse dñs ipse,sȝ heres fingiẜ fuisse dominus a die adite hereditatis,ꝛ confirmatur mutuū,sicut alius ɔtractus,ꝛ traditio ex alia causa. ¶ Ex lec.anti. ¶ No. ꝙ conditio potest opponi traditioni ꝛ cause, facit. j. de sol.l. sub cōditione.Secundo no.ꝙ aliquid ex postfacto confirmaẜ ppter fictionē trāslatiuam:ꝛ facit.s.ad leg.aquil.l.huic scri⸗pture.Tertio not.repudiatio legatarij firmat fctm̄ heredis. siue per viam mutui,siue per aliū modum.ꝛ adde ꝙ dixi.s.de rei ven.l.si a titio.ꝛ quod no.j.de ac.emp.l.si quis alienā.ꝛ per Jaco.de Are.j.de solu.l.si is cui nummos.Jtē no.hic ꝙ quā⸗do crescit ius actoris ex causa de preterito.crescit ius successo ris:vt hic:sed si ex causa de futuro,tunc dic vt in.l.si a titio. ¶ Opponitur quod in legato pecunie nō trāsierit dominiū in legatarium:q2 in legato quantitatis vel generis non tran sierit dominium,cum sit quid intellectualę:non autem certū corp⁹,vt no.j.eo.ti.l.certi cōdictio.post pn.Sol.hic fuit lega

a ¶ Dies tacita.Adde Fel.in.c.lȝ.i.ij.col.de simo.

b ¶ Jnesse videẜ.Pro quo vide Feli.in.c.cū contingat.circa prin.ꝛ in j.col.vs.ꝙ aūt de for.cōpe.et adde quod p eundē Bald.in.l.si familia.s.de iuris.om.ind.ꝛ i.l.illud ad le.aquil.et qð ibi dixi in appostillis.

ta pecunia in specie:vt.ff.de leg.j.l.si seru⁹.§.q quinq₃.⁊ intelli
ge ð pecunia testatoris:nam si hr̄des,nō trāsferēt dñiū in le-
gatariū recta via cū ab eo q leganit,ea q̄ legant,recta via,i le
gatoriū trāseāt.l.a titio i fine.j.de furt.⁊ res hr̄dis subiecta re
stitutiōi hñ p̄t alienari cū effectu,sec⁹ in re testatoris,nisi lega
tari⁹ repudiet legatū:vt hic.⁊.j.de leg.j.l.si hr̄dis.in legato ēt
alternatiuo nō trāsit dñiū,nec ꝓhibet alienatio nisi post ele-
ctionē.vt no.s.de rei vē.si in rē agat.Idē in legato in diē,vt.
j.de vsufr.le.l.sempꝛoni⁹.merito ꝓhibet hr̄s alienare:q₂ nō est
dñs,s₃ in fideicōmisso vniuersali,l₃ sit dñs,anteꝗ̄ restituat ex
trebelliano,tñ alienare nō p̄t:q₂ lex ꝓhibet.vt in auth.res q̄.C.
cōia de le.si vero esset apposit: dies vl' ꝯditio interim valeret
alienatio.vt.j.ð leg.ij.l.peto.§.ꝓdiū.s₃ existēte casu restitutio-
nis īfrigit alienatio:q₂ ꝯdictio retrotrahit,s₃ Dy.vt ipse no.
i.c.j.i fi. de reg.iu.li.vj.qð vr̄ ꝯ.l.j.§.ij.ad sille.⁊ iō melior rō ē:
q₂ finita potestate datoris rescindit ius successoris vt.j.ð pig.
l.lex vectigalis.⁊ eꝯ. aucta ptāte datoris auget ius successo-
ris,vt i auth.de nup.§.qñ infirmas.⁊ adð ꝙ no.Dy.j.de aqua
plu.ar.l.si terti⁹.§.si qs pri⁹.¶Opp.ꝙ mutuū i isto v̄.Itē si
legatū.nō pēdeat,sit stati nullū:q₂ hr̄s nō est dñs.vt.j.de fur.
l.a tacito.Sol.cōcedo ꝙ nō v₃:tñ q₂ p̄t ꝯfirmari,dr̄ pēdere:id
aūt qð est nullū,⁊ nō p̄ōt cōfirmari,nō dr̄ pendere.de stip.ser.
l.vsumfructū.⁊.l.si.cōmu.pre.¶Opp.ꝙ nō ꝑpterea cōfirmet
mutuū:q₂ nō fuit a principio dñium trāslatum,vnde ius sup
ueniens autori nō cōfert dñium,vt.l.si a titio.ff.de rei ven.sed
diceret statim aliqs subtilis,nō trāsfert directū,sed vtile,arg.
ff.de rei ven.l.si culpa.istud nō est bñ dictū:q₂ in re mobili nō
reperit vtile dominiū.⁊ q₂.l.si a titio.loqtur de publiciana nō
ð vtili domino:⁊ ista tria noīa.s.quasi dominiū vtile,dominiū
directū , dominiū sub suis nominib⁹ nō possunt cadere in ea
de₃ ꝑsona ꝑ eadē re,vt.j.ad tre.l.si heres.⁊.j.de pig.l.si ab eo.⁊
de pet.he.l.⁊ nō tm̄.§.ꝙ si ꝑ emptore.⁊.C.ad exhib.l.si res.dic
ergo ad ꝯ̄riū vt no.j.de act.emp,l.si qs alienā.aut ius actoris
fingit retro.⁊ tūc loquit hic,aut ñ fingit retro:⁊ tūc loquitur
ꝯ̄riū,⁊ est rō dr̄ie:q₂ in lege nostra cā ē de p̄terito,⁊ ius fingit
de p̄terito trāslatū a die qua potuerit hr̄s alienare.i.a die adi
te hr̄ditatis:l₃ quo ad qd fingat a die mortis:vt.l.si ex re.§.si.
de stip.ser.ne testator intelligat pro parte tpis sine hr̄de fuis-
se.ar.s.de mil.tes.l.miles ita.§.⁊ q₂ diximꝰ.¶Opponitur,si
legatum est quesitum legatario ipso iure,quomodo p̄ōt repu
diari?Rñdeo q₂ ista est acquisitio cōmutabilis,q̄ sit ignoran-
ti:sed acquisitio plena fit acceptanti,vt no.j.de condi.insti.l.si
qs ita.s₃ in duobus casibus non p̄t legatū nō agnitum repu-
diari:primus,si ius sit tertio quesitū,vt.l.si partē.§.si fund⁹.s.
quib.mod.ser.amit.secundus,si heres legatū repudiet in frau
dem creditorum,vt.j.de bo.lib.l.liberto octoginta.

Certi cōdictio.

Certi condictio cōpetit ex omni facto ⁊ ex
oī iure,ex quo certū petit,siue ius.i.obligatio oriatur
ex ꝯ̄ctu celebrato p̄ncipio sup certo,siue super incerto,vel sup
facto ex quo deuentū sit ad petiōnē interesse:⁊ si obligatio est
pura,statim cōpetit,si sub cōditione orit extante conditōe,si
in diē nō intentat ante diei euentū ⁊ ꝯcurrit cū actiōe ex testa
mento,cū actione legis aquilie,⁊ cum actione furti,⁊ ꝯdictio
ne furtiua,⁊ transit ad fideicōmissariū vniuersalē:⁊ p̄ōt oppo
ni ꝯ quēlibet debitorē noīe suo vel alieno obligatū.h.d.Breui
ter in vno verbo stat cōclusio,certi cōdictio gñalis.cōpetit ꝑ
quolibet debito certo,⁊ ꝯ quēlibet obligatū.h.d.cōpetit.i.dat
vel orit:q₂ qñq₃ est natiua ex radice obligationis.vt.s.ð pac.
l.iuris gentiū.§.j.qñq₃ datiua,vt.j.e.l.si a furios.j.rñ.⁊.j.e.l.si
me ⁊ titiū.q₂ ñ ꝓcedit ex obligationis radice.¶In tex.ibi ex
oī cā.i.facto,ꝙ factū est cā primeua ⁊ remota,sicut ē ꝯ̄ctus,⁊
quasi delictū,⁊ quasi q̄ facti sunt,vt.C.de cu.fur.l.cōsilio.§.si ⁊
facit.j.§.ꝓxi.⁊ vide qð no.j.de ꝯdi.ob tur.cau.l.si ob tur.i gl.il
la ⁊c.⁊.j.de isti.l.s₃ ⁊ si pupill⁹.§.vl.¶In tex.ibi,ex oī obliga-
tione.⁊ obligatio ē iuris vinculū ⁊ est immediata cā ꝑsonalis
actiōis de ꝑc.l.l₃.§.ea obligatio,¶In tex.ibi,ex certo ꝯ̄ctu.
i.cōtinēte certū,vt.s.e.l.certū.ex incerto.i.cōtinente incertu₃
vt factū.nam facta sunt incerta:q₂ essentialiter pendēt ð futu
ro ⁊ omne futurū est incertū.⁊ ista dictio,factū,ē nomē nō par
ticipiū.⁊ ideo nō significat tp̄s:⁊ dr̄ factū.i.faciēdū:q₂ futuru₃
promittit.No.de huius actionis gñalitate q̄ adaptat oībus
causis ex ꝯ̄ctu ex testamēto ⁊ ex delicto ⁊ oībus obligationib⁹
natiuis vel datiuis vt.j.de condi.ex lege.l.j.¶No.ꝙ certi ꝯdi
ctio impedit natiuitatē actionis.⁊ no.qð ante diē nō p̄ōt agi
nota qð certi ꝯdictio ꝯpetit ad iteresse:vt pt₃ qñ agit ꝑ dāno
dato ꝭm Gui.no.de dictione,ex,ꝙ qñq₃ respicit proximā cā₃,
vt obligationem qñq₃ remotā,vt fctm̄.⁊ facit.j.de exc.rei ind.
l.⁊ an eadē.§.actiones.cum si.¶Et lec.anti.¶Certi ꝯdictio
potest intentari ex omni cā.ex qua certū cū efficacia debet.h.
d.principium,⁊ diuiditur in quatuor partes.Primo ponitur
quoddam dictum per modū regule,Secundo inducitur ꝓba
tio.Tertio ponitur exceptio.Quarto exemplificatio vel extē
sio.secunda ibi,l₃.tertia ibi,dūmodo.q̄rta ibi,cōpetit,vsq₃ad
v̄.s₃ etsi.⁊ vsq₃ ibi hic tractat ad qd cōpetat.ibi vero tractat
cui cōpetat:s₃ in v̄.fine.ꝯ quē ꝯpetat.hoc facit vsq₃ ad.§.qm̄
vel diuide in quatuor partes vsq₃ ad.§.qm̄.Na₃ primo ponit
ad qd cōpetat.scðo qñ cōpetat.tertio cui cōpetat q̄rto ꝯ que₃
cōpetat.scða ibi,dūmodo.tertia ibi.s₃ ⁊ si.q̄rta ibi,siue aūt.et
h̄ diuisio est melior ꝭ₃ do.No.ad qd ꝯpetit certi condictio:q₂
ad certum.Itē ex qua:q₂ ex omni cā obligatoria siue sit ꝯ̄ct⁹,
vel quasi,siue delictu₃, vel quasi,siue vltia volūtas ex q̄ nascit
efficax obligatio,vt in ver.ꝯpetit.Scðo no.qð ista certi ꝯdi-
ctio gñalis ꝯcurrit cū specialib⁹ actionib⁹,sicut ꝯcurrit cum
suis specieb⁹.Tertio no.ꝙ qñ ista actio cōpetat vidl₃ qñ est
purū debitū.stati,qñ in diē,vl' sub ꝯditiōe,tūc adiecta die vl'
cōditiōe.Quarto no.cui cōpetit ista actio:q₂ tam ei cui origi
naliter oritur,ꝗ̄ ei ad quē ex postfacto trāsmittit.vt in ver.s₃
⁊ si.⁊ loquit ibi in trāsmissione actiua.Ultimo no.ꝯ quē cōpe
tat:q₂ ꝯ ðbitorē ⁊ quēlibet vniuersalē successorē,siue succedat
directo,siue ꝑ obliquū:vt in ver.siue aūt.⁊ loquit ibi ð trāsmis
siōe passiua.¶Op.ꝙ certi ꝯdictio frustra sit introducta i mu
tuo:q₂ ꝑ mutuo cōpetit certi cōdictio spālis.insti.e.in p̄nc.q̄
gñalis nullū h₃ effectū.Sol.spālis ē sub gñali,tanꝗ̄ spēs sub
gñe,nec dr̄ genus īutile ꝑp species suas vt.l.j.s.e.Guli.⁊ Ja.
Bu.⁊ Cy.dicūt ꝙ ꝑ mutuo naturali,ñ ꝯpetit certi ꝯditio spe
cialis:s₃ gñalis tm̄ sufficit,vt.j.§.ꝓxi.nā pro stipulatiōe ex cā
mutui,q̄ est mutuū ciuile,nō cōpetit nisi gñalis,vt insti.de v̄.
ob.in p̄n.ergo nec pro numeratiōe:q₂ plus,nō min⁹,d₃ stipu-
latio cū numeratiōe.ꝗ̄ simplex numeratio,operari.vt.C.eo.
l.ij.i fi.vbi tm̄ actio naturalis pōderat:vt hic.⁊ i hac.l.in.§.si
nummos.⁊.j.de ac.re.do.l.ea q̄.ego teneo.gl.vt dixi.s.e.in ru.
q₂ specificata cā specificatos parit effectus.¶Op.ꝙ sit super
flua ꝑpter triticariā.So.nō est ita:q₂ habēt se vt excedētia et
excessa:nā hec ad pecuniā,illa nō:illa ad fctm̄.hec nō:quelibet
ergo est generalis:tñ aliter se h₃ vna.⁊ aliter alia.ꝭm gl.⁊ hñ.
¶Opponit ꝙ sit superflua ꝑpter actionē si cer.pe.q̄ dat pro
omni pecunia ex quacūq₃ cā debita,vt.l.j.de triti.So.illa nō
est nomē actionis:q₂ cāe denominant actiōes,nō res:vnde nō
dr̄ actio de Sticho.vel actio ð Martino.sicut nec actio pecu
nie numerate ꝭm doc.¶Opp.ꝙ sit superflua ꝑ actionē in fa
ctum,vt.l.quoties.de p̄scr.v̄.Sol.ista ꝯcurrit cū spālib⁹ actio
nib⁹,illa vero nō,q₂ est subsidiaria.¶Et opp.ꝙ sit superflua:
q₂ semp datur actio spālis:vñ ista generalis ad qd opus est?
Rñdet gl.ꝙ est necessaria ⁊ vtilis:nā in duob⁹ casib⁹ est neces
saria in stipulatione certi,⁊ vbi petitur interesse non cōuctu₃
expresse,sed tacite vt.j.de verb.ob.l.stipulationes non diuid.
§.Celsus.qñ interesse nulla alia actiōe peti p̄ōt.nisi certi ꝯdi-
ctione gñali:qð est notandū.Itē est vtilis,qñ itentatur ex cā
famosa:nā si volo meū,s₃ nolo īfamare rerū,ꝑponā hāc actio
nem,qð est not.dignū pro cōlusione,q̄ descēdit ex statutis ter
rarū:nā l₃ descēdat ex cā famosa,nō infamat:⁊ actio ⁊ obliga
tio cessat.⁊ est rō:q₂ īfamia est effectus sn̄ie:⁊ ideo emergit ex
postfacto,vñ assumit sibi cōdictio istā naturā.ar.s.ð pe.her.
l.itē veniunt.§.cū prediximus.Sed qd si conuentus cōdictio
ne ex lege pro furto confitetur,an cōfessio facit eū infamē?dic
ꝙ non:q₂ non operat plus ꝯfessio ꝗ̄ sn̄ia,vt no.s.de infa.l.qd
ergo.§.ex cōpromisso.no.⁊ adde qð no.j.ti.j.l.s₃ ⁊ si possessori.
§.si.in gl.subaudi,vbi apparet ꝙ ꝓbatio mera nō infamat.⁊
sic p₃ ex p̄dictis hāc actionē,qñq₃ esse necessariam,qñq₃ vtile₃
quādoq₃ volūtariā.simile in vers.bonoꝝ pos.C.vñ legi In.l.
certu₃.non ergo est supflua actio.¶Opp.⁊ vr̄ ꝙ sint supflua
verba isti⁹ legis:q₂ cū actio ⁊ obligatio sint idē:ergo nugato
rie hic loquitur,vt.j.de exce.rei iu.l.singulis.Soluūt quida₃
⁊ fatent ꝙ est inculcatio.⁊ dicunt male:vt in.j.constit.Cod.§.
quibus.Jo.aliter exponit,⁊ adhuc male q₂ restringit istā di-
ctionē vniuersalē,omnis:⁊ qui omnia dicit.nihil excludit,vt.
C.sine cen.vel reliquis.l,oīs.Gl.soluit ꝙ causa referat ad cau-
sam remotam q̄ est facti vt.j.de acqui.pos.l.iij.§.ex plurimis.
de cur.fur.l.cōsilio.in fi. Obligatio refertur ad ius ⁊ ad cām
ꝓximā actionis,vt.j.de iureiur.l.si.prius eñ est factu₃,ꝗ̄ ius,
⁊ habet istud factum successiuum nomē,l₃ factu₃ in instāti cō
sumetur,vt no.j.ð acq.pos.l.§.j.veteres.¶Opp.dr̄ hic ꝙ ex in
certo ꝯ̄ctu agitur certi cōdictione,s₃ ꝯ istud est implicare cō-
traria,⁊ cōtra tex.insti.de ver.ob.in p̄n.Sol.aut tu ꝯsideras
actionē primitiuā ad factum,aut secundaria₃ ad interesse:ex
prima agitur ex stipulatu vel ex alio ꝯ̄ctu,vnde illa obligatio
descēdit vt.j.de ac.emp.l.j.in prin.⁊.l.si sterilis.§.si tibi.⁊ ð cō
traben.emp.l.fundi partē.Ex secūda,scilicet ad interesse agi
tur certi cōdictione,vt hic.¶Opp.ꝙ imo precise agatur seu
cogat reus ad factū,vt.ff.de oper.no.nun.l.stipulatio.§.siue.
Sol.illud est verum,si vult actor,vnde est in sua electione:q₂
quando intentatur certi condictio,petitio debet esse certa,vt
in tex.sed vbi petitur interesse,non specificatur quantitas in

libello

libello:vt insti.de act.§.curare.⁊ sic petitio est incerta,ergo ⁊c.
Sol.dt gl.ꝙ quãtitas dꝫ esse certa, vel certificãda per sñiaꝫ.
nam cũ oĩno in sñia sit certificãda quãtitas,per idẽ dꝫ haberi
acsi a principio esset certũ: qꝛ sñia est declaratoria:et q decla-
rat,rem nouã nõ facit,sed qd̃ est detegit:vt.j.de acq.rer.do.l.
adeo.§.cũ quis.nam interesse hꝫ in se certã quãtitatẽ ⁊ natu-
rã.ergo ꝓ certo dꝫ haberi.ar.in.l.j.de le.ij.⁊ de ꝯdi.ob cau.l.si
pecuniã.§.si seruũ.lꝫ tolleretur libellus incertus sup interes-
se:qꝛ magis ꝑtinet ad iudicẽ taxatio, q̃ ad partẽ,iudex enim
oĩno taxare dꝫ:vt.C.de inuti.stip.l.iij.in fi.⁊ facit qd̃ not.j.de
iniur.l.iniuriarũ.§.estimatio. ¶ Opp. ꝯ hoc qd̃ dt, ꝙ inter-
esse est incertũ a principio ſm gl. Sed ꝯ:qꝛ nos debem⁹ indu
cere ſm formã petitiõis,nõ ſm formã ꝓbationis. ⁊.l.cũ que-
dã puella §.fi.ff.de iurisd.om.iud.Sol.fateor illud quo ad iu
dicium fundãdum ⁊ finiẽdũ ꝓpter iudicis iurisdictionem:et
quo ad ingressum iudicij:sꝫ quo ad esse,vel nõ esse actiõis: qꝛ
hoc respicit decisoria,magis cõsideramus finẽ,q̃ principiũ.
a ¶ Cõcludam⁹ ergo ex gl. pmo ꝙ ꝓcedit libellus incertus[a]
sup interesse quasi sit petitio gñalis. scd̃o qꝛ ipm iudex dꝫ in
sñia declarare. Et ex hoc no.qd̃ magis reqrit̃ certitudo ĩ sñia
q̃ in libello: vñ in simili lꝫ ꝓcedat libellus alternatiuus iure
dñij vel quasi:tñ iudex in sñia dꝫ eligere alterũ,ne sñia sit in-
certa: lꝫ aliq̃ñ admittat̃ libellus generalis:tñ articulus sup
quo examinãt̃ testis,dꝫ esse specialis ⁊ certus, vt no.in.§.eli-
gere.in prin.gl.nam incertitudo nascẽs ex facto conuenti vel
natura rei facit admitti libellũ incertũ:sed nõ incertã proba
tionẽ:vt ibi no.⁊.j.de ꝓto.stip.l.fi.vbi de hoc. Tertio ꝙ potest
peti interesse ꝑ certi cõdictionẽ ꝓpter incertitudinẽ modorũ
imo non competit alia actio q̃ certi condictio, vt in alia gl.
¶ Extra ꝯ istas ꝯclusiones opp.sic ⁊ vr̃ ꝙ in libello qñ petit̃
interesse debeat peti certa quãtitas specificata: nã in actione
legis aquilie agit̃ ad interesse.i.ad dãnũ,nũquid istud est speci-
ficãdũ in libello: certe sic.vt leg.⁊ no.ff.de rei vẽ.l.si in rem.
§.1. ¶ Preterea nõ ꝓcedit libellus incertus si opponat̃: vt
no.C.de an.excep.l.fi.Hãc opi.tenẽt Pet.⁊ Cy.qꝛ sñia dꝫ esse
ꝯformis libello:vt.l.fi.de fideic.lib.⁊ no.j.e.l.vinũ.⁊.j.de triti.
l.j.ꝯ hic in magna gl.sed illud est debile arg. quia sñia dꝫ esse
cõformis libello.i.ferri dꝫ super cõtẽtis in libello:sed oĩa in-
telligũtur cõtineri,que pñt includi:vt no.ff.de iud.l.si qs in-
tentione ambigua.ea vero que non pertinent ad naturã peti
tionis fateor includi:vt.l.non possumus.ff.si pars here.pe. et
cõi di.l.vt fundus.⁊ probatio tunc facta extra libellũ non va
let:qꝛ nõ est pertinẽs sed impertinẽs,⁊ facta lite non cõtesta.
vt.ff.de pe.he.l.si qs li.§.fi.sicut nec releuat apta ꝓbatio,si pe
titio est inepta:vt no.extra de iudi.c.examinata.ꝑ Jo.Andr.
in nouel.vbi omnino videas.⁊ si sñia est condẽnatoria, debet
esse cõformis libello in materia ⁊ in forma:si absolutoria,ista
est contraria forme libelli,tñ de eo qd̃ petitur esse dꝫ.⁊ facit.ff.
de arb.l.quid tñ.§.fi. Quid dicemus procedit ne libell⁹ incer-
tus super interesse? rñdeo aut interesse petit̃ principaliter, ⁊
tunc dꝫ declarari in libello:aut petit̃ incidẽter, ⁊ sub conditio
ne:verbi gratia, peto ꝙ tu tradas rem:⁊ si nõ trades, peto in-
teresse:hic nõ est necessaria specificatio: qꝛ adhuc interesse nõ
cõsideratur:⁊ est de futuro ⁊ ꝙ talis libellus ꝓcedat,no.in.l.j.
ff.de act.emp.⁊ facit qd̃ no.C.locat.l.conductores.⁊.C.vñ vi.l.
non ab re.⁊ extra de testa.c.Raynaldus. ¶ Op.⁊ vr̃ ꝙ incidẽ
ter veniat interesse in libello ⁊ sine petitione, vt.l.ediles.§. itẽ
sciẽduꝫ.ff.de edil.edic. So.illud est verũ accessorie si emergit
lite contest.tamen qd̃ est no.lꝫ oporteat peti,⁊ idem in iudicio
appellationis: qꝛ ex suo officio põt admitti cõdemnatoria de
fructibus ⁊ interesse,vt.l.fi.j.de re iud.⁊ ibi per Ja.in libello ⁊
idem in expensis,vt no.ff. de dam.infect.l.si quis missum.si tñ
interesse in libello nõ apparet:tunc opꝫ ꝙ quãtitas specificet̃:
idem in fructibus:vñ sufficit dicere, peto rẽ cum fructibus ꝑ-
ceptis ⁊ percipiendis sine taxatione quãtitatis, vt.C.si quis
alt.vel sibi.l.cũ propria.per Cyn. Probatio vero semp dꝫ esse
certa ⁊ clara.⁊ incerta nõ valet: qꝛ ꝓbatio dꝫ fundari sup cer-
to:⁊ ideo incerta adiectio nihil operat̃,vt.j.ti.ij.l.cũ furti. ⁊ in
probationibus qd̃ minimum est sequimur,vt.j.de pret.sti.l.fi.
sed qñ inter ꝯhentes venit per modum debiti ꝑncipalis sem
per opꝫ ꝙ petatur via ordinaria. ¶ Op.⁊ vr̃ ꝙ interesse non
petatur iure actionis sed officio iudicis,vt.j.e.l.vinum. Sol.
in obligationibus dandi venit officio iudicis,vt ibi:sed in ob
ligationibus faciendi venit actionis ope,vt.j. de ver.ob.l.sti
pulationes non diuid.§.Celsus.⁊ dic vt ibi ꝑ Dy.inst.de act.
§.actionũ.in.j.gl.mag.⁊ facit quod no.Jnn. extra de sent.exc.
c.sacro. Et est rõ dr̃e:qꝛ obligatio facti nõ valet nisi intersit,
vnde in interesse stat ius: sed obligatio dãdi vꝫ, lꝫ nõ intersit,
ideo non succedit in interesse:qꝛ nec ponderat̃,⁊ facit.j.de ver.
oblig.l.vbi aũt.§.ff.⁊.j.man.l.si remunerandi.§.si tibi. ¶ Op.
⁊ dr hic ꝙ ante diem non põt agi contra: qꝛ actio est nata , vt
l.j.in fi.quan.dies vsufr.leg.ced.Sol.gl.hoc cõcedit:sed cõtra
hoc instat Pet.⁊ Azo ꝙ ante diem nõ est nata actio:vt.ff.de
pac.l.iurisgentiũ.§.quinimo.hic ⁊.j.e.l.non omnis.§.pe.⁊.j.de
ver.ob.l.si ita stipulatus essem abs te.in fi.And.de Pis.⁊ꝫ gl.
qꝛ dies non additur obligationi,sed executioni obligationis.
Unde non impedit actionẽ nasci sed intẽtari:facit.C.qñ dies
vsufr.leg.ced.l.ex his verbis Guli.dt,aut dies inest ex natura
obligationis,⁊ tũc interim nõ nascit̃ actio:aut ex pacto, ⁊ tũc
nascit̃ ſm Guli.⁊ est ratio:qꝛ ĩ prĩo casu repugnat natura ob-
ligatiõis,nõ solũ natura tpis: scd̃o casu nõ repugnat natura
obligationis,sed solũ natura tpis,sed tp̃s non est modus im-
pediendi originẽ actionis,qꝛ est tẽpus certum:vt.l.obligatio
num fere.§.placet.de act.⁊ ob. Item qñ tempus venit ex natu
ra obligationis:nam preceptum est indiuisibile, sed qñ ex pa-
cto,duo vidẽtur precepta:vt.l.Celsus.j.de arb.Bart.dt ꝙ an
te diem oritur actio specialis, sed nõ certi cõdictio gñalis, vt
hic,qꝛ non nisi ad certum:sed interim non est certũ propter in
terstitium medij tpis.ar.j.mã.l.si mãdauero tibi in princ.Cy.
in.l.edita,assignat istam rõnem: qꝛ ante diẽ non nascit̃ actio: a
qꝛ si nascerer̃,ergo nascerer̃ actio ad plus re:vt.l.j.§.diez.ff.de
eden.sed rñsuꝫ nõ est verũ:qꝛ nascit̃ ante,vt absoluat̃ post,⁊ sic
nõ ad plus. Breuiter truffe sunt, si dies impedit actionem na
sci,exceptio diei pendentis esset perẽptoria ⁊ nõ dilatoria solu
tionis.qd̃ est falsum,vt insti.de exce.§.tẽporales.⁊ in die ex na
tura obligationis est casus.j.sol.mat.l.si constante.§.quoties.
⁊ de cõpen.l.si cũ militi.§.j.Nõ ob.§.quinimo.qꝛ ibi fundabat
agẽs ex pacto actionẽ ⁊ nõ replicationẽ,vt poterat:⁊ sic nõ ob.
Opi.etiam Bar.truffa est,cũ ex vna radice oritur certi condi
ctio cũ actiõe spãli ⁊ sic ex radice tpali ambe simul oriunt̃.nec
verũ est ꝙ tp̃s causet incertitudinẽ.nã ⁊ ista spãlis actio nõ dr
in min⁹ cõpetere,sꝫ nõ posse interim exigi ex ea:⁊ iõ opi.gl.est
vera ꝑ.l.q̃ ad hoc alleg.j.man.l. q mãdatũ.facit.C. de do.l.iij.
nõ ob.l.nõ oĩs.§.j.qꝛ ibi obligatio nõ reqrebat morã,vt ibi di-
cã. Itẽ in obligationib⁹ facti. Iteꝫ qñ est impossibilis ꝑstatio
ante diem nõ est nata actio.facit.j.loc.l.insulam. Cõcludam⁹
igitur ꝙ tp̃s certũ omni certitudine, non impedit orginẽ pe-
titionis:tñ si interim petatur, aut excipit̃, ⁊ absoluit̃ reus ab
obseruatione iudicij:aut non excipitur,⁊ tunc bene condẽnat̃,
datis tñ sibi indicijs duplicatis:vt no.Jnn.in.C.de pl⁹ peti.⁊
predicta sunt vera:qꝛ ex pura obligatione necesse est actioneꝫ
nasci.⁊ si est necesse,ergo statim nascitur:vt.ff.de noua.l.si pu-
pilli.§.j.secus si lex prouidet de actione post diẽ:qꝛ interim nõ
nascitur:vt.ff.de tut.⁊ ra.dist.l.nisi finita.vel ibi erat certũ,sꝫ
nõ qñ:vbi subdistingue,aut dies qñq; est vniformis,⁊ tũc sta-
tim nascit̃ actio:vt.d.§.sub ꝯditione. aut multiformis ⁊ tunc
nõ nascit̃ statim actio:qꝛ nõ est certũ ex quo capite: hinc est ꝙ
in tutela,lꝫ tutor male administret non oritur statim actio,qꝛ
tutela põt finiri diuersis modis.s.morte,adolescentia, ⁊ remo
tione iuris ⁊ hoĩs. Uñ ex quo capite interim oriatur incertuꝫ
est.idem in societate:qꝛ põt finiri multis modis ſm Rayn.vt
C.vt act.ab her.⁊ ꝯ her.l.j.⁊ Cy.in suis addi. ¶ Op.ꝙ legata
rius nõ hꝫ certi condictionẽ, cũ sit dñs, vt.l.si.vsufr.quẽad.ca.
Solu.hic loquitur qd̃ non erat factus dñs,vt qꝛ res non erat
testatoris,vel erat in quãtitate, vel in genere ſm gl. ⁊ facit qd̃
no.insti.de leg.§.nostra.sed istud est verũ si legatari⁹ acceptat
legatum ⁊ dñium: sed si agit personali, non vr̃ acceptare do-
minium,sed personalem obligationẽ:vt.j.de leg.ij.l.cũ fili⁹.§.
varijs.⁊ non vr̃ habere certi cõdictioneꝫ, ⁊ expedit sibi perso-
nalis potius,qꝛ non hꝫ probare de dominio, que est difficilis
probatio. ¶ Et gl.querit,an certi condictio competens loco
redhibitorie sit eiusdẽ vite.⁊ dic ꝙ sic:qꝛ illa prescriptio elidit
obligationẽ,⁊ sic elidit id,qd̃ fundat certi ꝯdictionẽ:⁊ qꝛ ex tẽ
porali radice ambe ꝓcedunt,⁊ facit.l.si eum.§. qui iniuriarũ.
cũ gl.sua.ff.de iniur. ¶ Querit gl.an certi cõdictio ꝑpetuetur
perpetuata redhibitoria.⁊ vr̃ ꝙ nõ,qꝛ istud venit ex postfacto
non ex primeua origine. Ego dico ꝯtrium per.l. si ex mulis.C.
de annal.exce.qꝛ certi condictio generalis est de appendicib⁹.
⁊ qꝛ potius vr̃ cõseruari in esse q̃ nouã naturã assumere: vt.j.
de consti.pec.l.itẽ illa.§.qd̃ adijcit̃.⁊ de do.cau.mor.l.qd̃ certa-
rum.de castr.pec.l.pater.⁊.j.de iureiur.l.nã ⁊ postea.in.§.si mi-
nor.⁊ in.§.si is qui temporali. ¶ Querit glo.si certi condictio
datur loco legis Aquilie,an crescat per inficiationem:⁊ videt̃
ꝙ sic:qꝛ eius loco succedit,ergo assumit eandem naturã, vt in
§.qui iniuriarum. Gl.dicit contrarium per.l. Item veniũt.§.
cũ prediximus.de pet.here. Non obst.ꝙ actio subrogata ⁊c.qꝛ
est illud verum,ꝙ assumit naturam primordialem,nõ secũda
riam ⁊ accidentalem:qd̃ est no. Item certi cõdictio gñalis,est
potius coequeua,q̃ actio subrogata. Aduerte ergo qꝛ ista cer
ti cõdictio potius adijcit̃ alij actioni q̃ in alterius loco subro
getur. Et hec gl.facit,ꝙ si statutum disponit sup dãno dato,
⁊ agit̃ cõdictiõe ex statuto:lꝫ reus neget, nõ crescet in duplũ:
qꝛ intentatur ꝯdictio ex lege,que nõ assumit sibi istã naturam
posteriorẽ legis Aquilie:sed primeuaꝫ, q̃ inest actualiter,non

a ¶ Incertus. An ⁊ qñ libellus incertus ꝓcedet. vide do. Alex. de imol. in.l.vbi aũt.§. ꝙ illud.⁊ in.l. inter stipulantẽ.§.j.j.de ver. obl.⁊ Pau.de Ca.in ꝯs.clxv. ⁊.d.Alexã. de Jmol.in cõsil. clxxxvj.ij.pte. ⁊ qd̃ super interesse dꝫ esse certus.s. cũ expressione certe quãtitatis.vide ꝑ.d.Alexã. hic.⁊ l. stipulationes nõ diui. in prin.§.j. j.de verb.obli.

potentialiter:tene méti,ꝛ quotidie allegeꝛ.ſʒ ſi actio primeua ē bone fidei an certi cōdictio erit bone fidei:videt ꝙ ſic,vt.C. de pac.inter emp.l.ij.in fi.ꝛ qḋ no.ꝑ Gul.in.§.qnimo.Glo.determinat ꝯtrium inſti.de act.§.actionū.nō ob.qḋ ſumit ſibi pa rem naturā originalē:qꝛ eſſe bone fidei eſt magis beneficiū ꝙ̄ natura.Itē ſi eſſet vera,eſt talis,que nō pōt deuolui in aliam actionē:qꝛ habet in ſe ſpecificatā dr̄iā vt.ſ.de noua.l.emptor. ¶ Querit gl.ſi traditio eſt in obligatione an habeat locū certi condictio.Glo.dicit ꝙ ſic qñ hʒ in ſe effectum dādi,ſecus ſi purū factū debeat,vel reſtitutio rei ꝑprie ſm gl.Quidam reprobāt qꝛ traditio facti eſt:ꝛ lʒ trāſeat dñium,eſt ſequela quedam ꝛ nō debitū principale vt.ſ.de vſur.l.ſi ſtipulat⁹.§.verū. ꝛ.j.de cōdi.ob cau.l.ſi.ꝛ venit cōſecutiue.Sol.cōcedo gl. verū dicere ꝙ lʒ venditor nō teneat trāſferre dñiū,tenet ſaltē trāſferre ius.i.vſucapiendi condictionē.vt.ſ.de ꝯtien.emp.l.clauibus.ꝛ ſic nō eſt purū factū.ꝛ facit.ſ.de act.emp.l.ſeruus quē. §.ſi ſciens.ꝛ de ver.obl.l.in cōuentionalibus.§.rem.ꝛ.ſ.de act. emp.l.ſi ea res.§.ſi vero.¶ Querit gl.an ille q ꝑponit certi cōdictionem debeat ſpecificare cām in libello:ꝛ vr̄ ꝙ nō:qꝛ oīs cauſa eſt eiuſdem rōnis ꝛ cōcluſionis:ꝛ cōcluſio ex oī cauſa eſt vniformis:ergo nō expedit cām remotā apponi,ſicut cū agit reali vt.ſ.de excep.rei iudi.l.ꝛ an eandem.§.actiones.ꝛ ar.ſ.de lib.ꝛ poſth.l.gallus.§.ſi eiuſdem.ꝛ de acq.her.l.qḋ ſi dubitet. Itē ſpecificata cā videt intētata ſpecialis actio nō gñalis.ar. C.de pe.he.l.hereditas matertere.Gl.dicit ꝯtrium.ꝛ eſt caſus ſ.de iureiur.l.duobus.§.exceptio.qꝛ ſine cā libellus nō ꝑcedit ꝛ opʒ ꝙ cā ſit rōnabilis ꝛ concludens,que ſi eſt vera,dʒ ꝑ legitima reputari,vt.not.ſ.de excep.do.l.is.§.circa.nō autem eſt de eſſe iudicij ꝙ cā ſit vera,ſed ꝙ ſit apta,vt.ſ.fa.erciſ.l.cū putarem.ſicut nec eſt de eſſe litis ꝙ actio ſit vera,ſʒ ꝙ ſit cōgrua ꝛ apta,vt.l.j.de offi.aſſeſ.ꝛ no.in.l.j.C.vt q̄ deſ.aduo.par. iud. ſup.ꝛ.l.ij.C.de for.niſi libellus contineret apertam calumniā quia tunc libellus non procedit,vt no.ſ.de bon.lib.l.qui cum maior.§.ſi patris.ꝛ per Inn.in.c.j.de offi.vic.quia quando cōtinet apertam defenſionē rei non ꝑcedit libellus,vt.C.de his q ad eccl.cōfu.l.ſi ſeru⁹.ꝛ.C.vt ne.pri.tit.l.ij.in fi.ꝛ ibi no.ꝛ.C. de iur.cal.l.ij.§.ſinaūt reus.Item ſi libellus nō concludit, ac etiam cōfeſſio ſuper eo,non cōcludit,vt ibi no.ꝛ facit.C.de digni.l.quoties.lib.xij.Unde cū daret libellus ꝯ militem' noteſtatis:qꝛ extorſerat quedā mandato ptātis,fuit lacerat⁹ libellus tanꝙ̄ continens apertā excuſationē rei.vt no.Dyn.i.c.ꝙ qs mandato.ꝛ ſi ꝑpterea poneret miles in bāno,non teneret bannū,nec facta confeſſio per.d.gl. Concludam⁹ ꝙ requirit ſpecificatio cauſe vt ſit ſaluū reo ius deliberatiōis,vt no.in.l. is apud quem.C.de eden.ꝛ.l.ſi in reʒ.in fi.de rei ven.ꝛ hoc fiet narratiue,tñ medium cōcludendi erit gñale:qꝛ certuʒ debes, nō qꝛ vendidi.ſimile no.C.de ꝑcu.l.q ſtipendia.ꝛ.ſ.de do.l.nō debet.Sed nunqd ſufficit allegare factū ſine obligatiōe:ꝛ vr̄ ꝙ ſi ſui natura eſt obligatoriū,ſtatiʒ preſumit obligatio,ꝛ ſufficit cā preſumpta.l.oēs.§.lucius.ſ.que in frau.cred.Iteʒ ſufficit tacita ꝛ preſumpta cōcluſio,vt no.in.c.qꝛ ꝑ̄ſulat⁹.ꝛ ar. in l.j.ſ.e.tota tñ vis libelli ſtat in cōcluſiōe:vt no.Dy.i.c. nullus plurib⁹ de regul.iur.lib.vj.Cy.C.de fal.l.nec exēplū.In criminali nō agit cōcluſio:ꝛ qñ ꝑcedit ꝑ inqſitionē ſufficit narratio facti,vt extra de ſimo.in.c.lʒ heli.In ꝯtriū qꝛ pt eſſe cā vera, ꝛ tñ obligatio nō eſt vera:ergo nō procedit libellus,vt no.in.l. a j.ª ſ.de eden.Sol.credo libellum procedere:qꝛ qui actionem ꝑponit,obligationem allegare videt.ar.ſ.de acq.here.l.illud. Sed qd ſi allegat obligatio preterita ꝛ non pn̄s:videt quod nō ꝯcludat libellus:nā lʒ fueris obligatus,iā nō ſequit neceſſario,ergo nūc ſimiliter es obligat⁹:nec etiā preſumptiue:qꝛ preſumptio reqrit ꝑpoſitionē lʒ non ꝑbationē.vt.ſ.de adul.l. ſi adulterium.§.idem pollioni.ꝛ ad hoc facit. qꝛ in dubio preſumit ex preterito in pn̄ti ſicut in obligatione,vt.l.ſiue poſſidetis.ſʒ ex p̄terita dñij allegatione libellus nō infert de pn̄ti, vt no.ſ.de confeſ.l.certū.§.ſi fund⁹.ergo ꝛc.Preterea p̄teritū ꝑ ſe ꝑlatū vr̄ ꝑferri cū abnegatione pn̄tis tpis,arg.C.de le.l. cū lex.Tu dic ꝙ ꝑcedit libell⁹:qꝛ tacite vr̄ allegari pn̄s qḋ ex preterito infert niſi aliud ꝑbet:nā preteritū de pn̄ti cōcludit, vt no.Dy.ff.de ver.ſig.l.verbū opʒ.ꝛ facit extra de trāſ.c.preterea.¶ Quarto loco nō ob.§.ideʒ popllioni.qꝛ nullo mō allegare id ſup quo fundat p̄ſumptio iuris nō ſufficit,vt ibi:lʒ allegare expreſſe ſufficit.Itē tacite,ar.ſ.e.l.cū qd.ꝛ.ſ.de bo. li.l. Paul⁹.§.j.vlteri⁹ qḋ hic dr̄ de futuro adde qḋ dixi.ſ. eo.l.ſi quis nec.§.res pignori.¶ Extra,quero ſi certi cōdictio q̄ cōpetit fideicōmiſſario vniuerſali eſt eadē numero cū illa q̄ cōpetebat defuncto:ꝛ vr̄ ꝙ ſic:qꝛ eſt eadē i ſubſtātia,vt.ff. de ne. ge.l.actio.In ꝯtriū vr̄:qꝛ iſta ē vtilis,ꝛ hʒ nouā originē: facit qḋ no.ſ.de dolo.l.hr̄dib⁹.ſo.dico ꝙ nō eadē numero:ꝛ qḋ dr̄ ꝙ eſt vna in ſubſtātia.Rñdeo vna in ſubſtātia in fundamēto tñ due ſunt numero directa ꝛ vtilis:qꝛ ex tacita ceſſiōe q̄ ſit ꝑ reſtōnem ex trebelliano orit,vt no.ſ.de pact.l.ſi cū emptore.

facit.ſ.de trāſac.l.ſi.imo plus ꝙ̄ ceſſionarius eſt:qꝛ p̄fert heredi,ſed ceſſionarius nō p̄fert dño re integra.vt.C.de no.l.iij.nā in fideicōmiſſario vniuerſali cōcurrit lex ꝛ ꝯſenſus in trāſferado,ꝛ eſt trāſlatio neceſſaria,ꝛ elidit directā actionē:ſʒ mera ceſſio nō elidit directā actionē in reali,tñ ſemꝑ vr̄ ceſſionari⁹ p̄ferēdus,maxime cū p̄tendat cām nō lucratiuā,vt.l.ſi culpa. de rei vēd.Sed iura perſonalia ſunt magis radicata.l.iiij.ſ.ꝑ ſocio.ſi tamen cedens poſt ceſſionem exigit, dʒ reſtituere ceſſionario,vt.ſ.de excep.dol.l.apud Celſum.§.ſi is cui.ꝛ ibi no. ꝛ facit.ſ.de conſtitu.pecu.l.ſi poteſt.facit.ſ.locat.l.inſulam.§.i. ¶ Ex lec.ant. ¶ In glo.ſi gñalis ꝛc.Ibi pro mutuo tñ.h.d. vt dixi.ſ.in ru.ꝛ no.Cy.C.e.in ru.Ibi,ſub ſe.iꝓprie loquit, qꝛ vna nō ſubalternat alteri,lʒ habeāt ſe vt excedēs ꝛ exceſſa, vt ſtatim ſequit:Ibi,qḋ nil eſt.qꝛ illa verba ſi cer.pe.reſonant in rē q̄ petitur,nō in nomen actionis ꝑ quā petitur,vt no.ſ.e. in ru.in fi.gl.ibi cū aliis.vt.ſ.de p̄ſcri.ver.quoties.§.frā.¶ In gl.inculcatio verborū.Ibi ſm quoſdā,ꝛ male,qꝛ reprehendit in legibus vborꝫ ſupfluitas,vt.ſ.de lib.ꝛ poſth.l.Gall⁹.§.qdā recte.Ibi,ex qua re ꝛc.ꝛ ſic dictio,ex,relata ad factum denotat b cām remotā:relata ad obligationē denotat cām ꝓxi.ᵇ actiōis, que nō naſcit niſi obligatiōe mediāte vt.ſ.ḋ pac.l.iuriſgētiū. §.alibi.aut iſta dictio,ex,ſignificat ſolū cām ꝓximā vt.ſ.de incē.rui.nau.l.j.§.ex icēdio.ꝛ no.i.l.vnica.C.ſi ſer.exte.Ibi.§.exactiōes.dubiū facit qꝛ ſpālitas cauſe vr̄ inferre circa ſpālitatē actionis.Sed rñde ꝙ hic exprimebat actio in libello,alꝭ p̄ſumo intentatam actionē ſpālē ex quo cetera in libelo ſunt ſpecificata,vt no.doc.in.l.edita actio.C.de edē.Et adō hic qḋ no. ſ.de rei ven.l.ſi in rē agat aliqs.in fi.ibi qꝛ nō ſum ſtipulatus itereſſe ſm tex.ſ.de ver.ob.ſtipulationes non diuid.§.Celſus. cū gl.ſua vr̄ dicere ꝙ tacite qs ſtipulet intereſſe i obligatōib⁹ facti, ergo iſta rō nō ꝑcedit:nā ex tacita ſtipulatione ita agit ſicut eſt expreſſa,vt.ſ.de fid.tu.l.cū oſtēdim⁹.§.fin.So.vt not. doc.i.d.§.Celſus.Ibi.l.ceſſat no.optimū effectū qñ qs vult cōſequi ſuū ſine ifamia debitoris,ꝯſiliū eſt ꝙ lʒ agat ex cā famoſa,nō intentet actionē ſpālē,ſed certi cōdictionē gñalē,q̄ nō infamat qḋ eſt no.Ibi.§.exceptis.ꝛ eſt rō qꝛ per p̄ſcriptionē elidit obligatio,vt.ſ.ḋ neg.ge.at q natura.ꝛ vbi obligatio eſt eliſa,certi ꝯdō gñalis,q̄ eſt ex eadē radice,nō dʒ poſſe effectualiter intentari,ar.ſ.de tu.ꝛ ra.di.l.j.§.in tutela.ibi.§.cū ꝑdiximus.eo mō ſi aget ad legatū ad pias cauſas,qḋ creſcit ꝑ inficiationē in duplū.vt inſtit.de ac.§.itē iſta eſt actio de eo. nam ſi ꝑponat certi cōdictio gñalis non creſcit ꝑ inficiationem ad duplū:nā certi condictio gñalis ſortit naturā,quam hʒ actio ſpālis in actu,non quā hʒ in potētia: qꝛ id qḋ non eſt in actu, nō recipit trāſfuſionē. Itē qꝛ iſta eſt quedā dr̄ia ſpecifica qua differt ſpecies a genere,vñ non cōpetit generi,ibi ex ſupueniēti caſu.¶ Not.optimā theoricā,ꝙ qñ vna actio loco alteri⁹ ꝑponit,ſapit eandem naturam originalē,non aūt caſualem ſeu accidentaleʒ.qḋ eſt no.¶ In gl.qd ſit certū in fi.collige ꝙ qñ agitur ad dandum:ꝛ tunc intentat certi cōdictio.qñqꝫ ad tradendū vbi eſt mixta traditio.ꝛ idem qꝛ ꝛ ibi dr̄ habere certam quātitatē vel naturam,vt.l.j.C.de ſen.que pro eo.Alij dicunt ꝯtrium qꝛ p̄ncipaliter agit ad factū,lʒ ꝯſecutiue veniat datio. vt.ſ.de ver.ob.l.vbi aūt non apparet.§.qd qḋ.Bart.dicit ꝙ ſi venditor erat dñs,tūc habeat locū certi ꝯdictio ad tradēdū, qꝛ venit dñij tranſlatio:ſecus ſi non erat dñs,qꝛ venit ſolū traditio poſſeſſionis,ꝛ ſic merum factum:tu dic,imo eſt meruʒ factum:qꝛ tranſfert vſucapiendi cōdictionem. Uñ glo.vera p.l. in conuentionalibus.ſ.de ver.ob.ꝛ.ſ.de vſur.l.ſi ſtipulat⁹.§.i. Interdum agit ad merū factum,ꝛ tunc non intentat certi cōdictio:qꝛ factum dr̄ incertū cum futura fieri ſint incerta,vt in d.§.id ꝙ.ſi aūt agatur ad intereſſe,dic vt in gl.que incipit,dic certū.aut petitur reſtō rei ꝑprie,ꝛ tunc nō intentat certi condictio niſi ꝯ furem:qꝛ nemo cōdicit rem ſuā per certi cōdictionē niſi a fure,vt no.ſ.e.ſi qs nec cauſam.§.res pignori. ¶ No. tñ ꝙ vbicunqꝫ intentatur certi ꝯdictio gñalis,hʒ reus beneficium in iſta gñali actione,qḋ hʒ in ſpeciali,vt ptʒ ex gl.q̄ q̄rit an liberetur preſtando intereſſe:qḋ no. qꝛ nō etiam inducit variationem ex parte rei:ſed bene inducit variationem ex parte agentis,vt ptʒ.ſ.in gl.preced. ¶ In gl.dic certū ibi ad factū preciſe.hoc dic vt no.ſ.de ꝑcu.ſed hec.§.defendere.ibi incertitudo.qꝛ nō apparet qd,quale,ꝛ q̄ꝫtum ſit,cū nec ſit factum,ſed futurum fieri,vt in.d.§.qd ꝙ.ibi,rōne ſpeciei.imo eſt certū in ſe ꝛ de ſui natura.lʒ nudū appareat ſimile.ſ.ad.l.Aquil. huic ſcripture.§.ſi ſeruus.ꝛ.ſ.de cōd.ob cauſ.ſi pecuniam.§.ſeruū. Sed Pet.dicit ꝙ aut agitur ad intereſſe preteritū, aut ad intereſſe futurū.Primo caſu inteꝑtatur certi condictio gñalis, ſecūdo non:nam in primo caſu debet exprimi certa quantitas in libello.vt no.ſ.de dā.infe.ſi qs miſſum.§.iudex.ſed tu dic ꝙ intereſſe p̄teritū ꝛ futurū veniunt eodē iure:ꝛ iō ꝑ vtroqꝫ itētatur actio q̄ dr̄ certi cōdictio.nec ob. ꝙ non ſit certū a principio.qꝛ id qḋ certificatur in proceſſu cauſe,fingit retro certū,vt

legitur

a ¶ In.l.j.ꝛ ibidem vide do.Ale.de Imo.cū ꝯcor.ibideʒ per eū alleg.ꝛ limita vt ꝑ eū ibi.niſi iuriſditio penderet a ꝯctone libelli,vt qꝛ ex naturali rōne poſſet iferri multiplex cōclu.ꝛ ſm vnā cēt adeūd⁹ vn⁹ iudex,ꝛ ſm aliaʒ alius: de q̄ ēt vide per eū in l.abſentem.de pe.ꝛ ꝑ Ang.i conſi.vj.

b ¶ Cām proximā.add Fel.i cap.nolit.de maio.ꝛ obe.et do.Pet.phi.cor.in.ꝯſ.xxv.inci.in pn̄ti.in iij.col.ꝛ in.ꝯſ.cxliiij.inci.viſo.in.iij.pte.et in ꝯſi.ccxc.ici.tota.i.iiij.pte ꝛ in ꝯſi.cxxij.inci.circa.i.ij.pte.ꝛ Old.in conſilio.xlix.ꝛ Pau.de Caſ.conſi.xxxix.

legit̃ ⁊ not.j.depositi.l.j.§.si qs argentũ.⁊ p gl.vr̃ expressuz.C.
de inu.stip.l.iij.in fi.¶ In gl.ꝓprie ⁊ iproprie ibi añ diẽ ago.
nisi i vsufr.q̃ nõ recipit trãsmissionẽ.vñ dies ĩpedit natiuita-
tẽ actiõis.Sz Pet.dt ꝙ ante diẽ nascit̃ actio vt hic.vt refert
Cy.C.vt actiões ab here.⁊ ꝯ hr̃des.vbi vide:Gu.dicit ꝙ aut
dies apponit̃ a lege.⁊ tũc nõ orit̃ actio.aut ab hoie,⁊ tũc orit̃,
sz nõ pt intẽtari.vt.s.de pac.l.iurisgẽ.§.quinimo.Bar.dt qd
spãlis actio orit̃ añ diẽ,sz gñalis ñ orit̃ añ diẽ,vt hic,sz tu dic
qñ dies est certa sicut orit̃ añ diẽ obligatio sic actio:q̃ cõnexa
sunt.Itẽ q̃ est ꝯderare verbũ obligatiuũ ⁊ verbũ executiuũ.
Añ cũ dies adijcitur vbo executiuo suspẽdit solũ actũ illius
verbi executiui ⁊ nõ actum verbi obligati.C.qñdo dies le.ce.
ex his vbis.⁊ id dies ꝓprie loquẽdo nõ inserit̃ obligationi sz
executiõi obligatiõis fz An.d pisis.⁊ est expressum ꝙ añ cedit̃
actio.q̃ est nata,al's nõ ꝯcederet̃ actio,sz spẽs actiõis.vt.j.mã
da.l.q mãdatũ suscepit.Itẽ si ñ eẽt nata actio añ diẽ,exceptio
diei apposite esset exceptio perẽptoria non dilatoria.quod est
falsum apud oẽs.vt ptz insti.de except.§.tpales.⁊ facit.s.de
pe.he.ꝙ si i diẽ.Nec est bona distictio iter certi ꝯdictionẽ gene
ralẽ ⁊ actiones spãles cũ ꝓficiscant̃ ex eodẽ fonte ⁊ vtraqz sit
datiua actio fm Ray.de forli.⁊ hec est ipsa veritas.¶ In gl.
ergo ex quasi ꝯctu,vt in fi.ibi,fuisse legatã.vel dic fuisse legatã
rem heredis,vt not.C.de serui.l.Paupinian⁹.⁊ adde ꝙ dt gl.
isti.de lega.§.nostra.ꝙ qñ legat̃ res testatoris actio psonalis
nõ cõpetit nisi ad tradẽdũ:q̃ cũ legatari⁹ acceptat legatũ sta-
tim hz dñiũ.qd est no.⁊ illa gl.nõ est alibi.q̃ format libellum
in actione ex testõ:q̃ res legata erat testatoris.⁊ sequẽdo glo.
nõ dz peti res,sed traditio rei.Alij dicunt ꝙ etiã ꝓ re testato
ris legatario cõpetit certi ꝯdictio ⁊ actio ex testõ ad rẽ legatã
ꝯsequẽdã.nõ obstat ꝙ nemo ꝯdicit rẽ suã pter ꝙ a fure.q̃ ẽ ve
rũ qñ est sua de iure cõi,sec⁹ si sit sua de iure spãli a quo de faci
li pt recedi p intẽtationẽ iuris cõis ꝓbat̃ hoc in.l.fin.C.de sa-
crosan.eccle.etiã de leg.j.C.de dona.que sub modo.⁊ hãc opi.
sequitur alibi Ja.de Are.Quid si testator mãdat heredi qd
vendat mihi rẽ suam,nunqd potero intentare certi cõdictio-
nẽ.⁊ videt̃ ꝙ nõ:quia nõ est in obligatione res,sed vẽditio rei
⁊ sic factũ.vt no.s.de pe.he.in estimationibus.In ꝯtrarium
videtur saltem post morã.vt.j.de cõtrahẽ.emp.l.labeo si biblio
thecã.sed ibi fuit vẽditio iam facta.licet sub conditiõe.hic fu
tura fieri.Solue vt colligitur.j.de leg.iij.vxorẽ.§.agri plagã.

1 ☞ Stipulatio inutilis in diuersa vel eadem persona nõ derogat numerationi.
2 Prodigus equiparatur pupillo.
3 Casus in quibus vtile per inutile vitiatur.

Quoniam. Dictũ est ꝙ certi cõdictio cõpetit ex
oĩ ꝯctu,vñ cõpetit siue ꝯtrahatur re,
siue verbis,siue cõiunctim re ⁊ verbis.Sz qñ cõiunctim que
ritur,an orit̃ ex re,an ex verbis ⁊ conclusio est ꝙ si ꝯctus ver
borum nõ valet agit̃ ex ꝯctu re celebrato.⁊ hoc ꝓbat̃ quatuor
exẽplis.Primo qñ numeratio est vtilis stipulatio vero inuti
lis q̃ est in tertium collata.Scdo qñ numeratio est vtilis:sti-
pulatio inutilis,q̃ inserta est stipulationi conditio impossibi
lis.Tertio quãdo numeratio est vtilis q̃ facta pupillo cũ au
toritate tutoris,stipulatio iutilis,q̃ nõ affuit tutoris autori-
tas.Quarto qñ facta fuit numeratio ante ꝓdigalitatẽ.stipu-
latio post prodigalitatẽ ⁊ interdictionẽ bonoꝝ.⁊ in oĩbus pdi
ctis exẽplis ex numeratiõe ex mutuo naturali nec vitiat̃ per
inutilẽ.h.d.¶ No.de ꝯctu q celebrat̃ ꝯiuncti re ⁊ vbis.¶ No.
ꝙ alteri stipulari ñ possum⁹.¶ No.ꝙ cõditio impossibilis vi
tiat contractũ.¶ No.ꝙ pupillus non potest promittere sine
autoritate tutoris.¶ No.ꝙ ꝓdigus cui est bonis interdictũ
equarat̃ pupillo.⁊ vide qd no.j.de cõdi.indebi.l.iterdũ.⁊.j.de
fideius.l.Marcellus.¶ Ex lect.anti.¶ Siue re,siue verbis si
ue re ⁊ verbis contrahatur habet locum certi condictio. Itẽ
duobus contractib⁹ initis vno vtili,alio inutili.vtilis ab inu
tili non vitiatur siue precedat siue sequatur.hoc dt.⁊ de vtili
⁊ inutili ponit quatuor exẽpla,ibi,posse.s.agi ex numeratiõe.
¶ Nota ꝙ p mutuo naturali,ciuili ⁊ mixto,cõpetit certi con-
dictio gñalis.⁊ nõ intelligas ꝙ mutuũ istud sit duplex ꝯct⁹,
sed est vn⁹ ꝯctus duplici rõne subsistẽs.s.rõne numeratiõis ⁊
stipulatiõis.nisi dudũ añ pcedat nũeratio nõ respectu stipu-
latiõis future:q̃ tũc essent duo ꝯctus.facit.j.d noua.in.l.si sti
pulat⁹ fuero.§.fi.cũ.l.seq.qñ'qz tñ ꝯcurrũt duo ꝯct⁹ eodẽ tpe
celebrati.⁊.j.ꝓ socio.duo societatẽ.vt.j.de vsu.si stipulat⁹.hic
aũt sec⁹ q̃ nõ sunt duo ꝯctus:sz est res implẽs ꝯctũ.⁊ est ar.ꝙ
si formo libellũ hoc modo.peto a te decẽ q̃ tibi mutuaui ⁊ mi-
hi per stipulationẽ reddere ꝓmisisti:ꝙ pcedat libellus.q̃ vr̃
intẽtata actio ex stipulatiõe,⁊ si nõ ꝓbet̃ stipulatio,sz sola nu
meratio vr̃ tñ remanere actio ex numeratiõe acsi ꝓbaret̃ d sti
pulatiõe inutili:q̃ inutilis ⁊ nulla equarant̃.vt h ⁊ ar.j.de v.
obl.si ita stipu.§.Chrysogon⁹.nam ea.actio est.s.certi ꝯdictio
gñalis siue interuenerit stipulatio siue nõ.vnde nõ fiet ꝯdẽna
tio sup alia actione sed sup intẽtata.qd est not.⁊ adde qd dixi
s.eo.l.ij.§.verbis.¶ Scdo no.ꝙ mixtũ ponit̃ tanq̃ diuersuz
a simplicib⁹.⁊ ideo ẽ ar.ꝙ si statutũ ꝓhibet ꝓbationẽ p testes
a non intelligat̃ prohibere eam q̃ mixta est per testes ⁊ instr̃a[a]
nec eã que fiet p testes p cõfirmationẽ instrumẽtorũ.exemplũz
1 C.de proba.iubem⁹.fm Ja.bu.q ita disputauit. ¶ † Tertio
no.ꝙ stipulatio inutilis in diuersa vel i eadẽ persona nõ dero
gat numerationi cũ per se stet ⁊ nitat̃ proprijs iurib⁹:⁊ quod
presumunt̃ ptes ab vtili prouisione p inutilẽ velle recedere.ꝙ
est no.⁊ adde circa formationẽ libelli qd no.Cy.C.e.si absenti.
2 ¶ † Itẽ no.ꝙ ꝓdig⁹ equarat̃ pupillo.qd est no.ꝙ sicut iura-
mẽtũ nõ arctat pupillũ,ita nõ arctet ꝓdigũ.de hoc no.j.d tu.
q hz.p Ja.⁊ adde qd no.in.l.j.⁊.ij.de cura.fur.¶ Opp.ꝯ pri-
mũ rñsum,si aliquis ꝯct⁹ ꝯbitur re ⁊ verbis cõiunctim ergo
est altera spẽs.ꝯ.§.fi.insti.de obli.sic mixtũ imperium est spe-
cies per se separata a mero imperio ⁊ a mera iurisdictiõe vt.
l.imperiũ.s.d iuris.om.iu.ar.j.ad Sil.l.si qs i graui.§.si quis
tabulas.⁊ vide qd no.j.rẽ ra.habe.l.si sint.in prin.⁊.j.so.ma.l.
si cũ dotẽ.in prin.So.dicit gl.ꝙ hic ñ loquit̃ de cõiunctiõe q̃
faciat quintã speciẽ.nã si numero ⁊ stipulator vnus ꝯct⁹ est vr̃
stipulatiõis si vz stipulatio,vel numeratiõis,si ñ vz stipulatio
ista ergo verba denotãt cõcursum actuũ nõ pluralitatẽ:vt.j.
de no.l.si ita.§.fi.cũ.l.se.Item mutuũ ciuile cui natura coope
rat̃ nõ est alius ꝯctus q̃ vborũ re implet⁹.⁊ sic nõ ob.¶ Op.
ꝙ qs possit alteri stipulari:vt.j.de consti.pe.l.cũ q̃.§.si actori.
Sol.distingue tria gña personarum.qdam sunt in nostra po
testate:⁊ tunc vz stipulatio si sunt in plena ptãte,secus si est q̃
dã potestas semiplena vt dñi in vasallũ ⁊ patroni in libertuz
vt.j.de ver.ob.l.si ita stipul.§.Chrysogonus.quidam sunt offi
ciales.i.publice persone ⁊ gerunt officiũ publicũ autoritate ⁊
vtilitate,vel saltẽ autoritate ⁊ vz stipulatio eo noie quatenus
ad eorũ officiũ spectat.vt.d.§.si actori.⁊.j.de vsu.l.Cai⁹.⁊.j.d
so.l.q̃ro.⁊ de adop.l.j.his vbis,⁊ de magi.conue.l.j.§.exigere.
⁊ de vul.sub.l.cã cognita.qdã sunt q nõ gerũt publicũ officiũ,
sed priuatũ.⁊ tunc aut concipiunt cõtractum in persona dñi
tñ.aut in persona sua ⁊ dñi.aut in persona sua tñ inserto tñ
noie officij si verba ꝯctus ⁊ solutionis dirigunt̃ in dñm nõ vz
stipulatio.q̃ non hz vbi fundet̃ vt.j.de ac.⁊ obli.l.q̃cũqz geri-
mus.⁊ adde qd legit̃ ⁊ no.C.si qs alteri vel sibi.l.multuz.in.fi.
Si verba obligatiõis referant̃ ad stipulantẽ verba solutiõis
ad dñm:tũc aut queris an valeat stipulatio.aut an dñs agat
absqz cessiõe an valeat stipulatio.⁊ dico ꝙ sic nã ex quo est ꝓ
curator negotiũ ptinet ad eum cura ⁊ solicitudine.⁊ sic iterest
sua.vt.j.d ac.em.l.iulian⁹.§.si ꝓcurator.Si vero an agat dñs
sine cessiõe,dico ꝙ ñ,nisi in ꝯctib⁹ regulet̃:vt no.j.eo.l.si pecu
niã.nisi in subsidiũ.vt.j.d insti.l.j.in fi.Fallit in casibus vt no.
j.de dã.infec.l.dãni.§.fi.sz in iudicijs non est necessaria cessio
vt in.l.pe.s.si quis cau.Si aũt nõ tanq̃ ꝓcurator sz tanq̃ pn
cipalis persona stipulor ita:promittis mihi ꝙ dabis.alij dissi
gunt aut mea interest ⁊ vz,vt.ego agã,vt.j.d verb.obli.l.liber
homo.§.fi.Aut nõ interest,⁊ nõ agã.istud est verũ:tñ qñcũqz
superueniat interesse agere potero:vt.j.mãda.l.si vo nõ remu
nerãdi.§.si tibi.⁊ no.p Gu.in.l.j.s.de pac.q̃ an iterfit inspicit̃
tẽpus quo agit̃ nõ tẽpus ꝯctus sed nõne semp mea interest cũ
ab illa sim repetiturus:vt.j.mãda.l.ideqz.§.si cui.Sol.ibi sti-
pulatio erat cõcepta sup re adhibẽtis illũ tertiũ.vñ causa sti-
pulatiõis cõcernebat pncipaliter istũ stipulantem.Si aũt cã
ꝯcerneret pncipaliter adhibitũ:tũc ñ daret̃ ꝯ eũ actio.⁊ facit
j.de solu.l.q res.§.q rome.¶ Tertia conceptio verborũz est.
promittis mihi recipienti ꝓ tali,nõ indistincte vz:q̃ collata ẽ
in me actio ⁊ exactio.i.obligatio ⁊ executio:vt.l.si huiusmodi.
in prin.de vb.obl.⁊ ibi no.Ista verba ponit gl.j.de vb.obl.l.
stipulatio ista.§.si qs insulã,vbi oĩno vide.Sz an erit necessa
ria cessio vt agat dñs principalis.dic ꝙ non in iudicijs.i ꝯcti
bus sic regulariter,si stipulator est priuata persona.si publica
nõ nec obst.j.de furt.l.si qs vxori.§.si fugit.q̃ ibi recipit ꝓ se ⁊
sua securitate ille officialis nõ noie alteri⁹ fz Old.⁊ vide In.
extra de con.coniu.c.dudũ a.c.¶ Oppo.ꝙ licet nõ valeat sti-
pulatio alteri facta vt stipulatio tñ valeat vt mandatũ:vt.j.d
sol.l.si cũ cornelius.Solu.aut obligatio erat retro ꝯcta in pso
na inutiliter paciscẽtis alteri.⁊ tũc vz pactũ inutile tanq̃ sim
plex mandatũ.aut obligatio est ꝯhenda.⁊ tũc ñ vz nec vt mã
datum nec vt aliter.⁊ no.ꝙ non orit̃ obligatio naturalis si qs
alteri paciscat̃.ergo nec iuregentiũ tenet pactũ:vt.j.ad treb.
l.debitor.§.fi.⁊ hoc verũ i pacto expsso,sec⁹ i tacito.q̃ magis
vr̃ acqsitio legalis,ꝙ cõuentionalis.vt de pig.act.q̃sitũ.§.do
nũ.¶ Op.ꝙ vbi est apposita stipulatio non possit agi ex nu-
meratiõe:vt.j.de nouatio.l.si ita fuero stipulat⁹.§.fi.cuz.l.seq.
Sol.ibi stipulatio ẽ valida.hic inualida ⁊ qñ est inualida tũc
nõ põt fieri nouatio.vt.C.e.l.si ex precio.ergo ipso iure actio
nascit̃ ex numeratiõe,sz fit trãsfusio i stipulationẽ:⁊ q̃ fit im
mediate,ita ꝙ inter natiuitatẽ ⁊ trãsfusionẽ ñ est aliqd mediũ

a ¶ Instrumenta.adde dominum Alex.in l.si ita scriptũ.j.de lib.⁊ po.⁊ hic ꝙ tunc potest fieri ꝓbatio per testes ⁊ scripturam priuataz vide plane per d.Alexã.an ⁊ quando sub simplicib⁹ cõtineatur mixtum.de quo etiam per do.Ias.May.in sti.de act.§.actionũ.in.iiij.col.vbi etiam per Dyn.

ꝛ fingit nõ nata,q̃ nec momẽto durauit.ar.ff.de sol.l.q sic. Ista ratio nõ vr̃ vera:q2 qñ obligatiões simul ꝯbunt.ibi nõ fit nouatio:vt.ff.p so.l.duo societatẽ.ꝛ de v̉.ob.l.si qs cũ aliter ꝛ no.ff.de ꝯb.emp.l.pacta ꝯuenta. nã nouatio fit a posteriori.ꝛ hic ratione falsitatis,nõ potest pri⁹ ꝛ posteri⁹ assignari.sꝫ qñ successiue fiunt obligatiões ibi bene cadit nouatio. Preterea dicere ꝙ re vera nascat ꝯctus,nõ est verũ:q2 nõ fit nisi vn⁹ ꝯct⁹: vt.d.l.si ita fuerit stipulat⁹. Preterea numeratio interuenit p̃ncipl'r ꝑpter aliud.i.propter stipulationem:non autẽ principl'r propter se,ergo nõ resultat ꝯctus re.ar.ff.eo.l.si ego.ꝛ.l.nõ oĩs.ꝛ no.ff.de ac.ꝛ obl.l.obligat.dic ergo ꝙ vbi opponitur stipulatio p̃ualet stipulatio si sit valida.si inualida inualide preualere non põt:vt.ff.de leg.iij.l.si mater. ¶ Opp.ꝛ videtur qđ numeratio p̃ponderet stipulatiõi:vt.l.j.§.ij.de sti.ser. Solu. ibi numeratio hꝫ iustiorẽ causam ꝛ loquitur ibi qñ cõferũtur in psonis diuersorũ.de q̃ dic vt.ff.e.l.§.si nũmos. hic aũt in psona eiusdẽ nascebant. ¶ Opp.si nõ vꝫ vt stipulatio nõ dꝫ valere vt numeratio.ar.ff.de ꝯsti.pec.l.j.§.j.So.ibi deficit forma hic nõ.nã re ꝯbit obligatio.tñ si hic ptes essent ꝯcordes qđ ex sola stipulatiõe ageret nullo mõ ageret si stipulatio esset inutilis.ar.ff.e.l.rogasti.§.fit ibi.j.respon.q2 numeratio regulat a cõsensu:vt ibi ptꝫ ꝛ dꝫ esse vestita ꝯsensu,ꝛ q2 astrinxerũt se ad vnã speciẽ.ꝛ in alia ꝯsensus deest,arg.ff.de accep.l.an inutilis. ꝛ.C.si qs alteri vel sibi.l.multũ.in fi.legis.preterea stipulatio apponit ad roboris firmitatẽ:nõ ad detrahẽduꝫ obligatiõi.ꝛ ideo non vitiat id qđ est pp illud nõ est ar.ff.de preca.l.cuꝫ precario. ¶ Op.ꝙ vtile per inutile vitiet:vt.l.parui.ff.de arbi.Sꝫ ibi fuit data certa forma q̃ nõ seruata nihil vꝫ:q2 forma ẽ indiuisibilis.hic v̉o plura facta sunt.s.numeratio ꝛ stipulatio ꝛ nõ vitiatur act⁹ naturalis si ciuilis non teneat.sꝫ in cõtrario est vnus actus ꝛ vnũ factũ indiuisibile pp datã sibi formã sic.ff.đ
a de exerci.l.j.§.si plures. ¶ Opp.ad casum de pupillo[a] qđ p̃ma actio sit sublata.vt.i.§.preterea.Sol.ibi fuit digressio de vna psona in aliã ꝛ quasi electio noue psone.hic in eadẽ psona ꝭm gl. ¶ Opp.s.de pac.l.in psonã.§.q pecuniã.Sol.hic non fuit ista causa.ibi sic hꝫ gl.hoc nõ videt verũ.q2 hic aderat iustior cã.ꝙ cãm alibi lex substãtiã vocat:vt.C.e.l.si ex p̃cio.ꝛ.C.đ nõ nu.pe.l.aduersus.ꝛ iõ dicũt qdã ꝙ lex ꝯtraria loquit in psona ltia ꝛ habili,h̃ đ inhabili,q2 oĩs act⁹ de mũdo reqrit psone habilitatẽ ꝛ de inhabilita.semp põt opponi.vt.l.tutor.§.pdig⁹. ff.tt.j.Sꝫ tu salua gl.nã si ex tali ꝑmissiõe incidenter pupill⁹ locupletatur tenet obligatio:q2 habet lucrũ annexum:vt.ff.cõmo.l.iij.secus si vi obligationis non efficit locupletior vt hic ꝛ facit ꝙ no.s.de trãsac.l.cũ hi.§.eã.ꝛ quod no.in fi.C.de iure deli.l.si infanti.in prin.ꝛ in.l.ij.s.de offi.eius cui mã.est iuris. Quid aũt si aliquis est prodig⁹ tñ ei nõ est interdictũ bonis? Dicũt quidã aut est notoriũ ꝛ nõ ẽ necessaria ꝑhibitio. q2 lex iterdixit vt.ff.de act.em.l.ẽptorẽ.ꝛ ar.in.l.fi.C.đ sen.pas.Istđ nõ ẽ verũ,q2 lex nõ iterdicit dño ne alienet sꝫ đt ꝙ op⁹ est iudice ꝛ ministerio eius vt.ff.de ꝯfes.l.iulian⁹.s.postea, statim postquam est interdictũ,vt hic in v̉ba mox.nec obstat ꝙ notoriuꝫ equiparat sentẽtie:q2 verũ est quãtũ ad affectũ đclaratiõis.sꝫ quãtũ ad ꝑhibẽdũ sec⁹ est vt.ff.ad treb.l.imperator.ẽ ergo op⁹
b ꝙ iudex interdicat[b].sꝫ hoc nõ dꝫ facere nisi ex notabili ꝑdigalitate.i.ex nimio superexcessu sumptuũ.vl' q2 sit lusor vl' meretricator vltra modũ. de vsu.ꝑ em.l.si qs cũ sciret ¶ Et no.ꝙ lex ista nõ facit mẽtionẽ de datione curatoris.nã hoc nõ est de substãtia iterdicẽdi bonis:q2 sentẽtia hoc efficit vt.ff.de ꝯben.emp.l.si qs sciẽs.equiparat ergo pupillo prodig⁹ declaratus etiã nõ habẽs curatorẽ ꝛ pari ambulãt passu i ꝯtractib⁹, vt h̃. Itẽ in iudicijs vt.l.fulcinius.§.idemq3 ꝛ in ꝑdigo.Itẽ in delictis ꝭm q̃sdã.qđ nõ credo verũ.ꝛ dic vt no.in.l.si qs in tãtã. C. vnde vi. Item in testamẽtis vt.ff.de testa.l.is cui bonis.ꝛ.ff.de
3 cur.furio.l.j. ¶ † Extra noto quosdaꝫ casus[c] in quib⁹ vtile ꝑ
c inutile vitiat,[d] p̃m⁹ quãdo iudex cognoscit de maiori summa
d q̃ sua iurisdictio sit.nã in maiori summa nõ valebit.q2 istãtia iudicij nõ põt ꝑ pte valere vt.C. qñ ꝑuo.ñ est neces.l.cũ certa rõne.ꝛ.l.ex territoriũ.s.đ iuris.om.iu. ¶ No.ꝙ si istãtia posset diuidi de vno iudicio fierẽt plura iudicia ꝛ plures lites ꝙ esse nõ dꝫ.sec⁹ est in ꝯctib⁹:q2 vitiãtur solũ i eo qđ excedũt. ¶ Secũd⁹ si iudex misit aliquẽ in possessionẽ ꝑ debito qđ erat ꝑ pte verũ ꝛ ꝑ parte falsum.nã decretum iudicis est indiuiduuꝫ,vt l.j.§.hec v̉ba.ne vis fiat ei.ꝛ ar.s.fa.er.l.in hoc iudi.ꝛ.ff.de condi.inde.l.si nõ sortẽ.§.si certũ.de hoc de facto ꝯsult⁹ do.Bar. rũ.in terminis. ¶ Tertius si qs donat alicui oĩa sua bona p̃sentia ꝛ fututa,q2 si p̃ñtia tm̃ dixisset valeret.si futura tm̃ etiaꝫ valeret sꝫ q2 vtrunq3 dixit neutrũ vꝫ nec põt eligi alterum. q2 non est rõ quare magis dicam⁹ valere vnũ q̃ alterũ.istud em̃ pactũ vr̃ fieri in fraudẽ legũ super futura successiõe loquẽtiũ vt no.C.de pac.l.fi.ꝛ nõ valet in aliquo vt no.ff.de iure patro.l. si libertus minore.nam idẽ factũ non dꝫ diuidi.argu.ff.de his qui vt indi.l.eũ qui.§.pro parte.ꝛ ar.ff.ad fille.l.si quis in gra-

a ¶ Pupillo. adde Feli.i.c.cũ nõ liceat.đ prescrip.circa fi.col.ꝙ in contrahendo non aũt in delinquendo equiparatur.

b ¶ Interdicat. adde frã.aret. in.l.si is cui.in j.col.ff.de test. ꝑ do.ale.pau. de cas.Raf.et Lud.post gl. bart.ꝛ ang.in l.is cui.de v̉b. obli.

c ¶ Casus, in qb⁹ vtile ꝑ inutile vitiatur. ¶ Uitiat.vid bar.i.l.seruuꝫ filij.§.antepe. ff.de leg.j.ꝛ in l.q testõ.de lega.ij.vbi etiaꝫ ꝑ glo.ꝛ.d.alex. de Imo.in.l.si ita stipulatus. ad fi.de verb. ob.ꝛ bar.in.l. si sponsus general'r.de dona.inter viruꝫ ꝛ vxo.ꝛ qđ per frã.are.in.l.cõtinu⁹.§.illud in.j.col.de v̉b. ob.ꝛ i.l.in pupillari.ꝛ in.iij. no.de vulga.ꝛ pup.ꝛ in.l.iuste.in.ij.coluꝫ. post medi. de acqui.posses.

ni.§.si qs tabulas.ꝛ vide qđ no.ff.rẽ ra.ha.l.si fine.in p̃n.ꝛ.ff.solu.mat.l.si cũ dotẽ. ¶ Quartus est,qñ iudex cõpetẽs procedit simul cũ incõpetẽti putãs ipsum esse suũ collegã cũ cõpetenti in iurisditione delegata arg.ꝯ ꝙ in officijs inutilis adiectio non vitiet.s.de inoffi.test.l.quidã decedẽs.ꝛ.l.titiũ ꝛ meuiũ.a ꝯtrario sensu.nã nil valet qđ agit:vt extra de offi. dele.cũ super.qđ dic vt ibi. ¶ Quint⁹,qñ sunt duo arbitri, vn⁹ habilis alter inhabilis.nã cõpromissum nõ vꝫ nec laudũ:q2 forma cõpromissi seruari nõ põt vt.ff.de arb.l.pedi⁹.nã forma non põt diuidi. ¶ Sextus,qñ inutilis adiectio impedit ꝯsensum partiũ.vt.ff.de verb.obli.l.j.§.cũ adiecit.vt.ff.loca.l.si decẽ. ¶ Septimus,qñ est ꝯ naturã actus vt.ff.de reg.iur.l.act⁹ legitimi. ꝛ nõ hꝫ in se repugnãtiã naturalẽ. ¶ Octau⁹,qñ adiectio fit ꝑ modũ ꝯditiõis,vt hic.ꝛ.ff.de act.ꝛ obl.l.nõ solũ. ¶ Non⁹,qñ facta relatiõe ad aliud resultat repugnãtia iuris cõis,vt.ff.de fideius.l.grece.§.illud.ꝛ est verũ vbi fideiussor ꝑmittit vt fideiussor.sꝫ si vt principalis ꝑsona tenet. vt no.eo.tit. sicut reus, ¶ Decim⁹ est,vbicũq3 nõ põt vtile ab inutili separari. vt.l.j. §.illud.ꝛ.§.Trebati⁹.de aqua quo.ꝛ esti.cũ si.ꝛ ideo qñcunq3 aliqd fundat sup indiuisibili pars inutilis totũ vitiat.hinc est ꝙ si testis dicit falsum in vno capitulo nõ credit in aliquo q2 depositio testis fundat sup indiuisibili.i.super iuramẽto ꝭm Old.ꝛ vide qđ no.ff.de ꝯdi.ob tur.cau.l.iij. ¶ Et ecõtra inutilis adiectio decẽ casib⁹ nõ vitiat. ¶ Prim⁹ est, si adijciatur inutilis stip'o numeratiõi,nõ vitiat,vt hic.ff.de v̉.ob.l.si ita stipulat⁹ sim.§.Chrysogon⁹.nã sunt duo actus eque p̃ncipales. vñ vn⁹ alterũ nõ põt vitiare. ¶ Scđs casus est si tutor ver⁹ ꝛ falsus autorẽtur simul,vꝫ autoritas veri tutoris, ꝛ autoritas falsi tutoris nõ vitiat:q2 nõ hñt duo tutores cõiũctã administrationẽ:sꝫ qlibet ꝑ se vt.ff.qđ fal.tuto.l.j.§.j. ¶ Terti⁹ casus est si suspect⁹ ꝛ nõ suspect⁹ edũt rõnes:credit editioni pp fidẽ veri vt.s.de edẽ.l.si qs ex argẽtarijs.§.j. ¶ Quart⁹ casus est si iudex hẽat autoritate qua vti põt ẽt ipse vtit autoritate qua nõ põt,vꝫ ex vera autoritate vt no. Inn.de p̃sum.c.cũ ex offõ. ꝛ facit.s.de iudi.l.ij. ¶ Quint⁹ est in q̃cũq3 q hꝫ duas ptãtes vel duo iura: q2 presumit semp eligere habilẽ viã. et icõgrua via nõ vitiat vt.ff.de mil.test.l.iij. ¶ Sext⁹ in testõ non solẽni de iure ciuili,q2 nõ vitiat testũ de iure ciuili solẽne.vt.ff.de iniu.te.l.cũ i scđo. ¶ Septim⁹ si adiectio tẽdit ad augẽdũ et nõ ad ifringẽdũ vt.ff.de p̃ca.l.cũ p̃cario. ¶ Octau⁹ si iudex ꝯdẽnauit i taxata q̃titate.ꝛ postea adiecit saluo ꝙ si esset ꝯ statuta,reducat ad formã statutoꝝ.nã ista clausula nõ vitiat sentẽtiã certã:q2 dicta clausula est incerta ꝛ ꝯditionalis,ꝛ non p̃cedit ex certo ꝯsensu iudicis vt.ff.de arbi.l.qualẽ.ꝛ.l.non distinguem⁹.§.de officio.ꝛ.de penis.l.moris.§.fite ferc. ¶ Non⁹,qñ adiectio nõ venit ad aliud capitulũ q̃lificãdũ.sꝫ facit nouũ capitulũ vt.s.fa.er.l.q̃dã mulier.ꝛ đ iure patro.l.carmelia pia. ¶ Decim⁹ si narratio mediũ ꝛ ꝯclusio libelli est bona tñ actio ẽ inepta nõ vitiat inutilis expressio actiõis ꝭm In.de iu.eraminata.nã tacite ex narratis ꝯcludit actio cõpetẽs.vñ icõpetẽs adiectio nõ vitiat ꝭm eũ.ꝭm v̉o alios vitiat: q2 peccat in forma ꝛ aptitudine libelli nec itelligit tacite ꝑponi vna actio ex q̃ alia exprimit.q2 expressuꝫ facit cessare tacitũ.vt.ff.e.l.rogasti.§.fi.iputet ergo sibi q expssit ineptã actionẽ,vt.l.j.§.j.si mẽs.fal.mo.di.Itẽ actio inepta repugnat ꝯclusioni.ꝛ vbi ẽ repugnãtia ꝛ ꝯrietas seu incõpassibilitas vtile ꝑ inutile vitiat vt.C.de fide instru.l.scripturas.Opposita em̃ simul posita se collidũt ad inuicẽ.ff.de re.iu.vbi rupugnãtia.ꝛ adđ hic ꝙ no. Dy.i.c.vtile per inutile.lib.vj.ꝛ adde qđ dixi.s.e.l.ij.§.mutui. ¶ Uenio nũc ad duas qõnes. Prima est an ꝑcedat iste libellus peto decẽ q̃ mutuaui ꝛ q̃ ꝑ stipulationẽ mihi reddere ꝑmifisti.ꝛ videt ꝙ nõ:q2 deduco mutuũ naturale ꝛ ciuile.ꝛ sic cumulo.ꝛ obstat mihi regula.l.fũdi.ꝛ.l.fundũ.de excep. In ꝯriũ videt qđ videat agi ex mutuo ciuili cui natura adminiculat vt.no.s.e.l.ij.§.fi.ꝛ si nõ ꝑbo stipulationẽ vr̃ ꝙ debeã succũbere:q2 nõ ꝑbo illđ mutuũ ex q̃ egi sꝫ aliđ. Preterea ego videor me strinxisse ad plura ꝑbãda.ergo si nõ ꝑbo succũbã:q2 esto ꝙ nõ nocerer in nouo ꝑcessu:tñ nocet ꝑcessui inchoato.ar.ff.đ insti.l.habebat.ꝛ extra de ꝑba.c.lꝫ cãm.contrariũ dico q2 in libello ñ fit mẽtio ꝙ stipulatio fuerit apppo sita incõtinẽti.vñ potuerũt esse duo cõtract⁹ vt.C.de noua.l.fi.ꝛ no.Cy.C.si cer. peta.l.si absentis.ar.ff.de v̉.obl.l.si qs cũ aliter.§.fi.sufficit ergo alterũ ꝑbare.ar.ff.de exerci.l.j.§.si plures.ꝛ facit ꝙ no.ff.de ꝑba.l.circa.nõ ob.lex habebat.q2 ibi loquit qñ sunt plura q̃rũ vnũ veniebat ad aliud causandũ vel qualificandũ. hic qlibet stat ꝑ se Itẽ ñ ob.c.lꝫ cãm.q2 ibi astrĩgit se qs ex necessitate:q2 aliter ñ audiret ibi opponẽs nisi ea forma opponeret.ꝛ ibi id đbet formaliter ꝑbare.Et nõ ob.l.fundi.ꝛ.l.fund⁹.q2 ibi vna petitio accedebat alteri hic nõ:q2 sic ibi dꝫ esse de forma exceptionis.Uel dic ꝙ si opponat dꝫ eligere vt.l.qđ i hr̃ dẽ.§.eligere. ff.de tributo.vel ibi loquit quãdo ex vno cõtractu descendũt plures actiones.sed hic ꝑñt esse plures contractus vt dixi.nã §.eligere.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

§.eligere.loquit̃ de electiõe actionũ nõ ꝯctuũ.⁊ facit.j.de isti.l.si pupilli.§.si institoria.⁊ facit.j.de act.emp.l.non est nouuz.
¶ Scdo q̃ro,dicit statutũ ꝙ ꝯtra istr̃m ꝯfessionatũ ñ admittat̃ ꝓbatio testiũ:modo cõtra instr̃m ꝯfessionatũ ꝓducit̃ scriptura priuata ⁊ imponit̃ ei fides ꝑ testes,an sufficit ⁊ videtur ꝙ nõ:qꝛ testes nõ debẽt hic examinari nec recipi,ergo nõ creditur eis.In contrariũ vr̃:qꝛ ista nõ est mera probatio per testes,sed inducit̃ incidẽter ⁊ accessorie ad robur scripture,vel saltẽ ista est mixta ꝓbatio:qꝛ statutũ nõ respuit,ar.s̃.de eden.l.si quis ex argentariis.§.j.Sꝫ ponamus ꝙ est ꝓbatũ mere per testes an valet ꝓbatio:⁊ vr̃ ꝙ nõ:qꝛ prohibita est.ar.C.de nõ nu.pe.l.in ꝯtribus.§.de illo.⁊.j.de qõ.l.marit⁹.In contrariũ videt̃:nã ex quo ẽ admissus ad ꝓbandũ dꝫ valere testimoniũ,ar.j.in.sol.l.iam tñ.§.iij.Sol.dico.si est admissus a iudice ⁊ aduersario probationẽ valere tacito cõsensu partiũ,si aũt a iudice tm̃ simplr̃,vel sub ꝓtestatione,dico nõ patrocinari,ar.s̃.d iudi.l.sꝫ ⁊ si susceperit.⁊ extra de rest.spo,c.j.⁊.j.d dã.infe.l.q bona.§.si qs insta.in v̓.fieri passus.⁊.C.de iu.do.i pe.l.ij.nã qui tũc hãc ꝓbationẽ fiendã admisit,factã ratã habere vr̃:⁊ vr̃ renũtiasse beneficio statuti.arg.C.de testi.l.si quis testibus.si ergo nõ protestatur videt̃ sibi preiudicare ſm quosdã.qd ẽ no.
¶ Ex lect.ant.¶ In gl.s.ꝯdicere ex prima.ibi,vt i.l.ꝯria.⁊ facit.j.e.l.rogasti.§.si tibi.l.j.§.ij.ex ista gl.collige ꝙ qñq3 numeratio ⁊ stipulatio ꝯferunt̃ i eadẽ ꝑsona.qñq3 i ꝑsonis diuersorũ.Primo casu de facili fiet trãsfusio:qꝛ nõ agitur de preiudicio tertij.Scdo casu nõ est ita:qꝛ nõ põt fieri trãsfusio,ex quo ius ẽ tertio q̃sitũ,vt no.hic.⁊.j.hac.l.§.si nũmos.⁊ adde ꝙ no.j.de act.⁊ ob.l.obligamus.Ibi.l.parui.§.j.Sol.ibi est pp formã cõpromissi.¶ In gl.s.ꝙ eidẽ mutuaueram.ibi q̃ est ꝯtra.⁊ est ratio:qꝛ tũc iputet sibi creditor ꝙ nouã ꝑsonaꝫ adhibuit ꝑ modũ nouationis ſm Ja.in fi.gl.Ibi.§.q pecuniã.Iste passus est no.vtrũ qñ ꝓcedit causa cũ autoritate tutoris possit sequi obligatio sine autoritate tutoris:⁊ glo.dt hic ꝙ sic.Doc.dicũt ꝯriũ ꝑ istũ tex.⁊ per ver.sed si ei.qꝛ reqrit̃ solẽnitas tpe obligatiõis:facit.j.de aut.tu.l.obligari.§.fi.ꝑ gl.tñ facit.j.cõmod.l.iij.in prin.¶ Extra no.hic ꝙ lꝫ stipulatio collata in ꝑsonã tertij nõ valeat iure stipulatiõis:tñ vr̃ valere iure mãdati,vt possit illi solui tanq̃ ꝓcuratori,vt.j.d sol.l.si cũ corneli⁹,⁊ adde qd no.Cy.de proba.l.ad probationem.in vlti.questiõe.

Si nummos. In mutuo naturali ꝑ liberã ꝑsonã querit̃ actio directa:qꝛ ẽ directa,iõ nõ acqrit cessionẽ.h.d. ¶ Opp.aut ista acq̃sitio fit ipsa sola numeratiõe.aut ꝑ pactũ ꝙ reddat̃ ei cuius noĩe mutuat̃ nõ sola numeratiõe:vt.j.e.l.nõ oẽs.ergo ex pacto. Sed alteri pasci nemo põt etiã in mutuo naturali:vt.s̃.§.quoniã.Sol.ibi in stipulatione,hic in pacto.⁊ est ratio qꝛ pactum roborat̃ re,stipulatio verbis:vt in fi.istius gl.ista so.nõ est vera:qꝛ non dꝫ operari plus pactũ,q̃ stipulatio,cui etiã pactũ inest:vt.j.d accep.an inutilis.Scda sol.est ꝙ istud pactũ re ꝯtrahit̃,⁊ est intrinsecũ ipsi⁹ cõtract⁹ mutui:sꝫ in.§.qm̃,stipulatio erat extriseca ⁊ extra formã ⁊ naturã precedẽtis numerationis.⁊ est vera ratio differẽtie:per pactũ naturale facilius queritur alteri q̃ per ciuilẽ actũ vt.j.de acq.re.do.l.ea q̃ ciuiliter.⁊.s̃.ꝑ quas per.l.j.⁊.l.traditio.§.si ego.de acq.re.do.¶ Secundo oppo.dicitur hic ꝙ dñs numerauit vt non dñs:sic eñ dicit meos tanquam tuos,ergo nõ transtulit dñiuꝫ:vt.j.de cond.ob cau.l.iij.§.subtilius.Sol.ibi ꝑ errorẽ dñi,hic ex certa scia vbi nõ refert tanq̃ ipse an tanq̃ alius.qd est no.¶ Opp.dicitur hic si volũtate tua ẽ mutuũ in pñ.No.dicit etiã te ignorãte.ergo tex.sibi cõtradicit.So.subaudi maxime,vel primo loquit̃ de acq̃sitione cõmutabili.scdo de incõmutabili vt.j.de con.indebi.l.si qs ita.Sꝫ an interim anteq̃ ratũ habeat̃ est quesitũ ius, collige ex no.j.de cõdi.inde.l.si ꝓcurator.in mag.gl. ¶ Querit ergo gl.hic de trib⁹.q.Prima est ista numeraui noĩe tuo decẽ,q̃ incõtinẽti stipulatus sum mihi reddi:modo tu agis ex numeratione,⁊ ego ago ex stipulatione:q̃rit̃ cui cõpetat actio:⁊ vr̃ ꝙ mihi ex stipulatiõe:qꝛ numeratio trãsfusa vr̃ in stipulatione:vt.j.de noua.l.si ita stipulat⁹.§.j.Preterea.si do dotẽ noĩe herte,⁊ mihi stipulor,mihi q̃rit̃ actio ⁊ nõ mulieri,cuius noĩe numeraui:vt.j.sol.mat.l.quoties.ergo idẽ in mutuo. Preterea istud qd fit incõtinẽti videt̃ inesse,⁊ vident̃ partes penituisse numerati eo noĩe qd videt̃ posse:vt.j.eo.l.lecta.Preterea ego videor habere iustam cãm qꝛ istud negotiũ totũ principaliter pertinet ad me nam ⁊ tu teneris mihi cedere iura,qꝛ nõ presumor tibi donasse:vt.j.mã.l.ideoq3.§.si cui.Preterea tu hoc ius ꝯseq̃ris facto meo.ergo possum tibi illud auferre:qꝛ gr̃a mea tñ q̃sisse videris.vt.j.d ser.exp.l.iij.⁊ ibi no.facit ꝙ no.j.eo.l.lecta.in gl.j.messem.⁊ gl.quãtũ.Preterea debeo tibi posse ꝓhibere,⁊ etiam debitori ne soluat vt.j.de sol.l.si cũ cornelius.⁊.j.ad treb.l.heres.in fi.In ꝯtrariũ sic ꝓbat̃ numeratio statiꝫ traxit secũ suũ effectũ,⁊ tibi pepit actionẽ,videlicet facto meo:tamẽ nõ possum penitere post factũ nec auferre tibi ius quesitũ:vt.l.fi.s̃.d pac.⁊ ar.j.de ꝫ tab.l.si post mortẽ.§.fi.Preterea stipulatio mea ẽ sine causa:qꝛ numeratio ad aliud tẽdit q̃ stipulatio:ergo stipulatio nõ hꝫ fundamentũ cause:vt.j.de exce.do.l.ij.§.circa.Preterea ego non habeo a te mãdatũ ad nouãdum ergo nõ possum nouare:vt.C.d noua.l.nõ abstulit.Preterea lex vr̃ expssa:qꝛ potior est numeratio:vt.j.d stip.ser.l.j.et ij.⁊ no.s̃.e.l.ij.§.qm̃.⁊ in hoc residet gl.Nõ ob.prima ratio:qꝛ.l.si ita loqtur qñ vno noĩe fiebat numeratio,⁊ stipulatio, h̓ qñ diuersis nominib⁹.Nõ ob.scda rõ:qꝛ i dote nõ ꝯhitur obligatio re sed stipulatione saltẽ tacita,⁊ expressum facit cessare tacitũ.Nõ ob.tertiũ argumentũ:qꝛ ibi i ꝑiudiciũ tertij nõ hꝫ locũ penitẽtia.Nõ ob.quartũ ar.qꝛ lꝫ habeã iustiorẽ causam verum est si veniã ea via.qua debeo.s.via cessionis:vt in.§.si cui ſꝫ Jac.Nõ ob.l.iij.de ser.exp.qꝛ illud est verũ qñ ius tertij ꝑẽdet ex ꝯctu inominato,vbi hꝫ locũ penitẽtia,sec⁹ in ꝯctib⁹ nominatis.Nõ ob.l.si cũ corneli⁹.qꝛ ibi pactũ nõ valebat iure obligatiõis sꝫ iure simplicis,⁊ nude ꝓmissiõis,⁊ iõ habebat vim mãdati vnde ꝑt reuocari.ar.j.d acq.here.l.si qs mihi bona.§.iussum.⁊ in.§.si pr̃.Nõ ob.s̃.de pac.l.fine aũt.qꝛ ibi loquitur in limitatiõe obligatiõis nascẽtis,hic in priuatiõe obligationis iã nate.⁊ facit.j.de manu.l.Caius.Jac.d ra.tꝫ ꝙ tu ꝑferaris:qꝛ tu fingeris numerasse:vt.j.e.l.singularia.⁊ si tu vere numerasses,stipulatio mea foret inanis.Pet.sentit ꝙ nos sum⁹ duo rei credẽdi,ego verbis:tu re.Nõ ob.l.ij.§.j.de stip.ser.qꝛ ibi dñs i quẽ collata erat stipulatio nuda,nec vere nec ficte fuerat dñs.Hic ãt habeo vitatẽ circa dñiũ qcqd sit de fictiõe, vñ veritas mihi dat fomẽtũ.q̃ opinionẽ satis credo ꝓbabilẽ nec ꝑ hoc ĩfringit̃ actio tibi q̃sita ex numeratiõe.⁊ de h̓ no.Cy.C.eo.l.si absentis:nec eñ quo ad me deficit obligatiõis substantia,cũ ex vera ⁊ iusta cã dscẽdit ar.C.e.l.si ex ꝑcio.i rõne sui.⁊.j.d sol.l.stichũ.§.fi.in rõne litere.⁊.C.de non nu.pe,l.aduersus.
Scda q̃stio est ista:mutuaui tibi meã pecuniã meo noĩe, ⁊ eaꝫ incõtinẽti pact⁹ sum tibi reddi:q̃rit̃ an valeat pactũ:⁊ vr̃ qd nõ qꝛ stipulatio nõ vꝫ:vt in.§.qm̃.ergo nec pactũ. Gl. iclinat ad ꝯriã ptẽ:qꝛ pactũ vestit̃ ꝯctu valido,⁊ ide assumit vires:lꝫ suis virib⁹ tm̃ attẽtis ñ vꝫ,vt i.§.si qs alij. Sꝫ vr̃ istud pactũ opari pl⁹ q̃ simplex mãdatũ.vt.l.Corneli⁹.de sol.Guil.dicit istud pactũ valere ⁊ ibi q̃ri actionẽ ꝑ.l.si res.ad exhib.⁊.C.de do.que sub mo.l.quoties.Et non ob.§.alteri.qꝛ ille.§.fallit:nã plerũq3 alteri ꝑ alterũ acquirit̃ actio:nã primo hoc facit ꝑsonarũ idẽtitas,vt si fili⁹ stipulat̃ patri,⁊ seru⁹ dño:qꝛ vna ꝑsona cẽsent̃ isti.d inuti.sti.§.j.⁊ facit ꝙ no.j.ti.j.l.iij.§.pe.¶ In gl.l.nã ⁊ postea.§.pe.intellige de filio i ptãte.nã fili⁹ emãcipatus patri directe stipulari nõ ꝑt,nec eꝯ.idẽ in matre:vt.l.stichũ.§.quesitum.de sol.ad trebel.l.debitor.§.fi.facit qd not.s̃.de pac.l.si tibi.§.si pactus,Interdũ hoc facit officij necessitas vt.de consti.pe.l.eum q.§.si actori.⁊ de admi.tu.l.quoties.in prin.⁊,iõ aliud est in ꝓcuratore cuius offm̃ est volũtariũ.fallit in ꝓcuratore militis vt.j.e.l.si pecuniã.⁊ ideꝫ dico in his qui stipulant̃ noĩe ecclesie romane vt querãt ei sine cessiõe qꝛ ecclesia romana est ecclesia militãs vt in.c.fundamẽta.d elec.li.vj.⁊ adde qd no.in Spe.de locato.§.nũc aliqua.v̓.lxxiiij.⁊ v̓sic.clxxx.⁊ ibi videas.qñq3 hoc facit ꝑsone autoritas vt iudex ⁊ tabellio:vt.s̃.d adop.l.nõ aliter.⁊.j.de magist.ꝯue.l.j.§.exigere.h̓ dictũ restringit In.de ꝯuer.cõiu.ca.dudũ.qꝛ offm̃ tabellionis nõ ẽ ad stipulãdũ alteri adinuẽtũ:sꝫ ad scribendũ.facit C.de magi.ꝯue.l.fi.Sꝫ cõis practica ⁊ cõsuetudo simpliciter approbat ꝙ si notari⁹ ꝓ alio recipit,q̃rit̃ alteri sine cessione[a],qꝛ ẽ publica ꝑsona.si aũt stipularet̃ nõ tanq̃ publica ꝑsonã idẽ in eo qd in ꝑuata.ar.j.iudi.so.l.iij.§.sꝫ siqdẽ tutor.⁊ tunc non valet instrꝫ suũ sup hoc ꝯctatu,sꝫ si tanq̃ publica ꝑsona hñ vꝫ.ar.s̃.de adop.§.si ꝯsul.⁊.j.de iure fis.l.deferre.§.j.⁊.s̃.de edẽ.l.q̃dã.§.nũmularios.in gl.Qñq3 h̓ facit pretoria solẽnitas vt i ꝑtorijs stipulationibus.vt.j.de ꝑto.stipu.l.in oĩbus.⁊.s̃.si qs cau.l.pe.⁊ fi.Judiciorũ ẽt autoritas idẽ operat̃.Sꝫ gl.dt alibi nõ queri in iudicijs sine cessione.⁊ hoc veri⁹ vt no.j.de iure iu.l.nã ⁊ postea.§.fi.⁊.l.fi.§.eo.ti.Qñq3 hoc facit rei cõnexitas vt si ꝓcurator stipulat̃ ex re mea,vt qꝛ locat agrũ meũ ⁊ stipulat̃ mihi pẽsionẽ vel ptẽ fructuũ:vt.s̃.de ꝓcurato.l.qd procurator ex re.ꝯcipiẽdo tñ v̓ba apte.vt dixi.s̃.in.§.qm̃.Qñq3 hoc facit ꝑsonarũ ꝑsentia vel vicinitas vt.j.de v̓.obl.l.si procuratoris.hoc casu vꝫ ẽt v̓bis directis in dñm.ar.j.de fideius.tut.l.cum ostendimus.§.iul.⁊ hoc nõ ꝑt vnus stipulari qd ali⁹ stipuletur sibi ꝑsenti.Qñq3 hoc facit subsidij opportunitas vt.j.de insti.l.j.in fi.⁊ de exercito.l.j.§.est aũt.⁊ rõ ibi reddit̃.nã si ñ in subsidiũ via ordinaria dꝫ agi ad cedendũ qd eñ sine cessiõe agat̃ via extraordinaria est.⁊ iõ ñ cõcurrit cũ ordinaria.⁊ ita exponit ibi gl.simile ꝙ vbi cessio iminet:agit̃ in subsidiũ sine cessione.C.de actio.⁊ obliga.l.j.tñ sine cessione sit cautus in ꝓbãdo subsidiũ imminere.facit qd not.in simili.C.ad trebel.l.pe.nõ eñ prius dꝫ hoc ꝓmitti q̃ exploratũ ⁊ discussum sit cedi nõ posse.arg.j.de verbo.oblig.l.hoc iure.⁊ de acqui.here.l.eũ

[a] ¶ Sine cessione.add.d.alexan.de imo.in l.si pupill⁹.rez pu.sal.fore et eũdem bal.in l.j.§.exigere.d ma.cõue.⁊ in l.non aliter.de adop.⁊ in l.j.C.per quas ꝑson.no.acqui.vbi dicit esse verũ de cõsuetudine, secus d iuris rigore, qd etiaꝫ tenet Inn.in.c.dudum.de conuer.coniug.ꝓ quo vide do.alex.i.l.nec ei.§.eorũ.de adoptio.⁊ eundeꝫ Bal.in.l.j.de his q sunt sui vel alie.iuris.vbi etiã vide do.alexan.de imola.

qui duob⁹.§.fili⁹.Quãdoqȝ hoc facit fauor dotis ⁊ psonaruȝ qualitas vt.j.sol.mat.legatus.Quãdoqȝ hoc facit possessio et proprietas i isto.§.si nummos.vt.j.deposi.l.publia.⁊.C.ad ex hib.si res.⁊.C.de do.q̃ sub modo.l.quoties.ẜm Guil.q in hoc vltio nimis audacter loquit̃:q̃ seq̃ret̃ q valeret stipulatio q est ȝ.§.qm̃.vñ verũ dicit i obligatiõe q̃ re ȝbit̃ vt hic.Jtẽ vex dicit qñ pactuȝ apponit̃ super eadẽ re vt.l.publia.⁊ vide.j.de dona.l.donationes in cõcubinã.§.hmõi.sȝ quãdo sup alio in specie apponit̃,vt in mutuo videt̃ q non vȝ pactũ.vt i.§.allegato.Non ob.l.quoties.q̃ ibi est speciale i donatione nõ ob. l.si res.q̃ ibi paciscens erat dñs.adde lȝ p liberã personã non fundet̃ ciuilis acquisitio,tñ pot examinare i acq̃rẽdo vt p viã ȝct⁹ sȝ alteri⁹ act⁹ vt.j.de vsuris.l.si qs.§.mora.s̃.de pcu.l.p curator nõ semp.Quid dicem⁹ in mutuo confessato,recepi p te chirographũ,an tibi q̃ret̃ sine cessiõe,⁊ dic q ñ:q̃ ẽ mutuũ ciuile.ar.§.qm̃.ẜm Ja.de bel.⁊ Ray.nõ ob.j.de dona.l.ad eũ. §.auia.q̃ ibi loqt̃ur de instrumẽtis mutui naturalis.sic ẽt loqtur.j.de vb.ob.l.si ita stipulat⁹.§.chrysogonus.Tertia q̃stio gl.est si numeraui noĩe tuo,⁊ tu nõ acceptas nec ratificas,an agã ego ex numeratione.⁊ vr̃ q nõ q̃ alia mẽte numeraui:vt nõ mihi q̃rerẽ.tñ lex dt ȝriũ.C.eo.l.si absentis.simile.j.d admi ni.tuto.l.cum querit̃.ne reus locupletet̃ ex re alteri⁹.arg.j.eo. l.si me ⁊ titiũ.que ratio vendicat sibi locũ in mutuo naturali tm̃.tñ actio mea est datiua ⁊ vtilis:q̃ directa cõcernebat te,si me.sed in mutuo ciuili agerẽ directa q̃mibi coheret.q credo verum si numeraui.alias credo me repellẽdũ:q̃ nõ habeo iustã cãȝ.No.ergo q lȝ querat̃ ipso iure quo ad separabilẽ acqsitionẽ ignorãti,tñ quo ad separabilẽ acq̃sitionẽ exigit̃ ratificatio.⁊ si talis ẽ act⁹ q habeat terminũ intra illũ dȝ ratificari vt.l.bonorũ.j.rẽ ra.ha.⁊.l.j.de appella.recipi.⁊ est rõ vt not.s̃. de ne.gest.l.si ego.in gl.Sȝ qd dicem⁹ in notario q stipulat̃ p alio tanq̃ publica psona,si ille terti⁹ nõ acceptat,an aget notari⁹.⁊ dico q nõ,q̃ tãq̃ publica psona hoc facit.vñ ñ ptinet ad eũ lucrũ,vel dãnũ.ar.s̃.de neg.gest.l.q sine vsuris.circa mediũ vl̃ paulo vltra.¶ Ultimo no.qd aliqd vȝ pp actuȝ frequẽtiã ⁊c.¶ Ex lectu.anti.¶ Jn ȝctu mutui naturalis alteri p alterũ obligatio q̃ri pt recta via sine cessiõe.h.d.Et not.§.⁊ q̃ hic ponit Guli.de cu.not.vba qñ alteri p alterũ ex ȝctu ius q̃rat̃ quẽ hic vide.⁊ adde q no.j.d le.j.hmõi.in prin. ibi acq̃ri tibi effectualiter si ratificas.nã potes nõ ratificare,vt.C.eo.si absentis.vñ ratificatio nõ req̃rit̃ ad acq̃sitionẽ fiendã,sed cõfirmãdã vt.s̃.eo.pinde,⁊ no.simile.j.de ȝdi.insti.si qs ita hereditatẽ.No.q siue te ignorãte siue te nolẽte vel mãdãte mutuo alteri pecuniã meã,tanq̃ tuã,vl̃ tuo noĩe,q tibi q̃ritur obligatio ⁊ nõ mihi.qd est vex in naturali mutuo.sec⁹ in ciuili,vt in chirographo.arg.s̃.pxi.ẜ Ja.de bel.qd est no.ẜm Ray.de forli.¶ Quero vñ est hoc q sine mero noĩe alteri⁹ ei paciscor agit̃ p eũ ex pacto.⁊ sec⁹ si stipulor.dicit gl.q̃ istud pactũ pl⁹ operat̃ q̃ stipulatio qd est mirũ,vel veri⁹ nõ operat̃ vt pactũ, sȝ vt numeratio.q̃ istud factũ qd cadit in ȝctu ẜm naturã cõtractus,nõ facit cõtractũ per se.⁊ hoc est veritas.Sȝ vltio gl. reddit aliam rationẽ:q̃ dicit q pactũ nititur ex se ⁊ ex numeratiõe.sȝ stipulatio ex se tm̃.qd est falsum cũ ȝferunt̃ ex eadeȝ psona vt.s̃.e.l.§.qm̃.tu dic q stipulatio est act⁹ ciuilis,numeratio est act⁹ naturalis.⁊ per ciuilẽ actũ aliĩ nõ q̃rit̃:sȝ p actũ naturalẽ sic vt.j.de acq.re.do.l.ea q̃ ciuiliter.ẜm Pe.q ita.no. i.l.C.p quas pso.¶ Secũdo q̃rit gl.si mutuo noĩe tuo.et incõtinẽti stipulor mihi vtrũ sit derogatũ numeratiõi.⁊ videtur q sic q̃ stipulatio est vtilis in cõtrariuȝ:q̃ concernit psonas diuersorũ vt.l.j.§.ij.de stip.ser.Gul.dicit q ius q̃situ per numerationẽ nõ põt auferri p stipulationẽ,q est verũ quãdo cõtractus re celebratus erat absolut⁹ inter partes.sec⁹ si ñ esset absolutus:q̃ tunc habet locũ penitẽtia.vt.C.de fide instru.l. ȝtract⁹.forte posset dici hoc casu q essent duo rei tradẽdi,vn⁹ re,alter vbis.⁊ ista glo.semper allegatur q iuri alteri q̃sito ex facto meo postea derogare nõ possum vt.l.j.s̃.de pac.nisi ille sit seruus meus vt.l.iij.de ser.expor.¶ No.argumentuȝ a cõiter accidentibus[a] ⁊ vide.Jac.j.de leg.j.si quis bonorum.

[a] ¶ Accidentibus. Adde Aret.in.l.re. de acqr.pos.et qd ibi dixi in appost. allegando Bart. Soci.⁊ d.Pe. Phil. Cor.in eorũ consilijs. ⁊ Frãcis.Are. in.l.qui test.§. nec furiosus. j.de testa.

Deposui. Ex pacto facto pure ⁊ simpl'r depositũ in mutuũ statim trãsfert̃,⁊ sola animoruȝ destinatiõe trãsit possessio ⁊ dominiũ,⁊ p cõseques periculũ. h.d.primo.Sȝ si pactũ hȝ cõditionẽ collatã in voluntatẽ vtẽdi nõ sola animi destinatioue sȝ vsu transit effectualiter depositũ in mutuũ,nec itelligit̃ solo animo ĩpleta ȝditio sine actu corporali.h.d.cũ.l.se.¶ Op.mutuũ naturale req̃rit trãslationẽ possessiõis ⁊ dñij vt.s̃.e.l.ij.§.appellata. sȝ possessio nudo animo nõ acq̃rit̃.sȝ req̃rit̃ act⁹ corporalis vt.l.iij. de acq. pos. Act⁹ eñ intrinsec⁹ ⁊ mẽtalis tm̃ nõ sufficit vt ibi patet idẽ in domino.vt eo.ti.l.si qs mihi.§.differentia.ergo ⁊c.Sol.possessio nõ querit̃ solo animo.verum est nisi p̃cedat detẽtatio ⁊ superueniat titul⁹.q̃ tũc statim mutat̃ prima causa in secũdã vt in sti.de re.diui.§.interdum.⁊.s̃.de rei vendi.l.q̃dam mulier.⁊ d sur.l.non solum.§.qd vulgo.⁊.s̃.si pars here.pe.l.⁊ fi.⁊.quod no.C.de.pas.l.cũ nemo.⁊.j.de ac.re.do.l.si seruus meus.§.fi.et vide qd no.j.e.l.pe.ad fi.⁊.j,ti.j.l.sed ⁊ si possessori.§.proinde. ¶ Op.ad idẽ:q̃ lex requirit cõsensum ⁊ corporalẽ apprehensionẽ in acquirẽda possessione:⁊ alterũ non sufficit:vt.j.de ac. pos.l.quẽadmodũ.gl.fatet̃ q sol⁹ titul⁹ nõ affert nouã possessionẽ:nisi res sit in cõspectu vt.s̃.de rei vẽ.l.hoc si res.hoc est veruȝ regulariter:fallit in mutuo:vt hic:⁊.j.e.l.singularia.q̃ in mutuo nõ requirit̃ vera possessio:sȝ fictũ dñiũ sufficit etiaȝ sine possessione.q̃ nõ fingit lex sup possessiõe vt.j.de ac.pos.l. j.§.veteris.q̃ro quõ gl.h.d.nã tex.fundat se super possessione. Sic eñ dicit:animo cepit possidere:sȝ possessio eodẽ mõ.acqritur ex omni ȝctu vt no.in.l.cũ duobus.§.idẽ respõdit.j.pro socio.⁊ iõ ego dico q non est spãle in mutuo.q̃ possessor ⁊ detẽtator põt sibi mutare nomẽ ⁊ titulũ possidendi solo animo: q̃ vbicũqȝ locox possidet ⁊ possessio nõ dico res possessa semper p̃sens est dũmõ extet res:secus si nõ extat vt.j.mãda.l.qui negocio.⁊ corpus cũ animo iungit̃:vt d acqui.pos.l.sed si nolit.⁊ ibi no.Nõ obstat.l.eius rei.q̃ ibi acq̃siuit possessor titulũ tacitũ nõ exp̃ssum:nec cũ volũtate dñi vt no.in.d.§.interdũ.⁊ c.pro possessore.per Dy.¶ Op.q solo pacto aliud debitũ nõ cõuertat̃ in mutuũ vt.C.e.l.si ex precio.So.hec res q̃ debebat in mutuũ cõuerti erat in dñio creditoris:ibi erat i dñio ⁊ possessione debitoris vbi in mutuũ naturale nõ põt fieri ȝuersio nuda volũtate nisi in duobus casib⁹.Prim⁹ si res erat p̃sens. Scđs si erat parata solutiõi vt.j.e.singularia.Jtẽ nec in mutuũ ciuile p̃t cõuerti ⁊ si chirographũ emanet.Fallit si apponat̃ stipulatio vt.l.si ex p̃cio.Jtẽ fallit si apponat̃ pactũ incõtinẽti appositũ.vt.C.e.l.si p mutuo.Jtẽ fallit si scriptura interueniat nõ in modũ simplicis pbationis:sȝ p modũ noui ȝct⁹: vt.C.de nõ nu.pec.l.aduersus.¶ Op.q nudo animo non fiat cõuersio.sȝ sit op⁹ vsu facti vt.j.e.l.qd si ab initio.So.hic fuit factũ pactũ purũ:ibi cõditionale si nolles vni.nã volũtas potest mutari donec vtat̃.q̃ vbum suspẽsiuũ est mere futurũ significãs.sec⁹ si diceret si volueris:q̃ significat in futuro p̃teritũ et omne p̃teritũ certũ ⁊ inuariabile est.Preteritũ eñ dicit̃ cuius omnis pars fluxit ⁊ ȝsummata est.Futurũ dicit̃ q nulla ex pte p̃terijt,id notat̃ q nunc est in fluxu ⁊ fieri dicit̃ p̃sens vt.j.e.l.cũ ad presens.⁊.l.se.¶ Op.ab extra si cõditio relata est ad volũtatẽ impletur animo expresso vt.j.de heredi.insti.l.iã dubitari.Sol.aut fit mẽtio respectu actus qui impletur sola animi destinatiõe,⁊ tũc loquit̃ ȝrium:aut respectu actus q requirit factũ extrinsecũ:⁊ tũc sec⁹:vt hic ẜm Bar.Mihi aũt videtur q rõ differentie sit:q̃ in isto.§.vsus fuit p modũ cõditionis mõ si conditio referat̃ ad nudã volũtatẽ esset ȝct⁹ sub cõditione si reus nollet qd fieri nõ põt:q̃ obligatio nõ põt cõditionaliter depẽdere a volũtate vnius tm̃ vt.C.de cõtrahẽ. emp.l.in emptiõe.sȝ q̃ refert̃ ad factũ valet sicut si dicerem⁹ si ascenderis capitoliũ vt.j.de here.isti.l.si qs semproniũ.⁊ facit C.de neg.gest.l.Põponius scribit.⁊ ideo vt contractus valeat de effectuali volũtate videt̃ sensisse,nõ de nuda animi cognitiõe i.l.aũt ȝria vsus fuit pmissus p modũ cõtract⁹ in conuẽtione vtriusqȝ partis puro accedẽte cõsensu.¶ Quid autẽ ecõtra si vsus est nõ tamẽ animo purificãdi cõditionẽ.Respõdeo poti⁹ inspicit̃ quid fecerit,q̃ qd senserit:vt.j.d acqui.re. do.l.liber homo.⁊ ar.j.de cõd.ĩde.l.ñ.Et no.ex gl.q volũtas q̃ parit obligationẽ nõ põt mutari.sȝ qñ est i cõditiõe sic.Tu aũt dic vt modo superius dixi.⁊ facit.j.de ver.ob.l.a Titio.§. fi.cũ simi.¶ Ex lec.anti.¶ Depositũ cõuertit̃ in causaȝ mutui nuda animi destinatiõe,vel vsu rei put cõuenerit inter partes.h.d.cũ.l.seq.¶ No.q depositum conuertitur in mutuũ sola cõuẽtiõe ⁊ animi destinatiõe.⁊ queritur possessio solo animo:q̃ precedebat detentatio.Jtẽ queritur dominiũ ex superuenienti causa ⁊ hoc quãdo primo fuit simplex depositũ.Secundo fuit simplex mutuum mutat̃ ergo cã ⁊ effectus.sic.j.de acqui.po.l.si qs ante.Si autẽ a principio fuit d̃positũ hoc adiecto q esset mutuum sub conditione si vellet,ista cõditio non impletur sola animi destinatione sed facto:quia est conditio extensiua secundũ gl.vel quia verbum volo,determinatur per id quod requiritur factũ ⁊ nõ perficitur solo animo vt not.C. de contrahen.empt.l.in emẽtis,ẜm Bar.tu dic latius secũdũ Ja.But.aut primo fiet depositũ:⁊ postea permittitur vsus,⁊ habet locũ.§.deposui.aut eodem tẽpore fit depositum ⁊ permissio vsus ⁊ tũc subdistingue,aut permittitur vsus tacite,vt quando deponitur ad numerum ⁊ tũc nunq̃ est mutuũ sȝ semper depositũ,vt.j.deposi.Lucius.⁊.l.die sponsaliorũ.aut permittitur expresse:⁊ tũc erit mutuũ postq̃ ceperit vti vt hac.l. secundũ Ja.But.¶ Jn gl.vnde ciuiliter.ibi ⁊.l.hic sic.sȝ ibi loquitur in titulo ficto ⁊ propterea requirit̃ ibi vera possessio nõ interpretatiua.⁊ est ratio quia nõ debet ȝcurrere titul⁹ interpretatiu⁹ ⁊ interpretatatiua possessio vt no.doc.C.loc.l.g rẽ.

¶ Ex lectura antiqua.

Quod si

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Quod si ab. ¶In gl.cur nō.in fi.vel.dic φ aut volūtas opponit per modum dispositiuū.⁊ loquit.§.deposui.aut p modū conditionis ⁊ tunc requitur factum,alias non valeret cōtract⁹. quia esset positus in volūtate vnius cōtrahentis tantū.cū requirat voluntas duoꝝ vt.C.de contrahen.emp.l.in ementis. ⁊ ista ratio est satis bona quod tene menti.

¶Ex lectura antiqua.

Rogasti me. In depsito fctō gr̄a depositarij venit etiam leuissima culpa.sec⁹ gratia vtriusq̄.¶Not.i isto pncipio duo. Prio no. qñ ista pecunia incepit esse mutua.q2 statim qđ est ex venditione redacta nec requiritur φ sit ea,vt mutua vsus, nec vitiat quod a principio sit incerta quantitas:q2 ex postfacto declarat tpe venditiōis.⁊ sufficit aliqd ex postfacto declarari vt.j.de ver.ob.l.tricitū.⁊ prestat ar.j.de leg.ij.l.cū pater. §.vicos.ibi poti⁹ erat certum a principio ⁊ ideo lʒ sit reseruata declaratio:non vitiat omissio declarationis vt ibi patet.φ est not. Scđo tractat hic cuius sit periculum leuissime culpe ꝑm verū intellectū.Et distinguitur hic circa ꝓpositū credentis vtrū erat als vēditur⁹ necne. Prio casu vertit fauor credētis quo ad actū primū vēditoris ⁊ vr accipiens electus vt minister.Scđo casu vertitur fauor accipiētis:q2 vr elect⁹ vt i cōmodū sentiēs.⁊ hec distinctio cuius gr̄a fiat attendit penes periculū vt.j.cōmo.l.si vt certo.§.nūc videndū.Tertio no.diligenter φ illa distinctio cuius gr̄a ɔtus celebret ⁊c. hoc mō dʒ intelligi cuius gratia.s.principaliter.secus si secūdario sicut apparet hic de eo q debebat percipere vsuras vt.j.de v.obli.qui rome.in prin.nā lʒ cōmodū eius secūdario vertat,tñ nō dicit ɔtus celebratus gr̄a eius.qđ est no.⁊ q2 debem⁹ attēdere cām principalē.vt hic.est ar.φ si statutum dicit φ nō possit aliqd ꝓuideri in fauorē exbānitoꝝ φ nō intelligit directe ⁊ principaliter,ʒ per quādam ɔsequentiā sic.ad hoc.j.de lib.leg.si is qui duos. Itē ad hoc facit id qđ dicim⁹ de exceptiōe fauorabili ⁊ odiosa dr̄ eñ odiosa illa q̄ est pncipaliter odiosa seu in odiū introducta.vt.l.qui exceptione.de cōdi.indebi.ꝑm Jac.φ no.Ex hoc etiā no.aliud φ si datū est arbitriū prioribus ad custodiā ciuitatis illud arbitriū non extēditur nisi ad id φ respicit custodiā principaliter ⁊ directe.facit.l.j.§.publicū ius.đ insti.⁊ iure.hoc tʒ Bar.j.đ decre.ab or.faci.qđ semel.vel.l.ambitiosa.¶Nota distinctionē qñ res erat venalis perit dāti.qñ nō venalis accipiēti.⁊ lʒ qs accipiat vsuras,tñ nō dr̄ sua gr̄a ɔtus celebratus si principaliter nō sua sed alteri⁹ gr̄a celebratus est ⁊ no.ergo φ a principaliori dʒ fieri denominatio.⁊ facit.C.de rerū permu.l.j.⁊ conclude φ aliqñ ɔtus celebratur gratia vni⁹ tātū aliqñ pari gr̄a vtrinsq̄. ⁊ isti casus determinantur.j.cōmo.l.si vt certo.§.nunc videndū.aliqñ pncipal' gratia vnius sed nō gr̄a alterius.⁊ tunc inspicitur qđ principale est vt hic.qđ est no.Et facit in arg.ad statutū φ dicat φ mihi possit ꝓuideri in fauorē bannitoꝝ.modo sit q̄dā reformatio.φ quicūq̄ ceperit exbannitū habeat decē.nūc vn⁹ exbānitus capit aliū.q̄rit an debeat habere premiū.⁊ videt φ nō:q2 in fauorē istius exbāniti nihil poterat ꝓuideri.quia statutum est factum in odiū bannitoꝝ.vnde nō dʒ cōuerti in fauorē ipsoꝝ.⁊ q2 odiosis exbānitis nō vr ꝓpositū esse premiū, vt in.l.lucius.§.lucius titi⁹ damnā.de leg.ij.In cōtrariū vr q2 istud statutū non dicit factū in fauorē lʒ secundario ex accidēti afferat cōmodum exbānito sicut dicim⁹ de exceptiōe fauorabili ⁊ odiosa vt.j.de ɔdi.inde.l.q exceptiōe.Preterea istud statutū dʒ referri ad quoscūq̄ ꝓpter publicā vtilitatem vt.j. ad Sille.l.si qs in graui.§.h quoq̄ p.Sa.i eo.l.si seru⁹. ad idem facit.j.ad.l.iul.đ ambi.l j.⁊.j.đ casto.reo.l.reos.i fi.nō ob.§.lucius.q2 ibi loquit in cā lucratiua.hic in cā onerosa vt.C.de fideiuss.l.si barsatorē.¶Sed ɔ hoc oppo.de eo qđ dicit Jac.de are.φ signū vniuersale,quicūq̄,vel ois,qñ adiicit futuro tpi si qdē fiat noua cōcessio priuilegij vel commodi restringit ad idoneos si aūt fiat ꝓrogatio alterius ɔcessionis nō restringit vt.j.de ope.no.nun.l.j.§.itē nūtiatio.ʒ hic fit noua cōcessio ergo nō porrigit ad idignos.Sʒ ego r̄ndeo q2 Jac.loq̄t in ciuilib⁹ actib⁹ q desiderāt psonā habilē.ʒ hic loqtur super mero fctō.s.capture.⁊ facit.s.đ mino.l.pōponi⁹ exuli.in rōne sui.facit.j.de v b.ob.q rome.¶Ex lec.anti.¶In gl.imo nō iō magis in fi.imo.ibi erat ɔnctio de mutuādo.h de mutuo fiendo ipa pcij redactiōe sine alio actu.¶In gl.lata vl leuissima.hec opi.Azo.est vera:q2 hic loquitur in lance que consistit in spē. ¶In glo.⁊ hoc cum tu me.in fi.⁊ sic refert quis roget an accipiēs tradentem,an tradens accipiētē.

Si tibi. Obligatio re pōt in minus ɔhi,nō in plus re.h.d.¶Opp.q2 tacite dr φ i tātūdē ɔhat ergo pactū nascentē obligationē ipso iure nō perimit vt.s.de pac.l.si vn⁹.§.pactus.Sol.expressum facit cessare tacitum ꝑm Hu.⁊ Ja.bu.Vel refert an pactū obuiet cōsensui a pncipio, ⁊ tunc loquit hic aut post verā obligationē ⁊ tūc loquit ɔtrā. ¶Oppo.lʒ sit dictū φ in decē nō nascatur actio.nō tñ est dictū φ in nouē tñ.ergo nascit obligatio taliter in illo numero φ verbū omissuʒ est vt no.in simili.C.de ꝓba.l.rōne.i vlti.glo. Solu.cōfessio de maiori summa nō excludit minorē,vt ibi,ʒ i pacto vr sec⁹ vt.C.de trāsac.l.si qdē.⁊ hic ⁊.s.de neg.gest.l.q aliena.§.libertos.ille.§.nō facit q2 testator taxauit quātitatē alias nō taxatā.hic sec⁹.¶Opp.ɔ secūdum dictū istius.§.qđ illud plus possit peti ⁊ pactū incōtinēti appositū est efficax ad agendum vt.j.e.l.lecta.Sol.illud ē verū i sorte.sec⁹ in vsuris. ¶Opp.φ nō presumat vsura nisi eēt solit⁹ fenerare.q2 ex cōsuetudine fenerādi presumit q̄libet ɔct⁹ feneratoris vsurari⁹. arg.j.de pig.actio.l.vel vniuersoꝝ.Solu.illa distinctio cadit in alijs ɔtibus,ʒ in mutuo quicqd addit sorti presumit vsura vt hic.⁊.C.de vsur.l.cum allegas.⁊ ibi no.¶Querit gl.qd sit illud plus qđ est ꝓmissuʒ titulo donatiōis.an valebit ꝓmissio.⁊ dicit gl.φ sic.etiam nudo pacto.⁊ p istā glos.feneratores habēt cautelā ad pdēdū animas,vt faciāt sibi vsuras ꝓmitti titulo donatiōis.Sʒ do.dicūt φ ista donatio presumit facta in fraudē vsurarū,⁊ iō non vʒ.⁊ est casus.C.de vsur.l.eos.§.interdicta.¶Quid aūt si remisi vsuras vsurario p donationē, an valeat ista remissio:ꝓmissio eñ nō valet. Sol.q2 factū id mēte sit,animaduerti ɔuenit vt.s.ad exhibē.l.pe.nā si vera liberalitas ē exercitata vʒ vt.j.de stat.lib.l.si ꝑuo.§.fin.si colorata metu grauioꝝ vsurarū,nō vʒ.ʒ Dy.dt φ nō vʒ remissio nisi petitio eēt parata restitutiōi vsurarū.vt ipse no.l.c. peccatum.de reg.iur.lib.vj.⁊ ꝑsumit fraus si tēpore quo debitor soluit vsuras facit talē remissionē vt.l.si ventri.§.fi.de priuileg. credi. Si aūt fenerator remittit vsuras soluēdo.[a] ⁊ debitor nolēs esse igrat⁹ reddit eas feneratori libera volūtate.tūc fenerator nō tenet ampli⁹.ar.j.de sol.l.si qs duos. Sʒ qd si debitor habebat volūtatē liberā donādi.ʒ fenerator non habebat bonā ɔsciētiā.an tenet reddere tales vsuras.⁊ vr φ ñ vt.j.eo.l.si ego.⁊.j.de dona.l.si tibi.⁊ arg.j.de iur.⁊ fac.igno.l.eū.q.§. ignorauerit.Sʒ an est idē in foro penitentiali qđ in foro iudiciali:⁊ vr φ sic,q2 pdicta habēt in se naturalē rationē.ergo in foro cōsciētie sunt seruāda.q2 forū cōscientie precise sequit rectam rationē ⁊ conformē rei diuine.⁊ inheret pure veritati.⁊ omne forū penitentiale est precise bone fidei cui nō ɔgruit de iuris apicib⁹ disputare vt.j.māda.l.fideiussor.§.quedā.⁊ non sit in eo aliqua ꝓbatio nisi per cōfessionem corā deo tñ. q est ibi index ⁊ testis,vt ex de offi ord.si sacerdos.⁊ nō pōt decipi. q2 de⁹ nō r̄ndet sicut ait apostol⁹.Et qñq̄ forum conscientiale transit in iudiciale,vt si testator mādat restitui omnia male ablata.nā intelligitur de his que in foro cōsciētie retinere nō pōt.lʒ in foro iudicij posset excipere.vt si vicit per iniquā cōscientiā.argu.eoꝝ q̄ notat In.de immuni.eccle.ca.q2 plerīq̄. qđ not.Arg.cōtra.l.si is cui.§.flanius.j.de solutio. Sʒ pone mutuaui tibi decē pacto apposito,vt mihi reddas ista decē et fodias foueā.an istud pactū petero potere.dt gl.φ nō,q2 etiā illud pactū ē vsurariū nēpe q2 addit sorti.qđ est no. Ponam⁹ ergo φ inquadā possessione nō inuenio laborato ē nisi mutuē illi decē.vñ illi mutuo.an opere quas als expēderet sunt vsurarie:nō credo.q2 tenet mihi ad eas ex ɔtu locatiōis.⁊ nō est lucrū,ʒ verū debitū.arg.j.de ritu nupt.l.prime ⁊.j.de ɔben.empt.l.fūdi partē.Sʒ ponam⁹ ego mutuo tibi decē q̄ ꝓmittis reddere.⁊ insuper ꝓmittis corā iudice facere ɔcessionē volo petere penā an possim.vr φ sic q2 ē adiecta facto vt.j.de act.empt.l.luci⁹.¶In ɔtriū facit:q2 accedit sorti. ergo est vsura, Solu.dt Dy.φ nō pōt peti vt ipse not.j.de v b.obli.l.si penā, ⁊ Cy.C.de vsuris.aut.ad hec.Sʒ Ja.but.dt ɔtriū q2 istud pactū fuit appositū ad faciliorē exactionē nō ad crescēdam obligationē,sicut pactū de dādo pignore,vel fideiussore,vel pactū de iudicio sisti vt.j.de cōstitu.pecunia.l.q autē.⁊.l.hacten⁹.ʒ Jac.Vñ alia est accessio pecunie.alia ē cautela,ꝑm Ja.⁊ hec opinio seruat Bononie ꝑʒ Ray.qñ instr̄m fuit de pura sorte. Ista opinio est vera.secus si fuisset vsurariū quia pactum de confidendo nunc esset appositum in fraudem vsurarum.in factis ergo pōt opponi pena,etiam si tale factum incidēter permittatur.¶Extra nota φ quicqd est vltra sortē,aut ē vsura, aut pena,aut interesse.Quid ergo si mutuo tibi decē q̄ ꝓmittis mihi reddere in nundinis.⁊ si non reddideris promittis quindecim ⁊ cōfiteris ex nūc prout ex tūc tantū iteresse mea, ⁊ pro interesse meo nomine cōuenti facis istaʒ promissionē. q̄ritur,an valeat talis ꝓmissio:⁊ videtur φ sic[b],vt.j.de pto.stipulatio.l.fi.Sʒ ibi loquit in obligationib⁹ facti.ad idem quia etiam i mutuo venit interesse ex mora.argumētū.j.eo.l.vnīc. ⁊ nota in.l.j.C.de summa trinitate ⁊ fide catholi.⁊ not.j.de in litē iurādo.l.nummis.ʒ ibi loquit de vera estimatione rei.hic de interesse qđ non concernit precium rei vt.j.de actio.emp.l. emptorem.§.ideʒ.¶In ɔtriū φ nō valeat ista cōfessio,q2 fieri videt in fraudem.argu.j.de probatio.l.qui testamentum. nisi

[a] ¶Soluendo. ad quaʒ.q.dic vt latius per Jo.an.in reg.pec.de regl'is iur.in mercu. ⁊ ibi latissime per Pe.in re.sua.vel in ca.peti venia.de reg.iur.p ca.no.i.c.cū tua.extra de vsur.p moder.in.c.ad nostram.extra de iureiu.vide etiā Joa.an.in addi.ad spe.in rub.de vsuris.vbi posuit no.q.⁊ vide Lud.in sing.versi,cōis.cōclu.φ omnino cogitur ab epō restituere vsuras vt dentur pauperibus. ⁊ domi.Alex.de imo.in consi.xcj.in j.⁊ vlti.col.in j.parte.

[b] ¶Qđ sic.Tu dic prout hic frā.aret.ad fi.⁊.d.alexan.de imo.in consil.xxxij.in.ij.col.in.ij.pte.⁊ in consi.lxvij.ca.parte.⁊ in consi.clv.in princ.eadeʒ pte.⁊ in consi.cxviij.in v.colum.

probaret tale interesse p alias cõiecturas vt.j.de actio.z obligatio..l.traiectitie.Et istud est verũ q nõ est aliqs actus in q ita de facili presumat simulatio inter probibitos sicut in confessione.argumẽto.C.mãda.l.p diuersas.z de lega.iij.l.cũ qs decedẽs.§.codicillos.z ita tz Accur.nimia ẽt cautela z insolita facit aliquãdo p̃sumi cõtra cõtractus z scripturas.vt no.j.de cõditio.indebi.l.scriptura.¶Extra q̃ro nũquid eoipso q qs apposuit penã in cõtractu mutui probet vsurari⁹:z videtur q sic:siue exegerit siue nõ:ar.s.de postulã.l.j.§.bestias.z de calũ.l.z generaliter.§.hoc edicto.ego credo q pbet vsurarius q̃tũ ad infringẽdã pmissionẽ pene:nõ aũt q̃ ad alios effectus.puta vt nõ possit testari.nã si exigit hãc penã nõn est necessaria cautio vt.l.j.§.si debitori.j.vt in possessio.lega.seruand.cau.esse liceat.Sz an pbatio q aliqs consueuerit fenerari p̃sumat ɔ̃ctus esse vsurari⁹.Rñdeo sic in ɔ̃ctibus penarũ appositarũ dationi quãtitatis vt no.in.l.cũ allegas.sz nõ in ɔ̃ctib⁹ cõtinẽtib⁹ debitum p̃ncipale:vt no. Jac.z Cy.C.de pbatio.l.j.z.C.plus valere qõ agit.l.emptione.z facit extra d emptio.z vẽdi.c.ad nostrã.z extra de pig.c.illo vos.Sz nunqd p testes singulares probet q aliquis sit vsurarius[a]. Respõdeo testes non probãt factũ.i.contractum esse vsurariũ:sz bene probãt q persona sit talis:qz ad probãdũ certũ capitulũ heresis nõ sufficiũt testes singulares.facit qõ no. In.extra de accu.c.qualiter.z no.j.de testi.l.ob carmẽ.in fi.z.C.de hereti.l.arriani.z.l.quicũq.ver.idcirco.z ibi per Jac.bu.in lectu. Et propterea in multis locis cõstitutio specialis est q pbato aliquo vsurario:cõtractus ipsius p̃sumat vsurari⁹.q̃ cõstitutio operat q per testes singulares nõ solũ probat vsurari⁹ sed presumitur in specie.z in quolibet contractu.Et facit regula semel mal⁹.z est ar.q si quis per tres annos exercuit fenus semper presumitur vsuras extorsisse vt.C.de ap.publi.l.quoniã.lib.x.sed ibi ad liberãdũ presumit.sz dolus non p̃sumitur.Sed ponam⁹ dicit statutũ q quicũq nõ soluerit collectas in termino puniat i quadruplũ.an vz pena.z dic q sic.qz põt aggrauari debitor rõne cõtẽptus,secus tñ esset in mutuo si statutũ faueret feneratori,qz esset contra legem diuinã.z non vz.probat p no.in.l.fi.C.si cõtra ius vel vtili.publ.z dic vt per Cy.in aut.ad hec.istud confiteor q si statutũ puideret sub nomine vsurariorũ nũq valeret statutũ qz vsure legales sunt probibite sicut cõuentionales.qz sunt ɔ̃ legẽ diuinaz sm gl.Sed quid si aliqd additur sorti non in eãdem psonã:sed in personã adiecti.Respondeo si addit ratione tẽporis est vsura:si ratione loci ppter interesse non est vsura vt.j.de solu.l.q rome.§.duo fratres.z hoc est verũ de tẽpore nisi tẽpus quasi de natura sui cõtineat interesse sicut est tẽp⁹ nũdinarũ.qz tũc mercatores indigẽt pecunia vt no.j.de vb.obliga.l.eũ q certarum.z.j.de preto.stipula.l.pe.z.j.eo.l.cũ fundus.in prin.Sz quid si sit appositũ iuramentũ in fraudẽ vsurarũ.Respõdeo aut est iuramẽtũ solutiõis,aut pbationis.si solutiõis tũc aut iurans viuit z cogit soluere,nisi sit absolutus a sacramento, vt extra de iureiur.c.j.z.c.debitores.z no.j.de condi.inde.l.neratius.heres aũt mortui nõ indiget absolutiõe.qz iuramẽtũ nõ trãsit ad heredẽ iurãtis:sz ad heredẽ ei⁹ cui iurat trãsit.qz iuramẽtũ nõ trãsit i accipiẽtẽ sz in p̃tãtẽ iuramẽtũ vt no. In no.extra de iureiur.c.veritatis.z de absolutiõe iuramẽti vide Oldr.in.q.suis.clxxxj.z incipit ad duplicẽ finẽ.z vide per me, j.de iureiurã.in rub.z qñ talis absolutio petit dz p̃io peti absolutio q̃ agat rescissoria ad ɔ̃tractũ:qz intẽtãs rescissoriã ẽ p iurus nisi primo absoluat.z iõ primo dz se habilitare q̃ agere rescissoria nec procederet.z de isto libello vid p me in.l.edita. C.de edẽ.in meis repetitiõib⁹ z i.l.de inofficioso.s.de inoffic.testa.z.C.de rei vẽd.l.ordinarij.nõ obstat qõ no.C.loca.l.cõductores.cũ simil.qz ibi erat libell⁹ duplex[b] peto me absolui a iuramẽto z me absoluto peto rescindi ɔ̃ctũ.qz nõ sum habilis cõtrauenire nisi prius absoluar.sicut olim emãcipatus habebat p̃mo petere bonor po.gratia litis agnoscẽde.z sic nõ ob.ɔ̃riũ qz loqtur de p̃sona habili.Si võ sit iuramẽtũ pbationis z nõ cõseruatiõis.vt.qz iuro ɔ̃tractũ esse de pura sorte,nõ indigeo absolutione:qz nõ sum obligat⁹ ex eo.necẽt pbat si ɔ̃ pbat q obligat⁹ sum qz iuramentũ in fraudẽ legũ non valet vt.C.d legi.l.nõ dubiũ.z facit qõ no.de infa.l.luci.Itẽ iuramẽtũ appositũ sup cõtractu simulato nõ indiget rescissione vt no.C.pl⁹ valere qõ agi.l.ab emptione.Itẽ si hz in se tacitã conditionez vt.l.fi.C.de nõ nu.pe.Itẽ vbicũq lex reprobat iuramẽtũ vt.j.de leg.j.l.si quis inquilinos.§.si codicillis.Ratio differẽtie inter cõtractũ vsurariũ z simulatũ est,qz i vsurario est cõsensus in simulato nõ est.scilicet qñ est simulatio facti.sz qñ est simulatio psone z veritas facti dic vt.j.de manu.l.iiij.§.si ab ignoto.nam tunc valet iuramẽtũ iuxta factũ veruz,nõ iuxta fctm coloratũ.¶Extra q̃ro.§.noster loquit vbi est plus quantitate.qd si pmitto plus qualitate videlz pmitto vinũ vetus p musto.Respõdeo iste est ɔ̃tract⁹ innominat⁹,nõ fen⁹ vt.l.ij.

a ¶Usurarius vide Alex.de imo.in consil.clxxij.p totuz in.ij.parte.sed nunqd si alie pbationes deficerent poni possit ad torturã.vide do.Barto.soci.in cõs.ccxix.inci.circa p̃maz.v.circa tertiã.cũ se.in.ij.parte.

b ¶Libell⁹ duplex.vide hic do.Franc.are.q dicit hoc dictũ.Bald.esse valde dubium p ea q̃ habent cũ diui.de vb.oblig.nec obstat dicit ipse q persona sit ĩhabis qz ius agendi cõfert in tẽpore quo erit habilis ergo.c.vt.l.z.c.sz interim.§.fin.cum.l.seq.et.l.q autẽ.de dona.inter vir.et vxo.vñ cã mutandi iudiciorum multiplicitatem videt posse tolerari.de qua tamen q.ipse se remittit ad cano.in c.debitores.et in.c.j.de iureiuran.vbi plenissime p eos.

c ¶Ipo facto.ɔ̃cor.tex.in.c.cũ qs.in.prin.z in.l.si cũ corneli⁹.j.de so.et plene hec Cy.z eũdez bal.in l.falsus.C.de furtis.z in.l.mandatuz.C.mãdati.dicit tamẽ hic Ange.hoc esse verum in procuratore simplici.

s.eo.Uel dic cõsiderari qõ eueniri solet.z idẽ si do frumentuz vet⁹ p nouo.xiiij.q.iiij.nullus per accidẽs.Extra no.q ex ɔ̃ctu annullato in p̃ncipali debito,nõ p̃t peti pena vt.j.de iure iur.l.antepe.q̃ est ad hoc no.z no.qõ pena q̃ñq petitur vt iter eẽ vt.j.ti.ij.l.nũmos.Sz qd si do tibi frumẽtũ vt post tps reddas maiorẽ estimationẽ q̃ nũc valeat an cẽset ɔ̃tract⁹ feneratiti⁹.nã põt augeri valor in tẽpore z in dubio cõtractus non debet iudicari vsurarius.ar.C.de vsu.l.pactionẽ.vbi dr q in dubio cõtract⁹ nõ intelligit excedere legitimũ modũ.vt arg. C.de appel.l.ampliorẽ.i fi.z facit extra de vsu.c.nauigãti.dic vt per Archi.xxiiij.q.iiij.si qs.Sz nunqd pena adiecta in vltimis volũtatib⁹ a testatore presumat adiecta i fraudẽ vsurarum dic q nõ.z iõ põt peti.vt.l.j.de his que pe.no.z.l.j.de pe.leg.¶Ex lec.anti.¶Re põt ɔ̃bi obligatio intra rẽ sz ñ vltrã rẽ.i.in minus,nõ in pl⁹.No.duo rñsa.in p̃io vz pactuz ad detrahendũ:qz facit deficere cõsensum z quaten⁹ deficit ɔ̃sensus a principio nõ ɔ̃bit obligatio ipso iure vt.j.e.si ego.z no.s.e.certi ɔ̃dictio.§.qm.in gl.s.cõdicere hec ob.s.c.cũ qd.vbi dicit tantũdẽ deberi qz est verũ nisi deficiat cõsensus.vt hic sz Ja.z facit.j.e.non omnis.in prin.Sol.no.qõ pactũ ad agendum qõ re cõtrahit nihil operat.qz deficit res q̃ est quid essentiale in isto cõtractu.z no.§.sine igitur deficiat.consensus non ɔ̃bit obligatio.vt in p̃io responso.siue res,non ɔ̃bit obligatio,vt in secũdo respõso.ergo res z cõsensus ambo sunt de substãtia z hoc vult iste.§.No.istũ.§.ɔ̃ mutuãtes i ludis q dãt.xj.p.xij. aduertatis iste.§.intelligit qñ talis cõuentio erat inita p modũ sortis;sz si esset inita per modũ vsurarũ rõne temporis appositi tũc ñ loqtur iste.§.sm gl.¶In gl.z est ratio,ibi,q̃uis.z qz nõ erat appositũ tẽpus z vsura apponit p cõsiderationez tpis vt.j.eo.l.lecta.sz hec rõ nõ plz.Ibi,hodie ɔ̃:cõtra legem qz p̃t agi ex nudo pacto donatiõis.l.aliqñ donatio est mera, sec⁹ tñ esset in casu nostro qz nõ mera donatio,sz adiectio sortis z iõ reputat vsura.vt i ñ.gl.z facit ista gl.ad qõnẽ d mõte ciuitatis Florẽñ.vbi mutuãtes recipiũt donũ a cõi.nã d mõte huius gl.videt q hoc sit licitũ sm doc.est oppositũ qz nõ est mera donatio sed cõmẽsurat sorti z auget rõne tpis z ideo est vsura vel q̃si.Quidã magistri in theologia tenẽt q nõ sit vsura qz nec mutuã cũ inuiti dent:z poti⁹ quedã extorsio ab eis.z ideo sit puisũ q recipiãt quãdã ɔ̃pẽsationẽ noĩe interesse vt j.pro socio.l.socium.qui in prin.z no.i.l.j.C.de sum.trini.Isti ergo panes ciuiles.i.reditus ex publico sunt permissi.C.de sacrosan.eccle.l.iubem⁹.z d leg.iij.l.his verbis,§.alũno.p̃sertiz qz hoc adijcit p legẽ.facit ad hoc qõ not.Cy.C.de vsu.aut.ad h.in fi.Itẽ sors est irrecuperabilis z ideo nõ est pprie mutuũ fratres minores tenẽt istã opinio.p̃dicatores tenẽt q sit vsura z iõ tuti⁹ est abstinere.ar.j.de ritu nup.adoptiuus.§.seruiles.in fi.§.In fi.gl.adde q q̃ñq factũ adijcit quãtitati z tunc presumit vsura,vt in ista gl.q̃ñq q̃titas adijcit facto vl speciei,z tunc nõ p̃sumit vsura:sed est pena licita:vt no.p doc.Cõ vsuris cũ allegas:qõ dixi p̃io est verũ qñ vtrũq adijci i eadẽ psona sz si in diuersis psonis adijcit dic vt.j.de sol.q res.§.mihi rome.Quid ergo dicem⁹ de pena q̃ ponit in cõpromissis si nõ soluerit sm formã laudi:dic vt.j.de vb.ob.l.quinta.§.si sortẽ.Quid si ista pena adijciat p statutũ dic vt no.Cy.C.d vsu.aut.ad hec.i fi.sz quid si apponit p modũ iteresse,qz dicit q pmittit noĩe interesse tñ:dic vt no.Cy.j.d ser.expor.l.seru⁹ ea.in addi.z facit.l.fi.j.de pto.stipu.sz qd de pacto qõ apponitur quotidie in instrumẽtis:qz ille q accepit mutuũ pmittit facere cõfessionẽ corã iudice sub certa pena verũ valeat ista pmissio dt Ja.q sic:qz istud factũ non apponit tanq̃ adiectio sortis.sz ad cautionẽ z faciliorẽ exactionẽ sicut pactũ d dãdo pignore vl fideiussore vt.j.de cõsti.pec.q aũt.z.l.hacten⁹.i fi.ergo cõfiteor q tz pactũ de faciẽda ɔ̃fessiõe de recognitiõe debiti,nõ tñ tz adiectio pene in mutuo:qz est adiectio sortis i fraudẽ vsurarũ:vt no.Dy.de v.ob.si penã.z Cy.de vsuris.cũ allegas.sm Ray.de forliuio no.istam gl.valde.

Si fugitiuus

Seru⁹ fidelis põt mutuare peculiũ,fuga mutuũ reuocat,ɔ̃sumptiõe mala fide nõ recõciliat mutuũ,si bona fide,recnociliat.h.d.No.q si monach⁹ vel econom⁹ monaste.apostata fiat,statim pdit offm.z facit i ar.q si pcurator societatis florẽtinor fugiat,vl i bãno ponat,mãdatũ itelligit reuocatũ ipo facto[c] nec opz certificari ɔ̃bẽtes:qz nõ hz originẽ ex facto reuocãtis, sz reuocati,idẽ i morte.vt.j.e.l.pe.z.j.d so.l.cũ qs suũ eñ fctm reuocãs z scire z notificare dz,ñ alienũ q p̃t pbabiliter ignorare.z hñ facit ad qõnẽ bãnitor:qz bãniti dicũt fugitiui:vt in aut.de pace.tenẽ.z ei⁹ viol c.j.§.si qs hoĩez.coll.x.z ex qb⁹ cau.i pos.e.l.fulcini⁹.ad cognitionẽ imo p mortuis habent vt no.inst.qb⁹ mo.ius patri.pot.sol.§.relegati.maxime q̃ ad efficaciã:vt.j.d tut.z rõ.distrahẽ.l.si tutor rei publice.§.pe.nã q̃ ad psonã suã p mortuo est habẽd⁹ q iter viuos cõnumerari non p̃t,vt.s.de cap.dimi.l.amissione.§.q deficiũt.z arg.C.de aposta.l.hi

ta.l.hic qui.sed quo ad bona non habet̃ ꝑ mortuo.sed retinet bona ꝛ soluit pro his collectas ꝛ onera vt.ff.de pollici.l.ex pollicitatione.ꝛ facit ad.l.si is qui rem.§.iulia.ff.de fur.

¶Ex lect.anti.¶Per fugã reuocatur mandatũ:ꝛ ideo fugitiuus mutuãdo nõ trãsfert dñium,nec ɔ̃hitur mutuũ:nisi consumptiõe secuta.h.d.ꝛ no.hic diligẽter ꝑ mercatorib⁹ q̃ sunt procuratores siue societatis ꝙ eoipso ꝙ fiũt cessantes ꝛ fugitiui expirat eorũ mãdatũ ita ꝙ in preiudiciũ siue societatis a modo nihil possunt.facit.ff.de solu.fugitiuis.ꝛ.l.cũ qs.in pñ. ¶In tex.cõcessa.ꝛ durat.Ibi,quid ergo.questio.Ibi,vẽdicari.respõsio.Ho.hic duo.primo ꝙ per fugã perdit̃ administratio ꝛ expirat mãdatũ.Scd̃o no.ꝙ ɔ̃sumptio recõciliat mutuum,qd̃ fiet bona fide.secus si mala fide,quod est no.

1 ¶Fur,an agat ex sua improbitate.
2 Conuentus ex mutuo potest referre questionem dominij.

Sa furioso. Cõsumptio supplet d̃fectũ ɔ̃sensus hincinde [vide qd̃ no.de cõd.inde.l.interdũ.in.fi.gl.ꝛ defect⁹ dominij] ꝛ pducit recõciliationẽ ignorãti ꝛ furioso.al's procedit recõciliatio particularis:ꝛ sic diuiditur confirmatio contract⁹.hoc dicit cũ pñcipio.l.seq.ꝛ not.ꝙ in his que fiunt a iure non requirit̃ sciẽtia.sic.ff.de cõdi.caus.data.caus.nõ se.l.si pecunia.§.si seruũ.sꝫ in his q̃ ab hoĩe dic vt.ff.tit.j.l.labeo. ¶Ex lec.antiqua.¶Ex cõsumptiõe orit̃ cõditio,q̃ ex numeratiõe oriri nõ potuit pp defectũ ɔ̃sensus,vel aliũ defectũ etiã si is q̃ numerauit fuisset male fidei.h.d.vsq; ad.§.si seru⁹.ꝙ ego dixi.s.l.pxi.§.si fugitiu⁹.dꝫ itelligi respectu accipiẽtis,sꝫ respectu tradentis nõ exigit̃ bona fides.Et in oĩbus istis legib⁹ no.qd̃ a principio est inualidũ,postea validat̃,nõ tñ vt agat̃ ex eo.sꝫ obst.id ꝺm gl.positã ibi,v̄sa,fuerit in tex.ꝑsumptiõe facta.vt.no.ff.eo.singularia.¶In tex.qs etiã furiosus a principio,vel ex post facto.vñ cõsumptio amouet hic duos defect⁹.defectũ consensus,ꝛ defectũ dñij.¶Ho.ꝙ duo ĩ acq̃sitiõe q̃ fit re ipsa nõ desiderant̃ nã nõ desiderat̃ ɔ̃sens⁹ nec desiderat̃ sciã.ꝛ qd̃ furor ꝛ ignorãtia parib⁹ passib⁹ ambulãt.qd̃ dic vt.ff.so.ma.l.ij.§.voluntate.Scd̃o no.ꝙ lꝫ a pñcipio deficit ɔ̃sens⁹.tñ ex postfacto orit̃ obligatio glo.tñ vlt qd̃ ista obligatio nõ fit ex ɔ̃ctu, sꝫ ex dispositione legali ꝛ est passus subtilis:non ergo cõciliat̃ mutuũ qñ deficit rõne ɔ̃sensus secus si rõne dñij:ꝛ est ratio q2 maior est defectus consensus q̃ dñij,q2 ipso iure nullus est ɔ̃ct⁹, vbi deficit ɔ̃sensus.sed vbi deficit,dñiũ a principio est ĩ pẽdẽti vt.s.eo.pinde.vñ primo casu isti⁹ legis nõ agit̃ ex ɔ̃tractu mutui sed ex eqtate gñali.l.si me ꝛ titiũ.ff.e.ꝺm Jaco. Tertio no.magnã v̄tutẽ ɔ̃sumptiõis:q2 tm̃ vtilitatis affert ɔ̃sumptio q̃tũ dñiũ a principio.ꝛ iõ supplet nõ solũ vnũ defectum,sed
1 plures,qd̃ est no. ¶† Quarto no.in.l.nã ꝛ si fur.ꝙ fur agit ex sua improbitate,hoc non est verũ imo agit ex sua prouisiõe legali.ꝛ sic nõ ob.ff.de furtis.l.itaq; fullo.¶Quinto no.ꝙ illud qd̃ opat̃ ɔ̃sumptio totius,respectu totius,illud operatur consumptio partis respectu ptis.Et no.ꝙ põt agi ad partẽ siue per partes ꝺm Gul.ꝛ ponit exẽplũ lr̃a de eo q noluit ɔ̃sumere metuẽs ꝑtestationẽ dñi.ꝛ sic no.ꝙ ꝑtestatio excusat ꝑtestatũ a mora,vel culpa ꝛ facit eũ nõ ĩcidere in obligationẽ.sic.ff.d le.
2 comiss.mulier fundos.¶† Itẽ no.ꝙ ɔuent⁹ ex mutuo põt referre qõnẽ dñij,qd̃ est verũ assumẽdo in se onus ꝑbandi:ꝛ ita intelligo istũ tex.nã ɔ̃ eũ presumit̃ eo ꝙ accepit pecuniã tanq̃ ignorãtis vt.C.eo.l.nõ vñ originẽ.ꝛ ar.C.de ɔ̃h.stip.optimã.ꝛ.ff.de sol.titia.ꝛ hoc verum si agat̃ ex mutuo naturali.sec⁹ si agat̃ ex stipulatiõe vel chirographo.q2 tũc nõ põt referri qd̃ dñij vt.l.q̃uis.C.e.q̃ v̄ba nota.¶Op.ɔ̃ principiũ nã aut ista obligatio re ɔ̃hit̃:ꝛ hoc est falsum q2 nisi ɔ̃sensus accedat res nõ obligat vt.ff.e.l.nõ oĩs.ꝛ nullus ɔ̃ct⁹ est sine ɔ̃sensu v̄o,vl' interpretatiuo vt.ff.de ac.ꝛ obli.l.obligationũ substãtia.ꝛ qñ cõsensus d̃ficit a principio ɔ̃ct⁹ nõ põt ɔ̃firmari ad agẽdũ sꝫ qñ cõfirmat̃ ad excipiẽdũ exceptio ñ desiderat ɔ̃ctũ vt.ff.e.l.si ego ꝛ.ff.de act.ꝛ ob.l.obligationũ.q2 ꝑpriis iurib⁹ nõ subsistũt:q2 iure gẽtiũ deficit ɔ̃ct⁹ si deest ɔ̃sensus,nã sine cõuẽtione null⁹ ɔ̃ct⁹ esse pt vt.l.j.s.de pac.ɔuentio aũt reqrit aloꝝ copulã.vñ ꝛc.ex diuersis ɔ̃sensibus nõ nascit̃ obligatio vt no.ff.de actio.ꝛ obli.l.ɔ̃sensu.aut ɔ̃hat̃ aliter:ꝛ tũc aut ex ɔ̃ctu vl' quasi.aut ex delicto vel quasi.vt isti.de ob.§.fi.sꝫ hic nõ põt ɔ̃hi aliquo dictoꝝ modoꝝ ergo nullo mõ.Sol.nõ nascit̃ nec obligatio nec actio ex vero ɔ̃sensu sꝫ ex ficto secuta cõsumptione:ꝛ iõ est vtilis actio ꝺm Jo.nã lex fingit furiosũ cõsentire:q2 de furore suo agit̃ ꝺm Jo.Sꝫ Azo.hoc nõ sentit,ꝙ hic agat̃ ex ɔ̃ctu,q2 ɔ̃ct⁹ d̃siderat verũ cõsensum q nõ cadit in furioso:ꝛ ideo d̃t ꝙ certi cõdictio gñalis est hic ꝑponẽda ex gñali capite vt.ff.e.l.si me ꝛ titiũ.vel cõdictio sine cã ꝺm Azo.ꝛ pt dici vt actio sit natiua ex variis figuris causarũ vt.ff.de actio.ꝛ obli.l.j.ꝛ no.ff.de in litẽ iurã.l.nũmis.vel ꝙ sit datiua q2 non nascit̃ ex precedenti contractu ꝛ obligatione vt.s.de pac.l.iurisgentiũ.§.j. ¶Op.d̃r hic ꝙ recõciliat̃ mutuũ nisi iteruenie͂te ɔ̃sumptiõe, nec furor impedit ɔ̃sensũ,al's furor ĩpedit mutuũ cõfirmari.ɔ̃.ff.de acqren.here.l.si qs alicui.ꝛ.l.si ꝑ epistolã.ꝛ.ff.de acqren.po.l.si is q animo.So.ibi ĩ negocio ꝙ pẽdet ex ɔ̃sensu futuro:hic ĩ eo ꝙ depẽdet ex ɔ̃sensu de ꝑterito,nec exigit ɔ̃sensum ꝑseuerare.Op.ꝙ sine occasiõe furti,nõ cõpetat actio vt.ff.de fur.l.itaq;.So.h agit̃ ex suo facto,ibi ñ,vl' h agitur ex ɔ̃ctu ibi ex delicto.naꝫ in delictis v̄tit̃ ꝑuisio legalis q̃ ñ sufficit nisi agat̃ furti.sꝫ in ɔ̃ctib⁹ sua ꝑuisio sibi ñ dꝫ auferri.ꝛ facit.ff.d acq.re.do.l.nemo.vbi d̃r ꝙ possessio in ꝑbatiõe nõ parit ciuilẽ acq̃sitionẽ.¶Op.vlterius ꝙ ex autoritate nõ possit diuidere petitionẽ vt.ff.cõmo.l.si,vt certo.§.j.Sol.hic ex necessitate diuidit vt dicã.ff.e.l.qdã estimauerũt.¶Quero mutuaui pecuniã alienã,ꝛ stipulat⁹ suꝫ mihi reddi:dñs vẽdicat pecuniã,an ĩpediar agere:ꝛ vr̃ ꝙ sic.vt.ĩ v̄si.qd̃ si sꝫ ibi ĩ mutuo naturali ꝙ desiderat ɔ̃sumptionẽ,hic in ciuili qd̃ nõ pẽdet ex cã dñij.vt.C.e.l.ij.hoc est verũ ꝙ natiuitas obligationis nõ pendet ex dñio,tñ nata actio vr̃ elidi euicta pecunia:q2 mutuans tenet̃ accipientẽ facere dñm.ꝛ iõ tenet̃ de euictiõe.ergo nõ agit si euictio facta est vel immĩnet ĩ limine,vt.ff.de peri.ꝛ ɔ̃mo.rei vẽd.l.habitationũ.Itẽ eã vr̃ reddi ad nõ cãm.Itẽ interit⁹ cõtingens facto creditoris liberat debitorẽ gñis saltẽ ope exceptionis:vt.ff.de sol.l.q decẽ.Itẽ paria sunt nõ accepisse ꝛ euictũ esse.ergo ꝛc.vt.ff.e.q pecuniã.Itẽ debitor hꝫ facultatẽ soluendi eandem spẽm.vt no.in.l.ij.s.eo.sꝫ hoc nõ pt.arg.ff.depo.l.bona fides.ff.ad trebel.l.hr̃s.imputet ergo sibi creditor ꝛ sue culpe ascribat q ĩpedit ne creditor agat,al's ĩpedit ne sibi satisfiat.ꝛ nolle d̃r creditor sibi satisfieri,qd̃ nolle nõ pt suo facto ĩpedir⁹.idest sua culpa vt q2 mutuauĩ pecuniã alienã vt.C.de natura.lib.l.legẽ.in fi.arg.ff.d here.vẽdi.l.vẽditor exheredi.¶Quero qd̃ si dñs nõ repetit:sꝫ debitor nõ vult ɔ̃sumere,nec intercessit stipulatio qdã dicũt ɔ̃dici possessionẽ ꝑ cõdictionẽ tritici.tanq̃ ꝑdoni.ar.ff.de triti.l.ij.vl' ꝑ ɔ̃dictionẽ furtiuũ,In exemplũ Coloni,q ex postfacto alienũ detinet,aut ɔ̃dictiõe ex lege.l.si coloni.de agr.ꝛ cẽsitis.lib.xj.C.cũ vitio.arg.ff.d acqrẽ.rerũ domi.l.põponi⁹.in fin.legis argu.ɔ̃ de acqrẽ.pos.l.clã possidere.in pñci.alij dicũt ꝙ hr̃ ꝑ cõsumpta.ar.ff.de con.emp.l.labeo scribit si bibliothecã,ꝛ.s.de statu.ho.l.arethusa.nisi habeat iustã
a cãm nõ cõsumẽdi q2 est admonit⁹ a dño^a.nã tũc nõ d̃r stare ꝑ eũ.interdũ eñ volẽs ꝛ petẽs facit quasi fidẽ ɔ̃ct⁹,tũc explicasse vr̃,q̃nq; ꝺm naturã conuentionis,tũc secus vt no.ff.d ver.ob.l.in executiõe.§.fi.ꝛ.ff.e.l.q pecuniã.gl.tꝫ ꝙ nõ hꝫ ꝑbabilẽ cãꝫ defendẽti consumere tenet̃,nec põt cõqueri q2 põt soluere illd̃ idꝫ ꝛ erit liberat⁹ nec põt creditor dicere nõ fuit dñs q2 allegare ɔ̃ se nullitatẽ ɔ̃ctus.nec etiã põ exigere dñiũ vbi non dedit dominiũ q2 petit pl⁹ re:qd̃ esse nõ põt.s.eo.l.rogasti.§.pe. ¶Querit̃ an desiderat̃ ɔ̃sumptio an actio oriatur ex ɔ̃ctu an ex ɔ̃sumptiõe q2 ɔ̃sumptio hr̃ pro dñij trãslatiõe vt.ff.e.l.si filius.ꝛ.l.non oĩs.§.fi.sꝫ renascitur obligatio ergo ꝛc.vt.inst.de obligatio.§.sequẽs.ꝛ hec vera q2 ista obligatio sumit originẽ a ꝑma cõuẽtiõe cooperãte ɔ̃sumptiõe vt.ff.de fideiussor.l.si qs ꝑ eo.§.si nũmos.ꝛ facit qd̃ no.C.de rerũ permut.l.ex placito. ¶Sed quo tpe orit̃ actio:ego dico tpe cõsumptiõis.arg.in.l.fi.cõi.predi.ꝛ de iure codi.l.quidã referũt.vñ ante non currit prescriptio creditori:q2 ante nõ hꝫ ius fundatũ ad agendũ vt hac.l.cũ si.ꝛ adde qd̃ no.ff.e.l.pe.§.fi.Sed qs debet ꝑbare an ille qui dicit nõ cõsumptũ ꝛ tuet̃ se ex negatiua an actor q dicit cõsumptũ,ꝛ tenet̃ se ex affirmatiua ꝛ videt̃ ꝙ affirmãs vt.ff.de ꝑba.l.ij.eɔ̃ ꝙ negãs vt.ff.de verbo.obli.l.hoc iure.ꝛ.ff.e.l.pen.§.fi.ꝛ.l.nõ oĩs.§.ꝛ cum pecunia.Sol.interdũ affirmatiua facit ꝑ actore negatiua ꝑ reo:ꝛ tũc aut negat̃ ɔ̃ctus a principio et actor dꝫ ꝑbare.Aut nõ negatur principiũ:sed negat̃ obligatio de ꝑsenti:ꝛ tũc negãs ꝑbet:idẽ si negatur dominiũ.nã aut negatur presens,aut preteritũ.primo casu ꝑbat actor:in secũdo ꝑbat re⁹ vt.C.de ꝑba.l.siue possidetis.lꝫ sit gl.ɔ̃ in.l.certũ.§.si qs,absente.ff.de cõfes.sꝫ illud pt esse q2 cõfessio est indiuidua.si sit vna oratio tm̃.ꝛ cõfiteor te habuisse dñiũ vel te fuisse dñm olim tm̃.nõ nũc,vt no.C.de excep.l.si qdẽ.ꝛ.ff.e.l.quidaꝫ estimauerũt.ar.ɔ̃ ex̃ de trãsac.C.Preterea nisi dicas ꝙ ibi nõ fuit vna oratio,sꝫ sint due ꝺm quosdã alij nõ distinguũt si sit vna oratio sꝫ sit vnũ fctũ vel duo.facit.ff.depõ.l.publia.in fi.interdũ eɔ̃ negatiua facit ꝑ actore ꝛ affirmatiua ꝑ reo:ꝛ tũc aut ẽ ɔ̃ditio negatiua ꝛ actoꝝ ꝑbare vt.l.hoc iure.q2 fũdat originẽ sue petitiõis.ar.C.d edẽ.l.fi.ĩ fi.aut nõ ẽ oratio negatiua ĩcerte ɔ̃ditiõis sꝫ negatiua solutiõis.ꝛ tũc aut quo ad agẽtẽ hꝫ ꝑambulã obligationẽ ꝛ ꝑsumit̃ ꝑ agẽte vt.ff.de ꝑba.l.quinquaginta.aut nõ hꝫ ꝑambulã obligationẽ ꝛ tũc agẽs dꝫ ꝑbare vt no.In.ex̃ de accusa.c.sup his.ꝛ ibi ꝑ Hosti.ꝛ ꝑ Cy.in.l.ij.C.de iure emphy.Sꝫ pone dicit statutũ ꝙ quicũq; nõ denũtiauerit iniuriã puniatur in.x.accuso titiũ ꝙ nõ denuntiauit ꝑbo iniuriã,sicut debeo:sꝫ nõ ꝑbo negatiuã,an vinco.ꝛ d̃t ꝙ sic q2 fiscus agere vr̃.nã ego nomine fisci ago ꝛ fiscus est creditor vñ hꝫ intentionẽ fundatã.Si vero dicit statutũ ꝙ q̃cũq;

a ¶Admonitus a dño.no.hic frã.are.qd̃ protesta.facta alicui ne cõsumat rẽ vel conuertat in vsus suos quia res tribuit instam cãm retinendi rem in primo statu ꝛ non cõsumẽdi pecuniã q̃o dici ipe opareť forte ista ꝑtestatio ꝙ consumẽs cẽt in mala fide allegat̃ l.fundũ.et qd̃ ibi no.C.d rei vẽ.dicit ipe ꝑsumi quãdam alienationẽ.d qua ꝑ bart.in l.nõ solum.§.fi.ff.de no.op.nun.

non soluerit collectã non andiaẛ.ꝛ tu agis contra me:vel cau-
sas me criminaliter,ꝛ ego tibi oppono,ꝙ ñ soluisti:ego debeo
pbare negatiuã,qꝛ quãtũ ad me non hꝫ aliquã pcedentẽ obli
gationẽ ſm bar.in.l.hoc iure.ff.de v.ob.interdũ allegaẛ nega
tina ꝯ factũ ppriũ p modũ erroris ꝛ tũc allegãs dꝫ probare
vt.C.de reb.credi.l.fi.ꝛ.C.de erro.aduo.l.ij.ꝛ ꝙ ibi no.ꝛ facit ꝙ
no.C.de non nume.pe.l.ij.cum simi.ꝛ facit ad predicta.ff.de re
mili.l.iij.§.si ad diẽ.ꝛ.l.q cõmeat⁹.Interdũ allegaẛ negatiua
patrimonij.ꝛ dic vt.ff.e.l.fi.ꝛ.ſ.q satisda.cog.l.si vero.§.j.ꝛ ibi
not. Adde ꝙ negatiua simplex ex qua nihil resultat qꝛ est pci
se nihil potest probari.ꝛ facit quod no.ff.tit.j. l.nã ꝛ postea.in
prin.qꝛ quod non est non potest sciri.vt no.de acqui.pos.l.lo-
cus.secus si aliquid resultat puta delictũ,vel obligatio.¶ Ex
lec.anti.¶ In gl.sed tunc,sic pꝑter,ibi, amissa . non tenetur
nec ob.C.e.incendium.qꝛ hic fingiẛ amisisse facto creditoris
ibi per causam.Item ibi,deficit res ꝛ non causa,hic res ꝛ cau
sa obligandi secundum Jac.But.vel hic gen⁹ est in obliga-
tione respectu speciei:vel ibi genus est in obligatione simpli-
citer ſm eundẽ.d.Ja.loquẽdo hic ante cõsumptionẽ hꝫ.Ray.
de for.ibi.l.iuris.imo vr̃ ꝙ agatur cõditione ex.l.si coloni. de
agrico.ꝛ cen.lib.xj.C.Sol.nõ est verũ qꝛ ibi possessio peruenit
cũ vitio,hic non,ſm Ray.¶ In fi,glo.ibi,vt hoc subijcit.Ex
hoc no.ꝙ.l.iuris.hꝫ locum qñ per aliquem stat iniuste.secus si
iuste,ꝛ adde qđ no.ff.de ver.obli.in executione.in fi.

Si seruus cõmunis.

Ex cõtractu serui cõis q̃ritur actio
p parte cuilibet dñoꝝ ꝛ in pecunia repetenda ab vno dñoꝝ
nõ repetiẛ pars in quolibet nũmo,sꝫ amodo petitõis diuidẽ
dẽ.h.d.Et est rõ qꝛ illud est fiendũ,qđ vtriqꝫ parti cõmodi⁹ ẽ
vt.ff.de sol.l.cũ stich⁹.No.ꝙ hic est dicere quinqꝫ ꝛ quinqꝫ fa-
ciũt decẽ,ꝛ refert aut est numer⁹ aggregat⁹ ꝛ diuisus ꝛ faciũt
decẽ aut est numer⁹ disgregat⁹ ꝛ diuisus,ꝛ nõ faciunt decẽ vt
no.ff.de sol.l.cuꝫ stichus ꝛ.ſ.de iurisdi.om.iudi.l.si idẽ cũ eo-
dẽ.ꝛ hoc fuit cõsultũ ꝙ si statutũ dt ꝙ bãniti a cẽtũ libris su-
pra possint impune offendi:ꝛ quidã hꝫ diuersa bãna:vnum in
quinquaginta:aliud in sexaginta ꝙ non põt impune offendi
qꝛ quinquaginta ꝛ sexaginta non faciunt cẽtum decẽ sꝫ faciũt
ppriũ numerũ,ad quẽ solũ terminaẛ ꝙ no.Ex lec.anti.¶ Nõ
ꝯhiẛ mutuũ nec obligatio de mutuo,nisi quaten⁹ agẽs facit
rẽ accipiẽtis.h.d.ibi nã ꝛ si cões . ¶ No.in isto v̈si.ꝙ si vn⁹ de
societate mutuat pecuniã cõem,nõ p̃t repetere nisi partẽ suã,
nisi pecunia esset ꝯsumpta.ar.pñ.l.ꝛ p tãto expedit ꝙ socij in-
uicẽ se cõstituãt pcuratores qꝛ tũc ptim agerẽt,nomine pprio
ptim pcuratorio,vt.ſ.fami.er.plane.vel hic nõ erãt socij p cõ
cõuentionẽ,sꝫ re ipsa al'r nomine societatis quilibet posset in-
solidum experiri.vt no.Cy.C.eo.cum te sꝫ pro prima opi. fa-
cit in.c.si socius.ꝛ.ff.ad le.fal.l.in lege fal.hoc esse ser.

a ¶ Per fictionẽ.Adde Oldra.Bart.soci.in rub.ff.so.ma. ꝛ ꝙ ibi dixi in apostil.

Si filius.

Ista lex hꝫ quatuor rñsa.in pmo dicit si filius pecuniã sibi mutuatã
soluit de peculio ꝛ si nũmi extãt pr̃ vendicat,in scđo
dt ꝙ si sunt ꝯsumpti cessat cõditio ꝛ recõciliaẛ solatio.In ter
tio rñso rñdet tacite obiectiõi:nã vr̃ ꝙ ꝯsumptio iducat ꝯdi-
ctionẽ ꝛ nõ perimat vt.ſ.l.pxi.sꝫ rñdeẛ ꝙ idẽ opaẛ ꝯsumptio
qđ dñiũ:ꝛ iõ ibi dñio trãslato a pncipio nasciẛ obligatio ꝛ ei-
dẽ expostfacto recõciliaẛ obligatiõe p ꝯsumptionẽ,ꝛ ita loqẛ
lex ꝯria sꝫ vbi dñiũ ab initio trãslatũ parit liberationẽ ibidẽ
ex postfacto ꝯsũptio liberationẽ parit,vt h.Quarto dt ꝙ iste
casus mutui ẽ d illis casib⁹ vbi trãslato dñio cessat ꝯditio nec
daẛ repetitio ẽt p̃textu ignorãtie iuris.h.d.No.ꝙ pr̃i vẽdicã-
ti nulla exceptio obstat.No.qđ ꝯsumptio solutionẽ ꝯualidat.
No.paria eẽ dñium trãslatũ a principio ꝛ cõsumptionẽ esse se
cutã.Nota.solutionem indebiti ope macedoniani non repeti.
¶ Ex lec.ant.¶ Cõsumptio recõciliat numerationẽ,put fit;
ꝛ iõ si fiet ad liberandũ parit obligationẽ ꝛ nõ liberationẽ. h.
d.dt ẽt ista lex ꝙ qñ ꝯpetit exceptio odiosa,solutũ p̃t vendica
ri,ñ trãslato dñio,sec⁹ eo trãslato,vl' secuta ꝯsumptiõe qꝛ tũc
nõ poterit cõdici regula.ergo.l.q ex.de ꝯdi.inde.hꝫ locũ in iu
dicio psonali,nõ in reali,qđ est no.¶ Op.ꝯtra primũ.ff.de con
di.indeb.l.q exceptiõe.ꝛ hac.l.§.fi.Sol.ibi loquiẛ qñ fuit solu
tũ cũ trãslatiõe dominij. hic,qñ sine dominij translatione qđ
est no.dignũ:dominiũ ergo,priuilegio potẽtius est vt.ff.de pri
uile.credito.l.vẽtri.§.fi.ꝛ.§.in bonis.ꝛ.ff.de pec.l.ex facto.ꝛ.ff.
de in rẽ verso.l.qdã.ꝛ de publi.l.exceptiõe . ¶ Opp.cõtra se-
cũdũ vr̃ ꝙ ꝯsumptio patri nõ noceat vt.ff.ad mace.l.sed si pa-
ter.§.si ab alio.in fine.vbi dicit ꝙ in omnez euentũ pater repe
tit.Solutio.ibi pr̃ veniebat noĩe suo hic noĩe filij:truffa est.qꝛ
ista lex fundat se sup cõsumptiõe nõ sup noĩs diuersitate. Se
cũda sol.est ꝙ hic pecunia erat ꝯsumpta bõa fide ibi male:ad
hoc facit.ſ.e.l.rogasti.§.fi.ista est diuinatio. Tertia solutio est
ꝙ ibi fuit solutũ noĩe patris,hic noĩe filij,certe vt hic,ꝛ ibi sim
pliciter loquiẛ nec obstat rõ istius legis in vim noĩs inserti sꝫ
in vi cõsumptiõis:quid dicem⁹ dico ꝙ hic soluit filius de pe-
culio.in ꝯrio aũt soluit de re non peculiari vnde emanauit so
lutio.vel sol.qꝛ ibi dñium erat q̃sitũ patri,vt.ff.de acq.he.l.pla
cet.nec erat in administratione iuris,vel facti apud filiũ,sꝫ pe
culiũ est in administratiõe saltẽ facti. sic ꝛ alias sit dñia qn ex
facti administratione aliqd opereẛ alias acquiraẛ.vt.ff.de pe
cu.leg.l.cũ dñs seruũ.§.aliud.¶ Opp.si soluit de peculio:er-
go trãstulit dñium:vt.ff.e.l.§.fi.So.ibi soluit de peculio qđ e-
rat in pprietate filij,qꝛ erat castrẽse, vel quasi, hic de eo, qđ e-
rat in pprietate pr̃is.nisi sint talia in qb⁹ hñs vsumfructũ di
caẛ hr̃e proprietatẽ vt.l.j.ꝛ.ij.de vsufr.ea.re.q̃ vsu.cõsu.ꝛ.C.de
sec.nup.l.hac edictali.§.mobiliũ.¶ Op.ad fi.l.de.l.fi.ad ma-
ce.Sol.ibi in errore facti hic in errore,vel ignorãtia iuris.de-
inde ꝯclude sic:aut filius accepit mutuũ in cãm licitã:ꝛ cessat
petitio.vt.C.ad mace.l.fi.in fi.aut fuit mutuũ irrationabile ꝯ
ꝯ senatusꝯ,ꝛ tũc,aut soluit de peculio castrẽsi,vel ꝛ si qdẽ er-
rore facti repetit:puta qꝛ credebat patrẽ ratificasse cũ non ra
tificasset vt.ff.ad mace.l.fi.Si aũt per errorẽ iuris:vt qꝛ puta
bat se effectualiter teneri nõ repetit vt hic in fi. rõ differentie
est qꝛ errãs in iure est in lata culpa.ꝛ tractat de lucro captan-
do ꝛ ille q mutuauit ꝯ legẽ est in lata culpa ꝛ tractat de dãno
vitãdo,Itẽ est reus ergo est potior,sꝫ errãs in facto errore to
lerabili nõ est ĩ lata culpa,vñ lata culpa mutuãtis p̃põderat
ꝛ eũ pstringit restõne,aut fili⁹ soluit de peculio pfectitio,vel
aduẽtitio.ꝛ tũc,aut pecunia extat, ꝛ pr̃ vendicat vt hic dicit.
aut nõ extat ꝛ est ꝯsumpta mala fide.ꝛ idẽ.ſ.e.l.rogasti.§.pe,
qꝛ mala fides nihil põt recõciliare,vel fauere.aut bona fide ꝛ
tũc aut fili⁹ sciẽter vel p errorẽ iuris,ꝛ non põt ꝯdici, si filius
soluit noĩe sue obl'onis vt hic:si noĩe patris cõpetit repetitio
patri.ar.ff.de fideiuss.l.q ꝯ senatus.qꝛ pater ipso iure nõ tene-
batur:sed si pr̃ decedit ꝛ fili⁹ ei sit heres nõ põt fili⁹ venire ꝯ fa
ctũ suũ vt.ff.de ꝯdi.inde.l.si nõ sortẽ.§.si fili⁹.ꝛ ar.ff.de pig.act,
l.rem alienã. Si autẽ fuisset error facti haberet locũ conditio
etiã facta cõsumptione.ar.C.de rei vẽ.l.certũ.ꝛ.ff.de ꝯdi.ex le-
ge.l.male fidei.qꝛ cõsumptio nõ ipedit beneficiũ erroris vt.ff.
de ꝯdi.inde.l.ꝙ indebitũ ꝛ.l.si nõ sortẽ,§.libertus.Si autẽ fi-
lius soluit de pr̃no nõ peculiari ĩdistincte pater repetit. vt in
§.si ab alio.¶ Quero q̃ pportio sit ista,seu q̃ cõparatio inter
dñium translatũ ꝛ ꝯsumptionẽ secutã,rñdeo sicut se hꝫ domi
nij trãslatio ad ꝯfirmandũ ꝯctũ de dñio nõ trãslato. sic se ad
illud hꝫ cõsumptio.Itẽ sicut se hꝫ dñij translatio ad cõfirmã
dũ distractũ sic ad idẽ se hꝫ consumptio ꝛ succedit loco dñij ꝛ
ideo idẽ qđ veritas operaẛ ꝛ ad illũ effectũ qꝛ ad id adaptãda
est fictio ꝛ tẽdit ad illũ finẽ ad quẽ adaptaẛ veritas vt hic ptꝫ
ſm Jac.bu.ꝛ facit.ff.ti.j.l.sꝫ ꝛ possessori.§.itẽ si iurauero.et ad
hoc alle.ꝛ no.de isto modo argumẽtandi a pportionalib⁹ quo
multũ vtebaẛ Jac.bu.in disputatione.ꝛ no.similꝫ.ff.de ꝯdi.in
debiti sufficit.ꝛ facit ar.ad forẽses q recipiunẛ ĩ ciues origina
rios.qꝛ hoc est per fictionẽ[a].pura enĩ ciuilitas p̃t iduci p veri-
tatẽ,sꝫ originaria nõ vt.l.assumpto.ff.ad muni.pr̃is ergo erũt
p oĩa iste ciuilitates.ꝛ facit.ff.ad leg.falci.l.lex falcidia . Si tñ
aliud statutũ loqreẛ discretiue ꝛ in puilegio d ciue originario
dicũt qdã ꝙ nõ intelligiẛ de ficto,sꝫ de naturali ciue.ar.in.l.fi.
C.de his q veni.eta.impe.sed ꝛ ibi ab hoĩe pfertur hic a lege.
Sed q̃ est ratio ꝙ in macedoniano oriẛ ciuilis obligatio , cũ
resistat:rñdeo qꝛ non obuiat a principio obligationis cũ ꝯct⁹
sit alias simpl'r permissus de iuregentium:sꝫ obuiat exceptio
ne si opp.exceptio,semper põt allegari:ꝛ iõ põt poni post sen
tentiam vt.ff.ad mace.l.tam ꝛ fi.ꝛ dic vt ibi.ꝛ est ar.ꝙ si ciuib⁹
est aliquid in beneficiũ indultũ,etiã post sñiam possit re⁹ alle
gare ciuilitatem.item est arg.ꝙ vi pacis ꝛ concordie possit al
legari post sententiam. ¶ Ex lectu.anti.

☞ Mutuum fictum reputatur mutuum naturale.

Singularia.

Ficta numeratio in mu
tuo tñ operaẛ,q̃tũ natu
ra,siue loquamur de numeratiõe ficta interueniẽ-
te noua,siue eadẽ psona.h.d.Ad euidẽtiã hui⁹ le-
gis pmitte ꝙ mutuũ ꝯhiẛ dupliciter.Uno mõ ex reali tradi-
tiõe vt.ſ.e.l.ij.§.itẽ mutuũ alio mõ ex cã trãslatiõis.vt hic in
v̈si.cũ ex cã.ꝛ.C.e.si ex pcio.ſm guli.ꝛ vtroqꝫ mõ dicẛ mutuũ
naturale,tñ pr̃io mõ dr naturale vere:scđo mõ dr naturale fi-
cte.Scđo pmittatis ad euidẽtiã ꝙ hec lex cõtinuaẛ ad pceden-
tia hoc mõ dictũ est supra ꝙ in mutuo regriẛ vera traditio a
mutuãte ĩ accipiẽtẽ cũ trãslatiõe dñij ꝛ ita est regula ĩ mutuo
naturali.mõ hic ponit ab ista regula duas exceptiões.pr̃ia in
ver.nã si tibi.scđa in v̈si.vt cũ ex cã.ꝛ iste ver⁹ intellect⁹ huius
legis.vt ptꝫ ĩ gl.specialia in fi.ſm Old.ꝛ alios.Itẽ pmittatis
ad euidẽtiã ꝙ quidã dicũt hec specialia pcedere in mutuo pe
cunie numerate.A ij dicunt in oĩ re mutuabili.ꝛ hoc tꝫ Gul.
sed sicut diuersificaẛ factũ sic põt esse vera opi.pr̃a vl' scđa.vt
in gl.que incipit breui manu.Ibi singularia.id ẽ spãlia,siue ꝯ
regulam gñalem.¶ Nota duos casus vbi cõtrahiẛ mutuum
sine translatione dñij a mutuãte in accipientem prim⁹ casus

est quando

est qñ debitor mutuat mãdato creditoris vbi ꝯcurrit duplex
fictio,vna inter debitorē ⁊ creditorē, q̄ vr̄ debitū numerasse
creditori,vñ ab eo liberat̄ ipso iure. Alia inter mutuãtē ⁊ acci
pientē,q̄ fingit̄ numerasse eo qd̄ fecit ꝑ aliū numerari. ⁊ sunt
iste fictiões relatiue q̄ vna refert̄ ad aliã.scd̄s casus est vbi re
vera nõ interuenit aliqua trãslatio dñij sed retẽtio: vt cum di
uersa cã cõuertit̄ in cãm mutui,vbi similiter sunt due fictiões
prima q̄ fingit̄ solutum creditori ex cã veteri,scd̄a q̄ illud vr̄
mutuatū debitori ⁊ vna istarū fictionū est accessoria ⁊ ꝯsecuti
ua alterius ⁊ iõ cõcurrũt,sed due fictiones pariter ꝑncipales
in eodẽ actu nõ ꝯcurrunt,vt.l.ij.C.de dot.ꝓmiss. No.hic ꝙ vn⁹
actus qñq̄ ꝯtinet plures actus.sic.j.de acq.he.illud.⁊.j.ð sol.
in numerationibus.§.fi.⁊.j.de do.inter vi.⁊ vxo.in.l.iij.§.scien
dū.ibi,nã celeritate. ¶ Ista lex reputat̄ difficilis ꝑꝑ itricatio-
nem glossarū ⁊ ꝑꝑ naturã sue materie,⁊ h̄z tres lec. ẜm vnã le
cturã est gñalis quo ad ꝯctus spãles,quo ad pecuniã ⁊ sic ver
bum pecunie accipit̄ stricte ⁊ v̄bū,credite,large,⁊ deseruit pri
me parti rubrice illi.s.de rebus creditis.sed ẜm aliã,est spãlis
in ꝯctu mutui ⁊ est spãlitas fauore huius ꝯctus ⁊ hmõi spãli-
tas in alijs ꝯctibus nõ h̄z locū,⁊ v̄bū pecunie accipit̄ large ꝑ
qualibet re mutuabili:vt.s.e.l.ij.§.itẽ mutuū.tertia lect.est,ꝙ
ista lex ponat duo spãlia in mutuo ꝯ regulã ⁊ naturaʒ mutui
naturalis,vt ꝯbat̄ obligatio re lʒ mutuãs ꝑ se non tradat nec
dñium trãsferat sʒ ꝑ aliū tradẽtẽ ⁊ suum dãtẽ puta ꝑ suū debi
torem vt in ꝑmo exẽplo. Itẽ vr̄ ꝙ in casu ꝯbat̄ ẽt si nihil dat̄
vel tradit̄ nec a se nec ab alio: sʒ alia cã puta mãdati ⁊ in cãm
mutui ꝯuertitur:q̄ tũc interuenit interpretatiua traditio ꝑꝑ
fingendã vnã traditionẽ necesse est fingere duas.h.d. ¶ Not.
ẜm ꝑmã lec.qd̄ in quolibet ꝯctu ille q ꝑ aliū numerat ꝑ se nu-
merare vr̄. ¶ Scd̄o no.ꝙ i quolibet ꝯctu pecunia põt deuol-
ui de vno cõtractu in aliū. ¶ No.tertio ꝙ in numeratione pe
cunie pñt ꝯcurrere plures fictiões ⁊ plures improprietates.
¶ Op. ꝙ ista oppositio est de rebus ⁊ vr̄ ꝙ in ꝑmo exemplo
istius legis nõ fit spãle in pecunia numerata.imo idẽ fit i qua
libet re ẽt in specie qd̄ q ꝑ aliū tradit vr̄ tradere ꝑ seipsum,vt i
regula iuris,q ꝑ aliū facit. Sol. ꝯcedo ꝙ q ꝑ aliū facit ipse fa-
cere vr̄.s.mediate:⁊ tanq̄ cã remota:sʒ i pecunia vr̄ facere im-
mediate ⁊ tanq̄ cã ꝑxima, q̄ vr̄ ꝑmo numerata sibi statim ꝑ
eū numerata alij,occultat̄ eñi vnus act⁹ ꝑꝑ velocitatem:vt.j.
de dona.inter vir.⁊ vxo.l.iij.§.si stichū.⁊.j. de iur.do.l.lʒ.§.q̄-
ties. Op.⁊ vr̄ ꝙ idẽ fit in specie ꝙ in quãtitate vna manu da-
ta alia manu reddita videat̄ vt.j.de iur.do.l. i spõsalibus.§.j.
nec vʒ si dicas ibi in eadẽ ꝑsona hic i diuersis,tū q̄ iste tex.nõ
facit viʒ in pluralitate ꝑsonaꝝ,imo exequat vnū ⁊ plures,tuʒ
q̄ saltẽ istū l ꝯriū erit ꝯ secūdã partẽ istius lr̄e. Sol.ibi loquit̄
qñ retinẽs rẽ cã habebat ⁊ eã tradere poterat tũc i illo instanti
tꝑis ⁊ loci hic si ibi nõ habebat:sʒ dñij solutiõi tñ destinaue-
rat,ar.s.e.l.certi ꝯdictio.§.fi.⁊ de rei vẽ.l.ei⁹ rei.⁊ est rõ q̄ pe-
cunia habili⁹,facili⁹,⁊ aptius cadit in actibus hominū,quaʒ
aliqua alia res,⁊ oĩa pecunia numerant̄, vt.j. de fideiuss.l.si ita
fideiussorẽ accepero.⁊ ꝓdest hoc scire:q̄ si fund⁹ debit⁹ a ma-
rito cõstituat̄ ei ꝓ dote,⁊ fingat̄ hincinde traditio,fund⁹ erit
dotalis. Et soluto mr̄imonio reuertet̄ iure dñij ad vxorẽ,sed
si traditio nõ fingat̄,vt fundus,remissio.i.liberatio fundi est i
dotẽ nec soluto mr̄imonio cẽt i dñio vxoris nec venit fruct⁹,
vt.d.l.si spõsus.⁊ facit.j.de fur.l.falsus.§.pe.⁊.j.de cõdi.fur.l.
parui. Sʒ quare fingit̄ traditio ⁊ retraditio:rñ.q̄ possessor nõ
posset sibi mutare cãm dñij: nã titul⁹ supueniẽs a nõ dño, nõ
causat dño titulū,nec affert dñiū nouū,nisi fingat̄ ab illo rece
dere ⁊ de nouo supuenire,vt.j.de acq.pos.l.iij.§.ex plurimis.
In oĩbus ergo q̄ dñij trãslationẽ desiderãt iste fictiones neces
sarie sunt.nec ob.j.de sol.l.q sic:q̄ hic ẜm naturaʒ negocij,ibi
ꝯ naturã negocij vt.j.e.l.si tibi.vel hic, fictio q̄ ꝯsistit in auto-
ritate legis,ibi hoĩs factū. ¶ Opo.tertio sine vlla possessione
ciuili vel naturali transit breui manu dñium sed traditio fin-
gitur circa dñium ⁊ possessioneʒ istud nõ vr̄,q̄ in acqrẽda vel
retinenda possessione ꝑ seipsa lex nõ fingit, vt.j. de ac.pos.l.j.
§ si vir. Rñd.fictū dñium est iuris ⁊ de iure ⁊ iõ nõ desiderat
opẽ facti traditiõis vere,nec adminiculū possessionis. ¶ Op.
qñ cadũt hic due fictiões ꝯ.l.j.C.de do.ꝓmiss.so.aut fictiones
sunt cã actus,⁊ tũc nõ ꝯcurrũt plures fictiones, qñ act⁹ est de
se inualidus,vt in.l.cõtraria.aut actus est cã fictionum, ⁊
tunc põt actus causare plures fictiones,vt hic, q̄ validus est
vel.hic sunt fictiones subalterne seu subordinate, vt in.§. sti-
chū.ibi essent coequeue. vñ ibi fictio vna nõ causat alterã, hic
sic:q̄ sunt fictiones successiue. ¶ Opp.si ista lex est gñalis in
omni ꝯctu,ergo sicut omnis ꝯctus põt cõuerti in mutuū:sic ⁊
mutuū in oẽm cõtractū,vt in mãdatū,sʒ hoc est falsum: ar.j.
mã.l.si vero nõ remunerãdi.§.si post.non eñi posset conuersio
fieri ex mutuo in ꝯctu mãdati q̄ ex postfacto mandatū nõ cõ
trahitur vt ibi patet: sed mutuum põt contrahi ex postfacto
vt hic,⁊ iõ ista prima lex est ꝙ ista lex sit gñalis in omni ꝯctu

non est lectura cõueniẽs veritati. ¶ Venio ad secũdã lecturã
⁊ no.ex scd̄a lectura de qua in principio feci mẽtionẽ ex ea, ꝙ
lʒ datio fundet̄ in ꝑsona adhibita vt det: tñ effectus datiõis
trãsfertur in eū q dari iubet.dicet aliquis ille proprie dat qui
mãdat,vt.l.pater.de ma.vind.ergo nõ est necessaria fictio hu
ius legis. Rñ. qñ iubens est dñs tunc proprie ipse dat: nam
ipse immediata cã est dominij trãsferẽdi vt ibi,sed vbi domi-
niū nõ residet penes se,sʒ penes eū q exequit̄ mãdatū,tunc ꝓ-
prie dat q mãdat,q̄ iste act⁹ ꝓprie nõ cadit i eo,cū nõ sit dñs,
vt.l.traditio.de acq.re.do.qñq̄ eñi mãdatū est collatū sup iu
re trãsferẽdo ⁊ tũc procedũt ꝓdicta,vt.j.de dona.l.hoc iure.§.
si quis dederit.⁊.j.eo.ti.l.eius q in ꝓuinciã.§.quas vero.qñq̄
super simplici ⁊ mero facto,et tũc aut eque cadere potest tale
pactum per naturã ipsius facti in vtroq̄. ⁊ tũc mãdãs videt̄
interpretatiue facere,aut nõ,vt q̄ nõ põt fieri corpore alieno,
vt adulteriū,⁊ tũc nõ vr̄ fecisse mãdans, sed punitur tanq̄ in
stigator ⁊ de ꝯsilio prauo: vt not.j.de vi,⁊ vi ar.l.j.§.deiecisse.
q̄ adulteriū nõ põt cõmitti nisi cõmittat̄ in se ⁊ in aliū.vñ fa-
cti natura impedit ꝑ aliū explicari:vt.C.de cad. tol.l.vnica.§.
Sin autẽ.⁊ est ratio q̄ hic nõ põt adaptari fictio vbi natura
nõ adaptat̄.ar.s.de adop.l.nã adoptio.qñq̄ aliquid in man-
dante cadit non in mãdatario.⁊ tunc si non est capax manda
tarius facti vʒ.vnde nõ tenet̄ mãdans.aut est capax facti licet
nõ obligationis,⁊ tũc mãdãs in delictis tenet̄,vt no.s.de iu-
ris.om.iu.l.si qs id qd̄.in fi. Not.ẜm hoc vnū actū tenere locū
⁊ vicẽ duoꝝ factoꝝ,non solū in personis diuersoꝝ,sed etiã in
eadẽ ꝑsona.nã celeritate ꝯiungendoꝝ extremoꝝ medium oc
cultat̄ vt.j.de acq.here.l.illud.⁊.j.de dona.inter vi. ⁊ vxo.l.iij.
§.stichū. ¶ Opp.⁊ vr̄ qd̄ nõ sit speciale in mutuo, nã idem vi
deo in ꝯctu dotis q̄ si debitor mulieris dotat:mulier recepis
se ⁊ ipsa se dotasse videtur per seipsam immediate.⁊ ille alius
mediate.vt,j.de iure do.l.licet.§.quoties.idẽ in ꝯctu donatio
nis si lex ei non obuiet vt.d.§.stichū. Sol.ibi res erat ꝑsens,
hic nõ,⁊ ideo est hic spãle. ¶ Op.⁊ vr̄ ꝙ nedū in obligatione
sed ẽt in liberatione exigat̄ qd̄ res sit in ꝯspectu al̄s sit in pñ-
ti.et qd̄ ipsa res dimittat̄ seu relaxet̄ qd̄ hr̄ ꝑ traditione vt.j.
de sol.pecuniã. Sol.ibi loquit̄ quo ad naturalẽ ⁊ verã solutio
nem hic quo ad ciuilem ⁊ fictam numerationẽ. nam effectus
cū titulo qui habetur a possessore ⁊ cū traditione verbali, ha-
bet vim possessionis corporalis,q̄ per visum acquiritur. vt.j.
de acqui.pos.l.j.§.si iusserim. ¶ Op.ꝯtra scd̄m exẽplū huius
legis.⁊ vr̄ qd̄ nõ sit spãle in mutuo, sed idẽ fit in alijs contra-
ctibus, ẽt lex qd̄ si mulier ꝯstituit debitori maritoq̄ suo i do-
te rẽ debitã,puta fundū ⁊ res erat penes debitorẽ,qd̄ ẜm ordi-
nem iuris ⁊ intellectus vir vr̄ ex primo debito soluere vxori ⁊
vxor illud idem immediate dare in dotẽ.⁊ sic fictio iuris seq-
tur intellectualẽ ordinẽ ⁊ duo facta successiua fingunt̄,vt.j. de
iur.do.l.si spõsalibus.§.j. So.vt dixi supius ibi loquit̄ in ꝑsen
ti q̄ tũc inter manus v̄sabat̄,vñ visus est ꝑ actu corporali. Itẽ
q̄ traditio erat in prõptu facilius fingit̄.ar.s.de rei vẽdi.l.ei⁹
rei. In alijs ergo contractibus lʒ non requirat̄ actus requiri
tur aptitudo ⁊ potẽtia cõcurrens in illo loco ⁊ tꝑe,sed in mu-
tuo sufficit ꝙ res sit penes debitorẽ ⁊ possit solui sine difficul
tate vt hic, esse eñi rẽ paratã solutiõi, nõ est dicere rẽ ꝑparatã
⁊ deputatã,sʒ qd̄ sine difficultate solui possit,saltẽ eñi ipso aĩo
ꝑparat̄ ⁊ sufficit in hoc actus mẽtalis.i.ꝯsensus.vt hic. ¶ Sʒ
op.⁊ vr̄ ꝙ nõ sufficiat cõsensus:vt.j.mand.l.q negocia.vbi dr̄
ꝙ non est mutuum,lʒ debitor per epistolã cõfiteatur se habe-
re cã mutui id qd̄ debet̄ ex cã gestionis. Sol.ibi res non exta-
bat.i.pecunia nõ erat apud confitentẽ.vbi eñi res nõ extat nõ
cadit fictio sup re vt.l.huic scripture.ad.l.Aql. sed vbi perso-
na nõ est non cadit fictio sup ꝑsona. dico ꝙ qñ fictio tẽdit ad
esse vt est fictio postliminij:sed qñ fictio tendit ad nõ esse cadit
fictio sup eo qd̄ quondã fuit ⁊ nũc non est,vt in fictione.l.Cor
nelie,vt.j.de lib.⁊ posth.l.Gallus.§.si eius.alicui eñi rei vel ꝑ-
sone, vel actui inesse dʒ fictio sicut accidens opʒ ꝙ insit alicui
subiecto.⁊.j.e.l.eius qui in ꝓuinciã.§.pe.⁊.l.ij.s. de vsufruct.
In mutuo ergo ad hoc vt fiat cõuersio esse dʒ cõsensus, item
res,vt hic,secus si est cõsensus,non res,vt in ꝯrio, sʒ certe ista
est diuinatio qd̄ ibi reliqua nõ essent apud cõfitentẽ:nam sua
cõfessio ꝓbat ꝯrium:vt.j.e.l.lecta.nã cõfessio probat mutuum
naturalẽ,nisi neget̄ numeratio,vt.j.ð v.ob.l.si ita stipulat⁹.§.
Chrysogonus.ad idẽ facit.j.deposi.l.publia.§.fi.vñ ego aliter
soluo ⁊ dico ꝙ in ista cõuersione de pecunia debita in cãm mu
tui tria exiguntur consensus,rei existẽtia,⁊ facilitas soluendi.
Sed vbi solutio vera h̄z in se difficultatẽ secus vt inter absen
tes in.l.ꝯria.vt.j.de v̄.obb.l.fin.§.si inter eos.⁊ de here.instit.l.
suus quoq̄.lʒ ergo non requiratur verus act⁹, tñ requiritur
aptitudo ⁊ propinqua potẽtia exeūdi in actū ⁊ hoc in re debi
ta sed in re propria mutuantis presertim ab eo possessa licet a
debitore detenta:dic vt.s.e.l.certi condictio.§.fi.⁊ facit qu od
no.Dy.in.c.peccatum.de reg.iur.li.vj. ¶ Nunc descendo ad

a ¶ Est fideiussor. Adde eundem Bal. in l. rece. de consti. pec. in fi. j. col. et qd per Arc. in l. aduocati. C. de aduo. di. iudicum.

tertiã lecturã de qua. s. in principio legis feci tibi mẽtionem. ¶ No. q̃ fictũ mutuũ reputat̃ mutuũ naturale. Itẽ q̃ interpretatiua traditio quo ad dñij trãslationẽ idez operat̃ q̃ v̄a. ¶ O p. et vr̃. q̃ sine stipulatiõe nõ possit fieri ista mutatio siue cõuersio, vt. C. e. l. si ex p̃cio. So. hic res debita erat parata solutioni ibi nõ. ¶ O p. q̃ idẽ si non sit parata. vt. C. e. l. si p̃ mutua. vbi nudo pacto fit cõuersio. So. imo illud pactũ erat vestitum, q: erat appositũ incõtinenti sic. s. e. l. rogasti. in princ. et l. si qs nec causam. ¶ O p. tertio ad idẽ. C. de nõ nu. pec. l. aduersus. Sol. ibi pactũ erat vestitũ lr̃is et solẽni chirographo: et dic sic. cũ querit̃ an vna cã possit cõuerti in causaz mutui: aut loqueris de ciuili mutuo et tũc põt fieri tripliciter. s. p̃ stipulationẽ, vt. C. e. l. si ex p̃cio. p̃ pactũ appositũ: vt. C. e. l. si p̃ mutua. et p̃ solẽnẽ chirographum. vt. C. de nõ nu. pec. l. aduersus. lz in hoc videat̃ cõtradicere lex, si ex p̃cio. sed dic vt ibi no. Aut loqueris de mutuo quasi naturali: et tũc nõ requirit̃ aliud nisi q̃ res sit parata solutioni, vt hic: et bñ dico quasi naturale q: interpretatiue tm̃, ĩproprie, et ficte, nõ vere. ¶ Nũc accedamus ad q̃stiões, et q̃rit̃ p̃mo an sit in alijs reb⁹: dicũt qdã q̃ sunt ista spãlia, primo, q: in pecunia facili⁹ fingit̃ solutio et traditio q̃ in alijs rebus q: natura sui est aptior ad soluẽdũ, vt in duobus exẽplis hui⁹ legis. Sz hoc nõ placet q: idẽ ĩ rebus q̃ cõsistunt in põdere et mẽsura q̃ in rebus q̃ cõsistũt in numero. et dicẽdũ est q: ista tria eandẽ habẽt naturã: vt. s. e. l. ij. §. ij. Scdo q: pecunia facilius cõsumit̃ sola immixtione: vt. j. de sol. l. si alicui. Sed tu dicẽ qd cõsumptio fit tripliciter p̃ desinere extare, p̃ non apparere qd extet, et p̃ immixtionẽ inseparabilẽ, id est, cõfusionẽ sed ista cõfusio bene cadit in rebus q̃ mensura cõtinẽtur. Itẽ in his q̃ põdere: vt. j. de acq. re. do. l. naturalẽ. §. voluntas. ego credo gl. verã q: in pecunia perdit̃ dñium immixtione, ideo reconciliat̃ mutuũ, sed in alijs rebus non p̃dit̃: sed fit cõmutatio vt. d. §. voluntas. vñ hmõi non dr̃ consumptio: vt s. de rei ven. l. Marcellus. §. fi. Tertio est speciale in pecunia: q: magis cõcernit totum patrimonium debitũ quantitate, q̃ debitũ in specie. nã debitũ quãtitatis concernit patrimoniũ totũ obligatione et executione. debitũ speciei obligatione, q: p̃sonalis est non executione: q: non dz fieri nisi in illã speciem, si põt fieri in ipsa: vt. j. ad Treb. l. deducta. §. nũmis. et de leg. ij. l. cum pater. in prin. et j. de pecu. l. edium. idem tñ q̃ in pecunia est in quolibet debito generis, q: certum corpus nõ cõcernit, vt. j. de iudi. l. si fideicõmissum. §. tractatũ. nec est finita obligatio p̃sonalis vt. C. de act. et obli. l. sicut. et l. j. §. si heres. realia iura insunt rebus, vt. s. de neg. gest. l. qui aliena. §. fi. Quarto est speciale q: tutor sua autoritate sola p̃t sibi mutuare pupilli pecuniã et se facere debitorẽ eius q̃ non est in alijs rebus: vt. j. de admi. tu. l. quoties. §. si nõ tm̃. põt ergo se autore accipere mutuã pecuniaz, vt qlibet et in se ex cã mutui trãsferre dñium qd est mirandũ: sed in alijs rebus vel contractibus hoc nõ posset fieri nisi cũ autoritate tutoris, vel curatoris: vt not. C. de cõbẽ. emp. l. cum ipse. secus esset in syndicis ciuitatis: q: vn⁹ alij nõ posset vendere: vt no. in l. j. C. de contra. iudi. vnde idem vr̃ in tutoribus, vt autore pupillo non vendat ipse tutor solus. et facit. C. de sacrosan. ec. aut. quibuscunq; modis. Quinto est spãle in pecunia vt si pupillus est debitor tutoris possit sibi tutor soluere propria autoritate, vt. j. de admi. tut. l. quoties. §. sicut. Sed certe idẽ vr̃ in qualibet re. j. de cõtra. em. l. fistulas. §. fundũ. sed ibi quo ad possessionẽ loquit̃, nõ quo ad dñium. nisi cederet autoritas iudicis. ar. ff. de iure do. l. p̃fectitie. in fi. principij. nõ ergo accipiẽdo sua autoritate facit rẽ suã: sed acquirit possessionẽ: vt in. §. fundus. fallit in pecunia in qua nõ reqrit̃ decretũ: vt no. in l. j. §. fuit q̃sitũ. ad Trebãdẽ forte q̃ in pecunia est in oĩbus rebus q̃ solo cursu tp̃is deteriores efficiuntur penes intrinsecã bonitatẽ, vt in frumẽto: q: nõ est necessariũ decretũ vt. l. lex q̃ tutores. ergo si tutor facit palã et bona fide dñs sua p̃pria autoritate. ar. d. §. sicut. Sexto ẽ spãle vt habẽs partẽ integralẽ, cõdicat partẽ naturalẽ: vt. s. e. l. nã et si fur. §. fi. et hoc idẽ credo in oĩbus rebus in qbus partes recipiũt ĩuicẽ functionẽ. Septimo est speciale in vsuris, vt vsura inserta pecunie debite, nõ petat̃ ex pacto incõtinẽti apposito: sec⁹ ĩ alijs rebus, vt frumẽti: vt. l. oleo. idẽ ergo ĩ pena et sic lex q̃ dr̃ penaz ex nudo pacto nõ deberi: non vr̃ ĩtelligi qñ addit̃ pecunie tm̃, hoc non ẽ vex vt. j. de fer. exp. l. moueor. et l. ea lege. Octauo ẽ spãle in pecunia: vt facilius in ea p̃sumat̃ vsura q̃ in alijs rebus. d. l. oleo. et ar. ex̃ de vsur. c. nauigãti. Nono est spãle ĩ pecunia vt in ea poti⁹ attẽdat̃ vsus, q̃ materia. vñ põt reddi vna pecunia p̃ alia ex quo ĩ vsu hoĩm eqpollẽt: vt dixi. s. e. l. ij. §. j. qd nõ est in alijs reb⁹, vt. l. cũ qd. Decimo est spãle, q: interrogãti in pecunia aurea facta r̃nsio in ea eqpollẽt tz p̃missio facta et stipulatio: vt. j. de ver. obl. l. que extrinsecus. et fingit̃ conformitas, vt ibi no. Undecimo est spãle q: pecunia oĩa mensurat et nõ mẽsurat̃: vt. j. de fideius. l. si ita fideiusso. accepero. et iõ scriptũ est. Pecunie oĩa obediũt. et iterũ dr̃ Aristoteles: nummus est fideiussor^a et iterũ: ita debes diligere nũmũ, vt ei non subijcias intellectũ. Duodecimo est spãle in pecunia, q: lz sit vera in materia et in forma tñ si cõficit̃ ab eo q non hz autoritatẽ p̃ falsa reputat̃, vt. C. de fal. mo. l. ij. qd non ẽ in alijs reb⁹. Decimotertio est spãle, q: ciuitas et q̃libet p̃sona que lesa restitui põt, presumitur ledi in pecunia mutuata, nisi p̃bet̃ cõuersio vt. j. e. l. ciuitas. et no. j. ti. j. l. nã et postea. §. si minor. sec⁹ forte est in alijs rebus, vt in vino, frumẽto et similib⁹ ad vsuz quotidianum necessarijs: q: faciliores sunt hoĩes ad capiẽdũ pecuniaz mutuo, q̃ frumentũ, vel cetera hmõi. et ex facilitate p̃sumit̃ lesio. ar. j. de noua. l. doli mali. ego credo q̃ idẽ sit in qualibet re mutuata. vt. C. si aduer. cred. l. j. et in aut. hoc ius porrectũ. in fi. C. de sacros. ec. et. s. e. l. ciuitas. Decimoquarto est spãle ĩ pecunia q̃ in adiudicationibus subseruit, nã si ĩ iudicio vniuersali res adijcit̃ dz cõdẽnari in pecunia, nõ in aliq̃ fundo, vel alia re propria. vt. C. cõi di. l. iij. et insti. de of. iudi. in fi. Decimoquinto est spãle, q: p̃ciũ in emptiõe, et merces in locatione dz esse ĩ pecunia, nõ in alia re, lz secus in fructibus: vt. j. de p̃scr. v̄. l. naturalis. §. at cũ do. Decimosexto est spãle, q: oĩs cõdẽnatio ad interesse fit in pecunia, nõ in alia re: vt. l. iij. in fi. C. d inu. stip. et. j. de v̄. ob. l. stipulationes nõ diuidunt̃. §. Celsus. Decimoseptimo ẽ spãle, q: cũ nomẽ p̃cij simplr̃ p̃fert̃ sola pecunia numerata dat̃ intelligi et sol⁹ cõtus emptionis. vt. l. vlt. C. de p̃d. curia. li. x. Decimooctauo est spãle ĩ pecunia: q: oĩs pena ei ĩserta reputat̃ vsura maxime in mutuo: vt no. s. e. l. rogasti. §. fi. et vide qd no. j. de cõdi. ob cau. l. ij. Scdo q̃rit̃ an sint aliq̃ spãlia ĩ cõtu mutui respectu alior̃ cõtuũ: r̃ndeo sic. nã qñq; mutuũ cõbitur sine cõsensu: vt. s. e. l. si a furioso. ij. r̃nso fm̃ Jo. q̃ in nullo alio cõtu reperit̃: q: obligationũ substãtia exigit cõsensum. vt. l. ex maleficijs. §. lõge minus. et. C. de dona. l. nec ignorans. sz tu dic qd idẽ in mutuo vt. j. e. l. si ego. et l. si a furioso. et dic vt ibi scdm Accur. Scdo est spãle in cõtu mutui q: in eo tm̃ hz locũ Macedonianũ, nisi esset color q̃situs: vt. j. ad Mace. l. ij. Tertio est spãle: q: in mutuo filiusfamilias minor, non restituit̃, si pr̃ consensit: vt. s. de mino. l. iij. §. sed vtrũ. Quarto est spãle: q: confessio in mutuo si fiat in scriptis dr̃ cõtus lr̃arum, et si fit non spe future numerationis statim obligat cũ effectu alias post biẽnium, vt. C. de nõ nu. pecu. l. aduersus. vt. C. de postu. l. sub specie. non obst. C. e. l. si ex p̃cio. q: ibi non erat scriptura cõfessionis sz p̃missionis. vñ pacto nudo nõ cõtinet chirographũ obligatoriũ, vel veri⁹ in l. si ex p̃cio. confessio erat in l. aduersus. nõ, q: annectebat cãm, nã et cõcurrebat cã ĩ chirographũ. e. ti. l. gñaliter. vl' in l. si ex p̃cio. nõ erat pecunia parata solutioni: sz in l. aduersus. sic ista ẽ vna diuinatio. sec⁹ in alijs cõtib⁹. vt. l. gñaliter. et l. publia. ĩ fi. Quinto ẽ spãle: q: mutuũ cõbit̃ tribus modis re, v̄bis, et lr̃is: vt no. s. e. l. ij. §. fi. sec⁹ in alijs cõtibus, et dic vt ibi. Sexto est spãle: q: si mutuo et statiz stipulor itaq; eodem cõtextu fit nouatio, vt no. s. e. l. certi cõdictio. §. j. quod nõ est in alijs cõtibus, q simul fiunt. vbi eñ fit nouatio fit a posteriori sz insimul ergo nullũ est posteri⁹. ar. C. d test. tu. l. iij. istud p̃batur. j. p̃ socio. l. duo. et de ver. ob. l. si quis cũ aliter. facit qd no. j. rẽ ra. ha. l. si fine. in prin. veritas est q̃ in mutuo non fit nouatio: sed tñ nascitur obligatio re, stipulatione apposita: naz mutuum interdũ est res, interdum est nomen cõtus. Primo cadit in stipulationẽ. vt. j. de noua. l. si ita. §. fi. Sz noĩa aliorũ contractuum sunt noĩa et nõ res, iõ si resultãt plures tituli cõtractuum simul, nõ fit nouatio. et facit. j. de vsu. l. si stichũ. §. verum. Septimo est spãle. q: in mutuo facilius fit cõuersio, vt in l. nostra. cõuersio. i. trãsfusio et deuolutio, vt. j. de secũ. tab. l. eqssimum. §. j. et deuolutio alibi fit sine transfusione, vt. ff. de ne. ge. l. diuortio. Octauo est spãle. C. si aduer. credi. l. j. Nono ẽ spãle in mutuo vt ĩmediate q̃rat̃ actio directa p̃ liberã p̃sonã ĩ mutuo naturali: vt. l. certi cõdictio. §. si nũmos. s. e. et dic vt ibi. Decimo est spãle. ĩ. d. aut. hoc ius porrectũ. nã in mutuo vbi agit̃ de tertia p̃sona obligãda semp̃ p̃sumit̃ cõ feneratorẽ: aliter tñ ĩ ecclesia q̃ in singulari p̃sona, non p̃uilegiata, q: in ecclesia dz p̃bari vtilitas in p̃uata p̃sona sufficit si probatur necessitas et cõmensurata quãtitas et tp̃is et loci cõgruitas: vt. j. de exerci. l. si. s. in eo q non hz directe cõmissionẽ sup mutuo: sed indirecte puta p̃pter necessitatẽ nauis vl' taberne: nã vbi esset expressũ mandatũ non opz p̃bari p̃dicta fm̃ Inn. vt ipse no. ex̃ de fideius. c. qd quibusdã. Undecimo scriptura dicit mutuũ dantes, et nihil inde sperãtes. qd in cõmodato nõ est actũ, forte q: ĩ mutuo est translatum dñium: vnde non distinguit̃ vsus a dñio et pro solo tp̃e iniustum est aliquid solui cũ tp̃s sit cõe, sed in cõmodato secus, fm̃ Egidium in suo libello de regimine principuz. Duodecimo est speciale in mutuo q: publici feneratores non possunt facere testamentũ, nisi p̃stita cautione^b canonica de vsur. c. q̃ q̃. li. vj. sed certe istud est in qualibet vsura ex quocunq; contractu veniente nisi in dote. vt ex̃ de vsur. c. salubriter. ¶ Ex lec. anti. ¶ In gl. j. q̃dam spãlia. ibi, si nummi. licet enim non desinat extare: quia pecunia nõ consumitur vsu, tñ

propter

b ¶ Cautione. Adde Ange. in l. Gallus. §. j. et §. forsitan. de libe. et post. et eundez Bal. in l. falsus. iiij. col. versi. alibi dicitur manifestũ. C. de fur. et plenius in l. fi. i. j. col. ad fi. in vers. secũda conclusio. C. si a non compet. indi. et Paul. de cast. in consil. ccclxxxij. in cip. prefatũ te. qd verũ esset si desijt esse vsurarius, vt per Paul. de cast. in l. prior. §. sz si dominus. s. de eden.

ꝑpter difficilē discretionē est facta ꝯfusio q̄ vim cōsumptiōis
h̄z:secus innuit gl.in rebus q̄ vsu cōsumunt̄ quasi ibi reqrat̄
ꝙ desierit extare, puta ꝙ vinū biberit vel comederit frumētū.
⁊ facit.s.ad.l.Aql.l.si seru⁹ seruū.§.inquit lex.vt.s.d vsufru.
vsumfructū.§.si vinari⁹.⁊.s.de rei ven.l.Pōponius.scribit si
frumētū.in pn.Ibi partē quālibet,respicit obligationē.⁊ exe
cutionē obligatiōis.adde dt Guli.ꝙ est triplex mod⁹ obliga
tionū,quedā est obligatio re,q̄ re ꝯhit,vt in mutuo,⁊ tunc ex
pte creditoris est qd certū ⁊ in specie,qr datio quā facit credi
tor ad speciē ꝓcessit,s3 ex pte debitoris est debitū i gn̄e, vt.l.ij.
in prin.⁊.l.cū qd.s.e.scds modus obligādi est ad rem,puta ad
speciē certā:⁊ de isto loquit̄.s.e.l.qd te. terti⁹ mod⁹ obligandi
est ꝑpter rē.⁊ h̄ ē qd dicim⁹ gen⁹ est in obligatiōe ꝑpter spe
ciē,vt.j.lo.c.l.in naue saupheij.mō in pmo mō obligādi inte
ritus nō liberat debitorē:vt.C.eo.incēdiū.in scdo ⁊ tertio sic:
qr non ita respicit partē quālibet facultatū fm Guli.q̄ verba
no.Ibi.§.tractatū,addō qd no.s.de ind.l.qd legat̄.Ibi ex hac
cā.l.mutui.Ibi:qd nō est.als ergo inter tutorē ⁊ pupillū non
pt iniri ali⁹ ꝯtus,q̄ mutui,ꝓpria.s.authoritate eiusdē tuto
ris.facit.C.d ꝯh.em.cū ipse.⁊ qd no.in.l.j.C.de ꝯcti.indi.Itē
sentit gl.qd idē in distractu s3 lex videt̄ expsse in ꝯtrū.j.d ꝯhē.
em.fistulas.§.fundū.Ibi,p pactū,imo p numeratione:vt dixi
l.§.si nūmos.⁊ facit qd no.j.eo.si pecuniā. Ibi:nā ⁊ si.§.fi.⁊ est
rō.j.de ver.ob.in stipulationib⁹.j.§.operarū. Ibi.l.Quis.hoc
dic vt no.s.e.rogasti.§.si tibi.⁊ ista spālia sunt respectu ꝯctus
mutui ad alios ꝯctus: s3 respectu pecunie numerate ad alias
res mutabiles sunt q̄dā differētie vt not.j.i gl.breui manu.⁊
adde qddam aliud spāle in pecunia numerata,qr l3 possit ser
uādo seruari,tñ pōt a minore alienari sine decreto,vt no.j.ad
Treb.l.j.§.fuit q̄sitū.vbi est glo.no.Ibi,et stricte intelligi.vt
poneret differētiā iter exceptiōes ⁊ regulā.nō iter ꝯctū mutui
⁊ alios ꝯctus ad hoc est verior lectura. ¶In gl.breui manu.
ibi,sic fm Yr.⁊ male. qr in pecunia nō reqrit̄ ꝙ sit in cōspectu
dūmō sit pata solutiōi:s3 in alijs bñ reqreret̄ ꝙ essent i cōspe
ctu.⁊ sic differt pecunia ab alijs mutuabilib⁹ fm Guli. tñ rō
differētie nō pt cōmode assignari.⁊ addō qd no.Dy.in.c.pecca
tū.de reg.iur.li.vj.Ibi,cōsumpta erat.nā mutuū nō ꝯhit cō
nctiōe s3 re.⁊ ideo op3 ꝙ res interueniat vere,vel ficte sed ex q̄
res est cōsumpta nō cadit fictio sup illa: vt.s.ad.l.Aql.huic
scripture ergo nec mutuū, ⁊ intelligo in pecunia ꝙ sit ꝯsum
pta ⁊ si sit inseparabilr ꝯmissa vt no.s.in pma pxi.glo. Ibi si
ex pcio,vbi dr ꝙ pma cā nō pt ꝯuerti i cā mutui pacto,l3 sti
pulatiōe.q.d.si cadit i mutuū naturale,s3 ciuile,h̄ aūt dr ꝙ pa
ctū,qr loquit̄ d naturali mutuo,ergo male. Ibi,destinata,⁊ sic
in h̄ cōcordat in pma rñsione gl.s3 in eo qd sepat ꝯctū sortis ⁊
ꝯctū vsuratū,nō bñ loquit̄ ad.l.illā cu3 re,ibi dicat simulatis
p infecto habitis,q̄ vba respiciūt totū ꝯctū.⁊ iō pcedēs solu
tio ē melior, qr h̄ pecunia pata erat,ibi nō. Ibi nō nisi res sit
in ꝯspectu.vult dicere ista gl. ꝙ in pecunia nō reqrat̄ ꝙ sit in
cōspectu:s3 solū qd sit parata solui ⁊ de facili possit hri, sed in
alijs reb⁹ reqrit̄ ēt ꝙ sint in ꝯspectu:vel dic ꝙ.l.si pecuniā.loq
tur quo ad naturā trāslati dñij,vt.j.de ac.pos.l.j.si iusserim.h̄,
quo ad fictā:nec facit p gl.s.e.certi cōdictio.§.fi. qr ibi posses
sio ciuilis erat penes mutuātē ⁊ iō pmittēdo vti,vr̄ eā p ciuilē
actū tradere acsi pcario ꝯcederet:vt.j.de ac.pos.iterdū.⁊ facit
qd no.s.d pac.ab emptiōe.cōiter doc.tenēt gl.⁊ ita vos tenea
tis.In fi.gl.ibi,qr res erat psens. tu aūt in mutuo qd ꝯhit cā
trāslationis sic distingue. aut pecunia est parata solutiōi ⁊ pt
ꝯuerti i cā mutui,vt hic,aut nō,⁊ tūc, aut iteruenit stipulatio
⁊ idē,vt.l.si ex pcio.aut pactū nudū ⁊ tūc refert, ex interuallo
nō v3 pactū,vt.d.l.si ex pcio.§.fi.⁊.j.mā.q negocia.aut incōti
nēti i ipso pmo ꝯctu ⁊ tūc ē pactū vestitū qd operat̄ idē qd sti
pulatio ⁊ iō fiet ꝯuersio i cā mutui:vt.C.e.si p mutuo.fz bar.
qd no.⁊ addō ad hāc.l.qd no.Cyn.C.de iur.do.cū dotē.⁊.C.vti
pos.l.j.i additiōe q̄ icipit tertio loco.⁊ vid qd no.i.l.fi.C.d vsu.
Ultio i hac gl.not.ꝙ ex pcio cōuētiōis pt itroduci fictio iuris.

Si socius. Unus ex socijs pōt mutuare pe
cuniā ꝓpriā alijs iuitis:pecunia3
vo cōem nō,nisi p parte sua.h.d.No.ꝙ qs pōt vti iu
re suo ēt maiore pte ꝯriāte,sed iure cōitatis,vel collegij nō,qr
si nō residet in vno,s3 in maiori parte.de hoc p Inn.ex de con
sti.c.cū oēs.no.ꝙ soci⁹ oīm bonoꝝ pōt habere in separato pe
a cuniā ꝓpriā,tñ eam tenet̄[a] cōicare hac rōne,si plures sunt fra
tres oīm bonorū socij ⁊ vn⁹ aliqd emit altero ignorāte ⁊ reci
pit chartā p se,tm̄ sit ꝙ emit ipsi⁹ ꝓpriū: s3 iure societatis te
net̄ cōicare: qr ignorātib⁹ frib⁹ ñ potuit distrahere societatē;
sec⁹ si hoc fecisset illis volētib⁹ vl' patiētib⁹.ar.j.p so.l.itaqz.⁊
j,de exer.l.j.§.magistrū.S3 si sunt plures socij ⁊ vn⁹ stipulat̄
recipiēdo p se ⁊ socijs: an q̄rit̄ actio socijs sine cessiōe ⁊ dic ꝙ
nō:vt.j.p socio.l.ea vo.Quid aūt e3 si vn⁹ ꝓmittit noīe suo ⁊
socioꝝ,an socij tenent̄:⁊ dic ꝙ nō,nisi sit eorū ꝓcurator,vel i
stitor:vt.j.d exerci.l.si tñ.⁊ istud vr̄ verū nisi isti socij exerceāt
eūde3 actū ⁊ qlibet isolidū vt plures cāpsores.nā tūc qlibet ēt
isolidū obligat̄.vt no.Cy.C.si cer.pe.l.cū te.in Gallia.fm Ja.
de Are.Pe.Quid aūt si statutū dicat ꝙ q̄rat̄ ei p q̄ qs stipu
lat̄ sine cessiōe.⁊ ego stipulat⁹ sum p me ⁊ socijs ⁊ sum⁹ q̄tuor
socij,an vn⁹ sol⁹ pōt agere isolidū. Rñd.sic,si idiuiduū nego
tiū gerebam⁹,als p pte tm̄.ar.j.ad.l.fal.l. i lege Falcidia hoc
obseruādū.⁊ ar.in.l.ij.C.de ꝯsor.eius.lit.⁊.l.j. de qb.reb.ad eū.
iudi.eat̄.¶Ex lect.ant.¶No.ꝙ l3 aliq sint socij oīm bonorū
tñ vnus pōt aliquid acqrere sibi, tñ tenet̄ cōmunicare ⁊ inte
rim pōt alienare:s3 postea q̄ cōicauit,non h̄3 alienationē nisi
sue partis.⁊ no.hanc si.⁊ adde quod dixi.s.e.l.si a furioso.§.fi.

Cum filius. Filius agit ex mutuo qd i stu
dio ꝯxit ēt pr̄e ignorāte.h.d.
Sed q̄ro dr hic implorari extraordinariū remediu3.
Quero ad qd:respōdeo ꝑpter tria. Primo in psona propter
psonā inhabilē:vt.C.de bo.q̄ libe.l.fi.§.necessitatē.Secūdo.qr
vr̄ experiri sine actione cum actio sit patris, non filij. Tertio
qr non vr̄ ꝙ filius ille potuerit mutuare cū ad aliū vsum pr̄ ei
dedisset.s.p studio nō ad mutuādū.his nō obstātibus succur
ritur filio. qr dū est in studio vr̄ hr̄e quandā administrationē.
⁊ idē dico in monacho misso ad studiū:vt no.s.de iud.l.si lon
gius.§.si.legitimā eū tūc vr̄ habere personā.ar.in.l.j.C.si per
vim vel alio mō.de hoc no.vij.q.vij.cū pastoris.p Archi.⁊ ibi
etiā no. an monachus existēs in studio possit obligare mona
steriū accipiēdo mutuū.⁊ adde qd no.Arch.xvj.q.j.sicut.⁊ an
sufficiat monacho eūti ad studiū licētia epi absqz licētia abba
tis.No.Arch.xij.q.j.nō dicatis.ꝙ monachus exparat̄ filiofa
milias ⁊ seruo no.Inn.ex de priul.c.cū olim.⁊ iō monachus i
factis monasterij dr coniūcta psona sicut filius in factis pr̄is.
vt.C.de pcu.l.exigēdi.⁊ in aut.de sacrosan.epi.§.s3 hoc in pre
senti. ¶Sed q̄ro ꝙ remediū extraordinariu3 est istud rñdeo
officiū iudicis, vel vtilis certi cōdictio, vl' vtraqz via cōpetit,
qr vtraqz extraordinaria est,vel vbi cōpetit officiū iudicis nō
cōpetit actio,vt.l.quintus.§.Pōponius.de an.leg.qd dic vt
no.s.de rei ven.l.j.§.per hāc.Quid aūt si filius vel monachus
contrahit,vbi nō h̄3 actionē nunqd tñ spōte solui pōt p debi
torē:vt liberet̄.⁊ dic ꝙ sic:vt.j.deposi.l.qd seru⁹.⁊ hoc in vera
solutione qr per eu3 patri vel monasterio queritur dñium,se
cus i ficta solutiōe vel liberatiōe ciuili,vt.j.de solu.l.fugitiu⁹.

Si ego. Dissensus in specie ꝯctus,impedit ꝯ
ctum ⁊ translationē dñij , nō tñ ipedit
ius excipiendi,s3 si dat̄ sine aīo repetēdi,repeti nō po
terit, sin min⁹,cōdictiōe repetet̄, ⁊ si sit secuta ꝯsumptio.h.d.
¶Op.⁊ vr̄ ꝙ error ꝯctus nō ipediat dñij trāslationē,vt.j.de
acq.re.do.l.cū in corpus.So.hic errant vterqz,ibi tradēs so
lus ⁊ nō recipiēs: qr recipiebat ex vera cā pcedēte l3 tradēs h̄
nesciret,s3 accipiēs sciebat,⁊ ex ea recipiebat sic,qr ibi traditio
nō est nuda,hic sic qr nō h̄3 cām.facit qd no.j.de vb.ob.l.triti
cum. vel dic ꝙ aut errat̄ in ꝯctu pterito ⁊ tūc trāsfert̄ dñiū qr
est error cause de pterito:vt.j.de con.inde.l.indebiti.§.fin.aut
errat̄ in ꝯctu psenti ⁊ tūc nō transfertur dñiu3 vt hic,rō qr in
pmo casu cōcurrūt in eodē errore animi:hic aūt dissentiētes.
Aut vnus errat.⁊ alius nō errat ⁊ tūc trāsfert̄ dñium:vt.l. cū
in corpus.qd est not. Aut vnus errat ⁊ alter est in dolo,⁊ tunc
aut est dolus in tradēte.dic vt.j.de sol.l.si cū aurū.si recipiētis
nō trāsit dñiū:vt.j.de solu.l.cū qs.§.j.qr in titulo dñij trāsferē
do,nō cōsentiunt, cū vnus cogitet de titulo pro soluto ⁊ alter
non,qr scit non deberi.Est ergo error ꝯctus, vt hic error cāe:
vt.j.de condi.inde.l.dam⁹.error dñij,vt hic,⁊.j.e.l.pe.§. quas
vo.error in substātia psone:vt.j.de fur.l.si qs vxori.§.cum Ti
tio.error i q̄litate psone:vt.j.e.l. cū fund⁹.§.j. ⁊ dic vt ibi.⁊.l.j.
de of.pro.cesa.Qñqz vna psona errat,alia est in dolo.⁊ tūc dic
vt.j.de fur.l.falsus.in pn.j.de sol.l.cū qs.§.j.¶Querit hic gl.
si ille q volebat donare pōt vēdicare pecuniā si extat rñdet gl.
ꝙ non qr pōt accipiēs denuo ꝯsentire ⁊ ratificare donationē.
sic in.l.post rē.§.j.s.de trāsac.Odof.⁊ Ray.ꝯ p hanc lrām nec
eū v3 nouus cōsensus vnius tm̄ in ꝯctib⁹:vt no.j.de act.⁊ ob.
l.consensus:qr debuit esse vno ⁊ eodē contextu vt ibi no. ⁊ vid
qd no.de cōdi.ob cau.l.ij.sed Bart.t3 gl.per.l.si tibi dederim.
j.de dona.sed ibi nō fuit error,qr tradēs ⁊ accipiēs ꝯsenserūt,
sed fuit omissio modi ⁊ forme mandati:qr ꝓcurator nō tradi
dit noīe mandātis:sed nomine proprio, vñ ibi erat obligatio
vtilis inter partes hic nulla , vt ibi quelibet causa erat impe
ditiua repetitionis ⁊ tendebat ad eundē finē, hic nō fm Old.
¶Ex lec.anti. ¶At ꝯhentes nō cōueniunt in specie ꝯctus,
null⁹ ꝯctus init̄ nec trāsit dñium.h.d.In tex.ibi,Nā ⁊ si ego.
phat dissensum i specie ꝯctus ipedire ꝯctū.No.hic tres casus
in pmo cōsumptio ipedit agi.in scdo ⁊ tertio facit agi.⁊ est rō
qr in pmo casu nō erat anim⁹ obligādi ex pte dātis,s3 accipiē
tis.in scdo ⁊ tertio ex pte vtriusqz. Scdo no.ꝙ cōsumptio fa
cit valere donationē ex ꝯsensu solius tradētis, qd est no.idē si
nō est facta cōsumptio:l3 traditio fm gl.p quā Bart.allegat

a ¶Propria3, Adde idem te
nentē.d. Bar.
Soc.in consi.
xcij.inci. circa
prin.versi.ali
quando.⁊.j.in
secūda parte.

quasi tex.ff.de dona.si donaueriz.fm Dd of.Cy.& Ray.dicūt, q gl.dicit ɔ text.hui⁹ legis, qꝛ hic nō cōpetit exceptio nisi qñ bona fide cōsumpsit secūdū eos. nā ex ɔctu inutili re integra nō oriř ius excipiēdi. Item nec pōt ratificari ex postfacto: qꝛ cōsensus ad ɔhendū debēt esse cōiuncti,nō disparati: vt no.ff. de act.& ob,l.cōsensu. ¶ In gl.imo vř.ibi,intelligiř. vtraqꝫ so lu.vř vera,cā prima qō ibi nō soluebař respectu certe cause,sꝫ indefinite.cā scđa qō ibi soluebař p relationē ad causam de p̄terito in quā ambo cōsenserāt,hic per relationē ad cām de futuro in quā dissentiūt:vel ibi vtraqꝫ cā tēdebat ad eundē effectum nō repetendi solutū.hic aūt ad diuersum effectū cum ex vna causa possit repeti ex altera non fm Oldr.Ex lect.antiq.

Non omnis. Numeratio interueniēs obligat fm qō agitur inter dātem & accipiētē,& nō alio modo. Itē cōsumptio recōciliat numeratiōnē prout fiet,siue fiat ad obligādum siue ad liberandū.h.d.fm Ja.gñaliter alle.hec lex qō actus agentium nō operanř vltra intentionē eorū,qō est verū in oībus actib⁹ qui ex mente p̄ficiscunř:vt.ff.de mil.test.diuus.& ff.de ac.& ob. l.obligationum substātia. No.q donatarius causa mortis nō est obligatus ad restitutionē,nisi postq̄ extitit expressa,vel tacita cōditio extinctiua ipsius donationis & qua actione tunc agatur.habes tex.ff.de dona.cau.mor.l.senatus.§. nec dubitauerunt Cassiani.vbi vř dicere tex.qō agař tanq̄ ex ɔctu innominato p̄scrip.verbis.& sic fiat ɔctus innominatus p si, siue p conditionē.de hoc dixi.s.de pac.l.si intra. Secundo no.q qñ aliquid tradiř sub modo,non pōt repeti nisi elapso tpe implēdi modi & facit.s.de pac.l.si cū fundū. ¶ Numeratio nō semp obligat hoc est nō omni casu, nec omni tpe. ecce in donatiōe cā mortis obligat in tribus casibus. & in donatiōe ob cām obligat ad repetitionem ex postfacto.i. est elapsa die apposita & cā nō secuta. Itē liberatio nō semp liberat sꝫ interdū ex postfacto.& vna cōsumptio pōt reconciliare multa negotia successiua.h.d. No.q actus nostri oēs regulanř ab itellectu. ¶ Not. q actus agentiū non operanř vltra intentionē eorū[a] hoc est verū principaliter,sed incidēter & accessorie sic vt.ff.de cōd.ob tur.caus.l.si.& hoc est verū in ɔctibus & in delictis in qbus nō solū attēdiř volūtas sꝫ factum & natura facti, vt.l.qñ multa. ¶ No.donationē factā cā infirmitatis reuocari p cōualescentiam secus in legatis & facit.ff.de dona.cau.mor.l.senatus.§. nec dubitauerūt Cassiani. No.q est expectādus modus in p̄cio vsqꝫ ad terminū appositū & ante nō dař repetitio. No.ergo expectandū terminū:circa quod sic distingue q aut terminus est appositus cōditioni aut p̄stationi principali aut mō. si cōditioni aut illa cōditio respicit aliquā p̄stationē & tūc dꝫ expectari dies anteq̄ recte agat,vt.ff.de vb.ob.l.in illa.aut respicit casum & tūc ipleta cōditione dies euanescit:vt.e.ti.l.hoc iure. qꝛ nō intelligiř repetitus circa p̄stationē dies q circa prestationē nō est insertus sꝫ circa casualē cōtingentiā:vt ibi no. si dies est insertus solutioni debiti.dic vt.s.e.l. certi cōdictio. in pn. Si vero dies est incertus impletioni modi loquiř hic. Circa hoc moueř tale dubiū:dedi tibi decē,vt facias domum intra annū.tu tm̄ distulisti q certū est te cōsummare & p̄ficere nō posse,an potero agere añ diē,vř q sic sꝫ repellar exceptione:vt.ff.de v.ob.l.cū stipulat⁹ sim mihi a p̄culo. In ɔtriū vř q nullo mō agā.vt.ff.de v.ob.l.si ita stipulat⁹ essem abs te. Ecōtra aūt q effectualiter agā,vt.ff.e.ti.l.stipulationes nō diuidūtur.§.si.gl.nō explicat hoc dubiū sufficiēter. Guli. dt aut fuit inserta pena,& non pōt agi ad penā ante diē:vt.ff.e.l.lecta.§.sꝫ cū sorte.& l.si eū.§.si.ff.si qs cautio. Ego dico qō est verū si pena apponiř facto instātaneo qō nō recipit tpis diuisionē. Idē eadē rōne si apponiř dationi:qꝛ est apposita pp morā & exceptio ipedit morā:vt in.§.dicebā.si aūt est apposita pena facto successiuo tūc idē fallit in iudicijs vbi ex mora particulari cōmittiř pena in totū qꝛ iudiciū est indiuisibile:vt.l.iā tū.§.ij.iudica.sol.& l.si procurator.ff.rē ra.ha. Itē fallit si agiř qꝛ factuꝫ est qō fieri non dꝫ,vt.ff.loc.l.si in lege.§.colon⁹.& p̄stationē non recipit,vt.ff.de annu.le.l.ij.& ar.ff.d vsuf.le.l. si vsusfruct⁹ mihi in bienniū. aut nō fuit inserta pena:& tunc subdistinguit Guli. aut qs ex mora incboata vult agere ad interesse particulare,& pōt,aut ad totale & non pōt,nisi elapsa die tacita,vel expressa: vt.ff.de v.ob.si insulā.intra bienniū,sed ego dico, q hoc fallit in dictis tribus casibus: & sic apparet ex p̄dictis i factis successiuis morā diuisibilē esse sed cōmissionē pene indiuisibilē qꝛ videtur apponi loco totalis interesse:vt.l.fi. de preto.stipu.& no. qō gl.dꝫ intelligi de petitione pene.als interesse totale qō cōtineret estimationē totius facti: de repetitiōe datorū aūt non pōt loq in ɔctu nominato.vt.ff.de prescr.v.l.naturalis.§.at cū do.sꝫ in facto qō nō cōsueuit locari bene posset itelligi ēt in repetitiōe dator,vt hic i tex. In obligatiōe aūt cōditionali,nō tm̄ penali loquiř.l.i illa.& l.hoc iure.& dic vt ibi. Ex p̄dictis cōcudam⁹ q qñ est apposita cōditio & dies an possit agi post cōditionem & ante diē refert:aut ergo cōsistit in prestatione aut in alio euētu:si in alio euentu tūc non expectamus diem: vt.ff. de ver.ob.l.hoc iure.si in prestatione & tūc aut in dādo aut i faciēdo,si in dādo dꝫ dies expectari,vt.ff.de ver.ob.l.in illa.si in faciēdo refert:aut est factū instātaneū in quo nō cadit diuisio tpis.& dꝫ dies expectari,vt.s.si quis cau.l.si eū.§.si homo.aut est factū successiuū & tūc refert aut est apposita pena & tūc nō potest agi ante diē etiā prorogatū.vt.ff.de ver.ob.l.cū stipulatus.& s.de mino.l.Emilius.& forte etiā nō nascitur obligatio penalis ante diē:qꝛ obligatio penalis requirit morā: vt.ff.e. l.lecta.§.pe.sed ibi pena erat adiecta dationi. vnde in facto,secus videř,vbi aliqua mora necessario precessit saltem incboando:& ideo vř q pena sit commissa:sed nō possit exerceri actio, qꝛ dies more impedit exercitiū,nō natiuitatē actionis,vt.d.l. cū stipulatus sim mihi a proculo.simile no.ff.rem rat.ha.l.procurator ad exhibendū.§.fi. Aut non est apposita pena & tunc refert,aut loquimur in iudicijs,& tunc ex mora particulari cōmittitur obligatio ad totale interesse,vt.ff.iud.sol.l.iā tū.§.in hac.aut in extraiudicialibus & tūc aut agiř qꝛ fit quod non dꝫ fieri,& sic pp malefactū:& ex mora.i.culpa particulari & cōmittitur obligatio ad interesse totale:vt.ff.locati.l.si in lege.§. colonus.aut agiř qꝛ nō fit qō fieri dꝫ & tunc refert: aut est tale factum qō cursu tpis mutatur & sic ex mora redditur p̄statio impossibilis & tūc ex mora particulari cōmittiř obligatio ad interesse totale:vt.l.ij. de annu.leg. aut est factum qō cursu tpis non mutař & tūc ex mora particulari cōmittiř obligatio ad iteresse particulare.vt.ff.de v.obl.l.stipulationes nō diuidunř. §.Celsus.& statim agi pōt & tpe diuidiř obligatio.sꝫ ad interesse totale nō pōt agi añ diē appositū,vt.ff.d v.ob.l.stipulationes non diuidunř.& l.si ita stipulatus essem abs te.& l. insulā intra bieniū.nec inspiciř dies tacita,qꝛ expressum facit cessare tacitū:sꝫ si nō esset dies expressa tacitū tps expectādū est:vt.ff. de v.ob.l.cōtinu⁹.§.itē q isulā.vel si dies exp̄ssa nō sufficit,facto,tunc suppleř a lege:vt.ff.loc.l.insulā.§.j. nisi studio ɔhētiū sit apposita dies ipossibilis, qꝛ tunc vř deficere cōsensus.vt.ff. de act.& obli.l.non solū. Alij dicunt q arctatio tēporis vitiat cōtractū stricti iuris nō bone fidei, nec testm̄,vt.ff.de lega.j.l.si mihi.& tibi.§.si quis seruos.& ff.de ver.ob.l.fi.§.inter eos.& qō dꝫ duo videri p̄cepta.hoc hꝫ locū qñ vꝫ p̄ceptum a principio. vel illud in iudicijs:vt extra de dolo, & contu.c. cū dilecti.vel ibi debitū retro precedebat,vñ dies ex postfacto inserebatur. ¶ Denuo op. & vř q habēti terminū cōpetat libertas ex dispositione legali,vt sic lex hominis factū suppleat,& representet,vt.ff.de manu.l.cām.§.j. So.hic erat forma manumittēdi: vt fieret cā cognita corā iudice vñ omissio modi, vel forme ēt in actu fauorabili impedit dispositionē legalē,vt.ff.de ver.ob. l.qui Rome.§.flauius.& cōclude q q̄dā fiūt de iure & de facto, q̄dam de facto & nō de iure,vt.ff.de cond.ob cau.l.iij.§.si liber. nā illud nō sufficit ad modū implendū & vide qō no.C.de trā fac.l.vbi pactū. Itē ea q sine cāe cognitiōe fieri nō pñt nō fiūt ipso iure p legē,sec⁹ vbi nō reqriř cognitio,vt in ɔtio.aliqñ tñ lex pronūtiat sine cause cognitiōe & dꝛ crimē late sñie vt no.s. de capi.dimi.l.amissione.& facit.ff.de ri.nup.l.palā.§.pe.qō raro facit lex.& vbi hoc facit sñia legis statiꝫ trāsit i rē iudicataꝫ nec pōt appellari.tñ si negař factū,opus est sñia hoīs dilatoria.c.j.de homi.li.vj.& si ferař sñia hoīs ɔ sñiam legis non expresso errore vꝫ.qꝛ sñia legis est occulta nō notoria,& rōne dubij tꝫ sñia ɔ sñiam,vt.l.i.§.j.q sen.sine ap.resci.& ff.de ɔdi.inde. l.eleganter.§.ij. vñ sñia hominis nō est mera executio sñie legalis, imo est cā per se in qua requiriř plena cause cognitio. ¶ Ex lec.anti. ¶ Querit gl.qd si ante terminū ē certū q modus non pōt ipleri glo.tꝫ q nihilominus dꝫ termin⁹ spectari qō est no.in modo & cōditione,habes.ff.de ver.ob. in illa stipulatione,si calēdis.& l.hoc iure,& dic vt ibi.& hoc facit ad q̄stionem testamenti,in quo imponiř pena priuationis hr̄di,si non cōstruxerit ecclesiam intra annū , vtrū añ annū posset p̄uari, statim qō est certū cōstrui nō posse.& in gl.est ar.q non,in tpe apposito a lege habes expressum qō reqriř lapsus anni,seu lapsus tpis appositi in auť.de here.& fal.§.si qs aūt nō iplēs.facit.ff.de v.ob.l.insulā intra biēniū.& de elec.cōmissa.li.vi. Iteꝫ facit ad aliā q̄stionē ɔstitutio epi dictat q executores ad pias causas habeāt annū ad exequenduꝫ als deuoluatur ad epm. modo executor ita se arctauit qō non pōt intra annū cōplere executionem,nunquid statim,nō expectato lapsu anni,deuolutio fiet ad epm:& breuiter est hic ar.qō nō, imo dꝫ expectari cursus temporis.& hec est veritas & patet ex predictis. ¶ In gloss. sed cum vel decem.ibi.§.flauius.nam omissio modi,vel forme impedit dispositionem legalem etiā in actu fauorabili.

Si pupillus. Pupillus non pōt soluere per se solū propter duo. Primo qꝛ non hꝫ administrationē,vt.ff.ti.j.l.iusiurandū quod ex con.§.j.& facit.ff.de sol.l.filie.in ratione litere. Secūdo qꝛ nō pōt alienare

c.j.de

[a] ¶ Eorū. Unde dicit domi. Bar. Soci.in consil. cclxvij. incip.presens. ver.postremo. circa.in.ij.parte.quod actus agentiū & scripture recipiūt interpretationem a consuetudine agentium & scribentium.

fic.ſ.de iure delib.l.ait ptor.quidã eiñ ſunt qui habent adminiſtrationẽ habitu ⁊ nõ actu.bi ſunt qui habẽt ius ſuũ in adminiſtratione,vt pupill⁹,vt hic cũ ſi.gdã q nec habitu, nec actu ⁊ hoc põt eſſe dupliciter.vel qz nõ habẽt ius radicatũ,vt ſunt deliberãtes: vt.ſ.de iur.deli.l.ait ptor.vel qz nullũ habent ius niſi titulũ vt ſunt intruſi in ꝓlaturis ⁊ falſi tutores.o.l.iuſurãdum.ℊ.ſ.ſ.ré ra.ba.l.ꝓcurator cũ peteret.qdã ſunt q hñt aliquã adminiſtrationẽ actu ⁊ nõ habitu:vt.ſ. de of.ꝓto.l.Barbarius. biſunt q hñt colorãtã poſſeſſionẽ autoritate ſupioris non tñ habent verũ ius hec poſſeſſio non reperit in quolibet officio,ſed ſolum in officio cum iuriſditione ⁊ in beneficijs nõ in priuatis officijs: vt in procuratore tutore ⁊ curatore. i iſtis non eſt reperire quaſi poſſeſſionẽ officij. nec in aliquo releuat exercitium ſine legitimo. ¶Mo.hic qõ conſumptio recõciliat factum qz ex facto conſumentis ei adeſt. ſecus ſi non adeſt ꝑm quoſdam: vel qz ex facto tradẽtis fingitur ad accipiẽtem peruenisſe ſecuta cõſumptione,vñ dicitur conſumptũ etiã qõ latrocinio,vel caſu eſt amiſſum ꝑm gl. Et ex hoc ptz ꝙ conſumptio õr ly nõ adfit ex ea aliqd reo.n in re cõſumpta non cadit diſtinctio ꝓpietatis.⁊ hec opi.cõiter no. ¶Mo.hic quod vna cõfirmatio põt cõfirmare infinita cõfirmabilia in vno inſtãti.

1 ¶Dñium momentaneũ nõ eſt cõtra naturã donationis.
2 Inſinuatio an requirat citationem aduerſarij.

Si tibi pecuniam. Pactum vt pecunia donata in inſtãti donanti mutuetur repugnat naturę donationis,⁊ mutui tñ de equitate valet donatio ⁊ mutuum.b.d. ¶Mo.dominium momentaneum nõ eſt contra naturam donationis.Mo.qõ illud qõ principaliter fit ad deliberandũ,nõ dz parere obligationẽ ⁊ ecõtra no. valere translationem dñij momẽtanei.Itẽ no.tranſferri dñium lz ſit pactũ,vt ſtatim reddatur. Itẽ no.verba ꝓpria tolerari. Itẽ not.qõ finis legis dz inſpici:qz qñq; corrigit totã legem. ¶Ex lec.an. ¶Qui donat,vt mutuũ recipiat illud idẽ neq; donat neq; mutuũ accipit ꝺ iuris rigore:ſed de eqtate vterq; act⁹,tã donationis,ꝙ mutui tolerar.b.d.⁊ no.hãc.l.not.ħ qõ vz donatio lz agaſ inter ptes ꝙ ſtatiz reddatur ex cã mutui ⁊ hoc ꝺ eqtate. Sed de rigore nec donatio vz,nec mutuũ qz eſt ℨ naturã donationis,vt ſtatim ⁊ imediate reddar,qz dñiũ inſtantaneũ nõ vr eſſe dñiũ. Itẽ eſt ℨ naturã mutui qõ illud qõ nõ eſt ꝑfecte mutuãtis:cõuertar in mutuũ,ſed iſtud nõ erat p
b fecte mutuãtis: qz ex neceſſitate reddebar. ergo ꝛc.q̃ e ergo nõ eqtatis huiꝰ legis: Rñ.qz lz nõ remaneat dñiũ donatario tñ remanẽt relige dñij,⁊ qõ tãtũdẽ operar.ſ. obligatio ad repetẽdũ.vt no.Ja.de are.ſ.ſo.ma.ſeruus dotalis.vbi videas.Mot. ergo.ħ de inſtãtaneo dñio ⁊ vide.C.de bonis q̃ li.l.ſi.ſi ſi.de inſtãtanea poſſeſſiõe habes.ℨ.ꝺ publ.l.cũ ſpõſus.ℊ.ſi.Scõo no, qõ qñq; nõ vtimur ꝓprijs ſermonib⁹,vñ no.ex hac.l. qõ vba trahunt qñq; ad ipropriã ſignificationẽ in ℨctib⁹, vñ non õr ꝓprie donatio,nec ꝓprie mutuũ:lz iproprie.⁊ iõ circa iſtud ſic
b dicas qõ vba q̃ ponunt in ℨctu qñq; ſunt ꝓpria de natura ℨctus:⁊ tũc nõ eſt dubiũ qõ ſtãt ꝓprie, qñq; nõ ſunt de natura ℨctus neq; ꝓprie neq; ipropriе ⁊ tũc reiciunt ⁊ nõ vitiãt:vt.l. q̃ extrinſec⁹.de ℨ.obl.qñq; nõ ſunt de natura ℨctus ꝓprie,ſed aliquo caſu põt adaptari ꝑm ipropriã ſignificationem.⁊ dico qõ ſic dz ſumi.vt hac.l.⁊.ſ.locat.ſi vno.cũ ſi.⁊ ar.l.libro ℨ.ℊ.qõ tamen Caſſius.de leg.iij.ꝑm Ja.but.facit.ℨ.de vſufr.l.pcul⁹. Ultimo not.in hac.l.qõ finis legis colligit totã legẽ,⁊ iõ tota lex eſt inſpiciẽda.vt.ℨ.de legib⁹.l.i ciuile.⁊ ibi not.Buli.de cu. formar hic iſtã.q.vtrũ donatio cã remuneratiõis poſſit reuocari ob ingratitudinẽ ⁊ vr qõ nõ,cũ nõ ſit mera donatio.arg. huius lr̃e ipſe õr ℨnium cũ cã ꝓcedens non ſit obligatoria,vel potius volũtaria,alꝰ.C.de ſecũ.nup.gñaliter.ij.rñi.ꝑm Buli, fateor tñ qõ talis donatio nõ regrit inſinuationẽ vbi eſt facta in donatiõe expreſſio ſpãlis meritoꝝ:vt no.ſ.de do.l.Aglius regulus.vt no.C.de colla.l.ſi donatione.Ultimo adde ad hãc l.vtrũ iſtud mutuũ ex cõuentione poterit ſtatiz repeti qõ no. ſ.de ỽb.obl.ſi penã. Item facit bene,qõ lz cõmodatũ debeat eſſe gratuitũ tñ ſi ꝓcedit ꝑmiſſio de cõmodãdo nihilominus erit cõmodatus de eqtate.ar.huiꝰ legis qõ no. Itẽ no.qõ vnꝰ actus eſt cã liberãdi ⁊ obligãdi ex diuerſis cauſis:vt.ſ.de ſo.l. in numerationibus.ſecus ex eãdẽ cã.vt.ſ.de ſol.l.ꝙ hominem. ℊ.ſi. ¶Op.⁊ vr qõ pactũ vt ſtatim reddar ipediat tranſlatio nez dñij:vt.ſ.de ſol.l.ꝙ ſic.ſec⁹, ſi ſine pacto reddar incõtinẽti, vt.ſ.de ſol.ſi quis duos.ſol.hic de eqtate.lz in.l.ꝙ ſic.de rigore tu dic qõ aut redditio cauſat purã reſolutionẽ traditionis ⁊ tũc loquitur.l.ꝙ ſic.nã iſti ſunt actus ℨij ⁊ poſterior derogat priori. aut redditio cauſat ℨctum nouũ vtilẽ reddenti ⁊ tunc loquitur hic qz nõ eſt actus ℨius. Item remanet traditionis effectus,⁊ vtilitas ſimilis dñio.arg.ſ.de regu.iur.l.qui actus. ¶Op.⁊ vr qõ dñium tẽporale poſſit trãſferri:vt.ſ.ſol.matr. l.qui ſic.Sol.aut remanet cõmodũ penes recipiẽtẽ.⁊ tũc põt trãſferri vt ibi ⁊ hic.aut nõ remanet cõmodũ:⁊ tũc ſecꝰ.vt.l.q ſic. ¶Op.de.l.ſi qs duos.lz ibi ſine pacto ꝑm Jac.de are.⁊ facit ꝙ vſurario q reſtituit vſuras ⁊ incõtinẽti ſunt ei reddite. nã aut ſine pacto vel malicia nõ tenẽ. ¶Oppono, qõ in ℨctibus verba debeãt accipi ꝓprie vt.ſ.de ver.ob.l.qcquid aſtringẽde.Sol.vbi ꝓprie poſſunt accipi:tũc ꝓprie accipiuntur:vt ſ.de cõdi.ob cau.l.ſi.ſed ſi non poſſunt accipi ꝓprie, tunc aut iſtud ℨtingit ꝓpter iuris ſubtilitatẽ ⁊ non nocet iproprietas vt hic.aut ꝓpter cõem vſum loquẽdi ⁊ idẽ qz vſus vincit artẽ: vt.ſ.de leg.iij.l.libro ℨ.ℊ.qõ tñ caſſius.aut ꝓpter groſſiciẽ loquẽtis ⁊ tũc nõ nocet:vt.ſ.loc.l.ſi vno.⁊ no.C.fa.erc.l.quoties. aut ꝓpter ei⁹ fatuitatẽ intolerabilẽ ⁊ ineptitiã loquẽdi. ⁊ tũc vitiat:vt.l.iiij.ſ.de leg.j.aut ꝓpter latitudinẽ ſignificatiõis ⁊ tũc non vitiat lz ſecretet ⁊ ꝓprie aliter ſonare videat: vt.C.de ℨſti.pec.l.ij.⁊ ibi no.⁊ facit qõ no.C.de vſufr.l.cũ antigtas. in fi. ¶Extra opp.⁊ vr qõ illud qõ fit ad diſtractũ non inducat ℨctũ: vt.ſ.de ſol.l.ꝙ hoiem.ℊ.fi.Sol.iſtud eſt verũ codẽ reſpectu,ſed diuerſo ſic.vt.ſ.de ſol.l.in numerationib⁹. Sed an tu qui ꝑmiſiſti mihi mutuare ſtatim poteris a me repetere. ⁊ videtur ꝙ ſic:qz nõ eſt mutuatũ ad certũ vſuꝝ:⁊ pura eſt obligatio: vt no.ſ.de ver.ob.l.ſi penã.ſecꝰ ſi ad certũ vſum. ar.C.cõmo.l.ij.⁊ facit.ſ.de vſu.l.ſi bñ. ¶Querit vtrũ in caſu hui⁹ legis donatio reqrat inſinuationẽ,⁊ videt ꝙ nõ qz eſt ob cãm ⁊ imꝓpria donatio ergo nõ regrit inſinuationẽ:vt.ſ.de don. l.aquilius regulus.⁊.l.ſi pater.ℨtiũ dico qz iſta non eſt ꝓprie cã,ſed modus. Preterea nõ ois cã excludit inſinuationẽ, nez ſi donatur filio in ꝓmiũ emãcipationis dz inſinuari.⁊ bene bz cauſam.⁊ facit qõ no.Ly.C.de colla.l.vt liberis.ſed in.l.aglius.erãt merita precedẽtia.Sed nũquid de iſtis meritis ſtatur cõfeſſioni donantis.dicit Bul.qõ non etiã,ſi confeſſio ſpecificet qualitatẽ meritorũ:vt not.Buli.in.l.ſi.de eqerci.⁊ facit qõ no.Ly.C.de colla.ſi donatione.Bar.dicit gñalem ꝓfeſſionem non ꝓbare:qz ꝙtinet merita incerta ſecus ſi ꝙtineat merita ſpecificata.vt.l.aquilius.ꝑm eũ. prima opinio verior eſt. arg.ſ.de ꝓba.l. qui teſtẽ.nõ ob.l.aglius.qz ibi merita preſuponebanꝰ eſſe vera nec negabat aduerſarius. Querit ſi dono tibi ⁊ tu redonas mihi,an ꝓpter ingratitudinẽ poſſis reuocare.⁊ vr qõ ſic.ar.ſ.de fideiuſ.l.ſi teſtamẽto.ℊ.j.Bul.dicit cõtrariũ:qz merita nõ erãt obligatoria ⁊ facit qõ no.C.de operlib.l.ij.⁊.l.ſi quem.⁊.ſ. ad Macedo.l.ſed ſi pater.ℊ.ſi ab alio.
2 ¶Quero vtrũ inſinuatio requirit citationẽ aduerſarij⁹ di a ¶Aduerſarij. Vide Feli.i.c. Alber.de teſti. circa ꝓin.
cit ly.quod nõ.vt ipſe no.C.de bo.poſſ.l.ſi.⁊ vide qõ no.Arc. c.diſt.cõtra morẽ.Et no.qõ inſinuatio non excludit alios obiectus:vt.C.de teſt.l.oim.Sed de quib⁹ aureis intelligit.l.ſan cimus.dic de veterib⁹,monete legalis anno.C.de leg.l.ſi.i ꝓn. de hoc no.ꝓ Buli.C.de ſac.ſanc.ec.l.illud.⁊ facit ad ꝓdicta.C. de fide inſtr.l.ℨctus. Si donatio fiat in iudicio,an exigat inſinuatio.⁊ dic qõ nõ,de iure cõi:vt.ſ.de don.l.quidã in iure. ſed ſi per formã ſtatutorũ eſt certus iudex deputat⁹ in inſinuatio
b nibus ⁊ donatio ſit cor̃ã alio iudice tunc requirit inſinuatio, b ¶Judice. vbi cor̃ã quo iudice iſinuatio fiat. vide Old. in conſi. cclij.
qz non eſt de actis iudicis cõpetẽtis, ſed per modũ volũtarie iuriſditionis facta ſit:qz non liquet ei iudici cui ꝺz relinquere niſi producatur cor̃ã eo.arg.no.ſ.de probat.l.quoties.ℊ.fi.⁊ qõ no.C.de ejec.⁊ ejo.l.quicunq;.lib.xij.⁊.C.de teſt.l.omniũ.poſt principium.⁊ hoc dixi hic incidenter:quia Buli.dedit occaſionem.⁊ vide.ſ.ti.j.l.iuſurandum.ℊ.non tamen ſemper.

Quidam eſtimauerunt. Ex cauſa admittit ſolutio particularis, qñ de pte eſt liqdũ: ſed de alia pte non cõſtat:ſed ſub iudice lis eſt. ⁊ loquit hic qñ ſolutio ꝓcedit ſniam. ſecus ſi ſnia ſolutionẽ, niſi eſſet appellatum:qz tunc eſſet dubium,ſicut ante.⁊ vide qõ no.Ly.C.ad ex hi.l.exhibitionis.Mo.qõ reus põt diuidere petitionẽ actoris confitendo de parte ⁊ offerendo,⁊ de alia parte negando ⁊ litigando.⁊ facit.ſ.de leg.ij.l.qui ſolidum.in ꝓin.C.de trãſac.l.ſi quidam.Mo.quod iudex debet lites dirimere. ¶Ex lect.anti. ¶Ubi debitor confitetur partẽ debiti petiti ⁊ partẽ inficiat creditor ad receptionẽ partis confeſſate vrgetur,⁊ de reliqua in iudicio litigat.b.d.Mo.hic qõ reus põt diuidere petitionez actoris partim confitendo,partim negando:ſed ipſe actor nõ poteſt diuidere vnam petitionem,in plures,vel vnũ debitum plures petitiones ꝑm Buli.⁊ ideo eſt contra petitiones q̃ frequentantur Florentie, qz dicũt peto centũ ex maiori ſumma, nã põt reus opponere qõ tota ſumma integraliter petat.alꝰ non tenetur rñdere.ad hoc facit.ſ.cõmo.l.in cõmodato.ℊ.duabus.nõ ob.inſt.de act.ℊ.ſi minus.qz ibi reus nihil oppoſuerat actori.⁊ no.iſtud dictũ Buli.Scõo not.hãc.l.ℨ illos q dicunt inſtrumẽta eſſe de duplo vere ſortis.nã illud ſimplũ qõ fatentur debẽt compelli ſoluere,nec differtur exactio ꝓp iudicium motum.ar.huius legis.⁊.ſ.de leg.ij.qui ſolidum.in ꝓin.⁊ iõ cauti aduocati adjiciũt in petitiõe, qõ illud ſimplũ eſt ſolutũ ⁊ peccant ſi contra veritatem dicunt. Item obzipiunt pretori

⁊ debent puniri:vt.ſ.de falſis.ſi quis obrepſerit.Tertio no.ꝙ
officiū boni viri eſt lites diminuere.⁊ vide hic qđ no.C.đ fur.
poſt deciſionē.⁊.ſ.de ſol.ſolidū.⁊.ſ.de v̄.ob.q Rome.in pnc.⁊
ſ.de do.elegāter.§.j. ❡Op.⁊ vr̄ ꝙ particularis obligatio ni-
hil operet̄ ⁊ qđ reus nō poſſit diuidere ſolutionē vt.ſ.de vſu.
l.tutor.§.j.Sol.ibi totū erat liquidū.hic pars tm̄ ſm gloſ.ſed
certe ſi hic eſt reꝰ,q vellet admitti ad ſolutionē partis ſtatim
negabit de alia parte ⁊ dabitur via mētiēdi,vt.ſ.de tranſact.
l.cū hi.§.ſi cū lis.Et ideo hic ſubdiſtinguo,aut actor vult ſta
tim cōuincere reū de mēdacio: ⁊ nō admittit̄ ſolutio pticula-
ris,aut nō pōt ſtatim eū cōuincere,⁊ tūc admittit̄ diuiſio,vt h.
❡Op.⁊ vr̄ qđ lʒ totū debitū ſit liquidū admittat̄ diuiſio ſo-
lutionis,⁊ creditor nō recipiēdo ſit in mora ptis oblate:vt.ſ.đ
ſtatulibe.l.cū heres.§.itē ſi decē.Sol.ibi eſt ſpāle fauore liber-
tatis:vt ibi,vel dic aut loqmur ad cōſequēdā actionē,⁊ loqtur
ibi,aut ad cōſequēdā liberationē: ⁊ tūc loquit̄ diſtictio noſtre
legis.❡Op.ad idē.ſ.q.mo.pi.vel hy.ſol.l.ſi.So.ibi nō eſt di-
uiſio ſed pluralitas creditorū,ar.ſ.de act.em.l. ſi ſterilis.§.fin.
❡Op.ad idē de.l.placuit.C.de colla.fun.li.xj. Sol.ibi eſt ſpā
le in tribꝰ. Sed an ſit idē in collectis noſtri tpis, vt admittat̄
particularis ſolutio.⁊ vr̄ qđ nō:q̄ vident̄ cōdeſcēdere ex cōtu,
⁊ ex cōſenſu:nā q facit eſtimū vr̄ ſe obligare ad eas: vt no.ſ.ad
muni.l.incola.⁊ imponunt̄ pſonis p rebus: vt.ff.de mu.⁊ ho.
l.reſcripto.§.ſi. ❡Op.cōtra oīa predicta,ꝙ creditor nec tota
lem ſolutionē recipe cogat̄:vt.C.de vſur.l.acceptā.ſol.verū eſt
de pciſa coactione,nō pōt eī debitor facere capi creditorē, vt
recipiat ſolutionē:ſʒ cauſatiue cogit̄:vt.ſ.de ſol.l.q decem.ſm
gl.vel dic qđ cogit̄ facere inſtrm liberationis:vt.C.de lib.leg.
l.ſicut.⁊ no.ſ.ſol.mat.l.ij.⁊.C.de diſcuſſo.l. ne caſu.lib.x.⁊.ſ.de
leg.j.l.hmōi.§.ſi cui.⁊,C.de fide inſt.l.plures apochis.ſʒ iſte.ll,
loqunt̄ accepta ſolutione.⁊ facit.ſ.de accept.l.j.❡Extra op.
⁊ vr̄ ꝙ inſtātia nō poſſit diuidi.vt.l.in hoc iudicio.ſ.fa.erciſc,
Rn̄.ꝙ idē p iudicē non pōt diuidi vt ibi, ſʒ p reū ſoluentē ſic,
vt hic. Itē p caſum vt.ſ.ſol.ma,l,ſi cōſtāte.§.ſi. Itē p ſucceſſo-
rem,qn̄ plures ſuccedunt vni,vt.ſ.de iud.l.ſi petitor,facit.l.ſi
ne pro fratre.C.de neg.geſt.❡Extra no.ꝙ qs pōt p pte cōfi-
teri ⁊ p pte negare.Sʒ nūquid iſte hʒ bn̄ficiū cōfeſſiōis ex for-
ma ſtatuti ſi ſtatutū đt ꝙ cōfitētes habeāt aliqđ bn̄ficiū.Rn̄,
aut qs interrogat̄ de pluribus factis ſeparatis ⁊ cōfitet̄ vnū ⁊
aliud negat,⁊ tūc hʒ bn̄ficiū iuris in eo qđ cōfitet̄ vt ſi accuſa-
tus vnū vulnus confitet̄,aliud vulnus negat:q̄ vnūquodq̄ p
ſe decernit̄. aut ſunt plura ⁊ vnū venit ad qualificādū aliud, ⁊
tūc niſi ſimpliciter cōfiteat̄ nō hʒ bn̄ficiū p ſuū mēdaciū:vt.C.
ad.l.Aql.l.ꝫ negātē.⁊ ar.ſ.de v̄.ob.l.j.§.cū adijcit̄.Itē aliud ē
cōfiteri factū,⁊ aliud qualitatē: vt.C.de admi.tu.l.cū interdi-
cte.Itē aliud eſt haberi p confeſſo ſup facto aliud ſup q̄litate;
vt.ſ.ne qd in loco public.l.j.§.qđ aūt. Sʒ qd ſi in pma rn̄ſione
negat ⁊ poſtea cōfitet̄:rn̄.ſi quidē anteq̄ ſit pbatum hʒ bene-
ficiū:ſecus ſi poſt.ar.ſ.e.l.pxi.⁊.l.eū qui.ar.ꝫ qđ variās rn̄dēs
nō habeat bn̄ficiū.extra vt eccl.bene.c.j.⁊ hoc eſt verū qđ poſt
lit.cōte.ille q negat nō admittit̄ ad iuris bn̄ficiū:lʒ velit fateri
ſecus ſi negauit nō animo litē conteſtandi: ſʒ excipiēdo forte,
ar.ſ.de nora.l.electio.§.neq̄.⁊ arg.ſ.de interro.actio.l.de eta
te.§.fin. Sed an actor poſſit diuidere petitionē,rn̄d.aut diui-
dit plures p partibus cōueniēdo ⁊ pōt:vt.C.de fideiuſ.l.libe-
rū. aut cōueniēdo eūdē ⁊ tūc refert aut hoc facit ex neceſſitate,
⁊ pōt vt.l.nā ⁊ ſi fur.§.j.ſ.e.aut ex volūtate.⁊ tūc aut reꝰ petit
ſimul agi ſup toto ⁊ excipit̄ ante lit.conte. ⁊ pōt excipere:vt.ſ.
cōmo.l.in cōmodato.§.duabus. aut nō opponit exceptionē.⁊
tūc pcedit libellus ex quo nō opponit̄:vt inſt.de actio.§.ſi mi-
nus.lʒ pſumat̄ malicioſe facere ille qui diuidit.ar.ſ.de arbi.l.
de rebꝰ.⁊ hoc qn̄ pars q̄ petit̄ eſt in obligatiōe, alſ ipſo iure li
bellus nō pcedit.⁊ facit.ſ.de cōdi.fur.l.ſi ſeruꝰ,§.hone.Sʒ nū
quid eſt verū qđ hic đr ꝙ iudex dʒ lites diminuere,rn̄deo aut
ordinarie pcedēdo: ⁊ pōt ⁊ dʒ,vt hic aut extra ordinē ſe inter
ponēdo:⁊ tūc aut ſup cōmiſſis,aut ſup cōmittendis, Primo
caſu dʒ ptes ſuas interponere faciendo id qđ natura facti exi
git,⁊ in delictis nō dʒ ponere pacē,ſʒ gladiū iuris ⁊ punire fa
cta atrocia ⁊ enormia:niſi ptes cōcordauerint:vt no.i.l.diuꝰ.
ſ.ad Sille.⁊ in.l.ij.C.de abo.facit.ſ.de adul.l. cū ſunt.⁊ hoc in
criminali.In ciuili aūt bn̄ eſt verū ꝙ dʒ ſeq cōcordiā: vt.ſ.de
re iud.l.ſi cōuenerit.Scđo caſu,aut eſt timor,vt veniat̄ ad ar-
ma.⁊ tunc refert, aut neuter poſſidet.⁊tūc dʒ inhibere vtriq̄
violētū acceſſum:ar.l.eqſſimū.ſ.de vſur.Aut vnꝰ tm̄ poſſidet,
⁊ dʒ petitori vt q nō poſſidet inhiberi acceſſus:vt.l.ſi. de of.p.
ceſ.aut vterq̄ cōtēdit ſe poſſidere.⁊ tūc iudex dʒ ſummatiʒ ſe
informare qs poſſideat ⁊ illi interiʒ fauere, ſi hoc nō poſſit ſibi
liquere,dic vt no.Inn. ex̄ de pb.c.in pſentia. ⁊ vide Cy.C.vti
poſ.l.j.in additionibꝰ. Si v̄o nō timet̄ de armis iudex cui nil
eſt pbatū nil mādare pōt:vt no.Inn.ex̄ de ſent.exc.c.ſolet.i ſi.
nō tn̄ pōt iudex ei q nō pōt recuperare rē ſuā iuſte īterdicere,
ne vtat̄ armis:vt.C.qđ cū eo.l.ſi ſeruus. q̄ iudicis pceptū dʒ eē
legitimum,alias legibus roboratum: alias nudū,non dʒ.⁊ vi
de in Spe.de ſeque.poſ.⁊ fru.ver.j.⁊ per Guli.C.de ſen.l. ex ſti
pulatio.per Innocen.extra de arbitris.c.ex parte.⁊ per Arc.
xj.q.j.q̄ res.in prin.⁊.xc.diſt.c.diſcordes.⁊.xv.di. nos ſancto-
ctorum.per Archid.vide.ſ.quod cū eo.l.ſed ſi ex parte.§.pen.
⁊ vide.ſ.de condi.indebit.l.fin.§.fina.in prin. ❡Ex lect.anti.
❡In glo.non preciſe.non enim carcerabitur creditor, vel de
tinebitur,vt recipiat.❡Ibi pereat:iſte eſt vnꝰ effectus. Aliꝰ
effectus eſt: q̄ ſup cōfeſſato ⁊ oblato, nō cogit̄ debitor litē cō.
vt.ſ.de procu.ſi reꝰ paratus. Ibi dʒ petere,hec v̄a. Ibi quaſi
confeſſatā.no.ꝙ ille qui offert in iudicio vr̄ confiteri debituʒ.
In fin.gloſ.due ergo ſunt regule,vna qn̄ pro parte confitet̄,⁊
pro parte negat.⁊ tunc hʒ locum lex noſtra.alia qn̄ in totum
confitetur vel de toto eſt conuictus.⁊ tunc hʒ locum.l.contra
ria.fallit iſta ſecūda regula in caſibus no.in gl. Itē prima re-
gula fallit vbicunq̄ non affert tantā vtilitateʒ pars reſpectu
partis,quantum totum reſpectu totius,vt in diuiduis,ar.l.l.
ij.ſ.de ver.obl.vn̄ ſi ego peto viam ⁊ tu cōfiteris de itinere,nō
cogor recipere . ⁊ rō eſt q̄ iter non eſt pars ſed diuerſum ſpē.

Vinum. In mutuo venit eſtimatio ex die ter
mini ſolutionis. ⁊ vbi nō fuit appoſi
tus terminus ex die petitionis, ⁊ vbi fuit appoſitꝰ lo
cus ad ſoluendum inſpicitur ille locus ⁊ non inſpicitur locus
petitionis.h.d.Not.ꝙ dies ſolutionis interpellat p homine ⁊
habet vim petitionis.No.ꝙ locus ſolutionis interpellat pro
homine ⁊ hʒ vim litis mote vel more.No. ꝙ idē eſt iudiciū de
tēpore ⁊ loco,⁊ eſt bonū ar.de vno ad alterū. ❡Ex lectu.ant.
❡Eſtimatio vini mutuati attēdit̄ ex tpe petitiōis niſi aliud
conuenerit:⁊ idem in loco.h.d.vel ſic: vbi eſt appoſitum tp̄s il
lud inſpicit̄,vbi nō eſt appoſitū inſpicit̄ tp̄s petitiōis,idem in
loco,vt ſi eſt appoſitus locus ille inſpicit̄.ſi nō,tūc locus peti-
tionis.h.d.iſta.l. in nube. ad euidentiā debentis pmittere qđ
petitio dupliciter ſumit̄.vno mō p ea q̄ cōtinet formā iudicij.
⁊ tūc intelligit̄ peti p lit.cōte.vt.ſ.rē ra.ha.l.amplius. alio mō
p interpellatiōe facta cū iudice,vel ſine iudice.nā ille q̄ denū-
tiat đr petere:vt.ſ.de ſolu.l.ſi ſoluturus.⁊ vtroq̄ mō pōt itel-
ligi lex noſtra:nā qn̄ mora cōbitur p interpellationē:vt q̄ debi
tor ſcit, vel ſcire dʒ ſe petere. tūc ex die interpellatiōis đr peti
tum ad eſtimationē ⁊ intereſſe:vt.ſ.e.qđ te. Si aūt nō cōbit̄
mora p interpellationē,vt q̄ debitor neſciebat ſe debere:tunc
requirit̄ litis conte.ad morā inducēdā.⁊ in iſto caſu v̄bū peti-
tionis referat̄ ad lit.cōt.q̄ ex tūc incipit mora. iſte pōt eſſe ſecū
dus intellectus huiꝰ.l.⁊ magis cōſonat lr̄e. Ex hoc habes,ꝙ
inſpicit̄ tp̄s interpellationis, qn̄ trahit ſecū morā.⁊ iſte ē vnꝰ
intellectus. qn̄q̄ tp̄s lit.cont. qn̄ an̄ morā nō pceſſit ꝙ eē pōt
vel q̄ nō itelligebat ſe debere, vel q̄ nō pceſſerat iterpellatio,
vel nō congrua vel erat ita modicū tp̄s intra qđ non cōbit̄ mo
ra:vt.ſ.de vſur.l.ſciendū.qđ no.ſ.de mi,l. Emiliꝰ Largianꝰ.
Itē allegat̄ hec lex qđ idē eſt iudiciū loci ⁊ tpis.⁊ quod pōt ar
gui de loco ad tp̄s. Itē de re ad tp̄s:vt.ſ.de mil.teſt.l. miles l
ter hr̄dem,§.⁊ q̄ diximus.⁊ eſt ar.qđ ſicut pcedit prorogatio đ
re ad rē,⁊ de tpe ad tp̄s:ita de loco ad locū.facit.ſ.đ ſolu.q̄ro,
Ibi.i.quātū ⁊ quale ſm Odo.lʒ de ſui natura ſit relatiuū ſub
ſtantie,tn̄ hic ponit̄ p relatiuo q̄litatis ⁊ quātitatis, Ibi per
iudicē.i.corā iudice. Odo.no.ꝙ qn̄ variatur eſtimatio rei mu
tuate ex tpe debemus inſpicere tp̄s ſolutiōis,ſi eſt appoſitum
inter ptes,ſi nō eſt appoſitū,non inſpicimꝰ tp̄s cōtus nec tp̄s
ſnīe:ſed tp̄s petitiōis.Ex hoc no.quādā pariſicationē:q̄ equi
parat̄ mora q̄ inducit̄ p lapſum diei appoſite. ⁊ mora q̄ indu-
citur vi repetitionis.facit.C.de cōben.⁊ cō.ſtip.l.magnā.Secū
do no.ꝙ qn̄ variatur eſtimatio penes locū:tūc ſi locꝰ eſt ſolu-
tioni appoſitus ille inſpicit̄.ſi nō, tunc inſpicit̄ locꝰ vbi petit̄.
facit.ſ.de eo qđ cer.lo.l.ideo.❡Op.⁊ vr̄ ꝙ inſpiciat̄ tp̄s cōtra
ctus ⁊ nō tp̄s ſolutionis vel interpellationis vel lit.conte.vn̄
vr̄ obſtare.ſ.e.l.cū qd.Sol.aut loqmur quo ad intrinſecā bo-
nitatē ⁊ inſpicit̄ tp̄s cōtus vt ibi.aut quo ad bonitatē extrin-
ſecā,⁊ tūc loquit̄ hic. Sʒ q̄ eſt rō diuerſitatis:Rn̄.q̄ bonitas
intrinſeca eſt in obligatiōe: ſʒ extrinſeca bonitas nō eſt in ob
ligatiōe ſʒ venit officio iudicis mercenario ex accidēti pp mo
rā ſupuenientē:ſʒ quare nō eſt in obligatione bonitas extrin-
ſeca:rō q̄ eſt extra rē vn̄ obligatio re nō pōt ad ipſam cōbi: q̄
eſtimatio eſt aliud,q̄ res eſtimata.vt.ſ.đ vſufr.l.ſi alı̄.§.rex.
⁊.ſ.de fideiuſ.l.ſi fideiuſſorē. Sʒ q̄ eſt bonitas intrinſeca.rn̄d.
illa q̄ ineſt a natura vt dulcedo,⁊ hmōi q̄ inſunt a natura:ſed
bonitas extrinſeca đr valor ⁊ eſtimatio , q̄ eſt in hoībus ⁊ cō-
mercio potius,q̄ in natura rei ⁊ qualitas naturalis eadē ē in
ſubiecto h ⁊ ordine trāſmutato,ſʒ nō pciū:vt.ſ.đ eo qđ cer.lo.
l.iđ.⁊ qn̄q̄ q̄litas naturalis auget̄ in bonū ⁊ eſtimatio minuit̄.
nā qn̄q̄ plus vʒ inuſtū,q̄ poſtea,qn̄ eſt purificatū a fece.eſti-
mationē igit̄ cōmerciū facit, ſʒ extrinſecā bonitatē natura p
ducit.⁊ rō ſummaria ⁊ opportunitas tpis ⁊ celi diſpoſitio. vn̄
oīa principia talis bonitatis ſunt a natura. ❡Opponit̄ ad
idem,⁊

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

idē,τ vř inſpici tp̄s ɔct⁹,vt.ſ.de ac.τ obl.l.cū qs.Sol.in illa.l. fuerāt duo ɔct⁹.ſ.p̄ncipalis,τ fideiuſſoris,τ duo tpa, τ īſpicit tp̄s ſcdi ɔct⁹,τ ſic īſpicit tp̄s ɔct⁹.vł ſic ſol. Ibi eſt ɔct⁹ fideiuſſo.q itercessit post mortē:τ nō itercessit ī oēm caſu3:ſ3 ī id, qd tūc debebat,τ idō ī pl⁹ nō tenet,vt.ſ.de fideiu.l.fideiuſſores magiſt.§.p aurelio.τ no.ī.l.iij.s.q ſat.cog.τ facit.ſ.de ī lit.iur.l.j. C Op.vlteri⁹,τ vř,ꝙ īſpiciat tp̄s ɔct⁹,vt.ſ.de noua.l.fundū. Sol.ibi eſtimatio debebat ex p̄miſſiōe,hic ex mora:vel ibi inſpicit tp̄s ɔct⁹ celebrati ſup eſtimatiōe,hic qn̄ ſup re:et in idē recidit cū ſolutiōe p̄ma. C Op. vlteri⁹ ꝙ inſpiciat tp̄s ɔct⁹, vt.ſ.de no.l.fundū.So.ibi mora erat annexa ɔctui ex pacto, vt ibi no.q2 erat actū,ꝙ incōtinēti fieret traditio:q2 erat p̄ciū ſolutū,vn̄ ſtatim fuit ɔcta mora,vt.C.de act.emp.l.curabit.nā pfecta ipletio ex vna pte cauſat morā in altera pte, l3 ſec⁹ ſi ipletio erigeret tpis pceſſum,vt no.ſ.ſol.ma.l.ſi ante.τ.l.de diuiſiōe,τ ar.C.de vſufr.l.corruptionē.τ qd no.C.de pac.l.j.in fi. mag.gl.dicam⁹ ergo,ꝙ in ɔrio idē erat tp̄s ɔct⁹,τ more,vł idē erat ɔct⁹ ſolonis,vt.ſ.de pig.ac.l.ſi quaſi.τ.ſ. de īſt.l.cuicūq3. §.ſi ei. C Op.vlteri⁹,τ vř,ꝙ inſpiciat tp̄s,τ initiū obligationis,nō tp̄s more:nā ſi fideiuſſor ſoluit p eo,tunc reus incipit obligari fideiuſſori ad reſtōnē.vt.ſ.mā.l.Luci⁹.τ.h.d.ꝙ illud tp̄s ſolonis inſpicit,vt.s.mā.l.hoiem,rn̄deo illud eſt ex natura oblonis,q2 fideiuſſor d3 indēnis conſeruari,τ itereſſe eſt in oblone:τ obligatio,q̄ vertit inter reū τ fideiuſſorē,nō eſt obligatio abſoluta,ſeu reſpectiua ad itereſſe:vn̄ venit iure actionis nō pp̄ter morā,τ ſic nō ob. C Op.vlteri⁹ ad idē,lex d̄t, ꝙ obligatio eſt ɔditionalis,τ venit eſtimatio ex die ɔditionis,q̄ p̄bet initiū obligatiōi,τ nō more.ſ.de ver.ob.l.quoties.τ.l.idē erit.Sol.illud nō eſt rōne more, ſ3 rōne tpis appoſiti ſoloni, q2 p̄miſit ſoluere die,q̄ extiterat ɔditio:vel dic vt dixi.s.e.l.qd te.τ faciūt p̄dicta ad.q.an inſpiciat ſtatutū loci ɔct⁹. vel loci iudicij,vel cui⁹ tpis ſtatutū inſpiciat:nā in his q̄ veniūt ex ɔctu a p̄ncipio inſpicit locus,τ tp̄s iudicij. facit.l.ij.s.quēad. te.ape.τ.l.j.ſ.de vſur.τ.ſ.de euic.l.ſi fundus.cū ſi.ſ3 ibi agit ex culpa deterioratiōis rei ſoluēde, ſed ſi in re iā ſoluta dic vt.ſ. cō.l.iij.§.ſi reddita.τ.C.ad exhi.exhibitiōis.ſ3 in.l.nr̄a.nō agitur ex culpa deterioratiōis,ſ3 ex mora ſolonis:nā mora requirit dolū vel latā culpā ceſſantis in ſolutiōe,et ideo eqparatur dolo eius q facit rē deteriorē, ſ3 cū eo q eſt in culpa leui miti⁹ agit:nā ſi fuit culpa deterioratiōis: ſed ex bona fide litigabat in bone fidei tenet ex die culpe:q2 purgatur culpa iure actionis.In ſtricti iuris iudicijs ex die litis ɔte.q2 offō iudicis, ꝙ accipit vires in ɔteſt.litis,vt.s.de rei vē.l.vtrū. C Modo veniam⁹ ad ɔria q̄ dn̄t de alio tpe,d̄r hic,ꝙ d3 inſpici tp̄s more, vt.ſ.de tri.l.ī hac.in fi.Sol.ɔcedo,ꝙ hic qd de petitiōe d̄r,ītelligo.i.interpellatione ēt extraiudiciali.qn̄ inducit morā,vt q2 ſit interpellatus,vel ſcire d3 ſe debere:vt.l.qd te.s.e. ſ3 ſi interpellatio nō peperit morā,tūc d3 expectari li.ɔt. vt hic,τ ar.ſ. e.l.cū fundus.in p̄n.vř ſ̄ ꝙ lit.ɔte.excludat defenſionē ignorātie debitoris:q2 cū habeat tp̄s ad deliberandū,vt in aut.offerat. nō d3 expectari nec excuſari, ſi iprudēter deliberauit,ar. ſ.de reg.iur.l.q in alterius.§.in rōne.τ ar.ſ.ti.j.l. iuſiurandū τ ad pecu.τ q2 n̄ d3 ſtultitia rei nocere actori,vt.ſ.qd vi,aut clā. l.iiij. Cōclude ergo,ꝙ ſi mora p̄cedit ɔteſtationē inſpicit tp̄s more,alś inſpicitur tp̄s li.ɔt. C Op.q2 lex p̄ciſe d̄t,ꝙ inſpicit tp̄s lit.ɔt.vt.ſ.de tri.l.fin.ſol.illa lex d3 intelligi ſ̄m p̄dictā diſtinctionē,τ cōclude,ꝙ aut debet gen⁹,vt frumētu3,aut ſpēs, vt Stichus.ſi obligatio cōſiſtit in gn̄e,principiū naſcentis intereſſe a tpe more currit quo ad ſniam ferenda3 ſup eo vſq3 ad ſniam,ſi obligatio cōſiſtit in ſpecie,initiū ex quo venit itereſſe eſtimatiōis eſt tp̄s more,vt.ſ.de triti.l. in hac.j.rn̄ſo. ī fi.finis, ſeu terminus terminās creſcēs augmētū iſti⁹ intereſſe:ſi qde3 tpe ſnie extat ſpēs nō deteriorata ī ſubſtātia, nec ī eſtimatiōe eſt tp̄s ſnie,vt.ſ.de tri.l.in hac.Non eni pōt in iudicio excludi eſtimatio futura poſt ſniam.Si autē res tpe ſnie eſt perēpta, intereſſe currit vſq3 quo eſtimatio d̄creuit, puta vſq3 ad p̄ambulā horā mortalis vulneris.d.l. in hac. ī ſcdo caſu illi⁹ legis, ſi aūt extat res ſ3 deteriorata in ſubſtātia vt ſeruus eluſcat⁹, tūc vſq3 ad preābulū punctum quo ſeruus erat integer,τ non eluſcatus.d.l.in hac.in tertio ſuo caſu, τ ita d3 ītelligi iſta lex. C Op.q2 lex preciſe dicit oppoſitum, ꝙ inſpicitur tp̄s lit.ɔt. in actionibus ſtricti iuris,vt.ſ.cō.l.iij.§.in hac.Itē ſunt arg. ꝙ pena more nō dicatur pena maleficij: dic ꝙ pena q̄ accidit ex cōtumacia nō eſt pena maleficij primo intentati,ſ3 eſt pena cōtumacie,ar.ſ.ti.ij.l.j. ſ3 pena q̄ ſuccedit in obligatione hn̄ ē maleficij,vt no.Dy.ī.l.ij.de pub.iudi.pena ēt q̄ incidēter,τ nō principaliter imponitur,nō eſt pena maleficij,ſ3 contumacie: exēplum in pena excōicatiōis:vt.ſ.ti.ij.in no. τ no.ſ.de cuſto. reo.l.diuus.τ de duo.re.l.j.S3 pena bāni hn̄ eſt pena maleficij p̄ſumpti ex cōtumacia,qn̄ ex forma ſtatuti bānitus habet pro cōfeſſo,alias nō,arg.C.de interd.ma.l.ſi tutor.τ.C.de fide iſtr. l.iij.τ.l.fin.cum ſimi.τ facit ad predicta.ſ. de in lit.iur.l.ſi tutor

in ratione ſui.τ facit.ſ.de ope.lib.l.ſi ita ſtipulatio.Soluit etiā ꝙ hic loquit quo ad eſtimationē rei d̄bite, ibi quo ad acceſſiones,vel eſtimationē acceſſionū,vt no.ſ.de tri.in hac mag.glo. eſt opi.Jo. hic τ diſtingue circa acceſſiones,aut in bone fidei, τ veniūt a tpe more:vt.s.de neg.geſt.q2 tantūdem.Aut in ſtricti iuris habentibus inſtar bone fidei,τ idē,vt.l.ī minorū.aut ī ſtricti iuris p̄ciſe tenet,aut ē ſtricti iuris cā τ actio, aut actio nō cā,vt tn̄ cōdictio triticaria, vel condictio certi gn̄aliter pponit ex ɔctu bone fidei.Primo caſu aut loqmur ī acceſſione odioſa,τ ɔ naturā,vt in vſuris: τ nō veniūt niſi poſt ſniam, τ poſt tp̄s quadrimeſtre,vt.C.de cōdi.inde.l.j.τ.C.de vſu.rei iu. l.ij.τ hoc verū,vt lucrū:ſ3 vt dānū veniūt,vt.ſ.de in lit.iurā.l. nūmis.aut in acceſſione naturali,vt in fructibus,vel quaſi naturaliter, vt induſtriali q̄ ſuccedit loco naturalis:vt in pēſionibus,τ obuentionibus,tūc aut qs petit ſuū:vt.ſ. de cōd.fur. l.ij.vel quod fuit ſuū,τ inſpicit tp̄s more,vt.ſ.de vſu.l.videamus.§.ſi actione.τ hoc eſt pp naturā reſtōnis q̄ in plenu3 fieri d3,vt.d.l.videamus.§.in ſaniana. Si vero peto,ꝙ nunq̄ fuit meū,nec autoris mei:tunc a tpe litis cōte.vt.d.§.ſi actione.nā ad id tp̄s tota vis iudicij redigēda eſt:vt.s.de rei ven.l.ſi poſt acceptū fructus eſt q immediate p̄uenit ex re : obuentio eſt q̄ immediate pp rem,vt pēſio τ vectura:vt no.ſ.de cond.inde.l. ſi vrbana. Si vō actio eſt ſtricti iuris,ſed ɔctus eſt bone fidei tunc vř a tpe more:vt.C.de pac.inter emp.l.ij. coniuncta glo. in.l.iuriſgentiū.§.quinimo.s.de pac.ar.ſ.de ver.ob.l.ſi qs. cū aliter.Ego dico ɔriū:vt.ſ.de noua.l.emptor.vn̄ τ tūc requiro lit.conteſt.τ hec quo ad acceſſiones rei debite.Aut venit iure p̄miſſionis primarie,τ loquit.ſ. de no.l.fund⁹.Aut incidēter, ſ3 quo ad eſtimationē τ ſcd̄ario, tūc aut ad idē intētat actio τ inſpicit tp̄s more,aut agitur officio iudicis nobili, vbi deficit actio:τ tūc inſpicit tp̄s lit.cōte.vt.ſ.de dā.infe.l.cū poſtulaſſem.tn̄ poſt vel tp̄s more in lit.cōte. nō dico in ſoluēdo,vt.ſ.ſi qs cau.l.ſi cū.§.qui iniuriarū. C Op.τ vř,ꝙ fructus veniāt ex tpe more,vt.l.fruct⁹.ff.de rei vē.So.ibi in reali iudicio,h̄ in pſonali. C Op.de.l.in minor.Sol.ibi,in actiōe ex teſtō q̄ ſapit ſimilitudinē actionū bone fidei,ſ3 iſte.§.τ.§. in hac loquunt in iudicio mere ſtricti iuris,ſ̄m gl. C Op.ꝙ iſta nō ſit bona ſol. ad.§.in hac.q2 ibi loquit de eſtimatione rei,dū d̄t q̄ti τc. So. Azo.ɔcedit,ꝙ lr̄a Jo.nō aptat illi ſolutiōi,τ idō d̄t, ꝙ duplex tp̄s eſt.ſ.a quo τ vſq3 quo:vn̄ d̄t ꝙ ibi loquit de tpe vſq3 quo p̄t creſcere intereſſe:nā in iudicio ſtricti iuris non venit intereſſe eſtimationis poſt lit.cōt.ar.s.de iudi.l.nō pōt videri. ſed hoc falſum eſt,q2 illa lex loquit in eo qd venit iure obligationis, τ petitionis,nō intereſſe,qd venit officio iudicis,vt no.s.de rei ven.l.vtiq3.τ dilatat, vt etiā ſine petitiōe poſſit exerceri: vt.ſ. de edil.edi.l.ediles.§.itē ſciēdū.τ no.ſ.de dā.inf.l.ſi qs miſſu3. §.iudex.nō eni nocet lit.ɔte.actori,vt.ſ.de reg.iur.l. nō ſolet.τ ſ.de noua.l.aliā. C Op.τ vř,ꝙ inſpiciat tp̄s ſnie,vt.ſ.de tri.l. in hac.Sol.ibi loquit de tpe a quo.Et ex hoc no.ꝙ eſtimatio creſcēs poſt ſniam nō ptinet ad iudicē nec pōt cōdēnari ī ea: q2 de ea nō ɔſtat ſibi nec eſt ſibi p̄batū:nec ſpectat ad iudice3 tract⁹ futuri tpis:vt.ſ.de vſur.l.j.τ idō ſi iudex dicit,ita cōdēno Titiū in decē modijs frumēti, τ in decē libris, quas plus valuit poſt morā:τ d̄i eo,ꝙ plus valebit in poſteru3,illa vltima adiectio nō v3,ſi aūt eēt appellatū, τ iudex appellatiōis ɔfirmaret ſnia3,poſſet addere eidē ſnie,τ eſtimationē,ſi medio tpe plus valuit:vt.ſ.de re iud.l.negotiorum. C Op.τ vř,ꝙ iudex nō poſſit cōdēnare in eſtimatiōe:nā aut actor petit eſtimationē in libello,τ libell⁹ nō p̄cedit,q2 nō debetur eſtimatio ſ3 res mutuata:nā nemo ſine actiōe experit:vt.s.de ne.ge.l.ſi pupilli.§,videamus.τ id qd eſt in obligatiōe d3 eē in petitione non aliud:vt.ſ.de ſol.l.ſi ſtipulat⁹.§.ſi.aut actor nō petit eſtimationē,tūc fatuus ē iudex q cōdēnat ī eſtimatiōe,ea nō petita:vt.l. ſi.C.de ſid.lib.gl.d̄t,ꝙ nō petitur eſtimatio in libello,tn̄ iudex ɔdēnat in ea:q2 venit officio iudicis.Inn. d̄t, ꝙ d3 eſtimatio peti in libello.de ſen.exc.ſacro.gl.in.l. ſi qs miſſum.§.fin.d̄t,ꝙ intereſſe p̄teritū ante lit.ɔt.d3 peti ī libello, ſ3 poſt lit.ɔte.non oportet peti.alibi d̄t gloſ.ꝙ forma ſnie reſtringenda eſt ad formam petitionis[a],vt.ſ.de tri.l.in hac. τ ideo tutius eſt petere in libello non tanq̄ debitū: ſ3 officio iudicis mercenario, ſed ſ̄m gl. q̄ eſt.s.de interro.act.in rub.non eſt neceſſarius libell⁹ pro eo qd venit officio iudicis mercenario,ſ3 illa gl. loquitur qn̄ illud officiū nō reſpicit cōdēnationē,ſed proceſſum cauſe. Videamus ergo qualiter d3 formari libellus,quid d3 p̄bari, τ qualiter debet formari ſentētia.Circa primum dic,aut fuit certus terminus inſertus ſolutioni,puta nundinarū, τ concipietur libellus ſic: corā vobis p̄ño A. iudice narro ego Bal. contra Titium,τ contra omnē perſonā pro eo legitime interuenientē:dicens,ꝙ ego mutuaui ſibi decē corbes grani boni, τ nitidi quas promiſit mihi reſtituere in nūdinis, q̄ fiunt Peruſij in feſto omnium ſanctorum,dico etiam,ꝙ in dicto termino iam elapſo dictus Titius neglexit, τ omiſit mihi reddere

[a] C Petitiōis. Limita ſeptē modis, vt per domi.Franci. Aret.h. quas limitationes per temet vidḗ,

decē corbes frumēti eiusdē bonitatis, dico ēt in dictis nūdi-
nis cōiter corbis grani eque boni cōiter valuit.v.⁊ ita cōiter
emptū,⁊ vēditū fuit frumētū tpe dictaꝝ nūdinarū.dico ēt,ꝙ
nūc frumentū vꝫ minus ꝙ̄ valuerit dicto tpe quo debuit fieri
solutio, dico etiā ꝙ p̄dictus Titi⁹ denegat, ⁊ recusat reddere
mibi dictū frumentū,⁊ estimationē qua pluris fuit dicto tpe.
Quare peto eū cōdēnari p vos,⁊ vestrā sñiam ad dandum, ⁊
reddendū mibi decē corbes frumēti eque boni cū estimatione
quāti plurimi valuit tpe.s̄.dicto,⁊ cū estimatione quāti pluri
mi valere ꝯtigerit vsqꝫ ad diffinitiuā sñiaꝫ ipsumqꝫ condēna
tum cogi, ⁊ cōpelli ad soluēdū remedijs opportunis ⁊ peto ī
p̄dictis ꝓcedi contra eū ⁊ omnē personā pro eo legitime iter-
uenientē omnimodo iure via,⁊ forma quibus melius possum
saluo iure addēdi, ⁊ minuēdi,supplēdi,interpretādi,⁊ corrigē
di vsqꝫ ad finem cāe,⁊ no.quare tot v̾ba pono.nā in p̄mis alle
go libellū cōtra reū, ⁊ oēm psonā ꝑ eo legitime interueniētez
hoc facio qꝛ si re⁹ minor est , vt videaꝛ in ius vocat⁹ cū psona
legitima:vt.j.de admi.tut.l.j.§.sufficit.⁊ vide qđ no.j.de ꝯdi.
furt.l.ij.sꝫ in adulto ipsemet dꝫ cāre,vt legitime cōpareat al's
quasi legitime contumax reputaꝛ vt no.in.l.si minor.ff.de bo,
aut.iudic.pos.sꝫ in maiore hoc addito, vt si psona ꝓcuratoris
cōpareat cōtra eū possit formari sñia qñcunqꝫ cōpareat vt ex̄
de elect.c.q̄relā.C.de sen,⁊ īterl.om.iud.l.j.idē tñ si hoc nō esset
specificatū in libello:qꝛ in ꝓcuratorē transferꝛ instātia ēt vni⁹
articuli si fiat ꝓcurator ad vnū articulū:vt.s̄.de proc.l.in cāe.
§.si ex pte de procuratore cōstat.j.de euic.l.si ideo.§.j. ⁊ facit i-
sti.de satisda.§.si vero aliqs. Scđo deduco in libello tp̄s solu
tionis istud est de substātia apponere:qꝛ oriꝛ ius ex tpe,sed in
his in qbus nō oritur ex tpe:vt.j.de insti.l.iij. nō opꝫ adijcere
tp̄s:vt no.j.de testi.l.ob cām.§.fi.nisi in maleficijs,vt i.l.libel-
lorū.j.de accu.qꝛ libellus in criminalibus dꝫ esse certior ⁊ ma
gis coarctat⁹ ad hoc vt reo sit magis aperta via defensionis,
imo ꝓm quosdaꝫ ēt libell⁹ citatori⁹ dꝫ esse cert⁹ in criminali ⁊
dꝫ factū,⁊ locū,⁊ tp̄s ꝯtinere vt no.j.de dil.l.ij. ⁊ hoc rōnabile
est saltē vbi ꝯtumax ꝓ ꝯfesso hꝛ ex forma statutoꝝ.nam igno
rans nō vꝛ ꝯfiteri,nec ꝯsentire:vt.C.plus valere qđ agiꝛ.l.fi.⁊
C.de don.l.nec ignorās.⁊ in.c.ij.de ꝯfessis.li.vj.⁊ ar.j.de requi.
re.l.anus.⁊.l.j.§.ex hoc aūt.alij dicūt qđ sufficit,ꝙ citatio refe-
rat se ad libellū oblatū iudici,qđ vꝛ verius cum citatio possit
fieri ēt viua voce p nūciū,⁊ tñ nuncius nesciret dicere formaꝫ
libelli specificate:vt.C.de dig.l.quoties.in fi.li.xij.⁊ facit.C.de
fer.l.fi.⁊.C.de anna.exce.l.fi.cū fi.illud est certum,ꝙ citatio dꝫ
esse ltia,al's quicqd ex ea sequiꝛ nō vꝫ,vt.j.de ver.sig.l.q neqꝫ.
⁊ de fer.l.j.Itē facta a iudice cōpetēti:vt.C.ne de sta.defun.l.si
pꝛ.⁊ no.in aut.offeraꝛ.⁊ ex̄ de ap.c.vt debit⁹.⁊ hec dicta sunt i-
cidenter.Tertio deduco cōem estimationē:qꝛ cōe interesse dꝫ
hic ꝯsiderari.i.cōe p̄ciū,vt.j.ad.l.fal.l.p̄cia rerū.⁊ vide.j.de eo
qđ cert.lo.l.iij.§.fi.Itē deduco negligētiā q̄ presumiꝛ ex lapsu
certi tpis,vt.l.magnā.C.de act.⁊ ob.⁊ facit qđ no.Inn. extra
de p̄b.c.extirpāde.Itē peto illud quāti plurimi.i.quātū plus
est in estimatione simul tū cū frumento,nā sola estimatio peti
nō pōt:sꝫ sup frumento dꝫ principaliter fundari libell⁹ ⁊ iudi
ciū,vt.j.de exec.rei iudic.l.si in iudicio.⁊ no.j.de cōdi.inde.l.fi.
in fi.Itē ideo dico peto frumentū,nā reperiꝛ:vt.j.de liber.leg.
l.quidā.§.vlti. Itē iđ peto cōpelli vt nō sit necessaria in execu-
tione noua petitio,sed p officiū iudicis iā imploratum fiat:qꝛ
sufficit semel esse petitū:vt.j.de dā.infect.l.iiij.§.hoc iudiciū.⁊
de act.⁊ obli.l.traiectitie.Itē iđ peto posse ꝓcedi oī mō ⁊c.vt
nō videar me astrinxisse ad certā legē,nā si peterem ꝓcedi ꝓm
formā iuris simpliciter.Dicūt quidā,ꝙ intentassem viā ordi
nariā iuris cōis,⁊ non posset ꝓcedi ordine tradito a statutis:
qꝛ ius simpl'r prolatū significat ius Romanoꝝ,vt inst.de iur.
natu.§.iij.Ego dico qđ sꝫ in actore sit forma petēdi,tñ forma
ꝓcedēdi sup petitis stat in iudice ⁊ ptinet ad officiū residēs ī
iudice ⁊ si habeat plures vias pōt vti qua via ⁊ q̄ autoritate
vult.ar.de of.procōsul.l.nec quicq̄.§.plane.Inn. ex̄ de p̄scri.
c.cū ex officij.Item iđ dico saluo ⁊c.nō qꝛ possum derogare.l.
edita.sꝫ vt nō videar me astrinxisse,vt ex̄ de fide instru.c.inter
dilectos.⁊ de re iudi.c.abbate.li.vj.Ius aūt interpretandi cō-
petit vsqꝫ ad sñiam,tñ interpretatio dꝫ fieri ad exponēdū, nō
ad perimendū.vt ex̄ de accu.cū dilecti.Idē dꝫ esse ꝯgrua ⁊ vi
similis vt no.Dy. de re.iur.c.cū sint partium.nō tñ ꝯfidat ob
scure loquēs in ista interpretatione:qꝛ si sup obscuro capitulo
ꝓducit testes nil ꝓdesset postea interpretari:qꝛ culpa sua non
vꝫ dictū testis obscurū.vt ex̄ de prob.c.in p̄sentia.sꝫ vbi capi-
tulū est clarū,⁊ testis deposuit obscure.tūc dꝫ repeti testis: qꝛ
culpa fuit i iudice q debuit meli⁹ examinare.vt ex̄ d testi.c.cū
a clamor[a].p Inn. īterpretatio ⁊ solutio facta vlterius fieri, vel
emēdari nō dꝫ vt no.j.de v̄.ob.l.qcqd astringēde. Nūc formo
libellū qñ nō ē apposit⁹ termin⁹ ⁊ breuiter vbi feci mētionem
termini faciā mētionē īterpellatiōis.⁊ dicā qđ reqsiui d̄bitorē
vt mibi solueret ⁊ ipse cessauit,⁊ fuit ī mora,alia nō mutanꝛ.⁊

a ¶ C.cum clamor.⁊ ibidem vide Feli.

b ¶ Quod sic. Vide not.do. Maria. Soc. in cōsil.vj.inc. predicta p totuꝫ.in.j.parte.

scias ꝙ libellus quo ad narrationē plenarie dꝫ ꝯtinere,⁊ nar
rare factuꝫ,sed quo ad ꝯclusionē dꝫ ꝯtinere id qđ in illis legꝛ
ex narratis:vt.j.de eo,qđ cer.lo.l.ij.§.fi.⁊.l.iij.§.pe.Nūc venio
ad ꝓbatiōes,⁊ dico,ꝙ actor dꝫ ꝓbare ptes substātiales libelli
⁊ d quolibet mēbro libelli dꝫ facere capitulū p se ⁊ formet ista
capitula quod cōcludant idē factū,⁊ tp̄s:vt in.c.abbate.de re
iud.li.vj.ad fi.⁊ cū vult ꝓbare de estimatiōe certi tpis nō astri
gat se ad pūctū,vel ad horā:vt.j.ad.l.Fal.p̄cia. ⁊ not.in.l.ij.C.
de rescin.vē. Itē qñ vult ꝓbare morain hꝛdis ꝓbet ea q̄ ꝯclu
dāt hꝛdem sciuisse vel scire debuisse:vt.s̄.e.l. qđ te.sꝫ hoc nō ē
necesse vbi mora induciꝛ ex lapsu termini appositi in ꝯctu;vt
j.de v̄.ob.l.in diē.nā efficacior est terminus ꝯuētionalis ⁊ hꝫ
vim perēptorij:vt.e.ti.l.q Rome.§.Augeri⁹.Sꝫ qd si in libel
lo feci mētionē termini in articulis pono de īterpellatione,an
dꝫ admitti articulus,⁊ vꝛ,ꝙ nō:qꝛ est ipertinens:ar.j.tit.j.l.si
duo patroni,§.si qs.nā ille q agit ex vna cā,non vincit ex alia
ēt si vterqꝫ sit paris potētie:⁊ ēt si actio nō muteꝛ:vt.j. de īstit.
l.habebat.Credo cōtrariū:qꝛ ista positio releuat,⁊ si vꝫ princi
pale valet accessoriū:vel si valet principalis petitio,ergo ⁊ ac-
cessoria:nam lꝫ non probet de termino sufficit probare de iter
pellatione q̄ hꝛ pro termino,⁊ facit ad hoc.j.qđ cū eo.l.Titia
nus.nā ista sunt paria:vt not.j.de in lit.iur.l.iij.nā additio,q̄
addiꝛ nō nocet si respicit īcidēs officiū sicut est hic:qꝛ respicit
interesse qđ venit officio mercenarij ⁊ nō respicit actionē pro
positā:⁊ sic nō ob.l.habebat.qꝛ ibi astringit se ad cām p̄ncipa-
lem:hic aūt ad cām accidētalē:ar.j.de nox.l.in delictis.§.si de
tracta.Sed qd si in libello facio mentionē de termino,⁊ de in-
terpellatione subsequenti, an p interpellationem vꝛ recessum
a termino vꝛ,ꝙ sic:ar.s̄.de mino.l. Emili⁹.dic cōtra: qꝛ fit ad
maiorē morā cōuincendā:vt.j.de vsur.l.mora.⁊ in.l.Emilius,
fuit prorogatio:vt.j.de pre.stipul.l.pe.nō mera interpellatio.
Nunc venio ad sñiam ⁊ dico, ꝙ sñia dꝫ esse fundata sup libel-
lo,⁊ sup his que tacite accedunt libello,⁊ petitioni,non super
his q̄ nō includunꝛ in iudicio:vt.j.de fideic.lib.l.fi.⁊.j. de pac.
dot.l.Heblius.Sed quid si estimatio frumēti creuit, qūo p il
lo pluri consuleꝛ actori,non pōt dici,ꝙ fiat executio sñie in eo
qđ non est ꝓnunciatū,⁊ ideo vꝛ,ꝙ denuo sit agendum,⁊ si oia
denuo agitari oportebit:ꝙ sic poterit re⁹ opponere exceptio-
nes quas nō obiecit in primo iudicio:vt no.j.de excep.rei iud.
l.duobus.Ego credo,ꝙ officio iudicis,qui de executione co-
gnoscit,hoc incidenter accessorie veniat,nā ⁊ alias plus venit
in executione,q̄ in sñia:vt.j.ti.j.l.nam ⁊ si possessori.§.fin.⁊ ad
hoc facit qđ no.in.l.Paulus.j.q̄ sen.sine ap.rescin.⁊ de ꝯfes.l.
certū.⁊ insti.de leg.§.si res. Sed quid si promisi mutu ti red-
dere frumentū vel estimationē quanti plurimi,vtrū volet ⁊ ip
se petijt frumentū, ⁊ officio iudicis petit illud quāti plurimi:
an possit ⁊ vꝛ,ꝙ nō:nā eligēdo preiudicauit sibi. Item vbi est
actio nō cōpetit officiū iudicis:vt.j.de contrahē.em.l.q p col-
lusionē.§.vl. In contrariū credo,qꝛ istud pactū est appositū
fauore creditoris,nec dꝫ retorqueri in suum odiuꝫ.Itē eligēs
petere frumentū vꝛ eligere viā huius legis, ⁊ non viaꝫ pacti,
qđ credo verum, sicut in vsuris stipulatis q̄ nihilominus ve-
niunt officio iudicis:vt no.Cy.C. de iudic.l.j. Sed nunqd in
b moneta est idē quod in rebus alijs.⁊ dic, ꝙ sic[b]:si circa eandē
monetā est variatus valor,seu cābiū,vñ si mutuaui tibi deceꝫ
florenos: ⁊ post morā valuit floren⁹ tres libras,nūc vꝫ duas,
solues.x.florenos,⁊ illud plus:vt hic. Si aūt est variata mo-
neta,ita qđ vet⁹ nō sit in vsu:dic vt.s̄.e.l.cū qd. ⁊ adde qđ no.
Guli.j.ad.l.Rho.de iac.l.nauis onuste.§.cū aūt.Sꝫ an notifi
catio debiti hꝛ loco interpellatiōis,dic vt C. in qb.cau.in ite.
resti.nō est neces.l.in minorum.⁊ est ar.quod sic.j.de ven.insp.
l.j.in prin.nam in denuncijs sufficit narrare factum,nec req-
ritur petitio vel conclusio:nā sufficit dicere mulieri se pregnā-
tem esse:nec hꝫ instruere aduersarium qd faciat,vt ibi ptꝫ,hñ
tñ requiritur loci,⁊ temporis cōgruitas:vt.j.de sol.l. si solutu
rus.ar.j.de exerci.l.fina.¶ Ultimo adde ad hanc.l.quod not.
in Spe.de obli.⁊ sol.§.nūc aliqua.ver.sed pone,⁊ sequiꝛ versi.
quid si petij.⁊ ver.sequēti.⁊ in Spe.de cā pos.§. sequiꝛ videre.
Item adde quod not.Joā.⁊ Paul.in.c.vlti.de decimis.i cle.
¶ In lec.anti.¶ In gl.an etiā tp̄s.qñ pe.ibi,in cal.August.
⁊ tūc valebat.xx.frā.Ibi cal.Januarij,⁊ tūc valebat.v. Ibi,⁊
alijs tpibus.inter medij inter hec tpa.In fi.gl.⁊ cōsideranꝛ in
ista materia quinqꝫ tpa.s. tp̄s contract⁹, tp̄s interpellatiōis,
tp̄s lit.contestat.tp̄s sñie diffinitiue,⁊ tp̄s executionis. Circa
primū,an inspiciaꝛ tp̄s cōtractus,dic aut hoc est actū expres-
se inter ptes,tūc inspiciꝛ vt.j.de act.em.l.⁊ ratio.§.fi. Aut nō
est expresse actū.⁊ tūc refert aut mora p̄cedit cōtractū,⁊ idē vt
j.de act.⁊ ob.cū quis.aut mora nō p̄cedit cōtractū,⁊ tūc etiaꝫ
inspiciꝛ tp̄s cōtractus,⁊ hoc quātū ad estimationē, q̄ venit of
ficio iudicis,secus si per ꝓmissionē,⁊ sic iure actionis vt.j. de
noua.fundum Cornelianū.⁊.j.man.hominē.qꝛ tūc inspicitur
tēpus cōtractus,seu quo incipit obligatio.Itē hec vera quā-
tum ad

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

tñ ad estimationẽ. Sed quantũ ad intrinsecã bonitatẽ loquit.
s.e.l.cum quid.de secũdo ⁊ tertio tpe sic dicas: aut mora ↄ̃bit
p interpellationẽ, aut p contestationẽ primo casu inspicit tp̃s
more. scđo casu tp̃s lit.cõte. ⁊ hoc q̃tũ ad estimationem rei de
bite. Sꝫ quantũ ad interesse accessionum, dic vt.j.de vsur.l.vi
deamus.§.si actionẽ.⁊.j.commo.l.iij.§.in hac. ẜm intellectuꝫ
Jo. nã in bone fidei ↄ̃tibus inspicitur tp̃s rei iudicãde.i.tp̃s
more: in ↄ̃ctu stricti iuris tp̃s lit.ↄ̃t. ẜꝫ Jo.an. De q̃rto tpe dic
qđ, aut tu q̃ris vtrũ tp̃s sñie sit termin⁹ a q̃, ⁊ hoc esset falsuꝫ:
q̃ retro tp̃s ex die more. Aut tu q̃ris, vtrũ sit termin⁹ vsqꝫ q̃,
⁊ ad quẽ: tunc refert aut loq̄mur ĩ obligatiõe gñis: ⁊ tũc ẽ ter-
minus vsqꝫquo. Nã tract⁹ futuri tpis spectat ad iudicẽ. vt.j.
de vsur.l.j.§.j. q̃ nec ẽ in obligatione nec in officio iudicis: si
tñ esset appellatũ in sñia appellatiõis posset addere de estima
tione interim crescente, sicut de fructib⁹, vt.j.de re iud.l.nego
tiorum.⁊.j.de vsur.l.tutor.§.j. Si vo loq̄mur in obligatione
speciei q̃ periit, tũc ĩ stricti iuris p termino vsqꝫquo assumit
ius lit.cõt. in bone fidei tp̃s sñie, ⁊ idẽ ĩ reali iudicio: q̃ magis
est fauorabile actori vt.s.de rei ven.l.Julian⁹ scribit si hoieꝫ,
§.j.⁊.j.cõmo.l.iij.§.in hac, ẜm aliũ ĩtellectũ, ẜm quẽ exponitur
tp̃s rei iudicande, nõ pro tpe more, sꝫ p tpe diffinitiue sñie. ⁊ h
sunt ṽba gl.mag.hic posite. Ex hoc habes qđ tp̃s a quo, ⁊ tp̃s
vsqꝫquo. qđ dic vt.j.de triti.in hac. ¶ In gl. magna, q̃ icipit
ẽt extra iudiciũ ⁊c. ibi.s.qđ tm̃ valeat. Et in moneta estimatio
monete est bonitas extrinseca: sꝫ materia ⁊ põdus dicant pti-
nere ad bonitatẽ intrinsecã: q̃ bonitas intrinseca est ĩ obliga-
tione: ⁊ iõ lꝫ variet moneta nõ variat oblo: vñ si quis repetat
dotẽ datã ad antiquã monetã, q̃ erat melior q̃ noua, dꝫ hr̃i rõ
melioramẽti monete: qñ istud pcedebat in bonitate ĩtrinseca
ẜm Ja.bu. q ita determinauit in q̃stione veterꝝ pisanoꝝ. ⁊ no.
p Dy.j.de leg.iij.l.vxorẽ.§.testõ. habes tex. expressum ex de cẽ
si.c.olim, si aũt nõ esset mutata moneta, sed circa eandẽ mone
taꝫ variata estimatio. tũc post morã est detrimẽtũ creditoris:
ante morã est detrimẽtũ debitoris.ar.l.nostre. õ hoc no.ĩ Spe.
de ob.⁊ sol.§.nũc aliqua.ṽ.pone statu.no.p Cy.in.l.minoꝝ.C.
in q.cau.in inte.re.nõ est nec. ⁊ p eundẽ.s.e.cũ qd, ⁊ no.l.c.si.ex
de deci. in cle. adde qđ in moneta nõ vr̃ curãdũ vtrũ soluatur
eadẽ moneta, vel alia eiusdẽ valoris: q̃ nõ cadit affectio. ⁊ hoc
ptꝫ p rõnẽ: q̃ inter interrogationẽ ⁊ rñsionẽ nõ dꝫ esse minor
cõformitas q̃ inter obligationẽ ⁊ solutionem. Sed ego video
qđ ↄ̃bitur obligatio ⁊ ↄ̃ctus, ergo est distract⁹ vt.j.de ṽ.obl.q̃
extrinsecus, vbi est casus no. ẜm Pe. Ibi, sꝫ dic, vt.j.de solu.l.
Paulus. vbi vna est estimatiõis, altera rei. Frã. ⁊ ita verbis
fuit ibi ↄ̃ctus fact⁹, hic, re ẜm Mar.fil. Ibi. cõmo.in.l.iij.§.in
hac. Ibi, d.l.si cõmoda.ad.l.rho, §.si p vẽditorem. dic vt.j.no.
Ibi vinũ tm̃ dꝫ peti.s.iure actionis. nã estimatio nõ ẽ in obli-
gatione: q̃ si esset in obligatiõe estimatio, p vino, nõ esset mu
tuum, vt.l.ij.in p̃n.s.e. sꝫ hñ dꝫ peti iudicis officio, tanq̃ iter-
esse, vt no.j.de dã.infec.si qs mustũ.§.iudex. ⁊ p Inno. de sen.
exc.c.sacro. ⁊ in Spe.de ob.⁊ sol.§.sequit. vbi lex nr̃a declarat.
Et sic nõ ob.l.si.de fid.li. q̃ ibi nõ erat ĩ obligatione nec ĩ offi-
cio iudicis, hic sic. Jtẽ hic erat in solutione, ibi nõ. Et est ar.
qđ cõdẽnatus ad frumẽtũ, si nõ hꝫ frumẽtũ liberet p̃stãdo esti
mationem, facit.j.de fideius.l.si ita fideiussorẽ. Et formabit li
bell⁹ hoc mõ: dico qđ mutuaui vinũ tali tpe, dico q̃ tu fuisti ĩ
mora p interpellationẽ ex tali tpe, dico q̃ postea creuit estima
tio intm̃, quare peto te cõdẽnari ad restitutionẽ vini cum illa
estimatione, ad quã tu teneris rõne more possum ẽt adiicere ĩ
libello, q̃ si pẽdẽte iudicio ↄ̃tingat magis crescere, q̃ ẽt ad il-
lud tu cõdẽneris, ⁊ semp attẽde, vt estimatio de p̃terito petat
sub certa quãtitate: sed estimatio de futuro põt peti sine taxa-
tione quãtitatis.ar.inst.de act.§.curare. ẜm Cy. ⁊ addõ qđ no.
C.de vsu.l.oleo qdẽ, ⁊ qđ no.in simili.s.si ps he.pe.l.j.circa p̃n.

Si eum seruum.

Si tu vendis rẽ meã, in q̃ nec ius nec cãm
habes, ⁊ preciũ pcipis re perẽpta, illud mihi reddere
teneris. h.d. ¶ Op. tu vendidisti tuo noĩe ⁊ tibi negotiũ gessi
sti. vt.j. ad leg.fal.l.iij. ergo ego nõ possum ratum habere nec
agere vt.j.de prec.l.si seruus. sol, aut loq̄mur de ratihabitiõe
ordinaria aut de extraordinaria ⁊ subsidiaria.s.re perẽpta vel
p̃scripta. primo casu loquit lex ↄ̃ria, scđo loquit lex ista, ⁊ ita
dt gl.hic ⁊.C.de rei vẽ.l.mr̃. ¶ Op. licet res nõ sit perẽpta, nec
p̃scripta tñ ratificãdo gero tuũ negotiũ: q̃ libero te õ euictio
ne qua teneris, ergo agere possum acsi p pte soluerẽ.arg.s.de
neg.gest.l.soluẽdo. Sol. aut ratificãdo volui gerere negotiũ,
⁊ tũc loquit gl. aut volui gerere negotiũ tuũ. ⁊ tunc loquit lex
ↄ̃ria, ⁊ no. q̃ re perẽpta vel p̃scripta nõ possum ratificando ge
rere negotiũ tuũ, q̃ amõ liberatus es a cã euictionis. vt.j. de
a eui.l.si seru⁹. ¶ Op. q̃ p̃ciũ succedat loco rei[a], vt possit peti ẽt
nõ in subsidiũ. vt.s.de pe.he.l.si rẽ ⁊ p̃ciũ. ⁊ de leg.ij.l.impator.
§.si. So. ĩ vniuersalib⁹ actionib⁹ p̃ciũ succedit loco rei, vt ibi,
sec⁹ in spãlib⁹ iudiciis. vt.j.de here.vẽ.l.vẽdi. ⁊ ibi, tñ loquit in
eo q vendit rẽ suã, ⁊ nõ alterius, vel dic q̃ in.l.si rẽ. ⁊ p̃ciũ. ẽ ca-
sus similis p̃scriptioni: q̃ heres repellit a petitione hr̃di.l. ad
rẽ.e.ti, sꝫ si lex.§.itẽ si rẽ. ⁊ eodem mõ in.l.impator, §.si. q̃ ibi te
nebat alienatio, nec poterat peti res sic.ff.e.tit.l.si.§.si. ¶ Op.
ad idẽ.s.qđ met.cau.l.si ipsa sol. quedã sunt actiones absolu-
tionis: q̃dã q̃ cõpetũt solũ ad id qđ puenit in p̃mis hꝫ locum
qđ.s. dixi in secũdis generib⁹ actionũ, p̃ciũ succedit loco rei.
vt in.l.ↄ̃ria: q̃ oriunt magis ex puisione legis q̃ p formã con-
uentionis, ⁊ lex puidet diuersimode ẜm casus occurrẽtes. ac si
pactũ esset p̃cisum, ⁊ facit.j.de cõdi.ind.l. si non sortẽ.§.liber-
tus.⁊.l. qđ indebitũ.⁊.l.in summa.§.qđ ĩ frumẽto.⁊.§.si seruũ.
⁊ facit.j.de cõdi.ob cau.l.si pecuniaꝫ.§.si vo.⁊ in.l. q se debere.
§.si. ¶ Op, ad idẽ.j.de leg.iij.l. nõ dubiũ.§.si. So. ibi succedit
in p̃statione pp difficultateꝫ p̃stationis rei. hic vero loquit an
succedat quo ad obligationẽ, ⁊ cõclude an preciũ succedat lo-
co rei. Nã aut loqueris quo ad solutionẽ, aut q̃ ad obligatio-
nem: si quo ad obligationẽ, aut in indicio vniuersali, aut in sin
gulari: ⁊ si in singulari, aut est iudiciũ p̃cise ad rẽ, aut ad id qđ
puenit: ⁊ si est precisum ad rẽ, aut res extat, ⁊ põt peti, aut nõ:
⁊ si non, aut cõuent⁹ in re nõ hꝫ cãm: aut si hꝫ, hꝫ cãm lucrati-
uã, ⁊ tũc loquit hic, aut hꝫ cãm onerosam, ⁊ tũc cõueniri non
põt: q̃ nõ intelligit locupletari, q hꝫ cãm onerosam. qđ dic vt
mõ dicã. ¶ Quero an lex ista habeat locũ in vẽditore, q habe
ret verũ titulũ. gl. dt q̃ sic, si haberet lucratiuũ, sec⁹ si onero-
sum. qđ credo verũ, nisi fuisset ĩ mala fide. q̃ iste tenet acsi pos-
sideret vt.s.de rei vẽ.l.Julia. Quid aũt de marito q vẽdit fun
dũ dotalẽ cõsentiẽte ⁊ iurãte vxore, an tenet vxori ad p̃cium: ⁊
vr̃ q̃ sic: q̃ a p̃ncipio trãslatum est dñiũ pp iuramẽtũ, ergo su
mus in casu subsidii.ar.j.de dist.pi.l.j.in gl. Jtẽ actio de dote
est vniuersalis: q̃ crescit ⁊ decrescit, vt.j.de ipẽ.l.qđ dr, in glos.
In ↄ̃riũ facit, qđ leg. ⁊ no.j.de iur.dot.l.pcul⁹. p̃ma opi. est ve-
rior: q̃ lꝫ ↄ̃stãte mr̃imonio maritus habeat cãm onerosam: tñ
eo soluto esset cã lucratiua, ⁊ iõ tenet ad restitutioneꝫ pecunie
vt.j.de leg.j.l.si fundũ p fideicõ. ⁊ facit qđ no.j.de ṽ.sig.l.La-
beo. ⁊.j.de triti.l.in hac.in si.magne glo. Sed qd si mulier fuit
cõfessa se participasse p̃ciũ cũ viro? ⁊ vr̃ q̃ nõ noceat: q̃ nõ dt
certã quãtitatẽ, secus si diceret se habuisse.x.vel.xx. Sed vr̃ q̃
nõ noceat cõfessio nisi quo ad rẽ alienatã, nõ quo ad repetitio
nem precii, vt.C.ad Vel.l.iubemus. ⁊ ar.e.tit.aut. si q̃ mulier.
Jtẽ q̃ vr̃ cõfessio simulata respectu viri.ar.j.de pba.l.q testm̃.
⁊ de leg.iij.l.cũ qs decedens.§.codicillis. Certe vbi est appo-
situm iuramẽtũ p̃sumit simulatio, vt ibi no. Jtẽ noĩe partis seu
b participationis dimidia cõtinet[b].j.de ṽ.sig.l.filiaꝝ.§.portio-
nis. ergo vr̃ repelli p dimidia, qñ dixit cũ iuramẽto se partici
passe precio.ar.e.ti.antique, ⁊ facit qđ no.in Spe. de obl.⁊ sol.
§.j.ṽ.sed pone vir ⁊ vxor. ⁊ ṽ.pone te mihi. ⁊ facit.j.õ euic.l.q-
dam. ¶ Extra op. dr hic, q̃ re perẽpta petit p̃ciũ. ↄ̃, quãtitas
est in obligatione respectu speciei, ergo p interitũ nõ nascit, sꝫ
perimitur obligatio, vt.j.loc.l.in naue saufheii. so. dico, q̃ nõ
dr ↄ̃bi respectu rei, sꝫ pp rem sicut obli.precii. Sed nunqd ha-
c bens publicianã[c] põt petere preciũ in subsidiũ sicut habẽs rei
vendicationẽ: forte eo casu quo vinceret in publiciana, eo vin-
cit in p̃cio, q̃ succedit loco rei; nã nec ĩ petitiõe hr̃ditatis opꝫ
pbari dñium: ⁊ tñ preciũ succedit loco rei, vt.l.si rẽ ⁊ p̃ciũ. Sed
quid ecõtra: nũquid res succedat loco precii? ⁊ dic q̃ nõ: vt.j.õ
iur.do.l.proculus, ⁊ de admi.tu.l.Titio.§.actor. ⁊ est rõ diffe-
rentie.j.de fideius.l.si ita, sed hoc fallit in viro ⁊ vxore qñ vnus
hꝫ causam ab altero, puta in pecunia donata: nã tunc in subsi
diũ res succedit loco precii.j.de do.inter vir.⁊ vxor.l. marito.
secus si nõ hꝫ ab eo cãm, vt.C.si qs alteri vel sibi.l.j.⁊.l. multũ.
Jtẽ fallit qñ officialis emit p se de pecunia dñi: nam tũc dñs
si est p̃sona priuilegiata, vt fiscus, ecclesia, ⁊ minor, vel miles p̃t
vẽdicare in subsidiũ, alias nõ, vt.C.de rei vend.l. vt pponis. ⁊
ar.j.e.l.si pecunia. ⁊ facit qđ no.j.de iur.fi.l.facultas.li.x.⁊.C.õ
do.inter vi.⁊ vxo.l.⁊ si de tua. ⁊ adde huic.l. qđ no. Dy.in.c.fa
ctũ.de re.iur.li.vi. vbi oĩno videas. ⁊ p Cy.in.l.mater.C.de rei
ven. ¶ Ex lect.anti. ¶ Re mea perẽpta in subsidiũ dat mihi
actio ↄ̃ eũ q ex ea locupletior factus est. h.d.tex. sec⁹ si nõ est fa
ctus locupletior: vt q̃ possedit ex cã onerosa. hic glo. q̃ distin-
guit tres casus: aut re⁹ habuit cãm lucratiuam aut onerosam
aut neutrã: ⁊ hoc põt esse dupliciter. Uno mõ respectu verita
tis, sed nõ opinionis: vt hic. Alio mõ q̃ nõ habebat, nec se ha
bere credebat ⁊ vtrobiqꝫ idẽ iuris est: ⁊ adde qđ no.j.de ṽ.sig.
Labeo ⁊ Sabin⁹. ⁊ qđ dixi.s.de rei vẽ, itẽ si ṽberatũ.§.j.⁊ facit
qđ no.in.l.j.j.de dist.pi. ⁊ facit qđ no.ĩ Spe, de li.ob.§.j.⁊ ṽs.te
mihi, ⁊ ista distinctio gl. hꝫ locũ in singularib⁹ iudiciis, non in
vniuersalib⁹, vt.s.de pe.her.si rẽ ⁊ p̃cium. ⁊ no.p Pe.C. de rei
ven.l.mr̃. ⁊ facit.j.de iur.do.pcul⁹. ⁊ qđ no.p Dy.in.c.rarum,
de reg.iur.li.vi. ⁊ qđ no.inst.de leg.§.si res. ⁊.j. õ leg.ii.l.si.§.si.
Nota q̃ in spãlib⁹ iudiciis p̃ciũ nõ succedit loco rei, nisi re pe-
rẽpta vel p̃scripta. ad hoc allegat, re aũt extãte nõ p̃scripta: q̃
hꝫ locũ via ordinaria, cessat ista via subsidiaria: ⁊ ista est ratio.

a ¶ Rei. De q̃ dic vt p Bar. in. l. iperator. §. fi.ff. de le.ij. ⁊ in.l. q̃ debitore.j.q̃ ĩ fraudem cre.⁊ in.l. j.j.de dist.pi.⁊ adde duo verba per Fran. are.in.l. centurio.j. de vulg. ⁊ pup.per Fel. in.c.presentia. de probat.in col.xxvi.

b ¶ Continet. Adde Fel.i.c. pastoralis. in ii.col.de of.de. ⁊ qđ ibi dixi in appostil.

c ¶ Publiciana. Adde Ange.hic, ⁊ dic vt habes hic per Bald.⁊ Ang. ad quod etiaꝫ Frã. Aret.hic ĩ fi.se remittit.

SI quis certum. Ad certum dat certi cōdictio: ad incertū actio ex stipulatu.h.d.⁊ dic ꝙ certū aliud re ⁊ gñe: aliud genere ⁊ non re: aliud nec re nec genere, vt no.C.mand. l.salarium.⁊.j.de condi.inde.l.cum his.§.fi.⁊ de ver.ob.l. triticum.facta etiam quedam dicuntur certa, quia est factum specificatum: quedā incerta, vt in operis incertis.not.j.de condi. indeb.l.si non sortem.§.libertus.tū quo ad hanc legem, omne factū est certū.⁊ adde quod no.j.de cōd.inde.l.sed ⁊ si me.§.fi. ¶ Ex lectura antiqua. ¶ In tex.non habet fallit in stipulatione dotis, vt.C.de rei vxo.actio.l.vnic.in princ. vbi petitur hoc dic vt no.s.e.certi condictio.in prin.

CReditor. Vide.j.de priui.credi.l.si ventri.§.in bonis.⁊.j.de in rem verso.l.quidam.⁊ per Dy.solu.mat.l.si cum dotem.§.fin.⁊ facit j.pro socio.l.cum duobus.§.idem respōdit.⁊ facit.j.de tribu. l.procurator.§.sed si dedi.

SI pecuniam. Procurator militis acqrit militi, sic tutor pupillo, ⁊ curator adulto.h.d. Nota hanc legē pro stipulatione, que recipitur nomine ecclesie, ⁊ vide.s.de arbi.l.arbiter inter.⁊.C.de sacrosan.eccle.l.illud.in glos.no.hic ꝙ militibus ⁊ similibus personis queruntur iura sine cessione. ¶ Ex lect. ant. ¶ Fauore militis acquirit ei non solū ex numeratione, sʒ etiā ex stipulatione, cō, fideiussores obligant vbis.h.d.⁊ est no. No.hic priuilegiū militis equarari priuilegio minoris. Not. hic ꝙ distinctio contractuū, ꝙ alij fiunt re, alij verbis, alij literis. alij consensu, hʒ locū in principali debitore, sed cum fideiussore nunꝗ̄ cōbitur, nisi verbis vt hic.⁊.C.de fideiuss.l.blāditus.de vb.ob.l.v.§.satis acceptio. fallit tñ in quodā casu, vbi fideiussor obligat citra vinculū stipulationis, vt.j.de fid.tu.l. cū ostēdim⁹.§.vl. ¶ In gl.vt eñ p tu.ibi, ex numeratiōe. Itē nec in hypothecaria, si cōuenisset de hypotheca, vt.l.pe.C.per quas perso.sed in actione personali cō fideiussorē est ista spālitas: qd̄ no.vñ nō vadūt parib⁹ passibus hypotheca, ⁊ fideiussor: simile no.j.ad Treb.si heres pecuniā.⁊ ea q̄ dixi.s.faciunt ad.q.ꝙ duo rei nō videant inuicē fideiubere, cū i fideiussiōe requirat vboꝝ expressio. qd̄ dic vt not.j.ad Velle.vir vxori.§.fi.

1 ☞ Ciuitas ex mutuo etiam naturali non obligatur.
2 Administrator ciuitatis qualiter obligatur.

a ¶ Ciuitas. Circa hui⁹.l. materiam dic vt habetur p Inno.⁊ Hut. post eum ⁊ eadem in.c.grauis.extra de d posi.⁊ in.c. qd̄ quibusdaʒ. de fide instr.⁊ aliquid in.c.j. de solu.

b ¶ Bona ciuitatis. Add. domi. Alexā. de imo. in.l.iiij.j. de re iud.in.v. col. in nouiter impressis.

a **CIuitas mutui.** [a] Si administrator ciuitatis accipiat mutuū noīe ciuitatis, nō obligat ciuitatē, nisi verterit in rē.i.vtilitatē ciuitatis, sed ipse remanet obligatus.h.d. ¶ Ex lec.ant.
1 ¶ † Ciuitas nō obligatur ēt ex mutuo naturali facto administratoris ciuitatis, nisi quaten⁹ in rē ciuitatis versum est.h.d.p hāc.l.apparet ꝙ ciuitas obligat ex mutuo ciuili, vt ex chirographo: idē in ecclesia vñ hñt perpetuā exceptionē nō nu.pec.⁊ dic vt dixi.s.de nego.gest.si pupilli.§.j.⁊ in Spe.de ob.⁊ so.§.j.ver.centū si cōmunitas.⁊ p Cy.in aut.hoc ius porrectū.⁊ p Arch.x.q.j.hoc ius.⁊.xv.q.v. placuit.⁊ p Inno.de depo.c.grauis.⁊ de fideiuss. ꝙ qbusdam. Not.ꝙ ex mutuo celebrato cū administratore ciuitatis administratorio noīe obligat ciuitas quatenus est versum in rē ciuitatis: quatenus aūt nō versum, obligat administrator, opʒ, ꝙ creditor pbet hāc versionē.⁊ vide qd̄ no.C.d p̄.mi.l.pdioꝝ.
2 ¶ † No.qualiter obligat ciuitas, ⁊ qualiter obligatur administrator.⁊ sic duo tractat hec.l.gl.in hac.l.pcedit q̄rendo. Primo q̄rit qd in alijs collegijs, gl.dt, ꝙ idē p oīa est in oibus collegijs qd̄ in ciuitate, p gl.facit, ꝙ eadē vr̄ rō in castro ⁊ villa q̄ est in ciuitate.ar.j.ad Treb.l.oībus.⁊ de leg.j.l.si hrs.§.meis. Itē eadē vr̄ in collegijs artiū, ⁊ cerdonū, ⁊ pelliparioꝝ: sed Ia.de ra.reprehēdit gl.q2 spāle est in ciuitate, ergo nō trahit ad al's vniuersitates, vel collegia.ar.j.de publ.l. licitatio.§.fi.⁊ leg.ij.l.cū patronus.⁊ in.l.j.de cōsti.princ.de excu.mu.l.sordidorum.li.x.C. Preterea in collegijs certū est, ꝙ pcurator collegij obligat collegiū, acsi eēt spālis psona, vt.s.de pac.l.item magistri. Alij dicūt, ꝙ q̄dam sunt collegia in qbus nō cadit verus cōsensus singuloꝝ vt collegiū ciuitatis castri ⁊ ville.⁊ tūc loqt.l.itē magr̄i.ſm Sul.⁊ p hoc nō appet rō dr̄e. Quid si nō consenserūt oēs, sed maior pars certe idē ꝙ si oēs, q2 tot⁹ cōsensus collegij residet ī maiori pte, vt.l.plane.⁊.l.qd̄ maiori. Tu ergo dic, ꝙ q̄dā sunt collegia, in qbus singuli pñt cōsentire q̄ si ledunt hñt restitutionē in integrū. Not.ꝙ ciuitas vtit iure cōi in agēdo, vt.j.ad Maced.l.nihil.sʒ in cōueniēdo vtit iure singulari, vt hic, sicut sunt ea in quibus nō reperit verus cōsensus singuloꝝ, ⁊ ea in qb⁹ reperit: tñ sunt collegia paupeꝝ vel ecclesiastica.⁊ de istis loquit hec lex. Quidā nō hñt restitutionē i integrū, vt collegiū fabroꝝ, ⁊ societas vectigaliū.⁊ tūc loquit.l.cōria.⁊ idē in spālibus psonis: nā si sunt psone priuilegiate, vt minor, ⁊ ecclesia, hʒ in eis locū hec lex.vt not.s.de ne. gest.l.si pupilli, §.j.⁊ qd̄ no.Ia.d are.C.ēt p pcu.l.vna. Si aūt sunt psone priuilegiate, tūc non hʒ locū hec lex.vt.j.e.l.si institorē.⁊.l.fi.j.de exer.⁊ credo ꝙ oia pia collegia sunt pñilegiata.ar.C.de epis.⁊ cle.l.orphanotrophos. Nulla vero psona singularis hʒ restōnē, nisi sit talis q̄ egeat curatore. vt.j.de isti.l. sʒ ⁊ si qs.§.fi.⁊ facit.§.de iur.⁊ fac.igno.l.fi. ¶ Quero ergo qd de pcuratore singularis psone nō pñilegiate? Rñdeo aut est cōstitut⁹ pncipalr ad mutuū accipiēdū: ⁊ tūc siue vertat in rē dñi, siue nō, obligat dñm, vt.j.de insti.l.j. aut est cōstitut⁹ pncipalr ppter aliud: ⁊ iste incidēter accipit mutuū. et tūc refert: aut accipit expsse ī eā cām, cui ppósit⁹ erat.⁊ tūc obligat dñʒ q̄tuor cōcurrētib⁹: pmo eñ regrit rei necessitas, scdo congrua quātitas, tertio loci cōgruitas, quarto tpis opportunitas. nō aūt est necesse pbare vsionē.vt.j.d exerci.l.fi. aut nō accipit ī eā cām.⁊ tūc nō obligat dñm, nisi postea pnia duct⁹ vertat in rē dñi, vt.j.ad mace.l.sʒ iulia.§.sʒ si ab initio. In dubio ēt talia vident añcedētia, qualia declarāt sequētia.vt.j.de pri.cre. l.si vētri, §.fi. Aut mādatū nō pōt trahi ad mutuā pecuniā accipiēdā, ⁊ tūc pcurator nō oblat dñm, sʒ seipm, ar. hui⁹.l.et.j. de insti.l.sʒ ⁊ ipm. Sʒ qd de pcuratore cōstituto a plato alicuius eccl'ie. Rñdeo aut querit de obligatiōe eccl'ie, ⁊ tūc hʒ locū hec lex. nā ecclesia cuicūqʒ magis priuilegiato equiparat, vt.C.de sac.san.ec.l.fi.⁊ no.in.l.j.C.de sen.aduer.fis. la.li.x. aut quo ad obligationē plati: ⁊ tūc idē qd̄ in qualibet alia singulari psona tenet, vt in aut.de alie.⁊ emph.§.si vero.ſm Pla. et satisfiet creditori de reditib⁹, q veniūt ad bursam prelati: ita tñ qd̄ ecclesia nullā recipiat lesionē in diuinis officijs: q2 reditus dñr deductis expēsis, vt extra de fideiuss.c.ij.⁊ de vsufr.le, l.fundi.⁊ ar.j.lo.l.in opis. ¶ Quid aūt si ciuitas in parlamēto, vel arēgo gñali facit sindicū noīatim ad mutuā pecuniaʒ acquirēdam: an hʒ locū hec lex: dic ꝙ non, imo in ipso cōtu ciuitas obligat.⁊ idē si nō mādasset. sed postea ratificasset: quia tūc aīo suo nō alieno facto obligari vr̄.⁊ facit qd̄ no.j. de noua.l.doli.in fi.⁊ idē in ecclesia si plat⁹ cū cōsensu toti⁹ capl'i accipit mutuū. vt no.in aut.hoc ius porrectū.C.de sac.san.eccl.p gl.⁊ adde qd̄ no.j.de cōdi.inde.l.si nō sortē.§.q filio. Quid aūt si gñalis sindicus ciuitatis accipit mutuū noīe ciuitatis, ⁊ ptestat ꝙ nō intēdit obligare se, sed ciuitatē tm̄, postea q2 non cōstat versum esse, creditor vult eū cōuenire, an possit: et videt ꝙ nō vt.j.de obl.l.ex maleficijs.§.lōge minus. In cōriū videt p not.extra de arbi.c.p tuas.in gl.sʒ, nec eñ semp iuuat protestatio nisi ptestans faciat qd̄ dʒ ex parte sua, qd̄ hic non fecit, ideo vertere debuit, alias sua malitia sibi pdesset, qd̄ esse non dʒ arg.j.de ac.emp.l.j.§.j.⁊.l. quero.⁊ tenet saltē cōdi.ob cau. vt.j.de cōdi.ob cau.l.si pcuratoris.⁊ adde qd̄ no.C. qd̄ cū eo.l. qm̄.in fi.⁊ optime facit.j. de insti.l.si quis man.⁊.§.proculus, ¶ Querit gl.qs pbet versionē, ⁊ dic qd̄ actor, si agit cō ciuitatem: si aūt cō administratorē, pbat re⁹: q2 p hoc docet se non teneri. Non ob.l.pcurator q p euictiōe.de pcurat. q̄ innuit procuratorem indistincte teneri: q2 illa lex nō hʒ locum, vbi re cōtrahitur obligatio: q2 nihil puenit ad pcuratorē si vertit.vt.j. de insti.l.fin. ¶ Querit gl.an iste qui pōt obligare ciuitatem
b possit obligare bona ciuitatis [b]: dicit gl, ꝙ sic vt.j.de pign.l.si is q. Sed nunqd pōt obligare singulares psonas vel eoꝝ bona? rñdeo nō: q2 hoc nō est factū singuloꝝ, sʒ ciuitatis eoꝝ.tñ eoꝝ q cōsenserūt bene pōt pcurator obligare psonas ⁊ bona, si dederunt sibi mādatū ad hoc.j.de mag.cō.l.j.§.j.facit qd̄ not. C.q̄ sit lō.cōsue.l.ij.⁊ facit qd̄ no. Inn.ex̄ de iu.⁊ dā.da.c.q cāʒ. Sʒ qualr̄ cō ciuitatē fiet executio, si singulares psone grauari non pñt. Rñdeo, si hʒ bona fiet missio in ipsa. Si non, cogent administratores ciuitatis facere collectā ⁊ soluere, vt no.s.qd̄ cuiusqʒ vni.no.l.j.§.qb⁹.de hoc no.ī Spe.de censi.v.qd si aliq̄ vniuersitas. Sʒ vbi citabit ciuitas: ⁊ dic vt not.j.de reg.iur.l. nō pōt videri dolo.⁊ p Archi.vij.q.j.sicut. Sʒ an ciuitas pōt facere statutū sup suis cōtib⁹: rñdeo sic, vt.j. de pri.cre.l. Anthiochensiū.⁊ in.l.j.C.de vē.re.ci.li.xj.imo cōtus q fit cum ciuitate, dūmodo fiat ciuiliter hʒ viʒ statuti.ar.C.de do.inter vi.⁊ vxo.l.pe.⁊ ar.de publi.l.cesar cū insule.⁊ est q̄si lex ſʒ Bar. vbi p statuta est data certa forma in.l.cōdēda. nō credo qd̄ cōtus ī quo non seruat certa forma habeat vim ⁊ autoritatē legis, sʒ simplicis cōuentionis ⁊ subiaceat legib⁹ sicut alij cōtus puatorum, ar.de pe.he.l.itē veniunt.§.pdie. Sed qd si p statutū dʒ solui gabella de quolibet cōtu, an intelligitur statutū etiaʒ cōtra ipsam ciuitatē statuētē, vt debeat soluere? ⁊ vr̄ ꝙ nō ar. de pe.leg.l.si peculiū.§.sicut. qd̄ verū est: q2 ideʒ esset debitor ⁊ creditor.⁊ facit.j.de publi.l.licitatio.§.mercatores. Sʒ pone ꝙ ciuitas facit duos sup stipendiarijs cōducēdis an isti pñt accipe noīe ciuitatis pecuniā mutuo p istis stipēdijs psoluendis, ⁊ vr̄ ꝙ nō: q2 hoc nō est eis cōmissuʒ.ar.j. d insti.l.cuicūq. §. non tñ omne. Ego credo ꝙ si non pñt aliter conducere, ꝙ possint accipere mutuo: secus si iā conduxerūt: q2 functi sunt suo officio: non tñ possunt dicti officiales ipsis stipendiarijs aliquid noīe doni dare, qd̄ non sit de consuetudine stipendij.
arg.j.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

arg.ſ.qđ vi aut clam.l.ꝓhibere.§.plane. Sed pone ꝙ ciuitas hʒ debitū,vult imponere collectā, an imponet p es ⁊ librā,an a per capitaᵃ hoīm:⁊ vr ꝙ per estimū:q₂ collecta imponit pso-ne pro rebꝰ,vt no.ſ.de mu.⁊ ho.l.rescripto.§.fi.⁊ estimū consideratur,vt not.ſ.ad muni.l.incola,cū idē pstat.ar.ſ.ad le.rho. b de iac.l.ij.§.cū in eadē naue.⁊ no.C.de apo.pub.l.j.ᵇ in gl.not. ad proximū.lib.x.qđ credo verū: q₂ est munꝰ mixtū cōsideratione rerū,⁊ psone impositū, si cū imponatur munꝰ personale.qđ nō redimat pecunia:vel etiā si redimi possit,si est onus principaliter psonale,vt aut fossam castri faciat,aut.x.se redimat p capitibꝰ hoīm habiliū poni dʒ. nā capita portāt sarcinā,vt angarijs ⁊ pangarijs vt.C.de sac.san.l.neminē.facit qđ no.Dy.ſ.de incē.rui.nau.l.ne qd.⁊ Inn.ex de sen.exc.c. graue onus.ergo capite p capite ⁊ in loco, vbi qs morat onus libre supponendū est.Sʒ nunqd rector ducatꝰ in terris quas regit pōt imponere collectas p causis incūbentibus:rñdeo nō,nisi de consilio decurionū illius loci,vt.C. de nau.l.nauale.lib,xj. ⁊.l.cū nautarū.Sed qd si ciuitas dʒ aliqd recipe ab aliquo nec est cōstitutꝰ aliqs syndicꝰ:vtrū ptās pōt agere.ar.ꝙ sic,de ac. re.do.l.statuas.⁊ vr gl.ordinaria, ꝙ sicut pater est legitimus administrator filij,sic magistratus gerit legitimā psonā,vt in aut.de arbi.§.j. ¶ In gl.ibi,rectorē.ar.ff.de leg.j.l.ciuitatibꝰ. nisi consuetudo esset in cōtrarium vt.l.plane.s.qđ cuiusqʒ vni.no. Item adde ad hāc.l.qđ no.de depo.c.grauis.⁊ de fideius.l.qđ quibusdā.⁊ in Spe.de obl.⁊ solu.§.j.ver.ceterū si cōmunitas. ⁊ p Arch.x.q.j.hoc ius.xij.q.ij.q christi.xv.q.v.placuit.⁊ adđ qđ no.C.de vsur.l.aduersus.⁊ p Jac.de reb.eo.l.illicite. vnuʒ nō est omittendū in ista via,ꝙ auersio pbat ex cōiecturis.ar. C.de ali.pu.l.fi.⁊.C.đ pig.l.fi.⁊ de pri.cre.l.si vēdi.cū si. Ecce ꝙ ciuitas vel villa facit syndicū ad cōhendū,dum iste cōhit opponit ciuitas ꝙ non valet syndicatus,q₂ nomina interessentium nō interfuerūt instrō, hac rōne ēt syndicus se excusat: q₂ đt se ostendisse syndicatū. Querit,qd iuris:qdā spāliter dicūt non valere syndicatū:q₂ nō sunt expressa noīa cōstituētiū.C. de vē. re.ci.li.xj.in fi.ar.in.l.j.de al.scri.Alij dicūt,si instrm đt oēs interfuisse,vʒ:secus si đt ꝙ maior pars: q₂ aufert reo defensionē contra syndicatū:vt q₂ maior pars non solū in facto,sed in iure cōsistit,vñ potius vr esse iudex,ꝙ tabellio:⁊ q₂ multipliciter đr maior pars,si de iure ⁊ de facto vr instrumentū obscurum. Old.đt vtrūqʒ valere:q₂ notarius facto attestat,⁊ etiā iuri,qñ ex facto nascitur lex,vel qñ factū hʒ nomē iuris,vt stipulatio. ⁊ ita est certa quota pars,sicut tota fm Ol.facit qđ no.in simi li.ſ.ti.j.l.fi. Alij dicūt ꝙ in paruis vniuersitatibus noīa debēt specificari,secus in magnis pp difficultatē fm Bar.⁊ glo.innuit.C.de erro.cal.l.fi.§.hoc etiā.tu dic seruandam consuetudinem loci.argu.l.plane.sed de iure communi si agitur de obligandis constituentibus exigitur specificatio:si de obligāda vniuersitate,non credo exigi,nec ad solennitatem,nec ad veritatem probandā:fallit ad alienandū.vt.p.l.fi.s. de vē.re.ciui. ¶ Ex lec.ant. ¶ In gl.idē dici dʒ.ibi,collegijs.Jac.de ranē. reprehendit glos.⁊ dicit quod speciale est in ciuitate:ergo secꝰ in alijs collegijs.Guli.de cu.dicit ꝙ quedam sunt collegia,in quibus non reperitur verus consensus singulorum:⁊ tunc verum dicit glos.quedam,in quibus reperitur verus consensus singulorum,vt collegium pistorum:⁊ tunc cessat hec lex in tali collegio:q₂ vtitur iure puati fm Gui.In tex.ibi obligare potest.etiam sine decreto,licet secus esset in re minoris:qđ est no.

Creditor. Mala puisio in pignore, non preiudicat i sorte. ¶ Et not.p ebrijs. ⁊ dicit gl.qđ veneti seruāt cōtrāū.sed male q₂ onus psonale euitat:lʒ qs velit cedere rei, vel habere eam p derelicta, secus si onus habeat originē principalr ab ipsa re. facit.s. de vsufr.l.cū fructuarius.⁊.ſ.de dā.infe.l.ptor.§.hoc edictū.⁊.ſ.đ trib.l.illud.§.j.q₂ vbicunqʒ res est immediata cā rei, ⁊ ipsi rei adheret oblō,vel principaliter respectu rei qs tenet,ibi cedēdo rē liberat:sed vbi debet a psona rōne psone:secꝰ,q₂ cōcernit totū pr̄imoniū psens ⁊ futurū.ar.s.de iud.l. si fideicōmissum. §.j.⁊ insti.de actio.§.fi.⁊ qđ no.ex de cōstit.c.q in ecclesiarum. ⁊ in Spe.de cēsi.ver.itē pone quidā viciñ.⁊ de feu.§.qm.versi. xviij.⁊.ſ.de cōsti.pec.l.Luciꝰ.p Guli. Sed qd si debitor non curat de pignore, ⁊ creditor cōtentꝰ est đ pignore: an istud pignus đr esse in bonis creditorū:rñd.⁊ dic vt.ſ.de leg.iij.l. qui habebat.in prin.Sed qd si cōitas iposuit collectas pro bonis possessis,an debitor pōt cedere illis rebus:⁊ vr ꝙ non: q₂ etiā persona est obligata,⁊ onus iā inductū est in inducenda collecta.arg.ſ.ad mu.l.incola.vñ bene posset cedere rebus obligationi ꝟo nō pōt,q₂ purificata est oblō. ¶ Quero,vtrū i dubio pignꝰ psumat idoneū:gl.innuit ꝙ sic in.l.ij.C.đ pig.istud est verū,qñ pignus est examinatū a iudice.vt.ſ.đ re iudi.l.a diuo pio.§.si pignora.nā psumit idoneū, ex quo iudex approbauit idē si pars approbasset.ar.ſ.mā.l.inter causas.§.abesse.⁊.ſ.de fideius.q satisdare.⁊ p hoc dicebā,ꝙ qñ creditor icūbit pignori,debitor nō possit iurari suspectus,q₂ psumitur pignus sufficiens:si aūt nō incūbat pignori,adhuc nō credit simplici iuramēto,nisi cōcurrāt indicia,vt.ſ.de edi.edic.l.qro.in fi.de pba.l.cū pbatio.vt q₂ est forēsis:⁊ cōposuit iā sarcinulas:ita ꝙ nō hʒ nisi pedē ponere in stipēdio.facit qđ no.C.vt ne.inui.l.j. in gl.⁊.C.de for.l.fi.⁊.ſ.de pig.l.qsitū. q indicia puto posse examinari ēt eo nō citato,ne instruat ad fugā.ar.no.p Inn.extra de testi.c.significauit. tñ falsum est ius reo pbādi contrarium per contraria indicia.facit qđ no.ſ.de bo.pos.l.iij.§.pen.vnde in ista captura,nō seruat ordo iudiciorum.⁊ ideo postea instificari ⁊ impugnari pōt.simile no.de ope.noui nun.l. de pupil lo.§.meminisse.nō obst.c.appellanti.de ap.in cle. q₂ ibi loquit qñ interlocutio reqrit ordinē iuris.vt de re iudic.c.cum olim. ¶ Ex lec.antiq. ¶ Uide hic quod no.in Spec,de pigno,ver. sed pone mutuasti.

c **Si institorem** ᶜ Ex cōtu institoris obligat dñs, etiā si pcurator sit soluendo.h.d.facit.ſ. de insti.l.eū.⁊.l.fi.not. ꝙ mandatū institoris trahit ad futura, nisi sup psentibus tm̄ rebus sit facta institutio,vt.ſ.de insti.l.cuicūqʒ.§.sʒ ⁊ cū fullo. p Ja.but.in procuratore dic idē si ad negotia,sʒ si ad iudicia dic vt.l.omniū.de procu.p Dy.ſ.de tutel.l.qđ đr.⁊ facit.C.mā. l.si literas.⁊.C.de exerc.l.si mutuā.⁊.C.qđ cuʒ eo.l. si ex cōtu.⁊ l.ei qui.⁊ dic vt ibi p Cy.⁊.ſ.de insti.l.si qs mancipiū. ¶ Not. tñ ꝙ mādatū dʒ seruari in mō ⁊ forma:nā extra id ad qđ ppositus est,dñm nō obligat. Itē si certa forma est inserta seruari dʒ vt.ſ.de instit.l.cuicunqʒ.§.nō tñ omne.⁊.l.si eū.ſ. de exerci.⁊ l.j.§.si plures.Et not.ꝙ qcqd cū ministerio adijcit mādato vr de forma:⁊ hoc in mādato hoīs,secus in mādato legis: q₂ nō recipit extraneā formā.vt.ſ.de admi.tut.l.quidā decedens.⁊.l. titiū ⁊ meuium. ¶ Et no.ꝙ qñ est defectus forme,refert quid ex equipollentibus fiat:sed qñ est defectus iuris, nō refert.vt ſ.mand.l.fi.⁊.ſ.de acqui.here.l.eum qui duobus.§.filius. ⁊ facit ad predicta.ſ.de ver.obli.qui Rome.§.Callimachus.⁊ vide hic qđ not.C.de non nume.pe.l.cū mandauero. in fin.glos. ¶ Ex lect.anti. ¶ Factores mercatorum obligant dominuʒ suum.h.d.

Si pecuniam. Qui pmittit spe future numeratiōis nō tenetur,si numeratio non sequitur.h.d. ¶ Ex lect.anti. ¶ Qui se obligauit spe future liberationis, pōt obligationē euadere,non accipiendo pecuniam.h.d.⁊ eit.l.no. ¶ Not.hic ꝙ in mutuo futuro habet locum penitētia etiā ex parte debitoris:⁊ est rō,q₂ mutuū principaliter cōhitur gratia debitoris fm Gui. Secūdo not.hic arg.qđ non est nata obligatio,ante numerationē:lʒ precedat pmissio,vel cōfessio,adde dicit Gui. ꝙ cōfessio in mutuo nō inducit obligationē,nisi sit facta i scriptis:q₂ forma mutui ciuilis,⁊ p chirographū:vñ si non interuenit scriptura. nō pcludit via exceptiōi nō numerate pecud nie p lapsum biennijᵈ fm eū.qđ est not.⁊ habes hic p gl.ordi.⁊ per Cy.C.si cer.pet.si nō singuli.no.ꝙ in iudicijs stricti iuris, nō veniūt accessiōes a tpe lit.contestat. ¶ Oppo.⁊ videtur ꝙ teneat saltē excussa biennij exceptiōe vt.C.de nō nu.pecu.l.in contractibus.Sol.ibi interuenit scriptura ⁊ cōfessio ex cā mutui,hic aūt nō interuenit scriptura quo casu excep. non nu.est ppetuata fm Gu.nā ex cursu biennij obligatio lrarū corroboratur nō aūt est sic,si nō interuenit scriptura:q₂ obligatio lrarum,vt verbū sonat.reqrit essentialiter scripturā,vt instit.de lit.obli.⁊.C.e.l.si nō singuli.⁊.ſ.de act.⁊ obli.l.nō figura.nā pp scripturā actꝰ est magis solēnis,⁊ iō magis efficax. ¶ Extra oppo,ꝙ nō hʒ locū penitētia in mutuo, cum sit cōtus nominatus.Sol.hic in mutuo cōhendo nō cōto:⁊ adde qđ no.ſ.ti.j. l.si pecuniā.in mag.gl.⁊.ſ.de contrab.empt.l.pacta conuenta. Sed nunquid est differentia inter scripturam publicā ⁊ priuatam:Respondeo non:nam etiam priuate scripture standū est cō scribentē,si cōtinet cām.Sciendum est eñ ꝙ priuata scriptura:aut est facta pro scribente ⁊ non probat,vt.C.de iur.fis. l.inter chartulas.li.x.aut cōtinet cō,⁊ tunc aut est indiuidua,⁊ ille qui acceptat pro se,dʒ etiā acceptare contra se,ar.ſ.tit.j.l.si duo.§.pe.aut capitula sunt diuisa,⁊ tunc pōt acceptare p se, non cō se ar.ſ.ti.j.l.si duo.⁊.s.de mino.l.ēt.§.ex cā.in publico tñ instrō,an ille qui pro se pducit,tenet stare cō se etiam in diuerso capitulo.Uide per me in.l.j.in fi.magne gl.s.de edend.aut est factum contra tertiū,⁊ tūc ex autoritate scribentis,qñqʒ facit aliqualē psumptionē.vt no.s.de edē.l.qdā.§.nūmularios. aut est facta pcise cō scribētē, ⁊ tūc aut in vltima volūtate ⁊ nō probat debitū.de lib.leg.l.auie.§.vl.aut in cōtu.⁊ tunc aut nō continet causam,⁊ non probat,nec presumit donatio ex priuata scriptura.vt.ſ.de do.⁊ de pba.l.instra. aut continet causaʒ, ⁊ si quidem ineptam,vel turpem,non vʒ,vt.ſ. de act.⁊ ob.l.fi. ⁊ quod no.ſ.de excep.doli.l.ij.§.circa.si acceptaʒ ⁊ validam ex natura cause,⁊ tunc aut est questio obligationis aut scripture

a ¶ Per capita. Uide eundem Bal.i.l.j. §.ij.s.qđ cuiusqʒ vniuer.⁊ que dixi in ap post. remittendo me ad.do. Bar.so.in cōs. cxxix.in.j.pte. vbi per euʒ, q collecte sunt q per capita imponi debent.

b ¶ L.j.Et ibidem. Uide ad hoc Bar. hic, ⁊ in.l.iiij.ſ. de re iudic.

c ¶ Si institorem. Ad huiꝰ c.materiam vide que habent per do. Bart. soc.in cōs.cliij. inc. cōsul.ver. xxv. casus. ⁊ ver.viij. casus in.ij.parte,vbi de institore alicuius scribente alteri mercatori qualiter apud mensaʒ domini sui hʒ mille, an finito officio institor:vel dominus sit conueniēdus, ⁊ que obligāt dominuʒ,⁊ qualiter dominꝰ intelligatur obligatus.

d ¶ Biennij. Et ratio est secundum Feli. in. c. si cautio. de fide instru.l co.xv.in versi. fallit.iij. q₂ in ista confessiōe facta sine scriptura non nocet confitēti p lapsum biēnij, qui fundat.l.p sumptiōe que est pro scriptura. vnde adde hoc concord.⁊ remis.quas habes ibi p eum.

si obligationis, aut loquimur in mutuo, & tūc loqtur lex in ꝯctibus, aut in aliis contractibus, & tūc standū est scripture, vt l. publia. §. fi. ff. depo. & C. de non nu. pe. l. gñalr. & adde qd no. in summa per Azo. de fide instr. C. Scripture tñ alia est obligatoria, alia ꝓhibitoria. itē verba enūtiatiua ꝯtus in ꝑsona alterius idućūt obligationē in ꝑsona scribētis, vt. ff. de cōsti. pe. l. qdā. si cetera ꝯcurrūt, ꝗ sunt necessaria ab obligādū. Si aūt est q̄stio scripture, q2 scribens inficiat, & dt non esse suā scripturam, & tūc refert, aut est subscripta a tribus testibus & hz vim publice scripture, vt. C. q po. in pig. ha. l. scripturas. aut nō est subscripta & tūc aut imponit ei fides ꝑ testes, & stat ei. C. de nō nu. pe. aut. ꝯ q ꝓpriā. Aut nō apponit ei fides ꝑ testes: & tunc corroborat scripturarū indubitatarū cōparatiōe[a], & facit semiplenā probationē. Si aūt nō iuuat cōparatiōe lrārum: non facit fidē aliquā nisi esset munita sigillo debitoris: q2 sigillum supplet defectū testiū, vt no. l. ii. C. de re. alie. nō alie. & l. ii. ff. de ꝓcu. & l. si ꝓcurator absq3. Si aūt sigillū esset publicum tūc ei standū esset. vt extra de ap. c. significauit. & ff. d publi. l. si pub. §. i. & C. de epis. & cle. & aut. si qua per calumniā. Sed nunqd requirit indictio, annus, mēsis, & dies in talibus scripturis priuatis dic ꝙ non vt. ff. de pig. l. cū tabernā. §. i. nisi induceret ad ꝓbationē certi tpis, vt. d. l. scripturas. nā nūc cōtinere dz tps certū puta annū, mēsem, & diē. facit extra de ꝓba. c. post cessionem. C. de apo. publ. l. i. li. x. Sed pone ꝙ est facta cōfessio sine scriptis ex cā mutui. ista confessio operat ne magis lapso biēnio, ꝙ ante: & vr ꝙ nō. vt. C. e. l. si ex ꝑcio. & ar. ff. de act. & ob. l. obligationū fere. §. placet. Sed pone ꝙ ē facta scriptura, an post bienniū pōt ꝓbari ꝯtrium probando ꝙ actor fuit confessus se non numerasse: & vr ꝙ sic. q2 cōtra presumptionē iuris & de iure bene admittit cōfessio partis, & preualet, vt in aut. de equa. do. §. aliud. nā si pars nō posset excipere, iudex non dz hoc pati. ar. ff. de of. ꝑsi. l. illicitas. & ff. de pe. he. l. fi. Sed pone ꝙ est iuratū. R̃ fideo sacramentū nō supplet defectū veritatis & cōsensus. vt. C. de nō nu. pe. l. fi. & facit qd no. C. pl9 val. qd agi. l. emptione. Sed qd si iurauit nō opponere exceptionē nō nnmerate pecunie. R̃ñ. nō pōt opponi. vt no. C. in qb. cau. in inte, rest. nō est neces. l. fi. Sed qd de instrumētis cōtinentibus ꝑceptu3 de soluendo: vr ꝙ statutū sit tali ꝑcepto. facit qd not. Cyn. C. de confes. l. i. Ego dico ꝙ dictū preceptū ante bienniū sine cā esse vr, nisi probetur numeratio: & ideo non v3 principale, nec istud preceptū: sed cōiter per statuta terrarū ista exceptio non pōt opponi contra guarentigias: & v3 statutū etiā collegii inter se. vt in aut. de fideius. §. pe. & C. de consti. pe. l. ii. in fin. Sed quid si est renuntiatū exceptioni nō nu. pe. dic vt not. in. l. si ex cautione. ego credo ꝙ valeat renuntiatio. q2 in mutuo nō pōt renūtiari, vt no. ff. e. l. rogasti. §. fi. & in isto mutuo cōfessato requiritur facta numeratio cui renuntiari non pōt. alii dicūt ꝙ v3 renūtiatio, & tūc mutuū ciuile statim efficaciter obligat, s3 nō ꝓbat hoc aliqua lege. ¶ S3 pone debitor ꝯfessus spe future numerationis vult agere ꝯ creditorem vt sibi mutuet, an pōt: & vr ꝙ sic: vt. C. de do. ꝓmis. l. si volūtate. So. si esset statiz restituturus nō pōt, al's fc, vt in. l. dolo. de doli excep. Sed qd si apparet spes de numeratione ex forma instrī: nunquid op3 tunc excipi. & dico ꝙ non: q2 instrumentū qd producit probat pro reo, arg. C. de prob. l. ad probationē. & C. de dona. l. si ꝑsidi.

> [a] ¶ Comparatiōe. Quomodo autem & qñ debet fieri cōparatio literarū vide. domi. Alex. de imol. in consil. lxxvi. per totum maxime l. ii. & iii. col. in. iii. parte. & in consilio lxxxiiii. l. i. col. in. iiii. parte. & in consil. cxxii. eadem parte.

Cum fundus.

Post litem cōte. in iudiciis stricti iuris, veniunt accessiones. h. d. Et de hoc dixi in. l. vinū. ff. e. & not. ff. de tri. l. i hac. Quid aūt si res principalis est interim perēpta: dic vt. ff. de rei ven. l. vtiq3. Quid si instantia est perempta, an venient fructus ex die primi iudicii vel secundi: dic vt no. C. de fru. & lit. exp. l. ii. & adde hic & oīno vide ꝗ not. ff. de condi. ob cau. l. iii. & in. l. si pecuniā. in fi. mag. gl. Quid aūt de vsuris: dic ꝙ non h3 locum hec lex: q2 vsure sunt accessorie ꝑter numerū: sed ista lex loquit de naturali accessione, vel de interesse, vt. C. de condi. inde. l. i. Quid aūt de pecunia commissa ꝓpter factū dic ꝙ pena legalis & iudicialis pōt purgari vsq3 ad sñiam, vt ff. de bo. lib. l. q cū maior. §. accusasse. sec9 in pena cōuētionali, vt. C. de trāsac. l. si qs cū maior. & dic vt no. ꝑ Ja. bu. ff. ti. i. l. al's.

Seruum tuum imprudens.

Nouē rñsa h3. In ꝑmo cōsulit vero dño stichi ꝯ verū do. Pāphili, vt intentet certi cōdictionē. In scdo ꝯsulit vo dño Pāphili, cui debet a ꝯdicēte dāni ex eodē facto nascētis resarctio. In tertio cōsulit dño stichi & nūmor ꝯ venditorē ꝑ actionem exempto si ratificat ꝯctum. In quarto ꝓuidet vēditori ꝯ bone fidei possessorē, vt ꝯdicat ab eo Pāphilū traditū tanꝙ indebitū. In quinto ꝓuidet dño stichi, vt vendicet peculiū si extat, si reprobat ꝯctum. In sexto ꝓuidet venditori ꝯ pncipalez dñm d actiōe de peculio. In septio dt cōsumpto peculio euanescere actionē de peculio. In octauo dt ꝙ si vēditor cōuenit actiōe exēpto, vt tradat, d3 ei plenarie satisfieri, acsi cū libero cōtraxisset. In nono dicit ꝙ si vēditor q iam tradidit bone fidei possessori: vult cedere iura dño Stichi, ꝙ oīa debēt sibi offerri, seu ꝑstari ac si traderet rē. h. d. & iste. §. est plenus sensib9. No. ꝙ rōne circuit9 euitādi agit qñq3 sine cessione. No. ꝙ erronea traditio trāsfert dñium. & nota ex qua ꝑsona qs non lucratur ex eadē dānificari nō d3: s3 indēnis ꝯseruari. Not. non posse ratificari ꝯctū non suo noīe gestū & ex eo agi. No. trāsferri dñium rei: l3 nō sit trāslatū dñiu3 ꝑcii. Not. ꝙ l3 dñs reprobat ꝯctū tñ tenet de peculio. No. ꝙ ille q assumit viā agēdi ex facto alterius, tenet ac si secū esset ꝯctū, et tenet obseruare pacta, & formā ꝯctus, vt. ff. de manu. l. Caius. & arg. ff. de acq. pos. l. Pōponius. §. cū qs. No. ꝙ vbi cessio succedit loco rei: ita esset offerēdū cedēti, sicut tradēti. Ex hoc no. ar. ꝙ ei q nō facit qd d3, nō fit qd fieri d3. no. ff. ti. i. l. si nō fuerit. facit. ff. de rei vē. l. fi. §. fi. & C. de pac. l. i. in gl. mag. & C. de trāsac. l. siue apud. & ff. de ac. emp. l. Julia. §. offerri. & l. q pēdente. & C. de colla. l. filie. ¶ Ex lect. antiq. ¶ Interdū ꝙ vnus soluit, alius repetit, de eqtate, cā euitandi circuitus, hoc primo. Bone fidei possessor debet cōseruari indēnis ab expēsis & ceteris dānis, hoc scdo. Dñs agēs ex ꝯctu seruari d3 implere ex parte sua siue rē cōsequat siue cessionē iuriū. Itē ꝙdiu extat pecunia, cuius dñiu3 trāsferri nō potuit, dat rei vēdicatio ꝗ euanescit ꝑ ꝯsumptionē. h. d. Ibi is. s. seruus. Ibi ad te. s. verū dñm: Ibi sabin9, et cassius. s. dicūt. Ibi hoiem Pāphilu3. Ibi exempto actio. ex ꝯctu stichi ad pāphilū. Ibi bone fidei emptori. s. stichi. No. ꝙ ꝓuisio hui9. §. versat principalr circa duo. Pmo circa ꝯstōnē vicarii. Scdo circa ꝯsuetudinē nūtior pecuniar. Circa ꝑmū ꝓuidet dño serui subtracti duplr. vno modo ꝑ viam agēdi ꝯ possessorē, cui vicarius iste tradit9 est: s3 tūc agēs d3 cōseruare possessorē indemnē ab eo qd ei ꝓpterea abest, vt id reddat. scda via est ꝯ vēditorē vicarii: nā est obligatus dño ordinarii ex ꝯctu sui serui. & ista via pōt cōsiderari duob9 tꝑibus. Primo ante traditionē vicarii: & si petat sibi tradi, d3 offerre preciū, vt in ver. sed adiicere. & iste est casus in quo petit traditionē, quā sequit scdm tēpus est post traditionē factā possessori: et tūc etiā idē q2 d3 offerre preciū: sed agēdo l3 consequat traditionē seu cessionē iuriū, vt in ver. idē dici d3. scda ꝑncipalis ꝓuisio istius. §. est circa peculiū: nā si extat pōt vēdicari: licet dñs teneat de peculio si nō extat, nō dat vēdicatio, nec actio de peculio. vt in ver. qd ad peculiares. et. h. d. iste. §. subtilis. Circa ordinariū vero seruū repetēdū nō versatur ꝓuisio isti9 §. q2 certū est ꝙ potest vēdicari ꝑm gl. & dr seruus ordinarius subalternus, q seruit seruo cui est nomē ordinarii, gra exēpli erat hic stich9, nomē vicarii, Pāphil9, ꝑm gl. deide nota ꝙ errans transfert dñiūm: & tñ errabat in dño rei, qua3 tradebat: sed in dominio alterius rei nec in dño proprio, s3 in dño alieno: vñ cū non cesset volūtas ac potestas transferendi dñium transfert, secus si cessaret cōsensus in trāslatione dñii, vt. ff. de cōdi. ob cau. l. iii. §. subtilius. Tertio no. hic, ꝙ bone fidei possessor pōt retinere rē ob sumptus, itē ob cetera dāna, vt in vs. sed & si quid. qd est no. & adde qd no. ff. de rei ven. emptor &c. qd no. ff. de vi & vi ar. l. colon9. in fi. & ff. de pig. ac. si necessarias. §. fi. Quarto no. ꝙ dñs agens ex ꝯctu serui videt firmare ꝯctum, nec pōt agere cū effectu, nisi impleat partē suā, & non solum d3 implere pactū substātiale, sicut est de soluēdo: sed etiā accidētale, vt de eundo Romā: q2 oīa d3 ꝑstare acsi ꝑ se ꝯxisset. facit ff. de manu. Caius. & hoc est verū siue agendo ad traditionem cōsequat traditio: siue aliquid loco traditiōis, vt cessio iuriū. Ex quo no. quinto ꝙ vēditor qñq3 liberat a traditione cedendo iura qd est not. Sexto no. in ver. ꝙ ad peculiares, qd dñiū cum obligatione non compensatur, vñ non cōpensatur rei vēdicatio, & actio de peculio, etiā si cōpetat rei vēdicatio ad quātitatem: & ex hoc no. quidam, ꝙ etiā in pecunia non h3 locum cōpensatio, si non patit, vt quātitas, sed vt species: qd t3 glo. & est no. & facit. ff. de pec. si creditor. §. si seruum. & qd no. ꝑ Dy. ff. de solut. l. Paulus rñdit. ¶ Op. dr hic ꝙ verus dñs agit hic sine cessione, cōtra imo d3 sibi actio cedi. vt. ff. e. l. in fin. So. de rigore exigitur cessio, vt ibi: sed de equitate, cā vitādi circuit9 nō requirit cessio, vt hic: ita soluit prima gl. ꝗ incipit Pāphilum. & gl. vltima huius legis. Sed certe semꝑ possem9 dicere, ꝙ cā vitandi circuitus daret vtilis sine cessione, qd falsu3 est, q2 sicut in rebus corporalibus reqrit traditio, & non sufficit titulus: ita in actionibus requiritur cessio, ꝗ ꝑ quasi traditiōe habet vt no. ff. de do. l. ad eū. & C. de act. & obli. l. ii. & C. qñ fis. vel pri. l. fi. & ff. pro sol. l. ea vero. Sol. qñ quis h3 venire ex persona alterius, & d3 capere ius de manu alterius, tunc non vtit iure illius immediate, imo seruat circuitus vt hic: nā iste venit ex sua ꝑsona & suo iure. ¶ S3 ꝯ hoc op. si pōt venire sine cessiōe, ergo frustra sibi actio cedit, ꝙ esse nō d3, vt. ff. ad Treb. l. si heres. Sol. dt gl. vltima, quod nō est frustra: q2 habebit exercitiū directe actionis, & ꝓdest ipsu3 hre, vt no. ff. de admi. tut. l. quoties. in ꝑn. cessio em̄ facta nō habēti vtiles actiones transfert vtiles:

vtiles: si aũt habenti non trãsfert directã inseparabilẽ accidẽtẽ, sed exercitiũ directe facit. C. de don. l. illã. Sʒ cõtra hoc oppo. si verus dñs habet actionẽ ex sua persona, ergo hʒ ius directum arg. de vsufr. l. si quis ita. dic qđ verum est, si esset actio ex suo facto, vel sui actoris vniuersalis. sʒ hic extra ordinẽ daf. ¶ Op. quod non deť, q̃ nec ꝯctu, vel quasi, nec ex delicto, vel quasi, vt inst. de obli. §. sequẽs ratio. ideo nõ daf directa sʒ vtilis ex varijs figuris causar, vel ꝙ alteri⁹ factũ suũ fingiť, vt. ff. de condi. indeb. l. nõ est nouũ. Pet. dr ꝙ hic absq; cessiõe non agiť, sed male dicit: q̃ si pncipiũ itelligereť demũ facta cessione, istud principiũ esset superfluũ ꝑpter finẽ. ¶ Op. cõdictio ad rẽ nõ datur dño. vt. l. fin. ff. vsufru. quemad. ca. sʒ dñs stichi est etiã dñs Pãphili empti a sticho, vt. ff. de ac. re. do. l. si seru⁹. ergo vẽdicat, nõ cõdicit. Sol. hic bene fuit titul⁹ in psona stichi, sed traditio non, sed fuit facta bone fidei possessori, ꝛ ex ea sibi q̃sitũ dñiũ. ex hoc nota quod lʒ titul⁹ sit in psona vnius, preualet traditio in psona alteri⁹, nec ẽt nocet error: ꝛ facit ad pmum. C. si qs alt. vel sibi. l. multũ. ꝛ facit. C. fa. erc. l. filie cui⁹. ꝛ istud est verũ in vero dño, secus in publiciana, q̃ ibi requiriť possessio titulata, vt. ff. de publ. l. cũ q. §. fi. sʒ quo ad vsucapionẽ error hʒ pro titulo, vt. ff. de vsuc. l. Celsus. ꝛ. de cõdi. ind. l. indebiti soluti. §. sed etsi. ¶ Sʒ op. ꝯ ꝑm. ꝛ vr ꝙ error ipediat dñij translationẽ: in errore dñij habemus. ff. de cond. ob cau. l. iij. §. subtilius. ꝛ. ff. de ꝯh. em. l. ꝛ si cõsensum. §. vlti. In errore psone habemus. ff. de furt. l. si qs. §. apud. ꝛ. §. cũ Titio. ꝛ. l. si is. §. si tu Titiũ. Sol. hic nõ fuit error in dñio nec in psona, sed in q̃litate psone, putabat bone fidei possessorẽ esse verũ dñm stichi, ꝛ p hoc sibi deberi Pãphilũ. iste enĩ est potius error cause, q non ipedit translationẽ dñij, vt. ff. de cond. inde. l. damus. ꝛ p totuʒ iuncta. l. fi. s. vsufr. quemad. ca. ¶ Sed op. iste venditor putabat recipientẽ dñm, ergo fuit error dñi. Rñdeo, non est ita, q̃ tũc erraf in dñio, qñ erraf in dñio rei, q̃ tradiť, non si incidat error in dñiũ alterius rei, vt hic. ¶ Opp. ꝙ error ipediat dñij translationem, vt. s. e. l. si ego. Sol. aut in errando vterq; consentit in eodẽ errore concurrendo, ꝛ tunc transferť dñium cõi cõsensu: q̃ cõsensus est cã immediata dñij transferendi. ꝛ sufficit ꝙ cã immediata sit vera, lʒ cã remota sit falsa: nã sicut falsa causa non facit promissionem esse ipso iure nullã, sed nullam causam, vt. l. ij. §. circa. de exce. dol. sic nec impedit dñium trãsferri, vt. s. de dolo. l. eleganter. in prin. i gl. aut errores sunt diuersi. ꝛ tũc nõ trãsferť dñium vt ecõtrario, vel ibi in cã de presenti, vel de futuro, hic in causa de pterito: ergo si inciperetur hic a precedẽti rõne nõ foret trãslatũ dñium, qđ est falsuʒ: ꝛ iõ prima solut. verior est. ¶ Op. ꝙ error in q̃litate psone ipediat vt. ff. de fur. l. falsus. So. ibi fuit error in vno tm̃. i. in tradente: sed in accipiente non fuit error sed fallacia, vñ nõ transfertur dñium, vt. ff. de sol. l. cũ quis. §. j. non enĩ consentiũt in eundẽ titulum, q̃ ignorans consentit in titulũ pro soluto sciẽs, non q̃ scit nullã solutionẽ esse, ar. ff. e. l. eius qui. §. pe. ꝛ vide qđ not. ff. de cõdi. inde. l. in sum: §. si seruũ. In gl. valuit priuat⁹ ergo ꝛc. ¶ Op. ꝙ fallacia nõ impediat dñium trãsferri, vt. ff. de sol. l. si cũ aurũ. Sol. ibi fuit fallacia dantis nõ accipiẽtis, vt. ff. de pi. act. l. eleganter. §. q reprobos. ¶ Itẽ op. ꝙ fallacia faciat euʒ teneri condic. ob cau. vt. ff. de con. ob cau. l. si procuratori. ergo est translatum dñium, vt. l. fi. s. vsuf. quemad. ca. rñdeo nõ sequtur q̃ fur bene tenetur cõdi. ob cau. ꝛ indebiti: ꝛ oĩs cõdictio degenerat cõtra furẽ, vt. s. e. l. si quis. §. res. p ex. ꝛ. C. de fur. l. falsus. ¶ Op. ꝙ error non ipediat dñium transferri, vt. s. fa. erc. l. cum putarẽ. Sol. ibi pp autoritatẽ iudicis, vt instit. de of. iu. §. fi. vel ibi fuit traditio necessaria: tũc enĩ lʒ dñium nõ fuisset, tñ agens dʒ repelli, vt. ff. mand. l. seruus. vel in. l. seruus. nõ est error in dñio, sed in causante dñium. Jac. ¶ Op. a idem. ff. de iur. ꝛ fac. igno. l. regula. §. qui ignorauit. So. ibi errabat in dñio recipiens ꝛ non tradens, a quo magis depẽdet traditio: cũ igiť ius excedit voluntatẽ, vtrũ transferaf dñiũ? collige ex pdictis, ꝛ dic latius vt no. s. de of. proc. cef. l. j. sed qñ voluntas excedit ius, dic vt. ff. de ꝯhen. em. l. clauibus. Sed que est ratio differentie, ꝙ aut errat in corpore, aut in qualitate psone. Rñdeo, q̃ maior est defectus substãtie q̃ accidẽtis: ꝛ pdicta in errore traditionis: in errore aũt renuntiationis, dic vt. ff. in alia gl. ꝛ no. ff. de condi. ind. l. qui except. §. si pars. in errore omissionis, dic vt. s. cõia pre. si in vẽd. ¶ Op. ꝯ vers. sed ꝛ si qd. ꝛ videtur ꝙ nõ cõpetat actio, vt. ff. de condi. ind. l. si in area. Sol. hic impensa fuit in re ꝓpria impẽdẽtis. vñ recipiẽs ab eo hʒ cãm, iõ condiciť: sed in. l. ꝯria fuit in re aliena, vñ recipiẽs nõ hʒ tũc cãm a possessore: ꝛ facit qđ no. s. de rei vẽ. l. emptor. ꝛ. ff. de doli excep. l. Paul⁹. facit. s. si quis cau. l. ꝛ si quis. §. fi. ¶ Op. ꝯ v. venditor aũt. ꝛ vr ꝙ venditor non cõdicat, nõ enĩ trãstulit dominiũ, vt. ff. de fur. l. si seruus. §. locaui. Sol. qñ dñs habuit ratũ, vel nũmi sunt ꝯsumpti, vel forte refert an vẽditor putet sibi satisfactũ, ꝛ tũc trãsfert dñiũ: q̃ est error in executiõe obligationis seu cãe: nã si eẽt error in substãtia obligatiõis, nõ vitiaret: ꝛ an nõ putet sibi satisfactũ: ꝛ tũc loquiť ꝯriũ qđ no. ꝛ facit q̃ ꝯctus etiã sine obligatiõe ꝛ est iusta cã dñij transferendi, vt vsucapionis, vt. ff. de insti. l. sed ꝛ si pupillus. §. fi. ¶ Op. ꝯ. vs. qđ ad peculiares, ꝙ obstet cõpensatio, vt. l. fi. de cõpẽ. Sol. qñ pecunia debeť in specie. nõ hʒ locũ cõpensatio. vt. ff. de pecu. l. creditor. §. j. Quidã dicũt ꝯriũ a. ar. ff. de aur. ꝛ arg. leg. l. j. ꝛ. ff. d in li. iur. l. nũmis. ꝛ. ff. de sol. l. Paul⁹. ego teneo gl. q̃ pro pecunia in specie non põt aliud solui. vt. s. e. l. ij. §. j. ꝛ qđ ibi not. ergo nec cõpensatio fit. vt. ff. qui po. in pig. ha. l. si debitor. ꝛ. ff. sol. matr. l. diuortio. ¶ Op. ꝙ venditor non liberetur cedendo in ra: q̃ tenetur ex suo ꝯctu, C. si cer. pe. l. cũ. Sol. qui tenetur occasione actionis, liberaf cedẽndo, vt. ff. de pecu. l. qđ debetur. ꝛ de sol. cũ qs. §. j. sed si teneť occasione ꝓmissionis, aut sua obligatio modificatur p difficultatẽ prestatiõis, q̃ tollereť ẽt per interitũ speciei, ꝛ tũc liberaf cedẽdo iura, vt hic. ꝛ. ff. de cõtra. emp. l. sepe. §. si res. aut non liberaf p interitũ: q̃ põt tradere, ꝛ sic mora vel culpa precessit, vt. ff. de here. ven. l. venditor ex. §. pe. tũc secus: q̃ nõ liberaf cedẽdo, sed agendo, sine cogẽdo, vt in libello ago vt agas. vt. ff. ad. l. rho. de iac. l. ij. ¶ Oppo. extra de. c. ratũ. de reg. iur. Sol. ibi quis hʒ ratũ ad agẽdũ, aut hʒ ratũ ad natiuitatẽ noue actiõis, ꝛ sic loquiť ibi: aut ad exercitiũ actionis nate ꝛ sibi q̃site per seruũ, ꝛ tũc loquiť hic, ꝛ. C. de fur. l. j. aut ad exceptionẽ parandã possessori: ꝛ tunc vʒ ratificatio, vt. ff. de pig. l. si fundus. §. j. nisi error vitiet cãm, vt no. ff. de rei vẽ. l. mr̃ tua. ¶ Extra op. dr hic ꝙ verus dñs põt approbare ꝯctuʒ, ꝛ agere ex eo, ꝛ põt reprobare, ꝛ vẽdicare peculiũ: ꝯ ista sunt ꝯria, ergo non possunt simul esse vera, vt. C. de inof. test. l. cũ q. ꝛ. l. ꝯ maiores. So. quedã sunt adeo ꝯria ꝙ nõ pñt simul esse vera, vt verum ꝛ falsum: ꝛ tũc q̃ de vno est affirmatio, de alio est negatio: impossibile est ꝙ cadat electio, q̃ electio ẽ circa plura, ꝛ electio est verorũ: ꝛ nec actor nec reus pñt simul vti tali ꝯrietate: quedam sunt ꝯria, tñ possunt in primaria origine esse simul vera: nã hic est ꝯctus, ꝛ verũ est dñium nũmorũ: ꝛ ex veris causis resultant veri effectus, tũc bene cadit electio. ꝛ actor dʒ eligere alterã viã, vt hic facit. C. de fur. l. j. ꝛ põt dici ꝙ lʒ sint contrarie actiones, tñ cause non sunt ꝯrie. ꝛ multa cõtraria possunt esse simul vera, sed non simul efficacia. vt. C. de pac. l. pacta nouissima. sed in contrarijs primo mõ non nocet electio, nisi q vellet ex eadem cã puta ex eadẽ scriptura allegare ꝯria vt. C. de codicil. l. fi. q̃ tũc hoc nõ põt nec simul, nec successiue. ¶ Quero qđ est exẽplũ in ver. sed si quid glo. ponit de alimẽtis, sed tũc cũ opa est minoris pcij q̃ alimẽta. vt. s. de rei ven. l. sinautẽ. in fi. cũ. l. seq. Itẽ de quolibet alio negotio Pãphili. Pe. ponit circa idem negotiũ, vt si de contractu est soluta p dñm gabella, vel soluta libere, vt. l. fi. §. in cõputatione. C. de iure delib. ¶ Quero, si dominus vendicat pupillũ, an liberetur venditor actionem cedendo ad rem? dic ꝙ non: q̃ nõ ceditur ad id qđ petiť, sed ad aliud. ꝛ sic non obst. ff. de ver. sig. ¶ Quero, quare cõsumptis nummis euanescit actio? hinc inde respondet Joannes, quia fit compẽsatio. gl. dicit melius: quia non iure compensationis, sed de iure cõsumptionis, qua mediante reconciliaf solutio: nã cõpensatio nõ cadit hic, imo vera solutio reconciliata. Sed nõne reconciliaf ipso facto qđ agitur ex empto? Rñdeo sic, si agens approbat totuʒ factũ. i. contractum ꝛ solutionẽ, secus si contractum tm̃. vt. C. arb. tut. l. cũ interdicte. Sed qđ est illud vltra pcium qđ debetur vẽditori? Respondeo vt. ff. de contrahen. emp. l. fundi partem. ꝛ de actio. empt. l. si sterilis. §. si tibi. Quid si plus est consumptum q̃ sit peculium purum? Respondeo in totum fit recõciliatio? vt. ff. de condi. infer. l. seruus cuiusdam. exemplum. xx. fuerunt soluta ꝛ. x. tantum erant in puro peculio: quia alia. x. debebantur domino, ergo dominus non repetet consumptum scilicet iure peculij, nisi reprobaret contractum serui. Quid si peculium est. x. Pamphilus valet. xx. an aget venditor ad. xx. actione in rem verso quasi Pamphilo in rem domini verso? dt glo. ꝙ non: q̃ non venditoris beneficio, sed necessitate venditionis conditio dñi fit melior. Sed nonne ex quo stichus furtiuus est statim pdit administrationẽ peculij vt. ff. de so. l. fugitiuus. ꝛ. s. e. l. rogasti. §. fi. Rñdeo sic: tñ lʒ perẽpta sit administratio, non est perẽptũ peculiũ, nec actio de peculio, q̃ nõ requirit administratori posse, sed esse peculium: ergo non intelligiť ademptio, sed libera administratio eius sic. vt in gl. admissa. ¶ Ex lec. ant. ¶ In gl. sic mihi acq̃situs. ibi, ꝛ iõ, dic vt ibi: q̃ ibi fuit fallacia in accipiente, de quo dic vt pleni⁹ not. s. de of. procu. cef. l. j. ¶ In gl. conditione indebiti. in fin. vel dic quod venditor putet sibi solutum: q̃ etiã ex putatiua causa transfertur dominium, vt. ff. de condi. indebit. per totum. ¶ In glo. vt speciem. ibi, sed secundum Lot. quidam tenent hanc opin. quia in pecunia non cadit affectio, ergo procedit cõpensatio: sed istud non est verum in reali actione. ¶ In gloss. admissa compensatio. ibi secundum Joan. ꝛ sic iure compensationis: sed ꝑm gloss. iure reconciliationis. qđ est verius. ꝛ nota bene.

a ¶ Cõtrariũ. Tu vide hic Fran. are. qui referendo opiniones, ꝛ pro saluatione earum Lud. ro. dominũ suuʒ, dicit tenendã esse opinio. cõtrariam.

a ¶Si ⁊ me. ad de qđ per hũc tex. dicit Rapha. q̄ si pecunia non sit parata solutioni ɔhit mutuũ. ɔ Bart. in l. singularia. ff. e. ſʒ vide Frã. aret. hic qui refert ſʒ modernos istũ text. posse euitari multipliciter: primo q hic nõ loqr de ɔtractu mutui, sed de condictiõe sine cã. scđo q põt intelligi hic qđ pecunia erat solutioni parata ẜm iura contraria. tertio q põt intelligi mutuũ eẽ ɔctum post solutionez factã a debitore creditori.

b ¶Tpali. Ad de Frã. aret. h q not. q̄ ciuis habẽs officiũ in ciuitate ppria põt negotiari, lʒ officiũ sit tpale: ⁊ refert Bar. diceret hic qđ ille q de pluribus in sua ciuitate pt facere quẽcũqʒ ɔctuʒ: qđ idẽ Bal. reprehẽdit i. l. qsqs. C. e. ti. p. l. non lʒ. ⁊ l. q officij q̃ indistincte loquunt: vñ dic vt hic per euʒ.

c ¶Agat. vide Frã. aret. hic ⁊ dic vt hic p eũ ɔ Bar. arguẽdo vltra rap. ⁊ Moder. q̄ rõ q̃re hodie non sit nouatio p sequentem stipulationẽ fundatur, q non p̄sumit q̄ partes hoc voluerint nisi expſſe dicãt: ita dicit colligi ex tex. i. §. p̄terea. iuxta fin. insti. q. mod. tol. ob. sed qñ cessat voluntas partiuʒ nullo mõ fit nouatio. al. l. ij. in princi. ff. de duob. reis. ⁊ l. si stichum. §. pen. ff. de noua. vñ concludit q̄ impossibile est q̄ fiat

Si me[a] ⁊ titium.

Veritas est potentior, q̃ opinio in actione producenda. ⁊ no. hanc. l. ⁊ qđ no. per hanc. l. ff. qui. ex cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. fi. ¶Ex lec. anti. ¶Quãqʒ meum ad te peruenit, nec habes retinendi causam, equum est vt reddas. ⁊ est ista lex fundata super generali equitate. ⁊ no. bene eam. No. q̄ etiam ex erroneo actu agitur, propter generalem equitatem. in. l. seq. nihil fuit dictum.

Principalibus.

Officiales habentes iurisditionẽ, nõ pñt negotiari cũ subditis, nisi sint ppetui, sed propter incumbentem necessitatem pñt ɔhere ⁊ accipere mutuum. h. d. l. cũ p̄sidis. No. q̄ officiali ppetuo pmittit aliqđ quod nõ permittit tpali[b]. No. pp necessitatẽ factũ excusari. ¶Op. de vna istarʒ legũ ad aliã, ⁊ solue distinguẽdo: aut officialis est perpetuus, ⁊ tũc põt exercere cũ subditis ad negotiationẽ, vt. l. p̄sidis. primo rñso. aut est tpalis, ⁊ tũc refert: aut ɔhit noĩe reipublice, ⁊ tũc dic vt. ff. e. l. ciuitas. aut pprio, tunc aut casu necessitatis ⁊ põt: q necessitas nõ hʒ legẽ, vt. l. j. de of. ɔsu. ⁊ le. ⁊. l. p̄sidis. scđo rñso. aut nõ est p modũ necessitatis, ſʒ p modũ q̄st[9]: ⁊ non põt, vt hic ẜm Pe. ⁊ Cy. Sʒ qđ de officiali cõstõ absqʒ tpis diffinitione: dic q̄ censet ppetu[9], ar. ff. de exc. tu. l. iurisperitos. ⁊ ar. no. ff. de tu. ⁊ rõ. dist. l. nisi finita. §. fi. ⁊. ff. de ɔdi. inde. l. sufficit. ¶Extra not. q̄ lʒ p̄sidis officiũ sit tpale, tñ habebat quosdã officiales. q erãt officiales sui, ⁊ tñ erant ppetui, ⁊ forte erãt scribe palatij: sic in hac ciuitate interdum cancellarius priorum sit ad vitam, ⁊ tñ priores nõ durãt nisi duobus mẽsibus, ⁊ sic interdũ officiũ subalternũ durat plusq̃ officiũ principale: q lʒ sit pedisseruũ officiũ, tñ cõfertur a supiore, vel a lege, vel a ɔsuetudine. Scđo no. qđ officiales ppetui pñt negotiari ⁊ p̄sumunt habere ppriũ. gl. no. ɔriũ. C. de iur. ãſ. l. facultas. li. x. ſʒ Cy. de cu. eã reprobat. C. de epis. ⁊ cler. aut. licẽtiã. p hanc legem. alijs ergo indicijs opus nõ est, nec enim subtraxisse presumitur. ¶Ex lec. antiq.

Residis.

Nota differentiam inter officialem temporalem ⁊ perpetuum: ⁊ vtruʒ officialis, qui est perpetuus, ad beneplacitum videat perpetuus, vel temporalis videtur q̄ perpetuus, vt. ff. de exc. tu. l. iurisperitos.

Periculum.

Ille tenetur de periculo, q pbatur esse culpabilis. No. culpam non presumi: queritur, nunquid vnus collega p alio teneatur: dic vt in gl. sed nunqđ quis tenetur pro eo, quẽ hʒ sub se: ⁊ vr q̄ non. vt. ff. de insti. l. quicunqʒ. §. sed cum fullo. sed dic contra. si ipse enim elegit, sicut potestas, tenetur de facto eorũ quos habet sub se. vt. ff. de statu li. l. sta. §. seruus. ⁊. C. de cu. reo. l. ad commentariensem. ⁊. C. ad leg. Jul. repetũ. l. ij. ⁊. ff. de neg. gest. l. ex facto. ⁊ arg. loc. l. cum in plures. §. seruuʒ. ¶Ex lec. antiq. ¶In text. ibi, ad eum. s. tutorem, cum essent plures tutores ⁊ eius culpa intercessit.

Pecuniam quam.

Debitũ purũ in delegationẽ cõditionalẽ deductũ interim peti non potest. h. d. Et vid hic qđ no. ff. de con. ob cau. l. qđ seruus. in fi. vlt. glo. ⁊ not. ⁊ lex ista hʒ duas rationes: prima, q sub conditione ɔria: secunda, q ante diẽ. ¶Op. q̄ ante conditionẽ ipso iure non agat. vt no. ff. e. l. certi condic. Sol. illud verum, qñ conditio siue tacita siue expressa fuit apposita in principio, vt no. ff. de pac. l. itẽ q. secus si ex postfacto iam nata actione, vt no. ff. e. l. lecta. ⁊ ita est hic, ⁊ vide quod no. ff. de cõdi. ind. l. sufficit. in gl. ⁊ sic nõ ob. ⁊c. ¶Op. ⁊ videtur q̄ interim possit effectualiter agi vt. ff. de except. do. l. pure. in prin. So. ibi in vltima voluntate in qua cõditio magis suspendit q̃ in contractu no. inst. de ver. ob. §. ex cõditione. ⁊. C. de condi. inser. l. si in vxorẽ. vel aliud in cõditionali delegatione vt hic: q ibi apponit conditio liberationi, ⁊ nõ obligationi; hic aũt tacita cõditio apponit obligationi, ⁊ vide quod no. ff. de condi. inde. l. si non sortem. §. adeo autem. ⁊. l. Julianus. §. fi. e. ti. vbi omino vide. ⁊ maxime in gl. que incip. sed male. ⁊ q si interim posset exigi, pindicaretur ei cui est facta delegatio: nã in eũ non posset trãsfundi obligatio iã perempta per solutionẽ. ar. ff. de sol. l. quoties. §. vñ Marcellus. ⁊ hec verior: q exactio q̃ interim fieret, tãgeret ius tertij: ⁊ hoc etiam in vltima voluntate vr verum: nam si testator, qđ sibi debetur, legat Titio sub conditione, heres interiʒ nõ exigit, nisi de consensu legatarij: sed certe tex. innuit ɔriũ. ff. de lib. le. l. si id qđ mihi. §. fin. ⁊ sic aliud in contractibus. vbi debitoris factũ ⁊ consensus adest: ⁊ iõ magis operatur, q̃ vbi nõ adest. Itẽ q in legato lʒ debitor teneat legatario nominis, tñ actio heredis non tollitur, vt. C. de leg. l. ex legato nominis. ⁊ iõ heres agere põt. vt. C. de noua. l. iij. ſʒ in delegatiõe ipso iure tollitur actio: ⁊ conclude tres casus, nam interdũ post purã obligationem inserit conditio obligationi: interduʒ liberatiõi; interdũ neutri. ſʒ Guli. de cu. dicit aliud i liberatiõe q̃ in nouatione: q nouatio fit ipso iure, sed nõ liberatio, sed ope exceptionis ẜm Gul. sed hec differẽtia nõ vʒ, q nõ agim[9] hic de natiuitate actiõis ſʒ de exercitio: ⁊ facit. ff. de excu. tu. l. dixit. i rõne sui. Itẽ si esset actio q̃ tolleret ipso iure, vt iniuriarũ, vt no. insti. de iniu. in fi. nõ posset interiʒ agi, ⁊ sic restringerem[9].
c l. pure ſʒ cũ hodie nõ fiat nouatio nisi expſſe agat[c], vt. C. de noua. an ista lex fit correcta. Gul. dt qđ sic, ego dico ɔriũ: q lex vltima loqr in nouatiõe ⁊ nõ in delegatiõe: ⁊ facit. ff. de don. l. vt mihi donares. Preterea ex quo tacite vr agi: ergo fit nouatio saltẽ ope exceptionis, vt no. ff. de noua. l. oẽs. ⁊. ff. de pto. stip. l. valerian[9]. ¶Extra op. de eo qđ legit ⁊ no. ff. de cõdi. ob cau. l. q se debere. §. pe. so. vt ibi. ⁊ facit. ff. de ope. lib. l. q libertinus. §. nihil aũt. Quero si iterim ego ẜm[9] creditor ago, an duplicent inducie: gl. dt q̄ sic, vt insti. de exce. §. tpales. ſʒ Guli. de cu. dt ɔriũ: q tp̄s certũ põt duplicari, tp̄s icertũ nõ. arg. C. de sen. q̃ p. l. j. Itẽ dt lex q̄ statim qñ existit ɔditio põt agi: lʒ ante esset actor ⁊ reus absolut[9]. vt. ff. de exce. rei iud. l. si mater. §. tandẽ. ⁊. ff. de edil. edict. l. bouẽ. §. si sub conditione. Itẽ facit ff. de pig. ac. l. si rem. §. fi. nec ob. §. tpalis. q loquitur in tẽpore duplicabili, ⁊ de hoc dʒ hec lex intelligi: qđ duplicari põt. ar. ff. de leg. ij. l. Lucius. §. impuberẽ. ẜm Gul. gl. dicit q̄ plus delinqt ille q agit ante ɔditionẽ, q̃ ille q agit ante diẽ: ergo nõ dʒ minus puniri in tpe. ⁊ si dicatur est incert[9], q nõ est certificatus: postea ego dico q̄ aut cõditio extitit pẽdente iudicio, ⁊ tũc q retrotrahit, ⁊ fingit hñ actũ, non fit duplicatio, vt. l. si rẽ. §. fi. aut nõ extitit pẽdẽte iudicio, ⁊ tũc ɔditio hʒ certi tp̄is expectationẽ, ⁊ duplicat, vt in gl. aut nõ hʒ certũ terminũ expectatiõis, ⁊ tũc nõ fit duplicatio p iura p hac parte allegata, ⁊ scias nõ duplicari totũ tp̄s, ſʒ residuũ a die petitiõis. i. litis ɔtestate. ar. ff. de pac. l. aut dãnũ. §. qsqs. ⁊ ar. ff. man. l. si tibi mãdauero. in princ. ⁊ faciũt p̄dicta ad qõnẽ maleficiorʒ, q̄ ita duplicet tp̄s rõne noctis, sicut ⁊ alie pene, nisi de tpe in casu sic qualificato spãliter esset puisum: q tũc spẽs tp̄is derogat generi. vt. ff. de vulg. ⁊ pup. l. ex facto. §. itẽ quero. ⁊ qđ ibi not. vel nisi esset tẽpus, qđ non recipit tp̄is limitationem, vel estimationem. ar. de vsufr. leg. l. si vsusfructus mihi in biennium. ¶Ex lec. anti. ¶Pẽdente cõditione stipulationis nouãtis ex prima agi nõ põt. h. d. ⁊ no. l. ẽt. in. l. nostra in psonis diuersorũ erant collate stipulationes: ⁊ ideo interim est incertũ qs sit futurus creditor, ⁊ ideo agi non potest. non obst. de except. do. l. pure. q ibi in eadẽ psona, hic in diuersis ẜm Gui. vel ibi in vltima voluntate, hic in contractu ẜm gl. vel ibi erat cõditio extinctiua, hic erat conditio suspensiua. ⁊ facit qđ no. ff. de ac. ⁊ ob. l. obligationum fere. §. conditio. ¶In gl. vnde actionem. in fi. tu dic q̄ tempus certum bene potest duplicari, sed non conditio, vel tempus incertum. arg. C. de sent. que pro eo. l. j. ⁊ de leg. ij. Lucius. §. impuberem. secundum Guli.

Cum ad presens.

Conditio de preterito non suspẽdit, sed conditio q̃ habet in sui esse vel non esse, pẽdentiã de futuro ista bene suspendit. h. d. ⁊ adde ad hanc legẽ q̄ not. Inno. extra de ap. c. requisisti. Itẽ conditio q̃ non refert nisi ad esse tantum, nõ est conditio legis, vt. l. lʒ. vt le. no. ca. p Ja. no. ar. q̄ nõ dr testm̃ nullũ, si fili[9] est institutus sub conditione de p̄terito: nã cõditio q̃ nõ suspẽdit, nõ iducit p̄teritionẽ, vt. ff. de lib. ⁊ posth. l. cum posthum[9]. modus võ nõ suspẽdit, nec cã nec demonstratio, vt plene no. ff. de cõdi. ⁊ demõ. l. j. i. rñ. no. ar. q̄ non dr rñsio conditionalis cui annectit cõditio de p̄terito, vt credo si apparet. i. illud est verũ q̄ ista ɔditio nõ suspendit.
d tñ ista ɔditio est incerta[b], ⁊ iõ nõ admittẽda: si tñ sit admissa, hec pdest: q facta pbatiõe reus nõ posset appellare: q esset conuictus ⁊ confessus. vt. C. quo. ap. l. ij. ⁊. l. fi. nota q̄ in conditione de p̄terito nõ est necesse, q̄ esset impleta ad hoc, ſʒ factũ sufficit. secus in cõditione potestatiua de futuro: ⁊ ideo ibi requiritur scientia ⁊ voluntas, vt. ff. de condi. ⁊ demonstr. l. ij. no. magis considerari veram existentiam terminorum, q̃ nostrã scientiam, facit. ff. de condi. ob cau. l. si pecuniam. §. si seruum. ⁊ ff. de condi. ⁊ demonstra. l. multum. sunt enim talia extra nos, ⁊ nõ in nobis, ⁊ ideo cõplentur in seipsis absqʒ nostra sciẽtia. ¶In text. ibi, non suspenditur. i. nõ differt obligatio. Ibi, tʒ statim: q nõ requiritur hominis scientia, sed vera existentia facti, vt. ff. de condi. ⁊ demon. multum interest. de cõdi. ob cau. si pecuniam. §. si seruum. ⁊. ff. e. respiciendum. No. q̄ cõditio de presenti vel de preterito nõ est proprie cõditio: ⁊ ideo si est apposita in institutione filij, nõ inducit preteritionem dũmodo sit vera, q non suspendit: facit in ratione sui. ff. de lib. ⁊ posth. l. cum posthuma. de iniu. test. l. cum in secundo. Itẽ filius grauatus sub conditione de preterito vel de presenti dicitur grauatus pure, si conditio est vera: ⁊ ideo nõ detrahit duas quartas. vt dixi in. l. Papi. §. meminisse. argu. huius: ⁊ adde aliud qđ not. Inno. per hanc. l. extra de appel. §. preterea requisisti.

Aliquid

1 ¶ Aliquid fieri incontinenti quando dicatur.
2 Stipulatio conditionalis an possit purificari per pactum remotens conditionem.

Secta est. Pactum incōtinēti appositū reformat, ⁊ limitat stipulationem ꝓcedentē, ⁊ qcqd dependet ab ea. prima stipulatio tria ꝯtinebat, ꝙfessionē, ꝓmissionē, ⁊ terminum: scōa continebat ꝓmissionē vsurarū totius sortis factaꝫ sub ꝙditione, si forma nō seruaret in primo termino: tertia cōtinebat pactū qō diuidebat ⁊ differebat ꝓstationes sortis: oia ista continebanť in eadē scriptura ⁊ in eodem ℨctu. Paul. ōt q pactū incontinēti appositū inest stipulationi. i. efficit eius pars, ⁊ ꝓter ealin formaꝫ, ⁊ reformat, ⁊ distinguit stipulationē ⁊ ꝓstationē sortis: ⁊ facit q id qō est de tenore pacti, fingik esse de tenore stipulatiōis: ꝫ si stipulatio fuisset eiusdē tenoris vsure nō currerēt ꝓ tota summa, sed ꝓ ꝓte sniē, i qua ꝓte esset cessatū ī soluēdo: ita ḡ ⁊ nūc erit: ⁊ qr nō ꝑnt pri⁹ venire vsure ex moza, q̄ possit peti sors: qdā digerunt ℨiuꝫ: qr certū pactū fuit appositū tm̄ sup sorte. ergo nihil bz disponere sup vsurꝫ. Itē qr stipulatio nō pōt tolli p pactū nudū: qr non vz nisi ad excipiēdū, ꝫ Paul⁹ rūdit q pactū dilatiōis appositū sup sorte ꝓncipali pōrigik ad accessoriū. i. ad vsuras. Itē ꝛ esset pactū nudū qō tū est falsum: qr est vestitū coherētia ℨctus, tñ qr parit exceptionē, impedit moꝛā cōmitti, ⁊ sic ꝛpedit natiuitatē obligatiōis vsurarꝫ, q̄ bz accedere ex moza. fatek tū Paul⁹ q creditor posset stipulari vsuras medij tpis sicut fructꝰ, ⁊ tunc veniret vsure toti⁹ tpis: qr veniret ex stipulatione ꝓp stipulationē, non ex stipulatione ꝓp moꝛā. h. d. Ro. q pactū incōtinēti appositū inest. i. efficit pars intrinseca ⁊ formalis stipulationis. Ro. pactū incōtinēti appositū vestiri coherētia ℨctus: assimit eī act⁹ robur, sicut eī sigillū appꝛoximatū cere calide ⁊ alesit a cera, ⁊ informat cerā: ita pactū appꝛoximatum ℨctui calesit ab eo, ⁊ acqrit virtutē, nec informat ipsum, si ī uenit informabile, sec⁹ si nō inuenit susceptiuū informabile: nā, vt ait Aristo. act⁹ actiuoꝝ sunt in susceptiuo dispōsito. scḋo ō aia. qūo sigillū non informaret durissimū lapidē, sed cerā, sic q̄cꝫ pactū nō pōt informare ℨctum ꝓncipalē, vt ℨ. dicā. Not. q nō pōt ante peti accessoꝛium q̄ ꝓncipale. Ro. q pactum dispōnens sup ꝓncipali disponit ēt sup accessoꝛio de iudicio, vt ℨ. de cōdi. ⁊ demō. l. fi. §. vlt. Nota q executio ꝛpedit moꝛam soluēndi, ꝫ an impediat moꝛā iudicꝫ dic vt ℨ. iudi. sol. l. vir bon⁹. ⁊ facit ℨ. de pec. l. eo tpe. in ꝓnc. ⁊ ℨ. ne vis fiat ei. l. §. hec vba, ⁊ q̄ nō ℨ. g. ex cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. cū hoc edictū. Not. q ubi non est moza, ibi nō bz esse pena. Ro. q pactum dispōnens in princip

non ex stipulatiōe,qꝛ ꝯditionalis:nō ex pacto, qꝛ nudū. Sed alij dicūt agi ex stipulatiōe si opponaẜ de ꝯditione replicabitur de pacto:qđ falsum est,qꝛ replicatio dꝫ fundari sup actione,ꝛ hic nō est actio. Itē nō opꝫ ꝙ reus excipiat: qꝛ ex seipso inanis est interim ꝯtus ꝯditionalis,vñ cū nō cadat exceptio nec replicatio vt.C.de exce.l.si qđā. Itē ex eodē facto ex quo actoꝛ agit reus se defendit nō est necessaria exceptio:sed si ex alio facto,sic:ꝛ facit.s̄.fa.ercisc.l.Meuius.§.arbiter.ꝛ ꝑ hoc facit qđ no.Inno.extra de excep.pastoꝛalis. qñꝗ tñ de facto agiẜ qđ dic vt no.C.de trāsac.l.vbi pactū.ꝛ facit.j̄.de ma.test. l.q habebat.ꝛ extra de exce.c.cū ecclesiastice. ¶Itē qriẜ si pꝛīa stipulatio est ꝯditionalis ꝛ pactū icōtinēti appositū est purū, an agaẜ ex pacto vel ex stiplō.rñdeo qñꝗ pactū remouet cōditionē sine repetitione ꝑmissionis:ꝛ tūc agiẜ ex stipulatiōe, de adi.leg.l.iij.§.ex ꝯtrario.qñꝗ cū repetitione obligationis:et tūc pōt agi ex pacto:qꝛ vestitur coherētia stipulationis,vt.j̄. de peri.ꝛ cō.rei vē.l.si in vēditione.ꝛ no.C.de pac.petēs vel dic agi ex vtroꝗ:qꝛ fingiẜ stipulatio pura.ꝛ sic qđ dixi in conditione dic in die:nā si dies adijciẜ vel remoueẜ sine repetitiōe obligationis,agiẜ ex pꝛeambulo ꝯtu,vt.s̄.de pact.l.si vnꝰ.§. j.facit qđ no.Inn.extra de ꝯsue.c.cū inter.sed si cū repetitione solēni obligationis agiẜ ex nouo ꝯtu.vt.j̄.de ṽbo. stipu.l. valerianus.etiā cū ex internallo fit,ꝛ facit.j̄.de ṽbo.stip.l.j.§. fi. ¶Quinto queritur si ꝑmitto tibi.x.ꝑ stipulationē ꝛ ꝑ pactū ire ꝑ te Romā:an certi ꝯdictio intētatur ad factū:et videẜ ꝙ sic: qꝛ infoꝛmata est stipulatio vt hic actio ex vēdito datur ad factū.lꝫ ex sui natura deẜ ad certū pactū, vt.j̄.de ꝯhē. emp.l.fundi partē.dic ꝯ:qꝛ nō pōt assumere foꝛmā ꝯtriam nec pactū infoꝛmat hoc casu:qꝛ nō venit infoꝛmādū ꝑm Ja.nā si eadē stipulatio ꝯtineret dari ꝛ fieri nō misceret simul,sꝫ separatim oꝛiẜ certi ꝯdictio ad dandū ꝛ ex stipulatu ad faciēdum ita hic.bñ est verū ꝙ infoꝛmaẜ stipulatio,nō tñ infoꝛmaẜ certi ꝯdictio,sed ageẜ ex stipulatione vt.s̄.e.l.si qs certū. que dicit ꝯtriū,nō ignoꝛat pꝛopꝛiā vocē. ¶Expedito apparatu extra opp.ꝛ vꝫ ꝙ tertiū pactū nō vestiaẜ coherētia stiplōnis:qꝛ facta relatione pacti ad ꝯtū nō resultat ꝯtus innominatus, sed solū mutuū ꝛ illud ciuile nō naturale,vt.s̄.e.l.j.§.ṽbis.vnde agēdo ex pacto aut intētas actionē ꝑscriptis verbis:ꝛ hoc falsum vꝫ,qꝛ nō resultat ꝯtractus innominatꝰ. ar.j̄.depo.l.j. §.idē Pōponiꝰ.ꝛ.s̄.de ꝑcu.l.lꝫ.§.ea obligatio.aut actionez ex mutuo naturali,ꝛ istud nō pōt esse:qꝛ interuenit stiplō prima,vt.j̄.de noua.l.cū enī.aut ex ciuili mutuo,ꝛ istud non ꝯhiẜ pacto nudo ꝛ incōtinēti apposito, vt.j̄.e.l.certi ꝯdi.§.si nummos. Itē istud tertiū pactū est pactū solutionis pecunie mutuate. ꝛ dicat in ꝯtū mutui ꝑm ꝑpꝛiā naturā ꝯtus ꝛ nō continet extrinsecā dationē vel factū seu dilationē, ꝛ apponiẜ ad detrahendum: ergo ex eo nō dꝫ posse agi pꝛescri.ver.ꝛ ar.s̄.e. l.oīa.qꝛ actio pꝛesc.ver.nō cōcurrit cū alia actione ex eodē fonte,vt.j̄.de pꝛescri.ver.l.j.ꝛ.ij.sed rñdeo ꝙ fuit cū repetitiōe ꝑmissionis ꝛ noui ꝯtus,ꝛ est ar.ꝙ agi possit actione pꝛescript. verbis,vt.j̄.de contrahē.em.l.Labeo scribit si mihi bibliothe. sed ista lex non est sine dubio: qꝛ ibi vꝫ dici ꝙ agatur ex ꝯtu nominato agitur pꝛescri.ver.ꝛ ꝙ ex eodem fonte nascaẜ actio pꝛescri.ver.cū actione ex vendito. Item ꝙ impletio cōditiōis vestiat pactū,vel dicaẜ aliter ꝙ impletio modi vestiat pactū. sed non impletio conditionis,vt.j̄.ti.j.l.si quis cū.ꝛ de hoc ibi dicam.ꝛ.s̄.de pact.l.si intra.ꝛ de nau.fe.l.Paulus. ¶Sꝫ op. si istud pactū est vestitū,ergo nouat stipulationē: si nouat,ergo non infoꝛmat,vnde vꝫ obstare insti.quib.mo.re con.obl.§. pe.alias.§.pꝛeterea.Sol.qñꝗ plures contractus fiunt simul, tñ non fit nouatio,sed cumulatio, siue ꝯtus sint eiusdē gñis, ꝛ foꝛme,siue alterius,vt hic ꝛ.j̄.de ver.ob.l.si quis cū.ꝛ đ vsur. l.si stipulatus.aliqñ duo fiūt successiue,ꝛ tūc loquitur ꝯtrium, qñꝗ non fit nouatio ꝯtus, alias nouus ꝯtus, sed noua foꝛma adijcitur veteri:ꝛ tūc dic vt in.q.s̄. ¶Ulterius extra op. ꝛ vꝫ ꝙ hoc tertiū pactū pꝛesumaẜ vestitum stipulatione,vt.s̄. de pac.l.iuris gentiū.§.qđ fere.ꝛ.C.de ꝯtra.stipu.l.j.ꝛ no.C.de vsur.l.j.Solu.illud est verū si allegaẜ stipulatio:sꝫ hic allegabaẜ vt nudū pactū:nā ꝑsumptio iuris lꝫ non egeat ꝓbatione, tñ allegari dꝫ,vt.j̄.de vsur.l.cū in rē verso vel dic ꝙ lex ꝯtria loquiẜ in verbo,ꝓmisit,hic i verbo,ꝯuenit, qđ est verbū magis rude ꝛ indiscretū, vt de pac.l.j.§.ꝯuētū.ꝛ ar.j̄.de edi.edic.l.stichum.§.edictū.ꝑm Bart. ¶Quero ex parte actoꝛis pactū đꝛ inesse,si incōtinenti fit appositū sed ex parte rei ēt si ex īternallo vꝫ inesse:vt.j̄.de ꝯh.em.l.pacta ꝯuenta.nūquid magis operaẜ ꝓ reo apponi incōtinēti ꝙ̄ ex īternallo. Rñdeo aut apponitur in eodē tenoꝛe ꝯtus, ꝛ tunc reus non indiget exceptione, aut in alio ꝯtu per se, ꝛ tunc si illico factus fuerit opoꝛtet excipi,ꝛ facit qđ no.j̄.de ꝯh.emp.l.pacta cōuenta,post pꝛinci. magne gl.ꝛ.j̄.tit.j.l.si duo patroni.§.pe.vel dic ꝙ si incōtinēti nunꝗ̄ est necessaria exceptio.ꝛ sufficit pꝛobatio sine exceptione:si aūt ex interuallo nō sufficit pꝛobatio,nisi excipiaẜ,vt insti.de replic.§.j.ꝛ.s̄.de pac.l.si vnus.§.pactꝰ ne peteret. ¶In gl.ibi opponēdo ꝑm Bar.nā dr̄ia dꝫ esse vtrum exceptio nascaẜ tpe ꝯtus,vel post,vt.j̄.de condi.ob cau.l.q se debere.ꝛ.j̄. de sol.l.aliud est in ꝯtriam facit qđ no.j̄.de condi.indeb,l. sufficiat.tu dic si pactū ipso iure derogauit iuri actoꝛis,tūc veruꝫ dicit Bar. Si aūt ope exceptionis:tūc ꝓcedit distinctio:aut in eodem contractu,aut in alio.quod no. ¶Quero an certū pactum per se sit ꝯtus innominatus:glo.đt ꝙ sic.vt.j̄.de act.ꝛ ob.l.j.in magna gl. Sed vꝫ dicendū ꝙ ꝓpꝛie non dicaẜ ꝯtus nisi facta relatione pacti ad actū resultet ꝯtus innominatꝰ; do vt facias,vel facio,vt facias,vel do vt des,vł facio,vt des: ꝛ tūc,cū distinctione aut impletio fit aduersario,ꝛ tunc dicaẜ ꝯtus aut tertio,ꝛ tunc non,qꝛ tūc agiẜ de dolo,vt.j̄.de ꝑscri. ver.l.naturalis. Sed tu tene indistincte ꝙ sit ꝯtus:naꝫ ex eo nasciẜ obligatio saltem naturalis,ꝛ tūc aut nasciẜ ex cōtractu vel quasi,aut ex delicto vel quasi:nec possumꝰ adaptare aliaꝫ speciē quā ex istis quatuoꝛ ꝯtibus,vt inst.de ꝺ.obl.§.sequēs, ¶Sed quero an ex pacto apposito iuxta ꝯtum obligatio oꝛiaẜ, ꝛ si facta relatione pacti ad ꝯtū nō resultat contractꝰ innoīatus hincinde:dicūt alij vltimā partē veriorē,qđ nō crędo:qꝛ qñ nō resultat hic ꝯtus actio pꝛescri.ṽ.oꝛieẜ ex eodem fonte cū actione,q̄ oꝛiẜ ex contractu innominato,qđ est īpossibile ꝑm Pet.sed ista rō non vꝫ vnā muscā:qꝛ pactū simplex ꝑ se solū est fons vñ oꝛiaẜ obligatio,vt in.l.nostra. nec nascitur rei interuētu:sꝫ a ꝑncipio ꝯtꝰ,vt in.l.pacta ꝯuēta.totum enī vnū factū reputaẜ,ꝛ iō nō dꝫ cēseri diuerso iure,ꝛ eādē hꝫ efficaciā ꝓp naturā vnionis cū ꝯtu vestito:vñ tale pactū ꝓ vestimēto nō desiderat impletionē,sed coherentiā,vt.C.de pac.cōuen.l.ex moꝛe.ꝛ.j̄.de ꝯh.emp.l.fundi partē.ꝛ de ac.em.l.teneẜ. §.j.ꝛ iō etiā in facto vt des daẜ pꝛescri. ṽbis si vestitur coherētia ꝯtus secus si rei interuentu ꝛ non adest aduersario, vt in §.qđ si faciam . qꝛ factū ex quo nō adest aduersario non vestit pactū,sed ꝯtum si ex vi coherētie. Renoco in dubiū,stipulatio pene nō vestit pactū,sed ꝯtum sic:qđ de solutiōe pene puta qꝛ nō seruaui ex pte mea ꝯtum ꝑmutationis solui penaꝫ, vtrū agam ꝯ te,vt obserues pactū,vt des mihi rē permutandam:ꝛ vꝫ ꝙ nō:qꝛ nō dꝫ obseruari ex pte mea,ar.j̄.loc.l.si in lege. Itē not.ex hac lege arg.ad doctoꝛes ꝙ ipsi pñt esse ꝓsides ꝛ potestates terrarū. Item nota argumētū ꝙ in pꝛiuata scriptura quantum ad obligationem, vel pꝛobationē non requiritur dies. vt.j̄.de pig.l.cū tabernā.§.j. Itē qđ significēt illa ṽba ad qstionē ea res ptinet.vt.j̄.de ac.ꝛ obl.l.plura.§.fi. Item adde ad.l.quod no. Cy.C.de ꝑci.ꝑpe.of.l.quoties.in.j.q.ꝛ facit s̄.de mino.l.Emilius.ꝛ.j̄.de ṽb.ob.l.cū stipulatus sim mihi a ꝑculo.ꝛ in Spe.de pac.§.postremo.ṽ.sed pone.ꝛ de lo.§.nūc. aliqua.ṽ.xlj.ꝛ ꝑ Jac.j̄.de dona.l.in stipu. ¶Ultimo no.ꝙ dictio incōtinenti[a],qñꝗ pꝛofertur respectu ꝯtus, ꝛ tunc diciẜ tribus modis.pꝛimo intra contractum,secundo ante contractum,tertio post contractū.s.immediate,vt.l.iij.de lib.ꝛ post. ꝛ.l.j.C.de libe.pꝛe.vel exhere. quandoꝗ respectu recuperande possessionis, ꝛ tunc dicitur incontinēti fieri quod fit intra triduum.vt no.in.l.iij.§.cū igitur.de vi ꝛ vi arma.quandoꝗ respectu moꝛtis,ꝛ dicitur incontinenti moꝛtuus ex vulnere qui intra triduum decessit,vt not.C.de eman.ser.l.j.qñꝗ respectu electionis arbitri,ꝛ đꝛ incontinenti eligi arbiter,q eligitur intra triduum,vt.C.de iudi.l.pe.đꝛ incontinenti reuocari erroꝛ q reuocaẜ intra tres dies.C.de er.aduo.l.fi. ꝛ đꝛ incōtinenti ꝓbare ille q pꝛobat intra tres dies ꝑm Archi. ꝛ bonā gl̄am,vt ipsi no.iij.q.iij. in summa in additione q̄ incipit adde regulariter.ꝛ đꝛ incōtinēti cōparere ille q cōparet intra tres dies,vł quinꝗ dies,vt.s̄.si qs cau.l.si post tres.aliqñ dictio,icontinēti,accipiẜ ꝓ immediate instantis tpis ꝛ sine aliquo tpis internallo.i.anteꝙ̄ iudex recedat a tribunali.de interro.act.l.diuꝰ, C.de ap.l.litigatoꝛibus.aliqñ longius ꝓtenditur.vt.C.de cōpensat.l.fi.ꝛ aliquando ad arbitrium iudicis poꝛrigitur,vt.j̄. de ver.ob.l.si ita quis.§.scia.ꝛ.j̄.vt in pos.lega.l.si is a quo.ꝛ si verbum,incontinenti, pꝛoferatur a lege, trahit secum executionem iuris,vt.j̄.de iniur.l.in his.maxime quando factū iudicis non desiderant,vt in auẜ.de incest.nupt.in pꝛin. Testis vero dicitur incontinenti coꝛrigere dictum suum,quando nō dum cōpleuit illud,vel nondum dimissus est a iudice,iudicis tñ hoc est estimare an hoc dicaẜ coꝛrigere,vel vacillare,ar.j̄.de testi.l.iij.ꝛ.l.qui falsa vel varia,ꝛ extra de test.cogē.c.ꝓterea.ꝑ Ber.ꝛ Inno. nā postꝙ̄ testis recessit si reuertiẜ ad emendādū qđ dixit,ꝛ nō crediẜ sibi,aut ad declarandum,ꝛ tūc creditur,si dictū erat obscurū,vt no.j̄.de ap.l.ab executione.aut ad addēdum, ꝛ tūc aut vult addere cām repetitā ꝑ iudicē ꝛ pōt, vt in auẜ.de test.§.qꝛ vero.aut vult deponere nouum dictū,ꝛ tūc si sup eo fuit interrogatus non pōt,vt no.in.d.§.qꝛ vero.aut ergo repetiẜ ex internallo,vt emendet, aut declaret. aut addat. Sed incontinenti oīa pōt:apparet igitur ꝙ dictio,incontinēti, diuersis modis, accipitur in iure, pꝛout ad diuersa referẜ.

a ¶Incontinēti. qualiter autem ponatur hec dictio vīđ Fran.are.in.l. continuus.circa fin.j̄.de ver. oblig.ꝛ qđ ibi dixi in apost.ꝛ in.l.final.C.de erro.aduocat.

Ex lec.an

¶ Ex lec.an. ¶ Primū ꝛ ſm pactū incertū limitatione tertij pacti cui pacto poſteriori eſt ſtandū:ꝛ pactum incontinenti appoſitū vꝫ ad agēdū ꝛ ad excipiendū,ꝛ vbi eſt dilatio ꝛ exceptio,ibi nō eſt mora,nec curſus vſurarū veniētiū rōne more, ſecꝰ ſi veniāt ex ſtipulatiōe pp ſtipulationē,ꝛ non rōne more. h.d. No. hic fuit prima ſtipulatio totius ſortis reddēde poſt calendas.ſcđa ſtipulatio fuit vſurarū totiꝰ ſortis ex die more. Tertio fuit appoſitū pactū ſine ſtipulatione,ꝑ qđ fuit diuiſa pſtatio,ꝛ dilata petitio ſortis:vnde querebaẗ vtrum poſt illas calēdas currerēt vſure totiꝰ ſortis,an vero particulariter ſm diuiſionē ſortis ex forma tertij pacti:ꝛ dicebat quidā ꝙ currebāt vſure totiꝰ ſortis:qꝛ tertiū pactū erat formatū ſup ſorte, vñ non cōtinebat curſum vſurarū. Itē qꝛ pactū non poterat infirmare ſtipulationē vſurarū,ſꝫ ſolū inducere exceptionē in ſorte. Sed Paulus dicit ꝙ iſtud pactū incōtinēti appoſitū ineſt ꝛ eſt pactū ac ſi eſſet appoſitū a pncipio ɔctꝰ:ſed tūc eſſet dubiū ꝙ vſure currerēt ſm formā eiꝰ,ergo ꝛc. Preterea anꝙ poſſit peti ſors,nō pñt peti vſure:nec ob.ꝙ ſit formatū ſolum ſuper ſorte,qꝛ verū eſt directe:ſed per ɔñam porrigiẗ ad vſuras. Itē nec ob.ꝙ nō pariat niſi exceptionē:qꝛ hoc eſt falſum, ꝛ poſito ꝙ eſſet verū,exceptio ipedit morā:ſꝫ vbi nō eſt mora, ibi nō currūt vſure pp moraꝫ,ceſſante cā curſus vſurarū,ergo ɔcludiẗ ꝙ ipſo iure nō currunt,niſi ex die more,niſi eſſet actū ꝙ currerēt ex die ɔctꝰ,qꝛ tūc currerēt vſure totiꝰ ſortis,nō ratione more,ſed ex ſtipulatiōe ꝑpter ſtipulationem:qꝛ ita placuit,ſicut diximꝰ de fructibꝰ medij tpis:tūc em̄ veniūt vſure tanꝙ fructꝰ,nō tanꝙ pena rōne more.ꝛ.h.d.hec lex ſubtilis. Nota hic,vbi nulla petitio,ibi nulla mora. No.ꝙ ille q hꝫ exceptionē,nō eſt i mora. No.ꝙ pactū formatū ſup pncipali, vr̄ formatū ſup acceſſorio. No.ꝙ vltimū pactū,ſiue vltima clauſula preualet.ꝛ facit.ſ.e.ſi tibi. No.ꝙ pactū incontinēti appoſitum derogat ſtipulationi. No.diſtinctioneꝫ,vtrū vſure ſint promiſſe loco more,an loco fructuū. No.etiā hic de illis verbis promitto extūc prout exnunc:nā iſta verba important quādā tranſlationē extremitatis temporū:qꝛ eſt cōuentio trāſlatiua de vno tpe ad aliud tp̄s,vt.ſ.de ver.ob.l.hmōi. No.ꝙ qñ ſit diuiſio ſortis debet fieri preſtatio in fine cuiuſlibet tēporis:ꝛ hoc in preſtatiōe vſurarū,vt in ver.igitur.idē in preſtatiōe ſortis ſecus ſi non eſſet appoſitū tp̄s per modum diuiſionis,ſed per modum multiplicationis debiti:qđ dic vt no.doc.in.l.j.C.qñ di.leg.ced.ꝛ hoc tempus apponiẗ in diuerſis pſtationibꝰ, vel in diuerſis obligationibꝰ ex eodem contractu,vel vltima voluntate. Si autem tempus apponitur vni preſtatiōi,tūc ſemper debet fieri ſolutio in fine temporis,vt.ſ.de ver.obli. q hoc anno.ſm Ric.de Mat. ¶ Sequitur ex lect.antiq.

Ius qui in prouincia.

Ignorantia circa id,qđ facit mādatū expirare extāt ſi debitores ſoluentes factū coheredis,qui non venit vt heres,nō venit in factum heredis. Mutuū non contrahitur in pecunia,que nō eſt facta accipientis,nec eatenus pignus tenetur. Item lꝫ hereditas non poſſideat nec poſſit,vel quaſi poſſit aliū poſſidere,poteſt ei vt poſſidēti acquiri.h.d.ſm Iaco. No.hic pmo de liberatione ſoluentium ꝙ ſoluētes,qui ignorabāt eſſe mutuatum recipiēti,liberantur ab eo ꝛ a coheredibus eius, quibus eſt repetitio partis ſue a recipiente per actionē neg.geſt. non per iudiciū fa.erciſ. Secundo nota circa pecuniā mutuatam ꝙ ſi eſt ſtatum in finibus numerationis mutuum non eſt contractū,niſi pro parte numerationis,nec hypotheca: quia mors dñi impedit tranſlationē dñij.nec ob.qđ dictū eſt circa ſoluētes,qꝛ facilius queriẗ liberatio,ꝙ fiat alienatio, vel obligatio ɔhatur. Si vero non eſt ſtatū in finibus numerationis, ſꝫ eſt pceſſum ad ſtipulationē,cuiꝰ natura eſt vt poſſit obligare etiā ſine tranſlatiōe dñij,vt.l.ij.C.eo.tūc refert qualiter ſtipulatio ſit formata:nā ſi eſt formata i pſona mortui, eſt ꝑ nō ſcripta:ꝛ eſt idē ac ſi eſſet ſtatum in finibꝰ numeratiōis:ſi aūt eſt formata in perſona ipſiꝰ mutuantis vel ſimplr̄,tūc ſunt diſtinguenda tēpora:nam ante aditā hereditatē a coherede extraneo valet ſtipulatio in totū,ꝛ partim acquiriẗ ſtipulāti,ꝛ partim hr̄ditati p eū:qꝛ ex qua cā acqriẗ bō poſſeſſori bone fidei, ex eadē cā queriẗ hr̄ditati iacēti,lꝫ non ꝑprie poſſideat,vt.l.j. §.ſceuola.qđ eſt no.ſꝫ Io. Poſt aditā vero hereditatē refert, aut erat coheres extraneꝰ,qui habebat ſciētiā teſtamēti,ꝛ tūc ſibi non acquiritur ex ſtipulatione,vnde ſtipulatio pro pte eſt inutilis:qꝛ ex quo ſcit ſtipulantē liberū,ſcit ſe nō poſſidere,ꝛ q nō hꝫ animū poſſidendi,nō pōt habere bonā fidē in poſſidendo:qꝛ a quo remouetur poſſeſſio,remouetur qualitas poſſeſſionis. Si vero coheredes eiꝰ ignorabāt teſtm̄,qꝛ erāt coheredes neceſſarij,tūc vꝫ ſtipulatio in totū,ꝛ acqriẗ eis tāꝙ iterpretātis poſſeſſoribus. Ex iſta diſtictiōe ponit quandam cōcluſionem,ꝙ dialecti appellāt corollariū,qđ eſt cōcluſio,nō pncipaliter intēta.ꝛ dic ꝙ ſi oēs coheredes erant ſerui teſtoris,ſtipulādo pōt vnꝰ q̄rere alteri,ꝛ alter alteri,ꝛ vnꝰ ſeruit alteri,ꝛ alter alteri,ꝛ reputanẗ inuicē ſe poſſidere. Reciproce vnus alterū ꝛ alter alterū q̄tū ad vim acqſitiōis ſiēde hincinde.ꝛ.h.d. hec lex ſolēnis. Iſte tex.in ver.oriebaẗ.induciẗ ad terminationē gl.l.cū hr̄s.de lib.leg.vbi gl.dicit ꝙ heres poſt aditā hr̄ditatē pſumitur ſcire teſtm̄,qđ iſtud eſt verū in extraneo hr̄de, ſecus in neceſſario ſm Bar. Itē finis huiꝰ legis induciẗ ad.q. ꝙ qs pōt eē feudatariꝰ ſui feudatarij reſpectu diuerſi feudi,ꝛ ſic debēt iurare fidelitatē,vt no.in Spec.de feu.§.qm̄.ver.xxiiij. ¶ In gl.ergo ſi ſciuiſſet.ibi.§.ſi ipubes.ſed ibi ſtatus erat mutatus,hic nō.vt.ſ.de ſol.cū qs. Morte dñi,ꝛ mutatiōe ſtatus geſtoris nō ipediẗ liberatio debitoris, vel debitorū ſoluētium ignorāter:ſꝫ alienatio dñij,ꝛ mutuū ipediẗ ꝑ partibꝰ alienis ꝛ pignus accedēs nō tꝫ ꝑ illa parte,ꝑ qua non tꝫ mutuū:ꝛ ſtipulatio facta noīatim dño iam mortuo nō vꝫ, ſꝫ ſimplr̄ facta ante aditā hereditatē vꝫ,ſꝫ factū poſt aditā,nō vꝫ,quo ad hr̄des ſciētes,ſꝫ quoad ignorantes vꝫ,ꝛ eis queritur; ꝛ ſi coheredes ſunt coequalis ɔditiōis.i.oēs neceſſarij,vnus querit alteri,ꝛ alter alteri,ꝛ ſe inuicē poſſidere ſinguntur.h.d. Et not. hec lex plene determinat tres q̄ones.ſ.de liberatione, de mutuo naturali,ꝛ de ſtipulatione:ſed q̄onē de pignoribꝰ non plene determinat,niſi in caſu mutui naturalis,nō qñ pignus acceſſit ſtipulationi,ꝛ ideo gl.ex themate elicit tres q̄ones,ſed doctores eliciūt quatuor,ꝛ dicūt ad q̄onē de pignoribꝰ rñderi ſufficienter,ꝛ qđ dr̄ de pignoribꝰ idē de pncipali. Not.circa pmā partē mandatū iſtitoris finiri morte,cui ſtatus mutatio accedit. Scđo nota ꝙ fauore liberationis ſingiẗ mādatū durare quo ad liberationē ignorāter ſoluentiū,ꝛ hoc eſt verū ēt in eccleſia ꝛ ſimilibꝰ pſonis,nō ſolū in priuatis pſonis, vt no.ſ.de cōdi. inde.l.ſi non ſorte.§.ſi filio. Tertio not.ꝙ ɔtra recipientē non cōpetit coheredibus dari actionem fami.erciſc.ſed neg. geſt. ¶ Sed anteꝙ vlterius pcedamus veniamus ad gl. iſtiꝰ prime partis. Et pmo op.ꝛ vr̄ ꝙ iſta lex ponat falſum thema:nā dicit ꝙ ſtichus mutuauit pecunias defuncti:nā falſum eſt qđ homo mortuus habeat aliquaꝫ pecuniā, nec ēt habeat aliqd, vt in aut.de nupt.§.deinceps. Sol.nam hic improprie poniẗ: qꝛ ſubiectū intelligiẗ quondā,ꝛ facit in ar.ꝙ iſta dictio ſubaudiri poſſit etiā inſtrīs ne inſtrm̄ voceẗ falſum:nā potius preſumiẗ pctm̄ circa proprietatē vocabuli ꝙ circa veritatē facti. ¶ Scđo op.ad idē dicitur hic ꝙ ſtichus exegit pecunias defuncti:contra,imo non erant ſue,ſed ſibi debite,vt.l.ſi.ſ.vſufruc. quēad.ca.ſol.etiam in hoc improprie loquitur:nam iſta noīa pprie ſignificāt dñium,nō pſonalē actionē, vt.ſ.de reli. l.ij.§.ſꝫ locū.ſed hic accipiunẗ large:nam ex adiuncto eſt hoc, vt.ſ.eo.ꝛ.l.ſi tibi.l.ſi me ꝛ tit.alibi ſumunẗ multū iproprie ex vſu loquendi:vt no.ſ.de erro.aduo.l.ij.§.j.ſimiliter.ſ.de in li. iur.l.lex corne,ꝛ.ſ.nau.cau.ſta.l.j.§.idem pomponius.ꝛ adde qđ no.in Spe.de prob.§.videndum.ver.ſed pone ſtatutū dicit,ꝛ facit.ſ.de her.inſti.l.talem.§.vltimo. ¶ Tertio oppo.dicitur hic ꝙ teſtamentū fuit apertū rome,ꝛ innuit,ꝙ ſit neceſſaria apertura:ſed cōtra,qꝛ ſtichꝰ erat neceſſariꝰ heres,ſed in neceſſarijs heredibus non exigitur apertura:qꝛ pciſe ꝛ neceſſario ſunt hr̄des,ꝛ lex preciſe immiſcet eos:vt.ſ.de mino.l.ꝛ ſi ſine.§.ſꝫ qđ Papi. Sol.verum eſt ꝙ lex immiſcet eos poſt aperturā tabularū,nō añ:vt.ſ.ad ſille.l.neceſſarios,ſꝫ Azo. ſꝫ iſtud nō eſt verū qꝛ inter mortē teſtatoris ꝛ aditionē,nō eſt mediū,vt.ſ.de leg.j.l.ſi poſt mortē.nā cū inuitus eſt heres,ergo ꝛ ignorās. Itē quo ad legalē immixtionē nō requiriẗ ſcientia, ar.ſ.ti.j.l.ſi pecuniam.§.ſi ſeruum.ꝛ.C.de ſuis ꝛ leg.l.apud hoſtes.C.de iure del.l.iij.ꝛ.ſ.de mil.teſt.l.ex militibꝰ.§.ſi.ꝛ.§.ſeq. ꝛ.ſ.de ſtipul.ſeruo.l.liber homo.§.ſi.dic ergo quod ad eſſe nō exigitur apertura,ſed ad probationem eſſe,ſed contra hoc oppo.nam hic datus erat coheres voluntarius,ergo ſeruus nō erit neceſſarius. Sol.dic in ſuo ꝛ neceſſario,vt.ſ.ad tre. l. apō iulianum.§.j. Reſpondeo aliud eſt in ſuo,qui eſt capax beneficij abſtinendi:aliud in mero neceſſario herede,q nō eſt capax huius beneficij heredum i aliquo caſu. ¶ Quarto oppo. diciẗ hic ꝙ debitores ſunt liberati ratione ignorantie,imo videtur ꝙ ſint liberati etiā in caſu ſcientie:quia mandatum inſtitoris non finitur morte dñi,vt.ſ.de inſtito.l.ſi quis mancipium.§.ſi puberes.dicit gl.qꝛ ibi vi noui mandati,qꝛ heres vtebatur eodem inſtitore,vel vi erroris circa nouum mandatuꝫ:ꝛ per hoc non obſtat ɔriū,vt eo.ti.l.in eum.§.j.que ſolutio non valet:qꝛ ibi loquitur etiam in iacēte hereditate:alij ſoluūt ꝙ ibi res nō erat integra,hic ſic:hoc eſt falſuꝫ:qꝛ geſtio actionū hic fuerat inchoata ante morteꝫ defuncti.ꝛ ideo pēdebat exactio. Dicēdū eſt ergo ſm Pet.ꝙ ibi interuenit mors dñi tm̄,hic mors ꝛ ſtatus mutatio[a],vt.ſ.de ſol.l.diſpēſatorē.ꝛ.l.cū qs.in princ.ꝛ ɔcludit aut res eſt integra,ꝛ finiẗ mādatū:aut geſtio eſt ichoata,ꝛ tūc aut ſuperuenit mors tm̄,ꝛ nō finiẗ,vt.§.ſi impuberis. aut ſtatus mutatio,ꝛ nō mors.ꝛ loquiẗ lex,in eū.§.j.aut ſtatꝰ mutatio ꝛ mors,ꝛ tunc aut heres vtitur codeꝫ iſtitore,ꝛ ſingi

a ¶ Et ſtatus mutatio. de q̄ vide.d.bar.ſo. ci.i ɔſil.clxxij, incip. multuꝫ abūde.vſi. qnto fortius.cuꝫ ſeq.in.ij.parte.vbi plene.ꝛ nota.

tur durare mandatū ꝑpter nouā volūtatē heredis,ar.d.l.in
eū.§.j.aut nō iteruenit ꝯsensus hr̄dis:tūc re vera mādato fun
gitur:tñ fauore libertatis lex fingit durare iter ignorātes:vt
ſ.de sol.l.cū qs.§.j.ꝛ.l.fugitiu⁹.ꝛ.C.de fur.l.falsus.§.j.¶Opp.
in p̄n.hui⁹.l.s̄.de iur.om.iu.l.ꝛ q̄.nā ibi nō tenet iudicium si
mandans decessit,lꝫ delegatus ignoret.Sol. aliud ĩ iudicio a
liud in liberatiõe ꝑm gl.vult ergo gl.ꝙ nō teneat iudiciū iter
ignorātes intelligo qñ erat error singularis.¶Sꝫ ꝯ hoc op.
nā sicut nō tꝫ mādatū si mādās decessit infra ꝓcessus iudicis
delegati ꝛ anteq̄ recipiat mādatū,vt no.Ar.in c.is q.de ꝓcu.
li.vj.dꝫ eñ se scire iudicē,vt possit exercere iurisditionē, vt.ſ.
de eo q ꝓ tu.l.j.lꝫ sit ar.ꝯ.l.j.§.j.s̄.de iu.sꝫ illud itelligo ꝙ non
opꝫ eū scire tpe prorogatiõis,sciet tñ tpe ꝓcessus,vt.ſ.ti.j.l.la
beo vł dic ꝙ facili⁹ ibi iurisditio ꝓrogat̄,q̄ accidit iuri iā q̄si
to q̄ de nouo ꝯferat:nā ĩ iure de nouo exercēdo exigit̄ sciētia,
sꝫ nō in vtendo iure iā q̄sito,ar.s̄.de vsufr.l.arborib⁹.§.fi. ꝛ.l.
q fundū.s̄.quēad.ser,amit.ꝛ facit qđ no.Jn.extra de p̄b.c.cuꝫ
ex officij.iõ a ꝯrio nō ꝑdit iurisditionē seu iurisditiõis exerci
tiū donec sciat se nō iudicē,vt extra de test.spo.c.audita.ꝛ qđ
no.s̄.de of.presi.l.si forte.sꝫ r̄ndeo ꝙ delegat⁹ hꝫ exercitiū iu
risditionis,seu iudicis noīe delegātis:ꝛ iõ eo mortuo non vꝫ:
ar.l.ea lege.§.ꝙ si stipulatus.sec⁹ si nō est mortuus sed reuo
cauit clam mandatū,vt.s̄.de iud.l.iudiciuꝫ soluitur:q̄ nō dꝫ
alij obesse qđ fit clam.i.nō certiorato eo q pōt ledi.ar.extra vt
eccl.be.c.j.ex quo innuit̄,ꝙ dū viuit,bñ p̄t fundari processus
noīe ei⁹,sec⁹ si obijt.q̄ tūc deficit ꝑsona.nō ob.l.si forte.q̄ tūc
loquit̄ in iudice ordinario q vtit̄ iurisditiõe ꝓpria,ꝛ suo noīe,
ꝛ potēti⁹ est ius suū,q̄ bñficiū alienū:vt.ſ.de leg.ij.l.si augu
ste.ꝛ de fideiuss.l.si fili⁹.§.erit.ꝛ adde ꝙ no.in Spe.de ind.dele.
§.restat.v̄.ꝙ si delegat⁹ ignorās.ꝛ facit etiā ꝓ gl.q̄ iurisditio
in habitu cōfert̄ ignorāti:ergo in habitu aufertur ignorāti,sꝫ
sublato habitu tollit̄ actio,lꝫ ꝯ nō sit sic:q̄ p̄t esse habit⁹ sine
actuali exercitio,sꝫ nō tollit̄ habit⁹,quin ꝛ act⁹ tollat̄:sic vide
m⁹ ĩ tutore, nā remouet̄ quo ad actū,tñ remanet tutor quo ad
habitū.i.quo ad tutelā vel curationē inseparabilē:ꝛ iste habi
tus dꝫ relinq̄re,vt.ſ.de te.tu.l.si qs sub ꝯditiõe.ꝛ sic est ꝙ no.
Dy.in.c.ꝓ possessore.de re.iur.li.vj.ꝛ facit.ſ.ti.j.l.sꝫ ꝛ si posses
sori.§.j.alibi aliter ponit̄ habitus.s.pro quadā specie ad actū
ordinatū.ſ.de ꝯdi.ob.cau.l.ꝙ serui⁹.sꝫ dubitat̄ de ꝓcuratore
cōstituto in absentia.q anteq̄ reciperet literas ꝓcuratorias
seu instr̄m mandati fecit aliquem actum ꝓcuratorio noīe, an
ille actus valeat:ꝛ dixit Cōpostel.ꝙ nō,etiam si sciret se ꝓcu
ratorē,tñ nō recipit executionē officij,anteq̄ dñs transmittat
sibi mandatū[a],vt ipse no.in.c.statutū.extra de elec.idem in iu
dice delegato,q̄ ante p̄sentationē rescripti nō p̄t exercere offi
ciū etiā si sciat se delegatū.de ap.super eo.ꝛ ibi ꝑ Ho.ꝛ hoc tꝫ
Arch. in.c.is qui.de ꝓcu.li.vj.ꝛ no. in.c.j.de ꝓc.in cle.lꝫ ergo
sit verus ꝓcurator statim ꝙ est ꝯstitutus:tñ nō hꝫ exercitiuꝫ
officij,donec receperit instr̄m mādati:vel sit ei notificatū per
nuntiū dñi qualr̄ est constitut⁹ procurator ꝑm istos illustres
doc.Si vero dñs cōstituit procuratorem p̄sentē,ibi nō est ne
cessarius nuntius,vel epl'a:q̄ hmōi iter absentes exigunt̄,nō
inter p̄sentes,nisi tñ ꝓcurator possit ꝓbare mādatū,nō dꝫ esse
sufficiēs ꝓcurator:vt no.ſ.de vsu.l.ꝛ ñ vn⁹.§.ꝓcuratorem. in
gl.vel q̄.Loquuntur ergo p̄dicti doctores,qñ ĩ absentia ꝓcu
ratoris est cōstitutus,vnde non recipit administrationē nisi
a die presentatiõis sibi facte de suo mandato ꝑm istos,qđ mi
rum est:q̄ lex dicit ꝙ ꝓcurator absens p̄t ꝯstitui ꝛ ꝯñr hꝫ ple
nam procurationem.s̄.de ꝓcu.l.j.in fi.ꝛ tutor constitutus pōt
vti tutela qualitercūq̄ sciat se tutorē.ō admi.tu.l.quidā dece
dens.§.ex quo innotuit.ꝛ heres pōt adire hereditatē etiā clau
sis tabulis,si scit se heredē:vt.C.ō cad.tol.§.l nouissimo. plus
in legatario,cui fctm̄ ignorāti aufertur ius,vt.s̄.quēad.ser.a
mit.l.si partē.§.si per fundū.Preterea si requireret̄ sciētia ra
tibabitio sequēs nō valeret.cōparat̄ eñ ratibabitio mādato,
sed nō sciētia mādati,tñ etiam pōt valere,nec potuit scire ꝓ
curator id qđ nō erat,vnde sufficit veritas sine scia de iudi.c.
lꝫ.Plus q̄ interdū scit quis se non esse ꝓcuratorē,tñ valet ꝙ
facit altero ignorāte:vt.C.de satis.l.j.ꝛ.ſ.de sol.l.cū qs.nō ob,
de iudice delegato:q̄ ille dꝫ scire,vt iudex non vt priuat⁹:ꝛ iõ
exigitur p̄sentatio rescripti.facit qđ no.ſ.de ĩ lit.iu.l.ij.¶Pre
terea valet ꝙ facit ꝓcurator dño patiente,ꝛ hꝫ preuia patiē
tia vĩ mādati in ꝓcuratore ad negotia,vt.ſ.de exerc.l.j.§.ma
gistrū.ꝛ in procuratore ad iudicia ex parte autoris.Jn.tꝫ idē
extra de rescr.c.ex parte decani.ꝛ.c.ex parte rei.ꝛ in aut.qua ĩ
ꝓuincia.ꝛ tñ patientie nulla p̄sentatio fieri p̄t.Miror ergo ꝛ
videtur sufficere,ꝙ re vera sit verus procurator,q̄ eius factū
dñs dꝫ habere ratum,vt.s̄.de ꝓcu.l.si ꝓcurator absentis. nisi
dicat̄ ꝙ imo exigit̄ ꝙ ꝓcurator acceptet mandatum,vt.C. de
ꝓcu.l.inuitus.sed ignorans non pōt acceptare nec consenti
re,vt.ſ.de act.ꝛ ob.l.ex maleficijs.§.longe min⁹.nec etiā dissen
tire,vt.ſ.de acqui.her.l.clodianus.requiritur ergo scientia,q̄

a ¶Mandatū. adde. d. bart.ĩ cōsi.inci. ꝓcurator constitutus. ꝛ Dy. in consi. inci. quidam noīe. F.

perfecte nō habet̄ nisi viso mandato,vt.ſ.de re.iu.l.in totū oīa
nisi ad excusationem criminis,vt.ſ.de fur.l.inter omnes.§.re
cte ꝛ ō cri.expi.he.l.fi.ꝛ facit q̄ q̄dā sunt,q̄ simpliciter afferūt
cōmodum priuilegium ꝛ beneficiū , ꝛ tunc valet priuilegium
ꝛ beneficium,ꝛ affert ius etiam ignorāti,vt no.Arch.extra de
priui.c.j.§.j.li.vj.ꝛ ar.s̄.e.l.si a furioso.ꝛ de leg.ij.l.cū pater.§.
surdo.quedā que continent obligationem vt mandatū,ꝛ tunc
vr̄ secus:nā sicut ignorans formam mandati non tenet̄ si non
seruat eaꝫ,ergo nec dño dꝫ preiudicare,ar.ſ.de dec.ab or.fa.l.
fi.ꝛ sufficit de acq.he.l.q duob⁹.§.fili⁹.ꝛ.ſ.ad Mace.l.si filius.
ꝛ in nuntio vr̄ clarius ꝙ nō possit officium exercere anteq̄ si
bi cōstet de mandato,q̄ mente.i.animo nuntij non pōt agere
si se nescit esse nuntiū:ꝛ si dicat se nūtiū vr̄ falsus esse nunti⁹.vt
ſ.de acq.pos.l.qui absenti.cui⁹ factū nō potest ratificari,vt.C.
si quis alt.vel sibi.l.multum.Sꝫ dato ꝙ nō valeret de rigore,
non tñ vr̄ ꝙ dñs non possit ratificare factum sua volūtate,ar.
ſ.de do.l.si tibi dederim.sed ibi loquitur in actu traditiõis,sꝫ
in actu obligationis,vel iudicij bene opponi p̄t de nullitate,
vt.s̄.qui sat.cog.l.iulianus.extra no.ꝙ alicui taq̄ ꝓcuratori
nō credit̄ nisi offerat̄ mādatum,vt.ſ.depo.l.si quis inficiatus.
ꝛ no.per Arch.l.dist.si quis preposteram.¶Nūc venio ad v̄.
eorū aūt.ꝛ op.dꝫ hic ꝙ pecunia exacta non venit in iudiciū fa
mi.er.ꝯ.s̄.fa.erc.l.meuius.§.seruus.So.ibi fuit facta exactio
viuo testõre,vnde tanq̄ de bonis ꝛ hereditate defuncti venit
in iudicio fa.erc.hic vero post mortē,ꝛ ab eo q iā erat heres fa
cit.ſ.de so.l.dispensatorē.Adde ꝙ factum heredis veniat in
iudicio fa.er.vt no.C.fami.er.l.familie.ꝛ.s̄.si ps here.pet. l.fi.
¶Op.dꝫ.hic ꝙ iste stichus tenet̄ coheredib⁹ actiõe neg.gest.
ꝯ.q̄ istud negotiū nō pertinet ad coheredes ratihabitiõe , q̄
non ad gestuꝫ eoꝝ noīe,nec re ipsa q̄ nō incidit rei ipsorū nec
ipso gestu,q̄ nō incumbat nec cura nec solicitudine:q̄ non re
spectu officij,ergo nullo modo pōt istud officium seu negotiū
adaptari personis coheredūꝫ,q̄ quasi ꝯctus neg.ge.nō quasi
cōtrahitur,nisi dictis quatuor modis,vt.s̄.ō neg.gest.l.si pu
pilli.§.pe.Sol.dicunt q̄dam ꝙ ratihabitio q̄ erat gestū noīe
defuncti:vt.ſ.rem ra.ha.l.si fine.§.si procuratori:qđ ꝯriū loqt̄
in actiõe neg.gest.ord.hic in subsidiaria ꝛ irregulari vt.s̄.eo.
l.si cū seruum.¶Extra op.q̄ mandatum stichi durare videt̄,
ergo teneri dꝫ mādati,vt.ſ.man.l.iter causas.ĩ princ.So. hic
non potuit ex mādato nasci actio a principio,q̄ erat seru⁹,vt
s̄.de neg.gest.l.eum actum.ꝛ ꝙ no.e.ti.l.pomponius,in nego
tijs.¶Venio ad ver.quas vero.ꝛ oppono.dicitur hic ꝙ ex ꝑ
te stichi ex ꝯctu mutui transfertur dñium pro aliorum parti
bus non.cōtra:imo non vr̄ transferri etiā pro parte tradētis:
q̄ errauit in dño,cū nesciret se dñm,vt.ſ.de con . ob causam.
l.iij.§.subtili⁹.Sol.dixit Jo.ꝙ speciale est in pecunia:sꝫ istõ
est.ꝯ.§.subtili⁹.Alij dicūt ꝙ hic errauit in dño quo ad certā
ꝑsonā referendo nō in gñe,q̄ credebatur esse dñs,ꝛ ita erat,sꝫ
ipse erat ille dñs,sed ista est truffa:q̄ enim de errore loquimur
ad personā habem⁹ relationem.Tertio soluitur istud cōtra
riū distinguēdo aut errans in dño putat esse recipientis ꝛ nō
alienat tradēdo,q̄ nō gerit in animo dare,sꝫ nudā possessio
nem tradere vt in ꝯrio:nā nō traderet ex snīa:vt ĩsti.de offi.iu
di.§.fi.Si aūt tradēs non est dñs,liberaretur a snīa ꝯ se lata ĩ
reali sola facta traditiõe,vt no.ff.de procu.l.pomponius.§.sꝫ
ꝛ.is aut tradens nō putat esse recipientis,sed tertij.ꝛ tunc nō
habet ab eo causam.ꝛ transfert dominium:.vt.ſ.de ꝯhē.emp.
l.ꝛ si consensum.§.fi.ꝛ est ratio differētie:q̄ fingitur hic nō er
rare cum ipse ꝛ autor fingatur eadē persona:vt.ſ.de vsuc.l. id
tp̄s.§.fi.ꝛ de leg.ij.l.si vnū ex fa.§.si rem.¶Op.iste nō tradit
nomine suo sed defuncti,ergo nō transtulit dominiū:quia is
cuius nomine tradidit iam decesserat,ꝛ tunc nō erat dñs ergo
non valuit traditio facta adiecto nomine iā defuncti, vt.ſ.ca.
l.ver.quod iusti.ꝛ.ſ.de stipu.seruorum.l.si seruus cōmunis. §.
seruus capto.sol,hic simpliciter tradidit,nō expresso nomine
iam mortui:q̄ pro non scripto iam est,quod in mortuum nō
proferrur,de iure codi.sed iure autenticorum,vt.ſ.de hered.in
sti.l.in quo loco.§.fi.ꝛ.s̄.de iudi.l.de qua re.§.cū absentem. Sꝫ
certe lr̄a in mutuo naturali nō facit vim,sꝫ tm̄ in stipulatiõe.
ꝛ ideo videtur ꝙ valuerit erronea traditio propter fictioneꝫ
identitatis persone:illud est certū qđ licet errans nō transfe
rat dñium transfert vsucapiendi conditionem,vt.ſ.de vsuc l.
celsus.ꝛ hoc casu fallit regula que ponit̄.ſ.de cōtrahen.empt.
l.clauib⁹.ꝛ de hoc no.glo.in.d.§.subtilius . ¶Opp.ꝙ valeat
traditio in ꝯctu quo ad oēs heredes:q̄ non sufficit reuocatio
mandati ad impediendum effectū cōtractus nisi partis sciāt
de reuocatione,vt.ſ.de instito.l.sed ꝛ si pupillus.§. p̄scribere.
Solu.aut loquimur de reuocatione per mortem, ꝛ loquitur
hic,aut de volūtaria reuocatione,ꝛ loquitur contrariū, vł alr̄
aut loquimur quo ad obligationē,ꝛ loquit̄ lex ꝯria:aut loqui
mur quo ad trāslationē dñij,ꝛ loquitur hic,vel iunge vtrāq̄
solutionē:ꝛ est ratio q̄ in translatione dominij procurator as

similatur

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

similat nuntio,⁊ est sicut pica ⁊ organū:vt.j.ō ma.vin.l.pr̄ ex. in.fi.⁊iō nō est necessaria sciētia.eo.ti.l.si pr̄.⁊ de ꝯhē.emp.l.j.i fi.q² hʒ fundare ius ⁊ faciūt totū in psonā dn̄i,sed ꝯctus fundat pcuratoꝛ in psona sua:vt.j.de act.⁊ oblig.l.quecunqꝫ gerimus lʒ tn̄ pcuratoꝛ reuocat⁹ nō possit ꝓprietatē trāsferre, tn̄ si dn̄s cū posset,eū nō certioꝛauit,dat publiciana ei, cui⁹ fuit res,vt.s.de pub.l.si qs ꝓhibuerit.q̄ hoc casu excludit dn̄um: q² coadunat obligatiōe psonali,q² vr̄ obligatus,vt.d.l.si qs ꝓhibuerit.Uenio ad ver.nā ⁊ si tibi.⁊ vr̄ dn̄ium transferri nō obstāte moꝛte dn̄i,vt.j.de donat.l.hoc iure.§.si quis dederit. So.ōt gl.ibi in genere,hic in specie.tu dic,ꝙ ibi dn̄s trāstulit dn̄iū in accipiētē,vñ penes illū datiōis autoꝛitas erat trāslata,hic vero.vt ministro fuit traditū nuda facti traditiōe.sic no.de cōd.ob.cau.l.pe.j.in dubio in specie nō p̄sumo dn̄iū trāslatū:sʒ si detur ad numerū sic:vt in gl.j.j.de po.⁊.l.dies spōsalioꝝ.⁊ l.Luci⁹.⁊.j.loc.l.in naue saupheij.⁊ facit.j.man.l.creditoꝛ.§.inter.⁊.j.de do.iter vi.⁊ vxo.l.mulier.⁊ de a di.le.l.Luci⁹ ⁊.j.de iure do.l.si ergo.§.j.⁊ de leg.ij.l.cū pater.§.Menio.⁊ dic vt ibi no.op.⁊ vr̄ mādatū nō reuocari:vt.j.de acqui pos.l.fundi.§.j.Sol.ibi mādabat ꝙ necesse erat fieri hic spontaneū factum.¶Op.j.mand.l.si vero nō remanē.§.fi.So.ibi collatum erat post moꝛtē.⁊ ibi tacite vel expresse agit ꝙ nō finiat moꝛte tunc nō finitur vt ibi,vel dic ad oīa ꝯria prout signātur ad ver.quas vero nō prout,ad ver.nā ⁊ si.ꝙ hic ꝓpter stat⁹ mutationē:nā liber,nouus homo videt sic.j.de cōdi.⁊ demon.l.intercidit.⁊ de cap.⁊ post.re.l.mulier in opus salinarum.¶Uenio ad ver.neqꝫ em̄.⁊ no.ꝙ fauoꝛabilioꝛ eēt distract⁹ quā ꝯtractus:sic,⁊ alibi dicit ꝙ licet cōtract⁹ interdū claudicet:tn̄ sec⁹ in distractu,vt no.in.l.j.j.de res.ven.sʒ alibi ad paria iudicantur,vt.C.de in integ.rest.mi.l.de tutela.¶Uenio ad v.quare ⁊ op.de consensu nascitur obligatio naturalis tanq̄ ex causa naturali,⁊ ex iure gentiū tanq̄ ex causa efficiente:sed certū est ꝙ hic interuenit cōsensus in tota summa,ergo naturalis obligatio est nata:vt.l.j.de pac.⁊.j.de sol.l.stichuʒ.§.naturalis.ergo ei potuit accedere pign⁹ vt.C.de vsur.l.p retentionē.Sol. ibi re cōtrahit obligatio ex consensu non oꝛitur obligatio naturalis,nisi accedente re,vt.s.e.l.rogasti.§.si tibi.sec⁹ si ex puro cōsensu pōt nasci obligatio vt in ꝯrio.¶Op.de.l.si qs pro eo.§.si nummos.Sol.ibi interuenit recōciliatio.¶Uenio ad ver.ꝙ si stipulatus.⁊ hic soluitur q̄stio,an valeat stipulatio,⁊ distinguit:aut fuit facta verbis directis in dn̄m iam moꝛtuū ⁊ nō valet:q² sine persona est,⁊ nō hʒ fundamētuʒ,aut stipulatio fuit facta impersonaliter vel sibi,⁊ tunc aut hereditas nō erat adita p coheredes:⁊ tūc hereditati queritur.s.p partib⁹ coheredū:aut erat adita a coheredibus,⁊ tunc subdistinguit: aut erāt coheredes volūtarij q sciebāt seriē testamēti,tūc quo ad eos nō vʒ:aut erant coheredes necessarij,qui ignoꝛabāt seriē testamēti:tūc eis querit,⁊ ex hoc sequitur talis ꝯclusio qō si oēs heredes erāt necessarij ⁊ ignoꝛātes,ꝙ querit per vnū alteri,⁊ p alterū alteri:q² mutua vice sibi seruire vident,⁊ fingitur vnus alterū,⁊ ecōuerso alter reliquū possidere:⁊ ista est cōclusio subtilis ⁊ mirabilis.No.ꝙ non valet stipulatio expresse collata in iam moꝛtuū:q² cōtinet vitium apertum ⁊ nō fundatur in persona sic,vt.j.de stip.ser.l.si seruus cōmunis.§.seru⁹ capto.⁊.l.vsufructus.in ratiōe sui.No.ꝙ impersonalitas ideʒ quod personalitas operatur secundum gl.⁊ nō vitiat stipulationē.de hoc dic vt.j.e.l.fi.in fi.Not.ꝙ hr̄ditas quo ad ciuiles acquisitiones hr̄ loco bone fidei possessoꝛis:⁊ est fictio in substantia possessiōis,⁊ in qualitate.i.bona fide:nā re vera hereditas nō possidet,q² caret oꝛgano coꝛpoꝛali:item instrumēto mētali.i.voluntate.l.j.§.sceuola.j.si quis te.lib.esse ins.fue.No. regulā ꝙ alibi meli⁹ nō reperit,q̄ p liberā psonā q̄ bona fide seruit,acqrit hereditati iacēti ex re hr̄ditatis.No.ꝙ ille q scit aliquē esse liberū,nō pōt habere animū possidēdi eū i quo nō cadit possessio,q² nō cadit qualificata possessio: q² vbi deficit substantia vt possessio,deficit qualitas vt bona fides.Not.qō extrane⁹ q adiuit p̄sumit scire testm̄:secus in necessario hr̄de. Not.casum in q̄ qs est dn̄s,⁊ seru⁹,⁊ possidēs, ⁊ possessus:dn̄s dico.i.dominās.⁊ seru⁹ dico.i.suiēs.No.ēt actū ⁊ nō habitū: q² ꝯrij habit⁹ nō pn̄t cadere in eodē subiecto.sʒ hn̄ pn̄t cadere reciproci actus seruitoꝛum.¶Op.ꝯ ver.ꝙ si sibi.j.ea.l.ver.ꝙ si ꝓponat.Sol.hic loquit in extraneo substituto.ibi vero erāt necessarij instituti ꝫm gl.certe ⁊ in necessarijs pt iacere hereditas,si sunt sub cōditione instituti.l.cōditionibus pupi.cū si.ō cōd.⁊ demō.⁊ iō solue ꝙ ibi erat adita hereditas p immixtionē iuris,⁊ de iure hic non.¶Op.ad ver.sicut enim ⁊c.de.l.j. §.sceuola.So.ibi de vera possessiōe,hic de interp̄tatiua in rebus,q̄ suo aīo possident,nō aīo hr̄ditatis,cū sit res inaīata hereditas vt.j.ō fideius.l.moꝛtuo.⁊ ō vsuc.l.si hō.⁊.j.ex qb.cau. ma.l.cū miles.⁊.j.de acq.pos.l.hr̄des.cū si.¶Opp.ꝯ ver.ꝙ si ꝓponat.nā post aditā hr̄ditatē oīs heres p̄sumit scire testm̄, vt no.de lib.leg.l.cū heres.lʒ sec⁹ sit in codicilis testō expresse non cōfirmatis,vt.j.de condi.inde.l.ij.⁊ de leg.ij.l.fi.Sol.illa loquit in extraneo,hic in necessario hr̄de ꝫm Bar.veritas est ꝙ aut loquntur post immixtionē facti ⁊ animi,⁊ tūc qlibet heres p̄sumit scire testm̄,⁊ ipm vidisse:aut ante facti immixtionē,⁊ tūc p̄sumit ignoꝛātia,vt hic,maxime inter absētes:nā heres fingit eadē psona cū defuncto.⁊ hr̄e eādē sciētiā post aditā hr̄ditatē,nō ante:⁊ ex quo fatet se adiuisse, vr̄ scire oīa q̄ sunt necessaria aditiōi facti ⁊ animi.⁊ facit ad statutū de cassationib⁹ testamētoꝝ,vt ante aditā hr̄ditatē non p̄sumat scia, nisi ꝓbet,postea sic:⁊ ideo ex quo scit ꝙ hr̄s nō ꝓducit aīo insinuādi extūc subiacet pene statuti,nec min⁹ p̄sumit scire fili⁹,⁊ cōiūcte persone q̄ extranee,vel minus suus q̄ emācipatus:naʒ familiares psone presumunt factū nouisse,vt.C.de repu.l.cōsensu.§.seruus.cū si.¶Opp.ꝙ sit implicatio ꝯrioꝝ ꝙ idē sit possidēs ⁊ possessus,q² ista sunt ꝯria,vt.j.de adul.l.sic euenit. So.verū est quo ad merā possessionē,⁊ verā seruitutē,sʒ quo ad interpretatiuā nō sic:q² nō est simplr̄,sed ꝫm qd:⁊ diuersis respectib⁹ simile:q² respectu vnius feudi possum esse tuus vasallus ⁊ fidelis:⁊ tu respectu alteri⁹ feudi potes esse meus, lʒ hic sit q̄dā seruit⁹:vt no.C.de vsufr.l.sic cuius.hec em̄ que ad aliqua dicūtur,pn̄t esse simul vera diuersis respectib⁹ lʒ absolute accepta sint inter se ꝯtraria.⁊ vide in Spe.de feu.§.qm̄.⁊ ideo tūc dic vt.s.in.§.quas vero.¶Scd̄o q̄ro, qn̄ valeat stipulatio pro parte stipulationis,⁊ respectu coheredū non valet,quid erit de parte coheredū.R̄n̄deo si est pecunia, vēdicabunt p sua parte:si aūt est cōsumpta,agent coheredes ex numeratiōe recōciliata:stipulatio em̄ nō pōt recōciliari, q² peccat.in psonam ⁊ pctm̄ persone est par pctō foꝛme, vt.j.de re. cat.l.j.⁊ ar.j.de act.⁊ obl.l.obligationes,que ꝓprijs virib⁹,sed numeratio sic que peccat in materia,interim non pōt condici pars coheredū,sed vēdicari.¶Sed opp.⁊ vr̄ ꝙ stipulatio interim valeat quo ad stipulantē.vt.C.e.l.ij.Sol.ibi erat certa intētio stipulationis in acqrēdo sibi,hic in acquirēdo alij, cuius psonā p parte tm̄ repꝛesentat,nec hʒ locū in stipulationibus ius accrescēdi:vt.j.de verb.obli.l.si mihi ⁊ titio.⁊.C.de cōsti.pe.l.si qn̄.ideo nec poꝛtio est precise defecta:q² pōt acqri actio per cōsumptionē,⁊ facit qō not. in sim.j.de stip.ser.l.si cum duoꝝ.⁊ adde qō no.in sili.j.ti.j.l.si duo patroni.in prin. Cōclude igit ꝙ facta ꝯsumptione agent coheredes recta via pro partib⁹ suis,q² numeratio facta noīe defuncti fingitur facta noīe heredis,vt.j.rē ra.ha.l.si sine.§.si procuratoꝛ.et facit quod no.s.in.§.quas vero.⁊ hec fuit opi.Azo.alij dicūt ꝙ ex stipulatione tm̄ agit per stipulationē ⁊ conuenitur condictione sine causa,vt cedant iura coheredibus pro partib⁹ ipsoꝝ: ⁊ aliās hoc euenit,ꝙ noīe alteri⁹ facio ⁊ nomine meo ex postfacto ago,vt.j.de cōdi.⁊ demō.l.si procuratoꝛ.in prin.⁊ ibi hene not.in magna glo.in fi.legis posita.Sed cōtra istud opponitur ꝙ stipulatio ista non habet causam quo ad stipulantē, nisi pro sua parte:ergo non competit sibi actio,quā possit cuʒ effectu cedere:vt.j.de excep.do.l.ij.§.circa.Sʒ rn̄de qō ibi est apposita stipulatio q² est mutuū ciuile ⁊ non requirit trāslatio dn̄ij,sʒ simplex numeratio sufficit ad cooperādū stipulationem,vt no.s.e.l.nā ⁊ si fur.nam interdū actio que est inutilis cedēti,est vtilis cessionario.in cuius psona subiit efficax actio ⁊ cā agēdi,⁊ no.C.de iu.do.l.fi.in prin.Mihi aūt nō plʒ hec opi.q² stich⁹ erat stipulat⁹ noīe appellatiuo,nō ꝓprio,vñ stipulatio non conuenit sibi soli,sʒ scinditur inter heredes:q² diuidua:ar.j.de duo.re.l.siue a ceteris.⁊ de sti.ser.l.ꝓinde.alij dicunt agi ex stipulatione per solum stichū, tn̄ nō statim sed facta cōsumptione,vt hec cōsumptio impleat stipulationē sicut dominium.ar.j.de noua.l.cū em̄.sed illud non est verum, q² stich⁹ nō fuit stipulat⁹ sibi vt sibi sʒ vt ꝫuo,vt sit sub nomine appellatiuo,vt dixi.alij dicūt stipulationē pro parte heredum esse nullā,tam quo ad heredes.vt ipsi non agāt ad stipulationē,q̄ quo ad stichū.s.ꝙ nō agat ad stipulationē p partibus coheredū,sed tm̄ pro sua.sʒ aget stichus ex numeratione insolidū,ac tenebit coheredibus restituere,vel cedere iura p partib⁹ ipsoꝝ p cōdictionē sine cā:sed magis videret p actionē neg.gest.vt.s.ea.l.ver.earū.Sed hec opinio nō plʒ quia nō numerauit suo noīe.s.vt suo ꝓprio,sʒ tanq̄ seru⁹ sub nomine appellatiuo,⁊ sic sub noīe domini:⁊ sic subaudi,vnde fingitur factū noīe heredis,⁊ iō coheredes directe sua ex persona non per obliquū ⁊ per medium cessionis agūt ex numeratiōe secuta cōsumptione,imo videtur ꝙ sufficiat ratificatio.facit quod no.s.e.l.cum fundum.§.seruum.⁊.j.de sol.dispensatorem.

¶Querit tertio qd si hereditas nō erat adita vel si coheredes ignoꝛabāt,q² erāt necessarij,an agant coheredes,an stipulatoꝛ:quidaʒ dicunt ⁊ intelligunt ꝙ valeat stipulatio quo ad stipulatoꝛē,sʒ cedēt iura coheredibus.isti formāt.q.litere ⁊ dicūt expresse ꝯ tex.nā tex.ante aditā hereditatē dicit queri hereditati,⁊ sic transibit in hr̄des recta via post aditā hereditatē, etiā acqrit coheredib⁹,q² fingunt possidere bona fide.Isti di

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

cunt ꝯtriũ,ꝛ mouent̃ q̃ꝛ circa possessioné non fingit lex,vt.ff.de acq.pos.l.j.§.si mihi. ¶Quarto quero qd de pignorib⁹, vtrũ coheredes habent hypothecá ex traditióe:ꝛ vr̃ ꝙ sic:ná etiá rei védicatióí accedit hypotheca,vt.C.có.de le.l.j.ꝛ.C.de iure do.l.in reb⁹.ꝛ hic interuenit traditio naturalis,q̃ꝛ pign⁹ fuit coporaliter traditũ:ergo p̃t acqri p liberá psoná,q̃ꝛ si est statutam in finib⁹ pacti.vt.C.p quas perso.l.j. Sol.hypotheca durat cũ psonali.vt.s.ea.l.§.quas vero.ꝛ inde intelligas solõné.

Si ego decem.

Ubi duo sunt obligati, vn⁹ ꝛ principaliter ꝛ primo, alter insolidũ ꝛ scdo loco,motio actióis ꝯ primũ non liberat s̃m,sed si prim⁹ soluit secũdus in obligationé nõ incidit,h.d. Primo vsq ad ver.sed ꝛ sic cũ seio. Mutuaui decé titio,ꝛ ab eo stipulatus sum simplr ꝛ pure,postea stipulor a seio q̃to min⁹ ex illis decé a titio consequi possem. Querit̃ an si ego cũ titio conueniam liberet̃ seius:respondetur ꝙ nõ:instat iuuenis,que est ratio,respondetur q̃ꝛ dicendo ꝯtrium sequitur absurdũ.s..p stipulatio secũda,sit sine aliquo effectu:declara hoc,q̃ꝛ ante titiũ cõuentũ ꝛ excussam non põt moueri lis,vt.l.decé.de ver.ob.nec postea si seius esset liberat⁹,ex hoc ergo dicendũ ꝛ seium nõ liberari. Instat iuuenis:quid si titi⁹ soluit,rñdet̃ ꝙ quatenus soluit,eatenus seius nõ teneat̃.i.nõ incidit in obligationé.h.d. ¶Ex lec.anti. ¶Actio mota cõtra eũ q tenetur principaliter,liberat eum q in subsidiũ tenet̃ sed actio facit eum in obligationé nõ incidere.h.d.vsq ad v. sꝫ ꝛ si cũ seio. No.ꝙ per conuentionem titij non liberatur seius:q̃ꝛ si diceret̃ ꝯtrium,sequeret̃ absurdũ ꝙ seius frustra acceptus esset qd probatur:q̃ꝛ nec p̃mo loco posset conueniri nec scdo,si generaretur preiudiciũ ex primo,ꝛ sequeret̃ ꝙ ille q dꝫ agere quodá ordine ꝯ diuersos parédo iure ꝛ illo ordine agédo precluderet sibi viam, qd est iniquũ. Scdo no.ꝙ p exactioné titij ipedit̃ nasci obligatio seij,q̃ꝛ erat accept⁹ sub cõditione,q̃ deficit,vt hic,ꝛ.ff.de ver.ob.l.decé.hic in executione cõditionali. Sꝫ legalis executio non impedit natiuitatem obligationis,vt patet in reo ꝛ fideiussore,vt in aut.de fideius.i pnci. ¶Not.ꝙ verbũ,possum,exponit̃.i.potero,ná siue in presenti siue in futuro tpe pferat̃ verbũ,possum,extensiuum est,qñ respectu futuri casus profertur,vt.ff.de leg.ij.l.si ita qs. ¶Op. ꝛ videt̃ ꝙ viuo titio stipulatio a seio sit inutilis:ná donec titi⁹ viuit impossibile est ꝙ soluat,vt.ff.de mu.ꝛ ho.l.cura.§.deficientiuꝫ.ꝛ.ff.de fideius.l.fideiussor obligari.§.si.vlt.rñso. Sol.istis verbis nõ absoluta possibilitas denotat̃,vt.ff.de ver.ob.l.cõtinu⁹.§.illud.l.sꝫ exigendi facultas,vnde si agitur ꝯ titium,non suppetũt ei⁹ facultates.ꝛ hoc declarato p excussioné tũc sei⁹ potest cõueniri:vt hic.ꝛ.ff.de ver.obl.l.decé.ꝛ facit ꝙ no.i simili.ff.de condi.ob cám.l.serui⁹. ¶Op.ꝛ vr̃ ꝙ non sit necessaria excussio, sed sola interpellatio titij sufficiat.d.l.fideiussor.§.si.j.rñso. Sol.ibi nõ fuit adiectũ verbũ,possum,sꝫ simpliciter q̃tũ p̃mus nõ soluerit fuit stipulat⁹ a secũdo,ꝛ nõ implet̃ conditio p stipulationé seu interpellationeꝫ. ¶Quero an fideiussor dat⁹ a tutore sub hac forma q̃to min⁹ a tutore exigi possit:sit sufficiéter dat⁹:ꝛ vr̃ ꝙ sic[a].ff.de fideius.l.si fideiussores.ꝛ vid de hoc Cy.C.de fid.tut.l.ij. Quero pone ꝙ titi⁹ est soluendo,tñ q̃ꝛ dilapidet bona,sei⁹ incipit timere,ꝛ id pte tat̃ creditori ꝙ exigat titiũ:creditor hoc nõ facit,vñ interim titi⁹ oĩa cõsumit deinde creditor agit ꝯ seiũ, an sei⁹ possit se defendere ex mora creditoris:ꝛ vr̃ ꝙ nõ:vt.ff.de cõsti.pe.l.vñ falsam.ꝛ ar.no.s.de pcu.l.titi⁹.in vlt.gl.ꝛ.C.de nõ nu.pe.l.tá mádatori.ꝛ vr̃ expressum.ff.de fideius.l.si fideiussor.in ꝯtriũ vr̃:nam ibi loquit̃ in fideiussore pure obligato,secus vr̃ in fideiussore obligato:vt.d.l.si fideiussor.in prin. So.aut creditor hoc dol ofacit in necé fideiussoris,ꝛ tunc obstat sibi exceptio doli vel cedédarũ actioné,q̃ꝛ sua culpa actióes sunt inanes,vt.s.de dolo.l.ná is.ꝛ.ff.de fur.l.itaq.q̃ executio hꝫ locũ in plurib⁹ eodé tpe obligatis. Ité si in diuerso,qñ secũdis eá opponit, sed prim⁹ in tpe nõ hꝫ hác exceptioné,vt no.ff.de fideius.l.sisti.§.si quinq.qd est no.aut nõ fecit dolo forte aliis implicitus occupationibus,vel per impotentiam,ꝛ tũc aut fideius.erat in subsidiũ acceptus,ꝛ imputet sibi creditor:vt.d.l.si fideiussor in id, q̃ꝛ facto creditoris hr̃ cõditio pro defecta, aut erat acceptus simpliciter,ꝛ tunc aut habebat bñficiũ excussióis[b], ꝛ idé aut ei renũtiauerat,ꝛ tũc sec⁹ q̃ꝛ nõ põt ptestatio sua arctare ius liberũ creditoris.ꝛ istd colligit̃ ex gl.d.l.si fideiussor creditori. ꝛ dic vt ibi no. Queritur tertio si nihil põt titi⁹,an seius conueniatur:ꝛ vr̃ ꝙ nõ,q̃ꝛ,min⁹,hꝫ in se rõné alicui⁹ positiui:sed nihil,nõ:sꝫ dic ꝯ q̃ꝛ qd min⁹,est min⁹:p̃uatiue em̃ d̃r,istud minus,vtile vt.ff.de trib.l.illud.§.min⁹.ꝛ facit ad qõné,d̃t statutũ ꝙ habétes librá a centũ lib.s.soluant.x.pro quolibet fumá te,ꝛ minus hñtes soluant:quinq sub isto minus hñtes,etiá hñtes nullá libram cõtineri videntur,sed hic esset videndum quale est istud onus:ná si imponit̃ persone pro libra,nõ habés libram non tenetur,vt.ff.de mu.ꝛ ho.l.rescripto.§.si.

a ¶Dõ sic. Uid d.Ale.d imo. in cõ.xxxvij.i iij.col.in.iiij. parte.

b ¶Excussionis. An ꝛ qñ non aliter facta discussióe possit venire ꝯ fideiussioné, vide doc.Frá. are.hꝛ an: qñ quis possit petere se eximi ab obligatione per p̃ncipalem, vide Firmia.ponentez plures casus i suo aureo repertorio in v. fideiussor agi maxime in v. xv.sꝫ qd qñ qs se obligat táq p̃ncipalis, an habeat beneficium excussionis: vide dñz Alex.de imo. in consi. xxxi. in.v.col.in.iij. parte.

Sed ꝛ si cum seio.

Si obligatus in defectũ primi de iure cõuenit̃,q̃ꝛ p̃mus erat nõ soluendo:ꝛ hoc pꝫ p excussioné vl notoriũ,ad primũ postea nõ redit̃,quatenus a secũdo petitũ est p lité motam,ꝛ ꝯ eum rite ꝛ recte cõtestatá.h.d.s̃m vná lect.ergo si egi cũ seio in eo,in quo titi⁹ soluédo nõ erat puta quinq,lꝫ a seio nõ fuero consecut⁹:tñ a titio ipsa quinq petere nõ potero.h.d. ¶Op.ꝯ istá lec.iste sei⁹ erat fideiussor titij, sꝫ cõuétio fideiussoris nõ liberat reum,vt.C.de fideius.l.reos respondét isti, q tenent hanc lecturam ꝙ istud est verũ,qñ est simplex cõuentio,sed nõ diuisio petitionis:sed hic erat cum diuisióe petitionis:q̃ꝛ quinq petierat a titio,ꝛ quinq a seio,quo casu vr̃ facere tacitũ pactũ,vni vnũ,ꝛ alteri alterum: nam diuisa petitio in plures, nõ p̃t reintegrari in personá vni⁹,vt.C.de fideius.l.liberũ.ꝛ.l.reos.ꝛ arg.ff.d trib.l.pcurator.§.si plures. ¶Op. ꝯ hanc sol.ꝙ imo possunt redire ad aliũ,vt.ff.de le.j.l.si ex toto.§.j. So.hic in ꝯctib⁹ ibi in legatis fauore vltime volũtatis exequéde,vel ibi electio,hic diuisio:ná electio est simplr ad fauoré reorũ.istas duas solutiones tangit gl.ꝛ facit ꝙ sicut diuisio solutióis nocet creditori,vt.C.de pac.l.si creditores.ita dꝫ nocere diuisio petitionis ꝛ iudicij,vt.d.l.liberũ. ¶Sed tertio opponit̃ ad gl.qñ actor diuidit petitionem suaꝫ ex necessitate,nõ p̃iudicat sibi diuidendo:vt.ff.de fideius.l.inter eos.§.j.q̃ꝛ videtur gratis pacisci, q nõ sua spõte dedit,sꝫ ita est hic:esto ꝙ fuerit diuisa petitio,sed istud fuit q̃ꝛ titius erat pro pte soluendo,ꝛ p parte nõ,ꝛ sic pro parte tñ erat cõmissa obligatio seij,sic.s.e.l.ná ꝛ si fur.§.i.sol.per istam rõnem doc.dánant gl. tu salua vtráq:ná gl.est intelligenda,vbi spõte diuisit:verbi gr̃a,cũ titi⁹ nõ esset soluédo in aliquo parté petijt a titio,pté a seio scienter:ná errás nõ intelligit̃ pacisci,vt.C.de do.l.nec ignorás.doc.si intelligũt vbi spõte. Quero s̃m istá lecturaꝫ q̃ litera sit verior,an illa ꝙ min⁹,an illa quo min⁹:tu dic vtráq, ná par litera potest esse vera,quo minus sunt due partes,et subauditur id ꝙ est antecedés relatiui,vñ nescio q̃re gl.i hoc musauerit,imo melior grámatica est quo minus q̃ ꝙ minus. ¶Scda est lec. Jo.ꝛ hoc d̃t,agés ꝯ s̃m obligatũ in defectũ p̃mi nõ priuat primũ,in eo ꝙ a scdo exigere nõ p̃t.h.d. Exemplũ cũ mihi decé a duob⁹,puta Titio ꝛ seio deberent̃,exegi a titio tria,nec plus poterat soluere,a seio petij septé,ꝛ exegi ab eo tria tñ q̃ꝛ nõ erat soluédo.i plus,restát quatuor ꝛc.nunqd potero ea repetere a titio si venerit ad pinguioré fortuná:certe sic.h.d.s̃m Jo.q̃ꝛ nõ videor diuisisse,sꝫ egisse ex ordine quo arctabat,ꝛ sic comparat̃ cũ lec. Azo.vtraq est vera,tñ illa est magis amica litere. Jac.de ra.dicit ꝙ hic formatur questio,si soluit seius an liberet̃ titius,sed hoc nõ credo:q̃ꝛ hic frustra laborasset iuriscõsult⁹.q̃ꝛ nõ hꝫ in se dubitationé,ꝛ ideo tene lecturas gl.q̃ sunt vere in diuersis casibus. Sed quid i dubio, vtrũ creditor vr̃ diuidere? Rñdeo vbi est necessitas,nõ vr̃ diuidere p̃iudiciali diuisione,sed vbi sponte refert,q̃ꝛ duplex est diuisio petitióis ꝛ solutióis:circa petitioné sic distingue,aut petit tñ ab vno,ꝛ nõ itelligit̃ diuidere,lꝫ petat parté:aut petit a quolibet parté suá.ꝛ tunc intelligitur diuidere:vt.l.liberum.ꝛ.l.reos.aut petit a quolibet insolidũ ꝛ tũc põt cum protestatione,eodé libello,ꝛ diuersis,corá eodé iudice. Si em̃ corá diuersis,dꝫ fieri remissio,si petat̃ remissio ad iudicé p̃mo aditũ,q̃ꝛ vr̃ p̃uenisse in cá remissióis.ꝛ hec pbant̃.C.de fideius.l.j. de qb.reb.ad eũ.in ea.l.i.ꝛ tũc certũ est.q̃ꝛ nõ vr̃ diuidere:q̃ꝛ ꝯ quelibet insolidũ agit,nisi sequat̃ sñia in quẽlibet p parte:vt C.si plu.vna sen.l.j.tũc em̃ si cám psequit̃,vr̃ acceptare diuisioné,q̃ iudex facit,vt.ff.de re iu.l.paulus. ¶Circa solutioné sic distingue aut é facta solutio ptis simpliciter,ꝛ sic nõ vr̃ facta diuisio,vt.ff.de fideius.l.inter.§.j.aut cũ adiectione sue ptis,et tũc vr̃ diuisisse:vt.C.de pac.l.si creditore.ꝛ facit.ff.de sol.l.quoties min⁹.nisi recipiés acceptauerit particularé solutioné ex necessitate vl necessitatis suspicióe,vel nisi sit minor. q iuuet̃ bñficio restitutióis in integ.vt.d.l.inter.ꝛ.l.amissi.§.j.eo.ti.vl nisi ptestat⁹ fuerit ius suũ pristinũ saluũ fore.arg.no.C.de he.ac.l.vt debitũ. ¶Modo cõiter opponit̃ ꝯ oém lecturá,ꝛ videtur ꝙ seius nõ poterit conueniri nõ excusso titio:vt.ff.de ver.ob.l.decem. Sol.hic erat notorium,tunc enim non est op⁹ excussione:q̃ꝛ notorium equiparatur excussioni,ꝛ nõ requirit̃ ordo excussionis in notorijs,vt no.hic.ꝛ.d.l.decé,ille tñ qui allegat notorium ad aliquem effectum consequendum.debet hoc probare,si negetur,vt.l.si vero.§.qui pro rei qualitate.s.q satisdare cog.ꝛ per Jnn.extra de offi.deleg.c.statuimus. nec est facilis probatio notorium limitatum probare vel negatiuũ, puta ꝙ Titius nõ sit soluendo,nisi quinq,per vicinos tamé potest probari:vt no.C.quan.fisc.vel pri.l.ij.ꝛ per cessioneꝫ bonorũ debitoris principalis,vt not.per Cy.in aut.hoc si debitor.C.de pig.in vltima questione.ꝛ per estimum in his in quibus habetur respect⁹ ad estimum.ff.de pb.l.cum de lege.ꝛ facit quod no.C.de erro.aduo.l.ij. ¶Et not.quod quádo opponitur

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

nitur exceptio excussionis,pōt repelli excipiens,si pbat̃ notoria inopia,⁊ puto ꝙ sufficiat in modū replicationis,nec añ sit necesse hoc allegare ꝙ̃ excipiat̃,vt insti.de repli.in princi. Sȝ Cy.sentit ꝙ debeat in libello allegari.C.de fideius.aut̃.pſente. in.j.q.qđ nō credo verū,q2 nō est đ substātia actionis intētate ar.ĵ.quod cū eo.l.pe.Nō aūt sufficeret pbare iopiā suā siue notorio,q2 nō est seruat⁹ ordo iudicio2ū al's frustra gl.retulisset se ad notoriū.Sȝ opponit̃ ꝙ ista cōditio ꝙ Titi⁹ nō sit soluēdo,est vera,ergo statim est purificata obligatio Seij ergo nō
a requirit̃ alia excussio[a].Rñdeo ꝙ nō est purificata nisi hoc liquidet̃ i iudicio,⁊ pcedat excussio,vł notoriū apiat viā huic scđo iudicio sine vlla excussiōe:q2 notoriū nō indiget declaratione nec ordine iudiciario,vt.ĵ.de act.emp.l.emptorē.⁊ idē qđ dixi in notorio dico vbicūqȝ desiderat̃ excussio,vt in fide iussore,et hypothecaria.¶Sȝ hic q̃rit̃ ponam⁹ ꝙ i toto pcessu agitatū sit ꝯ reū,an sufficit:⁊ vr̃ ꝙ nō:q2 vr̃ pꝑostere actū nō seruato ordine,doc.dicūt ꝯ per.l.si rē.§.si.ĵ.de pi.ac.¶Itē q̃rit̃ an sufficit excussio sine pnūtiatiōe:qdā dicūt ꝙ exigit̃ ꝙ iudex iterloquat̃ sup ea excussiōe.q2 sola pbatio nō hȝ vim snīe, vt not ĵ.ti.j.l.⁊ si post.§.si.⁊ facit.ĵ.đ ꝯfir.tu.l.tutor.Alij dicūt sufficere hoc cōstare,ēt si iudex nō pnūtiauit,si in actis redactū est, vt.C.ad trebel.l.penul.Sȝ nūquid facta excussiōe pōt fideiussor obijcere ꝙ re⁹ sit soluēdo.Sol.aut fuit pronūtiatū possessore citato,⁊ tūc nō pōt opponere nisi dicat ꝙ de nouo superuenerint facultates,⁊ hoc pbat̃.ĵ.ti.j.l.qui iure.§.si pater.⁊.l. cū qui.§.in pupillarib⁹.⁊.ĵ.đ excep.rei iu.l.si ante.aut nō fuit pnuntiatū,aut nō fuit citat⁹ ad pronuntiationē,⁊ tunc pōt opponere,facit qđ no.ĵ.de bo.pos.l.iij.§.pe.Sȝ nunquid citatio possessoris est de esse excussiōis.⁊ vr̃ ꝙ sic,vt.C.si prop.pu. pen.l.si deserta.š.de rei ven.l.fundus.⁊ qđ not.š.ex quib.cau. maio.l.cū miles.§.j.sed dico ꝙ vȝ excussio,licet nō citet̃ possessor:vȝ dico quo ad hoc vt intelligat̃ seruatus ordo iuris,q2 istud primum iudicium non agitur cum possessore,tñ si excussio nō est recte facta,possessor pōt obijcere,⁊ pbare contrariū arg.C.de iure delibe.l.§.licentia.facit ad hoc quod no.in aut̃. de here.⁊.fal.§.si vero absunt.nō tñ pōt opponere ꝙ nō sit seruatus ordo iuris ex eo ꝙ ipse non fuerit citatus in excussiōe. simile est vbicūqȝ est ordo personarū ⁊ iudicio2ū,vt.ĵ.đ adul. l.denūtiasse.§.quare.⁊.ĵ.ad sille.l.in cognitione.⁊.C.de aduo. di.iud.l.j.⁊ de preua.l.iij.cū si.Sȝ quid si esset facta excussio, solēniter tñ lite cōtest.cū fideiussore,reus factus est soluendo an poterit fideiussor hoc opponere:⁊ videtur ꝙ sic,vt.C.đ cōsor.eiusd.litis.l.ij.⁊ extra de excep.c.pastoralis.in cle.ego dico cōtrariū q2 inspicitur tempus litis cōtestate cum fideiussore, ⁊ sufficit si tunc est rite actū,vt hic:⁊ facit quod not. š. q satis. cog.l.sisti.§.si.Sed ponam⁹,iudex cōmisit nuntio quod iret ad conuicinia rei,⁊ cum vicinis se informaret,⁊ referret: nuntius iuit ⁊ nō informauit se nisi cū paucis,⁊ retulit,an valeat relatio:⁊ dic quod non:q2 in nuntio duo requiruntur:naȝ primo requirit̃ ꝯmissio.vt.C.de exhib.reis.l.neminem.secūdo requiritur ꝙ seruet formam commissiōis,vt.ĵ.de verbo. oblig. l.qui rome.§.callimachus.⁊ de acqui.hered.l.eum qui.§.fili⁹. requiritur ⁊ tertio nisi sit publicus nunti⁹ quod deponat iuramento,arg.ĵ.de dote preleg.l.theopompus.Sȝ pone scholaris de Allemania studens Perusij dedit Perusij fideiussorem,iste scholaris in proprio domicilio est idoneus ⁊ soluēdo Perusij vbi agit̃ nihil hȝ,an tanꝙ̃ facta excussione poterit fideiussor conueniri:⁊ videtur ꝙ non:quia vbicunqȝ sunt bona posita debet prius fieri missio in bonis rei anteꝙ̃ veniat̃ ad fideiussorem vel pignorum possessorem,arg.ĵ.de bon.auto.iud, pos.l.cum vnus.§.penul.C.de iudi.l.properandum.§. finantē reus.de simili questione notatur.ĵ.ex quib⁹ cau.in posses. eat. l.fulcinius.§.hoc autem.⁊ hoc tenet Jacob.de Aret. q2 vbicunqȝ habet bona,soluendo dicitur secunduȝ Jacob.de Are. Sed dictum suum debet intelligi quando facilis est exactio, alias non dicitur reus idoneus propter difficultatē cōueniēdi,⁊ sic merito deuenitur ad fideiussorē,vt.š.qui satis.cog.l.ij. absurduȝ eñ esset ꝙ actor cogeretur peregrinari,vt.š.de pc. l.sed hoc.§.ij.⁊ ad hoc facit qđ no.in aut̃.de exhi.re.§.suscepto ⁊ qđ nota.in.l.si.de priuil.agen.in reb.lib.xij.⁊ quod not. doc. š.qui satisd.cogan.l.sciendum.de dam.infec.l.iiij.§.si tā vici. ⁊ vide Cyn.in authen.hoc si debitor.sicut propter absentiā psone potest cōueniri fideiussor reo nō excusso vt no. C. de pig. authen.hoc si debitor.⁊ in authen.de fideiuss.§. j. ita propter absentiam bonorum arguendo de re ad personam:q2 par ratio est in excussione reali ⁊ personali,vide quod not.Bald.ad idem.l.sciendū.š.qui satid.cog.¶Ultimo quero quid si titi⁹ pro dicto delicto captus est, ⁊ incarceratus, in carceribusqȝ detinetur vel ex forma statuti,vel ex forma iuris communis: q2 cōdēnat⁹ nec soluit, nec cedit bonis,vt.l.j.C.qui bo.cedere poss.⁊ ad.l.iul.pec.l.cū in eo.q̃ in frau.cred.l.si.§.si.vel p pactū quo pacto potest quis se ligare ad carcerē publicū iudicis,lȝ non ad carcerem priuatū creditoris fm quosdā, an seius poterit cōueniri a titio in carcerib⁹ existeñ.⁊ videtur ꝙ nō:quia creditor eligit titiū,⁊ in eū facit executionē.⁊ ꝯtentus esse dȝ creditor,q2 debitor luit in corp⁹.ĵ.de interdic.l.sȝ si vnus.§.si aūt.In ꝯtriū:vr̃ nā sicut captura psone non impedit capi pignora,vt.l.cōsentaneū.C.quō ⁊ qñ iu.⁊ extra vt lit. nō cōtes.c. qm̃ frequēter.§.si.ita nō impedit veniri ad fideiussorē,si debitor cederet bonis,tñ fideiussor pōt cōueniri,si bona non sufficiāt:ergo idē si stat in carcerib⁹,q2 cessio bono2 loco carceris succedit.Itē lȝ creditor sit missus in possessionē oīm bono2ū debitoris,tñ si bona non sufficiūt,agit̃ ꝯ fideiussorē:ergo idē in captura psone,vt.ĵ.de fideius.l.heres a debitore.⁊ hec est veritas:nec eñ dȝ,nec est creditori satisfactū,lȝ debitor stet i carcere,ar.ꝯ.ĵ.ad car.l.de bonis.§.q pupillo.vbi captura loco satisdationis hr̃,sed alius casus est ille ꝙ̃ iste. ¶Ex lec. antiq. ¶Agēs recte ꝯ obligatū in subsidiū ad obligatū primo loco reuerti non pōt.h.d.fm primū intellectū.vel ad obligatū reuerti pōt quatenus non exegit a conuēto,⁊ vterqȝ intellectus est verus:pmus,qñ animo nouādi se obligauit:si aūt non animo nouādi,sed accedēdi,tūc secūdus intellectus est verus, facit.ĵ.de fideius.l.si fideiussor in id,⁊ tunc est differētia inter exactionē primi,⁊ exactionē secūdi,q2 exactio primi facit qđ nō conuenitur obligatio ꝯ fm:sed exactio secundi inducit verā liberationē in primo.⁊ no.hunc.§.vt.š.dixi,si est actū cum titio qd iuris de seio:nūc ecōtra si est actū cū seio pꝑter inopiā facultatum titij,quid iuris de titio: et dicit titio, ⁊ non posse consequi id ad qđ recte actū est ꝯ seium inspecto tpe litis cōtestate cū seio,qđ est quatenus titius tunc erat non soluendo. Sed doc,subaudiunt, ⁊ dicūt titium non liberari cōuētione, sed exactione,nisi interuenisset seius animo nouandi, sed nec tūc liberaret̃ titius cōuentus,sed cōmissione obligatiōis nouātis:⁊ ideo verior intellectus est intellectus Jo.ꝙ non liberetur Titius iudicio,sed p excussionē. ¶Quero nunqd hic in agēdo ꝯ seium fuerit seruatus ordo in excutiēdo titiū:⁊ dicit gl.ꝙ non:q2 erat notoriū quatenus titius erat non soluendo,⁊ vbi hoc est notoriū,nō requiritur excussio:⁊ idē no.ĵ.de ver.ob.decē.qđ est no.⁊ facit.l.j.C.q̃ in frau.cre. aduerte tñ q2 vbi pcedit excussio,cōsideratur tēpus excussionis:sed vbi nō precedit excussio,consideratur tēpus litis cōtestate in actione subsidiaria:⁊ ideo illi qui mouēt actionem cōtra fideiussorem ⁊ iudicio pēdente faciunt excussionem rei incidēter,non vincunt,nisi appareat ꝙ tempore litis cōtestate cū fideiussore reū non esset soluendo qđ no.Et an in excussione requirat̃ sententia,vel sufficiat sola probatio tantū vide.ĵ.ti.j.sȝ ⁊ si priori.§.pe.Quid de eo qui pmittit aliquē cōseruare indemneȝ, vtrū videatur promittere quāto minus,an simpliciter:dic vt no.Cy.C.de si.tu.l.ij.vbi omnino vide.¶In glo.scilicet pmo qui non debet. Ibi certuȝ puta.v.⁊c.facit ꝙ no.iu.l.si vero.§. j.š.qui satis.cog.⁊ vtrū ad hoc faciendum certum,sufficiat fama sola:vide Jac.de iure do.vbi adhuc.⁊.ĵ.de excu.tut. pauptas.gl.que est in.l.ij.C.qñ fisc.vel pri.dicit ꝙ inopia probat̃ p testes vicinos etiam astruentes merā negatiuam.Item pbatur quantitas patrimonij per estimum,vt.ĵ.de proba.cū.đ lege.ĵ.de fideius.liberum.hoc non placet quia ibi loquitur de diuisione voluntaria,que pꝑiudicat diuidēti,hic de necessaria, que nō preiudicat,ar.š.q satis.cog.si fideiussor.§.si necessaria ⁊.ĵ.de don,alia secundum doc.nec ob.ꝙ actio subsidiaria non concurrat cum alia.quia ista actio erat in subsidiū facti non in subsidiū iuris,id est,erat propter non habere facultatē, nō q2 deficeret ius:⁊ sic non obst.ibi.l.ex toto.§.j.dic vt. ĵ. p Jac. ⁊ adde quod no.C.de pac.si creditores.adde qđ not.Cy. C.de de pig.authen.hoc si debitor,in vlti.q.⁊ Jaco.de Are. in tractatu excusationum.

Labeo ait. Qui promittit curare,nō tenet̃ precise soluere:vnde non cogitur litē cōtestari,si offert idoneum expromissoreȝ,h.d.⁊ adde qđ dicā.ĵ.ti.j.l. iusiurandu ⁊ ad pecunias.§.si.¶Op.hic vr̃ dicere ꝙ in pso
b nalibus promissio valeat[b],cōtra.C.de consti.pecu.aut̃.si qñ.⁊ vide.§.accidit.C.de rei vxo.act.⁊ vide Bar.in.l.vxorē.§. cū testamento.ĵ.de leg.iij.in qbus dr̃ ꝙ quis stipulādo simpliciter sibi nō vr̃ stipulari.sȝ ibi est spāle fauore dotis.Sol. hic pmisit se curaturū:⁊ sic in vbo obligatiuo ⁊ executiuo fuit adiecta persona.¶Op.⁊ videtur ꝙ valeat impersonalis stipulatio, vt.ĵ.de verb.ob.l.si ita stipulat⁹.§.chrysogon⁹.ver.sequēs stipulatio.Sol.ibi est impersonalitas ex persona stipulatoris,⁊ ista non vitiat:alia ex parte pmissoris,⁊ ista vitiat,⁊ hoc contractibus,sed in vltimis voluntatibus nō vitiat impersonalitas:q2 semper videtur damnat⁹ heres.vt.ĵ.de leg.j.l.si seru⁹ §.qui margaritam.¶Opponitur quando verbuȝ facere vel curare additur dationi,intelligitur de ipsa datione ⁊ solutione:vt.ĵ.de lega.primo.l.si heres.Solu.ibi in vltimis volūtatibus,hic in contractibus:naȝ facere quod detur est duplex im

a ¶Excussio, Vide Ludo, Ro. in consil, cclxxvij, et in consil.ccxj.⁊ in consi.xciij.⁊.d. bar.soci.in ꝯs. lv.inci. prestātissime.vers.ij. principal'r. circa fi.in.j.pte ꝙ excussio quando qs tenet̃ in subsidiū alterius,eo existēte nō soluēdo, nūꝙ̃ pōt pri⁹ conueniri, nisi fiat excussio bono2 ei⁹, i cui⁹ subsidiū tenet̃, nisi aliqua iusta causa appareat notorie inexigibilis: et an ⁊ qñ sit necessaria:vide. Frā.Are.in.l. exitus de acq. pos.⁊ in. l. de emp.đ ver.ob. ⁊ qđ dixi in apostil.i.d.l.exitus.ad eum.

b ¶Valeat.Adde.d. Ale. hic i.l. stipulatio. §.sicut.de ver. obl.⁊ Bart.in cōsi. inci. Uel fuit confessus.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

mediatum,⁊ hoc fit soluẽdo:⁊ ita intelligit̃ in vltima volũta. ⁊ p mediã personã,⁊ hoc fit dãdo expromissorẽ vt hic. ¶ O p. si hoc est verũ,ergo si re⁹ ꝓmisit decẽ,⁊ fideiussor ꝓmittit se facturũ ⁊ curaturũ,nõ vꝫ ꝓmissio,qꝛ ꝓmittit aliud q̃ re⁹:sꝫ lex dicit ꝯtriũ.ĵ.de fideiuss.l.sicut reus. So.quedã gl.dicit ꝙ in obligatiõib⁹ facti fideiussor dꝫ ꝓmittere se facturũ ⁊ curaturũ, secus in obligationibus dãdi.vt no.ĵ.de ver.ob.l.cum fili⁹.§. si stipulatus.sꝫ lex illa,sicut reus.dicit ꝯ.⁊ ideo dic ꝙ fideiussor accedẽs ꝓmissioni ꝓmittẽs se curaturũ vł ꝓmittere illud idẽ qd̃ reus:alias nõ valeret fideiussio.nõ ob.iste tex.qꝛ intelligitur in obligatiõe ꝑncipali,q̃ põt habere quãlibet formã nõ in obligatione fideiussoria. ¶ Ex lec.anti. ¶ Qui nõ ꝓmisit dare,sꝫ dari,liberat̃ dãdo expromissorẽ.h.d. Sapit ergo naturã obligationis facti,cũ nõ cogat̃ precise ad dãdũ,⁊ hoc est ideo qꝛ verbũ,dari,est impersonale:⁊ ideo non refert a qua detur,⁊ sic no.vel.ẜm gl.ibi in vltima voluntate,hic in ꝯctu,⁊ vtrũ impersonalitas vitiet obligationẽ vel executionẽ obligationis:dic p Cy.in.aut.si qñ.C.d cõsti.pec.⁊ per Mod.i.l.stipulatio ista.§.sicut.de ver.ob.vltimã aũt volũtatem non vitiat:vt.ĵ.d leg.ĵ si seruus.§.qui margaritã.vbi est tex.no.ibi decem dari a ꝓmissore.No.hic ꝙ libellus non debet formari,nisi ẜm naturaꝫ obligationis,⁊ ẜm verba contractus. Bal.

¶ De iureiurando. Rubrica.

Iuramentũ est. Assumptio diuini nominis ad ꝯfirmãdã fidẽ iurãtis,⁊ nomẽ dei q̃ñꝙ expsse assumit̃,vt cũ iurat̃ p deũ,vł sancta euãgelia[a],q̃ñꝙ tacite vt cũ iurat̃ p salutẽ:nã oĩs salus a deo procedit,ĵ.eo.l.q p salutẽ.⁊ q iurat per deum,eum in testẽ suum ꝓducit;vñ paria sunt hec dicere iuro per deum,⁊ dicere deus est mihi testis,vt ĩ aut.quib.mo.na.effi.le.§.qm̃.col.vj.⁊ ibi no.⁊ nota ꝙ multiplex est iuramentum;vt no.in gl.⁊ adde ꝙ iuramẽtũ testis dꝫ esse d his q̃ sensu percipiuntur,sꝫ iuramẽtũ partis est etiã de aliĵs que indubitãter nouit,vt no. In.de iur.cal.c.fi.⁊ datur parti termin⁹ ad deliberandũ,si dicit se dubitare,⁊ petat terminum ad deliberãdũ,vt.ĵ.eo.l.iusiurãdũ ⁊ ad pecunias.§.fi.⁊ in teste nõ occurrit mõ lex q̃ hoc dicat:tñ idẽ credo qꝛ eadẽ est rõ equitatis,et valet iuramentũ partis etiã extra capitulũ,sed testis non potest iurare nisi super eo,sup quo ꝓducitur,vt no.ĵ.eo.l.si duo §.idem Jul.⁊ valet iuramentũ partis etiã per procuratorem vel nuntiũ extra de testi.presentium lib.vj.sed non iuramẽtũ testis,qꝛ testis nõ põt ꝯstituere ꝓcuratorẽ,vel nũtiũ,sꝫ testis per seipsum loqui dꝫ,vt iudex videat motus corporis,vult⁹, ruborẽ,vel pallorẽ,vocis tremulẽtiã ⁊c.vt.ĵ.de testi.l.iij.§.idẽ diuus.⁊ si testis dicat vera esse,interrogat⁹ de sciẽtia rñdit qꝛ est fama,neutrũ probat,qꝛ nõ reddit rõnem per sensuꝫ corporis,⁊ nec ipse loquit̃ per modũ redditiuũ rõnis:⁊ iõ dꝫ reddere rõnẽ sufficiẽtẽ,ergo nõ ꝓbat nisi adĵciat rõnẽ ad famã:naꝫ etiam testis q dicit se nihil scire sup capitulo,de veritate põt ꝓbare famã,⁊ refertur fama etiã ad articulos,⁊ nõ ꝓbat eos vt no.in spe.de notorio crimine.§.fama.ver.qd si testis interrogatus sup pluribus,nisi dictũ super fama nõ esset simplex, sed solũ de testificatis,⁊ cõiter ita fit:⁊ ex iuramẽto testis non oritur actio,sꝫ ex iuramẽto partis,sicut no.ĵ.e.l.sꝫ ⁊ si possessori.§.fi.⁊ in iuramẽto testis requiritur ordo iudicioꝝ,sec⁹ in iuramẽto ptis,vt.ĵ.e.l.nã ⁊ postea.§.si minor.⁊.§.si is.⁊ iuramentũ testis vnicũ est tm̃.s.necessariũ.⁊ iõ nõ põt deferri nisi a iudice,ar.ĵ.ti.j.l.videamus.§.deferre.⁊ si in actis reperit̃ testis iuratus,an probat̃ iuratus:no.ĵ.de dote prele.l.theopompus.⁊ an iudex secularis possit recipere iuramentũ ĩ ecclesia, no.ĵ,e.l.iusiurãdũ.§.si de qualitate.⁊ an ꝑsumat̃ iuramẽtũ corporale:no.in.c.vt circa.de elec.lib.vj.⁊ qualiter puniatur a lege vł iudice ꝑs periura,habes.š.de infa.l.lucius.in fi.de teste adde qd̃ habes.ĵ.ad.l.cor.d sic.l.j.§.ij.⁊ testis nõ iurat extra iudicium ita ꝙ probet.sed pars sic.⁊ adde qd̃ no.C.de test.l.hac cõsultissima.§.pe.⁊.ĵ.de arb.l.j.⁊.l.diẽ.§.si plures.⁊ iuramẽtũ partis eque vꝫ ĩ negatiua ⁊ affirmatiua,sꝫ nõ dictũ testis:adde qd̃ no.ff.de iti.actuq̃ꝫ ꝑua.l.j.§.j. ¶ Quero de aliqb⁹ q̃stionib⁹:⁊ primo q̃ritur q sit ꝙ ex iuramẽto assertorio de ꝑterito, vel de ꝑsenti orit̃ obligatio,⁊ sec⁹ est ĩ iuramẽto obligatorio d futuro,ꝙ nõ ꝓducit obligationẽ nisi ĩ operis. vt.l.si qs ꝓ eo, in prin.de fideiuss. Rñdeo qꝛ iuramẽtũ decisoriũ alicuius litis bꝫ vim sñie:vt.ĵ.e.l.⁊ q̃si ꝯctus,vt.ĵ.de pec.l.⁊ depositi.§.j.sed nõ ita qñ super ꝯctu iuratur:propterea nec bꝫ executionẽ paratã istud iuramentũ obligatoriũ de futuro,qꝛ non bꝫ vĩ sñie vt dixi. Itẽ nõ obligat qꝛ oĩs obligatio aut est ex cõtractu vel quasi,aut ex delicto vł quasi:si ex cõtractu,aut ex re,aut vbis, aut literis,aut cõsensu,nõ aũt est quinta species.s.iusiurã. vt insti.de obli.§.sequens.vnde iuramentũ non vestit pactũ:qꝛ ipsum ex se non habet ciuile vinculũ,nisi ĩ operis,vt.ff.d ope. lib.l.iurisiurandi. Nudũ pactũ tunc dicit̃ qñ deficit forma id est solennitas:⁊ vbi est defectus solennitatis,iuramentũ non supplet talẽ defectũ,qꝛ diuersa res est solennitas ⁊ iuramentum. In iuramẽto enim est religio addita consensui, sicut stich⁹ nõ ẽ sei⁹:⁊ sicut stipulatio non est locatio,qꝛ formaliter ⁊ essentialiter differunt. Scdo no.qui sunt casus in quibus nõ valet iuramentum ad obligandũ. Rñdeo vbi nõ interuenit promissio,ibi iuramentũ bꝫ vim nude pollicitatiõis, ⁊ nõ obligat nisi in operis,vt dixi,vel nisi in ecclesia ⁊ republica vt.ĵ. de pollici.l.pactũ.⁊ no.š.de sac.san.ecc.l.illud. Itẽ nõ vꝫ iuramentũ obligatoriũ ratiõe etatis,vt qꝛ pupillus:nã nulli religioni pupillus astringitur:fallit in.l.vlt.de lib.cau.nam imperfectũ cõsensum bꝫ,vt.C.de re mil.l.fi. Item nõ valet rõne prodigalitatis,si prodigus cui est bonis interdictũ,iurat nõ vꝫ, qꝛ est inhabilis:vt.ĵ.e.l.tuto.ĵ.ꝓdigus.q pupillo equiparat̃, vt.š.ti.j.l.certi condictio.§.qm̃. Iteꝫ non valet ꝑpter defectũ mentis,vt in furioso ⁊ mẽte capto:vt.ff.de reg.iur.l.in oĩbus. Item nõ vꝫ ꝑpter defectũ sensualitatis:vñ mutus nõ iurat: qꝛ nõ põt loqui,⁊ iuramentũ requirit verba:aliĵ dicunt ꝙ sufficit ꝙ intelligat qd agat,lꝫ non loquatur:⁊ sic nutu ⁊ actu iurabit:ar.ĵ.ad tre.l.quidã.§.si pupillo.⁊.C.qui test.fa.pos.l.hac consultissima.melius facit.l.discretis. Iteꝫ nõ valet ꝑpter defectuꝫ sue potestatis,vnde filiusfamilias iurando in macedo. vel vbi cõtrahere ꝓhibetur non firmat ꝯctũ iurando,vt not. de bo.que lib.l.fi.§.filius aũt. Iteꝫ nõ vꝫ fauore publice vtilitatis,vt.ĵ.de leg.j.l.si quis inquilinos.§.fi.⁊.C.d agri.⁊ censi. l.quẽadmodũ. ¶ Itẽ nõ valet qñ iuratur in preiudiciũ reipublice,vt.ĵ.ad muni.l.fi.vel alteri⁹ tertie persone,arg.š.de pac. l.si vnus.§.ante oĩa.⁊ arg.extra de iureiu.c.venientes. Itẽ nõ valet,si iuretur id qd̃ ꝑceptũ est fieri nõ fieri, vt si iurat pr̃ nõ alere filium,qꝛ est ꝯ preceptũ legis naturalis.nã iura naturalia non possunt tolli vt insti.de iure natu.§.sed naturalia. Itẽ nõ valet si iuretur fieri id qd̃ est ꝓhibitum fieri,qꝛ est ꝯ bonos mores,vel ius naturale,vel diuinũ,vel pertinet ad cõtumeliã superioris,vt.ĵ.de ver.ob.l.si stipuler.⁊ in.c.nõ ẽ obligatoriũ. de reg.iur.in sexto. ¶ Sed hic querit̃.qd si non est prohibita datio,vel fctm̃,seu executio,sed ipse ꝯctus est prohibit⁹,an vꝫ iuramentũ:⁊ videt̃ ꝙ sic:nã contractus vsurarius est prohibitus.tamẽ valet iuramẽtũ,qꝛ executio est permissa:vt extra de iureiur.c.debitores. Quidã dicunt ꝙ aut iuramentum est reprobatum expresse a iure cõi vel municipali[b],⁊ tunc nõ valet,vt.C.de leg.l.non dubiũ.in fi.aut est expresse approbatuꝫ,⁊ tunc valet.vt in aut.sacramenta puberũ.aut lex non facit mẽtionem de iuramento,sed facit mentionẽ de ꝯctu tm̃ ꝓhibendo:⁊ tũc aut prohibet fauore speciali ⁊ valet iuramẽtũ vt ext. de iureiur.ca.mulieres.aut odio speciali, ⁊ non vꝫ iuramẽtũ, vt ĩ Macedoniano:qꝛ nõ ꝑt renũtiari aliquo mõ,vt.ĵ.ad mace.l.tametsi. aut rõ ꝓhibitionis non est fauor vel odium,sed alia ratio equitatis:⁊ tũc siue ꝓhibitio contineat ius bonum ⁊ equũ,siue equum tm̃.vel bonum tm̃,valet iuramentum:qꝛ sicut ꝯ laudabilem consuetudinem nõ valet iuramẽtũ, ita nec cõtra laudabile statutũ.facit qd̃ no.C.de col.l.pactũ. Et ideo si dicit statutũ ꝙ mulier nõ possit se obligare sine cõsensu duorum cõsanguineorũ,si obligat se nõ seruata hac forma, nõ valet obligatio,lꝫ interueniat iuramentũ.idem si dicit de minore vel filiofa.qꝛ vbi est defectus forme,vel solennitatis, nõ vꝫ iuramentum:nam vbi deficit forma,vł deficere ius cõe,⁊ obligatio naturalis deficit:vt.ĵ.de cõsti.pec.l.j.§.j.idem si statutũ imponat precium rebus vendendis. Nam vbi contract⁹ cõtinet iniquitateꝫ,⁊ est vltra modum taxatum a iure,non nascit̃ obligatio naturalis,vt.ĵ.de condi.inde.l.si non sortẽ.in fi.ꝑn. qꝛ lex damnat contractũ tanq̃ iniquũ,secus si requirit̃ sñia hominis,vt.C.de resc.ven.l.iij.⁊ ibi no.sed contra istud opp. sic,istud iuramentũ põt negligi sine peccato,qꝛ frangit̃ fides, ergo autoritate epãli debet cogi iurans vt ipsum obseruet:vt in.c.ij.de pac.lib.vj. ¶ Itẽ non videtur tolli naturalis obligatio,lꝫ lex casset contractus:vt.ĵ.de cõdi.inde.l.si pene. in prin. Sed dicam quod omissio modi ⁊ forme reddit nullum ipsum fctm̃ principale,ergo ⁊ accessorium.s.iuramentũ:⁊ id qd̃ nullum est,nemo tenetur obseruare:alias nõ differret nullũ ⁊ aliquod. Nec obstat.c.quãuis.qꝛ ibi nõ erat defect⁹ modi,vł forme;sed qꝛ lex non vult eo tempore id fieri,quoniã de successore non est tractandum ante mortem,scilicet per viam pacti,sꝫ per viam conditionis vel modi sic.C.de transac.l.cum donationis. Sed ius canonicũ nõ curat de tempore:qꝛ inter viuos põt renuntiari successioni,nõ tamen credo quod in generali renuntiatione veniat legitima.C.de inoffi.test.si quãdo.§.fi. ⁊ qui petit legitimam tantũ,non dicitur heres vniuersalis.ĵ. quod cuꝫ eo.l.j.in fi.⁊ no.C.de rei vendica.l.cum a matre. Et heres vniuersalis non patitur aliam falci.nisi legitimã,vt.l. omnino. Renuntiatio ergo hereditatis seu vniuersitatis nõ

trahitur

a ¶ Euãgelia. Adde Fel.in c.q̃rela.de iureiu,in ꝑn.iij.col.qd̃ iurare p fidẽ meam ⁊ per euangeliũ equparant̃:qa ita iurãs p fidẽ asserit̃ deo teste,sicut per euangelium.

b ¶ Vel municipali. Vide ad materiã q̃ habent̃ p Ale.de Imo.in cõsil.xxxviij.in pe.col.in.iij.pte,⁊ ĩ ꝯs.liij.p totũ eadẽ pte,et in ꝯsi.cxxv.in viij.co.ĩ.j.pte,⁊ in ꝯs.xxxvij.in.ix.col.in.ij.parte,⁊ in cõs.xxxix.ĩ.iiij.pte ⁊ in cõsi.ciij.in vlt.col.in.iiij.pte,⁊ in ꝯs.cij,ea.pte,ĩ.ij.co.cũ seq. Et qd si talia statuta disponẽtia sup iuro sint ꝯfirmata a sede apłica:vid per eũ in cõsi.lix.ĩ.j.parte in iij.col.⁊ in cõs.cvj.in.iiij.pte,⁊ in ꝯs.xxxvij.in.ij.parte.ix.colum.

trabitur ad legitimā,de hoc per gl.de transa.l.de his. Itē nō
ob.c.debitores qꝛ ibi est pactū recipientis,qd nō excusat iurā-
tē,⁊ sic dʒ impleri iuramētū,qꝛ hoc non facit ꝑpter hoīem,sed
ꝑpter deū,quē in testē adducit.e.ti.c.j.Sʒ qd si iuraui tibi da
re.x.tu inde nō soluisti gabellā,vel non posuisti in estimo, vel
non assignasti i libro cōi,vn̄ statutū terre priuat te,an eps co-
get me ad seruādū iuramētū? Uꝛ ꝙ nō,qꝛ facto tuo exceptio
nē ꝗsiui,⁊ iuramētū dʒ itelligi reb⁹ sic se habētib⁹,ar. de ꝯdi.
ob cau.l.qd serui⁹.qꝛ defensio superueniēs impune, ob.l.fi.C.
ꝺ spō. In ꝯtrariū vr̄ ꝙ cōstitutio penalis nō tollit naturalē obli
gationē.ꝺ.l.si pene.nā postꝗ̄ obligatio est ꝯcta,mod⁹ vel con
dictio nō tollit ipso iure cām,vt no.s.ti.j.l.lecta,C.de pci.ipe,
off.l.vniuersa.Sol.aut pena priuatiōis oriꝛ ex dispōne iuris
ꝯmunis.aut per statuta.primo casu eps non intromittit se.C.
de pres.xxx.an. sicut nō ꝑpter delictū rei:vt qꝛ mala fide sciēs
se teneri nō soluisset.nā maior mora nō minuit pactū.de pres.
q̄m oē imo poti⁹ lʒ augere.j.qd cū eo.l.iiij.§.pe.de pen.si diu-
tine.de vsu.mora. In scdo casu vt i pscriptiōe statutaria ⁊ in
dictis exēplis nō credo,ꝙ eps in sua spirituali iurisditiōe li-
geꝛ ad obseruātiā statutorū.vt no.Jo.and.de ope.no.nun.c.j.
Sed in his q̄ pertinent ad forū aīe ⁊ inter laicos eps seruat sta
tuta ipsorū,vt no.de post.ex ea cā. Si aūt a principio non te-
net actus,ista nō est pena,sed omissio debiti modi a principio
⁊.l.obtinuit.in prin.⁊ eps nil pōt,qꝛ nullū fuit.⁊ est ar.j.ꝺ act.
⁊ ob.obligatio qui proprijs.Ex dixi.s.in alia.q.Alij dicūt ꝙ
semper fides est implēda deo:sed si est indebitū,repetitur tan
quā indebitū per.c.debite.Et dixit sanct⁹ Ber.ad Eugeniū,
puritatē debem⁹ primo,cōscientiā nobis, fidē deo:tn̄ ibi lo-
quitur de fide spirituali,nō de fide ꝓmissiōis,q̄ debeꝛ deo ⁊ ꝓ
ximo. Itē non valet iuramentum ꝓstitum in fraudē legis,ar.
j.de ꝓb.l.qui testiū.⁊ de iure pa.l.si libertinus. Itē nō valet iu
ramentū dolo extortū:qꝛ q decept⁹ e,nō vr̄ ꝯsentire,nec vi ex
actū est qd verū est in sacramēto minoris:vt i auꝛ. sacramēta
pub.idē in sacramēto maioris ꝑm ius ciuile:vt no. C. ꝙ met.
cā.l.ij. Itē nō valet iuramentū simulatū:vt.C.plus va. quod
agiꝛ.l.in emptione.tn̄ dū res est in dubio,an ꝯct⁹ sit simulat⁹
necne,interim dʒ stari iuramēto,nec audiꝛ agēs nisi primo pe
tat relaxationē iuramēti,⁊ eā obtineat,ar.ꝺ.c.j.⁊ adde qd no.
Inn.extra de elec.c.venerabilē. Itē si iuramentū hʒ tacitā vl
expressam cōditionē,nō obligat:nisi cōditio existat vt.l.fi.C.ꝺ
non nu.pe.⁊ dʒ impleri naturaliter nō per fictionem:qꝛ quo
ad spirituale vinculum inspiciꝛ veritas non fictio:facit quod
no. In.de im.eccl.ca.qꝛ pleriqꝫ. Itē si aduersarius me⁹ non
seruat mihi fidem:nec ego cogor sibi seruare iuramētum qꝛ
naturalis equitas me defendit,ar.j.ꝺ lo.pu.fru.l.j.i fi.⁊.j.loc.
l.qro.§.inter locatorē.⁊.s.de rei vē.l.ij.§.fi. ❡ Tertio queriꝛ,
an iuramētū trāseat ad heredē? Rn̄deo,aut est delatum ⁊ nō
prestitū,⁊ nō trāsit:vt.C.de reb. cre.l.generaliter.⁊ ideo si ꝓ-
misi stare sacramēto tuo,si tu decedis anteꝗ̄ iures, non trāsit
hoc pactū ad heredē. Aut est ꝓstitū,⁊ tūc aut q̄riꝛ, an trāseat
quo ad robur contract⁹ exēplū in aut.sacramēta pub. ⁊ dico
ꝙ licet ipsum iuramētū nō transeat,tamen trāsit effect⁹ eius,
nec pōt heres cōtractū rescindere,ar.j.de ver.ob.l.ij.§.j.⁊.C.ꝺ
test.mil.l.que a parte.aut quo ad forū ecclesiasticū.⁊ nō trāsit
iuramētū ad heredē sʒ ad heredē ei⁹ cui iuraꝛ sic:vt no. In.de
iureiur.c.veritatis.⁊.c.ij.de pe.li.vj.⁊.c.vlt.de fo.comp.eo.lib.
Sʒ Ab.dixit ꝙ ratione iuramēti heres iurantis sit de foro ec
clesie,vt ipse no.de sepul.c.ij.parrochi.qd nō est verum nisi iu
dicū esset ibi susceptū ꝯ defunctū,vt no.s.de iud.l.vbi ceptū.
❡ Ex lec.antiqua.❡ In gl.rubrice ibi,⁊ hoc de v̄itate: sed q̄n
testis deponit de credulitate,q̄n deponit super actu.qui nō pt
cōstare nisi presumptiue:vt.l.j.circa priu.de ven.inspi. tūc nō
habet iurare de veritate,sed de credulitate. Item adde quod
differētia est inter assertionē testis ⁊ partis.nā etiā testis ꝺ eo
qd indubitanter nouit,nisi sciat per aliquē sensum corporis,
nō ꝓbat:tn̄ in iuramētoptis sufficit scientia etiā nō p sensum
corporis:vt no. In.de iura.cal.c.fin.facit.j.eo.l.iij.§. denique.

Primū remediū.

Iuramentuʒ volūtariū est
illud in quo requiriꝛ cōsensus vtriusqꝫ partis, Iu
diciale est illud in cuius delatiōe requiriꝛ ꝯsensus
deferētis ⁊ iudicis nō alteri⁹ partis,cui fit delatio.no.ex hac
a lege ꝙ iuramentū imponit finē liti[a],id est probationi nō instā
tie,vt no. Bar.in.l.nā ⁊ postea.§.si minor.j.eo.ti.⁊ in.§.si dāne
tur. Necessarium est illud in quo nō requiriꝛ principaliter cō
sensus alicuius nisi iudicis:⁊ istud iuramentū est triplex.nā i
terdū defertur ex semiplena probatione,vt.j.eo.l. admonēdi.
⁊ si defertur ei qui semiplene ꝓbauerat, ꝯiūgant due semiple
ne ꝓbationes:nā istud iuramentū nō facit nisi semiplenā pro
bationē.lʒ eni due species imperfecte nō faciant vnā pfectā,vt
l.j.C.q nu.tu.id verū est ꝙ ad aliqd de nouo causandū, sed ad
iā productū in esse ꝓbādū,sic.vn̄ singula q̄ per se non prosunt,
simul ꝓducta bene prosunt,vt no.de excu. tut.l.ij.§.etas. ⁊.C.
de ꝓba.l.instra.Cū ergo istud non faciat nisi aliā semiplenā.
sequiꝛ ꝙ non valet delatio facta actori q minus ꝓbauerat, qꝛ
nō est delatū eo casu quo lex disponit,vel si valet,pōt appella
ri.Sed an est necesse ꝙ pars petat sibi deferri? et videꝛ ꝙ sic.
de dā.infe.l.iiij.§.hoc iudiciū. In ꝯtrariū qꝛ post lit.cōtest.occur
rit hic solo officio iudicis expediendo,de edil.edic.l.ediles §.
itē sciēdū.vt.j.de dā.infe.l.si qs missum.§.iudex. sʒ pma pars
est tutior:qꝛ iudex nō dʒ supplere de facto,nec dʒ assumere in
se officiū partis,nisi pars abesset iusta absentia,⁊ nisi in causa
appellationis,vt.C.de app.l.ampliorē.Sed nunqd post didi
cita testificata pōt peti hoc iurm deferri? ⁊ videtur,ꝙ non,qꝛ
succedit in loco testiū,q postea produci nō possunt, vt in auꝛ.
de testi.§.qꝛ vero.vbi etiā de simili iuramēto dicit, ꝙ non hʒ
locum nisi post didicita testificata. Sed dico ꝯ: qꝛ est diuersa
species cū probatione testiū:ar.extra de fi.instr.c.cū dilectus.
Item qꝛ petēs nescit si ei expediat petere,nisi viderit testifica
ta,vnde ignorāti mora imputari nō pōt. Itē etiā si ante petit
ꝯditionaliter ⁊ petit in defectū ꝓbōnis,si qs esset. Sʒ petitio
ꝯditionalis trahiꝛ ad tps ꝯditionis,nō ecōtra, vt.C.loc.l.cō-
ductores. Itē nō est necesse peti anteꝗ̄ possit fieri,nō ergo no
cet didicisse testificata.Sed qd si ꝯclusum est in cā, vr̄ adhuc
ꝙ deferri possit:vt extra de fi.instr.c.cū Joānes eremita. In
contrariū facit,qꝛ tunc nulla probatio potest fieri si est cōclu-
sum ḡnaliter.vt no. Inno.de cau.pos.cle.pastoralis. sec⁹ si es-
set cōclusum quo ad probationē testiū:vnde dico cōtrarium,
qꝛ vere credo ꝙ in defectū probationis fiende non possit de-
ferri.ar.C.de non nu.pec.l.in ꝯctibus.§.de illo.⁊.j.e.l.tutor.§.
fi.sed ad declarationē ꝓbationis facte posit deferri officio iu
dicis.ꝺ.c.cū Joannes.qꝛ iudici non cōcluditur,licet in causa
concludatur qd no. Interdum necessarium iuramentum de-
ferꝛ,vt p se solū probet,sine adminiculo alterius ꝓbationis ⁊
hoc est interdum de necessitate,⁊ hʒ locū duobus cōcurrenti-
bus.s.dolo rei,⁊ difficultate probationis,vt no.j.ti.j.l.in actio
nibus.§.plane.⁊.l.nummis.⁊ insti.de ver.obli.§.pe. Interdū
est de affectione,⁊ hoc potest esse dupliciter, et hʒ locum qua-
tuor cōcurrētib⁹.s. Dolo rei,vt.j.tit.j.l.ij. Qualitate actiōis,
ꝙ sit bone fidei vel arbitraria:vt.ꝺ.l.in actionib⁹. Qualitate
rei petite,ꝙ in ea cadat affectio:vt.l.nūmis. Et qualitate iu-
rātis ꝙ sit dn̄s:vt.j.e.ti.l.vulgo.nā actio exigiꝛ in iusto iura-
mento,ꝙ agēs sit honesta psona:qꝛ liberū est iudici refrenare
se,secus est in iuramēto propter inopiam plene ꝓbationis,vt
j.l.admonēdi. No.nā in illo iuramēto deferendo iudex dʒ esse
cautus ⁊ discretus quatuor principaliter considerando. Pri
mo persone qualitatē,vt deferat honestiori ⁊ homini fide di
gno:vt.j.de re mili.l.non omnes.§.a Barbaris. Secūdo qua
litatē cause,an sit causa famosa,vel ibi dol⁹ impingiꝛ,nō eniʒ
habet tunc locū delatio iuramēti fiēda actori:vt no.j.si de mo.
pos.l.iij.§.j.⁊ ar.j.de questio.l.maritus. Tertio q̄ntitatē ei⁹
ꝙ petitur,qꝛ vbi est magna quantitas,causa cēseꝛ ardua,⁊ o-
pus est clariorib⁹ probationibus. Item qꝛ ꝓ magnis rebus
homines sunt proni ad deierādū:vt no.C.de reb.cre.l.in bone
fidei. Quarto cōderare debet verisimiliter,si ille qꝛ petit iura
mentum,nouit factum,necne.ar.j.ti.j.l.videamus.omne ergo
iuramentum est remedium dirimēdarum litiuʒ,qd est vsu in
troductū,vt hic.⁊ differūt ista iuramēta:nā volūtariū referri
nō pt,ita.s.ꝙ si is cui referꝛ,si noluit iurare,puniꝛ in amissiōe
litis,vt.j.e.l.iusiurādū.ꝙ in princ. Sʒ iudiciale referꝛ,⁊ is cui
deferꝛ si nolit iurare,puniꝛ in amissiōe litis,vel iurare cogiꝛ,
vt.j.e.l.iusiurādū.§.ait pretor.⁊.§.fi.nisi pretēdat ꝓbabileʒ ex
causationē,ꝗ̄ si iudex nō admittat,pōt appellare:vt.C.e.l.ge
neraliter.§.j.nā dānatus ex falsa cōtumacia pōt appellare, ⁊
probare hoc in causa appellatiōis.facit.j.iu.sol.l.vir bon⁹. ⁊ l
c.ij.de cōfes.li.vj.⁊ no. Jac.de Are.C.de iur.cal.l.ij. Nā etiā ve
ra cōtumacia nunꝗ̄ reppellit ab appellādo,nisi cōsistat in nō
veniēdo:nā tūc cōtrahiꝛ eremodiciū.i.derelictio litis : vn̄ q̄si
habēs litē ꝓ derelicto,nō dʒ vlterius audiri,secus in cōtuma
cia ei⁹ q cōparet,vt.j.de app.l.creditor.§.iussus. Itē ex indi-
ciali iuramēto oriꝛ actio,si iuraꝛ sup actiōe,ex necessario non,
vt no.insti.de actio.§.preterea.⁊ dic vt dicā.j.e.l.naʒ ⁊ postea.
§.fi.alia dicam suis locis.sed hec ad euidentiā sufficiant.

1 ❡ Transactio quid sit.

1 Iusiurandum,

†Transactio est | act⁹
per quē recediꝛ a cōtro
uersia propter aliquā aliā rē vel speciē. iuramentū est
act⁹, per quē dirimiꝛ cōtrouersia:qꝛ declarat veritatē,que est
aut esse diciꝛ,cū oīa essentialia generis insunt speciei, quomo
do iuramētū est spēs trāsactiōis? Rn̄deo,qꝛ ille q iurat,aliqd
facit aduersario,iurat enim:vt.j.e.l.si qs eti.⁊ pro aliqua rē de
bet accipi:qꝛ aduersarij volūtatē cōpleuit,ar.j.tit.ij.l. pe. ali-
cui⁹ ergo facti interuentu receditur a lite sicut in transactiōe
vera:diciꝛ aūt transactio interdū.i.pactio nō gratuita sup li-

a ❡ Liti. Et ad hoc inductuʒ sit vt per d.Barth. soc in cons. clxxx-iiij.incip.diffi cilis.versi.pe. in fi.in.ij.par.

a ¶Trāsactio An aut ꝯpromissum dicaẗ esse trāsactio. vide.d.Ale.ð Imol.in cōsi. lxxxij.ī fi.vlt. col.ī.j.pte.ꝛ in cōsi.cxviij.ī.ij. col.in.ij.pte. ꝛ adde.d.Bart. soci.in ꝯsi.cc lxxij.incip. in p̄nti.v̄si. circa p̄mam. circa prin.ij.co.ꝛ v̄. circa secūdam in.ij.pte ꝙ arbitramentum ipsuʒ simul cū ꝯpromisso, ptiū censeẗ,ꝛ est trāsactio celebrata ab ipsis partibus.

te p̄nti vel futura,q̄ nõ ē al's decisa:vt.j.de ꝯdi.ide.l.elegāter §.si post.Interdū.i.iuramētū decisiuū,vl' delatū īter ptes:vt hic.Interdū.i.laudū arbitratoris:vt ī auẗ.vt dif.iud.§.j.Moder.dn̄t ꝙ arbitramētū nõ ē trāsactio,ſʒ declaratio trāsactio a nis:ꝯpromissuʒ āt ē trāsactio nõ declarata.ſʒ declarāda p arbitratorē:nõ em̄ posset ip̄a trāsactio ꝯferri ī aliū,ſʒ dclaratio trāsactiōis sic,ar.j.de reb.du.l.vtrū.§.cū qdā.ꝛ de le.j.ꝛ.l.qdā. ꝛ differt a trāsactiōe vera q2 iniquū laudū dʒ reduci ad eqtatē vt.j.ꝓ soc.l.vñ si nerue.sec⁹ in v̄a trāsactiōe.q̄ certe omni iudicio emanauit īter ptes,vt.j.ad tre.l.luci⁹.§.fi.Itē dr trāsactio in gñe.i.trāsit⁹ actiōis:ꝛ sic hʒ sub se dictas sp̄es,vt hic.ꝛ sic nõ vʒ trāsactio,sup certo declarato sn̄ialiẗ vt;dixi.j.de ꝯdi. inde.l.elegāter.§.si qs post.ꝛ ēt dixi in.l.si diuersa.C.ð trāsac. ꝛ in.l.j.C.qñ ꝓuo.nõ est ne.ꝛ sic nec cōpromissuʒ nec laudū arbitratoris.facit qð no.C.de epis.au.l.si q.ꝑ Cy.ar.ꝯ.j.de duo. re.l.duob⁹.§.fi.ſʒ ibi negatio faciebat rē dubiā,vt.d.§.si post. ꝛ hec vera in qōne ī arbitris iuris,q2 eoꝝ sn̄ia ē vera,cui⁹ sententie sine cā nõ pōt renūtiari:vt no.in.l.si diuersa.sn̄ia ēt diffinitiua nõ vʒ sup eo qð diffinitū est p aliā sn̄iam:qð est veꝝ ex eadē instātia,nisi p̄ma sn̄ia sit nulla ipso iure vt.j.de acc.l. absentē.vel nisi perviā restōnis,vt.s̄.de iinte.rest.l.diuus. Itē ex alia istātia nõ vʒ p̄sertim si est idē iudex,q2 est ꝯri⁹ sibiipsi, nec p̄t ignorare q̄ fecit,vt.j.de ꝓb.l.quoties.§.fi.vel nisi sit supplicatū appellatiōi,ꝛ actū de nullitate,vel petita restō,vel nisi incertū sit,an ꝓnuntiatū sit:vt.d.§.si post.ꝛ.C.ð trāsac.l.si cā. ꝛ.s̄.fa.ercis.l.q̄dā mulier.ꝛ de iure pa.l.carmelia pia.ꝛ h̄ verū nisi p̄me sn̄ie renūtiatū sit:nā lʒ quo ad finiendā sn̄iam secundam ex eisdem actis nõ valeat renūtiatio,q2 instantiā cōpletam,ꝛ finitā in statum litis p̄cedentis reducere nõ pōt.ar.j.ð sol.l.qui res.§.aream.ꝛ no.C.de trāsac.l.si diuersa.tñ ex alia īstātia sec⁹,presertim si feraẗ ex nouis ꝓbationibus, q̄ postea emerserunt in litē.ar.j.e.l.admonendi.ꝛ facit.j.de re.iu.l.acta. ꝛ.l.actoris verba.ꝛ idē ī arbitris dico,vt nõ valeat hʒ ꝯ p̄mū, etiā si data sit potestas arbitrio laudandi semel ꝛ pluries.nā h̄ intelligaẗ.i.cōiūctim ꝛ diuisim,vt.s̄.ð arb.l.qd tñ.nõ aūt ꝙ possit corrigere diffinitiuā,vt.e.ti.l.qualē.§.fi.cum.l. seq. vʒ etiā scða sn̄ia ꝯria p̄me,si p̄ma fuit cōdēnatoria,scða absolutoria.q2 potuit fieri pp nouas exceptiones,vt.not.C.de exce. rei iud.l.duob⁹,secus eꝯ si p̄ma sit absolutoria ꝛ scða cōdēnatoria,q2 hoc de iure fieri non potuit p nouas allegatiōes:ꝛ ita intelligitur.l.j.C.qñ ꝓuo.nõ est nec.ꝛ hʒ Sal.ibidē.Sed in cōtrarium facit.j.de cōd.inde.l.iulian⁹.ꝛ adde qð no.extra de re iu.c.inter monasterium.sed in sn̄ia interlocutoria dic vt ī.l.ꝙ iussit.j.de re iu.In decret.voluntarie iurisditiōis dic vt.C.de pe.her.l.si putas.ꝛ de ex.tu.l.qui testō.ꝛ de tu.ꝛ cu.da. ab his. l.tutor si petit⁹.In decreto contentiose iurisditionis dic si feraẗ ex cōtumacia,quādiu pōt contumax se purgare,pōt reuocari,extra de ꝯsti.c.ex literis.de col.bo.l.j.§.si frater.si ferẗ ex meritis cause,vt in scðo decreto dic vt.C.de re mil.l.ignorare differt tñ in p̄dictis appellatio a nullitate,q2 appellatio etiā iniusta absorbet ꝓnuntiatum,vt.j.ad mun.l.j.in fi.Sʒ qð nullitatis nõ:vñ nisi petitio nullitatis sit v̄a nihil operaẗ.ꝛ.h. d. Dy,ꝙ bānit⁹ agens de nullitate pōt interim offendi:vt.j.de acq.pos.l.ij.§.si seru⁹.ꝑ Dy.supple si re vera tenet bannū ꝛ est aliqð,ad qð,q̄tum ad dispōnē legalē inspicitur veritas,vt.j. de cōdi.ob cām.l.si pecuniam.ꝛ.l.si seruum.Si autē re vera sit nullū nõ pōt offendi nec excusat offendentē sn̄ia de facto lata:vt.j.de iniu.tes.l.si qs filio.§.qð si qs. q2 debuit expectare sententiā scðaʒ.ar.de exc.tu.l.cū diximus.bannū etiā cū sit interlocutoria pōt reuocari ꝯrio īperio,q2 expectat post se sn̄iaʒ diffinitiuā,Itē q2 fertur ex sola contumacia vnde purgari p̄t vsqꝫ ad sn̄iaʒ diffinitiuā,vt.j.de cu.reo.l.diuus.ꝛ.j.iu.sol.l.iam tñ.nisi lex municipalis aliud disponeret,ꝛ tūc bannū elapsuʒ haberet ꝑpetuum vigorē,C.de modo mul.l.eos.in fi. Sʒ quō bannitus appellat.cum sit verus ꝯtumax: R̄ndeo, esto ꝙ sit verus contumax ad sn̄iam audiendā appellat,q2 contumacia ad sn̄iam,ponderat lex,pōt esse etiā ꝙ citatus ad sn̄iam personaliter hʒ aliq̄ cām non veniēdi;vt.C.de his qui per me.iu.l. iij.ꝛ no.in.l.j.ī fi.j.si qs ius di.nõ obtēp.q̄ cām teneẗ exp̄mere ī appellatiōe,nec tñ iudex a quo,teneẗ tūc defēdere,vl' supersedere,ex quo p̄ma facie liquet sibi ð vera cōtumacia vt.no. ī.c. si ante.de dol.ī cle.iō dixi cāʒ apponendā:q2 si nõ adiiceretur, causa constaret per ius,scriptum libellum appellationis fore defectiuum.facit.s̄.de min.l.minor autē magistratus.ꝛ ꝑ Cy. in simili.C.de fideiuſ.auẗ.p̄sente.in.iij.q.ꝛ no.in.l.nostra.duas cōparationes iuramenti ad trāsactionē ꝛ ad sn̄iam,ꝛ queriẗ ī quo est similitudo ꝛ paritas,ꝛ ī quo dissimilitudo ꝛ disparitas: ꝛ dic vt ī gl.¶Ex lec.antiqua.¶Iuramētū dr sp̄es trāsactionis ꝛ hʒ maiorē autoritatē q̄ sn̄ia.h.d.No.h̄ ꝙ trāsactio dr large ꝓ qualibet decisione litis.ꝛ hoc modo laudum arbitratoris est transactio,non auteʒ stricte sumpto vocabulo.de hoc dixi.s̄.de arb.si de meis recepisse.¶In gl.ꝓut ꝛc.ibi,qñ prouo.non est nec.l.j.ꝛ no.C.de transac.si diuersa. quod dic vt plene no.in.c.inter monasteriū.de re.in nouel.ꝛ hoc verū est, qñ sn̄ia fertur super sn̄iaʒ,q2 hoc nõ pōt fieri,nisi remedio appellationis,restitutionis,nullitatis,ꝛ supplicationis.Si autem fertur sup actione prima,si ex eadē instātia,non vʒ,si ex nouo libello,valet:vt no.j.de exce.rei iud.si duobus.

¶Repetita fuit hec lex scða per excellētissimuʒ Iuris vtriusqꝫ interpretē do.Bal.de Peru.in alma ciuitate Florētie, vbi tunc ordinarie ius ciuile legebat,anno.ſ.Mccclix.

Repetitio legis,Iusiurandum.

In nomine domini nostri Jesu xp̄i,ꝛ beate Marie virginis gloriose,ꝛ totius celestis curie,Amen. ¶Repetiturus legeʒ secundā.ff.de iureiur.obseruabo hunc ordinē:q2 primo,vt moris est, cōtinuabo rubricam ad precedentia,ꝛ expediam rubrum ꝛ gl.eius. secundo condescendam ad nigrū continuādo,diuidēdo, ꝛ summando casum literalem,ꝛ ponēdo literā,legēdo,ꝛ explanādo, notabilia colligendo,opponendo,ꝛ querēdo:ꝛ sic expediaʒ legem,apparatū ac materiam,prout breuius potero.¶Uenio itaqꝫ ad primū ꝛ dico ꝙ rubrica nostra continuatur ad p̄cedētia hoc modo.Dictū est.s̄.de reb⁹ creditis,mutuo,ꝛ certi cōdictiōe.verum q2 horum occasione lites q̄nqꝫ oriuntur,ꝛ que sacramenti remedio dirimuntur:ideo hic ponit hanc rub.de iureiurando,s̄m Odof.Diuiditur aūt hec rub.in duas partes:q2 p̄mo p̄mittit gen⁹,scðo subdit tres sp̄es.Prima ibi,de iureiur.scða ibi,siue volūtario,siue necessario, siue iudiciali, vel diuide rubricā in tres ptes:q2 p̄mo ponit de iuramēto volūtario.ibi,siue volūtario.scðo de iuramēto necessario.ibi,siue necessario.tertio de iuramēto iudiciali.ibi,siue iudiciali, h̄ diuisio melior est q̄ p̄ma:q2 hic titul⁹ nõ tractat de iuramento,ꝓut cadit de dictis speciebus,sub aliqua ergo non tractat de iuramēto,ꝓut gen⁹ est,sed de tribus speciebus iuramentorum.¶Cōtra hac rub.opponitur primo de insufficienti specierum enumeratione: nam cum plures sint species ꝛ forme iuramentorū,ergo trimēbris diuisio est imperfecta.Sol.rub. ista nõ ꝓcedit, vt species sufficientes enumerās ꝛ distinguēs: nam alia est distinctio iuramentorum perfectior,vt in gl.Sʒ procedit vt demonstret de quibus speciebus iuramentorū est in hoc ti.principaliter tractatur⁹,q2 ð his duntaxat que sunt remedia finiendarum litiuʒ,Et sic non ob.¶Secundo opponitur de superfluitate:nā iste tres species reducunẗ ad duas. ſ.ad iuramentū,qð ex pactione litigatorū emanat,ꝛ iuramētum,qð ex autoritate iudicis pēdet,vt.j.e.l.j.So.nõ ꝓpterea aliqð mēbrum hic superfluit:q2 ibi implicite,hic explicite loquitur:ꝛ sic nõ ob.sic̄ no.j.de cōdi.inde.l.in summa.in p̄n. vel q2 iudiciale nõ pendet ex conuentione simpliciter,imo regritur ibi quidam act⁹ trium personarum.i.litigatorum.ſ.iudicis,actoris,ꝛ rei.sed in volūtario non,nisi duarum personarū id est litigatorū. Et idem alterius sunt forme,ꝛ per cōsequēs speciei,ꝛ trimembris diuisio necessario.Quero,quotupliciter tractetur de iuramento in iure nostro:ꝛ dic ꝙ multipliciter, vt in gl.nostra,que gl.imperfecte loquitur,vt in examinatione materie apparebit. Bal.

Iusiurandum. Continuatur ad legē precedentē hoc modo: dictum est in lege precedenti ꝙ iuramentū est maximū remediū finiēdarū litiū:verū q2 poterat dubitari qua maioritate ꝛ in comparatione ad quid esset maximum, vtrū ī cōparatione ad transactionem,vel ad sn̄iam,ideo ponit hic istā legem.Diuiditur in duas partes,q2 primo cōparat iuramentum ad transactionē subiectiue, dum dicit iusiurandum speciem transactionis continet:nam esse species trāsactionis nõ est aliud nisi ꝙ transactio predicetur, ꝛ iuramentū subiiciaẗ, vt species subiectiua,vt no.j.de ver.sig.l.recte dixim⁹,ꝛ.s̄.ti.j. l.ij.ꝛ de condi.ob cām.l.fi.secundo comparat iuramētū:ad sententiaʒ excessiue, ibi dum dicit,maiorem ꝙ ꝛc.loco summarij sunt no.ꝓpter litere breuiloquiū.No.ergo primo ꝙ trāsactio est gen⁹,ꝛ de iureiurādo predicatur.Ibi.speciem,No.proportionem inter iuramentū ꝛ transactionē in paritate efficacie: vt in prima parte legis colligiẗ.No.disproportionē īter iuramentū ꝛ sententiam penes maioritatem autoritatis, vt in secūda pte legis.No.hic de maioritate autoritatis.no.tria remedia finiendarum litium,scilicet iuramentum.s̄.l.pxi.ꝛ hic ibi, Iusiurandū.Transactio,ibi,trāsactionis.Et sn̄ia,ibi, res iudicata.Nunc ergo literam exponēdo ibi, Iusiurandū nonne vbi dicit ius,melius dixisset fctm̄,ꝛ vbi dicit iurandūʒ meli⁹ dixisset iuratum:ꝛ videtur ꝙ sic,nam iuramentū facti est:et

in facto

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

in facto cõsistit, vt de cur. fu. l. cõsilio. §. fi. ℣ añq̃ sit iuratũ. iuramentũ nihil est, ergo nõ debuit dicere iurandũ, ſz iuratus: nec ius ſz factum. Sol. iuramẽtũ põt cõsiderari dupliciter. Uno modo prout est remediũ finiendarũ litiũ, ℣ hac cõsideratione ius est: vt hic. c. l. pẽ. Alio mõ, put in eo versat fctm iuratiõis ℣ tũc facti est: vt dicit tex. in simili. ſ. de vsur. l. stipulat⁹. §. verũ vel dic ꝙ iramentũ ꝓ nomen, ius est, ſz iurare per verbum, facti est, sic iter est ius, ire factũ est. insti. de stipu. ser. §. ſz cũ factũ. vt. ſ. de triti. l. i. in fi. pẽn. Itẽ contractus iuris est. sed contrahere facti est: vt. l. ex hoc iure gẽtiũ. ff. de insti. ℣ in. c. l. ꝓ filio in fi. ꝙ cõtractus ℣ etiã contrahere sunt distincta abinuicem: vt. l. in factũ, patet qr factũ, qõ ibi versat, est momentaneum, ℣ instãtaneũ: vñ ℣here ꝓout facti est momento terminat: vt l. vlt. ſ. de cõdi. insti. sed virtus, que ex illo facto resultat. est manens: ℣ ista virtus ius importat, ℣ appellat cõtractus, vñ sunt hic duo cõsideranda. ſ. act⁹ ℣ transiens: ℣ hic actus õr cõtrahere, ℣ virtus manens, ℣ hec virtus dicit cõtractus, ℣ hz cãm ꝓ petuo duraturã, nisi distrahat: vt. ff. de pac. l. ab emptiõe. ℣. l. si vnus. §. pactus. ibi, ná insti. ℣. de pecu. l. nec seruus. ¶ Ad aliud cõtrariũ quare dixit iurãdo. nõ iurato, ſ. rsideo: qr iuramẽtũ põt cõsiderari ſm octo tẽpora. Primo anteꝙ deferatur: vt. ſ. e. l. iii. §. i. ibi, nemine deferente. Secũdo duz deferr̃, vt. ſ. e. l. ná ℣ postea. in fi. ℣. l. remittit. Tertio, dũ ſuspicitur, vt. ſ. eo. l. manifeste. ℣ ibi no. Quarto dũ recusat: vt. ſ. eo. l. iusiurãdum ℣ ad pecunias. in fi. pẽn. Quinto dũ refertur. vt ea. l. ſ. ait ꝓtor. Sexto dũ prestat. i. iuratur. ℣. ſ. ℣. l. labeo. ℣. l. remittit. Octauo ℣ vltimo põt cõsiderari tps postq̃ iuratũ est: vt. ſ. e. l. nõ erit. §. dato. ℣. l. ná ℣ postea. §. ſ. Et ideo dicitur iurãdo, vt demõstret se tractaturũ de iuramento nõ solum de preterito, sed futuro. tractaturus est enim qualiter deferatur, ℣ qñ, ℣ sic de singulis. Sz certe hec ꝙ nõ tractat de his licet titul⁹ iste tractet: imo rubrica ista ponit effect⁹ iuramẽti facti. i. prestiti, nõ infecti. i. futuri, qũo igit õr iusiurandum? Rñdeo verba ista materialiter nõ significatiue ponunt: sic enim in edicto pretoris posita inueniũtur, vt. ſ. e. l. ait pretor. el. ij. similiter materialiter ℣ nõ significatiue loquitur, dũ dicimus factũ est in obligatiõe: ná si factũ ergo solutũ: ergo nõ in obligatiõe, ſz in liberatiõe, Sz ꝓpter fiendũ de futuro est in obligatiõe, ideoꝙ facta incerta sunt: qr nõ sunt anteꝙ fint. i. fiant, cũ factũ recipiat tuas ꝓpriẽ perfectionẽ. i. essentias in ipso fieri, ℣ añ nõ. Itaq̃ nõ est certũ re: qa quo remouet esse, remouet certũ esse: ſz assumẽdo remouetur esse. ergo ℣ certũ esse: vt. l. certũ. §. ſi cer. pe. ℣. ſ. de ỹ. ob. l. vbi autẽ nõ apparet. vel dic ꝙ factum põt cõsiderari dupliciter. Uno modo prout est factũ cõceptum in imaginatiõe ℣bẽtis expressa ꝓ verba: ℣ sic est factũ. ſ. conceptũ. ℣ est explan in mẽte existẽs. ad qõ respiciẽs artifex quilibet operat, sine quo exẽplari mentali impossibile esset prozũpere rationabiliter i operari, seu in opus fiendum: vt. ſ. de condi. ℣ demon. l. in testamẽto. el. i. nã qõ fit factũ, nõ õr rationabiliter fieri: ℣ iõ ꝏditio potestatiua nũq̃ facto implet: quia non fit potestatiue modo, ꝙ non fit ex aio: vnde si sufficeret facto fieri, potestatiua cõditio transiret in causalem: qõ nõ debet esse, vt. ſ. de cõdi. ℣ demõ. l. ℣. nam potestatiua cõditio implenda est in forma potestatiua ℣ hoc modo istud factũ nõ põt prestari. qõ nihil est materialiter ℣ effectualiter: sed exemplariter in intellectu tm̃, non in forma causali, vt. ſ. de condi. ℣ demõ. l. qui heredi. i fi. ℣ facit de acqui. re. do. l si is q in alienũ. §. qõ si seruus, Alio modo põt cõsiderari factũ: prout tribuit effectũ: ℣ tũc õr factũ id quod hz formam, que ex cõsummatiõe procedit, vt. l. si is qui. §. quedã, ſ. ad. l. Fal. ℣ tunc nõ est in obligatione factũ, ſz fiẽdũ seu futurũ: aut ergo cõsideraꝝ factũ ꝓ forma facti in mẽte concepta, ℣ tunc bene dicimus factũ: aut ꝓ re ipsa, ℣ tunc debem⁹ dicere fiendũ seu facere, vel fieri est in obligatione: ita ꝙ dicaꝝ esse vt est. l. obligatio fiendi, non obligatio facti: vt. l. i. §. de ope. ser. ſi cui dicit obligatio dãdi. nõ obligatio dati: vel clari⁹ dic qõ factũ est in obligatione, i. id qõ significatur per hanc locutionẽ, ℣ vocẽ. factũ: seu ꝑ hanc demõstrationẽ ad intellectus, nõ añt factũ. i. res facta. vt foueat: ſz futura i futurũ apparet hoc manifeste, qñ duobus in conceptione obligatoria existẽtibus vnus obligatiuo, altero executiuo, oportet, ꝙ verbũ executiuum sit de futuro: vt. ſ. de ver. obl. l. v. §. stipulatio. ergo cũ stipulamur, factũ futurũ significamus: ℣ in dispositiõe liberatoria executiua verba possint esse tps presentis: qr trahit liberatio secum executionẽ: vt. ff. de pac. l. tale pactũ. ℣ no. insti. de lit. obli. §. speciem. qñq̃ accipit species, vt dialectici dicũt ꝑ eo ℣ de eo quod predicatur de pluribus differẽtibus numero: qñq̃, vt dicunt legiste, ꝓ aliqua re demonstrata, ꝙ dialectici indiuiduum vocant, eo ꝙ nõ põt naturaliter purificari, vt stich⁹: ſz legiste aliter indiuiduum[a] sumunt: nam penes legistas stich⁹ non dicitur indiuiduus: vt. ſ. de condi. inde. l. si non fortẽ. §. fi. in fi. qr pars põt in ℣tractu deduci, ℣ sic non obstat: qr est diuiduus penes obligationẽ, non añt penes intrinsecã diuisionẽ: qr vno spiritu continetur: vt. ſ. de vsuf. ea. re, q̃ vsu con. l. iii. de multiplici indiuiduo dic vt. ſ. de ver. ob. l. ñ. ℣. l. in executoribus. ℣ de vtraq̃ specie. ff. ꝓdicamẽtali ℣ indiuiduali põt intelligi ꝙ generi per speciẽ derogatur, vt in. c. generi. de reg. iur. li. vi. simile de vbo, põt: qõ qñq̃ accipit, vt dialectici dicũt, qñq̃ vt legiste: vt no. ſ. de cond. ob cau. l. qõ seruus. simile de vbo, substãtia: qõ qñq̃ ponit apud legistas pro statu, aliqñ pro patrimonio: ſz aliter apud dialecticos, vt no. ff. ad exhi. l. Julian⁹. §. sed ℣ si quis. Transactio large. i. trãsigens actio, non ꝑ transfusionẽ, ſz per corruptionem, sic sumit hic trãsactio: alias stricte pro cõtractu trãsactionis, ℣ sic nõ sumit hic ſm gl. maiorẽ autoritatem: dic ꝙ maiorĩtas ponit pluribus modis, vna est maiorĩtas diuini numinis, vt. ſ. e. l. qui per salutẽ, alia imperialis culminis, vt extra de ma. ℣ obe. c. solite. ℣ ca. si quis venerit. Alia est maiorĩtas dignitatis, vt in auc. vt ab illust. ℣ super il lu. alia ordinis, vt. l. qui indignis. de sena. Alia regiminis siue administratiõis: vt. ff. de officio. ei⁹. l. ℣ ſ ꝓtor, ℣ no. ſ. mãd. l. apud eũ. ℣. C. õ ped. iud. l. placet. Alia ꝓdominatoris, vt patris in filiũ. l. ad ea. de reg. iur. Alia dominice iussiõis, vt dñi in seruũ, vt. C. de ber. insti. l. cũ ꝓponas. Alia est maiorĩtas peccati siue criminis ad aliud crimẽ cõparati: vt. l. ſ. C. qui ac. nõ pos. Alia est maiorĩtas cause cõparate ad aliã cãm: ℣ hoc põt esse dupliciter: vl qr ambe cause mouent sup ea re, ℣ tũc q̃ maiorẽ, prius dz vetilari: vt. c. vl. de or. cog. vel sup diuersis rebꝰ, ℣ dic vt. l. ꝓ minorẽ. de iudi. ℣ eo. tit. l. qui prior. vbi videas. Alia est maiorĩtas meriti ad meritũ cõparati: vt. l. cum quidã. de leg. ij. Alia est maiorĩtas numeri ad numerũ cõparati: vt. plane. ꝙ cuiusq̃ vni. no. ℣. l. qõ maior. ſ. ad muni. Alia cumuli ad cumulũ cõparati: vt. l. maiorẽ. de pac. Alia est maiorĩtas vnius iudicis ad alterũ: vt. ff. de iudi. l. ꝓ minorẽ. Alia est maiorĩtas remediꝰ: vt. ff. l. ꝓtor. Alia est autorĩtas, ℣ boc põt considerari dupliciter. Uno modo ꝙ id itelligat esse maiorĩs autorĩtatis qõ magis autorizat, ℣ ꝛfirmat aliud: vt in auc. de def. ci. ℣. interim. ¶ Dõ dico, ꝙ iuramentũ est maiorĩs autorĩtatis passiue, ꝙ snia. i. qr lex magis de facili autorizat iuramentũ, ꝙ snia: ná sententia si hz autorĩtatẽ, nisi sit lata, lecta, ℣ pnialiter de scripti recitatiõe pmulgata: vt. C. de sen. ex peri. rec. l. si. quid autẽ in dubio presumatur, no. in. l. si deti cõmissa. §. ſ. de leg. iij. ℣ facit ꝙ no. ff. de acq. pos. l. iij. §. si seruus. Juramentũ vero nõ requirit hos comites: qr scriptura nõ requirit, nec alia extrinseca solẽnitas, sufficit, ꝙ adsit intrinseca. ſ. ꝙ habeat formalẽ pfectionem. i. ꝙ sit iuratũ, ℣ delatũ: vt. ſ. e. l. iii. §. ſ. ℣ arg. ſ. de excus. tut. l. scire opz. §. pe. idẽ videm⁹ in simili. ſ. õ leg. i. l. si inglinos. l. §. fi. ℣. ff. de pac. l. iuris gen. ſm Bul. res iudic. no. arg. ꝙ iuramẽtũ decisiuũ immediate trãſit in vim rei iudicate: ℣ sic vl ꝙ post iuramẽtũ decisiuũ immediate trãſit in vim rei iudicate: ℣ sic vl ꝙ post iuramẽtũ decisiuũ im

si quis post.Sol.aut loquimur de iuramento decisiuo,aut de
iuramento in litē.Primo casu aut nos loqmur vtrū habeat
viz cōclusiōis in fauorē iurātis,aut in eius lesionē ⁊ detrimē-
tū:si in eius fauorē refert,aut est iuratū sup facto,aut sup iu-
re:si sup facto,dico ꝙ hꝫ vim cōclusionis quo ad questionem
facti nō ꝗ ad totā cām.i.quo ad qōnē iuris,hinc est ꝙ post ta-
le iuramētū admittit ꝗlibet exceptio:exēplū si iuro qꝺ ven-
didit ibi rē p centū,nā si ago,posses excipere de facto nō solu
to,de pacto de nō petēdo,⁊ similib⁹:vt.j.e.l.duobus.§.si quis
iurauerit.factū aūt cōtractum negare nō pōt:qꝛ quantum ad
hoc est cōclusum in cā ex vna parte tm̄.i.cōtra te.Si vō est iu-
ratū super iure,dico pcise qꝺ est cōclusū in causa:qꝛ nulla ex-
ceptio proponi potest:vt.j.eo.eum qui.§.ij.fallit.j.ea.l.admo-
nendi.⁊.C.e.l.fi.Si vero in eius lesionē,tunc gl.dicit,ꝙ iura-
mentū nō excludit a probādo iurantē,et si nō hꝫ cōtra iuran-
tem vim cōclusionis in causa:vnde per iuramentū nō cōclu-
dit in causa hincinde,sꝫ ab vna parte tm̄. Nūquid ergo si iu-
rās vult pbare etiā p testes, aduersarius poterit probare cō-
trarium:ego credo ꝙ sic quantū ad exclusionē pbatiōis p te-
stes:vt.C.de in integ.rest.pe.l.fi.⁊ de execu.tut.l.cum ipse.erg.
extra de mut.pe.c.prudētiā.ar.not.extra.de exce.rei in.c.duo-
bus.sꝫ nō quantū ad exclusionē pbationis p sacramentū:naꝫ
remedia ꝗ deducunt non in modū actiōis,sed in modū pba-
tionis,non excludunt se in origine nec in effectu:vt.C.de Fal.
l.vbi.vel dic ꝙ iudex dabit iurāti optionē.ar.C.de test.l.fi.fa-
cit qꝺ no.p Ja.in.l.rescriptū.§.si pacto.s.de pac.pma magis
placet:nā aut loquimur de iuramēto in litē,et tūc aut cōtinet
verā probationē:⁊ idē qꝛ decisoriū est,vt in auť.ꝺ iud.§.opor-
tet.⁊.j.de in li.iur.l.in actionibus.§.pe.⁊ ibi no.aut cōtinet in-
teresse affectiōis,⁊ tūc per ipsū nō cōcludit in causa,qꝛ pena-
le est ⁊ iudex pōt ipsum nō sequi nec facit iniuriā iurāti:qꝛ nō
redarguitur per hoc iurans de periurio,sed immoderatam ⁊
inordinatā affectionē eius iudex nō sequit,vt.j.ti.j.in actioni
bus.§.i.⁊.l.fi.Nunc respōdeo ad questionē,si dānetur.et ad.§.
si quis post.qꝛ nō dicūt ꝙ processus quatenus est actus soli⁹
ptis teneat post iuramentū.Unde credo ꝙ si post iuramentū
ps aduersa pduceret in iudicio instrumētū non teneret pdu-
ctio si iudex nō admittit,qꝛ quantū ad partē cōclusum est:sed
bū cōcedo ꝙ quantū ad iudicē nō est cōclusum nec in pcedē-
do nec in pronūciando:vt extra de fi.instr.c.cū Joannes ere-
mita.⁊.s.de interro.act.l.vbicūqꝫ.⁊ extra de vb.sig.sepe.i cle.⁊
ideo iudex predicto casu admitteret pductionē instrumēti,lꝫ
non teneat pductio quatenus est actus partis : tamen tenet
admissio,quatenus est act⁹ iudicis:⁊ ideo ex illo instrumento
pcederet,vt ex notorio:vt.C.de appel.l.ampliorē.in prin.⁊.C.
qui.⁊ aduer.quos.l.j.cum ibi no.⁊ qꝺ no.in.l.j.§.editiones.de
eden.in fi.magne gl.⁊ facit qꝺ no.Jnn.extra de testi.c.cū cla-
mor.⁊ de cau.pos.c.pastoralis.ver.nisi iudex.⁊ per Jn.in.c.cū
Bertholdus.de re.iud.in gl.no.post diffi.⁊ per Jnn.de rescr.
c.cum dilecta.¶Tertio no.arg.ꝙ ex iuramēto oritur officiū
iudicis pro executione sicut ex snīa:nam si habet maiorē auto
ritatem ꝙ snīa,ergo nō habet minorē virtutē : sed in sentētia
expressū est ꝙ oritur officium iudicis ⁊ actio:vt.s.de iud.l.si
pretor.in fi.⁊ p hoc.j.eo.l.iij.§.proderit.coniuncta.l.si qs mis
sum.ne vis fiat ei,⁊ gl.hec sentit.j.l.nam ⁊ postea.in fi.Jn con
trariū facit qꝛ actio in factū oritur ex edicto pretoris, nō offi-
cio iudicis:vt insti.de interdi.§.fi.⁊ not.insti.de act.§.actionū
quedam.per gl.⁊ Dy.C.de sacrosan.ec.l.sancimus. ⁊ per Cy.
C.de re.pmu.l.ex placito.hinc est ꝙ ex iuramēto ⁊ snīa nascit
a actio[a] in factū:qꝛ ex edicto pretoris agit,vt.l.ait pretor . de re
iudi.⁊.j.eo.l.ait ptor.nō ob.s.de mino.l.qꝺ si minor.§.fi.vbi,di
citur ꝙ ex edicto pretoris nascit officiū iudicis:quia vba edi-
cti erant directa in ipsum iudicem.qui non obligatur ex edi-
ctoꝛ alias qn̄o esset iudex:qꝛ causa propria,certe nullo mō:hec
vero,vba sunt directa in ipsū reū:qꝛ pretor ait soluere cogan
vt.j.eo.l.iusiurandū.§.ait pretor.Preterea vbi cōpetit actio
nō cōpetit officiū iudicis:vt.l.quintus muti⁹.de an.leg.⁊ no.
j.de ope.no.nun.l.de pupillo.§.si is cui.Sol.puto ꝙ ex iura-
mēto delato ⁊ pstito in iudicio oriat offm̄ iudicis tanꝙ pluri
mū potēs sup incidēti.vt.l.ediles.§.itē sciēdū.j.de edil.edic.et
s.de pcu.l.si reus.Si aūt prestatur extra iudicium nō habeo
pro nūc legē,vel rationē necessariā qꝺ officiū iudicis oriatur:
qꝛ iste actus nō incidit,nec emergit pcessus,vt possit dici,⁊ p
hoc reduci ad iudicis potestatē.¶Nunc ad contrarium de.l.
quintus respondeo qꝺ ibi nō suberat causa obligandi,sꝫ equi
tas sola,⁊ dic vt no.s.de rei ven.l.j.§.per hāc.⁊ pbatur. C. de
arb.l.vt in arbitris.nō obstat lex,ꝙ si minor.qꝛ ibi actio rescis
soria nō est edictalis,sꝫ ductalis:⁊ ideo iudicis officium ppo
nendum est ad natiuitatem rescissorie:vt.j.de act.⁊ obli.l. in
honorarijs.§.sed cū rescissa.⁊ no.j.nam ⁊ postea.§.si minor.et
in simili.s.ꝺ inof.te.l.qui de officioso.patet ex pdictis ꝙ si edi
ctū pretoris nō eēt ex iuramēto decisiuo nō cōpeteret actio in
factū:qꝛ cessante causa efficiente cessat effect⁹:vnde cū edictū
pretoris sit cā efficiens,⁊ iuramentū causa materialis,si cessa
ret cā efficiēs cessaret actio:vt.s.de ori.iur.l.ij.§.deinde.⁊.j.de
ver.obl.l.stipulatio ista.§.alteri.⁊ idē vr̄ in snīa,lꝫ imperio iu-
dicis cum manu regia mādaret executioni:vt.d.l.ij.⁊.s.de rei
b ven.l.qui restituere.⁊ iō actio que ex snīa oritur[b] magis pprie
denominat in factum,ꝙ iudicati,licet qnqꝫ lex dicat actio in
dicati:vt.l.miles.§.pe.ꝺ re iudi.dices tu ꝙ imo ꝯuenięti⁹ dici
tur actio iudicati:nā interdū cā efficiēs iformat actū attribuē
do spiritum sibi efficacie,⁊ tūc actio denominatur ab effeciēte
vt.C.de don.l.si qs argumētū.⁊.l.j.de cond.ex le.interdū cā ef
ficiēs imprimit in actū,seu factū offm̄,⁊ effectū efficacie,⁊ tūc
actio denominat ab ipso facto:qꝛ denominat ⁊ orit a cōfirma
to,nō a ꝯfirmāte:vt.C.de re.permu.l.ex placito.sꝫ ita est in sen
tentia ⁊ iuramēto,qꝺ pretor tribuit eis spiritū efficacie,ergo
⁊c.¶Preterea in iuramēto ꝗsi ꝯhitur:vt.j.de pec.l.depositi.
§.j.ergo ex illo quasi ꝯctu nō ex edicto pretoris orit actio.vt.j.
com.l.j.similiter in snīa:nā in iudicijs his quasi cōtrahitur se-
mel in cōtestatiōe per hoc qs obligat instantie,non tū ex hoc
quasi cōtractu aliqua actio proficiscit,necrecordor ꝙ aliq̄ lex
hoc dicat,nisi interponerent stipulationes iudiciales,ex qb⁹
ageretur:vt.l.j.de pre.stip.insti.de satisd.per totū.⁊.l.v.ꝺ ver
bo.ob.⁊.s.qui satis.co.l.sed ⁊ si decesserit.Jtem semel in sen-
tentia per hunc quasi contractū obligatur pars snīa : si ergo
quasi cōtract⁹ ⁊ obligatio quare nō ex eo actio ⁊ per hoc.j.de
pecu.l.licet.§.idē scribit.⁊.j.de pre.stip.l.j.§.fi.cū simi.Sol. di
co ꝙ spirit⁹ efficacie potest attribui actu dupliciter.Uno mo
do vt cause materiali tm̄,⁊ p hoc iste actus non parit actionē
per se:qꝛ sola causa materialis non producit effectum de p se.
licet concurrat vt causa materialis,vna cum efficiēte ad pdu
ctionem ⁊ partis effectus,⁊ ita loquit hic.Alio modo pōt at
tribui efficacia alicui facto simpliciter,ita ꝙ per ipsum factū
solum representētur omnes cause,que requirātur ad actionē
pariendā,⁊ tunc denominatur ⁊ specificatur a proximiori:vt
l.iurisgentiuꝫ.s.de pac.i.ab ipso facto ⁊ iudice sumit radicē ⁊
nomē,vt ibi patet.Fuit aūt necesse imaginari ⁊ ponere quasi
ꝯctus ex istis actibus decisiuis ad hoc vt in iudicium possit
deduci per modum actionis:nā si solum per vias probatiōis
operarent,nō esset litiū finis:qꝛ probatio posset reprobari.ar
C.de contrah.stip.l.optimā.Sed nonne lex etiā non fingen-
do istos quasi ꝯctus poterat actionē dare?Rn̄deo sic:qꝛ lex pt
rerum naturam immutare fingendo tn̄ nō naturaliter dispo
nendo:vt.l.j.⁊.ij.de vsufr.ea.re.ꝗ vsu cōsu.⁊.C.de re.vxo.ait.l.
reꝫ in presenti prin.tn̄ qꝛ in iudicijs ⁊ iuramētis quasi ꝯhit,⁊
negociū geritur inter partes,cōuenienti⁹ fuit imaginari qua
si contractum:vt.j.de cond.inde.l.si in area.⁊ sic cū causa da-
re actionē fuit cōueniēti⁹,ꝙ sine cā,ar.s.de iu.l.omnē.⁊ cū ta
le negociū nō cadat in formā veri ꝯct⁹ nec delicti,nec ꝗsi deli
cti restat,vt cadere intelligat in formam ⁊ etiam quasi contra
ctus:⁊ ideo iura quasi cōtrahi dixerunt, ⁊ quasi cōtracta etiā
imaginata sunt:sic etiā subordinati sunt in iudicijs illi duo ꝗ
si contract⁹,quod iure veteri cessante eo primo qui inducit in
litis contestatione cessabat lex,nec ad diffinitiuā veniri pote-
rat hodie.Sol.in hoc aliter distinguitur:vt.l.properandū.C.
de iud.⁊.C.quo.⁊ quan.iu.auť.q semel. Bal. ¶Expedito tex.
venio ad apparatum,⁊ op.dicitur hic ꝙ iuramentum est spe
cies transactiōis,⁊ sic concludit ꝙ transactio sit quoddā pdi-
cabile,⁊ predicet de iuramento,sicut genus predicatur de sua
specie:sed contra,illud est genus qꝺ representatur ⁊ verificat
in qualibet sua specie:vt.l.j.C.si cer.pe.Sed transactio nō re-
presentatur nec verificat in iureiurādo cū sint species opposi
te:⁊ ideo oportet istud pbare ⁊ pbo:illa sunt cōtraria que ad-
inuicē distinguunt,vt opposita,vel realiter,vt verū ⁊ falsum,
⁊ ista dicuntur cōtraria in origine,qꝛ sunt cōtraria añ ⁊ retro
vt.C.de inoffi.test.l.eū qui.vel formaliter,vt materia infecta.
i.rudis,⁊ facta ⁊ in formā redacta,vt.l.heres meus.§.due sta
tue.de le.iij.vl finaliter vt approbatio ⁊ reprobatio:vt.l.j.C.si
ser.exte.⁊.l.si seruus.j.commo.Sꝫ trāsactio ⁊ iuramētū distin
guunt,vt opposita realiter:qꝛ iuramentū importat verū arbi
trium:vt.j.e.l.non erit.⁊.l.si duo patroni.§.si quis.⁊ trāsactio
destruit si erat:vt.C.de transac.l.transactiōe.⁊.l.vbi pactuꝫ.⁊
j.de condi.indeb.l.elegāter.§.si quis post.Jtē distinguunt,vt
opposita formaliter:nā trāsactio est aliquo dato,vel retēto:vt
C.de transac.l.transactio.sꝫ iuramentum est nullo dato,vel re
tento,hꝫ em̄ iuramētū suam perfectionē formalē ex delatiōe
⁊ prestatione:vt.j.e.l.iij.non ex dari vel retineri:cōstat igitur
esse contraria:qꝛ inesse nihil ⁊ aliquid est cōtradictio:vt.l.si is
qui.§.vtrū.j.de reb.dub.Jtem distinguunt vt opposita fina-
liter:nam iuramentum ordinatur ad veritatē declarandaꝫ.⁊
ad hoc tēdit finaliter:sed transactio tēdit ad veritatē velādā:
qꝛ est de rebus dubijs,nec remouet dubietatē prime cause:iō
addit obscuritatē:nam si remoueret,transactio nō teneret:qꝛ
de re certa

a ¶Actio. Ad de Feli.in.c.j. in prin.in ver. j.per istum textum.e.tit. de iure.vbi ponit nūquid de iure canonico ex iuramento extraiudiciali p missorio oriat actio.h.d.

b ¶Oritur.que actio oriat ex sententia vide Fel. in rub.de re.iud.circa fi. in ver. substi. hic Bu.

de re certa: & p hoc statim reduceref ad nõ causam, ar. ĩ. e. l. ad
monendi. & ideo lex dicit qõnẽ. i. dubiũ qõnis nõ finiri transa-
ctione, lz lis finiaf: vt. C. de trãsac. l. sine apud acta. & l. si diuer
sa. & pro tanto etiã tutor trãsigit qr res dubia manet: vt. C. de
transa. l. p̃ses. & no. s. de pac. l. tutoris. si esset res certa, tutor nõ
trãsigeret. qr trãsactio in re certa nõ est trãsactio, sz donatio:
vt. l. i. §. at si qd i fraut. pa. & tutorẽ sui pupilli donare ñ p̃t: vt. l.
j. § sz lz. de tut. & ra. dist. & de man. l. seru⁹ ab agna. & de dona. l.
fili⁹. & ĩ. ꝙ vi aut clã. l. iij. §. plane. & plene not. s. de pac. l. ꝫ iu-
ris. §. si fili⁹. ad hoc cõtrariũ sic rñdeť ꝙ trãsactio põt dupli-
citer sumi. Uno modo generalissime. i. transiens actio: & sic su
mitur in hac. l. & ĩ. de ver. obl. l. qui Rome. §. duo fratres. & qd
no. in auť. vt diff. iud. §. j. & l. tres fratres. s. de pact. Alio mõ
stricte pro cõtractu transactionis. & sic nõ sumiť hic, sed in ꝫ-
rio ḃm glo. & But. & ex hoc infert dñs me⁹ do. Bart. ꝙ trans-
actio nõ diciť cõtract⁹ innominatus: qr nomẽ generis appel
laf nõ in nomine speciali & appropriato: similiter no. i pmuta
a tione: vt. C. de re. pmu. in rub.[a] similiter etiã i legato generis:
nã si legaf homo in genere, diciť incertus homo legari: qr spe
cialis certitudo ẽ nõ adiecta: vt. ĩ. de leg. j. l. cũ icert⁹. & s. ꝺ leg.
ij. l. Meui⁹, §. duob⁹. a. l. iij. q. & a quib. & ꝙ transactio sit con-
tractus innominatus patet. qr hz locũ cõdictio ob causaz cau
sa non secuta. l. actiõe. de trãsac. not. que in ꝫctibus nomina-
tis locũ nõ hz, vt. l. vl. ĩ. de ꝯdi. ob cau. vbi de hoc, & plene nõ. ĩ.
de cõtrab. emp. l. pacta cõuẽta. aduertatis, dñs me⁹, salua sua
reuerentia improprie locutus est: nã trãsactio ꝓprie nõ est cõ
tractus, nec nominat⁹ nec innominat⁹: sz est principaliter di
stract⁹, lz aliqñ ꝫctus appelletur impropria locutiõe: vt. C. ꝙ
met. cau. l. si donationis. & ibi no. hinc est ꝙ in transactiõe nõ
hz locũ penitẽtia: qr lz in cõtractibus innominatis habet lo-
cũ penitẽtia. tñ nulla lex. h. d. de distractibus. vt. C. de transa.
l. quãuis. nec huic dicto obstat. s. ꝺ pac. l. si cũ fundũ. vbi in cõ
tractu liberatorio. hz locũ penitentia cũ distinctione: tñ cui⁹
gratia sit celebrat⁹: vt ibi patet, qr ibi cõuẽtio nõ incepit libe
ratione, sed tendebat ad liberandũ de futuro, & sic nõ obst. vel
ibi ad natiuitatẽ liberatiõis: sz si liberatio iã nata est, indistin
cte nõ habet locũ penitẽtia: vt. d. c. q̃uis. Uel dic ꝙ trãsactio
põt cõsiderari respectu alterius, & sic est distractus: distrahit
eñ p̃mã psonã obligatiõis & respectu sui, & sic ẽ cõtract⁹: ob
ligat eñ naturaliter nõ petere: vt. s. de pac. l. si vn⁹. §. pactus.
& no. in. l. rescriptũ. §. si pacto. & l. pacta nouissima. hñ tñ fateor
ꝙ in transactionis distractu permissus est ꝫctus, similiter de
pmissiõe loquiť. l. Aristo. ĩ. de don. nã si libero te a processu, vt
des: est facto, vt des: si das, vt liberẽ, est do, vt facias. C. ꝺ trãs.
l. sine apud acta. & eo. ti. l. cõmota. & ibi no. Aliq dicũt vt Pe.
C. ꝺ dolo. l. cũ ꝓponas. ꝙ si facio vt des ex mea parte est facio
vt des: vt tua est do, vt facias: & idẽ dicit doctor meus prefat⁹
sicut emptio ex parte emptoris appellaf emptio ex pte vẽdi
toris, appellaf vẽditio ḃm eũ: vt. l. j. ĩ. de cõtrab. em. sic i pmu
tatione: si permuto codicẽ meũ cũ digesto tuo, ex pte mea erit
permutatio codicis cũ digesto: & ex parte tua erit permutatio
digesti cuz codice: vt. l. j. ĩ. de re. permu. Sz hoc nõ vř bene di
ctum: qr ꝫct⁹ innominati recipiũt formã ex quadã cõbinatiõe
& subordinatiõe, vnde si do vt facias, nõ incipit dispositio a fie
ri, sz a dari: fieri aũt importat causam siue modũ: vt. ĩ. de cõd.
ob cau. l. si pecuniã. in prin. Unde cõuertere ꝙ ex tua parte est
facio, vt des, esset vertere id ꝙ hz se per modũ modi ad id, qd
hz sep modũ principij & modificati: qd est absurdum qr aliter
se modus & id qd modificatur per modum: vt. ĩ. de cõdi. & de-
mon. l. Titio. & l. cum tale. §. j. & l. quibus diebus. §. termilius.
& l. si tibi. de leg. iij. & ĩ. de condi. ob caus. l. dedi. §. sed & ipse cel
sus. & arg. a simili. ĩ. de iure codi. l. qd per maius. An contra-
ctus emptiõis & venditionis habeat mutuã cõuentionẽ: cui⁹
ptes eque sunt principales dic vt no. ĩ. de act. l. cõsensu. & iõ cõ
uertibiliter possum⁹ loq: qr termini sunt ꝯuertibiles nõ subal
terni: qr nõ subalternaf vnus termin⁹ alteri, sicut in ꝫctibus
nominatis reciprocis. Ideo nõ obstat obiectio istorũ, ptz ex
p̃dictis ꝙ transactio quaten⁹ i causa resultat trãsit⁹ actiõis
est distractus, qr priuatiuũ nomẽ hz: sz quaten⁹ resultat facio
vt des, do vt des, vel facio vt facias, vel do vt facias; qroibus
modis istis põt exẽplificare, est ꝫctus innoiatus: qr positiuũ
effectum hz. exẽplum de facio vt facias, est remitto vt facias:
vt no. de pactis. l. si intra. & dic vt ibi. ¶ Igiť incidenter extra
propositũ principale meũ sup hac lege ꝓpter extraneam ma-
teriã adductã hic a doctore meo ꝓpono ad euidentiã, ꝙ ꝯtra
ctus innominati dicunť dupliciter. Uno modo ꝓpter totalez
nominis carentiã: qr plura sunt negotia, q̃ vocabula: vt. ĩ. de
b pref. ver. l. ij. alio modo ꝓpter carentiã[b] nominis specialis: vt
no. C. de re. per. in rub. aliquãdo igiť cõtractus nõ hz nomen
abstractũ & separatũ a facto: sz idẽ est factũ & nomẽ ꝯtractus,
vt do vt des, facio vt facias &c. isti sunt cõtract⁹ innominati. l.
naturalis. de prescrip. verb. nam forma nominis deest cõtra-
ctibus innominatis, qr in rudi materia nõ est aliqua forma,
vt. s. de vsuf. l. qui vsumfructũ aree. & l. quesitũ. §. illud. de leg.
iij. & ĩ. de pig. ac. l. si cõuenerit. §. si quis. hinc est quod isti ꝯtra
ctus innominati nõ habent vestimẽtũ nisi cause finalis. i. mo
di obligatori, quo impleto diciť vestita cõuentio rei interuẽ-
tu, vt. C. de re. pemu. l. ex placito. & l. rebus. qr vbi cõtractus in
nominat⁹ fuit. i. in executione, cõtractus innominat⁹ incipit:
nã ab executione incipit actio in contractib⁹ innominatis: qr
sic cõcepti sunt in sua forma cõuentionali. Exẽplũ si dico, do
vt facias: nã, do, est verbũ executiuũ. & idẽ cuz si. Tertio modo
dicitur contractus innominatus contractus donatiõis: & iste
contractus dicit gl. fuit innominatus olim: qr nõ perficiebaf
cõsensu, sed rei interuẽtu: vt. ĩ. de don. l. absenti. & ĩ. de do. cau.
mor. l. inter mortẽ. vel verbis, vt stipulatione: sz hodie est con
tractus nominatus: qr cõsensu perficiť. ita dicit gl. ĩ. de cõdi.
ob. cau. l. si. etiaz donatio causa mortis perficitur hodie nudo
pacto: vt no. in. l. cũ pater. §. menio. de leg. ij. ista gl. cõcludit ꝙ
ex donatiõe facta nudo pacto oriaf actio, & h̃ tz gl. exp̃sse. ĩ. de
actiõ. & obligat. l. naturales. & s. de pact. l. iuris gentiũ. §. sz cũ
nulla. & l. legitima. & probaf tali rõne: sicut se hz iuramẽtũ ad
actionẽ, sic se hz & lex: sz iuramẽtũ forme inducit actionẽ ex cõ
tractu, vt. ĩ. e. l. si duo. §. si qs ergo. At lex i donatiõe disponit
formã sup donatiõe, ergo &c. pro hoc facit. ĩ. cõmo. l. j. cum sua
gl. & isti. de act. l. i. i si. magne gl. Preterea in donatiõe hz locũ
condictio ob causam: vt. ĩ. de do. cau. mor. l. senat⁹. §. nec dubi
tauerunt cassiani. & ĩ. de condi. ob cau. l. cuz quis. & ibi no. & l. j.
ĩ. de do. que sub mo. que non habet locum in contractibus no
minatis: vt no. in. l. si. si pecuniam. de cõdi. ob caus. Preterea
lex non cõfirmat venditionẽ intrinsecando sibi spiritũ effica
cie, & officium pariẽdi, vt ipsa pariat: sz lex ꝓpter ipsam, & iõ
cõdictio ex lege: vt. l. si quis argentũ. vbi aũt ꝫctus nominat⁹
efficax ad agendũ interuenit cõdictio ex lege nõ hz locuz, pa
tet hoc, qr obligatio ex ꝯtractu est natiua obligatio, ex lege da
tiua: & sic sunt contraria in origine: vt iurisgentium. §. & iõ. s.
de pact. ¶ Quid dicemus, hic incidenter occurrit videre vñ
actio nascatur an ex donatiõe, an vero ex sola naturali obliga
tiõe ꝙ dt gl. in. l. naturalis. ĩ. de pres. ver. & male. nam si sic fru
stra eẽt introducta ciuilis obligatio ex naturali & ciuili: & istõ
est impossibile: qr nõ est eiusdẽ ordinis & rõnis: qr vna datiua.
s. ciuilis: alia natiua. s. naturalis. Preterea difformaret actio
a causa. i. naturali, q̃ vocaf obligatio ex donatiõe: sz actio ap-
pellaf cõdictio ex lege, & est subsidiaria: vt no. Gui. in. §. sz cuz
nulla. & §. pact⁹. s. alle. an ex sola ciuili data a lege, & hoc neces
sario sequiť ex p̃missis: igiť in donatiõe facta nudo pacto, sub
lata ciuili, sublata est actio ipso iure, qd est nonũ. ¶ Uiso vñ
nascaf, sequiť videre an sit ꝫctus nominatus vel innominat⁹
& dico ꝙ neuter de stricta significatiõe: vt. ĩ. de ver. sig. l. labeo.
§. cõtract⁹. hic est ꝙ olim nuda donatio nõ pariebat actionẽ,
nã mera liberalitas nõ vestiebat ꝫctum ad obligãdum effica
citer, qr non cõtinebat mutuã prestationẽ: vt. s. de pac. l. iuris
gentiũ. §. sed cum nulla. Sz in aliquibus donatio habet vim
c cõtractus nominati[c], qr penitentia non hz locum: vt. C. de re
no. do. l. velles necne. ratio qr vbi penitẽtia ñ facit cessare cau
sam obligando, non hz locum penitẽtia: vt. ĩ. de cõd. ob cau.
l. ꝙ seruius. sz hic causa. i. liberalitas retro nõ cessat: vt. l. i cõ-
modato. §. sicut. ĩ. cõmo. qñ vero casus superueniẽs facit cessa
re causam oligãdi, refert aut est causa que requiritur ad nati-
uitatem actionis, sed non ad cõseruationẽ in esse, & tũc nõ ces
sat actio. Si aũt requiriť ad cõseruãdum rem in esse, tunc ces
sat, vt plene no. per Cy. C. mãd. l. per diuersas. & l. ad comparã
das. In aliquibus habet naturã cõtract⁹ innominati, puta,
qr detur condictio ob causam, causa non secuta: vt. C. de do. q̃
sub mo. l. quoties. in aliquibus autẽ tenet propriã naturam,
puta ꝙ naturalis obligatio non operetur ad agẽdũ, quod ex
sola ciuili agatur ꝙ ex forma ꝫctus nõ agaf: vt. C. de dona. l. si
quis argentum. vbi agiť cõdictiõe ex lege ꝓpter contractuz.
Item no. ꝙ aliqñ cõtractus est cert⁹ de certis, & hic nomina
tus, vt iurisgentium. Interdum certus de incertis, vt pmu-
tatio, que est ꝫctus certus. i. certa species. i. innominatis ꝫcti
bus, & tũc iste ꝫct⁹ est innominatus, sz eo agiť prescriptis ver-
bis. Interdũ incert⁹ de incertis, vt qr nõ est species nomina-
ta generis innominati, sz dubitatur omnino ꝺ nomine, & tũc
oritur actio in factũ: vt. ĩ. de pres. ver. l. quoties. & ꝺ pigno. act.
l. si conuenerit. nam ibi nullũ negotiũ gestum, & cũ eo qui agit
licet propter negotium agat, ideo agit cõdictiõe in factũ, als
actione in factũ. vel dic vt no. Cyn. C. de re. perm. l. ex placito.
¶ Sũ expeditus de primo cõtrario. & suis coherentiis, venio
ad ḃm, & oppo. ꝙ transactio & iuramẽtũ in specie nõ sint omni
no opposita, vt dixi in solutione proximi ꝫrij: sed sint in aliq-
bus similia, & in aliquibus dissimilia, qd patet ab effectu: nam
ex vtroq; oritur exceptio: vt. ĩ. de cõdi. inde. l. elegãter. §. si qs.
& instit. de exce. §. item si quis. & C. de transact. l. cũ proponas.

a ¶ In rubrica. Uide eundem Bald. ver. sed quare transa-ctio. & i. l. quã-uis. j. opp. e. ti. vbi etiaz vide do. Alerã. de Imol. in vlti. col. versi. item queritur. hic Barto.

b ¶ Carentiã. Adde Ange. in auť. de non alie. §. lex ita. in. ij. no. col. ij.

c ¶ Nominati. Adde Bal. in l. ij. in fi. C. de dona. ob cau. & in rub. C. de rerũ permu. & Bar. i. l. iuris gentium. s. de pactis.

Item ex vtroq; tollitur naturalis obligatio:vt.l.stichum.§.
naturalis.de sol.ꝛ.ĵ.e.l.fi.in excipiēdo igit ꝛ tollēdo natura-
lem qñ fiūt ad liberandū sunt similia,sed ecōtra sunt dissimi-
lia in agēdo:qꝛ ex iuramēto orit actio ex trāsactione:vt.C.e.l.
actori.ꝛ.C.de transac.l.siue apud acta.ꝛ.l.si ꝓ fundo. Collige
ergo ꝙ in aliquib⁹ sunt opposite species. In aliquib⁹ habent
dissimilitudinē. In aliqb⁹ vero diuersitatē,sicut ꝛ alias ꝯtin-
git ꝙ quedā sunt ꝯria in origine,tñ in effectu sunt ẜm qd cō-
formia:vt.C.de inoffi.testa.l.eū qui.Et ex hac gl. habes ꝙ ex
omni iuramēto liberatorio tollit naturalis obligatio. Scđo
habes,qꝛ ex iuramēto actio orit:ex transactione autē non ori
tur actio.ita dicit gl.Sed ista gl.videt falsa. Primo in ꝑmo
dicto:nā ex iuramento necessario non tollit naturalis,ꝛ ideo
ministeriose.l.vlt.ĵ.e.dicit, naturalis obligatio hac pactione
tolleret:vt.ĵ.de sol.l.stichū.§.naturalis.ibi,cōuentoris equi-
tate dissoluitur ẜm Guil.ꝛ Jac.Bu. ¶Sed pro gl. ꝙ ex iu-
ramēto necessario ad liberandū interposito tollat naturalis:
ꝛ si est ad obligādū ordinatus,orit naturalis:facit,qꝛ factū in
dicis deferētis iuramentū deputat,ꝛ representat factum par
tis:vt.C.de euic.l.si ob causam.ꝛ.C.de sent.libera quidē theo-
dora.ꝛ.ĵ.de euic.l.si plus vel minus.§.ꝛ si iussu.ꝛ.ĵ.de pig. act.
l.elegāter.§.si qs post.ergo sicut ex facto partis oritur natu-
ralis,sic ex facto iudicis,similiter est in consensu cuiuslibet, q
hꝫ representare illā personā:nā illā naturaliter obligat, licet
verus cōsensus illius non interueniat,vt ptꝫ in tutore,ꝛ cura
tore,ꝛ ꝓcuratore,ꝛ similib⁹:vt.ĵ.de admi.tut.l.fi. ꝛ.ĵ.de insti.l.
fi.cū si.Preterea ex iuramēto necessario oritur actio ꝛ obliga
tio,vt.l.nam ꝛ postea.§.si minor.ꝛ in.§.fi.ꝛ ibi not.ergo multo
magis liberatio,vt.l.j.§.qđ.ĵ.de superfi. Preterea naturalis
obligatio oritur,qñ etiā absq; cōsensu, qñ naturalis equitas
adest ad obligandū:vt.l.iij.§.si pupilli.de neg. ge. sed hic eq-
tas adesse videt,ex quo iurāmētū pro veritate habetur. Pre
terea idē operat verū esse,ꝛ pro vero habere, licet non sit idē,
vt no.ĵ.de ver.sig.l.mercis.Sed iuramentū habetur pro veri
tate,ergo sicut veritas inducit,sic ꝛ iuramentuꝫ, vel inducit,
vel saltē fingit inductā:Nā non pōt haberi pro veritate, quin
simplr habeat pro veritate:ꝛ sic quo ad naturalē ꝛ ciuilē:naꝫ
ex parte verū reputari ꝛ ex parte falsum non pōt, ar. no.C.de
transac.l.si ex falsis.Preterea super naturali sola pōt iurari
esse,vel nō esse,ergo ꝛ ꝑ iurm etiā necessariū pōt induci ꝛ tolli
naturalis obligatio.Et anteꝗ̄ soluā ꝑmitto,ꝙ aliqñ adest cō
sensus,expressus ꝛ verus:ꝛ tūc si ad obligandū, inducit natu
ralē:si ad liberandū,tollit naturalē:vt.ĵ.de sol.l.si is cui.§. fia
nius.ꝛ.l.stichū.§.naturalis. aliqñ abest cōsensus expressus:sꝫ
adest cōsensus tacitus ꝛ ver⁹.ꝛ idē vt.ĵ.de fideiuss.tut.l.cū ostē
dimus.§.fi.ꝛ.ĵ.loca.l.q ad certū.aliqñ deficit cōsensus ver⁹ tā
expressus,ꝗ̄ tacit⁹:sꝫ est ibi consensus improprie ꝛ ficte, ꝛ tūc
nō orit ibi naturalis,nec tollit,vt.l.Julian⁹.ꝛ ptꝫ i chirogra
pho post bienniū:qꝛ ꝑsumpt⁹ cōsensus nō inducit naturalē
verā nec eā tollit,nec ēt cursus tēporis:qꝛ solo cursu tpis nō i-
ducit,nec tollit obligatio.l.obligationū fere.§.plꝫ.ꝛ ita dicaꝫ
ẜm Jac.But.qđ est no.Nō ob.§.si pupillus.qꝛ ibi qñ reꝯhit,
vel quasi ꝯhitur:hic autem qñ cōsensu.Et ex predictis habes
qñ ex imaginario consensu oriat naturalis,ꝛ qñ non:cōcludo
ex his cōtra gl.nō ob.l.si ob causam.qꝛ ibi iudex contrahebat
nomine partis,ꝛ pro necessitate,vel vtilitate partis:vt.l.qđ si
minor.de bo.aut.iud.poss.interloquitur ipse,vt ipse iudex,nō
vt pars:ꝛ ideo ista interlocutoria in tollenda naturali non de
bet operari plus,ꝗ̄ diffinitiua snīa,nisi sustineas ꝙ gl.non in
telligitur ꝙ obligatio tollatur vere,sꝫ ꝙ presumit nunꝗ̄ fuis
se ex quo sic iuratum est.Sꝫ nunqd ex iuramēto non solenni
tollatur naturalis:ꝛ videt ꝙ sic,sicut a simili ex testamēto nō
solēni:vt no.ĵ.de condi.inde.l.j.ꝛ.C.de iur.ꝛ fac.igno.l.cū qs.
In cōtrariū vr.ĵ de consti.pec.l.j.§.eū qui.ꝛ hoc credo verū,
ꝛ probo cōparādo iuramētū ad alios cōtractus in qbus sic di
stingue. Interdū aliqs act⁹ deficit in solēnitate formali:ꝛ tūc
nō tollit naturalis:vt.l.j.ĵ.de ver.obli.nec tollitur ciuilis in.l.
si vnus.§.si acceptilatio.š.ō pact.ꝛ est ratio quia cessat forma
que dat esse rei:vt.š.ad exhib.l.Julianus.ꝛ de vsufr.l. q vsuꝫ
fru.aree. Interdum deficit in solennitate materiali,ꝛ dic tūc
vt in.l.an inutilis.de accep. Interdum actus deficit i solēnita
te probatoria,ꝛ tunc refert,aut est talis actus,qui si esset solē-
nis induceret naturalem ꝛ ciuilē obligationē,vt legatum,ꝛ fi-
deic ommissum:ꝛ tunc aut querit,vtrū inducat naturalē statē
i finib⁹ iustitie naturalis:ꝛ dico ꝙ sic:vt.l.in testamēto.de fi
deic.lib.aut est talis act⁹,q solēnis nō inducit obligationē,vt
institutio heredis.l.ex parte.de acq.her.ꝛ tūc dico ꝙ si nō ē so
lennis solennitate ꝓbatoria habet pro nō scripto,vt.l.fi.š. fa.
erci.ꝛ.l. hac consultissima.§.ex imperfecto.C.ō test.ergo ꝯtra
dicit:vt.C.de iur.ꝛ fac.igno.l.si post diuisionem.ꝛ male in hoc:
aut actus non est solennis.i.reprobatus propter carentiā so-
lennitatis:ꝛ tunc non oritur naturalis:vt.ĵ.de fideiusso.l.cum
lex.imo censet pro nō scripto:vt.ĵ.de fal.l.si fili⁹.in fi. Cū igit
iuramentū in essentialibus deficit,nil valet,ꝛ nil operat,vt ex
premissis sequit,tñ ad ius retentionis qñq; valet ista natura-
lis obligatio:vt no.C.de iur.ꝛ fa.ign.l.cū qs.ꝛ.ĵ.de ꝯdi.ide.l.j.
ꝛ.ĵ.de fideiuss.l.vbicunq;.cū si non est materia hic,sꝫ in.l.Juli-
anus verum debitorem.ꝛ.l.non erit.ĵ.e.cum si.Sed quid si iu-
ramentum est solenne:sed actus sup quo iurat nō est solēnis:
an vꝫ tunc iuramentū,ex quo non habet intrinsecū defectū,sꝫ
solū ꝑ relationē ad actū principalē: Rñdeo vt dictum est.ĵ.in
questionibus principalib⁹.q.v.vbi vide.Sed quid si promit-
to te liberare,si iurabis:tu iurasti,an sit naturalis sublata ob
ligatio:ꝛ vr ꝙ sic:vt.ĵ.e.l.si qs cū debitore. In ꝯriū videt: qꝛ
istud pactum nō cōtinet liberationē,sed couentionē de liberā
do,ergo non tollit naturalis:vt no.ĵ.de condi.inde.l.si nō sor
tem.§.adeo autē.Pro prima parte bene facit.ĵ.de cōtra . em.
l.labeo scribit bibliothecam.dic,ꝙ aut est iuratum super ista
obligatione,qꝛ iurasti te nō teneri:ꝛ statim est sublata natura
lis,vt iuramenti:vt in ista gl.Aut iurasti super alio,vt te ascē
disse capitoliū:ꝛ tunc naturalis non est statim per iuramētū
sublata,sed debet liberari qui iurauit:qꝛ iuramentum nō ve-
nit dispositiue sed per modū implēde cōditiōis,ꝛ vide qđ no.
C.de cōtra.emp.l.in emptio.in fi.gl.ꝛ.š.de pac.l.si intra.sic in
telligit.d.l.si qs cū arbitratore.deinde ista gl.vr falsa in alio:
dt enī ꝙ ex transactione nō orit actio:cōtra,ex cōtractu inno
minato re secuta orit actio:vt.C.de rer.ꝑmu.l.ex placito.ꝛ.š.
de pac.l.iuris gentiū.§.ꝛ ideo.ꝛ.ĵ.de presc.ver.l.naturalis . sꝫ
transactio est cōtractus innominatus, ergo rei interuētu dꝫ
vestiri ad agēdū,ita doc.vt.C.de trāsa.l.cum mota.ꝛ not.ĵ.de
condi.inde.l.domus.So.aut trāsactio vestitur rei interuētu:
vt qꝛ peto a te domū,trāsigimus eo pacto,vt det tibi.x.ago ꝑ
scri.ver.ad domū. Itē si ago q̄rela inofficiosi testamēti,ꝛ trāsi
gimus eo pacto,vt renuntiē q̄rele,ꝛ des mihi partē bonoruꝫ;
si ego renūtio,ꝛ tu nō das,ago ꝯ te prescripitis verbis,ꝗ̄ i he
redē quoq; meū trāsmitto:vt.C.de trāsa.l.cū mota . Aut trās
actio nō vestitur rei interuētu,vt qꝛ agebā cōtra te,trāsigim⁹
eo pacto, vt de cetero nō inquietēte,ꝛ tu dares mihi decē:nā
hic fctm̄ negatiuū debeo.Quod non possum perfecte soluere
ergo nō possum ꝑfecte implere:vt.ĵ.de cond.ꝛ demō.l. mutia
ne.ꝛ no.C.de pac.l.j.in fi.magne gl.merito tūc nō habeo actio
nē,qꝛ nō vestiui ꝑfecte ex parte mea,sic intelligit gl.sic loquit.
C.de trāsa.l.siue apud.ꝛ.C.de pac.l.cū proponas.¶Sꝫ op.cō
tra vtrūq; mēbrum,ꝛ vr ꝙ etiā impléti nō det actio:vt. C.de
transac.l.si pro fundo.Sol. quatenus trāsactio ordinatur ad
agendū,dat actio:sed quatenus ad retinendū mera facti retē
tione nō,vt in ꝯrio,ꝛ no.in.d.l.siue apud acta.in gl.dicit pen-
dere.ꝛ hoc dicit ibi gl.esse multuꝫ notabile,ꝙ ille qui ex causa
transactiōis remittit,nō obligat dare,nec perdit dñium:ꝛ ꝑt
esse ratio predictorum,qꝛ ordinatū ad simplicē ꝛ merā facti re
tentionē,nō ꝓducit actionē:vt.ĵ.de cōdi.inde.l.si in area.non
vr sic in iuramēto:vt.ĵ.e.l.sꝫ ꝛ si possessori.§.proinde.ꝛ ibi not.
Item nō est sic.ĵ.de cōd.inde.l.sꝫ si me putē.§.cū inter.vbi ius
excipiēdi ex postfacto transit in ius agendi per condictioneꝫ
incerti,de hoc no.š.de pac.l.interdū.in fi.gl.licet quidā dicāt
ꝛ male dicūt:qꝛ cōdictio indebiti est repetitoria , ideo cōtinet
actū retro similem.i.si dedi reddat:si tradidi retradat,vt.ĵ.ti.
j.l.indebitū.§.si nūmi.sꝫ i hoc.§.cū iter.dedi librū,ꝛ cōdico ser
uitutē cōstitui:ꝛ sic non est act⁹ retro similis,sed nouā rē peto
ꝛ ideo nō indebiti,sed ago ad iter retinendū,qđ iter lꝫ sit ius,
tñ incertū dicit in obligatione,vt.ĵ.de ver.ob.l.vbi autē nō ap
paret.§.fundi certi.ꝛ no.in.l.tribus.de vsuf.ear.re.q̄ vsa cōsu.
nam in.§.cum iter.excipio ius ꝯuentionale,nō merū factum;
nam iter ius est seruitutis,vt.ĵ.de triti.l.j.i fi.prin.sꝫ ire est fa
ctum merum:vt instit.de stipu.seruo.§.si cū factum.Unde ca
sualiter ꝓpter equitatē superuenientē ꝛ casum restitutiōis il-
lud ius cōuertit ad agendū:vt.š.de ser.vr.pred.l.si binarum.
ꝛ.ĵ.de act.emp.l.si tibi liberum.eodē modo rñdeo ad.l.qui exe
cutionē.§.si pars.de cōdi.inde.ꝛ.ĵ.de leg.j.l.quod si nulla.nam
ꝛ ibi retentio fiebat ob id qđ dare debebat personali ꝑstōne.
nec obst.l.si area.qꝛ ibi prestatio nō erat personalis:sꝫ realis:
deductio quedam realis abradendo qđ impensum est,vl reti
nendo:ꝛ sic merū factū erat in deductione ꝛ retētione,ꝛ ex fa-
cto mero abstracto ab omni necessitate personalis ꝑstatiōis
nō orit actio ꝑsonalis,vt ibi.¶Scđo opponit ꝛ vr qđ satis
sit nō petere vt videat impleuisse:vt.ĵ.de cōdi.ob cau. l. dedi.
in prin.Sol.satis est ad retinendū,vt ibi:sed non est satis ad
agendū,vt in ista gl.ꝛ in.l.siue apud acta. ¶Tertio opponi
tur,ꝛ vr ꝙ maioris autoritatis ꝛ virtutis sit sententia ꝗ̄ iura
mentum:nā sententia contra sentētiam nō tenet:sꝫ cōtra iu-
ramentū bene tenet:vt.ĵ.eo.l.nam ꝛ postea.§.si damnetur.ꝛ.l.
j.C.qñ prouo.nō est nec.Sol.dicit gl.ꝙ ista obiectio soluit ꝑ
simpliciter ꝛ secundum quid:aut enim querit,vtrū iuramen
tū sit maioris autoritatis ꝗ̄ snīa simpliciter:ꝛ dico ꝙ nō:aut
ẜm quid

ꝑm quid ⁊ aliqn̄,⁊ dico,ꝙ sic:⁊ ideo iuramentū ⁊ snīa in qbus/
dam ambulāt pari passu vt ecce:qꝛ ex iuramēto oriꝭ actio,si/
militer ⁊ ex snīa:vt.l.nā ⁊ postea.in fi.ĵ.e.ti.Itē ex iuramēto
oriꝭ exceptio.similiter ex snīa,insti.de excep.§.itē si quis.Itē
iuramentū habetur pro veritate:vt.ĵ.e.l.q iurasse.§.si pater.
Item in snīa:vt no.ĵ.eo.l.iusiurandum.§.j.Itē contra iura
mentum non admittiꝭ pbatio in cōtrariū,sic nec cōtra snīaꝫ:
vt.l.fi.in prin.de pig.act.⁊.s̃.de edē.l.argētari⁹.§.si pater.⁊.§.
cum aūt.Hinc est ꝙ si lex presumit ⁊ iudicat,nō admittiꝭ pro
batio in cōtrariū:nā post snīam probatio nō admittiꝭ,iō con
tra presumptionem iuris ⁊ de iure nō recipiꝭ pbatio:qꝛ iam
est pnuntiatum per legē,⁊ cōtra statutū:per legē nō pōt pnū
tiari vel probari,nisi per cōfessionē spontaneā aduersarij, vt
in auꝭ.de equali.do.§.aliud.⁊ in auꝭ.sꝫ iam necesse.C.de don.
ante nup.⁊ ibi per Cy.sed ad cōfitendum pars nō pt cogi,vt
C.de non nu.pec.l.in cōtractib⁹.§.illo.Itē iuramentū inter a
lios prestitū facit aliqualē presumptionē ꝯtra iurantē:vt.ĵ.e.
l.si duo patroni.in prin.sic ⁊ snīa,vt ibi no.⁊ de effectu isti⁹ ali
qualis presumptiōis,q̄ oriꝭ ex re inter alios acta,qn̄ iura par
tiuꝫ se cōtingunt,⁊ nō sunt omnino disparata.dicit vt ibi no.
⁊ melius,ꝙ̄ alibi,qn̄ testis testificatur,⁊ postea vt pars.s.vult
dicere contrarium possit quasi fuerit res inter alios acta . tꝫ
Inn.qō pōt vt extra de fide inst.c.inter dilectos. ⁊ de re iudi.
suborta.⁊ facit.l.post legatū.§.his vero.de his q.vt indi.Itē
dicit In.ꝙ colono deiecto p vim facti domin⁹ perdit posses
sionē , sec⁹ si eijciaꝭ autoritate ptoris:qꝛ res iter alios acta ⁊c.
secundum Inn.qui ita no.in.c.quoniā frequenter.in gl.si aūt.
extra vt lit.nō conte.qō est no.Itē dicit Inn.ꝙ licet iudex fa
teretur se dolo tulisse snīam:tn̄ hoc non piudicat parti cui est
ius q̄situ.ita no.Inn.de arbi.c.nō fine.⁊ facit.s̃.de iudi.l.non
idcirco.in prin.⁊.§.cum postea.Item iuramentū habeꝭ pro so
lutione:vt.ĵ.e.l.iusiurandū qō ex cōuentione.§.j.Itē sicut iu
ramētū hꝫ tres comites.s.veritatē,iudiciū,⁊ iustitiā[a], vt no.
C.de nup.auꝭ.ꝙ eis.sic ⁊ snīa dꝫ cōtinere deliberationē ⁊ iusti
tiam,vt.l.pe.s̃.de iusti.⁊ iur.licet qn̄ꝙ false pbationes verita
tē subuertant:vt no.ĵ.de cond.ind.l.si nō sorte.§. heredi.aliqn̄
dol⁹,aliquādo corruptio,vt.l.iij.de cōdi.ob tur.cau.⁊.l.seruo
inuito.§.si pretor.§.ad Treb.cū si.aliquādo per inimicitiā , q̄
pbaꝭ probando cām inimicitiarū,lꝫ nō probeꝭ de odio:vt no.
Inn.extra.de re iud.c.cū I.⁊ A.in fi.In quibusdā iuramētū
est minoris autoritatis:vt in retractatiōe p snīam,vt.ĵ.eo.nā
⁊ postea,§.si damneꝭ.⁊ in retractatione p noua instrumēta,vt
ĵ.e.l.admonēdi.dic vt ibi.In successiōe liberti,vt.ĵ.ō iur.pat.
l.si iurauero.In perēptione instātie,qꝛ p snīam perit instan/
tia,p iuramētum nō,de re iud.iudex.⁊.l.post rē.In eo ꝙ post
sententiam veniunt centesime vsure suo tpe ꝙ nō reperitur le
ge cautum post iuramentum.Item per iuramētum actio que
erat duplex per inficiationē,⁊ ex postfacto,non dico ab initio
quasi purgaꝭ negatio per tacitam cōfessionē,quā facere vide/
tur deferendo iuramentum,⁊ in quā iuramētū suscipiens cō/
sentire videꝭ,si simpliciter nitaꝭ ex iuramēto:vt.ĵ.eo.l.eum q.
⁊ qui iurat sup facto,nō dico super debito,consentire vꝭ, ⁊ su/
per obligatione dupli:nam si aduersario deferente iurat du/
plum sibi deberi,nō video quare nō debereꝭ.Vel dic esse spāle
sec⁹ per snīam,vt.l.qd ergo.§.pena grauior.ff.de infa.In qui
busdaꝫ iuramentum est maioris autoritatis ꝙ̄ snīa:qꝛ minor
non restituitur cōtra iuramentum a se prestitum:vt in auꝭ.sa
cramenta pube.licet restituaꝭ cōtra sacramentum a se delatū,
⁊ ab aduersario prestitū probata summatiꝫ lesione,vt.ĵ.e.l.nā
⁊ postea.§.si minor.Contra snīam aūt bene restituiꝭ pbata tn̄
plene lesione:vt.ĵ.e.l.nam ⁊ postea.§.si minor.qꝛ nō petiꝭ in in
tegrū restituito per modū emergentis questiōis in quā suffi
ciunt summarie probationes.arg.s̃.ad exhi.l.thesaurū.sed p
modū principalis,⁊ per se motē questionis:⁊ ideo ordinarie a
gendum est,tā in pbationib⁹,ꝙ̄ in ceteris articulis : vt pbaꝭ
in Spe.de i integ.rest.ver.illud quoqꝫ.similiter ⁊ in alijs,mul
tū refert,an veniat restitutio petenda ꝯ certū articulū emer/
gentem ante snīam:qꝛ tunc p modū exceptionis pōt deduci
in iudiciū,vt.ĵ.eo.l.nā ⁊ postea.§.si minor.an per modū princi
palis questionis,⁊ tūc dꝫ proponi modo ⁊ forma actiōis,non
modo ⁊ forma exceptionis,vt.ĵ.de excep.l.exceptio q̄ psone.
§.fi.⁊.l. necnō.§.exceptio.s̃.ex quib.can.ma.l.fi.§.fi.de cōdi.in
de.secūdum Iac.de Bel.qō est no.Sed dn̄s Dy.insti.de act.
§.rursus.dicit ꝙ semp reus pōt deducere restitutionē i indi/
cium in modum cōtradictionis per.l.Papinianus.§.si filius
s̃.de inof.test.⁊.l.si preterit⁹.ĵ.de cōtracta.q̄ leges nō omnino
pbāt,qꝛ in illis nō speraꝭ aliud iudicium rescissoriū,hic autē
speraꝭ tā actio,ꝙ̄ exceptio rescissoria:⁊ ideo cōtradictio,q̄ hꝫ
vim exceptionis,nō vꝭ hic posse opponi anteꝙ̄ ius cōtradicē
di sit ortū:nā in.§.si filius.daꝭ actio,ergo exceptio. ¶ Itē i.l.
si pterit⁹.delata erat e dictalis bonorum possessio,hic vero re
scissoria nullo modo competit,nec vt edictalis,nec vt decreta
lis:vel vllo modo,vt legiꝭ ⁊ no.ĵ.de condi.inde.l.fi.§.fi.Sꝫ qc/
quid sit,nō dico hic vlteri⁹:qꝛ non est materia nr̄a.¶ Item est
minoris autoritatis sentētia ꝙ̄ iuramētū:qꝛ iuramentum tol
lit ⁊ inducit naturalē obligationē,nō snīa:vt.l.Iulianus.Itē
a iuramēto nō appellatur,a snīa sic ꝑm gl.⁊ de hoc per Inno.
extra qō met.cau.c.fi.Item si petitur executio iuramenti itra
tp̄s quadrimestre,hic nullo iure notaꝭ in sententijs ⁊ pceptis
factis,sine die,cōtra est.s̃.quod met.cau.l.si cum exceptiōe.§.
ꝙ si homo.⁊.ĵ.de vsur.l.in fideicōmissi.⁊.s̃.ō iud.l.si debitori.
Itē iuramentum nitiꝭ voluntate duorum,snīa vero volunta
te solius iudicis ꝑm gl.quas vide per te.¶ In gl.pnt ibi. C.
qn̄ prouo.nō est nec.l.j.extra gl.cōtra hoc oppono, ⁊ videꝭ ꝙ
snīa cōtra snīam teneat,qm̄ tꝫ cōtra iuramentū[b], datur enim
actori,qui obtinuit,vt iterato agat prima actione.certū est ꝙ
pōt succumbere,vt no.ĵ.de exce.rei iud.l.duobus.Itē diciꝭ ꝙ
actor nouauit ius sibi q̄situ ex snīa,si aget,poterit succūbere:
vt.ĵ.de cond.ind.l.elegāter.§.si post.⁊ ibi no.⁊.s̃.de mino.l.mi
nor.xxv.annis.Preterea datur exemplū,ꝙ actor agat iudi
cati,certum est ꝙ snīa dꝫ ferri.l.item veniūt.§.idē recte.vt de
pet.he.ergo poterit ferri absolutoria ab actiōe iudicati,⁊ con
demnatoria:alias,si iudex nō posset ferre similem snīam, care
ret arbitrio:vt.l.qualem.de arbi.Preterea diciꝭ ꝙ petaꝭ exe
cutio officio iudicis,⁊ ꝙ in executione opponatur exceptio p
missa.nonne valebit snīa ꝯria?⁊ certum est,ꝙ sic:vt.l.j.C.de iu
ris ⁊ fac.ign.⁊.ĵ.de cōd.sine cau.l.si fullo.Item pt quis perde
re ius sibi q̄situm ex snīa lata,si interrogat⁹ an sit lata , negat
eam latā,⁊ valet preceptū iudicis,ꝙ ea snīa perpetuo nō vta
tur:vt no.In.extra de fi.instr.c.G.perpetuus.qd est ergo ꝙ
glo.dicit hic,alibi dicit ꝙ etiā de volūtate partium nō tenet
snīa cōtra snīam,vt no.C.de transa.l. si diuersa.mirum est ōt
Gui.ō Cu.ꝙ si prima snīa fuit absolutoria,nō tenet snīa ei cō
traria:sic intelligiꝭ gl.l.j.C.qn̄ prouo.nō est neces.Sꝫ si prima
snīa fuit cōdemnatoria,bene tenet snīa ei cōtraria,⁊ imputet
sibi actor ꝑm Gul. Aduertatis ꝙ ista disputatio hꝫ locū i sen
tentia certa ⁊ indubitata,que trāsiuit in rem iudicatā irretra/
ctabiliter,nō em̄ est qō de snīa nulla,vt.l.si vt pponis. C.qūo
⁊ qn̄ iud.nec de ea,a qua est appellatū,vt.d.l.elegāter.§.si post
rem.nec de ea,cōtra quā est petita restitutio:vt. C. de trās.l.si
cā.nec de ea,de qua non cōstat ꝙ lata sit,vt.l.ij.§.j.q̄ sent.sine
ap.resc,Si quis vero timet,ne reuoceꝭ i dubiū,an snīa lata sit.
vel an lata teneat,petat cōfirmationē snīe,quā potest petere,si
snīa fuit diffinitiua:si vero interlocutoria ⁊ reuocabilis,nō po
test peti eius cōfirmatio principaliter ⁊ p se,vt no.Inn.de ap
pel.dilectus.de cōfir.vti.vel inuti.c.j.⁊.ij.Istos ergo casus ex
cipio,vt clare patentes.Sꝫ solum est qō nostra in hoc,an va
leat snīa cōtra rē prius indicatum,de qua constat indubitatē
⁊ vꝭ ꝙ aut error est expressus in snīa,⁊ nō valet:qꝛ cōtra ius le
gis:aut nō est expressus error,⁊ vꝫ:qꝛ ꝯtra ius partis:vt.l.ele/
gāter.§.si qs post trāsactionē,s̃.de cōdi.ind.⁊ p hac facit , qꝛ
exceptio rei iudicate,q̄ orta est ex prima snīa:aut cōsideratur
prout opponiꝭ ad pcessum,aut prout opponitur per modū ⁊
formam peremptorie ⁊ incidētis,nec primo nec scdō mō pōt
opponi post snīam,vt.l.elegāter.§.si qs post.nec de ea, ꝯ quā
est petita restitutio,vt.C.de trāsac.l.si causa.nec de ea, de qua
nō cōstat,ꝙ lata sit:vt.l.j.§.j.que sent.sine ap.resc.Si quis ve/
ro timet,ne reuoceꝭ in dubiū:dic vt.s̃.dixi:⁊ est expressum ex
de iudi.c.inter monasteriū.Nō ob.l.j.C.qn̄ prouo.non est nec.
qꝛ intelligo ꝙ ibi fuit lata snīa secunda contra res prius iudi/
catas expressa iniustitia ⁊ error i secūda snīa:vt qꝛ dicit iudex
cōdēnamus,vel absoluimus.prima snīa huic ꝯria nō obstan/
te.Cōsiderandū est em̄ ꝙ snīa aliqn̄ cōtinet errorē expressum
verbis ⁊ mente:⁊ tūc euidentē defectum habet,nec videꝭ ex a
nimo,imo magis ex animi demētia pcedere:⁊ ideo est ipso iu
re nulla:vt.l.j.§.itē cū cōtra sacras.ĵ.que sen.sine ap.resc.qn̄ꝙ
continet errorē expressum verbis,sed non mente,⁊ tunc valet
sententia:receditur enim a verbis,⁊ statur recte intētiōi:vt.l.
j.C.de erro.cal.facit ad hoc qō no.in.l.⁊ puto.s̃.fam.erci.sic di
cimus in snīa testatoris ꝙ si cōtinet errorem expressum ṽbis
⁊ mente,nō valet:vt.ĵ.de leg.j.si quis in fundi vocabulo.dicit
lex ꝙ verba male cōposita ⁊ inordinata vitiant,vt.s̃.de vsu ⁊
hab.l.per seruum.§.j.⁊ ibi not.in fi.gl.que incipit.qꝛ vtilitas.
si verbis ⁊ nō mēte,staꝭ intētioni,⁊ tꝫ dispositio.l.qui quartā.
de leg.j.Aliqn̄ snīa iudicis nō cōtinet errorē ṽbis expressuꝫ,
sꝫ habet in se errorē velatū,⁊ in mente retentū,⁊ tunc ꝑm glo.
valet snīa:sed pōt appellari:quinimo etiā si error esset affecta
tus:posset peti restitutio,sicuti si iudex esset i dolo,vt no.ĵ.ad
Treb.l.seruo inuito.§.cum pretor.⁊ facit.s̃.de iudi.l.si fili⁹.§.
j.Alij dicunt,ꝙ aut est error tolerabilis,⁊ valet snīa:aut into
lerabilis,⁊ nō tꝫ:vt.ĵ.de exc.tu.l.q testamēto.⁊ ex qualitate dis
ceptationis apparebit an sit error tolerabilis,vt in furto nō
manifesto.Aut intolerabilis,vt in iure,vt.l.cum prolataꝫ.de
re iudica.⁊ infra de penis.l.si preses.Sentētia glosse videtur

a ¶ Et iustitiā. Adde.d.Bartho.soc.in consi.lxviij.incip. circa fi. q. ṽsi. superest.nunc ibi:qꝛ tunc iu/ramētum in.j. parte.ꝙ iura/mentū ad hoc vt seruandum sit, ⁊ obliget, dꝫ habere iu/diciū. iustitiā, ⁊ veritatē.pro ut hic vult bal dus quorū si alterum defi/ciat.nō est ser/uandum: ⁊ ad de eun.in con/sil.xl.inci. exa/ctis.circa fi.v. colū.ea.parte. vbi ponit ꝙ iu ramentū inter alias substan tias dꝫ habe/re iudiciū,vn̄ si p errorem e/manat,nō ob/ligat:qꝛ nihil est tam cōtra/rium cōsensui ⁊ iudicio,ꝙ̄ er ror, q detegit imperitiā: ⁊ si obligatio ex defectu maxi/me erroris nō teneat, simili/ter nec iuramē tum , quod est accessorium.

b ¶ Iuramētū. Vide ad hoc Feli.in.c.inter monasterium. in vlt.co.circa fi.ver.ad illud ꝙ vꝫ de re iu di.vbi an sen/tētia cōtra iu/ramentum va leat, ⁊ ibidem in.vij.colū. in ver. regulari/ter.vide, qd si sententia secū da sit lata con tra primā,que transiuit in rē iudicatam.

verior,qñ snia est lata per errorē in mente retentū,ar.C.de cō
di.ob cau.l.si repetendi.vnde tʒ snia erronea quo ad id,ad qđ
directe agebat.Sed nō est trahēda quo ad ꝯñam dispēsatio-
nis,vt.s.de his qui no.infa.l.qd ergo.§.pena grauior.ver.sed
si in causa.si aūt nō errore,sed malitia iudicis in ꝯtēptū legis
scripte,ꝛ in fraudē legis ꝓnūtiauit,etiā si tacuit errorē,ꝛ non
expressit: ideo vt magis valeret eius snia. vr̄ ꝙ snia sit nulla
ipso iure,lʒ si ꝓnūtiasset in fraudē partis,ꝛ nō in fraudē legis
snia esset aliqua,ar.ff.de iure pat.l.si libertus minorē. in princ.
vide qđ no.Inn.de re iud.c.cū Bertholdus.¶ In glos.post
diffinitiuā.Alij dn̄t ꝙ aut scda snia fertur ꝯ primā ex eadeʒ
instātia,ꝛ tūc est ipso iure nulla:qꝛ ꝑ primā sniam instātia fini
ta erat,ꝛ nō tenet snia sine instātia:vt.l.ꝓlatā.ꝛ ideo diffiniti-
ua snia nūq̄ pōt ꝯrio īperio reuocari:qꝛ nō est lis denuo cōte
stāda,qꝛ est in actis olim ꝓposita,ꝛ iudex funct⁹ est officio suo.
C.sen.resc.nō pos.l.j.sic intelligūt.d.l.j.qñ ꝓuo.nō est neces.s.
qñ pars conquereret corā iudice de ei⁹ iniqua snia reuocādo
sniam ꝯrio imperio,ꝓtulit sniam ei ꝯriā,qđ nō potest: vt.l.qđ
iussit.de re iud.ꝛ.ff.de arb.l.qualē.in fi.Aut scda snia fertur ꝯ
primā ex noua instātia,ꝛ tūc indistincte dicūt valere secundā
per.d.c.inter monasteriū.sm Iaco.But.qui ita not.in.d.§.si
damnetur.ꝛ idē tenet doctor meus.Sed hoc videtur ꝯtra ra-
tionem illius legis:qꝛ ibi Imperator non reprobat sniam ra
tione processus,sed ratione ꝯrietatis.Unde istū intellectum
quo ad.l.j.non credo verū,salua reuerētia,nec ꝙ sit sanus,nec
a gl.nec a ceteris doc.approbatus est:ꝛ ideo simpliciter dico,
ꝙ snia secūda lata contra primam,que transiuit in rem iudi-
catā,ꝛ de qua cōstat parti,ꝛ iudici legitime,ita ꝙ nullo reme-
dio potest infringi,est nulla ipso iure, etiā si esset de volūtate
ꝑtiū lata,ar.not.s.de ꝓc.l.si ꝓcurator absentē.nisi prime snie
renuntiet,vel ius ex ea quesitū mouetur:nā nec transactio va-
let lʒ partes cōsentiant in ꝯctu trāsactionis,vt.ff.de cōdi. in-
de.l.elegāter.§.si post rē.si aūt renūtiaret prime snie,bene va-
leret scda:nā ex quo inuenit primā sniam destructā,scda snia
nō hʒ obiectū,vel aduersariū resistētē,cū ꝑ renūtiationē amo
tum sit obstaculū,vt.l.illud.s.de peti.here.nō obstat.l.duob⁹.
de excep.rei iudic.ꝛ.c.inter monasterium.nam dico sniam esse
latam ꝯ sniam,posse accipi dupliciter.Uno modo ꝙ sentētie
sint de ꝯrijs.Alio modo ꝙ sint cōtradictorie.Uerbi gratia,
egi ex mutuo ad.x.ꝛ succubui,postea ago iterū,ꝛ obtineo : qꝛ
nō fuit exceptū de re iudicata,iste snie sunt de ꝯrijs:qꝛ vna est
affirmatiua,alia negatiua:isto casu bn̄ vʒ scda snia: vt.l.duo-
bus.ratio,qꝛ hic nō ꝓnuntiat ꝯ sniam primā,sed ꝯ actionem,
vel defensionē propositā,qꝛ cū snia prima non esset reuoluta ī
scdo iudicio,nec de ea esset obiectū,ergo non fuit sup ea pro-
nuntiatum.Unde scda snia non est ꝯria:sed est econtra:iō vʒ,
vt in.l.s.alle.Si aūt snie iste nō sunt cōtradictorie,ita ꝙ vna
veniat ad aliā destruendā,tūc prima snia destruit scdam, non
secunda primā:ꝛ istud statutū est,vt sit litiū finis. Uerbi gr̄a,
autor qui succubuit iterato agit,reus opponit exceptionē rei
iudicate,ꝛ ꝓbat dilucide:Iudex vero ex imperitia,vel dolo,ꝯ
ꝓnuntiat:isto casu snia est incōpassibilis pme,qꝛ venit ad ei⁹
retractationē.Sed cum snia que transiuit in rem iudicatā,sit
irretractabilis ꝛ inexpugnabilis:ergo nō vʒ scda,ne qđ poste
riori cōcedit,priori adimat,arg.C.qui pot.ī pig.ha.l.assiduis
ꝛ qꝛ plerunq̄ dubitat,an teneat scda snia cōtra primā refert,
aut loqueris qñ vtraq̄ est diffinitiua,aut qñ vtraq̄,vl altera
est interlocutoria,aut in snia decreti,q̄ ꝓprie nō est interlocu-
toria:sed tertiū gen⁹:vt no.ff.q.j.in primis.si vtraq̄ diffiniti-
ua refert vtrū ne prima fuerit diffinitiua qōis,ꝛ eneruatiua iu
risditionis,ꝛ tūc secunda ipso iure non vʒ:vt de re iu.iudex.ꝛ
C.si a non comp.iud.per totum.ꝛ.C.quomodo ꝛ qñ iu.l.si vt ꝑ
ponis,ꝛ no.In.extra de of.dele.in literis.an soli⁹ qōnis:ꝛ hic
refert,aut secunda snia est lata,vt reuocatoria pmo ꝯrio impe
rio ex eadē instantia,ꝛ non tʒ ipso iure:qꝛ licet processus ꝛ er-
ror in eo possit contrario imperio corrigi:vt no.extra de acc.
c.qualiter.ꝛ no.in.d.l.j.C.sen.res.non pos.ꝛ per Inn.de app.se
pe:secus tn̄ est in diffinitiua:vt.l.quod iussit.de re iu.aut snia
est lata super noua qōne,ꝛ hic refert,aut ista questio hʒ nouuʒ
ortum post sniam,ꝛ vʒ secunda snia:vt.l.si fullo.de condi.sine
cau.aut orit in ipsa snia,vt questio nullitatis snie:ꝛ ideʒ vt.s.
de iud.l.si pretor.in fi.Nam ista questio non pertinuit ad vet⁹
iudicium,quando nota non erat adhuc causa, ꝛ materia que
stionis:vt.l.quedam mulier,s.fami.erc.ꝛ.ff.de iure patro.l.car
melia pia.ꝛ extra de resti.spol.c.pisanis.ꝛ.ff.de condi.sine cau.
l.si fullo.aut orit retro post sniam.ꝛ hic subdistingue, aut secū
da sententia non fertur super prima sententia:sʒ super prima
actione , ꝛ tunc secunda sententia non est contra primam,sed
contra maxime vbi est noua causa possibili , secunda sentētia
posset iustificari:vt no.infra eodem.l.eum qui. §.in populari-
bus.ꝛ argumentum.s.de iudicijs.l.nō alias.in verbo,ex pre-
senti possessione. ꝛ ideo sententia valet , vt si absolutus sit qui
apprehendit postea cōdēnat⁹:qꝛ potest esse noua apprehēsio:
vt ibi no.Et est casus extra de re iud.c.inter monasteriū.Aut
secūda sentētia nō solū fertur super questiōe facta,sed etiā ve
nit ad retractationē pme snie,de qua est exceptio,ꝛ tūc refert
aut est error expressus in secūda snia,ꝛ nō tenet ipso iure:vt.l.
i.§.itē cōtra sacras.ff.que sen.sine ap.aut non est error expres-
sus,ꝛ tunc siquidē prima snia erat indubitata,non valet secū
da ipso iure:vt.l.j.C.qñ prouo.nō est nec.si dubitata,vʒ secun
da,ꝛ nō prima ratione dubij,vt.l.j.que sen.sine ap.resc.ꝛ.ff. de
condi.indeb.l.elegāter.§.si post rem.Si autē dubitatur an de
prima sententia,indubitate constaret:vel nō recurri debet ad
acta secunde cause:vt.l.in summa.ff.de re iud.ꝛ no.ff.de exc.rei
iudi.l.si quis ad exhibendū.ꝛ predicta quando diffinitiue sen
tētie sibi adinuicem aduersantur.Si vero loquimur de inter
locutorijs,refert quales sint interlocutorie.Nam siquideʒ pri
ma interlocutoria est talis,que finiat iurisdictioneʒ,tūc cōtra
ria snia nō valet:vt extra de offi. deleg.c.significantib⁹.Si au
tem nō finit iurisditionē, sed emergenteʒ causam.i.questionē,
que examinari potest seorsum a principali,vt si iudex pronun
tiat agentē esse,vel nō esse tutorē,vel procuratorē,istā interlo-
cutoriā pōt reuocare vsq̄ ad litē cōtestatā,nō post,ar.C.de ꝓ-
cu.l.ita demum.Quia post litē cōtest.factus est dn̄s instātie,
ꝛ est ei ius q̄sitū,ergo reuocari nō pōt,vt.l.j.in fi.de preto.stip.
ꝛ ar.quod fal.tut.aut.l.j.§.idem Pōponi⁹.ꝛ.ff.de dam. infec.
l.inter quos.§.qui alieno.ꝛ hoc sm quosdā,lʒ sm Inn.queli-
bet interlocutoria possit cōtrario īperio reuocari,vsq̄ ad dif-
finitiuā sniaʒ,que post talē interlocutoriā speratur,vt no.In
no.extra de appel.sepe.ꝛ idē vr̄ si iudex pronūtiat accusanteʒ
non esse seruū accusati,ꝛ per hoc legitimat ꝑsonā eius : vt.C.
de adul.l.qm̄ Alexādrū.Si autē interlocutoria finit inciden-
tem questionē.i.qꝛ preiudicat in principali,aliqui habent istā
pro diffinitiua:vt si iudex pronuntiet appelationē desertam,
vel ꝓnūtiet exceptionē rei iudicate obstaret:ꝛ sm hoc nō pos-
set ꝯrio imperio reuocari:ꝛ pro hoc facit qđ no.in.c.j.de lit.cō
te.li.vj.nā absolutoria ab obseruatione iudicij hʒ vim diffini
tiue:vt no.ff.eo.l.iusiurandum.§.fi.dicit Inn. ꝙ sententia su-
per processib⁹ satis pōt dici diffinitiua,vt ipse no.extra de ꝓ
cu.c.auditis.in prin.ꝛ adde quod no.Inn.eo.ti.c.ad n̄raʒ. nā
absoluit hic in effectu a toto.i.a causa ꝛ instātia:qꝛ ex meritis
cause principalis orit,nō dico de illa que orit solū ex meritis
cause principalis seu instātie:vt.l.ꝓperādū.C.de iud.ꝛ.l.post
edictū.s.de iudi.qꝛ in illa mere interlocutoria causa nō cōpa
raret ꝑiudiciū in principali.In cōtrariū vr̄ ꝙ simpliciter sit
interlocutoria etiā primo nominata sup exceptione perēpto-
ria vt no.in.c.vlti.de appel.in cle.ego credo ꝙ sit interlocuto
ria ex ordine.tn̄ ex fructu hr̄ ꝓ diffinitiua,si alia snia nō spe-
ratur:qꝛ liti finē imponit.tam quo ad iudicē,q̄amodo non hʒ
quid faciat vltra,q̄ quo ad partes:ꝛ iō nō puto qđ possit con
trario imperio reuocari ex ratiōe.l.qualē.§.fi.de arb.ꝛ si reuo
catur,nō tenet reuocatoria snia,qꝛ cōtra sententiā primā.Si
vero est intelocutoria,que dirimit aliquam accessoriā questio
nē,vt expensarū:quidā dicūt ꝙ nō pōt reuocari:qꝛ ex ea orit
actio parti,ex quo cōtinet dari vel fieri:vt no.in.l.cum non so
lum.§.necessitate.de bo.que lib.ꝛ.l.qđ iussit.ff. de re iudi.Alij
dicunt ꝙ ex interlocutoria nō nascit actio,lʒ exceptio,vt extra
de elec.c.cū dilect⁹.in fi.ꝛ no.in.d.c.vlti.de appel.in clemē.Et
ego credo ꝙ si interlocutoria est lata sup actione pariat actio
nem:vt.l.si debitori. s. de iudi.si sup exceptione,solā exceptio
nem,ar.ff.eo.l.sed ꝛ si possessori.Si aūt super expēsis,dic ꝙ pa
riat actionē,vt.ff.de re iudi.l.fi.Et quicqd sit ð hoc decretalis
dicit ꝙ talis interlocutoria pōt reuocari:vt extra de app.c.q̄
relā.ꝛ ibi per Inno.quod intellige sm.l.Paulus.ff.de re iud.
¶ Tertiū mēbrū est in snia decreti, an teneat vnū decretū ꝯ
aliud,sic distingue:aut pmū decretū fuit ipso iure nullū,ꝛ tūc
tʒ secundum,ꝛ nō primū:vt.l.mater.vbi ratio.ff.de test.tu.ꝛ.l.
iij.puberi.ad Carb.ꝛ de leg.j.l.si filiū.§.si qs cōtra.aut primū
decretū fuit validū:ꝛ tunc refert:aut transiuit in ꝯtractū iter
partes,ꝛ nō pōt cōtrario imperio reuocari,nisi ð cōsensu par
tium,vt.l.j.in fi.de pre.stip.vbi de hoc:aut nō trāsiuit in ꝯctū
inter partes,ꝛ tūc aut istud decretum est decisiuū totius que-
stionis,vt secundū decretū,ꝛ nō pōt reuocari,qꝛ hʒ vim diffi
nitiue:hinc est ꝙ post editū pign⁹ per secundū decretū,nō ad
mittit cōtradictio:qꝛ iudex nō pt̄ secūdū decretū reuocare:vt
l.a diuo pio.§.si post aditā.ff.de re iudi.Et alio remedio opus
est possessori:qꝛ poterit agere interdicto vti possidetis cōtra
missum,qui eum turbat in possessione,cum in iudicio vocat⁹
nō fuerit.C.si prop.pub.pen.l.si deserta.Aut istud decretū nō
est decisiuum:sʒ ꝑparatoriū alterius decreti,vt primum decre
tū,ꝛ pōt reuocari:vt.C.de bo.au.iud.pos.aut.ei qui iurat.vel
alterius litis:vt decretū alimentoruʒ , ꝛ idem:vt.l.si iudex.de
his qui sunt sui vel alie.iur.facit quod no.in.l.iij.§.si causa co
gnita.ff.de bo.pos.ꝛ cause que videntur reddere,ꝛ reddunt de-

cretum ipso iure nullũ,videntur esse obreptio:vt.l.iij.§.pube-
ri.ad Carb.ꝛ.l.cũ vero.§.subuẽtũ.de fidei.lib. Itẽ si reipsa de
ficit,cum etiã fuit obligatiõis obreptio,nõ tƺ decretũ,vt.l.ij.
§.hec ṽba.ff.ne vis fiat ei.nã esto ꝙ creditor putet verũ debi-
torem subesse,si nõ subest,non tƺ,vt.l.fulcinius.§.si in diẽ.ff.ex
qb.cau.in pos.ea.nã omne decretũ extraordinario iure impo
nit,iõ facilius vitiatᷣ ex defectu cause,ar.cõtra.C.de cõfir.tut.
l.si vt ꝑponis.sed ibi erat vera causa ex qua tutor dabatᷣ, qꝛ re
vera nõ erat alius:nã inutiliter dat⁹ nõ est interim datus.i.
habetᷣ ꝓ nõ dato,secus enĩ esset,si alius inutiliter esset dat⁹:vt
l.tutor si petit⁹.ff.de tu.ꝛ.cur.da.ab his. Itẽ nullũ est decretũ
erroneũ,vt.l.seie egresse.ff tut.ꝛ cu.da.ab his.ꝛ no.C.de.pe.he.
l.si putas nisi precesserit plena cause discussio:qꝛ tũc tƺ,nisi ap
pelletᷣ:nã cause cognitio aliqd dƺ operari, vt.l.ij.C. qñ ꝓuo.
nõ est ne.no.in.l.j.C.de cur.fur. At in.l.seie egresse,iõ nõ tƺ qꝛ
ꝑsona nõ est capax illius act⁹:nã act⁹ actiuorũ dƺ esse in patiẽ
te disposito: vt.l.pater seuerinã.§.cõditio.de cõdi.ꝛ demon.ꝛ
ff.de leg.iij.l.fideicõmissa.§.si seruo.cũ si. Cõstat autẽ ꝙ adul-
tus nõ est patiẽs dispositũ ad tutelã. Itẽ nullũ est decretuƺ,si
cõtinet errorẽ expressum,vt.ff.de exc.tu.l.q testamẽto. Itẽ nul
lũ est decretũ interpositũ post terminũ iuris cõcernentẽ ipsi⁹
decreti interpositiõis actũ.ff.de excu.tu.l.scire oportet.§.cõse
a quens. Itẽ nullũ est preceptũ iudicis,sine cã.[a] vt. C. cõmi.vel
episto.l.programa.ꝛ.ff.de le.j.l.filiu⁹.§.diui.ꝑ Dy. Sƺ Jn.di
cit ꝯ̃riũ. ex de resti.i inte.c.ij.dũmodo ꝑceptũ ꝯtineat id ꝙ ad
iudicis offm̃ pertinet,sec⁹ enĩ si iuberet ire ad sanctũ Jacobũ
vt no. Jn.in.c.j.de iudi.lib.vj. Sed tu dic cõcordãdo istos do
ctores ꝙ aut iudicis preceptũ est cõtra ius cõe,puta de nõ eli
gendo,vel de nõ alienãdo,ꝛ tunc sine cã nõ vƺ:ita intelligitᷣ di
ctũ Dy.ꝛ facit extra de testa.c. Raynald⁹.aut est ꝭm ius cõe
puta de nõ emendo,vel de nõ vẽdendo quicꝙ̃ lite pendente:
ꝛ tunc etiã sine expressione cause,qꝛ arbitriũ datũ iudici,facit
ꝓ eo in arbitrijs ꝑsumi:vt no. Jn.de eo q fur.ord.succe.c.ino-
tuit.ꝛ extra de accu.c.ad petitionem.vbi dt̃ Jnn.ꝙ dilatio ar
bitraria semꝑ presumitᷣ moderata ꝛ iusta. Itẽ omnino vide ꝙ
no. Jn.extra de tẽp.or.c.ad aures. Itẽ ꝓ hoc,qꝛ natura cause
iustificat preceptũ,vt.l.si vero.§.q ꝓ rei qualitate.ff.q sat.cog.
ꝛ ita dƺ intelligi dictũ Jnn. Sƺ qualiter probari põt ꝙ iudex
excedat modum in commissis a iure eius arbitrio ꝛ discretio
ni:dic ꝙ ꝓbando morẽƺ.ff.ꝙ de more est,minorẽ penam impo
nere:vt no.in.§.pena grauior. Itẽ ad arbitriũ boni viri recur
ritur:vt.ff.ꝓ soc.l.vñ si nerue.ꝛ de ver.obl.l.cõtinu⁹.§.cum ita
ꝛ sic ꝓbatᷣ excessus in tãto,seu quãto. Sed excessus modi in tã
to ꝓbatᷣ,si re⁹ docet se nõ teneri.l.si cũ exceptione.§.hec autẽ
actio.ff.qd met.causa. His igitᷣ casibus in quib⁹ primũ decre-
tum nullũ est,tƺ cõtrariũ decretũ:vt.l.ꝙ̃uis.de reb.eo. ¶ Sũ
expeditus de ista particula gl.ibi a iuramento nõ ꝓuocatᷣ:sed
a dilatione iudicis sic. Nã ista est interlocutoria,que põt tra-
here secũ preiudiciũ in priuile.iõ appellatᷣ. Idẽ si iudex nolen
teƺ iurare ꝓnuntiat se habere ꝓ cõfesso eadẽ ratione,vt. C.eo.
generaliter.§.ij.ꝛ probatur ex eo qd̃ legitᷣ ꝛ no.ff.de mino.l.itra
vtile. Si vero istud iuramẽtũ deferatᷣ sup aliquo articulo cau
se nõ ꝑiudiciali quo ad totã cãm:vt qꝛ petitur nona dilatio, ꝛ
allegatᷣ impedimẽtũ,iudex ad ꝓbationẽ defert iuramẽtũ,tũc
credo ꝙ̃ appellari nõ possit de iure ciuili,de ap.resc. l. añ sñie
tẽps a sñia.sic vide qd̃ legitᷣ ꝛ not.C.de sen.aduer.fis.la.l.j.lib.x.
¶ Expedite sunt glo. Nũc extra glo.oppo.dicitur hic ꝙ̃ tres
sunt exceptiones introducte,vt sit litium finis. Cõtrariũ imo
est quarta exceptio.s.doli mali,que datur in locũ alicuius ista
rum trium,que ita bene impedit processum,sicut quelibet ista
rum triũ:vt.ff.de cõdi.inde.l.elegãter.§.si qs post. So.fateor
ꝙ exceptio doli,qñ cũ alia ꝯcurrit,illi⁹ naturã sequitᷣ, ꝙ dicit
plene no.ff.de condi.ob cau.l.q se debere,vt.ff.de condi,inde.q
excep. Et oĩs exceptio generaliter ꝑposita in dubio videtᷣ es-
se exceptio doli.l.ij.ff.de exce.doli.sicut cũ est generaliter actũ,
generalis actio proposita videtur.l.certi cõdictio.si cert. pet.
¶ Secundo op.ꝛ videtur ꝙ multe sunt alie exceptiones rei fi
nite,vt exceptio solutionis,iudicatuƺ solui.cum q̃rebatᷣ.patet
ꝙ impedit processum,vt insti.de perpe.ꝛ tẽ.act.in fi.ff.de ꝑcu.
si reus paratus.indi.sol.vir bonus.de leg.j.si domus.§.q con
fitetur ꝛ exceptio prescriptionis.cum si. Sol. peremptoriarũ
exceptionũ quedã sunt exceptiones litis finite:ꝛ ideo sic dicũ
tur,quia sunt exceptiones litis retro mote,ꝛ retro finite. Et
iste sunt exceptiones rei iudicate:exceptio iurisiurãdi,q̃ impe
dit initiũ ꝑcessus:qꝛ frustra admitteretᷣ ad li.cõt.q nõ admit
teretᷣ ad ꝓbãdũ i cã.ff.e.l.si duo.§.idẽ Jul.ꝛ ibi,nec pati ꝛc. Ex
ceptio trãsactiõis,vt hic. Exceptio doli q̃ ꝯcurrit cũ istis sa-
pit istarũ naturã,nõ tñ est exceptio litis finite:qꝛ ista exceptio
hƺ nũc ortũ,dũ agitᷣ ñ retro. Itẽ exceptio renũtiatiõis litis ꝛ
exceptio litis finite impedit ꝑcessuƺ.C.de pac.postꝙ̃ liti.C.de
fide inst.l.iij.ꝛ facit qd̃ no. Jn.ex de pac.cũ pridẽ.ꝛ de rest.spo.
accepta.per Jnn.ꝛ.C.de interdi.incerti. Itẽ exceptio solutio-
nis facte i iudicio,vt insti.de perpe.ꝛ tẽ.act.in fi. Itẽ exceptio
oblationis,depositiõis,ꝛ cõsignatiõis facte in iudicio,de pro
cu.l.si reus parat⁹. Quedã sunt exceptiões rei finite.i. actiõis
finite,nõ tñ litis finite eo ꝙ lis nunꝙ̃ fuit retro mota,ꝛ si non
fuit retro mota:ergo nõ fuit retro terminata,sicut est exceptio
ꝑscriptiõis in criminali,ꝛ qñ in ciuili:vt.ff.de iiur. sed si vnus.
§.si ante iudicẽ.ff ver.sig.l.trãsacta finita sicut est exceptio nõ
cõpetere tibi possessionẽ bonorũ:qꝛ centũ dies sunt elapsi,vel
nõ potes hᷣditatẽ adire:qꝛ lapsi sunt triginta anni.ff.ad Ter
tu.l.j.in fi. Nõ oĩs tñ ꝑscriptio iducit exceptionẽ rei finite.l.ob
ligationũ fere.§.placet.de act.ꝛ obl.l.vl.rẽ rat.ha. Quedã enĩ
iura non sunt nobis abradicata,ꝛ ista solo cursu tpis tollunt,
vt.d.l.bonorũ. Quedã sunt nobis ĩpressa,vt obligatiões:ꝛ ista
iura nõ tolluntᷣ solo tpis cursu.l.obligationũ fere.§.plƺ.qꝛ so-
lus cursus tpis nõ cõtinet actũ retro similẽ, ꝛ actus retro si-
milis requiritᷣ ad distrahendum.l.ab emptione.ff.de pac. cuƺ
si. Et ideo cũ queritur,vtrũ exceptio ꝑscriptionis sit exceptio
rei finite,refert aut loquimur in criminali,ꝛ dico ꝙ ẽ exceptio
rei finite:vt.l.sƺ si vn⁹.§.si añ iudicẽ.ibi,abolita ꝛc.de iniu.aut
loquimur in ciuili,ꝛ tũc refert,aut prescriptio est itroducta ad
natiuitatem actionis vel iuris,ꝛ dico,ꝙ causat exceptionẽ rei
finite:vt.l.j.§.qbus.ff suc.edic.l.j.in fi.ad Tertu.aut ad resolu
tionẽ iuris iam nati:ꝛ tũc refert aut istud ius est i esse produ-
ctum de iure speciali ꝯ̃ ius cõe:ꝛ tũc ꝑ ꝑscriptionẽ tollitᷣ ipso
iure.ff.e.nã ꝛ postea.§.si minor.de act.ꝛ obl.l.i honorarijs. §.sƺ
cũ rescissa,aut ꝭm ius cõe:ꝛ tũc aut ꝯtinet odiũ,ꝛ prescriptio
ipo iure ipsuƺ finit:vt.C.ff dolo.l.fi.aut nõ cõtinet odiũ extũc,
aut est introducta fauorabiliter seu specialiter in causis fauo
rabiliũ ꝛ miserabiliũ ꝑsonarũ,ꝛ tũc ius excipiens ꝯ̃ cog.solo
cursu temporis finitᷣ ipso iure:vt.l.scire oportet.§.cõseqnẽs.ff
excu.tu.aut ẽ prescriptio generaliter introducta,ꝛ tũc,aut in
reali,aut in ꝑsonali. Si i reali,aut ꝑscriptio absorbet fundit⁹
ius agẽtis,vt vsucapio:ꝛ tũc est exceptio vsucapionis ꝛ exce-
ptio rei finite.l.vl.pro suo. Aut nõ absorbet ꝑcise ius agẽtis,ꝛ
istud põt esse dupliciter,vel qꝛ absorbet ipso iure:sed non effe
ctu:ꝛ tunc exceptio est inefficax,de rei ven.si post acceptã. vel
econtra,qꝛ absorbet in effectu nõ ipso iure:ꝛ tũc ista exceptio
est vera exceptio,nõ tñ rei finite,cum actio viuat:vt.C.de pre-
scrip.xxx.an.l.si qs emptiõis de pres.lon.tem.emptor. Si võ
i ꝑsonali,tũc exceptio ꝑscriptiõis nõ ẽ exceptio litis finite, qꝛ
viui actio:vt in.§.plƺ lƺ nõ viuat vt effectũ habeat,sic dƺ intel
ligi.l.sicut.ꝛ.l.oẽs,de presc. xxx.an.ibi,viuendi vlteri⁹ ꝛc. si in
effectu. Sƺ nũquid exceptio ꝑscriptionis impedit processum.
Rñdeo,aut emergit in processu,ꝛ impedit ꝑcessum, qꝛ sortitᷣ
naturã emergẽtis:vt.l.post finitã.ff suspe.tu.aut hƺ cãm vetu
stiorẽ,añ ꝑcessum,ꝛ tũc aut est talis ꝑscriptio,q̃ ꝑcessum red-
deret retro nullum,ꝛ tũc obstat ad ꝑcessum:qꝛ ꝑcessus nõ dƺ
fieri frustra:vt l.scire oportet.§,cõsequẽs,de excu.tu.aut non
reddit ꝑcessum retro nullũ,ꝛ tũc aut loqmur i criminali,ꝛ vᷣ
ꝙ ĩpediat ꝑcessuƺ:qꝛ lex dt̃ ꝙ ĩpedit nomẽ rei recipi iter reos
de adul.si marit⁹.§.ꝑscriptiões.nã cũ exceptio prescriptiõis
sit examinabilis seorsum a crimine,ergo ꝑt opponi anteꝙ̃ dis
cutiatᷣ de crimine,ar.C.de plag.l.preses.C.de fal.querela.C.ff
adul.qm̃ Alexandrũ. Aut loqmur in causa ciuili,ꝛ lex dt̃ ꝙ a
ctio mouẽdi nõ habeat facultatẽ.C.de pres.xx.an,oẽs.ꝛ sic vᷣ
impedire ꝑcessum. Jn ꝯ̃riũ vᷣ.l.emptor.de presc.long.temp.
dic vt ibi ꝑ doc. Vel ꝙ si est exceptio itroducta mero odio pe
tentis,impedit ꝑcessuƺ:vt.l.sicut. Si autẽ est ꝑscriptio mixta
vel mere fauorabilis,nõ:ꝛ hoc de iure cõi. Sƺ qd si prescriptio
ꝛ exceptio prescriptiõis inducitᷣ ꝑ statutũ:tũc exceptio ꝑscri-
ptiõis statutarie etiã ĩpedit ꝑcessuƺ. Secũdo aut statutũ vtitᷣ
ṽbis ꝓhibitiuis directis in iudicẽ:vt si dicat post.x.annos iu
dex nõ habeat cognitionẽ in cã mutui,tũc ĩpedit ꝑcessum di-
recte:vt.d.§.cõsequens,qꝛ meta est imposita iurisditiõi. Aut
statutũ vtitᷣ verbis prohibitiuis directis in actorẽ,vt ꝙ post
x.an.creditor nõ admittatᷣ ad agendũ,ꝛ tunc aut expellitᷣ a li-
mine iudicij:vt qꝛ dicit statutum,actor non audiatᷣ:tũc impe-
dit processum,C.de his q ad eccl.confu.l.si seru⁹.l.j.C.ne qs ve
la reg. Aut expellitur a victoria cause principalis, vt qꝛ dt̃ a-
ctor,post.x.an.non possit exigere,vel ꝑ similia verba, q̃ repel-
lũt a sñia obtinẽda,nõ a limine iudiciorũ,ꝛ tũc talis exceptio
nõ impedit ꝑcessum:qꝛ hƺ naturã ꝛ formã perẽptorie.C.de ꝑ
ba.excep.aut statutũ vtitᷣ ṽbis directis in reũ,ꝛ tũc refert,aut
dicit,nõ possit in ius vocari:ꝛ tũc est planũ ꝙ ista exceptio im
pedit processum.l.j.de ser.l.ꝙ̃uis,de i ius vo. Aut dt̃ ꝙ nõ pos
sit inquietari:ꝛ idẽ ad Treb.lucius.cũ tres heredes.de pc.nõ
solũ.§.si status.qd̃ no.C.de trãsa.l.vbi pactuƺ.ꝛ.l. si qs maior.
Aut statutum dicit ꝙ nõ possit cõueniri,ꝛ tũc credo ꝙ nõ im
pediat ꝑcessum:qꝛ intelligitᷣ istud statutũ ꝯ̃ ius cõe ꝙ nõ pos
sit cõueniri.s.opposita exceptiõe peremptoria,que nisi oppo-
natur tenet processus:vt not.ff.de pac.l.si vnus.§.pact⁹. Glos
sa in opponendo,ꝛ est casus ꝙ non teneat processus omissa ex

a ¶ Sine causa, Adde Paul. de Cast. in cõsi.v.inci.causa que vertitur.ꝛ in consi.xxxix. alias,xliij.inc. Uisis actis.et adde do. Bartho. Soci.in consi.cxvj.inc. pro fundamẽto. ver. tertia ꝛ vltima.vers. primũ corollariuƺ.in.ij. parte, ꝙ precepto iniusto ꝛ prohibito resistere possumus.

ceptiõe.l.elegāter.§.si qs post.in prin.de cond.inde.⁊ facit.C. de trāsa.l.vbi pactū.in fi.⁊.j.de pecu.l.eo tpe.in prin. Si autē statutum loquaꝛ verbis impersonalibus,vt ꝙ res prescribaꝛ decennio,vel ꝙ oīs actio nō viuat vltra decenniū,vel ꝑ similia verba,puto ꝙ exceptio,qꝛ peremptoria,nō impediat ꝓcessum.Nam qꝛ perēptoria nō nocet:qꝛ sub forma impediētis ꝓcessum sit inducta a statuto:qꝛ ꝑ istā formā nō cōstat de dubia forma statuti verborū,intelligiꝛ ſm ius cōe.C.de nox.l.ij.⁊ i.c. cū dilectus.extra de consue.Sꝫ nūquid hec exceptio,nō interest tua,impedit ꝓcessuꝫ?Rñdeo aut opponiꝛ ꝑsone,nec tāgit actionem propositā,⁊ impedit:qꝛ dꝫ opponi ad modū denuntiatorie añ lit.cōte.vt no.In.extra de accu.sup his.aut opponitur ꝓcessui:vt qꝛ dico nō interest tua ꝓcedi:⁊ tūc aut non interest:tñ si cōdēnatoria sequereꝛ,posset interesse:⁊ tūc nō impedit ꝓcessuꝫ.de pec.eo tpe.Aut nō interest,nec interesse pōt,eo ꝙ nō interest actoris ꝙ fiat executio,⁊ tunc impedit ꝓcessum vt no.j.de cond.fur.l.si seru⁹.in prin.aut opponiꝛ actiōi,⁊ tūc peremptoria est ⁊ nō impedit ꝓcessum:qꝛ non pōt terminari absqꝫ questiōe principali.Primo,imo,qꝛ principalis questio ⁊ ista sunt vna ⁊ eadē qō.C.de sen.q̄ pro eo.l.j.§.in aliis.cum si. Quid de exceptione,dolo petis,qō int⁹ habes?dic vt.C.de re iudi.l.j.⁊.C.de interd.l.incerti.per.Cy.Sꝫ nunqd exceptio ꝑemptoria,q̄ opponiꝛ cōtra testē impedit processum?Respondeo,intelligo de processu examinationis ipsi⁹ testis:⁊ tūc aut opponiꝛ cōtra attestationē,⁊ nō impedit processum examinatiōis testis,⁊ tūc aut opponiꝛ,imo necessario sequiꝛ,qꝛ añ nō est qui repellat aut ꝯ ipsum testē:⁊ tūc dic vt in auꝛ.si seruilis. de testi.ꝙ exceptio talis dicaꝛ peremptoria saltē indirecte,no. extra de testi.ex pte Ade.Sꝫ an exceptio solutiōis[a] īpedit processum?distingue aut solutio est facta in iudicio,⁊ impedit ꝓcessum,nedū ad finē cōdēnationis,sꝫ etiā absolutiōis diffinitiue:nā diffinitiua absolutoria post solutionē fieri nō pōt:sꝫ debet reus ab obseruatiōe iudicij interloquēdo absolui.j.e.iusiurādū.§.fi.⁊.s̄.si ser.ven.barū rō.qꝛ ꝑ diffinitiuā:cū sit re⁹ solutiōe eius qō debeꝛ,liberaꝛ,ipso iure nil accrescit ei,⁊ sub vacuis actib⁹ nō est vtēdū.l.nō cogeñ.§.sabin⁹.ꝺ ꝓc.Et frustra fit ꝑ plura,qō pōt fieri ꝑ pauciora,de cōd.inde.l.dñs testamēto.⁊ hoc ſm quosdā.Sꝫ mihi vꝛ ꝙ aut lis nō erat cōtestata: ⁊ tūc nō possit ferri diffinitiua,ꝺ ꝓc.si reus.aut erat ꝯtestata, ⁊ tūc possit,lꝫ nō sit necesse.Si aūt esset exceptio,q̄ nō ipso iure tolleret actionē,tūc diffinitiua ⁊ pōt,⁊ dꝫ necessario ferri,ꝺ or.iud.l.j.de iu.de qua re.cū si.Cōcludo sic,ꝙ exceptio solutionis facte in iudicio si opponiꝛ ad ꝓcessum,impedit ꝓcessum. Si aūt nō est facta i iudicio sꝫ extra iudiciū,aut de ea liquet, ⁊ puto ꝙ officio iudicis actor improbus repellatur, de off. ꝑsi.l.illicitas.aut nō liquet,⁊ tūc actor admittiꝛ rōne dubitationis,ar.no.j.eo.in prin.nā exceptio perēptoria,nō est ordinata a iure ad impediēdū actionis ꝓpositionē:sꝫ ad impugnāduꝫ ꝓpositā actionē:⁊ ideo pri⁹ fit cōtestatio,ꝙ perēptoria discutiaꝛ.C.de ꝓbatio.exce.Quid si de exceptione nō reddaꝛ ius,vꝛ non audiaꝛ?dic ꝙ īpedit ꝓcessum:qꝛ arguit ꝓcessum, si fieret de iniquitate:vt no.In.extra de cōces.preb.cū super.⁊ arg. extra de ap.ex parte M.facit de iuri.om.iud.l.q iurisditiōi.⁊.l. est receptū.⁊ no.Ja.Bu.in.d.l.nam ⁊ postea.⁊.qꝛ est introducta ad initium ꝓcessus ſm eū.Idē si dicit statutū ꝙ sit extra ꝓtectionē cōmunis:vt no.Cy.in.l.j.C.de na.lib, Isti dicūtur diffidati,⁊ bona eorū possunt impune includi:qꝛ non est q eis ius reddat:vt i auꝛ.cassa ⁊ irrita.Sup his do talē theoricā,ꝙ exceptio ꝑ quam persona actoris iudicis,vel rei excludiꝛ a ꝓcessu,semper impedit processum:nam altera istarū ꝑsonarū subtracta remanet processus īformis, ⁊ sine essentialib⁹ suis. Verbi gratia:petit iudeus mācipiū Christianū,op. ꝙ nō dꝫ audiri:qꝛ Jude⁹ īpedit processum,qꝛ remoueꝛ a iudicio ⁊ repellitur a limine iudiciorū:vt.j.iud.sol.l.vir bonus.⁊ ibi not. ⁊ facit.s̄.de iud.l.nō idcirco.§.cū postea,⁊ ad hoc bene facit ꝙ no.in cle.de seque.possessio.⁊ fru.in fi.vbi oīno vide.Sꝫ iuxta hoc venit quedā qō multū notabilis Ja.de Are.Lata est sñia ꝑ bānito actore,cui ex forma statutorū rō fieri nō dꝫ:audientia debuit denegari:q̄riꝛ,an ipso iure sit nulla,an a ppellatiōe rescindēda:vel qualiter. Dō.sit nulla,ꝓpatet:qꝛ facta est ratio bānito actori,⁊ data audiētia cōtra formā statutorū,⁊ contra legē factū est:vt.l.cōtra legē.ꝺ leg.ergo irritū,cassum ⁊ inane, vt.l.nō dubiū.C.de legi.l.iubemus.C.de sacrosan.eccle.§.sane. de pac.l.iuris gentiū.§.generaliter.⁊.§.pretor ait.C.de pac.l. pacta.⁊.l.pactū qō dotali.⁊.l.fi.⁊ bonū est arg. de contractib⁹ ad iudicia:qꝛ in iudicio quasi ꝯhiꝛ,vt de tut.⁊ ra.dist.l.si defensor de pecul.licet.§.idē scribit.Scd̄a rōne.arg.nulla,qꝛ in omni iudicio qō agiꝛ,tres ad min⁹ ꝑsone debēt adesse,actor,re⁹, ⁊ iudex.C.de iur.cal.l.ij.circa prin.C.ꝺ iud.l.rē nō nouā.§.patroni.C.de lit.cōte.l.j.de iudi.si arbiter.⁊.l.si auie.de tute.⁊ ra. dist.si tutor.§.ij.de furt.ne cū filio.iiij.q.iiij.in.c.null⁹.extra ꝺ ver.sig.forus.§.in omnium.C.epis.⁊ cle.l.cum clericis.⁊ auꝛ.

a ¶Solutiōis. Adde ꝙ exceptio solutiōis elidit actionē, ⁊ obligationē vt ꝑ Paul.de Cast.quē vide in consi.cccv.

b ¶Inter reos. quādo aūt dicaꝛ nomen receptum inter reos,vide Frācis.Are.in.l.si qui te.C.q testam.fac.possunt.

generaliter.⁊ no.in summa.de iudi.⁊ de exce.hic autē non vꝛ fuisse ꝑsona actoris,cū bānitus actoris officio funct⁹,sit agēdi facultate exclusus,cū nihil intersit,an fuerit actor vel inhabilis.l.j.in fi.qō cuiusqꝫ vni.no.ad Velle.quānis.§.si conuenit.de fideius.qui satisdare.⁊ ar.de mu.⁊ hon.vt gradatim.§. sꝫ si lego.⁊ sic iudiciū nullū,cū nō interueniēte actore,ar.j.de re pu.l.fi.⁊ de iti.actu.priu.l.iij.§.deinde.⁊ de trāſ.cū hi.§.si ꝑtor.Itē bānitus nō hꝫ exce.officij actoris,cū agere ei sit denegatū.Aut factū ab eo q exceptionē ei⁹ qō facit,nō hꝫ, nulli⁹ est momēti:vt de tut.⁊ cu.da.ab his.nec mādante.§.j.de statu ho.l.q furere.de iud.cū furiosus.qō falso tut.aut.l.j.§.vbis.ꝺ auꝛ.tu.si plurib⁹.Itē si agit q nō pōt agere,vt falsus ꝓcurator,vt de pre.ver.nālis.C.de ꝓcu.in cause.iudiciū nullum est. C.de ꝓcu.lꝫ.de col.deteg.cū nō iusto.C.in qb.cau.in inte.rest. nō est nec.l.si tutor.C.de tu.⁊ cu.fur.qui sat.nō de.l.in dubiū. de eo q pro tut.l.j.de adm.tu.l. tutor.de cur.fur.l.cōsilio.Itē vbi fauore pretorio denegaꝛ alicui agēdi facultas, vt minori sine tutore ⁊ curatore:vt.C.de aut.prestā.l.clarū si fuit in iudicio,⁊ succubuit ipso iure,nulla est sētētia:vt.C.q leg.per. per totū.C.si adner.rem iudi.l.cum ⁊ vos minores.C.qui dari tu. pos.l.vniuersis.⁊ ita cū sui odio denegatur alicui potestas agēdi,⁊ si obtinuit,sentētia dꝫ eē ipso iure nulla,vt ꝯriorū eadē sit disciplina ac iudiciū.idē.l.fi.§.fin.de offi.eius.l.j.de pact.§. qō dictū:secus tñ si contra eum esset lata sñia:nam sicut lata ꝑ minore tenet,vt.C.de ꝓc.l. non eo minus.⁊.C.de legi.quod fauore.Ita ꝯ bānitū agentē tenebit,ne qō eius odio est statutum,retorqueaꝛ in suā cōmoditatem ꝯ.l.de interd.⁊ rele.l.relegatorū.§.fi.⁊.C.de her.curiales.Itē ꝑ hac parte pꝫ de iudi. nō idcirco.§.fi.si qs cau.quoties.C.de iud.seru⁹.Itē pro hac extra de exce.c.excepti.ꝙ aūt bānitus in iudicio esse non possit,vt excōmunicatus ex ipsa forbānitione ostēditur:nā,vt dicit etymologia vocabuli, forbānitus dꝛ authoritate iudicis ꝓclamat⁹:vt sit foris:hoc actū est eñ ꝓclamare.extra de spō. cum in tua.de his q ad pa.ne.con.l.j.Est ergo autoritate iudicis ꝓclamatus,vt sit foris,⁊ extra ꝓtectionē cōis:vt nihil cōe cū ceteris habeat:vt dꝛ silr.C.de here.manicheos.⁊ ēt diffidatus dꝛ:vt in vsi.feu.de mil.va.in fi.et ar.de cap.di.l.amissione. de pe.l.moris.§.j.de off.ꝑfe.vr.l.j.§.pe.⁊ ar.de his q no.infa.l. ij.§.fi.⁊ ex qb.cau.ma.sed ⁊ si ꝑ ꝑto.l.reus.§.actio exēpta.ꝑmo quib⁹ stare in ciuitate est interdictū,illis etiā forum ⁊c.interdici solet,patet.de offic.prefec.vrb.l.j.§.penul.de interdi.⁊ releg.l.relegatorū.§.solet.⁊ sic apparet defectum ⁊ inhabilitatem ei obstare quo minus agat,per qō, iudicium retro factū debet dici nullū.Econtra videꝛ dicere,qō valeat:nā lex dꝛ qō miles ꝓcuratorio nomine agere nō pōt:⁊ tñ si agit,nō opposita exceptione procuratoria,valet sñia etiā pro eo lata.C.de ꝓcu.militē.⁊.l.ita demum.C.loc.milites.s̄.de proc.filius.§.veterani.Itē lex dꝛ ꝙ nō pōt qs ꝓcuratorio nomine accusare.j. de publ.iud.l.pe.§.ad crimē.C.de fal.l.de crimine.de acc.l.pe. ⁊ tñ si interueniat proc.⁊ nō excipiaꝛ valet.C.de adult.l.q̄uis. Itē lex dicit certas ꝑsonas accusare nō posse.j.de accu.l.qui accusare.⁊ tñ si non excipiatur ante nomē eius receptum inter reos[b],postea nō poterit excipi,⁊ valebit processus.j.de adult. l.ij.§.si publico.⁊.l.si marit⁹.§.prescriptiones.j.ad Turpil.si qs repetere.Sic ergo lꝫ bannitus potuit repelli,tamē repulsus non est a iudice,qui poterat repellere,arg.ꝺ postu.l.quos prohibet.⁊ extra ꝺ excep.c.excepti.vel a parte debet valere:vt quod diciꝛ in statuto,ratio nō fiat bannito,tacitā recipiat cōditionem,si oppositus fuerit,de dam.infec.l.dies.§.iudiciū.⁊ no.simile.C.de iur.cal.l.ij.§.sꝫ qꝛ veremur.Itē certe sunt exceptiones,que retro actum iudiciū reddant nullum,vt est.C.ꝺ proc.licet.de sen.⁊ interlo.prolatā.C.si a nō compe.iud.per totum.Sꝫ hoc non est de illis,ergo per hanc nō redditur retro iudicium nullū,ar.a numerariōe casuum, de his qui sunt sui vel alie.iur.l.patre furioso.de act.⁊ obli.l.obligationū fere.§. plꝫ.remanet ergo exceptio sub regula,vt post sñiam nō opponatur.C.sen.res.non pos.l.peremptorias exceptiones.maxime cum dilatoria sit,⁊ debuit ante litis cōtest.opponi.C.de satis. l.j.de procu.Pomp.§.rati.q satis.cog.l.de die.§.si seru⁹.Itē licet iudex non debuerit ꝑstare audiētiā.si tamē prestitit,nihilominus debet valere,vt alibi, de interdi.⁊ relega.l.relegatorum.§.ad tempus.quando ap.fit.l.j.§.biduum.de reb.eorū.si pupillorū.§.si pretor.nā iudex nō debet absoluere cōdēnādū, nec condemnare absoluendum,ne in alterutram partem delinquat:vt.C.de cust.reo.l.j.arg.C.de pe.decurio.de relig.sed ⁊ si quis.§.interdum.vbi pu.edu.de.ius alimentorum.si tamē contra fecerit,valet,de iusti.⁊ iure.l.ius pluribus.C.quan.ꝓuo.non est neces.l.ij.C.de postu.l.j.j.de ap.l.j.in prin.de re iud. preses.⁊.l.cū prolatis.Sic ergo,⁊ si iudex audientiam bannito ꝑstare nō debuit,⁊ dedit,vꝫ.Itē tex.dꝛ,ꝙ decuriones pena metali aut mortis affici nō debēt:si tñ pena illa fuerint cōdēnati,nihilomin⁹ sentētia vꝫ:sed per principem potest remitt

non autem

nō aūt p iudicē cōdēnantē.ī.de pe.l.moris.§.iste fere.ꝛ sic dꝫ
intelligi.ꝛ.ī.de iniust.test.l.si qs exheredatus.§.sꝫ si qs.qꝛ ve-
rū est sniam nō tenere incōmutabiliter, tꝫ tn̄. Itē si excōicat⁹
agat,q supra eqparat⁹ est bānito,vꝫ snia p eo lata,extra ð ex-
ce.c.pia. Nō ob.c.exc.de exc.in ꝯ.alle.qꝛ correctū est p illā ꝯstō
nē,pia.ꝛ sic ēt p bānito valebit snia. Sol. Christi noīe inuoca-
to pōt dici salua meliori snia,ꝙ aut snia ꝯtinet exp̄ssum erro-
rē,vt ꝯdēno T.ꝛ M.bānitos,ꝛ tūc nō vꝫ.C.qn̄ puoc.non est
nec.l.ij.que sen.sine ap.re.l.j.§.itē cū ꝯ sacras.ꝛ no. de ap.reci.
l.ij.aut nō fuit error exp̄ssus:ꝛ tūc aut fuit opposita exceptio
bāni,aut nō. Si fuit opposita,aut iudex ꝯdēnauit piurus cō-
temptū quasi exceptio nulla sit ꝛ tunc idē arg.in.l.j.de ferijs.
aut qꝛ eā exceptionē pbationis nō habuit,vel qꝛ minus legi-
time esset bānit⁹,ar.de re iu.l.si sic.§.ꝯdēnatū.vel qꝛ erat exce-
ptio de bāno,qō nō durabat:ꝛ sic pbauit hac rōne exceptio-
nem obiectā:ꝛ tūc valet snia,de re iud.cū prolatis. ꝛ de fid.in-
stru.l.fi.ð neg.ge.si aūt.§.fi.de cōpē.ꝙ in diē.§.j.ꝛ alibi reqrif
cā motiua ad iudicādū.ī.de euic.sed si ex vtrinsꝫ hoc sciri po
terit ex qualitate disceptatiōis facte ꝯ exceptionē,de iureiur.
l.fi.si vero nō fuit obiecta, credo salua meliori snia, iudicium
nullū esse ex legib⁹ ꝛ ar.alle.p hac parte. Nō obst.qō dictū est
de milite pcuratore,qꝛ post lit.cōte.factus est dn̄s litis,ꝛ suo
noīe cām prosequif,de except.doli.si pcur.de app.ab execu.§.
fi.huic autē militi agere pprio noīe nō est phibitū.C.de pcu.
q stipēdia. Bānitus vero ēt suo noīe agere non pōt. eodē mō
pōt rn̄deri ꝙ post litē ꝯtestatā,in criminali nō repellif agēs
pcuratorio noīe:qꝛ suo noīe dꝛ interuenire post litē cōtestatā:
ꝛ ad proprium factū ad qō interuenerunt. qui alias accusare
nō possunt.ī.de accu.hi tn̄ oēs. Item non obstat ꝙ certe sunt
cause,que reddunt iudiciū nullū:nā etiā hic inter alias dꝫ nu
merari,cū eadē sit ratio ꝛ legitimatio psonarū,ꝛ eadem iuris
mēsura.ad.l. Aquil.illud. Itē nō ob.ꝙ fieri nō dꝫ ꝛc. qꝛ illud
cām soli iudici leso daf in iudicio ꝯtētioso,vbi circa id qō est
circa sue iurisditionis mādatū,ꝛ ppter indicatarū rerum au
thoritatē,valet.ad Treb.l.sꝫ inuito.§.cū ptor.qō fal.tut.auf.
l.ij.§.idē Pōponius.de pig.l.si fundus.§.si plurimis.sed hic
psona vt affecta,ꝛ vt ihabilis in iudicio interesse nō pōt. Nec
ob.c.pia.qꝛ dispensatiue de eqtate statuti est,nec em̄ exceptio
bāni itra decē dieꝝ spatiū est pbāda:vt ibi de excōicatiōe dꝛ:
omissum em̄ a lege,p omisso habēdū est.ff.so.ma.l.si vō.§.fi.ꝛ
l.seq.de lib.ꝛ posth.l.cōmodissime.ꝛ arg.ī.de excu.tu.l.ex his.
Jac.de are.adde.itē nō ob.fa.er.l.cū putarē.qꝛ ibi psona ltīa,
hic non. Itē no.obstat ꝙ videaf psona legitima,si nō est obie
ctum.l.inter quos.§.alienū.de dā.infec.qꝛ illud verū est,qn̄ p-
sona est talis que pro se pōt interuenire in iudicio: nā lit.cōte.
remouet causam impedientē:ꝛ inducit cām promissoriam:qꝛ
suo iure prosequif:lꝫ pprie non sit dn̄s litis,sed instātie.l.vul-
go.de in lit.iur. Itē non obst.ꝙ processus rōne dubij dꝫ vale
re:nam ipse iudex legitime processit ex quo nō fuit except⁹ de
iudicio.de iud.l.si qs ex aliena.ꝛ no.C. de peti.her.si putas.qꝛ
ibi loqtur ī exceptiōe declinatoria,p quā oppositā elidif iuris-
ditio,vel aľs declinaf:hic aūt exceptio bāni excludit ipso iure
cām,ꝛ ptē,ꝛ iurisditionē:ergo ꝛc.vt.C.si a non cōpe.iudi.p to
tum.ꝛ.ī.de pen.l.ij.facit ad hoc qō no. Inn.de ꝟ.sig.ex parte.
hoc non est sine dubio:qꝛ statutum nō disponit. hic de cā, vel
actione.l.si tibi.§.is cuius.ī.mād.nec ēt adimit iurisditionē,
sed mandat iudici,ꝙ non audiat eos. Istud mādatū cōtinet
ius ptis,nō ius legis,vel formā mādati:ꝛ iō optime vr̄ tene-
re processus[a],si non sit exceptū.not. Inn.de of.dele.prudētiā.
Et hoc credo verius:qꝛ iste processus hꝫ fundamentū psisten
tis cāe ꝛ actiōis ac ēt iurisditionis, nec ipso iure lex iudicat ꝯ
bānitum,imo reqrit ministeriū iudicis in repellēdo eū,ar.eo
rum q̄ no.C.de iur.om.iud.in criminali.ergo tꝫ qō fit,ar.not.
p Dy.in.c.indultū.de reg.iur.li.vj.ꝛ facit.C.ð iud.l.sancim⁹.
ꝛ in auf.q semel.C.qūo ꝛ qn̄ iud.ꝛ de ī ius voc.l.sꝫ.sic hac lege.
§.patronum.ꝛ quod ibi no.q accu.non pos.l.pe.ꝛ maxime hoc
verum puto qn̄ non pro proprio interesse, sed pro publico ve-
nit interesse bannitus,ꝛ valet processus per.d.l.quāuis.ꝛ not.
in.c.j.de iud.l.b vj.facit quod no.de euict.si mancipiū.§.si cōi.
qō no. Inn.extra de prescri.veniēs. ꝛ ex̄ de excep.venerabilē.
¶ Iuxta pdicta venit alia q̄stio multū notabilis, nūquid ex-
ceptiones que impediūt processum omisso initio,ꝛ post litem
cōtest.obiecte impediant reliquū processum. Et vr̄ distinguē-
dum.aut exceptio opponif in modū ꝛ formā perēptorie,ꝛ tūc
non impedit pcessum , ꝛ maxime qn̄ opponif post litem con-
testatam,cū tunc effectus declinatorie euanescat,vt.ī.de iud.
ꝛ si susceperit.in prin.aut opponitur ad processum,ꝛ tunc re-
fert,aut exceptio ista supuenit lit.cont.ꝛ pōt opponi ad pces-
sum.l.ij.de cōsor.eiusd.li.ꝛ no.ī.de condi.fur.l.si seruus.in pn̄.
ꝛ facit.de iud.l.si auie.ꝛ de arbit.l.non distinguemus.l.si quis
Rome.aut cōpetebat ante litē contestatā:ꝛ tūc refert, aut sin
gule erant exceptiones ꝯ singulos actus, vt in exceptiōibus:

Ius non reddaf:nam in singulis actibus ius reddif,ꝛ tūc lꝫ
omissis piudicet quo ad actū factū ꝛ perfectū, non tn̄ quo ad
sequētes ꝛ fiendos,ar.de prescr.xxx.an.cū notissimi.§.in his.
cū si. Sed vbi vna exceptio est ꝯ totū processum p actū pmū,
q potuit electa via exceptionis reijci,patientia, sibi piudica-
uit,si nō fuerit ptestatus,vt.l.post diē.de.l.commis. de mino.
Emilius.secus puto si fuit ptestatus.l.si fideiussor.in princ.q
sat.cog.l.dꝫ.§.si.predixerit.nau.cau.stab.fm Jac.bu.q ita di-
cit ex.l.eleganter.§.si qs post.ī.de condi.indeb. Sꝫ hec distin-
ctio vr̄ nulla: Nā hec exceptio: Nō dꝫ procedi,ita vr̄ respicere
quēlibet actū sicut exceptio. Nō dꝫ ius reddi,vn̄ nō est vna ex
ceptio,qn̄ sunt ēt singule in singulis actibus pcessus: vt.ī.de
iudic.sed ꝛ si.§.ex quib⁹.nā cū pcessus representef in quolibet
actu iudicij , ergo ꝛ ipsa exceptio. Preterea illa exceptio hꝫ
cām successiuam, ergo ēt futuri tpis ꝛ actū semp fiet in initio
ꝛ sic pōt opponi.vt.ī.de vsuf.accre.l.j.§.interdū.ꝛ no.in simi-
li.ī.e.eum q.§.in popularibus. Sed pro.d. Jac.facit.C.de iur,
cal.l.ij.§.pe.ibi in primo post hāc.l.ingressum ꝛc. Preterea p
cessus est indiuiduus , ergo exceptio nō dꝫ pro parte obstare
ad processum, pro parte nō: ne cōtinentia pcessus diuidatur.
C.ð iud.l.nulli. Nā ex quo est lis ꝯtestata,ergo ferri dꝫ diffini
tiua:qꝛ cōtestatio litis ad eā ordinaf,de iud.l.de qua re. nā vo
luntaria iudicij susceptio in eadē instātia dꝫ esse piudicialis,
quo ad totā instātiā,lꝫ in noua instātia nō esset,ar.C. de excu.
tut.l.voluntarie. nā declinatoria exceptio vr̄ perdi p primū
actum ei contrariū ꝛ incōpassibilē ea omissa scienter factū,vt
no. Inn.extra de re iud.inter monasteriū.ꝛ in Spe.de reo.§.j.
ver.itē qd si is cui cōpetebat.ꝛ per Archi.in.q.ij.offeraf.ī fi.ꝛ
facit qō no.Cy.C.de spō.l.fi.in fi. ¶ Adhuc q̄ro de alia q̄ōne.
Obiecta fuit qō rei iudicate ad pcessū, ꝛ succubuit obijciēs
per interlocutoriā lit.ꝯtest.vult eā obijcere in modum incidē
tis,queritur, nunqd possit:ꝛ vr̄ ꝙ non, qꝛ eandem q̄ōnem re-
futat,vt.l.duobus.§. colonus.ī.e. ꝛ snia lata super emergenti
inducit exceptionem ꝛ replicationem rei iudicate, vt no.in.c.
vlt.de ap.in clē.nā diffinitiua dꝛ illius articuli,not.C. de reb.
cre.si quis iusiurandum.ꝛ.l.generaliter. Preterea vr̄ ꝙ atte-
stationes super tali exceptione sint publicate, ergo iterato nō
poterunt produci testes,vt in auf.de testi.§.ad hec. Preterea
snia lata pro excipiente, haberet vim diffinitiue irretractabi-
liter.ī.de cōd.inde.eleganter.§.si qs post.ij.rn̄so. ergo ecōtra
lata ꝯ excipientē intelligif non lata sup incidēti,ergo denuo
non pōt opponi in eadē instantia,qꝛ ꝯriorum eadē est discipli
na,vt no.l.fi.de leg.iij.vn̄ sicut actor nō posset denuo excipere.
¶ In contrarium vr̄: qꝛ nunc oppo.alia forma alio tpe ꝛ ad
aliū finē q̄ primo: ꝛ ita est quod exceptio semel proposita ad
vnū finē,nō obstat si postea ad aliū finē agaf,lꝫ ex eadē cā aga
tur vt.ī.de euic.l.vendicantē.ꝛ no.p Cy.in.l.j.C. de or.iud.ꝛ p
Cy.l.l.j.qn̄ ci.act.ꝛ facit quod no.doc.de ꝟ.ob.l.q Rome.§.fi.
Preterea hoc tꝫ expresse Cy.in.l. prescriptione mendaciorū.
si cōtra ius vel vtil.pu. Pro hoc extra de testi.c.veniens.qꝛ si
ista exceptio proponitur ante lit.cōte. summatim discutitur,
qꝛ nisi cōstet p summariam cognitionē,ꝙ exceptio sit vera,re
pellif interim,admisso actore ppter dubietatē,vt not.ī.e.nā ꝛ
postea facit.ī.vt in pos.leg.l.si is a quo.in princ.ꝛ ad Trebel.
l.ille a quo.§.j. Ubicunqꝫ em̄ nō sufficit aliquid esse, nisi liqui
dum sit,ibi p summariā cognitionē sit inqsitio.l.iij.§.cāe.ad
Treb.sꝫ snia lata ex summaria cognitione,nō facit piudiciū
in plenaria.q̄ fit lit.cōte.l.a diuo pio.§.si sup reb⁹.de re iud.l.
si iudex.de his q sunt sui vel alie.iur.nā p minorē, vel leniorē
cognitionē nō piudicaf maiori ꝛ pleniori.de iud. p minorem.

a ¶ Processus. Vid.d. Alex. de imol. cōtra Bart.in.l.fi.ī. de fideius. ꝛ in l.pen. vlti.col. de publi.

So.dico ꝙ aut ista exceptio fuit repulsa,qꝛ nō pbata, aut qꝛ
nō vera,si qꝛ nō pbata, pōt denuo in alia forma opponi ꝛ pro
bari:nā ali⁹ est mod⁹ pbādi nūc, q̄ prius. vn̄ cū varief mod⁹
ēt pbādi,nō venif ad retractationē prioris snie p istū actū no
uū,ar.ī. de eden.argētari⁹.§.cū aūt.si qꝛ nō vera,nō puto ꝙ
iterato possit opponi. Non ob.l.vēdicantē.vbi dꝛ ꝙ emptor q
opposuit exceptionē rei vēdite, ꝛ succubuit, pōt agere de eui-
ctione. Nā ibi agēdo de euictione, aget ex iure orto cōquisito
post sniam.c.ti.l.habere licere.ꝛ ideo nō obstat sibi snia.de con
di.sine cau.si fullo.l.si mater.§.e.de excep.re iud. Preterea ibi
agitur ad aliū finē,in quo non representaf primus effectus,
hic idē effectus representaf. Preterea ibi agif denuo ad aliā
rem.i.ad duplā non ad rē euictā, vn̄ cū exceptio sit circa rem
venditā,actio circa duplā,ꝛ sic circa diuersas res,merito non
obstat exceptio,vt.l.cū de hoc.ī. de excep.rei iudi.ꝛ.l.iudices.
C.de iudi.lꝫ in q̄stione non proposita non variatur res, sed so
lum variatur excipiendi formula, q̄ nō facit nouā rē, sed no-
num modū veniēdi ad eandē rē,ꝛ ideo obst.exceptio.ī.e. duo-
bus.§.exceptio.de excep.rei iudi.cōqueritur. Item non obst.
extra de testi.veniēs.vbi deducitur iterato,ꝛ probatur post li
tem contest.qō erat ante deductum: qꝛ ibi ante litem contest.
fuit deductū solū ad pparationē cause: vn̄ quo ad decisionem

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

a ¶ Processus. a Vide Feli. in c. aduersario tuo. de except. ⁊ quod ibidez diri in apost.

non fuit recte deductū, nec testes quo ad decisionē cause viderent rite recepti: ⁊ iō iterato dz ꝓponi ⁊ ꝓbari, vt in cle. testibus. de test. a ℣io sensu. Sed nō opponit exceptio ad ꝓparationem cāe, sed ad peremptionē: qz permiscent hic duo effect⁹. s. impediēdi ꝓcessum⁹, ⁊ decidendi negotiū ꝓpter naturā ⁊ ꝓuilegium exceptionis oppositę. ista ex natura sui est peremptoria, ⁊ perimit, ac ex ꝓuilegio pōt opponi in forma emergentis, si tale ꝓuilegiū nō esset: iste cāe nō possent pmisceri. de iudi. eg. hi. ⁊ facit extra de despō. impu. ad dissoluēdū. ⁊ facit qō no. Bar. extra de or. cog. c. sup spolia. i fi. magne gl. ¶ Denuo q̄ro exceptio rei iudi. ante lit. cōtest. opponit ꝑ modū ⁊ formā peremptorie, an impediat ꝓcessum? ⁊ vr q̄ nō: qz non opponit ad ꝓcessum, ⁊ modus excipiendi est attendēdus. l. i. ℣. Cabeo. ad Silleia. ℣Preterea reus pōt eligere q̄o ꝓponat, ergo si elegit ꝓponere vno mō, q̄ min⁹ facit ꝑ se, iputet sibi. Et si dicat electio non ꝓiudicat reo in excipiendo, vt in. c. null⁹ plurib⁹. de reg. iur. in vi. ℟ndeo q̄ cū reo cōpetunt plures declinatorie ℨ iudicē, ⁊ tunc dic vt no. extra de re iudi, iter monasterū. q̄ cū vna ℨ iudicē ⁊ alia ℨ procur. ⁊ dic, vt ibidē ꝑ Inn. meli⁹ dic, vt dixi de iudi. non vr in iudicē. q̄ cū plures peremptorie, vel quasi pemptorie: ⁊ tunc pōt cumulari ℨditionaliter ⁊ ꝓponendo, vñ dic q̄ ibi in ℨiū loquit, q̄ cōpetunt plures exceptiones: hic aūt tm̄ vna exceptio cōpetit, sub pluribus formis ꝓponenda: ⁊ si cadē exceptio bis opponeret, subesset nugatio: vñ interdū sunt plures exceptiones, ⁊ plures excipiēdi forme ⁊ tunc nō ꝓiudicat reo electio, cū admittat cumulatio, vt in ℨio: interdū vna est exceptio, ⁊ plures excipiēdi forme, ⁊ tūc electa vna via interdū ꝓiudicat in altera: qz in ꝓma devolutū est totū ius excipientis, ar. ff. de tu. ⁊ rō dict. l. i. ℣. in tutela. ar. cū q̄ electa vna via ꝓcedendi non ꝓiudicet in altera. ff. e. eū q. per, cū omissa. Sed dic q̄ si vie iste sunt compatibiles, interim loquit ibi, aliter bz locū qō hic tz Ja. bu. ff. e. nā postea. Sed cū reuerētia nō vr bene dictū in exceptiōe rei iudi. rō, qz aut nō est ligda, ⁊ qualitercūq̄ ꝓpōita, nō obst. ad lit. ꝙte. ff. e. nā ⁊ postea. aut ligda, ⁊ qualitercunq̄ ꝓpōita obstat; nā si actio ex sua bz paratā exceptionē, vt. l. si ꝓtor. de iudi. in fi. ergo ⁊ exceptio, nisi dicas, ⁊ bene, q̄ dictū Jac. dz intelligi interiz, non post ligdationē: nā q̄dā ab initio nō obstāt, q̄ obstant aduersario admisso: vt in. c. i. de resti. ispol. Quid si ꝓmittit actor reo litē nō cōtestari, an hec exceptio ſpediat litē ꝙtestari? vr q̄ nō qz nō est de numero pmissarū. dic ℨiū, qz cū pactū teneat, ergo seruandū est in forma: qz aliter nō pareret plenū effectū ℘m intētionē ℨbentiū. Et ex hoc no. q̄ ligdet exceptio de mūdo ex partiū q̄uētione posset ſpedire litis ingressuz. Et ex pacto ꝑpetuo ozit tūc declinatoria, ⁊ peremptoria, sicut ōt Inno. de iuramēto ex de testi. cū venissent. in fi. facit quod no, Inno. de lit. cōt. excep. ar. ℨ de leg. i. nemo pōt. Sed ibi loquit in his q̄ pertinēt ad. l. legis q̄ sunt inmutabilia, vt. ff. de pac. ius publicū. hic in his q̄ pertinēt ad. l. ꝙentionis, de po. l. i. ℣. si quenerit. Sed qd si reus nō in modū exceptiōis, sed in modū ꝓbationis deduxit, de re iudic. tta q̄ si accepisset actor repelleret, an qz nō excepit. lℨ ꝓbauerit, nil sibi ꝓfuit? ℟ndeo q̄ cū reo cōpetit exceptio facti vel intētionis. i. q̄ directe ⁊ ipso iure excludit, vel factū. i. cām remotā, vel intētionē. i. ꝓpositā actionez, ⁊ sufficit tunc reo q̄ ius suū deducat in modū ꝓbationis, lℨ nō excipiat: qz vbi nō est actio, ibi non exceptio, vt not. ff. de in lit. iur. l. videamus. ⁊ ff. de cōdi. ob cām. l. q se debere. in pn. nā iudex agentē sine actione audire non dz, vt de admi. tut. l. q̄ties. ℣. ité si tpali. C. ne qs vela. reg. l. i. ⁊ ñ. Q̄ cū reo competit exceptio iuris, q̄ est ꝓprie exceptio, ⁊ tūc nō sufficit reo deducisse ius suū in modū ꝓbationis, nisi excipiēdo deduxerit, vt no. ℨ de pac. si vnus. ℣. pact⁹. in glo. in opponēdo: rō est ista, qz de iure, q̄ residet in pte, iudex nō pōt supplere, nisi pars opponat, lℨ de iure q̄ residet in iudice tm̄: vel si i iudice ⁊ ēt in pte, ⁊ in ipsa lege seu legis ꝓuisiōe, q̄ lex puidet q̄ iudex sine mi nisterio ptis supplere possit: vt. l. i. ℨ. de of. assel. ⁊. l. ñ. de pe. be. ⁊ de procu. l. filius. ℣. veterani. ⁊ de postu. quos ꝓhibet. cū sim. Est tm̄ notandū quod si iudex nollet supplere, non tm̄ faceret litē suā, nā ex quo hoc ius nō residet i pte, ergo iudex nō ledit partē in iure ipsius ptis, lℨ iniuriā ei faciat: simile in. l. i. ℣. permittitur. de aqua quoti, ⁊ esti. ⁊ hoc no. in Spe. de of. iud. ℣. impedit. ℣. quid si iudex. ⁊ qō est no. Cū ergo exceptio rei iudicate sit ꝓprie exceptio, nō vr q̄ sufficiēter i iudiciū sit deducta si, nō est deducta in modū exceptiōis, sed ꝓbationis. Contra riū dico, ⁊ est ſpale i re iudicata: nā nō dz iudex deferre scōam suam, q̄ non valeret, vt. l. i. C. q̄ ꝓuo. nō est nec. ¶ Expedita est lex quātū ptinet ad rem. ⁊ gl. sed nō quātū ptinet ad materiā. Et iō materiā sic ꝑ ordinē aggrediamur, vt queramus succincte de paucis. ℘primo qd est iuramentū. ℨcō quotuplex. Tertio quo iure introductū. Quarto ad quē finē. Quinto, q̄ valeat, ⁊ q̄ nō. Sexto qs est effectus iuramenti. Septimo vtrū iuramētū possit remitti. Octauo an iuramētū intelligitur tacita conditio. Nono q̄ est pena piurī. ¶ De primo quesito, vez quid sit iuramētū, dicūt alig q̄ est dictū vel pmissum fidei interpositione vallatū. Que diffinitio nō est bona, nā, est est, nō ē assertio iurata, ⁊ tū dictū ⁊ pmissuz ē. ergo, ⁊c. de quo vide in. c. etsi xps. extra de iureiu. Alij dicūt q̄ iuramētum est religionis vinculū ad confirmationem dicti vel promissi assumptū. Que diffinitio bona nō est: qz ꝑ poster⁹ diffinit iuramentū. nō ꝑ id qō est: qz ipsum vinculū nō est iurm, ſz effectus iuramenti. Et sic iuramētū est pnus, vinculū est posterius, ⁊ differunt inter se vt cā ⁊ effectus: sic in ℨctibus vinculū ⁊ obligatio nō est ℨctus, sed effectus ei⁹, ⁊ aliud est res ⁊ aliud effectus ei⁹. ff. de do. inter vir. ⁊ ꝓpo. l. cū hic stat⁹. ℣. sine. cit qō no. insti. de obli. in ꝓin. vr ergo iuramentum sic deseribendū. Iuramentū est confirmatio veritatis, vt ff. e. ⁊ si ℣ libri stus. ℣. q̄dā. ibi, dū ōt cū sit ℨfirmatio veritatis. nec ista descriptio vr perfecta: qz nō omne iuramētū est de veritate, ℨ quod dam de credulitate: vt. C. de iur. cal. l. ñ. ℣. qō obseruari. ibi dū dicit qō quisq̄ credit ⁊ estimat, hoc est iuramētū, ergo diffinitio nulla: qz non est vniuersalis. Sol. veritas pōt considerari duobus modis. Uno mō, ꝓout est in re extra intellectū. Alio modo, ꝓut est in ipsa intētione iurātis. ℘primo mō nō omne iuramentū est de veritate: qz iuramētū calūnie non est hmōi. Secūdo modo omne iurm est de veritate. s. conscientie, iō ōt iurat qz credit estimat. ⁊ facit. C. de iudi. l. rē non nouam. ℣. patroni. ⁊. qui. ñ. hoies. Ad dō q̄ triplex est vitas. s. nature, ⁊ cōscientie ⁊ legis: veritas nature est existentia q̄dā in ipsis reb⁹, vt. l. respiciēs. si cer. pe. veritas ℨscietie est immaculate in pura cōscientia, que nunq̄ fallit, sed aliq̄n fallit. vt. qui. ñ. beatus ℘aulus. Vitas legis est in ipsa sua legis veridice intellecta, vt. ff. de legi. l. scire leges. sup hac tū iurandum non est: qz sup iure cōi nō iurat. de auro ⁊ ar. leg. ornamentorū. Cū dubium qōnis q̄ est a facto abstractū. i. qz certū est factū, ius icertuz, non iuſo decidit, sed interp⁹tatiōe prudentiū. vt. C. de leg. l. i. hinc est q̄ si opponeret exceptio declinatoria iuris, ⁊ ꝙstet de facto, vt qz clericus declinat fozū seculare, nō est iurādū de calūnia: qz ius certū est. Et ꝑ hoc determinat questio no. i Spe. de iur. cal. ℣. sequit. ver. qd vbi implozet iura. calū. Ité determinat alia qō: accusat aliqs q̄ aliq̄d fecit ℨ formā statutorū, ipse est ꝓtumax, ⁊ ex hoc habet ꝑ ℨfesso, q̄ fecit, an habeatur ꝑ confesso etiā in hoc, q̄ cōtra formā statutoꝝ fecit? ⁊ dico q̄ non, qz istud in iure scripto nō in facto cōsistit. ⁊ sup iure scripto nō cadit vera cōfessio, ergo nec ficta. Ité actor inducit certam. l. de certis, vñ per formam statutoꝝ ⁊ eius lectionem dz ꝙstare, nō per cōfessionē partis, vt in. ff. constit. ℣. ff. vlti. ff Item libellus dz necessario cōtinere verba facti, nō verba legis, nisi q̄n lex deduceret in modū actionis, vt ꝙdictio er lege. Super iure aūt speciali deduci opz in iudiciū in modū facti, ⁊ ꝓbari, vt super consuetudine, vel ꝓuilegio, tūc iuraret. l. i. C. que sit long. consuet. C. de edifi. ꝓi. l. an in totū. ¶ Scō opponit cōtra istam descriptionē: nā iuramentū q̄n̄z est confirmatio falsitatis. ff. ti. i. l. fi. Sol. dic q̄ iuramentum pōt cōsiderari tripliciter. Uno modo, ꝓout esse debet, ⁊ ꝓout ordinatū est a principio sue institutionis: ⁊ tunc, cum sit ordinatum in finez veritatis, descriptio vera. Secūdo modo, ꝓout est, ⁊ tūc q̄n̄z est verū, q̄n̄z est falsum, tū falsum iuramētū, nō est iurm, sed periurium. Tertio modo, ꝓut credit esse: ⁊ tunc presumitur esse vt iuratū est, sic eñ creditur esse verū, vt iuramētū sonat, vt no. ff. e. qui iurasse. ℣. pe. ⁊. l. eum qui. ℣. in popularibus. ⁊. C. e. l. generaliter. ⁊ in ꝓin. no. ¶ Opponit si iuramentū falsuz, nō est iuramentū. qūo ex eo oritur vinculū? ℟ndeo nō oritur ex eo, sed ob id. s. ex periurio: ⁊ sic ex delicto tunc ozit vinculum, si quis eñ diceret q̄ iuramentū falsum, esset iuramentuz, esset oppositio in obiecto. ff. de cond. indeb. l. si seruo manumisso. vel dic q̄ iuramentum potest considerari dupliciter. Uno modo pro ipso actu iurationis, ⁊ iste actus est verus, ⁊ qz verus obligatorius. Alio modo, ꝑ veritate rei iurate. ⁊ isto modo falsum iurm, nō est iurm. ℘possumus ⁊ aliter clari⁹ diffinire. iurm est actus invocationis seu assumptionis diuini numinis ad confirmationē ⁊ in testimoniū vitatis. ¶ ℨ opponitur pōt iurari non solū ꝑ creatorē, sed ꝑ creaturam, vt. ff. eo. nō erit. ℟ndeo aliter iurat per creaturā respectu diuini numinis, qō tanq̄ cā efficiens representat in qolibet ente, ⁊ in qualibet re causata: ⁊ tunc vz iuramentuz, qz respectu diuini numinis ꝓstat: vt. ff. e. qui ꝑ saluti. ⁊ nō est ℨ me: qz tacite diuinum nomē assumit. Aliq̄n iurat per creaturā respectu illius creature in contumeliā diuini numinis attribuēdo creature honorificentiā creatoris, tūc nō est iurm: qz vbi nō est religio, ibi non est Dei veneratio: vñ si qs iurat ꝑ diabolū, nō est iuramentum: qz Deus nō representat in diabolo, vt diabolus est, lℨ respectu persone charitatis sit a Deo, vt ꝓbatur. ff. ñ. q. i. c. monere. stat igitur mea diffinitio: qz iuramētū est assumptio diuini numinis: boses, inquit, per maiozē suū. i. ꝑ Deū iurat,

assumptio

assumptio aũt ad ꝯfirmationē veritatis: vñ subdit, ⁊ oīs ꝯtrouersie eorũ ad ꝯfirmationē finis est iuramentũ. ad Hebr. vj. c. ⁊ extra. e. ⁊ si Christ⁹. ibi, alioqn nõ dixisset apl's hoĩes ⁊c. ⁊ q iurat Deũ inuocat in testē, vt not. xxij. q. j. c. quidã. in summa illius pme q̃nis. ibi vide. ¶ De secunda q̃ne quotuplex sit iurm. i. sub quot formis prestet, aut quotuplex sit. i. quot sint eius species: aut quotuplex sit. i. quot sint eius virtutes habētes iter se aliquã rõnē difformitatis. ¶ Si q̃rit, quot sint forme dico ꝙ aliqñ iurm capit formã ex conuentione, ⁊ tunc forme sunt difformes, vt placet partibus. j. e. non erit. ¶ Sed hic q̃ritur si detuli tibi iuramentũ, vt per Christũ iurares, tu vero iurasti p spiritũ sanctũ, an sit ꝯforme iurm cum delatione, vt sic teneat: ⁊ vr ꝙ nõ: vt. j. e. qui p salutē. vbi dicit q' iurm prestandũ est in forma, vt delatũ est. In ꝯrium est veritas: q: i trinitate est idiuisa substãtia, ⁊ q iurat p vnã personã, p totã trinitatē iurat. Itē si detuli vt iurares per euãgelia, ⁊ tu p Deũ iurasti, satis est, vt. xxij. q. j. si aliqua. Itez si detuli, vt iurares an tibi debeã decē li. Pisanoꝝ. ⁊ tu iuras ꝙ debeo tres flo. q tãtũdē important, adhuc ꝯformiter iurasse videris, de ṽ. obl. q̃ extrinsecus. Itē si detuli vt tu iurares sup euãgelijs, tu iurasti sup altari ꝯsecrato, satis est. xxij. q. j. habemus. C. de reb. cred. generaliter. in fin. Si vo ponis, vel lex mãdat corporaliter tactis scripturis, nõ tz iurm si nõ interuenit actus corporalis, vt in aut. vt hi q obli. ad fi. ar. C. si mi. se ma. dix. l. si alterius. vbi dr ꝙ ista iura differunt inter se, ⁊ diuersitas hoc hz vitiare. j. e. nõ erit. ⁊ l. q p salutē. Itē si dtuli, vt tu iurares manu tactis scripturis, ⁊ tu iuras cũ pede, nõ vz: mos nãq; sernãdus est fidelissime vetustatis, vñ forma ꝯsuetudinis diuiat: imo etiã si ps sic deferret, vt cũ pede iurares, nõ valeret: q: vilipendi vr ministeriũ sacri, ⁊ ꝯsuetudo seruãda est, vt natura, vt. l. ij. de aqua plu. arc. ⁊ ptz ex. e. ⁊ si Christus. §. Angel⁹ quoque. ⁊ Apoca. x. vidi inqt stãtē sup mare ⁊ sup terrã, ⁊ leuauit manũ suã ad celũ, ⁊ iurauit p viuētē in secula seculoꝝ. cũ eñ dt manũ, aperte demõstrat ꝙ cũ manu tangēde sunt scripture vel alie res sacre: de quo no. extra de elec. vt circa. lib. vj. dic vt ibi. Sed qd si testis iurat nõ tactis scripturis corporalr, sz nuda ⁊ simplici voce, an teneat dictũ ei⁹? Rñdeo nulla lex vr dicere, nõ valere, q: lex nõ pcedit vltra annullãdo: tñ dic ꝯ, ꝙ necesse est ꝙ testis tãgat scripturas: ⁊ credo ꝙ si nõ tãgit, tñ tenet ⁊ est expressum. iij. q. ix. hortamur. i rubro ⁊ nigro. dic vt ibi. ⁊ i Spe. de teste. §. sequit. de test. ṽ. ⁊ no. i. c. j. de hoc in cle. p Io. ⁊ Pe. Aliqñ iurm capit formã ab ipsa lege: ⁊ tũc nõ est pstãdũ nisi i forma q: forma mutata aliud iurm eēt, nõ id, de q̃ q̃rit, ad exh. l. Iul. §. sz ⁊ si qs. cũ si. ⁊ q̃libet forma a iure introducta intelligit, ⁊ est pcisa, ad muni. ꝯstitutionib⁹. cũ si. ⁊ lex q̃ dat formã, semp intelligit tacite vltra pcedere annullãdo formam non seruatã: q: forma dat esse rei, ad exhi. l. Iul. §. sz ⁊ si qs. exēpla inueniatis p vosmet. ¶ Si vo q̃rit, quot sunt eius species differentes? gl. tãgit. s. in ru. Ego in hoc dico ꝙ fm leges tres sunt species. s. decisoriũ, obligatoriũ, ⁊ enunciatoriũ: decisoriũ hz tres ramos. Nã aliõ volũtariũ, aliud necessariũ, aliud iudiciale. Dicit volũtariũ, q: icipit a volũtate deferentis ⁊ suscipiētis. Istud referri nõ põt, q: a ꝯuētiõis forma recedi nõ põt. j. e. iusiurãdũ ꝙ ex ꝯuētiõe. Et est mirabile ꝙ aduocati nõ vtunt hac cautela iurãdi qd ex ꝯuētiõe: si eñ volũt ꝙ ꝯct⁹ nõ possit infringi, faciãt ibi apponi ꝙ promissor creditori ad omnē litis naturam succidēdã detulit iurm, ⁊ ꝙ creditor iurauit sibi deberi: nã p hoc expugnabiliter valebit ⁊ pl⁹, q: habebit paratã executionē de iure cõi: q: volũtariũ iuramētũ est, qd est multũ no. fm Bart. de Saxofer. Itē vr ꝙ si in instrumēto cõtineat ꝙ credit iuro simplici actoris de interesse, ꝙ sit stãdum sacramento, q: vr iuramentũ cõuentionale, fm Mar. Nec ob. C. e. l. si qs iusiurãdũ. vbi dr ꝙ re integra põt ille q detulit penitere, ergo sic erit hic: q: ibi loquit de iuro iudiciali, nõ de volũtario. Nam cũ istud pactũ sit pars ꝯct⁹, ergo nemini lz penitere, de contrah. em. fundi pars. de ac. emp. l. sterilis. §. si tibi. nam oīs clausula apposita in ꝯctu censet esse ps ꝯctus onerosi, vñ aliqñ donatio dr esse nõ donatio, qñ est ps ꝯctus onerosi. j. de cõdi. ob cau. si donatarus. in fi. vbi de hoc. Sed qd si dicat ꝙ credat simplici ṽbo, vr idē quasi iusiur. videatur remissum fm Iac. but. Aliter sentit Innoc. ex de fide instr. cũ. P. tabellio. de hoc p Dy. in. l. vlt. de p. sti. ⁊ Cy. in. l. si quis in cõscribendo. de epis. ⁊ cle. facit de dot. ple. Theopõp⁹. Iudiciale sacrm dr qd incipit a pcedēti iudicio: q: defert i iudicio, ⁊ q: iudicis autoritate vallat: ⁊ est volũtariũ quo ad deferentem, sed quo ad eũ, cui defert, an sit volũtariũ refert, aut hz iustã cãm recusandi, ⁊ nõ cogit iurare, vt. C. e. gñaliter. §. j. aut non hz iustã cãm, ⁊ tũc, aut nõ vult iurare, nec referre, ⁊ habet p cõfesso[a] manifeste. j. e. manifeste. Et sic nota ꝙ cõtumacia iducit manifestã ꝯfessionē, aut vult referre: ⁊ tũc dic vt. j. e. iusiurãdũ. §. ait pretor. sed Spec. intelligit. l. manifeste qñ aderat psumptio, vel semiplena probatio ꝯ reũ, vt tunc arctet, vt dicit. l. manifeste. Secus aũt nullo psumpto, vel pbato ꝯ eũ, ita no. i Spe. de psum. §. qm. ver. aut si actor. Sed qd si iudex nõ cõfortat, nec autorat, sed tacet qñ defertur, an habeat locũ d. l. manifeste. dic ꝙ nõ: imo põt ipune bene recusari, ⁊ nõ deferri: q: circũscripto actu iudicis istud iurm est volũtarium, nõ iudiciale: q: non hz essentiale iuramēti iudiciarij, sic et põt intelligi. C. e. gñaliter. §. j. Sed quid si is cui defert iuramētũ iudiciale interrogat⁹ de cã scie rñdit aliter, an reddit malam vel nullã, cãm an ṽo vitiat suũ iurm? ⁊ dic ꝙ nõ, lz sec⁹ esset i iuro testis, vt no. Inn. extra de iur. cal. cũ cãm. ⁊ est not. Necessarium iuramētũ dr qñ in subsidiũ demum prestatur. C. eo. in bone fidei. vñ est necessariũ respectu cause. Itē respectu partis, cui defert, vt. j. de in li. iur. videmus. §. deferre. Itē respectu iudicis. q facit litem suã, si nõ defert, vbi dz qd facit ꝯ ius partis residēs in parte, cui est ius q̃situ, ad hoc. C. de iud. l. sancimus. Istud necessariũ sacrm non defertur, nisi a iudice, vt j. de in li. iu. l. videamus. §. deferre. ⁊ si alius defert, nõ arctat. Et ideo dicebam in q̃ne de facto, pars detulit parti iuramētum calũnie, que voluit iurare, vtrũ perdat cãm? ⁊ dixi ꝙ nõ: q: non est delatũ a quo deferri debuit, ⁊ iuramentũ non delatum non intelligitur recusatũ: q: recusatio incipit a precedēti delatione. j. e. l. iusiurandũ. §. ait pretor. ⁊ l. iij. cũ si. Casus in quib⁹ iuramentũ istud deferri dz not. j. eo. admonēdi. ⁊ ibi dicam plene. ⁊ hoc de iure necessario veritatis. Est quoddã iuramentũ necessariũ affectionis, qd non defertur nisi quatuor cõcurrentib⁹. s. dolo, re, natura, actione, qualitate rei petite, vt ꝙ sit talis res, in quã cadat affectio, ⁊ ꝙ agēs sit dñs, vt. j. de in lit. iur. l. ij. ⁊ l. nũmis. ⁊ l. in actionibus. ⁊ l. vulgo. fm Iaco. but. Sed nunquid ꝯ dolosum pbatur interesse per solũ iuramentũ necessariũ, loquor de ṽo interesse. Et gl. simpliciter dicunt ꝙ sic. insti. de ver. obli. in fi. qd vi aut clã. l. semp. §. in hoc interdicto. j. ti. j. nũmis. Alibi dicit gl. ꝙ fertur duob⁹ cõcurrentibus. s. dolo conuenti, ⁊ difficultate probationis, ⁊ nõ aliter. j. tit. j. in actionibus. §. plane. Alibi dicit ꝙ, aut quis petit rem suã, ⁊ tũc pbat interesse per sacrm[b], aut rem debitam, et tunc nõ. Ita no. Inno. j. de triti. l. in hac. iuxta mediũ magne gl. Iac. bu. dicit fm Mar. filli. qd solus nõ sufficit nec ob. l. si qñ. q: ibi speciale pter enormitatē criminis violētie fm Accur. q ita no. in. l. admonēdi. ⁊ Spe. in tit. de psum. §. si. ver. sed inest ad si. ṽ. ⁊ sic nõ ob. §. in hoc iterdicto. Nã ibi speciale odio violēti ⁊ clãdestini. Regulariter ergo solus dolus nõ sufficit, nisi ꝯcurrat, vel natura actiõis, vel q: bone fidei, vel arbitraria, vt. d. l. nũmis. vel ꝯcurrat cũ dolo difficultas pbationis, vt. d. §. plane. ⁊ facit. s. de edē. l. argētarius. §. cũ aũt. ꝙ est no. Qualiter pbet interesse lucri cessantis ⁊ dãni cessantis ex mora, vel culpa, tam ꝯ actorē q̃ ꝯ reũ, not. j. de eo qd cer. lo. l. non vtiq;. §. si. ibi omnino videas. Itez not. ꝙ duplex est interesse, ad quod, ⁊ pter quod. Interesse ad quod, vt dixi, dz eē verũ interesse regulariter: sed interesse pp qd, occasionaliter agit. Est q̃nq; interesse affectionis. j. mand. cum seruus. tamen q: cum occasionabilis nõ est cã pprie sequit ꝙ ex alia imediata causa debet fundari intentio, vt no. in. l. si. s. de ope. ser. Q̃nq; omnibus istis cessantibus credit soli sacro ex sola difficultate probationis. vt. l. non oēs. §. a barbaris. de re milit. Sed ibi iurm nemini nocet, ⁊ de excu. tu. l. scire opz. §. sufficit. sed ⁊ ibi non nocet alteri. Preterea tutor certat de dãno pupilli, de lucro non. de neg. gest. q sine vsuris. itē. C. de do. si qs pro redemptione. ⁊ no. extra de accus. qualiter ⁊ qñ. in prin. Sed ibi in re modica, ⁊ pter difficultatē pbationis. Itē institu. de act. §. alie. ⁊ qd no. de acq. here. pro herede. §. ij. p Iaco. de aret. Sed ibi cũ sit qd de sola cõscientia, iõ statur sacramento, imo plus vr ꝙ stetur simplici assertioni, vt arg. c. statutum. §. accessorē. de rescri. lib. vj. dicit Inn. ꝙ q̃nes conscientie dirimũtur sola partis assertione, nec põt ꝯrium pbari, de iudi. nouit. Tñ illud est intelligendũ in foro penitentiali, in quo nõ prodest, nec nocet alteri ꝙ ibi fiat: q: non est actus, nisi duarum personarum, vt extra de of. or. si sacerdos. lz contra innuat Innoc. extra de sepul. par. ⁊ facit de vsur. q̃q̃. Sed ibi transiuit in cõtractum, sic nõ ob. hic in foro cõtentioso. ⁊ sic dictum Inno. nõ facit ad propositũ: vnde hic posset bene probari contrariũ vt no. in. l. j. §. j. de iti. actuq; pri. sed nunqd sicut actor iurat cõtra reum condemnatum in reali, si econtra reus absolutus iurat contra actorem, qui non desinit molestare, puto ꝙ non, q: reo non competit actio, ergo non est arbitraria ex parte rei. ⁊ iõ non iuratur, sed mulctat actor, vt not. C. de inge. ma. diffamari. Obligatoriũ iuramētũ est triplex: quoddã obligatoriũ decisoriũ, ⁊ hoc est triplex: vt dictũ est, quoddã cum alio obligatoriũ: q: accedit contractui, ⁊ facit contractum esse obligatorium, vbi non esset alias: ⁊ istud proprie dici põt confirmatorium iuramentum, vt in aut. sacramenta puberũ. Quoddã quod per se solum obligat, vt iuramentum prestationis operarum, vt. l. iusiurandum. de oper. liber. ⁊ est speciale in operis

a ¶ Pro cõfesso. Quod verum est si pronuntiatio iudicis subsequat, nõ aliter fm eu̾z. Bal. in. l. ij. §. ꝙ si actor. de iur. cal. ⁊ ideo si is moriatur antequã pronuntietur, heres non condēnabitur ex tali ficta confessione secundũ Barto. in. d. l. manifeste.

b ¶ Per sacramētum. Practicam autem pbandi interesse ponũt oēs in. l. j. C. õ sent. que pro eo.

de iure ciuili loquẽdo. Sed qd de iure canonico, vr̃ ꝙ obliget ⁊ actionẽ pariat. Nume. xxx. Si quis viroꝝ se ꝯstrinxerit iuramento, nõ faciet irritũ ṽbũ suũ. ⁊ postea, ibi, semel ṽbum de ore eius egrediens, aĩam suã obligauit iurĩo ⁊c. ꝑ hoc. xxij. q. iij. iuramẽti. Preterea qua rõne attẽto iure canonico, magis obligat in opis ꝙ̃ in aliis rebus ꝓmissis? Jus canonicũ truffabat de ista distinctione. Preterea cũ istud iurĩm habeat ĩ se cõsensum ordinatũ ad obligãdũ, ergo obligat saltẽ naturalr̃ ꝑꝑ equitatẽ, q̃ resultat ex ipsa ꝯuẽtione: vt. ĩ. de solu. stichũ. §. naturalis. in rõne lr̃e: ibi, ꝯuẽtionis eqtate, ⁊. ĩ. e. l. fin. ibi, hac pactiõe. ⁊. l. j. š. de pac. ⁊ ex̃ de pac. c. j. Preterea nõ est maioris efficacie sola sponsio, ꝙ̃ spõsio iurata: ſʒ sola spõsio hñs formã obligandi inducit vinculũ naturale: ergo ⁊ iurĩm in formam obligandi trãsiens, ꝙ est idẽ qđ spõsio iurata. Preterea nõ est minus potẽs in effectu ad quẽ ordinaᷓ illud, quod ordinaᷓ in ipsum effectũ principaliter ⁊ directo, ꝙ̃ illud qđ tãgit indirecto, vt not. š. de vsufr. l. fundi. §. j. ⁊. l. nõ vere. qbus ex cauſ. ma. cũ si. sed iurĩm accessoriũ, vt declaratoriũ parit naturalem, in quã indirecte ordinaᷓ: ergo multomagis ꝓmissoriũ iurĩm, qđ de directo ad obligãdũ tẽdit. Jn ꝯrium ꝓbaᷓ sic. iurĩm nõ est ꝯct⁹, nec quasi delictũ, vel quasi: ergo nõ obligat vllo modo. primũ; qꝛ si ꝯctus est, aut nominatus, aut innominat⁹, neuter est: ergo nullus. Cõclusio ptʒ ꝑ not. š. si cer. pet. si a furioso. ⁊ si pars here. pe. l. j. in prin. Preterea aduertatis iurĩm nõ est idẽ qđ cõsensus obligatorius, ſʒ est inuocatio diuini numinis deseruiens cõsensui: vñ rõ: quod ĩ aĩo est, vltra est est: nõ nõ. si de ṽo cũ numinis inuocatiõe ꝓferᷓ, iuratio est ꝑ se aũt, est est, nõ nõ. iuratio nõ est vt. xxij. q. j. c. nõ est ꝑceptũ Dei. ⁊ distinguiᷓ iurĩm a ꝯsensu, sicut accessoriũ a principali, si ita est: qꝛ subtiliter intuẽti, nõ oriᷓ obligatio ex iurĩo: qꝛ ex eo qđ extra ꝯsensum est, nõ oriᷓ, đ act. ⁊ ob. l. obligationũ substãtia. Et si qs dixerit iurĩm obligare, dicet ex ꝯctu iurato duas oriri obligationes: vnã ex ꝯctu iurato, aliã ex iurĩo, ⁊ ex vno cõsensu erunt plures obligationes numero cãrũ eiusdẽ forme, qđ est ridiculosum: ⁊ qđ ex eo qđ est abstractũ a ꝯsensu oriaᷓ obligatio: ergo ex pignore ⁊ ceteris actib⁹ accessoriis orireᷓ vna ꝑsonalis ꝑme ꝑsone ꝯformis, qđ est falsum. Preterea ꝯsiderãdũ est qđ si ꝓmitto tibi decẽ sub iurĩo, nõ est iurata ꝓmissio, ſʒ ꝑstatio: qꝛ nõ iuraᷓ sub ṽbo obligatiuo, ſʒ sup executiuo: nõ em̃ si iuro, iuro ꝙ ꝓmitto, ſʒ iuro ꝙ dabo: primũ em̃ iurĩm nõ esset obligatoriũ, nec alicuius effectus, vt no. insti. de lit. obli. Cõfessio fit ꝑ ṽba ꝑsentis tpis, silr̃ ⁊ ꝓmissio, nõ tñ obligatio, vt. š. de pac. l. tale pactũ. in prin. nisi lex aliter interpreteᷓ verba: vt. ĩ. de euic. l. si ita qs. Cõstat aũt ꝙ obligatio hʒ oriri ex ꝓmissione, ſʒ iurĩm non est ꝓmissio: ergo obligatio non oritur ex iurĩo. Preterea esto ꝙ oriᷓ obligatio naturalis: tñ nõ põt oriri actio. Si enim dicaᷓ actionem oriri ex eo iuramẽto, q̃ro quõ vocaᷓ ista actio: nescio, nisi dicaᷓ ꝙ voceᷓ, vt verbũ sonat. s. actio iuramenti: ſʒ huius nois formulã nõ habemus: ergo nec actionẽ ipsam, cũ actio sit vulgaris formula. l. si seru⁹ nauẽ. đ fur. Preterea lex đt ꝙ iuramento nõ accedit fideiussor, ergo ex eo nõ oriᷓ obligatio vel actio: qꝛ ei accederet, nec ẽt officio iudicis fideiussor accedit, vt. l. quero lo. vñ vr̃ hec qđ sopita esse ꝑ casum legis. ĩ. de fideiuſ. l. si quis ꝑ eo. ĩ prin. facit qđ no. Jnn. extra de iudi. nouit. Sol. dico ꝙ ex iuramẽto nõ oriᷓ obligatio ꝑ se, ſʒ ex cõsensu iurato hñ oriᷓ naturalis obligatio, cũ distinctione. Naʒ aut ille ꝯsensus est efficax ad naturalẽ ꝓducendã, vt qꝛ inter ꝑsentes: ⁊ tũc oriᷓ naturalis, aut ille ꝯsensus non est de se obligatorius, vt qꝛ inter absentes, nõ directo nũtio, vel epl̃a. ⁊ tũc non oriᷓ naturalis obligatio, si est ad obligãdũ: vt no. ĩ. de ac. ⁊ ob. l. ꝯsensu. C. de sac. san. ec. illud. ĩ. de ꝯh. em. l. j. Secus vero in iuramento ad liberandũ, ꝙ pariat inter absentes doli exceptionẽ, vt. l. non solũ. §. liberationis ṽba. de lib. leg. qđ nõ credo verũ; qꝛ nunꝙ̃ obligatio oriᷓ inter nõ ꝯsentientes, nisi in quasi ꝯctibus, q ꝯhunᷓ re ex ꝑsumpto ꝯsensu: ⁊ gl. posset dicere verũ in. §. liberationis ṽba, in cõfessione liberatoria non in pacto. in aut. de testi. §. cũ lʒ. facit qđ no. C. de pac. l. j. vbi not. ꝙ pactũ liberatoriũ nitiᷓ voluntate duorum: ⁊ hoc de iure ciuili, sed iure canonico, lʒ non oriaᷓ obligatio, tñ oritur extraordinariũ remediũ, officio. s. ꝑiscopi, seu iudicis, quo remedio ille qui iurauit, cogitur reo cedere iuramentum, vt no. j. q. vij. quoties cordis oculus. ⁊ in. c. vltimo. de fo. cõpet. li. vj. ¶ Sed nunquid mortuo iurãte heres eius põt cogi ad obseruantiaʒ iuramẽti: ista est qđ vtrũ iurĩm trãseat ad heredẽ[a]: ⁊ vr̃ trãsire: vt. ĩ. e. ⁊ de leg. ij. cũ pater. §. fili⁹ matrẽ. ⁊ in aut. de iureiur. a mo. prest. Preterea aut. sacramenta. đt ꝙ iurĩm validat cõtractum: pone ergo ꝙ minor qui iurauit, decessit, si iurĩm non transit ad heredẽ: ergo heres solutus a lege iuramenti libere poterit venire ꝯ contractũ, quod est absurdum. C. de re milit. l. q̃ a patre. Preterea si libert⁹ iurat ꝯstare opas, istud iurĩm transit ad heredẽ liberti. l. qui libertinus. §. posthum⁹. de ope. lib. Jn ꝯrium videtur, quia omne iuramentum est personale ex parte iurãtis: qlibet em̃ iurat in aĩam suã, non in aĩam heredis sui, ergo nõ trãsit ad heredẽ tanꝙ̃ ꝑsone ꝑcise coherẽs. C. e. l. gñaliter. ⁊ no. ꝑ Guli. ĩ. de const. pe. l. q iniuriaꝝ. ⁊ ĩ Spe. de iur. cal. §. sequiᷓ. ver. ſʒ nunqd here. ⁊ hoc expresse no. Jnn. extra. e. c. veritatis. vbi dicit ꝙ iurĩm ex parte iurãtis est in ꝑsonam eius: ex parte eius, cui iuratur est in rem. Sol. aut queritur vtrũ trãseat ad heredẽ iurãtis iurĩm, aut vtrum trãseat effectus eius: primo casu nõ trãsit, qꝛ ꝑsonaliter conceptũ est per ṽba ꝑme ꝑsone, ⁊ iõ tertiã ꝑsonã successoris nõ cõprehendit, extra. e. ego N. cũ si. Nota em̃ qđ đt, ego, ⁊ sic in prima persona. Secũdo casu, aut iurĩm nõ fuerat sortitũ suũ effectum: qꝛ adhuc pendebat, ⁊ nõ obligat heredem. l. fi. C. cõmu. ꝑ. l. si per epl̃as. ĩ. de acq. here. aut fuerat, ⁊ refert: nã aut q̃riᷓ de effectu transgressionis, aut de effectu coactionis ad obseruãtiam iuramenti, aut de effectu confirmationis actus iurĩo vallati. Si q̃ritur de effectu transgressionis. i. an heres trãsgrediẽdo incurrat periuriũ, dico ꝙ non: qꝛ a quo remoueᷓ iurĩm, remoueᷓ ꝑiuriũ: sed ab herede remoueᷓ iurĩm. i. heres nõ iurauit, ergo non est periurus. Si ṽo q̃riᷓ de effectu coactionis, refert, aut sola cã cogendi iurantẽ erat periculũ transgressionis, ne trãsgrediens deieraret, ⁊ tunc heres cogi non põt: vñ si qs iurat dare absenti. x. nemine ꝑ illo recipiẽte, nulla esset petitio iure ordinario, sed extra ordinẽ cogiᷓ ne transgressio eũ ꝑiurũ faciat: certe eius hr̃s cogi nõ poterit, qꝛ cessat cã finalis ipsius coactionis ꝑ mortẽ, q̃ oĩa soluit, vt in aut. de nup. §. deinceps. Aut cã cogẽdi erat actus al's obligatorius, ⁊ sic efficacia obligationis nõ ꝑsona ĩportabat penalẽ cãm cõpulsionis, ⁊ tũc effect⁹ iurĩi ⁊ robur eius trãsit ꝯ heredẽ. vt ptʒ in primo mẽbro. Si ṽo q̃riᷓ de effectu ꝯfirmationis, dico ꝙ cũ iste effect⁹ sit in rẽ scriptus, ⁊ cũ sit sortit⁹ effect⁹ cõfirmatiõis de preterito, ꝙ trãsit in hr̃dẽ iurãtis, vt in aut. sacr̃a puberũ. Sʒ, an rõne iuramẽti a defuncto ꝑstiti erit hr̃s eiusdẽ fori? ṽbi gr̃a si defunctus iurauerit, nã rõne iuramẽti erit sub foro ecclesiastico, idẽne ergo erit de hr̃e dicẽdũ? ⁊ dico ꝙ sic. c. vlt. de foro cõp. li. vj. Et plene no. ꝑ Jo. and. in nouel. Similiter erit dicẽdũ ẽt si heres absens fuerit, qꝛ semꝑ hr̃s sequiᷓ forũ defuncti. l. heres absens. š. de iudic. Jtem iurĩm est qd spũale, ⁊ iõ ꝑtinet ad decisionem ecclesie. Nã eoipso ꝙ qs iurat, vr̃ se submittere ecclesiastice iurisditioni, vt in. c. ij. de pac. li. vj. Et ex ꝑsona hr̃dis lex ⁊ natura ꝯuẽtiõis nõ mutaᷓ. l. ij. §. ex his. de ṽ. ob. ⁊ đ pig. ac. l. si necessarias. §. si vnus. ⁊. §. de vẽdendo. ⁊. l. solutis. §. si creditori. e. ti. qꝛ ea, q̃ parẽ legẽ atq̃ naturã ab initio ꝯhũt, cãm cursu tpis ⁊ ex postfacto nõ dimittũt, ⁊ iurĩm vr̃ ad hr̃dẽ trãsire, sicut cetera, q̃ facti sunt: de ṽ. ob. cũ fili⁹. §. in hac. ⁊. ĩ. qb. mod. pig. vel hy. sol. l. sicut. §. si debitor. Jn ꝯriũ vr̃, ꝙ hr̃s nõ sequitur foꝝ ꝑsonale testatoris: vñ si testator erat cleric⁹, hr̃s est laicus, dʒ hr̃s ꝯueniri corã iudice seculari inspecta ꝑsona sua, ⁊ corã iudice ecclesiastico inspecta ꝑsona testõris: forũ ṽo reale. i. ꝙ defunct⁹ ꝯhit rõne rei seu domicilii, hñ trãsit in hr̃dẽ, vt rñdeat in eodẽ foro: nã alia est exceptio fori, alia nõ sui iudicis, vt no. in aut. qua in ꝓuincia, ea em̃ q̃ ꝑsonalia sunt, nõ trãsmittunᷓ: qꝛ cũ ꝑsona finiunᷓ, de rit. nup. l. non solũ. §. si puelle. de reg. iur. in omnib⁹. cũ si. Nõ ob. ꝙ ille q iurat, vr̃ se submittere ecclesiastico: qꝛ nego, nã ecclesia hoc ius hʒ suo iure, non ex tacito pacto: qꝛ si ex pacto, posset ꝑs penitere. š. de iur. om. iud. si cõuenerit. qđ falsum est, qd dicem⁹? Sol. aut iurĩm, ⁊ ei⁹ effect⁹ est finit⁹ cũ ꝑsona iurãtis, ⁊ tũc absq̃ dubio hr̃s nõ teneᷓ nec ad forũ sequendũ, nec ad rẽ ꝑstandã: aut effectus iuramenti nõ est finitus q̃tum ad efficaciã ꝓmissionis, ⁊ tũc si volumus tenere ꝙ hr̃s seqtur idẽ forũ habem⁹. š. de edẽ. quedã. §. nihil interest. Si volum⁹ tenere ꝯriuʒ, possum⁹ hoc dicere: qꝛ sublata est hic cã fori ecclesiastici sortiẽdi. Nã in hr̃dem nõ trãsit, ſʒ eius effect⁹, ⁊ finita cã fori, finiᷓ ⁊ foꝝ. Nec ob. ꝙ iurĩm est qd spũale: nã dico ꝙ iurĩm sit qd spũale, tũ effectus eius nõ est qd spirituale. sed dependens a cã spirituali. Nam prestatio fienda, que est illatio effectusq̃ iuramẽti nõ est qd spirituale. Dices tu, idẽ est de annexo spirituali, qđ si esset spirituale, vt ĩ c. dispen. de iudi. in cle. Rñdeo ꝙ mortuo iurãte nec spiritualis est ista ꝑstatio iurata, nec annexa spirituali: nam cum iuramentum finitũ sit morte, ergo ab eo nõ depẽdet ista prestatio, lʒ in vita iurãtis depẽdeat. Jtẽ nõ obst. l. quedam. §. nihil. qꝛ ibi defunctus tenebaᷓ rõne sue ꝓfessiõis, q̃ obligat etiã heredẽ, lʒ nõ trãseat in hr̃dem, sicut societas obligat hr̃dẽ, tñ nõ transit in hr̃dem: ⁊ idẽ in mãdato. ĩ. mã. l. inter causas. ſʒ iuramentũ nec trãsit, nec obligat hr̃dem: ⁊ ideo vi iuramenti hr̃s non sequiᷓ idem forum: nã cũ istud forum sit irregulare, soluʒ rõne accessorii id est iuramenti, quod accedit promissioni: ergo cessante causa cessat forũ. ĩ. de condi. furt. siue manifestus. §. tandiu. ĩ. de suspec. tuto. post finitam. declaro quomodo forum est irregulare: quia iure actionis non aditur episcopus, nec aditur extra ordinem, vt cogat ad obseruantiam iuramẽti: ⁊ est hoc cõtra iuris regulas ꝙ accessorium est iuramentũ.

deducitur

a ¶ Ad heredẽ. Uide Franc. are. in. l. qui superstitis. in vlti. col. de acqr. her. ⁊ eũ. Bal. in. l. iij. C. plus va. quod agit. ⁊ Car. in cle. j. §. nos. iij. q. de iureiur. ⁊ pau. de cast. in cõsi. lxv. ⁊ in consil. cccvij.

deducitur in iudiciũ sine ꝑncipali regulariter ɔ̄,vt.ĩ.de exce. rei iud.si in iudicio.ꝛ est ratio spãlitatis hic:qꝛ principale ꝛ accessorium non sunt hic eiusdẽ fori.ꝛ est sile.extra de ordi.cog. tuã.Sec⁹ si essent eiusdẽ fori:vt.C.de iud.quoties. ad id vero qđ dicis ꝙ ea q̃ facti sunt trãseũt ad hr̃dẽ,rñdeo ꝙ verũ est,sꝫ nõ semp.vnde distingue.aut factũ est inseparabile a psona, et nõ trãsit ad heredẽ:qꝛ nõ est trãsmissibile sicut est factũ alicuius volũtatis.de rei vẽ.idẽ p ɔ̄po.ĩ.loc.l.iiij.de rescr.susce. lib. vj.ꝛ idẽ in omni facto,qđ psone coheret,sicut est vbicunqꝫ ps facti in psona ɔ̄sistit:qꝛ si est pars substãtialis.ergo psona extincta factũ ĩpossibile est pfici.C.de cad.tol.§.ne aũt. aut loqtur de facto sepabile,ꝛ tũc refert. Aut loqmur vtrũ transeat ad hr̃dẽ meri ministerij:ꝛ dico ꝙ nõ,de cur.fu.l.cui⁹ bonis.de tutel.l.pe.de ver.obl.l.si quis arbitratu. Nã ad id qđ est adeo merũ factũ qđ est ab omni iure abstractũ, nõ trãsmittit, vt.l. j.§.sceuola.si qs test.li.esse ius.fue.ꝛ no.sol.ma.l.luci⁹. Aut loqmur vtrũ trãseat ad hr̃dẽ ɔ̄hẽtiũ,ꝛ hic refert. Aut istud factũ ɔ̄sistit in ɔ̄ditione,aut dispõne,aut in cõmissiõe,aut in ꝓhibitione. Primo casu aut ɔ̄ditio est casualis,ꝛ transit ad heredẽ.C.vt act.ab here.ꝛ cõtra.hoc in contractibus.in vltimis volũtatibus secus,de cõdi.ꝛ demon.l.a testatore.aut potestatiua,tunc,aut est in potestate debitoris.ꝛ dic vt.l.ita stipulatus.la grande.de ver.ob. Aut creditoris,ꝛ tũc,aut iam aliqd peruenit,ad illũ,qui debebat obligari ex impleméto cõditionis,ꝛ trãsit ad heredẽ:vt no.in.l.ij.C.de pact.inter empt. Aut nihil peruenit ꝛ tũc nõ trãsit:vt no. Guli.de pig.act.l.si necessarias.§.de vẽdendo.ꝛ Cy.C.de cõdi.inser.l.si plures. Scđo casu principali,qñ factum est in dispositione,tũc, aut ex ɔ̄ctu transitorio ad heredẽ,ꝛ transit,aut ex non transitorio, et non transit,de preca.l.quesitũ.§.si.ꝛ.l.cũ precario. Tertio casu qñ factũ in cõmissione cõsistit,refert aut cõmissarius est mer⁹ minister,ꝛ nõ transmittit,aut hꝫ ius ꝛ cõmodũ,et trãsmittit,de no.ope.nun.l.j.in fi.ꝛ no.per Ja.de are.de leg.j.si sic.§.fin. vbi omnino videas. Quarto casu dic ꝙ verba ꝓhibitiua directa per viã ꝓceptiuã cũ psona non egrediũtur personã, vt not.in aut.de rest.fid.§.manifestus. Si vero sunt directa p viã ɔ̄ct⁹, dic,aut in ɔ̄ctu trãsitorio,ꝛ trãsit:aut in non trãsitorio,ꝛ non trãsit,vt.l.iurisgẽ.§.pactoꝝ.de pac.cũ sua materia. Enũtiatoriũ vero iuſm est illud,qđ nõ cadit in formã ɔ̄trahendi, sed quãdã pollicitationẽ ɔ̄tingit. Quod iuramẽtũ aut est enũtiatiuũ future ꝑstationis,vt si iuro me tali ecclesie pro tali opere ecclesie.x.donare,ꝛ teneor ad obseruãtiã iuramẽti,licet ibi nemo ꝑ ecclesia receperit,ꝛ si nõ trãsiuerit in ɔ̄ctũ:qꝛ trãsiuit in votũ.l.j.de polli.imo dato qđ nec in contractũ, nec in votum trãseat,vt qꝛ iuro dare decẽ Titio cogor ad obseruãtiã iuramẽti Deo reddere qđ iuraui ex illa regula: qꝛ seruari poterit sine iteritu salutis eterne,ergo seruari dꝫ. Aut est enũtiatiuũ incerte ꝑstationis.i.facti incerti,vt qꝛ iuro ꝙ non ero ingrat⁹ i. ꝙ bñ recordabor de seruitijs, impensis, vel silia v̈ba ꝓtuli, tũc nõ cogor ad aliquã determinatã ꝑstationẽ,vt.C.mãd.l.salariũ.de vsufr.l.generali.in prin. Si aũt iuſm nõ est enuntiatiuum future ꝑstationis alicius rei,vt si iuro ɔ̄tinere virginitatem,vel aliquid simile,ꝛ tunc refert. Aut tale iuſm cõtinet votũ regulare,aut irregulare,aut neutrũ,sed est iuſm penit⁹ indiscretũ. Primo casu ꝑcise cogor ad obseruantiã iuramenti,vñ si iuraui ingredi religionẽ minorũ,ꝑcise cogendus sum ingredi. Itẽ si iuraui obseruare regulã fratrũ minorũ:qꝛ obligaui me ad regulã in genere, ꝑcise cogor obseruare regulam. Itẽ in simili si iuraui aliquã in spõsam accipere,lꝫ illa tũc absens sit,ꝑcise cogor ad obseruantiã iuramẽti. Siľr si iuro aliquam tenere ꝛ tractare in vxorẽ ꝑcise ad id cogor pp iuſm, ẽt si illa absens erat,q̃ tandẽ consensit. Si vero iuſm est irregulare,i.qꝛ non cadit sub forma alicuius regule,vt si qs iurat nõ comedere carnes hinc ad annũ,vel aliqd simile,qđ nulla regula continet tũc iuſm non iducit precisam coactionem. vñ nõ posset eps hunc detinere, ꝛ ei carnes, vel vinũ subtrahere ad tps iuramẽto cõprehẽsum, qꝛ hoc iuramentũ non est tale, ꝙ ex eo possit alteri ius queri, cũ hic nulla sit alia psona ꝑter iurantẽ,cuius intersit,ergo non est cogendus.de condi.ob cau. l.de die.§.sed ipse celsus.in gl.ꝛ de cõd.ꝛ de.l. Titio.cẽtum.in prin.dato ꝙ transgredienti imponat pena de trãsgressione. Si vero est iuramentũ indiscretũ ꝛ temerarium, vt si quis iu-
a ret nõ loqui[a] vnq̃,vel nunq̃ comedere,vel aliqd simile. Istud iuramentũ, nec trahit ad necessitatẽ obseruatiõis, vt primũ, nec ad penam transgressionis,vt secunduꝫ iuſm,de quo dixi. Ista ꝓbant,qꝛ actus ex quo alteri ius nõ q̃rit nõ trahit ad necessitatẽ coactionis,lꝫ qñqꝫ Deũ vltorẽ habeat, vt.C.eo.l.ij.ꝛ ĩ.de ser.expor.l.ij.ꝛ.ĩ.de cõdi.caus.dat.caus.no.sicut.l. si pecuniam.ij.rñso. Nota tñ ꝙ dñia est,vtrũ quis iuret aliquam tractare in vxorem illa consentiente: qꝛ tũc perfectũ est mr̃imonium, qꝛ consensus pertinens ad substãtiã mr̃imonij est v̈bis expressus: hoc enim est iuſm coniugij presentis: An aliquis iuret aliquã accipere in vxorẽ ,qꝛ hoc est iuramentũ coniugij futuri,vnde matrimoniale fedus nõ tenet:qꝛ nõdũ ɔ̄cta sunt sicut no.ðt magister sniarũ dist.xxviij.c.j.i.iiij.sen. vbi sic ait. Hic queri dꝫ vtrum consensus de futuro addito ẽt iuramẽto coniugiũ efficiat,vt si quis ꝓmittat, vel etiam iuret alicui se vsqꝫ ad tempus placitum, illam ducturum,ꝛ illa promittat, vel iuret se illi nupturam,nunquid talis sponsio eos cõiuges facit,si iuramento postposito alter,vel vterqꝫ ad alienã copulã trãsit, nunqd ad priorẽ sponsionẽ iuramẽto submissam secũde federationis pactũ scindit? Considera,qꝛ lõge aliud est ꝓmittere,aliud facere:qui promittit,nondũ facit: qꝛ ergo ꝓmisit se in vxorẽ ducturũ aliquã,nõdũ eã duxit in vxorẽ:ꝛ que spopondit se nupturã,si nõdũ se nupsit quõ ergo ɔ̄iuges appellari pñt,qui nõdũ ɔ̄hunt,sed in futurũ se ɔ̄cturos iurando promittũt. Item si ex vi iuramẽti ad futurũ ꝑtinẽtis mox efficiunt cõiuges, tũc hãc rẽ efficiunt, quam iurant se facturos. Iđ dico ꝙ cõiugiũ nõ tunc sit,sed futurũ ꝓmittit. hec ille ꝛ ð his vt legit ꝛ no.ex̃ de spõ.ex pte.ptꝫ ex ꝓdictis v̈bis de futuro non trahere secũ executionẽ de ꝑsenti. Vñ sic est in iuro,sicut in simplici ꝓmissione, ꝙ v̈ba ꝓlata non operant, nisi fm tps verbi,vt.l.certi ɔ̄dictio.in prin.s̃.si cer.pe.cũ si. Videmus de iuramẽti formis ac specieb⁹,nũc de psonis iurãtium. Que
b sint persone,q̃ habeãt iurare[b], dicã de aliquibus. Iurat itaqꝫ imperator,vt in.c.j.de iureiur.in cle. Itẽ rex de iureiur.intellecto. Item iudex.in aut.iusiu.quod ꝑsta.ab his. Itẽ vasall⁹, qui prestat iuramentũ fidelitatis,vt no.s̃.de vsufr. si cuius.§. j. Itẽ miles,vt no.l.ij.§.miles.de insa. Itẽ aduersarius argẽtarij vel nũmularij.s̃.de edẽ.quedã.§.nũmularios. Iteꝫ comparator lr̃arũ.C.de fide instru.l.cõparationes. Itẽ estimator. C.de sec.nup.l.hac edictali. Itẽ obstetrix.vt extra.de ꝓbat.c. proposuisti.lꝫ quidã,quãtũ ad iuramentũ,dicant ɔ̄triũ p.l.j. ĩ.de ventr.insp.p tot. Itẽ nũti⁹ public⁹,q dꝫ esse iurat⁹,vt no.in Spe.de cita.§.sequit.v̈.sꝫ nunqd credet. Itẽ testis.l.iusurã.C.ð testi.nisi pars.ɔ̄ quã deponit,remitteret iuramẽtũ, de testi.tuus.nct.in.l.j.s̃.de fer. Itẽ aduocat⁹.l.rẽ nõ nouã.§. patroni. Itẽ procurator,tutor,curator,syndic⁹,econom⁹,ꝛ similes. Itẽ ꝑncipalis psona,ꝛ ista nõ ꝓsequor vlteri⁹ qꝛ p se not. sunt. Nũc venio ad tertiã ꝑncipalẽ qõnẽ. De tertia igit ꝑncipali qõne,qua q̃rit quo iure iuramẽtũ sit inductũ,vtrum
c diuino[c],an humano,an moribus: vr̃ primo ꝙ iure diuino sicut ptꝫ Nume.xxx.c.Deute.vj.c.in.c.ad Heb.vj.c.Apoc.x.ꝛ I Psal.Memẽto dñe Dauid.ꝛ extra.e.ti.c.ꝛ si Christ⁹. Itẽ vr̃ ꝙ iure canonico, sicut ptꝫ ex̃.c.ego.N.j.q.vij. quoties.xx.q.v. de forma.cũ si. Itẽ vr̃.ꝙ iure ciuili sicut ptꝫ ex̃.e.ego.N. Iteꝫ vr̃ ꝙ morib⁹,vt.l.j.s̃.e.ibi,in vsum venit ꝛc.ꝛ ex̃.c.j. in cle.ibi, mos obseruatiõis antique ꝛc.cũ si. Sol.iuramẽtũ põt cõsiderari sex modis. Primo mõ quo ad originẽ inuẽtionis. Scđo mõ quo ad formã ꝑstationis. Tertio q̃tũ ad efficaciã acqsitionis. Quarto q̃tũ ad ptãtẽ remissionis. Quinto q̃tũ ad cõmutationẽ vel declarationem nullitatis ipsius iuratiõis. Sexto q̃tũ ad permutationẽ trãsgressionis. Si ɔ̄sideraf ꝑmo mõ.i. quo ad originẽ inuẽtiõis,tũc aut loqmur de iuro in gñe gñalissimo,q.s.primo hũc actũ introduxit. ꝛ puto ꝙ ius gẽtiũ ꝑmũ fuit ius sup hoc,ꝓductũ:nã apđ oẽs gẽtes ptesqꝫ custodit iurisiurãdi religio:nã ꝛ ipsa religio iuris gẽtiũ est,vt.l.veluti. de iust.ꝛ iur. Aut loqmur de iuro in singulis generũ,ꝛ tũc respice formã iuramẽtorũ. Nã aliquas formas ĩtroduxit ius canonicũ,aliqnas ius ciuile,aliquas mores ꝛ statuta locorum:ꝛ hoc satis de se ptꝫ:omne tñ licitũ iuſm de iure diuino ɔ̄fert,ꝛ iđ omne iuſm licitũ põt dici de iure diuino.s. cõfirmatione, ꝛ approbatione.qꝛ ius diuinũ mãdat ipsum seruari, ꝛ ita sacre scripture autoritates intelligi pñt,quas allegaui.s̃. Si consideret scđo mõ quo ad formã ꝑstationis,ptꝫ iã ex dictis ꝙ alique forme sunt ab vno iure, alique ab alio: ꝛ ideo non repeto. Si cõsideret tertio mõ, q̃tũ ad efficaciã acqsitiõis, dico ꝙ eo iure est effectus vñ ꝛ cã:vñ a quo iure descẽdit ipsuꝫ iuſm, ab eodẽ iure descẽdit acqsitio ꝛ efficacia ei⁹:cã eñ ordinat in effectũ,vt in suũ fineꝫ,ergo ius qđ cogitauit de cã,cogitauit ꝛ de effectu eius,arg.ĩ.de cõdi.ind.l.indebitũ.nã q̃cunqꝫ de q̃tuor causis sit.i.formalis,finalis,efficiens,vel naturalis q̃ sunt cãe quatuor principales,vt.s̃.de iusti.ꝛ iur.in rubr.ðꝫ coherens ꝛ inseparabilis ab effectu:ꝛ idem vbicũqꝫ cã non est momentanea sed successoria:qꝛ talis cã requiritur non solum ad initiũ ipsius esse,sed ad cõseruandũ rẽ in esse,vñ semper effectus ab ea est in fieri,nõ in facto esse q̃tũ ad effect⁹ de futuro: ꝛ iđ cessante cã cessat effectus.ĩ.de diuor.l.qđ ait lex.ꝛ de hoc.ĩ.dicã.ꝛ l.cum tale.§.legato falsam.ĩ.de condi.ꝛ demon. secus in quinta cã est, que dicit impulsiua:nã ista cã, non est substantialis, ꝛ ideo non dependet ab ea effectus:nec aliquid operatur, nisi ad bene esse,vt not.in.l.ij.§.de donatio. Quandoqꝫ ꝛ quarto modo consideratur iuramentum.s. quantum ad ipsius remissionem:ꝛ sic queritur de his. Primo, an iuramentum sine cã

a Nõ loqui. Vide Feli. in c.cũ quidã.iij. col.vij.vlteri⁹ no.e.tit.de iureiu. vbi quid in iuramento de non loquendo cuꝫ psonis cõiunctis ꝛ qd de non loquendo cũ persona non cõiuncta, cũ qua nõ importat meritũ vel demeritũ, ꝛ qd si videor errare, ꝛ non me corrigo saltem venialiter peccarẽ: ꝛ nunquid sit necessaria absolutio,ꝛ nunquid valeat ꝛ vide eũ.in.c.si vero. in.j.col.in fine. vbi an teneat iuramentũ excludens ab eo qui est de gñe bonorũ,putat de nõ acceptãda ꝓmissione ꝛ nũqd valeat iuramentũ de nõ testificãdo. vide per eũ in c.intimauit.in prin. de testi.ꝛ quid de iurãte nõ fideiubere, an ꝛ qñ fideiubere possit: vide p eum in.d. c. si vero. post prin.ij.col. ibi itẽ vergit paulo post. de iureiurand.

b Iurare. Vide Feli. in c.dilec.de maio.ꝛ obe.in ꝑn. vbi ponit etiã ð diuersis formis iuramentorum.

c Diuino. Vide do. Alexand.de imol. in cõsil.liij.sed in.vij.col.i.iij. parte.

vel idebite p̄stitū, possit cōdici. Scdo, an papa vel epi possint
dissoluere τ relaxare iuramentū in certo casu. Tertio, an cō-
stitutio epalis possit reprobare, vel dimittere iuramentum.
Quarto, an mercator, vel iudex secularis possit iuramentum
dimittere. Quinto, an statutū vel consuetudo ciuitatis possit
dimittere iuramentū. ¶ Et quo ad primaȝ qōnē arguit τ vr
ꝙ si iuratum est indebite: vel sine cā ꝙ habeat locū ꝯdictio in
certi, vel sine cā ꝑ obtinenda liberatione τ relaxatiōe iuramē-
ti. Sic em̄ video in oibus obligationib⁹, q̄ iniustam cām p̄sta
tionis hn̄t, ꝙ liberatio cōdici pōt: vt. j. de cōdi. sine cā. l. iij. er
go ita erit in iuramēto de ꝓcessu, an possit ꝯdici, si est factū ꝑ
errorē. no. s. de iudi. l. ij. §. ꝯuenire. In ꝯtriū vr qꝛ si iure actiōis
posset ꝯdici liberatio, ergo multomagis cōpeteret exceptio
de suꝑficiebus. l. j. §. ꝙ ait. τ q nō seruaret tale iurm, non esset
periur⁹; qꝛ nō intelligit esse in dolo q iustā defensionē hȝ. ff. iu.
sol. vir bonus. Sȝ decretalis dt ꝯtriū. ex de iureiur. debitores.
τ iō vr dicendū ꝙ sit q̄dā restitutio in integrū necessaria: vn̄
opȝ iudicē adire, τ eius officiū implorare ad rescissionē exem-
plo restitutionis in integrū, vt extra de iureiu. c. j, vn̄ sicut in
eo q hȝ ius petēdi restitutionē dicem⁹, ꝙ ante restitutionē cō
cessam nō hȝ actionē nec exceptionē, vt no. j. e. l. nā τ postea. §.
si minor. τ. j. de cōdi. inde. l. fi. in fi. Sic ante rescissum iurm au-
toritate iudicis vel relaxatione creditoris, non cōpetit actio
nec exceptio: nā ex illo canone extra. e. c. nullus. nulla propria
actio ꝓficiscit, tūc em̄ ipso iure excipi posset, sed iudicis offm̄
de rescindendo dat, τ iō iudicē adire opȝ: qꝛ cum eius ministe
rio, τ nō absq3 eo lex succurrit: vt no. in simili. j. de no. ope. nū.
l. de pupillo. §. si is cui. vel distingue ꝙ aliqn̄ iuramentū p̄stat
ꝑ errorē, aliqn̄ ex certa scientia. primo casu, aut est erratū i cā
preterita, aut in futura. Si in cā preterita, aut illa cā erat fina
lis, τ pōt condici liberatio cōdictione incerti. l. iij. de condict.
sine cā. Aut impulsiua, τ tūc cessat cōditio, vt. l. damus. de cō
di. inde. τ. l. insinua. post prin. e. ti. Aut dubitat, an esset finalis
vel impulsiua, τ tunc aut illa cā existens vera iportabat veruȝ
indebitum, τ p̄sumit finalis, aut nō, τ p̄sumitur impulsiua, p̄m
Pet. τ Cy. in. d. l. dam⁹. in addi. sȝ in cā futura similiter dico.
Aut erat cā finalis, τ pōt cōdici liberatio, vt. C. de nō nume.
pe. per totū. Aut impulsiua, τ tūc non pōt liberatio ꝯdici, de
cōdi. ob cau. l. iij. §. sed ipse celsus. Aut dubitat, τ tūc, aut cām
impleri solū interest creditoris, τ p̄sumitur impulsiua. de con
di. τ demon. l. Titio cētū. in princ. τ. j. de pig. act. l. q̄uis. Aut
interest debitoris vel tertij, ad quē debitor hȝ affectionē, τ p̄su
mit finalis, de iur. do. si ego. τ no. ꝑ Buli. de ꝯdi. cau. dat. cau.
si pecuniā. in prin. τ ꝑ Cy. C. de epis. τ cle. gn̄aliter. τ pleni⁹ per
Cy. post Buli. in. d. l. si pecuniā. no. se. in additio. vbi omnino
vide. τ per Cyn. C. de nup. l. sancimus. τ per Jac. butr. in. l. pa
tre furioso. Sequor igitur regulam simpliciū obligationū: τ
hoc quando est erratum, qꝛ quando est erratum, iuramentuȝ
a non venit ex animo, ideo non arctat[a] sic precise. arg. j. de con
di. indeb. l. fi. §. idem quesijt. τ. s. de iudi. l. ij. Si autem ex certa
scientia aliquid promisit indebitū, vel sine cā, refert aut credi-
tor recipiendo iuste recipere pōt, τ absq3 peccato, τ tunc iura
mentum est p̄cise seruandū, de reg. iur. l. cuius per erroreȝ. de
ope. liber. l. cāpanus. Non ob. de excep. dol. l. ij. §. circa causaȝ.
quia ibi non fuit iuratum, sed hic τ in. l. campanus. sic tamen
qꝛ. d. §. circa. dȝ intelligi qn̄ fuit erratū. Secus si ex certa sciē-
tia. s. si quis cau. sed τ si quis. §. fi. τ no. j. de constit. pecu. l. ꝙ si
maritus. §. j. Aut creditor non potest exigere absq3 peccato,
vt in vsuris, τ tunc procedit. c. j. τ. cap. debitores. extra eodem.
¶ Juxta hoc querunt incidenter quedā qōnes: τ primo q̄rit,
an ille qui promittit vsuras, possit iurando non petere relaxa
tionē τ sibi preiudicare, quin possit petere eā. Scdo quid si iu-
rat ꝯctum esse de pura τ vera sorte, τ ipsum obseruare, an pos
sit petere relaxationē sacramēti supposito ꝙ re vera ꝯctus sit
feneratitius. Tertio ꝙ si reus actori in fraudē canonis detu
lit sacramentum in ipso ꝯctu vel postea, τ creditor iurauit ꝯ-
ctum veruȝ esse de vera sorte, τ sibi deberi, an possit allegari ꝙ
ꝯctus sit feneratitius. Quarto quid si is qui accipiebat pecu-
niā sub vsuris, ꝓmisit ꝑpetuo non mouere qōnem, nec dicere
agendo vel exequendo ꝙ ꝯctus sit vsurarius, τ ita iurauit, an
poterit petere relaxationē. Quinto quid si debitor ꝑ pactū re
misit creditori officiū iudicis, τ omne remediū iuris, si qd̄ sibi
cōpeteret ꝑ relaxatione sacramēti, an postea poterit petere re
laxationē eius. Sexto qd si ille, q ꝓmisit vsuras sub noie sor-
tis, fecit ꝓcuratorē ad ꝯsitēdū debitū, τ ꝓcurator ꝯfessus est i
iudicio τ iō emanauit p̄ceptū de soluendo, an nihilomin⁹ pōt
peti relaxatio iuramēti? Septimo qd si creditor fingit se hr̄e
litē cū debitore, τ iō extorquet ab eo noie trāsactionis aliquā
promissionē in fraudē vsurarū, an erit stādū huic transactiōi
ēt iurate. Octauo an ille q iurauit soluere, τ soluit post sn̄iam
possit solutū repetere? Nono, qd si debitor iurauit nō recipere
restōnē vsurarū, an habebit aliqd remediuȝ. ¶ Et q̄ ad ꝑmā

b qōnem vr ꝙ si ego iuraui nō petere[b] relaxationē sacramenti,
ꝙ non possum eam petere: nā istud iuramētū pōt seruari sine
interitu salutis eterne, ergo seruandū est, extra. e. debitores. τ
c. ad nostram. el. ij. In ꝯtriū qꝛ istud iuramētū inducit credi-
torem ad delinquendum. ergo non tenet. s. de pac. si vnus. §. il
lud nulla. Item ex parte creditoris versatur turpitudo, ergo
sibi nō querit ius ex isto iuramēto, de act. τ obl. l. fi. qua. re. ac.
nō da. l. j. §. que honorande. de cōd. ob tur. cau. l. iij. τ. l. si ob tur
pem. Preterea istud iuramētū vr in fraudē canonū, ergo nō
tȝ, vt. l. si liber minorē. de iur. pa. C. de leg. nō dubiū. in fi. Pre-
terea nemo pōt facere ꝙ lex, vel canon in suo ꝯctu nō habeat
locum, vt. l. nemo pōt. de leg. j. Sol. dico iuramentū tenere: tn̄
posse agi, vt relaxet ipsum iuramentū de non petēdo relaxa-
tionē, quo relaxato petet relaxatio alterius iuramenti de sol-
uendo vt extra. e. c. j. vn̄ tot erunt necessarie petitiōes, τ tot re
laxationes quot sunt iuramēta, τ ex fine vni⁹ relaxationis, al
terius petitionis origo ꝓficiscit, de ꝯdi. inde. nl. in fi. Nisi aūt
hoc ordine petat relaxatio iuramēti, opȝ seruari iuramētum.
Non ob. ꝙ verset delictū τ turpitudo accipientis: qꝛ dico ꝙ lȝ
hac rōne non querat ius creditori, tn̄ q iurauit, cogit reo red-
dere iuramētū. Si aūt decessit, hr̄s eius ipso iure nō tenet: qꝛ
obligatio ex tali iuramēto nō est orta creditori, τ ipsum iurm
finitū est morte: qꝛ p̄sonalis, ar. de noui ope. nū. l. nō solū. §. fi.
τ extra. e. c. vitatis. ꝑ Inn. τ iā super⁹ dixi. ¶ Quo ad scdam
qōnē vr ꝙ audiri nō debeat: q allegat se piurum, ergo tanq̄
piur⁹, τ suā turpitudinē allegās est repellēdus, ꝺ leg. j. si seru⁹
pluriū. §. si qs ante. C. de ꝯdi. ob tur. cau. l. mercalē. Preterea
iurm de p̄senti non pōt relaxari. Nā aut est verū, τ relaxandū
nō est: aut falsum, τ tunc ꝑ relaxationem non pōt euitari piu-
rium, de ver. ob. l. cum stipu. sim mihi a proculo. τ falsa de pre-
terito sunt impossibilia, vt not. de v. ob. l. q Rome. §. augeri⁹.
In ꝯtrium vr qꝛ periurus etiā suam turpitudinem allegans
qn̄q3 audit, vt no. j. ea. l. alleg. in medio magne glo. Nā in pari
causa turpitudinis iste qui remissionem petit, vr potior: qꝛ
fungitur partibus rei, si possidet, de noui ope. nū. l. ꝺ pupillo.
§. qui remissionem. de bo. aut. iu. pos. l. si pupil. §. defendere. er
go τc. de ver. ob. si seruum. §. sequitur. Preterea dictum iura
mentum hic duas clausulas τ duo tempora continet, sicut di
cit lex in simili, de condi. τ demon. l. hec scriptura. vn̄ posito ꝙ
quatenus continet cōfessionē de presenti non possit relaxari:
tamen quatenus continet prestationem de futuro relaxari dȝ
τ ꝙ tpa sic distingui possint, probatur in simili de vsufru. sed τ
si qs. §. si operas. de stip. ser. si seruus cōis menij. §. fi. sol. matr.
l. de diuisione τ. l. in insulā. extra de testi. cum tu. τ qd̄ not. C. de
furt. apud antiquos. ¶ Ad solutionē istius q̄stionis p̄mitto
talē distinctionē, cū querit, vtrū quis possit suā turpitudineȝ
c in iudicio allegare[c] sic distingue. aut quis allegat suā turpitu
dinem ad premium consequendū, aut ad se excusandū, aut in
modū actionis, aut in modū exceptionis, aut in modum ꝓba
tionis. Primo casu qn̄ quis allegat suā turpitudinē ad pre-
mium cōsequendū, nunq̄ est audiendus, de fur. itaq3 fullo. p̄-
mia em̄ merētib⁹, nō demerētibus dāda sunt. C. de sta. τ imag.
τ. l. j. de iust. τ iur. de leg. ij. cū qdā. Scdo casu qn̄ quis allegat
suā turpitudinē ad se excusandū refert, aut vult se excusare ab
honore, τ audit. C. si ser. aut liber. ad decur. li. x. l. ij. τ no. Inno.
extra de rescrip. sciscitatus. aut ab onere, τ nō audit: vt. l. spa-
donem. §. qui nimium. de excus. tu. Tertio casu qn̄ qs allegat
suā turpitudinē ad agendū, aut vult fundare intentionē suaȝ
solū ex actu turpi, τ repellitur, de ver. obl. l. multū. de fideius.
l. si a reo. §. fi. C. de reuo. do. l. cū cōfitearis. nā ex actu turpi ius
nō oritur, de pact. si vnus. §. pacta q̄ turpē. nā turpitudo non
sortitur iuris effectū: vt. C. de legi. l. non dubiū: aut vult fun-
dare intentionē suam ad rescissionē illius actus turpis, τ tūc
vr ꝙ siue agēs iste certet de dāno, alter q participauit de illi-
cito lucro, audiat actor iste: qꝛ magis est fauendū actori q̄ ad
uentitio lucro rei: vt in regula iuris. τ ꝑ hoc in qōne ꝓposita
vr actor audiēdus, vt extra. e. j. siue vterq3 certat de dāno eui-
tando, audiet actor, aut stet ꝯctui, aut recedat. l. Jul. §. si quis
collud. de act. em. Non ob. l. cū cōfitearis. qꝛ ibi donatari⁹ non
participauerat dolū, τ iō ibi nullus fuit turpitudo, nisi soli⁹
agētis: vel dic vt ibi ꝑ Odof. Quarto casu, qn̄ qs allegat suā
turpitudinē excipiēdo refert, aut turpitudo est cōis actoris,
τ rei ꝓcedit exceptio, de condi. ob tur. cau. l. iij. τ. l. si ob turpē.
qꝛ magis fundat exceptionē ex turpitudine agētis q̄ ex sua,
nec de sua poterit ꝯ eū replicari: vt. l. iij. τ. l. si ob turpē. alle. de
excep. doli. l. apud celsum. §. Marcellus. de do. except. si dolo.
facit qd̄ no. j. cōmo. l. rē. §. in exercitu. sol. ma. viro atq3 vxore.
τ. l. cū mulier, aut est turpitudo soli⁹ rei, τ tunc refert, aut si ex
ceptio est vera, reus ipso iure nō tenet, τ tūc ꝓcedit exceptio. l.
queadmodū. de agr. τ cē. vel ibi est sp̄ale: qꝛ ibi ꝓhibitio illius
legis est fauore publice vtilitatis, vn̄ excipiēdo vr ꝓsequi pu-
blicum interesse: ideo audit, sicut ille qui allegat suā turpitu-
dinem

a ¶ Nō arctat. Adde Paul. de cast. in cōsi. cxxxiiij.

b ¶ Petere. Sed nunquid possum petere absolutionem ab hoc iuramēto? vide Feli. in. c. debitores. in princi. vj. col. ver. tertio quero. extra. hoc tit.

c ¶ Allegare. Vide Feli. in c. sciscitatus. in vers. non se. de rescrip. τ in c. tertio loco. ꝺ presum. τ in. c. lator. de re. iu. τ domi. Jaso. may. hic τ duo verba p Frā. are. in. l. qui sa perstitis. i vlt. col. ff. de acqr. heredit. τ in. l. trāsactione. C. de transactio.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dinem noīe alieno.C.de sac.san.ec.l.iubemꝰ.§.economus.⁊ qđ
no.s̄.de adop.l.post mortez.de excep.modestinꝰ.de excep.rei
ind.si is qui heres non erat.§.fi. Aut lꝫ exceptio sit v̄a:tñ reꝰ
est obligatꝰ:⁊ tunc nō auditur excipiēs.vt.s̄.de dol.l.elegāter
in prin.⁊ de mi.in cāe.⁊ ar.de fideiuſ.si titius et seia.⁊ de sol.l.q
res.§.hic.⁊ facit.ī.de pi.act.rem alienam.§.fi. Quinto casu qñ
quis in modū probationis inducit suā turpitudinē:tunc aut
nitit ex ꝓuisiōe sua,aut ex ꝓuisione legali. Si ex ꝓuisiōe sua,
⁊ turpitudo erat alias detecta,nō repellit.ī.ea.l. Si ex ꝓuisio-
ne legali ille q ꝓbat suā turpitudinez nitit tūc ex prouisione
sua se excludi,q2 nō dꝫ sua itĉresse, nisi ex honesta cā iterſit.C.
de fur.māci.in pri.no.⁊.d.l.itaqꝫ fullo.⁊.l.si qs vxori.§.fi.e.tit.
cū si. Adde ꝙ periuriū non cōtingēs cām de qua queritur,nō
repellit periuriū ab agēdo,vt no.extra de except.dilecti.ad fi.
¶ Quo ad tertiā qōnez vr̄ ꝙ standū sit iuramento,vt.ī.e.nō
erit.§.dato.⁊.l.iusiurandum.qđ ex cōuen.in prin. In cōtrariū
vr̄,q2 per tale iuramentum nō remittit peccatū,sꝫ auget:nam
peccatū non remittit,nisi restituat ablatū,vt in.c.peccatū.đ
reg.iur.lib.vi.⁊ ratione peccati cū crimē vsurariū sit iam ꝑn-
cipale ecclesiasticū potest adiri iudex ecclesiasticus:vt extra đ
iudi.nouit.⁊ extra de pur.ca.c.nos iter alios.⁊ ecclesia de istis
fraudibus ⁊ cautelis nō dꝫ curare,quas interpretatio prudē-
tiū fregit.s̄.de trāsac.l.cū aquiliana.als aperta esset via frau-
dibus feneratorum,qđ esse non debet:quia non debet aperiri
via ad crimina cōmittenda.ī.de eo qđ cer.lo.l.j.⁊ ibi no.vnde
hic fit fraus legi de iuramento ad simplicem confessionem,et
ideo non tenet iuramentum.de proba.l.qui testamentū.de le-
ga.iij.l.cū qs decedēs.§.citra. Sol.aut istud iuramentū ema-
nauit de plano,⁊ non valet,aut in iudicio iudice deferente,vl
approbāte,⁊ tūc tꝫ,nec pōt cōtrauenire:q2 iudicis authoritas
presumptionez fraudis excludit.ar.s̄.de nox.l.⁊ generaliter.
alias sequeret ꝙ causa vsurarū nō posset terminari iudicia-
li,vel necessario sacramento:qđ est falsum. ¶ Quo ad quartā
qōnem vr̄ dicendū ꝙ ille qui iurauit nō dicere,nec allegare ꝙ
ɔctus sit vsurarius,nō possit petere relaxationē iuramēti:q2
sine cāe expressione cū agitur:nō pōt cām dicere.i.ꝙ ɔctus sit
vsurarius exprimere nō potest:q2 iurauit hoc nō allegare.ec-
ce ꝙ per tale iuramentū feneratoꝛ improbꝰ tutus est ⁊ hoc vi
detur tenere Host.in summa sua extra eo.§. quero cēsetur.v̄.
sed ⁊ q̄uis soluat hoc vr̄ remediū,vt cedat ius hoc alteri.tūc
restitutio in integrū cedi pōt:de admi.tu.si nudis.de mino.ꝙ
si minoꝛ.⁊ cessionariꝰ experiet:⁊ lꝫ per hoc incidat cedēs in ꝑ-
iurium.ar.de alie.iud.mu.cauſ.fa.l.iiij.§.opus.⁊ de ver.obli.si
seruum.§.j.tamē cessionarius nō repelletur,quia exceptio iu-
ramenti personalis sicut non transit cōtra heredem,vt extra
c.veritas.eo.ꝑ Inn.ita nec cōtra cessionariū,vt.l.ex pluribꝰ.
de admi.tu. Sed hoc non vr̄ bene dictū q2 ius per quod inest,
adest, nec accrescit cessionario,nec posse vr̄ cedi,ex quo nō af-
fert cessionario cōmodum,sed ius petēdi relaxationem sacra
menti nō affert cōmodū cessionario,sed solū cedenti eidemqꝫ
iuranti,ergo nulla est cessio. Preterea iste qui hic cōstituit ꝓ
curatorem est reus,⁊ ex parte rei non fit procuratoꝛ in rē suaz
nisi talis ꝓcuratoꝛ trāseat cum vniuersitate,vel cū re cui cohe
reat de ɔdi.inde.l.fi.§.ij.⁊ de ꝓcu.plautius.in glo.de do.hr̄di
tatem.fa.erc.plane.tū si. Sol.dico ꝙ hic nō est mera exceptio,
sed officiū iudicis qđ apponit in modū agendi, ⁊ qđ cedi ꝑt.
Nō ob.si dicis, ꝙ cessionarius dꝫ concludere sibi,nō cedenti.
C.de procu.l.qui stipendia.q2 dico ꝙ illud est verū vbi agitur
ad dationē vel adfactum,sed hic agit ad resciſſionē. Itē non
obstat ꝙ non interest cessionariꝭ, ergo nō audit:vt.ī. de cōdi.
fur.l.si seruꝰ.iiij.riso. q2 dico ꝙ imo interest nostra talē cessio
nez habere,q̄ pōt nobis afferre extrinsecū ɔmodū,q2 forte reꝰ
hoc pacto transegit cū cessionario,⁊ sic possibile est ⁊ verisimi
le ꝙ aliqd cessionario ɋratur. facit de pres.v̄.l.naturalis.§.fi.
Nam ⁊ interdictum vti possidetis cedit,⁊ tñ cōcludit cedenti,
non cessionario,nisi quo ad ꝑsonales ꝑstationes.ī.ne qd in lo.
pu.l.ij.§.idē nerui. Itē cedit interdictū,vñ vi,vt not.C.de ex-
cep.l.lꝫ.⁊ de pe.he.l.ꝙ in diē.§.Iul.clarius procedit cessio, si
ꝑmo soluat,postea cedat:nā cōdictio sine cā,⁊ cetere ɔditiōes
cedi pñt.vt.l.si vēdidero.§.Titius.de fur.⁊.l.cū qs.§.j.de sol.
cum si. Adde qđ petit hanc remissionē,cū sit possessoꝛ,fungit
ꝑtibus rei. Nā aliqñ petit remissionē ꝓuocatꝰ seu citatꝰ:⁊ tūc
fungit ptibꝰ rei. Aliqñ spōte,⁊ tunc,aut iure possessoris,⁊ idē
aut ꝓprietariꝭ vel petitoris : ⁊ tunc est loco actoris vñ in pro-
posito cū obligatus idēqꝫ reꝰ petit remissionē,ergo partibus
rei fungit: nā ad excipiendū ⁊ defendēdū hec petitio ordinat,
ergo vr̄ ꝙ nō possit cedi anteqꝫ soluerit:q2 tūc efficit de posses
sore petitoꝛ,⁊ de reo actoꝛ,de proba.cū indebito.⁊ facit ad ꝑdi
cta de noui ope.nunt.l.de pupillo.§.si is cui. de bo.au.iu.pos.
si pupillus.§.defendere.extra de testi.veniēs.ꝑ Inn. de exce.
cum inter priores. ¶ Quid de eo qui non citatus precise.sꝫ sub
cōditiōe,vt cōpareat,si sua crediderit itĉresse an iste est neces-
sarius heres vel reus:q2 qđ no.de arbi.no.ex oībus.dic ɔ si de
iure eius, vel de facto eius directo agit de noui oper.nun. de
pupillo.§.mei.in gl.⁊ no.Inn.de sen.exc.dilecti.⁊ facit.s̄. de l
ius voc.libertus aduersus.l.de eo aūt.s̄.đ iudiciꝭ.⁊.C. si mā.
ita fue.alie.l.ea qdē.de inge.ma.l.diffamari.vbi etiā ponit pre
dicta forma citandi ⁊ facit qđ no.Inn.de foro cōp.lꝫ.in fi.vbi
no.ꝙ in cā appellationis,tā appellans,ꝙ appellatꝰ dꝛ neces-
sarius defensoꝛ,vbi oīno vide.⁊ facit.C.de aut.prest.l.fin.C.de
ser.ru.pred.l.per fundū.extra de ma.⁊ obe.c.humilis.cū si.sed
incidenter tāgo hic ⁊ est alius modꝰ.s. ꝙ iste talis iurauit do-
nare,vel vendere oīa bona sua alteri,⁊ tunc iste donatarius ꝓ
suo interesse ⁊ pro defensione bonoꝝ petet declarari illā ꝑmā
prouisionē vsurariā.ar.C. de nō nu.pe.l.si cui.ī.si qd in fraud.
pat.l.j.§.sed si in lite.⁊.§.si mutuā.nec ꝑ hoc ille q donauit,vel
vēdiderit erit piurus,q2 iste qui agit, nō agit vt ꝓcuratoꝛ, sꝫ
iure suo representās semetipsum ⁊ non suū autorē:sic si heres
iuratus ageret. Est ⁊ tertius modus ꝙ debitoꝛ illi primo cre
ditori accumulet alios creditores,⁊ ꝓ eoꝝ itĉresse petēt resciſ
sionem ɔctus ꝑmutationis.ī.e. nā postea.§. sed ⁊ si qs.⁊.d.l.si
cui.⁊.l.j.de iur.fi.l.i.x.⁊ qđ no.de do.ante nup.aut.sꝫ iā necesse,
¶ Quo ad quintā qōnem.l.an teneat pactū de nō petēdo isto
officio iudicis,⁊ vr̄ ɔsiderari, ꝙ si ꝑ pactū de nō petēdo tollit
officiū iudicis ipso iure,ergo agi nō pōt. Si aūt ope exceptio-
nis qđ verius est: q2 offm̄ iudicis nō est instr̄m obligandi, sed
agendi,⁊ iura actorū nō tollunt ipso iure ꝑ pactum,ergo agi
poterit quod excipiat de pacto,replicabit de dolo.C.de trāſ-
actione.nā quoties reus dolo facit,⁊ non actoꝛ, replicatio tol
lit effectū ⁊ officium exceptionis. Si econtra,tunc ecōtra. Si
aūt vterqꝫ dolo facit melioꝛ est ɔditio rei.vt.l. apud celsum.§.
Marcellus.⁊ hec vera vident,nisi pactū istud remissoriū non
esset iuramento vallatū: quo pōt veniri contra istud per eum
qui iurauit:sed rñdeo q2 istud pactū accedit sorti.ergo est vsu
ra:vt no.s̄.si cer.pet.l.rogasti.§.si tibi.vnde iuramentū inter-
positū sup isto facto vr̄ sup vsuris interpositū,⁊ iō relaxādū.
¶ Quo ad sextā qōnē arguit ⁊ vr̄ ꝙ tale preceptum transeat
in rē indicatā.⁊ per hoc etiā indebitū sit debitū:dato ergo ꝙ
resciderent prima cā,tñ nihil prodest reo,ꝙ remaneat scđa cā
obligatoria.s. snīa: nam quoties concurrunt due cause,⁊ vna
tollitur,tamen remanet altera.l.generaliter.⁊.l.vranius.de fi-
deiuſ.dico ɔriū: nā cū iudex secularis dubiū qōnis vsurarie,
i.an sit vsuraria nō possit cognoscere,ergo nec determinare.ī.
de cōdi.inde.l.fi. Nam lꝫ iudex secularis possit cognoscere de
re restituenda.i.qñ cōstat per cōfessionē partis,vel actis legi-
timis ꝙ sit vsura, iudex secularis pōt cognoscere sup ipsa re,
i.vsura reddēda,puta nō erat q̄stio nisi de quātitate vsurarū,
vt extra.c.ad nostrā.el.ij.ibi,seu ⁊c.secularē ⁊ non ꝑ papam in
c.j.de vsu.in cle.q2 nō litigat de ꝓhibito ⁊ concesso: sed tantū
de soluto,ꝫm Pañ.vbi aūt est qđ de q̄litate ɔctus.i.an ɔctus
sit vsurarius, istud pertinet ad iudicē ecclesie, nec pōt ꝑ iudi-
cem secularem cognosci,vel terminari:vt no.in.c.dispēdiosaz
de iudi.in cle.⁊ si tu dicis qđ prodest rescindere contractū stā
te snīa: Rñdeo ꝙ sublato ɔctu post snīam ex quo pendet snīa,
etiam ipsa snīa tollitur:vt.l.si fundus.§.si pluris.de pign.⁊ de
excep.dol.l.fideiuſ.§.euictis.⁊ de cond.sine cā.l.si fullo.q2 defi
ciente causa finali,que nō solū parit,sed etiam conseruat rem
in esse,deficit ipsa res siue sit snīa,siue exceptio,siue quicqd sit:
vt.l.ij.§.plane.de iudi.⁊.l.quid em̄.e.ti.⁊ ibi not. Nō obst.l.ge-
neraliter.⁊.l. viam. q2 ibi causa que remanebat non habebat
ad alteram depēdentiā,nec originē ex ea,de duob.reis.l. ean-
dem. Secus est qñ ante snīam contractus est resciſſus:nā tunc
snīa non pendet ex eo: ⁊ ideo stat snīa cum resciſſo cōtractu vt
ī.de condi.inde.eleganter.§.si quis post.ar.de inin.testa.nam
⁊ si.§. rūpendas. ¶ Quo ad septimā q̄stionē vr̄ dicendum ꝙ
transactio,⁊ quicquid accedit sorti in fraudem vsurarum est
vsura,⁊ ideo,si non est iuratū ipso iure,non teneat. Si aūt est
iuratum,pōt peti relaxatio iuramēti:quia vsura est,vt.d.l.ro-
gasti,§.si tibi adeo.ꝙ si debitoꝛ promisit debitum cōfiteri sub
pena,⁊ creditoꝛ fecit eū negare in fraudē vsurarum, hoc faciē
do pena non debetur,q2 vsura est:vt no. Cyn.C.de vsu.aut.ad
hoc.in fi. Secus si non in fraudē vsurarum,sed bona fide esset
adiecta pena pro securitate vere sortis,vt no. Iac.but.in.d.§.
si tibi. ¶ Sed nunquid inter vsurarium ⁊ debitorē repetētez
vsuras possit transigi:⁊ videtur ꝙ non:q2 vsurarius est in do
lo non restituendo,quod extorsit,⁊ dolus vitiat transactionē.
de condictio.indebit. in summa.§.j. In contrarium etiam q2
iste dolus est in resistente non repetente. Item super dolo
transigi potest.C.de transactionibus. Solutio.in via fori etiā
ecclesiastici tenet transactio,sed quo ad Deum vsurarius nō
est liberatus. de hoc notat Hostiensis in summa sua extra de
vsuris.§. que pena. versiculo, quid si feneratoꝛ. per te ibi ple-
ne videas. ¶ Quo ad octauam questionem , qui est casus
quod solute vsure per sententiam repetuntur, vt extra codez.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

debitores.ꝛ cõpetit.cõdictio sine cã,vel cõdi. ob turpem cãm. Sed ꝯ hoc vř qꝛ ille q iubeť soluere, vñ iussus soluere rõnabiliter,vt.j.de sol.cũ qs.§.q hoiem.ꝛ.j.de iur.fis.l.deferre.§.fin.cũ l.seq.ꝛ de pig.act.nec eum.Hinc est ꝙ quando actio restituiť, per oblationem rei solute,qꝛ fingitur retro restituta, actio est directa,vt ptꝫ in.d.l.sed qñ.alias nõ fingitur retro,ꝛ est vtilis actio restituta.l.ꝛ si sine.§.sed qđ Papi.s.de mino.cum simil. ꝛ adde qđ plene no.in.l.eleganter.in prin.j.de pign.act.Itẽ si soluit vt repetat,non liberaľ,de sol.qui sic.Itẽ qui vna manu dedit,alia aduocare non põt.C.de condi.indebi.l. nam si fide. in.§.in omnibus.nisi propter equitatẽ superuenientẽ: casus vř in.l.si fullo.ne ex causa de preterito,de excep.rei ind. si mater.§.eadem.Item soluens scienter indebitum non repetit.vt l.j.de cõd.inde.Sol.hic iste modus repetendi est modus qdã irregularis,ꝛ est ratio:qꝛ modus soluendi fuit irregularis ꝑpter iuramentum, vñ ex quo regule iuris corrũpuntur in antecedenti,corrũpuntur necessario etiam in consequenti:ꝛ cum exactio excedat suos terminos excedit a nõ suis terminis. C.de edi.di.Adri.tol.l.fin.Et ista sol.ꝙ hic est spãle,soluit oẽs ꝯrietates ꝑdictas,ꝛ rõ specialitatis est: qꝛ hic fuit indebitum ex necessitate,non ex liberatione solutionis.Et qꝛ de indebito isto non potuit disputari ante sniam,ideo disputat post:quia ius istud disputandum est post exitũ facit.j.de excep.rei ind. l.ex sextante.§.latinus.ꝛ.j.de cond.ind.l.fi.in rõne litere. Itẽ facit, licet vna manu soluat,alia repetere potest: qꝛ iste actus soluẽdi ꝯtinet factũ instãtaneum, ꝙ in instanti appelleť. Secus eñ in facto successorio.vt no.C.de vsufr.corruptionẽ.ꝛ sic non obst.l. inter casteľ. qꝛ in iudicio finium imponiť turbanti finis silẽtium,ideo ꝑpetuo dꝫ silere.de noui oper.nun. si prius de lib.leg.l.aurum.§.centum.si ser.ven.l.barũ.ꝛ.l.legi.Non ob. j.e.sed ꝛ si proinde.qꝛ ibi act⁹ est declaratorius: ꝛ act⁹ declaratorius hꝫ successoriũ effectũ in perpetuũ, ꝛ ideo ibi perpetuo tenet aduersariũ obligatũ,hic vero non. Preterea hic non tenetur soluere irrepetibiliter. In ꝯtrijs sic,ob hoc etiã non obst. d.§.qui hoiem.ꝛ.j.de ꝯdi.inde.l.neratius.casum refert,ꝛ facit j.cõmo.l.rẽ mihi.in prin.qđ ibi no.ibi.snia excludit exceptionem ꝑ contrariã actionẽ:dic vt ibi.¶ Quo ad nonã.q.de eo q iurauit non recipere restitutionẽ vsurarũ a,dicit Hosti.ꝙ ibi non fiet restitutio,sed dabitur pauperibus,vt ibi not.in sum. extra eo.l.de iureiur.§.qũo censeatur.ver. sed ꝛ quãuis solam. ꝛ pro hoc extra eo.ad nostram,qđ credo verũ. Nam lꝫ iurans non possit solutionem recipere:tñ eius heres poterit.vñ certũ est debitũ.de cõdi.inde.naꝫ ꝛ si cũ moriar.ergo non põt alteri solui qđ certũ est alteri deberi:nec facienda est eleemosyna de alieno:imo species est furti,de alieno largiri,salua reuerentia debita dño.Host.¶ Sꝫ an iste posset petere relaxationẽ hui⁹ sacramenti.Host.ibi sentit ꝙ non:ꝛ est rõ,qꝛ generaliter in rẽ iuratũ est.s.non recipere restitutionẽ: vñ cũ non sit iuratũ soli creditori,non vř posse remitti per eũ,vel per iudicẽ,q succedit ex mora eius in locũ suũ quo ad ptãtem remittẽdi, vt extra.e. c.j.Et ꝑ hoc facit.d.c.ad nostram.el.ij.extra eo. ¶ Sed quid si reus renũtiat l ꝯctu nõ solũ iuri sꝫ iudici,an tꝫ renũtiatio? vř ꝙ sic,vt no.s.de iudi.heres absens.§.j.in gl.q incipit,abnegatiue.puto ꝙ generalis renũtiatio non tꝫ, arg. si quis caut. sed ꝛ si qs.§.quesitum. Sed iuxta ꝑmissa qritur de tali qõne, rex Anglie cõstituit legẽ ꝙ qcunqꝫ mutuaret,sibi deberet hrẽ ꝓuisionẽ ad rõnem qnqꝫ ꝑ centenario anno quolibet, donec placuerit regi,ꝛ voluerit reddi capitale:ꝛ facit.d. Rex quãdã chartã ad ꝑmittẽdũ ista cũ iuramẽto. Mõ qdam societates florentinorũ spõte,qdã coacte mutuauerũt dicto regi sub dicto pacto ꝛ forma.Et iuramẽtũ ĩterpositũ est.Queriť vtrum possit peti relaxatio dicti iuramẽti: qđ stat in hoc vtrũ dict⁹ ꝯct⁹ vsurarius sit censendus,hec qđ est quotidiana. Nam cõe Florentie Pisarũ, ꝛ Venetiarũ sic accipiũt mutua, ꝛ rñdent de ꝓuisione:ꝛ est qđ vtrũ dict⁹ ꝯct⁹ sit licit⁹ necne?Et vř primo ꝙ dictus ꝯctus sit licit⁹ iure diuino ꝛ humano. Nã dict⁹ ꝯctus lex est:vt.C.de do.inter vi.ꝛ vxo.l.pe.j.de pub.l.cesar.sꝫ lex ergo licitus,hoc ẽ eñ legis autoritas:qꝛ põt ď licito aliqd licitũ facere maxime ex cã.vt.C.de adul.l.graccus. Preterea fauor publice vtilitatis facit esse licitũ,qđ al's esset ꝓhibitũ:vt j.ad Sille.l.si qs in graui.§.quoqꝫ.ꝛ no.ꝑ Buli.in.l.si filiũ.s.si cer.pe.sed istud est ĩtroductũ in fauorẽ reipub.no.j.de pig.ac. l.si ꝯuenerit.hac rõne iura ciuilia permittũt vsuras:qꝛ publice vtile credũt,ꝙ feneratores inueniant qui multoꝝ pericula fugiunt,vñ dico introductũ fauore reipu.s. vt in casu necessitatis ciues ꝛ qcunqꝫ alij sint magis animosi ꝛ ꝓpti ad subueniendum ꝛ mutuãdũ ciuitati spe premij,vt.l.j. de iust.ꝛ iur. Preterea obligatio antidoꝝ ẽt ꝑ legẽ est introducta in ꝯctu mutui sicut ĩ alijs: ꝛ dato ꝙ talis obligatio antidorũ accedat sorti,tñ non est vsura:qꝛ iure naturali debeť qđ est semp equũ, sanctũ,ꝛ iustũ:quare ergo nõ põt rex ꝛ lex istã obligationẽ antidorũ deducere ĩ forũ spãle alicui⁹ ꝑstatiõis: nã ex q lex inducit istã obligationẽ antidorũ in gñe,qre nõ põt eã in spẽ trãsferre ad necessitãtẽ ꝑstationis:nihil eñ lꝫ in gñe, qđ nõ liceat in spẽ,vtpote cũ ipsum gen⁹ ẽt de tali spẽ ꝑdiceť ꝛ ipsa ẽt antidorũ obligatio qñqꝫ pariat spãles effect⁹.l.si testõ.§.j.de fideiusso.ꝛ de ꝯdi.inde.l.si non sortẽ.§.libert⁹. Preterea cũ rex vel ciuitas in subditos suos habeat ptãtem viue vocis , qre non põt eis largiri. Est eñ mera largitas ꝛ liberalitas acsi př filio bñmerito aliqd cõferret. Nã istud nõ est ex robore ꝯct⁹ ꝑcedẽtis,qđ in ptãte creditoris eiusdẽ tollere ꝛ dissoluere saltẽ de facto,sed ex mera liberalitate soluẽtis: vñ esto sine veritatis ꝑiudicio,ꝙ nõ solutũ non liceret petere:tñ solutũ vř esse licitũ retinere. Preterea h ꝛ regie maiestati ꝯgruit,ꝛ dictis regñs, ciuitatibus similiter.j.de don.fili⁹.ꝛ largitates principũ multum sunt fauorabiliores.vt.C.si lib.impe.l.j.lib.x.ꝛ.l.prohibere.§.plane.qđ vi aut clã. Preterea lꝫ mihi in recõpensationẽ dãni illati aliqd promittere mutuãtibus,vt.l. ꝙ si Ephesi.ij. rñso.de eo qđ cer.lo.ꝛ interesse tã damni emergẽtis,quã lucri cessantis peti põt ꝛ cõpẽsari,de pig.act.l.eleganter. in fi.ꝑin. ergo in conuentionẽ deduci.de eo qđ cer.loc.l.vtiqꝫ.§.pe.ꝛ fi. Nã lꝫ vsure ꝓhibite sint, qñ mera sunt,tñ interesse nullo iure ꝓhibitũ est,tã peti,ꝙ ꝑmitti.l.vl.de ꝑt.stip.ẽt in ꝯctu mutui. vt no.C.de sum.tri.l.cunctos populos. lꝫ ꝯ no.ꝛ male i.l.sociũ qui in eo.j.pro soc.nam sine interesse sit dãnũ emergens licite petiť.qꝛ petens ex hoc nõ locupletať: siue sit lucrũ honestũ cessans adhuc peti põt:qꝛ lucrũ honestũ licitũ est.C.de sen.q pro eo quod.l.j.in fi.ꝯ qꝛ ille q impedit lucrũ meum mihi teneť.de condi.ꝛ demon.l.qb⁹ dieb⁹.de condi.ob tur.cau.l.iij.§.fi. Preterea illi q mutuauerũt coacte inciderũt in ipsum contractuꝫ mutui,ergo eis subueniendũ est,ar.de in ius voc.l.libert⁹ aduersus.de condi.fur.ꝛ ideo.vers.j.cũ si.ꝛ hoc dictat ipsa naturalis iustitia: quare ergo positiua iustitia nõ põt hoc vinculũ deducere illi certã prestationis formã, duntñ modum non excedat,ar.C.de impo.luc.des.l.j.lib.x. Preterea alia mutua videntur esse in ptãte recipientis quãtũ ad reddendũ, vñ cũ repetitio sit incerta,ꝛ cõsistat sub spe ꝛ bñplacito regis,vel ciuitatis,vř ꝙ licite possit peti accessio:ex quo dubiũ est,an capitale sit saluum,vel nõ,ar.eius qđ de societate no.C. pro soc.l.j. ꝛ ar.eius qđ de societate.j.de naut.fe.dr ꝙ rõne suscepti periculi esset cõuẽtio,ꝙ aliqd vltra sortem prestetur:qꝛ nõ pro pecunia,nec pro tempore redimẽdo, sed pro casu ꝛ riseuo ꝑstari. videtur extra de vsu.c.nauigãti. ergo sic ꝛ dic. In ꝯriũ ꝓbať: qꝛ iste ꝯctus est ꝯctus mutui ꝛ feneratiti⁹ ꝯctus: ergo illicit⁹. Consequentia tꝫ per diuinã scripturam,mutuũ dantes nihil inde sperãtes.extra de vsu.c.ꝯsuluit.antecedens probať ex tribus,ex forma ꝯctus,ꝛ consensu partiũ,ꝛ ex iure resultante ex ipso ꝯctu:ex forma ꝯctus,qꝛ formaꝫ hꝫ mutui:ex consensu, qꝛ alo mutuandi daľ: ex effectu , qꝛ obligatio ꝛ actio mutui oriť, ergo mutuũ eẽ necessario ꝯuinciť ex re,ex effectu,ꝛ ex affectu: vt.s.si cer.pe.l.ij.in princi.ꝛ qꝛ etymologia ꝛ descriptio mutui huic ꝯctui ꝯgruit,ea.l.§.appellata.ergo ꝛc.ꝛ nomini deseruiẽdum est.C.de fe.a nullo.ꝛ de ver.sig.vt alphenus. Nõ ob.ꝯria. Et primo non obstat ꝙ iste cõtractus obtineat vim legis,qꝛ dico ꝙ interdum contractus est simpliciter ꝑmissus, ꝛ tunc si sit cum principe, vel ciuitate, que principatum teneat in sua prouincia sicut est ciuitas Florẽtie ꝛ similes ciuitates : ꝛ tunc dico ꝙ obtinet vim legis,vñ talis ꝯctus nunquam nudus cẽseť,qꝛ legis auxilio vestiť.l.legitima.de pac.qñqꝫ est ꝓhibit⁹,ꝛ tunc refert aut est prohibitus iure humano ꝛ positiuo: ꝛ dico ꝙ habet vim legis.l.pe.de do.inter vir.ꝛ vxo. Aut est prohibitus iure diuino,vt contractus vsurarius: ꝛ tunc nullam vim habet. Naꝫ ex eo ꝙ lex vellet,non tñ põt facere licite ꝙ vsure sint licite:qꝛ homo legẽ dei nõ põt tollere nec alterare, si talis lex est Dei,cuius trãsgressio inducit peccatum.vt.l.j.de cõsti. prin.ꝛ not. Pau.in.c.j.de vsu.in cle.ꝛ Jac.bu.in.l.cunctos populos.Non ob.secundũ ar.qꝛ etiã ꝑcedit in ꝓhibitis iure humano,nõ diuino.Non obst.ar.de largitate ꝛ donatione:qꝛ cũ donans nõ esset alias donaturus.ꝛ sic cũ ista largitas incipit a mutuo precedenti dꝫ reputari captiosa.d. transac. cũ aquiliana.ꝛ no.in.l.si tibi.§.j.de pac.per Buli.ꝛ Cy. Nõ obst.ar.de interesse.Et hic est aduertẽdũ ꝙ interesse ĩ mutuo qñqꝫ petiť ex conuẽtione ꝑpter cõuentionẽ,qñqꝫ petitur ex conuentione ꝑpter morã,qñqꝫ petitur ex mora propter morã. Ex conuentione ꝑpter conuentionẽ petiť: verbi gratia. mutuaui tibi.x. q deberes tenere vsqꝫ ad pascha,ꝛ interim p meo interesse solueres mihi aliqd:hic eñ ex sola ꝯuẽtione agiť ꝛ petiť interesse non ꝑpter morã tuã:qꝛ nondum es in mora.s.si cer.pe.l.lecta. in fi. Ex cõuentione propter morã petiť:verbi gratia,mutuaui tibi.x.reddenda mihi intra mẽsem,ꝛ vbi nõ redderes mihi intra mẽsem,promisisti mihi noĩe interesse ꝑo quolibet mẽse quo vltra steteris aliqd.Ex mora ꝑpter morã petitur qñ non dꝫ ꝑcedẽtẽ pactionẽ super interesse ipso,sꝫ petit ex ꝓuisione legali:vbi gra,mutuaui tibi.x.reddẽda ĩtra mẽseꝫ.tu nõ reddidisti,ꝛ ex

a ¶ Usurarum. Vide Feli.i.c. debitores. circa fi.i vers.vij. ꝛ vl.c.ti.de iureiur. vbi etiã quid de ei⁹ herede.ꝛ in.c.j.in ij.col.versic.in glo.j.cum plu. sequẽ. vsqꝫ ad ver.extra glo. eod.titul.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

disti,ꝛ ex hoc dãnificat⁹ suꝫ,ꝛ ex hoc volo petere meũ iteresse:
querif,nunqd possum: Rñ.ad primũ, qḋ interesse petif ex cõ
uentione ꝑpter cõuentionẽ,ꝛ dico ꝙ aut ꝯstat de iteresse ꝛ pe
a ti põt,qꝛ interesse cõuentũ petif licite.l.j.de act.emp.no.l.vlt.
de pre.stip.aut cõstat ꝙ non interest,ꝛ tunc peti nõ põt,nec vt
interesse,qꝛ non interest.ar.de ver.ob.l.ij.in fi.nec vt pena qꝛ in
ꝯctu mutui nõ est licita,eo ꝙ in fraudẽ vsuraꝝ adiecta, vt.C.
ḋ vsur.cũ allegas.aut est dubiũ vtrũ itersit vł nõ. ꝛ tũc refert.
aut ꝑstatio ꝗ dꝛ deberi loco interesse cõmensuraf ꝛ cõtribuif
sorti ꝛ tẽpori,vt vnũ denariũ ꝓ interesse quolibet mẽse pro ꝗ
libet cẽtenario stipula.ꝛ tũc ꝑsumif vsura, nec põt peti sub nõ
mine interesse:ꝛ ita intelligif qḋ not.in.l.solũ.alꝭ,sociũ q ĩ eo.
ff.p soc. aut ista ꝑstatio non cõmẽsuraf ꝛ nõ ꝯdiuidif sorti nec
tẽpori.ſꝫ est vna ꝑstatio ꝓ oĩ interesse,vt mutuo tibi centuꝫ,ꝛ
qꝛ ex hoc dãnum patioꝛ eo ꝙ cõuertissem in emptionẽ ꝑdioꝝ
ꝛ fructus habuissem,ꝑmittis mihi noĩe iteresse.v.vel.x. ꝛ tũc
peti põt qꝛ nõ est vsura respectu mei mutuãtis.imo est veruꝫ
interesse sicut ptꝫ ꝑ ꝯfessionẽ partiũ,cui in dubio nullo alio ꝓ
sumpto vel ꝓbato stãdũ est, vt.l.publia.in fi.ff.depos.ꝛ facit.ff.
de ser.expoꝛ.l.seruus.ea.ꝛ ibi p Cy. ¶ Venio ad ꝯm,qñ inter
esse petif ex cõuẽtione pp morã: ꝛ dico ꝙ aliqñ petif interesse
causatuꝫ ex pte debitoꝛis actoꝛi ex solo tpis cursu, qñqꝫ rõne
loci. Si ex solo tpis cursu actio ꝑposita non erat arbitraria,
nec venit interesse nisi ꝯuentũ,ꝑut statiꝫ dicã, ſꝫ ex ꝗ ꝯuẽtũ ẽ,
inde debef,vt.l.qḋ si Ephesi.ij.rñso.de eo qḋ cer.lo.dumtñ ni
hil actũ sit in fraudẽ vsurarũ, qꝛ esset fraus de noĩe ad nomẽ,
qꝛ sub noĩe interesse ꝯheref vsura.ff.de legi.fraus.C. de legi.
nõ dubiũ. Si vo petif interesse rõne loci,tunc verũ est ꝙ põt
peti,siue sit interesse ꝯuẽtũ,siue non,vt statim dicã: qñqꝫ petif
interesse ex mora pp morã,ꝛ tũc refert: aut istud interesse est ĩ
tra rẽ,vt rei estimatio.ꝛ hoc certũ ẽ peti posse.l.vinũ.ff. si cer.
pe.ꝛ.l.fi.de triti. Aut interesse est extra rẽ debitã: ꝛ tũc in mu
tuo cũ sit ꝯct⁹ stricti iuris,non vꝫ venire ex die moꝛe, ſꝫ ex die
litis ꝯte.sicut dicim⁹ de interesse accessionũ:vt no.in.l.in hac.
de triti.ꝛ no.in.l.qḋ te.si cer.pe.ꝛ.l.iij.§.in hac.in fi.ff.eõ. Fallit
in actionib⁹ arbitrarijs rõne loci: nã tũc venit iteresse ex die
moꝛe,si agif alibi,ꝙ in loco destinato: vt.l.fi.ꝛ.l.iij.§.nũc de te
stibus.de eo qḋ cer.loc.qḋ qdẽ interesse lꝫ accedat sorti, nõ est
vsura,qꝛ nõ ẽ pena,ſꝫ rei ꝑsecutio. Ad idẽ ħ verũ ẽ,ꝙ vbicũqꝫ
tñ adest reo ꝙtũ ꝑstat,nunꝙ ẽ vsura ſꝫ iteresse ex pte rei:nec ĩ
hoc ledif,ſꝫ nõ lucraf. Vñ si cõe dꝫ mihi cẽtũ,ꝛ ista cẽtũ mihi
non valẽt,nisi octoginta,ꝛ ego vẽdo tibi ꝓ centũ, vꝫ ꝯct⁹,nec
est vsurari⁹,si tibi emptoꝛi ista centũ valẽt centũ,nec adiectio
tpis ad soluendũ facit videri fen⁹, ſꝫ rei estimatio.C. man.l.ꝓ
diuersas.nã hic nihil accedit sorti,iõ non est vsura. ¶ Ex his
ergo ptꝫ ꝙ illi q defendũt ꝯctũ istũ, de quo est qḋ ꝑncipalis,
dicũt ipm nõ eẽ vsurariũ,ſꝫ iteresse ꝑstari,nõ bñ dicũt nisi ita
sit in facti vitate,ꝙ ipsi⁹ intersit:qꝛ ꝗten⁹ cuiusqꝫ itersit, in fa
cto nõ in iure ꝯsistit:vt.ff.de regu.iur.l.quaten⁹ ꝙ aliter ꝯstet,
no.in.d.l.iij.§.fi.de eo qḋ cer.lo. Nõ obst,ꝙ soꝛtis ꝑstatio pen
deat ex ptãte debitoꝛis,vel ex casu,qꝛ nõ est verũ: nam nec im
peratoꝛ nec aliqs põt fidẽ fallere,ꝛ ꝯ fidẽ debitã rõne ꝯuentio
nis venire:qꝛ graue est, ꝛ crimẽ ꝯtinet ꝯ debitã fidẽ,ꝛ ꝯ rectaꝫ
rõnem facere.l.j.de ꝯsti.dec.ꝛ lꝫ de facto possit ꝯuenire,dico ꝙ
ex hoc nõ sequif,ergo vsura peti põt:nã qlibet debitoꝛ põt de
facto nõ soluere, ꝛ expectare pri⁹ se decoꝛiari, vel decoꝛticari,
vt.C.de here.insti.l.iij. ꝛ q bo.ce.pos.l.j.ꝛ tñ nõ iõ venit vsura,
qꝛ dubiũ facti ab omni iure abstracti nõ est ꝯsiderãdũ: qꝛ fa
ctũ tale,fieri nõ est ꝑsumẽdũ:cãe vo ad obligationẽ agendam
debẽt esse certe,nõ oĩno incerte: qꝛ cã incerta nõ põt ꝑducere
effectũ certũ,de ꝯdi.ꝛ de.l.dies incert⁹.l.sufficit.de cõdi.inde.
ꝛ.ff.de iudi.l.ſꝫ ꝛ si resti.§.fi.ꝛ.l.nõ queadmo.verũ lꝫ hec dispu
tatiue dicta sint,ꝑ solutiõe isti⁹ qõnis sic distingue: aut ille q
mutuat,mutuat nunꝙ recepturus qḋ mutuat,sed solã ꝑmis
sionẽ annuã in eternũ,sicut sit Venetijs:ꝛ tũc illa ꝑmisso an
nua est licita iure diuino ꝛ hũano: rõ, qꝛ iste ꝯct⁹ nõ est ꝯctus
mutui:qꝛ mutuũ damus tantũdẽ accepturi:ſꝫ istud dam⁹ nõ
recepturi tantũdẽ, ſꝫ aliud ꝛ aliter:ꝛ iõ totum qḋ recepturi su
mus,est soꝛs qḋ peti põt:qꝛ nõ ẽ alia soꝛs ꝗ peti possit, ꝯ non ẽ
vsura,qꝛ vsura supponit soꝛtẽ, iste ꝯ ꝯct⁹ est licit⁹: qꝛ ꝯct⁹ in
nominatus,do vt des.l.ij.ff.si cer.pe.do.ſ.vt des mihi centuꝫ
annuatim,ꝛ ista annua datio nõ est diuisa ꝑstatio soꝛtis,vt sic
estimet soꝛtẽ:qꝛ nihil est ĩ soꝛte:nec in soꝛtis obligatiõe ꝑter iu
stam annuã ꝑstationẽ:facit.C. ḋ sac.sanc.ec.l.iubem⁹ nulli.ĩ fi.
Aut ille q mutuat,mutuat receptur⁹, qñ dbitoꝛ voluerit hoc
acto in ipso ꝯctu,vł tacito subĩtellecto,ꝯm moꝛẽ regionis. de
pig.act.l.si pignoꝛe.§.fi.ꝛ idẽ. Nã volũtas dbitoꝛis ad substã
tiã ꝑstatiõis ꝛ obligatiõis adiecta,ĩpedit obligationẽ.ꝯ nõ ꝯ
hif obligatio mutui,ſꝫ ꝯct⁹ innomĩat⁹,quẽ debitoꝛ hꝫ ĩ ptãte,
distrahere soluẽdo ꝑmã soꝛtẽ tñ interiꝫ annua ꝑuisio iure lici
to ꝑstaf,ꝛ retinef:nã cũ nõ sit accessio, qꝛ nõ est aliud ꝑncipale
debitũ,ꝯ nõ est vsura,ſꝫ soꝛs. Aut ille q mutuat,mutuat rece
pturus,qñ ipse mutuatoꝛ voluerit,vł post diẽ hoc acto ĩ ipso
ꝯctu ꝛ ĩspecta forma obligãdi ꝛ ꝯhẽdi: nõ em̃ curo ꝙ debitoꝛ
vel ciuitas possit vim inferre ꝛ nõ soluere,qꝛ ħ extra ꝯctũ est,ꝛ
nõ mutat ꝯct⁹ formã vel naturã, iõqꝫ tũc est veꝝ istud mutuũ a
natura ꝛ effectu.vt.l.ij.ꝛ.l.oĩs.ff.si cert.pet. Et qcquid accedit
huic mutuo est vsura:nã mutuũ re ꝯhif accedente ꝯsensu, vsu
ra vero pacto ꝯhitur:ꝛ ideo qḋ est vltra rẽ,nõ re ꝯhitur,ſꝫ cõ
uentione ꝯhitur:duo em̃ ꝯctus sunt vnius soꝛtis, alius vsura
rum.l.centum capue. ergo sequif ꝙ est vsura etiã si accederet
ex prouisione legis separata ab ipso ꝯctu, vt qꝛ dictaret statu
tũ ꝙ cuilibet mutuanti def sine vllo pacto tm̃ de ꝑuisione: qꝛ
qñ ꝯhitur ꝯm tenoꝛẽ alicuius legis precedẽtis ꝛ disponentis
ꝯctum,lex transit in ꝯctum, ꝛ ipsum informat in contractuꝫ,
vt.ff.de dam.infe.l.damni infecti quidam.ꝛ de pa.l.legitima.si
ergo est vsura illicite absqꝫ dubio retinetur qḋ pro vsura sol
uitur. Si aũt nõ soluitur vt vsura:sed vt interesse refert,aut
ista ꝑstatio ẽ legalis,aut ꝯuẽtionalis. Si legalis,aut loqmur
in via foꝛi ꝯtentiosi,vt hꝫ lex pro veritate,ꝛ sic licite petif:aut
in foꝛo ꝯscientie, ꝛ tũc cõsciẽtia iudicet ꝯm veritatẽ ĩfoꝛmata.
Si cõuentionalis refert,aut in via Dei loqmur: ꝛ idem qḋ.ff.
ꝑxime:aut in via causarũ,ꝛ tũc refert.aut interesse est certuꝫ ꝛ
indubitatũ,ꝛ licite soluitur ꝛ recipitur:vt no.in.l.j.C. de sum.
tri.aut certum est ꝙ non interest:ꝛ tũc licite recipitur, qꝛ vsu
ra est:aut dubitaf ꝛ tũc cõsiderande sunt qualitates ꝑsonarũ
vt no.in.l.iij.in fi.de eo qḋ cer.loc. Quid em̃ si iste qui mutua
uit cõmuni est solitus fenerari,cum hic habeat illã pecuniam
destinatã:ꝛiam constat ꝙ ex ea non esset honeste lucratur⁹:naꝫ
talis nõ est habẽda ratio,vt no.l.si quis vxoꝛi.§.fi.de fur. Itẽ
quid si erat miles,vel doctoꝛ legũ,qui nõ consueuerũt mercã
tias exercere:qꝛ si nõ mutuasset cõi,retinuisset pecuniã in mar
supio,ꝛ nihil ex ea lucratus esset.satis cõstat ꝙ ex tali mutuo
nullũ interesse emersit,ꝛ ideo sub noĩe falsi interesse illicite re
cipit,eꝯ ponam⁹: est mercatoꝛ industriosus, q cũ illa pecunia
multa esset lucratus:certe nõ est ꝯ rõnem, ꝙ eidẽ hoc iteresse
ꝑmittatur. ꝛ soluaf ex quo promissum est: sed eaten⁹ quaten⁹
interest:nã quatenus excedit verũ interesse,vsura est,vt.l. ha
ctenus.§.fi.de cõsti.pe. nã ex qualitate personarũ locus est cõ
iecture,de ver.ob.l.cõtinuus.§.cum ita.ꝛ.l.fi.de act. ꝛ obl.C.si
quis impe.mal.l.j. Ex hoc ptꝫ ꝙ si quis a tali mutuatoꝛe eme
ret ius suuꝫ,qḋ lꝫ pro preterito tpe.i.ꝑ preteritis ꝑstationib⁹
fiendis posset agere,vt creditoꝛ q cessit qꝛ in eius locũ ꝛ rẽ suc
cessit in iure de preterito,vt.l.qdam.§.ij.de edẽ.nã iura vocãt
cessionarium successoꝛẽ rei ꝛ actionis,qꝛ hꝫ actionẽ ad idẽ simi
lem cedenti,que dicitur vtilis.l.j.ꝛ.ij.de actio.ꝛ ob.l.plane.fa.
er.tamen pro futuro tpe non agit,nisi sua intersit:vt qꝛ cõe est
in mora soluẽdi,ꝛ ob hoc ex pecunia nõ põt negotiari,vt soli
tus est cessionarius:vñ qñqꝫ loquif in iure, cui⁹ ꝑstatio ẽ de ꝑ
terito,ꝛ tũc nõ variaf prestatio ex ꝑsona cessionarij. Qñqꝫ in
iure de futuro:ꝛ hic ex persona cessionarij decrescere põt obli
gatio: vñ lꝫ ex facto cedẽtis non possit obligatio rei crescere,
ar.in.l.cẽtũ capue,de eo qḋ cer.lo.ꝛ.l.siue manifestus.§.tãdiu.
de condi.fur.iõ ibi dñs non retinet conditionẽ rei alienate ti
tulo singulari:qꝛ fieret durioꝛ ꝯditio furtis:nã priõ liberabaf
sola facti trãditione,nunc haberet necesse dare:tñ ex facto cre
ditoꝛis hñ põt decrescere obligatio debitoꝛis ꝑ eandẽ.l.ꝛ iõ.ꝛ
lꝫ cedentis interesset, si non cessisset ꝛ iõ ageret: tñ cessionari⁹
nõ agit ꝑ interesse futuro.i.post cessionẽ currẽtẽ nisi sua iter
est,qꝛ sua ꝑsona nõ cedẽtis inspicif. Et si sua nõ intersit,nõ ꝑt
iuste recipere,sicut si cederẽ tibi actionẽ arbitrariã rõne loci:ꝛ
tu ageres alibi ꝙ in loco destinato. Nã si tua nõ iteresset ĩ loco
destinato potius ꝙ vbi agif solui: lꝫ interesset mea si nõ cessis
sem,tñ tu cessionari⁹ nihil ꝯsequeris. Nã istud interesse emer
gens nõ venit ex iure cesso:ſꝫ oꝛif qꝛ interest:nã respectu iter
esse de futuro cessio.nõ hꝫ certã ꝙtitatẽ vel naturã:qꝛ oĩno in
certũ erat tpe cessionis,ꝛ veniebat certificãdũ de futuro:ꝛ hoc
solũ pretoꝛ agit,vt representet actoꝛi vtilitatẽ loci destinati ẽt
in alio loco facta exactione:qꝛ loc⁹ solutionis sicuti dies solu
tionis est pars ꝯctus ꝛ stipulationis pp interesse ipsius loci:ꝛ
ideo equum est interesse venire in actionib⁹ arbitrarijs:tñ ꝯm
diuersitatẽ personarũ põt esse plus ꝛ minus,adeo ꝙ accesso
ria ꝑsona hic nõ sequif principalẽ,vt.d.l.centũ capue.ver.nec
opoꝛtebit. Sic igitur a simili in casu vsurarũ de quibus ꝗrif.
Nam cessionarius in iure,qḋ est non in facto,quod nõ est suc
cedit:qꝛ põt plus ꝛ minus,ꝛ aliter interesse vnius ꝙ alteri⁹,ꝛ
iõ non regulatur cessionarius ꝯm personã cedentis,qꝛ nõ ma
gis regulatur cessionarius ex persona cedentis,in quo est ex
tra essentiam ꝯcte obligationis ꝙ regulaf fideiussoꝛ ex ꝑsona
rei.ergo ꝛc.ꝛ.d.§.nec opoꝛtebit.loquif qñ cũ varietate ꝑsona
rum variaf effectus.nã hic est alia ꝯditio cedẽtis,alia cessio
narij,qꝛ interesse est variabile ex ꝑsonis:ꝛ iõ lꝫ interesset cedẽ
tis,si alteri nõ vẽdidisset iura,tñ ex ꝗ alteri vẽdidit,nõ inter
est sua:vt no.in.l.Põponius.ad fi.ff.qb.mo.vsusfr.amit.ꝛ sic

a ¶ Põt. Vid ad materiam Feli.in.c. cum venerabilis.ĩ ij.col.ver. duꝫ dicit Ab.cum pluribus seq. de exce.ꝛ qḋ ꝑ do.Bar. So.ĩ consil.clxxiiij. incip. pro facto,ni fallor.in ij.parte.

cessionari⁹ nõ experit ex psona cedẽtis,sz ex sua p tpe futuro vt.j.de vsu.cũ qdã.§.fiscus.z.j.de duo.re.l.eadẽ.in fi.z.j.ð fide iuss.l.si testõ.§.fi.z ð eo qð cer.lo.l.cẽtũ capue,ver.nec oportebit. z qð venit declarandũ de futuro,declarari nõ põt,nisi cas⁹ ð clarationis existat.ad.l.Aql.huic scripture.in fi.de rei vẽ.idẽ Põponi⁹.in fi.de ɔd.z demon.l.in testõ.C.de insti.z subst.l.si qs heredẽ.fa.er.l.itẽ Labeo.z.l.fi.C.ð ɔb.emp.z idẽ dico in herede qð no recipit licite,si sua nõ interest,nec licite hãc pmissionẽ recipere posset,pbat hic modus arguendi.j.de pig.ac. l.necessarias.§.si vnus.z facit.s.si vsu pe.l.vtifrui.§.si post.qr oĩs pstatio,q̃ cõmensurat iteresse,cessat interesse:vt.l.si seru⁹. in prin.de cõdi.fur.ad.l.rbo.de iac.l.pe.§.idem meis.nã lz heres z cessionarius nõ mutuauerũt,ipi tñ mutuanti in mutuo successerunt:si iõ quicqd prestatur eis vltra sortẽ mutuatam, z vltra interesse est vsura:caueãt igitur tam mutuantes,quaz iura eoz emẽtes:qr plerique incidũt in laqueũ diaboli:z ex his ptz an,z qñ z quatenus sup istis peti posset relaxatio iterpositi sacramenti.¶Super scdã.q.qua q̃rit vtrũ papa possit sacramentũ relaxare iurãti[a]: Rñdeo q nõ est dubiũ q pɔt cũ cã,vt extra de elec.venerabilez.nã iuramentũ est diuini iuris authoritate,lz sit humani generis vtilitate:qr affert priuato vtilitatẽ, pt igit papa in ipm iurm pncipl'r rõne ipsius iuramẽti:nã de eo qð dño est pmissum pcurator facere põt id,qð dñs verisil'r esset factur⁹.j.mã.l.si hõiem.z maxime do.papa. q hz liberã administrationẽ a xpo, cuius est vicarius z pcurator,z iõ qð sup eo xpo iuratũ est,ipse põt dispẽsare,ẽt ex ordinata ptãte,nedũ ex absoluta,p quã oĩa pɔt,qr lex est oẽ qð principi plz.l.j.de ɔsti.prin.facit de hf.c.vl.z.xv.q.vj.c.autoritate.nec hz papa seruare ordinẽ iurꝫ:qr vbi papa,ibi ordo,cũ in eo,z ex eo pẽdeat oĩs ordo:z ordo nõ possit in ordinantẽ,sz ordinarius in ordinẽ:qr cã põt in effectũ,nõ effectus in cãm, vt.C.de legi.l.digna.vox z.l.apud eũ.in fi.j.de manumissio.ti. gñali. extra de re iu.c.in cãis.z in.c.pastoralis.in fi.de re iu. i cle.p modũ iurisditiõis,nõ solũ spũalia, sz ẽt tpalia põt papa:prout ordinant ad spũalia, vt legitimatio ad ordines fm Inn.q ita no.extra q fi.sint leg.c.p venerabilẽ.sec⁹ in tpalib⁹ q̃ nõ ordinant ad spũalia,q̃ papa nõ põt.vt no.Inn.extra de re iu.cũ te.Epi võ pñt relaxare sacramẽta ex cã in iure expssa, nõ ex alia[b].na cũ ista relaxatio sit arbitraria:ergo nõ est arbitraria,nisi vbi lex ꝟ expmat:ea em̃ q̃ formã hñt pcisam,nunq̃ ad offm̃ iudicis ptinẽt,ita q iudex possit a forma recedere.C. de fi.lib.l.fi.nisi in actionib⁹ arbitrarijs.de eo qð est cer.lo.l.si hfs.z seq.z ibi no.Preterea debẽt epi seruare iuris ordinem, vt.l.nec qcq̃.§.fi.de offi.pcõ.z le.z not.in.c.vlt.de here.lib.vj.

¶Sup tertia.q.an ɔstõ epalis possit reprobare,vl' dimittere iuramẽtũ. Rñdeo aut ɔstõ est indiscreta z sine cã nõ pt qð diuini iuris est infringere:aut cũ cã propter publicã vtilitatem vl' defectũ consilij:vt ecce,eps facit statutũ,q clerici minores. xviij.annis nõ obligent sacro sine autoritate curatoris.vl' sui prelati:vel facit statutum pp ecclesiarũ sue diocesis vtilitatẽ, q lz clerici sub iuramẽto remitterẽt decimas,possent eas petere,nõ obstãte iuramẽto:si tũc forte tenet constitutio epalis, qr ex ea nihil iniustũ vel prauũ sequitur imo potius iniqtas euitatur. ergo tz talis cõstitutio extra de ɔsti.vt animaz.§.stat. extra de loc.c.fi.extra de ma.z obe.c.si qs venerit.fil'e qr video q cõstitutio ptoris ex cã reprobat iuramentũ:vt.l.iurisgen.§. z generaliter.de pac.ergo idem in epo: nã z ipse ptor ecclesiasticus est,vt no.in.l.j.s.de of.pref.pre.ad fin. Alij ɔriũ dicunt. qr iuramentũ nõ seruatũ vergit in dispendiũ eterne salutis: ergo non tz constitutio,ex qua delictũ sequitur, z maxime qr hoc est delictũ pncipaliter ɔtẽpte religionis in ipsum Deũ, z inferior ius supioris tollere non põt,de arbi.l.nã magistrat⁹. z vide qð no.in Spe.de iudi.deleg.§.nũc ob.ꝟ.hic quoque not.

¶Super quarta.q.an imperator possit remittere iuramẽtũ. Respondeo aut ille,cui est iuratũ,est subditus imperatoris:z tunc imperator potest remittere,qr ius subditi est in libera dispositione pncipis:nã posset ẽt princeps mandare q subdito nõ solueret:z ex tũc,non soluẽdo,nõ incurreret periuriũ:qr itelligit ius supioris exceptũ.ex.e.ti.c.veniẽtes. z ð leg.cõmis. l.fi.de leg.iij.Paulo Callimacho.§.fi.de pig.act.l.fi.Si vero ius est q̃situ non subdito,pnceps nõ põt: qr impator non põt in ipsum iurm directe,cũ sit diuini iuris,nec idirecte,cũ ex eo sit quesitũ ius tertio, in quẽ princeps nihil põt: secus si haberet ptãtem in eum.vt.j.de stip.ser.l.j.§.ij.de ser.exp.l.ij.de vb. ob.q Rome.§.flauius hermes.vt.j.de fideius.l.vranius.§.sed ponamus.z ar.extra de vot.p Inn.extra de foro cõpe.verũ iudices. ¶No.quod pncipes nõ pñt iura valida relaxare directe,qr in spũali nihil pñt,siue sint directe spũalia, vt oĩa sacralia:siue sint spũalibus annexa, qð põt esse dupliciter: vno mõ qð sint annexa qr ordinãtur ad spũalia,vt ius patronatus ad institutionez:alio mõ q ex spũalibus sequantur, z hoc potest esse dupliciter: vno mõ, quod ex spirituali sequat spirituale, vt ex ordine clericali bñficiũ ecclesiasticũ. extra de rescr.adeo. alio mõ q ex spirituali sequatur tẽporale: vt dos ex matrimonio,q̃ ideo annexa dicitur:qr nec seorsum esse,nec seorsum examinari põt, quin de spirituali.i. de mrĩmonio disputetur: vt extra de or.cog.tuam.z extra de iudi.c.si annũ.li.vj.z extra de iudi.c.dispẽdiosam.in cle. z ideo dos pertinet ad forum ecclesie.c.tue.vt lite non conte.de do.inter vir.z vxor.de prudẽtia. nõ dico quod etiã iudiciuz dotis non pertineat ad seculare forum,nã seculare forũ pendet ex ecclesiastico,quatenus dos pẽdet ex mrĩmonio,siue petat,siue repetat:vt.d.c.tuam.de ordi. cog.

¶Super.v.q.an statutũ possit remittere inter subditos iuramentum: vr q sic:quia lex vicem apostolici obtinet.vt.l. adigere.§.Julianus.z ibi no.de iur.pat.z quia potest auferre lex municipalis ius vnius,z dare alteri,sicut pactum:nam instar pacti obtinet inter subditos.l.non impossibile.C.de pac. no.de reg.iur.nec ex pretorio.z.s.de leg.l.sed z ea. z de decret. decu.in ru.lib.x.Et multo magis,statutũ põt reprobare consensum subditorũ,ergo z iuramentũ:qr sublato consensu,iuramentũ nihil est,nisi sonus quidã verborũ verberãs aerem, nõ aũt habet virtutẽ,vt.l.obligationũ fere.de ac.z ob.Preterea ex iuramento reprobato non oritur vinculũ naturale, nec cõsensu preambulo z reprobato:vt.l.cũ lex.de fideius.Cui ergo accedet iuramentum,certuz nõ est cui accedat,ergo zc.p hoc. C.de legi.nõ dubiũ.in fi.de lega.j.si qs inquilinos,§.fi.z quod no.C.de iure do.l.si presidium.In contrarium videtur qr statutum inducit iurantẽ ad deierandũ z sic includit,non excludit pctm̃[c]:ergo non vz,qr ɔ ius diuinuz. Quidã distinguunt q aut rõ statuti excludit pctm̃,z tũc vz statutũ vt si dicat statutũ q ɔhens cũ minore.xviij. annis fingatur ipsum decipere,z nõ valeat ɔctus tanq̃ dolose extort⁹, vel tanq̃ simulat⁹ etiã si iuretur.Si aũt rõ statuti nõ excludit peccatũ,tũc tz iuramentum,z non tenet statutũ.Nõ ob.q qñq̃ tenet statutum ẽt qð inducit peccatũ:exẽplũ in statuto permittẽte,occidi furem,vel bannitũ.l.si seruus. de his qui ad ec.confu.l.iiij.ad.l. Aql.l.fi.C.de ma.z mat.qr ibi statutũ nõ disponit sup aliquo spirituali,sed solũ super pena tpali,sup qua statutum põt disponere,tã eque quã inique:qr est in sua ptãte eo q est qd tpale.Sed iurm est qd spũale,z sic nõ ob.hec opi.satis est pbabilis cũ distinctione:nam aut querimus vtruz si iuramentũ est reprobatum a statuto,cuius statuti cã nõ excludit peccatum, valeat statutum quo ad effectus iuris canonici z diuini: z dico q non vz,aut quo ad effectus iuris ciuilis:vt quo ad actiones,que sunt de iure ciuili,z dico q vz:vñ tale statutum impedit per iuramentũ dari robur ɔctui ad agendũ in foro ciuili. Item talis ɔctus reprobatus a statuto non esset puilegiatus ex forma statuti.Vñ non haberet paratam executionẽ ex pcepto guarentigie per formã statuti.Nam quatenus de statuto capit de forma z esse,eatenus põt petere de non esse: vt.l. eius est nolle.de reg.iur.nã cum iste ɔctus sit ipsi statuto inimic⁹, nõ debet ad priuilegia statuti pertinere:vt.l.iij.§.fi. ð adi.leg. Item effectus iuramenti morte finitur ex quo non dat robur cõtractui qr statutum impedit:secus si iuramentũ teneret.Et idẽ dico in consuetudine.Et si dicat q nunq̃ tenet iurm contra bonos mores: vt in.c.nõ est obligatoriũ. Rñdeo q esse cõtra bonos mores põt intelligi dupliciter. Primo mõ.i.esse ɔ rectaz moralitatez,contra dictamen recte rõnis, z pro hoc est contra instantiã publice honestatis, tunc nõ tenet iuramẽtũ, qr distorquet a via recte z virtuose viuẽdi:z ita itelligitur dictum.c.Secundo modo.i.contra aliquos particulares mores ciuitatis illius,z tunc iõ iuramentum non tenet:imo tenet ex quo seruari põt sine peccato,vt in.c.ij.de pac.li.vj.de hac materia.j.latius pertractabo.Sed qd de cõstitutiõe epali,an valeat? Rñ.vt.s.dixi. Adde q ɔstitutio epalis,aut est ɔ ius,aut fm ius,aut preter ius,aut addit aliqd ad ius.Si est ɔtra ius, nõ valet,siue sit cõtra eo qð ius pbibet statui,siue ex eo quod ius disponit ɔriũ statui. Si fm ius valet.c.j.de consti.lib.vj. Si pter ius,vz,si est rationabilis,e.ti.c.vt animarum. secus si est contra rõnem:qr tunc ɔ legem esse videt,z legem superioris inferior tollere non põt,z facit qð not.in.c.j.de reb.ec.non alie.in cle.in gl.prohibitus.z p Archi.de consecr.di.iiij.c.j.z.c. fi.z qð no.in.c.fi.de ap.li.vj.in nouel.nam qð eps non posset pnuntiare cã cognita,non põt per cõstitutionẽ suã statuere: qr sñia constitutiõis z viue vocis exparantur,qr procedunt a pari potentia cause.Et ideo dicebat quidam magnus doctor q constitutio epi q aliqs ex sola nuda fama pronuntiet vsurarius,nõ tenet:sed si ɔstat q aliquis est vsurari⁹ bene põt ɔstõ epalis adijcere sibi penaz,puta q pbato aliquo vsurario,z sic probato delicto oĩa sua instrã psumuntur de duplo,qr cõstat de cã ipsius statuti.Similiter p testes singulares probato aliquo vsurario pnuntietur instrm,ad cuius recisionẽ agit vsurarium[d] nã testes singulares in specie cõcordes,tñ in gñe probant genus,z nõ speciem.Inn.de accu.qualiter.itaq̃ constat

q eit

a ¶Juranti. Add do.Barto.Soc.in ɔs.cxv.inci.circa fi.vers.pterea.no.in.j.parte.vbi q nõ probata lesione sacramenti relaxationẽ papa concedere nõ potest.

b ¶Ex alia. An z quando episcopi possint. vid.Feli.in.c.j.l.iiij.col.circa fi.in ver.extra gl.e.tit.de iureiur.Et nunquid p capitulum sede vacã. z vt eps ibi vid per eũ.in.v.col.versi.secũdo quero,sed nunquid p epm foro sempronienses.si qdã foro sempronienses iurauerit Pisis soluere vsuras, vide p eũ ibidẽ circa fin.d.c.in ver.vndecimoquero.

c ¶Non valet. Vid z hoc ad de qð dictum fuit.s.in ru.e.titul.in.ij.col.

d ¶Vsurariũ. Vide.d.Alex.de Imo.in cõsil.clxxij.p totum.in.ij.pte.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ꝙ est vsurarius,⁊ sic tȝ statutū ꝯ euȝ,ar.no.ꝑ Jnn.de loc.nr̄a.
⁊ de of.leg.c.nemini.vn̄ si dicam in proposito,ꝙ si ep̄s facit cō
stōnem suā ꝯ id qđ canō disponit,ꝙ nō tȝ:qꝛ ep̄s iurat serua-
re canones,sicut iudices leges,in aut.iusiurā.qđ pst. ab his.ex
p̄dictis ptȝ,ꝙ nō vȝ ꝯstō epālis ꝙ instr̄a recepta ꝑ coniūctas
personas feneratorū presumant feneratitia,nisi probet ꝙ sint
recepta ꝑ ipsis feneratoribus, qꝛ pp crimē ecclesiasticum ꝯstō
epālis vȝ tm̄ ꝯ feneratores,non ꝯ alios: vel nisi sint recepta ꝑ
filios vel vxores,vel alios,ꝑ quos querit vsurariis , vel fingit
de eorum bonis.l.qntus.de do.inter vir.⁊ vxo.C.qđ met.cā.l.
si ꝑ ip̄ressionē.⁊.C.si rec.ꝑnin.l.j.cū s.C.de dist.pign.⁊ qui sub
imagine.nā quo ad tales personas bn̄ vȝ ꝯstō ꝑpter fraudem
p̄sumptam,ar.C.de do.data.vbi nō est p̄sumptio fraudis,cō-
stitutio epi non pōt dānare factū impune,maxime a nō vsura
rio ꝺm Albe.de Se.Et de multiplici vsurarioꝝ fraude,⁊ q̄lr
ꝑ ꝯstōnē ꝯ eos ꝑuideri pt.no.Jo.An. ex̄ de empt.vē.c.ad no
stram.vbi oīno videas.Et lȝ p̄toꝛ possit corrigere iura,tn̄ sec⁹
est in epo:qꝛ solus pretoꝛ maximus,cui ius spālr concedit pōt
statuere ꝯ ius ⁊ non alius.C.de of.pref.pret.l.normam.Etiaȝ
Cardinalis legatus,vt no.in.c.vlt.de here.lib.vj.⁊ de ver.sig.
sepe.in cle.Ptȝ ex p̄dictis vtrum possit declarare sup nullita
te sacr̄i:dictū est em̄ ꝙ ad forū ecclesiasticū ꝑtinet, vt not.in.c.
vlt.de foro compe.lib.vj.vbi vide. An securitati alicui date ꝑ
sacr̄m possit ipse renuntiare:dic in aut.de man.princ.§.sed ne
qđ.hec q̄ dicunt v̄ba,res tp̄ales sunt de foro cesaris,res spūa-
les de foro beati Petri. Jnn.de ꝑcu.accedēs.⁊ iō iur̄m est de
foro ecclesie,vt sepius dixi,⁊ facit qđ no.Jnn.in.c.nouerint.đ
sen.excom.¶ De quarta principali.q.qua querit q̄ sit cā fina
lis quare iuramenta prestant.R̄ńd.ꝺm personas ⁊ formas in
aliū ⁊ in aliū finē iur̄a ordinant:vt ecce,Juramentum impera
toris,ad statum orbis.Juramentum regis,ad statum regni.
Juramentū iudicis,ad iustitiā cūseruandam. Jur̄m vasalli,
ad fidelitatē faciendā.Jur̄m notarii,ad legalitatem conseruā
dam in suis scripturis. Jur̄m militis ad simile iur̄o fidelita-
tis. Juramentū pacis,ad bonū pacis.Juramētū ꝑmissoriū,
ad necessitatē p̄stationis,⁊ robur,⁊ confirmationē ꝑmissionis.
Juramentū declaratoriū,ad decisioneȝ litis: ⁊ sic de singulis
vt ptȝ in suis locis.¶ Sub quinta.q.principali qn̄.s.iuramē-
tum teneat ⁊ qn̄ nō, qꝛ qđ istā est vtilis, dico sic ꝙ iur̄m diuer-
sis modis de nullitate impugnatur piurātes,⁊ videam⁹ an re
cte,dr ergo qn̄qȝ ꝙ iur̄m nō tȝ,qꝛ ꝯ bonos mores,qꝛ ꝯ legem,
vel pretorem, vel qꝛ ꝯ publicam vtilitatem principalr̄ , vel qꝛ
ꝯ publicam vtilitatē secūdario.Qn̄qȝ dr ꝙ non tȝ rōne iuran
tis.Qn̄qȝ ꝙ non tȝ rōne iuramentū recipiētis.Qn̄qȝ ꝙ nō tȝ
eo ꝙ seruatū inducit pctm̄.Reuertoꝛ ad primū ⁊ dico ꝙ iura
mentū,cuius obseruātia corrūpit bonos mores,nō est seruā-
dum,imo malū reputandū:iuxta illud,Corrūpūt bonos mo
res colloquia mala:sunt igitur mala,qꝛ corrūpūt bona.Et qđ
iustū est puniri,iniustū est seruare.Sic loquit.c.nō est obliga-
torium.de reg.iur.li.vj.¶ Sed ꝯ hoc op.iur̄m per qđ futura
successio repudiat est ꝯ bonos mores.vt.C.de col.l.pactū.⁊ tn̄
valet,vt in.c.ij.de pac.li.vj.R̄ńdet Dy.ꝙ iuramēta q̄ turpeȝ
effectū seu euentū cōtinent,implenda non sunt:⁊ ita intelligit
decretum:sed si non continent turpē exitū.i. qꝛ non ordinant
ad aliquid turpe,illa sunt seruāda,vt.d.c.ij.Et lȝ ius ciuile re
putat esse ꝯ bonos mores,tn̄ ius canonicū nō reputat iuramē
tum esse ꝯ bonos mores:nisi qđ seruatū vergit in dispendiuȝ
salutis eterne.⁊ sic nō ob.C.đ pac.l.si.vel dic,ꝙ qn̄qȝ iuramētū
continet directe ⁊ expresse aliquid turpe,⁊ nō obligat,tunc vt
si quis patrē occidere iurat,vel nō alere ⁊ filia:qꝛ non sunt im
plenda,que sunt bonis moribus ꝯria.l.frater.§.si in danda,ad
Treb.l.j.de ꝯsti.inst.de v̄.ob.l.vtrū.⁊.l.si plagii.Qn̄qȝ conti-
net id qđ non est de gn̄e rei turpis,⁊ tunc aut ad id ꝑuenitur ꝑ
aliqđ turpe,⁊ nō tenet,vt si iuratur ꝑ futura successione,qn̄ ꝑ
iur̄m inducit votum captande mortis. Nam illud votum,qđ
est turpe,⁊ tristissimos euētus inducit,est in medio , ⁊ ꝑ id ad
effectū peruenit,iō non tȝ iuramentū de succedēdo.C.de pac.
l.si.Aut ad id peruenit per medium,qđ nō est turpe ⁊ tunc tȝ
iur̄m,exemplum in iuramento de non succedēdo,vt in.c.ij.de
pac.lib.vj.Nam in primo casu medium vitiat extrema,vt.l.q
sella.§.in rusticis.de ser.rust.p̄d.nō em̄ pōt esse licitū id,ad qđ
illicito iuramento peruenitur,vt.l.ij.§.j.de condi.ob tur.cau. a
¶ Uenio ad secundū, ⁊ dico quod qn̄qȝ iur̄m est cōtra legeȝ,
qn̄qȝ preter legē.Jtē cōtra legē pōt esse dupliciter. Uno mō,
qꝛ super actu reprobato per legē.Alio modo,qꝛ ipsum sacr̄m
sit spāliter ⁊ expresse reprobatū a lege : si ergo lex disponit de
actu iurato,⁊ non de iuramento,refert,aut est lex diuina,⁊ nō
tȝ iur̄m:qꝛ Deus non facit differentiā inter simplicem loque
lam,⁊ iuramentum:vnde ita reprobat ⁊ approbat vnum sicut
alterum.xxij.q.ij.iuramenti. Jtem ex quo Deus dissentit,sibi
iurari nō pōt.dissentit aūt prohibēdo actū. vt.C. de neg.gest.
l.si.Jtem prohibitū a lege diuina est impossibile ⁊ illicitū ⁊ de
natura impossibilium nulla est obligatio,de ver.obl.si impos
sibilis.Aut lex canonica,tūc aut lex pape,aut inferioris:si pa
pe,credo ꝙ iuramentū nō est obligatoriū: qꝛ non pertinet ad
iuramentū annullādū qđ est de gn̄e possibiliū,⁊ obseruabiliū,
nam ex quo papa mādat seruari iuramentū,inferioꝛ ꝓhibere
non pōt,nisi forte statuat cū cā,ar.j.mā.si hoiem.Si est res ci-
uilis,refert,aut loquimur de iure ciuili,⁊ quo ad effectū attribu
tū actui ꝑ ius ciuile,aut de iure canonico.Si đ iure ciuili,aut
ꝯctus est prohibitus fauore iurātis tm̄,⁊ tȝ iur̄m,vt in aut.sa
cramēta pube. Aut est ꝓhibitus de iure cōi, nō in priuilegiū
iurātis:⁊ tunc non tȝ iur̄m,vt.l.non dubiū.C.de legi.Non ob.
ad precedens membrū de fauore,qđ no.C. de iure dot.l.si pre-
dium,qꝛ ibi alienatio erat ꝓhibita pp publicā vtilitatē,⁊ non
solum in priuilegiū mulieris,vt.l.j.solu.ma.Aut est ꝓhibitus
odio iurantis:⁊ tunc iur̄m nō tenet:verbi gratia, statutum ꝯ
magnates disponit,ꝙ ipsi magnates nō possint ꝯctus facere
cū popularibus:certe si contrahūt cū iuramento,nō tenet: qꝛ
legi ꝓhibitiue facte in odiū renūtiantis renuntiari non pōt.
Simile,qꝛ qn̄ canon loquitur negatiue ⁊ ꝓhibitiue , non pōt
dispēsare:si ꝯfirmatiue,pōt dispensare,vt no.doc.de elec.indē
niter.lib.vj.⁊ no.extra de iu.at si clerici.⁊ facit.s. de iu.l.ij.§.ij.
in fi.⁊ vide qđ no.Jnn.extra de tēpo.ord.dilectus.Fauoꝛ igit
pōt repudiari,odium vero nō:alias quilibet odio renūtiaret,
⁊ fatue lex odiosa emanaret qđ est ridiculum,iuri autem pro-
hibitorio,an possit iuramēto derogari,refert,aut erat ius resi
dens i pte,⁊ sic est ius partis,aut est ius legis:primo casu,aut
istud ius residet solū in iurāte,⁊ pōt derogari,vt.l.si qs in cō-
scribendo.de pac.aut ꝯtinet ius p̄cepti, ⁊ tunc non pōt renun
tiari,vt.l.nemo pōt.de leg.j.ita no.Cy.C.de excu.tu.l.volūta-
rie.Qūo cognoscā si ius residet in pte,vel nō: R̄ńdeo,ius qđ
ex facto.i.ex q̄litate facti vel psone,cū qua factū sit oritur,resi-
det in pte:sed ius ex quo factū orit,seu substantiatur, non resi
det in parte,vt.d.l.nemo pōt.de con.pe.l. promissoꝛ stichi.§.j.
cum si.⁊ hoc de iure ciuili. Si aūt loquimur de iure canonico
vr̄ pro regula tenendū ꝙ omne iur̄m est seruādum, quod ser-
uatum nō vergit in salutis eterne dispēdiū,vt sepius dictum
est: vel dic latius, ꝙ quatuoꝛ sunt virtutes legis.s. imperare,
vetare,ꝑmittere,punire,vt.s. de legi.legis virt⁹.Aliqn̄ ergo
lex imperat aliquid precise, ⁊ tūc si qs iurat, non facere illud,
ꝙ lex imperat eū facere, non tenet iur̄m : vt si pater iurat non
alere filium,vel nō instituere eū herēdē,vel aliqđ aliud non fa
cere,qđ lex iperat,vt.xxij.q.iiij.c.inter cetera.Aliquando ve-
tat.s.precise:⁊ tunc,aut iur̄m excludit cām prohibitionis,⁊ vȝ
iuramentum,vt in aut.sacramenta puberum.nam cū ibi mi-
noꝛ etas sit causa prohibitionis,⁊ iuramentum reputet iuran
tem maiorē tantū in iurādo,qꝛ iuramentū est quid spirituale.
c.si.de iud.li.vj.ꝙ in ꝯhendo,ergo facit cām ꝓhibitionis ces-
sare:aut iur̄m nō excludit cām prohibitionis:⁊ tunc aut est ta
le ius prohibitorium,cui possit derogari per pactum, ⁊ tenet
iuramētū.l.si.ad Uelle.⁊.l.si.C.qn̄ mu.tu.of.fun.po.aut est ta-
le,cui per pactum derogari non pōt:⁊ tunc non tenet iur̄m iu
rantis:vt si filius renuntiet Macedoniano:dico ꝙ non tenet
super hoc interpositum iur̄m.Simile qn̄ filius alienat sine cō
sensu patris rem aduentitii peculii:nam licet iuret,non tamē
tenet iuramentū,vt.C.de bo.que lib.l.si.§.filiis aūt.in glo.sed
nunqđ.⁊ hoc est planū de iure ciuili.at de iure canonico vr̄ ser
uandū.Sed Jac.de Bel.dt ꝯriū: qꝛ ista prohibitio est facta
in fauorē patris,ergo filius nil agit iurando,⁊ hoc in aduenti
tiis planū,in qb⁹ filius non hȝ administrationē,sed pr̄,vt no.
j.cōmo.l.sȝ mihi.§.si filio.⁊.C.de bo.que lib.aut.excipit.nā qua
tenus quis administratione caret, eatenus iuramentum non
tenet,vt extra.e.inter dilectos.⁊ facit arg.s.de pac. ꝯ iuris.§.
si filius.⁊.j.solu.mat.l.ij. ¶ Sed contra predicta op.C.ne fid.
do.den.l.j.vbi not.quod iuri prohibitiuo non pōt renuntiari.
Sol.aliqn̄ lex prohibet ⁊ annullat,⁊ tunc nō pōt renūtiari,vt
ibi:qꝛ consensus est per legē prohibitus.l, cum lex. de fideius.
Quandoqȝ prohibet exceptionem induci: tunc aut exceptio-
nem inducit odiosam,⁊ non pōt renuntiari.Aut fauorabileȝ,
tunc sic,⁊ ita intelligo predicta loquendo de iure ciuili:est etiā a
simile in donatione inter vir.⁊ vxo.ꝺm leges: qꝛ videt ꝯ publi
cam vtilitatem,que secūdario versatur in matrimonio: nā fa
uore matrimoniorum facta est illa prohibitio⁹,vt.l.j. de don.
inter vir.⁊ vxo.ꝺm canones credo quod iuramentum teneret,
arg.c.ij.de pac.lib.vj.⁊ de iureiur.cum contingat.⁊.c. licet.eo.
tit.⁊ extra de pigno.significante.vel in illa.ru.de fideius.dotiū
dentur,versatur fauoꝛ matrimonii,vt non turbetur matrimo
niuȝ,aut in matrimoniis representatur, ⁊ versat ius publicū,
l.j.sol.matr. Iuli.de Cug. dicit simpliciter qꝛ tenet iuramen-
tum,vt ipse not.j.e.sed ⁊ si possessori.§. item si iurauero.dic vt
ibi plene per eum.⁊ tangitur per Cy.C.de sac.san.eccl.l.j. in fi.
Jtem aliud exemplū de iure prohibitiuo,in.l.quemadmoduȝ,
de agri.⁊ cens.Sed ibi iuramentum non tenet etiam iure ca-

a ¶ Prohibitio. Adde do. Bart. Soc. in consi. lxviij. incip. frustra. circa fin. in. j. pte. ꝙ donatio oīs que fit ratione contracti matrimonii dicit prohibita , ⁊ hinc dicit ꝙ ipse socer possit donare mutui.

nonum:qꝛ contra legē factū principaliter fauore publice vtilitatis,arg.§.de pac.l.ius pub.⁊.l.inter debitorē. Collige ergo ꝙ aliqñ iuramentū est ꝯ legē probibitoriam ⁊ cōtra publicā vtilitatem ⁊ contra bonos mores, ⁊ tunc non tȝ:vt.§. dixi in alio membro:qñqȝ non est contra bonos mores:⁊ tūc qñqȝ est ꝯ legem probibitoriam ⁊ contra publicam vtilitatē principaliter ⁊ tunc nō tenet,nec iure canonico,nec ciuili.j. de leg.j.l. si inquilinos.in fi.de foro cōpe.c.si diligēti. Aliqñ est contra legem probibitoriā,⁊ ꝯ publicā vtilitatē secundario,⁊ tunc iure ciuili non tenet iuramentuȝ, sed de iure canonico bene tenet, vt in donatiōe inter vir.⁊ vxo.que iure canonico tȝ,si est iuramēto cōfirmata[a]. Et idē credo qñ pater donat filio in ptāte ⁊ iurat[b],vt valeat iure canonū eadem rōne. Aliqñ est ꝯ legeȝ probibitoriam ⁊ contra priuilegiū,⁊ tunc aut iuramentū facit cessare cām ṗuilegij,⁊ tenet iuramentū,vt in aut.sacramēta puberum. Aut non facit cessare cām priuilegij,⁊ tūc refert aut istud priuilegiū est tale,cui possit derogari p pactum,⁊ tȝ iuramentum.l.vl.qñ mul.tu.offi.fun.pōt. aut est priuilegiuȝ, cui per pactū non potest derogari,⁊ tunc refert: aut continet fauorē tertie persone,⁊ ei renuntiari non pōt etiam per iuramentum,nisi ille cōsentiat.l.fi.§.filijs.de bo.que lib.⁊ ar.de cōsti.pe.l.vnde falsam.aut continet fauorē solius iurantis,⁊ tūc aut iure ciuili non tenet sacramentū,vt.C.de iure do.si pdiū. iure canonū tenet,vt extra de iureiurā.c.mulieri. Aliqñ iuramentum est ꝯ legem probibitoriam in odiū introductū,⁊ tūc iure ciuili nō videtur valere iuramentū indistincte: exemplū in Macedoniano ⁊ in pacto legis cōmissorie, sȝ iure canonū seruandū est iuramentum,extra de pig.significante.vel dic ꝙ licet seruet pactū legis commissorie,tñ secus in mutuo:qꝛ probibitio cōtinet odium principaliter,⁊ fauorē tertij secūdario. non aūt principaliter filij nec patris.l.j.ff.ad Maced. nisi dicatur ṡm Jac.de Belui.vt.§.dixi. Qñqȝ lex pmittit,⁊ tūc,an teneat iurm refert, aut illa pmissio inducit ius residēs in pte, ⁊ tūc refert,aut istud est ius publicū:si est ius publicū, non tȝ iuramentū derogatoriū ei,vt si quis renuntiet potestati faciēdi testm̄:nam velle testōris est non posse testari.vel legare:⁊ iō tale iuramentum non tenet,qꝛ ista ptās est de publico introducta,non autem est priuati iuris, de testa.l.testamēti factio. Similiter si quis velit non posse testificari in iudicio . ⁊ huic facultati cū iuramēto renuntiet,non tȝ iurm,de pac.l.ius publicū.Si vere est ius ṗpriū partis radicatū in pte:qꝛ facilius pditur ius singulare datū vni ṗsone, ꝙ̄ ius gñale datū alicui gēti vel ordini,vt no.Jnn.de ṗui.accedēs.tȝ renūtiatio cū iuramēto maxime,vt.C.de pac.l.si qs in ꝯscribēdo. aut ius tale non resīdet in iurāte,⁊ tūc per iuramētū illud ius perdere nō pōt,vt extra de foro cōpe.c.si diligenti. Qñqȝ lex punit,⁊ tunc iuramentū non excludit punitionem,qꝛ iuri punitiuo,ille qui dȝ puniri,non pōt renūtiare,sed aduersarius eius sic.l.ꝙ̄uis. de in ius voc. Et ṗdicta oīa vera sunt,qñ lex nō ṗbat expresse ipsum iuramentū. Sed qñ expresse reprobat ipsum,tūc iuramentū nunꝙ̄ valet de iure ciuili,nec est opus distinctione, vt.l.adigere.§.Julianus.⁊ ibi nota de iure pa. sed de iure canonico qñqȝ vȝ,qñqȝ non,vt.§.dixi in alijs mēbris. Aut iuramentū est preter legē,⁊ tūc iure ciuili non tenet,qꝛ lex ei nō assistit,sed iure canonū non tenet.j.q.vij. quoties cordis ocul⁹, ⁊.lxiij.di.tibi dño.⁊ in.§.alteri.cū si. de iure ciuili per liberam personam in cuius operis ius non habeo,non pōt mihi queri vel stipulari,de vsu ⁊ ha.per seruū,in princi.vel dic,ꝙ qñqȝ actus est preter legē ex defectu solennitatis formalis,qñqȝ pp rē ipsam. primo casu,non tenet iurm: qꝛ solennitati ṗbatorie cū sit introducta ob publicā vtilitatē,ne.s. aliqd falsitatis incurrat,non pōt derogari iuramento,ar.de leg.ij.l.codicil.§.fi. Secundo casu vr idem,vt.l.j.§.eū q.de consti.pec. Et hoc verum qñ non tenet iurm,nec actus sub illa forma,sed tenet sub ea,sub qua tenere pōt,qꝛ iurm hoc operatur, vt si nō valet qō ago,vt ago,valeat vt valere pōt,de legat.ij.cū pater.§.filius, dūmodo verba prolata ad illam formā possint quoquomodo adaptari,alias secus, qꝛ non vr mente actū qō verbis colligi non potest,de sup.leg.l.Labeo.§.ceterum.⁊ de lega.iij.l. librorum.§.quod tamen.cū si. Et ad hoc facit quod not.per Cy.C. de testa.nō codicillū.⁊ ideȝ tenet doctor meus in.l. si quis pro eo.de fideius. Tertio casu,qñ contrabitur super re,que non est in cōmercio,tunc non tenet iuramentū, extra de verb.ob.l.inter stipul.§.sacramenta.⁊ insti.de inuti.stipul.in prin. Et hoc verum qñ res est omnino exempta a cōmercio. Si aūt non est exempta a cōmercio,tñ alienari nō pōt, vt fund⁹ dotalis, tūc tenet iurm iure canonum,non iure legum,si iurat probibitus alienare,quia contra legem,vel preter legem sit,vt.§.dixi. Si vero ꝯbit ali⁹ etiā iure legū tenet iurm,de vsurpat.⁊ vsucap. l.cū vir prediū.j.facit quod not.Jac.de Are.in.l.dotalem.sol. mat. Sed quid si lex vtitur verbis probibitiuis directis in psonaȝ, non in rem: verbi gratia,mandat ꝙ nullus contrahat cū femina vel minore nisi sub certa forma,vel ṗhibet ipsi mulieri ne ꝯhat,an tūc teneat iuramētū: dicit doctor me⁹ ꝙ nō: qꝛ q cōtrabit peccat mortaliter,extra ḋ ma.⁊ obe.c.ij.no. Jnno.extra de cōsue.in rub.ad fi.ibi vide pro ⁊ cōtra,⁊ nō tenet iuramentū interpositū super obseruatione peccati mortalis secundū eū. Et inducit pro se,qꝛ mulier ṗmo iurat nō alienare:postea alienat cū iuramēto,quod non tenet secundū iuramentū,qꝛ nō pōt obseruari sine peccato.alle. Host.⁊ Jo.An. in.c.lȝ.de iureiu.lib.vj.⁊ idē tenet Spe.in Spec.de emp.⁊ vē. §.tertio loco.ver.⁊ nota generale cōcilium:⁊ ver.verū.si res. ⁊ seq. Sed lȝ opinio ista aures demulceat,tamen falsa videt: nā lex que vsuras probibet,certum est,ꝙ verba probibitiua dirigunt in ṗsonā feneratoris,⁊ tñ iuramētū tȝ,⁊ ideo reddi dȝ,vt extra.e.c.debitores. Jtem si verba probibitoria sunt directa in personā iurātis,vt qꝛ ṗhibet mulierē se obligare,nō est verū ꝙ mulier se obligādo incurrat peccatū,qꝛ lex est edita in suū fauorē:vnde licet non seruet legē,tñ nō peccat mortaliter:qꝛ licitū est cōtemnere cōsiliū legis.l.is qui.de rei vē.⁊ ṗpriū fauorē,si licitū,ergo nō est peccatum,vñ ista distinctio est truffa:⁊ rō sue distinctionis est falsa. Argumentū etiā qō inducit nō obst.nec puto verū ꝙ secundū iuramentū nō teneat,licet periuriū incurratur,qꝛ magis equū est seruari secundū iuramentū,qō est prestitum Deo ⁊ proximo,ꝙ̄ primū qō est prestitū soli Deo ad circunuentionē proximi,cum quo ꝯbit,als apta esset via fraudibus ꝯ legē.C. ad Vell.l.si sine. de rei ven.in fundo.cū si.vñ dico ꝙ si is cum quo cōtrabitur ignorat de ṗmo iuramēto,secundū iuramentū est seruandū. C.de condi.ob cau.si repetendi.j.de cōdi.inde.l.quod qs.et.l. si nō forte.§.q filio.e.ti.j.de act.emp.l.j.§.i.C.ad Mace.l.Zenodorus. Si autē sit,sibi imputet:⁊ in hoc casu pōt saluari opi. Host.ar.j.de insti.sed ⁊ si pup.§.prescribere.cū si. Juxta predicta signo hanc.q.quā disputauit Jac.de Bel.lege Perusina cauet ꝙ filiusfa.non possit cōtrahere sine expressa licētia patris,nec minor sine licentia curatoris,vel duorū cōsanguineorū,⁊ ꝙ cōtract⁹ factus nō teneat,queritur an iuramētū faciat valere ꝯctū predictū factū nō seruata forma statuti: Qui do. Jac.sic soluit dicēs ꝙ aut filiusfa.iurauit,aut minor. Si filiusfa.eo casu iuramētū nō dat,nec dare pt robur ꝯctui, tū qꝛ principale nō tenet:ergo nec accessorium:tum qꝛ principale nō vestit a suo accessorio,vt.j.de vul.sub.l.in pupillari.⁊ de iure cod.l.qō per manus. Tuȝ qꝛ sacramentū videtur esse cōtra bonos mores:qꝛ sepe filij onerati ere alieno vite parentū insidiarentur,⁊ materia peccati malis hominibus prestaretur,vt insti.qō cū eo.§.pe.ad Mace.l.j.in prin.⁊ ideo sacramentū non est obligatoriū nec confirmatoriū, vt in.c.non est obligatorium.de reg.iur.li.vj.⁊ de leg.j.l.si inqlinos.§.fi.cum concor. Si aūt minor iurauit aut loquimur de iure ciuili, aut de iure canonico. Si ḋ iure ciuili,eo casu sacrūȝ nō dat robur, nec vires ꝯctui:est rō manifesta,qꝛ dicta lex iubet solennitatē adhiberi,⁊ prohibet fieri ꝯctū sine ea solennitate:⁊ progredit vltra annullando,si non interueniat ea solennitas: ergo vr p d.l.esse remota oīs alia solennitas,etiam sacramenti,vt.§. ṗbaui.⁊ videtur derogatū esse,aut.sacramēta pubex.cū hec lex sit ei ꝯria,qō patet:qꝛ annullat ꝯctum,⁊ aut.ṗdicta cōfirmat. ergo aut.tollitur.per hanc.l.munici.ei ꝯriam.vt.l. omnes populi.de insti.⁊ iur.⁊.C.de eman.lib.l.i. Primum aūt sacramētum confirmat ꝯctus,qui per legē cōmunē nō valent,sed contractus alios nō firmat,quos lex huius ciuitatis gñaliter annullat ⁊ infringit. Jtem dicta aut.non dat autoritatē gñaleȝ sacramento, sed in ꝯctibus factis solūmodo a pubere: ⁊ ideo sacramentum interueniens in ꝯctu facto contra legē non pōt regulariter dare robur cōtractui,vt.d.l. non dubium.cum cōcordan. Cum igitur sacramentum non sit magne autoritatis de iure ciuili,imo est debilis effectus,nisi in operis ⁊ ad lites decidendas:⁊ per aut.non efficiat magne autoritatis,ergo in casu nostro sacrm nō pōt dare robur ꝯctui,cū annulletur per d.l. Si vero loquamur de iure canonico,eo casu nulla est dubitatio ꝙ sacramentum dat robur contractui,qꝛ dicta solennitas de licentia adhibēda statuta fuit in priuilegium ⁊ in fauorem minoris:⁊ ideo sacramentum dat robur ꝯctui,⁊ cōfirmat ꝯctum:de iureiur.cum contingat.ista sunt verba ad literā.d.Jac.de Bel.⁊ adde qō no.C.de bo.que lib.l.fi.§.fili⁹ aūt. ⁊ quod no.Jnn.e.ti.c.cum contingat.vbi dicit,ꝙ nunꝙ̄ iuramentum dȝ seruari ex quo vergit in ṗiudicium tertij : dic vt ibi de hoc p Jnn. Sed pone minor ṗdictus sine licentia personarum a statuto requisitarū cōtraxit per instrumentū guarētigie qō hȝ parataȝ executionē ex forma statuti, ipse opponit qō nō fuit seruata forma statuti in ꝯbendo:eps vero mandat iudici seculari,ꝙ iurm faciat obseruari,qrit qd iuris. Et vr ꝙ eps nō possit hoc precipere:nā ipse index nō est ille,qui iurauit,⁊ est ṗsona laica ⁊ extra iurisditionem ecclesie: ergo nō pōt sibi quicꝙ̄ mandari:naȝ in sua iurisditione tpali sup qua

mandatum

a ¶ Confirmata. Addō Frā. Are.in.l.j.§.si cer.pet.i.§.creditum.⁊ qō ibidem ad eū dixi in apostil.

b ¶ Jurat. Ad de quod habetur per domi. Bar. Soci.in consil.xcj.inci. Uisa.versi.sed dicet quispiā. cum versi. seq. in.j.parte. hic locus hacten⁹ in hunc modū legebatur (nō est nec filij iure patr. nisi dicatur.l.j.ff. ad Maced.secundum Jaco. de Belui.vt.§.dixi) sed deprauate,vt videre potes.aliter etiam legi posse visum est.d.l.j. nō etiā filij in re patris. secundum Jac. de Beluis. vt §.dixi.

mandatum sit, ipse maior est, quasi papa, vt not. j. mãda. apud
eũ. ergo 7c. vt. l. extra territoriũ. s. ð iuris. om. iu. Preterea iste
iudex hʒ iurisditionẽ a statuto nõ a canone ꝗ nõ põt eũ exerce
re, nisi quaten⁹ statutũ vult, nõ quaten⁹ vult canõ. Preterea
iste iudex iurauit seruare statutũ, qð tʒ in foro suo, seruet ergo
statutũ: nã eps nõ põt mãdare id, ꝑ qð iudex incurrat pctm̃, seu
piuriũ. Preterea ista executio est ꝓpria ꝓuisio legis munici-
palis exorbitãs a iure cõi cano. vel ciui. ergo eps nõ põt in ea,
vbi statutũ nõ ꝓuidet, ꝓuidere, sed ꝯ id est: nã liberũ est statu
to refrenare qð ꝯdidit 7 restringere quod ꝑcepit. de in lit. iur.
in actionibus. §. plane. In ꝯriũ facit vt extra de pac. c. ij. de ex
cep. c. fi. li. vj. Sol. aut statutũ adimit iurisditionẽ iudici, 7 tũc
iudex nõ põt cogi: q2 in hoc nõ est iudex, sʒ ꝑuat⁹. l. fi. de pen. l.
si qs filio. §. antepe. de iniust. tes. Aut nõ adimit iurisditionẽ,
7 tũc aut eps mãdat, qð exequat̃ in forma statuti, 7 ibi nõ põt:
q2 de iure alieno ꝑcipe non põt, si vsufru. pe. vtifrui. §. j. aut ꝙ
faciat seruari iurm̃ ordine iudiciario, tũc põt ꝑ. d. c. 7 facit qð
not. Papa in. c. j. de pe. 7 re. in cle. Sʒ nunqd est dare aliquod
remedium, vel modũ ita statuẽdi, ꝙ ẽt de iure cano. nõ teneat
iurm̃ minoris? Rñ. ẽ, idqʒ quatuor modis. Primo ꝙ statutũ
interdicat bonis ipsi minori saluo 7 excepto si ꝯtraheret cũ auto
ritate curatoris, vel ꝯsanguineoꝝ, vel aliter, ꝑut statutũ vult:
nã certũ ẽ ꝙ lex ꝑt iterdicere bonis, vt. l. impator. ad Treb. 7
l. in qõne testamẽti. C. de sen. pas. 7 tũc non vʒ iurm̃, q2 q iurat
nõ habuit administrationẽ, vt no. Iac. ð Are. i. l. q hʒ. ð tutel.
7 pbat̃. j. e. iusiurãdũ qð ex ꝗuẽtione. in rõne lr̃e. 7. l. tutor. §. ꝓ
digus. ¶ Secũdũ remediũ est, ꝙ ꝓhibeat iurari, 7 mãdet iu-
ramentũ nõ seruari: q2 ꝓhibitio excusat a piurio, 7 a mora. j. ð
leg. cõmis. l. fi. ¶ Tertiũ remediũ est, ꝙ statutũ faciat recipiẽ-
tem nõ capacẽ: nã tũc ĩpedimentũ iuris excusat a piurio, arg.
s. q satis. cog. l. fi. sic nõ incurrit piuriũ ꝑlatus, q iurat dare rẽ
ecclesie: nam iuris impedimẽtũ excusat. C. de sac. san. ec. l. inbe
mus. §. economus. ar. j. de cõdi. 7 demõ. l. meuius. ¶ Quartũ
remediũ est ꝙ statutũ fingat dolo iuratũ 7 simulatuʒ. nã sicut
sñia hoĩs sup simulatiõe lata nõ facit fidem, nec est ꝯctũ periu
rium. C. plus vale. qð agit. l. emptione. sic sñia legis, simulate,
nõ facit fidẽ inter subditos, ẽt in foro ecclesiastico, vt not. in. l.
ex ea. de postu. 7 facit de excep. c. fi. li. vj. Sʒ nunqd vbi statutũ
reqrit licentiã sufficiat ratihabitio? Et dic ꝙ nõ: q2 esset ordo
iuris ꝑuersus, vt no. Papa in cle. j. de foro cõpe. ¶ Iuxta ꝑ-
dicta signo aliam. q. vtrũ donatio inter vir. 7 vxo. vel inter pa
trem 7 filiũ iurõ interueniẽte sit reuocabilis, an vero irreuoca-
biliter teneat. Et dico aut est iuratũ simplr̃: aut est iuratũ nõ
reuocare. ꝑmo casu tʒ donatio, sʒ reuocari põt, sicut donatio
cã mortis. nã iurm̃ simplr̃ ꝑlatũ intelligit̃ ꝑm naturã ꝯctus. l.
si stipu. §. vtrũ. j. de vsur. 7 de dã. infe. l. dãni infecti quidã. ver.
7 qð in stipulatione. 7 in dubio nõ vr̃ quis se arctare, nisi qua
tenus hʒ necesse, 7 quatenus ĩportat actionẽ, ꝗ geritur de pig.
act. l. solutam. §. pe. Rñ. si ꝯctus est reuocabilis, vr̃ iuratũ re-
uocabiliter tm̃: si aũt est iuratũ non reuocare, dico ꝙ reuocari
nõ põt, q2 est ius ꝗsitũ, de do. cã mort. l. vbi ita donatur. 7 facit
qð no. j. de cõdi. ob cau. si pecuniã. in ꝑn. in gl. parua. ꝗ dicit, vt
q2 iurauit. 7. s. qb. ex cau. ma. l. in eadẽ. Nõ ob. qð no. in. c. vl. de
ꝑcu. li. vj. q2 ibi nõ erat ius quesitũ. nã ꝓcurator eligit̃ vt me-
rus minister: non vt cõmodũ sentiens: 7 ideo reuocari potest
iurõ non obstãte. vt ibi not. ¶ Iuxta ꝑdicta moneo aliam. q.
qdam fecit pacẽ cũ inimico suo bãnito 7 ꝑ iurm̃ vallauit: de-
inde pacẽ fregit, queritur vtrum occasione iuramenti intelli-
gitur obligatus ad penaʒ pacis rupte: 7 vr̃ ꝙ sic: q2 etiã hosti
seruanda est fides. xxiij. q. ij. noli. sed istud iure poli, non iure
fori. In ꝯriũ, q2 tale iurm̃ est ꝯ ius publicũ, ergo non est ser-
uandũ. Itẽ hosti fides seruãda non est. l. j. §. non fuit. de dolo.
nisi data sit per ducẽ belli. l. conuentionũ. de pact. Sol. aut est
talis bãnitus, qui non põt offendi: 7 tũc sine dubio pax rupta
est: q2 cũ bannito põt fieri pax. l. si tibi mandauero. §. cuius bo
nis. de mino. l. Papi. eruli. aut est talis bannitus, cui est indi-
ctũ bellũ licite defensionis ꝑꝑ suũ delictũ. Et tũc aut est publi
ce indictũ: 7 sic, iste est hostis sue ciuitatis, vt. l. licitatio. §. qð
illicite. j. de publicanis. 7 põt ĩpune offendi, 7 huic iuri nõ põt
renũtiari, q2 est ius publicũ, qð versat̃ in maleficijs puniẽdis,
vt. l. eũ. §. qui deficit. de cap. di. l. ex facto. §. ex facto. ad Treb.
ꝑ Iac. de Are. aut bellũ nõ est publice indictũ, sʒ priuatũ: pu-
ta ꝙ suo inimico nõ liceat eũ occidere nõ alijs: 7 tũc iste nõ est ꝑ
cise hostis sue ciuitatis, sed sui inimici: 7 iõ sublata inimicitia
ꝑ pacẽ iã offendi nõ põt: q2 cessat cã. l. iij. in fi. de adi. leg. Item
q2 hec lex est priuata, 7 legi priuate bene põt renũciari, de pac.
l. si vnus. §. pact⁹. 7. l. si tibi. §. quedã actiões. 7 fuit ꝗstio dispu
tata per Old. 7 Iac. de Bel. Ray. de For. 7 Bar. de Saxo fer
rato, tñ qð dixi ꝯtinet autoritatẽ. Quãqʒ iurm̃ impugnat̃ rõne
iurãtis 7c. considerandũ est ꝙ iurm̃ dʒ habere tres comites. s.
a veritatem, iudiciũ, 7 iustitiam[a]. xxij. q. j. 7 iurabat. 7. q. ij. ani-
maduertendũ. 7. q. iij. qð aũt. 7 no. C. de nup. aut. qð eis. debet

igitur iuramentũ ꝯtinere veritatẽ in re, qñ iurat̃ super re: 7 in
tpe, qñ iurat̃ sup tpe: 7 in affectione, qñ iuratur de affectione: 7
incredulitate, siue cõsciẽtia, qñ iuratur de credulitate 7 ꝯsciẽ-
tia. Sed nunquid pars ꝗ iurat de veritate interrogata cogit̃
reddere causam sui iuramenti: 7 dic ꝙ nõ, vt no. Inno. extra
de iura. calũ. c. cũ cãm. Sed nunqd si iuro hodie decem cartha
gine dare, sum periurus, q2 dare nõ possum: vr̃ ꝙ non q2 istud
iurm̃, non hʒ esse, nec formã esse: igit̃ non obligat. l. si qs le. de
fal. nã cũ impossibile iuratur, 7 error exprimitur: vt institu. de
ver. obl. §. loca. ¶ In ꝯrium, ꝙ lʒ non cõmittat̃ periuriũ pro
pter impossibilitatẽ ꝑstatiõis, tñ die amota, nisi soluatur tpe
debito, piuriũ incurrit̃. de leg. j. si mihi 7 tibi. §. si quis seruos.
j. loca. l. insulam. §. j. Solu. si iuratur sup ꝯctu stricti iuris, nõ
vʒ iurm̃, q2 ꝯctus est nullus: si super bone fidei, vel quasi bone
fidei sic: q2 angustia tpis tũc nõ vitiat, vt no. Cy. j. ð eo qð cer.
lo. l. iij. §. si quis ita. in addi. vel dic ꝙ vbi est iuratũ, nunqʒ no
cet arctatio tpis: quia si non vʒ qð ago, vt ago, valet, vt valere
b põt ꝓpter iuramẽtũ[b]. l. cũ pr̃. §. fili⁹ matrẽ. de leg. ij. Et hoc
qñ difficultas est expressa in ꝯctu. Si aũt emergit ex accidẽti,
postqʒ ꝯctus est factus, tũc nõ vitiat, vt no. l. d. §. si qs seruos.
facit. l. cesar. de publi. Sʒ nunqd de ꝯsciẽtia stat̃ simplici vbo
vel etiã sacramento? Rñ. aut loqmur de foro pñali: 7 stat̃ sim
plici verbo, vt no. Inn. de indi. nouit. aut in foro cõtentioso, 7
tunc refert. aut loqmur in his, que cõmissa sunt alicui ad con
scientiã suam a iure, 7 statur eius dicto, vt in. c. statutũ. §. asses.
de rescri. li. vj. Aut loquimur in his que nõ sunt sibi cõmissa, 7
tunc refert, aut id de quo querit̃ est abstractũ ab omni gñe ꝓ-
batiõis: 7 tũc statur soli⁹ iurãtis sacro. l. nõ oẽs. §. a barbaris.
de re mili. 7 qð no. ꝑ Iac. de Are. i. l. ꝑ hr̃de. de acq. here. Aut
est aliqd ꝑsumptũ a iure, vt bona fides, 7 tũc stat̃ simplici ver
bo, de adul. si adulteriũ. cũ incestu. §. idẽ pollioni. no. instit. de
act. §. alie. aut nõ est ꝑsumptus a iure: 7 tũc nõ statur simplici
verbo, nec etiã iurõ: sʒ dʒ aliter ꝯstare. l. vlt. quemad. ser. amit.
l. j. de itine. act. priua. de fur. inter oẽs. §. recte. 7 facit quod not.
Inno. extra de eo qui fur. ordi. sus. c. innotuit. dʒ iuramentum
cõtinere iudicium: quidã sunt qui cõsensu caret, vt infantes,
furiosi, amentes, dormientes, phrenetici, 7 vehementer ebrio
si, si isti iurant, q2 ad verbũ nõ accedit ꝯsensus, nõ est iuramẽ-
tum: nam vbi deest cõsensus etsi sonus verbi adest, virtus le-
gis abest. de re. iu. in nego. cõmo. l. j. in fi. si cert. pet. si a furioso.
xxij. q. v. ꝑ priuil. j. e. q iurasse. 7. xxij. q. iiij. vnusquisqʒ. hinc est
ꝙ iurm̃ simulatũ, non est iuramentũ: q2 deest consensus, vt. C.
plus vale. qð agi. l. emptione. Item iuramentum relatum ad
aliud, quã ad terminũ in quo est iuratũ, non obligat: q2 deest,
cõsensus. C. plus vale. qð agit̃. l. fi. 7. xxij. q. v. c. humane. §. Itẽ
obijcit̃. Quidã sunt, qui nõ carẽt penitus consensu, vt pupillis
post infantiã tñ eorũ ꝯsensus nõ est sanus, q2 nõ hñt sanũ cõsi
lium ꝑꝑ etatis teneritatẽ: 7 istorum iurm̃ censetur indiscretũ
7 absqʒ iudicio rationis: 7 iõ eos non obligat. j. e. qui iurasse.
Quid si pupillus iurauit in ꝯctu se adultũ. 7 nõ venire cõtra,
c an valeat: 7 si est doli capax, dt Guli. ꝙ sic. in. d. l. qui iurasse[c].
ꝑ hoc facit qð no. in. l. de etate. in prin. de interrog. act. falsum
est quo ad robur ꝯctus, sed bene tenet̃ ex dolo. l. iij. §. j. cõ. 7 q2
lex de pubere. loquit̃, in aut. sacra pub. ergo de pubere est itel-
ligẽda. si vo. §. de viro. sol. matr. Et q2 spãle est in opis. ergo in
ꝯrium est ius cõe. l. fi. de libe. cã. Quidã nõ carẽt consilio natu
rali, sʒ faciliter capiunt̃, vt mulieres: 7 tũc puto ꝙ teneant̃ ex
iurõ, vt minores: si tñ certiorate sunt, de v. obl. sciẽdũ. que no.
7. l. ij. C. de rescin. ven. ꝑ Cy. 7 idem tenet Ioan. Andr. extra de
emp. 7 vẽ. cũ causam. in nouel. vbi omnino vide. 7 plene ibi de
hoc tractatur: vel dic ꝙ in renuntiando est opus certioratiõe,
in contrahendo non, ar. de vsufru. item si fundi. §. j. 7 de pign.
act. l. tutor. §. j. ar. cõtra de iud. l. ij. in prin. 7 ibi dicit̃ ꝙ non in-
telligitur cõsentire ex certa scientia. Quidã alij nõ carent con
sensu naturaliter, sed ciuiliter per interdictionem bonorum,
d 7 isti nõ obligant̃ iurõ, q2 administrationẽ non hñt[d], prodigi
de qbus dic, vt not. Iac. de Are. in. l. q hʒ. de tutel. facit. j. e. tu-
tor. §. prodigus. 7 quod, no. C. vñ vi. l. si quis in tantã. ꝑ Accur.
Quidã sunt qui habent animi motũ, 7 iudiciũ perfectũ: tñ te-
mere 7 indeliberate iurãt, Isti sibi imputẽt, q2 sua culpa ꝑ ef-
fusionẽ sermonis in promptũ incidunt periculum. Dʒ tertio
iuramentũ se cõformare iustitie. s. diuine. naturali iustitie, pu-
blice honestati, 7 iustitie positiue. Si aũt se difformat ab istis,
qd iuris sit superius examinaui: 7 ideo nõ repeto. Adde tñ ꝙ
iurm̃ qñqʒ est turpe, tũc non valet: qñqʒ turpiter prestitũ, tũc
valet de iure canonico: q2 edictũ pretoris non tollit iuramen-
tum, ꝑut est alterius iurisditionis 7 euictiõis, ꝗ secularis iu
risditionis: vnde edictũ pretoris in, qð metus cã, non pertinet
ad iuramentum, vt no. Innocen. extra, qð metus causa. ad au
res. vbi omnino vide. ¶ Nũc de sexta principali qõne qua ꝗ-
ritur quis est effectus iuramẽti videndũ occurrit: 7 do talẽ re
gulam ꝙ omne iuramentum validum producens effectum,

a ¶ Iustitiam. Adde Feli. in rub. e. tit. de iureiurã. 7 adde hoc qð dictuʒ fuit ad hoc. s. ead. l.

b ¶ Propter iuramentum. Adde Feli. in c. si diligenti. in. iij. col. ver. respõde. de foro compe.

c ¶ Qui iurasse. Við ibidẽ. dom. Alex. de Imo. 7 Pan. de Cast. in cõsil. cxxxix. 7 ad de Fran. Are. in. l. si quis maior. C. de transactionibus.

d ¶ Nõ habẽt. Adde Barto. Cepo. in sing. versic. cxxiij. 7 Pau. de Cas. in. l. heres. §. filia. ff. de pac.

ad quē ordinatur seruādū est:qꝛ iuramentum in forma:vnde qui ꝓmisit soluere,nō pōt opponere exceptionē,dolo facis,qꝛ petis qđ restituturus es,extra.e.debitores. cōpensare etiā vř nō posse,vt ibi ar.ꝭ.de ꝯdi.ꝛ demō.Julianus.de distr.pig.l.si debitor.Sol. aut ista exceptio venit ad infringendum ipsum iuramentū ſm intentionē partium cōsiderādā,tunc loquit.c. đbitores.Si aūt ex alia cā nō vsuraria obijceret,ibi cōpēsatio bñ posset fieri,ꝛ est sīle.ꝭ.de ꝯdi.indeb.l.interdū.ꝛ.l. cū is.§.j.ꝛ ibi no. Uel subdistingue in hoc scđo mēbro quod aut cōpēsatio tātā vtilitatē affert creditori,quātā solutio,vt qꝛ cōpēsatū debitū erat naturale ꝛ ciuile,ꝛ tūc admittet cōpensatio[a],quia creditoris nō interest:aut nō affert tātā vtilitatē, vt qꝛ obijcit cōpensatio debito naturali tñ, ꝛ tūc nō pōt opponi compensatio ꝓpter iurm,qđ plene obseruandū est:nec debet creditori adimi cōmodū efficacie sue obligationis, que efficacior est, q̄ ea ex qua opponit cōpensatio,de ꝟ.ob.si pupill⁹.¶ Quero vtrum ex iuramēto decisorio oriat actio actori[b]. Scđo an ex iuramēto decisorio oriat actio reo.¶ Sup prima qōne dices tu q̄ est casus.C.de reb.cred.actori.In ꝯrium,si oriat actio ex iurō:ergo non oritur ex cā veteri.lex dicit ꝯrium.j.e. si duo.§. si quis.Sol.vt plene no.per gl.ꝛ Dy.instit.de act.§.item si qs postulante. Sed Inn. vř dicere q̄ aliqñ iurat sup iure,tūc ex iuramento oritur obligatio ꝛ actio.Aliqñ super mero facto,ꝛ tunc actio oritur ex illo facto ꝓsumpto,probato per iuramentū.non aūt ex iuramēto:ita no.Inn.extra qđ met.cā.c.si.ꝛ idē tenet Old.¶ Sed ꝯ hoc op. Si iuramentū istud veterē cām sufficienter ꝓbat,ergo agit directa actione ex cā veteri,vt.j.đ vsur.cū de in rem verso.non vtili.Rñ. iurm importat probationē cui ē annexa quasi fictio,qꝛ lex fingit q̄ ita fit: ita q̄ ista probatio trāsit in fictionē iuris,ꝛ ideo nō recipit ꝯriā ꝓbationem.Ex ista fictiōe đt lex q̄ actio vtilis est,qꝛ oīs actio vtilis regulariter est ex fictiōe:vñ hec lex fingēdo ꝯctum facit,ex datiuo ꝯctu,vt ita dicto ꝯctu agi possit:ꝛ qꝛ ex datiuo ꝛ ficto,vtili actione agi opꝫ,caueat sibi agēs, qꝛ non dꝫ solū agere ex veteri cā,sed dꝫ,autoritate cause, iurm ipsuꝫ deducere in libello ad actionē fundādā,als eñ egisse vř directa,vt.l.j.§. qui in ꝓpetuum.si ager vec.vel empb.pe.forte succūberet in actiōe ꝓposita inutili.Nā sup qua lis ꝯtest.non est,nō pōt iudicari,de euic.minor.§.j.de instito.habebat.de pact.d.debi⁹ Marcell⁹. Sed nunquid sicut ex iuramēto formi oritur actio formis in personali,sicut in reali:dic q̄ sic.j.e.sed ꝛ si possessori.§.si cū de hereditate.Sed nunqd ex snīa formi oritur actio ex ꝯctu,sicut ex iuramento:dic q̄ nō ſm Suli.vt ipse not.ibi.ꝛ probatur ex no.de excep.rei iud.duob⁹. Et facit.j.de cōdi.ob caus.l.pe.vbi ptꝫ:qđ eñ nō đr ꝓ snīam,sꝫ ꝓ acta cause,sed per iuramentū bene đr ꝯstare de crimine,vt.j.eo.eū q.facit.C.de arbi.ne in arbitris.§.j.Sed nūquid ex alijs ꝓbatiōibus oritur actio sicut ex iurō:dic q̄ non,vt not.Accur.in.d.§.si cū de hereditate.qꝛ in iuramēto est quasi ꝯctus.j.de pecu.deposit.§.j.in alijs probationibus non est ita.¶ Super secunda qōne qua querit,an ex iuramēto decisiuo orit actio reo.vř q̄ sic,vt.j.e.sed ꝛ si possessori.§.proinde. Preterea reus agere pōt ad silentium imponendū actori,de fideius.si cōtendat.no.de lib.leg. Aurelius.§. centū.¶ In ꝯriū qꝛ nō est in ptāte reorū agere, vt.l.pure.j.si. de exce.doli.Itē factū ad excipiendū actionem nō parit.C.de transact.si pro fundo.vñ testes recepti ad excipiendū nō valēt ad agendū,vt no.Inn.de testib.significandū.Aliquando ius excipiendi conuertit in ius agēdi,de cōdi.inde.sed ꝛ si me putem.cū.§.iter.ꝛ.l.q excepti.§.si pars.Sed istud est spāle ꝓpter equitatem superuenientis casus.j.de cōdi.indeb.nā natura.j. de condi.sine cā.si fullo.Breuiter qñqꝫ actus est indifferens ꝛ eque potens ad agendū ꝛ excipiēdū,tūc ex eo oritur actio ꝛ exceptio,de lib.leg.l.qđ mihi.Aliqñ est indifferens ꝛ impotens ad agendū:tūc vꝫ solū ad excipiendū,de pac.iuris gentium.§. quinimo.Sic in proposita qōne:nam si iuratur in ꝑsonali nō parit nisi exceptionē reo. Si in reali distinguit,vt.l.sꝫ ꝛ si possessori.Aut parit seu iurat negantē illius nō esse,ꝛ per hoc nullum ius accrescit iurāti,nisi ius excipiēdi: aut affirmantē suā esse,ꝛ tūc qꝛ indifferenter se hꝫ dñium ad agendū ꝛ excipiēdū, oritur exceptio possidenti,ꝛ actio non possidēti,vt in.§.proinde.ꝛ si q̄ritur an durāte possessione sit nata actio possessori:dico q̄ est nata,tñ non pōt exerceri,vt not.Cyn.in.l.j.C. de alie. iu.ꝛ Dy.in.c.ꝓ possessore.lꝫ ꝯ no.C. de her.ven.l.fin.ꝛ facit de rei ven.si culpa.hoc non est expeditū,tñ non prosequor, qꝛ nō est nostra materia hic. ¶ Quid si reus conuentus rei vendi. probat se dñm aliter q̄ per iurm , an iudex pōt eū pronūtiare dñm:dicit Inn.q̄ sic,extra de resti.spo.ex conquestione.alibi tenet contra,de proba.lꝫ cām.ꝛ illud tenet Hosti. qꝛ sup dñio rei non est lis cōtestata,nec est petitū ꝓnūtiari q̄ re⁹ sit dñs,ꝛ ad hoc facit.j.cōmo.l.in rebus.in fi.ꝛ qđ ibi no.per Suli. Ista qđ est multū ardua,ꝛ versat inter hos excelsos doc. quā alibi pertractaui. Adde qđ no.Inno.extra de of.ꝛ pot.iudi.deleg. c.cū cōtingat.ꝛ viđ qđ no.C.vti pos.l.j.in gl.precario tꝫ.in fi.

¶ Super septima.q.de relaxatione iramēti formo duas q̄stiones.Prima an absenti ꝛ ignorāti possit sacramētuꝫ relaxari per creditorē,vel per priuilegiū,vel per legem. Scđa an statuto destructo,videat destructū iurm interpositū sup eo. Super prima qōne non vř dubitandū q̄ ꝑ legē ꝛ per priuilegiuꝫ,qđ est lex priuata,possit queri liberatio a vinculo sacramēti absenti ꝛ ignoranti: nam acquisitio iure legali fit absenti ꝛ ignorāti,de cōdi.ob cau.si pecuniā.§.si seruuꝫ.ꝛ de cōdi.ꝛ demō.multū interest.de conces.pre.qꝛ cunctis.de le.ij.cuꝫ pater.§.surdo.de pig.ac.l.solutum.§.solutū.in fi.vbi đr q̄ pactū presumptū per legē,celebrat etiam inter absentes ꝛ ignorantes.l.si.a furioso.§.si cer.pe.cōmo.si is qui.§.si libero.de ac.re.do.etiā inuitus.cū si.ꝛ facit qđ no. Inno.de priui.accedētib⁹. ¶ Sed cōtra hoc vř q̄ ista acquisitio sit cōmutabilis nō incōmutabilis:ꝛ ꝓ hoc vř q̄ sit necessaria ratihabitio,vt l.si quis ita heredes.de cōdi.insti.ꝛ.l.si quis filiū.§.j.de acqui.hered.si est hic,nō vꝫ ratihabitio:si qs iurauit aliqd facere intra tp̄s, ꝛ ei remissum sit,nisi intra illud tp̄s ratū habeat.l.bonoꝝ.reꝫ ra.ha.Ego rñdeo q̄ ad periurium euitāduꝫ sufficit remissio lꝫ ignoretur.l.si.de cri.expil.her.tñ si postea repudiat tale beneficiū,retro fingetur periurus,de infa.furti.§.j.Non ob.lex. bonoꝝ.qꝛ ibi intra tp̄s legale nulla erat facta acqsitio,hic sic: lꝫ cōmutabilis esset.ꝭ.de vsufr.sed ꝛ si quis stip.§.ij.Preterea in.l.bonorū.tertia persona,cui erat per successoriū edictuꝫ ius quesitū,erat in medio:ꝛ ideo ratihabitio nō trahitur retro:qꝛ omne ius ratificātis erat iā abdicatum ꝛ trāsmissuꝫ ex edicto successorio,secus si non esset transfusum de sol.cū.x.§.j. tunc procederet ratificatio quo ad fundādum ius retro inceptum,secus si non retro inceptum:nā tunc retro nunq̄ trahitur:si ius alterius est in medio,vt.l.qui balneū.§.titiā.ꝛ.l.potior.§.si colonus.qui po,in pig.ha.ꝛ.l.si partē.§.j.quēad.ser. amit.l.liberto octoginta.de bo.li.ꝛ.j.de pig.ac.l.ij.et facit qđ no.in.l.si indebitum.rem ra.ha.ꝛ qđ no.Suli.de cug.de pig. ac.l.aliena.Preterea in.l.bonoꝝ.extīcta erat res aliena.i.ipa successio.ꝛ iđ cessat ratihabitio,vt.l.huic scripture.in fin.ad.l. aquil.hic aūt liberatio non est extincta,sꝫ viget,lꝫ commutabiliter,vnde super ea ꝓcedit ratihabitio,si cer.peta. ꝓinde.ꝛ no.de ac.emp.l.si alienum.Sed an per renūtiationem vl pactum possit queri liberatio sacramēti absenti,vř q̄ sic,de pac. postq̄ liti.extra de pac.cum pridem.de lib.leg.non solum.§.si liberatiōis.ꝛ.j.e.labeo.dic vt ibi per Suli.facit qđ no.ꝭ.đ nego.gest.l.Pōponius.ꝛ.l.nesennius apollinaris.nā creditor remittēdo statim destruet fundamentū periurij:qđ ꝑ se stare vř de cōdi.pec.item illa.in prin.de iud.ꝛ post edictum.de act. emp.si per emptorem.Item quādoqꝫ quis querit exceptionē ex actu in quem non cōsensit,de don.si tibi dederim.si cer.pet. si ergo. ꝛ sublato obstaculo,qđ est in medio prima cā suū parit effectum per semet,nō per mediā personam,vt.ꝭ. de inof. testa.posthumus.§. si quis ex his. ꝛ actus, cui⁹ ordinatio vel perfectio pendet ex vno,in illo solo agente perficit, ꝛ ex eo ēt absenti directo acquiritur,ar.ꝭ.de iudic.l.ij.§.conuenire. Et econtra vbi actus est perfectus ſm intentionem agētium, ratihabitio tertij nihil operatur,nisi sit eius noīe gestū, de senten.excom.cū quis.li.vj.secus si imperfectus est quo ad efficaciam.C.de rei ven.l.mater.l.iij.qđ vi aut clam.de bo.aut.ind. l.cū vnus.in princi.hoc est gñale vbicunqꝫ factū vnius alteri prodest,sed ibi non alterius factum,sed suum hꝫ prodesse,necesse est q̄ actus substantietur consensu , qđ non pōt fieri inter absentes,nisi medio organo interueniente.l.ꝛ lꝫ.de consti. pe.ꝛ no.in.l.consensu.de act.ꝛ ob.ꝛ in.l.j.j.de contrah.em.No. tñ q̄ lꝫ acquisitio iuris fiat ignoranti, tñ acquisitio facti non fit nisi medio organo interueniēte,vt extra de ꝑbē.accedēs.ꝛ ideo acquisitio exercitij non fit ignoranti: qꝛ exercitium facti est.l.quero.de eo qui pro tut.l.multum.de condi.ꝛ de.l. in totum oīa.de reg.iur.hinc dicit Arch.q̄ licet absens posset cōstitui procurator:tñ nō hꝫ exercitium,donec sit sibi presentatum mandatum,ita no.Arch.de procu.c.is qui.li.vj.Ar.ꝭ.ꝭ. de ind.l.ij.§.conuenire.ꝛ facit quod no.Inn.de re iud.cū Bertholdus.In glo.non pōt diffinitiuam.¶ Super secunda.q. dico q̄,aut est iuratū seruare statutū,aut contentum in statuto:ista eñ differunt inter se, vt disponēs ꝛ dispositum,vt lex, ꝛ res aliqua:vñ aliud est iurare seruare statutū: aliud est si statutū disponit,q̄ tu des mihi.x.mar.q̄ tu dabis.x.nā ꝑmo casu sublato statuto deficit iurm tanq̄ accessoriū,nec reuocantes tale statutū sunt periuri, si postea nō seruāt id qđ statutū disponebat,ar.C.de nup.si liberta.l.j.in ꝑn.C. de la.lib.tol.C. de edic.di.Adri.l.si.in prin.Scđo casu sublato statuto adhuc durat vinculum iuramenti:qꝛ ad idem concurrunt due obligationes,vna ex statuto,altera ex iuramento: ꝛ lꝫ vna sit sublata altera durat, de fideiussoribus.generaliter.ꝛ.l.vranius.ꝛ nota extra de baptismo . maiores . vnde licet sit reuocatum

statutum

[a] ¶ Compēsatio. Adde do. Alex.in consi. xcj.ij.parte.

[b] ¶ Actori.Sꝫ quare iuramētum decisoriū parit actionē, ꝛ iuramentum ꝓmissoriū nō: vide eundem Bal. in aut,in ꝯta sacra.vj.colum. de pac.in fin.vbi dicit q̄ ideo est: qꝛ illđ habet vim rei iudicate. alterum vero non.

statutum faciendo ɔ iur̃m incurreret periuriũ secũdũ Pan.
qui ita no.in cle.de reg.iur.c.vt professores.vbi vide. Et facit
ad.q.de statuto,qđ est Florentie ꝙ nullus rector possit refor-
mari sub pena mille florenorũ ecclesie Romane applicãdorũ,
ꝛ possint regimina Florẽtina cassare statutũ,ꝛ tũc nõ poterit
pena cõmitti,lꝫ ɔ fiat:qꝛ nõ pt existere ɔditio,q̃ reqrit ad nati
uitatẽ pene:sꝫ si nõ cassarẽt statutũ,sꝫ ɔditionẽ solã,vt.l.iij.§.
ɔditio.de adi.leg.tũc aut ɔditio trãsiuit in ɔctũ,ꝛ sola ɔditio
nõ põt tolli in alterius p̃iudiciũ,ar.in.l.fi.de pac.de consti.pe.
vñ fal.de ɔtab.si post mortẽ.§.fi. certi cõdictio.§. si nummos.
ẽ.si cer.pe. Si aũt est sola legalis ꝓmissio,tũc cũ pẽdeat ex vo
lũtate ac ptãte solius statuentis,ɔditio ista adimi pt,stante ẽt
dispositione.l.iij.§.ɔditio.de adi.lega.ꝛ est regulare ꝙ vbi ex
ptãte ac volũtate solius ɔbentis initiat,ꝛ subsistit ꝙ põt cõ-
trahere ꝛ penitere etiã in preiudiciũ tertij,cui quereretur ius
cessante penitentia.l.ij.de ser.expor.l.q Rome.§.flauius.de v̄.
ob.facit qđ no.Inn.de iureiur.in nostra. ¶ Sup octaua prin
cipali qõne omissis que circa.h.d.Host.no.in summa sua que
sunt per se nota.dico adde ergo ad Host.ꝙ conditio tacita est
duplex:quedã est conditio tacita conuentionalis, quedam est
conditio tacita necessaria ꝛ legalis.Et iterum conditio tacita
quedã venit ad natiuitatẽ obligationis: quedã ad natiuitatẽ
liberationis:harũ cõditionũ diuersũ est offm̃, nã offm̃ tacite
cõditionis,que venit ad natiuitatẽ obligatiõis,impedit ortũ
obligationis,siue sit ɔditio ɔuentionalis,de pac.itẽ qꝛ,siue le-
galis,de condi.ꝛ de.l.j.in fi.offm̃ aũt tacite conditionis, q̃ ve-
nit ad liberandũ,nõ est impedire ortũ actiõis,sꝫ suspẽdere,do
nec existat ortus liberationis,vt.l.ita demũ.de arbi.ꝛ ibi not.
l.pecuniã.si cer.pe.l.pure.de excep.do. Iur̃m aũt omnẽ tacitã
cõditionẽ recipit.l.fi.C.de nõ nu.pec,extra.e.quemadmodum,
de ope.lib.qui libertinus.siue depẽdeat ɔditio extrinsecꝰ,siue
ex ɔsensu,vt.l.conditiones que extrin.de condi.ꝛ demon. ꝛ de
verb.ob.inter stipu.§.sacramenta. Similiter dico de die taci-
ta de ver.ob.eũ qui certarũ,qñ dies leg.ced.nec semel.§.si i ha
bitu.ꝛ.l.seruus.§.pater. Et sic iur̃m recipit interpretationeꝫ,
tam conuentionalem,ꝙ̃ legalẽ,vt extra de cle.non resi.ex pte.
maxime declaratiuã,vel restrictiuã,nã extensiuã nõ recipit,ex
tra.e.clericis.ꝛ ar.in.c.lr̃as.de rescri.in cle, nã siue statuta dis
ponant super tempore distinguendo tp̃s a tpe, non porrigat
dispositio vnius tpis ad aliud tp̃s, siue sup casibus temporũ.
Item simile loquitur gl.in.l.j.ĩ.sol.mat.ex quo tp̃s est adiectũ
cã limitandi ipsum iuramentũ,ar.de leg.cũ lex.de leg.ij.statu
lib.in fi. Non ob.qđ hr̃ in.l.j.de condi.ex le. qꝛ ibi lex continet
ius cõe,ꝛ regulare,ac gñale,ꝛ iõ trahit ad oẽs casus,ꝛ oĩa tpa
futura: vnde lꝫ tpe conditionali nõ finiat ipso iure obligatio.
l.eũ qui.§.qui ita.de ve.ob.tamen secus in iuramento:qꝛ ipso
iure nõ durat post tp̃s adiectum,qꝛ vbi nõ põt esse p̃ndia, ibi
nec periuriũ. Adde dicit Inn.ꝙ in foro cõscientie iuramentũ
interpretet̃ ꝭm ɔscientiã iurãtis, sꝫ in foro causarũ iterpretat̃
ꝭm iura scripta,vt no.Inn.extra.e.veniens.Sed q̃ro nũquid
ꝓbata mora irregulari sit probatũ periuriũ:verbi gr̃a.iuraui
minori dari.x.non adiecta die,certũ est ꝙ moram irregulareꝫ
incurro,et sine interpellatione:nunqd ergo incurrã periuriũ?
vr̃ ꝙ sic.l.titia seio.§.vsuris. de leg.ij.ɔtriũ dico ar.l.si qs ser-
uo.de fur.vbi ptꝫ ꝙ nõ eque punit delictũ regulare ꝛ irregu-
la. Itẽ mora irregularis nõ venit ex aĩo, piuriũ aũt non ɔbit
sine dolo. Itẽ mora irregularis ɔtinet ꝓuisionẽ minoris,sed
piuriũ est mera pena,nõ ꝓuisio minoris:iõ dico ꝙ nõ incurri
tur periuriũ per morã irregularẽ,qđ est nouum. ¶ Scđo q̃ri
tur, nũquid probata ɔuentione ex solo tpis cursu sit probatũ
periuriũ.dicit Inn.ꝙ aut est qđ inter creditorẽ ꝛ debitorem,
ꝛ tunc sufficit ceeditori fundare intentionẽ suã ex confessione,
de ꝓba.quinquaginta.aut tertia p̃sona obijcit de periurio, q̃
nõ hꝫ ius in primo ɔctu:ꝛ tunc cũ nõ habeat fundatã intẽtio-
nem,opꝫ ꝙ probet de periurio:ꝛ sic incũbet sibi ꝓbare negati
uam solutionis,cũ crimen intẽtant,ꝭm Inn. q ita not.de ac-
cu.sup his.idẽ ibi Host.ꝛ est subtile dictũ,ꝛ verũ in tpe,cuius
lapsus inducit periuriũ,nunꝙ̃ per lapsum talis temporis ꝓ-
batur piurium:vñ nota ꝙ aliqñ tẽpus, non est pars ɔctus.vt
promitto decem non adiecto tacito vel expresso tpe:nã in pu-
ra obligatione tẽpus nõ est pars ɔctus isto casu solo cursu tẽ-
poris non incurritur periuriũ,sed est necessaria interpellatio
sicut ad moram,de sol.si soluturus,de vsur.sciendum. Aliqñ
tempus est pars contractus.vt.l.j.§.diem.de edendo,ꝛ tũc re
fert,nam aliquando est pars substãtialis,vt dies incertus,an
ꝛ quando:qꝛ actus ante non hꝫ substãtiam efficacem,de cõdi.
ꝛ demon.dies incertus. Et idem dico in conditione:ꝛ tũc cre-
do ꝙ euentus talis diei non inducat periculũ, nec moram, vt
not. Guli.in.l.quod te.si cer.pe.ꝛ Iac.But.e.ti.l.vinum. quia
tempus more debet distinctum esse a tẽpore obligationis cõ-
tracte.d.l.sciendum.nisi contrarium actũ esset expresse,vel ta-
cite,vt no.de act.emp.quero.§.fin.ita intelligo qđ not.de ver.
obl.si ex legati cã.ꝛ.l.ita stipu.facit quod not.de consti.pec.l.si
duo.§.fi.aliquando dies est pars contractus.s. accidentalis:ꝛ
tunc mora committitur per diei lapsum,vt.l.magnã.C.de ɔh.
ꝛ commit.stip.dum tñ si creditor ꝛ reus sunt diuersi fori,credi
tor in foro debitoris sui copiã faciat,vt no.de constit.pe.item
illa,vñ si sunt eiusdẽ fori,de plano,procedit.l.magnã.si diuersi
fori,tunc actor debet cõparere in die statuto in foro rei,alias
non contrahitur mora,vt ibi,no.ꝛ facit.C.de iur.om.iud.l.iu-
ris ordi. Si aũt mora est cõtracta iam de preterito reus acto-
rem requirat,si vult moram purgare, ꝛ ei offerat opportuno
loco ꝛ tẽpore,ꝛ etiã opportuna hora,nõ de nocte,vt no.i.l.mo-
re Romano,de fer.ꝛ p Guli.in.l.lecta.in fi.si cer.pe. Et in isto
tpe,cuius lapsu mora ꝛ periuriũ cõtrahit procedit opi. Inn.
ꝛ Host.de qua op.not.Cy.in.l.ij.C.de iure emph. Non obst.de
ver.obl.hoc iure.vbi creditor dꝫ ꝓbare negatiuam:qꝛ ibi age
bat ante diem,non post:ꝛ sic reꝰ habebat p̃ma facie exceptio-
nem fundatã ex tpe, non tũ prodest habere exceptionẽ funda-
tam prima facie cõtra eum,q se validis argumẽtis ꝛ ꝓbatio-
nibus iuuat.l.adminiculo.de cond.sine cã.sed ĩ dubio ꝭm pri-
mam faciẽ esset iudicandum,vt in.c.ad decimas.de restit.spo.
li.vj. ¶ Tertio queritur,aliqs iurauit aliquid se daturũ,seu
a facturum intra certũ diem[a],mõ elapsum est tm̃ tp̃s,ꝙ certuꝫ
est eum facere non posse,iste productus interim in testẽ depo-
suit,opponit ɔ dictũ eius de periurio,vt.l.qui cũ duo.§. igno
minia.ĩ.de re mil. querit vtrũ periuriũ sit ɔctum ante diei ap
posite lapsum:ꝛ vr̃ sic,de ver.ob.cum stipula.sim mihi a ꝓcu-
lo.ꝛ ibi per Iac.de Are.ꝛ.l.hoc iure.e.tit.in ɔtrium facit.e. tit.
in illa stipulatione,si calen. Et qꝛ.l.cũ stipu.sim,loquitur in pe
na cõuentionali, sꝫ pena legalis nõ cõmittit ante diei lapsuꝫ,
ar.de ver.obli.insulam intra bienniũ. Et tangit simile de elec.
vbi periculũ in gl.not.quod li.vj. Sol.dico ꝙ aliqñ tp̃s adie-
ctum ĩportat dilationẽ ꝛ penã, aliqñ dilationẽ ꝛ prouisionem.
primo casu aut importat dilationẽ accessoriã ɔditioni,ꝛ tunc
sublata ɔditione per existentiã eius tollit dilatio,de ver.obli.
hoc iure.aut importat dilationẽ eque principaliter,vt ɔditio
nẽ,ꝛ tunc sublata ɔditione dies supest,vt.l.in illa stipulatione
si calẽ. Scđo casu dico ꝙ cessante cã dilationis cessat dilatio,
vt.l.a filia.§.alũno,ad Treb. ꝛ frustra expectat q, ꝛ qđ venire
non põt.de cõdi.indeb.in.l.j.in qõne ꝓposita,dico interim nõ
esse periuriũ:qꝛ põt esse,ꝙ non cõmittet obligatio:qꝛ põt,qui
iurauit,ante mori,vñ in his q̃ non trãseunt in heredẽ dies im
pedit natiuitatẽ obligationis.l.j.in fi.vsufru.quẽad.ca.nõ er-
go est ante periurus:qꝛ possibile est ꝙ non erit periurus,facit
ad istam rõnem.de cõdi.ꝛ demon.l.heres meus. Et lꝫ postea
sit periurus,tñ non trahitur retro,de mil.test.l.si certarũ.§.fi.
qꝛ mora non trahit retro.vnde terminus a quo est tp̃s more,
nõ prius,vt.l.in hac.in fi.de triti.ꝛ adde qđ no.Inn. extra de
of.dele.c.P.ꝛ.S. ¶ Quarto querit nunqd difficultas emer-
gens in persona debitoris,vel in ipsa re debita,vel in persona
creditoris excuset a periurio. Et vr̃ dicendum ꝙ aut emergit
difficultas post periurium ɔctuꝫ,ꝛ nil operatur.C. de fideius.
sancimus.ante fi. Aut ante ɔctũ piuriũ,ꝛ tũc refert, aut emer
git in ipsa re debita:ꝛ tũc excusat,de leg.iij. nõ dubiũ.§.fi.aut
in persona creditoris:ꝛ idẽ de consti.pe. Itẽ illa,aut in p̃sona
debitoris:ꝛ tunc vr̃ subdistinguendũ,aut est ĩ obligatione fa-
ctuꝫ,ꝛ excusat a mora difficultas,de fidei.lib.thais.§.j.aut da
tio:ꝛ tunc si quidem datio speciei sĩr excusat a mora,ergo ꝛ p-
iurio.l.qđ te.si cer.pe.si nõ datio q̃titatis difficultas nõ excu-
sat a mora.de ver.obl.l.cõtinuus.§.illud. Ego puto ꝙ omnis
difficultas excuset a periurio, qꝛ periuriũ non committur sine
dolo,vt in aut.de testi.§.si vero quidã a parte,in fi.nam periu
riũ hꝫ in se verũ mendaciũ, ꝛ ideo nõ venit absq; aĩo fallendi,
ꝛ periurandi.xxij.q.ij.hoĩes.ꝛ.c.j.§.ille falsum.ea cã.ꝛ.q.cuꝫ si.
Sed quãdo difficultas impedit moram non venit ex animo,ꝛ
sic cessat dolus.de col.bo.l.j.§.si cũ duobus. Item dico ꝙ ex-
cusat,vt non incurrat excõicatio:qꝛ non incurritur sine dolo,
vt no.in.l.in actio.de in lit.iur.facit qđ no. Inno. de ap.de rõ
ne.ꝛ.l.idem.§.si ignorantes.cum si. ¶ Circa hoc cũ queritur,
vtrũ difficultas ex post facto emergens excuset,refert aut cul
pa precedit casum,aut nõ:primo casu refert, aut culpa cadit ĩ
speciem more,vel habet moram annexam,ꝛ tunc superueniẽs
difficultas non excusat,vt no.s̃.si cer.pe.l. qđ te.de ver.oblig.
si ex legati causa.aut non transit in morã,ꝛ tũc refert,aut cul-
pa non erat ordinata ad illũ casum: ꝛ tũc non nocet: qꝛ casus
superueniens aliunde non emanat ex illa culpa, ar. qđ vi aut
clam.si alius.§.est ꝛ alia.de fur.verũ.si quis cau.l.ij.§.sed si cũ
pregnans,ar.cõtra.s̃.de neg.gest.l.si negotia. vbi venit casus
ex culpa,que nec determinate,nec indeterminate erat ordina-
ta ad casum ponẽdo ꝙ ibi negotiũ erat vtiliter ceptũ. Sꝫ ibi
speciale ꝓpter tactam probationem circa solita.ar.cõtra in.l.
vel vniuersorũ.de pig.act. aut culpa erat ordinata ad casum.
ꝛ tunc aut si culpa non ꝑcessisset,ille casus nõ cõtigisset,ꝛ cul-

a ¶ Diem. Ad de Felin.in.c. ego.N. post prin. in ver.in tex. ibi hora.đ iureiuran.vbi ponit an iurans soluere ĩ die dominica, incidat in periurium si soluat media nocte sequenti.

pa facit venire caſuz.j̃.cōmo.ſi vt certo.§.ſed interdū.ꝛ ibi p Guli.videas de hoc,aut caſus ille nihilominꝰ ꝯtigiſſet,ꝛ tūc aut erat culpa in nō faciēdo ꝛ purgari dꝫ p caſum ſupueniētē.j̃.de ipē.l.ꝛ in totū.aut erat culpa in faciēdo,tūc ſi tale factū erat al's licitū,ꝛ de ſe qui faciebat,dabat operā rei licite ꝛ idē qꝛ purgaꝛ p caſuz ſupueniētē effectꝰ culpe.j̃.ad.l.Rho.de iac.l.pe.§.idē iuris.aut dabat operā rei illicite,tūc nō liberaꝛ p caſum ſupuenientē,ne delictū remaneat īpunitū,ad.l.Aql. ita vulneratus.ſꝫ Guli.ꝛ Cy.in addi.in.d.§.ſꝫ interdū. Et p̄dicta vera ſant q̄tū ad obligationē iā natā,ſed q̄tū ad piuriū ꝯhendū nō cōtrahiꝛ periuriū,niſi dolus caſum precedat, qꝛ cōmittiꝛ abſq; dolo,vt.ſ.dixi. Si aūt nec mora nec culpa p̄cedat caſum,ꝛ tūc refert aut eſt iuratū ſup ꝯctu,in quo venit caſus:ꝛ tūc difficultas excuſat a crimine piurij,ſꝫ nō a debito,aut nō venit caſus,ꝛ tūc aut difficultas ꝯcernit id,qđ venit p modū cōditiōis ꝛ nō excuſat.de v̄.obl.in illa ſtipu.ſi calē.aut emergit circa rē in ſpē debitā,que eſt in diſpoſitione:ꝛ tūc excuſat de ver.ob.ſi ex legati.loc.in naue ſauphei.in fine.

¶ Quinto queriꝛ, aliqs ſpe future numeratiōis iurauit ſe ſoluturū,cōueniꝛ trāſacto biēnio,nō ſoluit,an ſit piurꝰ:ꝛ videꝛ ꝙ ſic,qꝛ ficta numeratio habeꝛ p v̄itate,vt.l.in oibus.de non nu.pe.ꝯtriū dico:qꝛ iurm eſt diuini iuris, ꝛ ad ea q̄ diuini iuris ſunt,fictiōes ciuiles nō extendūt ſe:qꝛ Deus ſemp v̄itatē cōſiderat,hinc eſt ꝙ d̄ iure canonico exceptio nō nu.pec.ſemper opponi pōt,vt no.Hoſt.extra de ſol.c.ij.facit qđ no.Inn. de im.ec.qꝛ plerīq;. Itē de iure ciuili aut iteruenit chirographū ꝛ exceptio nō nu.pec.durat ſuo tpe:aut nō iteruenit,tūc exceptio eſt p̄petua.l.q pecuniā.ſi cer.pe.ꝛ no.C.ſi cer.pe.ſi nō ſinguli.ꝛ.l.ſi ex p̄cio.vn̄ ſolꝰ ꝯctus literarū ſolo curſu tpis roboraꝛ,aut iuramētū nō eſt ꝯctus literarū,ſꝫ extra ꝯctꝰ ſubſtā tiā.ꝛ ſimiliter dicimꝰ ꝙ hypotheca p̄uilegiata non p̄cedit ex dote cōfeſſata:nā cū cadat hypotheca ſub alio ꝯctu q̄ literaꝝ ſ.ſub ꝯctu pignoris:nō ſic roboraꝛ ſolo tpis tractu:vt no.in.l. aſſiduis.C.q po.in pig.ha.ꝛ vr̄ caſus de pig.act.l.ſolutū.§.ſꝫ quaſi.

a ¶ Deo. Adde Feli. in.c.j. in prin.in ver. ij.colligiꝛ. cuꝫ ſeq. ꝛ in.ij.col. in verſi.vnum etiam de iureiurā.ꝙ lꝫ principaliter iuramentum obliget Deo,tn̄ ſi ille in cuius fauorez iuratur, obligationem remittit iurās alia ſolutione nō indiget, qꝛ etiā Deus remittere videꝛ. quid autem ſi pars que iurauit incurriſſet periuriū:vide ibidem per eū de quo etiam per euꝫ in.c.ij. xj.col.ver. iiij. concluſio. de ſponſa.

¶ Sexta q̄ſtio eſt,qdā iurauit mihi dare marmora,vl' colūnas affixas,quas nō pōt dare,vt.l.ſenatꝰ.de cōtrab.em. peto ꝙ det mihi eſtimationē,eſt in mora,q̄riꝛ an ſit periurus. ꝛ vr̄ ꝙ ſic:qꝛ p̄ciū ſuccedit hic loco rei debite p̄pter difficultatē p̄ſtatiōis,de le.j.cetera.§.ſi duobus.nā lꝫ vbi rē meam peto nō ſuccedat preciū loco rei,niſi in vniuerſali iudicio.l.ſi rei p̄ciū.de pe.her.tamen vbi peto qđ meū nō eſt p̄pter difficultatē preſtatoris intereſſe venit.l.non dubiū.§.ſi.de le.iij.Et per hoc,qꝛ iurm in omnem cām p̄ſtitū vr̄,q̄ ex ꝯctu deſcēdit,ſicut ꝛ quodlibet pactū,d̄ fideiuſ.ſi qs p eo.§.ſi nūmos.ꝛ ar. de pi. act.l.ſi neceſſarias.§.ſi. ¶ Scđo aut loquimur, qn̄ itereſſe nō ſuccedit in obligatione: ꝛ tūc eſt planū qꝛ tunc circa intereſſe qđ peti nō pōt mora cōmitti nō pōt:qꝛ vbi nulla petitio,nulla mora,de ver.obli.ſi pupillus.ſi cer.pet.lecta.§.dicebā.de re iudi.miles.§.decē. Si aūt eſtimatio ſuccedit in obligatione, vt.l.ſtipu.ven.§.Celſus.ꝛ.l.j.de act.em.tūc eſt dubitandū:tn̄ credo piuriū nō ꝯhi,qꝛ iſta ſecūdaria,ꝛ tacita obligatio,non eſt iurata: nā iurm reqrit v̄borū expreſſionē,ꝛ hic verba non ſunt expreſſa.Dicit decretalis,ꝙ clericus,qui primo iurauit ſeruare ſtatuta edita:ꝛ poſtea p idem iurm promittit ſeruare edenda,ꝙ ſi poſtea edita nō ſeruat, non eſt piurus, extra hoc tit.c.clericꝰ. qđ ſic dꝫ intelligi ꝙ iſte clericus iurauit p̄mo ſeruare edita,poſtea in virtute p̄mi iuramēti p̄miſit ſeruare edēda,certe p̄miſit p virtutē q̄ in rerum natura nō erat:qꝛ iurm primū nō habebat ilā virtutē,cū v̄ba eius nō referunꝛ ad futurum.de ver.ob.ſi a colono.ita intelligit Specu. in quarta parte tit.de iureiur.in fi.ꝛ ſic non obſtat ar.contra de pig.ac. ſolutū.in fi.p̄n.iurm em̄ nō extēdiꝛ ad futura, niſi tpe iuramēti expreſſa,vt no.Papa in.c.j.de reg.in cle.

¶ Septimo q̄riꝛ nunqd in obligationibꝰ facti poſſit ꝯhi piuriū:ꝛ vr̄ ꝙ nō qꝛ licitū eſt nō facere,ꝛ intereſſe p̄ſtare: vn̄ reſpectu facti non cōmittitur: qꝛ non eſt in dolo,q nō facit,ex quo p̄mittitur ſibi a iure ꝙ ſoluat itereſſe,ar.j̃.de iure pat.l.adigere.§.j.Itē reſpectu intereſſe non ꝯhitur periuriū,qꝛ ſuper intereſſe non eſt iuratuz. Rn̄deo ꝙ ex mora periuriū ꝯhitur ex eo reſcripto,nec tranſfunditur in obligationē intereſſe, qꝛ nō eſt ius,ſꝫ factū, qđ tranſfundi non pōt. Item qꝛ iam trahit ſecū executionē, vn̄ non pōt nouari,ar.de pac.reſcript.§.ſi pacto.de ꝯdi.inde. q ob rē non defenſam. Preterea vbi eſt iuratū in prima obligatiōe,ſecūda obligatio accumulaꝛ prime,nō aūt hꝫ nouare: vn̄ ſicuti pōt peti res,ꝛ pena.C. de trāſact.ſi qs maior.ita res principalis.i.factū ꝛ intereſſe,p.d.l.ſi quis maior. qđ eſt not.

¶ Octauo q̄riꝛ,iuraui tibi dare.x.vſq; ad paſcha,tu interim forbanniris,ego nec tibi nec fiſco ſoluo:q̄riꝛ vtrū ſim piurꝰ:ꝛ vr̄ ꝙ ex eo qđ tibi nō ſoluo,nō ſim piurꝰ:qꝛ nudus exulaſti,de ca.di.tutelas.§.pe.ꝛ ex ante geſto oē ius p̄dis,de noua.q̄ties. in fi.vn̄ fiſco ſolui dꝫ,de leg.iij.Paulo Cal.§.ſi.nā bānitꝰ habeꝛ p mortuo,no.inſti.qb.mo.ius pa.po.ſol.§.relegati.Et q mortuo ſuccedit,in iura p̄ſonalia ſuccedit:ſecus in eo q ſuccedit viuēti,vt no.de iure fiſ.l.iij.§.ſed cū ex cauſa.nā cū obligatio hꝫ vbi radiceꝛ.ſ.in ipſo viuēte:iō ab eo nō ſeparaꝛ, ſꝫ qn̄ hꝛ p mortuo,tūc non pōt in eo radicari, ꝛ iō tranſit in ſucceſſorē vniuerſalē.C.ad.l.Iul.de vi.ſi tutoris.de v̄.ſig. p̄nceps bona. de pac.do.inter ſocerū.in fi. Preterea ſtatus p bānū mutatus eſt,ꝛ iurm dꝫ intelligi integro ſtatu manente,de ſolu.cū quis. in prin.ꝛ de cōdi.ob cauſ.qđ ſerui.Non ob.j̃.mand.ſi tibi.§.is cuius.qꝛ ibi aget ex poſtea geſto,non ex ante geſto. Preterea ibi ſn̄ia adimit bona:ſꝫ non dꝛ ibi ꝙ ſtatū ademerit: vnde qn̄ ſn̄ia adimit bona,ꝛ non ſtatim,futura non veniunt.C.de iure fiſci.certa forma.ꝛ no.in.l.fi.C.q̄ res pig.ob.poſ.ptꝫ ergo ꝙ ex eo ꝙ ipſi bannito nō ſoluaꝛ,nō eſt ꝯctum periurium,qꝛ ſuo facto ius ſuum amiſit,de condi.furt.ſi manumiſ.§.tādiu.de poſtul.l.j.§.beſtias.Sed an ex eo ꝙ nō ſoluiꝛ fiſco peieratū ſit:ꝛ vr̄ qđ nō.j̃.de ꝯdi.fur.ſꝫ nec legatariꝰ:nā nō oīa ī fiſcū trāſeūt, qꝛ iura ꝯditionalia nō trāſeūt,de noua.quoties.in fi.Item inſtantia pēdens non trāſit in fiſcū ſuccedētē ex delicto.ſo.mat. ſi ꝯſtante.§.ſi.In ꝯtrium,qꝛ iuramentū eſt in rē,ex pte eius cui iuratur,vt no.Inn.extra.e.veritatis. Sꝫ nūquid debitor ſub iuramento pōt cedere bonis,vr̄ ꝙ nō:qꝛ ſi periurꝰ eſt,tenetur ex delicto:ſic nō cedit bonis,ſed luit in corpe.l.ſi.de in ius vo. dic ꝙ reſpectu obligationis primitiue emanātis ex ꝯctu pōt cedere bonis vt no.Hoſtiē.in ſumma ſua extra.e.§.quot ſunt. ver.itē ſi facultas.ꝛ v̄.ſeq. An debitor aſtrictus iur̄o teneatur ſoluere ꝯ mandatū iudicis,dic vt no.Papa de re iudi.paſtoralis.in cle.in vl.col.

¶ Ad vltimā.q.deſcendo:ꝛ cū queriꝛ que ſit pena periurij, ſic diſtingue ſm Jaco.Bu. aut piuriū cadit in ſpāle nomē delicti,ꝛ tunc punitur ea lege, que illud crimen punit.l.j.de fal.l.j.§.j.ad.l.Cor.de ſic. aut nō cadit in ſpāle no-
a men delicti,ꝛ tūc refert,aut eſt iuratū ſoli Deo[a],ꝛ ſolū Deus hꝫ vltorem,ar.C.e.l.ij.aut eſt iuratū homini,ꝛ tunc refert,aut eſt iuratum ſup ꝯctu,ita ꝙ periurus venit ꝯ contractū,ꝛ contra iuramentū,ꝛ tunc puniꝛ.C.de trāſac.l.ſi quis maior.qꝛ venit ꝯ fidem debitā dupliciter tam rōne contractus,q̄ ratione ipſius iurantis:aut eſt iuratū ad lites decidēdas, ꝛ tūc refert, aut eſt iuratum per maieſtatē principis terreni,ꝛ puniꝛ deierans,vt.j̃.e.ſi duo patroni.in fi. aut per maieſtatem diuinā, ꝛ tūc refert,aut agitur rōne contēpte religionis in Deū:ꝛ tunc ſolū Deū hꝫ vltorem.C.e.l.ij.aut ex eo, qꝛ periurium damnificauit aduerſarium,ꝛ tunc teneꝛ periurus crimine ſtellionatꝰ, vt.l.de piurio.ꝛ ibi no.de cri.ſtel.ſm Iac.But. ¶ Sed op.ꝙ iurans ſoli Deo puniaꝛ,vt in auꝛ. vt nō lur.ꝯ na. ſed illud qꝛ blaſphemia, non qꝛ periuriū, nec tenet de cōſuetudine qđ ibi dicitur.Et adde qđ not.C.ad.l.Iul.maie.l.alienā. vbi de hoc.

¶ Op. ꝙ qui iurauit ad deciſionem litis non poſſit argui de piurio: qꝛ lex vltra procedit diſponendo ꝙ tale iurm pro veritate habeaꝛ:ergo non pōt ꝯtriū probari,vel in dubiū refricari, ex quo lex pronūtiat ſic eſſe,vt.j̃.eo.non erit.§.dato.cū ſi. hoc puto verū.Et tꝫ hoc expreſſe Guli.d.l.duo patroni.§.ſi.ꝛ dic plene vt ibi per Guli.ꝛ pro hoc.j̃.e.ſi duo.§.ideꝫ Iul.ibi,ergo qui iurauit,nō pōt redargui de piurio,vbi iurm nō eſt retractabile qꝛ nō pōt piuriū inueniri,eū eſſet,ꝛ remota ſit a iure diligēs inqſitio,ar.de ac.poſ.l.iij.§.nerua filiꝰ.Sꝫ vbi eſſet retractabile,ꝛ p hoc pars pōt d̄ piurio redargui ſic.j̃.e.admonēdi. ꝛ ex eo caſu pōt eſſe verū qđ d̄t Iac.Bu. Itē vbi certa pſona, q̄ nō detulit p ſuo intereſſe vult accuſare de piurio.j̃.e. ſed ꝛ ſi poſſeſſori.in fi.cū.l.ſeq.Nō ob.l.de piurio. qꝛ ibi ſup ꝯctu fuit iuratū,ꝛ tale iurm bene pōt allegari non ſeruatum, vt not.in l.Luciꝰ.de infa. Preterea ibi ēt ſine iur̄o tenetur crimine ſtellionatus ille q decipit creditorē aſſerendo pignora eſſe ſua , q̄ non ſunt,vt.l.j.ꝛ.l.tutor.§.ꝯtriū.de pig.act.bene verū eſt,ꝙ qn̄ mandatū iur̄o vallaꝛ,grauiꝰ delinquiꝛ,ꝛ grauiꝰ coercetur arbitraria pena,vt ibi. Itē gl.l.de piurio.nō ob.qꝛ vbi al's iuraꝛ q̄ ad deciſionē litis,gl.illa ꝯtinet veritatē:ſꝫ vbi iuraꝛ ad deciſionē litis , falſa eſt:qꝛ lex ſtatuit hoc iurm haberi p v̄itate, ergo fruſtra reciperet ad accuſandū, qui nō admitteret ad p bandū qđ intēdit.vt.d.§.Iul.ꝛ.j̃.e.duobꝰ.§.colonꝰ. Sꝫ pone ꝙ accuſo aliqueꝫ de eo qđ iurauit in ꝯctu, ꝛ poſtea venit ꝯ qđ tp̄s ponā in libello:vtrū tp̄s iuramēti,an v̄o tp̄s trāſgreſſionis:ꝛ vr̄ ꝙ tp̄s iuramēti:qꝛ retro trahiꝛ, ſicut dicimus de iuramēto teſtis,qđ trahiꝛ retro,vt no.in.c.j.de of.dele.in cle.Sꝫ ego dico ꝙ falſum iurm pōt eſſe dupliciter.Uno modo,ꝙ ſit falſa iuratio.vt qn̄ iuraꝛ de preterito:ꝛ tūc depoſitio retro fingitur infuiſſe implice tpe iuramenti.de ꝯdi.inſtit. illa inſtitutio.de acq.he.iuſte.Alio mō qđ eſt liciti iuramēti trāſgreſſio, de futuro ꝛ tunc dico ꝙ nō trahiꝛ retro.ꝛ iō tp̄s trāſgreſſiōis dꝫ poni,nō tp̄s iurī,ar.l.potior.in p̄n.qui po.in pig.hab.Sed pone ꝙ ſtatutū d̄t: In dāno dato ſtetur ſacr̄o actoris,vtrum actor de piurio poſſit accuſari:ꝛ vr̄ ꝙ nō,vt.C.e.l.ij.ꝛ ar.ex viocationis.vt.l.diem.§.ſtari.de arbi.In contrariū facit quod no.Iac.d̄ Are.in.l.j.C.ſi aduerſus liber.¶ Preterea a generali

rali prouisione videt dol⁹ excipi.l.creditor.§.lucius.man.sed
piurus est in dolo,ergo pōt accusari de piurio.So. sacramē
tum predictū est litis decisiuū:ꝛ ideo nō puto ꝙ possit de fal
so reprobari per.l.ſi.C.e.ꝛ est spāle,vt sit litiū finis,et facit.C.
de fideiuſ.l.ſi.circa ſi.Et videtur casus.§.e.l.iii.§. proderit.ꝙ.
¶Sed op.qꝛ iudex videns accusationē calūnioſaꝫ,nō ꝺz de
ferre accusatori iuramentū,de re mili.nō oēs.§.a barbaris,ꝺ
accusa.l.ſi cui crimē.§.i.ꝛ in regula iuris,semel mal⁹.Et ple
ne de hoc.§.e.l.admonēdi.So.hic nō est necesse ꝙ iudex defe
rat:qꝛ ipso iure delatū est a lege absq; ministerio iudicis. ar.
C.de pe.fud.aut,nouo iure.ꝛ de condi.insti.l.q̄ sub cōditione.
§.de hoc iure.de oꝛ.iu.l.iij.§.deinde ex his.¶Itē op.ꝙ iura
mētū excusat a calūnia manifesta,vt ptz in iuramēto calūnie,
ꝛ est siſte ꝙ no.in.l.athlete.§.calū.de infa.ꝛ.l.lucī⁹.e.ti. So rñ
deo ꝙ ſ statutū,de q̄ rīr,quo facit:qꝛ defert sacramētū,ꝛ qꝛ
ex eo afferꝛ cōmodū iurāti disponēti qō ſtet iuramēto,sed in
iuramēto calūnie nulla lex ꝺt,ꝙ ei ſtet,vel qꝛ ꝑ vitate habeaſ.
Itē opponiť qꝛ si statutū sic interꝓetandū sit, ꝺabit materiā
calūniandi ꝛ opꝓimendi humiliores.Ɔ.l.illicitas.§ ne potē
tiores.de offi.ꝓſi.Ꝓterea statiꝫ ꝙ ꝺucit falsaꝫ,ꝛ calūnio
sam accusationē,ꝛ lit. cōte.excipit:lege remouet.ꝛ iuramētū
postea sequēs nō purgat delictū,sed accumulat ei aliud deli
ctū,sc̄ piuriū,pōt ergo accusari.l.j.§.cal.ad Tre. ad hoc est
ar.de custo.reo.diu⁹.ad tur.ab accusatiōe.§.nūciatores.§.e.ſi
duo pſoni.§.ſi.Sꝫ rñdeo ꝙ iuramētū cui lex stari iubet,ostē
dit accusantē ex crīe eē,ꝛ iō accusari nō posse.Naꝫ aut ista fa
cultas est ꝛcessa iurāti in bñficiū,ꝛ decet esse mās urū.Aut in
odiū ꝺātiū ꝺānū,q depopulanť agros:ꝛ idē,qꝛ ꝓpetuo ꝺz ꝺu
care.l.tametſi.ad ace.vñ nō credo ꝙ iure ordinario possit
accusari:tū qꝛ deierādo delinquit ipsum iudicē,cuius aures
offendit,puto ꝙ extra ordinem possit puniri:nam licet inter
partes habeaſ iuramentū ꝓ veritate,tñ nō inter partē ꝛ iudi
cē,ar.extra de re iudi.suborta.Aū iudex maiestatis sue cōtu
meliā pōt vlcisci extra ordinē.C.de test.nullū.ꝛ.j.e.ſi duo.in fi.
ꝛ ar.C.de spoꝛ.l.ij.Sed ponamus ꝙ iudex scit ꝙ accusator ca
lūnioſe accusat,nunquid pōt ipē accusato aliquo modo con
sulere ne condēnet eū:Non obstāte statuto sic ꝓciſo vt ꝓpo
nit Jac.de are.in illa.l.j.ſi aduer.lib.tenet ꝙ nō pōt ꝺici,ꝙ ſi
esset notoriū ꝑ rei euidentiā,ꝙ iudex de facto posset supplere
ꝛ absoluere innocentē reprobato iuroꝛ:ꝛ hoc ne innocens pu
niať.arg.C.de nog.l.ij.ꝛ qꝛ notoriū egparať sñe,ergo sicut ꝺz
sñia Ɔ iuramentū,vt.j.e.nam ꝛ postea.§.ſi damneť.Sic ꝛ no
toriū contra iurantē falsum prenalet.facit qō no.in.l.j.C.q ꝛ
aduer.quos,ꝛ ꝙ Inn.in.c.j.de offi.vic.Itē iuramētū notorie
deierantis nō habet esse nec formaꝫ iuramēti,sed piurij:ergo
sequi nō debet ex eo cōdēnatio,vt.l.ſi qs legatū.de fal.ꝛ de pe
nis.l.ſi qs aliquid.§.testamētū.totū ergo iurisditiōi pretorie
cōmittiť examinandū.ō ꝺam.infec.qui bona.§.ij.Et bāc par
tē verā puto,qꝛ notorij defect⁹ sunt officio iudicis corrigēdi,
vt.l.ſ.ō.de offi.asse.cum simili.¶Sꝫ nūqd de eo,qui respon
ꝺet positionibus cū iuramento,ꝛ deierat:vtrum ꝑt de piurio
accusari:videť ꝛ ꝙ ſi pars detulit ſtud iuramētū,ſit decisiuū.
ꝛ iō est valde cauēdū parti,ne deferat,nisi deferat ꝓtestatione
premissa,qꝛ vbi negeť,ꝑbare intendit illa capitula:quā ꝓtesta
tionē cauti aduocati semper premittūt dicēdo,pono.Et ſi ne
gabitur probare intendo:cū igiť iuramētū est decisoriū,ergo
solū deū habet vltoꝛē.C.e.l.ij.¶In cōtrarium videtur quod
tale iuramentum non sit decisoriū ꝛ delatum a parte:quia
positionibus non respondetur ꝑ verba assertiua rei,seu facti
ſꝫ scie:qꝛ rūdens ꝺicit,credo,vel non credo,vt no.C.de iura.
cal.l.ij.§.qō obseruari.ꝛ.ſ.de interrog.act.l.j.in gl.ſcilicet cir
ca dāna.in fi.Non autē ꝺicit,sic est in rei veritate,vel nō est:er
go non est decisiuū veritatis,sed credulitatis expressiuum:ꝛ
ideo possit accusari,qꝛ nō decidit iure.Ad hoc facit arg.l.de
periurio.ſ.alleg.ꝛ si ꝺicatur quomodo poterit cōuenīri de ꝑ
iurio:quis enim poterit ꝓbare me credere,si ꝺixi me nō cre
dere:Rñdeo ꝓbando tale quid,me necessitās ad credēdū,ꝺ
vt qñ super facto ꝓprio respondi:nam nō est tale factū quod
ꝺubitatiue possit cadere in animo meo,ex quo est factum pro
prium,vt.j.ꝑ ſno.l.ſi ancillā.Ꝺē si sit factū alienum, qō ego
scire ꝺebeo,ꝛ presumoꝛ a iure.C.de i nte.resti.mil.l.de tutela.
nam ille qui respondit,credo,pōt ꝓbare se errasse ꝓbādo
factū aliter se habere.C.de iur.ꝛ fac.ign.l.ſi post ꝺiui. Unde
talis responsio bene respicit probationē in cōtrariū, de inter
ro.act.de etate.§.ſi.Ꝓterea animus ꝑ exterioꝛa cōuinci po
test,vt no.i.l.fulcini⁹.§.ſi.quib.er cau.in poſ.ea.ꝛ de leg.ſ.l.cū
proponeretur.Sꝫ videť ꝙ indistincte non possit accusari de
periurio respōdens falsum super positionibus:nā ꝑ isto dolo
ciuiliter nō cōpetit actio de dolo, ergo criminaliter non pōt
agi⁹ crimine stellionat⁹.ꝓbo minoꝛē:qꝛ istud iuramentū nō
imponit necessitatē ꝓbatiōis aduersario,sꝫ lex ei imponit. C.
de edē.l.q accusare.vñ periurū istud non aggranat ꝓbatio

nis onus,sed non reuelat ab onere ꝓbandi:vñ ꝑ hoc ꝓdit
lucrū,nō aūt sentit ꝺamnū.Et sic ꝺz,si perdit lucrū,ergo agit
qꝛ sua interest,¶Rideo,istud lucrū nunq̄ fuit in rerū natura,
ſꝫ esse poterat,si iste verū respōdisset,iō nō amissuꝫ,qō delatū
nō fuit:vt.ff.de ver.ob.l.decē.ꝛ hoc forte veri⁹ est,ꝙ iure ordi
nario accusari nō possit.¶Nō ob.l.de periurio.qꝛ ibi periurū
incidit Ɔctui,ꝛ sic actui obligatorio,hic nō:qꝛ per negationeꝫ
nō quaſi ſbiť in iudicio,nisi in conte.litis, ſꝫ p affirmationē
quaſi ſbiť etiā alias,vt.l.ō etate.§.qui interrogat⁹.de iterro.
ac.tñ,qꝛ aures iudis offendit.si iudex vult,pōt eum mulctā
re,arg.C.de testi.l.nullum.¶Sꝫ nunqd ille qui venit Ɔ aliq̄
clausulā Ɔctus,incurrit periurū:Rūdeo sic,siue illa clausula
cōtineat effectum totius Ɔct⁹,siue nō:qꝛ ille qui facit Ɔ clausu
lam inſertā in cōtractu,videť facere cōtra totū contractū, vt
l.idēq̄.de pig.ac.Sꝫ nunquid bona fides excusat a periurio:
ꝺic ꝙ sic:qꝛ omne bona intētione factū,ꝑsumitur bene actuꝫ,
de condi.ꝛ demon.l.q̄uis,l.eum qui.§.in popularibus.ſ.e.vbi
de hoc no.ꝛ.ſ.de pig.ac.tutoꝛ.§.contrarium.Sed nūquid ille,
qui iurauit nō venire Ɔ,toties periurium contrahit,quoties
cōtrauenit:videť ꝙ nō,sed fit vnum periurium continuatū,
de fur.inficiando.§.infans.ꝛ no.ſile.e.ti.vulgaris.In Ɔriū fa
cit de ꝓma.ꝺeli.nunq̄ plura.qō no.ꝑ Ja.de are.in.l.itē apud
labeonem.§.cōuitium.de iniur.Sol.aut qꝛ nō fit,qō fieri ꝺz,
incurritur periurium:ꝛ tunc,aut est vnū,qꝛ vnicuꝫ nō fieri:nā
inter nō fieri,ꝛ non fieri nō est tps in medio,quod ꝺistinguat
vnū non fieri,ab altero:ideo vnū ꝺelictum est:qꝛ ꝫ sint plu
res termini a quo,tñ nō est nisi vnus termin⁹ ad quē, arg. ad
hoc ad.l.aquil.§.ſi.aut tēdūt ad ꝺiuersos fines:Verbi gratia,
iurauī nō iniquietare te sup hereditate,inquieto te ꝓmo sup
sticho hereditario,sum piur⁹:ꝺeinde inquieto te iterū sup sti
cho hereditario,sum iterato piur⁹ ꝛc.ar.in.d.l.nunq̄ plura.ꝛ
eoꝛ q̄ ibi no.Dy.l.agraria.de ter.mo.Et ex hoc ptz,an pena
piurij semel,vl toties quoties peieraſ,toties imponaſ.Sꝫ nū
quid ille q iurauit interesse,est piur⁹ aſi liquidatione interesse
p sñam:ꝺic ꝙ nō,sicut ſ nō liquidis nō currit termin⁹ iuris,
sic a simili,nec hic,ar.eoꝛ q̄ no.ſ.de pig.ac.l.iiij.Et est rō ar.
ꝙ si de sentētijs ꝺz solui certa gabella ꝑ qualibet libra,ꝙ nō
currit termin⁹ in nō liquidis,nisi ex ꝺie liquidatiōis,ad qō.ſ.
de statulib.l.statuli.rōnē.ſ.de vsur.in fideic.Sꝫ quid si ꝓmisi
tibi alternatiue ꝺare ſ paſchate.g.aut ostagia ꝑ eis,ꝛ iurauī:
tu vero ꝓcise petis.g.an sum in moza,si nō solueꝫ:ꝺicetur ꝙ
non,ar.ſ.de iure pa.adigere.§.i.ꝛ qō no.C.de reſ.vēd.l.ij.qꝛ in
alternatiuis electio est,ꝺebētis.ſ.de eo qō cer.lo.l.iij.ꝛ de ꝛsti.
l.illud.de ac.§.huic.de iure ꝺot.plerūq̄.in fi.qō no.de leg.ij.
lucio.cū ſi.ꝺic Ɔriū ex no.ꝑ Hul.ſ.de pig.ac.l.q̄uis.Nō ob.cō
traria,qꝛ loquunť qñ plura alternatiue sunt in solutione.q̄ pa
riat liberationē:hic aūt sunt plura in cōpulsione.Aū inter re
media,electio est creditoris,inter res,ꝺebitoris,ſꝫ Bu.ibi ad
hoc facit qō no.C.de trāsc.cū ꝓpōnas.ergo si ꝺebitoꝛ est con
tumaꝫ in solueꝺo est periur⁹,ꝛ ꝛmittiť hic periurū nō lapsu
diei,ſꝫ electiōe creditoris,cum diei lapsu,aſs satis est ꝺebito
ri alterū facere.Sꝫ nunqd vbi moza ꝛ periurū ꝑ interpella
tionē extraiudicialē ſbiť,ꝺz interpelliatio siue regitio fieri
i scriptis:ꝺic ꝙ qñ ꝓtestatio succedit loco iudicij,tūc ꝺz fieri
in scriptis.C.de anna.ex ce,vt perfect⁹.qñq̄ non succedit lo
co iudicij,tūc ꝺic ꝙ nō est necessaria scriptura.C.de neg.ge.l,
ſi.Sꝫ nunqd ad periurū cōmittēdum est necessaria trina mo
nitio:ꝺic ꝙ nō:sed sufficit vna,de vsur.moza.de ac.ꝛ ob.traie
etitie.ar.no.de ꝺiſt.pig.creditoꝛ.ꝛ facit qō no.de ver.ob.l.q ro
me.§.coberedes.ꝛ.l.ſi cōue.ꝑ pig.ac.Sꝫ nūquid in tali ꝓtesta
tiōe ꝺz appponi ꝺies ꝑ protestantē:ꝺic ꝙ no.de min. emili⁹.
Et videtur ꝙ protestatio non arcteť ad periurij,vel penā pri
uationis alicuius iuris,nisi post triduum,vt no.de pe.ꝛ si cō
uenerit.Sꝫ hanc matreriā protestatiōis nō prosequoꝛ:qꝛ nō
pertinet ꝺirecte ad materiā,nostrā ꝛ de ea alibi ꝺicetur,¶Et
hic sit finis repetitionis.Florentine.

☞Iuramentum,nisi delatum,non valet.
Damnum est deterioratio rei.

1
2

Aſt pretoꝛ. †No.ꝙ nō valet iur⁹m,nisi fit de
latum. ¶Queritur de questio
ne de facto occurrente,ꝺicit statutū ꝙ de ꝺāno ꝺato
credatur sacramento accusatoris.¶Sꝺodo titius accusauit se
ium de exportatione lignoꝝ,ꝛ cū producit accusationem,
iurauit eam esse veram:cui fuit ꝺatus terminus ad probandū
octo ꝺierum:iste,quia vltima ꝺies fuit feriata, non iurauit
ea ꝺie,sed sequenti:ꝛ notarius scripsit illum iurasse,nō tamen

1

a

6 ¶Nota. An qñ piurās possit criaľ accusari ō piurio, vt puniať, ꝛ qūo viō eūdē bal. in.l.ſi cum patruo. C. com. vtri.iu.

scripsit ꝙ iurm fuerit ei delatū,nec apparet ꝙ iudex fuerit p̄sens. Reus se defendit,petit rem subijci oculis iudicātis,⁊ asserit ꝙ oculis pprijs poterit iudex videre ꝯtrium. Ex isto themate resultant iste qōnes. Prima,an ista sit accusatio de dāno dato. Scda,an ad pbandū damnū datū sufficit iurm p̄stitū tpe quo accusatio pducit. Tertia,an possit iurari die feriata,an vero debeat iurari die precedēte,an vero fiet diffusio i diem sequentē. Quarta,si apparet iuratū,an psumatur delatio. Quinta,an requirat iudicis p̄sentia. Sexta,an possit pba
a ri ꝯtriū p inspectionē oculoꝝ. ¶ †Circa p̄mum dico ꝙ dānū est deterioratio rei. Sz hic nō allegat lesio circa res, vñ istud factū cadit i speciē furti,⁊ nō hz locū statutū,sz ius cōe.j.ti.j.l.cū furti.§.ti.j.si quis reo,§.pe.de incen.rui.nau.l.ij.§.j.q vero dat damnū,⁊ rem deteriorē efficit,nō vr habere animū furādi:⁊ idem non tenet furti.ar.contra.j.de condi.ob cau.l.pe. ¶ Circa 2m dico ꝙ iurm qd prestatur pro ingressu iudicij,est magis iurm calūnie,q̄ iurz pbationis,vt no.in l.thesauros.ad exhi.tñ ibi glo.sentit ꝙ lz sit iurm calūnie,tñ p ipsum fiat pbatio,qd quidā concedūt si iudiciū est ciuile summariū,⁊ paris preiudicij.facit qd no.in aut.exhi.re.§.si vero. Sed ego dico ꝙ nō sufficit iurm predictum:q2 tūc nō est tp̄s pbādi,cum reus nondū cōparuerit:⁊ ideo iterato iurandum est,sic de dā.infec.qui bona.§.si quis stip.⁊ extra de testi.veniēs.⁊ vide qd no.in Spe.de p̄mo decr.§.restat.ver.sz qualiter pbabit.⁊ in Spec.de summaria cog.ver.vj.querēdū,⁊ quinto ⁊ quarto loco,⁊ de offi.iu.ver.hoc quoqz p̄mittendū,vbi omnino videas. ¶ Circa tertium non puto ꝙ iurm probatoriuz sit act⁹ iudiciarius ⁊ solennis,ꝙ possit fieri die ferita,⁊ adde qd no.in.c.j.de offic.deleg.in cle. Unde die precedēte iurare debuit, si ferie sunt solennes:si repentine,fiet diffusio in diē sequentē:q2 non potuit esse preuisus.s.quib.ex cau.ma.sz ⁊ si p pretorem.§.sed si ferie.si quis cau.l.ij.§.si quis. ¶ Circa quartuz videt ꝙ p̄sumatur delatio,ar.no.i.l.actor.rem ra.ha.C.de fide inst.l.j.lib.x.de ver.ob.sciendū.⁊ videtur expressum,de dote prele, theopomp⁹. In ꝯtrium:q2,in actionibus iudicij contentiosi nō p̄sumitur solennitas,secus in extraiudicialib⁹, vel iurisditiōe voluntaria,vt no. In.de eo qui fur.or.suf.innotuit. Sz certe in casu nostro nō est opus ministerio iudicis in deferendo:quia lex defert ipso iure,ar.de cōdi.insti.que sub cōdi.§.fi. ¶ Circa quintū vr ꝙ sufficiat p̄sentia notarij actoris,vt i aut.que supplicatio,sz ibi loquitur in actis iam factis producendis.sz in fiendis de nouo requiritur p̄sentia iudicis,vel solennis cōmissio,vt no.C.de testa.l.hac cōsultissima.§.pe.⁊.C.de lib.cau.iubemus. ¶ Circa sextū dixit Azo ꝙ pōt ostendi ꝯtrium in summa.C.ad.l.aquil.circa mediū,⁊ Ja.bu.C.de re iud.l.j.i lec. Ja.de are.dicit stari sacramēto,tñ periurus teneat crimine stellionatus.j.eo.si duo patroni.§.fi.ita no. Ja.C.si aduer.lib.l.j.qd est veri⁹:q2 dispositio legis nō recipit pbationē in ꝯtriū.vt no.gl.ord.j.ti.j.l.fi.⁊ facit.j.ea.l.§.qd ergo. Quid si accusator porrecta accusatiōe decessit,an heres eius poterit iurare? Rñ.non,ar.de rei ven.idē pom.in fi.C.eo.generaliter.⁊ q2 iudiciū est finitum.C.si reus vel accu.l.defunct⁹. Nō ob.l.j.C.ex deli.de fun.q2 ibi agit ciuiliter,hic criminaliter ⁊c. ¶ Ex lec.an. ¶ No.ꝙ iurm p̄stitū sine dilatiōe nō vz,sz pone dt statutum ꝙ stetur iuramēto damnuz passi. Iste iurauit nemine deferēte,nūquid istud iurm pbat? videt ꝙ nō:q2 saltē requirit ꝙ deferatur a iudice,forte valet,q2 videt delatū iure:caue tñ,q2 nō sufficit iurare i pductiōe libelli,q2 illud est iuramētū calūnie non pbatiōis:⁊ ideo dz iurari postea.s.post respōsionem rei:q2 tūc pōt fieri pbatio ex ordine iudiciorum,nō ante litē contesta.⁊ ita seruat practica aduocatoruz ⁊ recte. Adde ꝙ paria sunt iurare,⁊ per se non stare quo min⁹ iuret,vt.j.eo.remittit.⁊ ideo si in casu permisso iudex in terminum iurādi,non sedisset p tribunali,vel noluisset deferre iuramentū,sz ꝯtra eos q putant requiri delationē in iudicio,ar.s.ad exhi. thesauros.nā sufficit actori protestari p se nō stare:duntamē postea cessante impedimēto iuraret:quia protestatio facit retro trahi,vt.j.de noui ope.nun.de pupillo.§.si quis ipsi. ¶ In textu,liberauit.quod est absurdum.

Quacunque autem. In qualibet qōne pōt deferri iurm, hoc est in ciuili ⁊ i criminali. Itē qd in cā spūali puta mrimonij carnalis,vel monachationis,vel ꝯuersiōis.gl.tractat. Sz vt lati⁹ pateat, forma talē casuz,q nūc de facto vertit,Berta rixans cū Beio volēs pcutere semproniū,piecit lapidē, q in muro ppiect⁹ fecit ex casu vuln⁹ i capite cuiusdā puelle,noie puelle accusat Berta,dt ꝙ eā iniuriose pcussit ita ꝙ ex pcussiōe sanguis exiuit,⁊c. Berta ꝯfitet se piecisse lapidē i Seiū,⁊ ꝙ lapis iuit in mutū, ⁊ casu puellā pcussit,dt tñ ꝙ q2 sempronius insultabat eā,ideo volēs se defendere iactu lapidis id fecit. Et inductis testib⁹ cū p vnū tm̄ testē sit pbatū petit sibi deferri sacramētū pter inopiā pbationū,qrit quid iuris d cis esset? sic.j.ad leg.rho.de iac.l.ij.§.cū in eadē naue. Et p̄mo qritur an accusatio sit pbata,p huiōi ꝯfessionez? Scda an sanguis dr exisse ex pcussione? Tertio an q vult pcutere vnū,⁊ pcutit aliū teneat iniuriarū? Quarto an excuset pbato insultu? Quito, an defensiōe semiplene pbata i criminali possit iurari p sacramētū i defectū pbatiōis. ¶ Circa p̄mū vr ꝙ dicta accusatio nō possit dici pbata p cōfessio nē. Primo q2 itēta est iniuria ⁊ nō ꝯfessata,cū dol⁹ negat⁹ sit ⁊ cū iniuria,non fiat sine dolo malo.de iniur.l.illud.⁊.l.seq. ¶ Itē hic qualitas doli est negata.⁊ cū sit de esse criminis,totū crimē est negatū, ar.d fur.si is q.§.si tñ titiū.⁊ vbi ipingit dol⁹,nō sufficit pbare culpā.⁊ no.i.l.j.§.diu⁹.ad leg.cor.de sica.nec dolus tēdēs ꝯ vnū porrigit ad alterū in delictis ꝯ psonā p̄ncipalē cōmitteñ.l.fulcini⁹.§.adeo.qa.ex cau.in pos.ea. ¶ In ꝯtriū facit:q2 pbato facto p̄sumit qualitas animi etiā si neget,ad.l.cor.de sic.l.j.de iniur.si nō cōuicij. Et si dicat ꝙ cōfessio non pōt pro parte approbari,⁊ p parte reprobari.l.publia.in fi.deposi. Rñdeo hic erāt due partes separate,nec erat idē ca.sz certe semp possum⁹ dicere qd hec ꝯfessio haberet plures ptes. ar. de condi.⁊ demō.hec scriptura. Et id dic i delictis in qb⁹ est p̄sumptio ꝯ ꝯfitētē fctm̄ stari cōfessioni facti,⁊ animū p̄sumi:q2 ex facto datur volūtas intelligi.C.de inst.⁊ sub.l.reprehendēda.secus si negetur alia qualitas,que nō cōsistit in aio,sz in alio facto, vel in cōcomitantijs facti:facit qd no. Dy.in.c.i obscuris.tñ respondens cauti⁹ dicit,ꝯfiteor sic;⁊ aliter nō cōfiteor,vt no.C.de exce.si quidem.sz assessor caut⁹,nō dz admittere in criminali hanc responsionem cautelosam,sz dz facere simpl'r responderi ad factū.i.sine dicta adiectione. Quid dicim⁹ q̄tuz ad ppositā.q.dico qd in p̄missis terminis factū nō est cōfessatum,vt patebit in proxima qōe. ¶ Circa 2m punctū dico ꝙ nō dr exisse sanguis ex percussione proijciētis:q2 non immediate,sz causaliter ⁊ mediate hoc fuit.⁊ dictio,ex.pprie significat cām immediatā.vt.l.j.§.ex incēdio.dicet aliquis,ergo nec eū arcu percutiens,dr immediate pcutere. Rñdeo,imo q2 vtitur arcu vt instrumēto,sz nō muro vt istro:⁊ facit ad statutū de ꝯcordijs,nā si quis cadat ex pcussiōe in terrā ⁊ colliso capite in terram vulnus fiat,nō dr exisse sanguis ex percussiōe:q2 terra nō fuit velut instrm percussoris.idē in silibus casibus.⁊ adde de dictione,ex.s.tit.j.certi ꝯdi.in p̄nc. ¶ Quo ad tertiū dico ꝙ factū excedit volūtatē i diuersa persona.⁊ ideo nō punitur de dolo.sz de lata culpa si fuit intentata hec via.de leui culpa nō intelligit statutū loqui.q2 nō equiparatur dolo,nec punitur criminaliter,de abig.l.j.in fi. Cy.in.l.si qs nō dicā.in penis eñ corporalib⁹,vel vbi in defectū imponit pena corporalis,requiritur p̄cise dolus not.j.ti.j.in actione. ¶ Quo ad quartū dico excusari pbato insultu,vt no.l.j.§.cū arietes.si qdru.pau.fe.di.cū distinctiōe quā dixi.C.vñ vi.l.j.in repet.quā feci de ea. ¶ Quo ad quintū cōsiderandū est ꝙ in criminalib⁹ actori non defert sacramētum pter inopiā pbationis.C.de pba.sciant.s.ad reum condemnandū,sed reo sic,si pbauit defensionem semiplene 2m quosdā:sed cōiter obseruat ꝙ iurm necessariū nō defert i criminali.q2 est ardua causa:⁊ nulla lex h.d.in criminali,ꝙ directe super crimine deferat,sz si cā ciuilis incidit criminali vt.C.de plag.preses.idē vr ⁊ si criminalis incidat ciuili,ꝙ adhuc non defert.j.de quest.marit⁹.C.de fal.vbi,vel dic ꝙ pter inopiā pbationum actoris pt deferri reo,⁊ pter inopiam pbationū rei actori,ar.j.e.tutor.i p̄n. ⁊ ar.C.de fi.instr.l.fi. Iuramētum aūt qd non defert pter inopiam probationis,sed ex consensu partium,videtur posse deferri bona fide,⁊ nō p collusionez,ar.j.e.eum qui.§.in popularibus.⁊ de isto intelligat gl.hic posita.eo.scz tpe,⁊ casu quo potest trāsigi.alias nō,ar.s.e.l.fi. ¶ Ad questionem autez de matrimonio inseparabili,dic ꝙ nō p̄t deferri 2m gl.nā illud quod non pōt fieri per cōfessionem vtriusqz partis,nec p trāsactionem,non potest fieri per iuramentū:⁊ vide no.C.de trās.l.fi.⁊ vide quod no. Arch.ij.q.v.si quis presbyter.vbi de hoc p Arch.⁊c. ¶ Ex lec.ant. ¶ Super qualibet actiōe potest deferri iuramentum decisiuū a parte parti.h.d.⁊ loquit iste.§.in iurō iudiciali.⁊ no.§.⁊ tex.loquit de causis ciuilib⁹,qd in criminalibus? dicit gl.ꝙ etiā in criminali potest deferri iuramētum iudiciale. Hoc.dicunt ꝙ hoc est verum in preiudiciū deferentis,non in p̄iudicium fisci:⁊ ideo re⁹ potest deferre actori ad condemnationem non actor reo ad absolutionē:q2 in criminali actor nō reputat habere nisi merū exercitiū.⁊ ideo nō potest p̄iudicare fisco 2m Jac.bu.de iurō necessario i defectu pbationis certū est ꝙ nō hz locuz in criminali,vt no.per gl.⁊ doc.j.de qd.maritus. ¶ Itē querit gl.quid i causis spūalib⁹, vt in causa matrimoniali,⁊ monachationis,vel ordinis clericalis: dic vt gl.⁊ melius per Arch.ij.q.v.si qs presbyter. vbi de iuramento non necessario dices.j.eo.admonendi.

Sed ⁊ si. ¶ Nota vbi est iuratum, istud iurm tollit defectionem damnorum ⁊ interesse, ergo iuramentum

iuramentum calũnie facit cessare refectionẽ expẽsarũ,ar.isti⁹ litere.ꝛ no.in auꝫ. de iudi.§.oportet.ꝛ hoc nisi petatur ratiõe contumacie,vt.C.de iudi.sancimus.Mod.dicũt,vt Guli.ꝙ nõ facit cessare refectionẽ ratione temeritatis.i.culpe,ar.ĩ.ad turp.l.j.§.queri.sꝫ ratiõe doli p̃sumpti:qꝛ presumptio,que sumiꝫ ex p̃sumpta obliuione salutis eterne,nõ operaꝫ,nisi in dependen.ab aĩa:ꝛ iõ iuramentũ calũnie non excusat a temeritate.Si aũt esset dolus euidẽs,nõ excusat iuramentũ qꝛ q̃daꝫ excusant iurantẽ a dolo velato,q̃ nõ excusant a dolo patenti vt no.ð infa.allegat.§.calũniator.dicet aliqs ꝙ iste.§.nõ facit ad qõnẽ,nã hic iurabaꝫ de vitate,nõ de calumnia.Sed rñde istud iuramẽtũ est de credulitate,vt no.in.l.j.C.ð vẽ.ĩspi.Uel aliter duplex ẽ vitas facti ꝛ ꝯsciẽtie,dico ꝙ iuramẽtũ calũnie est de vitate ꝯsciẽtie.i.intẽtionis:qꝛ asseriꝫ ꝙ recta ꝯsciẽtia litigaꝫ,etiã bona fide.C.de iudi:l.rẽ non nouam.§.si.licet sit de credulitate obligationis,vel facti:ꝛ iõ staꝫ ei,vt p̃sumaꝫ litigare bona fide:nisi ꝯtriũ aperte liq̃at:qꝛ liqda ꝓbatio ðrogat p̃sumptiõi.l.j.C.q ꝛ aduersus.quos.ĩ.de le.j.l.impator.nõ ob.iste.§.qꝛ hic erat iuramẽtũ de p̃senti,sec⁹ si iuraꝫ de futuro:qꝛ tunc bñ potest ꝓbari ꝯtriũ.vt no.s̃.de infa.l.luci⁹.istud eñ iuramentũ nõ trahiꝫ retro.et ideo nõ excusat ab expẽsis factis anteq̃ sit iuratũ,puta ante litẽ cõte.nec etiã excusat ab expẽsis debitis ex ꝓmissiõe,vt no.ĩ.de le.iij.l.si mulier.§.si rẽ.ꝛ facit de cõdi.ꝛ demõ.qbus dieb⁹.§.j.nec a debitis rõne contumacie,de ap.si p collusionẽ.§.j.Sed ista opinio moder. videꝫ esse imposita verbis ꝛ nõ rebus:nã ex quo iuramentũ calũnie in effectu nõ excusat ab expensis,qꝛ possunt peti ꝑpter temeritatem,vt.s̃.de iudi.cũ quẽ temere.de le.ij.qui solidũ.§.etiã.qd releuat dicere ꝙ nõ p̃nt peti ratione doli:sufficit eñ peti posse,lꝫ nõ ex hoc capite,de lib.ꝛ postb.l.gall⁹.§.si.eius.Et iõ dicũt alij vt Jac.But.ꝙ ille q iurauit ð calũnia,p̃sumiꝫ hr̃e iustã cãm litigãdi,vñ nõ teneꝫ in expẽsis iudicij,vt videꝫ tex.nã olim excusabaꝫ a decima parte litis,q̃ loco expẽsarũ p̃stabaꝫ,vt.C.de iur.cal.l.fi.§.antiqua igiꝫ.ꝛ no.ĩ.ad turp.si qs repetere.§.fi.Quidã v̓o simpl'r dicũt vt Jac.de ra.ꝙ nõ facit p̃sami quẽ hr̃e iustã cãm litigandi,sed qꝛ putet se habere sic et ideo,nisi ex gestis appareat ꝓbabilis rõ litigãdi non excusaꝫ facit de reg.iur.q in alterius.C.de epi.ꝛ cle.oĩs qui.§.fi.ꝛ hec opinio p̃ualet de cõsuetudine. Nõ ob.iste.§.iuñm.calũnie prestaꝫ ad ordinationẽ iudicij,sub quo iuramento calũnie etiam positionibus rñdetur,non autẽ p̃staꝫ ad decisionem litis:sꝫ in nostro.§.iurabatur ad litis decisioneꝫ.Et not.in hoc.§.ꝙ falsum pro vero habeꝫ:qꝛ qõ sit falsum conuinci non potest,ꝛ facit qõ no.ĩ.de condi.inde.l.si non sortem.§.heredi.ĩ.de pec.l.eod.tempore.ĩ.eod.nam et postea.si damnetur.cum si.ꝛc.

¶ Ex lec.anti.¶ No.ꝙ iuramentũ excusat a calũnia,ꝛ hoc in iuramento veritatis:sed an idem in iuramẽto calũnie:Dicũt doc.ꝙ excusat calũnia presumpta,nõ a manifesta:item excusat a temeritate p̃sumpta nõ approbata f̃m Ja.Bu.ꝛ Ja.de bel.nã verbũ,iuste litigare,qõ adijciꝫ in iuramẽto calũnie, est exclusiuũ etiã temeritatis f̃ꝫ Ja.bu.Alij dicũt ꝙ excusat a calũnia nõ a temeritate:facit.ĩ.ad turp.l.j.§.j.ꝛ.ij. ð hoc no.per Bu.ꝛ no.per gl.in auꝫ.de iud.§.oportet.ꝛ per doc.in auꝫ.gñaliter.C.de epi.ꝛ cle.ibi vide.Scðo no.ꝙ iuramentum non solum operaꝫ vt iurãs in pctm̃ inducaꝫ:sꝫ etiã vt defendaꝫ inductus,facit.ĩ.eo.sed ꝛ si possessori.§.proinde.Tertio not. ꝙ iuramentum est personale,ꝛ non egreditur personam.non ob.ĩ.e.etiam,quia ibi est eadem persona iuris fictione.ꝛ dic vt ibi.

Sed ꝛ an iusiurandum. Nota regulam,que nõ fallit,nisi quando alius fingitur,non alius,sed idem homo, quod dic vt in glossa.

¶ Ex lec.anti.¶ Oportet ꝙ iuramentũ cõformet se cũ delatione ꝛ per religionem improbatam iurare nõ põt:vbi est iuramentum decisiuum,non requiritur alia species delatiõis:ꝛ iuramentũ prestitum ex interuallo nõ patrocinatur:ꝛ paria sunt iurasse,vl' remissuꝫ esse.Hoc dicit vsq̃ ad legẽ.Ait p̃tor.

Non erit.§.Diuus. Nota ꝙ saracenus põt iurare per legem.Idem in iudeo sec⁹ in heretico, qꝛ nullam legem hereticus tenet,sed ꝑpriaꝫ opinionẽ sibi legem facit.ĩ.e.l.§.sed ꝛ si quis.nõ autẽ potest iurare iude⁹ ad sencta dei euangelia,vel per Christum,qꝛ presumitur hoc facere i cõtemptum vt.C.de iude.l.iudeos.ꝛ ideo sic iurando non diciꝫ esse iratũ,sicut nec dicitur iuratũ,si christian⁹ iuraret p Mahometum : qꝛ quo ad iuranteꝫ non est religionis vinculũ ꝛc.

Remittit. No.ꝙ id,qõ alicui remittitur,pro facto habeꝫ.Et vide Cy.i auꝫ. sacramẽta puberũ.in quinta questiõe ꝛc.¶ Ex lec.an. ¶ Uide hic Cyn.in auꝫ.sacra puber.in vlti.q.ꝛ Odof.in.l.finẽt.§.fi.C.de cu.fu.¶ In glo.ad faciendum.No.p̃ debẽtib⁹ iurare fidelitatẽ,qõ satis ẽ,si p cos ñ obstat quo min⁹ sit fctm̃.

At pretor. Nota,ꝙ nomine rei cõtinetur totuꝫ ꝛ pars:vide hic quod no.s̃.de procu.l.Pomponius.§.sed ꝛ is ꝛc.

Etiam si in rem. Not.ꝙ iuramẽtuꝫ autoris prodest singulari successori:non enim transit iuramentũ, sꝫ effectus eius.¶ No.ꝙ ius excipiẽdi transit ad singulareꝫ successorẽ.facit de act.emp.l.in vẽditione.ꝛ.s̃.fa.erc.l.in hoc iudicio.de hoc no.per Dy.de dã.infe.l.fluminum.§.adijciꝫ. ꝛ per Ja.ð Are.e.ti.qui bonã.§.si alieno.Cũq̃ q̃riꝫ vtrũ exceptio transeat ad successionẽ,qñq̃ an transeat contra successorem, qñq̃ an ex facto successoris detur accusatio vel exceptio ꝯtra autorem.¶ Quo ad primuꝫ dic ꝙ successor habet ius excipiẽdi ex persona autoris,vt his:qꝛ exceptio in dubio p̃sumitur realis.ĩ.de prob.si pactum.si autem esset exceptio mere p̃sonalis,tunc tertius nõ p̃t eam opponere,ꝛ etiaꝫ si cedaꝫ,nõ valet cessio,qꝛ iura annexa certis personis singulariter:ꝛ in priuilegium nõ possunt cedi.ĩ.de admi.tut.ex pluribus.de ri.nu.nõ solum.§.si puelle.ꝛ ar.ĩ.de ope.lib.l.cerdonem.Sꝫ an ius agẽdi transeat ad successorẽ rei singularis:dic aut est ius annexũ illi rei,ꝛ transit,de contrah.emp. si aqueduct⁹.de ser.rust.pre.l.via constitui.§.si fund⁹.quemad.ser.amit.si partem.§. si per fundum.huiusmodi sunt iura realia,ac personales accessiões q̃ nõ transeunt sine cessione,hic tamẽ adde quod no. Dy.ĩ. de a qua plu.ar.si tertius.§.si quis prius.¶ Quo ad secũdũ dic ꝙ quedam est exceptio,que oritur ex eadẽ causa, vnde oritur actio.Et ista obstat singulari successori,vt cessionario:vt no.ĩ.de exce.do.apud celsum.§.si cũ legitima.si autẽ quis veniat ex ꝓpria p̃sona,puta in delegatione,tũc dic vt.ĩ.de condi.ob cau.qui se debere.ꝛ.l.si donaturus.ꝛ de dona.l.doli.per Dy.ꝛ facit.ĩ.de dona.vt mihi donares.Cessionari⁹ eñ improprie successor dicitur,qꝛ ex alterius p̃sona fundat originẽ petitionis.C.de procu.qui stipendia.secus in agente ex delegatiõe: quedam est exceptio,que oritur seorsum iam nata actiõe:ꝛ tũc aut est realis,vt pacti,ꝛ dic vt.s̃.de pa.si cũ emptore.ꝛ de trãsactio.l.fin.aut est personalis,vt exceptio excommunicatiõis, vel banni:ꝛ tunc si cessio precessit bannũ vel excommunicationem,valet cessio,vt.ĩ.de dona.post contractum.si autẽ sequitur aut cessionarius pretendit causam lucratiuam,ꝛ repelliꝫ, aut onerosam,ꝛ non repellitur,vt no.Dy.in.c.si quis i ius.ꝛ facit.s̃.de ꝑcu.si quis in rem.cum glo.ꝛ.d.l.si in vẽditione.ꝛ de loco publi.fru.l.j.i prin.ꝛ.§.fi.ꝛ.ĩ.quar.rer.act.non dat.l.j. §.exce.de excep.doli.apud celsum.§.de autoris.ꝛ quod no.i.c. j.de iure patron.lib.vj.¶ Quo ad tertium,vtrum econtra factũ successoris preiudicet autori:dic vt no.s̃.de alie.iudi.mu.cau.facta.l.iij.§.opus.ꝛ nota.per Dyn.de no.op.nun.l.fi.ꝛ in Spec.de emp.ꝛ vendi.§.sciendum.versi.sed pone quod.ꝛ facit.ĩ.de ser.expor.l.Lucius.ꝛ adde quod no.in.l.iij.C.de pig.
¶ Ex lect.ant.¶ No.ꝙ ius excipiendi trãsit an singularem successorem,de hoc dic per Cy.de dam.infec.fluminũ.§. adijcitur.ꝛ per Ja.eo.titu.qui bona.§.si alieno.ꝛ de fideicom.lib.non tantum.in princi.ꝛ per Gul.hic ꝛ adde quod dixi de alie.iudi.l.iij.§.opus.dices cum iuramentum sit personale ex ꝑte iurantis.vt no.In.de iureiuran.veritatis.quomodo transit ad successorem,quia erat iuratum de preterito,vel quia erat species probationis:sed Innocẽ.loquitur quãtũ ad vinculũ periurij,vel quo ad ius fori ecclesiastici,licet in hac aliter no. Abb.in.c.parochiano.de sepul.

☞ Iuramentum liquidum impedit processum.

Nam ꝛ postea. Nota ꝙ iuramentum liquidum impedit processum:si autem non est liquidum,nõ impedit ꝑcessum, sꝫ seruatur exceptio iuramẽti probandi post litem contestatam:quod est notandum,quando debet proponi hec exceptio non debes audiri.¶ Nota per Inn.de conces.preb. cũ super. ꝛ per Jac.But.in.l.eleganter.§.si quis post.ꝛ idem dicenduꝫ est in qualibet peremptoria,que ex priuilegio impedit processum:nam ita demum impedit,si ita celeriter potest ꝓbari,vel est liquida alias debet reseruari post litem contestatã.ꝛ ita limitatur etiam quod habeꝫ.ĩ.de cod.inde.l.elegãter. §. si quis post.declinatorie vero exceptio.qꝛ secundũ naturam sui generis retardant processum,nõ requirunt facti expeditionẽ, vel expeditam probationem.C.de exce.l.fi.ꝛ de iud.l.sꝫ ꝛ si susceperit.Sed nunquid est differẽtia in modo opponẽdi exceptionem litis finite:dic quod aut opponiꝫ processui, ꝛ impedit ꝑcessum,ꝛ absoluiꝫ reus ab obseruatiõe iudicij:aut opponitur actiõi,vel petitioni,tũc nõ retardat processum:qꝛ nõ opponiꝫ in forma f̃m Jac.nam forma exceptionis est põderãda, sicut forma agendi:vt.ĩ.de flu.l.j.§.labeo.aut non apparet ad quid opponatur,ꝛ tũc si opponitur ante litem contest.intelligo eo tempore,quo opposuit eã opponi ad impediẽdũ processum. si post litem contestatã,tunc expectatur diffinitiua,ꝛ facit qõ

no.j.e.l.iusiurandū ꝛ ad pec.§.fi.Sȝ quid si opponeret ante li
tem contest. ꝛ pars succubuit,an potest eā repetere ꝛ iterato
opponere post litem ɔtestatā:ꝛ videtur ꝙ nō:qꝛ ē eadē cā ꝛ p
sona,ꝛ orif exceptio rei iudicate,de hoc.nā etiā ex interlocuto
ria oritur exceptio,vt no.de elec.cum dilectus.℄ In ɔ̄riū vr̄,
qꝛ illud qđ fit circa ꝑparatoria,iterato pōt circa decisoria cen
seri,vt extra de testi.c.veniens.Item ante litem contestatā fit
summaria cognitio, ergo nō preiudicat ordinarie cognitiōi,
de rei u.l.a diuo pio.§.si sup rebus.de lib.agno.l.si quis a libe
ris.§.vel si parēs.videtur dicendū ꝙ si fit plene cognitū, tūc
nō possit vlterius repeti exceptio,secus si semiplene vr̄ nullo
mō:nā snīa lata ex ꝑsumptionib⁹ nō dȝ haberi ꝓ diffinitiua,
ar.ad carbo.l.iij.§.si due cause.ꝛ no.in.l.si iudex.de his q sunt
sui vel alie.iur.ꝛ ita intelligaf qđ no.Cy.in.l.ꝑscr.mā.facit qđ
no.in.c.vlt.de ap.in cle.nam snīa lata sup exceptiōe perēpto-
ria plene examinata hȝ vim diffinitiue,lȝ fit īterlocutoria,ꝛ fa
cit.j.de fo.cōp.l.qđ in diē.§.si rōneȝ.Quero,qđ opponitur ex
ceptio ex snīa vel iuramento,tunc loquitur hic:quid cōtra, si
opponatur exceptio ɔ̄ snīam vel iuramentū,an impediat exe
cutionē?ꝛ videf ꝙ nō,vt.l.fi.C.de or.cog.nisi esset liquida,vel
in promptu esset probatio,vt no.Cy.de fal.l.ij.nam ꝑsumitur
ꝙ exceptio nullitatis opponif ꝓ malitiā,ar.no.de euic.l.herē
nius.§.j.ꝛ ar.C.de edi.di.adri.tol.l.iij.Sol.aut dr nulla ex vete
ri cā,q̄ potuit in ꝑmo iudicio opponi,vt qꝛ dr victor seru⁹ tūc
nō retardat executionē,vt.d.l.fi.aut ꝓpter vitiū ipsi⁹ sentētie
ꝛ tūc aut est vitiū visibile,ꝛ nō fit executio,aut inuisibile ꝛ tūc ī
possessorio fit statim executio in petitorio.i.vbi nō agitur de
mera possessiōe:aut offertur ꝓbatio,ꝛ nō fit executio saluo in
re retractatiōis snīe ꝛ executionis,si apparuerit snīa nulla,fa
cit qđ no.in.c.j.de re iud.in cle.hoc tū non hȝ locū ī penis cor
poralibus,not.Cy.in.d.l.satisfacit.j.de iniu.test.l.si qs filio.§.
qđ si qs.Quid si petitur reductio ad arbitriū boni viri,vtrū
interim laudū merebitur executionē?dicunt quidā ꝙ nō,qꝛ
appellare vr̄,qui petit laudum boni viri arbitrio corrigi,ꝛ in
melius reformari.de arb.nō distinguemus.§.cū quidā.i fi.sȝ
pendente appellatiōe nil dȝ innouari,ergo ꝛc.facit.C.de trāf
actio.l.si cā.de excu.tut.l.dixim⁹.j.ad mace.l.j.§.si pendet.ī fi.
Nā ista petitio vim perēptorie exceptionis habet,ar.no.in.l.
in causa.in.§.si mādati.ꝛ hoc verū si petatur reductio ītra de
cem dies.alias nō ꝑt censeri appellatio,ar.j.ea.l.§.si minor.in
fi.Sed censebif supplicatio, que non retardat executionē, si
satisdetur,vt in auf.q̄ supplicatio.C.de preci.impe.offe. ꝛ ar.
extra de resti.in inte.suscitata.nō enim pōt petēs duo ɔtraria
pretēdere.s.ꝙ fit appellatio,ꝛ ꝙ liceat appellare post.x. dies,
ar.j.de app.l.si ita stipulatus.in fi.videtur ꝙ si petatur in mo
dum exceptionis,impediat executionē,ar.j.de inof.test.l.pa
pi.§.si fili⁹.Si aūt in modū principalis petitionis non impe
diat executionem,si desiderat longū tractū tp̄is,si aūt breuē,
tunc sit supersedendū,ar.de pet.he.l.si quis li.ver.nā cū qdaȝ.
hoc aūt arbitrio iudicis relinquitur.l.fi.in fi.j.de iure delib.ꝛ
adde quod no.in spe.de lib.concep.§.nunc dicendū.ver. pen.
facit.C.si ex falsis instru.l.fi. ℄Ex lect.anti. ℄Not. hic scōm
vnum intellectum quod aut exceptio iurisiurandi,que ipedit
ꝓcessum,pōt incontinēti probari,ꝛ tunc est supersedendū in
processu,donec super ea ꝓnuntietur:aut nō pōt incontinenti
probari,ꝛ tunc proceditur ad litis cōtest.reseruata exceptiōe
post litem contest.quod est no.ꝛ veruȝ in omnibus exceptiōi
bus impediētibus processum,vt nunꝙ impediāt,nisi sint liq
de,vel statim possint liquidari nec ob.s.ad exhib.l.iij.§.ibidē
in fi.qꝛ ibi intelligitur post litē nō conte.in illo iudicio.vnde
ibi non fiet reseruatio.s.in iudicio alio,sed in eodē,sic vsqȝ ad
tp̄s post litē cōtes.ꝛ ita dȝ intelligi ille tex.facit qđ no.ī spe.de
libel.cōcep.§.nunc dicendum.ver.pe.Item qñ dicatur aliqd
incontinenti posse probari,videtur ꝙ hoc stet ī arbitrio iudi
cis,vt.j.vt in pos.leg.is a quo.tu dic vt no.Arc.iij.q.j.in sum
ma.vbi omnino vide.℄Extra quero hic vtrum opponēs ꝑ-
emptoriam ad processum ꝛ succūbens in ea,possit eaȝ iterato
opponere post litem contestatā?Dicit Cy.ꝙ sic,si contra ius
vel vtili.pub.l.prescriptionem mendaciorū.ratio qꝛ summa-
tim examinata fuit non plenarie,arg.huius gl.ego credo qđ
si exceptio fuit reprobata non possit vlteri⁹ opponi,arg.j.de
compen.quod in diem.§.si rationē.sed pro opiñ.Cy.facit ex-
tra de testi.veniens.

Si damnetur quis.

Plus valet snīa,ꝙ innocētia,vel defen
sio ciuilis naturalis.h.d.℄No.qđ lȝ ꝑ iuramentum rei esset
actio ipso iure sublata,tū valet snīa ɔ̄ria nedū cōtra ius par-
tis lata,sed etiā lata contra ius ꝛ factum:puta cōtra innocen
tem.j.de verb.sig.l.probum.secus est in snīa legis,qꝛ nūꝙ in-
famat innocentē,nec eum qui hȝ iuris vel facti defensionem.
℄No.qđ snīa lata ꝑ dolum valet vt.j.de condi.inde.l.elegā-
ter.§.si quis.hoc ī iudice,ī arbitro dic vt.s.de arbi.ita demū.
℄Et no.qđ snīa lata expressa causa false obligatiōis vȝ vt h.
ꝛ facit qđ no. j.de acqui.here.l.si is.ꝛ.l.qđ cum eo.§.titiau⁹. ꝛ
no.ꝙ sententia elidit iuramētum,ꝛ secundum lec. Ja.iuramē
tum ꝛ sententia fuerūt cōtraria.Alia lec.est ꝙ fuerūt similia
ꝛ tunc no.ꝙ iuramentum aduersarij nō infamat,sed sentētia
sic.ꝛ adde.j.e.se si.§.fi.ꝛ.s.si cer.pet.l.certi cōdictio.ꝛ extra de
re iud.cum te.℄Ex lec.ant.℄Etiam iniusta cōdēnatio irro-
gat infamiam.h.d.Et non prodest habere defensionem si qs
ea non vtatur,facit quod no.j.de publi.l.si quis ꝓhibuerit.ꝛ
facit.j.de furib⁹ balnearijs.l.j.℄No.quod valet sentētia con
demnatoria contra eū,qui erat in casu absolutionis,licet er-
ror appareat ex actis:ꝛ sic est hic expressum contra Ja.de ra.
in.l.j.C.de erro.calculi.

Si is qui.

Not. ꝙ potest ferri diffinitiua ex iura-
mento decisiuo,licet alio modo lis cōte-
stata nō sit:qꝛ habuit vim litis contestate,habeat locū hic.§.
qđ patet:qꝛ semper post liteȝ cōtestatā illud defertur:ergo pa
tet ꝙ actio debet perpetuari:nisi dicas ꝙ tūc magis ex vi cō
test.lit.ꝙ̄ iuramenti,perpetuetur actio annalis.Item no. qđ
de essentia contest.litis non est negatio.Nam hic per solam af
firmationem fit litis contest.vel dic quod nō est proprie litis
contestatio,sed quasi,ꝛ tamē peruenitur ad diffinitiuā.℄Sȝ
opponitur de.l.ij.vbi in rem actio.Sol.ibi inter absentes,hic
inter presentes fiebat litis quasi cōtest.ꝛ facit.depositi.de pec.
l.deniqȝ.§.j.℄Opponitur quod per assertionē non fiat litis
contest.de ꝓcu.si re⁹ parat⁹.So.ibi tacita cōfessio facta ani-
mo nō cōtestandi,sȝ euitandi litē,vnde actus agentium ꝛc.vt
s.ti.j.l.nō omnis.℄Ex.lec.anti.℄Iuramentum perpetuat
actionem sicut litis contesta.h.d.Iste.tex.inducitur per Hu.
quod per confessionem inducitur litis contesta.sicut per iura
mentum,vt no.in.l.j.C.de lit.cōte.per Gul.dic vt.s.de ꝓcur.
si reus.In gl.ergo ꝛ potest.ibi.C.de dolo.l.fi.Quid in restitu
tione in integ.dic vt.j.de sol.cum quis.§.si quis pro eo.

Si minor.

Si minor agens detulit reo iuramen
tū,ꝛ est lesus,potest restitui lesione pro
bata,ꝛ potest etiam replicando petere restōnem,dūmodo pe
tatur intra tempora restitutionis petende.h.d.Minor pete-
bat a titio decem,titius negabat,minor detulit ei iuramētū,
iurauit titius se non teneri,hoc non obstāte minor petit eum
condemnari:titius excipit de iuramento,minor replicat,ꝛ dt
ꝙ ipse sit minor ꝛ lesus,ope restitutionis in integrum,quā pe
tit,dicta exceptio sibi nō obstat.Modo queritur an dicta re-
plicatio procedit?Rñdetur ꝙ sic.Secundo querif an suffi-
ciat solummodo se probare minorem.Respōdetur quod nō:
qꝛ non sequitur minor ergo lesus:sed debet duo ꝓbare, scili-
cet se minorem,ꝛ lesum.Tertio queritur,intra quantum tem
pus possit opponi ista replicatio?Respōdetur ꝙ intra tēpo-
ra petende restitutionis,ꝛ nō postea:qꝛ preclusa est via restitu
tioni.h.d.℄No.ꝙ in causa restitutionis minor debet duo ꝓ-
bare,scilicet etatem,ꝛ lesioneȝ:imo ꝛ aliud probare est necesse,
scilicet lesionem cōtigisse facto aduersarij,vel facilitate mino
ris,vt.l.verū.§.sciendum.s.de mino.vbi vide.ꝛ.j.habes for-
mam libelli.℄No.ꝙ plura ad vnum effectum cōsequendum
debēt probari:qꝛ alterum probare non sufficit.℄No.ꝙ pro
batio debet cōcludere.vnde ad lesionem probandam,etatem
probare non sufficit:qꝛ ista probatio non concludit.℄No.ꝙ
restitutio in integrum potest implorari incidenter per modū
replicationis.Et sic no.tria de futura ꝛ nōdū cōcessa restitu-
tiōe minorē replicare potest.℄Nota quod eadem tempora
sunt statuta ad petendū restitutionem in integrum principa
liter ꝛ incidenter.℄No.actionē corroborari ope restitutiōis.
℄Opponitur,ꝛ videtur ꝙ de restitutione cōcludenda,ꝛ non
dum concessa non possit replicari:qꝛ sicut ad agēdum dȝ ꝓce-
dere restitutio in integrum,ita ad excipiendum ꝛ replicandū
vt.l.nec non.§.exceptio.quib.ex cau.ma.So.gl.tacite hoc cō
cedit,ꝛ dic ꝙ hic loquimur in iam petita ꝛ cōcessa restitutiōe
alias de ea non posset replicari simpliciter:ꝛ tūc glo.dicit ve-
rum,aut replicando petere incidenter restōnem in integruȝ,
tunc nō dicit verū.Nam istud officium iudicis potest incidē
ter implorari,vt hic:nam iste tex.loquitur in restitutiōe cōce
denda non in iam concessa,qꝛ in ea non exigeremus ea que di
cit iste.§.ꝛ maxime de probatione,qꝛ probatio non est de essen
tia sententie iam late.s.e.l.§.si damnetur.s.fa.ercis.l.cuȝ puta
rem.opponitur ad idem ꝙ nō possit restitutio ī integrū inci-
denter implorari,de exce.l.exceptio.§.fi.gl.cōcedit,sed tex.ille
loquitur in simplici exceptiōe,que pure opponitur:sec⁹ si pe
taf restitutio incidenter.Simile in querela,que incidēter im
plorari potest,de inofficio.testa.l.papinianus.§.si fili⁹.secun-
dū Dy.ī hoc.§.℄Rursus opponif cōtra hoc.j.de condictio
ne indebiti.l.fin.§.vltimo.Sol.Ibi loquitur in exceptiōe cō
pensationis,que sui natura debet esse liquida ab initio:ꝛ de-
bet esse iam nata.ꝛ pura.Et ideo cū queritur,an restitutio in

integrū.possit incidēter peti,refert:aut minor est lesus in cōtractu vel prescriptione,aut in iudicio:si quidē in ꝯctu vel ꝓscriptione,debet principaliter peti p modū actionis officio iudicis principaliter implorato,factaq; cōtestatiōe litis puenient ad diffinitiuā sup restitutione petita,de mino.l.qō si minor.§.fi.ff.l.in cā.§.causa.nisi forte altera ps sit absens p cōtumaciā,nā sicut in appellatione nō regrit cōtestatio inter absentes,sic nec in restitutiōe,ar.de mino.l.pñs.ꝛ no.gl.in.d.c. fi.de of.iud.Et facit qō no.Bar.extra.q fil.sint leg.p venerabilē.Si vero minor est lesus in iudicio,tūc aut p talē actū q ius minoris ipso iure perimit:qz renūciauit actiōi,q ipso iure tollit,tūc ɔz principalr petire restitutionē,qz p modū replicatiōis hoc nō possit,cū nō habeat actionē,vt ar.not.§.ti.j.l. lecta.ꝛ.C.de trāfac.vbi pactū.de dolo.l.cū a te,in gl.si aūt nō pimit ipso iure,tūc aut simplr replicat,ꝛ nō pōt.ar.in.§.excepto.aut petēdo restitutiōē,ꝛ pōt vt hic,ꝛ hoc in actore.Sz ī reo distingue:aut est talis exceptio q̄ de sua natura ɔz esse liqda,vt exceptio cōpensationis:ꝛ tunc nō pōt excipi de restitutione nondū obtēta.j.de cōd.ind.l.fi.Aut est alia exceptio,ꝛ tūc aut simplr opponit,ꝛ iō ꝓcedit:qz nō est bñ formata exceptio,q̄ nōdū intētari pōt.d.l.exceptio.§.fi.aut excipit ꝑmissa incidēter petitiōe restitutiōis.et hoc pt fieri,vt in.§.si filiꝰ, ꝛ facit.j.de aut.tu.l.defenlēte.ꝛ adde qō no.j.de no.ope.nū.l. de pupillo.§.si is cui.ꝛ in Spe.de offi.iu.§.incidēter.ꝟ.officium.ꝛ duobꝰ ꝟ.sc.¶Et nō.qñ restitutio petit incidēter nō est necessaria sup ipa liti;ꝛ testatio:qz nō regrit in incidēti vt emergēti ꝛ testatio litis,ꝛtra de of.iu.c.fi.Itē nō pōt incidēter peti nisi cōā eodē iudice.C.de iu.queries.ꝛ.C.vbi ꝛ apud quos.l.fi.ꝛ idē in cā nullitatis:qz incidenter nō pōt adiri supio,sed principalr sic.Dē accu.l.absentē.misi incideret causē appellatiōis,cui semp incidere vr,qñ est iterposita appellatio.j.de ap.si cōstat.¶Si puo.nō est ne.l.j.§.fa.erc.l.quedaz mulier.de iure pat.l.camelia.Itē ꝛ cōgrue appellatur a sententia nulla,nō tāp diffinitiua,sed tāquam a grauamine facti sim quosdā.Sed an petēs incidēter restitutionē in integrū pōt repelli:si est bānit,vel excōicatus,ꝛ qro in reo petēte:et vr q nō,vt.ff.ō in ius.o.l.libertus a pcono.ſz dic ſ:qz nō est necessaria exceptio,fatt qō no.Ly.ō adu.ꝛ.l.quāuis.ꝛ.l.ij.j. de accu.l.seruos.Archi.in.c.j.in fi.de rescrip.lib.vi.cū si.Bānniti em nō pñt peti denouo,facit de pu.iud.l.is q reus.ꝛ hoc in tali bānito,qui baleatur p mortuo.de ca.di.l.amissiōe.§. j.als bene audiē in iuriꝰ suis.de mino.l.papin.eruli,et facit qō no.de bo.aut.iu.poss.l.ad cognitionē.in fi.¶Oppo.ɔz hic q replicatio finitur tpe cōtra.j.de excep.doli.l.pure.§.fi.Sed ibi in erce.hic in replicatione.Tu dic q idē in exceptione q̄tum ad būc.§.quia exceptio pēdet a pambula restitutione,q̄ nō pōt cōcedi nisi intra tēpora statuta:ꝛ si cōcederetur,nō valeret,de exc.tu.l.si cum ipse.ar.C.de adul.l.fi.¶Extra no.hic q ſz minor cōcludat in cā,ꝛ renūtiet pbationibus,nō tñ ɔz lesus:naz facit boc eoipso q̄ ɔfert iuramētū,tū ex hoc solo nō pſumit lesio:qz pt esse q nō habeat pbationes,vt.j.e.l.tutoꝛ.ɔz ergo probare damnū suū,vt hic:sic alꝫ vbi minor renūtiat probationiꝰ incertis ꝛ nōliquidis:nā nemo pſumit habere pbationes,nisi pbet,arg.ff.de edē.l.argētarius.§.cū aūt.vñ si minor petit restitutionē ad pbādū,ɔz pbare bis.Primo p banda restitutione.Sc̄ōo ea habita,ar.extra de testi.c.veniēs. ſz leuior probatio ſufficit circa restitutionē babēdā,id est summaria:qz ſperatur,q̄tio plenior,arg.ad exbibē.l.thesaurꝰ. ſm quosdā:vel forte:ꝛgisit plena,pbatio p babēda restitutione.C.qui ꝛ aduer.quos.l.j.Sed pbatio ista valet postea in rescissoria:qz vr esse executio restitutionis,ar.no.in.l.ff.de inof. test.ꝛ predicta facit ad illud:ī criminali nō pōt renūtiari defensionibus,verū est qñ per hoc renūtiās leditur:ita no.ff.de pac.l.pectum interheredē.quod est quādo certas habet defenſiones,ſz si nō hz ligdas defensiōes,nō pſumit eas habere, facit qō no.in.l.j.C.de fur.Bal.ꝛ.j.de re mil.l.iij.ff.si ad diem. ¶Ultimo nota q licet iuramentū repreſentet quē maiorē,vt no.l.ij.C.de rescin.vē.istud est verū si minor iurat:qz leg hz eū p̄ maiore.secus si iurat aduersariꝰ ei⁹ eo deferēte vt hic no. ¶Ex lec.ant.¶Dīnor qui detulit iuramētū reo ɔ exceptionem iuramēti hz replicationē,dūmodo pbet se minorē.ꝛ lesum,que replicatio finit tēpore,sicut restitutio ī integrū principaliter petere tu.b.d.Et in isto.§.nō est mera replicatio,ſz est implicita petitio restitutionis in integrū ſm docto.ꝛ ponitur hic casus in minore agente,qui detulit iuramētū reo,ꝛ reus iurauit se non debere:si enim adhuc insistit in lite,ꝛ reus excipit de iuramēto,iste ī modū replicatiōis implorat restitutionē in integrū:i qua habet se ꝓbare minorē,ꝛ lesum:ꝛ oportebit q̄ hoc fiat intra tēpora restitutionis.b.d.¶Not.er hoc §.q nō fecit minor,c̄go lesus:nec lesꝰ,ergo minor.ꝛ iō vtrūq; est probandū.Itē ꝛ tertiū q̄ fit lesus sui facilitate.vel dolo aduersarii.vt.ff.de min.l.verū.§.sciēdū.Sc̄ōo nota q restitutio in integrū implorator incidēter in modū replicatiōis.Ja.de Bel.dicit q aut obiicit de lesione toti⁹ negotii:ꝛ tūc nō pt ici denter implorari,qz cōstit in officio nobili:aut obiicitur inci denter de lesione ꝯcta in incidēti vel in emergēti,ꝛ tūc pōt ici denter ꝓponi:sic intelligit qō no.ff.de pcu.q ꝓpio.§.item q rit,ſm eū.Vel dic q aut petit restō aduersus lesionē iudicii, ꝛ tunc potest peti incidēter ī eodē iudicio:aut petit aduersus lesionem ꝯctus vel tpis,vt in ꝑscriptione:ꝛ tunc debet ꝑncipaliter peti,vt.j.de excep.exceptiōes.i fi.facit qō no.de no.openun.de pupillo.§.si is cui.ꝛ no.in Spe.de offi.iud.§.incidēter ver.officio.ꝛ de lib.conce.§.iam nunc.ver.qd si minor.Tertio no.q qñ minor dicit se lesū in pbationibꝰ,ɔz pbare se potuisse,pbare,ꝛ facit.ff.de eden,argētarius.§.cū aūt.Quarto nota q replicatio finitur tpe:quid in duplicatione:babes.C.de exc. licet.cū.l.seq.¶In gl.j.vtilem annū.in fi.tu distingue eo mō quo distinxi in replicatione,qō aut est exceptio emergēs ī iudicio:aut extra iudiciu.ꝛ facit.j.de condi.inde.l.fi.§.fi.vl dic vt no.Dy.in.§.rursus.ꝛ Bar.hic quādo restitutio aduersus aditionem hereditatis:habes tex.quod possint incidenter peti.j.de auto.tu.defendere.

Sed ꝛ si. Juramentū pñtium in fraudē creditoꝝ eis nō officit.b.d.¶No.q interduz fit aliquid in fraudem legis ꝛ hoīs:vt qñ quis vult obuiare legi,ne habeat locū in facto suo,tunc ipso iure nō valet quod fit,vt.j. de iure pa.fi libertus minorem.interdum in fraudē hoīs tñ,ꝛ hoc potest triplr esse:primo qñ ꝓcedit fctm ꝛ obligatio.Sc̄ōo qñ ꝓcedit factū,sequitur obligatio.Tertio,qñ vtrunq; sequitur.Primꝰ duobus casibus valet quod fit,ſz rescindit ope exceptiōis actionis.vel replicationis vt hic,inſtit.de act.§.item si qs in fraudē.ꝛ interdum officio iudicis.j.vt in pos.leg.l.is cui.§.q in pos.ꝛ.l.ij.C.de liti.ꝛ admi.tu.l.chirographis.§.vlt. ꝛ no.Ly.in.l.i.C.de alie.in.Tertio casu si loquimur ī veris creditoribꝰ nulla fit rescissio:fallit in fisco,cui clandestine ī terlocutiōes nō nocēt,vt in.l.j.C.de iure fis.li.g.Si loquimur ī liberto ꝛ patruo,dic vt.j.l.i.fi.qd in frau.fallit.in.l.ij.C.eo.nō tñ hz locū illud in patre ꝛ filio ingenuis.si qs a pa.fue.ma.l.non vsq; adeo.fallit ī filio arrogato:qz ex ꝯctu videtur pēdere ius eius.l.fi.si qd in frau.pa.viuo tñ patre nullum ius hz.l.j.§.si impuberi.de col.bo.ꝛ.l.fi.j.de lib.agno.C.de sac.san.ecc.aūt.si qua mulier,etiā si pater ciuiliter haberet pro mortuo,tñ legitima non vere filio debet,donec pater naturaliter viuit.C.de capti.l.nec nos.ꝛ ar.j.de in.fil.l.statius.§.cornelio.

Jusiurandum. ¶Per liberā psonam acqrit,alteri acti o ꝛ exceptio,si est appositum iuramentum:ratio,qz §.alterius.hz locū in cōtractibus.secus in iudiciis,ꝛ quasi cōtractibus:nam iurādo quasi contrahitur.j.de pecu.l.depositi.§.j.quod cū no. ¶Ex lec.ant.¶Juramentū defensoris vel procuratoris p dest dominio ad exceptionem.Itē ad agendum.b.d.Vel fic, procurator iurando patrocinatur domino.hoc dicit.

Si petitor. Juramentū in rei ven.prestitū p parte actoris parit actionē in factū ꝛtra deferentem non cōtra extraneū.Sed pstitū p parte rei parit exceptionem ℈ eundem actorem,non contra alium agentē. Actionem aūt nō parit,nec si a possessione cadat,si reus iurauit negatiue.ſ.rem actoris non esse:si autem affirmatiue.ſ.rē suā esse,dū possidet hz exceptionē:ꝛ si a possessione cadat,ꝛ re uertatur ad actorem,hz actionem in factum,ꝛ iuramentū trabit secum naturales accessiones.b.d.¶Nota ī reali nasci ex iuramēto actionē in factū:ꝛ idem in ſnſa,licet glo.alibi dicat, nasci officio iudicis,ꝛ nō personalem actionem in reali,de re iud.l.miles:ad fi.tamē veritas est q nascitur actio in factū:qz ex sententia quasi contrahitur.j.de pec.l.iij.idem scribit.j.de fun.instr.l.nepoti.Item ꝛ officiū iudicis cōpetit.j.ne vis fiat ei.si quis missum.ꝛ concurrit actio ꝛ officiū fauoꝛe rei iudicate,facit qō no.j.de rei ven.l.j.§.per banc.de iud.si pretoꝛ.i fi.C. de iud.l.j.in gl.¶No.q iuramētū actoris hz contra reū tñ, non contra tertiū.¶Opponitur,iuramentum habetur loco tit.Itē ex eo sequit traditio,ergo si actor cadat,postea a possessione habet publicianā:qz datur ex titulo ꝛ traditiōe.Itez competit inde vsucapiendi conditio,vt.ff.de pub.l.itē si res. cum.l.seq.ergo ꝛ publiciana,de contrab.emp.l.clauiꝰ.Sol. aut nititur actoꝛ ex solo iuramento:ꝛ tunc non agit,nisi ꝛtra deferentem,vt hic:aut nitit ex iuramēto tanq̄ ex titulo ꝛ traditione inde secuta,ꝛ tunc habet locū publiciana,vt in cōtrarium,hoc intellige si reus tradidit actori veram possessionē, secus si detentionem,vt.l.officium.quia nuda detentatio non sufficit ad vsucap.nec ad publicianam:quia vsucapio ꝛ publiciana ꝓducuntur per easdem regulas:qz vsucapio inchoata est causa publiciane,sed consummata esset causa rei vēdic.

de pe.he.l.τ nō tm̄.§.ꝙ si pro emp.ſ3 bene ſufficit inductio,qn̄ reus eſt dn̄s,l3 non poſſideat:nā vacua poſſeſſio nō eſt de ſub ſtātia ſecūdi decreti,vel adiudicatiōis,vt no.j.de ꝯdi fur.l. τ ideo.multominus ſine vlla poſſeſſione nō cōpetit publiciana ēt eccleſie,qꝛ ſicut eccleſia nō ꝯſtabit abſq3 poſſeſſiōe,ſic nō h3 publicianā.facit i ſpec.de loc.§.nūc aliqua.ver.lviij. τ qō no. Dy.de dam.infe.l.ſi finita.§.ſi de vectigalib⁹. ¶Scđo opp.τ vř ꝙ publiciana non detur niſi ꝯ deferentē. š.de publi.l.eū q §.ſi petenti. Item ꝯ nullū dn̄m dař niſi ꝯ deferentē:vult ergo ibi dicere ꝙ exceptio dn̄ij:nō excludit publicianam,ſi deferēs opponat de dn̄io,ſec⁹ ſi alius.Si aūt ꝯ non dominum agiř quilibet pōt cōueniri,vt ibi no.Item qn̄ conuenit terti⁹, qui libet p̄t opponere agenti de mala fide,ar.š.e.§.ſ3 τ ſi qs.τ de periurio,vt ibi pt3.Non obſtat de noxa.τ gen.qꝛ ibi ſpāle ꝑpter naturam illi⁹ actionis,que mota ꝯ poſſeſſorē nocet domino.Ita no.in Spe.de ſcđo decr.§.videndū.ver ſed.an idē, ſi ipſe ſciunt.vbi videas.¶Extra op.τ videř ꝙ ꝯ deferētē nō agitur publiciana:qꝛ nō cōpetit vtilis rei ven.nā in reali ſem per iuratur formaliter,de exc.rei iud.l.τ an eadem.§.actionē. S3 in pſonali qn̄ iuratur formiter.i.ſpecifice, vt quādo iurař ſup facto certo,vel ſpeciali obligatione:quandoq3 informiter vt cum nō additur cauſa ſpecialis.S3 iuratur forte ſup generali libello,vt no.inſti.de ac.§.ite3 ſi qs.j.eo.ſi duo.§.pe.Preterea ille qui prius dixit ſe dn̄m,ſi poſtea ꝯ eundē agēdo pretendit vſucapiendi intereſſe,eſt ſibi cōtrarius,de vſuc.l.ſequitur.§.lana.τ periuriū ſuū fateri videř,ergo repelli d3.j.e.l.al3. C.de tranſac.l.ſi quis maior.ſed rn̄de nō eſt ita : qꝛ potuit tūc ſe credere dn̄m, nūc aliter credit.ſimile no.C.de reſt.mil.de tutela.vel tollatur hoc,τ ꝙ ſimul dicat ſe eſſe dn̄m,vel quaſi : qꝛ illud facit de cōſilio legis ꝑpter faciliores probationes.extra de re iud.abbate.in prin.li.vj.¶Op.ſi intentat publicianā3, poterit reus opponere de dn̄io?nam iſta eſt noua actio,i qua omnia poſſunt refricari,vt no.de exce.rei iu.l.duob⁹.Rn̄.nō eſt ita:qꝛ licet ſit noua,tn̄ trahit originem a precedēti cauſa.ſ. a iuramento:ſed.l.contraria extrinſec⁹ habebat ortū.¶Querit gl.an ex omni iuramēto oriař actio?dicit gl.ꝙ non:ſed tm̄ quando iurař,nō in figura iudicij.C.vnde nō deſiderař ſententia.S3 vbi ſententia deſiderař.oritur ex ſentētia,non ex iuramento:ar.de procu.l.licet.§.ea oblig.iud.ſol.cū querebař.Nā τ ſi ante orietur lata ſn̄ia tranſfundiř in ipſam.S3 Gul.dicit ꝯrium,nec em̄ eſt verū qō fiat trāſfuſio de vna in aliā.τ no.C. de iu.l.j.tu dic ꝙ ex omni iuramēto qō ꝯcludit iudici τ parti, oritur actio vt in voluntario,τ iudiciali:ſec⁹ ſi id iuramētum iudex nō habeat de neceſſitate ſeq.j.ti.j.l.videam⁹.§.pe.facit qō no.inſt.de ac.§.qꝛ quaſdam.τ qō no.In.extra qō me.cauſa.c.ſup.eo.Credo etiā ꝙ ex iurō ꝑpter inopiā ꝓbationū non oriař actio.j.e.l.admonēdi.nā ſi ex plena ꝓbatione nō oriř actio,vt no.j.e.ſ3 ſi.§.ſi.ergo nec ex iſto iurō qō ſuccedit loco ſemiplene probatiōis.Extra no.qō in iuramēto.i.dicto iurato partis ſup dn̄io nō requiriř redditio cauſe:ſecus in iuramēto teſtis,vt no.In.de teſti.cū cām.fallit tn̄ etiam in teſte,cū requiritur de dn̄io:qꝛ dn̄ium eſt ius inuiſibile,τ nō eſt in ſenſu.ſ3 in intellectu:τ ad teſtem non pertinet,niſi id quod eſt in ſenſu. ¶Ex lec.an.¶Ex iuramēto i reali oriř actio,qn̄ iurat petitor,ſi vō poſſeſſor,aut vbis negatiuis,τ nō oriř ei actio,ſ3 exceptio:ſi aūt affirmatiuis,vt qꝛ iurat rem ſuā eſſe,h3 exce. dn̄ poſſidet:τ actio.dn̄ nō poſſidet.Itē iuramētū i ꝑncipali porrigiř ad fruct⁹.Itē iuramētū limitatū ꝯ3 naturā rei,ſup qua iurař,τ nō vitiař iurm,l3 qs ſit vſus vbis improprijs : τ ſi eſt iuratū in vniuerſali iudicio,fiet executio etiā i noua poſſeſſione:τ iur3 vni⁹ nō porrigiř ad ꝑiudiciū alteri⁹.h.d.ad.l.ſi duo pſoni.No.hic ꝙ ex iurō in reali oriř actio in factū ꝯ ſolū deferētē vel ei⁹ ſucceſſorē,qꝛ naſciř ex pſonali obligatione:ſec⁹ in publiciana,qꝛ naſciř ex titulo,τ tradiř,vnde eſt actio realis:τ iō ſequiř fundū,τ no.arg.huius.§.ꝙ ex ſn̄ia lata in reali oriř actio in factū equiparādo ſn̄ia3 τ iurm,de hoc no.ēt.j.de re in. miles.§.pe.¶Scđo no.differentia3 inter iurm negatiuū,qō nō parit actionē:τ iur3 affirmatiuū,qō actionē parit,τ ar.huius lr̄e dicit Dy.ꝙ ſi iudex in reali iudicio ꝓnūtiat rē eſſe rei qō hoc pōt facere:qꝛ incidēter venit in iſto iudicio dn̄iū rei ad excludendū dn̄iū actoris,vt no.Dy.in.c.nō l3 actori.in vlt.q. de reg.iur.li.vj.τ In.de reſt.ſpo.ex cōqueſtione.τ vř expꝛſſum j.de exce.rei iud.ſi quis rem a nō dn̄o.S3 Hoſt.in.d.c.ex conqueſtiōe.t3 ꝯriū p.l.ſi inter me τ te.j.de exce.rei iu. Pro p̄ma opi.facit qō no.j.de ꝓba.circa eū.Itē facit iſti.ō ac.§.omniū. Pro ſcđa opi.facit.š.de rei ven.in ſpāli.p̄ma verior,qꝛ dn̄iū rei venit incidēter ꝯ3 Ja.bu.¶Tertio no.ꝙ iurm v3 ad agēdū poſtꝙ poſſidēs deſijt poſſidere.τ ſic mutař exceptio i ius agēdi.τ p hoc ōt ꝙ ſi actori eſſet reuerſa poſſeſſio:τ poſtea eēt ad reū,ꝙ iterato poſſet petere executionem p̄me ſn̄ie,facit.š. eo.l.iij.§.ꝓderit.τ.š.de arb.iter caſtellianū.nō ob.j.de ſo.i numerationib⁹.τ de rei ven.neſenni⁹.§.fundū,qꝛ hic in reali iudicio:ibi in pſonali.τ eſt rō differentie:qꝛ traditio non extinguit dn̄ium,ſ3 obligationē ſic,niſi eſſet obligatio ex ſn̄ia,ar.huius lite.ſup quo vide hic Gui.¶Ultimo no.ꝙ factum ad excipiēdum parit actionē.gl.mirař vnde naſcař iſta actio.ſ3 dicēdu3 eſt ꝙ naſciř ex ipſo iuramēto,poſtꝙ poſſeſſio ad actorē eſt reuerſa τ nō an̄:vel ſi interim dicam⁹ actionē cōpetere reo,dicemus competere in habitu,nō in actu:ſed prima verior opi.vt no.Dy.in.c.ꝑpoſite.τ eſt ſimile vt ibi.nō ſtatim oritur actio etiam ex ſn̄ia vt.š.ad.l.aquil.in lege aquilia.ſi deletum.

Sed τ ſi poſſeſſori. Nota an factum ad excipiendum valeat ad agēdū,aut eſt tale factū, ex quo nō p̄t naſci niſi mera exceptio,τ nūc nō valet ad agēdū,aut p̄t naſci actio τ tunc valet ad agendū.¶No.ꝙ actio,q̄ a principio nō cōpetit,nō cōpetit ex poſtfacto amiſſa poſſeſſione.qō eſt valde no. No.hic diſtinctionē,aut iurat actor,tūc d3 iurare de iure ſuo vt.š.§.ꝑxi.τ ſi vſuſf.pe.l.vtifrui.§vtrū.aut re⁹,tūc p̄t iurare de iure actoris,τ de ſuo,vt hic:τ idē poſitionib⁹ dico,ꝙ actor nō p̄t facere poſitiōes,niſi de iure ſuo,de rei ven.l.in ſpeciali. S3 re⁹ de vtroq3 de iure tertij nō pōt facere poſitiōes,qꝛ nec oppoſitiōes.Si aūt ius tertij eſt opponibile,vt qꝛ releuat opponētē,tūc etiā eſt ponibile,vt qꝛ eſt negatoriū iuris opponētis,vel elidit qūolibet opponētē,vt no.j.ō cōdi.ide.l.indebi. ſi.τ facit qō no.in Spe.de teſte.§.nūc a nobis. ver.itē agens, τ per In.de re.iud.cū Bertholdus.in ſi.τ p Arch.i.c. contra morem.¶Op.ōꝛ hic ꝙ re⁹ agit actione in factū ꝯ actorē:cōtra,imo d3 agere publiciana,vt.š.de pub.l.eū q.§.ſi petenti. Sol.ibi in actore,cui eſt facta traditio,hic in reo,cui⁹ retētio nō hř pro traditione,vt.C.de trāſac.l.ſi pro fundo.τ no.eo.ti. l.ſiue apud.in prin.τ adde qō no.j.de ꝯdi.ſine cau.l.ij.¶Scđo opp.ꝯ hoc:qꝛ eſſe in poſſeſſiōe hř ꝓ traditione,τ rerum diui. §.interdum.de rei ven,l.quedam mulier.Quidam cōcedunt, ſed tu dic ꝙ iurm eſt ſpēs trāſactiōis,vt.l.ij.š.e.τ in trāſactio. qꝛ magis eſt ꝯct⁹ liberatorius,ꝙ obligatorius,nō h3 vi3 traditionis retētio,vt.l.ſi pro fundo.ſecus in alijs ꝯctib⁹ veris:i ficto ꝯctu dic,vt.š.de rei ven.l.eius rei.¶Op.tertio ꝙ re⁹ nō p̄t agere:qꝛ actio nō nata a p̄ncipio poſtea naſci non p̄t,ar.j. de ſtip.ſer.vſufr.τ no.j.de cond.ind.frater a frē.¶In gl.minus vř plus.rn̄.duob⁹ modis.Primo p illud eſt verū i mera pſonali:ſec⁹ in ea,q̄ coheret dn̄o,quaſi interim cōpetat habitu:ſ3 nō actu.i.quo ad exercitiū, vt no.Dy.in.c.ꝑ poſſeſſore. nō ergo naſciř de nouo:ſile.j.de exce.rei iu.ſi a te.§.j.τ eſt rō: qꝛ h3 p̄ncipiū materiale:l3 nō formale ex pte rei.τ not.Ey.C. de alie.iud.l.j.S3 ꝯ hoc facit gl.in.l.vlt.C.de her.ven.que dicit ꝙ poſſeſſor nō p̄t cedere actionē.Sed rn̄deo ꝙ ceſſio actionis exigit exercitiū,nec ſufficit ꝙ actio cōpetat cāliter,niſi formaliter cōpetat:τ ideo ita loquiř ibi:nā aut poſſidēs cederet actionē ꝯ ſeipſum,τ hoc vř impoſſibile,ꝙ ex eadē pſona fundetur actio τ ꝯuētio.l.j.in ſi.de no.ope.nun.de ſol.ſi duo.§.j.C. de ꝓcu.qui ſtip.licet ſi ceſſio reuiuiſceret a principio poſſeſſōe ex poſtfacto reuerſa ad cedētē,poſſit cedēs cōueniri,qꝛ ceſſio valuit,de rei ven.ſi culpa.vnde tūc cōueniř cedens tanꝙ gilbet poſſeſſor:aut poſſidēs cederet actionē ꝯ extraneū,tunc ſicut nō cōpetit ius cedenti,ita nec ceſſionario.j.vti poſſide.l.j. §.interdicta.τ iō qn̄ venditor tradit poſſeſſionē τ cedit iura, iſta ceſſio nō intelligiř de iure directo qō q̄ritur traditiōe,ar. ad treb.l.ſi heres.ſ3 de alijs iuribus coherentib⁹ cōtra tertiū cōpetētib⁹.Si aūt nō tradidit tūc poſſeſſionē,adhuc nō vř ceſſa actio in rem,vt no.in.d.l.ſi.Ius aūt dn̄ij nō pōt cedi:ſ3 d3 trāſferri per traditionē,vt.l.traditionibus.niſi lex diſpōeret, ꝙ nō regreret traditio corporalis,vt ex de cōſue.c.ij.vel ſolue predictum ꝯriū aliter,τ dic qō actio ex poſtfacto oritur ſi primo erat in potētia naſcēdi ſic.š.de dolo.l.hrdib⁹.ſecus ſi non erat in potētia,vt in ꝯrio.nō ob. C.de ino.do.l.ij.qꝛ,ibi cōfirmatur quod ad dn̄iū rei donate τ tradite:ſed quātum ad ciuilem obligationē nō pōt ꝯfirmari.j.de do.inter vir.τ vro.l.pe. j.de ꝯdi.ide.l.frater a fratre.§.queſitū.vbi etiā p emācipationem filij nō addit ciuilis naturali,ſ3 remanet mera naturalis in p̄mis finib⁹,facit.j.de ac.τ ob.l.obligatiōes.¶Ultimo no. p iſtū ver.perinde.cōfirmanř due ſn̄ie:nā d; Inn.ꝙ ſi re⁹ probat ſe dn̄m nō ſolū d3 agēti imponi ſilentiū,ſed ēt ſi actor habeat aliꝙ poſſeſſionē,puta cauſalē,vel quodā,fuit i poſſeſſione,τ perceperit fruct⁹,cōdēnabiř in his reo per iſtum tex. ita no.Inn.de reſti.ſpo.c.ex cōqueſtu.facit qō no.Dy.i.c.nō l3 actori.τ qō no.j.de ꝓb.l.circa eū.ſed Ho.dicit ꝯrium:qꝛ nō eſt actū de hoc.C.de ſid.lib.l.ſi.τ lex dat formā,ꝙ agař i modū recōuētionis,de exce.rei iud.l.ſi inter me τ te. Non ob.iſte.§.nā aliud eſt in iuramēto,τ aliud i ſn̄ia,q̄ fert ex alijs ꝓbatiōib⁹. nā quo ad intentata eſſet facta probatio,lite nō ꝯteſt.τ iō non valeret,facit qō no.de or.cog.c.cū dilect⁹.de adulterijs.l.ij.§. ſi publico.Item pro reo debet fieri abſolutoria non condemnatoria.Sed ad hoc quidam reſpondēt quod fertur abſolutoria,

toria.tñ adiecta cã dñs,ꝛ sic ex adminiculo cãe pariet actionẽ ff.de excep.rei iudi.l.si qs rẽ a nõ dño.ꝛ sic nõ ob.qõ no.e.ti. exceptio.nã incidenter põt ꝓnuntiari de iure rei.ꝛ no.in.d.l.circa cũ. ¶ Ego dico sic ꝙ aut loquimur quo ad petita per actorẽ.ꝛ tũc absolutoria ex adminiculo hꝫ vim condẽnatorie si actor nũꝯ reperiret in possessiõe,vt hic,aut quo ad nõ petita,ꝛ tũc est vera opi. ¶ Post.facit qõ dixi.ff.ti.j.l.vinũ.ꝛ adde ꝙ licet reꝰ dñ possidet nõ possit agere ad rẽ,tñ si ẏbo,vel facto actor inquietaret eũ posset agere ꝙ sibi indiceret filẽtiũ sibi impositũ a iudice.extra de cau.pos.cũ ecclesia.extra de pba.hꝫ cãm.ꝛ ff.e.l.iij.§.proderit.de fide.l.si cõtẽdat. Itẽ ꝑ istũ.§.hꝫ Hni.no. ꝙ hꝫ executio sentẽtie sit semel facta si postea ad eandem redit possessio iterato fit executio.nam hic snia absolutoria tragit secũ excep.§.qõ inet.cau.l.metũ.§.fs qõ.ꝛ no.extra de ap.ca.pterea requisi.ꝛ tñ si postea redit possessio iterato fit executio. ad idẽ facit.ff.de arbit.l.inter castelio.ꝛ illud est verũ in reali iudicio vel mixto,secꝰ in personali actiõe:qz est sublata facta prima executiõe.j.de re iudi.l.nesennius.§.fundi.j.de solu.l.in numerationibus.nisi sit obligatio ad factũ successiuum.C. de usufru.l.corruptionẽ.vel ꝓpter casum nouũ si sit augmẽtatus ius ad agendũ de noua.ꝛ j.de ac.emp.l.si qs aliena.ꝛ ar.de dolo l.eleganter.§.j. Vel distingue in personali,aut possessor cadit ab obligatiõe facto obligati,ꝛ tũc iterato agi põt.j.de ẏbẽ.emp. si cũ sim.§.ff.aut fine facto suo.ꝛ tũc secus. Sed qd de pena adiecta: Rñ.aut accedit iudicio reali vl mixto,ꝛ tunc nõ liberat a pena qui semel obtẽperat nisi pseueret,vt.l.iter castella. aut personali.tũc aut cõtinet factũ successoris.ꝛ successiuũ. ꝛ idez.l. corruptionẽ.aut instãtaneũ,tũc aut possessor facto obligati cedit a possessiõe.ꝛ vꝫ pena deberi,qõ est verũ si tractẽs est obligat⁹.de euic.d.l.si cũ fundus.nã qui ab alio iurare dz,ipe offendere nõ põt.j.de cõdi.ind.l.frater. a ffe.ver. porro.aut ceciderit fine facto ꝓmissiõis tũc secꝰ,vt.l.in numeratio.nisi ꝓpter ius superueniẽs,vt.ff.de rei vẽ.l.fi.a Titio.adde qõ dixi.ff.ti.j.l.pinde.ꝛ qõ no.Ly.in aut.sacramẽta pubez.in.ẽvij.q.ꝛ ibi p gl.ꝛ adde qõ no.ff.de pac.l.ab emptiõe.Et no.deinde vides hic ꝙ iuramẽtũ capit secũ accessiones.ff.de rei vẽ.ex diuerso. nõ obst.j.ff exce.l.fundi.qz ibi qñ actio principaliter cumulat hic incidẽter officio iudicis.vt ibi no.Extra not.ꝙ reꝰ nõ hꝫ publicianã:nã hꝫ acgrat titulũ,tñ ab eodẽ a quo hꝫ titulũ nõ habet possessionẽ.qõ requirit in publiciana ꝛ in vsucapiõe.j. de vsuca.cũ solus de publi.l.eũ q.§.fi.ꝛ ꝙ hoc obtinatur fraudi eius qui cõuent⁹ est publiciana,vel timens ne cõueniatur facit sibi vẽdi rem quã possidet a quodã qui se asserit dñm:nam qui nõ habet ab illo possessionẽ nudus titulus nõ prodest.bene tamen pdesset si probaret illum venditorẽ dñm.j.de euic. l.si rem.quã tene menti.cauti⁹ ergo est ꝙ ipse vendat alijs ꝛc. ¶ Ex lec.an. ¶ No.ex isto.§.ꝙ si aligs me turbat in quasi possessione iuris incorporalis ꝛ ego sic formo libellũ, Cõqueror de tali q me turbat i possessiõe talis iuris,ꝙ iste libell⁹ nõ est ineptus:qz accipit possessio ꝓ quasi possessiõe ꝛ itelligit in ea possessione q̃ cadit in corporalib⁹. Itẽ si aligs dicit in libello fic,ego emphyteuta peto me dñm declarari nõ ꝓptera libellus erit ineptꝰ:qz intelligit de tali dñio,qõ possit cadere in ꝓ sona emphyteute ẽm Bul.de Suza.allegar.l.omnes.§.fi.C.de fun.patri.ꝛ cadez dicatis in verbis prolatis a teste ꝛ a iudice.

Item si iurauero. Tãtũ durat fictio vel ꝓ sumptio quãtũ veritas. facit.j.de noua.l.uij.ꝛ qõ no.j.de leg.j.l. talis scriptura. Quid l emphyteusi qdã iurat se emphyteutã quantum durabit ista emphyteusis:vtrũ ad vitã suã tñ an ad tertiã gnationẽ an ꝑ petuũ:vel ponam⁹ qõ boc pateat ꝓ solutionẽ cẽsus qõ est emphyteuta nõ tamẽ apparet qualiter in vsufructu ꝓsumit ꝙtũ plus ꝑt vsusfructus durare.i.vsqꝫ ad vitã vt hic sꝫ illud est in vsufructu.qz vsusfructꝰ hꝫ natura vniformẽ vsqꝫ ad vitã hominis.Sꝫ emphyteusis nõ hꝫ fines a natura emphyteusis:sꝫ a forma Sctus vt istitut.loca.§.adeo. Quid ergo ꝓsume mus:¶ Rñdeo si erat lis de emphyteusi ꝛ tẽpꝰ eius,sup toto in telligã iuratũ ar.de inter.ac.si defen.§.j.ꝛ forte idẽ in dicto testis,qz referr ad articulũ super quo deponit.si vero boc nõ apparet ꝙ minimũ est sequar,vt no.j.de pacto.stip.l. fi.id est in persona iurãtis tñ. Sꝫ videtur veri⁹ qõ ꝓsumatur emphyteusis realis ꝛ nõ ꝑsonalis,arg.j.de proba.si pactũ.vt intelligam ad tertiam generationẽ.qz ita de iure ꝛ facto concedi cõsueuerit potissime emphyteusis ecclesie i aut.de nõ alie.§.emphyteu.vero.soluto matrimonio etiã in ecclesia indefinita emphy.non transit vltra filium ꝛ nepotem. Sed si nõ apparet de suo initio,videtur ne inchoari,cũ iuratur, ita ꝙ iste sit ꝓma persona an interpretabimur ꝙ sit vltima ꝑsona in qua finiatur:ꝛ ego id credoverũ qz ꝓprietarius habet ius certum,iste incertum.vnde si allegat certum tempus ad hunc effectum consequendum ꝓbet de tẽpore.arg.nota.ff.de nego. gest.l. eum actum.de probatio.matrem.de testi.ob causam.

Sed ꝛ si rerum. Verba accipiunt improprie vt puta causa euitãdi periurij.h.d. Nota.§.dicunt quidã qõ dicta testium iuuantur a cõtrarietate solum ad penã criminis euitandam,non ad probandum,extra de testi.cum tu.ꝛ hꝫ iste.§.facit qõ etiam ad probandum,sic.j.de pba.l.cũ de etate. Sꝫ dic ꝙ ratiõe cõtrarietatis nõ probant:quia se inuicem collidunt.tamen nemo punitur: qz nõ cõstat quis falsum direrit vt no.j.eo.l.duobus.§.si.non obstat iste.§.qz hic testis loqbat ꝓprie,nõ aũt erat suspectus ex probatione cõtrariꝰ.ꝛ no.qõ ideo testis excusatur ꝛ nõ probat in.d.c.cum tu.qz pbatio dz esse necessaria:sꝫ excusatio sufficit qõ sit probabilis,qõ no.dicit Jnn.qõ attestationes sunt interpretãde in meliorẽ partem de elec.dudũ.facit qõ no.j.de pto.stip.l.si.alibi dicit Jnn.cõcordia testium debet fieri i pari numero forte non alias.de offi.delega.cum contingat ꝛc.

Si cum de hereditate. Tantum valet quãtũ snia.ꝛ snia lata in vniuersali iudicio mandat executiõi etiã in rebus postea possessis quod est no.ꝛ vide.j.de exce. rei iudi.l.si a te.§.i.facit.C.de iure fisc.l.facultas.li.x.ꝛ j.de cõfess. l.cũ fideiussor.ꝛ ẽ iudiciũ vniuersale qñ vniuersitas petit. Sũt autẽ quatuor nomina q̃ vniuersitatẽ significãt.s.hꝫditas,patrimoniũ,peculiũ,bonorũ possessio,vt dicã.j.de condi.inde.l. frater a fratre.ꝛ si qd eorũ petat est vniuersale iudiciũ.gl.addit quintũ.s.qõ dos est vniuersalitas quedã.j.de impẽ. qõ dz. sed ꝓpropie loquit,vt.j.de iure do.l.muller bona.tñ cã dotis sꝫ instar iudicij vniuersalis.vñ in executiõe non examinat⁹ quantitas executiõis.j.so.ma.l.ex diuerso.§.fi. ¶ Quero vtrũ ex alia ꝓbatione ꝙ p cõfessionẽ,vel iuramẽtum ozit actio:dicit gl.qõ no. ¶ Quero,vtrũ ẏnict⁹ fit infamis a lege,sicut ẏfessus:dicit gl.qõ nõ nisi lata snia qõ ẽ no.dignũ. ¶ Quero, an ex snia lata cõtra colonũ eo repulso ꝓiudicet dño:ar.est hic qõ nõ:hoc tenet Jn.ꝛ aliud ñ vi repellat vt lit.nõ cõte.c. qñ frequẽter. ¶ Ex lec.ant. ¶ No.qõ ista sunt paria ꝓbatio,cõfessio ꝛ iuramentũ gl.dicit qõ istud est verum quantũ ad finẽ ꝓbandi,sꝫ non quantũ ad finẽ aliquid inducendi.qz ex ꝓbatione nõ oritur ius.sꝫ ex iuramento ꝛ confessione sic,ꝛ ita confessio ꝛ probatio nõ sunt paria.ita dicit gl.q̃ est no.ꝛ ex hoc not. ꝛ probatio non habet paratam executionẽ:sꝫ requiritur pronũciatio. Item nota ar.qõ nõ sufficit excusatio nisi pronũtietur,super ea ẽm Bar.Sed cõtrarium videtur qõ in excusatiõe sufficit mera probatio:vt.l.si.§.j.ff.tit.j.ꝛ pro hoc bene facit.C.ad trebel.l.penul.§.fi.ꝛ quod ibi per Jaco.

Si duo patroni. Excluso vno ex ꝓconis ꝑ iuramẽtũ liberti,vel ꝑ sniam nõ augẽt ius alteri⁹ patroni,nisi quoad ꝓsumptionẽ vt ex quo solus apparet patronꝰ ꝓsumatur insolidum.h.d. Duo dñi seruum cõem manumiserũt:ille negabat se cox libertũ,nec eis impendebat obsequiũ. vñ qz nõ recognoscebat eos in patronos ipsos inquietare videbat in iure suo.vt.j.de acqui.re.do.l.põpo.in fi.intẽtauerũt cõtra cõem libertum officio iudicis quo petebant eũ libertum suuꝫ ꝓntiari,ipsumq; cogi ꝛ cõdemnari ad obsequia libertorũ.vnꝰ patronorũ detulit sibi iuramẽtuꝫ,libertꝰ iurauit se nõ esse eiꝰ libertum ꝛ absolutus est ab eius petitiõe. Alter vero patronꝰ ꝓbauit se ꝙ parte patronũ ꝛ lata est ꝙ eo snia. Tandẽ libertꝰ decessit,vnde patronꝰ victor petit bonorũ portiõ. tot⁹ dimidie tãꝙ ei accreuerit portio ẏpatroni defecta ꝛ sic vtebak nũc duplici iure.s.iure suo ꝓprio ꝛ iure accrescẽdi.sꝫ heres liberti dicit qõ nõ põt petere nisi dimidiã dimidie,ꝛ õt qõ nõ hꝫ locũ ius accrescẽdi. Querit qd iuris. Rñ. ꝙ nihil accrescit.ꝛ ita ter patronꝰ qui nõ admittit ad ptẽ,facit tñ bnic ptẽ.ꝛ boc vꝫ ꝙ ibi, multũ tñ ibi,mutat casum.duo contẽdebãt se eẽ patronos seu glibet ꝑ se ꝛ insolidũ,libertꝰ inrauit ẏtra vnũ. Queritur vtrũ alter q̃ ꝓbat se patronũ ꝑsumak patronꝰ insolidũ: rsp̃dẽt qõ sic,nõ tamẽ est ita efficax ꝓsumptio ꝙ sufficiat: sꝫ est aliqualis ꝓsumptio:qz nõ sequit̃ est libertꝰ pone titꝫ,ergo est insolidũ libertꝰ titꝫ.qz põt esse etiã cuiusdã titꝫ.b.d.ẽm istam lect. Alia lec.est qõ totum istud principiũ loquak in eo dẽ casu scilicet qõ glibet in primo iudicio dicebat se ꝑsonũ in solidũ nã excluso vnius nõ est necessaria inclusio alterius.sed ꝓsumptiua tñ.b.d. Ho.qõ snia absolutoria nõ parit ius accrescẽdi.ꝛ ió no.hic de qualiquali ꝓsumptione.ꝛ ꝛ statim dicã de eiꝰ effectu. ¶ Op.dicit hic exclusionẽ vnⁱ nõ ꝓdesse alteri⁹ ff.eo.vñ.multũ. So.hic glibet patronꝰ dicebat a principio se ꝙ parte ꝑsonũ.ꝛ ió nõ ꝓsumit in solidũ,qz ẏfessio actoris tollit hãc ꝓsum.facit qõ no.in aut.de equali.do.§.aliud.vl dic ꝙ hꝫ hic ꝛ ibi esset lis de solido,tñ nõ ꝓdeff ad quenẽdũ vt hic, sꝫ ad ꝓsumendũ.i.ad coniecturandũ ꝛ fauorẽ iudicis acquirendũ,sic vt ibi ꝛ vtraq; vera. ¶ Op.ꝛ videt ꝙ in iure patronatus non cadit portio cum sit indiuiduũ.ff.fa.cr.vt.l. quedã mulier. Sol.fateor ꝙ est indiuiduũ sicut fidelitas vasalli.nam

est quasi quedā vmbra seruitutis,ꝛ oīs seruit⁹ est indiuidua
excepto vsufructu,facit qđ no.s.de vsufr.si cui⁹.C.de iure au.
an.l.ij.de her.isti.l.talē.i fi.tñ successio est diuidua,ꝛ hoc respe
ctu dr qs pro parte patron⁹.j.de assig.lib.l.vtrum.¶ Opp.ꝛ
vr ꝙ accrescat alteri patrono portio defecta,vt.j.ō bo.li.l.cōi
liberto.So.ibi portio ipso iure dficit,hic ope exceptiōis iuris
iurādi,vel rei iudicate ꝛ hoc est no.dignū ꝙ in portione defe-
cta ope exceptionis nō hꝫ locū ius accrescēdi,ꝛ est ratio qꝛ nō
est portio oīno defecta,ſm Gul.ꝛ Bar.vel qꝛ declaretur retro
nō fuisse īter eos ius cōiunctiōis,ex quo negaꝛ cōpatronitas
ſm Ja.tu dic ꝙ ius accrescendi duob⁹ modis pcedit:aut ex
impedita acquisitione a pncipio vnius cōiunctoꝝ,aut ex acq
sita amissione ex postfacto:sꝫ p sniaꝫ nō pdiꝛ omnino.j.ti.iij.l.
iulianus.lꝫ in corporalib⁹ snia habeat suū effectū sine posses-
sione vt no.Inn.de cōces.preb.cum nostris.Et est no.ꝙ si vn⁹
ex legatarijs,vel vnus ex filijs sit exclusus a legato vel legitia
p sniam.ꝙ nō ideo accrescit iniūcto vel fratri:qđ no.si ipso iu
re ꝛ in ppetuū vn⁹ fili⁹ excludaꝛ a legitima hꝫ locū ius accre
scendi,qꝛ in puisione legali pcedit ius accrescēdi ex cōiūctio
ne legis.ꝛ no.Dy.de leg.j.l.plane.§.si cōiunctum.ꝛ dic vt ibi.
¶ Op.tu dicis ꝙ psumptio nō hꝫ excludere de necessitate,sꝫ
pbatio fic:ꝛ iō nō sequiꝛ.non est libertus seij,sꝫ titij,ergo in-
soliduꝫ titij,qꝛ posset esse tertij,certe si ratio est vera,nec certa
portio pbabiꝛ:qꝛ posset esse seru⁹ multoꝝ alioꝝ.So.hic liber
tus ō dimidia fatebaꝛ,sꝫ pro alia dimidia dicebat se ingenuū
qꝛ nō pōt esse ingenu⁹ p dimidia,sꝫ libertū se asserebat cuius
dā tertij,puta pāphili.Si aūt esset pbatū alr,ꝙ p ꝯfessioneꝫ:
si esset probatum sine distinctiōe partis psumereꝛ oīno insoli-
dū,de rei ven.l.si in rem.de pcu.l.pōpo.§.si is.¶ Op.ꝙ ille q
iurauit i vna cā,dꝫ stare iuramēto in qualibet cā ꝛ in tātia,qꝛ
nō pōt pretēdere se periurū,arg.de leg.j.si seru⁹.§.si qs ante.
ergo firmatiuā pbationē facit.So.illud est ideo,qꝛ nō cōclu-
debat necessario.¶ Quero,qualiter hic fuit formatus libell⁹
contra libertū:Rñ.vt gl.hec dictio.E qua no.ꝙ ad ius suuꝫ
conseruandū potest quis petere vt ius suū declareꝛ.hoc i peti
torio,in possessorio vide.l.j.C.de car.edi.¶ Quero ad qđ refe
raꝛ dictio,alteri:dic vt i gl.ꝛ no.ad.q. plures sunt accusati in
eodem libello,ꝛ in fine dr,ꝙ alter alteri pstitit opē.Nā cū nō
appareat qs est iste alter,nō pōt fieri certa relatio:ꝛ ideo nō p
cedit libellus in hac pte,qꝛ ista dictio,alter,poniꝛ redditiue si
ue relatiue,ꝛ relatio dꝫ cadere sup certo,secus si dicat inuiceꝫ
vnus alteri,qꝛ qlibet includiꝛ de vulg.sub.iā hoc iure.¶ Que
ro,quid operetur qualisqualis psumptio:Rñ.qꝛ facit pualere
re parē pbationē:vnde si p duos testes libert⁹ pbauit se liber
tū p dimidia,ꝛ pronus p duos testes pbauit eū liberꝝ isolidū
pualet pbatio proni,qđ est multū no.sic in vti possidetis pre
sumptio facit pualere pbationē vni⁹ partis ceteris alijs pti
bus.q psumptio ibi est ex antiquiore possessione.de pba.l.cāꝫ
de acq.pos.l.clā possidere.ꝛ ex titulo,vel dñio:qꝛ possessio iu-
stior vincit.habem⁹ exēplū naturale in pōderib⁹,qꝛ modicuꝫ
facit pualere,ꝛ dat cursum ponderi,ꝛ non solū hoc est verū,si
est plene probatū hoc,sed istud qualiquali psumptione,puta
ex re inter alios acta,vt hic.Et no.ista,etiā qualisqualis pre-
sumptio addita vni testi facit ꝙ iudex ō delatiōe iuramēti dꝫ
huic fauere ſm Gul.Querit gl.si qs iurat se pronū,an dꝫ hri
pron⁹ quo ad successionē:dic vt gl.ꝛ adde ad hāc gl.qđ not.
In.de re iu.cū sup.in pn.ꝛ vide qđ no.doc.s.de infa.l.lucius.
¶ Ex lec.ant.¶ Reuoco i dubiū hic,qđ pdest habere qualē
qualē psumptionē:dicit hic gl.qꝛ facit pbationes habētis p-
sumptionē p se pualere pbationib⁹ aduersarij in pari nume
ro testiū vl instroꝝum:qđ est no.Itē dicit Guido hic,vꝫ in a-
lio.s.qꝛ ex probabilib⁹ cōiecturis posset deferri sacramentū i
defectū pbationis:qđ est no.Et no.ex hac.l.ar.ꝙ si qs dicit a
liquē suū esse feudatariū,ꝛ re⁹ cōfitetur esse feudatarium,nō
agentis,sꝫ alterius,ꝛ noiat,vel etiā nō noiat,ꝙ per istā respō
sionem nulla fundatur intentio agentis.Si tñ appareret ꝙ
filius,quē noiat,nō esset,tunc pro agente esset psumptio , non
dico sufficiens probatio per hāc literā.ꝛ facit in ratiōe sui.s.
si ser.ven.loci corp⁹.§.competit.Ideꝫ dico in libellario,vl in
emphyteuta:ꝛ inter alia nota illud,qđ dixi ꝙ licet psumptio
hominis nō faciat probationem per se,tamē facit vnam pro
bationem alteri preponderare.

Julianus ait.

Iuramentū elidit pscriptionē,
vt factā,ꝛ ipedit fiendā:ꝛ hꝫ hoc
actori iurauit ꝯ possessorē.Scđo modo legiꝛ,ꝙ quidam dice-
bat rem suā ex pscriptione,probauit hoc p iuramentū,dicit ꝙ
hꝫ vtilem actionē.¶ Ex hoc no.qđ p pscriptionē queriꝛ vtile
dñium ſꝫ Gu.qui allegat hunc tex.C.de bo.ma.auꝛ.nisi.facit
j.de aqua plu.ar.l.fi.Et istud est clarū i prescriptione.xxx.an.
C.de presc.xxx.an.l.si qs emptiōis.ꝛ hoc qñ apparet ꝙ alius
fuit primo dñs,als ineterata possessione psumiꝛ habere quis
dñiū directe,arg.de aq quot.ꝛ esti.l.hoc iure.§.ductus aque.
de eo qui dicit se dñm,ꝛ probat prescr.dicunt quidā,ꝙ nō obti
neat:qꝛ aut dices ꝙ ille videaꝛ intentasse rei ven.directā tñ,ꝛ
tūc aliud pbauit ꝛ aliud intētauit.j.de insti.l.habebat.aut vti
lē tñ,ꝛ hoc ē falsuꝫ:qꝛ sequereꝛ ꝙ si pbaret directū dñium nō
vincereꝛ,ad tre.si hrs aut vtrāqꝫ ꝛ tūc nō pcedit libell⁹:ar.d.l.
si heres.Preterea appellatio dñij refertur ad dominiū dire-
ctum.l.§.qui in ppetuam.si ager vec.pe.ꝛ no.in.l.minor.j.de
euic.§.si seruus.Sol.dico ꝙ istud dñiū vr intentatum,qđ est
postea prosecutū ꝛ probatuꝫ,arg.de iudi.l.si quis intentione.
Sꝫ an videatur intētata publicana: gl.dicit ꝙ sic,de rei vē.
l.marcellus.sꝫ contra videtur in.d.§.si seru⁹.Sol.si petiꝛ cer
ta species,tunc nō videꝛ intētata publiciana:si aūt grex,tunc
secus:qꝛ dr grex meus,in quo quedā aliena capita sunt,vt in
l.marcellus.qꝛ in vniuersali vocabulo cōtinētur.ꝛ demū no.
ꝙ oēs cause acquirendi dominiuꝫ de iuregētium pariunt di
rectum dominium.Sed de iure ciuili nō est sic:qꝛ interdū est
rectum,ꝛ interdum vtile,vt per prescriptionē ꝛ emphyteu.in
feudo ꝛ similibus ꝛ est rō,qꝛ vtile dñium est fictum dominiū,
ꝛ ius ciuile arte inuenit fictiones,sed ius gentium non habet
fictiones.¶ Ex lec.anti.¶ Iuramentum excludit exceptio
nem prescriptionis.h.d.Intelligendo qñ est iuratum ꝯtra p-
scribentem,alius intellect⁹ est,quando est iuratum a prescri-
bente,ꝛ tunc ad hoc allegatur,ꝙ appellatiōe dominij intelli-
tur dominiū pscriptum,sine vtile ꝛ ad hūc sensuꝫ allegat hūc
tex.Gul.de Cu.C.de bo.ma.auꝛ.nisi ꝛ dicit hic,esse casum ꝙ p
prescriptionem non conuenitur,nisi dominiuꝫ vtile ſm hunc
intellectuꝫ qđ est no.ꝛ iste secundus intellectus est magis pla
nus pter idem qđ litera dicit de vtili actione:nam si esset iu
ratum super directo dominio nō daretur vtilis,sꝫ directa in
tentata.alius intellectus ꝙ iste tex.vult dicere ꝙ iuramentuꝫ
interrūpat prescriptionem dñij,facit.s.e.naꝫ ꝛ postea.§.si is.

Idem iulianus.

Iuramētū sup facto tollit
oēm actionē ex eo nascentē:
sed si alia persona,agit:non obst.exce.h.d.arg.istius.§.dixi ꝙ
si datū est arbitriū sup facto,intelligitur datum etiā sup lite
pendente ex eo,siue sit ciuilis siue criminalis:qꝛ arbitriū datū
super facto videtur datum sup actione ꝛ accusatione p istum
§.no.ꝛ fuit de facto in arbito dato sup facto cāpionis:qꝛ offi-
ciales cassauerunt de facto castrorum campionis.No.de eo ꝙ
iuratū est,nō pōt fieri positio,vel pbatio:tuꝫ qꝛ ipertinēs.qñ
iudicis officio reijcitur,tum qꝛ iam sopita.h.d.arg.hui⁹.§.di
cit Bar.qđ qñ minor iurat sup ꝯctu,non est necesse qđ minor
sit certioraꝛ de iure si itelligit de obligatiōe,bene dicit:si aūt
de beneficio etatis istud psumitur ignorasse ſꝫ Dy.Cy.ꝛ Jo.
an.No.ꝙ absolut⁹,vt pncipalis pōt cōueniri,vt heres,facit
C.de pe.he.l.hrditas matertere.No.ꝙ nō dꝫ admitti positio
vel probatio,q non est pertinēs,vel que alias est subiecta,vel
cui alias est rñsum:qꝛ nō dꝫ plus,ꝙ semel rñderi,arg.hui⁹.§.
ſm Bar.No.ꝙ testes nō debēt examinari sup articulo super
quo nō sunt inducti ſm gl.nō etiā dꝫ iurare testis nisi sup eo,
sup quo pars pducit eū,nisi in casib⁹ in qb⁹ iudex pt eū ex of
ficio examinare,vt no.j.ō ꝯdi.ob tur.cāꝫ.l.iij.§.si tibi indiciū.
Nō tñ dr testis deponere extra articulū.§.deponat sup depē.
ꝛ cōnexis,vel sup ꝯcomitātijs,vt super loco ꝛ tpe ꝛ dic vt no.
Jn.extra de testi.p tuas.ꝛ in spe.de teste.§.sequiꝛ.ver.illud.Sꝫ
an articulus est de substantia probationis: dic ꝙ non,qꝛ vꝫ
ꝙ testis deponit sup libello,lꝫ articuli nō sint formati,vt no.
Arc.in.c.presentiū.extra de testi.li.vj.Quid si testis sup arti-
culo deponit verū,sed extra articulū deponit falsuꝫ,an vitia
tur suū dictū:dic ꝙ nō:qꝛ nō est periurus,cū extra articuluꝫ
deponat nō iurat⁹.ꝛ vide qđ no.Jn.de here.fraternitatis,vi
de Cy.i.l.j.C.de sep.vio.ꝛ p Ja.but.de infa.l.lucius.Quid si
dubitetur probabiliter,an positio sit pertinens vel nō:dic qñ
debet rñderi saluo iure impertinentiū ꝛ non admittendoꝝuꝫ,
vt no.Bar.de offi.dele.cū cōtingat.ꝛ disputabitur postea de
pertinentia,vel impertinentia.cū hoc sit reseruatum,arg.C.ō
testi.auꝛ.si dicatur.ꝛ qꝛ apparet partē non cōsensisse aliter ſm
Bar.Sꝫ an interrogatoriū impertinēs dꝫ admitti.dic ꝙ nō,
vt no.in spe.de teste.§.iā de ver.iam habita conclusio.Sꝫ an
de crimine pt fieri positio parti ad hoc,vt respōdeat.Nā arti
culus ad probandum aliter,ꝙ rñsionē ptis bene potest fieri
vt hic.Dicunt docto.ꝙ si positio sit de ipso crimine,non dꝫ
responderi:secus si de infamia,vel processu,vt no.Jn.de elec.
dudum.ꝛ arg.j.de ver.sig.probrū ꝛ opprobriū.tu dic ꝙ de cri
mine quis interrogari potest ad litis preparationem,vnde in
terrogatur quis,an dolo desierit possidere,de noxa.quoties.
§.ptor.ad iudicij incboationē nō dꝫ rñderi libello criminali.ō
accu.absentē ad litis decisionem.vt.j.rer.amo.l.marcellus.et
ibi plene per Bar.de isto puncto.Sed nō dꝫ responderi posi-
tioni ad actoris releuationē ab onere probandi:qꝛ qñ quis re
spondet positioni,hoc fit ex iuramento calumnie,vt no.in.§.
quod obseruari.quod non est decisiuꝫ cause:ꝛ vide quod no.
Archi.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Archi.l.dist.ex penitentibus.in criminalibus vo iudex ex officio pōt interrogare sine tormētis q̄ñcunq; vult,⁊ cū tormētis in casibus torture expressis in iure.ff.de edil.edi.l.q̄ro.in fi. de q̄stio.l.maritus.Positioni etiaȝ captiose,vel q̄ deducit ad incōueniens,non dȝ r̄ndere.ff.e.l.qui iure.§.si pr̄.¶Quero an in dubio videat̄ iuratū de facto?⁊ dic ꝙ sic.ff.e.l.fin.⁊ no.in.l.j.§.j.qua.re.act.non da.secus in transactionibus:q̄r sup iure ītētato:non super facto vr̄ transactū.ff.de condi.furt.l.si pro fure.s̄m gl.in s̄nīa dic vt no.Cy.in.l.j.C.q̄ñ ci.act.⁊.ff.de except. etiam in.l.si quid.ad exhi.ff.de condi.inde.l.Julianus.⁊ ibi dicam.¶Ultimo not.extra ꝙ quecūq; positio possit coaptari cause,dicitur pertinens,siue faciat ad causam directe, siue indirecte quoquomodo,vt dominiū in indirecto vti possidetis, arg.C.de proba.ad ꝓbationem.in fi.contrario sensu, ibi enim impertinens sic describitur ꝙ ad cām nullum prestat adminiculum, ergo a contrario si qđ prestat est pertinens. Iteȝ nota ꝙ iudex videtur admittere positionem vel libellum eoipso ꝙ recipit sine prestatione.ff.ad Macedonia.l.si filius.¶Ex lec. anti.¶Juramentum negatiuum facti excludit quodlibet genus agendi ex eodem facto: sec⁹ si agatur ex altero hoc dicit, ibi,de toto vide qđ no.in.l.j.ff.qua.re.act.non dat.⁊.ff.de ex.rei iud.l.si qs ad exhi.⁊ per Cy.in.l.j.C.quā.ciui.act.⁊ in Spec.de iud.deleg.§.sequit̄.versi.quid si episcopus causam not.in isto tex.in fi.ꝙ iudex non dȝ pati ꝙ fiat articulus vel probatio impertinens, vñ hoc pertinet ad officiū iudicis ēt nemine petēte.⁊ idē dicendum est in interrogatorio testis:q̄r interrogatorium impertinens fieri non debet arg.huius l̄re.de hoc no.in Spe.de teste.§.iam de interrogationibus.v.habita ergo.Itē lȝ articuli sint admissi tñ nihilominus postea tanꝙ impertinentes p̄nt repelli, vt no.in Spe.de teste.§.nūc videndū.v.est aūt vt plurimū,⁊ ar.s.de interrog.ac.l.si filius.Itē no.ꝙ nō dȝ qs interrogari de eo qđ iā r̄ndit s̄m Bar. vel de eo de quo iā absolutus est.vt no.ff.e.qui iurasse.§.pe.⁊.l.eū qui.§.in popularibus.⁊ de excep.rei iud.l.si a te.in prin.¶In gl.not.ar.i fi.⁊.C. qui leg.per so.momētanea.Odof.Spe.dicit ꝙ aut testis iurauit sup certo cap̄lo,aut sup tota cā. primo casu nō est interrogādus extra cap̄lm,nisi de circūstātijs.Scd̄o casu pōt interrogari de oībus facientibus ad cām, q̄r est iuratus sup toto: de hoc in Spe.de teste.§.illud.in.§.iā de interrogatorijs.v.in sum.⁊ in.§.j.v.itē qđ deposui.⁊ ꝑ Inn.extra de testibus ꝑ tuas adde si dubitat̄ vtrū articulus sit īpertinēs pōt recipi articulus,⁊ etiā testis super eo saluo iure īpertinentiū ⁊ non admittendoꝝ,vt not.extra de of.deleg.cū contingat.⁊ an testis examinatus extra articulū possit de falso redargui,no.per Cyn. l.j.C.de sepul.vio.vt dixi.s.de infa.l.Lucius.¶Extra q̄ro hic vtrum articuli sint de substātia probationis, ⁊ breuiter dic ꝙ non.vñ si testis est interrogatus super libello,sufficit,⁊ hoc casu potest supplere libellus defectum articulorum,vt not.Archi.in.c.presentium.de testi.li.vj.facit quod not.in Specu.de teste.§.nunc videndum.post prin.tene menti.

1 ☞ Juramentum forme quod dicatur.
2 Juramentum quod dicatur informe.
3 Juramentum an habeat paratam executionem.

Si quis iurauerit.

Ex iuramento formiter p̄stito oritur actio vtilis ex eo ꝯtu hincinde,⁊ orit̄ etiā tā petitio ꝙ repetitio,s̄ȝ naturā ꝯtus,⁊ ponit quatuor exēpla in vēditione, societate, pignore, ⁊ dote. Nota ꝙ iur̄m hȝ vim pacti obligatorij hincinde.Not. id qđ pro te admittis, etiā ꝯ te approbare teneris. No.ꝙ in correlatiuo,si vnū in esse producitur,⁊ reliquū:q̄r correlatiuorū eadem est disciplina.C.de indic.vid.l.fin.⁊.l.j.C.de cupres.No.hic de dictione,⁊c.s.ꝙ cōprehēdit oīa q̄ sunt de natura ꝯtus:si ergo in abbreuiatura notarij hec dictio reperit̄, ille clausule, q̄ sunt de natura ꝯtus, habent̄ pro specificatis. Itē ⁊ que sunt consuete apponi,vt preceptū guarētigie in instrumentis,⁊ in locis,vbi sic se hȝ ḡnalis cōsuetudo: si aūt ista dictio,⁊c.non esset,tunc instr̄m non presumit̄ ꝯtinere,nisi ea q̄ sunt in eo specificata,⁊ solū ea q̄ intelligit per operā ex eo qđ lectio ostēdit,de proba.l.ad prob.dominij.C.loca.l.licet.C.de fideius.l.fi.de.l.cōmis.l.si fundus.§.in cōmissoria. non tñ p̄sumā penā appositā in instr̄o nisi appareat,vt no.C.de fal.l.ij.⁊ est rō q̄r pena non est vniformis,ideo presumi non pōt.arg.de an.leg.l.scio.⁊.C.de ꝯh.stip.l.j.per Dy. de ver.ob.l.triticuȝ.in instrumēto tñ fiendo ad sensum sapiētis cogitur pars ꝓmittere penam:q̄r ita fieri ꝯsueuit,vt not.de ver.obli.ex ea parte. ¶Oppo. ⁊ vr̄ ꝙ ex iuramento oriatur actio in factum , non ex eo cōtractu,vt.s.e.l.nā ⁊ postea.§.fi.Sol. ibi in reali hic in ꝑsonali: vel dic ꝙ vtraq; cōpetit si iuratur formiter,sed si informiter tunc sola actio in factum secundum Bart.⁊ hoc per glo.Dy.insti.de ac.§.item si quis postulātem.¶Oppo.si iuratur formiter dȝ cōpetere actio directa , ergo ⁊ ex iuramēto: q̄r iuramentū habet̄ pro veritate,⁊ ex vero cōtractu oritur directa.R̄n̄.aut iuramentū introducit̄ in modum probatiōis, tunc agit̄ directa,aut in modū agēdi,tunc vtilis:sed ad idē in s̄nīa,vt si sentētiatur formiter,oriatur vtilis ex eo ꝯtu.Illud certū est ꝙ s̄nīa pōt produci ad probandū,⁊ ad agendū, vel excipiendū,vt no.ff.de cōdi.inde.l.Julianus.in.j.gl.¶Sed op. si vult,dr̄ reus,an p̄cessit cōtractuȝ,tunc cōpetit directa, ergo nō vtilis.ff.ad Treb.l.si heres.la.ij.aut nō p̄cessit,ergo est periurus.R̄n̄.non tenetur huic allegationi r̄ndere.ff.e.qui iure.§.pe.vel dic ꝙ ex vna cā nō cōpetit actio vtilis ⁊ directa eidem suo noīe sȝ ex causis diuersis sic,nō quasi cōfundat vna aliaȝ. ¶Op.ꝙ iuramētum nō dȝ nocere iurāti,de except.rei iud.l. eādē.Sol.nō nocet iuramētū,sȝ natura facti, ⁊ partiū cōnēxarum sic.C.de repu.l.j.non tñ credo ꝙ iurās possit renūtiare in preiudiciū aduersarij,ar.de ꝯta.l.fi.post.§.q̄r est eque fauorabile vtriq;.C.de qđ.l.qdā. iur̄m eñ ꝓbat veritatē ꝓ vtraq; parte.nō ob.de minor.l.si iudex. q̄r ibi beneficium ꝑsonale hic ius cōe.¶Op.ad v.Marcellus. ꝙ non p̄sumat̄ numeratio, ⁊ possit agi sine numeratione ad pignus.C.de non nu.pe.So. hic fuit facta mētio numerationis in iuramēto s̄m gl. vel dic ꝙ simpl'r dictū refert̄ ad actū naturalē.secus si fiat mentio cōfessionis,vt ibi:hic eñ nō fiebat mētio ꝯfessionis, sȝ simpl'r dicebat ob.x. vñ intelligo numerata non cōfessata ⁊ numerāda gl.dicit ꝙ imo intelligit̄ de futura numeratione, nisi aliter exprimat̄ qđ est no. ¶Op.ad fi.ꝙ iuramentū vnius non prosit
1 alteri.s.e.§.penul.Sol.hic in litigantibus.ibi non.¶†Quero qđ dr̄ iuramentū forme. R̄n̄. illud cui est annexa certa forma,⁊ certū factū obligatoriū,vt cā emptiōis,dotis, pignoris, societatis,⁊ similes:forma eñ in iure dr̄ plurib⁹ modis. Uno mō.i.ex cā,vt hic.Scd̄o mō.i.modus,de v.ob.q Rome.§.flauius.Tertio.i.solēnitas intrinseca.de ꝯsti.pe.l.j.§.j. Quarto. i.solēnitas extrinseca,de publi.l.quecunq;.§.fi. Quinto.i.numerus testiū.ff.de diuor.l.nullū. Sexto.i.idē contextus,de testi.l.heredes.§.fi.Septimo forma.i.eadē ꝯsistentia nō mutata in essentia eius,vt.l.Jul.§.j.ad exhi.Octauo dr̄ forma iudicij ordo iudiciorum.C. de sen.p̄latā. iste ordo incipit in li.cōtest. vñ ante litem cōtest. ordo non est de substātia ꝓcessus secūdū Bar.q̄r nō est peccatū in forma iudicij,vt no. Bar.ff. de testa. si querat̄.In ꝯtiū facit extra de iudi.exhibita.⁊ in aut.offeratur.sȝ de hoc alibi dicā.Nono dr̄ forma sicut sigillū qđ iprimitur cere,de ꝯh.sti.l.j.Decimo dr̄ forma sicut pactū,quod,inest stipulatiōi.s.ti.j.l.lecta.forma aūt hȝ se sicut suscep tū,⁊ materia sicut suscipiēs,⁊ inter materiaȝ ⁊ formā dȝ esse aptitudo ⁊ cōuenientia seu cōcordia.Undecimo dr̄ forma,mādati tenor. ff.mā.l.diligēter.sic dicim⁹ cōditio est iplēda in forma, ⁊ q̄ñq; in forma.i.tenore scripture.de ꝯdi.⁊ de.l.meui⁹.de lega.iij.l.fideius.§.si filio.q̄ñq; ergo ꝯditio est apposita ad ꝓpriuȝ finē:⁊ dȝ impleri in forma:sȝ q̄ñ ad tertiū finē sufficit ipleri ꝑ equpollens.Duodecimo dr̄ forma cuiuslibet ꝯct⁹ tenor, ꝯct⁹ ⁊ forma instr̄i,⁊ eius tenore ⁊ forma legis.i. tenor legis,de exer.l.j.§.si
2 is q nauē.de priui.porro.ad Tert.l.ij.§.antep.cū si. ¶†Quero qđ iuramentū dr̄ informe.R̄n̄d. vt si iuro te mihi teneri in x.nō adijciēs ex qua cā,⁊ idē in cōfessiōe.q̄r vȝ informis cōfessio in iudicio ꝑ autoritatē iudiciorū. Itē vȝ s̄nīa informis.C. de anna.excep.l.fi.secus in ꝓbatiōe testiū,q̄r si testis iurat sup certo facto,ergo formiter:sed si sup iure,nō credit̄ ei,nisi adijciat cām: ⁊ sic necessario firmiter hȝ deponere.Inn. de testib. cū cām.extra iudiciū vero non tȝ confessio informis ad oblig. sed iuramētū sic:q̄r siue sit volūtariū,siue iudiciale,siue necessarium tenet, licet sit informe ꝑpter vinculū religionis.C.e.l. actori.dr̄ ergo informe priuatiue.i.sine forma. Consueuit q̄ri, que actio oritur ex statuto,⁊ r̄ndeo si est forme, oritur actio ex eo ꝯtu cōfirmato ꝑ statutū, si informe agit̄ ꝯdictione ex lege cōfirmāte,nō ex cōfirmato,ad.l.fal.l.j.§.lex fal.C.de donat.l.si qs arg.⁊.l.j.de cōdi.ex.l.s̄m Bar.Cōsueuit q̄ri,an condēnat⁹ ad restitutionē rei possit post s̄nīam opponere exceptionē ꝓcij nō soluti.hic est ar.ꝙ sic:q̄r sententia vr̄ rata pro vtroq;,sicut iuramentum.Itē si dat̄ actio ad p̄ciū,multomagis exceptio, de superfic.l.j.§.qđ aūt.Itē qui vtit̄ ꝯctu ꝓ se,vr̄ etiam cōtra se vti,vt hic,⁊ no.de eden.l.j.§.adeo.ꝙ nihil pōt obijcere ille,q vtitur,de censi.cū olim.C.de fideicō.aut.ad hoc. ad idem.ff.de res.ven.l.fundus.nā ista nō est ꝓprie exceptio:sed magis retētio,quasi iure pigno.de act.emp.l.Julianus.§.offerri, ad hoc facit qđ no.C.de pe.her.l.itē veniunt.§.idē recte.⁊ ar.fa.erc.l. fundus.In ꝯtium q̄r ista est exceptio perēptoria,ergo nō potest opponi post s̄nīam,ita tenet Spe.de execu.senten.§.fi.v.si. illud.⁊ hoc tenet Bart.nisi iudex hoc expressisset in sententia, vt.C.de sen.cum eorū.siue modaliter,siue cōditionaliter:nam quicquid sentētia cōtinet,formaliter est adimplendū.e.ti.l.cū iudex.ego credo ꝙ lȝ nō possit excipere loco exceptionis implorabit officiū iudicis,ar.de pet.her.l.fi.C.vbi cāe fis.l.cū vē. Nā agens si nō facit qđ debet succumbit.Not.ff.e. si fuerit.sed certe hic iam obtinuit,qūo ergo pōt succumbere? ⁊ facit.ff. de

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

euic.sed si excepti.sed dico φ non succũbit in petitione, sed in
executiõe petitionis patitur morã,donec impleat:sꝫ videt̃ φ
snĩa nõ excludat excep.precij non soluti:qꝛ ad hoc nõ fuit co
gnitũ,nec venit ad rescissionẽ pnũtiati,arg.de cõdi. sine cau.
l.si fullo.sed ppter hanc cãm potest appellari,ꝛ in cã appella
tionis excipi,vt.l.per hãc.de tempo.ap.ergo circa remedium
appel.nõ põt excipi,alias frustra appellaret̃ ab iniqtate, vñ
verior videt̃ opinio Spe.qꝛ de iniqtate cõqueri videt̃,qui di
cit nõ debeo rẽ,nisi recipiã preciũ,ar.de li.cau.l. vel obligat⁹.
3 §.j. ¶ †Quero vtrũ iurm̃ habeat paratã executionẽ: ꝛ vr̃ φ
non:qꝛ ex ea oritur actio,vt hic:sed actio dꝫ exerceri lite non
ordinata,de mino.l.minor.xxv.an.cui fid.dico φ non expedit
ẽt si actio intentet̃ litẽ ɔ̃testari.s̃.e.l.nã ꝛ postea.§.si is. ꝛ ideo
actio in factũ habet paratã executionẽ,nec requirit ordinem
iudicioꝝ,nec requirit aliã probationẽ,nisi φ sit pnunciatum
j.sol.mat.l.si filius.vbi est gl.not.ar.C.de pet.her.l.itẽ veniũt
§.item recte.ꝛ facit qõ no.C.de indi.l.j.de inoffic.test.l.qui de
inoff.Sed officiũ iudicis hꝫ expeditissimã executionem,quia
non expedit partẽ vocari,vt no.Inno.de app. ex ratione.s.si
fiat executio in rẽ adiudicatã,sed si in diuersam rem, dꝫ pars
citari,ꝛ summatim cognosci.j.de re iudi.l.a diuo pio.§.si sup
reb⁹.vñ tũc citatus ad snĩam,nihilominus dꝫ citari ad execu
tionẽ,vt.l.si.si p vim vel alio modo.In actiõe autẽ in factum
semp reqrit̃ noua citatio,ꝛ expectatio partis, ꝛ facit.s̃.de iu
di.l.si ptor.§.si. ¶ Extra no.hũc tex.ad.q.si dico instrm̃ esse de
duplo vere fortis φ videor ɔ̃fiteri dimidiã partẽ obligatio
nis,nisi allegẽ me soluisse,vt hic,qõ est no. ¶ Quero qd si iu
ro te mihi vẽdidisse rem,nec infero preciũ,an potes petere p̃
ciũ:certe nõ:qꝛ nõ est certũ,tñ nõ audiar petẽdo rẽ,nisi decla
rem preciũ,de cõfes.certũ.ꝫm Bar.si nolo declarare,stabitur
de precio arbitrio boni viri,ar.de le.ij.qdã.ꝛ interim repellar
ab agẽdo. Quid si iuro sup permutatione,dico φ non oritur
actio nisi re secuta.C.de re.pmu.l.ex placito,ꝫm Bart. ¶ Ex
lec.anti. ¶ Iuramẽtũ sup actu reciproco inducit act.hincin
de.ꝛ vbi iurat̃ formiter ꝛ specifice,ꝛ formiter agitur,vbi infor
miter,actiõe in factũ agit̃.h.d.ꝛ no.§.ꝛ declara ipm̃.§.vt ple
ne no.insti.de act.§.itẽ si qs postulãte.in gl. magistra. ¶ Ño.
hic de dictiõe cetera,φ cõprehẽdit ea q̃ sunt de natura ɔ̃ct⁹:
nã ita hic lr̃a exponit istud verbũ,ꝛ ideo semper allegatur ꝛ fa
cit.j.de euic.si ita quis.hec etiam dictio siue nomẽ, siue aduer
biũ,qñ tacite repetit precedẽtia,vt.l.gallus.§.j.de lib.ꝛ postb.
ꝛ allegatur φ vbi ista dictio reperit̃ in scripturis tabellionũ,
includit oĩa q̃ sunt de natura,vel de cõsuetudine ɔ̃ctus,ꝛ facit
p̃sumi oĩa solenniter acta,puta testes rogatos,ꝛ similia:vnde
si dicit presentibus talibus testib⁹ ꝛc.Intellige rogatis, ꝛ fa
cit.C.de fideius.l.si.Scdo no. φ tꝫ iuramentum tam forme φ̃
informe:ꝛ dr̃ forme illud,qõ ɔ̃tinet causaꝫ specificatã:informe
illud,qõ nõ ɔ̃tinet cãm specificatã. Et ex hoc etiam collige φ
tenet in iudicio cõfessio,taꝫ formis φ̃ informis.Tertio not.φ
iuramentũ ordinatũ ad vnã partẽ, producit ius alteri parti,
qõ est verũ ppter naturã correlatiuorũ,ar.in.l.si.j.de accepti.
Quero hic vtrũ in executione possit opponi exceptio pcij nõ
soluti:lr̃a nostra non dt aliqd de exceptiõe, sed de iure agẽdi,
φ nõ retardat executionẽ. Sed gl.in.§. Marcellus.sentit φ
agẽs debeat offerre.ergo põt sibi obijci:Spe.vr̃ dicere φ ista
exceptio nõ possit opponi in executione snĩe:qꝛ perẽptoria,vt
in Spec.de execu.sen.§.si.vers.illud.ꝛ idẽtꝫ hic Bart.contra
rium tñ vr̃,qꝛ ista exceptio venit ad implendũ,non ad rescin
dendũ,ꝛ facit qõ no.C.de sen.cũ eorũ.ꝛ ita tenet Alb.Galeoti
p hũc tex.ꝛ p.l.ex pte.fa.er.ꝛ.j.de res.ven.l. fundus qui lucij ti
tij.ꝛ facit qõ no.in Spe.de sol.§.j.ver.quid si te mihi.Qñ pete
ret̃ executio instrĩ guarẽtigiati,tũc non esset dubiũ:qꝛ post ta
le instrm̃ bene põt opponi exceptio etiã perẽptoria, qꝛ nunφ̃
retro fuit admissa, proprie tñ exceptio precij non soluti nõ est
peremptoria:qꝛ nõ perimit obligationẽ in cõtractibus noĩa
tis,vt.C.de rerũ permut.sed ex placito.sed differt in exactiõe,
vt i.§.offerri.ꝛ.j.de sol.si solutur⁹.facit.s̃.de rei vẽ. in fundo.

Si quis. Periurus est puniẽdus ictu fustiũ,ꝛ mo
nẽdus ne piuret vlteri⁹,ꝛ increpãdus qꝛ p
iurauit.h.d. ¶ Op.de.l.iurisiurandi.C.de reb.cred. ꝛ iureiur.
Sol.aut iurat̃ Deo,ꝛ solũ Deũ haberet vltorẽ, puta si qs iu
rat nõ comedere carnes,talis piur⁹ nõ est infamis:qꝛ non pu
nitur nisi a Deo,no.de infa.l.Luci⁹. fallit qñ iurat̃ in dspectũ
Dei p abominationẽ Dei qꝛ exparat̃ pctõ ɔ̃ naturã,vt i aut.
vt nõ lux.ɔ̃ na.aut iurat̃ homini:tũc si in ɔ̃ctu,punit̃ periur⁹.
de cri.stel.de periurio.si in iudicio,tũc statur iuro,nec põt re
probari,vt.d.l.iurisiurãdi. tñ si iurans passus est probari con
tra,semp punit̃ de piurio, vt hic: vel dic φ semp punitur, qꝛ
obrepsit iudici,ar.j.de fal.si quis obrepserit. ꝛ ideꝫ forte est in
eo qui deierat respõdendo positionibus,qꝛ noster.§. generali
ter loquitur.vel dic φ non dr̃ obrepere,qui non vult aduersa
riũ instruere.Sꝫ q falsuꝫ pbat,ꝛ al's nõ.Itẽ ex sola assertiõe
libelli nõ cõmittitur falsitas:qꝛ iudex nõ stat narratis,sꝫ pba
tis:vñ falsus libellus non dr̃ obreptitius,sed falsa pbatio sic,
vt.l.prescrip.mandatorum.C.si cõtra ius vel vti.pub.cũ simi.
¶ Ex lec.ant. ¶ Periurus q iurat p principem est fustigan
dus.h.d.ibi,per geniũ.i.per dignitatẽ gl.querit qd si est iura
tũ per Deum.gl.dicit φ solũ Deũ hꝫ vltorem,qõ dic vt.s̃.de
infa.Lucius.Iac.butr.dt φ omnis,vel vnus põt accusari de
periurio non rõne contẽpte religionis ad eũ,sed ratione cor
rectionis ad iudicẽ,vel aduersariũ:ꝛ iõ non dꝫ formari libell⁹
sic peto puniri,qꝛ deierarauit, sed qꝛ deierãdo cõmisit fraudẽ
ꝛ dolum in me,vt no.Iac.bu.in.l.cũctos populos.C.de sum.
tri.ꝛ fide catol.i lec.sꝫ veritas est φ de iuramẽto litis decisiuo
nõ põt amodo queri ciuiliter nec criminaliter,vt.s̃.e.nõ erit.
§.dato.ꝛ.s̃.de dolo.quod si deferente. ꝛ iputet sibi pars q̃ de
tulit.Si aũt nõ esset litis decisiuũ,tũc bene põt agi de piurio:
vt.l.de periurio.de cri.stel.quod dic vt no. per Cy.in.l.ij.C.e.

Quoties propter rem. Iuramentũ
veritatis non remittit̃ parẽti nec patrono,sꝫ calũnie
sic,dic vt in gl. si actione illa,que intentatur, potest cõueniri,
alias secus ꝛ.j.e.l.si patronus.

Ad personas egregias. Põt ex cã
cõmitti receptio iuramẽti partis.Quid in teste: dic
vt.C.de fide instr.aut.apud eloquẽtissimũ. Sed cui cõmittit̃:
vr̃ φ bonis viris,ar.de testi. curẽt. Tu dic φ notario cãe,ar.
de iure fisc.l.quoties.ꝛ in Spe.de teste.§.qualiter.versic.põt.
Sed an cõmissarius scribet suã commissionem:vr̃ φ sic,de te
sta.tu.l.ex sententia.qꝛ ascribit sibi onus,non commodũ.Sed
dic φ alius notarius dꝫ scribere,vt no.Inno.de proba.p̃sen
tium.ꝛ Host.ꝛ Io.andr.in.c.qm̃ contra.e.tit.nisi forte non sit
ibi alius scriba,ar.de verb.oblig.l.j.in fin.adde hic quod not.
in.c.j.de offic.dele.in cle.ꝛ.C.de testament.l.hac consultissima.
§.pe.ꝛ per Cyn.in aut.sacramenta puberũ.in.ix.q. ¶ Ex lec.
antiq. ¶ Receptio iuramẽti partis põt per iudicem cõmitti
ex cã.h.d.facit.j.de excu.tu.scire opꝫ.§.pe.per Inn.de pb.qm̃
ɔ̃.ꝛ in Spe.de teste.§.qualr.v̄. põt ẽt iudex mittere notarium
cãe ꝛ.§.sequit̃.ver.qd de presbytero.ꝛ vide Cy.i aut.sacra pu
berum.in.ix.q.No.hic φ pp impedimentũ morbi,vel rõne di
gnitatis põt aliquid committi, qõ alias nõ posset committi.

Si patronus libertam.
Ubi tenor libelli est ɔ̃ ius scriptũ,nõ vꝫ libellus, nec
pcessus cãe, ꝛ non põt reus cogi ad iurandũ, vel rñdendum,
pbationes etiã non valent:qꝛ si libellus nõ tꝫ,pcessus est ipso
iure null⁹,qõ dic vt not.Io.an.de ind.cũ tu.i nouel.vbi vide.
¶ Ex lec.ant. ¶ Ubi nõ pcedit libell⁹,nõ cogit̃ qs iurare,vl̃
interrogationibus rñdere.h.d.ꝛ no.l. φ ad exceptio.ineptitu
dinis non est vlterius procedendum,nec iurãdum quod not.

Iusiurandum. Iuramentũ ɔ̃uẽtiona
le hꝫ fines a ɔ̃uẽtione,
nec cõtinet in necessitateꝫ iurandi ꝛ deferendi.h.d.p
istã.l.dicit Iac.bu.φ vꝫ pactũ,φ credat̃ iuramento,de hoc.p
Dy.j.de p̃.stip.l.si.per Cy.C.de epis. ꝛ cle.l. si quis in conscri
bendo.per Inno.de fide instr.cum.P.tabellio.ꝛ per Albe.in
hac.l.plene.ꝛ.l.si quis in conscribendo.C.de epis. ꝛ cle.vbi per
eum vide.Tũ forte tanφ̃ delatum potest reuocari, anteφ̃ pre
stetur.C.e.l.si quis.ꝫm Bar.qõ nõ credo,quia sic possit aduer
sarium decipere,ꝛ qꝛ transiuit in ɔ̃ctum inter partes. Sed qd
si pactũ dicit φ stetur dicto creditoris,an intelligatur de sim
plici verbo,an de iuramento: Respondeo,in dubio intelligi
tur de iuramento, vt in.l. Theopompus, de dote prelegata.
¶ Ex lec.ant. ¶ Ex hoc primo dicebat Mar.Sil.φ valebat
illud,qõ cõsueuit apponi in instrumentis.s. φ credat̃ suo sim
plici sacro ꝛ primo,quasi videat̃ esse iusiurandũ cõuẽtionale,
nec põt reuocari delatio, qꝛ trãsiuit in formã cõtractus. Sed
quid si dicatur φ credat̃ suo simplici verbo: vr̃ φ non valeat:
qꝛ dat̃ materia delinquendi,ergo ꝛc.credo φ valeat postφ̃ ita
est cõuentũ,nã tunc vr̃ iusiurandũ remissum,arg.s̃.e.remittit
ꝫm Iac.but. Sꝫ φ requirat̃ iuramentũ,facit.j.de do.preleg.
Theopõpus.ꝛ adde quod no.Dy.in.l.si.j.de pto.stipul.Cyn.
de epis.ꝛ cle.si qs in cõscribendo.Inn.de fide instru.cũ.P.ta
bellio.facit qõ no.s̃.de eden.quedam.§.nummularios.

Pupillus tutore. Habẽs ius sine admini
stratiõe non põt deferre
iuramentũ,vide Archi.lxj.di.iuramentũ.ꝛ.c.null⁹.Et no.ar.
φ non valẽt gesta p nõ legitimũ prelatũ,ꝛ hoc verũ,φ non va
lent in p̃iudiciũ ecclesie,etiã si fit in pacifica possessione.s.quã
tũ ad alienandũ,sꝫ quantũ ad vtendũ,ꝛ percipiẽdos reditus
ex suo ɔ̃ctu,bene valẽt.j.de cõdi.inde.si vrbana.nec ob.ad pri
muꝫ..s̃.de of.ptor.Barbari⁹.qꝛ ibi spãle pp publicã vtilitatẽ,
supioris autoritatẽ,ꝛ cõmunẽ errorẽ.Iteꝫ ibi,nõ p̃iudicatur
rei publice,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rei publice,ſz magis cõſulitur ⁊ prouidetur,de orig.iur.l.ij.§. poſt origine. ¶Opp.q ſi iudex interpoſuit decretũ,valeat iu ramentũ delatũ a pupillo:qz exequebaꝫ ſolutiõi,⁊ ſolutio vz, de mino.l.ait ptor.§.pmittit.Sol.in boc non ſunt paria.Itẽ aliud eſt eſſe tale,aliud baberi ⁊ fingi p tali,de ver.ſig.l.ſi mor tis. ¶Quero an valeat iuramẽtũ delatũ ab adulto ſine cura tore:gl.dicit q ſic,ſz daꝫ reſtitutio ſm Joã.boc verũ,ſi careat curatore ⁊ deferat extra iudiciũ.Si aũt babeat curatorez,vel ſimus in iudicio,ipſo iure non vz.C.de aut.ꝓſt.l. clarũ.ar.Ɔ.ſ. de bo.aut.iud.poſſ.l.ſi minor.ſz ibi loqtur in minore ætate, bic in pſente:qz ætumacia nocet quo ad iterlocutoriã:⁊ ita lo quitur ibi. ¶Ex lec.ant. ¶No.q ille q nõ bz adminiſtratio nem,nibil põt facere in iudicio vel extra,⁊ eſt ar.Ɔ nõ rite ele ctos:vt nibil valeat ex his,q̃ agũt ſm gl.ſecus ſi rite ꝛz non re cte,ar.ſ.de acq.poſſ.ſi iuſte.nec ob.C.de pe.he.ſi putas.qz ibi,ri te ⁊ recte rõne dubij:tu dic q ꝓpter confirmationẽ ſuperioris q̃ eſt facta cauſa cognita,valet factũ etiam a minus legitime electo,ar.in.l.i.ſ.idẽ Pomponius.qõ fal,tu.aut.ſecus ſi eſſet vitium in ipſa confirmatione,vt.ſ.de teſta.in iure noſtro.⁊ vi de qõ no.Arch.l.xj.diſtin.c.ſi.⁊ Jnno,de elec.nibil eſt.

☞ Alienatio ⁊ iudicium aliquando equiparantur.

Si tutor qui tutelam. ¶Not.bic equi parari alienationẽ ⁊ iudiciũ,i. actionis motionẽ,⁊ hoc pmiſſime.Item pro bibitiue,de iur.delib.l.ait ptor.ſed ibi loquitur, q̃ quis caret iure:ſi autem non caret,omnino dic vt not.C.de bo.matri.l.ſi. ¶Ex lec.ant.¶No.bic iſta tria equiparari. Juramẽti dela tionem,⁊ alienationem,⁊ actionis intẽtationem,facit.ſ.de iu re deli.ait prætor.ibi,detulerit,propter inopiam probationũ.

Procurator. ¶Not.bic equiparari tria mãdata. ſ.generale cuz libera,ſpeciale,⁊ in rem ſuam.No.q tantũ operaꝫ generale mandatũ quo ad ge nus, quantum ſpeciale quo ad ſpecies:hoc verũz,vbi quis bz liberam,alias ſecus,facit.ſ.de pecu.l.quã tu.ſ.alia.nec preſu mitur quis habere liberã,niſi nominatim exprimatur, vt ibi. ¶Ex lec.ant. ¶Nota q procurator poteſt deferre iuramen tum in tribus caſibus tantum, ⁊ qõ ille qui non babet ſuffi ciens mandatum,non arctat aduerſarium ad iurandum,etiã ſi velit cauere de rato.

Alias autem. ¶Procurator inſufficiens nõ bz admitti ẽt cum cau tione rati, nec bz cautũ ei,q ſi vult agere, bz liquida re qualiter eſt procurator.b.o. ¶Opp. ſi procurator actoris detulit iuramentuz reo,⁊ cauit ei de rato,⁊ reus iurauit ſe nõ teneri:⁊ poſtea iterato conuenitur a domino ſtatim eſt com miſſa ſtipulatio de rato, qz euenit conditio, ergo ſtatim põt agere,nec expedit aliud,pbare niſi ſe ſtipulatũ,⁊ cõditionẽ ex titiſſe,ſed bic bz q debet,pbare ſe periurũ,ergo male:vnde vi dentur obſtare leges,q̃ dicunt cautiones rati ſtatim cõmitti, qõ venit Ɔ de v.ob.l.ea.ſ.cato.de ſol.l.ratũ.⁊.l. quod dicim⁹. rem ra.ba.l.quo eñ.§.j.cum ſi.Sol.imo opz, ſi vult conſequi dãnum,quod ex nõ ratificatione ſentit,ꝙ talia ꝓbet,ex quib⁹ infertur ꝙ eſt periurus:qõ tali diuiſione demõſtratur,aut lis mota per dominũ pendet,aut eſt ſopita:ſi quidez eſt ſopita,⁊ tunc, aut per abſolutoriã rei,aut per condẽnatoriã: ſi p abſo lutoriã ſtipulatio rati nõ eſt cõmiſſa penarie,ſed tãtũ ad ſum ptus litis.ſ.rem ra.ba.l.ſi fine,§. ℳarcell⁹.qz nec in plus in tereſt,facit.ſ.de ver.ob.l.nedũ.ſi per cõdẽnatoriã,aut reus in iuſte ſuccubuit,⁊ tũc alij non nocet iniuria ſibi facta.ſ. de fide iuſ.excep.de enic.ſi per imprudentiã.C. de act.emp.l.ſi.ſ.rẽ ra. ba.l.ſi fine.§.cũ aũt,aut reus ſuccubuit iuſte, ergo in ꝑmo iu dicio iurãdo Ɔ deieraui:ſi ergo dicit ſe actionẽ habere,neceſ ſario dicit ſe victũ,z ſic ſe periurũ:modicũ ergo ſibi ꝓcinaꝫ cautio,que deducit eum ad tantum inconueniens,⁊ ad tanta bz infamiam:aut lis pendet,⁊ tũc interim non põt agi ad plenũ intereſſe:qz pendet de futuro euentu quantũ erit.nõ obſtat rẽ ra.ba.procurat.ad erbi.§.j.qz ibi procurator egit⁊ exegit,bic egit:ſed nõ exegit.Itẽ qz nec plus operaꝫ litis pẽdentia.q̃ in alternatiua pte lata ſuia.ſ.de condi.inde.l.Julianus.Procu rator ergo cõuentus ex ſtipulatione rati p talẽ diuiſionẽ exci piendo repellet iurãtẽ,vel ſaltẽ deducet eũ ad incõueniens.i. ad probandũ ſe periurũ,⁊ in periculũ criminis eum deducet. ℳdõ rũdeo ad argu.in ſriam,⁊ dico q ſimo agens de rato bz tria probare.ſ.ſe ſtipulatũ. Itẽ conditionẽ extitiſſe.Itẽ bz p bare ſuum intereſſe.ſ.de pre.ſtip.l.ſi. Itẽ q interſit probabili rõne, non enim bz ſe fundare rõne intereſſe ex ſuo periurio ⁊ ex ſua iniquitate,argu.ſ.de condi.indebit.l.in ſum,§.ſi.de fur. itaq; fullo.⁊ not.C.de fur.l.manifeſtus.in prin.qz eſt turpitu do ſolius agentis,que repellit eum.ſ. de condi.ob turp.cau.l. ſi ob.tur.qz eñ turpitudo ineſt ſoli agenti,⁊ cauſe ex qua agit, repellit ipſe ſeipſum.C.e.l.mercalẽ.C.de reuo.do.l.cũ proſitea ris.nõ eñ dico q periurus,qz periurus repellaꝫ,niſi ſit periu rus in hoc ex quo agit:ſecus eñ ſi ſua turpitudo nõ tangit fa ctũ,ex quo agitur,qz turpis perſona non repellitur ab agẽdo de minor.l.Papi.exuli.niſi ſit turpis,⁊ inhabilis,ſicut eſt ex cõicatus,vt no.C.de iur.⁊ fac.igno.l.ſ. Reuoco boc in dubiũ, an piurus poſſit agere ex ſtipulatiõe de rato:⁊ dico q põt, ſi pena eſt appoſita,qz ẽt prędo ex ſuo ℑctu mere experitur.ſ. de cõdi.inde.l.ſi.vbana.Si aũt vult agere ad intereſſe in hoc ali qualiter verſatur prouiſio legis,vt no.ſ.ti.j.l.certi condictio. vñ dixit Aſo,q agere põt ad certa damna,nõ ad id,ſup quo directe eſt periurus:nã iuramentũ ⁊ periuriũ eſt ſtricti iuris: vñ nõ cõtingit acceſſorie ſm Aſo.ſic.ſ.de condi.ind.l.ſi.§.fin. Sed boc nõ eſt verũ,vt not.ſ.e.l.ſed ⁊ ſi.§.ẽ.⁊ iõ Aſo,poſt ea mutauit opinionẽ,⁊ dixit q ꝛz ſit periurus, tñ agitur:⁊ eſt rõ qz ille q detulit,non põt opponere,boc ſic,extra de excep.c.cũ eccleſiaſtice.Nam is q detulit,vſ autor periurij,vñ põt dici ſi lud Ouid.in epiſt.ℳDedee ad Jaſo.Cũ culpẽt alij tibi me lan dare neceſſe eſt,Pro quo ſum toties eſſe coacta nocens.Et ſi dicaꝫ nõne qs põt allegare agẽdo ſuã turpitudinem:Rñdeo verũ eſt,niſi ſit alias detecta p fiſkam ſm Pe.⁊ Bar.Itẽ turpitudo nõ eſt proxima cã agendi ſed ſtipulatio,nec dedit tur pitudo cãm ſtipulationi,ſed actus non turpis.ſ.delatio iura menti:vñ cũ proxima cã ſtipulatiõis ſit licita⁊ honeſta,ergo agi nõ põt,vt.d.l.ſi ob turpẽ.⁊ ar.in.l.ſi mulier.rer.amo.⁊ lra noſtra vult ſupponere q agere poſſit,tñ cũ infamie detrimẽto. Nã in iuramẽto eſt ſpãle q improbũ factũ actiones meretur, vt.ſ.de re iud.l.poſt rẽ.⁊ facit quod no.ſ.e.l.qui in raſſe.ſ. ſi pr. ⁊.l.cuz qui.§.in popularibus.⁊ ſic non obſtant ſria, qz bic eſt ſpãle opinio iſta verior vſ,⁊ vt liqueat ſic diſtigue: q̃z quis allegat turpitudinẽ ſuam Ɔ ſe in ſuũ iudiciũ, tũc ſtabitur ta li allegationi:⁊ ſi facit talẽ allegationẽ in libello, bz vim cõfeſ ſionis legitime facte.C.de tranſac.l.tráſactione.C.de lib.cauſ. l.cũ precum tuarum.⁊ ſz libellus ſit ineptus⁊ iuri contrarius tñ ſtandũ eſt confeſſioni.ſimile de reſt.ſpo.c.Piſanis. nã con feſſio ſemper vz,etiã nõ ſeruata forma,vel ordine iudicij:nam facit.c.j.de accu.lib.vj.Q̃ quis allegat eã ad cõmodi acquiſi tionem, aut ad dãni euitationẽ: ſi ad commodi conſecutionẽ, ⁊ hoc non põt:qz non meret premiũ, qui committit illicitum ar.de neg.geſt.l.ſine beredi.C.de ſer.pig.da.ma.l.ſi creditori bus.⁊.j.de ac.⁊ obl.l.final.Si ad damni euitationem,tunc aut agendo,⁊ non poteſt,ſi agit ex facto, cui turpitudo ineſt.ſ. de fideiuſ.ſi qreo.§.ſi.de fur,itaq; fallo.aut excipiendo,tunc, aut ipſe ſolus eſt in turpitudine, ⁊ non põt excipere: vñ doloſus non põt excipere de ſuo dolo,vt no.de dolo.l.eleganter.⁊ arg. ad Sille.l.ꝓpter veneni.§.neptis.de leg.j. ſi ſeruus plurium. §.ſi quis.aut ipſe ⁊ aduerſarius,⁊ tunc põt excipere,vt.ſ.de cõ di.ob tur.cau.l.ſi ob turpẽ.§.ſi.⁊ ar.de ver.obl.l.ſeruum.§.ſe quitur,aut replicãdo,⁊ tũc aut vult agere rõne obliga.⁊ non põt iuuare petitionẽ per replicationẽ,cui inſit turpitudo, de excep.doli.l.apud celſum.§. ℳarcellus.fallit ꝓpter vim iu ramenti,vt bic. Itẽ fallit vbicunq; exceptio non nitit egtate: nam tunc prenalet replicatio,de pac.iuris gentium.§. ſed ⁊ ſi fraudandi.aut vult agere rõne dñi,⁊ põt,vt not.de condi.ob tur.cau.l.cũ te.maxime noie alieno.C.de ſacroſanct.ec.l. iube mus.§.economus.⁊ ideo qui alienauit in fraudem legis, vel ſimulate,poteſt agere rei vendicatione,de iur.pa.l.ſi libertus. ⁊ ſi excipiatur de ℑctu replicabitur de fraude,qz actus fuit ip ſo iure nullus:ſecus ſi in fraudẽ hominis⁊ non legis, vt not. in.d.l.cũ profitearis.⁊ ibi per Ɔ dof.qõ no. Quid ſi nõ allegat qs turpitudinẽ ſuã,ſed aduerſarij, vñ aduerſarius retorquet aliam turpitudinẽ in allegantẽ⁊ dic ſi reſpicit inhabilitatem perſone,potior eſt cã rei.de excep.cũ eccleſiaſtice. Si defenſio nem cauſe,aut defenſio nititur equitate. vel iuſto rigore⁊ pre ualet:vnde exceptio bãni prevalet replicationi banni,vt in.§. ℳarcellus. aut replicatio eſt iuſtior,⁊ tũc ꝓualet replicatio. ſol.ma.l.cum mulier.⁊.l.viro atq; prozer.ſi meritũ perſone dic vt.C.de inof.teſt.l.in arenã. Itẽ adde prędictis q quis poteſt allegare ꝓpriam turpitudinem per modum inhabilitatis, de excu.tu.l.ſz miles.§.ignominia. ¶Tertio queritur an p ſumatur reus iniuſte victus,vt ſic habeat regreſſum ex ſtipula tione,an iniuſte,vt ſic non habeat regreſſum. Et vſ q iniuſte pp ſacramentũ,qõ inter ptes bz haberi pro veritate, vt.ſ.eo. l.nõ erit.§.dato.gl.ſit,q ſnia ꝓſumit pr iuſta,ſic.ſ.de euictio.l. Berennius.§.j.nã ſz in iudicijs non ꝓſumak ſolennitas, ſicut ꝓſumitur in ℑctibus,tñ ꝓſumitur iuſtitia,vt no. Jnno.extra de eo qui fur.or.ſuſce.c.innotuit.nõ eñ ſolũ preſumã ſeruatuz ordinẽ iudiciorũ, niſi ſnia ſit lata in pſentẽ,⁊ non reclamantẽ, ar.C.de recla.l.j.⁊ no. Jnn.extra de probat. q̃ſi contra,tamen ex quo apparet rite proceſſum,preſumit q recte⁊ iuſte,⁊ not. de acqui.poſ.l.iuſte. Judex tamen ſemper bz eſſe competens, alias Ɔ eius proceſſum ꝓſumitur.ſ.de condi.ob cau.l.pe.⁊ ibi no.nec obſtat,q bic magis debeat ſtari iuſo iter eoſdẽ,q̃ rei iter alios iudicate:imo dico q ꝓcurator detulit,vt alij⁹, nõ vt

ipse:⁊ ideo non vr̄ cū eo iuratū:q꞉ lis erat dn̄i:nūc vero noua
lis est pcuratoris pncipalr̄,in qua lite nō fuit iuratū, et facit
s.e.l.si duo.de exce.rei iud.l.si is q hr̄s nō erat.§.vlti.⁊.C.de si
de instru.l.ij.⁊ de pec.eo tpe. ¶ Quarto q̄ritur an stipulatio
de rato debeat cōmitti: quidā a lit.cōtest.per dn̄m. alij etiam
a preparatorijs iudiciorum,qd̄ est verius, qn̄ pmittitur de rato
circa iudicia,fallit.j.rem ra.ba.l.pcurator ad exhib.§.fi.Sed
si circa ɔctus dic vt.j.de sol.l.ratū.⁊.l.qd̄ dicimus.¶ Quinto
quero ad qd cōmittat:dicūt qdā q statim cōmittit ad totā li
tē:sz si postea fert absolutoria,desinit actio cōpetere,q꞉ desinit
interesse:alij dicūt q interim nō cōmittit:q꞉ interesse pendet,
arg.j.ad mace.l.j.§.si pēdeat.Tertij dicūt q ɔ falsum pcura
torē cōmittitur statim ad interesse totale.Sed ɔ verū ⁊ legiti
mū pcuratorē q cauit eo q erat dubiū de mādato,nō cōmit
titur nisi ad expēsas litis,dūmodo in isto scdo iudicio produ
cat mādatū suū al's censet falsus pcurator,arg.no.de iniur.si
vnius.§.si pcurator.¶ Sz q̄ro si pcurator est fundit⁹ falsus,
an habeat locū ratihabitio in iudicijs.In ɔctibus enim ⁊ di
stractib⁹ bene hz locū.j.de ɔdi.inde.si pcuratorē.de condi.ob
cau.l.si pcuratori falso.Sed in iudicijs secus vr̄. Nā vt dicit
Inn,factū in iudicio falso,vel reuocato pcuratore eo sciente,
nō pōt ratificari,secus si litigauit bona fide.ita not.Inno.de
rescri.ex parte decani.facit qd̄ no.in.l.j.C.de satis. Sed rn̄deo
q in preiudiciū ratificātis pōt ratificari,vt hic,sed ad suū cō
modū nō,ex quo est lata snia,vt.C.in q.cau.in inte.rest. nō est
ne.l.si tutor.Nā talis pcessus nō tz,q꞉ est factus per obreptio
nē,de fal.si quis obrepserit.in ver.nihil agit.⁊ ratificatio non
purgat crimē,de fur.si vēdidero.§.si titius.nisi falsus pcura
tor cauisset de rato:q꞉ hoc ipso suā psonā legitimasset,⁊ vz iu
diciū saltē spe.de dā.infec.l.inter quos.§.alieno.⁊ ar.iud.sol.l.
iā tn̄.§.videam⁹.⁊ de admi.tut.l.vulgo.vel nisi esset dubiū de
mādato,q꞉ si pōt legitimari p cautionē,ergo fortius per ra
tificationē:⁊ sic intelligitur de excep.rei iudi.l.si mater.§.hoc
iure.de interdi.lz pōt ēt intelligi.§.hoc iure ex parte rei.quia
mādatū tūc nō est de substātia iudicij,vnde ēt sine allegatio
ne mādati debebat admitti,secus ex parte actoris:q꞉ vr̄ obre
ptū,vide no.s.q satis.cog.l.iulianus.in casu tn̄ indistincte va
let ratificatio,vt qn̄ lex docet mentiri,not.s.de neg.ge.l.j.⁊.l.
ut qui natura.§.cū me.de eo aūt qd̄ geritur a nūtio falso,dico
qd̄ nō pōt ratificari,vt no.s.si qs alt.vel sibi.l.multū.¶ Se
xto q̄ro quō resoluat stiplo d̄ rato postq̄ est cōmissa: Rn̄deo
si dn̄s qui reprobauit approbat.l.quo em̄.§.j.rē ra.hab.Itē si
victus sit,vt in.§.Marcellus.nisi quo ad expēsas iudicij,q꞉
in omni lite opz expendere.j.de lib.leg.l.petitor.Itē defensio
nē pcuratoris suscipiat:⁊ est mirū,q q succubuit,vt pncipa
lis admittat,vt accessorius.l.vt defensor.rē ra.ba.de pcur.ad
exhibē.§.j.⁊ no.q ratihabitio trāsit ad heredē in iudicijs ⁊ in
ɔctibus,in quibus ius trāsit ad hr̄dē,vt.d.l.si fine.§.si pcura
tori.¶ Septimo querit gl.qn̄ committat stipulatio amplius
non peti:⁊ d̄t q lit.cōtest.q꞉ dz intelligi de iudiciali petitiōe.
l.ampli⁹.⁊ hoc in pena conuentionali, sz in pena legali expe
ctatur snia,vt.l.q cū maior.§.petijsse.de bo.lib.ſm Iac.butr.
hic qd̄ est no.idē si dixit ampli⁹ nō agi,not.de pec.l.si postea.si
aūt dixit nō ɔ fieri,dic vt.C.de trāsact.l.si qs maior.⁊ facit qd̄
no.j.ad Treb.l.Luci⁹.§.tres hr̄des.illud aūt nō curo, an de
iure sit actum,vel nō in illa stipulatiōe ampli⁹ nō peti, vel nō
agi,vt no.C.de transac.l.vbi pactū.dic vt ibi.Interdū em̄ fa
ctū de facto allegat ad pmiū ɔsequēdū, ⁊ tūc aut ē tale factū,
qd̄ de iure fieri ɔsueuit,⁊ nō sufficit fieri d̄ facto de ɔd.ob can.
l.iij.§.si liber. hinc est q mandata dn̄t adimpleri sic q de iure
valeāt,no.de leg.j.l.hmōi.i prin.facit de ɔdi.⁊ de.l. hec condi
tio.fallit vbi ipossibile est de iure fieri: nam tūc sufficit primo
de facto fieri,⁊ postea de iure ɔfirmari.C.de ɔdi.isti.l.mulier.
§.j.Si vo de iure ɔfirmari nō pōt,non vz.j.de ɔdi.inde.l. ser
uo manumisso.tn̄ ibi,testator errauit,vt ibi no.Aut est merū
factū cui ius iest:vt currere ad brauiū, i cāpo vincere, ⁊ hmōi,
tūc sufficit fieri de facto,de pscr.vb.si qs spōsionē.de v.ob.in
excep.in fi.No.quo ēt casu volūtas nō hr̄ pro facto cōsumma
to,sz impedit,vt in colluctātib⁹,vt ibi no.iurib⁹ em̄ pmiū pro
positū est, interdū factū de facto allegat ad penā iponendā, ⁊
tūc refert:aut tale factū hz in se delictū vt piuriū ⁊ similia,tūc
sufficit de facto fieri.C.de trāsac.l.si qs maior.⁊ not.j. de cōdi.
sine cau.l. cū auunculo.vbicunq tn̄ pena iponit ipso facto dz
esse factū consummatū,vt no.in.c.ppetue.de elect.li.vj.in no
uel.aut nō hz in se delictū, tūc pena est apposita sup iure, aut
sup facto mero:aut dubitabat, si sub noie iuris nō sufficit fie
ri de facto.j.de ser.expor.l.serui vēditor.si sub noie,seu cōditio
ne facti meri,sufficit fieri de facto.C.de trāsac.l.vbi pactū.Si
dubitat aut interest aduersarij de facto nō fieri,iō committit
pena:aut nō interest,⁊ nō cōmittit.vt no.in.d.l.vbi pactū.In
terdū factū d̄ facto allegat ad puationē cōmodi,⁊ tūc dic vt.j.
de his q.vt id.l.post legatū.i pn.C.de his q.vt idi.l.polla.ista
iura loquunt in puatione legali,sz in priuatiōe bois facit qd̄
no.ad Treb.l.Luci⁹.§.tres hr̄des.vtrū qs pdit ius vel com
modū si de facto venit ɔ ɔctū factū vel testm̄,alibi dicā.¶ Ex
tra q̄ro,qn̄ cautio de rato sufficit: Rn̄deo qn̄ dubitat de mā
dato de facto, vel de iure talis cautio plene consulit recipiēti
al's nō,vt hic,⁊.C.de pcu.l.j.⁊.s.de pcur.l.nō solū.§.q alieno.
istud est verū qn̄ exceptione opposita procurator pōt repelli p
dn̄m ratificātē,sec⁹ si nō pōt repelli, vt exceptio excōicatiōis
⁊ exceptio minoris etatis,⁊ exceptio bāni ⁊ similia.Itē cū du
bitat sup iure,aut ius psumit iuridice,⁊ solēniter factuz,⁊ tūc
iuris psumptio remittit necessitatē cauēdi: sec⁹ si ius nō psu
mit,rē ra.ha.l.actor.¶ Ultimo no.ex his.ll.q adiectio libe
re multū opatur in vniuersali mādato.Itē in mādato ad cer
tū actū.Itē i mādato nūtij,de vb.ob.l.q rome.§.callimach⁹.
Itē no.q qlibet pcurator i rē suā dz hr̄e liberā,⁊ fit pcurator
in rē suā,al's ex pte rei in ɔctu vniuersali.j.de cōdi.inde.l.fin.
Itē d̄r habere liberā ille quē dn̄s in oibus substituit loco sui.
j.q cū eo.l.titianus.⁊ si dn̄s d̄t instituo,vel substituo te in locū
meū:vel hoc psumi pōt,vt ibi ptz,facit.j.mā.l. creditor.§.fin.
Legitimi aūt administratores, q administrāt psonaz ⁊ bona
dicunt hr̄e liberā,gnālē ⁊ insolidū.j.de admi.tu.l. inter bono
rū.imo vbi ex natura officij taxati a lege,facit.j. de exerci.l.j.
§.si plures.⁊.l.inter tutores.pr̄ etiā vbi vsumfructū hz,d̄r ha
bere liberā,imo ēt liberrimā administrationem: q꞉ ex iusta cā
pōt alienare predia filij minoris sine decreto.C.de bo.mat.l.j.
⁊ no.Azo in sum.C.d̄ bo.q̄ li.In mādato iurisditiōis nil ope
ratur adiectio libere:nā totū ad iustitiā referendū est, vt not.
in.c.sepe.extra de ver.ob.in cle.In alijs commissionibus, vel
puilegijs,dic vt.l.j.de mi.te.C.de inof.test.l.si qn̄.cū si.Et vnū
scias q mandatū quantuncunq sit latissimum ex sui genera
litate nō cōprehēdit nisi possibilia,vel licita de iure, de cond.
inde.l.si procurator.Nam ⁊ iuramentum non cōprehēdit nisi
licita ⁊ honesta,de ope.lib.l.si libertus ita. ⁊ no.j.de cond.ind.
l.si procurator.⁊ no.j.de regu.iur.l.non videtur.§.qui iussum.
¶ Ex lec.ant.¶ No.q nō dz qs arctari ad pbandū suā tur
pitudinē:vide qd̄ no.Inn.de elect.dudū. Itē no.q rō huius
litere stat in hoc,q꞉ nō posset iste cōsequi interesse,nisi pbaret
se periurū:nā si iurauit verū,⁊ cōstat q sua nō interest,si fal
sum ⁊ cōstat, nisi sua intersit appet de periurio:⁊ iō cautio de
rato cū sit captatoria:isto casu nō est sufficiens.¶ Extra not.
notabis duo. Prīo q ɔdēnatio facta,iusta psumit. Scd̄o q
qn̄ turpitudo alicuius est detecta,tūc qs pōt eā allegare: sec⁹
si nō esset detecta ab alio,facit.s.e.si duo patroni.in prin.facit
quod no.Odof.C.de reuo.do.cū profitearis.gl. hic tractat de
cautione de rato,quando ⁊ qualiter committatur,⁊ ad quid ⁊
nō potest intelligi nisi intelligatur.l.si fine.rem ratam haber.

¶ Ex lectura antiqua.

SI itaque mandatum. Nō valet qd̄ pcurator facit extra mādatū.h.d.facit.s.de pac.sz si tm̄.Nota q si actum cum legitima psona non valet,ergo multo fortius cum minus legitima.

SEruus quod detulit. De serno ⁊ filio differentibus ⁊ iurantib⁹ loquunt he leges, quas vide per te.

1 ☞ Pupillus periurus esse non potest.

QUi iurasse dicitur. Pupillus hr̄ p legitimo in eo q est sibi fauorabile.No.q tz iurm pupilli pro se.
1 †No.q pupill⁹ nō pt eē piur⁹,ɔ d̄lictū piurij nō cadit in ipuberē.qd̄ ē valde no.⁊ vid̄ ex de spō.c.ex lr̄is.lo.ij.⁊.iiij.q.iij.c.j.⁊.xxij.q.v.c.paruuli.No.q qs in suū pīudiciū pōt ɔsentire in psonā ihabilē,⁊ eā legitimare.Itē adde hic qd̄ no.Cy.in aut.scr̄a puberū.in.vij.q.¶ Ex lec.ant.¶ Etiā pupillo pōt deferri iurm i ei⁹ fauorē,nō tn̄ pōt esse piur⁹.h.d.Hac rōne nō pōt pduci in testē:q꞉ nō pōt peierare,nisi forte de ɔsensu vtriusq partis: nā etiā min⁹ legitima psona hr̄ pro legitima ex cōsensu partium,vt hic ⁊.s.e.si seruus.⁊ vide in aut.sacramenta puberū.⁊ per Cy.in.vij.q.Not.q pupillus nō est capax periurij.

Si pater filium. Destructo principali destruit accessoriū,ar.hui⁹.§.⁊ similiū:dico q si curia inquirit ad denūtiationem officialis sublata denuntiatiōe,q꞉ forte erat in casu nō pmisso,est sublata inquisitio,q꞉ ei adherens est:nō em̄ fama deferēte facta est, vnde non est mera inquisitio,sed processus denuntiationis.

Si pater iurauerit. Iuramentum super pn̄ti peculio non pdest in futuro,qd̄ postea q̄situm esse probatur.h.d.Not.q exceptio super re presenti non porrigit ad nouā rez:lz em̄ actio non mutetur, si res est diuersa, non obst. exceptio. Secundo no.q presumit esse eadē res,nisi contrariū probetur:sz oppo
nitur

nitur ⁊ vr̃ ꝙ nihil prosit iuramentum:nã actor tenet̃ probare aliquid esse ĩ peculio,si iuratũ nõ esset: pone ergo ꝙ hoc ꝓbet ꝙ nõ possit repelli,sic ꝓbo:aut istud est nouũ peculium,⁊ põt agi:aut antiquũ, ⁊ tunc reus est periurus: cum ergo reus nõ posset dicere antiquum,ergo necessario hꝫ fateri nouum,⁊ sic confitebitur se teneri. Interrogabit em̃ iudex eum, ⁊ si rñdit, aut constabit ei periurum,aut constabit eũ teneri: respondet gl. ꝙ non tenetur huic interrogationi respõdere,q̃ est captiosa:⁊ est simile quod no.ĩ.de excep.rei iud.l.si a te.ĩ princ. Istud ergo iuramentũ velat veritatẽ contrariam, vt non possit sibi opponi sicut snĩa,vt no.ĩ.de condi.inde.l.Julianus.Sed pone quod actor facit has positiões: ⁊ primo ꝙ tpe iuramẽti nil erat ĩ peculio. Scdo ꝙ nihil est. Tertio ꝙ de nouo supuenit, nõne tenet̃ reus rñdere? Rñdeo ꝙ nõ,q̃ de hoc nõ dꝫ interrogari,ergo non dꝫ respondere:nam prime positioni dicetur se non debere respondere,q̃ iam iurauit,vt.s̃.e.l.si duo.§. idem Julianus.tertie positioni nõ tenetur respondere, q̃ tẽdit ad crimen,⁊ vide quod not.Archi.l.dist.c.ex penitentibus. Sed op.ꝙ etiam sine vlla responsione est ipso facto ꝯuictus:nam si nũc reperitur possidere,presumitur de nouo ⁊ nõ de retro possedisse:naꝫ presumit̃ verũ esse qđ iurauit, ⁊ inter easdẽ partes est lis,ergo ⁊c.respondeo non stat̃ huic ꝑsumptioni: ita dicit gl.sed non aperit rationem:nã imo videtur stari,q̃ iuramentum est actus in factum respiciens, ergo vꝫ etiam in alia instantia,vt.C.de test.l.fi.⁊.C.de arb.l.pe.in fin.sed dico ꝙ iurm presumitur verũ quo ad excusationẽ iurantis,non quo ad cõdemnationem eius,ar.s̃.e.l.si duo patroni.§.multũ.ꝺm Bar. Ego dico ꝙ nulla interrogatio siue positio fieri põt ad retractationem litis posite, nec presumitur aliquid, ꝑ quod possit retractari,vel eius effectus infringi,quod est no. ¶ Extra q̃rit̃ hic titius fuit accusatꝰ de vulnere ⁊ absolutꝰ,deinde accusat̃ de vulnere,qđ põt esse idem ⁊ diuersum: q̃ delictũ est reiterabile,ꝓbatuꝫ fuit vulnus. Titiꝰ opponit de re iu.replicat̃ qđ nõ est idẽ factũ,queritur,an presumat̃ idem vel diuersum, an vero nec idem nec diuersum.breuiter dico ꝑsumi idem factum numero,⁊ eũ absolutũ cẽseri, nisi ꝓbet̃ iteratio, vt hic ⁊ ĩ.e.l.eũ q.§.ĩ popularibꝰ. nota ⁊ tene mẽti. Ille ergo q allegat pluralitatẽ factorũ,dꝫ probare numerũ:q̃ pluralitas nõ ꝑsumitur, ergo non ꝑsumit̃ iteratio nisi probet̃, imo ꝑsumit̃ vnũ factũ:⁊ quotidie allegatur,⁊ vide qđ not.in Spe.de teste.§.iã de ver.qđ si vnꝰ testis.an in facto iterabili testes ꝑsumant̃ singulares.⁊ ibi videas. ¶ Scdo extra q̃ro,nunqđ admittit̃ positio alternatiua? ista gl.inuit ꝙ sic, nisi sit captiosa. In ꝯriũ, vr̃ q̃ est obscura:⁊ q̃ ponẽs dꝫ eligere,nisi causaret̃ incertitudo ex ĩprobo facto aduersarii,vt.ĩ.de trib.l.qđ in herede.§.eligere.lꝫ ꝓbatio debeat esse certa ⁊ nõ dubia,vt ibi no.Sol.dic vt no.Inn.extra de rescri.c.ex pte.vbi videas. ¶ Extra q̃rit̃ an actio de peculio sit actio ꝑ se, an sit adiectio? ⁊ vr̃ ꝙ actio: q̃ per se stat,vt.ĩ.ad Maced.l.antepe.Et ꝙ sit adiectio vr̃,q̃ ex eadẽ cã ⁊ numero ex qua filius obligat̃, ⁊ descẽdit exercitiũ in patrẽ, ⁊ est potius modificatio q̃dã agẽdi,ꝙ̃ nomen specificatum actionis,vt.ĩ.de pec.l.iij.§.cui congruit. ⁊ dic vt ibi,ꝙ peculiũ sit nomẽ rei consequende,non nomen cause, vel actionis,⁊ probat̃ q̃ tenet actio de pecu. etiã si nihil sit in peculio, vt.ĩ.de pec.l.quesituꝫ.in contrarium vr̃, quia in peculio inest obligatio,vt.ĩ.de condict.indebi.l.frater a fratre.⁊ dic vt ibi. ¶ Ex lec.anti. ¶ Per iuramentũ patris acquirit̃ sibi ⁊ filio. h.d. ¶ In gl.sed op.nõne iudex queret.Not.optimã gl.quod positioni,q̃ tendit ad crimẽ,non dꝫ rñderi lꝫ directe nõ fiat super crimine:⁊ facit qđ no.ĩ.de excep.rei iudic.si a te.Scdo no. qđ in eo qđ põt esse vnũ factũ continuatũ, nõ presumit̃ pluralitas:quod dic vt no.ĩ.e.eum qui.§.in popularibus.

Iusiurandum. Aliud est esse proprie, ⁊ aliud loco eiꝰ,vt.s̃.e.l.iusiurandum.§.j.⁊ de v̈.sig.l.mercis.⁊.ĩ.tit.j.l.tutor.

Duobus. Unꝰ correoꝝ deferẽs debitori iuramentũ ꝑiudicat alteri,secꝰ in puro pacto:nã iuramẽtũ hꝫ vim pacti non gratuiti, vt ĩ.e.l.si quis est. Sed nunqđ iste qui detulit tenetur correo ad partẽ resarciendaꝫ? ⁊ vr̃ ꝙ sic,vt.s̃.de his q deie. vel effu.l.perceptionẽ. In ꝯriũ vt.ĩ.ad leg.fal.in.l.falcidia.§.hoc obseruãdũ.So.aut sunt duo rei proprie,⁊ tunc,aut sunt socii ꝑiculi ⁊ q̃stꝰ:⁊ tũc quod vnꝰ facit bona fide,vterq; fecisse vr̃, culpa tñ ꝑ actionẽ ꝓ socio purgat̃,vt.ĩ.ꝓ soc.l.cũ duobus.aut nõ sunt socii, ⁊ tũc aut sunt correi ꝓprie,⁊ ex cã mere lucratiua, aut ex cã onerosa.Primo cã nõ hꝫ locũ ꝯtributio,vt.d.l.in lege.Secũdo sic,vt.ĩ.de duo.re.l.j.Si vo nõ sunt ꝓprie duo rei pares, sed vnus ad quẽ ꝑncipaliter respicit factuꝫ,tunc illius est cõmodum,⁊ is solus oĩa potest,vt no.ĩ.de cõdi.indebi.l.frater a fratre.in gl.j. Si vero non sunt proprie correi,tñ ad vtrunq; pertinet cõmodũ,vt pr̃ ⁊ filia in dote, tunc pater non põt priuare filiam,sine cõsensu filie,vt.s̃.de procu.l.filiꝰ.§.sed ⁊ filia.

Sed quid in reis debẽdi? Rñdeo si ex maleficio quilibet tenet̃ insolidũ,⁊ non repetit,ar.ĩ.de fideius.l.si a reo.§.fin.si ex quasi maleficio repetit partẽ ex.l.perceptionẽ.si vero ex vltima voluntate vel cã lucratiua,nõ repetit.d.l.in lege. sed si ex cã onerosa repetit pro parte,no.in.d.l.j.cũ si. ⁊ vide qđ no.Dy.ĩ.sol. ma.l.si cum dotem.§.transgrediamur.

A fideiusso. Defensio fideiussoris,q̃ fundat̃ ĩ facto ꝑncipali,ꝓdest reo.h.d.⁊ ar.huius.§.dicit Dyn.ꝙ absolutio eo q accusat̃ de auxilio ⁊ fauore inserta cã,q̃ non fuit cõmissum maleficiũ ꝑncipale,vr̃ absolutus principalis,vt not.Dy.in.c.ratihabitio.ad fi.de reg.iur. Rich.mal.dicit ꝯriuꝫ ar.l.denũtiasse.§.fi.ff. de adul.⁊.l.nihil. §.fi.C.si reus vel accu.mor.fue.l.j.⁊.C.de fide instru.l.fi.⁊ istud est verũ quo ad penã fiscalẽ, sed quo ad dãni resarctionẽ vera est opi.Dy.⁊ est rõ q̃ absolutoria hꝫ vim solutiõis,vt.s̃.l.px. ⁊ no.ĩ.de excep.rei iud.si qs cũ totũ.§.plane.⁊ not.C.ad.l.aql. l.ex morte.⁊ vr̃ expressum.ĩ.de iure patr.l.diuus vespasianus. §.vlt.sꝫ in criminali nõ ꝓdest solutio vniꝰ alteri,vt.s̃.de itero.ac.l.qui seruum.sed in ciuili persecutoria ĩteresse sic, vt.l.j. C. de cõdi.fur.diceret aliqs ꝙ resarctio dãni non venit ex criminali iudicio,imo ciuiliter est agendũ,vt.l.j.qñ ciuilis actio. Ego dico ꝙ in criminali iudicio ciuilis pena nõ venit, sed interesse liquidatũ venit incidẽter,vt no.Inn.de accu.c.cũ opꝫ. ⁊ maxime si iudex ꝓcedit ex officio suo,vt.ĩ.de fur.l.interdũ.§. qui furẽ.dic ꝙ incidenter ciuilis ꝑiudicat criminali, ꝑncipaliter vero nõ pñt cumulari:lꝫ Jaco.bu.dicat ꝯrium,vt si ex eadẽ.l. descendunt,tũc pñt cumulari,secus si ex diuersis legibꝰ:nam cũ ex eadẽ lege,non vr̃ cumulatio pluriũ actionũ,sed vr̃ potiꝰ vnũ ⁊ idem remediũ cõpetens ad diuersa: sed prior opinio vr̃ mihi verior.⁊ apparet ex ꝑdictis ꝙ absolutoria in crĩali nõ ꝓdest nisi absoluto.Sed in ciuili secus qñ persone sunt cõnexe, ita ꝙ reputet̃ vnũ iudiciũ,⁊ vna cã defensionis. Sꝫ cõsueuit q̃ri,nunqđ in delictis defensio rei ꝓsit auxiliãti,vel mãdati? ⁊ vr̃ ꝙ sic vt.ĩ.de fur.l.si is q.§.si tu titiũ. In ꝯrium vr̃.s̃.de iur. om.in.l.si idẽ cũ eodẽ.§.fi.Sol. interdũ factum principale est licitum offensi penalitate,vt q̃ bãnitus ⁊ rebellis offenditur, tũc nemo tenet̃,ar.no.quod me.caus.l.accusatiõis.⁊ hoc verũ nisi talis offensio esset permissa tñ certe ꝑsone, vt no.ĩ.de vi ⁊ vi ar.l.cũ fundus. Illa gl.Joã.in suis terminis põt esse vera. qñ tertia ꝑsona rẽ mihi ablatã vult recuperare noĩe meo sine meo mandato,hoc non lꝫ sibi,sed meo mandato liceret:nec ratihabitio purgat delictũ,de fur.si vendi.§.pe.nisi forte in flagranti crimine,vt.ĩ.de fur.l.si quis.⁊.ĩ.de vsur.l.si quis solutioni.§.mora. Interdũ est licitũ ⁊ naturali rõne ⁊ equitate, vt vim vi repellere,⁊ vt no.ĩ.de vi ⁊ vi ar.l.iij.§.cũ ergo. Interdum licitũ,q̃ licitũ principale se tuet̃:sꝫ q̃ negat se fecisse,⁊ sic se tuet̃ negationis virtute:tũc eadem defensione vti põt mandans ⁊ auxiliãs.vt.d.§.si tu titiũ.non dico qđ iuuet̃ eadẽ ꝓbatione,vel snĩa,sed noua defensiõe,vt.s̃.dixi. Interdũ excusat se reus sua simplicitate:vt q̃ infans furiosus,vel dormiens: ⁊ tunc aut loquimur in facto cõsummato,⁊ nõ excusat̃ mãdãs, vt.ff.de sica.l.nihil.⁊.ff.de iur.om.in.l.si qs id quod.ad fin.aut in facto nõ ꝯsummato,⁊ tũc excusat̃,vt.d.l.si is q.§.si tu titiũ. ibi em̃ mãdatũ cõtinebat titulũ criminis, ⁊ ex facto nõ resultauit titulꝰ criminis. ⁊ hoc verũ qñ ad esse delicti hoc reqrit̃, sed si nõ reqrit̃, sed sufficit dolus solius mãdãtis sine alio facto subsecuto,vt no.ff.de ser.cor.l.j.§.persuadere.Econtra,q̃ non põt teneri principaliter,nec secundario,vt.ĩ.de fur.l.si fullo.§.nemo.ꝑ Dy. Interdũ se vere tuet̃ reꝰ q vere deliquit, tñ inopia ꝓbationis,q̃ nõ ꝓbat̃ ꝯ eũ,tũc aliis nõ ꝓdest:imo talis cã non tollit verã obligationẽ ẽt in ipso reo,sed velat eã:vt ĩ.de ꝯdi.inde.l.Julianꝰ.⁊ ar.s̃.de edẽ.l.argẽtarius.§.cũ autẽ. ¶ Ex lec.anti. ¶ Iuramentũ fideiussoris prodest reo principali,qñ sup toto iurauit.h.d.ar.huius.§. determinat Dy. qđ si est absolutus ille qui est accusatus de auxilio ⁊ fauore ex eo qđ delictũ nõ fuit ab aliquo cõmissum,qđ hoc ꝓdest ꝑncipali accusato,vt ipse no.in.c.ratihabitionẽ.ad fi.de reg.iur.nõ ob. de adul.denũtiasse.§.queritur. q̃ ibi erãt eque ꝑncipales, hic non scđm Rich.mal.qui disputando determinauit ꝯriuꝫ qđ snĩa non ꝓsit nec obsit,facit.ĩ.de adul.nihil.§.fi.⁊ in.l.j.C.si reꝰ vel accus.mor.fue.⁊ ista est communis opi.non ob.iste.§.quia aliud est in ciuili cã,aliud in criminali:nã in ciuili,ratione obligationis que vertitur inter mandantem,⁊ mandatarium reputatur eadem persona, sed in criminali nõ vertitur ista obligatio inter eos.vnde nõ sunt ꝯiuncti ꝑ aliquod iuris vinculũ.

Si ei. Nota hic exequari fideiussorem exercende litis,⁊ fideiussorem condemnationis seu litis exercite,⁊ fideiussorem contractus. ¶ Ex lect.anti. ¶ Iuramentum fideiussorii iudicii prodest principali si de toto iurauit, sicut in fideiussore contractus.h.d.No.hunc text.quia expresse ponit qđ est duplex fideiussor iudicii ⁊ cõtractus siue debiti:⁊ quod ad paria iudicantur.

Exceptio. Si non mutat̃ cã, lʒ mutet̃ actio, obstat iurisiurãdi exceptio.h.d.vide Innoc.de or.cog.c.sup.⁊ dic ꝙ interdũ mutat̃ cã ⁊ non actio.vt qꝛ circa eãdem actionẽ cõtingit mutatio alicuius qualitatis seu cause,⁊ tũc mero iure obstat exceptio.secus de eqtate,vt.ĩ.ḋ insti.l.habebat.tunc eñ,aut ideo succubuit,qꝛ se astringit:⁊ tũc ibi loquit̃:aut qꝛ nõ ꝓbauit factũ pñcipale.⁊ tũc obstat exceptio cũ effectu maxime cuʒ subaudit̃,vbi est error cõis,vt.ĩ.quam.ac.de pe.est an.l.quesitũ.⁊ interduʒ propter iustum errorem ⁊ cõfitẽti expresse datur restitutio,vt.ĩ.de cõces.l.pe.Interduʒ mutatur actio nõ cã nec effectus finalis.⁊ tũc obstat exceptio vt hic, dũmodo constet ꝙ sit eadẽ causa:secus si nõ constet de idẽtitate,⁊ factũ vario modo proponitur: qꝛ non presumitur idem factum,vt.ĩ.proxi.§.interdũ mutat̃ finalis effect⁹,⁊ tũc gl.innuit hic ꝙ nõ obstat exceptio,facit.ĩ.ḋ euic.l.vẽditor.cũ l.seq.sed ibi variat̃ effectus ⁊ modus,vt qꝛ primo excipit.scḋo agit,nã snĩa lata in incidenti nõ obstat,si ad aliud principaliter agat̃,lʒ sit ar.cõtra.C.de fide inst.l.fi.in fi.et hoc verum nisi in principali ⁊ accessorio,vt qꝛ qui succũbit in principali,videtur succumbere in accessorio:vnde quia succumbit in sorte, non agit ad penam,vt.ĩ.de verbo.obliga.l.qui Rome.in fin. ¶Ex lectu.anti.¶Not.ꝙ exceptio cõpetens in actione spãli porrigitur ad certi cõdi.gñalẽ,⁊ ꝙ ad destructioneʒ speciei sequitur destructio generis,siue generalis actionis.no.bene.

Si quis. No.ꝙ detracta qualitate vl̃ addita vr̃ nouũ factũ,⁊ põt denuo agi.⁊ est rõ,qꝛ variabit̃ nomẽ delicti,secus circa idẽ nomẽ delicti:qꝛ ex quo est idẽ titulus criminis.lʒ sit alia agẽdi qualitas,obstat exceptio,vt s.de nox.l.in delictis.§.fi.facit qḋ not.Dy.ĩ.de publi.l.j.§.dixerit aliqs.⁊ hoc in absolutoria,sʒ in cõdemnatoria,an possit iterato agi rõne qualitatis adiũcte:dic ꝙ sic ciuiliter ad iteresse,sʒ nõ ad vindictã,ergo nõ crĩat̃r,nisi esset in ṗmo iudicio cõclusuʒ,ar.ĩ.de accu.l.senat⁹ cẽsuit.nã si nõ põt absolui.qꝛ est q̃sitũ iã ex ṗma snĩa ius fisco,ergo non põt denuo cognosci.⁊ ita cõsuluit Ja.bu. ¶Itẽ no.h ꝙ ad h vt exceptio obstet dʒ necessario ꝯcludere circa idẽ,⁊ facit.ĩ.e.l.§.igit̃ si qs.v̇. ṗt eñ. vbi est tex.rotund⁹ q ḋt ꝙ exceptio ḋr inepta si necessario non ꝯcludit,⁊ exceptio dʒ a pte ꝓponi,vt.ĩ.de flumi.l.j.§.labeo.⁊ clare:nã exceptio obscura ꝓ nulla habet̃,vt.ĩ.de leg.j.l. Titie textores. Probatio etiã dʒ esse liquida ⁊ aperta ne sit ignotũ ꝑ ignoti⁹,extra de ꝓba.c.in presentia.⁊ no.ĩ.deposi.l.j.§. si qs argentum.dico tamen ꝙ sufficit si cõcludit presumptiue presumptione iuris,vt.ĩ.que in fraud.cred.l.oẽs.§.Lucius.quia legis presumptio habetur pro liquida probatione,facit.ff. de lega.j.l.licet imperator.⁊ not.C.de periculo tuto.l.si tutor. ¶Ex lectu.antiq.¶Mutatio qualitatis que habet diuersificare delictum,facit exceptionem non obstare.

1 ☞Colonus arbores succidere non potest.

Colonus. Sublata cã, oĩs agendi forma, tam ex ꝯctu, q̃ ex delicto videtur esse sublata: nam est appositus gladius ad radicem, de qua materia vide per Dyn.in.c.nullus pluribus.de reg.iur.li.vj.¶Ex lec.ant. ¶Quando iuramentum excludit factum, excludit omne remedium qḋ ex ipso nasci põt:secus si nõ sit formatum iuramẽtum super facto,sed super aliquo remedio iuris:nã diuersum
1 remediũ non excludit.†Nota ꝙ colonus nõ potest succidere arbores,nec excusatur a crimine,quia colonus.Secũdo not. regulam,ꝙ aut reputatur eadem questio,aut non.

Que iurauit. Ad destructionẽ vni⁹ separatorũ nõ destruit̃ alterum:sʒ ad destructionẽ añcedẽtis sequit̃ ḋstructio ꝯsequẽtis.h.d.No.ĩ v̇si.j.qḋ id qḋ est sopitũ ꝑ modũ ṗncipalis q̃onis,nõ ṗt postea refricari ꝑ modũ incidẽtis.⁊ vide Inn.de or.co.c.cũ dilect⁹. No.hic ꝓ vxorib⁹. ꝙ nõ patiant̃ penã statuti,etsi amouent res suas.

Igitur si quis. Argumentũ ꝙ in fideiussoreʒ iud.sol.nõ fiat executio, sed debeat ipse cõueniri ꝑ libellũ:nã ⁊ ipse re⁹ ṗncipalis si ꝓmisit iudicatũ solui,lʒ patiat̃ executionẽ snĩe, nõ tñ patit̃ executioneʒ stipulatiõis,nisi via ordinaria intẽtata actiõe ex stipulatu,vt hic:tu dic ꝙ fideiussor ꝯctus nõ ligat̃ snĩa lata ĩ reũ,sʒ fideiussor iudicatũ solui sic:qꝛ ista est natura istius fideiussiõis,vt.C. de vsur.rei iudic.l.fi.in fi.⁊ simul cedit vtriqʒ tp̃s q̃drimestre, vt ibi ptʒ.ad idẽ facit.s.mãd.l.si v̇o nõ remunerãdi.§.maur⁹. ⁊ est spãle:qꝛ fingit̃ fideiussor iste ꝯdẽnat⁹ vna cũ ṗncipali,sed Gui.de suza.si̇le in p̃re,vt not.in.l.si filio.ĩ.sol.mat.de nox.⁊ si qs cõdẽnat⁹.sʒ nũquid iste fideiussor ad snĩam est citãd⁹, cũ litigetur ex ea,ar.ꝙ sic.ĩ.de ꝯfes.l.certũ.§.si qs absente.nõ credo, qꝛ iudiciũ nõ agit̃ cum eo: simile no.ĩ.de bo.pos.l.iij.§.pe. pro ne eñ,q̃ attingit̃ ex trãsuerso.i. indirecte ⁊ per obliquũ, gñat̃ ꝑiudiciũ ex sola cã.i.sine citatiõe,vt.l.sepe. de re iudi.nisi post q̃ se cõstituit aduersariũ cõparẽdo ⁊ ꝯdicendo: qꝛ tũc non vʒ qḋ sit eo nõ citato,vt.ĩ.de ap.l.si plusorio.qḋ no.nec dico eum ligari.l.obligari:sʒ officio iudicis fit in eũ executio snĩe ꝓpter suã ꝓmissionẽ: qꝛ astringit se ad hoc. Nõ aũt dʒ peti executio stipulatiõis,vt hic,sed executio snĩe ꝓpter stipulationem.i.dʒ peti executio iudicij,nõ ꝯct⁹.⁊ facit.ff.de in ius vocã.l.eũ ꝑ q̃. ⁊ vide ꝑ Guli.in.l.ij.ff.qui sat.cog.no.in v̇.nisi ꝙ cã seu vitiũ ampliat dictum, ⁊ ratio pro dicto principali debet haberi. ¶Ex lec.ant. ¶Nota ꝙ fideiussor iudicato soluẽdo cõuenit̃ via ordinaria ex sua stipulatiõe:⁊ eñ ꝯ eos, q dicũt ꝙ dʒ fieri in eũ executio officio iudicis ꝭm Jac.bu.sʒ tu dic ꝙ hic nõ negatur,cũ fiat in eũ executio:lʒ hic dicat̃ qḋ possit ꝯueniri via ordinaria.qḋ dic vt dixi in.l.ij.in fi.s.qui sat.cog.nã ista promissio hʒ vim cõfessionis,ergo ⁊c.arg.s.de pact.tale pactũ.§. qui prouocauit.facit.C.de vsur.rei iud.l.fi.in fi. ⁊ ibi ꝑ Odof. Item no.in ver.potest enim fieri.quod exceptio non est exceptio,nisi concludat necessario quod tene menti.

Item Pomponius. Antecedẽs ꝙ stat cũ destructione cõsequentis, non infert consequens, sic ⁊.ĩ. de probatio.l. neqꝫ. ¶Ex lec.ant.¶Iuramentum concludit id qḋ ex necessitate includit,⁊ non aliud.h.d.Ibi,nancisci.qꝛ etiam non domino fiet furtum,ergo iuramentum non infert dominium,nisi causa dominij sit inserta,vt.s.§.proximo.

Item cum. Scḋm iur̃m ꝯriũ primo,vel abnegatiuum eius,tollit ṗmũ:⁊ lʒ de necessitate vna pars sit piura,tñ qꝛ non constat qḋ deierauerit,neuter vr̃ deierasse.no.ꝯstare qd,sed nõ qs:⁊ facit ꝓ testib⁹ ꝯrijs. s.qñ sunt in pari numero,qḋ neutra ps possit puniri de falso. Itẽ facit ꝓ syndicis q sciũt qd,sʒ nõ qs:nã iusta ignorãtia eos excusat,pnta rõne noctis,vel multitudinis hominũ,vt.s. qḋ met.cau.l.si cũ exceptiõe.§.in hac.⁊ inqsitio ṗuata facta bona fide ꝑ syndicũ domi,vel in villa excusat eum,facit qḋ no.C.de his qb⁹ vt indi.l.si ea.⁊.l.si iḋ. ⁊ istud faciũt quotidie fieri aduocati,vbi factũ inueniri nõ põt. Item no.hic ar.quod lʒ mulier iurauerit nõ alienare,tñ si postea alienat cũ iuramẽto,vʒ: qꝛ vltimũ iur̃m est seruãdũ. Ego dico ꝙ aut ṗmum iur̃m fuit nudũ:qꝛ mulier iurauit sibijpsi,⁊ tũc ꝭm vʒ,ar.C.de condi.ob tur.cau.l.si repetẽdi.⁊.ff.de leg.j.l.fili⁹.§.diui.Aut nõ fuit nudũ,sed ꝓstitũ ei cui cedebant̃ iura,si alienare tẽtaret:⁊ tunc vʒ primum.qꝛ iuri alterius per ꝭm non potuit derogari, arg.in l.fi.s.de pac.⁊ vide qḋ no.in Spe.de emp.⁊ ven.§.tertio loco. ver.⁊ no.generale cõcilium.⁊ in.c.lʒ.de iureiuran.in nouella.

1 ☞Iur̃m nõ est species probationis vere sed presumptiue.
2 Iuramentum ⁊ probatio sunt paria.

Eum qui. Iur̃m sup dãno dato non meret̃ executionẽ, nisi in simplũ, ẽt ꝯ negantẽ, ⁊ hoc trib⁹ rõnib⁹. prima qꝛ sufficit actori qḋ est releuat⁹ ab onere ꝓbãdi . scḋa qꝛ si h displicet actori ꝓbet ꝑ testes.tertia qꝛ cã iur̃i ẽ alia a ṗncipali. Not.ꝙ iur̃m est maior releuatio ab onere ꝓbãdi, q̃ ꝓbatio. Not.ꝙ releuatus ab onere ꝓbandi,tñ adhuc põt ꝓbare ꝑ aĺs species ꝓbationis. No.ꝙ ad vnã speciẽ ⁊ viã ꝓbationis non vr̃ qs se astrinxisse. No.ꝙ executio iuramẽti non est oĩno eadẽ cũ principali cã.⁊ iḋ est cã simplex nõ penalis,facit quod not. ff.si cer.pe.l.certi ꝯdi.in prin. Addo quartã rõnẽ:qꝛ ille qui negauit deferẽdo iur̃m, vr̃ corrigere dictũ suũ ⁊ tacite confiteri illud qḋ iurabit̃, ⁊ iḋ sibi parcit̃. Si tñ actor velit inniti iur̃o, non eñ cogitur, qꝛ ꝓ se introductũ est, põt vti ⁊ nõ vti prout vult,qḋ est not. Itẽ no.qḋ q in vno releuat̃,ĩ alio grauat̃,qḋ ẽ no. Quero qũo format̃ prima rõ l̃re: Rñdeo sicut in.l.Aqlia. iḋ negans punit̃ in duplũ:qꝛ grauat actoreʒ ab onere ꝓbãdi: ergo si nõ grauat,sʒ defert ei iur̃m,nõ punit̃ in duplũ, qꝛ cessat rõ pene ĩponẽde ꝭm Bar. Ex hoc sequit̃ ꝙ si reus non negat factũ,sed excusat se,qꝛ ḋt se fecisse ad sui defensionẽ,qꝛ per hoc non grauat actorẽ,sed seipsum in onere ꝓbãdi,qḋ nõ incidit ĩ penã dupli ꝭm Bar. Ex hoc vr̃ idẽ dicẽdũ in ꝯsecutiõe cõmodi:nã si statutũ ḋt ꝙ ꝯfitẽti maleficiũ remittit̃ tertia ps pene,⁊ accusat⁹ fateat̃ factũ:sʒ ḋt se fecisse ad sui defensionẽ,⁊ postea hoc nõ ꝓbat,qḋ debeat cõsequi commodũ statuti:qꝛ releuauit ⁊ actorẽ ⁊ rẽpub.ab onere ꝓbãdi: qꝛ sibi incũbit ꝓbare defensionẽ,vt.l.si ex plagis.§.tabernarius.⁊.l.sciẽtiã.§.si cũ stramẽta.s.ad.l.Aql.pterea posito ꝙ simpl'r esset confessus a principio:tñ postea posset ꝓbare ꝙ licite fecerit ad suã defensionẽ, sicut ḋt decretalis de illo,q cõfessus fuit se dilapidasse: nã põt postea se defendere ⁊ ꝓbare cãm quare dilapidauit, vt ex ḋ accu.c.cũ dilecti.nisi tñ hoc alleget ⁊ ꝓbet, nõ ꝑsumit̃ h̃re defensionẽ ille q cõfitet̃,vt no.i.l.j.ḋ fur. Bal.ar.tñ ꝯ:qꝛ iste nõ confitet̃ maleficiũ,vñ nec confessio infamat eũ. Itẽ non cõuincit̃ ex tota sua cõfessione,sed conuincit̃ a lege,iuris ꝑsumptione,vt.C.de iniur.l.si non conuitij.⁊ idẽ dico si a principio confiteatur,⁊ postea introducit defensioneʒ,vt videat̃ recessisse a bñficio legis ⁊ confessionis,argu.in.l.ij.C.de iur.dot. ⁊ hoc tʒ Bart. ¶Quero qd si re⁹ nõ negat dãnũ,sʒ estimationẽ dãni,

an puniatur in duplũ:⁊ dicit Bar.ꝙ non:q᷑ totũ maleficium
cõtinet:nã estimatio rei non est maleficiũ,sed aliud separatuꝫ,
vt.ff.ad.l.Aql.l.inde neratius.§.fin.cum.l.seq. Quid aũt si est
talis qualitas negata,cuius ꝓbatio incũbat agẽti, ⁊ perimit
cõdẽnationẽ,si nõ ꝓbat̃:⁊ dt Bar.ꝙ nihil vr̃ cõfessatum,nec
euitat penã mẽdacij nisi eã qualitatẽ ignoret,nec ꝯsequit̃ bñfi
ciũ cõfessionis:q᷑ sicut nõ d᷑ solutũ, qñ qualitas substãtialis
deficit,ita nõ d᷑ cõfessatũ qñ deficit talis qualitas,,vt.ff.de do
lo.l.eleganter.§.j.Sed nunqd ille q primo negauit, postea ꝯfi
tẽdo euadit penã,hic est ar.ꝙ sic,vt no.insti.de ac.§. item mix
ta,non tñ vr̃ ꝙ consequat̃ p̃miũ decrescentis obligationis;q᷑
indignus vr̃ ꝓpter mẽdacium,argu. extra vt eccle.bene.c.j.⁊
ff.de leg.iij.l.fideicõmissa.§.si quis decẽ.⁊.ff.de v̇.sig.l. boues.
§.hoc sermone.nam de prima r̃nsione d᷑ intelligi, ⁊ posito ꝙ
ꝓdesset,iudex posset dicere nolo admittere posteriorẽ ꝯfessio
nem,sꝫ volo ꝓbare p testes,vt hic in ver.cũ omissa. ẜm Bart.
Ego autem credo ꝙ in suũ odiũ possit cõfiteri non ad p̃miuꝫ,
vt dixi.s.si cer.pe.l.quidã estimauerunt. ¶ Quero quomodo
formatur ratio scda:r̃ndeo duobus modis:nam anteq̃ iuret̃,
põt dicere actor nolo iurare, ne perdã ius meum in pena du
pli:⁊ sic no.ꝙ iusta cã nõ iurãdi est, q᷑ per hoc effectus condẽ
nationis minuit̃ ẜm Bart. Itẽ postq̃ est iuratũ,nõ põt actor
cõqueri:q᷑ nõ põt inherere iur̃o,sed alijs ꝓbationibus:⁊ non
est ꝓbatio supflua,q᷑ ex ea auget̃ effectus:⁊ vide qd̃ not.in.l.j.
C.de cõdi.ob turp.cau. Et no.ex hoc ar. ꝙ lꝫ reus sit plene cõ
uict⁹,tñ põt torqueri,vt confiteat̃,si nõ appellet. Itẽ si põt qs
torqueri ex indicijs,ergo ex plena ꝓbatione vt.ff. de edi.edic.
l.quero.in fi. Sed ꝯtrariũ dicũt doc.ꝙ tortura nõ fit nisi pp ino
piam ꝓbationum,vt.j.de ꝓba.l.cũ ꝓbatio.⁊ de hoc p Cyn.C.
quo.appel.l.ij.assessores faciũt ꝯfiteri ne appellet,⁊ bñ faciũt,
ex quo p malitiã appellari posset : nã malitijs hominũ est ob
uiandũ,vt.s.de rei vẽ.l.in fundo.cũ si. Sed nunqd semiplene
cõuict⁹,⁊ postea tortus ⁊ cõfessus,punit̃ pena negantis:dicit
Bart.ꝙ nõ.q᷑ sua confessio releuat actorẽ ab onere ꝓbãdi ẜm
Bart.euitat ergo penã:tñ ex hoc nõ meret̃ premium, ar.j.ad
Tert.l.ij.§.si iur̃m. ¶ Quero quõ format̃ tertia rõ: R̃ndeo
ideo nõ duplat̃ iuramentũ:q᷑ hꝫ per se naturã simplicẽ,nõ pe
nalẽ:⁊ est alia cã noua,non aũt est cã maleficij, nec accumulat̃
1 prime cause accessorie,sed stat per se. ¶ † Ultimo no.ꝙ iur̃m
nõ est species ꝓbationis vere,sed presumptiue ꝓbationis sic:
⁊ qñ iudicat̃ ex presumptionibus semp iudex d᷑ minorare cõ
dẽnationem quantũ põt ẜm Inn.facit iste tex. Ex hoc not.ꝙ
lꝫ statutũ repellat veras ꝓbationes,tñ non repellit iur̃m,ar.
C.de non nu.pe.l.in contractibus.§.de illo. Solu.vbi repellit
ius ⁊ probationes,loquitur ibi:sed vbi probationem tantum,
tunc quod dixi modo,⁊ facit.C.de apo.publ.l.quicunq̃.lib.x.
⁊ quod not.ff.de interrogatio.actio.l.vbicunq̃. ¶ Ex lec.an.
¶ Qui i vno releuat̃, in alio grauat̃,⁊ ecõtra: ad hoc allegat̃.
¶ Not.ꝙ reus cõuictus p iudiciale iur̃m actoris, non punit̃
pena inficiãtis:⁊ est rõ, q᷑ magis vr̃ releuatus actor ab onere
ꝓbandi,q̃ probasse de mẽdacio:nec põt cõqueri actor,qd̃ au
feratur sibi ius q̃situm ex negatione:nã si vult h̃ ꝓbet p testes.
¶ Ex hoc no.ꝙ releuatus ab onere ꝓbãdi, adhuc põt induce
re ꝓbatiões,ex qb⁹ augeat̃ effectus:qd̃ alibi meli⁹ nõ reperit̃,
⁊ vide qd̃ no.in.l.j.C.de ꝯdi.ob tur.cau. si ḡ vult cõseq duplũ,
assumat viã ꝓbandi: q᷑ si assumit viã iuramenti, qd̃ initit̃ cãe
scđe ⁊ nõ p̃me penali nõ ꝯsequet̃ duplũ,⁊ iõ sibi imputet.h.d.
2 ¶ † Ex hac.l.not.ꝙ iur̃m ⁊ probatio non sunt paria:adde ad
hoc qd̃ no.s.e.sed ⁊ si possessori. Item nota qd̃ qñ in vno gra
uatur ⁊c.ad qd̃ bene facit.j.de fur.interdũ.§.qui furem.⁊ vide
hic qd̃ no.in Spe.de fur.ver.quid si res.⁊.C.de cõpẽ.l.fi.in gl.
per testes. ⁊ adde qd̃ intelligo hanc.l.in iuramento iudiciali,
non in iuramento necessario:q᷑ illa est probatio mixta,vt.j.e.
admonendi.⁊.j.de in litem iurando.cum furti.

Si iurauero. Iur̃m non obligat ad impossibi
le:⁊ duos hꝫ casus, nã in p̃mo de
ficit res ⁊ obligatio,⁊ nõ vꝫ iur̃m. In scđo deficit res,nõ obli
gatio,⁊ tũc vꝫ iuramentũ.facit.j.de cõfessis.l.Iulianus.cũ si.

Si mulier. Iur̃m tollit exceptionẽ incõpassibilẽ
sibi,nõ aũt cõpassibilẽ:⁊ facit.ff.de le
ga.ij.meuio.§.a me.⁊.j.de cõd.sine cau.l.si fullo.⁊ hꝫ duos ca
sus:nã in primo fiebat relatio de p̃senti, in scđo de preterito:
qd̃ preteritum de p̃senti non inferebat necessariã coactionem.
⁊ not.simile de sententia qd̃ põt fieri p verba preteriti tempo
ris ⁊ presentis.vt no.de condi.indeb.l.Iulianus.in prima gl.
In cõfessione autem dic vt not.j.de cõfessis.l.certũ.§. si quis
absentem.⁊ vide qd̃ no.j.de acqui.pos.l.j.§.veteres.

In popularibus. Iuramentum in actione
populari ab agente dela
tum oĩbus obstat : nisi iteruenerit dol⁹ vel collusio delatoris.
h.d. ¶ No.id bñ fieri vr̃,qd̃ fit recta intẽtiõe, ꝙ ẽt ⁊ modicus
defectus nõ vitiat id qd̃ bona fide factũ est, vt.j. de cõdi.⁊ de.
l.Quis. que lex est argumẽtũ qd̃ lꝫ gabella ꝓpter difficultatẽ
calculi nõ sit bene soluta , tñ ꝓpter modicũ defectum non dꝫ
vitiari,⁊ põt ibi suppleri,ar.ibi ⁊.s. de in integ.restit.l.Seio.
¶ Not.tñ ꝙ bene fieri qñq̃ refert̃ ad ꝑsonã,⁊ tũc accipit̃.i.le
galiter ⁊ bona fide vt hic,qñq̃ ad actũ,⁊ tunc d᷑ iuridice.i.le
gitime,vt.j.de vsur.l.si bene.qñq̃ ad rem,⁊ tunc dicitur bene.
i.vtiliter,vt.j.de neg.gest.l.que vtiliter. nã aduerbia huiusce
modi qualitatẽ significant,vt no.ff.de neg.gest.l.Põponius.
§.j. ¶ Not. scđo ꝙ vnus oĩbus preiudicat in eo iure qd̃ bona
fide exercitauit:nã actus exercitatus bona fide ab vno videt̃
a tota republica exercitat⁹.quod est no. Et sic in publicis cau
sis nocet snĩa etiã in his,q nõ interfuerũt in iudicio: qd̃ est ve
rũ in eo ad qd̃ directe agebat̃,vt not.in Spe.de aduo.§.fi.Vs.
illud aũt.vbi videas ad quid agat̃, ⁊ qd in iudicio ventiletur
semper ponderandũ est,vt.j.de condi.ind.l.fin.§.vlt. Et pone
hic exemplum:vt q᷑ ꝓpter inopiam al's nimiam difficultateꝫ
probationis detulit iur̃m,ar.j.e.l.tutor.⁊.C.de transact.l. plu
res.facit qd̃ no.j.de sec.tab.l.qui ex liberis.in prin. ⁊ intellige
istum tex.generaliter,siue actio popularis sit talis,ex qua soli
agenti acquirat̃ cõmodũ,vt extra de v̇.sig.l. si cui. siue ex qua
fisco tantũ,vt.l.fi.C.de litig.⁊ not.ff.de pop.act.in rub.⁊.l.j. de
iur.fis.siue inter vtrũq̃ diuiditur effect⁹,vt.j.ad Sille.l. lege.
⁊ no.de his q deie.vel effu.l.si v̇o non renunciando.§.hoc aũt.
Sed nunqd ille q mouet actionem popularem,dicatur procu
rator reipublice:dic qd̃ nõ,q᷑ ei nõ posset d̃ferre iur̃m, vt.s.e.
l.iusiurandum.§.fi.⁊.l.al's aũt. Itẽ q᷑ suo noĩe agit,vt.s.de ꝓ
cu.l.lꝫ.⁊ lꝫ lex admittat eũ ad agendũ, tñ lex nõ facit aliquem
ꝓcuratorẽ,vt.ff.ind.sol.l.iij.§.j. Item in accusationibus,q᷑ lꝫ
ad vtilitatẽ publicã agat̃,vt.ff. de termi.mo.l.agraria. tñ suo
proprio noĩe quilibet agit,vt.C.qui accu.non pos.l.ij. Et not.
ꝙ vbi crimẽ purgat̃ vel punit̃ ciuiliter , puta edicto pretoris
eo ipso actio est popularis: qd̃ factũ non ꝯcernit certã ꝑsonã,
vel pena ponitur fisco applicanda,vt no.j.de po.act.in ru.sed
in criminali iudicio si factum neminẽ spãliter tãgit,vt maledi
cere Deũ,quilibet põt accusare:non mirũ q᷑ etiam sacrilegiũ
est,vt.C.de hereti.manicheos. Si vero tangit specialem per
sonam:tunc si imponitur pena criminalis est pecuniariũ cri
men priuatum:si pecuniaria fisco applicanda intelligit̃ publi
cũ quo ad accusationẽ cuilibet permittẽdum, vt not.in.d.ru.
lꝫ ꝯtrariũ no.in.l.fi.de priua.delic. non tñ d᷑ publicũ quo ad infa
miam,puta si accusatio pecuniaria oriat̃ ex statuto ẜm Bart.
Sꝫ tu dic ꝙ accusatio nunq̃ cõpetit nisi offenso:q᷑ ius ꝓpriũ
est ei⁹,vt.l.iij.in fi.de pna.nisi in casib⁹ expressis in lege,vel sta
tuto ẜm Iac.⁊ Old.ibidem.qd̃ est verius:⁊ idem tꝫ Rayn.de
for.in.d.l.fi.de priua.delic.nam accusationes criminales sunt
multum odiose:⁊ iõ de priuatis criminibus etiam ad penam
fiscalẽ agi nõ põt,si nõ fuerit qs accusatus,ac nisi p offensam:
imo dicũt qdã ꝙ de talibus iudex nõ põt ingrere,lꝫ sint noto
ria:sed hoc nõ est verũ,vt.j.de fur.l.interdũ.§.q furem.⁊.j. de
cõdi.ob cau.l.pe.nã iudex est publica ꝑsona,⁊ representat p̃n
cipaliter ipsum fiscũ:⁊ iõ ius fisci põt exeq.sec⁹ in ꝑsonis p̃ua
tis . ⁊ vnũ scias tanq̃ notabile qd̃ de populo dicunt̃ oẽs tam
magnates q̃ populares: vñ de publico crimine pene põt ma
gnas tanq̃ qlibet de pp̃lo accusare popularẽ,vt instit.de iur.
nat.§.plebs. Sed qd si statutũ sup publico crimine itroducit
nouũ genus pene,an ad nouã penã statuti poterit accusare q
libet de populo:⁊ vr̃ ꝙ sic: q᷑ esse publicũ est qualitas factum
respiciẽs,at statutũ vr̃ assumere illud factũ integraliter.i.cuꝫ
sua qualitate:nec nouum qd disponit nisi sup nouo gñe pene,
adhuc ergo remanet publicũ crimẽ, ⁊ facit qd̃ no. Iac.bu.i.§.
publice.⁊ Cy.in.l.transigere.s.de transact. Sed ꝯtrarium credo:
q᷑ via statuti est iuris priuati, non publici, simile not.l.ij.j.de
cõcussio. ¶ Mõ veniamus ad q̃stiones gl.tu tenebas appẽ
sum,egi ꝯ te populari actione,nõ cõfidẽs hoc posse me proba
re,detuli tibi iur̃m,tu iurasti te nõ hr̃e appẽsum,⁊ fuisti abso
lutus,deinde alius agit ꝯ te,q᷑ tenes appẽsum: tu dicis te nõ
posse cõueniri,q᷑ iurasti:agens ꝓbauit te appensum tenere,q̃
ritur quid iuris: Glo.arguit pro ⁊ cõtra,⁊ finaliter determi
nat qd̃ nõ teneris:q᷑ p̃sumit̃ eadẽ appẽsio ꝯtinuata, nõ aũt p̃
sumit̃ iteratio.s.e.q iurasse.j.si pr̃.vt.ff.de excep.rei iudi.l.si a
te.⁊.ff.de fur.l.si inficiat⁹.§.infans.⁊ iducit simile de possessiõe
cõtinuata:q᷑ est vna possessio,⁊ totũ est vnũ factum,donec in
terrũpat̃,vt.ff.de vsuc.l.naturaliter.⁊ facit.ff.de acq.pos.l.clã
possidere.§.j.⁊.§.q ad nũdinas.nõ eñ iteratur donec interrũ
patur:alias intermissum sit,vel noua ꝑsona interueniat,vt in
furto noua ꝑsona,vt no.j.de cõdi.furt.l.sꝫ nec legatarius.vbi
de hoc,⁊.l.si p fure.§.pe.nõ obstat.j.d lib.ho.exhi.l.qd̃ ait lex.
q᷑ aliud est in snĩa,aliud in iur̃o,qd̃ hꝫ in se cõsensum vtriusq̃
ptis ac reipublice,iuris fictiõe: snĩa aũt reddit̃ in inuitum,vt
ff.de verb.ob.l.inter stipulantem.§.j.tamen si sententia habet
ortum ex iuramento:tunc videt̃ lata inter consentientes ⁊ idẽ
qd̃ in iur̃o,tunc est censendum:sed certe ista dr̃ia non videtur

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

bona per.d.l.si a te.⁊ iō dic spāle esse in.l.fīia.qz vitiū ibi purgari non pōt niſi liber hō ponat in statu.⁊ hec sol.est verior.ſ3 Bart.ōt ꝙ imo cōpetat actio ex pñti appensione:qz quotidie delinquit,ar.in.l.j.in fi.de vsuf.ac.fm eū. pro quo facit qō no. ad.l.Aql.l.ex morte.p gl.⁊ Lyn.ſ3 hoc falsum est:qz vna actio numero fit p omni appensione ex vna radice,⁊ obuiatū fit ad radicē pp iurm vel sniam,denuo agi nō pt:qz sopitum est:⁊ ꝛ3 quotidie delinquat:tū vnū delictū est cōtinuatū:quod penuo intētari ⁊ ratificari nō pt:nō qz snia tollat factū,ſ3 qz velat ip sum vt introduci denuo in iudicio nō possit:ecce sīle,ōt statutū ꝙ qs nō possit tenere domū altā,vltra cētū pedes.de hoc fuit semel actū,⁊ reus absolutus:certe non poterit iterato agi,als snia esset inanis⁊ vacua,⁊ nō esset ltiū finis:tū notādum ē qō aut ꝓbat ꝑ actorē appēsio de ꝓterito ⁊ pñti,⁊ tūc ꝓbat actor ꝑ se rē rat.ba.l.pcurator.ad exhi.aut ꝓbat de pñti ⁊ ꝓterito,⁊ tūc nō ꝑsumit in pñti, vt i gl. aut ꝓbat se de ꝓterito nō fuisse, ⁊ tūc ꝓbat actor,aut nihil est allegatū ⁊ ꝓbatū, ⁊ tunc ꝑsumit ꝑ reo ⁊ snia absolutoria,vt not.in.l.qui iure.ff.si forte.als.ff.si pater.vel forte ex ꝓterito:⁊ hic non ꝑsumit in pñti:qz negatio de ꝓterito nō infert negationē de pñti:qz est negatiua facti,⁊ factū pōt ꝙtidie oriri:nō ob. ff.si pr.qz ibi actio cōstabat ex cā de ꝓterito,ibi ex veteri ℨctu,de quo ℨstat: peculiū aūt magis est res,ꝙ cā:vt.j.de pecul.l.q̄situ.aut appēsio ē pria cā,⁊ toti⁹ litis oriго. Ibi vo saltē pria cā est de ꝓterito,hic aūt cā,⁊ ius de futuro:⁊ facit,qz exceptio necessario sup re ⁊ tpe cōcludere dz,vt.ff.el.duobus.ff.si qs.facit totū illud gñale.qñ certū tps dz apparere ad aliquē effectū ꝓducendū,⁊ dz ligde ⁊ specifice ꝓbari tps:de neg.gest.l.eū actū.de ꝓba.l.matrē.ff. ō testi. l.ob carmē.ff.si.⁊.C.de pe.he.l.ff.⁊ ꝑ Inn.in.c.q̄liter. de accus. ¶Querit qd i pscriptiōe, an attēdat facti initiū,aut mediū, vel finis:⁊ dicit lex ꝙ fur pscribit ℨ actionem legali spatio, de pscript.xxx.an.l.sicut.⁊.l.oēs.vel ōt statutū ꝙ de maleficio nō possit cognosci post annū:mō sunt duo anni ꝙ titi⁹ furto abstulit rē meā,⁊ postea quotidie ꝛtrectauit vsq; nūc, volo eum accusare,q̄rit vtrū possim:⁊ vr ꝙ nō: qz principiū dz inspici, vt.ff.ad.l.Aql.l.ita vulneratus.⁊.ff.de adul.l.qō ait lex.ff.fin. In ℨtiū vr qz mala fides officit,⁊ pscriptionē ēt liberatoriam quotidie interrūpit:vt.j.de cōdi.furt.l.in re furtiua.ff.pe.⁊ de hoc.ff.de pe.l.si dintino.qñ sunt plures actus iteratiū:tūc respice ex quo agit.vt.j.ō adul.l.mariti.ff.sex mēsiū. Sz qñ est vn⁹ act⁹ ꝛtinuat⁹,ne fauear⁹ delicto,vr inspici tps qō nocet,⁊ nō tps qō pdest:nō em ē parcēdū ei,q non corrigit se,ſ3 pseuerat delinquēdo,vt.ff.de adul.l.si adulter. Ego dico ꝙ q̄dā pñt acquirere robur ex tpe,vt ius tollēdi edes alti⁹:⁊ tūc si semel est q̄sita exceptio,nō pōt agi:qz ex pscriptiōe oriт ius.ff. quemad. fer.amit.l.fatis.ff.si ego.vt in aut.niſi.C.de bon.ma.⁊.l.traditionibus.C.de pac.Quedā sunt,q̄ tractu tpis foueri nō pñt,⁊ tūc pseuerātia delicti pseuerātis interpellat,vt.ff.de vsuc.l.sequitur.ff.nūc in ptāte.Quedā sunt q̄ natura sui recipiunt iterationē vt.C.q accu.nō pos.l.j.⁊ not. ℨtiū scias,ꝙ vbi factum ignorat,tps accusandi,vl ingrēdi nō currit,vt.l.fi.si qs test.li. esse iuf.fue.ſ3 Bar.hic. Ego puto ꝙ q̄ ad fauorē delinquētis sufficiat tpa esse cōtinua in dubio, ſ3 quo ad penā nō ingrētis vel nō denūtiantis sint vtilia,vt.l.q̄ro.de inſa.ꝑ Ja. ¶Querit gl.qd de pacto qñ cadit sup certo,an valeat in publicū iudiciū:⁊ dicit gl.ꝙ non tū repellit pacisc̄tē⁊ quēlibet adminiculo⁊ facto ei⁹ vtētē,vt.ff.de adult.l.si maritus.ff.si negotiū.⁊ hoc in delicto cōmissionis, sed in delicto omissionis, qñ ℨ ius cōe punit offensus,plenarie pōt remittere parcēdo,vel innocētiā suā excusando,vt.l.diuus.ff. ad Sil.facit.j. de no.si qs dicat. ¶Et lec.ant. ¶Iurm delatū in populari actione⁊ snia afferūt defensionē reo ℨ oēs,niſi fit ꝛclusum. Nota hic ꝙ vn⁹ de populo in actione populari pōt cōcludere viā ceteris agētibus,dūmodo ius publicum fuerit fideliter executus:⁊ est verū non solū in ciuilibus,sed ēt in criminalibus:vñ ōt Specu. ꝙ in criminibus publicis snia nocet bis,q non fuerunt in iudicio,vt i ipse no.in Spe.de adno.ff.si.ver.illud aūt. Scōo no. ꝙ illud,vr bene fieri qō sit bona fide,vt.j.mād.creditor.ff.Lucius. ¶In gl.not.publico. Ibi,tū reus cōdēna.ibi erat cōdēnatoria nō mere absolutoria,ar.eius qō not.ff.de rei vē.vtiq;. vbi no.ꝙ absolutoria qñq; dz natura cōdēnatorie ex cā iferta. In ea.ibi,sed secus in re iudi.imo nō est loc⁹:⁊ ꝓpterea rñdet ad illā de libero hoīe exhi.vt.ff.vel dic qō ibi ē spāle,vt in solutione seq.Et p ista determinat qō, Titi⁹ fuit accusat⁹ a Seio de vulnere⁊ absolut⁹,postea accusat de vulnere:quod pōt esse idē⁊ diuersum.qz iterabile. ¶Op.nō obstat exceptio rei iudicate:mō q̄rit,nunqd obstet,si ista solutio gl. ē vā qō aliqd i re iudicata nō obstaret exceptio:ſ3 vitas ē ꝙ nō obstat: qz in dubio ꝑsumit idē factū reuolui,⁊ deduci iteratō:nā nō ꝑsumitur iterato delictū,niſi ꝓbet.⁊ vide qō no.in Spe.de teste.ff. iā de interrogatiōibus.ff.qd si vn⁹ testis.⁊ qō no.ꝑ gl.⁊ Ly.C. ad.l. Aql.ex morte.qz q̄ accusat⁹ dz ꝑ se ꝑsumptionē nature, vt.j.d

ꝓbat quoties.ff.qui dolo.debet absolui, niſi doceat ꝙ istud sit aliud factū ab eo,de quo reus fuerat impeditus in primo libello.qō potest apparere ex diuersitate loci ⁊ temporis,vt.l. aut qui aliter.ff.j.f.quod vi aut clam.

Si libertus. Querit gl.si ille cui est assignatus libert⁹ detulit iurm,⁊ postea decedit sine liberis,⁊ rediit ius pfonat⁹ ad fratrē,an obstet ffi exceptio:⁊ ōt ꝙ nō:⁊ idē dico in feudo antiquo vni assignato, qō rediit ad alterꝙ ex q̄ feudi,vt nō obstet sibi pactum feudi: qz nō dz ab eo cāz nec ex suo fctō ius descēdit in eū,ſ3 ex ipsi⁹ rei nā.ar.de test.tut.l. tutores.non ab herede.vt.ff. de pca.l.q̄situ.ff.si.⁊.j.de diuer.pscri.l.an vitiū.ff.eo.fcrō.nō tū sic dico in duobus platis:qz cōs successit in administratione primi. ergo sibi succedit in ipsa gestione,si bona fide factū est ⁊ legitime,vt.C.de trāsa.l.preses,als nō tenet successor,vt.ff.si cer.pe. l.cinitas. Itē econtra not.ꝙ feudum non amittitur ex natura feudi,nō ōz euinci,ſ3 perire,vt no.ff.fa.er.l.si familie.

1 ¶Probatio semiplena olim facta an debeat coniungi ad corroborationem instrumentorum de nouo repertorum.
2 ¶Probatio semiplena an possit reperiri.
3 Fama non est probatio facti,sed opinionis.
4 Scriptura priuata an faciat probationem semiplenam.
5 ¶Probatio an fiat per fugam.
6 Testis vnus an faciat semiplenam probationem.

Dmonendi. Retractat iurm fopia ꝓbatiōis reo,ꝓtia an toritate iudicis,delatū ⁊ pitiū, si postea liquidis instrīs de nouo reptis appeat ℨtiū: secus si iurm est a pte delatū.b.d.Et qdā intelligūt hāc.l. ꝙ fuit iuratum, ⁊ nō sniatū,alij ꝙ iuratū ⁊ sniatū. Casus: petebā a titio,g.ex cā mutui lite ꝛtestata,⁊ dato mihi termino ad ꝓbandū, ꝓbaui mutuū semiplene p vnū testē,petij iurm in defectū ꝓbationis:eℨ re⁹ sitr petiit ꝓpter inopiā ꝓbatiōis mee deferri sibi,iudex cāe detulit illi iurm:qz in ista petitiōe delationis iuramenti fauit reo,⁊ detulit illi iuramentum,qui iurauit se nō debere:qō iurm secutus iudex,absolut eū, a qua snia ego nō appellaui,elapso tpe appellādi:ego repi instrm mutui:modo q̄ro an snia debeat retractari p ista ꝓbationē de nouo supueniētē? Rñdet ꝙ sic ex q̄stitutionib⁹ ꝓncipū:instat q̄rēs,qñ habēt locū iste q̄stitutiones? Rñdet,qñ iudex in dubia cā detulit iurm,⁊ de nouo apparuit ꝓbatio, q̄ sola vtendū est. Sed instat q̄rēs,qd si iurm fuit delatū a pte:rñdet ꝙ nō retractatur:qz vr transactū ꝛc. ¶No.ꝙ iurm retractatur rōne periurii,si de nouo apparet ꝓbatio ꝓbata, puta per instrumēta de nouo reperta,not.idē in snia inde secuta⁊ fundata super iuro retractabili,sec⁹ si sup irretractabili.Not.ꝓp inopiam ꝓbationis actoris iurm deferri reo:⁊ hoc interdū verū est, interdum nō.No.ꝙ iudices in dubio solēt in causis iuramentū deferre.No.ꝙ iurm iudiciale dz vim trāsactiōis:⁊ iō etiaz enormiter lesus,patiēter ferre dz,vt.ff.ad Treb.l.Lucius.ff.final. ¶Op.⁊ vr ꝙ sine auxilio huius legis ex nouis instrīs possit retractari iurm⁊ snia,nec distinguaf,an snia sit lata ꝓtextu periurij necne:qz possunt partes recedere a snia si volunt, vt j.de re iu.l.iij.ff.si ex cōuētione.⁊ no.j.de ꝙd.ind.l.eleganter. ff.si post.Iz essi ñ valeat simpleꝛ renūtiatio rei iudicate, vt no. C.de trāsa.l.si diuersas.tū pactum ꝑz,⁊ ex noua cā pōt snia retractari,vt no.C.de iur.⁊ fac.ign.l.j.⁊ facit.j.de ꝙd.sine can.l. si fullo. Facto em suo is ꝑ quo lata est,ab ea recedere pōt, facit qō no.ff.de excep.rei iud.l.duos.⁊ ar.j. de condi.fur.l.⁊ iō. So.ꝓpter noua instrumēta dicit gl.qō intelligo nō noviter facta,sed de nouo repta: dic ergo ꝙ aliqñ post sniam supenit ius,⁊ ꝓbatio,⁊ sic loquit ℨtiū:interdū sola ꝓbatio,nō ius: ⁊ tunc loquit hic. ¶Op.secundo ℨ primum not.de sentētia,⁊ vr ꝙ per nouam ꝓbationem instrumentoū de nouo reperto rum nō possit fieri retractatio iuramēti,vt.C.de trāsact.l.sub ptextu.Solu.ibi in transactione,hic in iuramento:⁊ est rō:qz transactio subst antiaf a partiū ꝯsensu, sed non iuramentum necessarium:ꝓbatur ista solutio in fine huius.l. ¶Op.tertio ℨ secundū no.de snia, ⁊ vr ꝙ non retractatur pretextu instrumentorum de nouo repertoū,vñ vr obstare.j. de re iudi.l.imperatores,⁊.C.de re iudi.l.sub specie.Sol. hic iudex pnuntiauit fundando se sup falso iuramēto partis,ibi sup alio fundabat se snia:nā lz iudex errauerit,vt pz per instrumēta de nouo reperta,nō tū rescindit res iudicata. In ℨtio res erat,ergo vnū vitiū.⁊ in snia tm,hic aūt erant duo vitia.⁊ in iuramento:⁊ duo vitia magis obsunt ꝙ vnum, multi enim defectus sunt intolerabiles,vt.l.j.C.de do.promiſ.argu.C.de epis. aud.l.iij. Illi soluunt ꝙ hic non erat lata snia,sed ferēda,⁊ sic non obstat. ¶Sed ℨ istam solutionez op.qō ibi dicit ꝙ reus erat absolutus:sed respondetur ibi absoluendus,qz pro absoluto habebatur:qz erat de necessitate absoluendus,niſi apparuisset cōtrariuz per instrumēta. ¶Sed cōtra istud op.nam

delato

delato iuramento vr̃ cõclusum in cã, vt.s.eo.l.nõ erit.§.dato.
sed post cõclusum in causa nihil põt agitari, nec ĩstrumẽta ꝑ
duci vt extra de fi.instr.c.cũ dilect⁹.ꝛ no.Inno.de cau.pos.c.
pastoralis.ꝛ nulla exceptio, vel allegatio fieri potest, vt.C.de
adul.l.quãuis.facit qḋ no.l.iij.§.i.s.de min.p Gu.ꝛ qḋ no.i.c.
fi.de rest.in inte.l.i.vj.in nouella.sol.verũ est: nisi p instrumẽta
de nouo reperta, vt hic: qḋ est no.nã post cõclusum ĩ causa po
test reuocari, vt no.in.d.c.fi.siue iudex ex sua iurisditione con
clusit, ar.huius.l.siue consensus partium cõcluserit in cã, ar.ↄ
de rest.in inte.corã.vel clericus, vel eccl'ia indiget restõne, ꝛ nõ
iuuat̃ ipo iure: ſ3 ibi nõ fuit error, vl' ignorãtia, ſ3 negligẽtia: ꝛ
ei q ignorat, nõ vr̃ ꝓcludi via, ar.cõtra.j.de reg.re.l. ann⁹.ꝛ.l.
i.§.ex hoc.j.de edil.edi.l.cũ ser.de exc.tu.quinquaginta. Ista
solutio vera est in se q ante sñiam instrumẽta pñt ꝓduci: q ẽ
no.q ille q spõte detulit iuramẽtũ, oĩa instr̃a spreuisse vr̃ ĩ fi.
hui⁹.l.tñ inquãtũ ista lec.dicit q hec lex nõ loquit̃ post sñiaꝫ
male dicit, qꝛ tex.vtit̃ verbis late sñie: facit qḋ no.s.de ca.di.l.
amissiõe.§.i.ꝛ ideo tertij soluũt, aut sñia est lata pure ꝛ pura, ꝛ
tũc loquunt̃ ꝯtraria: aut sub cõditiõe iurisiurãdi, ꝛ tũc anteq̃
iuret̃, ꝑt alias obuiari ne iudex recipiat iuramẽtũ ꝓducendo
instrumẽta cõtraria de nouo reperta, vt hic. ¶ Et ex hoc no.
q pp cõditionẽ apposita in sñia admittunt̃ ꝓbationes post
sñiam, sup quo sic distingue: quedã sunt ꝓbatiões, q̃ recipiũt
executionẽ sñie: ꝛ iste possunt fieri post sñiaꝫ, vt.s.e.l.ſ3 ꝛ si pos
sessori.§.fi.ꝛ no.in.l.j.§.fi.C.que sent.sine cer.quan.ꝛ facit.s.e.l.
eum qui.§.ij. Quedã respiciũt vires sñie, ꝛ tunc aut sñia lata ẽ
pura, ꝛ nõ ꝑt post sñiam fieri probatio: qꝛ esset ordo preposte
rus.fallit.j.ad Mace.l.tametsi.ꝛ no.C.d iur.ꝛ fac.igno.l.j.aut
est lata sub cõditione: ꝛ tunc aut cõditio respicit actũ probato
riũ, aut aliũ: si aliũ, nõ dꝫ admitti ꝓbatio ex aliqua pte ꝛ ma
le facit iudex, tñ sñia vꝫ.j.qñ appel.fit.l.j.§.biduũ.ꝛ qñq3 etiã
bñ facit, si natura cause hoc ĩportat: ꝛ tũc dr̃ cõditio intrinse
ca: qꝛ est cõditio naturalis, vt si forte non solueris hic ad men
sem, cõdẽno te in pena: vt no.extra de test.c.Raynaldus.ꝛ fa
cit qḋ no.C.de sen.l.cũ iudex.ꝛ ideꝫ in modo: qꝛ modus dr̃ esse
forma sñie, vt no.eo.ti.l.cũ eorũ.si vero cõditio concernit actũ
probatoriũ, ꝛ tũc aut soli⁹ iuramẽti, ꝛ nõ põt obuiari cõditio
ni, nisi ẽm formã huius.l.aut gñaliter dicit, pnũtio ꝛ cõdẽno
si ꝓbabit̃: ꝛ tũc vterq3 põt ꝓbare, vt in.c.nõ lꝫ actori.ꝛ.l.petẽ
de.s.de temp.in integ.rest.pet.ẽm Bar.licet nõ videat̃ vale
re sñia, qꝛ est ordo preposterus: ꝛ qꝛ lex sic pronũtiari ꝓhibet,
vt.C.eo.l.generaliter.in prin.sed dico q lex dt, q nõ debet fie
ri, nõ tñ annullat factũ, vt.d.§.biduũ.sed videt̃ non valere: qꝛ
sine cause cognitiõe ꝓcedẽti lata ẽ, ergo ipso iure nulla, vt no.
in.d.l.prolatam.ꝛ in.c.ecclesia sancte Marie.extra de cõsti.ꝛ.
ij.q.i.nos in quẽq3.ꝛ facit ar.de iudi.l.quẽadmodũ.ꝛ.ff.de v.
ob.q Rome.§.augerius.qñ aũt cõditio est de natura act⁹, vꝫ
vt.s.dixi.vt cõdẽno te i.x.ꝛ.nisi solueris, amputetur tibi pes,
qñq3 ex forma statuti: qꝛ corporalis pena succedanea esset ĩ de
fectũ pecuniarie. Episcopus etiã ita fert sñiam excõicatiõis,
excõmunico oẽs sciẽtes furtum factũ esse, nisi manifestauerit
intra menseꝫ, vt no.C.de fur.l.ciuile.ꝛ facit qḋ no.j.de act.ꝛ ob
li.l.obligationũ.§.cõditio.ꝛ.j.de fidei.lib.l.iij.§.illud.ꝛ qcqd
sit tene ꝑmã solutionẽ. ¶ Quarto op.cõmuniter ꝯtra vtrũq3
no.ꝛ videt̃ q nec sñia nec iuramẽtum retractet̃: vt no.j.de re
iud.l.post rẽ. Sol.illud regulare, istud casuale odio periuran
tis sic ad ibi speciale fauore minoruꝫ, vt.l.minor.xxv.an.cui si
deicõ.s.de minor. ¶ Quero vbi sunt iste cõstitutiões princi
pũ: dt gl.q eas nõ habem⁹, ſ3 habem⁹ hic mẽtẽ: ꝛ sufficit no
bis, sic extra de verb.sig.c. ablate.qḋ eñ certũ est de se, nõ indi
get declaratiõe: vt.j.de do.prele.l.j.in fi.ꝛ sepe occurrit in sta
tutis, q certũ de incerto, ꝛ notũ de ignoto facit mẽtionẽ: ꝛ nõ
vitiat̃ certũ per incertũ.exẽplũ, dicit reformatio q nõ soluen
tes collectã ĩ ꝑmo termino soluãt nomine pene quartũ plus,
ẽꝫ formã statuti: nã si de hoc nullũ statutũ loquit̃, tñ reforma
tio nõ vitiat̃ ẽm Bar. ¶ Secundo quero an ista retractatio
sñie fiat ipso iure ex cõstitutionib⁹ principũ, an ope restõnis
ĩ integ.vr̃ q ipso iure ex cõstitutionibus ꝑncipũ, ar.j.de cõdi.
isti.l.q̃ sub cõditiõe.§.fi.ꝛ qḋ no.j.de oper.no.nun.l.d pupillo.
§.si is cui. Itẽ ꝑiur⁹ obrepsit ꝑtori, ergo specie iurisiurãdi ni
hil agit: vt.j.de fal.l.si qs obrepserit.ad idẽ de tutore ꝛ curato.
l.tutor si peti.ꝛ de excu.tut.l.si testamẽto.ꝛ.s.ne vis fiat ei.l.j.
§.hec verba. In cõtrariũ q ope restitutionis, qꝛ speciale est ĩ
fisco, ecclesia, ꝛ pupillo, vt.C.de sen.aduer.fis.la.l.j.lib.x.ad idẽ.
ff.de re iud.l.diu⁹.ꝛ d exce.l.q agnitis.ꝛ.ff de iud.l.si pretor.§.
Marcell⁹. Itẽ sñia ↄ sñiaꝫ nõ valeret, nisi appellet̃ simplicit̃,
vl' petat̃ restitutio, vt.C.qñ ꝓuo.nõ ẽ ne.l.hec v̈ba.hoc ꝛ sentit
Gu.dũ adducit si'e de minore, vt.s.e.l.nã ꝛ postea.§.si minor.
ad idẽ.j.ad.Treb.l.seruo inuito.§.cũ ꝑtor. Ego dico q aut ꝑ
iur⁹ fuit ĩ dolo, ꝛ cõpetit restitutio ex oĩb⁹ instr̃is ẽt nõ de no
uo repertis, ar.d.§.cũ ꝑtor.ꝛ hoc est speciale in iuramento, vt
solũ ex nouiter repertis ſ3 ex oĩb⁹, vt cõpetat restitutio aut ñ
fuit in dolo, ſ3 in errore ꝛ tũc nõ poterit ꝓbari in causa restõ
nis, nisi per instr̃a de nouo reperta: vr̃ ergo q in hac lege sit
necessaria petitio restitutionis in integrũ: tñ ista restitutio in
integrũ poterit incidẽter peti ẽm Gul.de Cu.vel refert, an ĩ
sñia sit expssa causa iuramẽti: ꝛ tũc ipso iure nõ tꝫ, ſ3 ope resti
tutionis. Nõ ob.l.si qs obrepserit.qꝛ ibi allegauit iudici falsa
acta.hic nõ, nec obstãt alie leges: qꝛ loquunt̃ in decretis, q̃ nõ
requirũt formam iudicioꝝ: ꝛ ideo dꝫ substãtiari in veritate.
¶ Tertio q̃ro, an hic admittat̃ ad ꝓbãdũ p testes de nouo re
pertos: ꝛ vr̃ q sic: vt.j.de ver.sig.l.notionẽ.§.instroꝝ. et.C.de
ꝓba.l.in exercẽdis. In ↄtrariũ vr̃: qꝛ signãter hic sit mẽtio tñ de
instr̃is, vñ a verbis legis nõ debemus recedere. Preterea ex
quo attestationes erãt publicate, qḋ ptꝫ: qꝛ erat semiplene ꝓ
batũ p testes, ergo iterato testes ꝓducẽdi nõ sunt, vt in aut.at
qui semel.nec dꝫ esse melioris ꝯditionis modo, q̃ retro ante
iuramẽtũ. Sed verũ credo, ar.extra de testi.c.fraternitatis.si
antẽ nulli essent producti testes retro, possent produci nunc
per.l.alle. ¶ Quarto quero, quid vult dicere litera, que dicit
quib⁹ solis? Respõdeo, si vult ꝓducere instrumẽta in quib⁹
nõ ꝓducẽdis ante sñiam fuit negligẽs, vel culpabilis, non dꝫ
admitti. Ex hoc no.duo. Primo q instr̃a que nõ possunt ꝓ
duci, nõ faciũt fidẽ. Scḋo qꝛ si ratione impedimenti in primo
termino vel scḋo assignatur noua dilatio, solummodo hic te
stes possunt ꝓduci in qbus fuit impeditum, non alij: qꝛ limi
tata causa limitatũ parit effectũ ẽm Bu.ꝛ Bar.nã quo ad ce
teros cessat cã dilatiõis: ergo ꝛ dilatio, arg.j.ad treb.l.a filia.
§.alũno. Sꝫ assessores nõ faciũt istas distinctiones ꝑsonarũ:
nã ex quo aduersari⁹ põt ꝓbare p quẽlibet testẽ, vt.l.petẽde.
ergo ꝛ iste, qꝛ dꝫ seruari equalitas in medio cause.i.in ꝓbatio
nib⁹ fiẽdis. ¶ Quinto quero qual'r ꝓbet̃ de nouo peruenisse
instr̃a ad notitiã? Rñdeo p indicia ꝛ iur̃m: vt.C.de fi.instru.l.
fi.j.de bo.aut.iud.pos.l.fi.ꝛ de exce.c.pastoralis. nã ignorãtia
1 ꝓbatur per sacr̃m, vt no.de accu.si cui.§.j. ¶ †Sexto q̃ro, an
semiplena ꝓbatio olim facta dꝫ cõiungi ad corroborationeꝫ
instroꝝ de nouo repertoꝝ: ꝛ dicit q non: qꝛ est absorpta p iu
ramentũ, ꝛ qꝛ hic dicit, qbus solis.ꝛ est ar.q vbi est datus ter
minus ad ꝓducẽdum certa instr̃a, q alia ꝓduci non possunt.
Itẽ si ad ꝓducẽdũ sup certo capitu.nõ pñt ꝓduci sup alio si
cut in testib⁹, vt in gl.ꝛ.s.e.l.si duo.§.idẽ iulian⁹.ꝛ ibi videas.
¶ Nunc venio ad aliã gl.ma.ꝛ opp.dr̃ hic q in dubijs causis
iudices deferunt iuramẽtum: ↄ, aut nihil est ꝓbatum, et tunc
reus absoluit̃, vt.C.de edẽ.l.q accu.aut plene est ꝓbatũ, ꝛ tunc
debet cõdẽnari: vt.j.de proba.l.quinquaginta.ꝛ.l.in exceptio
nibus. So.est terti⁹ casus in quo est semiplene probãtũ, ꝛ tũc
deferẽ iuramentũ, vt hic. In cõtrario autẽ secus, nam in con
trario erat defect⁹ obscuritatis, ꝛ hic erat defectus numeri te
stiũ. Itẽ oppo.q iuramẽtũ deferat̃ ẽt si non sit semiplene ꝓba
tũ, vt.C.vñ vi.l.si qs intantã. Sol.ibi spãle ĩ odiũ violẽti. Itẽ
ibi liqde cõstabat, ſ3 nõ d reb⁹ ablatis.ꝛ dic d hoc vt.j.tit.j.l.ĩ
actiõib⁹.§.plene. ¶ Mõ venio ad q̃stiões, ꝛ ꝑmo q̃ro, an vl'it re
pire semiplenã ꝓbationẽ. Scḋo qd sit semiplena ꝓbatio. Ter
tio q̃ faciũt semiplenã ꝓbationẽ. Quarto qs sit effect⁹ semiple
2 ne ꝓbatiõis: ꝛ sic me expediã. †Quo ad ꝑmũ vr̃ q nõ ĩueniat̃
semplena ꝓbatio qꝛ ꝓbatio ẽ arguta demõstratio, q̃ ẽ p duos
testes ad min⁹: ꝛ ẽ qd ĩdiuisibile, ergo si ĩuenit̃ ꝓbatio diuidua
vl' semiplena, qꝛ ĩ ĩdiuisibili forma ꝓbatiõis ꝯsistere vr̃: ꝛ d for
ma ꝓbatiõis p vocẽ viuã vr̃ esse numer⁹ duorum testiũ, vt ex
tra de testi.c.ĩ omni.ꝛ hoc videm⁹ in his q̃ habẽt certã formã
ex numero, vt de lega.ij.l.peculiũ.§.quadrige.ꝛ.C.de testa.l.si
vn⁹.hoc ẽt videm⁹ in testibus singularib⁹ q nullus ꝓbat quo
quomõ, nisi in vnũ rei finẽ ꝯsentiãt, vt extra de suc.ab intest.c.
cũ dilect⁹.ꝛ.C.de pe.l.q sñiam. Itẽ hoc nomẽ.s.semiplena pro
batio, nõ vr̃ reperiri in aliquo tex. Sed ↄtrariũ dicũt gl.ꝛ cõiter
oẽs q reperit̃ semiplena ꝓbatio: nã si duo faciunt plenã, ergo
vnus semiplenã ẽꝫ gl.loc⁹ est a ꝓportiõe numeri ẽꝫ Q do.qꝛ si
vn⁹ testis dꝫ in his aliqd operari.ĩ qb⁹ cert⁹ numer⁹ testiũ ñ
exigit̃ ad solẽnitatẽ facti, ſ3 ad semiplenã ꝓbationẽ vn⁹ testis
semiplenã ꝓbationẽ faciet. Et vt hoc meli⁹ intelligat̃ sciẽdũ ẽ
q aliud est suggestio, ꝛ aliud indiciũ, ꝛ alind semiplena ꝓba
tio, aliud plena ꝓbatio, aliud fama. Suggestio ẽ, qñ ptes nar
rãt aliqd iudici iudiciario ritu, vt.C.si p viꝫ vel alio mõ.l.fi.q̃
suggestiõe iudex monẽd⁹ est ad inquirẽdũ, nõ ad credẽdũ: vt.
C.de ꝓbi.seq.l.j. Itẽ est suggestio, qñ testes añ iudiciũ motũ
in formãt iudicẽ d veritate crĩs, vl' de fama, q̃ suggestio vꝫ ad
ĩgrẽdũ, nõ ad sentẽtiãdũ, nisi denuo sint recepti forma iudicij
qꝛ ꝑãmbula receptio fit ad iudicẽ simpl'r instruẽdũ, nõ ad pro
bandũ: qꝛ nõ põt incipere iudiciũ a ꝓbatiõib⁹, que in medio
cãe fieri debẽt.ꝛ hoc vult dicere In.q sine iudiciario ordine ꝛ
sine testibus.s.rite receptis, põt quis certiorari de fama, de
spõ.olim in tua. Itẽ est suggestio ad instructionẽ nõ ad legi
timã ꝓbationẽ, qñ oĩno inhabiles ꝛ indigni deponũt, de pen.
l.q vltimo.C.de accu.l.fi. Indicium est qualisqualis ꝓbatio,

nō tñ est semiplena ꝓbatio:sed minꝰ est indiciū, ꝙ semiplena ꝓbatio.Est em̄ potius coniectura,ꝙ probatio:vt no.j.de pb. l.cum probatio prioris fuge.⁊ facit indiciuȝ vnus testis,nō integer homo deponēs directe sup facto principali,vt ibi:⁊ hoc in causa ciuili,sed in criminali nō facit vnꝰ testis indiciū,nisi sit integer homo,ar.j.de quest.l.maritus. Itē faciūt indiciū duo testes deponētes super indicio ⁊ non sup facto principali: vt no.Inn.extra de simo.c.sicut.facit qđ no.in.l.vlt.C.fa.erci. ⁊.C.de quest.l.milites.§.oportet.de excu.tu.l.ij.§.etas.⁊ p gl. ⁊ Dy.Semiplena ꝓbatio est probatio per vnū testem,vbi nō requirit certus numerus,per quē iudex mouetur nō ad iudicandum ex ea,sed ad deferenduȝ iuramentū:loquor in causis ciuilibus ⁊ hic.⁊.C.eo.l.in bone fidei. ⁊ in aut.de cōsue.re.feu. §.sacramentū.col.x.Si autē minus sit ꝓbatuȝ ꝙ semiplene, non hȝ locum delatio iuramēti. Plena probatio est,quaȝ lex censet haberi pro veritate,⁊ dicit plena:q̄ adiectione nō indiget plenitudo,est ergo plena ꝓbatio solēnis ⁊ certa ex legitimo numero testiū.cui lex stari iubet. Ego loquor ꝺ ꝓbatione viue vocis:ꝑ vocē et mortuā fit interdū semiplena ꝓbatio,et

a ¶Fama.Quid autem sit fama, vide remissiue Feli.in.c. quāto.in.j.col.circa me.ꝺ ꝑsum.

a interdū plena,vt.j.dicā.Famaᵃ vō nō est ꝓbatio facti,sȝ opinionis ⁊ dicti gentiū, tñ ex ea iudex multū mouet ad fauēdū ei,ꝑ quo fama laborat,q̄ fama quā multi populi famant:al's fouēt,nō est ex toto mēdax,vt ait Aristoteles:⁊ īterdū fama supplet ꝓbatiōis defectū:nā si vnꝰ testis integer id est vnꝰ homo deponit de veritate,et fama ꝑ alios testes ꝓbat cōoperatur in ciuili causa:vt.j.de test.l.iij.§.idē diuꝰ.nisi fama habuit originē ab ipsa pte:vt.j.de adul.l.miles.§.pen.Est ergo semiplena probatio actus legitimus,ꝑ quē iudici fit semiplena fides ꝺ veritate facti,de quo querit.Que faciūt semiplenā ꝓbationē videamus.Et primo q̄ro,an priuata scriptura faciat ꝓ

b ¶Semiplenam. Quā autem probationem faciat scriptura ꝑuata: vide.ꝺ. Alex. in cōsi.xc.in.ij.col.in.iij. parte.⁊ vide Are. in cōsi.xliiij.in prin.⁊ Paul. de Cast.in cōsi.liiij.in.ij.colū.in.j.parte.

b bationē semiplenāᵇ:scđo,an cōparatio literarū:tertio,an fuga:quarto,an vnꝰ testis:⁊ gl.in oībus ꝺt ꝙ sic.Quid de ꝑuata scriptura:Ego dico ꝺ primo.aūt priuata scriptura deficit quod ad obligationē,⁊ ꝑ eā tūc inanis fit ꝓbatio:⁊ nō ꝺr ꝓbatio,q̄ magis deficit causa esse,ꝙ ꝓbatio esse.ar.j.de fal. si qs obrepserit.⁊.ff.de pen.l.si qs.§.testiū.aut priuata scriptura cōtinet essentialia obligatiōis:q̄ cōtinet causam,q̄ñ tēdit ad obligandū,vel est facta in iudicio,vel ad liberandū.vbi nō reqrit cā,vt no.Cy.in.l.cōparationes.§.iij.⁊ sic nō est peccatū in forma ꝯctus,sȝ deficit ipsa forma ꝙtū ad ꝓbationē:⁊ tūc aut laborat alio morbo,puta q̄ nō cōtinet diē,vbi dies ē de necessitate ꝓbatiōis,⁊ nō ꝓbat:vt.C.q po.in pig.ha.l. scripturas. aut nō laborat alio morbo,nisi q̄ est ꝑuata scriptura facta ꝑtibꝰ mādātibꝰ,⁊ ē scriptura manu tertie ꝑsone:⁊ si qđē ptes ꝺ cōfitētur,facit plenā ꝓbationē,vt.C.de edē.l.si qs ex argentarijs.§.ptinere.⁊.l.quedā.§.nūmularios.Si diffitet reus,tunc ex qualitate ꝑsone scribentiū ꝑsumendū est.ar.ꝺ.l.si qs ex argentarijs.§.j.⁊ de tut.⁊ ra.dist.l.j.§.officio.Si ex ꝓpria manu creditoris nullā facit fidē,nec ꝑ eo,nec pro eiꝰ successore etiaȝ si succedat ei fiscus,vel ecclesia,vt.C.de con.fis.deb.l. iter chartulas. li.x. nisi facta sit ex necessitate officij,qđ qs gerit, ⁊ iuuet adminiculo iuramēti:vt.ff.de admi.tut.l.luciꝰ.§.tutelas.⁊ not.extra de accu.c.qualiter in modicis.Si vero est scriptū ꝑ

c ¶Debitoris. Adde.ꝺ. Alexan. de Imo. in ꝯsi.clxxviij. in.ij.parte.

c pria manu debitorisᶜ,⁊ hoc cōstat,facit plenam fidē:vt. ff.de cōst.pec.l.qdā.⁊.ff.depo.l.publia.l si.idē si manu sui īstitoris, vel administratoris:vt.j.de īstit.l.fi.Si aūt hoc negat,tūc aut priuata scriptura iuuat cōparatiōe literarū,⁊ facit semiplenā ꝓbationē:q̄ ad hoc,vt faceret plenā,requireretur subscriptio notariorū,⁊ certa triū testiū dicta,vt.l.scripturas. Si autem aliquo adminiculo ꝓbatorio nō iuuat,nō facit fidē:vt.C.de ꝓba.l.instrumēta.§.rationes.⁊ de scripturis vsurariorū,dic vt in.c.j.de vsur.in cle.Quo ad secūdū,an cōparatio literarū faciat semiplenā ꝓbationē,dico ꝙ priuata scriptura recipit adminiculū ꝓbationis ex cōparatiōe,⁊ tm̄ fit semiplena fides,nisi esset trino teste notata:qđ tūc dic vt in casu sequēti. nā hoc ius est no.ꝙ scriptura publice facta est.Si vero scriptura publice ꝑsone recipit hoc adminiculū,adhuc sola cōparatio nō facit plenā fidē:vel dic ꝙ iudex de hoc decernere ⁊ arbitrari dȝ ꝺȝ Azo.vt no.Cy.i.l.cōparatiōes.in.iij.q.⁊ hoc vr̄ equiꝰ.ꝑuata antē scriptura,vel apodissa,vel epistola,vel codex priuatarū rationū,nō iuuat sola cōparatiōe quo ad plenā fidem,nec potest iudex eā habere ꝑ plena ꝓbatiōe,sed deberet deferre iuramentum ex inopia ꝓbationuȝ , vt in glo.Cōparatio requirit duo extrema.s.scripturā ex qua fit,⁊ scripturā ad ꝙ fit cōparatio.i.q̄ dȝ recipere robur ex cōparatiōe.⁊ si dubitata scriptura ad dubitatā cōferat,nulla comparatio est, q̄ claudicat ex vtroq; latere:⁊ sicut vbi deficit exēplar,deficit exēplādū:vt.ff. de cōdi.⁊ demon.l.in testamēto.ita cū deficit scriptura ex qua ꝺficit ēt scriptura ad ꝙ.Est aūt triplex scriptura ex qua fit cōparatio.s.publica. forēsis , ⁊ priuata trino teste subscripta: vt in.l.cōparatiōes.⁊ hoc iure.C.sȝ iure autēticorū fit cōparatio ex duabꝰ alijs scripturis.s.ex priuata, quā ꝑ parte producis fit cōparatio cōtra te:q̄ eoipso ꝙ ꝑduristi diceris cōfessꝰ eam esse veraȝ. Itē scriptura archiui publici de fide inst.aut. ad hoc.q̄ hr̄ ꝑ legitima,⁊ aut.scriptura.Certe ergo scripture ex quibꝰ fit cōparatio,non sunt diffinitiue a iure, vnde ad omnem scripturā pōt fieri cōparatio etiāȝ ad priuatā nō subscriptam,non tñ faciet plenā fidē tūc,quid aūt si deficit cōparatio ratiōe solēnitatis ipsius cōparatiōis nō dico scripture: dico ꝙ nō legitime nec rite facta cōparatio nullū ꝑstat adminiculum:q̄ est defectꝰ materie seu forme,arg.ff.de ind.l. si cū nulla.Quid aūt de instrō publico,qđ caret indictiōe,an faciat semiplenā ꝓbationē:dic ꝙ nō:q̄ presumit falsum quātuȝ ad fidem nō faciendam,vt in aut.de tabel.in fi.⁊.C.de test.l. iubemus.in fi.cum simi.Quid de instrumēto examinato sine autoritate iudicis:dic vt no.C.de fide instr.l.sicut.⁊.j.de fide instr.

5 l.fi.¶†Quo ad tertiū,an ꝑ fugā fiat ꝓbatio,⁊ videt ꝙ nō : vt l.diuꝰ.de cust.reo.⁊ in aut.de exhi.re.§.si vero.etiā quedā in cōtrariū vidētur de suspe.tut.l.impuberibus.vt.ff.de cust. reo.l. in eos.in fi.Sō.aut fuga allegatur per modū delicti fuge,aut incidenter per modum probatiōis.Primo casu probatio fuge est plena ⁊ directa probatio:vt.j.de prob.l.cū ꝓbatio.⁊.ff.ꝺ edil.edic.l.quero.in fi.⁊ ista fuga sufficit ad remouendū quem ab officio ratione culpe:vt.j.de suspe.tut.l.impuberibus.⁊.C. de procu.l.cū qui res.Scđo casu,aut est fuga de carcere,⁊ habetur pro plena ꝓbatiōe:vt.j.l.ī eos.Et an intelligatur fugere de carcere ille q recedit de palatio ꝯ ꝑceptū iudicis:dic qđ nō ex quo nō erat inclusus,vt no.in.l.succurrit.cū.l.seq. s. ex quib.cau.ma.ꝑm Gu.de Cu.Aut est simplex fuga,⁊ tunc aut est fuga officialis,aut priuate ꝑsone:si officialis,dic vt.C.de asses.l.si post.si priuate ꝑsone,certe lȝ qs latitet.nō tñ intelligit semiplene cōuictus:tñ suspicio orta est contra eū,vt.ꝺ.§.si vero.vnde nō est verum ꝙ fuga faciat semiplenā ꝓbationē debiti vel delicti:sȝ bñ facit semiplenā probationeȝ ꝙ nō sit soluendo,⁊ redditur suspectus quo ad solutionē ⁊ capi potest de facto:vt in.l.fi.C.de fer.⁊.j.de pig.l.quesitū.In flagranti etiā crimine malefactor a quolibet pōt capi ne fugiat:vt.ff.de fur. l.si quis in seruitute.⁊ no.In.de sen.excom.vt fame.⁊ quidam sunt qui semp delinquunt,⁊ ideo semp capi possunt,vt histici, ⁊ mathematici:vt.C.de malefi.⁊ mathe.l.fi.nul.i tamen lȝ eos occidere,nisi iudici:vt ibi patet.Quid autē si statutū dicit ꝙ banniti qui non cōparent intra terminum banni, habeantur ꝑ confessis,an valeat statutū:dic ꝙ sic,vt.ꝺ.§.si vero.⁊ vide ꝙ no.Dy.in.l.diuꝰ.de cust.reo.⁊ in Spe.de acc.§.sequit.in pu. ⁊ facit in aut.de pace te.⁊ eius viol.c.j.§.si quis hominem.col. x.Quid autē si accusatio est male formata,nunqđ habeat pro confesso:⁊ dico ꝙ nō,ar.s.e.l.si patronꝰ.facit qđ no.C.de iur. cal.l.ij.§.sin autem.in verbo,rei qualitas.naȝ licet ineptitudo libelli non impediat veram confessionē,ar.de restit.spo.c.pisanis.tñ impedit fictam confessionem ⁊ legalem dispositionem, facit qđ no.j.iud.sol.l.vir bonus.vñ etiā post lapsuȝ terminū banni potest opponi exceptio ineptitudinis libelli:quia reddit iudiciū retro nullū:qđ no.Quid aūt si accusatio ē rite formata ⁊ cōcludit iudici ⁊ parti inspecta sua forma,tamē accusator potuit īpune offendi:an hec exceptio pt opponi post terminū banni:⁊ credo ꝙ sic,si est liquida ⁊ notoria exceptio:⁊ lȝ nō possit excipi,tñ iudex ex officio suo pōt absoluere, nec debet licitū factū punire:nā ī criminali etiā inuito reo iudex pt assumere naturalem defensionē ⁊ rationē ipsiꝰ:vt.ff. de quest. l.j.§.si qs vltro.⁊ adđ qđ no.Bar.in.l.pe.§.ad crimē.ff.de pu.

6 iud.⁊ in.l.seruū quoq;.§.publice.ff.de proc.¶†Quo ad quartum,an vnus testis faciat semiplenā probationem sic dico:nā aut loquimur in criminali,⁊ non facit semiplenā ꝓbationē sȝ indiciū,vt.C.ad.l.Iul.ma.l.si qs.ꝑm doc.⁊ iō nō defert iuramētū in criminali.Sȝ gl.ibi ꝺt ꝙ faciat semiplenā ꝓbationē, Aut ī ciuili ⁊ tūc refert,aut deficit forma ⁊ ꝓbatio.⁊ tūc nil cū effectu probat vt.C.de testi.l.si vnus.aut deficit ꝓbatio ⁊ non ius:⁊ tunc refert,aut iste testis non est integer homo,puta infamis infamia facti,⁊ facit indicium,nō semiplenā ꝓbationē nec defert iuramētū:vt.j.de prob.l.cū ꝓbatio.Sȝ si esset prorsus inhabilis,vel ꝓhibitꝰ testari,q ꝑ nullo habet, tūc nō facit indiciū:vt.j.de quest.l.maritꝰ.aut est īteger homo.⁊ tūc, aut ē testis,⁊ arbitrator,diffinitor,vel cōmissarius,⁊ statur ei:vt.ff. de dote pre.l.theopōpus.q̄ ita voluit ibi testator.Aut est merus testis,⁊ regulariter facit semiplenā probationē.fallit ī casu,vbi facit plenā ꝓbationē,vt interpretis:q̄ nō reperiebant plures:vt.ff.de ver.sign.l.j.§.vlt.⁊ vbicunq; dixi ꝙ vnꝰ testis facit semiplenā probationem,vel indicium:est intelligenduȝ si deponit in facto principali,vt no.in.l.fi.C.fa.ercis.Sed quis est effectꝰ istius semiplene ꝓbationis:dico in ciuili causa principalis est eius effectꝰ delatio iuramenti in defectuȝ probatio si petatur, tñ quidam sunt casus in quibus non habet locum delatio fienda actori,vt si causa sit famosa:vel dolus opponatur.vt no.s.de minoribus.l.iij.§.j.Sed reo posset deferri : q̄

actori

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

actori nõ ſit iniuria,cũ nõ ꝓbauerit niſi ſemiplene:⁊ ita intel-
ligatur iſta gl.ad fi.ita ſi cauſa ſit nimis atrox ⁊ ardua.ar.C.ꝺ
teſti.l.teſtium.⁊.C.ſi cer.pe.l.fi. Item nõ defertur ex vno teſte
non integro,vel cuius probatio ſit eliſa per aliquã pſumptio-
nem,vt.C.qui aduer.quos.l.j.⁊ ita not. Item non deferꝛ ei,q
veriſimiliter ignorat veritatẽ,ar.l.Marcell⁹.ff.rerũ amo.nec
ſufficit ſi aſſerat ſe ſcire p famã.C.e.l.in bone fidei.Quid ergo
ſi iudex minus circunſpecte deferat:dic ꝙ põt appellari, vt
no.Inn.qꝺ me.cã.c.ſup.e.Sʒ cui dʒ iudex deferre:Rñdeo vi-
detur ꝙ reo,vt hic extra.e.c.fi.Sed videꝛ cõtra ꝙ ei qui ſemi-
plene ꝓbauit:vt in aut.de cõſue.rec.feu.§.ſacramentum. So.
iudicis eſt arbitriũ ſm oẽs:ſed qd ſi iudex nõ vult deferre,an
põt appellari:Rñdetur ꝙ nõ ex quo eius eſt arbitriũ,vt no.
Spe.in ſimili de offi.iu.§.impedit.ver. quid ſi iudex.⁊ dico ꝙ
poteſt appellare,ar.in aut.de queſto.§.ſuper hoc.⁊ hoc verũ
anteꝙ̃ ſit cõcluſum in cã,ſed poſtea nõ põt appellari:q2 pars
non põt petere,lʒ iudex poſſit ſupplere.⁊ adde quod dixi in.l.
j.s.eo.Eſt ⁊ alius effectus ſemiplene ꝓbationis,q2 ille q ſemi-
plene ꝓbauit,videꝛ habuiſſe iuſtã cãʒ litigãdi,⁊ excuſaꝛ ab ex
penſis ſm quoſdã canoniſtas vt tãgit Inn.⁊ Hoſtiẽ.extra de
dolo ⁊ cõtu.c.prout.qꝺ nõ credo verũ:q2 actor,qui non habe-
bat niſi vnũ teſtẽ:temere facit ad iudiciũ prouocãdo,quia ſci-
re debebat hoc ſibi nõ ſufficere.⁊ ideo temere facit ad iudiciũ
prouocando,vt.C.de teſti.l.iuſiurandũ.niſi ex qualitate cauſe
ſue,⁊ teſtis veriſimiliter debuerat cõiecturari,ꝙ iudex ſibi de
ferret iuramentũ,⁊ ſicut arbitriũ eſt iudicis deferre cui vult,
ita ſi defert reo põt parcere actori in ſumptibus.ar.s.e.l.eũ q.
excuſat etiã vnus bonus teſtis a preſumpta calũnia a crimĩe
facti in facto alieno:vt no.in Spe.de accu.in fi.q2 ex vno teſte
naſciꝛ ꝓbabilis pſumptio hominis q̃ excuſat a dolo:nã illud
quod diciꝛ a bono viro credi põt,facit qꝺ no.C.ꝺ cõd.⁊ demõ.
l.titio fundus.⁊ propterea auidius frequẽter excuſat,arg.ff.ꝺ
adul.l.miles.§.j.Quid aũt ſi teſtator mãdat reſtitui, oĩbus ꝓ
bãtibus ſe debere recipere,an ſufficiat ꝓbare p vnũ teſtẽ ⁊ iu-
ramentũ:⁊ videꝛ ꝙ nõ:q2 iſta conditio formaliter dʒ impleri,
ar.ff.de verb.obli.l.qui Rome.§.augeri⁹.⁊ pro hoc facit.s.e.
l.eũ qui.in prin.vbi eſt differentia inter ꝓbationẽ ⁊ iuramen
tũ.Credo qꝺ ſufficiat probare p vnũ teſtẽ ⁊ iuramẽtũ delatũ
a iudice:q2 hꝛ pro plena ꝓbatione, vt in.l.noſtra.Si autẽ nil
probaret,nil deberet cõſequi:quia deficit conditio ex quo nõ
probat,ar.ff.de lib.leg.l.legaui.⁊.l.aurelius.§.vlti.Quid autẽ
ſi ſtatutum dicit ꝙ contra magnatẽ ſufficiant in homicidio
teſtes de fama:magna vero pro ſe ꝓbat indicia,an habeat lo-
cũ ſtatutũ:⁊ dico ꝙ non:quia fama eſt eliſa per indicia:nã vna
preſumptio tollit aliam,vt no.ff.de in integ.reſt.l.diu⁹.⁊ facit
quod no.i.l.j.C.qui ⁊ aduer.quos.Quid autẽ ſi nõ ꝓbat indi-
cium,ſed contrariã famã:videtur inſpici fama q̃ nocet,q2 pui
legiata ⁊ magis potẽs.Itẽ q2 vtraq fama pt ſimul eſſe vera:
vñ vna nõ tollit aliã,facit qꝺ no.In.de accu.c.qualiter.⁊.c.cũ
oportet.Sʒ cõtrariũ dico:nã ex quo pariter ꝓbaꝛ fama , non
cõſtat de fama.s.eo.duob⁹.§.fi.⁊ ideo nõ eſt priuilegiata eliſa
⁊ abſorpta per cõtrariã ꝓbationẽ,ar.ff.de teſt.mil.l.diuus.Et
ſi dicatur ꝙ fama nõ recipit cõtrariũ falſum eſt:q2 eodẽ loco ⁊
tpe nõ pñt due fame cõtrarie eſſe valide ⁊ vere , ⁊ maxime q2
fama debet pſeuerare:nã ſi non perſeuerat,non dꝛ fama,ſʒ ru
mor,vt.C.de her.inſti.pacumeiuus.ſed nunquid fama excuſat
a dolo:Rñdeo,nõ,ſi habuit ortũ ab excuſante ſe colore q̃ſito
vt.ff.de adul.l.miles.§.pe.Si aũt aliũde,aut in facto ꝓprio,⁊
nõ excuſat,vt.ff.ad velleia.l.quãꝙ̃.Aut in alieno ⁊ excuſat,vt
in.d.§.pe.Sʒ nũquid ex ſola fama deferꝛ iuramẽtum in defe
ctum probatiõis:⁊ dic ꝙ nõ,q2 fama per ſe non facit ſemiple
nam ꝓbationẽ:nuda enĩ fama,nõ eſt ſpecies ꝓbatiõis,vt no.
j.de teſti.l.iij.§.idẽ diuus.¶Quid aũt ſi actor habet vnũ te-
ſtẽ de veritate ⁊ duos de fama:reus vnũ de veritate tantũ,an
actor dicaꝛ ꝓbaſſe,vel ſaltẽ mereꝛ iuꝛm ſibi deferri ad corrobo
randã probationẽ:vꝛ ꝙ nõ,q2 remanet nuda fama,in hoc enĩ
ſolo excedit actor reũ,qꝺ verũ credo ſi teſtes deponant cõtra-
ria ſuper eodẽ.Si autẽ actor probat modo predicto cotractũ
reus ſolutionẽ:tũc non tollitur probatio actoris p probatio-
nem rei:q2 nõ eſt ſup eandẽ ſʒ tanquã ſuper ſemiplena proba
batõe rei vꝛ ꝙ iudex poſſit reo,vel actori, vt ſibi videꝛ deferre
ſacramẽtũ per iſtã legem,⁊ quod no.Cy.in.l.i bone fidei.C.de
iureiur.¶Quid aũt ſi reus probauit per vnum teſtẽ preſcri
ptionem,an deferaꝛ ei iuramentum:Credo ꝙ nõ:quia exce-
ptio preſcriptiõis eſt odioſa:⁊ in odioſis iudex non debet ſup
plere,nec fauere.Item vbi onus probandi imponitur alicui
in penã,vt.j.de prob.l.cũ de indebito.vel vbi ſe aſtringit ad ꝓ
bandum,vel vbi probatio requiriꝛ,nõ vꝛ ſupplẽdus defect⁹
per iuꝛm.Itẽ vbi requiriꝛ probatio per ſcripturã,vt.C.de nõ
nu.pec.l.generaliter.¶Quid ſi teſtis primo dixit verũ eſſe,ſe
cũdo ſe credere,an ex eo defertur iuramẽtũ : Attende an hoc
dixit facti ignorãtia,an calũnia examinatoria:⁊ vide qꝺ not.
extra de accu.inquiſitionis in nouella.¶Quid aũt de duob⁹
teſtibus infamibus infamia facti,an faciãt ſaltẽ ſemiplenã ꝓ
bationẽ:dico ꝙ ſic,licet nõ plenã:q2 infamia fidẽ attenuat,
vt.no.C.de ſum.tri.⁊ fi.catho.l.j.¶Quid aũt ſi dictũ teſtis in
famis iuuaꝛ fama ꝯcordãte iter bonos ⁊ graues:credo ꝙ ſal
tem ſit ſemiplene ꝓbatũ ope tali.ar.de edẽ.ſi qs arg.§.j.Sed
nunquid ſint aliq caſus,in qbus credaꝛ iuramẽto ſine aliqua
probatione:dicã.j.ti.j.l.in actionibus.§.j.Ibi vide an ignorã
tia probetur p iuramentũ:no.p Arch.lxxxij.diſt.pro poſſeſſo
re.⁊ de exce.c.paſtoralis.niſi ſit pſumptio cõtra iuramẽtũ,alꝰ
cõtra iurantẽ,vt no.in.l.j.de rece.⁊ in.c.j.de poſt.prela.An ap
tẽ bona fides ꝓbetur p iuramẽtũ:no.inſt.de act.§.alie. Et an
animus ꝓbeꝛ p iuramẽtũ:no.in.l.pro herede.§.ij.ꝺ acqui. he
re.per Ia.adde etiã qꝺ habes.j.de conſti.pec.l.qui in iure.
¶Ex lec.anti.¶Sñia lata ꝑtextu iuramẽti delati in defectũ
probatiõis retractaꝛ,repertis poſtea in ꝯriũ inſtrumẽtis , ſʒ
ſñia lata ꝑtextu iuramẽti nõ delati ĩ defectũ ꝓbatiõis,ſʒ ex ꝑ-
tiũ cõuẽtiõe retractari eo mõ nõ põt.h.d.⁊ iſte caſus procedit
ſm verã lecturã,que hʒ ꝙ hic erat iuratũ ⁊ ſñiatũ.Alia lectu
ra eſt ꝙ hic erat iuratũ nõ ſñiatũ,alias ꝙ ſñiatũ,nõ iuratũ,ſʒ
iurãdũ:q2 ſñia nõ erat lata ſub cõditiõe iuramẽti,vt.C.ꝺ reb.
cre.generaliter.⁊.C.ꝺ ſen.cũ iudex.ſʒ poſtea.⁊ eſt ipſa veritas.
loqtur enĩ h̃ in ſñia lata ex ſemiplena ꝓbatiõe ſuppleta p iuꝛʒ
delatũ ſola iudicis autoritate,qꝺ vocaꝛ neceſſariũ.⁊ hoc vſq
ibi,ꝙ ſi alias.Sʒ ibi,poſtea loquiꝛ de iuramẽto iudiciali ⁊ vo
luntario,q̃ qualia ſint no.s.eo.l.j.⁊ hec diſtinctio ſpecierũ iura
menti patet.s.eo.in rub.loquiꝛ etiã hec lex,ſiue ſñia ſit lata ꝓ
actore,ſiue ꝓ reo ſm Gul.Itẽ loquiꝛ in iuramẽto ꝑſtito ex de
latione,nõ ex relatiõe:q2 eſt ibi cõſenſus partiũ.⁊ ideo ceſſat
remediũ hui⁹.l.ar.v.ꝙ ſi alꝰ.Guli.¶No.primo ꝙ eſt triplex
iuramẽtũ,neceſſariũ,iudiciale,⁊ volũtariũ:ꝺ ꝑmo loquiꝛ vſq
ibi,ꝙ ſi alias.de ſecũdo ⁊ tertio loquiꝛ ille ver.ꝙ ſi alꝰ.¶Se
cũdo no.ꝙ iuꝛʒ neceſſariũ nõ aſſimilaꝛ trãſactiõi,ſʒ iudiciale
⁊ volũtariũ ſic,facit.l.j.s.eo.¶Tertio no.ꝙ ſñia retractaꝛ ꝑ
textu inſtrĩ de nouo reperti:ꝙ eſt ſpeciale ĩ ſñia lata vigore iu
ramẽti delati propter inopiã ꝓbationũ, quaſi ceſſante cauſa
ceſſaret effectus:qꝺ alibi nõ reperiꝛ,ꝙ̃ hic.Hoc tñ eſt ĩtelligẽ
dũ nõ ipſo iure:q2 nõ valeret ſñia ꝯ ſñiam,vt.l.j.C. qñ prouo.
nõ eſt nec.⁊ no.C.de trãſa.ſi diuerſa.lʒ ope.reſtitutiõis in ĩte-
grũ q̃ poterit implorari ꝑncipaliꝛ ⁊ ĩcidẽter ſʒ Gu.ſʒ ſʒ Ia.
principaliter tñ in modũ libelli.Pro Guil.facit qꝺ no.extra
de re.ĩ inte.ſuſcitata.ꝓ Ia.facit qꝺ.s.e.nã poſtea.§.ſi minor.
In hoc tñ ſunt ꝯcordes qꝺ nõ ipſo iure ſʒ p reſtitutionẽ,ꝙ ve
rum credo:⁊ ſic ꝓbo,vbi nihil eſt ꝓbatũ,niſi falſo,eget victus
reſtõne,vt.j.de iudi.diuus.⁊.s.de indi.ſi ꝑtor.§.marcellus.ad
treb.ſeruo inuito.§.cũ ꝑtor.j.ꝺ fal.ſi qs obrepeſerit.ergo mul
to forti⁹ eſt neceſſaria reſtõ,vbi nõ fuit dol⁹:vt q2 iurãs puta
bat ſe verũ iurare,vt.j.de reg.iur.q in alteri⁹.ad hoc facit qꝺ
no.in.l.C.de ſen.aduer.fiſ.lat.Idẽ ẽt tʒ Odof.ꝙ ſit neceſſaria
reſtõ in integrũ,q̃ debebit ĩplorari ĩtra quadriẽniũ a die ſñie,
ſicut ẽ de natura illi⁹ petitiõis,vt.C.de in inte.re.l.fi.¶Quar
to no.ꝙ iſta lr̃a ponit exẽplũ in reo vincẽte ex ſemiplena ꝓba
tiõe:qꝺ exẽplũ dʒ ſic poni,q2 actor ꝓbauerat mutuũ plene,re⁹
ꝓbauerat ſolutionẽ,vel pactũ ſemiplene:⁊ iõ iudex ꝺtulit reo
ſacꝛm ĩ defectũ ꝓbationis.qꝺ ita debeat exẽplificari,patet:q2
ſi reus eſſet abſolutus actore nil probãte,ceſſaret hec lex:ergo
hic eſt caſus directe.de queſtione dic in.l.bone fidei.C.eo.ꝙ de
fertur iuramentũ ſemiplene probãti,lʒ aduerſarius plene ꝓ-
bauerit:quod eſt verum,niſi eſſent ꝓbationes contrarie:quia
tunc ille vincit,q melius ꝓbat:vt.l.fi.C.de edic.diui Adri.to.
¶Quinto no.hic ꝙ recte dubitanti deferꝛ ſacramẽtũ,quod
intellige.qñ dubitatio eſt cauſata per ſemiplenã probationẽ
nõ per ſolam affirmationẽ ⁊ negationem partium:de quo lo
quitur.l.fi.C.qui.ad lib.procla.nõ li.¶In gl.j.nouiter reper-
ta ibi,fabricata.q2 per iſta inſtrumẽta non venitur ad reſciſſio
nem pronuntiati eo ꝙ non redarguunt ſententiã de equitate.
Item in talibus inſtrumẽtis nõ procederet diſtinctio hui⁹ le
gis,arg.de condi.ſine cau.ſi fullo.⁊ facit.s.de eden.argẽtari⁹.
§.cũ aũt.ibi.l.j.lib.x.⁊ dic vbi in odiũ periurãtis nõ diciꝛ per
iurus,niſi qui eſt in dolo:vt.s.eo.qui iuraſſe.tamẽ lex noſtra
habet locum etiam in eo qui iurauit per errorem putãs ſe ve
rum iurare:quod nõ eſſet verũ.⁊ ideo iſta ratio nõ ẽ ſufficiẽs:
ſʒ vera ratio eſt:q2 cauſa redit ad nõ cauſam:ſec⁹ aũt vbi ſñia
fundaꝛ ſuper alio,puta ſuper plena ꝓbatiõe:q2 tũc nõ retra-
ctaꝛ ſolũ ratiõe ſuperueniẽtis probatiõis:vt in.l.cõtraria.ſed
quid ſi ſñia ſit lata nulla facta ꝓbatione:dic vt no.extra de cõ
ſti.eccleſia ſancte Marie.vt in.l.prolatã.⁊.ij.q.j.nos in queꝙ̃
ibi,ſm Pileum.¶Ex hoc nota.ꝙ inſtrĩa pñt ꝓduci vſq ad
ſñiam,ſi ibi ꝑceſſit iuꝛm in defectum probationis,nõ ꝓducẽ-
tur oĩa ſʒ tñ de nouo reperta:vt hic ſʒ Bart.q dicit ꝙ etiam
cõcluſio in cã nõ impedit ꝓductionẽ inſtrumẽtorũ de nouo
reptorũ:nec eſt tunc opus peti reſtitui in integrũ,ar.extra de

excep.paſtoralis.ſm eū.ſed tu dic ꝙ anteꝙ cōcludatur in cā
poſſunt produci q̄libet inſtrā,vt extra de fide inſtr.cū dilect⁹
ꝛ no.ſ.de rei ven,officiū.etiā ſi precedat iuramentū,vt.ī.tit.j.
videam⁹.§.itē videndū.ꝛ.l.fi.ſed poſt concluſionē in cā opor-
tet ꝙ petat̄ reſtitutio ī integrū:qꝛ vr̄ renuntiatū productiōi,
vt extra de reſt.in inte.corā.felicis.facit qđ no.Jn.de cau.poſ.
paſtoralis.ibi,adhuc iuratū.Ex hoc patet ꝙ iudex ñ dꝫ pati
iurare,vbi videt ꝙ periuraret̄.¶ Itē no.vbi vni pti reſeruat̄
poſt ſnīam ꝓbatio,reſeruat̄ ꝛ alteri pti ſꝫ Bar.Ad hoc facit
l.perende.in rōne ſui.ſꝫ iſtud no.eſt falſum:qꝛ ſꝫ hoc poſſunt
ꝓduci inſtrumēta,tā de nouo reperta,ꝙ q̄libet alia. qđ eſt fal
ſuꝫ in ñ.gl.Itē eſt ar.ad queſtionē pone.fuit delata dilatio ad
ꝓbādū parti,ꝓs fecit citare duos teſtes,q nō venerūt,fuerūt
pignorati ꝛ mulctati,ꝛ ſic trāſiuit tp̄s dilatiōis:mō pars pe-
tit nouā dilationē dari ꝓpter impedimētū in prima:vr̄ eñ ꝙ
nō debeat iterū dari,niſi ſolū ad illos duos teſtes ī qbus fuit
factū impedimētū,ꝛ ꝙ alij nō poterūt ꝓduci,ar.ei⁹ qđ hic dr̄,
qbus ſolis ꝛc.ſm Ja.Bu.qđ ē no.Itē ſi minor vel eccleſia re-
ſtituit̄ eo ꝙ dicit ſe nō ꝓduxiſſe quoddā īſtrumētū reſti.ꝓba.
ꝑterea illud inſtrumētū nō poterit inducere,ar.huius.l.ꝛ no.
bñ.¶ In gl.ſ.inopia ꝓbationū.Iſta gl.declarat qñ ſit deferē
dū ſacramētū in defectū ꝓbatiōis,ī qua cā,ꝛ cui,quo aūt tpe
nō declarat,ſꝫ credo ꝙ vſqꝫ ad cōcluſionē ī cauſa[a], ¶ Ibi lex
defert.No.ꝙ qñ lex dfert iuſm realit̄,nō defert lex,ſꝫ iudex:vt
ī.ti.j.videam⁹.§.deferre.vl dic ꝙ lex defert cū miniſterio tñ iu
dicis:ꝛ ita,itellige gl.¶ Ibi,domeſtica.dbitoris.Frā.¶ Ibi.
C.de ꝓba.inſtrumēta,qđ dic vt ibi.ꝛ.e.ti.ratiōes.ꝛ.ſ.de edeꝫ.
qdā.§.nūmularios.ꝛ facit.ī.depo.publia.ī fi.¶ Ibi.ꝛ.§.ſeq.ꝙ
dic vt.C.de fi.inſtr.cōparatiōes.¶ Ibi vl ꝑ fugā,dic vt ī aut̄.
d exhi.re.§.vero.ꝛ plene ꝑ Cy.ī.l.j.C.de ra.vir.ꝛ adde qđ no.ſ.
de pb.cū ꝓbatio.ꝛ qđ no.ī Spe.d ꝓba.§.ſequit̄ videre.ī prin.
¶ Ibi nō oēs.§.fi.Et eo.ti.l.iij.§.ſi ad diē.¶ Ibi vl ꝑ vnū te-
ſtē:nec obſtat ꝙ ꝓbatio ē abrupta rei dmōſtratiōe:ꝛ ſic vr̄ qd
īdiuiſibile,qꝛ iſta diffinito ē diffinitio plene ꝓbatiōis:ſꝫ ſemi
plena ꝓbatio ē ſpecies ꝑ ſe:vt no.ī.de teſti.l.iij.§.eiuſdē. in gl.
ſunt eñ.vl lꝫ dicerem⁹ ꝙ eſſet ꝑs alteri⁹ ſpeciei,hoc eſſet dictū
ītellectualiter.nō ꝙ plena ꝓbatio recipiat diuiſionē:ſꝫ qꝛ ꝑ ſe
miplenā ꝓbationē iudex īcipit credere,ꝙ poſtea ꝑ plenā ꝓba
nē pfecte credit.ſꝫ Ja.adde ſm eū ꝙ iudex,qñ dubitat in ꝑn-
cipio cauſe,ꝛ hoc eſt paffirmationeꝫ ꝛ negationē.vt.l.fi.q.ad
lib.pcla.nō li.qñqꝫ in medio cauſe:ꝛ hec dubitatio qñqꝫ appel
lat̄ ſuſpicio,qñqꝫ appellat̄ pſumptio,qñqꝫ appellat̄ indiciuꝫ,
qñqꝫ appellat̄ ſemiplena ꝓbatio,vt no.Ja.C.de ꝑcu.l.j.in lec.
ꝛ facit.ſ.ad.l.aqui.l.in lege aquilia.§.ſi deletū.ꝓbatio vero dr̄
qñ iudex eſt cert⁹ ex his q̄ ſibi cōſtāt,vt iudici. Itē ſpecies ꝓ-
batiōis ſunt iudicia ꝛ adminicula vehemētia,vt extra de ſuc.
ab inte.c.fi.ꝛ no.ex pdictis ꝙ aut eſt plene ꝓbatū,ꝛ iuramētū
eſſet ſuperfluū.aut nihil ꝓbatū:ꝛ tūc eſt impoſſibile,aut eſt ſe-
miplene ꝓbatū:ꝛ tūc eſt neceſſariū.Adde nunqd vn⁹ teſtis fa
ciat ſemiplenā ꝓbationē in criminali:ꝙ no.in.l.iij.C.ad.l.iul.
ma.ꝛ.ī.de queſt.marit⁹.Itē adde qđ in.l.ij.C.de execu.tu.ꝛ per
Cy.C.de queſt.de tormētis.ꝛ per eundem.C.ad.l.iul.ma.quiſ
quis.Item adde qđ no.Spe.de teſte.§.reſtat.ꝛ quaſi pertotū.
ꝛ de of.iud.ver.Sexto.querēdum.ꝛ de actore ver.qđ ſi poſtꝙ.
¶ Ibi,theopōp⁹.ibi facit plenā ꝓbationē ꝑ volūtatē teſta-
toris,q voluit eius verbo ſtari.¶ Ibi.l.ſi qñ.hoc plene exami
na,vt no.Ja.Bu.ī.l.ij.ī.ti.j.vbi vide oīno.Ex no. quedā tex.
no.ꝙ dt ī dubio ſemꝑ dꝫ deferri ſacramētū ei q ſemiplene pro
bauit,vt in aut̄.de cōſue.rec.feu.§.ſacramentum.col.x.nec ha-
bemus meliorē tex.in iure.¶ Itē extra no.ꝙ vbicunqꝫ lex re
quirit perſpicuā ꝓbationē,nō defert̄ ſacramētū:vt no.Ddof.
ꝛ Cy.C.e.ī bone fidei.ꝛ facit qđ no.ſ.d mino.l.deniqꝫ.§.j.Idē
vbicūqꝫ cert⁹ numer⁹ teſtiū eſt de ſolēnitate:qꝛ ſacramentum
defert̄ in defectū probatiōis,nō aūt vbi deficit ius ꝛ ꝓbatio,
vt in cauſa teſtamenti.Et vltimo cōclude ꝙ qñ defertur iura
mentū in defectū probatiōis,cōſideratur res,vtrū ſit parua
vel magna cauſa,vtrū ciuilis vel criminalis,vel famoſa per-
ſona,vtrum boneſta vel non.Itē conſideratur an ille cui de-
fertur veriſimiliter dbeat ſcire veritatē necne:vt.l.Marcell⁹.
§.qui rer. amo.ꝛ.ī.e.l.iuſiurandū.ſm Odo.l.in bone fidei.vbi
vide quod dixi ꝙ vn⁹ teſtis facit ſemiplenam probationem,
intellige quando ſemper veritate deponit:ſec⁹ ſi ſuper pſum-
ptione,vel indicio,vt.l.fi.C.fami.erciſcun.

[a] ¶ In cauſa. Et nunquid poſt. vide do. Alex.ī 2ſ.liij. in.iiij.col. ꝛ in cōſi. cxxvij. in vl.col.in.j.parte. ꝛ quō ꝛ qñ poſſit deferri iuramentū in defectū ſemiplene ꝓbationis:vide ꝑ eū in cōſi.lxvij.in vl.col.l.ij.parte.ꝛ in 2ſi. lix. in fi.iiij.col. cū ſe.in. ij. parte. ꝛ in cōſil. cxxj. in vlti. col.ea. parte. ꝛ in 2ſi. xliij.in vlt. col. in fi.in.iij. parte. ꝛ in conſil. xxxij.in. j. col. in.j.parte. ꝛ in conſi. xxj.in.j. col.in fi.in.iiij. parte.

Iuriſiurandi.

Pupillus nō pōt facere gratiā vel remiſſionē. h.
d.Hic agit̄ d pecuniario ītereſſe,ſed an pt facere pa-
cem iniuria illata ſibi vel patri occiſo:dico ꝙ pōt cū autorita
te tutoris vel curatoris dati ad hūc actū:ꝛ hoc ꝓ bono pacis
ad ſimplicē abolitionē inimicitie,nō tñ poterit apponere pe-
nas:ratio eſt pmi, qꝛ pax ē vtilis,ꝛ placet Deo ꝛ hoībus, ꝛ pa
ci via aperiēda ē,vt no.de infa.l.furti.§.pa.ꝛ facit.ī.mād.l.cre
ditor.§.j.rō ſecūdi ē,qꝛ pene ſunt odioſe,ꝛ nō ſunt de ſubſtātia
pacis:ꝛ iō pupill⁹ nō pōt ſe obligare ad eas,facit.ſ.de mino.
l.ſi minor.§.miores.ꝛ vide qđ no.ī.l.j.C.de ī ite.reſt.mi.ꝑ Ja.ꝛ
Spec.de homi.ver.illud.Sꝫ,an ciuitas poteſt facere pacē de
damnis ꝛ offenſionibus priuatorū:dic vt no,Jn.de iniur.c.
noſtra.Sed ponamus ꝙ aliquis eſt accuſatus de blaſphemia
Dei,an epiſcopus poteſt facere pacem:quidā dicūt ꝙ ſic,qđ
nō credo verum.C.de epiſco.ꝛ cle.l.ſi quis in hoc gen⁹.ꝛ.ff.qđ
vi aut clam.l.prohibere.§.plane.Sꝫ ponamus ꝙ aliquis ē ac
cuſatus ꝙ non ſoluit collectas,nūquid ſyndicus communis
poterit ei facere concordiam:ꝛ dico ꝙ nō:niſi habeat ſpeciale
mandatum,arg.ī.de verb.obli.l.qui Rome.§.callimachus.

Qui per ſalutē.

Omiſſio modi ꝛ forme reddit actū nullū, tñ ite
rato fieri pōt cū obſeruatiōe debite forme,ꝛ facit.ī.de
condi.ꝛ demō.l.hec cōditio.nec obſt.que in cōtra.facit.ī.de v.
ſig.l.boues.§.hoc ſermone.qꝛ ibi intelligit̄ de primo actu va
lido:ꝛ hoc,ſi ad ius ſit relatio:ſi aūt ad merū factū, intelligit̄
de primo qualitercūqꝫ cōſummato:vt.ī.de leg.iij.l. fideicom-
miſſa.§.ſi quis decē.Et eſt ar.ad cōmiſſiones:cōmiſſuꝫ eſt nū
cio ꝙ citet titium,citauit eū die dominica:ꝛ ſic nō vꝫ citatio,
an potuit ſine noua cōmiſſione iterato citare:ꝛ vr̄ ꝙ nō:qꝛ ſi-
ne cōmiſſione nō vꝫ citatio.C.de exhi.re.l.fi.Sꝫ cōmiſſio pma
vr̄ expirata per primā citationē,ar.ī.de re iudi.l.iudex.dic cō-
tra per hanc legem:qꝛ tacite vr̄ ſibi mādatū ꝙ citet tēpore cō
gruo ꝛ loco,ar.ī.de ſol.l.ſoluturus.ꝛ ſic duo vidētur precepta
ſ.ꝙ citet cōgruo loco ꝛ tpe,ar.ff.de arb.l.celſus.nā videt̄ man
datuꝫ ſic fieri qđ de iure teneat,ar.no.ff.de leg.j.l.huiuſmodi.
in prin.itē eſt ar.ad conceſſiones,conceſſum eſt alicui ꝙ poſſit
eligere poteſtatē,eligit,ꝛ prima electio caſſat̄,vel nulla pronū
tiatur,vr̄ ꝙ iterato poſſit eligere. Inn.dicit ꝙ licet in iudicia
libus actibus iudex delegatus nō poſſit corrigere diffinitiuū
errorem,tñ ſecus in extraiudicialib⁹,vt no. Inn.de offi.dele.
c.in literis.nā in negocijs cōmiſſari⁹ petitus plus equiparat̄
iudici ordinario,ꝙ delegato,ar.ff.man.l.ſi ꝓcurator.§.j.Doc.
dicunt ꝙ aut electio nō tꝫ,qꝛ nō eſt ſeruata forma cōmiſſiōis:
ꝛ tunc iterato dꝫ eligere,qꝛ res eſt integra,ar.ī.de arbi.l. quid
tñ.ꝛ vide quod no.ī.pro ſol.l.in ꝓpoſita.aut eſt ſeruata forma
commiſſionis,ſed propter aliud iudiciū electio pōt annulla-
ri:ꝛ tunc refert,aut qs habebat ius eligendi iure ſuo,ꝛ pt ite
rato eligere,vt.ff.de leg.j.l.ſerui electione.Aut habebat mini
ſteriū facti ſꝫ eligebat nomine alieno,ꝛ tunc funct⁹ eſt officio
ſuo.ar.l.iudex.ff.de re iudi.Itē eſt ar.ad delegationem cauſa-
rū vt ſi nō tꝫ prima ſnīa,poſſit ferri ſecūda:doc.dicūt ꝙ aut ē
ſeruata forma mādati,ꝛ nō pōt legatus iterum ꝓnūtiare, vt
l.ſi vt proponis.C.quō ꝛ qñ iudex.Aut non eſt ſeruata forma
mandati.ꝛ tūc ſic, ꝛ eadem diſtinctio facienda eſt in arbitrio
arbitratore,vt.ff.de arbi.l.quid tñ.ꝛ.l.qui arbiter.Itē ē in ar.
hec lex ad queſtionem:dicit ſtatutū ꝙ omnis cauſa debeat ſe
mel cōpromitti:nā eſt ſemel cōpromiſſa,ꝛ interim mortu⁹ eſt
arbiter, queritur,an iterato debeat cōpromitti:ꝛ vr̄ quod nō,
vt.l.boues.§.hoc ſermone.ſed ibi fit mētio de actu cōditiona
liter,hic preceptiue ꝛ diſpoſitiue:vñ vr̄ ſtatutū intelligenduꝫ
de cōpromiſſo,quod trahit ſecum ſuum effectum,ꝛ non de eo
ex quo non reſultat effectus,arg.ſ.qui ſat.cog.l.quoties.cū ſi
mi.dico ergo alium ſubrogandum in locuꝫ mortui,ar.de va.
mu.l.pretor.§.poſt.cauſam.cum ſimil.
¶ Ex lec.anti.¶ Qui iurat nō ſeruata debita forma, non vr̄
iuraſſe,ſed debet iterato iurare.h.d.¶ No.ꝙ illud qđ non eſt
rite factum,dꝫ ꝛ pōt reiterari:ꝛ eſt ar.ad illum,cui cōmiſſa eſt
electio,ſi nō elegit rite, ꝙ poſſit eligere iterato:qđ dic vt hic
ꝑ Gul.ꝛ Ja.facit qđ no.Ja.de Are.de leg.j.ſerui electiōe ꝛ de
condi.ꝛ demon.cum ſub hac.ꝛ ꝑ Archi.lxi.diſt. ſtudij.ꝛ.j. qđ.
vij.per illicitam.ꝛ facit ad hāc.l.quod not.ꝑ ſo.in propoſita.

Iuſiurandum.

Nota ꝙ dubitanti dꝫ dari terminus ad deli
berandū.¶ No.ar.ꝙ exceptio poteſt formari ꝑ ver-
bum,non credo:ꝛ litis conteſtatio ſimiliter fieri,de hoc no.de
reſti.in inte.c.cum ad ſedē.Sꝫ pone ꝙ quis habuit terminuꝫ
ad deliberandum,an pōt poſtea dicere ſe erraſſe:quidā dicūt
ꝙ nō:qꝛ pſumitur plene fuiſſe inſtruct⁹ ex quo habuit termi-
nū ad deliberādū,extra vt ecc.be.c.j.de diuor.ꝛ.c.ex literis. de
iniu.c.fi.lib.vj.per.Arch. Sꝫ hoc ē verū.ergo error cōmiſſus
poſt litē cōteſtatā nō poſſet reuocari,cū pcedāt īducie delibe
ratorie,vt in aut̄.offerat̄.Sed hoc eſt falſum:qꝛ omnis error
poſt litē cōteſta.pōt corrigi:vt.l.error.ꝛ de iur.ꝛ fac.igno.exce
pto errore libelli:qꝛ non pōt emēdari libell⁹ circa ſubſtātialia
poſt litē cōteſtatā,vt in.l.edita.C.de edē.vel dic ꝙ etiā poſt li
tem conteſtatā poſſum emendare libellū ratione erroris,ſi ꝓ-
bo me erraſſe:vt.C.de erro.aduo.l.errores.nō vt ꝓcedat̄ vlte-
rius ex eadē inſtātia,ſed vt non noceat libellus ꝓducēti:ſꝫ an
te litē cōteſtatā nō opꝫ allegare errorē,vt.l.edita.ſꝫ hoc vide-
tur contra.l.cum precum.C.de libera.cauſa.ſꝫ ibi non allega
batur

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

batur error illius tacite confessionis: si eam allegaret, non piu dicat illa tacita confessio: vt. s. fa. erci. l. qui familie. ⁊ vide qd̄ no. Gul. de Cu. C. de insti. ⁊ sub. l. conditio. Adde ꝙ in crimi nali sufficit reo probare defensionē absq̄ exceptiōe: nā etiam nō requiritur ꝙ re⁹ emēdet exceptionē def. si nō defendit, se cus i actore, vt. l. edita. alias si actori sufficeret cōgrua ꝓbatio sine ꝯgrua petitio superuacuo. l. dita. puderet de emēdatiōe libelli: q2 posset emēdari ꝓbādo ꝙ esset falsum. ⁊ vide qd̄ no. i Spe. de offi. ind. §. deseruit. ver. q si libellis. ⁊ in Spe. d̄ teste. §. j. ver. qd ergo si capitula. ⁊ in. cōstitutas. de elec. in cle. sz q̄ ro, an ille q d̄t se dubitare, debeat assignare cāz quare dubitat: dic ꝙ rōnabilit dz qs dubitaret no. s. si pars he. pe. l. antiq.
¶ Ex lec. anti. ¶ Si ille cui defert iuramentū, petit terminū ad deliberandum, dz ei terminꝰ assignari ⁊ ad hoc allegat.

Defensor. No. syndim magis assimilari ꝓcuratori q̄ tuti secundū glos. vide Guli. de Cu. etiaz per procu. l. j. ⁊ vide Arhi. lxiij. dist. c. tibi domino.

Procura. Not. ꝙ ꝓrator nō cogit iurare: ⁊ qñ ꝓcuratorarat, an d̄beat iurare i animā
a dñi[a], vel in suā, ⁊ an dz rñdere iqd̄ credit dñs, an id qd̄ credit ipse ꝓcurator: dic ꝙ id qd̄ credipse dñs: ⁊ in aia dñi dz iura re, vt per Jn. extra de testi. ad lc. hodie incipit, presentium. ibi vide. ⁊ facit ad hoc ꝙ iste est ꝓcessus alicuius, in quo dñi causa, conscientia est sequendat. j. manda. l. quintus.

Qui iusiuran. N. ꝙ omissio iuramēti calūnie nō vitiat ꝓcessum, vbi nō fit hoc petitū, ⁊ facit. C. vt itra cer. tēp. ij. ⁊. ff. d̄ dā. infe. l. iiij. §. hoc iu dicium. pt etiā omissio suppleri qualibet parte, vt in. c. j. de iura. cal. lib. vj. ⁊ ibi videas in mella ꝙ aliquid pt omitti cui nō pōt renūtiari: similiter q2 pōt in criminali omitti defensio vt in. l. j. C. de fur. nō tñ valet expressa renūtiatio, quin possit fieri legitima defensio, vt no. s. pac. l. pactum inter heredē.

Si de qualitat. Not. ꝙ vbi partes nō sunt in concordia in formatiōe puncti: illa pars vincit, cui iud: adheret: ⁊ est arg. ꝙ ille exe cutor vincit, cui adheret episcopus: pt etiā ꝓpter discordiā li bere reuocare executorē ad se, aistius. §. no. in gl. d̄ cōmissiōe
b iuramēti. ¶ Itē no. q2 iuramē: pt recipi in ecclesia.[b] qd̄ quo tidie faciūt iudices in examinationibus maleficiorū: citatio etiā per nuntiū pt fieri in eccl'a, q2 est merū factū, quo ad nū tiū, vt. l. ꝓsenti. C. de his q ad ecle. confu. nā etiā ecclesie sunt d̄ territorio potestatis, vt no. Gl. s. de in ius vocan. l. plerīq̄.

Ait pretor. No. ex causa derogari iuramēto cōtumacie: facit extra de cōsti. c. ex literis. ⁊ in hac fundantur statuta ꝙ banniti non debeant audiri: idem in excommunicatis, secus interdictis.
¶ Ex lec. an. ¶ No. ꝙ reus, ci defert iuramētū, dz facere alte rū de trib⁹, vel iurare, vel soluere, vel referre: si refert, aduersari⁹ nō pt recusare ⁊ nō hz locū relatio relatiōis. ¶ Not. hic ar. ꝙ imputet sibi ille q astringit se ad certā speciem ꝓbationis.

Non semper. No. arg. ꝙ potest cōsuli vltra ꝓpositum. Item not. argu. qd̄ licet statutum mandet positioni impliciter responderi, tamen po test respōsio modificari ex causa.
¶ Ex lec. anti. ¶ No. ꝙ ex varietate personarum iuris statu tum variatur.

Cum res. No. hic de absolutoria obseruatiōe iudi cij, que interdū fertur ante litē cōtestatā. j. de eo qd̄ cer. lo. l. qd̄ si ephesi. §. j. ⁊ insti. de per. ⁊ tem. ac. §. fi. ⁊ s. de pecu. l. si reus. Interdū pst litē cōtest. finita instātia, vt. l. ꝓperandū. Interdū post litē cōtest. durāte instātia, vbi sic di stingue: aut superuenit reo exceptio, q̄ ipso iure tollit actionē, ⁊ tūc fertur absolutoria ab obseruatiōe iudicij, vt. d. §. fi. ⁊. j. de cōdi. fur. l. si seru⁹. aut ope exceptiōis, ⁊ tūc aut talis exceptio impedit ꝓcessum, ⁊ opponitur ꝓcedat, ⁊ tūc absoluitur reus ab obseruatiōe iudicij, vt h: aut nō impedit ꝓcessum, vel nō opponitur ad hoc, ⁊ tūc fer diffinitiua: vt. ff. de iud. l. de qua re. q2 litis cōtestatio regulariter expectat semp post se diffini tiuā, fert ēt absolutoria ab obseruatiōe iudicij, si renūtiat liti, vt. C. de pac. l. postq̄. Itē cū appellās deserit appellationē, vt C. q̄n ⁊ qñ in. l. si vt preses. q̄nq̄ ista absolutoria hz vim diffi nitiue, vt no. s. si ser. ven. l. Marū. ⁊. j. de accu. l. titia. Et facit ad statutū ꝙ potestas vltimo mense sui regiminis nō possit ab soluere ab obseruatione iudicij, nisi forte per libellum ineptū: q2 non habet vim diffinitiue, cum denuo possit agi, de adul. l. accusatur. ⁊ facit ad aliud statutū quo cauetur ꝙ arbitri de beant diffinire causas, vt sciant absoluere ab obseruatione iu dicij eo casu quo imponūt perpetuū silentiū: q2 habet vim dif finitiue, ⁊ effect⁹ pōderādus est, ar. j. qd̄ cum eo. l. si fili⁹. §. j. Et licet nomine snie diffinitiua significetur, vt no. ff. qñ ap. sit. l. j. §. ꝙ i sentētijs. tamē dico idē de interlocutoria, vbi habet vim diffinitiue: ⁊ eodem modo appellatur ab vtroq̄, vt no. Ab. ⁊ Joan. post eum. extra de appel. c. peruenit.

¶ Ex lec. anti. ¶ No. hic ꝙ ratiōe iuramēti ⁊ recte cōtumacie fertur absolutoria ab obseruatiōe iudicij, ⁊ est rō: q2 ius supue niēs impedit ꝓcessum, sec⁹ in exceptiōe perēptoria, q̄ nō impe dit ꝓcessum: q2 ibi reqreret snia diffinitiua absolutoria: qd̄ est no. ⁊ an ista absolutoria ab obseruatiōe iudicij possit ferri añ litē ꝯte. no. Jn. de of. dele. ꝯsuluit. ⁊ adde qd̄ no. s. ser. vē. harū.

Tutor. No. aliquid permitti propter inopiā probationum, qd̄ alias non permitti tur. ¶ No. argu. ꝙ syndici non tenentur denūtiare maleficia, que non possunt vllo teste probari.
¶ Ex lec. anti. ¶ No. ꝙ propter inopiam probationū pōt tu tor facere id, quod alius non posset: idem in prelato ecclesie, vt C. de transac. preses. ⁊ per Archi. v, q. iij. quia vniuersi ⁊c.

Prodigus. No. ꝙ exceptio, de inhabilitate, sem per potest opponi, ⁊ qd̄ omne statu tum intelligatur de habili persona.
¶ Ex lec. anti. ¶ No. ꝙ id quod fit ab inhabili persona, nō va let, siue sit contractus, siue distract⁹, siue iudicium, siue quid si mile: facit. s. eo. iusiurandum. la. j. §. pupillus.

Qui nō cōpelluntur. No. ar. ꝙ dū pendet exceptio decli natoria fori, nō cogit qs rñdere positiōib⁹, nec dz interrogari de facto principali, sic. s. de iudi. l. sz si restituat. §. ex quibus.

Si actor. Destructa scd̄a causa non ꝓp ea destruit prima cā: sz ecōtra destructa prima causa destruit scd̄a, q̄ pēdet essen tialiter a prima causa, sic. j. de excep. l. sed ⁊ si ante.
¶ Ex lex. anti. ¶ No. añ iuramentū prestitū in cōtractu secū dario, vz in cōtractu primitiuo: q2 pōderāda sunt verba iur̄i.

Si nō fuerit. Si deferens iuramentuz iurare nō vult de calūnia, habetur pro cōfesso, sicut si remitteret iuramentū. h. d. ¶ No. arg. ꝙ si nec actor nec re⁹ voluit iurare de calumnia, actor habetur pro confesso. ¶ Item no. arg. ꝙ si reus non vult respondere positionibus actoris, nec actor posi tionibus rei, ꝙ tota mora imputetur actori ⁊ litem perdit: q2 ipse prouocauit ad litem. simile. j. de condi. fur. l. ⁊ ideo.
¶ No. ꝙ si non facio quod debeo litem perdo, licet tu reus nō facias quod debes secundum glo. notabilem hic.
¶ Ex lec. anti. ¶ In ter. iuretur. i. nō vult iurare se ū deferre animo calūnie, ⁊ sic nō vult solennizare actū ex pte sua. no. hic nota. gl. ⁊ facit. j. de loco pub. fru. l. j. §. fi. ⁊ quod ibi not.

c **Manifeste.** [c] Qui ñ vult iurare, nec refer re, habet ex ficta turpitudine pro confesso: hoc verū, nisi habeat iustam excusa tionem, quare noluit iurare: puta q2 nescit factuz: vt. s. e. l. iusiurādu3 ⁊ ad pecunias. ⁊ si iudex nō admittit cau sam iustaz, potest appellare: vt. C. eo. l. generaliter. §. si iudex. ⁊ no. ꝙ nūq̄ habetur quis pro confesso, si habet iustam causam non respōdendi, vt. c. ij. de confes. lib. vj. ¶ Hic queritur de cō tumace vtrum habetur pro confesso super eo super quo est cō tumax in respondēdo: ⁊ dic vt no. Jac. de Are. j. de vē. inspi. ⁊. s. de interro. act. l. si filius. per Jac. But. gl. dicit ꝙ sic. vt. j. de confes. l. cer. §. j. tu dic vt. d. c. ij. de confes. lib. vj. Sz an ille q scit veritatem per famam cogatur iurare, arg. ꝙ sic. ff. de acq. here. l. cum quidam. §. j. ⁊ quod not. Innoc. de iur. calum. c. fi. ⁊ Archi. iij. q. vij. testes. In contrarium facit quod no. C. eo. l. in bone fidei. Sz an debeat iurari de negatiua, sicut de affirmati ua: dic ꝙ sic, si quis scit factū: vt. ff. de acqui. he. l. Pannoni⁹. §. rei. ⁊. l. cū falsum. facit quod not. de itine. actuq̄ pri. l. j. ⁊. ff. d̄ proba. l. si arbiter.
¶ Ex lec. anti. ¶ In tex. referre. quando inter partes erat cō uentum, vt causa dirimeretur iuramento. ⁊ not. hic ꝙ contu macia appellatur confessio.

Si quis cū. Conditio iurisiurādi habet p cā hoc i pacto liberatorio. qd i pacto obligatorio: gl. d̄t ꝙ ipletio modi vestit pactū, nō impletio cōditionis: qd̄ est verū in cōdi tione, que impletur de necessitate precedētis cause: vt. s. de pa. l. si intra. Sed dicas in. l. si intra. erat pactuz gratuitū quo ad residuum: ⁊ ideo nō vestitur rei interuentu, vt no. s. de pac. l. i traditionibus. Si autem est conditio voluntaria: aut cōsistit i prestatiōe vel interesse promissoris, ⁊ vestit pactū: vt. j. de nau. fe. l. periculi. aut nō consistit in talibus: ⁊ tūc nō vestit pactuz, vt in gl. Sz videt ꝙ pactum fiat per si, ⁊ oriatur actio prescri ptis verbis: vt. j. de cōtra. emp. l. labeo scribit, ⁊. j. d̄ dona. cau. mor. l. senatus. §. j. de nau. fe. l. periculi. Itē lex dicit ꝙ condi tio habetur pro causa. ff. de ver. obli. l. a titio. ad idem. j. de con di. ob cau. l. penulti. Sol. ibi deficit solennitas causalis, ⁊ adest formalis, vt in stipulatione ⁊ venditione, conditio habetur p causa, ⁊ in. l. a titio. ⁊ in. l. labeo. Si autē simul deficit causalis

a ¶ Domini. Uide gl. xvij. q. iiij. metuentis. ⁊ Rom. in deci. xxxix. quidam. sed nun qd debeat habere terminū ad deliberandū: Uid Frā. Areti. de quo etiā p Ludo. Ro. in singu. sue parti rñdere volenti.

b ¶ In ecclesia. Uide. d. Ale. cōtrarium tenētē, ex cōi opi. in. l. ij. s. de in ius vocan.

c ¶ Manifeste. Pro hui⁹ tex. itellectu vide do. Alexā. de Imo. in consi. cxxvij. in vlti. col. in. j. parte.

et formalis,vt ex nudo pacto,tūc nō oritur actio,vt hic. Sed qūo rñdebitur ad.l.Labeo.ibi nō fuit vēditio ꝯditionalis:q2 nō oriret ex ꝯtu noiato pscriptis verbis,ſ3 pactū de vēdēdo, qđ vestit existētia ꝯditiōis:q2 si nō vestiret non agerek vt hic. ¶Ex lec.anti.¶In tex.exceptio iurisiurādi.i.exceptio pacti secuto iur̄o,ſm Pet.¶Ibi solutū.ſ.postea p errorē facti. ¶No.hic ꝙ ꝯditio hr̄ pro cā quātū ad liberādū,ſ3 an vestiat pactū obligatoriū?gl.hic videk dicere ꝙ nō:q2 ꝯtus innominati habent fieri per modū nō p cōditionē:vt.s̄.de pac. si inter.⁊.j.de nau.fe.peric.in ꝯriū facit.j.de do.cā mor.l.senatus. §.nec dubitauerūt cassiani.⁊.s̄.ti.j.nō oīs,⁊ de ver.ob.a titio.

Iusiurandū. Iuramētū excludens fortē, excludit penam. hoc dicit.concordat.C.de vsuris.l.eos.in princi. ¶Ex lec.anti.¶No.hic ꝙ sopita questione principali,videtur esse sopita questio pene quod tene menti.

Labeo. Gr̄a et remissio pōt fieri absenti et ignorāti.h.d.S3 nūqd ille cui fit remissio,dz eā acceptare ⁊ ratificare:gl. dicit ꝙ sic, ⁊ tūc opz eū scire. Sed nunqd est necesse ꝙ intimetur p nūtiū vel epistolā[a] faciētis grām,vel remissionē?gl. dicit ꝙ sic.In ꝯriū facit qđ no.j.de lib.le.l.nō solū.§.tale.vbi dr ꝙ absenti qrik exceptio doli.ista gl.facit p eo qđ no.s̄.đ pac. idē in duob' p gl.ꝯria facit qđ no.insti.de iniu.in fi. S3 ad aliā rñdek ꝙ in foro pniali nō reqrik pñtia partis:q2 forū pniale magis accedit vltime volūtati,vt no.extra de sepul.c.pare ciano. Itē ad idē facit.s̄.de ne.ge.l.nesenni'.dic ꝙ aut remissio iuri tēdit ad obligādū,⁊ tūc reqrik organū mediū:facit qđ no.j.de act.⁊ ob.l.ꝯsensu.⁊.C.de sac.san.eccl.l.illud.dic ꝙ aut fit ad deliberādū:⁊ tūc nō reqrik mediū organū.nō obstat qđ notak in.l.idē in duob'.q2 ibi in pacto hic in gr̄a et remissiōe: ⁊ facit ar.ad collatiōes pbēdaꝝ,vt qrak ius abñti:q2 essentialiter collo depēdet a sola ptāte ꝯferētis,ī quo solo residet ius ⁊ autoritas puidēdi.In eo aūt,cui puidek,nō residet ptās puidēdi,ſ3 acceptādi puidētia ī factū alteri':vt extra de pb.accedēs.de ꝯcess.pbē.q2 in cūctis.⁊ est ar.ꝙ si statutū dicat ꝙ cōcordia fiat ītra octo dies ꝙ ēt pōt ratificari:q2 a pncipio qsiꝯū est ius ēt ignorāti, ar. ad hoc quēad.ser.amit.l.si partē.§.j. ⁊.j.de bo.lib.l.octoginta.q2 statutū nō reqrit nisi ꝙ fiat, ⁊ non exigit ꝙ ratificek:nā p liberā psonā hñ pōt qri exceptio cōcordie etiā ignorāti,vt.s̄.e.l.nā ⁊ postea.§.j.⁊.C.de non nu. pec.l. si cui.⁊.j.de vsu.l.si quis solutioni.§. mora. sufficit em̄ fieri qđ statutum exigit,nec requirik qđ plus fiat,ar.in.l.qui fundū.đ cōtrahē.emp. Alij dicunt ꝙ requiritur ratificatio ītra terminū.rē ra.ha.l.bonorū.alias hr̄ pro repudiata,vt no.s̄.de neg. gest.l.si ego.⁊ de ap.reci.l.j.ſ3 ista iura loquunk in iure qđ non prius qrik ꝙ ratificek,ſ3 liberatio statim qrik ipso gestu:⁊ hec vides in priuilegijs,q̄ ignorātibus ius tribuūt:vt no.Archi. de priui.c.j.in ver.induct'.⁊ vide qđ no.Ar.lxxxij.dist. propo suisti.Cōiter pbak opi.ꝙ exigak ratificatio intra terminū,alr̄s nō vz ꝯcordia nec pax:q2 nō possunt esse circa nesciētes Itez cōstitutio fauorabilis nō requirit scientiā,secus in cōstitutione penali,vt.l.fi.de decre.ab or.fa.⁊ facit.j.de acq.pos.l.qui ab senti.in prin.⁊ ꝙ no.s̄.si cer.pe.l.certi cōdictio.§.sed si nū mos. ¶Ex lec.anti.¶Remissio iuramēti pōt fieri absenti,puta p nūtiū,vel epistolā.h.d.Quid si ista remissio nō esset directa p nūtiū,vel epistolā:vr̄ ꝙ idē:tñ nō sortik suū effectū,anteꝙ perueniat in notitiā ⁊ ratificek vt innuit gl.parua.facit.j.de acq.po. g absenti.in pn.⁊ qđ no.C.de sacrosan.ec.illud.viđ hic Gu. de Cu.⁊ adde qđ no.s̄.de neg.ge.Pōponi' scribit.⁊ qđ no.in.c. is q.de pcu.li.vj.p Arch.⁊ in.c.j.§.j.de pri.eo.li.p eū.vbi no.đ priuilegio,qđ statiz valet postꝙ est bullatū,etiā anteꝙ perueniat in notitiā priuilegiati.ad idē.lxxxij.di.pposuisti.nā agik de fauore eius,ſ3 vbi agerek de odio,nō nocet ignorāti:vt.d.l. fi. de decre.ab or.fa.secūdū Cy.qui ita no.de cōst.prin.beneficiū. in lec.⁊ facit.j.de fur.inter omnes.§.recte.⁊ in.l.fi.de cri.expi.he. in gl.vt.C.quod dic vt extra de preben.accedens.

Creditore. Iuramentum in dubio psumik reale.h.d. ¶Not. ꝙ iuramentū negatiuū facti tollit solā naturalē obligationem, ipso iure,vel etiā ciuilē:q2 nō pōt probari amodo, vt not.j.de cōdi.inde.l.Iulianus.¶No.iuraui super iure.i.super qualitate facti h.d.gl.nec ob.qđ no.de au.⁊ arg.lega.l.ornamētorū.nā ibi de mero iure loquik.i.de iure.l.ꝙ in cōstitutiōe nō ī facto positū est. ¶Ex lec.anti.¶Iuramētū principalis opitulak fideiussori,nisi sit iuratū respectu priuilegij psonalis:et in dubio iuramentum interpretak reale,⁊ de toto esse iuratū. quod est no.⁊c.¶Nota tres casus:aut est iuratū sup facto,et tūc tollik obligatio naturalis,⁊ ideo liberatur fideiussor:aut super solennitate,⁊ tūc secus:aut dubitak,⁊ tūc lex interpretatur,ꝙ sit plene iuratum,⁊ facit quod no.in.l.j.§.j.qua.rer.act. non da.⁊.j.de excep.rei iudi.si quis ad exhiben.

a ¶Epistolaz. Adde Ludo. Roma.consil. xlv.

Si fideiussor. Nihil habet iste.§.in text. nec in glo.nec in materia sua. ¶Ex lec.anti.¶H.in isto ex,ī fi.ꝙ est bonū argumentum de sentētia ad iur̄ mp̄ñ ad quos porrigik sn̄ia,⁊ iur̄z.vt hic,vt s̄.eo.eū qui.§.in popularibus Itē est bonū ar,đ sn̄ia ad acta, vt no.Inn.de testi.ausam qe.⁊ Cy.C.de eden.l.is.apud quē,

Eadem ratio. o defensionē defensoris admit⁊ paribus passibus ambulare ⁊ p vtrūqꝫ qri exceptionē ōsi ¶No.ar.de pcessu ad sn̄iam,đ qua materia dic vt p In.extr de testi.causam que.⁊ ibi viđ.

¶De in litem iurando. Rubrica.

1 ☞Inspiciendum est,quod euenire potest.
2 Contumacia rei non auget pmissionem fideiussoris.
3 Fideiussio non egreditur rem,super qua interponitur.
4 Fedeiussor non tenetur se obligare ad penas legales.

Rem in iudicium. Promissio fideiussoris iudicatū solui ñ tēdik vltra verū preciū rei petite,licet ex contumacia rei iuretur in litez.h.d. ¶No.principiū l.seq.Casus:petebā a titio cētum,vel codicem meuz,quem tenebat intentās rei vendicationez:⁊ q2 titi' erat persona suspecta,petebā vt satisdaret de iudicio sisti ⁊ iudicio soluēdo:titius offerebat fideiussorē,qui volebat se obligare vsqꝫ ad pdictā quātitatē isti' codicis. Ego volebā ꝙ obligaret se vsqꝫ ad quātitatez iuramēti in litē ī casu quo res p cōtumaciā nō restitueretur.Queritur qd iuris? respōdetur ꝙ sufficit satisdat vsqꝫ ad verā estimationē,nec dz cōsiderari in augēda fideiussiōe,seu satisdatiōe cōtumacia que nō est,⁊ que forte nō erit.h.⁊ est primus casus in satisdatione interponenda. secundo modo legik satisdatione interposita petebā a titio codicē,satisdedit de iudicio sisti ⁊ iudicato soluēdo,lata in eū sn̄ia nō restituit:vnde iuratū est in litē,⁊ iudex fecit pceptū secutus istud iuramētū. Ego petij exequi pceptū ꝯ fideiussorē,fideiussor dixit se nō teneri ad interesse affectiōis,ſ3 solū ad verā estimatiōē queritur quid iuris?⁊ rñdetur ꝙ fideiussor nō tenetur vltra verū interesse,nec nocet sibi
1 quo ad hoc cōtumacia rei.h.d.¶†No.non inspici qđ euenire
2 pōt.¶†No.cōtumaciā rei nō augere promissionez fideiussoris.¶No.ꝙ cōtumacie pena est diuersa a principali,vt.ff.de tab.exhi.l.locum,§.cōdēnatio.nec vna tollit alteraz:vt.l.j.de requi.re.⁊ de cust.reo.l.diuus.secūdū.l.sub.nisi confundātur adinuicem:⁊ hoc est qđ assessores dicūt cōputato bāno in pre
4 senti cōdēnatiōe.¶†No.ꝙ fideiussio nō egredik rem,sup qua interponitur.¶No.ꝙ aliud est pena contumacie,⁊ aliud est ipsum debitū principale:aliud enim illud qđ venit ex accidenti propter morā,aliud id quod venit ab ipso principio, cōcordat.s̄.si cer.pet.l.vinū.⁊.j.de eo quod cer.lo.l.cētum capue.⁊ pro hoc soluik questio:vnū statutum dicit ꝙ non soluēs penā homicidij intra decem dies, decapitek:aliud statutū dicit ꝙ cōtumax cōdēnetur in quarto pluri.Modo queritur si soluit primā penam,⁊ nō soluit istud quartū pl',an possit decapitari p isto quarto pluri nō soluto:videk ꝙ sic:q2 istud quartuz videtur pena maleficij aucta pp̄t contumaciam. Itē q2 nec debuit admitti solutio particularis:cōtrariū est verū, q2 ista est pena cōtumacie,nō homicidij:q2 imponik p se discretiue a pena originali sicut mulcta que imponik cōtumaci,vel excōmunicato,q̄ non est pena delicti,ſ3 contumacie:⁊ ideo pp̄ter istud quartum plus nō solutum non potest decapitari,sed debet detineri in carcere,donec soluat:⁊ si dicis ꝙ solutio particularis nō debet admitti,cum totum sit liquidū:vt.l.quidā estimauerunt:Respōdeo ibi in solutione fienda,hic in iam facta, vel hic speciale fauore vite,que maior est libertate,ar.de sta.l. cū heres.§.pe.vel q2 nō venit eodē iure cum principali,sed diuerso iure,qui.mod.pig.vel hypo.sol.l.fi.S3 quid si pena non est incerta nō comparenti,sed soluenti:an sit pena corporalis vel alia pena,q2 nō soluik,sicut pena maleficij,vel cōtumacie,⁊ videtur ꝙ pena contemptus:vt.ff.de arb.l.si quis rem.S3 dico ꝙ est pena maleficij intentati : quia licet non sit in prima dispositiōe,est tamen in dispositione secunda:⁊ venit ex eadē causa,arg.de ope.lib.l.ista stipulatio.⁊ quia prima pena transfunditur in secūdam.vt.ff.ad.l.fal.l.j.si ita.⁊ per Dy.j.de pub. iudi.l.ij.S3 contra hoc facit lex nostra quia hic imponitur pena nō soluēti,⁊ tamen dicitur ex mora esse nō ex re.S3 respondeo:quia estimatio rei habet certos fines quasi a natura: vñ quicquid vltra est,venit extrinsecus sed pene delictorum non habēt certos fines a natura,⁊ possunt augeri ex mora,vel alia causa,vt.s̄.ti.j.l.eum qui.Item facit hec lex ad aliam.q.notatam per Dy.ff.de ver.ob.l.cum filius.vbi dicit ꝙ filius bānitus pro contumacia nō dicitur condemnat' de maleficio maxime in preiudicium tertij:⁊ ibi omnino vide.Et cū queritur, an futura

an futura ꝓspiciant̃, refert aut est cā, ⁊ ius de futuro ꝯtingen
ti, ⁊ nō inspicit̃, vt hic, ⁊. j. de vsu. l. j. nā hec cā immediata iuri
erat incerta de futuro, ⁊ ideo nō inspicit̃: q̄r cā ⁊ debendum ex
ea erat de futuro, nō causatū nec preordinatū de p̄terito. Aut
cā est de p̄terito, ⁊ ius de futuro: ⁊ tūc aut futurū factū est ne
cessariū, ⁊ tūc inspicit̃, vt. j. de cōdi. indeb. l. nā ⁊ cū moriar. aut
possibile ⁊ ꝯtingēs, ⁊ tūc aut futurus euētus est initiatus, vel
preparatus, q̄r p̄ns status tēdit ad hoc: ⁊ tūc inspicit̃ qđ eue
nire pōt, vt. j. de priui. cre. l. si creditores. ar. j. ti. j. l. qđ seruus.
aut non est initiatus nec p̄paratus, ⁊ tūc aut inspicere pōt, et
nemini nocet, ⁊ inspicit̃, vt. j. sol. ma. l. ij. aut alicui nocet, ⁊ tūc
nō inspicit̃, vt hic: q̄r nō deducit̃ oīs potētia in actū: ⁊ ideo nō
possum⁹ esse clari. fallit ꝓpter dolū aduersarij, vt legit̃ ⁊ not.
4 s. de neg. ge. l. diuortio. ¶ † No. ꝙ fideiussor nō tenet̃ se obliga
re ad penas legales, vide. j. de fideiuss. l. fi. l. iij. q satis. cog. ⁊ no.
in. l. fi. j. de eo qđ cer. lo. Sȝ quō pōt ista lex ītelligi in fideiusso
re de iudicio sisti? nā iste nec ad rem tenetur lata snīa, vt. j. de
fideiuss. l. Grece. §. post litē. Sol. hic nō erat lata diffinitiua, sȝ
interlocutoria, vt no. s. de rei vē. l. qui restituere. vel hic ꝓmise
rat etiā iudicatū solui, ꝓmiserat parere omnib⁹ mādatis cu
rie: vt no. Dy. de ver. ob. l. cōtinuus. §. cum quis. ⁊ ibi videas.
⁊ ibi Cy. in. l. fi. C. de spon. Sȝ quomodo cōuētus suo nomine
debet satisdare: vt insti. de satisd. §. sȝ hodie. Rn̄deo: q̄r erat de
casibus in q̄bus est satisdādū. C. vt in pos. lega. l. ij. vel re⁹ erat
ꝑsona suspecta, ⁊ res mobilis, vt. l. si fideiussor. §. fi. ff. qui. sat. co
gau. vel cum reus passus est missionē, satisdedit ꝓpter reha
bendā tenutā, vt in aut. de exhib. reis. §. si vero etiā quidā. ⁊ fa
cit. j. de statu lib. l. rōnē. ⁊ extra de v̄b. sig. c. ex parte I Christo.
cū simi. Itē est arg. hec lex ad questionē de eo qui ꝓmisit red
dere castrum, ⁊ dedit fideiussores: ⁊ postea perdidit castrum, ⁊
condēnatus est qđ ad penā criminis nō tenet̃ fideiussor, q̄r nō
accrescit crimini, sȝ contractui, vt. j. ad municip. l. Lucius. per
Dy. circa quod dic aut fideiussor simpliciter accept⁹ tenet̃ ad
penaȝ, aut pena nascit̃ ex eodē facto, aut prorsus ex alio facto
nouo: si ex alio, nō tenet̃ fideiussor, vt. j. de fideiuss. l. fi. si ex eodē
facto, aut est pena cōuētiōalis, ⁊ tūc si p̄mo fideiussit. ⁊ postea
est apposita pena ex interuallo, nō tenet̃ fideiussor. Si aūt pro
missio pene precedit fideiussionē, ⁊ tūc tenet̃, vt. j. de eo ꝙ cert.
lo. l. centū capue. ⁊ ibi no. Aut est pena legis, seu etiā interes
se, qđ ēt pena dici p̄t ex parte rei, cui nil adest: ⁊ tūc refert, aut
venit ex natura actiōis, aut ex accidenti. primo casu tenet̃ fide
iussor, vt. j. loc. l. quero. ⁊. l. si postea. j. rem pup. sal. fo. Secūdo
non tenetur iure obligatiōis, siue ante morā siue post p̄cedat
vt. j. de eo qđ cert. lo. l. fi. Sȝ an teneatur officio iudicis refert,
aut ex propria mora, ⁊ tenetur, vt. j. de eo quod cer. lo. l. centuȝ
capue. ij. rn̄so. ⁊. j. de fideiuss. l. si testamēto. §. fi. Aut ex mora rei
⁊ tūc refert, aut mora p̄cedit fideiussionē, aut fideiussio moraȝ.
Primo casu tenet̃ fideiussor s̄m Azo. Scđo non, vt. d. l. cētū
capue. ⁊. l. fi. Sed tu dic ꝙ istud iteresse ē accidētale ⁊ emergēs
rōne mixta loci ⁊ more nō cōtinet̃ in forma Sct⁹, nec etiā exe
cutiue venit cōtra fideiussorē ex mora rei: q̄r nō est īteresse vni
forme in reo ⁊ fideiussore: nā ex ꝑsonis ⁊ re, mixta rōne cōsistit,
vt. j. de eo qđ cer. lo. l. ideoq̄. ⁊ ideo morā fideiussoris exigo, vt
sit actio arbitraria ⁊ eiusdē qualitatis ⁊ nature ī reo ⁊ fideius
sore: ⁊ hincinde veniat interesse, secus si in vsuris, q̄ sunt vni
formes, vt. d. l. q̄ro. Sȝ qd si fideiussor expresse ꝓmitteret inter
esse? Rn̄deo tūc actio nō tȝ arbitraria sȝ p̄cisa: q̄r nō veniret
interesse officio iudicis mercenario, sȝ iure cōtract⁹, ⁊ actiōis:
⁊ ideo cum actio sit arbitraria eque in fideiussore ⁊ in reo, nō
vr̄ in dubio ꝓmissum hoc interesse, vt. d. l. fi. ad penas etiā ma
leficiorū fideiussor nō tenet̃, nec ex ꝓprio maleficio, nec ex ma
leficio rei: nisi maleficiū purgaret̃ p actionē ex eo Sctu: vt. s. de
dolo. l. sȝ fideiussor. q̄r vbi mora, vel culpa rei fingit̃ esse mora,
vel culpa fideiussoris, nocet fideiussori. Sȝ qd in actiōe legis a
lie, an fideiussor teneat̃ ad penā inficiatiōis? Rn̄det̃ ꝙ non, vt
hic. In ɔ̄riū q̄r venit ex eadē causa ⁊ iure eiusdē actionis. Itē
ꝗcquid venit in cōdēnatiōe, venit in fideiussione iudicij: vt. j.
lo. l. q̄ro. ī fi. prin. ⁊ sic sufficit siue sit nota cā ⁊ obligatio, siue cā
tm̄ nata, dico cāliter, vel formalit̃. Preterea snīa pōderāda ē
⁊ ius ex ea metiri d̄bem⁹, tāq̄ ex termino ad quē fit relatio: ꝙ
verū credo. Si aūt iste fideiussor ē recept⁹ post īficiationē, tūc
nō est dubiū. q̄r cā p̄cedit fideiussionē. Ultimo collige h̄ ar. ꝙ
cōdēnat⁹ ex cōtumacia, nō d̄r cōdēnat⁹ de maleficio: hoc verū:
q̄r sit mētio p respectū ad maleficiū intētatū: hoc verū credo,
nisi cōtumax haberet̃ p ꝯfesso, tūc d̄r cōdēnat⁹ ex ficto malefi
cio, nō ex vero: vt. C. de īterdi. ma. l. si tutor. ⁊. ff. de iure fis. l. ei⁹
q. facit in ar. qđ no. de fide īstru. l. iij. Si aūt loquimur de male
ficio in genere. s. vtrū ꝯtumacia sit maleficiū, dic vt p Dy. C.
de cri. stel. l. j. ⁊ facit ad statuta que dicūt ꝙ cōdēnat⁹ pro ma
leficio possit impune offendi, an intelligant̃ de cōtumace. Ad
de ēt ꝙ si qs nō esset cōtumax ī medio cause. imo astitit cause,
⁊ astringit eā, sȝ postea fuit cōtumax, nō veniēdo in sententia,
ꝙ tunc nō d̄r condemnatus ex cōtumacia, imo ex gestis, arg.
C. de adul. l. quamuis indubitati. ⁊ facit quod not. C. si aduer.
rem iudi. l. cum ⁊ minores. meli⁹ facit quod not. C. de contra.
iud. tut. l. ij. hic non sunt alia.

¶ Ex lectu. anti. ¶ Non inspicitur illud, quod casualiter acci
dere p̄t. Uel sic, Ex delicto p̄ncipalis nō auget̃ obligatio fide
iussoris. Uel sic, Nō d̄r crescere actio, lȝ ex ꝯtumacia crescat pe
na vel cōdēnatio. h. d. ⁊ est lex no. ⁊ exēplificat̃, hec lex in fideius
sore dādo, ⁊ in fideiussore dato: nā fideiussor est dād⁹ p rei q̄ti
tate attēto libello, seu petitiōe, nō attēta futura contumacia.
Itē iā simpl'r dat⁹ nō tenet̃ ad penā ꝯtumacie, sȝ iusta estima
tiōe rei petite: qđ vtrūq̄ est notabile, ⁊ dȝ hoc intelligi in fide
iussore iudicatū solui: nā fideiussor de iudicio sisti nō obligat̃
ex snīa, sȝ liberat̃, vt. j. de fideiuss. l. Grece. l. §. post litē. s̄m Jac. ⁊
ex hac. l. sume ar. ad. q. d̄t statutū, si qs nō soluerit ꝯdēnationē
intra mēsem, puniat̃ in quarto pluri: mō accusatus cōparet,
⁊ vult dare fideiussorē respectu prime pene, ⁊ nō respectu illi⁹
quarti pluris: mō q̄rit̃ vtrū sit dimittēd⁹ tali fideiussori, an sit
detinēd⁹? ⁊ est hic ar. ꝙ dimittēd⁹: q̄r illud quartū plus est pe
na ꝯtumacie nō delicti, vt hic, imo si est simpl'r accept⁹, fideius
sio sua nō trahit̃ ad illud quartū plus: qđ est no. Iteȝ facit in
argu, ad istā q̄nē dicit statutū ꝙ homicida puniat̃ in centū
⁊ si nō soluerit intra. x. dies decapitet̃. Aliud statutuȝ dicit ꝙ
cōtumax cōdēnet̃ in quarto pluri, mō querit̃ vtrū rōne illius
quarti pluris nō soluti veniat decapitād⁹? ⁊ est hic ar. ꝙ non,
q̄r illud quartū plus est pena addita ratiōe cōtumacie ⁊ cōtē
pt⁹ iudicis, nō aūt est pena homicidij: ⁊ ista est veritas, ⁊ ita
practicam⁹ ad ꝙ optime facit ista lex, ⁊ meli⁹ q̄ aliqua q̄ sit ī
iure: sȝ ponam⁹ retēto eodē themate ꝙ homicida vult satisda
re, sȝ cōtra eū allegat̃ qđ lȝ pena sit pecuniaria a principio, tm̄
p̄t fieri corporalis, si nō soluat̃: ergo est detinēd⁹: vr̄ per istaȝ
legē ꝙ nō debeat detineri, sed cōtrariū est verū: q̄r ista pena ē
pena subrogata loco p̄me pene: ⁊ iō ista pena est pena delicti,
⁊ sumit originē ex cā de preterito: ⁊ ideo cū crimē sit capitale,
nō dȝ fideiussorib⁹ relaxari: facit qđ no. Dy. in. l. j. j. de pub. iu.
quō ergo respōdes ad hāc legē: rn̄deo, nō ob. hec lex, quia hic
loquit̃ in pena, q̄ venit ex sola cōtumacia: sȝ questio loquit̃ de
pena q̄ peruenit ex delicto lȝ mediāte cōtumacia: ⁊ adde ad
cōfirmationē predictorū qđ pena cōtumacie nō d̄r esse pena d
licti. quod no. Cy. C. de cri. stel. in rubr. absurdū em̄ esset in pre
misso casu, ꝙ pena capitalis esset pena soli⁹ ꝯtumacie. ¶ Que
ro nūqd iste fideiussor possit cōueniri nō facta excussiōe rei p̄n
cipalis: ⁊ videt̃ ꝙ sic. C. de agri. ⁊ censi. litib⁹. §. fi. sȝ ibi loquit̃
in fideiussore, qui est datus loco sequestri cōtra quē est parata
executio: idem tm̄ videtur in quolibet fideiussore iudicij, ar. s.
de in ius vo. eum pro quo. de hoc tetigi in. l. fi. s. qui satis. cog.

Siue. §. Interdum. Quando petitur iteresse ra
tione culpe, nō iurat̃ in litē, sȝ rōne doli, vel cōtuma
cie sic. h. d. de iuramēto affectiōis. Sȝ an p iuramētū ꝓbet̃ sim
plex ⁊ verū interesse: d̄t gl. ꝙ nō, si agit̃ rōne culpe, sec⁹ si doli:
vt inst. de ver. obl. §. pe. ⁊ facit qđ no. j. de tri. l. in hac. ⁊. j. de p.
sti. l. fi. ⁊. j. e. l. in actionib⁹. §. p̄sens. ⁊. l. cū furti. qđ ē veruȝ, vbi
fctm̄ rei inducit difficultatē ꝓbatiōis: vt. d. §. plane. ⁊. C. vn̄ vi
l. si q̄n. Hec vera de interesse dāni, sȝ de interesse lucri nō ꝓbat̃.
sacramēto: vt. j. de eo ꝙ cer. loc. l. iij. §. fi. ⁊ dic vt. j. ꝓxi. l. ¶ Que
rit gl. an sit necessariū iuramētū vbi absq̄ eo cōstat iudici de
affectiōe ptis, ⁊ scit qd ille iuratur⁹ est: ⁊ d̄t gl. ꝙ nihilominus
dȝ iurare: q̄r istud est d solēnitate ꝓbatiōis, ⁊ nō debet omitti:
⁊ q̄r licet constet iudici, hoc nō sufficit: q̄r nō cōstat p modū pro
bationis, ⁊ no. gl. ⁊ facit ad questionē de duobus arbitris, qui
sciunt voluntatē tertij absentis, an possit eo absente ⁊ non ex
pectato ꝓnūtiare: ⁊ dicit Inno. ꝙ sic. extra de testa. c. Raynal
dus. ⁊ ar. s. d statu ho. l. Arethusa. Sȝ dico ɔ̄riū q̄r collegę ne
sciūt istud eo mō quo debēt, nec sciūt vt iudices, seu vt arbitri,
sȝ vt priuate ꝑsone: qđ nō sufficit, ⁊ facit. s. de arbi. l. sicuti. ⁊. j.
de re iud. l. duos indices. ⁊ hec opi. est tutior: q̄r etiā nō est ser
uata forma ⁊ mādatū legis in ꝓnūtiādo: ⁊ quando presentia
alicuius persone requirit̃, eius absentia facit non valere qđ
agitur. C. de tut. ⁊ cura. l. j. ⁊ ideȝ, quādo requiritur exploratio
volūtatis: vt. j. de acqui. here. l. eum qui duobus. §. filius. ⁊. l. si
quis mihi bona. §. fi. de auto. tut. l. obligari. §. fi.

¶ Ex lec. anti. ¶ Ratione culpe nō iurat̃ in litē, sȝ ratiōe do
li, ⁊ quot regrant̃ ad h̄, vt stet̃ iuramēto agētis sine alia ꝓba
tione: vide hic per Ja. ⁊ adde quod no. insti. de ver. obl. ad fi.

Nummis. In nūmis nō venit interesse affectiōis, sȝ bene venit interesse pene
cōmisse, vel pignorū distractorū. h. d. ¶ No. ꝙ istud ī
teresse dāni emergētis extra rē venit in nūmis, multo magis
venit iteresse ītrinsecū, vt. s. si cer. pe. l. vinū. In actiōib⁹ arbi
trarijs propter locū non est dubium, vt. j. de eo qđ cer. lo. l. iij.
§. nūc vidēdū. idē tm̄ vbi loc⁹ nō est appositus ad soluendum,

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

vt ibi no. hoc interesse pōt ꝓbari ꝑ sacramentū ꝯ morosum. Ħ verū in actionibus, in qbus cōsueuit ī litē iurari, vt in realib⁹ ꝛ bona fide: nā si ex qualitate rei nō cadit iuramētū affectiōis, cadit tn̄ iuramētū veritatis, vt hic: alˀs aūt nō ꝓbaꝛ iteresse ꝑ iuramētū, vt. s̄. e. l. ij. iō lex nr̄a ponit exēplū ī actione depositi ꝛ no. ꝙ ista lex loquiꝛ de iteresse dāni itrinseci. ar. j̄. de act. em. l. si sterilis. §. cū per vēditorē. vbi venit itrinsecū nō extrīsecū. So. spāle est ī pecunia, vt. j̄. ꝺ ver. obl. l. liber homo. in fi. ꝛ. l. pecuniā. ꝭꝫ Bar. Sꝫ qd si nō petaꝛ ꝗtitas, sed spēs, dicit glo. id quod iurabiꝛ, ꝛ veniet tūc circa interesse in lucro fructuū, nō ī lucro negociationis, ar. j̄. de cōdi. fur. l. iij. sꝫ in quātitatib⁹, ꝺt Ja. ꝙ nō venit lucrū, nisi in actionib⁹ arbitrarijs. Itē vbi petitur ꝗtitas, nō venit aliqd noīe fructuū, sec⁹ in spēbus q̄ natura sui fructū generāt, ꝭꝫ Jo. ꝛ lꝫ in nūmis cadat interesse negociatiōis, tn̄ istud nō est ꝯsiderādū. Tu dic vt ꝑ Cy. C. ꝺ sen. q̄ ꝑ eo. l. j. i. ij. q. Recita apparatū isti⁹ legis sic, ꝺꝛ hic ꝙ certa est nūmorū estimatio: Sꝫ ꝯ, nūmus nō est estimat⁹, sꝫ estimat vt. j̄. ꝺ fideiuſ. l. si ita. So. ꝯcedo ꝛ dico ꝙ nūmi sunt estimatio estimata actiue, nō estimatio estimata passiue, ꝭm Jo. ꝛ Azo. vel dic ꝙ nūmi nō estimāꝛ a ceteris reb⁹: vt. j̄. de ꝯh. em. l. j. ꝛ. j̄. de re. ꝑmu. l. j. sꝫ bn̄ estimaꝛ nūmus ꝑ alios, puta Florenos, ꝑ venetos grossos: ꝛ grossi per paruos minutos. vt cortonēses. ¶ Scdo op. ꝺꝛ hic ꝙ in actiōe depositi nō iuraꝛ ī litē, sꝫ ꝯ. j̄. ꝺ po. l. j. §. ī depositi. So. ibi erat deposita spēs, in q̄ cadebat singularis affectio, hic pecuniaī qua nō cadit affectio, ꝛ ħ est vera. ¶ Op. ꝙ imo iuraꝛ, vt hac. l. §. j. Sol. ibi iuramēto veritatis nō affectiōis. ¶ Quero p̄o, an ī actiōe depositi veniat inter eē lucri cessantis, ꝺt gl. aut ē apposita spēs, ꝛ tūc venit istō iteresse: qꝛ iuraꝛ in litē, aut quantitas, ꝛ tunc non venit, vt hic. ¶ Quero an veniat fruct⁹ ꝺt gl. ꝙ sic in specie, nō in quātitate: qꝛ nō facit fructū de vsur. dic vt. s̄. de neg. ge. l. qꝛ tātūdē. ēt adhuc hodie veniūt iterdū vsure nō ꝑꝑ morā, sꝫ propter vsuꝫ rei: vt. C. de act. em. l. curabit. ꝛ extra. de feu. c. ij. vel ꝑꝑ onera rei vel ꝑsone, vt extra ꝺ vsu. c. salubriter. ¶ Quero qd si nūmi debeanꝛ ꝑ aliā actionē bone fidei: Rn̄deo idē ꝙ ꝺꝛ hic in act. depositi, vt veniat interesse, ꝛ ꝓbeꝛ per iuꝛm. ¶ Quero qd in actiōe stricti iuris, an veniat interesse, gl. dicit ꝙ sic: sed an ꝓbabiꝛ per iuꝛm: gl. dicit ꝙ sic, qn̄ impingiꝛ reo dolus, vel cōtumacia, est ergo gn̄ale quo ad interesse dāni emergētis, ꝛ ꝓbaꝛ cōtra quēlibet cōtumacē per iuꝛm, idē no. iusti. de ꝟ. ob. §. pe. qꝛ ē certū, vbi agaꝛ ex maleficio, vt. l. si qn̄. C. vn̄ vi. ex maleficio dico rei, nō ex maleficio tertij, vt no. Dy. j̄. qn̄ ex fa. tu. l. j. ꝛ Ja. in. l. ne qd. de incen. rui. nau. Sꝫ qn̄ interesse petiꝛ ex cōtractu stricti iuris: aut istud interesse accedit obligatiōi facti, ꝛ nō ꝓbatur per iuꝛm: vt. j̄. de pre. stip. l. si. aut in obligationib⁹ dādi. ꝛ tūc re extāte nō ꝓbaꝛ per iuꝛm. sꝫ re perempta post morā rei probabiꝛ per iuꝛm propter difficultatē ꝓbatiōis, vt. j̄. eo in actionibus. §. j. Aut obligationi rem restitui, vel reali actiōi, ꝛ ꝓbaꝛ cōtra dolosum per iuꝛm, vt hic, ꝛ. s̄. eo. l. ij. Illud aūt est gn̄ale, siue agaꝛ ex delicto siue ex ꝯtu bōe fidei, vl' stricti iuris ꝙ cessante dolo nō iuraꝛ, vt. s̄. e. l. ij. Adde ꝙ vꝛ esse ī dolo ille, q nō obseruat solēnitatē legalē vt. ff. de admi. tut. l. tutor. ī ꝑn. Itē adꝺ ꝙ mora ꝑt esse sine dolo, vt cū paup iterpellaꝛ, vt no. In. de of. dele. qꝺ est ꝯ. A. mora aūt legali quia deserte appellationis excusat pauptas, vt In. de of. dele. ex rat. ¶ Nō. an ꝯ dissigillātē saccū alienū, vel aperiētē capsam alienā ꝓbaꝛ iteresse ꝑ sacꝛm, vt no. In. extra ꝙ met. cau. c. sup eo. ꝛ vide. j̄. ꝙ vi aut clā. l. sup. §. ī hoc. ꝛ. j̄. de fur. qdā. in. fi. ꝛ. C. de ꝓb. l. si de pos.

1 ☞ Iuramentum affectionis non cadit in puberem.
2 Mater non est legitima administratrix filiorum.
3 Iurare nemo cogitur ad commodum alienum.

Videamus. Pupill⁹ nō iurat de affectione, qꝛ nō cadit in eo plena affectio. Item mater, vel coniuncta persona cōiuncti nomine nō iurat, tutor ꝛ curator nō cogiꝛ inuitus, sed volens admittitur ad iurādū, referēdo verba affectiōis ad dn̄m, nō ad
1 se. Adolescēs nō est capax iuramēti. h. d. ¶ †No. ꝙ iuramētū affectiōis nō cadit in puberē, facit. C. de acq. pos. l. donatarū.
2 ¶ †Not. ꝙ mr̄ nō est legitima administratrix filij, facit. j̄. de sol. l. filie. Si aūt esset tutrix, tūc nō, qꝛ mater: sed qꝛ tutrix posset iurare, ꝭꝫ gl. nō eīn officit, sꝫ ꝓficit ad vberiorē administrationē cōiūctio ꝑsonarū, ꝛ duplicitas vinculorū. Ecce sileꝛ: traditio instrī nō hꝫ viꝫ mādati ad agēdū ī extraneo, sec⁹ in cōiūcta ꝑsona, vt no. C. de pac. ꝯuē. si duob⁹. Ergo cōcurrentib⁹ ꝙ sit cōiūcta persona, ꝛ ꝙ sunt tradita instrā, presumiꝛ mādatū: sꝫ altero tn̄ cōcurrēte nō, vt no. Pe. C. de ꝓcu. l. maritus. sicut ergo facilius ꝑsumiꝛ mādātū in cōiūcta ꝑsona, ita ꝛ mādatū
3 liquidū nō dꝫ minus operari. ¶ †No. neminēꝫ cogi iurare ad cōmodū alienū de aliena cōsciētia, vl' facto. nec dꝫ quis grauare cōsciētiā suā ratiōe officij, qꝺ gerit, sed dꝫ salutē anime sue ꝑferre cuicūqꝫ officio, qꝺ ē no. dignū. ¶ No. volūtariū admitti quē, lꝫ inuitus cogi nō possit: ecōtra, puniꝛ volēs, q nō punitur nolens, vt. j̄. de his qui. vt indig. l. post legatum. §. is vero.

a ¶ Realibus. Adde Ludo. Ro. in fin. versic. iuramentū vero dicit. l. q restituere.

b ¶ Culpā. Vide Rap. Ful. hic qui tenet cōtra: sed dic vt ꝑ do. Alex. de Imo. hic.

Adolescens. No. in hoc. §. ꝙ in iurādo adultus habēs curatorē, non equiparaꝛ pupillo, vn̄. l. si curatorēꝫ habēs. nō videꝛ habere locū, vbi adultus iurauit, arg. isti⁹. §. Sed hic pro se, ibi contra se: vt. s̄. ti. j. l. q iurasse. gl. hic ꝺt ꝙ nō sunt pares in fauoribus consequendis, sed in damnis vitandis sic: ꝛ no. glo.

Deferre. No. ꝙ id quod est fiēdū a iudice, nō pōt fieri a parte, ꝛ facit ad multa. iudex pōt progare terminū ab eo assignatū, sꝫ nō partes, ar. istius. §. q̄ eīn ad iudicis autoritatē ꝑtinēt, sine eo explicari nō pn̄t, ar. C. de li. cau. l. iubemus. ꝛ. C. de ado. l. ij. ¶ Quid aūt si pars detulit, an valet: ꝛ dico ꝙ non, vt necessariū, sed bene conuentionale.

1 ☞ Infinitas toleratur.
2 Iudex potest non sequi iuramentum etiam prestitum.

Iurare. Affectio pōt esse sine aliquo limite ratiōis, sꝫ iudex dꝫ eā ad rōnē limitare. ¶ Not. hic ꝙ pōt totum, pōt partē: ꝛ q pōt in totū cassare, pōt modificare. ¶ No. ꝙ iudex ꝑt cassare post ꝑstitū iuramētū. gl. opponit in auē. de iud. §. opꝫ. So. ibi ī iuramēto veritatis, hic ī iuramēto affectiōis, ꝭm gl. ꝛ ē ratio: qꝛ qn̄ iuraꝛ de veritate, vꝛ haberi ꝑ mādato, cui⁹ dicto nō staꝛ. Itē iuramētū est indiuiduū, ergo nō pōt ꝑ ꝑte verificari: sꝫ qn̄ iuraꝛ de affectiōe, si affectio est inordinata, ꝛ nō bn̄ regulata, si taxaꝛ, nō imponiꝛ mēdaciū iuramēti sꝫ frenū appetitui. ꝭm Bar. Circa hoc, an iudex habeat potestatē refrenādi, si ꝓcediꝛ ꝑ viā alteri⁹ ꝓbatiōis, aut ꝑ viā iuramēti: si ꝓcediꝛ ꝑ viā alteri⁹ ꝓbatiōis, aut facte, aut fiēde: si facte, nō pōt iudex derogare ꝓbationib⁹ factis, si rite facte sunt, imo eas sequi cogiꝛ, etiā si habeat ꝯriā ꝯsciētiā, vt ꝓuat⁹ homo circa ea q̄ sunt necessaria iurationis, ꝭm probatiōes teneꝛ expedire, vt in. §. veritas. sꝫ in ꝓbationib⁹ fiēdis, aut vult refrenare numerū testiū, ꝛ ꝑt anꝙ iureꝛ, dūmodo nō refrenet intīn ꝙ angustet ꝓbationē, ꝛ refrenet pariter ex ꝑte actoris. ꝛ rei, vt. j̄. de testi. l. j. in fi. ꝛ facit qꝺ no. in. c. sepe. de ver. sig. ī cle. in ver. testiumqꝫ. aut vult refrenare numerū instrumētorū, ꝛ si pōt, vt. C. ꝺ iudi. auē. iubemus. Si vero ꝓcediꝛ ꝑ viā iuramēti aut volūtarij ꝛ iudicialis, ꝛ nō ꝑt iudex refrenare, sꝫ hꝫ exequi de re iudi. l. si ꝯuenerit. aut necessarij, ꝛ tūc aut iuramētū accedit ad robur semiplene ꝓbationis augende, ꝛ idē nisi in casu l. admonēdi. vt. j̄. de re iud. l. post rē indicatā. aut sufficit solū iuramētū, ꝛ tūc, aut iuraꝛ de veritate, ꝛ dꝫ taxari ante factū, vt in. §. opꝫ. nō postꝙ̄ est iuratū, aut de affectiōe: ꝛ tūc pōt taxari qn̄cūqꝫ, vt hic, nisi sit lata diffinitiua: qꝛ tūc nullus error pōt corrigi nisi appelletur: vt. ff. de erro. aduo. l. si. facit qꝺ no. Inn. de ap. c. sepe. ꝛ facit. s̄. de arbi. l. qualē. §. fi. ¶ Extra opp. nā postꝙ̄ est iuratū, est nata actio: vt. j̄. de pecu. l. deposui. §. j. ergo nō ꝑt reuocari, vt. ff. de ꝓto. stip. l. j. §. fi. Sol. dico ꝙ vbicūqꝫ iuꝛm pōt refrenari, nec oriꝛ actio, vt no. Innoc. extra qꝺ met. cau. c. fi. ¶ No. hic de infinitate nō vitāda, scꝫ quo ad voluntatē, sed vitiatur quo ad sn̄iam, vel nō iuratur quo ad partem: vt. j̄. de rei ven. l. qui restituere. sed quo ad iuramētum in litem, ꝛ dic vt no. Cy. C. de sen. que pro eo quod interest profe. l. j. in. j. opp. ꝛ no. per Dyn. et alios. ff. de dam. infect. l. si finita.
1 ¶ Ex lec. anti. ¶ †Not. ꝙ toleratur infinitas: qꝺ dic vt not. Cy. C. de sen. que pro eo. l. j. in. j. opp. ¶ Secūdo not. ꝙ in cuius potestate est aliquid facere, in eiusdē potestate est modifi-
2 care, ꝛ refrenare, siue taxare. ¶ †Tertio not. hic ꝙ iudex pōt nō sequi iuramētū etiā prestitū. ¶ In gl. vt si iudex. ibi, tu dicas hec vera: qꝛ hic loquitur in iuramento affectionis, qꝺ est refrenandū, ꝛ moderandū etiā in interesse veritatis: sed nunquid interlocutoria lata pretextu iuramenti potest reuocari: dic vt no. Inno. extra eo. c. super eo, vbi omnino vide.

In actionibus. Primo dicit in qb⁹ actionibus iuraꝛ in litem. Secundo quanta sit in eis iudicis potestas. Tertio qualiter iureꝛ. Quarto addit de iuramēto, quod nō est ꝓprie in litem, sed iuramētum veritatis. secunda ibi, sed iudex: tertia ibi. sꝫ in his. quarta ibi. §. plane. No. ꝙ in actionib⁹ rea-
a lib⁹ [a], ꝛ que gratia realiū proponūtur, vt est actio ad exhibendū iuraꝛ in litē: vt. C. de rei vē. l. ordinarij. Item in bone fidei iudicijs iuraꝛ in litē, cui⁹ iuramēti natura est, vt possit excedere verū ꝑcium, vt. j̄. e. l. si tutor. No. ꝙ iudex pōt apponere metam iuramento in litēꝫ prestito ꝛ prestando. ¶ No. propter so-
b lum dolū iurari in litem, ꝛ non propter latā culpam [b]. ¶ No. propter dolum debitoris ꝛ interitū rei creditorēꝫ iurare etiāꝫ in stricti iuris actionib⁹ de vera estimatiōe. ¶ Nota soli iuramento non stari nisi in casibus expressis a iure. ¶ Opp. ꝺꝛ hic ꝙ in actionib⁹ bone fidei iuraꝛ ī litē. Cōtra, imo sufficit verū interesse prestari, vt. j̄. de actio. emp. l. j. in princ. So. speciale ē ibi in contractu emptionis, qꝛ nō videtur in dolo ille, qui vtiꝛ legis arbitrio, sꝫ lex dat optionē vēditori, an tradat rē, vl' ꝑstet interesse ꝙ interesse ꝑt ꝓbari ꝑ sacramētum cōtra morosum:

hoc verum

vñ ſi vtitur legis bñficio nõ eſt in dolo. Alij dicũt ꝙ ſi poteſt tradere ⁊ non tradit eſt ĩ dolo ⁊ iuratur contra eum in litem: qꝛ ille qui põt tradere p̃ciſe teneꝛ ad tradẽdũ: nã qđ veniat in tereſſe fauore creditoris ĩduciꝛ nõ fauore d̃bitoris, niſi eo caſu quo nõ p̃t rẽtradere tũc ei⁹ fauore eſt ĩductũ. vt poſſit p̃ſtari intereſſe.j.q.j.q ſtudet.vt no.inſti.de emp.⁊ ven.§.itẽ p̃ciũ. nã certa eſt obligatio vẽditoris ad rẽ,⁊ nõ cõtinet nudũ factũ,vt no.s.ti.ij.l.certi cõdictio.in prin.⁊ hec opi.eſt vera,maxime ſi eſt iuratũ de tradẽdo: qꝛ iur̃m dꝫ p̃ciſe ⁊ formaliter obſeruari, vt no.j.ti.j.l.ſi pecuniã. Tertij dicũt ꝙ aut ẽ data ſnĩa d̃ re tradẽda,⁊ tũc iuraꝛ in litẽ,aut vẽditor offert itereſſe añ ſententiã ⁊ tunc ſec⁹. Sentẽtia em̃ durior eſt, q̃ ꝯct⁹,⁊ magis debet obſeruari,ſicut iacet,ita no.s.de rei.vẽ.l.q reſtituere. ſꝫ p̃cedens opi.iuſtior eſt.⁊ vide qđ no.iſti.de act.§.actionũ.ĩ p̃n.⁊ ibi per Cy.C.de act.emp.l.ſi traditio. ¶ Opp.d̃r hic nõ iurari niſi in iſtis actionibus.ꝯ.j.eo.ver.plane.ſo.vt ibi. ¶ Op.d̃r hic ꝙ lata culpa nõ equiparatur dolo,ꝯ in.l.j.§.j.s.ſi mẽ.fal.mo.di. ⁊ j.de po.l.qđ nerua. So.illa eſt regula,que fallit. Itez fallit in ſnĩa excõicationis. Itez fallit in penis corporalib⁹. Itẽ fallit in pena ĩfamie: qꝛ iſta p̃ciſe reqͥrũt dolũ, qꝛ ꝯſiſtũt ex animo ita dicit gl.⁊ inſti.de ſuſp.tut.§.ſuſpectus.qđ no. Itẽ fallit ĩ q buſdã delictis,etiã ſi pena ſit pecuniaria,vt in albo corrupto, vt.ff.de iu.om.iu.l.ſi qs id qđ.§.doli. Itẽ in furto,vt p̃ꝫ ĩ diffinitione furti. Itẽ in falſo,vt.C.de fal.l.nec exemplũ. Itẽ ĩ iniuria,q̃ nõ fit ſine dolo,vt.j.de iniur.l.illud. Itẽ fallit ĩ plagiario vt.C.d̃ pla.l.plagiarij.dic ergo ꝙ regula.l.ꝙ nerua.fallit ĩ delictis. Interdũ ex gñe pene,vt qꝛ imponiꝛ pena capitalis: nã ſiue lex,ſiue ſtatutũ ĩponat penã capitalẽ,ſemꝑ requiriꝛ dolus,vt.j.de edil.edi.l.cũ aũt.§.excipiꝛ. Interdũ fallit ex genere delictorum,qũ abſq dolo nõ reſultat ille titulus criminis,vt dixi. Itẽ fallit in crimine calũnie,vt.j.ad turpil.l.j.§.queri.in fi. Itẽ fallit ſi ſtatutũ ſignanter requirit dolũ: vt qꝛ dicit ſi qs ſtudioſe fecerit,vł quis appẽſate fecerit ſic: nã tunc ignorãtia nõ puniꝛ illa lege,vt.j.de pig.ac.l.tutor. §.j. ⁊. C. de ſer.fug.l. quicũq.⁊ d̃ lib.cau.l.illud.vt.C.de tab.l.gñaliter.niſi ſit ignorãtia colorata,vt.j.de abig.l.j.in fi.porro ignorãtia p̃ſumitur iuſta ex abſentia,⁊.j.d̃ decr.ab or.fa.l.fi.⁊ bãniti p̃ſumũꝛ ignorare ea que fiunt in ciuitate,vt.j.de excu.tu.l.plane.ſꝫ vꝛ̃ ꝙ lꝫ lex ſignanter faciat mentionẽ doli,tñ ſufficit lata culpa. lꝫ nõ leuis,vt.j.ſi qs teſt.lib.eſſe iuſſ.fue.l.j.§.nõ aũt. So.ibi ĩ ciuili iudicio,ſec⁹ ĩ criminali: ꝙ intellige ꝙ ibi d̃r,vbi ex lata culpa reſultat titul⁹ criminis,ñ cõpetit ẽt ciuilis actio ex eadẽ lege, ⁊ facit.j.vi bo.rap.l.ij.§.hac actione,is demum,ibi etiã ex culpa mulctaꝛ,ſꝫ nõ eadẽ lege ⁊ facit ea.l.ij.§.ſi publicanus.itẽ facit qđ no.ff.de ſic.l.j.§.diu⁹. ¶ Sed qd ſi ſtatutũ d̃t,ſi qs vulnerauerit aliquẽ,ſoluat.x.an rõne leuiſſime culpe tenebitur: ⁊ dic ꝙ nõ,qꝛ ex ea nõ reſultat accuſatio criminalis vt in homicidio,vt no.C.ad.l.aql.l.ex morte.facit d̃ ac.⁊ ob.l.ſeru⁹ nõ in oibus. Alij dicũt ꝙ imo puniꝛ criminaliter,ſi nõ eſt accuſat⁹ publice pro culpa,ſꝫ pro dolo ſic,facit.j.de pe.l.reſpiciendũ.§.delinquũt.ſꝫ ibi loquitur quo ad extra ordinariã ⁊ minorẽ penam,vt.d.l.ij.§.in hac. Tertij dicũt ꝙ p̃ciſe imponiꝛ pena ſtatuti: qꝛ ſtatutũ nõ requirit niſi nudũ factũ,⁊ indiſtincte loqꝛ, vnde nihil eſt ſubaudiendũ,nec ob.qđ no.C.de noxa.l.ij.vbi ĩ ſtatuto tacite intelligiꝛ mentio doli: qꝛ ibi cõueniebaꝛ dñs ex facto alterius,nõ ex ſuo: ⁊ ideo mitius agiꝛ cũ eo: qꝛ ex alieno facto nõ eſt iuſtũ,ꝙ teneaꝛ niſi ſciens,ſed ex ꝓprio facto hñ p̃t teneri,vt.s.de leg.l.j. Sꝫ quid ſi eſt lata culpa? Rñdeo,ex quo imponiꝛ oino pena pecuniaria,⁊ ſtatutũ non facit mentionez doli de lata culpa intelligendo dꝫ ſufficere,vt.ff.de v̇.ſig.l.magna neg.⁊ de abig.l.j.in fi.⁊ idẽ dico de ſtatutis,que reſpiciũt delicta circa res,vt ĩ ſtatuto ſi quis turbauerit aliquẽ ĩ poſſeſſione,vt dolus vel lata culpa ſubaudiaꝛ,lꝫ ĩ.l.aquilia ſufficiat leuiſſima,vide qđ no.ff.de p̃na.deli.l.fi.⁊ de ac.emp.l.qui pendente.⁊.ff.de iniu.l.iniuriarũ.§.fi.⁊.d.l.ſeruus.⁊ qđ no.ff.d̃ rei ven.l.rem.§.tignũ. Circa id qđ gl.dicit de ſnĩa excõicationis vide qđ no.ĩ.c.j.vt lit.nõ cõ. Circa id ꝙ gl.d̃t de ĩfamia,viđ ꝙ no.s.de infa.l.liberorum.§.nõ ſolẽt. ¶ Op.ꝙ ex lata culpa iuretur in litẽ,vt.C.de in li.iur.l.j. So.ibi ſpeciale in actiõe tutele ⁊ cure. In ea etiaꝫ iuraꝛ ex dolo p̃ſumpto: vt.l.tutor q repertoriũ.ff.de admi.tu.nam tũc eſt alia ratio: qꝛ dolus p̃ſumptus operari dꝫ idẽ qđ dolus verus: probaꝛ,qꝛ ꝓbationes legũ habenꝛ pro liquidiſſimis probationib⁹,vt no.C.de peric.tu.l.tutor. ¶ Querit gl.vtrũ in publicana iureꝛ in litẽ[a]: ⁊ dicit gl. ꝙ ſic.ar.contra.j.e.l.vulgo.tene gl.s.de proba.l.eum qui res.§.ĩ publiciana.nã in ea oĩa veniũt,que in rei vẽdicatione,⁊ qđ eſt mirum etiam veniũt fructus,quorum poſſeſſor factus eſt dominus. qꝛ veniunt officio iudicis,non iure actionis,vt.ff.de rei vend.l.fruct⁹. ¶ Querit glo.quid in hypothecaria: ⁊ dicit idem,⁊ probaꝛ.j.de pig.l.ſi fundus.§.in vendicatione.vbi omnino vide illam gloſſ.no.

¶ Ex lec.an. ¶ In gl.ſ.ꝑpter leuẽ. No.ꝙ lata culpa nõ equiparatur dolo in ſnĩa excõicationis,nec in pena ĩfamie, nec in pena corporali,nec in delatione iuramenti in litem: ſed ꝯ hoc facit.j.de admi.tu.tutor q repertoriũ.in p̃n.vbi rõne doli iuratur in litẽ.ſol.ibi ſp̃ale in actio.tutele.vt hic in gl.vel dic qđ ibi eſt p̃ſumptio iuris ⁊ de iure q̃ habeꝛ pro plena ꝓbatione ⁊ pro ipſa veritate.vt no.l.pe.C.de peri.tu.⁊ no.hãc glo.contra vicarios epõrum,qui excõicant aliquos citatos domi,⁊ ſic ex ficta contumacia: nam iſtud non debet fieri,cum requiratur vera contumacia ⁊ verus dolus: ⁊ ideo ſi eſt factum,debet reuocari: quia eſt iniuſte proceſſum ſecundum gl.

Plane. Opp.ꝙ in ſtricti iuris actionib⁹ nõ iureꝛ in litẽ.vt.s.l.j.in p̃n. So.illud eſt regulare fallit in ſex caſib⁹. Primus eſt in.l.j.§.j.s.ne qs eũ q in ius voc. eſt vi exi.odio impedictis p̃toriã iuriſditionẽ.ar.s.de iur.om.iu.l.fi.⁊.l.ſi familia.ſ.qꝛ ꝯtẽpta maieſtas p̃toris vindicaꝛ. Secundus eſt.j.ſi qd in frau.pa.l.teneꝛ.§.in actione. odio fraudatoris,vel qꝛ hꝫ inſtar realium,qꝛ eſt in rẽ ſcripta ſm Azo. Tertius caſus eſt hic ꝑpter moram rei ⁊ difficultatem probationis,vt litera dicit. Quartus caſus eſt propter maleficiũ conuenti ⁊ difficultatem probationis,vt.C.vnde vi.l.ſi qñ. Quintus caſus eſt odio furis,vt.j.e.l.cũ furti. Sextus in actiõe rerũ amotarũ,vt.j.re.amo.l.cũ duos.§.j.vel aliter ſoluo ꝯriuz: qꝛ principiũ huius legis loquiꝛ de iur̃o in litẽ affectionis.hic de iur̃o in litẽ veritatis. Et vt clarius intelligaꝛ hoc ꝯriũm, notandũ eſt qđ ad hoc,vt deferatur a iudice iur̃m affectiõis, quatuor ſunt neceſſaria: p̃mo qualitas facti.i.dolus, vt.s.e.l.ver.ſꝫ in his.ſcđo qualitas rei,ꝙ in eo cadat diuerſa affectio diuerſorum,vt.s.eo.l.nummis.tertio qualitas actionis,ꝙ ſit bone fidei,vel arbitraria,in qua iudex non ligaꝛ ad petita, ſꝫ hꝫ largas habenas,vt inſti.de ac.§.p̃terea quaſdã. vt.j.e.qđ cer.lo.l.iij.§.nũc de officio.quarto qualitas pſone, ꝙ ſuo noĩe experiatur,vt.j.e.l.vulgo.ſed ad hoc vt deferatur a iudice iur̃m in litẽ veritatis,non exigiꝛ cõcurſus oĩm predictorum, ſed duorũ ex predictis ipſis.ſ.qđ interueniat dolus et difficultas ꝓbationis.l.ſi qñ.et.l.ſemper.qđ vi aut clam.§.hoc interdicto. vt.j.eo.l.cum furti.nam ibi difficile eſt probare eſtimationem rei,que non apparet: qꝛ fur eam contractat. Itẽ ſufficit mora ⁊ difficultas ꝓbationis,vt qꝛ res non extat,que poſſit ſubijci oculis eſtimatorũ,vt hic,vel extat deteriorata, vt.j.de triti.l.in hac.vel cõtumacia ⁊ difficultas ꝓbationis, vt in expenſis. vt.C.de iud.l.ſancimus.ſufficit etiã ꝙ interueniat dol⁹ ⁊ qualitas actiõis.lꝫ probatio non ſit difficilis,vt.s.eo.l.nummis. Si aũt dolus tm̃ abeſt ⁊ cetera deſint,nõ ſufficit iur̃m ſm Jabu.s.eo.in rub.ſed gl.dicit ſufficere,vt inſti.de ver.ob.§.pe.⁊.s.eo.l.nummis ego vero dico obſcuritatez multiplicẽ eſſe nec in omni lite ſufficere iur̃m ad deciſionem cauſe: naꝫ quedã eſt obſcuritas perſone,quedaꝫ rei,⁊ quedam eſtimatiõis, quedã intereſſe,quedam facti,quedã qualitatis,quedam loci, quedã temporis,⁊ quedam probationis. Obſcuritas perſone eſt triplex.ſ.in ſubſtantia perſone,in qualitate perſone, ⁊ ĩ nomine, ⁊ quandoq eſt obſcuritas delinquentis,quãdoq offenſi, vel patientis. Obſcuritas in ſubſtantia pſone eſt: verbi gratia, qdã fuit occiſus de nocte in quodã loco,vbi erãt titi⁹ ⁊ sei⁹,⁊ neſcitur quis occiderit: qꝛ nox obſcuritatem parit,vt no.s.ꝙ met.cau.l.ſi cum exceptione.§.in hac.vnde tormẽtis ⁊ detẽtatione corporis hec res inquirẽda eſt.ar.C.de ſica.l.furẽ.⁊.j.loc.l.dñs horreorum.⁊ ad ſilleia.l.j.§.occiſorũ.⁊.l.eſtimatio. §.j.⁊ vide.s.ad leg.aquil.l.item mella.§.ſi plures.⁊ de ſica.l.ſi in rixa. Obſcuritas eſt in qualitate perſone,an quis ſit laicus,vel cleric⁹,an popularis,vel magnas. Et aut quis eligat qualitatez q̃ tacite ineſt,⁊ p̃ſumitur: vnde quilibet preſumitur laicus,qlibet p̃ſumiꝛ popularis, q aũt d̃t ſe clericũ,vel magnatẽ, debet ꝓbare: qꝛ iſte qualitates paucis inſunt,⁊ ideo nõ preſumitur. nec enim ſunt prime qualitates,q̃ veniant a natura,ſed habẽt ortum ex accidentibus ſibi, vel ꝓgenitorib⁹,vt nobilitas: qui ergo hmõi qualitates allegat dꝫ ꝓbare,vt.j.d̃ proba.l.ij. Obſcuritas in nomine offendẽtis,q ſe abſentauit a[a] facie curie,impedit ꝓceſſum,vt.ff.de iudi.l.eũ quẽ temere.ar.ff.de rei ven.l.ideꝫ pomponi⁹. §.j.⁊.ff.de leg.j.l.ſi quis a filio.§.ſi qs plures. Obſcuritas in nomine offenſi nõ vitiat: verbi gratia,reperiꝛ quidã occiſus ⁊ neſciꝛ vnde ſit,nec nomẽ[b],vt no.ij.q.viij.libellorũ.ſufficit em̃ ad puniendũ ꝙ eſt homo.qꝛ p̃ſumiꝛ eſſe de humano conſortio,nec preſumiꝛ bãnit⁹,vel talis q poſſit offẽdi, ar.ff.de ꝓba.l.ab ea parte.§.fi.nõ tamẽ diciꝛ obſcurũ nomen gallopreſſi: qꝛ vnicus erat,vt not.C.q te.fa.poſ.l.hac cõſultiſſima.nec nomen Phiſilli vel Papone.j.de fid.h.l.lucius, per Jac. Obſcuritas rei,ſi qs clã,vel per vim domũ meã intrauit ego ipſuꝫ quaſdã res ſubtraxiſſe dico,ipẽ negat,qꝛ ꝯſtat de crimine,ſed nõ cõſtat de rebus.crediꝛ de reb⁹ ſacramẽto meo cũ grano ſalis.ſ.cum moderamine iudicis,vt.C.vnde vi.l. ſi qñ. qđ me.cau.c.ſup eo.per In.cõſiderabit tamẽ iudex res, quas habere ꝯſueueram in domo,⁊ diuitias meas ⁊ ſtatuꝫ meũ,ar.

a ¶ In litẽ. Vide gloſ.in.l.barũ.inſtit.ſi ſer.vẽ.⁊ tex.⁊ gl.⁊ bar.in.l.ſi fundum.§.in venditiõe.de pig.⁊.d.Alex.hic.

b ¶ Nomẽ. Ad de Frã.are.in l.neq.in fi.C.de here.inſtit.et qđ ibidẽ ad eũ dixi in app.⁊ adde eũdem Bal.in.l.ſi eũ exce.§.in hac.qđ met.cauſa.

ſ.de auro.ꝛ ar.le.l.ſi vxori.ꝛ.C.qñ ꝛ quib.quar.pars de.l.ij.qꝛ
a vicinis facilius iudex ꝑcipiet,vt no.i.l.ij.C.qñ fiſ.vel pri.ar.
ſ.de flu.l.j.§.j. Obſcuritas eſtimatiõis,ſi ꝯſtat ꝙ rapuiſti mi
hi codicẽ,ſꝫ nõ ꝯſtat de eſtimatiõe,ſtabiť iuramẽto meo ð eſti
matiõe,nec exigo hic difficultatẽ ꝓbatiõis,vt.ſ.e.l.cũ furti. ꝛ
ſi poſtꝙ iuraui,librũ exhibeas,ꝛ apparet minꝰ valere,nihil ti
bi ꝓderit:nã añ ðbuiſti exhibere,vt.ſ.e.l.fi. Obſcuritas ĩtereſ
ſe eſt de intereſſe intra rez ꝛ de eſtimatiõe:ꝛ de hoc mõ dixi vľ
circa rẽ:ꝛ de ĩtereſſe fructuũ ꝛ acceſſionũ,ꝛ idẽ credo ꝙ cõtra
doloſuꝫ ſteť iuramẽto,ar.l.ſi qñ.vľ extra rẽ:ꝛ de intereſſe pene
extrĩſece,ꝛ dic vt.š.eo.l.nũmis. Obſcuritas facti nõ diminui
tur iuramẽto,niſi alia accedãt,vt.l.iij.§.j.ꝛ.l.admonẽdi.š. tit.
ſ.de facto eñi liquere dꝫ,vt.l.j.§.illõ.ſ.ad ſille. Obſcuritas qua
litatis eſt multiplex,q̃dã animi,ꝛ iſta p̃ſumiť ex qualitate in
ſtrumẽti,de homi.c.ſignificaſti.in fi.ad ſille.l.j.§.diuꝰ.ex quali
tate pſonaꝝ,vt no.C.de ſica.l.j.Sꝫ in dubio ĩ delictis p̃ſumiť
dolus,vt.C.de iniu.l.ſi nõ cõuitij.ꝛ ꝑ Dy.in.c.ĩ obſcuris. hoc
verũ in his q̃ iure naturali ꝓhibenť,ſꝫ in his q̃ ꝓhibenť ſola
ꝯſtitutiõe humana,ciuili,vel municipali,excuſat a dolo error
vt.C.ð adul.l.ſi adulteriũ cũ inceſtu.ꝛ ignorãtia,vt.l.fi. ð dec.
ab or.fa.ꝛ in ſumma nõ.errãtẽ dolo carere,vt.ſ.vi bo.rap.l.ij.
§.ſi publicanꝰ.de qualitate pſone dixi.š.de qualitate rei,vt qꝛ
ſacra,vel nõ ſacra ꝓbare dꝫ,q allegat qualitatẽ rei,de pe.l.aut
facta.§.iij.ꝛ.C.de fur.l.ſi nõdũ.ff.vt in poſ.leg.l.fi.ꝛ ĩſtit.de re.
di.§.ſacra.cũ fi. Obſcuritas loci põt eſſe ĩ ſubſtãtia loci.vt an
ĩn hoc loco,vel ĩ alio. Jtẽ in qualitate loci.vt qꝛ ꝯſtat ĩ hoc lo
co.ſꝫ ego dico ꝙ eſt locꝰ ſacer,tu negas.ꝛ dico ꝙ allegat locũ
ꝛ qualitatẽ loci dꝫ ꝓbare,de ac.libelloꝝ. Obſcuritas tpis eſt
triplex: in ſubſtãtia tpis,puta an iſto mẽſe,vel illo,ĩ ordĩe tpis
puta añ litẽ ꝯteſtatã vľ poſt,vt.C.ð pe.he.l.ij. Jn q̃litate tpis
puta ꝯſtat de mẽſe:ſꝫ illo mẽſe erãt quidã dies ꝑuilegiati,ꝛ ne
ſciť ſi illa dies fuerit ꝑuilegiata,ita vt pene duplicenť,vel nõ:
vel neſcitur an de die,vel de nocte:ꝛ dic ꝙ qui fundat libellũ
vel ꝓbationẽ ex his dꝫ ꝓbare,vt.no.ſ.ð teſti.l.ob carmẽ.§.fi.ꝑ
Jn.de accu.c.q̃liter.ꝛ argu.no.ſ.l.ſi vero.§.j.ff.qui ſatiſd.cog.
per quã gl.dicit idẽ in incertitudine quantitatis,qñ quãtitas
eſt de ſubſtãtia libelli.vt no.š.ti.j.l.iuſiurandũ ꝛ ad pecunias.
§. nõ tñ ſemper.š.de adop.l.j.vt ſi ſtatutũ dicit,ſi qs furatus
fuerit a cẽtũ lib.ſupra balleť in frõte:nã ad hãc eſtimationẽ ꝓ
bãdã nõ ſufficit iuřm:qꝛ pleniſſima cã eſt.arg.š.tit.j.l.eũ qui.
nec ob.ſ.e.l.cũ furti.qꝛ illud intelligo in ciuili iudicio. Jteꝫ in
certa quãtitas nõ erat de ſubſtãtia libelli,vt inſti.de re.diu.§.
gallinarũ. Obſcuritas ꝓbationis ṽa.ſ.interpretatiua. q̃ nul
la p̃ſumptiõe dirimiť.interpretať cõtra eum qui hꝫ neceſſe ꝓ
bare,vt extra de ꝓba.c.in preſentia.ꝛ no.in.l.fi.ff.de pret. ſtip.
Obſcura exceptio interpretať a iure in partẽ benigniorẽ ꝯtra
eũ,q hꝫ neceſſe ꝓbare,vt extra de ꝓba.c.in preſentia.ꝛ.lxxxvj.
diſt.q monachꝰ.ꝑ Arch.idẽ in obſcura ꝛ generali ſnĩa,de pe.
ſi p̃ſes. Jtẽ in dubia amotiõe ſuſpecti tutoris,vt.ff. de ſuſpec.
tut.l.eũ q.ꝛ.l.hoc eñi. ¶ Extra no.ꝙ in ſũmarijs iudicijs, vbi
de modico ꝑiudicio agiť,fit ꝓbatio per iuř;,vt.ff.ad exhib.l.
theſau.ẜꝫ quoſdã. Jtẽ vbi illud modicũ ꝑiudiciũ eſt reparabi
le in ſecũdo iudicio,ſic in auť.de exhib.re.§.ſi vero.ſꝫ vř ꝙ req
rať alia ꝓbatio.vt.ff.ad carbonianũ.l.iij.§.due.extra de teſt.
veniẽs.ſꝫ vbi nõ ꝓcediť ĩ figura iudicij nõ ſunt neceſſarie ꝓba
tiões vt.ſ.de bo.poſ.l.iij.§.pe.ſed fiũt ꝓbatiões poſtea in iudi
cio qð inde naſcatur,vt no.quoꝝ.bon.l.j.

¶ Ex lec.an. ¶ Contra doloſum ꝛ moroſuꝫ probať vera eſti
matio rei pempte ꝑ ſacramentũ agẽtis.h.d.ꝛ eſt regula talis,
ꝙ vbicũꝙ cõcurrit dolus aduerſarij,ꝛ difficultas ꝓbatiõis,
ibi intereſſe ꝓbatur per iuramẽtũ in litẽ ꝙ no.ꝛ adde qð not.
C.vnde vi.ſi quando.

Vulgo. Quedã concedũtur domino,q̃ nõ con
cedũtur eius miniſtro,qui minorẽ au
toritatem habet.

¶ Ex lec.an. ¶ Nemo iurat in litẽ,niſi dñs litis.h.d.niſi ha
beat legitimã adminiſtrationeꝫ,vt tutor.vt.š.e. videamꝰ.§.ſi
tamen.ꝛ ſyndicus,vt.c.preſentiũ.de teſti.lib.vj.ꝛ.š.ti.j. iuſiu
randum.§.defenſor.

Si tutor. Dñs habet eſtimare rem ſuaꝫ.ꝛ af
fectioneꝫ ſuã nõ extraneus,facit.ſ.
rer.amo.l.ꝛ ideo.§.fi.cum.l.ſeq.No.neminẽ affectiõe
priuandum.

a ¶ Ex lec.an. ¶ No.ꝙ contumacia eſt punienda[a] hoc dicit.

Cum furti. Contra furẽ ꝓbať eſtimatio ꝑ
iuramentũ,ſiue agať cõdictiõe
furtiua,ſiue actiõe furti.h.d.ſꝫ qñ ſpecies duplicať,
vel quadruplicatur:vt.ff.de leg.ij.l.lucius.§.impuberẽ.reſpõ
deo non ſpecies,ſed eſtimatio eius:ea vero ſpecies,que non re
cipit eſtimationem,nõ poteſt duplicari:exemplum, dicit ſta
tutũ ꝙ de nocte ſit pena dupla,certe nõ habebit locũ ĩ penis
abſciſſionis mẽbri:pata manꝰ, vel pedis,ſiue adijciať ꝑ p̃ma

a ¶ Puniẽda. ꝛ nunqd cõtu
macia ſit deli
ctũ:vide Frã.
are.ĩ.l.ſiue no
ſtrũ.š.eo.tit.ꝛ
qð ibidem ad
eũ dixi. in ap
poſt.

b ¶ Si qs ĩ ſuo.
Vbi við Frã.
are.ꝛ oĩno do.
Ale.ĩ ꝯſ. viij.
in vlt.co. ĩ.iiij.
pte.qd impor
tat verbũ, plꝰ
ꝛ minus.

pena,ſiue pro ſecũda in defectũ ſolutiõis pecunie:qꝛ in penis
corporalibꝰ vna executio ſufficit,ꝙ in pena mortis certũ ẽ:qꝛ
ſtatutũ ẽ homini ſemel mori,facit gl.ff.de fur.l.vulgo.ꝛ ꝙ no.
C.q accu.nõ poſ.l.j.ꝛ mors eſt vltimũ terribiliũ,ꝛ facit ꝙ no.
š.eo.l.in actionibꝰ.§.plane. ¶ No.hic ꝙ adiectio pluris nihil
operať:ꝛ ratio eſt qꝛ iſtud iuřm eſt ꝓbatio q̃dã,q̃ nõ cadit niſi
ſup certo:ꝛ iſta verba ſignificãt ꝑ modũ exceſſus indetermina
ti,vñ ꝓbatio obſcura nõ eneruat. Si aũt iſta verba ꝓferantur
a lege, dic vt.l.ꝛ ſi poſt tres.ff.ſi qs cau.ꝛ.l.ab hoſtibus.ff.ſo.
ma.in.§.qð ſimplř.ſi a teſtatore,dic vt.ſ.ð leg.ij.l.cũ filiꝰ.§.he
res meꝰ. ¶ Sꝫ pone.ðt ſtatutũ,ꝙ ſi qs dederit alicui dãnum
a.x.lib.ſupra,puniať in centũ:ego accuſo te ꝙ dediſti mihi dã
nũ a.x.lib.ſupra,nec iſtud ſupra aliter declaro,an cõcludit li
bellus meus ad penã centũ:hic eſt arg.ꝙ nõ. Jn ꝯriũ, qꝛ ſuf
ficit formare libellũ ẜꝫ formã ſtatuti.ꝛ nõ ob.l.qꝛ veniebat hic
imponenda pena ꝑ noĩa multiplicatiua,ꝛ ideo ſimplũ dꝫ eſſe
certũ,facit extra de teſti.c.cauſam.ꝛ ſic incerta adiectio aliqd
operatur:ꝛ vide.ſ.de ver.ſig.l.hec adiectio.per Jac.de are.

¶ Ex lec.an. ¶ Adiectio pluralis in iuſo nihil operať, ꝛ ideo
fruſtra exprimiť.h.d.ꝛ eſt rõ huius.l.qꝛ ꝓbatio dꝫ eſſe certa,ſꝫ
hic non eſt certa:ꝛ vide Ja.de verb.ſig.hec adiectio.ꝛ Cy.C.ð
b inof.teſ ſi quis in ſuo[b].ꝛ qð dixi.š.ſi qs cau.ꝛ ſi poſt tres. ꝛ ꝑ
hãc.l.vř ꝙ ſi teſtis dicit aliquẽ poſſediſſe decẽ annis,ꝛ plus,ꝙ
non ꝓbet niſi de poſſeſſione decennali:ꝛ adde ad hãc.l. qð no.
in Spe.de arb.§.ſequitur.ver.quid ergo ſi dicať.ꝛ qui.ex cau.
ma.ab hoſtibus.§.ſed quod ſimpliciter.

¶ Sequitur ex lec.antiqua.

In inſtrumentis. No.ꝙ cõtra nõ edẽt ẽ iſtrumẽta
ꝓbať intereſſe per ſacramentũ,ꝛ facit ꝯ tabelliones.

De periurio. No.etiã per euidentiam rei
iuramẽtum non reſcindi,qꝛ
iſta probatio non eſt de nouo reperta,ꝛ maxime iurꝫ
affectionis:qꝛ iuramentũ nõ infert affectionẽ de neceſſitate.

¶ Ex lec.an. ¶ Jn gl.vt qꝛ ibi,ẜm Ja.ꝛ eſt argumentuꝫ ꝙ ſi
ſtatutũ dicit ꝙ ſteť ſacramẽto in damno dato, ꝙ lꝫ appareat
ꝙ minus ſit damnũ,ꝙ̃ ſit iuratum,tñ dꝫ ſtari ſacramẽto ẜm
Azo.no.contrarium in ſumma.C.ad.l.aquil.circa mediũ vi
de qð no.Ja.in.l.ij.C.ſi aduer.lib.ꝛ ſit hic finis.

¶ De condictione cauſa data,cauſa non ſecuta. Rub.

1 ☞ Datum cauſa condictionis implende an repetatur.

Sj ob rem. Exiſtentia cauſa im
pedit cõdictionem ob
cãm,facit qð no.ff.de ver.ob.l.mulier.ꝛ.l.cõ
tinuus.in ratione ſui.

¶ Ex lec.ant. ¶ Exiſtens cauſa dati,cauſam
petitionis inhibet.h.d.

Si parendi. Defectus tacite cauſe parit condi
ctionẽ ob cãm,ſicut defectus expreſ
ſe.h.d.heres inſtitutus ſub condictione dandi, dedit, poſtea
nõ adiuit hereditatẽ,vel adiuit,ſꝫ euicta eſt ab eo hereditas.
repetit qð dedit,idem in legato:fallit qð dixi ĩ caſu euictiõis,
qñ euictio trahit origineꝫ a delicto dantis.h.d. ¶ Op.ꝙ defe
ctus taciti modi,vel cauſe non ꝓducat condictionẽ ob cãm,
vt.C.eo.ſi repetẽdi.ſo.ibi cã inerat dãti tñ,ꝛ etiam in corde re
tinebat,vnde mentale ꝓpoſitũ nihil operať,ſic.ſ.de ſup.le.l.la
beo.§.inuitis.So.hic inerat danti ꝛ accipiẽti.i.ineſſe debebat
qꝛ habebat originẽ ex certa cã,q̃ erat huius nature. ¶ Op.ad
idẽ.ſ.e.l.iij.§.ꝙ̃ꝙ̃.ſol.ibi erat cã impulſiua,vt.ſ.e.ð cõdi.inde.
l.in ſumma.§.j.ex cauſa impulſiua non oritur obligatio, vt.ſ.
de condi.ꝛ demõ.l.titio centũ.ꝛ.ſ.de do.l.ij.§. fi. Sꝫ nunquid
p̃ſumať impulſiua,vel finalis refert,aut poniť cõditionaliter,
ꝛ hř pro cã finali,de ver.ob.l.a titio.ꝛ ð condi.ꝛ de.l.demõ.§.
ne cã. Aut cauſalř,ꝛ tũc refert,aut per modũ cauſe de p̃terito
aut de futuro:ſi de p̃terito,aut apponiť a ſciente cãm non eſſe
verã,ꝛ p̃ſumitur ipulſiua,vt.ſ.de ver.ob.l.diuortio.ꝛ.ſ.de ope.
lib.l.campanꝰ.aut ab errante:ꝛ tũc aut eſt error cauſe obliga
tionis,ꝛ p̃ſumitur cã finalis,aut cauſe nõ obligatiõis:qꝛ ſi cã
eſſet vera,nõ reſultaret verũ debitũ,ꝛ tũc p̃ſumit ipulſiua,vt
le.ꝛ no.ſ.ti.ij.l.domꝰ,ꝛ iſtud eſt verũ in ꝯtibꝰ,ſꝫ ſi cã apponiť
in vltima volũtate,nõ p̃ſumiť finalis etiã ſi eſſendo vera idu
cit verũ debitũ.qꝛ vltima volũtas tẽdit ad lucrũ,ð li.le.l.aure
lius.§.fi.ꝛ ar.ſ.man.l.heredẽ.vel dic ꝙ in.l.aureliꝰ.§.fi.nõ con
ſtabat de errore teſtatoris:ſi eñi cõſtaret,nõ valeret legatũ,vt
C.de her.inſti.l.ſi pr.ꝛ.š.de fideic.l.eã quã. Sed in illis legibꝰ
error remouebat affectionẽ legantis,ar.š.de pac.l.tale pactũ
in fi.ſed ꝙ error obſtet ꝓbatur.C.de iur.ꝛ fac.ign.l.nõ idcirco
ꝛ.C.ð teſ.mil.l.ex his ṽbis.ꝛ qð no.in ſili.ff.de le.j.l.ſi domꝰ.C.
de euic.ꝛ iſta eſt ratio quare nõ vꝫ legatũ cũ effectu ſi teſtator
legat

legat ius suũ, qd morte testatoris finit, qr vr erronee putasse se posse legare, vt.ff.de vsuf.le.l.sticho.r.C.de le.l.vxor pfui. r pt ibi esse alia rõ, qr finito iure datoris finit ius acceptoris, vt.j. de le.ij.l.peto.§.pdiũ.r.j.de peri.r cõmo. rei vẽ.l.minor.§.fi.r j.loc.l.si qs demũ.r extra ne pre.vi.su.c.fi. Si aũt est cã de futuro, refert aut inest vni parti tm, r psumit impulsiua.vt.C.e. l.si repetẽdi.aut vtriq; r tũc refert, aut tradẽs scit cãm ĩpossibilẽ, r psumit impulsiua, vt.j.co.l.ij.ar.C.de lega.l.ab administratiõe, aut credit eã possibilẽ, r tũc refert.aut est cã cõtinens incertũ re r gñe, puta spẽs remunerationis, r psumit impulsiua.nec vestit ex ea obligatio, vt.j.e.l.qđ qđ.ar.C.mã.l.salariũ.et tũc est vna informis obligatio ad antidora, r nõ est pprie obligatio, qr nascit ex cã impulsiua, vt.s.de pe.here.l.3 si lege.§. gsuluit.nõ ob.j.de gdi.ind.l.si nõ forte.§.libert.qr ibi obligatio ad antidora est formata ex dispõne legali ad opas reuerẽtiales, r pro tãto: sec in alijs operis, in qb nõ est formata ad fabriles, vnde minorẽ in eis hz efficaciam, vt ibi ptz, aut est cã cõtinẽs certũ qd, tũc aut gtinet alias res, aut gcernit vtilitatẽ tradẽtis, r psumit finalis, vt hic, aut ipsius pietatẽ, et idẽ qr ipsa pietas hr pro cã immediata, et finali, vt.j.de iure do.l.si ego.r.j.ti.ij.l.cũ his.§.ij.aut solius recipiẽtis gaudiũ r tũc psumit impulsiua vt.j.de gdi.r demõ.l.titio.nã tũc vr potius consiliũ, qđ mãdatũ, ar.j.mã.l.j.r.j.de vsuf.leg.l.gñali.in prin. aut tertij cõmodũ, r tũc psumit finalis.vt.ff.de excu. tut.l.nesennius.r.ff.de leg.iij.l.si tibi homo.r.j.e.l.si tibi heres. Item vbicũq; modus, vel forma tradit nudo executori psumit finalis. Si aũt gcernat cõmodũ sentiẽtis, dic vt.l.ea.in pn.ff.de lega.ij.r.l.si qs duos. In gditionib vero, dic ẽt si nullius cõmodũ gcernat, tñ hz vim cause finalis, vt.j.de gdi. r de.l.meui. Sed qd si dono titio fundũ p benemeritis et seruitijs, que p errorẽ gfiteor recepisse, nec recepi, an vz donatio? r dic q sic, qr donatio nõ reqrit donãdi cãm, sicut nec in legato, nec in liberatiõe, sec in gctu, q nõ hz se ad donationẽ, vt.j.de exce.l.ij. §.circa.s.d pac.l.tale pactũ.vz ergo donatio: qr est error cãe, nõ obligatiõis: illud est verũ, lz nõ meruerit, s3 si demeruerit põt repeti tãq ab ĩgrato, vt si sororẽ donatoris stuprauerat, sic no.C.de fideic.l.fideicõmissum.r.C.de his qui.vt indi.l.sororẽ.nã in odiosos legi r homini, vel ẽt homini tm, hoim bñficia porrigẽda non sunt vt.j.de le.ij.l.lucius.§.luci titius damã.r de manu.test.l.testõ cẽturio. Et pdicta hnt locum qñ cã apponit ab hoie, si vero apponit a lege, psumitur cã r rõ finalis, ipsa mẽs legis indicat, vt no.ff.de cõdi.r demon.l.cum tale.§.pe.nisi appareat q sit ĩpulsiua, vt qr cã sit spãlis, r gstõ generalis, vt in calfurnia r macedoniano.r not.rõnẽ legis ẽt colligi ex pemio, vt.j.de her.insti.l.fin. Itẽ no.q lex vz etiam sine cã, tñ dr dura, qr caret spiritu rõnis, vt.j.qui r a q.l.psperit.r adde qd no.Cy.C.epis.r cle.l.gñaliter. Itẽ adde ad glo. s.si cer.pe.l.eũ qui.r.j.loc.l.cũ plures.§.locator. ¶ Uenio ad aliã oppositionẽ dr hic q q impleuit gdõnẽ põt repudiare hereditatẽ vel legatũ s.j.de her.insti.l.iaz dubitari. So. dicit gl. distinguendũ ex animo, qr in aĩo cõsistit aditio. Aut enim cõstat q qs impleuit cõditionẽ animo adeũdi, r tũc immediate est heres impleta cõditione, s3 vi animi, non vi conditiõis. Aut nõ cõstat aliter, nisi p impletionẽ gditiõis, r tũc aut gdõ nõ pt aliter impleri nisi eo animo, vt instituo te hrdẽ, si volẽs: r tũc inducit aditionẽ, vt.l.iam dubitari.j.de her.isti.põt aliter impleri, r tũc refert aut in suo herede: r tũc inducit existentiã sui heredis tm, nõ immixtionẽ vt.j.de condi.r de.l.cõdõnibus pupillus. Aut in extraneo tũc purificatur instõ, r ppara tur aditio, non aũt aditio inducit: qr ex vno separato nõ infert ad aliud, de do.inter vi.r vxo.l.si marit.r hoc qñ gdõ implet. Si aũt modus impleat, credo q intelligat adire, qr modus post aditionẽ impleri dz, nõ ante, vt.j.de cõdi.r de.l. quibus dieb.§.fi.r faciendo posterius, etiã prius fecisse vr.vt.j.d acq.her.l illud. ¶ Quid aũt d alijs preparatorijs, an inducãt aditionẽ: dic in qrela q nõ, de inof.te.l.quẽadmodũ. In cã falsi dic vt.j.de acq.her.l.cũ falsum.r.j.de bon.pos.l.cũ quidã. r in causa nullitatis dic vt.C.de rep.her.l.suus. ¶ Ulti.no.regulã q ea q pñt a deliberãte fieri, nunq inducũt aditionẽ hereditatis.vt.j.de iure deli.l.aristo.r.j.d acq.he.l.antisti.r facit. j.ad tre.l.restituta. ¶ Extra opp.si heres nõ vult adire imputet sibi, arg.j.de cõtrah.em.l.labeo.r de pac.l.si cũ fund. Sol. nõ est ita qr pẽdet ex mera voluntate vni: s3 in gtijs ex volũtate duor. ¶ Op.s de.l.ij.r.l.auunculo.j.de cõdi.sine cau.so. ibi fuerat erratũ in iure, r sic cessauit dol hic aũt ex certa sciẽ-
1 tia sm gl. ¶ Ex lec.an. ¶ † Datum causa conditionis implẽde repetitur si dispositio nõ sortit effectum.h.d. ¶ No.q defectus cause tacite parit hanc actionẽ. ¶ Scdo no.q ille q im-
a plet cõditionem, non vr adire, facit.j.eo.l.filius cõtulerit. sequitur nam rc.r per se stans ab impletione cõdõnis conditio est quoddã preambulũ, r sic sunt actus distincti.r facit q no. in simili.s.de inof.tes.quẽadmodum.r hoc est verum nisi esset talis conditio, q nõ posset impleri, nisi p aditionem hereditatis, vt si instituo te si volueris esse heres, vel si adiueris, vt.j.d he.insti.l.iam dubitari.qr per eundẽ actũ nõ per diuersũ tũc implet conditio, r adit hereditas, lz intellectualiter pcedat cõditionis impletio vt.j.de condi.r demon.qui hrdi.§.fi.r facit j.de condi.insti.mulier.§.j. ¶ In gl.sicut cause. No.gl.no.r facit quod no.j.e.si pec.in prin.in gl.magna. ¶ Ibi, si repetendi idẽ in occasione, qr repetitionẽ si parit, vt.j.eo.l.iij.§.qđ qđ.r adde qd dixi.in.l.cũ quis.si cer.pe. Itẽ adde qd no.j.de ver. ob. triticũ. ¶ Ibi.j.e.si fili.r facit.s.d inof.tes.si sub hac. ¶ Ibi, ipso iure.hoc verũ quãtũ ad iuris ciuilis immixtionẽ, s3 nõ qđ tum ad mixtionẽ facti r animi: r ideo adhuc põt vti bñficio ptoris, vt.j.de acqui.her.cum bonis.r ar.de leg.j.nam nõ emancipatus. Itẽ est ar.ad hoc.C.de repu.her.suus.ar.contra.j.de bo.pos.cũ quidaz.sol.plus est agere vt ibi, qđ cõditionẽ implere, vt hic. ¶ Ibi, vel dic.hec vera. ¶ Ibi.l.si quis ita hereditã, vbi omnino videas, in gl.magistralis r no.

¶ Sequitur ex lec.antiqua.

SEd r si falsum. In gl.repetẽt.ibi, repetere.vñ si habebat aliũ verũ, r iterato nupsit, r dedit dotẽ, nõ põt eam repetere, r fuit de facto: ũ ideo no.gl.r colligitur hic ex his verbis, ibi, sed r si scelere.

DEdi. In gctib innominatis nõ habet locũ cautio de nõ implẽdo, nisi sit actũ expresse.h.d. Petebas a me extra iudiciũ cẽtũ.dedi tibi decem ne me ad iudiciũ traheres, volo q mihi caueas de nõ agẽdo nõ vis cauere, vñ volo cõdicere.x.dr q nõ possuz nec ex penitẽtia qr ista est trãsactio, in qua nõ hz locũ pnĩa, nec ex defectu modi, vel cause: qr istud nõ fuit adiectũ in trãsactiõe, s3 si ẽct actũ de canẽdo, r nõ caueret, haberet locum cõdictio ob cãm.h.d. ¶ Op.r vr q possit peti cautio, vt.s.d iud.l.in omnib. So. ibi loquit qñ dari est in pmissiõe, sec si in fieri, vel nõ fieri, vt hic: vel cõcedo q põt peti cautio officio iudicis, non iure gct r illud qd nõ venit iure gct, nõ parit condictionem ob cãm. Alij dicũt q in gctibus innominatis nõ hz locũ cautio, s3 in gctibus nominatis si sunt bone fidei, hz locũ cautio ex ecp natura, vt.l.in olb.s.de iud.s3 si sint stricti iuris, hz locũ cautio tm ex accidenti, vt si debitor incipiat esse suspect, vt.j.de pui. cre.l.si creditores. Ego dico q aut est pmissio negatiua, r nõ exigitur cautio, vt hic.r ar.j.vt in pos.leg.l.j.§.si debitori.qr ĩterim sit qd fieri dz, r quotidie soluitur vñ interim non cauetur. Aut est pmissio affirmatiua, r tũc distingue: qr alia est cautio solũmodo pbatoria gct.r ista fieri dz, qr nõ dr plus peti, arg.C.de li.cau.l.sicut datũ.r.j.so.ma.l.ij.r.C.de discusso.l.ne casu. Quedã est cautio obligatoria, r tũc aut ex ea nõ augetur effect: qr nihil adijcit obligatiõi primeue, r nil nocet pmissori, r nil pdest petitori, r tũc superuacue petit, r nõ dz interponi, ar.C.de proc.l.3.§.ea obligatio. Aut pdest creditori, r nõ nocet debitori, r ita dz ĩterpõi, vt.C.de fide instr.l.plures apochis.r.d.l.ij.so.ma.vñ ex cã dz fieri renouatio obligationis r instri, vt in feudis r libellis antiquis, facit ĩ aut.de here. r fal. post prin. ¶ Quedã est cautio fideiussoria, r tũc aut loquimur in stipulationibus ptorijs, vel redactis ad instar ptoriarũ per legẽ, vel statutũ, r dz dari fideiussor, vt.j.d pre.stip.l.ptorie. ne iudiciũ posset esse delusoriũ, si pncipalis esset non soluendo: aut in cõuentionalibus vel iure ciuili: aut in extraiudicialib, r tũc aut debitor hz dilationẽ ex priuilegio pncipis ĩpetrato p debitorẽ, r nõ pt vti puilegio, nisi satisdet, ne piudiciũ casuale, r inopia possit trahi ad periculũ creditoris, vt.C.d pci.ĩpe. offe.l.vniuersale.r si nõ inuenerit fideiussorẽ, imputet sibi.simile.no.C.de vsufr.l.v.j.de col.bo.l.j.§.si frater. Aut ex indulgẽtia legis: r tũc si põt satisdare, satisdet, si non statur iuratorie cautioni, vt.j.so.ma.l.si constãte.§.quoties.r ar.ff.de iud.l.ij. §.si dubitetur. Aut est dilatio cõuentionalis, aut cõditio debitoris postea mutat ad penas, r dz satisdare, vt.l.si creditores.de pui.cre.aut est vniformis, r tũc, aut loquimur in actore r dz satisdare de mõ ĩplẽdi.j.loc.l.insulã.§.fi. aut in pmissore tũc nõ tenet satisdare.C.de her.ven.l.ij.r no.j.mã.l.si mãdato titij.§.fi.adde.l.in olbus.dic vt ibi no.aut dilatio est apposita vltima volũtate, dic vt.l.j.vt leg.no.ca.r.C.eo.l.j.p gl. r Cyn. ¶ Quedã est cautio penalis, r tũc distingue: nã qdã sunt q accipiũt robur indirecte ex adiectiõe pene, vt cõpromissuz tunc dico, si pmisi cõpromittere tecũ, debeo apponere penã gsuetã. a C.de arb.l.j. ¶ Quedã sunt apposite nature, tũc sec. vt. C. de vsufr.l.cũ allegas. ¶ Quedã sunt q vtroq; mõ cõsistũt, tũc nõ dz apponi pena.fallit ĩ casib.pmo, d v.ob.l.ex ea pte. Scdo, vbi qs in alio releuat ppter impotentiam, vt not.de in.l.ij.§. si dubitet.si cui plusq p.l.fal.l.nisi.§.qnis. Tertio.vbi qs obligat se ad id qd nõ ẽ in sua ptãte.C.de alie.iu.l.iij.§.fi. Quarto, pp tollendã difficultatẽ pbationis interesse.j.de preto. sti. l.j. Quinto propter vitandam infinitatẽ circa interesse.j.rem

a ¶ L.fili. Ubi vide do.alex. de imo. r bar. in.l.antistius. de acq.he. r in l.gerit. in.vj. col.versi circa tertium principale.eo.ti

rat.bab.l.procurator ad exhi.ff.Sexto fallit in fideiussore,q promisit aliquē sistere in causa criminali.ff.ō cuit. re.si qs reū ſ3 i ciuili cā dic vt.ē.q sat.co.l.ij.i fi.alias nō cōpellit qs appo nere penā,nec psumit inserta,nisi pcēt.facit qō no.C.de fal.l. satis aperte. ¶Extra op.ō.l.ff.ſ.e.So.cautio euictiōis ē ex na tura cōtractus,vt.ff.de cōtra.em.l.pacta cōuēta.ꝛ iō nō mirū si venit,qz est de appēdicib⁹. ¶Op.ff.de cōdi.ꝛ demō.l. mutia ne.So.ibi in vltima volūtate,hic in Jctib⁹:ōt gl.p hoc dak in telligere q cautio mutiana nō ħ locū in Jctib⁹:verbi gra,p misisti mihi decē si capitoliū nō ascēdero,an possum agere:vt q nō:qz ꝙditio ħ formaliter impleri.ff.de cōtrah.em.q fund⁹ ꝛ de cōd.ꝛ de.q heredi.ff.ff.ſ3 ista ꝙditio nō implet formalr p cautionē,qz aliud est abstinere,aliud cauere de abstinēdo, vt hic cū similib⁹,facit qō no.ff.de ver.obl.ita stip.ꝛ debet expectari q desinat contrarium esse possibile.Et hoc videt q si actor trāsegit,etiā post stipulationē,nō possit agere,qz ex parte sua nō implet vere:nā impletio nō petendi infinitū tps demō strat.ff.iudi.sol.l.nouissima.C.de vsufr.l.cozruptionē.hoc sentit gl.de pac.l.ff.i fi.ma.gl.ħ istud vt falsū:nā vbi iteruenit stipulatio,vt cauere.C.de pac.l.cū pponas.a contrario sensu. vbi nō interuenit stipulatio,dicit gl.q cautio ħ vim impletio
a nis interim,vt no.C.de trāsa.l.fine apud acta[a].sol.cōzdādo
a ¶Sine apud acta.Et ibidē Fran.Are. in iiij.co.versi.in gl.ex pacto.ꝛ bic.
gl.q in cōtractibus aut apponit mod⁹ vel causa, vt cōditio negatiua. Si causa,aut cōtract⁹ est vestitus, vt stipulatio vel cōtract⁹ nominat⁹,tūc sufficit cautio,vt.ff.loc.l.insulā.ff. fi.Si est mod⁹,tūc qz nō parit actionē,nisi mod⁹ plenarie impletur,videt q cautio nō sufficiat,qz venit ad natiuitatē actionis,sicut cōdictio nō ad exercitū actionis nate,vt.ff.d.l.cū ꝓpo nas alias nō esset ibi differētia inter stipulationē ꝛ pactū. Si apponit cōditio,dico q in cōtractibus nō sufficit cautio,sed in vltimis volūtatib⁹ sufficit,vbi formaliter nō pōt impleri conditio vino legatario,ꝛ est speciale fauore vltime volūtatis l.mut⁹. Nō obst.ē.si ser.ven.l.barū.qz ibi cautio est qdā mod⁹ erequēdi.ff.de no.ope.nū.l.si prius.nō aūt est via cōditiōis implēde. Itē illa cautio exigit ab initio ō ser.rust.pre.l.ij.ff. ꝛ sic nō ob.Bul.de Lu.dicit q in cōtractib⁹ cōditio negatiua fingitur impleri p cautionē,si est cōditio inserta ad factū creditoris,sec⁹ si ad factū debitoris ispiciat:qz de alieno facto nō cadit cautio ſm Bu.ſ3 truffe sunt:qz dixi i cōtractib⁹ nulla lege caueri,q cautio sufficiat,ſ3 i vltimis volūtatib⁹ sic:ꝛ facit. C. de iudi.aut.cui relictū sit. ¶Op.de.ff.plane. dic vt ibi dicaꝫ. ¶Ex lec.anti. ¶In cōtractibus innominatis ſ3 nō caueat, nō ħ locū cōdictio ob cām,nisi sit actū de canēdo.Allegat q cautio mutiana nō ħ locū in Jctib⁹,de qno vide bic p Bul.ꝛ no.in.l.ff.C.de pac.ꝛ.C.de trāſ.l.apud acta. ¶No.bic q.l.in omnibus.ē.de iud.nō ħ locū in cōtractibus innominatis,ꝛ facit.ff.ver.id erit.vel dic q ideo non cauet:qz ille q petebat sibi caueri erat tut⁹ excep.ar.ē.de eo p quē fac.erit.l.ff.ſi reus. et l.ff.debitori.ff.vt in posſ.le.vel dic,q bic nō dicit,q nō debeat caueri,sed dicit q nō ħ locū cōdictio eo q nō cauet,qz istud nō est in obligatiōe,sed in officio iudicis,vt.l. in omnibus.de iudi.nam precedēs solutio,ſ3 possit tolerari quātum ad istud prin.nō satisfacit quantum ad versi.idē erit ſm.sed dicam.ff.

Sed si. Ex duabus causis oritur condictio ob causaꝫ, ſ.ex cause defectu,ꝛ ex penitentia.de hoc plene. ff.eo.si pecuniam.

Quid si. In contractibus nominatis potest quis pemitere tēpore dilatiōis ꝛ termini,vide infra, de ser.exporꝛ.l.iij. ¶Ex lec.anti.¶No.quod non dicitur quis in solutione cessare ante aduentum termini.

Quinimo. Casus pro impletione cēsentur quo ad actionem post vō.no.quo ad actio.doli. ¶Ex lec.anti.¶No.bunc.ver.not.in cōtractibus innominatis q quando causa non potest esse absolute vera,nihilomin⁹ potest agi.ꝛ facit.ff.eo.si pecuniam.in princip.

Si liber. Modus ħ impleri de iure ꝛ vbi sñia idi
1 stincte loquit,idistincte ħ intelligi.no. ¶Ex lec.anti. ¶Nō dicit causa impleta,que est impleta ō facto ꝛ nō de iure nā impletio de iure ħ fieri.b.d.nisi vba essent relata ad purū factū,ar.ff.de pec.le.cū dñs.ff.fi.ꝛ no.C.de trāſ. vbi pactū. ¶In tex.querit,nā cū eū posuerim in possessionē libertatis,satis videbar impleuisse cōditionē,ſ3 nō est verum qz nō sufficit ꝙditio impleta in cōtractib⁹ innominatis. ¶In tex.accepisse,siue ergo dominus putatiu⁹ accipiat sciens,siue ignorās,h abet locū repetitio,ꝛ no.q sñia q indistincte loquit in distincte est intelligenda:ꝛ hoc bene tene mēti in sententia.

1 ¶Filius aliquando dicitur prudentior patre.

2 Error domini impedit translationem dominij.

1 **Si quis.** †Filius nō est in eadē opi.cū patre,qz opinio patris non erat rōne suffulta:ꝛ no.q
2 filiꝰ aliqñ est prudētior patre,q ad summā patris letitiā attinet. Error ꝓ dñi impedit trāslationē dñij. Et in.ff.q.q impedit mortis cā capionem,tenetur impedito ad interesse.not.ff. ¶Ex lec.an. ¶Datū causa ꝙditionis implēde que erat p testatorē adempta,repellit tanq causa nō secuta,nec ħ cā secuta,q non est eo nole secuta,sed ex alio nole ꝛ alio capite:ꝛ falsa imaginatio seu psumptio cordis,nō reddit dispositionē simplicē causaꝫ:ꝛ iō nō parit ꝙdictionē ob cām. ¶In ter.libertatē fideicōmissariā vel directā.ibi,eum non posse.qz libertas erat secuta.ꝛ hec ē rō dubitādi. ¶Jbi,repeti posse.qz ex illa data nō angeret effect⁹,ſ3 ex alio capite est liber,vñ vt nō operet p,ita nec ff. ¶No.q cā est impleta ex eodē capite. ¶Not.q opinio filij prenalet opinioni patris,ita q filius pōt esse prudētior patre,ꝛ discipulus prudentior doctore. ¶No.q illud q datur ꝓ captāda amicitia alicuius,licet nō sequatur illa amicitia,tamen non potest repeti,ꝛ adde quod no.ff.mand. creditor.ff.i. ¶Sequitur ex lec.anti.

Subtilius quoque. Error dñi impedit consensum in trāsla
b tiōe dñi,ꝛ iō dñiū nō trāsfert[b].h.d.Et ad hoc semp allegat: qō dic vt.ff.ff.ci cer.pe.cū fundus.ff.i.prosequit idē thema,q premisit ꝛ.ff.dixi an repetat:bic dicit an transtulerit dñium nummorum fran.ꝛ istud oportet scire,qz cōdictio ob cām nō dat dñio durāte dñio,cū nemo cōdicat rē suā ꝛc.vt.l.ff.vsuf.quēad. ca. ¶Jbi,acquīti.qz pecuniū videt tacite relictū post libertatē. ¶Jbi animo.No q in trāslatiōe dñij requirit cōsensus.Itē requirit causa ad dñū trāsferendū,cā inq vera vel putatiua, vt.ff.de acq.re.do.nunq nuda.ꝛ facit qō no.ff.de ver.ob.tritici ꝛ ōt Ja.bu.q cōsensus est cā immediata trāslatiōis dominij, vt.ff.ff.ci cer.pe.ff.ego.titulus vō seu cā,est causa remota ſm eū: requiritur etiam traditio,vt.ff.de rei ven.ff.ager.tria ergore quiruntur realiter in trāslatione dñi:requirit ꝛ quartū q trades sit dñs,vt.ff.de cōtrah.em.clauibus. ¶Jbi,alius p eo.vide.ff.de manu.l.iiij.ff.ff ab ignoto.ꝛ vide.ff.de publ.si quis pro bibuerit.ꝛ.ff.de iure do.ff.ego scia.ff.i.

¶Sequitur ex lec.anti.

Quāquam. No.q cōditio implenda in persona tertij bf,p impleta,ff heres ingerit difficultatē legatario in implēdo.Itē no.agi,p conditiōe implenda,qō est mirū.ad idē.ff.de leg.iij.fideicōmissa.ff.cū esset. arg.contra.ff.ff quis omissa causa.l.ff quis sub conditione.

Si quis accepto. Liberatus ob futu
rā promissionē tenet se obligatiōe reponere,ff promissione nō sequat casus liberauit te p acceptilationē vt mihi dares,tu nō das ꝙdico liberationē.ō. ¶Op.q res ꝙdicā nō liberatio.ff.eo.l.ff mulier.so.bic non erat obligatio pura,ibi erat obligatio pura:ꝛ iō ex ea agit ad ōbitū,qz succedit ꝙdictio ob cāꝫ loco pme obligatiōis.ff.de do.cā mor.l.ff q debitori.Ex hoc no.an q remittit videat dare.l.ff mulier.ꝛ.ff.de ꝙd.ꝛ de.iul.Si nō est purū, vt liquidū,nō vt dare,vt hic,nisi postea purificet,arg.ff.de cō. fur.l.ff seruus.de pig.act.l.ff rē.ff.ff.de cōdi.ide.l.sub conditiōe facit,vt bi qui debēt prestantias recipere in cōmuni, pñe eas cōputare in penis,qz soluere videtur,vt.ff.qui po.in pig. ba.l.ff debitor.nisi cōcernāt diuersas bursas siuestatiōes fisci. C.de cōpē.l.ff. ¶Op q sit agendū pscrip.ver.non condict.ob cām.ff.de pres.ver.l.ob cāꝫ.Sol.refert quid actor vult cōseq, vtrū pacti.exequtionē:ꝛ tūc agit prescrip. vō.in qua offñ indicis est ſm actionē intētatā,vt fiat qſi cōuenit qz officiū actioni intentate deseruire debet,vt ibi,an pacti rescissionē,ꝛ tūc agitur cōdic.ob cau.vt actu contrario resoluaꝫ,quod factum est:ꝛ ita loquitur hic,bec est vera solutio:aliꝫ dicūt,aut cōstat de Jctu primo.tūc loquit hic:aut nō ꝫstat,tūc loquit lex tra ria qō gl.nō apꝓbat:qz si nō cōstat qd ꝑmittat,ꝑmissor est, ꝛ si nō ꝑmittat,in interesse damnabit:debet eñ liquido ꝓbari interesse,vt.ff.de ꝓto.sti.l.ff.ꝛ facit qō no.ff.ō vō.ob.l.stip. ¶Op po.q prima obligatio duret ipso iure nec sit necesse q ſi repo nat i obligationē,vt.ff.ō iure do.l.ff.sol.ubi fuit acceptilatio cō ditiōalis,hic modalis. ¶Op.qz acceptilatio nō recipit cōditionē,ff recipiat cām ꝛ modū.ff.de reg.iur.act⁹ legit.ergo, ꝛc. So.falsa sol.cōdictionē legalē ꝛ necessariā recipit,ſ3 extrancā cōditionē nō recipit:qz acceptilatio ħ trahere secum suū effectū:qz incipit a ficta crecutiōe,ꝛ ideo pēdere nō ħ. ¶Extra op.qz nō ꝓt quis se reponere i obligatiōe sublata.C.de trāſ. cū mora.ꝛ.ē.de pac.ſi vñ.ff.ff ſi pactū.Solu.ibi in his q non de pēdēt a cōsensu,ꝛ vide.ē. de iud.l.vbi ceptū.ꝛ.ē.ad exbi.l.iul. ff.ꝗtū.ꝛ est ar.q non ħ pactū.q excōicatus qui est absolut⁹ eo pacto.vt si residuū nō solverit ad terminū,rincidat in cas
des penas spirituales:nec eñ sustentari nec vigezari potest, quod nō est,nec vna species alterā gignere pōt.sec⁹ forte est i pena interdicti:qz interdictū potest suspendi,vt no.Jnno.de consue.cū inter.ꝛ vide.Archi.lxxxiij.dist.decenter.abolita eñ est excōicatio per manus impositionē,arg.instī.de iniur.ff.ff. ħ ergo iterari,ſ3 in penis tpalibus ħ pactū,arg.ff.de cruto.

reo.

reo.l.si qs reū.qz nō egit separatā formā:vel dic ꝙ q̄dā sunt talis nature,ꝙ reintegrari nō ꝑñt ex vna ⁊ eadē cā,vt iniuria: ⁊ tūc loquif ver.ſz ſi pactū. ¶Quedā sunt q̄ ꝑñt reintegrari, ⁊ tūc aut requirunt certā formā,⁊ tūc niſi illa forma seruetur, nō possunt reduci ad pristinū esse:vñ snia excōicatiōis vel sus penſiōis non potest reparari sola pactione,ſz opz ꝙ interueniat monitio ⁊ snia,que tñ sub cōdōne ferri pōt:nam iste snie seu censure spirituales ferri possunt sub conditione,de app.c. preterea.vñ ille q absolvit pōt dicere,moneo te ꝙ tu soluas intra talē terminū,alias excōico te:est enī ista excōicatio noua, a qua interim appellari ꝑt,ar.ſ.ſi cer.pe.l.pecuniā.ant ista.q̄ ꝑñt reintegrari,ꝑñt explicari sine iudice solo pacto,⁊ tunc ꝙ cedit ista lex cū sua materia:nā illa ꝑñt sue forme reddi,vt.d. ℣.pact⁹.in fi.loquif ergo lex nostra qñ act⁹ ꝑt exerceri sola cōuentiōe,sec⁹ ſi nō ꝑt exerceri sola cōuētiōe,qz nō bz locum instauratio,niſi vbi obligationes ꝓcedunt mediāte,vel cooperante cōsensu:nō enī ō facto cadit in stauratio in istis spiritualibus,que habent plurimū iuris ⁊ minimū facti,lz qñq; de facto quis teneat suscipere litē,qz nō bz insopponēdi.ō.℣.quintus.ar.j.de ma.test.l.qui habebat.in gl.qz qñq; aligd nō tenet ⁊ tū nemo pōt hoc allegare,sic extra ō exc.cū ecclesiastice.Ex ꝺictis dico ꝙ siue qs sit absolut⁹ a pena excōicationis simpliciter,sine sub modo,siue sub pacto exꝑſſo,nō tñ cadē excōicatio renasci pōt,sed noua excōicatio bene pōt fulminari.Sz l alīs ꝑ penis pecuniarijs si imponunt rōne delicti,⁊ sunt ipso iure sublata,renasci non ꝑñt,si veniſt rōne cōtumacie,vel pacti ex noua cōtumacia,pōt quis reponi in veterē penā ipso facto si hoc sit cōuentū exꝑſſe,als nō,vt hic:si vero nō essent iure sublata,ꝑñt semp instaurari ope replicationis.C.de pac.l.pacta nouiſſima.illud notādū est de modo in snia adiecto, qz ꝑ forma seruandus est,vt no.C.de sen.l.cū eozū.¶Ex lec.anti. ¶Liberat⁹ ob cām causa nō secuta cogit se reponere in obligatione primeua.b.o.Exponā vero in ℣ctib⁹ liberatoriis nō haberet locū cōdictio ob cāz,vt.C.de trāsac.ꝙis.⁊.ſ.de pac. ſi cū fundū.No.in gl.huius.l.ꝙ ad hoc vt debitū possit exigi oportet ꝙ primo liquidetur.facit.ſ.de arb.ſi de meis.in pn.l. ſe.cū ſi.⁊ ad hoc ꝺz pars citari ⁊ cōuinci,qđ facit ad exactiones penarum,vt.j.de re.in.l.iij.ℊ.ſi ad idem.

1 ℣Condictio ob causam in contractibus innominatis habet duo principia.

2 Penitentia vnius in contractibus innominatis alteri damnosa esse non debet.

SI pecuniam. Si ꝙ casum cā impleri nō potuit, nō intentat ℨdictio ob cām tanq̄ ex defectu cause,sed rōne pnie pōt incitari,oīmodo qui recipit qđ repetif,cōseruet indēnis. b.o.Diuiditur i tres partes.Primo excludit cōdictionē ob cāz tanq̄ ex defectu cause.Secō ℨcedit eā ex pnia.Tertio re stringit suā cōcessionē,⁊ modificat eam:titius dedit tibi.ꝛ.vt ires ꝙ eo capuā,oū ꝑparares necessaria ad eūdū, superuenit impedimentū tpis,vel discriminis viarū,vñ nō potuisti ire in termino:⁊ titius vult a te condicere ista.ꝛ.querif an possit: Respōdeť ex quo nō stat ꝙ te,non ꝺz cā defecisse, nec potes ꝙueniri tanq̄ ex defectu cause.Instat querens,an ex pnia poteris conueniri:Rideť ꝙ sic,qz lz titio penitere.Instat q̄rēs nunqd hoc est simplr verū:Rideťur ꝙ non:naz si nil expēdisti,est verū:si totū expendisti cā future ꝓfectionis teneris reddere qđ accepisti.Si aūt ꝑtē expendisti,tūc si qdem necesse habes ire,vt qz iurasti,nō teneris nec hoc casu nec alīs supradictis.Si aūt nō habes necesse ire,teneris dū mō agēs ꝓtet tibi īdēnitatē.b.o.¶No.qđ in ℣ctib⁹ innominatis casus ipediens nō obligat debitorē,nec tū liberat:nā si obligaret, teneť tanq̄ ex defectu cause:si liberaret,nō haberet locū pnia:⁊ 1 ambo ista sunt ℨ tex.¶No.ꝙ in ℣ctibus innominatis cōdictio ob cām bz duo ꝓncipia.ſ.ex defectu cāe,⁊ ex pnia. ¶No. a ꝙ in ℣ctib⁹ innominatis[a] licitū est penitere sine dāno tū ad- 2 uersarij.qđ est no.¶No.ꝙ in ℣ctib⁹ innominatis pnia vni⁹ alteri dānosa esse nō ꝺz.¶No.ꝙ vbi est appositū iurꝫ,ibi omino est fiendum,ꝙ nō bz locum pnia,facit extra de proba.in ꝑsentia.Nunc veniamus ad oppositum ⁊ qōnes ꝓ intellectu huius notabilis ꝓncipij.¶Q̄ p.ōz hic ꝙ pecunia fuit data ꝑ facto,⁊ ꝙ bz locū pnia:ℨ,vbi pecunia ďať ꝓ certo facto, est locatio ⁊ conductio,vt.j.de pſc.ver.l.naturalis.ℊ.at cū ꝺo. sed in ℣ctibus nominatis nō bz locum pnia.j.e.l.ſi. C. de ac.⁊ ob.ſicut ergo hic non bz locum pnia.So.hic fuit data pecunia vt species,vel accipiens cōsueuerat locare operas,⁊ sic fuit ℨct⁹ innominatus,ꝺo vt facias:qz ad hoc vt sit locatio opere,duo erigunť.Primo ꝙ merces sit in pecunia numerata.Secō ꝙ accipiens mercedem consueuerit locare operas suas,sicut faciunt curſores,vt.ꝺ.ℊ.at cum ꝺo.Si ergo nō ďať pecunia ad numerum,sed vt species,vel ďatur frumentum ꝓ opera nō est locatio,facit quod no.C.loc.l.ſi bi.⁊.l.exceptio.Item ſi operarius non cōsuenerit operas suas locare,vt quia est nobilis homo,nō censeť locatio:⁊ sic est pōderanda qualitas ⁊ consuetudo pſone,vt.j.de pig.ac.l.vel vniuerſoz.de neg.gest.l.pōponius.in negocijs.¶Secō op.ꝺz hic ꝙ si stat ꝙ casum, tū recipiēs ꝙueniť,ℨ.j.loc.l.ꝙ opas.Sol.illa.l.quo ad primū casum loquif in ℨctu nōiato locatiōis oparū:quo ad ꝑm casum loquitur i salario aduocati,qđ est ꝓnilegiatū a iure:ſz lex nr̄a loquitur in ℨctu nōiato,in quo bz locū pnia,⁊ sic nō ob.⁊ hec est vera solutio.Alīj dicūt ꝙ ibi fuit ℨct⁹ celebrat⁹ gr̄a vtriusq̄, hic gr̄a dantis tm̄:ista non est vera:qz imo bic fuit gratia cōdatū,cum bincinde versetur emolumentū: et hoc est quasi in oīb⁹ ℨctib⁹ nōiatis respectiuis,vt do vt des,do vt facias,facio vt facias,facio vt des.ſ.vt cōi gr̄a celebrēťur,cū bincinde directā actionē pariant:facit qđ no.j.de ac.⁊ obli.l.consensu. Alīj dicūt ꝙ in.l.cōtraria aduocatus non conseruatur indēnis:qz incurrerat odiū alterius partis:⁊ ex quo remanet sibi inimicitia,ergo⁊ pecunia remanere ꝺz. Item forte habuisset nō minus salariū ab altera parte.ar.j.e.l.ſ.ſi accepit. sed ista est diuinatio.Quarti dicūt ꝙ aut casus supuenit ďati,⁊ non repetit.vt ibi:aut recipiēti,⁊ tūc cōdicif,vt hic. Certe ista lex ponit exꝑlū de casu ingerēte difficultatē cmlibet pſone,ꝺuz dicit,ℨditio tpis⁊ casu contingēte solā pſonaz debitoris dū dicit,valetudinis.Licet ergo solutio sit vera quo ad exꝑlūz de valetudine.i.infirmitate,non tū vſ vera quo ad exꝑlū de qualitate tpis.j.de publicanis.l.celar.certe imo est vera solo in se,vt no.j.loc.l.ſi vno.ℊ.itē cū qđā. ¶Tertio op. de.l.pen. C.eo.ſo.ibi casus impediēs emersit in pſona creditoris, vnde ei nocet:hic in pſona debitoris,facit.j.de ℨſti.pec.l.itē.in pnc. ¶Quarto ℨ hoc opp.ſ.de assēſ.l.ďe functo. Sol. regula est ꝑm ꝓdictā ďistinctionē.Sz fallit in publicis salarijs, vt in.l. ℨzia.Itē in salario aduocati,de var.cog.l.j.ℊ.ꝺiuus. Itē fallit fauore libertatis,vt.l.cū bfs.ℊ.ſtichus.de statu. ¶Quinto op.ꝙ nō habeat locū pnia,vt.j.e.ꝙ seruus.Sol.ibi,res nō erat integra,qz ℨcta erat affinitas per ſponſalia,hic erat integra,qz nōdū arripuerat iter:⁊ ſi ďicatur ꝙ hic fecerat ꝑparatoria,cōcedo,tū ꝑparatoria non faciūt desinere esse rem integrā,vt hic Bar.ďicit:qđ in.l.ꝙ seruus.est speciale fauore dotis,vt in eo qđ ďatur cā dotis nō habeat locū penitentia.j.de iure do.l.ſi ego.ℊ.j.vel dic ꝙ ℨctus dotis est contractus nominatus,vt.ſ.de cap. di.l.eas. vel dic ꝙ qñ qs integraliter prestat,bz locū pnia,vt hic.Si aūt ex parte penitet, ex parte nō, vt qz penitet de dote,⁊ nō de sp̄ōsalib⁹:tūc sec⁹,vt ibi,arg.de admi.tu.l.cū querif.⁊ de leg.ij.ſi ex duobus.Item ibi ꝙ pnia non reducebať res in pristinum statum,hic sic:⁊ sic nō obstat. Item absonum esset ibi,ꝙ fieret postea vꝛoz sine dote.j.eo. ſi donatarius.¶Sexto op.ex quo ℨctus innominat⁹ est ꝑlet⁹, nō bz locum pnia,imo tunc vestitur,vt.l.ex placito.So. accipiens nō habet ius penitendi,vt ibi,sed vestiēs sic,vt hic:⁊ sic cōtractus claudicat.¶Op.ꝙ nō habeat locū pnia,vt.l.sicut sol.ibi in ℨctibus nominatis,hic in inominatis. ¶Septimo op.ꝙ etiā in ℨctib⁹ nominatis habeat locū pnia.j.ꝓ.soc.si cōuenerit.insti.man.ℊ.recte.j.depo.l.i.ℊ.pe.de prec.l.cū precario.so.regula est,in cōtractib⁹ nominatis non lz penitere nisi vterq; consentiat:fallit in mandato,deposito,societate,ꝛ precario.j.depo.l.lucius.⁊ est ratio qz isti cōtract⁹ de sui natura requirunt durationem voluntatis.Sz vbi sufficit semel voluisse,non habet locū pnia.j. de consti.pec.vndefalsam.facit qđ no.ſ.ſi cer.pe.l.certi condictio.ℊ.ſi nummos. Item isti cōtractus lz sint in facto esse,tamen etiā quotidie sunt in fieri,arg. de vſufr.accref.l.j.in fi.vñ ꝓ futuro tēpore habet locū pnia. Itez in dictis cōtractibus non habet locum obligatio,q̄ impedit pniam.¶Octauo op.ad idem de.l.qui pecuniā. ſi cerpe.Sol.ibi contractus desiderabat impleri rei interuētu,⁊ iō lz nō accipere.j.qui po.in pig.ba.l.j.⁊ est ratio:qz ante non est nata valida obligatio contra reum nec nasci potest sine facto rei:secus si non est in potestate rei,sed est conditio casualis.j. qui po.in pig.ba.l.potior.⁊.l.qui balneum. ¶Nono oppo.ꝙ a ¶Innolatis. Uide que ad non habeat locum pnia.C.de transa.l.quāuis.sol.ibi in distractu,hic ad obligandum,vt.ſ.de pac.l.ſi cū fundus. ¶Decimo opp.C.de rer.permu.l.j.Sol.vt ibi no. ¶Undecimo opp. ꝙ casus excusat debitorem,qz vbi debeť factum,casus supuenies in pſona debitoris videtur superuenire in ipſa re debita,vt no.℣.de ver.ob.l.cōtinuus.ℊ.illud.Sed casus supueniens in re liberat eum,vt.ſ.e.l.iij.ℊ.ſed ſi stichus,ergo ꝛc. So.ibi,casus inducebat impossibilitatem,hic non.vt no.C.e. l.pen. ¶Duodecimo opp.ſi contractus est celebratus gratia vtriusq̄,ergo vni tantum penitere non lz.j.de ver.ob.l.q rome.in pn̄.So.ibi loquitur in contractu,qui sola cōuentione accepit robur,qz erat contractus stipulationis.Item ibi non erat res integra:⁊ vt bec liqueāt,an in cōtractibus iā celebratis habeat locum penitentia,refert,aut loquimur in cōtractibus nominatis,aut in cōtractibus innominatis:primo casu

aut talis cõtract⁹ reqrit rei interuẽtũ,ꝛ lꝫ penitere añ rei iter
uentũ,vt.l.q pecuniã.ſi cer.pet.aut nõ reqrit ꝑ initio obliga-
tionis ꝛ ad ꝑfectionẽ ꝯctus rei interuentuꝫ,ꝛ tũc regula eſt ꝙ
nõ lꝫ penitere,vt.l.ſicut.fallit in mãdato,depoſito,ꝓcario,ꝛ ſo
cietate:ꝛ eſt rõ,ĩ mãdato ex ꝑte mãdãtis, qꝛ dñs:vñ re ĩtegra
põt penitere,ꝓbaꝛ.ĩ.ꝺ ſo.l.vo ꝓcuratori.ſi cũ tutor.ꝛ.l.aliud.
Ex parte procuratoris eſt rõ,qꝛ officiũ ſuũ eſt gratuitũ,ꝛ ꝓca
rium:vñ ſi acceptauerit,põt renũtiare re integra.ĩ.mã.l. aliꝭ.
§.qui mãdatũ.ꝛ ſi primo renũtiauit.poſtea põt acceptare, qꝛ
põt penitere,vt in.c.lis.de ꝓc.lib.vj.in depoſito eſt rõ,qꝛ nul-
lũ ius queriꝛ depoſitario.De ꝓcario vero poniꝛ rõ.ĩ.de ꝓca.l.
cũ ꝓca. In ſocietate eſt rõ,qꝛ ſocietas abſqꝫ cõſenſu eſſe nõ pt,
nec dꝫ detineri qs inuit⁹ ĩ ſocietate.Itẽ fallit ĩ cõmodato rei
vſu finito.ĩ.eo.in cõmodato.§.ſicut. Itẽ fallit in ꝯctibus qui
requirunt confirmationẽ per mortẽ.l.nõ omnis.ſi cer.pet. Si
vero loquimur in ꝯctib⁹ innominatis,refert aut tendũt ad li
berandũ,ꝛ nõ hꝫ locum penitẽtia.C.de tranſac.l.ꝙuis.aut ad
obligãdũ,ꝛ tũc aut traxerũt ſecũ executionẽ hincinde,ꝛ nõ hꝫ
locũ pnĩa vnius,qꝛ ꝑfecti ſunt,vt.l.ex placito.ꝛ.ŝ.eo.l. iij. aut
vnus impleuit, alter nõ impleuit,nec cepit:tũc ſubdiſtingue,
aut impletio alterius eſt facta ĩpoſſibilis ꝑ caſum,aut ſemp
ab initio fuit impoſſibilis:ſi qdẽ emerſit ĩpoſſibilitas,aut poſt
morã recipiẽtis,ꝛ põt ꝯdici.ĩ.e.§.ſꝫ vbi.ſi ante morã, aut res
erat ei eque peritura,ſi nõ accepiſſet pecuniã,ꝛ põt cõdici.ĩ.e.
l.§.ꝙ ſi.aut nõ erat eque ꝑitura, ꝛ tũc nõ põt cõdici.ĩ.eo.ver.
niſi forte. Si autẽ impletio eſt adhuc poſſibilis, tunc aut eſt
poſſibilis ita ꝙ de preſenti fieri põt,tũc,aut accipiẽs nõ vult
ĩplere.ꝛ hꝫ locũ cõditio,niſi dantẽ peniteat,vt hic:aut eſt ĩple
tio poſſibilis attẽta ſpe,nõ tñ de preſenti offert ſe facultas im
plẽdi,tũc dꝫ caueri de ĩplẽdo,cũ facultas ſuperuenit:ꝛ ſi acci-
piẽs nõ vult cauere,põt ab eo ꝯdici.ĩ.ea.l.§.plane.Si vero cã
ſemp fuit poſſibilis,tũc,aut traditio fuit facta a ſciẽte,ꝛ videꝛ
donaſſe.C.e.l.ſi militẽ.ꝛ.l.dictã.l.ſi ab ignorãte.tunc ꝯdicitur.
ŝ.e.l.iij.§. ſi liber.facit qꝺ no.de condi.inde.l.ſeruo ma.C.ꝺ le.
l.ab adminiſtratiõe.ꝛ hoc in dãte.Sꝫ ĩ recipiẽte nõ diſtinguiꝛ
an ſciuerit recipiẽs an ignorauerit.vt.d.§.ſi liber.in ſi.Si aũt
vnus ĩpleuit.ſed alter recipit,nõ tñ conſummauit,an habeat
locũ pnĩa:ſic diſtingue,aut ĩchoatio eſt circa ꝑparatoria.ꝛ hꝫ
locũ penitẽtia,ſi alia cã nõ ĩpediat,vt hic:aut ẽ inchoatio cir
ca partẽ intrinſecã,ꝛ adhuc videꝛ ꝙ habeat locuꝫ pnĩa,dũ tñ
ab omni dãno extrahaꝛ aduerſari⁹.ĩ.ea.l.§.ſi vero iam.ꝛ.ĩ.de
dona.hoc iure.§.ſi quis.qꝛ adhuc res erat impfecta, nec ẽ ſibi
ius qſitũ.ꝛ hoc in extraiudicialib⁹,ſed ĩ iudicijs videꝛ ſec⁹,ar.
ŝ.de ꝓcu.l.poſt litẽ.Si autẽ nenter impleuit, ſed vn⁹ forte ce
pit.alter nihil fecit,an habeat locũ ꝯdictio ob cãm. ꝛ videtur
ꝙ nõ:qꝛ cõdictio ob cãm non datur ei,q non impleuit ex par
te ſua,vt no.C.de trãſ.l.actiõe.hoc vex tãꝙ ex cã nõ ſecuta:qꝛ
tũc oriꝛ ꝯdictio ob cãm ex mora,ꝛ nõ eſt ĩ mora ille cui ĩpletũ
non erat,vt.C.de pac.l.j.ꝛ.C.de trãſ.l.ſiue.ꝛ ar.ĩ.de reſcin.vẽd.
l.ſi.ꝛ.ĩ.de lo.pub.l.j.in ſi.ſꝫ in penitẽtia bene hꝫ locũ cõdictio.
¶ Sed quero nunqd in cõtractibus innominatis ſicut lꝫ pe-
nitere in ꝑiudiciũ aduerſarij,ita ĩ ꝑiudiciũ tertij:ꝛ dic ꝙ ſic.ĩ.
e.l.§.ſi ſeruũ.ꝛ.ĩ.de ſer.expor.l.iij.ar.cõtra.ĩ.de ver.ob.l. q ro-
me.§.flaui⁹[a].ꝛ.ĩ.de ꝯſti.pec.vnde falſum.ſꝫ ibi qſita erat obli
gatio.¶ Sꝫ qro nũqd in ꝯctu ꝑmutatiõis habeat locũ peni-
tẽtia:gl.magna tenet hic ꝙ ſic,alia gl.tangit cõtrariũ:prima
verior,dũmõ intereſſe preſteꝛ alteri parti,ſi ex penitentia ledi
tur:qꝛ ex eo negocio ſibi aliqd abeſt,vt hic ꝛ.ĩ.eo.l.ſin.¶ Sed
quero,an in factis habeat locum penitẽtia:ꝛ dico ꝙ ſi poſſunt
reduci ĩ ꝑſtinũ ſtatũ,vt traditio fundi hꝫ locũ pñia:ſec⁹, ſi nõ
poſſunt reintegrari,vt.no.hic,vt.ĩ.de cõtrab.emp.l.pacta cõ
uenta.¶ Sꝫ quero ſi penitẽti offerꝛ,an tollaꝛ effect⁹ peniten
tie:vꝛ ꝙ ſic,vt.ŝ.de pac.l.cũ fundũ.cõtrarium dico,qꝛ oblatio
nihil operaꝛ in cõtractibus innoĩatis.nõ ob.l.ſi cum funduꝫ.
qꝛ ibi pactũ obtinebat naturã liberationis,ar.C.de tranſ.l. ꝙ
uis.de ſol.l.alius.vel erat appoſitũ fauore offerentis tñ:ꝛ iõ
aduerſaris nõ põt penitere,ſec⁹ ſi cõmuni grã,vel ſoli⁹ penitẽ
tis:vꝛ dic ꝙ ĩ pacto liberatorio,aut ꝯtingit liberatio vi ipſi⁹
pacti ꝛ immediate,tũc ñ hꝫ locũ pnĩa,vt.l.ꝙuis.aut vi futuri
modi vel cãe,ꝛ tũc hꝫ locũ penitẽtia,niſi ſiat oblatio,vt.l.ſi cũ
fundũ.ſi aũt ꝯctus tẽdit ad obligãdũ,tũc indiſtincte hꝫ locuꝫ
penitẽtia añꝙ ſit impletũ ab accipiẽte,ſaluo tñ moderamine
hui⁹ ꝑncipij.¶ Sꝫ qro,an ꝯdictio ob cãm orta ex pnĩa poſſit
oriri ex defectu cauſe:ꝛ dic ꝙ nõ:qꝛ ex quo penituit,nõ poteſt
ei mora in impletione cõmitti.Itẽ ſi añ erat ꝯmiſſa,vꝛ purga
ri ꝑ pnĩaꝫ:qꝛ eſt act⁹ ꝯri⁹ pnĩa ĩpleta.arg.l.j.de fur.ꝛ.ĩ.de leg.
cõm.l.poſt diẽ.¶ Sed qro an differãt cõdictio ob cãꝫ orta ex
penitẽtia,ꝛ ꝯdictio ob cãꝫ orta ex defectu cauſe:Rñdeo,diffe
rũt ĩ origine:qꝛ cõdict.ob can.ex penitẽtia oriꝛ,lꝫ re⁹ nõ fuerit
in mora,ſec⁹ ſi ex defectu cauſe,qꝛ ad hoc vt cõdici poſſit req-
riꝛ mora,vt oriaꝛ ex illo capite,vt hic. Itẽ ĩ pacto liberatorio
hꝫ locũ ꝯdictio ob cãꝫ ex ꝺfectu cãe,vt.ŝ.e.l.ſi qs accepto.ꝛ.ĩ.

a ¶ Flaui⁹. Ubi oĩno vide do. Alex.ꝺ Imo.
b ¶ Cõdictiõe ex.l. ad qd autẽ ꝯpetat condictio ex lege vid.d.bar.So ci.in conſil.cl. in ſi.ꝛ no. ꝟſi. qnto ꝓbaꝛ ꝛ ꝟſ.xj. ꝯfirmaꝛ in prima ꝑte.

ꝺ cõdi.inde.l.elegãter.§.ſi qs poſt.nõ aũt ex pnĩa,vt.C.ꝺ trãſ.
ꝛ.l.cũ mota. Itẽ differunt in effectu:qꝛ vbi agiꝛ de pnĩa,dꝫ re⁹
indẽnis cõſeruari,vt hic:ſec⁹ ſi conueniaꝛ ex ſua mora ꝑpter
cãm nõ ſecutã,qꝛ tũc nõ dꝫ ei offerri aliquod intereſſe, nec hꝫ
locũ moderatio hui⁹.l.arg.in auꝭ.de non alie.§.ſtare.Queriꝛ
cui⁹ cauſe defect⁹ parit hãc actionẽ:dic ꝙ defect⁹ cãe finalis,
vt.ĩ.eo.l.j.§.ſi parẽdi.Queriꝛ quid venit ĩ cõdictione ob cãm:
dic ꝙ qñqꝫ illud idẽ,qñqꝫ tãtũdẽ,qñqꝫ aliud.ſic.ĩ.de cõ.ind.l.
ĩdebiti.ꝛ.l.ſi nõ ſortẽ.§.libert⁹.¶ Quero ſi pro arripiẽdo iti-
nere,de pecunia accepta,emit equos,an lꝫ nõ teneaꝛ reddere
pecuniã,teneꝛ ad illos equos:dic ꝙ ſic,qꝛ ĩ reſtõne ſuccedit a
liud ꝑ alio.ĩ.ea.l.§.itẽ ſi quis.ver.ſꝫ ꝑ decẽ. Et facit ad id de
ambaſiatorib⁹ poſtea reuocatis,q fecerãt ſumpt⁹ in veſtimen
tis,vt lꝫ pecuniã datã nõ reddãt,qꝛ expẽderãt ĩ veſtib⁹.tñ red
dãt ĩ cõi ipſas veſtes,ar.tñ qꝺ nihil reſtituãt,qꝛ nõ ſtat ꝑ eos.
ĩ.loc.q operas.ꝛ no.gl.ma.hui⁹.l.q̃ diuidiꝛ in tres partes.pri
ma loquitur de pnĩa.ſcꝺa de effectu cauſe.tertia ad quid cõdi
tio eſt intẽtanda.¶ Quero an vbi permiſceꝛ ꝯct⁹ nominatus
cũ innominato habeat locũ cõdictio ob cãm:ſo.aut pactum
ex quo reſultat ꝯct⁹ innominat⁹ dat cãm cõtractui nominato
ꝛ tũc hꝫ locũ condictio ob cãm ex defectu cauſe.C.ꝺ pac.inter
emptiones.l.cũ te.nõ tñ hꝫ locũ pnĩa,arg.ĩ.de cõtrahẽ.emp.l.
labeo ſcribit ſi mihi biblio.aut incidit in cõtractu nominato,
ꝛ ſecundario accedit ei,ꝛ tũc nõ hꝫ locum cõdictio ob cãm.C.
de reſc.ven.l.ea conditiõe.ꝛ.ĩ.de ſer.expor.l.queſitũ.ꝛ hoc eſt
verũ niſi ſit actũ vt res condicatur,ſi pactũ non ſerueꝛ,vt.C.ꝺ
cond.ob can.l.ij.nam cõdictio ob cãm qñqꝫ oritur ex prouiſio
ne ꝯhentiũ,ꝛ tunc habet locũ etiã in cõtractibus nominatis:
qꝺ no.ꝛ vide qꝺ no.ĩ.de do.l.j.ĩ magna.gl.¶ Iuxta hoc no.ꝙ
ad reſciẽdendũ qꝺ factũ eſt,agiꝛ interdũ cõdictione ob cãm,
interdũ actione ex eo ꝯctu,interdũ officio iudicis.iterdũ ꝯdi
b ctiõe ex lege[b].Condictione ob cauſam agiꝛ in ꝯtib⁹ innomi-
natis ex pnĩa ꝛ ex defectu cauſe:actione ex contractu agiꝛ in
ꝯctibus nominatis,qñ ex eo cõtractu.ſ.ex diſpoſitiõe ꝯhẽtiũ
oriꝛ reſciſſio.de cõtrab.emp.l.ſed celſus.§.ſi fund⁹.de ac.emp.
l.ex empto.§.ſi quis.rõne erroris recediꝛ a cõtractu.ĩ. loc.cũ ĩ
plures.§.mãdaui.officio iudicis,qñ ſpeciali fauore alicui⁹ ꝑ-
ſone ſubiaceat reſtõi,vt.ŝ.de min.l.ꝙ ſi minor §.ſi.Cõdictiõe
ex le.qñ cõtinet intolerabilem leſionem.C.de reſ.ven.l.ij.ꝛ ar.
ĩ.de cõtrab. em.l.domum.ꝛ hoc ſi petitur reſolui,qꝺ tenet,vꝛ
minui.ſ.qꝺ petiꝛ emendari exceſſus,vel deceſſus,ꝛ reduci ꝑ iu
dicẽ ad bonũ ꝛ equũ,tũc offiñ iudicis ꝑponitur,ar.ĩ.de con-
trab.em.l.officio iudicis.ꝛ pro ſoc.l.vnde ſi nerua.de ope.lib.
l.ſi libertus ita.nam reductio ad arbitriũ boni viri, qꝛ nõ pe-
titur reduci factũ partium,ſed factum tertij,nõ venit iure cõ
tractus,nec venit in obligatiõe:ꝛ ideo mero officio iudicio ex
pediꝛ,qꝺ officiũ differt ab officio quo petiꝛ in integrũ reſti.qꝛ
ibi perſona facit locũ officio contra ius cõe.ĩ.de ac.ꝛ ob.l.ĩ ho
norarijs.§.ſi cũ reſciſſa.hic aũt ꝺm ius cõmune officiũ intẽta
tur,extra de iureiur.cap.quintauallis.¶ Ex lec.an.¶ Impe-
dit⁹ per caſuꝫ nõ ꝺꝛ ceſſare in impletiõe modi,ꝛ in cõtractib⁹
innominatis hꝫ locũ pnĩa,etiã ſi interſit aduerſarij,dũmodo
ſibi ſoluaꝛ intereſſe,ꝛ conſerueꝛ indẽnis.h.d.ꝛ ẽ iſtud ꝑncipiũ
notabiliſſimũ. ¶ Ibi pt dici etiã determinãdo, ſi nitaꝛ agẽs
tanꝙ ex defectu cauſe,ꝛ facit.ĩ.de leg.ij.lucius.§.quiſquis.ĩ.ꝺ
pub.ceſar.ꝛ arg.ĩ.de ꝯh.emp.fiſtulas.§.frumẽta. nam ĩ omni
diſpoſitione etiã legali intelligiꝛ caſus fortuitus excipi.¶ Ibi
repetiꝛ ex pnĩa:ꝛ ẽ differẽtia vtrũ agaꝛ ex defectu cauſe, an ex
pnĩa:qꝛ primo caſu non venit preſtatio intereſſe,qꝛ imputet ſi
bi penitens,vt hac.l.probaꝛ.¶ Ibi,vt indemnitas.No.ar.ꝙ
ambaſiatoribus creatis ad imperatoreꝫ,q fecerũt ſumpt⁹ cã
proficiſcendi: nam ſi penitet cõmune,dꝫ eos ſeruare illeſos:ꝛ
ita fuit in iſta ciuitate in ambaſiatorib⁹ creatis ad Impera-
torem.¶ Item no.hic ꝙ etiã re non ĩtegra hꝫ locum penitẽ-
tia:vel verius in extraiudicialibus,ꝛ preparatoria non faciũt
deſinere rem eſſe integram:qꝛ non eſt adhuc ventũ ad actũ in-
trinſecũ,ꝛ ideo hꝫ locũ pnĩa:qꝺ dic vt no.Cy.ŝ.de iur.om.iu.
l.ꝛ qꝛ in lec.ꝛ ꝑ In.de elec.in cauſis.in ſi.ꝛ in ſpe.ti.ij.§.finitur.
ver.ſed pone ꝺ facto.¶ No.hic ꝙ ẽt in ꝯctu innominato cele
brato gratia vtriuſqꝫ,hꝫ locũ pnĩa:qꝺ gl.tꝫ hic ſimpl'r.Sed
doc.ſubdiſtingunt,vt no.Cy.C.ꝺ actio.ꝛ ob.ſicut.ibi videas.
¶ In gl.no.ꝙ pnĩa hec gl.magiſtra tria facit:Primo loqtur
qñ habeat locũ cõdictio ob cauſam ex pnĩa, ꝛ declarat an li-
ceat penitere in contractibus innominatis,ſicut in nomina-
tis.Scꝺo ponit an habeat locũ ꝯdictio ob cauſaꝫ ex cã nõ ſe
cuta:ꝛ hic diſputat de ꝯctibus innominatis tantum,de nomi
natis vero dic vt.C.de pa.inter emp.cum te.Tertio ponit ad
qd detur cõdictio ob cãm.ſecũda ibi,item cauſe.tertia ibi,ĩ ſi.
no.ꝛ vtrum habeat locum cauſa in contractu liberationis,vt
in obligatorio,dixi ſupra lege proxima.

Si ſeruũ. Penitentia ſine certioratione non impe
dit factum hominis,ſed impedit diſpoſi-
tionem

tionem legalem. ¶ Op. ff. de ma. vin. l. si pater. & l. pater. so. ibi est tale pactū q̄ sui natura sumit originē ī penitēte: sꝫ ex quo penitet. nō pōt ī eo fundari ꝑpter dissensum: sꝫ hic sumit originem in faciente. ex hoc habes, an pnīa liget manus ignorātis. Nam si erat pꝰca organuꝫ alteriꝰ, ligat vt in ꝯtrio. Si aūt erat persona in qua factum radicat, non ligat vt hic. ¶ Op. q̄ dispositio legalis non liget ignorantē. l. fi. de decre. ab ord. fa. sol. non ligat ad penam vt ibi, sed excludit lucrum, vt hic. & adde qđ dixi. s. ti. j. l. labeo. ¶ Op. communiter ꝯ vtrunqꝫ dictum q̄ non habeat locū pnīa. ff. de ser. expor. l. quesitū. sol. ibi fuit principaliter celebrata venditio, sic. ff. de ver. ob. l. q rome. §. flaniꝰ. vbi fuit principaliter celebrata donatio & stipulatio & sic fuit contractus nominatus. Itē collige ar. q̄ cōstitutio iuris vel ecclesie liget omnino occultū de hoc ī. c. j. de her. ī cle. ¶ Ex lec. anti. ¶ Post pnīam causa impleri non potest, & requiritur certioratio in facto hominis, sꝫ nō in dispositione legali. quez tex. singulariter no. & semper allegat per Pe. & Cy. & facit. ff. de do. hoc iure. §. si quis dederit. & ff. de ma. vin. pater ex pūincia. ibi tamē loquit in actu, qui immediate residebat ī penitēte, sed hic mediate, nō immediate: & ideo ille tex. nō ꝯtriatur primo responso huius. §. ¶ No. q̄ ad impediendum factum hoīs requiritur certioratio, sed non ad impediendū dispositionem legalem & ad hoc allegat per Cy. in. l. j. s. de offi. pcu. ce. & prestat ar. ad no. in. c. j. in gl. hic patet de her. in cle. & facit. ff. de condi. & demon. multum interest.

Item si quis. Penitentia hꝫ locum re integra, non post actū consummatuꝫ. h. d. ¶ Et no. tres casus, quandoqꝫ quis dat seruū, vt ipse idē manumittatur, tūc loquit. §. si seruuꝫ. quandoqꝫ pecuniam, vt seruus alteriꝰ ematur, & manumittat: tūc loquit iste. §. qñqꝫ dat pecuniam vt accipiens manumittat seruum propriū: tūc loquit. §. sed si acceperit. vsqꝫ in fi. ¶ No. de cautione pstāda ei, qui non est in possessione, sed possidenti nō cauet. s. eod. l. iij. ¶ Ex lec. an. ¶ No. q̄ ille quē penitet, dꝫ certificare aduersariū. ¶ Ibi i ver. si vero. q̄ res succedit loco pcij in repetitiōe. ¶ No. hic de cautione prestanda. & dicit gl. q̄ cautio est mendicatū refugium: & facit ad id quod dixi. s. eo. dedi. in prin.

1 ¶ Uilis quis efficitur ex fuga.
2 Fuga inducit offensam.
3 Mortuus in itinere, presumitur ex itinere mortuus.

1 **Sed si acceperit.** †No. distinctionē, an seruus esset venalis. no. quē fieri vilē ex fuga.
2 ¶ †No. q̄ fuga īducit offensaꝫ. ¶ No. q̄ offensa nō facit recedi a ꝯtū. ¶ Et no. de proximo liberanduꝫ, nō verisimile fugere.
3 ¶ †No. q̄ mortuus in itinere, presumit ex itinere mortuus: imo certe alie circunstātie spectant. ¶ No. distinctionem, an esset pariter res peritura. s. ante moraꝫ, sꝫ post moraꝫ nō distinguitur: qđ est no. pro opi. Io. ¶ Ex lec. anti. ¶ Dictum est. s. qñ dedit pecuniam vt emat seruuꝫ alienum & manumittat, hic vt manumittat propriū. ibi in versi. plane. ¶ No. q̄ seruus fit vilior ꝑpter fugaꝫ. ibi, in alio versi. plane. ¶ No. q̄ offensa non prestat offenso excusationem quo minꝰ soluat debitū: vnde est ar. q̄ lꝫ creditor iniuriet debitori, nihil ad rumbum quo ad solutionem debiti. ¶ No. ibidem q̄ pstatio interesse non habet locū, vbi agitur ex defectu cause, vel ratione more. ibi in ver. sed si acceperit. Dictuꝫ est supra de fugitiuo, hic đ mortuo. ¶ No. hic, vtrū, qñ modꝰ đficit p casuꝫ, hꝫ locū repetitio, q̄ si res nō erat alias peritura, repetitio cessat: secus si erat alias peritura. & ptꝫ, aut q̄ non erat peritura, si alias erat distracturus: vel si perījt in itinere. & no. hunc tex. ad. q. in stipēdiario: q̄ si equꝰ suus morit in stabulo, nō dꝫ ei reddi actio: imo tenet subrogare equum bonū, alias nō dꝫ habere stipendiū. Si aūt equus occidit in via, vel derobatur dum pficiscitur: sicut pridie fuit in stipendiarijs trāsmissis ad ciuitatem castelli, tunc debet fieri emendatio, & non perditur stipendium, ar. huius litere. & s. e. l. iij. quinimo.

a **Si extraneus.** Prouisio hoīs nō excludit ꝓuisionē legaleꝫ[a] Et expressa ꝓuisio excludit tacitam. h. d. Casus, titiꝰ dedit centū seio noīe dotis pro mr̄imonio ꝯhēdo inter seiū & bertā, & stipulatꝰ est sibi reddi in omnē casuꝫ soluti mr̄imonij, nō fuit ꝯtū: querit vtrū condictio ob cām ad repetenda ista centū cōpetat dāti vel mulieri: & q̄ nō fuit stipulatio in casu matrimonij nō cōtracti, sꝫ dissoluti, vñ sibi imputet: q̄ qđ đ vno ꝯriorū đr, ab alio remoueri vr̄. Cōtrariū determinat: q̄ tanq̄ cā nō secuta cōdicit ipse, nā etiā de isto casu tacite cogitatum & ꝓuisum vr̄: & hoc verū, nisi probet q̄ iste titius voluit mulieri donare: nā tūc mulier repeteret, nō ipse. & hec sunt vera, siue iste dotās fuerit extraneꝰ, siue pater mulieris. h. d. ¶ Not. q̄ q prouidet sibi in vnum casum, vr̄ ꝓuidere in alterum similē: ita đt gl. Sꝫ certe istud notabile falsum est nā ꝭm hoc posset agi ex tacita stipulatione, si stipulatio interposita extēderet ad hūc casum. Itē est ꝯ casum. l. qcqd astringende. & ideo dico q̄ vi eiusdē ꝓuisionis nō intelligit ꝓuidere in casu omisso, sed vi alteriꝰ ꝓuisionis. i. ex natura & vi modi vel cause tacite includitur, q̄ imponendo modū voluerit ipsum impleri: & tacite ex hoc infert de repetitione. & idē si apponat ꝯdō, tūc orit actio ex cā cessāte, q̄ actio tacite includit ex vi cause apposite: non aūt orit ex stipulatione. ¶ Op. & vr̄ q̄ stipulando in certos casus ꝓindicet sibi in alijs casibꝰ. s. q̄ sit actio mulieris, vt ff. so. ma. l. si cum dotē. ī pn. So. ibi loquit post mr̄imoniū, vbi ꝓsumit donatio. C. de pac. cōuen. l. ex morte. hic aūt vbi nō ꝓsumitur donatio. ista sol. nō ꝓcedit in patre: q̄ nō ꝓsumit donare, cū actio dotis ꝓfectitie debeat esse communis patri & filie. ff. so. ma. l. ij. lꝫ pr̄ si vellet bñ posset donare dotē filie, vt. l. pōp. philadelphus. fa. er. Alij dicūt q̄ hic sibi diligentiꝰ & vniuersalius ꝓsperit, q̄ ibi: nā ibi quasi indiuidua enumerando aliquos tm̄ casus specificauit, hic in genere sibi ꝓuidit: naꝫ indiuidua enumerata arctant naturam ꝯctꝰ, vt no. Dy. in. c. generi de reg. in. vj. ista so. non est vera: nā qđ de vno tpe disponit q̄tū ad tp̄s ꝓ indiuiduo reputatur, vt. ff. de vul. sub. l. ex facto. §. itē q̄ro. & ff. de mili. te. l. miles ita. §. q̄ diximꝰ. Tertio soluit istud ꝯriū q̄ hic ꝓuisio in vnū casum nō porrigit ad aliū vi eiusdē ꝓuisiōis, sꝫ ex natura cāe finalis: q̄ cessante cā, effectus cessare dꝫ: vnde hic agitur ꝯdictiōe ob cām, nō ex stipulatione. vel clariꝰ. aut vnus casus est expressus, aliꝰ oīno omissus. & tūc loquit lex cōtraria: aut nō est oīno omissus, sed inclusus tacite ex vi modi, condictionis, vel cause: & tūc loquit hic. Pōt solui quinto modo q̄ illa cōcordat cū ista: nam ibi & hic ī casu omisso seruat legis dispositio, vnde ī patre in casu omisso erit ibi actio cōis patri & filio, in extraneo presumit donatio de iure cōi. Et ꝑꝫ hoc no. q̄ casus omissus vr̄ dimissus ī dispositione iuris cōis. & hāc opi. tꝫ ibi Dy. & Pe. ¶ Opp. hic q̄ ꝓuisio hoīs deroget prouidētie legis. C. de pcu. l. maritus. C. de pac. cōuen. l. fi. Sol. ibi ꝓuisio legis erat subsidiaria & extraordinaria, hic ordinaria. ¶ Op. & vr̄ q̄ in casu omisso maritꝰ lucret, & nemini reddat. ff. de pac. do. l. inter. §. cuꝫ inter. So. ibi specia le fauore liberoꝝ: nam q stipulat in defectū liberorū, vr̄ tacite eos sibi pretulisse, ar. ff. de her. insti. l. lucius. ꝭm hoc lucruꝫ ibi pertinet ad liberos ex eoꝝ propria ꝑsona pncipaliter eoꝝ cōtēplatione: sed Ja. de Be. dicit q̄ ibi lucrū pertinet ad mulierem, q̄ lucrū trāsmittat ad liberos, & liberi capiūt, vt successores matris: & si mater esset sui iuris, đ isto lucro bene posset testari, ꝭm Ja. nō est ergo lucrū nuptiale, qđ lucrat maritꝰ, nec lucrū liberoꝝ ex eoꝝ persona, sed lucrū matris trāsmissum ī liberos: si em̄ esset lucrū patris liberorū, ipsi non succedēdo patri nō haberēt dotē matris eoꝝ. Iteꝫ si esset lucrū liberoꝝ immediate mater eoꝝ de sua dote non posset testari: iteꝫ si essent heredes matris, deberēt habere dotem maternā. q̄ oīa vident esse ꝯ naturale votū patris dotantis. Sed qñ in. §. cū inter. ꝑt dici q̄ veniāt heredes matris, cū eo iure filiafa. nō haberet heredē. vt no. ff. so. ma. filie mee. Rñdeo, imo ī dote, vt no. Dy. ff. so. ma. l. post dotē. facit qđ no. de iure do. l. annus. ex quo em̄ plene lucrata est dotē pro emācipata dꝫ haberi ar. fa. er. l. pōponius philadelphꝰ. qđ facit. ff. de pac. do. l. inter socerū. §. vir dotē. est & alia rō in. §. cuꝫ inter. quare pr̄ excludit, q̄ ibi pater apponit pactū ꝯ se, q̄ ꝑmoriente filia cōsolidabat de iure sibi actio in omnē casum vnde stipulando in quosdā casus arctauit ius consolidationis. Sꝫ in. l. si cū dotē. pater stipulabat ad ampliandū ius suū ad agendū, solus ēt superstite filia: & iō nō ꝑindicat sibi in casu omisso, quo minus possit allegare ꝓuisionem legalē. C. de legi. l. qđ fauore. ¶ Extra opp. q̄ ꝓuisio hoīs facit cessare ministeriū legis & opē legalē, de noua. si ita stip. §. chrysogonus. cū. l. seq. So. expressuꝫ facit cessare tacitū ī eodē casu, vt ibi, nō in diuerso & impēso casu, vt hic, sufficitqꝫ q̄ de facto partes cōcordēt, lꝫ de iure nō cogitēt, vt. ff. man. l. si is q. §. si libero.[b] ¶ Cōcludēdo tñ querit, an casꝰ omissꝰ habeat ꝓ neglecto[b], an vero habeat pro exp̄sso. & an in casu omisso stemus ꝓuisioni legali? dic, aut prouisio legalis est ꝑter ius cōe, & tūc vr̄ ei derogatū. l. fi. de pa. con. q̄ multū de facili ea q̄ sūt ad ius cōe reducunt, de tes. mil. in. l. eiꝰ mili. §. militia. de pac. si vnus. §. qđ si in specie dotis. Aut ꝓuisio legis est coformis iuri, & est ius cōe. & tūc aut loquimur in casu ꝓuiso, & expressuꝫ facit cessare tacitū, đ vul. sub. cū ex filio. §. j. aut ī casu omisso: tūc aut est omnino omissus, & statur dispositioni dicte legis. vt. l. si cū dotē. & de lib. & postb. l. commodissime. aut est in eo, qđ agitur tacite, inclusus, & tunc stādū est ei quod tacite agit vt hic. aut inclusus a ꝯrio sensu, & tunc standū est ꝯrio sensui: naꝫ ar. a ꝯrio sensu etiā in contractibus ꝓcedit[c], vt in. §. cū inter. aut est inclusus ex interpretatione legali, & statur interpretatiōi legali, de vul. sub. l. iam hoc iure. aut est inclusus interpretatione legis, tunc facit cessare legis prouisionem, vt. l. maritus. aut casus omissus, non est a lege alias prouisus, tunc loquitur de verb. ob. quicquid astrigende. & adde quod nota. Cyn.

a ¶ Legalē. vide. e. in. c. pastoralis. §. cūaūt. de offi. dele.

b ¶ Pro neglecto. Uide an. bar. in ꝯsi. ici. Spectabilis. & ad fi. qđ est post ꝯsi. xlvj. d. alex. đ imo. in. iij. pte. & in seq. & in consi. ici. Scripsit ī xj. col. quod ē post cōs. Ale. ciij. l. iiij. pte.

c ¶ Procedit. Et adde hoc verū tā in bone fidei q̄ stricti iuris ꝯctibus ꝭm eūdē Bal. l. l. apud antiquos. in prin. ij. col. in ver. & no. istud ar. C. de fur. p l. inter socerū. §. cum iter. ff. de pac. dota. & adde. d. Ale. de Imo. ī ꝯsi. ij. in. iiij. pte & in ꝯsi. lxxij. eadem parte.

C.de iure do.l.vbi adhuc.in.v.q.τ.l.ij.de iure emphy.per Cy.
¶ Ex lec.anti.¶ Prouidēs sibi in casu matrimonij ɔcti nō intelligit excludere a se ꝓuisionē legalem in casu matrimonij nō cōtracti hic,ſm qđ vno modo allegat:vel sic, prouidēs in vnū casum intelligit sibi prouidere in aliū simile.h.d. secūdū gl.tu dic ꝙ i.l.nostra,verba erāt apta ad ꝓuisionē in vtroqꝫ casu,in vno,ratione cōditiois inserte,in alio,ratiōe stipulatiōis interposite.Nā ex defectu cōditiōis orit cōdictio ob causam. Ex existentia conditionis orit actio ex stipulatiōe:habet eñ duas partes:ante factuz,τ post factū:prima pars respicit impedimētū a principio:secūda pars respicit solutionē ex post facto,τ sic est mixta prouisio,non simplex salua reuerētia allegātiū:τ ideo in.l.nostra ꝓuidit sibi per vtrūqꝫ casum, in vno per insertionē cōditionis matrimonij,quia incipit a precedēti cognitione:in alio per insertionē conditionis diuortij,τ sic sunt diuersa capita,τ diuerse rationes.ibi extraneus,puta frater,vel pr naturalis,vt.ſ.de leg.iij.vxorē.§.pr.¶ Ibi dedisse. ꝓ matrimonio ɔhēdo.¶ Ibi ꝓspicere,nō virtute stipulationis,sꝫ rōne inserte cōditionis.¶ No.ꝙ prouisio,hominis nō tollit prouisionem legalē ſm quosdā:q2 non oriebatur hic immediate,per legem,sꝫ ministerio iudicis,τ sic no.l.fi.C. de pa. conuen.τ hoc verū nisi homo prouisionē legis sibi expresse reseruet,ar.no.in.l.ij.ſ.de arb.τ in.l.ij.§.i.ſ.si quis cau.τ extra de censi.olim.vel ibi erat prouisio subsidaria,hic ordinaria secundum Pe.Itē hic ideo quia intelligitur quis potius ꝓuidere sibi,ꝙ alteri,vt.ſ.de ver.ob.si ita stipulatus.§.Chrysogonus.in fi.predicta sunt ar.ꝙ si i cōtractu emphyteotico est inserta pena cōuētiōalis,nō cesset pena legalis q2 est ordinaria pena,de hoc no.in.l.ij.C.de iu.emphy.p gl.τ Cy.τ in Spe.de loc.§.nūc aliqua.ver.xxxv.τ vide quod no.C.de iu.do.vbi adhuc.in.v.q.τ in Spe.đ pig.ver.pone mutuasti.τ facit.ſ. de manu.causam.§.puellā.τ qđ no.ſ.de ver.ob.qui Rome.§. flaui⁹. τ adde quod no.decre.ſ.sol.ma.si cum dotem.in princ.

Qui se debere. Debitor putatiuus promittens dotez τ soluens matrimonio nō secuto agit cōdictione ob causam,sꝫ si ꝓmisit sciēs se nō teneri,q2 videt donasse mulieri,nō repetit ipse,sꝫ mulier,ac debitor ver⁹ matrimonio nō cōsecuto, cōdicit,τ actio qua mulieri tenebat,viget cōtra eū,quasi cōueniat liberat aūt cedēdo mulieri cōdictiōe ob cām.h.d.¶ No.tutū exceptiōe doli soluētē ɔdicere.¶ No.ꝙ certa sciētia ꝑsumptionē donatiōis inducit,sic.ſ.de noua.si quis debe.si quis cau.sꝫ τ qs.i fi.τ no.ſ.de cōsti.pe.ꝙ si marit⁹.§.fi.¶ No.quem liberari cedendo actionē,ita ꝙ cessio est in solutione,licet nō in obligatione.¶ Opp.exceptio doli est odiosa,ergo tutus ea si soluit per errorē iuris τ facti,nō repetit.sed si per errorē facti ꝓbabilem,tunc sic,vt.ſ.de condi.inde.l.qui exceptio.Sol.quadruplex est exceptio doli.Prima ꝗ fuit orta tēpore cōtract⁹, q2 dolus cōtractui adhesit,tūc loquit lex cōtraria,τ facit.ſ.ti. l.si ob turpē causam.Secūda.que orit postea ex causa cessāte, vt.ſ.de exce.do.l.ij.§.circa.Tertia ꝗ orit ex pacto,vel iuramēto,vt.ſ.ti.ij.l.duob⁹.§.exceptio.τ.l.antepe.τ.l.fi.τ in istis duabus solutū ꝑ errorē repetit,vt qui exce.q2 origo isti⁹ exceptionis nō hꝫ i se odiū.Quarta que orit ex eo ꝙ aliqs de facto agit,cū ipso iure nō habeat actionē:τ ista similiter anfert repetitionē,vt hic,ipso iure nō tenebat extrane⁹ ex ꝓmissiōe ante ɔctū matrimoniū,vt.ſ.de iure do.ꝓmittēdo.τ iō ɔ maritū futurū habebat interim exceptionē facti τ intentionis, ideo ab eo repetit.ita sentit gl.noua que incipit,quadruplex,sed gl.antiqua Azo soluit aliter.s.ꝙ loquimur in cōdictiōe indebiti, τ tūc loquit lex cōtraria,q2 ibi requirit iustus error:nā tutus exceptiōe odiosa fingit agere de lucro captādo,iō nocet ei lata culpa.i.supin⁹ error:aut loquimur in condictione ob causam,τ tūc ibi sufficit defect⁹ cause,nec curamus ꝙ error excludit ꝑsumptā donationē i alterū,vt hic:hec est vera solutio,lꝫ ꝑcedēs gl.sit notabilis,τ facit ad eā qđ no.ſ.đ exce.do.l.apud celsum.§.sꝫ cū legitima.¶ Secūdo op,τ vr ꝙ ille qui se obligat ꝓ futura dote nō sit tutus exceptione,sꝫ ipso iure interiꝫ ſ.de in.do.l.stipulationē.solu.hic loquit de exceptione doli ꝗ datur in locū exceptionis facti vel intentionis,ꝗdo actio de facto intētat:vt hic ꝓmisit soluere quādocūqꝫ ante nuptias, τ sic nō fuit inserta conditio sed modus ſm Azo.Sꝫ alibi gl. dicit ꝙ aut extraneus ꝓmittit dotē,τ tūc nō ē cōditio:aut mulier,tūc sic:ita no.de cond.τ de.l.Titio genero.Sꝫ cōtra hoc videt tex.ſ.de in.do.l.promittēdo.Sed tu dic,aut loqmur in legato causa dotis,aut in cōtractu dotis:si in legato,tūc isertio cause nō inducit cōditionē,nisi cā ista sit cōditionaliter exꝑssa,vel collata in diē nuptiarū prestatio,đ cōd.τ de.l.Titio centū.§.sꝫ cū ante.τ in aut.de sanc.epi.§.se hoc in presenti.Si in cōtractu,aut fuit actū ꝙ esset purū τ liquidū debitū,τ tūc interim potest agi:tamē si causa deficiat,si nō est solutū,cōpeteret exceptio doli:si esset solutū,condictio ob causam,vt hic: aut fuit simpliciter promissum nomine dotis,tūc si ꝓmisit illa mulier,inest conditio,si ali⁹ ꝓ eo,aut aio donādi mulieri, τ nō inest cōditio,sꝫ mod⁹,vt hic in ver.sꝫ si cū.aut non aio donandi,τ tūc inest conditio,vt.l.ꝓmittendo.tū si non stat i finibus ꝓmissionis,sꝫ ꝑceditur ad solutionē,videtur recessum a tacita conditiōe,vt.ſ.de iure do.l.ꝙ nisi.τ.ſ.de sol.sub conditione.τ ar.C.de fideius.l.quoties.q2 executio facta est, τ iō solutio non videt inesse.¶ Tertio op.ad ver.si autē.ꝙ habeat locū cōdictio indebiti:q2 nō secutis nuptijs,retro apparet indebitū fuisse,ar.ſ.de cōdi.inde.l.ij.τ.iij.Sol.ibi ob causam de ꝑterito fuit solutū,hic ob causam de futuro,de condi.inde.l. domus.vel hic erat debitū:q2 promissio non fuerat conditiōalis,sed casualis.¶ Quarto oppo.τ videt ꝙ mulier non possit agere cōtra veterē debitorē,q2 liberatus fuit soluendo alteri de voluntate mulieris.ſ.de pig.act.l.sol.§.solutā.τ.ſ.de sol.l. solutā.So.ibi loquit de solutiōe irreuocabili,hic đ reuocabili,ſ.de cōdi.ind.l.nerati⁹.hec vera,vel aliud in simplici solutione,vt in.l.cōtraria.aliud in delegatione.prima verior,vel hic fuit iussus ꝓmittere in tēpus nuptiarū,vnde ante soluere nō debuit.ſ.mand.l.si mandauero.hoc non placet,q2 sic.ſ.i tertio casu nō liberaret actionē cedēdo ſm Ia.vel hic nō fuit mādatū simplex,sꝫ ob causam:τ ideo nō liberat nisi euētu istius cause.¶ Op.ꝙ mulier possit agere cōdictione ob causam absqꝫ cessione,q2 suo noīe fuit solutū,gl.cōcedit,sꝫ male dicit,q2 tūc nō posset ei cedi,ad trebel.si heres.Itez dicit contra.l.si extraneus.ſ.e.vt ibi extraneus ꝓmisit sine mandato mulieris.hic cū mandato:nec obstat ꝙ sit mādatū nomine mulieris, q2 nō ea mēte vt mulieri queratur ius ante nuptias,sꝫ vt ipsi numeranti:q2 tacita ꝓuisio videt respicere ipsum in dubio,arg.ſ.đ ver.obli.l.si ita stipulat⁹.§.Chrysogonus.ver.sequens stipulatio.¶ Querit gl.in ver.sed quid si donatori promisit, τ non soluit:Respondet gl.ꝙ etiā distractis sponsalibus agit maritus,nō vt sibi habeat,sed vt mulieri reddat,sic.ſ.sol.ma.l.si socer.§.luci⁹.τ si mulier vult.iste spōsus cogitur ei cedere actionē.ſ.đ mā.idēqꝫ.§.si cui.¶ Quero,an cedēs cessionario debeat facere sumpt⁹ litis:τ videt ꝙ sic.ſ.commo.l.si vt certo.§.idem labeo.In cōtrariū facit ꝙ sumpt⁹ litis pertineāt ad on⁹ cessionarij,vt no.ſ.de impē.in reb.do.fac.l.i.τ.C.mād.l.ꝑ diuersas. So.aut ē cessio volūtaria,aut necessaria:si volūtaria.aut res debet reuerti ad cedentem vt dos,tūc quicquid gl.dicat,sumptus litis minuunt dotē,nisi culpa,vel odio mariti sit lis,que alias nō esset.ar.lo.l.si merces.§.culpe.aut res non dꝫ reuerti ad cedentē,tūc cessionarius agnoscit sumptus litis,arg.ſ.de ꝑscri.ver.l.naturalis.§.pe.τ de euic.l.i.de ver.obl.l.venditiones.τ.ſ.de ꝑcu.l.actoris ꝑcurator.a ɔtrario sensu si est cessio necessaria,tūc aut quis tenet agere,licet liberetur cedendo,vt no.in.l.ij.§.idem nerua.ne quid in loc.publi.tū sumptus litis subministrare debet,q2 sine sumptib⁹ nulla lis fieri potest.ſ. de iureiur.alias in gl.aut quis nō tenet agere, sed simpliciter cedere iura sua,τ tūc,aut cessio fit in bñficiū cedētis τ ad ipsi⁹ exonerationem ab obligatione cōtracta retro insolidū,τ ipse debet facere sumptus.d.§.idem labeo.aut in ꝓuisione solius cessionarij,tunc cessionarius.facit.arg.ad hoc,ſ.fa.er.ex parte.τ qđ le.τ not.C.de ero.mil.anno.l.cum sepe.lib.xij.τ facit.ſ. commo.l.vnde queritur.in ratione sui.

¶ Ex lec.antiq.¶ Putatiuus debitor soluēs pro dote futura,matrimonio nō secuto,cōdicit,sed si ex certa sciētia,nō cōdicit ipse,sed mulier:verius vero debitor semp cōdicit,sed cedendo mulieri liberatur.h.d.Ibi ꝓmisisset.animo donandi. Fran.Ibi,condictitiam.i.condictione ob causam.¶ In gl. quadruplex.no.meliorem gl.que sit in iure de excep.doli.

Fundus. In condictione ob causam veniunt fructus vi cause cessantis.h.d.sic.ſ.e.cū qs. τ ſ.de condic.inde.si non sortem.§.libertus.Item quia imperfecta donatio est,antequam morte firmetur.

¶ Ex lect.antiq.¶ Matrimonio non secuto fructus dotis debent restitui.hoc dicit.

1 ☞ Affinitas contrahitur per sponsalia.
2 Sponsalia faciunt desinere rem esse integram.

Quod seruius. Datū noīe dotis ꝓ matrimonio ɔhēdo non pōt cōdici,si cōstant sponsalia:sed eis dissolutis sic.h.d.¶ Not.qđ vbi nō est resoluta cā,non resoluitur effectus.¶ Not.inter spōsos dici esse matrimoniū in habitu,id est,in potētia,non in actu,habitus plures hꝫ significationes:nam aliquādo ponitur pro eo, quod vestibus ostenditur,vt in capi.si iudex laicus.de sent.excom.lib.vj. aliquando pro habere,vt notat Dyn.in.c.pro possessore, quando quis habet ius etiam sine executione, vel intentione, vt not.C.de here.ven.l.si.Tertio modo dicitur habitus potentia quedam causata ex aliquo preambulo,vt hic.Quarto modo dicit habitus qualitas animi,vt dicit Arist.ꝙ ex actibus

causatur

causa: ℟ in alia nra habitus quidã, ⁊ sic quedã impressio siue virtutis siue malitie. ¶ Not. q verbũ, põt, intelligit rebus sic se habentib⁹, ⁊ sic intelligitur de potẽtia proxima, ⁊ certa, ⁊ ordinata: q⁊ reb⁹ sic se habẽtibus. loqmur, sic ⁊ pmissiones intelligunt rebus sic se habẽtib⁹. ℣. loc. l. q̃ro. ℣. iter. de loc. pu. fru. l. i. in fi. ⁊ ar. ℣. de an. leg. l. meuia. ℣. fi. de hoc ỹbo, põt, not. q q̃cq̃ pfertur absolute, ⁊ tũc q⁊ pferẽ absolute sine distinctiõe alicuius cãe vl tpis est extrinsecũ, ⁊ non dz coarctari, de lega. ij. l. si ita q⁹ q̃cq̃ pferẽ relative ad aliquã cãs õ ꝓterito, vñ illa pnã nascẽt ⁊ depẽdet, ⁊ tũc loquit hic. ¶ No. q ꝓ spõsalia ỹbitur affinitas. i. principiũ affinitatis[a]. pncipiũ dico. i. pambulũ secundũ gl. q̃ no. ℟ facit ad statutũ de cãis cõpromittẽdis inter affines. ⁊ adde q̃ not. ℣. de re iud. l. sed hoc ita. ¶ No. q spõsalia faciũt desinere rẽ esse integrã: ⁊ dic vt dixi in. l. si pecuniã. ℣. e. Sed qd si valẽt spõsalia, vt q⁹ puella nõ est adhuc. vii. annorũ? Rñdeo idẽ q⁊ in dote ẽt futura nõ hz locũ penitentia. ℣. de iure do. l. si ego. ℣. i. vel dic q⁹ hic nõ pñt spõsalia, q̃ nõ funt, dissolui, nisi ℣ctus de facto pcesserũt, quo facto hz locũ condictio ob cau. ar. hui⁹. l. fz pone, õt statutum q⁹ homicida soluat mille, ⁊ si nõ põt soluere mille, decapitet: nunqd absolute ſtelligim⁹? põt em ⁊ pauper ditari, ⁊ solnere, vt. l. cura. ℣. deficit. de mu. ⁊ bono. Sol. si non hz de suo vñ sit cautũ fisco, ⁊ nõ soluit, nec ipse, nec alius pro eo in termino, tunc apparet nõ posse. q⁊ nõ ad absolutã potentiã, sed ad difficultatem ista verba referẽda sunt, de ver. obli. l. continuus. ℣. illud. ⁊. ℣. de statulib. l. iii. ℣. fi quis sic. de verborum signi. l. nepos ꝓculo. ℣. si cer. pe. l. fin, ⁊ adde quod not. extra de reſcri. sciscitatus. ⁊. ℣. de iniust. testa. l. i. cum similibus. Ex apparatu huius legis elicias quasdam oppositiones per teipsum. ¶ Ex lec. antiq. ¶ Causa cepta: licet non fit ad effectum perducta, impedit condictionẽ ob causam, quãdiu spes est q⁹ ex conuentione eadem impleatur. b. d. ⁊ dicunt quidam q⁹ in ista. l. est speciale, q⁹ in contractu dotis non habeat locũ penitẽtia, nisi intercedat diuortius, seu quasi diuortiũ, qñ non interesserũt nisi spõsalia, ⁊ ad hoc. ℣. de iure do. l. ℣. i. ⁊ hoc tz Bar. ¶ No. q siue ptes putẽt esse matrimonium siue spõsalia, ouratẽ cã durat effectus: ⁊ iõ cessat repetitio nõ dissolutis spõsalib⁹, q⁊ dos est sequela, vt. ℣. c. si donaturus. ¶ Item not. q ꝓ spõsalia contrahitur affinitas: ⁊ ideo si statutum facit mentionẽ de affine, intelligit de sponsa. q̃ no.

b ¶ No. q verbũ, potest⁹, qñ cadit super certo intelligit rebus sic se habentibus, ⁊ non de absoluta potentia, vt habes hic in glo. not. facit ad statutum q̃ dicit q⁹ si homicida non potuit solnere condemnationis pecuniam, quod decapitetur: nõ em in futurum dz extendi, sed si intra terminum non solnerit, debet postea decapitari, facit. ℣. de statulib. l. iii. ℣. si quis sic.

Si donatarius. Condictio ob causam acquiritur mulieri p liberam personam dotantem animo donandi. b. d.

1 ℣ Error vnius non debet trahi ad preiudicium alterius.

Si quis indebitam. Exceptio q̃ obstat viro agẽti ad dotẽ, si matrimoniũ durat in esse: fz regressus delegat⁹, est ℨ mulierẽ, vt indẽnis ꝓseruẽt: fz si matrimoniũ est solutũ, viro agẽti obstat exceptio quaten⁹ ad mulierẽ dz reuerti, nõ ꝛtenus vir dz ex pacto. vel ex lege lucrari. b. d. ¶ No. q nemo cogit habere vxorẽ indotatã, ⁊ sic est ar. q⁹ ille cui dos pmissa, nõ cogit ducere vxorẽ nisi sibi soluat dos: ⁊ si duxit, ⁊ sibi nõ soluit. põt eã de domo eijcere, ⁊ remittere illã ad domũ suorũ: qõ raro faciũt, nisi boies miseri. ¶ Not. q duplex est mod⁹ cõseruatiõis idẽnitatis. ſ. p repetitionẽ post solutionẽ, ⁊ ante solutionẽ p liberationẽ. ¶ Not. q exceptio, dolo facis hz locũ vbi res est reuersura ad ꝛuentũ, als nõ fic. ℣. solu. ma. l. si socer. ℣. Lucius. ⁊ de excep. doli. l. pure. ℣. si cum. ¶ No. q lucrũ dotis nõ ẽ merũ lucrũ: q⁊ hz originẽ ex cã onerosa: est ar. q⁹ sicut marit⁹ hz dotẽ ꝓcipuã a ffrib⁹, sic ⁊ lucrũ dotis, q⁊ est annexũ ipsi cãe dotis. Itẽ q⁊ ẽ aduẽtitiũ. C. õ bo. q̃ li. i. C. õ colla. i. fi. C. fa. er. l. fi. ⁊ qõ no. in. l. dotẽ. de castr. pe. Itẽ est ar. q⁹ nõ ℨfundit cũ legato nõ ob. C. vñ vir ⁊ vxor. ant. ꝓtera. qⁱ ibi loqtur in puro lucro nõ rõne onerũ, cũ ẽt vxor lucrat ibi: sed lucrũ dotis nõ est merũ lucrũ, vt hic no. Jaco. de Are. tz q̃ cõputeť. ℣. so. ma. fi cũ dote. ℣. fi pr. Sed q⁹ nõ sit merũ lucrũ, sed ob cãm, phat, q⁊ ei q nõ sustinuit onera nõ debeť. ℣. soma. l. ab hostib⁹. ℣. si vir vxori. õ doli exce. l. fi. ⁊ hãc ptẽ q⁹ vtrũq̃ habeat, tz Fed. de Sch. alis disputãdo, ⁊ forte melius q⁹ Jac. ⁊ idẽ vł in alimẽtis: ⁊ si vxori sunt relicta alimenta in testameto nõ debeat habere alia alimẽta dotis, ſm opi. Jac. sec⁹ ſm aliã opi. q⁹ ista alimẽta dotis non debenť ex cã lucratiua, sed rõne dotis: ⁊ q⁊ operatur heredibus mariti, sed iure legati debenť alimẽta. Idẽ do. Bar. i. l. diuortio. ℣. sol. ma. etiam nil operanti facit quod no. in. l. cut. de oper. lib. nisi in testamento dicatur contrarium. Sed due cause lucratiue non debent concurrere, ⁊ facit. ℣. de vẽ. in pos. mit. l. curator vẽtris. ¶ Op. q exceptio.

c

que obstat delegãti, obstat delegato. ℣. de exce. do. l. inl. So. ibi fuit delegatio ex cã lucratiua, hic ex onerosa: ⁊ hoc quo ad ꝓmũ rñsum illi⁹. l. quo ad ſm rñsum illi⁹. l. fuit facta delegatio ex erronea ⁊ iniusta cã. i. putatiuo creditori: hic vero in cessionario: aut est exceptio psonalis, ⁊ tũc si est facta cessio ex cã lucratiua, obstat cessionario: si ex onerosa non. de pcur. seruum quoq̃. ℣. fi. Si est in rẽ, semp obstat, no. i. ℣. si cũ legitima. ⁊ dic vt not. ℣. ℣. de no. l. doli mali. vbi olno videas: vel distingue aliquãtulũ lati⁹, aut logmur in delegatiõe, aut in cessiõe: si in delegatione, aut est delegat⁹ verus debitor ỹo creditori, ⁊ tũc tenẽt etiã si delegãti erat tñ naturalr obligatus, q⁊ iusta causa est obligatio naturalis, ar. ℣. de ꝓti. pe. l. i. ℣. debitũ. q̃ no. i aut. de fideiuſ. ℣. i. aut putatiuus debitor putatiuo creditori, tũc hz exceptionẽ, vt. l. iul. ij. rñsio. aut putatiuus creditor vero creditori, ⁊ tũc refert: aut ꝓmisit ei ex certa sciẽtia, ⁊ vł renuntiasse exceptioni, ⁊ põt effectualiter cõueniri, vt. ℣. de noua. l. si q⁹ dolo. nisi fit talis q nõ possit renũtiare exceptioni, vt mulier ⁊ minor. ℣. de noua. l. doli. ℣. diuersum. aut ꝓmisit p errorẽ, ⁊ tũc refert, aut ꝓmisit ex cã onerosa, ⁊ nõ hz exceptionem, vt hic, ⁊. l. doli. aut ex cã lucratiua, ⁊ tũc si iusto errore errauit, hz exceptionẽ. d. l. iul. aut dubitať, an sciuerit vel errauerit, tũc ł facto alieno ꝓsumit⁹ error, ł sctõ ꝓpio ꝓsumit⁹ scia, vt no. d

es,vt obstat rō:qꝛ nō excipiebat de iure tertij,sȝ erat res finaliter reuersura ad excipientē,⁊ excipit,vt vitet circuitꝰ:de hoc dic vt no.doc.in.l.si socer.§.Luciꝰ.j.sol.ma. ¶ No.ꝙ in lucro dotis vir nō intelligit ptēdere cām mere lucratiuā,qꝛ est lucrū annexū oneribꝰ mrimonij. ¶ No.ꝙ istud lucrū pacti,vel legis hȝ locū in dote nō soluta,nō tñ hȝ locū in puris sponsalibus mrimonio non ɔcto:ꝙ vbi nō lucrat fructꝰ,multo minꝰ lucrat sortē,vt.j.so.ma.si ante.⁊.j.qđ fal.tu.au.an in patrē.ar. cōtra.C.de bo.q̄ lib.nō sine. Itē nec hȝ istud lucrū si nō voluit vxorem ducere,nec onera matrimonij supportare,vt.j. solut. ma.insulam.§.vsuras.⁊.j.de excep.doli.l.pater.in prin.nam si lucrum conuentionale non habet,nec legale ex forma statuti.

Si mulier. Op.C.de transac.l.fine. in gloss. ⁊.l.si ꝓ fundo.in gl.qui remittit, dare vr. ¶ No.ꝙ ille q ibi in nudo pacto,hic in acceptilatione aliū liberat,dare vr,⁊ condicit ipsam rem. Et not. arg.ꝙ exceptio dicat magis datio,ꝙ factum,vt no.s.de pact. l.anus.qđ est verū si ꝑ eā aliquid adeit actori, vt exceptio compensationis:vide.j.de iure do.l.si spōsus.§.j.q̄ est cōtra.ibi eñ distinguit,aut res erat apud debitorē, ⁊ tunc vr ad eum puenisse res: aut non erat penes debitorē, ⁊ tunc nō vr peruenisse res,sȝ liberatio:sȝ ibi in debito speciei,hic in debito q̄titatis. l.singularia.si cer.pe. Idē in alio gñe. In ɔ̄riū facit qđ not. Dy.in.c.pactū.de reg.iur.lib.vj. ¶ Item op.ista exceptio hȝ tacitā conditionē,si matrimoniū sequat.j.de iur.dot.l.licet.ergo deficiente cōditiōe nulla est acceptilatio,⁊ nil ex ea ad marītū puenit:vñ nō hȝ locū condic.ob cau.cum nil peruenerit,sed actio prima. Sol. hic fuit actum ꝙ acceptila.esset pura.argu. de sol.l.sub cōditione.gl.aliter respondet,⁊ diuinat,⁊ nō ponderat rōnem tex.in.l.lȝ. Nā dicere ꝙ ibi erat obligatio ɔditionalis est cōtra tex.qꝛ obligatio ɔditionalis nō est obligatio, ⁊ tex. dt ibi manere obligationē,sed acceptilatio fuit ibi ɔditionalis,hic pura. ¶ Scđo op.s.e.l.si qs accepto. Solu.hic erat debitū purū ⁊ liqdū debitum,ibi nō:⁊ iō ibi nō fingit dare,vt no.s.de pac.cōtra iur.§.fi.hic aūt sic. Sȝ ponamꝰ,ego ꝓmisi dare tibi.x.nunqd si ego auferā me paratū remittere decem,q̄ mihi ex alia cā debes,formaliter impleo ꝓmissionē? ⁊ vr ꝙ sic fictione iuris.j.de cōdi.⁊ demō.l.Jul.§.j. Sȝ nūqd hoc est verū in ɔctu trāsactiōis,ꝙ ille q remittit videat dare? ⁊ vr ꝙ non: qꝛ si videret dare,remissio haberet pro plena impletiōe: qđ est ɔ.l.fine apud.C.de trāsac.⁊ qđ no.C.de pac.l.j.in fi.magne gl. Sol.aut remittit illa actio,de qua mota erat lis:⁊ tūc q remittit,nō vr dare,qꝛ nō liqdū:aut alia actio certa ⁊ pura,tunc vr dare:sed si queras,an sic dando impleat ex pte sui:refert qualiter pactio erat ɔcepta:aut de remittēdo, ⁊ tunc impletū est. aut de nō petēdo, ⁊ tūc nō est impletū: qꝛ nō desinit posse peti saltē de facto,ar.j.de cōdi.⁊ de.l.mutꝰ.C.de trāsl.l.vbi pactuȝ. ¶ Iuxta hoc q̄ro, an pactū liberatoriū reqrat insinuationē, sicut donatio? ⁊ vr ꝙ sic,qꝛ remittere ⁊ dare sunt paria, vt hic ad hoc.j.de reg.iur.l.si qs obligationē.⁊ no.in.l.j.§.j.j.qb.mo. pig.vel hyp.sol. ¶ In ɔ̄rium vr.qꝛ liberatio etiam sine cā vȝ, vt no.in.l.tale pactuȝ.in prin.de pac.ergo nō est donatio,⁊ sic non exigitur insinuatio. Sol.si pactū est gratuitum, credo ꝙ exigat insinuatio: nā lex dt expresse ꝙ ista liberatio est species donationis.ff.de pact.contra iur.§.si filius.nisi ille q remittit confiteatur se habuisse ⁊ recepisse: qꝛ tunc nō est donatio.j. de accep.l.si acceptila.§.apocha.C.de non nu.pe.l. in cōtractibꝰ. Sed qd in trāsactiōe facta pro modico de magna lite? dico ꝙ licet quedā donatio inesse videat,vt.j.si qs in frau.pa.l.j.§.⁊ si transegit. tñ non exigit insinuatio qꝛ iste ɔctus aliud nomen accepit,⁊ vocat transactio,vt.j. ad Treb.l.Luciꝰ.§.fi.⁊.C. de fide instru.contractus. Sed quid si quis mihi tenebat actione iniuriarum ad mille florenos,⁊ ego feci sibi concordiā ⁊ remissionē,an hic reqrit insinuatio[a]? ⁊ vr ꝙ sic, qꝛ videor donasse. Contrariū dico:qꝛ nō erat in bonis meis,ar.de col.bo. cū mācipia.§.cū eman.filius.j.de inof.test.l.Papi. ⁊ qꝛ istud est potius ad animum reuocare ꝙ donare,⁊ no.insti.de iniur.§.fin. ⁊ idem dico in alijs penis maleficiorum,quia remittere in eis, non est donare,sed est nolle vti legum penis,argu.no.j.de pecu.l.peculium.§.si ere.⁊ arg.j.ad Sille.l.diuꝰ.⁊.s. qđ me.cau. l.metum.§.ex hoc.in gl.quod dicit.

a ¶ Insinuatio. Nunquid aūt in remissione pene requirat insinuatio? vide tu.d.Alex. de imo.i.l. modestinus.C.de dona.⁊ eundē. Bal.in.c.j. qd iurȝ sit, si post alie.feu.

b ¶ Sit cōtractꝰ. Vid Frā. Are.in.l.sciendum.j. de legatis primo.

Si heres. Cōmissarius de eo, qđ puenit ad manus suas,tenet reddere rōnem heredi:⁊ si nō expendit,qđ percipit, tenet condictiōe ob cau.h.d. ¶ No.ꝙ cōmissarius nō dȝ lucrari ex cōmissaria: ad idem.j.manda.l.creditor.§.si inter.⁊.j.de donat.inter vir.⁊ vxor.l.mulier.alias icipit,si appitius.⁊ dꝛ cōmissarius,cui est cōmissum nudū ministeriū executionis : ⁊ illi cōmissarij nudi nullū ius hñt,nec trāsit eorū officiuȝ ad hrdes,ar.j.de cur.fu. l.cuius bonis.nec pñt vēdere bōa ꝓ executiōe faciēda,nisi testator hoc noīatiȝ ꝑmiserit eis,no.i.l.alie.de ali.⁊ cib.le.q̄ casu lȝ hrs sit minor,tñ pñt ēt sine decreto vēdere,no.i.l.ij.C.qñ decre.opus nō est,vel nisi cōmissarius habeat gñale mandatuȝ cū libera,vel nisi sint fructus q corrūpant, ad instar ꝓcura.s. de ꝓcu.l.mādato gñali.⁊.l.ꝓcu.tutor.vel forte nisi sit fideicōmissarius ad pias causas,⁊ hrs sit in mora soluēdi:nā cū possit agere,ergo ⁊ alienare,ar. de iur.deli.ait ptor. qđ i legitimo executore,vt in epo verū credo:qꝛ hȝ gnālē ⁊ liberā a lege,⁊ pt vēdere qlibet bona suo arbitrio pro soluēdis relictis ad pias causas:vt in aut.de eccle.ti.§.si qs ꝓ redēptiōe. vbi est tex.no. qđ intelligo verū,vbi nō est certꝰ heres:alˢ credo ꝙ primo heres sit cōstituendus in mora,vt extra de test.nos qdē.⁊ dꝛ ibi relictum ad pias cās,qđ relinquit ꝓ aīa,vt no.de lega.ij.l. si qs titio.nisi simulate hoc diceret,vt cū legat diuiti vl ɔiūcte psone, nō egēti:nā lȝ testator dicat lego ꝓ aīa,nō censet ad pias cās, vt no.C.de sac.sanc.ec.l.illud.⁊ ar.C.de dona.l. si donatiōe.in his etiā epo dȝ reddi rō ꝑ executorē testamēti,vt.s. de pet.he. l.hereditas.i fi. ¶ Not.ꝙ qñ heres dat aliquid cōmissario,vr cū eo ɔhere,⁊ pōt ɔdicere cā non secuta. Quid si do titio.x.vt ea expēdat pro aīa mea,⁊ ipse vult expēdere,ego aūt nolo,⁊ peniteo,an possum? ⁊ vr ꝙ sic,quasi de morte cogitasse videar:qꝛ aīe feci mentionē,possum ergo reuocare,ar.no.de dot.ꝑleg.l. seia. In ɔ̄riū facit.C.de dona.l.si qs ꝓ redēptione. ex de ꝓbat. in presentia. Solu.si mandaui, possum reuocare mandatū,de dona.hoc iure.§.si qs dederit. Si aūt dedi alicui pro aīa mea, non possum reuocare, qꝛ est simplex donatio ⁊ inter viuos,vt d.l.si qs ꝓ redēptione, secus in legato , lȝ testator ꝑuenerit in exequēdo,de leg.ij.l.Luciꝰ.⁊ idē in donatio.cau.mor.j.e.l.pe. Sed an heres pōt ꝑuenire cōmissariū vide Bal. in.l.nulli.C. de epis.⁊ cle.in exequendo.rñdeo aut super certo ⁊ pōt, de le.j. l.qdā.§.si scriptū. aut est deputatꝰ executor sup incerto,tūc heres nō pōt ꝑuenire,qꝛ necessaria est hic declaratio executoris, ar.de do.ꝑleg.l.Theopōpus.sic distinguemus in alio.s.si plures sunt executores,an vnus possit exeq sine alio: nā aut sunt deputati sup certo,⁊ tūc qlibet vr hre mandatuȝ insolidū,ar. de exer.l.j.§.si plures.aut sup incerto, tūc secus,ar.de arb.l.si cuti.ꝑm Jac.Bu.in.l.id qđ pauperibus. in sua lec.nisi i casu, vt in.c.fi.de resti.li.vj. Sed nunqd cōmissarius reddet rōnem suo facto,an liqde dȝ ꝓbare se expēdisse? ar.ꝙ sufficiat sacrā, vt.l.Theopōpus. dic ꝙ in ijs i quibꝰ potuit testes adhibere, vel de facili redigere in scriptura,nō sufficit iurm,arg.j.commoda.l.in commodato.§.sicut.in fi.lȝ in alijs statur sacramēto,dummodo quantitas sit parua ⁊ persona honesta, vt not. de accus.qualiter.⁊ no.C.de iur.delibe.l.fin.§. in cōputatione. facit quod no.in.d.l.si quis pro redēptione. ¶ Quid de priuatis scripturis,quas isti rudes cōmissarij quotidie faciunt fieri a priuatis personis de expensis? Respondeo, qꝛ faciūt eas confici ex necessitate ⁊ ex natura sui officij multū valent ad indaginem veritatis,⁊ tūc ad qualemqualē fidē,facit qđ not.C. de eden.l.quedā.§.nummularios.l.j.§.officio.de tu.⁊ ra.distr. ¶ Ex lec.ant. ¶ Executor q accepit pecuniam,⁊ nō exequit, ɔdictione ex cā tenet:intelligas ex cā non secuta, non ex pnia vt.C.de dona.si quis pro redemptione. facit de aur.⁊ arg.leg. medico.in fi.⁊ de leg.ij.Lucius.§. a te peto.⁊.j. man.creditor. §.inter.⁊ no.hic ar.ꝙ heres sit liberatus stando executori:vide quod not.Jac.de are.in.l.quidam testamento.§.si scriptus.

Tam quis. Reuocata donatione cā mortis etiam fructus quos ꝑcepit donatarius,sunt restituendi.h.d.⁊ est ratio qꝛ donatio causa mortis debet cōfirmari per mortem donatoris vnde si non confirmatur,merito fructus repetuntur:secus in ꝓcario,quia fructus percepti,antequam precarium reuocetur, pertinent ad euȝ qui precario rogauit, nec tenetur restituere: quia gratuitum vsum habet.j.de dona.l.Lucius.⁊.l. Aquilius.sicut in commodato.j.e.l.in commodato.§.sicut. ⁊ est ratio,quia assumpsit effectum inter viuos,⁊ non desiderat confirmari per mortem. ¶ Sed quero,an donatio causa mortis sit contractus[b]? ⁊ dico ꝙ sic quo ad eius celebrationem: quia fit per stipulationē vel traditionem,de dona.cau.mor.l.inter mortis.⁊ hodie fit nudo pacto,vt not.de leg.ij.l.cum pater.§. meuio. Sed quo ad cōfirmationem accedit vltime voluntati saluo quod non requirit aditionem hereditatis, nec acceptationem post mortem,de leg.ij.sequens questio.⁊.l.cum pr.§.j. ⁊ facit quod no.in.l.ij.de dote preleg. Item quo ad dñij trāslationem accedit vltime voluntati,vt no.de public.l.ij. Itē quo ad ius accrescendi.C.de cad.tol.l.j.in fi.non tñ vȝ inter absentes,nisi interueniente medio organo nūtij,vel epistole,vt not. C.de epi.⁊ cle.l.illud. Sed nunqd vȝ pactū ꝙ donatio cā mortis nō possit reuocari? ⁊ vr ꝙ non,q: est vltima volūtas,⁊ nō pōt qs derogare ptāti vltimi liberi arbitrij:nec etiā volūtati, quin possit penitere , de verborum obligationib.l. stipulatio hoc modo.C.de transactio.l.donationis.C. de pactis. lȝ communi.sed dico contra ꝙ valet pactū,⁊ facit eā esse donationem inter viuos.de donat.cā mor.l.vbi. ¶ Sȝ qd si dixi,dono post

mortem

morte meā,⁊ pmitto nō venire cōtra,an erit donatio inter viuos:qđ vr̃ q̄ imponit mihi necessitatē, vt nō resoluā qđ gestū est.d.l.vbi.⁊ vr̃ casus extra de pbat.in p̄sentia. In ɔ̃riū videt̃ q̄ ista promissio dȝ adaptari ad naturā ɔ̃ctus,⁊ nō venit cōtra ille qui natura contractus vtit̃.ſ.loc.q̃ro.§.inter locatorē.ista pmissio dȝ intelligi rebus sic se habentib⁹.i.nisi reuocet̃,vt no.s.e.l.qđ seruius.nō ergo dr̄ venire ɔ̃ qui reuocat,q̄ naturaliter inest,ar.de v.obl.l.qdā cū filiū.⁊ ar.C. de testa.l.omniū.nec vr̃ sibi imposuisse legē,de fideic.l.Lucius.§.Paul⁹. sed certe imo manifeste sibi legē iposuit,vt.l.si qs in p̄n.testa. sȝ an mentio mortis facit cēseri esse donationē cā mor.⁊ dic q̄ sic in dubio,vt no.so.ma.l.q̄ dotis.de dote p̄leg.l.Seia.⁊ adde qđ no.C.de pac.l.fi.cū similib⁹.⁊ adde hic qđ no.Dy.de leg.j.l.stichū qui me⁹ erit. ¶ Sed qd si pr̃ donat filio mille florenos p sua legitima , an ex sua adiectione legitime portionis presumam dona.cā mor.⁊ vr̃ q̄ sic.q̄ legitima mortem desiderat.l.fin.de li.agno.contra vr̃.ſ.ad.l.fal.l.cū quo.§.fi. de inof.test.si qñ.§.j. Sȝ an si pr̃ donat filio suā legitimā requratur ı̄sinuatio, si excedit quinq̃ aureos? R̃ndeo,si donat filio in potestate,non exigit insinuatio,q̄ hȝ vim relicti:si aūt emācipato, ⁊ in p̄mium
a emācipatiōis,vel simpl'r,idē vr̃ᵃ:q̄ nō est mera donatio,sȝ debiti soluēdi,puētio.C.ð ipo.luc.descri.l.j.C.ð iur.⁊ fac.ig.l.ij.⁊ adde qđ no.ī Spe.ð do.v.qd si pr̃.⁊ p Cy.C.ð col.l.vt liberis.

Si filius. Collatū spe future successionis cōdicitur,si successio repudiatur,vel omittitur.h.d. ¶ Ex lect.ant. ¶ Collatio causa non secuta cōdicitur.h.d.no.in hac.l.ad.q.dicit statutum q̄ nemo possit accusare de falso , nisi facto deposito de.xxv.libr. penes massarios cōmunis,modo accusaturus fecit depositū,postea penituit,⁊ non accusauit:queritur nunquid massarij debeant restituere depositum dicendū est q̄ sic per hanc legē, p̄sertim attēta natura depositi,in quo hȝ locū pnīa,vt.s.e. si pecuniā.

Si procuratori. Primo loquitur qñ soluit falsum debituȝ falso pcuratori cōtēplatione liberatiōis de p̄nti. Secundo loquit̃, qñ soluit etiā veruȝ debitū falso pcuratori spe liberationis de futuro. Tertio loquit̃,qñ soluit vt nuntio creditoris:⁊ est falsus nuntius.secunda ibi.qđ si.tertia ibi,vel qđ s̄m gl. Casus,titius putās se debere seio.x.soluit meuio falso procuratori seij:Seius habuit postea ratū q̃rit̃ qs tenet̃ cōdictione indebiti? R̃ndet̃ q̄ seius,nō meui⁹. Instat q̃rens,qd si seius nō hȝ ratū?rn̄det̃ q̄ tenet̃ meui⁹, q se procuratorē simulabat.Instat q̃rēs,quid si verū debitū soluit falso pcuratori, vt faciat dn̄m ratificare,⁊ dn̄s nō hȝ ratū? R̃ndet̃ q̄ tenet̃ pcurator falsus ⁊c. ¶ Cōtra hoc op.nā ex quo est verū debitū, ⁊ ei debitū cuius noīe soluebat̃, ergo nō hȝ locum cōdictio indebiti. R̃ndet iurisconsultus q̄ verū est q̄ condictio indebiti cessat,tñ hȝ locū ɔdi.ob caus.nā causa dādi fuit liberatio que secuta nō est domino nō ratificante. Instat querēs,quid si falso procuratori est solutū vt nuntio, vt portaret ad creditorē,⁊ nō portauit,sed contractauit, an tenet̃ furti ⁊ cōdictione furtiua ei qui soluit? Respōdet̃ q̄ sic.h.d.s̄m gl. ¶ No.q̄ qñ dn̄s ratificat in vno casu tñ,hȝ locum repetitio ɔ̃ dn̄m.s.qñ est in debitū solutū. ¶ Not.q̄ qñ dn̄s non ratificat,semp hȝ locum repetitio cōtra falsum pcuratorē,vel p condi.ob cau.quando fuit translatum dominiū ob cām spe future liberatiōis , vel p furtiuam cōdictionē,quādo fuit solutū,vt nūtio seu ministro absq̃ trāslatione dominij,vt in vlti.respōso. ¶ Op.q̄ ista lex ɔ̃dicat sibiip̄si:nā p̄mo defert ɔdictionē indebiti, scđo ɔdictio ob cau.tertio cōdictionē furtiuā : nam iste condictiones sunt omnino cōtrarie.nā cōdictio idebiti cōpetit , quādo est error in cā de preterito,condi.ob cau.quando nō est secuta causa de futuro,vt.ſ.ti.ij.dam⁹. Itē condi.ob caus.⁊ indebiti nō datur ad rē nisi dominio translato.ſ.ti.j.indebitū.§.fi.insti.de oblig. §.sic itaq̃. Sȝ cōdi.furtiua dat̃ dominio nō trāslato.ſ.e.l.pe.⁊ not.ſ.de cōdi.fur.qm̄.ergo nō pōt ɔcurrere. Sol.lex nostra nō defert has cōdictiones in eodē casu,sȝ in diuersis. Nam condictio indebiti hȝ locum, vbi indebitum fuit solutum falso procuratori non vt ministro,sȝ vt creditori.i. procuratori in rem suā condic.ob caus.vbi fuit do vt facias.i.do vt facias ⁊ cures me soluētē liberari.⁊ vtroq̃ p̄dictorū casuū trāsfert̃ dominiū. ſ.de do.hoc iure.§.si qs dederit. Cōdictio furtiua vbi nō fuit translatū dominiū,sȝ traditū vt ministro, vnde si accipiēs ɔ̃ctat sibi retinēdo,imo eoipso q̄ recipit facit furtū,vt i vltimo respōso ⁊.ſ.de fur.falsus.§.j. In dubio aūt, aut ē facta solutio simpliciter,aut cū expressiōe liberatiōis de futuro siēde:si simpliciter,aut fuit error in mādato in rē suā,aut in simplici mādato pcuratoris,vel nuntij.simplex em̄ pcuratori dominio ⁊ possessiōe loco nūtij est,de p̄ca.certe.§.j.de p̄b.accedēs. ¶ Itē op.ɔ̃ secundū ⁊ vltimū respōsum hui⁹.l.⁊.l.creditoris.de ɔdi. inde.Sol.ibi fuit error mandati in rē suā. hic simplicis mādati. ¶ Item op.ɔ̃ primū ⁊ secūdum respōsum de.l.falsus.C. de furt.Sol.ibi soluēs nō trāstulit dominiū.hic sic. ¶ Itē op.de l.fi.vsufru.quemad.ca.Sol.illa cōcordat,q̄ nec hic datur condic.ob cau.vel ı̄debiti domino,sȝ tm̄ cōdictio furtiua.ista sunt verba gl.sȝ ista gl.vr̃ falsa pp̄ter duo. Primo q̄ si principiuȝ loquit̃ in pcuratore in rē suā.s.putatiuo, ratihabitio domini idē operat̃ qđ mādatū in rē suā: ⁊ sic remanet res apud pcuratorem,⁊ nō q̃rit̃ dn̄o,vñ dn̄s nō obligat̃ condictione indebiti que re cōtrahit̃,ar.C.qđ qsq̃ iur.l.iij.§.si procuratorem.iij.respōso. Itē q̄ lex dicit,q̄ gestū tanq̄ accessionario firmat̃ ratihabitione,cū cessio desideret titulū a prin.vt no.C.ne lite pen. l.fi.nec videtur q̄ cautio rati cadat in procuratorem in rē suā, vt no.Cy.de procu.l.j. Itē negari non pōt:q̄ licet credat eum esse procuratorem mixtum.i.in rem suam nō simplicem:tñ est error mei tradētis ⁊ fallacia recipientis,ergo non transit dominium,⁊'fit furtum,vt.d.l.falsus.§.j.p̄terea dico q̄ error mādati nō dȝ assimilari errori cause,vl' qualitatis psone,sȝ error in corpore ⁊ in substātia psone: nā cū ver⁹ pcurator gerat psonam representantē,falsus nō:ergo est error psone representantis,q̄ puto inesse psonā q̄ nō inest:ergo dn̄ium nō transfert̃.ſ. de fur.l.si qs vxorē.§.cū Titio.⁊.§.apud Labeonē.dico ergo q̄ in prin.hui⁹.l.erat solutū tanq̄ simplici pcuratori,nec erat
a in eū translatū dn̄iū,sed dn̄o ratū habēte transfert̃ in eū dn̄iū, de neg.gest.l.si ego.iđ tenet̃ cōdictione indebiti: nec em̄ in dominio fuit fallacia. Itē ratihabitio fingit non fuisse erratū in mādato,ar.C.ad Maced.l.fi.nō fuit ergo error mādati iuris fictione,sȝ fuit error obligatiōis, q error nō ipedit dn̄ij trāslationem.sed in secūda pte huius.l.nō fuit solutū simpliciter,sȝ ob causam expressaȝ,q̄ pmisit se facturū q̄ creditor liberaret soluētē,vel etiā hoc tacite agebat̃:vel nō asseruit se pcuratorē sȝ gestorē:vñ soluēs nō potuit cogitare,nisi de liberatione futura:⁊ sic ibi fuit cā de futuro. vel dic q̄ etiā si simpliciter soluit debitū,nō tñ ob cām liberationis,vr̃ solutū putatiuo pcuratori,q̄ cā liberatiōis est de futuro:q̄ post solutionē nascit̃ liberatio,nō ante:qđ ergo hic dicit de condictione ob cām,loqtur qñ debitū fuit solutū s̄m Odo. Sȝ in secūda parte hui⁹.l. fuit dolus recipiētis,⁊ error tradētis: quo casu oīs condictio cōpetit.s.furtiua indebiti,⁊ ob cām,sine cā,⁊ triticaria:q̄ oīs cōdictio degenerat cōtra furē.i.nullā seruat naturā sui gn̄is, vt.d.l.fi.⁊ iste vr̃ intellectus hui⁹.l.quicqd gl.dicat. ¶ Et no. q̄ interdū est falsus pcurator ⁊ falsum debitū, tūc dn̄s aut hȝ ratū,⁊ tenet̃ dn̄s,aut nō hȝ ratū ⁊ tenet̃ procurator, vt hic,interdū est ver⁹ pcurator,⁊ falsum debituȝ,tūc aut est pcurator ad hoc ⁊ tenet̃ dn̄s,aut nō est pcurator ad hoc,tūc aut dn̄s ratificat ⁊ tenet̃ dn̄s,aut nō hȝ ratū ⁊ tenet̃ pcurator.ſ. de cōdi. ind.si pcura. Interdū est falsus pcurator ⁊ verū debitū,⁊ tūc aut dn̄s ratificat ⁊ neuter tenet̃,sȝ debitor liberat̃, aut non hȝ ratū ⁊ tunc tenet̃ falsus pcurator,vt hac.l.j.ver.j. Interdū verus pcurator,⁊ verū debitū tūc soluēs liberatus est, ⁊ iđ non repetit,vt.ſ.de sol.l.vero pcuratori.⁊ hoc si q̃rit̃,an solutū repetatur.sed si querit̃ quo iure?distinguo,aut conuenit̃ dn̄s q̄ ratificauit vel mādauit,⁊ tūc cōuenit̃ cōdictiōe ı̄debiti.vt.d.l. pcurator.⁊ hic in p̄n.aut ɔuenit̃ falsus pcurator,⁊ tūc,aut nō fuit in eū trāslatū dn̄iū,aut trāslatū:si nō,tūc aut sciebat se falsuȝ pcuratorē,⁊ tenet̃ ɔdictiōe furtiua,⁊ omni alia:q̄ degenerat omnis cōdictio ɔ̃ furē:aut errabat,vl' dubitabat, ⁊ tūc nō vr̃ in dolo,nec facit furtū,vt.ſ.de lib.causa.l.nō solū.§.pe.⁊ iđ nō tenet̃ cōdictione furtiua,sed condictione indebiti, forte ad nudam possessionem,vt.l.indebiti.§.si nummi. Sed ibi agens non erat dn̄s,hic aūt dn̄s:qūo condicet dn̄s rē suā? vt no.s̄.si cer.pe.l.si qs nec cām.§.pe.nisi pecunia esset cōsumpta:nisi dicas q̄ eoipso qđ nō reddit supprimere vr̃,de acq.rerū domi.l. Pōponius. Ego dico q̄ isto casu dȝ agi ad exhi.rei ven.ar.ſ. proxi. Si aūt fuit translatū dn̄ium tūc non hȝ locū condictio furtiua,q̄ dn̄s nō facit furtū rei sue.ſ.cō.l. rē mihi.⁊.ſ.l.proxi. ⁊ iđ tūc subdistingue, aut fuit mera solutio,⁊ hȝ locū cōdictio indebiti:aut fuit do,vt facias,⁊ hȝ locuȝ condictio ob cām, vt hic:aut dubitatur,⁊ p̄sumo merā solutionē non nouum ɔ̃ctuȝ, arg.ſ.de insti.l.fi.sed an in dubio p̄sumit̃ dn̄ij trāslatio? videt̃ q̄ sic.ſ.de iure do.l.sed nisi.s̄.e.l.si heres. sed ibi causa suberat, ⁊ non erat error:in contrarium,q̄ soluitur,vt ministro, argu. de donat.inter vir.⁊ vxo.l.mulier,quod verius credo,vt.ſ. de dona.l.qui mihi donatuȝ.⁊ de neg.ge.l.si ego. ⁊ hec vera sunt, qñ soluens errauit. Sed quid si scio falsum procuratorem,⁊ ei soluo quod credo me debere,an repeto? R̃ndeo aut dominus hȝ ratū,⁊ repeto a domino: q̄ fingitur fuisse verus procurator, aut non habet ratum ⁊ non repeto: q̄ videor donasse.ſ.de condi.inde.si non sortem.§.qui filio.de vsuc.pro emp.qui fundum.§.seruus meus. Non obstat quod no.de sol.l.dispensatorem.q̄ illud intelligitur,vbi fuit erratū circa mandatū saltez errore iuris secundum Dy. Ego dico q̄ si pōt capi cōiectura q̄ ego soluerim spe future ratificatiōis,q̄ nō videor donasse, ⁊.ſ.de sol.l.si cum aurum.sic intelligitur dictū Cy.in.l.falsus.

a ¶ Idē videt̃. Adde eundeȝ Bal.l.l. illud. in.iiij.col.C.ð sacrosan.eccle. ⁊ Pan.de Castro . in consil. cxxx. q̄ nō vsque ad legitimam.

Secus si ista cõiectura cessat, vt qꝛ solui ꝓcuratori ꝯuēto reuocato: nã nõ est verisi͡le ꝙ dñs ãpli⁹ ratificet, vt. d. §. q filio. ꝛ no. ꝙ lex nr̃a loquit̃ in ꝓcuratore fundit⁹ falso, sꝫ qd in ꝓcuratore reuocato, si ei soluo debitũ? R̃n̄. si nesciebat se reuocatũ, liberor, ꝛ non repeto, vt. s. si cer. pe. l. pe. §. j. Si sciebat se reuocatũ, aut accepit bona mēte, ꝛ idē ꝛ est mirũ: qꝛ in dñm q̃si in nũtiũ trãsit dñiũ fauore liberationis: sed dicã ꝙ sit dñium interꝑtatiuũ, nõ verũ, vt no. C. de vsu. acceptaui. aut mala mēte tũc ego ignorãs liberor ope exceptiõis, de sol. l. cũ quis. §. j. ¶ Extra q̃ro, an factũ fundit⁹ falsi ꝓcuratoris possit haberi ratũ, vt no. hic, vr̃ ꝙ sic, vt hic. In ꝯtrariũ d̃t Inn. de rescript. ex parte. Sol. In ꝯctibus põt haberi ratũ, vt hic. In rescriptis sec⁹, qꝛ falso impetrata sunt: ꝛ si ꝑnceps sciuisset, nõ cõcessisset: nõ obst. qd̃ qsꝗ iur. l. iij. §. si ꝓcu. qꝛ illud intelligo, q̃n non obrepsit, sꝫ īpetrauit forte gestorio noīe, vr̃ errauit in iure, forte qꝛ putabat mãdatũ gñale sufficere: sꝫ in iudiciis, aut ex ꝑte rei, ꝛ tũc hꝫ locũ ratificatio: qꝛ nõ expsso hic fuisset admissus ad defensionē sine vllo mãdato, vñ non vr̃ ex falsa allegatione admissus, sꝫ ex natura defensionis, q̃ nõ reqrit mãdatũ: de except. rei iu. l. si mr̃. §. hoc iure. aut ex ꝑte actoris ꝛ tũc nõ hꝫ locũ satisfactio in ꝑiudiciũ aduersarij, sꝫ in ꝑiudiciũ ratificãtis sic. C. de ꝓcu. l. ꝫ. ꝛ no. in. l. tutor. C. in qb. cau. in inte. resti. nõ est necef. ꝛ hoc ꝑm q̃sdã. Alij dñt ꝙ semp tꝫ ratificatio per. §. hoc iure. tñ est cauēdũ: qꝛ lꝫ faciat valere actũ, tñ ꝑsona, q̃ obrepsit non excusat̃ a crimine ꝯcto, vt. j. de fal. l. si qs obrepserit. ꝛ. j. de fur. l. si vēdidero. §. si titi⁹. actus ergo roborat̃, sed ꝑsona non excusat̃: qd̃ est no. Sꝫ an factũ ꝓcuratoris reuocati põt ratificari? ꝛ certũ est ꝙ sic ex necessitate imposita ꝑ legē in casu. d. l. cũ is. §. j. Scd̃o inuolũtaria ratificatiõe est dubiũ ꝙ q reuocat mãdatũ, vetare vr̃: ꝛ qd̃ reꝓbatũ est, ratificari nõ põt, de sol. dispē. dic ꝯ qꝛ reuocatio facit cessare mãdatũ, nõ aũt inducit ꝓhibitionē, nisi ꝙ nõ intromittat se vi mãdati, ꝛ ad hoc. C. de reb. cre. ne fili⁹. sꝫ an factũ falsi nũtij possit reuocari? R̃n̄. aut est nũtij ꝯctus, aut rei: si ꝯctus nõ põt ratificari, vt no. ꝑe. C. si qs alt. vel sibi. l. multũ. nã ratibabitio non eqparatur mãdato nũtij, sed ꝓcuratoris, qui actũ celebrat in sua ꝑsona, q̃ pn̄s erat, sed nuntius celebrat actũ in ꝑsona alteri⁹ qui aberat: vñ ꝯsensus cũ interuallo nihil operat̃, de ac. ꝛ ob. l. ꝯsensu. Item nec est nuntius sine cõmissione. C. de exhi. re. l. fi. sed si est nuntius rei, põt ratificari: qꝛ ministeriũ eius est de futuro inferēdo rem. Est ꝛ alia differentia: qꝛ nuntius ꝯctus est semper alterius, sꝫ nũtius rei põt esse suus ꝛ alterius. j. de fur. eũ qui. §. si epistola. Sed an dñs põt ratificare factũ falsi ꝓcuratoris in rē suam? ꝛ vr̃ ꝙ non spectat negociũ ad ratificantē, nec ei aufert ius, quēad. ser. amit. l. partē. §. j. Itē ꝓcurator in rē suam, lꝫ alieno noīe agat, tñ suo noīe recipit solutionē. C. de ꝓcur. l. qui stipendia. ꝛ si aliqd recipit errore soluētis, vr̃ recipere nõ noīe dñi, ar. j. ad Treb. l. debitor. §. vlti. Sol. aut est falsus ꝓcurator ad agēdũ, ꝛ nõ dꝫ ratificari, qꝛ cessiõis titulus antecedere dꝫ, aut ad recipiēdũ, ꝛ tũc põt ratificari: qꝛ lꝫ recipiat is, cui donare volo, ego recipere videor. j. de pig. act. l. solutũ. §. solutã. j. de donat. vt mihi donares. ꝛ hoc casu q̃n qs est ꝓcurator in rē suã ad recipiendũ solutionē seu rem, ꝛ non ad agenduꝫ, non habet locũ. l. per diuersas. ꝛ. l. ab Anastasio. qꝛ loquuntur solum in cessionario, nec habēt locum, vbi actio queritur sine cessionario, nisi in contractu emptionis noīs: qꝛ ibi de ꝑcio fit mētio, ar. C. de pred. cur. l. fi. nec distinguo an recipiat nomine directarũ, vel vtiliũ: qꝛ effectus semp concernit ipsum ꝓcuratorem in rē suã: siue verus sit, siue falsus, de except. doli. l. apud Celsum. §. si is cui. seqtur ergo ꝙ gl. põt dicere verũ in ꝓcuratore falso, qui se intitulat in rē suã, non ad agendũ, sed ad recipiendum solutionē. Sed q̃uo ꝯdictio indebiti nunꝙ̃ hꝫ locũ: nã cã solutionis est liberatio posterior, ergo est cã de futuro, ꝛ sic hꝫ locũ cõdic. ob cau. non indebiti? R̃n̄deo, cã debet intelligi causa causans, non causa causata, vñ q̃n simpliciter soluit̃: solutio orit̃ ex cã debiti putatiui, ꝛ ista est ꝓprie cã, que est ex parte ante, vt no. j. ti. j. l. si ob turpē. Sꝫ q̃n soluit̃ cũ adiectiõe modi, vel cause liberationis, tũc cã principalis est de futuro: ꝛ qui recipit, non videtur tunc falsus ꝓcurator: qꝛ nõ recipit vt ꝓcurator, sed qꝛ de rato cauet̃, de dã. infec. l. inter quos. §. alieno. Et hic not. ꝙ illa cã d̃r de futuro, que hꝫ in sui esse pendentiã, non que est de ꝑsenti: sic in cõdictione si cer. pet. cum ad ꝑsens. vñ q̃n soluit̃ spe ꝑsentis liberationis, non habet locum condi. ob cau. sed q̃n spe future liberationis, vel ratificationis sic, siue debitũ siue indebitũ soluat̃: iõ gl. vera. Sꝫ nũquid põt sustineri opi. Mar. qui dicit ꝙ falsus ꝓcurator faciebat furtum, etiã si dñs efficeret̃ traditione, vr̃ quod sic qꝛ in ꝑimo instanti traditionis est fur, antequã dñs, nec purgatur vitium. j. de condi. fur. l. ꝛ ideo. qꝛ non vr̃ facto dñi, sed dolo aduersarij dominium perdi, argu. s. de transac. qui cum tutore. §. qui ꝑ fallaciã. ista est truffa: qꝛ soluenti dñium transferri volenti nõ fit furtũ, nec dñiũ ꝑcurrit̃ a delicto: qꝛ in instãti traditionis acquirit̃ dñium, ergo gl. vera vt. j. de fur. l. falsus. §. j. ¶ Ex lec. ant. ¶ Diuide in tres partes. In ꝑima parte fuit solutũ tñ ꝓcuratori in rem suã, vel simplici. In scd̃a ꝑte fuit solutũ ob cãm de futuro. In tertia fuit solutum nũtio: secũda ibi ꝙ si dñs. tertia ibi, vr̃ ꝙ fur. ¶ Ad euidētiã ꝑmitte ꝙ q̃nꝗ soluēs soluit eo aĩo, vt statim sit liberatus: ꝛ sic simpliciter hꝫ ob cãm de ꝑterito, q̃nꝗ vt opera recipientis liberetur, ꝛ sic ob cãm de futuro: q̃nꝗ soluit̃ alicui tanꝙ̃ mero nũtio, ita ꝙ act⁹ non fundat̃ ĩ ꝑsona sua, vt. C. si qs ait. vel sibi. multũ. ꝛ hic ĩ fine ꝑm intellectũ gl. Itē ꝑmitte ad euidētiã ꝙ dñio trãslato ex cã putatiua de ꝑterito hꝫ locũ ꝯdictio indebiti, sꝫ ex cã putatiua de futuro hꝫ locũ ꝯdic. ob cau. sed dñio non translato hꝫ locum ꝯ falsum nuntiũ ꝯdictio furtiua: ꝛ facit. j. de fur. si quis vxori. §. apud Labeonē. ꝛ cõfirmat̃ ista distinctio. j. e. cũ seru⁹. similis distinctio fiet, vtrũ sit trãslatũ in ministerio necne. j. de dona. hoc iure. §. si qs dederit. ꝛ qd̃ no. s. si cer. pe. eius q. §. si tibi. ꝛ qd̃ gl. intelligat principiũ hui⁹. l. in falso ꝓcuratore in rē suã apparet in glo. q̃ incipit, ꝛ sic. Itē ꝙ intelligat̃ in simplici falso ꝓcuratore, apparet in eo qd̃ dicit de reuocatione mandati in gl. j. Nã ad ꝓcuratorē in rē suã reuocatio mandati non posset adaptari: ꝛ hic d̃r solutum falso ꝓcuratori in rē suam vel simplici cõdictione indebiti repetit̃ a dño ratificante, non a falso ꝓcuratore, hoc ꝑimo. Si aũt soluat̃ ob cãm d̃ futuro, vt faciat soluentē liberari, ꝛ nõ facit. tenetur condictio. ob cau. sed falsus nuntius facit furtũ. h. d. intelligendo ꝑm glos. Sed Bar. dicit ꝙ in falso ꝓcuratore in rem suã siue dñs ratificet siue nõ: nunꝙ̃ tenet̃ dñs, qꝛ ꝯdictio indebiti re quasi contrahitur: vñ cum res isto casu nõ possit ad dñm ꝑuenire, sed debeat permanere penes ꝓcuratorē in rē suã: ergo nõ tenet̃ dñs, nisi tu diceres ꝙ per ratibabitionē nõ legitimat̃ ꝓcurator in rē suã, nisi tanꝙ̃ merus ꝓcurator: qꝛ nec ꝑ simplex mandatũ põt fieri ꝓcurator in rē suã, ergo nec ꝑ ratibabitionē, sꝫ ꝯ istud facit. j. de pig. si fundus. §. j. apparet ergo ꝙ ēt falsus ꝓcurator in rem suã legitimat̃ per ratibabitionē, qd̃ est no. ¶ No. ꝙ q̃n soluit̃ indebitum falso ꝓcuratori ratibabitio dñi trãsfert condictionem indebiti ex ꝓcuratore in ipsum ratificantem: ꝛ est rõ, qꝛ per ratibabitionē legitimat̃ ꝑsona falsa ꝓcuratoris tã in extraiudicialibus vt hic, ꝙ̃ in iudiciis, vt. s. de iudi. sed. ꝛ. j. de excep. rei ind. si mater. §. hoc iure. lꝫ Bar. dixerit ꝙ in iudiciis nõ legitimat̃, q̃n vt ꝓcurator, sed q̃n vt nõ habens mãdatũ egerat: nã si vt ꝓcurator falsum cõmisisset arripiēdo qd̃ ex postfacto purgari nõ põt ar. j. de fal. eos. §. q se. ꝛ. l. si qs obrepserit. ꝛ sic intelligat̃ gl. in. l. si tutor. C. in qui. cau. in inte. resti. non est necef. Sed tu dic ꝙ ꝑpter naturã ratibabitionis q̃ hꝫ oculos retro fingit̃ fuisse ꝓcurator a ꝑncipio, vt. j. de dã. infe. l. inter quos. §. alieno. ꝛ not. s. de neg. gest. l. j. ꝛ. l. at q natura. §. cũ me. ꝛ sic ex postfacto purgat̃ vitiũ, sic. j. ti. j. si ob turpē. non ob. gl. l. si tutor. q̃ dicit qd̃ est sp̃ale in minore, ꝙ ratibabitio reconciliet gesta: qꝛ illud nõ est vi ratibabitionis, sꝫ ꝑ. l. eo min⁹. C. de ꝓcu. nã in. l. ij. tutor nõ erat falsus tutor, sꝫ nõ satisdederat, vñ erat ibi defectus solēnitatis, q̃ de iure cõi nõ purgat̃ ꝑ ratibabitionē: sed solũ vbi est defect⁹ ꝯsensus, vt. j. d̃ auto. tu. obligari. §. fi. ꝛ no. in. l. cũ nõ solũ. §. necessita. C. de bo. q̃ lib. facit. j. de admi. tut. vulgo. Alij dicũt ꝙ illa gl. intelligit̃ post latam sñiam, vt ibi ꝑ Cyn. qd̃ est cõtra. d. §. hoc iure. nisi sustineres intelligēdo q̃n intercessit mora in ratificando, vt. j. de solu. ratũ. ¶ Scd̃o no. ꝙ cõdi. ob cau. hꝫ oculos ad causam de futuro: ꝛ iõ si qs soluit vt liberatus, ꝛ est indebitũ ꝛ sic nõ põt liberari: vel est debitũ, tñ nõ sequit̃ liberatio, hꝫ locũ condic. ob cau. ex defectu cãe finalis. ¶ Tertio nota ꝙ q̃n tradēs nõ intendit transferre dñium: statim falsus ꝓcurator ꝛ falsus nuntius facit furtũ: ꝛ oĩs ꝯdictio de mũdo degenerat ꝯ eũ, qꝛ cum condictio regulariter nõ det̃ dño, tñ nunc dat̃ dño, vt insti. de act. §. sic itaꝗ. ꝛ in. l. fi. s. vsuf. quemad. ca. In glo. q nunꝙ̃ ibi, cũ scienter. ꝯtrariũ no. j. de sol. dispensatorē. sed ꝓ ista gl. facit. j. de condi. inde. si non sortē. §. q filio. de leg. ij. cum pater. §. meuio. ꝛ. j. ꝓ emp. l. q fundum. §. seruus meus. dicit Dyn. ꝙ ista glo. est vera in eo qui scienter soluit falso ꝓcuratori, glo. l. dispensatorem. est vera in eo qui errauit saltem in iure: ꝛ hoc dictum verum, nisi ex aliqua coniectura appareret ꝙ noluisset donare: quia tunc indistincte repeteret, arg. de sol. si cũ aurũ. ꝛ facit quod no. s. de pe. here. l. si quis possessor. in ꝑin.

1 ☞ Condictio ob causam nascitur ex pacto.

2 Obligatio propter maleficium perpetuatur.

Cum seruus. Utēs aliter, ꝙ dꝫ re sibi tradita cũ trãslatiõe dñij incerto pacto restitutiõis, re ꝑcēpta tenetur ꝯdic. ob cau. sed si absꝗ trãslatiõe dñij, tenetur ad exhibendũ, rei vēdicatiõe, ꝛ ꝯdictione furti. h. d. Casus titius fuit furtum passus, suspicabatur de seruo tuo: vel quia latro erat, vel qꝛ in domo sua sepe conuersabatur. j. locat. dominus horreorũ. vñ cum de hoc faceret verba tecũ, tu tradidisti hũc

seruum

seruum titio hoc pacto vt si nõ appet culpabilis, tibi reddere
tur: titi⁹ eũ posuit ĩ manib⁹ p̃fecti vigilũ asserẽs ꝙ euz ĩ furto
deprehẽderat, vñ p̃fect⁹ cũ laqueo suspẽdit: tu vis repetere ser
uum tuũ, an possis, ⁊ qualr̃ ⁊ qua actiõe q̃rit̃: R̃ndet̃ te repete
re posse: ⁊ petes tibi dari sicut añ mortẽ peteres: ⁊ actio tibi e
rit cõpetẽs ꝯdi. ob cau. ẜm gl. ecce p̃ma opi. ¶ Cõtra istõ op.
ꝙ agat̃ actiõe ad exhibendũ, ⁊ nõ ꝯdic. ob cau. ad dãdũ. ⁊ hoc
ex autoritate labeonis. Sol. ẜm ꝑculũ, aut fuit trãslatũ dñiũ
ĩ titiũ p te, ⁊ tũc tenet̃ ꝯdi. ob cau. nõ ad exhibẽdũ: aut nõ fuit
in eũ dñiũ trãslatũ, ſʒ simplr̃ seru⁹ fuit sibi tradit⁹ ad ṽitatem
inq̃rendã, ⁊ tũc tenet̃ ad exhibẽduz rei vẽdi. ⁊ ẽt ꝯdi. furtiua: ⁊
actione furtiua: q꞉ re aliena ꝯ dñi volũtatẽ vsus ẽ. ¶ Not. di
stinctionẽ, ꝙ aut ver⁹ est dñs, ⁊ nõ facit furtũ male vtẽdo: aut
non est dñs, ⁊ sic vsus est distinct⁹ a dñio ĩ psonis defunctorũ,
tũc facit furtũ. ¶ No. de formatiõe libelli, ꝙ qñ format̃ in cõ
dictione ob cau. dʒ agi ad dãdũ, sec⁹ in reali iudicio, facit inst.
de act. §. si itaq꞉. ⁊ vide. s. si cer. pe. l. si qs nec cãm. §. pe. ¶ Not.
1 ex pacto nasci ꝯdi. ob cau. ¶ †No. ꝙ ob maleficiũ ꝑpetuat̃ ob
ligatio sicut mora, ⁊ ẽ maleficiũ hic: q꞉ titi⁹ obrepsit p̃fecto vi
2 gilũ. ¶ †No. ꝙ id dr̃ fieri ꝯ dñi volũtatẽ, ꝙ si sciret, verisimili
ter ꝓhiberet. Op. iste, seru⁹ fuit ꝯdẽnatus p iudicẽ ad mortẽ:
ergo fuit cõpertũ in eo facinus: q꞉ p̃sumit̃ pro sñia iudicis ꝙ
fuerit lata p̃cedente ꝓbatione, vt no. j. de euic. Herennius. §. j.
⁊ j. de ver. sig. l. aliud. ⁊ l. probrũ. ergo nõ dʒ restitui. Solu. p̃fe
ctus vigilũ erat iudex incõpetẽs, vñ ꝑ eius sñia vel ꝓcessu nõ
p̃sumit̃, vt hic ẜm Hug. vel dic ꝙ erat iudex cõpetẽs, tñ ꝓces
sit de facto ⁊ sine ordine iudiciorũ, sicut facit marescalus dñi
pape, vñ pro suo ꝓcessu nõ p̃sumit̃, ⁊ facit. j. de furt. l. interdũ.
§. qui furẽ. ⁊ qõ no. in. l. j. C. qñ ci. act. Vel dic ꝙ non p̃sumit̃ ꝑ
sñia p̃fecti lata extra ordinẽ: q꞉ ꝯstabat obreptũ ei fuisse p fal
sam assertionem titij: ⁊ qñq꞉ est falsa petitio: ⁊ falsa probatio,
qñq꞉ ṽa petitio, ⁊ falsa ꝓbatio: qñq꞉ ṽa ꝓbatio, ⁊ falsa peti
tio, vt est qñ qs petit d̃bitũ solutũ, qõ ꝓbat p instr̃m antiquũ,
vt no. Ex. i. l. j. C. de ꝯdi. ind. ⁊ j. de fal. l. si qs obresperit. in ṽ. ni
hil agit. Op. sc̃do q꞉ ex pacto orit̃ actio p̃scrip. ṽbis, nõ ꝯdict.
ob cau. j. de p̃scr. ṽ. l. ob cau. Sol. ibi qñ pactũ cadit sup diuer
sa re: hic qñ sup eadẽ, vt. j. de do. caus. mor. l. senat⁹. §. nec dubi.
vñ hic ꝯdictio cõpetit ad eãdẽ rẽ, ad quã tẽdit pactũ. C. eo. l. ij.
Sed qñ tendũt ad diuersas res, tũc loquit̃ ꝯtriũ. Vel dic ꝙ nõ
orit̃ ꝯdi. ob caus. sed ex defectu cause inserte in pacto: sed actio
p̃scri. ṽer. oritur ex pacto ipso, tanq̃ ex cã propria. Vñ non
oriunt̃ he actiones p̃cise ex eodẽ fonte. ¶ Op. tertio ꝙ hʒ lo
cum estimatoria actio. j. de p̃scr. ṽ. l. si dñs. So. ibi fuit data res
estimata, hic non. ¶ Op. quarto ꝙ re ꝑempta agi debeat ad
estimationẽ, non ad rẽ impossibilẽ. j. de condi. furt. l. in re fur
tiua. Sol. ibi erat in obligatione mera restõ facti, hic restitu
tio dñi. Sʒ qñõ petit̃ hõ mortu⁹, cũ ad nullũ sit vsuz? R̃ñdeo
ꝙ fingit̃ extare: ⁊ hoc q̃ ad actionẽ, ſʒ quo ad executionem fiet
executio in estimatiõe: q꞉ execution exigit veritatẽ, nõ fictionẽ.
j. de ꝯsti. pe. l. ꝓmissor. ⁊ ibi no. ⁊ j. de ꝯfes. l. Jul. Op. quinto ꝙ
iste titi⁹ non cõmiserit furtũ, sed falsum, vt. l. si qd obrepserit.
Sol. hic obrepsit iudici incõpetẽti, ibi cõpetẽti, arg. j. de fal. si
qs legatũ, vel hic obrepsit narrãdo, vel petẽdo, ibi falsum pro
bãdo, vel falsum ꝓducendo: vel hic nõ ex obreptiõe, ſʒ magis
ex fatuitate iudicis fuit: q꞉ nõ debuit credere nisi interrogatis
testibus, de adul. l. capite quinto. Vel dic ꝙ punit̃ crimĩe falsi
rõne obreptionis, ⁊ furti rõne vsus: q꞉ falsis allegationibus
iudicẽ instruxit, ⁊ ab eo falso impetrauit, ⁊ extorsit sententiaz.
¶ Op. sexto iste titius non fecit lucrũ, ergo nec furtum. Sol.
imo fecit lucrũ q꞉ voluntatẽ suam contẽtauit ẜm gl. ⁊ not. ꝙ
vbi vsus trahit ad se preiudiciũ totius rei, tota res deuoluit̃
in obligatione, ⁊ totius rei cõmittit̃ furtũ, ⁊ dic vt. j. de fur. l. q
iumẽta. Et no. ꝙ dñs tradit seruũ in q̃stionez: qõ intellige de
domestica q̃stione, q̃ fit domi, ad Sil. l. si ꝑcussor. q̃ moderatis
sima esse dʒ, sed iudicialis q̃stio p torturã, nõ fit nisi precedãt
a indicia[a], de edil. edic. l. quero. in fi. j. de ꝓbat. l. cũ probatio. ⁊ j.
de question. l. maritus, ⁊ ista potest esse solutio verissima, si in
dicia multũ vigeãt citra mortẽ, tñ maxime vbi nec per sñiam
imponeret̃ pena mortis. sed an furtũ est crimẽ publicũ, vbi pe
b na mortis ingerit̃[b]? Azo dĩt ꝙ non, ergo lʒ aliquis sit public⁹
⁊ famosus fur: tñ nõ põt accusare quilibet de populo, facit qõ
no. de fur. l. fi. ⁊ j. de pop. ac. in rub. ad penã ergo sanguinis re
gulariter nemo accusat nisi principaliter offensus, sed ad pe
nam pecuniariã fisco applicandã qlibet accusare põt, de iur.
om. iu. l. si qs id qõ. C. de legi. l. fio. Sʒ tu dic ꝙ aut delictũ pur
gatur aliquo ciuili remedio, tũc qlibet de populo agit, vt. s.
de procu. l. in popularibus. ⁊ l. mutus. §. in popu. ⁊ l. nõ eo. §.
q ita ⁊ noĩe ppl'i ẽt nobilis includit̃, vt inst. de iur. na. §. plebs.
aut criminali iudicio, tunc aut delictũ est commissum contra
certam personam, aut contra incertã: si contra certã, aut pu
blicam, sicut est magistratus vel ep̃s: ⁊ tunc est publicum cri
men, siue contra personam, siue cõtra iurisditionẽ delinquat̃.
C. de epis. ⁊ cle. l. si quis in hoc genus. de iur. om. iudi. l. si id qõ
quis. §. si familia. aut priuatã, ⁊ tũc nõ est publicũ crimen, nec
publica accusatio, nisi in casib⁹ expressis in iure. l. iiij. in fin. de
preuari. Si autẽ cõmittit̃ ꝯ incertã personã, vel contra nullã
personã, vt ire de nocte, vel portare bladũ contra formã statu
ti ⁊ similia: tũc quilibet põt accusare, q꞉ hic res publica ⁊ iuris
ditio offendit̃, ⁊ non cõcernit certã personã, ⁊ ideo cuiuslibet
interesse videt̃, de his qui deie. vel effu. l. si vero. §. hec actio. s.
de iniur. l. eũ qui. §. in popularib⁹. C. de here. l. manicheos.
cũ simi. ⁊ ex his apparet ꝙ nõ est vera distinctio ex genere pe
ne: quia idẽ in pena pecuniaria et corporali, cum criminaliter
agitur, licet gl. alit̃ dicat in rubrica. de popu. act. ⁊ Dy. in. l. si.
de priua. deli. Sed ego credo glos. illius. l. finaliter esse verio
rem. ⁊ hoc tenent Oldra. ⁊ Raynu.
¶ Ex lec. anti. ¶ Qui vtitur re sibi data ob cãm aliter, q̃ de
beat, ẽt post rei illi⁹ interitũ tenet̃ ꝯdictione ob cãm: sed dñio
nõ trãslato, tenet̃ ad exhibẽdũ, ⁊ furti. h. d. ¶ No. ꝙ ista lex lo
quit̃ in p̃mo ⁊ tertio r̃ñso in trãslato dñio, vbi hʒ locũ condi
ctio ob cãm: q꞉ cã nõ secuta nõ restituit̃, vt dʒ restitui, ⁊ cessat
actio ad exhibẽdũ, ⁊ furti: sed in sc̃do ⁊ quarto r̃ñso loquit̃ in
dñio nõ trãslato, vbi põt agi ad exhibẽdũ ⁊ furti, supple ⁊ etiã
cõdictione ob cãm: q꞉ degenerat ꝯ furem. Itẽ no. hic ꝙ fines
cõtractus sunt diligẽter obseruandi, vnde. l. diligẽter. j. man.
hʒ locũ nõ solũ in mãdato, sed etiam in quolibet ꝯctu: vt hic.
¶ Tertio no. hic quare hic nõ fuit modus seruat⁹. s. vel quia
innocens erat, vel q꞉ iudex incõpetens, ⁊ sic no. paria quẽ esse
innocentẽ, ⁊ indicẽ esse incõpetentẽ: ⁊ vtrunq꞉ est par delictũ,
vt. l. lege. §. fi. ad. l. iul. pec. ¶ Quarto no. de ista ꝯiũctione, que
cadit sup seruo ꝙ possit torqueri a priuato, sed non cadit sup
homine libero, vt not. j. de fur. interdũ. §. qui furẽ. ¶ Quinto
no. ꝙ etiã qui nil lucrat̃, fingitur lucrari complendo volunta
tem suam, ⁊ facit furtum, ac si lucraretur, quod est no. ⁊ allega
tur ista gl. p Jac. de Are. in. l. j. C. de fur. ¶ Itẽ no. simile pa
ctũ pacto, de quo hic dr̃. j. de ver. ob. l. qui Rome. §. augerius.

Dedi. Iste ꝯctus, do pecuniã, vt des stichum, est
cõtractus innominatus, ⁊ ideo hʒ locũ cõ
dictio ob cãm, si stichus morit̃ anteq̃ dederis, vel si
non dedisti, sed tradidisti alienũ, vel si dedisti, sed non vis de
euictione cauere. h. d. Primo querit de specie ꝯctus. an sit no
minatus vel innominatus, ⁊ soluit, ꝙ est contractus innomi
natus, do vt des: ⁊ hoc probat, q꞉ si esset ꝯctus nominatus, pe a
riculũ interitus pertineret ad emptorẽ, sed nunc pertinet ad
debitorem: q꞉ tenetur ad pecuniam restituendã ꝯdictione ob
cau. ⁊ sic in cõtractibus innominatis interitus speciei non li
berat debitorẽ a cõdictione ob caus. ſʒ in ꝯctibus nominatis,
in qbus non hʒ locum condictio ob cau. interitus speciei libe
rat debitorem. ¶ Sc̃do ꝓbat, q꞉ si esset ꝯctus nominat⁹ em
ptionis, sufficeret traditio speciei: vt quãdiu nõ euincitur, nõ
agat, ſʒ hic nõ sufficit: q꞉ forma pacti erat de dãdo, ⁊ ex forma
ꝯctus nascitur species ⁊ effectus ꝯctus: nã forma contractus b
semp est ponderanda. ¶ Tertio ꝓbat, q꞉ si esset ꝯctus nomi
natus, ⁊ deficeret cautio, non propterea ageretur ad resoluen
dum ꝯctum, sed hoc casu põt agi per cõdictionẽ ob cau. q꞉ nõ
dr̃ plene implere, q non vult cauere: ita legit gl. Vel dic ꝙ po
nit vnum dictum, ⁊ vnã tacitam rõnez, quã probat esse veram
tribus exemplis. Dictum est ꝙ est cõtractus innominatus:
rõ est, q꞉ hʒ locum cõdictio ob cau. ⁊ hoc apparet in tribus ca
sibus. Primo, qñ nõ interuenit aliq̃ traditio, ſʒ mors. Sc̃do,
qñ interuenit nuda traditio. Tertio, qñ traditio, sed nõ p̃stat̃
cautio: vel dic ꝙ ponit vnum dictũ, ⁊ tres illationes, seu tres
effectus, ⁊ in idẽ recidit. ¶ No. ꝙ si hõ nõ cognoscat speciem
cõtractus, non põt intelligere naturã eius, nec qualiter diffe
rat ab alio. ¶ No. ꝙ lʒ interueniant preciũ ⁊ res, nõ tñ est em
ptio, sed datio speciei, sic formaliter in obligatione. ¶ Not. in c
ꝯctibus innominatis habere locũ cõdictionem ob caus. secus
in contractibus nominatis. ¶ No. ꝙ interitus speciei nõ libe
rat debitorem. ¶ No. ꝙ cõtractus nominati desiderãt domi
nij translationem. ¶ No. in cõtractibus innominatis esse ca
uendum de euictiõe. ¶ Op. ⁊ vr̃ ꝙ vbi pecunia datur ꝓ re,
fit ꝯctus emptionis ⁊ vẽditionis, q꞉ est preciũ ⁊ res. j. de con
trahen. emp. l. j. Sol. hic pecunia dabat̃ sub forma speciei non
sub mentione numeri: ⁊ ideo erat hic permutatio scd̃m Joan.
¶ Extra hoc no. ꝙ nomine emptionis non continetur ꝑmu
c tatio[c]: ⁊ ad hoc allegat̃ hec lex ꝙ si in statuto sit mẽtio emptio
nis non contineatur permutatio. ita no. in Spe. de emp. ⁊ ven
di. §. nunc dicendum. ver. sed pone statutum. Et ex hoc videt̃
ꝙ si testator prohibuit filium vendere, ꝙ possit permutare: ad
idem facit. C. de prediis. l. si. lib. x. de rebus eorũ. si pupillorũ.
§. si pretor. j. de pigu. in quorum. C. de fideicommis. l. volũtas.
In contrarium facit, quia nomen venditionis est generale. j.
de statuliber. l. statuliberi a ceteris. §. quintus. ⁊ j. qusb. mod.
pignus, vel hypote. soluit̃. l. sicut. §. venditio, ⁊ not. in. l. ij. C. de

a ¶ Indicis. Et q̃ idicia p̃cede re habeãt, ⁊ q̃ dicant̃ sufficiẽ tia? vide dñm Alex. d̃ imo. ĩ ꝯsil. lxv. in. vij. ⁊ viij. col. et in ꝯsi. j. in. iij. pte.

b ¶ Ingeritur. Vide. do. Alexan. de imo. in ru. ff. de fur. ꝙ etiam si sit pena mortis ꝙ furtum dicit̃ priuatum delictum de quo etiam ꝑ eundẽ in. c. ij. de pace iura. fir. ⁊ in. l. pe. C. ne ex delic. defunct.

c ¶ Permutatio. Vide Firmia. in suo tracta. gabellarũ nouiter ipres so. lʒ ad euz nõ intitulat̃, imo sine noĩe: sed ĩ veritate eius est in. viij. pte. in rubri. de gabel. cõtracta. ⁊ vide Ab. in. c. j. de his q̃ fiũt a prela. ⁊ eundem in. l. sciendum. §. emptorem. de edilit. edicto.

vsuc.pro emp.⁊.ʒ.de transact.cũ hi.§.pe.Sol.quantũ ad vba nõ cõtinetur eo noie pmutatio,ſʒ quantũ ad mentẽ,aut loquimur de statutis penalibus ⁊ odiosis, aut in actu fauorabili. Primo casu nõ cõtinet,scdo sic,arg.de lib.⁊ post.l.cum qdã. nõ obst.l.nostra.q: hic loqtur i actu celebrato.de quo est q̃stio, in quẽ ꝯctũ cadat. Sʒ q̃stio pdicta est de ꝯctu futuro,⁊ de interpretatiõe verborũ circa ꝯctũ futurũ. Nã statutũ in ꝯctib⁹ stricte accipit,in testamentis large:q: testator qui phibuit vẽditionẽ effectũ magis,q̃ modũ ꝯsiderare vr,⁊ iõ eo noie comprehẽdit omne genus alienationis,sicut in simili no.Dy.ſ.de leg.ij.l.Luci⁹.al's Codicillis.§.Instituto.Scdo mõ soluitur ꝯtriũ q hic fuit data pecunia sub numero,⁊ sic sub sua natura, vt no.in.l.ij.in pn.ʒ.si cer.pet.tñ est ꝯctus innominat⁹: q: fuit actũ de danda re:qd pactũ exorbitat a natura vẽditionis.⁊ iõ facit esse ꝯctũ innominatũ in quo cadit pactũ,ſm formã pacti,ſm Azo. ¶Ex hoc no.q noie vẽditiõis nõ cõtinet ꝯctus innominatus.Sed qd si oia ista verba simul cumulant,do,vẽdo,⁊ trado.Rñdeo vẽditio est.vt.ſ.de vsur.l.stipulat⁹.Sʒ qd si do tibi.x.vt des.x.corbes frumẽti,an erit vẽditio:dico q sic: q: istud pactũ nõ est ꝯ naturã emptiõis generis: q: ex natura emptiõis generis,dare est in obligatione,ẽt si nõ dicat,vt no. ſ.de leg.j.l.si dom⁹.§.de euictiõe.nõ obstat.l.nostra:q: loquitur in specie,⁊ facit.ſ.de ꝯben.empt.l.ita distrahat.Sʒ qd si do tibi decẽ vt des mihi equũ tuũ,an est emptio:vr q sic:q: si tu es dñs,ergo teneris dare.ſ.de ꝯbend.emp.l.clauib⁹.dic contra. q: cũ es dñs,datio est in executione obligationis,non in obligatione:vñ in emptione nõ põt emptor ꝯcludere ad dandũ,secus in contractu innominato. ¶Op.cõtra ver.⁊ ideo.de.l.naturalis.§.si dedi.ſ.de prescri.ver. vbi etiã in ꝯctu innominato interitus liberat debitorẽ.Sol.vbi erat aliter distracturus:q: habebat rem venalem.hoc no.ʒ.e.si pecuniam.§.si.C.de reruʒ permu.l.j.vel liberat ab actione prescrip.ver.non a condictio. ob cau.⁊ ibi no. ¶Op.cõtra ver.finge.de.l.si ita distrahatur. Sol.hic in ꝯctu innoiato,secus in ꝯctu emptionis:in stipulatione vo in dubio dari est i obligatiõe:vt.d.l. si ita.in remissione vero non opʒ rẽ dari,vt.C.de transact.si pro fundo.⁊.l.siue apud. ¶Op.contra ver.rursus.q non debeat datum repeti, sed peti ipsa cautio.ſ.de cõtrab.em.l.pacta cõuenta.Solu.ibi in cõtractu nominato,hic in ꝯctu innoiato:⁊ adde qd not. de here.ven.l.ij. ¶Op.⁊ vr q cõdictio ob caus.habeat locum ẽt in cõtractibus noiatis:qd sic probo,donatio est ꝯctus nominatus,q: ꝯsensu pficit,vt.l. si qs argentũ.sed in donatione habet locũ cõdi.ob cau.C.e.l.ij.⁊.ſ.de don.cau.mor.l.senatus.§.j. Sol.olim erat prõpta rñsio: q: donatio erat olim ꝯctus innominatus,hodie vo est noiatus,tñ speciale in donatiõe,vt habeat locum cõdictio ob cau.ita dicit glo.Sed cum olim in donatione regreret stipulatio , nisi inciperet a traditione : ergo olim erat ꝯctus noiat⁹ loquẽdo de donatiõe efficaci , vt.ſ. de do.cau.mor.l.inter mortis.Si aũt incipiebat a traditiõe,non dʒ dici ꝯctus aliquo mõ,cũ nulla orat obligatio.ſ.de dona.l. Aristo.istud nõ est verũ,imo dr ꝯctus,vt.C. qd me.cau.l.cum do.titulũ em̃ hʒ possessor. Sʒ certe verũ est q donatio hodie pficitur ꝯsensu,nõ sicut ꝯct⁹ nominati,in qb⁹ ex ꝯsensu orit ciuilis ⁊ naturalis obligatio: ſʒ in donatiõe ex ꝯsensu nõ orit ciuilis obligatio,ſʒ dat a lege.Et iõ ppie ẽt hodie donatio nõ est contractus noiatus,⁊ adde qd no.ſ. de ac.⁊ oblig.l.naturales.⁊ qd not.ſ.de legat.ij.cum pr.§.meuio.⁊ dic clarius aliqñ donatio incipit a traditione, ⁊ tũc hʒ locũ condic.ob causam. q: tradens non est obligat⁹.ſ.de do.l.Aristo.Interdũ incipit a stipulatione,⁊ tunc vr secus:q: stipulatio est ꝯct⁹ nominat⁹, ⁊ iõ dʒ agere ad modũ implendũ,nõ ad repetendũ:tu dic speciale in donatione.C.de do.que sub mod.l.quoties.aliquando incipit a nudo pacto:tũc hʒ locũ condi.ob cau.non ex penitẽtia,sed ex defectu modi,vel cause:⁊ adde qd no.ſ.de contrahẽ. emp.l.pacta cõuẽta.in magna gl.ſ.de act.⁊ obl.l.j.in fi.magne gl.ſ.de dona.l.j.in magna gl. ¶Querit quare.l.ista ꝯcertat d specie ꝯctus.Sol.vt superius dixi. ¶Queritur,vbi hʒ locuʒ condictio ob causam:dic vt in glo. ¶Ultimo distingue,interdum celebratur ꝯtractus noiatus tm̃ : interdũ innoiatus tm̃: interdũ vterq simul. In prima specie non hʒ locũ condic.ob cau.de rescin.vẽ.l.ea lege. In scda hʒ locũ vt hic.cum simi. In tertia specie,aut ꝯctus innominat⁹ dedit cãm nominato, ⁊ hʒ locum cõdictio ob cau.non tamen ex penitẽtia , sed ex defectu cause finalis.C.de pac.inter emp.⁊ vcn.l.cũ te.aut ecõtra,tunc dic aut contractus nominatus informatur a pacto ⁊ non hʒ locum condictio ob cau.ſ.de ꝯtrab.emp.fundi partẽ.Aut nõ informatur,⁊ tunc hʒ locũ ꝯdict.ob caus.l.quoties.secundum Bar.q dicit q donatio est ꝯctus nominatus olim ⁊ hodie nã si esset innominat⁹ haberet locũ pnia ſm eũ,ergo in donatione causa mortis,vbi hʒ locũ pnia, debemus dicere q sit cõtractus innominat⁹:ſʒ donatio iter viuos erit ꝯctus noiatus:tu dic vtrunq innominatum,vt dixi: ⁊ tñ non hʒ locum pnia in donatione inter viuos q: est ꝯct⁹ irreuocabilis , ⁊ est spãle in ea. ¶Et no.q quedã ficta pñt repeti vel estimari,in qbus hʒ locũ cõdictio ob cau.sicut indebiti.ſ.ti.ij.si nõ sortẽ.§.libert⁹. ⁊.l.qd indebitũ.⁊ ar.ſ.de ver.ob.l.stipulationes nõ diui.§.celsus. ¶Extra q̃ro ponam⁹ do tibi.x. vt des ea scio:nõ das,an agã ꝯdic.ob cau.⁊ vr q nõ q: ex adiectiõe isti⁹ modi non resultat ꝯct⁹ innomiatus:q: pactũ qd alteri dat non vʒ,nec pprie dr pactũ id qd nõ vʒ de iure, vt no.in.l.j.ʒ.de pac. ſʒ dic ꝯ siue mea intersit dari illi,vt.ʒ.e.l.si hrs.siue nõ: ꝯdictio mihi cõpetit,nã mod⁹ implẽdus est:⁊ si nõ iplet,ꝯdicit,vt.d.l.q̃ties. ⁊ si tu dicis,nõ vʒ pactũ,fateor quo ad hoc, vt ille cui dʒ modus impleri,agat nisi in donatione: ſʒ valet quo ad condictionem ob cau.q: si non seruatur modus,deficit causa finalis,vt colligitur in.d.l.quoties.nec est differentia quantũ ad paciscẽduʒ alteri inter contractum nominatum ⁊ innominatum quo ad robur pacti,sed quo ad condictionez ob causam sic: quod no. ¶Ex lect.ant. ¶Ponit dictum,ex quo ifert tres ꝯclusiões: scda ibi,⁊ iõ.Glo.dt q sunt tres rões,ſʒ prius est dicere quot sint illationes siue ꝯsequẽtie.⁊.h.d. Cõtractus dt,do pecuniã vt des rẽ:est ꝯctus innominatus,nõ emptio,⁊ venditio,cũ hʒ locum condictio ob cau.⁊ non dr ꝯctus impleri,nisi transferatur dñium,⁊ prestetur cautio euictionis,⁊ est lex no.in tex. In quo hic rñdet ibi,procliuior sum.i.incliuior tanq̃ in partẽ veriorem. ¶No.triplicẽ differentiã inter ꝯctum emptiõis ⁊ vẽditionis,⁊ inter ꝯctum innominatũ,do vt des. Primo, q: in isto ꝯctu innominato hʒ locũ ꝯdi.ob cau.que nec hʒ locum in ꝯctu noiato.Secũdo q: ex ꝯctu innominato nõ dr iplere q nõ transfert dñiũ,ſʒ in emptiõe ⁊ venditione sufficit traditio rei. Tertio q: in ꝯctu innominato nõ dr implere etiam q dat,nisi caueat de euictiõe:ſʒ in ꝯtractu emptionis ⁊ vẽditiõis nõ desideratur ista impletio,⁊ facit.ſ.de rerũ pmu.l.j.in fi. In glos. vt si do vt des.ibi ſm Jo.hec est diuinatio,⁊ ꝯ legẽ.ʒ. de vsuf. l.adhuc.§.si vero. ¶Ibi ꝯ naturã, vt veniat hoc p formã cõuẽtiõis,vt.ſ.de ꝯb.em.si ita distrahat.§.j.ergo diuersitas forme iducit diuersitatẽ speciei,vt hic.⁊.ſ.de do.cau.mor.vbi ita. ſʒ quid si oia ista verba cõnumerant,dedit,vẽdidit,⁊ tradidit: Rñ. q verbũ,vẽdidit,est verbũ pncipale: alia sunt accessoria que significant ſm naturã verbi principalis,vt.ſ.de vsur.si stipulatus.§.verũ.ſm Bar.facit quod not. Jac.d are.in.l.dãni. de dam.infe.⁊ adde p hãc legẽ,⁊ p hanc gl. determinat Spec. q vbi statutũ facit mentionẽ de vẽditione, nõ continet datio insolutũ,in Spe.de emp.⁊ ven.§.nũc dicendũ.ver. ſʒ pone statutũ.ar.ꝯ qd no.C.de sent.libera quidẽ theodora. ¶In glo. secus in vẽditione.ibi,q̃ sub modo.l.j.hic vide qd no.in.l.ij.C. de cond.ob cau.⁊ ibi vide p Cy. ¶Ibi,si qs argentũ.ẽt donatio cau.mortis fiet hodie nudo pacto,vt no.in.l. cum pater.§. meuio.de leg.ij.tñ hʒ locum ꝯdictio ob cau. ⁊ resultat cõtractus innominatus,vt.ʒ.e.cum quis.⁊.ſ.de dona.cau.mor.l. senatus.§.nec dubitauerunt Cassiani.vnde non videtur veruʒ quod sit contractus nominatus,qñ interuenit nudum pactũ. Preterea tunc ageretur actione ex eo contractu,vt.ʒ.de pac. iurisgentium.in prin.qd est falsum,cum agatur cõdi.ex lege, vt.l.si quis argentum.Adde aliam differentiam inter contractum nominatum ⁊ innominatum,vt.C. de rerum permuta. ex placito.⁊.ʒ.de pac.iurisgentium.§.⁊ ideo puto.

¶De condictione ob turpem causam. Rubrica.

OMne. Ponit diuisionem, exempla, ⁊ regulas.h.d. ¶Ex lec.anti. ¶Nota, q in causa de preterito non distinguitur qualis fuerit causa, sed in causa de futuro sic:⁊ distinguitur vtrũ honesta vel turpis,quandoq tamen sumitur coniectura ex preterito in futurum ex turpitudine cause,vt.ſ. de ac.⁊ oblig. l.si.§.si.⁊ adde quod no.ſ.de verb.obli.si plagij.

¶Item ex lectura antiqua.

UT puta. Not. q turpiter facit ille, qui facit alium redimere:qui vero dat, non turpiter dat.Adde qd not.ʒ.de infa.quoniam.

Sed ⁊ si dedi. Si datur iudici, vt sic iudicet,qd gratis tenebat[a],sol⁹ iudex inspecta veritate turpiter accipit,⁊ tenet ꝯdic.ob tur.cau. tñ dans pdit pncipalẽ cãm[b]. Itẽ iuris fictione fingit corrũpere iudicẽ,⁊ iõ nõ ꝯdicet,ſʒ si dat sit vt male iudicet,ibi cessat ꝯdictio, q: est cõis turpitudo ẽt ispecta vitate. Sʒ vbi dat pecunia iudici,vt iudicet,ñ vt sic iudicet,tenet iudex ꝯd.ob cau.tur.oliʒ: hodie sec⁹,⁊ dãs,litẽ pdit.h.d.tex.⁊ gl. ¶Questio d illo q promittit iudici ꝯseruationẽ idẽnitatis , an itelligit eũ corrũpere: dic q ille q facit pmissiões legales,vt de aliq representando ad petitionẽ iudicis,nõ intelligit eũ corrũpere, lʒ ista cautio ptineat ad iudicis securitatẽ,de i ius voc.l.eũ p quo.de fur.si qs vxori.§.si

a ¶Tenebat. Add.d.Bar. soc.in cõsil.cij. inci.i presenti. circa fin.v.col. in.j.parte. vbi ponit turpia facere dicitur faciẽdo id qd non licet, ⁊ ob tur.caus. dicit quando quis accipit ad id faciendu;, qd facere gratis tenebatur.

b ¶Causam. Adde Feli.in c. cum venerabilis.in.v.col. de except.⁊ pari.de pu.l trac. de syndicatu l ver.an si.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

vxori.ff.si fugitiuum.& C.de mag.con.l.j.sz iste q facit ars promissiões insolitas, intelligit cũ iudice turpiter pepigisse, & nõ vz promissio & punit, ar.de calũ.l.gñaliter.§.j. ¶ Querit glo. an pignus datũ turpiter recipiẽti possit vẽdicari? vr ꝙ sic: qꝛ lz quis possideat pign⁹, nõ tñ vr ei solutũ, de fideius. heres.§. retro quoqꝫ. & iõ non defendit se creditor iure possessoris, qꝛ illud est verũ, qñ est solutũ & translatũ dñiũ. ¶ Querit gl. in sequenti qd si idiuiduũ est datũ simul ex cã turpi & honesta, an ĩspicit qd nocet, vel qd pdest: dedi tibi.x. vt des malã sniam, & ne furtũ facias: nã pma cã est vtriqꝫ turpis, scda honesta dãti: dic ꝙ hz locũ repetitio fm gl. quã no.ff.de her.insti.l. si non ex aliena.in pn.& ff.ad Sille.l.si quis in graui.§.si qs tabulas. ¶ Ex lec.ant. ¶ Not. ꝙ ille qui vult vincere per simoniã, etiã si hz bonã causam, fingitur habere malam causam, & dz litem perdere: sed nunquid ille qui cõseruat iudicem indemnem, dr cum corrumpere? Bar. consuluit ꝙ non per.l. si quis vxori.§. si fugitiuum.de fur. & no.in.l.j.C.de magi.conue.quod not.

Item & si. Ponit tria alia exempla de cõi turpitudine, & facit.s.ne quis eũ qui.l.ij.& ff.de prox.l.ij.

Quoties. Meretrix[a] turpiter facit, qꝛ ẽ meretrix: sz nõ turpiter accipit, ex quo ẽ meretrix ergo turpitudo antecedẽs, nõ ĩfert turpitudinẽ ꝯsequẽtẽ.h.d. ¶ Op. ꝙ meretrici dat cã libidinis, ergo turpiter qꝛ cã dãdi vel faciendi cõstituenda est potius, ꝙ ipsa datio, vel factum.ff. de fur.l.verum. So. speciale est ĩ meretrice, q legũ laqueis nõ innodat, nec est digna supponi legibus, vt.C.de adul. q adulteriũ. secus in viro qꝛ oĩs hõ subiacet legibus: & iõ turpitudo ĩtelligit hic ex parte maris tñ. Sed qd si scholaris pmisit meretrici tunicã, an meretrix poterit eã petere[b]? & vr ꝙ sic: qꝛ ista lex ĩterpretat, ꝙ sit turpitudo solius maris tñ. Dic ꝯ: qꝛ ĩspecta veritate cõiuncta est turpitudo vtriusqꝫ. Sed qd ecõtra si meretrix dat mari? dic ꝙ nõ repetit: tñ si promisit & nõ dedit, non potest cõueniri.ff.de ac.& obli.l.fi. Sz an psumit cã turpitudinis? Rñdeo ex qualitate psonarũ, vt ibi, & C.si qs imper. male.l.j. Sz an dñium transit in meretricẽ? dic ꝙ sic, si tradẽs erat dñs[c], vt.ff.de vsuc.pro emp.l.si qs cũ sciret. hoc enim psupponit tota materia ꝯdictionũ, & facit qd no.ff.e.ppetuo. & dãs meretricib⁹ dicitur dilapidare.C.de sen.pas.l.fi. Sed, an de talibus possit fieri eleemosyna? dic vt no.lxxxvi.dist. qui venat. per Archid.& j.q.j.non est. per Innocen.de immu.eccle. quia pleriqꝫ. & de deci. ex transmissa. per Inno. ¶ Ex lectur.antiq. ¶ No. ꝙ turpitudo in antecedenti, non arguit turpitudinez in consequenti: nam esse meretricẽ est antecedens, & turpe, sed recipere mercedem, est consequens, & nõ turpe: qd est not. & est ar. ꝙ tale lucrum possit licite retineri, & de eo debeat gabella vel decima: sed tu dic vt no. Inno.de immu.eccle. qꝛ pleriqꝫ. & Archi.xxxvi.dist.qui venatoribus.& j.q.j.c.non est. ¶ Not. qd probatur ꝙ aliqua sit meretrix, eoipso qd probatur per pecuniam concubuisse[d]: quia ista est proprietas meretricum.

Si tibi. Quod datur p indicio non dr turpiter recipi.h.d. Seru⁹ meus fugit, sed nesciebã vbi latitaret: tu pmio mihi indicasti, non diceris turpiter accepisse: idem si accepisti pmium pro indicãdo furẽ, & facit.C.de fide inst.l.si barsatorẽ. ¶ Op. quilibet tenetur dicere veritatẽ: & nõ occultare eam, ergo si aliqd accepit, turpiter accepit: qꝛ q gratis facere tenetur, si accepit pmium, turpiter facit.s.e.l.ij.ff.e.l.fi. Sol. dico ꝙ ille qui scit veritatẽ, põt tacere eam, nec cogit secreta ppalare, dato enim ꝙ nunꝙ fit licitũ mentiri, silentiũ tñ licitũ est, nec turpiter facit, qui silet: quedã ergo sunt q possumus tacere. Fallit in teste rite pducto.C.de epis.& cle.l.psbyteri. nã in teste paria sunt tacere verũ, de quo est interrogatus, & exprimere falsuz. vt ibi not. & hoc verũ postꝙ testis est iurat⁹, sec⁹ si est ꝯtumax, & nõ vult iurare: nã p hoc nõ punit, vt falsus testis, qꝛ delictũ testis est crimen periurij, sed iste non iurauit. Alij dicunt ꝙ si hoc facit vt veritas occultetur, ꝙ tenet falsi ex generali capite legis.l.j.§.j.de fal. qd nõ credo: qꝛ nõ est dña inter testem iuratũ & non iuratũ, sed bene credo ꝙ teneatur crimine stellionat⁹, vel extraordinarie puniat proprio motu iudicis, facit qd no. Jac.de infa.l. Luci⁹. & vide. Inno. in.c.j. extra de fal. Itẽ fallit vbicũqꝫ superior mãdat.C.de fur. l.ciuile est.in gl. Itẽ fallit.ff.de parri.l.si sciẽte. ¶ Secũdo op. si licitũ est tacere, ergo qui accepit, vt taceat honeste accepit, sz hoc est falsum, vt.s.e.in rub. Sol. tacere gratis, non est turpe: sz preciũ accipere p tacenda veritate est turpe: & iõ non est licitũ, fm gl. Et sic not. ꝙ qñ aliquid fit gratis, honeste fit, qd simoniace, turpiter fit: vt.s.e.l.ij.ad fi. Reuoco ĩ dubiũ, qñ crimen est occultũ, & aliquis nouit malefactorẽ verũ, an possit iudex eũ cõpellere ad iudicandũ & dicendũ nomẽ illius malefactoris? Gl. dicit primo ꝙ nõ: nã nec iure actionis, nec officio iudicis dz cogi. Postea statim dicit ꝯriũ ꝙ officio iudicis cogit, qꝛ ptinet ad iudicẽ purgare puinciã malis hoib⁹, vt.l. cõgruit.s.de offi.psi. Sol p officiũ iudicis residẽs in parte non cogit. sed p officiũ iudicis residẽs in iudice sic, vt no. Cy.C.de his q ad eccle.cõfu.l.ij. Vel pleni⁹, aut iudex vult offiñ interponere ad puatã vtilitatẽ, aut ad publicã vltionẽ. Pmo casu nõ põt.vt no. Inn.d iureiu.ad nostrã.el.ij. Scdo casu, aut est tale crimẽ, de quo posset inqri, tũc põt, vt in hac gl. aut est crimẽ de quo nõ põt inquiri, & tũc nõ põt: qꝛ ista cõpulsio est qdã preambula & anteiudicialis inqsitio & sic pncipalis inqsitio est pbibita, ergo & ista pparatoria, arg.de spon.l.omnino. nec obstãt iura, q dicũt ꝙ iudex ex officio suo pducit testes in criminali.C.de aboli.l.ij.extra.de colla.c.j.vt no.in aut.de tabel.in pn. qꝛ illud est verũ incidẽter instituta iam accusatione legitima ꝯ certã psonã, sed non pncipaliter nulla accusatione instituta. Sed pone quoddã maleficiũ est cõmissum de nocte syndicus qui tenet denũtiare, nõ põt scire personã delinquentis: qꝛ noctis tenebre frequẽter hoc operant, vt lateat faciẽs, vt no.s. qd met.cau.l.si cum exceptione.§.in hac. scit tamen, ꝙ Titius & Seius sciunt, nunquid poterit denũtiare factũ cum illis testib⁹ sine persona facientis? & videtur ꝙ sic: & iudex debebit cogere testes ad pferendã personã, sufficit enim syndico, seu nominãte, ꝙ faciat quicquid põt, de calũ.l.annus. Sed an in ista cõpulsione dz pars citari? & videt ꝙ nõ, quia in ista inquisitione non requirit ordo iudiciorũ, vt no.insti. de publ. iud.in prin. Ista nõ est bona rõ, qꝛ in inquisitione dz pars citari, de elec.p inqsitionẽ.de re iud.pastoralis.in cle. Sed vera rõ est, qꝛ ista pma indagatio nõ hz in se formã alicuius pcessus, ideo nõ requirit citatio, vt no.in simili. de bo.poss.l.iij.§. pe. sicut enim iudex inquirit de fama, vt not. Inn.de spon.cũ in tua. vbi dicit Inn. ꝙ sine ordine iudiciario põt quis certiorari de fama. Sz nũqd isti testes recepti ad simplicẽ informationem curie pbant postea in pcessu, qui sequit? dic ꝙ non, quia nõ sunt recepti lite contest. vel quasi, nec aliquo ordine seruato: vnde pprie nõ sunt testes, qꝛ non recipiunt ad pbationem, sed ad instructionẽ, vt probatur ex coniunctione duarũ legũ, ff.de pe.l.q vltimo.& C.de accu.l.fi. etiã si sunt recepti super generali inqsitione: qꝛ in ea silet iudex habita informatiõe, & descẽdit ad specialẽ inquisitionẽ. vt.l.cõgruit. Itẽ in ista pparatoria informatione nõ fit publicatio testiũ: qꝛ fit ad instructionem, nõ ad pbationẽ, vt dixi: lz etiã ibi est facta vera & solẽnis publicatio testiũ, tamen iudex potest producere nouos testes qꝛ in iudicio non timetur subornari, vt not. Inn.de testi.cum clamor. nam pro iudice presumit in re faciẽda, & in re facta, de pec.eo tẽpore. Itẽ qꝛ etiã ante aperturã iudex nouit testificata, de testib.l.iij.§.idẽ diuus. tamẽ si post aperturã iudex examinet testes ad offensam re⁹ poterit producere ad defensam, vt arg.de temp.in integ.resti.l.petende. ¶ Querit gl. si pmiũ nõ est solutum, sed promissum, an possit peti? dic ꝙ sic, vt.l.solent.ff.de presc.ver.& adde quod no. Guli.in.l.j.s.de iusti.& iu. ¶ Querit glo. an ex naturali congruitate quis teneatur indicare furez? dr gl. ꝙ nõ, nisi lite ordinata & tunc in forma testis, vel nisi cogatur per officium iudicis, nõ per ius partis, vt dixi, & vide extra de exces.prel.c.dilecti.& xxij.q.ij.in ipsa.in fine. per Archi.& Inno.in.c.j.de test.cog.& extra de simo. nemo.p Inno. sed an iste poterit amodo testificari? videtur ꝙ non: qꝛ precium accepit, dico cõtra, quia nõ, vt testis accepit pcium, sed extraiudiciali indicio: vnde nõ intelligitur corrupt⁹, nec subornatus: lz ergo testi instruere partem vt hic, econtra licet parti instruere testem, & loqui cum eo, vt dicat veritatem verbis apertis, & ꝯgruis: nec dicit ista subornatio, nisi fieret post didicita testificata, qꝛ tunc presumitur dolus, in aut.de test.§. quia vero. & hic no. Gofre.in titu.de senatusconsul. Libon.s. ¶ Ex lec.ant. ¶ In gl. imo conuentum &c. ibi, nam omne &c. dic vt.s.de neg.gest. qui sine vsuris. Ibi, ex officio suo, lz ergo extra iudicium non compellatur, vt in tex. tñ in figura iudicij compellitur, etiam ex mero officio, siue pars produxerit eum in testem siue non, qꝛ in criminali iudex potest inducere testes ex officio, maxime vbi licet sibi procedere per inquisitionem, vt no.in aut.de tabel.in prin. probatur.ff.de pe.si non defendatur.C.de aboli.l.ij.de adul.l.constante.de quest.l.j.§.si quis vltro. & extra de collusio.c.j. secundum Bart. qui disputauit. facit.quod no. Cy.C.de accus.ea quidem. & C.de fur.ciuile.de exces.prel.dilectus. & quod no. Inn.in.c.j.de testib.cogen. & quod not. Archid.xxij.q.ij.in ipsa. & iste passus est notabilis, & adde quod no. per hanc glo.no. Cy.C.de his qui ad ec.cõfu.si seru⁹.

Perpetuo. Quero, cum datur, vtrum accipienti ex turpi causa auferatur dominium? & dic aut dominus rei tradidit, & transfertur dominium: aut non tradidit dominus, sed non dominus: & tunc non transfertur dominium: probo ꝙ qñ dominus tradidit transit dñium: qꝛ dominio nõ translato semp est potior cõditio recipiẽtis, vt no.s.l. vt puto. sz an nõ dñs trãsfert vsucapiendi conditionem? vr ꝙ sic, vt.ff. de contrahen.emp.l.

a ¶ Meretrix. Et nunquid illud quod accepit, dari possit ĩ eleemosynã? vide Archid. lxxxvi.dis. qui venatur. & j.q.j.nõ est. vbi qd tale lucruz nõ potest dari in oblationibus. sed ĩ alijs pijs causis sic.

b ¶ Petere. Vide Bar.in.l.affectiõis.de donatio.

c ¶ Dominus. Alias si ipsa accepisset ab his qui aliena re nõ possunt tũc nõ. & idem dic si per fraudez accepisset: quia tunc non solum non trãsit dominium sed tenetur restituere quod acquirit ex tali questu. vt p Innoc.in.c.qꝛ pleriqꝫ. alleg. hic Bal. & addo quod de bono cõsilio oĩno restituere debet qd accipit ex tali questu. vt per Inn. & doctor.loco.s.al.

d ¶ Concubuisse. Adde gl.in c. vidua.xxxiiij.distic.ꝙ vt mulier dicat meretrix requiritur ꝙ decem homines admiserit. alleg. c.latores.d cleric.excõ.depo. vel inter mi.

clanibus. ¶ In contrarium, qꝛ q turpiter accipit, mala fide ꝛ mala mēte accipe vr̄, ergo nō p̄ſcribit. Prima verioꝛ, qꝛ mala fides in preſcriptione accipiť ſolū reſpectu ſcientie rei aliene, nō reſpectu turpis cauſe. Sꝫ an anteq̄ preſcribať, dn̄s pōt vēdicare? dic q̄ ſic: ſi extat, vel dolo ꝯſumpta eſt. Si aūt ſine dolo in ſuā vtilitatē ꝯuertit, aut erat turpis cā lucratiua, ꝛ dn̄s cōdicit p̄ciū, aut oneroſa, tūc nō ꝯdicit: qꝛ ꝯſumēs nō vr̄ fact⁹ ditioꝛ. l. ſi cū ſeruū. ſi cer. pe. ſm gl. ¶ Sed q̄re ſine cā nō trāſit dn̄iū, ꝛ ex iniuſta trāſit: qḋ eñ fomentum dare pōt turpis cā? Rn̄de q̄ lꝫ ſit turpꝫ cā, tñ foꝛmiter dať, ſi nulla, tūc īfoꝛmiter, vt. ȷ̄. de ver. ob. l. triticū. Itē qꝛ pactū nō eſt turpe, ſed cā pacti eſt turpis. ȷ̄. l. ꝑxi. ꝛ q̄ dn̄iū transferať ex turpi titulo apparet in vſuris ſolutis al's nō liberareť ſoluens, facit de iniur. debitoꝛes. Sed cuꝫ in vſuris verſeť turpitudo ſolius recipientis, qn̄o pōt agere ex iuramento p̄ſtandaꝝ vſuraꝝ? Rn̄deo nō hꝫ actionē, ſed iudex eccleſiaſtic⁹ ex officio facit obſeruari iur̄m tanq̄ Deo, nō tanq̄ homini preſtitū: moꝛtuo tñ iurāte extinctum eſt iur̄m, ꝛ cenſura nō trāſit in herede, vt no. Inn. de iureiu. c. veritatis. ¶ Sed cui dn̄t reddi mala ablata? Rn̄deo, ſi ſunt male extoꝛta certis p̄ſonis nō participantibus facinus turpitudinis, eis debent reſtitui, vt hic: ſi aūt a certis participātibus turpitudinē, non dn̄t reddi eis, ſꝫ fiſc⁹ aufert, de iur. fiſ. l. Lucius. ſi aūt ab incertis iure foꝛi non teneť accipiens, ſꝫ iure poli tenetur, nec a peccato liberať, niſi pauperib⁹ eroget, vel in alios pios vſus, ī quo requiriť autoꝛitas dioceſani: nā non eſt alius modus ſaluationis, nec eñ pōt ſe ſua autoꝛitate ſaluū facere, cum reddat alij ꝓ alio. ꝛ in hoc decretalis vtiť ſic cōmiſeratiōe, vt habita autoꝛitate ſeu licētia ſupioꝛis libereť ſoluēdo cui nō teneť, ꝛ no. ex̄ de iud. cū ſit. ꝛ ſicut ipſe viuēs nō hꝫ autoꝛitatē p ſe, ita nec moꝛiens pōt alteri cōmittere, vn̄ executoꝛ īcertoꝛū nō pōt diſtribuere ſine autoꝛitate epi ſꝫ Hoſt. ꝛ vide qḋ no. in. c. j. de priui. in cle. ¶ Sꝫ qd de eo qḋ dat pr̄ filio ſpurio, an repetit? ꝛ vr̄ q̄ nō: qꝛ eſt turpitudo ſoli⁹ dātis, p̄ris eñ vitiū ē n̄ filij. C. ð na. li. l. ſi. qd eñ fili⁹ peccauit, anteq̄ naſcereť. C. de inof. te. l. ſi qs in ſuo. §. ſi. ¶ In ꝯriū vr̄, qꝛ dn̄iū nō eſt trāſlatū. C. de nat. li. l. j. nec vſucapiēdi conditio, ſi pr̄ nō erat dn̄s, qꝛ inter ꝓhibitos titulus nō aufert vſucapionē, nec vſucapiendi conditionē, vt no. ȷ̄. pro leg. l. nemo. Sol. aut erat natus ex dānato coitu, ꝛ tūc non eſt capax, nec ex ꝯctu, nec ex vltima volūtate: ꝛ iō cōueniť nō rōne turpitudinis, ſꝫ incapacitatis: moꝛboſus eñ eſt, lꝫ nō ſuo vitio. C. de nat. li. l. legē anaſtaſij. aut nō erat natus ex dānato coitu, ſꝫ vulgo conceptus. tūc pr̄ pōt ei donare iter viuos, nō in vltima volūtate, vt no. de prob. eum qui teſta. illud nō placet, ar. de leg. j. ſeruū filij. §. eū qui. ꝛ inſti. de leg. fuſ. cani. tol. ꝛ iō dico, aut pr̄ cōfert in euꝫ titulo lucratiuo, ꝛ non vꝫ, aut titulo oneroſo, ꝛ tunc ſimulate non vꝫ, ſed ex vera cā vꝫ. Sed an ex confeſſione precij p̄ſumiť ſimulatio? gl. dicit q̄ non in cōtractibus in. l. eū qui teſt. Sed illa lex facit in contrariū: qꝛ inter pꝛohibitos confeſſio eſt ꝓhibita, niſi adijciat iuramentū: qꝛ tunc preſumitur confeſſio vera, de legat. iij. l. cum quis. §. nuptam. Si pater ab alio recipit certa pro talibus filijs, dic vt not. Cy. C. fam. erciſ. l. filie cuius.

SI ob turpem. Promittens ex turpi cā poſtea liberaliter ſoluens, nō repetit qꝛ cauſa, que inerat pꝛomiſſioni, non interfuit ſolutioni, qꝛ ſciēs ſe nō debere ſoluit: ꝛ hoc nō excludit repetitionē, qn̄ fuit turpitudo ſolius recipiētis: ſi aūt fuit vtriuſq̄ turpitudo, alia rōne nō repetit. ſ. qꝛ in pari cā turpitudinis, melioꝛ eſt cā conuenti. h. d. Exemplū, pꝛomiſi tibi. x. vt mihi depoſitū redderes, reddiſti: poſtea do tibi illa. x. nō repeto: qꝛ indebita ſcienter ſolui ſublata iā cauſa turpitudinis: ſi aūt ſolui tibi eadem cā in inſtanti, puta pꝛomiſi vt redderes depoſitum, ꝛ anteq̄ redderes ſolui, lꝫ ex interuallo ſoluerim, ꝛ non fuit cōiuncta ſolutio ꝓmiſſioni, tñ repeto qꝛ ex turpi cā permanente ſolui. Secus ſi turpis cā non erat permanēs, ſed retro tranſiens: qꝛ cā illa purgatur. Et cōclude, aut eſt turpitudo cōis, ꝛ ceſſat repetitio, de cal. in heredē. §. j. aut ſoli⁹ recipientis, ꝛ tūc, aut incipit a traditiōe, ꝛ ꝯdiciť. ſ̄. e. l. perpetuo. Aut a ꝓmiſſione, ꝛ tūc, aut traditio fuit ꝯiūcta ꝓmiſſiōi, ꝛ cōdiciť: qꝛ ex vna cā vtrunq̄ vitiū naſciť. ſ. vitiū pꝛomiſſionis, ꝛ vitiū ſolutionis, ar. de noua. l. doli mali. C. ad Vel. l. ſi mulier. aut pꝛimo ꝓceſſit ꝓmiſſio, ꝛ poſtea ſeoꝛſum ex interuallo eſt ſecuta traditio, ꝛ tūc aut ſpe turpis cāe, ꝛ ꝯdiciť: aut nō eadem ſpe: qꝛ medio tpe poſt ꝯctū, ꝛ ante traditionē fuit impleta cā. ꝛ tūc nō cōdiciť, vt hic: ſic eſt in metu, qꝛ met⁹ purgať p factuꝫ ſpōtaneū ſoluētis ſine metu. C. q̄ me. cau. l. ij. ¶ Et ex p̄dictis vr̄ q̄ ſi quis ꝓmiſit mihi vſuras, ꝛ poſtea liberaliter ſoluat, q̄ nō repetat[a]: qꝛ ſpontanea ſolutio purgat vitiū, vt hic. ſ. qn̄ ſoluere ꝛ nō ſoluere erat in ſola libera ptāte eius q ſoluit, ſecus ſi ſoluit metu maioꝛis mali, ar. quar. rer. ac. nō da. l. j. §. q̄ onerande. nec dicoꝛ alienū vſurpaſſe, ꝛ ſic nō dimittať peccatū, niſi reſtituať ablatū, qꝛ dico q̄ iſtud nō eſt ablatū, ſꝫ donatū, ſecus ſi iſtud donum eſſet coniunctū ipſi cōtractui mutui, vt. ſ̄. ſi cer. pe. l. rogaſti. §. ſi tibi. qꝛ ex coniunctione actuū p̄ſumiť illicitus eſſe, ar. de pri. cre. l. ſi ventri. §. ſi. ¶ Quero quid vult dicere l'ra q̄ ſublata eſt pꝛoxima cā? Rn̄deo ſolutio fit ex cauſa ſtipulationis, ſtipulatio fit ex cā, puta reſtitutionis depoſiti. Modo ſpontanea ſolutio non tollit ſtipulationem, imo exequitur eā ſed, tollit cauſam pꝛoximā ſtipulationis. i. turpitudinis reſpectum, facit de exce. doli. l. ij. §. certa. ꝛ ſic no. q̄ ceſſante cā repetitionis ceſſat repetitio. ¶ Item not. q̄ ſi vitiū non eſſet purgatū, cōdictio ob tur. cauſ. non hꝫ locū, in contractibus nominatis, vt in contractu ſtipulationis, vt hic. ꝛ. ȷ̄. l. pꝛox. ꝛ ibi no. ¶ Ex lec. ant. ¶ No. q̄ ſolutio ſpontanea purgāt turpitudinem met⁹ adhibiti in ꝓmiſſione. ꝛ ſic not. q̄ ſpōtanea ſolutio
b facit valere ꝯctū: q nō valeret al's[b] ꝛ adde qḋ no. Inn. de elect. qꝛ pp. in gl. ſup hoc. ꝛ Arch. iij. q. ij. ſi eps. in gl. ij. ꝛ rō huius. l. fundať in hoc, qꝛ ceſſante cauſa impediente, ceſſat impedimētum: ſed eā impediēs obligationis effectū erat turpitudo metum inferētis, q̄ ceſſat ceſſante metu. ꝛ facit. l. j. ſi rectoꝛ ꝓuinc.

a ¶ Repetat. Vid. d. Alex. in cōſi. lxxx. in iij. pte. ꝛ Cardi. in cōſi. cxx.

b ¶ Al's. Dic verū niſi ſubſit alia cauſa, quā approbatio ꝓprie pꝛime pꝛomiſſionis: vt qꝛ ſubeſt metus periurij, cū in pꝛomiſſione facta p metum iurauit, qꝛ ſoluens poſtea ſponte videtur ſoluere ne ſit periurus, adeo repetit, vt p Bar. ī l. ij. in. ij. col. C. q̄ metus cau. in verſi. querit glo. quid ſi iuraui. de quo ēt peundē Bal. ibi in vlti. col. verſi. vlterius quero.

SI veſtimenta tibi. No. ex. l. iſta ꝛ l. ij. ſ̄. e. q̄ lꝫ ī ꝯtractu tranſactionis partiū nō fiat reſciſſio p enoꝛme dānum, vt. l. Lucius. §. ſi. ad Treb. tñ ſi quis reſiſtendo illicite aliqd recipit, nō ꝓ reſtitutione rei debite pōt ꝯueniri cōdictio. ob tur. cau. facit. ȷ̄. de cond. inde. l. in ſumma. §. fin. Sed quid de clericis ꝛ laicis, qui recipiunt pecuniā, vt iniuriā dimittant, an teneanrur reſtituere quaſi turpiter accipiāt? ꝛ vr̄ q̄ ſic, qꝛ gratis facere debuerūt. vt no. de infa. l. furti. §. pact⁹. Contrarium dico, qꝛ lꝫ accipere ꝓ emendatione cōtumelie, de ver. ſig. ex parte in chriſto. non tñ pꝛo remiſſione rancoꝛis: al's ſequeretur q̄ actio iniuriarum, q̄ commodum pecuniariū auferret, ad tur. cau. referretur, ꝛ nō poſſet ad effectum pꝛoduci: quod falſum eſt, alias appellatur. vt. ȷ̄. de conſti. pecu. l. qui in iuriam. cum ſi. ꝛ adde ad hanc. l. quod no. Arc. iij. q. ij. ſi ipſuꝫ. ¶ Item not. ar. quod omiſſio appellationis purgat turpitudinē pꝛonuntiationis: hoc no. Inn. de of. dele. cū olim abbas.

Si rem. ¶ No. q̄ turpitudo commiſſa circa executionē ꝯctus bone fidei purgatur per actionem ex eo contractu: ſecus in ſtricti iuris, ꝛ in teſtamentis.

¶ De condictione indebiti. Rubrica.

¶ Circa rub. dic vt in gl. continuando, ꝛ ſummando eam.

NUnc videndum. Ignoꝛantia facit ꝯdēnationē īdebiti ꝯpetere, ſciētia ceſſare. h. d. ¶ Op. ꝛ vr̄ q̄ debebat diſtingui inter ignoꝛantiā iuris, ꝛ tunc ceſſat repetitio, ꝛ ignoꝛātiam facti, ꝛ tūc hꝫ locū repetitio, vt. C. de iur. ꝛ fac. ignoꝛ. l. cū qs. Sol. indebitum ð tribus modis. Primo mō q̄ nec naturaliter, nec ciuiliter debeť, tñ q̄libet ignoꝛantia refert repetitionem ſoluti, vt hic. Scdō modo quod ciuiliter debetur, ſed naturaliter nō debetur: idem qꝛ repetitio eſt ſuffulta equitate naturali, ꝛ ideo quacunq̄ ignoꝛantia ſolutum repetitur. de reg. iur. l. cuius per erroꝛem. Tertio modo diciť indebitum ciuiliter, ſed debitum naturaliter, tunc, aut interuenit erroꝛ iuris, ꝛ non repetitur: aut facti, ꝛ tunc aut fuit erroꝛ ſupinus, ꝛ non repetitur: aut fuit iuſtus erroꝛ, ꝛ tūc repetitur, vt. l. cū quis. ita dicit gl. Sed quare eſt potentioꝛ ad retinendum naturalis obligatio tantū, quā ciuilis tantum, cū ad agendū ſit totū contrariū: nam potentioꝛ eſt ad agendum ſola ciuilis, quā ſola naturalis. Nam ex naturali ſola nunquam oꝛitur actio quod no. ſed ex ſola ciuili plerunq̄ oꝛitur: vt not. inſti. de oblig. in pꝛin. Rn̄deo in condictione inde. plus ponderatur equitas naturalis, quā rigoꝛ iuris: vn̄ cuꝫ naturalis obligatio ſit efficax ad retinendum, qꝛ eſt ſuffulta equitate, iō validioꝛ eſt, q̄ ſola ciuilis, q̄ non eſt ſic ſuffulta rōne naturali. nec eq̄tate, vt. ſ̄. e. l. indebiti. ꝛ. ȷ̄. de excep. dol. l. qui eq̄tate. ꝛ loquoꝛ de ſola ciuili, q̄ non poꝛrigitur ad neceſſitatē pꝛoteſtationis, ſed efficax. ȷ̄. de conſti. pec. l. quod ſi maritus. §. j. Si enim eſſet ciuilis efficax iſtud eſſet debitū, non indebitum. ȷ̄. mand. ſi fideiuſſoꝛ. §. in oībus. Sed gl. deficit in quarta ſpecie indebiti: qꝛ aliud eſt indebitum ope exceptionis: lꝫ naturaliter, ꝛ ciuiliter debeatur: ꝛ tunc ſubdiſtingue. aut exceptio pꝛincipaliter introducta in fauoꝛē, ꝛ quocunq̄ erroꝛe ſolutum repetiť: aut in odium, tunc, aut eſt erratum in iure, ꝛ non repetitur, aut in facto: ꝛ tunc ſi fuit groſſus erroꝛ, non repetitur. vt. ȷ̄. e. qui exceptio. ꝛ. ȷ̄. ad Maced. l. ſi. Et in hoc cognoſcendo, an ſit mere fauoꝛabilis, an mere odioſa, conſidera quid facit legem rationabilem: an fauoꝛ vel odium. Et an ſubſit cauſa fauoꝛis ꝛ non odij, aut odij ꝛ non fauoꝛis, ꝛ ſi dicatur fauoꝛ vnius eſt odium alterius, ꝛ econtra. Rn̄deo non eſt fauoꝛ odiū. ſed exceptio

ceptio fauoris,nec odiũ feneratoris est fauor filij,sed exceptio filij est exceptio odij:vnde fauor filij nõ est fauor,sed executio odij creditoris.Si aũt lex nõ sit rationabilis,hãc semp reputo odiosam,vt.l.j.C.que quisq; iur.aut est exceptio alia suffulta equitate,vt exceptio pacti de nõ agendo, ſm illos q dicũt hoc pacto naturalẽ nõ tolli:ꝛ habet locũ repetitio,quocũq; errore soluat.Aut est alia exceptio,q̃ nõ hꝫ fomẽtũ eq̃tatis,ſꝫ rigorositatis,ꝛ sic abhorret a naturali rõne,vt exceptio prescriptionis ꝛ rei indi.ꝛ dic,vt.j.e.l.Julian⁹.vel penalitatis,ꝛ dic vt.j.e.l.si pene.ꝛ.s.qd q̃sq; iur.l.iij.§.fi. Item deficit gl. circa obligationẽ ad antidora q̃ nõ ẽ obligatio ꝓprie,tñ iterdũ impedit repetitionẽ in facto.j.e.si nõ sortẽ.§.libert⁹.ꝛ in dãdo.j.de fideiuss.si testamẽto.§.j.Itẽ in eo qd dicit de sola naturali qd impedit repetitionẽ est verũ,vbi debitor soluit:secus si suus ꝓcurator nõ habẽs speciale mandatũ.j.de sol.l.si is cui.§.flauius.Itẽ fallit in minore,q2 ꝓbabiliter errare cẽset.Si aũt ex certa sciẽtia esset opus restitutione:vt.j.e.l.interdũ.¶ Sꝫ q̃ro,nũqd repetit naturaliter obligat⁹.Nõ eñi obstat ei exceptio cõpẽsationis:q2 etiã naturale debitũ cõpẽsat.j.de ꝯpen.etiã.Rñ.q2 ista exceptio obstat petẽti nõ repetẽti, vt no.j.e.l.interdũ.ꝛ.l.cũ his.§.j.nã q̃ rõne spoliat⁹ est primo restitued⁹,pari ratiõe nõ obstat repetẽti exceptio,dolo facis q petis qd restituturus es.Itẽ ꝛ q2 nõ tenet restituere id,qd peti nõ põt:ꝛ dic vt ibi dicet.Quero extra vbi est exẽplũ de idebito ciuiliter ꝛ naturaliter.Rñdeo causa cessante:q2 nũq̃ fuit ꝯtũ vel q̃si,nec delictũ vel quasi,insti.de obli.§.seq̃ns.Itẽ causa ipso iure finita,vel resultata de pacto ab ẽptione.Itẽ facta solutione de ꝑcu.si reus.Itẽ facta nouatione.j.e.l.Julianus. Itẽ interposita acceptilatione verbi,cadit secundũ suã naturã.j. de acceptilat.l.si acceptolatũ.§. inter.cũ simi.Sed vbi est exẽplũ de nuda ciuili ꝛ inefficaci.Rñdeo vt in gloss. in chirographo ante bienniũ:q2 ꝓpter solẽnitatẽ adest ciuilis obligatio. Sed ꝓpter deficiẽtẽ equitatẽ deest naturalis obligatio, quia iure gentium indebitũ est.Itẽ qñ pactũ,vel iuiurãdũ sustulit naturalẽ.s.de iureiu.l.fi. Sed vbi est exẽplum de sola naturali. Rñdeo inter ꝑsonas,inter quas nõ cadit ciuile vinculũ.j.e.l.frater a fratre. Itẽ in pacto nudo.vt.s. de pac.l.iurisgẽtium.§.q̃nimo.Itẽ i testamẽto nõ solẽni.j.de fideiuss.l.in testamẽto.ꝛ hoc quo ad legata vel prelegata. ¶ Sed q̃ro,an inter institutos quo ad ipsum ius institutionis cadit obligatio naturalis:de acq.her.l.ex parte. facit qd no.s.q sat. cog.l. inter omnes.licet gl.innuat cõtrariũ.C.de iur.ꝛ fac.igno.l.si post diuisionẽ.Et ꝑdicta vera,quãdo is succedit q fuit grauat⁹,sec⁹ si ali⁹,cũ grauatus esset qs ꝓprio nomine:si antẽ appellatiuo,tũc idẽ est in quolibet succedẽte.de leg.iij.l.j.in fi.ꝛ.j. si plures gradus.¶ Sed cõtra hoc opponit testamẽtũ nõ solẽne peccat in forma,ergo nõ orit obligatio naturalis. j. de cõsti. pec.l.j.§.j.Sol.ibi erat pactũ in forma substãtiali.hic in forma ꝓbatoria,vel ibi erat defectus cõsensus:nã non cõsentiebant in ea specie cõtractus,vñ nullus cõtractus init nec orit obligatio,vt.l.si ego.si cer.pe.Sed hic aderat cõsensus in eadẽ specie dispositionis.¶ Secũdo cõtra hoc oppo. frustra obligatio nascit ex quo probari nõ potest.de contrahen.emp.l. rutilia.sed ꝑ testamentũ non solẽne,nõ fit ꝓbatio,ergo nunq̃ poterit ꝓbari,q2 fit nata obligatio.C.de test.l.si vn⁹.C. de fideic.l.si veritas.so.imo fit ꝓbatio testamẽti nõ solẽnis ꝑ duos testes,qui ꝓbãt q fuit factum nõ solẽniter,seu informiter.i.absque solẽnitate formali,vt.l.si.de re,eorũ.Sed ꝓbatio testamẽti solẽnis non fit nisi ꝑ legitimũ numerum.C.de secũ.tab.l.ij. Alia exẽpla dicã in.l.Julianus.Sed an in ista materia ẽ differẽtia inter nesciẽtiã,ignorantiã,errorẽ,ꝛ titubationẽ:dic q not.C.eo.l.si,licet in se ista sint diuersa,vt no.j.i.l.j. de statu.ꝛ.j.de iuris ꝛ fac.igno.in rub.facit de iur.om.in.l.si ꝑ errorẽ. in
a fi.Sꝫ an semp ille q scit se non teneri soluẽdo videt donare [a]: Respõdeo,nõ:nã si alia cõiectura põt assumi q̃ liberalitatis exercite in recipiẽtem,nõ erit donatio.j.de sol.l.si cũ aurum. ¶ Ex lec.anti.¶ Soluens indebitũ per errorẽ repetit,secus si ex scientia certa.hic tex.fallit istud secundũ.j.eo.interdum. Sed primũ dictum in errore facti est semper verum,sed in errore iuris subdistinguitur,aut est indebitum attẽta naturali ratione:ꝛ idẽ,aut attenta naturali equitate est debitũ: ꝛ tunc nõ repetit: ꝛ facit.j.de fideius.si testamẽto.§.j.nisi persona faciat locũ repetitioni,vt.C.si aduer.sol.indebiti.ꝛ.j.e. interdũ.ꝛ de fideius.Marcellus.ꝛ hec vera vbi ipso iure: sed vbi ꝑ exceptionẽ est indebitum.dic vt.j.eo.qui exce.ꝛ facit.j. de sol. si is cui.§.flauius.Itẽ adde ad secundũ dictum huius.l. limitationem per.l.si cum aurum.j.de sol.ꝛ quod dixi.s.tit.ij.si procuratori falso.Hãc materiam late prosequuntur doc.in.l.cum quis.C.de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ vide.C.de dona.ante nup.ea que.

Si quis. Etiam ex certa scientia soluens indebitũ repetit, si est appositum pactũ de repetẽdo. si apparuerit indebitũ.h.d.ꝛ facit.j.rem rahabe.l.si sine.in prin.Sꝫ an mortuo soluẽte potest fieri probatio:videtur q nõ,vt.j.de ver. obli.l.qui Rome.§. augerius. In cõtrariũ videtur,quia ista conditio transit ad heredẽ vbi apponit repetitioni,ꝛ nõ petitioni de nouo,vt not.C.de pact.inter emp.l.ij.ꝛ q2 sola probatio per iuramentũ prestandũ nõ transit ad heredẽ.secus in alio genere probationis.C. de reb.cre.l.generaliter.in princ.quia probatio est in rem scripta.

Si q̃d ex te. Ubi testamẽtũ apparet nullum: q2 falsum,vel ex causa ꝑteritionis iam nati,vel posthumi,vel ꝑ q̃relã rescindunt legata soluta,ꝛ repetunt ꝑ legitimũ heredẽ:ꝛ idẽ si hereditatis aditio rescindatur per restitutionẽ in integrũ,ꝛ per cõdictionẽ indebiti, q̃rit alteri per liberã personã.Itẽ licet nõ sit vitium testamẽti vel actionis,sed defectus facultatũ:quia lex falcidia defalcat legata,vel vnum legatũ defalcat aliud quatenus vltra mẽsurã solutũ est cõdicit.h.d.¶ No.ex causa preteritionis legata nõ deberi,hodie cõtra vt in aut.ex causa.Uel distigue,aut testator principaliter voluit liberos grauare,aut liberis ꝓuidere,aut nõ fecit mẽtionẽ de liberis.Primo casu puta testator habebat vnũ filiũ a quo religt legata:postea natus est alius,quẽ ꝑterierat,dico legata simpl'r relicta deberi:q2 si de alio filio cogitasset idẽ fecisset, cũ nõ ꝑsumat tũc pr plus diligere vnũ filiũ q̃ alterũ,nisi noiatim voluerit vnũ tm̃ filiũ grauare,q2 forte patrẽ offenderat,vel ex alia cõiectura volũtatis appeat, q certe tm̃ ꝑsone onus infixerit.de iure cod.l.pe. Scdo casu verbi gratia pater prelegat filio,ꝛ preterit filiã natam,vel posthumã,valet legatũ:q2 filiũ ꝑdilexit:ꝛ ad verisimilẽ nos rõ adducit,ar.de pac.l.tale pactũ.§.fi.C.de inoff.test.l.iij. Tertio casu aut est preteritus posthumus, ꝛ non debẽtur legata. ar.C. de test.mil.l.si cum,vel in vtero.ꝛ not.C.de posthu.here. insti.l.j. aut iam natus,ꝛ tunc aut pater credebat eũ obijsse, ꝛ idem vt j.l.iij.aut preterijt eum ex certa scientia,tunc valent legata.d.aut.ꝛ facit de fideicõ.libe.l.generaliter.§.ex testamẽto. de ma.test.vxor.de capt.l.bona.ꝛ qd not.C.de cod.l.j.cum si. ¶ Not. q vnũ legatũ per aliud minuitur:sed an legatum speciei minuatur ꝑ legatũ quãtitatis:videt q nõ,vt.j.vt in pos. leg.l.si fideicõmissorum.Sed forte ibi facultates bene spectant, ꝛ facit.C.de iure deli.l.fi.§.licẽtia.¶ No.q si heres restituitur cõtra aditionẽ hereditatis,legata euanescunt: qd est not.Et sic ecõtra q per repudiationẽ euanuit:per restitutionem robur assumit.j.de vulg.sub.l.ij.§.ergo.Et predicta vera etiã in relictis ab intestato:nã talia aditionẽ desiderant, vt no.j.de here.insti.l.qui filio.§.seruus.ꝛ.j.de fideicõ.l.ij. Sed ꝯtus etiã qui morte cõfirmantur,non exigunt aditionem hereditatis, vt contractus donationis causa mortis:vel qñ vir donat per viam cõtractus non relicti,vxori,vel pater donat filio in potestate,vt.j.de leg.ij.l.sequens questio. nam leges dicũt talia morte confirmari,non autem dicunt confirmari aditione:igitur aditio non exigitur, sed mortis causa capio videtur desiderare aditionem,de condi.ob cau.l.ij.§.si parendi.

¶ Ex lectura antiqua.

Hec est nouum. No.q rescissa aditione hereditatis per restitutionẽ in integrũ legata perdũt suas vires:qd est notandũ ſm Ja.de are.ꝛ vide hic istud ex ꝯtu.j.de re indi.et j.de acqui.here.l.cum hereditate.ꝛ.l.quoties.sed gl.intelligit hic q ista legata erãt indebita a principio,ꝛ sic non facit pro Jac.ꝛ facit.s.de mino.ꝛ si fine.§.sed quod Papi.

1 ☞ Transactio aliquando dicitur amicabilis compositio.
2 Factum non videtur bona fide quando in iure est erratum.
3 Condictio indebiti cui competit.

Si procura. Primo loquit, qñ gñalis ꝑcurator soluit indebitũ. Scdo,qñ debitũ.Tertio qñ recipit indebitum. Quarto,qñ recipit debitũ.Quinto assignat quãdã rõnẽ.Sexto loquit in tutore ꝛ ꝑcuratore minoris. Septimo ꝛ vltimo remouet quãdã dubitationẽ.scda ibi,qd si.tertia ibi,idẽ labeo.quarta ibi,celsus.quinta ibi,q si.sexta ibi, Julianus.septima ibi,nec interest.ꝛ.h.d.Si procurator generalis soluit indebitũ,ꝛ dñs nõ ratificat,dat repetitio ipsi ꝑcuratori:si aũt soluit debitũ,nõ repetit,nec ratihabitio desiderat. Ecõtra si gñalis ꝑcurator recipit indebitũ,ꝛ dñs non ratificat,tenet ipse ꝑcurator. Si vero debitũ,neuter tenet, nec ratihabitio circa debitũ desiderat,sed circa indebitũ vt dñs teneat,necessaria est ratihabitio:ꝛ est ratio q2 in generali mãdato non cõcluditur indebita extorsio nec aliud illicitum.Itẽ si tutor vel procurator minoris soluit indebitũ,non repetit ipse suo noie,sed nomine dñi vnde soluerit.h.d.ſm gl. ¶ Nota in
b generali mãdato non cõtineri illicita [b],licet procurator sit in bona fide:vt q2 putet esse debitum quod est indebitum, bona fides ꝑcuratoris non ampliat potestatẽ,neq; excludit mãdatum:quod est nota.Dicunt etiam doc.q in generali manda

a ¶ Dõare. ad de Frã.Aret. in.l.si is.in.v. col.ver.non video. ibi cũ regula.de vul.et pup.ꝛ in.l.si ꝑcuratori.s.de ꝯdi.ob cau.ꝛ i l.si mãdato.j. man.ꝛ qd ibidẽ dixi ad euꝫ in appo.

b ¶ Illicita.Uide Allexan. de Jmo. in consi. xxxij.in.iiij.colum.in.ij. parte.et in consil. xxiij. in.ij.co. in fin. in.j.par.

eo non cõtinenť ea que sunt penalia dñoꝝ nam illicitum vide
tur gdgd pena coerceť, vt.l.iij.§.si pcurator.qđ gsq in.τ.j.de
ma.test.l.testamẽto centurio.hinc est φ in generali mandato
nõ videť mãdatũ φ pcurator sit ꝯtumax, vt.l.j.§.si pcurator.
si qs ius di.nõ obtẽ.τ sic ibi reperiť φ dñs puniať ppter con
tumaciã pcuratoris, hoc ẽ, vel qꝛ ꝯtumacia pcuratoris trãsit
in ꝯtumaciã dñi, qꝛ scit pcuratorẽ cõtumacẽ, τ non purgat cõ
tumaciã, vt in.c.j.vt lite nõ cõtest.τ no.in.l.fi.C.de exact. mi.
an.li.xij.nõ est vi mãdati, sꝫ vi culpe: quia qui constituit pro
curatorẽ negligẽtem est in culpa.j.man. idemq.§.si tutores.
C.de appel.l.preses.C.de pcu.l.qui res agit.τ de arb.l.non di
stinguemus.§.pe.vel est qꝛ expedit dño potius non defendi:
τ sic pdest, nõ obest, de pcu.l.sed he.§.fin. Et pdicta sunt vera
etiã si pcurator habeat liberã, qꝛ a generali arbitrio quedam
excipiuntur, vt.j.man.l.creditor.§.luci⁹.facit.j.de sol.l.si is cui.
§.flauius. Et ista multomagis sunt vera in nũtio: quia nun
tius ad vnguẽ dꝫ seruare suã cõmissionem.j.de ver.obli.l.qui
Rome.§.callimachus. Si etiam a gñali iuramẽto illicita ex
ceptuanť.C.de vsur.l.eos.§.j.τ no.j.de re.iu.l.nõ videť.§.qui
iussu.τ pdicta: qꝛ libera q̃ datur pcuratori τ arbitratori eqpa
rãť, de iurisd.om.iu.τ qꝛ in fi. Et faciũt ad.q.qꝛlꝫ sit datum ar
bitratori liberũ arbitriũ, tñ ei⁹ laudũ subiacet equitati. facit
j.de ope.lib.l.libertus.p socio.vñ si nerue. dꝫ enĩ esse veritati
cõsonũ: vt.j.de do.ple.l.theopõp⁹.hoc pbať etiã ex nominis
interptatiõe: qꝛ arbitrator iterptať vir bon⁹ de arbi.l.labeo.
§.tãetsi.τ.l.põponi⁹.alš. Idẽ.alš.si de meis.§.respice.q satis.
cog.l.si ab arbitro. id ergo dꝫ facere qđ nouit suo nõi cõueni
re, vt.C.de off.pf.vr.l.j.vñ dꝫ innocẽter se gerere, nec facere a
ctũ repbẽsibilẽ, vt.l.certe.§.j.fa.erc. Sꝫ Ho.dt φ dať ptãs ar
bitratori auferẽdi de iure vni⁹ τ dãdi alteri in pua τ magna
ꝗtitate put voluerit, φ laudũ ab eo bona fide latũ non dꝫ re
duci ad aliud arbitriũ boni viri.ad hoc facit de leg.iij.l.fidei
cõmissa.§.ꝗꝗ.τ ad tre.luci⁹.§.fi.qꝛ eius mero, nõ tñ bono, cõ
missum est arbitrio p vbũ put volueris. Si aũt p dolum iu
dicat, tũc ad boni viri arbitriũ reduci dꝫ: qꝛ nõ cõtineť dol⁹
in gñali arbitrio.j.mã.l.creditor.§.fi.facit qđ no.C.de transa.
actione. Sꝫ cõtra hoc arguo trib⁹ modis. Primo ex verbis.
Scđo ex mẽte. Tertio ex iuris dispositiõe. Ex verbis: qꝛ vba
faciũt mentionẽ ꝗtitatis non quotitatis.τ ideo totũ ius, vel
quotã partem simpliciter auferre non põt condẽnando vel
absoluẽdo, ar.insti.de fideiu.l.si qs vna. Ex mente, qꝛ non vi
deť sensum φ totũ ius vnius tolleret τ daret alteri, sed aliqd
p modũ equitatis qđ modũ nõ excedat, τ φ non abhorreat a
nãli rõne, ar.C.de dot.pmi.l.iij.nec enĩ ei vr cõmissum vt lar
giať vel donet de alieno, de dona.l.fil⁹.sed φ pacẽm compo
nat etiã aliquo dato vel adẽpto.j.man.l.creditor.§.j.ad idem
qꝛ iste act⁹ similis est trãsactioni, vt no.in aut. vt diffe.iud.§.
j. Similitudinarie tñ nõ pprie dictũ est φ laudũ sit trãsactio
sꝫ aliquid in transactionẽ venire dꝫ.l.j.de transf. vnde laudum
qđ simpliciter continet absolutionẽ vel cõdemnationẽ non
1 est simile trãsactioni. ¶†Et no.φ transactio aliquãdo diciť
amicabilis cõpositio. In.de off. dele.si quando.š.de transac.
cum hi.ex legali dispositione: qꝛ nullo pacto potest emologa
ri anq̃ latũ sit.C.de arb.l.pe.accedat, qꝛ larga potestas ei da
ta vr spe future equitatis, τ ar.C.de nõ nu.pe.l.fi. Itẽ qꝛ ps ex
plicite nõ ꝯcessit, nec se ad ius iniquũ arctasset, ergo iplicite
contineri non dꝫ, de transa.cũ aquilius. Itẽ nec debet decipi
vltra dimidiã iusti pcij.C.de rescrip.l.ij. vnde si laudũ in to
tum sit iniquũ, semper reduci põt[a]. Si aũt dolo vel lata cul
pa sit latũ, etiã ipse arbitrator teneť[b] no.in.l.fi.C.de cõtrahẽ.
emp.si mẽsor fal.mo.dix.l.fi.C.de pac.l.pe.si aũt bona fide.di
co φ bona fides nõ ãpliat arbitriũ sibi datũ, vt hic: τ facit qđ
no. Dy. in regula sciẽti. Item renunciatio gñalis non tollit
defensiones, vel exceptiones legales legitimas.l.sꝫ τ si quis.
§.qsitũ.ergo nec reductionẽ ad arbitriũ boni viri: cum ista re
ductio q̃nq sit exceptio, q̃nq actio, vt.l.non distinguemus.
§.cũ qdã.š.de recep.arb. Nã p vba gñalia nõ tolliť excep.fun
data in naturali eqtate vel veritate: qꝛ naturalis eqtas vin
cit gñalitatẽ verborũ. Sed in arbitrio qđ dať iudici videť se
cus, vt inique possit decernere ppter robur iurisditionis.l.j.
qđ gsq iur. Sꝫ dico φ illud nõ est vi arbitrij, vt not.de v.sig.
c.sepe.in cle.sed ppter nãm iurisdictionis: quia rebus diffini
tis stãdũ est, vt sit litiũ finis.C.de trãs.l.fratris officio.ergo iu
dici peteť reductio arbitrij, sꝫ diffinitiue sententie nõ petitur
reductio, sꝫ appellari dꝫ vel peti interdũ restitutio in inte.ad
treb.seruo inuito.§.cũ ptor.C.si.sep.in inte.resti.post.l.j.τ fa
cit qđ no.qui satis.cog.l.arbitrio. Interdũ etiam fit reductio
ope exceptionis, de arb.nõ distinguem⁹.§.cũ quidã.τ arg.de
exce.do.l.j.in fi.petitio tñ reductionis ad arbitriũ boni viri,
magis accedit appellationi q̃ nullitati: qꝛ tacita ꝯditio si do
l⁹ aberit, nõ facit ꝯditionẽ, sꝫ parat remediũ reductiõis, vt.ff.
de arb.l.ita demũ. sile in libero arbitrio qđ dat Deus homi
ni: nã in hoc dat vt eo recte vtať nõ vt abutať. Unde beatus
Anselmus in li.de libero arbitrio dicit φ libertas arbitrij est
ptãs seruandi rectitudinem volũtatis. Ad exemplũ ergo il
lius liberi arbitrij, qđ datũ est desuper etiã inferiora regulã
da sunt.τ istud est equissimũ, ne latitudo vborũ decipiat con
trahẽtes: qꝛ meli⁹ de amico psumpserũt, ar.de leg.iij.l.si vnũ
ex familia.§.fi.nã etiã verba multũ lata, tñ ciuiliter intelligẽ
da sunt, vt.š.de ser.l.si cui.τ licẽtia moderate intelligẽda est,
vt.l.de die.in pn.qui satis.co.arbitriũ ergo datũ ab homine
arbitrio boni viri intelligẽdũ est. Si vero lex dat arbitriũ, τ
an istud dꝫ ĩtelligi sic, vt alteri⁹ ius non absorbeat. de admi.
2 tu.l.impuberi. ¶†Et no.φ non vr bona fide factum quãdo
in iure est erratũ, vt.j.de vsuc.l.si fur.§.j.est enim tũc lata cul
pa, que equiparať malitie.l.j.§.j.si mẽ.fal.mo.dixe.τ hec sunt
vera lꝫ aliqui ꝯdicant: τ maxime qñ p calũniã alteruter liti
gabat, ar.C.de cõd.in.l.in summa.post pn.š.tit.j.l.ij.τ hoc p
batur argumento fortissimo de laudo arbitri, cui stãdum est
de rigore iuris, nisi per dolum latum sit, vt.š.de arbi.l.ita de
mum.τ.l.nõ distinguem⁹.§.cum quidã.ergo multo fortius in
arbitratore, cuius dictũ est magis reducibile ad equitatem.
Nam τ iuris preceptũ est alterũ nõ ledere: τ qđ pcipiť necesse
est ita fieri, ita teneo. Ex pdictis apparet φ non põt talibus
pactis renũciari reductiõi ad arbitriũ boni viri, lꝫ sec⁹ sit in
vera appellatione cui põt renũtiari, qui.ap.li.l.j.in fi.τ no.de
pact.l.tale pactum.§.qui prouocauit. Sed videtur φ potest
spalr renũtiari: qꝛ põt renuntiari exceptionibus, lꝫ ex equita
te pcedant: ergo τ petitionib⁹, si quis cau.sꝫ τ si quis.§.quesi
tũ.sol.mat.l.cum mulier.τ rñdeo ad.§.quesitum.τ ibi loquiť
de exceptione casus fortuiti: hic de eo iure quod nasciť facto
quasi mediatoris, cui⁹ fctũ reputať esse factũ partis eo vten
tis, ar.q τ a quib.l.si cũ fidei.§.pe. Et pdicta sunt vera etiam
si adijciať iurm. Nam non ampliat naturam τ interpretatio
nẽ verborum: sed circa consensum adijcit religionis vincu
lum τ robur sm Old.vt no.Cy.C.cõm.l.j.in.iij.q.τ no.per gl.
in aut.sacramẽta puberũ. ¶Opp.dr hic φ si pcurator soluit
indebitũ, τ dñs non hꝫ ratum φ procu.condicit: contra, pcu
rator dñium non trãstulit: ergo non condicit quod nõ trans
tulit, patet qꝛ non soluit pecuniã dñi sine mandato: vnde do
minus dꝫ vendicare non pcurator cõdicere sicut in mutuo,
vt.l.nã τ si fur.si cer.pet.l.non oĩs.§.fi.τ.l.fi.vsufr.quemad.ca.
τ.j.e.l.indebiti.§.fi.sol.dicit gl. φ imo habuit mandatum quo
ad alienandũ: qꝛ habuit liberam, vt.š.de pcu.l.procurator
cui liberam.do.reprobant istam solutionẽ: qꝛ lꝫ habeat libe
ram, non tñ porrigitur mandatum ad ea, que non sunt de iu
re: τ ideo tex.hic requirit ratihabitionem sm Bar.τ adde qđ
no.š.de pc.l.qui pprio.§.vt in ceteris.τ iđ qꝛ pecunia erat cõ
sumpta, vel pcurator soluit de pecunia propria: vnũ tñ casuꝫ
ponit in quo mãdatũ extẽdiť ad debitũ.s.qñ procurator fuit
in errore probabili: nã etiã dñs fuisset idẽ facturus, alleg.de
fur.l.si seruus.§.quod vero.qđ non credo verũ.non obst.not.
qꝛ ibi mãdatum erat speciale, hic generale, quod iuris inter
pretationẽ non recipit. ¶Op.scđo φ etiã ad ea q̃ nõ de iure
cõtingũt verba referẽda sunt, vt.j.de dam.inf.l.damni.§.sed
qđ.so.ibi erat dispositio phibitiua, hic pmissiua sm Ja.Bu.
¶Opp.ad.§.celsus.φ procuratori nõ possit solui, de pac.l.si
tñ.so.ibi erat procurator litis.i.ad iudicia. hic gñalis procu
rator, τ facit.j.de pig.act.l.solutũ. ¶Op.ꝯtra.§.Julianus.qꝛ
ille.§.inq̃ tũ loquiť de procuratore expsse ꝯdicit.l.si procu.in
pn.so.l.si procu.loquiť in procu.maioris q hꝫ liberam pote
statẽ ratificandi τ nõ ratificandi, τ hꝫ in hoc psonam habilẽ.
Sed.§.Julianus.loquiť in pcuratore pupilli, vel adulti con
stituto cum authoritate tutoris vel curatoris, qui ipsi tutori
equiparať: τ iđ q̃rit actionẽ ipsi pupillo, ar.si cer.pe.l.si pecu
nia.j.e.cum indebitum.in prin.nã sicut factũ tutoris reputa
tur factum impuberis ppter plenissimũ ius administratio
nis, ita factũ isti⁹ pcuratoris in quo interuenit authoritas
tutoris, ar.C.de ve.iu.enu.l.ij.§.omnia. Itẽ pupill⁹ ꝗdiu est
pupill⁹ nõ põt habere ratũ: qꝛ nõ est habilis ex se ad hunc a
ctũ: τ iura habili scripta sunt, vt.š.de iureiu.l.tutor.§.prodi
gus.ius ergo sibi acquisitũ ipso iure videť interim sibi acqui
situ ipso iure τ in effectu: τ ideo eius nõie intentandũ est, qꝛ
acquisitio facta est, lꝫ sit acquisitio cõmutabilis, si maior fa
ctũ repbaret.j.e.l.fi.sꝫ in pcuratorẽ maioris non est acqsitio
facta sꝫ futura, si ratificať, iđ actio pẽdet, τ.j.rẽ ra.ha.l.cũ in
debitũ.interim ergo durãte minori etate diuersum est, sꝫ eo
facto maiore, idẽ est qꝛ in pcura.maioris.in prin. Alij dĩt φ
si pcurator habuit iustã cãꝫ soluẽdi, qꝛ habuit iustũ errorẽ.š.
e.l.ij.τ.iij.tũc qꝛ repsentat dñm, ar.de pe.her.l.si qd possessor.
dñs ꝯdicit qꝛ cogiť habere ratũ sm Bar.ar.cõtra, qꝛ non est
vtiliť ceptũ nec mãdatũ.ergo dñs nõ cogiť ratificare, arg.j.
de so.l.qui hominẽ.§.si nullo.τ de neg.ge.l.si pecuniã. Sed in
hoc dic aut pcu.soluit de pecunia pupilli, τ tũc, aut pecunia
extat

a ¶Põt. Sed quid si statuto canetur φ cõtra laudũ neque de iniquitate, neque de nullitate opponi possit: vide do. Bar. Soci. in cõsil. cclxxxiij. inci. eleganter. ver. preterea rñde. circa fi. cũ ver. se. in.ij. parte. τ adde que habẽtur p Dyn. in consil.xix.

b ¶Teneť. Adde dom. Jaso. May. in.l.pe. in.iij. colũ. C. de pac. τ pau. de cast. in cõsi. lxxj. vbi dicit eũ de dolo teneri etiã si sit renũtiatũ arbitrio boni viri vel reductioni. τ Pari. de Puteo in tracta. syndica. in ver. arbiter.

ertat ⁊ vẽdicat,aut eſt cõſumpta,⁊ tũc ꝓcurator adhibuit di-
ligẽtiã poſſibilẽ adhiberi,nõ tenet pupillo nõ ratificãte,ſicut
ſi pecunia periſſet.C.de ne.ge.l.tutori.niſi vt cedat cõdictionẽ
indebiti,ar.de ſo.l.cũ qs.§.j.de pe.qð debet:aut ꝓcurator ſol
uit de ꝓpria pecunia,tũc nõ hʒ regreſſum ꝯ pupillũ.⁊ ĩputet
ſibi cur de ſuo ſoluit,niſi pupill⁹ ratificaret,qð põt cũ authori
tate alteri⁹ tutoris,ar.C.ð ꝯh.em.cũ ipſe.ſʒ gl.ſentit hic ꝙ pu
pill⁹ nõ põt ratificare.nec reprobare factũ tutoris,vl ꝓcura-
toris cõſtituti cũ autoritate tutoris,nã aut hoc facit ſolus pu
pill⁹,⁊ nõ põt:aut cũ autoritate tutoris eiuſdẽ,⁊ nõ põt repro-
bare:nã tutor nõ põt autorizari ꝯ id qð fecit,aut cũ autorita
te alteri⁹.⁊ idẽ qð vn⁹ tutor fecit collegeiã pfectũ,nõ põt reſcin
dere,ar.de cur.fur.l.cõſilio.ĩ fi.⁊ facit qð no.in.l.j.C.de cõtra.
iud.Scðo modo ſoluit ꝯtrũ,vt.§.Jul.intelligat ſm.l.ſi ꝓcu-
ra.vt nõ repetat miniſter.ſ.dño ratificãte,ſʒ dño nõ ratificãte
vt hic:⁊ ſic nõ ob.hãc opi.gl.tãgit et Bar.⁊ eã ſequit.ſʒ tu dic
vt.ſ.ꝙ hic ponit tertius caſus ſi in iſto interim anteꝙ dñs ſit
habilis ad reprobãdũ:nã ꝓmitiua acqſitio facta ipo iure,mi-
nori facit actionẽ,exerceri ei⁹ nomiẽ tm̃.¶ Quero qua actiõe
agit ꝓcura.dño ſolutionẽ reprobãte:⁊ dic ꝙ vtili ꝯdictiõe in
bebiti,ar.C.ſi cer.pe.l.ſi abſenti.ſʒ Azo.nec ob.ꝙ act⁹ agẽtiũ
nõ pariũt actiõeʒ extra id qð agit,vt.l.nõ oĩs.ſi cer.pe.qꝛ illð
verũ vbi agit ex ꝯctu,ſec⁹ ſi ex quaſi ꝯctu,ꝯmo.ſi is q.§.ſi libe
ro.vel ibi quo ad directã ⁊ ordinariã actionẽ,ſec⁹ quo ad vtilẽ
3 ſubſidiariã.l.ſi ⁊ me ⁊ titiũ.e.ti.⁊.d.l.ſi abſenti.¶ †Quero cui
cõpetit ꝯdictio indebiti:⁊ dic vt in.gl.¶ Quero cõtra quẽ,ſi
militer dic vt in gl.¶ Extra no.ĩ hac.l.ꝙ paria ſunt nõ habe
re mãdatũ,vt habere nullũ,vel inſufficiẽs.¶ Jtẽ no.ꝙ ille q
ꝓmiſit ꝙ minor ratificabit,intelligit ita,ꝙ de iure hñ valeat,
⁊ cũ erit etatis vel poſſibilitatis legitiẽ:nã ille q ꝓmittit ꝯhe
re vel aliqd facere qð ð ſui natura exigit miniſteriũ iuris,itel
ligit ſic ꝓmiſiſſe,vt ð iure factũ valeat,vt.j.ð fideiuſ.q ſa.⁊ no.
de leg.j.l.huiuſmodi.in prin.⁊.j.mãda.ſi mãdato.§.fi.cũ ſimi.
¶ Ex lec.ant.¶ Diuidit in duas partes:pria loquit in ꝓcura
tore ſoluẽte.ſcða ĩ ꝓcuratore ſolutiõẽ recipiẽte.ſcða ibi,idẽ la
beo.⁊.h.d.Si ꝓcurator ſoluit ĩdebitũ,⁊ dñs ratificat.domin⁹
ꝯdicit,ſi debitũ,nõ ꝯdicitur etiã ſi ratihabitio nõ ſequat.h.d.
prima pars.Si ꝓcurator recipit indebitũ,⁊ domin⁹ nõ hʒ ra
tũ,tenet ꝓcurator:ſi debitũ,neuter:⁊ ideo in indebito diſtin-
guit,habeat ratũ necne:qꝛ gñale mãdatũ ad ĩdibitũ nõ porri-
git.h.d.⁊ ad hoc allegat ꝙ vbi ꝑcedit mãdatũ,non deſiderat
ratihabitio.Jtẽ ꝙ gñale mãdatũ nõ porrigit ad ea q̃ nõ ſunt
poſſibilia de iure:quod eſt no.ex primo dicebat in.q.facti ꝙ ſi
ꝓcurator aliqd recipit ꝑ ciuitate vel priuato ſi ꝑcedit mãda
tũ nõ reqrit alia ratificatio,⁊ vẽtilabat hoc ð facto ĩ quadã ſti
pulatiõe penali.Ex ſcðo dt Bn.ð Suzaria ꝙ lʒ ſit datũ arbi
triũ poteſtati,ꝙ ñ põt facere aliqd ꝯ iuſtitiã decidẽdo,⁊ facit.j.
mã.creditor.§.fi.Jtẽ dicũt aduocati ꝙ nõ põt facere ꝑc.incide
re dominũ in penã ex gñali mãdato:qꝛ ex quo eſt penale,vr il
licitũ.ergo nõ vr mãdatũ:⁊ hoc eſt verũ in pena ꝯct⁹,ſec⁹ vr ĩ
pena iudicij.C.ð his quib.vt indi.l.polla.Jtẽ hoc verũ faciẽ
do,ſec⁹ omittẽdo,vt.ſ.de arb.nõ diſtinguem⁹.§.ſi dñi.facit
ſ.qð quiſqꝫ.l.j.§.ſi ꝓcurator.⁊.ſ.ſi qs ius di.nõ ob.l.j.§.ſi ꝓ-
curator.⁊ dic vt ibi. Jntellige qð dixi de omiſſione de pena
ꝯct⁹,nõ de pena cõtumacie.⁊ nõ obſtet.d.§.ſi ꝓcurator.vl dic
vt no.Cy.in.l.iubemus nullam nauẽ.C.de ſacroſan.eccle.Jbi,
vt ſoluat.facit.j.mãda.idẽ.§.ignorantes.Jbi,videt.⁊ ideo lʒ
precedat mandatum,tamen non precedit ad hoc.

¶ Sequitur ex lectu.anti.

Jtem labeo. Nota ꝙ pupillus non poteſt ratificare min⁹ legitime factũ a autore.

¶ Jtem ex lectu.anti.

Julianus ait. No.ar.ꝙ recipiẽs vſuras noĩe alieno tenet ad earũ reſtitutionẽ ſi
dñs nõ hʒ ratũ,ſec⁹ ſi dñs ratificet.Ad idẽ.j.de inſtit.l.ſi.⁊.ſ.
tit.ij.ſi ꝓcuratori falſo.ſʒ hic dic,vt no.xlvj.diſt.ſi qs nec ſuo.
¶ Jn gl.ſi ponas.ibi,dicẽdũ eſt.no.ꝙ ex cõtractu ratificabili
ex quo eſt ipſo iure ius q̃ſitũ,põt agi ſine alia ratificatiõe:qð
eſt mirũ ad idẽ ꝑſtat ar.ſ.quẽad.ſer.ami.ſi partes.§.q fundũ.

Quod indebitum. Quero, que ps iſti⁹ alternatiue
eſt vera:Rñdeo,quelibet eſt vera ĩ ſuo caſu:nã aut ĩ
debitum ſolutũ ſua natura cõſiſtit ĩ ſpecie:tũc ipſum repetit:
aut cõſiſtit in põdere,numero,vel mẽſura:tũc repetit tãtũdẽ
in eodẽ gñe,ſicut ĩ mutuo debetur tantũdẽ:vt.l.ij.ſi cer.peta.⁊
probat hoc.j.de preſcri.ver.l.ſi operas.aut ꝯſiſtit ĩ facto repe
tibili,puta in traditione ſpeciei aliene:⁊ dic vt.j.e.l.in debiti.
§.fi.aut ĩ facto eſtimabili ſʒ nõ reſtitutibili:⁊ dic vt ĩ.§.ſi liber
tus.¶ Secũdo q̃ro ſi ſpẽs indebite ſoluta nõ extat,an põt ali
quid cõdici:⁊ vr ꝙ nõ.j.de v.ob.l.ſi ex legati cauſa.⁊ ar.j.loc.
l.in naue ſauphij.So.aut interuenit mora vel culpa circa ite
ritũ,⁊ tunc cõdicit eſtimatio,vt.j.l.in ſumma.§.in frumẽto.
aut nõ,⁊ tũc aut deſijt extare ꝑ cõuerſionẽ in vtilitatẽ recipiẽ-
tis:⁊ illa vtilitas cõdicit.j.e.l.ſi nõ ſortẽ.§.libert⁹.aut per in-
teritum,⁊ tũc nihil cõdicit.vt.l.qð te.ſi cer.pe.nõ obſt.quo ad
ꝑcedẽs mẽbrũ.ſ.ad.l.aqui.l.huic ſcripture.§.fi.qꝛ ibi ĩ petitio
ne,hic in repetitiõe.Tertio q̃ro qd eſt ĩ obligatiõe ſpeciei ꝑ-
empta poſt morã:⁊ vr ꝙ ipſa ſpecies ſit in obligatiõe,lʒ lex ꝑ
mittat peti eſtimationẽ,de v.ob.l.ſi ſeruũ ſtichi.§.effect⁹.Sʒ
ibi agit ex ꝯctu.Sed vbi agit ex q̃ſi ꝯctu,vt ĩ ꝯdictiõe ĩdebiti
⁊ in obligatiõe,⁊ in ſolutiõe,eſt intereſſe.d.§.libert⁹.⁊.§.ĩ fru-
mẽto.qꝛ iſta obligatio ex quaſi ꝯctu ẽ variabilis:ſʒ obligatio
ex ꝯctu q̃tũ ad directã obligationẽ dãdi,eſt inuariabilis:qꝛ
imitat formã ꝯct⁹,q̃ certa ⁊ ſpecificata ẽ ad rẽ ipſaʒ.¶ Quero
an ꝓcedat iſte libell⁹,peto rẽ ſi extat,alr̃ peto eſtimationem:⁊
vr ꝙ nõ[a]:qꝛ id dʒ peti ĩ libello,qð eſt ĩ obligatiõe,ð ſo.l.ſtichũ
§.j.Sʒ q̃titas nõ eſt in obligatiõe.Jtẽ libell⁹ iſte eſt cõditio-
nalis,ergo nõ ꝓcedit,de indi.l.nõ quẽadmodũ.Jtẽ iſte libell⁹
eſt alternatiu⁹ ⁊ obſcur⁹,ergo nõ ꝓcedit:qꝛ nõ ſaluũ ius deli-
beratiõis reo,nã liberatio nõ cadit hñ niſi ſup certo,ð rei vẽ.
l.ſi in rẽ.ſʒ dico ꝙ iſte libell⁹ ꝓcedit de conſuetudine ⁊ de iu-
re,vt no.in Spe.de lib.concep.§.fi.ver.hic antẽ.Nõ ob.ꝙ eſti-
matio nõ debeat q̃nqꝫ,qꝛ cõpetit vtilis actio ð equitate,ar.ð
fur.ĩ re furtiua.Jtẽ nõ ob.l.nõ quẽadmodũ.qꝛ iſta eſt ꝯdictio
intrinſeca,ar.de ſen.l.cũ index.nõ aũt eſt ꝯditionale,ſʒ puruʒ
debitũ:⁊ ſic non ob.l.nõ quẽadmodũ.non obſt.ꝙ incertus:qꝛ
qꝛ hoc naſcit ex facto rei,vnde non aufert ſibi ius deliberãdi:
imo ipſe aufert actori quod nõ ſit certus,facit qð no.de trib.
l.quod in heredem.§.eligere.¶ Quero an in cõdictione inde
biti poſſit venire plus ꝙ ſolutũ ſit:⁊ dic plus in re.j.eo.inde-
biti.§.ſi.plus re.vt.l.in ſumma.§.penul.
¶ Ex lec.ant.¶ Nota ꝙ procedit libellus,ſi eſt formatus,pe
to rem ſi extat.vel ſi non extat,peto rei eſtimationem.

Quod nomine. Exceptio tẽporalis vel dubia,q̃ cõpetit
cõtra efficacẽ obligationẽ,non pariet errãti cõdi
ctionẽ indebiti.h.d.¶ Exemplũ in exceptione q̃
dat marito in hñficiũ:ſʒ ſi exceptio dubia vel tẽporalis cõcer
nit obligationẽ inefficacem,datur repetitio,vt.j.e.ſufficit.⁊ ꝑ
Cy.C.de ꝓba.l.excep.Sʒ an iſta exceptio dicit dubia,an tẽpo
ralis:gl.dicit ꝙ preſumit tẽporalis,facit.j.de mu.⁊ ho.l.cura.
§.deficientium.Sed certe ſicut diuitie de preſenti non preſu-
munt,ita nec de futuro,vt no.j.ſol.ma.l.ij.circa prin.de ne.ge.
l.diuortio.qui ſatiſ.cog.l.ſi vero.§.j.vnde exceptio eſt dubia,ſʒ
hʒ naturam temporalis exceptiõis,que competit ꝯtra effica
cem actionem.¶ Sed qd ſi eſt lata ſentẽtia inſolidũ:Rñdeo,
ſiue ſit lata ſñia,ſiue nõ,idẽ eſt:qꝛ beneficiũ iũris tacite videt ĩ
ſentẽtia reſeruatũ,de re indi.l.miles.§.deceʒ.ſol.ma.ex diuer
ſo.§.fi.⁊ ar.j.ad mace.l.tametſi.⁊ neutro caſu cõpetit repetitio
quicquid gl.dicat ĩ.d.l.ex diuerſo.ſm Dy.Sʒ quid ſi repetẽs
dotem laborat inopia,ſicut vir,cuius erit ratio preferenda:et
videt ꝙ repetentis.qui certat de damno vitando:ſed hñficiũ
lucrũ eſt.⁊ non eſt par ratio debita amittere,⁊ lucra nõ cape-
re.C.de condi.l.fi.⁊ ne quod vni cõcedit,alteri denegetur:vt.l.
eſſiduis.¶ Jn cõtrariũ qꝛ nõ vr merũ lucrũ iſtud beneficiũ:
qꝛ trahit originẽ a cauſa oneroſa.C.de impo.luc.deſcri.l.j.et
de condi.ob cauſam.l.ſi donaturus.[b] §.fi.nã nõ haberet bene
ficium ſi onera non ſubſtinuiſſet,vt.l.pe.j.qð fal.tuto.aut.dic
de hoc vt no.Ja.de Are.j.ſol.mat.l.ſi maritus.Quid ſi vir nõ
habet bona,ſed artem vnde venire põt:dic vt ibi no.¶ Quid
ſi dos eſt confiſcata delicto mulieris,an maritus contra fiſcũ
habebit beneficium mariti:dic ꝙ ſic.j.ſol.matri.ſi maritus.
¶ Quid ſi maritus eſt confiſcatus,an fiſcus hʒ hñficiuʒ mari
ti:dic ꝙ non:qꝛ beneficium perſonale non tranſit in fiſcũ.j.ſo
lu.ma.l.ſi marito publica iudicio damnato.⁊ adde qð no.j.de
bonis dãnat.l.quinqꝫ legib⁹.¶ Quid ſi mulier nõ agit ꝯtra
maritũ in opẽ,ſʒ ꝯ debitorẽ mariti,vt no.C.de her.ac.heredeʒ
mari.ſʒ marit⁹ ſe opponit ne mulieri ſoluat cũ inde ſe ali al-
leget,dic vt.d.l.ſi marit⁹.¶ Quid ſi res dotales extẽt,an iſtud
beneficiuʒ hʒ vir:dic vt.j.ſo.ma.l.ſiliuſſa.ibi dicit ꝙ ſic,nõ ob.
de iud.l.neſennius.§.fundum.qꝛ ibi ꝑ ſpõtaneã ſolutionẽ,que
preceſſerat erat renũtiatũ hñficio ipſo facto,ar.C.ad.l.fal.ant
ſʒ cũ teſtator.cum.ſi.¶ Quid ſi maritus non ſoluit,ſʒ ſoluere
integraliter promiſit:dic ꝙ hʒ beneficiũ,ar.j.qð cũ eo.l.ſi pſ
filio.⁊ ſic non ſunt paria ſoluere,⁊ promittere,de cõſt.pec.l.ꝙ
ſi marit⁹.Sʒ ibi nudo pacto ꝓmiſit,inſt.de act.§.de cõſtitu-
ta.ſecus forte ſi ꝑ ſtipulationẽ hoc actio ꝙ integraliter tenere
tur,ar.de v.ob.l.ſi diuortio.ve forte iõ hʒ hñficiũ qꝛ pacto nõ
põt renũtiari.j.ſo.ma.l.alia.§.elegãter.⁊ ſic ſimplr eſt iheredũ
gl.Sʒ qd ſi ex ꝯſuetudine marit⁹ lucrari dʒ certã ꝑtẽ dotis,an
ſi ꝓmiſit integralẽ reſtitutionẽ ꝑdit hñficiũ ꝯſuetudinis:ar.ꝙ
ſi,de leg.ij.l.nemo.§.j.ſo.aut ꝓmiſſio eſt relata ad cõſuetudi
nem,vt qꝛ dixit ꝓmitto ſʒ formaʒ ꝯſuetudinis:⁊ tũc nõ vr re
nũtiaſſe,ar.de ver.ſi.c.abbate.C.de inſti.l.pe.aut.ſimpliciter ⁊

a ¶ Quod nõ. Vide.d.Jaſ. May.inſti.de actio.§.itẽ ſeruiana.nu.128. ⁊ in.§.ſed iſte. nume.70.

b ¶ Si donaturus.Vbi vide d.Alexan.de Jmola in.§.ſi quis.⁊ Franc. Are.in.l.ſi qs pro eo.j.man. ⁊ domi.Jaſo. May.inſti.de act.§.itẽ ſi qs. nume.30.⁊.d. Ale.de Jmo. in conſil.lvi.in iiij. parte.et Bar.in conſi. inci.Dominicus Blaſij.

precise est facta tūc aut certa sn̄ia,⁊ vȝ:aut per errorē,⁊ nōvȝ, etiā si sit appositū preceptū iudicis.s.⁊ si qs cau.l.sȝ ⁊ si qs.§. si.Extra no.aliqd ꝓpter inopiam pmitti,⁊ facit.j.de vend.in pos.mit.l.extraneo.de col.bo.l.j.§.si cū duob⁹.j.man.l.idēq₃. §.si ignorātes.cū si.⁊ facit.j.de reg.iu.l.in ꝯdēnatione. ¶Sȝ pone maritus nō hȝ nisi vnā domū preciosam,ex qua posset hr̄e tm̄ preciū,qđ ascenderet seu sufficeret sibi ⁊ doti, an cogit distrahere:⁊ vr̄ ꝙ nō,q2 nō qualitas rei sed redituū quātitas cōsiderāda est.j.de ces.bo.l.q bonis.Cōtrarium credo ⁊ dico ꝯsiderari quātitatē.s.precij,nec esse habendā ratione affectionis mariti,sed ei consuli,ne mendicet,⁊ facit insti.de act.§.si. ¶Ex lec.an.¶No.ꝙ exceptio alicui cōpetens miserationis cā,nō inducit repetitionē soluti quocunq₃ errore: qđ est not.

IN diem. Debitū solutū ante diem,non petit, sed an interstitio medij tpis,cū sit oīno indebitū,repetat? vr̄ ꝙ sic.j.sol. mat.l.cōstāte.§.quoties.ar.j.mād.l.si mādauero tibi.in prin.⁊.j.ad.l.fal.in.l.nō hac.¶In cōtrariū,q2 si nō repetitur principale,nec accessorium.C.de vsur.l.eos.in princ.

SI is. Solutū qđ est vno respectu debitū, altero indebitū,nō repetit,si dubitat quo respectu solutū sit,⁊ sic no.ī respectu dn̄iam faciēdam.

SI fundi. Repetitio vsusfruct⁹ indebite soluti transit ad heredem.h.d. ¶Opp.q2 vsusfruct⁹ non trāsmittit ad heredē, nec actio psonalis p vsumfructū,de nona.l.si vsus fruct⁹.nā si nō trāsmittit ius in re,ergo nec ius ad rem. Sol. prout hic loqueris i vsufructuario hn̄te vsumfructū formalē,q eū indebite cessit:dico ꝙ heres repetit vtilitatē medij tēporis.j.de peri.⁊ cōmo.rei vē.l.necessario.§.si.ar.de le.iij.l.mulier.§.sed si habēti.j.de vsuf.leg.l.si vsusfruct⁹mihi in bienniū. ⁊ prout loqueris in ꝓprietario,tūc heres eius repetit vsumfructū ipsum.⁊ facit.j.sol.mat.l.vsufru. ¶Sed opp.ꝯ primā lec.insti.de vsufr.§.finitur.Sol.quo ad vsumfru.inseparabilem non tenet cessio,sed quo ad vtilitatem sic : fallit tm̄ qn̄q₃, nā etiā quo ad ipsum ius tenet alienatio.s.si ex nox.cau.aga. l.si cū vsufru.Sed responde ꝙ plus pōt sn̄ia,ꝙ pactū, q2 cōtinet alienationē legalē:vel illud quo ad vtilē vsumfruct.non quo ad directū:q2 ius directū coheret inseparabiliter ⁊ principaliter ipsi vsufructuario formali.¶Sed qđ si proprietarius,q soluit vsumfructū indebite,alienauit ꝓprietatē nudā retēto sibi vsufructu:an repetet vsumfr.⁊ vr̄ ꝙ non:q2 nec causalē,cū nō sit dn̄s:nec formalē,q2 cedi nō pōt.So.q2 retinuit sibi vsumfructum donec viuit agere pōt vt sibi cōmoditas ⁊ possessio naturalis restituatur,licet hoc ius si ꝯcederet ꝓ tpe futuro ad heredem non transmitteret,de vsufr.§.j.cōia pđ.l venditione.ita sentit gl.Sed quid si vendidit proprietatē plenā vel simpliciter.vnde intelligitur de plena proprietate. Respondeo emptor cōdicet,ar.j.de cōtrah.emp.l.qui tabernas. quod vi aut clam.l.is qui.§.si postea.⁊.s.eo.l.ij.⁊.iij.

1 ☞ Locupletari quis non debet cum aliena iactura.
2 Uerbum,habebat,⁊ habet qualiter differant.

a **NAturaliter.** ªObligatio naturalis,ꝗ̄ cadit in seruū,impedit soluti repetitionē,⁊ substētat actionē fideiussoris ⁊ pignoris:idē in causa naturali,que cadit in pupillo.⁊ facit.j.de ꝯd.
1 ⁊ demon.l.quibus diebus.§.dominus.¶†No.neminē locupletari debere ex alieno:verū est sine causa,sȝ cū cā approba-
b ta i iure ciuili sic:q2 rigor in specie vincit equitatē ī genereᵇ,vt not.Dy.in.c.ij.de reg.iur.lib.vj.¶Ex lec.anti.¶No.tres effectus naturalis obligationis,q2 īpedit repetitionē:⁊ q2 ei accedit fideiussor ⁊ pignus,⁊ facit.j.e.si fideiussor.⁊ adde qđ no.
2 j.de ac.⁊ ob.naturales.¶†Itez no.differentiā inter verbuȝ, habebat,⁊ verbū,hȝ,vt no.gl.que incipit,scilicet inter viuos. ⁊ facit quod not.j.de confes.certum.§.j.

a ¶Naturaliter. Ad hunc text. vide do. Ale.de Imo. in.l.j.§.eo.

b ¶In genere. Adde Spec. in tit.de loc.§. vj.versi.xcvj.

c ¶Directū significat.sȝ qđ si qs simplr in iudicio proponet dn̄ium,an directū proposuisse itelligat an vtile an vo vtrunq₃? vide d.Jas.May. inst.de ac.§.sȝ iste.nu.150.et ibi etiā, nūqd qn̄ dn̄iuȝ,⁊ sic publicianam. ibidē nu.151. ⁊ an in dubio de directo intelligatur ibidem nu.152.

INdebiti. In text.ibi,ī ꝯdōnē veniēt.Quare ꝯsumptos nō lucrat cū habeat titulū ꝓ soluto? Itē ⁊ bonā fidē? Rn̄deo tūc lucrat, qn̄ ex titulo resultat verū đbitū.vt no.đ rei vē.l.si fruct⁹. sec⁹ si falsum debitū,vt hic,⁊.j.e.si nō sortē.§.libertus.qđ no. Quidā dicūt ꝓ istud ṗn.ꝙ ꝯdictio indebiti ē de iure gentiū,iō veniūt naturales accessiōes:qđ falsuȝ ē,vt no.Dy.ist.de ac.ī ṗn.

Sed ⁊ si nummi. Condictio indebiti competit ad nudam possessionem indebite solutam,vt in.j.⁊.ij.responso.Item ad plenam proprietatem etiam prescriptione quesitam,vt in.iij.respōso. Item ad nudam proprietatem,si vsusfruct⁹ formalis sit alienus,vt in.iiij.respōso.Casus,credebā me tibi debere.x.ea solui de pecunia aliena,quam bona fide possidebam:querit, an condicam possessionem a te:respondet ꝙ sic.Sed pone possidebā fundū alienū credēs me tibi ꝓmisisse nudā possessionez tradi,an cōdicā nudā possessionē:rn̄det ꝙ sic.Sed pone possidebā fundū alienū bona fide credens eū tibi debere solui,⁊ ꝑscripsisti,an cōdicā possessionē ⁊ dn̄ium:rn̄det ꝙ sic. Sȝ pone possidebā fundū meū,in quo alius habebat vsumf.solui indebite nudaȝ ꝓprietatē,an cōdicā ꝓprietatē:rn̄detur ꝙ sic.h.d. ¶No.cōdictionē indebiti,lȝ sit psonalis actio posse cōpetere ad nudā possessionē,⁊ nudā ꝓprietatem,⁊ ad vtrūq₃. ¶Nota cōdictionē indebiti cōpetere errāti in cā ⁊ dn̄io,vt ī.j.rn̄so:in cā ⁊ nō in dn̄io,vt in.ij.rn̄so. ¶Itē no. ꝑscriptionem successoris augere ius autoris,vt ī.iij.rn̄so. ¶No.ꝯdictionē indebiti trāsferri ⁊ augeri ex cā posses.in cām ꝓprietatis,qn̄ ꝑscrip. pos.accedit ꝓprietas,⁊ tm̄ nō est nisi vna actio numero ꝑmutata,tm̄ ⁊ augmētata. ¶No.eū q tāsfert cām vsucapiēdi etiaȝ ipȝ dn̄iū trāstulisse impletū:q2 īpletū vr̄ fuisse dn̄iū traditiōe. l.si.si ex nox.cā aga.ꝯcor.de do.cā mor.l.si alienā.⁊.l.q alienā. ¶Nota meū tuū dici etiā id qđ prescriptū est. nec ob.ꝙ ap-
c pellatiōe dominij directū significatᶜ.vt.l.j.§.q in perpetuū.si ager vec.q2 ista noīa possessiua,meū,⁊ tuū,latiora sunt,vt no. ī.l.ij.de ori.iu.nisi qn̄ agit de ꝓprietatis dispositiōe.l.ij.§.ī.locū.de relig.⁊ facit de he.īsti.l.talē.§.vlti.vel q2 etiā vtile significat,qn̄ ꝯriat directo:⁊ est illud potētius,vt ꝑ ꝑscriptionem vt hic.qđ no.facit qđ no.Dy.de exce.rei iud.l.si mater.§.eādē in si. ¶Op.ꝙ cōdictiōes debeāt intentari ad dandū, vt inst. de act.§.appellamus.So.illud est verū attēta gn̄ali cā condictionuȝ:tamē interdū etiā possessio cōdicit,vt hic.⁊.j.de tri.l. C.⁊ de cōdi.fur.l.⁊ ideo.§.nerati⁹.sicut petit ꝑ indirecta,inst. de interdi.in prin.vel iudicis officio,vt.j.de dona.l.Aquili⁹. ¶Op.ꝙ possessio nō condicatur.j.e.l.si in area.so.ibi nō erat possessio separata a re debita,vl' a domino nō repetit,vt ibi a tertio sic,vt hic vtraq₃ solutio est vera,q2 passiue nō repetit a domino,sȝ actiue sic. ¶Op.ꝙ ꝑscriptio ꝯfirmat ius ꝑscribētis,ergo aut nō ꝯuenit,aut nō hȝ exceptionē dolo facis.So. vex est ꝙ tenet ꝑscriptio ꝯ dominū,sed nō ꝯ repetentem per cōdictionē indebiti:q2 ab eo hȝ cām lucratiuam ⁊ reuocabilē. Nā indebitū tenere,lucrū est:⁊ facit.l.si alienā.⁊.l.qui alienaȝ. ¶Op.ꝙ etiā vsusfructus repetat:q2 etiā de vsufructu tertij possessor nō hȝ ius excipiēdi. Respōdeo nō excipit đ iure tertij. sȝ ꝙ sibi nō fuit tradit⁹ vsusfruct⁹:vn̄ error nō lesit soluētem ī possessiōe naturali,sȝ in ꝓprietate ⁊ ciuili possessiōe,ar. j.de pcu.l.q ꝓprio.§.itē que.⁊ ꝯdictio īdebiti reꝯtrahit,inst. qb.mo.re cōtra.obli.§.is quoq₃. ¶Op.extra ad primū respōsum:q2 ꝓ recuperāda possessiōe rei mobilis nō cōpetit possessoriū.j.de acqui.po.rē que nobis.So.vtrū est ꝙ nō competit interdictum,vt ibi:sȝ aliud remediū,sic vt hic,⁊ in.§.nerati⁹. ¶Op.contra secundū responsum.j.e.sȝ ⁊ si.§.cōiter.Sol.ibi excedit terminos cōdictiōs indebiti,⁊ ideo est ꝯdictio incerti. ¶Op.contra tertiū respōsum.j.de vsucap.l.ei a quo.j. de enic.l.si rē.so.ibi nō hȝ ī dominio cām acqsitiōis a tradēte,hic sic.⁊ facit qđ no.s.de pe.l.q ꝓprio.§.itē qritur. ¶Oppo.contra.iiij.responsum:q2 lȝ qs habeat nudā ꝓprietatē,tm̄ hȝ bn̄ficiū causale habitu ex vi ꝓprietatis:lȝ actu,idē functiōe sit penes aliū:nā natura vsusfruct⁹ est inseparabilis aptitudine a ꝓprietate,lȝ actu separet:ergo nn̄ꝙ est possessio nuda semꝑ inherēte vsufructu causali. Respōdeo imo nuda ē,⁊ nego ar. q2 oīno separat⁹ est vsusfruct⁹ formalis a ꝓprietate,vt.j.de vsuc.l.insto.§.mutat.vel cōcesso eo hȝ locū ratio de vsufructu causali,noīe,nō re ⁊ vtilitate. ¶Querit gl.ponam⁹ solui tibi x.indebite de pecunia aliena.tu cōsumpsisti vel edidisti:qrit, an repetere possim:⁊ videt ꝙ nō:q2 traditio recte ⁊ determinate pecunie erat in obligatione ⁊ in restitutiōe:⁊ qn̄ est hoc qđ vel obligatio determinet ad certū qd in specie:⁊ vel restitutio determinet ad certū tps,ibi interit⁹ liberat debitorē,vt.j. loc.in naue saupheij.ad idē.j.e.l.si nō sortē.§.libert⁹.Item tu nō es locupletior,ergo nō teneris.j.e.l.in summa.§.pe.In ꝯriū videt ꝙ ꝯdicatur quo ad nudā possessionē tātūdē in genere,q2 repetitio formā.i.cōmodū solutiōis sequit,lȝ nō locū.j.e. l.ī summa.§.pe.nec obst.j.đ eo ꝙ certo loco.l.ꝙ si Ephesi.§.j. itē nō obsta.l.q loco certo.j.eo.q2 ibi re ꝯbit,vt ī.§.is quoq₃. inst.qb.mo.re ꝯbit.obli.So.ibi,accipiēs ꝯsumpsit suo factor recōciliatū ē idebitū ꝯsumptiōe,⁊ tenet ad tātūdē dādū ī eodē genere,ar.si cer.pe.l.si fili⁹.⁊.l.nō oīs.§.si.de fideic.si qs pro eo.§.si nūmos.Si vero casu cōmisit puto eū liberatū:q2 nihil sibi adest,ar.j.eo.si nō sortē.§.libertus. ¶Sȝ iuxta hoc quero,quid est fauor formaliter in obligatiōe anteꝙ̄ consumat: Respōdeo retraditio possessionis illi⁹ pecunie in specie.Sed postꝙ̄ est ꝯsumpta noua renascit obligatio ad tātūdē ī genere,⁊ genus est ī obligatiōe sub forma dādi,nō sub forma nude retraditionis:q2 hoc nō reperit ī obligatiōe generis,ꝙ ad nudā possessionē agat.facit quod no.de leg.j.l.si domus.§.de euictione.Sȝ qn̄o genus pōt esse in obligatione, cum genus nihil sit,nisi quoddā intellectuale: Respōdeo ꝙ istud intellectuale est ī forma obligatiōis,sȝ ī executiōe obligatiōis deponit ad speciē sub cōpēdio gn̄alis termini cōtentā, de leg.ij.l.

meuits.

meuius.§.duob⁹.l.iij.q ꝛ a qui.q̄ species,cū soluit,gen⁹ dr̄ sol ui:qꝛ gen⁹ repsentat in qualibet specie.l.j.si cer.pet.¶ Sꝫ q̄ritur,an pscribēs possit,vt repellere agētē p exceptionē dolo facis[a],vel solutū vendicare,ꝛ videt ꝙ sic qꝛ dn̄s:nā dn̄s oīb⁹ pferēd⁹ est,de pri.credi.si neuter.§.in bonis.gl.dicit ꝯ̄triuꝫ:nā excipere nō pōt quin indebitū reddat,vt hic ꝛ.j.e.l.iterdū vero.ꝛ postꝙ̄ reddidit trāstulit dn̄ium,ꝛ sic nō pōt vēdicare nec luget propterea suā negligentiā.ꝛ vigilē possidendi curā:qꝛ in hoc ab agēte nō hꝫ titulū ꝛ cām vt hic,vn̄ q pscripsit nō dicitur habere titulo prescriptiōis dn̄iū:nā prescripto nō est titul⁹ sed effectus tituli,vnde orta est,ꝛ a quo ptendit titul⁹,ab eo videtur ptendi pscriptio,vt hic cū si. Sed pone tradidi nō nudā ppꝛietatē,sed plenā possessionē titio rei mee quo ad proprietatē seu quo ad ius vsufructus,querit an condicā a titio nudam proprietatē ꝛ consecutiue ciuilem possessionē,an etiā naturalem:ꝛ videtur ꝙ ciuilem iure proprietatis, ꝛ naturalem iure possessionis:de ciuili per finem isti⁹.l.de naturali pbatur in prin.§.ꝛ sic due erunt condictiōes indebiti intentande a me:vna iuris respectu ppꝛietatis:alia facti respectu possessiōis:nā causa possessionis dicitur esse facti,qꝛ plurimū facti continet.l.ij.si ser.ven. Sꝫ dico ꝙ nō intento nisi vnicā ꝯdictionē que iuris est ꝛ consecutiue ad eā venit naturalis,ꝛ ciuilis possessio restituēda:nā totum hoc est vi ppꝛietatis.vt.s.ō rei ven.l.fructus. Sed pone tradidi nudā proprietatē ꝛ nudā i.ciuilē solā possessionē:sꝫ is,cui tradidi,expulit naturalē possessorē,an egō agā duobus iudiciis successiuis,vno quo repetā ppꝛietatē,altero quo intentē negatoriā:gl.dicit ꝙ sic:qꝛ in naturali possessiōe reus nō hꝫ a me cām,ꝛ ideo nō venit in cōdictione inbiti:secus in naturali,quā per iuris occasionem ꝛ non per facti expulsionē esset cōsecut⁹,puta mortuo fructuario:qꝛ tūc etiā naturalis veniret in condictiōe indebiti,ar.huius.l.pe. R̄ndeo,ciuilis eni qn̄qꝫ trahit ad se naturalē,de acq.pos.l.qō si nolit.¶ Sꝫ pone tradidi tibi indebite nudaꝫ proprietatē cū ciuili possessione.tu expulisti emphyteutā, ago ꝯ̄ te ꝯdictione indebiti,restituisti mihi directā ppꝛietatem ꝛ ciuilē possessionē,sꝫ naturalē retinuisti,volo agere ꝯtra te negatoria an possim:ꝛ videt ꝙ sic:qꝛ ꝙ̄tū ad te ptinet liberū dn̄iuꝫ habeo,si ser.ven.loci corpus.§.cōpetit. Itē sicut de vsufructu tertii possessor nō hꝫ ius opponēdi,ita nec de emphyteusi,ar. de rei ven.l.fructus.in gl. Itē si vnus pscribit vtile dn̄ium,is solus hꝫ exceptionē:nā cōtra quēlibet alium possidentem pprietarius pōt experiri.C.de prescri.xxx.an.l.si quis emptiōis. ¶ In ꝯtrariū qꝛ exceptio dn̄ii est exceptio realis,sꝫ exceptio vsufruct⁹ est psonalis:ergo realis exceptio a quolibet obiici pōt,vt.C.de ser.fugi.l.cum seruū.nā ob.arg.de vsufructu alia ratione:qꝛ vsufruct⁹ causalis est semper ppꝛietati concretus saltem vallate:ꝛ ideo contra tertiuꝫ datur negatoria,sꝫ dominiuꝫ vtile nō est annexū directo dn̄io,imo sub suis nominib⁹ nō cadūt in eodē.l.si heres.ad treb. So.gl.tenet ꝙ pt obiicere reus de vtili dn̄io tertii,sicut de directo,sꝫ nō de vsufructu formali:qō est no. Sꝫ verius puto excipientē nō audiri:quia directū dn̄iū sufficit cōtra eū,si iure dn̄ii ꝯueniat,lꝫ qn̄idā tertius habeat vtile dominium,arg.C.de noua.l.iij.ꝛ qō not. s.de pac.l.si cum emptione.tūc eni de iure tertii potest re⁹ pn

b cipalis obiicere[b],qn̄ illud ius est tale qō phibet intētionē agentis posse fundari:ꝛ tūc est poti⁹ negatio,ꝙ̄ exceptio. Sec⁹ si non cōtinet defectū fundamēti.d.§.ꝯpetit.imo etiā si ille tertius ꝯsentiret nō pōt ō eo opponi,nisi cederet iura possessori, j.de cōpē.l.in rem.§.fi. An autem ille tertius possit se opponere:dic si iudicium tāgit eum quo ad preiudicium generandū, tūc tertius hꝫ ius opponendi in personā ꝛ in factū principale j.sol.ma.l.titia.ꝛ no.in.l.si suspecta.de inoffi.test.ꝛ facit.j.ad trebel.l.facta.§.bonorū.ꝛ hoc ō iure ciuili:sꝫ de iure gētiū terti⁹ nō hꝫ ius opponēdi.j.depo.l.bona fides.ꝛ hoc tā in ciuili, ꝙ̄ in criminali causa,vt no.in.l.ij.si ex nox.cau.aga.si aūt iudiciū nō tāgat ipsuꝫ tertiū,tūc sec⁹:vt.d.l.i rē.§.fi.facit.C.ō test. aut.si dicat.adde tn̄ ꝙ oīs persona que venit ex transuerso, semper debet venire corā iudice cause,dicit Inno.de maio.ꝛ obe.humilis. Itē adde ꝙ psona veniens ex trāsuerso non est citāda,sed pindicat sibi sola sciētia,nisi postꝙ̄ se constituit in iudicio aduersariū.vt.j.de re iudi.l.sepe.¶ Querit gl.an ꝯdictio ad nudaꝫ possessionē detur domino,q errauit i dominio: dic ꝙ sic:quia cōdictio indebiti hoc casu datur domino regulariter contra,vt.l.fi.vsufru.quemad.cauea.

¶ Ex lec.anti.¶ Etiā nuda possessio venit in cōdictiōe indebiti. Itē etiā possessio prescripta a possessore venit etiā nuda proprietas,quādo nuda ppꝛietas est soluta.h.d.ꝛ est.§.not.ꝛ hꝫ quatuor respōsa. In primo rn̄so fuit soluta nuda possessio ex ꝯfectu iuris tradētis. In secūdo rn̄so fuit soluta nuda possessio:qꝛ soluebat solū respectu possessiōis. In tertio rn̄so nō fuit trāslatū dn̄ium traditione,sꝫ vsucapiēdi cōditiōe possessor postea pscribit. In quarto respōso fuit trāslata nuda proprietas,vel qꝛ tradēs nō habebat nisi nudā ppꝛietatē, vel qꝛ nō tradebat nisi respectu nude ppꝛietatis,scd̄a ibi,quēadmodū.tertia ibi,sꝫ ꝛ si possessionē.quarta ibi,sꝫ si vsufruct⁹.ꝛ cōclusio est ista ꝙ ꝯdictio indebiti interdū dat ad nudā possessionē,vt in pn̄.interdū ad nudā ppꝛietatē,vt in fine,interduꝫ ad vtrūqꝫ vt in medio.§.ꝛ qō alibi dr̄,ꝙ nuda possessio cōdicitur per cōdictionē incerti ꝛ nō per condictionē indebiti,vt j.e.sed ꝛ si me putē.§.cū inter.ꝛ.l.q exceptis.si pars dꝫ intelligi,qn̄ possessio nō cōdicitur respectu possessiōis, sꝫ respectu alterius vtilitatis,puta seruitutis,vel retētiōis ob impēsas vel debitū,vt.j.de cōdi.fur.l.ꝛ ideo.§.neratius.ꝛ adde qō no. s.si cer.pet.si qs nec causam.§.res pignori.ꝛ in.d.§.cū inter. similis distinctio,ꝙ qn̄qꝫ aliquid fiet respectu proprietatis, qn̄qꝫ respectu possessionis,qn̄qꝫ respectu alterius vtilitatis. j.de acq.pos.si aliquā rem.¶ Ibi,dati sunt.i.indebite soluti. No.ꝙ ꝯdictio indebiti dat ad nudā possessionē,siue sit nuda ex ptāte soluētis,siue sit nuda ex volūtate soluētis.¶ Scd̄o no.ꝙ cōdictio indebiti auget rōne prescriptionis,ꝛ q̄ a principio cōpetebat ad nudam possessionē,nunc cōpetet ad causam ppꝛietatis:ꝛ est ratio,qꝛ a quo qs hꝫ possessionem ꝛ causam pscribēdi intelligitur habere dominiū,vt.l.si alienā.et.l. q alienā.de dona.cau.mor.¶ Tertio no.ꝙ nō venit plus in ꝯdictione indebiti,ꝙ̄ venerit in solutiōe:qꝛ,re quasi ꝯ̄hit,nō si nuda ppꝛietas tm̄ fuit soluta sir cōdicetur.¶ Ultimo no. ex conuentione duarum legū differentiā inter ꝯ̄ctū,q re contrahitur,vbi regritur translatio dominii vel equipollens,vt s.si cer.pe.l.ij.§.appellata.ꝛ.l.nā ꝛ si fur.ꝛ.l.singularia.ꝛ contractū,q re quasi ꝯ̄hit,q poti⁹ appellat distract⁹ ꝙ̄ ꝯ̄ct⁹:naꝫ nō requirit tūc translatio dominii,ꝛ re quasi ꝯ̄hit, ꝛ per simplicē possessionē facti,vt hic:qō no.ex hoc apparet diuersissimam esse naturā cōdictionis indebiti ꝛ certi cōdic.generalis que dat pro mutuo.¶ In gl.saltē possessio ꝛc.ibi,vix inuenitur,qꝛ non est reperire possessionē gn̄is.sed speciei;cum debebat possessio cadere sup certo corpore,vt.l.iij.§.incertaꝫ.j.de acq.pos.ꝛ hic loquendo de possessione ppꝛie,sed loquendo de possessione abusiue,dic vt no.s.de pet.her.regulariter.illa tn̄ abusiua possessio,de qua ibi loquit,nō reperit ꝙ habeat effectū nisi i petitiōe hereditatis:ꝛ facit.l.fi.j.quo.bo.¶ Ibi,in specie vt in.§.libertus.nec ob.ꝙ ille q tenet rōne possessiōis, liberet si desiit possidere sine dolo ꝛ culpa:qꝛ illud est verum, nisi vbi per cōsumptionē obligatio roboratur,vt hic:ꝛ sic nō ob.j.loc.in naue saupheii.in fi.gl.ꝛ adde qō not.C.de interdi. l.incerti.ad fi.¶ In gl.sed videtur ꝯtra,in fi.ibi,bona fides. ꝛ.j.de vsuca.ei a quo fundus.vel dic ꝙ in.l.si i area. traditio erat debita,sed nō modus tradendi,cū deberet precedere deductio expensarum:ꝛ sic non ob.¶ In gl.quid ergo.ibi,vt dictum est;quia condictio indebiti hoc casu competit ad dādū: q̄ si factū si successoris auget ius autoris, qn̄ res est ad autorē reuersura vt hic,alias secus si nō est reuersura ad autorē,vt.j. de excep.rei iud.si a te.§.fi.¶ In gl.mea ppꝛia sm̄ Ioan. ibi, quid aūt si plenā.i.proprietatem ꝛ naturalem ꝛ ciuilem possessionē.¶ Ibi.ꝛ.l.idē quia poterit reus conueniri p naturali ꝛ ciuili possessione,nec poterit opponere exceptionē de seruitute tertii,vt ibi no.nō tamen in restitutiōe veniet vsufruct⁹,licet veniat possessio naturalis,vt no.j.ī vl.gl.¶ Ibi,solā ppꝛietatem.qꝛ in alio non habet a me causam.¶ Ibi.§.cōpetit. interdictū aūt vti possidetis p ciuili turbata ñ posseꝫ pponere qꝛ nō possidet a me vitiose:ꝛ sic nō obstat ꝙ le.ꝛ no.j. de acqui pos.clā possidere.§.q ad nūdinas.¶ Ibi,non trāsfero rōne ex ꝯsumptiōe facta,sꝫ ea nō facta ago ad possessionē,vt in tex.¶ Ibi,cui tradidi.ppꝛietatē ꝛ ciuilē possessionē. ¶ Ibi nō p oīa,id ē dicere qꝛ recuperatā ppꝛietate p ꝯdictionem indebiti nō agam negatoria cōtra illum naturaliter possidentē qꝛ pōt opponere de emphyteusi tertii,cū ista exceptio sit realis,ꝛ exceptio vsufructus est exceptio psonalis:sꝫ ista ratio nō videtur valere per.l.loci corpus.§.competit.alleg.in gl.ꝛ per.l.si quis emptiōis.C.de presc.xxx.an.nisi dicas ꝙ ista exceptio est ipso iure exclusiua iuris agētis:qꝛ est exceptio de vtili dominio tertii,ergo pōt a quolibet opponi.qō dicvt no. p Cy.de ser.fu.cuꝫ seruū.ꝛ adde qō not.in.l.ij.s. si ager vect.ꝛ in Spe.de loca.§.nūc aliqua.vñ.liiij.ꝛ versi.clxiij.apparet ex ista gl.ꝙ emphyteusis non p omnia equiparat seruituti, licet textus appellet hanc seruitutē,de leg.j.si tibi homo.§.fi.

Sub conditione.

Solutū pēdente cōditione repetitur.i.pducit reductio in esse,tn̄ resoluit si conditio extet:idem in die incerta,an ꝛ qn̄. Si autem certa est dies vel cōditio,nōn nascitur repetitio,nec producit cōditio in esse:qꝛ necessaria dies vel necessaria cōditio nō suspendit,sed conditio de futuro cōtingenti,nō hꝫ se extendi ad certitudinē ideo obuiat natiuitati obligationis.h.d.cū duabus.l.seq. Et no.ꝙ triplex.ē ꝯditio necessaria, vt sol oriet,im

a ¶ Dolofacis. An ꝛ quando vō pcedat exceptio resultās ex regula, dolo facis: vide Fel.in.c.de hitores.in fi.iij.colū.inver.in eadem glo.de iureiuran.

b ¶ Obiicere. An ꝛ quando quis possit opponere ō iure tertii.vide pecano.in.c.mādatū.de rescr.ꝛ in.c.cū dilect⁹.de in.pat.ꝛ in.c.relatū.de preben.ꝛ p Pau.de Ca.in.l.ille a quo.§.si de testō.j.ad treb.ꝛ per eūdem Bal.in l.doce ancillā.C.de rei ven.ꝛ in aut.q rem.C.ō sacrosan.ec.ꝛ in.l.perēptorias.in.iij.col.C.senten.resc.nō pos.ꝛ ar.in.l.militis codicillis.§.veterani.j.de testa.mili.

possibilis,vt si non morieris:⁊ media,q̃ hȝ se ad esse ⁊ nõ esse.si
militer officiũ cõditiõis est suspẽdere natiuitatẽ obligatiõis
actiõis nõ cõtract⁹.j.de pe.⁊ cõmo.rei ven.si in vẽditiõe,⁊ est
ratio q: interim nõ cõcludit petitio,ratio,vel arg. q: arg. de
necessario nõ sumit̃ ex cõtingẽti:sȝ obligatio necessitatis vin
culũ est.j.cõmo.l.in cõmodato.§.sicut.⁊ ideo nõ infert ab eo
ꝙ aliter poterit se habere.C.de ꝓba.l.nõ nudis.⁊.l.neqꝫ nata
les.nã,vt ait Plac.in summa sua i tit.de act.memini,⁊ memi
nisse iuuat me scripsisse i summa quã Mantue cõposui,ꝙ a
ctio nihil aliud est ꝙ rõ. Subijcit,vt fundet̃ petitio.⁊ ꝓbet̃
petitoris intẽtio:nihil aliud est hic rõ ꝙ ar.⁊ vt id qđ petitur
fiat. Ecce eñ dicit qs,redde centũ q̃ mihi debes,quare? q: tibi
credidi:certe sufficit istud vt reus cõdẽnet̃,nisi inficiet̃:tũc eñ
nisi ꝓbauero,absoluet̃,vł nisi excipiat,vł quasi excipiat:ergo
nõ absurde dici p̃t ꝙ actio sit arg.hec ille,ꝙ nõ soluat̃,nisi per
interpretationẽ vel exceptionẽ,vel quasi.Plac.⁊ alibi in sum
ma sua insti.de iust.⁊ iu.dicit,ius quoqꝫ dicit̃ instrȝ,vel forma
petẽdi.vt actio est ius,vt rõ quasi rata sit đr ibidẽ:si ergo ẽ ra
tio,interim nec rata,nec cõcludẽs ẽ:⁊ si dicam⁹ ꝙ actio sit ar
gumẽtũ i intellectu,q: intellect⁹ syllogizat hoc mõ,cõtraxi ⁊
debes,ergo solue:siue ꝙ sit arg.i.deductio in iudicio ⁊ siue cõ
sideram⁹ actionẽ,prout est in sui substãtia,siue ꝓut est in exer
citio:nã eodẽ modo exercet̃ quo est,sicut verbum in ore,eodeȝ
mõ se hȝ quo se i intellectu,de supel.leg.l.labeo.§.idẽ la.semp
tamẽ concludere dȝ:⁊ ideo si nõ concludit,nõ est arg.⁊ dicitur
actio inepta qđ põt esse,vel quia proponit̃ incompetenter.l.j.
§.j.si mens.fal.mo.di.vel q: incõpetens.l.quesitũ.qñ act.de pe
cu.est an.quo casu error põt corrigi p sniam absolutoriam.q:
respicit ineptitudinem petitiõis,vt ibi patet:quod est no. Si
ue ꝙ actio sit obligatiõis vigor ꝓduct⁹,siue ꝙ actio sit in ob
ligatiõe,sicut potẽtia in anima.semper tamẽ necesse est dicere
interim nõ nasci:q: nõ hȝ causam nascendi,⁊ vbi cã nõ est,nec
effect⁹,de pac.l.iuris gẽ.§.j.nã ordine nascendi semp cã prior
debet esse,q̃ effectus. Officiũ modi quale sit in cõtractib⁹ in
nominatis dixi.s.ti.ij.l.si pecuniã.⁊ ptȝ i.l.ex placito.in vlti
mis volũtatib⁹ pȝ de ꝯdi.⁊ demõ.in gl.rub.⁊.l.quib⁹ diebus.
§.fi.Officiũ diei certe cũ certitudine est obstare petitiõi,si ap
ponat̃:sȝ non natiuitati actionis,vt.l.certi cõdictio.nisi dies
sit de natura actiõis:q: efficacius suspendit qđ naturaliter i
est,vt.l.iuris gen.§.quinimo.de pac.ꝭm Su.tũc obligatio nasci
tur interim,non actio sed cõcipit̃,sicut fet⁹ añ ꝯcipit̃,q̃ nasca
tur:ergo ꝯtra Pe.j.sol.ma.l.si ꝯstãte.§.quoties.Officiũ diei
icerte an ⁊ qñ est sile offõ cõditionis,de ꝯdi.⁊ demõ.l.dies in
cert⁹:si aũt est certa dies,an ⁊ si qñ:aut opponit̃ sup obligatio
ne trãsmissibili ad successores,⁊ nascit̃ interim obligatio,sȝ for
te nõ nascit̃ actio,vt i hoc differat a die omnino certa,vt.C.vt
act.ab here.⁊ ꝯ heredẽ.l.j.q: ratio ptinet ad necessitatẽ presta
tionis:sȝ retẽtio nascitur ope exceptiõis,si nitatur traditiõe
vt hic:aut super obligatiõe nõ trãsmissibili,⁊ tunc nec obliga
tio nascit̃,de cõdi.⁊ demõ.l.heres me⁹.q: talis dies in relatio
ne ad obligationeȝ causat omnimodã incertitudinẽ in ei⁹ ob
ligatiõis existẽtia,vt hic qñ inserit̃ ipsi legato: sed si post in a
lia oratione adhuc idẽ videtur de condi.⁊ demõ.l.qb⁹ diebus.
§.quidã.sȝ illud,qñ est conditio expressa:secus in die incerta,
vt no.C.qñ dies leg.ce.l.ex his verbis.vel dic vt no.j.ad tre.l.
seius satur.ibi no.gl.ꝙ dies certe etatis,incert⁹ post legatuȝ
pure relictũ a p̃ncipio nõ facit cõditionẽ,sȝ dies mortis sic:q:
icertior est,a p̃ncipio vero incert⁹,vtrreqꝫ facit ꝯdictionẽ nisi
p̃sumat̃ ex affectiõe ad legatariũ ꝙ testator voluerit facere cõ
dictionẽ:⁊ illã gl.hñ no.⁊ hoc tȝ Cy.in.d.l.ex his.i fi.⁊ facit q:
dies statiȝ apposita inesse vr̃,vt.l.lecta.De offõ aũt tacite cõ
ditiõis dic,aut est tacita ⁊ necessario iest nã ⁊ impedit obliga
tionẽ nasci.vt.no.de pac.l.itẽ q:.aut ficta ⁊ interp̃tatiua ⁊ lega
lis,⁊ ista conditio nõ est cõditio sed modificatio nascentis a
ctionis,de arb.ita demũ.ibi ipso iure nascit̃ actio non in effe
ctu.Et sciendũ est ꝙ ipso iure dicit̃ pluribus modis:p̃io mo
do ipso iure cõstitutiõis.vñ sñia ex inordinato ꝓcesu reddit̃
nulla ipso iure cõstitutionis,vt.l.prolataȝ.Secũdo ipso iure
scȝ trãsfusionis,vñ nouatio fit ipso iure, de pac.l.si vnus.§.pa
ctus.Tertio modo ipso iure liberatiõis,vñ acceptilatio libe
rat ipso iure ibidem.¶Quarto modo ipso iure.s.exceptiõis,
vñ ꝯpẽsatio fit ipso iure.s.exceptiõis:qđ nõ est de natura alia
rũ exceptionũ:vulnerãt eñ petitionẽ,nõ interimũt fundit⁹:
vñ alie exceptiones possunt excludi per replicationẽ,sȝ nõ ex
ceptio cõpensatiõis,sicut nec acceptilatio patit̃ replicationẽ
acceptilatiõis,ar.d.§.pact⁹ ne peteret.v̄.sȝ si pactũ. Quinto
ipso iure cuiuslibet etiã extraiudicialis acq̃sitiõis de iniusto
testõ.l.filio.§.ij.si ager vec.in gl.q: talia iura agnitionẽ requi
runt,nõ vt sint,sȝ vt entia effectũ habeant.Sexto,iure ipso.i.
ope legis,vł ope p̃toris viui,de ꝯdi.insti.q̃ sub conditiõe.§.fi.
l.j.C.de thesau.li.x.sic dicim⁹ quasdã restitutiões ipso iure in
dulgeri,q nõ desiderãt factũ p̃toris viui.s.vt sint,lȝ desiderẽt
vt exerceant̃:vt.l.metũ.§.volẽti.s.qđ met.cã.de no.oper.nu.l.
de pupillo.§.si is cui.Septimo đr aliqsid ipso iure nõ esse,qñ
nõ est ꝓductum nec in bene esse,nec in esse quo ad natiuitatẽ,
vt hic.de v̄.ob.l.decẽ.cuȝ obligatio est nata,querit̃ vbi sit.i.qs
loc⁹ ei⁹,⁊ sedes eius,an in debitore,an in creditore,an in re de
bita:đt Plac.in summa de obl.ꝙ ar.inquirit.Sȝ ego dico ꝙ
obligatio p̃sonalis ẽ sicut character,nec situaliter fundat̃ i re,
de iud.l.fideic.§.tractatum.sed in persona relata ad debitorẽ
đr obligatio,⁊ relata ad creditorẽ đr actio ꝭm Pet.i.l.edita.
Sȝ ego dico ꝙ inter ꝯtum ⁊ actionẽ est ius mediũ,quod ra
dicat̃ in creditore actiue,⁊ đr ius creditoris:⁊ relatũ ad debito
rem đr obligatio,⁊ fundatur i eo passiue,vnde ius creditoris
⁊ obligatio debitoris vnũ ius est,qđ fundatur in vtroqꝫ ter
mino:q: correlatiua sunt.l.fi.de acc.Officiũ ꝯdõnis,q̃ extitit
sed incertum est an extiterit,nõ impedit ꝓuisionẽ legaleȝ,de
cõd.ob cãm.l.si pecuniã.§.si seruũ.q: legi certa sunt oĩa,de in
di.sed si rest.in fi.sed iudicis actuȝ,⁊ officium bene ipedit,nisi
liquidetur.de ver.ob.ita stipulat⁹.post p̃n.C.de compẽ.l.fi.cũ
si.Ex predictis apparet quedam esse,⁊ effectũ habere,q̃dam
ipso iure non esse,sed nõ habentia plenum effectum:⁊ ista q̃ ef
fectum non sortiunt̃,quodãmodo sunt,⁊ non sunt.⁊ adde ꝙ
dicam.j.e.l.iulianus.¶Sȝ q̃ritur,an existẽtia ꝯdõnis obli
gatorie faciat ipso iure cessare ꝯdictionẽ indebiti,an ope exce
ptionis:⁊ videtur ꝙ ope exceptiõis,q: ipso iure obligatio na
ta tolli nõ põt nisi sołone,renouatione,acceptilatione,nõ cau
se cessatione:de exce.do.l.ij.§.circa.nam postq̃ obligatia ẽ na
ta ⁊ redicata est:lȝ enim reducatur ad nõ causam,tamen me
ro iure durat obligatio,que sui natura non habet fines ꝑpe
tuos,de ac.⁊ ob.l.obligationuȝ fere.§.placet.ar.j.de p̃to.stip.
l.valerianus.Sed ego credo ꝙ ipso iure,q: nõ solũ cessat cã,
sȝ res,nã indebitũ fit debitũ cõditiõe extãte,vñ nomẽ indebi
ti abolitũ est,nec in rerũ natura.Effect⁹ est magn⁹,q qñ actio
ẽ sublata ipso iure,nõ p̃t recipere fomẽtũ,sicut nec homo mor
tuus:secus si nõ ipso iure,vt homo vulneratus,vt.d.§.pact⁹.
Itẽ q: in exceptionib⁹ desideratur factum opponentis,vt in
sti.de repl.i prin.Sȝ cũ actio ipso iure nõ tȝ,supplet iudex nõ
excipiẽdo:q: exceptio nõ cadit h̃,nec nullitas,vt no.C.đ trãs.
vbi pactũ.q: actio inefficax cõcludit iudici ⁊ parti,si nõ oppo
nat exceptionẽ.Sed petitio nulla nõ cõcludit iudici,nec par
ti,licet non opponat̃,q: nõ potest probari,nec fulciri veritate
obligationis,⁊ in omnibus q̃ nõ cõcludũt iudici iudex ex of
ficio supplere põt:si aũt concludũt iudici,⁊ non parti,ibi op⁹
est exceptione:⁊ sunt v̄ba Ja.Bu.in simili in.l.edita actio.C.
de edẽdo in lectura.interdũ illud qđ est nullũ ꝓ aliquo h̃t, vt
qñ nõ p̃t opponi,vt no.de ma.test.l.q̃ habebat.facit de exce.c.
cũ ecclesiastice.vt puta in ꝯtu simulato.C.plus val.qđ agi.l.
emp.naȝ nullus est,q: obligatiõis deficit substãtia id est con
sensus:tamẽ si fit renũtiatũ exceptiõi,vel statutũ ꝓhibeat op
poni de simulatione,id quod est nullũ, mãdabitur executiõi,
sic.C.de edi.diui adr.tol.l.ij.q: est nullitas velata:vbi autẽ ap
ta est nullitas,vel calũnia,iudex supplet ex regula generali.il
licitas.in prin.de offi.presi.⁊ facit quod no.de bo.lib.l.qui ta
men.§.si patris.⁊ per Jn.in.c.j.de offi.vic.gl.hic dicit ꝙ dies
incertus futurarum nuptiarum habetur pro conditiõe:⁊ fa
cit in aut.de sanc.epis.§.sȝ hoc p̃senti.qñ dies lega.ced.nec se
mel.§.si in habitatione.C.de nup.l.facimus.dixi in.l.ij.si cer.
pe.⁊ hoc qñ fit mẽtio tẽporis,cum nupserit:si vero fit mentio
cause ⁊ non temporis,vt pro dote:tunc dic ꝙ promissio intel
ligatur cõditionalis,sed legatum intelligitur modale,de cõ
di.⁊ demon.l.titio centum.§.fi.ꝭm quosdã:quia legatum intel
ligitur in vi modi,non vi conditionis,ar.de ali.leg.l. lucius
¶Ex lec.ant.¶Conditio,que habet in sui esse pendentiã,pa
rit repetitionẽ iterim:sec⁹ in cõditione omnino extitura.h.d.
vsqꝫ ad.l.si pene causa.¶No.ꝙ duplex est icertitudo,an ⁊ qñ.
¶No.ꝙ licet plus solutum re petatur,vt.j.eo.si pene.§.fi.se
cus si ẽ solutũ plus tpe,dũmodo certa sit obligatio,vt hic qđ
no.facit.j.de leg.ij.lucius.circa medium.vt.l.testator.

a **SI pene.** [a] Lex penalis nõ tollit obligatio
nẽ naturalẽ,facit.l.iij.i fi.qđ q̃sqꝫ
iur.hoc qđ no.⁊ ẽ ar.ꝙ ex delictis nõ oriat̃ obliga
tio naturalis,sicut nec tollit̃ obligatio naturalis.
de hoc no.inst.de iure natu.§.ius auteȝ gen.facit.j.depo.l.bo
na fides.Sunt aũt quatuor delicta,ex quib⁹ orit̃ actio ciuilis:
penalis.s.furtũ,rapina,iniuria,⁊ dãnũ datũ,ex alijs,lȝ oriatur
actio ciuilis,tñ cõcernũt ẽ familiarẽ,⁊ sic p̃uatũ crimẽ,vt no.
in.l.fi.de pri.del.sec⁹ in publi.criminib⁹.de ver.obl.hec stipu
latio.nisi in crimine fal.vt.l.q nomine.đ fal.tñ tũc actio ciuili
ter mouenda est mere p̃secutoria,saluo ꝙ in metu vbi ex post
facto fit penalis.l.si cũ exceptio.§.satis.ꝙ me.cau.q̃ actio i de
lictis orit̃ ex ciuili obl.ad penã cooperãte nãli nec iure malefi
ciorũ:q: pene maleficiorũ sunt de iure ciuili:⁊ alij dicũt ꝙ orit̃
obli.naturalis,vt.s.de infa.l.seru⁹.qđ sic ꝓbat̃,seruus ex de
lictis

a ¶Si pene.
Lex ista facit
ꝭm.d.Ale.de
Jmo.hic ꝙ p
p̃scriptionẽ in
ductã in odiũ
negligẽtis pe
tere nõ tollat̃
naturalis : de
q̃ habetis ple
ne p Bar.in.l.
fi.j.rem ra.ha.
⁊ gl.ita volen
tem in.l.vbicũ
que.j.de fide
ius.⁊ vide late
p eũ.Bal.in.l.
cũ qs.i.vij.co.
C.de iu.⁊ fac.
ign.⁊ in.c.ec
clesia.s.Ma
rie.de ꝯstit.et
vide Pau.de
Cas.hic iuxta
hoc tãgentẽ il
lã.q.de statu
to excludente
creditorẽ a iu
re suo,si fuerit
p quinquẽniũ
negligẽs in a
gendo:de qua
q.vide etiã p
Pau.de Ca.i
cõsil.clxxxv.et
p Aug.in con
sil.cxxxvj.⁊ in
consi.clviij.

lictis obligat.de act.⁊ ob.l.seruus nō in oībus.ſ3 hoc non po
test esse ciuiliter,qz nō cadit ciuilis obligatio ī seruū,ergo na
turaliter:ſ3 hoc nō ꝓt esse nisi oriatur obligatio naturalis,er
go ⁊c.Et ſi dicas quare inducit naturalis,⁊ nō tollit natura
lis? Rndeo facili⁹ est inducere ꝙ tollere:qz inducere nō hz cō
trariū,ſ3 tollere sic:vñ ſnia ꝺducit actionē,tñ nō eā ꝑcise tollit
ſ3 elidit.ſ.eo.l.Julian⁹,⁊ no.hanc legē ꝓ⁹ bannitis, quibus
nō ꝺat audictia:qz ex hoc nō perdūt naturalē obligationē,id
autē tm̄ perdūt ꝙ lege cauet ⁊ nō pl⁹:qz bānū est stricti iuris,
vt no.Ly.C.de her.instī.l.ī.Dicit aūt bannū quatuor modis.
Primo.i.vox ꝓconis,vt i aut.qui semel.Scōo.i.mulcta. no.
C.de mo.mul.l.ī.de vē.inspi.l.ī.ſ.qō ergo,C.de suspe.tu.l.pe
nes.Tertio annotatio bono⁹.l.ī.de re. reis. Quarto.i.exiliū,
vñ egules dicūtur bāniti,vt no.ō pri.cre.cognitionē.Et sunt
ꝓprie banniti illi,quibus ius ꝓpriū illius ciuitatis non
patrocinat,vt in aut.itē nulla,cōitas.bi sunt extra ꝓtectionē
cōis,vt no.Ly.de na.lib.l.cius.⁊ si ciuitas indicit eis bellū,
sunt quasi hostes,de cap.di.l.amissiōe.ſ.q. desi.ibi ꝑ Ly.in ad
di.⁊ ꝑ Ly.C.de acc.l.reos.ſ3 de iure cōi exbāniti nō possunt ō
iure offendi,nisi sint etiā diffidati,vt no.ī ysi.feu.hic ſi.leg.c.i.
nec ēt expulsi de ciuitatib⁹,vel ꝙfinati pñt offendi:nā mathe
matici debēt de ciuitate expelli.C.de epis.aud.l.mathe.⁊ tñ nō
pñt impune offendi,ſ3 tm̄ capi ⁊ pſentari iudici,vt.C.de mal.
⁊ math.l.ſi.⁊ expellit qs de ciuitate tribus ex causis.s.rōne de
licti,rōne ſuspicionis,⁊ ratiōe morbi,vt in lepꝛosis,vt ī aut.iu
ſtiran.qō pñta.ab his.ſ.ſi. ¶Et no.ꝙ qñ offendit q ꝓt offen
dī de iure,nulla nascit obligatio:qz nō ꝺr esse delictū,de alea.l.
ī.ſ.qō aūt.C.de his qui ad eccl.confu.l.ſi seruus.arg.no.C.qō
nie.cau.l.accusatiōis.sine statutū ꝓmissoriū disponit sup fa
cto ꝓmittēdo fieri.sine sup pena,ꝓhibēdo īponi,sine sup exer
citio:qz ꝓuideat reddi ius.vel dic hoc vltimo casu obligatio
nē nasci.ſ3 nō intentari ope exceptionis,vt.ī.ad mace.l.ī.⁊ fa
cit qō no.C.ex quib.cau.infamia.l.decuriōes.⁊ ibi ōt Jac.ꝙ
differētia est vtrū statutū disponat sup iniuria,an sup pena,
an sup exercitio:⁊ vide Bar.de fideic.cū leg.ī sua lec. ¶Illud
tñ no.ꝙ hz in Scrib⁹ ꝑscriptio.i.lapsus ꝑfigi tēporis a iure nō
tollat naturalē obligationē,⁊t no.in.l.ſ.rē ra.habita.tamē sec⁹ in
delictis,vbi ꝑscriptio ipso iure ītermit obligationē,quia leꝛ
dicit eam oboleri in totū,vt.ī.de iniur.sed ſi vn⁹.ſ.ſi ante.vn
de in criminibus exceptio ꝓscriptiōis est exceptio intentio
nis ⁊ facti non actionis,que non est ipso iure.quod not.
¶Ex lec.ant. ¶Matiōe delicti non tollitur obligatio natu
ralis.b.ꝺ.⁊ est bonū arg.ꝙ ex delictis non oriaī obligatio na
turalis,ex quo nō inducitur liberatio naturalis,q̄ citius ōbe
ret induci per.l.arrian⁹.de act.⁊.ob.Et no.hāc.l. ad statuta
dicētia ꝙ ille qui nō assignat in estimo,perdat ius suum:nā ꝫ
per hoc nō ꝑdit obligationē naturalē:⁊ est principiū singula
re,qō ꝓcedit ꝙ modū regule in qualibet ꝺispositiōe penali,⁊
no.⁊ effectus hui⁹ naturalis obligatiōis est nō solū in foꝛo cō
tentioso,sed etiam in foꝛo conscientie qz licite retinetur quod
naturaliter debetur,vt no.Jnn.de immu.eccl.quia plerīq.

¶Item ex lect.antiqua,

Quamuis debitum. Respectu creditoris. ¶Ibi nō debi
tum.s.respectu soluentis. Item nota ꝙ etiam debitum repeti
tur,si a non debente soluatur.hoc dicit.

¶Item ⁊ lec.anti.

Si putem. Nota hic in ſi.ꝙ indebitum nunquaꝫ
videtur solui ꝓ⁹ debito,nisi hoc aga
tur,⁊ facit ex tra de censi.olim.

Si duo. Plures rei in debendo nō intelligunt plu
res rei insolidū repetēdo:ſ3 quilibet repetit
partē,idem in reo ⁊ fideiussore:ſ3 in alternatiua cōuertit ele
ctio ad recipientē:qz obligatio alternatiua siue in petēdo siue
in repetēdo intelligitur esse in dimidia.b.ꝺ.vsq; ad.ſ. cū iter
in.l.sed ⁊ si me putem.ſ.eo.

¶Ex lec.an. ¶No.ꝙ qñ nō apparet oꝛdo soluēdi,pariter cō
cedit eis repetitio.ſ3 si appaꝛ.ret oꝛdo,tūc loqtur.ſ.e.cū duo.

Plane. In alternatiua obligatione nō ꝓt fieri
solutio in diuersis rebus. ¶In tex.ibi,
cui velit. Jsta leꝛ vī cōferre electionē creditoꝛi ꝓpter
pluralitatem debentium,non ꝓpter pluralitatem rerum de
bitarum,⁊ sic non ob.l.ſi.C.eodem.

Sed ⁊ si me putem. ſ.cū iter. qñ
plus est in iu
re rei,q̄ soluit,ꝙ debeat esse,⁊ illō pl⁹ ꝙcernit totā
rē,hz locū ꝺdictio icerti,⁊ est nouū ⁊ ꝺirectū genꝰ
repetitiōis,qz repetit res nō ꝓncipaliꝫ ꝓpter se,ſ3 ꝓpter aliud,
⁊ vt ita ꝺigerim exceptio sit actio:⁊ ideo nō hz locū ꝺdictio ī
debiti,qz nō repetit qō est debitū.s.ipa res. ¶Item nō ꝓt repe
ti seruitus,qz nō est soluta seruitus,ſ3 pl⁹ libertate solutū est,
⁊ egit ad rē ipsam,vt metu restitutionis reimponat seruit⁹:
sic eō,qñ aliqd deest iuri rei,qō respicit totā rē,tota res petitur,vt no.Dy.ō le.ī.l.huiusmodi.ſ.edes.ita cū pl⁹ ē tota repetitur,vt sit salui⁹ ius exceptiōis:vel dic ꝙ directo agit,vt seruit⁹ imponat ad qō cōpetit incerti con.⁊ indebiti non competit:qz ista est noua petitio,nō repetitio:⁊,vt ita ꝺigerim, insistuit nō restituit.similem.ī.ad velle.l.qui⁹.ſ.ſi cū essem.⁊ hec vera qz tex.ꝺicit ista agi,vt seruit⁹ cōcedat,vñ libell⁹ ē formādus ſm verba legis.No.ꝙ indebitū quo ad ſubstātiā cōdicit ꝙ cōdictionē indebiti,vt toto hoc cōtractu:sed debitū quo ad ſubstantiā,indebitū quo ad qualitatē cōdicit ꝙ cōdictionē incerti vt hic:aut ergo condicit semp quid,als ꝓpter qd,aut ꝓpter quale. ¶No.ſcōo ꝙ verbū,cōdicit aptat ad ius:qz ius ē in obligatiōe.i.seruitus. ¶Op.libertas fundi est bic soluta sine causa.ergo cōdicitur ꝙ ꝺi.sine causa,vt.ī.de cōd.sine cau.l.iij.fol. Jo.concedit ꝙ agit cōdictione sine causa:⁊ ita hic exponit ꝙ incerti nō sit actionis titul⁹.⁊ ꝺicit,incerti cōdictio, id est sine causa,q̄ in incertum ꝺat ſm Jo. ¶Opp.cōtra hoc, qz ꝺz agi cōdictiōe indebiti.ſ.eo.qō indebitū.rndeo illud est verū,qñ agit ad certū,sec⁹ qñ agit ad incertū ſm Jo. ¶Op. tertio contra hoc.qz leges debent situari ī ꝓprio tractatu,vt not.ī.e.l.ſi. Sed ista non est situata in congruo tractatu:qz debuit situari.ī.de condi.ſi.cau.ex quo de ea tractat. Rndeo cōgrue situat.qz de indebito tractat,ſ3 ſm Jo.bas oppositiōes formabat Jo.sibiīpsi.Sz Alex opponit aliter:quia cōdictio ī certi est ꝓpriū nomē actiōis,⁊ cōpetit ad incerta,vñ vī obstare.ī.de act.emp.l.ſi tibi liberū.Preterea.l.iij.de cond.incer.nō cogit nos ꝺicere ꝙ cōdictio incerti non sit ꝓpriū nomē actiōis. Preterea habemus legē expꝛessam,ꝙ est actio ꝙ se habēs ꝓpriū nomen ꝓpriaq; naturā.ī.de ꝺi.fur.l.⁊ ideo.ſ.ſi.⁊.ī.eo.q excep.ſ.ſi par.⁊ de leg.l.l.ꝙ si nulla.⁊ ideo Jo.in arbore debuit facere sellulā ꝓpriā de ista condictione,hz nō fecerit. Quid ꝺicēdū:ꝺico ꝙ opi.Alex.in hoc verioꝛ.ſ.ꝙ condictio incerti sit ꝓpriū nomē actionis:⁊ ꝺico ꝙ,i casu istius.ſ.cōpetit ꝺictio, q̄ vocat incerti:⁊ facit.ī.depo.l.pe. ¶Op.⁊ vī ꝙ ad incertū agat ex stipulatu,vt insti.de ver.ob.in pzin.So.ibi incertum ꝺebet ex stipulatione,bic sine stipulatiōe. ¶Itē op.agere ad nudam possessionē est agere ad incertū,qz hz cām facti non iuris.l.vbi aūt.ſ.id qō.⁊ tū agitur cōdictiōe inde.vt.ſ.eo.l.indebitum.ſ.ſi ergo.⁊ bic ꝺebet agi cōdictiōe indeb.ōt Jo.ꝙ condictio indebiti nō ꝺat ad incertū:nec obst.ꝙ petur ad nudam possessionē.nam⁊ bec certa esse ꝺicēt per relationē ad solutionē vñ nascit,ar.ō v.ob.l.triticū.⁊.l.ī.si cer.pe.boc nō habet:qz actio,q̄ cōtinet factū ⁊ nō ius,nō ꝺicit certa nec ꝙpetere ad incertū,vt no.ī.l.certi cōdictio.in pn.si cer.pe.alias sequeret ꝙ possit agi certi cōdictione ad nudā possessionē:qō est falsū.⁊ adde quod no.ī.de acq.pos.l.rē q̄ nobis.⁊ ideo solue ꝙ in.ſ. si nūmi.repetit id qō solutū ēt:ꝫ vero nō petit id qō solutū nō ē, qz est soluta libertas,⁊ cōdicit seruit⁹:qō est cōtra notissimos terminos condictionis indebiti. ¶Extra op.ille q petit seruitutē ponī petit ꝺari,vt.l.iij.ſ.ꝺare.de vsufr.⁊ sic ius, ergo certū,vt.l.vbi aūt.ſ.ſi.de v.ob.ergo ⁊c.ō vsufr.ea.re.l.trib⁹.ergo non ꝺz agere ꝺi.incerti.ſ3 certi.l.certi cōdi.So.nego boc qz agēs ad seruitutē ꝙstituēdā agat ad ius merū, imo mixta petitio ē iuris ⁊ facti:qz agit ad cōtinuā patiētiā.C.de vsuf.l. cozruptionē.de ver.ob.vbi aūt.ſ.fundi certi.⁊ no.eo.ti.l.ij.⁊.l. plurib⁹.ſ.⁊ si placet, qz non pl3 plene tradi a ꝓncipio,⁊ ideo hz vbi ꝺari ꝓprietatē est in obligatiōe,nō succedit re extāte obligatio ad interesse tū,sec⁹ si ꝺatio seruitutis siue fit ī petitione siue ī repetitiōe:ita tz bic gl.ſm Jo.qō est no. ¶Op.ꝙ agat ad seruitutē ꝙstitutiōe ꝺebiti:vt.ſ.e.l.ſi fundi mei.So.ibi in vsuf.q est ps dñij. Itē ibi vsusfruct⁹ fuit solut⁹.⁊ vsusfruct⁹ repetit:bic ꝺiuersuꝫ,imo aduersuꝫ ab eo qō fuit solutū,⁊ sic ē bic repetitio ꝓpzia. ¶Quero an ista cōdictio incerti sit gñalis vbiq; incertū repetit sine stipulatiōe,an vo sit subsidiaria,⁊ non competat nisi ī casib⁹ exꝑssis i iure? Rndeo qñq; cōdictio icerti ponit ꝓ nole actiōis,qñq; nō. ¶Pzio casu ē gñalis,⁊ ꝙpetit qñq; ad rē,qñq; ad possessionē,qñq; ad detētionē ad rē,vt cū rē repeto,vt expēsas retineā.ī.e.l.q excep.ſ.ſi ps. ad possessionē,vt cū creditoꝛ agit incerti contra furem,vt in ſ.neratius. Ad detentionē,vt cū agitur incerti cōtra ꝙmodatariū vel depositariū:qñq; cōpetit ad ius seruitutis,vt bic⁊ de ac.emp.l.ſi tibi liberū.quādoq; cōpetit ad cautionē cōdicē dā.vt.ſ.ō vsuf.ea.rer.l.ſi.C.ſi gs in ius vo.nō ie.Bar.ꝺicit ꝙ incerti cōdictio est actio subsidiaria,q̄ nō concurrit cum alia:sicut enim nō cōcurrit cū actiōe ex stipulatu,ita nec cū illa actione. Sz gl.tz Jziū ī.l.tibi liberū.⁊ bic,vnde ego ꝺico ꝙ est ex varijs figuris causaꝝ ⁊ oriꝫ ex puīiōe legali,⁊ ꝙcurrit qñq; cū alia, vt ecce cū hypotbecaria,vt.ꝺ.l.⁊ iō.ſ.ſi.⁊ cū actiōe ex testō,ī.l.trib⁹.⁊ cū actiōe ex vēdito,vt.l.ſi binarū.de ser.vrb.pd.nec aliqua leg

dicit φ sit subsidiaria:tñ cõdictio indebiti nõ cõcurrit i casu nñ.§.ꝛ ratio est ꝑpter naturã cõdictionis indebiti,vt.s.dixi. Itẽ cũ rei vendicatiõe nõ cõcurrit nisi ꝯ furẽ,vsuf.qnead. ca. si vsusfru.noĩe.ꝛ.l.si.cũ si.Cõcludit ex ṗdictis φ icerti ꝯdictio interdũ cõtrahit ex maleficio,interdũ ex errore soluentis.i.ex quasi cõtractu,interdũ cõcurrit cũ actione ex cõtractu,qñ iure ꝯctus ṗt omissum suppleri,qõ recipiẽti incũbebat.d.l.si tibi.ar.cõtra.j.so.ma.l.si pater ignorãs.quodãmodo ergo gñalis est ista cõdictio.Sꝫ qñ actio icerti ponit ꝑ actiõe ṗscri.v. qñ hꝫ originẽ ex ꝯctu innoiato,de pac.l.iuris gen.§.ij. ¶Extra opp.cõdictio incerti ꝑponit cõtra furẽ in subsidiũ condictiõis furtiue,vt.l.ꝛ ideo.§.nerati9.sꝫ fur tenet ad certũ, inst. de ac.§.sic itaqꝫ.ergo cõdictio icerti dat ad certũ, φ impleat cõdictionem.So.imo dat ad possessionẽ,q̃ plurimũ facti hꝫ, ꝛ sic incertũ dicit peti,ꝭm gl.ꝛ adde qõ dixi.s.si cer.pe.l.si qs nec cãm.§.res pignori.¶Extra no.φ qñ soluit indebitũ tria dant remedia.s.ꝯdictio indebiti,qñ est indebitũ in substãtia: cõdictio incerti,qñ est indebitũ in qualitate ꝛ ꝑ accidẽs:cõdictio sine cã siue in substãtia siue in qualitate:habẽt eni se act9 agẽtiũ ad aliqd,sicut femina:nã sicut vnũquodqꝫ semẽ ꝑducit fructũ iuxta gen9 suũ,nec vnũ gen9 gignit alterũ,sicut nec vrsus leonẽ:ita cõtractus ꝛ quasi cõtractus,ꝛ delicta quasi delicta se habẽt sicut femina generãtia obligatiões ꝛ actiões sub eodẽ gñe:nã sub diuerso genere nõ esset gñare,sꝫ degenerare, de pac.l.si vn9.§.pactus.v.sꝫ si pactũ.ꝛ aliqd negocij apti nati ad actionẽ ꝑducẽdã geri opꝫ,vt actio oriat,vt.j.e.l.si in area.¶Ex etiã no.φ omissum ꝑ viã exceptiõis põt peti ꝑ viã actionis,facit cõmu.ṗd.l.si in venditiõe.ꝛ sic exceptio actionẽ parit.de iureiu.l.sꝫ,ꝛ si possessori.ꝛ hoc quãdo exceptio omittit in ꝯtractu vel i distractu.Si aũt i iudicio,tũc exceptio nõ parit actionẽ,vt.j.mã.si fideiussor.§.i oibus.Sꝫ si ex eodeꝫ facto a ṗncipio orit actio ꝛ exceptio,omissa vna via ṗt alia via intentari.j.de cõpen.l.qõ in diem.§.si rationẽ. Si aũt nõ fuit omissum,sꝫ obiectũ,ꝛ cõtra ꝑnuntiatũ,aut exceptio non fuit discussa,ꝛ ṗt actio intentari,φ sñia lata in incidẽti,de qua nõ fuit plene cognitũ nõ officit actioni,de re iud.a diuo Pio.§. si sup reb9.aut fuit plenarie discussa:tũc aut actio mouet sup eodẽ ꝛ obstat exceptio.d.§.si rationẽ.aut ad aliũ effectũ ꝯsecutiue natũ,ꝛ nõ ob.exceptio.qꝛ nõ est eadẽ res,de euic.sꝫ si exc. Porro si exceptio nõ stat ꝑ se vt exceptio pacti ꝛ ṗscriptiõis omissa euictione dari nõ ṗt nisi in casibus,vt no.de iur.ꝛ fac. ign.l.j.de neg.ge.l.sinũt.§.si.ꝛ ar.de exc.rei iud.l.si in iudicio. ¶Ex lec.anti.¶Soluẽs adiecto per errorem,repetit.h.d.ꝛ ratio dubitationis est:qꝛ non sciebat se teneri,cum etiam vero adiecto non sit debitor obligat9,vt.j.de so. vero ꝑcuratori.§.j.ꝛ de verbo.obli.eum qui.§.si tibi.

Cum inter. In hoc.§.tractat de quadã ꝯdictiõe q̃ vocat incerti cõditio:ꝛ est ꝑprium nomen actionis,ꝛ hꝫ locũ qñ factũ vel possessio cõdicitur nõ respectu vere possessiõis cõsequẽde,sꝫ respectu alteri9 vtilitatis:qõ dic vt in gl.ꝛ.h.d.cũ res aliter soluitur q̃ debeat solui, hꝫ locum incerti cõdic.h.d.vide hic.s.com.pred.si i vẽditiõe.

Eleganter. Trãsactio nulla vel imṗfecta nõ impedit repetitionẽ soluti. h.d.Et no.φ aliud est habere tractatũ ꝛ colloquiũ ð cõtrahendo,aliud contrahere:ꝛ hoc ptꝫ quãdo venditur res ecclesie,vbi tractat9 dꝫ ṗcedere cõtractũ,ꝛ est actus distinct9, vt in aut.hoc ius porrectũ.ꝛ facit.l.vlt.l.de ṗd.cur.¶Hic q̃ro an iudex appellationis possit mãdare trãsactionẽ executiõi: dic vt.s.de pac.l.tale pactũ.§.q ꝑuocauit.Quid i iudice delegato: dic vt ibi,ꝛ ꝑ In.de of.dele.si quãdo.Et no.φ sñia oia vincit,nec submouetur ꝑ trãsactionẽ,si liquida est sñia i iure ꝛ i facto,vt i.§.si post.ꝛ.l.si cã cognita.C.e.Et vr̃ ꝑ hoc φ nõ valeat ꝯpromissum post rẽ iudicatã,ẽt si renũtiet sñie,vt no.C.ð trãsa.si diuersa.vel vsui ei9.C.de pac.l.pacta nouissima.ꝛ ꝯfirmat φ nõ ṗt ꝑnũtiare ꝯ.l.j.qñ ꝑuo.nõ est ne.Sꝫ illud idẽ, ergo nõ est arbiter:qꝛ cogit dicere certã sñiam,de arb.l.qualẽ.sꝫ ibi loquit de coactiõe hoĩs nõ de coactione legis:vide In.de of.dele.si ꝑ debita.In ꝯriũ vr̃ qꝛ sñie ṗt renũtiari,de pac.l.iuris gentiũ.§.si paciscar.ne iudicati agã,vt no.in.l.acta.ð re iudi.ṗterea etiã sine renuntiatione valet compromissum,si ṗma sñia fuit ꝯdẽnatoria,sec9 si absolutoria,vt no.de exc.rei iud.l. duobus.ꝛ ꝑ Gul.ꝛ Cy.in.d.l.j.in addi.nã corã arbitro ṗt opponi exceptio,sicut corã iudice,vt.C.de pac.l.si qs in ꝯscribẽdo.qꝛ de incidẽti ꝛ emergẽti sine cã ṗncipali agitari non põt, debet cognoscere ꝛ iudicare:vt.l.qualẽ.§.diem.de arb.Solu. aut cõpromittens renuntiauit iuri cõstitutionis.i.legis prime,qñ ꝑuo.nõ est nec.ꝛ nõ valet renũtiatio:aut iuri pacti,id est ṗci se ipsi sentẽtie,tũc valet renũtiatio,ꝛ vꝫ cõpromissum si nõ renũtiat:distingue inter actorẽ ꝛ reũ.d.l.duob9.ꝛ hoc ẽt si in arbitratorẽ ꝯpromittat,ꝛ si dicat istud cõpromissuꝫ ẽ q̃ daꝫ trãsactio,ergo nõ valet,vt hic.Rñdeo,nõ est mera trãsactio:ꝛ hoc est verũ qñ ꝑ nouũ cõpromissum fert noua sñia, sꝫ per vnũ ꝛ idem cõpromissum nõ possunt ferri due sñie cõtrarie,licet data sit potestas arbitro sepius laudãdi:quia illud intelligit sup diuersis capitulis,non φ possit esse contrarius sibiipsi,vt no.j.pro soc.l.in ꝑposita.nã ex quo primo pronuntiauit,res est facta certa,ꝛ ideo non durat super eo ampli9 cõpromissum,de arbi.l.qui arbiter.ꝛ qꝛ contrarietas erubescenda est.l.eos.de mo.mul.ꝛ ideo non congruit bono viro ꝛc. ¶Ex lect.antiq.¶Solutum ex causa putatiue transactionis potest repeti.hoc dicit.

¶Item ex lec.anti.

Si post rem. De lite finita non ꝑcedit transactio,nisi sit dubiũ de iure, vel de facto:ad hoc allegat,ꝛ hoc ar. dicim9 idẽ i cõpromissis qõ in trãsactiõe,ar.ꝯ qõ no.de exce.rei iud.duob9. ¶Ibi,ꝛ soluit, errore iuris.¶Ibi,valeat φ lꝫ eẽt iudicatũ,nõ tñ erat liqdũ.

1 ☞ Dolus actoris non facit non valere processum.
2 Iniquitas que transit in rem iudicatam toleratur.

a **Si quis post.** [a] Valet sñia,lꝫ petitor sit i dolo ꝛ exceptio trãsactiõis opposita añ lit.ꝯtest.ipedit ꝑcessum:ꝛ si postea supueniat, põt opponi ad reliquũ ꝑcessum,ꝛ siue re9 opposuerit exceptionẽ siue nõ, vꝫ ꝯria sñia:tñ qõ noie trãsactiõis dedit ꝯdicit:simul aũt exceptio ꝛ ꝯdictio nõ dat.h.d. Et itellige φ libell9 erat oblat9: nã ante porrectũ libellũ nulla exceptio põt ꝑponi,ðt Inn.de ꝑcu.ꝯstitutus.ꝛ hoc in cã principali,sed in causa appellationis põt eã introducere ẽt nõ oblato libello ab appellãte:qꝛ in causa appellatiõis nõ requirit libellus,ðt Inn.de offi.deleg. cũ ꝯtingat.sed appellãs nõ põt introducere appellationẽ sine libello,vt no.ij.q.vj.si qs.in gl.orꝛ ipsa appellatio habet ꝑ libello,facit qõ no.extraor.de appel.l.scio. Simile alibi dicit Inno.φ rescriptũ habet pro libello,de elec.dudũ. per Inno. ¶Tria not.primo φ exceptio q̃ opposita ipediret ꝑcessum, omissa nõ reddit iudiciũ nullũ ꝭm Ja. Item dico si non fuit omissa a pte sꝫ obiecta nõ tñ admissa ꝑ iudicẽ: qꝛ vꝫ ꝑcessus: ar.de cõpẽ.qõ in diẽ.§.j.¶Scðo not.φ ad hoc vt exceptio ipediat ꝑcessum dꝫ opponi ante lit.cõte.vt in litera ibi dũ dicit,volẽte litẽ ꝯtestari.Si aũt opponit post lit.ꝯte.aut supuenit postea ꝛ põt opponi ad impediẽdũ reliquũ ꝑcessum [b], vt hic,ꝛ ar.C.de cõsor.eius.lit.l.ij.aut supuenerat ante,ꝛ tũc non põt opponi ad processum impediendũ:ꝛ est ratio,qꝛ quando opponit ad impediendũ processum,dꝫ opponi in forma tẽpore declinatoriarũ ꝭꝫ Ja.¶Tertio no.φ exclusus tpe ab vna via opponẽdi,põt opponere eãdẽ exceptioneꝫ alia via:vñ exclusus per lit.conte.ab opponendo exceptionẽ trãsactiõis cõtra ꝑcessum potest opponere in factũ principale.i.in forma ꝑemptorie.Sꝫ qd si esset exclusus renũtiatione,vt qꝛ opposuit in forma declinatorie ꝛ renuntiauit ei:Rñdeo aut renũtiauit ipsi exceptioni,aut modo opponẽdi,ṗrio casu nõ auditur,ar. C.de fide inst.l.iij.Secundo sic,vt hic,ꝛ sic vr̃ φ plus sit excludi repudiatiõe,q̃ tpe,facit.C.de iure delib.l.suũ.alibi sunt paria,vt.j.de iniur.sꝫ si vn9.§.si ante.Alibi plus est excludi tpe, q̃ repudiatiõe.j.ad treb.l.facta.§.si qs bonorũ.ꝛ adde qõ no. s.de neg.ge.si ego.Sꝫ qd si eẽt exclusus ꝑnũtiatiõe:qꝛ fuit exceptũ ꝑ modũ emergentis,ꝛ ꝑnuntiatũ fuit ꝑ iudicem nõ debere admitti,an poterit ratificari ꝑ modũ perẽptorie ꝛ icidẽtis:dico q̃ aut fuit plene cognitũ de emergẽti rite opposita:ꝛ preiudicat in incidenti,aut nõ fuit discussum,ꝛ tũc nõ ṗiudicat,ar.d.§.si.rationẽ.ꝛ extra de test.c.veniens.facit qõ no.Cy. in.l.ṗscri.mandatorũ.ꝛ si dicat si non fuit discussum,non vꝫ ꝑcessus,vt extra de iud.exhibita.accedat qõ dicit Inn. qõ iudex cui nil ꝑbat,nil mãdare ṗt,de sen.excom.c.solet. in si.Sꝫ illud non de omni mandato intelligendum est, sꝫ de mandato prestationis.Sed certũ est φ rescriptum habetur pro libello [c].i.φ tenor libelli debet fundari super forma rescripti. Itẽ hr̃ ꝑ libel'o supplicatorio nõ conuentionali,de i ius vo.libertus.Rñdeo φ ordo peruersus circa preparatoria iudicioruꝫ nõ reddit iudicium nullũ:qꝛ necdum est iudicium,ꝛ incipit in contestatione litis.fallit quãdo exceptio respecit iurisditionẽ qꝛ nisi sibi liqueat,an sit iudex,non valet processus,vt in ꝯrio: qꝛ quandiu iudex dubitat de fundamento,id est de iure, non debet ꝑcedere,sꝫ supersedere,vt no. Inno.de offi.dele.cum in iure,quod est verum si dubiat de iurisdictione ṗncipali, sec9 si dubitat de iurisditione accessoria,vt de iurisditione ꝑrogata.ff.de iud.l.ij.§.j.ꝛ ꝑcessus als nõ valeat nullis receptis probationibus super emergenti,ꝑbatur extra de appel.ex parte M.ꝛ facit.C.de ꝑcu.ita demum.ꝛ.C.de dila.ꝛ procedente.nã interlocutorie non requirunt ordinẽ iudiciorum,vt precepta iudicum,vt.l.ait pretor.§.permittitur.de mino.Sꝫ in ṗncipali nõ valet diffinitiua omisso medio,id ẽ,nõ discusso ð iure partiũ,ꝛ nullis factis ꝑbationib9,vt not.de cõsti.ecclesia sancte Marie.ꝛ i.l.ꝑlatã.ꝛ.ij.q.j.c.nos i quẽquã. fallit i notario.

vbi valet

a ¶Si qs post. Ad huius textus materiã vide.d.Alexã. de Imo. in.l. nã ꝛ postea.s. de iureiu. ꝛ ad id qõ hic dicit Bart.de exce. damni.ꝛ simul adde not. per Ja.But. in.l. adulteram. C. de adul. ꝛ per eundem Bal. in.l.peremptorias.in.j.colũ. C. sent.rescin. nõ pos. ꝛ in. l. ij.in.iij. col. C. de iuris ꝛ fac. igno.

b ¶Processuꝫ. Adde text. in c.insinuãte.de offi.deleg.

c ¶Pro libello.Adde Fel. in.c.cum oliꝫ. circa medium ij.col.de offic. delega.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

vbi vz sńia nullis receptis ꝓbationibus,vt not.Inn.extra de elec.venerabilē.Sz qd de exceptione rei iudicate,an apposita post lit.ꝯte.ipediat ꝓcessum?ꝛ vr ꝙ sic qꝛ reddit iudiciū retro nullū,vt.l.j.C.qñ ꝓuo.nō est nec.ꝛ sic superuacuo ꝓcedi nō dz qđ vr verū si sńia sit liqda ꝛ certa,facit qđ no.in.l.nā ꝛ postea. in prin.de iureiur.Alij dicūt ꝙ nō:qꝛ nō reddit iudiciū nullū, sed sńia ex prima instātia ꝺm Jac.ibi in lec.Sed pone ꝙ post litis ꝯtest.supuenit exceptio,nō tñ fuit statim opposita, ne ꝓcederet:sed fuit ꝓcessum sup vno capitulo,an poterit opponi ne ꝓcedat sup alio?dicit Jac.ꝙ quedā sunt exceptiones,que sepius nascunt,vt exceptio ꝙ ne reddat ius,ꝛ tūc pōt opponi ad alia capitula,ar.no.C.de an.exce.l.j.ꝛ de vsuf.accres.l.j.quedam ꝗ semel tm̄ nascunt, ꝛ tūc in pn̄o ingressu dz opponi nō postea:qꝛ ꝓcessus iudicij est indiuidu⁹,ar.de iud.l.sz ꝛ si susceperit.fa.er.l.i hoc iudicio.Sz Jac.Bu.qđ no.ꝛ no.C.đ iur.cal. l.si.prope fin.ibi in pma post hāc.l.ingressi ꝛc.Extra no.sńiam latam p dolū agentis valere,sic.j.mā.si fideiussor.§.in oībus. ¶ Sz op.ille q dolo agit,obrepsit ꝑtori,ergo nihil agit,vt.j. de fal.l.si qs obrepserit.Sol.ibi obrepsit falsificādo acta cāe,đ iure fisc.l.in fraudē.§.quoties.vel mentiendo circa acta cause. Sed ī isto.§.nō erat fundit⁹ falsum,qđ allegabat ī facto, ꝛ tenebat exprimere defensionē aduersarij,nec instruere iudicez ꝯ se necēt instruere suū aduersariū,vt.l.j.§.j.de lib.agnos.imo ꝛ ꝗ fundit⁹ caret actiōe,tñ vincere pōt p sńiam,vt.l.cū putarē. fa.er.đ pecu.l.eo tpe.tñ vbi est cā funditus falsa,duo remedia sunt.s.appellatiōis ꝛ rōnis,ꝗ simul nascunt:ꝛ omissa appellatione pt peti restō:qꝛ fuit a pncipio lōgioris vite,ꝛ no.de acq. here.l.si is ad quē.ꝛ ad Treb.l.seruo inuito.§.si ptor.sec⁹ si re⁹ succubuit:qꝛ nō opposuit exceptionē:nam negligēti non competit restō in integrū.l.non em̄.qui.ex cau.ma.ergo omissio exceptionis impedit restōnem,non omissio appellationis:in spiritualibus tñ vt dicit Inno.obreptitia sńia nō transit in rē iudicatam,de elec.qꝛ propter.per Inn.Itē op.ꝙ actor nō dicat in dolo,nisi reus excipiat qꝛ sicut actio,nō intētata, nō impedit iudiciū,vt.j.de isti.l.habebat.sic nec exceptio nō opposita ēt ꝓbata nil operat,nisi opponat,vt not.in.l.si vnus.§.pact⁹. in gl.in opponēdo.s.de pac.Sol.lz nō opponat actor est ī dolo:qꝛ venit ꝯ fidē ꝓmissionis,non tñ excludit nisi opponat vel nisi calūnia sit euidens:qꝛ defensio notoria non indiget adminiculo exceptionis,ar.no.de bo.lib.l.qui cū maior.§.si pr̄is.ꝛ per Inn.in.c.j.de of.vic.tunc em̄ repellit actor vi doli, non vi exceptionis.Ego dico ꝙ hic est necessaria exceptio,nec iudex supplet ne auferat electionē reo,vt hic in fin.ꝛ.l.rescriptū.§.si pacto.Sed qd de dolo iudicis,de simplici dolo, non de iudice corrupto?Rn̄deo si sciēs in nō legitimā psonā fert,sńia ē ipso iure nulla,vt no.s.de ꝓcu.l.si ꝓcu.absent.Itē si sciēs fert sńiaz in nō cōtumacē vere vel interpretatiue, vt in verbo detentuz. vt no.de re iudi.l.quesitum.Si aūt alias est in dolo,si quidem pars participauit dolū ope exceptionis,non vz sńia, de dolo. cum a te.Si aūt nō participauit,opus est restōne vel appellatione,ad Treb.l.seruo inuito.§.cū pretor.ꝛ sic sńia equiparat ꝯtctibus stricti iuris.Sed qd si iudex puta ptās electus a cōitate metu tyranni fert sńiam?videt nulla,arg.de arbi.l.qualē. de iudi.l.ij.§.j.ꝛ de aut.tu.l.j.in fi.In cōtrarium vr:qꝛ spāle est in sententijs ꝛ censetur ꝙ sint ipso iure nulle,vt in.c.j.qđ met. cau.lib.vj.ad hoc facit qđ no.xj.q.iij.quatuor.Sol.sunt alique ipso iure nō in effectu:qꝛ obstat exceptio ꝺm Canonistas,fallit in sentētijs censure ecclesiarū,que sunt nulle, qꝛ nō possunt esse alique ipso iure,quin ꝛ effectu: qꝛ ille sine effectu ꝯhunt secū executionē iuris ꝛ de iure esse ꝛ ꝯsiderari non pn̄t: ꝛ sic ptz an metus dans cām sńie reddat eā nullā:nō tñ opz appellari, alias metus nihil operaret:nā sine vllo metu,ꝛ iusta cōfirmaretur per iudicē appellationis,sed hic etiā alias iusta est infirmanda per exceptionē metus:vel dic ꝙ iusta erit efficax,ar.j. qđ met.cau.l.fi.§.fi.¶ Extra not.ꝙ iste.§.loquit qñ est effect⁹ cause:qꝛ tenet iudiciū,vt ꝓbat ex ꝯiunctione duarū legū.s.ne quis eā.l.j.§.Offilius.ꝛ.l.sed exhi.§.fin.ꝛ facit qđ no.iud.sol.l. vir bonus.ꝛ iđ đt Jac.de Aret.ꝙ si statutū đt qđ non reddat ius bānito:qꝛ tūc bannitus habetur ꝓ mortuo,ꝙ nō vz iudicium p eo:ꝛ si valeret ipso iure,tñ post sńiam posset opponi exceptio bāni:qꝛ est mero odio ītroducta.ad Maced.l.tametsi. ꝺm Mar.sil.Et idē dico de iudicio acto cū filiofa.s.vt ipso iure nō valeat ex defectu integritatis psone.ꝛ hoc de lit.ꝯte.ꝛ sequentibus actib⁹.Sz ea ꝗ añ lit.ꝯte.cū eo facta sunt,valēt:qꝛ nō regrant pr̄is autoritatē:nā in ꝯtestatione tm̄ interponi dz non ante,vt.l.si cum dotē.§.eo aūt tpe.sol.matr.ꝛ ideo filiusfa. pōt interrūpere pscriptionē,ꝛ pōt ꝓducere donationē animo insinuandi:qꝛ est volūtarie iurisditionis.facit ad hoc qđ not. Cy.l.l.fi.q admit.ad bo.pos.pōt offerre libelluz,ꝛ reliqua que fiunt ante lit.ꝯte.facit qđ no.gl.C.q admit.ad bo.pos.l.j.Itez pt petere executionē facti,vt no.s.đ mino.l.iij.§.vtrū.qđ ē no. ¶ Extra qrit,qꝛ qdā exceptiōes natura perēptorie existentes officiū hn̄t declinatoriū ad ꝓcessum impediēdum, ꝛ est in eis spāle in qb⁹(vt ita dixerim)prius intentat exceptio ꝙ actio, cū actio nō dicat intentari nisi per lit.ꝯtest.not.j.de pecu.l.si postea.ꝛ est mirabile in eis:qꝛ pposterū est,vt.l.pure.in fin.de excep.do.An idem sit in exceptione pscriptionis?Rn̄deo duplex est prescriptio.s.iudicij ꝛ actionis.Prima impedit ꝓcessum,vt exceptione triēnij.C.de iud.l.properandū.In scđa distingue,aut in criminalib⁹,ꝛ impedit ꝓcessum:qꝛ lex dicit ꝙ reus q pscripsit nō dz recipi inter reos.de adul.l.si maritus.§. prescripsit.ꝛ ar.ff.de iniur.l.sz si vnus.§.si aūt.aut in ciuilib⁹, tūc si est exceptio ītroducta ex mera negligētia nō petētis,impedit ꝓcessum.C.de pscri.xxx.an.si aūt mixta vr non impedire ꝺm doc.C.de prescri.lō.temp.l.emp.idē in mere fauorabili lz ista sit exceptio intētionis.Alij dicūt ꝙ impedit ꝓcessum ꝗlibet exceptio pscriptionis,qꝛ est exceptio rei finite,arg.j.ad tert.l.j.in fi.C.de transac.finita.ꝛ ar.de excu.tut.l.scire opz.§. ꝯns.ꝛ qꝛ sicut est ī criminalib⁹,ita dz esse in ciuilib⁹:qꝛ ad instar ciuiliū criminalia ꝓcedūt.l.absentē.de pe.nō obst.l.emp. vbi đr ꝙ añ lit.ꝯte.opposita reseruat examināda post lit.ꝯte. qꝛ ibi opponebat simplr in forma perēptorie nō ad impediēdū ꝓcessum,sed an pōt renūtiari pscriptioni future?vr ꝙ nō, si est introducta mero odio,vt not.in aut.quas actiōes.sec⁹ si ꝓpter aliā equitatē.de edil.edi.l.qđ si nolit.§.si.ꝛ facit qđ no. Dy.de leg.j.l.nemo pōt.de ꝯsti.pec.itē illa.§.qđ adijcitur.Si aūt sit cōpleta pscriptio indistincte renūtiari pōt, si ipso iure duret actio.ad exhi.l.Julian⁹.§.ꝙtū.ꝛ de fideius.si qs postꝙ. cū si.ꝛ de hoc alibi dixi.Quid de eo q renuntiat liti,an hec exceptio impedit ꝓcessum?dic ꝙ sic,vt.C.de pac.postꝙ liti.ꝛ sic plus est renūtiare ꝙ pacisci,facit de adul.l.maritus.§.ꝛ si negauerit.ꝛ.C.de ap.l.si qs libellos.ꝛ de accu.l.cū titia.ꝛ qđ no. Inn.extra de pac.cū pridē.Quid de eo q ꝓmittit nō agere? dicit Inn.ꝙ ipedit ꝓcessum,sec⁹ si ꝓmittat nō petere, de lit. ꝯte.c.j.Sz certe idē esse vr agere ꝛ petere.no.de pecu.l.si postea.Preterea si pactū est seruandū,ergo dz sibi imponi silentiū ne agat.i.ne lis contestet:qꝛ sic promisit, psertim si pactū sit vestitū,qꝛ dz obseruare pactū:idem si promisit nō facere litē ad Treb.l.Luci⁹.§.tres frēs.qꝛ impedit ꝓcessum ꝛ maxime si iurauit,vt.C.de trāsa.l.si qs maior.nā exceptio iurisiurādi ipedit li.ꝯte.vt p Jo.an.ī.c.exceptionē.de reg.iur.obijciēs.li.vj.ibi vide ī nouella.cōiter tenem⁹ ꝙ simplex pactū nō ipedit lit.ꝯte.qꝛ nō cedit dies ante lit.ꝯtest.C.de excep.l.si qdē. nec est dr̄ia vtrū fiat apud acta,vel extra iudiciū.C.de trāsac. l.sine apud.C.de pac.l.pacta nouissima.Sed nunqd in cā appellationis pōt appellatus opponere exceptionē ad ipediēdū ꝓcessum sicut in principali?vr ꝙ nō,ar.C.de ꝓcu.l.ita demū. dic ꝯ qꝛ loquit de mera declinatoria,secus in nō mera declinatoria:ꝛ facit qđ no.in Spe.de ap.§.pe.v.sed nunqd in cā.Sz nunqd replicatio impedit ꝓcessum rei,sicut exceptio ꝓcessum actoris?vr ꝙ sic:qꝛ replicatio est exceptio exceptiōis.ff.de exce.l.antepe.sup exceptione ergo ꝗ ꝓbata nō releuat, nō debēt admitti ꝓbatiōes.¶ Extra no.ꝙ ex sńia,iurō ꝛ transactione oritur duplex exceptio.s.perēptoria ꝛ declinatoria.facit quod no.Inn.de insti.cū venissent.in vlt.gl.Idē dico de exceptione bāni,qñ bānū hz vim rei iudicate ex forma statuti:de iure aūt cōi bānū nō hz vim sńie,vt.l.diuus.de cust.reor.nisi sit bannū īperiale vel regis,vt in aut.itē nulla cōitas.ꝛ facit.C.com.vel epis.l.pgrāma.ꝛ.l.īterlocutio.¶ Itē no.ꝙ exceptio doli que orit ex sńia,iurō, vel trāsactione ipedit ꝓcessum si opponat ꝓcessui.Sz qd si simplr opponat?Ric.de mat.đt ꝙ si psumunt opposita in vi perēptorie:qꝛ hec est originalis cā ꝛ virt⁹, arg. C.ad Maced.l.iij.ꝺm eū.¶ Itē no.ex hoc.§.ꝙ p obiectū exce. nō fit lit.ꝯte.ita Inn.de dolo.ꝓut nobis.¶ Itē no.ꝙ vz sńia ꝯ trāsactionē factā lite pēdēte,ꝛ hoc vex de sńia iudicis,secus vr in sńia arbitri:qꝛ per trāsactionē finit cōpromissum,vt no. in Spe.de iud.deleg.§.restat.v.si.ꝛ facit.s.de arb.l.nō distinguem⁹.§.itē nō ē cogēdū,sz durāte cōpromisso,ꝗ exceptiōes ipediūt ꝓcessuz iudicis eedē ipediūt sńiam arbitri.l.nō distinguem⁹.§.itē.ꝛ.§.si is.de arb.ꝛ ē no.ꝙ simplex transactio porrigit ad rez,ꝛ pmanet:vt.l.ij.s.si qs cau.qđ dic vt ibi.Si iudex pnūtiat has exceptiones obstare vel non obstare,ꝗrit,an hec sńia sit interlocutoria vel diffinitiua?ꝛ vr ꝙ sit diffinitiua, vt no.ī.c.j.de lit.ꝯte.li.vj.ad fi.magne gl.In ꝯriū ꝙ sit interlocutoria not.in.c.vlt.de ap.in cle.ꝛ per Archi.xx.dist.decretalis. Sol.si pronuntiatur sup emergenti ante lit.cont.est interlocutoria:qꝛ lite non ꝯte.non posset ferri diffinitiua: qꝛ prius non pōt diffiniri ꝙ incboari iudiciū: incboat antem non contest. lit.sol.ma.l.si cū dotē.§.eo autem tpe.Si vero super incidenti post li.contest.siquidem pronuntiauit exceptionē nō obstare, interlocutoria est: qꝛ sine exceptiōe posset reus absolui adhuc puta actore non ꝓbante.j.de ꝓba.l.circa eū.Nā diffinitiua dz ferri super libello,non super exceptione.C.de fid.lib.l.fin. de arb.l.non distinguemus.§.de officio.Si vero pronūtiat exce-

ptionem obstare.imperite agit:q2 non o3 de incidēti pnuntia
ri vbi absorbet totaliter negotiū pncipale,vt.C. de fal.vbi v3
tū snīa,⁊ h3 vim diffinitiue absolutorie.qð est no.ideoq3 a tali
interlocutoria appellare l3, vt a diffinitiua etiā sine causaru3
expressione,de ap.l.scio.⁊ no.Abb.⁊ Jo.And. extra ð appel.
puenit.⁊ facit.š.de mino.l.ait ptor.§.permittit.⁊.l.intra vtile.
qð tene mēti.⁊ facit qð no.j.de re iud.l.qð iussit.⁊ de preto.sti.
l.j.in fi.⁊ extra de elec.cū dilecti.in fi.⁊ facit ad.l.fla.de pla.l.p
ses.⁊ de ap.rec.l.ante.cum si.Si qs diceret snīam latā sup in
cidenti esse diffinitiuā,diceret eā non differre a snīa lata super
principali,qð falsum est.⁊ no.multiplicē dr̄iam.pmo q error
interlocutorie.i. error in principio cāe, ⁊ error in medio cause
vsq3 ad diffinitiuā pōt reuocari,de ap.cū cessante.idē si iudex
nō est iterlocut⁹,s3 inordinate pcessit:nā corrigit suū pcessu3,
extra de accus.qualr.⁊ ibi no.Sed error diffinitiue interdū pt
corrigi,interdū nō:nā aut est erratū in facto,⁊ nō pōt corrigi:
aut in iure, ⁊ tūc aut in iure ptis:⁊ idem, aut in iure cōnis,
tūc aut est error expressus,⁊ pt corrigi,q2 snīa nulla:aut tacit⁹
⁊ velatus,⁊ tunc nō pōt emēdari error:q2 snīa v3 nisi appella
tionis vel restōnis,vel nisi pp cōem errorē,q respiciat inepti
tudinē actionis,vel adiectiōis actiōis.l.ij.qn̄ act.de p2.est an.
vel dic, aut error ē expressus,aut velat⁹: ⁊ sic dicat q idē opat
tacitum ⁊ expressum,vex est vt act⁹ valeat,vt.l.cū qd. non vt
sit nullus,de fal.si qs le.⁊ de pe.l.si qs aliqd.§.testm̄.nā ccedo
q mens snīe est pōderāda.l.puto.§.j.fa.er.s. qtū ad volunta
tem,nō qtum ad solennitatē ⁊ validitatē:q2 mens sentētiātis
nō scripta,pprie nō est pars snīe,q2 o3 esse scripta ⁊ lecta,vt.l.
ij.⁊ fi.de sen.ex peri.re.Scðo q interlocutoria nunq trāsit p
se in diffinitiuā,al's in rem iudicatam.Nā si appellat a diffini
tiua discutit de grauamine illato in incidēti:l3 nō sit appella
tū ab incidēti.d.l.ante.sec⁹ in diffinitiua:q2 si ab ea nō appel
lat,postea non pōt appellari a grauamine qð inde orit,vt no.
in.l.si cū exceptione.§.hec aūt actio.qð mer.can.⁊ dt Inno.q
interlocutoria plene trāsit in rē iudicatā simul cū diffinitiua,
⁊ nō ante.ita no.de elec.cū dilecti.in fi. Tertio qð interlocuto
ria p facti disputationē nō pōt iustificari,nec ipugnari coram
iudice appellatiōis nisi ex actitatis corā iudice a q,de ap.c.ap
pellanti.in cle. S3 corā eo,q eā ptulit et ex proprius nouis pm
Inn.vt ipse no.i.c.fi.de ope.no.nū.S3 diffinitiua pōt iuuari
p nouā rōnē ⁊ allegationē ccludētē circa eādē ⁊ nō aliā actio
nē,⁊ īfringi sil'r.l.fi.qð cū eo.⁊.l.p hāc. de tēp.ap.ex de testi.fr
nitatis.Quarto q interlocutoria lata ante lit.cte.vel post, ēt
si nō sit erratū pōt reuocari[a],⁊ emēdari cōtrio īperio,vt.l.qð ius
sit.⁊ hoc pōt fieri quolibet tpe vsq3 ad diffinitiuā, vt no. Inn.
de ap.sepe.qð no. Inn.qð me.cau.sup eo.vbi no. Inn.q taxa
tio expēsax pt reuocari cōtrio īperio, ēt si taceat post diffinitiuā
snīam fallit i trib⁹ casib⁹. Pmo qn̄ iterlocutoria pimit:vel eli
dit iurisditionē:vt q2 pnuntiauit se nō iudicē,de of.dele.signi
ficasti.imo si plures sunt college,nō simul aditi,⁊ vnus pnun
tiet se non iudicē,officit alteri:sec⁹ si simul aditi sunt,de offic.
cōsu.l.j.C.de aut.pstā.l.fi. Itē si perimit offm̄ iudicis,vt q2 ab
soluit reū ab obseruatiōe iudicij:l3 ista non sit interlocutoria,
vt no.in.l.barū.si ser.vē. Scðo qn̄ interlocutoria est emologa
ta partiū facto ⁊ csensu:vt q2 ptor iussit caueri,⁊ cautū ē: nā
tūc non pōt reuocari sine csensu partiū,vt no.de pret.stip.l.j.
§.fi.suppleri tū posset.e.ti.Ualerian⁹.Tertio qn̄ interlocuto
ria perimit totā litē,vt si iudex pnūtiat ap.desertā.est enim
interlocutoria hec sicut ⁊ eius cōria,si pnūtiaret ap. non esse
desertā,de mino.itra vtile.tū nō reuocat,nisi qn̄ nulla fuit,tūc
reuocat quasi ð facto pcessit,vt.C.quō ⁊ qn̄ iud.l.si pses. quasi
desertam.itē si pimit,vel pemptā declarat instantiā,vt.l. ppe
rādū.q2 ex tūc offō iudicis silētiū iponit:dilationē aūt pēdētē,
siue sit expectatoria siue pbatoria, pōt cā cognita reuocare:l3
suū offm̄ cquiescere videat.C.de dilat.siue pars vt ait abbas,
nō h3 maiorē autoritatē assignatio termini q interlocutoria,
q mutari pōt,vt extra de ap.significāte.⁊ pbat in.l.qualem.§.
dr̄ie.de arb.⁊ not.q tres sunt iudices,q pnt reuocare interlo
cutoriā.s.ille q tulit, vt no.C.sen.rescin.nō pos.l.j.iudex appel
lationis.C.de re.cre.l.gn̄aliter.§.si iudex.⁊ supior pnuntiātis.
tū hic no.triplicē superioritatē.s. ordinarij ad delegatū sau3,
vt.l.arbitrio.q sat.cogā.q2 nimis bassa est iurisditio delegata
⁊ pendet ex libero motu delegātis,nec pōt appellari a delega
tione vel reuocatione:q2 nō tāgit ius partis. Inn. de of.dele.
si p delegato.de of.psi.sepe.de iudi.l.soluit.Scða principalis
ad vicarium,⁊ in ista est supioritas in eadē iurisditiōe:q2 vna
est iurisditio,⁊ duo vtētes ea diuerso tū iure: vicaria em̄ iuris
ditio est diuersa adiectio,nō diuersa substātia, de consue.c.nō
est.li.vj. ⁊ in hac idem vt eps possit reuocare contrario īperio
iterlocutoriā vicarij sui. Tertia supioritas ex diuersa iurisdi
tione,⁊ hoc pt eē duob⁹ modis: vno mō,qn̄ minor subalternat
maiori,vt iurisditio archiepi iurisditiōi epi:⁊ iurisditio iudi
cis a q,iurisditiōi iudicis ad quē: ⁊ sic dico q supior nō itro

a ¶ Reuocari. Adde Feli.in cap.qualiter ⁊ quando.in.iij. col. de accusa.

mittit se ð iurisditiōe īferior,phibēdo:s3 agnoscēdo suo mō.
i.p viā appellatiōis vl nullitatis,vt no. Arch.xj.q.i.ð psona.
C.de accu.absentis.⁊ vide Inn.de re iud.c.de cetero.vbi not.
Inn.q iudex appellatiōis nō cognoscit de nullitate,nisi sit ap
pellatū:⁊ vide Inn.de ap.dilecto.qð est verū īcidēter: s3 pnci
paliter sic,vt.d.l.absentē. S3 ibi fuit nulla ⁊ iniqua vnio iudi
cis pnūtiātis:⁊ iō trāslata fuit iurisditio ad supiorē,facit qð
no.doc.C.quō ⁊ qn̄ iud.l.si vt pponis.⁊ facit qð not.in aut.de
qstore.§.sup hoc. inhibere aūt ne inferior sua iurisditiōe vtat
superior nō pōt.ar.de re iud.l.sepe.in fi. Scðo mō,qn̄ inferior
nō subest:vn̄ pr̄iarcha est maior epo, tū in suffraganeū nō h3
intromissionē:imo in suo territorio eps est maior eo,vt not.j.
de manu.l.apud eū. Quinto differunt q2 iterlocutoria t3, ēt si
ordo nō seruet,dt Inn.de pcu.qrelā.in fi. Sexto differunt,q2
interlocutoria v3 sine citatiōe: vbi pars fuit citata in pcessu,
sec⁹ in diffinitiua,vt no. Jac.But.in.l.nec qcq.§.vbi decretū
vbi videas, ⁊ alie species dr̄ie suis locis notāde. de hoc incidē
ter. ¶ Ex lec.ant. ¶ Exceptio transactionis apposita īpedit
pcessum,sed omissa nō reddit cū retro nullū:tū q cō trāsactio
nem venit, o3 reddere id quod ex cā transactiōis accepit.h.d.
1 ¶ †Not. quod dolus actoris nō facit valere pcessum. ⁊ adde
2 quod no.j.ad Treb.seruo inuito.§.cū ptor. ¶ †No.tollerari
iniquitatē,q trāsiuit in rē iudicatā,sic.š.de iud.si ptor.⁊.l.pe.ð
iust.⁊ iur.⁊ de rei vē.ex diuerso. ¶ No.q exceptio,q opposita
impedit pcessum,omissa non reddit eum nullum. ¶ No.q ex
ceptio transactionis opposita ante lit.contest. impedit litē cō
testari.s.si opponatur ad pcessum pm Jac. adde hic qð not.š.
de iureiur.nam ⁊ postea.in prin. ¶ Not.q tūc est verū q exce
ptiones litis finite impediunt pcessum,qn̄ opponuntur ante
lit.cōte.secus si post tpe peremptoriarū: vn̄ ista lr̄a cū ministe
rio dicit,si quidē ante lit.cōte.⁊c. ⁊ postea aduersatiue subdit:
si post cct.pm Jac.q bene dicit q aliud in exceptiōe ex forma
statuti,q ius nō reddat: q2 cū in singulis actibus ius reddat
tot sunt exceptiones,quot actus: ⁊ ideo cuilibet actui opponi
pōt pm eum.qð est no. ¶ No.q non dr stare cctui ille,qui non
stat ppetuo,q2 stare demonstrat actū successiuū,⁊ nō instāta
neū,facit.š.de arbi.inter castellanū. ¶ No.q qs non pōt assu
mere viā excipiēdi ⁊ agēdi qn̄ sunt vie cōrie, l3 qs possit vti cō
rijs exceptionibus,de reg.iur. nemo ex his. nisi exceptio esset
penalis opponēti,vt in aut.c q ppriā.C.de nō nu.pe. ¶ No.p
hunc tex.q p obiectum exceptionis nō fiet litis cōtestatio pm
Inn.q ita no.de dolo ⁊ ctu. put nobis. ¶ In gl.no.excep.i fi.
ibi exceptionē.lib.vj.⁊ ibi vide.idē in exceptione iurisiurandi,
q2 repellit veniēs c ppriū iuramētū:idē in iuramēto decisiuo
q2 dt Inn.qð orit ex iuramēto duplex exceptio,declinatoria ⁊
peremptoria,vt ipse no.extra de instit.cum venissent.adde q
oīs exceptio,q respicit ineptitudinē pcessus,impedit pcessu3
vt.l.j.de of.asses.cū si. Itē oīs exceptio,q respicit impossibili
tatē petitionis,vt no.j.iud.sol.vir bonus. Itē qn̄ est notoriū,
q actio nō pcedit saltē3 officio iudicis,īpeditur pcessus sup
uacuus,vt no. Inn.in.c.j.de of.vic.vt not.in.l. q cū maior.§.si
patris.de bo.lib.adde de excep.prescriptionis.C.de pscri.lon.
tem.emptor.⁊ est expressum in.l.fi.C.de fun.reip.li.xj. In pscri
ptione iudicij ⁊ instātie nō est dubiū,vt.š.de mino.infra vtile.
⁊.j.de excu.tut.scire op3.§.csequēs. S3 in pscriptiōe actionis
dn̄ij est dubiū vētilatum apud doc.facit.j. ad Trebel.l.j.in fi.
⁊ de vb.sig.trāsacta finita. Adde q oēs exceptiones emergen
tes sunt apte īpedire pcessum secus in incidētibus, q2 concer
nunt negocium principale,⁊ facit.C.de dila.a pcedēte.⁊.C. de
ord.iudi.l.j.cū si. ¶ Quero vtrum sicut tenet diffinitiua lata
post transactionē,ita teneat laudum arbitratoris vel arbitri:
⁊ dic.vt no.in Spe.de iu.dele.§.restat.v.fi.vbi limitat iste tex.
Adde qd de exceptiōe doli: ⁊ dico q ista exceptio nō pponit
loco emergētis,s3 loco īcidētis,vt pt3 ex no.š.de cdi.ob caus.
q se debere.⁊ iō considera exceptionē,cuius loco pponitur,vt
sic impediat processum vel non:qð not. ¶ Not.in.§.seq.casus
in quibus cessat actio cōdictionis indebiti. ⁊ vide in gl. plene.

Si qua lex. Nota.§. ⁊ glossam magistram.hic nō sunt alia.

Sjis. Uerbum, liberaretur, prolatum a sciente se non teneri, non requirit verā liberationem,facit.j.de noua.l.si quis. ¶ Ex lec.ant. ¶ Ille, qui obligat se,ex certa scientia,imputet sibi.h.d.

Cum duo. Posterior in tēpore, est potior in iure,vbi agitur de distractu. ⁊ adde quod no.š.e.si reus.

¶ Ex lectura antiqua. ¶ Ordo soluentium generat ordine3 repetentium.

Si non sortem. Accessorium cōuertit in pncipale. ⁊ facit de admi.tuto.l.qui nego.§.j.de transactionibus. ⁊ post. §.j.⁊ not. hic q de accessorio ad principale fit compensatio,

⁊ conuersio

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ɔ cõuersio ipso iure.i.ipso facto sine ope exceptionis ītrinseca cõpensatio est.q̃ ɔcordat sortes ipso iure:ɔ est triplex compensatio.s.vni⁹ cause ad alteram:ɔ ista regrit obiectionē,ɔ p̃ indebitū admittaf. Item vnius cause ad seipsam,vel accessorij ad principale:ɔ hec lex compensat,vt hic & transac.ɔ post.ſ.i.b.d.

1 ¶ Debitum non dicitur,qñ exceptione excludi potest.

Indebitum. ¶Non ō debitū qñ p̃ exceptione excludi, facit de lib.can.l.ob.ſ.i. Dictat statutū q̃ ℨ instr̄m guarētigiatus nulla exceptio admittaf, nec exceptio solutionis, querif qualr istud statutū ɔz intelligi: ℜ ideo p̃t opponi q̃ instr̄m fit falsum,vel non solen-
a ne⁹.ff.de test.mili.diuus.qɔ instr̄m falsum, vel non solēne non me rek nomē instr̄i,de fal.ſi qs legatū.ɔ prius ɔz ſtare de substātia q̃ de qualitate:qɔ pailegiū statuti non cõpetit nisi ei qñ est in rerū natura,ɔ facit de v.ſig. ¶Paul⁹ ō excep.simulatiōis est dubiū:qɔ q̃dam est simulatio,in qua aliqd agit licitū ɔ bo-
b nestum,ɔ non deficit obligandi cā,vt.ff. de manu.l.iij.ſ. ſi ab ignoto.ɔ ista non est p̃prie simulatio,nec p̃t percipi. Quedā est simulatio ɔsensus,vbi nihil agit.l.sicut.ſ.supuacuū.gb.mod. pig.vel byp.sol.ex istis ozit exceptio intētionis. Quedā est simulatio nō cāe ad cām,de non nu.pe.l.gñaliter. quedā vnius cāe ad alterā.l.si ex pcio.ſi cer.pe.ſ.depo.l.Lucius.la.ij.ɔ tunc ℨ Jctum efficacē non obstat exceptio simulationis,ɔ hoc ō iure cōi: ſ̃ p̃ formā statuti dico q̃ ſi exceptio permisit instr̄m, qñ est ei incõpassibile,non ɔz admitti: qɔ instr̄m trāsit in rē iudicatā,vbi est p̃ceptū guarētigie,vt no.Ly.C. de ɔfes.l.i.vel dic vt in seq.q.vel ibi ex postfacto supuenit exceptio. Si aūt exceptio non permisit instr̄m,sed exponit,ista ɔz admitti, vt ar.ſ. de pac.l.iurisgētiū.ſ.qñ fere.ar.extra de accuſ.cū dilecti.ɔ idē dico in exceptione erroris : nā ſ̃ ɔ de iure cōi nō valeat qñ fit p̃ceptor,ēt ſi opponaf decretū iudicis.vt.l.ſ̃.ɔ ſi qs.ſ.ſi. ſi quis cau.tū sec⁹ ex forma statuti in isto p̃cepto, qñ ɔz vim rei iudicate,ar.ſ.mā.l.fideiusſor.ſ.i.olb⁹.ɔ adde qñ not.ſ.qñ vi aut clā. ɔ per Ly.C.de adul.sta pudor. Sed quid de excep.pacti:dico q̃ pactum subsecutū interdū perimit ipso iure,ɔ tūc exceptio
c pacti non ē exceptio stricte loquendo, put exceptio diſſinit:qɔ non ē exclusio actionis:ɔ ió ſ̃ statutuz ex̃cludat allegationes exceptionū,nō vf excludere hāc,q̃ p̃prie ɔ stricte non est exceptio,sed detētio nullitatis:nam ɔ iudex in hoc ſupplere ɔz,vt no.C.de trāſ.vbi pactū. Si vo statutū diceret q̃ nō admittaf reus ad vllā defensionē,secus esset:qɔ ista est ōfensio.non tñ p̃t negari q̃ istud statutū ɔtineret ius inī quū.l.i.ɔ.l.iij. ſ.ſi is.qñ qſq; iur.Si aūt pactū nō tollit actionē ipso iure:qɔ tūc actionis deficit substātia,vf q̃ exceptio pacti non possit opponi:qɔ nō est de pmissis.Si tū est opposita ɔ pbata iputet sibi aduersarius:qɔ sicut q̃ admittit actionē,quā nō ɔz,sibi p̃iudicat: ita q̃ admittit qualibet allegationē vel pbationez,de iud.l. ſ̃ ɔ si fasceperit.iud.sol.iā tñ.ſ.nūc videam?.ɔ si dicatur,imo ɔz admitti hec exceptio:qɔ ozit ex ɔsensu vtriusq; ptis. ℜ ideo ɔsensum est in pacisc̃edo nō in opponēdo:si aūt fit exceptio abbor rens a naturali equitate,vt exceptio ſcriptionis,nisi esset pre ſcriptio statutaria,nō ꝑcederet exceptio:qɔ nō est de pmissis. 1
Sed quid de exceptione nouationis vel acceptilationis:dico q̃ nouatio ipso iure perimit trāſmundēdo: qɔ ea ius.i.potēcia iuris ɔ plurimū iuris versaf, idē in acceptilatione q̃nq; ɔ tūc 1
dic vt.ſ.i pacto qñ ipso iure perimit, vt.l.ſi vn⁹.ſ.pact⁹.ſ. de pac.Quid i exceptiōe solutiōis ficte.i.ɔfessiōis de soluto?vf q̃ nō ꝑcedat,qɔ statutū vf log de actu naturali,vt.ff. de sol.l.solutā.ɔ qñ no.C.q po.in pig.hab.l.assidуis.in gl.parua. ɔ facit qñ no.in Spe.de teste.ſ.j.v.itē agens. Ego dico q̃ ſ̃ cōfessiō nō inducat actū naturalē,tū ipsum p̃bat de acceptilatiōe.l.ſi acceptolatū.ſ.inter.ɔ de sol.l.ſi ex plurib⁹.depo.l.publia.ſ.ſi. ɔ ar.de ver.ob.l.ſi ita stip.ſ.Chrysogon⁹. Sed an poterit opponi exceptio,q̃ nascif ex ipso instr̄o, puta q̃ non ɔtinet cām obligationis? ℜ ideo sic:nā nec ꝑceptū vɔ sine cā,vt not. Dy. de leg.j.l.filius.ſ.dum.ɔ Ly.C.de fideiuſ.l.quoties. Sed qd ſi instr̄m dicit q̃ nudo pacto promisi,ɔ est appositū ꝑceptuz, an p̃t ercipi?ɔ vf q̃ nō, qɔ ex isto ꝑcepto oritur actio in factum vt no.C.de bo.q̃ lib.l.ſi.ſ.necessitatē. Jn ℨium,qɔ istud ꝑceptū est accessoriū,ɔ ſi p̃incipale nō vɔ ad agēdū, ergo nec accessoriū:qɔ accessoriū non vestit p̃incipale.vt not.in.l.ſi pacto quo penā,ɔ.l.potens.ɔ in.ſ.quinimo.ɔ ſ̃ statutum remoneat exceptionē,ista nō est exceptio,vt not.de cõpen.l.q̃cunq;. qñ credo verū,ſi statutū excludit exceptionē,secus ſi defensionē:nā tunc ſufficit agenti institia naturalis,vt.ſ.depo.l.bona fides,ar.extra de pac.c.i.ɔ de excn.tu.l.ſcire oɔ.ɔ.ſ.ſufficit.in ratione litere.secus vbi pactum non continet iustitiā naturalem,sed adhoꝛret p̃ma facie ab exā:nā tūc pōt dici vituperatuz in sui ſi ɔtura,nec mereri executionē,ar.ſ.de pe.l. ſi qs aliqd.ſ. testamentuz,qɔ non esse ɔ,nec formā esse: sed quid ſi non agit eo instr̄o,sed inducit in modum probationis libelli ordinarie intētati: an poterūt opponi exceptiōes iuris ciuilis nō connumerate in statuto?videf q̃ non: qɔ seruare ordinē iudiciarium non pōt nocere,dicit Jnno.in.c.innotuit.de iud. Jn cōtrariū:qɔ imo q̃nq; nocet:nā imputet sibi,qɔ agēdo nō sequit natura statuti,sed iuris cōis,arg.ſ.de mino.l.minoꝛ.ɔɔv.an. cui fideic.de insti.l.habebat. Sol.ſi statutū respicit modum agēdi,vt qɔ dicit nō posse obsici in executione instr̄i,tunc admittit exceptio de iure cōi.de excep.rei iud.l.duob⁹. Si aūt non respicit modū agendi,sed ad vigoꝛem instrumenti, tunc secuz,arg.de condi.indeb.l.Julianus.

Si centum. ¶Rōne ptis indebite tota spes cōdi-
a citur,sec⁹ in quātitatib⁹,ɔ gñb⁹,et ꝑ debito quātitatis spes eo nole indebite soluta retineri pōt, donec solnaf verū debitū.b.d. ¶No.q̃ datio insolidū nō pōt efficaciter ꝑ parte valere,ɔ ꝑ parte nō valere i specialib⁹:idē dico i decretis iudiciū,vt ꝑ pte nō valeāt:ɔ ió si partiz obve-
b ptim ob falsum debitū,fit facta adiudicatio,nō ſ̃ aliquo⁹: ɔ i hoc differt a ℨtu: qɔ ibi trāſferf dñiuz nō obstāte falsa cā, ſ̃ ꝑ decretū ex falsa cā nō trāſferf dñium,vt.l.i.ſ.hec vba. ne vis fiat ei.Sɔ per diffinitiuaɔ vel ꝑ decretū executiuū diffinitiue habita possessiōe bene trāſiret dñium ex falsa cā,vt.l.cuz puta.ſ.fa.er.ɔ de ſta.lib.l.ſtatuliberi a ceteris.ſ.quintus. Jtē est alia ōdia:qɔ si datur insolidū frumentū ꝑ pecunia ex ℨtu ps tū vɔ:sed in decreto nihil vɔ,nec ɔ vna ſnīa diuerſo iure cēseri.l.i hoc iudicio.fa.er. ¶No.rōne q̃titatis speciē retineri,qñ eo nole puenit spēs ad possidētē,vt hic.et facit.j.de rel. vē.l.fundus.q lucij titij.j.de pig.act.l.elegāter.ſ.q reꝓbos.
b ɔ.j.de sol.ſi cū auruz. Jtē ſi debitū ex ipsa cā oriatur vt ꝑpter expēsas factas in re.ſ.de pign.act.l.ſi necessarias.ſ.j.ſ.eo.ſi in area.de dol exce.l.Paulus. Jtē ſi debitū ꝑpter ipsam rē ℨctū sit,de act.empt.l.Julian⁹.ſ.offerri.ɔ ió scriptoꝛ ꝑ salario pōt retinere quinternū quaſi pignoꝛi incūbendo,facit de loc. pub.fru.l.i.ſ.ſi. Jtē in alio casu,vcz qñ pign⁹ retineť ob chirographa.l.pecuniā.C.ēt ob chiroꝛ.pe.l.i.vl ex tacita repetitiōe hypotheee: q̃ tacita repetitio ex vicina ſcriptura fieri intelligif,non ex alia,de vſur.per retētionē.als regl̃r ex vno debito
c qñ ℨ ɔcrnit eādē rē nō ꝑcedit retētio⁶ in altero, niſi vbi ɔz locū cōpēsatio,vel exceptio dolo facis.C.cōmo.l.ſi.ɔ vide ibi ꝑ Ly.ɔ isti.de ac.ſ.i bone fidei.cū ſi. ¶No.q̃ ɔ petitio fundi fit diuidua, repetitio censetur indiuidua ɔ not.bene. hunc.ſ. ¶Ex lec.an. ¶Ubi res ꝑ pecuniā soluit ēt rōne ptis indebite totū ɔdicit salua substātia ꝑprie obligationis.quod not. qɔ ꝑ istū ɔfuluit Bar.q̃ ſi res dek insolutū ꝑ iudicē ꝓ.xx. cū non debeanf niſi.xiz.q̃ tota datio ſolutū ē nulla: qɔ ista ſnīa nō recipit diuisiōnē.ſ.fa.er.in hoc iudicio.ɔ ar.huius lfe.ɔ ió est cauendū vt non excedat mensurā veri debiti in adiudicatione,facit.j.ne vis fiat ei.l.i.ſ.hec verba. ¶No.in isto.ſ.de retentione rei indebite ꝓ re debita,ɔ est rō: qɔ ea cōtēplatione peruenit ad possessoꝛem. Jn gl.argu.q̃ ſi mihi.in ſi.dic q̃ ſcriptura potbece

¶ Abbatis. Alō Feli. in. c. cum J. ⁊ A. de re iudi.

distant ꝯtum id qō est in actu, ⁊ id qō est in potētia. ¶ Nō. q̄ qñ testō legat debitori liberationē, nō tollit obligatio naturalis: ⁊ est rō, q̄ legat liberationē futurā nō, pītē. Sz si testō legat directā ⁊ nō fideicōmissariā liberationē, vt q̄ tollit obligatio naturalis: q̄ nō min⁹ pōt vltima volūtas q̄ 1ct⁹, ergo nō credo tolli naturalē: q̄ ex consensu solus testatoris non pt tolli naturalis obta per viam 1ctus, ar. de neg. gest. l. Pōponius. vñ ex testō non est reperire directam liberationē, sed tm̄ fideicōmissariā, als sequeret q̄ cum vltima volūtas sit similis stipulationi. i. sit vestita, tolleret ipso iure ciuile obligationez qō est falsum: q̄ acceptilatio, quā lex interponi iubet, esset frustra iam fundit⁹ eradicata obligationis substātia: diuersa est ergo natura vltime volūtatis ⁊ 1ct⁹. Alī dicūt q̄ ēt p pactū non tollit obligatio naturalis, sz p liberationē sic: vñ pactum de nō petēdo dicūt nō esse liberationē, sz pmissionē. Sz ego dico q̄ q̄ pmittit nō petere, pdit ius excipiēdi ⁊ agēdi: vñ in totū renūtiat iuri suo, ⁊ sic aduersariū liberat, de pac. si vn⁹. ℌ. sed cū lex. in fi. q̄ ꝓsentit eū nō teneri, vt. ℌ. de pac. l. tale pactū. sec⁹ in eo q̄ pmittit nō agere: q̄ nō pōt excipe. Si quis vero pmitteret nō excipe, nec agere posset, vt no. C. de transſ. nec intētio. facit ad hoc qō no. C. de nō nu. pe. l. fi ex cautione. ⁊ p Gul. in. l. sed ⁊ fi qs. ℌ. ꝯtū. fi qs cautio. itēr dū tm̄ pōt exceptio, ⁊ durat actio, J. de enic. sz fi exceptio. sz ibi actio vat ad aliū effectū: ⁊ facit ad ꝓdicta q̄ cui denegant maiora, minora pbibent. J. ō ser. expō. cui pacto. de sena. q indign⁹. hinc est q̄ q nō pōt excipere, nec accusare. J. solu. mat. cū mulier. ac si lex simplr loqueret, de aleat. l. j. ℌ. qō aūt. si pbibēdo vel eō pmittēdo, vt. ℌ. q̄ met. cau. l. metū. ℌ. sz ꝓtor. in fi. ¶ Nō. tm̄ q̄ sine ſt pactū de nō petē do, sine de nō agēdo exceptio pacti nō ꝛpedit litis cōtestatio. ⁊ est rō, q̄ añ lit. ꝛtest. nō teneſ ex pacto: q̄ nō venit J. l. ampli⁹. rem ka. ba. ⁊ no. in. l. q fidē. de transſ. post lit. ꝛtest. icipit teneri, ⁊ tūc incipit repelli: q̄ i facto negatiuo, pmisso nulla nascit actio, añ q̄ fiat, de v. ob. cū filius. ℌ. in bac. l. iij. in pn. de ꝛdi. ob cau. post li. cāe. in fi. cū. l. seq. q̄ ēt casu iſe pcurator hūs directā agit ⁊ nō admittit nisi de rato caueat, vt. ℌ. de pc. nō solū. ℌ. sz iterdū. q̄ magis dz inſpici effect⁹ q̄ actiōis q̄ titulus actiōis, vt ibi no. hac rōne pferē directe, q̄ vna cōpetit cū exercitio, altera sine exercitio: tm̄ actio de dote, q̄ cōpetit pri, pferē ei que cōpetit filie, q̄ rōne ēt solus pt̄ pōt facere pcuratorē. de pcur. filius. ℌ. sz filia. cū accessorio cōsensu vō vel interꝑtatiuo filie, als cauet de rato, de pc. nō solū. ℌ. fi. ⁊. ℌ. itē si dote. Sz interdū directa cōpetit habitu ⁊ actu. i. iure ⁊ exercitio, ⁊ silr vtilis ⁊ tūc refert, aut vtilis causā a directa, aut ℌ. iāk directe pio casu, aut vtilis cōpetit dño negocioꝝ. directa pcuratori ⁊ tūc vtilis pferē: exemplū, q̄ pcu. 1ctus bz directam, ⁊ dūs vtilē J. de emp. l. inl. ℌ. fi pc. ⁊ ar. J. man. l. idemq;. ℌ. fi cui. aut ecōtra directa cōpetit pncipali dño, ⁊ tunc pferē directa vtili, nisi in tribus casibus. C. de nona. l. iij. ⁊ no. de pac. l. fi cū emptore. quibus pferē vtilis, ⁊ no. q̄ ille q̄ pferē in agēdo, pferē in libelādo ⁊ in ℌtēdo: sec⁹ in eo, q̄ nō pferē, vt no. ℌ. pcu. si actor malit. p Ja. ⁊ Bul. Sed interdū habēs directā efficacē, tm̄ liberat obligatorem pp ignorātiā debitoris, q̄ debitor nō liberat gratis, sz ex cā onerosa: q̄ tūc nō nocet sibi dolus vt actoris. f. liberātis eū, vt. l. fi. de trāſ. sec⁹ si debitor scit q̄ litēr cōq; sciat: q̄ liberās bz actionē inanē, sz fi efficacē nō nocet simplex scia: sed exigit alterū de trib⁹, vt. l. fi. de trāſ. C. q̄ res pig. ob. posſ. nomen, als frustra dicti casus ermit numerati. J. ō. l. iij. de nona. sz simplex scientia solum sufficeret. Scōo casu q̄ vtilis ℌiak directe, tūc ꝑualet vtilis: exemplū, q̄ cōpetit vtilis ex pferi. C. de pfeript. xxx. an. l. fi q̄s emptionis. q̄ꝝ ℌiatur directa directe, ⁊ tūc ꝑualet iſtrumēti cā. J. depo. l. bona fides. Ex pdictis infero q̄ si bñs iura cessa sit cōfiscat⁹, fiscus bz vtilē actionem, nō aūt bz exercitiū directe, forte nec hēs cessionariū: q̄ mādatū directa rum morte ciuili ⁊ naturali finitū est. Non ob. C. de do. l. illā q̄ loquit q̄ tū ad vtiles actiōes, nō q̄ tū ad ꝓcurationē directarū actionū. Nam hēs ꝓcuratoris nō succedit in ꝓcur. f. ō cur. fur. cui⁹ bonis. de insa. l. fur. ℌ. pe. Sz posset ℌiū dici, magime q̄ interest magis directas habere q̄ vtiles, vt no. ō admi. tu. l. q̄ties. in pn. Nā lex illa ōt trāſmitti cessionē, q̄ ⁊ mādatū directarū q̄ō sub cessiōe ꝛtinet, vt. J. mā. si. pcu. ℌ. fi. Nā mer⁹ officiū nō trāſmittit ad heredē, sz mixtū sic, vt no. Ja. de are. ō le. i. si fic. ℌ. fi. ¶ Quero qd in tutore ⁊ curatore an definat ee fundit⁹ tutores ꝓpter exiliū seu bānū, an verū remaneāt q̄ tū ad curationē inſepabile, si pducit solūmō administrationē: nā ista sunt diuersa repelli ab actu extrīseco, ⁊ repelli ab habitu itrīseco: q̄ vbi remanēt habitus sine actu, remanēt relige. J. ō test. tute. l. si qs sub cōdi. facit q̄ō no. J. de aut. tu. l. si pluribus. Sol. si est tale bannum, q̄ lex fingat eum mortuū. tunc funditus sistitur tutela[b]: secus si lex non fingat eum mortuū vel deportatum, vt. J. de tut. ⁊ ra. dist. l. fi tutor reipublice. ℌ. fi. ⁊ ar. C. ō sen. pat. l. fi. est ergo quandoq; officium suū causa administrationis, ⁊ sic dignitas. C. vbi sena. vel cla. l. fi. ⁊ fic dñium, vt apud prodigum

a

b

¶ Tutela. Facit tex. in. l. q̄ō si forte. ℌ. j. de solu. ⁊ adde Bart. in. l. fine herede. ℌ. fi. in verſ. quero an exhibitus. ff. ō admi. tut. ⁊ in d. l. si quis sub conditione.

prodigū ꝛ furiosum, vt. ʃ. de ɔhē.emp.l.si qs sciens. qꝛ ꝑpter
mētis exilium stat habitus sine actu. de sup.neg.pla.c.grādi.
lib.vi. Sed ꝑpter dolosum ɔsiliū, si quidē est dolus circa offi
ciū, priuādus est olno.l.hec eiū, de susp.tu.si extra offm, tūc nō
est ꝑuādus nisi reddaꝛ inhabilis: facit qd no. de infa.l.ij.§.mi
les. ꝛ no. Inn. de accu.c.qualr ꝛ qñ. si est dol⁹ circa res ꝑprias
dilapidādas, si sunt subiecte restōni, dic vt.l.īperator. ad tre-
bel.si nō sunt subiecte restōni: dic ꝙ vt ꝑdigo dꝫ ei sola admi
nistratio interdici. de cur.fur.l.iulian⁹. in ꝓcuratore vō eum
remouere ab actu: ꝛ ꝑcise idē est, ʃ. de sol.dispēsatorem. ꝛ C. de
ꝓcu.l.eū q res agit heredū. ꝛ hoc est verū qñ plene remoueꝛ,
secus si ei propter cōtumaciam audiētia denegatur, argu.ex
tra de confti.ex literis. ꝛ de procu.l.mutus.§.pena.

¶Ex lec.antiq. ¶No. ꝙ ille q soluit ei, cui scit ademptā ad-
ministrationē, nō repetit: qd dic vt dixi in.l.si procurator fal
so.s.ti.ij. ¶In gl.no.ar.ad.q.monachi. No. ꝙ non ꝑsumitur
sindicus nisi ꝓbetur, ꝛ requiritur etiā ꝙ aduersarius sit certifi
catus. ꝛ adde qd no.s.de iureiur.iusiurandum quod ex con-
uen.§.j.ꝛ.s.de condi.ob cau.si pecuniam.§.si seruum.

Si filiusfa. Filius tutus exceptione macedonia-
ni sciēter soluēs non repetit, licet pri
succedat, ꝛ velit agere tāꝗ heres.h.d. ¶Not. ad rescindēdū
factū liberatoriū nō patrocinari sequētē successionē: sꝫ ī obli
gatorio facto distinguiꝛ, aut ex eo venit euictio, ꝛ nō pōt re-
scindi, de rei vē.l.si a titio. idē si alia deꝛ actio.ʃ.d exce.rei ind.
l.si is q heres.§.vlt.sec⁹ si nulla, vt not.ʃ.de vsuc.l.cū vir pre-
diū. Sꝫ ad rescindēdū factū alienū pōt allegari nomē ꝑpriū
nisi teneaꝛ de euic.vt no.C.de rei ven.l.cū a matre. ꝛ adde qd
habes.ʃ.de diuer.pre.l.an vitiū.§.ex facto. nā vbi qs nō est ɔ-
rius facto suo, nec sui autoris, pōt vti titulo sibi magis expe-
diēti, vt ī pn. ꝛ adde hic qd no.ī Spe.de pac.§.postremo.v.si.
¶Ex lec.anti. ¶Id qd facit fili⁹ viuo prē nocet ei ꝑmortuo
etiā si contra veniat vt heres ex persona patris. ꝛ vide qd no.
ʃ.de excep.modestinus. in Spe.de pac.§.postremo.versi.si.

Si quis quasi. Putans se cōdemnatū ab ar
bitro, cū nō sit soluēs repetit.
h.d. dubium faciat: quia scit se non teneri ex sentētia, sed me-
tu pene hoc facit, errat enim qui putat se causatiue teneri, li-
cet sciat se non obligatum ex sententia.

Heredi. Etiam verus heres tenetur ad indebitum.
Item adde debitū, si non defendit ius suū,
et aduersarius forte probat eum heredem nō esse creditoris:
et sic sub iusto clipeo perit, ꝛ sententia derogat veritati quo
ad humanum iudicium. hoc dicit tex. ꝛ glo.
¶Ex lec.anti. ¶Error laudi refert repetitionem soluti.h.d.

Libertus. Opere obsequales sub errore ꝑmissiōis
solute patrono nō ɔdicunꝛ: qꝛ lꝫ sit error
ꝑmissionis, nō est error in substātia debiti, qꝛ natura debenꝛ:
idē si pecunia ex trāsactione q sumpsit originē ex inde: ope vō
fabriles errore ꝑmissionis vel impositionis solute: lꝫ eedē in
specie ɔdici nō possint pp naturalē facti diuersitatē tñ repeti
tur estimatio ꝛ vtilitas operarū: ꝛ sic aliud ɔdiciꝛ, ꝙ solutum
sit nec est nouū: nā aliqñ aliqd ɔdiciꝛ accessorie, vt fruct⁹ acce-
dētes rei solute, qñq; aliud successorie vt estimatio q succedit
loco rei. vbi gra. Si res distracta sit vbi venit sola estimatio
ꝑcepta, etiā si modica sit: qꝛ bona fides recipiētis vlterius one
randa nō est. ex hoc ɔcludiꝛ ꝙ interesse metimur ēt in operis
ex ꝑsona rei.i.patroni, vt in tāta qtitate teneaꝛ qtū fuisset ꝑ
illis opis ipensur⁹: porro si ope nō sunt solute patrono, sꝫ alij,
delegāte patrono, eadē operaꝝ distinctione vtēdū est: vt in ob
sequialibus repetitio cesset, in artificialib⁹ tꝫ delegatio, ꝛ ɔdi
citur vtilitas opaꝝ.h.d. hoc vltimū, tex. nō aperit: sꝫ tñ ita ē.
qꝛ erat delegatio ex cā lucratiua, vñ in effectu est idebitum, lꝫ
ipso iure natura opaꝝ sit delegabilis ꝛ ɔdiceꝛ a recipiēte, cui
factā est dlegatio: iste.§.loqꝛ de opis: oēs aūt ope ɔsistūt nō in
iure qdā intellectuali, sꝫ ī ministerio, ꝛ ī actu corpali, ꝛ sic in fa
cto, vñ iste.§.tractat ī distractib⁹ facti, vtrū iteresse succedat ī
obligatiōe. In ɔctib⁹ qdā est obligatio ꝑcisa, vt ī dādo: qdaꝫ
causatiua vt ī faciēdo, ꝛ dic vt.ʃ.d ac.emp.l.j.in pn. ꝛ d v.ob.l.
sti.diui.§.Celsus. ī iudicijs qdā ē obligatio ꝑcisa, qdā causati
ua, ꝛ silr cōpulsio alia ꝑcisa, alia causatiua. qd dic vt.l.sꝫ h.§.ꝑ
tor. ꝛ.l.mut⁹.§.fi. ꝛ.l.nō cogēdū.§.Sabin⁹. de ꝓcu. In officio
iudicis dic vt ī.l.q restituere. d rei vē. nam offm iudicis veluti
iurisdictio ꝑcisa cōpulsiōe ꝛ manu militari defendi pōt, ne vis
fiat ei.l.si qs missus. In dispōne legali idē: qꝛ ꝑcise obtēperan
dū ē ꝑcepto qd ptinet ad legis authoritatē, vt.ʃ.d no.ope.nū.
l.stipulatio.§.siue. ¶No. dbitū ex obligatiōe gñali antidoꝝ ī
hibere repetitionē. ¶No. ꝙ hō ī eodē statu diu nūꝗ ꝑseuerat,
nec hꝫ opas vniformes: qꝛ nec īgeniū, nec vigor corpis sūt vni
formia. ¶No. ꝙ ope diuersoꝝ sūt diuerse, sꝫ duplex ē opa for
mis, q īgenuo artificis ɔsistit vt pictura: ꝛ iformis, vt dalbatio,
vl aratoria opa, ꝛ hmōi. ꝛ diuersitas ē triplex, gñis: vt opa ara
toria ꝛ pictoria forme, vt vna pictura ab alia pictura. qlitatis.
i. vtilitatis q maxie inest ex qlitate locoꝝ ꝛ ꝑsonaꝝ de pi.act.l.
si seruos. d rei vē.l.ī fundo.ʃ.mā.l.si qs mihi.no. aliō ꝑ alio cō
dici. Itē qñq; pl⁹ qñq; min⁹, qñq; aliud. ¶Not. ꝙ delegatio
ꝑpriē nō cadit in his q ꝑsone coherēt.ʃ.de nouat.l.vsusfruct⁹.
¶Op. de isto.§.ad seipm. nā ꝑmo dt in opis cessare repetitio
nē facti ꝛ estimationis. Scdo dt cessare repetitionē facti ꝛ nō
valoris opaꝝ. So. iste tex. ꝑrio loqtur de obsequalib⁹. Scdo de
fabrilib⁹. ꝛ est rō: qꝛ obsequales debenꝛ offō iudicis, sꝫ fabriles
nō. ¶Op.ɔ hoc, tpe obsequales non sunt estimabiles nec con
tinēt vtilitatē vel cōgruitatē representatiōis vt assurgere, sa-
lutare ꝛ filia. ergo nō repetunꝛ, qꝛ nō interest: nō iō qd sint de
bite ar.ʃ.mā. Sol. ope obsequales qdā īplenꝛ sola reuerētie exhi
bitiōe sine dāno vel sumptu: ꝛ de istis nō loquiꝛ hic. qdā vt as-
sociare dñm in exercitib⁹ cū equis ꝛ armis, ꝓcurare negocia
dñi ꝛ filia. ꝛ de istis loquiꝛ hic. nā hec ipēsa non ꝑt repeti. ꝛ hoc
seruitiū nō ꝑt post fctm vēdi. vt hic ꝑm Odof. ¶Op. vlteri⁹
ꝙ ista lfa loqꝛ de opis officialib⁹ nō d obsequalibus: ꝛ sic male
expōis. nā officiales ope ī alio ɔsistūt. s. in reali ꝑstatiōe, nō in
ꝑsonali veneratiōe, vt arare agrū dñi ꝛ similia facere, q in of-
ficio iudicis ɔsistūt, ꝛ aiō nō exercenꝛ, vt arenā fodere, calcem
coquere, lapides ferre. Sꝫ artificiū in igenio ɔsistit ꝛ recipit ī-
crementū. de leg.iij.l.legatis seruis.§.j.ꝛ.§. ornatricib⁹. sꝫ ista
rudia nō accipiūt, nec augēt ingeniū, ꝛ dicunꝛ in offō nō ī ar-
tificio ɔsistere: ista ergo nō repetunꝛ forte tanꝗ villa ꝛ modi-
ca, vñ obligatio ad ātidora circa ista modica īpedit repetitio
nē: ꝛ ita loquiꝛ hic. So. qdā ɔcedūt hoc, sꝫ ego nego hoc: nā in
ista multa ꝛ magna esse pñt ꝛ rei familiaris cōpēdiū ɔcernūt:
vñ ꝑstatio talis ope similis est ꝑstatiōi pecunie, vt.ʃ. de ope.li.
l.fabriles. nā ꝛ locari ɔsueuerūt.ʃ.de ꝑsc.v.l.naturalis.§. at cū
do. Item iste ope nō debenꝛ offō iudicis. vñ ꝑstatio nō fuit ne
cessaria, sꝫ indebita: lꝫ eñ ex naturali eqtate teneamur bñfa-
cientibus bñfacere: tñ ista obligatio ē incerta re ꝛ gñe: ꝛ iō qꝛ
ē olno informis nō parit effectū, ar.C.mā.l.salariū. ꝛ.ʃ. de vb.
ob.triticū. nec ob.ʃ.de fideius.l.si testor.§.j. qꝛ ibi obligatio ad
antidora erat in specie nō in gñe: qꝛ nō hꝫ certā qtitatē vel na
turā ꝑm Bar. Itē nec ob.ʃ.mā.si vō nō.§.idē Pap. vbi facit
donationē ꝑsumi: qꝛ ibi ī sciēte, hic in errāte. ꝛ adde qd not.s.
de insti. ꝛ iur.l.ex hoc iure. ¶Op. vlteri⁹ ꝙ error facti ɔcedat
repetitionem debiti naturalis tm.C.ad.l.Fal.l.error. Sol. hic
erat debitū petibile offō iudicis, qd eqparaꝛ actiōi: ꝛ ē maius
ꝙ sit sola obligatio naturalis, q nō ptinet ad necessitatē ꝑsta
tionis: iura eñ dicūt ꝙ offm iudicis nobile loco actiōis succe
dit. ꝛ Mar. dt ꝙ erat actio vt no.insti. de act.in pnc. ¶Op.ɔ
ver. sed si opas. primo ɔ dictū. scdo ɔ exēpli positionē. tertio ɔ
rōnē dicti. hic dꝛ ꝙ fabriles ope non repetunꝛ, sꝫ estimatio sic.
Cōtra, fabriles ope recipiūt cū alijs opis functionē.i. similitu
dinē: ergo ipse ope dñt repeti: tūc eñ aliō ꝑ alio repetiꝛ, qñ ip
sum idē nō recipit functionē, ar.ī.l.ij.§.j.s.si cer.pe. So. hic lo
quiꝛ d opis fabrilib⁹.i. icertis q varianꝛ ex electiōe ei⁹, cui edi
debēt: ꝛ sic posset ɔtingere ꝙ patron⁹ als elegisset, ꝛ als elige-
ret libert⁹ in repetēdo, ꝛ vt cessant ista īcōueniētia, deueniꝛ ad
estimationē: sꝫ in opis certis a ꝑncipio fateor ɔtrariū: qꝛ tunc ele
ctionū varietas nō pōt in eo assignari ꝑm Jo. ¶Sꝫ op.ɔ exē
plū qꝛ tex. exēplificat de pictorijs ꝛ sic de certis. Sol. ɔsiderat
tps solutiōis, nō formā imaginarie ꝑmissiōis ꝑꝫ Jo. ista opi.
nō plꝫ p.l.si opas.ʃ.de ꝑsc.v. Preterea ope, q sunt in facto, nō
sunt in rerū natura qꝛ ope in actu ɔsistūt, ꝛ act⁹ explicit⁹ est.
ꝛ lꝫ pictura duret, ista nō est opa, sꝫ res opata, sic ꝛ in creatiōe
mūdi De⁹ septima die qeuit ab ope, tñ opata māserunt, vt ce
lū ꝛc. Geñ.j.c. ꝛ facit qd no.ʃ.de acq.pos.l.j.§.veteres. Opa er
go nō ꝑt repeti: qꝛ nō est. Itē opata nō pñt repeti: qꝛ esset pete
re easdē picturas: puta abrasionē earū. de rei vē.l.in fundo. vñ
necessario venit estimatio. nā aliqd sine iuria vtriusq; ptis fie
ri nō pōt. ar.ʃ.d sol.l.cū stich⁹. ex hoc ptꝫ ꝙ ī repetitiōe nō est
tacita dies, qꝛ nō agiꝛ ad opas sꝫ ad iteresse ab ipso ꝑncipio,
cū si ope deberenꝛ, tps inesset restōni. vt.ʃ.d oper.li.l.si qs hac.
§.iudi. ¶Op.ɔ rōnem lre: qꝛ ope recipiūt functionē, siue sint
ope rudes siue īdustriales. Nā multi reperiunꝛ eque boni ꝛ pa
ris industrie, quorū ope ī figura ꝛ vtilitate pares sunt, vt.ʃ. de
duo.re.l.nemo est. So. ɔuētiōes functionē recipiūt: qꝛ duo cō-
currunt. s. ɔsensus partiū ꝛ equalitas operarū. sꝫ in.d.l.nemo.
nō legalē, vt.d.l.si opas. ꝛ facit qd no.s.si cer.pe.l.ij.ī gl. quas
res. Et cōclude aut loqmur de vera indēnitate, ꝛ non cadit in
opis: aut de interpretatiua, ꝛ tunc ex assimilatione contrahē-
tiuꝫ: aut ex assimilatiōe legali. primo casu, aut loqmur, vbi di-
uersitas vitiat, ꝛ tūc duo debēt concurrere partiū volūtas.i.
ɔuentio ꝛ industrie equalitas.d.l.nemo. ꝛ de fideius.l.si qs pro
eo. aut vbi nō vitiat diuersitas. tunc sola cōuētio sufficit. vt.l.
si opas. Scdo casu nō fingunꝛ eedē ꝛ ibi extra id qd agiꝛ taci-
ta nascitur obligatio vt hic. ¶Op. ꝙ opere sint in obligatio
ne vt.ʃ. de ope.lib.l.j. Sol. illa lex secundū istam, vel ibi in peti-

tione que est absoluta:hic in repetitione q̃ est relatiua.ꝛ iõ succedit estimatio loco facti:qꝛ nõ potest formari pũctualiter ad imaginẽ ꝛ similitudinẽ alterius opere ꝑpter naturalẽ diuersitatẽ vt litera dt. ¶ Op.ꝙ in ꝯdictiõe debiti nõ veniat aliud qd̃ re ꝯbit.vt in.§.is quoq̃.ꝛ estimatio fingit idẽ ꝛ non aliud, facit qd̃ no.s.si cer.pe.l.vinũ.in gl.mag.ꝛ adde qd̃ dixi.s.e. ꝙ debitũ in gl.fi.que incipit hoc expone. ibi etiã si nõ sunt heredes.ꝛ est rõ: qꝛ sunt annexe iuri patronat⁹ quod d̃ sui natura transit et̃ ad nõ heredẽ.facit qd̃ no.Dy.j.ad Treb.l.ex facto. §.fi.ꝛ de ver.sig.l.in conuentionibus.ꝛ per Jac.de ope.lib.l.liberti liberteq̃.ibi videas. ¶ In ea.gl.in fi.adde ꝙ de operis quas debet vasallus domino,dic vt no.in Spe.in ti.de feudo. §.quoniam.ver.nono queritur. Item an dñs possit delegare vasallum inuitum alibi,dicit gl.ꝙ vasallus inuitus non cogitur mutare dominum[a],vt no.j.de fid.lib.l.inuit⁹.ꝛ dic vt ibi.

a ¶ Dominũ. Adde Jo.an. in.c.dilecti.de maior.ꝛ obed. ꝛ eundẽ Bal. in.l.fi.C. d̓ do. ꝛ in.l.debitorũ.C.de pac. ꝛ in.c.in gñali. in tit.si de feu. fue.contro.inter do.ꝛ agna. ꝛ in.c.j.§.si qs. in tit.quo tpe mi.ꝛ Andr.de Iser.in.c.j.§. ducat⁹.ibi textus optim⁹ in tit.de ꝓhi.feu. alie.per Fed. ꝛ Ang.ꝛ Jo. de Imo.in.l.j. §.si heres.j.ad Trebel.

¶ Ex lec.ant. ¶ Obsequiales ope prestite patrono per errorẽ nõ repetunt,nec et̃,earũ estimatio: sꝫ i artificialib⁹ opis hꝫ locũ repetitio estimationis,ꝛ interdũ vnũ soluit, ꝛ aliud repetitur. In officialibus operis nõ tꝫ delegatio:tñ si soluant non esset repetitio, in artificialib⁹ aũt tꝫ delegatio.h.d. subtiliter vsq̃ ad.§.si decẽ.ꝛ p̃mitte ad euidentiã ꝙ iste intelligit duob⁹ modis.vno mõ ꝙ vbicũq̃ iste tex.loquit de officialibus opis intelligat.i.obsequialib⁹ q̃ cõsistunt in reuerentie exhibitione s̃m gl.alio mõ intelligit s̃m Gul.ꝙ loquat in officialib⁹ opis ꝓprie sicut est associare dñm euntẽ in comitatũ,vel illi seruire in domo,vel ire ꝑ dño ad quendã locũ ꝛ silia,in qbus non requirit artificiũ ꝛ industria: sꝫ ab ipsa natura qlibet est aptus natus,q itellect⁹ satis placet iheredo tex.magis q̃ gl. diuidit in tres ptes.qꝛ in primo ꝛ scd̃o rñ. loquit de opis officialibus, vel obsequialibus.In.iij.rñso loquit de opis fabrilibus,seu artificialib⁹. In quarto ꝛ quinto principalib⁹ rñsis redit ad opas artificiales.scd̃a ibi,sed si operas.tertia ibi,sed si delegatus. ¶ Et no.ꝙ circa opas officiales ponit quatuor dicta.p̃mo ꝙ si sunt prestite patrono,nõ condicunt ab eo, vt in prin. §.Scd̃o ꝙ si est p̃stita estimatio nõ ꝯdicit estimatio:vt in v̓si. sꝫ si nõ.Tertio cũ cohereãt iuri patronat⁹ nõ cadit delegatio in nõ patronũ vt in v̓.sꝫ si delegat⁹.Quarto ꝙ lꝫ nõ teneat delegatio,solutũ illi nõ repetit.vt in v̓.sꝫ si soluit. Ex his sequit quedã cõclusio gñalis,ꝙ ope officiales nõ repetunt, nec earũ estimatio:qꝛ lꝫ sit error ꝓmissionis,nõ est tñ error debiti naturalis ꝛ remunerationis. Itẽ lꝫ qs sit libertus,tñ adhuc quedã relique seruitutis remanẽt,vt.j.de her.inst.talẽ.§.fi. Circa operas v̓o fabriles ꝛ artificiales ponuntur tria dicta.primũ ꝙ ipsum factũ oparũ nõ p̃t cõdici.Scd̃o ꝙ condicit estimatio,ꝛ ex hoc seqtur qdã ꝯclusio,ꝙ iterdũ aliud soluit, ꝛ aliud repetit, quã cõclusionẽ ꝓbat alijs trib⁹ exẽplis.Primũ exẽplũ,qñ cõdicunt fruct⁹,q nõ cecidere in solutione.Scd̃m exẽplũ qñ cõdicit p̃ciũ redactũ.Tertiũ exẽplũ ibi,vel si meis.Itẽ tertium principale dictũ in opis artificialib⁹ est,ꝙ in eis cadit delegatio:vt in v̓.nisi forte. ¶ In tex.debere.qꝛ putabat se ꝓmisisse. ¶ In tex.dꝫ.vñ lꝫ errauerit in ꝯctu,nõ errauit in ipso d̃bito. ¶ Ibi nõ p̃t:qꝛ lꝫ pecunia nõ fuerit delegata, ꝛ sit de gñe repetibiliũ,tñ surrogat loco debiti naturalis. ¶ No.ꝙ ope artificiales,nõ repetunt a patrono,nec earꝫ estimatio nec cadit d̓legatio:tñ si ex illa delegatiõe sequat p̃statio,nihil repetit:qꝛ nõ a patrono obstãte obligatiõe naturali ex ipsa manumissione ꝓueniẽte nec ab eo, cui ẽ solutũ ꝯstãte naturali obligatiõe seu eqtate nascẽte ex ipso ꝯctu delegatiõis. ¶ Scd̃o no.circa opas fabriles.i.incertas s̃m gl.vel et̃ certas s̃m Gul.ꝛ alios ꝙ iste solute ꝑ errorẽ nõ repetunt q̃ ad merꝫ factũ, qꝛ nõ cadit represtatio:sꝫ q̃tũ ad estimationẽ,vt reddat patronus illam estimationẽ,quã alij vel eidẽ p̃stitisset,ꝑ illis, vel filibus operib⁹. ¶ Tertio no.ꝙ interdũ vnũ soluit,ꝛ aliud repetit, ꝛ ꝙ natura ꝯdictionis indebiti ẽ obligare quaten⁹ effectualiter residet penes accipiẽtẽ bona fide ꝛ nõ in pl⁹.facit.j.e.in sum.§.in frumento. ¶ Itẽ no.ꝙ in manumissione libertus obligatur patrono ad antidora,tñ ista obligatio ad antidora qñq̃ cadit super certo,vel aliquo disposito a iure, ꝛ tunc impedit repetitionẽ soluti.vt hic in prin.ꝛ.j.de fideiuſ.si testamẽto.§.j.qñq̃ non cadit determinate sup eo qd̃ soluit,ꝛ tunc non ipedit repetitionem,si cõstat de errore, vt in ver.sꝫ si offeras adde qd̃ dixi d̓ insti.ꝛ iur.ex hoc iure.gl. ¶ No.ꝙ ex inutili ꝯctu,lꝫ non oriatur ciuilis obligatio,vt in ver.sed si delegat⁹, tñ oritur retẽtio, vt in ver.sed si soluit.qꝛ non erat penitus inutilis: sed ex eo erat orta quedã eqtas naturalis:qd̃ no. ¶ Item no.ꝙ opere hominis variant ex tẽpore:ꝛ iõ lꝫ in protocollis notarij reperiatur aliqua diuersitas literarum non tñ reddit protocollum suspectum:qꝛ hoc ꝑpter fragilitatẽ ꝛ mutabilitatẽ humane nature: verisimile tñ est ꝙ sanus melius scribat,q̃ infirmus:qꝛ robur hoĩs multũ opatur ad qualitatẽ operis:vt ptꝫ i lra, qd̃ est no. ¶ In gl.magna q̃ incipit hic expone.ibi,in nõ faciẽdo simile in obediẽtia:qꝛ qdã obediẽtia cõsistit in faciẽdo,qdam in non faciẽdo,facit qd̃ no.Inn.in.c.olim.el.iij.de rest.spol. ¶ Ibi.l.venia.facili⁹ trãsmittit qd̃ est in nõ faciẽdo, q̃ qd̃ ẽ in faciẽdo. ¶ Ibi.l.iasiurã.ad qd̃ no.i.l.j.§.q̃ onerande.j.quarũ rerũ act.nõ da. ¶ Ibi differũt aũt.s.ope certe ꝛ icerte. ¶ Ibi.i.petant ꝛ specificent.ꝛ istud ẽ verũ nisi ex q̃litate ꝑsone haberent ꝑ specificatis:qꝛ libert⁹ v̓r ꝓmittere opas sui artificij.qd̃ exercet vt l.eius artificij.ꝛ.l.medic⁹.de ope.li.Sꝫ Gul.dt ꝙ lex nõ facit dr̃iam inter opas,sed iter ꝑsonas qd̃ est falsum. ¶ Ibi quarto differunt.No.istud quartũ dictũ:qꝛ dr̃ia est inter factum taxatum ꝛ nõ taxatũ:qꝛ p̃mo dꝫ p̃stari sumptum debitoris,scd̃o sumptũ creditoris:vel dic ꝙ sp̃ale est in liberto: sec⁹ si ego cõduxi aliquẽ ad ligonizandũ vineã ꝑ certo salario:qꝛ vltra salarium nõ debeo illi dare victũ.ar.j.de v̓.obli.qcqd astringẽde. ¶ Ibi trãsmissionẽ.add̃ h̃ qd̃ no.j.d̓ acq.he.l.ꝑ hr̃de.§.ij.

Si decem. No.ꝙ particularis solutio nõ ꝓcedit i obligatiõe alternatiua:ꝛ qd̃ in diuersis rebus nõ p̃t fieri solutio.et̃ si obligatio sit transmissa in plures:qd̃ est no. ¶ Itẽ no.ꝙ actus posterior infirmat vel confirmat priorẽ. ¶ Not.ꝙ cõuertit electio soluentis ad accipientẽ. Sed hoc hodie corrigitur per.l.pen.C.e. ꝛ hoc vbi vtraq̃ res est soluta:si autem sit erratum in solutione vna re non soluta, cessat repetitio,vt.j.de leg.ij.l.si cui.

Qui de certo loco. Ex distractu nõ sortitur quis forum.h.d.ꝛ adde qd̃ dixi.s.de iud.l.exigere dotẽ.ꝛ hic per Guli. ¶ Not.ꝙ in repetendo non debemus sequi falsam opinionem soluentis,sed substantiam veritatis.

Iudex. Absolutus, qui conscientia ductus soluit,non repetit.h.d.habetis.j.eodem.l. Julianus.

1 ☞ Prodig⁹,furiosus,ꝛ pupill⁹ soluẽdo nõ trãsferũt dñiũ.

Interdum. Pupillo, furioso, ꝛ ꝓdigo ꝯcedit repetitio soluti, etiã vbi alijs ꝑsonis nõ ꝯcederet, ꝛ sic ꝑsona est imediata cã repetitionis. ¶ †No.ꝙ pupill⁹,furiosus,ꝛ ꝓdigus soluẽdo nõ trãsferũt dñiũ in pecunia extante,ꝛ cõpetit eis rei ven.ꝛ ea ꝯsumpta ꝯdictio. Md̓ de rei vẽ.nõ est dubiũ, ꝙ cõpetit ipso iure,qꝛ sunt dñi:nec ob. exceptio alicui⁹ cõpensationis,vt no.in.l.cũ fund⁹.§.seruũ.s.si cer.pet. sed qñ nũmi sunt consumpti bona fide,tunc in furioso ꝛ ꝓdigo:qꝛ patiunt mentis exilium,adhuc repetitio cõpetit ipso iure: nec obstat exceptio doli,vel cõpẽsationis ex sola naturali:lꝫ eñi sola naturalis sit efficax ad excipiendũ,hoc fallit in ꝯdictiõe idebiti. Vñ dicimus ꝙ ista exceptio obstat petẽti sed nõ repetẽti.habes gl.sing.hic,ꝛ.j.e.l.cũ his.§. fideiussor.ar.j.rẽ ra.ha.l.pen. ad exhibendũ.§.j. Ex obligatione vero efficaci bene opponeretur cõpensatio:qꝛ nõ interest repetẽtis ne cõpensetur,vel instar solutionis habeat cõpensatio,vt.j.q po.in pig.hab.l.si debitor.in fi.Sꝫ in pupillo sunt opiniones: qꝛ gl.dt ꝙ est tut⁹ ꝑ restitutionẽ.Pla.dt ꝙ ipso iure opinio gl.est v̓a qñ soluit ex certa scientia,opi.Pla.qñ ꝑ errorẽ facti vel iuris,ꝛ erat solum vinculũ naturale,in adulto esset opus restõne s̃m oẽs:qꝛ adultus p̃t cognoscere debitũ,ꝛ p̃t alienare pecuniã:lꝫ sec⁹ sit in alijs rebus que p̃nt seruãdo seruari:vñ in pecunia est hoc singulare,vt in.l.j.§.fuit quesitũ.j. ad Treb. apparet ex p̃dictis ꝙ naturaliter obligatus restituit ꝯ solutionẽ:sed an restituat ꝯ obligationẽ naturalẽ:quidã dicunt ꝙ non, alij ꝙ sic, nisi sit tutus ipso iure:qd̃ dic vt no.j.de fideiuſ.l.Marcell⁹.s.de ne. gest.l.iij.§.pupillus.ꝛ ꝑ Cy.C. si aduer.sol.l.indebito.item ex differentia gl.inter prodigũ ꝛ pupillũ sume ar.ꝙ in prodigo non cadit obligatio naturalis, qꝛ non habet consensum iuris fictione:qd̃ facit ad not.per Jac.de Are.in.l.qui hꝫ.j.de tute.

Qui inuicem. Ubi non cadit cõpensatio, vel vbi nõ est apposita, nõ inducit repetitionẽ soluti,tanq̃ indebiti.h.d.text.cũ sua gl.Secus esset in compensatione facta:quia ibi esset penitus indebitum,vt patet expresse ex mente huius.l.

Si qui plusquam. Quatenus obligatio est indebita erronea condicitur.h.d.ista.l.

Cum is qui. Ad hanc.l.facit.l. stichum ꝛ Pãphilum.j.de so.not.ꝙ lꝫ ignorare proprium factum.dicit glo.contra.ar.C. de contrahen.ꝛ com.stip.l.magnam.sol.obligato non licet ignorare,vt ibi:sed non obligato bene licet ignorare,vt hic.

Fideiussor. Eadem solutio non parit liberationẽ ꝛ repetitionem.h.d.vel sic,vnus ꝛ idem actus non potest contraria operari.h.d. ¶ In text.ibi,nec repetet:quia reconciliatur ista solutio.j.de solu.l.stichum.§.aliquando.ꝛ.s.ead.l.si non sortem.§.si filius.

1 ☞ Relictum pro virginibus maritandis,dicitur relictum ad pias causas.

Si mulier. Sufficit vnā de causis ipedictib⁹ obstare agēti.h.d. ℂ†Not.argu.ꝙ relictum pro virginibus maritandis intelligitur relictum ad pias causas[a],ꝛ ideo cessat falcidia[b].

Qui hominē. Putās se obligatū in spē,cū sit obligatus in gñe pt,qd soluit,cō dicere.h.d.ꝛ est rō q. obligatio gñis non cadit sup certo.lꝫ solutio semper cadit sup certo,vt.j.qui ꝛ a qui.si optio.ꝛ de leg.ij.l.meuius.§.duobus.ꝛ adde qd no.Cy.in.l.pe.C.eod.ꝛ facit quod not.s.eod.si non sortem.§.libertus.versi.sed si operas.

SI in area tua. Jus retinendi.qd oritur ex negocio gesto inter partes nō parit repetitionem soluti.h.d. No.ꝙ opꝫ ꝙ cōmunis actio oriatur ex aliquo negocio gesto,facit.l.iurisgentium.§.ꝛ ideo puto.s.de pact.et ad hoc magistraliter allegatur per doc.qd tene mēti. Item no.quod siue quis edificet in solo possesso a domino nō agit:qꝛ cuꝫ dño nō ɔ̄xit,nec q̄si ɔ̄xit,siue qs edificet i solo a se possesso,ꝙ postea tradit dño non agit:qꝛ tradidit ei rē suā,nec pōt agere respectu possessiōis ɔ̄ dñm:qd est no.nō ob.§.si nūmi.in.l.indebiti.s.e.qꝛ ibi ɔ̄ dñm.ℂ Itē no.ꝙ edificiū in tuo a te possesso cōstructū potes occupare ꝓpria authoritate,vt ptꝫ ī v̄bo occupat.Sꝫ si nō est a te possessuꝫ reqrit̃ traditio,vt ptꝫ in v̄bo tradidisset:facit.s.ad.l.aql.l.queadmoduꝫ.§.j.C.qd cū eo.l.si seru⁹.C.so.ma.l.dotis.ꝛ qd no.j.ꝑ so.l.cū duobus.§.idem rn̄det.Sꝫ ɔ̄ banc.l.facit.l.sꝫ ꝛ si me.§.cuꝫ iter.s.eo.sol.qd ibi exceptio excusabat̃ ex facto partiū,hic nō,sꝫ ex facto vni⁹ soli⁹.

IS cui hereditas. Heredi nō dꝫ dari cā conditionis implende,qn̄ adit coactus:ꝛ si datur repetitur.h.d.

Qui ob rem. Post solutionē ēt erroneam nō hꝫ locum purgatio more multo minus si soluēdo agnouit debitum.h.d. Et facit.j.iudi:sol.iam tamen in prin.ꝛ.l.si ex duobus.ꝛ est hec.l.magistra in materia purgationis more,ꝙ vbi est facta executio facti,non habet locum purgatio more. Idem si esset translatum dominium ipso iure:secus si esset translata obligatio sine dominio,vt eleganter not.Dyn.j.de verbo.obliga.l.si seruum.§.sequitur. ꝛ not.bene hāc.l.vel summa sic,postq̄ est facta solutio,iam non cadit defensio.h.d.

SEruus cuiusdā. Tene mēti hanc.l.ꝑ famulis scholarium sub pignorantibus libros dominorum:et nota cōtra iudeos.ℂ In text.ibi,repeti.s.pecuniā per condictionem ob turpem causam. ℂ In text. ibi furem. furtum non committitur sine scientia ꝛ dolo:nam ignorans non cōmittit furtum.ℂ No.casum,in quo fenerator facit furtum,ꝛ si soluatur ei de voluntate domini,condicitur ab eo nō ratione erroris,sed rōne turpis cause:secus si ignorāte:quod est no.vnde famulus tuus sub pignorauit librum iudeo sciēti ꝛ quia iudeus non vult aliter tibi reddere,tu solus potes repetere per condictionem ob turpem causam.

1 ☞ Obligatio creditoris cōfundit̃ per successionē debitoris.
2 Obligatio naturalis comitatur peculium.

FRater a fratre. Usq; ad.§.quesitū. diuide i.vj. ptes ꝑm gl.ꝛ hꝫ.scda ibi,rn̄di.tertia ibi,reddi.q̄rta ibi,naturalē.quita ibi,adeo.sexta ibi,porro.ꝛ qꝛ tex.ponit tres rōnes:secunda ratio est ibi,deniq;.tertia ibi,igitur.que rōnes tendūt ad ꝓbandū ꝙ naturalis obligatio comitet̃ peculiuꝫ secundū Odo.ꝛ Ja.bu.ꝛ istud principiū.h.d.vbi frater mutuat fratri eiusdē patris in potestate existēti cōtrahitur obligatio naturalis inter eos,que ꝑ filiū mutuantē patri acquirit̃.ꝛ si pater postea morit̃,ꝛ ambo hr̄des existāt,cōfunditur illa obligatio successione ꝑ hereditaria parte debitoris:ꝑ alia nō cōfundit̃ successiōe,sꝫ peculij ꝑuētiōe tollit̃:nā obligatio peculiaris peculiuꝫ imitat̃,vt ptꝫ in peculio ꝑlegato,ꝛ in eo qd est solutuꝫ soluēdo extraneo de peculio,ꝛ quēadmodū aduers⁹ extraneū qs tenet̃ indēneꝫ ɔseruare,ipse nō pōt dānificare.h.d. Uel breui⁹ inter fr̄es in eadē ptāte constitutos orit̃ ex mutuo peculij naturalis obligatio,q̄ pr̄i q̄rit̃ et quaten⁹ eidē succedit̃ a filio debitore iure successionis debitū ɔfundit̃ ꝛ obligatio peculiaris peculiū ɔseqt̃:vn̄ peculiū vadit cū suo onere,ꝛ si ꝑuenit ad creditorē hꝫ obligationē extiguere,ꝛ postea soluti repetitiōeꝫ auferre.h.d.ℂ In tex.ibi,q̄ fr̄.s.creditori.ℂ Ibi suo.s.debitori.ℂ Ibi fr̄.s.creditor.ℂ In text. ibi ɔsecut⁹.s.a fr̄e debitore. ℂ In tex.ibi,a fr̄e.s.creditore. ℂ In te.ibi,fieret ꝑ hr̄ditaria portiōe.ℂ No.p̄io ex mutuo iter fr̄es i eiusdē ptāte manētes oriri naturalē oblonē:ꝛ h̄ est itelligendū,qn̄ mutuatū fuit in casib⁹ ꝑmissis.vt.C.ad ma.l.zenodor⁹. vel dic ꝙ qn̄ ɔ̄hit̃ sola naturalis vr̄ cessare macedonianū:qꝛ macedonianū ꝑuidet d̄ remedio exceptiōis,sꝫ h̄ nō est exceptio:qꝛ nō est actio,sꝫ p̄ia est tutior.ℂ Scdo no.ꝙ ista obligatio naturalis q̄rit̃ pr̄i,non tn̄ ꝑ hoc separat̃ a filio:qn̄ ɔ̄xit noīe ꝓprio:qꝛ naturalis obligatio est iseparabilis:ex hoc seqt̃ ꝙ vna sit obligatio naturalis in ꝑsona filij,q̄ cōicatur pr̄i:sicut nos dicim⁹ in dote.ꝙ est vna obligatio cōis patri ꝛ filie in.l.ij.sol.ma.et de sol.q hoīeꝫ.§.si gener.ꝛ.l.rē in pn̄ti.§.videam⁹.ꝛ ꝑm hoc nō sunt due naturales,sꝫ vna cōpetens duobus.sed gl.vr̄ dicere ꝙ sint due:qꝛ obligatio patris sit cōsecutiua ad obligationē filij:ꝛ ꝙ intellectualiter ꝑm ordinē vt p̄mo precedat in ꝑsona filij,deinde subseqt̃ in ꝑsona pr̄is:p̄ma opinio est tutior,qn̄ nō sunt diuerse obligatiōes in essentia,sꝫ vna concernēs filiū,rōne ɔ̄ct⁹ ꝛ alia pr̄em rōne acqsitiōis.ꝛ ꝑ hoc ptꝫ ꝙ ꝓprie nō sunt tāq̄ 1 duo rei credēdi equales,vt.j.dicā. ℂ†Tertio no.ꝙ ꝑ successionē debitoris ɔfundit̃ obligatio creditoris q̄titatiue.sꝫ per obuētionē peculij nō inducit̃ ꝓprie cōfusio.sꝫ poti⁹ extinctio obligationis:ꝛ id fit q̄titatiue:ꝛ est rō differentie ꝑm Odofr. qꝛ successio fit in locum eius cui succedit̃,ꝛ fingit̃ eadeꝫ ꝑsona,sꝫ qn̄ peculiū obuenit,nō succedit̃ ꝑsone,sꝫ in re affecta ꝛ obligata:ꝛ id ꝑm q̄titatē rei ꝓducit̃ effect⁹ extinctiōis ꝑm Odo. 2 qd est subtile.ℂ†Quarto no.ꝙ naturalis obligatio comitat̃ peculiū,ꝛ diminuit d̄ peculio debitoris:vn̄ si eidē ꝑlegat̃ peculiū fiet detractio debiti sic.j.de pe.l.si peculiū.s.si cer.pet. Itē q soluit de ꝓprio recuperat d̄ peculio. Itē q cōicauit peculiū dꝫ ɔseruari indēnis ꝓ rata,vt hic,ꝛ.C.fa.er.l.cētū.ergo obligatio quecūq; peculiaris reddit ipm peculiū affectum,ꝛ facit qd no.i fili.j.de impē.l.qd dr.ꝛ.j.d̄ fun.instr.l.luci⁹.ℂ Ultimo no.ꝙ ille q tenet̃ aliquē seruare indēdē ab extraneo tenet̃ ipm ɔseruare indemnē a seipo,qn̄ ad hoc tenet̃ ex dispōne legali vl ex natura rei:ꝛ ꝑ hoc non facit ad qōnem Odo.d̄ eo q ꝓmisit accōmodare turrim ɔ̄ oēm personā,ꝙ teneat̃ acōmodare ɔ̄ se ipsuꝫ.Nā ista obligatio est ex gn̄alitate sermonis,in q̄ nō continet̃ ꝑsona loquētis.vt.C.de sol.inq̄sitio v̄itatis.hic aūt loqtur qn̄ ex natura rei,vel dispositione legali.ꝛ sic nō ob[c].ꝛ vid̄ Spe.de sol.§.j.v̄.si.ℂ In gl.in.vj.ptes.in p̄n.ista fuit diuisio Hug.hꝫ Odof.ℂ In ca.gl.ibi,pr̄is,re ɔcessuꝫ sibi i peculiū. qꝛ ad hoc vt sit peculiū,reqrit̃ cōcessio,vt.j.d̄ pecu.l.peculiuꝫ.ꝛ de pec.l.e.l.si.ꝛ no.C.fa.er.l.filiū.ꝑm lec.anti.ℂ In ea.gl.ibi,soli pr̄i qn̄ noīe pr̄is.qꝛ ipse pr̄ ɔ̄xisse vr̄.s.si cer.pe.l.certi condi.§.si nummos.ꝛ ar.j.de ma.vin.l.pr̄ ex. ℂ In ea.gl.ibi sine scrupulo.imo nō eēt sine scrupulo,si pecunia eēt ꝓprie filij:qꝛ pr̄ tenet̃ filio actiōe neg.gest.ꝛ ex hoc posset in repetitiōe idebiti opponi cōpēsatio repetēti:nisi poneres ꝙ mutuauit noīe pr̄is aio donādi vl ꝙ hoc ɔsideret natiuitatē ɔditiōis idebiti nō exceptionē cōpēsatiōis ꝑm Ja.bu.vl dic ꝙ exceptio cōpēsationis ex sola naturali nō opponit̃ repetēti,vt no.s.e.l.interdū.ꝛ.l.cū his.§.j.ꝛ ꝑꝫ hūc itellectū naturalis obligatio nō eēt orta iter fr̄es,sꝫ inter pr̄em ꝛ filiū directe,ꝛ non ꝑ obliquū. ℂ In ea.glo.ibi.l.ij.ꝛ qꝛ ex his causis nihil q̄reret̃ pr̄i nec successio pr̄na cōfunderet debitū,cū nō eēt hr̄ditariū,sꝫ heredis ꝓpriū.C.de her.act.l.ꝑ hr̄ditariis.ꝛ.l.vt debitū.ℂ In ea glo. ibi aduētitia,vt ꝓprietas obligatiōis radicet̃ i filio.nec hꝫ locū actio de peculio in aduētitijs hodie vt no.j.de cast.pe.l.pr̄ ꝛ lꝫ exercitiū actionis q̄reret̃ pr̄i rōne vsufru.tn̄ mortuo pr̄e rediret ad ꝓprietatē tanq̄ ad suū p̄cipiū cāle,ꝛ cōsolidaret̃ ꝓprietati:qꝛ ita est d̄ natura vsufruct⁹ formalis,vt.l.nō quocunq; mō.de leg.j.ℂ In ea.gl.ibi.loquit̃ hec.l.s.qn̄ filius mutuat ꝓprio noīe,ex q̄ oritur obligatio naturalis ipsi filio tāq̄ patri:ꝛ hunc intellectū ꝓseqnit̃ gl.ℂ In ea.glo.ibi,nō nascit̃ naturalis obligatio.ꝛ est rō.qꝛ nō fuit trāslatū dn̄ium in accipiētem euꝫ,cū res ꝓpria pr̄is nō possit acqri filio in ptāte vt in.l.ij.C.de inof.do.ꝛ.j.d̄ pig.l.debitor.§.j.ꝛ nō translato dn̄io ex mutuo n̄ orit̃ obligatio naturalis,nisi sit secuta ɔsumptio, vel nisi iteruenisset stipulatio,vel chirographū,vt isti.d̄ v̄.ob. ꝛ.C.si cer.pe.l.ij.ꝛ.j.de v̄.ob.l.si ita stipulatus.§.Chrysogon⁹. lex tn̄ nr̄a nō posset intelligi ex chirographo:qꝛ in eo non orit̃ obligatio naturalis,cū nō sit ibi verus ɔsensus,vel nō sit ibi ipletio ex pte creditoris,vt.j.l.iulianus.ꝛ.l.q pecuniā.s.si cer.pe. Iteꝫ nec ciuilis posset oriri rōne pr̄ie ptātis,ergo cessat h̄ lex in ciuili mutuo.ℂ In ea.glo.ibi,nā tūc ꝛc.recita qd seqnit̃ hoc mō,dr in tex.ꝙ ꝑ successionē confundit̃ obligatio pr̄is ꝛ filij ꝑ parte succedētis. Cōtra,aut ista obligatio fuit q̄sita soli filio,ꝛ tūc nō fieret confusio,qꝛ nō eēt obligatio hr̄ditaria, aut ista obligatio est q̄sita solum pr̄i,ꝛ istud est falsum,vt.j.de pec.l.sed si dānum.§.peculio.vbi tex.dt ipsi filio deberi ex cōtractu celebrato inter fr̄es:aut tu dicis qd ista obligatio sit q̄sita vtriq;,ꝛ tunc aut tanq̄ duobus reis credendi,ꝛ nō fieret confusio,licet vni succederet̃ nisi inter succedentē ꝛ eū cui succeditur non quo ad alium,vt.j.de fideiuss.l.vranius.§.sed cum duo.soluit gl.ꝙ pater ꝛ filius sunt similes duobus reis credēdi,inq̄tū vnusquisq; pretēdit.ꝓpriaꝫ obligationē.sed in alio sunt dissimiles:vcꝫ qꝛ nō sunt pares,sed pater habet plus iuris ratione patrie potestatis.ꝛ ideo nō mirum si per successio

---

a ℂ Causas. Add de Frā.are.i l.j.C.d̄ sa.san. ecc.et.d. alex. de imo.in.l.si cum dotē.§.e. aūt.ff.sol.ma.

b Falcidia. Adde Pau. de Ca.in cōsilio.cxxxj.

c ℂ Nō obstat Pro ista aūt opi.Bal.vide bonum tex.et ibi gl.i.c.petitio.de iureiu. ꝛ gl.xxij.q.ii.i c.de forma.et no.gl.in.c.j.§. fi.in tit.hic finit̃ lex,deinde scip.cōsue.re. ꝛ i.c.imperialē.§.fi.de ꝓhi. feu.alie.ꝑ Fede.ꝛ ideꝫ not. Bar.i.l.cōsulari.s.d̄ sena. idē ēt no.doc. in cle.j.de iureiu.hoc etiā voluit Cyn.ꝛ Bal.in.l.cum accutissim.C. de fideicō.vbi ꝑ illū tex.dicūt ꝙ non vr̄ ꝓmisisse ɔtra seipsuꝫ vel descendētes suos.

a ¶ Actionis. p quo vide tu. d. Jas. may. i stit. de act. §. actiones. nu. 26. et an sit datiua vel natiua: vide eũ. ibidẽ in §. item si quis nu. 36. & seq.

ñem tollit obligatio přis que est validior, multo fortius tollitur obligatio filij ẽt que est debilor ſm gl. Sed ꝯ istam rõnem vr̃ expressum. j. sol. ma. l. si socer. i prin. Preterea dicere ꝙ sint due obligatiões diuerse, istud nõ est verũ, imo vna obligatio accõmodanda p. l. patri & filio, ar. j. d sol. l. q hoiem. §. si gener. saluãdo gl. dicũt doc. ꝙ ideo obligatio patris est hic potẽtior q: negociũ principl'r respiciat ad ipm patrẽ, cum ex re patris quereret obligatio ſm Odof. ar. l. ꝙ pcu. ex re. C. de procu. l. j. §. j. j. de stip. ser. Uos dicatis ꝙ pr̃ & filius nõ sunt ꝑprie duo rei: q: obligationes eoꝝ nõ sunt diuerse i essentia, vt no. in l. ij. j. sol. ma. Itẽ nõ sunt creditores in mutuo sicut in dote: q: obligatio est cuiuslibet natura & effectu, vt. s. fa. er. l. Pompo. philad. & de pcu. filius. §. sz & filia. Sed hic nõ est ita: nã naturalis obligatio hñ radicat in filio q̃tũ ad principiũ acquisitionis, sed q̃tum ad effectũ cõsecutionis: & q̃tum ad emolumentũ, respicit patrẽ solũ cui est ius quesitum: & iõ si succedit patri, cõfundit obligatio, vt hic: qd est subtile. ¶ Scdo op. tu dicis ꝙ ista obligatio inerat filio: ꝯ imo statutũ transfert ad patrẽ in subsequẽti motu acquisitiõis, vi. j. de acq. hr̃. l. j. §. plz. Rñdet Azo. ꝙ ibi loquit in ciuili acquisitiõe q̃ ex toto trãffert a filio in patrẽ, hic aũt in naturali acq̃sitione qd nõ trãffert ex toto & ſm eum vult dicere ꝙ acq̃sitiones, que fiũt de iure ciuili, sicut est acq̃sitio hereditatis trãsferunt ad patrẽ: secus est in naturalibus acq̃sitionibus: & est rõ ſm Odof. q: filius de iure naturali nõ est in přis ptãte, & ideo sibi acq̃rit naturalẽ obligationẽ, secus in obligatione iuris ciuilis ſm Odof. Tu dic ꝙ i ciuili acq̃sitione est cõsiderare duo. s. acq̃sitionẽ directã & p obliquũ: modo dico ꝙ illa directa acq̃sitio fundat i psona filij, nec põt separari, vt. j. de leg. j. l. cũ filio. sed illa que fit p obliquũ, illa est que patrẽ cõcernit, sic. j. mãd. l. si vero non remunerãdi. §. j. & habemus simile. j. vt le. no. ca. l. ij. §. q minorẽ. nec plz ratio Odof. q: si eius rõ esset vera, naturalis obligatio nõ acq̃reret při vllo mõ: qd est falsum, & ꝯ tex. huius. l. ¶ In ea gl. ibi, & tãdẽ filio si. gl. itelligit de filio creditore, obligatio patris reuertit ad eũ vt ad heredẽ, nõ vr̃ bene dictũ: q: ex quo ipse ptẽdit naturalẽ obligationem ex seipso, non eget alia obligatione: nã si hz obligationẽ directã nõ eget alia aliqua obligatiõe, vt. j. ad treb. l. si heres. & s. de pc. l. lz. §. ea. obligatio. & j. mand. l. idẽq̃. §. si qs titio. Si aũt gl. intelligit de filio debitore, male dicit ꝙ querit sibi obligatio: q: imo deberet dicere ꝙ querit liberatio, vt. l. stichum. §. qd vulgo. & §. aliq̃n. j. de so. ¶ Et not. ꝙ gl. vocat hic mediã obligationẽ illã acquisitã patri: sed nec hoc est verum: q: obligatio patris nõ est separata ab obligatiõe filij: sed hñt se sicut cã & effect⁹. ¶ In ea. gl. ibi, cũ em̃. vult gl. pbare ꝙ obligatio respiciat přez & filiũ rõne rei. ¶ In ea. gl. ibi, soluisset. s. frater obligatus. ¶ In ea gl. ibi, ad cõicãdũ: lz correus teneatur correo ad cõicandũ, tñ nõ est ita in patre: q: ad eũ principaliter pertinet negociũ: & ideo pater nõ tenet cõicare filio p actionẽ neg. gest. & hoc nota. Sed tu adde aliã rõnem, q: nõ est hoc ex natura correorũ, sed ex natura acq̃sitionis q̃ fit při p filiũ vñ pr̃ cui est ius q̃situ, nõ dz alteri cõicare nec est bona cõparatio ad duos reos credẽdi, vt. s. dixi. ¶ In ea. gl. ibi ſm Azo. si qs autẽ intelligeret hãc. l. qñ fili⁹ mutuauit noie přis soli patri esset ius q̃situ: & tũc esset manifestũ: & sine scrupulo, qũo fieret cõfusio ſm Odof. ¶ In ea gl. ibi, itẽ q̃ro. hãc particulã recita sic: dr̃ hic ꝙ patri q̃ritur obligatio & ꝙ illa confunditur successione & extenuat, vel tollitur obuentione peculij: cõtra, ꝙ in psona patris nõ possit residere obligatio: & p hoc nõ posset cõfundi ex postfacto: nã hic erãt duo filij qua rõne vn⁹ acq̃rebat přI ꝯuersa rõne alter obligabat patrẽ. & sic in eãdẽ personã cõfluebat obligatio actiue & passiue, & statim ꝯfundebãt se adinuicẽ rõne ꝯrietatis. j. de fideius. l. vranius. §. sed cum duo. ergo litera falsa. Quidã hoc cõsitent ꝙ pr̃ acq̃rit obligationẽ ex psona vnius & obligaret ex psona alterius quatenus esset in peculio illius obligati: & q: iste obligationes pncipal'r subsistũt in psonis diuersoꝝ filioꝝ, dicũt ꝙ pñt durare ẽt in psona přis: q: přI querit obligatio vere: nõ tñ obligat pr̃ vere, sed peculiũ illius filij obligati; vñ pt dici ꝙ sola obligatio přI cohereat: sed obligatio passiua cohereat peculio: & iõ nõ fit cõfusio. Sz ista solutio nõ põt stare: q: ſm hoc fratres adinuicez essent debitores & creditores, & fieret inter eos cõpẽsatio, vt. l. ab oibus. §. si titio. de leg. j. & posset repeti totũ solutũ: qd est ꝯ tex. & ideo Azo valde subtiliter dicit ꝙ nõ est verũ qd pater natural'r obliget: licet em̃ pr̃ teneat d peculio: nõ tñ est natural'r obligat⁹, vñ cõcedit Azo ꝙ extraneo esset ciuiliter obligat⁹: & qd illa ciuilis haberet vigorẽ ẽt naturalis, sz filio nõ põt pr̃ ciuiliter obligari: ergo neutro mõ obligat filio: est ergo reperire i psona přis solã actiuã & nõ passiuã obligationẽ. & ideo non ob. d. l. vrani⁹. §. sz cũ duo. ſm Azo. Sz Odof. dt ꝙ pr̃ q tenet de peculio nõ ẽ ciuiliter obligatus: q: potius res. i. peculiũ q̃ psona conuenit ar. j. de pecu. l. quesitũ. in prin. sed Odof. istud presupponit ꝙ actio de peculio sit datiua: qd nõ vr̃ verũ, cum

a nec sit ꝑprium nomẽ actionis*, sed adiectio actioni natiue facit. s. de pac. l. iuris gentiũ. §. q̃cquid teneamus euasum est cõtrariũ. ¶ Item op. ad cõfirmationẽ dicte oppositionis ꝙ obligatio filij inflectat super patrẽ, & fiat cõfusio, vt. j. de fideius. l. si qs p eo. §. j. Sol. ibi, obligauerat se extraneus ipsi filio. hic vero frater frĩ. ibi em̃ p obliquũ descẽdit obligatio in patrez, id est, per mediã psonã habilẽ. hic aũt pater sicut directe pmittendo filio nõ reuertitur acq̃sitio ad patrẽ: q: natura ꝯriorũ nõ patit, vt. j. ea. l. §. quesitũ. & j. man. l. seruus meus. ita nec qñ fili⁹ q reputat eadẽ persona cũ patre. Concludit ergo ꝙ filius obligat patrẽ de peculio qñ ꝯhit cũ extraneo, secus si ꝯhit cũ altero filio: & ista est veritas, obligatio ergo actiua pualet passiue, vt. j. de pe. l. qd seruus meus. ¶ In ea. gl. ibi nõ tolleretur obligatio: nã hoc tale eẽt dicere quale si diceret, succedit seio: ergo cõfunditur id qd debet titio, qd est ridiculũ. ¶ In ea. gl. ibi, sed Azo dicit hec vera ¶ In ea. gl. ibi retorquet in eos: q: nõ est naturalis, ciuilis aũt non põt esse inter patrẽ & filiũ in ptãte, ergo nulla. ¶ In ea. gl. ibi, patri nõ querit ꝯriũ no. gl. j. de fideius. l. si qs p eo. §. j. sz ibi male: hic bñ ſm Cy. nam pater se obligãdo vr̃ renũtiare iuri acq̃sitionis qd põt maxime hodie ſz Ja. Bu. ar. ꝯ. j. de acq. re. do. l. etiã inuitus. ¶ In gl. hoc quidã &c. precedens gl. magna examinauit de liberatione que fit per confusionẽ, ista examinat de liberatione que fit per peculiũ: & ad euidentiã istius gl. no. ꝙ quatuor sunt vniuersitates iuris. s. hr̃ditas bonoꝝ, possessio, peculiũ, & patrimoniũ & sicut dicim⁹ de hoie, ꝙ hõ obligat, ita de peculio ꝙ peculiũ obligat, & ita de hereditate ꝙ hr̃ditas obligat. vt. j. de fideius. l. mortuo. & ꝑpterea dt tex. ꝙ peculiũ simile est homini, vt. j. d pec. l. peculiũ nascit. ſz Odof. Adde ꝙ est quinta vniuersitas iuris. s. dos: q: iuris intellectus hz, vt not. in. l. qd dicit. j. de impen. sic. s. de pe. her. l. hereditas. in p̃n. Et recita gl. hoc modo: tex. dicit ꝙ inq̃tũ peruenit de peculio intantum tollitur obligatio. ¶ Modo quritur vtrũ intelligatur ꝙ debeat puenire de parte obligati, an sufficiat de parte obligãtis? dixerũt antiq ꝙ d parte obligati. Nã pars obligãtis peruenit ad eum iure ꝑprio nõ iure obligatiõis, nec hz dñium a coherede sz a seipso, vt. j. de acq. her. l. ex parte. ergo non inducitur liberatio. Preterea lex nostra videtur loqui de obuẽtiõe peculij, que cõtineat actũ separatũ ab aditiõe hereditatis. sz ista que est pro hereditaria portione non cõtinet actuz separatũ, vt. j. de acq. pos. l. cũ heredes. Ideo dicit ꝙ etiam ꝑpria pars obligantis extenuat debitum. q: ista obligatio erat peculiaris vt & ipsum peculiũ sequit, & cõfirmat sua opinio per rõnes litere & non extinguit obligatio ista iure solutionis sed ex natura peculij: & quia cessante peculio cessat obligatio peculiaris, vt. j. d cõsti. pec. l. j. in fi. & ar. j. loc. l. in naue saupheij. & hanc partẽ sequitur etiã Azo, & est opinio satis mirabilis. ¶ Alteri⁹ quero, vtrũ ex isto mutuo quo obligat frater fratri possit agi patre mortuo? dicit gl. ꝙ nõ, q: ex sola naturali non põt agi: vñ qñ fratres in eadẽ ptãte positi adinuicẽ ꝯhũt non orit obligatio ſm gl. sed hodie oritur in aduẽtitijs, cũ fili⁹ sit capax pprietatis: lz gl. hoc reuocet in dubiũ. l. si qs p eo. §. j. j. de fideius. ¶ Itẽ q̃ro qd si añ aditã hereditatẽ iste filius soluisset, an repeteret vt indebitũ? dixit Jo. ꝙ nõ: q: eo tpe nõ erat cõfusa obligatio. Sed Azo dixit ꝯriũ: q: postea confundit aditione seu immixtione. Itẽ q: appet retro indebitũ p pte, cũ ad recipientẽ, nõ ptineat nisi pars hereditatis, ar. p hoc. l. pinde. s. si cer. pe. ¶ Ultimo q̃ro pr̃ adimit peculiũ filio obligato, an desinat teneri? dixit gl. ꝙ nõ, & bene: q: quãtũ ad filiũ obligatio nõ est peculiaris, sz solũ q̃tũ ad patrẽ: & facit ad no. s. de min. l. iij. §. sz vtrũ. & l. ꝙ si minor. §. seru⁹. cũ si. Gul. de cug. format hic. q. qñ pater soluit cõdẽnatione vnius filij, nec apparet qd animo repetendi soluerit, an patre mortuo alter frater posset

b hoc cõputare in partem delinquẽtis[b]? determinat ꝙ non in dubio: q: potius videtur fecisse causa pietatis, q̃ animo repetendi. & adde qd not. Gul. C. fa. ercis. l. incerti iuris est.

b ¶ Delinquẽtis. p qua materia vide do. Jaso. de may. instit. de act. §. actiões. nume. 90. & nu. 91. vbi quid de patre qd de matre, et quid de fratre, et quid de amico.

Quesitum est. Filius obligat patri natural'r, & si emãcipatus soluit natural'r p errorẽ iuris, nõ repetit. ¶ Itẽ pr̃ obligat filio naturaliter: & si idem soluit, nõ repetit. h. d. Allegat iste text. qñ filia renũtiat, seu finit patri hereditatez maternã, ꝙ tenet renuntiatio propter naturale vinculum, qd orit inter eos. Adde qd dixi. s. de ne. gest. l. nesennius. & qd not. p Gul. in. l. de his. s. de transac. ¶ In tex. ibi, soluat p errorẽ iuris ſm Odof. ¶ In text. ibi, ar. s. ꝙ oriat inter patrẽ & filiũ naturalis oblĩo. ¶ In tex. ibi, ꝙ sibi filius: ergo est inter oẽs obligatio a filio in patrẽ, & ecõtra a patre in filiũ, vt statim dicet. ¶ In tex. ibi, cõputetur: scz in peculio, & augeat peculiũ, vt tanto magis pater condẽnetur: etiã est mirabile qd agitur occasiõe solius naturalis: sz istud cõtingit ꝑpter naturam peculij. ¶ In tex. ibi, eadem dicta in patre, hñt locũ in herede přis. ¶ In text. ibi, exheredato. ins quesitũ p ꝯctũ nõ perdit filius per exheredationẽ. Et nota ꝙ

vsq;

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

vsq; ad istū. ℣. quesitum. tractauit iurisconsultus de cōtractu inter fratres, hic tractat de contractu inter patrem ⁊ filium.

Legari. Soluens indebitum legatum, repetit.b.d. ⁊ ita allegatur.

Si quis cum. In ter. ibi, non canit. ⁊ ibi erat cautio, que regrebak ad originem obligationis. ⁊ adde qō not. ℣. vsufruc. quemad. ca.l.si vsufruct. nomine.b.d.

Qui exceptionem. Error iuris parit repetitionez tutorū exceptiōe fauorabili, ꝫ nō tutorū exceptione odiosa.b.d. qō declara vt no. Ly.in.l.cū qs. C. de iur. ⁊ fact. ig. ⁊ in.l.ſ. q; met. cau. ⁊ qō no. in Spe. de ſſcri. iiij. pte. v. qd si mihi. Vel sic plus attēditur exceptio fauorabilis q; odiosa.b.d. ¶ No. q; ista.l. docet cognoscere exceptionē fauorabilē ⁊ odiosam: q; dz cōsiderari rō legis, vtrū sit ratio fauoris vel odij ⁊c.

Si pars. No. q; heres a fideicommissario consequit impensam refectionis domus combuste. adde. ℣. de rei vend. l. emptor.

Si is qui hered. Not. q; venditor hereditatis pōt deducere sibi debitum defuncto.b.d.

Indebitam. Habens mādatū de fideiubendo vſ habere mandatū de soluēdo nōie rei principalis non proprio nomine: ad hoc allegat hec.l. expedit enim fideiussori quādoq; soluere proprio nōie, qū vult iura sibi cedi ꝫ reum, vt. ℣. mā. l. Papi. ⁊ de sol. l. modestinus. ¶ No. q; ille cui est mādatū vt se obliget, videtur etiam habere mandatum q; soluat: q; obligatio ordinatur ad solutionem tanq; ad suum finem, ⁊ facit. ℣. de vsufru, earum rerū. que vsu cons. l. tribus. vbi ponitur mirabilis casus quod damnatus fideiubere a testatore soluens nō repetit: quia illa fideiussio debet esse gratuita. ⁊ adde quod no. C. mandati. l. si pro ea. in glo. que incipit, vt. ff.

Qui promisit. Dictio, ſi. ⁊ dictio, cum, importāt additionē, ⁊ initium obligatiōis pari mō suspēdūt. b.d. ¶ Not. q; inter ſi, ⁊ cum, non pōt esse differentia in effectu: qū dictio, cum, ponit conditionaliter: sed quando ponitur copulatiue, tunc non est differentia inter ſi, ⁊ cum, quando ponunt inter personas vel inter res principales: secus si inter principale ⁊ accessorium, q; dictio, ſi, principaliter coniungit. dictio, cū, accessorie, vt. l. iij. ℣. si qs ancillas. ℣. de fun. instru. ⁊ instr. lega. qnq; dictio, cū, ponitur temporaliter, cum, pro qū: tunc ſi cadit super certo facit diem, vt cum pascha venerit. Si vero cadit super incerto tpe, tunc facit cōditionem, vt hic. Sed dictio, ſi, quando cadit sup certo tempore non facit diem nec conditionē, vt si pascha venerit, vt. l. si pupillus. ℣. qui sub conditione. ℣. de noua.

Quod quis. Intētio intrinseca in corde retēta repetitionē nō parit. b.d. Et est rō: q; talis intentio nō accommodat actibus hominum, nec in ea pōt alius secum concurrere. adde q; no. ℣. si cer. pe. l. cum quid. ⁊ ia. l. j. ℣. si parendi. ℣. de cōd. ob cau. Jn actibus eñ hoim requirit q; mens procedat ad actū exteriorem. banc tamen. l. limitat per. l. si cum aurum. ℣. de sol.

Ex quibus causis. Ille qui habet me rum in suscipiēdi, non habet ius agendi. b.d. Facit. l. si in area. ℣. e.

Damus. Datum ob causam impulsiuam de preterito non repetitur, licet cā non subsistat: secus si cā finalis de futuro, si cā nō exīstat. b.d. ¶ No. q; eadē cā concepta de preterito est impulsiua, ⁊ cōcepta de futuro est finalis: verbi gratia, do tibi, q; gessisti negocia mea, impulsiua est, ⁊ cessat repetitio: do tibi, q; geres, finalis est, ⁊ repetit cā non secuta: cā ergo de preterito presumit impulsiua, cā de futuro presumit finalis. fallit primum dictū qñ qs nō erat alias daturus: q; tūc interpretat esse cā finalis. facit. l. ſi. ℣. de here. instī. Itē fallit si qñ cā esset vā, importaret verū debitū: nā tūc psumit finalis, vt in toto isto tit. ℣m Pla. ⁊ Jac. de Are. qō ergo hic dz in primo mēbro. l. bz locum qñ, si cā esset vera, nō importaret verū debitū. Item qō dixi de cā de futuro est intelligendū qñ eius impletio respicit cōmoduz tradentis vel tertij, secus si soli⁹ recipientis: nā tunc presumit impulsiua, vt. l. titio centū. ℣. de cōdi. ⁊ de. ℣m Pet. ⁊ adde qō no. C. de sen. ⁊ interlo. om. iu. l. cū eoz. ⁊ qō no. l. l. ij. ℣. ſi. ℣. ō dona.

1 ¶ Testamentū inualidū nō operatur tacitā promissionē.

2 Circuitus est vitandus.

Dominus. Nōne vitādi circuit⁹ pmittitur rectavia agi de eqtate, vbi de rigore non tz. b.d. ¶ Jn ter. ibi, det. ſ. cuidā tertio nō beredi. ¶ Jn ter. ibi domini. i. heredis.

1 ¶ Jn tex. ibi, eius. ſ. recipientis. ¶ Not. q; testamentū inualidum non operatur tacitam promissionem, ar. contra in. l. ſi. de reb. eo. ¶ Secundo no. q; tz de rigore solues ſm contēplationē querit dño, tū de eqtate ipse soluens recta via condicit, quia cessat causa finalis propter quam soluit, sic. ℣. de cōdi. ob cau. l. si extraneus. ¶ Tertio no. de circuitu vitādo qō facit p statuto hui⁹ ciuitatis qō permittit recta via agi sine cessione per cum cuius nōie est recepta obligatio, tz secus sit de rigore iuris cōis: q; actio personalis est annexa ossib⁹ Zbētis. ⁊ requirit cessio quasi quedam traditio, vt. j. de acq. pos. l. iij. ℣. post quoq;. ⁊. ℣. ⁊ si possessio. de dona. l. ad euz. nisi in subsidiū. C. de act. ⁊ obli. l. j. ⁊ facit qō no. de leg. j. l. huiusmodi. in princ.

2 ¶ Solutum predoni, an liberet soluentem.

Si vrbana. Solutū pdoni ex suo ℥ctu liberat soluētē, tz pdo tenetur dño ad restitutionē, sec⁹ si nō ex suo ℥ctu, tz ex ℥ctu veri dñi: q; non liberat soluens. b.d. ⁊ est no.

1 ¶ No. mirabiliter, hic an solutum pdoni liberet soluentē, q; aut soluit ex suo ℥tu, ⁊ liberat soluētē: aut nō ex suo ℥tu, tz ex ℥ctu veri dñi, ⁊ nō liberat soluētē: facit. ℣. de sol. l. filie. Et facit ad. q. de plato vero q; locauit pdia, ⁊ postea de facto est expulsus a quodam falso plato, vt si cōductores soluāt falso plato, a nō liberent a vero⁹: secus si habuissent cōtractum a falso procuratore, ⁊ non possent tunc ei opponere exceptionem q; non esset verus prelatus q; tunc cum eo tanquam cum vero plato contragerunt, ar. huius. l. in pin. ⁊ C. de contraben. ⁊ cōmit. stip. l. optimam. ⁊ ad hoc facit qō no. Jnno. extra de elect. c. nihil est. ⁊. c. querelam. ¶ Item not. hic eq; glo. que incipit, regula quandam differentiam inter fructus ⁊ obuentiones.

a ¶ Vero. Aide que in simili. q. habentur p eundē Bal. in. l. defuncta. ℣. de vsufr. vbi ponit de prelato locante certos fundos ad quinquennīū, quod pro toto tēpore recepit pensionē, qualiter consulet successori, si ille q; locauerit decesserit ante tempus locationis finitus.

Sufficit. Dubia exceptio dubitetate pendēte habet vim exceptionis ppetue. b.d. Vel sic, dubia exceptio presumitur perēptoria ⁊ perpetua. b.d. ¶ No. q; paria sunt obligationem esse incertam a principio, vel ex post facto reduci ad incertitudinē. ¶ Secundo not. q; paria sunt, diem inseri a principio contractus, vel postea. ⁊ adde qō no. in. l. lecta. in gl. intra mensem. ℣. si cert. pe. ista autem paria gl. appellat proportionalia, sicut. ℣. si cer. pet. l. si filius. ⁊ facit. j. de condi. ⁊ demonst. l. quibus diebus. ℣. quidam titio.

Cum indebi. ℣. Creditor. Mādatū simpleꝫ restringit ad creditū, sic. ℣. e. l. ſi. pcu. ⁊. j. de sol. l. is cui. ℣. ſi aut⁹ ianuarius. ¶ Not. q; ille q; eligit psonam sibi non obligatā, non perdit ius ꝫ proprīū debitorē.

Seruo manumisso. Soluens pretextu cōditionis, q; p cōditionē pſone impleri nō pōt, repetit. b.d. Vel sic: qui putat cōditionem extitisse, que est impossibilis, propter qualitatem pſone soluendo repetit. b.d. nec eñ habet dispositio p pura: q; traditio impossibilis erat inserta ab ignorante, qō est no. Aū hic limitat. l. j. de cōdi. instit. q; dicit q; impossibilis cōditio nō vitiat legatum: q; verum est, qñ testator sciebat eam impossibilem, secus si errauit. qō tene menti. Vel hic erat impossibilis conditio in specie. nō in gñe: q; non erat de gñe impossibilium vñ magis dz dici falsa q; impossibilis.

Si fideiussor. Solutio fideiussoris nō liberat reū, q; fideiussor habet ius repetendi. ℣. d. ¶ No. hic casum q; ex stipulatione nascitur obligatio naturalis ⁊ ciuilis. de quo not. in. l. j. ℣. de pac. ⁊ vide quod no. in. l. fideiussor. ℣. fin. j. mandat.

Talianus verum. Debitū lite pendente solutuz nō repetit: q; nec post sniam condemnatoriā vel absolutoriam repeteret. b.d. i. Item q; promisit sub qualibet ℥iaruz conditionum non repetit, sed in nouatione conditionali interim repetit, siue in eadē pſona vtraq; obligatio conferat, siue in diuersis. b.d. l. not. ⁊ subtilis. Et diuiditur in sex ptes. Primo ponit dictū Juliani. Scōo assignat rōnem. Tertio addu cit quādā rōnē a simili. Quarto ponit quēdā casum dissimilē in duab⁹ obligationib⁹ habētib⁹ pendētiā de futuro in eadez pſona. Quinto ponit aliū casum dissimilē in duab⁹ obligationibus habētib⁹ similē dependētiā in pſonis diuersoꝝ. Sexto dt q; maior est incertitudo in diuersis pſonis q; in eadē. scōa ibi, q; nec. tertia ibi, similēq;. quarta ibi, vbi autē qs. qnta ibi, idēq; esset. sexta ibi, tz hoc dissimile. ¶ No. q; exceptio litispētis ñ causat repetitionē debiti soluti. Rō dubitatiōis erat, q; lite mota iducebaꝫ dubiū circa actionē intētatā: tz dubia exclusiōis cā dubietate pendēte parit cōdictionē indebiti, vt. ℣. ea. l. sufficit ergo ⁊c. tz istud nō ob. q; ideo bz locū in obligatione, que in vno casu cōmittit, in alio deficit. Sed hic loquitur ſ obligatiōe subsistēte in vtroq; casu. ¶ Scōo no. rōnem qō nō dz plus operari lis pendens q; lata sniа. qō est exaudiendum. i. q; possit operari cōdēnatoria vel absolutoria. Adde eñ ⁊ non

maior est effectus litis pendētis ꝛ ſnie, vt. ff. de excep. l. fundum titianū. ꝛ. l. fundi. ꝛ est rō: qz non dꝫ plus operari id qđ est ī specie, ꝙ id ꝙ est ī re ꝑm Ja. ¶ Tertio no. ꝙ qñ obligatio est certa ꝛ necessaria, lꝫ ꝑmā facie sit apposita condō, tñ solutū nō repetit. ꝛ hoc est verū qñ est certitudo ꝑm candē obligationē, vt in ỽ. similēꝭ. ¶ Quarto no. ꝙ alterū ℨtiorū certū est necesse ꝙ sit, aut ꝙ erit: ꝛ iō obligatio, q̄ ex q̄libet ℨtiarū ꝙditionū verificat, nō ꝺr ꝙditionalis. ¶ Quito no. ꝙ nō debem⁹ ſpectare euētū. ꝑ quē nō alterat effect⁹. ¶ Sexto no. in ỽ. vbi aūt. ꝙ cōditio inserta obligatiōi nouāti reddit ꝑmā obligationē ꝙdonalem sub ℨtia ꝙdōne: ꝛ lꝫ sit certū eūdē debiturū, qz alterū ℨriorū necessario erit: verūtū qz nō ꝙstat ex quo ℨctu repetit in terim solutū, sec⁹ est in vno ꝛ eodē ℨctu. in ỽ. similēꝭ. ¶ Et ℔ no. ꝙ non sufficit certitudo obligationis sine certitudine cāe obligatorie. Itē not. in ver. idēꝭ. ꝙ qñ obligationes sub ℨtijs ꝙditionib⁹ sumunt oꝛiginē in ꝑsonis diuersoꝝ: cōcoꝛ. l. j. ff. de stip. ser. ¶ In gl. si absolut⁹. i. ꝙdēnat⁹ si soluit Frā. accur. ¶ In ea. gl. ibi, ꝙdēnari, qz iā liberat⁹. In ea. gl. ibi, absolui. s. actione, cū nō sit, ſꝫ ab instātia, vt sequif. ¶ In ea. glo. ibi. ff. si. adde qđ not. ff. si ser. ven. l. raro. ¶ In ea. gl. ibi vel dic. ꝛ sic duo sunt ītellect⁹ isti⁹ ỽ. qz vn⁹ ꝙ loquak in soluente post ſniam: ali⁹ ꝙ loquak in soluēte añ, ꝛ repetit post. Et sic ꝙclude tres casus: qñꝙ soluēs ante ſniam repetit post ſniam, qñꝙ soluens post ſniam, repetit post ſniam. Sꝫ medi⁹ casus hꝫ istam difficultatē, qūo si soluet, postea potuit ferri diffinitiua? ℨ si dico, qz ꝑbauit actoꝛ quātū reus ꝛ ℔ in cōdēnatoria absolutoria, qz neuter vel vterꝙ semiplene ꝑbauit, vñ in pari cā dꝫ absolui re⁹ qz ibi nō ꝑbaꝭ, lꝫ nō deficiat tota ꝑbatio, ſꝫ pars ꝓbationis. nec. ob. l. admonēdi. qz ibi nō erāt ī pari cā ꝑbatiōis. ¶ In ea. gl. ibi, asseuerat. ꝑmissa negatiōe, vt. C. de excē. l. fig dē. ¶ In ea. gl. ibi, nisi ꝑbat. inuit ista gl. ꝙ exceptio solonis. possit opponi post ꝙdēnatoriā. ad hoc facit. ff. de ꝙdi. fine can. l. si fullo. Itē ex q̄ si iterato solueret, posset ꝙdicere ꝑmā solonē, ergo multo forti⁹ hꝫ ius excipiēdi: lꝫ forte hoc nō ē verū ꝑ l. perēptorias. nā lꝫ possit agere, tñ in eodē iudicio in q̄ succubuit, non pōt excipe: qz in eodē iudicio est sibi ꝓclusa via, ſꝫ nō in diuerso iudicio, vt. ff. de excē. rei iu. l. duobus. ꝛ est simile extra de iureiur. c. debitores. facit. ff. de trāſac. l. ꝛ post. ff. j. ¶ In ea. gl. ibi ꝑbabit. vñ lꝫ ſnia nō tolleret naturalē obligationem q̄tum ad verā ipsius existentiā, qz ſnia nō pōt absorbere veritatē, tñ tollit ei⁹ ꝑbationē: ꝛ si deficit ꝑbatio, lꝫ nō ōficiat ius, deficit iuris executio ꝛ effectus. l. duo sunt titij. ff. de testa. tut. ¶ Conclude ex gl. ꝙ aut ſnia est negatiua ꝑbationis, aut negatiua obligatiōis. Primo casu ſnia absolutoria nō ꝓiudicat obligationi naturali, nec ꝑbationi obligatiōis ꝑ modū excipiēdi. Scōo lꝫ nō ꝓiudicet obligatiōi i se, vt fundit⁹ tollat eā, ꝓindicat ꝑbationi obligationis: qz nō pōt replicari ℨ ſniam. Sed qđ in dubio: dic vt. ff. de excē. rei in. l. si qs ad exhib. ꝛ per Ly. i. l. j. C. qñ ci. ac. Sed Ja. ōt ꝙ absolutoria lata, qz nō debitū, negat solā ciuilē obligationē ꝛ non naturalē, qz nō pl⁹ negat ꝙ op⁹ ad absolutoriā fundādā, vt. ff. de bis q̄ sunt sui iur. ꝙ iudex declarat aliquē non teneri, nō referanť ỽba nisi ad solam ciuilē, vñ quasi expressum in. l. creditoꝛ. ff. j. de sol. vñ ꝑm hoc ſubdistingue: aut ſnia est negatiua facti ꝛ obligationis: ꝛ tūc gl. vera, aut negatiua obligatiōis ꝛ nō facti, ꝛ tūc falsa, vt. l. si. ff. ō iureiu. Ista opi. Ja. ꝓsupponit ꝙ due sunt obligationes: sed si nō esset nisi vna, vt insti. de ob. in ꝑn. tota videreť negata. Preterea ℨ Ja. facit qđ not. i. l. j. ff. j. qua. rer. ac. nō da. ¶ Ex ꝓdictis apparet ꝙ ſnia absolutoria nō est mod⁹ tollēdi obligationis naturalis, ſꝫ est mod⁹ tollēdi ℨtie ꝑbationis ℨ tenoꝛē ſnie, sec⁹ si sit ꝑpter ſniam. ꝛ facit. ff. de eden. l. argēta rius. ff. cū aūt. Sed Ric. de ma. itelligit ꝙ aut creditoꝛ nititť ex sola ſnia ad tollendā naturalē, ꝛ tunc loquit ℔. l. aut nititť ex ea ad, ꝑbādū nō subesse: ꝛ tūc siue qz nō ꝑbatū, siue qz nō debitū, ōt idē vt nō possit repeti cōtrouersia diffinitiua: ꝛ reprehēdit gl. ar. ff. de cōpē. l. q̄cūq;. ꝑ gl. facit. ff. rē ra. ba, l. ꝓcurator ad exhi. ff. j. ō euic. l. ſꝫ si exceptio. ꝛ qđ no. isti. de excē. ff. itē si i iudicio. ꝛ adō qđ no. ff. ō ỽ. ob. l. q̄ Rome. ff. duo frēs. ¶ In ea. glo. ibi. iudex. ꝛ sic itelligit ergo Py. i absoluto soluēte scienter, q nō repetit, nō qz videaℓ donare, ſꝫ qz vī agnoscere vel obitū, vt. C. ō nō nu. pe. l. si cū fidē. Sꝫ iste itellect⁹ deuiat ỽitati. vt i seq. gl. ¶ In gl. no. ſniaꝫ. ibi, desinat. ff. ꝑ absolutoriā, in ꝙdēnatoria aūt, dic vt isti. ō of. iu. i fi. ¶ In ea. gl. ibi, ꝑ actionē vī q̄si. vt ꝑ offi. iud. ¶ In ea. gl. ibi, pereat. f. ipo iure. ¶ In. c. gl. ibi. ff. si re⁹. nā absolutoria trahit secū executionē, ſꝫ ñ ꝙdēnatoria: ꝛ iō erat op⁹ actoꝛi exequēti no remedio, ſꝫ ñ reo, vt. l. metū. ff. ſꝫ qđ ꝓtoꝛ. ff. qđ met. cau. ꝛ no. ex ō ap. c. ꝓterea. pl⁹ ℨ operať ſnia ꝙdēnatoria ꝙtū ad ꝙducēdā actionē, ſꝫ min⁹ ꝙtū ad parādā executionē, ꝛ de ista q. nō. Alꝫo. i sum. C. de re iudi. ꝛ Ly. in. l. cū qs. Est ꝛ alia rō: qz in ꝙdēnatorio q̄ū ℨbit: nō in absolutorio. ¶ In ea. gl. ibi, ꝛ. l. q excep. ꝛ est rō q̄ exceptio rei iudicate fundať sup ꝓsumptione, qz ꝓsumit ꝙ ſnia sit vera, lꝫ nō sit, ſꝫ excē ptio pacti fundať sup ỽitate ꝛ sup ꝛsensu: ꝛ ideo nititť maiori eqtate. Et adde ꝑ hāc. l. ꝙ ī via ꝓfectie ꝛ fori ꝓnialis absolut⁹ iuste nō est liberat⁹, vt no. Jmn. ex de immu. eccl. qz plerīqz. ¶ In ea. gl. ibi, nō tollit. f. fundit⁹. ¶ In. c. gl. ibi. l. q exceptio nē. ꝛ hoc de exceptionib⁹, q̄ sunt introducte ℨ verū cōsensum ptiū, ſꝫ qñ exceptio est itroducta ꝑm verū ꝛsensum ptiū. vt ex ceptio pacti: dic vt no. ff. ē. l. j. ¶ In ea. gl. in fi. qz est exceptio ista introducta de rigoꝛe, nō de eqtate: adde ꝙ ēt iusta ſnia nō parit naturalē. et hoc nō est ꝑpter defectū naturalis eqtatis, ſꝫ ꝑp defectū ꝛsensus, vt no. in. l. si vn⁹. ff. pact⁹ ne peteret. ff. ō pac. ¶ In gl. f. deficiēte. ibi, ex alia. i. defect⁹ vni⁹ ꝙdonis idu ℨit eq̄m alteri⁹. ℨ dof. ¶ In. c. gl. ibi, dissolutionis. qz ℨia nō pñt simul ee vera. ¶ In ea. gl. ibi, ꝛ aliud ī legato. hec vera qz legatū nō trāſmittit, ſꝫ ℨct⁹ sic, vñ est ī certitudo rōne trāſmissiōis ℔ꝫ Ja. ō are. ꝛ alios. idē forte ī ℨctu nō trāſmissibili. vt. ff. de noua. l. si vſufr. pbauit hec in. l. j. ff. qñ dī. vſutr. le. cede. ¶ In ea. gl. ibi ꝑ. ꝑ hoc verū, cū repetit⁹ ℨct⁹ vī act⁹ dispōnif. sec⁹ ī eodē ℨctu. ¶ In ea. gl. ibi, qđ hic ꝺr. ista ſolo est vera in se, tñ ē diuinatio: vñ ꝙclude aliud in vltia volūtate, aliud in ℨctu. ꝛ si in ꝓtractu, aut in eodē ℨctu, aut ī diuerſo, vt ꝑbať in hac. l. quo ad vtrūq; mēbrū subtilť itelligēdo. ¶ In ea. gl. rīdeo, nō forte ℨiū no. i. l. seq. ꝙ omni dilationi renūtiatū vī, et meli⁹ ꝑm Frā. accur. ꝛ Ly. ¶ In ea. gl. ibi, ꝛ. l. quocūq;. eo. tit. vbi de hoc Ja. ¶ In ea. gl. f. male. ibi, tu dicas. hec vera, qz nō sufficit certitudo obligatiōis, si sit circs eandē obligationem numero, ꝛ facit ista differentiam de vno, et pluribus unnero ff. de neg. gest. l. Pomponius in negocijs. quam vide.

Tutores pupilli. Qđ pl⁹ rata soꝝ lutū est creditoribus: non repetit minoꝛ aduersus additionem restituturus, sed ceteri creditoꝛes. h. d. ¶ In text. ibi, non deberi. facit. ff. eo. tit. l. nec est nouum.

Fideicōmissum. Ille q agnoscit bonā fidē, lꝫ nō est obligat⁹, nō repetit. h. d. ¶ Et vide qđ no. Ly. C. de iur. ꝛ fac. ign. l. si non transactionis.

Neratius. Obligat⁹ ī gñe nō liberať, nisi liberet reꝫ faciat accipiētis. h. d. Et ad hoc allegatur, facit. l. si dom⁹. ff. de euict. ff. de leg. j. ¶ In gl. casus in fi. iste casus vī ex de iureiur. c. ōbitores. ꝛ est casus mirabilis, vbi denegať exceptio: ꝛ nō denegať actio. ꝛ ℔ facit virt⁹ iuri: qz iurm debet ipleri, ꝛ sufficit ꝙ sit seruatū per momētū in materia vsurarū, vt ibi ꝓꝫ, ꝛ ar. ff. ō sol. l. in numerationibus. ff. ar. ff. ē. de iureiu. l. ſꝫ ꝛ si possessori. ff. j.

Sic quod. Obligatio naturalis ꝛcernit iusgētiū, ꝛ non ius ciuile. h. d.

In summa. ff. Sinautem. No. casum, ꝙ alibi nō reperiť ita clari⁹: qz lꝫ translatio sit contractus strictī iuris, tñ dolus agentis dans causam contractui reddit eam nullam. quod no. ꝛ tene menti.

In frumento. No. ꝙ in ꝙdōne indebiti succedit pciū loco rei, sic. ff. ē. l. si non sortē. ff. libert⁹. ¶ In ea. gl. no. ꝙ ille, q teneť ad frumentū cōsumptum, liberať dando estimationē: si antē teneť ad tantūdē in genere dic vt. ff. si cer. pe. l. vinū. ¶ Itē not. ꝙ ille q habitat tñ vī de fructu percipere, ꝙtuz esset daturus ꝑ habitatione.

Sichus testamento. Etiam q octo annis per errorem soluit, quod non debuit repetit. h. d.

Tutor credi. No. ꝙ tutoꝛ non pōt ponere ad rō nes pupilli illud, qđ soluit ſdebite, ꝛ illud ꝙ gessit male, facit. ff. de admi. tu. l. cū ꝗritur. ꝛ not. istū. ff. ꝙ illud quod non ponitur ad rationem pupilli, remanet ad rationem tutoris. ¶ Item not. ꝙ tutoꝛi non debet admitti omnis solutio in calculo rationali, sed solum debite facta.

Titius. Procuratoꝛi ī rē suā solues ſdebitū repetit. ꝛ non dñs. h. d. Uel sic, ỽba gñalia seu ratificatio nō porrigunť ad iura q̄ ignoꝛāti ꝗrunť. h. d. Qđ est notabile ꝛ semp allegaf, ꝛ facit. l. ex maleficijs. ff. lōge min⁹. ff. de act. ꝛ ob. ꝛ qđ no. C. de excep. l. si ex maioꝛe. ꝛ. ff. de pac. l. tres fratres. nō ob. qđ no. e. ti. l. Lucius. qz ibi ỽba gñalia cadebāt sup certo, super quo non pōt ptēdi erroꝛ ꝑm Jac. de Arē. ¶ No. ꝙ lꝫ sit ꝓmissum non venire ℨ, semper intelligitur saluo iure erroris. Itē ꝛ intelligiť clausula, si ex alia parte obseruenť ꝓmissa, vt. l. j. in fi. de loc. pub. fru. ꝛ. ff. loca. l. q̄ro. ff. inter loeatorem. ꝛ in l. si. C. de non nume. pecu. ¶ Item no. bunc. ff. ꝑ illis q ingre

diuntur

diuntur monasterium, & paciscuntur quod monasterium soluat debita, facit. ff. de pe. le. l. si peculium. & ibi not. bic de procuratore in rem suam ex parte rei.

Lucius titius. Restitutio concessa in sortem nõ porrigit ad usuras, & debitum per restitutionẽ in integrum interim in cõpensationẽ nõ cadit. b. d. & est multũ not. Uñ restitutio in integrum non põt incidẽter opponi per modũ cõpensationis. adde qõ dixi. ff. de inreitur. l. nã & postea. §. si minor. ¶ In text. nõ posset vi restitutionis in integrũ habite sup sorte. ¶ Not. q; sñalata in prãcipali nõ porrigitur ad accessoriũ, de quo nõ erat in iudicio tractatum, qz erat actum cõtra ius cõe. ¶ Itẽ no. qũo iudiciũ in accessorio per se stat: & est rõ, qz cõsistebat in officio nobili. b. d.

¶ De condictione sine causa. Rubrica.

Est & hec. Causa reducta ad nõ causam nõ parit ius retinendi. b. d.

Si fullo. Propter egritatẽ supueniẽtis casus victus p sñam vtitur iure suo. b. d. Ita summat Azo hanc. l. in summa. C. de re iudicata. ¶ Nota. q; solutũ p sñam repetitur per condictionem sine cã, si cã ex qua fuit lata sñia reducit postea ad nõ cãm qõ ẽ not. Et dicũt doc. q; iõ sñia hic nõ obstat: quia ins supueñt post sententiam[a], tũ qz nõ redarguit sñia de egritate, ꝛ de cã cessante: & sic nõ ob. ff. mã. l. si fideiussor. §. in oĩbus. & ff. de edẽ. l. argentarii. §. cũ aũt. fm Pe. q ita no. C. de cõdi. inde. l. j. & vide qõ no. C. de cohe. si socer. & p Ly. C. de iure do. l. vbi adhuc. ꝛ vij. q. & facit extra de iureiur. c. debitores. & qõ no. ff. tit. prõ. l. neratius. naz hic qõ dz in. §. in oĩb⁹. q. q. indebiti nõ põt replicari post diffinitiuam, bz locũ vbi ante diffinitiuã potuit opponi exceptio indebiti, secus si non potuit opponi, vt in. d. c. debitores. qõ est no. fm Bar. ¶ Itẽ no. q; ꝛ qs pceperit a fullone intereſſe pãnorum, tũ postea poterit recuperare pannos inuentos apud furẽ. nec ob. q; soluens litis estimationẽ habeat p emptore rei vel actiõis, vt in. l. si culpa. q; illud verũ in reali iudicio, secus i psonali vt hic: facit qõ no. By. i. c. p possessore. & reg. iu. li. vi.

Qui sine causa. Aliter dz formari libellus, vbi qs petit se l totũ cassari, aliẽ vbi petit extenuari vel egenerari se. b. d.

Aunculo. Titulus colorat⁹ velat maleficiũ ꝛ turpitudinẽ. l. qñ est statutũ i finib⁹ vbi, ꝛ nõ ẽ pcessus ad executionẽ facti. b. d. Ita essẽ hic loquitur, ꝛ est no. ꝛ facit. ff. de adul. l. si adulteriũ cũ incestu. §. j. ꝛ adde qõ no. in. l. ij. ff. de cõdi. ob cau. ¶ Not. ex gl. hic posita q; error iuris nõ excusat a periculo perdẽde dotis, licet interdum excuset a periculo criminalis accusatiõis. Add de qõ no. in aut. de incest. nup. in pzin. ꝛ in. l. vij. ff. de cõdi. insti. Item adde qõ no. Cyn. C. de rei vxo. actio. l. rem in presenti. & tacet. ꝛ. §. illo. ꝛ C. de iur. do. l. si dotalem. in vlti. q. ꝛ C. de reuo. dona. l. j. in vlti. q. ꝛ no. Ja. in. l. rei iudi. §. j. j. solu. matri.

¶ Explicit liber. xij.

¶ Incipit liber. xiij.

¶ De condictione furtiua. Rubrica.

Si furtiua re. Ista lex nõ sumꝑitur, qbusdã. ¶ In glo. que incipit, domino. Ista glos. habuit respectum ad hoc: qz heres non erat dominus tẽpore furti facti, tamen vere erat dominus l. hereditas. ff. de re iudica.

Condictione. Ex psona alterius, & ille q furtũ cõmittere non põt. b. d. ¶ Nota. tex. in fi. cũ õt, q⁹ uis cũ eis agi actio ꝛc. q; citatio fcta de furioso vel infante nõ vz, vt hic videbitis i. l. qcũq; in pn. §. de⁹ ius vo. si ergo habes agere cũ infante, debes q uenire tutorẽ suum, vt. l. j. §. sufficit. ꝛ ibi gl. ff. de admi. tu. Si vo habes litigare cũ furioso, habes cõuenire eius curatorẽ, vt. l. Lucij⁹ locuta. §. j. ff. de lega. iij. cetera dic vt i gl. bñ. ¶ Ex lec. ant. ¶ In text. agi. i. actio exerceri. qz forte sunt indefensi, vt. ff. ad Turpil. l. fi. §. pe. ¶ Not. q; suus ꝛ necessarius bñs obligat ipso iure ad debitũ defuncti, nec est ne cessaria imixtio facti. Uñ tex. õt q; furiosi ꝛ infantes obligant: istud est verũ de iure ciuili, sec⁹ est de iure pretorio, vt. l. nam nec emãcipatus. de leg. i. Ista est opi. gl. j. de acq. here. necessarijs. Etiã doc. dicũt p istũ tex. q; bñficiũ pretoris nõ facit q in su⁹ heres sic obligatus: sed confert ei bñficiũ abstinendi: effectus est iste q; creditor agens ff suum puta cõtra filiũ, tanq; cõtra heredem non bz hic probare immixtionem. Sed ille bz probare intẽtionem si vult absolui: qz intẽtio creditoris est fundata 6 iure ciuili per istã l. fam. ꝛ ita bz hic Ly. in addi. sed gl. ord. de terminat. Iziũm q; sit necesse q; pbet immixtio, vt no. ff. solut. mat. si cũ dotẽ. §. trãsgrediamur. vbi est. l. singularis. facit. l. ij. ff. de interro. act. ꝛ qõ no. Ly. in. l. j. C. si vt se ab her. absti. in addi. nec ob. lra nostra, qz nõ loquit de obligatiõe inspecta iuris ciuilis auctoritate, nõ inspecta cõueniẽdi facultate. ꝛ sic nõ ob. ꝛ facit qõ no. ff. de acq. here. pro herede. §. Papinia. ꝛ predicta vera in filio: sed in nepote ꝛ inferioribus gradibus, qz non cõstat eos suos, cum non sint in primo gradu, semper debet probari immixtio, facit. ff. de acq. hered. cũ bonis. que verba nota.

Si condicatur. In condictione furtiua bf rõ interesse etiã existẽtis in lucro. b. d. ista. ¶ Not. ex hoc tex. in fi. q; homo mortuus condicitur: ꝛ sic vf hic casus q; in obligatione, rem restitui, dz peti etiã ipsa res perempta. ¶ In Iziũ vf casus q; dz peti ipsa estimatio non res perẽpta, vt. ff. c. in re furtiua. dicã ibi. Scõo no. hũc tex. nã nõ videtis hic q; mortuo seruo dñs consequit ptem bfcitatis, in qua serꝰ fuit institut⁹, ꝛ sic ptz q; mortuo seruo, nõ põt dñs adire bfcitatẽ seruo delatam. Et sic vf casus gõnis q; si monachus, cui bfcitas est delata, q; vt scitis de iure succedit, vt. l. deo nobis. in fi. C. ô epis. ꝛ cle. si bfcitate non adita decedit, illã bfcitatẽ nõ adita in monasteriũ, nõ trãsmittit, sicut vides hic i seruo: ꝛ magine fm. d. Jnno. q; eparat seruũ monacho. vt in. c. cũ olim. extra de pui uileg. vt tangit p gl. in aut. cãm. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ p hoc facit. l. idẽ neratius. in pzin. §. ad. l. Agl. ꝛ p hoc facit p Ja. de Are. ꝛ Ly. in. d. l. deo nobis. q; canonistas in. c. in pscntia. ex de pbat.

a ¶ Post sententiam. Pro quo vide q; bñ per dom. Jas. may. in fi. de ac. in princ. numũ. ex. ꝛ nu. ex. ꝛ in. §. omnũ. nu. xij. cuꝫ tribus se. vbi plene, an ꝛ qñ ius supueniẽs tam actori q; reo prosit, ꝛ tã lite contest. q; post.

Si seruus. Furtiua ex psona filij vel serui in eo qõ ad eos peruenit, vaꝫ etiaꝫ in dñm nõ aliter in eo q; ad eum non peruenit. ꝛ ille qui non committit furtum, non tenetur hac actione ex persona sua. b. d. cum duabus seq.

Ex causa furtiua. Jn tex. ibi, vel bfs ad quẽ puenit res furtiua, ꝛ. §. l. pzinde. ꝛ l. si ope ꝛc. ibi, ꝛ bec va. Iz glos. ista approbat istam solutionẽ, tũ ꝛ multi doc. tenẽt pcedentẽ: sz Jac. de Are. aliter dicit, vt ipse not. in. l. Stia: nã õt ipse q; pstãs opẽ furi nõ teneꝫ condictione furtiua, vt hic, nisi in subsidiũ, vcꝫ si fur nõ est solũẽdo, vt in. l. Stia. ꝛ p hac opi. vf tex. in. l. peculiũ. §. si opẽ. ff. de pec. ¶ Ex lec. ant. ¶ Uide hic qõ no. ff. ô nota. ꝛ ff. ꝺẽnatus. ꝛ supra de mino. q; si minor. §. si seruus. in glos. sed vñ ô ꝛ not.

¶ Item ex lectura antiqua.

Proinde. Opem prestãs furi, furti teneꝫ, non cõdictiõe furtiua. b. d. ꝛ dz intelligi hec. l. qñ ad opẽ ferẽtẽ nihil puenit, qz opẽ ferẽs non est p tie fur⁹, facit. ff. de furt. si is q opẽ. b

b ¶ Fur. Uide do. Ele. an. de Jmol. in. l. iij. §. si procurator. q; quisq; iur. q; tenet in subsidium ꝛ vide Ang. in. l. j. de eo per quẽ fa. erit. ꝛ Bar. in l. peculium. §. si opem. ff. de pecu.

Si pro furto alias fure. Dicioque sit sup actiõe furtiua, nõ pindicat ꝺõni furtiue. Et istud pncipiũ declarat, vt habuistis no. in. l. si duo. §. Julia. ff. de iureiu. ¶ Ex lec. anti. ¶ Trãsactio sup dãno vel interesse, nõ tpedit petitionẽ pene, ꝛ vide qõ no. ff. de iureiurã. si duo patroni. §. idẽ Jul. ista alẽ est arg. q; Iz qñ fiet par inter ciuitates, remittant dãna, nõ videant remitti pene itereſſe: nec est ff, nisi specificet: ꝛ an ciuitas, possit remittere vãna ꝛ iniurias singuꝫ ioũ p bono pacis: no. Jnno. ex de iniur. in nfa. adde vt By. q; Iz ego parcã furi, vel iniuriãti, nõ video: remittere dãnũ, nisi exprimat vt. ff. ô iniu. Iz si vn⁹. §. si ali. facit qõ no. istã. ô iin. §. fi.

Furti actio. Actio psecutoria nõ tollit per persecutoria bene tollitur per aliam. b. d. gloss. j. in. §. fi. ꝛ vide qõ plene not. per gl. instit. si qua. pau. se. di. §. fi. ¶ Ex lectu. antiq. ¶ Actio mere penalis non tollitur per persecutoriã, nec eõtra. b. d. ibi, petit. i. cõcernit. no. q; in actiõe furti in duplo non cõtinet simplũ. i. ita esse. ꝛ illud est, qz lex vltra pcedit declarãdo q; sit mera pena: als in dubio, qñ pena ponit p nola multiplicatiua includit interesse, vt. ff. de pub. hoc edicto. ꝛ not. ff. ad l. Jul. pe. l. is qui predã. sec⁹ si opponaꝫ p nola simplicia: nam tunc semp psumit mera pena, qñ est apposita a lege, ꝛ facit qõ no. inst. de act. §. itẽ ista est actio de eo. ¶ Quid in pena cõuẽtionali qñ apponit p nola multiplicatiua, vt duplũ, ꝛ triplũ: nunqd includit interesse: habes tex. no. q; sic in. l. si. C. de spon. p quẽ tex. ita determinat Spe. de emp. ꝛ ven. §. j. v. sed qd ecce.

Condictio. Condictio furtiua daꝫ ff bfcem etiã in eo qõ ad heredẽ non peruenit qualitercũq; res perierit. b. d. ¶ In gl. si. ibi, tu dicas. tenet ergo ista gl. q; condictio furtiua non oriaꝫ ex delicto, vel quasi, nec ex cõtractu, vel quasi, sed ex variis figuris causarum. sz Buli. de Lug. ꝛ alij doct. reprehendunt istã glo. dicentes quod imo oriꝫ ex delicto, vt. l. si ambo. §. quoties. de cõpen. ff. ré ra. bab. l.

si mulier.cum simi.& est gl.ex.hoc tenens.ff.de act. empt.l.ser-
uus quem. ¶Sed aduerte q; licet condictio furtiua oriatur
ex delicto,tñ hoc est speciale in eo q̃ detur ℈ heredē etiã in
id q̃ ad heredem non peruenit,vt hic tex.notat notabiliter.
¶Ex lec.anti. ¶Cõdictio furtiua trãsmittitur ad heredē,&
etiã mora ℈cta.h.d.& not. ¶In gl.ſ.in ius.ibi.tu dicas. Dy.
dicit q̃ quãtũ ad natiuitatẽ est ex maleficio,vt.ff.de cõpen.l.si
ambo.§.quoties.sed quãtũ ad effectũ est anomala, & ita intel
ligatur gl. ℑnduco in ar.ad.q.dictat statutũ q̃ de maleficio
nõ possit cognosci post mẽsem:nũquid condictio furtiua po-
terit intẽtari post mẽsem: gl.ista est ar.q̃ sic,q; nõ agitur ex
maleficio.ℑn cõtrariũ est veritas per.d.§.quoties. ℑtem fa-
ciat ad aliud,q̃ si est deputatus vnus iudex sup maleficijs,&
alius sup alijs causis,an debeat agi ℈dictione furtiua coram
iudice maleficiorũ,vel corã alio:nam scõm glo.coram alio:q;
nõ agitur ex maleficio sed ſm Dy.corã iudice maleficiorum,
q̃ est verius: & adde q̃ vbi statutũ dicit q̃ de maleficio pos-
set cognosci,ꝺ intelligi nec criminaliter nec ciuiliter, nisi ita
tutũ aliter limitet se,vt.ff.de alea.l.ij.§.q̃ autem. & ff.de iniur.
sed si vnius.§.si qñ. ¶Extra not.argu.huius litere q̃ heres
vsurarij,q; vsurarius equiparatur furi,teneatur ad restitu-
tionẽ vsurarũ.licet ad eũ nihil peruenerit ex vsuris,& etiam
ad restitutiones quorũcunq; aliorum ablatorum, vt extra de
iudeis.cum sit.q̃ est verũ de iure canonico in omni delicto,
vt extra ꝺ sepal.parrochiano.& no.j.q.iiij.c.ecclesia. ℑterico.

1 2

¶In re furtiua. ℑn condictiõe furtiua
seu in obligatiõe rẽ re-
stitui succedit obligatio ad interesse,demũ re perẽ-
pta,& ℑ furem interesse ꝺ esse quantiplurimi fuit a tempore
furti commissi. ℑtem condictione furti veniunt fructus.h.d.
vsq; ad fi. ¶No.tex.hic dũ dicit,cõdictio estimationis. Ma;
hic est tex.q̃ in cõdictione furti seu in obligatione rem ra. ꝺ;
agi ad estimationẽ rei perempte,non autẽ ad ipsam rem per
emptam:cuius cõtrariũ dixit tex.ff.eo.l.iij.in fi.et ratio dicit
q̃ vtrunq; põt fieri:nã potest agi ad ipsam rem peremptaz,
vt ibi:& ff.ad l.si seruus.§.boue.ad idẽ.ff.prox.i.ij.si ex causa.ff.de
fur.l.si quis vxori.§.pe.l.inter stipulantẽ.§.pe.ibi de ver.obl.
potest etiã condici ipsa estimatio:& ita loquitur, licet gl. sup
verbo,estimationis,dicat q̃ estimatio est tantummodo in so
lutione,non autem in petitione non obstante.l.si seruum.§.fi.
de verb.obli.etiam q̃ vidistis in.l.pe.ff.de condi.ob cau. vbi
dicitur q̃ ꝺ peti omnino ipsa res perempta: q; ibi loquitur
in obligatione rem dari.hic autẽ loquitur in obligatione rez
restitui.Et circa predicta vide Buli.de Cu.hic,& Dy.& alios
in.l.stipulationes non diuiduntur.ff. de verborum obligatio.
¶Ex lec.anti. ¶Condictio furtiua re perempta põt propo-
ni ad estimationem rei.h.d.gl.destruit hũc casum summariũ
q̃ ꝺt q̃ interesse nõ est in petitiõe,ff in prestatione,nec ob.l.si
cũ dicatur.ff.e.quia ibi loquitur de interesse extra rem, nõ de
estimatione rei:doc.tenent contra gl.per hunc tex.& p.l. si ser-
uus.§.boue.ff.e.& de ver.ob.inter stipulantẽ.§.pe.& rerũ amo.
si concubina.§.non solũ. non ob.l. si seruum stipulantem.§.fi.
de verb.obli.q; ibi loquitur vbi est rem dari in obligatiõe,hic
vbi rem restitui, non autem proprie dari, q; res est agentis.
Vñ nõ est proprie res in obligatione, sed magis factũ quod-
dam secundum Buli.& Dy. in additione. tñ contra facit text.
insti.de act.§.sic itaq; ad idẽ facit:q; video q̃ fur teneꝯ etiã nõ
domino,vt.ff.e.sine manifestus.§.tandiu. facit ad hoc q̃ not.
ff.si cer.pe.si qs nec cãm.§.res pignori.Breuiter dico,q̃odio
furis nullus libellus tollatur ℑ furẽ, ar.in.l.si.ff.ff. vsufr.quẽad.
ca.sine agatur ad rẽ,sine re non obstãte agaꝯ ad estimationez,
sine agaꝯ ad possessionẽ,vt.ff.l.ij.de cõdi.triti. non ob.l.allega
ta in gl.q; loquitur in obligatione formata super dando. ℑtẽ
non obst.quod no.ff.si cer.pe.vinum.quia ibi loquiꝯ in obliga
tione generis.hic in obligatione speciei. ℑtẽ ibi,vbi obligatio
re contrahitur:vñ interesse extrinsecũ non põt venire iure ob
ligationis,facit quod no.ff.de cond.ind.§.si nummi.ff.l.q̃ in-
debitum.ff.l.si nõ sortẽ.§.libertus.ff.l.in sum.§.i frumẽto.e.ti.

¶Item ex lectura antiqua.

Si ex furtiua causa. Contra furẽ inspi-
citur tempus quã-
ti res plurimi fuit post maleficium.h.d. ¶No.q̃ fur semp est
in mora[a],facit.ff.e.licet.

a ¶In mora. Et vide Bar. in.l. merito.ff. de vi & vi ar. & in.l.fi.e.ti.& eũdem Bal.in.l. subtracto. vbi etiã per Bartol.C. de iure iuran.

¶In condictione. Condictio furtiua
cõpetit ℑ heredes
pro hereditaria portiõe, etiam si ad minus pueniat
q̃ sit portio hereditaria.h.d.ista lex. ¶Circa istam.l.pro de,
claratione text.& gloss.vide q̃ not.Lyn.C.de here.actio.l.pro
heredi.& q̃ no.docto.in.l.eandem. Cathe.ff. de verb.obligat.
¶Ex lec.antiq. ¶Idem intelligo,si heres cõueniatur ad re-
stitutionem vsurarum, vt non consideretur quantum peru-
enerit,sed quatenus est heres.

¶Fur manifestus quis dicatur. 1
Rem furi auferre,& ipsum capere in flagrãti delicto, est licitũ. 2

Sue manifestus. Cõdictio furti-
ua cõpetit ℑ
furẽ siue sit fur manifest⁹, siue nõ manifestus, nisi
possessio rei furtiue peruenerit ad dominum.h.d.
¶Ex lec.ant. ¶No.q̃ ista qualitas manifesti,vel nõ manife
sti nõ respicit ℈dictionẽ furtiuã. ¶No. q̃ rẽ recuperata qs
petere nõ põt,q; petit q̃ int⁹ bz,facit de condi.sine cã.si ful-
lo. ¶No.q̃ fur manifest⁹ ꝺz ille q deprehẽdit,siue res ei au-
feraꝯ siue nõ. ℑtẽ ſm gl.etiã si non deprehendaꝯ,dũmodo con
tra eum decurratur & acclametur,vt.ff.de fur.si quis in serui-
tute. ¶No.q̃ licitum est in flagrãti delicto auferre rẽ furi,&
ipsum capere,facit q̃ not. ℑnno. de sentẽ.ex com.fame.& ff. de
adult.l.quod ait.§.ff.ff.ad.l.Aquil.si ex plagijs.§.tabernari⁹. 1 2

Tandiu. Cõdictio furtiua daꝯ dño & eius hẽdib⁹,
nõ aũt daꝯ successori titulo singulari. ℑtẽ
℈dictio furtiua tollitur re alienata ex volũtate, durat tamen
si alienetur ex necessitate.h.d.vsq; ad l.& ideo.§. nerati⁹. & gl.
prima ponit casum in hoc.§. ¶Not.in hoc.§.q̃ si res furtiua
alienetur a dño volũtate eius,tollit cõdictio furtiua:nõ est,q;
condictio furtiua daꝯ ad ipsam rẽ,vt.ff.e.l.iij.& l.in re furtiua.
Secus si esset actio,q̃ non daret ad ipsam rem,ſz daret ad esti
mationem rei vel in iure: nã tũc actio durat ẽt si res sit aliena
ta,vt vidistis in.l.huic scripture.ff.ad.l.Aqil. ℑtã distinctio-
nem ponit tex.ad.l.quecunq; ff.de act.& ob.& circa ꝑdicta vide
q̃ not. Dy.in.l.si titius.§.si quis prius.ff.de aqua plu.arcen.&
per gl.hic posita sup vers.non posse.que querit an re alienata
ex voluntate extinguatur actio furti:dicit q̃ non, q̃ loquitur
quia actio furti non competit ad rem, sed cõpetit ad penam. 1 2
¶Ex lec.ant. ¶Amissione dñi ℈dictio furtiua finitur,si fa-
cto dñi vel eius,a quo bz cãm, dñius sit amissum: sec⁹ si facto
aduersarij vel tertij.h.d.vsq; ad.§.nerati⁹.excepta.l. sed nec le
gatarius. ¶No.hic vtrum deficiente dño deficiat actio,que
datur eius rõne. ¶Itẽ no.hic q̃ aliqñ supuenit ius reo,aliqñ
nõ supuenit ius reo,ſz deficit ius actoris. primo casu absoluit
reus,si illud ius sit cũ effectu,sec⁹ si sit absq; effectu,vt.ff.ꝺ rei
vẽ.si post acceptum. Scõo casu subdistinguendum est deficit facto
agẽtis vo,vel interpretatiuo & absoluit rẽ⁹,vt hic & ff.e. si seru⁹.
ℑ Ray.dicat q̃ ibi est rõ,q; fingit retro:aut in facto actoris,&
tunc nõ ꝓdest reo,vt in.§.tãdiu.& in.l.& ideo.adde q̃ not.Ly.
C.de alie.iud.l.j.in.vij.q.& Jac.Bu.inst. de act.in ꝓin.in.vij.
op.& facit.ff.de noxa.si alien⁹. ¶Secũdo no.in.l.sed nec lega-
tarius q̃ ℈dictio furtiua non trãsit ad singularẽ successorem,
sed ad vniuersalem,bene transit,vt.C.de furt.si abducta.& dic
vt ibi glo.hic vacillat,sed ibi ponit veritatẽ ſm Ly.in addit.

¶Argumentum de dominio ad iurisditionem est licitus. 1
Actio furti,an detur successori vniuersali. 2

Sed nec legatarius. Est q̃dã
glo.ma-
gna q̃ bz tres ptes. Mã prima formatur ℑtium de.l.
si dñium.ff.de fur.& ponit duas sol. Scõo glo.in se
cunda solut.dicti ℑij subintrat questionẽ qualiter actio furti
trãseat ad successores.ponit tres opi. Tna est q̃ legatario cõ-
petit duplex actio furti:vna ex veteri ℑtatione, alia ex nova,
alia est q̃ legatario cõpetat actio furti tñ ex nona ꝯtractatio-
ne,heredi ꝺo vniuersali cõpetit duplex actio:vna ex veteri cõ
tractatiõe,alia ex noua.tertia est q̃ ex veteri cõtractatiõe nũ-
quã deꝯ actio furti nouo dño,siue ille nou⁹ dñs sit hẽs siue le-
gatarius. Tertio glo.ponit rõnẽ diuersitatis iter actionẽ fur
ti.secũda,ibi.vl̃ dic q̃ ℈dictio.tertia ibi,ſz q̃ est rõ. ℑtẽ secũda
pars secũde ptis incipit ibi.vñ dic ſm Aug.tertia incipit ibi,
alij dicunt ex veteri &c. ¶In ea.gl.ibi,vñ dic ſm Aug.& ista
opi.cõiter tenet.& vide q̃ no.q̃ gl.in.l.si dñiũ.hic alle. Et no.
ista gl.dũ ꝺt q̃ illud q̃ operaꝯ reuersio rei furtiue ad dñiũ,il-
lud operaꝯ dñij mutationi& istud no.ad.q.q̃ si qs furaꝯ rẽ mi
bi,& eã portat ad aliũ locũ,puta ad cinitatẽ Florẽtie,q̃ ibi po
terit puniri:nã sicut pp mutationẽ dñij nascit noua actio fur
ti,vt ꝺt gl.hic,& ff.de furt.l.si dñiũ.ita mutatione territorij seu
iurisditionis noua ꝺz oriri actio furti,& q̃ consequens poterit
fur puniri in loco ad quẽ portauit rem, & si tu dicas ista glos.
& ista.l.si dñium.loquunt de mutatione dñij, ẽstio supradicta
loquitur de mutatione territorij seu iurisditionis. ¶Ibi no.q̃
de dñio ad iurisditionẽ est licita argumẽratio, vt probat in.l.
q furẽ.ff.de fta.ho.de qua rõne vide ꝑ Ja.ff ff.e.l.& l.si dñiũ.
¶Ex lec. ant. ¶In glos.f.condictione furtiua colligе sic: q;
primo querit an legatario deꝯ condictio furtiua:& in hoc sunt
due opi. Prima quod detur cõdictio ex noua contractatiõe,
non ex veteri. secũda est opi.q̃ nec ex noua nec ex veteri, & hec
vera per hanc.l.que indistincte loquitur:& est ratio,q; legata-
rius nunquam possedit, ergo non datur sibi condictio furti-
va:quia non est passus furtum,argu.ff.de vsucap.si homo.& in
l.j.§.

l.i.§.fcenola.si quis te.lib.esse iuſ.fue. ¶Scdo q̃rit an legatario det actio furti cõ. Dupler ẽ opi. vna q̃ nõ det ex noua cõtractatiõe, alia q̃ ex veteri cõtractatione det heredi, ex noua legatario:z hec vera. Ex hoc habes duas differẽtias inter cõdictionẽ furtiuã z actionẽ furti:nã actionẽ penalẽ nõ pdit heres amisso dñio, sed pſecutoriã sic. Itẽ facilius dat actio furti singulari ſucceſſori, q̃ cõdictio furtiua:z est ratio, q̃in ea cõſiderat, an interſit. Iſta ratio nõ est multũ efficax. ¶Tertio q̃rit an ſucceſſori vniuerſali det actio furti, tã ex veteri cõtractatiõe q̃ ex noua. Et dupler ẽ opinio: vna q̃ ex veteri tñ alia q̃ ex vtraq;. z hoc tenẽt Ja. Butr. z Ray. de ſoli. i. p hoc declarat gl.l.abducta.C.õ fur.z.l.ſi dñiuz.ſ.de fur.z dic vt ibi.

Tideo. In gl.q̃ incipit,cõdictiõe furti cũ facto ꝛc.ibi, vel dic ꝛc.Sz certe in.d.ſ. ſi.nõ õ q̃ ſola ſnia träſferat dñiuz ſine traditiõe,imo requirit traditio z miſſio in poſſeſſionẽ poſt ſuſam, vt ibi expreſſe no.p gl.z iõ tene pmã ſolutionẽ hic poſita. ¶Ultimo iſte tex. diſtinguit:aut qs alienat voluntarie,aut ex neceſſitate, cũ qua diſtinctiõe cõcordat.l.cũ poſtulaſſent.ſ.ſi.ſ.õ dã. infe. z.ſ.de leg.ij.l.peto.ſ.pdiũ.l.q erat.ſ.i.ſ.fam.erc. Inducit hũc ter. Hui.ad.q.ſi plures habeãt fundũ emphyteoticũ cõmunẽ, z ipm diuidunt inter ſe,an dño vel eccle debeat illa portio qn quagesima,de qua logit lex vlt.C.de iure emph.z iſte tex. facit q̃ debeat a quocũq; diuiſionẽ:rõ,q̃ alienat ex volũtate,nõ aũt ex puocãte:q̃ alienat ex neceſſitate. Sz Hui. vſ velle indiſtincte q̃ dñs vel eccla nihil oz habere.q̃õ dic vt hic p cũ.nõ ob.iſte tex.q̃ hic q egit cõi diuiſione poterat ſibi q̃uidere agẽdo pus Z furẽ cõdictiõe furtiua,q̃ pnouocaret ſociũ ad diuiſionẽ:q̃õ ſi nõ fecit iput ex ſibi. Sz in q̃ne nſa ille bz q fundũ emphyteoticũ cõez cũ alio, nõ põt ſibi q̃uidere vt a cõione di ſeedat,niſi i diuiſiõe petat:merito ex eo ſemp ẽ neceſſaria actio. An aũt habẽtes fundũ emphyteoticũ cõez põt diuidere dño vel eccliã irregſita.iſtã.q.formatſpe.i ti.de loc.ſ.nũc aliq̃.ver. lxxij.z ibi nil firmat. Sz vſ q̃ non poſſit:q̃ ſicut emphyteota nõ põt aliq̃ alienare dño irrequiſito,vt.l.ij.z.l.vlt.C.õ iure emph.ita plures inter ſe nõ videnſ poſſe alienare.arg.l.cũ hi.ſ.õ plurib⁹.ſ.õ träſac. Sz in Zuũ vſ veritas,ar.l.vlt.C.õ fideicõ. nã rõ q̃ eſt q̃re qs,pbibeat alienare extraneo:q̃ rõ ex hoc funda tur:q̃ ille extrane⁹ nõ haberet neceſſe aliq̃d cognoſcere i dominũ vt.d.l.vlt.C.õ iure emph.ceſſat in.l.nſa, ẽt p hoc q̃ res emphyteotica poſſit diuidi dño irrequito,facit q̃ habetis in libro feudorũ.t.col.õ phi.feu.alic.l.iperialẽ.ſ.pterea ducat⁹. ¶Ex lec.ant. ¶No.q̃ ex pte actoris iudiciũ cõtinet alienationẽ volũtariã,ex pte rei neceſſariã. ¶No.q̃ p adiudicationez träſit dñiũ ẽt ſine vera poſſeſſiõe p ſolã inductionẽ,ſm gl. Sz illud eſt mirũ,q̃õ fiet iſta inductio i re mobili,niſi dicas p apprehẽſionẽ facti.z adde q̃õ no.inſti.de offi.iudi.in ſi.

Meratius. Cõdictio furti nõ dat ei q̃ nõ pretendit dñiũ i re Z pretendit ius,ſed dat cõdictio incerti.b.d.iſte.ſ. ¶Jn gl.ſi.ad ipam poſſeſſionẽ.i. ad ipſam detẽtionẽ.z no.iſtã gl.cũ q̃ cõcordat q̃õ no.C.de fur.l.manifeſtiſſimi.ſ.Z cuz in ſcõa.C.de pe.be.l.nõ tm. ¶Sz q̃ro,iſte.ſ.z iſta gl.z allegata gl.loquunt q̃n res puenit ad aliq̃ cuz vitio,z cõtra ipm agit. Sz pone q̃ res a me poſſeſſa puenit ad aliũ ſine vitio z bona fide, puta q̃ erat bona fide ab eo q̃ mihi ſubtraxit:an mihi ſuccurrat cõtra illũ emptorẽ:iſtam.q.tangit glo.in.i.in ciuilem.C.de fur.in.c.ſepe.extra de reſti.ſpo.ꝛc. vbi glo.tenẽt q̃ ſuccurratur mihi videtur vt ibi.

¶Ex lec.ant. ¶Creditor Z furẽ bz incerti cõdictionez.b.d. ¶Jn gl.hoc dat bis in ſi. Colligẽ ex iſta gl.q̃ qdã ſunt,q̃ habẽt dñiũ vel quaſi:qdaz ſunt q̃ habẽt aliud ius in re:qdã ſunt q̃ habẽt ſimpliciter poſſeſſionẽ bonorũ:qdã,q̃ habẽt ſimpliciter detentionẽ iuſtã.tñ i pmis ſunt,pdita ordinaria remedia:ſcõis eſt,pdita cõdictio incerti,ſi vult agere pſonali iudicio:tertijs eſt,pdita triticaria:quartis eſt,pditũ iudicis offiũ,facit.ſ.de va.cog.de vſu aque.z.ſ.de dona.aglius.habẽtes vo impzobã poſſeſſionẽ,lz cẽſeant poſſeſſores q̃ ad onera ſubeũda,vt.ſ.de noua.nõ ſolũ.tñ q̃tũ ad agendũ tali poſſeſſiõe pterita nõ patrocinat,niſi poſſeſſio puenerit ad eũ cũ vitio rei vel pſone,vt l.ſi coloni.ſine pſona ſit immediata ſine mediata,que cõmſit vitiũ.ſm canones:vt extra õ reſt.ſpo.ſepe.i p Jnno.de iudi. q̃ nõ facit q̃õ no.C.de fur.in ciuile. l.manifeſtiſſimi.ſ.Z cũ in ſcõa.z q̃õ no.ſ.õ pe.be.z nõ tm.z q̃õ no.arcb.iij.q.ij.i ſumma.

Argento. Jnd q̃õ ex mera materia factũ eſt:z quãdo ad eſtimationẽ venit, babetur etiã ratio melioratiõis facte ſumptibus furis.b.d.

¶Ex lec.ant. ¶Cuius eſt materia,cius intelligit eſſe materiatũ.b.d.ibi fiet.vt ſi nõ vult reddere. Qdamnef i eſtimatiõe. ¶Not.bic.ar.q̃ ſi quis eſt furatus pulidrũ meũ,q̃ retinuit expenſis ſuis, p ego cũ recupero ſine refectione expenſaram, ita q̃ furi nulla datur retentio propter expenſas.

1 Res tantum valet,quantum vendi poteſt.

Si ſeruus. Si pẽdente iudicio ſup cõdictiõe furtiua agẽs deſnt eſſe dñs fctõ autoris ſui, extingnit ius agẽtis: ſec⁹ ſi deſinat eſſe dñs facto ſuo. Itẽ res tñ eſtimat, q̃tũ vẽdi põt.b.d. ¶No.ex hac.l.q̃ ſi ius actoris pĳt pẽdẽte iudicio z lite cõteſtata,oz re⁹ abſolui. Et aduerte q̃ gl.ſup vbo,ex titiſſet.dũ õt,q̃ caſu vltima ꝛc.vſ velle q̃ abſolutio fiat ab inſtãtia ſeu obſeruatione iudicij:ex q̃ habes q̃ ſicut exceptio ſpe diẽs,pceſſum,ſi cõpetat ab initio,z opponat,ſpedit totũ pceſſum,ita ſi ſupueniat ex poſtfacto pẽdẽte iudicio,z opponat,ſpedit vlteriorẽ ptẽ,pceſſus,vidiſtis õ hoc.ſ.de ẽdi.ide.l.z ele gãter.ſ.ſi qs poſt. ¶Scdo no.q̃ res tñ vz,q̃tũ vẽdi pt:q̃õ a itellige verũ q̃tũ vẽdi põt⁹.ſ.cõiter, z nõ i vno momẽto tpis, vt.l.pcia rep.i.ſi.ſ.ad.l.Falcid. Itẽ itelligẽ q̃tũ vẽdi pt bomni ſcieti ẽditione rei vẽdite:ita no.p gl.ſ.l.mortis cã.ſ.de don. cau.mor.z pdicta locũ bñt,q̃ tractat de eſtimatiõe rei mobilis,lz q̃ tractaremus de eſtimatione rei imobilis:tunc dic vt no.C.de ref.ven.l.ij.z ibi no. Et circa pdicta vide q̃õ no.Ly.C. de ſen.q̃ p eo,l.ſ. ¶Jn gl.q̃ incipit,quo caſu voluiſſe vſ.ibi,be res voluiſſe videt.z idẽ no.ſ.in pri.glo.ibi,tu vero dic. ¶Jn gl.ſeq.ibi,cui? factũ heredis ꝛc.no.bãc gl.no.cũ qua cõcor.gl. ſ.pgi.z ex iſtis no.q̃ ſi aligs vẽdidit aliquã rem,z pmittit de ſuo dato z facto poſtea euincat facto teſtatoris, cuius ipſe eſt bñs:q̃ ipſe tenebit de euictiõe,q̃ ex facto bñs merito tenet. ¶Ex lec.ant. ¶Jus deficiẽs actori lite pẽdente ex cã de pterito facit reũ abſolui,z no.prin.z allegat per Ly.i addi.in ar. q̃ accuſatio etiam poſt lit.conteſt. faciat ſilere inquiſitionem. Sed quid ſi erat probatum iam ſuper inquiſitione?dicit Ly. hic ſubſiſto,tu dic vt dixi in.l.iij.ſ.de mino.

Boue ſurrepto. Al fure poſſum cõdicere rez meã mihi ſubtractaz z ẽt id q̃õ ex re mea ſupeſt:z ſi ſum Zſecut⁹ totũ,nõ poſſum poſtea petere ptẽ:lz ſi ſuz Zſecut⁹ ptẽ,poſtea poſſuz petere reliquũ.b.d. ¶Ex glo.magna ſup v.conũ,ponit hic duas lec.vna eſt q̃ loquat in diuerſis pſonis:alia q̃ loquat i eadẽ pſona.z pma lec. put loquit i diuerſis pſonis,vez ponẽdo q̃ vn⁹ furt fur bonis alius Zctauit carnẽ z coznua:debes itelligere,qñ ille ali⁹ babebat cãm a fure,z Z furẽ habebat regreſſum: alꝰ ſi non baberet cãm a fure,lz dñs nõ fuiſſet Zſecut⁹ pciũ bouis,tñ ẽdicẽdo ab illo alio poſtea coznua,conũ,z carnẽ,nõ repellit exceptiõe ab illo alio,z ſic nõ pcederet iſte v.lz ſi dñs. iſta pbanẽ ex no.per gl.C.õ pe.be.l.nec vlla.ſ.i.z no.hũc.ſ. ¶Jn gl.ij.ibi,nec ob.l. enidẽter.vbi oz q̃ ẽdẽnatio nõ pdeſſe oz ẽdẽnato.Sz ſm pdicta ſi fur vel extrane⁹ fuit ẽdẽnat⁹ ad eſtimationẽ bouis,z ſoluat,illa ẽdẽnatio vſ eis pdeſſe q̃ nõ pſit ẽueniri ad conũ z ad carnẽ,z ſimilia q̃õ ſoluit gl.vt ſequit. ¶Jn gl.q̃ ſeqt,imo ꝛc. ibi.l.i. Sz ſi plus dolo petiſſet, tũc ſi qdẽ deliquiſſet i duob⁹. ſ.q̃ plus cautus exegiſſet,z illud plus dolo petiſſet, tunc bene perdit cauſam.d.l.i.de plus pe.ſed ſi ſolum commiſſet tãtum in plus petendo,tunc ſecus:vt ibi no.per gl.z per docto. in.c.i.extra de plus peti.z ſm predicta debet intelligi, q̃ ſi qs agens ille.in gloſſ.circa q̃õ vide q̃õ no.in triplici.ſ.eod.titul. ¶Ex lec.ant. ¶No.q̃ pcedit petitio particularis,z q̃ iteresſe particulare cõputat in iteresſe totali:z est ar. q̃ ſi qs ſolueret occaſione vulneris,z poſtea ſequat inde moꝛa,q̃ illa pma pena cõputat in pena ſequẽti.ad idẽ.ſ.de träſac.z poſt rẽ.ſ.

Quod ab alio. Seruus factus liber nõ tenẽ ẽdictione furtiua, niſi in noua Zctatione.b.d. ¶Jn gl.que incipit,als l.Jul.ſ.ſi.ꝛc.nõ ex maleficio ꝛc.imo eſt ex maleficio, vt dixi.ſ. e.l.ſi pro fure.ſ.fina.

Si furtum. Jn ẽdictiõe furtiua piculũ iterit⁹ indiſtincte ptinet ad furẽ:ſed ſi agaſ actione deſcendente ex Zctu, hꝰ ratio culpe ſecundum naturã ipſius Zctus.b.d.iſta.l.Jſtã.l.declara vt in glo.vlti.z vide q̃õ no.hic Ja.Bu.p declaratiõe ter.z gl. ¶Ex lec.antiq. ¶No.q̃ licet actio commodati ſit inita cum actione furtiua,tñ non mutat ſuam naturam:vel hic conſidera naturam primordialem non accidentalem ex moꝛa.

Prui refert. Moꝛa furis probaẽ obligationẽ z nouationez.b.d. Jſtã.l.declara vt in gl.q̃ obſiciendo iſtã.l. declarat z no.gl.ſuper vb.tranſferaẽ.z gl.mag.ibi,tu dic ꝛc.Et vide quod no.gl.z doc.in.l.eũ qui ita.ſ.fi.ſ.de verb.obl.l.rem nõ nouam. ¶Jn gl.ij.ibi.ſ.fi.vide quod no.z quod habes inſtitu.de act. ſ.ſic itaq;. ¶Er lectur.antiq. ¶Per nouationem purgatur moꝛa,etiam ſi res non eſſet ſolutioni parata:ſecus ſi nõ animo nouandi, quia tunc rei preſentia ibi offeraẽ ſecuto interſtitio.Fran. ¶Jn glo.vt enim per delegationem.in fin. Cõclude aut obtulit,aut aliõ nouãdi pmiſit,aut pmiſit ſimpliciter z facit.ſ.de verb.obl.ſcire debem⁹.ſ.ſi a fure. z de noua.quoties

ii iij

¶Põt. Vide Feli.in.c.cum cauſa. de teſti. z in.c.cuz cau. de fide inſtru. z adde.d.Maria.ſoci.in conſil.viij.incipiẽte,viſis.verſic. z ſtant iſta ſi mul in prima parte.

Quoniam. Falsus creditor si scienter recipit indebitū, facit furtū, & condictione furti tenet soluēti. h. d. l. ¶ Jn gl. ibi, p ratibabitionem cond. indeb. sed cū hic dñium nō sit translatum, quo datur dño condictio indebiti, que de sui natura datur, quādo dñium est translatū, & nō aliter? Rūdeo, dicit Dyn. q̄ rō est, q; hic datur condi. indeb. contra furē: datur enī cōtra creditorem, qui scienter recipiendo indebitū furtū cōmīsit, & ɔ furem ois condictio degenerat, & dat cōtra sui naturā, vt. l. fi. §. vsuf. quemad. ca. instī. de act. §. sic itaq; contra aliū, vbi qui non esset fur, nō daret condi. indeb. nisi q̄n dñium esset translatū in recipientē, ita ōt Dy. in. l. falsus, ff. de fur. vide q̄ no. ibi p gl. vbi gl. 2 cordat cū ista &c. ¶ Ex lec. ant. Qui scienter accipit indebitū, facit furtū. h. d. q̄ est verū si solucs labit in psona, sec⁹ in cā tīs, & facit. ff. de fur. si quis vgori. §. apud Labeonē.

Tlianus. Condictio furtiua datur etiā cū adiectione de peculio. h. d.

Licet. Fur semper est in mora, & ideo semper ad ipsum spectat periculum interitus. h. d. habuistis. §. e. l. ex re furtiua. §. ex cā. ¶ Ex lect. anti. ¶ Offerre se liti non purgat moram debitoris. h. d. & not. l. ¶ Jn tex. sī teterit, ista q̄ ego fui in mora iudicij, nō in mora solutionis recipiende. & no. l. ibi, semper. q; mora continet actus successiuum, vt. ff. de vsu. mora.

¶ De condictione ex lege. Rubrica.

Si obligatio. Ista lex ɔ̄ in gl. duas lec. Una est q̄ logē de obliga. noua, q̄ oritē ex. l. veteri vel noua: & fm hanc lec. ter. legit isto mō, si obligatio noua sit introducta. l. ff. veteri vel noua: alia lec. est q̄ hec. l. loquat de obli. q̄ oritē ex. l. nona: tūc itelligē. l. nouā, omnē. l. q̄ orta est post. l. ff̄i. tab. & tex. ɔ̄ legi isto mō, vel si obligatio sit introducta. l. noua. Et ponit ista glo. quedā exēpla iuris. ff. veteris. & quedā exēpla iuris co dicis: q̄ exēpla dic vt in gl. Sunt alia exēpla iuris noui, ex quibus oritē 2dictio ex lege, vt. l. iubemus. C. de sacrosanc. ec. C. de inde. l. ebrīstianus. C. de arbit. l. in arbitris. si per vim vel alio mō. l. f. C. loc. si qs 2du. C. de litig. l. pe. & l. fi. cū si. Jtē sunt exēpla iuris nouissimi, vt ptz in auc. itē possessor. C. q po. ī pi. ba. & in corpore vnde sumit. & in auc. q semel, & in corp. C. quō & qñ iud. & in auc. habita. ne fil. pro pa. cū si. ¶ Jn gl. ibi, sit. i. erit. ɔ̄ glo. habuerit bonū respectū: tū ista expositio nō est necessaria q; lex semper loquitur, & semper ōt esse, vt. C. de bereti. l. arriani. & pbatur in oībus auc. q̄ dicunt hodie, vt ptz in auc. hodie. C. de ap. & l. iurisgētiū. cū si. §. de pac. vnde cum semper lex loquitur: ista. l. que dicit si obligatio. l. noua introducta fit, apprehēdit omnem legē futurā, q; postq̄ illa. l. futura facta erit, semp ista. l. loquit eo mō: & sic ista. l. omnē legē futurā comprehēdit: quod no. p statutis loquētib⁹ p vba de psenti. ¶ Pro declaratione tex. & gl. q̄ro de vna. q. an hec 2dictio ex lege possit cōcurrere cū alia actiōe: dic q̄ sic⁸, vt no. l. l. q̄ties. ff. de ac. & obl. p hoc facit iste tex. qui ōt, nec cautū est &c. q̄ſi dicat, si est cautū eadē. l. quo iure agatur, ɔ̄ cesset cōdictio ex lege: si vero non est cautū. e. l. q̄ iure agat, alia lege caueat, agit 2dictione ex lege. hic nō habetis alia. ¶ Ex lec. ant. ¶ Cōdictio ex lege oritē ex obligatiōe ex lege, vbi lex obligat introducēs genⁿ actiōis non exprimit. h. d. Et exēplifica hāc. l. vbi cūq; agit ex nudo pacto nō vestito, nisi legis auxilio, vt. l. fi. qs argētū. ff. ɔ̄ frā. ac. ¶ Jn ter. noua. siue sit lex cōis, siue municipalꝭ, siue 2suetudinaria, q̄ pōt appellari cōdictio ex moribus. i. ex. l. nō scripta. ¶ Not. q̄ eiusdē speciei est obligatio & actio. Ān si obligatio est ex lege, oritē 2dictio ex lege, tñ in hoc ē dīa: q; obligatio ē datiua, actio natiua. & declara hāc. l. vt not. Ly. C. de rerū pmn. ex placito. Bar. hic ī sua repe. & vidē hic q̄ nō. Spe. de act. seu pet. §. sequitur. v. ɔ̄ quō & qñ. Jtē adde q̄ nō. l. l. pe. de agri. & cēſi. nā vbi lex dirigit vba in reū arctādo ipsum ad aliquā pstationē, nō pcedēte 3ctu, vel q̄si delicto, vel q̄si q̄ pariat ciuilē obligationē: & 2dictio ex lege. Sɔ̄ vbi dirigit vba in ipsum iudicē, est officiū iudicis, facit. §. de mino. quod si minor. in fi. Actio vero in factū q̄ dat loco actionis pſ. vbis, oritē ex 3ctu incerto & pcedit ibi obligatio natiua q̄ nō est ī 2dictiōe ex lege. Quid sit dicere datiua & natiua, habuistis. §. de pact. l. iurisgētiū. §. j.

¶ De condictione triticaria. Rubrica.

Qui certam. Cōdictio triticaria ɔ̄ locū loī re pterq̄ ī pecunia nūerata, siue petat q̄d certū, siue īcertū, siue dñiū, siue possessio, siue petat q̄cūq; alia res, siue corpalis, siue īcorpalis. h. d. Quero, q̄ ē rō quod 2dictio triticaria nō dat p pecunia numerata? dicit Bul. de Cu. q̄ rō est: qz ista 2dictio fuit introducta p rebꝰ, quarū estimatio variat ex tpe, vt. ff. e. l. in hac. & l. fi. ſ̄ estimatio pecunie nō variat ex facili, ergo merito 2dictio triticaria nō dat p pecunia nūerata. ¶ Jn gl. q̄ici. an idē. ibi, an idē si pōdere &c. Jsta. q. gl. bñt locū, vbi ī tex. nō haberes exp̄sse, siue ī pōdere &c. Et not. istā gl. inq̄tū ōt q̄ applone pecunie numerate soluēti nūmi 2tinent. ¶ Jn gl. qd de possessiōe. ibi, rūdeo. & idē q̄ō no. ff. l. pri. in gl. sup v. possessionē. ¶ Jn ea. gl. ibi, vel verius. no. hāc gl. ex qua habes q̄ sicut rē meā corporalē regit nō possum 2dicere ita rē meā corporalē. & no. pcedēcia vba gl. dū hic aduersatiua, nā 2ūctio, aūt, est dictio aduersatiua, vt no. ff. e. ti. l. iij. §. ex plurimis. de acq. pos. ergo si deiect⁹ est dñs, nō pōt dñium 2dicere: ɔ̄ sustinēdo gl. dicas q̄ est spāle ɔ̄ furē vel deijcitē: vt ɔ̄ deiectus sit dñs, possit dñium 2dicere, & petere sibi dari rē qua spoliat⁹ est, als sec⁹, vt instī. de act. §. sic itaq. l. scire debem⁹. §. vlt. ff. de ver. obl. vel possum⁹ intelligere hūc ter. aliter, q̄ intelligat gl. vt velit dicere q̄ si deiectus est dñs cōdicat, hoc est, possessionē fundi rōne dñij. Si vero deiectus nō ē dñs 2dicit possessionē rōne possessiōis qnā pdidit. & hoc vult dicere tex. ¶ Ex lec. an. ¶ Cōdictio triticaria est gñalis p qualibet re debita excepta pecunia numerata. Jtē cōpetit ēt ad nudā possessionē. h. d. ¶ Jn ter. pter pecuniā. q; iste prior 2sideravit solū rē in qua cadit interesse, fm Ly. in addi.

¶ Item ex lec. antiq.

Sed rei. Vide hic q̄s no. in Spe. de actore. ff. v. q̄d ergo si deiectus. & q̄ nō. C. de interdi. incerti. & de indi. vi. & per Lyn. C. de acqui. pos. ſi nulla. & ff. tit. ij. & ideo. §. neratius.

Jn hac. Ista lex ɔ̄ duas ptes. Prīologꝫ, qñ erat certū quo tpe res plurimi fuit. Scō loquit, qñ erat dubiū quo tpe res plurimi fuit. scā ibi, & ēt ante. & breuiter. h. d. Si res tpe snie vel mortis plurimi fuit, tps snie vel mortis inspicit, als ispicit ad aliud tps, q̄ res plimi fuit post moꝝ rei. h. d. Jn tex. ibi. q̄re ad tps more reducēda estimatio 2sideret, & fiat ɔ̄ illud tps, q̄ tpe res plimi fuit, vel valuit postq̄ reⁿ fuit in mora, vt in illa estimatione reus cōdēnet. ¶ Jn hac. l. iter als habetis vnā gl. magnā q̄ est vltima. Et diuidit in tres ptes: nam primo ponit quadruplicē intellectū ad. l. nostrā, q̄ꝫ tres clare ponunt in gl. nostra. Tertiꝰ intellect⁹, quē gl. reprobat, colligit in vſ. nec placet illud. Scō gl. format vnū ɔ̄iū, & ponit duas solones, quas tertio reprobat p solone ɔ̄iū pmittit quā dā distinctionē. scā ibi, ɔ̄ sine tps more. tertia ibi, vt aūt hec. ¶ Jn gl. j. ibi, ɔ̄ estimatio q̄ estimatio dꝫ mihi pstari, si res pstari nō pt, vt. l. nō dubiū. §. vlt. ff. de leg. iij. l. q 2cubinā. §. vlt. e. ti. l. si dom⁹. §. q cōtēt. ff. de leg. j. ¶ Jn gl. & als nō posset dari de dolo &c. Jsta gl. vult dicere, si nos dicerem⁹ reū tradētez seruū ōteriorē tatē nō esse liberatū ab actiōe pīma, qua tenebat, nō posset dari ɔ̄ ipsum actio de dolo: qz nō ɔ̄ locū, vbi ɔ̄ locū alia actio: vt. l. j. §. ait ptor. §. de do. Sɔ̄. l. ōt dari actionem de dolo, vt. l. eleganter. §. j. alle. in gl. ergo ptz q̄ est liberatus ab actione prima. Sed pro solone istius ɔ̄iū vide q̄ no. in. l. elegāter. §. non solū. pal. & p doc. in. l. exhibitionis. ff. ad exhib. & ff. de v. obl. l. Julianus. §. j. & in. l. qui sibi. §. j. alle. in gl. ¶ Jn ea. gl. ibi, forte ignorauit &c. No. istā gl. q̄ ille q recipit rē deteriorē tatē ignorāter, sibi nō ꝑiudicat, secⁿ si recipit sciēter. & cū hac gl. concordat, q̄ no. §. in. j. consti. §. illud aūt. in gl. sup v. bo, nesciēti. facit etiam q̄ nō. gl. in. d. §. non solū. & q̄ nō. Ly. in. d. §. exhibitus. ¶ Jn gl. magna ibi, itē q̄ in medio. in ver. q̄ vō desiderat. ¶ Jn. e. gl. ibi, q̄ aūt sane debeē. ¶ Not. istā gl. idem habuistis. §. e. l. j. in gl. sup verbo, rē aūt suam. ¶ Jn ea. gl. ibi in vtroq; casu &c. Vel dic vt dixi diuidendo. l. q̄ſ est certū, q̄ res plus valuit tpe snie, vel mortis: nā illud tps ispicitur. Sed secunda pars loquitur, q̄ſi non erat certum, quo tpe res valuit plus, ſō inspicitur quāti plurimi res fuit a tpe more. ¶ Jn. e. gl. ibi, & de interitu nō tenet, si rē &c. ¶ Jn. e. gl. ibi. §. in hac &c. Jntelligit ergo gl. istū. d. §. in hac. q̄ſi agit ad fructus, non q̄ſi ad ipsam rem principalē. & no. totā distinctionem istius gl. sed de materia istius. l. a. d. §. in hac. dicā latius in. d. §. hac. ¶ Jn ea. gl. ibi vsq; ad illā. §. si actione &c. vide hic q̄ nō. ff. de vsur. l. mora. in gl. magna. ¶ Jn ea. gl. ibi in fi. No. ex fi. istius glo. vnam regulam in cōdictione indebiti q̄ conuentus in ea non tenetur, nisi quatenus factus est locupletior. & istam gloſſ. allegant in. §. si libertus. hic allega. & l. si in summa. §. in frumento. l. q̄ō indebitum. §. fi.

¶ Ex lec. ant. ¶ Diuide in tres ptes, primo loquit in re ex tāte

non

§ ¶ Quod sic, & cui & quādo. vid do. Alex. de Jmo. hic.

non deteriorata q̃tū ad bonitatē intrinsecā. scḋo loquit̄ in re perēpta.tertio in re extāte ⁊ d̄teriorata.scḋa ibi,si vero.tertia ibi,i vtroq̃.⁊ ita diuidit gl.pōt aliter diuidi.s.q̄ p̄mo loquat̄ de tpe vsq̄ quo.secūdo loquatur de tpe a quo,vt videbimus ⁊ h.d.vsq̄ ad sn̄iam re extante.vel vsq̄ ad interitū, re perēpta crescit condēnatio,seu exactio estimationis rei debite,in cui⁹ solutione cēsetur a tempore more.h.d.¶ Not.quod lex nostra facit mētionē de tribus tēporibus.i.de tpe sn̄ie, de tēpore mortis in preābulo ante casum mortis,⁊ de tpe more:⁊ sic sibi ip̄si contrariari videtur. Sed non est ita,q2 tempus more est tp̄s a quo incipit venire interesse q̄ mora durāte successiue auget̄ vsq̄ ad sn̄iam,si res extat: si est perēpta, augetur vsq̄ ad tp̄s, qḋ plurimi est ante interitū: nā in interitu ip̄ossibile ē q̄ plurimi sit p̄sertim in hoīe q mortuus est,nā ad nullū est vsū, vt s̄.de iureiu.in actionibus,§.plane.⁊ facit de cōdi.fur. si seru⁹. §.bone.Ista ergo duo tpa post morā,sunt tpa vsq̄ quo,sed tēpus more est tp̄s a quo:⁊ iste est verus intellectus.¶ In glo. si extat.in fi.vt insti.de leg.§.si res.vel dic q̄ hr̄ cōsideratio estimationis , vt si post sn̄iam res sit deteriorata in bonitate extrinseca.i.in p̄cio,non liberet̄ reus,nisi soluat estimationem,q̄ vigebat tpe sn̄ie q̄tiplurimi erat.Uel dic q̄ iudex non dz cōdemnare in estimatiōe:verū est,nisi rōne more expediat actori habere estimationē : pōt aūt iudex cōdēnare ī estimationē, q̄ viget tpe sn̄ie nō in ea q̄ viget post sn̄iam:q2 tractus futuri tp̄is non spectat ad iudicē:vt.j.de vsur.l.j.§.j.⁊ facit qḋ not.s̄. si cer.pe.vinū.¶ In gl.hoc vr̄ eē c̄triū.ibi,nimis stricte.Et no. quod lex in bone fidei iudic.nō est nimis restringēda,vt.s̄.de alea.l.j.§.qḋ aūt.sz tu alia rōne dic c̄ Pla. q2 lz c̄dictio triticaria p̄ponat̄ ex cā bone fidei, tñ ip̄sa ē stricti iuris, vt not.in simili i.l.certi c̄dictio.in p̄n.si cer.pe.⁊ iō nō mutant̄ bonefidei iudicia.ar.c̄.C.de pa.inter emp.l.ij,in fi.c̄iuncto eo qḋ not.s̄. de pac.iurisgētiū,§.quinimo.ibi vt hic. ⁊ q̄ hic loquat̄ in specie debita apparet in ver. si verū exierit.nā genus nō posset perire,lz estimatio generis possit augeri ⁊ minui vt.l.vinū.⁊.l.in rōne.§.incerte.ad.l.Fal. ¶ Ibi,formā condēnationis.No.q̄ forma condēnationis est restringēda ad petita. istud non est verū, q2 nō veniūt extranea:sed bene veniūt depēdētia ⁊ c̄nexa.vt.j.de edil.edic.ediles.§.itē sciēdū.saluo eo qḋ no.in.l.fin. §.fi.s̄.de cōdi.indebi.¶ Ibi,⁊ naturalē rōnem.Not.q̄ nō dz quis adherere opinioni q̄ remordet cōscientiā ⁊ naturalē rōnem.¶ Ibi aliter distinguo,lz gl.multis verbis vtat̄,tñ sn̄ia eius est,q̄ aut loquimur de interesse qḋ cōcernit estimationē rei debite,⁊ tūc loquitur hec.l.aut de interesse qḋ cōcernit accessiones,⁊ tunc in bone fidei venit a tpe more:in stricti iuris a tpe litis cōtestate, nisi esset accessio odiosa, vt vsurarum que in stricti iuris nō venit sine stipulatione,sed naturalis accessio,vt fructuum, bene veniret , q2 est accessio fauorabilis. ⁊ sic intelligatur distinctio.l.contrarie.⁊ hec opi.Jo.hic approbat̄ ⁊ bene.⁊ hanc opi.approbat Fran.Accur.⁊ ita teneas.

Si res aliqua. No. de tpe ad locū licita est argumentatio[a].h.d. ista presens.l.¶ Not.ex hac.l.q̄ dixi in summa,⁊ cuz hac.l.concordat qḋ habuistis in.l.vinū.s̄.si cer.pe.de verb.ob. l.quoties.Item habes q̄ licita est argumentatio de rebus ad tempus,vt.j.de test.mil.miles ita.Item habes q̄ licita est argumentatio de personis ad tēpus, vt habes in.l.qui plures.ī prin.j.de vulg.⁊ pup.⁊ de materia istius.l.habuistis in.d.l.vinum.dicam de hoc in.d.l.iij.§. in hac.commo. tam pro declaratione istius.l.q̄ precedētis.¶ In gl.que incipit,cum lis cōtestatur.No.ex hac glo.inserta cū textu,q̄ iudicium intelligitur,cum lis est contestata[b].idem no.in.l.j.C.de iudi.⁊.s̄.de iudi.l.iudicium soluitur. ¶ In ea.gl.ibi.l.vinū.⁊.s̄.l. proxima, in glo.magna,hic non sunt alia.

a ¶ Argumentatio. Adde Bart.in.l.miles.§.j.ff.d̄ milit.test.

b ¶ Cōtestata. Uide Feli.l.c. j.de libel.obla. in p̄n.⁊ Fran. Aret.in.l.j.C. de lit.contest.

¶ De eo,quod certo loco dari oportet. Rubrica.

Alio loco. Ille qui promittit dare vel soluere certo loco pōt vbiq̄ conueniri, si in illo loco non reperiat̄. h.d.ista.l. ¶ In tex.ibi,vbiq̄.s̄.gl.j.ibi.l.c̄xisse.⁊ est tex.ī.l.hr̄s absens.ī fi.s̄.d̄ iu.¶ Sz hic q̄ro an in loco vbi fuerūt celebrata v̄ba c̄ct⁹ possum c̄ueniri?dic q̄ non,nisi sicut ī alijs locis: nā ex q̄ alibi est destinata solutio,ibi dr̄ esse loc⁹,vt.d.l.c̄xisse, non aūt dicitur esse locus cōtractus, nisi sint celebrata seu p̄bata v̄ba contractus.⁊ ita tenet glo.C.e.l.j.j.de bo.aut.iud.pos.l.heres absens.in fi.de iud.l.quero.j.de solu.licet glo.de hoc nō dubitet.j.ti.j.eum qui.in glo.i.¶ In ea.gl.ibi.§.cū ita.⁊ est casus. j.e.l.iij.§.si quis ita stipuletur.x. ¶ In gloss.ij.ibi.§.idem respondit.⁊.l.si ita.§.Chrysogonus.j.de verbo.oblig.Et no.ex hac.l.quod debemus stipulationē ita interpretari,q̄ non reddatur inutilis qḋ nota pro eo qḋ.j.dicam. ¶ In gl.fin. ibi in fine. Nota ex hac glos.q̄ ille q p̄misit dare certo loco,nō pōt indistincte in alio loco conueniri. Sz ita demū pōt conueniri in alio loco,si ibi forū seu domiciliū sortitur.Et ista opi.communiter per doc.tenet̄.Sed do.Nic.de mat.tenet q̄ imo promittens se in certo loco soluturum pōt in quolibet loco cōueniri:nā dicit ip̄se.l.loquit̄ generaliter,q̄ talis promissor indistincte pōt cōueniri in quolibet loco,vt ptz hic, ⁊ in.l.alleg.in gl.facit p̄ hoc.C.de cōdi.indeb.l.qui certo.ad idē.vbi quis de curiali vel cohorta.li.⁊.s̄. vbi cā status.l.j. ⁊ q2 reus grauatur in hoc,q2 in quolibet loco pōt cōueniri,iō lex cōcessit arbitriū iudici , vt habeat rōnem interesse rei seu debitoris p̄p locum, vt videbitis.j.l.px̄i.que opi.do.Nic.vr̄ multū consona iuri,licet cōis opi.sit in contrarium.¶ Ultimo Guli.de Cu.iducit p̄ casu ad questionem q̄ in c̄ctibus nō sit locus remissioni ad locū c̄ctus,seu de vno loco ad aliū.Nā dicit ipse si deberet fieri remissio,non est necessaria eq̄tas istius.l.q̄ d̄t q̄ in alio loco possit c̄ueniri,de qua.q.plene tractat Guli.de Cu. hic ⁊ doc. in aut.q semel.C.quō ⁊ q̄n iudex.⁊ in aut.si vero criminis.C.d̄ adulte.vbi gl.tangit̄ per Jac.de Bel.in aut. vt nulli indi.§.si qs vero cōprehensorū.s̄.de iudi.l.hr̄s absens,⁊ ibi dicā.⁊ ē hodie casus in.c.Romana.§.cōtrahētes. extra de foro cōp.li.vj. ¶ Ex lec.ant.¶ No.q̄ pōt agi etiā extra locū,vbi est collata solutio,tñ habetur rō interesse:nō enim plus consequit̄,quā si in loco destinato solueret̄,nec minus, fanetur ergo sibi solū respectu fori,sed non vt augeat̄ p̄statio,⁊ ar.huius.l. dicit Gul. q̄ in ciuili non habet locum remissio.quod dic vt.s̄. de iudic. heres absens.⁊.s̄.de in ius vo.l.j.

Arbitraria. In actione arbitraria habet̄ rō iteresse actoris ⁊ rei p̄pter locū.h.d.ista.l.¶ In gl.j.in fi.ista gl.innuit q̄ q̄tum ad cōcedendum vel denegandū beneficiū restitutionis in integrū dz inspici locus iudicij,nō loc⁹ c̄ctus,qḋ videtur cōtra.l. si fundus.j.de euic.vbi tex.vult q̄ in his, q̄ pertinent ad decisionem cause,inspiciat̄ locus c̄ct⁹:⁊ sic deberet esse in casu nostro:nā posito q̄ in loco vbi iste debitor cōuenit̄,nō possit peti in itegrū restitutio, tñ ex quo c̄ct⁹ fact⁹ p̄ talē debitorē fuit factus alibi,vcz vbi fuit destinata solutio,⁊ ibi pōt peti restitutio:⁊ sic illud ius,qḋ deberet seruari ī loco illo c̄ctus, dz seruari hic,vbi cōuenit̄,⁊ in loco iudicij,q2 vt dixi in his q̄ respiciunt decisionē cāe, dz inspici locus c̄ctus in.d.l. si fund⁹.pro hoc dico q̄ Guli.de Cug.⁊ plures alij doc. hanc gl.reprobāt. Sz idē Gul.istā gl.tz.C.de sum.tri.l.j.⁊.l.si fund⁹.rn̄det,q̄ ibi respicim⁹ locū c̄ctus quantū ad ea , que sunt de natura c̄ct⁹ sed in integrum restitutio non est de his,ergo ⁊c. Sed in contrarium vr̄ veritas,q̄ imo inspiciat̄ locus contractus, primo q2 lex indistincte dicit locū c̄ctus esse inspiciendū,vt.l.semper in stipu.de reg.iur.⁊.d.l.fund⁹. Preterea eadē rō est vbi petit̄ restitutio officio iudicis q̄ inspiciatur locus c̄ct⁹,que est vbi agitur actione descendente ex cōtractu: ⁊ p̄ consequēs ista gl. non vr̄ p̄cedere,nisi sustinēdo gl.dicamus,q̄ hec gl.loquatur, q̄n minor volebat petere restitutionē in integrū aduersus aliquā negligentiā vel omissionē cōmissam in loco iudicij:q2 tūc quo ad cōcedēdā vel denegandā restitutionē in integrū respicitur locus,in quo illa negligētia seu omissio est cōmissa, ⁊ sic inspicitur locus iudicij: sed in loco iudicij restitutio denegatur,vt dicit ista glo.ergo ⁊c.ista glo. non posset bene sustineri.

Si quis Ephe. Locus dz in libello exp̄mi,[c] q̄n loci omissio posset reo esse dānosa.h.d.in gl.sua in fi.⁊ est veritas.ex hac gl.habes q̄ de locis dz fieri mētio narrando formā promissionis in libello. non aūt in libello dicet sibi solui hic vel ibi.Sz dicet in libello q̄ fuit facta p̄missio hic,vel ibi:idē no.j.l. proxi. V. quare. ¶ In gl.sup ver.adiectiōe.Et no.hū hunc tex.dum dicit, ne auferat loci vtilitatē:naz iste tex.facit ad q̄onem, lz in libello nō sit necesse q̄ apponat̄ dies cōmissi criminis,vt.l. libellor. j.de accu.⁊.l.in causis.C.de accu.tñ si reus vult q̄ apponatur dies criminis cōmissi,puta q2 in suā defensionē vult p̄bare illa die se alibi fuisse:facit iste tex.q̄ accusator cogat̄ diem ponere,ne ipsi reo auferat̄ defensio sicut vides hic q̄ dz fieri in libello mētio de loco,q̄n loci omissio esset dānosa ipsi reo, ⁊ auferret defensionē ipsi reo,vt sic sit idem de tempore ad locum, vt vidistis.s̄.tit.j.l.fi.not.per doc.in.l.is qui.de publ.iud. ¶ Ex lec.ant. ¶ Qui agit ex cōtractu,debet agere s̄m formā cōtractus.h.d. ¶ In gl.sz nec altero.in fin.hec vera,q2 in narratione dz narrari s̄m formā cōtractus,al's ageret̄ inepte : sz in cōclusione cōcluditur s̄m formā iuris ad illaz rem que est in obligatiōe in loco vbi agitur,⁊.j.eo.nō vtiq̄.§.qui stichū. nec em̄ debet actor instruere reum,vt alibi soluat si vult:q2 nemo cogitur instruere suam aduersarium,nec allegare pro eo s̄m Cy.in addi.facit.l.j.§.j.de lib.agno.⁊ quod ibi per Jaco. ¶ Extra not.quod ius electionis non potest alicui c̄ferri, vt sit optio,qui ⁊ a quibus.⁊ ibi per Jaco.

c ¶ Exprimi. An locus ī libello poni debeat, vide do. Alex.d̄ Jmo. in.l.j.§. idem scribit.j.d̄po. ⁊ Ro.in decisio.xxxvj.item dubitatū fuit vtrū in actiōe iniuriarum.

Non vtique. In alternatiuis in pote
state rei est q debeat, nõ
aũt ne debeat vel eqpollens.h.d.ista lex. Et diui
dit iste tex.in duas partes.Nã pmo iurisc. ponit
duas regulas,vnã affirmatiuã,aliã negatiuã. Scdo dictas
regulas declarat.scda ibi,q stichũ.t exẽplũ pme regule prio
ponit,vbi est alternatio rerũ tm̃,vt pz in.d.ver.q stichũ. Itẽ
ponit exẽplũ dicte regule vbi est alternatio locoꝝ tm̃, vt pz
j.ver.reũ nisi soluat. exẽplũ vero scde regule pmo ponit, vbi
est alternatio rerũ tm̃.sed ponit vna de rebus alternatiuis p-
missis.Scdo ponit qñ est alternatio locorũ tm̃, vt pz in ver.
quare in pposito. Deinde iurisconsul. post illud exẽplũ sub-
iungit quãdã regulã, vt patet in ver.gñaliter. Tertio ponit
exẽpluz dicte regule,qñ est alternatio rerũ t locoꝝ tm̃ simul,
vt pz in ver.pinde mixta ꝛc.¶ In gl.q̃ incipit al's lex.ꝛc.ibi,
primũ.i.prima regula q̃ tractat de qd, vez an sit in potestate
rei ꝙ debeat.¶ In ea.gl.ibi,ad tertiũ rñdeo ꝛc. vez ad ver.q
stichũ.vsq ibi ceterũ ꝛc.t ad ver.reũ aũt, nisi soluat vsq ad
ver.pinde.¶ In ea.glos.ibi,scdm ꝛc.i.scda regula de an,vez
vtrũ debeat esse in ptãte rei,an debeat.¶ In ea. gl.ibi, de al-
ternatiuis rerum,vt pz in ver.ceterũ.¶ In ea.glo.ibi, scdo
de alternatiõe locoꝝ.vt pz in ver.quare in pposito.¶ In.e.
gl.ibi,mixtũ,vt pz in ṽ.pinde mixtã.¶ In glo.q̃ incipit,qd
dr ꝛc.ibi,vel aponet ꝛc. Ista est vera solutio,ex quo no. ꝙ si
est facta pmissio in duob' locis,debeo narrare in libello q̃r
pmissio fuit facta in tali loco: t ita loquit.§.si qs ephesi.s.i.l.
ij.nõ aũt in libello debeo dicere quenio te hic,vel ibi:t ita lo-
quit iste tex.dũ dt ꝙ dz agi sine loci adiectiõe.¶ In.e.gl.ibi,
in tertio loco.Sz certe imo hoc est falsum, qꝛ ibi loquit cũ a-
git in vno de locis insertis in pmissione,vt ibi appet ex tex.lz
gl.q̃ est.j.sup ṽbo, alternationi,dicat ꝙ ibi loquit qñ agit in
tertio loco,nõ in altero ex locis in pmissiõe destinatis.¶ In
ea.gl.q̃ icipit,petat capue vel ephesi.ibi,tertio loco.sz hoc est
falsum ꝙ in.§.si qs.agat in tertio loco,imo agit in vno de lo
cis in pmissis insertis,vt dixi.s.in gl.sup verbo,adiectiõe ꝛc.
¶ Ex lec.ant.¶ In alternatiua est electio rei circa res,sz nõ
circa locũ,qꝛ põt eligere qd debeat,nõ autẽ ne debeat, vel vbi
queniat.h.d.qꝛ electio,q̃ interimeret oblĩonẽ,vel petitionez,
nõ dz reo qcedi,t no.ad euidentiã ꝙ electio qñq cadit inter
res,qñq cadit iter loca,qñq simul inter res t loca:pmo casu
ptinet electio ad reũ,scdo t tertio ad actorẽ:t electio petitio-
nis ad actorem,electio solonis ad reũ. Itẽ no. ad euidẽtiã ꝙ
vbi nõ est actũ qs dẽat eligere,i alternatiua ius eligẽdi venit
tacite:t ideo vtrum cõpetat actori vel reo,determinat hic me
lius q̃ alibi reperiatur.¶ In tex.ibi,t ideo locũ.tria dicit ꝙ
quid debeat est in electione rei,an debeat nõ est in electiõe rei:
t ideo ad reum non pertinet eligere locũ.que tria statim decla
rat in ver.qui stichum.hic primo loquit in alternatiuo reruz.
¶ In tex.dz,i.dicere, si posset eligere mortuũ,interimeret ob
ligationem,t esset in ptãte sua an deberet, quod non est de na
tura alternatiue:qꝛ electio cadit inter res, non inter debere,t
non debere,nec dz in potestate rei esse substãtia obligationis.
ibi in ṽ.quare ẽt in ppositis.hic loquit in alternatiua locorũ.
¶ In tex.electurũ.variãdo ibi,sic eueniret.i.sequeret.ibi peti
tionis.i.loci vbi petat.In ver.pinde inqt hic loquit de alter-
natiua mixta rerũ t locorũ.¶ No.hic plene d materia electio
nis in alternatiua[a],t vbicunq electio perimeret obligationẽ
nunquã electio qcedit reo.¶ No.ꝙ in ptãte actoris est vbi pe
tat,rei vbi soluat.s.ante lit.cõte.qd dr de lit.contest. hz locuz,
qꝛ agebatur i loco destinato:sed si alibi,dic vt.j.e.ꝙ si Ephesi.
§.interdũ.t est ratio differentie qꝛ ista actio est nõ arbitraria,
nisi quando agitur alibi in loco non destinato solutiõi, vt.l.j.
s.e.t.j.ea.l.si.¶ Tertio no.ꝙ vna electio trahit ad se aliã ele-
ctionem,vnde electio loci trahit ad se electionẽ rei ibi collate:
t hoc.d.noster.§.t adde ad istam.l.quod no.j.de leg.ij.Lucio.
t p Dy.insti.de act.§.huic.t quod no.in Spe.de plus petitio.

[a] ¶ In alternatiua. Vid etiã eundem Bal. in c.ad hoc.in pen.col.de pa. iur.fir. t in.l.j. C. si ser.ext. se emi manda.

Si quis ita. Si plura loca destinent solutiõi co
pulatiue, vr quantitas promissa p
rata cuiuslibet loci esse diuisa.h.d.presens.§.¶ No.hũc tex.t
aduerte ꝙ iste tex. itelligẽdus ẽ qñ in pmissiõe vel stipulatiõe
sunt adiecta plura loca copulatiue certa limitatione.Sz si qs
pmisisset se soluturũ Florẽtie,Venetie t vbicũq locorũ,tunc
nõ vr ꝙ iste.§.habeat locũ,ꝙ videat diuisa quãtitas pro rata
cuiuslibet loci: qꝛ hoc intelligendo hoc modo stipulatio effice
retur inutilis,quod esse nõ dz: qꝛ debemus stipulationẽ inter
pretari taliter ꝙ sit vtilis nõ inutilis,vt no.s.e.ti.l.j.in glo.ij.
in fi.¶ Vltimo,qꝛ hic dr ꝙ dz fieri petitio i loco, vbi destinat
solutio. Quero,vtrũ valeat ista promissio, qꝛ ego possum pe-
tere vbicunq inueniã pmissorem,vel vbiq locorum: videtur
ꝙ sic.tex.est no.j.depo.l.Lucius Titi'.t.j.de hoc dicã latius.
¶ Ex lect.ant.¶ Copula cadẽs inter loca diuidit pstationẽ,
nõ aũt cõfert electionẽ:qd ergo dicemus,cũ quotidie pmittat
perusĩ,Florẽtie,t vbiq locorũ ꝛc. nũquid hz locũ iste.§. dico
ꝙ nõ,alioquin ridiculosa esset stipulatio.nõ ob.iste.§.qꝛ aliud
est,qñ locus inserit causa diuidende prestationis,vt hic:aliud
quando sortiẽdi fori t fauore actoris, vt in questione pposita.
preterea ibi expresse cõfert electio actori , qꝛ dicitur vbicunq
eum conuenire voluerit : t dico ꝙ isto casu vbicunq agatur,
nõ est actio arbitraria :quia semper agitur in loco destinato.

Si quis insulam. Ille q stipulat insulam
sibi fieri loco nõ determi
nato,facit inutilẽ stipulationẽ.h.d.iste.§.idẽ habes.j.de verb.
obli.l.qui insulam.t.l.ita stipulatus.in prin.

Si quis ita. Si solutio destinat ad certũ locũ, i-
est tacite dies,in qua pmissor possit
ad locũ puenire, t ipossibilitas stipulationẽ vitiat.h.d.iste.§.
¶ Not.hũc.§.cũ prin.istius.§.cõcor.l.cõtinu'.§.cũ ita.j.de ṽ.
oblig.qd no.s.e.l.j.in mag.glo.t qd no.j.e.l.§.nunc de officio.
¶ Ex lec.ant. Qui apponit locum,tacite vr apponere termi
nũ: t si exprimit terminũ nimis arctuz, vitiat stipulatio rõne
coarctatiõis tpis.h.d.nec obst.de leg.j.si mihi t tibi.§. si qs ser
uos.t.j.loc.insulã,qꝛ.l.insulã.loquit in cõtu bone fidei.§.si qs
seruos.loqtur in vltima volũtate,q̃ eqparat cõtibus bone fi-
dei:hic aũt loqtur i cõtib' stricti iuris,sm Iac.d Ra.t Pe.t
Cy.i addi.q̃ ṽba no. i iudicijs vtrũ ista arctatio vitiet,habes
ex d dolo.cũ dilecti. in dispositiõe legali habes.j. de pu.cesar.

Item Iulianus. Soluẽs adiecto alibi quã
i loco destinato nõ liberat.
sz durat petitio c soluentẽ pp iteresse loci.h.d.iste.§. bon' tex.
¶ Pro declaratione istius tex.in ver. Marcellus.qro q̃liter
respondet ad dictũ Mar. q̃ dt ꝙ soluẽs adiecto alibi q̃ in lo
co destinato dz in totũ liberari ea rõne,qꝛ si solueret pncipali
creditori alibi q̃ in loco destinato,liberaret. Rñdeo aliud est
si soluit ipsi pncipali creditori,aliud si soluit adiecto:rõ, qꝛ in
ptãte est principalis creditoris sibi ipsi pindicare,vt vidistis i
l.cẽtũ capue.sed nõ est in ptãte adiecti mutare locũ destinatũ
solutioni,vt.j.de ṽ.ob.l.q Rome.§.Callimachus.¶ Scdo q̃
ro,que est rõ diuersitatis inter promissorem certe quãtitatis,
t inter promissionem fabricate insule:dic vt in gl.super vers.
insule.qd no.ꝛc.¶ In gl.q̃ icipit,hic loquit ibi,recessisse t ista
est vera solutio.¶ In ea.gl.in fi.sz verius vr dicendũ ꝙ imo
possit peti tota quãtitas:qꝛ sz dictũ Iul.nõ qtingit liberatio
in aliqua parte sortis: sed sm hanc solutionẽ qtingeret libera
tio i parte sortis solute,petet ergo tota quãtitas, nõ vt stipu
lator consequatur totã quãtitatẽ,sed vt consequatur interesse
propter locum:t hoc vult dicere Iulianus, dum dicit ꝙ non
cõtingit liberatio,sed põt peti qd interest.Non ob.quod dicit
author istius.l.in fin.ibi,t ideo quod interest, solum petẽdũ:qꝛ
ista verba respiciunt consecutionem,qꝛ agendo ad totam quã
titatem stipulator consequitur solum qd interest: t sic alibi pe
to totam rem solutam,vt aliud consequar, vt.l. Iulianus.§.
qui fundum.j.de verb.obl.videbitis.j.in ti.ñ.l.iij.§.si reddita.
¶ Ex lec.ant.¶ Solutio facta adiecto alibi q̃ in loco depu-
tato non liberat soluentem ab interesse actoris.h.d. t est.§.no.
t ista est opi.Iuliani approbata.sz Marcell' dixit ꝙ aut libe
rat in totũ,aut in nihilũ,t male,qꝛ liberat ab alio, nõ ab iter-
esse:sed est mirũ quomodo istud interesse possit peti, cũ nõ sit i
obligatione,vt.j.e.cẽtum capue.t.l.fi.dicit gl. ꝙ hic est spãle,
qꝛ cum adiectus nõ sit creditor,non põt preiudicare creditori
in interesse.Alij dicũt ꝙ de facto intẽtatur actio pma,nec p-
mittit reo excipe,nisi auferat interesse.simile.C.de trãsac.vbi
pactũ.qd dt iste tex.in solutione facta adiecto,idem vr in solu
tione facta tutori,t pcuratori,vel nuntio:nam adiectus dr es-
se procurator,vt.j.de sol.si cũ Cornelius.facit qd no.in Spec.
de act.ver.itẽ tutor.t versi.seq.in pena ergo vel interesse q̃sito
nõ põt isti preiudicare dño:quod est no.facit.j.de verb.obl.l.q
Rome.§.Callimachus.Not.in isto.§.ꝙ opi.Iuliani,ꝙ nõ es-
set liberatus soluẽs ab interesse, opinioni Marcelli erat cõria
sicut si esset solutũ creditori,t sic ista opinio nõ esset vera,ꝙ in
totũ dicebat Marcellus,ꝙ in nihilum,sicut in fabrica insule
alibi fabricata.Sz Vlp.fauet Iuli.t rñdet ꝙ aliud hic,aliud
ibi:non tñ reddit rationez diuersitatis,sed gl.reddit: qꝛ factũ
nõ representat suum principalẽ effectũ alibi, sed datio sic: ista
questio est multũ subtilis:nam aut iste adiectus intelligit ha-
bere alibi mandatum,t tunc tollitur obligatio:aut non intel-
ligitur habere alibi mandatum,t tunc alibi tollitur: sed solue
ꝙ istud tacitum mandatum intelligitur de recipiendo rem,
cum interesse,non rem sine interesse.quod est not.

Nunc de officio. Si alibi agat q̃ in loco so-
lutioni destinato , actio est
arbitraria:t habet rõ iteresse actoris t rei: t tã iteresse itrinse-
ci,q̃ extrinseci,t tã iteresse rei qsistẽtis in lucro, q̃ in damno.
¶ In gl.q̃ incipit,sed non vr.ibi.§.cũ ita.t est casus.s.e.l.§.si
quis ita.¶ In gl.q̃ incipit,in fine.ex hac gl.cõiuncta cũ glo.
seq.

seq.§.l.ij.habes plene q̄ habebat rō tā interesse actoris q̄ rei: qñ rei,⁊ qñ vtriusq;:⁊ hꝫ locū hec gl.⁊ illa, qñ nō agit in loco destinato solōni:tūc sigdē cū solōni est destinat⁹ tñ vnus loc⁹,tūc talis actio nō est arbitraria,⁊ ita loquit.l.q̄ si ephesi.j.eo.tit.Si vero solōni sunt destinata plura loca alternatiue, vel copulatiue, et agat in vno ex locis solōni destinatis: tūc qd sit iuris,habuistis.s.e.l.§.si qs ita.venio ad.§.in hanc. ⁊ in hoc.§.no.q̄ in actiōib⁹ arbitrarijs venit rō interesse consistētis ī lucro: qđ hodie gl.vr velle esse gñale in q̄libet actione,vt semp habeat rō interesse ꝯsistētis in lucro per.l.j.C.de sen.q̄ p eo.⁊ hac occasione Guli.de Cu,ponit hic vnā suā distinctionē,an habeat rō interesse ꝯsistētis in lucro:quā distictionē refert Cy.C.de sen.q̄ pro eo.⁊ no.hic gl. p̄cedentē, q̄ est sup ṽbo, solebat. q̄ clare ponit qualiter possit ꝓbari interesse meū cōsistens in lucro perdito.¶Ex lec.an. ¶Officiū iudicis in actiōe arbitraria est in augēdo ⁊ minuēdo, fm qđ sibi iustū vr ex diuersitate locoꝝ.h.d.¶In tex.actoris,nedū rei,

¶Item ex lec.antiq.

In hanc. In actione arbitraria venit interesse etiā in lucro.¶In gl.hic diligēter not.bonā gl.que probat qualiter probetur lucrum cessans,seu interesse lucri cessantis.⁊ est bona gl.in casu mercatorum.

Ideo in arbitriū. Not.ex hac.l.modū articulādi circa valorē rerū,q̄ in articulis semper debes te referre ad locū,fm cuius loci estimationē vis petere precium frumēti,vini vel alterius rei,facit.j.ad le.fal.l.precia rerum.in fi.

Quod si ephesi. Si vn⁹ loc⁹ est destinatus solōni,⁊ in illo loco nō agatur,actio est arbitraria ꝓpter locū, et si in illo loco agat,ꝯdēnatio nō augetur,nisi actor aliquid vltra fuerit stipulatus:vel nō intersit rōne tpis.h.d. ista.l.Et hāc.l.declara vt in gl.⁊ in illo ver.vel si tēpoꝝ.gl. ponit intellectū triplicē.fm primū nō habet ratio tēporū,fm illas duas habet rō tēporū diuersimode tñ:⁊ fm primū intellectū qui includit in eo qđ gl.dicit,q̄ exponitur,vel, pro, etiā, debes intelligere q̄ nō habet ratio tēpoꝝ.s.circa lucrum, sed circa dānum:vt dicit secūdus intellectus,quē gl.ponit: p̄me due lec.loquunt in actiōe mere stricti iuris, que tñ habet instar bone fidei, vbi habetur etiam ratio vsurarum.

¶Ex lec.antiq.¶Ista actio non est arbitraria, quando agitur in loco destinato.hoc dicit.

Interdū. Sicut arbitriū iudicis versat circa augmētū , vel diminutionē condemnationis[a],ita quoq; versat circa absolōnē sup toto eqtate dictāte,q̄ equitas semp dꝫ esse ante oculos iudicis.h.d.Et facit q̄ arbitrator qdē dr esse trāsactor,vt no.in auf.vt diffe.iud.§.si vero.⁊ in.c.quintauallis.extra de iureiu,sicut pōt diminuere,vl augere de eo quod est lis,ita pt interdū absoluere sicut videbis hic,q̄ iudex in cuius arbitrio est augere,vel diminuere,vt.s.e.l.iij.§.nūc de officio.pt absoluere,vt hic.¶Ex lec.an.¶No. q̄ fiet remotio ad locū solōnis,qñ reus hic petit,⁊ iō non cauet de soluēdo:q hoc sibi ꝓdest,⁊ alij nō obest,ergo ⁊c.vt.j.de so.cū stichus.⁊.j.de aqua plu.ar.l.ij.§.itē var⁹.¶Scđo no.q̄ iudex dꝫ hr̄e equitatē pre oculis[b]:vñ vbicūq; iudici est datuz arbitriū,intelligit q̄ de bono ⁊ equo ipse habeat ꝓnūtiare:q istud,qđ est bonū ⁊ equuꝫ,vr contineri in isto arbitrio,vt hic, qđ no.¶In tex.absoluere.s.ab obseruatione iudicij.

Si heres a testatore. Actio ex testō,⁊ certi cōdictio ꝓpter locū sunt arbitrarie.hoc.d.eū. l.sequen. ¶In gl.q̄ icipit,Itē ⁊ vbi.ibi,ī his duab⁹ de qb⁹ loquūt iste due leges.¶In.e.gl.ad exēplū istarū.loquūt in q̄tuor actionib⁹ stricti iuris vt ī his habeat rō iteresse pp locū. Sed Ni. ma.ī quadā sua dispu.tꝫ q̄ q̄libet actio stricti iuris pōt esse arbitraria ꝓpter adiectionē loci,⁊ in ea veniat iteresse ꝓpter locum,ꝓbat hoc p rub.istius ti.ibi duꝫ dr de eo,q̄ certo loco ⁊c, ⁊ sic loquit gñaliter non referēdo se ad certā cām,ꝓ hoc etiam alle.l.qui certo loco.s.de ꝯdi.inde.facit pro hoc.j.ti.j.l.si duo. §.j.s.de iud.l.eum q.Preterea eadē est ratio in qualibet alia actione stricti iuris:vt in ea fiat cōsideratio per locum,que est in istis quatuor actionibus ⁊c.

In bone fidei. Actiones bone fidei nō sunt arbitrarie ꝓpter locum,sed actiones stricti iuris sic.h.d.¶In gl.ij. ibi puta q ꝓmisit ⁊c.No.ex hac.l.fꝫ hāc lec.q̄ si tu ꝓmisisti mihi dare.x.⁊ ergo ꝓmisi te conuenire tm̄ in ciuitate Florētie,q̄ nihilominus possum te alibi ꝯuenire:sꝫ habebit rō interesse propter locū.Casus est hic fm hāc lec.⁊ fm hoc dꝫ itelligi.l.nemo j.de le.j.nā qđ ibi dr q̄ ob.exceptio,si agat in alio loco,ē verū nisi mora rei intercedat:quo casu pōt reus alibi cōueniri,sꝫ iudex dꝫ habere rōnē interesse ꝓpter locū,vt hic.¶Sed pro declaratione.l.quero q̄ est rō q̄ actiōes bone fidei nō sunt arbitrarie?Rñdeo in actiōibus bone fidei iudicis officiū multuꝫ pōt ex natura ipsarū actionū,vt insti.de act.§.ī bone fidei.⁊ iō actiones bone fidei nō egēt ista adiectione.s.q̄ sint vel dicantur arbitrarie:sꝫ secus est in actione stricti iuris.h.d.

¶Ex lec.ant.¶In tex.nō arbitraria.q ex sua natura est q̄ veniat interesse nō rōne loci;⁊ potius inspicit natura q̄ accidens,vt.j.de tut.qui habet. ¶Item ex lec.anti.

Si tamē certo loco. Hūc casum nō hēs alibi in isto titu.qđ qñ ṽba sunt relata ad creditorē,q ꝓmisit agere in certo loco, q̄ possit agere alibi,sed fit actio abitraria:qđ est no.nā cetere leges istius titu,loquuntur qñ verba sunt relata ad debitorē, q promisit certo loco soluere.

Centū capue. Fideiussor ꝯuenit actiōe arbitraria,⁊ re⁹ principalis,ex mora rei nō auget obligatio fideiussoris,sec⁹ in vsuris p stipulationē debitis:⁊ hoc interesse tantū durat, ī quantū de sorte restat soluēdū,cū officio iudicis mercenario debeat:⁊ hꝫ quatuor partes.Primo iuriscōsultus ponit vnū dictū.Scđo aliud.Tertio respōdet cuidā tacite qōni siue obiectioni.Quarto iurisconsult⁹ ꝓbat suā respōsionē p vnū ar. scđa ibi nec oportebit.tertia ibi,neq; ē.quarta ibi,eiusdē differētie.⁊ scđa pars q̄ est ī ver.nec oportebit.hꝫ septē lect.quarū quinq; ponūtur in gl.magna.p̄ma hic,q̄ est aditio. Sexta lect. ponit in scđa gl.magna ibi dū dicit,sꝫ adhuc vr in totum ⁊c. Septimā lect.ponit Pe.de bel.quā lec.vr tetigisse gl.hic sup ver.reū,⁊ videt gl.ipsam approbare.Casus istius.l.in prima parte est carus,sed in scđa parte pone casum sic:Dictum est s.q̄ sicut agit arbitraria cōtra reū p̄ncipalē,⁊ hr̄ rō interesse ꝓpter locū:ita agitur arbitraria ꝯtra fideiussorē, ⁊ dꝫ haberi rō interesse propter locū.¶Sed quero vtrū iudex dꝫ habere respectū ad morā ipsi⁹ rei principalis,vel ad morā ipsius fideiussoris,cū agit arbitraria contra fideiussorē?Respōdet iurisconsultus q̄ decet haberi respectus ad morā fideiussoris non ad morā ipsius rei principalis,q reus fuit ī mora eūdi capuā, ⁊ stetit p eū ne solueret:nā ex tali mora rei nō auget obligatio fideiussoris.h.d.scđa pars.In tertia vero pone sic:vidi. s. q̄ ex mora rei p̄ncipalis nō auget obligatio contra fideiussoreꝫ: contra,nā ego video q̄ si debitor ꝓmittit sortē ⁊ vsuras,⁊ dat fideiussores.ex mora rei cōmittitur obligatio vsurarū cōtra fideiussorē,⁊ mora nocet fideiussori,⁊ auget obligationem fideiussoris:ad hoc respōdet iuriscōsultus q̄ hoc non obstat:q in casu,ī quo opponit,sunt due obligatiōes,vna ad sortē,alia ad vsuram:vñ fideiussor simpliciter accept⁹ videtur intercedere ī omnē obligationē tā sortis q̄ vsurarū:sꝫ in casu nostro sors debet iuris obligatiōe,interesse vero pp locū debet offō iudicis:⁊ per hoc cōcludit q̄ fideiussor ad tale interesse propter locū nō tenet ex psona rei principalis,sꝫ ex psona ipsius fideiussoris.In quarta pte pone casum,sic vidistis.s.q̄ istud interesse ꝓpter locū venit officio iudicis.Ad hoc rñdet iurisconsultus vt habes ī tex.⁊ clare,vt in tex.⁊ gl.¶No.ex hac.l. q̄ officiū iudicis,qđ ṽsatur in actiōe arbitraria,nō solū exerceret ꝯ reū p̄ncipalē,sꝫ etiā cōtra fideiussorē:sed contra fideiussorem exercet solū ꝓpter morā ipsius fideiussoris,hoc in p̄ma ⁊ scđa pte.¶Scđo no.qđ fideiussor simpliciter accept⁹ nō solū vr intercedere in sorte:sꝫ etiā in vsuris[c] per stipul.promissam in hac.l.in tertia pte.¶Tertio no.qđ sublata actiōe p̄ncipali tollitur officiū iudicis qđ illi actiōi deseruiebat ⁊ intantū tollit officiū iudicij qđ illi actiōi seruiebat inquātuꝫ tollit actio p̄ncipalis vt hic.s.eo.l.iiij.⁊.j.eo.l.fi.in fi.¶Oppono ad primā partē ⁊ videt qđ ꝓpter morā ipsius fideiussoris nō possit agi arbitraria cōtra ipsuꝫ fideiussorē,vt.j.de fideiusso.l.si testamēto.§.vlti.Solu.quādoq; reus principalis nō est in mora pueniendi ad locū qui est solutioni destinatus,⁊ tūc cōtra fideiussorē nō pōt agi actiōe arbitraria ꝓpter moram ipsius fideiussoris vt in.l.cōtraria.quādoq; reus principalis est ī mora perueniendi ad locum qui est destinatus solutioni.⁊ tūc cōtra fideiussorem pōt agi actiōe arbitraria ꝓpter morā ipsius fideiussoris qui etiā fuit in mora perueniendi ad locū destinatuꝫ solutiōi,vt in hac.l.in p̄nci.nō autem propter morā ipsi⁹ rei p̄ncipalis ⁊ tūc cōsiderabitur iteresse cōtra fideiussorē vt hac l.ver.j.⁊ ex hoc habes qđ fideiussor nō tenet ex sua mora ad interesse nisi prius reus p̄ncipalis sit in mora.¶Sꝫ cōtra istud opponit ⁊ videt qđ fideiussor possit teneri ad morā posito qđ reus principalis nō fit in mora,vt.l.si seruū.§.nūc videamus. j.de ver.ob.l.videamus.e.ti.Solu.quandoq; re⁹ principalis non est in mora q nondū venit dies obligatiōis tūc fideiussor ñ tenet ex mora sua nisi p̄cedat mora rei p̄ncipalis ⁊ ita loquit hic.Nā nisi labat tm̄ tp̄s quo reus principalis potuerit peruenisse ad locū q est destinatus solutiōi,nō venit dies obligatiōis vt vidistis.s.e.l.iij.§.si qs ita.j.de ver.ob.l.cōtinu⁹.§.cū

[a] ¶Condemnationis.Et nunqd iudex penas a iure impositas moderari possit:vide Fe.ī.c.qualiter ⁊ qñ.§.fi.ī.j.co.ver.iiij.de acc.⁊ adde Frā.Are.ī.l.ī probū.C.ex qb⁹ ca.ī fa.⁊ eūdē Bal.ī.l.qd ergo.§.pena grauior.đ ī fa.

¶Pre oculis.adđ Dy.in re.ī iudicijs nō ē hñda.de reg.iur.ī.vi.⁊ Pari.đ Pu.ī tractā.syndic.in ṽ.arbitrium.⁊ d.Soci.ī ꝯsil.lxxxv.nā viso.ṽ.his tñ non obstan.⁊ ibi,⁊ hāc op.ī.j.pte ⁊ adde euꝫ.in ꝯs.xcij.lci.circa p̄mum huius ver.sꝫ tertio loco ea parte q̄ iudex seu bonus vir dr hr̄e voluntatē nō liberā.sꝫ regulatā a lege.

[c] ¶In vsuris.adđ frā.are.in l.j.j.de lit.iur.⁊ adđ.d.alex.de imo.ī.l.grece.§.illud.cum gl.de fideiuss.⁊ ī.l.hi q.e.tit.⁊ frā.are.ī.l.in pupillis.ī ṽs.⁊ ī gl.ibi de ṽ.ob.⁊ qđ ibideꝫ ad eum dixi in apostil.et do.alex.in.l.si cuꝫ dotem.§.finantē in suauissimo.fol.mat.

sta qñq3 re⁹ p̄ncipalis nõ est in moꝛa,ex eo qꝛ nõ venit dies ob
ligationis,ꝛ tũc fideiussoꝛ ex sua moꝛa p̄t teneri l3 p̄ncipalis
in moꝛa nõ sit.d.l.moꝛa.¶ S3 ꝯ hoc op.qꝛ sm hoc tenebit in
plus fideiussoꝛ ꝙ p̄ncipalis.si nõ dicim⁹ fideiussoꝛẽ teneri pꝛo
pter moꝛã suã reo p̄ncipali nõ existẽte i moꝛa ꝯ.l.q accessiõis.
s.de fideic.S3 ad hoc rñde qð fideiussoꝛ nõ põt teneri plus ꝙ
reus p̄ncipalis vc3 in his q̃ nõ deducunt in obligationẽ p̄nci
paliter.sed in his q̃ nõ deducunt p̄ncipaliter in obligatiõe s3
ꝯcurrũt ex postfacto pp aliqð fctm,vel nõ factũ,tũc bñ in pl⁹
p̄t teneri fideiussoꝛ ꝙ re⁹ p̄ncipalis.ꝛ ita loquunt iura p̄dicta.
¶ Itẽ ꝯ dicta op.Nã lex dicit qð nunꝙ fideiussoꝛ ex sua moꝛa
p̄t teneri:vt.s.de v.ob.l.cũ filiis.§.j.l.si libertus moꝛã.de ope.
libe.s3 rñdeo ꝙ illa iura loquunt in obli.facti de qb⁹ dic vt.s.
s3 supꝛadicta loquunt i obligatiõe dãdi.de qb⁹ dic vt.s.dixi.
¶ Expedita p̄ma pte leg.venio ad scðam partẽ vc3 ad v.nec
opoꝛtebit.ꝛ p hui⁹ v.declarõne sunt facte hic due gl. magne
ꝛ ꝯrie q̃ foꝛmant in p̄ma gl.magna ꝛ refricant i.ij.gl. magna.
ꝛ.j.gl.magna signat simul duo cõtraria vc3 de.l.moꝛa rei.s.de
ver.ob.ꝛ.d.l.q̃ro.s.locati.ꝛ ad.l.moꝛa gl.omittit so.sed psequi
tur so.ad.d.l.q̃ro.ꝛ quot solutiones ponunt ad.d.l.q̃ro.tot le
cture colligunt ad ver.hũc ver.nec opoꝛtebit ꝛc.sed solutiões
ad.d.l.moꝛa.ponunt in.d.glo.magna.vbi glo.refricat contra
rium de.d.l.¶ In gl.j.magna.ibi.s.de ver.obl.l.moꝛa ꝛc.quã
tum ad.l.moꝛa.istud quod glo.dicit hic in pꝛin.ꝛ.s.in sed.sol.
nõ pcedit.S3 quicqd ðꝛ i hac gl.respicit.l.q̃ro.q̃ vr inesse isti
gl.ꝛ in p̄ncipio hui⁹ solutionis ꝛ gl.¶ No.ꝙ vna lectura isti⁹
ver.est qð hic fideiussoꝛ intercessit in quadã pecunia limitata
vñ.fideiussoꝛ nõ tenet ad plus.Sed in.l.quero.fideiussoꝛ iter
cessit simpliciter.sed hec lec.est falsa.qꝛ sm hoc nulla est diffe
rentia inter interesse rõne loci ꝛ vsuras cuius cõtrariũ vr vel
le.l.ista.ꝛ p cõsequẽs hec solutio nõ vr pcedere ꝛ eius respõsio
ponit in scða gl.ma.in si.quare alij legũt istã legem aliter vt
sequit ibi scðo pone ꝛc.s3 illa lec.continet diuinatione3 nec est
cõsona litere in eo quod gl.ðꝛ,qð in casu istius.l.soꝛs fuit solu
ta ꝛ p ꝯstãti ponit iuriscõsult⁹ ꝙ interesse nõ p̄t peti vt p3 hic
i si.l.Quare alij legũt alio mõ vt sequit i gl.ibi tertio pone ꝛc.
S3 istã lec.repꝛobat Pe.de bella p.Nã dicit ipse qð d3 atten
di debilitas fideiussoꝛis.nã dicit ipse casus cõtingẽs in psonã
ei⁹ q d3,nõ nocet fideiussoꝛi,vt.l.tãdiu.ð ver.ob.Nã l3 fideius
soꝛ nõ potuerit puenire ad locũ destiatũ soloni tamẽ poterat
aliũ mittere.S3 istud dictũ Petri pcederet si debilitas cõtin
geret i psona fideius.post obligationẽ cõtractã.s3 si tpe q̃ obli
gatio cõtrahebat fideiussoꝛ erat magis ðbilis ꝙ reus p̄ncipa
lis tũc debilitas fideiussoꝛis ꝯsideret vt.l.ꝯtinu⁹.§.cũ ita.s.de
ver.ob.s3 certe ista lec.ꝯtinet diuinationẽ iõ alij legũt istũ v.ꝛ
alio mõ,vt sequit in v.quarto pone qð certe illa quarta lec.nõ
est bona.qꝛ vr ꝯ tex.isti⁹.l.q i p̄ncipio dicit,vt si alibi ꝙ capue
petat ꝛc.non aũt loquit hec lex vbi fideiussoꝛ cõuenit i loco de
stinato soloni.s3 qñ alibi cõuenit.Quare Jo.legit istum ver.
alio mõ,q̃ lec.ponit.s.i.ij.gl.in ver.vel clari⁹ ꝙ no.ꝛ facit diffe
rentiã inter interesse qð venit pꝑter locum quo casu fideius
soꝛ simplr recedẽs nõ tenet pp moꝛã rei,vt hic in ver.nec opoꝛ
tebit.ꝛ vsuras debitas officio iudicis in actiõe bone fidei quo
casu fideiussoꝛ simplr teneat ad alias vsuras:vt.s.locati.l.q̃ro.
l3 Pla.dicit ꝯriũ i vsuris debitis ex stipulatiõe quo casu fide
iussoꝛ simplr intercedẽs tenet.vt hic i ver.neq3 em.ꝛ rõnes di
uersitatis ponit iter ista Jo.vsq3 ad finẽ gl.ꝛ hãc opi.t3 Dy.
in repetitiõe istius.l.S3 Mar.sil.istã lec.repꝛobat in repeti
tione isti⁹.l.ꝛ ipm ẽt repꝛehẽdit Pe.de bel.in repetitiõe sua ꝛ
omissis rõnib⁹.Mar.sil.dicã vnã rõnẽ Pet.de bel.qui dicit
si fideiussoꝛ simplr acceptus tenet ad vsuras ꝛ vsure sunt odio
se non respectu nec contẽplatione alicui⁹ interesse ergo multo
magis ad interesse,qð venit pꝑter lucrũ d3 teneri,cũ i tali in
teresse veniat cõdicendũ ꝛ lucrũ cessans ꝛ dãnũ emergens :vt
s.e.l.iij.i si.quare Azo legit istã.l.vj.modis.ꝛ ei⁹ lectura ponit
in scða gl.magna ibi s3 adhuc vr ꝛc.ꝛ etiã ponit ipsum i sum
ma.C.locati.circa finẽ ꝛ sm lec.Azo.est idẽ iteresse pꝑter locũ
est ẽt in vsuris debitis officio iudicis.ꝛ i vtroq3 ðꝛ esse distin
guẽdũ.aut vsure vel iteresse pꝑter locũ iã debebant a reo tpe
quo intercessit fideiussoꝛ.ꝛ tũc fideiussoꝛ simplr intercedẽs te
net vt.l.q̃ro.s.loc.aut vsure vel interesse pꝑter lucrũ non debe
bant a reo tpe quo fideiussoꝛ intercessit ꝛ tũc fideiussoꝛ simplr
recedẽs ad illa tenet nec pꝑter illa fideiussoꝛis obligatio au
getur.ꝛ ita loquit hic ver.nec opoꝛtebit.nõ ob.l.si.s.e.que vr
ꝯria huic legi.nã dicit Azo qð ibi iuriscõsult⁹ foꝛmat qõnem
ꝛ nõ rñdet ad illã,s3 respondet ad aliã ꝛ hanc lec. Azo . tenet
Mar.sil.ꝛ Jac.bu.etiã vr eam tenere:s3 ista lec.nõ vr vera.qꝛ
videtur ꝯ.l.si postea.s.rem pu.sal.so.vbi tex.videtur velle ꝙ fi
deiussoꝛ simplr acceptus teneat ad vsuras que non debeban
tur a reo tpe quo fideiussoꝛ itercessit ꝛ pꝛedicta lec.Azo.vt di
xi ponit in gl.ij.magna.i ver.s3 adhuc ibi siue ergo vsura ꝛc.
durat vsq3 ibi.s3 quidã ꝛc.ibi vero gl.reepilogat pꝛimã lec.q̃
fuit posita in.j.gl.magna ꝛ eam repꝛobat in gl.ij.ibi s3 adhuc
vr.hic d3 iungi.ver.s3 opponit qui est.s.e.gl.vsq3 ibi.s3 i soꝛte.
septima lec.est Pe.de bella p.vc3 qð ista.l.cõcoꝛdat cũ.l.que
ro.s.loc.Nã dicit ipse nec ibi obligatio fideiussoꝛis augetur s3
pꝑter officiũ iudicis ꝛ interesse ꝛ vsure debent vt ibi.ꝛ hãc le
cturam vr tangere gl.s.pri.in ver.p reum. ꝛ cã ibi repꝛobat
dicẽs qð iste tex.dicit pl⁹ ꝙ nedũ obligatio fideiussoꝛis auge
tur.S3 vult iste tex.quod moꝛa rei fideiussoꝛi nõ noceat.ꝛ sic
vult gl.ista qð ad istud interesse nõ teneat fideiussoꝛ etiã offi
cio iudicis ex psona ipsi⁹ rei. repꝛobata ergo lectura pe. tene
lec.Jo.ꝛ tene eam mẽti.¶ Venio ad tertia3 partẽ in qua no.
qð iteresse venit officio iudicis:qꝛ est verũ i interesse qð venit
extrinsecus pꝑter locu3:secus si esset interesse qð succedit in
locum p̄ncipalis obligationis.qꝛ illud est ab ipso initio i ob
ligatione,quasi tacite sit pmissum.casus est in.l.stipulatiões
nõ diui.ver.celsus.s.de ver.ob.s.de ac.emp.l.j.in p̄n.de condi.
furt.l.in re furtiua.¶ Venio ad vltimã partem in qua no.ꝙ
soꝛte soluta nõ remanet actio pp istud interesse.idẽ videbitis.
s.eo.l.si.qð intellige verũ qñ soꝛs est soluta ipsi creditoꝛi pꝛin
cipali.secus si solueretur adiecto,vt vidistis.s.eo.l.ij.§.itẽ iu
lianus tractat ꝛc.¶ Ex lec.an.¶ Actio arbitraria cõpetit cõ
tra fideiussoꝛe3 sicut ꝯ pꝛincipalẽ ex sua pꝑia moꝛa nõ ex mo
ra rei.hoc p̄mo.nec auget obligatio fideiussoꝛis pp moꝛã rei.
hoc scðo s3 ad vsuras p stipulationẽ pꝛomissas bene cõmittit
obligatio ꝯ fideiussoꝛẽ ex moꝛa rei.hoc tertio.ꝛ ẽ ratio qꝛ vsu
re,si sunt deducte in ꝯctum,veniunt vinculo stipulatiõis ꝛ ob
ligatio vsurarum stat p se,s3 interesse in arbitrariis venit offi
cio mercenario,ꝙ tollit vna cũ p̄ncipali eatenus quaten⁹ tol
litur pꝛincipale.h.d.hec.l.no.ꝛ differt a.l.si.s.eo.qꝛ hic fideius
soꝛ intercessit,ibi post moꝛã rei,vbi maioꝛ est dubitatio.ꝛ iõ ẽt
illa lex est multũ singularis.¶ No.ꝙ actio arbitraria põt mo
ueri ꝯ fideiussoꝛem sicut ꝯ p̄ncipalem.¶ Scðo no.ꝙ ex moꝛa
rei nõ augetur obligatio fideiussoꝛis,imo nec pꝛestatio. vnde
actio ista erit arbitraria ꝯ fideiussoꝛem,ꝛ ex moꝛa legis cessat
moꝛa fideiussoꝛis,si ex moꝛa vel cessatiõe rei,ꝛ nõ dico ꝙ ista a
ctio sit arbitraria nisi post moꝛã per.l.j.s.e.in illo ver.vel.q a
liis locis.cõiũcta.l.si vehẽda.§.idẽ iuris.s.ad.l.rhodiã ð iactu.
¶ Tertio no.qð ex moꝛa rei cõmittit obligatio fideiussoꝛis i
his q̃ veniũt p foꝛmã ꝯct⁹ nõ in his q̃ veniũt officio iudicis.ꝛ
hoc in stricti iuris iudiciis s3 i bone fidei dic vt.s.loc.q̃ro. ꝛ fa
cit qð no.in.l.j.s.de in litẽ iurando.l3 hic loquamur in fideius
soꝛe ꝯct⁹,ibi in fideiussoꝛe iudicii.¶ Quarto no.esse differẽtiã
vtrũ aliqd veniat iure ꝯct⁹ vel officio iudicis mercenario.nã
istud officiũ nõ stat p se nec põt moueri seoꝛsum a p̄ncipali fa
cit.s.de exce.rei iud.si i iudicio.ꝛ de actionib⁹.l.q per collusio
nẽ.§.si.¶ Quinto no.qð soluta soꝛte cessat petitio iteresse qð
nõ est permissum,s3 venit officio iudicis.sec⁹ si esset pmissu3.
ad idem facit.s.de li.leg.petitoꝛ.ꝛ qð no.s.de le.iij.si mulier.§.
si rem ꝛ.s.de rei ven.nõ solũ.i si.Itẽ facit ad.l.fideiussoꝛes ma
gistra.§.pꝛo aurelio.s.de fideiusso.ꝛ.l.si.Itẽ ad.l.moꝛa rei. res
põdeo ꝙ moꝛa rei nocet fideiussoꝛi i eo quod fideiussoꝛ se obli
gauit,non in alio.ꝛ vide quod no.s.de ver.ob.cu3 fili⁹.§.i hac.
ꝛ de fideius.si quis pꝛo eo.ꝛ.l.cum reus.in si.

Si qui certo.

Inuito creditoꝛe nõ põt sibi solui in alio loco,ꝙ in
loco destinato soloni.h.d.ista.l.ꝙ no.ꝛ tene mẽti. In
glo.ibi alij dicũt ꝛ ista vera.no.illã partẽ glo.dũ dicit ꝙ actoꝛ
h3 domiciliũ,ꝛ sic vr velle ista gl.ꝙ reus d3 ire ad domiciliũ a
ctoꝛis ad sibi soluẽdũ,ð qua.q.videbitis no.per gl.in.l.itẽ illa
§.j.ꝛ ibi p Gul.de Cu.lex legitur in gl.duobus modis.¶ Ex
lec.an.¶ Qui pꝛomittit soluere in vno loco,alibi soluere non
potest inuito stipulatoꝛe,facit.s.de sol.si soluturus.

Si post moram.

Ista lex legitur vno
mõ sm Jo.ꝛ sm Azo.
diuidit in duas ptes vt.s.dicam.ꝛ sm lec.Jo.bꝛe.h.d.
Fideiussoꝛ simplr intercedẽs,non tenet ad iteresse pꝑter locũ
ꝛ etiã pꝑter moꝛã p̄cedentem,ꝛ solutio simplr facta.non vr fa
cta pꝛo rata soꝛtis ꝛ interesse.h.d.Ex sm hãc lec.ista lex facit
quatuoꝛ.p̄mo ponit questionem.scðo illi⁹.q.rñsionem inducẽ
do similia ad illam.tertio remouetur vnum dubium.quarto
illud dubiũ determinatur.scða ibi adeo,vt nunc.tertia i vers.
nisi si qs dicat.quarta in ver.qð nõ puto.ꝛ i ver.adeo.ꝛ qꝛ ille
v.est difficilis,pone casum sic querẽs,Dñe iuriscõsulte nũqd
istud est verũ ꝙ istud interesse nõ debeat iure obligatiõis:ꝛ e
spondet iuriscõsult⁹ adeo.i.intantũ est verũ ꝙ interesse nõ est
in obligatione in casu nostro,vt ibi,sicut est verũ ꝙ soꝛte solu
ta,vel si capue petat soꝛs.i.in loco destinato soloni cessat iudi
cis arbitriu3,ꝛ interesse non debet .h.d.vsq3 ad ver. nisi si qs.
ꝛ sm hunc casum iurisconsultus respondet.q.pꝛoposite i ter.
ibi capue id est in loco destinato solutioni. Item in versi.nisi
si quis.pone casum sic.ego vidi qð soꝛte soluta vr facta solu
tio,pꝛo rata soꝛtis ꝛ interesse, ergo remanet petitio eius pꝛo
co,quod

eo qd restat d sorte z iteresse:z sic sorte soluta arbitriū iudicis
nō cessat. Sz ad illud obiectū rñdet iuriscon.i ver.qd non pu
to.sm lec.Jo.q est vera.z sm hāc lec.rñdet.q.pposite:z illud
verbū,z nunc,positū in tex.exponit altero de duob9 modis:
z dicit gl.sup verbo,adeo.legit etiā dict9 ver.adeo,sm lec.Jo.
z alio modo vz q in isto nō rñdeatur.q.pposite. Sed totum
illud qd dr i ver.adeo.sit totū in pcedēti qōne:z i ver.nisi si qs.
ponatur aliud dubiū z in ver.qd nō puto.rñdet Accu.vtriqz
qōni,vt dicat qd nō est admittendum q fideiussor teneat,nec
q solutio simplr facta videat facta pro rata sortis z iteresse:z
istā vr tangere p gl.pe.z sic Jo,intelligit istam.l.qñ fideiussor
simplr intercesserit.Sed Azo intelligit istā.l.altero de duob9
modis:pmo q hec lex loquat,qñ fideiussor intercessit in certā
summā,seu pro certa quātitate.Sz,ista lec.Azo.est c tex.istū,
q dicit q fideiussor fuit acceptus ei9 actiōis noie,z sic simplr
nō p certa quātitate.Preterea ista lex sm hāc lec.nullū habe
ret dubiū q fideiussor tm intercessit p certa qtitate qd aliud.
Scdo modo legit Azo istā.l.q in hac.l.non rñdeatur qōni p
posite in prin.l.Sz rñdeat qōni,q fit in ver.nisi si quis.z scdm
hoc in hoc fiūt due questiones,z rñdetur ad scdam. q. tm ista
lec.tangitur hic in gl.sup ver.acceptus.z in.gl.j.in fi.z in.l.cen
tū capue.s.e.in.ij.gl.magna ibi,lz huic solutiōi zc.z dt Azo,
q in qstione formata in prin.l.est rñdendū q si fideiussor sim-
pliciter intercessit interesse erit i obligatiōe,z fideiussor ad in
teresse tenebitur.¶ Sed cōtra istud op.sm hoc in pl9 tenebit
fideiussor q pncipalis,qz principalis tenet ad istud iteresse of
ficio iudicis,nō iure obligatiōis,sz fideiussor tenebit ad istud
iteresse iure obligatiōis,z sic i pl9.hui9 timore gl.hic sup vbo
soluta.dt q imo nō tenet ad plus quatuor modis in quibus
dicit plus,de qbus habes insti.de act.§.plus. sed bene tenet
efficaci9:sz lz fideiussor efficacius teneat,nec tm tenet iure obli
gationis.ita dicit gl.super ver.soluta.in fi.¶ Ex qua gl.no.q
illud qd dicit,fideiussor nō pt teneri i pl9, q reus pncipalis,
dz intelligi altero de quatuor modis,qui ponunt in.d.§.pl9.
secus si teneat efficacius cū hac gl.cōcor.qd no.isti.de fideius.
z.j.de ver.ob.l.si pupillus.qd no.z tene mēti.Sed tm ista opi.
Azo.in.l.ista nō est va.Nā secundū hāc suā opi.ipse ponit q
posito p constanti q fideiussor teneat ad istud interesse iure
obligatiōis,tm sorte soluta istud iteresse nō poterit peti a fide
iussore.sz istud nō est verū:nā licet pncipalis teneat officio iu
dicis ad iteresse,tm fideiussor nō tenet ad illud interesse offō iu
dicis,sz iure obligationis,vt videbitis no.in.l.qro.j.loca.z p
qsequēs posset agi sorte soluta c ipsum fideiussorē ad interes-
se,sicut vidistis in vsuris p stipulationē promissis,q sorte so
luta possint peti,vt.s.eo.l.centū.tene ergo lec.Jo.q fideiussor
simplr interecdēs ad istud interesse nō tenet.nec est aliquo mō
obligat9.¶ In gl.fi.ibi,nō recipiēdo sortē zc.p declaratione
quero qd si creditor recipiēdo sortē ptestat ius suū fore saluū
super interesse,an per hāc ptestatiōem remaneat petitio sup
interesse,licet sors sit soluta?Guil.de cu.dicit q non:nam dt
ipse q per talem protestationez non remanet ius sibi saluū su
per interesse circa istam questionez:vide quod no.s.com.di.l.
communi diui.in glo.magna in fi.z vide quod no.in spe.i tit.
de arbi.§.sequitur.vers.Sed pone quod zc.

¶ Ex lec.an.¶ Licet fideiussor obliget se post morā rei, nō in
telligit pmittere interesse,quod iudicis officio veniebat:z iō
soluendo purā sortem totaliter liberatur:quia videtur actor
remisisse interesse recipiendo sponte sortem alibi quam i loco
destinato.h.d.ratio quare istud interesse nō intelligitur cōti-
neri in obligatiōe fideiussoris est,quia fideiussor fideiubet cuz
insertione loci,vt.j.de fideius.l.si testamento.§.fi.z ideo ei9 ob
ligatio est coarctata ex insertione loci ad id quod venit ibidē
soluendum,sed istud interesse non venit ibidem soluendū, vt
s.eo.qd si ephesi.ergo ad ipsum nō porrigit forma cōtractus,
licet porrigat qualitas obligationis arbitrarie:vñ in ista.l.te
neatis opi.Jo.quia est ipsa veritas:pro cuius euidētia pmit-
tatis casum.l.cētū capue.z no.bñ.¶ In tex.ibi,cessat:z vtrūqz
verū est,qz non venit interesse ex natura obligatiōis,sz ex na-
tura actiōis arbitrarie,vñ ex quo natura determinat i fine q
soluta sorte nō pōt peti interesse,eoipso determinat q nō est i
obligatione,vt.s.e.centū capue.v.neqz em.Sz Azo determi
nat q iō nō videt pmisisse interesse qz intercessit solū respectu
obligatiōis:tu dic q idē in dubio sm Jo.z hec est ipsa vitas
p ratione assignatā.¶ In tex.debuerit.i. si cētū erant i sorte
z.xx.i interesse.¶ Ibi qd nō puto.s.vt i dubio itelligat solutū
ptē p sorte,z partē p iteresse,sz totū pro sorte:qz sors tm erat
in obligatiōe,z sic i vinculo fortiori.¶ Ibi penā.i.hoc iteresse
q est pena respectu soluētis,imo etiā si expresse sibi reseruasset
nō pdesset reseruatio soluta sorte:qz accessorium sine pncipali
seruari nō pōt,cū sit cōtra naturā accessorij, ar.j.de pe.le.l.si
peculiū.§.i.¶ In glo.non recipiendo.ibi,qui fidem.Conclu-
de aut loquimur in sorte,z pena arbitraria:aut i sorte, z pena
iudiciali:aut in sorte z pena legali:aut in sorte z pena cōuētio
nali extra iudiciū.primis duobus casibus videt mora purga
ta z renuntiatū pene ppter equitatē iudiciorū,vt.l.ij.§.j.si qs
cau.z.l.celsus.tertio casu ñ vr renūtiatū nisi esset talis pena le
galis q nō veniret ab origine ita qd haberet locum purgatio
more.nā tūc soluēdo intra tps purgatiōis esset abolita pena.
sec9 si postea.vt no.i.l.fi.cū ex.§.hec aūt actio.s.eo.cā. Tertio
casu,si est apposita clā,rato manēte pacto,vl est iuratū,vel est
talis pena q sine hoc pt peti vna cū pncipali,vt vsura,tūc nō
vr renūtiatū pene,vt.s.e.cētū capue.v.neqz em.als vr renun
tiatū facit qd no.i.l.ij.C.de iu.emph.z.j.de v.ob.cū stipulat9
sim mihi a pculo.in pn.z.s.de mino.emili9 largian9.¶ Ibi
ipe re9.nā h nō e verū qz sic eēt durior qditio fideiussoris.z qz
fideiussor liberat p qdā qsequētiā liberato reo,vt.s.d trāsa.z
post rē.§.j.nisi itelligeres gl.i solone fideiussoris,ñ i solone rei.

¶ De constituta pecunia. Rubrica.

¶ Ad euidentiā istius ti.pmitte q lz de iure cōi ex pacto nu-
do,z ex iteruallo apposito nō oriat actio,vt.l.iuris gētiū.§.qn
imo.s.de pact.cū si.tm ptor in hac materia statuit q ex nudo
pacto oriat actio,vcz qñ qs cōstituit se soluturū illud qd als
erat debitū ciuiliter vl naturaliter vl tm naturaliter isto casu,
z ex nudo pacto oriat actio de cōstituta pecunia.z adeo oritur
ex nudo pacto si intercederet stipulatio,z actio de consti. pec.
non orietur,vt insti.de act.§.de cōstituta.z vide quod ibi not.
☞ Masculinū in dispositione legali cōprehēdit femininū.

HOc edicto. In text.ibi,qui zc. hic ex pone vba edicti,z ex hoc
not.qd masculinum cōcipit femininum. de qua
materia vide per Cy.C.de ser.fu.l.quicunqz.per
docto.in.l.j.de verb.significat.

¶ Ex lec.ant.¶ No.tex.j.e.illud.z beatus Paulus dicit iō
damnationē meruere,qz primā fidē irritaz fecerunt.†Not. q
masculinū cōprehēdit femininū in dispositiōe legali. facit qd
no.j.de ver.sig.l.j.z ibi p Dy.z in.l.j.de reg.iu.z qd no.Cy.C.
de ser.fug.quicūqz.d hoc no.plenissime.xvij.q.iiij.si qs suadē
te.z p Pau.in.c.j.de cōsan.in cle.de hoc distinguit hic p Gu.
rōne vero litere nre est,qz rō est vniformis i masculo z femina.
¶ Scdo no.q licet vba sint simpliciter prolata,tm intelligū-
tur de psona habili,vt in ver.de pupillo.s.de iurein.tutor.§.
pdigus.C.de sacrosan.eccl.l.j.z qd dic vt no.p Ja.in.l.j.§.nū
tiatio.de no.ope.nun.l.j.ar.c.C.qui leg.perso.volūtarie.et in
l.j.C.si per vim,vel alio modo.Sed ibi speciale in possessorio,
vt ibi patet,vtrum neutrum concipiat masculinum z femini
num:not.in.l.j.C.si ser.exte.

Eum qui. Qñ tractamus de obligatione inducen-
da,si non valet qd ago,vt ago, nec valet
vt valere pōt.h.d.Et de hoc brocardo tractat hic p Guil. de
Cu.z p Jac.de Bel.tractat etiā p Dy.in.l.j.§.si quis ita.j.de
ver.obl.z p doc.in.l.non codicillū.C.de testa.sed ex hac gl. no
stra hic posita cōiuncto principio cū fine habes,q qñ tracta
mus de obligatione inducēda,si non valet qd ago vt ago,nec
valet vt valere pōt.Sz qñ tractamus de liberatione inducē
da,si nō vz qd ago,vt ago,valet tñ,vt valere pōt:z hoc vult di
cere gl.hic in fine.¶ Ibi qd facili9 except.quā aut. offerat.C.
de lit.qtest.in fi.glo.z no.bñ illā partē gl. ¶ Ibi,sed qualiter
sciētiā zc.¶ Ex lec.anti.¶ Ubi est pctm forme seu solennita-
tis,si nō valet qd ago vt ago,nō valet vllo modo:aduertatis
doc.q istud est vitiū forme,sed tex.dicit q istud est ppter de-
fectū qsensus in specie zct9 ad hoc.s.si cer.pe. si ergo vtrūqz
est bñ dictū z verū ad obligādū,sz ad liberādū fauore libera-
tiōis, qd si non valet,qd ago vt ago,vz vt valere pōt, vt.j.de
accep.an inutilis.ita dt hic gloss.not.tu dic vt no.s.de pac. si
vnus.§.pe.z pleni9 p Cy.C.de testa.nō codicillū.z ar. hui9 li
tere dicūt vltramōtani q ex testamēto non solēni non oritur
obligatio naturalis,cuz sit ibi vitium forme.i.solēnitatis. de
hoc no.Cy.de iur.z fact.ign.cū qs.gl.vbiqz dicūt cōtrarium
qñ est defectus solū in numero testiū,qz considerata naturali
equitate.z iuris gen.debet effectui mādari testamentū,ar. in
l.j.j.de mil.test.qd ibi per Ja.z de lega.ij.codicillis.in fi.lz rō
iuris ciuilis refraget,simile.j.depo.si. bona fides. p hoc videt
lex expressa de fidei.lib.in testamēto.z no.C.de iur.z fac.igno.
si post diuisionē.ad hec facit.l.fi.j.de reb.eo.z qd ibi per Jac.
nec ob.iste.§.qz hic erat vitiū forme substātialis. Sed nume-
rus testium est forma accidentalis,vt.C.de fideic.l.questionē.
hoc autē cognoscitur hoc modo qz forma substātialis nunq
est separabilis a subiecto,vnde interrogatio z responsio,non
est separabilis a stip.licet sit arg.contra de pact. iuris gen.§.
qd fere.sed forma accidētalis non est vniformis in omni sub-
iecto eiusdē speciei,vnde in testamētis videmus, q qñqz re-
quirit plen9 numer9 testiū,qñqz nō:vnde numer9 testiū nō est

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

propie de forma testamẽti,ſz de ſolennitate extrinſeca:& ideo naturalis obligatio oritur ſic.ſ.ti.l.j.in fin.& de noua.l.j.coniuncta.l.quecunq;.§.j.de publi.

An possit. Hic iuriſcõſultus incipit exponere vbũ, debitũ,poſitũ.ſ.i vbis edicti:& durat iſta expoſitio vſq; ad.l.q aũt.§.qui conſtituere.ſ.e. ¶In gl.que incipit,vt.& ſ.& ibi.§.mihi decẽ.ſed veritas eſt q; imo vnũ fctm̃ p alio facto vl factũ p dato & ecõuerſo põt ꝑſtitui:ratio eſt,q; põt vnũ p alio ſolui,creditore nolẽte,vt.l.in ſtip.§.operarũ.ſ. de ver.ob.& ſi põt vnũ p alio ſolui,ergo & cõſtitui.b.d.Nõ ob. l.q rẽs.§.mihi rome.vbi videt tex. velle q; vnũ factũ pro alio vel dato nõ poſſit ſolui,& per ꝑſequẽs nec ꝑſtitui q; dz itelligi q; non poſſet ſolui.ſ.inuito creditore,ſed nec volente.

Debitum aũt. Debituꝫ intelligitur, quando aliquid debet ex cã,que pariat ciuilem vel naturalẽ obligationẽ,vel pariat obligationes de iure pretorio ſine metu exceptionis.Itẽ debitum dicitur ſiue ſit purũ ſiue ł diẽ.b.d.vſq; ad.l.eum q; epheſi.¶In tex.§.debitum &c.ibi,obſtricti &c.non iure ciuili ſed de iure pretorio ℨ regulã iuris ciuilis:vt inſti.de act.§.in perſonã.& §.ac.& per boc ll.q dicũt patrẽ de peculio vel dominũ de peculio obligari,vt no.in.l.iij.§.filius.& §.ſeq.concor.ibi alle.& qõ dixi in.l.frater a fratre.intelligo de peculio obligari non de iure ciuili,ſz de pretorio,vt.d.§.in perſonam.ver.actiones.b.d.

a ¶Tm̃.Qõ verũ ſi aliud reperire nõ põt vt tz Joã.de imo.i.l.ſi fide inſſor.in prin.ſ.de leg.i.& ade.d.Alex.de Imo.& Jo.in l.ſi is cui.§.ſi a uius.ff.de ſol. & eundẽ Bal. i.l.ſid qõ pauperibus.in.v. col.C.de epiſ. & cleri.

¶Ex lec.ant. ¶No.q; appellatione debiti ꝑtinetur etiã debitum naturale tantũ[a],ar.cõtra.ſ.de ſol.ſi is cui.§.ſlauꝰ.& adde hic qõ no.inſti.de act.§.de conſtituta.no.in ſ.huiꝰ.l.cũ.l.ſe. qõ illa qualitas intelligit venire in obligatiõe referẽte,q; continetur in obligatiõe:ſz qñ fiet relatio,facit.ſ.de iureiurã.cuz qui.§.ſi mulier.de leg.ij.meuio.§.a me.de re iud.i ſumma.& ſen.que ſine cer.quan.hec ſententia. ¶Item ex lec.an.

Sed & his qui. No.qõd priuilegium in actione prima competit etiam actione ſurrogata,q; ex eodẽ fonte agitur,addẽ hic qõ dixi.ſ. de ne. geſt.diuortio.arg.de reg.iur.neſennius.§.fundum.ſed ibi prima cauſa tractat ſecum ſuum effectum,hic non.

Quod si maritus. Not.ex hoc tex.q; ℨ maritus condẽ neꝫ inquãtum facere põt,tñ inſolidũ tenetur:idẽ habuiſtis.ſ.de cõdi.inde.l.quod noũe.& l.nã & marit[o].& circa hoc vide quod dixi in.l.j.ſ.quod cum eo.

b ¶Sit debitũ. adde Jaſ.ma. inſti.de act.§. oĩm.nu.lvj.q; inſtitutũ etiaz illõ deduci põt. qõ largo mõ debitum ſit.

Si quis aũt. Jn gl.ſuper ver.excep.ibi, ſz qõ ſi ſciens.& c.noãſtã glo.p eo.qõ no.ſ. e.l.bactenus.in glo.l.ſed & ſi. ¶Jn glo.ſuper verbo,diem.ibi quod de alio.no.banc glo.que ponit differentiaz inter fideiuſſorem & conſtitutorem.& no.etiam ſeq.glo.

¶Ex lec.anti. ¶Jndebitũ ope.excep.cõſtituí nõ põt.b.d.ibi per excep.puta pacti. ¶Jn gl.ſ.fauorabilẽ.ibi,q; donare vł. Jſta ratio cõcludit q; teneatur cõdictione ex.l.ſi qs argentũ. nõ ac.de ꝑſtituta:q; ibi requirit precedere vinculũ naturale: vnde forte iſta gl.non eſt vera,q; nõ animo donãtis,ſz conſtituẽtis factũ:vt.ſ.e.l.j.§.eũ q.ſecus ſi nõ apparet de mẽte circa ſpeciẽ contract[us].& facit in rõne ſui.ſ.de ſo.ſi cum aurũ.& adde hic quod no.ſ.de pac.tale pactũ.in prin.& facit.ſ.ſi quis cauſed & ſi quis.§.ſi. ¶Item ex lec.ant.

Si is qui. No.hic cũ.§.ſe.q; in obligatiõe in diẽ eſt interiz nata obligatio naturalis,alꝫ nõ poſſet ꝑſtitui citerioꝛe diẽ:vt.ſ.e.l.j.§.debitum.ſiue dies ſit expreſſa,ſiue tacita ex loci inſertiõe,vt.l.eũ q. ¶No.q; ſi illud qõ debeo tibi ad paſcha,facio tibi ꝓmitti p quẽdã mercatorẽ quez ſolũ deiceps intẽdis obligatũ hr̃e,q; iſtõ ẽ ꝓprie ꝑſtitutũ & frequẽtat multũ,qñ nõdũ venit tps ſoluendi,vt in litera patet.

c ¶Quãtitatẽ. Uide.d.Jaſ. may.inſtit. de ac.§.in perſonam.nu.xxxv.

Cum qui Epheſi.§.Juli. Jn gl.ma.ibi,quatuoꝛ modis.ł gl.circa ſolu.ꝓcedẽtis ℨtij ponat plures ſolutiões,ỏt Jac.But.q; vã ſolutio eſt iſta,q; ł legat[us] vel ambaſiator nõ habeat ꝓtile giũ legatiõis ſeu reuocãdi inſti.ad domũ ſuã regruntur duo. Primo q; debitũ ſcipiat eſſe debitũ obligatiõis.Scõo q; cõſtitutio fiat tpe legatiõis:q; duo ſatis colligunt ex hac gl.ſm diuerſas ſolutiones,& magine ℨ ꝓmã ſolutionẽ.Sz ℨ vł terbic q; tex.videt velle q; exiſtens in legatione cõſtituit ſe ſolutuꝝ illud qõ ante legationẽ debebat:vt patet hic,dũ dicit qõ in ꝓuincia &c.Sz ſubſtinẽdo gl.potes dicere q; qñ iſte accept[a] in prouincia iam ceperat tps legationis:iſta ſolutio cõiter approbat,& circa ſolutionẽ iſtã vide qõ no.gl.ſ.ꝺ lega.l.cũ qrit.

d ¶Nõ vitiat. adde Fr.are.l. cõtinuus.§. illud.in.ſ.col. de vꝺ.ob.& qõ ꝓ eũ.i.l.pupillari.ſ.iij.no.de vul.& pu.& l. inſte.in.ꝝ.col. in me.de acq. poſ.& i.l.certi. §.qñ.ſi cer.peta.& Fel.in.iij. col.de officio deleg.

¶In gl.ſeq.tñ & ibi,habet ſomm. Jſta gl.vł velle q; ſi verba contractus concipiantur hic,& alibi deſtinetur ſolutio,qõ ex boc q; vba Jctus ſunt celebrata hic:poſſum hic cõuenire,& dicoꝛ ſortiri foꝛũ hic:ſz hoc eſt falſum.& ℨ caſum.l.quero.ſ.de ſolu.ẽ.tit.j.l.j.no.etiã in.l.heres abſens.ẽ.de iudi.faciũt etiaz.ll. hic in gl.alle.ex qb[us] habes q; non poteſt quis conuenire in loco vbi ſunt celebrata verba cõtractus:ſed in loco,vbi eſt deſtinata ſolutio:quod intellige verũ ſi in loco,vbi ſunt celebrata verba cõtractus,alias foꝛum habebat,vt probatur in allegatis iuribus.& ſi iſto modo gl.intellexiſſet,bene procederet.

¶Ex lec.anti. ¶No.in gl.hic poſita q; illud qõ ꝺz,q; vł quis cõtraxiſſe,vbi qs cõtulit ſolutionẽ,pcedit de iure fiſci,vt.l.iij. C.de bo.auto.iud.poſ.vnde nõ ꝓpterea excludiť locꝰ vbi fuerunt vba Jctus,tu dic q; quantũ ad ordinationẽ & ſolẽnitatẽ Jctus inſpicitur locus,vbi fuerunt verba & conuentio inita:ſz quãtum ad executionem Jctus,& quo ad foꝛum vi contract[us] ſortiendum inſpicitur locus ſolonis collate,vt.ſ.de ſol.quero & hoc vult Dy.in.l.contraxiſſe.ibi vide.

Quod exigimus. Ad hoc vt valeat conſtitutio,ſufficit q; ſit debitum[b],lz cõſtituẽs ſit debitor.b.d.preſens. ¶Ex lec.an. ¶Jn cõſtituta non requiritur q; obligatio precedat in eadẽ ꝑſona. No.q; in iſto ver.inlianus quoq;.quod valet hoc modo factũ conſtitutũ conſtituo, quicquid ꝑ babitur deberi:tũ iſta phatio ꝺz fieri in vita creditoris,vt.ſ.de ver.ob.& rome.ſ.augeri[o] & no.ſ.eo.l.antepe.per Huil.

b

Julianus quoque. Per epiſtolã ſit qs ſe obligare actiõe ꝺ ꝑſtituta.b.d.No.ter.dũ dicit,ſm mãdatũ ſeſſ:nã vides hic q; iſta verba ſm mãdatũ ſeſſ,nõ faciũt ꝑdõnem,vt ita demũ titi[us] teneat,ſi peceſſit ſeſſ mandatũ,imo titi[us] ſimplr tenet de ꝑſtituta & per hoc doc.noſtri inducunt hunc tex.ad.q.q; ſi aliquis fuit condẽnat[us] alicui ad dãdũ ei vnã lĩbrã piperis,ſm qõ cõſueti erãt dare antecẽſſoꝛes:q; iſta verba ſm qõ ſui antecẽſſoꝛes &c. non faciũt ꝑdõnẽ vt ita demũ ille teneat,ſi ſui antecẽſſoꝛes facere cõſueuerãt:imo ſimplr tenet oĩno dare vnã lĩbrã piperis, circa qõ vide qõ no.Cy.in.l.cũ ſeruũ.C.de ꝑben.& cõmit.ſtip.

¶Ex lec.an. ¶No.hic cũ.§§.ſeq.q; ℨctus ꝺz fundari in ꝑſona creditoris:& ſi dirigat in ꝑſona oñi,non vz:q; ꝓcuratorẽ nõ põt acquiri ius directũ ſecus in his q; habent publicũ officiuꝫ vt in tutoꝛe,curatoꝛe,& actoꝛe:q; poſſuꝫ cõferre ℨctũ in ꝑſonã dñi:q; ꝓ eos ꝑt queri ius directũ.& adde qõ no.ſ.de vſu.cai[us]. & de ver.ob.ſtipulatio iſta.§.ſi qs inſulã.in.l.ſ.de ſtip.ſer.de lebmõi.in prin.de ac.& ob.quecunq; gerimus.facit.ſ.de confeſ. l.certum.§.ſi quis abſente.& vide.l.pe.C.quando ex fac.tu.

¶Sequitur ex lec.anti.

Si seruo. Jbi,qualẽqualem. ¶No.q; iſta verba nõ habent hic dminuere obligationem,q; plenam obligatationem affert ſeruus domino.

Sed si quis. Conſtituẽdo quis põt ſe obligare, non aũt poteſt obligare alium.b.d. ¶Jn gl.ibi.§.ſi poſita.C.eo.aut.ſi quando.

Itẽ si mihi. Uerba conſtituti debẽt referri ad eũ, cui ſit ꝑſtõ:qõ cõtingit rõne legitime adminiſtratiõis,& rõne ptãtis.b.d.vſq; ad.l.ſz & ſi filio.§.j. ¶Jn gl.& ſic ibi,dño.& ſic circa iſtã gl.vide qõ no.inſti.de inuti.ſtip.§.alteri.& ꝺ materia inſtrumentoꝝ.§.heres.in.l.ſtip.iſta.§.ſi quis inſulaz.& §.ſeq. ſ.de ver.ob.quod aũt ſit in nuntio videbitis.ſ.e.l.licet.

Sed & si.§.Si mihi. Adiectio nõ poteſt conſtitui,ſed ꝺz ꝑſtitui ipſi principali creditori,& poſt ꝑſtitutionem factaz ipſi principali creditori,adiecto principali nõ poteſt ſolui,alteri coꝛreo credenti.b.d.vſq; ad.l.bacten[us].iſtas leges declara optime vt in glo. ¶Ex lec.anti. ¶No.in.l.ſed & ſi.§.j.quod in perſona adiecti non conſiſtit obligatio.

¶Item ex lec.antiq.

Si vero. No.q; perſona adiecta in obligatione prima,non intelligitur repetita in obligatione ſecũda niſi in ea expreſſe ponat facit.ſ.de verb.ob.ſi ita,ſtipulat[us].§.chryſogonus.

Actenus. Ad hoc vt valeat cõſtitutũ ſuficit qõ ſit debitũ lz non appareat ꝑſona q; ꝺebeat.b.d.iſta lex vſq; ad.§.ſi quis centum. ¶Ex lec.ant. ¶No.q; poteſt apparere obligatio & non apparet obligatus & fortius exemplu eſt,ſi quis deceſſit ſine hr̃e de vt.ſ.vt le.no.ca.poſt ꝓ.ſ.depo.l.j.§.plane.de admi.tu.ſi ſine herede.de ſo.ſticibum,aut pamphiliũ.in ſi.principij.& facit ſ.de in diem addict.l.ſi predio.

I ¶Utile per inutile vitiatur.

Si quis centum. Conſtitutꝰ plus ſe ſolutu rum debito teneť vſq; ad

c debitã quantitatẽ in gl.ſeq.de conſtituta.ubi ſ.hodie.No.iſtã gl.& circa eam vide quod no.ſ.e.l.iij.§.j.& ¶Ex le.an. ¶Utile per inutile non vitiatur[b].b.d.& hoc eſt verũ in contractu,ſz in ſuis dic vt no.in.l.extra territoriũ.ẽ.de Jnriſ.com.inꝺ.cũ ſi.& facit ad.§ qõ no.ſ.de verb.obliga.ſi dinoꝛtio. ¶Jn gl.ſi.

d de conſtituta.vide quod no.ẽ.eo.quod ſi maritus.§.ſi.

Qui autem

Qui aūt. §. Si quis. Ad hoc vt valeat cōstitutio, sufficit ꝙ illud qd deducit ad constitutū, sit de accessorijs ad debitū, licet p se principaliter debitum nō sit. h.d. vsqꝫ ad. §. constituere. istū. §. si quis. declara optime, vt in gl. super vbo, irrepserit ⁊c. ¶Ex lec. ant. ¶Accessorium potest constitui, lz nō precedat obligatio super accessorio, sed super principali. h.d.

Sed si quis. No. distinctionē huius tex. ⁊ no. tex. istū cū gl. q̄ incipit, idem est. ibi, nunquid ⁊c. ꝙ qn̄ aliquis ꝓmittit aliū aliqd facturuz ꝑ obseruatiōe ei⁹ ad qd tenet, ipse promissor vr̄ in dubio ꝓmittere se facturum ⁊ curaturuz quod ille faciet. qd no. ⁊ tene mēti. ¶Ex lec. an. ¶No. ꝙ ille qui ꝓmittit dare bonū fideiussorem, si nō pōt dare illū, liberat dando eque bonū[a]: ⁊ hic loquit in fideiussore dādo, qd in fideiussore dato, nunqd creditor cogit eū liberare, ⁊ eque idoneū accipere? ⁊ hic ē arg. ꝙ sic. j. loc. si qs domū. §. ibi iterueniebat difficultas pstationū: ⁊ id dicit ꝙ nō cogit extrahere de obligatione ⁊ alterius fidē sequi, ar. j. vn̄ falsum. ⁊. j. man. si mādato meo. §. j. Quid igit dz facere debitor pncipalis, q ꝓmisit eum extrahere ō obligatiōe? Rn̄deo faciat qcqd pōt: nā si debitū est purum soluat, vt. j. ti. j. si vt certo. §. idē labeo. si debitū non est purū nec liquidū, offerat idoneos fideiussores, ⁊ ꝓtestet ꝙ p se non stat: nā ad impossibile nō pōt obligari. de hoc tangit Cy. s. de arb. labeo. in fi. in additione.

l ☞ Nuntius dicitur prestare nudum ministerium.

Constituere. Cōstitutio pōt fieri ēt p absentem interueniente nūtio vel epistola, ⁊ nunti⁹ vr̄ pstare nudū ministeriū tm̄. h.d. ¶No. ex hoc tex. ꝙ q̄stō fit ꝯsensu nec requirit solēnitas verborū. ex quo cōcludit qd pōt fieri p nuntiū ⁊ per epistolā vt hic. ⁊. l. j. infi. de cōtrahē. emp. ⁊ de ver. ob. l. cōsensu. ¶† Scdo no. in. l. lz. qd nūtius dr pstare nudū ministeriū, pfert em̄ verba in psonaz dn̄i, dicēdo cōstituis te soluturum dn̄o meo. apparet ex hoc tex. i gl. circa quod vide qd. no. in. l. multū. C. si qs alteri vel sibi. ⁊ qd nunti⁹ pstet tm̄ nudū ministeriū apparet qr in ei⁹ psona nihil querit sz tm̄ dn̄o. ⁊ etiā apparet qd nūtius alicui⁹ nō pt esse gn̄alis, ita qd vigore illius gn̄alis mādati possit descendere ad aliqd speciale vnde nō posset dici organū domini. ⁊ circa pdicta vid qd no. Pet. de bella perti. vt dicit Cy. in. l. multum. C. si quis alteri vel sibi. vbi ponit aliquid circa materiam istius. l.

¶Sequitur ex lec. anti.

Et licet. ¶No. ꝙ illa regula, ꝙ p liberā psonā nō acquirit alteri actio, nō hz locū i nūtio: qr nō dr acquiri p nūtiū, sz per ipsum dn̄m ministerio nuntij sic. j. de ma. vin. pater ex prouincia. in fi. nuntius enim est sicut pica ⁊ organum, nō aūt fundatur actus in eo, vt no. C. si quis alte. vel sibi. enim. vide hic quod no. Arc. xj. q. i. cum excommunicatio.

Idoneo. Duo rei pn̄t cōstitui cōstituēdo. h.d. ¶In. gl. q̄ incipit, idoneos. ibi, idoneo tn̄ loco. cum ista gl. concor. quod no. s. ti. j. l. j.

Ait pretor. Iurisconsult⁹ hic refert vba edicti q̄ sequebant post alia verba posita. s. e. l. j. in ver. ait ptor. que erāt talia, q pecuniā debitā cōstituit, modo sequuntur ista, si appareat eum, qui constituit ⁊c. ¶Ex lec. ant. ¶No. hic ⁊ in. §. j. fm Guli. ꝙ ille q ꝓmisit soluere vbiqꝫ loco ꝑ ista gn̄alia verba, nō pōt ꝯueniri nisi i loco idoneo[b]: ⁊ forte est verū, qn̄ nullus loc⁹ fuit specificatus: secus si q̄dā fuerunt specificata, ⁊ addita clausula gn̄alis, ar. l. sed. ⁊ si qs. §. q̄si tū si qs cau. p Gu. facit qr verba sunt ciuiliter intelligēda, vt s. de ser. si cui. ad idē facit in rōne sui. j. de so. si soluitur⁹. Breuiter qcqd ipse dicat, veritas est in ꝯriū per. l. titiuz ⁊ meuiū. §. j. de admi. tu. ad qd facit. j. de ver. ob. qui rome. §. callimach⁹. in fi. §. nō ob. gl. nostra, qr loquitur in verbis prolatis a lege: ō hoc dixi. s. ti. j. non vtiqꝫ. §. si quis ita.

Ergo si non. Hic incipiūt verba Ulpiani exponētis vba edicti ⁊ hoc. d. periculū interitus post morā pertinet ad debitorē, ⁊ debitor pōt moram purgare vsqꝫ ad lit. ꝯte. h.d. cū. l. seq. ¶In gl. que incipit ibi, ad tps. i fi. No. ergo ex hac gl. ꝙ ꝯstituēs pure dr esse in mora statim lapsis. x. dieb⁹. q sibi dant a lege, anteqꝫ ꝯ ipsum possit fieri executio ex actiōe: sicut si dies esset apposita ab hoīe: qd tene menti pro intellectu. l. promissor. §. l. quam glo. alleg.

¶Sequitur ex lec. anti.

Hec autem. No. ꝙ qn̄ pcedit mora debitoris, q̄ vr̄ puenisse, nisi vsqꝫ ad terminū periculū interit⁹ ptinet ad eū, nisi postea purget moram, quā pt purgare sola oblatiōe, nisi sit litis ꝯtestata: qr tūc sola oblatio nō pōt purgare. ⁊ hoc verū qn̄ extra iudiciū purgatur, secus si in iudicio: quia tunc semper mora purgatur per simplicem oblationem, facit. j. de pignora. actio. si rem. in fin. Itē facit. j. de ver. obl. interdū. §. fi. ⁊ no. hic ꝙ vltima mora nocet, qd an sit verū in obligationib⁹ facti, dic vt no. in Spe. de loc. §. nūc aliqua. ver. centesimosecūdo. certe ex ista. l. coniuncta. j. l. proxi. §. ait pretor. apparet ꝙ eadem est regula purgationis more in dandis ⁊ faciendis. qd no. ⁊ adde hic qd no. in Spec. de arbitro. §. sequitur. ver. sed pone igitur.

Sed ⁊ si alia. No. ex hac. l. duo. Primo ꝙ actor dr esse in mora eo ipso ꝙ recusat accipe solutionez absqꝫ ista causa. Scdo not. ꝙ reus pōt morā purgare vsqꝫ ad lit. ꝯte. vt in hac. l. fi. ¶Sz hic q̄ro nūqd offerēdo pōt morā purgare vsqꝫ ad sn̄iam, vt isti. de ppe. ⁊ tē. ac. §. vl. Rn̄deo ꝙ qn̄qꝫ soluit reus rē debitā, ⁊ tūc pōt soluere vsqꝫ ad sn̄iam, ⁊ dz absolui ab obseruatiōe iudicij: ⁊ ibi qn̄qꝫ reus nō soluit rē debitā, sz tm̄ offert: ⁊ si isto casu oblatio fiat an̄ lit. ꝯtest. mora purgari nō pōt, nisi post litē ꝯtest. fiat oblatio, designatio, ⁊ depositio vel aliqd qd hz vim solonis: qr tūc posset fieri eadē rōne, qua posset fieri solutio, ar. d. §. vlti. cōiuncta. l. acceptam. C. de vsur. ¶In gl. que incipit. s. ipso iure. ibi, vel primo quātitas ⁊c. vult dicere ista gl. ꝙ tūc liberatur reus ope exceptiōis, qn̄ debebatur quātitas ⁊ illā quantitatē obtulit, ⁊ postea perijt, sed liberatur ope exceptionis. i. ipso iure, qn̄ debebat speciē, ⁊ illam obtulit, ⁊ postea perijt, vt probatur in. l. qui decem. hic alle. de quo per gl. in. l. acceptam. C. de vsur.

Item illa. Actor dr esse in mora eoipso ꝙ debito tpe nō venit ad locū vbi est fiēda solutio. Et exponit iuriscōsul. hic illa vba, p actorē stetisse, vez qn̄ dicat stari p actorem quo minus solutionē recipiat. ¶No. ex hoc pn̄. tria. pmo qd dixi in summario. Scdo ꝙ lz difficultas excuset reum a mora, vt. l. qd te. ⁊ ita no. s. si cer. pet. tn̄ difficultas non excusat a mora qn p hoc qs dr esse in mora recipiēdi solutionē: nā videbitis hic in ver. proinde. ꝙ lz actor fuerit impeditus venire tpe debito ad locū solutionis: tn̄ dr esse in mora recipiēdi solutionē. ¶Tertio no. in ver. proinde. qd actor dz venire ad locū seu ciuitatē, vn̄ est reus, vt solutionē recipiat, vt ptz hic: qr si nō venit, dr esse in mora, vt hic est tex. qd tene mēti. ¶In gl. iij. vbi, ad domū vero. no. hanc gl. ⁊ p huius glo. declaratione fm Guil. de Cu. dic latius. quandoqꝫ in obligatione non est apposita dies expresse vel tacite intellecta, ⁊ tunc reus nunqꝫ constituit in mora nisi p interpellationē, vt. l. si ex legati cā. de ver. obl. q̄ interpellatio debet fieri psonaliter ipsi debitori, vel si nō reperit sufficit qd fiat ad domū ipsi⁹[c], vt. l. si dictū. §. fi. j. de euic. l. j. §. j. j. de lib. agno. ⁊. j. de dam. infe. l. iiij. §. domū. quandoqꝫ in obligatione est dies expssa vel tacita, ⁊ tūc si re⁹ vult soluere vt euitet cōmissionē more, in quā per lapsum diei incideret tūc vtrū debeat ire ad domū actoris vel nō, glo. hic distiguit, vt si sunt eiusdē fori debeat ire ad domū actoris, vt hac gl. si vero sunt diuersi fori, tunc actor debet ire ad domuz rei, vt hac gl. Sz circa hoc dic latius fm Gul. quando solutio dz fieri respectu alicuius rei ⁊ pro aliqua re: qr est onus quod respicit rē: ⁊ tūc si actor est de illo foro, vbi res illa est situata, dz ire ad domū actoris, vt. l. ij. C. de iure empby. l. forū. §. si vero. arg. j. de censi. in aut. quib. mod. na. effi. sui. §. si quis. igit qualibet ex causa, tn̄ fisco volente posset fieri solutio in loco propinquo. ⁊ non in loco vbi res est situata, vt. C. de anno. ⁊ trib. l. pro locis. ⁊. l. nemo. ⁊. l. seq. lib. x. Si vero non sunt eiusdem fori tunc non tenetur reus ire extra locū sui fori, ar. istius tex. cū hac gl. aut solutio que est fienda nō fit respectu alicui⁹ rei, ⁊ pro aliqua re. ⁊ tūc aut talis solutio respicit tantū cōmoduz persone, ⁊ debet ire reus ad domū actoris, vt. l. qd vbi. de ope. lib. aut talis solutio respicit cōmodum pecunie, ⁊ tunc aut ex hac solutione volo mihi acquirere, ⁊ aliquem mihi obligare: ⁊ tūc ego debitor debeo ire ad domū creditoris, vt. l. pe. §. fi. j. ō condi. ⁊ demon. C. de cōdi. infer. l. cū quidā. aut ego debitor ex tali solutione volo me exonerare, ne incidam in moram vel in penā: ⁊ tūc si quidē creditor est eiusdē fori, cuius sum ego debitor: ⁊ tūc debeo ire ad domū suā, aut nō ē eiusdē fori, cui⁹ sum ego debitor, ⁊ tūc creditor debet venire ad domū ōbitoris vt hic tex. cū hac gl. ⁊ ꝑ hoc dicit Gul. ꝙ isto casu sufficit ꝙ reus in diē solutiōis stādo in domo sua dicat, ego essem parat⁹ soluere si aliqs esset, q solutionē reciperet: ita dicit Guli. Sz aduerte ad istā gl. qr ista gl. videt velle, ꝙ quādo reus vult morā purgare, i quā iam incidit, debet sic distingui: aut sum eiusdē fori, vel non. vt patet in gl. dum dicit, vt purget morā: sed hoc non esset verum, sed bn̄ diceret verū gl. quādo re⁹ solueret, vt nō incideret in morā: sed si re⁹ solueret, vt purget morā i quā iam incidit: tunc siue esset eiusdem fori cum creditore siue diuersi fori, tunc reus semp teneretur ire ad domum actoris seu creditoris, quia cū reus propter morā sit obligat⁹ ad periculum interitus vel ad penam, non facit istam solutionē vt simpliciter se exoneret, sed vt aliquid sibi acqrat: ⁊ p consequens

a ¶Bonū. Quō aūt offerre debeat ille q tenet dare fideiussorē, vide. d. Alex. i ꝯsi. xc. i fi. vl. col. i. j. pte ⁊ in cōsi. clxxx. in vl. col. i fi. in iij. pte. vbi ponit qd tenet facere ille, qui dz dare fideiussorē: et qd si ille, q tenet pstare fideiussorē, dicat se non posse pstare in eo loco, an possit pstare in alio. vide p eū i cōsi. lvij. in pe. col. in. iij. pte.

b ¶Idoneo. ad de Feli. i. c. cū R. can. de offi. dele. ⁊ Frā. Are. i. l. actione. j. depo.

c ¶Ipsi⁹. Uide Jo. de For. in l. semel mora. ff. sol. mat.

tenetur ire ad domũ creditoris, vt. d. l. pe. §. fi. ff. de cõdi. & demon. & d. l. cum quidam. C. de condi. inser. vt ex. §. dictis apparet. Sz puto istam gl. dum dicit vt purget moram voluisse dicere, vt in mora non incidat. ¶ Ex lec. ant. ¶ Mora nocet creditori, & est in mora, si non vult recipere in termino, vel non venit ad locũ determinatũ i termino: q̃ imputet sibi. h. d. & etiaz

a ¶ Solvere. Et hoc idem tit. Aug. hic. impedimentũ casus fortuiti nocet creditori. ¶ Sto. hic q̃ creditor dz ire ad locũ destinatũ, vt ibi recipiat solonẽ: & istud est verũ añ morã rei, sz post morã rei dicit gl. qõ re⁹ dz ire ad domũ creditoris ad purgandã morã: de hoc dic melius vt hic p Bul. & vide qõ no. C. de so. vsuras. in fi. magne glo. & facit qõ no. ff. de, transa. cũ hi. §. cause. deinde no. istum text. dũ dicit ad diem constitutũ. i. i termino qõ creditor nõ cogit recipere añ terminum, de hoc no. de ver. ob. qui rome. in pn. & in spe. de lo. §. nũc aliqua. ver. xxviij. & ff. si cer. pe. si pecunia. ¶ No. de casu q̃ nocet creditori vi⁹ Jn. ff. de. del. c. P. & H. & pi. c. significãte.

Quod adjicitur. Sufficit debitũ fuisse tpe cõstituti, lz ex postfacto de fierit esse debitus. h. d. Jn hoc. §. gl. mag. q̃ incipit no. duo, ponit quatuor no. qõ dic vt in gl. ¶ Jn ea. gl. ibi. l. iij. vide hic q̃ no⁹ By. i. c. actu legitimo. extra de regul. in. li. vi. & vide p eũ i. l. plurib⁹. §. fi pl⁹ ff. de ver. ob. ¶ Ex lec. an. ¶ No. qõ actio subrogata pl⁹ innuit q̃ actio ꝓmitiua. & est rõ q̃ subrogãt per hominẽ, si autẽ fiet subrogatio per legem, dic vt. j. de don. cau. mor. si debitori. per By. & Ja. no. q̃ constituens nõ liberet, lz liberet ille q̃ ꝓmo tenebaꝫ. arg. huius. §. secus in fideiussore, vt no. j. ad tre. l. heres pecuniam. No. hic in fi. q̃ potest aliqs ꝑstituere se soluturũ, & post ꝑscriptionem completam, ergo põt renuntiari prescriptioni facte & future, de hoc. j. de edi. edic. q̃ si nolit. §. si qs. ita tangit per By. de leg. ij. nemo potest. & tãgitur etiam in aut. quas actiones. per glo. que est q̃ in isto. §. curat prescripto, cum fuerit agnitum debitum. so. vt no. in simili. j. de sol. l. cum quis. §. si quis pro reo.

b ¶ Et pignus. Adó Feli. l. c. ad hec. in ver. no. qõ de senten. ex com.

Bene aũt est. Actio de ꝑstituta est actio rei persecutoria non penalis. h. d.

Vetus fuit. Per litẽ ꝓtestatã factã super actiõe de cõstituta nõ tollit ꝓma actio, sz si intercedat solutio, vtraq̃z tollit. h. d. iste. §. ¶ Quero ó vno, vñ eoipso qõ erat deductũ in ꝓma obligatione, fuit deductũ i cõstitutum actio ꝓma tollit, quasi ꝑsumit facta novatio, & hec tpa, vt. l. fi. C. de nova. ¶ Respõdeo, illud erat verum qñ deductum in ꝓma obligatione deducebaꝫ postea in stipulatione. & ita loquit ibi. Sz qñ deductum in ꝓma obligatione deducebatur in alium ẽctũ q̃ in stipulatiõe, tunc erat secus vt hic p batur in. l. mandatum. in fi. j. manda.

c ¶ L. publia Ubi vi⁹ Frã. Are. & Fel. l. c. de fide instr.

Si quod. Debitum sub ꝺdõne põt constitui pure & in die, sz suspẽdit in tps conditionis. Itẽ debitũ purũ, ꝑt cõstitui sub ꝺdõne. h. d. ¶ Jn gl. iñ. ibi, sz non põt agi ea &c. dic. l. ꝓma actione. ¶ Jn ea. gl. ibi, imo &c. l. põt agi ꝓma actiõe. ¶ Jn ea. gl. ibi novata qñ non sit novatio, probaꝫ. s. l. prori. & ibi dixi, & hoc ꝑsumit in dubio. sed si constaret q̃ constõ esset facta animo novandi, tunc secus, vt no. j. eo. l. vbi &c.

Si pater vel dominus. Sufficit debitum esse tempore cõstitutionis. h. d. cum. l. seq. ista. l.

Neque enim. Inducit Guliel. de. Cu. ad q. si ót statutum, quicunq̃z babẽs liz̃ seu estimũ ꝺbeat assignare equũ. & tpe statuti vel assignatiõis fiẽde qs habeat estimũ mille librarum, lz postea decrescat eius estimũ, nihilominus teneaꝫ assignare & tenere equũ, ar. isti⁹ text. qõ dic vt hic p eum, & bene. ¶ Ex lec. ant. ¶ No. q̃ augmentum vel diminutio non auget vel diminuit obligationem certe q̃titatis. facit extra de censi. olim.

Remissor. In cõstituto potest deduci estimatio rei perempte post moraz. h. d. presens lex. ¶ Ex lec. an. ¶ Facit. j. de confes. Iulianus. & j. de vsufr. le. si vsufructus mihi in biennium. & ff. de condi. inde. in summa. §. si seruus. & §. in frumento.

1 ¶ Debitor debet habere terminum decem dierum antequaz cogatur solvere.

2 Dilatio quadrimestris an habeat locum in criminalibus.

Si sine. In ꝑstituto facto pure itelligit tps. q. dierũ. h. d. ¶ No. ex hoc. q̃ in constituto vr̃ tacite adiectũ tps. q. dierũ, intra qõ dz fieri solutio. ¶ Jn gl. magna in fi. sz veritas est q̃ in quacũq̃ obligatiõe pura statim cedit dies obligatiõis, vt. j. d. §. quoties. & isti. q. dies. de qb⁹ loquit hic, nõ adjiciunt obligationi, sz concedunt soloni gratia miseratiõis: vt. l. cũ miliii. §. fi. ff. de cõpen. & hoc vult dicere iste text. dum dicit ex actio celebret nõ aũt dicit vt obligeꝫ. sed aduerte q̃ istud tps, qõ indulgeꝫ soloni gra miseratiõnis. est determinatũ in cõstituto, vt sit tps. q. dierum. Jn alijs vero obligationibus tempus ad solonẽ nõ est determinatũ, sed relinquit iudicis arbitrio. & ita dicit. l. qõ diximus. j. de ver. ob. §. omnis. v. pure. insti. de inuti. stip. §. vlt. ¶ Sz quero vtrum cursus isto rum. q. dierum constituat quẽ in mora: gl. habuistis. ff. eo. i. l. fi duo. §. vlt. super verbo, sed constituto. ¶ Ex lec. an. ¶ Qualiter debitor dz habere ad minus terminũ. q. dierũ anteq̃ cogatur solvere. facit. ff. de iud. si debitor. No. ar. istius tex. q̃ debitor p instrm guarentigie nõ possit statim capi, sed demuz elapsis dieb⁹. q. & vide qõ no. j. de ver. ob. si penã. facit etiã ad literas quas recipiũt mercatores ó pagamẽtis, vt possint differre ad. q. dies Bul. de Cu. querit vtrũ q̃ habuit dilationẽ cõuentionalẽ, debeat habere tps quadrimestre, q̃ datur iudicatis. & determinat ipse q̃ sic. q̃ no. ¶ Scõo querit, vtrũ in criminali habeat locũ dilatio tpis quadrimestris: determinat ipse q̃ sic generaliter dicẽdo, nisi teneaꝫ ad penã, quã statim poterit soluere, vt penam corporalem, allegat. c. causa fi cũ ex. §. quaten⁹. facit. C. de app. addictos. vnde si statutuz dicit q̃ si homicida non solverit centũ, decapitetur, nec adjicitur terminus, intelligitur esse tempus quadrimestre. quod no.

Constituto. Cõstituens se soluturũ non liberat euz, ad quẽ ex postfacto bereditas incipit pertinere. ¶ Ex le. an. ¶ Restituta beredi tate trãsit i fideicõmissariũ actio de cõstituta. h. d.

Remissor. Si res debita pereat post morã ipsa res perempta in ꝑstitutum deduci põt. h. d. ista. l. no. Jstam legez declara vt in gl. & bene, quam vide per teipsuz. ¶ Ex lec. an. ¶ Mora facit obligationez etiam ad ipsam rem durare post interitũ, sic j. de ver. ob. si seruum stip. §. effectus. & §. nouari.

Titius scio. Per epistolam inducitur obligatio in bis, q̃ possunt p epistolã geri. h. d. ista lex. ¶ No. ex hac. l. ꝓmo qõ dixi in summario. ¶ Scõo no. ex hac. l. i. q̃ ille q̃ cõstituit se soluturuz ꝓ alio, non ꝺz succedere in locũ illius: & sic ex hoc habes q̃ actio de constituta non ꝺz succedere in locũ ꝓme actionis, sz potius ꝺz accedere: cõpetit eñ actio ipsa, & etiã actio ꝓma, vidistis. ff. c. l. itẽ ille. & videbitis. j. eo. l. vbi qs. ¶ Ad summarium op. & vr̃ qõ epistola nõ inducat obligationẽ, sz inductam ꝓbet, vt. j. depo. l. publia^c. in fi. Sol. qñq̃z epistola est inducta ad inducendum obligationem, & tũc in bis q̃ possunt p epistolã geri, epistola obligat. inducit. & ita loquit hic, & j. eo. l. qdã. j. de ꝺben. emp. l. j. in fi. & ff. cõsensu. j. ó ac. & ob. qñq̃z epistola non est inducta ad obligationem inducendam, sed est inducta ad narrandũ ꝓcedẽs factũ, & tũc epistola obligationẽ non inducit, sed inducit ꝓbationem precedentis obligatiõis: & ita loquitur. l. publia. in fi. ¶ Sz quero an eoipso q̃ quis recipit vnã epistolã, videaꝫ consentire ei qõ in epistola cõtinet: si nõ ꝺdicit, dic q̃ sic, vt habuistis. l. l. fi⁹. j. ad mace. facit gl. cũ text. C. si cer. pe. l. pe. si absentis. facit ad predicta qõ no. in. l. cõem. §. j. j. rem ra. ha. & ita tenet Bul. de Cu. ¶ Ex lect. ant. ¶ Tutor constituẽdo se soluturũ ꝑ pupillo obligaꝫ ad sortẽ nudo pacto, sz ad vsuras nõ teneꝫ nisi interuenerit stipulatio. ¶ No. q̃ literas inducit obligatio, alibi inducit probatio. j. depo. publia. in fi. dicit Bul. si ira cõtinet verbũ obligationũ, inducit obligatio, vt hic: si simplicẽ confessionem, tũc inducit simplex ꝓbatio, vt in ẽctio, facit. j. e. quidã. Itẽ no. hic q̃ tutor obligaꝫ tanq̃ ꝓncipalis & ꝓnata persona. & est ratio q̃ ꝓmiserat finito officio, sec⁹ si eo durante nisi nominatim obligasset se priuato noie. ar. in. l. fi. j. de insti. adde qõ not. ff. de ꝑcur. pro curator. q. ꝓ euic. & hunc intellectum vult glo. parua que incipit, quondam. super verbo, pupillorum &c.

Illud aut illud. Ille qui constituit se soluturum vnã de pluribus rebus, ad quas tenetur alternative, aliaz solvere nõ potest. h. d. ista. l. ¶ Jn gl. j. in fi. & vidistis de hoc in. l. cũ bis. §. vlti. ff. de condi. indebi.

¶ Ex lec. antiq. ¶ Not. quod necessitas inris non facit actuz inualidum. hoc dicit.

Si iureiurando. Si quis iuravit sibi fuisse constitutum, potest agere actione de constituta, siue inrauerit, cum inramentũ fuerit sibi delatum, aut cum fuerit sibi relatum.

Quidam. Constitutum potest fieri per epistolam. h. d. ista presens. l. Jstam. l. declara optime, vt in glo.

¶ Ex lec.

¶ Ex lec. ant. ¶ No. in ista lege oriri obligationē, & tñ nō fuit inserta verbū, pmitto, q tñ tacite intelligit: nec ob. q digi. ś. citi? scio, qz hi ista ẏba nō possunt operari, pbationē, qz nō precedebat debitū in eadē persona: vnde ista verba disponunt vt aliquid operentur: qđ est notandum.

Vtrum presente. Quis pōt etiā pro iuitoꝛ stituere. Itē prestatio que inhibet fieri actum, ad quē quis est obligatus, nulli? est mōēti. h. d. cū l. sē. ¶ In tex. ibi quis. l. qdā tertius. no. istam. l. maxime ibi, vnde fallum. nam ista facit ad q. q si aliqs fideiubet pro aliquo velēte aliqd accipere mutuo & iste fideiussoꝛ denūtiat creditoꝛi, ne ei p q̄ fideiussit numeret, talis ptestatio seu denuntiatio nihil ỹz: de qua. q. no. p glo. ś. de fideiusl. fideiussoꝛ. & C. de procu. l. titius. & ibi dicam. ¶ Ex lec. ant. ¶ Protestatio debitoris nō pōt impedire ius creditoris. h. d. & adde qđ not. ś. de pcu. titius. & in Spe. de fideiuſ. ś. i. ver. qđ si fideiussoꝛ pnuntiauit. & v. ſeq. & qđ no. C. ō nō nu. pe, tā mādatoꝛ. Querit hic Bu. si aliqs ỹrit tanḡ pcuratoꝛ me? & recepit pmissionē, vtrū possim vetare ne ei soluar? est ar. h q nō, & ō publi. qs, phibuerit, determinat ỹiū per. l. si cū emptore. de pac. non ob. ista. l. quia hic erat celebrat? ỹct? fauoze alterius: sed in. q. predicta fauoze prohibentis fm Bul. & no.

Vbi quis. Interuētio noue psone ẏstituētis nouationē nō iducit. & io. gl. hic posita. allegaui tibi. ś. eo. item illa. ś. vl. ¶ Ex lec. anti. ¶ Nūquid est necessaria exclusio principalis: dic vt no. in auē. de fideiuſ. in pn. ſz q̄ ọ̃ria est inter fideiussoꝛem, & constituentem? Respondeo, quia constituens facilius obligatur. s. nudo pacto, secus in fideiussoꝛe, vt. C. de fideiusso. l. bladitus. vtrū interuenerit vt constitutoꝛ vel fideiussoꝛ: recurre ad verba contractus, vt. ś. e. l. i. ś. cum qui.

Si iniuriam. Jn ẏstitutū possunt dedu ci etiā actiones descēdētes ex delicto, h. d. Jstā. l. declara, vt in gl. & bene, & inqđ tuz gl. dicit q actiōe iniuriarū debetur, quantū actoꝛ iurare rit. vide qđ no. in. l. iniuriarum. j. de iniur.

¶ Ex le. an. ¶ Nec. l. ar. est q ex delictis oriatur obligatio naturalis, coniuncta. l. i. ś. debitū. ś. eo. ad idem de infamib?, seruus. cum si. ar. contra de condi. inde. si pene causa.

Si quis duobus. Quando solutio fit adiecto in constituto, qui adiectus nō erat adiectus i obligatiōe principali, actio principalis tollitur ope exceptionis. h. d. Sz si adiectus in cōtituto fuisset etiam adiectus in obligatione principali, tūc solutio ei facta tolleret obligationem ipsoꝛ iure, vt habuistis. ś. eo. l. ſz i si filio. ś. j. vide hic qđ no. in. l. j. C. de excep.

Licius titius. Cōstituens se soluturū q alius dz, quasi ipse cōstituēs deberet, non tenetur actione de ẏstituta. h. d. ista presens. l. Jstā. l. declara vt in gl. super ẏbo, de constituta. ex quo no. quando sit verū q ẏstituendo pro alieno debito qs obligef: qz bz locū qñ cōstituit p alieno debito tāq̄ debitū sit alienū, sec? qñ quis cōstituit pro debito alieno tanḡ illud debitum alienū sit ipsius cōstituentis: & ita loquitur hic. pro hoc etiam. l. si pene. ś. j. de condi. inde.

¶ Ex lec. an. Qui pmisit vt heres, nō teneť ex ea pnūtiatione, si nō est heres. nec nocet sibi falsa ọfessio. h. d. ¶ Querit hic Bul. quidā habebat feudū ab iperatoꝛe, obligauit se pretextu feudi. postea imperatoꝛ accepit sibi feudū, nunquid cessat obligatio: finaliter tz q sic: p quo facit de leg. iij. cum qs decedēs, in prin. & ideo emptores lacus, qui tenebant ad vices primis promissoribus: cum lacus fuerit eis ademptus, durante tēpore conductionis, eo ipso sunt liberati a vicibus, pro tēpore futuro per istud dictum Bul. qđ not.

¶ Commodati, vel contra. Rubrica.

Ait prtoꝛ. Nō summak. ¶ In tex. ibi ỏt &c. subaudi & verū fit, vt no. ś. l. misi. ś. si qua. pau. fe. dic. & l. i. ś. de dolo.

Huius edicti. & imobilis, & ẽt icoꝛporalis pt ẓmodari. h. d. iste. ś. ¶ In gl. q incipit. i. domū. ibi. tu dic &c. tene ḡ ista q habitatio q̄tuncū q̄ fit ius icoꝛporale, pt cōmodari. & sic ille, q bz solū ius habitatiōis pt cōmodare habitationē & eodē mō ille, q bz solū vſū fructū, vl aliā fuitutē, pt ipsuz cōmodare. Sz aduerte ad illō qđ sequit in gl. q etiā in casu isto cōpetit actio pscriptis verbis: qz non est verū. Nā actio presceri. ver. cū alia actione nō cōcurrit. vt. l. quoties. de presceri. verb. nec habet locum in cōtractibus nominatis, vt. l. iij. eo. titu. & per hoc dicit. Bul. de Lu. quod hec lex loquitur quando res cōmodatur ad certū vsum quo casu est ꝓprie cōmodatum. Sed actio presceri. ver. habet locum quando res traderetur ad vsum incertum: & ita loquitur. l. si gratuitam. hic alleg. quo casu non est ꝓprie commodatum, vt videbitis. j. e. l. in commodato. ś. ficut. & not. ibi. ¶ Contractus quādo non tenet ratione inhabilitatis persone, nunquam confirmatur.

Impuberes. Si cōmodatū ab ipso nūtio ipso iure nō vz, ex postfacto nō pōt recōualescere: secus si ab initio naturaliter valeat. h. d. cū duabus legib? seq. & verus intellect? istarū. ll. est q ista. ś. impubes. loquak. qñ recipiēs cōmodatū erat pupillus, infans, vel si erat maioꝛ infante ceperat cōmodatū a tutoꝛe: quo casu talis pupillus nec ciuiliter nec naturaliter tenet, & p ẏis fact? pubes nō tenet cōmodati, lz. l. ſz mihi. j. e. loquak qñ pupill? accepit cōmodatū existēs maioꝛ infante, cepit cōmodatū quo casu saltē naturaliť tenet. et ista lectio colligit ex gl. mag. in fi. in d. l. sed mihi. ¶ In gl. j. sed mihi. & j. ea. l. ś. heres. Nō. hāc gl. & vide qđ no. C. pro emptoꝛe. ś. fi. & insti. qui. alie. li. vel nō. ś. nūc admonendi. & insti. quib. mod. re contra. obli. ś. is quoq̄. & circa istas leges vide quod no. in glo. in. l. ſi. j. de fideicom.

¶ Ex lec. anti. ¶ Not. q qñ cōtractus non tenet rōne inhabilitatis persone, nunḡ cōfirmatur, sic. j. de stipu. ser. vſufructus. nō ob. de here. insti. qui soluendo non erat duos apollonios. qz ibi non erat defectus inhabilitatis, sed alius defect? extrinsecus. Item non obſt. l. fi. cōmu. pred. quia ibi erat defectus materie non persone, & facit. j. de act. & obli. l. obligationes que ꝓpriis viribus non subsistunt.

Sed mihi ś. Si reddita. Si in actionib? bone fidei res reddať deterioꝛ, nō videť reddita: et per ẏis actio prima durat. h. d. ¶ In gl. j. ibi, supplet. s. iudex. & not. ista ẏba gl. q sicut iudex lata sua pōt supplere sup expēsis vel fructib?, ita & sup interesse. ¶ In ea. gl. in fi. no. totā istā gl. & pistius gl. declaratiōe dic qñq̄ nō soluit tota res, ſz pars eius tñ: & tūc p alia parte tñ est agēdū, vt. l. si stipulat?. ś. j. de sol. qñq̄ soluit tota res pfecte, ſz deficit aliquod ius: puta qz nō est cautū ỏ euic. vl res est alteri obligata: vel si vis tūc agit actiōe prima ad integrā rē quātūcūq̄ res sit soluta, vt p hoc actoꝛ cōsequak illud ius deficiēs. j. de ỹ. obli. l. Julian?. ś. j. j. de sol. l. ēt qñq̄ tota res reſoluit, tñ deterioꝛata: & tūc aut loquimur i actiōe bone fidei & durat prima actio ad rē, & vt p hoc actoꝛ cōsequak preciū detrioꝛatiōis: & ita loquit hic. j. depo. l. i. ś. si res. aut loqmur i cōtractibus stricti iuris: & tūc aut reddit res mutata forma rei, & actio ꝑma durat: & ita loquit. l. Jul. ś. ſz & si qs. ś. ad exhi. aut reddit res forma nō mutata, deterioꝛata tñ, & tunc actio ꝑma tollit, ſz ad interesse dak actio ỏ dolo vel i factū: vt. l. elegāter. ś. nō solū. j. de dolo. vbi de hoc per gl. C. ad exhi. l. exhibitiōis, ibi plenissime per do. habes ergo ex predictis qualiter debes formare libellū qñ res deterioꝛ reddit, vel deficit aliquod ius.

In hac actione. dis ꝓpter diuersam lec. non pono casum summariū, ſz ponam casum in terminis in nube. ¶ Dp. dicit q in bone fidei iudicio inspicit tps lit. cōtest. & sic videť q iudiciū stricti iuris sit melioꝛis cōditiōis, q̄ bone fidei, qđ vť absurdū. Vnde Jul? timoꝛe Jo. dimisit istū. ś. i duas particulas, vz i ver. rei iudicāde hoc modo. vz q velit dicere in actione bone fidei inspicit tps rei iudicāde, subaudi, & ẽt tps qñ moza pcessit, q̄ moza videť incipere a tpe litis cōte. sm Jo. & sic idē erit in bone fidei qđ est i stricti iuris: & istud subauditū de tpe moze. pbat Jo. ar. a minori. ista lec. tāgit in gl. q̄ inci pit, bone fidei. in ver. itē q ỏt. Sz ista lec. Jo. nō cōgruit huic ś. qz ſz hāc lec. dictio, q̄uis, ponitur pro tñ, & sic facit violētia litere: & iō ipse idē Jo. legit. ś. scdo mō qđ principiū. ś. loquak de estimatiōe que fit p iuramētū in litē, sed in ver. rei iud. loqtur de fructibus qui veniūt in actione bone fidei a tēpore more, & hoc etiā ỏt ipse ꝓpe. qđ dicit iste tex. q inspicit tps rei iudicāde, hoc est tps more, quo tēpore debuit iudicari. Sz in actione stricti iuris veniūt fruct. a tēpore litis contest. nō a tēpore more. vt. l. cum fundus. in prin. ś. si cer. pet. istā lec. ponit Jo. C. de triti. l. in hac. distinctione ibi posita in gl. magna. & ẽt in. l. vinum. ś. si cer. pet. sed certe licet ista lect. Joā. sit vera i se tñ nō cōgruit huic tex. qui dicit, & rei iudicāde q̄ti res sit &c. & sic cum tex. dicat, quanti res sit &c. loquitur de estimatiōe rei, de fructibus: ideo Azo legit istum. ś. tertio modo & ista lectu. Azo. ponitur in predicta gl. hic posita, que incipit in bone fidei ibi: sed Azo facit vim in eo &c. p cuius lec. declaratiōe premitte q in estimatione faciēda sunt considerāda duo tempora vnū est tēpus a quo debet haberi ratio melioꝛamenti, & de trimēti: aliud est tps vsq̄ ad qđ dicti melioꝛamēti & detrimēti rō dz haberi, & ỏt Azo q hic loquit de tpe vsq̄ ad qđ: merito

ipse legit istū.§.vt habes hic in gl.ī dicto ver.sʒ Azo ibi,ꝛ forte in bone fidei ꝛc.Sed ista lec.Azo.nō vr̄ vera:qꝛ imo in actione stricti iuris crescit estimatio vsq ad sniam, vt vidistis in.l.vbi aūt.ſ.ō edē.pterea ꝛ alia rōne lec.Azo.nō vr̄ vera, qꝛ ſm lec.ipsius per litiscōt.fieret deterior ꝯditio actoris seu creditoris ꝯ.l.nō dʒ.de re.iur.ꝛ ꝯ.l.aliā.ſ.ō noua.ꝛ ideo alij legūt istū.§.alio modo ista lec.fuit Pla.qđ iste.§.intelligat simplr prout iacet,vcʒ q in ꝯctibus bone fidei inspiciat tp̄s rei iudicande,in ꝯctib⁹ stricti iuris inspiciat tp̄s litis ꝯte.ista lec. ponit in.d.l.in hac.in gl.magna.ſ.de triti.ꝛ ad ꝯriū qđ facit ibi de hoc.§.ad illā.l.Pla.rn̄dit,vt ibi no.Sʒ certe ſm lec.Pla. illa.l.in hac.q̄ generaliter loquit nimis restrīgit.Preterea distinctio,Pla.quā facit iter act⁹ bone fidei ꝛ stricti iuris,nō est vera:qꝛ etiā ī actionib⁹ stricti iuris inspicit tp̄s more,vt vidistis in.l.vinū.ſ.si cer.pe.in.l.fi.ſ.de triti.ſ.de ver.ob.l.quoties in diē.quare alij vt Guar.Hug.legūt istū.§.quinto modo vt distinguat vtrū petat quātitas vel species:vt no.hic ī gl.ma. in p̄n.q̄ lec.vr ī gl.reprobari.quare alij legūt istū.§.ꝛ alio modo:vt iste tex.velit dicere q īspicit tp̄s snīe,qn̄ est certū q tūc res plurimi fuit:vt.d.l.in hac.ſ.de triti.Sʒ si a tpe more res plus valuisset,inspicit tp̄s more:vt.d.l.in hac.ī fi.ꝛ ſm distinctionē istā ipsi intelligunt istū.§.ꝛ fuit lec.vulg.sed istud non posset pcedere nisi ſm lec.Joā.quā lec.ſ.reprobaui.Septimo mō legit iste.§.q velit dicere q in act.cōmo.ꝛ alijs bone fidei
a iuratur in litem[a],vt in p̄n.isti⁹.§.ꝛ qn̄ talis estimatio probat p iurm in litē,tūc inspicit tp̄s snīe:ꝛ ita loquit ſm respōsum, quāuis ī stricti iuris iudicijs inspiciat tp̄s lit.ꝯte.s.quoad fructus:ꝛ ita loquat.iij.respon.in ver.Quis.istā lec.ī hoc.§.ponit Gul.de cu.in.l.vinū.ſ.si cer.pe.Octauo modo legit iste.§.p cuius octaue lec.declaratione premitte q est duplex iurm ī litem,vnū est affectionis qđ prestat in actione bone fidei:ꝛ ī stricti iuris,que sunt arbitrarie:vt vidistis in.l.in actionib⁹.ſ.de in li.iur.aliud est iurm in litē q est veritatis,ꝛ istud p̄stat in actione stricti iuris,etiā nō arbitrarijs:vt vidistis in.d.l.in ac. §.plane.ꝛ.l.nummis.eod.ti.hoc p̄misso iste tex.vult dicere q ī hac actione ꝛ in ceteris bone fidei iudicijs iurat ī litē,vt ī p̄n. §.ꝛ si iurat in litem per iurm qđ est affect⁹,vcʒ pro quāto nolit re carere,inspicit tp̄s rei iudicāde,hoc est tp̄s snīe, vt iuret p q̄to nollet tunc re carere:ꝛ ita loquit.ij.responsum huius.§.ī v̄b.vt rei iudicāde.Sʒ si iurat in litē p iurm qđ ē veritatis,qđ p̄stat in actionib⁹ stricti iuris nō arbitrarijs, dʒ iurari quāti res est tpe litis cōte.ꝛ sic in tali iuramento qđ ē veritatis īspicit tp̄s li.conte.ꝛ ita loquit.ij.rn̄suʒ.in ver.Quis.quā lec.no.ꝛ tene mēti.Ex lec.an.Verus intellectus huius.§.j.ponit ſ.de tri.l.in hac.ꝛ illum intellectū approbat Odo.ꝛ frau.ac. ꝛ intellectus est iste:qꝛ p̄mo hic dicit q in actiōe commodati iurat in litē si res non restituit.Scđo dicit q solū dʒ res reddi:sʒ ēt veniūt accessiones ex tpe more.Tertio dicit diuersuʒ in ꝯctib⁹ stricti iuris:qꝛ tunc veniūt accessiones ex tpe litis ꝯte.h.d.ꝛ sic distinctio temporū nō fiet hic respectu estimationis rei,sed respectu accessionum.iste intellectus est ver⁹ ꝛ planus:lʒ gl.hic aliter intelligat.ꝛ premitte ad euidentiā q tp̄s aliud rei iudicande aliud rei iudicate:qꝛ p̄mū significat extremum a quo:scđm extremum ad qđ:vt.de triti.l.in hac.In tex.ibi sil̄r.s.ratione doli si res non restituat:vt.ſ.de in li.in.l. in actionib⁹.Ibi,res sit.i.cā siue accessio ſʒ intellectū Jo. quem posuit in.l.in hac.de triti.alij intelligūt de ipsa re principali ꝛ commodata secundum Gui.ponit alium intellectum in.l.vinū.ſ.si cer.pe.Ibi,petetur quantum ad accessiones. Ibi alij quantum ad estimationem rei.

a In litē. Vide.d.ia.may. insti.de acc.§. penales.nu. xciiij.

b Accipiunt. Adde eūdē in l.inter decorē. §.ī emptionibus.C.de pactis.ꝛ qđ ibidem dixi in apostil.

c Culpa. Adde Abba.in c.j.de cōmo.ꝛ do.Alexā.de Jmo.l.l.si qs nec.si cer.pet.

Heres eius. Qn̄ ex ꝯctu bone fidei est in obligatione rem restitui.heres tenet vltra portionē hr̄ditatis eatenus,quaten⁹ hʒ facultatē rei restituende.h.d.No.tex.q in ꝯctibus bone fidei heres tenet ad totā rem actione psonali,qn̄ in obligatione est rē restitui, si ille heres facultatē hʒ totius rei restituende posito q heres hēat coheredes:ꝛ hoc ꝯtingit pp̄ter equitatē officij iudicis,q̄ versat ī actiōe bone fidei,vt hic exp̄sse dt tex.ibi,quasi hoc ꝛc.sʒ sec⁹ est in ꝯctu stricti iuris:qꝛ tunc vn⁹ ex plurib⁹ heredibus non pōt teneri actiōe personali,qn̄ in obligatione est rem restitui: nisi pro hereditaria portione posito q habeat facultatē toti⁹ rei restituēde:vt.l.q fundū.§.si tu ex parte.ſ.ad.l.fal.ſ.de le.j.l. si tibi.§.si fund⁹.C.de her.ac.l.hereditarijs.ꝛ ita p Pe.ō Bella p.fallit qn̄ actio stricti iuris posset cōcurrere cū rei ven.qꝛ tūc est idē in actionib⁹ stricti iuris,qđ in actiōe bone fidei,vt. ſ.de vi ꝛ vi ar.l.si plures.ſ.de ꝯdi.fur.l.in ꝯdi.ꝛ hāc limitationē ponit Dy.in.d.l.qui fundū.§.si tu ex par.ſ.ad.l.fal. Ex lec.an.Facultas restituēdi facit heredē teneri vltra hereditariam portionē:ꝛ rō no.p Dy.ſ.ad.l.fal.l.q funduʒ.§. si tu ex parte.ꝛ vide qđ no.in Spec.de feudis.§.nono querit.

Si filiussa. Ex ꝯctu cōmodati celebrato cū filio vel seruo tenet,ipse fili⁹ vel seru⁹ insolidum,sʒ pr̄ ꝛ dn̄s tenebit actione de peculio:ꝛ habebit etiā rō doli ipsius patris vel dn̄i.h.d.Ibi fraus dūtarat venit ꝛc. casu si iteruenit dol⁹ vel fraus pr̄is vel dn̄i,ipsi tenent īsolidū de peculio,vt.l.j.ō pe.§.j.ꝛ ibi no.ſ.ō peculio.In gl.q̄ īcipit sʒ hodie ꝛc.ibi posset tn̄ dici ꝛc.No.ex hac gl.qđ tūc est verum qđ ꝯ patrē dʒ actio intētari tanq̄ ꝯ legitimū administratoreʒ filij,qn̄ ex tali ꝯctu inito cū filio q̄rit vsuff.pr̄i.Sʒ qn̄ ex tali ꝯctu inito cū filio vsufr.pr̄i nō q̄rit tūc dʒ actio ītētari ꝯ ipsuʒ filiū,vt no.gl.Sʒ aduerte ad fi.gl.inquātū dicit qđ qn̄ dʒ itentari actio ꝯ ipsuʒ filiū,puta qꝛ pr̄i nō q̄rit vsufr.q etiā tūc dʒ interuenire cōsensus patris:qꝛ istud vltimū dictū ō ꝯsensu patris nō vr̄ verū ſʒ opi.Lot.no.in.l.cū nō solū.§.necessitate.C. de bo.q̄ lib.in gl.mag.in fi.q in casu in quo querit vsuffr.pr̄i, nō requirat patris consensus.pbatur per tex.extra de iud.c.j. li.vj.ꝛ circa p̄dicta vide q tenuit Ja.de bel.in.d.§.necessitate. Ex lec.anti.In gl.sed hodie.ibi,cum patre.vide hic qđ no.doct.C.de epis.ꝛ cleric.in aut.causa que fiet cum monacho. Item adde qđ not.ſ.de cast.pe.l.patri.ibi,apud euʒ ex quo cōtractu nō querit ius in re,ꝛ ideo ad patrē nō pertinet vsufr. ꝛ p consequens non est legitimus administrator,vt not.C.de bo.q̄ lib.aut.excipit.autoritate tn̄ tpis,qꝛ requirit in signum patrie potestatis,nō in signum repudiationis vsufruct⁹, cū hic non cadat vsufructus:quod no.

Non pōt. Commodatū nō cōsistit in rebus, q̄ vsu consumunt,nisi talis res sic tradatur, vt nō consumatur.h.d.cū.l.seq.In gl.sup verbo,consumitur circa istam gl.vide quod no.ſ.si cer.pe.l.ij.§.mutui ꝛc.

SI vt certo. In actione cōmodati hr̄ rō loci ꝛ tpis ex natura officij iudicis dicte actioni deseruientis.h.d.istud prin.

1 ☞Contractus ex conuentione legem accipiunt.

2 Estimatio facit quem teneri de casu fortuito.

Nūc viden. In ꝯctibus,q celebrant gratia dātis tm̄,venit dolus ꝛ lata culpa.In ꝯctibus vero,q celebrant gr̄a recipientis tm̄,venit dolus,lata culpa,leuis,ꝛ leuissima.In ꝯctib⁹ v̄o,q celebrant gr̄a vtriusq,venit dol⁹,lata culpa,ꝛ leuis:de casu v̄o fortuito in p̄dictis casibus qs nō tenet nisi inter ꝯhentes aliud cōuenerit:aut estimatio vel culpa p̄cedēs aliud inducat.h.d.vsq ad.§.deniq.No. distinctionē istoꝝ.§§.q distinguūt,aut ꝯct⁹ celebrant gr̄a dā-
1 tis tm̄,aut gratia recipiētis tm̄,aut gr̄a vtriusq.†Scđo no.q
b ꝯct⁹ ex ꝯuentione legē accipiūt[b],vt in ver.aut si hec ab initio ꝛ.ſ.in.§.custodiā.in ver.certe ad idē.ſ.deposi.l.j.§.si ꝯuenerit. no.ꝛ.l.sepe.circa qđ vide qđ habes in.l.cōtractus.ſ.de re.iur.
2 †Tertio no.q estimatio facit quē teneri ō casu fortuito,vt in cōmodatū ver.si forte.qđ intellige verū qn̄ cōmodatari⁹ te-
c nebat de sui natura de leuissima culpa[c],puta qꝛ cōmodatum erat factū gr̄a ipsius tm̄,sec⁹ si tenebat de leui culpa tm̄, puta qꝛ cōmodatū erat factū gr̄a vtriusq tm̄:quo casu estimatio operat,vt teneat de leuissima tm̄,nō de casu fortuito, vt sentit gl.hic sup v̄.periculū.Op.dꝛ hic aut ꝯctus celebrat gratia dātis tm̄,aut recipiētis tm̄,aut vtriusq:ꝛ vtriusq gr̄a dꝛ celebrari,qn̄ vtriusq ptis vtilitas interuenit,ꝯ.ſ.si cer.pe.rogasti.in p̄n.ibi dn̄ dt,ꝛ maxime si sine vsuris ꝛc.ibi vr̄ velle text. q lʒ ī ꝯctu versēt vtilitas ex vtriusq parte,nō tn̄ dꝛ ꝯct⁹ gr̄a vtriusq celebrari:sʒ hic in ver.sʒ,ibi,tex.vult ꝯrium ergo ꝛc. Sʒ rn̄deo q iste ver.dʒ intelligi in ꝯctibus, in qbus vtriusq partis versatur vtilitas,ꝛ ab vtraq parte hoc principaliter agitur.Sʒ lex ꝯria loquitur de cōtractibus,in quibus lʒ vtriusq partis versēt vtilitas: tamē hoc nō agebat p̄ncipalr ab vtraq parte:ꝛ iō lʒ ibi vtriusq patris versēt vtilitas,tn̄ ꝯct⁹ dꝛ fieri gratia illius tm̄,cuius causa p̄ncipaliter hoc agebat: nō aūt dꝛ fieri gratia vtriusq,vt.d.l.rogasti.ī p̄n.ꝛ.l.si qs nec causam.ꝛ ibi no.eo.ti.In gl.que incipit,simili.ibi,res cōmodatas habuit ꝛc.Respōdeo locus est gratificationi, ꝛ si non potest vtranq euadere,euadat quem vult,arg.l.alleg. in glo. Ex lec.anti.No.tres regulas:prima,q vbi contract⁹ celebratur gratia solius tradentis,venit dol⁹ ꝛ culpa lata:secūda,q si gratia vtriusq,venit etiā culpa leuis:tertia regula,q vbi gratia solius accipientis,venit etiā leuissima.Addō quartam regulam ex tex.q casus fortuitus nunq̄ venit ex natura alicuius cōtract⁹,nisi culpa ordinata ad casum precedat casum:vel nisi res sit estimata tali estimatione q pactū estimationis inducat casum:vel nisi sit expressuʒ pactum de casu fortuito.ꝛ hoc dicit.§.iste.ꝛ que dicta sunt de culpis debent intelligi tam in faciendo quam in omittendo:exempla vero not. isti.quib⁹ modis re contrahi.oblig.vbi videas,ꝛ vtrum estimatio faciat transire periculuʒ casus fortuiti:not.hic Guli. ꝛ adde quod no.ſ.loc.l.iij.Et no.pro equis estimatis,vtrum ille qui ducit equuʒ estimatum,teneatur de casu fortuito.Itē ad predicta adde quod no.ſ.solu.mat.l.si mora.l.si constante. §.maritus.

Sed interdum

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Sed interduz. Nota q̄ qs tenet̄ de casu, q̄n̄ cul
pa excedit casum: p cui⁹ declara
tione Bul. de cu. distinguit hic. de quo dicā in. l. j. sepe. ff. depo.
& qz tex. in. §. cōmodatū. in ver. & si forte. dicit q̄ operaē estima
tio q̄n̄ res cōmodata traditur estimata: & etiā gl. super verbo,
periculū. ideo Bul. de cu. ponit hic quod operetur estimatio.
de qua materia vide per Dy. in. l. j. C. commoda.

¶ Ex lec. an. ¶ Culpa vtendi facit trāsire periculuz casus for
tuiti in vtentem. quod no.

¶ Item ex lec. anti.

Sed an etiam. No. ex ipso q̄ seruus legatur a
dño, presumitur fugitinus.

Denique ait. Cōmodatoz q nō patiē cōmoda
tarium vti re ad eū vsuz, ad quez
cōmodata est, tenetur actione ffita cōmodati: & cōmodatarius
vtens re aliter q̄ debeat, nō solum cōmodati actione directa
tenetur, sed etiam furti. b. d.

Vsque adeo. Diligentia nō solū dz adhiberi in
re cōmodata, sz in seqla. b. d. Guli.
de cu. circa istū. §. q̄rit de duob⁹. p̄mū est vtrū vēdita equa, vl
vacca videaē vendit⁹ pull⁹, q eā sequebaē: & iste tex. facit q̄ sic
vt hic p eū. Scōo querit, vtrū equo vēdito videaē vēdita fre
num & sella: Sed de hoc dic vt. l. ediles. ff. de edil. edic. b. d.

¶ Ex lec. aut. ¶ Accessoziū naturam sequiē p̄ncipalis. b. d.
& facit. j. loc. l. sed addes. §. si quis mulierem.

1 ¶ Commodatarius ad hoc vt teneatur de leui & leuissima
culpa, oportet quod commodatuz fiat rogatu ipsius commo
datarij.

2 Honor vxoris est p̄ncipaliter honor viri.

Interdum. Q̄n̄ cōmodatuz sit gra cōmodātis.
vel sit gratia alio spōte nō rogatu alteri⁹
cōmodatarius tenetur de solo dolo, subaudi & lata culpa. b. d.
¶ No. tex. ibi, vel si sua dūtaxat cā &c. nā iste tex. facit ad qō.
mari⁹ mittit vxori vel spōse stragalia & alia arnesia, q̄n̄ vult
ipsam ducere domū, q̄ i dubio nō videaē ei donare, sz ma
gis cōmodare, vt veniat ad ipsum magis ornata: & hoc nō est
q̄rēdū, a morte viri talis donatio ffirmet, cū nō sit donatio, sz
magis cōmodatū factū gra viri: de qua. q. p doc. in. l. j. §. j. so.
1 ima. ¶ Scōo no. hūc tex. i q. q̄ ad hoc vt cōmodatari⁹ teneaē
de leui & leuissima culpa, opz q̄ cōmodatū fiat rogatu ipsi⁹ cō
modatarij: alias si cōmodator offert cōmodatū ipsi cōmodata
rio, & tūc cōmodatari⁹ nō tenet nisi de dolo, subaudi & lata cul
pa, vt hic. Sz si nō apparet an cōmodatū fuit factū rogatu cō
modatarij vel nō, tunc p̄sumitur in dubio rogatu cōmoda
tarij regulariter, & vidistis. ff. e. l. §. commodatum.

2 ¶ Ex lec. an. ¶ No. q̄ honor vxoris est p̄ncipaliter honor vi
ri: & q̄to magis vxor incedit honoratior, tāto maior est gra vi
ri. ¶ Scōo no. q̄ res p̄ciosas q̄s vir trāsmittit vxori vl spōte
ad ornamētū eius vt cōmodare nō donare, vnde lz accedat ei
perlas, & fregiaturas, vel preciosa vestimēta, nō intelligiē do
nasse p̄m Richar. & idē tz Ja. bu. C. de do. an nup. cū in te, ad
de qō no. Bu. ff. de pec. l. in vestimēto. & si tu velles rūdere ad
istū. §. posses dicere q̄ hic nō fuit facta simplex concessio, sz ad
certum vsum. & ideo resultat simplex commodatum.

Nunc videndum. Si res cōmodat vt p̄
gnoreē, & per commoda
tariū nō recolligiē, competentibus actionib⁹ est agendū: qui
commodatarius etiam potest actioneni cedere cōtra eum cui
pignozauit. & actio cessa cxercebiē per commodantem sumpti
bus ipsi⁹ commodatarij. b. d. vsq̄ ad. §. fi me. ¶ No. §. & no. gl.
super verbo, pro re. ibi, sed si tempus &c. ex qua. gl. habes, qui
do ego qui cōmodani tibi rem, vt tu eam obligares tuo credi
tori, possim agere contra te vt ta illam recolligas. & circa istā
glo. vide qō no. C. eo. l. pe.

¶ Sequitur ex lec. anti.

Idem labeo. No. dno. Primo q̄ ille q tenet̄ res
obligare seu disobligare, tenet: qō
faciēdū qcqd pōt, vt liberet: vnde sufficit si peū nō remanet:
qō no. facit. §. & ffi. pe. l. q aūt. §. ij. ¶ Secūdo no. q̄n̄ cessio
fit gratia solius cedentis, dz expensis cedentis fieri, & etiaz fu
turum iudicium moueri. & vide. j. eo. l. vnde queritur.

a **Si me rogaueris.** Si seru⁹ cōmodat̄ cum
re eius culpa non exce
sat cōmodatariū: sec⁹ si seru⁹ fugerit i dolo. b. d. Intellige istuz
§. q̄n̄ cōmodani seruū tibi cū lancea: nō tñ hoc acto q̄ illa res
eēt in custodia serui, & iō cōmodatari⁹ dz teneri de culpa. nisi
ille seru⁹ erat ita idone⁹, q̄ custodia illi⁹ rei debuisset ei com
mitti: q̄ tūc cōmodatari⁹ nō esset i culpa: vt. j. e. l. argētū. & l. cū
§. fi. cū. l. seq. Sz si cōmodassem seruū cū lancea hoc acto q̄ illa
res esset in custodia serui, tūc cōmodatari⁹ nō tenet̄ de culpa
illius serui missi cū re, vt. j. e. l. cōmodatā. lz gl. circa intellectū
istius. §. videaē sentire contrarium. j. pig. l. in glo. magna.

¶ Ex lec. an. ¶ No. q̄ si ego cōmodo tibi equū & seruū, & ser
uus fugit cū equo, q̄ nō est periculū tuū, sz meū, nō ob. j. pro.
§. qz ibi custos fuit appositⁿ ex post facto, hic ab initio ffm gl.
& Dof vel dic q̄ aut fuit appositⁿ seruⁿ p modum custodis
& loquit ibi, qz distinguit a principio, vel ex postfacto: aut nō
p modū custodis. & loquit hic: & vide quod no. l. Spe. de furt.
ver. quid si tabulari⁹. & s. nau. cau. stab. l. fi. §. idem. & s. vsufr.
quemad. ca. l. penul.

Si de me petisses. Si p cōmodantē appo
nat custos, ex postfacto
nō remittit custodia commodatario. b. d. ¶ In gl. ff. ibi, non
plz &c. Nota distinctionē ipsi⁹ gl. aut custos apponit ab initio
aut ex postfacto. & p hūc gl. declaratiōe q̄n̄ cōmodat̄ seruⁿ
cū re, & tūc dic vt. §. pzt. §. q̄n̄ seruⁿ vl res simul nō cōmodat
sz apponit vt custos rei cōmodate: & tunc aut custos apponit
ab initio, & cōmodatari⁹ de custodia nō tenet̄, vt hac gl. p. l. j. in
ea allegata, vt vltra. l. allegat gl. facit p hoc. s. nau. cau. sta. l. fi.
§. j. loc. l. dños horreoz. aut nō fuit appositⁿ custos ab initio, sz
ex postfacto: & tūc aut res remāsit penes cōmodatariū, & tūc nō
vl remissa custodia. casus est hic, & ita loquit opi. Bz 39. hic po
sita p rōnē suā: & opi. Jo. nō est bona, aut res cōmodata nō re
māsit penes cōmodatariū, & tūc vl remissa custodia, vt. j. e. l. eū
q. §. fi. & in. l. fi mea. §. j. & isto casu posset p̄cedere opi. gl. hic po
sita. Et circa predicta vide qō no. Cy. in. l. dini. C. loc.

Si duobus. Iste. §. bz tres partes: nā primo lo
quit q̄n̄ plures cōmodatarij obligē
tur oblone p̄mitiua, q̄ Bbit ad ipsam rē restituendā. Scōo lo
quit qualiter Bhaē ipsa oblo secūdaria rone doli vel culpe, q̄n̄
vter cp cōmodatari⁹ delinquit. tertio loquit q̄n̄ delingt vnus
tñ. Scōa ibi, sz esse veri⁹ ait. tertia l. l. vnde q̄rit. i ver. sz si legis.
q̄n̄ est simul vehiculū plurib⁹ cōmodatū q̄tū ad obligationē
p̄mitiuā, q̄ ad ipsam rem restituēdā Bbit. quilibet cōmodata
rius tenet̄ p pte nō insolidū: qz insolidū ad eos pervenire nō
pt: quātū vero ad obligationē secūdariā, q̄ Bbit rone doli vel
culpe, glibet tenet̄ insolidū: & si Z vnū ex facto alteri⁹ agat, dz
ei Z qđ agit cedi actio Z illum ex cuius facto ipso cōuenitur.
¶ Quero de intellectu huius. §. si duob⁹. gl. ff. bic posita dicit
q̄ ad. q. formatā. in p̄n. §. iuriscō. nō respōdet statim, sz rūdet.
j. in ver. sed veri⁹ esse ait. & dicit q̄ quilibet tenetur insolidū:
sz iste intellectus nō est verus, imo ad. q. ppositam respondeē
statim i ver. verū in vehiculo. ex quo ver. apparet respōso ad
q. ppositā vez q̄ quilibet teneatur p̄o pte oblone p̄mitiua,
q̄ Bbitur ad rei restōnem: & qz ver. verū in vehiculo. loquit ali
qualiter obscure: ideo in. d. ver. pone casuz sic, domine iuriscō
sulte ego vidi. ff. pzt. factū vnū ar. v. vsum aūt. q̄ lz plures nō
possint esse dñi vel possessores vnius rei vel partis insolidu,
tamē in vna re plures possunt habere vsum insolidū, vt i bal
neo, campo, & platea, & si per qō ar. cōcluditur q̄ si plures pos
sunt habere vsum vnius rei insolidū, q̄ quilibet teneaē insoli
dum act. cōmodati ad rei restōnē ex obligatiōe p̄mitine. pla
ceat ergo declarare quid iuris sit qōne ppōsita de vehiculo: ad
hoc respondet iuriscōsul. & dicit. s. dictum arg. bz locū in bal
neis, & alīs locis amplis, qbus plures possunt vti insolidū.
Sed qō nostra est ppōsita in vehiculo paruo, cuius vehiculi
parui plures non possunt habere vsum insolidū, & p cōsequēs
concluditur in questione ppōsita q̄ vehiculi parui plures nō
possunt habere nec dominiū, nec possessionē, nec vsum insolidū
ita q̄ p̄o vehiculo paruo quilibet teneatur p parte ac. com
modati, que oriē ex oblone p̄mitiua ad rei restōnem: Respon
deo. ergo ad. q. propositam in hoc ver. verū in vehiculo. & iste
etiā intellectus fuit originaliter. Bar. fil. non antē ad. q. p̄o
positam, vt gl. dicit. Respōdeo ver. sed veri⁹ esset ait. qz ibi nō
loquitur in obligatione p̄mitiua, que cōtrahit ad rei restitu
tionem: sed loquit in obligatione secundaria, que cōtrahitur
ratione doli vel culpe commissi vel commisse circa rem cōmo
datam, & iste est veri⁹ intellect⁹ huius. §. Sed q̄ro de intellectu,
l. vnde queritur. in fi. ibi pū dicit q̄ videtur habere rōnē: glo.
refert ista verba ad proxima, vt velit dicere q̄ videtur habere
rōnem. s. q̄ possit agi actio. l. aquile, ad residuū: qō est vltra il
lud, quod commodatar⁹ fuit consecutus agendo actione com
modati. & ffm hoc iuriscon. nō respondet. q. propositē in ver. sz
si legis. Sed tunc ad questionē propositam respondet gl. vlti
ma magna in ver. sed questiōi facēe &c. vel dic secūdū Bar.
fill. quod hic respondetur questioni ppōsite in dicto. ver. sed
si legis. & tunc ista verba, quod videtur habere rationem &c. de
bent exponi isto modo, quod videtur habere rationē, scilicet
quod actio legis aqui. cedatur illi commodatario, qui fuit cō
uentus actione commo. & damnum non dedit contra alium
commodatarium suum socium, qui damnum dedit in re com
modata: & secundum hoc ista verba, quod videtur &c. nō refe
runtur ad prozi. scilicet quod dictuz in versicu. sed si legis &c.
& in hoc. §. cum. l. seq. sunt plures glosse, quarum prima est glo.

a ¶ Si me. Ad
huc tex⁹ ma
teriā vide eun
dem Bal. l. l.
si is v. sed po
ne ego. C. de
furt. & Frā. are.
& d. Alexā. de
Imol. hic i. l.
argentū. j. eo.
& adde Bart.
in. l. suspectū.
ff. de suspec.
tuto.

magna super ver.dñium.⁊ ista gl.magna ponit materiam q̃ recitaꝛ alibi meli⁹ q̄ hic vcꝫ ī.l.iij.§.ex cōtrario.ff.de acq.pos. vbi est gl.quasi eadē que hic ⁊ in.l.iꝫ.C.de acq.pos.⁊ ista glos. modicū facit ad intellectū ⁊ materiā istius.§.Sꝫ ideo gl. posuit istā gl.hic.q² tex.facit mētionē q̄ vnius rei dñium vel possessio nō p̄t esse apud plures insolidū.⁊ iō ista gl.q̄rit an hoc sit verū q̄ plures nō possunt vnā rē insolidū possidere. Secūdo querit q̄ sunt illi qui ciuiliter possident.⁊ qui sunt illi q̄ naturaliter. ¶Querit ēt ista gl.vtrū si illi alij locent ad vnū tp̄s modicā rē quā possidēt desināt possidere.⁊ hoc facit tota ista gl.magna.oēs eñ alie gl.tēdūt ad materiā ⁊ intellectū isti⁹.§. ¶In gl.ma.ibi q̄ est cā q̄rēdi dñiū ⁊c.No.ex hac gl. q̄ ciuilis possessio est illa q̄ q̄riꝛ ad vsuca.⁊ p̄scri.⁊ hāc opi. tꝫ Dy. in.c. sine pos.extra de re.iur.lib.vj.alle.p hac.l.j.§.p seruum q̄ in fuga.ff.de acq.pos.ff.de fur.l.serui ⁊ filij.circa fi.allꝫ.etiā p hac gl. l.j.circa fi.vltime gl.C.de ser.fu.ibi gl.dicit q̄ possidens naturalr̄ nō p̄t vsucapere[a] donec ali⁹ possidēs ciuiliter nō desinat possidere.⁊ sic sola naturalis nō sufficit sꝫ ciuilis sic,quā Dy.nō allegat.idē no.p.gl.ī.l.iij.§.ex ꝯtrio.ff.de acq.pos.pbo c optime l.q fundū.in pn̄.ff.p ēptore qō no.Sꝫ aduerte q² illud qō dixi q̄ naturalis possessio nō sufficit ad p̄scriptionē est verū ad p̄scribēdū dñiū,sꝫ bñ sufficeret ad p̄scribendū ius infra dñium nā vsufructuari⁹ p̄t prescribere vsumfr.casus est ɓm verā lec. vltramō.in.l.fi.ī fi.C.de p̄scr.lō.tēp.Est etiā casus.s.de publi. si ergo.ī pn̄.ꝯiuncta.l.eū q.ī prin.nā p vsufructu tradito a nō dño ꝯpetit publi.vt.d.l.si ego.Sꝫ ille cui ꝯpetit publi.potest vsucapere ⁊ p̄scribere vt.d.l.eū q. Item aduerte q̄ naturalis possessio sufficeret etiā ad prescribendū dñiū si p̄scribēs recognosceret aliū in dñm ⁊ p̄scriptio nō tēderet ad perimenduꝫ verū dñiū dñi. Pono exēplū ille q possidet tāq̄ emphyteuta. ⁊ sic naturaliter tm̄.vt.no.ff.in seq.pte glo.p̄t prescribere emphy.casus est in.l.q petit.in fi.ɓm vnā lec.C.de p̄scrip.xxx.an. pbaꝛ etiā in.l.cū spōsus.§.si de vectig.s.de publ.ꝯiuncta.l.eū q.e.ti.⁊ sic acq̄rit vtile dñiū,vt.s.si ager vecti.vel emphy.pet. l.ij.Illud ergo qō d̄t hic gl.⁊ alia iura.s.allegata q̄ sola ciuilis possessio est cā acq̄sitionis dñij p vsucapionē ⁊ naturalis possessio nō sufficit est ver⁹ qñ q̄s p̄scribit ad perimēdū dñiū alterius:nō tñ est verū ad p̄scribēdū dñiū recognoscēdo aliū in dñm,vel prescribit ius infra dñium,vt.s.dixi.⁊ circa. q. gl. vide quod no.in.l.iij.§.ex ꝯtrio.ff.de acq.pos.⁊ qō no.C.vti pos. l.j.in vlt.gl. ¶In.e.gl.ibi sed q̄ sunt illi q possidēt naturaliter tm̄:⁊ circa istā gl.vide qō no.in.l.iij.§.ex ꝯtrio.ff.de acq.po.l.iꝫ. C.de presc.xxx.an.l.male agiꝛ.C.vbi in rē act.in.ij.vers.l.j. vti pos. ¶In.e.gl.ibi,cū aliā nō habeāt.no.hanc.gl.⁊ vide quod no.in.d.§.ex ꝯtrio.⁊ in.l.j.vti pos. ¶In gl.q̄ inci.nec balnei ⁊c. ibi,seruitutis vsus. Istud dictum gl.non vꝛ vsq̄quaq̄ verū: q² iura incorporalia iudicanꝛ diuidua vl' indiuidua ɓm naturā eius qō deduciꝛ in ipsis v̄bis⁹.vt.l.eadē.§.cato.ff.de v̄b.sig. si ergo vsus prout refertur ad factū est diuidu⁹,ergo eodē mō dꝫ esse īdiuidu⁹ respectu iuris,seu put referꝛ ad ius quare solue ꝯtriū aliter,qñq̄ vsus referꝛ ad psonā.⁊ tūc nō pōt p parte diuidi,vt in.l.ꝯtria.qñq̄ vsus referꝛ ad rem. ⁊ tūc valde bene pōt diuidi vsus:q² p̄t esse vsus ptis rei.⁊ ita loq̄tur hic. ¶Venio ad v̄.sꝫ veri⁹ esse ait.⁊ gl.sup v̄bo habebūꝛ,dicit q̄ ad rei restitutionē q̄libet cōmodatari⁹ teneꝛ insolidū:sꝫ si restō non fiat,fit cōdēnatio ꝯ quēlibet ad interesse p pte p.l.si duo.§.j.ff. dep.⁊ sic tꝫ ista gl.q̄ ad rei restōnē q̄libet cōmodatari⁹ teneatur insolidū.idē dicit Azo in summa.C.eo.vnde ista gl.fuit assumpta:sed hoc est falsum ⁊ ꝯ casum istius.§.in prin.Nam nō est verū q̄ quilibet cōmodatarius teneaꝛ insolidū ad restitutionem,sed quilibet teneꝛ pro parte,vt hoc.§.nisi expresse esset actū q̄ q̄libet teneret insolidū:vt no.hac gl.in fi.qui finis contrariaꝛ principio istius gl.pbaꝛ etiā hoc.ff.depo.l.j.§.si apud duos.⁊ ibi no.ff.loc.cū apparebit.C.loca.l.si diuisa.ff.de duob. re.l.eandē.in prin.pbaꝛ etiā per rationē.nā nos videmus qō obligatio primitiua ad rei restitutionē diuidiꝛ inter heredes cōmodatarij p hereditaria portiōe.vt.s.eo.l.iij.§.heres.ergo eadē rōne dꝫ diuidi p rata īter plures cōmodatarios.nō obs. l.si duo.alle.in gl.q² iste ver.sꝫ veri⁹.non loquiꝛ de primitiua obligatione que ꝯbiꝛ ad rē restituēdā:q² illa cōpetit p parte vt.s.dixi.sed loq̄ꝛ de obligatione secundaria que ꝯbiꝛ ratiōe doli vel culpe cōmisse circa rē cōmodatā quo casu quilibet cōmodatarius tenetur insolidū.vt hic.⁊.d.l.si duo.ī.j.pte legis. ¶Sed aduerte:q² lꝫ q̄libet cōmodatarius teneaꝛ p pte obliga.primitiua que ꝯbiꝛ ad rē restituēdā.vt.s.vidistis.tñ p̄statio partis nō īducit liberationē,⁊ sic talis obligatio ad rei restitutionē est diuidua quo ad obligationē:sꝫ quo ad solutionē est indiuidua:vt.d.l.si duo.Sꝫ si pueniaꝛ ad interesse est ēt diuidua.q̊ ad solutionē:vt pbaꝛ.in.d.l.si duo. ¶In gl.super verbo habebunꝛ ⁊c.ibi cōi piculo.No.ex hac gl.q̄ tantum est dicere cōi periculo q̄tū est dicere,q̄ quilibet teneatur p parte qō no. ¶In ea.gl.ibi exp̄sse ⁊c.intelligit q̄ ista gl.q̄ hodie sit necesse q̄ expresse agaꝛ q̄ q̄libet teneatur insolidū qō olim nō erat.Sed certe hoc est falsuꝫ:q² p aut.de duob⁹ reis. nihil est immutatū ī modo ꝯstituēdi duos reos:imo ꝯstituunꝛ eodē mō hodie quo olim:sꝫ solū est immutatū in mō cōueniēdi. ita no.gl.ff.de duo.reis.l.reos.§.cū tabulis.in aut. de duo. re. in prin.tāgiꝛ in auꝛ.hoc ita.C.de duo.reis.⁊ insti. de fideic.§. fideiussores.Sicut ergo olim plures cōmodatarij habebanꝛ duo rei,ita ⁊ hodie.q² nihil est immutatum.in ea.gl.ibi alias q̄libet tenebiꝛ p pte. aduerte ad ista v̄ba gl. q̄ videnꝛ velle ꝯtriū ei⁹ qō gl.tenuit in pn̄.Nā lex d̄t q̄ si sunt plures cōmodatarij ad rē restituēdā nō tenenꝛ insolidū:nisi exp̄sse sit actū q̄ quilibet insolidū teneaꝛ.⁊ in hac parte ista gl.bene d̄t,lꝫ ꝯtrariū dixerit in prin.Sed inquantū ista gl.in fi.dicit q̄ hic fuit actū vt q̄libet teneaꝛ insolidū nō bene dicit, q² vt.s.dixi ver. sꝫ verius.sup quo est posita ista gl.nō loquiꝛ de oblōne primitiua q̄ ꝯbitur ad rei restitutionē, sꝫ loq̄tur de obligatiōe secūdaria q̄ ꝯbiꝛ rōne doli vel culpe.quo casu quilibet cōmodatarius teneꝛ insolidū etiā si nil sit dictū. ¶In gl.j.in.l.vñ q̄riꝛ. ibi,q̄dā hñt in litera ⁊c.⁊ ɓm hāc literā iste text.vult dicere q̄ si plurib⁹ cōmodatarijs subtracta est res, ⁊ vnus egit actiōe furti ꝯ furē ⁊ dñs cōueniat aliū cōmodatarium qui act.furti non egit pōt ille ꝯuētus dicere,cōuenias consociū meum qui egit act.fur.⁊ cōuenias ipsum periculo meo quo casu iste conuētus interim absolueꝛ.ita dicit iste text.⁊ p hac lec. facit.l.si dubiteꝛ,alle.in gl.sꝫ Azo istā lec.vꝛ reprobare, dicēs q̄.d.l.si dubiteꝛ.hꝫ locū in plurib⁹ fideiussorib⁹,nō aūt ī plurib⁹ reis debēdi.⁊ per ꝯñs nō hꝫ locū in plurib⁹ cōmodatarijs q̄ censenꝛ duo rei:vt.d.§.sꝫ verius.tñ ista lec.nō est not.put est hic in litera cōueniri:q² non vꝛ incōueniēs:sed si sunt plures rei debēdi ⁊ vnus cōueniaꝛ ad quē res non peruenit,q̄ ille possit dicere cōuenias correū meū ad quē tota pecunia puenit ⁊ cōuenias illū periculo meo,vt hoc tex.ɓm hāc lec.qō tene menti. ¶In gl.magna ibi vel ɓm Jo.istam solutionē tꝫ Pet.de bel.⁊ est rō:q² qñ agitur in eo qō plus est in act.l.aquil. ppter negationē eo modo vꝛ agi ex nouo caplō:vcꝫ ex eo qō negauit de quo in pmo iudicio cū fuit actū cōmo.nulla fuit facta mētio,merito pōt agi ad illud plus actione.l.aqui.C.de indi. l.iꝫ.⁊ ita loq̄ꝛ iste.§.sꝫ qō agiꝛ ad illud pl⁹ qō venit ex repetitiōe.xxx.dierū agiꝛ ex eodē facto nullo supaddito merito ⁊ ñ vꝛ ad illud pl⁹ agi scdō iudicio.facit p hoc.l.si cū tibi.C.d in. ⁊ ita loq̄ꝛ.l.q seruū.in fi.put est ibi lr̄a negatiua:sꝫ put est ibi lr̄a affirmatiua cōcor.cū hoc tex. ¶In ea.gl. ibi nō ad pri.s. non ad ver.nā ⁊ si aduersus. ¶In ea.ibi,sed ad superi⁹.s.ad ver.sed etsi legis. ¶In ea.gl.ibi nō est cedēda ⁊c. hoc est falsum:q² cediꝛ etiā actio cōmodati,vt hac.l.in princ. put est ī litera cōueniri. ¶In ea.gl.ibi diuidereꝛ actio ⁊c.Not.istā gl.q̄ vꝛ concludere q̄ ita demū vni ex duob⁹ reis debēdi debeat actio cedi si sunt duo rei qui habeant beneficiū diuisionis:nam ista gl.vꝛ concludere q̄ ibi hꝫ locū beneficiū cessiōis vbi hꝫ locū beneficiū diuisionis.⁊ sic ex hac gl.cōcludiꝛ qō si p reos debendi beneficio diuisionis est renūtiatū nō hꝫ locum bñficiuꝫ cessionis:sed istā opinionē nostri doctores reprehendunt,dicētes q̄ si plures rei debēdi renūtiāt beneficio diuisionis:nō tñ per hoc sibi preiudicant in beneficio cessionis.ita no.Cy.i.l.j. in.ij.q.C.de duo.reis. ¶No.tex.in.l.nemo.duꝫ dicit accommodando,quod idem est commodare ⁊ accomodare.ita videbitis.ff.eo.l.si seruus. ¶Ex lec.an. ¶Si plures sunt commodatarij eiusdem rei simul facti quilibet a pncipio p parte obligatur,sed ex postfacto rōne doli vel culpe cōis quilibet teneꝛ insolidum:sed altero soluēte alter liberatur.⁊ ille qui locupletior factus est,pmo dꝫ conueniri,q̄ ille ad quē nihil peruenit si hoc opponatur sumptib⁹.s.opponentis vel dicūt iura ced.⁊ si ꝯ eūdē cōpetat actio.l.aquilie.⁊ commodati quaten⁹ vtraq̄ est persecutoria vna tolliꝛ per alterā. Hoc dicit cū.l.seq.⁊.l.vñ aliter.⁊ tex.isti sunt aurei. Ad euidentiā premitte q̄ ex cōmodato oritur quedā actio pmitiua.i.a principio ī ipso ꝯctu ad rem reddendam. Item oriꝛ quedam obligatio secundaria ex postfacto ratione doli vel culpe modo vn⁹ intellect⁹.§. est q̄ obligatio pmitiua est ab initio diuisa q² sicut pars puenit ad quēlibet accipiētem:ita pro parte quilibet obligatur:q² re seu ex re ꝯbitur obligatio. Sꝫ obligatio secūdaria rōne doli vel culpe nō est diuisa īter eos,imo ex facto cōi obligat quēlibet insolidum q² quilibet deliquit insolidum ⁊ iste est verus intellectus isti⁹.§.tñ lꝫ quilibet teneaꝛ insolidū:est tñ quidā ordo in agēdo si opponaꝛ exceptio ordinis:vt pmo cōueniatur ille qui sensit lucrū,q̄ ille qui non sensit:qō intelligo q̄ cōueniaꝛ expensis excipientis vt.s.eo.l.idē labeo. Itē eius periculo : vt in tex.⁊.h.d.prin.l.vnde queritur.⁊ est multum no.quia quando nos dicimus q̄ re possunt constitui duo rei si hoc agatur: vt.C.si cer.peta.l.si non singuli.tamē ordo cōueniendi erit, vt primo conueniatur ille ad quem res peruenit,vt hic etiam si sit renuntiatum beneficio duorum reorum:quia istud non est per auten.

a ¶Vsucapere. vide Fel.in.c. vigilāti.in.ij. col.in ver.dñ dicit abbas.de prescri.

p aut. hoc ita. de uno. reis. ſz eſt p bñficiū iſtius legis: vñ q̄rit, cui bñficio ñ renūtiatū. Si aūt diceret iſtſm q̄ renūtiat cuiꝰ bñficio, tūc nō haberet locū exceptio, vt. ſ. ad vellei. l. vir vxori. ſ. ſi. ¶ Not. q̄ ſiue plēs obligant rōne, ꝓprietatis, ſiue rōne poſſeſſiōis, ſiue rōne detētationis, ſemp obligant ꝓ parte: q̄ nec dſiūū, nec poſſeſſio, nec detētatio, nec vſus facti pōt eſſe penes plures inſolidū, eſto q̄ vſus cū alio tantaz vtilitatē afferret, q̄tā vſus a ſe ſolo. ¶ Scdo no. q̄ qñ plures ſunt oñi vniꝰ rei ꝓ idiuiſo neuter ipſoꝝ eſt oñs ipſoꝝ alicuiꝰ ptis ſignate ⁊ idē eſt in poſſeſſiōe ⁊ detētatione. ¶ Tertio not. q̄ rōne doli vel culpe ſūt rei debēdi inſolidū illi, q̄ nō erant a p̄ncipio: q̄ iſta ſecūdaria obligatio nō ꝟbik re, ſz ꝟbik quodā facto, q̄ cōcernit quēlibet inſolidū. ¶ Quarto no. q̄ ſine exp̄ſſa cōuētione, q̄uis ſūt plures correi: rō eſt ſecus: q̄ numero plonarū diuidit obligatio, vt. ſ. ō duo. re. l. reos. ſ. cū tabulis. ⁊ ar. ſ. de cōdi. inde. l. cui fundus. ¶ Quinto no. duas illationes ex hoc q̄ ſunt correi. p̄ma, q̄ quilibet inſolidū conuenik. ſcda, q̄ qlibet inſolidū agit ꝯ ſuē rei cōmodate. tertio q̄ vno agēte liberat fur ab altero. ¶ Sexto no. in. l. vnde querik. ſm vnū itellectū, put eſt in ſ. a queniri, q̄ creditoꝝ p̄mo dz agere ꝯ reū, ad quez puenit, q̄ ꝯ eū ad quē nō puenit: nō tū ſuo piculo, vel ſumptu ſz opponētis exceptōdinis: qđ ē no. ¶ Septimo no. q̄ libet exceptōdinis dz abſolui ab obſeruatiōe indicij, adde q̄ dixi. ſ. de noxa. l. ſi ad libertatē. ¶ Octauo no. q̄ ſi vnꝰ cōmodatariꝰ cōmiſit culpā in faciēdo, alter in omittēdo: ꝛ iſte q̄ negligerit p̄mo cōueniat p̄t petere ſibi cedi iura inſolidū ꝯ illū, ex cuius facto damnificat. ¶ Vlti. no. q̄ ꝯ eundē nō pōt moueri actio cōmodati, ⁊ actio legis aquilie, ſaltem quatenus concurrunt.

Cum qui. Si quis vtik re cōmodata ad eum vſum, ad quem cōmodata eſt, ad nihilum tenetur. h. d. no. leg.

Si rem. Cōtractus nominatus debet diſſudicari ſm naturam cōtractus nominati, cui dictus cōtractus aſſimilatur. h. d. ¶ Ex lec. an. ¶ No. q̄ in contractibꝰ innominatis diſtinguik, cuius gratia ſicut in ℣ctibꝰ nominatis facit. ſ. cer. pe. l. rogaſti. ¶ Jn gl. ij. in fi. hic vide qđ no. gl. ⁊ Cy. C. de pig. ac. l. ſi creditor. ctiaz qđ no. gl. ſ. eo. l. ſi qs ex argentarijs. ſ. vlti. cum. l. ſeq. Et vide quod no. inſti. quib. mo. re contrahi. obli. ſ. vlti.

a **Sed ⁊ ſi dum.** Si res perit culpa nūtij referentis ſeu reportātis rem, peritꝰ periculo oñi nuntiū mittentis: alias ſi oñs nuntiū nō miſerit, ſz commodatariꝰ, perit periculo cōmodatarij, ſi malū nūtiū elegit, vel ſi res perierit dolo nūtij. h. d. vſq̄ ad. l. ſi is. ¶ No. iſtos tex. vſq̄ ad. l. ſi is. q̄ ſunt no. ⁊ mēti tenēdi, ⁊ babes gl. hic ī gl. nō tū idoneū, q̄ eſt melioꝝ gl. ⁊ melius loquik ꝯ alie glo. ſed vt ipſam gl. clare habeas diſtingue, aut fuit actū inter me cōmodantem, ⁊ te, vt tuipſe reportares mihi: ⁊ tūc eoipſo q̄ remittas p aliū, es in culpa: ⁊ p ꝟſequēs ſi res perit, periculo tuo perit ar. ſ. man. l. ſi procurator. ſ. ſi tutores. aut nō fuit actū, ⁊ tunc aut tu remittēs fuiſti in culpa circa nūtij electionē, ⁊ periſt periculo tuo, vt iſto. ſ. ⁊. l. ſeq. aut nō fuiſti ī culpa circa nūtij electionē, ⁊ tūc nō teneris de periculo, vt hic, ⁊. ſ. e. l. argentū. q̄uis dubitāt vtrū fuerit actū vt tu mihi reportares, ⁊ tūc ex qualitate rei ꝓſumik hoc actū, vel nō actū: ⁊ etiā ex dignitate ꝑſone vt bac. l. ī pn. ſic ēt ex eo qđ cōſueꝰ eſt fieri p eū q̄ recipit rē, ar. l. plenū. ſ. eg tiſſ. ſ. de vſu ⁊ hab. ⁊. ſ. de v. ob. l. ꝙtinuus. ſ. cū ita. ¶ Jn gl. j. l. ſi mei. q̄ incipit, qd ſi mētit eſt. Sz ꝓ declaratiōe dic, q̄uis ille q̄ miſſis eſt a dño bz volūtatē oñi, vt res ſibi redatur, ⁊ tunc cōmodatariꝰ ei tradens excuſat, vt hic: q̄uis miſſus a dño habuit tm̄ mandatū a dño, vt diceret cōmodatario ea ſibi remitteret, nō aūt q̄ ei traderet, ⁊ tūc remittēs remittit periculo ſuo, vt hoc tex. v. ſi ꝛmonēdi. ⁊ ille q̄ ſibi reddidit ipſe tet ſibi cur fuit credul, vt hic gl. Circa quā gl. vide qđ no. Jn. in. c. prudētiā. extra de offi. dele. niſi forte oñs cōſueuit mittere talē nuntiū, ⁊ non cōſueuit dicere mendacia, arg. ꝓ hoc. ſ. qđ cum eo. l. ſi. ſ. de ſol. l. fugitiuus. ⁊. l. qui ſeruo. eo. ti.

¶ Sequitur ex lectura antiqua.

Si mei. ℊ. Commodataz. ¶ No. q̄ nō oīs nuntius pōt recipere ſolutionem ſz tm̄ ille cui cōmittit, vt recipiat. h. d. ⁊ ideo debet attendi forma mandati: q̄z aliud eſt habere mandatum ad recipiendum, aliud ad interpellandum.

Res non debet prius eſſe lucro quam oneri.

Jis qui. ℊ. Si quē. Ad ez ad quem periculum rei non pertinet, non debet ſpectare commodum. b. d.

1 ¶ Ex lec. an. ¶ Not. q̄ nō dz res prius eſſe lucro, ꝓ oneri, ⁊ vide Ja. ſ. ſo. ma. l. ſi vero. ¶ Jn gl. ſua ibi, reſpōdeo illō verū no. ex hac. l. no. ſolutionem, q̄ regula q̄ dicit, q̄ vbi ē periculū, ibi dz eſſe lucrū. hz locuz qñ ad aliquē ſpectat periculū rei ex natura ℣ctus: ſz qñ ad aliquē ſpectat periculū rei pp ſuū delictum ⁊ ſuā culpā, ⁊ tūc dicta regula nō p̄cedit, q̄ vbi ē periculum, ibi dz eſſe lucrū: vel poſſum ſoluere ℣ſū factū aliter ſm Rich. mal. q̄ ille q̄ accepit inmēta experiēda, locādo ea furtū nō cōmiſit: nam ille q̄ accepit rem experiendam, pōt eam locare: q̄ locando dz eam rem experiri, vnde vſ vti ea re ad eum vſum, ad quem eſt deſtinata. ergo ꝛc. vt. ſ. eo. l. euz qui. ⁊ ſic no. qđ accipiens rem experiendam poteſt eam locare. quod not.

Si libero homini. Si quis ꝟbit cū libero puerſis reſpectibꝰ poſſunt oriri due ℣rie actiones. h. d. iſta lex. ¶ No. ex hac ter. q̄ natiuitas pluriū actionū ℣riū nō ipedit. Caſus eſt bñ. dum dicit, naſcik ſz exercitium pluriū actionum ℣riarū bene impedik, ⁊ ita loquik. l. j. C. de fur. rō eſt, quā gl. ponit hic: circa qđ vide qđ no. gl. ⁊ do. l. j. C. eo fur. ¶ Jn gl. ſua ibi, q̄ ſeꝰ facit: ſz agendo furti reprobaret factū ſeruꝰ, ⁊ merito tāꝑ contrariū repellit: vt. l. o. l. j. C. de fur. ¶ Ulti. no. verbum, accommodare, de quo vidiſtis. ℣. e. l. nemo.

Commodare. Jlle q̄ cōueniꝰ ex ℣ctu cōmodati, non pōt referre cōnem oñij. h. d. cū. l. ſe. ¶ No. ex his. ll. q̄ qñ qs cōuenitur ex ℣ctu non pōt referre qōnē oñij ꝯ agentē ex ℣ctuꝰ: aut ſi talis cōueniat rei vē. nō ac. ex ℣ctu gl. ponit hic opi. ⁊ tz opi. Joā. ⁊ Aſo. q̄ qđ oñij poſſit referri. fallit ī pdone, qđ dic vt gl. vt hic ⁊ hāc opi. firmat gl. C. ō pig. ac. l. nec creditores. ſ. de pſcri. xxx. an. l. ſi quis emptionis. ſ. ſed hoc ſuper illis

b

¶ Sequitur ex lectura antiqua.

Ita vt ſi fur. No. q̄ etiā impꝰ poſſeſſor agit ex ſuo ℣ctu, facit. ſ. ō cōdi. inde. l. ſi vbana. ſ. rer. amo. l. cū res. ⁊. ſ. nau. cau. ſta. l. j. ſ. idē pomponius. ⁊ in Spe. de loc. ſ. nūc aliqua. Item ad de hic ad gl. hic poſitam qđ no. C. de acqui. po. l. cū nemo. ⁊. C. de ſer. fug. l. cū ſeruum. ⁊ per Cy. in. l. ij. C. ſi cer. pet. ⁊ ℣ſ. in c. qui ad agendum. de reg. iur. lib. vj.

a

In cōmodato. Pactū, vt quis ō dolo vz. Jtē due ℣rie actiones pōt p̄ncipaliter intētari ſicut directe. h. d. ⁊ c. ¶ Jn tex. ibi, ℣rie ꝛc. qñ aūt dicātur actiones ℣rie, ⁊ qñ ozianē, dic vt babes per gl. in. l. conſenſu. ſ. de ac. ⁊ ob. que eſt melioꝝ gl. ꝯ fit in corpore iuris.

Si ex facto. Actio cōmodati, q̄ oziꝝ rōne doli vt culpe, datur cōtra quēlibet heredez inſolidum, alias tenetur pro hereditaria portione. b. d.

Sicut aūt. Si cōmodans nō patiꝰ cōmodatariuz vtire ad eū vſum, ad quē data eſt, tenet actione ℣ria cōmodati. h. d. ⁊ c. ¶ No. ex hoc. ſ. ℊ ſicut ab initio eſt volūtatis cōtrahere, ita ex poſt facto eſt neceſſitatis ℣tui ſtare, vt hic. ⁊. ſ. de act. ⁊ ob. l. ſicut. ¶ Ex lec. an. ¶ No. q̄ nō dz quis decipi pretextu bñficij, ſz potiꝰ iuuari. ¶ Scdo no. ex. ſi pugillares, q̄ valet inſtſm ſi ſcribatur ī tabulis ō ligno, p hoc. ſ. de bo. poſ. ſm tab. l. j. i pn. ¶ Jn gl. magna in fi. ꝛc. ſz pecarium datur ad vſum incertū nō limitatum, vt. ſ. de don. l. cuius. ⁊ no. ſ. de pca. l. j. in pn. p doc. C. e. l. ij. Sz hic q̄ro vnū: cōmodaui tibi rem in certū vſum, ⁊ elapſum eſt tm̄ tps q̄ poſtiſti illum vſum perficere, tū illud tps eſt elapſum ſine culpatia, vt q̄ fuiſti infirmus: nūc quero, an potero talē rem cōmodatam repetere? dicit Hul. de Cu. q̄ ſic, ne caſus contingēs in perſonā commodatarij noceat cōmodāti, qui certat de dāno vitādo, ⁊ proſit cōmodatario q̄ certat ō lucro captādo vt. ℣. de cōſti. pe. l. ité illa. in pn. facit. ſ. loc. l. ſi vno. ſ. ité cum quidam. ¶ Jn gl. q̄ incipit. ſ. negocia ꝛc. ibi in fin. ꝛc. Sed primaz opi. approbat glo. in. d. l. tutori. vidiſtis de boc in. l. ſi pupilli. ſ. fi. ſ. de nego. geſt.

b

Duabus rebus. Si plures res ſeparate cōmodenk, pōt cōmodator repetere ſeparate. ſed nō pōt cōmodator repetere vnā partē cōmodati integri corporis. h. d. ¶ Querit hic Hu. de Cu. vos ſcitis q̄ ſi tu teneris mihi dare cētū, poſſuz petere. ℣. ex illis cētū, pbāk in. l. cū queda puella. in fi. de iur. om. iud. iſti. de act. ſ. ſi minus. C. de iud. l. j. ſm ſecundam lec. ount amen non petam illa. ℣. tanꝯ debita. ſed petā ex ſumma cētū debitorū, vt. l. ſcire debemus. ⁊ ibi not. ſ. de verbo. obliga. Modo quero an cum

a ¶ Perit. ad hui. tex. materiam adde q̄ babenk p eum dē Bal. in ti. de pa. 2ſtā. v. figillo. ⁊ in. l. ſi is cui. C. ō fur. ⁊ p bar. in ex. tranag. ad re primē. in ver. per nuntium. ¶ Ex ℣ctu. vi de Bart. in. l. ſi alienam. in ver. ſcdo caſu p̄in. ſ. ſo. ma. ⁊ in. l. j. ſ. j. in fi. ff. de pig.

petam decē ex summa cētū, tn debitor possis dicere, ego volo q̄ petas tota centū simul, ne vnū iudiciū in plura diuidāt̄ z Bul. de cu. q̄ sic, ar. l. nō tñ. §. de pcta. cr. l. plane. §. ex qb. reb. ad eundē iud. ea. l. i. ⁊. ij. facit. ff. de exer. l. ne in plures. Sz hoc intellige verū si iurisdītio iudicis cozā quo agitur, patiat̄ q̄ possit tota quātitas peti, alias secus: vt. d. l. cum quedā. in fi. qō no. ¶ Ex lec. anti. ¶ Ex vno ⁊tractu nō potest agi diuersis libellis nisi pro reb⁹ separatis. b. d. adde qō digi. §. si cer. pe. l. quidam estimauerunt.

Rem commodatam. Commodatario cōperit actio commodati ℨia, vt cōmodator rē cōmodatā i suā ptātē reuersaz restituat, vl estimationē, quā nō se fuerei q̄ pdita putabaf. recipit. ¶ Jn gl. ff. i fi. ista vera lz ℨiū no. p gl. i. l. si culpa. §. ō rei vē. Nō. tñ pcedētia vba gl. q̄ ōt q̄ b fuit estimata culpa, nō respp id, qō digi. in. l. ff. §. de ℨdi. fine cā. ⁊ pter illud q̄ no. Dy. i c. p possessore. extra de reg. iu. li. vj. qō no. ¶ Ex lec. an. ¶ Jn gl. vt. j. e. ibi. l. si culpa. ſz ibi fuit actio cessa hic nō fm Dy. vel hic precedebat contractus, de cuius natura pcedebat obligatio ad id qō agit, ibi non, vt. §. de condi. fine cau. l. si fullo.

In rebus. Si cōmodatū ℨra ℨmodatarij factū fuerit, ō dolo, lata culpa, leui ⁊ leuissima tenet: de casu aūt nō tenet, nisi culpa casuz pcedat: sed si cōmodatū factum fuerit gratia vtriusq̄, tenet commodatari⁹ solum de lata culpa ⁊ leui. h. t. vsq̄ ad. §. fine. ¶ Nō. ex hoc tex. q̄ leuissima culpa ōz esse quando quis nō facit illud, qō faceret diligētissim⁹ paterfamilias³, de quo vide bitis. j. depo. l. qō nerua.

a ¶ Paterfamilias. adde car. in cle. j. de te. ⁊ Frā. are. hic ⁊ eundē Bal. in l. que fortuitis vñ. co. de pig. actio.

Siue aūt pignus. Pro culpa cōmissa in faciendo competit contra commodatarium actio commodati. l. aquil. h. d.

Possunt iuste cause. Expēse facte p vsu modati, vel pro requirēdo ipsum, possunt a cōmodatario repeti si sunt magne: secus si sunt parue. b. d. ¶ Nō. ex hoc. §. q̄ de

b ¶ De modicis. adde Jo. An. in. c. q. ō elec. in. j. co. in vj. not. vbi q̄ iter cōiunctas psonas de modico curandū nō est, ⁊ qd di cat modicum vid ibidē Jo. An. ⁊ gl. ff. q. vj. anteriorū. ⁊. ff. q. v. ter rulas. ⁊ gl. in l. hactenus. de vsufru.

b modicis expēsis nō est curādū, ⁊ sic nō curat de modicis: vt de quo per Dy. in. l. si proprietarius. j. de dam. infec.

¶ Ex lec. ant. ¶ Nō. q̄ si tu cōmodasti equū, debeo eū cibare meis expēsis: ſz si expēdi in mareschalo, si expēsa est modica, non repeto: si magna, tūc repetor⁹ est rō, q̄ modica expēsa ptinet ad illū qui hz vsum rei, ſz nō magna. ⁊ vide qō no. Jac. de are. j. so. ma. l. diuor. §. impendia. ⁊. l. si cum dotem. §. finautez.

Item qui sciens. Cōmodatarius tenet de vitio rei, si fuit sciens. h. d. ¶ Jn gl. q̄ incipit, sec⁹. ⁊ est ibi. §. quo vero mādati. vide hic q̄ no. j. ti. pgi. l. si seru⁹. ¶ Jn ea. gl. ibi, in seruo locato. ⁊ rōne vniuersitatis inter seruum locatū ⁊ alias res locatas colligē ex bis, que not. in. l. iulianus. §. j. de ac. cup.

Quod aūt. Jn cōpensatione pōt deduci illud qō pōt peti cōrariō iudicio commo. h. d. ¶ Jn tex. ibi ampli⁹. s. quā valeat res ℨmodata. Nō. ter. ſz si fieri pt. Mā hic ē casꝰ qōnis, q̄ si tu petis a me. g. ⁊ ego opponoti bi cōpēsationē de. xx. q̄ mihi debes, q̄ casu sine dubio index ab soluit me a dictis. g. tñ iudex i eodē iudicio nō poterit te mihi ℨdēnare ad alia decē in eodē iudicio ex eadē instītia. Sz opz q̄ agaf ad alia decē in nouo iudicio, vt hoc tex. cōiuncta. l. ff. ⁊ istud tz gl. o. q̄ nō fiat cōdēnatio ex eodē iudicio, nisi sit actū p viā recōuētiōis. ita no. gl. in. l. cū pap. C. de sen. ⁊ iterlo. omnia. pro qua glos. videtur casus hic fm Bn. de Lu. ¶ Er le. an. ¶ Nō. q̄ exceptio cōpensationis operaf vsq̄ ad cōcurrentez quātitatē: vñ si opponēti pl⁹ debeā, in illo pluri nō fiet ℨdēnatio, nisi agatur via actionis: qō est no. puto tñ q̄ in totū intrumpatur prescriptio. ratio q̄ ista exceptio habet vim petitionis, vt. j. rez ra. ba. l. amplius. j. de reg. in. l. omnes actiōs. adde qō no. in. c. j. de or. cog.

A Deos. De damno dato a tertia persona ire cōmodata vel locata commodatarij⁹ ⁊ conductor nō teneā. h. d. Circa istā. l. vide q̄ habuisti no. §. eo. l. vnde queritur. ver. sed si legis.

¶ Ex lec. an. ¶ Nō. q̄ iniuria nō annumeraf culpe. Jstudest verū nisi precederet causa iniuriādi. l. merces. §. culpe. ¶ Nota q̄ custodia aduersus vim parum proficit.

Argentum. Si res cōmodata pdaf. pter mittens non teneā, si non fuerit in culpa in eligēdo mūtiū nō idoneū. h. d. bonus tex. Circa hāc. l. vide qō habuisti. §. eo. l. eū qui. ⁊. seq. ⁊ ibi dixi. ¶ Ex lec. an. ¶ Nota. q̄ potest quis considere de eo, qui bonus reputatur. h. d.

Rem mihi. Si res cōmodata per cōmodātē surripiatur, ⁊ ℨmodatarij⁹ fit actione directa cōmodati cōdemnat⁹, pōt postea agere ℨ commodantem actione contraria cōmodati. h. d. ¶ Jn gl. ij. de cōdi. sine cau. l. ij. istud qō gl. dicit q̄ hz locū condictio sine cā, nō dicit verū, nō obst. l. ij. §. de ℨdi. sine cā. q: ibi ille q̄ agit ℨdictiōe sine cā impugnat sniam. nā vbi cā ex post facto deuenit ad nō cām. merito daf ibi condictio sine cā. Sed in casu nr̄o cōmodatarius agēdo ℨdictiōe sine cā impugnaret sniaz, q: necesse haberet dicere istā cām fuisse iniustā tpe snie, merito in casu nr̄o nō cōpetit cōdictio sine cā, ſz cōpetit actio cōmodati contraria, per quā commodatarius sniam non impugnat: sed suum interesse petit. ⁊ ita loquitur hic, qō no.

¶ Ex lec. an. ¶ Nō. q̄ lz post sniaz nō possit opponi exceptio peremptoria: tñ potest agi ex preambulo ⁊tractu vel delicto. ¶ Dolus commissus per seruum non nocet commodanti.

In exercitu. †Dol⁹ cōmissus p seruū non nocet cōmodanti, lz cōmodatari⁹ teneaf p illo seruo nomine. h. d. ¶ Nō. tex. hic dū dicit, cōi periculo. nam ista vba ipōnūt q̄ qlibz teneā p pte, vt ibi, dū ōt, q̄ cui⁹ ptis ⁊c. ita habuistis no. p gl. §. e. l. si vt certo. §. fi. sup vbo, habebū tur. ¶ Ex le. an. ¶ Nō. q̄ vbi agit q̄ periculū sit cōe, nō fiunt duo rei in solidū, ſz quilibet tm̄ pro pte teneā. ⁊ sic non ob. §. si duobus vehiculū. qz ibi nō erat actio pro communi periculo.

Si seruus meus. Sicut cōmodatari⁹ pōt agere actiōe cōmodati ℨia pro expēsis factis i curatiōe serui, ita pōt agere actiōe ℨia cōmodati vel furti. p furto a seruo commodato cōmisso: q̄ actio cōmodati ℨia locum hz, qñ quis sciēter seruum vitiosum commodauerit. h. d. hec presens lex.

Si commodauero. Si qs vtiq̄re ad vsum, ad quē est commodata, ⁊ sine culpa cōmodatarij⁹ pereat, commodatarius non tenetur. b.

¶ Ex lec. an. ¶ Nō. q̄ culpa est facere minus magnam dietā: ⁊ si ista culpa est in commodante, imputet sibi.

¶ De Pignoratitia actione. Rubrica.

¶ Circa rubri. quero, que sit differentia inter actionē pignoratitiam ⁊ hypothecariam. de hoc dic vt not. melius, q̄ alibi per gl. §. in consti. Digestorum. §. tertij in super. quod nota.

Pignus cōtrahitur. Pign⁹ nudo ℨsensu ℨbit̄. ⁊ ideo lz alia res tradaf, nihilomin⁹ obligatur in re, in qua ℨsensum est. Jtē error in materia ℨstōnem pignor⁹ nō impedit. b. d. ista lec. ¶ Jn gl. ff. cū ℨsensu, vt est tex. hic, ibi no. aut. in eo. q: in hoc ⁊c. Et quia iste tex. ōt q̄ nuda ℨdictiōe pign⁹ ℨbitur. vide qō habes. §. de pac. l. si tibi. §. de pignor. ¶ Jn gl. mag. ibi. j. c. l. nō est. videsergo vnā differētiā inter pign⁹ ptoriū ⁊ ℨuentionale: q: pign⁹ ptoriū nunq̄ ℨbit̄ sine missione in possessionē, seu traditionē pos. Sz aduerte q: hoc fallit in casu, vbi pignus ptorium nō cōstituit, lz missio in possessionē nō intercedat. j. de bo. auc. in di. pos. l. cū vn⁹. §. ff. cū. l. seq. Sūt ⁊ alie differētie inter pignus ptoriū ⁊ cōuentionale: q: pignus ptoriū ita ℨstituit in bonis minoris, sicut in bonis maioris, vt. j. q. ex cau. in pos. ea. l. itez apud iul. §. j. l. si minor. de bo. auc. in. pos. sec⁹ in pignore cōuentionali: q: bona minoris nō pāt sine decreto obligari, vt. l. leg q̄ tu. C. de admi. tu. Jtē in pig. cōuen. q̄ prior est tpe, potior est ture, secus in ptorio, vt. d. l. qui vnus. j. q. pot. in pig. ba. l. si tñ iure. ⁊ in hoc cōueniūt pignus ptoriū ⁊ cōuentionale: quia in vtroq̄ qlibet hz hypothecā: vt. l. j. ⁊. ij. C. de pact. pig. Jtē differūt in alio: q: pign⁹ cōuentionale non pōt recuperari, nisi debito soluto, vel aliter creditori satisfacto, vt. j. l. si rē. §. ois. ſz pignus ptoriū qñq̄ recuperaf statim cū ille, ℨ quē est facta missio, nō cōparet, vt in aut. ei q̄ iurat. vt. C. de bo. auc. iud. pos. q̄ qñ fit, dic vt habes in tex. no. in. l. si pecunie. §. vlt. j. vt in pos. leg. ¶ Sed hic q̄ro denuo, an sicut debitor hz actionē de pig. p pignore cōuentionali debito soluto, ita debitor habeat actionez pig. pignore pretorio debito soluto creditori: ter. vf velle, q̄ habeat vtilē actionē pig. j. vt i pos. leg. i. is cui. §. queri pōt.

¶ Circa qō no. Ja. de are. in. l. vtiq̄. j. de dā. infec. ⁊ tene menti istā gl. q: est gl. magna. ⁊ adde q̄ dixi in gl. seq. ibi, put vult decept⁹. Nō. in fi. isti⁹ gl. qō totū stat in voluntate deceptivtrū iste ℨctus valeat, vel nō. ¶ Ultimo no. in fi. istius legis q̄ dictio, pter, ponit inclusiue: qō dic vt no. hic in gl. vlt. ⁊ tene mēti. expōlū gl. pro cui⁹ declaratiōe dic q̄ qñq̄ dictio, pter, aditū gitur alicui qō est de gñe permissor⁹, ⁊ tūc ponitur inclusiue. casus est. j. de pe. leg. l. nam qō liquide. in fi. qñq̄ dictio, pter, vel alia dictio exceptiua adūgitur ei, qō non est de gñe permissor⁹, ⁊ tunc ponit inclusiue: ⁊ ita loquitur hic, ⁊. j. de annu. le. l. scio. §. vrozi. de qua materia vide per Dy. in. l. actiōe. C. de transac. vbi tex. ponit ista duo mēbra in dictione, nisi: et vide qō no. Dy. in. c. peccatum. extra de reg. iur. lib. vj.

Nota

¶ Nota etiã in hac gl. vltima q̃ dictio, sine, importat idẽ q̃ dictio, pæter.

Item debitor. Secundus creditor nõ põt in locũ prioris creditoris succedere ex cõuentiõe facta cũ debitore post pignus venditũ. b.d. ista lex. istam legem declara, vt in glo.

¶ Ex lec. ant. ¶ In re alienata nõ cadit pign⁹, nec subrogat creditor scõs loco prioris, & ordo facti fuit iste, q̃ primo res fuit obligata vni, scõo vẽdita & tradita alij. tertio iterũ obligata fuit cuidã alteri, & de pecunia illius satisfactũ primo creditori, nõ ꝓpterea ꝓpter hoc res illa cedit sub obligatiõe: q̃ erat alienata, facit. j. de pig. l. ſi. ſuperatus.

Si quasi. Luis nõ vł habere fidẽ de debito, qñ illud putat statim habere vel recipere. b.d. ¶ No. hãc legẽ: q̃ optie facit ad materiã qñ dicak vẽditor habere fidẽ de pcio. Si vẽditor credit sibi statim solut pciũ, nõ vł habere fidẽ de pcio & sic tradẽdo rẽ ẽptori, nõ soluta sibi pecunia, cũ illã statiz credidit sibi soluꝫ, nõ trãſferꝛ dñũ i emptorẽ. de q̃ materia no. p gl. inſti. de re. diui. §. vẽdite. j. de ẽbẽ. emp. l. qõ vendidi. ad idẽ j. de trib. l. pe. in fi. dicã de hoc in. l. j. in fi. vbi elt ter. cũ gl. j. de except. rei ven. & ibi de hoc dicam.

Si cõuenerit. Creditor põt pignus vẽdere, ſiue ſit actũ de vẽdẽdo, ſiue nihil ſit dictũ. Sz ſi agat, q̃ nõ venda tur, nihilominus vẽdi poterit trina tñ denũtiatione p̃miſſa. b.d. bon⁹ ter. ¶ In ter. l. idẽq̃. ibi ferũ ſit. q̃ pactũ fuit factũ q̃ pign⁹ vẽderet certa quãtitate, ſub certa cõditiõe vel in certo loco, & nõ aliter. Mã hoc nõ obſtãte facta trina denuntiatione per creditorẽ poterit creditor illud vẽdere pacto nõ obſtãte, ſicut põt q̃ pactũ eſt factũ de oĩno nõ vẽdẽdo, vt ſ. l. pgi. in fi. ¶ No. diſtinctionẽ iſtarũ legũ. & ſicut iſta lex eſt no. ita & gl. vlt. iſtius. l. ſi cõuenerit. eſt no. & menti tenẽda a p̃n cipio vſq̃ ad fi. eſt etiã no. gl. ſeq. ¶ In gl. ſſ. l. ſi cõuenerit. ibi hodie cõtra &c. Sed in caſu iſto quero, nũquid ſufficit ſolum vna denuntiatio? dic quod ſic, vt no. per glo. C. de diſtra. pig. l. creditor.

¶ Ex lec. anti. ¶ No. hic tres caſus. nã ſi apponit pactũ q̃ li ceat vẽdere libere, põt creditor vẽdere, & ita pacto ſine aliqua denũtiatiõe: ſi aut nihil cõuenit, bz poteſtatẽ a lege denũtiatione premiſſa: ſi aũt contra cõuenit, vel fuit data certa forma per pactũ: tũc nõ łz omiſſa forma: mſi poſt tres denũtiatiões q̃ eſt no. ſcõo no. mirabilẽ effectũ iſtarũ denuntiationũ: q̃ derogãt pactor: & eſt ratio, q̃ ex quo debitor nõ obſeruat ea pacta, nec ſibi debẽt obſeruari, ſz remanẽt in diſpoſitio ne legali. adde q̃ no. Ly. C. õ diſtrac. pig. l. creditor. C. de pig. l. debitores.

¶ Item ex lectura antiqua.

Denique iuris eſt. No. q̃ ſicut p bibitio impedit actũ, ita omiſſio modi & formę: q̃ iſta eq̃parãt, vt hic. q̃ no. & facit q̃ omiſſio modi & formę etiam in actu fauorabili impedit diſpoſitionẽ legalẽ, & etiã diſpoſitionẽ hoĩs: vt. j. de verb. ob. l. q̃ rome. §. flauius. de acquir. here. l. quoꝺ⁹. §. filius.

¶ In gl. i. §. pgi. l. debitori &c. ibi, iter accuſatorẽ. tene hãc gl. méti q̃ vbi regrant plures ꝓteſtatiões, nõ debẽt fieri eadem die, ſz diuerſis: q̃ eſt ar. ad petitionẽ apoſtolor⁹ q̃ debẽt ſepi⁹ peti, q̃ nõ ſufficiat dicere peto ſepe, ſepius aptos, ſz diuerſis dieb⁹ debeãt peti. de hoc no. p Hul. C. de ap. l. qm̃. & Archi. ij. q. vij. c. poſt appellationẽ. ſz hodie habem⁹ tex. in Sxiũ. in. c. j. de app. lib. vi. & facit. j. de ver. ob. qui rome. §. coberedes.

Clamuis. Creditor ñ cogit vẽdere pign⁹ ſz cogitur oſtẽdere vt vẽdi poſſit dũmodo ſibi idonee caueatur. b.d. vſq̃ ad. §. ſi creditor. ¶ Not. ex hac. l. quod pactum appoſitum in fauorem alicuius nõ dz in eius odiũ vel leſionẽ redũdare. & hoc inducit Hul. de cu. ad qõnem q̃ ſi tu. p̃miſiſti mihi dare cẽtũ in calendis maij, vel dare obſides vł pign⁹ ſufficies, qõ ſi volo te cogere ad ſoluẽdũ ꝑcise q̃ ego poſſuꝫ, ar. iſti⁹ tex. q̃ iſtud qõ eſt dicti ũ de dãdis obſidib⁹, vel pignore eſt dictũ fauore mei creditoris. ergo nõ dz in mei leſionẽ redũdare: qõ dic vt hic p Hul. de cu. ¶ Scõo no. in ver. meli⁹ aũt, q̃ creditor cogit oſtende re rem mobilem ſibi pignoratam debitori volẽti vendere, & ei qui vult emere, vt hic no. tex. & p hoc de pig. act. hoc ita. & ĩ corpore vnde ſumitur, facit. j. de re iudi. l. a diuo pio. §. imobilis. quid aũt iuris ſit de re immobili? dic vt no. gl. hic ſup vbo, pignorata que gl. p̃cedit ſiue dubio in re ĩmobili ruſtica. qd aũt iuris ſit in ꝑdio vbano, vt eſt domus: pone q̃ ego pignorauí tibi domũ meã, & eã tradidi tibi pignori: poſtea volo eã vẽdere, nunqd potero ego inducere volẽtẽ emere ĩ ipſam domũ, vt ipſe poſſim eã vẽdere? dicit Hu. õ cu. q̃ ſic. ar. l. ſi ita. §. dñs. ſ. de vſu & hab. & j. de colla. l. j. in pn. & §. hoc ait pretor. de ſer. fu.

a l. j. §. j. ¶ Ex le. an. ¶ Verbũ, liceat, nõ importat neceſſitatẽ, ſed arbitrij libertatẽ. b.d. Jn tex. ibi, oſtẽdere. No. ter. ſ fenera tores, q̃ cogunt oſtẽdere libꝛũ ſcholari, ſi ſcholaris vult vẽdere. ¶ No. q̃ licẽtia cõceſſa vni nõ derogat alteri: vñ non impeditur debitor vendere, licet ſit conceſſa licentia creditori.

Si creditor. In actiõe pignoratoria veniũt vſu re poſt morã, q̃ eſt bone fidei. b.d. cũ l. ſeq. & iſtas leges declara, vt in gl.

Si neceſſarias. Expenſe facte circa rẽ pignoratã poſſũt retineri actione p ſuã pignoratitiã re perẽpta. b.d. ¶ In gl. q̃ incipit, etiã. ibi, q̃ de cibarijs. No. gl. no. & menti tenẽdam q̃ expenſe cibarioꝝ poſſunt repeti p creditorẽ cui eſt pignorat⁹ equus, vel ſeruus. q̃ tene menti. & gl. alibi dicit q̃ łz tenuta, ſeu miſſio i poſſeſſionẽ debeat dari ſeu fieri p mẽſura debiti declarati, tñ ñ accipiak tenuta õ re, ſi qua requiraꝫ expẽſa cibariorum, nõ fiat per creditorem de ſuo, ita no. gl. C. de bo. aut. ind. poſ. aut. ei qui iurat.

¶ Ex lec. an. ¶ Creditor põt repetere neceſſarias impenſas ẽt re perẽpta. b.d. ¶ No. gl. iſtius p̃cipij q̃ expenſe cibarioꝝ nõ ptinẽt ad creditorẽ. ſupple, q̃ repetit: tñ impẽdere dz, alſ eſſet in culpa: puta ſi equo pignorato, nõ dat alimenta ſcõm Ly. in addi. nõ obſt. §. ti. j. l. in rebus. §. poſſunt. q̃ ibi in cõmo datario, qui bz vſum gratuitum in re.

☞ Res data pignori pro debito principali, an poſſit retineri pro debito incidenti.

Si pignori. Si creditor rẽ pignoratã vẽdit, & de cuictiõe p̃mittit, ſibi a debitore de indemnitate p̃mitti dz. b.d. iſtum. §. declara optime vt i gl. & eſt menti tenẽdus. ¶ Ex lec. an. ¶ Res data pignori pro debito principali põt retineri pro debito incidenti. b.d. in ſumma.

Si vnus. In quacũq̃ parte ſolonis ceſſet, põt pignus totum vendi. b.d. hunc tex. inducit Hu. de cu. ad. q. q̃ ſi vn⁹ ex plurib⁹ hꝰ dib⁹ emphyteute nõ ſoluit pẽſionẽ pro parte ſua, łz alij coheredes ſoluãt p hereditarijs portionib⁹: tũ tota res ſcidit in p̃miſſum, & reuertet ad ecleſiã, ſeu ad ꝓcedẽtẽ in emphyteuſim ꝓpter canonẽ integre nõ ſolutũ: de hac q. dicã. j. cõi diui. l. cõi diuidũdo. vbi de hoc no. p gl. ¶ Ex lec. an. ¶ Impletio vnius heredis pro pte ſua nihil operatur in bis, q̃ ſunt idiuidua ex diſpoſitiõe legali, vt in liberatiõe pignoris. b.d. facit. j. e. l. ſolutũ. §. ſi creditori. No. q̃ rõne partis nõ ſolute põt vendi totum pignus. Et eſt ar. q̃ ſi plures ſunt heredes emphyteute, & vn⁹ ſoluit partẽ ſuã, alter nihil, q̃ totum incidat in commiſſum. de hoc no. §. cõi diui. in prin. & tangitur hic per Hul. & alios.

☞ Indefinita equipollet vniuerſali.

Si annua. Si oratio vniuerſalis ł vno eſt falſa, in totũ reddit falſa⁹: ſed ſo vo diſtributiua verificat in quolibet diſtributor⁹. Ytẽ ſo indefinita equipollet vniuerſali. b.d. Jn hoc. §. habes tria notabilia, q̃ colliguntur ex ſummario. ¶ Op. ad p̃ncipiũ iſti⁹. §. de fi. ſui. Sol. i p̃n. eſt appoſitũ verbũ, quacq̃, q̃ idẽ iportat q̃ vbũ ois. vt. l. hoc articulo. j. de ber. inſt. & hoc vł velle tex. cũ gl. ibi, oũ dicit: q̃ illõ vbũ &c. Preterea hic eſt appoſitũ verbũ, pecunia. Idefinite, q̃ equipollet vniuerſali. Sz i fi. iſti⁹. §. fuit appoſita dictio, ſi q̃, que dictio, ſi qua, eſt dictio diſtributiua, vt. l. ſi filiab⁹. §. j. j. & ſi le ga. j. & ſi õ iuriſcõſulꝰ? aliter exponit in p̃n. §. aliter ł fi. Sz ſi hoc opp. nã dictio, quiſq̃, eſt diſtributiua, vt no. l. q̃ libertis. §. bec verb. de vulg. & pup. ſi ergo eſt diſtributiua, ergo eadem rõ dz eſſe in fi. §. q̃ in pn. cum vtrobiq̃ loquat de dictiõe diſtributiua. Sed rñde q̃ p̃ncipiũ. §. loquit de dictione, quiſq̃, q̃ eſt ſignum vniuerſale collectiuũ, vt. d. l. boc articulo. dicit em̃ tex. niſi ſua quaq̃ &c. Sz lex Sxia loquit de dictiõe, quiſq̃, non de dictione, qſq̃: q̃ dictio, qſq̃, eſt diſtributiua, vt. d. §. vba. & per hoc ꝛcludit q̃ gl. ñ. hic q̃ dicit q̃ dictio, qſq̃, eſt ſignũ vniuerſale nõ bene dicit. Alteri⁹ iſte tex. facit ad. q. an ſi debent fieri plures preſtationes, & fuerit ceſſatũ in vna. an ſtatiz cõmittat ſtipulatio penalis? & in hoc tex. vł poſſe diſtingui: qñq̃ diſpoſitio eſt facta p nolã collectiua, puta ſi ois pecunia ſoluta non fuerit, vel ſi ſua quaq̃ die pecunia ſoluta nõ fuerit, cẽtũ dabis nolẽ pene. iſto caſu ſtipulatio penalis nõ cõmittit, niſi oib⁹. ter minis elapſis. qñq̃ diſpoſitio fit p nolã diſtributiua, puta ſi qua, vel, niſi aliqua pecunia ſoluta nõ fuerit, centũ dabis nolẽ pene: tũc ſtatim eũ eſt ceſſatũ in vna ſolũ, cõmittit penalis ſtipulatio in totũ. vt hoc. §. in fi. Qñq̃ dubitaꝫ qualiter ſit ſcta diſpoſitio: puta q̃ ſz bentes vtunt verbis ſimplicibus. puta ſi ſolutum nõ, fuerit, tantum dabis nolẽ pene: & tũc de hoc caſu dic q̃ in dubio vł actum quod ſtatim quod fuerit ceſſatum in vna ſolutione. ſtipulatio penalis in totum committitaꝫ. caſus eſt no. ſ. de penu. leg. l. j. in fi. Sed ſi contingeret quod contrahentes apponerent penã particulariter, cuilibet particulari

b ¶ Falſa. Adõ eundẽ Bal. in l. q duos. §. de in ius voc.

c ¶ Quacq̃. Vide Fr. are. hic, q ponit etiam de dictione, ſi qua, put etiaz hic Bal.

a ¶ Liceat. quõ aũt hoc vbuz accipiak, vide Frã. are. in. l. in actionib⁹ §. dei lit. aur.

1 ¶ Ex lec.ant. ¶ Allegat q̄ indefinita eq̄pollet vniuersali, tñ ꝑm verū intellectū in ꝓma pte huj⁹. ℌ. fuit oratio vniuersalis. in ſcōa parte fuit oratio particularis. vñ nulla oratio fuit hic indefinita ꝑm Hul. ⁊ Cy. in addi. Adde ōt By. q̄ tūc indefinita eq̄pollet vniuersali, qñ est vniformis rō includ⁹, vt ipse no. in rub. de reg. iu. li. vj. ar. ℑ de vul. sub. iam hoc iure. ſ⁊ ibi nō erat ideſinita oſo, ſ⁊ erat q̄dā determiatio, q̄ vniformiter b⁊ determiare oſa determinabilia, vt eo. ti. l. Luci⁹. ⁊. C. de teſt. mil. in teſtō. ibi, quoꝝ. iſta dictio est vera vlis nō ideſinita ꝑm Hul. facit. j. de bñ. insti. boc articulo. ¶ No. in iſto. ℌ. q̄ est expectādus lapſus oim terminoꝝ, qñ act⁹ est collat⁹ post terminos seu quēlibet terminū, secus si post vnū terminū: q̄ oſo sumīt ex aliquo ⁊ nō opz expectari oēs terminos. qō est no.

a ¶ Notā. pro qua materia vi de latiſſime q̄ habētur p̄ do. Jaſ. may. iſtit. de act. ℌ. itez ſi gs. nu. 64. cuz pluribꝰ ſeq. et duo verba in ℌ. item ſeruiana. nu. 8.

De vendendo. Pactū interpoſitū de vendendo in dubio nō ceſſet eſſe perſonale. b. d. ¶ Not. hunc ter. ⁊ facit ad hoc q̄ vidiſtis in. l. iuris gentiū. ℌ. pacto ꝝ. ℑ de pac. ¶ Querit hic Hul. de Cu. vtrum ius implendi conditionē tranſeat ad heredē de qua queſtione vide per Cy. in. l. cum quidam. C. de condi. inſer.

¶ Ex lec. an. ¶ Perſona inſerta pacto in ℑctu trāſmiſſibili ad bñ dē non reddit pactū p̄ſonale. vel ſic, facultas impertita defuncto trāſmittit ad heredē. b. d. de quo dic vt hic ꝑ Hul. adde q̄ no. C. de pac. inter emptoꝝ. l. ij. vel dic q̄ licētia conceſſa ſup executiōe iuris trāſmiſſibilis cēſetur eſſe realis. b. d.

Cum pignus. Pignoris vēditio fieri potest, nō ſolum propter ſortē, ſed etiā propter acceſſoꝝ. b. d. ¶ Ex lec. anti. ¶ Pignus pōt vendi tam ob debitum principale quam ob acceſſiones. hoc dicit. ⁊ est argu. quod bona mariti ſint obligata vxori pro alimentis, ſicut pro dote.

Item. Creditori decepto ſuccurritur contra debitorez actione pignoratitia. hoc dicit hec preſens not. lex.

Non tantum. Pro omni obligatione potest pignus conſtitui. b. d.

Proprie. Iſte. ℌ. ponit differētiā iter pignus ⁊ hypothecā, ⁊ nō ſummatur, q̄ breuis. ¶ Jn gl. ſua in fi. ſ⁊ quātū ad actionē pignoꝝ, q̄ cōpetit debitori ℑ creditorē ſoluto debito, vel aliter ei ſatiſfacto, vt. j. p̄i. ℌ. eſt differentia inter pignus ⁊ hypothecā: nam actio pignoris non dat debitori ℑ creditorē, niſi pignore tradito creditori, vt inſti. q. mo. re ℑbi. ob. ℌ. ſolutā. ¶ Ultimo no. hūc ter. inquātū dicit p̄prie: nā iſte ter. facit quod ſtatutū loquēs de pignore non habeat locū in hypotheca, cū illud ſit p̄prie pign⁹ q̄ traditur creditori: ⁊ ſtatutū debet intelligi ſm ſignificationez p̄priā, vt. l. iij. ℌ. hec verba. ℑ. de neg. geſt.

Omnis pecunia Actio pign. directa, tunc datur debitori ℑ creditorez, cū creditori ē ſolutū, vel aliter ſatiſfactū. b. d. ¶ Jn gl. ma. ibi, ſi nūmos. habuiſtis no. i. l. nā ⁊ ſi fur. ℑ. ſi cer. pe. ¶ Jn gl. ibi, ſo. ma. iſta. gl. inꝑtū ōt q̄ actio ex ſtipulatu p̄ dote nō b⁊ locū niſi ſol. ma. l. eꝝ placito. C. de re. di. ⁊ est caſus. j. ō do. ꝓle. l. ij. ℌ. celſus. ibi dū ōt Jriū no⁊ male. in. l. iuris gētiū. ℌ. quinimo. v. puta poſt diuortiū. de pac. ¶ Jn gl. ibi. ℌ. eodē iure. vbi de hoc p̄ gl. ⁊ doc. ⁊ Hu. hic. ⁊ p̄ gl. ⁊ doc. j. de vſuc. l. pignoribus cū ſi. ¶ Ex lec. an. ¶ Dicit creditori ſatiſfactū, etiā ſi gratis remittat debitū, nō ſolum ſi non gratis. b. d. no. gl. q̄ est hic, q̄ querit an poſſit p̄ſcribi iuri offerēdi, q̄ querit de creditore. ⁊ ideo nō determinat per. l. in bello. ℌ. ſi quis ſeruū. de ca. q̄bi loquitur in dño q̄ p̄ſcribit ad cōfirmationē dñij, gl. tū tenet q̄ poſſit p̄ſcribi. Alij dicūt ℑ: q̄ est cōtra naturam pignoris q̄ non poſſit offerri: ⁊ ſicut nō valet pactum contra naturam actus, ſic nec p̄ſcriptio. de boc no. plene in. l. j. C. de anna. exce. ar. de pec. l. ſi peculium. ℌ. j.

b ¶ L. j. Abi etiā vide eundē Bald. ⁊ adde And. i ſing. v. pign⁹ p vno. ⁊ Fran. are. in l. neceſſarias. ℑ. co. ti. p quā cōne vide q̄ la tiſſime habēt inſti. de act. ℌ. itez ſeruiana. nu. 29.

Js quoque. Re aliena pignori data, potest agi actione pignoratitia. b. d.

Qui ante. Qñ ius per actorē intentatū ſibi puenit pēdēte iudicio ex cā de ꝓterito pōt ſequi cōdēnatio ℑ reū. b. d. ¶ Jn gl. ſi. ibi ex facto p̄cedēti. No. iſtam ſolonē, ex qua habes, q̄ qñ actori ſupuenit ius pēdēte iudicio ex eā de ꝓterito, ſequit condemnatio rei, vt hic. Sed ſi actori ſuperuenit ius, pēcente iudicio, non tñ ex cā de ꝓterito, ſ⁊ ex cā de nouo interueniēte, tunc nō pōt ſequi cōdēnatio rei ex eadem inſtantia: ⁊ ita loquit. l. nō pōt. alle. in gl. ⁊ p̄ hoc videtur cōcludi q̄ iſta leg. dum dicit q̄ agēs rei ven. incipiat eſſe dñs poſt lit. conte. ſequit cōdēnatio rei, non bene dicit intelligēdo eam ſimpliciter, ſed debet diſtingui: q̄ aut dñium ſuperuenit actori ex noua cā, nō ex cā de preterito. ⁊ tūc nō ſequit p̄dēnatio rei ex eadē iſtātia, vt. d. l. nō pōt. aut dñiū ſuperuenit actori pēdente iudicio: ex cā tñ de ꝓterito: puta q̄ poſt lit. cōteſt. extitit cōditio legati ſub cōditione, p̄o quo actor agebat rei vēnā tunc ſequeret p̄dēnatio rei ex eadē inſtātia, vt hic. j. mā. l. ſt mādauero tibi. vt actio. ⁊ de hac materia l. l. nō ꝓt. ⁊ l. c. abbas ſane. extra de re iud. li. vj. ¶ Ex lec. anti. ¶ Not. q̄ omiſſio ordinis nō vitiat: vnde licet ordo ſit, vt primo offerat debitā deinde agatur pignoratitia, tñ ordine conuerſo cōformat iudiciū. Et ſic est. ar. q̄ excuſſio facta pendente iudicio, ꝑſit acſi eſſet facta ante litē motam: ⁊ ita tz Alb. Galiot. i margaritis in ti. de pig. ⁊ q̄ no. Jac. in. l. platā. C. de ſen. in lec. noua. ⁊ facit tex. in aut. preſente. C. de fideiuſ. ⁊ habem⁹ ſimile q̄ poſt exceptionē oppoſitā reus poteſt opponere ad validandam exceptionem. C. de trāſac. l. ſi maior. adde q̄ no. in. l. cum eoruz. C. de ſenten. ⁊ p̄ Jac. de re iudi. l. ſi cū ꝓcuratore. ⁊. C. de non nu. pec. l. tā mandatori. ⁊ q̄ not. j. de act. emp. l. ij. in fi. magne gl. deinde no. q̄ ius ſuperueniens ex cā de preterito vz ad eōdem nationē ex eadē inſtātia. q̄ dic vt dixi. ℑ. de iudi. l. nō pōt. vide ⁊ no. p̄ Cy. C. de alie. iud. l. j. in. vj. ⁊. vij. q. ⁊. C. ſi ℑ ius vel vti. pu. l. preſcriptione mendacioꝝ. in pen. ⁊ vlt. q. ⁊ est arg. q̄ ſi est actū de occiſo per errorē ante q̄ vulneratus ſit mortu⁹, ⁊ ille poſtea moriat̄ pēdente iudicio ex vulnere, de preterito quod ſequatur condemnatio. ad hoc. facit q̄ no. j. de confeſſ. l. ſi is qui ſtichum.

Solutū non videtur. Renouatio neceſſaria pignus nō perimit: ſecus in voluntaria, niſi in contrarium ſit actum. b. d. iſta lex.

Si quasi non daturus. Pignoratitia actione potest agi ſi principalis obligatio non perficiatur, vel ſi perficitur, vt poſtea tollatur pacto vel acceptilatione. b. d. ¶ Ex lec. anti. ¶ Etiam deficiente cōdictione pignoris, cōpetit pignoratitia. b. d.

Si in ſortem. Si ſoluitur illud, p q̄ pignus est obligatum, pōt agi pignoratitia. b. d. ¶ Ex lec. ant. ¶ Qñ pign⁹ est obligatū tacitae ob vnā cām, nō potest retineri ob aliam cauſam. b. d. ¶ Jn gl. ſua in fi. vel dic ſm But. q̄ hic tex. nō dicit poſſe pign⁹ retineri pro vſuris, vel alia quātitate, ſed dicit q̄ ſit verū q̄ poſſit agi ex pignoratitia. ⁊ q̄ illa lex huic tex. nō cōtradicit: tñ dicit habere pro declaratiōe huius ſi querā, an obligatio pignoris intelligatur facta pro vſuris, ſicut ꝑ ſorte: dic aut vſure ſunt debite naturaliter tñ, ⁊ tūc pign⁹ ꝑ eis nō tenet niſi ſpecialiter fit actū, vt in iſto. ℌ. ſiue aūt. cōiuncta. l. per retentionē. C. de vſur. aut ſunt debite ciuiliter ⁊ naturaliter, ⁊ tūc ſi pign⁹ fit acceptū ſimpliciter, nō ſolū dicit acceptū ꝑ ſorte: ſed etiam pro vſuris, ſicut vidiſtis in fideiuſſo. vt. l. centū capue. ℑ. de eo q̄ cer. loc. Sed ſi pign⁹ fuit tantū acceptū pro ſorte, tūc nō tenetur pro vſuris. caſus hic est ⁊. j. de fideiuſ. l. magiſtrat⁹. Si vero vſure erant debite iudicis officio, tūc dicas idē in pignore q̄ in fideiuſſore: ⁊ tunc dic vt. l. centū capue. ⁊. d. l. q̄ro. j. loca. An aūt pignus poſſit retineri ꝑ vſuris qñ nō est obligatum pro eis: dic vt habes in. d. l. per retentionē. ⁊. C. etiā ob chirog. pec. pig. pet. poſ. l. j. b

Si creditori Niſi oīb⁹ heredib⁹ creditoris integre ſolnatur, pign⁹ pōt vēdi. b. d. ¶ Ex lec. ant. ¶ Jus vendendi pignus tranſit ad quemlibet heredem inſolidum. b. d.

Soluta. Actio pignoratitia naſcit̄ ſiue ſoluat ipſi creditori ſiue ſoluat alij, ꝑ eo recipieti, ſiue ſoluat creditori creditoris. Jtē innecta ⁊ illata ꝑ ſm ꝓductorē in re ꝓducta, ſunt obligata primo locatori, ꝑ pēne ipſi⁹ ſe cūdi ꝓductoris tñ. b. d. ¶ Not. j. ter. no. ibi. vel ei cui heres ⁊c. pro eoipſo q̄ gs alteri ſuccedit, videat habere ratū totū illud q̄ ille cui ſucceſſerit ſuo nōie fecerat: q̄ no. idē habes i. l. ſi in pn. j. rē ra. hab. ¶ Scōo no. i ver. vel ſi ꝓcuratore ⁊c. q̄ lz procuratori ad lites tñ ſolui nō poſſit. vt. l. ſi tñ. ℑ. de pac. j. de ſol. l. hoc iure. niſi in caſu, vez qñ ipſi ꝓcuratori dareī actio indicati: vt no. in. d. l. hoc iure. tñ ꝓcuratori ad exigēdū ꝓſtitutio, ꝑ fieri ſolutio: vt hoc tex. ad idē. C. de noua. l. non abſtulit. C. de ſol. l. iij. j. de ſol. l. ſoluta. v. tutori. facit. l. ſi qs ſeruo. e. tit. ¶ Tertio no. q̄ ſicut ſoluēdo meo creditori ego liberor, ita ſolnendo creditori mei creditoris: q̄ an ſit verū q̄ialiter, q̄ gl. hic magna in vſi. nunqd aūt. breuiter pertrāſit: oīſſigue ſic: Aut ego ſoluo creditori creditoris mei, qui creditor mei creditoris b⁊ obligatum me ⁊ bona mea ꝑ illo debito, tunc ei ſoluēdo liberor ipſo iure. tex. est hic ratio est, q̄ poſſiz cogi ei ſoluere: vt. l. nomen. C. q̄ res pig. obl. poſ. Qñ q̄ creditor mei creditoris nō

habet

habet obligatū me vel bona mea ꝓ eo qꝫ debeo meo creditori; tūc si quidē teneor meo creditori, qꝛ ipse alij tenet: tūc ego possū; soluere creditori mei creditoris, vt. ff. de ne. ge. l. si liber. Si vō teneor meo creditori ex cā, q̄ est oīno sepata a cā, q̄ me⁹ creditor suo creditori tenet, tūc figdē soluo creditori mei creditoris, meo creditore volēte, liberor tex. ē in hoc. §. i pn. Si vō soluo, meo creditore ignoráte, tūc si liberor ipso iure, ſ; ope exceptiōis, vt. l. si ope. ꝛ ibi no. ſ. ō do. etc. Si vō soluo, meo creditore sciente, tūc nec ipso iure nec ope exceptiōis liberor, vt. l. si. C. de neg. ge. l. iusto. C. ō so. cū si. ſ; ꝑdicta debes itelligere glo. magna hic posita ſ v. nunqd aūt. e. l. alle. i ea. ¶ In gl. magna ibi, nō fit ei q̄sita possessio: qꝛ iuecta ꝛ illata ꝑ istū ſm ꝛductorē nō fuerūt tradita ꝑmo ꝛductori, q̄ fuit scōs locator: ꝛ ꝑ ꝛse quēs nō ꝛ oziri ac. pignoratitia isti scō ꝛductori ſ suū locatorē, cū actio pignoratitia oriat demū si ē facta traditio pignoris creditori, vt sequit i gl. ſ; ad hāc obiectionē rūdet gl. i ver. rūdeo imo sic, q̄ respōsio ē no. ꝛ mēti tenēda. aduerte q̄ hāc gl. gdā alle. q̄ locator possidet res inductas i domū ꝑ inquilinū. circa quā qōnē latiꝰ ōt Pe. ō bel. ꝛ refert Cy. l. l. certi iuris. C. loc. l. ſi. q. nā possū; dicere q̄ ista gl. dicat q̄ tacite videat facta traditio ꝑ ſm cōductorē suo locatori de inectis ꝛ illatis: nō tū ista gl. ōt q̄ ei sit q̄sita possessio: nā ꝑt fieri traditio, posito q̄ fi sit q̄sita possessio, vt videm⁹ i depositario ꝛ cōmodatario, cui tradit res cōmodata vel deposita, tū ei nō q̄rit possessio, vt. ſ. ti. l. rei cōmo. ſ. dep. l. l; ſ. rei ꝛmodate. S; aduerte q̄ gl. ista nō solū vſ velle q̄ videat ei facta traditio, ſ; ēt tacite acq̄sita possessio: qō ꝑz, qꝛ cū gl. q̄rēdo dicat q̄ ꝑt agi pig. ꝑ traditionē factā. nō fit quesita possessio rūdēdo. ſ. vſ satis i respōsione innuere, q̄ videat tacite facta traditio, ꝑ quā q̄rit possessio: nō allegātes istā gl. ad hoc bene allegāt, ꝛ circa istā. q. vide qō no. Cy. i. o. l. certi iuris. refert dicta Pe. S; veritas vſ q̄ istē scōs locator, q̄ fuit ꝑmus cōductor, nō ꝑt dici possidere res inuectas ꝛ illatas in domo, cū ea nō viderit nec tetigerit, vt. l. nerua fili⁹. ſ. de acqui. pos. ¶ Ultimo circa istū. §. q̄ro an inuecta ꝛ illata in domum conductam possint retineri ꝓ alio debito, q̄ ꝓ pensione, doc. tenent q̄ sic. per. l. i. ꝛ. ff. qui. mo. pig. ta. contrab. coniuncta. l. i. C. ob chiro. pecu. quod no.

1 ¶ Procurator qui potest pignus obligare, potest agere pignoratitia actione.

2 Obligatio pignoris per liberā personam alij non queritur.

Per liberam. Per liberā psonā nobis nō q̄rit pignoris obligatio, ſ; per liberā personā possit nobis pignoris obligari q̄ri possessio. b. d. Hō. ex hoc. §. q̄ in illis casibus in q̄bus ꝑ ꝓcuratorē dño non pōt queri, tū illis casibus dño ꝑ ꝓcuratorē nō obligat. vides enī hic q̄ per procuratorē dño nō q̄ritur obligatio pignoris, nō pōt dñs pig. cōueniri, sed cōuenit ipse ꝓcurator vt hic, de quo videbitis. ſ. de ac. emp. l. iulianus. in fi. ſ. de emic. l. ꝓcurator ꝓ enictione. ¶ ☨ Scō in ver. ſ; si procurator. q̄ ꝓcurator, qui potest pignus obligare, ꝑt agere pig. act. nam ex quo est sibi permissum q̄ possit pignus luere ꝛ pig. agere, facit ꝑ hoc ſ. depo. l. q̄ō seruus. ſ. de sol. l. q̄ō seruus. ſ. de pac. l. si vn⁹. in pēn. ¶ Ultimo no. in. l. vel vniuersorum. q̄ in generali mādato facto procuratori venit, q̄ ꝓcurator facere possit ea que dominus facere erat consuetus. quod no.

2 ¶ Ex lec. an. ¶ ☨ Obligatio pignoris ꝑ liberaz psonam alij nō querit, ſ; possessio sic. b. d. Quero, q̄ est rō q̄ ꝑ liberā personā acquirit possessio ꝛ nō obligatio psonalis: ☨ Rūdeo, qꝛ possessio potest totaliter trāsferri in alium, sed obligatio nō: cuz sit radicata ossib⁹, vt. l. ea vero. ſ. ꝑ soc. vñ possessionē q̄s pōt penitus abdicare a se, ſ; nō obligationem. ¶ Scō q̄ro, quare pōt acquiri oīnum ꝛ nō hypotheca, cū vtrūq; sit ius reale: ☨ Rūdeo, qꝛ in hypotheca vertit obligatio, ꝛ ꝛ; aliquid personalitatis, sec⁹ in dño. ꝛ q̄ ita sit ex ipso nōe patet. dicimus etiā, hoc pignus est obligatum: non aūt dicimus, istud dominium est obligatū. facit q̄ō no. ē. de pac. l. si tibi. §. de pignore. ſm Cy. hic in additione. quod no. facit quod no. de acqui. re. do. l. ea que similiter.

¶ Item ex lec. antiqua.

Vel vniuersorum. Nō. q̄ cōsuetudo ēt vni⁹ boīs est attēdēda in facto singulari, facit. ſ. de pec. leg. l. dñs sticho. §. testō. ſ; in facto vniuersali puta in interpretatione vocabulorū erigit cōsuetudo generalis loquendi. de leg. iū. l. libz orum. §. q̄ō tamen cassius. ꝛ de sup. leg. l. j. in fi. ꝛ de fun. instru. l. cum de lanionis. §. afinam. cum ſmi.

Si cum vēderet. Ex pacto creditoris vendentis rē fidi pignori obligatā pōt debitor agere ē emptorem, pōt etiam debitor agere ē creditorē, at sibi cedat actionē contra emptorem. b. d. ¶ In ter ibi, ex vendito actione iformata ex pacto incōtinēti appōsito per ipsum creditorem ſm Jac. but. In gl. ij. ibi, quod speciale. circa istā gl. vide quod no. hic Hul. de Cu.

¶ Ex lec. an. ¶ Creditor vendens pignus potest reseruare debitori ius redimendi pignus. b. d. ꝛ vide qō no. in Spe. de loc. §. nunc aliqua. ver. lxxiij. ꝛ ista reseruatio est efficax ad agēdū sine cessione: quod no.

Tenit autem. In hac actione venit lata culpa, ꝛ leuis ꝛ casus fortuit⁹. nō vis maior. b. d. cū. l. seq. istum. §. cum. l. seq. declara optime vt in gl.

Creditor. Cum creditor reddit pignus, ꝺz cauere de suo facto ac etiam neglecto. hoc dicit.

Tector lege nō re. In pignore dato a tutore legitime debet creditor teneri. b. d. ista lex.

Cōtraria. Si creditor decipiat i pignore dolo, vl culpa, debitoris tibi succurrit acti. pig. ꝺ debitorē: teneť etiā crimine stellionatus, si ei⁹ dol⁹ intercesserit. b. d. ¶ Ex lec. an. ¶ Ho. q̄ a delicto ignorātia excusat, ſ; a cōtractu non excusat. qō no. ꝛ facit. ſ. de decre. ab ord. fa. l. ſi.

Etiam. Fundus vectigalis, vel i quo alij ꝺz supficiē, ꝑt obligari saluo tū semper iure dñi. b. d. iste §. cū. l. seq. ¶ Ho. istū. §. cū. l. seq. S; aduerte quare fin ito iure habētis fundū vectigalē per empby. extinguit ius pignoris. casus est in l. vectigalis. ſ. de pig.

¶ Ex lec. an. ¶ Ho. q̄ etiā prediū emphyteticū ꝑt obligari etiā irrequisito dño nō ꝓiudicādo cēsui. de hoc no. i Spe. de loc. §. nunc aliqua. ver. cxxii. ꝛ per Jac. in. l. si dom⁹. in fin. ſ. de leg. ſ. ꝛ so. ma. l. filio. §. si vir. ꝛ. ſ. de pig. l. si vectigalis.

☨ Nomen debitoris pignori potest obligari.

Si cōuenerit. ☨ Nomē ꝺbitoris ꝑt pignori, obligari⁹ ꝛ illud quō ex noie rediget, vel cum debito recōpēsabit, vel loco pignoris retinebit. b. d. ¶ Pro declaratiōe isti⁹. l. q̄ro, qua actiōe creditor, cui est obligatū nomē sui debitoris, pōt agere ad illud nomen: ☨ Rūdeo vtili actiōe, q̄ cōpetebat directa illi debitori noīe obligati, vt no. gl. ꝛ doc. C. q̄ res pig. ob. pos. l. nomē. ¶ Hoc ꝓmisso ꝑ declaratiōe tex. no. ex hac l. q̄ de q̄ritate ad q̄ritatez admittit cōpēsatiō⁹. ſ; nō de quātitate ad speciē, vel ecōuerso vt hic. qō itellige sine sit species vera, sine ficta. ꝛ no. ſ. ō pec. l. si creditor. §. j. ꝛ ibi gl. Scō no. istū tex. in ver. ergo ꝑ eo qō alibi no. ꝑ gl. q̄ actio iudicat mobilis vel imobilis ſm naturā ei⁹ qō in actis deducit. vt no. ꝑ gl. C. si aduer. trāſ. l. j. ꝛ. ij. in aūt. de nō alie. §. j. de hoc aūt qd iuris sit, vtruz actio sit res mobilis vel imobilis, vel sit tertiū mēbrū ꝑ se, dixi tibi. ſ. de pe. leg. l. quā turberōis. §. j. S; circa istā. l. q̄ro, an sicut qñ ego obligo tibi rē meā, si ista res puenit ad exneu possessorem, ita q̄ agat hypothecaria ꝺ ipm, ꝺz fieri ꝑma executio ꝺ me ꝓncipalē. vt in aūt. hoc ita si debitor. C. ō pi. ita qñ obligo tibi nomē mei debitoris. ō bac. q. dicā. ſ. de dist. pi. l. creditor. ¶ Ex le. an. ¶ Nomē debitoris ꝑt pignori obligari. ex actū a creditore cū ōbito ꝛpēsat si ē ꝛpēsabile, aliogn pignori retinet. b. d. ¶ Quero hic vnū. ſ. q̄ iure agat creditor ꝺ nomē obligatū: qdā dicūt q̄ hypothecaria. alij ꝺ negāt, cū hic nō cadat ius reale. ꝛ ſ; dicūt q̄ vtilis psonalis, q̄ ꝛpetit obligāti effect⁹: qꝛ si hypothecaria, ꝺz ꝓcedere excussio, si vtili, psonali nō sicut si ageret ex iure cesso. ꝛ hoc tz. Spe. i spec. ō pig. ver. ſ; pone in Spec. de ꝓcu. §. sequitur. ver. quid si mihi. ꝛ hoc noīe ꝛpresse obligato. S; si agatur ex tacita obligatiōe nominis requiritur execution ſm cū per. l. non ꝓinus. qñ fisc. vel pri. pbatur ista differentia. ſ. de iur. fis. l. moschis. formā vero libelli habes ꝑ gl. l. beredem mariti. C. de here. vel ac. ven.

Si nuda. Illud q̄ accedit rei pignori obligate, est pign⁹. b. d. Istū tex. ducit Hul. in cu. ad questionez, si regnū alicuius est augmentatum. vtrū tota illa ꝓincia que accreuit debeat regi ſm constitōes regni iam factas: ꝛ iste tex. facit q̄ sic. qꝛ idem indicamus de augmento qō de ꝓncipali. ar. istius tex. ¶ Ex lec. an. ¶ Cōsolidatio vsufructus auget pign⁹ ꝓprietatis. istud est: qꝛ fiet ſm innatam naturam ꝓprietatis. arg. istius tex. in fi. dicunt doc. q̄ statuta vigētia i ista ciuitate porrigunt ad terras post q̄sitas: qō ē verū si sub vno nōe ſ; sub vno ꝓside gubernētur. secus si habēt diuersa regimina ſm Hu. ꝛ Cy. l. addi. ꝛ no. etiā per Cy. in. l. etiā. C. de iur. dot. ꝛ est rō: qꝛ in primo casu est facta vnio, ſ; in scō casu nō est facta, vt no. in. c. j. ne sede vac. ꝛ per Oldr. in. q. quā dispatanit, que incipit, Cum iulia. qui nomine ꝛc.

Si fundus. Res cum sua causa transit. hoc dicit.

Si quis. Obligatio pignoris extinguit statim cum materia trāsit in materiatū. b. d. ¶ Ho. ex hoc tex. tu qō aliud est materia. aliud materiatū. ꝛ sic apparet quod compositū differt a suis partibus, ꝛ istum. §. declara q̄

¶ Obligari. adde do. Jas. may. instit. de act. §. item seruiana. nu. 41. ꝛ Frā. are. hic. ¶ Cōpēsatio. Adde etiā. bal. in. l. fin. in. iiij. q. C. de cōpen.

in gl.ꝛ vide qꝺ no.distinguẽdo.ꝺt hic Jac.but.Sꝫ circa istũ §.q̃rit Gul.de Cu.vtrũ creditor possit ꝓhibere debitori ne syluam sibi obligatã cedat:dicit Gul.ꝙ aut sylua erat cedua, et tũc creditor nõ põt ꝓhibere:aut nõ erat cedua,ꝛ tũc p̃t ꝓhibere.alle.ꝑ hoc.l.item si fundi.s.de vsufru.in fi.facit pro hoc.l.cum tarbernam.in prin.j.de pig.dꝫ eniꝫ creditor circa rẽ obligataꝫ se habere tanq̃ paterfamilias.vidistis.s.co.l.ea igitur.

Seruus rẽ. Seru⁹ ꝛ filiusfamilias rem peculiarem possunt pignori obligare.h.d.

a ¶Aliena res. Ab huius.l. materiã vid.d. Alex.de Im. in.l.ij.s.e.ꝛ eũdem Bald.in l.ij.per illum text.C.si res alie.pi.da.fit.

A Liena res. [a] Res aliena de volũtate domini potest obligari,siue dñs ab initio velit,siue ex post facto ratum habeat. h. d. ¶Pro declaratiõe ver.sꝫ si ignorãte.q̃ro:hic ꝺr ꝙ si aliquis obligauit mihi rẽ alienã dño ignorãte,ꝛ dñs ratũ habeat,pign⁹ ꝯualescit:q̃ñ hoc ꝓcedit ꝙ dñs possit habere ratũ si suo noĩe gestũ:nõ enĩ debitor obligauit noĩe dñi,sꝫ noĩe suo,ergo dñs ratũ habere nõ põt,vt.s.de neg.ge.l.si pupilli.§.sꝫ si ego. Rñdeo credo ꝙ qs nõ p̃t habere ratũ nõ suo noĩe gestũ q̃tũ ad hoc,vt ꝑ ratihabitionẽ negociũ tẽdat ad ipsuꝫ,ꝛ efficiatur suũ, ita qꝺ ex illo negocio gesto oriat̃ sibi actio ne.gest.ꝑpter ratihabitionẽ.ꝛ ita loq̃t.d.§.sꝫ si ego.Sed q̃tũ ad preiudiciũ ipsius dñi ratũ habentis bene potest habere ratũ nõ suo noĩe gestũ.ꝛ ita loquit̃ hic.Nã iste dñs bñ p̃t ratificare in suuꝫ preiudiciũ obligationẽ factã ꝑ aliũ de re sua.ꝛ ita loquit̃ hic, vt.j.de pig.l.si fund⁹.§.j.an aũt ista ratihabitio trahit̃ retro, vt pignus ab initio videat̃ voluisse.tex.in.d.l.si fund⁹.§.j.videt̃ velle ꝙ sic:ꝛ gl.hic super ṽbo,valebit.sed istud dictũ itelligit Gul.de cu.esse,verum in preiudiciũ ratũ habẽtis nõ ĩ preiudiciũ alteri⁹ persone,puta si dñs medio tp̃e.s.post obligationem factã de illa re ꝑ aliũ anteq̃. ratificet illã obligationẽ, rẽ alij vendidit vel obligauit:nã tunc ratihabitio seq̃ẽs nõ p̃iudicaret illi,cui dicto medio tp̃e res fuit vẽdita,vel obligata, ar.s.quẽad.ser.amit.l.si partem.§.si fundus.j.qui pot.in pig.ha.l.qui potior.§.j.ꝛ de hac.q.tangitur per gl.j.rem ra.ha.l.si indebitum.§.j.per Ja.de are.l.si cum mihi.§.j.j.de sol.

Si pluribus. Paritas tp̃is operat̃ paritatem in iure.h.d.iste presens.§.

Interdũ. Cõtra agẽtẽ pignoratitia p̃t excipi ꝺ exceptiõe rei obligate postea fc̃tã.h.d.ist.§.

D Omo pignori. Illud, qꝺ superest re obligata, remanet obligatum.h.d.ista presens lex.

S I pignore. Illud ꝙ creditor consecutus est ab alio noĩe pene delicti cõmissi circa rẽ pignoratã cõputabit̃ in debitũ ꝛ si aliq̃d superest,restituit̃ debitori:sec⁹ si illud fuerit exactũ ꝑ creditorẽ a debitore noĩe pene delicti ꝑ debitorẽ circa rẽ pignoratã cõmissi.h.d.in gl.q̃ inci.in.l.debitor.ibi, qꝺ falsum ẽ vt.j.ꝺt.tenet ergo glo.ista ꝙ illud tp̃s qꝺ creditor cõseqtur ꝑ cõdictionẽ icerti a debitore substrahẽte rẽ obligatã nõ restituit debitori,sꝫ cedit lucro creditoris ꝑ hoc vr̃ tex.hic in ver.sꝫ cũ ipse.ibi dũ dicit,vel cõdi.ꝛc.Sꝫ hũc tex.ꝛ hãc gl.intellige q̃ñ creditor agẽdo cõtra debitorẽ fuit ꝯsecut⁹ rei estimationẽ,sec⁹ si fuit ꝯsecutus ipsam rem:qꝛ tũc creditor cõuentus actiõe pig.dꝫ illã rem restituere debitori.estimationẽ aũt restituere nõ tenetur:ratio qꝛ ad estimationẽ nõ cõpetit act.pig.ꝛ ita dicit gl.j.§.ꝓxi.sup verbo,imputabit.ꝛ no.totã istam gl.ꝛ de hac materia,q̃ñ sit verũ ꝙ pena veniat restituenda,latius tractat gl.s.de pet.her.l.vtrum.§.fi.cum.l.seq.
¶Ex lec.anti.¶Qꝺ creditor a tertio occasione pignoris exigit proficit debitori:sꝫ qꝺ ex delicto debitoris ꝯsecutus est ab eodẽ in primũ debitũ imputare,aut restituere nõ debet. h. d.
¶Item ex lectura antiqua.

Sed quod ipse. No.hic ar.ꝙ nitens indefinitiua non recuperet expensas quas ipse soluit rõne cõtumacie.ꝛ patet casus i.l.dãni.§.cuꝫ parieteꝫ.j.de dam.infec.ꝺm Gul.ꝛ Bar.qꝺ no.sed signa istam questionem in seq.§.proximo.

Idem papi. Illud qꝺ cõseq̃t̃ creditor a debitore propter rẽ pignoratam metum inferẽte debitori nõ restituit,nec indebitũ sibi imputat.Et circa istũ.§.no.gl.super verbo,imputabit.que gl.dat etiã intellectum glo.magne posite.s.proxi.§.ꝛ ibi dixi.
¶Ex lec.ant.¶No.ꝙ pene delictorũ nõ sunt restituende delinquentibus soluentibus ꝛ proprie loquitur in cõtumacie pena,ꝛ signa hic questionem precedentem.

b ¶Dñij. Adde eũ.in.l.res creditoris. C.e.ti.ꝛ Bar.in l.si alienam.in ij.col.ver.ij.casu principali.j.solu.ma.

Si predo rem. Predo põt agere actiõe pignoratitia,ꝛ ꝯsequitur rẽ ꝛ fruct⁹.
¶No.ex hoc.ꝙ agẽti actione pignoratitia nõ põt referri qꝺ dominij [b].simile habuistis in.l.ita si fur.s.commo.ꝛ hunc tex.declara vt in gl.super verbo,proderit.ꝛ eam no.
¶Ex lec.ant.¶Bona fides creditoris prodest debitori, qui erat predo circa fructuum acquisitionẽ.quod est no.non procedit tñ ei quantũ ad euitandam restitutionẽ scꝺm gl.¶No.ꝙ etiam predoni agenti debet fieri restitutio fructuum.

Si post distractũ. Debitor qui a creditore cõduxit pign⁹,vel ab eo p̃cario rogauit,si pignus ei nõ restituit,ad interesse nõ tenet̃.h.d.¶In gl.q̃ inci.ad itéresse.ibi vr̃ vi cũ expellere.ꝛ vide ꝑ hac.l.colonus.j.de vi ꝛ vi ar.¶In ea.glo.ibi,no.ꝺm quosdã.No.ex hac gl.ꝙ si agẽdo cõtrario iudicio agit de ꝑfidia rei, põt in litẽ iurari.illud ergo qꝺ no.in.l.in actionibus.s.de in lit.ꝙ in ꝯtrarijs actionibus in litẽ nõ iurat̃, hꝫ locũ q̃ñ agendo actione cõtraria nõ agit̃ de ꝑfidia seu fide rupta:al's iurat̃ in litem actione contraria sicut actione directa.vt hac gloss.
¶Ex lec.ant.¶Not.ꝙ creditor põt agere ꝙ debitor tradat sibi possessionẽ,quã vendidit sibi iure creditoris, ꝛ hꝫ hic duplicem viã contrariã pignoratitiã,ꝛ interdictũ de precario.

Si creditor. Si creditor vẽdẽs pignus ꝓmittit duplũ noĩe euictiõis ꝺm cõsuetudinem regionis,vel aliter vtilitatis negociũ debitoris gesserit, qcq̃d p̃stiterit ꝑ tali vẽditione repetet a debitore ꝯtria actione pignoris,al's vltra summã debiti nõ repetit.Itẽ si ex stipulatione de euictiõe p̃stitit duplũ cõsequit̃ a debitore sortẽ ꝛ vsuras.Si vero prestiterit simplũ,cõsequit̃ tñ sortẽ.h.d.cũ.l.seq.
¶No.p̃mo tex.ibi,nã hoc vsu euenerat.ex quo text. habes ꝙ nõ ꝺr esse in culpa ille qui facit id qꝺ facere solitũ est.¶Scꝺo no.in promissione de euictione inspicitur cõsuetudo,facit qꝺ habetis in simili in.l.ꝙ si nolit.§.qui assidua.de edil.edic.in.l.si pius.§.j.j.de aqua plu.arcen.cuius autem loci consuetudo inspiciatur videbitis tex.in.l.si fundus.j.de euic.
¶Ex lec.ant.¶Oĩs obligatio,quã vẽdẽs iure creditoris fecit ex necessitate vel ex ꝯsuetudine,dꝫ haberi rata ꝑ creditorẽ, sec⁹ si se supfluo obligauit.vel sic,non dꝫ qs se obligare,q̃ñ ex obligatiõe nõ orit̃ effect⁹.In text.ibi,vsui.i.de more regiõis.facit qꝺ no.j.de ver.ob.l.ex ea parte.in prin.Not.de regressu se obligãtis:qꝛ aut se obligauit,vt debuit,aut vt nõ debuit.ꝛ no.ꝙ qs nõ dꝫ se obligare frustra vbi palã est factũ ꝑ euictionẽ ꝛ restõnẽ dupli.¶No.in fi.isti⁹ l'e vsum cũ vsu cõpẽsari.

N Ec enim. No.distinctionẽ q̃ ꝓbat̃ in ṽ.sed si stipulatio ꝛc.¶In gl.que incip.q.d.ibi qꝺ est vltra.tu vero dic ꝺm Richar.mal.ꝙ imo cõsequitur illud qꝺ est vltra:nã sicuti sentit damnũ creditor si duplũ est plus q̃ vsura, ita dꝫ sentire lucrũ si vsura est plus q̃ duplũ,sicut in regula iuris,q̃ sentit.Itẽ quia non auditur allegans illud.cuius contrariũ esset postulatus,vt.C.de sol.l.pe.gl.istius legis,nec enim.

E Leganter. Si res insolidũ data a principe,vel a iudice,vel a parte euincatur,nõ agit̃ actiõe ꝓmitiua,sed agit̃ vtili ex empto actione ad interesse,qꝺ interesse põt etiã in cõpẽsatione deduci.h.¶No.ex prin.huius.l.ꝙ si res pignorata efficiatur creditoris pignus extinguit̃:ratio,qꝛ in re ꝓpria pignus nõ cõsistit,vt.j.de reg.iu.l.nec pign⁹.¶Scꝺo no.ꝙ re insolutũ data euicta agit̃ vtili actiõe ad interesse ex empto.¶In gl.j.ibi, tãq̃ esset dãtis.istud vr̃ cõtra prin.isti⁹.§.lucius.ꝛ ideo dic ꝙ res pignorata nõ fuit ibi facta ꝑfecte ꝛ irreuocabiliter illi⁹ creditoris:ꝛ iꝺ pign⁹ nõ extinguit̃.ꝛ ideo istud ꝯtrarium solue,vt soluit̃ p̃cedẽs cõtrariũ.ꝛ ita loqtur.C.si a credi.l.j.ꝛ.C.de his q in prio.cre.lo.suc.l.j.Sꝫ aduerte:qꝛ hec so.ꝛ p̃cedẽs vr̃ cõtra casum isti⁹ principij,vbi ꝺr ꝙ pignus extinguit̃:ꝛ tñ res pignorata non fuit facta irreuocabiliter creditoris.Sꝫ rñde ꝙ hic nõ extinguit̃ pign⁹,iꝺ qꝛ creditor sit fact⁹ dñs,sꝫ qꝛ a priori cõtractu est recessum ꝛ peruẽtũ ad dationẽ i solutũ,q̃ similis est emptiõi,vt ꝺr in hoc tex.¶In.e.gl.ibi,hic aũt nõ.No.istã so.quã tãgit gl.in.d.l.si qs aliã.ꝛ.C.de sen.l.libera.ex qua sol.habes cautelã,q̃ñ recipis aliq̃d insolutũ a iudice,vel a pte, ꝙ dicas vt si cõtingat rẽ solutũ datã euinci actio remaneat in p̃stino statu,ꝛ nõ itelligat̃ a pristina obligatiõe,seu a p̃stina actione aliquo mõ esse recessum.¶In.e.gl.ibi in fi.ista est vera solutio,ꝛ est rõ:qꝛ hñ dat̃ species ꝑ pecunia ꝯhit̃ emptio ꝛ venditio,i qua liberat̃ vẽditor tradẽdo rẽ,lꝫ nõ faciat dñꝫ emptorẽ,vt.j.de act.em.l.ex empto.in prin.ꝛ ideo p̃ficit̃ ꝯct⁹ emptionis,ꝛ recedit̃ a primo cõtractu:sꝫ q̃ñ dat̃ i solutũ species ꝑ specie nõ põt esse emptio ꝛ vẽditio:qꝛ emptio ꝛ vẽditio reqrit pecuniã numeratã,vt inst.ꝺ ꝯtra.em.l.p̃ciũ.Sꝫ tũc vel erit ꝑmutatio,vel ꝯctus do vt des, in q̃bus reqrit̃ ꝙ ꝑfecte fiat res accipiẽtis,vt vidistis i.l.fi.s.de cõd.ob cau.ꝛ videbitis in.l.j.j.de re.ꝑ.ꝛ de hac materia ꝑ Cy.in.d.l.libera.vbi gl.circa intellectũ.d.l.si qs aliã.ꝺt eadẽ ṽba,q̃ ꝺt gl.hic.¶Ultio no.tex.ibi,ꝛ cõpẽsationẽ habere põt creditor ꝛc.Uos videtis hic ꝙ creditor cui res pig.fuit data i solutũ,si euincat̃ illa res,p̃t creditor de eo qꝺ sibi debet̃ ꝑꝑ euictionẽ rei opponere ꝯpẽsationẽ.Si debitor ip̃m ꝯueniat actio.pi.vel alia actiõe q̃ pignor.poterit

debitori cōparere: qꝛ forte creditor illam rem deteriorauerat anteq̄ in solutum acciperet. Ex quo not. ꝙ licet dem tibi rem meam in solutum pro debito: non tamē propter hoc tollitur mihi actio, que cōpetebat mihi contra te pro dānis ⁊ pro deterioratione facta circa illam rem. quod tene menti.

¶ Ex lec. an. ¶ Impetrato dn̄io pign⁹ extinguit̄, ⁊ euic. secuta vtilis ex empto ꝓponit̄. h. d. ibi euictū per hypothecariā. i. ab eo cui p̄mo fuit obligata hec res ſm Tho. de forma finis. ¶ No. ꝙ rescriptū p̄ncipis nō p̄iudicat iuri tertij, ⁊ facit. j. d vul. sub. l. ex facto. ⁊ extra de auto. ⁊ vsup. c. ex tuarū. ⁊ ideo certia p̄sona pōt euincere rōne iuris sui vt hic. ¶ Scdo no. ar. ex isto tex. ꝙ si ego habebā primū bn̄ficiū, ⁊ ipetraui scdm, ꝙ cū p̄mū nō poterā possidere, lꝫ euincat̄ scdm, nō recupero p̄mū: qꝛ recessi a p̄mo, ar. huius litere. sꝫ ꝯriū est verū; qꝛ in subsidiū admittor ad recuperādū, ar. s. de inoff. test. l. si sub hac. nā bn̄ficiū p̄ncipis nō dꝫ esse dānosum, vt. s. cōmo. l. in cōmodato. §. sicut. in fi. nō ob. lr̄a ista, qꝛ hic successit noua oblo. ¶ Tertio no. ꝙ rescriptū ⁊ sn̄ia eq̄parant̄, qd not. ¶ Quarto no. ꝙ lꝫ res sit alicui adiudicata, nō ꝓpterea vr̄ liberat⁹ a dāno dato ſm Bar. ⁊ vide in isto p̄n. qd no. i Spe. de fideius. §. j. vrs. sꝫ pone cū deberet. itē colligit̄ ex isto tex. ꝙ ex rescripto p̄ncipis orit̄ actio, vide. l. filie cui⁹. s. fa. ercis. Itē colligit̄ ex isto tex. ꝙ dn̄iū supueniēs creditori tollit pign⁹, dato ꝙ res possit euinci hoc iō qꝛ res nō poterat euinci iure dn̄ij, sꝫ p hypothecariā q̄ nudā possessionē aduocat. vt. j. de acq. pos. l. iij. §. gn̄a. et. l. si cū vēditor. de euic. ⁊ sic nō ob. de excep. rei iudi. l. ex sextāte. §. latinus. ⁊ de cap. l. in bello. §. si quis seruū. ⁊ vide qd not. Cy. i l. j. C. de his qui in loc. prio. cre. suc. ⁊ hic per Suli.

Qui reprobos. Solōne pecunie reprobe debitor non liberat̄, sed pecuniā reprobā soluere nō cogit̄, nisi illa pecunia reproba soluta sibi reddat̄. h. d. iste. §. hūc tex. q̄tū dt de nūmis reprobis reddendis itellige vt no. hic in gl. sup vbo, reddēdis. ⁊ si dicat̄ ꝙ iste q sciēter soluit pecuniā reprobā, videat̄ donare, vt. l. j. de cōdi. inde. ⁊ l. cui⁹ p errorē. j. de re. iur. dic ꝙ nō est verū ꝙ iste soluēs nō hꝫ animū donādi sꝫ decipiēdi, sicte habes in. l. si cū aurū. j. de so. i gl. magna. ibi ego puto ⁊c. ista opi. est vera ⁊ approbat̄ p doc. ⁊ no. hāc gl. ⁊ seq. ⁊ i seq. gl. tene scdam opi. q̄ p doct. nr̄os approbat̄. ¶ Ulti. facit iste. §. ad. q. ꝙ si aliqs fuit ꝯdēnat⁹ in amputatione man⁹ dextre, ⁊ ꝙ p errorē fuerit sibi amputata man⁹ sinistra, ꝙ ita demū posset sibi amputari man⁹ dextra si sinistra redderet̄, sed sinistra reddi nō posset, ergo ⁊c. argu. istius. l. qui reprobos. qd no. ⁊. d. l. si cum aurum. j. de sol.

Si vendiderit. Si pignus p creditorē pl⁹ debito distrahat̄, pōt debitor ꝯ creditorē agere, vt illud plus sibi soluat̄, vl' ꝙ ad illud pl⁹ sibi ꝯ emptorem actionē cedat. h. d. ¶ No. ex hoc. §. tex. no. ꝙ creditor qui vendit pignus, potest habere fidē de precio, sicut ille qui vendit rē suā: qd facit ad. q. vtrū ꝓcurator possit habere fidem de precio, sicut ille qui vendidit rem suam. de qua. j. dicam in. l. qd vendidi. j. de contrahen. emp. ¶ Ex lectur. antiq. ¶ Creditor vendens iure creditoris pōt habere fidem de precio. h. d. secus in executore ⁊ ꝓcuratore nisi esset ꝓcurator gn̄alis cū libera ſm Suli. ⁊ est rō differentie, qꝛ creditor hꝫ ius vēdendi, sꝫ executor ⁊ procurator nō habēt aliquod ius, sed prebent ministeriū: vt. s. de consti. pe. l. ⁊ lꝫ. ⁊. j. de manumis. vindi. l. pater ex prouincia. ver. plane si pro. ¶ Not. hic arg. ꝙ si ego feci pacem cū inimico meo, ⁊ postea ille fit bannitus ob maleficium, quod ego possum eum offendere nō obstante pace[a]: qꝛ ego vtor iure publico. facit. s. de dolo. l. j. §. non fuit.

Et si res. Si creditor male vsat̄ circa rē pignori obligatā, tenet̄ actiōe pig. sec⁹ si hoc fecit iure permittente. h. d. ¶ Not. text. in v. plane. ꝙ lꝫ creditor non possit male tractare seruū, vel aliā rē pignoratā, tn̄ istud dꝫ intelligi nisi seruus delinquat. ⁊ p hunc tex. ⁊ Cyn. determinat̄ hic, ꝙ si aliqs fecit pacē cū inimico suo, ⁊ ꝓmisit illum non offendere: ⁊ ille postea efficiat̄ exbānit⁹ ciuitatis sue, ita ꝙ ex forma statuti pōt impune offendi, ⁊ iste q fecit pacē postea impune offendit non vr̄ rūpere pacē, ar. isti⁹ tex. l. qd ergo. §. si heres seruū merentē. ⁊ l. q seruū. j. de ver. ob. ad idem facit quod videbitis j. loc. l. quero. §. inter locatorem. hoc etiam tenet Iac. de Bel.

Si seruos. Expense necessarie per creditorē facte debent sibi per debitorē restitui, dūmodo tales expēse creditori nō sint onerose. h. d. ¶ No. ergo ex hac. l. ꝙ expense necessarie facte per creditorem debent restitui ipsi creditori ⁊ iudicis arbitrio considerari dꝫ, vtrum tales expēse sint nimiū onerose vel nō: etiam illud qd dicit tex. in expēsis necessarijs, illud gl. dicit in expēsis vtilib⁹ qd no. ¶ Scdo no. ꝙ si aliqs ꝓsequit̄ illud qd dn̄s receperat facere, illud vr̄ fieri ex tacita dn̄i volūtate, text. est hic cū gl. sup vbo, imbutos. ¶ Tertio no. quod necessariū artificium in homine dꝫ illud ex quo pōt percipi expensa, qd dic vt glo. super verbo, necessarium. ¶ Ex lec. ant. ¶ In tex. ibi, derelinquere. facit. j. de leg. iij. l. si habebat. ¶ No. ꝙ nō debet audiri delicatus debitor, nec onerosus creditor. ⁊ facit qd not. s. de ser. l. more Romano.

Non est mirum. Pignus p̄torium nō pt cōstitui, nisi qn̄ fuerit deuentū ad missionē in pos. h. d. ¶ Not. p̄mū text. hic dū dt ex testō ⁊c. ex q̄ habes ꝙ iussus iudicis ⁊ iussus testatoris equiparant̄. ¶ Scdo not. ꝙ in testō pōt pignus ꝯstitui. Sed hic q̄ro, an ſm ista iura tacita hypotheca p legato locū habeat, de qua hypotheca loquit̄. l. j. ⁊. ij. C. cōia de leg. gl. q̄ est in. l. si cui. §. post q̄. j. vt in pos. leg. l. iij. vr̄ velle ꝙ nō: sed ille gl. male loquunt̄: qꝛ casus est ſm hec iura ffor. habebat locū tacita hypotheca p legato. l. debitoribus. j. de sepa. ¶ Tertio no. ꝙ pignus p̄toriū non pōt constitui, nisi quis fuerit missus in pos. vt hic: sed hoc fallit in casu nostro in. l. cū vn⁹. §. si. cū. l. se. j. de bo. aut. iu. pos. ⁊ in hoc differt a pignore cōuentionali: qꝛ illud ex sola conuentione ꝯhit̄, vt. s. e. l. j. ⁊ ibi no. ⁊ circa istā. l. vide qd no. p gl. in. c. cū aliqbus. extra de re iu. vbi gl. ponit rōnem, que rō est ꝙ pignus pretoriū nō constituitur, nisi qs missus fuerit in pos. h. d. ¶ Ex lec. ant. ¶ Pignus ꝯstituit̄ p iudicis autoritatē per testatoris voluntatē ⁊ ꝯctum, tn̄ in pignore in quo versat̄ iudicis autoritas est necessaria iductio i pos. h. d. ¶ In tex. ibi, miserit. s. rite. vt no. j. d ac. pos. l. iuste. ¶ No. ꝙ paribus passib⁹ ambulāt autoritas iudicis, ⁊ autoritas testatoris. ¶ Scdo not. ꝙ ad constituendū pignus pretorium non sufficit interlocutoria de mittēdo, sed requirit̄ missio: ⁊ iō semp facias ꝙ nuntius referat se misisse, ⁊ facias scribere relationē nūtij, cui est facta commissio, facit. j. vt in pos. leg. si cui. §. missus. ¶ Querit hic Suli. nunqd ſm iura. ff. pro legato esset tacita hypothecaria: dic vt hic p eum. Sed q̄ro vtrum sicut ex pignore pretorio oritur hypothecaria, ita orit̄ pignoratitia directa ⁊ ꝯtria: de hoc habes text. ꝙ sic, vt. j. vt in pos. lega. d. l. si cui. §. queri poterit. ſm Ros. ⁊ vid in. l. vtiq̄. j. d dā. infe. ⁊ ibi p Iac. Mar. Sil. q disputauit istā. q. vtrū in nuda ꝓprietate possit dari tenuta: ⁊ vr̄ ꝙ non: qꝛ est abstracta a qualibet detentione, vt verbū sonat: loquor em̄ vbi ꝓprietarius non hꝫ ciuilē pos. qꝛ tunc non esset dubiū ꝙ caderet missio, vt. j. de dā. infe. l. si finita. §. si qua. ⁊. §. si de vectigalibus. ⁊ no. in. l. ij. C. vbi in rē ac. ⁊. s. de vsufr. l. cuicunq̄. §. si fundus. Ad idē qꝛ tertius possessor impedit missionē. vt no. in. l. a diuo. §. si rerū. de re iu. Mar. Sil. disputauit ꝯriū ⁊ dixit ꝙ fiat inductio, tn̄ sine p̄iudicio possessoris: ad qd facit qd no. s. de ꝯdic. fur. l. ⁊ iō. p̄terea sic est in pignore conuentionali, vt. s. e. l. si ꝯuenerit. §. si nuda. ergo idē erit in p̄torio, ar. huius lr̄e in. ij. rn̄so. ꝯdictio ergo iuris possessionis reseruat ius ꝯdictionis, sed nō ius tertij, ⁊ facit. j. ne vis fiat ei. l. j. §. si quis iō. si aūt ꝯdictor nō allegat simplicem possessionem, sed dn̄ium cum possessione: qꝛ est p̄sumptio. pro eo, excludit summariā cognitionem ⁊ missionē ex ea, vt no. in. l. ij. C. ne vxor pro ma. ⁊ in. l. j. C. de pri. fis. ⁊ ideo in forma ꝯdictionis est fienda vis, ad ar. ſm Mart. Sil. rn̄de ꝙ nō est verum, ꝙ per omnia parificentur per istam literaꝫ, vt hic in fi. ⁊ not. ꝙ Mar. Sil. non alleg. glo. ordi. que est. s. alleg.

Pretenti mutuam. Si creditor rē sibi a dbitore datā, vel pignoret, pignorauit si quidem iam luit, pōt cōueniri vt reddat. Si vero nondum luit, potest conueniri vt luat. h. d. ¶ In gl. magna ibi, ⁊ cōmodati rerū act. dādaꝫ ⁊c. ⁊ ꝙ detur actio cōmo. facit. s. cōmo. l. si vt certo. §. nunc videndū. ⁊. l. ij. ⁊. C. commo. l. pe. ⁊ per hoc apparet solutio eius qd glo. q̄rit. j. nam non est necesse ꝙ debitor q repetit rem commodatā pri⁹ soluat illud qd debet creditori q̄ rehabeat rem commodatā: qꝛ res commodata non potest retineri pro debito. vt. C. cōmo. l. si. ⁊ idem est dicendum etiam si ageretur ac. prescri. verb. ⁊ est ratio qꝛ ille contractus innominatus debet dijudicari secundum naturam cōtractus nominati, cui assimilatur, vt. s. ti. j. l. eum qui. ⁊. j. de prescrip. ver. l. naturalis. ¶ Ex lectur. antiq. ¶ Not. hic de significatione istius verbi, ad manus, qd significat. i. in promptu: quod facit ad interpretationē cuiusdā schedule, qua erat promissum quibusdā magistris ponere eis fulcimenta ad manus. similem tex. habuistis in. l. manumissiones. s. de insti. ⁊ iur.

Si creditor. Soluens estimationem creditori repellit creditorē vendicantē rem pignoratam, nisi ei estimationē solutā reddat. h. d. ¶ In gl. ij. ibi, soluēti. istud qd dicit glo. ꝓcederet si iste possessor soluisset nomine debitoris. Sed hic iste possessor soluit nomine suo, merito igitur sibi nō cōpetit actio neg. gest. facit. s. communi diuidun. l. hoc iudicio. ¶ Ex lec. antiq. ¶ Solutio estimationis litis repellit debitorē a vendicatiōe, nisi offerat. h. d. ¶ Not. hic ꝙ litis estimatio non inducit emptionem, quando agens intendebat aduocare nudam posses-

[a] ¶ Pace. Ad de. d. Alex. de Imo. in. l. ij. §. si in re. j. d dol. mal. ⁊ met. excep. ⁊ Ang. in l. quid ergo. §. si heres. j. de lega. j. ⁊. d. Ale. i l. qui seruum. j. de ver. obli. ⁊ Fran. Aret. in §. seq. ⁊ eundē Bal. in. l. reos. xij. col. d acces. ⁊ in. l. seq.

ſionē, ꝛ nō dñiū: nā ſi reſultaret hic venditio teneret irrenocabiliter tanq̄ ſure creditoris facta, vñ hec lex limitat oēs als.

SIrem aliená. Si dñiū rei pignorate inceperit eſſe creditoris, ſtatim pign⁹ extinguit, ꝛ ei⁹ poſſeſſio nō pderit debitori, ſz ſolu durat pcario. h.d. ¶No. caſum iſtius. l. Sz p declaratione iſti⁹ tex. in fi. q̄ ſi creditor efficit dñs pignoris deſinit eſſe pign⁹: ꝛ ſic innuit q̄ ab initio ꝛſtit pign⁹, quo pcedat hoc, cū lex dicat rē aliená pignori dari nō poſſe, vt. s. e. l. res aliena. cū ſi. Rideo illa lex ꝛ ſimiles, loq̄tur i pignorate rē alienā ſcienter, in q̄ titulū nō habebat: hic vo loquit in pignorate rē aliená ignoranter, quā poſſidebat bona fide ꝛ iuſto titulo: q̄ q; ſibi cōpetebat publiciana, merito tenet obligatio reſpectu iuris q̄ ipſe hz. caſus eſt in. l. ſi ab eo. ff. de pig. facit. s. e. l. tutor. ꝛ. l. ſeq. Sc̄o q̄ro quot remedia cōpetūt iſti debitori? dic vt in gl. vl. ꝛ no. gl. inquātū ōt q̄ creditori cōpetit remediū. l. ſi qs 2ductiōis. ex qua gl. no. q̄. l. ſi qs 2du. lo quat in alijs caſib⁹ q̄ in locatis. ¶Ex lec. ant. ¶No. q̄ lz vt creditor ſi ſe 2ceſſit pcario pign⁹ vt pign⁹, tū remanet pcariū reſoluto pignore: vñ mutatur ius autoris, tū pcarium remanet in eodem ſtatu, q̄ eſt no. ſimile. ff. de bere. inſt. l. iiij. ff. q fidei cōmiſſaria. ꝛ no. iſtā. l. paruā. ꝛ ad hoc facit. ff. ō vſuc. l. ei a quo.

QUi ratiario. Si pignus accipiē p creditoris rapientis, niſi fuerit a debitore conceſſum. h.d. iſta lex ꝛ iſtam. l. declara vt in glo. ꝛ vide q̄ no. glo. ꝛ doc. C. de pig. l. creditores. h.d. ¶Ex lec. an. ¶Ibi abſtulit, ita q̄ piſt. not. ex iſta. l. q̄ ille qui dicit ſibi ius ſua āutoritate tenetur in caſu fortuito niſi eſſet hoc ſibi cōceſſum ex pacto: ꝛ iſtam. l. frequenter allegat Innoc. vt patet in. c. verum. ꝛ. c. poſtulaſti. de foro competen. facit extra de donatio. c. cum dilectus. ꝛ vide in Specul. de pig. ver. quid ſi ꝛ iudex. ꝛ adde q̄ no. Innocen. in. c. ij. de conſue.

SI ſeruus. Delictū ſerui obligat debitorē rem ignorantē, vt ipſum ſaltē teneatur dare p noxa, debitorē vero ſcientem obligat in ſolidū. h.d. Iſtam. l. declara vt in glo. ꝛ bene.

CUm debitore. Obligās rē aliená tenet actiōe pignoris 2tia. h.d. ¶Bal. gl. poſitā, q̄ ponit quot modis poſſit intereſſe creditoris ſibi non fuiſſe obligatā rē aliená, ſz ſuā ppriā. h.d.

SI pecunia ſub alio noīe, bz locū pigno ratitia ſoluta pecunia. h.d. Et gl. legit iſtā legē altero de duob⁹ modis. pōt legi ꝛ tertio modo q̄ ſic loquat de antichriſi. i. de pignore pretorio, vt. l. ſi is. ff. de pig. Et ſm hanc lectu. habes hic caſum de eo q̄ dī. s. ead. l. ſi. vez an ſicut p pignore conuen. bz locū pignoratitia actio: ita pro pignore pretorio habet locū pignoratitia actio, ꝛ ſm hāc lec. eſt caſus hic q̄ ſic, de qua. q. dixi. s. e. l. ꝛ vide q̄ not. Jac. de Are. in. l. vtiq; ff. de dam. infec. ¶Ex lect. antiq. ¶Nota q̄ muthaui alicui centū ꝛ ipſe fecit mihi apodiſſam ſua manu, q̄ ſi ipſe reddidit mihi centū q̄ ego debeo reddere apodiſſa. ¶Secundo not. q̄ ſecundum aliam intellectum ꝛ q̄ etiā per verba impropria poteſt pignus conſtitui. ꝛ facit q̄ no. in fin. C. famil. erciſ. l. quoties.

a ¶In teſtem. Adde Paul. de La. in. l. em prot. ff. Luci⁹. s. de pac. ꝛ do. Alex. ō Imo. ꝛ eundē Bal. i l. ſi pater. C. de fideiuſ. ꝛ Bar. ꝛ do. Alex. i. l. q̄ dotis. in vlt. colū. in pe. q. ff. ſolu. matr.

IItius cū. Pactū factū ex poſtfacto, q̄ pignus traditum creditori, creditor habeat in ſolutū pro debito vz ꝛ tz. h.d. Et gl. ponit in hac. l. duas lec. tene ſecūdā lectura q̄ eſt multū no. ꝛ clara. ¶Op. ꝛ vī q̄ iſtud pactū quod creditor habeat rē pignoratā in ſolutū non valeat aliquid, vt. C. de pig. l. ſi. Solu. q̄ſq; apponitur iſtud pactū ab initio q̄ mutuū 3bitur, puta q̄ cōueniant creditor ꝛ debitor, q̄ ſi pecunia nō fuit ſoluta tali termino. pignus remaneat in ſolutum pro debito, tale pactū nō valet aliquid, ꝛ ita loquit ibi. Quandoq; tale pactum non apponitur ibi ab initio, ſed ex poſtfacto ꝛ ex interuallo poſt contractum perfectū, ꝛ tūc tale pactū valet. ꝛ ita loquitur hic. C. de pac. pig. l. ij. ꝛ eſt ratio diuerſitatis quare quando quis accipit pecuniam mutuo non valet, q; tūc omne pactū debitor faceret: ꝛ ideo tale pactū non valet. vt. l. ſi. C. de pact. pig. q̄ ratio ceſſat q̄n tale pactum apponitur ex poſtfacto poſt 3ctum perfectū, cetera dic vt in gl. ꝛ vide l. Quis. ff. de ſolut. ꝛ libera. ¶Ex lect. anti. ¶Si creditor emit pignus a debitore poteſt poſtea perpetuo poſſidere. h.d. q̄ not. ff. de pig. l. ſi fundus. in fin. ꝛ ff. de ſolu. l. quamuis.

b ¶Creditori. Adde Barto. in l. cū res. per illam tex. tam. C. ſi res ali. pig. dā. ſit.

CUm ex ſortis nomine. Pecunia redacta ex venditione pignoris prius cōuertitur in vſuras poſtea conuertitur in ſortem. h.d. iſta. l. iſtud principium declara vt in gloſſ. ¶Ex lectura antiqua. ¶Not. principium pro feneratoribus.

PIgnus. Creditor pignus poſſidet, ꝛ debitor pōt ab eo rem pignoratam conducere, ꝛ eam precario rogare. h.d. Iſtum. ff. declara optime vt in gloſſ.

SI quis in. Si pro pignore cōſtituto de partiū voluntate aliud pign⁹ ſubſtituatur, creditori furtum committitur: ſecus ſi pro pignore conſtituendo aliud pro alio pign⁹: quia tunc crimen ſtellionatus committitur. h.d.

Sed ꝛ ſi. Obligās rē aliená, vel alij obligatā crimen ſtellionat⁹ cōmittit, niſi illa res pro debito vtriuſq; ſufficiat. h.d. Not. ex hoc. ff. q̄ ille q obligat ſcō loco rē quā alij iam obligauerat, tenet crimine ſtellionat⁹, niſi illa res vtriq; ſufficiat: ſec⁹ in eo, q̄ pmo vnā rē vēdidit vni, poſtea eādē rē vendidit alij: nā iſte caſu crimine falſi tenet. caſus eſt hic. ff. de fal. l. q̄ duobus. ¶Alterius iſte tex. dū ōt modicū ꝛc. inducitur per Bnli. de Cu. ad qōnem q̄ debitor vel creditor in modica quātitate nō repellatur a tutela vel cura. de qua. q. no. C. qui dari tu. poſ. auf. minoris debitor. ꝛ ibi per gl. ꝛ doct. ¶Ex lec. ant. ¶In tex. ibi, dedit. f. ſpāliter. ibi. ver. plane ꝛc. ¶No. ar. q̄ debitor modice quantitatis non repellatur a magna tutela ſecundum Cyn. in auf. minoris debitor. facit. ff. de excuſ. tut. l. athlete. ff. dat remiſſionem. nec modicus defectus debet tutelam vitiare, argu. ff. de condi. ꝛ demonſt. l. quamuis. ꝛ ff. de edil. edic. l. iij. ff. cui debes, abeſt.

SI pignus. Per conditionē debitoris creditor retinet pignoris poſſeſſionem. h.d.

RApillo. In recipiendo pignore eſt neceſſaria tutoris autoritas. h.d. ¶Ex lec. ant. ¶No. arg. iſtius. l. q̄ ſine autoritate tutoris non poſſit res concedi in emphyteuſim pupillo propter mutuam obligationem preſtationis cenſus.

1 ¶Subſcriptio non nocet ſubſcribenti ſe in teſtem.
2 Preſcriptio erronea non preiudicat.

QUius ſcius. Subſcribēs ſe in teſtō vt teſtis nō vī approbare ea q̄ continenē in teſtō. h.d. ꝛ hec eſt quedā gl. magna, q̄ primo format vnū 3rium, ꝛ dat ſex ſolutiones, ꝛ approbat vltimā. Secūdo elicīuntur ex hoc text. quatuor notabilia: ꝛ ad ſecundum ꝛ vltimum no. oppo. ꝛ ſolvit etiam ibi, ſed no. hic ꝛc. ꝛ pro declaratione iſtius glo. vide q̄ not. in. l. ſi deiuſſor. ff. pater. alleg. in gl. ꝛ quod not. Sy. in. c. is qui tacet. extra de reg. iur. lib. vj. ꝛ q̄ no. Cyn. C. de procu. l. inuitus. ꝛ. ff. ſolu. matri. l. que dotis. facit etiam glo. in. l. filiuſſa. s. de pcur.

1 ¶Ex lec. ant. ¶†Subſcriptio nō nocet ſubſcribenti ſe in teſtem[a]. h.d. q̄ qua mēte qs ſe ſubſcribat alia duerti cōuenit ar. ff. ad Treb. l. reſtituta. ſec⁹ ſi ſe ſubſcriberet vel ſigillaret ad robur act⁹ nō ad ſimplicē ꝓbationē facti, vt. ff. de pig. l. ſi fideiuſſor. ff. pf. facit. C. de re. alie. nō alie. l. ſi vēditrici. ꝛ. l. deſtinere. ꝛ no. q̄ non intelliguntur eſſe vera ea, que continentur narratiue ꝛ incidenter in ſcriptura cū quis ſe ſubſcribit, vt. l. ij. C. de commu. re. alie. adde q̄ no. extra de tranſact. c. ex literis. ꝛ. l. ſi. C. plus vā. q̄ agit. tene hanc gloſſ. iſtius. l. tanquam auream.

2 †Item erronea preſcriptio non preiudicat: ad hoc allegatur hec lex. Item patet ex hac lege quod negatiue poteſt probari per inſtrumenta affirmatiua cōtraria ſic. C. de erro. aduo. l. ij.

1 ¶Debitor non poteſt a creditore ſuo pignus emere.
2 Contractus vtilis per contractum inutilem non tollitur.

DEbitor a creditore. †Debitor non pōt a creditore ſuo pignus emere. h.d. Circa iſtud principium vide q̄ no. Cyn. C. ſi ſer. exte. l. j. in. j. op. de qua dicam. ff. manda. l. ſi mandauero. ff. ſi hī quorum. quod no.

2 ¶Ex lec. ant. ¶†Contractus vtilis non tollitur per cōtractum inutilem. h.d. ꝛ facit. ff. de acqui. poſ. ſi quis ante.

DEbitoris. Filius non poteſt emere rē patris de pecunia profectitia. h.d.

SOluta pecunia. Soluta pecunia creditori pignus liberat non ſolum a creditore, cui pignus fuit obligatū, ſed etiā a creditore, cui primus creditor ſecundo loco pignus obligauit. h.d.

¶Ex lec. ant. ¶Reſoluto iure actoris reſoluit ius ſucceſſoris. h.d. 2co. ff. ō pac. l. yectigal. ¶In tex. ibi, medio tpe. ſan te ſolutionē. ¶In tex. ibi. ſ. ſoluētes poſtea ꝛc. Iſtū. ff. declara vt in gl. ꝛ bene, q̄ glo. incipit, non ergo ciuiles ſed naturalem.

REm aliená. Si obligatori obligāti rē aliená ſuperueniat ius dñiī, ex poſtfacto pignoris obligo 2firmat: ſecus ſi debitori, q̄ obligauit rē aliená, ſuccedat dñs illi⁹ rei. Nā tunc pignus nō confirmatur. h.d. Not. ergo ex hac. l. q̄ ius ſupueniēs obligatori meo pdeſt mihi: nā vides hic q̄ ius ſupueniens debitori q obligauit rē alienam prodeſt creditor[b], vt ſi cōperat actio hypothecaria

b

caria. ¶ Scõo no. in ver. non est idẽ dicendũ qõ si dñs succedat actori meo mihi non ꝓdest. naz vides hic ꝙ debitori qui obligauit mihi rẽ aliẽnã succedat dñs rei non ꝓterea mihi creditori ꝛ firmat pign⁹, nec dat actio hypothecaria. ¶ Tertio no. in ver. si cõuenisset de pignore ꝑm vnã lec. positã in gl. sup. v. de pignore. ibi vel nic ꝙ defunct⁹ ꝛc. quã lec. approbat Guli. de Lu. ꝙ hꝫ nõ põt redarguere mẽdaciũ defuncti cui successit. ad idẽ. C. de fer. pigno. dato et manu. l. si creditorib⁹. ¶ Extra gl. opp. ad v. nõ est idẽ dñm. ꝛ vt ꝑ iste tex. non ꝓdat nã qñ qs succedit alteri vt hꝫ ratũ qcq̃ ille facit. casum habuistis. ff. e. l. soluti. §. solutã. ff. rẽ rat. ha. l. fi. sed ꝓ ratihabitionẽ dñi ꝛ firmat pign⁹. vt. ff. e. l. aliena. ergo ꝙ successionem quã facit dñs ei q̃ obligauit rẽ ipsi⁹ dñi dz pign⁹ confirmari tã̄ succedẽdo ratũ habuerit. sed hic ꝺz Zitiũ quare male. sol. successio hz vim ratihabitionis in his q̃ defunctus facit nolle ipsi⁹ succedẽtis, vel ꝙ eo de rato promisit ꝛ ita loquunt Zita. als successio non hz vim ratihabitiõis. ꝛ ita loquit hic in gl. j. ibi, qz difficilius ꝛ firmat ꝛc. Sed tu dic ꝙ hz in casu nostre legis pignus nõ ꝛ firmaret: tñ ille q̃ tale pignus creditori tradidit, creditori teneret actione pigno. ꝛ ideo ius sibi superueniẽs hz ꝛ firmare pign⁹ creditori: qz sua itereſt ꝛ sibi erat obligat⁹, sz i lege Zita ille q̃ manumisit seruũ alienũ nõ erat obligat⁹ seruo manumisso: ideo ius supueniẽs manumissori non ꝓdest seruo manumisso. Itã solu. ponit gl. in. l. cũ videtur. ff. de vsu. ex hoc apparet rõ solutionis date ꝑ gl. ff. in ꝓcedenti Zitio: nam vt ibi dicit gl. ista lex loquitur qñ creditor ab initio fuit ignoãs rẽ aliẽnã obligari sibi, sec⁹ si fuisset sciẽs. vt. l. j. de pign. qz ille qui aliẽnã rẽ obligat creditori sciẽti ei nõ tenet actione pigno. vidistis. ff. ca. l. tutor. §. sed si sciẽs. ¶ In ea. gl. ibi bone fidei cũ titu. ꝛc. Not. ex hac gl. ꝙ in hypothecaria ſufficiat ꝓbare ꝙ debitor tpe obligationis ꝛcte possidebat rem quã obligauit bona fide cũ titulo. alꝫ non sufficit ꝙ creditor probet debitorẽ possedisse rem bona fide etiam sine titulo. ita no. per gl. C. si res alie. pign. da. sit. l. si res. ꝛ hoc etiã vt sentire solutio sequẽtis gl. hz istud restringat ad causam qñ agitur hypothecaria ꝺ ipsum debitorem possidẽtem. alibi gl. videtur velle ꝙ ad hoc vt competat actio hypothecaria debitori opz qꝺ probet creditor debitorez fuisse dñm tpe obl̃onis ꝛcte. ita no. gl. insti. de actio. §. itẽ seruiana. C. de salui. interdic. l. j. auf. de trien. ꝛ semiſ. §. illud. col. iij. insti. de interdict. §. interdũ. de qua qõne tangitur per Dy. in. ꝺ. §. itẽ seruiana. tangitur per Ly. in. ꝺ. l. cũ res. ¶ In glo. ij. ibi in fin. Solu. non confirmatur pignus quo ad actionẽ ꝛ ita loquitur iste ver. non est idez dicendũ. non põt ergo creditor in casu nostro agere hypothecaria. ꝛ ita loquit hic, sed bene cõfirmatur pignus quo ad exceptionez: qz si iste dñs qui succedit debitori ageret repelleret exceptione vt ibi, facit ad predicta. C. de rei vendic. l. cũ a matre. C. de rebus alienis non alienan. l. si venditio. ꝛ de hoc qñ ius superueniens autori meo ꝓfit mihi. vigil. a Titio. ff. de rei vendicatione. ¶ Ex lec. ant. ¶ Dominium superueniens obliganti confirmat pignus, sed dominiũ heredis non confirmat pignus testatoris, nisi accommodasset cõsensum heres, aut esset mentitus in domino. ꝺ. ꝑm gl. ad qõ facit. l. si fine. C. ad Velleia. Vel dic ꝑm Guli. dominium superueniens obliganti cõfirmat pignus, sed dominiũ heredis nõ confirmat b pignus testatoris simpliciter pignoratum. secus si cum assertione dominij: qz non potest allegare de mendacio testatoris hoc dicit ꝑm Guli. sed de errore bene posset allegare. vt. l. j. ff. de consti. pec. ¶ Nota ꝙ res heredis nõ venit in obligatione testatoris. cõcor. ff. de pign. l. Paulus. ꝛ vide Ly. in. l. assidnis. C. qui potio. in pig. hab. ꝛ vide simile. ff. de manumiſ. test. l. qui habebat. §. fi. ¶ Nõ. ꝙ heres non potest venire contra confessionem testatoris. istud est verum: qz hic testator fuitin dolo ꝛ in mendacio. secus vbi non est dolus: qz heres põt ꝓsequi ius sunm non obstante facto testatoris. vt. ff. de diuer. tem. prescri. l. an initium. §. ex facto. ¶ Nõ. in ista lege quid habeat proba a reagens in hypothecaria qꝺ dic vt. ff. de probatio. l. ante oĩa. ꝛ per Ly. in. l. cum res. C. si alie. res pignor. da. sit. ꝛ in Specul. de obliga. ꝛ sol. §. consequenter. vers. sed quid. ꝛ per Dyn. insti. de actionibus. §. seruiana.

¶ Reditor iudicio. Si creditor vendat pignus dz supersluum precij restituere, non aũt dz emptorem delegare. b. ꝺ. ¶ In gl. ij. ibi exegerat. ista solu. est falsa, qz si creditor exegisset precium: frustra ageretur de legatione emptoris cum emptor ad precium non sit debitor. quare reprobatis oĩbus solutionibus tene antepenul. solut. ibi. vel ibi, non fuit in culpa pro qua sol. facit. ff. e. l. si debitor. §. fina.

¶ Ignori. Si creditor est in culpa non restituendo debitori instrumenta pignoris, tenetur debitori ad interesse. Sed si creditori culpa imputari non potest, tunc debitori non tenetur. b. ꝺ. ¶ Not. ter. in ver. opera autem. nam hic habes casum in quo põt agi pignoratitia actio. ante pecuniam solutam per debitorem. illud ergo quod habuistis. ff. e. l. si rem. §. omnis. qꝺ ad hoc vt competat pigno. dz pecunia integre esse soluta dz intelligi quando agitur pigno. ad hoc vt res pigno. restituerez. Sed si ageretur pignora. ad dãna que debitor est passus propter factum creditoris, tunc potest debitor agere actione pigno. ante pecuniam solutam. casus est hic. ¶ Ex lectu. antiq. ¶ Nõ. ꝙ creditor qui habet instrumentum per quod põt probari latitudo iuris dz facere ei copiam de ipso. Item non obstante quod quis pignorauerit aream põt ibi edificare. Item not. ꝙ pignoratitia potest moneri etiam ante solutio. debiti. ¶ Nõ. hic etiã ꝙ latitudo finiũ probat hic per instrumẽtum.

Titius cum pecuniam. Dãnum dat rũ in pignore autoritate officialis nõ pertinet ad creditorẽ qui nõ deprehenditur in culpa. b. ꝺ. ¶ Nõ. ex hoc. §. ꝙ officialis põt accipere res priuatorũ ꝓpter publicam necessitatẽ, qõ tñ dz intelligi data mercede, vt. l. item si verberatũ. §. j. ff. de rei ven. ff. quemadmo. ser. amit. l. fi loc⁹. §. j. de his qui premi. li. ac. l. j. ff. ꝛ per consequens videtur hic casus ꝙ quando officialis vult facere iustitiam de aliquo, potest accipere asinũ a rustico vt in eo portetur malefactor. ¶ Sed quero an officialis possit accipere aliquem, vt vadat ad decapitandum aliquem, sitꝙ illi carnifex, qui tamẽ ꝓius non erat. doc. tenent ꝙ sic, si est vilis persona, ar. in aut. de sanctiſ. epiſ. §. monachus tene menti.

¶ Explicit liber. xiij.

¶ Incipit liber. xiiij.

¶ De exercitoria actione. Rubrica.

¶ Hl. Rubrice ibi, idẽ in alijs ꝛc. Qualiter exercitoria actio ꝛ alie actiones sequentes in sequentib⁹ titulis sint accessorie, dic vt. C. e. in rub. ꝛ ibi gl. Item sumitur ar. ꝙ legatus potest subdelegare patiente ordinario secundum Guli. Et ꝙ procurator ad lite possit substituere ante lit. contesta. patiente dño: qz patientia hz vim mandati. facit qõ no. Inno. de eſcri. c. ex parte decani. Sed contrariũ videatur, ꝙ patientia tenet medium, nec est propie consensus, vt. j. e. l. j. §. si is qui nauẽ. non obst. iste. §. qz hic mãdabatur patientia in actu licito, secus in illicito. communiter docto. approbant primam partem.

Vtilitatem. Exercitor seu dominus tenetur ex facto magistri per eum iam prepositi, sicut tenek dñs pro facto institoris cũ sit eadem ratio ꝛ matica. b. ꝺ. ¶ In text. ibi, ignari. s. vos mercatores cũ magistris nauiũ ꝑm Jac. ꝺ Ere. ¶ In ter. ibi, cuius sint cõditionis, ipsi magistri nauiũ dic. s. liberi, vel serui ꝑm Jac. de Ere. ¶ In ter. ibi, quales dic. s. diuites, vel pauperes secundum eundum Jacob. ¶ Nõ. ex hoc tex. in princ. primo quod ea que sunt manifesta, non indigent commendatione. ¶ Secundo not. in versic. cum sit maior necessitas. quod argumen. a minori licitum est b. ¶ In glos. ad idem. in auf. multomagis. C. de sacrosan. eccle. si mulier. argu. a maiori licitũ est in iure, vt. l. j. C. de estimatoria actio. ¶ Tertio no. ex hoc tex. in ver. quippe. quod ex loco ꝛ tempore diuersum quid statuitur. ¶ Sed contra oppo. de. l. superuacua. C. de tempo. in integ. resti. Sed respondeꝺ ꝙ quandoqꝫ ex diuersitate temporis ꝛ locorum non inducitur diuersitas dispositionis. ꝛ ita loquitur ibi quãdoqꝫ ex diuersitate temporis ꝛ locorum inducitur diuersitas rationis: ꝛ tunc inducitur diuersitas dispositionis. ꝛ ita hic. ¶ Er lectura antiqua. ¶ In text. ibi, nam interdum. ꝛ est argu. ꝙ ille qui non potuit plene deliberare facilius presumitur errasse, quam ille qui consulte respondit secundum Guli.

Magistrum nauis. Magister obligat dñm ex omni facto ad qõ per dñm est ꝓpositus, nauta vero obligat dñm soluz ex delicto. ¶ Item non inspicitur cuius conditionis sit magister. b. ꝺ. ¶ In tex. ibi toti⁹. i. gñalis gubernatio. ¶ Ibi etatis. ¶ Nõ. ꝙ non interest cuius etatis sit ille quo ad mandatum b ad negocia. idem tenet glos. in. l. j. §. pueritiam. ff. de postulan. secus in iudicijs. ꝛ adde quod not. in cle. j. ff. de probat.

Magistrum autem acci. Magister nauis hz ptãtem alium magistrum substituendi: ẽt si sibi fuerit prohibitum ꝛ ex persona substituti dñs nauis tenebitur sicut ex persona substituẽtis. b. ꝺ. vsq̃ ad. §. non autem. ¶ Nota in vers. quid tñ. casum quod ꝓpositus ab vno põt vnum alium sibi substituere cõtra expressam dñi voluntatez, qui cũ prepo-

a ¶ Hypothecaria. Vid Jaso. Mayn. inst. de act. §. item seruiana. nume. lxxxix.

b ¶ Est. Adde Lard. in cle. j. §. oĩa. de pen. ꝛ in cle. j. in ꝓnc. vbi etiam per gloss. de relig. ꝛ venerat. sanctorum.

fuit.ꝛ hoc est speciale in negociatiõe nauali.ꝛ p hoc ỹt Buli.ó Lu.ꝙ si aliquis ꝯstituat ꝓcuratoꝛẽ sub ista ꝯditiõe, ne lit.ꝓ. possit ꝓcuratoꝛẽ substituere aliũ,ꝙ de iure fieri posset,si phibitio nõ esset facta,vt.l.ꝙ qs.ꝛ.l.nulla.C.de.ꝓcu.ꝙ facta phibitiõe sile ille nõ poterit substituere ꝓcuratoꝛẽ ẽt lite ꝓꝛ.qꝛ cessat rõ. ¶No.ꝙ magister põt substituere aliũ magistrũ,ꝛ p illũ substitutũ ita obligat exercitoꝛ sicut ꝓ substituẽtẽ. dubiũ faciebat:qꝛ videbat electa industria magistri:nã istud ẽ negociũ industriale tñ põt cõmitti homini parũ industrie. ¶Secundo no.ꝙ ille ỹ substitutus,qui est substitutus dño ignorante, si aũt dño sciẽte nõ ỹ substituat⁹,ꝫ ꝓncipalis qõ est no. ¶Certio not.ꝙ iõ ex facto substituti tenet exercitoꝛ: qꝛ magister vꝫ habere mãdatũ ad ola in quo venit vt possit substituere. facit qõ no.in simi.de iur.om.iud.l.solet.ꝛ.ff.mãda.l.si ꝓcuratoꝛ.ff.j. ¶Quarto no.ꝙ ỹs sit actũ vt nõ possit substituere:tñ si substituit obligat mãdãs.ꝛ est speciale in exercitoꝛa. ¶Ex istis no. simplr qđã ar.nã ex primo sumit ar.ꝙ vasallus vasalli mei ỹ meus vasallus[a].ſ.qñ est respectu vnius ꝛ einsdẽ feudi:vt no.in l.si vt certo.ff.si duobus.ff.cõmo.ꝛ facit.ff.de pig.act.l. solutũ. ff.si domũ.Et ex ỹ.ceterũ.sumit ar.ꝙ vicari⁹ epi nõ tenet facere fidẽ ỹ vicariatu, qꝛ sufficit patiẽtia dñi qõ est verũ nisi in his in ꝗbus requireret mãdatũ spãle ꝛ expssum,ar.ff.ỹ don.l.fili⁹. ¶Ex lect.ant. ¶Itẽ sumit ar.ꝙ delegatus põt subdelegare patiẽte ordinario ꝑm Buli.ꝛ ꝙ ꝓcuratoꝛ ad lites possit substituere ante litẽ ꝯtestatã patiẽte dño:qꝛ patiẽtia hꝫ vim mãdati. facit qõ no. Inn.extra de reseri.c.ex parte decani.Sed vꝫ contrariũ qꝛ patientia tꝫ meditũ nec est proprie ꝯsensus,vt.ff.c.l.ff. si is q nauẽ.nõ ob.iste.ff.qꝛ hic accõmodabãt patiẽtia actui licito.fec⁹ si als illicito.cõiter doc.approbãt primã partẽ.ꝛ not. ex ver.oia eñ.ꝙ si aliquid est cõmissum sapientibus ꝗbusdam hoc addito ꝙd ꝑ eos factum fuerit ꝙ valeat,ꝙ ipñ possint alij cõmittere.nã sub ista vniuersitate verbo vꝫ venire ꝙ possint facere p aliũ.ar.ff.C.de cad.tol.ff.ne aũt.qꝛ sunt isti sapiẽtes ꝛ nomine ꝓprio vꝫ electa industria ꝑsonalis singulorũ. facit qõ no. Inno.in.c.qñ Abbas.extra de of.deleg. ¶Ex ver.qõ tñ. no.ar.ꝙ procuratoꝛ ad iudicia post lit.contest.possit cõstituere etiam domino contradicẽte, vel etiam si a principio habuerit mandatum limitatũ,quod nõ possit substituere.sed Buli. de Lu. tenet hic contrarium non obst. ista litera: quia hic est speciale.ergo in contrarium est ius commune.

a ¶Vasallus. Adde Feli. in c.que necis.in ꝛxvi.col. circa mediũ. in ver. vj. declaratio. de constit.

b ¶Obuentio. Vid Abb. in c. ad audientiam. extra de ec.edi.ꝛ eundẽ Bal. in.c.ſ. de cap.qui cn.vẽ. in pen.colũ.in vſib.feud.

c ¶Reditus. Vide Bar.in rub.ſolu.mat. col.iiij. in verbo dic de verbo,reditus.

Non autem. Ex facto magistri dñs nauis obligat si magister cõtrabat in eã rẽ in qua expresse,vel tacite est prepositus ꝛ in illam causam se contrabere exprimat. Sꝫ si Zbat nulla cã expressa,dñs nauis nõ tenet,nisi in eius vtilitatẽ fuerit versus. Sꝫ si magister nauis cõtrabat in cã in qua est expresse ꝓpos⁹, sufficit causa expressio,ꝫ illa cã nõ sit vera.b.d. vſq; ad.ff.igit. ¶Not.ꝙ magister põt substituere. ¶No.hũc.ff.ꝛ maxime.vſ.vñ q̃rit Offilius.ꝛ ver.ff si in precijs.ꝙ cui⁹ ver.declaratiõe q̃ro de cuius intellectu. Alꝫo in summa istius tituli ỹt ꝫ iste ver. sed si in p̃cijs.loquitur qñ magister fuit spãliter ꝓpos⁹ ad pecunias accipiẽdas ꝛ merces emẽdas.ꝛ iõ,ꝙ bui⁹.ff.declaratiõe.dic qñ ꝙ magister accipit pecunias mutuo in eã cãm in qua est expresse ꝓpositus.ꝛ ad hoc vt dñs nauis obligẽt ex tali mutuo sufficit ꝙ magister dicat se accipe pecuniã mutuo ob illã cãm,vt hic ī ver.vñ q̃rit Offili⁹.ꝛ in X.ſꝫ si in p̃cijs.ſm intellectũ Alꝫo.ſm Jac.de Are.qñ ꝙ magister accipit pecunias mutuo in eã cãz in qua est ꝓpos⁹ tacite.puta accepit pecunias mutuo ob cãm q̃ venit in ꝙsequẽtiã ei⁹ ad qõ est ꝓpos⁹ expresse ꝛ tũc ad hoc vt dñs nauis ex tali Zctu teneat regrunt tres: vcz ꝙ magister Zbendo dicat expresse ꝙ vult ob illã cãm accipere vt hic.Itẽ ꝙ illa sit vera ꝛ qõ creditoꝛ sciat illã cãm subesse tpe cõtract⁹, vt.ff.e.l.ſi.in pnc.qñ ꝙ magister accipit pecunias in illã causaz simpliciter hoc non exprimendo ꝛ tunc dominus nauis nõ tenetur ex tali contractu nisi pecunia fuerit versa in vtilitatem domini,vt hic in ver.qõ ſi ab initio,circa quẽ ver.vide qõ no. glo.que incipit nec creditoꝛ.nec ob.ꝑdictis.ī.e.l.iij.ff.qui tñ.qꝛ ibi loquitur qñ quis contrabit cum eo qui nullum habebat mandatum, sed premissa loquuntur quando quis contrabit cum eo qui habet mandatum.ꝛ circa predicta vide quod not. Inno.extra de fideiuſ.c.ſi.ꝛ quod no.Buli.ī.e.l.fin.

Quid si mutuã. No.ar.ꝙ nullus ad conducendum officiales possit accipere pecuniã mutuo pro bis deducẽdis ad locuz,qõ est verissimũ.

Unde querit. Post.primo ꝙ inspicit primũ pro ꝑm Buli. ¶Secũdo no.ꝙ refert qualiter qs Zgerit vtrũ expressa cã vel non expressa. Itẽ est ar.ꝙ si priores habent arbitrium ex aliqua cã ad hoc vt valeat qõ agunt debent illã causam inferre in eo qõ agũt.quanꝙ credo ꝙ etiaz sine insertione cause valeat:qꝛ omne ius eorum deduxisse videntur.ar. de ex.cep.rei iudi.l.ſi mater.ff.eãdem,ꝛ de testa.mili.l. mater qõ no. Inn.de preſcri.c.cũ ex officio.nõ ob.hoc.ff.qꝛ hic act⁹ poterat valere duplici via, ſz ego loquor vbi actus alꝫs esset inhabilis. ¶Ultimo Buli.ó Lu.inducit hũc tex.in ver.vñ q̃rit Offili⁹ ad cõnem. nã vides hic ꝙ si magister nauis accipiendo pecunias mutuo expressit se velle illam pecuniã expendere in illaz cãm in qua est prepositus,licet postea mutauerit ꝓpositũ tñ dominus tenetur.modo dicit ipse ꝙ iste tex.facit ad questionem ꝙ si in ciuitate est statutum ꝙ nullus extrahat bladũ de ciuitate, nisi causa sui vsus sub certa pena,ꝛ quidam extraxit causa sui vsus ꝛ postea mutauit propositum ꝛ bladum vendidit, ꝙ non incidat in penam quasi inspiciatur suum primum propositum.argu.huius tex.qõ dic vt hic per eum.

Igitur. ¶Modus ꝓponendi est cõsiderandus ꝛ si magister excedit modũ dñs non tenet.h.d. vſq; ad.ff.ſi plures.vel sic. ¶Forma mandati hꝫ vim legis. ¶In text.ad locandũ.ar.ꝙ ꝓcuratoꝛ contractus non possit solui qõ est verũ ex alio cõtractu,sed ex eodẽ Zctu bene põt solui.ff. de pac.l.ſi cum emptoꝛe. ¶No.ꝙ forma mandati semper est obseruanda.concoꝛ.ff.man.l.diligenter.ꝛ sic apparet ꝙ forma est seruanda per omnia tam circa res ꝛ personas ꝙ circa locũ ꝛ tempus.ff.de verb.oblig.l.qui Rome.ff.Callimachus.

Si plures. Secedat,vꝫ secedi insoliduz,nisi illud sit expressum.b.d. ¶No.ex hoc.ff.qõ digi in summario.ꝛ vt digi iste.ff.hꝫ locũ qñ pluribus cõcedit administratio vniuersalis, secus si pluribus mandet aliqd spãle,nõ vniuersale. Nã tunc non vꝫ mandatũ factũ insolidũ,nisi expresse dicatur vt.l.pluribus.ff.de procu. ¶Secũdo no.in ver.sed si sic proposuit.qõ qñ est dictum,ꝙ sine alio facere nõ possit quicqd facit vn⁹ sine alio non facit in preiudiciũ mandãtis.vt.l.Titiuz ꝛ Mevij. in pzin.ff.de ad.tu.circa qõ vide qõ not.doc.l.l. id qõ pauperibus.C.de epiſ.ꝛ cle. ¶In glo.que incipit cuilibet ꝛc.de pluribus commissarijs.dic vt extra de testa.c.vlt.lib.vj.de plurib⁹, dic vt extra de arbi.c.vlt.lib.vj.l.diem proferre.ff.ſi plures.ff. de arbi. ¶In glo.que incipit seruãda enim ꝛc.ibi,debet stare eius consilio.circa istam gl.vide qõ no.extra de arbit.ꝛ extra de elec.c.cum in veteri.

Exercitorem. Not.hic text.in ver.obuẽtiones ꝛ verbo reditus. Et nota gl.super verbo obuentiones,que dicit,quid sit obuentio⁹.quid aũt sit reditus[c] not.insti.loca.ff.adeo ꝛc.Vide qõ no.ff.de cond.inde. l.si vxbana.ff.de vſufru.l.si fundi trebatiani.ꝛ cum dicuntur puri reditus deductis expensis.vt in.l.litibus.in fin.de agricol. ꝛ censi.lib.xj.

Est autem. Contrahentes possunt eligere exercitoꝛẽ vel magistrũ ꝑ libito voluntatis, sed exercitoꝛ nõ põt agere cõtra contrahentes cũ magistro. nisi in subsidiũ.b.d. ¶No.ex hoc tex.qõ magister siue institoꝛ põt conuentri a dño seu exercitoꝛe ex contractu suo qõ qualiter debeat intelligi dicã.ff.ti.ij.l.ſi. ¶Nota in gl.vltima istius ff.quod quotiescunqꝫ dicitur extra ordinem, vel extraordinario iure,intelligitur officio iudicis vt hic.ꝛ.ff.si cer.pet.l.cum filius.ꝛ.C.de liber.ꝛ eorum lib.l.j. ¶No.argumen.quod licet ex contractu procuratoris obligetur dominus,tamen nihilominus tenetur ipse procuratoꝛ. Itẽ nota casum in quo ex contractu alterius agitur sine cessione:ꝛ dicitur remedium extra ordinarium quod est regulare.alium casum vidistis in.l.ſi cõuenerit.de pig.actio.

Si is qui. Habens exercitoꝛẽ in ptãte si fuerit volens obligat institutioni in merce dñica,vel nauali. Sed in merce peculiari obligat tributoria etiã eo mõ obligat in merce nauali,si sola sciẽtia interuenerit.h.d. Vel sic,in exercitoria sciẽtia ꝛ consensus patris, vel dñi producunt solidi actionem,nõ scientia sola,sed in tributoria lege qñ Zbitur in merce peculiari ꝛ non nauali rõne scientie pater ꝛ dñs ceteris creditoribus exequantur cum quibus vocantur pro rata. h.d. ¶Nota quod in dubio non est recedendum a verbis legis,vel statuti.vnde vbi statutũ requirit scientiam ꝛ consensum, sola sciẽtia nõ sufficit, vt in versiculo in re igitur dubia. Item ſm vnam opi.nec omnis consensus:qꝛ nõ interpretatiuus,ſz verus,verbis ꝛ factis determinatus. ſm aliam opinionẽ sufficit interpretatiuus. ¶In gl.q̃ incipit hic.ff.ac. in fi.sed tu dic ſm ff.ar.Sil.quod ad hoc vt dñs teneatur qõ iussu requiritur qõ dñs sciat speciẽ Zctus. Sed in hac actione sufficit qõ dñs sciat seruum negociari,ꝫ ignoret speciem cõtractus. Ideo pro istius.ff. declaratione dic ꝙ qñqꝫ filius,vel seruus negociãt patre vel dño ignoraẽte, vel inuito: quod fieri põt vt.ff.de peculio.l.ſi quis seruum.ff.etiam.ꝛ tũc dñs,vel pater tenetur tñ actione de peculio.ita loquit.ff.de pecu.per totum. Qñqꝫ filius vel seruus Zbit patre,vel dño,sciẽte tñ.ꝛ tũc pater vel dominus tenetur actione tributoria,siue fil⁹ vel seruus Zbat in merce nauali siue in alia merce. vt hac lege. verficu.

sien.sed si sciēte.j.de trib.l.j.§.j.qñq; fili⁹ vel seru⁹ ꝯbit pr̄e vel dño volēte,ꝛ tūc,si quidē pr̄ vel dñs vult filiū vel seruū ꝯbere in certā spēm:ꝛ tūc tenet insolidū pti,qd iussu.vt.j.qd iussu.p totū.qñq; pr̄ vl dñs vult filiū vl seruū gn̄alr negociari,ꝛ tūc siquidē fili⁹ vel seru⁹ negociat i merce nauali,pr̄ ꝛ dñs tenent insolidū:ita loquit iste.§.Si vo negociat in merce nō nauali, tūc pr̄ vel dñs tenet actione trib.j.de trib.p totū.ꝛ hoc.§.v.p institorē.Et sic ex pdictis habes,ꝙ nō semp volūtas pr̄is vel dñi circa ꝯctū filij vel serui obligat patrē,vel dñm insolidū:ꝛ circa pdicta vide tex.no.j.de admi.tu.l.luci⁹ titi⁹ caiū seium. ¶Ex lec.ant.¶In gl.ibi,corde retēta.sʒ certe talis volūtas nihil operat,vt no.in.l.Pōponi⁹ scribit.de neg.ge.dic ꝙ gl. intellexit i corde retēta ꝛ in iure psumpta,vt alle.j.ad munic. l.ij.ꝛ sic loquit hic de volūtate psumpta:ꝛ iste est vn⁹ itellect⁹: ali⁹ est ꝙ hic loquat de volūtate tacita declarata p actū extri secū qꝛ forte pr̄ vel dñs recipit puēt⁹ nauigatiōis,ar.j.d euic. qdē ex pte.ꝛ ita intelligit Jac.de Are.ꝛ Guli.d Cu.p q̄ facit lr̄a q̄ dt,sed sciēte ꝛ volēte ꝛc.ṡm Cy.in addi.¶In gl.sunt.in fi.illud est ex interpretatione legis:nā si p aliā legē nō esset interpretatū staremus vbis ṡm Frā. vel in illis legib⁹ apparet de mēte:sʒ nō apparet de mēte legislatoris:ꝛ iō inherendum est vbis:qd facit p statutis,vt vba statuti sint diligenter obseruāda.Itē in priuilegijs quoꝝ tenor est seruād⁹ ad vnguē, vt extra de priui.porro.ꝛ facit.j.qui ꝛ a qui.prospexit.vbi non receditur a verbis,qꝛ ibi non apparebat de mēte:vt not.Dy. in.c.fi.de re iud.lib.vj.ꝛ Cy.hic in addi.vnde nisi sit tibi clarū de mente nunquam recedas a verbis legis,vel statuti.

In potestate. Verbum potestatis[a] accipitur p patria potestate,vel dñica actione.etiā pro ptāte,quā hʒ ille qui est alteri⁹ iuri subiectus.h.d.

Quanquā. Iste.§.nō summat,sʒ hic iuriscōsul.exponit verbū,magistrū,positū i edicto.

Hec actio. Exercitor ꝛ magister isolidum tenet, si fiat exactio ꝯ vnū,alter liberat.no.ex h §.i fi.ꝯiūcta gl.sua ꝙ si qs soluit,p me ēt inuito,me liberat.h.d.

Si plures. Qñ plures nauē exercēt p tertiā personā liberā,vel seruā,vl p vnū ex eis,glibet tenet isolidum,sec⁹ si plures exercēt simul nauē p seipsos. h.d.cū.l.seq.vsq; ad.§.he actiōes.Vel sic,factū cōis magistri obligat quēlibet exercitorē isolidū:ꝛ est no.vn̄ factor cuiusdaʒ societatis quēlʒ d societate pt isolidū obligare ꝛ nō ipʒ corp⁹ societatis,ꝛ facit d edil.edi.l.iustissime.§.j.¶In tex.ibi,nauē s.cādē exerceat.s.p cōem magistrū sunt q̄ duo vl plures rei debēdi isolidū.ꝛ qd no.si cer.pe.l.cū te.¶In text.ibi,i pluribus exercitorib⁹,ꝛc.i.exercētib⁹ nauē p cōeʒ magr̄m,q̄ casu glibet exercitor tenet insolidū ex ꝯtu facto cū isto magistro, vt.s.e. l.i.in fi.istius pba.j.e.l.si seru⁹.§.si cōis seru⁹.¶Not.tex.pmo in.l.ne plures.nā iste tex.inducit p doct.ad.q.ꝙ qs non possit plures procuratores cōstituere adijciēdo clausulā ꝙ occupātis melior cōditio nō existat. Sʒ Dy.in hac gl.distinguit,aut est actor ille q isto mō plures pcuratores ꝯstituit, aut est re⁹. primo casu pōt fieri cōstitutio.scdo non,ar.istius.l.ꝛ.l.iam tū §.vlt.j.iud.sol.de hac.q.est hodie casus in.c.si duo.extra de pcu.li.vj.¶Vltimo p declaratiōe isti⁹.§.ꝛ legū seq.qñ plures exercēt vnā mercantiā,si qdē exercent per tertiam personaʒ, glibet tenet insolidū ex facto illius tertie psone,vt hic.§.si plures.Si vero exercēt p seipsos,tūc si quidē exercitiū illi⁹ mercātie fuit cōmissum vni ex eis,tūc dic idē,qꝛ glibet insolidū tenetur,vt.l.q.v.sed si plures. Si vero oēs p seipsos mercātiā exercent,tūc si qdē exercēt vnā mercātiā p seipsos similiter, tūc glibet tenet p pte:si vo exercēt separatim puta vn⁹ in vno loco,ꝛ ali⁹ in alio,vel vn⁹ vnā mercātiā ali⁹ aliā, tūc vident oēs pposit adinuicē magr̄i:ita loquit.l.q in pꝛuincia.in fi.s.si cer. pe.q̄ hic alleg.in fi.gl.i.l.si tū.facit p hoc.C.de fabric.l.iure puisum.li.xi.Adde qd no.C.fa.er.l.si familie.¶Nota ꝙ quilibet magister vr̄ prepositus insolidū,nisi administratio sit diuisa,vel sit actum vt non possit vnus sine altero.Nec obst.ad primum.s.de procu.l.pluribus,qꝛ hic loquitur qñ cōstituitur ad quandam vniuersitatē.ibi loquitur,qñ constituitur ad speciale iudicium,vel negocium ṡm quosdam.Et scias ꝙ in isto §.Bar.tractat materiā,qñ aliquid est faciēdū de ꝯsilio,vel cōsensu alicui⁹,vtrū valeat si aliter fiat.sup q̄ materia dñs Cyn. ponit quandā distinct.Rich.j.man.l.idē.§.si quis ea.q̄ talis est:qñ aliqd cōsilio est fiendū si fiat sine ꝯsilio,vtrū valeat, vel non:distingue ꝙ aut mādat a lege,aut ab hoīe:si a lege,dic indistincte nō valere,nisi cōsiliū interueniat.j.de re.co.l.si pupil. §.si pretor.de iureiur.l.sic itaq;.ꝛ ar.j.man.l.diligēter.melius probatur in.l.ij.de tut.ꝛ cur.si ab homine,subdistingue ꝙ aut ambo sunt officiales.s.ille qui iussus est facere,ꝛ ille cuius cōsilio dʒ fieri:ꝛ tūc consiliū eius requirendū est,vt.j.de admini. tu.l.Titiū ꝛ Meuiū.ij.rn̄.ꝛ hic.ꝛ est rō:qꝛ tantum hʒ vigoris vnus ad resistēdū,quātū alter ad faciēdū,vt.s.cōi di.l.Sabinus.ꝛ.ff.ne quid in lo.pu.l.ij.§.j.ꝛ de cur.fur.l.cōsilio.§.fi.Itē si nō sit officialis,sit tū eidē officio destinatus:ita intelligit.l. parui.§.fi.s.de arbi.que destinatio facit idē ꝙ faceret, si vere esset,vt.j.de re.co.l.fi. Si vero nō sunt in eodē officio:qꝛ ille, q dʒ gerere de ꝯsilio alteri⁹ est officialis,alter nō. Subdistingue ꝙ,aut ille cui⁹ ꝯsilio res mādat geri,est futur⁹ obligari, si res male gerat,aut nō.Si nō est futur⁹ obligari tūc de honestate est requirēdū ꝯsiliū,ꝛ salubre sequendū tū sine cōsilio tʒ,vt.j.de admi.tu.l.qdā.§.Papi.ꝛ.l.Titiū ꝛ Meuiū.j.rn̄.ꝛ est rō:qꝛ pōt qs puidere,an ꝯsiliū sibi expediat,vel non,vt.j. mā.l.ij.§.fi.ꝛ qꝛ non dʒ alteri p alterū iniqua ꝯditio afferri, ꝛ est arg.ad hoc de ma.te.l.si ita fuerit.ꝛ de here.instit.l.pr̄. Si vero vterq; est futur⁹ obligari,vel nullus,dico ꝯsilio ei⁹ debere geri,alˢ nō vʒ qd actū est,vt hic,ꝛ de insti.l.sʒ ꝛ si pupil. §.ꝯditio.de acq.her.l.si qs mihi bona.§.eoꝝ.qꝛ sicut paritas est periculi.ita paritas est autoritatis,ꝛ qꝛ qd oēs tāgit ꝛc.l. fi.de aut.prest.Et hec est vera,nisi esset dictū ꝙ sine ꝯsilio, nō valeret,qꝛ indistincte nō vʒ,ar.j.mā.l.si qs ea.ṡm Ric. malū, Old.in.q.quā disputauit,q̄ dicit,authenticū statutū dicit, ꝙ ideo qñ par gerit officiū qd vnus nō pōt sine alio esse,qꝛ hn̄t potestatē colligataʒ,lʒ vbi vnus est in officio,alter nō,tūc nō hʒ potestatē colligatā ṡm eū.Adde ꝙ iste.§.si plures.loqtur in officio,qd hʒ formā ab hoīe,sʒ.l.Titiū ꝛ Meuiū.loquit in officio qd hʒ formam a iure:ita dicit text.in.d.l.qdā.¶Item ex pdictis no.ꝙ ille qui hʒ consulere,dr̄ ppterea officiū gerere:vnde dicit cle.exiui.ꝙ frater minor non pōt esse executor, tū pōt scribi in cōsultorē.Itē dicit lex ꝙ ille qui cōsulit, non dr̄ iudicare,vt.l.j.§.solent.qñ app.sit.Itē vr̄ ex pdictis ꝙ si testator reliquit duos executores hoc acto ꝙ vnus nō pōt exequi sine altero,ꝙ vno acceptāte alter non possit.facit.s.de arbi.l.non distinguemus.§.cū in plures. de leg.ij. Lucius Titius.§.quisquis.ꝛ adde ad hāc materiā qd not.extra de elec. c.cū in veteri.ꝛ de arbi.c.cū olim.xlviij.dist. ecce formidant. xj.dist.decretis.per Inno.de offi.ordi.irrefragabili.per Cy. C.de spon.l.si pater.C.de episco.ꝛ cler.l.id qd pauperibus. in Spe.de arbi.§.fi.versi.quid si dicatur.ꝛ not.

He actiones. Actor datur heredi,ꝛ ꝯ heredē, ꝛ vltra annū.h.d.¶In glos.q̄ incipit.i.actio hec no.istā gl.que dicit ꝙ istud verbū, exercitoria, institoria,tributoria,de peculio,ꝛ similia verba,non sunt nomina actionum,sed sunt quedam adiectiones.

Seū qui. Exercitor tenet, lʒ inter magistrū ꝛ ꝯhentē secū nō cadat obligatio ꝛ dñs serui tenetur actiones sibi quesitas exercitori cedere.h.d.ista presens lex.

Si communis. Not.hunc tex.pro intellectu.l.si tamen plures.versi. sed si seruus plurium.s.eo.

Lucius titius. Mutuās magistro hʒ actionē legis exercitoriā ꝯ exercitorē si quatuor cōcurrāt, vcʒ vitas cause,ꝛ veritas ppositionis ad illā cām,ꝛ sciētia, ꝛ cōgrua quātitas, ꝛ loci cōgruitas ꝛ idē vr̄ in institoria.h.d. ista not.l.¶Nota hanc.l.pro mutuātibus factoribus mercatorem.Nā ex hac.l.habes qualiter hn̄t obligatos dños ipsoꝝ, ꝛ quod ipsi habēt probare.¶Secundo no.casum in versicul. quandoq;.ꝛ in ver.seq.¶In gl.q̄ incipit sed pro ea ꝛc.ibi,ciuitas ꝛc.ꝛ ibi de intellectu huius.l.item in.l.singularia.ad fi. e.titu.¶In ead.gl.ibi in fi.tu dic hec vera ꝙ ibi erat expresse ppositus ad accipiendum pecuniam mutuo secundum intellectum Jac.ꝛ Mar.ꝛ ibi dixi,ꝛ vt dixi in.l.ciuitas.ꝛ meli⁹ in.l.si pup.§.itē si pcurator.vel.§.is.s.de neg.gest.¶In glo. q̄ incipit,fere.illic prepositus.imo vr̄ requiri ꝙ sciat vt pbat hoc tex.ver.fi.Item aliud exigēdum.h.d.¶No.hic quatuor consideranda ad hoc,vt si non est facta vsio in causam,in quā magister confitebatur se accipere dominus insolidum tenetur.Primo requiritur ꝙ subsistat rei necessitas.Secundo ꝙ accipiatur in causam,in quam commissa est potestas.Tertio ꝙ non mutetur superflua quātitas. Quarto ꝙ subsit loci ꝛ temporis opportunitas.primum ibi, respondi. secundum ibi, ita aliud,tertium ibi,quare. quartum ibi,interdū. Que quatuor sunt consideranda non solum in facto nauali,sed etiam in institoria actione.ꝛ.h.d.hec lex not.ꝛ loquitur hec lex in priuatis:sed i facto ciuitatis,vel ecclesie dic,vt no.s.si cer.pe.l.ciuitas.de neg.gest.l.si pupil.§.j.ꝛ in aut.hoc ius porrectū.in fin. ꝛ late per Inn.extra de fideius.c.quibusdam.ꝛ depositi.c. grauis.¶Quero pone quod probatur euidens necessitas rei,itē probat vlterius ꝙ est facta refectio, nō tamē probatur quod ex illa pecunia mutuata.Quero an presumatur ex illa secūdū confessionem contrahentis:ꝛ vr̄ ꝙ non:qꝛ ista cōfessio non piudicat domino,vt.C.de nouat.l.nō abstulit.ꝛ satis innuit in hac.l.Contra dico ꝙ pbata numeratione ꝛ euentu subsecuto

a ¶Potestatis.Vid dom. Ale.de Imol. in.l.euʒ qui.s. de iurisdi.om. ind.ꝛ Felin.in ru.de of.dele. ꝛ plene p Archid.xj.q.j.magnum omne.ꝛ eundem Bal. l.l.j.§.j.de pec.

ꝓsumaꝝ ex illa pecunia factū esse, vt l. si vētri. in fi. de ꝓuil. cre. ⁊ C. de ali. pu. ꝓe. l. ij. ⁊ l. fi. C. de pig. vñ si abbas accipit pecuniā mutuo ꝓ inducēdis monachis. vel ꝓ soluēdo. tꝫ. ⁊ apparet ꝙ monachi sint ītuti, vel. tꝫ. sunt soluta, ꝓsumā ꝙ ex pecunia mutuata ꝓ dictas leges. Itē no. in hac. l. in ꝓncipio. ad. q. pone ꝙ dono tibi mille flo. iserta cā qꝛ me redemisti ab hostib⁹, an credaꝝ huic ꝛfessiōi ita ꝙ nō sit locꝰ īsinuatiōi? ⁊ certe nō, ar. de ꝓba. l. q. est5. de leg. iij. l. cū qs decedēs. §. titia. ℌ Ly. tu dic ℌ: qꝛ ex q̄ cā meritoꝝ est specificata, non regrit īsinuatio, ⁊ staꝝ ꝛfessiōi: vt. ſ. de don. l. aq̄lius reg. ⁊ ibi no. Nō obst. l. q testiū. qꝛ ibi loqtur iter ꝓhibitos, iter q̄s ēt ꝛfessio ē ꝓhibita: vt ibi no. Itē nō ob. hec. l. qꝛ ibi loquit de tertio obligādo, ſz qñ agit de obligādo se staꝝ in dubio ꝛfessiōi: ita ōt no. gl. ſ. de noua. l. doli mali. in fi. Itē nō ob. q̄ nō. ſ. de col. l. si donatiōe. qꝛ ibi cōfessio erat gñalis ⁊ inserta ꝓpter benemerita ⁊ seruitia. Ista eñ verba nil opanꝝ: sec⁹ vbi cōfessio est certa ⁊ specificata: ⁊ ita logꝝ. l. aquili⁹ regul⁹. cū sua gl. q̄ nō. ¶ Scōo no. in ver. quare. ar. ad aliā. q. pone ꝙ pr̄ religt̄ illo spurio magnū territoriū, ⁊ ōt ꝙ hoc facit cā alimētoꝝ, q alimēta ꝑt ei relinquere de iure ca, vt eꝫ de eo q ouxit in mat. c. cū baberēt. nūqd valebit ꝓstud relictū? iste tex. facit ꝙ nō valeat vltra q̄ sit necessariū ꝓ alimentis, vt hic, ⁊ ſ. ō. do. iter vir. ⁊ ygo. l. adipiscēdi. ſm Bul. ⁊ Ly. Itē facit ista lra ꝓ executoribus testōrū, ꝙ ex parua occasiōe non ꝓsit vendere rē magni valoris. Et adde q̄ not. in. l. ij. C. q̄ decre. opus nō est. Itē ex ver. interstū. sumit ar. ad aliā. q. quā vidi de facto Florētie, dicrat statutū Florētie ꝙ executor Florēn. habeat arbitrium in omnibus delictis, ex quibus posset turbari status ciuitatis. ¶ Modo quedā ardua rixa fuit facta in comitatu, executor vult applicare illud statutū de turbatione status: nunquid possit? ⁊ vī ꝙ non: qꝛ loci distātia repugnat, ar. huius. l. ad idē. ſ. de cā. ⁊ post li. re. l. si qs ingenuaꝝ. §. in ciuilibus. tñ Ꝛium ꝓcticatur de facto: nō sunt hic alia.

¶ Ad legem Rhodiam de iactu. Rubrica.

LEge Rhodia. Si cā nauis aliene de merces vnius mercatoris sunt iactate, oēs debēt cōtribuere ad dāni emēdationē. h. d. ¶ Ex lect. ant. ¶ Ad id, q̄ oēs saluat, oēs dñt ꝙtribuere. h. d. ¶ Iste tex. facit ad. q. Si aliqs ō aliq̄ villa, vel castro dānū fuit passus ab aliq̄ malefactoꝛe, ⁊ ex forma statuti, si villa, vel castrū nō capit malefactoꝛ, ōꝛ dānum passo, dānū emēdare, ⁊ malefactoꝛ nō fuit captꝰ, ꝙ ō illa emēdatione ꝛ deduci pars. q̄ cōtigisset illū dānū passum, si alius extraneus fuisset dānū passus, qui debuisset habere emendationem ab illo castro, vel villa[a]. ar. istius tex. dum ōt omniꝫ contributione ⁊c. in. l. ꝓori. versi. equissimum. ⁊. ſ. e. l. nauis. de qua. q. no. Spe. in ti. de cēsi. §. nunc dicendū. vers. qd si dānum.

a ¶ Vel villa. Adde que ad materiā habētur per. d. Ja. Mai. instit. de act. §. penales. nu. 23. ⁊ seq.

SI laborante. Dñi iactataꝝ rerum bñt actionē cū magistro nauꝭ, magister vo nauis hꝫ actionē cū ceteris, ⁊ nō solū hꝫ actionē, ſz ēt mercis retentionē. h. d. hec lex. ¶ No. v. egſſimū. nā iste tex. facit optime ad. q. q̄ si igne orto in aliq̄ ꝛta domus alicui⁹ destruīt a vicinis, ne ignis vlteri⁹ extēdaꝝ, qō fieri pōt de iure, vt vidistis. ℨ. ad. l. Agl. l. si qs fumo. §. i. ꝙ illi tali, cui⁹ dom⁹ est destructa, ꝛ cōiter dānū resarciri⁹, cū ꝓ cōiytilitate ruina facta sit ar. isti⁹ tex. ⁊. ℨ. l. ſ. qō no. ⁊ tene mēti. ¶ In text. ibi, retinet. ꝓ istū ter. ōt ꝙ si habeo debitoꝛē meū suspectū ⁊ tu habes de reb⁹ illi⁹ apud te, ꝙ ego possum agere ℌ te, vt res illas saluas retineas penes te, donec mihi satisfiat. ꝓ hoc facit l. ſ. de edē. ⁊ tex. quēad. ser. amit. l. si locꝰ, ⁊ de oī agro deser. l. qui cunq̄. in fi. ⁊. ſ. ne quid in loc. pu. l. ñ. §. viarū. Ꝛtem inducit ad aliā qōnē, ꝙ milites qui tpe guerre ꝓpter defensionē vadūt ad bellū, ⁊ ibi perdūt equū, qō sibi ꝓ cōe debeaꝫ emēdari: vt. ℨ. ex qui. cau. ma. l. qui mittunt. §. fi. modo perdant tpe stipēdiorum ⁊ nisi aliud in ꝛstitutiōe salarij ꝙuenerit, qꝛ ℨtia actiōe repellereꝫ, sec⁹ si volūtate iuisset. ¶ Ex lec. ant. ¶ Allegaꝫ istud ꝑncipiū, ꝙ q̄q̄ ꝓcedit libell⁹, ago vt agas: q̄q̄ ꝓcedit libellus, ago vt retineas. habuistis file. ſ. ō act. emp. Jul. §. penu. ⁊ ſ. loc. cū in plures. §. messez. ¶ No. i. §. cū i eadē. ar. ꝙ si cui ō villa debeat emēdari dānū ꝓ cōe ville ex forma alicuius statuti, ⁊ ꝓ hoc debeat collecta ꝛponi, ꝙ ipse idē cui datū est damnū, debeat ꝙtribuere cū ceteris. de hoc no. Dy. ſ. de leg. i. ab oīb⁹. §. si titio. Sꝫ pone ꝙ passus dānū litigat sup hoc cū villā, ⁊ fiūt expēse ꝓ villā, vñ villa ꝛponit collectā, querit nunqd iste ꝙtribuet? Jac. de Are. ōt ꝙ nō ꝓ. l. impator. ſ. de tu. ⁊ ra. dist. ad qō bene facit in rōne sui de ver. ob. cū vēditores. ¶ No. vlt. id qō hic ōꝛ in text. de victualibus communicandis tpe necessitatis.

SI conseruatis. Si nauis deteriorer non fit ꝙtributio, nisi nauis ōterio ratio ꝙtingeret ex volūtate mercatoꝝ, vel iusto metu. h. d. No. tex. in vers. nam ⁊ si faber. ꝙ si artifex ⁊ magister frangit ferramenta sua, cum quibus facit exercitium, ꝙ dānuꝫ ōꝛ esse suū, non autem illius qui locat opus faciendum.

Sed ⁊ si volūtate. Dñs nauis, ⁊ dñi rex ceptis exercitarū in nane exercitarū libero corpore ⁊ cibariſs, ꝓ portione estimationis mer ciū, ꝙtribuīt, ⁊ ex hoc tenerer ex locato magister nauis. h. d. vsq̄ ad. ſ. si nauis. Not. istū. ſ. ⁊ no. ver. idē agitatū est. nā hic est ar. ꝙ sicut qs ōꝛ soluere gabellam ꝓ mercibus, seu pedagiū, ita ōꝛ soluere gabellam seu pedagium ꝓ annulis, quos quis portauerit in digito. Sed in contrarium est veritas: qꝛ cū ista talia quis portat causa sui vsus, non ōꝛ soluere gabellā, seu pedagium, vt. ſ. de ver. sig. l. cēsere. ſ. de publi. l. si publicanus. §. i. C. de vecti. ⁊ commiſ. l. vniuersi. ¶ Ultimo not. quod tempore necessitatis omnia sunt communicanda. vt hic.

Cum in eadē. Nota ibi, vestimēta eoꝝ. ꝓ quem rex. dicebat qdā ꝙ ille q̄ cedit bonis ōꝛ dimittere vestimēta: ℨtiū tꝫ Bul. nā vituperosum est ꝙ aliqs dimittat vestimenta, vt. l. diuus. de bon. dā. Itē istud est vituperosum qō vadat nudus, vt. l. cū. C. de re milit. lib. xij. Non ob. iste. §. qꝛ non ōꝛ ꝙ debeat auferri: sed nunqd ꝓ mercibus debeat solui pedagiū: dñs Bart. ōt ꝙ nō, ar. l. censure. de ver. sig. ¶ Not. vlt. tex. ibi dñi ōt: quod quisq̄ haberet. ꝙ si tpe caristie aliqs ē furat⁹ panē cā comedēdi, ꝙ si teneaꝫ ō furtoc. ¶ In ea. gl. estimaꝝ. vt. l. circa. ¶ Vel dic melius sm Jac. de Bel. hic licet Ray. sibi appropriet ista verba, ꝙ ibi, petiſt interesse ex cōtractu ꝓpter moꝛā, hic ex quasi ℨctu sine moꝛa ex quadam equitate suadente: ⁊ ideo non putat ipse qō iste. §. corrigatur per. l. j. C. de sent. que ꝓ eo qō inter. l. j. vbi de interesse habetur ratio lucri: qꝛ loquit qñ cōtra aliquē agit ex ℨctu, vel culpa ipsius.

c

SI quis ex. Jstum. §. intelligit Mar. Sil. qñ magister nauis non fuit in negligētia retinendi merces, vel agendi cū mercatoribus, quoꝝm merces sunt salue: alias esset secus, vt colligit ex. §. sed si seruꝰ. ℨ. ea. l. No. ex hoc. §. ꝙ possuꝫ agere ℌ aliquē, vt ipse agat cōtra aliū, ad idem. ſ. loc. l. cū plures. §. messem. j. de act. empt. l. Julianus. §. si seruū tuū imprudens. ℨ. si cer. pet. ¶ Ex lect. antiq. ¶ Argu. est hic ꝙ si villa per statutum teneatur emendare damna occulta, ⁊ ꝓpterea imposuerit collectam: ⁊ hoc facto apparet de eo qui dedit damnum, ꝙ non est vlterius procedendum ad exactionem collecte: ad idem est arg. ℨ. de condi. sine causa. si fullo.

NAuis onuste. Si scapha perit cū mercibus extractis cā allenian de nauis, habet locum cōtributio: secus si nauis perear ⁊ scapha salua remaneat. h. d.

Sed si nauis. Jactatib⁹ fit ꝙtributio ex mercibus postea recupatis nauepemꝑta ſz recuperātes ex iactu nō ꝙtribuīt illis, q in naue ꝓdiderūt. h. d. ¶ In tex. ibi, ex his mercib⁹. f. illi⁹ mercatoris q ꝓmo iactū facit. ¶ In gl. q̄ incipit. l. vectores, vl dic ⁊c. ibi, q̄ ē ℌ ⁊c. sed certe imo nō est ℌ. qꝛ ibi loqtur qñ qs teneret ad quantitatem simplr: ſz qñ qs teneꝫ ad quātitatē respectu speciei, vt est in casu nſo: qꝛ ille q̄ tenet ad ꝙtributionē dāni, tenet respectu merciū seu speciꝫ q̄s ꝛ saluas pēpta spē liberaꝫ, vt. l. electio. §. si iō. j. de noga. l. l. i naue. ſ. loc. cū fi. de boc. l. qō te. ℨ. si cer. pe.

Cum autem. Pro mercib⁹ saluatis fit ꝙtributio seu collatio iactantibus ꝑsenti ꝑcio, sed mercibus deterioratis, fi sunt deteriorate rōne loci, non fit collatio seu ꝙtributio ꝓ tali deterioratione: sed si deterioratio contingeret nō rōne loci, sed rōne asperginis, tunc fit collatio seu contributio ratione talis deteriorationis. h. d. ⁊ in boc. §. j. ⁊ glo. super verbo, adhibenda, ponit casum.

AVisse nauis. Pro naue amissa nō ꝛ locum collatio, sed pro arboꝛe cesa, vt euitetur periculum maris ⁊ mercium, collatio locum habet. h. d.

NAuis aduersa. Non fit collatio pro impensis, que fiunt ad nauem instruendam. h. d.

Qui leuan

Oli levande. Jactata non presumuntur in dubio haberi pro derelictis, nisi ex qualitate iactatiōis aliud ꝑsumatur. b. d. Uidimus no. ff. e. l. ff. §. fina.

Deprecatio. Consuetudo maris legi nō cōtraria debet obseruari. h. d. ☞ No. ex hac. l. q̄ imperator dz fundatā intentionez ius dz de iure cōi q̄ oīa dicant esse sub eius imperio, q̄ exempta nō apparēt. circa qō vide qō no. in. c. pastoralis. extra de sent. et re in. Sed q̄o quid vult dicere tex. ibi, lex aūt maris ꝛc. gl. ponit duas expositiones: nam prima expositio est Jo. tex. aut. navigia. C. de fur. ☞ Ex lec. ant. ☞ Ista lex dr q̄ imperator cē dns totius orbis, a q̄ terra et mare sunt illi subiecta. Ista ēt. l. dr q̄ consuetudo maris dz obseruari, cum ius cōe ei non resistit, reprobando. Ista ēt lex pōt allegari, q̄ procedat q̄rimonia vl supplicatio sine cōclusione: nō em apparet q̄ hic supplicās cōcluserit aliquid, tu potes dicere qō hic erat potius ꝓsultatio q̄ petitio: tu dic vt no. j. q. iiij. ꝓsultatus. adde in ista. l. nuqd Jo papā vel imperatorem quis possit se prescribere in libertate. et vide qō no. Arc. xxij. di. sacrosancta. facit qō no. doc. ff. l. cōpetit.

Si vehenda. Ad pēsionē cōsequēdā sufficit ꝓpositū esse in nauī, nisi aliud sit actum. b. d. ☞ No. tex. in ver. q̄ si hoc appet, q̄ in dubio videtur factum pactum pro mancipijs imponendis non portandis, quod not.

Si ea condition. Casus superueniēs excusat a pena ꝓcedentis culpe vbi actio nō pōt intentari. b. d. et ita intelligit hūc tex. Dy. in. l. in totū. j. de impē. de qua etiā per Cy. in. l. cōparandas. C. mādati. ☞ No. in isto prin. q̄ illud qō dr q̄ stat per cām nihilominus cōsequitur quis mercedē intelligitur esse verum quādo merces est promissa simpliciter, secus si sit. p̄missa pro actu cōsummato: vt hic no. Dy. ☞ Jn gl. q̄ incipit adhibita in perdendo ꝛc. ibi. l. cum res. in fi. de hoc dic vt habuistis not. in. l. qō te. si cer. pe. et ibi dixi in glo. eadem. in fi. ☞ No. ex hac gloss. differentiam inter moram et culpam.

Idem iuris. Difficultas superueniēs excusat a penis. b. d. Not. istū. §. et circa istū. §. vide qō dixi in. l. qō te. ff. si cer. pe. sup gl. ibi posita, que dicit an difficultas excusat a mora. b. d. Et quādo difficultas excuset, et quando non, in obligatione penali, vide Dyn. j. de ver. obli. l. continuus. §. illud. in obligatione facti vel ad interesse, dic vt not. in. d. l. ad comparandas. C. mandati.

Si conduxisti. Si mensura refert ad capacitatem nauis, nauis capacitas inspicitur: si vero refertur ad onus qō in naue immittitur, tūc inspicitur mensura oneris. quid autem sit in dubio dic vt no. hic in glo. super verbo portasti. qō no. hic non sunt alia.

☞ De institoria actione. Rubrica.

Equum pretor. Dns ex facto institoris agit, item ex facto institoris agit, si ille q̄ est institor est seruus. Si vo est liber hō, nō agit actione nō cessa, nisi insolidum. b. d. cum. l. seq. ☞ No. ex tex. in fi. cū. l. seq. q̄ vbi nō reperit ille q̄ tenet mihi actionē cedere: q̄ forte est absens vel latitās vl est mortuus, sine hēde, vel nō est soluēdo, lex ꝛcedit mihi vtilez actionē sine cessione tex. est no. hic vt. C. de actio. et ob. l. j. et no. p gl. ff. de dā. infe. l. dāni infecti stipulatio cōpetit. §. vlt. vbi gl. hz hunc tex. ad hoc alleg. facit optime. C. ad Treb. l. sancim. in fi. ☞ Ex lec. ant. ☞ Ex ꝛcto institoris dns obligat et versa vice q̄ritur vtilis obligatio dño in subsidiū sine alia cessione. b. d. et dicit quidā qō est spāle in institore rōne officij pp vtilitatem cōem. ar. j. e. si qs mācipijs. §. si impubes. alij dicit q̄ est speciale, non ꝓpter qualitatē vel priuilegium officij, sed rōne subsidij. vt. l. j. C. de act. et obl. et q̄ilz allegat hec lex fm vnā rōnem q̄ilz secundum alteram. ☞ Jbi, deficiet. ff. dns sine cessione. ar. contra. j. de act. emp. Jul. §. procurator. sed ibi loquit ex eodem contractu ex quo dns obligatur, vt sibi queratur. bic forte loquitur ex diuersis contractibus, licet ex eodem officio ibi conuenire vt cedat iura vel vt agat vter. l. ff. §. pe. §. titu. ij.

☞ Item ex lectura antiqua.

Onomine. Et sic in subsidium p liberaz persona queritur actio sine cessione: sed an conueniatur indistincte dubium est: nam ita lex in princ. simpliciter dicit posse dñum conueniri: sed videtur dicendum q̄ eodē modo quo agit, cōueniatur. s. distinctiōe habita. si fit soluēdo institor vl nō. et hoc sentit q̄dā glo. j. de act. em. Jul. §. si procurator. facit ad hoc alia glo. que dicit q̄ facilz acquirimus q̄ obligemur per procuratorē. vt. §. de procu. l. si procurator. et. l. per procuratorez. sed videt casus q̄ indistincte teneatur dño: vt. j. e. l. in eu. §. rūso. Cy. in addi.

Institor. Institor dr ille qui ꝓponitur alicui vniuersali negociatiōi questuarie, etiam loco certo non designato et ex ꝛcto institoris dominus obligatur cuiuscunq̄ conditionis sit negociatio q̄ stuaria: secus si quis imponatur alicui rei, vel negocio nō questuario: quia tunc magis vocabitur ꝓcurator, q̄ institor. b. d. vsq̄ ad. §. non tamen. in. l. cuicunq̄. ☞ Ex lect. antiq. ☞ Jn. l. cum interdum. in ter. locus no. Not. q̄ ita sunt sub camerario illi qui exercent artem in comitatu, sicut illi qui exercent artē in ciuitate. ☞ Quero circa. l. cuicunq̄. inquantum dicit agris colendis de intellectu istius tex. dicit Jnn. q̄ iste tex. debet intelligi quando quis est ꝓpositus agris alienis et causa questus faciendi. Nā in suis agris non propie dr negociatio que stuaria. et ita debēt intelligi oīa exempla posita in hoc text. ita no. ipse. in. c. fin. extra de fideicommiss. facit. j. e. l. si cum villico. ☞ Venio ad. §. idēq̄. Labeo. ex quo. §. not. q̄ eo qō qs passus est illum quem ꝓponit aliquid facere, videtur ipsum ꝓponere vt institorem. facit. j. e. sed et si pupillus. in princ. j. qō cum eo. l. final. ☞ Sequitur ex lec. antiq.

Licuq̄. §. Jdē Labeo ait. No. cōtra illos q̄ spoliāt cadauera mortuorū. Venio ad ver. plane si affirmauerit. no. hūc tex. no. pro literis credentie alicui dicendo tali ꝓsentium latori dabitis plenā fidē, q̄ si quis credat latori talis litere sit per hoc ꝓiudicium mittēti. pro hoc facit optime iste tex. quod no. et tene semp hñ mēti.

Non tamen. Ex contractu institoris tenet dns ad id ad quod institor est ꝓpositus tacite vel expresse, secus si forma prepositionis repugnat. b. d. ☞ Jn tex. ibi pro taberna soluenda subaudi mutuauerit quis ex hoc. C. in ver. nisi forte ꝛc. ☞ No. ar. q̄ procurator datus ad vendendum potest vendere habita fide de precio, nisi expresse fuerit ei mandatum q̄ venderet ꝓsenti pecunia. de qua materia tractatur hic per Buli. de Lu. et per. l. in ciuile. C. de rei ven. ☞ Secundo no. in ver. item fideiussor. dum dicit eius esse rei sequela est. cum gloss. sua que incipit, not. quod tene menti. ☞ Ex lec. ant. ☞ Institor obligat dominum si cōtrahit in eo in quo ꝓpositus est et in alio sine quo illud explicari non pōtest. ☞ Jn tex. ibi ex empto actione. Nota institoriam non esse proprium nomen actionis. Jac. de Ure.

Si ei quem. Jbi, locum habere, sicut si esset data pecunia, vt. §. §. prorim. ☞ Jbi arre nomine, ergo habuit fidem de precio. et dic hoc verū in gñali administratore et ꝓcuratore, secus in ꝓcuratore speciali, vt. j. de iure fisci. si procurator. de re iud. si se. §. si post. et. j. mādati. l. diligēter. Jdē in executore, q̄ non pōt hre fidē de pcio, vt. j. de re iudi. a diuo Pio. §. si post. fm Jac. de Ure. Bar. dicebat q̄ ꝓcurator spāliter qui hz mādatū ad vendendū certo pcio non pōt habere fidez de eo, q̄ rōne tpis dicerek vendere minus, vt l. iiij. in fi. de in diē addic. secus si preciū nō fit tantum, dūmodo habeat bona fide. secus si volo. vt. j. mā. creditor. §. Lucius. fm eum. nuntius autem non potest habere fidem de precio, vt j. de verb. oblig. qui Rome. §. Callimachus. et adde quod not. p Buli. j. de pig. act. eleganter. §. si. vēdiderit. et hoc tene mēti.

Si ab alio. Heres tenetur ex facto institoris a defuncto ꝓpositi: et si institor ꝓponat a legitimo administratore ille cuius negocia geruntur. et si institor preponatur a ꝓcuratore obligatur dns et procurator preponens. et idem in gestore si sequat ratihabitio. b. d. cum. l. seq. vsq̄ ad. §. parui. Quero de intellectu illius vers. sed et si procu. cū. l. seq. dicit Jac. de Ure. q̄ istud qō dr hic, q̄ datur actio cōtra ipsum procuratorē preponentē institorem, dz intelligi q̄n procurator hz generale mandatū, vt text. iste vī velle. Sed si procurator haberet speciale mandatum ad preponendum institorem tunc procurator non tenebitur ex contractu institorum. sed tenebitur solus dns: vt. l. iij. §. fi. §. quod quilz iuris.

Parui. Non est curandum de conditione persone institoris, nec etiam de persona preponentis, sz si preponens est minor, requiritur in preponendo autoritas administratoris. b. d. vsq̄ ad. l. fz et si pupill. §. de quo. ☞ Ex lectura antiqua. ☞ No. argumen. q̄ mulier potest esse executrix testamenti, sicut potest esse executrix inter viuos extra iudicium.

☞ Item ex lectura antiqua.

Sed et si pupillus. Nota, q̄ non debet fieri ius in qualitate procuratoris, sed in qualitate dominij in extraiudicialibus. Jn iudicijs vero bene est ius in qualitate procuratoris, vt supra de procuratorib. l. minor. argumento huius litere dicunt quidam, quod inhabilis potest

a ☞ Obvis. Add de glo. xij. q. j. futurā. et Bar. ff. in. l. cōstit. §. oēs. et. d. Jaso. mai. in. l. j. in. j. col. C. de sum. tri. et fide cat. et Lar. i cle. ff. §. vt illud. de re iud. et. do. Ale. de Jmol. in cō. ff. xciij. iiij. pte.

b ☞ Obligat. Adde. d. Jas. zDai. instit. de actio. §. actiones. nu. ij.

c ☞ Institor. Quis propie dicat institor vide do. Jaso. zDai. insti. de act. §. actiōes. nu. xlij. vbi et vnde dicatur, et qualiter differāt institor, et procurator: et quib. verbis constituatur. et omnino dom. Ale. d. Jmo. in consil. xliij. in. ij. parte.

d ☞ Testamenti. Vide eundem in. l. quod paupis. et Lar din. in cle. j. gg. q. de testamē. et Bart. in. l. a filio. de alimen. legat.

esse pcurator ad substituendū. Sed Bar. dt alibi ꝙ si hꝫ mandatū ad substituendū aliū loco sui, ꝙ non pōt ꝑpter istud verbum, loco sui: qr iste actus fundat in procuratore, secus si non sint ista verba, loco sui, sed ad substituendū simpliciter. tu dic vt no. in. c. si religiosus. ꝛ extra de procu. in cle.

☞ Procuratorium generale qualiter reuocetur.

De quo palam. Proponēs aliquē certo loco vr̄ permittere ꝯbi cū illo, nisi ꝯtiū clar̄ līis publicis scribat, ꝯ quā scripturā nō cadit ignorātia, donec durat scriptura: secꝰ si scriptura fuerit extīcta, nisi intercessisset dolꝰ ꝯbētis. h.d. vsq ad. §. ꝯdō. ꝛc. ¶ No. ex hoc §. ꝙ quis nō pōt allegare ignorātiā eius, qđ publice est ꝑpositū. facit. j. de decre. ab or. fa. l. vl. ꝛ qđ ibi no. ¶ Not. hūc. §. vt ꝑ hoc scias qualr̄ dꝫ fieri renouatio ꝑcuratoris gñalis, de quo ꝑ Cy. C. mā. l. mādatū. ¶ Ultimo not. expositionem istiꝰ verbi, de plano[a], inquantum gl. exponit. i. sine alio subauditu intellectus alibi accipitur, vt ptꝫ in. l. nec quicunq. §. de plano. ff. de offic. procon. ꝛ leg. ꝛ in. c. sepe. extra de verbo. signific. in cle. ¶ Ex lec. ant. ¶ † No. quō reuocet ꝑcuratorium gñale, ꝛ quō fiat gñalis intimatio renocationis ꝑ scripturā in locis publicis ꝑpositā. ¶ Ibi, vt de plano. No. ꝙ verba reuocatiōis mādati debēt esse certa ꝛ clara, ergo ꝛ ecōtra v̄ba mādati. qđ no. hanc literā. ibi, sed euidēti arg. ꝙ qñ schedula citatoria portat ad domū alicuius, debeat poni in loco patēti, non in angulo, vel sub ostio: qr ista malitiosa positio non releuaret citantem, argumen. huius litere, quod propositum erat.

a ¶ De plano. Qualiter hoc verbū, de plano exponat: ꝛ vide. d. Alex. de Imol. in. l. leuia. j. de accu. ꝛ Feli. in. c. olim. de accu. i v. col. in prin. ꝛ d. Alexan. de Imo. in cons. cliiij. in. ij. pte.

¶ Item ex lectura antiqua.

Certe si quis. No. ꝙ p̄sumit qs ex culpa ignorare, qr culpa nō dꝫ p̄sumi. Itē nec releuaret, facit qđ no. C. de peri. tu. l. si tutor. ¶ In text. obscurata prescriptio, dicit Guli. ar. ꝙ q cecat alicui oculū obscuratū, de quo non videt, nō puniat pena effodiētis oculū. Cōtriū determinat p. l. iij. §. ij. arb. fur. ces. nō ob. ista lr̄a qr hic nō erat in culpa. sꝫ fodiēs oculū est in culpa ſm Guli. ¶ Itē ex lec. anti.

Proinde si do. Arg. ꝙ si schedula est affixa ostio, ꝛ statim eleuata, non dicat quis competenter citatus, cū possit pretendere ignorantiam.

Conditio. Conditio ꝛ forma prepositionis institoris inspicitur, qua non seruata nō tenetur nisi possit ei variatio imputari. h.d. iste. §. ¶ Ex lect. anti. ¶ Conditio, id est, forma, qr appellatio mādati appellat conditio, vt hic. ꝛ sic alleg. argu. ꝯ. emphyteusim, ꝙ certe persone possit prohiberi alienatio, de verb. obliga. si ita quis. §. ea lege.

Si institoria. Proponēs actionē icertā amittit itētionē, sꝫ pōt ad actionē certā redire. h.d. ¶ No. ꝙ dixi i summario, ꝛ circa istū tex. vid qđ hēs i text. ꝛ gl. ff. si mē. fal. mo. l. j. §. j. Nā h̄ ē casus de eo qđ ibi no. i gl. Et vid qđ habes ex̄ de iu. c. examinatā ꝛ ibi plene. ꝑ gl.

Si a seruo. Preponēs istitorē tenet, lꝫ inter institorē ꝯbentem cū eo ciuilis obligatio non cadat: ꝛ dominus serui, qui est institor actione de peculio tenetur. h.d. cum. l. seq. ¶ Ex lec. antiq. ¶ No. ꝙ vsucapio nō desiderat obligationem, sed procedit etiā ex mero contractu.

Habebat. Agēs ad vnā cām, si illā cāꝫ nō ꝑbat, succūbit, nec iterato eadem actiōe agere pt, ēt si agat ex alia cā, nisi priꝰ restō petat. h.d. ſm verū itellectū. Et ad euidētiā istius. l. pmitte qđ no. in j. gl. qualiter aūt iste qui succubuit possit ad aliam actionē redire, vt dicit gl. dicā incōtinēti. ꝛ iđ pro declaratione istius. l. ꝛ gl. hic super verbo, cōsumpta, ponit duas opi. vna est ꝙ iste redeat ad aliā actionē vtilē de equitate, de rigore, non audiat, ꝛ eqtas causet ex eo ꝙ fuit in iusto errore. Alij vero aliter dicunt, vt ptꝫ in. d. gl. in ver. vel dic ponit. ꝛ in oppo. in v̄. vel dic tertio. Sꝫ v̄itas est ꝙ isti, q succubuit in actio, proposita, datur vtilis actio nō ipso iure, sed petita resti. in integ. ex cā iusti erroris. ita intelligit hūc tex. Pet. de bella pertī. C. de iur. ꝛ fact. igno. l. error. in vlt. q. ita intelligit gl. expresse. ff. quib. cau. ma. l. sed ꝛ si per pretorē. §. inquit. in gl. que incipit, vt. ff. de in inte. resti. l. ij. in gl. fi. ¶ Ultimo no. tex. istius. l. nā hūc text. inducit Rich. mal. ad qōnē. nā lꝫ in accusatione nō reqratur ꝙ ponat dies cōmissi maleficij, vt. l. libellor. j. đ accu. tñ si ad diē se astringit, ꝛ diē nō probat, dꝫ succūbere[b], ar. istius text. facit pro hoc extra de probat. c. licet causam. de qua. q. in. l. is qui reus. j. de pub. iudic. qđ no. ꝛc. ꝛ adde qđ no. Guli. in. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his qui no. infa. ꝛ quod ibi dixi. ꝛ quod no. Cyn. in. l. ij. C. de proba. ꝛ Dyn. in. l. denuntiasse. in prin. j. de adulte. ¶ Ex lec. ant. ¶ Astringēs se ad certā qualitatē nisi ꝑbet succūbit, nec tñ obstat si iterato agit cum noua qualitate. ad hoc allegat, sed ꝑprie loquēdo ista lex nō loquit de qualitate ꝑbāda, imo de facti substantia, ex qua principaliter actio orit: ꝛ sic non obstat. ff. de noxa. in delictis. §. si detracta. ibi, excipiēdis. vñ seruꝰ habebat duo mandata. ¶ No. ꝙ cū aliquis agit, si se astringit ad vnā cām, ꝛ illā nō ꝑbat, sequit absolutio, q̄uis superfit alia cā: quā si ꝑposuisset, secuta fuisset ꝯdēnatio. Sꝫ si i ꝑcessu ad certā cām se astringit mero iure obstat exceptio, sed de eqtate dat replicatio. hic eñi nō deduxit, nec ꝑbauit de mādato ad mutuū recipiēdū, sꝫ de alio mādato qđ erat impertinens: ꝛ ideo cū nō ꝑbauerit id qđ erat sibi necessarium, succūbit: est ergo potius hoc ex defectu ꝑbationis, q̄ qr astringisset se. vnde hec lex allegatur ad plura, ad que modicum facit.

b ¶ Succūbere. Vide que habentur per. d. Alex. đ Imo. in consil. lxxxiij. in. vj. col. in j. parte. ꝛ in cōsil. cxxi. i. ix. colum. ea parte. vbi ponit qd si quis accusat de delicto cōmisso đ nocte, ꝛ probatur de die.

Meminisse. Ex cōtractu institoris dñs tenetur, nisi obligatio fuerit nouata.

Si duo. Ubi hꝫ locū actio ꝑ socio vl̄ cōi diuidūdo quilibet ex socijs tenet isolidū, vbi aūt cessat actio ꝑ socio vel cōi diuidūdo qlibet tenet ꝑ pte. h.d. cum. l. seq. Idē qđ ē in insti. est in exerci. vt. ff. đ exer. l. j. §. fi. ꝛ. l. si seruo. §. j. ¶ Ex lec. ant. ¶ Qñ plures ꝑ vnū obligant, qlibet tenet insolidum, dixi. ff. titul. j. ne in plures. ꝛ hunc. §. multum not. Guli.

Si cum villico. In negocio non questuario exercitoria locum non habet. h.d. ista lex. ¶ Ex lec. antiq. ¶ No. ꝙ ex contractu eius qui preponit fructibus percipiendis nō obligat dñs. ꝛ hunc textū notat Guli. de Cug. ꝛ Inn. ꝛ vide. ff. e. sed etsi pupillus. ver. sed si intantum. cuicunq. §. sed cū filio.

Si quis mācipijs. Si istitor vēdit, obligat dñs ad cauēdū de euictiōe ac ēt actiōe redhibitoria tenet. h.d. ¶ In tex. ibi redhibitoria cōpetit ꝛc. s. vt dñs tradat qđ eiꝰ istitor vēdit. In tex. ibi, duplex semiplene ꝛc. s. euictiōe secuta.

Si impubes. Mādatū istitoris non finit morte mādātis. h.d. ¶ No. in versic. quemadmodū. nā iste text. facit ad q̄stionē ꝙ si pupillus facit procuratorē cū autoritate tutoris, qđ pōt, vt. l. neq. C. de pcu. finita tutelā madatum durat. ꝛ circa istum. §. vide qđ dixi. ff. si cer. pe. in. l. eius qui in ꝑuincia. in gl. sup v̄bo ꝯtio. quod facit ibi, de hoc. §. vid hic Bar. in. l. ij. sed si quid donatur. de dona. ¶ Ex lec. ant. ¶ Arg. ꝙ si pupillus fecit ꝑcuratorē cū autoritate tutoris, ꝛ re integra mortuus est tutor solꝰ, ꝙ nō sit expiratū mādatū, ar. huius litere Guli. determinat ꝯtium p. l. qui seruum. ꝛ. l. si epistolam. ꝛ. l. si quis alicui. de acqui. heredi. ꝛ ar. in. l. fin. communia pred. non ob. ista litera: qr vel est spāle in officio institorum, vel non erat res integra ſm Guli. quod not.

Proculus. Prohibitꝰ ꝯhere cū institore, si agat institoria exceptiōe repellit, nisi quatenus preponens est factus locupletior. h.d. ¶ Not. hunc tex. ꝛ iste. §. facit ad questionem per. gl. ff. de neg. gest. l. soluendo. ꝛ adde qđ no. per doc. in. l. fina. C. de neg. gest. ꝛ ad id qđ no. in. l. stichuꝫ. §. fi. j. de nouationibus. ¶ Ex lec. anti. ¶ Protestatio non facit, ꝙ pars non obligetur de eo quod peruenit ad eum: ꝛ facit pro opinione Mar. in. l. si pupilli. §. j. ff. de neg. gest. ꝛ. j. manda. si pro te.

Item. Si actio, cui quis est prepositus, nō potest dici proprie negociatio, non habet locum directa institoria, sed vtilis. h.d.

Si dominus. Propter mutationem status institoris eius mandatum non reuocatur. h.d.

Taberne. Adiectio alterius obligationis institoriam actionem non extinguit. h.d.

Seruus. Institor non pōt obligare dñm ad id, ad qđ nō est a domino prepositus. h.d. iste. §.

Lucius titius. Cōtrahēs cum ꝑposito noīe officij in dubio vr̄ contrahere officij contēplatione, ꝛ institor finito officio nō tenet. h.d. ¶ Not. ex hoc tex. ꝙ ad hoc, vt qs institorio noīe obligetur, sufficit ꝙ dicat, talis institor: ꝛ sic videt quod sufficiat ꝙ quis dicat, talis procurator, lꝫ non dicat procuratorio noīe. simile habetis in. l. post mortem. j. qñ ex fac. tut. l. nā post. §. j. j. de admi. tuto. videbitis no. per gl. in. l. sciendū. §. tutorē. ff. qui satis. cog. vide Bar. in. l. j. §. nuntia. ff. de oper. noui nun. Secūdo dicūt aliqui per hāc. l. si aliquis ꝯhit tanq̄ procurator ꝙ iste nō tenetur noīe procuratorio aliquo modo: nā hic videtur casus ꝙ ꝯhens tanq̄ institor nullo modo tenetur, ꝛ per hoc ipse reprehendit glos. que est in. l. procurator qui pro euictione. ff. de procur. In contrarium vr̄ casus, ꝙ contrahēs tanquam institor obligetur, vt. ff. de exer. l. j. §. cuꝫ aūt. ff. nau. caup. sta. l. lꝫ. §. posthumus. ff. e. l. si pupillus. §. fi. Non ob. ista. l. qr hic non ꝯxit, sed solū scripsit quandā lr̄am continentē qdā verba enuntiatiua de pacto, quo casu talis scriptura vr̄ facta ad ostendendam seu demonstrandam fidem in se, vt dicit tex. in fine. ¶ Ex lectura antiqua. ¶ Ex contractu institoris nomine officij celebrato non institor, sed dominus effectualiter obligatur: vel sic, vbi quis se obligat ratione officij, finito officio, non tenetur. hoc dicit. ibi, patroni mei. Nota quia

verba

verba cāe diregerit ad psonā dñi, ꝫ postea verbū obligatiuꝫ diregerit in seipsum sub cōmemoratiōe officij: dno ergo trāsferūt obligationē in dñm, officij cōmemoratio, ꝛ qz cā coheret dño. ar. Ꝟ. ff. si eū. Ꝟ. pe. ꝛ vide hic qō no. Buli. i. l. j. pe. q. C. de sacrosan. ec. ar. q ꝫ si ꝫsules se obligauere rōne ꝫsulat⁹, q nō teneant finito ꝫsulatu, facit. C. de decur. ꝓuidentū. ℭ Item Buli. hoc verū in Scribus, secus in delictis: qz tenent etiā officio fuito, de magi. conue. l. j. Ꝟ. C. vnde vi. l. meminerint. Ꝟ. finaute.

ℭ De tributoria actione. Rubrica.

1 ℭ Actio tributoria, ꝛ actio de peculio qualiter differant.

HEius quoque. Dē eo qō est peculiari cōpetit actio tributoria dño vt pfi, si Ꝫbat eo sciēte, ꝛ verbū, mercis, accipit gnaliter. Itē verbū, sciētia, accipit p patientia ꝛ vbū, ptātis, accipit gnaliter. b. d. cū. ij. ll. seq. vsqz ad. Ꝟ. si seruus. ℭ No. eg bac. l. oēs inter actionem tributoriam, ꝛ actionē de peculio: inter actio. aūt tributoriā ꝛ institoriā babuistis. Ꝟ. ti. j. l. j. ꝫ ꝛ si pupillus. Ꝟ. si institoria. ℭ Secundo no. in ver. scientia, q inter velle ꝛ nolle est dare medium, vez nec velle nec nolle, vide qō not. Ꝟ. de pecu. l. quantū. in fine. ℭ Tertio no. casum. in. l. sed si seruus. vsqz ad. Ꝟ. si seruus. illā distinctionē, que ibi fit. ℭ Ultimo no. gl. sup verbo, oēs. ibi ꝫ quid si vnus ꝛc. Nā eg hac gl. habes q eg vno contractu nō ōr fieri negociatiōr sic p istā glo. vbi decidi questio an ille q semel mercatur, dicatur esse mercator: de qua questione not. in. l. legatis seruus. Ꝟ. de leg. iij. ꝛ etiā in. j. consti. C. in pzin. ꝛ ibi p doc.

1 a

1

Si seruus. Dolus tutoris vel curatoris nō nocet bis, q rū negocia administrat, nisi ōtenus illi ex illorū dolo sunt facti locupletiores, ꝛ nisi quātuz ad hoc vt cedāt actionē quā hūt Ꝫ tutorē vel curatorē. Itē q tuz ad actionē iterādā Ꝫ pupillū vel adultū sufficit sciētia ipsorū administratorū. Itē dol⁹ pupilli vel adulti eis nocet, scientia vo nō sufficit, ꝛ dol⁹ pcu. ꝛ ei⁹ sciētia dño nocet. b. d. vsqz ad. l. pcu. in pn. ℭ No. eg bac. l. q̄liter pupill⁹, adultus, furiosus teneat ex dolo suoꝝ administratorū, an aūt pupill⁹ teneat ex dolo ipsi⁹ pcuratoris? vide qō no. in. l. vl. C. de interdi. ma. q no.

Si vicarius. Qñ sunt plures, quorum vnus est dñs, alius quasi dñs, puta seru⁹ ordinarius, vtriusqz scientia ꝛ ignorantia cōsideratur, vt actio inducatur secundum scientiam, vel ignorantiam. b. d.

Per hanc. Contrahentes tributoriā solū habent circa merces peculiares, contrahentes in potestate dedncunt debitū sibi etiam extra causam merciū. ꝓferuntur tñ creditores pignoris rōne. in tributiōz seu cōtributionem veniunt solum merces, vel certe quod eg mercibus est emptum. b. d. ℭ Sequitur eg lectu. ant.

PRocuratoris. Dolus ꝓcuratoris nocet dño in eo, in quo pro curatore hz mandatū. ℭ In ver. quid tñ. Not. q hypotheca ꝓefertur cuilibet priuilegio personali, ꝛ q illi qui habēt hypothecam cum non habentibus non vocantur ad ratā, sed ꝓeferuntur. sic. Ꝟ. de pac. ℭ Item eg lec. ant.

Si propter mercem. Not. ar. ad. q. an si mercerius relingt alicui suas mercerias, veniant instrumēta q̄ sunt in apotheca ad artem exercendam vt scamna ꝛ vasa ꝛ temnem ꝛ similia.

Si plures. Si sunt plures negociationes vel vna negociatio, loca autem sunt plura, fiēt plures ꝛ separate ꝫtributiones. b. d. ℭ No. tex. ibi, merci mag. ꝛc. qō qs hz mutuare merci, sicut ꝛ alibi habem⁹. l. dicentem q snia dat pdio: vt. l. qui alieno. Ꝟ. de neg. gest. ff. fini. reg. l. iij. Ꝟ. si aliter. de duobus istis habemus glos. in. l. fi. Ꝟ. de no. oper. nun. ℭ Eg lec. ant. ℭ No. q si idē seru⁹ gerit duas artes puta pipe ris ꝛ lane, creditores piperis nō ꝫsunduñ cū creditoib⁹ lane, ꝫ veniūt seorsum vnusqz rēspectu mercis quā credidit, ꝛ tō si nō distincte merces, ꝫ loca. Eg q̄ no. q ꝫ plura loca vel ministeria i eadē psona vniant, tū p talē vnionē neutrum mutat suā natūrā, imo qlibet suā retinet. Ꝟ in Ol. ad qō facit qō no. i aut. sine quo suffr. Ꝟ. illud. ꝛ no. in. l. j. C. de me. ber. Adde quod no. i. c. j. ex ne fede vac. ℭ Scdo no. q ꝫ qs sit mercator, nō ꝓpterea Ꝺēs cū eo hz tacitā hypothecā, imo ē simplex debitū. ꝛ facit. Ꝟ. ea. l. v. qd tñ. ℭ Tertio no. i v. plane. q i rēcepta a mercatore de pecunia mea, ego nō sum potior ceteris creditoib⁹, ꝛ facit. Ꝟ. ō i rē v. qdā fundū. de pui. cre. si veteri. Ꝟ. i bonis. ꝛ qō no. Dy. fol. ma. si cū dotē. Ꝟ. fi. ℭ Quod no. i v. ꝫ Ꝟ. dedi melio rē tez. q ſt i iure qñ dicat fides habita de pcio: qz nō eoipso q res est tradita, ꝫ si sit satisdatū, vel dat⁹ termin⁹ ad soluēdū. adde qō no. Ꝟ. ō pig. ac. si qñ. ꝛ qō not. Azo in sum. de sum. tri. circa pn. de Ꝺ no. Jac. ō Are. de istit. cuicūqz. Ꝟ. si ei. ꝛ ibi vide.

Plane. Creditores q habēt actiōes psonales vocant in tributū, illi vo qb⁹ cōpetit actio realis snū ins integre ꝫsequunt. b. d. ℭ In gl. sup vbo, vēdicare ꝛc. ꝛ trāsferre dñium. no. eg hac gl. q q vēdit rē, ꝛ credit hr̄e fidē de pcio, adeo q dñium trāffert in accipiētē. ita no. in. Ꝟ. vēdito. hic alle. ꝛ in. l. qō vendidi. Ꝟ. de Ꝺben. em. sed Ꝺnium vſ velle glos. per hunc tex. Ꝟ. de excep. rei iudi. l. j. in fi. ꝛ ibi dicam ꝛc. Vide tñ qō dixi in. l. cuiuscunqz. Ꝟ. non tñ. super tit. priori. ꝛ qō dixi. in. l. eleganter. Ꝟ. si vendiderit. Ꝟ. de pigno. act. ℭ Sequitur eg lec. an.

Sed ꝛ si dedi. No. q in tributoria nō est melior conditio occupantis, qz ab ipso principio omnium est exequata ꝫditio ex dispositione legali secundum Lyn. in addit. simile. Ꝟ. de bo. auto. iu. pos. l. cū vnus.

Tributo. Creditores agētes tributoria si aliqd acꝫpiūt, dñt cauere se reddituros alijs creditoribus postea agētib⁹, et si ipsi dño postea apparuerit aliquid deberi, q dños pōt suo peculio renūtiare, vt euitet actionē tributoriam. b. d. cū duabus. ll. seq. vsqz ad. Ꝟ. si cuius. ℭ Not. tex. in illo. Ꝟ. quid tñ. nam iste tex. facit optime ad. q. q si vasallus vult dimittere fendum[a], ꝛ non prestare domino obediētiā q hoc facere possit, de quo quid iuris dic, vt babes. ex. col. si vas. contra constitu. Fede. c. i. ℭ Sequitur eg lec. ant.

a ℭ Feudū. Et nunqd inuito domino, vide Feli. in. c. que in eccles. xxix. col. de constit.

ITaud quoque. Ꝟ. Quid tñ. ℭ No. q ille qui vult cedere rei, non potest occasione rei amplius molestari, non dico occasione persone.

Si is cuius dolo. Er dolo cōmisso in male vel nihil contribuēdo qs hac actione tenetur. b. d. ℭ Sequitur eg lec. ant.

Minus autem. Allegatur ad. q. q. pmiſi tibi ex. gr. si min⁹ currere quā tu, cucurristi, ego currere nolui: nunquid teneor? vſ q nō, q verbū, minus, vſ aliquid ponere[b], vt. C. de do. ante nup. l. fi. Ꝟ. fina. contrarium determinatur ar. huius litere. Item facit ad aliā q. promitto tibi vſ vendere rē pro. ex. minus quā alteri: vtrū si nō reperiantur nisi pro. ex. tenetur dare pro nihilo: qō dic vt hic p Buli. ℭ In ver. quid tamē. hic no. Buli. vtrū ille qui est multis creditoribus obligatus, tamen est dines ꝛ soluendo, possit cedere bonis ipsis inuitis creditoribus. Buli. sentit q nō, sed ipsis volentibus ꝛ admittentibus potest ar. Ꝟ. si cui plusquam per. l. Fal. l. j. Ꝟ. cum igitur. vnde non potest fieri cessio bonorū nisi vocatis creditoribus. sed Lyn. in additione pro hoc facit in aut. de fideiuſ. Ꝟ. quod autem. ℭ Item ex lect. ant.

b ℭ Ponere. Vide eundem Bal. i aut. nisi rogati. C. ad Trebel. ꝛ Angel. hic.

Proinde solui. No. doloſuz dici, q sibi p alijs, seu plus alijs socijs, facit soluti: qō non est alibi ſm Jac. de Are. ℭ Ibi, sed si negauerit. Not. q falsa negatio cōditionē negātis non dz reddere meliorem.

Hec actio. Hec actio ex dolo non est, ꝛ iō perpetuo datur, ꝛ contra heredem ꝛ ceteros, quatenus ad eos peruenit. b. d. cum. ll. seq. vsqz ad. Ꝟ. eligere.

Eligere. Qñ plures actiones ad idem cōpetunt alicui, actor cogit vnā eligere, qua electa ad aliam non pōt redire: secus si alicui competunt plures actiōes ad diuersa. b. d. ꝛ babetis hic vnā gl. magnā, q̄ fert vnum ꝫtiū ponit vnicā. q. ꝛ plures solutiōes p istū. Ꝟ. gl. ꝛ Dy. faciūt vnā de regulis impedientibus cumulationē. Nam dicunt ipsi per hunc ter. q qñ plures actiones electione tolluntur, nunq̄ admittitur cumulatio dictarum actionum: ita no. per glos. C. de eden. l. edita. ꝛ per Dy. in. c. nullus plurib⁹. extra de re in. li. vj. ℭ Sed aduerte hunc text. dum dicit cum sciat sibi regressum ad alios non futurum ꝛc. qz illud qō hic dicitur q vna actiōe

De peculio. Not. rationem diuersitatis inter actionem de peculio ⁊ tributoriam, quod dic vt in glo. que est nota.

Aliquando. Secundū accidentia est melius, qñq; intēdere actionē de peculio, quandoq; est melius intendere actionem tributoriam. h.d. ¶ Not. ex hac l. differentiam inter actionem de peculio ⁊ tributoriam actionem. ¶ Ex lect. anti. ¶ No. q; actio de peculio ⁊ tributoria habent se vt ex cedentia ⁊ excessa[a].

a ¶ Et excessa. Et quaꝛ differāt vide do. Jaſ. de Bay. in ſtitu. de act. §. actiones. nu. 58. ⁊ nume. 59.

Alius. Dūtaxat de peculio deducit id ad quod quis tenet ex dolosa distributione. h.d. Et gl. ſ. ponit casum, ⁊ ponit duas questiones. ad secū dam respondet, sed ad primam respondet Guli. de Lu.

¶ Quod cum eo, qui in aliena potestate est, negocium gestum esse dicetur. Rubrica.

¶ Ad euidentiam istius tituli premitte qđ not. hic in glo. rubrice, que ponit fundamentum istius tituli.

Omnia. Jurisconsultus in hac l. sequenti ipsum continuat dicēs q; qñq; contrahēs cū illo qui est in aliena potestate, non habet actionem institoriam, exercitoriam aut tributoriā, Et ideo dat istā actionē, quod iussu, ⁊ si q̄ cōtinent in hac l. In hac l. not. gl. sup vbo, suū. p eo quod dixi. §. si cer. pe. si me ⁊ Titiū.

Ait pretor. Contra filiū actio modificatur in casibus hic ſertis. h.d. ¶ In gl. i. ibi, melius videtur ⁊c. ⁊ ista est vera. ⁊ ita habuistis in rubrica. ¶ Ex lec. ant. ¶ No. q; licet pretor faciat mentionem de emancipatis, tū idem est in quolibet alio modo existentia sui heredis. facit. ſ. de libe. ⁊ posthu. l. Hallus. §. ⁊ quid si tantum. C. de insti. ⁊ substit. l. si mater. ¶ Secūdo no. q; licet pretor faciat mentionem exheredationis, tamē idem est in institutione ex minima parte, puta in legitima tantum. ⁊ dicit glo. q; ratio est: quia pro re modica non debet quis pati magis astrictiones, quod not.

Sed an hic. In hac actione deducitur quod debetur creditoribus priuilegiatis, vel postea ℨbentibus. h.d. ista ler. ¶ Ex lec. ant. ¶ No. q; illi q ℨgerūt post existētiā sui heredis, separant a primis creditoꝛib⁹. ⁊ facit ad. q. q; ille qui ℨgit cuꝫ clerico, postq; fuit assumptꝰ ad poꝛatū ecclie, pferat pmis ℨbentib⁹ creditoꝛib⁹ quo ad fructꝰ poꝛatus, ⁊ p hoc ſ. de sepa. bon. l. ſ. §. filiꝰ. §m Ly. in addi. Credo hoc verū in creditoꝛib⁹ ipsiꝰ poꝛatꝰ, ſz in creditoꝛibus psone ipsiꝰ priozis nō video rōne platōis: qꝛ hic quātū ad obligationē vel executionem obligationis nulla est mutatio status. ⁊ sic non ob. hec. l. facit extra de fideiuſ. c. ſi. ⁊ ſ. de re iud. l. commodis. quod not. ¶ Not. q; hec lex. fuit lecta die sancti Joannis per Baldum.

Sed si ex parte. Institutus ex pte nō modica quenīt vel p hereditaria portiōe, ⁊ interdū hꝫ būficiū ne conueniaꝫ vltra quā facere possit. h.d. ¶ In glo. i. ibi, ⁊ p hoc vide qđ non refert, ⁊c. ¶ No. banc glo. nam ista glo. declarat cuius respectu portio dicatur modica, vel non modica. ⁊ istam glo. adde ad id quod habetur not. §. c. l. ſ. in gloſſ. super verbo, minimum. ¶ Ex lec. ant. ¶ No. arg. q; ſi est concessum alicui, vt non teneatur suis creditoꝛibus respondere vsq; ad quinquennium, q; priuilegium non extenditur ad creditoꝛes ex causa delicti, ad qđ. ſ. de re iudi. l. ſi rerum. ¶ Item not. hic arg. q; in delictis non habet locum cessio bonoꝝ: quia non habet locum beneficium, ne conueniatur nisi inquantū facere potest. ⁊ est expressum in l. ſi. §. ſi. que in frau. cre.

Interdum. Propter mendaciū, filius perdit beneficiū huius edicti. Itē hoc edictuꝫ uō habet locuꝫ in ꝛactibus descendentibus ex delicto. h.d.

Soli. Būficium huius edicti nō transit ad heredē filiī. ¶ Itē ex hoc edicto habebitur ratio tpis. h.d.

¶ Sequitur ex lectura antiqua.

Sed an etiam. No. quod durius agitur cū debitoꝛe, qui stetit per multos annos quod non soluit, q; cum eo qui statim conuenitur. h.d. §m vnam lecturā, quā gl. non approbat, ⁊ facit qđ not. in simili. ſ. de pe. l. ſi diutino. credo q; in dilatione durius ageret, sed non in quantitate exactionis: non debet enim accumulari dilatio dilationi, sed quantitas debiti non propterea variatur.

Is qui. Ille qui semel egit, nō pōt iterū agere eadē actiōe ēt ex nona adiectione, niſi pbabita restitutiōe. h.d. ¶ In ter. ibi, succurrēdū. ſ. p būficiū restōnis in integrū ex cā iuſti erroꝛis, vt habuisti i. l. habebat. §. de istito.

Si filiusfa. Beneficium huius edicti hꝫ locum contra actionem incidentem. h.d. ¶ Not. ex hoc principio istius. l. quod filiusfa. contra quem petitur execution instrumēti, q; factus sui iuris possit opponere beneficium huius edicti in casibus. §. in hoc tiu. expressis.

¶ Ex lec. an. ¶ No. q; beneficium, qđ cōpetit cōdemnando, cōpetit cōdemnato ⁊ facit pro eo, qui post sententiam factus est clericus. qđ dic vt no. Ja. in. l. pe. §. ſi ex nora. cau.

Sed si filio. Fideicommissarius vniuersalis hꝫ heres in effectu. h.d. ¶ No. tert. ibi, qꝛ effectus quodammodo heres est, ex quo habes q; fideicōmissarius vniuersalis hꝫ esse heres in effectu, ꝛcor. l. ſi necesse. §. vlti. ſ. de bo. lib. in ant. de here. fal. l. anoꝛdinatū. ⁊ p hoc ſz gl. q; ad ex clndēdū filiū a iure dicendi, nullū ſufficit q; fuerit fideicōmissarius vniuersalis, ſz aliter heres nō sit institutus, qꝛ fideicommissarius vniuersalis est heres in effectu, vt hic. Jta no. p gl. C. de inoff. test. l. sancimus. §. cū autē. ⁊ ibi p glo. Sed hoc est falsum. ⁊ pbatur. ſ. ad Treb. l. ita tū. §. qui rogatus. vbi text. dicit q; fideicōmissarius vniuersalis pōt petere bo. poſ. cōtra tab. ergo cōcluditur q; non habetur pro instituto: qꝛ tunc ſi haberetur pro instituto, ei non daretur bon. poſ. contra tab. vt. l. ſ. §. ſi. ff. de bo. poſ. contra tab. ⁊ q; filius, qui est fideicommissarius vniuersalis non habeatur pro instituto, est casus. ſ. de bo. poſ. contra tab. l. ſi emancipa.

Etm qui. Propter mendacium quis excluditur ab huius edicti beneficio. hoc dicit.

Pater filio. Cōtra filiū, q; ex pmissione pris ℨgit, pōt agi insolidū. Itē ℨ heredes pōt agi. p hereditaria portione, et ſz insolidū cōueniaꝫ filiꝰ ℨ habere beneficiū huius edicti. h.d. ¶ Not. ex hac l. q; filius, ℨ qué petitur executio instituꝫ, pōt opponere in executione būficiū huius edicti factus sui iuris. et in aliis casiꝰ. §. ex ēpēſſis vidiſtis. §. e. l. ſi filiꝰ. in prin. Scōo no. tex. insolidū ⁊c. q; illū, q; tenet inquantū facere pōt, possum insolidū ꝙuenire: ita vidiſtis. §. de cōdi. inde. l. qđ noie. ⁊. l. q; ſi maritꝰ. in pn. §. de ℨſti. pe. videbitis. ſ. p foc. l. verū. §. itē sciēdū. Sed cōdēnatio fit inquātū facere pōt, vt. ſ. de re iud. l. nō tm. ſ. de reg. iur. l. in cōdēnatione. Sed aduerte, qꝛ ſz cōdēnaretur insolidū, tū ita possunt opponi post suas: vt. l. nesennius. §. fi. ſ. de re iud. l. ex diuerſo. §. fi. ſ. fol. mat. possam ēt ꝙuenire ipm inquātū facere pōt. casus est in. l. sunt qui in id, qđ no. in pnci. de re iudi. l. patronus. §. fina. cod. titul. ¶ Ex lec. ant. ¶ No. q; dſia est inter modum agēdi ⁊ modus sentētiādi: qꝛ petitio format insolidū iuxta naturā obligationis, cōdēnatio formaꝫ inquātū facere pōt, facit. ſ. fo. mat. l. ex diuerſo. ⁊ de re ind. c. cū ex cā. §m Rich. vel dic q; insolidū formaꝫ petitio, insolidū formaꝫ sua, nec errat iudex iure astrictiuo inſpecto, tū ℨ iudex ꝓmittere tanꝙ minister legis in sua ſua q; ſoluaꝫ quatenꝰ facere pōt. ⁊ si hoc nō facit, ſz nō erret i iure astrictiuo, errat i iure pmiſſino. ⁊ lex ſupplet defectū eiꝰ, executioi mādando, vt in. l. ſalle. §m Ly. in addi. nō ergo adꝺ citur modus cōdēnandi, sed executio cōdemnationis: qđ ptz, qua auctis facultatibus eadē sua meretur executione insolidum, vt insti. de ac. §. fi. ⁊ ar. ſ. de mu. ⁊ ho. l. cura. §. deficientiū.

Itianus. Ex sola patiētia vꝝ qs institorē potest ex nona cā sua ſz cōfirmare. h.d. ¶ No. ex hoc in fi. q; iudex appellationis pōt primam sua confirmare ex nouis causis reprobatis causis allegatis p iudicē prime cause in sua sua. tex. est no. hic. in fin. §. de. l. Æmilius. ¶ In ℨiū vꝝ notari. ff. de acq. her. l. ſi his. in gloſ. fi. vbi ℨ q; sua lata ex falsa cā nō iuſtificaꝫ ex veris, pbationibus. Solue vt no. C. de ꝙdi. inde. l. j. Itē limita hāc. l. niſi. pcessus sit ineptus, vt ex de emp. ⁊ ven. c. cū dilecti. vbi tex. melior vꝝ §m Bar. in. l. ij. C. de rei vē. ꝙ. col. Et niſi talis sua sit reformata, nō ꝙz, ſz ex actis possit colligi alia cā, ex qua posset ſuſtineri. Jo. Andr. ⁊ Bal. extra de of. deleg. c. cū ſup. ¶ Ex lec. anti. ¶ Jsta. l. ōt q; ſi iudex ex minus legitimis causis tulit sua, ⁊ ab eo est appellatum, q; iudex appellationis ſi per pendat aliquam iuſtā causam esse, de qua iudex cause pncipalis nō perpēdat, ꝺz sua ℨfirmare. h.d. §m Guli. ergo ex nona cā ℨfirmat ⁊ econtrario ex nona cā infirmat, vt. ſ. ℨ ap. l. Scio. ⁊ hoc verū in diſſimina, secus vꝝ i interlocutoria, vbi nec iuſtificari nec imputari pōt, niſi ex actitatis: vt in. c. appellāti. de ap. in clemē. ℨ hāc. §. de inſtit. l. habebat. ſz ibi cā q; luberat non fuerat intētata, hic vō loquebaꝫ in gūalitate libelli, ⁊ magis erat nouā p modū probationis q; p modū intentationis, vt. C. de ēp. ap. l. per banc. ⁊ quod no. Jnn. de testibus. fraternitatis. ⁊ quod not. de testa. c. Raynuti. facit quod no. de re iudi. c. sicut nobis. in nouel. ⁊ p Arch. vj. q. iiij. Oſi. in Spe. de teſte. §. satis vtiliter. §. illud autem. ⁊

antem.ꝛ ver.ꝛ breuiter.ꝛ vide in Spe.de recusat.§.effectus.v°. quid si vna. ¶Jbi, susc̃ipere debitũ.ſ.fideiubẽdo. ¶No.q̃ ille qui ɔz mandatum ad contrabendum, vꝫ habere mandatũ ad fideiubẽdum. ¶Not.q̃ ille qui substituit aliquem loco sui, videtur sibi dare plenum mandatum ad oĩa. hic nõ sunt alia.

¶Ad senatusconsultum Macedonianum. Rubrica.

Verba No.ex prefatiõe ĩstius.l.q̃ senatusconsultũ Macedo. non fuit p̃ncipaliter in fauorẽ filiſa.ſz fuit factũ p̃naliter in odiũ creditorũ, videbitis.ſ.eȝ. sed si pꝛ.ſ.pe.ꝛ sic eȝ hoc no.q̃ eȝ p̃fatione legis conſiꝫ mens condemnantis,ꝛ legis intellectus,facit.ſ.de bere.ĩnſt.l.ſi.ꝛ quod habetis in.l.apud Celſuz. ſ.de doli excep.videbitis in.l.regula.§.ſz.ſ.de iur.ꝛ fac.ignor. ¶Secũdo no.tex.ibi,actio petitioq̃ daref. nã vides hic q̃ p ĩsta verba non tollitur actio ipso iure, sed ɔ actorẽ paraẽ exceptio,vt pꝛz in hoc tex.cũ glo.que incipit,cũ effectu.ad idem.ſ. ad Velleia.l.ſ.§.ſ. quod est verũ in ciuili. Jn criminali autem quid importent ĩsta verba,dic vt dixi in.l. nã ꝛ postea.in p̃n. §.de iureiur. ¶Ex lect.antiq. ¶Jbi,natura.i.quidam impetus.nam natura in se optima est, vnde dicit Tullius hominẽ
a nature obedientem homini nocere non posse[a], ita ait in libzo de Officiſs in p̃n. ¶No.malis exemplis obuiãdum. ¶Jtẽ not.contra feneratores qui faciunt omne malum pꝛo pecunia extorquenda. ¶No.etiam contra Hebreos mutuantes filiis, qui ad punctum iuris debent perdere mutuum:quod nota cõtra ipsos. ¶Item ex lect.antiq.

Si pendeat. Pendente causa exceptionis pendet exceptio.b.d. ¶Not.q̃ si est dubia actio,ꝛ dubia exceptio interim preualet exceptio. ¶Jbi, fuit enim.nempe cum mutuum accepit.Fran. ¶Not. eȝ isto §.q̃ postliminium fingit retro,sed non restitutio in integruz, facit.ſ.de mi.l.in integrum.de acqui.heredit.l.quoties.argu. contra de inin.testa.l.ſi quis filio.§.pe.per Jac.ꝛc.

Certe si. Quero de ratiõe diuersitatis inter istum.§. certe.ꝛ.§.si pendeat.ratio diuersitatis est, qꝛ postliminium fingit retro,sed restitutio non fingit.sed de nouo inducit,vt no.per glo.in.l. Gallus.§.ꝛ quid si tantum.ſ.de lib.ꝛ posth.ꝛ vide qõ no.gl.in.l.restitutionẽ.§.ſi.C.de sent.pas. ¶Ex lectura antiqua.

In filiosa. Not.q̃ ɔz filiusſa. sit possessoꝛ, vel antichꝛus, tñ nõ pꝛopterea redditur habilioꝛ ad contrabendum.ꝛ adde in isto.§.qõ habes.C.e.l.fin.§.ſi.

Qui quis patrem fa. No.eg hac.l.duo pmo q̃ senatusconsultum simpliciter loquitur in mutuante filiosa. ꝛ tñ ɔz intelligi in mutuante sciẽter.tex.est hic,ꝛ est rõ: qꝛ hec exceptio est introducta p̃ncipaliter in odiũ feneratorũ, vt vidistis in p̃n.istius titul. Sed si ista exceptio esset introducta pꝛincipaliter in fauorẽ filij,tũc sufficeret q̃ filiꝰ nõ decipereꝰ,ꝛ aduersarius ignoraret ipsuz esse filiũ,vt pꝛz in.l.ſi.§.vba.ſ.ad Trebel.C.si mi.se ma.dix.l.ſi.§.vba. ¶Secũdo not.tex.ibi,sic agebat ꝛ sic ɔtrabebat ꝛc.vt scias formare articulũ circa hoc. ¶Ultimo not.ver.sed si minoꝛ ꝛc.Nã ex hoc tex.colligitur q̃ licet pupillus nõ possit trãsferre dñium pecunie mutuate, tñ adultus põt:nã vides hic q̃ minoꝛi succurritur causa cognita.ſ.per beneficium restitutionis in integrum, pupillo succurritur alia ratione: qꝛ pecunia nõ est mutuata. tetigi de hoc in l.non omnis.§.ſi pupil.§.ſi cer.pe.ꝛ.l.interdũ.§. de cõdi.inde. ¶Ex lec.an. ¶Juste credit,qõ cõmuniter credit.h.d.ꝛ illud qõ no.Jnn.de fide instru.c.j.ꝛ qõ not.in Spec.de teste.§.j.vſ. quid si tantũ a maioꝛi.ꝛ de emp.ꝛ ven.§.nunc dicendum.ꝛ ver. hoc etiam scias. Jtem publicꝰ errꝛ facit cessare exceptionẽ,ꝛ addit robur contractui.h.d.ꝛ cõtra.C.e.Zenodotus.ꝛ facit.l. j.C.õ testa. ¶Jbi,habebat.ꝛ publice paterfamil.apparebat. Fran.ꝛ sic non obstat.ſ.e.l. nihil interest. adde tamen qõ not. Jac.ſ.de pec.leg.l.ſi peculium.§.sicut.

Si a filiosa. Tempus numerationis,non stipulationis inſpicitur.h.d.ꝛ istũ.§. declara vt in gloſſ. ¶Ex lec.antiq.

Sed in minore. Not.q̃ adultus põt alienare pecuniam, sed non pupillus per se solus.de hoc no.ſ.ad Trebel.l.i.§.fuit quesitum.

Item si filiosa. Filiusfamilias fideiubẽdo obligatur, nisi fideiussio fuerit facta in eius fraudem.h.cum sequent. vsq̃ ad.§.sed ꝛ si filius. ¶Ex lectur.antiq. ¶Not.q̃ generalis permissio non pꝛorigitur ad contractum inualiduz ꝛ non obligatoꝛium.h.d.

¶Item ex lectura antiqua.

Sed Julianus.§.Jdẽ ait, Nota hic expressum pꝛo eo quod legitur ꝛ not.in.l. vlt vsozi.§.fina.ſ.ad Velleia.

Sed ꝛ si filiusſa. Si filiusſa. pꝛomittit dotem pꝛo sozoꝛe patre absente,ꝛ rem patris pignoꝛi dat.cessat bñficiũ senatusc̃ũl.tũ rẽ patris obligare nõ põt,sed si factus pꝛis heres petierit rẽ pignoꝛatã,et obstabit exceptio. Jtẽ in hac appellatione mutui continet tñ pecunia numerata,nõ alia res mutuabilis,niſi fuerit mutuata i fraudẽ senatusc̃ũlti.h.d. ¶Jn ter.ibi,mutua datiõe ꝛc. hic inriſconsultus exponit verbuz,pecunie,positũ.§.el.ſ.h.d. ¶Ex lec.ant. ¶Jbi,patris ꝛc.Not.q̃ ɔz filius patrẽ de pecunio posset cõuenire,non tñ põt hypothecare res patris. qõ no.

Si filius. Jn hoc senatusconsulto inſpicitur tempus numerationis pecunie.h.d.

Non solum. Exceptio Macedoniani est in rem ex parte eius,cui opponit. Jstũ ver. item ꝛ si duos.declara optime vt in gl.que incipit,imo nõ vꝫ. ꝛ ex hoc.§.nõ solũ.circa p̃n.no.tex.q̃ idẽ operanꝫ ista verba, actio denegetur,quod operanꝫ ista verba, actio petitioq̃ non detur:in hoc tex.dum dicit actio denegãda est.coniuncta.l.ſ. circa p̃n.§.e.coniuncta.l.nã postea.in p̃nci.§.de iureiur.ad idem ter.cum glo.ſ.e.l.sed ſi pater.§.hoc senatusconsulto.

a ¶Non posse. Et ideo occidere hominez contra naturã est,qꝛhominis interest hominẽ beneficijs affi cere: ita Lanfranc.in.c. qm̃ contra ver. cõfessiones in ſi. iij.col.in nouiter impressis. extra de.pba.

Quanquã. Exceptio cõpetit filiosa. vel eius successori,non autem cõpetit ei quẽ filiusſ. prepoſuit tacite vel expresse.h.d. ¶Ex lect.anti. ¶No.qõ exceptio in dubio presumitur realis.

Proinde. Si pecunia mutuo accepta vtaꝫ in vtili tate pꝛis,vel vtaꝫ in phabilẽ cãm studiorũ,cessat exceptio Macedoniani. Jtẽ si filiꝰ accepit pecuniaz mutuo in cã necessaria,ad hoc cessat exceptio Macedo. Jtez exceptionẽ Maced.cessare facit pꝛis solutio. Jtem pignoris datio,sed tũc tñ vsq̃ ad pignoris valorẽ.h.d. ¶Not.ter.ibi, intelligendum ab initio ꝛc.q̃ quis in dubio videtur accepisse pecuniam mutuo ob illã causam,in quã vertitur:ꝛ not.glo.super verbo,intelligendum, que videtur velle quod sit presumptio iuris ꝛ de iure, ꝛ contra quã non admittitur pꝛobatio in contrarium. ¶Secundo not.§.quod dicetur. Et no.gl,super verbo,solebat,que ponit tres questiões,que sunt not. ¶Nota etiam glo.precedentem,que vnam questionem formaꝛ. ¶Ultimo not.l.sed si pater.in p̃n.cum sua gloſſ.

Si ab alio. Filius põt soluere mutuati pecuniaz sibi ad hoc donatam,secus si illa pecunia esset donata simpliciter.h.d. ¶Not.distinctionez istius.§. facit iste.§.ad id qõ no.Jac.de Arre.in.l.iiij.§.nihil. de mutu.

Hoc senatus. Exceptio Macedoniani cõpetit filijs vtrinsq̃ sexus, siue pecunia extet siue non.h.d. ¶No.hunc.§.j.dum dicit,actio denegaẽ, ad id qõ dixi.ſ.e.l.Julianus.§.non solum. ¶Secũdo no.terb ibi dum dicit,nec interest. ¶Ex lec.ant. ¶No.q̃ masculinuz concipit femininumᵇ:ꝛ no.q̃ statutum, qõ loquitur de filio, pozrigitur ad filiam:qõ no.quia habemus statutũ q̃ filiusſa. non possit se obligare sine consensu patris, quod erit in filia, vt non possit facere contractum sine patris consensu.

b ¶Femininũ. Adde eundez i.l.j.ſ.de ɔstit. pecu.ꝛ qõ ibidem dixi in apoſ.

¶Beneficium Macedoniani est reale.

1 Consentiens accessozio videtur consentire pꝛincipali.

2 Exceptio Macedoniani dicitur esse penalis.

3 **Non solum.** Exceptio Macedo.cõpetit filioᶜ,ꝛ eius intercessoribus:niſi interesserit aĩo nouandi.Jtẽ qꝛ exceptio Maced.cessat odiosa,nõ solutũ repetit.h.d. ¶No.ex hac isti[a]ꝰ.q̃ exceptio Maced.p̃ncipaliter ẽ inducta i odiũ creditorꝫ,vidistis.ſ.e.l.j.ꝛ ibi dixi:qõ not.

c ¶Filio. Quo casu vero obstet exceptio Macedo.ꝛ in quibus cessat vide plene do. Jaſ. Mai. inſtit.de actio.§. actiones. nu. 34.ꝛ nu.35. cũ duobus seq. ꝛ nunquid locũ habeat.l. religiosis p monachos sicut in filijs,vide ibidem per eum in nume.39.

1 ¶Ex lec.ant. ¶No.q̃ beneficium Macedoniani est reale.

2 ¶No. q̃ qui cõsentit in accessozio,vꝫ cõsentire in pꝛincipali.

3 ¶Not.q̃ exceptio Macedoniani ɔz esse exceptio penalis.

Quanquam. Exceptio Macedoniani põt opponi, etiam post sententiam.h.d. cum duabus legibus sequentibus.

Ametsi. Circa istã.l.vide gl. optimã que est hic,ꝛ q̃ optime declarat istam.l.ꝛ in quantũ gl.ɔt qd iuris si filius dixit se emãcipatum,ꝛ non soluit,dic q̃ erit tutus Macedo.ar.l.eũ qui.§.ti.ſ.l.sed si ex parte.§.interdum.facit.l.ſi quis patrem.a contrario sensu. §.e.ꝛ circa vltimam partem gloſ. inquantum dicit,in quibus casibus potest exceptio opponi post sentẽtiam, vide quod no. gloſſ.ꝛ doc.C.de iur.ꝛ fac.igno.l.j. ¶Ex lect.antiq. ¶Not.q̃ licet exceptio Macedoniani ꝛ Velleiani sit peremptoꝛia,põt tñ opponi post sententiam. Adde qõ ɔt hic Lyn.in addi.ꝛ.C. de probatio.l.exceptionem.q̃ interdum exceptio cõcernit nullitatem pcessus,ꝛ tunc semper potest opponi,vt.C.de pꝛocur. Ulicet. Jnterdum tamen concernit iustitiam vel iniustitiam

actiōis mote,ꝛ tūc dꝫ opponi ante sniāꝫ,ꝛ nō post,nisi denuo reagereť:vt no.ĵ.de excep.rei iudi.l.duob⁹.fallit in exceptione Macedoniani ꝛ Velleiani:qꝛ exceptiōi Macedo.nō pōt renūtiari pp odiū,exceptio aūt Velleiani est multum fauorabilis,ꝛ fauoꝛ dꝫ extendi:ꝛ est arg.ꝙ exceptio vsuraria possit opponi post sniam odio feneratoꝛis,vt hic:quedam est exceptio, que concernit fauorē personarum,ꝛ ista pōt opponi post sentētiam.l.j.C.de iur.ꝛ fac.ignoꝛ.posset etiam ad istud membrum applicari illud de muliere:ꝛ idē si cōcernit odiū persone,vt in filiofa.ẜm Cy.imo melius adaptatur ad istud tertiū mēbruꝫ ꝙ ad secundū:qꝛ qualitas persone est potius cā huius bñficij quam qualitas obligationis, vel saltem est hic mixta ratione qualitatis persone ꝛ qualitatis ipsius contractus.Sūt ꝛ ꝗdā exceptiōes,que nō respiciūt aliquod istoꝝ,sꝫ respiciūt modū excipiendi:ꝛ iste possunt opponi in executiōe,vt.l. ex diuerso. sol.ma.Et no.ꝙ per hāc determinauit Mar.ꝙ si filiusfamil. est bannitus propter debitum, ꝙ ex forma statuti prohibeať contrahere,ꝙ pōt hanc exceptionem opponere etiā post bannum ꝛ post licentiam capiendi,qꝛ cum possit post diffinitiuā, multomagis post interlocutoriam secundum Mar.Sil. qui hoc disputauit.ꝛ adde hic quod no.Archi.iiij.q.j.in summa.ꝛ c.quod antem.

Si tamen. Si filiusfamil. accepit mutuo sciente vel iubente patre, Macedoniano locus non est.h.d. Ex lectura antiq. Not.ꝙ voluntas non potest mutari ignorante eo,qui potest ledi.quod not.

Filium habeo. Appellatio filij extēdiť ad nepotes.h.d. idem habuisti in.l.si filius.C.e. Ex lectur.antiq. Inhabilis ad contrahendum est inhabilis ad consentiendum alteri.h.d.ꝛ not.hanc.l.vnde si statutum dicit qō filius non possit se obligare sine consensu patris, nepos ex filio meo hꝫ reqrere consensum meū ꝛ non cōsensum sui pr̄is, qō est ar.qō emphyteuta emphyteute debeat reqrere ꝓprietariū,nō suum autorē,qꝛ in ꝓprietario residet ius ɔsentiēdi.facit.ĵ.de acq.her.l.si fili⁹.facit etiā ista lex pro quibusdam hereticis,qui dicunt ꝙ ille qui non potest iuuare se,non pōt iuuare aliū:ꝛ iō non putant ꝙ missa sacerdotis scelerati sit missa[a], ꝛ quod talis sacerdos non possit iniungere penitentias ꝛ absoluere:qō falsum est:qꝛ hoc facit in virtute characteris impressi,ꝛ non vt ipse sed in virtute spirituali annexa ipsi charactere a Deo secundum decretistas,ꝛ secunduꝫ veritatem. Itē no.ꝙ appellatione filij continetur nepos[b]:quod not.ĵ. de ritu nup.l.libertatis.secundum Cyn.in additionibus.

Nihil interest. In gl.j.potest.No.istam gl.que videtur velle, ꝙ si ciuitas mutuat filiofamil. potest restitui . quod not. Ex lectur.antiq. Ciuitas patitur easdem exceptiones, quas patiuntur homines singulares.facit.ŝ.eod.l. si quis patrem.not.contra illos, qui dicunt ꝙ contractus ciuitatis habet vim legis.

Si filiusfa. Ratione coniunctionis ille q recipit epistolam, vř approbare illud qō in epistola cōtinetur,nisi cōtradicat. h.d.Nota istam.l.no.ꝛ vide quod not.doct.in.l.eā. §.j.ĵ.rem ratam habe. Ex lectu.antiq. Qui accipit literas sibi directas,si illis non ɔdicit cōsentire videtur[c] ꝛ est ar. ꝙ procuratoꝛ videatur acceptare mandatū eoipso ꝙ recepit instrumentum sui procuratoꝛis: adde qō no. Innoc.de offic. deleg.c.cum olim abbas.facit.c.j.de procu.in cle.adde qō not. Guli.de consti.pec.l.Titius.ꝛ vide qō no.C.de pe.he.l.si fili⁹. ꝛ no.hanc.l.pro mercatoribus, quia quotidie vnus scribit alteri ꝛ not.ꝙ ille qui acceptat literas,videtur confiteri eas:qō est not.facit.ĵ.depo.l.publia.in fi.

Creditorem. Mutuo filiofa.qui accepit pecuniam mutuo,dū erat i potestate,pro illa obligatione non potest accipi fideiussoꝛ.h.d. Et est ratio qꝛ filiusfamil.secundū hanc materiam non habet heredem. Sed hodie cum filiusfamil.habeat heredem,potest accipi fideiussoꝛ.quod dic vt in glo.

Iulianus. Not.hanc.l. que limitat totum istum titulum:ꝙ exceptio Macedo.competit,quando quis scienter mutuat filiofa. secus si ignoꝛanter,ꝛ nota glo.super verbo,sciret,pro eo quod dixi.ŝ.e.l.si quis patrem.

Sis cui. Si qui acceperat pecuniā mutuo,dum erat in potestate,fact⁹ paterfamil.illam pecuniam per erroꝛem de nouo promittit,conueniatur,pōt excipere in factū.h.d. Et nota istam glo.super verbo,in factum.

Explicit liber.xiiij.

Incipit liber.xv.

De peculio. Rubrica.

Not.hic gl.rubricariam,que dicit,quotuplex sit peculium, ꝛ dicit quod sumitur octo modis.

Ordinariū. Not.casum.§.si cū impubere. in quo pater vel dn̄s nō teneť de peculio,nisi quātū peculiū est locupleti⁹ factū.Et aduerte ꝙ hoc casu pr̄,vel dn̄s pōt deducere de peculio id qō sibi debeť sicut i casu,in ꝗ teneť pr̄, vł dn̄s de peculio ꝗtū i peculio est:qō dic vt i gl.sup ꝟbo, locupletius.

Potestatis. Verbuꝫ,potestatis[d], accipiť large, vt nō solū cōphēdat seruos ꝓpos, vel cōes,sꝫ ēt alienos bona fide possessos, ꝛ eos in qb⁹ habemus vsumfructū.Preterea cōprehendit dn̄os vtriusqꝫ sex⁹, tā maioꝛes ꝙ minoꝛes,ac ēt furiosos.h.d.cū duab⁹.ll.se. vsqꝫ ad.§.si fili⁹.Et exponit hic ꝟbū,potestatis,positū i ꝟbis edicti. Itē in.§.parui.exponit ꝟbū,alteri⁹,positū in dictis ꝟbis edicti.Supꝛa ꝟo in ver.de eo,exposuit ꝟbū,qō cū eo,ꝛ in.l.lꝫ, §.pedius.Not.tex.ibi,dum dicit de peculio obligari.Ex quo tex.no.qō dn̄s obligať de peculio ex ɔctu serui,ꝛ idē in patre: oritur em̄ ɔ patrē vel dn̄m obligatio de peculio, vt hic,ꝛ.ĵ.e, §.Julian⁹.ꝛ.§.sed si filius.ꝛ.l.depositi.ij.rn̄so.ĵ.e. ꝛ.ĵ.de fideicō.l.heres a debitoꝛe.§.seruo.ꝛ ibi per Dy.licet quidā dicant ꝙ pater vel dn̄s nō sit obligatus de peculio,sed dicať astrict⁹ vel obligatus,vt.l.j.in fi.ŝ.de cōsti.pec.dixi.ŝ.de cōdi.indebi. l.frater a fratre. Ex lec.anti.

Licet. In tex.ibi,hr̄ditario.interim est in potestate iuris,sed nō in ptāte facti:qꝛ hereditas factū non hꝫ,vt.ĵ.de in diē addic.si peculio.ꝛ.ĵ.si quis test.lib.esse iuſ.l.j.§.Sceuola.ꝛ in illo gradu loquitur in substitutione directa,in qua magis est dubiū ꝓpter.l.seruus. ŝ.de infa.fideicōmissaria enim substitutio nō facit gradum.n

Si filiusfa. Seruus fideiubēdo vel extra causaꝫ peculiareꝫ mandando obligat dn̄m de peculio:sed si filiusfa.dat fideiussoꝛē,succurritur fideiussori cōtra patrem.h.d. Not.text.in.§.Julianus.ibi dū dicit dn̄m esse obligatū de peculio,ad id qō dixi.ŝ.proxi.§.ꝛ no.gl. super verbo,mādati.ibi,dum dicit,quid prodest hec solutio. Ex lec.an. No.cām fideiubēdi cōsiderādā. No.qō qui ꝓ alio fideiubet,dicitur ei afferre beneficiū,seu gratiam facere.

Si seruus. Ille q nō obligať ex iudicio, non obligatur ex cōpꝛomisso nisi ex traiectitia pecunia.h.d. No.hūc.§.ꝛ aduerte ꝙ iste tex.dꝫ intelligi,qn̄ seruus facit cōpꝛomissum in aliquē arbitrū:sed si seruus faceret cōpꝛomissum in aliquē tāꝙ in arbitratoꝛē, seu amicabilē cōpositoꝛem,de quo videbitis in.l.societatē.§.arbitroꝝ.ĵ.pro soc.tunc obligaret dominū de peculio:qꝛ tale compꝛomissum qō fit in aliquē tanꝙ in arbitratoꝛē,est quedam transactio,vt no.glo.in.§.si vero contingit.in auť.vt diffe.iudi. ꝛ per Inn. in.c.Quintauallis.extra de iureiurā.Sicut enim cōtrahendo obligat dn̄m de peculio,ita ꝛ cōpꝛomittēdo vt in arbitratoꝛē. Ex lec.ant. No.ꝙ seru⁹ nō pōt cōpꝛomittere in arbitrū. No. ꝙ vbi cōpꝛomissum est,de iure,pena cōmitti non pōt. Not.ꝙ ille qui nō pōt esse in iudicio,nō pōt cōpꝛomittere i arbitrū.qō facit ad.q. non valeat cōpꝛomissum factum cū excōmunicato.No.ꝙ ille qui hꝫ mandatū ad negocia,vel ad aliquā administrationeꝫ non vř propterea habere mandatū ad cōpꝛomittēdū ẜm Inn.de elec.qꝛ propter. Not.etiā hic ar. ꝙ monachus nō possit cōpꝛomittere[e],lꝫ habeat administrationē,que tāgit negocia dūtaxat,puta qꝛ sit sup fructibus recolligendis ꝓpositus ab abbate. Nā si sit questio super eis,nō pōt propterea cōpꝛomittere. Itē si sit deputatus custos,vel ꝑceptoꝛ certi loci,ꝛ nō habeat titulū,vt.ŝ.de insti.si cū villico.ꝛ l.sed ꝛ si pupillus.§.sed si in totū.ꝛ.l.quicunqꝫ.§.sed ꝛ cum fullo.Si autem haberet titulum.i.administrationē cū titulo,puta haberet prioꝛatū, ꝛ vellet cōpꝛomittere de causa prioꝛatus: idem esset in eo qō in alio administratoꝛe,seu rectoꝛe seculari, quia parem administrationem habet, maximesi habet beneficiū non māuale, qꝛ nō est quodāmodo emancipatus ab abbate.ꝛ adde.C.de transact.si pꝛesens.beneficiū manuale appellať qō conferť in libitum abbatis. Bñficium non manuale quod confertur in perpetuum titulum, ꝛ facit de of.oꝛdi.quando.ꝛ sicut dominus adimit seruo peculium quandocunqꝫ vult,ita abbas adimit monacho administrationem manualē quandocunqꝫ vult. Vnde iste.ll.faciunt multum ad materiam monachoꝛum.facit quod no.Inno.de priui.cum olim.

Sed si filius. Filius obligat patrem, siue contrahat.siue fideiubeat, siue cōpꝛomittat.h.d. Et in hoc differt seruus a filio. Ex lect.antiq. No.ꝙ filiusfamil.potest cōpꝛomittere, ꝛ in hoc non requiritur consensus patris[f],ita not.Guliel.hic ꝛ in.§.necessitatis.

per istum

a Missa. Sꝫ nunqd audiri debeat missa a ꝑsbytero fornicatoꝛe vł simoniaco: vid gl.i c.pter.§.verū. et in.c. nullus missaꝫ. xxxiij. di.ꝛ gl.in.c.si.ꝛ in.c.nr̄a.de vi. ꝛ hone.cle.

b Nepos. Vide. d.Alex. de Imo.in cōsi.j. ꝑ totū i.j.parte.ꝛ in ɔsi.ix.ꝑ totū ea. parte. ꝛ in ɔsi. cxxiij. i.ij.col.ꝛ i cōsi. lxj.ꝑ totū. vbi an appellatione filioꝛum veniāt femine, ꝛ nepotes: ꝛ in cōsi.cxxviij.in xj.col. vbi ponit qd in ɔctibus,an appellatione filioꝛū veniant nepotes:in.j. parte ꝛ in cōsi.xc.i.j. ꝛ i.xvij.col.ea. parte. ꝛ in ɔsi. ciij.in. iiij.col. vbi ponit qd in cōtractib⁹, ꝛ quid in feudis ꝛ similib⁹.

c Videtur. Vide etiā eūdem Baldum in rub.C.de fide instr.i.xvij. col.ver.quero. quid ō literis, ꝛ in.l.si absentis.ij.cōl.C.si cer.pe.ꝛ domi. Alex.ō Imo. i.l. que dotis. ĵ.solu.ma.ꝛ in consil. lxxviij. in pꝛima pte.

d Ptātis. Vide eundeꝫ Bal.in.l.j.§.si pꝛotestante.de exerci.ac.ꝛ qō ibidem dixi in apostil.

e Cōpꝛomittere. Vide do. Signo. in ɔsi. inci.dominus episcopus.xij. q.j.nō dicatis. vide.q.j.c.placuit.

f Patris. Adde Angel. in.l.si.§.necessitatem.de bon. que liber. vbi etiam ꝑ Bar. in.v.colum. in pꝛin.in versic. quero an corā arbitro.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

per istum tegtum ibi, tenebitur. s. de peculio.

Idem scribit. Jn iudicio quasi contrahitur: ꝛ ideo pater tenet actione iudicati non inspecta origine actionis primeue. h. d. iste. §. ¶ Not. ex B §. q̄ in iudicio quasi contrahitur, ꝛ aduerte q; gl. dicit hic iste quasi contractus celebratur sententia ita dicit gl. super ver. iudicio. sed alibi gl. dicit q̄ iste contractus celebratur ipsa litis cōtestatione. ita no. ſ. de pret. stip. l. ij. in fi. in gl. magna. ¶ Secundo no. ex hoc tex. q̄ ex sententia oritur obligatio de quo vi dictis in. l. Julianus. §. de condi. indebit. ¶ Ex lectur. antiq. ¶ Jn tex. ibi, ná sic. No. hic ex pressum, qō in iudicio quasi cōtrahitur. Bar. dicebat q̄ in iudicio est duplex quasi cōtract⁹. Unus est respectu instantie per litis contesta. Alius est respectu debiti: ꝛ iste inducitur per sententiam, vt hic. Jta dicebat in. l. j. circa fin. de pret. stip. ꝛ facit. §. de iudi. tā ex contractib⁹. ꝛ iste text. semper allegatur. ¶ Jn text. ibi, proinde non. Nota hic illud generale de actione. subrogata, hec actio surrogata non sapit naturaꝫ prime cause, sed sapit naturam propriam. quod bocardum examinat hic Lyn. in addi. Alij docto. in. §. qui iniuriarum. sed hoc est hic propter naturam sententie, ex qua augetur effectus.

Ex furtiua. Ex maleficio nō dat actio ō peculio nisi ſtenus peculiū est locupletatuꝫ. b

Si filiusfa. Jlle qui obligatur saluam fore rē pupilli non tenetur de quolibet particulari. h. d. ¶ Jn text. ibi, dominium. quid sit dominium dic vt no. §. si quis ius dicen. non obtem. l. j.

Peculium. Sola domini voluntate constituitur peculiū interueniente vera traditione vel ficta, secus si nulla traditio interueniat. h. d. ista notabilis lex. ¶ Ex lectu. antiq. ¶ Not. differen tiam inter liberationem ꝛ obligationem: quia liberatio nō requirit executionem facti, sed obligatio sic.

Et ex his. Peculiū nō pt ꝙstitui dño ignoráte, minui sic, si seruꝰ ex delicto cōueniatur. h. d.

Si ere. Uniuersale, seu qō est ius vniuersale, seu qō est ti vniuerso, si minuat, corpora tñ nō minuunt. h. d. Hūc tex. inducit gl. ad. q. de vasallo qui fecit feloniam ꝛ ei remissa est, nā feudū vī habere ex veteri cōcessione. ꝛ de hac. q. no. per gl. ꝛ Dy. in. l. qō dicitur. §. pinde. ſ. de impensis. ꝛ vide quod dixi in. l. item videndum. in fi. de peti. bere. ¶ Ex lec. an. ¶ Not. ar. q̄ si quis cecidit ab emphyteusi vel feudo propter suam culpam, ꝛ dns parcit sibi illā culpā, q̄ fingitur emphyteusis non amissa nec feudum. Et ideo non debet aliquid dari tanquam propter nouam innestituram, secus si propter gene rationem finitam. qz est noua concessio, de verb. ob. stipulatio ista. §. si quis id. de aqua quoti. l. j. §. permittitur. ¶ Nota etiā ar. ex glo. ista q̄ si quis remisit alicui offensam, non possit petere penam pacis rupte, facit. l. iij. de adi. leg. in fin.

Non solum. Jn peculio inspicitur voluntas domini ꝛ serui ordinarij. h. d.

Depositi. Jn negocio gesto computant Jctus depositi, ꝛ precarij, ꝛ iuramenti delatio facta filiofa. h. d. ¶ No. tex. ibi. domin⁹ obligabitur. pro eo qō dixi. §. e. l. licet. §. pedius. ꝛ pro eo quod dicā in. l. frater a fratre. §. de condi. indebi. ¶ Ex lec. ant. ¶ Not. q̄ per iusiurandum quasi contrahitur, sicut per sententiā: quod non babes alibi expressius.

Quam tuberonis. §. Sūt. Patientia habeē pro consensu in his que sunt modici iudicij, secus in his q̄ sunt magni. h. d. No. illud quod dixi in summario. ¶ Scdo not. in vī. alia cā vbi ōt tert. q̄ libera administratio dz concedi specialiter. idem dicit Huli. de Lu. per hunc tex. gl. in. l. si quis ygori. §. seruus meus. j. de fur. idē no. ēt Jo. And. in. c. petitio. ex de procu. quod not. ¶ Ex lec. anti. ¶ No. ar. q̄ ad hoc vt procurator habeat liberā, requirit vbox expressio, q̄ dns expresse concedat liberam. sm Huli. ꝛ adde. §. qō cū eo. titianus. ſ. fi. ꝛ. j. mā. creditor. §. Luci⁹.

In peculio. No. tex. ibi, dū ōt: ꝛ nota debitorum, seu actiones, non continentur[a] appellatione mobilis, vel immobilis, ꝛ sic sunt gen⁹ p se, vt hic. ꝛ ita tz Jac. de Are. j. de v. sig. l. mouētiū. boc etiā tz Spec. ti. de fruc. ꝛ interesse. circa fin. prin. §. secundo queritur. ꝛ cum hoc tex. concor. qō babes in. l. a diuo pio. §. j. j. de re iudi. C. de quadr. pscri. l. ij. in princ. Sed aduerte tamen, qz licet actiones non contineantur appellatione mobilium, vel immobilium, tamē si volumus actiones alicui assimilare, debemus ipsas assimilare rei mobili secundum naturam rei, que in actione deducitur. Jta not. per gl. in. l. j. ꝛ ſ. C. si aduer. tran. ꝛ vide quod not. glo. in aut. de non alienan. §. boc. ꝛ quod ibi nota. per Jaco. de Bel.

¶ Ex lec. ant. ¶ No. q̄ nota nō sunt mobilia vel imobilia, sed sunt quid separatū seu tertium genus: hoc verū quātum ad essentiā, seu quātū ad ꝓprietā specie, ſz q̄tū ad officiū, dic vt not. in. l. j. C. si aduer. transi. Et facit ad statutū de bonis mobilibus ꝛ immobilibus publicandis, vtrū debeāt publicari nomina, ꝛ allegat iste tex. qō nō. ad idē allegatur. l. vxorem. §. 2cubine. ſ. de leg. iij. ꝛ. l. si cui. §. j. ꝛ de leg. ij. Caius. ꝛ adde qō not. Huli. in. l. j. §. de rer. diui. facit. l. j. C. de vsufr. Adde etiam qō idem no. C. de sacrosan. eccle. iubemus. la. ij. vide etiam in Spe. de fruc. ꝛ interesse. §. j. ver, secūdo queritur, ꝛ per Jac. de Are. j. de ver. signi. mouentium. ꝛ per Dyn. de auto. tut. pōt pupillus. ꝛ per Jac. in. l. fi. de dona. facit qō no. Ly. C. de iure do. l. fi. §. ꝓterea.

Non statim. Peculiī constitutio requirit naturalem traditionem, vel quasi. Sed peculiī ademptio fit etiā nudo verbo. h. d. cum. l. seq. vsq; ad. §. ¶ Ex lect. ant.

Sed ꝛ si damnum. No. in vī. idēq;, oñium rei legate nullo mōēto esse penes heredē, ſz recta via trāsire in legatarium, facit. l. Papi. de seruit. ꝛ. l. a Titio. de furt. ¶ No. in ver. si ipse. q̄ si clericus vulnerat seipsum, nō fit excōmunicatus. de boc tangit hic Huli. ꝛ no. per Jo, And. in. c. cōtingit[b]. de sen. excom. ¶ No. in ver. sed si de peculio. in gl. cur ergo, in executione sententie dilationem abbreviari ꝛ sine mora iudiciorum procedi. facit. l. qui de inoffic. ſ. de inoffic. testa.

Peculium. Peculium intelligit deducto eo qō dño ꝛ aliis hic ex pressis debetur. h. d. vſq; ad. l. si ex noxali. ¶ Jn glo. q̄ incipit, sed nonne. ibi, quasi fideiussor. No. ex hac glo. q̄ pater dicitur esse quasi fideiussor filij. Idē no. p gl. l. ij. §. si filius. ſ. qō quisq; iur. an autem pater dicatur esse adeo fideiussor filij, q̄ habeat regressum contra ipsum filium, sicut fideiussor contra reū prīcipalem: not. per glo. in. l. iij. §. sed vtrum. ſ. de mino.

Sed ꝛ si. No. tex. ī vī. ſz est questiōis. Nā vos scitis q̄ in actione. l. Aglie. cōtra negantez duplicatur pena: vt. l. contra negantē. C. ad. l. Agl. cum simi. Sed hoc intelligē verū in condēnatiōe, que fit a iudice: secus qñ ipsa. l. condēnat: qz tunc vī in dubio fieri ipsa cōdemnatio in simplū tantū ꝛ sic tanq̄ contra cōitentem, non tanq̄ negantē, vt hic ꝛ. ſ. de pecu. leg. l. id qō. §. j. qō no. ꝓpter statuta imponentia penā ipso iure, vt nunq̄ pena augeat contra negantez: qz ista talis cōdemnatio, que fit a lege ipso iure, videtur fieri tantuꝫ in simplum, ꝛ per consequens tanq̄ contra confitentem: ꝛ sic ex mala versatione nō augetur pena, vt hic, ꝛ. d. l. id quod. §. j.

¶ Ex lectura antiqua.

Si vero adhuc. Not. q̄ vbi plures babent equale ius, melior est conditio occupantis.

Si ex noxali. Si dominus actione noxali conuentus peculiuꝫ prestiterit, illud de peculio deducit: secus si ipsum seruum det pro noxa ex Jctu vero vel quasi, dns semper deducit qō sibi debetur: qō de debito naturali intelligitur, a quo seruus liberat per deductionem. h. d. ista not. leg.

Est autem que. Quod semel fuit deductū re ꝛ verbo, iterum deduci nō dz, secus si fuit facta deductio verbo tātū. h. d. ¶ Jn tex. ibi, abstulit. s. re ipsa deducendo ad suum patrimonium. ¶ Jn tex. ibi, soluisset ꝛc. ꝛ ad suuꝫ patrimoniū nō peculiare deduxisset, ꝛc.

Quod autem. De peculio non pōt deduci illud, quod dns aliunde consequi pōt quacunq; actione excepta de peculio, in qua deductio pro actione succedit. h. d. ¶ Jn ter. ibi, detrahere ꝛc. qñ soluit eam ꝓ peculiū. ¶ Jn ter. ibi, condicere. ſ. si non detraxit qō sibi debetur, cum peculium soluit. ¶ Jn tex. existentibus sub qui bus conditionibus debebatur. quia debitū erat conditionale. ¶ Jn text. ibi, quod queratur. i. de quo conqueratur.

¶ Ex lectura antiqua.

Idem scribit. Not. q̄ nemo excipit de iure tertij, nisi habeat ab eo causam.

Non solum. Ubi est communio serui ꝛ peculiī, deducit vnus socius illud, qō alteri a debetur. Secus vbi est communio serui tantū, vel peculiī tantum, vel neutrius. h. d. vſq; ad. l. si seruus.

Quis ergo. No. finem istius. l. cum gl. ſua ꝛ h. d. Actio adeo dicitur inhere re ei, cui cōpetit, qō p cessionē non dz recedere ab ossibus ipsius cedentis, videbitis de boc. ſ. e. l. si sticho peculium. b ꝛ qō no. hic in gl. vlti. ibi etiam gloss. ponit alios casus, in quibus ad vnum ex dominis pertinet peculium, ꝛ ad alios non. ¶ Ex lect. antiq. ¶ No. q̄ concessio que fit filio, vel seruo non presumitur in peculium, facit. l. vlti. de pec. leg.

[a] Non continentur. Vide Oldr. in cons. ccxxviij. ꝛ paulum de Leaz. in cle. de reb⁹ eccle. non alie. ¶ Cōtingit. Vide Fel. post me. in. j. col. vſ. ité q̄ clericus.

SI seruus. Si agatur de peculio vicarii, deducit qđ ipse dño debz, vel ēt seruo ordinario. Itē qđ seruꝰ ordinarius dño debz deducitur, secus in eo qđ seruus ordinarius debet vicario. b.d. vsq; ad. l. hinc queritur. §. potest autem.

Potest aūt. Videmur de peculio serui dotalis simpliciter tenetur, siue ad se, siue ad vxorem ptineat peculiū: vsufructuarius vero vel dñs nō tenetur simpliciter: sed prius est quenīdus ille ad quē negociū ptinet, cum subsidiū ad alium deuenerit. idē ēm est in pluribus bone fi. possessoribus. b.d. vsq; ad. §. interdum. no. istum. §. quia ꝛc.

Interdū. Fructuarius potest agere cōtra dñm: et econtra, si peculium ad eum spectās non sufficit ad supra debitum. b.d.

SEmma cū ratione. Actio de peculio cōpetit ad id qđ dolo cōuēti desit esse in peculio, q dolus psumit, si a dño vel intricatio peculij, vel in alium trāslatio non fuerit debite facta. b.d. vsq; ad. §. si dolo. Et no. istas psumptiones doli, q̄ ponunt in hoc tex. in ver. sed dolū. ij. respō. q̄ sunt multū no. ¶ Et not. inquātū dicit de eo qui intricat peculiū. ¶ Scđo no. inquantū dicit de eo q trāsfert ad aliū cū suspicat alium se acturum, qđ facit cōtra debitores, qui transferūt ad alios possessionē rerū suarū in fraudē creditorum. ¶ In gl. super ver. vigilare. in fi. primā opi. approbat. gl. j. de priuile. cre. l. priuilegia. in fi. magne gl.

Si dolo. Ex dolo administrationis tenetur qs in quantum est factus locupletior.

Si dñs. Iste tex. facit ad id qđ queritur, an quis cogatur litē cōtestari, de quo quid iuris, et qđ remedium sit cōtra nolentem litem contestari, no. per glo. C. quō et quando iud. l. consentaneum. ¶ Ultimo circa istum. §. vide quod no. j. eo. l. in arrogatorem ꝛc.

DIum aūt. Circa istā. l. vide qđ dixi in. l. iubere. ff. de iurisd. om. iudic. ¶ Ex lec. an. ¶ Allegat p casu q̄ re mobili, et in cā nogali interponatur primū et fm decretū, sed nō in re immobili: qđ dā negauerunt tam antiqui q̄ quidā moderni, vt no. in. l. si seruū. ff. de publi. et de hoc hic per Richar. malum.

GRator. No. hūc tex. cū gl. sua, et nō sunt alia. ¶ Ex lec. an. ¶ No. i tex. cū gl. q̄ aliud est aliqd decedere, aliud decedere administratione ei⁹. et ita ōt Inno. extra de cōsue. cū inter. qđ aliud est alicui adimere solā administrationē, aliud rem.

ID vestimentum. In peculio ōz esse vestimētū, qđ seruꝰ bz gra sui vsus, nō illud vestimentū, qđ ē sibi concessum potius gra dñi q̄ ipsius serui. b.d. ¶ In vers. quod vestimentū optime facit q̄ vestimenta, q̄ qs facit vxori, vt magis ornata vadat, et alia ornamēta nō videātur p virū vxori donata: et p cōsequēs morte viri non pōt dici donatio confirmata, cū nō sit donatio. De qua. q. p. doct. in. l. in bis. §. pe. j. fol. ma. tetigi de hoc i. l. iij. §. interdū[a]. ff. cōmod. Secundo gl. inducit istam. l. ad questionem de qua dic vt i ea. et vide quod no. in. d. l. in bis. §. j. ¶ Ex lec. ant. ¶ In glos. et sic no. pro famulis scholariū, q recedūt tpe non cōpleto, q̄ scholares possint eos spoliare vestibus, quas eis fecerūt. idē in damicellis et bernariis. idem no. Ja. in. l. in bis. j. fol. ma. Querit Buli. vtrū mortuo viro vestes, quas fecit vxori, lucref vxor p mortē, an debeāt reddi heredibꝰ viri? de quo vide hic p cū et p Ja. in. d. l. in bis. et ad. l. Fal. sed vsufr. §. j. et est gl. ord. j. de do. inter vir. et vxo. l. sed si vir lana. Doct. faciūt dām inter vestes quotidianas et pciosas, vt quotidianas vestes lucref: secus in preciosis, nisi ex qualitate pone psumeretur ītiū, vt. j. de don. filius. ¶ Quero, qd si vir legat vxori victū et vestitum, qd erit de vestibus quas portabat viro viuente, et an vxore mortua debeāt reddi heredibꝰ viri? vid Jac. in. l. si eū pre. qñ di. leg. ce. ¶ Quid si vir legat vxori pannos lini et lane ad vsum suum? dic p Ja. de aur. et ar. leg. l. vestimentū. ¶ Quid si legat vxori lectum fornitum, vtrū intelligat ei donare cultras de syndone que cā honoris tenebantur? vid per Jac. in. l. si. de aur. et ar. le.

ET ancillarum. Nomine ancillarum et filiarum datur actio de peculio ad illud, quod sibi videtur. b.d.

Si seruus. Extraneo ī vēditorem et cōtra empto rem cōpetit actio de peculio pro pte, et insolidū ipsi venditori de eo, vel qđ eius seruo debeē cōpetit ī emptorem: emptori vero cōpetit actio contra venditorez in aliū per emptorē numerandum ptius deductione de peculio qđ spectat ad ipsum emptorē. b.d. vsq; ad. §. si quis cuꝫ seruo.

Si quis. Vbi est cōlo serui et peculij, qlibet tenet ī solidū et respectu peculij, qđ est penes aliū: et illud qđ inspicit rōne peculij, quod est penes aliū, a socio qse quer. b.d. ¶ In tex. ibi, apud alterū ꝛc. s. dñm, nō cōuentū. idē qđ hic habuistis. ff. e. l. si no. gali. §. fi. cū. l. se. ¶ In gl. i. si qs seruum ꝛc. ibi, secus si nō esset ꝛc. ¶ Sed hic q̄ro, an tūc queniat ipse seruus liber factus? respondeo vt no. per gl. j. e. l. stichus.

Etiam si. No. ex hoc tex. qđ seruus obligat dominū etiam inuitum de peculio, quod dic vt i gl.

QUesitum. Quod sit in peculio, inspicit tempus rei iudicate. b.d. ¶ Not. hūc tex. et gl. ij. istius principij.

Sit heres. Hec actio datur ī heredem, quatenus cōueniatur filius, cū quo est ītum, et est heres, conuenit insolidum: sed ei datur regressus ī heredes facta cessione. b.d. cōcor. cū eo qđ habuistis. ff. de cōdi. inde. l. frater a fratre. ¶ In glo. super verbo, redimere. ibi, modestinus. circa istam gloss. vide qđ not. C. de duob. reis. l. j. et quod habuistis not. in. l. j. §. ad leg. Rho. de iac. et qđ no. in. l. si diuersa. C. loca.

Si annua. Exceptio, que cōpetit actori nō trāsit ad successorem, si in eius persona deficiat causa exceptionis concedende. b.d. iste. §.

In dolo. Replicationes sunt tēporales, sicut actiones. b.d. et circa hunc. §. vide qđ no. gl. C. de exce. l. licet. et no. gl. hic positam que incipit, qđ erat olim ꝛc. ¶ Ex lec. ant. ¶ No. hic expressum q̄ ita pscribit replicatiōi sicut actioni: exceptioni aūt nō pscribit, qđ dic vt. C. de excep. l. j. et. l. si pacto. et est arg. q̄ ius dicendi nullū pscribat si mouet agendo, vel replicando, secus si excipiendo vel duplicando.

SI ex duobus. Electiōe vnius ex eis, q nō bīt cōlonē serui et peculij, alij liberant de rigore, ſ de egrate in residuo tenebunt, et q̄tū sit in peculio tps suę ispicit.

VEnditor. Si dominus vendit seruum cum peculio, intra annum de peculio nō tenetur, nisi precium peculij susceperit. b.d.

IN bone fidei. In bone fidei ītitꝰ datur actio de peculio ī patrē et dñm, quatenus est in peculio, nisi pater vel dñs de dolo suo proprio conueniantur: q̄ tunc insolidum tenetur. b.d.

SI creditor. §. Si seruo. Dū quātitas petit, vt species, nō admittit cōpēsatio ad aliā quātitatē. b.d. ¶ Not. hūc tex. cū gl. sua que est sup verbo, venditioni. et vide circa istū. §. l. cū fundum. §. seruum tuum imprudens. et ibi dixi quod not. et tene menti.

Seruum. Si agat cū vna actione de peculio eius peculij, qđ fuit apud eū, q quondā fuit socius, rō nō bī. Item si agatur ī emptorē post annū, non bī rō peculij, qđ est penes vēditorē. secus si agatur intra annū. b.d.

Si actum. Si agat actione de peculio cū fructuario, quatenus a fructuario percipitur seu soluitur. b.d. iste. §.

DEposui. Vbi non est peculium, non pōt actio de peculio intentari, sed est recurrendum ad alias actiones congruas. b.d.

Si nuptura. Liberatio ab obligatione de dote sol. ma. inducitur absq; alia deductione. b.d. iste. §. ¶ Not. hūc tex. in fi. ibi, cū certe. et si ex pmissione ꝛc. Nā iste tex. facit ad id quod habuistis in tex. et glos. ff. de cōdi. ob. cau. l. si donaturus. in fi. et qđ habes in tex. et glo. in aut. de nu. §. dotis. col. iiij. et qđ no. i. l. j. C. si dos constan. matr.

Stichus. Illud quod debet seruus vicarius, q nō habet peculium, dominus non deducit de peculio serui ordinarij. b.d.

Seruo. Contractus qui celebrantur perfecta vendi tione serui, non pertinent ad peculium, quod penes venditorem remansit. b.d. iste. §.

PEculium. ¶ Ista lex cum sequenti dicunt qualiter peculium crescit, nascit, decrescit, et moritur. b.d. ista lex.

NEc seruus. Habito respectu ad ius ciuile, nec seruus potest aliquid debere, nec sibi deberi. b.d. ista lex. ¶ Ex lect. antiq. ¶ No. q̄ debitum naturale impropie appellatur debitum: et ideo alibi dicit. l. q̄ procurator constitutus ad soluēda debita non videtur habere mandatum ad soluendum debitum natura duntaxat, dic vt no. in. l. si is cui. §. fauius. de sol.

IN arrogatorem. In patrē arrogatorez datur actio de peculio, sicut i patrē legitimū et naturalē. b.d. et no. gl. ¶ Ex lec. ant. ¶ Facit ad. q. an monasterium teneatur de cōtractu monachi celebrato[b] ante ingressum? quod dic per doc. to. et glo.

a ¶ Interdū. Ibidem vide Fran.

b ¶ Celebrato. Vide eundem Bal. singulariter in. l. ij. C. de ber. vel ac. et in marga. versic. monasterium.

ceo.ꝛ glo.ſ. de pec.leg.l.i.ſ.peculium.

Si postea. Si pendente iudicio ſup actione de peculio dñs ſeruum vendiderit, habet ratio etiã de peculio, qõ penes emptorẽ ſeruus queſiuit.b.d. ℂ In gl.ſ.not.ex hac gl.qõ verbũ, agere, ſeu verbum, ago, denotat litis conteſt. ℂ Item no.ff.de procura. l.licet.ſ.ſi plures.ff.mand.l.hominem.l. in pupillo.ſ. de ſolut. de oper.lib.l.ſicut. ℂ Ex lec.ant. ℂ No. in glo.q̃ ante lit.cõte.

a non dicitur quis agere?ꝛ vult gl. q̃ idem ſignificent agere,ꝛ petere. Sed Jnno. facit differentiam inter eum qui promittit non agere,ꝛ eum qui promittit non petere in.c.j. de lit. conte. qõ dictum non probatur lege.

Si quis. No. ex hoc tex. q̃ pater ꝺ?ceſſe debitori de peculio filij ſui, vt vidiſtis.ff.eo.l.iñ.ſ.fi iuſta.ꝛ.ſ. ſed vtrũ aũt dicaꝫ obligari de iure ꝓtorio vel de iure ciuili, dixi in.l.j.in.ſ.ff.ff.de cõſti.pec.ꝛ 2cord at cũ tex. iſtius l.j. de his que in fran.cre.l.ſi pater.ꝛ dicitur pater debitor conditionalis: vt.ſ. de lib.leg.l.ſi quis reum. Ş. idem Julianus.

Si peculij. Not. ex hac.l.q̃ in generali ?feſſione nõ veniũt niſi ea q̃ ſpãliter eſſet cõceſſur? 2cor. ſunt in gl.ꝺ q̃ materia vide p Dy.i.c.in gñali.ex ꝺ reg.iur.li.vj. qõ no.

Quoties. Ex prohibitione facta p dominũ ne cum eius ſeruo ℨbatur, dñs nihil aliud cõſequitur, niſi q̃ inſtitoria non tenetur. Item ex fideiuſſione ſerui dñs nõ teneaꝫ, niſi ſeruꝰ fideiuſſerit in rẽ dñi vel i cãm peculiarẽ.b.d. vſq; ad.ſ.ſi ſemel.

Si ſemel. Si agenti actiõe de peculio nõ fit integre ſatisfactum, non poteſt petere ſibi caueri q̃ ſatisfiat, ſi contingit peculium augeri.

Si creditor. Finito iudicio cum emptore cõtra venditorẽ, poteſt agi cũ venditore. Item emptori contra venditorem ſuccurritur.i. dicta in emptore ꝛ venditore habent locum etiam ſi alio titulo dominiũ fuerit mutatum.b.d. vſq; ad finem.

Libera. Mutata conditione perſone in dominus, renocatur mandatũ.b.d. Jn hac l. videtur caſus q̃ ſi conſtituo procuratorem,ꝛ ille procurat. efficitur quidam rivaldus, ſtatim videtur renocatũ mandatum. pro hoc.ff. de ſolu.l.cum quis.in prin.l.ſi cũ Cornelius. in ſi.e.ti.ꝛ vtraq; dictarum leguꝫ de hac materia per docto.

Non ſolũ. ſ. Si ignoráte. Eodẽ mõ ſeruꝰ adminiſtrãs negocia dñi ei? debitor efficitur, quo ſi liber adminiſtraret.b.d.

An debitori. Dñs ſeruo aliter non põt effici debitor, q̃ efficeret libero homini.b. d. ℂ Not. ex hoc.ſ. q̃ lz dñs vel pk ſcribat ſe debere ſuo ſeruo vel filio, non ꝓptera efficit debitor filij, vel ſerui vt hic, ꝓ hoc ff. de pec.leg.l.ſi peculiũ. Ş. an ꝛ q̃ dñs. ad idẽ. ff.e.l. peculiũ eſt. ver. ſi vero nomina facit. ff. de dona. l. nuda ratio.

Et tempore. Occaſiõe debiti q̃ eſt certũ de pſenti exactionẽ ei? fieri nõ poſſe, lz poſſibile ſit in futurũ debitũ iri p mum decretũ interponi nõ põt. Jtẽ ꝓ debito futuro põt fideiuſſor intercedere.b.d. vſq; ad.ſ. ſi creditor. ℂ No. ex princ. iſtius, l. q̃ primum decretũ interꝓni non põt cõtra eum, qui ſi compareret, deberet abſolui,ꝛ circa iſtud prin. vide q̃ no. doc. in. l. fulcinius. ſ. ſi qs actione. ff. qui. ex cau. in poſ. ea.

Si creditor. Si contrahens cum filio inſtituat heredem patrem filij, quid ſit in peculio inſpiciatur tempore mortis.b.d.

Etiam. Lite cõteſtata in actione de peculio naturale debitũ poteſt a ſeruo ſolui,ꝛ pro eo poteſt fide iuſſor intercedere.b.d.

Seruus. Pro eo quod pro libertate danda boneſidei poſſeſſor accipit a ſeruo, bone fidei poſſeſſor actiõe de peculio nõ tenet, lz tenet verꝰ dñs, q̃ illã pecuniã ſolutã poterit a boneſidei poſſeſſore vẽdicare.b.d. No. tex. in ſi.ibi, q̃ magis ꝓpter rem meã ꝛc. Jtã er hoc tex. habes diferẽtiã inter dictionẽ, ex,ꝛ dictionẽ, ꝓpter. Jtã dictio, ex, ſignificat cauſam proximã: dictio vero, ꝓpter, ſignificat cauſam remotã. text. eſt hic,ꝛ.l.ſi heres. C.ſi ſer. ex te.ꝛ eadẽ dña eſt inter dictionem, ex,ꝛ dictionẽ, ob, q̃ quidẽ denotat idẽ q̃ dictio, propter, vt eſt tex. in.l.nõ dubiũ. C. de legi. ibi dum dicit ex eo, vel ob id. Et eadem dña eſt inter dictionẽ, de?,ꝛ dictionẽ, propter. ter. eſt no. in.l.ſ. nunc videam?. ff. de cõm. cũ eman. libe. ℂ Ex lec. an. ℂ No. q̃ quẽt? de peculio, qñ nihil eſt i peculio, nõ põt remiſſionẽ pati ex 2tumacia, lz valereti eũ lata diffinitiua, ex quo apparet expreſſe q̃ decretũ obreptitiũ eſt nullum ipſo iure:ꝛ ꝺ obreptitium, qñ eſt falſum debitũ, ſed ſua diffinitiua eſſet aliqua, q? eſt maioris autoritatis, vt hic eſt expreſſum. Qualiter ergo puniet 2tumax hic, ſi nõ patit miſſionez? Rideo aliis modis ꝓditis ad cõtumaciã ꝓpulſandã, vel nõ patit miſſionẽ cã debiti: ſed hũ põt pati cã 2tumacie, vt tedio affectus veniat reſpõſurus, ſm Rich. qñ miſſio ſit cã tedii,ꝛ nõ cã debiti ibi nõ ſeparak ſm decretum, vt in.l.iis cui.in pnc. vt in poſ.leg. Jtẽ adde dicũt quidã q̃ tũc decretũ ex cã falſa, nõ tz qñ imperãs sciebat, ſec? ſi ignorabat, vt not. Jnn.i.c.ũ. de dilat. Ly. ꝺt hic q̃ Jnn. non reſidet in illa opi.ꝛ ſimpliciter dicit nõ tenere decretũ. cũ non habeat fundamentũ cãe, vt.l.j. Ş. hec. ne vis fiat ei.ꝛ.l. fulcinius. ff. ſi in diẽ. qb? ex cau. i poſ. ea.ꝛ eſt hoc mirũ: nã ex hoc ſequereꝫ q̃ a decreto nõ poſſet appellari: nã aut eſt iuſtũ,ꝛ nõ põt ipugnari: aut iniuſtũ,ꝛ vꝫ nullũ ipſo iure, vñ nõ ẽ neceſſaria appellatio, vt.ff. de exc.tu. q teſtõ, ſed dic vt ibi p Ja.ꝛ facit.l.ũ. qñ. puo. nõ eſt ne. facit ad ꝓdicta qõ no. Guil.l.pe. de iuſti.ꝛ iur.ꝛ i.l. ſi qs obtẽperſerit. ff. fal. Ang. de Amelia diſputauit de ſent. excõ. vtrũ teneat ipſo iure, ſi eſt lata ex falſa cã, ad ſimiles, cã decreto non tz, ſi ſnie diffinitiue, tenent ipſe determinauit p quoddã. c. qõ incipit, ſi qs epus. qõ ſnia tenebat pp naturã ſnie excõ. q̃ medicinalis: vñ ſufficit q̃ iudex ſit ſuffult? iuriſdi. lz nõ ſit iuſta cã. qõ dico in ſnia excõ. idẽ eſt in aliis ſentẽtijs cẽſure. i. interdicto ꝛ ſuſpenſione. In his eñ trib? vſatur cẽſura eccleſiaſtica, id eſt, in excõicatiõe, ſuſpẽſiõe,ꝛ interdicto. Et iõ he tres appellanꝫ ſnie cẽſurales. ℂ Ultimo no. q̃ debet conſiderari id qõ põt euenire rationabiliter, non id quod poteſt euenire irrationabiliter.

Quod debetur. Dubi? eſt euẽt? litis ?tiõ, ille qui tenet, q? actionẽ habeat, eã cedẽdo liberaꝫ. b.d. ℂ Not. text. ibi, cũ ? ſumpt? ?c. q̃ actio nõ eſtimat tãta ẽptas, quanta eſt ẽptas, q̃ debet ex ea actiõe: nã vt hic vides, bñ rõ ſumptuũ q̃ fiũt i exigẽdo dicta ẽptatẽ, bñ etiã rõ dubñ euẽt? litis vt hic. qõ no. ꝓ eo qõ no. gl. in.l. ab Anaſtaſio. C. mandat.

Ex facto. Cuilo pſ vel dñs actiõe ꝑſonali de peculio cõuenit, in deducendo anteponitur omni ꝓuilegio, ſec? ſi i actiõe reali 2ueniaꝫ, lz inter creditores peculiares q̃ hz ꝓuilegiũ, alijs ꝓponaꝫ credito ribus. Jtẽ ſufficit quẽ eſſe dñm cũ actione de peculio cõuenij, patrimoniuꝫ illius q̃ ſe ꝑ libero gerit, reputaꝫ p peculio. b.d. no. illã. l. ℂ Scõo no. tex. in v. qd ergo. q̃ lz alꝭ peculium ſit illud qõ hz filius vl ſeruꝰ expreſſa vl tacita 2ceſſiõe dñi, vt.ff.e. l. peculiũ eſt.ꝛ.l. quã tuberonis. Ş. cũ qdã. tũ in caſu iſto totum ꝑimoniũ quod habebat ſeruus gerẽs ſe ꝑ libero reputatur p peculio lz ſeruus hoc ꝑimoniũ nõ habeat expreſſa, vel tacita cõceſſiõe dñi. qõ tene mẽti. Et facit iſte ter. in arg. ad. q. q̃ ſi aliquis gerit ſe ꝑ libero, ꝛ poſtea monaſteriũ vendicat ipſuꝫ, vt ſnũ monachũ, vel vt ſuũ 2uerſum cũ toto ꝑimonio, qõ hz monaſterium teneaꝫ pro illo ꝑimonio vtili actiõe de peculio, ar. iſtius tex. ℂ Ultimo no. in. ſ. ſi des. ibi, dũ dicit vel interpoſita cautiõe.ꝛ circa iſtũ. Ş. vide. l. ſ an h.ꝛ qõ no. ff. qõ cũ eo.

b ℂ Cauſam q̃ 2tumax. Adde Feli. i.c. ſolite. ô maior.ꝛ obe.ꝛ adde Franc. Aret. in.l. ſi pupillus. de acq. here. l.j. not. q̃ aliq̃s, er, ponitur ꝓ, ꝓpter, vt.l. propter.ꝛ adde. do. Ype. Pbili. Cor. in conſ. xxv. inci. Jn preſenti in iij. col.ꝛ in cõſ. xliiij. inc. viſo in. iñ. parte.

Si iudico. In gl.j. ibi, dũ ôt ex lege. no. in hac actionem condi. ex lege.ꝛ huic gl. adõ qõ no. ff. de don. l. ſi. in prin. ℂ In gl. ma. in ſi. not hanc glo.ꝛ tene mẽti. ℂ In eadem glo. ibi, an ipſe conuenitur. ſ. No. iſtã. q.ꝛ eius ſolutionẽ. ꝛ circa iſtã. q. vide quod no. Azo in ſumma. C. an ſer. ex ſuo fa.

Quod seruus. Sicut promiſſum mihi a ſeruo ꝓ ſe ego dominus poſſum deducere de ſuo peculio, ita ꝓmiſſum a ſeruo pro debitore meo:ꝛ propter talẽ promiſſionem debitor non liberatur a iure. b.d. iſta notabilis lex.

Si filius. Si is, de cui? peculio agitur, decedat lite pendente quantum ſit in peculio mortis tempus inſpicitur. Sed ſi ei legetur peculium, inſpicitur tẽpus quo cedit dies legati cum omni ſuo incremento. Sed ſi pecnlium legetur extraneo tantum diei incremẽtũ accedit. b.d.ꝛ ponit tres caſus.

c ℂ Remotaꝛ. Adde Franc. Aret. in. l. adi tio. in. iij. not. de acqui. here.

Vni ex heredibus. Js, cui legatur ſeruus, heredibus domini, pro debito domini, non tenetur. b.d. vſq; ad finem tituli.

d ℂ De. Vide eundẽ Bal. in l.j.ff. de inſti.ꝛ iur.i.ſ. ius naturale. in vlti. ver. ſi circa alimenta.ꝛ quod ibidem diri in apoſ.ꝛ Franc. Areti. in.l.j.ſ. depo.

ℂ Quando de peculio annalis est actio. Rubrica.

Pretor ait. Mortuo ſeruo, vel alienato, vl mortuo filio, vl emãcipato, dat actio ô peculio ℨ pfez vl diũ intra annũ vtilẽ, cõputãdũ a tpe mortis, vel alienatiõis, vl manumiſſiõis, dũmõ fuerit tale debitũ qõ poterit petere. b.d. iſte tex. in vſ. ann?. Facit p ſtatutis q̃ dicũt qõ ſi qs ſteterit certũ tps puta annũ vel ?c. qõ ôbitũ nõ petierit, poſtea non audiatur q̃ non

incipiat currere tps, nisi postq̃ euenerit tps solutiõis. facit p hoc. ff. de tute. si filius. de admi. tu. l. tutores. cũ simi. vide Ly. ¶ Ang. C. de repu. here. l. fi. ¶ Scõo not. primã gl. que exponit id est pro sc̃z, ex qua gl. no. differentiã inter dictionem, id est, ¶ dictiones, sc̃z, ¶ vltra: concor. gl. vide not. in. l. qui liberis[a]. in prin. ff. de vulg. ¶ pup. Nam dictio, scilicet, ponitur exemplis catine: dictio vero, id est, ponitur expositiue. Ista differentia colligitur ex glossa, que est. ff. de annu. leg. l. pen. vbi etiam dictio, id est, ponitur pro, scilicet, sicut hic.

a ¶ In. l. q libe ris. Vbi vide Fran. are. ¶ in l. iiij. §. saltus. de acquir. pos. et in. l. si de eo. §. si forte. eo. ti. in pen. colũ. in l. si plurib⁹. §. si nauté. de le. j. in vlti. nota. et in. l. si emanci. C. de co. et in. l. quintus. ff. de posi.

Verito. In hoc. §. iuris cõsultus ponit rõnẽ quare pretoria actio de peculio, q̃ erat perpetua, ante mortez, manumissionẽ, alienationẽ ve filij vel serui, post ea efficit tpalis. Scõo ponit ad qd referr̃ vbũ, mortis, aliena tiõis, emãcipatiõis, vel manumissiõis. Tertio in ver. in alie natiõe. ponit qd ȝtinet appellatiõe alienatiõis ¶ hoc vsq̃ ad §. si pcepto. no. casum ipsi⁹. §. Scõo no. gl. sup v. nõ vtet. q̃ gl. facit differẽtiã iter vniuersitatẽ iuris icorporeã, ¶ vniuersitatẽ corporeã. Et ex hac gl. habes qõ peculiũ ꝺr ius vniuersitatis. circa qõ vide quod no. per glo. ff. de impen. l. qõ dicitur.

Quesitum. Si in libello proponant̃ due actiones, q̃ electiõe tollunt̃, pcedit iudiciũ si exceptio nõ opponat̃. Jtẽ error in quẽ quis inducitur nõ ex facto errãtis tm̃, sed ex errore cõi, sen ex assertione aduersarij potest corrigi post sniam diffinitiuã. b. d. Per hãc. l. dicit alibi Bart. q̃ error est publicus, psumitur etiã in confitente, qõ est singulare. Et in hac. l. pone casum ꝑm lec. positã in gl. mag. ibi, vel aliter ꝛc. cõiuncto verbo, vel verius. ¶ In gl. mag. ibi, de cõmuni. Sz aduerte q̃ ista. l. hz locũ siue loquamur de errore cõmuni, siue loquamur de errore proprio, in quem quis fuit inductus facto aduersarij, cui crediderit vt semper talis error corrigat ꝺ regulã. l. error. C. de iur. ¶ fac. ign. Sed hic intellige q̃ talis error corrigatur non ipso iure, sed per viam restitutionis in integrũ, que datur hoc casu ex causa iusti erroris per clausulam generalẽ, si qua mihi iusta causa esse videbit. ¶ pro hoc facit. l. sed ¶ si. §. si. §. qõ cũ eo. alle. in gl. ¶ hãc opi. qõ huic errãti succurratur per rest. in integrũ, tz Bart. Sil. ¶ hãc opi. gl. tenet nostra scilicet expresse. §. ex qui. cau. ma. l. sed ¶ si per pretorem. Idẽ inquit gl. l. iij. super verbo, errorem. §. de restitu. in integ. vbi etiam sunt isti casus. quod tene mẽti. ¶ Ex lec. an. ¶ Not. hunc. §. alias est lex. qõ iustus ¶ cõis error affert remedium etiã post diffinitiuã sniam ¶ adde qõ no. ff. de confes. cũ fideicõmis. ¶ qõ no. ff. ad Treb. seruo inuito. §. cũ ptor. ¶ hãc. l. declarat Ly. C. de iur. ¶ fac. igno. error. in vl. op. ¶ no. q̃ in hac l. fuit error i formatiõe libelli, ¶ error iuris in pnũtiatiõe snie, vñ error trãsnerat in rẽ iudicatã, ¶ hoc erat dubiũ: ¶ iõ ista. l. est not. q̃ loquit̃ qñ error iudicis trazit originem a libello actoris, nec habemus super hoc meliorẽ. l. ¶ adde qõ not. Inn. extra de rescrip. dilectus filij⁹. qõ not. in. l. rura. de omni agro deser. ¶ cõmunis intellectus est omniũ intelligentium, q̃ hic sit opus resti. in integ. q̃ petitur ex clausula gñali: Si qua mihi iusta cã ꝛc. ¶ hoc videtur approbare gl. in. d. l. cũ fideicommissum. de cõfes. ¶ dicit hic Rich. q̃ sicut ex iusta ¶ probabili causa post sententiam absolutoriam quis agere potest. ¶ hoc §. de instit. habebat. ita multomagis post sententiã potest qs opponere exceptionem peremptoriam ex iusta causa. ¶ ita tenent canoniste per istas duas. ll. extra de prescript. ad audientiam. ¶ per hoc. ff. de excep. rei iudi. l. pe. §. Latinus.

b ¶ Sororem. Adde etiaz si sit nata ex vno parente tantũ ꝑm eũdẽ Bal. ¶ Ang. in. l. q̃ pupillũ. ff. vbi pu. educ. ¶ bar to. in. l. cũ plures. §. fin. de ad mi. tut. ¶ adde Frã. de Por. in tractatu de duob. frat. iiij. parte. v. q. item adde verũ esse etiã bonis fide iusso. subiectis in subsidiũ nõ aliter. secundũ Bart. ¶ eundẽ Bald. in auẽ. res que. C. cõmunia de leg. ¶ eundẽ Bal.

Cum post. Licet post mortem filij actio, q̃ erat perpetua, efficiatur annalis: non tamen propter hoc actio, que durabat minori tempore anni, efficitur annalis.

Diffinitione. Licet peculium vel morte vel manumissione serui extinguat̃, tñ intra annũ, intra quẽ põt dñs de peculio cõuenire, inspicimus detrimẽtũ vel augmentum peculij. b. d.

¶ De in rem verso. Rubrica.

Si vbi qui. Actio de in rẽ verso est necessaria, vbi deficit actio ꝺ peculio. Item est vtilis, vt si cõcurrat cũ agẽtibus actio de peculio, eis preferat actio ꝺ in rem verso. Item si agens actione de peculio preoccupet, extinguitur actio de in rem verso, si soluitur illud quod est versum in vtilitatem.

Qui nummis. Datũ pro libertate non quaten⁹ datũ a seruo exœdit pcũ serui. b. d. cũ. l. seq.

In rẽ autẽ. Iste. §. vsq̃ ad finez. l. ponit qñ dicat̃ versuz in rẽ ꝓpositoris, pris, vel dñi. Et casus summari⁹ istius. §. ponit in vl. Et regulariter dicimus. vbi in rem iscõsult⁹ ponit optimã regulã, qñ sit verũ q̃ actio de in rẽ verso cõpetat, no. tex. in ver. ¶ regulariter. qõ illud vt versum in vtilitatẽ patris vel dñi, ¶ per actionẽ de in rẽ verso põt peti quod si fuisset expensum p. pcuratorẽ vel negociorũ gestorẽ i negociis dñi posset ab eo repeti p actionẽ mãdati vel nego. gest. qõ no. Illud vero qõ etsi esset expẽsum a pcuratore vl negociorũ gestore, nõ posset repeti a dño p actionẽ mãdati, vel neg. gest. illud in qua nõ venit in actio. de in rẽ vso, vt. j. i §. proinde. in ver. ſz si mutua. ¶ Scõo no. tex. in v. pinde. q̃ si vxor alicuius emit aliqd p victu ¶ vestitu sue familie vsq̃ ad illũ modũ vsq̃ ad quẽ marit⁹ cõsueuerat administrare, q̃ maritus tenet quasi vsq̃ ad illã ꝓtitatẽ, videat vsum in sni vtilitatẽ, facit. §. ad Mace. l. ſz Julianus. §. qõ ꝺr. facit ¶ melius. C. qõ cũ eo. l. q seruo. ff. ¶ No. tex. cũ ibi cedat creditori actio ꝛc. proꝺ bis q̃ ponunt in instrumẽtis cessionũ, vez ꝺdit, cessit ꝛc. ¶ postea subjicitur, eũ in rem suam procuratorem constituit.

¶ Ex lectura antiqua.

Quod si seruus. Proinde. No. q̃ dicatur in vtilitatẽ monasterij esse conuersum id quod est conuersum in vestimẽtis monachorum ¶ abbatis.

Si mutuatus. Ad hoc vt actio de in rẽ verso competat, sufficit negociũ vtiliter esse gestum: ¶ si pluribus competat actio de in rez verso, potior est conditio occupantis. b. d.

Pres domino. In rebus necessarijs iustum pretium inspicitur, in non necessarijs vero inspicitur pretium conueneum. b. d. ista not. leg.

Placet nõ solũ. Si seruus ab initio negociũ peculiare gesserit, actio de in rẽ verso locũ hz, si seruus in rẽ dñi vertat animo dñm obligãdi. Sz si ab initio gerit negociũ dñi, tunc hz locũ actio de in rem verso quocũq̃ modo in vtilitatem dñi vertat. b. d. Et habet duas partes. Nam primo loquitur quando seruus ab initio negocium peculiare gessit. Secundo quãdo seruus ab initio gessit negotium domini cũ secunda. l. ¶. j. in. l. ꝛ tõ. §. plane.

Si filiusfa. Illud vt in rẽ alicui⁹ versum, qõ vertitur in id cuius on⁹ spectat ad ipsum. b. d. cũ duabus. ll. sequentibus. ¶ No. ex hoc. §. qõ sicut ad patrem spectat onus dotãdi filiã, ita ¶ ad auum paternũ spectat onus dotãdi neptẽ: vt hic. ¶. j. de col. bo. l. dedit dotẽ. C. de ber. l. cognouimus, de quo in fi. C. de do. pro. Secũdo. no. in. l. ¶ nihil. tex. ibi, dũ ꝺr, vel neptis ex altero ꝛc. allegat̃ q̃ filij⁹ fratris appellatur nepos: filia fratris neptis. Sz possumus dicere q̃ hic non loquit̃ de nepote vel nepte ex fratre, ſz de nepte vel nepote ex filio: loquitur enim hic de nepte respectu aui, qõ ptz ꝺ dicit vl neptis ex altero filio nate ꝛc. vt ptz hic in. §. si filij⁹? cui. hec. l. cõtinatur. de hoc vtrũ filius fratris appelletur nepos, ꝺixi in. l. si instituta. §. fi. de inof. testa. b. d. ¶ Ex lect. antiq.

Et nihil. Facit an frater teneatur ꝺotare sororẽ ꝺe quo ꝺic vt not. C. de admituto. non omni.

Si pro patre. Si filius debitũ paternũ, siue iudiciũ animo nouãdi suscipiat, siue per stipulationẽ promittat adeo q̃ pater liberetur, in vtilitatem patris versum videtur. b. d.

In rem. Actio de in rẽ verso ꝺat in pcuratorẽ, quatenus est in rẽ patris versum: ¶ versum ꝺicitur, quatenus durat versum. b. d. vsq̃ ad. §. fi domini. ¶ No. ex hoc tex. q̃ in actione stricti iuris nõ veniant vsure, nisi sint promisse per stipulationem. Sed in actione bone fidei veniũt vsure ex mora etiã si non promisse p stipulationem, vt hic, ¶. C. de vsur. l. quãuis. ¶. l. in bone fidei. C. de condi. inde. l. i. cũ simi. ¶ Ex lect. ant. ¶ Non ꝺr versum vel factũ q̃ nõ durat, super quo ꝺic q̃ aut cõsideramus effectũ de pterito: ¶ tũc sufficit in preteritũ factũ esse etiã per momentum tpis: vt. §. de publi. cũ sponsus. §. ant effectum de psenti nõ de pterito, ¶ tũc loquitur hic ꝑm Rich. de Lambri. vltramõtanuz, ¶ hic ꝺr Bart. in alia materia q̃ hz instãtia sit finita: tñ nõ absorbet effectũ de preterito puta interruptio prescript. sed quãtũ ad effectus de futuro puta circa cõdemnationem vel absolutionem vel reliquã processum quo ad hoc ꝺr instantia finita. hoc patet ex premissa theorica. Idem tenet Jac. de Are. ff. iudi. sol. cum lite mortua.

Si domini. Si patri vel domino debitũ soluitur non videtur in rem eius versum: ¶ si pater vel dominus reddat, desinit esse versum: secus si detur, nisi animo remunerandi, facit. b. d. vsq̃ ad. §. Idem querit.

Idem querit. Si dominus credat seruo, cuane scit actio de in rem verso iã nata contra dominum, ¶ remanet actio de peculio, nec recõualescit licet postea seruus credat domino. b. d. vsq̃ ad finem.

Si ia rem.

SI in rem alterius. Oñ vn⁹ ex socijs, pōt peculio qō est apud alterū queniri actiōe de peculio, pōt queniri p eo qō in rē alteri⁹ est v̄sum, sc⁹ cus si actio de peculio cessset. h.d. cum.l.seq.

SI filiusfa. Filius cōstituēdo nō dr in rē p̄is vertere, nisi solvat. h.d.

SEdem fundū. Agēs actione de peculio, consequit id qō supereſt deducto eo qō dño debet. Sz agēs actione de in rē verso, consequit illud qō supereſt deducto eo qō dñs dedit pro re. h.d. ¶ Exlec. antiq. ¶ Not. banc.l.ad id qō no.doc.de priui.cred.l.si ventri.§.in bonis.et Dy.ſ.sol.mat.in.l.si cū dotē.§.fi.⁊ Ly.C.qui po.in pig. hab. aut.si quid ⁊ facit.ſ.de trib.procuratoris.§.sed si dedi.

SErvus. Ad hoc vt cōpetat actio de in rē verso, sufficit negociū vtiliter esse gestū, sicut in actio.mā.⁊ neg.gest.h.d. ¶ Not. istā similitudinē, quā ponit tex.ibi, nā⁊ si procu.⁊c. q⁹ in aliquibus casibus cōperit actio mā. vel neg.gest. ꝯ dñm, si aliquis cū mādato vel sine, negocia dñi gerat cisdē casib⁹, ex facto serui cōpetit actio de in rez verso ꝯ dñm, ⁊ est casus hic ⁊ vidistis casum. ſ. eo.l. quod si seruus. §.⁊ regulariter.

Cum sticho. De eo qō dat suo vicario: si illud v̄tat in rē dñi, agit actiōe de in rē v̄so sm ipsi⁹ actiōis naturā: Si vō illud fuerit v̄sum in vtilitatē peculij sui ordinarij, respectu sui ordinarij, bz eandē naturā respectu vō dñi bz naturā actiōis de peculio. h.d. ista.l.

QUamuis. Actio de in rem verso competit ei qui principaliter contrahit, vt in rem domini vertatur. h.d.

SI filiusfa. Si filiusfa. emit sibi rē necessariā, ex tūc v̄ in rē patris v̄sa, als cū p̄ illā rē vertit in v̄sum filij. h.d. ¶ No. ex hac.l.in fin. q⁹ oēs iste formule, vez institoria, tributoria, de in rē v̄so, de peculio, qō iussu, sunt adiectiones: nō aūt sunt propria nota actionum. ter. est hic dum dicit, que tñ adiectio ⁊c. Ad idem qō habuistis. ſ. de pec.l.iij.ſ. cōgruit. habuistis no. per gl. ſ. de exercit.l.si tamen. §.fi. h.d.

PAter pro filia. Si filia mutuū quer tat in alimēta, p̄ tenet actiōe de in rē verso, si on⁹ alimētādi filiū speerat ad patrē. h.d. p̄in. istius.l.cū.l.seq. ¶ In tex. ibi vtilem actionem ⁊c. i. efficacem. vt no. ſ.l. proxi. vbi est idez casus quod not.

Seruus absentis. Promissio tutoris non tollit actionem de in rē verso contra pupillum. h.d.

FIliam. No. tex. ibi ⁊ cū ei res familiaris credita est ⁊c. Nota hic qñ nutrit aliquā familiam seu personam, ⁊ illa stat in domo, ⁊ accipit sibi mutuum, quid iuris sit de hoc.

¶ Quod iussu. Rubrica.

MErito ex iussu. In gl. q̄ dicit per hoc pōt ⁊c. ibi cui similis est. No. istā gl. Jdē no. ſ. de.l.qō v̄ba. ¶ In.e.gl. ī fi. no. istā gl. ⁊ eius materiā examina plene p Ly.C. mādā.l. mādatū. ⁊ vide qō no. Dy. ſ. de ma. vin. l. iij. in fi. h.d.

¶ Ex lec. ant. ¶ No. in ver. quemadmodū. arg. q⁹ si iudex iter dixit admini ⁊ratoribus testamenti exccutionem, quod nihilominus teneant ea que faciunt cum his qui secum cōtrahunt: q⁹ ista ibibitio nō afficit ignorantes sm Ly. hic ī additionib⁹.

Sed si. Ptē gl. ⁊ ipsaz intellige vt habuistis no. in.l. cauſ. ſ. de pi. act. ⁊ vide qō no. in.l. fideiussor. §. p̄. ſ. de pi. ¶ In gl. se. ibi, vt extraneus. vt hic ōt. No. hāc gl. q⁹ ad obligādū patrē ī actiōe, q⁹ iussu, nō sufficit simplex patris ꝯsensus. pbat bz in.l. lucius titi⁹ Leiū. ſ. de admi. tut. ⁊ p hoc ptz q⁹ si in stm ōt talis filij facit hoc p̄ cōsentiente: nō tñ p hoc teneatur pater quod iussu: idem esset si diceret instrumētum, talis filij⁹ facit hoc patre volente: nō tamen p hoc tenetur pater q⁹ iussu: nā simpler patris volūtas nō inducit iussum, vt.l.i.§. fi is qui nauē. ſ. de exer. oportet ergo ad hoc vt pater teneat, qō iussu, q⁹ instrumētū dicat, q⁹ filij⁹ facit hoc patre iubente, vel mandāte, vel ratū habente. vt. ſ. ea. l. in prin. ⁊. ſ. proxi. §.

DOminū. In gl. sua ibi, vel distingue. Not. istaz notab. distinctionem istius glo. ⁊ vide quod nota. in.l. si gratuitam. §. si quis. que intra alleg atur in glossa: ⁊ ibi tegtus ⁊ glossa.

SIpater. In gl. magna ibi, veri⁹. Not. ex hac gl. q⁹ auc. de duo. reis, nō bz locuz nisi in p̄ncipaliter obligatis, nō in obligatione accessoria: q⁹ tūc iura antiq̄ remanēt incorrecta. ⁊ cum hac gl. cōcor. insti. de fideic. §. si plures. Sed ꝯ num buius not. in.l. creditor. §. duobus. ſ. man. ⁊.l. si mandato titij. §. paulus. eo. ti. dicam de hoc in. d. §. si duobus.

¶ Explicit liber. xv.

¶ Incipit liber. xvi.

¶ Ad Senatusconsultum Velleianum. Rubr.

VElleiano. Per Velleianū senatusc̄ōsultū mulieri⁹ intercedēti⁹ parat exceptio, ⁊ in veterē debitorē restituit seu instituit actio. h.d. ¶ No. hic gl. magnā, q̄ ponit octo casus ī qbus mulier nō iuuatur velleiano. est ⁊ nouus casus, vt not. per glo. C. eo. l. si.

¶ Mulier olim quando fideiubebat pro marito, erat tuta exceptione Velleiani.

ET primo. Mulieri intercedēti paratur exceptio per velleianum senatusc̄ōsultum, cuius verba hic referunt. h.d. ¶ No. ista verba tex. ibi, ne eo nomine ab ijs petitio neue actio in eas det. nā ista verba, actio, petitio nō detur, non impediunt obligationem ⁊ actionē oziri ipso iure, sed exceptionem parant vt vidistis. ſ. ad mace. l. j. ⁊ ibi no. ⁊ ibi dixi. ad idem. ſ. de iureiur. l. nā ⁊ postea. in p̄in. ⁊ qō no. C. de iur. ⁊ fac. igno. l. cum quis.

¶ Ex lec. an. ¶ No. q⁹ mulier olim qñ fideiubebat p marito, erat tuta exceptiōe velleiani, hodie ē tuta ipso iure. Sz qd si nō fideiubet. sed p̄incipalr ⁊ insolidū se obligat: dicunt qdā q⁹ tenet obligatio. Alij distinguūt, an propria cōtemplatiōe, an contemplatione mariti tñ, an contemplatione cōi. q⁹ p̄sumitur color quesitus: nam ppter legis interdictū p̄esumitur fraus, vt. ſ. e. vir vxori. §. fi. ⁊ ar. de pba. ſ. l. qui testō. de boc no. in Spec. de ob. ⁊ so. §. j. ver. sz pone vir ⁊ vxor. ad idē facit. q⁹ etiam qui se p̄ncipalem debitorē constituit, intercedere dr, vt ſ. de dolo. eleganter. §. ferū⁹ pactio. quar. rer. ac. nō da. l. j. §. exceptiones. ⁊ qō no. in auc. de fide. in p̄in. ¶ Et nota q⁹ isto casu qñ intercedit p viro, nō sufficit renūtiare velleiano, q⁹ non bz beneficium velleiani, sz beneficium nullitatis. cui dicūt quidam renuntiari non posse, vt no. per doc. C. eo. auc. si qua mulier. facit qō no. in l. j. ne fid. do. den. naz fideiussio ista est nulla ppter dolū p̄esumptum, vt tangit hic gl. vel propter nimiaz reuerentiā, ergo renūtiari nō pōt. vt no. in. l. j. §. si onerande. ſ. quar. re. ac. nō da. ¶ Preterea qñ nullitas est introducta iure prohibitiuo tali nullitiati renuntiari nō potest, vt no. in. d. l. ne fid. do. den. ¶ Et no. q⁹ dicta sunt vera qñ mulier se obligat: si aūt non obligat, sed renūtiat, videtur q⁹ teneat renūtiatio, vt. C. ad vell. etiam. ⁊. l. iubemus: nisi per talem renūtiationem impediretur repetitio dotis directe, vel indirecte, vt eo. ti. aut. siue a me. ar. cōtra. ſ. so. ma. l. meuia. §. j. ⁊ ibi per Ja. q̄ v̄ba bene notabis: q⁹ quotidie mariti vxores ad obligandum ⁊ renuntiandum adducūt, dicunt tñ canonice q⁹ si obligationi vel renuntiationi adijceretur iuramentū mulieris, q⁹ istud iuramentū daret robur obligationi vel renuntiationi indefinite, vt extra de iureiur. mulieres. Sz an ꝯ hoc sit aliqō remediū vide l. Spe. de emp. ⁊ ven. §. Tertio loco. ver. ⁊ ne generale cōsiliū. vbi oiuo videas. ¶ Item ex lectura antiqua.

Huius verba. In tex. ibi, voluntas. No. q⁹ iudices debent seruare voluntatem legis. ¶ Item no. q⁹ hic denegatur actio ⁊ petitio. ⁊ per hoc sumunt doc. q⁹ ista sit exceptio, non beneficium nullitatis: q⁹ verba sunt relata ad ius experiundi, ⁊ non obuiādi natiuitati obligationis, ⁊ ita dicunt doc.

Verba ita. No. ex hoc. ſ. duo. p̄mo q⁹ puisio facta fauore alteri⁹ ppter ipsius dolū amittit, ad idē. ſ. eo. l. si decipiēdi. Scōo nota q⁹ deceptis nō decipientibus iura subueniunt, vt hic, ⁊. C. si mi. se ma. dix. l. i. ⁊. ij.

¶ Ex lec. an. ¶ In tex. ibi, laudata. No. pro arengantib⁹ cozā dominis, vt p̄i⁹ debeāt eos de prudētia cōmēdare, vt captēt eozū beneuolētiā, z ita debēt facere aduocati, vt captēt beneuolentiā iudicis, vt p̄mo premittant aliq̄ commēdatiōnē ipsorum iudicū. No. in ver. nā deceptis ⁊ nō decipiētib⁹ iura subueniunt. ¶ No. proinde q⁹ mulier p coniuncta sibi p̄sona nō pōt subire defensionem, nisi rem suam agat.

Omnis enim. Verbum intercedere oēm oīno obligationem comprehēdit, quā mulier pro alio suscipit. hoc dicit.

a ¶ Institoria, q̃r aũt differant actio restitutoria ⁊ institoria vid. Jas. may. insti. de ac. ℌ. rursus. nu. 16. vbi ẽt ponit q̃ actio restitutoria nõ dak nisi officio iudicis implorato: ⁊ quid de institoria, ibi vide.

Sed si ego. ℳulier intercedendo iuuak velleiano si creditor sciuerit ipsam intercedere, sec̃ si ignorauerit. Itẽ mulier donãs, velleiano nõ iuuak. h.d. ¶ Mo. tex. in pnc. l. ſtius dũ dicit, cũ ignorarẽ cui hoc factũ ⁊c. q̃ ad hoc vt creditor repellak exceptiõe velleiani, op3 q̃ ipse sciuerit illud qõ est cã talis exceptionis. pro cui⁹ tex. declaratione vic qñ p̃ lex. p uidet alicui i sui fauorẽ, qñq̃ lex. puidet alicui fauore psone sup certo 3ctu. Prio casu est necesse q̃ ille q 3bit sciat illud qõ est cã sui odij, vt pt3 in macedoniano vt vidiſtis. ℌ. ad macẽ. l. j. ⁊. iij. in pn. Sc̃o casu aut puidet ei simplr sup omni gesto, ⁊ tunc nõ est necesse q̃ creditor hoc sciat, vt. ℌ. de min. l. in cau se. ℌ. interdũ. l. ait prętor. in prin. eo. ti. Tertio casu, qñ lex. puidet alicui fauore psone non simplr sup omni gesto, ſ3 sup certo 3ctu, tũc oportet illũ in cui⁹ pnciciũ vertitur talis fauor scire illũ 3ctũ. ⁊ ita loquitur hic, nam nisi creditor sciat mulierẽ intercedere non habet locum senatusc̃o. velleianũ. h.d. ¶ Ex lec. an. ¶ Vbi mulier se pncipaliter obligat re vera cõ tẽplatione alterius, sed creditor hoc ignorat, cessat velleianũ. h.d. qõ est no. facit. j. eo. si fideiussores. op3 ergo q̃ pbet sciẽtia creditoris. ¶ In gl. est ẽm. no. q̃ nemo pręsumit donare. fallit in quibusdã casib⁹ hic enumeratis in gl. magistra. ⁊ adde. j. cõ proba. procula. ⁊ qõ no. in l. que dotis. j. sol. mat. ⁊ j. man. si vero non re. ℌ. papi. ⁊. ℌ. si cer. pe. l. cum quid.

Nec interest. ℳulier rem suã agẽs velleia no non iuuatur. h.d.

¶ ℳandatũ inutile non impedit oriri actionem nego. gest.

Si fideiussores. Siue mulier fideiu beat, siue mãdet alij fideiubere, velleiano iuuak. h.d. ¶ Not. er hoc tex. q̃ 3 recipiẽtẽ fideiussorẽ mandato mulieris, si recipies fideiussorẽ ignoret mulierẽ mãdasse fideiussorib⁹ q̃ si deinbeãt, exceptio velleiani nõ opponit. ¶ Sc̃o no. i. l. q̃ q̃. duo: pmo q̃ in facto ppio nõ est licita ignorãtia vt hic, fallit in cõdictione indebiti, vt. ℌ. de condi. inde. l. sed ⁊ si me putẽ. ⁊ est ratio vt ibi no. ¶ Tertio no. ver. sed nõ erit. q̃ mãdatus inutile nõ impedit oriri actionem negotiorum gestorum. h.d. ¶ Ex le. an. ¶ Fideiussor cõtẽplatiõe tertij adhibitus a mulierẽ b3 exceptionem velleiani sciente creditore, sec̃ si ignorauerit: mulier aũt contra fideiussorem tuta est: q̃ fideiussor factũ proprium ignorare non potest. h.d. cum. l. seq. ¶ Ex lec. ant.

Quanquam. Not. q̃ pſumitur qs meminerit eorũ q̃ fecit, sic. C. de contrab. ⁊ commit. stip. magnã. ⁊. j. de adi. leg. si filio. ⁊ no. j. de noua. si quis delegauerit. ⁊ maxime i factis pręiudicialibus, facit quod no. Dy. in c. ignorãtia. ⁊ in c. pręsumitur de reg. iur. lib. vj.

Quamuis pignoris. Liberare pignus nõ est intercedere. h.d. l. bꝛeuis.

Si mulier. Si mulier indemnitatem pmittit, nõ dicitur intercedere. h.d.

¶ Ex lec. an. ¶ Vbi duplex est fideiussio ibi oriꝛ duplex exceptio, pręsertim vbi sumunt originem in personis diuersoꝛum.

Proinde. ℳulier iuuatur velleiano 3 primũ debitorem ⁊ aduersus eum, cui est delegata: l3 ℳarcellus aliter distingit. h.d. ⁊ gl. magna ponit casum.

Interdum. ℳulier intercedẽs siue soluat, siue debitorẽ delegat, siue nõ suũ debitorem, exceptione velleiani iuuak. h.d. ⁊ istum. ℌ. declara optime vt in gl. vltima istius. ℌ. que istum. ℌ. per membra distinguit.

Si conuenerit. Paria sunt, ex promissorẽ nõ dare, vel dare. p ex promissore mulierem. h.d. ¶ Ex lec. an. ¶ Mo. q̃ qui promittit dare fide iussorem vel ex promissorem, d3 dare talem qui de iure valeat obligari: q̃ qui promittit facere aliquid, d3 ita facere q̃ d̃ iure bene valeat, vt hic. ⁊. l. si nomen. de ber. ven. ⁊. l. qui satisdare. j. de fideiuſ. ⁊ no. in. l. bmõi. in pn. de leg. j.

Marcellus. Acceptilatio facta mulieri tute velleiano, non liberat debitorem, sicut nec eius solutio, nisi soluat quod nequeat repetere. h.d.

¶ Ex lec. an. ¶ Acceptilatio interposita super obligatione inefficaci non ex hoc habet vim obligationis. h.d.

Quanquam. ℳuliere subducta actio restituiꝛ aduersus oẽs, qui propter mulierem fuerãt liberati: sed illi soli actio restituitur aduersus oẽs apud quem mulier intercessit. h.d.

¶ Ex lec. ant. ¶ Mo. q̃ l3 restituaꝛ actio vni reorum credẽdi, non propterea restituitur alteri correo.

Si mulier. Si creditor efficiꝛ hꝛs mulieris, que apud eũ intercessit, nihilominꝰ ei restituitur actio 3 debitorẽ. D3 si mulier intercedẽs succedat debitori, potest cõueniri actiõe restitutoria, ⁊ nihilominꝰ actione directa. h.d. ¶ Mo. ter. ibi, nõ obligare cũ effectu. Mo. hunc tex. q̃ facit ad id qõ digi. ℌ. eo. l. ij. ℌ. vc3 q̃ mulier tuta velleiano est obligata ciuiliter ⁊ naturaliter cũ effectu. ¶ Sc̃o no. textũ in ver. ſ3 ⁊ directa. ibi dũ dicit, nihil eſſ eius interest ⁊c. ¶ Ex lec. an. ¶ Successio non b3 vim solonis, qñ succeditur debitori inefficaci. qõ no. ⁊ est limitatio multarum legũ. ¶ In tex. ibi, ⁊ directa. Nota casum in quo idẽ debitor tenetur vtili ⁊ directa. arg. j. ad tre. l. si heres ab eo.

Si cum essem. Cñ mulier intercedit pro aliquo obligato, d3 actio ſtituinõ restitui, nisi ille pro quo intercessit esset talis, q̃ cõtrahendo nõ obligaretꝛ: q̃ tunc 3 illum actio nõ instituitur. h.d. cũ seq. ℌ. ⁊. l. seq. ¶ Mo. diſtictionẽ iſtius. ℌ. ex quo habes duo. Primo qñ sit verũ q̃ detur actio restitutoria. ⁊ qñ detur actio iſtitoria seu natiua: nã actio restitutoria dak 3 debitorẽ, qñ p debitorẽ iã obligato mulier intercessit, ⁊ pp intercessionẽ ei⁹ debitor est liberatꝰ. Jnstitoria vero seu natiua actio dak, qñ p aliquo debitore nõ obligato, cũ quo eram. cõtracturus, mulier intercessit. Sc̃o habes q̃ tunc actio de nouo instituiꝛ 3 illũ, cum quo eram 3cturus, qñ ille erat talis qui contrahendo poterat obligari: alias secus. vt hoc ter. tene menti.

¶ Ex lec. an. ¶ Qñ mulier intercedit pro nõ obligato, dak in illũ actio institoria nõ restitutoria: q̃ qõ retro nihil fuit, ipossibile est restitui. h.d. ⁊ no. ℌ. ⁊ est no. qõ hic dicit de identitate istꝰ actiõis datiue, q̃ sit ejusdẽ gñis ⁊ forme cũ actiõe natiua.

¶ Item ex lectura antigna.

Illud. Mo. q̃ actio institoria ita demum reddiꝛ in eum pro quo mulier nuntiũ obligatiõis suscepit, si ille erat psona ex se obligabilis de iure: vnde secus si p pupillo.

Hę actiones. Actio institoria ⁊ restituto riafunt perpetue, ⁊ dank be redibus ⁊ contra heredem. h.d.

Si mulier. Nota banc. l. cũ. l. seq. q̃ tũc est locꝰ beneficio velleiani se natusc̃ofulti, quando creditor scit mulierem intercedere, secus si ignoraret, vt hic cũ. l. seq. vidiſtis. ℌ. eo. l. ſed si ego.

Aliquando. ℳulier nõ iuuak velleiano in casibus hic insertis. h.d. ¶ Mo. ergo tres casus, in quibus mulieri intercedẽti non succurriꝛ velleiano, alios casus habuiſtis no. ℌ. e. l. j.

Si sub conditione. Non est expectanda cõditio, cuius nihil operaturꝰ euentus. h.d. q̃ no. ⁊ ad hoc allegatur.

Si mulier. ℳuliere subducta per beneficiũ velleiani actio restituiꝛ nõ solũ contra principalem debitorem, sed etiam contra eius fideiussores. hoc dicit.

Si mulieri. Si mulier promittit alium ratum habiturum quod ipsa gerit, non videtur intercedere. h.d.

Si mulier. ℳulier non iuuatur velleiano, si debitor sibi soluit quod promiſit. hoc dicit.

Si ab ea. ℳulier ⁊ eius fideiussores velleiano iuuantur, ⁊ in pristinum debitum actio restituitur. h.d.

Mirum. Nõ sufficit creditori mulierẽ in rem suaꝫ intercedere, qñ p alio pmittit nisi diligenter perquiſierit. h.d. iſte text. ¶ Mo. ex hac. l. q̃ illud q̃ d3 i. l. ſ3 si ego. ⁊ i. l. si mulier ta q̃. cũ. l. seq. cũ si. ℌ. eo. q̃ creditor ignoraꝫ in quã eam mulier 3bit, velleiano nõ repellit, b3 locũ qñ mulier ab initio nomine suo contrahit: secus qñ mulier 3bit ab initio non nomine suo, sed alienam obligationem suscipit, quod tene mẽti.

¶ Ex lec. an. ¶ Mo. hunc casum q̃ si mulier asserebat rez viri sibi obligatam pro dote, ⁊ ideo volebat consentire marito: vt de iste soluit sibi dotem, ⁊ ista prestitit consensum: qõ nõ põt infringere hunc ꝛsensum ex alia obligatione de qua creditor ignoranit. Et no. hic ar. q̃ constante matrimonio dos põt solui vꝛori marito volente, ⁊ liberatur marit⁹, vt. C. de iure do. ℌ predium. nec obstat. C. si dos const. ma. l. vna. qꝛ ibi marit⁹ debebat lucrari dotẽ ex pacto. Vnde si interim restitueret, eſſet quedam redonatio que non valet inter cõuges ℌm Ja. de are. ⁊ Cy. in addi. ⁊ hoc facit 3 no. p Ja. de are. C. q po. in pi. ba. l. tibi. Itẽ predicta sunt ar. q̃ si quis vult q̃ valeat alienatio rei dotalis, faciat q̃ dos primo restituatur vꝛori, ⁊ sic definit esse dos, ⁊ tũc põt alienari: ſ3 3 hoc facit. C. de iure do. vbi adhuc l gl. tũc enim in fi. Ex hoc vltimo intellectu sumit Jaco. de are. arg. q̃ quando vꝛores consentiunt marito vendenti rẽ eis obligatam pro dote, q̃ talis consensus non pręiudicat eis: quia

videtur

videnť fideiubere:ť sic ħz locū exceptio velleiani ħz Ja.ō are.ť Cy.in ad.Tu dic vt dixi i.l.ſi.in pn.ſ.e.ť.ibi remitte hāc gl.

Si mulier ✦bi obligate pecunia ſolvit, velleiano ſi iuuať alias ſecus.h.d.Per iſtū.ℌ.ōt Jac.de Ere.ꝙ ſi dos ſoluať mulieri,marit⁹ liberaťur:de qua.q.dic vt no.C.ſi dos ꝛſtā. ma.l.j.ť qō no.ꝑ gl.in.l.ſi.in.pn.ſ.ſol.ma.dicā de bac.q.ℌ.ō in re do.l.ſane.Nā veritas eſt,ꝙ ſi maritus ſoluit dotē cōſtante matrimonio,eaten⁹ liberatur, quaten⁹ vgo⁹ eſt facta locupletio⁹,vt dicam in.d.l.ſane.non obſt.iſte.ſ.debet intelligi,vť qū fuit ſoluto matrimonio:vel loquitur in caſibus permiſſis,q habenť in.l.mutuus.ſ.manente.j.de iur.do.ť.l.ℭquis.j.ſo.mat. dicam in.d.l.ſane.ť in.l.cum in fundo.ℌ.vgo⁹ marito.eo.titu.

Mulier ť Titius ✦Si mulier ť alius acciant mutuū in cauſaz neceſſariā,vt duo rei.mulier velleiano no iuuaťſz ſi accipiāt in cauſam volūtariā,eaten⁹ mulier velleiano iuuať, quaten⁹ ad aliū peruenit.h.d.Gl.inducit hūc.ℌ.ad.q.vtrū duo videātur inuicem fideiubere:ť glo.magna ponit hic triplicez opi. vna eſt Jo.ť Rog.dicētiū ꝙ nō videnť iuicē fideiubere.Alia eſt opi.Azo.circa iſtā.q.diſtinguentis.Sz iſtam.q.examināt plene doc.C.de duob.reis.l.i.per Jac.de Bal.i aut.de duob. reis.ſ.j.col.vſi.vbi de hoc ꝑ gl.tangiť.j.de duob.reis.l.i duobus.ť ibi per gl.ť in.l.reos.c.ti.ť ibi etiam ꝑ doc.Et aduerte ꝙ gl.hic poſita in ver.nec ꝓt dici ſocietas ꝛc.ꝓo eo qō habui ſtis no.i.l.ſi duo.ℌ.ſi quis cau.ť qō ibi dixi.Et aduerte qꝛ gl. precedens,que incipit.coloze queſito.tota loquitur ſecunduz opi.Jo.Ulti.no.ſi.iſtius gl.magne inquātū dicit,ſi vnus bz maiozem partē in re,in qua impeditur,ℌ alius.ť nota ipſas. ℭEx lec.an.ℭDuo rei videnť iuicē fideiubere:quaten⁹ eā ad vtrūqz peruenit,intelligiť ꝓncipalis,in reliquo fideiuſſoz. h.d.ť vtrū boc ſi verū in oībus ꝓnis,an vero ſit hic ꝓpter adhibitam mulieris perſonā late diſputat hic gl.ad quā adō qō no.in.l.ſi nō ſinguli.ť.l.cū te.C.ſi cer.pet.ť.l.ſi rē cōmunez. cum Jo.ť.C.man.l.ſi mandatū.j.ad.l.fal.l.in lege falc.hoc eſſe ſeruanduz.gl.tamen hic magis magiſtraliter loquiť ℌ alibi. Uel ſic,mulier obligās ſe cū alio principaliter ť iſolidū, quaten⁹ vtilitas eā ꝓcernit ꝛz ꝓncipalis,ť quaten⁹ reū,fideiuſſiſſe cēſetur.h.d.ť videť color adhibitⁿ ℌm gl.ℭJn gl.ꝓpter tributa.Not.ꝙ ꝓpter datas ť collectas mulier pōt ſe obligare.

Ctor pupilli ✦Si mulier ꝓmittit alicui indēnitatē ꝓpꝛie ob ligationis intercedere nō vide:ſecus ſi ꝓmittit indemnitatem obligationis alteri⁹.h.d.vſqꝫ.ad.ℌ.cum heres. ℭNo.banc.l.ť circa eam vide qō no.ſ.e.l.quamuis.ℌ.j.ť qō ibi addidi.Secūdo no.tex.ibi,quando bis.ꝙ quis non poteſt apud eundem fideiubere ꝓo eodem concurſu.in glo.

Cum heres ✦Creditoꝛ delegatus a muliere interuenit cedente velleiano iuuatur:ť ſi agatur velleiano repellitur,ſi creditoꝛ fuerit machinatus,ſecꝰ ſi machinatus nō fuerit.hoc dicit vſqꝫ ad ſi.

Jpro aliquo ✦Si mulier in rem ſuaz intercedat,velleiano nō iuuatur.hoc dicit.l.cum ſequenti.

Jmulier ✦dulier ſcienter reſpondēs nō cus ignoranter.hoc dicit.

Ebitric ✦Delegata mulier nō iuuať velleiano,ꝓmittēs vō negeleǥ,itercēſſiſſe vť.h.d.

Si senatuscon ✦cim velleiano iuuatur, ita in priſtinum debitoꝛez ſtatim actio per legem reſtituitur ipſo iure.h.d.ℭNo.iſtum.ℌ.ť ſimiles cū gl.ſuper verbo, reſtituere.

Jdomina ✦Si mulier intercedat ꝓ ſeruo ſuo,velleiano noniuuať:ſecꝰ ſi eius iuſſu quis ſeruo mulieris credat.

Bona fide ✦No.caſum iſtius.l.cum quo con cordat ꝙ babuiſtis i.l.ſi mulier tanquam.ſ.eo.tit.ť.l.ſeq.

Cū serui ✦Si mulier intercedit apud ſeruū alicui⁹, oſis illius ſeruivelliano ſubmouetur.h.d.

Cia mancipia ✦erba enūtiatiua a teſtatore plata credi toꝛibus non preiudicant. [a]hoc dicit iſta.l.

ℭEx lec.an.ℭVerba teſtamēti nō ꝓiudicāt veritati ꝓfertz in dānū tertij,nec etiā preſumunť vera.facit.j.ad filleia. ſi qs in grauī.in ꝓin.ℭNo.ꝙ ſi inſtrumētū dicit ꝙ vgo⁹ eſt ꝓncipalis,ť maritus fideiuſſoꝛ,ħz poſtea maritus in teſtamento dicat ſe fuiſſe principalē,ť vgo⁹ fideiuſſiſſe,non tamē ſſumik ita eſſe,nec per hoc probāť ꝙ mulier interceſſerit,imo ſtāť primo inſtrumēto.ť ad hoc allegatur in Spec.de oblig.ť ſo.ℌ.j. ver.ħ quid ecce.ℭNota maritū poſſe fideiubere ꝓo ſua vgo re,econtra dic vt.ℌ.eo.vir vgoꝛi.ℌ.j.

Fundū ✦Cōtra creditoꝛē ſcienter ꝛbentē cū muliere,q̄ cū veritate intercedit obſtat exceptio.h.d.

Uidā voluit ✦Mulier itercedēs iuuať velleiano nec tenēť eiꝰ pignora,ť actio reſtituiť ꝛ principalē debitoꝛē,ac etiā pignora que mulier acceperat a principali.h.d.iſta.l.not. ℭNot.iſtum tex.ibi,non ſibi ſine ratione.

Jdecipiēdi ✦Mulieri decepteⁿ de cipienti per ſenatuſconſultum velleianum ſuccurritur.h.d.iſta.l.

Jmulier ✦Velleianū ſenatuſcōſultū ꝓ deſt aduerſus eos,cū qb⁹ mulier contrahit,ť ſucceſſores eoꝝm,ť non ſolum ad rem,ſed etiam ad fructus.

Jtē si mulier ✦lio,velleiano iuuatur.h.d.ℭJn tex.ibi,aut ꝛc.hic ponunť vba replicationis,ť ſubaudi,recte accipies.ℭJbi.ſi ea ꝛc.No.caſum iſtⁱ.ℌ.ex q̄ habes ꝙ ħz mulier ꝓncipalē ť ſuo noīe ꝛbēs nō ſit tuta velleiano,tū bonū eſt ꝙ in ǥlibet ꝛcu mulier,q̄ ꝛbit renūtiet velleiano,de q̄ renuntiatiōe videbitis.j.c.ℌ.ꝑe.ℭEx lec.an.ℭdulier ꝓt renūtiare in iudicio bñficio velleiani ad hoc alle.itelligē dūmodo ſit certioꝛata[b] de bñficio velleiani qd ſit,ť qd dicat,ť qd ſit eiꝰ effectⁿ:vt not.hic ť in.l.ſciēdū.j.de v.obl.Sz an extra iudiciū pōt renūtiare exceptiōi velleia.ſicut in iudicio:gl.tz ꝙ ſic,tū allegat.ll.q̄ loquunť in iudicio,q̄ renūtiat apud acta.ť ideo doc.dicūt oppoſitū:ꝙ aut renūtiat in eodē inſtāto,i quo fideiubet:ť tūc nō tz renūtiatio:q̄ quotieſcūqꝫ eſt aliqō ꝓilegiū indultū alicui ꝓpter ſuā facilitatē,tali ꝓilegio renūtiare nō pōt:ꝙ eadē facilitate ꝓcedit ad renūtiādū ſicut ad ſe obligandū:ť videť exꝑſſum.j.de noua.doli mali.ℌ.diuerſum. Si autē ex internallo dndum poſt renūtiat,vť ſcdo fideiuſſiſſe,ť ideo ceſſat velleia.ħz cōiter practicamus ℌm opp.gl.q̄ cū exceptio velleia.ſit ꝓdita in fauoꝛē mulierū,ergo pōt renūtiari p regulam generalē,tū de ſubtilitate iuris defenderet ꝙ nō teneret renuntiatio:niſi in iudicio ꝓpter iudicis autoꝛitatē,ť niſi in caſu auť.matri.ť ante.q̄ ibi eſt renūtiatio neceſſaria:q̄ legis autoꝛitate nō debent alij decipi:alias vero ſi in eodē ꝛctu eſt renūtiatio cū obligatione,nō ꝛz renūtiatio vt in.ℌ.diuerſuz. facit.l.ſi iuder circa.ſ.de mino.no.per Cy.C.e.l.ſi.ť.C.de epiſ. ť cle.l.ſi qs in cōſcribē.in.iiij.q.ť in Spe.de obli.ť ſo.ℌ.j.verſ. ħ q̄rit an vgo⁹.ť trib⁹ ver.ſeq.ℭQuero,mater ſuſcepit tutelā,ť renūtianit velleiano,tamen notari⁹ nō dicit ꝙ fuerit certioꝛata,nūquid tz tutela?videť ꝙ nō,q̄ ħz renūtiatio.Ray. dicit ꝙ tz,ħz nō ſit certioꝛata:q̄ ē renūtiatio neceſſaria.vñ nō ꝓt dici ieſa ℌm Ray.ť vbi nō ledit vere vel interpretatiue ceſſat velleianū,vt.ſ.eo.ſi mulieri.cuz.l.ſeq.ad ſi.facit.ſ.e.l.ij.v. cum eas a cōtrario ſenſu cautius eſt poni in inſtrumēto qualiter fuerit certioꝛata.ť eſt de mente gl.hic poſite q̄ als nō teneat renuntiatio etiaz in caſu tutele per leges allegatas i gl.

Si mulier ✦Si aliⁿ mādato mulieris itercedat,exceptio velleiani locū hz,ſi creditoꝛ ſciuit.alias ſecⁿ.h.d.ℭNo.hūc tex.ibi,ſciſſē.ꝙ ſi tu mādato mulieris fideiubes ꝓ aliquo,creditoꝛe ignoraťe,tibi exceptiōe vť leiani nō ſuccurritur contra creditoꝛē,nec datur regreſſus tibi cōtra mulierem,cuius mandato interceſſiſti.

Si mulier ꝓo ✦velleiani renuntiat, velleiano non iuuatur.h.d.ℭEx boc.ſ.no.ꝙ mulier poteſt renuntiare velleiano ſenatuſcōſul.Sz docto.moderni tenēt ǥtrariū dicētes ꝙ mulier nō poteſt renuntiare velleiano ſenatuſcōſulto: ratio eſt,qz eoipſo ꝙ mulier renuntiat velleiano decipiť,vt.l. doli.ℌ.diuerſum.j.de noua.ſ.de mino.l.interdū.facit qō.not. in.l.ſi iudex.eo.ti.Jta tenēt doc.in.l.C.eo.nō ob.iſte ter.qz loquitur de renuntiatione facta in iudicio.tamē licet hoc ſit verū de iure,tamen cōſuetudo eſt in contrarium,cui eſt ſtandū. ℭJn gl.ſua in ſi.circa hoc quod no.glo.ť doc.in.l.ſcienduz. j.de ver.ob.

ℭDe compensationibus. Rubrica.

Verū est ✦Fideiuſſoꝛ poteſt cōpēſare illud, qō debeť reo ꝓncipali etiā ſibi.hoc ōt cū.l.ſeq.ℭNo.gl.ſup vbo, male peto,de diſtinctiōe quā facit in v.circa fideiuſſoꝛē ꝛc.ℭJn.l.ſi qs.no.gl.ſup verbo, fideiuſſoꝛē ꝛc.cū hac gl.cōcoꝛ.qō no.C.eod.l.ſi cōſtat.ť ex hoc habes quod ad hoc vt fiat compenſatio,requiritur voluntas compēſantis.ť ꝓo hoc videtur quod ad extinguendum debitū ipo iure nō eſt neceſſe ꝙ ꝓpenſatio obijciatur i iudicio,ħz vť ſufficere ꝙ quis extra iudiciū dicat,ego cō

[a] ℭNon preiudicant. Vide Ange.i.ij.pte. ver.verba.

[b] ℭCertioꝛata. Adde.d.Alex.de Imol.in.l.ſi duo.ℌ.idem Jul.in.iij.col. in ver.item in ducitur.ſ.de iureiur.cū inſinitis remiſſi. ť adde ꝙ non ſufficit certioꝛari a notario ħz a indice ℌm Fed.ō Senis in ħſi.clxxix. incipi.Querit an do.ℭBarg. vnde nō ſufficit dicere i inſtrumēto certioꝛata beneficio velleiani a me notario infra ſcripto:qz ei nō creditur ex defectu ꝓprio ℌm Fed. ibi,ſed tamen vide Lu.No. ť.d.Alexā.de Imola in.d.l. ſciendum.allegať hic ť per Bal.in.ħj.colū.v.ħ qd ſit i inſtrumēto cū concordātijs ibi allegatis, quam plures doct.tenuere cū Fede.ť vīō Fel.in.c.ſi dili gēti.de fo.cōpe.ť do.Bar. Soci.in cōſil. celxiij. incip. capio primuz. ver. primo.ꝙ Jnno.circa ſi nem in ſecunda parte.

penso tecū illud qō debes mihi cū illo qō a me petis:ꝛ ꝓ hoc videtur tolli obligatio ipso iure:ꝛ hoc vī velle ista leꝝ ꝛ alie leges,que dicunt compēsationem fieri ipso iure quasi velint dicere iste leges ꝙ iudicis ministerium non requiritur.

1 ¶ Compensatio qualiter reprobari debeat.

2 Exceptio compensationis omissa non perimit ius agendi.

g ¶ Intellexi-mus. vbi vide ī col. in gl. ī v. paria. ꝛ adde eū. bal. ī v. con pēsatio. ꝛ in v. dolus ad fi. et imo in. c. sicut cliij. cir. me. in v. Sꝛ ꝓdictis videt ibi ꝙd penas de in. ꝛ Feli. in. c. dilecti. in. v. col. v. ad illud qō ꝛ seq. vsqꝫ ad fi. de except.

Quod in diem. ℌ. Si rationem. Sentētia lata sup principali,nō preiudicat inciденti,qō pōt per se stare. Itē succumbēti in exceptiōe cōpēsationis pōt opponi exceptio rei iudicate,si illud idē in modū actiōis ꝓponat. b. d. ¶ Op. ad istū. ℌ. extra gl. ꝛ vī ꝙ snia lata in p̄ncipali faciat preiudiciū in incidēti, vt. l. j. C. de oꝛ. iu. Solue altero de duob⁹ modis:nā qñqꝫ de icidēti fuit plene cognitū,ꝛ tūc snia lata in p̄ncipali preiudicat in incidenti, vt. l. Ꝺtia. qñqꝫ sup incidēti nō fuit plene cognitū,ꝛ tūc snia lata sup p̄n cipali incidēti non preiudicat. ita loquīt iste teꝝ. Nam hic non fuit plene cognitū sup exceptiōe cōpensationis:ideo snia lata sup p̄ncipali nō preiudicat in incidenti, hoc est in cōpensatione ꝛ ita loquīt hic:nā hic nō fuit cognitum plene sup incidēti. Scōo modo pōt solui ꝙ in. l. Ꝺtia snia lata super p̄ncipali nō poterat esse vera,nisi intelligeret ꝓnuntiatū sup incidēti:ꝛ iō snia lata super p̄ncipali incidēti preiudicat. Sꝫ hic loquīt qñ snia lata super p̄ncipali pōt esse vera,ꝫ non videat ꝓnuntiatum,nec sit,super incidēti. istam sol. tangit gl. in. l. pe. ℌ. de his q̄ sunt sui vel alie. iur. ¶ Scōo op. extra gl. ad ver. aliud dicā ꝛc. ꝛ vī ꝙ succūbens in exceptione nō repellat,si illud idē ꝓponat in nomē actionis, vt. j. de euic. l. vēdicantem. cū. l. seq. Sed, illud qō fuit ꝓpositū in modū exceptionis tendit ad eundem finē,cū eo qō postea ꝓponīt in modū actionis:ꝛ tunc si opponēs exceptionē succūbat in exceptiōe,tūc obstat sibi exceptio rei iudicate,si illud idē in modū actiōis ꝓponat. ꝛ ita loquīt hic. qñqꝫ illud qō fuit oppositū ī modū exceptiōis,tēdit ad diuersum finē,cū eo qō ꝓponīt in modū actiōis:ꝛ tūc succūbēs in exceptiōe nō repellit,si illud idē ꝓponat postea in modū actiōis:ꝛ ita loquīt. d. l. vēdicanrē. cū. l. seq. ꝛ ita no. doc. sen. resc. nō pos. l. perēptor. facit. ℌ. de rei ven. l. ex diuerso. ℌ. petitoria. vide. ℌ. de cōdi. inde. l. si pene. ℌ. si eūdem. Ultimo ꝓ declaratiōe teꝝ. q̄ ōt,si reprobauerit cōpēsationē ꝛc. † Quero qualr debeat reprobari compēsatio? Rūdeo,circa hoc dic vt not. p gl. ℌ. de neg. gest. l. sinautem. ℌ. si quocunqꝫ modo. ¶ Ultimo circa istum. ℌ. vide qō no. Inn. extra de ord. cog. c. si.

1 ¶ Ex lec. an. ¶ † Exceptio compēsationis omissa nō p̄mit ius agendi opponēti,sed reprobata perimit. b. d. ꝛ aduerte qꝛ hoc est in exceptione cōpensationis,que pōt per se moueri,secus in exceptiōe q̄ non pōt per se moueri:qꝛ ibi idē operaꝝ nō opposuisse ꝛ succubuisse, vt no. in. l. finaūt. ℌ. fi. de ne. ge. No. ꝙ q succūbit in exceptiōe, vī succūbere in actione:secus in eo q nō opponit exce. qꝛ snia non refert ad ea q̄ nō sunt obiecta nec ventilata in iudicio. ¶ Sꝫ Ꝺ id qō hic ōr de exceptione reprobata vī expressum. ℌ. de euic. vendicantem. cum. l. seq. So. hic exceptio ꝛ actio tendebant ad eundē finē, ibi ad diuersum:vñ ꝑt dici ꝙ ibi iō obstet exceptio, qꝛ alia res est vt. ℌ. de exce. rei iu. l. cum queriꝛ. ꝛ. l. cuꝫ de hoc. Scōo est ar. ꝙ si qs rūdet libello ꝓmissa protestatione, ꝙ nō intēdit litē contestari:ꝙ aut iudex admittit protestationem, aut reprobat: primo casu nō est facta li. ꝛte. scōo casu secus, qꝛ nō vī protestatum ex quo iudex reprobauit protestationē, nec habeꝝ ꝓ producto instrm, qñ iudex reprobat productionem arg. istius. ℌ. ꝓm doc.

In cōpensatione. Circa compensationē non Ꝺ esse deterioris ꝛdōnis ille, q est magis diligēs, ꝙ ille q est min⁹. b. d. ¶ No. teꝝ. ibi, nec diligētior ꝛc. ¶ Ex lec. an. ¶ Debitū, ex quo qs agit, pōt ēt interim compensari. b. d. vñ actio nō ꝓiudicat exceptioni, ꝛ nisi ꝙ modū excipiēdi opponeretur actio vel recōuentio, nō haberet vim exceptiōis, vel sic ꝙ ꝛte. lit. non ꝓcludīt via agēti, quo minus possit excipere ex eodem delicto. ergo actio ꝛ exceptio cumulant, qō no. ¶ In teꝝ. ibi, de negat. ſ. de eo solo qō egerit. apparet ꝺ ꝙ leꝝ pēdēs nō operatur idē qō lis contestata, si coniungatur cum. ℌ. precedenti.

Si cum filiosa. Cōtra patrē vel dñm seruī, ꝑt obiici cōpēsatio debitorū a filio vel seruo. Item filius pōt suo nōie compensationez obiicere de eo,qō debetur patri, dummodo caueat de rato. b. d. ¶ Ex lec. an. ¶ No. ꝙ magis intenditur exceptio, ꝙ actio.

Sambo. Negligētiae ad negligētiam admittit cōpēsatio. Itē debita ex causis disparib⁹ ꝛpēsant. b. d. ¶ In teꝝ. ibi. potēs. Itē ꝛpēsatiōe ipso iure facta p legē ſz Ja. de are. no. ergo hic casum, in quo fit cōpēsatio ipso iure, posito ꝙ nō opponaꝝ ab hoīe: sunt ꝛ alij casus, q̄ no. ℌ. eo. l. si qd a fideiussore. Scōo no. gl. sup verbo, ipso iure. que optime declarat q̄liter Ꝺ intelligi illud qō ōr, de dolo ad culpam nō fieri ꝛpēsationē. ꝛ ſm hoc Ꝺ intelligi. l. itē si obstetrir. q̄ hic alle. ī gl. ꝛ qō no. in. l. j. sup verbo, q̄uis. ℌ. de eo per quez fac. erit. ¶ Ex lec. an. ¶ Ubi ex eodem ℑctu datur actio hincinde, ꝛ vtrinqꝫ directa, fit ipso iure cōpensatio. b. d. secus si ex vna parte detur directa, ex alia vero Ꝺtia: qꝛ tūc necessarī⁹ est obiect⁹ ſm Ric. q alleg. ℌ. cōmo. in reb. ℌ. fi. facit. j. fa. er. l. meni⁹. ℌ. arbiter. vel dic qꝛ hoc est ꝙ in culpis ꝛ delictis fit compensatio ipso iure, quādo sunt paria, vt no. extra de adul. intellexim⁹ ꝛ no. ꝙ circa eandē compensationem dolus ꝓponderat culpe, ꝛ culpa īfaciendo ꝓponderat culpe in omittendo, vt. l. si mora. j. so. ma. sed circa diuersas obligationes compensantur dolus ꝛ culpa vsqꝫ ad concurrentem quantitatē, vt hic.

a

¶ Item ex lectura antiqua.

Si quis igitur. Ubi leꝝ cōpensat, solutū repetitur, tanꝙ indebitum.

Quoties. Not. teꝝ. ibi, idem est ꝛ si condicatur, ꝙ cōdictio furtiua dicitur esse ex maleficio, vt hic, ꝛ no. per glo. j. de ac. empti. l. seruus qui. licet contrarium no. ꝛ male. in. l. si pro fure. ℌ. fin. ℌ. de condi. furti. Nota hic expressum, ꝙ condictio furtiua ozitur ex maleficio: sed gl. dicūt ꝙ ex varijs figuris causarum.

¶ Item ex lectura antiqua.

Am alter. Quo ad impediendū cursum vsurarū fit cōpēsatio ipso iure etiam si opponatur ab homine. b. d. cum. l. seq.

¶ Ex lectura antiqua.

Idem iuris est. No. arg. ꝙ si vnus fenerator fenerat alteri, ꝛ alter alteri, ꝙ interim vsqꝫ ad concurrentem quātitatem non currunt vsure.

Quod labeo. Una cā nō pōt operari circa diuersos effectus. b. d. ¶ Ex lec. ant. ¶ Compensatio, que peremit vnum debitum, alij opponi non potest, qꝛ trazit se cum suum effectum.

Decuncꝫ. In gl. magna mihi vī ꝙ nō. ¶ No. hāc gl. ꝛ de hac. q. vide p Ly. C. eo. l. ex cā. vide etiā qō no. doc. in. l. pen. ad exhiben. ſ. rem ra. ba. babuistis tactum de hac. q. ℌ. de condi. inde. l. iulianus. que glo. remittit ad. l. etiam. ℌ. eo. itaqꝫ ipsa errauit, qꝛ volebat dicere, ad hanc. l. quecunqꝫ.

¶ Ex lec. an. ¶ Ex debito, ꝙ remouet per exceptionē non opponitur cōpensatio. b. d. pone exemplum in exceptione pſer. ꝛ in exceptiōe rei iudicate. nec ob. oppositio de naturali debito: qꝛ ibi non est exceptio, cum nunq̄ fuerit actio.

Pecuniam. Debitum certo loco pōt habita rōne interesse propter locū, vbiqꝫ compensari. b. d. ista ler.

¶ Ex lec. an. ¶ Nō solū quis pōt opponere cōpensationez ex sorte, ſz ēt ex itereſſe qō accedit sorti. No. ꝙ etsi interesse nō ē liquidū, tñ ex eo opponīt cōpensatio, quod dic vt no. C. eo. l. fi.

Si cum militi. De eo qō debeꝝ ab altero, non opponitur cōpensatio, etiā si ab initio fuit debita ab eodē. b. d. ista ler.

¶ Ex lec. an. ¶ Pendente dilatione miseratiōis tm̄, opponīt exceptio compensationis, sec⁹ si dies sit insertus non p modū miserationis, vt. ℌ. eo. qō in diem. ar. contra hūc. C. ℌ. j. rerū amo. si mulier. ℌ. pe. ꝛ dic vt. j. so. ma. si socer. ℌ. lucius. vel sic, ēt ante terminum soluendi potest opponi exceptio cōpensationis, quādo terminus est insertus ratione miserationis, ꝛ non ratione obligationis primitiue a principio cōtracte suo termino, vt in. l. cōtraria: qō est no. ¶ In teꝝ. ibi, pridem. ¶ No. hāc dictionem, pridem, poni pro quatuor mensibus ſm Ric. ꝛ adde qō no. de pig. l. quesitum.

Cum intra. Tempus, quod humanitatis gratia soloni indulgetur, compensatiōe non indiget. b. d. ¶ Not. ibi teꝝ. istum. in verb. aliud est enim.

¶ Ex lectura antiqua.

Deo condēnatus. No. ꝙ criali cō dēnationi obsi citur cōpēsatio ex debito ciui. ꝛ est ar. pro computatione appositarū: qꝛ illa est quedam cōpensatio. ꝛ ſm hoc dic ꝙ ille qui faciebat caristiam, fuit criminaliter condēnatus fisco.

In rem suam. Procurator in rem suā pōt compensare illud qō ei debeꝝ ex actione sibi cessa. Item creditor nō cogit compensare nisi illud qō ipse debet ei, a quo petit. ꝛ principiū istius. l. intellige vt no. hic. in gl. ſ. ℌ. eo. l. ſi cum. Itē cum secunda parte istius gl. cōcordat qō habetis. C. eo. l. eius. ꝛ quod habuistis no. ℌ. eo. l. ſi cum.

Ex lec.

¶ Ex lec.an. ¶ Sz nūqd cessionario possit opponi ꝓpēsatio ex debito cedētis? dicit Ja. de are. q si erat debitū tpe cessionis pōt opponi cōpēsatio: sec⁹ si postea cepit, ar. ff. quēadmo. ser. amit. l. si partē. §. fi. ff. de hoc dic vt no. in. l. si qs in rē suā. ff. de pcur. §. facit. de act. emp. l. i vēditione. ibi tū loquit in debito, qō descendit ex re petita, ex quo facilius opponit cōpensatio.

¶ Item ex lectu. antiqua.

Creditor. Exceptio ꝓpēsationis nō pōt cedi reo p nō reū. h.d. ¶ No. q excēputū nō pōt facere vn⁹ p alio. qō no. p excēputatiōe apodissarum alienarū.

OB negociū Cōdēnat⁹ ex cā hic inserta cō pensationē obijcere nō pōt. h.d. ¶ No. ergo hic casus, i q cōpēsatio nō pōt obijci. Sunt alij casus, q no. hic in gl. magna. quā no. Et no. illā parte gl. inquātū dicit q de genere ad gen⁹ pōt obijci cōpēsatio videbitis de hoc. l. j. ff. idē. si pars here. pet.

SI debeas. Quis pōt opponere ꝓpensationē ō eo qō sibi debet alternatiue, si electio est sua. h.d. & circa istā. l. vide q dixi in. l. cū fund⁹. §. seruū tuū ipudēs. ff. si cer. peta. h.d. ¶ Ex lec. ant. ¶ Ex debito alternatiuo nō admittit cōpēsatio, nisi ꝑcedat electio, ad eligēdū tū cogitur ps, vt. l. j. C. si ma. fa. & ibi no. ¶ In tex. ibi, palā. no. q electio ꝺz fieri palā, id est nō ꝺz esse in corde retenta ſ manifesta, vt possit ꝓbari.

ID quod. Si tutor nōie pupillorū petat illō qō pupillo debet, pōt nō obijci cō pēsatio de eo qō ipse aduersario ꝺz suo nomine. h.d. ¶ Ex lec. anti. ¶ Agenti nomine officij nō opponit compensatio de eo qō debet nomine proprio.

¶ Depositi, vel contra. Rubrica.

DEpositum. In hoc prin. no. gl. super ver. augeā. ¶ Ex lec. an. ¶ In tex. ibi, augeā. no. q natura prepositiōis, de, est augere, de hoc p Ja. de le. j. si cui serui oēs. ff. do. ꝑcle. q ita & qñ ponit vna prepositio pro altera, vt. l. bas cās. j. de cōdi. & demon. & adde quod no. Archi. iij. q. vij. infames.

¶ Item ex lectura antiqua.

Eū tamē deponere. No. ar. q si ptās baabeat arbitriū ℨ facie tes tumultū, q istō arbitriū vēdicat sibi locū in his que pnci palr respiciūt tamultū, & sic ſ sibi⁹, vt puta si hz arbitrium ℨ turbātes statū: nā itelligit ℨ eos q pncipaliter itēdūt turbare statū, nō si ꝓtingat ex casu fortuito, vt. l. si qs ingenuā. §. i ciui⁹. de capti. ar. C. ad. l. iul. de vi. multa faciuora. vbi nō ꝓfide rāt solū ꝓpositū pncipale magime in atrocioribꝰ, vide Bar. i in. l. qō semel. de decre. ab ordi. fa. vbi plene tractat ōter preta tione istorū arbitrorum. ¶ Item ex lectura antiqua.

Cū vero exigēte. No. q ꝓto maior est fides, tāto magis crescit perfidia aduersarij, & magis in necessarijs actibus ꝙ in spontaneis.

Que depositis. Sicut pro re deposita competit actio depositi, ita pro rebus q deposito accedūt, ſz illa nō dicāt deposita. h.d. tex. cū gl. sup vbo, capistro. & no. eā. ¶ Ex lect. anti. ¶ Est ar. ad statutū q ōt de egrediēte cū armis. vtrū ille q erat armat⁹, dicāt feciſſe aggressuꝫ cū armis ſi nō est vsus armis. & ōt Ray. q nō, arg. iustinꝰ. §. ar. ℨ. j. de vi & vi ar. iij. §. qui armatus. ſm Ray.

Si cōueniat. Contractus ex cōuentione legem accipiunt⁹. h.d. cum hoc tex. concor. j. eo. l. cū nerua. ad idē. j. ea. l. sepe. & quod ibi no.

Illud non est Conuentio, ne quis teneatur dedolo, non valet. h.d.

Si vestimēta. Si vestimenta data balneatori perierint, tenet balneator actio. depo. si pecuniā nō accipit: als tenet ac. ex cōducto. h.d. iste. §.

Si quis seruū. ctor. Ille ℨ q recipit, ōr locator. Itē ℨct⁹ innominat⁹ dijudicat hz naturā ℨct⁹ notati, cui assimilat, nisi aliud actū sit. h.d. §. ¶ In tex. ibi, si qs seruū cū stodiēdū. No. ex hoc. §. ℨct⁹ innoiat⁹ dijudicat ſm naturā ℨctus notati cui assimilatur. Item habuitis. ff. cōmo. l. cuꝫ q inspectori. videbitis. l. l. naturalis. §. pe. j. de pscr. vb. ¶ Scdo no. q locatio non pōt esse sine mercede in pecunia constituta.

Si te rogauero. Ille, cui dat̄ res ad aliū per tercēda, tenet actiōe mandati: ſz ille cui dat̄ res custodiēda, tenet actione depositi. h.d. ¶ Ex lec. an. ¶ No. q pactū, qō ꝓt cadere in ℨctū ſm naturā contractus, nō inducit nouū ℨctū, nec innominatū. quod no. & iura nunꝙ vtuntur plurialitate, nisi vbi expedit.

Quod si rem. Qñ procedit ℨctus perfectus, et adiicitur cōuentio, que pōt in nonum ℨctū cadere, ex tali conuentione magis inducitur informatio primi ℨctus, ꝙ cōstituatur ℨctus nouus. h.d. ¶ Not. tex. in ver. idē etiā ℘ompo. ibi, qz hic est primus ℨctus &c.

Idem pompo. Si res iussu meo deponit⁹ nes aliū recipientē⁹ pro me, teneor depositi, als tenet recipiēs, & nō ego, nisi ego hoc expresserim vel fideiusserim: quo casu durat obligēt pncipali defuncto sine herede. h.d. ¶ No. ex isto. §. duo. ꝑmo q actio depositi oriſ ēt ante⁹ cōmittatur dolus. qō dic vt. l. stipulatus sum mihi. §. j. ff. de sol. Scdo no. ex. §. plane. circa fi. q pncipali defuncto sine herede, remanet obligo fideiuſ. vt hic, & l. stichū. i fi. ff. de sol. ff. de admi. tu. l. siue. i pn. ¶ Ad būc. §. op. de. l. post⁹. in pnc. ff. ve le. no. ca. Sol. q hui⁹ declaratiōe dic qñq obligo est cōmissa ante⁹ extinguat̄ psona pncipalis. ꝑmo casu ꝓt accedere fideiusso⁹, vt. l. bacten⁹. ff. ō ℨsti. pe. Scdo casu aut psona pncipalis est defuncta, & obligo fideiuſ. durat, & pōt cōmitti vt hic & in alijs iurib⁹. ff. alle. aut psona pncipalis est capta ab hostib⁹, & tūc sec⁹, vt in ℨtio⁹ est rō diuersitatis, qz qñ psona pncipalis est defuncta, ſz non sit adita hēditas, tū adest ipsamet hēditas, q vicē defuncti repsentet. Sz qñ psona pncipalis est capta ab hostib⁹, tūc interim nō est hēditas, nec aliqd, qō psonā, seu vicē ipsi⁹ repsentet. & hoc vult dicere gl. sup ver bo, extaret &c. ¶ Ex lec. antiqua.

Plane. Not. q fideiusso⁹ tenet, ſz reus pncipalis decesserit sine hēde. & hoc est verū in obligone cōmissa in vtraq; psona, vel in psona rei tm: sec⁹ in obligatione cōmittēda in vtriusq; psona: qz cū nō reperiat psonā pncipalē, tūc non pōt fundari nec initiū sumere, vt. l. post⁹. vt le. no. ca. ſm Ja. bu. i lec. hoc facit. j. de sol. scim aut pāphilū. in pn. & de noua. q̄sties. §. fi. & qō no. Hul. de ℨsti. pec. bacten⁹. & qō not. Inn. in Spec. de fide. §. j. v. ſz querit ecce. & binc est q ex sola reali discussione pōt veniri ℨ fideiusso⁹ē, qñ nō reperit psona rei, nec hēdis sui, i quā possit fieri discussio psonalis: qō tene mēti ꝓpetuo. & facit qō not. in. l. j. C. ne ꝙ do. mu. bo. ma. addic.

In in pupillum. Cōtra pupillū doli capācē dat̄ actio depositi, si dolū cōmittit, vel ē locupletic⁹. Circa istū. §. vtō qō no. p gl. ff. de dolo. l. elegāter. §. nō solū. & p doct. in. l. exhibitiōis. C. ad exhi.

Si apud seruum. Seru⁹ manumissus nō tenetur ex ℨctu inito in seruitute, sed bene tenetur ex delicto per ipsum cōmisso. h.d.

Est aūt. Deponēs ꝓt statiꝫ agere actio. depositi, nisi noua cā supuenerit. h.d. ¶ No. tex. ibi, conditio depositi &c. dic i cui⁹ defectū res ꝓposita remāsura erat penes depositariū, puta qz deposui apud te mille: & si iperator nō venerit i italiā vsq; ad annū, sint dicta mille tua ſm Rich. mal. ¶ Ex lec. an. ¶ No. i fi. §. q vbi depositū est factū sub certa cōditione, nō ꝓt repeti nisi ꝺōne existēte. qō qualr itelligat dic vt hic ꝙ Ric. an addi. Dicit Rich. q vbi depositū est cū trāslatione dñij, puta ad numerū, est hoc verū. & idē in seqstro: ſz ex simplici depositō, er quo nō est alij⁹ ius q̄situ, hz locū pecunia, vt no. ff. de ꝺdi. ob cām. si pecuniā. ſz Ric. Distinctio de dñio trāslato & nō trāslato nō plz, ſz illa ō sequestro & de iure alteri q̄sito plz p. l. si oleum. ff. de do. & p. l. si tibi rē. §. j. de ꝓfec. ver.

Hanc actionem. In hac actiōe veniūt fructus, & omnis causa. h.d.

Si rem depositam. Redimēdo rē vendi tam dolus, preteritus nō purgatur. h.d. ¶ No. casum istius. §. ꝑo quo facit qō babuistis in. l. furtū. ff. de cōd. fur. & facit iste tex. ad. q. de empby a teuta, qui vēdidit rem ecclesie, vel alteri⁹ sine cōsensu ecclesie, vel priuati, & postea redemit, vt nō obstāte redēptiōe res iciderit i ꝑmissum, de qua. q. p doc. j. de vsuc. l. labeo. §. idē sequitur.

Eleganter. Si seru⁹ depositi pecuniā penes ali quē, vt p illū pecunia illa deb̄ dñio pro libertate illi⁹ serui, siquidem ille illā pecuniā dñio restituit, illa de cā actiōe dñio nō tenebit: si vero illā pecūā tanꝙ suam dñio dederit, p libertate serui, ab actiōe depositi no liberat̄. h.d. vsq; ad. §. si pecunia. ¶ Ex lec. an. ¶ No. differētia iter reddere tanꝙ alienum, & dare tanꝙ suum. & sic no. hic arg. de tanquaz.

Si pecunia. No. hunc tex. contra id qō no. gl. in anti. ¶ No. q idem operat̄ presentia honestarum personarū quod presentia iudicis. Itē ym no. q quando depositari⁹ ex cā dissigillat saccum vel marsupium, q debet facere resigillari a pud pretorem vel cōā bonestis viris. Et ex hoc sumit argu. Inn. qō contra dissigillātem presumitur dolus, nisi adhibeat banc cautelam, vt ipse nota. extra quod met. cau. super eod. ¶ Itē no. hic casum, q si habeam in depositū vel custodiā aliquos captiuos ad petitionē pluriū, & quidā repetāt eos, qdā

¶ Accipiunt. adde eū. Bal. in. l. si vt. ff. cōmo. et qō ibi adde eū. Bal. ¶ Accipiunt.

retardēt eos,ꝙ possū pet:tib⁹ restituere recepta cautiōe.facit ĩ.de so.si stipulat⁹.§.si lance.qͦ no.ꝑ anglicis nr̄is captiuis.

Sepe euenit. Depositari⁹ pt ex ꝯuētione teneri vltra dolū,vel latā culpam,vel spōte se offerēdo.h.d.ꝛ no.hic gl.j.istius.§.q̄ ponit quinq̄ casus. in quibus depositari⁹ tenet de casu fortuito.qͦ dic vt in glo.

Si pecunia. Si depositū cōsistat in re diuidua,vni ex heredib⁹ depositū reposcēti ꝓ parte hereditaria depositū soluit:si vero depositū consistat ĩ re indiuidua,vni ex heredib⁹ soluit depositū,dūmodo caueat idonee alios coheredes nihil petituros,al's depositū in ede sacra deponet.h.d.bon⁹ tex.No.distictionē isti⁹.§.cū q̄rit,an depositi restō dz fieri vni ex hr̄dib⁹,cū plures sunt hr̄des?Scdo no.tex.cū gl.sup v̄bo,oīno.nā istū tex.gl. exponit oīno.i.ipso iure[a] qͦ no.pone em̄ ꝙ statutū vel lex dicat ꝙ si qs sic fecerit,oīno cām perdat.Nā ex hoc habetis ꝙ lz vbi ĩ statuto vel a lege nō est appositū verbū,oīno,sz simpl'r statutū vel lex dt perdat cām,intelligit perdat.s.ꝑ sn̄iaz,vt no.in.l.iubem⁹.§.sane. C.de sac.san.ecc.C.de iur.mo.iu.l.in criminali.C.vn̄ vi.l.si qs ĩ tantā.cū.fili.tn̄ vbi est appositū verbū,oīno,dz itelligi ipso iure,cedat ergo tūc ipso iure a cā,vt hoc tex.cū gl.Idē si in lege vel statuto esset apposit̄,modis oīb⁹,qꝛ dz itelligi lex ipso iure:ita exponit gl.or.ĩ aut.vt defun.seu fu.§.sancim⁹.Idē si eēt appositum verbum,mox,qꝛ debet intelligi ipso iure nō ꝑ sententiam.ita no.gl.in authen.de ince.nu.§.j.

Apud iulianum. Si vnius deponētis plures heredes esse tendant insolidum,ei dz dari restō depositi,qui vult depositarium defendere aduersus alterū,qui se cōtendit heredē.h.d.in hoc.§. in gl.capite vsq̄ ad finem.¶Ex lec.ant.¶No.§.ꝛ loquitur cū decessit deponens,ꝛ est contentio de hereditate: nam pōt depositarius reddere depositū cauēti de indēnitate,vel deponere interim in loco tuto.Et hanc.q.habui de facto:sz nunq̄d hodie alia detur hic forma per.l.fi.C.de pe.her.dic vt ibi.

Si quis tabulas. Legēs tabulas testamēti apō se solū d̄positas,ne secreta testōris reuelēt,tenet actiōe depositi ꝛ iniuriaꝝ.h.d.

Si predo. Fur.ꝛ predo possunt agere actiōe depositi,vt in gl.istis.§.hoc dicit.

Si quis argen. Petens speciē argēteā dz in libello exp̄mere speciē ꝛ pondus,nisi se ignorare iurauerit.h.d.¶No.casum istius.§.ꝛ aduerte qꝛ illud qͦ hic dr in tex.iurāti sucurret ꝛc.itelligit gl.eē verū q̄tū ad hoc vt libell⁹ admittat.Sed tn̄ in iudicio debet postea ꝓbare:ita dt gl.de quo dicā.ĩ.proxi.§.ꝛ aduerte qꝛ glo. tz ꝙ iurāti se ignorare speciē nō succurrit:qͦ no.Sz pone ꝙ aliqs dubitat de colore vestis,nunq̄d stabit iur̄o iurantis se ignorare colorē vestis,sicut statur hic de quātitate ponderis? Rn̄deo sic,vt.ĩ.de fur.l.in ac.furti.in fi.videbitis no.ꝑ glo.s̄. de rei vend.l.si in rem.§.si vestimēta ꝛc.¶Ex lec.an.¶No.ꝙ lz qn̄q̄ ꝓcedat libellus incertus,vt in tex.tn̄ ꝓbatio semꝑ dz esse certa ꝛ clara,vt in gl.quā no.ꝛ facit extra de proba.in presentia.ꝛ vide in Spec.de fur.ver.quid si res.

Si cista. Deponēs cistā plenā ꝛ signatam,si ostēdit res,de singulis reb⁹ agere poterit:ꝛ si n̄ ostēdit simil'r agere poterit.h.d.Pro declaratiōe istius §.q̄ro,qn̄ cista vel aliqͦ signatū repetit,qualr dz formari libell⁹.¶No. qn̄ res,q̄ erāt in cista fuerūt ostēse:ꝛ tūc debēt in libello res exprimi,vt hoc.§.in ver.ꝙ ꝛ si res.qn̄q̄ nō fuerunt ostense:ꝛ tūc sunt hic opiniōes iter iurisc̄o.nā trebatius dt cistā esse repetēdam,nō aūt de singulis reb⁹ esse agenduz:labeo vero dicit ꝙ de singulis reb⁹ de necessitate agi opz:iurisconsult⁹ aūt vlpianus autor istius.l.dt ꝙ hͦ pt fieri ꝙ singl'e respetant,nō aūt dt ꝙ sit necesse.ꝛ hunc intellectum ponit Rofre.in libellis suis ĩ ti.de actiōe in fctm̄ descendēte ex edicto nau.cau.sta.§.itē q̄rit si res ꝛc.¶Scdo q̄ro,cū petunt res q̄ sunt in cista,an actor habeat ꝓbare ꝙ ille res fuerāt in cista?gl.fi.istius.§.sup verbo,deposita,dicit ꝙ sic.Sed quero de modo ꝓbādi.Inn. hoc declarat extra qͦ me.cau.c.fi.ĩ gl.magna dicēs:qn̄q̄ cista nō restituit signata ob dolū depositarij,ꝛ tunc ꝯ eū ĩ litē iurat[b], vt.C.vnde vi.l.si qn̄.s̄.e..lj.§.ĩ depositi.s̄.de in lit.iur.l.ĩ actionibus.Qn̄q̄ cista non restituit signata,tn̄ depositari⁹ nō fuit in dolo sed in culpa:ꝛ tūc debet probare plene,vt hac.gl.circa quod vide quod no.Rofre.in ti.de ac.in factum.vbi ipse facit questionem de fardello.

Si apud. Si apud duos res ē deposita,qlibet pt in solidū cōueniri ꝓ dolo:ꝛ solutio facta ab vno liberat aliū:ꝛ si duo deposuerūt,qlibz pt agere ꝓ pte,nisi fuerit actuz ꝙ vnus possit agere insolidū.h.d.vsq̄ ad.§.si sic.

Si sic deposuero. In deposito pt deponēs voluntatez mutare.h.d.

[c] Precium succedit loco rei.

Quod autem. Si ille,qui est heres,vel puta se herede,ꝑ errorē rez depositā vēdit,lz dolo careat,tn̄ tenet ad p̄ciū,ꝙ ad eū ꝑuenit:ꝛ si p̄ciū nō percepit cedendo actionē ꝯ emptorē liberat:sed si rem vēditā pt redimere,culpa nō caret,si non redimit.h.d.vsq̄ ad.§. ei apud.¶No.casum istius.§.cū.l.se.ꝛ maxime casuz.l.plane. ¶Ex lec.an.¶No.ꝙ preciū succedit loco rei[c],ꝛ si nō est exactū succedit loco rei cessio actionis:qͦ no.ꝛ facit.ĩ.de iure do. proculus.ꝛ qͦ no.Cy.C.de rei ven.mater.in.viij.q.ꝛ cuz.l.plane.que statim sequitur satis concor.l.si fundum per fideicō.de leg.j.ꝛ facit.l.j.ĩ.de distra.pig.

Ei apud. In actionibus ꝯtrijs vbi de fide rupta nō agit,non iuratur in litē.h.d.Sz circa istuz §.quero,vtrum in casu,in quo actione contraria agitur de fide rupta possit in litem iurari.gl.habuistis ꝙ sic.s̄.de pig.ac. l.si pignore.ꝛ.§.post distractum.

In sequestrum. Cōtra sequestrū cōpetit hec actio,qui sequester dz rem exhibere in loco conuento,vel in alio ex locis conuentis.h.d.

Si velit. Sequester non pōt officium deponere,nisi ex cā,ꝛ tunc interueniēte iudice.h.d.¶No. casum istius.§.si velit.¶Secūdo no.tex.in.l.seq.cum dicit,a pluribus qꝛ secus esset si ab vno,vt.ĩ.de prescrip.ver.l.si rē.§. vlt.cum.l.seq.ꝛ.ĩ.eo.l.licet.¶Ex lec.an.¶No.an sequester,q acceptauit sequestrum,possit renuntiare officium,ꝛ vbi.ꝛ qn̄: facit etiam iste.§.ꝙ possit quis excusari a susceptiōe sequestri cā subsistente,ꝛ facit pro syndicis apud quos iudices quotidie faciunt sequestra.concor.l.vlt.§.fi.C.de bo.aut.iud.pos.

SI hominem. Si quis in re aliena intēpestiue misericordiā exercet,in dolo presumitur.h.d.ista.l. ¶Ex lec.an.¶Vide Cy.in.l.j.C.ne ex deli.defun. in additione noua.ꝛ hic in additio.

Datur actio. Qn̄ dol⁹ defuncti purgat ꝑ actionē descēdentē ex ꝯctu,heres tenet insolidū nō attēto quantū ad heredes ꝑuenerit.h.d.¶In gl. magna.ibi.§.aliqn̄ ꝛc.Sz certe ibi nō fallit,nā cū ibi nō loquatur qn̄ dol⁹ dat cām cōtractui,ꝛ ꝑ ꝯseq̄ns ꝯct⁹ fuit ipso iure null⁹,nō pōt purgari dolus per actionē descendentē ex cōtractu quare merito hr̄des tenent insolidū.¶In ea.gl.ibi.l. iij.§.pe.Sz certe imo ibi nō fallit:qꝛ illa actio nō ex ꝯctu sz ex delicto messoris.¶In ea.gl.ibi.§.fi.sz certe ibi nō fallit qꝛ nō datur actio ex dolo adhibito.in ꝯctu,lz ex dolo cōmisso nō in dolosa distributione,vt ibi patet.¶In ea.gl.ibi,que est ano mala ꝛc.sz certe illa nō nascit ex ꝯctu,sz nascit ex dolo cōmisso in nō parēdo iudici.In ea.gl.ibi.§.q iniuriarū.Sz certe ibi loquitur de actiōe ex cōtractu,que erat accessoria ad actionē descendētē ex delicto. Preterea ibi ꝑ mortē desijt interesse de preterito.¶In ea.gl.in fi.sed certe ista ratio nō vr̄ bona:naz mandatum non transit ad heredez,nec societas:ꝛ tn̄ datur ꝯ heredem actio ex dolo defuncti,vt.ĩ.de ac.ꝛ obli.l.ex depositi. ideo dic ꝙ ratio est:qꝛ de precario actio non est ex cōtractu,sz est datiua:datur enim a pretore,vt no.per gl.in.l.cum p̄cario §.j.ĩ.de pec.sz si ageret actione prescri.ver.que concurrit cum actione de precario,vt no.ĩ.de preca.l.§.qua actione.de p̄scri. ver.certū est ex cōtractu oriri,vt vidistis in.l.iuris gen.§.j.s̄. de pac.tūc debet dici ꝙ datur cōtra heredem ex dolo defuncti.qͦ no.bene ꝛ tene menti.

Quoties. Quando nūmularij cedūt bonis,potior est cā deponentium ꝛ vsuras nō recipientium:ꝛ inter plures deponentes,nō est potior in iure ille,qui est prior in tempore.h.d.vsq̄ ad.l.in depositi.¶In glo. magna.in fi.vide qͦ no.in.l.p̄uilegia.ĩ.de pri.cre.C.de priui.do. l.vna.extra de reg.iur.c.priuilegiū ꝛc.¶Ex lec.an.¶No.quādo debitor est cessans,ꝛ fugitiuus,quo ordine satisfacit creditoribus:qͦ sepe faciunt Florentini.

IN depositi. Cōtra heredē ex dolo defuncti dat actio pro portione hereditaria:ex dolo vero suo dat insolidū.h.d.¶No. istum ver.si v̄o.ꝛ hz locū in actione bone fidei,secus in actiōe stricti iuris non pretoris,vt.ĩ.de ver.ob.l.eādē.§.cato.qͦ no.

QVod seruus. Ei qui contraxit,solui pt lz per euz alteri queratur actio,nisi iusta cā interuenerit credēdi dn̄m nō ꝑmissurum.h.d.¶No.hanc.l.ꝛ cum hoc concor.qͦ no.in.l.seru⁹. ĩ.de sol.ꝛ quod vidistis in.l.si vnus.s̄.de pac.
¶Ex lec.an.¶Per istam.l.fuit determinatū ꝙ si monach⁹ fecit depositum,ꝙ ei debet reddi,ꝛ liberatur ille qui reddit,licet non interueniat licentia abbatis.

SI in Asia. Illud qͦ est fiendum de re deposita in dubio est fiendum expensis deponentis,secus in re commodata.vt in gl.

Depositum.

a ¶Ipso iure. Adde Franc. Are.hic ꝛ Felin.in.c.rodulph⁹.de rescri. v̄.vl.ĩ.vij.col. ꝛ in.c.fraternitatis de tes.in iij.col.ꝛ in.c. venissent.'e.ti. ꝛ in.c.ex parte.de of.dele. vbi plene.ꝛ in c.gratum.e.ti. ꝛ in.c.pastoralis.circa fi.de exce.ꝛ in.c.de regularibus. circa mediuz. de simo.

b ¶Iuratur. Ad q̄ materiā adde do. Ias.may.isti. de ac.§.seq̄ns nu.19.ꝛ qͦ ibidem ad eū dixi in apostil.

c ¶Rei. Adde Fel.ĩ.c.in presentia.de ꝓba. ĩ.xxi.col.ꝛ aliquid ꝑ Fran. are.in.l.centurio.d vul.ꝛ pupil.ꝛ in.l.si cū seruū.s̄.si cer. pet.ꝛ in.l.pignora.de pig. ac.ꝙ secus est in pig.ꝛ Bar. Cep.ĩ.l.labeo §.item si dn̄s de ver.sig.

Depositum. Res deposita debet restitui vbi est, nisi petatur alibi restitui expensis ⁊ periculo deponentis. b. d. ¶ Ex lec. ant. ¶ No. q̄ ad illū pti net expensa, ad quem pertinet commodum ⁊ vtilitas.

Quēadmodū. Posit li. 2te. periculū rei depo site spectat ad depositariū. b. d.

Si quis insiciatus. Eb eo tēpo re, quo quis cepit habere iniustā cām litigādi, videl dolo malo facere, ⁊ ad eū spectat periculum. b. d. ¶ No. pncipium istius. l. ex quo habes, q̄ qñ quis venit vt p̄curator, vel vt heres alterius, ⁊ dicit q̄ ego sibi solus, debet mihi facere fidem quomodo sit procurator vel heres illius, ex cuius psona venit: facit q̄ videbitis not. per glo. ff. de procu. l. nō solū. §. i. ⁊ q̄ sibi dixi. ¶ Secūdo no. q̄ quis potest habere iustā causā litigandi vsq; ad certam partē iudicij, ⁊ vsq; ad certā ptē nō: quod tene menti, q̄ est vtile propter refectionem expensarū. ¶ Ex lec. anti. ¶ No. q̄ ille qui non negat debitum, sed negat mandatū p̄curatoris, vel petit copiā p̄curationis, nō dicit i mora, de quo per Archi. l. dist. i. si quis prepostera. ⁊ ideo qñ p̄curatores faciunt protestationem, debent facere fidē de mādato, alias non arctat protestatio, vt in. c. causam. de elec. i cle. ⁊ ideo sis cautus q̄ semper offeratur copia mādati. ⁊ vide in Spec. de. p̄c. §. fi. ver. sed nunquid sufficit. quod tene perpetuo menti banc. l. Item per istam. l. fundatur illa exceptio quam opponunt aduocati contra heredem petentem executionē in strumenti: quia dicunt, tu nō es nominatus in instrumento: ⁊ ideo licet contra instrumentum nō posset opponi exceptio ex forma statuti, tamen ista exceptio bene procedit: quia non est contra instrumentum, nec eius tenorem, sed est cōtra personā agentis, qui negatur heres. casus est bic valde nota.

Competit. Cōtra depositariū pt̄ et cōpetere 2di actio furtiua ⁊ cōdict. sine causa. boc vt.

Si plures. Depositum est credendū ma iori parti heredū. b. d. Et habet locum ista lex in re deposita diuidua, secus si esset indiuidua: quia tunc posset vni soli restitui vt vidistis. §. eo. l. j. §. si pecuniam.

Siue autem. Si res perijt penes depositarium eodem modo, quo perijsset penes deponentem, depositarius liberatur. boc dicit.

Si rem suam. Jn re ppria deposi tū nō cōsistit. ⁊ iō de positi agi nō pt, idē i cōmodato ⁊ pcario. b. d. p de claratiōe isti⁹. l. vide quod no. p Ly. C. loc. l. qui rē. ⁊. l. ad probationē. ⁊ quod no. doc. in. l. si rē aliquā. j. de acq. po.

Sis apud quem. Primus de ponens nō hz actionē depositi ⁊tra hz depositariū, nisi sibi a primo fuerit cessa. b. d. ¶ Sz hic q̄ro nūngd iste primus depositari⁹ qui tenet mihi cedere actionē, teneat ēt ista re sumptus litis quos faciā i actionē depositi. cessat ⁊tra ēm depositariū. tex. vidistis in simili in cōmodatario. ff. cōmoda. l. si vt certo. §. idem labeo, recte dicit ibi, sumptus. b. d.

Licet deponere. Sequestrum plures tantum deponunt, ⁊ tunc possessio amittit. ¶ No. ex hac. l. q̄ possessio rei sequestrate amittitur: hz hoc intelligē verū secundum nostros doc. quādo sequestratio fit de consensu vtriusq; partis. vt bic ⁊. l. interesse puto. j. de acqui. poss. sec⁹ si sequestratio fiat autoritate iudicis contra voluntatē eius, qui primo possidebat, ar. l. iij. §. genera. j. de acq. pos. ita tenet Jac. but. ita etiā Ja. de are. vt refert Ly. de probi. seq. pec. in. ij. q. 4. Pe. de bella per tica in. d. l. interesse puto.

De eo quod. Actio depositi in quatuor casibus bic insertis cōtra heredem ex dolo defuncti. ⁊ intra annū, ex dolo be redis datur, secundum suam naturam. b. d.

Si apud. Emancipatus tenetur actiōe depositi de deposito ante emancipationē sibi facto, idem in seruo manumisso. b. d.

Si duo. Si plures hr̄des depositarij separatim dolū 2mittāt, q̄libet tenet p parte: vbi vero cōiter cōmittūt dolū, q̄libet tenet i solidū. Sz si ad rei restitutionē agat. 2dēnatio fit p pte. b. d. ſm verā lec. ⁊ ſm istā lec. ista lex hz tres ptes. Primo loq̄ qñ dol⁹ fuit 2missus p parte separatis. Scdo loquit qñ dolus fuit 2missus cōiter ⁊ insolidū. Tertio loquit de obligatiōe p̄cipali seu p̄mitiua, q̄ hz it ad rē restituendā. Scda bi, q̄ si lancē. Tertia ibi plane. ⁊ sic ſm hoc due pume partes nō loquñ de obligatiōe p̄mitiua, q̄ hz it ob rē restituēdā, sed de obligatiōe secūdaria seu accessoria, q̄ cōtrabit ratiōe doli.

¶ Ex ista. l. in v. plane. gl. no. q̄ actio p̄ponit insolidū. cōdēnatio vo fit p parte. ⁊ sic istū. §. intelligit gl. q̄ loquat in casu p̄cedēti. sz certe ista lec. nō est vera: q̄ obligatio p̄ncipalis, qua tenet qs, seu depositari⁹ ad rē restituēdā: nō trāsit nisi p pte, vt. ff. cōmo. l. iñ. §. heres. vnde nō esset verū q̄ actio p̄ponere tur insolidū ℈ vnū ex hr̄dib⁹, nisi dicerem⁹ heredē cōuētū rē insolidū possidere: q̄ casu ⁊ cōdēnatio ⁊ petitio fieret insolidū ℈ eū tm̄, ⁊ sic in casu isto iste tex. nō p̄cederet. Et iō dic vt dixi q̄ ista lex vsq; ad v. plane loquit in obligatiōe secūdaria, in qua qñ dol⁹ cōmittit, q̄libet tenet insolidū, vt. l. j. §. si apō duos. ff. e. ⁊. l. si vt certo. §. si duob⁹ vehiculū. ff. cōmo. Sz iste v. plane. loquit qñ qs cōuenit rōne obligatiōis p̄mitiue, q̄ cōtrahitur ad rem restituendā, in qua quilibet tenet p pte: ⁊ p parte cōdēnatus, nō tñ liberat solutione partis: ⁊ hoc vult dicere iste tex. in v. plane. ⁊ sic habes ex isto tex. q̄ ista obligatio est diuidua quo ad obligationē, non quo ad cōuētionē, ⁊ quo ad solutionē est tñ idiuidua quo ad solutionē. simile habes in. l. ff. §. j. j. de ver. ob. ⁊ sic habes ex hoc tex. q̄ in obliga. rē restitui, de qua loquit hic, obligatio est diuidua quo ad actionē ⁊ obligationē: hz indiuidua quo ad solutionē: ⁊ idē est in obligatiōe rē restitui vel tradi. qd dicit hic in obligatiōe tradi. vt. j. de v̄bo. ob. stipulationes nō diuidunt. in p̄in. secus in obligatiōe rē dari quia est diuidua etiam quo ad condemnationem ⁊ solutionem: vt. j. de verborū obliga. l. stipulatus in prima charta.

a **Ctione.** Jn actione depositi admittitur cōputatio impensarum. b. d.

Lecius titius. Idē est cōmēdare ⁊ deponere, ⁊ in actiōe depositi veniūt vsure a tpe more, et si pecunia numerata deponit, hz depositi terminos egredial. b. d. ¶ No. tex. ibi, qñ voles ⁊ vbi voles. q̄ si p̄mitto tibi soluere, vbi voles vt v̄ vbiq; possis me 2uenire: idē habes i. l. titiū ⁊ meuiū. ff. tutores. j. ō adm. tu. tet⁹ gi. i. l. ij. §. si qs ita. ff. ō eo q̄ cer. lo. facit q̄ videbitis. i. l. bf⁹ absens. in fi. ff. de iu. ¶ Scdo no. q̄ idē ē 2mēdare q̄ ponere. ad idē. j. e. l. pub. in p̄n. qō no.

De sponsalionū. Qui me pśente recipit res meas, depositi actione tenetur. Jtem in depósito pecuniē numerate veniunt vsure a tempore more. b. d.

Publia. Ex pacto appósito in traditione rei mee, q̄ durat mea, alteri q̄rit vtilis actio. b. d. Jste tex. vt velle q̄ ex pacto matris q̄rat actio filio: in 2rium vt casus. j. ad trebel. l. debitor. in fi. Sz aduerte q̄ in lege nr̄a nō q̄rit filio vtilis actio ex eo, q̄ paciscēs erat mr̄, q̄ idē esset in q̄libet extraneo pasciente oppenēte pactū i restitutiōe rei sue q̄ durat sua, vt pt̄z in. l. pe. C. ad exhib. Sz si apparet pact⁹ in re sua, nō durat: puta q̄ trāstulit dōm in alterū, tūc alteri ex tali pacto actio nō queritur, nisi in duobus casibus: primus est i mutuo, vt. ff. si cer. pe. l. certi. 2dictio. §. qñ. Secūdus est in donatione, vt. l. quoties. C. de don. que sub mo. Ultimo no. istū tex. certe si aliqd mihi humanum ⁊c. No. bec v̄ba p verbis, q̄ ponantur qñq; in substitutione: puta ōt testator, si aliqd filio meo humanū acciderit bona mea deueniāt ad talē. vt illa v̄ba tm̄ importēt, ōtū si diceret, si morē retur: idem habes. j. de ver. sig. l. in vulgari. §. i.

a ¶ Faciūt. Ad de do. Alexā. de Jmol. in. l. publia. §. ff. j. co. titulo. ⁊ in l. rē alienā. de pig. act. ⁊ in l. ex hac. ō do. ⁊ Bal. in. l. eg his in. ñ. col. in vſi ité opp. q̄ verba enuntiatiua. C. de test. mi. ⁊ doc. Alex. de Jmo. in l. ſi do natione. C. de collationib. ⁊ qd probent in instrumento, vide Fel. in. c. ſicut. de re iu. in. gſi. col. ver. fal. per ſdo. ⁊ do. Alex. de Jmo. in conſ. glo. in. v. ⁊. vi. col. in. j. parte.

¶ Ex lect. anti. ¶ Ex pacto matris queritur actio filio: vide Bul. in. l. certi cōdictio. §. pe. vide Ly. in. l. j. C. per quas pſo. ⁊ in Spe. de loc. §. nūc aliqua. ver. cīrig. sed contra istū tex. facit scilicet ad trebel. debitor. §. fi. solue vt in premissis additionibus notatur.

Lecius. Jn contractib⁹ bone fidei debentur vsure solum ex nudo pacto. b. d.

1 ☞ Libro mercatorum, an stari debeat.
2 Actio ex cōfessione extraiudiciali, an oriatur.

Jtius. Verba enūtiatiua in Jctis⁹ obligationē nō inducūt, hz pbationem faciunt[a]. Jtem priuata scriptura facit fidē cōtra p ducentem, non p eo, nisi fuerit ab aduersario pbata. b. d. tex. cum gl. ¶ Nota qō dixi in summario. vtrū autē in vltimis voluntatibus verba enuntiatiua obligationē seu depositionem inducāt. dic prout gl. ⁊ doc. plene i. l. ex scriptura. j. de do. ¶ Secundo nota ter. ibi, plus vel min⁹ ⁊c. q̄ ista verba sibi importāt, facit. l. cū furti. ff. de in li. iur. possent tamen operari in casu in quo posset pbare pl⁹ vel min⁹ esse, q̄ dictū sit, vt. j. de contrab. emp. l. bec v̄ditio. §. fi. ¶ Tertio no. ter. in fi. cum gl. que incipit, vt si ille. q̄ ei qui scribit pro se epistolā nō stat, nisi per aduersarium approbetur: ⁊ sic videtur ex hoc q̄ si plures res sunt scripte possūt accep tare illud, qō facit q̄ p me ⁊ reprobare illud quod contra me facit: quod an sit verum dic per docto. in. l. i. C. de confes. in. vlti. q.

¶ Ex lectura anti. ¶ Cōfessio trāsmissa per epistolā probat cōtra confitentē, ⁊ si quid est annexum, qō facit pro eo etiam

pro se probante ē inducit. h. d. §. no. ꝛ adde qō no. per Ly. C. de iur. ꝛ fac. igno. cū falsa. per Bu. de consti. pec. titi⁹. ꝛ qō no. C. ve do. ante nup. si precidi. ꝛ p Ly. C. de pba. nō epistolis. ꝛ in Spec. de instru. edi. §. nūc dicendū. ver. priuatum. ꝛ facit. I. de lib. leg. aurelius. §. meuia. ¶ Ho. hic ar. q̄ ita debeat stari libro mercatoris pro se ficti ⁊c., in eodē facto vel ꝑnegotio: hoc est verū, qū liber effet approbat⁹ per aduersariū, vel p habentem autoritatē cā cognita, ar. isti⁹ lfe. ꝛ facit. C. de transac. si quidem. facit etiā ista lex ad id qō no. C. de exce. si quidem. in glo. magna. ꝛ de fideiuſ. l. pe. ¶ Ho. q̄ ex confessione extraiudicialis nō oritur actio, sed sola pbatio. Quid si vnus testis pbat confessionez, alter verū actum, an sint singulares; dic vt no. Ly. in l. ij. in pen. col. C. que sit longa consuetudo, vbi dicit q̄ sint singulares ar. g. contra de suc. ab intest. c. ſi.

a ¶ Contra se. adde pau. de ca. in l. tale pactū. in pn. ℣. de pac. ꝛ eū. bal. in l. rōnes. C. de proba.

1

2

Tcius. Licet nō valeat qō in veritate agit, valet tamen quod simulate concipitur. hoc dicit ista ler.

Qintus cecilius. Promittēs pui sionē pecunie deposite, tenetur ad vsuras, si eas percepit, vel pecuniaz illā in suos vsus cōuertit. h. d. ista lex no. ad hāc l. opp. ꝛ vī q̄ vsure indistincte debeantur propter moraz, vt. ℣. l. prox. ꝛ l. publia. §. j. Sol. ibi fuerūt vsure p̄missę: hic vero p̄misit q̄ p̄spiciet ne nūmi vacui fiāt: quo casu ad vsuras simp̄r nō tenet, sz in duob⁹ casib⁹ hic expressis si illas p̄cepit, aut pecuniā in suos vsus cōuertit. qō no. ⁊c. ¶ Ex lec. antiqua.

Si fideiussor. Not. hic q̄ ꝛ si fideiussor soluit litis estimationem, non videtur emptor rei ipse, sed reus principalis.

Bona fides. Bona fides est, vt res ꝺ deposita restituat deponēti, nisi ex intrinseca ꝛ spālis ratio hoc impediat. h. d. ¶ Ho. ex ꝑn. istius legis, q̄ equitas non est considerāda mera ſm ius gentium, sed est cōsideranda mixtim habito respectu ad precepta ciuilia ꝛ pretoria. ¶ Scōo no. versi. incurrit q̄ officiū iudicis deseruiēs actioi bone fidei potrigit vltra personas actoris ꝛ rei. ¶ Ultimo gl. q̄ incipit, ꝛ alij ibi, ego tū dico ⁊c. Allegant quidam q̄ ista lex nō rūdet. q. proposite vī questionem soluere pro ea parte, pro qua allegat victimā, facit. l. si creditorem. ℣. de dam. infe. Sed certe nec hec lex nec ista gl. hoc ꝺ necessitate cōcludit. Sz p ista decisione gl. facit tex. ℣. pri. §. in ver. q̄ ꝑbo ſm q̄ ibi no. Rich. ma. ¶ Scōo no. tex. in ver. ꝛ ꝑbo banci es se in titiam: nam per istum tex. dicit Rich. malū. q̄ per hunc ter. soluitur questio, que formatur. ℣. i pn. legis: vez vtrū restō depositi debet fieri deponenti, qui postea fuit deportatus, vel debet fieri reipublice: nā vides q̄ debet fieri restō domine: sed eoipso q̄ quis est deportat⁹, bona sunt publicata, ꝛ facta fisci, vt. l. deportatorem. C. de pen. ℣. de pub. l. commissa ergo reipublice tanq̄ domine debet fieri restō, ꝛ p hoc gl. ibi posita bene soluit. ¶ Ex lec. an. ¶ Dominus p̄fertur, deponēti. h. d. ¶ Ho. q̄ debitores hois confiscati debent soluere fisco, ꝛ non cōfiscato, ꝛ vide Ja. in l. si maritus. soln. ma. ¶ Ho. etiam hic rationez quare in iudicijs admittūtur persone extrinsec⁹ venientes p suo interesse. ſ. q. hoc suadet ratio naturalis, vt ius suum vnicuiq̄ reddatur.

Quod nerua. Lata culpa dolo comparatur. h. d. ista lex no. Nota ex hac lege q̄ nō adhibere talem diligentiā in reb⁹ alienis, qualē adhibēt boles diligētes i suis, ꝺz lata culpa. Sz de boc qd sit dol⁹, qd lata culpa⁵, quid lenis, ꝛ qd leuissima? dic vt no. p gl. inst. qui. mo. re cōtrah. ob. §. j. ¶ In gl. ij. ibi, cui ſ. l. simile est. ¶ Ho. ex hac gl. q̄ nihil est idē, q̄ est simile. Idem habuistis no. in l. j. §. j. ℣. q̄ iussu. idem no. in. l. actionis verbuz. ℣. de ac. ꝛ ob. ¶ Ex lec. an. ¶ Lata culpa dolo comparatur. hāc l. examina aliqualiter hic per Ly. in addi. sed latius per Bar. in sua repe. qz misit pro fundameto verba Jo. de bronosco, q̄ verba recitat etiā Ly. hic in addi. ꝛ vide in brocardis Pilei in scōa charta sub rubrica, licitū est vnicuiq̄. ¶ In tex. ibi. diligēs est. l. j. suis. ꝛ ibi, fraude. ſ. p̄sumpta vel sic, q̄ depositarij nō adhibet parem diligentiam in re deposita, sicut in ꝓpria, ꝺz esse in latissima culpa, seu in dolo p̄sumpto: que latissima culpa, seu dolus p̄sumptus vero dolo equiparatur. ꝛ adde qō no. instī. quib. mo. re contrah. oblig. in magna gl. cetera dic vt in additio.

b ¶ Culpa. appellatione culpe. de qua ꝺo intelligāt, vide. Alegan. ō Imo. in cōsil. clv. in. j. col. in j. parte.

Seruus tuus. Depositio facta p seruū apud sequestrum non impedit dominum agere. h. d.

Potest agere. Recipiēs pecuniam, vt deositum reddat, depositi tenetur. hoc dicit ista lex.

¶ Explicit liber. xvj.

¶ Incipit liber. xvij.

¶ Mandati, vel contra. Rubrica.

Mandatum est. ℣. de ℣ctibus, q re ℣bunt, vt de deposito pignore, indebito, mutuo ꝛ cōmodato, q re ℣bunt, vt. j. de ac. ꝛ ob. l. j. §. re ℣bit. cū. §. seq. vsq̄ ad. §. vbis. ꝛ instī. g. mo. re ℣. ob. p totū. Hūc reiebabat videre de ℣ctib⁹, i q⁹ solo ꝙsensu nascit obligatio: ꝛ qz inter eos excellētior est ℣ct⁹ mādati, trahit eū origine ex officio ꝛ amicitia, vt. j. e. l. j. §. ſi. de ser. exp. l. seruus. in fi. de fur. l. ſi seru⁹ cōis. §. j. q̄ no. man. j. e. ſi vero non rē. j. cū qdē de ℣. emp. l. q̄ sepe. §. ſi qs amico. Ideo ponit rubrica mādati, q ℣ctus solo cōsensu p̄cit, vt. j. e. l. j. in pn. ¶ Circa quā quero qd sit mādatū. Pla. dicit q̄ mādatū ē officiū honestū gratis susceptū ab amico exhibēdū: hāc diffinitionē gl. impugnat, qz de inhonesta re fit mādatū, ꝛ nō fit obligatoriū, vt. j. e. l. ſi re munerādi. §. rei turpis. ꝛ de fideiuſ. l. ſi a reo. §. fi. ¶ Itē ꝛ no. a mic⁹ q̄q̄ suscipit mādatū, vt fit, ſi absenti ꝛ ignoto scribā, ꝛ mādatum suscipiat, nō ꝓpter hoc est amic⁹, vt. ff. de ver. sig. l. late. §. amicos. ꝛ tū ℣bitur mandatū, ar. j. e. l. j. in pn. nō ergo bona ista diffinitio ꝓpter duo verba posita in ipsa, ꝓpter verbum honesta, ꝛ ꝓpter verbū, ab amico: diffinit ergo gl. sic mādatū est officiuz ab eo q gratuito suscepit exhibēdū gratuito, ideo ponit in diffinitiōe: qz alias nō esset mandatū. sz locatio, vel alius ℣ctus, vt. j. e. l. j. in fi. vbi videbitis. Ray. sustinet opi. Pla. p. l. j. in fi. j. ꝛ dicit q̄ consideranit frequentiā, sic nō male dicit, ar. l. nam ad ea. ℣. de leg. itē in ꝑmo male dicit: qz deficit mandatū obligatoriuz, qō est ꝓprie mādatū, vt. j. e. l. ō. i pn. sz aduerte q̄ ler. j. in fi. facit ꝑ gl. qz ibi ōr ab officio atq̄ amicitia cum officiū sit intra nō amicos, vt ibi videbitis. ¶ Scōo quero, vnde dicat mandatū. dicit Azo in summa, mādatū ōr quasi manu datū, qō em̄ quis p se facturus erat, aliqū gerēdū cōmittit. ꝛ ſm Azo. ōr ꝓprie in his q̄ qs cōsequit rōne mādati. nec p se fine mādato valeret exp̄licare, vt in mādata iurisdictione ꝛ in mādata actio. de qua aliqua tractant in in. l. p diuersas. ꝛ. l. ab anastasio. C. eo. ꝛ in ti. ne lic. po. in gl. ꝛ in summa. Si eū tibi mādauero vt mihi equū emas, cū p te tibi emere possis, nō ōr ꝓprie mandatū: qz nil a manu mea cōsequeris vt ex etymologia nois patet, que est attendēda, vt. l. ij. §. appellata. ℣. si cer. pe. ꝛ. j. de ac. pos. l. j. in pn. ꝛ de tes. l. j. q̄ est no. ꝑ statutis ꝛ alijs dispositionibus, in q̄bus verba debēt accipi stricte ꝛ proprie⁶. ¶ Tertio quero quid est dicere, mādati, vel cōtra. rūdeo ex mandato oriī quedā actio mandati contra suscipientem mandatū, q̄ appellāt actio mandati directa. Itē oritur alia actio suscipienti mandatū ℣ mandantē, que appellāt mandati ℣ua. vt videbitis in p̄cessu ti. Volens ergo iurisconsult⁹ tractare de vtroq̄ dixit in rub. mandati vel ℣ sic. ℣. de ne. ge. l. j. ꝛ deposi. in rub. no. in. l. consensu. de ac. ꝛ ob. l. curatoris. C. de ne. ge. ¶ Ultimo no. q̄ ad hoc vt actio mād. directa cōpetat, requiritur primo q̄ mandatū precedat, vt. j. e. l. j. Scōo q̄ ille, cui mandat⁹ susceperit mandatū, ꝛ cōsenserit ab initio suscipere mandatū, vt. ℣. cōmo. l. in cōmodato. §. pe. Tertio q̄ persone sint tales q̄ possint obligari, vt instī. de ob. q̄ ex con. i pnin. Quarto q̄ mādatū sit gratuitū, vt. j. e. l. j. i fi. Quinto q̄ fiat ō re honesta. j. e. ſi re. §. rei turpis. Sexto vt possit agere mādati reqrisit q̄ dolus, lata, lenis, vel leuissima culpa interuenerit, vt j. e. l. ſi p̄cur. §. fi. ꝛ. C. e. l. a procu. ſm Rof. in ti. de act. mand. direc. Sz qō dicit Rof. de consensu mandatarij ab initio nō est verum: qz sufficit q̄ postea, vt in. c. licet. de procur. lib. vj.

Obligatio. Mandatum consensu sub cōditione ꝛ ꝺz esse gratuitū. h. d. In glo. pen. ibi, idē in tutore ⁊c. Ho. q̄ obligatio mandati ℣bit ꝙsensu. ¶ Op. certe ꝛ in oī ℣ctu obligatio ℣bit ꝙsensu. vt. ℣. de pac. l. j. So. ōr glo. dic ꝙsensu, sz solo: qz nō ē necessariū adminiculū verboū, nec rei, nec literarū, vt ist. de obli. ex ꝙsen. §. j. ꝛ. l. ꝙsensu. de ac. ꝛ ob. ¶ Et no. hāc gl. que dicit, consensu. ſ. solo, vt in dispositiōe intelligāt illud solum, q̄ est exp̄ssum sufficere, ar. l. de pcio. ℣. de pub. nisi per aliā. l. distinguāt, vt ibi no. vel p rōnem naturalē vt. l. ij. §. itē varus. de aqua plu. ar. Scōo no. hanc cōsequētiaz obligatio consensu. de ac. ꝛ ob. ꝛ insurgit cōsequētia: qz ex quo sufficit sol⁹ cōsensas. ꝛ per epistolā ꝛ per nuntiū cōsentiri potest, ergo per nuntiū ꝛ per epistolā pōt contrahi. ¶ Sz op. cōsensus ꝺz interuenire eodē tpe, vt no. i. d. l. cōsensu. facit. l. si absenti. ꝛ ibi no. By. de ꝺo. sed mittens nuntium vel epistolā consentit tpe quo mittit, ꝛ ali⁹ cōsentit post q̄ nuntius, vel epistola peruenit ad eum, ꝛ sic diuerso tēpore: ergo non cōtrahitur obligatio per nuntiū, vel per epistolam. Sol. licet mittens cōsentiat tempore quo mittit, tū consentit tempore quo nuntius vel epistola peruenit ad eū cui mittitur, qz durat primus consensus

sensus ex quo nō reperit mutatus, volūtas p̄sumit durare. ff. de do. l. eū qui. de leg. §. l. lucius. in fi. alle. l. si absenti. in pn. j. de acq. pos. vbi tex. est ad literā extra qd̄ me. cā. c. platū. ⁊ de bap. maiores in fi. de ma. vin. l. si pater. ⁊ ideo puto q̄ si anteq̄ peruenerit nūtius vel epl'a, moriat mittens, vel efficiat furiosus, q̄ tūc nō ɔhat obligatio p nūtiū vel p epl'am: q̄ nō durat volūtas, nec intervenit cōsensꝰ tūc tpis, ar. c. si gratiose. de rescr. li. vj. ⁊ qd̄ no. Bar. in. l. cētesimis. de ver. ob. ⁊ est tex. in. l. ij. §. sꝫ si qs donaturꝰ. j. de do. Item si mittēs reuocasset ppositū ante q̄ epl'a vel nūtius peruenisset ad eū, cui fuit missus: q̄ tūc cū nō interueniat cōsensus eodē tpe, non ɔhitur obligatio, sꝫ impeditur actus gerendꝰ p nūtiū vel epl'am. l. si penituit. ff. de di noz. l. si pater. de ma. vin. extra de pc. c. fi. no. in cle. j. de renū. puto tū q̄ recipiēs nūtiū vel epl'am, si aliquas impensas fecisset, vel dāna habuisset ppter nuntiū, vel epl'az, ante certiorationē vel sciam de penitentia ⁊ reuocatiōe mittentis ad expensas ⁊ dāna posset agere, ar. de cōdi. ob cau. l. si pecuniā. in pn. ⁊ p totam illam. l. ⁊ de sol. vero pcur. de quo tū dic vt plene dicam. eo. l. si mādasset. Itē puto q̄ qn̄ nuntiꝰ peruenit ad eū cui mittitur, cū profert verba, dn̄s meꝰ vēdit tibi talē rem, vel donat, debeat cōsentire in p̄sentia nuntij cū pfert sibi verba, vel post ea dicendo ego sum cōtentus de eo qd̄ dixisti mihi p pte dn̄i tui vel similia v̄ba: dꝫ eni p̄ntialiter cōsentire, ita no. gl. i. gl. cō sensu. de ac. ⁊ ob. ⁊. l. illud. C. de sac. san. ec. Sꝫ qn̄ mittitur epl'a quo cōsentit: nunqd recipiendo epistolā vr̄ suscepisse mandatum[a]: casus vr̄ q̄ sic: nisi ptestetur q̄ nō intēdit suscipere mādatū, per. l. si filiusfa. s. ad mace. per quā. l. dicebat Thomas formaignꝰ in. l. luciꝰ. de cōsti. pec. q̄ si mitto epl'am alicui ad sibi obligandū, si recipit epl'am ⁊ etiā nō rn̄det ad eam, videt cōsentire: ⁊ eadem rōne posset idem dici in nuntio, cum rō nō sit diuersa. Breuiter q̄tum ad mādatum dico, si est cōiuncta p̄sona illa, cui litera fuit missa, vr̄ suscepisse mādatū: q̄ tacēs habet pro consentiente. ita no. Jac. de are. i. l. ij. i fi. sol. ma. Cy. in. l. inuitus. C. de pcu. vbi tenet q̄ si constituo cōiunctā personam p̄sentem procu. meum, si tacet vr̄ consentire: ita ⁊ hic cū epl'a ⁊ pesentia equiparent. Si tū constituerem pcu. aliquem cōiunctum absentem, lꝫ postea sciret se cōstitutū pcu. non puto q̄ videret suscepisse mādatum: q̄ ex quo nō fuit cōstitutus in p̄sentia, nec fuit ibi missa epl'a, nec recepit literas, nō erit recedendum a regula. l. filius. §. inuitꝰ. de pcu. ⁊ ita determinaui ⁊ ɔsului i qōne Damiani Cerberati. ⁊ Jo. d sancto Sixto. ⁊ vide gl. in. l. q patitur. j. eo. ⁊ qd̄ ibi no. Si vero non est ɔiuncta persona, tunc si mādatū cōcernebat iudicia, si debito mō mittēs cauit pro eo, cui scribebat, ⁊ quē in literis cōstituebat pcu. p receptionē literarū eoipso, q̄ scit in literis cōtineri, vel si nō scit, postq̄ legit lr̄as, vr̄ cōsentire, si non protestetur. Si aūt non cauit debito modo, nō vr̄ cōsentire: ista vr̄ mihi mēs cle. pe. de pcu. Si vero cōcernebat extraiudicialia: vt negocia, tūc nō puto q̄ videat cōsentire per solā receptionē literarū, si aliud nō appareret: q̄ non vr̄ se obligare iuxta materiā predictarū legū. C. de pcu. l. inuitꝰ. ff. eo. filiusfa. §. inuitꝰ. de pig. ac. l. Caius. so. ma. l. ij. ⁊. l. si cuꝫ dotē. §. eo aūt tpe. In iudicialibꝰ eni interuenit plus, q̄ in extraiudicialibꝰ. s. cautio debito mō facta, que nō cadit in extraiudicialibus: ⁊ iō satis de mēte cle. p̄me pōt dici q̄ per exceptionē literarū nō vr̄ qs cōsentire, cū nō interueniāt oīa que illa cle. requirit: ⁊ idē dico in quacūq; epl'a missa ad obligādū, q̄ recipiēs nō obligat per solam receptionem, nec vr̄ cōsentire: nō obst. l. si filius. qd̄ cum eo. q̄ illa loquit in eo q gesserat actum noīe alterius, ⁊ ei actū notificauerat: q̄ tūc vr̄ cōsentire, ⁊ habere ratum si non protestet ⁊ reprobet, vt ibi: facit qd̄ no. in. c. cum olim. de of. dele. ⁊ i. c. j. vt li. non cōte. ⁊ qd̄ no. Bar. in. l. quō enim. rem ra. ha. extra illū casum, qn̄ epistola mittit ad obligandum simpl'r non p aliquo actu gesto pro eo, cui scribit, nō puto q̄ recipiens videatur cōsentire, nisi aliud appareat: ⁊ adde qd̄ dicā in ea. l. fi. in pn. De epistola, qn̄ scribo alicui qualis nature debeāt esse epistole, vt me obligent, vide bonum tex. in. l. fi. C. quod cuꝫ eo. ⁊ qd̄ plene no. Bar. in. l. lucius. j. de fideiuss. Itēꝫ no. de nuntio q̄ si aliqs est pcurator meus, lꝫ possit aliqua facere vt pcurator, nō pōt facere vt nuntius. s. de consti. pec. l. eum q. §. iul. ⁊ ibi p Bart. ¶ Itē no. q̄ absens non potest obligari nisi per alterū istorū modorum. s. per nuntium, vel per epistolā: ita no. Dy. in. l. absenti. de do. dico per seipsum, sine pcu. ¶ In gl. ibi, in tutore. ¶ No. ex hac gl. q̄ offm̄ tutoris ⁊ curatoris debet esse gratuitū. Idē q̄ hic no. j. de tu. l. in eos. vr̄ casus p hoc. s. de ne. ge. l. q sine. Sꝫ aduerte q̄ pōt iudex ex officio suo cōstituere salarium tutori pro remuneratione sui laboris, nō tū ad sui postulationem, vt. j. de admi. tu. l. a tutoribꝰ. §. fi. ⁊ ibi no. facit. j. de tu. ⁊ ra. dist. l. j. §. si pupillus. Contrarium vide qd̄ no. in. l. j. de procur. ¶ No. hic q̄ verbum, nolle, inducit necessitatē, ⁊ ob. qd̄ quando sit verum dic, vt in. l. vendentis. C. de contrahen. emp. vt in. l. seruum filij. j. de leg. j.

Mandatum. Mādatū ɔhit modis hac l. expssis. h. d. No. ex fi. istiꝰ. l. q̄ in ɔctibus nemo ex consilio obligat: idē habes insti. eo. §. tua aūt gr̄a. de quo qd iuris sit dic plene p Dy. in. c. nullꝰ ex cōsi. extra de reg. iur. lib. vj. ⁊ qd̄ no. doc. in l. nō solum. §. proculus. ⁊. §. si mandatum. j. de iniur. ⁊ ideo dicit Bar. q̄ iudex non tenetur sequi consilium sapientis[b]: ⁊ vide. l. si conuenerit. j. de re. iud.

¶ Ex le. ant. ¶ In tex. ibi, superuacuum. i. nullum. de admi. tu. si plures. per Jac. alibi. dr̄ superuacuum, quādo nō auget effectus, vt. C. de fideius. non recte.

¶ Item ex lectura antiqua.

Tua ⁊ mea. Vid hic. s. si cer. pe. rogasti. no. i hac l. ij. q̄ in distinctiōe huiꝰ. l. vtunt do. cū querit an cā. i. modꝰ presumat impulsiua vel finalis, vt. s. de cōdi. inde. damꝰ. ¶ In gl. ij. in fi. dicit Jac. de bel. q̄ hec. gl. hꝫ locū, qn̄ pecunia est credita: q̄ tunc cū mādator teneat act. p̄ncipali de mutuo, nō dꝫ teneri actiōe mādati, que est accessoria, ar. j. e. l. idēq;. §. si qs. ad idē. j. eo. l. si remunerādi. §. apud. vbi pecunia non est numerata: dicit Ja. de bel. ego nō video cur mandati actio locū nō habeat, si modo datoris interest. j. ea. l. §. tua ⁊ mea. ¶ In gl. seq. ibi, vel dic. circa hoc vide qd̄ no. j. eo. l. si remunerandi. §. si tibi mandauero. quod no. ⁊c.

☞ Procurator, quando excessit fines mandati, non potest agere, nisi vsq; ad fines mandati.

Preterea. In mādato ideterminate facto sufficit negociū vtiliter esse gestū: si vo mādatū fuerit determinatū, tūc in excessu[a] vr̄ diminutiōe, q̄tū ad incōmodū mādātis, actio mādati nō cōpetit, nisi mādatū ad debitā formā reducat: ⁊ si in alia specie excedat, mādatū nō implet: si vero q̄titatis diminutio fiat ad cōmodū mādatis actio mādati ipedit. h. d. vr̄[b] q̄ ad. l. si remunerādi ⁊c. ¶ † q̄ qn̄ pc. excessit fines mādati, nō pt agere nisi vsq; ad fines mādati. h. d. cū. q. seq. ¶ In tex. ibi q̄q̄ iste tex. vr̄ velle q̄ si n̄ est determinatū p̄ciū p q̄to emas, q̄ stet p̄cio dato p mādatariū, ēt si excedat modū sed ego credo q̄ ad iustū: q̄ sic i dubio vr̄ mādare. ⁊ vide qd̄ no. i si. mā. §. is vero. ¶ In tex. ibi, si nolit. s. emere plꝰ p̄cio statuto, ⁊ per ɔn̄s nō habebo actionē ɔ eū: q̄ nō fuit i culpa. Et ibi si nolit. s. plꝰ emere, ⁊ superfluū mihi remittere, ⁊ sic actionēꝫ habere ad sui volūtatē, q̄ nō videbat cōueniēs. si intelligatis istū tex. dimissis gl. q̄ nos intricabāt maxime gl. vlt. que fuit additio serotina. ⁊ nil boni dicit. ideo non legatur. Rosellus de are.

Sed proculus. In gl. i fi. ⁊c. vid q̄ no. ibi. C. d ne. ge. l. fi. ¶ Vltimo circa. l. diligēter. q̄ro, pone q̄ pcurator meꝰ excessit fines mādati me sciēte ⁊ nō ɔdicēte, an mihi p̄iudicet: circa hoc vide qd̄ no. tex. ⁊ glo. in. c. cum olim. extra de offi. dele.

Diligenter. No. q̄ omissio modi vel forme hꝫ vitiare. Et vide hoc extra de rescri. cū dilecta. de rest. spo. c. pisanis. de p̄b. c. cui de non sacerdotali. li. vj. ⁊ in Spe. de ac. seu. pe. §. vlt. ver. vult tamē. ⁊ adde qd̄ no. in. c. indulgentie. de pe. ⁊ re. li. vj.

Si remunerandi. Datū cā remunerationis actio mādati nō impēdit. h. d. ¶ In gl. ij. in fi. qn̄ aūt dicat interuenire vt merces, ⁊ qn̄ vt remuneratio, dic vt no. p gl. insti. eo. §. i summa. sup v̄bo, mercede. i fi. qd̄ no. ¶ In. l. si remunerandi. in gl. sup v̄bo, honor. no. ex ista gl. q̄ honor est eius cui fit honor. Arist. tū voluit ɔriū, dicēs, q̄ honor est illius q facit honorē. j. lib. ethi. circa fi. Sed dic qd̄ ista gl. hoc non dicit: nam dixit q̄ honor est cui donatur, vnde nō sequitur q̄ fit magis facientis honorem.

Si cui fuerit. Ex alio fonte oritur actio mandati, ex alio ne. ge. h. d. Vel sic, ex mandato gerendi neg. orit actio mādati, nō ne. gest. h. d. Illa est cā, qua existente res existit: illa vero cessante, res cessat. h. d

Si passus sim. Ille qui patitur aliqd fieri ad sui cōmodum, mandare videt. h. d. facit ad hoc. §. j. eo. l. qui patitur.

¶ Ex lec. an. ¶ Vide simile. j. de fideiuss. cum ostendimꝰ. §. fi.

Si tibi mandauero. Ex mādato, qd̄ nō fit gr̄a mandatarij, non orit actio: alias secus, si cōiter interfit, vel aliter mādatarius facturus non esset. h. d. ¶ In gl. j. ibi, si tū postea. ¶ No. hanc gl. ex qua iuncto tex. habes q̄ mandatum recōualescit, si ex post facto incipit interesse mandantis: qd̄ no. circa quod vide quod dixi in. l. ij. §. j. s. de pac. ⁊ ibi per Dul. facit vt. j. eo. si procurator. §. mandati ⁊c.

Apud iulianum. In spāli mādato mutuū nō deuoluit, sꝫ i gn̄ali sic. h. d. Vel sic, mandatum qd̄ excedit finē mādati, nō est mādatū

in rī

a ¶ Mandatū. Vide Car. in cle. j. i. xliiij. q. de procu.

b ¶ Sapiētis. adde. d. mari. soc. i ɔs. xxiiij. inci. visis diligenter. v̄. ⁊ q̄ vt dixi i. j. pte. ⁊ add Fel. i. c. si pro debilitate. i p̄n. iij. col. de of. dele. qd̄ iudex nō excusatur in syndicatu iudicans s̄m cōsiliū iniustum nisi arctetur ad istud sequendum.

ppzie,sed est alius contract⁹,sic.j.eo.l.v.in fi.¶No.q ḡnale mandatum extendit ad futura:qđ dic vt digi.ff.de procu.l.esi. ¶No.dist.istius.§.nam per istum.§.declarãtur omnes leges de hac materia loquẽtes. ¶Jn gl.q incipit,mãdatũ ibi,a se, Circa istam.q.vide qđ no.in.l.si pupillus.§.videamus.ff. de nego.gest.C.de neg.ge.l.tutor.in fi.in gl.parua.

Daurius paulus. Alle,q pact⁹ de quo-ra litis,p eo qđ cõdẽnat⁹ est,soluit,vel fideiussor iudicatũ solui pmisit,actionẽ mãdati nõ hz:sec⁹ si de quota litis pact⁹ nõ fuerit,lz pciũ ob fidei iussionẽ acceperit.h.d.itẽ.§.allegat q in fideiussorẽ iudicatũ solui fit execution recta via sine alio pcessu:itẽ q delinquẽs apud acta pt puniri offo iu.sic.C.de test.l.nullũ. Jtẽ ille,q fide iubet accepta pecunia,qđ multi faciũt,p itercessiõe,hz nihilo minus actionẽ mãd.qđ no.sec⁹ si sit pact⁹ de quota:qz tũc nõ repetit. ¶Jn v.marcell⁹.vide qđ no.p Ja.ff.ad.l.fal.l.i q̃rita te.qđ no. ¶Jn gl.mag.ibi, pcuratorio noie.No.ex hac.l.q sicut pcurator dz cõdẽnari,vt.C.ũ sen.l.j.ibi plene no.i pson a pcu.dz ferri sñia absolutoria.Dz eñ pcurator absolui pcuratorio noie:qđ no.idẽ vt in.l.pe.§.fi.in gl.q incipit, cur mag.j. de pub.iu.idem no.in.c.querelã.extra de elec.& est casus i.c. inter delictos.i fi.extra de fi.instr.Jn ẽdẽ vr teg.q ipse oñs dz absolui,vt in aut.qua in puincia.C.vbi de crī.agi opz.i ver.si desist actor,vel reus venerit,vel miserit,absoluend⁹ est &c.& p pterea vr q taz ipse proc.q ipse oñs debeat absolui:& ita no. gl.in.d.c.querelã.& circa predicta vide qđ no.in gl.in.c.suscita ta extra de in integ.rest.&c.& potes rñdere ad teg.aut absolue dus est.l.verbis snie conceptis in persona procuratoris:nam per hoc intelligtur oñs absolutus:& ibi dicitur.

Salarium. Salariũ promissum nudo pacto,põt per officiũ iudicis exigi, nisi interuenerit pactum de quota litis.h.d. ¶Ex lec.an. ¶Salarium promissum ex postfacto p moduz remuneratiõis petit officio iudicis,vbi cessat verborũ solẽnitas & etiã turpitudo.h.d.ter.cũ gl. ¶Jn gl.mag.ibi,vt plene &c. no.dist.istius glos.& vide qđ not.Ly.C.eo.l.j.& l.salarium. ¶Sed hic q̃ro de vno,pone q procurator nõ fuit promissuz salarium,an pcurator poterit petere sibi cõstitui salariũ,sicut aduocatus q põt petere sibi constitui salarium posito q nulla intercesserit,pmisso:vt.j.sequit in gl.Rñdeo nõ, vt no.in.l.j. §.aduocatus.j.de va.& extraor.eo. ¶No.de materia salarij p curatorum hic in gl.& vide formã libelli in Spe.de magistris. Jtez vide qđ no.Ly.C.de do.ante nup.aut.dos data.& qđ no. Archi.j.q.j.sunt nonnulli. ¶Jn gl.magna ibi,dici patronus circa hoc vide qđ no.Ly.in.l.j.& l.salarium.& per istam gl.& in sti.eo.§.tua gña.in gl.dũ querit,an pcurator cui nõ cõstituit salariũ possit ipsum petere,quãdmodũ aduocat⁹:dic vt no. in.l.j.§.adno. Hec gl.inducit ad talez qõnem,puta q dicat Zsuetudo regni q qs nõ possit aduocare nisi litete aduocatio nis fuerint sibi concesse sub certa pena:mõ aligs procurabit, nunqd ea pena possit puniri iste qui procurat,qua pena dz puniri ille q aduocat literis ei nõ cõcessis:Rñderi pt per banc gl.q sic & idem qđ hic no.in.l.j.C.man.& facit ad id qđ dixi.i.l. j.in fi.§.si quis in ius voc.nõ ierit.circa mediũ gl.magne.& vi de qđ no.in.l.non intelligitur.§.dim⁹.ff.de iure fis. ¶Ex pmissis quero,mercenarius q consueuit ire cum literis scholariũ, venit ad me dicẽs,mandatis aliquid ad ptes vestras:ego dixi, porta mihi has literas,& satisfaciã tibi,vel satisfiet tibi:iste portat literas,sz nõ defert pecuniam,petit sibi satisfieri, ego nolo:quid iuris:& est dicendum q si non erat als satisfactum arbitrio iud.actiõe prefert.verb.teneboz,arg.instit.loc.in prin. &.j.de prefer.ver.l.si tibi.Jac.& Ray.

Si procuratorem. Procurator tenet act.mãdati,vt reddat instra sibi data,nõ aũt tenet actiõe depositi:tenet etiã actiõe mãdati,si p collusionem passus fuerit se vinci.h.d. ¶No.teg.ibi, vnius cuiusq &c.facit q̃ Babtistis.ff.eo.l.j.§.qõ si rem. Secũdo inquãtum hic dicitur de collusione procu.vide qđ babetis in.l.eleganter.§.pe.ff.de do.vel aliter.h.d.

¶Additio. ¶Procurator dz reddere instra cause dño.h.d. vel sic, Procurator qui non reddit instra cause dño,tenet mãdati,nõ aũt depositi. Jdẽ si collusit vel nõ psequit litẽ quã suscepit,sz si pcu.nõ sit soluendo,Z reũ colludentez agatur.h.d. ¶Et sic no.q postq̃ pcu.cepit tractare litẽ,tenet illã prosequ vsq ad fi.pro quo vide hic cle.j.de pcu.Et ibi no. q recipiẽs procuratoriũ fine protestatione,in quo dñs cauerit p eo,cogitur ipse procu.dñm defendere super oibus in pcuratorio cõtẽtis:qđ no.& tene mẽti.vide hic qđ no.Ly.C.De eden.l.pcu.in fi.als est in aut.si quis in aliquo.eo.ti.& quod no.Jn.extra de testi.c.albericus.in Spe.de procur.§.ratione autẽ forme, vbi dicit Spec.q instra sunt pducenda & registrãda,& postea pũt reddi producẽti,qđ pbat per istũ teg.facit.l.fi.C.de fide instr.

Si qs mãdauerit. Procurator ad negocia qcunq;lec⁹ pcurator ad iudicia nisi fuerit lis cõtestata.h.d. Adde qđ digi.ff.de exer.l.j.§.magistrũ.& distinctio isti⁹.§. nõ reperit meli⁹ alibi. ¶No.q pcurator datus ad excipiendum põt substituere ante lit.cõtest.& bene qz non cõtestatur lis super exceptione.hoc etiã tz do.Rich.de saly.sed.d.Ray.tenet Zñũ per.l.lz.C.de pcu.que indistincte logtur qz videt agere, vt.l.j.de excep.sed qđ vbi nõ interuenit lit,cõtest.nec quasi,sz decretũ:dic vt no.in Spec.de procu.§.j.versi.quid ergo.vide quod no.Ly.C.de episco.& cler.l.id qđ pauperib⁹.& C.de pcu. l.quod quis.& qđ no.in.c.religiosis.de procu.in clem.verba similia distinctioni quã ponit hic Bart.ponit Ja.in.l.id quod pauperibus.in fi.in lect.facit.ff.de excep.do.l.apud celsum.§. mãdatu titio.ñcius vero nunq̃ põt substituere aliũ ñcium,arg.eius quod no.Pe.in.d.l.qđ quis.& facit ad predicta. ff.de ma.vin.l.si pater.in fi.sed nũquid ille qui substituit,desinit esse procurator,an vero possit reuocare substitutũ:distingue, aut substituto nomine ppzio,& põt reuocare.j.e.l.si vo. §.pe.Aut nomine domini,& tũc aut hz ḡnale mandatu & põt reuocare aut spãle & tunc nõ,vt in.c.is qui.de pcura.lib.vi.si a lege, tũc si substituit in totũ reuocat,ar.c.Quis.de offic.deleg.li.vi. et ad hoc q possit reuocare facies in pcuratorio qđ apponaz & ad reuocandũ & substituẽdũ,facit qđ no.in Spe.de pcu.§.f. v.qd si cõstituit.& ver.seq.vbi videas. Jn gl.si. ibi,solutio.ibi, spãle &c.circa hoc vide q no.in.l.Zria.& qđ no.in.l.qđ quis.C. de pcu.Et p declarationẽ istius teg.& glo.dic aut loqmur in pcu.ad iudicia,aut ad negocia. Primo casu quidã est pcurator in rẽ suã,& idistincte pt substituere,vt.C.de do.l.illaz si vo pro.u.simpleg,tunc ante litis contesta.non põt sed post sic,vt C.de procu.l.qđ quis.& l.neq.& l.nulla.cum fi.Secundo casu, aut loqmur in procuratore gñali,aut in procuratore speciali: si in gñali põt aliũ procuratorẽ substituere,vt hic & l.j.§.magistrũ.§.de exer.& l.cuicunq.in fi.§.de insti.si in speciali,& tũc si quidẽ mãdatũ sibi factuz hz certã & limitatã formã, tũc potest aliũ substituere:qz nõ vr electa industria persone,vt.j.qõ vi aut clã.l.si ego.extra õ off.dele.cis cui.l.j.rñso.li.vj.Si vo mandatũ nõ habeat certã et limitatã formã,tunc non potest alium substituere,nisi boc ei fuerit permissum a mandante:et ita loquit.l.pe.§.fi.de diuer.& tẽpo.pscr.allegata in glo.rõdet: qz videtur electa industria persone,vt.l.mandatum.in fi.§.eo. & in.d.c.is cui.ñ.responso.extra de offi.delega.libro.vj.

Si tutores. Si tutor mãdat cõtutori fieri illud quod nõ expedit pupillo,sola actio mãdati nascit iter eos:si expedit,orit ẽt actio tutele pupillo ẽ eũ. Jtẽ negligẽtia mãdatarij tutorẽ nõ excusat.h.d. ¶No.ex hoc.§.q qñ aligs tenet aliqd facere,& mãdat alij vt faciat,& il le nõ facit,nõ excusat:vide qđ no.doc.in.l.cũ filij⁹.ff.de v.obli. ¶Dz ẽ op.de.l.cũ a matribus.C.q pet.tut.sol. casus supueniens in persona pcuratoris bene excusat dñm,vt ibi,& i.c. significãte.extra de pig.C.de ap.l.pses.sed negligẽtia pcuratoris,dñm seu mãdantẽ nõ excusat,vt hic:& ita loquit iste teg.& facit teg.istius.§.Z seruientes,q debent seruire q nõ liberent, lz mandẽt alij.pro quo facit optime qđ no. Jnn.extra de test. c.cãm.& de pig.c.ex presentium. ¶No.q vnus tutor facit aliũ tutorẽ procuratorẽ suũ:qđ tene mẽti,& facit qđ no.in.c. plentiũ.de testi.lib.vj.per Archi.vbi dicit q sic cõuentus põt face re prelatũ suum,pcuratorẽ. ¶Secundo no.q illud quod debeo explicare,nõ sufficit alij cõmittere explicãdũ,facit extra õ pig.c.significante. ¶Jn gl.f.in tutorib⁹.in fi.gl.no.q si tutor alicuius pupilli mãdat aliqd fieri,ex quo dammũ & lucrũ posset Zsequi pupill⁹:q si emergat lucrũ,ad pupillũ spectare dz: si vero mandaret aliqd fieri,ex quo lucrũ & nõ dãnum posset euenire:tunc lucrũ ad tutorẽ nõ ad pupillũ pertinet.& cũ hac determinatiõe intelligit.l.q cquid.arbi.tut.& l.qui negocia.in prin.l.j.de admi.tut. Ray. Procurator meus emit noie meo fundum,& de suo soluit precia,tandẽ tanto tpe possedit q fructus ad precij q̃titatẽ ascendãt,querit nũquid extenuent seu absorbeãt precia iure cuiusdã tacite cõpensatiõis:dicit qđa q sic.mã iste procurator nihil aliud est,q̃ creditor,vt.ff.de vbo. obli.l.si ita qs.tu dic q aut pc.emit noie suo,lz mãdato meo & tũc nõ extenuãt sortẽ:qz nõ teneẽ mihi cedere iura,nõ pcio soluto,vt.j.de mand.l.iiij.§.si ab ignoto.aut procurator emit noie meo,& tũc quesijt mihi dñium & pos. vt.l.j.p q̃s pso. nob. acq.iõ fructus ex re mea preceptos teneẽ ẽpẽsare. Si aũt emit & nõ adiecit quo noie:& tũc idẽ qõ in primo mẽbro:qz pson a ex trinseca nõ intelligit.ff.de ver.ob.l.si ita stipular⁹.§.Ebrysonus.in fi.ita dixi in rub.in.v.q.C.de contraben.emp.

Si liber. Si apparet emptionem meo nomine factam non valere, tenetur procurator mihi ce dere

a ¶Deo. nunqd aũt si mando tibi quod emas domum pro me:& tu dixisti, da mihi pecuniã,& ego tibi tam cito non dedi,& tu p te & tuo nomine emisti, an psumatur empta esse de mea pecunia? vide do. Jas. may. in sti. de actio.§.sequenti. nu.35.

cedere actionem,si quam efficacem habet,alias sec⁹.h.d. Uel sic quod continent verba iuris,est referendum ad significatio rem iuris,non facti.h.d

Mandati actio. Mādati actio daf ei,cui⁹ interest,⁊ ad q̄tū interest. h.d. Uel sic,vbi cessat interesse,cessat actio ⁊ nō oritur ab ipso principio. Uel sic,actio mādati datur ad interesse,⁊ si nō inter est,mandatum cessat.h.d.facit qd dixi in.l.quoties.la.j.de ser.

1 ☞ Fideiussor appellare tenetur.

2 Fideiussor necesse habet denuntiare.

Si ignorātes. Si fideiussor exceptionē omittit,ipsum excusat ignorantia: si vero omittit appellationē,excusat ipsuȝ paupertas,⁊ denūtiatio facta ipsi p̄ncipali.h.d. ¶ No.tex.ibi,ex substātia dbitoris q fideiussor pōt soluere de bonis p̄ncipalis debitoris, vt hic. ad idē.j.e.l.iul.in p̄n.circa qd vide no.gl.in.l.vēditor.s. de iu. ⁊ p hoc alle.Jac.de are.⁊ Rich.mal.aut.qua i puincia.C.vbi de cri.agi opȝ.lȝ gl.ibi aliter intelligat.facit ēt p h̄.C.de epis. ⁊ cle.aut.si captiui.⁊ p h̄ tȝ Ja.de are.q si sint plures h̄r des. qui tenentur ad certā spēm,q2 nemo solone ptis liberatur,pōt vn⁹ soluere ptē alteri⁹:sic creditorē fideiussor p̄t mittere i pos. rei p̄ncipalis debitoris,quā p̄ncipalis debitor sibi soluere tenef:vide qd no. Ja.j.de admi.tut.l.gn̄aliter.⁊ Bar.ff.d.v.ob. l.eadē.§.cato.⁊ vide p do.Ant.i.c.cū laic⁹.de fo.comp,lib. vj. Et sic no.q fideiussor ʒct⁹ vel iudicij p̄t satisfacere creditori de bonis debitoris,⁊ vr̄ super hoc habere tacitū mandatum.

1 ¶†Scdo no.q fideiussor tenef appellare:⁊ dicit Jac. bnt.q2 nō solū appellare tenef,sȝ etiā appellationeȝ prosequi,nisi pp paupertatē excusef,vt hic:⁊ ppterea dicit ipse q q̄nq3 qs condēnaf noīe alieno,⁊ tūc tenef appellare, ⁊ nō psequi vt.C.de pcu.l.inuit⁹.⁊ extra de pc.c.iuste.q̄nq3 qs cōdēnaf noīe suo. tū ʒdēnatio tēdit ad incōmodū alienū,vt est q̄n fideiussor cōdēnaf,tūc talis ʒdēnat⁹ tenef appellare ⁊ psequi nisi propter

a paupertatē excusef[a], vel ex alia cā excusef,vt hic ita dȝ ītelligi l.herēnius.§.Caia.j.de euic. ¶ Ultimo no.q paupertas pro

b dest[b]:ad idē.C.de epis.⁊ cle.l.si qs ad declinandum. vel aliter. ¶ Additio. ¶ Ex isto.§.si ignorātes.no.q tria excusant ab appellādo.s.ignorātia iniuste pnūtiatiōis,facit qd no.Cy.C. de pc.l.inuit⁹.⁊.j.de euic.l.herēni⁹.§.j. Itē impotētia paupertatis,facit qd no. Jn.i.c.ex rōne.de ap. sȝ nonne poterit viua voce appellare,⁊ sic nullas expēsas facere in appellatiōe.j.de ap.l.j.in fi.⁊.l.seq. Et p̄t dici q tali casu nō excusef. Sed in eo vbi illū expēsas facere oporteret,q2 eas facere n̄ posset,ppter inopiā,nō tenef. Sȝ querif cur nō incōtinēti viua voce appel lauerit,nā ⁊ tūc esse vr̄ i culpa. Sȝ dic q deliberare voluit,nā vt fideiussor nō tenef psequi appellationē,q2 sufficit denūtiare.⁊ ar.ēt ad idē qd in pcuratore.l.inuit⁹.C.de pc.ray. Sȝ tu

2 dic ʒ vt ibi. ¶† Itē no.q fideiussor hȝ necesse denūtiare.vt.j. e.l.idēq3.§.pe.⁊ vide hic qd no.in.l.ppter.§.prēdis. j. ad fil. s̄m do. Itē excusat tertio ab appellādo protestatio ⁊ requisitio dn̄i,q appellet si vult:qd est mēti tenendū. Itē no.q si fideiussor omittit exceptionē p̄ncipali cōpetentē,ignorātia excusatur. Itē pcurator dȝ appellare,nisi excusef cā paupertatis. h.d. ¶ Jn tex.ibi,equitate iudicis.iste tex.pbat q offm̄ iudicis merā equitatē ʒcernit:de quo dic vt in.l.si mānumissor.C. de lib.⁊ eo.lib.⁊.l.seruos.j.de ali.leg. Ray. Jn gl.ʒrio sensu ⁊c.

c No.per hanc gl.q i rescriptis[c] hȝ locū ar.a ʒrio sensu,ergo in statutis,cū rescripta sint stricti iuris.vid hoc no.p me in.l.cōuenticulam.C.de epis.⁊ cle.

Dolo autem. Si pcurator rem emit mandato alteri⁹,mandati tenef:idē si p dolum vel culpam mādatū non fuerit prosecut⁹:sȝ si res sine ei⁹ culpa abest,nō tenetur nisi ad cauendū ⁊ cedēdū actiōes ⁊ de facto suo.h.d.cū.l.seq.vsq3 ad.§.si procurator. ¶ No.q ad pcuratorē nō pertinet facere gratiā facit.j.qd vi aut clam.l.pbibere ⁊ plane no.q ille q cedit iura,dr cessionariū suum procuratorem facere:ergo intelligif mādare,dū ceditur act. s̄m Spe.qui ita no.per istū tex.in Spe.de ces.ac.§.fi.ver.⁊ no.qd s.qd est mēti tenendū. No.tex.in ver.sȝ ⁊ si dolo ⁊c.qd q̄n aliquis omittit mediāte pecunia,vr̄ esse in dolo:sȝ si per gratiā, dr esse in lata culpa. ¶ Scdo no.in.l.de tuo ⁊c.ibi.de tuo.q2 talia verba quotidie ponūtur in instr̄o,de suo dato ⁊c.facit qd vidistis in.l.si non.s.de rei ven.quod no.

Jdēq3.§. Si procurator. Procurator tenef ad vsuras i casib⁹ hic īsertis. h.d.

Si quis titio. Si aliter ʒhēdo mādatum perficitur, actio mandati extinguif ⁊ ex nouo cōtractu agif.h.d. ¶ Not.q dȝ agi ex contractu,q principaliter geritur,non ex alio.

Si cui mādauero. Qui tenef mihi actionē cedere, potest a me cogi debitorē liberare,vel alteri delegare ad mei petitionē.h.d. vel sic,Dn̄s cui cedēda sunt iura a procuratore,p̄t de iure cedendo disponere p arbitrio sue volūtatis.h.d.q no. De iure autē iam cesso nō est dubiū,⁊ facit.s.de pac.l.si cū emptore.vide Cy.in.l.ij.C.de iure dot.⁊ vide qd not. C. de dot.inter vir.⁊ sic oīa pōt dn̄s,pro iure cedēdo,q̄ pōt pro iure iaȝ cesso,saluo q nō agit ʒ debitorē,añ factaȝ obligationē cessiōis actionū. ergo recta via nō pōt liberari debitor ab eo, cui debent iura cedi:qd dic vt in.l.si cū emptore.⁊ facit.l.si ptem.quē ad.ser.amit. Et do.Arch.alle.istū tex.q possum agere ʒ te vt liberes aliquem:⁊ est tex.in.l.j.in prin.j.vt in pos.leg.

Si mater. Nota q si mulier adhibet ad stipulandū dotē ʒiunctā psonā,nō vr̄ donare, vt hic vides i filia adhibēte matrē ad stipulādū:circa qd vide qd habes.in.l.que dotis.j.solu.ma. ¶ Scdo no.casum isti⁹.§. pro eo qd dicam.j.eo.l.si non remūnerandi.v.papinianus.

Si quis ea. Adhibitus vt cōsultor non tenef,nisi dolū cōmittat,nā si dolū ʒmiserit,tenef actiōe de dolo,nō mādati.h.d. Uel sic, ʒsiliari⁹ nō tenef si nō cōsuluit,vt ēt si male ʒsuluit,nisi dolū cōmiserit.h.d.facit iste tex.ad eos q eligunf in ʒsiliarios a testatorib⁹,puta q fiat cū cōsilio guardiani fratrū minoꝝ,vtrū ex isto ʒsilio sequaf obligatio necne: No.in isto tex.ibi affectionē amicabilē.ar.q amicabilis cōpositor nō teneaf nisi de dolo:sec⁹ in arbitro,vt. C.de pac.l.si qs in cōscribēdo. ¶ No.hic ar.q aduocat⁹ assumptus ad consulendum,non teneatur nisi de dolo s̄m Bar. ¶ Additio. ¶ Si mādauero. Si pcurator ad mutuādū recepit vsuras ēt ʒ dn̄i voluntatē,ad eas domino tenef, nisi contractum fuisset quod procurator suo periculo feneraret.h.d. Uel sic,q̄n procurator excedēdo formam mandati aliquid sibi perlucraf,illud restituere tenetur:secus si non erat simplex pcurator.h.d. Dubitatio in primo casu erat:q2 cum mandatū erat taxatiuū,videbatur dn̄s renuntiasse seu repudiasse. arg. s.de neg.ge.l.qui aliena.§.liberto.

Jdē labeo. Procurator pōt dn̄o iputare id qd licite ipendit.h.d. Uel sic,dn̄s tenef procuratori restituere sumptus,quos pcurator fecit rōne pcuratiōis exequēde.h.d. Et no.gl.sup v̄bo,opȝ.ibi,qd si erat rusticus. ¶ Jn gl.hos sumpt⁹.ibi,nō repetit. No.q rustici nō debēt equitare:⁊ id nō debēt eis refici expēse vecturarū, ⁊ est ar. p.q.rustici pducti in testē,q noluit venire nisi eques,q cogaf

d venire pedes:q2 nō cōpetit sue ʒdōni eqtare[d]. Et vide qd no. Ja.de are.de admi.tu.l.a tutoribus.⁊ arg.xij.q.iiij. quicunq3. ¶ Dictū no.in ver.nisi salariū.ar.q ambasiatores vltra salariū debeāt habere expēsas itineris:⁊ hoc non est verū,q2 salariū vr̄ eis cōstitutū p sumptibus ⁊ labore psone. Nā munus eorum est munus publicū.sed hic loquitur in priuato officio.

Generaliter. Fideiussor omittēs exceptionē ex sua persona cōpetentem, sibi non impedit mandati agere:secus si ex persona p̄ncipalis.h.d. ¶ Additio. ¶ Uel sic,omissio exceptiōis inhoneste,nō impedit actionē man. Itē q aliū ex necessitate defendit,poterit vti exceptione ex pte sua.h.d. ¶ Jn tex.ibi,honestā.vt nō solute gabelle ⁊ nō facte assignationis oportune s̄ȝ Bar. ¶ No.hic duo:p̄mo q fideiussor p̄t omittere exceptionem inhonestam. ¶ Secundo no.q in cā mota fideiussoris,reus p̄t opponere ex sua psona exceptionē mere psonalē:qd est no. dignū.vnde lȝ ad fideiussorē nō trāseat exceptio mere psonalis,tñ offerēdo se liti opponit eam ex sua psona,facit.j.rē ra. h.l. procurator c

ad exhi.§.j.qd declara vt no.p Cy.in.l.quoties.i.vj.⁊ vlt.q. C. de pre.impe.of. ¶ Quero q̄ est ista inhonesta exceptio,de q̄ loquif lex:gl.ponit exēplū,q̄n actor ius iniquū īpetrauerat:vñ ex suo delicto nō debeat audiri:imo ʒ eū poterat exceptio opponi,ita no.hic i gl.ista qd no.ppter exceptiones q̄ q̄nq3 p̄nt opponi ex forma statuti,q statutū dt si qs nō soluerit colle- d

ctas,vel aliud sile fecerit,nō audiaf:⁊ iste tales exceptiōes dicunf inhoneste:⁊ p ʒn̄s si talis fideiussor talē exceptionē nō opponit,nihilomin⁹ habeat actionē mandati.qd no.q q̄n fideiussor non opponit,seu nō pōt opponere exceptionē ex persona rei,p̄t re⁹ iudiciū i se suscipere,⁊ oppōere ex psona sua. Casus est hic,qd dic verū q̄n fideiussor hȝ regressum ʒ reū, secus si regressum ʒ reum nō haberet:q2 tūc reus nō posset in se iudiciū suscipere. Casus est hic in.l.marcell⁹.j.de fideius.⁊ ibi p Dy.⁊ Bar.⁊ sic vides hic q reus q defendit fideiussorem pōt opponere exceptionē ex persona sua.⁊ hoc ideo:q2 est defensor necessarius,ad quem spectat cōmodum ⁊ incommodū:sec⁹ si esset defensor voluntarius.vt.s.de procu.l.minor.§.vlti.

Si fideiussori. Acceptilatio facta cā remunerādi,tribuit fideiussori actio.mādati ʒ dbitorē:sec⁹ si fuerit facta simpl'r aīo donādi.h.d.cū duabus.ll.seq.in prin. Uel sic, donatio ex cā remuneratiōis affert act.mādati,sȝ nō simplex donatio,⁊ est no.dis.⁊ facit ad no.j.d

a ¶ Excusetur. adde Fe.l.c.si q̄ testi.⁊ in.c. nihil.i fi.de p̄scri.⁊ i.c.ex rōne.d ap.⁊ Fr. are.i.l. inuit⁹. C.de procu.

b ¶ Prodest. q2 cātabit vacu⁹ corā latrone viator,vt tȝ gl.or. insti. de excu.tu.§.sȝ ⁊ propter paupertateȝ.sed a tali pdesse libera nos dn̄e, vt p Bar. i. l. cū non facile. ff.si cui pl⁹ q̄ p.l.fal.⁊ ar. in c.cōstitutū.de rescr.in.vj.

c ¶ Qd i rescri. vid.d.alex. de imo. in. l. j. de of.ei⁹.vbi ēt p eū Bal.⁊ Fr. aret.hic.

d ¶ Eqtare.ad de glos.x.q. ij. eps.⁊ bar. i. l. seru⁹.in p̄n.de le.j.⁊ eūdē.bal. i.l.qm̄.C.de testi.⁊ gl.⁊ abb. in.c.cū instantia. de censi.et Jo.and. sing. in additio. ad Spe. in ti. de teste.§. qualiter.v.sic testes aūt. ⁊ Nic.de nea.in. l.j. §. & pupil. de tut. ⁊ ra.distr.

do.l.aqlius regulus.Ibi,remunera.munerū p̄cedētiū.No.ꝙ liberatio ex cā remuneratiōis nō indiget īsinuatiōe,quasi nō sit donatio mere:sec⁹ si merita nō p̄cesserūt,qđ dic vt dixi.s. si cer.pe.l.si tibi.facit ad idē qđ no.j.ꝑ so.l.cū duob⁹.§.ꝙ saga riam.¶ Itē no.hic ar.ꝙ dona.cā mor.vel legatū semꝑ inter ꝑtatꝰ fieri ex cā remuneratiōis,vide ꝑ eūdē in.l.fi.s.de exer. ¶ No.dist.quā ponit iste tex.inter remuneratione ꝛ simp.icē donationē.Scđo no.ꝙ ī dubio dona.cā.mor.ꝛ legatū p̄sumi tur cā remuneratiōis fctm̄:ꝛ facit ad idē.j.ꝑ soc.l.nec adiecit.

Si vero non.

Istud prin.nō summatur qꝛ summatū est cum prece denti.§.sed no.gl.ma.que optime declarat, ꝛ seq. ss. ¶ Additio. ¶ Ibi,non acturos ex sua ꝑsona, qꝛ nō fingunꝰ ipī soluisse,vel fili⁹,vel seru⁹:ꝛ fictio in ꝑsona filij,vel serui nō extēdiꝰ ad p̄rem:qꝛ esset fictio fictiōis ſm Cy.ī addi.ꝛ appro bat hic Cy.opi.Gul.quam ponit.s.de pac.l.ab em.vend.Ex isto tex.sumiꝰ ar.ꝙ si cliētulus facit pactū cū aduocato de cer ta.q.ꝛ inter alia cōuenit ei dare expēsas,mō aduocat⁹ inuenit quendā amicuꝫ suū,q fecit sibi expēsas,vult repetere a clientu lo an possit per istuꝫ tex.ꝛ.§.fi.de.l.idēq̄.s.eo. Distinguitur, aut amicus fecit aīo remunerandi aduocatuꝫ de aliquo serui tio forte ab eo recepto,ꝛ poterit aduocatus repetere,aut aīo donādi:ꝛ tūc nō posset,vt in fideiussore d̄r:hoc tenet Spe. ī ti. de expē.§.fi.ſꝫ quidam indistincte dicūt ꝙ nō p̄t repetere p.l. si domus.§.fin.j.loc.ꝛ rn̄deꝰ huic legi ꝙ ꝑ talem liberationem adest saltē liberatio debitori,ſꝫ ī ꝑposito nihil adest clientulo. ꝛ forte bene ſm Ray.¶ In gl.ma.ibi,hul.ꝯ:qꝛ si filio ꝯpetit hoc casu,ꝛ nihil,vera sit opi. Hu ſꝫ p̄r eius habebit exercitiū noīe filij,vt.C.de bo.ma.l.j.ꝛ de bo.que lib.l.fi.§.liberi aūt.ꝛ in hoc potest esse vera opi.ꝙ filius non agit,sed ipse pater.

Marcellus.

Si tertius aīo donandi fideiussori, soluat creditori,parat fideiussori a ctionem mandati ꝯ debitorem,non aūt patri vel dn̄o,si filius vel seru⁹ fideiussor fuerit:secus si ipse seru⁹ solueret.h.d.Istū §.declaratum habuistis.s.ea.l.in prin.in glo.magna.

Plane.

No.ar.ꝙ legatū fctm̄ monacho reqrit insinua tionē,qꝛ ītelligiꝰ fctm̄ ꝯtēplatiōe ꝑsone,nō mo nasterij:tu dic vt.C.de in.deli.l.cū aliqs.Nō ob.iste tex.qꝛ hoc ꝯstabat d̄ mēte.ꝛ adđ qđ habuistis.s.đ mino.l.iij.§.qđ minor.

Idem marcel.

Una donatio facit aliaꝫ dona tionē p̄sumi.h.d.¶ No.ex hoc §.ꝙ rōne p̄cedētis donatiōis act⁹ q fit postea in fauorē dona tiōis,vt hic,falliꝰ ī dote,vt vidistis.s.e.l.ideꝫ.§.si cui.v̄.si mr̄. vbi tex.dicit ꝙ si mr̄ dat dotē ꝑ filia,ꝛ filia adhibet postea ma trem ad stipulandū,nō ideo vr̄ mr̄ adhibita aīo donādi lꝫ mr̄ illā donauerit filie.Est igitur in hoc.§.casus,in quo donatio presumiꝰ:sunt ꝛ alij casus:qui not.hic in gl.quam vide, ꝛ not. ipsam:ꝛ vide quod no.in.l.vtrum.j.de dona.inter vir.ꝛ vxo.

Si filiosa.mandaui.

Cōditio p̄tātiua nō trahiꝰ retro,et iō tp̄s existētis ꝯdōis inspiciꝰ,q̄tū ad acqsitionem.h.d.Et iō si p̄r executus est mādatū fctm̄ filio:vr̄ ipse fili⁹ execut⁹.¶ In gl.mag.ibi,aliud est in ꝯditione ꝛc.vel dic ꝙ ibi loqꝰ ī ꝯditiōe casuali,qua existēte retro trahiꝰ ad tp̄s ꝯct⁹:merito id tp̄s ꝯ ct⁹ inspiciꝰ:hic v̄o loquiꝰ in ꝯditione p̄tātiua.q̄ exn̄s retro nō trahiꝰ,ꝓbatur in.l.potior.ꝛ in.l.q balneū.j.q pot.in pig.hab. ¶ Additio.Idē si libertus.q recipit rem a patrono,ꝛ ei⁹ mā dato aliqd soluit,si ei postea alienāti cōsentit,p̄t illud actiōe mādati repetere,si patronus aīo donādi ei tradi nō fecit:secus si aīo donandi:qꝛ tunc ꝯcedēdo redonare vr̄.No ꝙ vna dona tio inducit p̄sumptionē reciproce donationis:qꝛ in dubio pre sumiꝰ remuneratio:qđ tene mēti. Adde.s.ad vell.l.sed si ego. Et ꝑ solutiōe ꝯrij in fi.gl.positi dic vt no.j.de ꝓba.l.cū de in debito.ꝛ.l.q̄ dotis.j.sol.mat.ponit hic gl.alias causas, ꝑpter quas presumiꝰ donatio,vt no.gl.ꝛ adde ꝙ dixi.s.si cer.pe.l.cū quid.¶ In tex.ibi,ꝙ si donationē.Casus istius ver.nō est ali bi ſm Ray.ꝛ terminaꝰ illa qđ,tradisti mihi instr̄m debiti qđ habebas aduersus me:deinde ego tibi restitui,an possim age re:ꝛ ꝑ istū.§.d̄r ꝙ sic.Facit ēt ad aliā.q.spurio nō pōt donari: pone dedi tibi,vt dones spurio.est hic ar.ꝙ nō valeat donatio qꝛ vna donatio facit aliā p̄sumi:vt hic,ꝛ no.ī auꝰ.qb.mo. nat. effi.sui.§.fi.Itē facit ꝙ ex vna liberatiōe p̄sumaꝰ alia. Itē ali ter,ꝙ ex quo p̄sumiꝰ mod⁹ donādi.in dubio p̄sumiꝰ donatio. Qđ facit in ar.ſm Ja.de are.gerebas negocia mea,qꝛ bn̄ ge rebas misi tibi pecuniā,vel equū,vel aliud,nūti⁹ q illud por tauit,nihil dixit:ſꝫ tn̄ dedit,postea volo illđ ab hr̄de tuo repe tere.qđ nō possuꝫ:qꝛ ex quo nō appet mod⁹ donādi,vr̄ dona tio.Itē no.ꝙ Ja.de are.ī.l.si nō fortē.§.libert⁹.s.de ꝯdi.inde. ꝛ alibi d̄r ꝙ q mai⁹ bn̄ficiū facit,p̄sumiꝰ ꝛ minus.C.de nec.ser. her.isti.l.qdā cū testm̄.§.veteres.¶ In gl.sic in fi.So.scđa est ꝙ qs nō p̄sumiꝰ in dubio donare,nisi ex aliqua iusta cā aliđ p̄ sumatur:ꝛ adiunge quod no.s.de iud.in.l.sed ꝛ si susceperit.

a ¶ Post mortem.ꝛ an, ꝛ qn̄ feraꝰ, vide.d. Bar.soc.ī ꝯsil. lxj.inci.ī p̄nti. v̄.ſꝫ ī casu nostro, ī.j.parte. ꝛ ī ꝯs. lxxxvij. incip.in p̄nti. v̄.ꝛ circa princip, ea parte.

in prin.ꝛ.s.si cer.peta.l.cum quis.

Si mihi mādaueris.

Procurator agit ad precium ꝛ vsu ras,nō solū ad morā ꝑtinētes,ſꝫ quas soluit,nō habito respe ctu quus domin⁹ fuisset solutur⁹.h.d.¶ Ex sic no.ꝙ si ꝑcura tor recepit pecuniā sub vsura,ꝙ p̄t a dn̄o vsuras repetere.sed qđ est,an h̄ sit verū de iure canonico? vr̄ ꝙ nō:qꝛ tales vsure sunt īdebite,vt.l.si nō fortē.in p̄n.s.de ꝯdi.inde.Sꝫ ꝑcurator soluēs īdebitū nō repetit a dn̄o,vt.l.q ꝑprio.§.ꝑcurator.vt ī ceteris.s.de ꝑc.igiꝰ.ſꝫ ego cōsult⁹ dixi ꝯ ꝙ etiā de iure cano. posset a dn̄o repetere.ꝛ sic tꝫ Mar.Sil.ī.l.sociū.j.ꝑ soc.vt ibi dicā Ray.ꝛ Gul.vide plene in.c.in nr̄a.extra.de ꝑc.¶ In tex. ibi mutuatus.No.ar.ꝙ fideiussor soluēs vsuras repetit a reo: qꝛ repetit vt interesse ꝛ rōne more,ꝓbaꝰ extra de ꝑc.cū ꝑ cā.

Si adolescens.

Fideiubens ob causam inho nestā actionē mandati nō hꝫ h.d.No.ꝙ adolescēs nō teneꝰ seruare indēnē illū quifideiubet ꝑ sua meretrice,vel cōcubina,vel ei se obligat,vide j.de vsuc. pro emp.l.si quis cum sciret.ꝛ.j.quan.dies leg.ce.l.si ita.

Cū quidā.

Uerba ꝯmēdatoria n̄ obligāt.h.d.Nō qꝛ tūc poti⁹ cōmēdatorie quā mādato rie sumēda sunt.¶ In tex.l.nō obligat.si forte ille q recepit li teras aliqd mutuauit.ꝯcor.C.qđ cū eo.l.vl.facit.l.fin.§.plane. de insti.ꝛ vide plene bar.ī.l.luci⁹.j.de fideiuſ.¶ Not.ex isto.§. ꝙ ex epistola qs nō obligatur,ad quod cōcor.s.de insti.l.fi.j. de act.ꝛ obl.l.fi.s.depo.l.publia.§.luci⁹.Sꝫ cōtra.s.ad mace. l.filiussa.ſꝫ dic ꝙ ibi nō est epistola,sed ex numeratione secuta nascitur obligatio,de quo vide qđ no.per Cy.in.l.non episto lis.C.de ꝓba.ſm Ray.Gul.d̄t ꝙ si litera continet verbū obli gatiuum,inducit obligationem,vt.s.de cōsti.pecu.l.titius.si vero simplicem confessionem,tunc inducit simplicem ꝓba tionem,vt.l.publia.in fi.facit.l.quidem.s.de consti . pecu. dic de hoc vt plene dixi in.d.l.non epistolis.

Si quis mandauerit.

Ille qui mādat filiosa.mutuari in casu licito,habet actionem mandati.h.d.

Hoc amplius.

Qui mādauit filiof.credi,teneꝰ si qđ recepit ꝯ macedonianum tūc nō esse affirmauerit.h.d.cū.§.p̄ce.ꝛ nō est alibi ſm Ray.ꝛ facit ad.q.de eo q obligat se ꝑ filiosa.ī casu ꝓhibito a statuto ꝙ teneaꝰ si suscepit ī se piculū,ꝛ affirmauit nō fieri ꝯ statutū.

Si post creditā.

Mandatū interuenire non pōt ꝑ eo qđ factū est,sed ꝑ eo qđ fieri pōt.h.d.Hic est quadā gl.mag.q̄ ponit dr̄iaꝫ inter mādatorē,fideiussorē ꝛ cōstitutorē.in eā glos.adde qđ not.j.de fideiuſ.in rub.ꝛ in auꝰ.de fideiuſ.§.j.ꝛ aduerte ad gl.dn̄ dicit ꝙ fideiussor obligaꝰ v̄bis alle.l.blāditus.C.de fideiuſ. adde.l. quintā.§.satis acceptio.j.de v̄.ob.fallit in quasi ꝯctu.vbi fide iussor sine verbis obligaꝰ.l.cū ostendimus.§.fi.j.de fideiuſ.tu to.¶ In tex.ibi,item ait tutor.Circa istuꝫ tex.intellige ꝙ cū tutor reddebat rōneꝫ administrationis cuidā suo pupillo di xit ei,ego mutuaui de pecunia tua tali cētū,dixit adult⁹: ego nolo ipm̄ approbare,qꝛ nō est soluēdo:tūc tutor dixit sibi ap probat istđ nomē certe si nō est soluēdo,tali mādato tutor te neꝰ mādati.¶ Additio.¶ Si post creditā.In re facta super ueniēs mādatū nō est obligatoriū ſꝫ in re futura fieri,sic.h.d. Uel sic,ꝑ eo qđ factū est,nō hꝫ locū mādati actio,lꝫ de ipō qs possit in se periculū suscipere.h.d.ꝛ est ratio:quia mādatari⁹ non est executus actū mandati.sed tm̄ mandatuꝫ.¶ Ad sol. no.meliorē gl.que sit in corpore iuris in ista materia ſm Dy. qui ita no.ff.de ver.ob.l.sciendū.licet cōtra not..j.de fideiuſ. in rub.ꝛ male.vt ibi per Cy.ꝛ cum hac gl.concor.quod not.s. de pecu.eodem tempore.ꝛ in auꝰ.de fideiussoribus in princi.

Si mādauero.

Mādatū pōt reuocari ꝑpter voluntatem mandantis.h.d.

1 ☞ Mandatum post mortem conferri potest.

Idem Marcellus.

Mādatū post mortē collatū morte mā dantis nō extinguiꝰ.Itē mādatari⁹ pōt agere,vt sibi deꝰ pe cunia necessaria ꝑ executiōe mādati.h.d.cū.l.seq. ¶ No.ex h̄ §.ꝙ lꝫ mādatū simpl'r emanans,morte mandātis extinguaꝰ vt.j.eo.inter causas.in p̄n.tn̄ mādatū collatū post mortē mā dātis nō extinguiꝰ.casus est hic. ¶ Sꝫ ꝯ hoc oppo.de.l.cū p̄r §.meuio.j.de leg.ij.ſꝫ gl.ad illā.l.rn̄det ꝙ ibi mādatū fuit col latū in vita,tu vero dic ꝙ qn̄q̄ mādatū ꝛ effectus mādati cō fertur in vita.ꝛ tūc morte mandātis mādatū extinguiꝰ. qn̄q̄ mādatū ꝛ effectus mādati cōfertur post mortē,ꝛ tūc adhibeꝰ distinctio scientie et ignorantie,vt.d.l.cum pater.§.meuio ꝛc.

1 ¶ Additio. ¶ Idē Marcell⁹. † Allegaꝰ ꝙ mādatū p̄t ꝯfer

a ri post mortē[a],ꝛ tūc mādatū nō finiꝰ morte.Et dicūt do.ꝙ ex isto tex.qs pōt facere procuratorē ita ꝙ mandatū per mortē nō reuoceꝰ si hoc expimiꝰ.qđ no.¶ No.ar.ꝙ commissarij de

puta

putati ad ɔstructionē capelle pōt agere cōtra heredē ꝙ ministret eis pecuniam pro capella construēda: qđ no. in. l. tantuȝ.

Heredem. In glo. ñ. ibi, q2 venditori nō cōpetebat ⁊c. No. istā gl. ex qua glo. iūcta cū tex. habes ꝙ vēdita hereditate nō trāseūt in emptorē nisi actiōes, q̄ tpe ɔct⁹ ipsi vēditori cōpetebāt. Et iō in ɔctibus, qñ fiunt tales venditiones, ponūtur verba multū gñalia: dr eñ ꝙ cedit oēs a. tiões, quas hȝ vel i futurū habere poterit: qđ no. Hec lex allegat ad duo. pmo ꝙ tacita cessio nō trahit ad futura. Itē ꝙ aliqd est cā sue cause: qđ no. ⁊ hoc intēdit, siue heres fideiussoris soluat, siue ab eo qui emit hereditatē in totum vel in partem, habet heres actionem man. quā emptori heres tenetur cedere. h. d.

Si mandassem. Reuocatio mādati p curatori nō p̄iudicat, i cuius notitiā reuocatio nō puenit. h. d. ¶ No. ex hac l. ꝙ tunc dȝ certiorari pcu. qñ eo nō certiorato posset dānum incurrere, vt hic dū dr, ne dānū ⁊c. ad idem. s. de cōd. ob cau. l. si pecuniā. §. itē si qs dederit. al'r si nō posset dānū incurrere, tūc esset sec⁹: vt. l. si pr̄. j. de ma. vin. ⁊ ibi p Dy. ⁊c. ⁊ p Cy. in. l. mandatū. C. man. de quo vide in. d. §. si quis, vide etiam bonā gl. in. l. j. §. sed tertio quero. s. qđ ius. plenius ⁊ subtili⁹ per me in. d. l. mandatū. C. man. ¶ Additio do. Sagu. Jañ.

Si mandassem. Si mando tibi vt emas fundū, ⁊ deinde scribo ne emas, ⁊ anteꝗ̄ recipias lr̄as, emeris, teneor tibi mādati: rō ponit i tex. ne dāno afficiat is q suscepit mādatū. Al's rō ponit qñ mādatū morte reuocat. j. e. l. inter cās. in p̄n. gl. ad hūc tex. alle. duas cōcor. isti. eo. §. itē si adhuc. sȝ ibi loquit, qñ reuocat mādatū, siue finit morte, vel manumissione dispēsatoris: hic expssa reuoca. idē iuris est: q2 eadem ratio. Itē alle. pro concor. l. si pr̄. ff. de ma. vin. qui not. tex. est in hac materia: sȝ tñ ille tex. non concor. sed ɔdicit huic l. ⁊ ei qđ. s. dixi. s. ꝙ eadē est rō, qñ reuocat mādatū morte, ⁊ qñ p phibitionē: ille eñ tex. facit dr̄iam. Itē finit mādatū p phibitionē ēt anteꝗ̄ puenerit in notitiā mādatarij, dt eñ ibi ꝙ si pr̄ pmiserit seruū manumitti a filio, pr̄e mortuo, si filius ignorās manumiserit, valet manumissio libertatis fauore, cū non appareat mutata volūtas: ex quo ibi collige ꝙ nō finit mādatū morte mādātis, cū tractat de libertatis fauore, cū nō appareat mutata volūtas fauore libertatis. Sȝ dices imo nil spāle q2 ad hoc vt nō finiat, est necesse ꝙ sit ignorās fili⁹, vt ibi dr: sȝ idē est in alijs casibus, vbi interuenit ignorātia, vt hic, ⁊. l. inter cās. in p̄n. ⁊. l. si p̄cedēte. in p̄n. j. e. ⁊. d. §. itē si adhuc. insti. e. cum si. So. spāle est in hoc: q2 in alijs casibus finit mādatū, lȝ nō actio mādati, q̄ durat, ne mādatarius dāno afficiat, vt. l. d. l. si p̄cedēte. ⁊ iō qñ nō iterest mādatarij, nec is cū quo mādatū exercet dāno afficit: lȝ lucro careat, nō vȝ actus regl'r, vt. d. l. si pr̄. ñ. rūso. sȝ in h casu libertatis fauore vȝ, vt ibi. ⁊ sic est spāle, q2 vȝ actus, q al's nō valeret: sed dices, hoc vr̄ falsuȝ: q2 idē est i eo, cui donare volebā cā mor. ⁊ iussi ei soluere debitorē meū; nā si me mortuo soluit per debitorē ignorantē, vȝ ⁊ non reuocatur mandatū morte, ppter ignorantiā sicut hic, ergo nō est spāle in libertate, vt pbat. l. cū pater. §. meuio. de leg. ñ. Sol, ibi loquit in eo, cui mādabat inter viuos, vt faceret aliqd qđ habebat effectū irreuocabilē post mortē, vt qñ ei donare volebā post mortē suā cā donatarij iō ibi distinguit sciēte vel ignorāte, vt ibi no. ⁊. l. si. de so. ⁊ iō si ibi voluisset donare iter viuos quātūcūꝗ ignorās post mortē soluisset, nō valeret donatio, vt ptȝ ex p̄dictis: ⁊ q2 spāle est i libertate. Sȝ ɔ hoc dices, imo in libertatē nō est spāle, vt. l. quesitū. §. ñ. j. q ⁊ a qui. vbi si pr̄ pmisit filio manumittere, ⁊ manumisit ignorās ptē decessisse, nō est liber: ⁊ sic directo ɔdicit. l. supr̄. in prin. Istud ɔriū ē valde difficile: q2 ille leges sibi de vbo ad verbū vident ɔdicere. Dantur p gl. in. d. l. quesitū. tres so. vna ꝙ in. l. q̄sitū. pmiserat pr̄ manumitti seruū, vt substraheret qđni quo casu secuta morte nō vȝ, in. l. si pater. nō ad hoc manumitti pmiserat. Hec sol. diuinatio magna est, ⁊ lege nō pbatur nec rōne sufficiēti: alia sol. q̄ ibi datur pro terita, est ꝙ in. l. q̄sitū. fili⁹ erat minor, in. l. si pr̄. erat maior: hec laborat eo morbo quo p̄cedēs: alia so. q̄ ibi est scđa, est ꝙ in. l. si pr̄. nō erat mutata volūtas in. l. q̄sitū. erat mutata. hec so. i se verissima est: ⁊ si dicis est diuinatio, dico ꝙ nō, imo colligit ex. l. si pr̄. nā sicut scitis tex. in. l. ij. §. ɔriū. C. de ve. iu. enu. dicit ꝙ i iure nō est dare ɔriū, si qs subtili alo diuersitatis rōnes excutiat, ⁊ in. §. qbus. C. de no. co. ɔpo. q2 resecatis silibus ⁊ ɔrijs, pterꝗ̄ si iuris alia diuisiōe adiunctur: ⁊ tex. istoꝝ tāta sunt breuitate cōpositi, vt credā ꝙ cū ministerio vnūquodꝗ verbū sit positū, ar. l. j. ⁊. ff. qđ met. cau. vbi breuitatis cā detractū est verbūculū, vis: vñ in. l. si pr̄ dr, ⁊ interim decesserit itestato. qđ verbū nō ponit in. l. quesitū. §. ñ. Itē ibi dr cū nō appareat esse mutata dñi volūtas: qđ verbum nō ponitur in. l. quesitum. vna ergo lex debet distingui per aliā. Et subtiliter pbādo hāc sol. ⁊ vtiliter est sciendum, ꝙ testm̄ est testatio mentis eius, qđ qs de bonis suis velit fieri post mortē suā. l. j. ff. de test. ibi ergo pmittit fieri manumissio, ⁊ morit intestat⁹ permittēs, nō apparet mutatā fuisse voluntatē: imo in ea perseuerare vr̄ in morte, extra de bap. c. maiores. l. pr̄e furioso. s. de his q sunt sui vel alie. iur. nisi appareat ɔriū per aliqua indicia: sȝ qñ decedit cōdito testō, testm̄ fit ad declarandum qđ velit qs fieri de bonis suis post mortē suā: si ergo nil disponit de manumissione, vr̄ mutasse voluntatē, ⁊ nil de ea disponere. ⁊ ideo nō vȝ manumisso, nec fit liber. ⁊ ita intelligat. l. quesitū. que simpl'r loquit: ⁊ est distinguēda f̄m aliā, vt euitet cōtrarietas ex quo pōt diuisione iuuari: lex eñ vna p aliā distinguit. l. de precio. ff. de pub. nec dr diuinatio quod alia lege vrgētere stringit, ppter qđ in. d. l. quesitū. nō fuerūt posita supradicta verba, que ponunt in. d. l. si pr̄. Et f̄m hāc rōnē erat ēt limitanda. l. si pr̄. q2 si antea fecisset testm̄, ⁊ postea pmisisset manumissionē, ⁊ morte peruētus, nō potuisset disponere i testō, valeret libertas sine manumissio: q2 cessat rō, p quā mutari dicebatur volūtas ɔdito testō, si essent alia idicia vel cōiecture, ar. l. j. C. de inof. test. ⁊. l. si cū vel in vtero. C. de test. mil. ⁊ quod no. Bar. in aut. ex cā. C. de lib. preter cum si. Concludit ergo ꝙ licet finiat morte mādatū: qđ est rō q2 cessat volūtas, ⁊ cessatio volūtatis sufficit ad finiēdū mādatū regularit: fallit fauore libertatis, vbi nō sufficit cessare, sȝ opȝ mutare. ¶ Idē forte possumus dicere in his, q̄ cōcernūt pias causas in fauorē ipsoꝝ, vt dicit in. l. illa institutio. ⁊. l. captatoria. de here. insti. ⁊. l. eā quā. C. de fideic. pbant per id qđ dicit in dote, ar. l. si ego. §. si res. ɔ iure dot. ⁊ qđ de dote dr. j. de sol. ꝙ causa dotis est causa pia. l. cū his. §. si mulier. s. de cōdi. inde. qđ tñ alibi examinabitur, ⁊ qualiter intelligat. §. si res. hec pcedūt f̄m intellectū gl. q̄ intelligit. l. si pater. in pcu. seu mādato vt ibi ptȝ ex gl. ⁊ sic itelligit Dy. ⁊ Bar. l. si pater. Pet. tñ de bella pti. intelligit. l. si pr̄. in nūtio siue nudo ministro, f̄m qđ refert ⁊ residet Cy. i. l. mandatū. C. man. ⁊ sic soluuntur ɔria. d. l. pr̄. ad hāc. l. ⁊ alias: vide ibi p eos, mihi nō plȝ q2 nuntius refert verba in personā dñi l. multū. C. si qs alt. vel sibi. ⁊ ibi no. l. iij. §. si act. ⁊ ibi no. ɔ ɔst. pec. l. si pater. dr si pr̄ pmiserit filio manumittere, filius est, ergo q manumittit nō aūt pr̄ nūti⁹ diceret, dñs meus te manumittit: nō ē ergo ɔ illū tex. hec so. tñ satis ɔsona mihi vr̄, ꝙ ibi nō sit nūtius nec pprie pcurator: q2 verbū, pmitto. vel permiserit, nō est de verbis q̄ inducūt mandatū, de qbus dixi. s. eo. l. j. qui eñ suscepit mandatū astringit illud exequi: sȝ non ille cui permittit aliqd facere, arg. l. nō qcqd. supra. de iu. ⁊ de of. si. pñ. l. sepe. ⁊. l. j. C. quomo. ⁊ qñ iud. ⁊ pretor pmitti in ius vocare, nō tñ iubet. l. j. ⁊. l. iij. §. si. ⁊. l. seq. de in ius voc. l. legis virtus. ff. de legi. hȝ tñ effectū mādati quo ad alia, nō quoad obligādū eū, cui pmittit. ⁊ ita intelligo gl. in. l. si pr̄. ⁊. l. ad eū. l p̄n. ⁊ qđ ibi no. supra de do. ⁊. l. agli⁹. e. tit. ⁊ iō Pet. appellauit nūtiū. gl. pcu. idē iuris est, tñ q̄ ad reuocationē in vno qđ in alio vt. d. l. ad eū. vbi loqtur de vbo, ɔcedo, qđ idē p quod reprobatur opi. Pet. q equiparat nūtio. Sȝ dices tūc si sic ē, ergo nō est spāle in libertate q2 si est pmissio ⁊ cōcessio, q̄ nō obligat eū cui permittit, nō finietur morte pmittentis seu facientis gratiā, nisi expresse reuocet: vt in. c. si super gr̄a. de offi. dele. lib. vj. So, ibi in gr̄a p quā trāsfert ius in eū cui fit, qđ pl⁹ morte nō finit. hic vero nō est pro gr̄a, sȝ ministerium permittit, ⁊ nil acquirit: ⁊ iō nō dr libert⁹ filij, sȝ p̄ris, vt. l. nepos. ⁊. l. si ɔsentiēte. j. de manu. Si vero concederet ministeriū, ex quo cōsequeret cōmodum, hoc est, ministerium ad vtilitatem eius, cui ɔcedit diceret in rem suam pcu. vel minister. ⁊ nihilominus finiebatur morte f̄m ista tpa, vt. d. l. ad eū. hodie vero f̄m gl. ⁊ Bart. ibidem non finiret, vt. l. illam. C. de do. que sub mo. qđ tñ nō fit mo p nūc sufficit excitasse. Sȝ tūc etiā vr̄ nō eē spāle fauore libertatis, cū idē fit in alijs, vt. l. fundi. in fi. de ac. pos. sol. imo ē spāle, ⁊. l. fundi. hȝ locū in mandato qđ fit de eo ad quod ius tenet de necessitate, vt ad traditionē ei⁹ qđ vēdidit: q̄ casu seruat ista lex, dixi. s. e. si vero. in fi. sed qñ mandat aliqd ad qđ nō tenet, ⁊ effectū irreuocabilē nō erat habiturū post mortē: tunc est spāle in libertate: in alijs ɔrium. vt ptȝ ex predictis, ⁊ istud sufficiat q̄ ad examinationem primi casus. l. si pr̄. qđ melius cecidisset i. l. inter cās. j. e. Sȝ q2 ppter f̄m casum puta, qñ reuocatur expresse opȝ ⁊ cadit hic examinari intellectū illi⁹ legis: ideo hic posui ex quo occurrit. ¶ Nūc venio ad propriaȝ materiam legis, ⁊ vr̄ hic tex. ꝙ nisi reuocatio mādati, siue phibitio pueniat in notitiā mādatarij, nihil valeat, ⁊ vt dixi supra directo vr̄ tex. ɔri⁹ l. d. l. si pater. de ma. vin. vbi nō vȝ manumissio permissa p partē, si fiat per filium ignorantem reuocationem cōcor. l. quesitū. §. si. qui ⁊ a qui. hec est materia vtilis ⁊ subtilis ⁊ quotidiana, quam plene Cy. examinat in. l. mādatum. C. eo. tit. tangit per gl. ⁊ doc. in. l. si procuratorē absentem supra de proc. extra de procu. c. ex insinuatione. per Dy. in. d. l. si pater. per gl. extra de renū. c. cū illusto. in cle. Bar. l. l. igit. C. de sati

⁊ Bal.ibi.Ja.de bel.in.l.j.§.ſ; ſi ego.j.qð iuſ.⁊ ibi gl.in.l.j.ĩ ſi. de ꝯben.emp.gl.in.c.mãdato.de ꝓcu. Hoſt.in.c.auditis.e.ti. Jn.in.c.ex parte decani.de reſcr.⁊ in.c.quod.de renun.⁊ ĩ mul tis alijs locis iuris. ¶ Videam⁹ igiť ĩ hac materia qð nobis ꝯcluſiue vř.⁊ p̄mo ſi ꝓc.ſine mãdatarij aliqd itereſt,dñs nõ li beraľ ab intereſſe pp reuocationẽ indiſtĩcte,ex quo nõ eſt certi ficat⁹:⁊ q̃tũ ad hoc qn teneaľ,nõ v; reuocatũ ſine vlla diſtin ctiõe,vt hic,⁊.l.iter cãs.in p̄n.⁊.l.ſi p̄cedẽte.⁊.ĩſti.e. §. itẽ ſi ad buc.⁊.ſ.de ꝯdi.ob cau.l.ſi pecuniã.§.itẽ.ſi qs.⁊ ita t; Cy.ĩ.d.l. mãdatũ.ĩ pe.q.C.eo.Jdẽ puto reſpectu aduerſarij ſeu ei⁹,cu; quo ꝓcurator ꝯxit,vel egit ſiue tãq̃ mãdatari⁹ geſſit ꝙ nõ va leat reuocatio ipſo ignorãte q̃tũ ad hoc qn etiã teneaľ ſibi ad dãna ⁊ intereſſe,ne cõtẽplatiõe mãdati cũ ꝓcurator aliqd ege rit,ledaľ ex ignorãtia reuocati mãdati,ſiue iſtud dãnũ ꝯſiſtat in expẽſis,ſiue ĩ alijs dãnis,ſiue in lucro,qð habitur⁹ fuiſſet, ſi reuocatũ nõ eſſet mãdatũ.ſ; ſine dubio ꝓcedere puto,vbi cũ a lio idẽ egiſſet ex quo illud lucrũ habuiſſet.Si vero aľs illð ha bere nõ potuiſſet,magis eẽt dubiũ,ſtatim dicã:ꝓbanľ aũt pre dicta,q: ex mãdato dñi,ſeu pp mandatũ dñs obligaľ,nedum ipſi ꝓcuratori ⁊ mandatario,ſ; ẽt ꝯhẽti cũ ipſo.C.qð cũ eo. l.ei qui.vt inſti.p totũ.extra de fideiuſ.c.ſi.⁊ ibi per Jnn.plene ſ.de neg.ge.l.ſi pupilli.in p̄n.⁊.§.j.ſicut ergo nõ v; reuocatio in preiudiciũ eius,cui factũ eſt mãdatũ quominus teneaľ ad damna ⁊ intereſſe ei⁹,q cũ mãdatario ⁊ procuratore aliquid egit,q: eadẽ eſt rõ:intereſſe aũt erit ꝑm.l.vnicam.C.de ſen.⁊ p hoc faciũt oẽs.ll.q̃ volũt aduerſariũ nõ lediex reuocatiõe mã dati.l.ſi ꝓcu.abſentẽ.ſ.de procur.l.nam qs.§.ſi debitori.ff.de ſol.qð de lucro dixi intelligo ſane ꝓut.ſ.dixi.qð aliũde q̃ſiſſe; illud lucrũ,ſi nõ fuiſſet mãdatũ:alias vero nõ puto:q: reuoca tio nõ attulit dãnũ:ſufficit eñ ꝙ ſtem in eo gradu, quo eſſem ſi mãdatũ reuocatum nõ fuiſſet:⁊ hoc ꝓbaľ p.d.l.ſi př. de ma. vin.vbi v; reuocatio mandati de manumittẽdo:q: aliũde nec habuiſſet libertatẽ,nec habere potuiſſet ab alio:⁊ ita vř mihi ꝓnũc:ſi eñ mihi occurreret aliud vñ me corrigerẽ,ꝓbarẽ opi nionẽ cuiuſq;.ꝓbaľ aũt qð dixi.ar.ei⁹ ꝙ no.Vinc.in.c.veniẽs. extra de renũ.⁊ refert gl.in.d.cle.j.de renũ.in p̄n.gl.mag.ibi,ſ; teneaľ ad expẽſas ⁊ ĩtereſſe ei⁹ cui⁹ interfuit:⁊ ſic loquiľ gñа liter de expẽ.⁊ intereſſe cuicũq;.facit ĩſti.eo.§.itẽ ſi adhuc.ibi, alioqui iuſta ⁊ probabilis ignorãtia tibi damnũ adferet.Sed q̃tum ad actũ,q geritur,an ipſum ĩpediat reuocatio ignora ta,vel in notitiã non deducta:aduertẽdũ eſt q: qñq; loquimur in nũtio,q mittiľ ad aliqd faciendũ.q nunti⁹ gerit actũ in per ſonã dñi,⁊ nõ cõcipit eũ in perſonã ꝓpriam:⁊ p ꝯñs eſt nud⁹ miniſter.tunc Jnn.⁊ Hoſ.⁊ Can.in.c.qdã.extra de renũ. vñr tenere indiſtincte ꝙ valeat reuocatio,l; nihil allegẽt ibi hoc idẽ tenẽt Pe.Cy.⁊ Ray.in.l.mandatũ.⁊.C.eo.⁊ gl.in cle. vni ca.de renũ.alle.d.l.ſi př.de manu.vin.qð ꝓbã q: manumiſſus ibi nõ eſt filij,ſed pr̃is libertus.ff.de manu.l.nepos.⁊.l.ſi con ſentientẽ.de iure pa.l.fili⁹.⁊ ſic ĩtelligũt.l.ſi penituit.de diuor. ⁊.c.ſi.in.de ꝓcu.li.vj.⁊.l.ſi qs.mihi bona.§.pe.ff.de acq. here. Quid aũt erit in lr̃is,ſcribo lr̃as alicui ſuper aliquo ꝯtu,cu; poſſimus ꝯhere p lr̃as ⁊ per nuntiũ,de pac.l.j.ad ſi.mãd.l.j.§. tãetſi.⁊ reuoco anteq̃ litere recipianľ,eadẽ vř rõ,q̃ in nũtio, vbiq; lr̃e ⁊ nũtij equiparenľ:⁊ ſic vř innuere Jn.ĩ.d.c.qdã.de renũ.vbi facit dr̃iã inter ꝓc.in quo reqriľ certificatio, ⁊ lr̃as, vel nũtiũ ĩ qb⁹ nõ reqriľ certioratio ꝑ; eũ:⁊ ſatis vř equũ dici idem iuris in lr̃is ꝙ in nũtio,⁊ de lr̃is ẽt intelligiľ.d.l.ſi qs mi hi bona.§.pe.iũcto.§.př filio.ita ſcripſi in eodẽ.§.cũ quo cõti nuaľ.§.pe.rõnẽ diuerſitatis aſſignãt Pe.⁊ Cy.q: qñ interue nit nũti⁹ nõ ꝯhit ipſe.ſ; dñs p eũ,⁊ ſine ꝯſenſu dñi nõ v; ꝯct⁹. C.ſi qs alt.vř ſibi.l.multũ.§.vlt.⁊.ff.qð iuſſu.l.vlt.Procurator vero ꝯhit:q: in pſona ſua cõcipit v̄ba ꝯct⁹.ff.de cõſti.pe.l.cũ qs ſi actor.⁊ iõ reuocatio nõ ĩpedit actũ.Hãc opi.t; Ja.ð bel. ĩ.l.j.ſ.ꝙ iuſſu.vbi tractat materiã ⁊ Ray.ibidẽ.Dñi. ſicut,ſ. tetigi.l.ſi př.nõ loqľ in nũtio,vt.ſ.oſtẽdi.c.ſi.de ꝓc.nõ loquiľ ẽt in nũtio:ita ꝙ hec opi,nõ ꝓbaľ hñ iure,nec gl.fecerũt vnq̃ iſtã differentiã,imo expſſe ꝓbaľ hec diſtictio.ſ.ꝙ iuſſu.l.j.§.j. vbi loquiľ ĩ nũtio ⁊ in lr̃is:tñ exigiľ certioratio,vt ibi ðt tex.⁊ me certioraſſet ⁊c.⁊ ſic pt;ibi ꝙ ꝓhibitio ignorata ſiue reuoca tio nõ impedit actũ,hoc eſt,iuſſum:imo ex iuſſu teneľ ꝑinde acſi reuocatũ nõ eẽt:⁊ loqľ in nũtio ⁊ literis:⁊ generaľr ⁊ per ꝯñs dr̃ia talis reprobari vř expſſe p aliũ tex.Dicam⁹ ergo id qð in reuo.ꝓcu.ðr,qñq; loqmur in ꝓcuratore vel mãdatario, an reuocatio mãdati ignorata ĩpediat actũ:ꝯſiderem⁹ ꝙ ali qñ reuocatio eſt ignorata p oẽs,h̃ eſt p ꝓcuratorẽ ſiue mãdata riũ,⁊ eũ cũ quo ꝯhiľ,vř litigaľ,⁊ iudicẽ corã quo act⁹ celebraľ, ⁊ ſimiles,l; nõ ſemp tot pſone cõcurrãt:aliqñ ñ p oẽs ignora tur,ſed p aliquos ſcitur,⁊ p aliquos ignoraľ.accipiamus igiľ primũ,quãdo p oẽs ignoraľ:hic ꝯſiderandũ eſt ꝙ quedã eſt ꝓ hibitio ſiue reuocatio tacita,q̃dã expſſa:tacita fit tripliciter, aut p mortẽ,ꝙ eſt quãdo mãdatũ morte finiľ,aut p mutatio nem ꝯdõnis procuratoris,aut per ceſſationem alias ceſſionẽ

cauſe,ob quã mãdatũ fiebat.Primo caſu qñ fit p mortẽ dice bat Jac.de are.indiſtincte ꝙ impeditur actio, l; nõ ſit facta certioratio,vt.l.eius qui in ꝓuincia.ff.ſi cer.pet. Hãc opi.re probat Cy.in.d.l.mãdatũ.p.l.inter cauſas.in prin.⁊.l.ſi prece dẽte.j.e.ti.in prin.⁊ ob hoc Pet.⁊ Cy.ibidẽ.⁊ Ray.⁊ gl. in.d. l.vnica.nõ fecerũt differẽtiã inter reuocationẽ tacitã ⁊ expreſ ſam.aduertamus.l.inter cauſas.non ob.q: loquiľ de actione mãdati,q̃ datur vt dixi.ſ.nos loqmur de ipſo actu an valeat ſil'r.l.ſi p̄cedẽte.imo ille.ll.faciũt p opi.Jac.de are.q: dicũt ꝙ mãdatum finiľ p mortẽ ẽt ignoratã l; duret actio mãdati, p eo ẽt facit.l.ſi př.in prin.de ma.vin.vbi vř ſpãle in libertate ꝙ valeat actio morte ignorata:ergo in ꝯriũm eſt ius cõe.⁊ ſic ibi eſt caſus pro Jac.de are.ſed in ꝯrium facit.l.quã alleg. p ſe.ſ. l.eius q in ꝓuincia.nã debitore ignorãte hñ liberaľ. ſed defen de ꝙ illud fallit liberationis fauore:ſed alius actus puta mu tuũ vel trãſlatio dñij facta p ꝓcuratorẽ morte ſecuta l; igno rata,bene ꝓhibeľ,⁊ nõ v;,vt ibi.⁊ ſic opi.Jac.de are.eſt vera. Pro hac opi.Jaco.de aret.facit qð no.Bar.in.l.ſi ꝓcurator abñtẽ.ad ſi.ſ.de ꝓcu.vbi ðt ꝙ ſi reuoca.eſt ꝓcu. tacite p mor tẽ dñi,l; aduerſari⁹,⁊ ꝓcurator,⁊ iudex ignorauerint, nõ v; iudiciũ inſti.mã.§.itẽ ſi adhuc.ſ.de iud.l.de q̃ re.§.cũ abñtẽ. j.q̃ ſen.ſine ap.re.l.pen.⁊ rõ:q: nõ p̃ot ĩputari dño,cur mortẽ ſuã aduerſario nõ notificauerit:ſ; in dño reuocãte ꝓcu.hñ p̃t ĩputari.⁊ no.hãc rõnẽ.verũ eſt ꝙ Bar.loqľ in ꝓc.ad iudicia. l.ei⁹ q in ꝓuincia.in ꝓcuratore ad negocia,quo caſu ibidẽ re uertiľ ad no.p Cy.in.d.l.mãdatũ.Sed de iudicijs arg.ad ꝯ ctus ⁊ eꝯ.ſ.de pecu.l.l;.§.idẽ ſcribit. ⁊ de pig. act.l.nõ eſt mi rũ.Cõcludẽdo dico,ꝙ vbi mãdatũ morte finiľ,non reqriľ ꝙ talis tacita reuocatio ꝑueniat in notitiã regulariter vbi non, ſine ꝯſenſu meo,vel facto non p̃ot id fieri,vt in obligatione ⁊ trãſlatione rei mee,ꝓbaľ in.l.ij.§.ſed ⁊ ſi qs donaturus.j. de dona.q: ibi res durabat mea:ſec⁹ ſi ſine cõſenſu meo poterat fieri,vt q: in aliũ trãſtulit is dñiũ,cui iuſſu dari alteri,tũ nõ ĩpediľ actio ſiue ſcinerit,ſiue ignorauerit.l.hoc iure.§.ſi qs de derit.j.de do.Diſtinguiľ tñ ſciẽs ab ignorãte quo ad actionẽ mãdati.⁊ ſic limitabiľ.l.j.qð iuſſu.⁊.l.ſed tñ.ad maced. vt nõ habeãt locũ,niſi in expſſa reuocatiõe : fallit libertatis fauore. l.ſi př.in p̄nc.j.de mã.vt idẽ forte in his q̃ ꝯcernũt pias cãs,p ea q̃.ſ.dixi.Jtẽ fallit in his,in qb⁹ l; mãdatũ fiat in vita,effe ctũ tñ irreuocabilẽ hñt poſt mortẽ.l.cũ př.§.meuio.de leg.ij. Jtẽ fallit ĩ his,ad q̃ qs ð neceſſitate teneľ.l.fundi.ĩ ſi.j.ð acq. poſ.⁊ qð no.gl.in.l.ei⁹ q in ꝓuĩcia.ſ.ſi cer.pe.⁊ ita colligiľ ex his q̃.ſ.p̄mo tractauim⁹:aľs ĩpediľ act⁹,q geriľ:⁊ ſic ſuſtineľ opi.Jac.Jtẽ fauore libertatis.⁊.d.l.ei⁹ q in ꝓuincia.⁊.l.ſi qs ſeruo.de ſo.⁊.l.q hoiem.§.titiũ.⁊.l.cũ qs.§.j.j.de ſo.Alij tñ a liter videnľ intelligere.l.ſi př.ꝙ ibi iõ ſit liber, q: manumit tens erat fact⁹ dñs,vt dicã in.l.ſi precedente.j.e.Cõis opi. eſt qð ibi ſit ſpãle fauore liberta.Jn alijs aũt duob⁹ mẽbris, qñ fit reuocatio p mutationẽ ꝯditionis pſone mãdatarij,vt q: a doptaľ,vel deportaľ,vel ĩ exliũ mittiľ,vel ſeru⁹ efficiľ.ar.l.cũ qs.in prin.j.de ſol.vel manumittiľ,vt.d.l.ei⁹ q in ꝓuincia.⁊.l. ſi quis ſeruo.de ſol.⁊ inſti.mãda.§.ite; ſi adhuc.Jſto caſu idẽ iuris eſt,vt puto qð eſſet ſi morte facta eẽt tacite reuocatio,vt di.iuribus.⁊ de hoc eſt caſus in.d.l.eius qui in prouincia.que loquitur in reuocatiõe,q̃ fit p manumiſſionem : nã ibi loquiľ in inſtitore,ſeu generali adminiſtratore,cuius mandatũ non finiľ morte.l.ſi qs iumẽtis.§.j.de inſt.ſ; finiebatur mutatiõe ꝯditiõis pſone,⁊ nõ reqriľ certioratio,niſi libertatis fauore: qð ĩtelligo verũ,vbi nõ p̃ot ĩputari dño cur nõ certiorauerit vt erat ibi:q: ibi mutatio cõditiõis in morte ⁊ poſt mortẽ:vñ ſicut mortẽ ſuã notificare nõ p̃ot ĩ p̄cedenti caſu,ita nec ĩ iſto aľs nõ,ſi poſſit ĩputari mutatione ꝯditionis,⁊ notificare pote rat,eẽt idẽ qð ĩ reuocatione expſſa,vt.j.diceľ:ſec⁹ ſi ignorabat, vel nõ poterat:⁊ ꝓpterea feci notare rõnẽ Bar.q̃ eſt equa ⁊ rõ nabilis.Tertio caſu qñ fit reuocatio p ceſſionẽ aľs ceſſationẽ cauſe,vř ob aliquã cãm,ar.j.e.l.ſi hoiem.hic non habeo ĩ mẽte l.ponẽtẽ exemplũ:ſ; ſi reperireľ diſtinguerẽ vt.ſ.aut p̃t mihi ĩputari cur nõ certiorauí,aut nõ:q: eadẽ rõ vř ĩ vtroq;.Et p hoc dico in reuocatiõe tacita q̃ fit p ꝯſtõnẽ ſecũdi ꝓcuratoris vel eiuſdẽ,vel p interuẽtũ dñi ad iudiciũ,vel ſimiles cãs,de q bus plene dicã.j.eo.l.⁊ mutuã.§.non ideo.cũ potuerit ita cer tiorare ꝓc.vt aduerſarij,ſicut in expſſa qð idẽ iuris erit,qð di cam in expſſa reuocatione. ¶ Modo veniamus ad expſſam reuocationẽ ignoratã p oẽs,an p eã impediaľ act⁹ q geritur: iura,vt.ſ.dixi,videnľ velle ꝙ ĩpediaľ,extra de procu.c.ex inſi nuatione.d.l.ſi př.j.de ma.vin.de diuor.l.penituit.de acq.her. l.ſi quis mihi bona.§.pe.extra de reſcri.c.ex pte decani.ſi cer. pet.l.eius q in ꝓuincia.§.q̃s vero.de do.l.ij.§.ſ; ⁊ quis dona turus.Jn ꝯrium facit.l.j.ſ.qð iuſſu.l.ſed ſi tñ.ad macedo.l.ſi precedẽte.j.e.⁊ hic.l.vero procuratori.⁊.l.q hoiem.§.ſi titium. ⁊.l.cum quis.§.j.j.de ſol.cũ ſi.⁊ cle.vnica.de renun.cũ ſi.Quid dicemus:Jac.de are.dicit indiſtincte eſſe neceſſariã certifica

tionem

ctionem ⁊ iura ɔ̃ria ītelligit in renū.tacita:ſ3 hec opi.eſt expſſe
cōtra iura ꝓdicta.l.ſi pr̃.de ma.vin.⁊.l.q̃ſitū.§.fin.ī.q ⁊ a qui.
Dy.dt aut ex tali reuocatione nō leditur mādatari⁹ ⁊ īpedit
act⁹,vt.d.l.ſi pr̃.al's nō,vt dt Cy.eſt aūt ꝑfecta hec diſtinctio:
q2 in.l.ſi ꝓcurator,nō ledit ꝓcurator ⁊ tamē nō impedit act⁹,
ſ3 forte intellexit,qñ nō ledit ꝓcurator.nec ali⁹,puta aduerſa-
rius,l3 cōmodo,vel lucro careat:ita loqt.l.ſi pr̃.⁊.l.queſitū.q
⁊ a qui.ſic pōt intelligi.l.ij.§.ſed ⁊ ſi qs don.de do.l3 loquat in
tacita renoca.⁊ hoc vex qñ ſine cōſenſu meo nō pōt talis act⁹
celebrari,ar.c.ſi.l ſi.de ꝓcu.li.vj.l rōne quā ibi aſſignaui.⁊.l.id
qd nr̃m,de reg.iur.Si vero me inuito vel ſine cōſenſu meo po
terat celebrari.rñ.vt.l.hoc iure.§.ſi qs dixerit.ð do.⁊ ꝑ hoc di
co ꝙ ſi mādaui alicui vt emat mihi fundū:ſiqdē ſimplr emit
nō dicēdo noīe meo.v3 emptio,q2 potuit ſine ɔ̃ſenſu meo eme
re:⁊ de hoc no.dubiū vt in hac.l.cū ſi.ſed ſi mādaui vt vēderet
rem meā,q̃tū ad obligationē pſonalē,nō eſt dubiū ꝙ nō īpe-
ditur act⁹:q2 ēt rem alienā vēdere poſſum⁹,vt.l.rem alienā.ī.
de ɔ̃hē.emp.ſed quo ad trāſlationē dñij:q2 ſine facto meo nō
pōt a me trāſferri ſiue abdicari dñium.⁊ dicit Pe.⁊ Cy.⁊ gl.ī
cle.vnica.de renū.qd tūc ꝓhibitio ſiue reuocatio ēt ſiue certio
ratiōe īpedit actū trāſlationis dñij.alle.l.ei⁹ q in ꝓuincia.§.
quas vero.ſi cer.pe.⁊.l.id qd nr̃m.de reg.iur.ſm Dy.nā aliud
eſt vt vidiſtis.ḡ opi.Pet.⁊ ſequaciū falſa vr̃,⁊ ɔ̃.l.ꝓcurator
abſentē.ſ.de ꝓc.⁊.l.vnica.C.de ſatiſ.⁊.c.de mādato:ex̄ de ꝓcu.
clarū eſt em̄ ꝙ ꝓcurator actiōis nō pt ſine volūtate dñi rē ī iu-
diciū deducere.l.inl.⁊ qd ibi no.ſ.q ſat.cog.l.ſi añ.ī.iud.ſol.et
tñ reuocatio nō īpedit niſi interueniat certioratio,l3 forte nō
exigat oīm,vt in.d.iurib⁹ appet.Itē iſta opi.eſt ɔ̃ gl.ī.d.l.j.in
ſi.ī.de ɔ̃hen.emp.eſt ēt ɔ̃ tex.ī.l.i.§.j.ſ.ꝙ iuſſu.⁊.l.ſ3 tm̄.ſ.ad
mace.vel ex iuſſu nō obligat ſine volūtate mea:⁊ tñ reuocatio
ignorata nō impedit actū:nedū ergo cum cā tractat de libera
tionis fauore,vt ipſi fatent p.l.vero.⁊.l.q hoīem.§.ſi titiū.⁊.l.
cū qs.j.ī.de ſol.ſ3 ēt cū de obligationis odio non impeditur
actus obligationis,vel trāſlatiōis dñij ꝑ reuocationē ignora
tam:⁊ hoc regl'r cum qs lederet,ſec⁹ cum ledit:l3 ꝑdat lucrū,
qd eſt in his q̃ hñt cām lucratiuā,vt in manumiſſione q̃ eſt do
natio libertatis:ita loqt.l.ſi pr̃.de ma.vin.⁊.l.q̃ſitū.q ⁊ a qui.
ita loquit.l.ſi qs mihi bona.§.pe.de acq.her.vt cū pr̃ vel dñs
iubet hr̃ditatē adiri ꝑ hoc dicā,vel cū mādat donari rē,cuius
h3 dñiū ipſū nō trāſferēdo:⁊ hoc ꝑ dicta iura.ſec⁹ ſi trāſferret
⁊ iuberet te darē alteri:tūc nō īpedit,vt.d.l.hoc iure.⁊.l.ij.ſ.ð
ɔ̃di.ob cau.⁊ qd ibi no.⁊ in.l.eius q in ꝓuincia.S3 dices,iſtud
eſt ɔ̃.l.ſi penituerit.ī.de diuor.⁊.c.ſi.in ſi.de ꝓc.li.vj.Itē ɔ̃ cle.
vnicā.de renum.Sed rñdeo ꝙ illi ſunt caſus ſpāles q2 matri-
a moniū d3 eſſe valde liberū*.l.titia.de v̄.ob.de ſpon.c.gēma.⁊
c.cū locum.⁊ ſic tam mādatū de ɔ̃hendo ꝙ de diuertēdo,ma
trimoniū pt reuocari.⁊ īpedit reuocatio ſine certioratione a-
ctū,vt dictis iurib⁹.ſ.l.ſi penituerit.⁊.c.ſi.⁊ ita firmat gl.ī.d.
cle.vnica.Itē ī cle.vnica eſt ſpāle,vt ibi innuit gl.ma.ī ſi.ēt te
nēdo opi.Pet.aliqñ deſtruit ſua opi.S3 re vera nō eſt ſpāle,
ſ3 cōcordat:nā ceſſio ſiue refutatio bñficiox fit,vel ob ſalutē ꝑ-
ſone refutātis,vt dt tex.in.c.quidā de renū.⁊ id ibi nō pt reuo
cari ꝓc.niſi īterueniat certioratio:ſi ergo null⁹ certificaret,nō
īpedit actus.Hāc opi.ſiue diſtinctionē,aut nullus ledit ex re
uocatiōe,⁊ tūc v3:aut ledit,⁊ nō v3,tenēt expſſe In.⁊ Hoſt.et
Cau.in.c.qdā.de renū.⁊ Ja.but.in.l.j.in ſi.de ɔ̃hen.emp.⁊.d.
Ba.in.l.mādatū.C.mād.ī.iij.q.Et ſic opi.Pe.remanet falſa.
imō ipſemet ſibi fuit ɔ̃rius.⁊ Cy.in.l.mandatum.nā l3 ipſe in
ij.q.tenuit ꝙ in his,q̃ ſine cōſenſu meo nō pñt fieri,valeat re-
uocatio ignorata ⁊ impediat actū:tñ poſtmodū in.iij.q.dt ꝙ
vbi aduerſarius cōtrahebat contēplatione mei eſt certifican
dus,vt.l.vnica.de ſatiſ.⁊ ſi ꝓcu.de procu.⁊ de inſti.l.ſ3 ⁊ ſi pu-
pillus.⁊ ſic cōcludendū eſt in hac materia,cū null⁹ fuerit certi
ficat⁹.S3 nunqd ſufficiat ꝙ ꝓcurator vel nunti⁹ ſit certifica-
tus,vel ēt requirit ꝙ aduerſari⁹,cū q̃ cōtrahit vel litigat,⁊ ēt
iudex.Hic aduertendū eſt ꝙ aliqñ iudex tm̄ ſciuit,tūc īpedit
act⁹,cū ſciēter in nō legitimā pſonā exerceat iudiciū,vel ferat
ſñiam.Aliqñ ps tm̄ ſciuit ⁊ ſiquidē aduerſari⁹ v3 ipſo iure,ſ3
ope replicatiōis elidit,ſiue ꝑ eo ſiue ɔ̃ eū ferat ſnīa:ſi vero re-
uocat⁹ tm̄ ſciuit,v3 ɔ̃ eū,ſ3 ꝑ eo nō v3:ita gl.no.ī.l.vnica.C.de
ſat.⁊ in.d.l.ſi ꝓcurator abſentē.ita ēt no.gl.in.c.mandato.ex-
tra de procu.Si vero oēs ignorauerunt,tūc reuocatio nō ꝑiu
dicat aduerſario:ſ3 nūqd ipſi dño ꝑiudicet,vt nō valeat,ꝑ eo
gl.expſſe nō tāgit:ſ3 cū dicat indiſtincteqñ iudex ſciuit ꝙ non
v3 ꝑ vtraq3 pte:⁊ ſic reuocatio nō nocet domino.Eadē rōne
vr̃ ꝙ ſibi nocere nō debeat,quādo oēs ignorāt.hoc t3 do.Ba.
in.l.vnica.C.de ſat.q2 ſicut nō dat ptās ꝓcuratori niſi poſtꝙ
ſcit,vt no.Arch.⁊ Jnn.in.c.is q.de ꝓcu.li.vj.ita nec ei aufert
ipſo iure:⁊ q2 nō v3 reuocatio.Hoſt.vr̃ tenere ɔ̃riū in.c.audi-
tis.extra de proc.vbi dicit ꝙ indiſticte v3 in preiudiciū reuo-
cantis ꝑ illū tex.in.ij.pte.ſ3 ille tex.nō ꝓbat hoc,l3 ſe multū fir
met Hoſt.bene em̄ t3 ꝙ condemnet ad expenſas.ſ3 nō ꝙ va-
leat ad ꝑiudiciū dñi.In hunc paſſum tangit in.c.ex parte de
cani.de reſcr.⁊ vr̃ tenere idē qd Ho.ꝙ reuocatio ſibi ꝑiudicet:
q2 illud qd dr debere intimari eſt dictū ad fauorē ptis aduer-
ſe:ſ3 ɔ̃ ſe ſufficit qd ɔ̃ſtet de reuocatiōe.vt hic ꝑ illū tex.ꝑ h' fa-
cit,q2 vr̃ diſſenſiſſe reuocādo ne litiget:litere tñ īpetrate ꝑ ꝓ-
curatorē valēt,ſi ꝓcurator ignorauit:al's nō,vt apparet ibi ex
tex.⁊ vide qd ibi no.In.Habem⁹ ergo ſ3 In.⁊ Hoſ.ꝙ ſi oēs
ignorauerūt,v3 ꝓceſſus in fauorē aduerſarij,ſ3 nō ꝑ eo.ſ.reuo
cāte vel ei⁹ ꝓcuratore:ſec⁹ ſi iudex ſciuit vel aduerſari⁹:q2 tūc
ſibi nō ꝑiudicat,nec tñ v3 ꝑ eo.Si vero ꝓcurator ſciuit ⁊ alij
ignorauerūt,vt ɔ̃ dñm nō ꝑ dño:⁊ ſi oēs ſciuerūt ꝑ nullo v3
ſ3 oēs.vide plene Ba.in.d.l.vnica.C.de ſat.d.tñ.Jo.de lig.mē
colligente in.c.mādato.de ꝓc.t3 ſimplr ꝙ v3,vbi oēs ignora-
uerūt,⁊ hec ī iudicijs.¶ In ɔ̃ctib⁹ vero ⁊ negocijs gl.ſimplr
t3 ī.c.mādato.de ꝓc.⁊ in.c.ex pte decani.⁊ in.l.j.§.ſ3 ſi ego.ſ.ꝙ
iuſſ.qd nō reqrit niſi certificādo ꝓc.ꝑ hāc.l.ſi mādaſſe3.⁊ ſi qs
eſt ɔ̃.l.ſ3 ſi pull⁹.§.ꝑſcribere.⁊ multos.§§.illi⁹.l.ſ.de inſt.Il-
lud qd dixi debere certificari aduerſariū d3 ſic intelligi ſcd̄m
Bar.in.d.l.vnica.qñ eſt fact⁹ ꝓcurator ɔ̃ certā pſonā ſiue ad-
uerſariū:ita loquit.l.ſi ꝓcurator.ſ.de ꝓc.⁊.l.fideiuſſor.§.i.ſ.e.
ti.q̃ ꝓbāt ꝙ aduerſario denūtiare d3,facit.l.nomē.C.q̃ res
pi.ob.poſ.qñ vo nō eſſet fact⁹ ꝓcurator ɔ̃ certū aduerſariū,ſ3
gñalis ad cās:ſiqdē apud acta vni⁹ iudicis d3 reuocatio appa
rere apud acta,al's nō nocet reuocatio:q2 qñ eſt apud acta,nō
dubitat de reuo.q2 ex quo h3 certū iudicē,d3 renūtiari iudici
ſicut aduerſario,qñ h3 certū:ego intelligo Bar.ꝙ tūc l3 nō ꝑ
ueniat ī notitiā aduerſarij,valeat.ſi vero nō eſſet facta apud
acta,valeret ſi ꝑueniret in notitiā aduerſarij:ita t3 Ba.l3 ipſe
aliter intelligere voluerit Bar.⁊ hec in his q̃ in eodē tribuna
li agēda ſunt.Si vero extēderet mādatū ad aliū iudicē,idē eſ
ſet ꝙ in ꝓcuratore ex iudiciū quo ad aliud tribunal ſm Bar.
l.vulga.de admi.tu.In ꝓcuratore vero gñali ex iudiciū ſiqui
dē cepit agere ɔ̃ certū aduerſariū,⁊ d3 denūtiare ſiqdē ceptū
eſt:q2 eadē rō,ar.l.apd acta.§.q̃ſitū.ð do.exc.al's ñ tenet denū
tiare,nec iudici,nec aduerſario,q2 neſcit cui,cū nō ſit cert⁹,ar.
l.ſi dictū.§.ſi.de euic.S3 qñ aduerſarius,vel iudex eſt certus,
ɔ̃ quē,vel corā quo eſt datus procurator,d3 ei denūtiari.Idē
ſi certus eſſet loc⁹,in quo deputat⁹ erat:puta ꝓpoſuit aliquē
in aliqua adminiſtratiōe in quadā apotheca,tūc in illo loco
d3 manifeſtū facere de tali reuocatiōe,al's nō noceret,vt.l.ſ3 ſi
pupill⁹.§.ꝑſcribere.de inſti.ita itelligit iſtū paſſu3.nō ob.qeqd
dicat Cy.in.l.mādatū.C.man.hoc limitat.d.Bal.in.l.vnica.
dicēs hoc verū niſi ipſe dñs ſciret,vel ſcire deberet ꝙ ꝓtextu ta
lis mādati aliquis nō poſſet dānificari,q2 ſciebat certos ſe ha
bere debitores.nam tūc illis d3 denuntiari,vt non poſſint cō- a
ueniri.ar.ff.nam.l.ſi fideiuſſor.§.j.⁊.l.ſ3 ſi pupillus.ff.de inſti.
hic poſſet magis reſultare abſurdū:pone pro procuratore ha
bēte largū mādatū ad agendū agit vel exigit debitores inui-
tos,nō cōſtat de reuocatiōe ſm Bal.nō valeret,⁊ nō eſſent li
berati debitores:qd eſſet abſurdū,⁊ cōtra caſum.l.ei⁹ in pro-
uincia.§.quas vero.ſ.ſi cer.pe.l.vero ꝓcuratori.⁊.l.q hoīs.§.
ſi titiū.⁊.§.ſi.⁊.l.cū qs.§.ij.⁊.l.ſi quis ſeruo.de ſol.⁊ ideo dico ꝑ
dicta iura indiſtincte in his q̃ fiunt ɔ̃ inuitū,ſiue agēdo,vel
exigēdo,ſiue ēt defendēdo:q2 ſi ago,⁊ cōparet cu3 mādato.nō
poſſum recuſare qn defendat:iſto caſu indiſtincte requirit cer
tificatio de reuocatione,ſiue gñalis,ſiue ſpālis ſit ꝓcurator ꝑ
iuraq3 indiſtincte loquunt:⁊ facit qd t3 Pe.⁊ Cy.in.iij.q.ī.l.
mādatū.C.mā.Si vero volūtarie agit talis act⁹ vt in ɔ̃ctib⁹,
⁊ ſimilib⁹ tūc vr̃ attēdēdū id qd Pe.dt ⁊ Cy.⁊ aut talis act⁹
celebrat,cū ꝓcuratore nō cōtemplatiōe dñi,⁊ nō requiritur
certificatio aduerſarij,ſed ſufficit procurator,vt q2 dico eme
equū in nūdinis,⁊ tu emis ſimplr,hñ dicit:l3.l.j.§.ſ3 ſi ego.ff.
qd iuſſu.hoc nō ꝓbet,ſ3 potius oppoſitū.Si vero cōtempla-
tione dñi erat geſturus actū,tunc requirit certificatio reuoca
tionis,⁊ nō ſufficit ꝙ certioretur procurator.ita intelligit hāc
materiā Cy.⁊ Pe.per.l.ſed ſi pupill⁹.§.parui.de quo.ī.l.vni
ca.de ſatiſ.⁊.l.ſi procurator.S3 hoc eſt abſurdum,q2 nō habe
bit quē certiorare:q2 neſcit cū quo factur⁹ ſit ꝓcurator ɔ̃ctū
⁊ ad īpoſſibile nō tenet.Propterea Mar.fil.diſtinguit vt re
fert Cy.aut loquit in inſtitore,⁊ d3 manifeſte reuocari,vt.l.ſ3
ſi pupill⁹.§.de quo.aut in ꝓcuratore ſi qdē h3 mādatū ad ge-
rēdū vel agendū cū certa pſona,d3 illi pſone notificari.l.fide-
iuſ.§.j.ff.man.Itē ſi dirigit mandatū certe pſone vt cōtrahat
cum tali.l.j.§.ſed ſi ego.ff.qd iuſſu.d.l.cū qs.§.j.Si vero h3 mā
datū ſimplex nō ad certā pſonā,tūc ſufficit certioratio procu
ratoris:q2 nō h3 cui denūtiet.d.l.ſi dictum.⁊ eſt qd imputet
aduerſario,q potuit hoc cogitare.l.ſi qs domū,ff.loc.tñ q2 in
quirere d3 q cū alio ɔ̃hit:vt.l.q cū alio.ff.de reg.iur.habēt tm̄
actionē ɔ̃ procuratorē.ff.qd fal.tu.au.ge.l.j.ð fur.l.falſus.Cy.
tñ t3 opi.Pet.Bar.magis adheret opi.Mar.fil.l3 de eo non
faciat fidē.d.Bal.eo ſaluo ꝙ ſm Bar.in inſtitore nō requirit
fieri certioratio:niſi qñ h3 certū locum,al's nō eſt perſona,nec

a ¶ Liber.ad-de.d.Mari.Soci.in cōſil.iij.inci.Circa principium.

aliquid in quo possit fieri:tñ opi. Pet. posset defendi, qꝛ dꝫ fie
ri ꝓclama, vel poni in loco publico scriptura de reuocatiõe,
vt. d. §. ꝓscribere. ſꝫ forte nõ omnib⁹ innotesceret. l. diu⁹. de in
integ. rest. in voce p̃conis. qd eñ si extra locũ p̃conis vel scri-
pture aliqd ageret, nõ innotesceret, nec hoc seruatꝛ consuetudi
ne. ꝛ ideo opi. Bar. ꝛ Bal. adhereo cum limitatiõe de qua. s̃.
preterꝙ in illis, q cogunt inuiti, vt in debitoribus exactis, vel
ĩ ꝓcuratore suscipiẽte litẽ: qꝛ cessat ratio Mar. Sil. idẽ tamẽ
Bal. in extraiudicialib⁹ remittit ad not. ꝑ Jac. de Bel. in. l. j.
§. ſꝫ si ego. s̃. qd iussu. vñ verba Ja. qꝛ dicit aliqua elegãtia reci
tabo ꝛ examinabo: dt ipse sic, aut ꝑ se vult quasi obligari, aut
ꝑ aliũ, aut vult aliqs aliqd ꝯmodũ ꝑ aliũ sibi acqri, aut vult a
lij donũ seu grãm ĩpẽdere. Prio casu si misit nũtiũ vel ep̃laꝫ,
ꝛ pri⁹ penitet ꝙ ambasiata vel ep̃la repñtetꝛ, pnĩa interueniẽ-
te statim reuocatꝛ mãdatũ, nec ĩterest si fuerit certiorat⁹ vl nõ.
j. de ma. vin. l. si pater. cũ ꝯcor. ibi alle. ꝛ. s̃. de do. l. quidẽ. vbi d
hoc. Et ꝑ hoc facit rõ scripta extra de ꝓc. c. vl. §. fi. li. vj. ꝛ. j. de
act. ꝛ obl. l. cõsensu. ꝛ de pac. l. labeo. ꝛ de acq. re. do. l. pe. qd no.
C. de sacrosan. l. illud. §. fi. ꝛ est rõ euidẽs in casu p̃dicto ꝙ nũ
tius sine ep̃la solũ p̃stat ministeriũ sicut pica ꝛ organũ. j. de cõ
sti. pec. l. iij. C. si qs alte. vel sibi. l. multũ interest. §. fi. vbi de hoc.
Igitꝛ cũ penitet mãdãtem statim eis deficit cõsensus: ergo ꝙ
postea sequitꝛ, nõ põt suũ effectũ sortiri in aliquo. ꝛ ex his ma-
nifeste apparet ꝙ gl. posita. j. de ꝯb. emp. l. j. que format qõnes
in l̃ra, vel nũtio falsa est: nec p̃t ꝓcedere rõnibus supradictis,
ista sunt v̽ba sua. ꝯcor. cũ ei⁹ opi. ibidẽ Ray. ꝛ in. l. j. de ꝯb. em.
qui ipsum sequitꝛ. facit gl. in. d. l. qdẽ. de dolo. cõcor. Pe. ꝛ Cy.
ĩn. l. mãdatũ. C. mand. ꝛ Inn. ꝛ Host. in. c. quedam. extra de re
nun. ꝛ gl. in. d. §. ſꝫ si ego. q̃ illud verbũ, ꝛ me certiorasset, sup-
plet, maxime qꝛ nõ requiritꝛ certioratio. Ego istud. s̃. reproba
ui, ꝛ tenui gl. in. d. l. fi. de ꝯben. emp. ꝛ dico ꝙ est casus in. d. §. ſꝫ
si ego. ꝛ sic intelligit gl. enim. §. in. d. l. j. in fi. de ꝯbẽ. em. ꝛ supple
re est violare tex. nec vꝫ suppletio: qꝛ ibi loquitꝛ ẽt ĩ mãdatario,
ĩ quo ꝺm oẽs cõiter requiritꝛ certioratio: ꝛ id Ja. d Bel. opi. nõ
ꝓcedit cũ reuerẽtia, nã si esset vera, idem esset in procuratore
q nõ est ꝓcurator nisi dñi ꝯsensu: ergo penitẽtia interueniẽte
cessaret, ꝛ nõ valeret act⁹: cuius ꝯrium dicit tex. in. c. fi. de ꝓcu.
lib. vj. Sꝫ rõ quare nõ põt interuenire pnĩa, non interueniẽte
certioratiõe est, ne dãno afficiatꝛ ꝓpter ignorãtiã, vt hic, ꝛ. l. in
ter causas. ꝛ. l. si p̃cedẽte. j. e. ꝛ inst. e. §. itẽ si adhuc. igitꝛ defect⁹
cõsensus nõ impedit ne dãno afficiatꝛ vel illudatꝛ: ꝛ sic dicim⁹
in ꝓcuratore ad iudicia: caret ergo fundamẽto eius opi. Se-
cũdo casu. s. qñ ꝑ aliũ qs vult obligari dicit ipse, si quidã misit
ꝓcuratorẽ siue syndicũ, per quẽ vult obligari, tũc ẽ necessaria
certioratio vt possit in totũ reuocari mãdatũ: ꝛ sic loquuntur
iura. d. §. ſꝫ si ego. ꝛ hec. l. si mãdassem. ꝛ de publicia. ĩ rẽ act. l.
papinian⁹. ꝛ d ꝯdi. ob. cau. l. si pecuniã. §. j. ꝛ dic vt ibi. ꝛ. l. §. seq.
ꝛ ar. ff. de acq. pos. l. q absenti. in p̃n. ꝛ de exce. rei iud. l. j. §. j. Et
ꝑ hoc dt ipse apparet ꝙ gl. posita in. §. ſꝫ si ego. q̃ loquitꝛ in eo
casu qñ qs per aliũ vult obligari, est falsa. ꝛ gl. q̃ est. s̃. de publ.
l. papinian⁹. ꝛ est rõ, qꝛ qñ quis per aliũ vult obligari, vt ꝑ pro
cu. vel ꝑ syndicũ, tũc obligatꝛ per aliũ nõ per seipsũ, ſꝫ alteri⁹
facto vt no. in. d. l. multũ interest. ꝛ inst. de inuti. stip. §. alteri⁹.
ꝛ qꝛ suũ cõsensum trãstulit in alium, nec sibi reseruauit quãtũ
ad actũ gerẽdũ: id mãdatũ ñ p̃t, nec dꝫ reuocari ab ignorãte,
vt. no. C. de satisd. l. j. s̃. de ꝓcur. l. si ꝓcurator. ꝛ hoc obtinet re
gulariter. Fallit regula extra de ꝓc. c. fi. lib. vj. per hoc appa-
ret sol. q. que mouetꝛ nec soluitꝛ. j. de spon. l. sufficit. Ista sunt v̽
ba sua hoc scdo casu: tenet ergo idistincte ꝙ requiritur certio
ratio in ꝓcuratore, gl. in. §. ſꝫ si ego. distinguit iudicia a nego
ciis, vt in iudicio requiratꝛ, in ꝯctibus nõ: idẽ gl. in. c. manda-
tũ. ex̃ de ꝓc. Pet. ꝛ Cy. in his que pñt fieri sine consensu dñi,
vt ego possum emere fundũ, dicũt fieri debere certiorationẽ, ꝛ
ꝓcuratoris, ꝛ aduersarij in his q̃ factur⁹ erat cõtẽplatiõe do-
mini. Si vero nõ poterãt fieri sine ꝯsẽsu domini, vt alienatio
rei sue, vel obligatio dñi, ꝓcurator nõ est certiorãdus ſꝫ aduer
sari⁹: qd nõ ꝓcedit simpl̃r, vt. s̃. dixi. Mar. Sil. distinguit in
ter institorẽ ꝛ habẽtẽ mãdatũ ad certã ꝑsonã vel respectu cer
te ꝑsone ad ꝯhẽdũ cũ aliquo, ꝛ in his reqrit certiorationẽ al̃s
vero ꝓcuratori simplici nõ requiritꝛ certificatio. qꝛ nõ hꝫ quez
certificet, vt. s̃. dixi. Bar. ꝛ Ba. nõ distingũt iudicia a ꝯctib⁹:
ſꝫ dicunt ꝙ ꝓcu. ad certũ iudicem vel locum vel personã vel
etiam in generali quo ad eos, cũ quibus aliquid cepit gerere,
requiritꝛ certificatio, alias ñ. Addit Bar. nisi verisil̃r scire pos
set debitores, cũ qb⁹ posset agere, qꝛ deberet certificari, vt. s̃.
dixi. In. ꝛ Hosti. in. c. qdã. ꝛ Dy. in. l. si pr̃. de ma. vin. dicũt ꝙ
in his in qbus null⁹ leditꝛ, nõ requiritꝛ certificatio, alias sic: ꝙ
supplẽdũ est, si posset, al̃s nõ: put dicit Bar. ꝛ. s̃. tetigi ita nõ
replico, ꝑ que p̃tꝫ nõ ꝓcedere simpliciter opi. Ja. d Bel. dicã
ergo in hoc vt. s̃. Tertio casu qñ per aliũ volo mihi querere,
dt ipse, lꝫ qs miserit nuntiũ, vel epistolã, vel ꝓcuratorẽ licitũ
est penitere, nec exigitur certioratio, vt. j. de acqui. here. l. si qs
mihi bona. §. pr̃. pen. rñso. ꝛ de diuer. l. si penituerit. ꝛ. C. de re-
pu. l. lꝫ. ꝛ est ratio: qꝛ quoties nulli preiudiciũ generatꝛ, reuoca
tio dꝫ cõsistere in mera volũtate. insti. mã. §. recte. ꝛ. ff. pro so-
cio. l. sed si socius. ꝛ. l. actione. §. Labeo. cũ simi. suis superi⁹ al-
leg. in hoc mẽbro concor. cum Dy. ꝛ istud põt capi sub verbis
Inno. ꝛ Dy. ꝛ bene dicit. Quarto casu qñ volo impẽdere do
na vel gratiã, licet sit missus nũtius vel ep̃la, licitũ est mitten
ti penitere, nec requiritur certioratio. ff. de ma. vin. l. si pater.
ij. ꝛ. iij. rñso. ꝛ. d. l. qui absenti. in prin. ꝛ de acqr. rer. do. l. pen. in
prin. ꝛ pro hoc facit gl. in. d. l. illud. C. de sacrosan. eccle. ꝛ tex. ꝛ
gl. de act. ꝛ obl. l. q ꝯsensu. ꝛ est ratio, qꝛ requiritur interuẽtus
persone medie, vere, vel ficte prestantis ministeriũ: ꝛ ideo taci
te ꝛ expresse sine certioratione reuocatꝛ mandatũ, de do. l. ij. §.
pecuniã. ꝛ de dona. inter vi. ꝛ vxo. l. sed interim. §. idẽ marcel-
lus. ꝛ. §. si vxor. hec ratio non plꝫ ex predictis. Sed qd si vult
aliquis gratiã vel donũ impẽdere non per nuntium, vel epi-
stolã, vel ꝓcuratorẽ simplicẽ, sed per eũ in quẽ est dominium
translatũ: dic vt. s̃. de cõdi. ob cau. l. si pecuniã. §. j. ꝛ. ij. vbi de
hoc: nã aut cõcessit ei simplex ministeriũ, aut in eum trãstulit
omnẽ potestatẽ, ꝛ ius sibi cõpetens in totũ. Ista sunt verba
sua, que si qs bene cõsiderat, excepto eo qd dicit de nuntio re-
ducuntꝛ ad v̽ba Inno. Et qꝛ in hac materia sunt varie opi. et
reperi do. Bal. cõcor. cũ his que. s̃. terminaui, tam in nuntio,
ꝙ in ꝓcuratore, in. l. mãdatũ. C. eo. in. iij. q. ideo eius verba po
nam ad literã, q̃ sunt ista. ¶ Tertio q̃ritꝛ nunqd sit necesse ꝙ
reuocatio ꝑueniat ĩ notitiã ei⁹ cui⁹ interest. Cy. ponit hic Dy.
Jac. de are. ꝛ Pet. residẽt in Petro tanꝙ in firma petra ꝺm
eũ sic dicentes, Aut loquimur de reuocationis effectu inter
gestorẽ ꝛ dñm, aut inter gestorẽ ꝛ ꝯhentem. Primo casu non
preiudicat gestori ignorãti, vt. ff. e. l. si mandassem. Scdo casu
aut interuenit vt nũtius, ꝛ nõ est necessaria certificatio: qꝛ ni-
hil agitꝛ cũ ipso, ſꝫ ꝑ ipm in ꝑsona dñi, vt. ff. de ma. vin. l. si pr̃.
aut interuenit tanꝙ ꝓcu. ꝛ sic tanꝙ fundator act⁹, qui geritꝛ,
ꝛ tunc aut ad esse actus requiritꝛ consensus dñi, vt in trãslatio
ne dñij, ꝛ non vꝫ actus, vt. ff. si cer. pe. eius qui in prouincia. §.
quas autem. ꝛ. l. ij. §. si quis dona. ff. de dona. ꝛ. l. si pecuniã. §. si
seruum. ff. de cõdi. ob. cau. aut actus non depẽdet essentialr̃ a
dño, ſꝫ a ꝓcuratore, sicut est actus ꝯhẽdi: tũc vꝫ actus etiã in
p̃iudiciũ reuocãtis, qꝛ hꝫ sua essentia vñ est act⁹ obligare va-
lens ꝺm Pe. Sed ꝯ id qd dicit de nuntio est gl. arg. in. l. j. ĩ fi.
de cõtrab. emp. ꝛ si dicatur, cessat consensus, ergo non valet
actus: rñdeo ꝙ nõ tã rõne consensus, ꝙ rõne doli, qꝛ fingitur
ratione doli durare consensus: ꝛ hoc est hodie expeditũ, ꝙ si
nũtius ad resignãdũ reuocetur ignorãs, vꝫ resignatio bñficij
in manu superioris facta, vt ĩ. c. j. de renũ. in cle. qd puto verũ
etiãsi ista reuocatio fuit publice facta: quo casu ẽt dꝫ puniri,
qui facit instr̃m clandestinum in alterius preiudicium, vt no.
Hosti. extra de fide instru. c. j. in gl. mag. in ver. item nota cum
officiũ tabellionis, ꝛ lꝫ opi. Pet. esset vera de rigore, hoc obti
nere dꝫ de equitate. Itẽ ꝯ id qd dicit de ꝓcuratore in transa-
ctiõe dñi videtꝛ lex expressa. ff. de pub. papinianus. Sed ibi rñ
dendum est, ꝙ ibi mandatũ trãsiuerat ad obligationem irre
uocabilez: ꝛ ideo nõ poterat reuocari, qꝛ traditio erat necessa
ria fieri. ꝛ ego dico ꝙ aut reuocatio erat alteri captiosa, ꝛ tũc
nõ tꝫ reuocatio facta notificatiõe reuocatiõis, ar. de ac. emp.
l. j. in fi. aut talis reuocatio nõ est captiosa, sed impedit solum
lucrũ, nõ aũt minuit patrimoniũ, ꝛ tũc tꝫ reuocatio de suo,
arg. ff. de his que in frau. cre. l. vel ei. ꝛ. l. ꝙ aũt. cũ si. Bal. de nũ
tio ẽt tãgit in. C. de far. Ex quo possumus sic colligere. Aut lo
quimur in nuntio vel ep̃la: tunc ꝺm Inn. ꝛ alios multos, indi
stincte nõ exigitꝛ certioratio ꝺm gl. ꝛ me. idem est in ꝓcuratore:
aut loqmur ĩ ꝓcuratore reuocato, tũc quo ad p̃iudiciũ reuocã
tis, vbi oẽs ignorarũt sunt opiniones, vt. s̃. dixi. aut ad p̃iudi
ciũ reuocati, ꝛ nõ nocet indistincte, quin detur actio mandati
ad interesse: aut quo ad p̃iudiciũ alteri⁹ siue aduersarij, ꝛ tunc
aut tacite reuocatꝛ vt impediatꝛ, ꝛ nõ requiritꝛ regl̃r certioratio
vbi nõ est qd ĩputetꝛ, al̃s sic, vt. s̃. dixi. Fallit fauore libertatis,
ꝛ in pĳs causis. Itẽ fallit in his ad q̃ tenetꝛ de necessitate. Itẽ
fallit in his q̃ lꝫ mãdentꝛ inter viuos, irreuocabilẽ tñ effectum
sortiuntꝛ post mortẽ. Itẽ fauore liberationis debitorũ soluen-
tium, vt. s̃. dixi. Aut loqmur in expressa reuocatiõe, ꝛ tũc aut
lederetur qs petendo lucrum, qd ab alio non esset facturus: ꝛ
nõ requiritꝛ certioratio. fallit in renuntiatiõe bñficij in cle. vni
ca. de renun. ratio est vt. s̃. dixi. Aut lederetur perdẽdo lucrũ
qd ab alio facturus erat, si non facta esset reuocatio, vel dãnũ
patiendo lederetꝛ ex reuocatiõe: tũc vbi est aduersari⁹ certus,
vel iudex cert⁹, vel locus certus, qui põt certificari, vel verisil̃r
sciri p̃t, qui põt ledi, si nõ fiat certioratio, ꝛ tũc erit fiẽda: fallit
in cõcernentib⁹ ꝯctũ vel distractũ matrimoniũ: rõnez. s̃. assi
gnaui. Si vero p̃dicta cessant: qꝛ nõ põt fieri, nec est q certiore
tur, nec loc⁹ cert⁹, nec iudex, nec aduersari⁹: tũc in his q̃ vigo-
re mandati fieri pñt per procuratorẽ cõtra inuitum, vt in ex-

actione

actione debitorū, vel defensione causarū regrik certioratio indistincte ſm meā opi. p.l. vnicā. de ſatiſ. q3 nihil eis pōt iputari. Jn his vero. q̄ aduersarij seu ꝓhens nō facit inuit⁹, tūc nō requirit certiorat⁹: q3 est qd ꝓbēti imputek. l.q cū alio. ō reg. iur. ꝛ ita vſ ꝓcludēda h̄ materia. Tutū tñ est ī pcuratore gñali, qui reuocat, seruare formā. l. ſ3 ꝛ ſi. §. de quo palā. ff. de insti. S3 qd ſi dñs de reuocatiōe faciebat certiorationē, ꝛ p alīū fuerit impeditus, tunc siue p aduersariū, vel eū q ledit, sine aliuꝫ, vſ qō valeat reuocatio pinde ac ſi venisset ad notitiā, q3 nō est qd imputek, probaſ clare p cle. vnicā. de renun. ſi qs consideratiſtū text. ꝛ tunc vſ eadem rō, q̄ in reuocatione tacita, vbi nō egi gīt certiorat⁹: q3 nō est quid imputek. ꝛ tunc in casib⁹, in qb⁹ fallit in reuocatione tacita. Et iſto mō habem⁹ cōcludere hāc diſtinctiſſimā, vtiliſſimā, ꝛ quotidianā materiā, vt ex p̄dictis patet, ſubmittens me tñ correctioni. Et predicta ſufficiant p dominum Saguranum de nigris Januen. J. A. doc. famoſum.

SJquis mihi, Mādatum vt edificem in meo ad tui vtilitatē, inducit actionē mādati h.d. detracto q̄ ſuū est factū pretioſius. ¶ Jn text. ibi, rauēne. de ciuitate Beneuenti, que est in apulia ſit mentio in.l. heredes mei. in pn. J. ad Treb. de ciuitate Ferrarie, q̄ est in Lōbardia, ſit mētio in.l. defuncta. §. fin. de vſufru. de ciuitate Capue ſit mentio in.l. centum Capue. §. de eo q̄ cer. loc. ꝛ in multis legib⁹ illius ti. ꝛ in.l. qui quatuor. l. vlt. de leg. iij. de Pyrrachio, q̄ est in apulia, ſit mētio in.l. j. §. igitur. §. de exerci. de gadibus ſit mentio in.l. vlt. §. legauerat. de legat. iij. ¶ No. a: gumen. p̄o ſcholari q̄ expenſas vtiles domi facere poſſit de penſione, ſed vtiles ſue perſone tantum, puta causa ſtudij fecit fieri vnā fenestram aptam ad ſtudium, hoc debet facere ſuis expenſis. ꝛ facit. j. de via public. l. ediles.

SJmandauero, Actio ſuperueniens pēdente iudicio eg cā de ꝓterito prodeſt actori ad condemnationē rei. h.d. Et de materia iſtius. l. habuiſtis in. l. ſi rem. §. ſi. §. de pign. ac. videbitis in. l. non poteſt. §. de iud.

QUi patitur Jſta leg non ſummak: q3 breuis, ꝛ ea3 declara vt in gl. ac.

Eruus meus Ex facto ſerui nō dū co quem ſeruuꝫ voluit dñs in perpetuum alienare. h.d.

Ex mandato, Mandatarius non debet ſentire lucrum nec damnū. hoc dicit.

Cum mandato, Si mandato tuo p alio fideiubeam, nō cōpetit mihi contra illū actio mandati, niſi ytrinſq̄ mandatum intuitus fideiuſſi.

SJmandauero, Fideiuſſor ſoluens p reo principali agit actione mandati ſecundum formam fideiuſſionis, non ſecundum formam ſolutionis. h.d. ¶ Additio. ¶ Si mandauero. Jſtud plin. fortiter facit q̄ in obligatione ante diem nō fit nata actio, q̄ tetigi. §. ſi cer. pe. l. certi condi. etiā ſi quis velit dimittere interuſurij medij tēporis, nō pōt ante diē agere: ꝛ iſtud est in tpe cōuētionali, ſed in tpe legali, q̄ datur miſerationis cā, dic vt. j. ſo. ma. l. ſi conſtante. §. quoties. ¶ Jn gl. qui nihil, non d3 dicere nihil, q3 tūc nō tenek fideiuſſor, ſed d3 dicere nunc ſm Rich. ꝛ Ly. in addi. ¶ Jn gl. ſ. mandātis. ibi, circa preſcripti. No. gl. p̄o intellectu. l. qui bis idem. ff. de ver. ob. Bar. ꝛ facit. J. de fideicō. lib. l. is qui ex causa. ꝛ de conſti. pec. l. item illa. §. quod adjcitur. ꝛ de caſt. pec. l. pater.

Interdum, Jn glo. mag. ibi, pdeſſe pōt ꝛc. no. ex hac gl. q̄ iſtud intereſſe ꝓpter ꝓſcript. d3 a iure conſiderari, ſed cōtra no. in. l. quibus. hic alle. vbi dicit tale intereſſe debere cōſiderari, ꝛ illa est vera, ꝛ est casus in. l. pater qui caſtrenſe. in fi. J. de caſt. pec. Circa q̄ vide q̄ no. in. l. ſi domus. J. de ver. ob. dixi de hoc de pact. l. j.

Si ibi, Valet mandatum de re mea emenda a tertio, de iure vendente. h.d. Pro declaratione. §. vide q̄ no. Ly. C. ſi ſer. exte. in. l. j. in prima opi.

Julianus ſcribit, Mādatū p̄o eme̅da re, que est p̄o parte mandatarij v3 ꝛ tenet. h.d. iſte text. ē ar. q̄ ſi res vendit p modū ſubbaſtationis, ille cuius res est, poſſit ſe interponere ad emēdā.

¶ Sententia publicationis non potrigik ad bona futura.

Js cuius bona Jlle, q̄ retinet ea q̄ ſunt iuris gentiū, h3 actionē ciuilē. h.d. ¶ Nota caſus iſti⁹. §. facit. l. ſi metū. ꝛ q̄ ibi no. j. de re. iu. Jſte text. nō repik ita clare alibi. ꝛ do. Ly. declarat ipſum ēt hic ī addi. ꝛ. §. de inſt. ꝛ iu. l. j. in. iij. lec. ꝛ ſic dupler est intellect⁹, vn⁹ q̄ fuerint publicata bona integro ſtatu pſone, ali⁹ q̄ nō integro ſtatu perſone, vt in deportato, vt. §. di. l. tutel. §. ſi libertatem.

¶ No. q̄ ſuia publicatiōis nō potrigik ad bona futura[a], facit q̄ no. C. de iur. fiſ. l. forma. li. xj. ꝛ addo q̄ no. in. l. j. C. de pui. fiſ. Circa hoc vid bonū text. in. l. ei⁹ qui. §. pe. ff. de teſt. ¶ Et aduerte ad hūc text. nā vides in hoc text. q̄ in publicatione nō veniūt niſi bona que gs h3 tunc cū bona publicantur, nec trahik ad bona poſtea quēsita, idē habes in. l. is q. §. pe. J. de teſta. ¶ Additio. ¶ Jo cuius. Jn gñali publicatione nō veniūt futura. h.d. ſm vnū intellectū. vel aliter deportatus acqrit ſibi actionē ex cōtractu iuriſgē. h.d. ſm aliū. ꝛ vide q̄ no. Lyn. in. l. ij. C. de bo. pſcr. ꝛ Dy. in. l. deportati ſeruo. J. de lega. iij. ꝛ q̄ no. J. de reg. iur. l. ea ſola. ꝛ adde q̄ no. J. ſo. ma. ſi maritus. ꝛ de ope. li. ſi ita iſte text. nō reperik ita clare alibi. Et Lyn. declarat ipſum hic in addi. ꝛ in. l. eg boc iure gētiū. §. de iuſt. ꝛ iu. in lectu. ꝛ ſic eſt duplex intellectus, vn⁹ q̄ fuerunt publicata bona integro ſtatu pſone, alius q̄ nō integro ſtatu, vt in deportato vt. l. pena. §. ſi libertatē. de cap. di. ¶ No. q̄ ſuia publicatiōis nō potrigik ad bona futura. facit q̄ no. in fine. C. de iure fiſ. ſi certa forma. lib. x. ¶ Ex lectu. antiq.

[a] ¶ Futura. ad de do. Alle. de Jmol. in. l. iij. §. illud quoq̄. q̄ quiſq̄ iur. ꝛ Bar. Lepo. in fing. verſ. clg. ꝛ Pan. de La. cōſ. cccxiij. inc. cōmiſſo ordine. ꝛ. d. Alegā. de Jmo. hic.

Qui edem, No. q̄ conſilium, vel cōmune ciuitatis pmiſit potestati indēnitatē de eo q̄ fecerit, ſi tñ fecerit aliquid ɔ iuſtitiā. ꝛ ꝓpter hoc paſſus est dānū in ſindicatu q̄ nihil recuperabit actionib⁹. ꝛ p hoc. l. ſi a reo. §. q̄ vulgo. J. de fideiuſ. ꝛ. J. de pecu. leg. l. dñs ſticho. §. ſi. ſm Jac. de are. Richar. malum. ꝛ Ly. in addi. Caueant ergo officiales: quia parum proſicit eis conſeruatio indemnitatis. quod est menti tenendum.

Si tibi centum, Jlle qui committit rem in ipſum ſuū ɔ formā mādati, etiā furti teneb, itē quis nō pōt ſeipſum eligere. h.d. ¶ Not. ex hoc text. in fi. q̄ quis non potest eligere ſeipſum, de quo habes in. c. cū in iure. de elec, facit q̄ videbitis in. l. plane. q̄ cuiuſq̄ vniuerſi. not. iſtum. §. declara, vt in gloſſ. ꝛ bene quam not. ꝛc. ¶ Additio. ¶ Si tibi. Si pcurator pecuniā dñi ī vſus ſuos cōuertit ɔ dñi voluntatē tenek mādati ꝛ furti: ſed ſi in eū fuit translatū dñium, ſolū mandati tenetur. h.d. Et allegatur iſte §. p̄o caſu q̄ ſi papa vel capitulū cedat poteſtatē alicui eligēdi aliq̄ē ep̄m, q̄ nō poſſit eligere ſeipſum, ꝛ boc t3 gl. in. l. plane. §. q̄ cuiuſ. vni. no. Buli. de cu. in. l. ſi. de of. pto. S3 qd ſi est data electio tribus, nūq̄ pōt vnū ex eis eligere: dic q̄ ſic: vt no. i. d. l. plane. ꝛ idē ſi duob⁹, vt ibi no. p Buli. de cu. itē an exe cutores teſtamēti poſſint ſibīpſis ſoluere? ꝛ dic q̄ nō. ff. ō ali. ꝛ ci. le. l. aliměta. §. bafilice. ꝛ de v. obli. l. doli clau. Ray. ꝛ vide circa hoc q̄ no. in. l. apertiſſimi. C. de iudi. ꝛ de duabus. q. pre cedentibus vide q̄ no. in. c. cum in iure. de elec. ꝛ de inſti. l. fin. ibi, cui velles nō deſtinata pſona. Et est ar. q̄ ſi capitulū cōmi ſityni canonico q̄ eligat platū quēcūq̄ vult, q̄ ex iſto arbitrio t3 libero nō pōt eligere ſeipſum ſm Mart. Sil. in addi. Jtē e

[b] arg. q̄ cōmiſſarij ad pias cās non pōt diſtribuere ſibīpſis[b]: ꝛ vide q̄ no. Jac. ō Arre. ff. de leg. j. quidā teſtamēto. §. ſcript⁹.

[b] ¶ Sibīpſis. Vide eundem Bal. i pl. iij. §. fi. de cur. fur. ꝛ q̄ ibidē dixi in apoſt. ꝛ eundem Bal. in. l. illud. q̄ cuiuſque vniuerſi. ꝛ dixi in apoſtil.

Si mandauerim, Si mandaui ſeruo tuo vt pecuniā, quā tibi debā ſolueret: ſi q̄dē nō fuit mutuatus pecuniā noie meo, licet pecuniā mutuata3 in dñi rōnibus ſcripſerit quaſi a me acceptam, ego non liber⁹, nec tibi domino mandati teneor: ſecus ſi illam pecuniam acceperit mutuo meo nomine. h.d.

Si curator, Eis, ad q̄s ſpectat actio, dak mādati, ſi mādatū ītercesſerit, vel actio nege. ſi eo ꝓtēplatiōe geſtū est: aliter h3 locū actio ī factu3. h.d. Uel ſic, curator dat⁹ bonis, tenek bis ad quo ꝓ inſtātiā dat⁹ ē, actiōe mādati: reliqs tenek actiōe i factū. h.d. Et ē ar. iſte text. q̄ ītер tutorē ꝛ curatorē ad ſuā iſtātiā datū cōpetat actio mā.

Sicut autē liberum, Jlle q̄ mādatum inceptum nō implet, vel intempeſtiue renūtiat, actiōe mādati ad intereſſe tenetur, ni iuſta cā ſe excuſet. h.d. vſq̄ ad. l. inter cauſas. ¶ Jn text. ibi, aut ſi nō ꝛc. mandans renuntiauit modo predicto. ¶ Additio. Volūtariū est a p̄n. mādatū ſuſcipere, ſ3 ſuſceptū neceſſariū est implere, niſi re integra renuntiek, vel iuſta cauſa interueniat. h.d. ¶ No. q̄ mādatū ſuſceptū pōt renuntiari ex cā, ꝛ q̄ renuntiatio d3 fieri tpe cōgruo. h.d. ter. ad hoc not.

Inter cauſas. Mandatum morte mādantis finitur, effect⁹ autem mandati non, ſi mandatarius ignorans impleuerit. h.d. vſq̄ ad. §. abeſſe.

Abeſſe. Abeſſe ei pecunia d3. q̄ ſuus debitor ē delegat, h3 is ōbitor ſoluēdo nō fit. h.d. Jn text. ibi abeſſe. Jnducit iſte ter. per Bal. in. l. ſi debito. C. de bo. auto. iudi. poſ. ad q̄nē de mercatore qui acceptauit literas cābij, ꝛ poſtea aufugit ad hoc vt agat contra reum p̄o quo fideiuſſit. ¶ Jn gl. magna ibi, ſi tñ fuit ſciens. Nota iſtā glo. q̄ recipiens debitorem nō idoneum ita demum videtur eū approbare, ſi ſcien-

ter accipiat.ꝛ istā gl.approbat Dy.licet ꝛium no.ꝛ male.ff.de fideiuſſ.l.iij. Circa qꝰ vide qꝰ habuiſtis not.ſ.ſi qs in ius voc. non ierit.l.j.ꝛ ibi dixi.quod tene menti ꝛc. ¶ Additio. Qui ali quem admittit illū approbare vꝫ tanq̄ idoneum.b.d. Vel ſic, Fideiuſſor bz actionē mandati,ſi delegat vendītori debitores ſuū,ꝛ non ſoluēdo.b.d.ibi, debitor qualiſcunq̄ ētiā nō exiſtēs ſoluēdo.qꝰ eſt no.boc tñ dz intelligi qñ ē capax obligonis ſecus ſi nō ſit capax obligonis,vt.ff.de fideiuſſ.l.q ſatiſdare. ibi nō fuit. ꝛ ꝓpterea ñ videbaꝫ abeſſe.no.ar.ex iſto tex. qꝰ eoipſo qꝰ curia vel iudex,admittit aliquē i fideiuſſorē tutoris vꝫ accuſati pſumit idone⁹ ꝛ pbat⁹. ¶ Jn gl.eoipſo.ibi,ſciēs.Sz gl.q̄ eſt.ff.de fideiuſſ.l.ij. dicit qꝰ nō intereſt ſiue ſciēs ſiue ignorans ibi dum dicit maxime ſed do.Dy.ōt iſtā verioꝛē ꝛ illā falſam.Ly.i addi.de re iu.l.qdā ꝑſulebat.ꝛ vidē qō no.i.l.ſi is a q̄. vt i poſ.leg.

Si is qui. Si aliqs volēs donare fideiuſſori credi-toꝛē.apud quē fideiuſſit, liberat ſtatim ſi deiuſſor,agit actione mādati ꝛ reū principalē, p quā ꝑſequit illud qō ſoluit vere vel ficte.b.d. Vel ſic, fideiuſſor repetit qō alius ꝓ eo vere vel ficte ſoluit.b.d. ¶ Not.hic qꝰ liberatio ꝛ ſolutio ſunt paria.facit de condi.ob cau.l.ſi mulier.

Mandato. Fideiuſſor ſolues falſo ꝓcuratori credi-ditoꝛis nō bz actionem mādati.b.d. ¶ Additio. ¶ Fideiuſſor ſoluens vero ꝓcuratoꝛi creditoꝛis repetit a reo:ſz ſi erat ꝓcuratoꝛ falſus, repetit ab ipſo ꝓcura.b.d. Et vide hic omnino.c.in noſtra.de procur.vbi no.gl.quā do fideiuſſor poſſit omittere exceptionem procuratoriam.

Non omnia. Damna caſu fortuito cōtingentia oñs ꝓcuratoꝛi emendare non tene tur.b.d. ¶ Jn gl.ſi.no.banc gl.qne ōt iſtum.§.loqui de rigore iuris,non tñ dz ſeruari de eqtate. Alij vero dicunt iſtū.§.bñe locū nō ſolū de rigore,ſz etiā ō eqtate ꝛ curialitate: de quo dic p Ly.in.l.qñ multa facinoꝛa.C.ad.l.Jul.de vi.ꝛ de boc.d.Jo. Facioli de Piſis ponit pulcbꝛā diſtinc.in.l.ſi ſeruus.§.qō nō mandati.ff.de fur.ꝛ ibi ponit qd de ambaſiatoꝛe ſpoliato vtrū damnum debeat ſibi reſarciri ꝛc.b.d.ſm additionem nouam. ¶ Additio. ¶ Dāna fatalia ꝛtingentia ꝓcuratoꝛi ēt rōne of ficij vel occaſione officij non redūdāt in dñm.b.d.Et quotidie allegaꝫ. Vel ſic, oñs non emēdat ꝓcuratoꝛi dāna fortuito caſu ſibi ꝛtingētia.b.d. ¶ Jn tex.ibi,nō fuit.ff.ꝓcuratoꝛ.ꝛ ibi,a latroniḃ⁹,dū ibat ꝓ factis dñi,ar.Jo.ff.de ꝛdi.ob cauſ.l.pecuniā. §.fi. ¶ Jbi,lāguoꝛe.i.infirmitate. ¶ Jbi,erogauerit puta in medicī,ꝛ ibi opz,qꝛ mādatū nō ordinabaꝫ nec tēdebat ad iſta, ſz ꝓceſſerūt ſimplr a caſu ꝛ a fortuna. ¶ Jbi, magis caſibus, bec rō ē:qꝛ ſemp inſpicīēda eſt rō magis ꝓxima dāni,arg.ff.de enic.l.ſi ſeruꝰ.§.fi.ꝛ.ff.de mino.l.verū.§.itē nec reſtituit. Jtē inſpicim⁹ cām ꝓximā in ꝓilegio ꝑſonali, an trāſmittat ad aliū vel nō vt no.ꝓ Dy.ff.de reg.iu.l.in oīb⁹.ꝛ eo.ꝛ.c.ꝓilegiū.li.vj. ¶ Jn gl.alia.ibi.l.verū.j.rūſ.tu dic qꝰ ſec⁹ eſt i ſocijs qꝫ i ꝓcu.ꝛ dño ex eo qō aut eſt ſocius oīm bonoꝝ,ꝛ eſt cōe periculū,aut vnius rei,ꝛ tūc etiā in illa re periculū ſocij eſt:aut in ꝓcur.ſecus vbi oñs de caſu cogitaſſe non ꝓſumit,ꝛ per cōſequēs de caſu ſe obligaſſe non vꝫ ſm Lyn. Ultra.ꝛ Ly.in addi. Ray. bic dicit qꝰ dictum glo.eſt verū,ſed ratio falſa:qꝛ frater fratri talia non imputat.ſed ibi rō eſt,qꝛ natura ꝛctus hoc poſtulat,qꝛ ſi ſunt ſocij oīm bonoꝝ,damnū dz eſſe cōe ſm eū,ꝛ facit.l.cuz duob⁹. §.quidam. ¶ De curialitate videtur quod bec gl. ſit vera p.l. placuit.C.de iudic.tu dic contra:qꝛ hec equitas nō eſt ſcripta, vnde non ꝓualet iſti.§.vbi eſt ius ſcriptū. Ray.ꝛ adde quod no.gl.ꝛ doc.l.j.C.de legi. Lyn.dicit qꝰ iſte.§.debēt ſeruari.ꝛ ita not.ipſe.C.ad.l.Jul.de vi.l.quoniā.ꝛ hic in addi. Jſta queſtio fuit de facto in ciuitate Peruſij in quodā ambaſiatoꝛe, q fuit captꝰ in itinere ab inimicis,ꝛ ſe redemit,ꝛ fuit ſibi ſeruata curialitas iſtius gl. Ego dico qꝰ aut directe mittebatur ad loca periculoſa,ꝛ ita qꝰ mandans poſſet cogitare qꝰ boc de facili poſſet euenire,ꝛ tūc etiam de iure dz fieri emendatio⁹. aut nō mittebaꝫ ad loca vel ꝑ loca piculoſa, ita qꝰ de boc non potuit puideri:ꝛ bz tūc locū.§.noſter,ar.in.d.l.ſi pecuniā.in fi. de cō dic.ob cau.ff.cōmo.l.ſi vt certo.§.ſed interdū. Et de iſta gōne no.in Spe.de iud.§.ſpālia.ver.illud aūt.ꝛ vſ.ſeq.ꝛ Bar.in.l.ſi ſeruus cōmunis.§.quod.ff.de fur. Jo.And.in.c.ſignificāte.extra de pig. Jnn.tāgit i.c.ſicut.de iureinr. Ex quoꝝ oīm dictꝝ, ꝛ ex quodā cōſilio coll. Paduani qꝰ vidi,dū haberē iſtam.q. de facto:ego cepi talē diſtinctionem:qꝛ aut ambaſiatoꝛ procurauit ambaſiatā,ꝛ mittens nō tenēt damnuꝫ emendare:qꝛ eſt eadem ratio que in procur.vt hic,niſi curialitate.vt hic no.facit.ff.ex qb.cau.nia.l.ꝛ qui data opa.ꝛ.ff.de excu.tuto.l.tria onera.iuncta gl.i.tres oneroſe tutele ꝛ nō affectate:aut ñ ꝓcurauit, ꝛ tūc aut dānū ꝛtingit ſine ōlicto alicui⁹,aut cū ōlicto.ꝓmo ca ſu puta naufragio ꝛc.aut ambaſiatoꝛ fuit i culpa ordinata ad caſum,ꝛ tūc nō dz ſibi emēdari,vt.l. ſi vt certo.§.interdū.ꝛ.l.i reb⁹.§.f.cōmo.aut nō fuit in culpa,ꝛ tunc aut dānū ꝛtingit rebus ſupfluis nō neceſſarijs ambaſiate,ꝛ tūc nō dz ſibi emēdari.vt.l.ſi ſeruus.§.qō vo,v.boc ita puto.ff. de furt.aut in aliis neceſſarijs,ꝛ tūc dz ſibi emēdari,ar.ff.ꝓ ſoc.l.cū duobus.§.dāna.ꝛ.§.gdā ſagariā. Si vo dānū ꝛtingit delicto alteri⁹,ꝛ tunc aut ambaſiatoꝛ fuit in culpa eūdi ꝑ loca piculoſa,ꝛ nō dz ſibi emēdari,vt.ff.dixi i alio mēbro,aut nō fuit in culpa,ꝛ tūc aut dānū fuit ſibi illatū ꝓp inimicitias mītzētis,ꝛ in ſui iniuriam ꝛ dz ſibi emēdari:aut ꝓp inimicitias ipſius ambaſiatoꝛis,ꝛ in eius iniuriā,ꝛ tunc ſec⁹,vt.l.ſi merces.§.culpe.ff.loc.ſol.ma.l.in bis.in ꝓnc.aut cōtingit ex alia cā,forte cā lucri latronū,ꝛ tunc aut ambaſiatoꝛ bz ptātē agēdi ō facto ℨ latronē fine delinquētē,ꝛ dz ꝑmo agere ℨ eū q eſt fidēobligat⁹ ex delicto.qꝫ ℨ eū q ꝛ ſibi obligat⁹ ex ℨctu,vt.l.cū plures.§.veſtīmēta.ff.loc.de ꝑſcri. v.l.ſi tibi rē. Aut nō bz ptātē agēdi de facto ℨ latronē ſiue delinquētem,ꝛ dz ſibi dānū emēdari,vt.d.§.dāna.ꝛ.§.gdā fagariā. Nō ob.iſte.§.bic:qꝛ loquit in ꝓcuratoꝛe,cui⁹ officiū eſt vōlūtariū,vt.ff.c.l.ſi mādā.§.ſicut.in ambaſiatoꝛe ē neceſſariū.qꝛ mun⁹ eſt publicū,vt.l.i.§.j.de mū.ꝛ bo.lꝫ aliqñ ſalariū ꝓcipiāt, vt.l.munerū.§.legati.e.ti. Roſell⁹ de Archi.de boc ꝓ Bald.in reptoꝛijs alphabeti in lꝛa a,ſ qōne q̄ incipit,ābaſiator. ¶ Que ro qd ecōtra,ſi aliqd ei donaꝫ:dic vt no.gl.ꝛ Bu.i.l.q ꝓpio.§. ꝓcu.vt in ceteris.ff.ō ꝓc.ꝛ gl.i.l.pe.ff.de re.du.ꝛ Ly.i.l.ſi.C. de fur.ꝛ ꝑ Jo.An.i.c.a collatione.de ap.lib.vi.circa fin. ¶ Jtem not.ar.ex iſto.§.ad.q.q̄ poſſet quotidie venire de facto. Pone qꝰ dū aliqs eſt ptās in ciuitate iſta,ꝛ bz equos in ſtabulo caſu fortuito pierunt,vel ynus vel plures:modo queritur,an poteſtas babeat regreſſum cōtra cōē:ꝛ eſt bic ar.qꝰ nō.Ly.in addi. Jdē vꝫ in equis ſtipendiarioꝝ,ſi moꝛiunt in ſtabulo: ſi aūt in bello⁹,dic vt no.Jnn. de iureiur.ſicut.vbi videas.niſi ſint eſtimati p cōē:qꝛ eſtimatio facit magis trāſire periculum,vt not. j.loc.l.iij.ꝛ.ff.cōmo.l.ſi vt certo.§.ꝛ ſi forte.per glo.ꝛ Bu.ꝛ no.

Si cum ſeruus. Jſte.§.nō ſummatur,qꝛ bre-uis:ideo iſtū.§.declara opti me vt in gloſſ.ꝛ bene.quam vide ꝛc. ¶ Additio. ¶ Si ſeruus emptus mandato alterius dominio furtum fecerit, dominus ignorans tenetur nogali.ſi ſciens tenetur inſolidum, vbi eum certioꝛauerit. ¶ Ex lec.antiq.

Faber mandato. Nota qꝰ culpa excludit⁹ agendi. ¶ Jtez not.qꝰ ille qui ſuſcipit mandatum de docendo,vꝫ ſuſcepiſſe qꝰ doceaꝫ nō gratis,ſed cum mercede:ꝛ etiam debent ſibi reddi cibāriā,que impendit in illum docendo, ſicut faciunt magiſtri grammatice,qui tenent pueros in duodena.ꝓ quibus nota iſtum.§.

Si quis alicui. Non ſummatur, qꝛ bre-uis eſt ꝛc. ¶ Additio. Cui mandatum ſuſcepit debet implere ſi poteſt:ꝛ ſi non poteſt,dño nuntiare debet,alias ad intereſſe tenetur.b.d. ¶ No.qꝰ mandatarius tenetur implere mandatum,vel denū tiare domino ſe non poſſe implere. ¶ Item no.qꝰ impotentia excuſat,quod facit ad excuſationem ſyndicoꝝ, qui per impotentiam non denuntiauerunt maleficium,facit.ff.ē.idemq̄.§. ſi ignorantes.

Si ſeruum. Mandatū pōt conferri poſt mortem mādatoꝛis,ꝛ er penitētia reuocari ꝛc.

Qui mandatum ſuſce. Mandatū ſu-pleri,nec poteſt ei renuntiari niſi iuſta cā interueniente.b.d.

Morte quoq̄. Sicut mortē mādātis finit mā datū, ita morte mādatarij.b.d. Et iſtū.§.declara optime vt i gl.facit.ff.ō cura.fu.l.cui⁹ bonis.

Impendia. Mandatarius impenſam bona fide factam repetit,licet mandans tantaz impenſam non feciſſet.b.d.

Si mandato meo. Mandatoꝛi ſunt cedē de actiōes ℨ reū principalem q eius ſolutiōe in dubio nō liberaꝫ.b.d.cū.l.Papinia. ¶ Additio. ¶ Creditoꝛ agēdo ℨ mādatariū dz ſibi cedere iura:ꝛ ſi nō poſſit cedere,culpa ſua repellit ꝑ exceptionē cedēdarum.ff.de ſo.l.ſtichū.§.ꝓ mādato. ¶ Queritur bic,vtrū iſta ceſſio poſſit peti ex ītēruallo poſt ſolutionē:dic qꝫ ſic,vt.j.ff. ſed quo iure repellaꝫ debens cedere:ōt Ly.qꝰ per officiū iudicis,vt.l.ſi res.ff.de leg.j.ꝛ.ff.de iure fiſ.l.in fraudem.§.q ꝑ alio. ſed boc eſt verum vbi non precedit aliquis cōtractus inter creditoꝛem,ꝛ eum qui poſtulat cedi iura:ſed vbi precedit contractus,agitur ex eo contractu,vt.ff.l.progi.ꝛ.d.l.ſtichum.§.ſi mādato.ſecundum Lyn.in addi.

Papinia. Jſta.l.non ſummatur,qꝛ ſummata eſt cum precedenti. ¶ Jn gloſ.ſna ibi.l.cum Modeſtinus,ꝛ ibi de hac materia plene per doc.ꝛ per Dyn.in.l.Marcellus.ff. de fideiuſſoꝛi. ¶ Additio. ¶ Mandatoꝛi ex ītervallo.l.poſt ſolutionem poteſt fieri ceſſio, quia non videtur ſoluiſſe nomine debitoris, ſed propio: vnde adhuc durat prima actio.ꝛ ideo cedi pōt.ꝛ adde qō vi

ff.ſ.

a ¶ Emēdatio. Vide Franc. Are.in.l.ſi pf. §.i arrogato. de vul.ꝛ pup. ꝛ qō ibidez adeū dixi in apo.

b ¶ Jn bello. Vide eundem a Bal. ff. bello. §.de excu.tut.ꝛ qō ibidez dixi in apoſtil.ꝛ.d. Alex.ō Jmo. in.l.j.§.j.de incend.rui.nauf. ꝛ eundē Bal. in.c.j. quibus mo. feu. amit. ꝛ.d. Alexā. de Jmo.in.l.legatis.de lega.iij. poſt Bal.ꝛ in l.ſi laboꝛante. ad.l.Rbod.de iactu.

xi.§.l.pxi.in fi. ¶ In glos. si hoc fecit.j.de sol.l. Modestinus. ibi loquit in obligationibus pariter pncipalibus, vt in pluribus cõtutoribus & correis, in qbus seruat distinctio illi⁹.l.sz in fideiussoribus, mãdatorib⁹, & similib⁹ quãtũcũqz ex internallo fiet cessio, vz, qñ simplr soluerunt: qz magis noie suo videntur soluisse, vt.j.de leg.j.si res.in fi.de in rẽ.ver.l.si filius.de solut.l. stichũ.§.si mãdato.& ibi no.ẽm Cy.in addi. Cõcludit ergo qp vbi soluerunt expresso noie, nõ est dria inter principales & accessores: sed vbi simplr & impsonaliter, in principalib⁹ distinguit fiat cessio incõtinẽti post solutionẽ, aut ex interuallo: sed in accessorie obligatis indistincte tz cessio: qd tene mẽti.& adde qd no.j.de admi.tu.l.si plures. Sz quẽ titulũ allegabit fideiussor, cui cesse sint actiones in libello? Rñ. ex empto, ar.j.de fideius.l.cũ his.& de cẽsi.l.cũ post.ar.in fi.ẽm Rich. Mal. & hoc ẽ qd dicimus qd est in pciũ cedẽdarũ: nã vbi pciũ, ibi emptio, vt l.fi.de pdi.cu.li.x.& adde qd no. Dy.j.d fideius.l.fideius. & Jac. j.de pac.l.dñs sticho. Jtẽ adde qd not.in.l.fi.in prin.C. de iure do.& .s.de infa.l.furti.§.si quis alieno. Bal. in addi. sua nona.

Si fideiussor. Si fideiussor soluat ignorãs debitorẽ esse tutũ legitima exceptione, hz actionẽ mandati, nisi ignorantia sit supina.h.d. ¶ No.istud principium: & circa principiũ isti⁹ l.vide quod no.in gl.xxxiiij.q.ij.c.si virgo.quod no. ¶ Additio. ¶ Omittens exceptionẽ nõ numerate pecunie, vel pacti, vel inutilis obligationis a prin. vel solutiõis facte p reũ, nihilominus hz regressum cõtra principalẽ, si omisit nõ putãs exceptionem cõpetere, nisi fuerit certioratus p reuz.h.d. vsqz ad §.idẽ tractari. vbi ponit casum cõuersum, & dicit qp fideiussor soluẽs dz hoc notificare reo pncipali: vñ si reus iterato soluit p errorẽ, nõ hz fideiussor regressum, vt cedat sibi ius.i. 9dictionem indebiti.h.d. ¶ In gl.da exẽplũ: vt qz credebat reũ ex interuallo rñdentẽ tñ. hoc exẽplũ est falsum, qz si reus saltẽ ex interuallo rñdeat, naturaliter obligat: vñ fideiussor optime accedere poterit, vt.l.fideiussor obligari.§.fideiussor.j.d fid.pone ẽ exeplũ ẽm Ja.d Are.ẽm.l.j.§.si qs ita.d v.ob.& l.is cui.e.ti. vbi re⁹ naturalr nõ obligat. Ray. vid qd no.gl.i.c.ij.ex d fidi.

Non male. Jstum.§.no.glo.vlti.ibi, sed cum tractat de damno euitãdo, ponit pulchrã obiectionem.& not.sol.quam tene menti.

Si cũ debitor. Si post solutionẽ factã a reo debitore, fideiussor iterum soluit ignorãs debitorẽ soluisse, & per actio. mãdati sibi succurritur, & sibi iputat qre fideiussorem de solutiõe nõ certiorauerit.h.d.

Hoc idem. Si fideiussor soluẽs nõ certiorat reum de sol.& reus ignorans postea soluerit: contra eũ actionẽ mandati non habet, nisi vt ipsi fideiussori cedat condictionem indebiti, quã habet contra creditorem.h.d.

Quedam. Nõ iputat fideiussori, si omisit exceptiones, q tractãt de apicib⁹ iuris: si tñ d veritate negocij disputauerit.h.d. ¶ No.ex hoc tex.qp d apicib⁹ iuris sunt illa, q magis respiciũt subtilitatẽ iuris qp veritatẽ facti, vt habes ex h tex. Et habes h gl.mag.q circa exceptiões cõpetẽtes fideiussori plene distinguit: qd dic vt i ea. Sz aduerte ad hãc gl.qz gl.intelligit hũc tex.inquãtũ loquit d omissiõe exceptionis pcu.qñ fideiussor omisit exceptionẽ nõ disputando vtrũ ille q agebãt vt pcu.possit esse pcu.sz dt gl.secus si omitteret illã exceptionẽ, vcz an habeat mãdatũ vel nõ, & sic an sit pcu.vel nõ: sz Jac.d Bel.dt qp quãtũcũqz exceptionẽ pcuratoriã fideiussor omittat, sibi nõ iputat.nõ ob.s.e.l.inter causas.§.mãdato.q alle.in gl.qz hic omisit exceptionem litigãdo, ibi vo soluẽdo: quo casu fideiussor nõ excusat, si falso pcuratori soluit, & ita dt Jac.de Bel.p istũ intellectuz qp iste.§.loquat ẽt qñ fuit omissa exceptio, qp agens nõ est pcu.ponit glo.s.de pcu.l.si pcuratorẽ.in.e.gl.ibi in pn.dixit.& .s.in v.si vo nõ poterat. ¶ Additio. ¶ Quedã fideiussor omittẽs exceptionem declinatoriã, puta procuratoriã, nõ ppterea pdit regressum 9 principalẽ.h.d. Uel sic, fideiussori non nocet exceptio de iuris apicib⁹, nõ quã opposuit, si de vitate solũ disputauit.h.d.egregius.§.Et facit ad.q.q fuit corã 9sulibus mercatorũ, vt poti⁹ dbeat decidi ẽm vitatẽ purã, qp ẽz iuris subtilitatẽ: cũ ipsi sint iudices solũ de bono & equo. Et id nõ ẽ disputãdũ corã eis de apicib⁹ iuris, nisi tu dicas qp h apices iurĩ nõ 9cernebãt factũ pncipale, sz qdã emergẽtia: facit q no.s.d neg.gest.l.at q natura.§.cũ me absente.& qd no.in.c.sepe.sup v.defensiões.d v.sig. in cle.& l Spe.d mi.§.ij.v.& p Arc.xiiij.q.iiij.i sum.& vide oino qd no.in.c.in nra.de pcu.i gl.qñ dicat. ¶ Jtẽ no.qp in cã restõnis in integruz, & in cã dotis, & in cã funeris aliter filiatiõis qp ipse dicunt terminari de bono & equo plene notaui i.l.qd si minor.s.de mino. ¶ Deide no.gl.h positã, an fideiussor omittẽs exceptionẽ amittat recursum? & adde qd no.p Jac.d Are.j.d fideius.l.ex. Uides qp fideiussori nõ iputat, si omisit exceptiones q sunt de iuris apicib⁹. Vñ sunt ad.q.in curia mercatoruz dz iudicari de bona eqtate omissis apicib⁹ iuris vel solẽnitatib⁹, qd est hoc dictũ? Rñdeo qp nõ dz intelligi de bona eqtate hoc est nõ habito respectu ad iura ciuilia: qz hoc esset 9.l.vt l.bona fides.ff.deposi.sed dz intelligi non habito respectu ad ius, qd ponit quasdã solẽnitates, q veritatẽ negocij non tangũt: & iste vocãtur apices iuris. Bal. ¶ Et ponit exẽplum, si esset intẽtata actio directa, & cõpetebat vtilis: vel si in termino non fuit dictũ perẽptorie, & similia, an negociũ principale nõ dz decidi p iura ẽm.l.qntus.j.e.dicit qp in curia mercatorũ, vbi negocia debẽt decidi de bona eqtate non põt opponi exceptio, nõ interuenit stipulatio, sed fuit pactũ nudũ: qz verecundia est alicui recusare qd pacto nudo pmisit ẽm eũ: sed ista inter se vident 9ria: qz sequeret iam qp nõ seruaretur ius cõe, sed merũ ius gẽ. Sol. vtrũqz dictũ est verũ, qz aut ius cõe hic detrabit iuri gẽ.ex causa, & tũc seruandũ est ius cõe, vt in solẽnitate testamentorũ: aut ius cõe non intromittit se detrahendo iuri gen. sed non adijcit ei robur, vt pacto nudo: et tũc seruãdum est ius gen. vbi mera & sola equitas debent attẽdi qd est notatu dignũ. Nũquid ergo, corã mercatorib⁹ admittetur exceptio nõ solute gabelle? puto qp sic, qz est fauore publico introducta: & qz ius municipale: qd inter ciues habetur p iure communi, detrabit iuri gen. ex causa: & ideo seruandum est etiam in foro naturalis equitatis, vt dixi plenius, et clarius in.l.pro ea.C.eo.

In omnibus. Jndebitũ solutũ repetitur, nisi soluatur autoritate rei iudicate, tñ potest cõpetere condictio sine causa, & restitutio in integrum: qd dic vt in gl. Sed doc. moderni tenent cõtra: qd dic vt per Cy.in.l.j.C.de condi.inde.& tangitur per gl.in.l.si fine.§.ij.j.rem ra.habe.de quo dic vt dixi in.l.si fullo.s.de condi. sine causa.& ibi de hoc gl.tangit. ¶ Additio. ¶ In omnib⁹. Solutũ p sñiam nõ repetit, sed q obrepsit, in crimen stellionatus incidit.h.d.qdã dicũt qp obripiens tenet de crimine falsi per.l.si qs obrepserit.j.de fal.sed iste tex.dicit qp crimine stellionat⁹, & sic punit extra ordinẽ. Sol.l.si qs obrepserit.non dz intelligi de simplici mẽdacio, sed de eo qd trãsiuit in speciem falsi, puta qz pduxit falsos testes vel falsa instra, vt ptz per id qd.j.dicit tã per acta qp per libelli interpellationẽ. ¶ Jtem no.gl.hic positã, q dicit qp pter obreptionẽ põt peti restitutio in integrũ, qñ p fraudẽ obrepsit, facit qd no.j.ad Treb.l. seruo inuito.§.cũ ptor. ¶ No.hic arg.in ver.plectetur. qp si p statutũ ciuitatis credat sacro alicuius de dãno dato, & sic nõ possit retractari snia pretextu periurij: tñ si periurauit, possit criminaliter accusari crimine stellionatus, ar.j.de cri.stel.l.de piurio.nõ vt retractet iuramẽtũ.sz vt puniat ẽz Rich. Mal. & Cyn.in addi.de hoc per Jaco.de Aret.in.l.j.C.si aduer.lib. ¶ In gl. p cõdi.indeb.ibi, repetit.tñ ista gl.tenet qp indebitũ solutũ p sñiam possit repeti[a] p cõdictionem sine cã, vel per in integrum restitutionem: istud est falsum, qz ẽm hoc hec.l.ipo nit legẽ verbis & nõ rebus, qd esse non dz. Non ob.l.ij.s.de cõdi.sine cau.qz ibi causa redit ad nõ cãm: & sic nullo modo 9dicit sententie. Unde circa hoc dic aut repetẽs nullo mõ cõtradicit snie, & põt reperire, vt.d.l.ij. aut redarguit sententiam, & tunc aut fuit condemnatus ex veris probationibus: puta qz vere erat creditori solutũ, sz habebat instrm debiti, vt fuit in §.si cũ debitor.& nulla cõpetit repetitio pp autoritatem rei iudicate. Si aũt fuit 9dẽnat⁹, tũc aut creditor sciebat eas pbationes falsas, & cõpetit repetitio, vt.l.si ptor.§. Marcell⁹.de indi.cũ si.aut creditor ignorabat eas falsas, & nullo mõ repetit & sic intelligo totã istã materiã.& si opponatur de.l.si qs ad quẽ.j.de acq.her. dico qp aũt ibi nondũ soluerat condẽnatus, quo casu posset se tueri: & sic intelligo.l.seruo inuito.§.cũ pretor.j.ad Treb.qz ibi nõdũ soluerat. Nic. & de hoc vide doct.9 in.l.ij.de cõdi.sine cau.& cũ hac glo.9cordat qp no.in.l.si ptor. s.de indi.dic pleni⁹ vt hr p Bar.i.l.j.§.p vim.ff.qd vi aut clã.

Fideiussor. Si fideiussor tpe liberat⁹ soluit, repetit a reo principali p actionẽ mandati.h.d. ¶ In gl.j.ibi, interruptã esse &c. No.ex hac gl.qp interruptio pscriptionis facta cõtra pncipale operat interruptionem cõtra fideiussorẽ.sed alibi gl.tenet qp interruptio facta 9 principalẽ nõ inducit iterruptionẽ cõtra fideiussorẽ, & ad.l.fi. C.de duob.reis.gl.rñdet qp ibi loquitur de duobus reis, secus in reo & fideiussore, ita no.per glos.in.l.cum quis.§.si quis pro reo.j.de fideius.ita tenet etiam Cy.in.d.l.vlt.C.de duo.re.& sic dz intelligi hic qp hic fuit facta interruptio 9 principalẽ nõ 9 fideiussorẽ, & sic fideiussor põt esse solo tpe liberat⁹, non re⁹ &c. ¶ Additio. ¶ Fideiussor. licet fideiussor sit tpe liberatus, si tamen soluit, repetit per actionem mand.h.d. ¶ No.per prescrip. completam per fideiussorem adhuc vr durare fidei vinculum: ergo & obligatio naturalis, ad qd facit.s.de ne.ge.l.at q natu.& p Dy.in.l.vl.j.rẽ ra.ha. ¶ Scdo no.qp fideiussor põt pri⁹ liberari tpe, qp reus principalis. qd gl. intelligit i tpe cõ

[a] ¶ Repeti. Uide Felin. in.c. suborta.in.vij. col. de re indi. & Fran. Aret. hic. & d. Alex. de Jmol. in.l. Juli.s.de condi.indebit.

nentionali,z nõ in tpe legali z male:qz prescriptio conuentionalis tollit naturale vinculuz vnde verba tex.ibi fidẽ impleãt nõ congruũt,nisi in prescrip.legali,qũo ergo põt esse? Rñ. qz fuit facta interruptio cõtra reum z nõ ꝯ fideiussorẽ,vt no.ĩ.de so.l.cum quis.§.si quis ꝑ reo.lz gl.dicat hic ꝯ z male ẽm Cy.z Ray.z Bar. Patet ergo ꝙ interruptio ꝑscriptionis facta ꝯ reum non extendit ad fideiussorẽ qđ tene mẽti. ℭ In gl.qz vo dicit gl.ꝙ interruptio facta contra reum vr facta contra fideiussorem,hec gl.est falsa:qz ꝯ no.z melius in.l.cũ qs.§.si qs ꝑ reo.ĩ.de so.z.l.fi.de duo.re. Ray.non obst.l.fi.ĩ.de noxa.act.qz ibi loquitur in personali z hypothecaria.non ob.l.fi. de duob. reis.quia ibi loquitur in princi.z pariter obli.hic vero aliter.

1 ☞ Denuntiatio facta ab eo cuius nihil interest non valet.
2 Procurator generalis,an possit reuocare ꝑcuratorẽ spãlem.

Si hominem. Procurator generalis nõ põt imutare illđ qđ est spãliter ꝑuisum a dño nisi ex iusta cã, quã dñs ignorauit.h.d. ℭ No.l.ex qua habes ꝙ procurator gñalis vel vicari⁹ gñalis nõ põt reuocare ea que spãliter sunt gesta ꝑ dñm. ℭ Scđo no.ꝙ qñ subest cã dz ꝑcu.in denun.seu protesta.cãm spãliter exprimere, aliter nõ admittit.quod no. ℭ Additio. ℭ Qđ dñs promisit,ꝑcurator reuocare nõ põt. h.d.Uel sic,ꝑcur.nõ põt reuocare factum dñi nisi ex cã superuenienti.Et est ar.ꝙ vicarius epi non põt reuocare interlocutoriã epi nisi cũ cã:forte ꝯriũ est veri⁹,cũ hoc nõ faciat vi mandati,sed vi iurisditiõis,cũ sit ordinari⁹,ar.ĩ.de re iud.l.qđ iussit. ℭ In tex.ibi,dedero.z sic fuit trãslatũ dñium:z sic somniauerũt q dixerũt ꝑ ꝑcuratorẽ manumissionẽ fieri.Cy.z not.s.l.
1 si qs alicui.§.j. ℭ †No.hic ꝙ denũtiatio facta ab eo cui⁹ nihil interest,non vz ẽm Old.facit.s.de minor.l.tutor vigentibus.

a ℭ Minor. Adde Franc. Are.in.l.ex facto.§.itez q̃ro.ĩ.de vul.z pu.in fin.j.col.z in l.cuz furti.vbi per do.Alexã. de Imol.s.de in lit.iu.z hic z eundẽ Bal. in.l.manumissiones.ad fi.s.de iusti.z iur.z qđ ibidez dixi in apostil.

ℭ No.ar.ex hac.l.ꝙ vi generalis arbitrij nõ pñt spãliter pronisa tolli ꝑ eũ cui ẽ datũ arbitriũ gñale, nisi emergat iusta cã: qđ est no.ẽm Bar.facit qđ no.Cy.ĩ.l.mulier.§.fin vo.v.q̃ oia. C.de spõ. ℭ No.etiã ar.ꝙ illi,qb⁹ datũ est arbitriũ reuidendi statuta ñ pñt bona statuta cassare,sz mala sic.Itẽ facit ad hoc l.q ro.§.Callimach⁹.ĩ.de v.ob. ℭ In gl.s.gñalis.si aũt spãlis põt ꝑcise reuocare actũ reuocabilr factũ a dño: gñalis vo nõ sine iusta cã.z ꝑ hãc gl.obtinuit ĩ tali.q.creditor cessit iura sua titio ꝯ debitorẽ suũ:gñalis ꝑcur.creditoris nũtiauit debitori ne solueret cessionario,q postea soluit:tot⁹ mũd⁹ z oẽs aduocati dicebant ꝙ talis denũtiatio ꝑiudicauit debitori ꝑ.l.iij.C. de noua.Ego obtinui ꝯ ꝑ hãc.l.nõ ob.d.l.iij.qz loquit in denũtiatione facta a creditore nõ a ꝑcuratore:si aũt fuisset spãlis ꝑcu.potuisset vt hic. Predicta itellige qñ creditor potuisset facere denũ.talẽ,sz si nõ potuisset,nunꝙ est cessionario ius acqsitũ:qđ est ꝑ denũtiationẽ,vel solã sniam. Ray. ꝯ not.in.l.j.§. post editũ.v.ẽm quod.de vẽ.ĩspi.z ar.vide pulchrũ casum in.l.
2 numerũ.s.de ꝯsti. ℭ †Quero nũgd ꝑcu.gñalis possit reuocare ꝑcuratorẽ spãlẽ.z loquor qñ vn⁹ ꝑ ꝯstõnẽ alteri⁹ nõ est reuocat⁹,qz hoc dictũ est expresse.ĩ.e.q mutuã. Uel nũgd possit reuocare factũ ei⁹? Rñdeo, si subest iusta cã,ꝑt vt hic:si nõ subest,nõ põt nisi ꝑut factũ dñi reuocare posset. ℭ Quero d alia q̃stio.ꝙ dñs Iac.But.dt fuisse de facto,ꝑcurator vult facere pactũ de nõ petẽdo dbitori dñi, ꝯ quẽ dñs cesserat iura sua titio:qrit nunqd possit? Rñdet ꝙ dictũ fuit ꝙ nõ:qz sic reuocaret factũ dñi, z itellige istam.q.qñ faciebat ex cã nõ gratuita: aliogn nõ posset alia rõne:qz esset donare.l.ꝑcur.cui libera.de ꝑcur.l.ꝯ iuris ciuilis regulas.§.fi.s.de pac.z.l.peculij.s.d pecu.z.l.filiusfa.d do.z in.c.j.z.ij.ex de of.vic.li.vi. ℭ Ultimo dicit Bar.no.bñ istã.l.ꝙ qñ aliqbus ꝯcedit arbitriũ ꝑ cõe,ꝙ illi nõ pñt facere ꝯ statutũ nisi ex noua cã vel antiqua,quã ignorabat cõe concessi arbitrij,z dt ꝙ miles fecit fieri:z remittit se ad no.plene ꝑ eũ in.l.ambitiosa.ĩ.de decre.ab or.fac.Et põt induci ad aliud,ꝙ si ciuitas vel cõitas elegit sibi ducẽ,vt est ciuitas Ianue,z ciuitas Uenetiarũ,que eligũt sibi ducem, vel gubernatorẽ,vel regẽ: ꝙ isti nihil possunt facere ꝯ ea q̃ sunt ordinata z statuta ꝑ ciuitatẽ vel specialiter prouisa per eam nisi secũdum distinctionẽ hui⁹.l.vel nisi esset a ciuitate ꝑmissum,vel ꝑ aliquod statutũ cõcessuz: qz ciuitas z cõmunitas est maior duce vel rege, quẽ elegit:nec etiã posset aliquid facere cõtra societatem dicte ciuitatis.Casus est no.z menti tenendus in.c.que contra mores.viij.distin.z est text.Augusti. notabilis qui iunctus cum hac.l.optime probat predicta.

1 ☞ Episcopus per suum statutum ligatur.

Si negocia. In hac.l. vr casus qõnis, q̃ qrit:si ego feci ꝑcuratorẽ gñalẽ ad negocia, an talis ꝑcurator possit agere ĩ iudicio?z hic vr tex.ꝙ sic vt l fi.isti⁹.l.de q̃.q.dicaz. tibi in.l.nã z nocere.s.de pac.z.l.q ꝑprio.§.fi.cũ.l.se.s.d ꝑc.zc. ℭ Additio. ℭ Si negocia. Procurator dz a seipso ẽt eligere
1 sicut ab extraneo.h.d. Est ar.ꝙ †eps ligetr ꝑ suũ statutũ.ista.l. nõ facit:qz h logr ĩ op.cõmissa nõ cõmittẽda.dic d h vt in.c.vt aĩap.de cõsti.li.vj.vel potes sic summare. Procurator gñalis tenet a se exigere,z iđ si nõ facit,tenet dño ad interesse.h.d.Sz nunqd q accedit ad vnũ magistratũ gerẽdũ, teneatur a se exigere?dic ꝙ non,vt est glo.in.l.si remunerandi.§.si tibi.s.eod.

Si hereditatem. Hereditas ꝑt esse dãnosa,legatũ vero nõ, ideo si dubitanti adire hereditatẽ sit factũ mandatũ ꝙ adeat, hz locũ actio mandati:secus si sit factũ ꝙ legatũ accipiat.h.d. ℭ No.illud ꝙ dixi in summario. Scđo no.tex.cuz glo.super verbo,pñs ex qua habes ꝙ fideiussor obligatur verbis tantũ,z sic per stipulationem tantũ: de quo habuistis no,s.e.l.si vo non remune.§.si post creditũ.z ibi dixi. ℭ Additio. ℭ Si hereditatem. Mandans de hereditate adeunda tenet mandati, sed mãdans de acceptãdo legatũ vr potius dedisse ꝯsiliũ:nã hereditas de sua natura plerũꝙ est dãnosa,sed nõ legatum:z iđ vr in legato mãdatũ cã solius legatarij,z sic capit ꝯsiliũ,vt.l.ij.s.e. Ista.l.est ar.ad.q.relictũ est aliqd cuidã ecclesie pro missis dicendis. Mđ q̃rit vtrũ debeat dari termin⁹ ad acceptãdũ vl recipiẽdũ in hẽditate z fideicõmisso vniuersali: est certũ ꝙ sic,de leg.j.l.cũ filio.idẽ dicẽdũ ĩ legato vniuersali. de leg.ij.l.cũ filio.§.lucio.Sz in legato singulari ei⁹ emolumẽtum est certũ,vñ vr dãda ad deliberãdũ dilatio,arg.hui⁹ lrẽ ꝯ dico ꝑꝑ onus annexũ.z vide qđ no.ĩ Spe. de instr.edi.§.dico. v.ꝙ si heres.z v.seq.de leg.iij.l.nomẽ.§.vni.ꝑ Iac. ℭ In glo. quod est ꝑ oĩ zc.in fi.ꝙ nõ,vbi no.Bar.in.l.si qs ꝑ.ĩ.d fideius.

Rogatus. Si rogatus vt fideiubeat in minorem quãtitatez,fideiubendo ad illam tenetur: si vero fideiubeat in maiorem quãtitatem,ꝙ fuerit rogatus,non habet regressum contra rogantez, nisi vsꝗ ad illam quantitatem, vsꝗ ad quã fuit rogatus.h.d.
a Uel sic,maiori summe inest minor[a].h.d.

Qui negocia. Pecunia debita solutioni non parata nõ cõuertit in mutuũ nudo pacto: secus si pecunia esset solutiõi parata. Idẽ ex pacto incõtinenti apposito debentur vsure in cõtractibus bone fidei.h.d.vsꝗ ad.§.cũ heres. ℭ No.ex hac.l.ꝙ dixi in summario ꝙ declara vt dixi in.l.singularia.s.si cer.pe. ℭ Scđo no.qualiter ꝑciũ redactũ ex vẽditiõe rei mee ꝯuertatur in ꝯtũ mutui,ꝙ dic vt.l.rogasti.s.si cer.pe.z hic tangitur in gl. ℭ Tertio no.ꝙ ex hac epl'a debent vsure:qđ q̃liter ꝑcedat no.hic in gl.vlt.sz Iac.Bu.z Iac.de Bel. dicũt ꝙ h debẽtur vsure.s.iudicis officio.nõ ob.tex.q dt de qbus ꝯuenerit zc. nã dicũt ipsi ꝙ dictio,qbus, facit simplicẽ relationẽ. z hoc dicũt Hug.sensisse antiquũ glossatorẽ:qđ nõ est verũ, qz mutuũ contrahitur re nõ nudo pacto:erat forte dubitatio ꝙ videbatur hoc pactum vestitum literis, z ibi cui fuerat.z sic re ꝯhit, z ibi receptum est propter fictionẽ, cui cooperat natura, z ibi creditã actionẽ ex mutuo est ratio:qz non dicitur mutuatum.

ℭ Additio.d.Sagura.Iañ.

Qui negotia. Pecunia debita solutioni non parata,in mutuũ non conuertitur nudo pacto: secus si esset solutioni parata. Itẽ ex nudo pacto in ꝯtibus bone fidei debent vsure.h.d. ẽm Bar. Uel sic ẽm Ia.Bu.vbi pecunia est parata vel destinata solutiõi,põt ex vna cã deduci in aliã al's vo,citra viculũ stipulationis. Priõ ponit duas.q.z vnã sol. Scđo ꝯ illã facit z soluit tria argumẽta ẽm qđ hr in lrã,nihilominus.tertio soluit suã.q.vel ẽm qđ hr in lrã,nihilomagis. Priõ ponit duas q.z vnã solut.Scđo ꝯ illã facit duo argumẽta z soluit.Tertio confirmat primum dictum.Quarto soluit aliam.q.Scđa ibi, nec huic.Tertia ibi,his argu.Quarta in ꝑpositis.vbi ẽm primam diuisionẽ est pars.Istã.l.legã simul z soluã z tex.z doct. per hunc modũ. ℭ Quero,q ꝑcurabat negocia lucij titij,a cuius debitorib⁹ pecuniã exegit,eiꝗ scripsit epl'am,in qua significauit esse apud se certã pecuniã siue summã ex administratione z eã creditã sibi retinere ex mutuo ẽt vsuris semissib⁹.i.quinquaginta ꝑ centũ. Hic q̃rit de duob⁹. Priõ an dicta pecunia possit peti ex cã mutui ꝑ luciũ z titiũ,z an possit petere dictas vsuras? Iuriscõsult⁹ ad primã.q.rñdet ꝙ pecunia nõ est credita,id est,mutuata seu ex cã mutui debita:z ꝑ ꝯñs ex mutuo peti non põt,aliogn dicit Iuriscõsult⁹ sequeret ꝙ ex omni ꝯtu ꝑ nudũ pactũ pecunia posset fieri credita: qđ nõ est verũ. ℭ Cõtra istã rñsionẽ op.a simili,qz si habes pecuniã meã apđ te depositã possum te ꝯuenire vt teneas eã ex mutuo sine creditã z est credita:ita hic ĩ ꝑposito, z hoc ar.ꝑbat.i.l. certi ꝯdi. §.fi.z.l.seq.s.si cer.pe. Rñdet iuriscõsult⁹ ꝙ hnõ ẽ sile:qz in illo casu nũmi,q sunt depositi,sunt mei:z ꝑ talẽ modũ fiunt tui, z sic ꝑt fieri mutuũ:qz mutuũ dr qđ de meo fit tuũ.l.ij.§. appellata.s.si cer.pe. Sed ꝯ solutionẽ iurisconsulti op.scđo qz si ille exegit pecuniã a debitoribus lucij titij, z sic nũmi titij efficientur ꝑcuratoris,z debebit esse mutuũ. Rñdet gl.ꝙ hic pecunia erat ꝯsumpta z ãpli⁹ nõ extabat:z ita expõit.j.z.iij.gl.Ja.hn.

z sic

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

τ sic nõ poterat fieri de meo tuum.¶ Tertio ꝯ istam sol.op.qꝛ si ista pecunia extaret exacta,τ nõ esset cõsumpta,adhuc idem esset.qꝛ pecunia nõ esset Lucij Titij:ſ ꝓcuratoris illi⁹ in quẽ esset trãslatũ dñiũ,vt.l.creditoris.C.de ꝯdi.ind.τ ħ quod no. C.ð fur.l.falsus.τ.š.ð ꝯdi.ob cau.l.si ꝓcuratori falso.τ.ĵ.ð fur. l.falsus.§.j.Rñdet qñ dicaꝛ in ꝓcuratorẽ dñiũ transferri ex dictis legib⁹,τ ibi notatis colligiꝛ: in casu ergo in q̃ nõ esset ĩ eũ trãslatũ dñium,ſ in dñm ꝓcedit sol.vt qꝛ soluta esset sibi noie dñi,vt no.ĵ.in gl.sup vbo,debeat.τ tũc opꝫ ꝙ sit ꝯsumpta, vt dixi:τ qñ dicaꝛ trãsferri in dñm vel in ꝓcuratorẽ vide.ĵ.de do. l.q tñ.τ plene dixi.š.e.l.si ibi.§.si mandauerim.Si aũt dñiũ a debitorib⁹ esset trãslatũ in ꝓcuratorẽ,nõ in dñm,τ pecunia extaret,tũc ex p̃dictis τ ex hoc tex.vꝛ ꝙ pecunia nõ esset credita, τ ita sentit.d.gl.sup vbo,debeat.τ gl.tertia ĩ fi. qð ĩtellige si nõ erat parata:qꝛ habebat eã in remotis ptib⁹,vł alio mõ parata nõ erat:alꝛ ꝯdiceret sequẽti⁹.¶ Quarto ꝯ determinationem huius tex.τ sol.p̃dictas vꝛ ꝙ pecunia sit tradita, ẽt si mei non erãt nũmi:qꝛ si iussero te accipe pecuniã a debitore meo,vt habeas eã creditã,si tibi soluit teneris mihi ex mutuo: ergo τ ħ. istud ar.iurisconsulti ꝓbaꝛ in.l.singularia.š.si cert.pet. Rñdet tex.ꝙ illud ibi benigne receptũ est.q.d.spãle est in dicto casu: τ istud est vnũ de singularib⁹ pecunie,q̃ not.in.d.l.singularia. nõ ergo ẽ trahendũ ad alios casus.l.ius singulare.τ.l. qð non rõne.š.de leg.¶ Quinto ꝯ hoc op.nã in casu nr̃o ꝓcu.exegit pecuniaꝫ,τ sic iussu dñi ergo dꝫ esse credita,vt.d.l. singularia. Rñdeꝛ,creditor pt iubere multiplr. Uno mõ iubẽdo ðbitori vt tibi soluat,τ eã creditã habeas.Et iste casus poniꝛ in.l.singularia.Alio mõ iubẽdo tibi vt accipias a ðbitore meo, τ habeas creditã:τ ħ casus vꝛ hic poni cũ ðt.Item ꝙ si a debitore meo iussero te accipe.τ istꝫ duob⁹ casib⁹ pecunia ẽ credita. Rõ est,qꝛ lꝫ nõ ꝓprie acceperis pecuniã meã, vt in prĩo ar. huius tex.tñ ficti ꝯ e vꝛ a me ꝓfecta τ tibi data,vt.d.l.singularia.in fi. alio mõ põt iubere:vel gñaliter ꝯstituẽdo te ꝓc.ad exigẽdũ,vł spãliter a titio vel mãdãdo titio,vel gñaliter creditoribus,vt tibi soluãt, nõ tñ tũc agiꝛ seu ꝯueniꝛ vt habeas dictã pecuniã mutuo: ſ postea agiꝛ ex interuallo ipsa iã recepta : τ tũc loqꝛ iste tex.ꝙ nõ ẽ credita tali nuda pactiõe,τ cessat hic p̃dicta rõ: qꝛ numini mei nõ fiũt tui,τ cessat benigna rõ,q̃ erat qñ a p̃ncipio fuit actũ,vt ea exacta sit credita.¶ Sexto ꝯ hãc sol.op.ẽt si a principio nõ fuit actũ vt pecunia eẽt credita: ꝙ tñ sit credita,ẽt si dñiũ pecunie non esset dñi creditoris,sed eius q vult hr̃e creditã,vt.d.l.singularia.ĩ fi. Rñd. verũ est si pecunia erat parata solutiõi.τ ita intelligiꝛ.l.ꝯria,sec⁹ si non erat parata:τ hoc si pecunia eẽt p̃sens siue non,ſ alibi dũ tñ parata:in alijs aũt reb⁹ ꝙ̃ pecunia exigiꝛ ꝙ sit p̃sens τ in ꝯspectu . p̃mũ ꝓbaꝛ in.l.certi ꝯdi.§.fi.τ.l.seq.š.si cer.pet.τ.d.l.singularia.Secundo ꝓbatur in.l.si pecuniã.ĵ.de sol.τ ita not.in.l.singularia.τ hic.τ hoc ꝑm gl.τ doc.cõiter hoc tenent ꝯ,vt.ĵ.diceꝛ.s.in alijs reb⁹. ¶ Septio op.ꝙ imo efficiꝛ pecunia credita ex nudo pacto vt l.lꝫ.§.q̃ties.ĵ.de iure dot.τ.l.iij.§.fi.τ.l.ea que a marito.de don. iter vir.τ vxo.ĩtellige ꝑm p̃dicta dicta iura ꝙ ibi res erat pñs. aut pecunia pata solutiõi,vł ꝙ itercesserit stipulatiõi.τ ita ibi no.¶ Octauo op.de.l.si nõ singuli.τ.l.si ex p̃cio.C.si cert.pet.ꝑ quas apparet ꝙ etiã si nõ esset parata solutiõi, sit credita pecunia.sol.ea q̃ dicta sunt habẽt locũ qñ ꝑ nudũ pactũ volo hoc agere,sed qñ ꝑ stipulationẽ,tũc indistincte pt hoc fieri:τ iõ dicit Cy.ĩ.l.si nõ singuli.ꝙ stiplo ẽ fortior ꝯt⁹ q sit:qꝛ ꝑ eã oĩs ꝯctus põt trãsferri in aliũ,ꝙ ꝑ aliquẽ aliũ ꝯctũ fieri non põt:ſ non est verũ ꝙ ꝑ aliũ cõtractũ fieri nõ possit,lꝫ nõ ita semp sicut ꝑ stipulationẽ,vt.ĵ.patebit.¶ Nono op.ꝙ p̃dicta non sint vͣ,imo si pecunia nõ sit parata solutioni,nihilominus effectu efficiaꝛ creditum,τ trãseat in alium ꝯctũ,vt.l.si sponsalib⁹.§.j. τ.l.nuptura.ĵ.de iure do.τ.d.l.licet.§.quoties.c.tit.ibi eñ non apparet ꝙ pecunia esset parata solutiõi,imo poti⁹ ꝯriũ expresse in.d.l.si spõsalibus.Bar.in.l.singularia. dicit ꝙ quidã sunt ꝯctus qui nõ possunt ꝯhi nisi in certis reb⁹,vt mutuũ naturale,vt.l.ij.§.j.š.si cer.pet.τ in istis opꝫ ꝙ res sit pñs,vel pecunia parata solutioni. Rõ ꝙ mutuũ nõ ꝯsistit nisi ĩ his q̃ ꝯsistũt in põdere,numero,vel mẽsura:τ scias ꝙ legis fictio se nõ porrigit ad impossibile.l.qui ad certum.ĵ.loc.l.si pꝛ.in fi.š.de adop. nec fingit sup re,que nõ est.l.quoties.ĵ.de noua.l.eũ qui sibi.§. fi.ĵ.de ver.obl. Si igitur pecunia non extaret,non posset fingi pecunia mihi data,τ ad me a te ꝓfecta:ſ in alijs ꝯctibus, qui in alijs reb⁹ possunt ꝯhi,vt mutuũ ciuile: qð nõ reqrit reꝫ,sed contrahitur per stip. potest fieri etiã si pecunia non sit parata solutioni,vt.d.l.si ex precio.τ.l.si nõ singuli. Idẽ dicit in dote, in q̃ lꝫ nõ sit res parata solutiõi ꝯhiꝛ dos τ obligatio dotis,qꝛ liberatio que obuenit tibi est sufficiẽs ad contrahendã dotem: ideo cõtrahitur etiam si res nõ sit p̃sens,videlicet qñ res esset solutioni parata,res cedit in dotem:qñ non est parata, liberatio in dotẽ cedit:ista aũt liberatio non cedit in cãm mutui, qꝛ in eo reqriꝛ res cõsistẽs in pondere,numero,vel mẽsura:iõ requiriꝛ ꝙ sit solutiõi parata:τ idẽ ĩ alijs ꝯctib⁹.¶ No.ꝙ Bar. nõ facit dr̃iam inter pecuniã τ alꝭ res,ſ in vtroq; non reqriꝛ rei p̃ñtia:ſ sufficit q sint parate solutioni,τ ꝙ debitor habeat eas penes se:qð vꝛ optime probare.d.l. si sponsalib⁹. lꝫ possit suppleri ibi,τ sint pñtes:sed tunc ob.l.singularia.q̃ vꝛ innuere ꝙ hoc sit singulare in pecunia credita:qð nõ eẽt ꝑm istã opi.ſ ipse rñdet ꝙ singularia sunt q̃dã in pecunia credita.s.mutuata ꝙ ꝯhatur mutuũ, lꝫ vere de meo nõ fiat tuũ: ſ ficte in casibus,q in.d.l. singularia[a] ponunꝛ:oẽs eñ ꝯct⁹ tã mutui ꝙ̃ alij possunt fieri seu deduci in aliũ,etiã si res non sit pñs,dũmodo sit parata solutiõi,vt in dictis iurib⁹.Sed Ray.in.d.l.singularia.qui vꝛ vidisse Bar.defendit opi.gl.dicẽs ꝙ ibi si res erat absens,ipsa nõ trãsit in nouum ꝯctũ,ar.ĵ. de acqui.pos.l.j.§.si iusserim.τ.l.qð meo.§.si vẽditor. Ad hoc igiꝛ ꝙ res trãseat in nouum ꝯctũ,reqriꝛ ꝙ res sit pñs:qð tãgiꝛ in.l. si spõsalib⁹.§. fi.In pecunia aũt sufficit quod sit solutiõi parata.Itẽ existẽtia secunde,quã opaꝛ fictũ dñiũ in accipiẽtem trãslatũ, ꝙ nõ posset opari nisi pecunia eẽt solutiõi parata:qꝛ tũc cessaret veritas,ergo τ fictio,vt.l.si filius.š.si cer.pe.vbi gl. bene ðt.τ hoc tꝫ dñs Iac.Bu.Ita ðt ibi Ray.Pet.τ Cy.in.d.l.singularia. tenent gl.nõ tñ faciũt mẽtionẽ de rõnib⁹ Bar. Sꝫ possumus clare rñdere,τ melius ad rões Bart.ꝙ in.l.nuptura.τ in.l.si sponsalibus.mulier dedit seu ꝓmisit in dotem id qð sibi debeꝛ τ talis ꝯct⁹ seu ꝓmissio est efficax ad obligandũ τ actionẽ producẽdũ,vt.C.de do.ꝓmis.l.ad exactionẽ.hic aũt loquiꝛ qñ vnũ debitũ ex vna cã volo facere deberi ex alia nuda pactione inhabilr ad ꝓducẽdũ actionẽ:ꝯ gl.tñ facit ꝙ ibi nõ deberet fieri distinctio,an debeat rẽ illã,alr ancillã paratã vel nõ. tñ illa distinctio ibi fit quãtũ ad hoc an sit trãslatũ dñiũ rei,τ exigiꝛ ad hoc nõ solum ꝙ sit parata sed ꝙ pñs,vt.l.eius rei.τ.l.seq.š. de rei ven. sed quantum ad hoc vt debeaꝛ mulieri ex cã dotis ancilla q̃ pri⁹ ex alio ꝯctu debebaꝛ, nulla sit distinctio: qꝛ ꝯctus erat validus,vt dixi:sicut dicim⁹ in stip.vt.l.si nõ singuli.τ.l.si ex p̃cio.C.si cer.pe.Itẽ aliter põt rñderi,ꝙ ibi fuit datũ in dotem seu ꝓmissum nõ res debita,ſ ipsum ius, qð nunꝙ̃ põt dici absens,ſ semp p̃sens qꝛ inheret ossibus.l.qð debeꝛ.š.de pe. τ ꝑ tale ius transfertur res si est presens, alꝭ ipsum ius qð est ꝓmissum,τ intelligiꝛ liberatiõis,qñ vir ðbebat:si aũt deberet τ promitteret,intelligeret actio vt.l.si sic.§.j.de leg.j.τ.l. elegãter.de li.le.Silr põt dici in.l.lꝫ.§.quoties.de iur.do.ꝙ interuenit act⁹ acceptila. q est act⁹ valid⁹ ad eneruãdũ totũ p̃mũ ꝯctũ fundit⁹ τ ipso iure,τ ꝯcernit ip̃m ius obligatiõis,quod est semp pñs,vt dixi,τ fit ꝑ stipulationẽ,vt.l.j.τ.l.an inutilis. in prin.ĵ.de accepti.τ fit ad liberãdũ annexũ,vt.d.l.j.Ad.l.iij. in fi.de do.inter vi.τ vxo.qð ibi intelligit ꝙ res erat presens,τ si vis ĩtelligere ꝙ erat absens,vt Bar.velle vꝛ,ſ exigat quod esset parata solutioni:dicas ꝙ loquiꝛ in alio casu non an pecunia mihi debita ex vna cã possit ꝑ pactũ nuduꝫ fieri debita ex alia:ſ an ꝙ mihi titi⁹ dꝫ,τ iubeo alij dari ex cã mutui vel donatiõis ipso dãte possit fieri mutua vel donata:certe sic cũ debitor me⁹ tibi dat,tu representas p̃sonã meã tãꝙ̃ ꝓc.τ tũc efficiꝛ mutua vł dõata.C.ꝑ quas p̃so.no.acq.l.j.facit qð no.Pe. τ Cy.ĩ.d.l.singularia:ſ si debitor me⁹ ꝓmittat pecuniã tibi, cui mutuo vel dono añꝙ̃ nũeret,non repiꝛ aliq̃ lege ꝙ sit mutuũ vł pecunia donata seu credita,nisi eẽt pñs res vł pecunia solutiõi parata:imo ꝯriuꝫ satis ꝓbat.l.rogasti.ĵ.de p̃scrip.v. cũ sua gl. qð verũ est nisi ceperim illã ꝓmissionẽ in solutũ ꝑ pecunia iuris forte delegatiõis vł nouatiõis,vt.l.iter.§.abesse. š.e.τ.l.si rẽ.§.si rẽ.ibi,similẽ eẽ solutionẽ.ĵ.de noua.tũc eñ nomẽ qñ estimatũ accipi ꝑ pecunia arguitur.l.si ꝑ mutuo.C.si cer.pe.τ diceꝛ.ĵ.in distinctio.circa scðm materiã hui⁹.l.lex aũt tertia loquꝛ qñ interuenit res,τ postꝙ̃ est data,τ tũc hñ fuit pñs τ sic nõ ob. aliqualiter,τ sic defendi põt opi.gl.q̃ ꝓbaꝛ ꝑ singularia.τ lec.Bar.lꝫ vera ĩ se.tñ nimis restringeret illaꝫ.l. τ opi.gl.ꝓbanꝛ:qꝛ vbicũq; tractamus de iure cõstituendo in re ipsa τ de trãslatione dñij ipsi⁹,reqriꝛ ꝙ res sit pñs,vt.l.hoc si res.š.de rei vẽ.ad.l.si spõsalib⁹.§.j.ĵ.de iure do.nisi in casib⁹ isti⁹.l.singularia. Si vͦ tractam⁹ de iure ad rẽ puta de acqrẽdo obligationẽ ad aliquã rẽ qð nõ põt esse nisi acqrã actionẽ, cõstat ꝙ nuda pactione hoc fieri nõ potest.l.iuris gẽtium.§. sed cũ nulla.š.de pac.τ.l.legẽ.C.de pac.nisi interueniat stipulatio vł nisi sit de casib⁹,in qb⁹ daꝛ actio:vt.l.ad exactionẽ.C. de do.ꝓmis.τ.l.si mãdato meo.§.fi.ĵ.e.τ sic est defensata opin. cõis gl.τ doct.τ supple hic que dicã.ĵ.in.xv.opp.vbi possunt cõcordari opiniones.¶ Decimo opp.ꝯ oĩa p̃dicta de hac.l.qꝛ hic dicitur certã summã ex administratione apud se esse,τ sic non erat cõsumpta:vel si erat cõsumpta,habebat tãtam aliã summã,aliogn non foret apud se,vt.ĵ.de ver.sig.l.penes.i.respon.intellige ħ quod erat ħ apð se:qꝛ debebat τ quo ad se dr habere,arg.l.querebatur.ff.ad.l.fal.nõ aũt quod exactã haberet,nec aliã paratam:τ qꝛ a se peti poterat,sicut τ qð petere p̃t,diciꝛ habere penes se,vt.l.id apud se.ĵ.de vbor.signi.τ de⸗

a ¶ Singularia. Ubi vide do. Jo. And. de Imo.

bitor possidere dr id qd debeat, vt.s.de pet.her.etiã si putauit. alias sub.l.nec vllã.§.fi.⁊.l.seq.cũ si.qd no.p significato huius verbi, vel si extabat dic q nõ erat psens vel parata, qr forte in partibus remotis vel impedita, tũc em dr parata, qñ habet ad man⁹, vel innuit gl.in.l.si ex precio.C.si cer.pe.seu in.l.si p mutua.⁊ sic põt intelligi hec lex. ¶Undecimo op.de.l.aduersus. C.de nõ nu.pe.So.itellige illã fm pdicta q interuenerit stipulatio vel pecunia fuerit parata solutioni:⁊ ita intelligit ibi gl. ⁊ ibi fm vnã lec.est gl.not.q nõ solũ debitũ pcedens possũ ex cã mutui retinere, sed etiã ex alia cã q mutui: puta q debeo ex cã mutui vel alia possum zfiteri ex cã emptionis vel locationis: qd multũ no.⁊.j.examinabitur.põt ergo eadẽ res debita ex vna cã couerti in debitũ ex alia nedũ mutui sz emptionis ⁊ similiũ: lz nulla itercesserit emptio vel locatio. Jtẽ silr vna res debita ex vna cã põt couerti in aliã rẽ estimatã, vt.l.si pro mutua.C.si cer.pe.re tñ pñte fm gl.in.l.singularia.qd dic vt dicã. j.in distinctiõe circa scdam materiã, vel nõ estimatã, vt.l.si nõ singuli.C.si cer.pe.vbi p pecunia possum dicere oleũ mediante semper stip.vt ibi. ¶Duodecimo z istũ tex.op.qr si dedi tibi lãcẽ cũ rogares me mutuã pecuniã vt eã venderes, ⁊ pcio vtereris: si vẽdidisti lancẽ pecunia efficit credita seu mutuata, ⁊ ẽ periculo tuo, vt.l.rogasti.s.si cer.pe.vr fm istã lrãm itelligere q hic argẽtũ vẽdẽdũ fuerit datũ estimatũ, ⁊ sic ab initio videatur estimationẽ habuisse.⁊ sic nõ ob.pdictis, in qb⁹ tractat de vna cã couertẽda in aliã, hic aũt nõ sed a principio, ⁊ non fuit vna cã: tñ, vt dixi, hoc casu requirit q res fuerit pñs fm glos. ⁊ Bart.in.l.singularia.qd est verũ: nõ em aliter ius in re qrere potuisses. Sed dices istud vr falsum habendo in litera nihilo magis p quã apparet q nõ est mutua: ⁊ sic zdicit pdictis.rñ. q si habes in litera, nihilomagis, dz intelligi iste tex.qñ datuz est argentũ vẽdendũ vt recepta inde pecunia mihi afferret. ⁊ postea sibi daret ex pecunia fm arbitriũ meũ: ⁊ sic nõ põt esse mutuũ, vt hic: sed si darẽ estimatã vt mutua esset pecunia, tũc cõtrahit mutuũ statiz vt hic fm aliã lrãm.⁊ ita itelligit.d.gl. in fi.p mutua.⁊ gl.hic in ztrario. Si vo nõ tradidisti estimatã sz vt ea vẽdita statim esset mutua pecunia anteq vẽdas, est contractus innominatus: ⁊ idẽ si vẽdideris, ⁊ nõdũ receperis pecuniam, vt.l.rogasti.j.de pscri.ver. postq vero vendidisti, ⁊ pecuniã accepisti, tũc est mutuũ, vt.d.l.rogasti.a cõtrario sensu.⁊.d.l.rogasti.s.si cer.pe.⁊ hãc.l.fm lrãm, nihilominus.⁊ ita intelligit gl.in.l.rogasti.si cer.pe. Et si dicas, quõ sic zuertit i casum mutui vel aliũ zctũ? Rñ.qr couertit, res est pñs ⁊ parata solutiõi, cur em recepisti pecuniã, habes eã extãtẽ ⁊ paratã: ⁊ tũc couertit ⁊ cõcurrit eodẽ tpe couersio in aliã cãm cũ presentia pecunie: lz forte sit absens creditor, sed hoc non curatur l.certi zdi.§.si nũmos.s.si cer.pe.sufficit q duret ei⁹ volũtas. Tñ aduerte q hic dz esse lrã, nihilomagis, ⁊ est melior, qr alia lrã in duob⁹ male staret, vt dicit gl.⁊ etiã qr tex.faceret oppositionẽ, ⁊ nõ solueret: cuius contrariũ fecit in aliis duobus ar.

¶Decimotertio op. put hr i lrã, nihilomagis, q pecunia sit credita: qr periculũ pecunie redacte ex lance vel re est illius q accepit rẽ vendẽdã: ergo est mutuũ, vt.l.incendiũ.C.si cer.pet. aliogn nõ spectaret ad eũ. Jurisconsult⁹ rñdet q istud non sequitur: nã lz nõ sit pecunia credita, piculũ põt spectare ad ipsuz, lz em i mutuo sit piculũ debitoris, nõ seqt pptera q si nõ est mutuuz, nõ hñ possit zcedi ad eũ q accepit, spectare piculum.

¶Sz dices ⁊ op.xiiij.q piculũ nõ spectet ad accipiẽtẽ pecuniã indistincte put tex.dt, sed debeat distingui vtrũ dãs rogauerit accipientẽ vt venderet: ⁊ tũc nõ sit piculũ accipiẽtis, sed dãtis aut ecouerso, accipiẽs rogauit dãtẽ, ⁊ subdistiguat vtrũ habuerit ante venalẽ.⁊ sit piculũ dãtis: aut nõ habuit venalez ⁊ sit piculũ accipiẽtis, vt.l.rogasti.s.si cer.pe.⁊.l.si tibi gratuitã.§.j.s.d pscr.vb.videte dñi, illa iura loquunt qñ res data ad vendẽdũ periit, in q casu distinguit, vt.s.⁊ i dictis iurib⁹ no. ⁊ dic vt ibi. Sz nos loqmur qñ res data ad vẽdẽdũ nõ periit, sz periit pecunia redacta ex pcio ei⁹, ⁊ si periit culpa mea, mihi dz perire: si sine culpa mea, ⁊ est iã facta mutua, ⁊ idẽ vt.l.incẽdiũ.C.si cer.pe. Si nõ est facta mutua, vt qr dbebã portare dãti, vt ille mihi mutuaret fm arbitriũ suuz vt intelligit hic fm lrãm, nihilomagis: vt intelligit gl.in.l.rogasti. Sz quare dz eẽ periculũ meũ, ex q spẽs periit sine culpa mea, cũ dbeã eã i spẽ, vt.l.q fortuitis.C.de pig.ac.videte dñi, iste casus ponit in.l.si qs nec casus.s.si cer.pe. Jo.tenuit q iõ spectet ad eũ, qr gratia eius pecuniã etiã sine vlla culpa.p.d.l.rogasti. vbi dr sine culpa sz Azo Guli.Jac.Bu.⁊ Bar.⁊ cõiter oẽs ibi tenẽt q piculũ nõ spectet nisi iteruenisset saltẽ culpa leuissima.⁊ ad.l.rogasti rñdẽt.q dz itelligi sine culpa lata, vl leui, leuissima tñ interueniẽte: ⁊ h donec daret dbitor in specie pecunie, als sec⁹, vt.l. incẽdiũ.Ro.ex alio pl⁹ dic.tñ Ray.h supplebat ad tex.q erat periculo ei⁹ fm distinctionẽ.l.rogasti.quã.s.dixi intellige nisi ab initio eẽt data estimata, qr tũc ad accipiẽtẽ spectaret idistincte, vt.l.j.j.de esti.actio.⁊ ita dt Bar.in.d.l.rogasti. Jsta tñ loquit gñalr, ⁊ fortiter facit p opi. Jo.sz põt intelligere qñ accipit rẽ vẽdẽdã, vt pecuniã pferret ad dñm, ⁊ tñ nõ fecit: sz pecuniã p se retinuit ex cã mutui anteq dñs zsentiret: certe qñ habuit hoc ppositũ nõ portãdi ad dñm, piculo est ei⁹ pecunia: ⁊ tñ nõ est credita, cũ dñs adhuc nõ cõsenserit. ⁊ hoc innuit tex. post ea i v.⁊ i pposito.vt qñq nũmi ei⁹ piculo fuerãt, ⁊ erit notabile.⁊ si alr itelligis, distingue ⁊ dic vt.l.rogasti.⁊.l.si qs nec tñ.vt expareat casus iterit⁹ rei date ad vẽdẽdũ ⁊ pecunie redacte ex ea.

¶Deciognto op.q pdicta nõ sint va: qr itellexi istũ tex.fm gl.⁊ oẽs, qñ pecunia erat zsumpta, ⁊ nõ extabat nec parata solutiõi. Sz certe istud vr falsum p v.⁊ in pposito.nã dt q in themate hui⁹.l.nũmi fuerãt piculo ipsi⁹ pcuratoris, dicit enim qñuis ipsi⁹ piculo nũmi fuerint, ergo demonstrat q non erãt zsumpti, aliogn drisoriũ eẽt h dicere: si em zsumpti essent, fuisset dubiũ, nec expediẽs tãgere d piculo nũmor: qr si essent zsumpti, fuisset debitor i gñe, qd pire nõ pt.l.in rõe.§.icerte.j. ad.l.Fal.,p h faciũt dicta vba tex.appuit me esse ⁊c. Rñ.d necessitate est itelligere q eẽt zsumpta, aliogn directo eẽt zria.l. singularia.opz ergo q tali diuisione inuẽtur, vt istar.ll. zrietas euitet: ⁊ ista diuisio rõne fundat, cũ em sit necesse q in mutuo naturali trãslatio dñij iterueniat, vt.l.ij.§.j.s.si cer.pe.⁊.l. si a furioso.⁊.l.nõ ois.e.ti. ⁊ dñiũ nõ possit trãsferri nisi traditiõe.l.traditionib⁹.C.d pac.opz q iterueniat traditio, ⁊ sic q res sit pñs vel in zspectu.l.j.§.si iussu.j.de acq.pos.⁊.l.qd meo. §.si p vẽditorẽ.e.ti.⁊ d sol.l.si pecuniã.vl si esset mea, ⁊ apud te vt in dposito dñmd extet sufficit, vt hic, ⁊.l.singularia.vl q sit parata solutioni in mutuo fm cõem opi.⁊ h est singulare in eo vel etiã in oi zctu fm Bar.vt.d.l.si spõsalib⁹.§.j.j.de iure dot. p q vr casus insti.de re.di.§.vẽdite.⁊.ff.de acq.re.do.l.qua rõne.§.iterdũ.⁊ ibi gl.tz ⁊.l.hoc si res.s.d rei vẽ.vbi glo.⁊ Dy.in c.p possessore.i.iiij.q.d reg.iur.li.vj.⁊ sic vr va opinio Bar.q s.reprobaui. Sz rñde q illud verũ in re dñi seu creditoris q res hz debitas sicut i dposito, ⁊ forte posset dici idẽ in certa re debita in spẽ.vt.d.l.si spõsalib⁹.§.j.vbi loqt in ancilla Pãphila debita: lz aliter posset rñderi, vt.s. dixi qñ aliqd añ debet in gñe, opz q in aliis zctib⁹ res ponat in zspectũ, vel effectualiter tradet, vt dixi in mutuo, sufficit q sit solutiõi parata, vt dixi in nona op.

¶Ad oppositionẽ igitur dico q qr pcu.volẽs tenere mutuã, forte mutuauit, vl negociat⁹ ẽ pecuniã suã, quã soluisse videbatur, dbere esse piculũ creditoris, ex quo nõ erat mutua, sicuti fuisset si tenuisset pecuniã p soluẽdo dño, ex q nõ vz mutuũ: sz nõ ẽ, qr lz de iure nõ valeat, tñ facta sua voluit ex hoc facere, ⁊ in vsus suos ⁊ noie suo, vt.s.e.l.idẽq.§.si pc. Ad aliam rõnẽ de vbo, apud se esse.s.rñdi in.x.op. ⁊ fm qd ibi dixi, põt ẽt intelligi in pecunia extãte qñ fuerat trãslatũ dñiũ in pcuratorẽ, ⁊ nõ hẽbat paratã.vbũ em, nec sile, in rõne sui cũ dt ibi, qr nũmi mei tui fiũt demõstrat qd hic text.loqtur q nũmi mei nõ erãt qd nõ pt eẽ nisi zsumpti, vl cõmixti, vt.l. si alieni. j.d sol.⁊ sic nõ extabãt, vl qr in pcuratorẽ fuerat trãslatũ dñiũ: ⁊ sic pdicta nõ sunt diuinationes, cũ colligant ex tex.

¶Decimosexto op.⁊ tũc venio ad v.⁊ i pposito.dr h ad sol.scdẽ qõnẽ formate in tex.q lz pcu. scripserit se hre pecuniam ⁊ pmiserit dare vsuras semisses, ⁊ pecunia nõ sit credita, ⁊ nũmi sunt piculo dbitoris, q tñ debent vsure, d qbus pstandis cõuenerat.

¶Sz op.hic fuit nuda pactio, ⁊ dr i tex.⁊ ex nudo pacto nõ datur actio, vt.l.iusgẽtiũ.§.sz cũ nulla.s.d pac.⁊ vsure ex eo non debentur, vt.l.qñuis.C.d vsu.ergo tex.male dt.Sol.dicũt qdã q hic erat pactũ vestitũ: qr durabat administratio, ⁊ durante administratiõe omne pactũ dr fieri incõtinẽti: ⁊ sic itelligebat s.de pac.iurisgen.§.idẽ Marcel.glo.istud reprobat p.l.qties. j.so.ma.vbi apparet q nõ dr incõtinẽti isto mõ, lz durãte mrĩmonio fiat pactuz: quare dt Azo alr q hic fuit data pecunia pcu.noie dñi, ⁊ incõtinẽti fuit cõsumpta eplã missa: ⁊ sic traditione vestitũ est illud pactũ.hec dmõstrãt, ⁊ reprobãt eã Pet. ⁊ Ray. nã hic erat pecu.zsumpta: qñ ergo traditiõe pt dici vestita? videte h vult gl.⁊ Azo q in tradẽdo incõtinenti fecit vtrũq.s.zsump.⁊ eplãm.⁊ sic nõ erat zsumpta ex interuallo. Sz certe ista gl.ẽ z istum tex.q clare demonstrat q erat nuda pactio, vt in ver.alioquin. Jtẽ non cõtrahitur ista conuentio per scripturã eple: sed postea consensu secuto, vt.l.ex zsensu.j. de ac.⁊ ob.⁊ dixi.s.e.l.j.nõ ergo incõtinenti põt dici appositũ. quare glo.dat aliã solutionẽ, q data fuit pecunia procuratori noie suo, ⁊ statim epistolã misit qd nihil, qr in idem recidit, ⁊ eodem morbo laborat.quare Jac.d Are.soluebat q h vsure non debentur iure zuentionis, ⁊ ex natura zctus nõ debentur cõuente sz q in regiõe frequẽtantur, qre tenebat pmã q incontinẽti erat pactũ factũ, qr durãte administratiõe, ⁊ ad.l.qties.rñdet q ibi in actu irreuocabili.s.in mrĩmonio: hic in actu reuocabili ⁊ ita vt refert tenere Pet.sz istud est falsum ⁊ cõiter repbat in.d.l.iurisgẽ.§.idẽ Marcel.vbi no.q nõ debet tũc icõtinẽti, ego dico q est z hũc tex.qr innuit i v.aliogn. q erat hic nuda pactio.⁊ sic pbat opi.cõez.Ja.bu.tenebat opi.Ja.d are.

⁊ ad

⁊ ad rō.tex.q dicit de qbus cōuenerat,rñdet dupliciter. Uno modo φ istud verbū,de qbus referť ad gen⁹.s.ō qbus vsuris in gñe cōuenerat nō ad indiuiduū seu ad specificatas vsuras in epla.j.ad semisses. Scđo modo rñdet φ he semisses frequētabanť in regiōe:vñ cū frequētať,cōcurrebat iō de cōuētione iuris,nō iure cōuētionis,sed ex natura ɔctus et frequētationis:ſʒ iste solutiōes violāt literā,⁊ diuināt ⁊ sic nō videnť bone:ſʒ dici pt φ nō violāt, imo p literā pbanť:nā tex.hic dicit, agi mādati,nō aūt ex pacto,⁊ pōt intelligi de cōuētis vsuris, q̄ debenť virtute mādati,nō ex pacto:et istud pactū sit declaratoriū,vñ in aut.bone fidei.debenť vsure frequētate: qꝛ h̄ vř tacite actuʒ de illis.l.φ si nolit.§.qꝛ assidua.j.de edil.edic.l.si terti⁹.§.j.j.de aqua plu.ar.cū q̄ debeanť vsure ex natura ɔct⁹ ille q̄ quote sunt declaranť p ɔsuetudinē vel p intētionē ɔhētiū,vbi de ea apparet.Uñ tale pactū nudū nō ad actioneʒ est sufficiēs,ſʒ ad declarationē sic,facit.l.qcqd astrīgēde.⁊ qđ ibi no.ƀm vnā lec.j.de v̄.ob.⁊ qđ ibi no.Bar.⁊.l.hr̄des palā.§.ſʒ si notā.j.de testa.vbi minoꝛ solēnitas sufficit ad declarationeʒ q̄ ad inducēdū.¶Sʒ op.ɔ istū tex.⁊ istas sol.⁊.xvij.de.l.si ex pcio.C.si cer.pe.in fi.vbi nō debenť vsure:si pecunia debita ex ɔctu bone fidei deducať in ɔctū mutui,⁊ pmittať ex mutuo,⁊ pmittanť vsure citra vinculū stipulatiōis:⁊ ita ēt no.in.l.singularia.s.si cer.pe.So.illa.l.itelligiť,qñ ex natura ɔct⁹ nō debebanť vsure:loqť eñ in emptiōe,ex qua non debenť:⁊ si aliq casu debenť,intellige eā extra illos casus,i qb⁹ debenť:h̄ autē debenť ex quo ɔuertit pcu.in vsus suos,vt.d.l.idēqȝ.§.si pcu. s.e.Si aūt scripsisset eplam se hr̄e gratis mutuo pecuniā,nō puto tūc φ debeanť vsure:qꝛ pactū hʒ inducere exce.lʒ nudū vt.d.l.iurisgē.§.igiť.¶Decimooctauo op.φ istud pactū nil operetur:qꝛ nō vʒ pncipale nec accessoriū.l.cū principalis de re.iur.l.φ p man⁹.de iure cod.l.ex pupil.ff.de vul.⁊ pup.Rñdeo illud vex qñ oīno nō vʒ pncipale:ſʒ h̄ vʒ vt licite retineať pecuniā,et vt sit eius piculo:vt h̄ pbať,lʒ nō valeat,vt credita tñ vʒ ad alios effect⁹,vt valere pt:qꝛ vitiū est in materia nō in forma:⁊ iō vʒ vt pōt,⁊ oīno nō est inutile,vt.l.si vn⁹.§.si acceptilatio.s.de pac.⁊.l.an inutilis.in princi.j.de accep.Et mō sum⁹ expediti de oppositionib⁹ ⁊ tex.⁊ gl.¶Ut ergo concludam⁹ oīa q̄ dicta sunt,ē aduertēdū φ ista.l.tāgit quatuoꝛ materias.Pria est materia,nūqd ⁊ qñ ⁊ qualr̄ dbitū ex vna causa vł ex vno ɔctu possit ɔuerti i debitū aliō,vł ex alia cā seu ɔctu debēdū ab eodē:Scđa materia est nunqd debitū mihi ab vno possit ɔuerti i debitū aliud mihi debēdū ab alio:Tertia materia,nūqd debitū vł debēdū vni⁹ rei possit ɔuerti i aliā rē vel ex alia re:Quarta materia est,nūqd ex pacto apposito de dādis vsuris in tali ɔctu seu tractatu de ɔuertendo debitū ex vna cā in aliō valeat,ēt si ɔuersio fieri nō possit, seu nō valeat debitū ex alia cā.¶Circa pmū est aduertēdū:qꝛ aliqñ sup aliquo mihi debito interponiť stipulatio, vt qꝛ stipuloꝛ id qđ mihi debes ex ɔctu emptiōis,vel mutui,vel alia,tūc aut stipuloꝛ ex internallo,⁊ hʒ locū materia nouatiōis:qꝛ ibi fit aīo nouādi,q̄ olim p̄sumebať,hodie nō,nisi expsse agať[a].l.fi.C.ō noua. vbi ergo fit nouatio,debitū ex vna cā trāsfertur i debitum ex stipu.l.j.⁊ p totū.j.de noua.Qñqȝ nō agiť,vt fiat nouatio,tūc non transfundiť in aliud:ſʒ magis fit accumulatio debiti cuʒ distictiōe tñ qꝛ aut p̄cedēs obligatio erat p stipulationē ɔcta, ⁊ tūc aut in sequēti obligatiōe vsať aliqđ ɔmodū,⁊ vʒ scđa.l. si dari.j.de v̄.ob.⁊.l.hr̄s a debitoꝛe.§.j.j.de fideiuſ.aut nullum cōmodū ɔtinet.tūc gl.Dy.⁊ Pe.l.q bis.tenēt φ vʒ,⁊ datur ex vtraqȝ ƀm gl.in.l.si dari.tʒ φ nō vʒ scđa.ideʒ tʒ gl.in.l.scire debemus.e.ti.⁊ hāc tʒ Jac.ō Are.⁊ Bar.nec attēdiť interesse qđ sit lōgioꝛis vite,vt tʒ gl.in.l.q bis.⁊ pbať in.l.pr̄ qui castrē. in fi.j.de ca.pec.tetigit.s.e.l.si tibi.§.interdum.pbatur dicta opi.per.d.l.qui bis.j.de ver.ob.per.l.stipulatio ista.§.alteri.e. ti.⁊ per.l.si pupillus.§.qui actū.j.de noua.Aut p̄cedit ali⁹ cōtractus q̄ stipulatio ⁊ vʒ scđa ⁊ pma.l.stipulationē.§.conuentionales.de ver.ob.j.p so.l.p socio arbiter.⁊.l.fin.C.de nouat. nō ob.l.si diuoꝛtio.j.de v̄.ob.vbi vř nō valere ēt qñ p̄cedit ali⁹ ɔctus q̄ stipulatio:sed rñde φ ibi nō negat quinetiam debeatur ex stipulatione imo ibi debetur:⁊ ita intelligūt doc. maxime cū intersit.vt ibi p Bar.Aut stipulatio interuenit incōtinenti,tūc qñqȝ p̄cedit ɔctus vere ⁊ certitudinarie, vt si vēdidi ⁊ illud qđ ōductū ē in vēdi.ōducitur i stipulatiōe statim.idē i similib⁹ puta locatiōe,societate,⁊ aliis: tūc nunq̄ nouať ɔct⁹ p stipulationē,nisi expsse agať.tex.est expssus i.l.duo societatē j.p soc.in pn.l.gl. tñ ibi tʒ φ oliʒ i dubio p̄sumebať fieri nouatio.qđ reprobaat Bar.qꝛ iura antiqua q̄ p̄sumebāt in dubio fieri aīo nouādi,loquunť in stipulatiōe q̄ apponiť ex interuallo:secus in ea q̄ fit incōtinenti,vt.l.nō ad ea.de ɔdi.⁊ de.ita ēt Jac.de Are.tenere vř in.l.singularia.s.si cer.pe.circa sextum speciale in pecunia vbi dicit φ actio q̄ oritur ex numeratione in mutuo ō facili nouatur ⁊ tollitur p stipulationē secutā alr̄s ēt p̄cedētē,vt.l.stipulat⁹.§.j.⁊.l.cū eñ.j.ō noua.⁊.l.certi ɔdi.§. qm̄.s.si cer.pet.qđ sec⁹ est i aliis ɔctib⁹ ƀm eū.vt.l.si stipulat⁹. j.de vsur.Qñqȝ p̄cedit aliqd,qđ pōt eē ɔct⁹ p se,⁊ pōt nō eē cōtractus ƀm intētionē agētis vt numeratio vł alteri⁹ rei traditio:tūc si statim sequiť stipulatio,p̄sumiť facta cā iplēde traditionis stipulationis,nō cā celebrādi aliū ɔctum,vt.d.l.si stipulatus.in.l.cū eñ.⁊.l.certi condict.§.qm̄.nec est speciale in mutuo,vt dicebat Jac.de Are.qꝛ idē in dote.l.j.§.accedit.C.ō rei vxo.ac.⁊.C.de iure do.l.auia.⁊.j.so.ma.l.quoties.Idem putat Bar.in oībus ɔctib⁹ q re ɔhunť:si eñ deponerē rem apud te vel cōmodarē,⁊ statim per stipulationē pmitteres eā reddere ex cā depositi vel cōmodati,tunc oꝛireť ex stipulatione:⁊ p̄ecedens traditio vř facta causa implēde stipulationis eadem rōne,qua.s.dixi in aliis ɔctibus certe tex.in.§.cōuentionales,loquiť in oī gñe ɔctuū late ⁊ diffuse,⁊ nō facit differentiam. Itē facit ɔ dicta supius:qꝛ non fit nouatio qñ incōtinēti seqtur stipulatio.l.nō ad ea.de cōdi.⁊ de.Itē certe ita certitudinaliter ⁊ vere p̄cedit ɔct⁹ in dote,⁊ deposito,⁊ cōmodato, sicut i cōtractu emp.nec aliter esse pōt in.l.j.de rei vxo.act.cōstat eñ qđ est dos ⁊ in cōcoꝛdantiis.⁊ iō male moueť.⁊.ll. allegate p Barto. loquunť qñ ex stip.venit acqrēda stipulatio alteri, q̄ cui venerūt acqrēda ex ɔctu:⁊ iō solū cōpetit ex stipulatione, qꝛ aliter esset ɔ intētionē ɔhētiū ⁊ querētiū cui ɔhēs nolet, ɔtra.l. non oīs.s.si cer.pe. ⁊ intellige hoc qñ nūeratio vel traditio fuit facta simplr̄ vel noīe stipu.alioquin vtriqȝ cōpeteret actio lʒ dubium esset an obstaret exceptio vt p̄dicta pbantur in.l.ij.§.ij. j.de stip.ser.⁊ ibi p gl.⁊ Dy.⁊ Bar.⁊ hoc tāgit Bar.i.d.l.si ita stip.fuero.j.de noua.per que dicta ɔuinciť qđ male dt. ⁊ Jac. ō Are.sequunť cōiter doc.vt Cy.⁊ alii.Qñqȝ loquimur i aliis ɔctib⁹ q̄ mutui ƀm Jac.de Are.vel q̄ mutui,⁊ q̄ q re ɔhunť ƀm Bar.⁊ male,vt dixi:tūc qñqȝ p̄cedit stipulatio,⁊ sequitur pactū seu ɔct⁹ ō eodē.Et tūc aduerte qñ stipulatio p̄cedēs cōtinet pmissionē de ɔhēdo,qñqȝ ipsum ɔctū.Prio casu ɔctus sequēs iure cuiusdā solutiōis tollit p̄cedentē obligationem.j. de sol.l.in numerationib⁹ facit.j.de act.em.l. si heres ex testō. ¶Scđo casu si quidē ɔctus,q seqtur,postea vel pactū oīno ⁊ certitudinarie est cōtractus: nunq̄ p illud tolliť p̄cedēs stipulatio,ni expꝛesse hoc agat,vt.j.de ɔsti.pec.l.itē illa.§.si mādati.l.si mādato med.§.fi.⁊ ibi est tex.magis expꝛessus. Si vero illud qđ sequiť,pōt se habere ad cōtractū ⁊ nō cōtractū,vt numeratio ⁊ traditio,vt dixi.s.tunc dt ipse,vř sequi causa stipulationis pꝛeambule in quolibet cōtractu,vt.d.l. si ita fuero stipu.⁊.l.cū eñ.⁊ sol.mat.l.quoties.cū si. ⁊ istis casibus dt ipse qñ dixi nō tolli ɔctum , poterit agi ex qua volet ⁊ ex qualibet cā dicetur habere rem.l.si quis ante.j.de acq.pos.q̄ est multuʒ no.vt qñ quis hʒ duo instř a venditionis facta diuersis tēporibus de eodeʒ φ ex vtroqȝ dicať rem possidere.vt.d.l. si ante. Istud vltimū intelligit ƀm distinctionē supꝛadictā in aliis ɔctibus,q̄ stipulatiōe,vel qñ interest.Itē illud qđ.s.dt Bart. nō video posse pcedere nisi in mutuo.In aliis eñ semp certitudinarie ⁊ vere cōtract⁹,vt.s.dixi. ¶Tertio accidit dt ipse φ ɔctus ⁊ stipulatio sit simul ⁊ semel: nec alter p̄cedit alterū, vt si dico titi⁹ dedit ⁊ vēdidit,p stipu.pmisit ⁊c.tūc dt ipse puto idē qđ.s.dixi, qñ stipulatio p̄cedit vel sequiť, vt actio ex ɔctu nō tollať p stipulationē.Idē eñ est fieri statiʒ,añ,vł statiʒ post,vel in ipso ɔctu.s.si cer.pe.l.lecta.⁊ iste sentit stipulatiōes ɔuentionales de quibus.l.v.§.conuentionales.j. de ver.obl.⁊ dicit φ p̄dicta tanguntur aliqualr̄ in.l.si quis cū aliter.j.de v̄. obli.in gl.¶Aduerte dū dicit φ non est dr̄ia,vtrum ante,vel post,vel ipso contractu,⁊ cum isto casu non distinguitur put s.dixi in aliis duobus:⁊ sic confirmanť supꝛadicta ⁊ in mutuo tollentur,seu non cōpetit nisi ex stipulatione.Igitur vera est opinio quā.s.dixi.s.Jac.de Are. ⁊ alioꝛum cōiter φ in mutuo ante,vel post incōtinenti,vel simul, ⁊ semel interueniente stip. solū cōpetit ex stipu.In aliis distingue vt dixi:qꝛ aut stipulatio,⁊ numeratio,vel traditio noīe vni⁹ fit,⁊ vtraqȝ cōpetit nisi expꝛesse ageretur,φ fieret nouatio:aut fit nūeratio noīe vni⁹ ⁊ stipulatio noīe alteri⁹,tūc nō fit nouatio, ſʒ vtriqȝ ⁊ vtraqȝ cōpetit:lʒ foꝛte obstet exceptio illi⁹ cuius noīe numerauit,vt.l.j. §.ij.j.de stip.ser.ƀm gl.⁊ Dy.vel nō ƀm Bart.ibi vide not.est materia.Nō ob.gl.in.l.petēs.C.ō pac.vbi si apponitur pactū nudū incōtinenti,⁊ sup eodē interueniat stipulatio,nō dāt ex pacto lege vestito:qꝛ ibi loquitur qñ pactū de sui natura est ihabile ⁊ iefficax,lʒ habeat bñficiū φ vestiatur coherētia ɔct⁹, qñ sup eo nō interponitur stipulatio:qñ v̄o interponitur, non hʒ locū:ita vult illa gl.⁊ sic remanet ƀm nos in pacto ⁊ cōtractu de se efficaciter,φ opi.nostra sit v̄a pbatur:qꝛ in qbuscūqȝ ɔctibus si interponitur stipulatio iutilis vʒ ex ɔctu, licet non valeat stipulatio.l.in qbuscūqȝ.j.de act.⁊ ob.⁊.l.si stipu.§.fi.de ver.ob. sed si intentio partium esset qđ causa implendi cōtractum semper interuenit,non valeret vitiata stipulatione,licet Barto.posset dicere φ intelligit quando stipulatio est vtilis, vt.l.si ita stip.§.Chrysogon⁹.de ver.ob.gl.in.l. si quis cum ali-

[a] ¶Agať. Et hoc in tribus casib⁹ quibus tacite p̄sumiť facta ipso iure vt p gl.in.d.l. fin.⁊ Bar.in.l. Ualerianus. de pretoꝛ.stip. ⁊ adde φ i his casibus,in quibus hodie nō fit inocatio tacite ipso iure fit saltē ope exceptiōis, vt p do.Alex.in cōsil.lxxij.in.ij.parte. ⁊ adde eundem Bald. in trac.de pac.in xxiiij. causa ⁊ qđ ibideʒ dixi in apostil.⁊ aliquid per Frā. Aret.in.l.j. ex duob⁹. in. xij. col.j.de duob. reis.

ter.nihil facit.Sȝ id ꝙ ibi dt Bart.potiꝰ facit ꝓ nobis:qꝛ ibi
nõ distinguit vt hic.ꝑdicta dt Bar. sunt vtilia ⁊ notanda pp
varietatẽ actionũ,qꝛ vna bone fidei,alia stricti iuris: ⁊ qꝛ vna
tollit faciliꝰ ꝙ altera,vt scias qs ⁊ qua actione agere habeat.
Aliqñ tractamus de cõuertẽdo vnũ debitũ ex vna cã in debi-
tũ ex alia cã:vt qd debes ex ꝯtu emptiõis,vel dpositi,vel mã
dati,debeas ex mutuo,vel ecõuerso,⁊ sic ex quacunqȝ cã.⁊ ista
est ꝓprie materia nostra:⁊ quid iuris sit põt colligi ex ꝑdictis
oppositionibus.Et dicit Bart.in.d.l.singularia.qñqȝ querit
an deuoluatur in aliud debitũ,ita ꝙ primũ non tollat:⁊ si qui
dem est ꝯtus,vel q̃si ꝯtꝰ vniuersalis,vt mãdatũ oĩm bonoꝝ
administrandoꝝ vel tutela,vel neg.gest.vel societas ⁊ similia:
tũc deuoluit in aliud debitũ.l.diuortio.§.de ne.ge.§.e.l.si reũ.
§.apud Iul.⁊.§.e.l.si negocia.⁊ qd ibi dixi facit.ff.de admi.tu.
l.quoties.§.itẽ si pro tꝑali.qꝛ cũ deberẽ tibi,si accedo ad admi
nistrationẽ bonoꝝ tuoꝝ,debeo exigere ⁊c.facit.l.tutor.ff. d so.
⁊ dic vt in dictis iuribꝰ. Si vͦo est ꝯtꝰ vel quasi spãlis,tũc re-
gula est,dicit ipse,ꝙ in aliud debitũ ex alia cã non conuertit,
si primũ nõ tollat:qꝛ nihil ad me dr ꝯuenire durãte obligatiõe
prima,vt.d.§.apud Iul.in princ.fallit si interponit stipulatio
non animo nouãdi:fallit ẽt in cõstituta pecunia.l.itẽ illa.in fi.
de cõsti.pe.Si vͦo q̃ris,an primũ trãsfundat in ꝯm,ita ꝙ pri-
mũ tollat,tunc ꝑ stipulationẽ absqȝ dubio põt fieri.l.j.ff.de no
ua.Per aliũ vͦo ꝯtũ dic aut est ꝯtꝰ q ꝑt ꝑfici interuentu cu-
iuslibet rei tũc põt fieri.d.l.si spõsalibꝰ.§.fi.de iure do.qꝛ libe-
ratio q̃ ex prima cã obuenit,cedit in cãm scdi ꝯtꝰ.Idem si esset
ꝯtꝰ nouꝰ, q celebraret solo consensu, dũ tñ hoc agat,vt ꝑma
tollat:vt.l.si mãdato meo.§.fi.ff.e.Si vͦo ꝯtus,q de nouo con
struit,reqrit certas res:vt puta res consistẽtes in pondere,nu
mero,vel mẽsura:tunc aut ille extãt solutioni parate, ⁊ tũc ꝑt
ꝯuerti in aliud debitũ,vt.l.singularia.§.si cer.pe.aut nõ extãt,
⁊ tũc secus,vt hac.l.q negocia.ita dicit ipse in.d.l. singularia.
Tu vero meliꝰ dic:vt ex ꝑdictis ptȝ maxime in.ix.⁊.xv.oppo.
⁊ veritas est ꝙ ꝑ stipulationẽ fieri põt.l.si ex ꝑcio.⁊.l. si nõ sin-
guli.C.si cer.pe.vbi debitũ ex vna cã possum facere ꝙ mihi de
a beat ex alia[a] siue pria debet ex ꝯtu locatiõis, vel emptionis,
vl alio:⁊ volo ꝙ debeat ex mutuo,vt dictis iuribꝰ,siue ecõuer
so deberet ex mutuo,⁊ volo ꝙ debeat ex cã emptionis,vel vẽ-
ditiõis,vt.l.aduersus.ꝯm vnã lec.ibi positã in gl.C.de nõ nu.
pe.⁊ tetigi.§.in.xj.oppo.ꝓ hoc facit qd.§.dicit Bart.ꝙ ꝑ aliũ
ꝯtũ q ꝯhit solo ꝯsensu põt fieri.l.si mandato.in fi.ff.e.Unũ tñ
aduerte ꝙ gl.i.d.l.si ex ꝑcio.tȝ ꝙ sit necesse agi expresse ꝙ fiat
nouatio,alr nõ tolleret prima:⁊ ita vr.§.sentire Bar. qd not.
qꝛ tñ hoc hȝ difficultatẽ,examinabit.ff.in vlt.q.valde pulchre ⁊
nõ tacta. Itẽ hoc verũ siue agat ex postfacto vno iam ꝯtu ce
lebrato siue ab ipso ꝑncipio,cũ peteres mutuũ a me, ego dixi
sum ꝯtentꝰ:sȝ volo facias mihi instrm ꝙ debeas ex cã emptio
nis vel ecõuerso,⁊ hoc examinabit in.d.vl.q.⁊ ꝓbat ꝑ.l. si non
singuli.C.si cer.pe.facit qd ibi no.Bar.⁊ in.l.i.vel.ij.C.plꝰ va.
qd agi. Itẽ dico ꝙ ẽt ꝑ aliũ ꝯtum ꝙ ꝑ stipulationẽ fieri põt
s.ꝑ omnẽ ꝯtũ efficacẽ ad ꝓducẽdũ actionẽ,vt.d.l.si mãdato.i
fi.ff.e.⁊ ita intellexi.l.si spõsalibꝰ.in fi.ff.de iure do.i.l. nuptura.
e.tit.vt dixi.§.in.ix.oppo.⁊ ꝓ hoc facit iste ter.ibi alioqn nuda
pactione ⁊c.ff.vbi non sit nuda pactio, sed talis q possit ꝓdu-
cere actionẽ hoc fieri posset. Et hoc verũ q̃tũ ad obligationẽ
ꝯhendã,q̃ non reqrit translationẽ dñij:tunc aut res erat mea,
quã habebas depositã vel cõmodatam, ⁊ tunc sufficit ꝙ sit pe
nes te,animo em̃ incipis possidere.l.certi cõdi.in fi.§.si cer.pe.
l.hoc si res.§.de rei ven.¶No.gl.inst.de re.diui.§.vẽdite.dñ-
mõ sit apud te ex volũtate, alias requirit apprehẽsio vel ꝙ sit
in conspectu,vt.d.l.hoc si res.facit qd not.Dy.in regula iuris
in.iiij.q.Si vͦo non esset mea,tunc in mutuo sufficit ꝙ sit solu
tioni parata,vt.l.singularia. in aliis ꝯtibus exigit ꝙ sit pñs
vel in ꝯspectu,vt dixi i.xv.op.dic vt ibi,⁊ i.ix.op. ⁊ id i mutuo
requirit ꝙ sit parata:qꝛ nõ ꝯhitur obligatio mutui naturalis
nisi mediante translatione dñij,secꝰ in mutuo ciuili.Circa se-
cundã materiã huiꝰ.l. an debitũ mihi ab vno possit ꝯuerti in
aliud debitũ mihi debendũ ab alio:dt Bar.aut illud debitũ
de nouo ꝯhendũ preter partiũ volũtatẽ ꝯhit, tunc si requirit
ꝯctatio,de necessitate requiritur ꝙ sit in ꝑsenti res.l.falsus.§.
is.ff.de fur.Si vͦo ꝯhitur ꝯm ꝯhentium voluntatem,tunc per
b viam delegationis[b] ⁊ stipulationis[c],non est dubiũ ꝙ põt fie-
c ri vt in toto ti.de noua.Si vero per alium ꝯtum fiat si quidẽ
post iussum factũ debitori meo ꝙ soluat secuta est solutio etiã
ex interuallo,tũc vigore ipsius solutionis nouus ꝯtus est ce-
lebratus,⁊ noua obligatio.hoc probat.§.de vsu.l.sed ⁊ si quis
stipuletur.in prin.⁊ de ver.obli.l.Iul.in ꝑn.nec requirit quod
tpe facti iussus res sit.in ꝑ iti,vt.d.l.intelligitur.l.iij.§.final.ff.
de dona.inter vi.⁊ vxo.Idem esset in mutuo,vt.d.l.singularia.
nã ex eo ꝙ dbitor meꝰ tibi meo noĩe numerat,q̃rit mihi actio.
l.certi ꝯdi.§.si nũmos.§.si cer.pet.licet non precessisset iussus,
multo magis si precessit, vt in.d.l. singularia. ⁊ hic, in hoc tñ

a ¶Ex alia. ad de Fran.Are. hic ⁊ Pau. de Cast.in cõs.ix.

b ¶Delegationis. Et qd requiratur vide do. Bar.Soc. in cõsi.cclxvij. inci. presens ꝑ totũ in.ij. pte.

c ¶Stipulationis. Et an nisi per stipulationẽ fieri possit vide.d. Mar. Soc.in consil. xxi. inci. visis vs.iiij.ꝓbatur in.j.parte.

d ¶Traditionis. Adde do. Alex.d Imo. in.l.stipulatio hoc modo.i.x. col.ff.de v.obl. ⁊ eundẽ Bal. in.l.si ca.in.ij. col.in ver.cuȝ res emuntur. C.de vsuris. ⁊ per.l.pe.de do. in.l. ex legato. in.j.col.versic. sed nostri doc. tenent.C.de lega.

est speciale in mutuo ꝙ ibi solutione facta querit dño directa
tanq̃ ꝑ ipsum directo numeratũ esset.In aliis vͦo ꝯtibꝰ non
sic sed tanq̃ factũ esset ꝑ ꝓcuratorẽ suũ. Si vͦo q̃ris anteq̃ sit
secuta solutio si quidẽ ꝑcessit solꝰ iussus de soluẽdo, ille tñ cui
dȝ fieri solutio nullã ꝓmissionẽ de hoc recepit: tunc ille nullo
mõ obligat,qꝛ hoc esset mãdatũ,qd posset reuocari ꝑ mãdan
tẽ q̃ncũqȝ ꝑ.l.hoc iure.§.si pecuniã.ff.de dona.l.si Corneliꝰ.ff.de
sol.Si vͦo ille cui dȝ fieri ꝓmissio,de hoc ꝓmissionem recepit:
tunc si qdẽ cã ex qua illi dȝ solui est talis q̃ põt impleri in quali
bet re.exẽplũ in dote, dos põt ꝯstitui in pecunia in rebus mo-
bilibus ⁊ immobilibꝰ ⁊ iuribꝰ,tũc statim est ꝑfectꝰ ꝯtus:qꝛ il
la obligatio,q̃ illi q̃sita est ex ꝓmissiõe,cadit in cãm dotis.ff. d
iure do.l.cũ pr.l.lȝ.§.q̃ties.⁊.l.si pr.§.j.⁊.l.nuptura.⁊.l. si spon
salibꝰ.§.j.vbi bonꝰ text.declarãs hãc rõnẽ.Idẽ in aliis ꝯtibꝰ
eadẽ rõne videte.Bar.hic errauit:leges em̃,quas allegat,hoc
nõ dicũt:sed loquunt, qñ dat vel ꝓmittit in dotẽ id qd mulie
ri debet,ita ꝙ ipsa actio siue ipsuȝ ius datũ est ĩ dotẽ,vt.l.si sic.
§.j.ff.de leg.j.l.legaui.ff.de lib.leg.⁊ dixi.§.i.ix.oppo. Sȝ casus
vr esse,si ꝓmitto cẽtũ noĩe dotis,deinde iubeo debitori meo ꝙ
soluat viro cẽtũ,⁊ dbitor ꝓmittit ei:sȝ certe isto casu nõ nomẽ
debitoris est in dotẽ,sȝ ipsa cẽtũ,vt.l.ꝓmittẽdi.§.si a debitore.
ff.de iure do.⁊ id isto casu non verũ dt Bar.nã in ipso nõ ꝯsti-
tuit dos. Quidã dt,ipsi sunt ꝯtus q non pñt ꝯhi nisi in certis
rebus,vt mutuũ qd reqrit res ꝯsistentes in pondere,numero,
vel mẽsura:tũc qꝛ illa obligatio,q̃ est q̃sita nõ ꝯsistit in nũero,
põdere,vel mẽsura,nõ ꝑt dici esse mutuuȝ,vt hac.l.q negocia.
nisi pecunia eẽt solutiõi parata:tũc em̃ illa pecunia fingit mu-
tuata,vt.d l.singularia.Istud qd dt Bar.nõ est verũ: non em̃
est dñia,vt dt,inter ꝯtꝰ q pñt ꝯhi in q̃libet re,⁊ alios q nõ pñt
ꝯhi nisi in certis rebꝰ:qꝛ in neutris ipsum ius trãsit in ꝯtum
q celebrari intendit,nisi id agat,vt dixi.§.ꝓxime.Verũ hñ est
ꝙ nõ posset agi ꝙ nomẽ debitoris seu ius esset mutuatũ,sȝ qd
datũ in dotẽ,vel emptũ esse posset:si tñ vẽdit res, ⁊ delegat de
bitor rei,nõ est emptũ ius,sed res.vt.d.l.ꝓmittẽdi.§.si a debi-
tore.⁊ ex ꝑdictis ptȝ ⁊ de sequẽtibꝰ ad sensum naturalẽ.Pre-
terea si ego volo tibi mutuare pecuniã, ⁊ iubeo dbitori meo ꝙ
soluat,dt Bar.ꝙ reqrit ꝙ pecuniã habeat pñtẽ vel solutioni
paratã,qñ ꝓmittit,alr nõ est mutuũ. Certe si bñ inspicit hec
l.in v.itẽ ꝙ si a dbitore.nõ dr hic nec reqrit qd pecunia si pñs
vel solutiõi parata:imo q̃si ꝯriũ,dr em̃ qꝛ hoc benigne estima-
tũ est q̃si sit spãle,⁊ intelligi debere vr in terminis de qbꝰ log-
tur principiũ legis: qd loquit qñ pecunia nõ est pñs nec solu-
tioni parata ꝯm oẽs,vt dixi:si em̃ loqueret in v. idẽ ꝙ si a debi
tore.qñ pecunia esset pñs vel solutiõi parata,tũc nõ esset ma-
gis benigne hoc casu q̃ in ꝑmo:nã ⁊ ibi idẽ qñ pecunia est pa
rata vel pñs.Itẽ in.l.singularia.dr simplr ꝙ si iussero debito
rem meũ soluere,obligaris:nõ dt ꝓpterea ꝙ secuta fuerit solu
tio,imo loquit qñ nõ erat solutio secuta:nec dt ꝓpterea ꝙ res
esset pñs vl parata solutiõi. Imo gl.ibi itelligere vr ꝯriũ sup
vbo,acceperis.i fi.gl.cũ dt.hic aũt siue pñs siue nõ.nec dt pro-
pterea gl.ꝙ esset solutiõi parata.Preterea si recepi ꝓmissio-
nẽ,aut ꝑ stipulationẽ aĩo nouãdi factã.⁊ tũc nõ est dubiũ ꝙ de
bitor mihi tenet,⁊ mutuãs fingit mihi soluere.l.si rẽ.§. si dono.
ibi,similẽ esse solutiõi.ff.de noua.facit qd ꝑ stipulationẽ vnum
debitũ põt ꝯuerti in aliud,vt.§.dictũ est.vel si nõ itercessit sti
pulatio,⁊ ille mihi cessit actionẽ in talẽ debitorẽ:⁊ ego,q debe-
bã recipere pecuniã mutuo , fui cõtentꝰ accipe debitorẽ ꝑ illa
pecunia.Certe ꝯta est obligatio mutui ad pecuniã,lȝ nõ ha-
beã nisi nomẽ ⁊ actionẽ:qꝛ vident ambo estimasse illud nomen
ꝓ pecunia tãta,quãta debeat mutuari:⁊ sic ꝯhi põt mutuum,
vt.l.si ꝓ mutuo.C.si cer.pe.⁊ isto casu exigo ꝙ res sit pñs vl pa
rata nec qd dbitor sit pñs:nã hic dat ius estimatũ,qd ius sem
per est ꝑsens ⁊ inherẽs ossibꝰ cedentis,vt.l.qd deberet. d pec.
⁊ ita loquunt iura allegata per Bar.in.l.si sponsalibus.⁊.l.nu
ptura.vt dixi.§.in.ix.oppo. Preterea in icorporalibus cessio
d habet loco traditionis[d],vt.ff.de vsuca.l.eũ qui edes.§.j.vt ibi
no.Si aũt nõ interueniret cessio nec promissio ꝑ stip. nec ali-
qua cã valida vel efficax ad agendũ , tunc non contrahit nisi
numeratione secuta:⁊ hȝ locũ hoc in mutuo ⁊ quolibet contra
ctu: ⁊ si interuenit cessio vel ꝓmissio efficax ad agendũ cõtra-
hit obligatio,tã mutui q̃ de alia de qua agit,non in noĩe , sed
in pecunia,que debebatur,⁊ pro qua est estimata actio siue ius
que semp est pñs,vt dixi.quod intellige cuȝ agit, vt statim sit
mutuũ,⁊ nomẽ debitoris cedit statim loco pecunie:secꝰ si hoc
non ageret,sed vt pecunia q̃ exigeret esset mutuata,vt.l.roga-
sti.ff.de ꝑscri.ver.⁊.l.rogasti.§.si cer.pe. Sȝ si deberẽ mutuare
pecuniã,⁊ vellem rem estimatã dare, tunc exigit ꝙ sit presens
ꝯm gl.in.l.singularia.in fi.licet Bar.videtur intelligere illam
l.quod sit parata solutioni pecunia: qꝛ in alia re non põt con-
trahi mutuum.vnde tantum gl.intelligit illam.l. quãdo erat
res presens.Bart.dicit ⁊ recitat ꝙ gl.intelligit qñ erat para-
ta solutioni.⁊ dicit Bar.in.l.singularia.in vlti.oppo.illud qd
dicit gl.

dicit gl. qđ res sit parata solutioni, intellige res.i. pecunia. nā alia res, sȝ sit parata solutiōi, in ea nō pōt ꝯ̄bi mutuū: ⁊ iō nō pōt fingi a me ad te ꝑfecta, lȝ asserat ꝙ Jac. đ Are. dixerit ꝯ̄riū: ⁊ male. sȝ dñs Bar. male đt in duob⁹. pmo in eo qđ intelligit ꝙ sufficiat rē esse paratā solutioni: qꝛ certe est verū ī alia re ꝙ̄ pecunia: imo species semꝑ dȝ esse pñs, vt dixi in.ix.op. nec sufficit ꝙ sit parata. Jtē in alio male đt ꝙ dȝ itelligi đ re.i. pecunia: qꝛ certe imo.l.si ꝑ mutua, loquitur de alia re, sed loquit̃ qñ est estimata, tūc nō reqrit̃ ꝙ res.i. pecunia sit pñs, vel parata, sȝ sufficit ꝙ res sit pñs.s. illa q̄ estimat̃, nec sufficit ꝙ esset parata: ⁊ hoc voluit illa gl. Bar. forte voluit intelligere ꝙ reqrat̃ pecunia, ⁊ nō sufficiat res estimata: ⁊ si hoc eēt verū, sufficeret ꝙ esset parata: sȝ teneo, ⁊ ita ꝓbat gl. ꝙ sufficit rem esse pñtem q̄ estimat̃, nec sufficit esse paratā, nisi esset apud debitorem voluntate dñi, vt dixi in.xv.op.⁊.s. ꝓxime. rō, qꝛ pecunia fingit̃ data mediāte re q̄ nō pōt dici tradita, nisi sit pñs, vt ex p̄dictis ptȝ, igit̃ ⁊c. Ex p̄dictis dicebat Bar. apparere intellectū eoꝝ q̄ tota die fiūt: ego dico cāpsori vł mercatori ꝙ soluat tibi illud qđ debeo tibi ꝑ p̄cio pānoꝝ vel p̄cio libri, suȝ ne ego a te liberat⁹? Rñd. si quidē ille cāpsor ꝓmisit tibi, ista ꝓmissio quā habes cedit loco solutiōis pecunie, ⁊ ego sum liberatus[a]. l. si pupilli.§.j.ff. de sol. facit. l. inter causas.§. abesse.s.e. mutuū tñ nō ꝯ̄bit̃, nisi pecunia esset solutiōi parata. Si v̄o mercator non ꝓmisit tibi aliqđ, sed solū dixit vt solueret tibi: nō sum liberatus vt appet ex supradictis: ⁊ iō si cāpsor cederet foro, ꝙ iustitia đr fallere, posses iterū recurrere ꝯ̄ me primū debitorē. Illud qđ dixit Bar. ꝙ lȝ ꝓmittat mihi nō est mutuū, nisi pecunia esset parata solutiōi, nō est verū, vt.s. ꝓxime satis demōstraui, nisi ꝓmissio eēt inefficax: tūc reqreret̃ ꝙ sit pñs: qꝛ tunc vr̃ mihi acqsitū dñiū. l. si pecuniā.ff.đ sol. l.j.§. si iusserint.⁊.l. qđ meo.§. si ꝑ vēditorē.ff.đ acq. pos. Si aūt nō esset pñs sȝ parata solutioni, ⁊ ꝓmissio inefficax, nō esset mutuū: qꝛ nulla traditio vera vel ficta intercessit, qꝛ inefficax ꝓmissio non pōt inducere veram vel fictā numerationē. Jn debitore aūt habēte pecuniā paratam sec⁹ est: qꝛ efficax est cū habeat penes se, vt possit retinere. Aliud aūt qđ đt est valde notabile dictū p̄ntialr̃ mihi occurrit de facto, ⁊ si ꝓmissio est efficax sine dubio verū đt si ē facta aīo nouandi, alr̃ vtraqȝ durat. l. fi. C. đ noua.⁊.s. dixi. Si vero est inefficax, tūc nō vr̃ liberatus: qꝛ remāsit penes eum: tñ puto ꝙ cedēdo actionē liberet̃, ⁊ ꝑiculū sit creditoris q recepit, alr̃ posset dicere debitor ego exegissem, ⁊ tu debebas solēniter stipulari, vel petere, vł cedere actionē: ⁊ moueor eq̄tate potius q̄ lege q̄ mihi occurrat ad pñs poteris cogitare. Et istud intelligo verū si mercator erat diues ⁊ soluendo seu cāpsor tpe ꝓmissiōis, alr̃ sec⁹ si ignorauit iuxta ea q̄ dixi i.l. iter cās.§. abesse.s.e. qđ tene menti. lȝ qdā mercatores dicāt, iui ad cāpsorē vł mercatorē ⁊ dixi ꝙ solueret lȝ nō ꝓmiserit ꝙ tñ dānū est tuū: ⁊ habet̃ pinde acsi ꝓmiserit, sed nō est verꝫ qꝛ cāpsor nil ꝓmisit creditori sed debitori, facit ꝙ adiecto nō q̄rit̃ actio: lȝ sit pñs. l. Jul.ff.đ v̄.ob. Circa materiā tertiā dic ꝙ sic: ⁊ quō ⁊ qñ, habes ex his q̄ dicta sunt.s. in.xij.op. ꝑ q̄ clare videbitis quō debitū vni⁹ rei possit cōuerti in debitū alteri⁹ rei a p̄ncipio ⁊ ex postfacto. Circa quartā materiā nō insisto: qꝛ habes plene ex supra dictis in.xv.xvij.⁊.xviij.op. ¶ Pro declaratione p̄dictorum q̄ro, qñ dicat̃ pecunia vel tres pñs, ⁊ qñ parata solutioni? Rñ. pñs đr qñ est in cōspectu. l.j.§. si iusserim.ff. de acq. pos.⁊.l. si pecuniā.ff. de sol. l. hoc si res.s. de rei vē. l. quoties.ff. de nou.đ sol. l. q decē.§. idē rñsum. parata v̄o đr solutioni ēt qñ non est pñs ⁊ in cōspectu, sȝ erā in platea ⁊ habebā in domo, in capsa vł in bancho vel in aliq̄ loco depositā vel recōditā, vbi de facili eaȝ apprehēdere poterā. ⁊ hoc vult gl. in.l. singularia. lȝ nō ita clare. ⁊ sic pōt intelligi. l. si spōsalib⁹.§.ij.ff. de iure do. si aūt haberē pecuniā in Mediolano, vel etiā Florētie depositā, vel ibi in mea capsa, ⁊ ego sum Jañ. non vr̃ nec pōt dici parata solutioni: qꝛ non pōt fieri sine interuallo ⁊ spatio tpis ⁊ locorum remotorū, ar.d.l. qui decē.§. idē rñsum.ff. de sol. ⁊ ibi gl.j. qđ not. i.l. pinde.ff.đ cōd. fur. lȝ Bar, alibi videat̃ velle ꝙ parat⁹ soluere dicat̃ ille qui ostendit rem, ⁊ hȝ secū, in.l. preter.§. si quis paratus.ff. de oper, no. nū. ⁊ alleg.d.l. q decē.§. idē rñsum.⁊.l. seru⁹ si heredi. in fi. de statuli. sed nō ꝓbant hec, imo gl. ⁊ tex. in ꝯ̄riū in.§. idem rñsum. q dicūt ꝙ pñs đr qñ prope est, secus si remote puta in ꝓuincia. dicit tñ Bar. ibidē in.§. si qs paratus. ꝙ in duobus casib⁹ reperit̃ ꝙ sufficit quē offerre se paratū soluere, etiam si non ostendat pecuniā in.l. si residuū. C. de dist. pig. ⁊ in l. fi.ff. de rei ven. non examino hic: sed quicqd sit in alijs casib⁹ omnes hic intelligūt paratam solutionē, etiā si in conspectu ⁊ pñs non sit cū faciant differētiam, an sit pñs vel parata solutioni: que differentia fieri nō pōt, si diceret̃ parata qñ esset pñs ⁊ in cōspectu. Jtē ēt absens q scribit epl'am đr hr̃e parataȝ vt hic cū gl. quo casu non pōt esse pñs. igit̃ ⁊c. Habet̃ tñ pro pñte qñ res creditoris mei ei⁹ volūtate est apud me, etiā si nō sit in ꝯ̄spectu, vel si in remotis ꝑtibus extet, ⁊ solo aīo incipio possidere ꝑ me seu noua cā, vt.l. certi. in fi.s. si cer. pe. instit. de rerū diui.§. vēdite.⁊.§. seq.⁊.l. qua rōne.§. interdū.ff. de acq. re. do. ⁊ ibi gl. ⁊ ꝑ Dy. in.c. ꝑ possessore. sec⁹ si sine volūtate dñi seu creditoris eēt, qꝛ tūc demū cū apprehendisset, vt.l. eius rei.⁊.l. se.s. de rei vē.⁊ ptȝ ex his que.s. dixi. ⁊ hoc tȝ Bar. i.l. singularia. Sed qualiter probabit̃ ꝙ sit parata solutiōi? dñt Bar. ⁊ Ray. in.l. singularia. ꝙ ꝓbabit̃ ex q̄litate ꝑsonaꝝ, vt.l. si vero.§. q ꝑ rei qualitate.s. q satis. cog. qd eñi si erat cāpsor vel magn⁹ mercator? certe p̄sumit̃ ꝙ habeat pecuniaȝ in promptu, vt.ff. de in diem addic. l. iiij.§. melior. in glo. sup verbo, facilior. quod not. ¶ Quero vltimo, pone ꝙ a p̄ncipio pecunia nō erat parata solutiōi, cū volo eā tenere ex mutuo ⁊ ibi cōsentis vt id qđ tibi debeo sit mutuū, postea aūt habeo paratā, nūqd sufficit? vr̃ ꝙ sic, vt.l. hoc si res.s. de rei vē. sȝ illud verū in re siue spe certa: sȝ in pecunia in genere debita nō video quō hoc possit esse: qꝛ de illa nunq̄ fuit cogitatū, nec illa pōt dici tpe ꝯ̄uent̃. nec postea: qꝛ illa non est illa q̄ debebat̃, ⁊ ita puto, alioqn ista lex eēt inanis, qꝛ tñ p̄mū habuisset pecuniā posset dici mutua esse, ꝙ non reperit̃ lege cautū. Ex p̄dictis pōt colligi defensio instroꝝum ⁊ notarioꝝ, que de falso impetunt̃: pone rogas me vt mutuē tibi centū, dico sum parat⁹, ⁊ iubeo debitori meo vt tibi ea soluat, ⁊ eum tibi delego: tu facis mihi instrumentū mutui, ⁊ notarius scribit ꝙ ego tibi dedi, ⁊ mutuaui centū: ⁊ postea ꝓbas ꝙ tpe instrumēti nulla erat pñs pecunia, nec aliqua pec. interuenit, certe nō reddit̃ instrm̃ falsum: qꝛ lȝ nō interueniat pecunia, tñ vere est mutuū: ⁊ verificant̃ ista v̄ba, dedit, ⁊ mutuauit in delegatiōe, vt hic, ⁊.l. certi. in fi.⁊.l. singularia. ⁊ ibi Bart.s. si cer. pe. secus tñ esset, đt ipse, si instrm̃ diceret, ⁊ numerauit: qꝛ illud v̄bū, numerauit, nō verificat̃ in delegatione, dȝ ergo probari ꝙ nō numerauit nec interuenit aliqs ex actib⁹ ꝯ̄stituens mutuū. Si aūt instrm̃ diceret, talis cōfessus fuit se habuisse, ⁊ recepisse, ⁊ habuit, ⁊ recepit in mei notarij p̄ntia: isto casu si debitor ꝓbat ꝙ pecu. fuit pñs, sȝ ꝙ nō habuit eā, nō est instrȝ falsum[b]: qꝛ ꝓpter p̄ntiā vr̃ eā habuisse.d.l. si pecu.ff. de sol.⁊.l.j.§. si iusseriȝ.ff. de ac. pos. ⁊ si instrm̃ đt ꝙ fuit numerata, nō sufficit ꝙ fuit pñs pecunia, sufficeret tñ si esset p̄sens, ⁊ alij numerata i debitoris p̄ntia. l. falsus.§. si is.ff. de fur. l. si procuratori presentis.ff.đ v̄.ob. Dicit ēt ibidē Bar. ꝙ si nō habuisset, ⁊ recepisset, sed ꝓbaret ꝙ ab vna manu receperit, ⁊ ab alia reddidit, instrȝ non esset falsum: posset tñ ex hoc cōmittere ꝯ̄ctū inualidum, si ꝓbaret ꝙ fuerat actū añq̄ recipet ꝙ incōtinēti deberet reddere, vt.l. q sic.ff. de solu. ⁊ qđ no. i.l. si tibi.s. si cer. pe. alr̃ autē si ex hoc vellet defendere se soluisse, certe nō eēt verisimile ꝙ dicta redditio esset facta aīo soluēdi: nō eñi eēt verisimile ꝙ ex eodē ꝯ̄ctu voluisset obligari ⁊ liberari. l. nā ad eā. de ꝯ̄d. ⁊ demō. vr̃ eēt recurrēdū ad ꝓbat coniecturas, iuxta no. i.l. cū qd.s. si cer. pe. ⁊ qđ ibi dixit, vt dicit ipse. Jstud est valde no. ad. q. qui vidi de facto, reperiūtur duo instr̃a eodē die ꝯ̄fecta, vnum quo sum tibi obligatus ad cētū, aliud generale quo tu liberas me ab omni eo toto[c] qđ a me petere posses quacūqȝ rōne vel cā, nūc nō appet qđ sit p̄ri⁹, vel ꝑ minimū spaciū est prius instrm̃ obligatū q̄ quittātie. certe ēt p̄mo casu p̄sumā quittantiā p̄cedere, qꝛ nō est verisimile ꝙ sic fecisset incōtinenti. in scđo casu magis dubiū esset, ⁊ hoc đt Bar. qꝛ nō est verisimile ꝙ statim voluerim te obligare, tñ stat̃ scđo si appet qꝛ forte voluit sibi dare, ⁊ sibi iputet, ex quo de p̄oritate ꝯ̄stat q̄tūcūqȝ ꝑmodicū spatiū. ⁊ ꝑ hoc facit potius hoc dictū Bar. Dicit etiā Bart. ex p̄dictis ꝙ tñ fiūt qdā ꝯ̄ctus, in qb⁹ requirat̃ ꝙ res soluat̃ vel pecunia, vt in ꝯ̄ctu cessionis. l. ꝑ diuersas. ⁊.l. ab anastasio. C. mā. pone ergo ꝙ q̄titas q̄ deberet nūerari esset multū magna forte mille floreñ. non reperit̃ bene pecunia de facili, q̄ ibi ponat̃ in p̄ntia, qđ est remediū vt appareat numeratio: quidā sunt ꝯ̄ctus, q requirūt pecuniā numeratā, vel alr̃ res existentes i pōdere, numero, vel mēsura, tūc nō ē nisi vnū remediū ꝙ ego numerē tibi cētū, ⁊ tu illa nūerata dones, ⁊ ego iterꝫ nūerē, ⁊ tu iterꝫ dones, ⁊ sic de singl'is vsqȝ ad q̄titatē ꝑfectā, vt.l. si post duos.ff. de sol. Jn ꝯ̄ctib⁹ v̄o i qb⁹ nō reqrunt̃ dicte res, sȝ iplent̃ interuētu cuiuscūqȝ iter quos puto ēt eē ꝯ̄ctū vēditionis ⁊ emptiōis, lȝ eñi in p̄cio ꝯ̄tineat̃ pecunia nūerata, vt.l.j.đ ꝯ̄hē. emp. tñ ꝑ illo p̄cio pōt solui q̄libet res estimata. l. p̄cij. C. de rescin. vē. ideo tūc erit tale remediū, ꝙ primo cedens seu vēdēs ꝯ̄stituas te meā debitorē in tota illa quātitate, postea vendam tibi ꝑ toto p̄cio qđ p̄ciū mihi soluis cū te ab illa obligatione libero, vel posseȝ tibi delegare aliquā mulierē vel aliquē quem faceres debitorē in tota illa q̄titate. ⁊ illū sic obligatū liberes ⁊ apparet ex.l. singularia. ⁊ ex supradictis. ita đt Bart in.d.l. singularia. Jste oēs vident̃ fantasie: si eñi ꝓbabitur, sic fectū, nōne oīa vitiabūt? certe sic, qꝛ istud est facere fraudē legi, vt.l. fraus: ⁊.l. ꝯ̄ legē.s. de lesi. ⁊.l. nō est dubiū. C. eo. ⁊ ideo his probatis omnia dicta Bart. manifeste corruūt. Sed pone statuto ciuitatis Janue cauet̃, ꝙ si quis acceperit pecuniā mutuo, vel in societate creditor habeat oīa bona eius obligata, ⁊

a ¶ Liberatus. Vide do. Ale. de Jmo. in ꝯ̄s. xj. ꝑ totū. in. ij. pte ⁊ d. Vinc. Pan. in cōsil. xcvj. inter ꝯ̄si. do. Alexan. de Jmo. in. iij. parte ⁊ d. Alex. de Jmo. in consi. xcv. ea. parte. ⁊ And. Bar. in consil. xciiij. inter consil. prefati. d. Alexā. ea. parte.

b ¶ Falsum. Vide Franc. Are. in. l. si ita stipulat⁹. in.§. Chrysogon⁹. ante med. vj. col. de ver. ob. ⁊ d. Alexā. de Jmo. in. l. si tibi pecuniā. ⁊ i. l. p̄dia. vbi plenius pe acqui. pos. ⁊ in. d. l. singularia. alleg. hic per Bald.

c ¶ Toto. Et de importātia istorum verborum, vide do. Ale. de Jmo. in cons. lxvj. in ij. co. in prima parte.

p̄fert alijs creditorib⁹, tu vadis ad cāpsorē vel ad mercatorez
diuitē,⁊ rogas eū φ cū tu sis debitor talis, φ campsor scribat
se in libro banchi esse debitorē talis ad tp̄s quatuor mensium,
quos in Jañ.scriptas appellamus: vel rogas φ mercator p̄⸗
mittat ei soluere pecuniā ad tp̄s q̄tuor mēsiū quos Jañ. scri⸗
ptas appellamus,⁊ sic facit:⁊ adueniēte tp̄e soluit,q̄rit̄ nunqd
tu eis tenearis ex mutuo? vel pone q2 ista.l.loquit̄ q̄n mutuare
volēs iubet debitori suo vt soluat.qd si nō debitori hoc iubet?
vidimus eī.s. nunqd ꝯbat̄ obligatio mutui inter iubentem
solui,⁊ eū cui soluit. Sz nūqd in his casibus inter iubētē,⁊ euz
qui soluit, ꝯbet̄ obligatio mutui ⁊ q̄n? Et p̄mis duob⁹ casib⁹
hoc vidi de facto,⁊ q̄tum p̄ nūc de iure crederez, φ nō esset in
predictis casib⁹ ꝯcta obligatio mutui, nisi pbaret̄ φ reqsisset
ex mutuo φ sic faceret: ⁊ tunc ꝯberet̄ mutuū solutione secuta
nō ante,sicut in eo qui accepit lancē vt vēdat,⁊ pecunia sit mu
tuo vt dixi.s.in.xij.op.sed erit ꝯct⁹ mandati vt in fideiussore.
l.si remunerandi.§.si passus.⁊.l.ex mandato.s.e.cū si.facit.l.in
debitam.s.de cōdi.inde. Tamen in Jañ.in cāpsoribus seu bā
cherijs ꝯsuetudo ⁊ cōis opinio hz, φ sit mutuū,⁊ φ soluant ex
cā mutui: ⁊ ita fuit pbatū in qbusdā casib⁹, ⁊ q̄nq3 p litigātes
adinuicē ꝯfessatū,tūc ergo in bācherijs ex quo tp̄e dicem⁹ cō⸗
tractā obligationē mutui,an ex tp̄e scripte,an ex tp̄e solutiōis
p eā facte? certe vr̄ φ recipiēdo p̄missionē dicta p̄missio sit lo
co solutiōis,⁊ in locū solute pecunie cedat vt diximus in vltis
locis,⁊ per ea q̄ dicit Bar.in.l.singularia.facit.l.si rē.§. si diu.
j.de noua.tn̄ illa dicta p̄cedūt, q̄n recipiēs mutuū recipit pro
missorē sibi delegatū:sz in casu nostro nō recipit,sed p̄missorē
dat,⁊ sic nō accipit sed dat:⁊ sic cū in statuto dicat̄,si quis acce
perit pecuniā mutuo,etiā si in p̄dictis casibus ītelligat̄ obliga
tus ex mutuo, tn̄ nisi ex tp̄e solutionis facte nō erūt bona obli
gata:q2 verbū,accepit mutuo pecuniā,positū in statuto actuz
numeratiōis seu nature solutionē significat,vt.l.j.§.si mutuā.
j.si qd in frau.pa.⁊.l.si nō debitoris.j.de noua.⁊ qd ibi no.per
Ja.de Are.⁊ p Bar.in.l.j.in fi.s.si cer.pe.facit.l.assiduis.in v̄⸗
bo,date.C.qui po.in pig.ha.⁊ qd ibi no.gl.super ver.hypothe
ca.⁊ lz facta solutione nō sit numeratū sibi,sufficit φ sit nume
ratum illi cui voluit: ⁊ ita iudicaui cōtra quendā propinquū
meum. ¶ Ultimo quero de quadā.q.que nūc pēdet de facto,
per quā multa vtilia apparebūt in hac materia, ⁊ quedam nō
tacta per doc.⁊ meo iudicio pulchre in ea tractabunt̄, ⁊ nō cu⸗
rabo esse prolixus. Reperitur contract⁹ factus in hac forma,
vcz φ Bartholomeus de Cananexi vēdidit Stephano Spi
nule petias.xij. pannorū de Mediolano pro p̄cio floreñ.xxv.
p qualibet petia:⁊ Stephanus soluit sibi p̄ciū,⁊.d.Stephan⁹
anteq̄ emeret fuit ductus ad videndū pānos p cēseriū seu pro
xenetā:postmodū vero dicta die vel sequēti.d.Stephan⁹ ven
didit petias.xij.pannoꝝ Mediolañ.d.Bartbolo. precio flor.
xxvij.p petia.⁊ hoc fuit die.3.Maij.die vero.4.Maij.d.B.
absente.d.Stephano fecit quoddā instr̄m, in quo fuit ꝯfessus
se emisse,⁊ titulū emptiōis habuisse a.d.Stephano petias.xij.
pānoꝝ de Mediolano,⁊ p ipsis se dare d̄bere eidē libras.iiij.
⁊.xx.sol.xi.de.ix.d̄ditq3 duos fideiussores Nicolaū ⁊ Antoniū,
q iurauerūt soluere, ⁊ fuit factū instr̄m notario stipulāti noīe
⁊ vice.d.Stephani.fideiussores p̄dicti obtulerūt quandā pti⸗
tionē corā dn̄o iudice,in qua narrauerūt φ dictā fideiussionez
fecerūt credentes.d.B.emisse pannos, q2 erāt coll̄. introitus
cāe pānoꝝ,⁊ al's nō fecissent, ⁊ φ reperierūt φ nullos pānos,
d.B.habuit a.d.Stephano,⁊ φ cā posita ī.d.instr̄o erat falsa,
fictitia,⁊ simulata,⁊ φ nō erāt obligati:⁊ si essent obligati,de
beret obl'o cassari,petierūtq3 declarari dictā cām fuisse falsaz,
fictitiā,⁊ simulatā,oblōnē fideiussoriā esse nullā:⁊ inquātū esset
aliq̄,petierūt eā cassari,ꝯfessusq3 fuit.d.Stephan⁹ in interro⸗
gationibus sibi factis φ emerat pannos p̄dictos.xij.a.d.B.
lz eos non viderit nec tetigerit, sed fuit quoddam instr̄m ficti
tium,confessusq3 fuit se vēdidisse petias.xij. pannorū de Me
diolano.d.B.⁊ φ ipsas sibi non tradidit, nec ipsas habuit.d.
Bartholomeus φ sciat, sed censerius siue proxeneta deberet
stare. ¶ Querebat̄ mō quid iuris:ego allegabā p.d. Stepha
no φ obligatio erat valida,⁊ nō cassanda nō ob.p̄dictis.p̄mo
q2 re vera dict⁹ cēseri⁹ allocut⁹ fuerat.d.Stephanū si volebat
emere dictos pānos,q rn̄dit φ nō,nisi reuēderet icōtinēti:⁊ cē
serius dixit sibi φ daret sibi reuēditos:⁊ q2.d.B.erat ille q vo
lebat facere,ipse eos vēdidit.d. Stephano ad numeratum mi
nori precio,⁊.d. Stephanus eos sibi reuēdidit ad tp̄s maiori
precio:⁊ iō nō habuit necesse eos tradere, imo habent̄ p tradi
tis,vt.j.dicet̄.scdo q2 traditio nō īteruenīēs nō facit ꝯctū simu
latū,⁊ maxie in hoc casu:q2 nō interuenit ex volūtate.d.B. p
bat̄,⁊ est tex.gl.s̄m duas lec.in.l.imaginaria.ff.de re.iur. Itez
q2 lz nō interuenerit v̄a traditio,interuenit tn̄ ficta,⁊ aliqd qd
p traditiōe hr̄.Nā.d.B.q p̄mo vēdiderat Stephano eas,sibi
dare tenebat̄:si ḡ Stephan⁹ eas sibi reuēdidit, nō d̄bebat eas
tradere,q2 penes se hēbat:q2 d̄ ipsis erat d̄bitor,⁊ habent̄ pro
tradi.pbat̄ in.l.si sponsalib⁹.§.j.ff.de iur.do.⁊ ad istam rōnem
faciūt ea q̄ dicta sunt. dicebat̄ vlteri⁹ φ si esset verū id qd asse
rebāt dicti fideiussores.s. φ fuit de natura ꝯct⁹ mutui fenera⸗
titius,q2.d.Stephanus egerat mutare.d. Bartholomeo. Et
coopiri voluit ꝯctū feneratitiū hoc mō, adhuc erāt obligati:
⁊ aduerte q2 p quēdā magistratū fuerat cognitū de illicito ꝯ⸗
ctu,⁊ diminutū.d.Stephano illud φ lucrabat̄: ita φ q̄stio nō
erat nisi de vera sorte de eo qd vere numerauerat Stephanus
resecato lucro,adhuc dicebat̄ φ Stephan⁹ ius hēbat talibus
rōnib⁹,⁊ hn̄:nā aut ꝯct⁹ istr̄i ē ver⁹,aut simulat⁹: si ē ver⁹,ces⸗
sat oē dubiū,nisi vnū si dicat̄ φ Bartholome⁹ nō habuit pan
nos,sz ad hoc facilis ē rn̄sio: q2 nō hr̄e pānos non facit ꝯctū si
mulatū,vt de se pz.⁊ gl.est cū tex.in.d.l.imaginaria. ita φ ex
hoc nō poterat p̄nūtiari fictiti⁹ ꝯct⁹, nec cassari obl'o, q2 pos⸗
set dare pānos de nouo,si nō dederat vl' satisfecerat:sz re vera
satisfecerat.q2.d.Bartholome⁹ p̄mo vēdiderat pānos.d.Ste
phano:⁊ eodē die.d.Stephan⁹ totidē pānos vēdidit eidē,⁊ ille
ꝯfessus fuit se habuisse totidē pānos,⁊ hn̄,q2 d̄ totidē erat d̄bi
tor,ita φ ex pte Stephani erat ꝯct⁹ iplet⁹, ⁊ n̄ poterat sibi op
poni.d.l.Julian⁹.§.offerri.ff. de act. em. φ hoc sit verū pbat̄ l
d.l.si spōsalib⁹.§.j.j.de iure do.vbi si'e vide, d̄bat mulieri an
cillā pāphilā,dādo sibi in dotē,d̄r d̄disse ⁊ rehabuisse a mulie⸗
re,lz mulier nō tradiderit,ex q̄ vir de ea erat debitor ita ex di⸗
recto ⁊ p̄posito,ita φ re vera ipleuerat. Itē q2 hic ꝯfessus fue
rat in instr̄o se habuisse,ꝯfessio p̄iudicabat in mutuo post biē⸗
niū in alijs ꝯctib⁹ statim.l.in ꝯctib⁹.C. de nō nu.pe.⁊ ibi,erat
transactum bienniū,⁊ loquebamur in alio ꝯctu: si vero ꝯctus
erat simulat⁹,tunc certi si'r obtinere d̄bebat:q2 s̄m eos ege
rat mutuare pecuniā ad vsuras,⁊ simularūt ꝯctā emptionis ⁊
ven.certe si sic erat apparebat φ nō deficiebat obligationi sub
stantia,⁊ sic nō d̄r simulatus,nec fictitius:imo q2 interuenerat
stipulatio,p quā vn⁹ ꝯct⁹ pōt trāsferri in aliū,vt.l.si ex p̄cio.⁊
l.si nō singuli.C.si cer.pet.non est ꝯctus simulatus,vt d̄r Bal.
in.l.si ex p̄cio. imo vt scribit̄ seu scriptuz est in istr̄o potius vz
q̄ vt erat actum,vt dicit idē Bal.in.l.j.C.pl⁹ va.qd agi. vn̄ si
re vera esset mutuū,vel alia cā nō simulata, est alia cā p modū
habilē ad trāsferendū vnū ꝯctum in aliū.s.p stipulationez,vt
dictis iurib⁹,⁊ no.Cy.i.d.l.si ex p̄cio.q d̄r qd docto.dn̄t φ obli
gatio est potentior q̄ ꝯctus q sit,iō vz p̄ut scribitur, potius q̄
p̄ut agebat̄. Nō ob.dubiū qd fiebat, dicebat̄ eñ illud fore veꝝ
quo ad principalē,sed nō quo ad fideius. q2 forte ignorabāt:q2
rn̄debā, φ fideiussores nō pbāt aliqua lege φ ex hoc nō teneā
tur,ergo erubescāt,vt.ll.illā.C.de col. Sz clare pbatur φ ex h̄
nō pn̄t se iuuare:q2 si fideiusserūt in ꝯctu emptiōis seu p pecu
nia debita ex natura legitima,⁊ ista cā erat vera tp̄e fideiussio
nis:q2 instr̄m ⁊ obligatio valebat,p̄ut erat scriptuz,vt dixi.s.
s̄m Bar.ḡ ⁊c. Itē alia rōne.q2.d.Stephan⁹ ꝯuenerat cū Bar
tholomeo φ p̄mitteret pecuniā,⁊ daret fideiussores,ita qd di
cti fideiussores habebāt q̄rere hoc cum.d.B. Dict⁹ vero Ste⸗
phan⁹ nil habebat eis dicere,nec debebat esse curiosus:⁊ pote
rat ⁊ debebat credere φ dicti fideiussores q se obligabant p.d.
B.sciebāt id qd agebat̄,⁊ si sciuisset φ hoc ignorassent, adhuc
debebat dissimulare,⁊ nil dicere,nec esse curiosus, al's de eo po
tuisset cōqueri.d. Bartholome⁹.casus ē in.l.doli.§.diuersuz.ff.
de do.exce.⁊ qd ibi no.Bart.q d̄r φ nunq̄ debeo eē curiosus,
q̄n aliqs venit mihi obligādus ex p̄missiōe sua p alio:iō q2 nō
facit mihi seruitiū,sed illi p q̄ fideiubet:imo plus dico,instr̄m
p̄dictū i quo fideiusserūt,fuit factū absente.d. Stephano,⁊ ex
q̄ ille dare debebat fideiussores,qd pōt iputari.d.Stephano.
certe nihil. ¶ Sz vlteri⁹ h̄ ostēdit̄ clara rōne φ isti fideiusso⸗
res volebāt liberari:⁊ si sciuerūt, nihil pn̄t dicere:si ignorarūt
ex ignorātia q̄ allegāt,volūt se iuuare,ḡ dn̄t pbare ignorātiā:
q2 scia dz pbari,vbi ex cā actiōis vl' d̄fensiōis. Sz vbi ignoran
tia ex cā actiōis vl' d̄fensiōis illa dz pbari.ita no.d̄r Ja.But.i
l.veri⁹.j.d̄ pba.⁊ iō ibi pbat̄ scia q2 erat cā actiōis,⁊ d̄r φ q ali
ter ītelligūt male intelligūt illā.l.pbat̄ ēt alia rōne:q2 in eo qd
qs tenet̄ indagare ⁊ q̄rere,p̄sumit̄ scia nisi probet̄ ignorātia: ⁊
paria sunt qui sciuerit vel scire debuerit,vt in.c.innotuit.⁊ i.c.
cū olim.ex̄ de elec.pbat̄ in regula iuris p̄sump.de reg.iur.li.vj.
sed dicti fideiussores,q contrahebant cū alio,debebant q̄rere,
⁊ scire cōdōnem rei ⁊ illoꝝ cū qbus ꝯhebant,vt.l qui cuz alio.
ff.de regu.iur.⁊ sciuerint,siue scire debuerint paria sunt,⁊ sibi
imputent,vt ibi d̄r gl.⁊ alle.l.quod te.s.si cer.pe.⁊ certe fideius
sores erant sagaces hoīes, ⁊ nō est dubiū φ bn̄ quesierint oīa:
⁊ q2 fideiubebāt pro amicis suis,seu pro amico suo,q2 nisi esset
amic⁹,nō fideiussissent, ⁊ plus p̄sumēdū est φ amic⁹ eū certio⸗
rauerit:nā sicut d̄r euāgeliū, Uos n̄ dicā seruos,sz amicos:q2
serui nesciūt ea,q̄ faciūt dn̄i sui,sz amici sic:φ in si'e d̄r gl.φ si
pr̄,qui maritat filiam,scit aliqd p̄sumit̄ filiam certiorasse,⁊ sic
filiam sciuisse:q2 propinqui sciunt facta p̄pinquorū.l. de tute⸗
la.C.de in integ.rest.mi.fic.⁊ isti amici,p̄ut euangeliū Christi,
cui magis credendum est q̄ imperatori vel iurisc̄ō.⁊ maxime
quia

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

q2 fideiussores erāt hoīes sagaces,q debebāt īdagare, ⁊ ꝑ ꝯctis ꝓsumitur eos sciuisse,gl.aūt p̄dicta est in.l.si legib⁹.C.de episc.au.Nō ob.qđ dicebaṫ ꝙ.l.si ex p̄cio.loq̄baṫ qñ p̄cessit ꝯct⁹ q trāsferṫ in aliū q2 ita erat ibi seu ī hac.q.q2 mutuū trāsferebaṫ in aliū ꝯctū.ſ.emp.⁊ vē.Dico ēt pl⁹ ꝙ ēt si nō p̄cessisset alius ꝯct⁹,idē esset:q2 ita exp̄sse tʒ Bar.⁊ loquiṫ in tali casu,vt ipse no.l.d.l.si ex p̄cio.⁊.l.j.C.plus va.qđ agi.⁊ ego dico ꝙ ex tex.in.d.l.si nō singuli.ī fi.vbi nō p̄cedebat ali⁹ ꝯct⁹,⁊ tñ si interuenerit stipulatio,⁊ ibi dr̄. Itē lex illa directe loquiṫ ī casu nr̄o,ibi ēt loqṫ ī fideiussore,vt pʒ in p̄n.illi⁹.l.⁊ tñ si ē scriptū oleū ꝑ pecunia,⁊ interuenit stip̄lo vʒ,vt ī fi.l.⁊ sic loquiṫ ī fideiussore,⁊ cessant oīa dubia q̄ possent fieri.ꝑ p̄dictis ēt facit q2 fideiussores iurauerāt obseruare ꝯctū seu ꝑmissa ꝑ eos. ⁊ Bar.dt ꝙ qñ interuenit iurm̄,nō reqriṫ ꝙ certioretur:imo vbi al's reqriṫ certioratio,iurm̄ sufficit,vt no. Bar. in.l.sciendū.ff.de R.ob.iō nō debebat signāter cassari istr̄m, nec dʒ iudex esse autor piurij,vt dt imp.l.j.C.si aduer.vē. ille tñ pactū sciēs ⁊ corrupt⁹ sine dubio ꝓnūtiauit ꝯtrā:tñ iudex ap'lic⁹ q erat valens,ꝓnuntiauit male indicatū,⁊ actor appellauit,et adhuc pēdet,lʒ nō oīa supradicta faciant ad materiā, tñ multa faciūt,⁊ q̄ūo apparet ad hāc materiā:q2 habes ex ea ꝙ nedū ꝯct⁹ iā celebrat⁹ pōt trāsfundi in aliū,sʒ ēt nō celebratus: vt cū volo mutuare,anteꝙ̄ mutueṫ,possum⁹ ꝯuenire ꝙ debeaṫ ex cā alia,puta vēditiōis,vt ex hac.q.ptʒ. Itē ptʒ ꝙ nedū ad ꝑiudiciū p̄ncipalis,sʒ ēt fideiuſ.ignorātis pōt,qñ dt in ꝯctu in quē trāsferṫ etiā si ignorat qđ est notabile. Itē habes ꝙ etiā debitū ex mutuo facere possum debere ex vēditiōe, vt in hac.q.ꝓbaṫ in.l.aduersus.C.de nō nu.pec.ſm vnā lec.⁊ ibi gl.qđ no.Et si dicas hic petie pānoꝝ nō erāt p̄ntes vel parate,ꝙ reqriṫ ad trāsla.vt ex p̄dictis ptʒ. Rn̄deo illud est,verū nisi qñ interuenit stip̄lo,hic interuenit,vt hic erat p̄ns aliqd ſ.ius obl.q̄ tenebaṫ B.Stephano:⁊ voluerūt tacite ꝙ remissio isti⁹ iuris,esset ꝑ traditiōe,qđ potuit,vt.l.si nō singuli.⁊.l.si ꝑ mutua.facit qđ dixi in.ix.op.⁊ hr̄ ꝑ tradi.remissio,vt no. glo.in.l.qđ de suo.C.de dote cau.non nu. Sed ꝯ p̄dicta op. q2 vbi ꝯctus est illicitus nō transferṫ in aliū etiā ꝑ scientē,vt.l.si sub pe.C.de postu.⁊ ibi Bal.⁊ in.l.si ex precio.⁊ Bar.in.l.j.C. plus va.qđ agi.indistincte rn̄det.⁊ hic erat illicitus,q2 vsurarius:⁊ ita fuit cognitū. Rn̄deo verū est ꝙ qñ ꝯctus est totus illicitus,nō pōt transferri in aliū,sed qñ ꝑ parte tm̄,tunc pōt transferri:quatenus est illicitus,nō valet,nec vt agebaṫ, nec vt tr[an]sferebaṫ seu scribiṫ:⁊ ideo hic valet vsqꝫ ad sortē: ꝑ lucro [vero] fateor ꝙ nō.⁊ vtile ꝑ inutile non dʒ vitiari in similibus:vt.l.pecunie tenebris.ſ.de vsu.⁊ in regula iuris vtile.lib. vj.⁊ adde qđ dicam in.l.seruum titij.in fi.vbi omnino vide circa hanc quest.⁊ hec sufficiant de hac.l.⁊ eius materia.

Cum heres. Si mando alicui ꝙ emat aliqnā rē, quā hʒ cū alijs cōem, ꝓpter aliorū nō tʒ mandatū,ꝑ pte vero ipsius,tʒ mādatū ⁊ emptio. Item mandatū morte finiṫ:emptio vero non.h.d. ¶ In tex.ibi,sub cōditione. Uel sic,cōtractus emptionis vel venditiōis vel cōditionis trāsit ad heredem, sed simplex mandatum non.h.d. ¶ In tex.ibi,sub conditione ⁊c.sub qua aūt conditione videatur cōtracta,dic vt in gl.q̄ incipit,partis tue.nota casum isti⁹ §.⁊ predictus intellectus, quē dixi in summario colligitur ex glo.nostris,⁊ maxime ex glo.que incipit,questioni facte ⁊c.

Si fundum. Si mando alicui qđ emat rē quā hʒ cuʒ alijs cōmunē pro certo precio, partibus aliorum emptis dʒ parteʒ suā vendere simili precio, quo emit partem alienam dūmodo precium determinatum non conceditur. Sed si p̄cium a mandāte non fuerit determinatū,tūc eñ dʒ ptē vēdere precio declarando arbitrio boni viri.h.d.cū.l.seq.vsqꝫ ad.§.si fundum ⁊c. ¶ Additio. ¶ Qñ p̄cia aliaꝝ partium sunt equalia,taxatio ptis non estimatur:q2 est certū ꝑ relationeʒ ad al's,sʒ qñ sunt disparia,puta erāt tres:tertia vni⁹ est empta decē: tertia alterius est empta octo,tūc sit emptio hoc mō,ꝙ ille due tertie cōstāt.xviij.⁊ sic p̄ciū alteri⁹ tertie erit.ix.⁊ iste.§.nō est alibi ſm Ray. Pone ꝙ si dn̄s mandauit vni dn̄orū,ꝙ emat partē alterius ꝑ mādante,an valeat mādatuʒ?rn̄deo sic in ea parte tm̄, sed si sine commemoratione ptis mandaui fundum emi,valet mandatū in totū.iste est tex.no.istius.l.⁊ eo precio quo est empta pars socij,debet mandatarius esse contētus de parte sua ⁊ a pluribus socijs si est mandatum emi rem,⁊ si sit empta dispari precio, non respicitur ꝙ plus ꝙ minus, sed media via eligitur inter extrema discrepantia, vt.l. ita vt omnes. qui casus non reperitur alias,ita dicitur in.l.j.si ser.exte.

¶ Sequitur ex lectura antiqua.

Ita vt omnes. Simili modo no. quod qs nō cogiṫ vēdere partem suam[a] eo precio quo redemit partes alioꝝ,si vilius emit ꝙ̄ debuit: nec ꝑꝑ hoc etiam pōt vendere carius, sed debet habere pro rata secundum formam mandati.

Quod si fundum. In maudato de emendo rem cōmunem cuʒ pluribus non agitur actione mandati,nisi redimatur totus fund⁹: secus si simpliciter fuerit mandatum de emendo.h.d.

Dominem certum. Qñ fideiussor petit estimationem,quā soluit,inspiciṫ tp̄s solutionis: sec⁹ qñ petiṫ estimatio rei promisse ꝑ stipulatio.h.d. ¶ Not.qđ dixi in summario.⁊ de materia istius.l.habuistis in.l.vinū.ꝯ.si cer.pe.⁊.l. in hac.ꝯ.de triti.⁊.l.iij.§.in hac.ꝯ.cōmo. ¶ Scđo no.tex.in fi. dum dicit,frustratio sua ⁊c.nam ex hoc tex. Jac.de Are.dicit quod mora dr̄ frustratio.ad idem.ſ.de vsur.l.in fideicōmissi.§. fina.ꝯ.de neg.gest.l.liberto.§.fin.⁊ habes alibi gl.dicentem ꝙ frustrator dicitur ille, qui est in mora post interpellationem. ita not.gloss.in.l.merito.ſ.de vi ⁊ vi ar.⁊c. ¶ Ex lectur.antiq. ¶ Estimatio speciei debetur fideiussori inspecto tp̄e solutionis ab eo facte:sed principali creditori inspecto tp̄e more.h.d. Et est rō diuersitatis:q2 obligatio fideiussoris ꝯ reum cōsistit in interesse,sed nō obligatio principalis,sʒ in spē ſm gl.⁊ bene vel pōt esse rō clarior.ſ.q2 fideiussor non dʒ remanere in dāno: vnde non est hoc vi more,sed ex natura obligationis. ¶ No. hic ꝙ sicut mora debitoris auget condemnationem, ita mora creditoris extenuat: ⁊ sicut mora debitoris facit considerari quanti plurimi,ita mora creditoris quanti minimi.

1 ☞ Casus in quibus fideiussor potest agere antequā soluat.
2 Libellus qualiter formabitur in casibus, in quib⁹ fideiussor agit,antequam soluat.

Lucius titius. Qui obligauit pign⁹ ꝑ alio, vl' obligauit se ꝑ alio, anteꝙ̄ soluat,pōt agere ꝯ reū p̄ncipalem in casib⁹ hic expressis.h.d. Bart.in.l. cotē.§.q maximos.de pub.vlt.col.in v̄.est videndū.vr̄ limitare hāc.l.in fideiuſ.de dādo,sec⁹ de faciendo, ⁊ ꝑ hoc facit.ſ.e.l. si mādato
1 meo.in prin.⁊.ꝯ.e.l.si remunerandi.§.fin. ¶ † Not.in hac.l.casus,in qb⁹ fideiussor pōt agere anteꝙ̄ soluat:alij casus numeranṫ hic in gl.magna.⁊ cū hoc tex.⁊ gl.ꝯcor.qđ no.in tex.⁊ gl. C.e.l.si ꝑ ea.⁊ no.gl.hic ī ea pte,dū dt qñ dicaṫ reus diu stetisse in obligatione. ¶ Sed circa istā.l.q̄ro:q2 hic loquiṫ in eo,q fideiussit cū mādato:sed ponamus ꝙ aliqs fideiussit sine mandato,⁊ sic cōpetit ei actio neg.gest.vt.ꝯ.e.l.ex mādato.§.j. Nūquid habeat locuʒ dispositio istius.l. vt possit agere,antequā soluat in casibus hic expressis in glo.habes no.ꝯ. de neg.gest. l.sʒ videamus.ꝙ sic.vtrū aūt ista.l.habeat locuʒ in fideiussore ꝑ euic.dic vt no.ꝑ doc.in.d.l.si ꝑ ea.C.eod.vbi dicitur ꝙ non. ¶ Additio. ¶ Lucius. Pign⁹ ⁊ fideiussor dn̄t ab obligatiōe eximi,ex quo diu steterūt in obligatiōe:vel si reus principalis dilapidat bona[b],lʒ nondū debitū sit solutū.h.d. Facit.ſ.e.l.si mādato.§.quoties. ¶ No.ꝙ in ista.l.pignus ⁊ fideiussor q̄ ad hoc vt liberenṫ,equiparanṫ. No.hic casus in qbus fideiussor pōt agere ante solutionē, ꝙ̄diu est cessatū in solutiōe: ⁊ qñ re⁹ principalis dilapidat bona,⁊ sic periculū est in mora. Iteʒ qñ fideiussor est cōdēnatus. Et no.ꝙ non dr̄ fideiussor diu stetisse in obligatione,nisi prius obligatione cōmissa: nā ante nō pōt dici in solutione cessatū,vt.ſ.vt in poſ.leg.l.is cui.§.cessatum. Secus si obligatio nō est cōmissa, vñ qui fideiussit ꝑ euictiōe rei,q̄ nō est euicta,lʒ diu steterit in obligatione,nō agit vt liberetur ēt si statutū dicat ꝙ fideiussor possit petere se extrahi de obligatione statim,vt.d.§.cessatū.ſm Jac.d Are. Ray.⁊ Cy. hic ⁊.C.e.l.si ꝑ ea.ſ.sol.mat.l.facere posse. Itē in eo q fideiussit in tutela:q2 ibi vr̄ ꝯdōnalis fideiussio,donec duret tutela,arg. ſ.e.l.si mandato.§.j. ¶ Quero si fideiussor est obligatus per instr̄m guarentie,vtrū agere possit ac si esset condemnatus?⁊ est ar.ꝙ sic.idem no.per Cy.C.fa.erc.l.certū.qđ tenet Bar.in.l.si fi
2 deiussor pro venditore.ſ.de fideiuſ. ¶ † Quero qualiter formabitur libell⁹ in casibus, in quib⁹ fideiussor agit anteꝙ̄ soluat, an possit petere quātitatē solui,vt liberetur?dic vt no.ꝯ.de ne. gest.si qs mādato. ¶ Quere qualiter ista sententia executiōi mandaṫ,⁊ qualiter fiat missio,cū contineat factū?dic vt no.in l.si pro ea.e.ti.Ego consului ꝙ si debitor est in mora liberandi fideiussorem,cum teneatur ad factū, ꝙ licite possit peti interesse sub forma nomine interesse iuxta regulam generalem de ver.oblig.l.stipul.non diuiduntur.§.Celsus.⁊.ff.de reiudic.si quis ab alio.dixi plenius in.d.l.si pro ea.

Et Aristoni. Mandatum ⁊ depositū possunt fieri periculo mandatarij ⁊ depositarij.h.d.

Si pro te. Prohibitio tollit actionem mādati ⁊ neg.gest. Item ex vna parte tātum oritur actio mandati.h.d.cum.l.seq. ¶ Not.que dixi in summario ad idem.ꝯ.de neg.gest.l.si ex duobus.⁊.C.e. l.final.⁊c.

[a] ¶ Snā. Ad de dom. Jaso. May.insti.de act.i.§.sequēs. nume.36.

[b] ¶ Bona. qđ verum,nisi suspectio erat tēpore fideiussionis: vt ꝑ eundem Bald. in d.l.si pro ea.C. eod.in.j.col.

SImandauero. Si mandatarius mãdantem decipit mandati tenetur.h.d.

¶Sequitur ex lectura antiqua.

QUi mandatum. Ista lex pbat q̃ ante diẽ sit nata actio: quod patet, quia ceditur actio ante diem, de quo teti gi in.l.certi condictio.ff.si cer.pe.

SImandato. Mãdatarius tũc actione mandati ℈ mandato rem agere põt, cũ mãdatũ impleuerit.h.d. vsq̃ ad §.si iudicio. ¶Nota primo quod dixi i summario. ¶Scõo no.tex.in ver.q̃ si nollit creditor.nam hic habes casum expressum, q̃ creditor nõ cogitur suscipere alium venientẽ ad defendendũ animo nouãdi, vt ita prior debitor liberetur, ℈ cõtra no.p gl.ff.de ne.gest.l.liberto.§.fi. ℣ quod videbitis no. in.l.non solum.ff.de procu. ℣ ibi de hoc dicam no.per doct.C. vbi in rem actio.l.j. ¶Ultimo not.glo.j.istius.l. ℣ tene menti. ¶Additio. ¶Si mandato. Mãdatarius seu procurator põt agere vt liberet statim q̃ expleuit mãdatũ, sed nõ interim an teq̃ perduxerit ad effectũ, creditor non cogit debitorẽ mutare. Et tunc modus liberãdi est per idoneã cautionẽ p̃mittere indẽnitatẽ nõ per modũ obligatiõis.h.d. ℣ est not.p̃in. ¶In text.ibi, emeris ℣ te obligaueris ad p̃cium. Nota dr̃iam inter procuratorem ℣ gestorẽ ex vna pte, ℣ fideiussorem ex altera: q̃ primi statim agũt, q̃ſ sunt obligati: q̃ſ secus est in fideiussore, nisi diu steterit in obligatione: rõ dr̃ie reddit in glo. quã no.ff. de neg.ge.l.sed videam⁹. loquit in eo q̃ obligat se fideiussorio nõie, sec⁹ si gestorio nõie. q̃ſ no. ¶Scõo no. q̃ duplex est modus conseruationis indẽnitatis. primo per obligationem, q̃ſ creditor est cõuentus obligationẽ nouare, vel q̃ſ sibi soluitur. Scõo per idoneam cautionẽ indẽnitatis q̃ſ est no. pro fideiussoribus tutor⁹, q̃ interim nõ p̃nt alteri obligari, ℈ dz eis caueri, vt hic. ℣ adde q̃ſ dixi.ff.de cõsti.pe.l.qui ante. §.j. ℣ de arbi.l. Labeo.in fi. ℣ ista cautela non est liberatio p̃prie, sed eq̃pollẽs.

SIiudicio. Ante solutionẽ agit ad factũ non ad solutionẽ.ff.h.d. vsq̃ ad §.si fideiussor. qui non summatur ꝛc. ¶Additio. ¶Fideiussor iudicij ℣ expromissor possunt statiꝫ agere post obligationẽ cõmissaꝫ.h.d. Videtur ergo q̃.l.Lucius.ff.e.nõ habeat locum in fideiussore iudicij, sed solum in fideiussore contractus, super quo cogitabis: ℣ ratio est in fideiussore iudicij, quia patitur paratam exe cutionem: vt.ff.de in ius voc.l.eum pro quo.

QUoties. Petens se liberari, vt̃ agere ad factũ nõ ad dãdũ.h.d. Adde q̃ſ no.ff.de neg.gest. l.si quis mãdato. ¶Vo.hic ℈ vnã expositionẽ gl. q̃ ille q̃ petit iura sibi cedi, non videtur agere ad dandum, sed ad factũ.

SIfideiussor. Reus tenet fideiussori ad id, quo creuit obligatio seu ordinatio.h.d. facit.ff.de eo q̃ cer.lo.l.centum Capue. Not. q̃ fideiussor sumptus, quos fecit in lite, repetit a reo. ¶In tex.ibi, ei.ſ.fideiussori. ¶Ibi, is.ſ.reus principalis.

QUod mihi. Nouatione facta tollit prima actio, ℣ agitur solũ ex scõa.h.d. iste.§. quẽ declara vt in gl.optime. Aliter ℈ interuentu noue p̃sone non fit nouatio[a], q̃ſ interuenit periculo primi debitoris etiã olim ℈ iura.ff. Bar.allegat istum.§.pleniorẽ in.l.j.C.de noua.

[a] ¶Nouatio. Adde.d. Ale. de Imo.in.l.q vsumfructus. ff. de ver.obl. ℣ in consil.lxxij. in.ij.parte.

SIquis pro eo. Si fideiussor soluerit illud, q̃ est vtili⁹ vt liberet p̃ncipalem ab obligatione maiori ℈ actionẽ mandati, ei cõpetit repetitio.h.d. ¶Not. hunc tex. in quo habes q̃ fideiussor soluens id q̃ nõ est in obligatione, liberat tñ p̃ncipalem, ℣ hz actionem mandati cõtra reum, si illa solutio expediret ipsi reo p̃ncipali. ¶Scõo no.tex.in ver.igitur cõmodissime. in quo habes q̃ſ sit verum q̃ a forma mandati recedi possit. per hunc text.declaratur.l. diligenter. cum si.ff.e. ¶Ex lec.ant. ¶Fideiussor soluens id, quod est in cõditione, ne cõmittat obligatio, hz actio.mandati; q̃ſ est no. Ratio dubitationis erat: q̃ſ soluerat id quod non erat in obligatione, sed in condemnatione. ¶In tex.ibi igitur not.regulam.

TIlianus. Ista lex nõ summat: q̃ glo.ſ. hic ponit casus in ipsius p̃cipio ꝛc. ¶Additio. Fideiussor ex cã dotis retinẽs debitus in telligit soluisse, q̃ sustinet onera matrimonii. Vel sic, fideiussor liberatus ex causa onerosa agit mandat tanquã soluerit.

SIis qui. Si fideiussor soluẽs p̃ncipalẽ non liberat, sibi ℈ eũ actio mãdati ñ cõpetit.h.d. Vel sic, fideiussor in obligatione dandi nõ agit ex simplici traditione facti, nisi ex ea vsucapio sit secuta.h.d.

QUintus. Ille qui parcit pudori alteri⁹ ad illius incommodum non excusat, secus in eo qui parcit pudori suo.h.d.

¶Additio. ¶Fideiussor in processu rei nõ habet se intromittere, nec impedire defensionẽ rei: sed in processu proprio etiã reo contrarium protestante, põt agnoscere bonaꝫ fidem.h.d. ¶In tex.ibi, recusare.ſ.negãdo. ℣ ibi, vl superiore quãdo libellus dirigebat cõtra reũ p̃ncipalem. ℣ ibi, suo iure ius rei est posse negare. Et ibi, in posteriore.ſ.quãdo libellus dirigebat cõtra fideiussorem. ℣ ibi, noge.l.damno. ℣ ibi, si ipse.scilicet fideiussor. ℣ ibi, pudori suo fatẽdo veritatem. Et not. q̃ nemo cogitur veritatẽ negare: ℣ q̃ non valet protestatio in contrariũ facit.ff.de neg.gest.l.at qui natura.§.cũ me. Tamen glo. que habẽ in Spec.de iura.cal.§.pe.vers.pe. Istum text. allegat an si reus p̃ncipalis dicat fideiussori, tu nõ fideiussisti p̃ me, fideiussor vero dicat, imo: an ei credatur: dicit per istũ text. q̃ sic. vbi etiã tenet q̃ creditur renũtiationi iudicis, vbi non constat per acta: de quibus ibi vide per eũ. ¶In tex.ibi, fideiussor de nũtiaretur. ista litera est argu. q̃ ille qui p̃dixit creditori ne ipsum in fideiusso. acciperet: q̃ nolebat esse, tamen si postea intercedat nihilominus teneatur: quia factum suum videt protestationi contrariũ, ar.ff.de condi.inde.l. quod quis. extra de constit.c.cum Mo.C. quod met.cau.l.ij. nam vltima derogant prioribꝰ. j.ff iur. codicil.l.diuꝰ. C. de pac.l.pacta nouissima. ℣ potest etiam dici q̃ si creditor protestationi vel renũtiationi cõsensit, q̃ non teneatur fideiussor: prima fuerunt derogatoria prioribus, simile.ff.nau.cau.stab.l.vlt.in p̃in.de leg.j.si mihi ℣ tibi.de leg.iij.l.ſi quis in p̃in. facit ad hoc.l.Lucius.ff. de cõsti. pe.de hac.l.dic p Dy.in.l.pacta.C.de pac.per Bar.ff.de acquirẽ.her.l.que in aliena.§.Celsus.per Dy.in.c.in generali.p doct.o.in.d.l.ſi.nau.cau. ℣ j.locat.l.cum in plures.§.locator horrei. ℣ melius per Bar.in materia protestationis, quã ponit in l.non solum.§.morte.de noui ope.nun.

CUm mãdauero. Mandatum, quod fit solum gratia mandatarij, non est obligatorium.h.d. Vel sic, Mãdatum, quod refertur ad vtilitatem mandantis, est verum mandatum: secus si ad vtilitatem solius mandatarij.h.d.

SEruum Titij. Ille qui vẽdit vt procurator dr̃i euictiõe tenet: ℣ ideo si euincere velit exceptiõe repellit ille qui mandat vẽdi rem suã, quã putabat esse suam ex vna causa, ex qua non erat, non potest postea vendicare ex ea causa, ex qua vere erat sua.h.d. ℣ glo.hic ponit casum. ¶Mo. ex hoc tex. in ver. ℣ puto. q̃ ille qui vendit, vt procurator tenetur de euictio.ff.de procu. ¶Secundo not. ex ſ.istius.l. q̃ quando res nõ euincit vere sed ficte, non agitur ex stipulatio. euictio. sed agit actione ex empto ad interesse vt hoc tex. in fin. ¶Additio. ¶Dominus vẽdens mãdato non domini nõ euincit, sed precũ retinet, ℈ errauerit. Et ecõtra, si non dñs vendit mandato dñi, non euincit ab emptore, ℈ sit erratũ in causa dominij. Vel sic, propter errorẽ non reuocat quis factum proprium, q̃ſ est efficaciter obligatorium.h.d. Itẽ procurator tenetur ex suo cõtractu, etiã si procuratorium recepit per errorẽ.h.d. Et no.bene hãc.l. que primo premittit duas.q.q̃rendo: secũdo separat soluendo. ¶In tex.ibi, obstrictum. no. q̃ procurator obligat ex proprio actu, nec potest venire contra propriũ nomẽ: quod not. ℣ hoc in procur.contractus, sed in procura.iudicij, dic vt no.ff.de sol. Modestinus. ℣ de exce.rei iudi.l. si is qui heres nõ erat.§.vlti. Et ibi, eũ.ſ.procu. ℣ ibi, non teneri.ſ. ad refusionem precij: q̃ succedit precio loco rei sue. ar.ff.si cer.pe.l. si cũ seruꝰ. ℣ ibi mandati.l.procu. qui rei euictio.ſ. contraria. ℣ ibi ab eo.ſ. emptore. ℣ ibi actionem: q̃ dominus succedens non dño videt euincere a seipso. In glo. Imo. ibi, si procura. Sol. ibi, fuit generale mandatum, hic speciale. de re ipsa vendenda, hic nõ dicit translatum dominum, sed dicit q̃ nõ potest res euinci, vt ff. de publi.l. Papinianus.

SIis qui. Soluens pro fideiussore põt consequi a fideiussore ℣ a reo principali. Itẽm fideiussor põt repetere debitũ, quod soluit, ℣ quicquid bona fide impedit.h.d.ꝛc. ¶Additio. ¶Licet alicui queratur actio sine cessione, tamẽ desideratur ratihabitio, arg. huius.l.in.ij. respon. probatur expresse. C. si cer.pe.l.si absentis. quod not.

SIue cum. Obligatus ad frumentum tenetur prestare frumentum, quod inuenitur, licet si vilius inueniretur, illud prestando liberaretur.h.d.

EIdeiussor quamuis. Obligat⁹ ad triticũ in gñe liberatur etiã dãdo vilissimũ, ℣ fideiussor non debet soluere plus q̃ oportet: nã superfluum non repetit.h.d. Vel sic, non potest plus fideiussor repetere a reo, q̃ posset petere creditor a reo.h.d. ¶In tex.ibi, spopondit adiecta quantitate, ℣ non qualitate. Lyn. ℣ dic vt.ff. de ver.obliga.l.triticum. ℣ vide quod dixi in.l.cum bis.§.hominem.ff. de condi.indeb.

Fideiussor.

Fideiussor. Soluēs aſſi dīē p errorē iuris vt facti minus pbabilē nō repetit, nec ante diē mādati agit. h.d. ¶ In glo. ij. tz ergo hic gl. ⁊ ad hoc quotidie allegat ꝙ debitor in diem soluens ante diem per errorē facti pbabilē pōt repetere. idem tenet gl. in. l. cū qui, C. de iur. ⁊ fa. igno. Pe. tz ꝺ per. l. in diē. ff. de cōdi. inde. ꝙ loquit indistincte. ⁊ ad hunc. ꝯ. non male ridet ꝙ hic erat efficaciter obligatus ⁊ ineficaciter, licet habe ret exceptionē, que rūsio pbatur in. l. qui mandatum. ff. eod. tīt. Jac. de are. tenet contra in. d. l. in diem. ff. alle.

Fideiussor. In obligatione generis libe rat quis soluēdo illud quod minimum est in obligatione. h.d. Jstam. l. declaro vt in glo. que incipit, contra vilissimum ꝛc.

Qui fide alterius. Fideiubens p alīꝰ mādato jal terius, bz obligatū tā illū ꝙ quo soluit. ꝙ eū cui mandato fideiussit. h.d. ¶ In gl. ⁊ in. ꝯ. ff. vide qō habuiti not. ff. e. l. ij. ꝯ. mea ⁊ aliena.

Cum seruus extero. Cū seruꝰ mā dat se emi et manumitti, mādatū est nullū: emptione tū secuta reōualescit, vt dūs agere possit ꝺ dūm, nō autē mandatarius. Jtē si liber bō se mādat emēdū, bz locū actio mādati ff. eo. h. d. ¶ No. ex hac. l. ꝙ in bone fidei iudicijs bī ratio affectiōis, p cuī declarationē dic qſtiō querīt, vtrum datur actio ꝓpter affectum, quando tō querīt, vtrum actio cōpetens augeatur ꝓpter affectū? pmo casu loquimur in ꝺctibus bone fidei, ⁊ dat actio ꝓpter affectionē, vt hic, ⁊. C. si ser. exte. l. i. aut loquimur in actione stricti iuris, ⁊ tunc aut loquimur in illis actionibꝰ in qbꝰ offīi iudicis multū pōt, vt in actionibꝰ arbitrarijs, vel in re. ⁊ inte. ꝙ offō expedit: ⁊ tūc etiā ꝓpter affectū dat actio: ⁊ ita loquit. l. ij in emptione. ff. de minoꝝ. als. l. gl. ⁊. l. videamus. ff. de i. tut. ¶ Scōo casu qſi ārīt, vtrū actio cōpetēs augea tur, ꝓpter affectū? tūc siquidē est affectio, ꝙ vtilitatē continet, tūc augeꝝ, vt. d. l. videamꝰ. ff. de in li. iur. Si vero vtilitatē nō cōtinet, tūc ꝓpter talē affectionē nō augeꝝ, vt. l. pcia rerū. ff. ad l. fal. si seruū. ff. ad. l. agl. ¶ Scōo no. casu ī quo dūs ex facto serui ⁊ de peculio non tenetur: sunt ⁊ alij casus qui no. bic in gl. super verbo, anferunt. quod dic vt in gl. ⁊ bene.

¶ Ex lec. anti. ¶ Ubi seruꝰ ?mādat de se emēdo ⁊ manumit tēdo, mādatū est nullū, emptiōe tū secuta reōualescit quo ad dūm: sed nō quo ad mādatariū. h.d. ⁊ vide. ff. e. seruꝰ meꝰ. ⁊ est idē de reōualescētia. ff. de ber. insti. ꝙ soluendo. ⁊. ff. de fideiuſ. si quis ꝓ eo. ff. si nūmos. ¶ In tex. ibi, nullū mandatū a principio. No. bic factū claudicare: qꝛ parit actionē mādati directā, ⁊ non ſtiam. No. ꝙ iusta affectio habetur loco interesse, ⁊ facit agi posse, non dico ꝙ illa ex se sit sufficiēs causa agendi, sed ꝓpter dispositionem preambulam: ⁊ facit. ff. de minoꝝ. si in emptione. ⁊ in. l. pe. ff. ad exhibendum.

a **Procurator.** Furtū fine contrectatiōe non committitur[a]. h.d. ¶ Ex lec. antiq. ¶ Procurator qui non restituit domino qō dz, non tenetur furti, sed mādati. h.d. Ratio istius. l. est, qꝛ a principio habuit consensum domini.

Qui mutuam. Summarius casus istius ꝓncipij colligitur ex text. ibi, etenim ꝙ dubitationis tollende. Vel sic, clausula posita ad cautelam non restringit contractum, facit. ff. de aur. ⁊ ar. ff. leg. l. pediculis. ff. Labeo. ⁊ qō ibi no, per Ja. ⁊. C. de fideiuſ. l. non recte. ¶ In tex. ibi liceat. ſ. eligere. videbatur cōtra, quia data erat potestas eligendi non nouandi.

Fideiussor. Fideiussori deponenti ⁊ cōsignanti cō petit actio mandati, sicut soluenti.

Non ideo minus. Dño renocante, mandatum finiꝰ: tz si fuerit mandatum reintegratum debitum ex prima cā mandatū denoluitur in secunda causa mandati. h.d. ¶ In gl. magna ibi, quid autez si manda. ꝛc. No. q. gl. ⁊ de hoc est facta bodie decretalis que incipit, si quem. de procu. li. vi. ⁊ ideo dic vt ibi. Et aduerte quia illa decretalis dicit ꝙ quando dominus, qui procuratorem cōstituit, postea comparet per se in iudicio, ⁊ facit aliquē actum, videtur reuocare procur. nisi illum actum faciant dicēdo, non reuocando meos alios procuratores, sed potius confirmando, vt. d. c. si quem ꝛc. ¶ Additio. ¶ Debitum ex prima procuratione deuoluitur in procur. secundam. h.d. De. q. sabatina glo. no. Jnno. de procur. eo. c. petitio. ⁊ no. bane glo. magistram. ⁊ vide qō dixi in. l. fideicom. ꝯ. si rem. de legat. iij. ¶ In tex. ibi, administratione. Not. ex isto ter. ꝙ si feci vnum procuratorem, postea illum iterum facio, ꝙ videtur reuocatū primum mādatum ꝓ quo. l. si quis cum procuratorio. ꝯ. Julianus ait. ff. de procu. quod intellige verum per Huli.

Salarium. Verba generalia ⁊ incerta non sunt obligatoria. h.d.

Sumptus. Procurator sumptus bona fide factos repetit, posito etiam ꝙ causa nō habuit bonum exitum. h.d. Secus in eo qui egit sine mandato: qō dic vt in glo. ⁊ bene. Vel sic, procurator potest petere expensas etiam lite non finita. h.d.

Mandatum. Mandatum ad heredē mandatarij non transit, qꝛ vī electa esse industria pſone. h.d. iste. ꝯ. Vide tex. in fi. ⁊ vide qō dixi. ff. e. l. ſi pcu. ꝯ. j. ꝛc. ¶ Additio. ¶ Procurator putatiuus affert vsucapiendi condi. ⁊ publicianā, tamen non excludit dominū agentez. h.d. ⁊ quotidie allegaſ ad hoc. ¶ In tex. ibi, errore. qꝛ putabat mandatum transire ad heredez, sed non est verum vt bic ⁊. ff. de fur. l. cuius bonis. ¶ Not. istam. l. ad. q. q fuit de facto ꝙ quam custos porcoruꝫ vēdidit porcos nomine dñi, dñs nolebat habere istū ꝛctum ratum, ⁊ negabat mandatū: dico ꝙ bz rōnez, ar. huius. l. i. ⁊. ff. de insti. l. cuiuscunqꝫ. ff. sed cū fullo. ¶ No. in fi. istius. l. ꝙ in mādato ad alienandum ꝓsumitur electa industria pſone: ⁊ iō dicit gl. ꝙ non pōt substituere in. l. pe. ꝯ. ff. de vi. ⁊ temp. pref. ⁊ tene menti.

Si precedente. Mandatum morte finitur, non aūt actio mādati, nec actio neg. gest. que oritur ex negotio gesto. h.d. ista. l. ¶ In gl. j. ideo dicit ista. l. ꝙ iste Titius decessit lit. non contest. qꝛ si esset lis conte. procurator prosequeretur cām etiā mortuo mandatore, vt. l. nulla. C. de decu. ℔ vnam lectur. ⁊ c.

Lucius titius. Decretū iudicis pro debitore vel eius heredibus non prudicat creditori nō absenti in actione sibi cōpetente, nisi talis creditor 2cesserit tacite. h.d. ¶ In hoc. ꝯ. no. gl. sup v. pſens. ibi, sed quid, pfuisset hec reclamatio ꝛc. Aliter, cōpositio facta cū principali debitore nō bz pdesse fideiussoribus vel mandatoribus, qū creditor cōpositioni nō cōsensit, nec ex ea pecuniā acceptauit. Not. istā. l. ꝙ ōt ꝙ ille, qui cōsensit decreto vl sniē, vī pacisci de stādo ei. ¶ No. in fi. ꝙ ille qui agit ex decreto vī cōsentire decreto, ⁊ operaꝫ acti a principio consensisset. qō no.

Si mandato. No. ex hoc tex. cum glos. ꝙ qū adhibeo aliquem ad stipulandum qō ad me spectat, nō videor adhibere alō donandi, vt hac glo. idem no. ff. solu. ma. l. j. de leg. iij. l. cum qs decedens. no. j. de do. ꝓleg. l. Scia. ⁊. h.d. adhibitus ad stipulandum conuenitur a tione mandati, vt cedat iura.

Paulus respon. Bona fides non patitur ꝙ illud qō ego non possim vt ego. possim vt alius. h.d. ⁊ istū. ꝯ. declara vt in gl. ⁊. C. de do. l. j.

Die adiecto. Alis. ꝯ. die. l. ſi mādato. Dies adiectꝰ cā differēde solutiōis obligationē nō perimit. h.d. Vel sic, adnētus diei nō liberat debitorē, sed magis cōstituit obligationē efficacē. h.d. Nec ob. C. loc. l. ſi cū hermes. qꝛ ibi erat appositus per modum liberatio. bic per modū dilat. ℔ Dyn. ⁊ alios in. l. qui ita. ꝯ. q ita. ff. de v. obli. ⁊ vide in Spe. de pig. ꝯ. j. ver. illud autez. ⁊ no.

a ¶ Non committit. Quō autem cōmittatur furtum, ⁊ quō quis teneatur actiōe furti, vide do. Alex. ō Jmo. consi. cxxxv. in ij. ⁊ iij. colū. in prima parte.

Paulus respon. Plures mādatores ex mādato tenentur insolidū, sententia vero postea contra eos lata quilibet ꝓ parte tenet. h.d. Vel sic, Snīa lata cōtra plures vī lata 2tra quemlibet ꝓ parte, et si oēs erant a principio insolidum obligati. h.d. ¶ Not. ex pein. istius. ꝯ. ꝙ vbi sunt duo vel plures mandatores, quilibet tenet insolidū, etiā si non sit dictū ꝙ quilibet insolidum teneatur. ⁊ circa casum istius. ꝯ. no. j. c. l. creditor. ꝯ. duo. qō not. ¶ In gl. ſi. ibi, bz quētio insolidū. no. ex hac gl. ꝙ vbi sunt plures mādatores, possunt oēs insolidū cōueniri, dz tñ dici in libello ꝙ vna solutio alis proficiat. Circa qō vide auc. hoc ita. C. de duo. re. ⁊ in corpore vñ sumīt. ⁊ quod no. doc. C. ō fideiuſ. mino. l. j. ¶ In ea. gl. in fi. Circa hoc vide qō no. C. ō iudic. l. i.

Ille illi salutem. Mandatū tpale limitatū post mortē efficit ꝓpetuū. h.d. istū. ꝯ. declara vt in gl. ⁊ bū. Vel sic: tps incertū p modum demonstrationis non reddit obligationē temporalem: secus si per modū conditionis, vt. j. de ver. obli. l. Rome. ꝯ. augeri[b].

b **Paulus respon.** Jdonea cautio ōi illa, q̄ fit cū fideiussoreᵇ, vel pignore. h.d. ¶ In gl. ij. ibi, solutio sensus sapientis ꝛc. ¶ No. hāc gl. ⁊ ꝓhac gl. facit. j. ō pto. sti. l. j. ꝯ. cōes. ibi dū ōt vt quis cautior sit interposita sibi caut. ꝛc. ⁊ ibi ꝙ Jac. ō Are. ⁊ facit ad hāc gl. illud qō no. per gl. ⁊ doc. in. l. illa institutio. j. de her. īnstit. ⁊ qō no. j. de ver. obli. l. ex ea parte. ⁊ vide qō no. Spec. in ti. de emp. ⁊ ven. ꝯ. j. In ea. gloss. ibi, quid ſi dixit plenam ꝛc. in tex. habes quid operatur dictio, plene. ¶ Sed quero, quid ſi nō est dictū ꝙ caueas idonee, an istud verbum idem importet ꝙ verbum idonee vel plene? ⁊ ita not. per gloss. in. c. ex transmissa. extra

b ¶ Cum fideiussore. Adde Hel. in. c. ad nostram. de iure iur. ⁊ Oldr. in consil. lxviij. ⁊ dom. Alex. de Jmo. in cōsil. cxxxiij. in. iiij. parte. ⁊ Ang. in auc. de exec. in fi. vſ. col.

de resti.spo.&c. ¶In tex.ibi,conditione,id est forma:nam forma mandati habet vim mandati.

Creditor. Pendente appellatiõe a mandatario poterit iterum reꝰ ꝙnẽ niri h.d.¶el sic,ꝓcessus pẽdens ex appellatione ꝺ mãdatorẽ nõ impedit interim agi ꝺ ꝑncipalẽ.h.d. Etẽ no.Jac.de Are.ſ.de fideiuſ.l.ſi habes a debitore.§.quod ſi idẽ.¶In gl.nec emꝫ in fi.no.optimã limitationẽ cõeu ꝙ illa regula,nihil nouari ap.pẽdẽ.hꝫ locũ inter eoſdẽ non reſpectu eius ad quẽ porrigit appellatio:& idẽ dicit Jnn.de elec.c.cum eccleſia Rothoma geñ.ſ.de excu.tu.l.diximus.vide qõ dixi in l.ſi per imprudentiam.§.fi.ſ.de euic.& melius in.l.furti.§.ſ. de his qui no.infa.¶Mo.hic gl.ſi.& vide qõ not.Jac. de Are.in l.ij.ſ.de duo.reis.& per Dy.in.l.reos.c.tit.

Ad eum. Mandatũ qõ ſit ad vtilitatẽ mandantis, non parit actionẽ mãdati ꝺ tertiũ.h.d.&c. ¶Additio.¶Oõ qs ꝓmiſit ꝓ pace ꝙſequẽda occaſione matrimonij,nõ põt a muliere repetere.h.d.Et vi͡ Ja.de ma.vi. l.rogatus.§.mr̃imonij.¶In tex.ibi,dignitatem tuam,dicit Ouidius,Si qua voles apte nubere,nube pari.

Duobus. Plures mãdatarij tenenꝫ inſolidũ.h.d. ¶In gl.q̃ incipit,ita tũ &c.ibi,in duobꝰ mãdatoribꝰ &c.ſꝫ certe plures mãdatores tenenꝫ inſolidũ,ꝯ ſi nihil actũ ſit,vt.§.e.l.ſi mãdato titſ̃.§.paulꝰ rñdit.ſꝫ circa plures mãdatarios dic,aut plures mãdatarij recipiũt offm̃ ſolidũ,& qlibet ſolidũ tenet,vt.ſ.ꝺ cur.bo.dã.l.pe.aut nõ recipiũt offm̃ ſolidũ,& tũc nõ tenẽ qlibet ſolidũ niſi exp̃reſſe ſit actũ:& ita logẽ ter.& gl.¶In ea.gl.ibi in fi.tꝫ ergo gl.nr̃a ꝙ hodie ẽt plures mãdatores nõ tenenꝫ inſolidũ,ſꝫ Jrium not.& meli͡ in l.fi.§.qõ iuſſu.& ibi dixi.& inſti.de fideiuſ.§.ſi plures.& ibi not. ¶Ex lec.ant. ¶Plures babẽtes mãdatũ vniuerſale videnẽ habere mãdatũ qlibet inſolidũ.h.d.¶In text.ibi,ab vtroq;.

a ¶Uteriꝯ. de qua dictiõe vide etiã Franc. Are.in.l.iij.§. ex cõtrario. in pri͡n.iij.col. de acqui.poſ.& remiſſiue in.l.q duos.de vul.& pup.& in.l.ancille.C. de fur.

b ¶Materiã. Alió Feli.in.c. cum illoꝝ. de ſent.exc.& in.c. de deci.in fi.de ſimo.& dꝰ Alex. de Jmo.in cõſil.lxj.in.ij.col. in prima pte.

c ¶In pcario. Adde Lu.ro. & d. Alexã. de Jmol.l.l.iij.§. inter certã. de acqui.poſ.& in l. ſtipulatio ħ modo.l.g. col. de verbo.ob.& Bar.in conſil. inc.pater filio ſuo.

d ¶Veritas. Et adde ꝙ ad caſum, ad quẽ veritas nõ extẽditur,nec fictio vnquã vẽdicat ſibi locũ, vt per Barto. Soc.in conſil. cxvi. inci. non põt negari ad quartum & vltimũ circa me diuꝫ in prima parte.

Sed ito. Pcurator ozium filij ꝺurat ¶Quod filiosa. etiam eo emancipato.h.d.

Cum controuersia. Si habens cũ alio ꝺt mecũ cõe futurũ eſſe qcqd ex cuctu litis ad cũ peruenerit,communicare tenetur quicqd ex tranſactione ad cum peruenit.¶In glo.ibi,videt agi poſſe.de hac queſtione habes per glo.& doc.C.de ſuffra.l.j.¶Ex lec.ant. ¶Oõ pcipitur ex trãſactione,dicitur percipi ex cuctu litis.h.d.vel ſic,Qui promittit communicare emolumentũ litis, intelligitur etiã cõmunicare emolumentũ tranſactionis.h.d.

Mãdauí. Siue qs mãdatũ ipleat ſiue faciat aliqd eqpollens mandato, agit mandati.h.d. ¶Mo.ex B.§. qꝰ ſufficit fieri iuxta mãdatũ,vel eiꝰ ꝙſilio,& ita no.gl.ꝙ hãc.ſ.de pcu.l.ad legatũ.&c.Vel ſic,hñs mandatũ de fideiubẽdo ſi obligat ſe mãdatario noie,pinde eſt acſi fideiuſ.

¶In gl.Rub.qualiter in iſta actione formẽtur libelli,poſtiones,& articuli:& qualiter formetur inſtrumentũ ſocietatis, vide in Spe.in.iiij.par.de indi.§.generalia.in pri͡n.Collegas facit officium,ſocios labor vnus:Sed comites iungit comitiua:& menſa ſodales.Jſti verſus ponuntur in cle.per gloſſ.

Societas. Iſta lex nõ ſummatur, qꝛ diſtinctionem ponit vſq; ad.§.de illo in pri͡n.iſtius.l.no.glo.ſ.mag.quot modis dicatur perpetuum.¶Ex lectur.anti. ¶Bot.hic gl.ꝙ perpetuũ dicitur multis modis,& fm ſubiectã materiã b ꝺz intelligi,facit.l. j.§.qui in perpetuum.ſ.ſi ager vec.vel empt.pe.& ſ.de ſer.vr. pre.l.eum debere colũnum.& ſi iſta dictio apponaꝛ in ℈ctu emphyteutico, puta qꝛ eccleſia cõcediꝫ emphyteuſiz in ꝑpetuũ: dicũt qdã ꝙ intelligiꝫ vſq; in tertiã gñationem, vt in aut.de nõ alie.§.emphyteuſim.& iſta fuit opi.Tho.de For.Ego credo ꝙ intelligaꝫ in omnem generationem,vt extendaꝫ inquãtum poteſt extendi ſecundum naturaz contractus.Sed quid ſi conceditur ad tempus, nec determinatur quantitas tpis: dico ꝙ appellatione temporis indefinite ꝓlati intelligitur decennium,vt.l.ſine preſinito.ſ.de pe.& C.de pe.incredibile.

¶Obligationes ſunt a corpore inſeparabiles.

In societate. In hoc.§.vide tex.qõ dñiũ acquiraꝫ ſine traditiõe ſeu poſſeſſiõe:qõ vꝫ ℈ tex.l.traditionibꝰ.C.de pact.cũ ſi.Sol.dic ꝙ hic interuenit traditio ficta,ex quo ſit ℈ctus ſocietatis oĩm bonoꝝ,videtur inuicẽ poſſidere.¶Sed circa hoc quero,qd ſi alio titulo vniuerſali oĩa bona concedanꝫ vniuerſaliter, an ad acquiſitionem dñij requiratur traditio:de hoc dic vt no. in glo.in.l.i.in pri͡n.ſ.pro dote in gl.que incipit,cum aliis &c.¶Ex lect.anti. ¶Ex cõtractu ſocietatis träſit dñiũ ſine creditiõe,ſꝫ act.perſonales nõ träſeunt ſine ceſſiõe.h.d.¶Bot.hic ꝙ pp societatẽ träſferꝛ poſſeſſio tacite ſine actu corporali.Et iſta.l.vꝫ reſtringere ꝓcedentia ſolũ ad res poſſeſſas a cõitate:ſicut eſſi ꝓariũ nõ opaꝫ in poſſeſſis,vt.l.intereſt.ó ac.poſ.ſic ſocietas fm quoſdam:ſꝫ Alꝫ ó ꝺt ꝙ dñiũ träſſerꝛ ſine vlla traditione:& eſt ſpãle in societate,ſecꝰ eẽt in alio ℈tu ſpãli.vel gñali.vel in ℈tu dotis,vt no.ſ.de vſuc.p do.l.j.§.vniuerſe.vbi eſt gl.ſing. ¶Sed hic quero,qd ſi alio titulo vniuerſali bona oĩa vniuerſa ꝯcedãtur,an regraꝫ traditio ad acqſitionẽ dñij:& dic ꝙ ſic,vt no.hac gl.cũ tex.¶Scõo no.ꝙ pñtia tpe ℈tus fiũt ipſo iure cõia,ſꝫ poſtea q̃ſita ſunt cõicãda:& deſideraꝫ in illis traditio facti.vt ſ.e.l.ſi qs ſoc.fm gl.facit qõ no.ſ.ſi cer.pe.l.ſi ſociꝰ.Ex hoc ar. ad.§.q. primo ꝙ ex q̃ ſocietas & ꝓariũ eqparanꝫ q̃tũ ad tacitã traditionẽ,ꝙ ſicut in ſocietate regrit vera traditio futurorũ, ita in ꝓarioꝭ:vñ ſi obligo tibi oĩa bona mea pñtia & futura,& ſtituo me ꝓcario noie poſſidere: iſta ꝙſtõ ꝓariꝫ nõ operatur circa futura. Effectꝰ eſt iſte.qz,ꝑ pñtib⁹ ſi fteruertaꝫ poſſeſſio, põt agi ꝙdic.ex.l.vl.C.de acq.poſ.nec regrit excuſſio:ſꝫ ꝑ futuris opz agi hypothecaria ꝓcedẽte excuſſiõe debitoꝝ fm Uber. ó Bo.& Alb.¶Pap.Jtẽ facit ar.ad.q.de eo q donat eccleſie bona pñtia & futura,vt quo ad futura non querak dñium:qõ eſt no.¶Tertio no.ꝙ obligatiões ſunt inſeparabiles a corpore,& actiones inde naſcentes:& ꝓ tanto regritur ceſſio, q̃ hz vim traditionis,vt no.hic,& ſ.de do.l.pe.& facit qõ not.ſ.mãl.ſi habentẽ.¶In gloſ.rerũ.qz ſi fingereꝛ ficta traditio,eſſent due fictiones contra no.ſ.mand.l.ſi vero non remu.§.plane & ibi impoſſibile,arg.ſ.eꝛ qui.cau.ma.l.deniq;.

Ea vero. Mo.ꝙ difficilius ſeparantur perſonalia iura & actiones ab corporales res,vt hic vidiſtis in.l. quis ergo caſus.ſ.ó pec.Que aũt ſit rõ huius:dic vt no.hic glo.ꝙ incipit.rerum.¶Sed aduerte ad iſtã glo.inquantũ dicit ꝙ qz in incorporalibus nulla eſt ꝑpria poſſeſſio, vel vera traditio, nõ põt fingi interuenire:qz ad illud dñium ſe porrigit fictio, qõ per rerũ naturã non eſt impoſſibile:nã ex hoc dicto glo.no.ꝙ ibi demum hz locum fictio, vbi eſt poſſibile ꝙ habeat locũ veritas.idẽ no.ſ.de li.& poſt.l.Hall⁹.§. ſi eiꝰ.in gl.ꝙ incipit.rũpẽdo.circa fi.phaꝫ hoc ex ℈ctione duaꝝ.ll.vcz.l. adoptio.ſ.de adop.vbi tex.ꝺt ꝙ fictio imitaꝫ naturã cõiũcta.l.fillo quẽ pr̃.i pn.ſ.de li.& poſth.vbi ꝺt ꝙ adoptio eſt fictio:fictio q̃ imitaꝫ naturã,ergo fictio hz locum. vbi põt hr̃e locũ vitasꝰ.quod not.

De illo queritur. Juſta hereditas dicitur illa,que ab intestato deferꝛ, h.d.Et no.caſum ſingularem iſtius.§.¶Bot.verſ.iuſta.poni pro legitima.& ſic ſignificat promiſſionem legalem.

Societatẽ. Jn gl.ibi,ſolutio.dic ꝙ ſocietas põt non &c. Tu vero dic ꝙ põt cõtrahi egeſtate.i.ceſſione bonoꝝ, que fit pp egeſtatẽ vectigaliꝫ.ſ. cõducendi vel conducti cõtrahere.& pacto: quod

declaratur

declaratur re ipsa vel ipso actu,ar.§.j.l.pactum.⁊.l.itaq;. Itē potest contrahi verbis.i.consensu verbis declarato quod no.

SOcietas. Ista.l.non summaṫ, q2 breuis ⁊c. ¶No.ex.§.societas ar.equiparari nobiles⁊ literatos quo ad beneficia obtinenda. ¶Scdo no.industriā eqparari facultatibus:sic.j.in ea.l.si nō fuerant. Et est ar.ad impositio.collectaru3,vt sic considerenṫ ibi psone pro facultatibus. ¶Not.ꝙ industria ⁊ patrimoniū ponuntur vt separata,facit.j.de mu.⁊ bono.rescripto.§.fina.

Societas. Iste.§. non summatur, q2 breuis.in gl. ñ.⁊c. ¶Nota hāc gl.⁊ vide qd not.j.de contrahen.emp.l.in venditione ⁊c. ¶Additio. ¶Potestas alicui simpliciter concessa in dubio significat arbitrium boni viri[a].h.d. Casus similis not.j.de fideicom.li.l.thais. ¶Not. ꝙ bonus arbiter d3 distribuere s̄m merita personarū,s̄m al's circunstantias. Et est ar.ad distribu.officiorum qd no. Et facit ad.q.que posset venire de facto,quidam posuit se in manibus domini sui:⁊ dicit,ego pono me in manus vestras,condēnetis me in quicquid vultis,ꝙ non pōt ipsum condēnare nisi arbitrio boni viri,vt hic.⁊.j.loc.l.iij.in prin.de contrah.emp. l.venditio.⁊ vide omnino in simili tex.⁊ qd no.de insti.cum venissent.⁊ extra de iureiur.c. Quintauallis.

Viri societatē. In societate simpliciter contracta lucra tm̄ personalia veniunt cōmunicanda.h.d.no.text.q dicit simpliciter.nā vides hic significationē istius v̄bi, simpliciter, quantū sine distinctione vel sine aliqua replicatione.idem habes in.l.tanquā.C.de fideicom. Idē habes in.l.manifestissimi. C.de fur.j.de ver.ob.l.j.§.si quis[b] ita.⁊.l.inter stipul.in pn̄.e.ti. ¶Additio. ¶Coiri. Ubi pactum nō distinguit nec nos:qn imo dic contra.s.ꝙ pactū indistincte cōceptum recipit interpretationem restrictiuam. ¶No.ꝙ societas simpliciter contracta pertinet solum ad negociationem,⁊ lucrū, ⁊ dāna inde nascentia,non ad alia puta donationes ⁊ legata.vide Bar.in l.si patruus.C.commu.vtri.iud.

Ecadiecit. No.tex.in fi.cū quo text.cōcor.s.tit.j.l.idemq;.§.fi.⁊c. Ex quo habes ꝙ quelibet liberalitas in alium collata presumitur ob meritum,econtra pena presumitur ob demeritū, vt j.de ma.test.l.centurio.adde ꝙ no.Cyn.in.l.j.C.de sac.sanc.ec. ⁊ Bar.in.l.si is qui stichum.de act.⁊ oblig.

Sed si. No. hic tex.no.ex quo habes ꝙ quando vnum verbū spāle adijcitur alteri generali, restringit eius significatione3.quod no. ¶Additio. ¶Sed si adijciaṫ. Not. ꝙ vbi poniṫ species,⁊ speciē sequiṫ genus,illud gen⁹ arctaṫ ad illā speciē, sed istud est propter naturā 3ctus,vt.s.e.l.coiri.ad idem facit ꝙ species restringit genus.j.de v̄.sig.l.si cum fundū. de vin.⁊ oleo leg.l.fin.§.cui dulcia.de pe.leg.l.nā ꝙ liquide.§. si cui.de leg.ij.l.legatorū.§.qui plures.de her.insti.l.qui nō militabat. §.ij.⁊.l.cum in testō.§.vlt.ꝙ declara vt no.Jac.Bu.in.q.de legato relicto mercatoribus ⁊ artificibus artis lane. ¶In tex. ibi,qstus.nomen speciei. ¶In text.ibi lucri,nomen generis.

Si conuenerit. Pactū ne intra certum tp̄s res cōis diuidatur,nō operaṫ ne a societate recedaṫ. Ite3 societati nō pōt intēpestiue renuntiari, posito ēt ꝙ non sit dictū nisi in casibus hic expressis.h.d. ¶Not.ex hac.l. in v̄.sed si 3uenerit. ꝙ si aliqs 3uenit cū aliquo de nō petēdo diuisionē rei,vel de nō recedēdo a societate infra certum tp̄s: q2 ista cōuentio intelligiṫ,si ⁊ inquantū promissa seruenṫ,⁊ si ⁊ inquantū socius non sit molestus:quod tene mēti ꝑ eo qd testatores ponunt in testamētis,ꝙ filij nō pn̄t diuidere intra certum tp̄s:q2 istud d3 intelligi cū conditionibus sapradictis. facit etiam ꝙ licet minor de iure cōmuni nō possit ꝓuocare ad diuisionē,tn̄ d3 intelligi nisi socius sit sibi molestus:ita quod eum expediat stare in communione,vt hic:facit etiam.l.iubemus.in prin.ibi,predia diuidere ⁊c.C.de sac.san.ec.qd ibi no. per doc.ad idem quod no.p Jac.de Are.in.l. si pupillorū.j.de reb.eo. ¶Secundo no.tex.in.l.idēq;.ibi,facili ⁊c.nam p hunc text.limitantur multe.ll.text.nā vbicunq;.l.dicit ꝙ aliquis d3 mittere procuratorem, d3 intelligi si sibi sit facile idoneū inuenire:⁊ ideo si vis repellere aliquē,qui procur.non misit,debes probare ꝙ de facili procurator haberi potuit, presumitur tn̄ ꝙ de facili haberi potuit, si est ciuitas vel locus insignis, vbi sunt multi ꝓcu.ar.l.si quis duas.§.sunt quedam.j. de excu.tu. ⁊ in.c.statutum.extra de rescript.lib.vj. ¶Additio. ¶Si cōuenerit. Aliud est pactum de non diuidendo res,aliud est pactum de non dissociando se a societate. ¶Item pactū de non dissociando intelligitur de non dissociando se intēpestiue,sed eo tēpore quo vtriq; expedit dissociatio, nisi ex causa fin.j. de sol.cum stichus. Itē ante tempus pōt societati renuntiari ex causa,puta ꝙ nō seruanṫ ꝓmissa,sic.j.de lo.pu.fru.l.j.in fi.sic ꝙ ꝓpter malos mores socij. Itē qui d3 diu abesse,pōt ante tempus renūtiare, si nō possit p aliū eque cōmode explicare facta societatis:⁊ pactū de nō diuidēdo repellit a petitione diuisionis etiam singularem successorem.h.d. vsq; ad.l. sed ⁊ socius. ¶Not.arg.ꝙ testator pōt iubere heredibus ne diuidāt:facit j.de leg.ij.l.fi.§.Lucius.per Ja. Pōt etiam mādare filijs suis vt simul habitēt in eadē familia,de cōdi.⁊ demō.l.s3 si hui⁹.§. fi.tn̄ istud mandatum pōt pretermitti ex iusta cā,puta si vnus ex fratribus velit tenere concubinā. Et idē de scholaribus socijs:q2 alius nō d3 pati,vt no.de vsu.⁊ hab.l.nō aliter. ¶Secundo no.in fi.huius.l.ar. ꝙ l3 lex ꝓhibeat minorē prouocare ad diuisionē,tn̄ si h3 cōsorte3 molestum possit[c]. Itē si testator ꝓhibeat filios adinuicem diuidere per hanc.l.facit.s.fa.ercis. l.Lucius ⁊ Titia.⁊ qd no.Ja.de aut.tut.l.inter pupillos.

Idemq;. Ista.l. non summatur, q2 summata est cum precedentibus. ¶Additio. ¶Qn̄ quis teneatur mittere procuratorem ⁊ qn̄ nō, qn̄ nō pōt competere,dicitur in.l.ij.§.si quis in iudicio.s.si qs cau.⁊ ex quib.caus.ma.l.sed si per procuratorem.§.fi.Cy.C.de test.mil.in.l.qd non. ¶Not.ꝙ socius potest facere sociū procuratorem.s.manda.l.idemq;.§.si tutor.

Qui igitur. Nota in hoc.§.in v̄.sed sane.ꝙ ius excipiendi transit 3 singularē successorem.ad idē facit qd videbitis in.l.communi.l.ita hoc induciṫ. §.plu.vī.C.loc.l.emptorem.⁊ ideo dic vt ibi per Cy.in.iiij.oppo. ¶No.ex.§.qui igitur.arg.ꝙ colonus partiarius non possit expelli ab emptore sicut nec habens res communes prouocari ad diuisionem contra tenorem pacti.qd dic vt no.p Cyn. C.loca.l.emptorem.secundum Bar.⁊ adde hic qd no.C.de cōdi.ob cau.l.ea le.in fin.magne.glo.⁊ pro hoc facit tex.j.locat.l. si merces.§.vis maior,⁊ tex.j.deposi.l.j.§.si quis seruum custodiendum.vide Bar.in.l.si filio.solu.matri.⁊ in.l.apes. de fur. ⁊ vide.c.si quis in ius.de reg.iur.lib.vj.per Dyn.⁊ per In no. j.lo.l.si merces.§.qui fundum.

Sed ⁊ socius. Non summaṫ, q2 summata est cum precedenti:facit ad no.s.de alie.iu.mu.cau.fac.l.iij.§.opus.

Si absenti. Renūtiatio preiudicat renūtiāti statim, sed aduersario non p̄iudicat nisi postq̄ peruenerit ei in notitiā.facit.s.de iureiur.l. Labeo.vel sic,renūtiatio facta ignorāti v3 quantū ad p̄iudicium renūtiationis cōionis, sed nō quantū ad preiudiciu3 ignorantis.h.d. ¶Not.ergo ꝙ lucrū veniens in societate ante sn̄iam diuisionis debet esse cōe.secus de dāno,vt hic. Itē no.si sn̄ia feratur pro reo post reuocationē procur.cōmunis,⁊ ante notitiā ipsi⁹ rei proderit ei:secus si post feratur,vt pt3 ex hoc text. ad qd.l. inter causas.in prin.s.ti.j. nam scias ꝙ reuocatio procurationis post lit.contest.debet transire in scientia3 iudicis ⁊ partis vt no.dicit gl.in.c.mādato.extra de procu. quod verū in iudicialibus,in extraiudicialibus sufficit venire in notitiam procuratoris,de rescri.c.ex parte decani.de procu.c. ex insinuatio. ¶Querit hic Bart.que est ratio istius.§.fi.que est rō ꝙ illud quod acqrit absens d3 esse illus, nō autem debet cōmunicari? Respōdeo q2 absens gerit negocia nomine societatis, que societas iam est finita quantum ad ipsum renuntiante3,merito lucrum factu3 per absentē non d3 ei cōmunicari: sed si absens hoc sciret ⁊ negocium nomine communi gereret licet illud lucrum per actionem pro socio nō teneretur cōicare: q2 societas est finita, teneretur tamen communicare per actionē ne.gest. eo qui renuntiauit locum habente,vt.j.e.l.vt in condi.in fi.⁊.l. post distractum.s.de neg.gest.l.si negocia.⁊.l.litis.

¶Sequitur ex lectura antiqua.

Si seruus soci. Iussus domini non dissoluit societatem serui, sed requirit factum serui.h.d.

Qui admittitur. Si meus socius admittit in societatem aliū sociū, admissus mihi socius nō est, ⁊ pro facto illius admissus mihi teneṫ,⁊ ei ēt teneṫ admittēs pro facto meo. h.d.vsq; ad.§.qritur in.l.de illo. Uel sic,si vnus ex socijs aliu3 ad societatē admittit sibi soli sociū facit,⁊ ei⁹ facto alijs teneṫ, cū eo ipse solus cōmunicat:⁊ ꝙ ab eo consequiṫ,alijs cōicabit, nec liberatur cedendo contra eum act. ⁊ cōmunionē cu3 dāno nō cōpensabit.h.d. Iste casus quotidie cōtingit in emptorib⁹ cōmunanciarum ciuitatis ⁊ societatū: q2 sepe aliqui eorū accipiūt socios in pte sua ad lucrū ⁊ dānū, isti assumpti erūt socij assumētiū ⁊ nō ceterorū. Et not.ꝙ colligati cū colligato meo, nō sunt mecū in liga,nec possunt a me requirere qd est verissimum.vide qd bene no.Bar.C.e.l.j. ¶Quero,qdā emit gabellā cōis postea vēdidit alteri, iste emptor exercuit offm̄ recipiēdo obitū ꝓ gabell3,postea dn̄s gabellari⁹ effect⁹ ē nō soluēdo

a ¶Boni viri. Adde Feli.in rub.de of.del. in.ij.col. in v̄s. ⁊ hoc verbu3.

b ¶Si quis. Ubi vide do. Alex.d Imo. ⁊ Fran.Are.⁊ Felin. in.c. de causis. §. preterea.de of.dele.⁊ Frā.Aret. in.l.j.in princi. in.ij.colū.in.ij. not. de vulga. ⁊ pupil.

c ¶Possit. Adde eundē Bal. in.d.l.Lucius. s.famil.ercis.⁊ qd ibidem dixi in apostil.

r aufugit,queritur an commune possit habere recursum contra secundum emptorem,primo existente non soluendo.

1 ¶ Cōsanguineus mei ꝙsanguinei nō est me⁹ ꝙsanguineus.
2 Socius inimici mei,an dicatur meus inimicus.

1 NAm socij. †No.q ꝙsanguineus consanguineus. Itē q si loquor cū loquente cū excōmunicato nō propterea sum excōicatus. Itē facit hec l.q vasallus vasalli mei,non sit vasallus meus[a],de quo p doc. in l. Modestinus.alleg.in glo.r de leg.iij.l.pater.§.duobus.r no.per glo.de diuer.r temp.prescr.l.Claudi⁹. qui po.in pi.ba. Item q libertus liberti mei,nō est meus libertus,vt.d.§.duobus. Itē q socius socij mei non est socius meus. r soluere nō teneor pro eo si dicit statutum q socius teneatur pro socio. Sed an socius inimici mei dicatur inimic⁹ meus[b]? dic vt.l. sciendum.quod no.pro suspicione testium r iudicis.

a ¶ De⁹. Vide Feli.in.c.ꝯ in eccle.de cōsti.in.xxvj.col. verficu.vj. declara.

b ¶ Inimicus me⁹. Vide Feli.l.c. accedēs. el.ij.vt lit.non contest. r in.c. quoties.de testi.r in.c. repelle.l.fi.de accusa. r do.Aleg. de Imo.in consi. Ecig.in.j.pte.

2 b

DE illo. Summata est cuz precedenti, ideo non summat. Itē qui querit lucrū factum p sociū admissum p vnū ex sociis,nō oz cōpensari cum dāno illato culpa ipsius.h.d.vsq; ad.l.non ob eā. ¶ Additio. ¶ De illo. Qui tenet rōne culpe non liberatur cedēdo actionem.r lucrū cōtingēs ex industria non compensatur cū dāno cōtingēte ex culpa.h.d. Ibi,qua culpa. ¶ No.ex tex.cū glo.si socius.q; qs cedēdo actionē nō liberat,tū in Ztium vf.ff.solu. ma.l.etiā.in fi.r.ff.de iniur.l.si qs vxo.§.apud Labeonē.fz hic nō erat p act.cessionem.facit ad.q.de nūtio meo,qui portabat rem mandato meo,quā perdidit.de qua in.l.fi is cui.j.de fur.

NOn ob eam. Non summatur q; summata est in glo.fi.no.banc gl.r vide quod no.in.l.eum.r.l.seq.hic alleg.

NOne es. Es societate Zctū oz solui de cōmuni: r si debitū est sub ꝛditione vel in die,pōt interponi cautiones de soluēdo aduenīente conditione vel die.h.d.cum.l.seq. ¶ No.q vbi ante cōditionis euentum imminet periculum suspicionis,pōt creditor petere sibi cauere p fideiussoris dationē:r sic suspicio facit ante tps cōpetere actio.quod no.pro debitoribꝰ suspectis. ad qō.§.mā.l. Luci⁹. qō itellige nisi suspicio dānata immineret: vt not.p doc.C.de iur.do.l.vbi adhuc.facit.§.de iud.l.in oīb⁹.

SI socij. Jsta.l.est in arg.q commissarij non possint agere contra heredē,ante tēpus excussionis.h.d.

SI non fuerint. Si iter socios nō fuerint ptes adiecte, cuz contracta fuit societas, intelligitur facta societas p partibus equalibus.h.d.vsq; ad.§.Aristo.no.glo.super vbo, societas.r super verbo,solus. ¶ Ex lec.antiq. ¶ Socij partibus non expressis debent ferre partes equales,r ex pacto pōt quis plus ferre lucri q dāni,sed non totum lucrum vel totuz damnum:qz esset societas leonina. ¶ Additio. ¶ Si non fuerint. ¶ No.q in societate nō valet pactuz de tota,sed bene valet de quota,hoc est dictum:nō valet pactum vt vnus habeat totum lucrum,r alius totū dānum:sed bene valet vt vnus habeat partem lucri,r nihil dāni ob singularē industriaz psone, vt.§.ita coīri. ¶ In text.ibi,equales.intellige de parte lucri r dāni nō de capitali:qz in dissolutione societatis ille,q posuit capitale,oz illud regrere si extat:vt.j.e.l.cū duob⁹.§.fi in coeū da.fm Jac.de Are.q ita no.i.l.j.C.p soc.dic vt ibi. ¶ In text. ibi,opere.vide qō no.Ly.C.de do.pmis.l.si volūtate.in vlti.q.

Aristo. Illa societas,q vnus habeat lucrū, alius damnum,dicitur esse leonina,r non valet.h.d.in glo.que incipit.s.totum.l.sed cum maiorem.

c ¶ Dāno. Ad de Paulus de Cas.in gl.cly.

MAtius lib.xiij. Lucrum dicitur deducto dāno[c],r dānuz dicitur deducto lucro.h.d. ¶ Additio. ¶ Mutius. Duo contraria simul locum habere nō possunt.h.d. ¶ Not. q pactum q quis habeat duas partes lucri r tertiā dāni, nō potest habere locum,r simul r semel,ex vtroq; capite.sed ex altero solo:qz lucrū r damnum simul esse non possunt, sed in eo q restat per modum lucri vno deducto de alio habet locū.c. de lucro.r si restaret damnum habet locum.c.de damno.h.d.

d ¶ Nō trāsit. Adde Paul. de Ca.in cōsi. ccxxxv.Ici. visis r ponderatis. r vide do. Alex.6 Imo. in.l. adeo. C.e. titul.

VT sit pro socio. Ad ℔ vt habeat locū actio pro socio, non sufficit rē esse cōem, nisi sit ex quentiōe interce dente aīo Zbende societatis: alias si res sunt cōes, alia de cā habent locuz alia remedia.h.d.vsq; ad.l.nemo. Vel sic,actio pro socio oritur ex contractu societatis non ex rerum cōmuniōe.h.d. Vel sic,actio pōt esse,materia existēte ex qua.

NEmo potest. Societas ad heredem non transit, nisi sit dictum.h.d. vsq; ad.l.pro socio r.c. non summatur,quia breuis. ¶ Additio. ¶ Nemo. Societas non transmittitur ad heredē.h.d. Et ex hoc apparet,q si aliqs sit de aliquo collegio vt societate,r decedit q heres eius nō propterea intelligitur esse de illo collegio,qz nō trāsit ad heredē. ¶ In gl.i fi.dic hoc verum,tribus tū cōcurrentibus.s.q sit societas publicoū vectigaliū,vel similiū,r q sit facta mētio heredis,r q heres sit idoneus.j.l.verū.§.in heredib⁹.r not.in.d.l.adeo.qō not.pro ementibus gabellas. Ratio diuersitatis inter societatem priuatam r vectigalium,est:qz societas vectigalium est necessaria,r non pendet ex libera voluntate,ideo transit ad heredē.

Plane. In tex.ibi,nouo cōsensu.r sic in persona heredis non est prima societas,sed noua.h.d.

DIco socio. Non summatur,quia breuis. ¶ No.istum tex.q quedā sunt iudicia generalia,quedaz particularia seu specialia vt hic,de quib⁹ habuistis.no.in.l.j.in prin.§.de edendo r.c. ¶ Additio. ¶ Pro socio. Cautela futuroruz spectat ad iudicez tā in gñalibus iudicijs q̄ specialibus,vbicūq; equitas suadet.h.d. ¶ No.q q̄dā iudicia sunt gñalia,q̄daz specialia, quedaz vniuersalia,de quibus dic vt.l.j.§.de rei vē. ¶ In gl. ibi,de vsuris.l.j.de sol.ibi tractatus futuri temporis nō erat connexus cum presenti tempore,hic r sic non obstat.

d HEres socij. Socictas ad heredem nō trāsit⁹, tamē incboata per defunctum debent per heredem explicari.h.d. ¶ Additio. ¶ Pro intellectu istius.l.vide.l.nemo.r qō no. j.e.r.l.si soci⁹.§.si cer.pe.r qō no.Ly.in.l.cū te.C.si cer.pe.r cū hac.l.ꝯoz.l.nā r seru⁹.§.si meuio.ij.rūso.§.de neg.gest. Et q hec.l.dicit,an socius superueniens possit aliquid administrare:iō dic,q̄cz administratio erat in totuz amodiata defuncto:qz sol⁹ administrabat,r tūc hꝛs seruus inchoata explicare tenet.vt hic nō obstāte q tacitū mandatum,q habeat defunctus,p parte superuenientis intelligat morte defuncti eē finitū,vt pbat.§.de ex.l.j.§.si plures.r.j.e.l.hac.§.morte. r.§. seq.v.q si integris oīb⁹.vbi oz q sicut morte finit mandatum, sic r ptās attributa socio defuncto.ꝯoz.cū hac.l.j.de fideius. l.j.r qō ibi no. Q̄cz sol⁹ supueniēs habebat administrationē etiā q̄uis ptās p defunctū tacite collata viuenti eius morte, renocata videat,solus superueniēs tenet inchoata nihilominus explicare,vt.d.l. nā r seru⁹.§.si meuio.ij.rūso.d.l.hac.v. qō si intelligit. Sed qd si ambo administrauerūt,r vn⁹ decessit: vt q,sol⁹ supuiuens possit indistincte administrare insolidum,vt poterat altero viuēte,vt dicit gl.in.d.l.nemo.dicēs q quilibet duorum administratorum simul administrantiuz pōt insolidū administrare,vt.l.si plures.r.§.man.l. creditor. §.duobus.r qō ibi no.per gl.r Bar.cōtrarium no.de procu.l. pluribus.r pro hac parte facit.d.l. si nemo.l.si fideiuſ.cogita.

SI quis a socio. Stipulatio penalis non nouat precedentez conuentionē interposita ex cā non lucratiua,sed act. facta per vnā,tollitur alia quatenus concurrunt.h.d.cū.l.seq. ¶ No. q dixi in summario:sed secus esset si precedens cōuentio esset apposita ex cā lucratiua: qz tunc inducerēt nouatio, vt.l.obligationū fere.§.fi.j.de act.r obli.videbitis in.l.predia. de acc.empt.r p hoc habes sol.j.que querit an in dubio in casu nostro videatur facta nouatio r.c. ¶ Additio. ¶ Si quis. Qui petit penā nō potest petere rem seu interesse, nisi quatenus est plus in re,q̄ in pena.h.d. Vel sic,pena cōuentionalis succedit loco rei.h.d.dic vt.§.de eo qō cer.lo.l.fin.r vt ibi not. ar.buiⁿ.l.dic q si est apposita pena in Zctu emphyteutico ratione non soluti census,r emphyteuta soluit penā,q nō cadit a iure suo:qz vf soluisse censum soluēdo penū,que succedit loco census.Et adde qō no.in Spe. de loc.§.nunc aliqua.versi. xxxvi.r tribus ver.seq.ibi pena.s.petita.non enim fit nouatio in Zctibus bone fidei sola cōmissione penali,vt.j.de act.emp, l.predia. ¶ No.istā.l.q agēdo ad penā vf recessum ab act.pncipali: qō est verū,si pena tantundem contineat,quatū erat in ac.principali qō no,per.l.non distinguemus.§.de arbitr.r pro limitatiōe.l.Celsus.§.e.ti.vide quod no.in Spe.de actis.

SI actum sit. Actio cōmuni diuidūdo,r actio pro socio.habēt se vt excedentia r excessa:r ideo vna per alteram non tollitur in totum.h.d.glos.et iam ponit casum in hac.l.r optime text.declarat.

IMargaritam. In gl.sua in fin.in dubio aūt vbi aliō non apparet,presumetur esse cōtractum innominatum:r hoc videtur velle text.iste dū dicit animo societatis r.c. r qō sequitur,si minus r.c. facit ad idem.C.e.ti cum tractatu. r hoc tenet Jaco.But.r.c. ¶ Not.ex hac.l.qualiter probatur animus contrahende tacite societatis.r dic vt in glos.r.j.e.l. cum duobus.§.si fratres.

Rei communis

Rei cōmunis. Actio rei pſecutoria non tollit ꝑ penalē vel ecōtra. ſed vna pſecutoria bñ tollit ꝑ aliā perſecutoriam.h.d. vſq; ad.l.merito.¶ In gloſ.mag.ibi,in.l.fin.§.j.ſed certe ibi fuit furtū ab alio cōmiſſuȝ nō a cōmodatario.⁊ facit ad iſtas ll.⁊ maxime ad.l.ſȝ ⁊ ſi.ad.l.ſȝ actio.j̃.de actio.⁊ obl.l.q ſeruū.§.vlt.⁊c.vide qđ no.in Spe.de ac.ſeu pet.§.ſequit.ṽſi.ſed nō eſt omittendū.Et quando plures actiones competūt ad diuerſa vna electa altera nō tollit.ad qđ vide not.per doct.in.l.j.C.de fur.⁊.l.qđ in heredem.§.eligere.ſ̃.de tributo.

Merito. Not.ex hac.l.ꝙ in dubio p̃ſumit qs vti iure ſuo.⁊ đr gl.ꝙ hec eſt notabilis p̃ſumptio ꝙ quis p̃ſumat facere ſuo iure.Et aduerte ꝙ talis p̃ſumptio admittit ad liberationē.⁊ hic eſt caſus in.l.nr̃a.non aūt talis p̃ſumptio admitteret ad condemna.vt.ſ̃.de iureiuran.l.qui iuraſſe.§.ſi pater.

¶ Additio.¶ Merito.No.ꝙ factū ſemꝑ dȝ īterp̃tari in bonā ptē.⁊ ꝙ in dubio qs p̃ſumit vti iure ſuo.et qđ in dubio nō p̃ſumit delictū nec in re vt hic,nec in ſpe:vt no.C.de peti.her.l.ſi poſt morā.⁊ Bart.de ope.no.nū.l.nō ſolū.§.ſed vt ꝓbari.Itē no.per hāc.l.qđ in dubio qs p̃ſumitur poſſidere pro ſuo qñ hȝ titulū:vt no.in.l.ij.C.de ac.poſ.adde qđ no.in.l.ſi duo fr̃es.ff.de acquirē.here.Itē no.ꝙ poſitū in dubio dȝ intelligi potius ꝙ delictum excludat ꝙ̃ includat,⁊ ſic in benigniorem partem interpretatio fieri dȝ,non ſolum ad pene interpretationē,ſed etiā ad moduȝ procedendi.qđ not.ꝑ cōcluſionibus libellorū ad qđ vide.j̃.de penis.l.ſi preſes.⁊.l.interpretatiōe.

Cum duobus. Veniens ꝯ mādatuȝ vl ꝯ ꝯctum innominatum nō tenetur,ſed veniens ꝯ ꝯctū ſocietatis tenet actiōe ꝑ ſocio.h.d.¶ Pro declaratione iſti⁹ text.q̃ro que eſt rō diuerſitatis inter primū caſum ⁊ ſecundum.Rñdeo qꝛ in ꝑmo caſu ſiue dicamus eſſe mendatū ſimplex ſiue contractum innominatū hȝ locū penitentia:ſed in ꝯctu ſocietatis nō hȝ locum pnia.⁊ not.glo.ſuper verbo initio,⁊ ſuper verbo teneor.⁊ vide quod not.per Cynum.C.de actioni.⁊ obligatio.l.ſicut.

Si in coeūda. Si vnus ponit reȝ,alius ponit operā in ſocietate,venit ēt dol⁹ ⁊ culpa.h.d.¶ In gl.q̃ incipit.ſ.bonorū ⁊c.¶ No.ex hac gl.ꝙ punctus ponitur pro copula:ᵃ idē hr̃ in.l.p̄cia rerū.§.j.ad.l.fal.l.iij.§.due.j̃.de car.C.⁊ de decu.l.fina.cum ſimili.libro.x.

¶ No.iſtud ꝙ punct⁹ ponat ꝑ copula:regulariter nō eſt verū,niſi vbi de natura ṽboꝝ poſitorū regreret copula.ita loqt hic ⁊ in iurib⁹ hic allegatis.¶ No.ꝙ ſi dedi alicui vaccas paſcēdas ſeu gubernādas,fruct⁹ vaccarū erunt cōes:ſȝ ipſe vacce remanēt mee:ſicut ſi dedi agrū meū ad laborādū ī fructib⁹ laborator ⁊ ego ſum⁹ ſocij,ſȝ ager remanet mihi.vide qđ not.in Spe.de act.ſeu petitio.§.ſeqt.ṽ.itē no.¶ No.ī iſto tex.duo.Primo de capitali,qđ dȝ eſſe ſaluū ponēti ſ̃m Ja.de are.q ita no.in.l.j.C.eo.ꝑ iſtū tex.q nō eſt alibi ſ̃m Ray.vide.ſ̃.e.l.ſi nō fuerit.Scđo no.ꝙ laborator q ꝓmittit rñdere rē certā de medietate fructuū,nō dȝ deducere expēſas,ſed reddere integrā medietatē ſ̃m Ja.de are.q ita no.j̃.ſol.mat.l.fruct⁹.⁊ Ja.bu.q ita no.in.l.j.C.de fru.⁊ lit.expē.Si tñ colon⁹ cogeret ad ſoldatia vel collectas,hoc cōputaret dño,qꝛ talia ꝑtinēt ad ſolū dñm,vt.l.ediles.ŏ via pu.⁊ de agri.⁊ cē.l.litib⁹.§.vltra.Et idē coloni clericorū,q cogunt ꝑ cōe ad ſoluēdū gabellā fructuuȝ ꝑ pte dñorū poſſunt cōſeruare ſe indēnes ꝑ retētionē,lȝ cōpellant de facto ⁊ nō de iure.An aūt vſufructuari⁹ teneatur iſta onera ſoluere,vide in.l.hacten⁹.§.pe.⁊ qđ ibi no.ſ̃.de vſufr.⁊.l.ſi pēdētes.§.qđ ſi cloacarij.eo.ti.¶ Quero,dedi aſinā meā in ſocidā in quinqnēniū,⁊ eſt ꝯſuetudo ꝙ in fine quinquennij diuidant aſine,⁊ fruct⁹ vl pecudes,⁊ fruct⁹ pecudū,interiȝ aſina perit naturalr̃,nūqd ruſtic⁹ tenet mihi ad aliqd:dic ꝙ nō:qꝛ eēt eodē modo peritura penes me,ēt ſi fuit tradita eſtimata qꝛ ī ꝯctib⁹ nō ordinatis ad dñiū eſtimatio nō facit emptionem,vt hac.l.cum duob⁹.§.dāna.⁊.j̃.loc.l.iij.⁊ hoc ꝑ regulaȝ traditā.j̃.de ꝯh.emp.l.cū manu ſata.§.nemo.Sȝ qđ ſi perijt caſu fortuito,cui reſiſti non potuit:tex.hic in.§.dāna.dicit ꝙ periculum eſt commune.de quo latius dixi.C.e.l.j.

Damna que. In actione ꝑ ſocio qs de caſu fortuito nō tenet ēt ſi receperit rem eſtimatā.Itē furtū ī dubio p̃ſumit ꝯmitti culpa eius,cui res ē ſubſtracta.h.d.iſte.§.¶ No.gl.hic poſitā,q̃ đr meli⁹ hic ꝙ̃ alibi an furtum p̃ſumat in dubio culpa eius q furtū paſſus eſt.qcqd de hoc notet ꝑ gl.inſt.quib.mod.re ꝯhi.obli.§.preterea.⁊ no.in hac gl.dr̃iam,quā gl.facit inter furem ⁊ latronem ⁊c.

¶ Additio.¶ Dāna.Cuſtos ⁊ ſocius nō tenent de rapina ſibi facta,⁊ bñ tenent de furto,qđ iuris p̃ſump.ꝯtingit ꝓpter malā cuſtodiā:⁊ p̄dicta ſunt ṽa,ēt ſi res data fuerit eſtimata:qꝛ eſtimatio ī ꝯctu ſocietatis ñ facit venire caſū fortuitū,⁊ no.ꝑ ſocietate,⁊ facit.j̃.e.l.ſi id qđ.in p̄nci.¶ Not.ex hoc text.qđ in dubio p̃ſumit furtū factū culpa ei⁹,cui res eſt ſurrepta.gl.đr hic meli⁹,ꝙ̃ alibi,an in dubio furtū videat factū culpa ei⁹ q patit:qđ no.qcqd no.ꝑ gl.inſti.qui.mo.re ꝯ.ob.§.preterea.

¶ In gl.nullo iure quominus.in fi.hec gl.vult dicere ꝙ ſi relinquit matri ea ꝯdōne,ſi pariat:ſi facto pariat mōſtruoſum,ſibi nō imputat:ſec⁹ ſi culpa ſua,qꝛ ſe cōmiſcuit cū cane vl bove,vt fecit paſiphae:vt no.in.l.queret.hic alle.ī gl.Sȝ q̃ro,aliqs fuit inſtitutus vel ſubſtitutus,ſi vxor teſtatoris pareret filiū maſculū,nūc vxor teſtatoris mortua fuit in partu,⁊ fuit ſibi vēter ſciſſus,⁊ extractus filius maſculus viuus:nunqd habeat locū inſtō tāquā cōdi.īpleta:breuiter dicas ꝙ nō.de hoc habes caſum ad lr̃am in.l.agnicul⁹.§.filiū.j̃.de ver.ſig.ita determināt doc.ſ̃.de ſta.ho.in.l.arethuſa.in fi.⁊ ibi ꝑ Cy.nā iſta cōditio cū fuerit volūtarie poſita dȝ impleri in forma ſpecifica vt late examinat Bar.in.l.gallus.§.⁊ qđ ſi tantum.j̃.de lib.⁊ poſthu.vt patet ibi in di.ſua Roſe.de are.

Quidā ſagariā. Damna,que occaſione ſocietatis obueniunt,ſunt īter ſocios ſimul cōmunicanda.h.d.Vel ſic,Damnum caſu fortuito contingens pertinet ad totam ſocietatem,non ad vnum tm̄.h.d.Et no.hunc.§.⁊ no.gl.que incipit,quod ſi vterq; ⁊c.

Cum erāt duo. Quod alter ex ſocijs extra ſocietatē querit,nō venit cōicādum actiōe pro ſocio.h.d.¶ No.hunc tex.⁊ eſt ar.optimuȝ ꝑ offenſoribus,⁊ etiam pro ſeruitoribus aliorum,ꝙ ſi quid ipſi lucrentur nō impendendo offm̄ debitum,ꝙ totū illud lucrū dȝ ad alios lucrantes totaliter pertinere ⁊c.

Si fratres. Illud,qđ fratres extra bona cōmunia q̃rūt,nō eſt cōicādū.h.d.Vel ſic,lȝ fratres nō diuiſerit bona paterna,nō pp hoc tñ ītelligant eſſe ſocij oīm bonoꝝ,nec tenentur alter alteri cōicare lucra extrinſecus acqſita.h.d.Sec⁹ ſi eſſent ſocij.qꝛ tūc oīa cōmunicarent,vt.j̃.ea.l.§.idē papinian⁹.facit ad iſtū tex.l.ſi ex pte.§.fili⁹.ſ̃.fa.er.Et aduerte ꝙ illud qđ hic đr,dȝ ītelligi ſ̃m Rich.mal.⁊ Old.niſi īter fratres ſit tacite ꝯcta ſocietas:pt eīn ſocietas tacite ꝯhi re ipſa,vt.ſ̃.eo.l.ſocietas.⁊.l.plane.⁊.j̃.e.l.itaq;.⁊ per hoc dicūt Old.⁊ Rich.mal.ꝙ ſi fratres ꝯſueuerūt lucra ꝯmunicare,ꝙ īter eos vr tacite ſocietas ꝯcta.Sȝ aduerte qꝛ fratrū ſtantiuȝ in cōi ſeu in cōione qñq; aliquis eſt pupillus:⁊ iſto caſu nō vr ſocietas ꝯcta cū eo tacite:rō qꝛ nō pt ꝯhi ſocietas expſſe,vt.ſ̃.e.l.vt in cōdōnibus.in fi.Quādoq; qlibet frater eſt maior,⁊ tunc ex eo ꝙ habent paternā hr̃ditatem cōem,non vr inter eos ꝯcta ſocietas:vt hoc tex.⁊.l.ex parte.ſ̃.fa.erc.Si vero iſti fratres negociant,tūc ſi qdē vnus negociat,alter nō,nō p̃t videri īter eos ꝯcta ſocietas:vbi vero omnes negociant,tunc ſiqdem lucra ſua cōſueuerunt ponere in communi,tūc vr ex hoc ꝯcta ſocietas ſcđm Rich.mal.⁊ Old.¶ Sȝ aduerte,qꝛ ex hoc nō preſumit ꝯcta ſocietas oīm bonoꝝ,ſȝ tm̄ illius actionis ſeu artis:qđ ꝓbat rōne,qꝛ in his,q̃ p̃ſumunt ex actib⁹,nunꝙ̃ p̃ſumptio ſe extendit vltra ꝙ̃ ſe extēdat act⁹:vt.l.j.§.ſi qs īterdū.ff.de iti.actuq; pri.C.ne vxor.ꝑ ma.l.ſi.⁊ vide qđ no.Spe.in ti.de iud.§.ſeqt.ver.vt aūt pleni⁹.Sed qđ ſi ſunt duo fratres poſt morteȝ patris ſtātes in domo cōi,⁊ vnus eorū negociet,⁊ funduȝ emat,⁊ ſibi tradat,an hic fund⁹ cōicabit cū altero fratre:dic ꝙ nō,ſȝ erit proprius eius q emit:vt.j̃.e.l.ſi vnus.§.j.⁊.l.ſi qs ſocietatem.ſȝ partem p̄cij quā emens ſoluit de cōi alteri refūdet.C.cōmunia vtriuſq; in.l.ſi patru⁹.C.de rei vend.l.ſi ex pecunia.de admi.tu.l.titiū ⁊ meuiū.§.altero.⁊ no.j̃.e.l.actiōe.§.j.qđ intellige niſi preſumatur ſocietas inter eos cōtracta:vt.ſ̃.e.l.q admittitur.⁊.l.plane.⁊ inſti.de obli.ex conſen.declaratur eñ conſenſus nō ſolū ex verbis,ſed etiam factis:vt.ſ̃.de leg.l.de qb⁹.⁊.j̃.de edil.edic.l.ſi tamē.§.ei q.Dico ꝙ ſi frater acqrēs in acquiſitis vtit certis actibus declaratis conſenſu ſocietatis,vt qꝛ cōiter facit fieri inſtrumēta,⁊ ꝓmiſcue vtitur rebus acqſitis tanꝙ̃ cōibus,tūc erūt cōia iuris ſocietatis ꝑ equis partibus,arg.de leg.iij.l.p̄dijs.§.pe.⁊.ſ̃.e.l.ſi nō fuerint.in p̄n.naȝ qđ tacite agit ꝑ expſſo habet:vt.l.cū qđ.ſ̃.ſi cer.pe.Et ē ſimile diſſociādo:vt.j̃.e.l.itaq;.alioquin ſi nō deprehendat ſocietas tacite vel expreſſe obtinet qđ hic dicitur in princip.tñ nō vr habere locum hec tacita ſocietas ſine autoritate tutoruȝ,vt.ſ̃.eo.l.vt ī ꝯdōnibus,⁊ hoc de iure romano:ſȝ de iure lombardorum,ſi ex duob⁹ fratribus ſimul cohabitantibus vnus emat fundum,tenet alteri communicare,vt in lombar. quia preſumitur emptus de bonis communibus,ar.de do. inter vi.⁊ vxo.l. quintus.⁊.C.e.l.etiam ſcđm Ric.Aduerte quia ſ̃.poſuit duas cōiecturas,vnam qꝛ communiter fecit fieri inſtrumenta,aliam ꝙ promiſcue vtitur oībus bonis:⁊ quodlibet ꝑ ſe ſufficere credo:nam cū ſocietas conſenſu contrahat,⁊ animus contrahēdi ſocietatem colligitur ex actibus ſocia lib⁹,vt dicit Jacob.de are.ſupra eod.l.iiij.circa gloſſ.⁊ no.ſ̃.e.l.ſi margaritaȝ.ſatis apparet de animo ex vſu promiſcuo

ᵃ ¶ Pro copula.Fᵃ dđ eūdē Bal.in.l.placet.in fi.C.de ſac.ſan.ecc.

Unde facto accedit q̃ duo fratres remanserũt in hereditate & domo paterna, quorũ vn⁹ maior natu ibat ad emẽdũ merces, alter domi retinebat stationem: maior frater, q pecuniã retinebat & expẽdebat, fecit quasdã emptiones p̃diorũ, & instr̃a faciebat fieri in sua p̃sona p̃pria ignorãte fratre, & his reb⁹ emptis p̃miscue vtebat̃ cũ fratre: demũ frater minor p̃decessit relicta filia hr̃de, maior frater dicebat res emptas p̃prias eẽ, determinaui & p̃sului p̃riũ p̃ eũ maiorẽ. Cy. in addi. & adde qđ no. i Spec. de iud. §. sequit̃. vide ver. & ante. de ista materia tractat Bar. i. d. l. titiũ & meuiũ. §. altero. vbi videas. Et p̃dicta habẽt locum in fratribus negociantibus post mortem p̃ris, s3 i vita p̃ris nõ p̃sumo societatẽ inter fratres: nã q̃libet q̃rit sibi aduẽtitia, nec ea tenet̃ conferre: vt. C. de col. l. fi. & ar. ibidẽ pap. v̄si. Quis filius. de cõd. inde. l. frater a fratre. & ad hoc qđ not. j. de mu. & bo. l. q agrũ. §. fi. & qđ no. C. de rei vxo. act. l. rẽ i p̃nti. §. accedit. i vlt. q. & qđ no. Gu. C. fa. er. l. fili⁹. & l. certi iuris. ¶ Ultimo, gl. sup v̄bo, dirigere. q̃ dt q̃ si vn⁹ ex fratrib⁹ remanẽtib⁹ i cõione cõmittit maleficiũ, nõ d3 solui cõdẽnatio de cõi[a]. Istã gl. itellige, qñ fuit cõmissũ post mortẽ patris. S3 si vn⁹ ex fratrib⁹ cõmitteret maleficiũ in vita patris, & pater p̃ eo solueret, an alij fratres post mortẽ patris t̃pe diuisionis p̃nt illud, qđ est solutũ, ĩputare in suã portionẽ: dic vt no. Ja. de are. i. l. stich⁹. j. de pe. le. ¶ S3 q̃ro, pone q̃ vn⁹ ex filijs absq̃ suo delicto capit̃ a latronib⁹, p̃r soluit p̃ eo, an illud debeat sibi post mortẽ p̃ris in suã portionẽ imputari: dicit Gu. de cu. qđ nõ: t3 ipse in. l. frater a fratre. s. de cõdi. ĩde. qđ ibi dicit. & dic vt ibi p̃ eũ. ¶ In gl. id est, quotitate. ibi, ad itellectũ. Ex hac gl. defẽdit̃ cõsuetus mod⁹ iterrogãdi testes sup forma, quot hoĩes faciãt publicã famã[b]. Cy. adde qđ no. C. de accu. l. ea qdẽ. vide q̃ dixi i. l. iij. §. eiusdẽ. j. de testi. S3 qd si alter ex fratrib⁹ i cõione stãtib⁹ h3 filios magnos & lucrãtes sicut ipsi fr̃es, an p̃r eorũ poterit dicere t̃pe diuisiõis, detrahãm⁹ qđ filij mei fuerũt lucrati, vel opere eorũ debẽt cũ alimẽtis in domo cõi p̃ceptis cõmunicari seu computari: cogitabitis. vide. l. illam. de colla.

[a] ¶ Cõi. adde Imo. in. l. cu3 filius. i p̃n. de v̄. ob. & ibi per eunde3 Bal. & Bal. in. l. si patruus. C. cõ. vtriusq̃. iud. & late in trac. de duo. fra. & vid Bar. late. i. d. l. stich⁹. & pet. de pusio i cõsi. inci. factũ tale est, ann⁹. & d. alex. de Imo. i cõs. cxix. in. ij. parte & in cõsi. cxxxiij. eadem parte.

[b] ¶ Famã. vide Fel. in. c. cum oporteat in vlti. col. circa fi. v̄si. & predicta inducũtur de accu.

Item ex facto. Ut obseruetur pactum societatis cõpetit actio pro socio. h. d. in hoc. §. j. ¶ No. gl. super verbo, quãtitas. que dicit quod duplex est quantitas &c.

Inter fratres. Quando inter fratres cõtracta est volũtaria societas, quilibet alteri d3 conferre illud, qđ emancipatus fratribus existentibus in potestate conferre tenetur. h. d.

¶ Additio. d. Sagura. Jañ. h. d.

Si fratres. §. idẽ papi. In societate cõtracta ex quacũq̃ cã q̃sita cõicent̃, veniũt stipẽdia & salaria, l3 p̃ filiũ emãcipatũ fratri nõ cõferant̃. h. d. s3 gl. Uel sic, i societate iter fr̃es simpliciter cõtracta veniũt stipẽdia & salaria, l3 i coll̃. bonorũ nõ veniãt. h. d. Dicit̃ hic i tex. q̃ cõtracto iter fr̃es volũtario cõsortio. i. societate, cõicant̃ salaria & stipẽdia. ¶ Opponit̃ q̃ istud nõ sit verũ: q2 nõ veniũt nisi q̃sita ex q̃stu, puta emp. ven. &c. vt. l. coiri. s. e. gl. hui⁹ timore hic intelligit q̃ fuit cõtracta exp̃sse, vt ex quacũq̃ cã q̃situ cõicarẽt, quo casu debẽt cõicari: vt. s. e. l. iij. §. j. nõ exp̃sso. S3 societate simpl'r cõtracta nõ venirẽt, vt i. l. coiri. Et sic no. q̃ salaria & stipẽdia ñ dñr acq̃ri ex q̃stu: s3 cõ, q2 q̃ querunt̃ ex opera, vt. l. q̃stus. s. e. dicunt̃ ex q̃stu. Sol. l3 tex. ibi dicat ex opera, nõ itelligit̃ ex opa p̃ut est diurnum offm̃, vt. j. de ope. li. l. j. s3 sumit̃ p̃ solertia & diligẽtia, ex qua aliqd q̃rit̃, vt ibi dt gl. & sic salaria & stipẽdia nõ dicent̃ q̃ri ex solertia & diligẽtia. vt verũ est i puris & meris stipẽdiarijs, q habent salarium p̃pter laborem: sunt tñ aliqua salaria & stipendia, q̃ respiciũt laborẽ & p̃bitatẽ scientie & intellect⁹ vt salaria assessorũ, & notariorũ, medicorũ, ambasiatorũ, decurionũ, & similia: q̃dã que vtrũq̃, vt capitaneorũ, vel corporaliũ: q̃dã p̃pter dignitatẽ vt q̃ qs sit domestic⁹ p̃ncipis. Et no. Bar. i. l. j. §. diuus. de var. & extraor. cog. & tex. iste loquit̃ gñaliter. ergo saltẽ aliqua sunt ex q̃stu, ex solertia, & diligẽtia. Rñdeo verũ est: s3 l. q̃stus, nõ intelligit̃ de opera prout est diurnũ offm̃, nec de cõi opera q̃ p̃uenit ex solertia & diligẽtia. S3 de illa opa solerti, & diligẽti q̃ p̃uenit ex cõtctu questuario, & mercãcili, & negociatiõe. & hoc est qđ demonstrat. l. coiri. in fi. cũ specificat emptione, vẽditiõe, locatiõe, & cõductiõe. sic itelligit Bar. in. l. legatis. de le. iij. s3 tñ nõ dt p̃pterea, qm̃ q̃ sunt, dicant̃, & an si nõ sit de mercatura: s3 bñ dt q̃ non, q2 mercatura nisi sit actus q̃stuarius. & iste tex. simpl'r loq̃t̃, & l3. l. coiri. exẽplificet de emp. lo. &c. ius tñ cõe nõ ledit. l. q̃ dubit. j. de reg. iur. & l. q mutuã. in p̃nci. s. ti. j. & maxime, q2 i. l. coiri. dt venire vniuersa q̃ ex questu veniũt, hoc ẽ, & sic lucrũ qđ ex emp. &c. ¶ No. dictionẽ, &, q̃ auget nõ restringit, vt. l. ea tñ adiectio. de leg. iij. & p̃ hoc facit gl. s. e. l. §. idẽ pap. q̃ vult q̃ multo magis debeat cõicari lucrũ, si simplex est cõtct⁹, q̃ si de lucris & dãnis, q̃ p̃ueniũt ex bonis cõib⁹, qd ergo dicem⁹: In societate oĩm bonorum cõ veniunt oĩa, vt l. iij. §. j. s. eo. In societate aliquorum bonorum vel alicui⁹ negociationis cõtcta veniũt lucra & damna, q̃ ex illa negociatione veniunt, seu ex illis bonis nõ q̃ est, vt. s. ea. l. §. cum duo. & §. idem pap. Et iõ salaria, q̃ q̃runt̃ ex p̃sona sua, nõ veniẽt, q̃ sunt extra negociatiões vel bona hereditaria, de q̃bus est cõtcta societas. In societate simpl'r cõtcta nõ veniunt salaria & stipendia, s3 solum que ex questu mercature veniunt. ex hoc sequerent̃ multa inconuenientia, q2 vnus frater vel socius ponit operã suã, & dimittet quest⁹ p̃sone sue pro seruitijs societatis, & ali⁹ ibit ad stipendiũ, & alia lucra faciet de p̃sona: & nihil cõferet societati, q̃ v̄r mala societas & fraternitas cõ. l. v crũ. vñ salua pace gl. p̃. l. coiri. & l. quest⁹. que simpl'r loquunt̃, & simpl'r p̃ hunc. §. ego crederem q̃ veniũt oĩa in societate, & salaria & stipẽdia, & et merces diurnarum operarum, nisi forte qñ vn⁹ ex socijs gubernat societatẽ, aliqd d3 deducere de societate, puta d3 habere quartã partẽ lucri, & residuum d3 diuidi pro portionib⁹, p̃ q̃bus q̃libet p̃cipiat in societate: q2 tũc quesita ex labore sue p̃sone, vt salaria & stipẽdia alius nõ cõicabit: q2 nec ibi cõicant̃, ar. isti. e. §. illud. & hoc casu posset p̃cedere gl. & p̃pterea dupl'r summaui hũc. §. & s̃m intellectum gl. & p̃ut sonat s̃m qđ intellige. Tamẽ q2 cõiter in iudicãdo nõ recedim⁹ a gl. sustinẽdo gl. respondebis q̃ imputet sibi cur non clare conuenit. tñ no. & adde ad ea que dixi in. l. coiri. & l. questus. & l. sed si adijciat̃. circa fi. In societatib⁹ ergo & accomẽdis, q̃ fiũt tota die: q2 certã q̃titatẽ pecunie pono, & tu aliã. & vadis ad nauigandũ, & cum is in loco, vel eundo habes stipẽdia vel aliqđ offm̃: non debes cõicare sine dubio, nisi sit actũ, q2 societas est oĩm bonorũ, nec simpl'r cõtcta, s3 de certis rebus vel quãtitatib⁹ pecuniarũ, vt s. e. l. §. cũ duo. & §. idẽ pap. nisi cõsuetudo aliud haberet vt dixi in. d. l. coiri. & l. pe. Potes etiã intelligere hãc. l. alio modo vt loquat̃ de salarijs p̃ceptis ante societatẽ cõtctã: & pones sic casum, hereditas paterna obuenit fratribus, q postea cõtraxerũt voluntarium consortium seu societatem, queritur modo, nũqd salaria & stipẽdia, q̃ acquisiuit ex militia, vel q2 vexillari⁹ erat & similia, si ea debeãt cõicari, & veniãt in iudicio societatis: videat̃ q̃ nõ: q2 filius emãcipatus nõ tenet̃ cõferre ea filio i potestate, imo & filiusfa. precipua ea haberet, tex. dicit cõriũ: q2 cõtrahenda simpl'r v̄r cõmunicare: debet enim cõicare oĩa bona sua: s3 istud v̄r falsum, q2 illud solũ est in societate oĩm bonorũ, vt. s. e. l. j. §. j. nõ ea q̃ fit simpl'r: vt. l. coiri. in p̃n. i illa eñ nõ venit nisi questus futur⁹ ex ingenio seu solertia & diligẽtia, vt ibi dixi al's non esset dr̃ia inter societatẽ oĩm bonorũ & societatem simplicẽ, & p̃pterea semp̃ in tali societate deducit qs capitale suum, q2 nõ est societas nisi questus & lucri: al's eñ nõ sunt cõicanda, secus in societate oĩm bonorũ. vt. d. l. j. & l. si societatẽ vniuersarũ. & no. in. l. si qs in societatẽ. ¶ S3 quare dixit quãuis filius &c. Rñdeo, q2 sicut nõ veniebãt conferenda & cõicãda ibi: ita videbatur hic, sed silitudo est nõ bona. Et dicit hic Jac. bu. q̃ iste tex. meli⁹ ostendit, vnde causat̃ natura colla. q̃ ali⁹ tex. mũdi: q2 & si i societate maneret p̃cipua haberet quasi velit dicere: q̃ cũ filius emãcipat⁹ esset exclusus a successione, & p̃ beneficiũ pretorum admittat̃, voluit pretor eu3 admitti sine dãno illorũ, q sunt in potestate: q2 per emancipationem nõ quesiuit patri: & ideo vult q̃ ea que quesita essent patri si non fuisset emancipatus conferantur vt hic in tex. & gl.

☞ Societas, quare non durat, nisi vsq̃ ad mortem.

Idem respondit. Non v3 pactũ, p̃ qđ libera testãdi facultas impediat̃ p̃ indirectum. h. d. iste. §. ¶ ✝ No. q̃ societas nõ durat nisi vsq̃ ad mortẽ. & est rõ q2 cũ incerta p̃sona nõ p̃t cõhi: aut ergo certa p̃sona heredis specificat̃: & tunc v̄r se stingere p̃ cõtcũ ad certũ heredẽ: qđ est impossibile, vt. j. d ver. ob. l. stipulatio hoc modo concepta. & hic vide Ja. de lega. iij. l. si qs in p̃n. ¶ No. tex. isti⁹. §. & per hũc tex. v̄r q̃ si aliqs donat bona sua p̃sentia & futura, q̃ talis donatio non valeat: q2 p̃ hoc ĩpedit̃ testãdi facultas saltẽ p̃ obliquũ, de quo habes per gl. & doc. in. l. fi. C. d pac. & per hunc tex. v̄r reprobari cõsilium Dy. dicẽtis, q̃ si qs vult adhibere remedium vt testamẽtũ suum non reuocat̃, d3 dicere q̃ si cõtingat me reuocare testm̃, ex nũc do & dono oĩa bona mea p̃sentia & futura, vt ipse not. in. c. q̃ semel placuit. extra de reg. iur. li. vj. tangit gl. in. l. heredes palã. in fi. de test. nã illud consilium v̄r reprobari per hunc tex. q2 saltem per idirectum impedit testandi facultatem. ergo non valet vt hic. est eñ tale pactum contra bonos mores, vt. l. stipulatio hoc modo. de verborum oblig.

Idem respõdit. Scđo socius habens viam bñficij potest eam omittere, & vti via iuris cõis. h. d. Uel sic, habẽti plures vias mos gerit̃ si eligit leuiorẽ. h. d. Ad hoc alleg. per gloss. vel sic: socio reficienti insulam communem contra socium cessantem tria dantur remedia: petitio sortis cum vsuris centisimis vsq̃ ad mẽses quatuor, dominij translatio, & interesse petitio. h. d. Et p̃ hunc. §.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

hunc.§.cōsuluit.Bar.ꝙ cōdēnatus in.M.soluēda intra mē
sem sub pena amputa.pedis esset post mensem, inuitus exigi
pōt vt.M.soluat,lȝ ꝯdēnat⁹ velit soluere pedē,de quo ꝑ eūdē
Bar.i.l.j.§.si ita.ſ.ad.l.fal.dic vt ibi plene per.Et no.hn hic.§.
ꝑ reficiētib⁹ molēdina cōia rōne societatis ꝯcte.¶In tex.ibi,
cessantiū,ꝑ cōtumaciā.In refectione cōis insule.Ray.ō For.
¶In tex.ibi deinceps.elapsis dictis quatuor mēsib⁹.Ray.⁊
sibi habebit,si vult.⁊ ibi,ꝑ socio agere,ēt elapsis dictis ꝗtuor
mēsib⁹.⁊ ibi,dedit,nolēti,tñ nō luito,vt dictū ē.¶No.ꝙ ille.
q hȝ plures vias pt eligere viā leuiorē si vult.¶Not.ꝙ qñ lex
adijcit alicui dominiū ē in ptāte illi⁹ acceptare ⁊ nō acceptare.
qđ tene mēti.¶Querit gl.de duab⁹.q.prima est,vtrū fiat do-
minus ipso iure an ꝑ sniam:Et dicit gl.ꝙ ipso iure bene ſm
Ja.Bu.⁊ est ratio,quia lex nō desiderat hoc factum iudi.sec⁹
vbi factū iudi.desideraret,vt not.de sacrosan.eccle.l.iubem⁹.
§.econom⁹.ſm Ja.vide tex.gl.⁊ doc.in.l.si vt ꝓponis.C.ō edi.
pri.⁊ no.¶Scđo querit gl.vtrū sicut trāsit dñium,ita trāseat
possessio ipso iure:⁊ dicit gl.ꝙ nō:inducit simile ō bonis cōfi-
scatis vbi trāsit dominiū:possessio tamē non transit sine cor-
porali apprehensione:qđ est no.dignum.vnde licet bona here-
ticorum ipso iure sint confiscata,tamē non intelliguntur cor-
poraliter possideri,donec fuerint apprehensa. ad idē facit qđ
not.ſ.qui satisd.cog.l.sciendum.§.si fundum.

Idem respondit. Ille, cui plura remedia concedunł, pōt eligere re-
mediū qđ vult.h.d.iste.§.al's est.l.¶In hoc.§.ē qdā gl.mag.
q pncipaliter facit tria:nā prīo ponit quot remedia denł socio
reficienti ꝯ sociū cōtumacē.secūdo ponit quot remedia dētur
socio reficienti ꝯ socium nō reficientē,nō tñ contumacē.Ter-
tio ponit quot remedia dentur reficienti qui nō est socius con-
tra consortem non reficientē.secūda ibi,quid si cōi noīe.tertia
ibi,quid si non est socius.¶In gl.si.ibi,innuit contrariū ⁊c.
quod patet dum đt,omnino dñium dedit ⁊c.¶In ea.gl.ibi,
itē qd de pos.⁊c.ex hac gl.no.duo:primo qñ dñium trāsit sine
possessione.Scđo no.ꝙ licet dominium acquirał ipso iure,nō
trāsit possessio ipso iure.⁊ cū hac glo.concor.qđ no.C.de sacro
san.eccl.l.fi.⁊ qđ videbitis vos.ſ.qđ cuiusqȝ vniuer.no.l.sicut.
§.vlti.¶Sed hic quero,nūqd hic sit reperire casum,ī quo trā-
seat possessio ipso iure.text.videł velle ꝙ sic in casu.l.raptores.
C.de epi.⁊ cle.secundum vnam ex positionem.quod no.

Item mela. Si qui cōtrahunt societatē sup certa re ad certū vsuȝ cōtra nō patientem
sociū vti, dał actio ꝓ socio.h.d.¶In tex.ibi,si vicini ⁊c.dic.i.
quilibet cōtulit dimidiū pedē pacti sui.Ibi,i tex.cōtulerūt ⁊c.
dic.i.diuiserunt extra murū secūdū Fran.Accur.Ibi, agen-
dū,vt fiat forma instrumenti qñ plures edificāt murū cōem.
vide in Spe.de iudi.quarta parte.§.generalia.post princi.

Si plures. Pro pluribus societatibus potest agi vno libello,⁊ vno iudicio. h. d.vel ali-
ter,pro multis speciebus pōt intētari vna actio generalis.h.
d.¶In tex.ibi,coite puta frumenti ⁊ olei.Iste tex.est arg.ꝙ
ad plures ex cōmunicationes sufficiat vna absolutio genera
lis.addde quod no.Cy.C.de nup.l.si libertam.⁊ quod not. in
iiij.q.engeltrudam.vide.c.cum pro causa.de sen.excom.

Si quis ex socijs. Quicquid socius expendit de suo occasiōne so-
cietatis,illud imputat societati.h.d.vsqȝ ad.§.socium ⁊c.
¶Additio.¶Si quis.Impense facte ꝑ sociū occasiōe socie-
tatis,societati imputanł.h.d.An autē de hoc,de his impēsis
diminuał quicquid pars impendēs fuisset domi cōsummata:
vide gl.in.c.statutum.de rescrip.lib.vj.⁊ vide opti.tex.in.l.ſȝ
hereditas.§.j.ff.ad exhib.⁊ conclude ꝙ nil donatur ꝑpter la-
borē socij naute,vt litera ista dicere vł.Ant.no.hic qđ not.ſ.
mā.l.idemqȝ.§.idē labeo.⁊.j.loca.l.cū in plures.§.vehiculuȝ.

Socium. Socius omnium bonorū debet socio cōferre quicquid lucratus est,etiāȝ si fuerit
lucratus ꝑpter delictum in persona sua commissum.non ta-
mē cogitur cōferre illud,quod ex turpi causa est lucrat⁹. h.h.
¶Additio.¶Sociū.Socius oīm bonoꝝ oia cōferre teneł ꝑ-
ter ꝗ ex illicito ꝗstu ꝗsita:dāna vero suo delicto ꝓueniētia so-
cietati nō iputat,⁊ inhonestarū rerū societas nulla ꝯbił.Et si
ꝗstus illicitus cōicatus fuerit spōte,⁊ cōicās fuerit ex delico
dānatus,ptē recuperat a socio.h.d.vsqȝ ad.l.si id qđ.¶Not.
hic ꝙ aut iniuria fit socio,aut fit a socio:prīo casu tā emolu-
mētū ꝗ dānū ē cōe:scđo casu pertinet ad solū ipsum deliquē-
tem,h.d.¶No.etiā ꝙ post latā sniam,queritur an ꝑ iniuriaȝ
sit ꝓnuntiatum:qꝛ refricatur ista.q.cū tertio, non inter ptes
primas.Et no.ꝙ qñqȝ est licita societas ⁊ illicitū lucrū,⁊ tūc
nō venit ꝯcādū,ſȝ cōicatū trahit secū periculū cōdēnatiōis:
qñqȝ est societas illicita ⁊ lucrum illicitū,tunc non est cōmu-
nicādum,nec etiā cōicatum sponte facit transire periculū:qꝛ
actio pro socio nasci nō potest:vt.l.nec pretermittendū.j. eo.

Per cōtrariū. Si vn⁹ ex socijs oīm bonorum est dānatus actiōe iniuriarum:
sigdem est dānatus per iniuriā iud.de cōi soluere pt.Si vero
ob suū maleficium,secus:⁊ idē si est dānat⁹ ꝑpter suā contu-
maciam.Itē illud,qđ socius lucrał ex suo delicto,cōferre nō
teneł:si tñ cōfert,lucrum efficił cōe:potest tñ lucrum collatū
de societate accipere,si fuerit dānatus ad illud lucrū restituē-
dū.h.d.iste.§.vsqȝ ad.l.nec qcꝗ.¶No.i isto.§.ꝑ ꝯ.No.tex.ibi,
si ob maleficiū ⁊c.nam ꝑ hunc tex.⁊ gl.ꝙ si vn⁹ ex fratribus
remanētibus in cōione cōmittit maleficiū,nō pōt soluere de
cōi,vidistis.ſ.eo.§.idē pāpinian⁹.in gl.vlt.no.i.l.seq.vsqȝ ad
l.nec qcꝗ.Itē ex.l.nec quicꝗ.no.tex.cum gl.que incipit,ex q-
bus.ꝙ ex quocunqȝ delicto ꝗtumcunqȝ publico potest agi ci-
uiliter ad interesse.casus est hic,⁊ in.l.qui nomen.j.de fal. ſm
Fran.⁊ Cy.arg.cōtra.j.de verb.sig.l.hec stipulatio.so.quādo
delictum committitur in re familiari,semper oritur ciuilis a-
ctio ad interesse.quod no.

Sid quod. Si res pit anteꝗ sit ꝯcta societas,perit ei cui⁹ res ē.Si
vero perit post cōtractaȝ societatē,perit cōiter.h.
d.¶In hoc prin.no.gl.sup ṽbo,cōica ibi.Et no.
arg.not.ex isto prin.differentiā,vtrū societas sit formata sup
precio futuro,an sup ipsis corporibus a principio.¶Itē no.
glo.hic positam ꝙ societas ꝯta in vaccis durat ī vitulis na-
tis ex eis.facit.ſ.commo.l.si vt certo.§.vsqȝ adeo. ⁊ adde qđ
no.j.de pig.in prin.⁊ per Ja.in.l.fundi.de fun.instru.

Idē celsus. Iste.§.in effectu quasi idē dicit ꝙ principiū istius.l.⁊ iō nō summał, dic ꝙ ī
pecunia cōicata est piculū cōe:ī cōicāda soli⁹ ꝓprietarij.h.d.

Si filiusfa. Si filiusfa.ī paterna ptāte existēs cōtrahat,⁊ postea emācipetur,eadē du-
rat societas:⁊ ꝑ gestis,dū erat in ptāte,datur actio tā ꝯipsuȝ
quā ꝯ patrē ꝑ ꝯcto,post agił ꝯtra filiū tm̄.Uel sic, etiam vno
⁊ eodē ꝯctu numero permanēte pōt diuersificari forma agen-
di ſm qualitatē tēporū.h.d.⁊c.⁊ est ar.qđ vna substitutio pos-
sit diuersificari ſm qualitatē tēporū.Uel sic,emancipatiōe so-
cietas ꝯcta a ꝑ filiā nō dissoluił,⁊ ꝑ debito ꝯcto durāte ptāte
agi pōt per patrē ⁊ filiū,ꝑ ꝯcto post agił cōtra filiū tantum.

A Deo morte. Non pōt agi,vt societas ad heredem trāseat,nisi in socie-
tate vectigaliū.h.d.In hac.l.no.glo.ij.q ponit quot
regranł vt societas possit ad hrdē trāsire:qđ no.Uel sic sum-
mał ⁊ pleni⁹,Licet in cōtractu societatis sit facta mētio here-
dis,nō tñ trāsit ad hrdē.fallit in societate publicorū vectiga-
lium,ꝙ nō dissociabił morte,ſȝ trāsit ad heredē idoneum:nō
em̄ fuit electa industria psone.h.d.rō regule ē:qꝛ tm̄ durat so-
cietas ꝗtū cōsensus,ſȝ ꝯsensus morte finił.Rō exceptionis
est:qꝛ societas vectigaliū publicorū postꝗ est ꝯcta,est necessa-
ria,⁊ non pendet ex libera voluntate:⁊ iō trāsit ad heredē tñ
trib⁹ cōcurrentib⁹ qꝛ sit societas publicorū vectigaliū,vel si-
miliū,⁊ ꝙ sit facta mētio heredis,⁊ ꝙ heredes sit idone⁹.j.e.
vex.§.in hrde.ita đt gl.hic no.qđ tene mēti ꝑ his,q associant
se ad emenduȝ communātias istius ciuitatis,vt fructus la-
cus,vel clusij,vel gabellarum,⁊ similia.

Quod in alea. In tex.ibi,soci⁹ oīm bonorū.h.d.Turpes expēse nō debēt fieri
de cōi,sed proprio expendentis:qđ no.pro fratribus socijs.

Sociū qui. In actione ꝑ socio post morā verā vel factā veniūt vsure tā-
ꝗ iteresse ꝯ sociū sec⁹ ꝯ hrdē socij.h.d.¶No.ex hac.
l.casum,in q vsure petunł tāꝗ interesse,ꝙ est hodie ꝑmissuȝ:
circa qđ vide qđ no.C.ō sum.tri.l.j.⁊ in auł.ad hec.C.de vsur.
⁊ in corpore vñ sumitur.¶Additio.¶Sociū.Propter mo-
rā verā vel fictam commissam per socium in reddendo lucrū
tenetur morosus ad vsuras,que vt interesse prestantur socio
nō heredi socij.h.d.¶No.hic vsuras peti vt iteresse,⁊ tūc nō
cōmittuł ad modū vsurarū.Sed nunqd est verum de iure ca-
nonico:gl.dicit ꝙ nō.vritās est,qꝛ aut petunł solū rōne tpis,
aut petunł ex adiectis coherētijs.prīo casu ñ pñt peti,vt hic.
scđo hñ pñt peti,vt no.in.l.j.C.de sum.tri.⁊ si.cat.⁊ facit ī rō-
ne sui exēplū de vsu.c.salubriter.⁊ predicta ṽa in ꝯctib⁹ bone
fi.ſȝ ī stricti iuris dic vt.ſ.ō ī li.in.l.nūmis.addō ꝙ no.C.de rei
vxo.act.l.rē ī pſ.§.exactio.⁊.C.ō admi.in.auł.nouissime.⁊ qđ
no.ī Spe.ō vsu.§.porro.ī bo.fi.⁊ qđ no.in.l.j.C.de sen.q ꝑ eo.

Socius. Illud,qđ soci⁹ expēdit ꝑ cura vulneris in ei⁹ personā ꝑpter societatē illati,dȝ socie-
tati imputari.Itē damna ⁊ lucra obueniētia cōtēplatiōe so-
cietatis sunt cōicanda[a],secus si obueniant cōtemplatiōe pso-
ne,licet talium lucrorum societas fuerit occasio.h.d.ſm verū
intellectum,licet gl.magna multum se inuoluat.
¶Additio.¶Socius.Damnū ⁊ lucrū ex cā societatis ꝯtin-
gens societati imputatur,secus si rōne persone:licet occasiōe

a ¶Cōicanda. Uide eundem Bal.in.l.si patruus.⁊in.iiij. col.ver.⁊ predicta sunt ṽa. cōia vtri.iu.⁊ in sua marga. ver.socius.ṽ. ij.⁊ Imo.i.c. sicut. el. ij.in ver.sobrietate.tamē secus est de iurein

societatis cõtigerit.b.d.cũ l.seq.ff.coꝛrigit dictũ ꝓcedẽs ī expen.medicoꝝ ffs verũ intellectũ.Et itelligе hic societatẽ fuisse ℞tã vnius rei vel negotiatiõis:si eñ fuisset ℞ta oim bonoꝝ, nullã esset dubiũ:qꝛ ola lucra licita cõtingẽtia absq; dolo socꝰ societati imputanꝰ:vt.ff.eo.l.cum duobus.ff.p ℞. An. ¶No.q aliud ſignificat dictio,ex,ꝛ aliud dictio,ꝓpter[a]: vñ differẽtia est,an qd fit ex aliquo,an ꝓpter aliqd ffm Rich.q sumit hic ar.q ꝑ bs filiũ spuriũ possit tenere hũc modũ q̃ bona sua leget alteri,ꝛ illũ grauet tãtũdẽ dare spurio[b] de ꝓprio patrimonio ffm eũ.Nõ non credo vꝛ:qꝛ esset fraus de re ad rem.Et qui sunt modi per quos possit spurio relinqui, vide Bar.in.l.ſi.ff.de bis qui.vt indi.Scõo no.causam remotã nõ cõſiderari,ffs tiũ ꝓxi.ꝛ ideo determinaꝰ p hũc tex.q̃ ambagia tozes donatũ eis nõ debeãt reddere.lz sit eis collatũ in bono rẽ ciuitatis,tñ ad ꝓpriã vtilitatẽ coꝛ respicit:qꝛ ipsi censenꝰ bñ meriti:vt.ff.e.l.nec adiecit.facit qõ no,Ly.C.de sac. ecc.l. j.q.vij. Ex his apparet q̃ cã remota equiparaꝝ causeꝛ ipulsiue nõ causeꝛ finali,facit.ff.re.gmo.l.ſi mulier.ꝛ qõ ibi no.ꝛ ad hoc vide Hu.in.l.ꝑcuratoꝛ.ff,ꝑ.vt in ceteris.ff.de ꝓcu.ꝛ ibi dixi ffm eũ.Ly.ponit in.l.ſi.C.de fur.ꝛ vide doc.in.l.i.ff.de re.dub. ꝛ plenius in.l.ſi eo.ff.itẽ quicquid.ff.ſolu.ma.ꝛ in.l.ſed ꝛ ſi plures.ff.in arrogato[c].ff.de vul.ꝛ pup.ꝛ ibi ponit gl.que exẽplificat in ambaſiatoꝛib[9] ad Mediolani de cã ꝓxima ꝛ remota. vide per Bar.in.l.vꝛozi.ff.de aur.ꝛ arg.leg.

a ¶Propter.ꝛ qualiter inter ſe differãt,vide.d.Alex. de imo.in.l.i.ff.j. de incẽ.rui.ꝛ nauſtra.

b ¶Spurio.an ꝛ qũo per viã tertij amici inſtituti spurio reliqui possit, vide.d.Imol.in cõſi. ij. p totũ.maxime in fi.

c ¶In arrogato. vbi ad hoc vide Frã.are.

Sitius Si ꝑcii rei cõis cũ socio putatiuo diuiſerim,socꝰ putatiuꝰ a vero socio ℨuenieꝛ, ſi ego,cũ ego receperi ꝑciũ rei mee.b.d. Vel ſic,socꝰ q diuidit cũ herede putatiuo,ꝛ habet partem ſuã,nec cõuenit,nec agit vlteriꝰ solũ. ergo restat actio vero heredi ℨ putatiuũ hr̃dẽ.b.d. Et ꝓt cẽ ratio:qꝛ sol.partis ſue ꝓcium intelligit recepiſſe.potest esse ratio ꝓpter ſingularia ꝓcepta pecunie:vt.l.ſingularia.ff. ſi cer.pe.ꝛ ideo non ob.contra hic,ſignata in glo.

d ¶Legato.ad de.d.Alex.de imo.ī 2ſi.glo. ī.j.co.in.j. pte. vbi ponit an hereditates ꝛ legata fctã veniãt ex ſocijs veniant in diuiſione.

Verum quod. Socꝰ nõ ɔz cõdẽna ri niſi q̃tenꝰ facere ꝓt vel dolo desijt posse facere,q̃ bñficiũ nõ trãſit ad fideiuſſorẽ nec ad heredẽ.b.d. ¶Not.ex ꝑn.iſti[9].l. q̃ societas bz ī ſe ius fraternitatis.Sz aduerte.qꝛ gl.nſa hic ꝺt q̃ lz societas bz in ſe fraternitatẽ ꝛ ꝓterea socio deſ iſtõ bñficiũ,tñ ſi frater ℨueniatur a fratre,nõ bz bñficiũ iſtud,vt no.hic in gl.ſup vbo,fraternitatis.qõ no.er qua glo.colligit q̃ hoc beneficiũ bz locũ tñ in his,q sunt socij ex incidẽti:qõ no. ¶Quero,q̃ est rõ diuersitatis q̃ hoc beneficiũ datur defenſori socij nõ aũt fideiuſſoꝛi:gl.ponit rõnẽ in.l.alia.ī prin. j.ſol.ma.ꝛ j.de re iu.l.ſi cum.ꝑ.ff.ꝛ vera rõ est iſta:qꝛ fideiuſſoꝛ cõuenit ex ꝓpria obligatiõe,defenſoꝛ nõ cõuenit illa obligatione,qua tenet socius.Sed q̃ro,ſi fideiuſſoꝛ conuenit inſolidum,nunqd bz aliq̃ remediũ:dic q̃ ſic.qꝛ ɔz denũtiare hoc ꝓncipali,ꝛ ꝓncipalis veniet,ꝛ ſuſcipiet defenſionẽ fideiuſſoris,ꝛ opponet exceptionẽ ꝑdictã ex ꝑſona ipſius principalis, licet fideiuſſoꝛ opponere non possit.casum habuistis no.in.l. idemq̃.ff.generaliter.ff.mand.

¶Additio.¶Socꝰ nõ teneꝰ mihi,niſi ad id q̃ facere ꝓt, aut qõ dolo desijt posse,ꝛ fraternitas.ff.instar societatis obtinet. ꝛ est hoc bñficiũ ꝑſonale nõ trãſit ad hr̃dẽ nec ad fideiuſſorẽ lz trãſeat in ſimplicẽ defenſoꝛẽ:ꝛ in cõſiderãdo,an fieri possit deductio eris alieni.b.d.vſq; ad.ff.nunc videdũ an. ¶No.q bñficiũ socij nõ trãſit ad fideiuſſorẽ nec ad partẽ,ffs ad ſimplicẽ defenſorẽ,defenſorio noñe,nõ ꝓprio:ꝛ ſic tũc nõ ē discretio de ꝑſona in ꝑſonã qꝛ bñficiũ ꝑſonale nõ recipit discretionez, cũ cohereat ossib[9],ſic.ff.ẽ mino.l.iij.ff.ſi qd minoꝛi. ¶Querit gl.vtrũ frater a fratre possit ℨueniri vltra q̃ facere possit:ꝓt hec.q.q̃tidie occurrere,vtrũ fratrẽ inopẽ possit gsfacere ei cerari ob debitũ:ꝛ vſ q̃ non,cũ ei a fratre debeantur alimenta.gl.hic ℨ Rib.ma.ꝛ doc.nec ob.ar.de socijs, q fraternizãt: qꝛ illud est ꝓp equitatẽ cõuentionis,q̃ cõuentio societatis de ſui natura potest esse damnoſa:quod tene menti valde

Id quod facere. Socius ɔz cõueniri inquã tum facere potest,ere alieno tamen deducto,ɔz tamen cauere de ſatiffaciẽdo integre, ſi ad pinguioꝛem fortunam deueneꝛit.b.d.

Si cum tres. Si sunt plures socij inuicẽ agentes nõ est melioꝛ ℨdõ occupãtis. b.d. ¶No.hũc tex.cũ gl.q̃ incipit.vt cũ maſſario.q̃ ſi ex pluribus socijs vn[9] tz pecuniã cõem vel res cões,ꝛ sic est maſſari[9]. ꝓt ℨ ipſũ ſolidũ agi,vt hic est:qõ no.ꝛ etiã est casus.ff.l.actiõe. ff.ſi cõis ꝛc.Vel sic,etiã de ꝓte ſua socius teneꝰ prestare alteri socio,vt seruet eq̃litas.Vel sic,inter plures socios inuicẽ agẽtes nõ est melioꝛ ℨditio occupãtis.b.d.ꝛ est no.ꝛ quotidian[9] casus ꝓ mercatoꝛibus limitãs ꝛ declarãs.l.pater.de ꝓi.cre. ¶No.hic contra maſſarium ſocietatis posse dirigi libellũ ꝑ quemlibet ſociorum,facit.ff.eo.l.actione.ff.ſi communis.

Tempus aũt. Utrum socꝰ facere possit ſpiciturꝰ tps reſiudicate,ꝛ facere qs posse ꝺz ſi dolo facit,ꝙmiñ[9] possit,sec[9] ſi culpa.b.d. ¶In gl. que incipit,inſolidũ ꝛc.ibi,ex culpa teneꝰ.ff. ¶Pe.de bel.ꝺt ℨ dicẽs q̃ lz maritus ꝓpter culpam desinat facere posse,nõ tñ propterea perdit bñficium qõ bz vt non conueniaꝰ niſi inꝯtũ facere põt.ita tenet gl.in.l.etiam.ff.licet.alle.in gl.ita tenet etiam in.ff.cum autem vnica.C.de rei vxo.actio.ꝛc.

In heredem quoque. Contra heredes ſocij competit actio ꝓ socio,lz non ſit socius,nec possit esse socius,licet sit actum niſi ſit societas vectigalis.b.d.

Si seruo cõi. Legatũ factũ p vnũ ex socijs seruo cõi no cõi nõ ɔz cõferri inter socios ꝛ heredes legantis.b.d. ¶In gl.mag.ibi,q̃ ſtipulatio ex cã liberalitatis ꝛc.No.ex hac gl.q̃ ſtipulatio vt plurimum nõ interponiꝰ ex cã liberalitatis.Idem no.in.l.plauti[9].ff.ad.l. fal. ¶No.q̃ ilud qõ acquiritur rõne ꝑtis,ꝛ nõ rõne totius, non debet cõicari:qõ intellige l societate ſingularis,rei,nõ i societate vniuerſali.Vel sic,legatum ſine libertate factũ p vnũ ex socijs seruo cõi ſolum pertinet ad conſocium,nec est cõmuni cãdũ hmõi legatũ.b.d.Vel sic,acquiſitum socio nõ ꝓpter ſocietatem,ff.ꝓpter partem ſuam non cõmunicaf.b.d.Et hoc allegatur.ꝛ q̃ dicimus in legato[d] idẽ intelligas in donatiõe inter vinos,vt donũ totum perueniat ad conſocium: in ſtipulatione aũt dicas ℨ vt non totum ſed pars ſola ad conſocium pertineat:vt no.in gl.ffm veram opi.de quo vide plene ꝛ clare per Bar.in.l.penultima,de ſtip.ſer.

d ℨ.eo.Ego q̃ro,qũo ſolmiñ societas[e] ꝓpter actionẽ ꝓpriã in iudicio:ℝ.tuꝑ.ꝓmovt aliq̃ cõicet:vt vidiſtis.ff.e.l.ſi actũ ꝛ.ff.e.l.ſi.ff.ꝛ iſto casu ꝓpter talẽ ꝓpoſitionẽ actionis societas non extingueretur.Secũdo modo ꝓponitur actio ꝓ socio in iudicio,vt alicui ex socijs detur portio ſua ꝓ ꝑſonalibus prestationibus,que veniunt in iudicio,vt.d.l.ſi actũ.ff.e. Et iſto casu eo ipſo quãdo ago,vt aliquid mihi detur,videoꝛ habere animum diſtrahendi societatem,merito societas diſſoluitur;ꝛ it a loquitur iſte tex.

e ¶Societas. Vide q̃ habẽtur p.d.Alex. de ℨmo.ī 2ſi. ix.vi.ꝓtotũ ij.pte:vbi ponit q̃ dicatur esse diſſoluta societas in v. fratres,nõ obſtante prima cõuẽtione bono.mm

Ita quoq; No.ō tacita diſſociatiõe adō not.in.l.ꝑ.ff.cõmuni di, vide in.l.j.ff.ſi quis hic.de iti.actuq̃ pri.ꝛ tene menti.l.q̃ quotidie allegatur.

Actione. Non ſummaꝝ,qꝛ ſummata est cũ ꝓcedenti,ꝛ cum ea continuatur ꝛc.

Si in rem certã. Nõ ſummatur,qꝛ breuis,ꝛ ipſum declara vt in gl.

Diximus. Diſſenſu diſſoluit societas:qõ qualiter intelligaꝝ hic ꝙ exẽpla declaraꝝ. Itẽ renuntiatio intẽpeſtiua nõ liberat tenũtiantez,ffs facit ſocios a renũtiãte liberari.b.d.vſq; ad.ff.renũtiare. ¶No.diſtractum claudicare. ¶In ver.qõ ſiquid no.qõ dolꝰ ꝓximit ad futura de qb[9] nõ erat cogitatũ.Ita.ff.ſi.ab eo.no.gl.ſup vbo.eo tpe. q̃ optime ōclarat oēs calꝰ circa renũtiationẽ. ¶No.q̃ ɔz ſi derari itereſſe toti[9] ſocietatis,nõ vni[9] ex socijs:ꝛ qñ itereſt toti[9] ſocietatis eã diſſolui,ipune ꝓt renũtiari.v.qõ ſi tps.no.ar. q̃ ſignati ad tps,finito tpe pñt libere reuerti ſine alia lnia.

Renuntiare. Renũtiatio ꝓt fieri p ſe ꝛ ꝓcuratoꝛem,lz ſit ꝓcuratoꝛ gnalis.b. d.bon[9] tex.vſq; ad.ff.monte. ¶No.ex hoc tex.q̃ renũtiatio ēt ꝓt fieri per ꝓcuratoꝛem gnalez,vt hoc tex.cũ gl.ſup vbo,oim bonoꝝ.ꝛ sic est caſus q̃ ꝓteſtatio ꝓt fieri ꝑ ꝓcuratoꝛem etiam nõ bũtem ſpãle mãdatũ lz gl.de hoc videatur dubitare,ꝛ nõ firmet pedes in.l.j.ff.j.de lib.agno.ꝛ iſtũ.ff.intellige q̃ ꝓcuratoꝛ possit renũtiare,qñ renuntiat cã subſiſtente:ſed ſi renũtiaret nulla cã subſiſtẽte,tũc nõ posſet renũtiare ei ad qõ nõ ſpecialiter factꝰ est,vt vidiſtis in.l.ſi hoiem.ff.ti.j.Quid ſi vẽdo tibi ola bona mea ꝑſentia ꝛ futura,q̃ conſtituo me ꝑcario tuo noñe possidere,deinde aliqua bona acquiro,nũquid ſtatiz virtute precarij,efficiar poſſeſſoꝛ?rñdeo,nõ,niſi ea intentione acquirerem,vt te poſſeſſorẽ faceꝛẽ:vt in hac.l.ff.q̃ ſi quid poſt.q tex.est ad hoc no.nã in poſſeſſione acquirenda poteſt qs preiudicare ei,cui ɔz acquirere:vt.j.ꝛ.de acq.poſ.l.ſi.C. ꝛ ita determinaunt.d.Fran.tig.per hũc.ff.quod tene menti.ꝛ ita dixi eo ſuper rub.C.de contraben.emp.

¶Ex lect.an. ¶In ter.ibi,verius tñ q̃ ſi est ꝓcuratoꝛ gſialis non poteſt renũtiare,niſi ex cã inſta:vt.ff.man.ſi hoiem,ſcõm Bal.ꝛ ibi,ratam. ¶No.casum in quo qs est ꝓcuratoꝛ, ꝛ tñ desideraꝝ ratihabitio dñi ad coꝛroboꝛationem actio.ꝛ hoc tel lige in generali ꝓcu.ꝛ est ratio:quia de natura ac.erat hic exploranda volũtas domini. ¶Item ſi alicuius. Iſte verſi. est

arg.qõ

arg.ꝙ finita causa lige sit finita liga:ꝛ sic finita guerra ē finita liga facta ꝑpter guerrā. ¶ Quod si in te. dic casum ꝙ fecim⁹ societatē ad emēdum pannos: ego iui in frāciā ad emendum,ꝛ interim socius decessit, lucrū ꝛ dānum erit cōmune cū herede eius propter ignorantiam, sicut in mandato.

Morte. Morte naturali vł ciuili soluit societas.h.d. iste.§.ad istū.§.declara vt in gl.ꝛ bene no.

Si cōmunis. No. hunc.§.ꝛ hunc text. nam est hic casus de quo habuistis. not. s.e.a.l.verū.§.sed cū tres.in gl.que incipit, vt cum massaria. s.e.facit.l.vñ querit.s.cōmo. ¶ In.l.actione.§.publicatione. ¶ No.tex.q deportatus hr pro mortuo: q hz successorē vniuersalē, ergo intelligitur fiscus capere causa mortis. Et adde qd no. Cy.C.ad.l.iul.de vi.l.tutoris. Itē no.ꝙ in cōtractu voluntario, nō succedit fiscus. Et adde qd leg.ꝛ no.j.de noua.l. quoties.in fi.ꝛ.j.sol.mat.l.si constante.§.si.

Nōnunq̄. Non summatur, q breuis: sed not.ipm ad id qd dixi.s.e.l.actiōe. in prin. Istū tex.declara vt in gl.ꝛ tene menti secundam opinionem.
¶ Additio. ¶ Nōnunq̄. In gl.ibi, als nō, nisi finita societate quero hic quare nō nascit nisi finita societate act.ꝓ socio? Rñdeo, quedā sunt actiōes q desiderant ɔtū finiri, sicut ē ꝓ socio actio, vnde merito perseuerāte ɔctu nō orit actio. ideo aūt desiderāt societatē finiri: q dū sunt socij, nō pñt eē aduersarij, victoria eni ꝓficeret nō victori, sed in societatem reflecteret, facit.s.si.reg.l.iiij.§.si cōmunē fundū. q̄dā sunt actiōes, q nō desiderāt ɔctū finiri, sz ꝑfici: ꝛ ex eis ꝑfecto cōtractu quo ad actū pertinet oblig. statim nascit actio, vt.C.de rer.permu.l.ex placito. ita dixi in.l.j.in fi.C.vt act.ab her.ꝛ cōtra her.ꝛ vide per me in.l.tandiu.C.eo.

Si vnus ex. Inter socios tpe diuisionis societatis assumitur dos ab eo, qui sustinet onera matrimonij.h.d. Et no.hunc.§.ꝛ forte non reperis ita bene alibi sicut hic.ꝛ facit.j.eo.l.socius pro filia.
¶ Additio. ¶ Si vnus. Dos dz esse vbi sunt onera mrīmonij. Et si matrimonio dissoluto societas distrahat, restitui dz nō illico, sz tpe suo: ꝛ si certū sit dotē reddi nō debere, diuidit inter socios.h.d.cū.l.seq. ¶ No.ꝙ si sunt duo fratres socij oim bonoꝝ, ꝛ vnus accepit vxorē, ꝛ dotē posuit i cōi: ꝙ si ꝑueniāt ad diuisionē ɔstāte matrimonio, ꝙ dos de cōi debet refici ipi marito[a]: ꝛ si sit i casu restitutonis, debet restitui de cōi. sin aūt tanq̄ lucrū remaneat, erit cōe, sicut cetera lucra.ꝛ no. istud est verū mortuo parte, sed dotē quā fili⁹ lucratur in vita patris, conferre nō debet, vt no.in.l.dotem.de consti.pecu.ꝛ not.per doc.C.fa.erc.l.ij.

Si vnus. Si vnus ex socijs rē cōem vendit dz ei de indēnitate caueri, ꝛ preciuz receptū inter socios diuidi: ꝛ si preciū socijs cōicauerit super idēnitate ei succurretur.h.d. ¶ Additio. ¶ Si vn⁹. No.ꝙ vnus socius tenetur pro alio qui non est soluēdo: ꝛ hoc est ꝑpter verā societatem, in qua periculum dz esse cōe, facit.s.l.verum.§.si cum tres.ꝛ.l.si actione.§.si cōis. Secundo no.hic qñ duo rei videant esse socij eiusdē obli. q tūc qñ ꝑ pacti appositionē lucrū ꝛ dānū debet esse cōe. Jac.de are.facit.j.ad.l.fal.l.in lege fal. hoc esse seruandū.ꝛ lz duo rei ex cā onerosa debeant participare lucrum ꝛ dāmnū etiam sine pacto, nō tñ dicentur socij: vt.s.ea.l.vt sit ꝓ socio.cum.l.se. de duobus reis ex causa lucratiua est clarius: q ibi non venit participādū cōmodū ꝛ incōmodū, nisi expresse agatur: vt.d.l.in lege falcidia. hoc esse seruandum.ꝛ facit quod no.s.de condi.inde.l.frater a fratre.in glo.magna.

Si vnus. Si socius non omnium bonorum cōmunem pecuniam fenerat: ita demū inter socios vsuras perceptas dz cōmunicare si cōi noie feneraueri t. Itē si vnus ex socijs de suo in cōmuni negocio necessario impēdit, poterit illud repetere cum vsuris.h.d.quod no. C.e.l.j.
¶ Additio. ¶ Si vnus. Quando aliqui sunt socij, sz nō oim bonorū, qd qs ꝑprio periculo facit, alij ꝓdesse nō dz.h.d. Et est.§.multū no. pridie fuit ista qō de facto inter hr̄des duorū fratrū, qui videbātur in qbusdā socij, in qbusdā vo actib⁹ nō, Nā quosdā actus fecerūt in cōi, ꝛ quosdā separatim: mō qdaz illoꝝ fecerat mercaturā ꝑprio periculo ꝛ ꝑprio noie, dicebā ꝙ nō debebat hic cōicare per hūc.§.q societas que inducit tacite ex actib⁹, vltra illos porrigi nō dz, ar.l.l.j.de iti.actuq̄ pri. cū si.ɔcor.cū hoc.§.j.de adm.tu.l.titiū ꝛ meuiū.§.altero. ¶ In tex.ibi si qd vn⁹.ibi, ex socijs, nō oim bonorū. ¶ Ibi, Sz nec alias. No.ꝙ rōne mendacij perdit quis beneficium, ꝛ ꝙ beneficium confessionis non datur ei, qui negauit[b] a principio: qd tene menti propter statutum in maleficijs.

Nemo ex so. Quero de intellectu isti⁹ ꝑncipij: gl.dt ꝙ istud ꝑncipium debet itelligi ꝙ nullus ex socijs potest vendere vltra portionē suā, vcz ceteris socijs dissentiētib⁹: alias quilibet vr̄ habere mandatū de vendendo ꝛm gl.istius legis intelligei rebus ꝛ mercibus, quas habebāt venales: nā isto casu qlibet ex socijs vr̄ alterū ex socijs preposuisse ad vēdēdū: vt.s.si cer.pe.l.eius q in ꝑuincia.l si.s.de exer.l.iij.in ꝑn.nō posset tñ alter ex socijs fraudulenter vendere vel socio vetāte: in reb⁹ aūt, q̄s nō habebant socij venales, procedit iste tex. vt nullus ex socijs possit alienare vltra portionem suam.ꝛ ita loquitur iste tex.
¶ Additio. ¶ Nemo. No.in isto ꝑnci.ꝙ si plures sint socij ad vnam stationē puta pānoꝝ, ꝙ vnus nō pōt vēdere sine altero: tñ gl.sentit ɔtrarium, quilibet hz administrationem insolidū, ar.s.mā.l.creditor.§.si duob⁹ de exer.l.j.§.si plures.ꝛ quoties qs exercet actū insolidū, vn⁹ obligat aliū, vt no. Cy.C.si cer.pe.l.cū te. vbi videas: ꝛ idez dicas de istis garsonib⁹ apothecarum: q habet locum contra dñm institoria: vt.l.j.s.de insti. nō ob. hec.d.q apparebat de expressa conditione ꝛm glo.facit.j.de acqui.here.l.duo fratres.

Illud queritur. Dolus in perdendo cōmissus facit ꝑdere bñficiū istud. secus si dolus committatur non acquirendo.h.d.
¶ Additio. Illud. No.ꝙ nō tenet acquirere qs vt hic contra qd dic cū querit, vtrū ille q nō acqrit, sit i dolo: sic distingue, aut qs impedit acquisitionē rei, ad quā iure ɔctus vel q̄si erat futur⁹ obligari, ꝛ tūc vr̄ fraudare: vt.l.ij.§.pe.j.de her.vel ac.vē.ꝛ de iure fis.l fraudē.in ꝑn. aut aliquis nō vult acquirere rē ad quā iure ɔctus vel quasi nō erat obligatus, lz personaliter esset obligatus, ꝛ tūc nō videt dolum facere: vt.l.si ante.in ꝑn.j.que in frau.cre.ꝛ hoc ꝛm Dy. ꝛm Hu. vr̄ ꝙ tex.debeat itelligi de acquisitione que non erat casura in societatez.j.eo.l.cū duobus.§.si quis societatem.

Cum societas. No. hic duos contractus cadere super eodem, facit.j.eod.l.duo societatem.ꝛ.j.titu.j.l.labeo scribit, si mihi biliothecam.

Nulla societas. In glo.j.fine fine.in fi. nota.ꝙ societas vectigaliū nō trāsit ad heredē hr̄dis: ꝛ rō ꝛm gl.q i materia nō trāsmissibili coarctat mētio heredis ad ꝑmum heredē, sz forte nō est verū, imo magis est trāsmissibilis ad vlteriores hr̄des, ar.s.ꝙ me.cau.l.videamus.ꝛ.j.de le.iij.l.pr̄.§.quindecim. Nō ob.l.antiquitas. q ibi verbū ꝓferebat ab hoīe ɔ natura societatis vectigaliū: ꝛ cū lex dicat trāsire ad heredē, intelligo de quolibet herede, ar.j.de ver.sig.l.sciendū. pro ꝛ cōtra in duci potest: quod no.per Dy.j.ad tre.l.ex facto.§.si.

Duo societatem. Si ɔctui iuris gētiū subijciatur stipulatio idē ɔtinēs, ꝙ actio ipsa nouatur actio si actū ē, nō als. Itē stipulatio penalis ꝑcedētē obligationē ex cā onerosa celebratā nō nonat.h.d. ¶ No.qd dixi i summario: ꝛ circa illā partē summarij, q gl.dicit ꝙ stipulatio idē continēs nouat ꝑcedentē obligationē, ēt si nō fit actū. vid qd no.doc. in.l. vlti.C.de noua.ꝛ in.l.si.j.de ꝑto.stip.ꝛ vide qd dixi in.l.rescriptuz.§.si pacto.C.de pac. Itē circa scdam partē summarij, vcz vtrū stipulatio penalis ꝑcedentē obligationē nouat: vide qd not.ꝑ dic.in.l.si ita stipulat⁹.ꝛ de ver.ob.facit qd vidistis.ꝛ qd ibi dixi in.l.si quis a socio.s.e.ꝛ.s.de pac.l.rescriptum.§.si pacto. videbitis in.l.predia.j.de act.emp.
¶ Additio. ¶ Duo societatē. Obligatio ꝑncipalis i stipulatiōe deducta animo nouādi nouat ꝑ ipsam: ꝛ rursus illa stipulatio nouat ꝑ stipulationē penalē postea subsecutā ꝛ cōmissaz.h.d. ¶ In tex.ibi, trāslata.q est nouata ꝑ stipulationē non penalem, ꝛ ibi posse: q hic penalis stipulatio fuit subiecta ɔctui iuris gē.ꝛ iō nō hz nouare, lz gl.aliter dicat ꝛ male Ray.dsfor.
¶ No.dr̄iam qñ in ɔctu societatis apponit stipulatio sup sorte: nā si aio nouādi, nō pōt agi pro socio: q est facta trāsfusio: si dubitat, gl.dicit ꝙ olim presumat nouatio, hodie sec⁹, sic.j.de ɔben.emp.l.pacta cōuenta. dic ꝙ qñ stipulatio apponit incōtinenti, nō presumit nouatio, sec⁹ si ex interuallo, ar.j.de condi.ꝛ demō.l.non ad ea.ꝛ hoc tz Bar.i.l.si qs cū aliter.de v̄.ob. posset sic saluari gl.aut stipulatio adijcit ꝑmo ɔctui i eo.c.aut in diuerso: si in eodem, vt si vēdo tibi rem ementi, stipulanti ꝛ recipiēti, tūc non fit nouatio. Si i diuerso, vt q dixi, vēdo tibi hanc rem pro.x.ꝛ postea subijcio, item promitto tibi hanc rem per stipulationē: tunc olim forte ꝑsumetur donatio, hodie secus. Non obst.j.e.l.cū societas. q ibi pactū erat collatū sup accessorio, vnde non nouat principale, q ad hoc vt nouet ꝑncipale, dz pactū esse appositū sup essentialib⁹ non sup accidentalibus, ar.j.de contrab.emp.l.pacta cōuenta.j.de ꝑto.sti pu.l.valerianus. sz ibi fit tacita nouatio ratione contrarietatis ꝛ impossibilitatis.ꝛ sic non ob. ¶ Secūdo no.ꝙ per stipulationem penalem non fit nouatio cōtract⁹ bone fi. vt hic.ꝛ.j.de contraben.emp.l.predia.ꝛ.s.eo.l.si qs a socio.sec⁹ in stricti

a ¶ Marito. adde.d.Bar. soc.in ɔs.criij. ici.cū in ꝑsenti.ver.vij.ꝛ vl. in.ij.parte.

b ¶ Negauit. vide domi. Jas. may. instit.de ac.§.ex maleficijs.nu.20.vi.co.iij.seq. vbi plenē an ꝛ qñ negās penitere ꝛ confiteri possit, vt petere possit ipe si vult post negationem ad hoc vt consequatur cōmodū statuti remittētis q̄rtā partem pene confitenti maleficium.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

iuris:vt.ſ.de ac.& ob.l.obligationū fere.in fi.& eſt rō.qꝛ i hūtibus ſymbolū.i.ſilitudine facilioꝛ eſt trāſitꝰ.ſ.de acce.l.an mutilis.ſ.fi.ſz Jac.de are.ōt q̄ nō ſit nouatio,quia poſſit agi ad ſortē ſi creditoꝛ malit.ſz Bar.ōt q̄ in cā lucratiua ſit nouatio. & eſt vera gl.ſz in cā onerosa vera opi.Jac.de are. allegatur p̄ma parte tex.in.l.j.de pe.leg.& adde qō dixi in. l. reſcriptus. ſ.ſi pacto.ſ.de pac. ¶Tertio no.q̄ eſt dñia,an aliq̄d p̄erāt p modū p̄miſ.an p modū condi.qꝛ primo caſu ſit cū repe.con tractus,ſcō non:facit quod no.ſ.de pac.l.ſi vnus.ſ.j.

Duo conliberti. Uerbum gñale reſtringit per ſpeciale.h.o.

Socius socio. Imputatur illi,qui acq rit malum ſocium. vide omnino Bar.ff.de ſol.j.

Societatem. Uerba gñalia reſtringuntur ad futura.facit quod no.de fun.inſtr.lucius. ¶In ter.ibi,redigēdam.vide quod no.ſ.l.j.ſ.fi.in gl.parua.

Societatem. No.ex hac.l.q̄ in ſocietate oꝛ culpa leuis cōmitti coīpſo q̄ qs nō adhibet diligentiā in reb⁹ ꝓpꝛijs tē poze ſocietatis contracte.ad idem inſti.eo.ſ.fi.

1 ¶Arbitrozum duo ſunt genera.
2 Renuntiari,an poſſit reductioni ad arbitrium boni viri.

Arbitrozū. Snīe arbitri oꝛ ſtari.ſnīa vero arbitratoꝛis reducīt ad arbitriū boni viri.h.o. ¶No.ex hac.l.q̄ arbitrozū duo ſunt genera:ynū q̄ oꝛ arbitriū.aliud q̄ oꝛ arbitramētū.& p̄mū oꝛ redactū ad iſtar iudicioꝝ[a],vt vide bitis.ſ.de arb.l.j.ſm oꝛ eſſe q̄dā trāſactio:vt no.p gl.in aut.vt diffe.iud.ſ.ſi vero.& p Jn.l.c.qntauallis.extra de iureiu. Jtē p̄mo oīno oꝛ ſtari.ſ.de arb.l.dīē.ſ.ſtari.ſcō vero oīno nō oꝛ ſtari:ſz reduci ad arbitrū boni viri,vt ff.ſ.arbitroꝛ.in ſi. cū l.ſeq. ¶ſz hic q̄ro,an poſſit renūtiari reductiōi ad arbitriū boni viri[b]:de hoc no.per Dy.in.l.q̄dā cū filiū.ſ.de ver. ob. c. ſcienti.extra de reg.iur.li.vj.p Buli.de Lu.in.l.ſi vn⁹.ſ.illud ſ.de pac.p Ly.C.de arb.l.cū antea.facit.p hoc q̄dā gl. quā vi debitis in.l.ij.ſ.j.ſ.ſi mē.fal.mo.dig.facit qō no.Jo.and.l.d.c. qntauallis.extra de iureiur. Scō not.i.vñ ſi Meruc.cū.l.ſeq. q̄ ad ff vt vt laudū ſeu arbitramētū poſſit reduci ad arbitriū boni viri,regrīt q̄ ſit manifeſta iniquitas.ter.ē hic.& alibi oꝛ ter.q̄ regrīt q̄ leſio ſit in modico,vt ptz in.l.ſi libertꝰ.ſ.ō ope. lib.p quā legē hoc tz Jn.in.d.c.qntauallis.& alibi habem⁹ gl. dicētē q̄ regrīt enorme dānū.ita no.i.l.ſi qua pena.ſ.de v̄.ſig. ¶Additio. ¶Si ſocietatē.Pōt ꝛferri modus & forma ℞ in arbitriū tertū amici tanq̄ in boni viri,tñ ſi arbitreꝝ inique & enormiter ledit partē,pōt peti reductio ad arbitriū boni viri,ſecus in vero arbitro aſſumpto ad lites decidendas,qꝛ eo nō tz locum recurſus ad arbitriū boni viri.h.o.vſq̄ ad.l.ſi ſocius. ¶In gl.ſ.preced.in ver.conditione.ibi.j.eo tenore. facit.ſ.de ma.te.l.menio.& iſta gl.eſt no.qꝛ ſepe iſta verba in contractibus apponuntur ea conditione,modo,forma ℞.Et ap poſui ea ad.q.quam diſputaui padue,q̄ incipit,duo ſunt ſtatuta in ciuitate padue.vbi omnino vide. Et natura ꝓpria conditionis eſt q̄ adīciatur actui in potentia:& natura modi q̄ adīciatur actui in actu:vt.ſ.de condi.& demon.l.cum. ſ.titio.vnde rōne conditionis actus hmōi habet in ſui eſſe pendentiam de futuro,non ratione modi:vt.ſ.ſi cer.pe.l.itaq̄.& ſ.de leg.iij.l.ſi tibi. ¶In tex.ibi.ſit.ſ.laudum.& ibi, arbitratu fiat, iſte non dicitur arbitratoꝛ.ſupra de arb.l.ſi de meis.ſ.recepiſſe.

Unde ſi. In tex.ibi,iniquitas eiꝰ.ēt ſi i dimidia iuſti pciſ ſit iniquitas. ſm Jac. de are.& Cy.in addi.& idē Ray.allegat qō no. inſt. de ℣bend.emp.ſ.idē pciū. ¶In tex.ibi,p iudiciū bone fidei. ¶No.q̄ iure actio.ex ℣ctu.quo ꝓius agi poterat reducīt arbitratꝰ ad arbitratū boni viri. Rich.mal.tñ ē ergo petere reductionē,q̄tū agere ad decipiēdū,& ſm hoc oꝛ concludi pti,& non indici. Alij dicūt q̄ offō iudicis.ſ.de rei ven. l.j.ſ.p hāc.& p hoc nō eſt opus duob⁹ iudicijs,ſicut nos dicimus de offō iudicis reſciſſoꝛio,ſz ſufficit vnū iudiciū:vñ ſi p iudicem cognoſcatur laudum eſſe iniquum ad illud vādū vel faciendū,cōdemnabīt pars,ſicut dicimus in cā appellatiōis: vt.C.de app.l.eos.in pn.nā iſta reductio tz inſtar cauſe app. vt.ſ.de arb.l.nō diſtinguem⁹.ſ. cū qdam.& adde qꝛ iſta reductio eſt perpetua vſq̄ ad.xxx.an.qꝛ non limitaſ,quare ſz Ly. & alios.formā libelli eius.vide Spec.de arb.quarta pte ad fi. in trac.libellorum. Jtē no.in iſta.l.q̄ ille qui oꝛ laudū iniquū oꝛ ꝑbare qꝛ preſumitur ꝓ arbitratoꝛe ſm Dy.q̄ ita cōſuluit in conſi.inci.ptbolomeus manētis. ¶Quero vtrū pendente petitione reductionis,laudum poſſit egecutioni mādari:dic q̄ nō rōne ꝓpleꝛitatis & p̄iudicialitatis,ar.ſ.ō egen.tu.l.titiꝰ. C.de trāſac.l.ſi cā cognita.C. de i integ.reſt.l.j.& ar.l.j.nil no. ap.pen.cū ſi.Et forte poterit peti iſta reductio p modū egce. arg.ſ.de inof.teſt.l.pa.ſ.filius.in.l.tale pactū.ſ.qui pronocauit.i fi.repetitionis.de pac. ¶In gl.ibi,iudicis ꝛc.ibi.ſi qs arbitratu.Sol.ibi nō fuit functus ſuo officio.& ideo nō leſit partes:hic fuit functus offō,& leſit ptem enormiter & intolerabiliter.& ſic nō ob.& ibi recurrīt ēt vltra annū,q̄ dāt ad app.vel ꝓſequēdū:vt no.in Spe.de arb.ſ.j.ver.qd ſi tpe. ¶Ibi p ſalutē.Sol.ſi ſeruauit formā cōꝓmiſſi,non pōt iterum laudare.ſec⁹ ſi nō ſeruauit formā cōꝓmiſſi,vt no.in Spe.de arbi. ſ.ſequīt. ¶No.ex fi.bui⁹ gl.q̄ ſi nō pareī reductioni facte p iudicē,non incidīt in penā cōꝓmiſſi:qꝛ compꝛomiſſum non extēdīt ad iudicē ſm iſtā gl.qō credo verum qñ index pronuntiando mutauit formam laudi,ſecus ſi confirmauit.arg.comū que no.Buli.de Lu.ſ.qui ſatiſ.cog.l.nullus.

In ꝓpoſita. Jn gl.magna.in fi.ꝑma ſolutio eſt vera qꝛ ex quo laudū ſemel tulit q̄ tūc functus eſt offō ſuo:& idē iterum iudicare nō pōt,& ꝑbat in.l.j.in gl.alle. Et no.totam iſtā gl.tam p̄cedētē partē q̄ ſequentē,ꝓ cuius gl.& l.declaratione vide qō no.doc.C.de epiſc.au.l.ſi qs ex conſenſu.C. de arbi.l. cū antea.& vide multas.q.quas formaī Spe. faciēs ad hāc materiam ti.de arb.ſ.ſequitur.& vide vnā.q.quā formaī Dy. in.l.ſi dūū.ſ.de fur.& vide qō no.Jnn.& Jo.an.in.d.c.quinta uallis.& alibi habemus glo.dicentē & vide qō no.doc.in.l.vlti. C.de ℣ben.empt.l.ſi qs arbitratu.ſ.de ver.ob.

Socius. Pactum initus inter ſocios,vt ſi alie dotētur de cōi,eſt validū:& ſi ſocietate dnāte dos recuperet,dos reuertīt i cōi cū ſua cā:ſecus ſi dos recuperet per filiā ſocietate ſoluta:& ſi filia fuerit acceptilatione liberata ſocio nō nocebit.h.o. ¶Et gl.in.l. ceterū.ſatis declarat tex.iſtius legis,& in ea ponit caſum. Nota ſingulares caſus iſtius legis:qꝛ ſunt multum not. ¶Secūdo no.i ꝑ.qd ſi ſalua.tex.ibi,ſua cā.cū quo tex.no.q̄ de iure antiquo pater tenebaī dotare iterū filiā viduatā eadem dote,vt hoc text.& ſic non vī hoc fuiſſe inductū de iure nouo per auc. Quis.C.de rei vxo.act. ¶Tertio no.vel nec ſi prior marit⁹.ex quo habes q̄ ſi eſt actum inter ſocios q̄ filie de cōi dotētur,& vnus ex ſocijs filiam dotauit.& ſol.mat.a marito dotē integre recuperare non poteſt,quod no.& tene menti.

¶Additio. ¶Si ſoci⁹.Primo iſta lex declarat q̄ valeat pactū q̄ filia debeat dotari de cōi,ēt ſi vnus ſolus,vel neuter habeat filias.vl' vn⁹ habeat plures q̄ alī⁹:qꝛ ſufficit q̄ pactū ſit equale potēcialiter,ſz nō actualiter. ¶Scō declara dote iā data:qꝛ aut matrimoniū ſoluīt morte filie,& dos reuertīt ad ſocietatem,aut diuoꝛtio & oꝛ reſeruari in ſequēs mātimoniuz: qō alibi in iure veteri nō reperīt ſm Bar. Si vo primo modo pī,poſtea ſoluīt mātimoniū,dos iam data nō reuertīt ad ſocietate:ſz ſi dos non erat data ſed ꝓmiſſa,qꝛ qñoq̄ exiuit de coꝛpoze ſocietatis remanet in cōi.h.o.Et vide qō no.i Specu.de iud.quarta parte.ſ.ſequīt.ver.qd ſi vn⁹ ex fratrib⁹. ¶In tex. ibi,interꝓetatib⁹. ¶No.q̄ illud qō exiuit de coꝛpoze ſocietatis,reuertitur ad ſocietatē:qꝛ cā reducebaī ad nō cām.& ſic nō ob.C.de remiſ.pig.ſolita. Et ſi p̄ oꝛ ꝛc. ¶No.q̄ ſi teſtoꝛ inſſit virginē maritari cū cōpetenti dote,& eſt dotata:ſz maritꝰ deceſſit non ſoluendo,q̄ nō oꝛ ꝓterea denuo dotari:nā iſtud nō ꝓtinet ad offīū tertī,& ſufficit ſemel fuiſſe dotatā. & vide i Spe.q fil.ſint le.v̄.ſz pone qdā. ¶In ter.ibi,iure ſuo.& iure cō ſolidatiōis.Jtē adde ad hāc.l.qō no.Cy.C.de iure delib.l.rez quam.& C.de rei vxo.ac.l.rem in preſen.ſēd quamuis.in.iij.q.

Aliud. Iſta lex nō ſummatur:qꝛ clara eſt:ſz idē habes in.l.arboꝛ.ſ.cōi diuidundo ꝛc.

¶Additio. ¶Illud.Quantā partē quis hz in terra tātā hz arboꝛib⁹ & lapidib⁹ ſeparatis. ¶In tex.ibi habebat q̄ aliud ſeparatio aliud ſpecificatio. ¶In tex.ibi directo. ergo in ℣ctibus q mandat nō tenetur ex interpretatiōe:ſz inde lictis ſecus:vt.l.j.ſ.deiecīſſe.de vi & vi arma.

Are ſocietatis. Unꝰ frater non oblīgat alium,ſz ſint ſocij,niſi pecuniam vertat in dotē. & vide qō no.i Spe. de iud.iiij.parte.ſ.ſequitur.ver.qd ſi duo fratres.& iſta lex oꝛ intelligi q̄ obligauit ſe ꝓpio noīe,ſec⁹ ſi nomine ſocietatis, vt no.Ly.C.ſi cer.pet.l.cuz te.& dixi.ſ.eo.l.nemo. ¶No.q̄ arcam communem vel burſam cōmunē poſſunt habere ſocij,licet non ſint collegiati,facit.ſ.eo.l.verus.ſ.ſi cum.& l.j.ſ.quibus.quod cuiuſq̄ vniuer.no.

Toties. Iſta lex non ſummaī:qꝛ breuis:ſz ipſam declara vt no.in glo.& habet duas lec.vt habes in ea ꝛc.

¶Explicit liber.gvij.

Incipit

a ¶Judicioꝝ. Adde eūdem bal.in.l.j.ſ.de arb.& qō ibidē dixi i apo. qbus adde.d. Jaſ.may.inſt. de act.ſ.oīn.

b ¶Viri.Vide Lu.ro.in rub. de arbi. Pet. Lard.& ſeq.& Ang.i ꝑſi. incip. Ludoni cus de ciuitate Caſtelli. et Old.i ꝑſ. clvi. & Pau.d caſ. in ꝑſi.legrij. incip. Primo & ante.cxj.cōſil. lxxv.ici. Quia frustra.

¶ Incipit liber.xviij.

¶ De contrahenda emptione, et de pac. inter empt. et vēdito. compositis, et que res venire non possint. Rubrica.

Origo. Ista lex ponit vñ emptio et vēditio originē sumpserit. et qñ emptio et vēditio dicat ꝯbi. et qñ pmutatio: et hoc est loco summarij. ¶ In gl. q̄ icipit, no. ꝙ ex duob⁹. ibi, tātūdē i massa etc. ¶ No. istā gl. ex qua habes ꝙ tm̄ dz valere argētū signatū seu formatū. q̄tū vz i massa: et sic ex hoc habes ꝙ expēse ꝯdēdi debēt fieri ō publico, vt hic: lz In. i. c. q̄to. ex ō iureiu. videat velle ꝯtriū: sz ei⁹ dictū est ꝯ hūc tex. et hāc gl. i gl. ibi, sz cōparat etc.
a ¶ No. significationē isti⁹ v̄bi, cōparare: nā v̄bū, ꝯparare[a], est gñale tā ad pmutationē q̄ ad exēptionē, de quo no. p gl. C. de re. pmu. i rub. ¶ Additio. ¶ Origo. No. ꝙ moneta dz habere formā publicā, al's est adulterina. ¶ No. ꝙ v̄bū, cōparare, est verbū gñale: secus in v̄bo, emere. ¶ No. ꝙ emptio reqrit p̄ciū pec. nume. adde qualiter dz esse moneta ex de iureiu. c. quāto.
b ¶ In tex. ibi, ali⁹ emptor, ali⁹ vēditor. ¶ No. ꝙ correlatiua debēt esse diuersa, et ad positionē vni⁹ sequit positio alteri⁹. s. de iureiu. l. si duo p̄oni. §. marcell⁹. et nō cadūt in eadē substātia, vt i. c. fi. de isti. et de iureiu. p v̄fas. de bap. c. debitū. ¶ Querit gl. i fi. vtrū iter absentes possit ꝯbi ñ directo nūtio vel epistola: et tz gl. ꝙ nō: idē tz. j. de act. et ob. l. cōsensu. et l. nec ambigi. C. de dona. et C. ō do. cau. mor. l. ij. C. de sacros. ecc. vbi vide Cy. de fur. l. si nōdū. nā nūti⁹ et ep̄la inngūt ꝯsensum, sz fine eis cōsensus separati sunt, et ideo nō pñt ita integrare eundē ꝯctū. Scdo querit gl. vtrū si mādatuz titij reuocat ignorāte aduersario, tz ꝯctus: dicit gl. ꝙ sic, doc. rephēdūt p. l. cū fili⁹. §. si pecuniā. de dona. si cer. pe. l. ei⁹ q in puin. §. quas v̄o. Ego cōsului istā gl. ꝙ teneat ꝯct⁹ q̄tum ad obligationē inducēdā, sed nō q̄tū ad trāslationē dñij, sic. s. de publ. l. papinian⁹ al's. si qs pbi. et hoc in ꝯctu onoroso, qr in lucratiuo nō tz vllo mō, vt. j. de ma. vin. l. si pr̄. §. pr̄ ex puincia. et vide qō no. in. c. j. de renū. i cle. et. s. de cōdi. ob cau. l. si pecunia. §. si seru⁹. De hac materia, distigue qr aut agit de obligatiōe ꝯhēda, aut de ꝯcta dissoluēda. pmo casu sola reuocatio sufficit, nec est op⁹ puenire in notitiā nūtij: vt. s. qō iusl. l. j. §. si ego. et ibi no. p declarationē hui⁹ gl. falsum. Scdo casu nō sufficit reuocatio: et ita loqunt ꝯtria i fi. gl. alle. de hoc plene in. l. ei⁹ q i puinciā. p̄alle. p Ray. i. l. ij. §. fi. et. l. si qs. j. de don. rōnē facit fm scdaz reg. iur. id qō nr̄m. et qr in. l. si mādassem. s. mā. et ista gl. declarat p Cy. in. l. mandatū. C. mā. et vide in. c. ex pte decani. de rescri. v̄. vr̄ tex. de ista materia vide qō no. in. l. titi⁹. de cōsti. pe. in tex. l. j. §. qō autez.

Est autem. No. ex hoc tex. ꝙ emptio et vēditio est de iure gen. ad id. s. de iusti. et iur. l. ex hoc iure. sz quedā est gl. q̄ est in. l. eas. s. de cap. di. videtur velle ꝙ emptio et vēditio sit de iure gen. hoc est, habet equitatem naturalē iuris gen. fuit tamē introducta de iure ciuili. qō no. ¶ In gl. q̄ icipit. j. de act. et ob. ibi qō nō puto verū etc. ¶ No. istā gl. et idē qō hic no. C. de don. l. nec ambigi. facit qō no. i. l. cōsensu. j. de act. et obl. ¶ In gl. in fi. Circa hāc gl. vide qō no. Dyn⁹ in. l. si pr̄. hic alleg. et notat Cy. in. l. mādatū. c. mādati.

Et liberi hominis. In tex. ibi, emptio itelligit q̄tū ad hoc, vt vēditor teneat emptori: vt isti. eo. §. vlti.

Sed celsus. No. dist. q̄ fit hoc p̄n. de publico: nā q̄dā res est publica et est i vsu publico. Quedā est publica q̄ tñ in vsu publi. ñ est. ¶ Additio. ¶ Sz celsus. Pōt agi in ꝯctu ad rescisionē cōtract⁹. h. d. Ibi, emptio. ar. fi. iste tex. vr̄ velle ꝙ oēs ꝯct⁹, q sunt de iure gen. pñt per ep̄lam explicari vel p nuntiū. qō facit ad illā. q. nūquid sponsalia possint p epistolā ꝯbi, sicut per procuratorem, vt. l. generali. in prin. l. p soc. Et totum hoc posset pro modo perpēdi vtrū isti actus desp̄ōsandi sunt de iure gen. nā si essent de iure gen. nō posset ꝯbi p ep̄lam, vt hic: sz tex. facit ꝙ sint de iure naturali: vt. l. j. §. ius naturale. ff. de iust. et iur. ibi, maris et femine. ali⁹ tex. ꝙ sit de iure naturali: vt. l. j. §. ius naturale. ¶ In fi. gl. sup v̄bo, quibusdā. ibi, idē ꝯctus sponsaliū. sz cogitabitis. Sz q̄ro vtrū a ꝯrio sensu hodie ꝯctus emptionis et vēditionis sit de iure gen. et vr̄ ꝙ nō: qr pecunia est ō iure ciuili rōne publice forme, sine qua esse nō potest: requirit em̄ in pecunia duplex iustitia. s. pond⁹ materie, et autoritatis forma, q̄ autoritas est de iure ciuili: ergo ꝯct⁹ nō pōt esse de mero iure gē. In ꝯriū est tex. de iusti. et iur. l. ex hoc iure. gl. in. l. eas. de cap. di. ōt ꝙ emptio est de iure gen. quo ad naturalem equitatem: tñ a iure ciuili est directa: tu dic ꝙ ē de iure gē. nō ob. ꝙ autoritas pecunie est de iure ciuili: nā et autoritas tutoris ē de iure ciuili: et tamē si autorat tutor emptioni quā fecit pupillus, ꝯctus est de iure gē. Quoties em̄ p̄ma p̄ncipia inquirimus, ea q̄ de iure ciuili his accidūt, nō consideramus quantū ad nōis impositionē sed q̄tum ad iuris effectū, vt dicimus in matrimonio: vt not. ff. de iust. et iur. l. ius ciuile. cum. l. seq. et omnino vide quod no. C. eo. super rub.

Si fundus. Ubi contractus ex conuentione resoluitur, agitur actione ex eo contractu ad id qō est actū. h. d. ¶ In tex. ibi, si fund⁹ annua. die primo qō p̄cio soluēdo annua bima trima die. iste. §. facit ad materiam. l. eleganter. in prin. s. de dolo.

Hec vēditio. Si conditio conferat in arbitrium alterius ex ꝯtrahētib⁹ intelligit collata in arbitriū boni viri, et tūc facultas arbitrādi extinguitur, cū arbiter est in mora, qō facit ad materiam. l. si quis arbitratu. j. de verb. ob. et. j. de leg. ij. l. j. et. l. societatē. §. arbitror. s. ti. j. et. l. fi. C. e. Ultio habes hic vnā gl. que facit dr̄iam inter ista verba, si noles, et si nolueris, et cū voles, et cum volueris: de quo. j. de ver. ob. l. centesimis.
¶ Additio. ¶ Hec vēditio. Appellatione arbitrij continet arbitrium boni viri: et si arbitriū sit adiectū ꝯctui per modū cōditiōis, nō tñ pficit ꝯct⁹ nisi arbitriū subsequat[b]. h. d. ¶ In tex. ibi, cōputasset. i. reddisset seu calculasset. et ibi, dñi. s. tātum. ¶ No. ꝙ arbitriū boni viri inserit per modū ꝯdōnis, sic. s. ti. j. l. coita. et. l. si societatē mecū. qñqz tñ arbitriū inserit per modū demonstratiuum, et tunc nō suspēdit actū: vt in. l. j. de leg. ij. et dic vt ibi. Et lz nos dicam⁹ ꝙ in vltima volūtate nō arbitrāte illo, cui⁹ arbitrij facta ē insertio, recurrit ad aliū fauore vltime voluntatis: illud est verū qñ nō est insertū p verba ꝯdōnalia, vt ibi no. Et hoc, et totā istā legē declara optime. p Bar. in l. si qs arbitratu. j. de v̄b. obl. et. Cy. in. l. fi. C. de ꝯh. emp. et vide hic p intellectu hui⁹. l. et materie, an valeat iste ꝯct⁹, vēdo si voles, vel emo, si voles, ita ꝙ tota substātia ꝯsiderat in volūtatē nō ps substātie, vt notaui plenissime. C. eo. l. in vēdētis. Scdo no. qō v̄ba p̄ie psone porrigūt ad tertiā subintellectaz: vnde hec v̄ba arbitrio meo, porrigunt ad arbitrium boni viri, et rō h reddit, qr si nō porrigerēt, resultaret nullitas actus qui gerit. Tertio no. ꝙ lz nos dicam⁹ ꝙ in ꝯctib⁹ collatis i arbitrio nō teneat ꝯct⁹ nisi secuto arbitrio: istud vr̄ vex in arbitrio tertij, sec⁹ i arbitrio ꝯhētis: nā si p se stat quomin⁹ arbitret, arbitratū fingit vt hic, vel hic erat arbitriū sup accidētalib⁹. sec⁹ si sup substātialib⁹, ar. j. e. l. qō sepe. §. j. et ar. isti⁹ p̄nci. Dico ꝙ si emphyteuta vēdit irrequisito dñō pro p̄cio declarādo per tertiū. ꝙ illō nō declarāte non cadit a iure suo: qr negociū est imperfectum, vt hic, et facit. j. de ver. ob. l. alienam. Sz pone ꝙ vendit res emphyteutica vel feudataria: nunqd isti ꝯct⁹ sint de iure gē. et vr̄ ꝙ nō: qr natura specialis denominat speciē cōtract⁹: sz emphyteusis et feudū hñt naturaz specialē de iure ciuili et ꝯsuetudinario, de iure gē. ergo iste ꝯtractus est de iure ciuili, et sic nō perficit ꝯsensu: vt. ff. de pac. l. iuris gen. in prin. In ꝯtrariū vr̄: nā iste cōtractus est cōtract⁹ vēditi. p locuz a forma specificata est de iure gen. et cōsensu pficit: et lz nomē impositum rei sit de iure ciuili, tamen nomen impositum cōtractui est de iure gen. Et ideo nudo cōsensu contrahitur obligatio, saluo ꝙ in feudis regritur inuestitura et ꝯsuetudine feudorum et hec est veritas. ¶ In gl. si dicā. No. hic dr̄iam inter si, et cum: est rō qr, si, denotat directā cōditionē, cū, denotat ꝯditionem inflexā. Itē nō. dr̄iam in dictione, cū, cui futuro adijciat vtrū futuro subiūctiui, an futuro indicatiui: dr̄ia ista est grāmaticalis: tamen iura faciunt multum istam differentiam. et vide qō no. Cy. in. l. in vendentis. C. eo.

Huiusmodi. Non vr̄ incertū illud qō ex alio pt certificari. h. d. in hoc. §. ¶ No. glo. que incipit, facias. que ponit no. dist.
¶ Additio. ¶ Huiusmodi. Sufficit ꝙ q̄titas precij sit certa p relationem ad aliud. h. d. ¶ In gl. facias. No. dr̄iam inter relatiuū q̄titatis, et relatiuum substantie. Primum significat numerum: scdm significat substantiam siue speciem. et vide ꝙ no. Azo in summa. C. de sen. q̄ p eo. in fi. et Ja. de are. j. de leg. j. l. si ita legatum. quod tene menti.

Si quis ita. Additio. plus nihil releuat, nisi p aliō certificet. h. d. ¶ No. hūc casuz, et de dictione, plus, vidistis in. l. publia. §. fi. s. depositi. ibi duz ōt pl⁹ vl min⁹ etc. ¶ Additio. ¶ Si qs ita. Uēditio pt esse pura, tñ p s p̄cij cōditionalis. h. d. ¶ In tex. ibi, augebit. ita ꝙ qñ p̄cium principale est purū, licet augmentū sit in cōdi. emptio contrahitur, et statim potest agi ad rem tradendam.

Nec emptio. Si vēdit res, nō vz vēditio, nisi res existat: si v̄o vendit dubius euent⁹, in tali dubio euentu tz venditio, licet nihil euenerit. h. d. Uel sic, consistit emptio siue fundetur sup re, siue sup spe. h. d. Intellige non tacitā volūtatē retrotrahi sicut exp̄ssam. Itē no. ita trahi ꝯditionē necessariā sicut volūtariam. et hoc verum quātum ad ꝯct⁹ volentiū: nā al's ꝯtract⁹,

a ¶ Comparare. nunqd aūt sit differentia inter emere et cōparare. et vide. d. Alex. de Imo. i ꝯs. xlix. in pe. col. i. iiij. parte.

b ¶ Subsequatur. Uide omnino. d. Alexā. de Imo. in cōsi. xviij. in. j. col. in. j. parte.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

nō valet,qz nō esset fundat⁹ sup aliqua re:z ista est rō lre quā bene no.aliqñ tñ Jctus non firmat super re,ſz sup spe.z tunc nō debent emptio. ¶No.i hac gl.sup vbo,iam,q ponit signifi cationē istoz verborum olim[a],iam[b],dudum[c],&c.quam not. ¶No.in fi.istius legis qō qñ vendit spes,nō debetur euictio.

a ¶Olim.de q̄ dictione vide Fr.are.i.l.eñ. si cer.pe.z qō ibidē ad eum dixi in apost.

b ¶Jā. de qua dictione vide eūdē bal.ſ.in pn.cōsti.j.z qō ibidem dixi i apo. vbi etiaz ō dictiōe, oliz, z dudū:qbus adde Frā.are. in.l.cum z sor tis.de pig.ac. z in.l.fideiuſ. ſ.man.

c ¶Dudū.vi Car.i cle.j.ſ. j.inde.z cum. bal.ſ.l.j.cōsti. superius alle.

IN venditionibus. Dissensus circa ꝑcium vēditiōis,seu in ꝑcio,seu i materia,vel segu Jctū venditionis vitiat:dissensus aūt i noīe,si de corpore ꝓstat,nō ɔz vitiare.b.d.vsq; ad.l.in hmōi. ¶No.gl.super verbo,absentem. ¶Er lec.an. ¶Error Jbētis i corpore,in substātia,vel i re vitiat Jctus:secus si errē in accidentalib⁹,z inspicit ꝑsona Jbētis.b.d.cū plurib⁹ legib⁹ seq.Dictū est.ſ.de ꝑcio z re,nūc ōt ō ꝓsensu:qz ɔz cedere pariter sup re z ꝑcio:z ista sunt essentialia Jctus,bonitas aūt intrinseca vel extrinseca rei ɔz qualitas,facit qō no.ſ.si cer.pe.cum quid. ¶No.q̄ error in corpore,z error in materia vitiat,ſz error in bonitate vel qualitate nō vitiat. Itē no.de qualitate,q̄ q̄dā est q̄litas substātialis,q̄dā nō ɔz q̄litas substātialis:vñ nō ɔz vinū,nisi habeat q̄litatē substātialē vini,z saporē vini,acetū esn qō semp fuit acetū,nō ɔz vinum:sed si a principio fuit vinum remanent reliquie vini.

ALioquin. Jn teg.ibi,q nō vidit.ſ.rem,vt in ceco:ꝑsumptiue,vt in minus perito:ergo equiparanr cecus,z min⁹ peritus, ſm Frā. accur. ¶No.q nō ɔz consensisse,q non vidit. ¶Jn teg.ibi,in seru.nam equiparatur error iste,errori in specie,in quo possit verisimiliter ari intentio contrahentis.

IN huiusmodi. Jnspicit dissensus vel consensus Jbentis, nō autem illorum quibus acquiritur.b.d.cum.l.seq.

QUid tamē. Nō summar,qz brevis:ſz no.il lud exēplū,qō ponit i v.vt puta.no.di.huius.l.z loquit ista leg,vbi ambo Jbētes erāt. ¶Additio. ¶Quid tñ.No.ꝺz vtrū aliquid sit,in quo possit verificari intentio Jbentium,z tūc in totā tz,alio quin in nihilo. ¶Jn teg.ibi,non valet,qz error specici est,nā alteri⁹ speciei est aurum,alterius purum est.

ET si consensu. ſ. **Si rem.** Error ꝺñi impedit translationē.ad hoc allegat. Et no.q hic nō ꝑcedebat obligatio,qz contractus nullus:secus si precederet.ſ.mand.l.seruum titij.

Si rem meam. Emptio rei mee ñ vz.z si iuſsu meo alij tradat,i illū ꝺñiū nō trāsferet.Jdē in donatione,q̄ fieret mihi de re mea,z ꝑdicta locū hñt q̄ emptio rei mee nō valeat siue ignoranter siue sciēter qs rē suā emat.b.d.cū.l.seq.Et no.istas.ll.z maxime illas rationes ibi,quoniam non hoc mihi ꝓpositum &c.

OFficio. No.q offō iudicis ɔz diminui ꝑciū, q̄ qñ est error exꝑssus in ꝑcio.No.q contractus tenet ꝓ parte,z ꝓ parte non.Sed arg.cō tra.ſ.de cond.inde.l.si non soꝛtem.ſ.si centum.

SEd si cōis. Sz qūo ꝑponit hic offñ iudicis.imo ɔz agi ex Jctu. ſ.eo.l. sed celsus.ſ.si fundus.rō,qz hic petebatur diminutio rōne nullitatis Jctus ꝑ ea parte,vnde non oritur actio ſz officium:sed in Jtio agebat ex pacto infoꝛmante Jctum,q tenuerat a principio,vnde est ibi actio ex eo contractu.

Si seruus. Falsa demōstratio finiū nō adjicit aliquid.b.d.facit de leg.iij.l.si ꝑsona tus.ſ.j. ¶No.hic q ɔz recurri ad itellectū ꝺñi nō ad itellectū procuratoris,quando procurator habuit speciale mādatū.

QUod vendidi. Ex venditione in emp. ꝺñiū nō trāsit nisi ꝑcio soluto,vel habita fide de ꝑcio.b.d. ¶No.q ista.l.i eo qō ōt de fide,nō bz locū in publ.vt.ſ.de pub.l.de precio. Itez vbi fides nō pōt haberi.vt.l.si pe.de iure fiſ.tetigi de pig.ac. l.eleganter.ſ.si vendidit.z facit.j.de ver.ob.l.qui rome.ſ.calli machus. ¶Jn gl.ma.ibi,quasi &c.vide qō ibi no.z qō no.in ſ.vēdit.inſt.de re.di.ſz de hoc dicā.j.de peric.z cō.rei vend.z tra.l.j.in fi.vbi vide tex.in contrarium. ¶Sed hic quero,qd in contractu permu.z in contractu do.vel dotis,vel in cōtractu locationis z conductionis in casu quo ex cōtractu locationis z conductionis ꝺñium trāsfertur,vt videbitis in.l.i naue saupheñ.j.loc.an ꝺñium transeat ꝑcio non soluto vel re ab alia parte non tradita:de hoc dic vt no.ꝑ gl.C.de dona.l.cū ꝓponas.ff.de fur.l.si seruus.ſ.locaui.C.de rerū permu.l.j.&c.

d ¶Testari.Ai de Fran.are.l l.is cui. de testamen.

SAbinus. Not.hāc legē ꝑ q̄ poteres cognoscere cōtractum emptiōis a Jctu locationis z conductionis ad idem vt in.l.cōuenerit. j.e. ¶Jn teg.ibi,edificares,vel materiam trado, vt inde fiat materiatum:nam tunc est locatio z conductio.

LAbeo. Jsta leg nō summar,qz brevis:sed ipsam declarabo tibi in.l.veteribus.ſ.de pac.&c.

¶Jura spūalia transeunt cum vniuersitate temporali.

HUnc legē. No.q locus sacer,ſz nō sit in cōmerico per se,tñ pōt excipi a cōmercio,qñ trāsiret cū vniuersitate. ¶No.q si dictio,qd refert,refert ad modica. ¶No.q jura spualia trāseūt cū vniuersitate tpali:vñ qui donat castrū, vī donasse patronatū,quē habet in ecclesia fundata in castro:qz castrū est quid vniuersale:qō dic vt no. Jnno.de iure pa. c. ex lſis.vbi no.q illa intelliguntur ſm naturam Jctus z rei deducte in contractum:vt no.in.l.si stipulatus.ff.de vsur. z per Dīrch.cvj.qō.vij.pie mentis.z lxx.dist.hortamur.

IN modicis. Jn glo.fi.ibi.Sz hec oīa facit,ycz q̄ ius patronatus videatur trāslatū cū vniuersitate,de q̄ dic vt j.l.q̄dā. j.de acq.re.do.no.plene per gl.ſ.de oper.li.l.qui operas.z viō qō habes in.c.cum bertholdus.extra de sen.z re iud. ¶Additio. ¶Jn modicis.Jn alternativa venditione est electio vēditoris,b.d.hic Ja.de are.q aut alternativa est posita simplr z tūc est electio debitoris:aut nō est posita simplr,z tunc aut verbū executiuū est relatū ad debitorē,z est electio debitoris: aut ad creditorem,z est electio creditoris:vt no.in.l.lucio.de leg.ij. Et facit ad.q.ponegdam ꝺñs nemoris ꝺcessit mihi vt acciperem vnum vel duo plaustra lignorum de nemore ſno.ꝑ ista vba,accipias vnū vl duo &c.mō volebā accipere duo,ipse volebat q tñ vnū:q̄rit qd iuris z vī q̄ vnū:vt.l.j.ſ.si stip.de ver.ob.Jn Jtiū est veritas:qz refert vtrū i testō vel in Jctu ꝑmittatur futura datio:qz tūc est electio debētis,ar.l.j.ſ.sti. an futura acceptio:qz tunc est electio creditoris,vt no.i.d.l.lucio ſm Ja.de are.qō tene mēti.Et forte in ſno exemplo Jtiuz est verū:vt sicut in nummis sic in quātitatib⁹ minor debet:z credo q̄ est casus in.l.si ita stipulatus fuero.j.de ver.ob.nisi intelligeremus q̄ hic cōcessio esset facta demonstratis corporib⁹, vt accipias hic vnum vel alia duo ad oculum demonstrata,z ita intellige dictum Ja.de are.

SJ ita distrahatur. No. teg.no. in fi.istius.l. vos scitis q̄ si ego ꝑmitto tibi dare fundū,debeo in te ꝺñiū transferre:secus si ꝑmitto tradere,vt.l. vbi aūt.ſ.vlt.de ver.ob.inſt.de ac.ſ.sic itaq;.Sz pone q̄ ego ꝑmitto tibi fundū simplr,nō ꝑmitto dare vel tradere, nūqd cogor ꝺñiū trāsferre.teg.est hic no.q̄ sic ibi pū ōt, vt cogit q fundū.ita tz gl.ꝓ hūc ter.inſt.de inuti.stip.ſ.idem numerus. ¶Ex lec.an. ¶Jn teg.ibi ſpoꝑdit simplr.nā ex omni Jctu ex quo ꝺñium trāsfert,Jctu simplr celebrato datio est in obligatione exceptio Jctu emptionis z venditionis,vbi nō venit datio de necessitate,sed cōsecutiue,ſi tradēs est ꝺñs:vñ nō est obligatio,ſz qñq̄ fit in execution de obligationis,qō no. ¶No. q ille q ꝑmittit rē simplr vī ꝑmittere rē dare,z ad hoc semp allegat:ius ergo vī ꝑmittere nō merū factū.fallit cū ista ꝓmissio descēdit ex cā emptionis:vt.j.de vsu.si stipulatus.z de hoc no.C.de transac.cum nota.Doctores dicūt qō iste tex.nō reperitur alibi ita clare,z faciunt de isto ter.magnum festū.j. de ver.ob.l.stipulationes non diuiduntur.ſ.celsus.vbi i stip. non est insertum verbum,dari,vel tradi,intelligitur verbuz, dari,vt hic ſn contractu emp.z ven.

SJ sciens eman. No.ex hoc tex.q̄ indicis ꝓhibitio impedit ꝺñij trāslationē:ſz hic quero,an legis ꝓhibitio impedire possit ꝺñij translationem? de hoc dic per Jnn.in.c.raynaldus.extra de testa.

¶Additio. ¶Si sciēs.Nō vz Jctus celebrat⁹ cū eo cui est alienatio vel administratio interdicta.b.d.Quid si ꝑdig⁹ iurat,vtrū teneat Jct⁹?dic q̄ nō:vt no.Ja.j.ō tut.l.q hz.q̄ inſz ꝓhibiti seu iter ꝓhibitos non vz:vt.j.de leg.iij.l.cū qs decedens.ſ.titia.z.j.de ꝓbat.l.q testiū. ¶Quero an ꝑdig⁹ possit testari cum autoritate curatoris sicut Jber?vī q nō q̄ autoritas curatoris ad testamentum nihil ꝓficit:vt.l.aurelio.ſ.fi. de li.leg.ad hec.j.ō test.l.is cui.j.de sec.tab.l.j.ſ.exigit.facit.j. de bere.insti.l.illa institutio.in pnn.in ratione ſui.

¶Sequitur ex lec.anti.

QUia quolibet. No.hic q̄ vt dicatur quis emisse bona fide,duo requirūt.ſ.q̄ putet se emere a ꝺño,z q̄ ꝑ putet illū bñe administrationem,alias ɔz male fidei. Item omnis q emit sine solennitate legali,ꝓsumitur male fidei.b.d.ergo parat causam prescribendi.

REm alienam. Jsta lex nō summar,qz brevis:sed ipsaz declara z melius in.l.fina.ſ.de condictio.ob cau.vbi omnino vide.sed ipsam declara vt in glo.z dum glo.dicit quod hec leg habet

leg hz locũ etiã in re mobili. vide qõ no.p Ly.C.de vsu.p empto.l.j. Itẽ circa v.sz cũ tz ꝛc. vide qõ no.Ly.C.ad velle.l.si ne ꝛc. ¶ Additio. ¶ Mẽ aliena. Jn gl.i.ibi quãdã afinã. Vide gl.p in emptione sufficit tradere possessionẽ facti:ꝛ idẽ not. C.si alie.res pig.da.fit.l.ij.ꝛ.l.ii.sz in hypothecaria nõ sufficit hoc.imo requirit idẽ qõ in trãslatiõe dñij ꝛ publiciana, vt.j.õ pig.l.si ab eo.qõ dic vt.j.de pba.l.cũ oia. Et adde qõ no.Ly.C.ad vel.l.si sine.ꝛ.C.de do.asũ nup.l.si ante.apparet ex predictis ꝙ purus ꝛ nudus possessor potest rẽ vẽdere ꝛ nõ obligare:q in primo casu est obligatio ꝓsonalis, in secundo realis, q nõ causaf ex nuda ꝛ pura obligatione facti circumscripta ab omni iure reali:vt not.C.de pigno.act.l.si rem alienam.et vide omino Cynum.C.de rei venditione.l.iur.in principio.

Quoties. Si seruus babens peculium simpliciter vendatur, in venditione peculium non venit: ꝛ ideo si seruo aliqua res peculiaris fuerit surrepta, potest tanꝯ furtiua cõdici:ꝛ ad exhibendũ pro ea agi ac etiam actione ex vẽdito.b.d. cum duabus seq. Et no.accessorium nõ sequitur principale, si ue excipiaf siue nõ:q accessoriũ erat alteri⁹ nature, nõ einsdẽ.

Qui tabernas. Jn iudicio quis videt vẽdere ius quod habet in re.boc dicit ista lex.ꝛ ipsam bene nota.

¶ Additio. ¶ Qui tabernas. Qui vẽdit rẽ, videt vẽdere solummõ ius qõ hz in re.facit.C.de leg.l.vlt.or patrui.ista lex loquit qñ vẽdidit expꝛssa rei qualitate, sed si nõ expꝛessa rei qualitate, vt vendere tãꝯ ꝓpriũ ꝛ allodiũ sm Spe.e.tit.ꝛ vide.j.e.l.cũ venderes.ꝛ.j.de euic.l.pe. ¶ Not.bãc.l.p illis q vendũt reditus apothecarũ cõmu.nã vendẽdo illas apothecas non videnf vẽdidisse ꝓprietatẽ, sz reditus: qr certus erat emptor ꝙ ꝓprietas vendi non poterat.ad qõ vide quod not.Ly.C.si pig.da.fit.l.j.ꝛ facit.j.e.l.si qs donat.§.j.ꝛ qõ no.Jnn.de fi.instru.inter dilec.in gl.tãꝯ dõs.ꝛ qõ no.in Spe.de boc.§.nunc aliqua.v.giij.ꝛ vsi.clxx.facit.j.de deci.c.pastoralis.ꝛ de iure pa.c.illud ꝛ no.C.de emic.l.ex pdĩs.vbi gl.dicit ꝙ vẽdens in dubio intelligit vẽdere iure libero.ꝛ.j.e.l.cũ vẽderes.ꝛ qõ no. in.l.traditio.§.si quis igitur.de acqrẽ.re.do.Sol.aut emptor fuit certificatus de qualitate solũ, ꝛ tunc habet locuz hec lex: aut non fuit certificatus:ꝛ nõ hz locũ gl.q est in.d.l.ex pdĩs. Et idẽ in pmutatione ꝛ dote, ꝛ aliis cõtractib⁹ nõ lucratiuis sed in legato et donatione vt legatũ omne ius qõ habet.j.de leg.j.l.si domus.§.fi.ꝛ arg.de edil.edi.l.ad nos.C.de le.l. vlt patrui.vide qõ not.per Nico.de nea.in.d.l. si domus.§.fina.

Cum in lege. Verba q pñt iteligi actione ꝛ passiue in preiudiciuz vẽditoris, intelligunt actiue:vñ hic intelliguñ de stilicidijs dominãtibus nõ seruiẽtibus.b.d. Vel sic, pacti dubij a venditore interpositi fit interpretatio contra vẽditorẽ.b.d.

Jn emptiõe. Dissensus circa accessoria nõ vitiat Jctus.b.d. vsq; ad.§.oim. ¶ No.ꝙ in incerto õ certis est electio debitoris in Jctu. ¶ No.tex.in v.nec refert ꝙ inspicitur illud qõ est principale: sz accessorium sic maioris valoris, ꝛ per boc vf hic casus gõnis, ꝙ si cõueni tecũ de pmutando libũ meũ cum tuo:ꝛ ꝙ vltra hoc des mihi decez, ꝙ ista sit permutatio: non obstante ꝙ ex altera parte sit etiam pecunia: quia inspicitur illud quod est principale.facit.§.depo.l.i.§.si rem.

Omnium rerum. Nota tex.ibi, vel mores civitatis, quod per mores vel statuta ciuitatũ potest alienatio prohiberi.quod not. facit.j.de pigno.l.in quorum.

Additio. ¶ Omnium rerũ, oĩa que possunt haberi ꝛ possideri pñt vẽdi, secus si nõ possunt haberi ꝛ possideri.b.d. ¶ Not. ꝙ quãdo verba habere, vel possidere, pferunt simul, verbum habere significat civilẽ possessionẽ, verbũ possidere significat naturalẽ: vnde qui pbauit se habere ꝛ possidere, videtur probare de ciuili ꝛ naturali possessione: qõ no.ꝛ adde qõ not.§.de iudi.l.si quis intẽtione. ego dico plus ꝙ eoipso ꝙ quis ꝓbat se tenere, presumitur vtranꝙ probasse, vt no.Jnno.de priuil. c.cum olim.ꝛ Archi.vñ.q.j.pontifices. vide.C.ne vxor ꝓ marito.l.ii.facit quod not.de verbo.obl.stipulatio.§.hoc quoqꝫ.

Itẽ si emptor. Non summat, qr brevis: sed not. nota distinctionẽ istius.§. ¶ In gl.super verbo, futurum.in fi.cõtrariũ huius not.j.de vsu, l.si is qui pro emptore.§.ylti.sed ista est verior. ergo no. eam. ¶ Additio. ¶ Itẽ si emptor. Rei, q est furtiua in ipo Jctu vl eius exercu.nõ tz emptio vtroqꝫ sciente vitiũ vl emptore solo, sz sciẽtia soli⁹ vẽditoris nõ sufficit, alias officit.b.d. Et est rõ differẽtie: qr quãtũ ad rẽ ipsam sciẽtia emptoris est sciẽtia obligatis, sz sciẽtia vẽditoris est sciẽtia obligati:ꝛ magis nocet sciẽtia obligãtis ꝙ obligati.ꝛ buc.§.declarat Ja.de are.C.de le.j.nõ dubiũ.ꝛ.Bar.j.de vsuc.l.cũ vir. Itẽ no.inter scientes nullum esse commercium, quando contractus vergit ad crimen, facit quod not.C.eodem in rubrica.

Rei sue emptio. No.ex hoc tex.ꝙ sicut nõ vz rõne possessionis, qñ p aliqõ remedium possum ab eo, a q emi possessionẽ, aduocare: nã vides hic ꝙ ita demum tz vẽditio rõne possessionis, quãdo venditor erat potior in possessione.tex.tus est hic, dum dicit, vt in iudicium possessionis.

Alia causa. Non summatur, quia brevis: sed no. distinctionem istius.§.ꝛc.

Si emptio ita. Si fiat venditio pluriũ rerum alternative, erit in ptãte vẽditoris, q res sit vẽdita:ꝛ si due res vẽdunf alternative, prima perempta, secunda remanet in venditione.b.d.ibi. Idem dicendum ꝛc. scilicet vtroqꝫ mortuo datur actio ad precium.

Tutor rem. Non summat, qr brevis est: sed not. casum istius.§. Jo executores vltimarum voluntatũ emẽtes res, quas debẽt restituere.ꝛ in boc.§. habes vnã glo.mag. que formatur duo Jtia. sed doc. tenent ista sz so.ꝙ tutor posset emere palam ꝛ bona fide, non autem clam, ꝛ illam teneatis. ¶ Ex lec.an. ¶ Hoc declara vt no.Ly.C.ꝛ.cũ ipe.ꝛ vide qõ no.in.l.j.C.de Jtrar.iud.ꝛ vide qõ not.in aut.q buscunqꝫ modis.C.de sacrosan.eccl. Et not.ꝙ iste.§.loquitur in contractu.sed in distractu seu liberatione, vic vt.§.eo.iustinian.§.fundum.ꝛ adde quod no.in.l.singularia.si certus pet.a

Quod sepe. Arra est ꝓbatio emptionis. Jtẽ pciũ nõ põt cõferri in arbitriũ Jbentis[a]. b.d.vsq; ad.§.veneni. ¶ Jn glo.j. ibi, vf renũtiasse ꝛc. de bac.q.dic vt no.gl.C.de ñ.instru.l.cõtractus.insti.eo.§.pretiũ aũt.per Azo.in sum.de cõtra.em.in.iiij.col.ꝛ no.per Dy.in.l.j.§.j.ites querit.j.de pub.

Si quis amico. Not.bñ casum isti⁹.§. sed nõ gl.isti⁹.§.iste tex.facit ad.q.q mãdans aliquẽ occidi, nõ tenetur vt occisor, sed vt mandãs: de quo dic vt.j.de vi ꝛ vi.ar.l.j. §.deiecisse.ꝛ not.per Ly.C.de accu.l.non ideo minus.

¶ Ex lec.an. ¶ Paria sunt Jctũ fieri tpe pmisso, ꝛ in tps pmissum cõferri.b.d.qñqꝫ tamen non sunt paria. vt.j.de ser.expor.si minor.sed ibi erat defectus persone, ꝛ sic persona pbibita:hic defect⁹ accidentis, ꝛ sic non ob.ꝛ vide qõ not. ¶ dot.C. ad.l.fla.de pla.l.lege. ¶ No.ꝙ tenet mãdatum eo ꝙ erat collatũ in tps, pmissum, ꝛ est ar.ꝙ teneat institutio spurij adiecta his vbis, cũ capere possit.ꝛ facit.j.de ber.instit.in tps.ꝛ qõ no. Dy.de fal.impubere.§.j. ¶ Scõo no.ꝙ nõ ꝓprie vẽdidit ille, qui per procuratorem vendidit.ratio, qr fundatur cõtractus in persona procuratoris, ꝛ per obliquaz pertinet ad dominum nõ directe, vt.j.de act.ꝛ obl.que.unqꝫ gerimus. secus in tradi.ꝛ oñio.vt qr immediate refert actus executiñ ad dominũ, vt.j.de pca.l.certus.§.procurator.ꝛ.j.de ma.vin. pater ex quincia. Et pdicta sunt in ar.ꝙ nõ dicaf psonaliter cõparere.q cõparet per procuratorẽ qõ est verũ, vt.l.vlt.C.de pc.

Si res vẽdita. Si vẽditori fuit res vẽdita furto subtracta, vẽditor est in culpa pas[b] si adhibet talẽ custodiã, qualez adhibet bon⁹ pater fa. tenet tũ emptori cedere rei vẽdicationẽ ꝛ cõdictionẽ, quã secutitatẽ vendẽs rẽ alienã nõ cõsequit̃. cum emptor rei vendicationẽ vel ꝛdictionẽ cedere nõ possit. b.d. ¶ Op.extra gl.hz hic ꝙ si vẽditor ꝓstat custodiã, quã ꝓstat bon⁹ pfa.ꝙ est securus: sed hz cedere emptori rei vendi.ꝛ cõdi.fur. Jmo pcise hz cogi ad tradẽdũ rẽ, vt.j.õ hf.vl act.vẽ.l.vẽditor ex hr̃itate. Sol.vt ibi no.gl.ꝛ vide qõ no.ꝙ gl.in.l.dãni.§.si is q vitiuz.j. de dã.infe.ꝛ.j.de fur.l.eũ q. ¶ Scõo op.extra gl.ꝛ vf ꝙ actio cõpetat emptori sine aliqua cessione, vt.l.si heredẽ...de leg.j. Sz rũde ꝙ illa lex hz plures lec.ꝛ illa lec.fm quã ꝓcedit ꝛtra nõ est vera:ꝛ ibi reprobatur per Dyn.ꝛ Jac.de are. ¶ Additio. ¶ No.tex.in verbo perierit.ꝙ res subtracta dicit perisse ꝛ sic dicit Jac.de are.ꝙ si fundus datus in emphyteusiz sit a predonib⁹ occupatus, ꝙ emphyteuta nõ hz soluere fictũ, acsi fundus non extaret in rerum natura.ꝛ idẽ tenet Ly.in addi. de boc no.per Jac.ꝛ Ly.in.l.C.de iure emphyteu. ¶ Secundo no.ꝙ ille qui tenetur ratione facti vel negligẽtie põ liberatur cedẽdo iura, sed ille qui tenet solũ, qz hz iura, liberaf cedẽdo:ꝛ sic rei vẽdi.ꝛ cõdi.furtiua possunt cedi. ¶ Tertio no.ꝙ ille qui nõ potest cedere iura eo qz nõ habet iura aliqua, tenet ad interesse: qr contrageret vt dñs:ꝛ hoc est rõne culpe in cõtrahendo commisse. Et no.tene ter.ꝙ ille qui vendit rẽ alienã, dicit in culpa.ꝛ vide.j.de ac.emp.l. seruus quẽ.§.si sciens. ¶ Jn glo.ibi, dãnandus est.obid.j.qz cedit cõdictionem pro nuda possessione. Sed quare nõ liberatur cedẽdo, sicut nudã possessionẽ tradẽdo? Rñ.qz iste tex.in eo ꝓsupponit sciẽtia rei aliene, vñ nõ affert vsucapiẽdi cõditionẽ.ꝛ sic nõ ex parat plene traditioni.j.e.clauib⁹.ꝛ ibi, si ex duob⁹ sol.vt ibi frã.ac.

¶ Contrahẽtis. Vide do. Eilez.de imol. in consil.cxviij. in.j. colũ. in.j. parte.

In bis. No. ea q̃ cõsistũt in põdere numero vel mẽsura pñt dupliciter vendi: vno mõ simpliciter, alio modo sub mẽsura mensurãdo. vel põdere põderando. vel numero numerãdo. primo casu est perfecte contract⁹ a ꝓncipio, ⁊ quantũ ad agendũ, ⁊ quãtũ ad periculũ emptoris. secũdo casu secus, q̃ conditionalis videtur cõtractus, qui habet pendentiam de futuro. b.d. ¶ Not. q̃ omne futurũ, qõ desideratur ad essentiam actus, habet vim conditionis.

In bis que põdere. In bis q̃ ꝙsistũt pondere, numero, vel mẽsura, aliq̃n statim vẽditio perficit quo ad hoc vt periculuz sit emptoris. Aliq̃n ita demũ pficit, si fuerit secuta ponderatio, mẽsuratio seu numeratio. b.d. iste. §. Pro declaratione istius §. q̃ro hic ꝺt q̃ si aliqd vẽdit ad mẽsurã, videt esse ꝙditionalis vẽditio. ¶ Quero qd si vẽdit res imobilis ad mẽsurã puta fund⁹: vtrũ vẽditio erit ꝙditionalis? Rñ. sic, istud ꝓbat in l. fi. si vẽditiõe. ff. de peri. ⁊ 2mo. rei vẽ. l. iul. §. titi⁹. de ac. emp.

Si quis in vedendo. Tenet vẽditor, q malũ vicinũ celavit, ⁊ nõ posuit in cõfine. b.d. Et no. §. ⁊ hic 2mittit dol⁹ in tacẽdo fraudẽ. facit. C. de epis. ⁊ cle. auk. ꝓsbyteri. vbi nõ solũ cõmittitur falsum in dicẽdo falsum, sed etiam in tacendo vez.

Cum in vẽditione. Nõ summatur, qz breuis. Not. tu glo. in fin. dum dicit q̃ est donatio. vide quod no. in. l. si societatem, in fine. §. pro soci. ⁊c.

¶ Additio. Precium incertum siue non exigendũ dicit preciũ. Et pone exẽplum, dicit statutũ q̃ p donatione soluaꝝ gabella suoruz dena. p libra, p venditione soluatur gabella duoruz dena. Ego fugiẽdo gabellã feci ꝛctum in forma venditionis p certo pcio, qõ fui cõfessus me recepisse, ⁊ ꝺz q̃ est donatio ⁊ nõ vẽditio. ergo soluaꝝ gabella tãq̃ p re donata in dubio, vbi nõ apparet donatio, psumit̃ ꝛctũ simulatũ, ex q̃ appet actum de pcio nõ exigẽdo. ff. e. l. nuda. ⁊. l. iij. §. si ab ignoto. ff. de ma.

Si quis fundũ. No. ex hac. l. duo. primo q̃ lz falsa demõstratio nõ vitiet legatuz, vitiat tñ ꝙctũ vt hic. sz hoc intellige verũ qñ, ꝓpter falsam demõstrationẽ deficit pciũ: qõ est vnuz de substãtialibus ꝛctus emptionis⁊ venditionis. ⁊ ita loquitur hic. Secus si ꝓpter falsam demonstrationẽ substantialia ꝛctus nõ deficerẽt: q̃ tunc sicut falsa demonstratio non vitiat legatũ, ita nec vitiat ꝛctũ. casus est in. l. si diuortio. ff. de ỽ. obl. ⁊ ibi p Ja. de are. ⁊ Dy. Scõo no. vos scitis q̃ relatiuũ qs, vel q. qõ, est relatiuũ subst̃atie, vt no. p gl. §. alteri. C. de sen. que p eo. si iungaꝝ verbo futuri tẽporis facit conditionẽ, vt. l. stichũ qui meus erit. ff. de lega. i. modo hic habes quod idem videtur in relatiuo quantitatis: quod not. ⁊c.

¶ Additio. ¶ Si qs fundũ. Qñ falsa demonstratio cadit saper incerto, bz vitiare: secus si falsa demõstratio cadat super certo, q̃ tũc non vitiat: vt. ff. e. l. cũ seruo. §. vlt. ⁊ vide hic quod no. Jnno. de priui. c. ex ore. ¶ Not. hic q̃ falsitas in termino, ad quem fit relatio, videtur esse in termino referente.

Si quis donationis. Ista. l. inducitur in ar. q̃ si in instrõ vẽditionis apponanꝝ ista ỽba ⁊ si res eẽt melioꝛ dicto pcio donauit ei p bonis meritis ⁊ seruitijs ẽt q̃ vẽditor ꝓdat p hoc bñficiũ. l. ij. de resc. vẽ. ⁊ nõ possit vẽditor dicere se fuisse deceptũ vltra dimidiã iusti pcij. ⁊ ita videt velle Azo in sum. illi⁹ tit. §. de resc. vẽ. qõ dictũ quidã habẽt in glo. ⁊ est addi. de qua p Huli. de Lu. in. l. si tibi. de pac. facit quod no. Roff. in. l. ab Anastasio. C. mand. ⁊c.

¶ Additio. ¶ Si qs donationis. Uendo tibi rẽ p decẽ, ⁊ qõ plus valet dono, tz ista vẽditio lz ei incidat donatio, nisi iterꝓhibitos. b.d. hec tñ lex nõ haberet locũ in cessiõe iuriũ eo cu su q̃ ex paruitate pcij psumeret simulatio, vt no. p Huli. §. de pac. l. si tibi. ⁊ vide qõ digi in. l. ij. C. de resc. ven. ⁊ in. l. ab Anastasio ⁊ in. l. p diuersas. C. man. ¶ Jn tex. ibi, nullius momẽti in totũ ratione separabilitatis, arg. §. de cordi. indebi. si non sortem. §. si centum. vel dic meline, vt glosa dicit quam nota.

Si debitor. Emptio vel sue non valet etiã si emat a creditore, cui obligata est, ⁊ cetera. b.d.

Verisimile. Relatiuũ insertũ ỽbo futuri tẽpis inducit cõdi. in ꝛctib⁹: ad hoc allegaꝝ per Ly. in addi. dicebat Bar. q̃ inducit ꝙditionẽ, q̃ ad vnguẽ dz impleri: vt. j. de ꝙdi. ⁊ de. l. q heredi. i fi. qõ est no. ¶ No. q̃ si vendo ex oleo, qõ fiet ex oliuis pẽdentib⁹ certã quãtitatẽ, ⁊ nõ recolligit certa quãtitas, q̃ ꝓ rata q̃ recolligit debeꝝ pciũ, nec spectabunt fructꝰ futuri anni: q̃ erat actũ de oleo illi⁹ anni. ⁊ ẽt in dubio est illud verisimile in ꝛctu emptiõis, ⁊ vẽ. q̃ pciuz nõ est vniforme q̃libet anno, secus in ꝛctu gratuito, vt leg. et no. j. de ỽbo. obl. l. inter stipulantẽ. §. sacram. ⁊ Lyn. C. de donatione. l. si quis argentum. in. ñ. q. vbi iste. §. declaratur.

Verisimile. Not. ex B. §. duo. primo q̃ relatiuũ, qz vel q iunctũ ỽbo futuri tpis facit cõdi. vt hic. nã idẽ est dicere q̃ natũ erit. i. si natũ erit vt hic. ⁊. j. l. stichũ qui meus erit. ff. de le. i. Scõo no. q̃ istud relatiuũ iudicit cõditionẽ distributiuã: exponit qõ, id ẽ quaten⁹: nã vides ꝺ q̃ si vẽdo. r. põ. olei qõ natũ esset, seu erit, intelligit quaten⁹ natũ esset seu erit, vt si totũ est natũ, in totũ teneat venditio, si in parte, in parte tm̃. ad idẽ. d. l. stichũ qui meus erit. de leg. i.

¶ Tertio no. ex hoc. §. q̃ verbũ pteriti imperfecti subiũcti vel optatiui trahit ad tps futurũ: nã idẽ est dicere q̃ natũ esset, qõ est dicere, qõ natũ erit. ad idẽ. j. de vi. tri. ⁊ oleo lega. l. cũ dñs stichum. ⁊. l. inter creditorem. j. de fideiussori. facit. j. de verborum obliga. si ita quis. §. seia. ⁊ ibi per Jacobũ de aret.

Qui fundum. Lõtra intellectũ istius ꝑm opi. Jo. no. q̃ tps appositũ in mensurando nõ videt repetitũ in renunciando seu referẽdo: possemus etiã dicere q̃ distinctio istius. §. fuerit ista, aut appositũ tps ad renũcianduz quanti fundus esset, aut quanti minoris esset. tene menti opinio. Joan. que est menti tenenda.

¶ Additio. ¶ Qui fundũ. Qñ terminꝰ apponit mẽsurationi ⁊ relationi, relatio nõ põt fieri post terminuz: ꝭ si apponitur mẽsuratio tm̃, ⁊ nõ relatio, põt fieri relatio q̃cũq̃. b.d. istud no. ꝑn. Et est ar. q̃ lz terminus sit appositꝰ ad citãdũ, tñ relatio potest fieri post terminũ, secꝰ si esset appositus ad vtrũq̃. ¶ No. etiã hic q̃ terminꝰ cõuẽtionalis est peremptorius. cõcor. j. de ỽ. obl. l. si ita stipulat⁹. §. Chrisogon⁹. in fi. ¶ Jn text. ibi soluta vt nõ teneaꝝ emptori rõne mẽsure. ⁊ ibi leg. l. quẽtiõis ⁊ ibi renũciet. ff. iter eundẽ terminũ. ⁊ ibi repetere de pcio. f. soluto qõ ꝓ rata ꝙtingeret. ¶ Not. in ista. l. q̃ pria relatio facta p errorẽ nõ ꝛpedit scõam relationẽ, ꝭ lapsus termini. ¶ No. q̃ qñcũq̃ inueniꝝ falsa mẽsura, potest agi ad dimetiendi, etiã si emptor possedit multis annis: quod tene menti.

In lege. Unum accessorium trahit ad se aliud accessorium. b.d. vel sic, quẽ sequitur aqua, sequitur iter ad aquam. b.d. ⁊ not. Bald.

Qui agrũ. Not. casum istius. §. qui agrum. sed nõ summatur, quia breuis. b.d. Pro modo mensure maioris, pretium augetur, sic pro minori defalcatur, vt. §. eadem. l. in prin.

Fundi venditor. Qui excipit fructꝰ pẽdentes, nõ intelligitur excipere eos, qui ex stipula nascũtur. ⁊ pone exemplum in ozeo, qõ nascitur ex stipula. ¶ Jn text. ibi natum esset. ratio similitudinis, est q̃ vtrunq̃ sine industria hominis nasci videtur.

Cum fundum. Appellatione fructꝰ cõtinet etiam arundinetũ. b.d. ¶ No. arg. q̃ colonus partiarius debeat habere partem sylue ⁊ arũdineti, q̃ sunt in fructu, nisi esset actum contrarium.

Dolia que. Not. ar. q̃ si dominus vendit vegetes suas, intelligitur etiam vẽdere peculiares vegetes. arg. u. l. si filius. §. de pecul.

Cum ab eo. Si fit modꝰ adiectꝰ ꝛctui, modũ qs cogit implere: sec⁹ in cõditione. b.d. Uel sic, ex ꝛctu ꝙditionali non põt agi ad cõditionẽ implendã. ꝭ ex cõtractu modali põt agi ad implementũ modi. ⁊ adde hic qõ no. C. de sen. l. cũ eoꝝ. vel sic, cõditio nõ est in obligatione, sed modus est in obligatione. b.d. glo. no. dicit modũ hic q̃ dictio, vt, lz regulariter tamẽ q̃nq̃ denotat cõditionem. facit quod not. j. de cõdi. ⁊ de. l. eas cãs.

Pensam argento coopertã. Nõ summaꝝ, qz breuis: ꝭ ipm declarant i gl. ⁊c. satis pbz q̃ gl. de pualẽtia ꝺt, ar. j. e. l. domũ. ꝭ ar. §. e. l. fi. in emp. §. nec refert. ꝭ ibi in accessorio, qõ nunq̃ potuit pualere de iure, arguꝝ. j. de vul. sub. l. ex pu. ¶ Jn tex. ibi, rescripserũt. ⁊ est rõ qz istud patẽtũ cõtinet duritiã ⁊ inhumanitatẽ, sic. j. ꝺ ser. exporꝝ. fu⁹ ei.

Eque. Lõmendatio generalis commendãtẽ nõ obligat, ⁊ pmissio gñalis nõ refertur ad id q̃ emptor scit. b.d. ¶ Not. hãc. l. ꝛ maxime ver. quedam ⁊c. Scõo not. in fi. istius. l. q̃ dolus et falsitas committitur in simulãdo ⁊ tacendo. ꝛ per hoc dicit. l. q̃ testis omittens dicere veritatẽ, tenet, sicut ille qui falsum dicit vt. l. presbyteri ⁊ aut. presbyteri. C. de epis. ⁊ cleri. ¶ Jn tex. ibi, naz de cetero. not. qõ ista generalis pmissio pertinet ad defectus suppressos⁊ latentes, non ad defectus patentes: q̃ in tali defectu non intelligitur quis deceptus: ⁊ est arg. q̃ non dicantur litere obreptitie, quando defectus est patens.

Dolum malum. Fallacia ergo committit̃ in obscure loquendo, ⁊ etiã in decipiendo.

Labeo.

LAbeo. Si qs emit vetera vestimenta p nouis, potest agere contra venditorem secundum formam hic traditam. b.d. No. banc. l. contra venditrices pannorum veterum.

NOn licet. Officialis in loco. vbi administratio nem gerit, cõtractus per se vel per alium facere non potest. b.d. ista. l.

SIq aque ductus. Scrit⁹ aque ductus trãsit in emptorem, etiaꝫ si nihil dicatur. b.d. Vel fic, iura realia accedunt rei sine aliqua expressione. b.d.

LAbeo scribit. Qñ per ꝛtrabẽtẽ stat quominus cõpleatur conditio, habeꝫ pro impleta, ꝛ pot agi prescriptis verbis ex contractu purificato. adde q̃ no. ff. eo. l. cũ ad eo. b.d. ¶ In hac. l. no. duo: nã primo vt hic casus q̃ cõtract⁹ innominatus possit fieri p dictionẽ, si: de quo sunt glo. Sue vt vidistis in. l. si quis cũ debitore. ff. de tureiu. vbi de hoc p gl. ꝛ ibi dixi. ꝛ ff. de pac. l. si inter. ꝛ videbitis tex. in. l. solẽt. v. q̃ quidẽ. ff. de pse. vb. adõ qõ no. ff. ad muni. l. titio. ꝛ no. banc. l. q̃ qs cogitur aliquid impetrare. sic, vt. ff. ex gb. cau. ma. l. sed ꝛ si p pretorem. ff. sed nec ad eos q̃ est valde no. veruꝫ intellectũ istius. l. vide ff. e. l. hec venditio. ¶ Scõo not. text. hic q̃ actio prescriptis verbis potest concurrere cum actione ex vẽdito. qõ videtur mirabile: qr actio prescriptis verbis non datur, vbi alia competit, vt. l. ff. ꝛ. l. quoties. ff. de pres. ver. qualiter autem hoc procedat: dic vt not. C. de pac. inter emp. ꝛ. ven. l. ij. ¶ Ex lec. anti. ¶ Lõditio iq̃ ex alteri⁹ ℨbẽtis facto dependet p impleta habeꝫ, si p eũ nõ stat. ꝛ pot agi pscri. ver. ꝛ ex ipso cõtractu purificato. b.d. ꝛ no. in. l. cũ ab eo. ff. e. l. ij. in glo. vt sit mihi, allegat ẽt hec. l. quod ℨct⁹ innoiatus sit p, si, qñ est cõditio ptãtiua. ꝺ ℬ no. ff. de iurein. si qs cũ ꝑbitore. ff. ꝺ pac. si intra ad de ad hãc. l. qõ no. ff. ad mu. titio. ¶ No. h casus i q̃ qs cogit aliqd ipetrare, sic. ff. qb. ex cau. ma. l. ſz si p ptorẽ. ff. ſz nec ad eos.

LIttora. Circa hãc. l. p declaratiõe quero q̃ licet loca publica in mẽsuratione nõ veniãt, vt hic vides, quero an aggeres ꝛ fossata in mẽsuratione veniant: dic q̃ fic, vt. l. predia. ff. ita legatum. ff. de fun. instru. ꝛ instru. lega.

¶ Ex lec an. ¶ In tex. ibi, littora. ſ. publici iuris. ¶ Op. q̃ si qs vendit fundũ ad mẽsurã. non debẽt mẽsurari littora publica, nec vie publice, nec aliqd qõ nõ sit i cõmercio: fosse tñ ꝛ aggeres ppie vẽditoris bñ mẽsurarenf, vt. l. ꝑdia. de fun. inst. ℞z Bar. Itẽ no. q̃ illud qõ sit in via publica, q̃ vadit p fundũ, nõ ꝺr l. fũdo fieri, nec illõ qõ sit littore publico, sec⁹ i puato, vt. ff. ꝺ cloa. l. j. ff. trib⁹. ꝛ facit. ff. ꝺ ac. re. do. marit⁹. ꝛ. ff. ꝺ ser. ru. p. l. fi.

SEnatus censuit. Quis nõ pt vẽdere edificia domũ causa discooperiendi ea vel demoliendi. b.d. Istã. l. declara vt in gl. ꝛ bene. ¶ No. hic q̃ annulla tio contractus dicitur pena. adde qõ not. in. c. j. de elec. li. vj. in nouella. ꝛ intellige banc legem, nisi domus minaretur ruinã: a qr tunc licet demoliri. ꝛ facit ratio. l. cetera. de leg. j.

VTres. Ad hoc vt oñium transeat in emptorẽ, parla sunt, preciũ esse solutũ, vel fideiuss. datum, vel esse aliter satisfactum. b.d. Circa legẽ istã vide qõ no. ff. e. l. qõ vendidi. ꝛ ibi dixi.

REs bona fide. Jn glo. veluti, ibi. nã li. cet vnus nũm⁹, ar. ff. de cõdi. ꝛ demõ. l. quãuis. ꝛ ibi. ff. lucius. ¶ No. ar. q̃ si ita tutum cassat cõtractũ, niſi soluatur gabella, q̃ si errat ur in solutione vnius nũmi, non valet ℨctus, nec valeret ꝛcordia vno nũmo min⁹ soluto, qõ est rigorosum: hoc tñ est ipsa veritas. ꝛ ad hoc no. hãc gl. pone q̃ emo emphyteusi pacto apposito q̃ si itra annũ nõ soluero cẽsum, res ĩcidat i cõmissum: an ꝓpter censuꝫ vnius denarij rẽ pdã? ꝛ dic q̃ sic, vt not. decidit hic gl. b

NEda ꝛ. ꝺ. Simulata vẽditio nõ est vẽditio. b. ¶ Not. ex hac. l. q̃ ex imaginaria venditione dominium transfertur. idem babetis in. l. emp. j. de aqua plu. arcen.

SIquis sup. No. ex hac. l. q̃ pactus manus iniectionis psequitur rẽ penes quẽcũq; vadat, ꝛ facit ista. l. ad materiã. l. creditorib⁹. C. de pig. vide Sul. C. ꝺ bo. q̃ li. l. q̃ scitis.

DOmũ emi. Jsta. l. ℨ tuor: ptes. prima loquit, qñ emptor ꝛ vẽditor ignorãt domũ esse cõbustã. Scõa loquitur, qñ vẽditor scit ꝛ ẽptor ignorat. Tertia qñ vẽditor ignorat ꝛ ẽptor scit. Quarta qñ vterq; scit. scõa ibi, si aũt vẽditor. tertia ibi, silr quoq; modo. quarta ibi, q̃ si vterq; ꝛ no. dis. isti⁹. l. ¶ Additio. ¶ Domum. Cõtractus factus inter ignorantes super re, que pro parte non extat valet. hoc dicit. si extat pro pte pari vl maiori, sec⁹ si. p minori: si aũt erat sciẽtia in eo solo qui debebat obligari ad rem, ℨctus vꝫ in ei⁹ ꝑiudiciũ. si aliqd extet. sec⁹ si nihil. Jdẽ si sol⁹ emptor sciebat, ſz vtroq; sciente cõmunis vol⁹ vitiat ℨctũ bone fidei. b.d. ¶ No. ꝺ q̃ vbi tota domus erat destructa indistincte nõꝫ contractus emptiõis, qr deficit res: ſz vbi erat. p pte destructa, quatuor sunt casus, qñq; vterq; ignorabat, ꝛ tũc subdistinguit vtruꝫ sit destructa maior pars vel media vel minor. Prio casu nõ vꝫ ℨct⁹. Scõo ꝛ tertio vꝫ. sed agitur ad decipiẽdũ. Aut solus vẽditor scinit, ꝛ tunc valet in eius ꝑiudiciũ. Aut solus ẽptor: ꝛ idẽ hoc additor: qr tenetur ad integrũ preciũ, nec ℞z auxiliũ. l. ij. C. de rescin. ven. qr est in dolo: aut vterq; scinit, ꝛ nõ tenet cõtractus: quia inter dolosos ℨctus bone fidei non proficit, ꝛ adde qõ no. C. de iure emphy. l. j. in gl. que incipit, ſz mediãte. ꝛ qõ not. Jnn. in c. j. de cõse. eccl. vl alt. Et est ar. q̃ minor pars q̃ media capituli nunq̃ possit vocari capitulum in aliquo casu qõ non est verum, vt. l. sicut. in fi. ff. qõ cuiusq; vni. no. ꝛ dic vt ibi, aliud est in domo, que ex coherentibus partib⁹ cõstat: aliud in capitulo, quod interpretationem videtur habere, vt. ff. de vsucap. l. rerum mixtum.

ASboribus. Pone hic casum in eo, qui emit syluam, nam distingui tur vt in lege precedenti.

CUm vẽderes. No. ista. l. q̃ si nihil ẽ dictũ, intelligitur fundus vẽdi libere ꝛ iure ppio. nõ ob. ff. e. l. qui tabernas. qr ibi rei qualitas erat expressa i ℨctu: ꝛ ideo qui vendit liberum, debet dicere tanq̃ proprium: ꝛ qui vẽdit emphyteusim, debet dicere tanq̃ emphyteuticum. ꝛ nota.

COmprehẽsum. Jn general sermone est electio venditoris. vel sic, quando certitudo est habenda per viã electionis, est electio debitoris. b.d.

QUi officij. Officialis non potest emere res in loco in quo offiũ gerit, niſi in casu: ꝛ emens rem sacram vel religiosam ignoranter habeta ctionem contra venditorem ad interesse. b.d.

RES in aduersiõe. Appellatiõe periculi continentur casus fortuiti nimirum hic, qr veniebat etiam ex natura contractus.

CUm seruo. Limitata dispositio limitatũ pducit effectuꝫ. b.d. Vel sic, mandatum collatum in certam personã nõ pot in aliã exerceri. facit extra de offi. dele. cũ P. ꝛ B.

DEmonstratione. No. ex hoc. ff. q̃ qñ res reddit certa, alie demõstratiões nõ sunt necessarie. facit qõ si in accusatiõe apponat loc⁹ sine cõfinibus, ſz tñ est loc⁹ cert⁹, puta qr ꝺr, talis occidit talem in palatio potestatis vel in platea cõis, qõ talis accusatio ꝓcedit, ꝛ alie demonstrationes non sunt necessarie: qõ no. a ¶ Confinium. adde Fel. l. c. si ¶ Ex lec anti. ¶ Rei demonstrate nõ expedit aliã demõstrationẽ apponere p circũscriptionẽ cõfiniũ a. b.d. facit de leg. iij. patronus. ff. q. ꝛ de dote prele. l. j. in fi. ar. isti⁹ tex. ꝺt Bar. q̃ sufficit dicere accuso te qr deliquisti i palatio populi, ℞z aliter, nõ confinẽ palatiũ, qr ꝑhibes sunt certissimi ꝑ in eũ. Itẽ sufficit dicere, peto castrum licet non confinem castrum ꝛ magine qr petitio videt vniuersalis: vt no. Jnn. de resti. spo. cum ad sedem. gnifi. ꝛ. v. col. in Xſi. quarto cõclude. de libel. obla.

TEndus ille. Jn ℨctibus est locus iuri accrescendi⁹ qñ ꝓmissoris interest. b.d. Alias ẽt sec⁹, vt. l. mihi ꝛ titio. ff. ꝺ vb. ob. ꝛ j. de act. emp. l. Julian⁹. ff. idẽ celsus. ꝛ colligit ex gl. hic posita. ꝛ circa. l. istã vide qõ no. gl. C. ꝺ v. fig. l. cũ qdã. b ¶ Juri accrescẽdi. adde eũdem Bald. in l. j. ig. q. qñ nõ pe. par. ꝛ in. l. j. ff. l. in. iiij. co. C. de ca. tol. ꝛ do. Allegã. de imol. in dicta l. si mihi, ꝛ titio. vbi plene.

CONuenit. Jn ℨctu emptionis ꝛ venditionis. idem habuistis. ff. e. fabinus. ¶ Not. q̃ regulariꝫ dicunt venditores quãdo vendũt regulas ex ꝓpria materia factas qr ꝑstant materiam ꝛ operã, sed si pararent in materia aliena dicunt conductores seu cõmutatores vt si ex tua creta faciũt regulas hoc expedit scire, vt sciam quo gñe actiõis agẽdũ sit, ꝛ facit. ff. e. l. fabin⁹.

IN vendẽdo. Jn ℨctu emptionis ꝛ venditionis veniunt quedam etiã si non dicantur ꝛc.

¶ Additio. ¶ Jn vẽdẽdo. No. qõ illa que naturaliter insunt pro expressis habentur: secus in aliis que non insunt naturaliter. Et not. hanc. l. pro materia contractuũ. ¶ Nota si vendis mihi predium quod non habet viam, niſi expresse dicatur, vt

prestes nō teneris pstare: vt hic. ꝛ̄ l. videtur dicere q̄ pstare debeas vt. ff. si vsufr. p. l. fi. §. j. ꝛ̄ C. de act. ꝛ̄ obl. l. j. §. fi. imo pstare debes. vt. ff. e. l. g fundū. §. in lege. Sol. qñ vēdo fundū vel aliq̄d aliud aut nō habetur, ꝛ̄ tunc aditus prestādus est, ꝛ̄ ita loquitur. l. si fundū. Si aūt hz aditū tūc aditus pstandus est, ꝛ̄ si adit⁹ nō ē vł iter vł via q̄ mea interest vel iter vel aditū vł viā aliūde habere, ꝛ̄ ita intelligit hic. Sz certe nō bñ. Itelligit ꝛ̄ ió dicas melius vt. l. caius. in gl. ij. ff. de ser. vr. pdio. ¶ Quero si habeo duos fundos ꝛ̄ vnū tibi vēdo ad quē nō est aditus nisi p meū quē retinui: vel ad aliū quē retineo nō ē adit⁹ nisi p illum quē vēdidi, nunqd poteris me cogere vel ego te, in impōnēdo seruitutē? Rñdeo nō puto, hz fec⁹ in vltima volūtate vt ff. de seruit. rusti. pdioꝝ. binas. ꝛ̄. j. de vsufr. le. l. damnas. §. j. Sz nunquid hic possit cogi vendere cū aliunde non possit viā cō mode habere? Respōdeo sic. ar. ff. de ser. ru. pred. l. sepulchrū. vel dici potest q̄ speciale sit ibi fauore religionis. vel dic idē in venditione quod in vltima voluntate. no. si equitas sit.

Alienatio. Res trāsit cū cā. h. d. ista lex. ¶ No. q̄ alienatio non impedit nasci obligationē. facit q̄ no. Jaco. j. ad fille. l. senatus. dixi in. l. si fund⁹. j. loca. ꝛ̄ vide q̄ dixi in. l. si mors. §. ij. j. de dona. inter virum ꝛ̄ vxo.

Si cū fundū. Si vēditor. p̄misit ēptori exigere meritēdē reiēdite a ḡductore dz in exigēdo diligētia pstare. Itē in vēditiōe solent adijci ꝓba q̄ dolus malus abfit a venditore. h. d. Verba futuri tpis non importāt condi. arg. eo. l. si debitor. §. fi. ꝛ̄. l. cum ab eo. ꝛ̄ facit de leg. ij. l. si titius.

Fere aliqui. Dolus dz abesse a vēditore nō solū tempore cōtractus sed etiaz postea quandocunq̄ vt no. Dy. in aut. sacramenta puberum. cxij. q.

Ratilia polla. No. ex hac. l. q̄ ꝓba contractus referunt ad tps contractus. scdo vides hic q̄ lacus nō hz ius alluuiōis. ¶ Ultimo circa istā. l. vide. q. ad quā gl. allegat in. l. damni infec. stipulatio ptinet. §. si is q. j. de dā. infec. ¶ Ex lec. antiqua. ¶ Verba referunt ad tēpus Jctus, ꝛ̄ queli bet demōstratio refert ad presens tēpus. h. d. ¶ In tex. ibi circa. ¶ No. q̄ dictio circa: ītelligit circūcirca. hz litera nō bñ aperiat hoc. ¶ In tex. ibi ab, denotat separatio. i. ḡ. pedes i sicco. Et no. banc. l. in ar. q̄ si aliqs p̄misit fundare domum meam subtus p. ḡ. pedes ꝛ̄ inuenit aquā q̄ dz etiam subt⁹ aquā fundare non tamen subtus. ḡ. pedes. ¶ Item ex lec. anti.

Iberi hominis. In libero hoie non ꝓsistit emptio quantū ad rē, sed quantum ad obligationem sic, hoc dicit. ¶ Consuetudini potest renuntiari ꝛ̄ derogari per pactus.

Operatores. Quib⁹ mēsuris mēsurē est in arbitrio cōtrahentiū. h. d. ¶ No. ista. hz. l. ꝛ̄ de materia isti⁹. l. vi debitis plene no. in. l. arbitrio. §. de eo. ff. de dolo. ¶ Additio. ¶ Imperatores. ¶ No. l. p̄ venditoribus vini, q̄ dicūt q̄ nolunt vendere ad mensuram cōis, ꝛ̄ dicunt, ego volo tātū de hoc vase nunc vēdo tibi tāq̄ ad mēsurā cōis, q̄ pt fieri. ¶ Itē no. ex. ff. isti⁹ legis q̄ pōt renūtiari cōsuetudini ꝛ̄ derogari per pactum. istud est verū nisi consuetudo esset, phibitoria: vt not. in. l. j. C. ne fideiuss. do. den. Et adde huic. l. qō no. Inn. de cens. c. cum olim causam. vide Bar. in. l. ij. de solu.

Pacta conuenta. Pacta super accidētalib⁹ seu naturalib⁹ Jct⁹ facta ad exceptionē tātum, p̄sunt hz si apponant sup substātialib⁹ ad actionē p̄sunt. h. d. No. ex hac. l. q̄ pactū appositū sup naturalib⁹ Jctus ex interuallo si apponatur ad diminutionem nō vz ad actionē sed ad exceptionē tm̄. pactū vo appositū sup substātialib⁹ cōtract⁹ valet etiā ad actionē sine apponat ad augmentū sive ad diminutionē. ¶ Secūdo no. in hac. l. q̄ dictio postea denotat interuallū: vt hic de quo habuistis in. l. iur. gen. §. adeo. §. idē resp̄ſuz, ꝛ̄ ibi dixi. ff. de pac. vos habetis hic vnā gl. q̄ ponit plura, nā prio ponit quot sunt genera pactorum, dicēs q̄ sunt tria. Quedā sunt substātialia, quedā, naturalia, q̄dā accidentalia. ¶ Scdo ponit q̄ sint pacta q̄ apponunt ī cōtinēti sine ex interuallo pariāt actionē, ꝛ̄ qñ excep. ꝛ̄ qñ pactū incontinenti appositum parit actionem precer. verb. ꝛ̄ veterē actionē informet ꝛ̄ in quibus casibus pactum incōtinenti appositū actionem nō pariat. ¶ Tertio dicit si pactū nō feuerē quo iure succurrerē ei ī cuius fauorē fuit appositū? ¶ Quarto ꝛ̄ vltimo dicit vtruz in ḡtractibus notatis habeat locuz ḡdictio ob causam, q̄ omnia in hac gl. ponūtur. ¶ In gl. invbo noua actio. ibi, naturalib⁹ ḡtractus intelligas istud ꝓbatur. j. de ac. emp. l. ex empto. in fi. ibi dñ dicit que naturalib⁹ insunt. ꝛ̄c. ¶ In c. gl. ibi diuerterint ꝛ̄c. Circa hoc vide qō no. C. de pac. l. i bone fidei. §. de pac. l. iur. gen. §. qnimo. ꝛ̄ ibi dixi. ꝛ̄ ibi vide. ¶ In ea. gl. ibi ego distinguo, tu vero dic secundum Odo. q̄ etiam si fiat pactū incontinenti super substantialibus contractus actio ꝑma tollitur, q̄ videtur se correxisse, ꝛ̄ nouum contractum fecisse. ar. l. j. de manu. testa. l. stichus. imo pamphilus, quando verū pactū fit ex interuallo. tunc qō tollatur actio prima. tex. est hic, ꝛ̄ ita tenet Odo. hic in lec. istius legis.

An idem. Vl. ibi pacta vo q̄ sunt de accidētalib⁹, istā partem gl. vsq; ad ver. in casib⁹ nec deē ꝛ̄c. examinaui tibi in. l. iuris gē. §. qnimo. videt dicere q̄ nō debeē rei vēdicatio pacto nō seruato nulla habita dist. nisi in casib⁹ trib⁹. Sz hec gl. videt meli⁹ loq̄ qz eo casu q̄ pcū non est solutū, vel si nō est fides habita de eo emptio nō est perfecta quo ad translationē dominij. vt. ff. e. l. qō vēdidi. instit. de re. divi. §. vēdite. hz si volum⁹ dictā gl. §. qnimo. sustinere, possum⁹ dicere q̄ dicta gl. nō male loquē intelligendo eam qō habuit respectū ad trāslationē dñij. Circa illō aūt qō sequtur in gl. vtr. ḡditio ob causam habeat locū in Jctib⁹ nominatis: ꝛ̄ qñ ꝛ̄ in qbus cōtractibus nominatis locū habeat, vide qō habuistis no. l. l. fi. ff. de ḡdi. ob cau. ꝛ̄ ibi dixi qō no. ꝛ̄c.

Papinianus. Not. ex. §. isto q̄ appellatione publici intelligit public⁹ loc⁹ q̄ est in vsu publico. nā vides hic q̄ vēditor excipit, qz in vēditione nō veniret, hz qd est istud publicum qō videtur excipere? Rñ. intellige de loco publico q̄ est in vsu non de loco publico qui nō est in vsu publico qui nō est de patrimonio fisci. nam duplex est locus publicus vt vidistis. ff. e. l. sed celsus. ¶ Ex lec. anti. ¶ Pactuz qō detrahit de obligatiōi etiā ex interuallo appositū ñ videt inesse. ꝛ̄ ideo nō parit act. hz excep. ꝓdicta ꝛ̄a qñ cōtrahētes pacisc̄unt sup accidētalib⁹ vt naturalib⁹: hz si sup substātialib⁹ resultat non⁹ Jct⁹, ꝛ̄ a prio vł recessuz. h. d. vł sic, pactū ex interuallo appositū parit exceptionē non actionē nisi apponat sup substātialib⁹ Jct⁹: qz tūc parit actionē. h. d. ꝑmitte ad evidentiaz q̄ pactū in esse accipit duob⁹ modis. vno modo quātū ad nomē ꝛ̄ effectū, vt quādo apponit incōtinēti, ꝛ̄ nō lōquit. l. nostra. hz loquit. l. lecta. §. dicebam. §. si cer. pe. ꝛ̄ dicit incōtinēti anteq̄ partes sint digresse ad extranea pacta vel actus ꝑm gl. vel anteq̄ cōtractus sit absolut⁹ a partib⁹ ꝑm doc. scdo modo dicit pactū in esse solo effectu vt qñ apponit ex interuallo, tñ ḡtrahit secū suū effectū acsi esset appositū īcōtinēti, ꝛ̄ ita loquit. l. nostra. Secūdo no. q̄ in ḡtractib⁹ est reperire q̄dā accidētalia q̄ nō insunt tacite vt ff. e. in vēdēdo. §. j. vt pactū de eūdo Romā. q̄dā naturalia que tacite insunt nisi per pactum remoueantur. vt qō debeaē enictio ꝛ̄ de ea caueaē vt ea. l. in prin. Itē qō p̄fecta vendi. periculū ptineat ad emptorē, nisi agaē ḡtrariū vt. ff. e. l. fistulas. §. fruméta. q̄dā dicunt substātialia q̄ adeo insunt q̄ nec p pactū possint remoueri salua essentia ḡtractus, sicut i emptione ꝛ̄ vēditiōe est res ꝛ̄ p̄ciū ꝛ̄ ꝓsensus vt. l. j. ff. e. l. nec emptio. ꝛ̄ l. i vēditionib⁹. ¶ Ōclude ergo quod accidētalia sunt ꝑter naturā. naturalia sunt ꝑm naturā, tamē p̄sit esse ꝛ̄ nō ē scdz pactū: q̄ ḡtractus ex cōuētiōe legē accipiūt, ꝛ̄ nihilomin⁹ est cōtractus. Substantialia aūt non possunt esse ꝛ̄ non esse ita qō nihilomin⁹ remaneat Jctus, ꝛ̄ sic differētia est inter ista tria. ꝛ̄ hoc vult ista. l. subtilis. ¶ In tex. ibi ītineri. i. perinde ē acsi incōtinētia se coherētia ḡtract⁹ essent appositā: ꝛ̄ ibi adijciūt i. tendūt ad adijciēdū. ꝛ̄ ibi qō locū positis regulis limitat regulas. ꝛ̄ ibi adminicula. i. accessoria. i. naturalia vel accidētalia. ꝛ̄ ibi. veluti exēplū de naturalibus. ꝛ̄ ibi, ne cautio. ecce exēplū ad detrahēdū: ꝛ̄ ibi, aut cū fideiussore. ecce exēplū ad agēdū. ꝛ̄ ibi, sed quo quidē. licet dictū sit q̄ quādo ad agēdū nō ineſt, verū est vt agatur. sed bñ inest vt excipiaē vnde si est pactū de cauēdo cū fideiussorib⁹, hz emptor non possit agere vt pactū obseruet, tamē pōt excipere si cōuenit ad preciū. ꝛ̄ hoc dicit. facit. j. de actione empti. iulianus. §. offerri. ꝛ̄. l. q̄ pendētem. ꝛ̄. l. fi. j. de rescin. vē. ꝛ̄ ibi an idem. supra dixit q̄ pactū cōcernit accessoria seu appēdices contract⁹. i. accidētalia vel naturalia. hic vo qñ pactū est eque principale ꝛ̄ cōcernit substātialia: qz est formatū. sup his qō est de substātia. Et ibi no. determinādo questionē predictā. ꝛ̄ ibi precio vel re qz pariter est qd substātiale res sicut preciū. ¶ Not. hic differentiam vtrū q̄ pactū adijciatur forma accidētalis, an forma substātialis. primo casu remanet cōtractus ꝑm⁹, hz variatio fit circa accidētia vt si ꝑmo in ipso Jctu erat factū pactū de eūdo Romā. postea fit pactū ne eat vel ecōuerso: vł si ē appositū pactū de cauēdo cū fideiussore, postea de nō cauēdo vel ecōtra fec⁹. ¶ No. qñ mutaē forma substātialis, qz quādo fit disgressio de vna forma substātiali in aliā formā substātialē, necessario inducit cōductio ꝑme forme, ꝛ̄ generatio vni⁹ est corruptio alterius, vnde subtilitas istius. l. ḡfistit a principijs philosophicis. Contra tū exempla que posui facit. ff. eo. fundi. nam pactū incōtinenti appositū censeē pars precij. ergo si ei derogaē

per pactum

per pactū contrariū videtur esse detractū de precio, ⁊ sic habet locum. ℣. Paulus. Sed respōde q̄s licet habeat pro precio, nō tamen est vere precium, cum debeat cōsistere in pecunia numerata, vt. l. j. ℣. c. Scōo no. q̄ exceptio est fauorabilior ℣ actio. ⁊ ideo que non valēt ad agendum, valēt ad excipiendum. ⁊ hec. l. est arg. q̄ q̄si mutatur forma accidentalis libelli. non dicetur nouus libellus, vt quādo adiūcitur vel detrahit qualitas, vt. ℣. de nog. in delictis. ℣. si detracta. sed q̄si adiūcit vel detrahitur forma substantialis, tūc est nouus libellus: vt puta q̄si mutat forma facti p̄ncipalis, ex q̄ agit vel q̄si libell⁹ primo nō procedat, ⁊ nō adiūcitur talis forma, q̄ libellus p̄cedit, vt. l. accusaturus. j. de adul. digi. ℣. de iust. ⁊ in. ius ciuile. ℂ In glo. mag. ibi. l. nō ad ea. Odo. dicit ecōtra q̄ si incōtinēti videtur se correxisse, ⁊ propositus mutasse, ar. de ma. te. stibus. sed si ex interuallo, tūc nō tollitur primum per posterius ipso iure, sed renouak. i. quia agetur ex primo ℘ formaz sēd. de adi. le. l. iij. ℣. cōditio. de testa. heredes palā. ℣. sed si no tā. Sz opi. gl. est verior. ℂ Nec ob. l. stichus. q̄ ibi erant v̄ba exp̄sse derogatoria, hic erāt verba alterius volūtatis dispositoria ℘ Ly. in addi. facit p̄ gl. id q̄ dixi. ℣. de so. dno societatē. pro Odo. facit q̄ ex quo ista secūda voluntas est incompassibilis cum prima, nec p̄t ei accumulari, ergo inducitur derogatio p̄me, ar. ei⁹ q̄ leg. ⁊ no. j. de pact. stip. Valerian⁹. ⁊ ideo credo q̄ opi. Jo. sit verior, q̄ semp intelligak recessus ni si fit actū contrariū: ⁊ hoc casu intelligo. l. iuris gen. de pact. Et ibi secus si ad excipiendū: dicebat Pla. q̄ pacta incōtinēti apposita, aut apponūtur ad agendū, ⁊ pariūt actio. et exce. aut ad excipiendū, ⁊ pariūt excep. tm̄: vt. l. sed ⁊ si possessori. ō iurein. de eo p̄ quē fa. erit. l. i. ℣. si reus. vt in pos. leg. l. j. ℣. si debitori. de pec. leg. si fund⁹. Jo. ⁊ Bzo, ⁊ Jac. Bal. ⁊ oēs dicūt Zsiū: q̄ pactū appositum ad excipiēdum p̄ofit ad agendū: vt l. q̄ mihi. ⁊. l. si cū ante. ⁊. l. metū. ℣. sed q̄ prētor. q̄ met. cā. ℘ Ly. in addi. ergo ex pacto negatiuo si nō seruetur, p̄t agi ad interesse. Jtē p̄t agi vt liberet per acceptilationē, ⁊ facit. ℣. ō pac. non impossibile. vt. j. de evic. si ita gs. ⁊ est simile in seruitutibus negatiuis, ex quib⁹ p̄t agi sicut ex affirmatiuis, vt l. ij. de ser. vz. p. cū si. p Pla. facit q̄ actus agentiū ⁊c. vt. l. non omnis. si cer. pe. Et ibi si in vendi. hoc dic vt no. C. de pac. pactes. ⁊ in. ℣. q̄nimo. ℂ Mo. tū Pile⁹ q̄ notauit circa act. sic, dixit eū, aut pactū apponit in naturalib⁹ cōtractibus, aut in accidentalib⁹: sed in naturalib⁹, parit nouā, sed nō informat veterē: nō, q̄ actio extra suā naturā nō datur: vt. l. legē. ⁊. l. cū res. C. de donat. sed Bzo dicit cōtrarium, q̄ actio p̄t apponi non solum ad formam naturalem contractus, sed ℘ formā accidentalē pactorū. vt. l. fundi partem. j. e. ⁊. l. ij. C. de pac. inter emp. ⁊ vēdi. ⁊ ibi, sed an renouatio. adde quod no. in. l. j. in mag. glo. j. de donatio. ℂ Item adde quod not. in. l. si pecuniam. ⁊. l. fina. ℣. de condi. ob causam.

Papinianus. Locus q̄ est in cōmercio Iz sit fisci, non continet appellatiōe sacri vel religiosi loci. b. d. Non quod exceptio, que non habet locum non prodest excipienti. l. si quis legauerit. j. de legat. j.

De sacra. Solum adhuc remanet sacrū li cet ecclesia dirnak. b. d. ℂ Not. in ℣. intra. q̄ excipiendo sepulchrū nō intelligitur quis excipere locum purum, sed destinatum ad sepulchrum.

Clauibus. ℂ Non summatur, quia brevis est. ℂ Mo. ex hac. l. duo. p̄mo q̄ traditis clauibus vī tradita possessio eorū, que sub clauibus sunt: circa q̄ vide q̄ no. gl. de acq. pos. l. j. ℂ Scōo not. ex hac. l. q̄ quo casu traditione facta a nō tranfertur dominiuz, eodem casu traditione facta a non domino transfertur vsucapiendi conditio, vt hic: cum quo vide quod no. glossa. j. de acquirenda possessione. l. Pomponius. ℣. qui iussu.

a ℂ Additio. ℂ Clauibus. Traditio clauium iuxta rē importat traditionem possessionis[a], ⁊ sicut tradente domino transfertur dominium, ita tradente non domino trāsfertur vsucapiēdi cōditio. ℂ In tex. ibi, traditis. ex causa emptionis. sed vbi non procedit causa dominij, intelligitur traditio fieri cā custodie, vt. j. de lega. ij. l. cum pater. ℣. pluribus. adde ad hāc l. quod not. Dyn. extra de regu. iur. in. c. j. libzo. vj. ⁊ quod no. in Specu. de fur. ℣. quid si res. Sed nunquid per ablationem clauium factam iuxta rem auferatur ppssessio. cogita.

Qui fundū. Actio ex vendito informatur ex pacto incontinenti appositō, vt detur ad illud quod in pacto deuenerit. hoc dicit. vidistis de hoc supra eodem. l. pacta. ⁊ in. l. iur. gētium. ℣. quinimo. ℣. de pactis ⁊c.

ℂ Additio. ℂ Qui fundum. Nō. q̄ ille qui fundū vēdit, ita cum retineat pro conducto, potest agere vt sibi locet. Jtē valet pactum, vt nō possit vendi alij q̄ sibi. dic vt no. supra si quis cau. l. si eum in fi. ergo ex neutro istorum pactorū presumitur contractus simulatus, ⁊ facit. supra eodem. l. cuz ab eo.

Dolia. Pone exemplum in caldaria apta ad coquendum vinuz, q̄ si esset murata, accederet venditioni, nisi excip̄eretur.

Cum qui. Not. istum. ℣. q̄ eisdē defensionibus vtit emptor, q̄b⁹ poterat vti vēditor. et huic tex. ⁊ gl. adde q̄ videbitis no. i. l. etiā. ℣. ité q̄s dolo. ℣. de pet. here. ℂ Mo. q̄ ius excipiendi transit ad emptorem: sic allegatur per Dy. in. l. fluminum. ℣. adiūcitur. ff. de damno infecto.

In lege. Paria sunt non esse ⁊ non apparere. b. d. Et not. bene casum istius. l. ⁊ circa istam. l. vide. q. ad quā glo. banc. l. allegat in. l. dāni infecti stipulatio pertinet. ℣. si is. j. de damno infecto.

ℂ Ly lec. an. ℂ Generalis exceptio nō porrigit ad nō cogitata. b. d. Vel sic, ℊalis exceptio lapidicinaruz intelligit de patētib⁹ nō de latētib⁹. b. d. ℂ In tex. ibi, cum nō sit, id est, q̄ non apparet: ⁊ quotidie allegat hec. l. q̄ paria sunt non esse, ⁊ non apparere. ℂ Not. hic in fi. ℘ glo. nimietatem vitandaz.

Fistulas. Qui aliquid excipit, intelligitur ad illud. b. d. ℂ In textu ibi, non cōtinetur. l. explicite, tamen continebatur implicite.

Eundum ab eo. Dic ḡo, an iste. ℣. bo videt velle q̄ sic, quasi iste talis bodie nō possit esse tutor, sed de hoc dic in aut. minoris debitor. C. qui da. tuto. pos. ℂ Additio. ℂ Fundū ab eo. Tutor possessionē sibi debitā a pupillo potest sibi tradere propria autoritate, ⁊ extra mittere de possessione pupillum ⁊ familiā eius. hoc dicit. Et not. bñ. ℂ Mo. q̄ in acceptio. possessionis decretum nō est necessariū. ℂ Not. hic parificari, tradere possessionē, ⁊ relinquere vt ali⁹ ingrediatur. ⁊ hunc. ℣. allegat Jaco. but. C. de acqui. pos. l. vltima. contra glossam ⁊ pro intellectu huius. ℣. vide omnino q̄ notaui in. l. cum ipse. in fine ⁊ eodem titulo.

a ℂ Possessionis. Bch Frācisc. aret. in. l. j. ℣. si iustus. ō arg. posin fi. ⁊ in. l. de Js. C. de fur. ⁊ Old. in cōsil. cviij. ⁊ do. Alexan. de Jmol. j. de ac. pos. in pn.

Qui fundum. Modus non diuidit ⁊ trāsmittitur ad heredes. b. d. posset dici q̄ hec esset cōditio propter ablatiuz absolutum, tamen ista conditio non erat inserta obligationi sed executioni obligationis. ℂ Not. q̄ venditor non coarctatur ad venditionem cum alicuius partis, nisi ei tota pecunia soluatur.

Frumenta. Non summatur, q̄ brevis: sed nota bene casum istius. ℣.

ℂ Additio. ℂ Frumenta. Nō. casum, cōe Perusij vendidit frumēta recolligēda in clusa, hoc acto q̄ pro tūc guerre ⁊ grādinis ptineat ad cōe Perusi⁹. iste tex. vz intelligi de guerris ⁊ grandine insolita. que non potuit p̄uideri. innuit etiaz iste tex. q̄ idē esset in casu simili etiā extra guerrā ⁊ grādinē, puta si insolita plunia corrupisset frumēta. Sz hoc dic vt no. Bul. in l. Sz ⁊ si gs. q̄situ. supra si gs cau. ℂ Mo. istū. ℣. p statuto, quo dat arbitrium super nouis casibus, q̄ intelligak nou⁹ casus i. insolitus. ℂ In glo. sed obligat ibi vt hic a contrario sensu allegatur iste. ℣. q̄ si vendo tibi fundū liberum a decimis, q̄ intelligitur de decimis extraordinarijs non ordinarijs. facit l. scio. ℣. medico. ff. de an. le. ⁊ ibi dixi ℘ Jacobum de are.

Vendi partem. Nō. ex hac. l. q̄ si vēdo rez certo precio aliquo pacto apposito in mei fauorez, q̄ illud pactū in dubio videt esse pars precij: vt hoc text. cū glo. que incipit, q̄ semp presumit. q̄ nō. ⁊ tene mēti. Vel sic, pactū est loco precij, ad hoc allegat. ℂ Not. ar. ad. q. dicit statutū q̄ nemo possit vēdere foliculuz vini vltra fex denarios. dicit cauponari⁹, volo si vis vinū, q̄ emas istā cassancā fex alijs denarijs, querit, vtrū incidat in statutū: dicendū est q̄ sic: q̄ istud pactū censet p̄ciū: vt hic, ⁊. j. de ac. emp. l. si sterilis. ℣. si tibi. ⁊ de in die addict. l. si p̄dio. ℣. si. ⁊. l. pe. ℘ Dy. ⁊ Ly. in addi. facit. C. de pac. inter emp. ⁊ vēdi. l. qui fundū. j. de excep. doli. l. apud celsuz. ℣. si quis ex. tribi, vel precij loco. ⁊ optime, facit j. de fideiuss. l. stipulatus. ℣. j. cū glo. que incipit ab eodē qui solvit. supra de infa. l. furti. ℣. pactus. cū glo. que incipit, vel alio. sic supra de calū. l. j. ℣. in. Jtem est arg. q̄ qui petit restitui cōtra cōtractum, videak petere restitui contra pactū vel clausulaz appositam in contractu, vt. l. j. C. aduer. dot. ⁊ ibi p Ja. de aret. vide omnino que dixi supra. eod. pacta.

Cum manufacta. Not. vēdita sylua cuius debeat esse glans, q̄ ilia que cecidit ante incisionem sylue, est vēditoris, ea q̄ que est in arboribus, cuz scindunt est emptoris: si vero emisset omnes fructus sylue non haberet locum hec distinctio: q̄ quicquid intra tempus contractus natum fuit, pertinet ad emptorem, de vsufr. lega. l. in vsufru.

Sylua cedua. Nō summatur, quia brevis: sed nota casum istius. ℣.

Nemo potest. Not. ex hoc. §. q̃ ꝫ ℑctus vbi fit mentio precij, dicat emptio siue venditio, vt est tex. in l. vlti. circa me. C. de pred. cu. li. g. ꝛ not. per gl. in l. apud celsum, §. sed cũ legatũ. ff. de doli exce. tñ hoc fallit vbi est in cõtrarium regula, q̃ tradit hic, vcz qñ agit vt dñiũ nõ trãsferat, vt hic. Itez fallit vbi est in ℑzium regula q̃ tradit. ℑ. eo. l. cõuenit. ꝛ. l. si quã rẽ. als incipit Sabin⁹. Item fallit vbi est parunitas precij: quoniã tunc potius presumitur locatio ꝛ conductio q̃ emptio ꝛ venditio, vt not. per gloss. in §. i. j. de superã. quod nota ꝛ teme menti perpetuo. ꝛc.

¶ Additio. ¶ Nemo. No. q̃ vbi fit pactũ q̃ nõ trãsferat dominiũ. ſ. directum, vbi nõ est emptio: vnde ꝫ dez precium pro vtili dñio ꝑpterate remanente vẽditori, non est ℑct⁹ emptionis sed cõtractus emphyteuſis ꝑm glos. quã bene not. ꝛ vide hic qõ no. C. de ſi. instru. l. ℑctus. vnde si apponit in contractu pactũ per qõ remaneret naturalis vẽditiõis effect⁹, puta vẽdo rẽ retento dñio directo ꝛ vtili, venditio nulla est: q̃ a quo remouet naturalis effect⁹, remouet ſpecies. Si aũt vẽdit vtile dñium retento directo, bene tenet vẽditio cũ emphyteuta non sit ꝑpie dñs, vt ibi no. in gl. mag. Sed pone q̃ venditor tradidit rẽ hoc acto vt nõ trãseat dñium nec ꝑciꝫ integraℓr sit solutũ, nunqd istud pactũ teneat? ꝛ viõ qõ dixi in rub. C. e.

Prius cum mutuo. Pactũ simile pacto. l. cõmissorie inter debitorem ꝛ creditorẽ reprobatur, non autem inter debitorem ꝛ tertium. hoc dicit.

¶ Additio. ¶ Titius. Valet pactũ inter debitorẽ ꝛ fideiussorẽ, q̃ fideiussor possit emere pignus, et eo ipso fiat dñs. h. d. Et pa: tũ. l. cõmissorie est reprobatũ inter debitorẽ ꝛ creditorẽ principalẽ, sed nõ inter debitorẽ ꝛ fideiussorem ꝛ aduerte q̃ hic nõ ꝓtendebat fideiussor titulũ, ꝛ ille titulus ỹ pac. pig. nõ facit ad ꝓpositũ. ¶ Not. etiã q̃ fideiussor põt emere pignus ex permissione debitoris. ꝛ facit ad. l. istaꝫ. l. caℓppus. ff. de sol.

Lucius titius. Obligatio ꝓsonalis nõ sequitur fundum possessionis. h. d. Cõcordat. l. fideicõmissum. §. tractatũ. ℑ. de iudi. ſ. ad Trebel. l. i. §. si here. ¶ Jn gl. ſua ibi, ſol. vel dic vt no. in. l. Caius. ff. de an. leg. ℑ. alle. in glo. ꝛ circa ſitum. §. vide quod not. glo. in. l. iij. §. opus. ℑ. de ali. iudi. mut. can. facta. ꝛ quod not. Dyn. in. l. si. ff. de ope. no. nunci. ꝛc.

¶ Additio. ¶ Lucius titius. Obligatio personalis nõ sequitur particularẽ successorem. hoc dicit. Vel sic, emptor nõ succedit ꝓ obligatione personali autori ſuo. ¶ Not. hic arg. q̃ sicut emptor nõ tenetur stare colono, ita nõ tenetur stare emptori reddituum vel prouentuũ. sed tu dic q̃ quandoq; ex isto cõtractu est oriturꝫ ius reale, ꝛ tunc tenetur stare. ff. de vſufr. l. si quis ita. quandoq; est orta ſola obligatio personalis, ꝛ tunc cum ista trãseat ad emptorem, non videtur q̃ emptor teneatur stare, facit. j. loc. l. si fundus. C. e. l. emptorẽ. si tu velis respõdere ad hũc tex. dicas q̃ hic loquitur de iure agendi, secus in iure egcipiẽdi, vt. ℑ. e. l. dolia. §. j. ꝛ. j. de act. emp. l. in venditione, ꝛ facit de lega. j. l. ab omnibus. §. idem iulia. ꝛ quod ibi not. per Jacobum de pig. l. lex vectiga. §. idem queſit. adde quod not. in. l. si quis viam. §. si ſub vna. ff. de verborum obligatio.

¶ De Jn diem addictione. Rubrica.

Jn diẽ addictiõe. Non sumatur, q̃ ꝛeuis: ꝫ no. in. l. quoties. vtrũ ℑctus sit purꝰ resolutẽdus sub cõditiõe, vel ab initio sit ꝛditionalis: dic, q̃ſq; apponunt vba sapientia ℑctũ, q̃ſq; sapictia distractũ. Primo casu vba ꝛditionaliter ꝓlata reddũt ℑctũ ꝛditionalẽ. ſcõo casu resolutẽdũ sub cõditiõe, ꝛ sic de dictione, nisi, aut eiñ apponit ad pfectionẽ ℑctus, aut ad resolutẽ. primo casu facit ꝛditionẽ, ſcõo nõ: ex hoc no. gl. ſubtiliter, õr tñ hoc esse verũ in cõtractibus: sed in vltimis volũtatib⁹ dictio, nisi, ꝓportat ꝛd. q̃ respicit tractũ de futuro, vt. j. ỹ cõd. ꝛ de. l. quib⁹ dieb⁹. §. quidã titio. dicit tamẽ glo. q̃ tũc contract⁹ õr ꝛditionalis, q̃ est in suspẽso quo ad ſuũ esse. adde q̃s no. j. de act. ꝛ ob. l. obligationũ fere. §. ꝛditio. ¶ Scõo no. glo. q̃ inci. qui dicitur. que est not. et menti tenẽda. ꝛ aduerte ad ſi. gl. q̃ facit differentiam inter cõtractus ꝛ vltimas voluntates. ꝛ huic glo. adde quod no. Dy. in. c. quod semel placuit. extra de regulis iuris libro. vj.

Vbi autẽ. §. Idem Juli. No. hic differentiã inter principale ꝛ accessorium: quia sublato principali non remanet accessorium, sed sublato vno principali bene remanet illud eque ꝑncipale.

Sed ꝛ marcellus. Jn gl. q̃ incipit, nõ dessinit, ibi, hec de necessitate. no. teg. ꝛ no. notabilẽ so. quã dat gl. ad. l. bouẽ. §. pignus. in glo. alle. Et iste ter. ꝛ gl. facit ad istam. q. q̃ si vendo tibi reꝫ pacto appoſito q̃ intra annum illam mihi reuendas: ꝛ tu intra illum annum obligas rem, ꝛ postea ſm pactum mihi renẽdis, q̃ dicta obligatio pignoris diſſoluitur: ratio est, quia vendis mihi ex obligatione primi contractus vt hic: secus si reuenderes ex voluntate, vt. d. §. pignus. ꝛ hac glo.

¶ Ex lectura antiqua. ¶ Nota q̃ resoluto iure autoris, resoluitur ius successoris.

Idem iulianus. Not. q̃ ille qui tenetur ad restitutionem fructuũ, tenetur ad cessionem actionis, si quam habet.

Cũ igitur. No. §. pro subhastationibus vbi quis dicatur meliorem conditionem afferre. not. vſq; ad fin. ꝛ not. hic melius multis modis dici.

Melior aũt cõditio. Nota istum. §. ex quo optime declaratur qñ dicatur melior conditio afferri. ꝛ tene ipsum menti.

Item quod dictum est. Iste tex. declarat. l. ij. in fine. ꝛ non summatur.

Si quis extiterit. Etiaꝫ primus emptor ad plus offerendus admittit, et ei plus offereti res addici dz. fructꝰ tũ interim pcepti debẽt esse vẽditoris, sicut si alius plus obtulisset. ¶ No. q̃ si penes ꝓmũ emptorẽ remaneat res, ex licitatiõe non lucrat fructꝰ medij tꝑis: q̃ nõ bz rẽ ex ꝓmo ℑctu, sed ex nouo ℑctu q̃ idẽ operat in eadẽ ꝑsona, q̃ operarẽ in nona: q̃ no. non ergo. ꝑpie dr res penes eũ ꝓmanere: ℑz potiꝰ discedere ex ꝓma emptione, ꝛ ex ſcõa venire: q̃ est nouũ factũ cũ repetitiõe ℑctꝰ ꝛ. j. de pre. stip. l. valerian⁹. dubitatio erat: q̃ p limitationẽ vi debatur cõfirmari ꝓtior cõtractus in eadẽ ꝑsona: sed nõ est verum, quia additamentum precij nouum contractum facit ℑ. de contrahenda emptione. l. pacta conuenta. §. Paulus.

Necesse. Venditor plus offerenti vendere non debet. nisi ꝓius emptore requisito. h. d. dicit vſq; ad. l. sabinus.

Licet. No. gl. q̃ licet vba sic sint ꝓcepta, si alius meliorẽ conditionẽ attulerit ꝛc. tamen ad hoc beneficium admittitur ipse idem emptor: q̃ venit vt alius ex nouo contractu, vt. ℑ. ꝓcpt. §. ¶ Not. q̃ venditor debet notificare emptori ꝓmo quomodo plus offertur ad hoc vt ille possit vincere licitantem. ꝛ est simile de notificatione in. l. vlti. C. de iure emphyteuti. ꝛ de lega. ij. l. si cum quibusdam. ꝛ. l. vinum. §. rogo. per Jacobum.

Sabinus. Ille qui vendit sub pacto addictionis in diez. meliorem cõditionem oblatam potest reiicere, ꝛ sequi primam conditionem si vult: nisi fuerit actum quod melior conditione oblata liceret emptori resilire. Predicta procedunt, ꝛ locum habent in vendente rem ſuam: secus in creditore vendente, qui meliore conditione oblata primam venditionem sequi non potest. h. dicit cum. l. sequenti. ¶ Jn tex. ibi, pignus addictuꝫ ꝛc. id est vẽditũ sub pacto addictionis in diẽ. ¶ Not. casum istius. l. ꝛ si proponat. ꝛ ex hac. l. habes q̃ ille q̃ vendit rem alienam ꝛ nomine alieno, non videtur bona fide versari, si non dat plus offerenti.

¶ Ex lectura anti. ¶ No. hoc referre cuius causa pactũ absolutorium apponat. ¶ Itẽ no. id vtilius censeri, quod magis domino placet, vt. l. pen. j. de com. ob can. secus in creditore, q̃ ibi non agitur de ſuo fauore tantum, vt. j. l. proxima.

Sed ꝛ si ꝓponatur. No. in ỹ. gd ergo. q̃ ad hoc vt dicat plus offerri, requiritur q̃ ille q̃ offert sit idoneus ad ſoluendũ. conco. ℑ. e. l. iij. §. fi.

Quod autem. Pactum addictionis in diem potest addici, semel, bis ꝛ pluries. hoc dicit.

¶ Additio. ¶ Quod autem. No. quod si ꝓmo vendidi sub pacto addictionis in diem, ꝛ alius postea emit pluris vltimi pacto, dicebat sabinus ꝓimam emptionem non ſolutã per secundam, que potest non habere locum cum sit revocabilis. sed Juli. dicit ꝛtra: quia est recessum a prima, cum secũda emptio sit contracta: ꝛ idem in tertia. ꝛ sic de singulis. Et no. casuꝫ, vt sit maior dubitatio, pone q̃ est ꝓtiguus terminus, ꝛ q̃ est lapſus re sic existente in pendenti.

Item quod. No. hic distinctionẽ pluribus vendentib⁹, an distincto ꝓcio an eodẽ ꝓcio. ¶ Viõ casu quilibet põt facere facta ſua per ſe. ¶ Secũdo nõ: imo vnus ꝛdictor plus operatur, quã factum multoꝝ, quod est no. fallit tamen quando est actum q̃ emptor debeat habere omnes partes: nã tũc licet partes precioꝝ fuerint distinctę

stinctetū illō pactū operaī idē qō vnitas pcij. Idē cū epaī vnitas rei qō pcij.c de hoc gloziaī Celsus q̄ hic a nemine est alianersum: vnitas cū pcij facit q̄ ztractus in totū maneat, lz illud pactū facit q̄ cōtractus in totum resoluatur ratione partis, vñ nō est p ola idē: sed in hoc tū, nōne fiat diuisio.

Idem est. Non summatur, qz distinguit: sed nota casum istius. §.a legis seq. cum seq.&c.

Quid si vno.§.Verū. No. i isto do plures sunt vēditores cū pacto addictionis in dié. vn⁹ eoz̄ plus offerendo pōt recuperare totā rez̄, licet secus esset in vno vēditore: a sic facit ad.q.trib⁹ canonicis est data electio per alios de capitulo vt eligāt tertiz̄, a ille elect⁹ dat sibimet ipsi vocē suā⁹, ḡrit vtrū talis electio valeat, a vtrū valeat vox quā elect⁹ sibimet ipsi dedit: a dicim⁹ q̄ sic, arg. istius. §. q̄ licet rez̄ mea nō possum emere. ff. ti. j. l. rei suę. tū rōne partiū sociorū meoz̄ possum emere rem meā, vt hic. a facit. §. mād. l. fundū qui ex parte, sic a in q. nostra: nā lz qñ est cōmissa vni electio vt eligat abbatē, nō pōt seipm eligere, ar. §. man. l. si mandauero. §. si tibi. tū rōne sociorū adiectorū in electione faciendā vz mea vox mihi prestita fm Ly. in addi. de hoc no. l. l. plane. §. qō cuīsq̄ vni. no. Itē no. in generali sermone continetur persona vnius ex loquentibus.

a Electio scienter facta habet vim approbationis.

Si venditor. Non summaī istud pnci piū: qz distinguit istaz. l. vl sic, p Sctū simulatū nō recedit a Sctu vero, sed p verū Sctū sic, dūmodo ō iure subsiat. b. d. a ponit diuersa exempla vsq̄ ad. §. preter corpus. in isto tamen ztractu non erat simulatio in substātia, sed in quātitate: a nota. ¶ In tex. ibi, sed si emptor. ¶ Not. q̄ simulatio in psona nō habet impedire qñ est veritas in cōsensu, sic. j. de manu. l. iiij. §. si ab ignoto. ¶ Not. eū comprobare qui malū eligit scienter, facit. j. de re in. l. qdam cōsulebat. ¶ In text. ibi, sed si neuter.

a ¶ Not. q̄ electio scienter facta hz vim approbationis cōcor. de re iudi. quidā consulebat. ¶ In v. sed a si postea ibi aliter absq̄ &c. facit q̄ inter patrem a filiū dñm a seruū non cōsistit emptio, ctiaz quātū ad naturalē obligationē, qō placet ex eo qz in ver. sed si postea. in pn. loquitur de pupillo, vbi emptio cōsistit solū quo ad naturalē obligationē, ergo in ver. alr loquit qñ nulla est orta obligatio, fm gl. quā babuistis. ff. ti. j. l. ij. videt velle ztrariū, vcz q̄ nascaī obligatio: tū nō cum effectu de hoc, an inter patrē a filiū dñm a seruū oriaī obligatio babuistis in l. frater a fratre. ff. de cōdi. inde. &c. ¶ Itē no. in ver. aliter itaq̄. q̄ verus contractus non resoluitur per contractum, qui de iure non tenet: secus si teneret quoquo iure.

Preter corpus. Nō summatur, quia breuis. ¶ No. q̄ pciū ztdō nō ōz melioz pp accessoriū, cū accessoriuz nō est curādū: a est ratio, qz in primo cōstituēdo fuerat babit⁹ respectus ad rē principalē: fructus em̄ ascendebant ex dispositione legali. arg. tamen contra a in l. ff. §. fin. que in fran. cred.

Si predio. Not. ex hoc pncipio: nā ista. l. facit q̄ ins implēdi additionē in contractibus transeat: dixi de hoc in l. ff. necessarias. §. si vendendo. ff. de pig. act. vbi per Bul. de Lu. no. per Ly. in l. ff. plures. C. de cond. insert. a dic q̄ in his, que desiderant voluntatem, hereditas non haberet loco pso ne: a tēpus a cōditio currit hereditati iacenti, a si superest de tpe, cōditio transmittitur ad heredē. b. d. vt no. ff. de pig. act. si necessarias. §. de vendendo per Bul. de cu. ¶ No. q̄ hereditas nō habet ius acceptādi, nec potest hoc suppleri per curatorem datum hereditati iacenti. ¶ No. q̄ hereditas non restituitur aduersus lapsum termini: hic non loquitur in termino legali, sed in conuentionali. a facit. §. de minor. l. emilius lardianus. ¶ In gl. no. hereditatem arg. q̄ hereditas non potest constitui in mora: quod est verum per interpellationem, quia nō intelligit se debere: sed p dici certe apposite lapsum fit, vt. l. ad diem. de ver. ob. cuz si. ¶ In gl. no. q̄ in fi. fol. ibi in vltima voluntate, vbi non transit cōditio, nisi mora precedat vt eod. titu. l. cum sundus. hic autem in cōtractibus, vt in. §. er cōditionali. nec obst. j. de verb. obli. l. qui rome. §. augen⁹. qz ibi conditio erat coarctata ad vitā, a ideo non transit.

Si fundus. Si contrabitur, debet considerari quātitas additi vel ztracti. facit qō dixi. ff. de contraben. emp. l. fundi partem.

Operator. Sicut fructus percepti per emptorem meliore conditione oblata restituuntur venditori, ita a econuerso ipsi primo emptori debet reddi quod impēdit. hoc dicit. ¶ Not. ter. in fi. a credo sensisse &c. q̄ in dubio debet intelligi q̄ lex loquatur de illa actione de qua lequit titulus, in quo illa lex situata est. Idem babuistis in. l. fi. ff. de condi. inde. in pn. a ibi no. &c. Vel aliter, vbi non fit expressa mētio actiōis, intelligitur de actione cōgruente subiecte materie, ad hoc allegatur.

Cum duo. No. no. distinctionē isti⁹. l. a circa ista. l. vide qō no. C. de do. p mis. l. j. Rōne incertitudinis nil vz qō egit⁹. b. d. ¶ In gl. fi. ergo. ¶ Isto. q̄ q̄dā allegatiōes isti⁹ gl. loquit qñ ē dubiū facti. Quedā qñ ē dubiū ꝓsone. Quedā qñ ē dubiū tēporis seu ordinis. a vt q̄ vbicūq; aliqd certū ē de substātia, pbatiōis, ibi vitiat incertitudo. a facit ad. q. de pluribus cōcurrentib⁹ ad bzauium^c, ita q̄ non apparet de ordine prenūtiōis, vt. ff. de sta. bo. l. arctbusa. Si autē sit dubiū iuris dic vt. ff. de legi. l. i ambigua. adō qō no. j. de pe. l. si ꝓses. a facit ad. q. q̄ si venditur clusium per se, a venditur qdam alī⁹ reditus per se, a ego promisi in clusio. g. a in reditu. v. a postea apparet alius ad bāmmēta a in vtroq; simul, pmittit. qō nō dicat ille me sup asse, qz nō apparet l q̄ me supauit, vtrū i electio vl reditu, vñ opz q̄ dislicte a sepate a sup q̄libet p se, pmittat.

Cum in diem. Unus ex emptoribus pōt offerre meliorem conditionem: a tota emptio nouatur. b. d.

Prior emptor. Prior emptor nō hz actionem contra scōm, qz personalis actio non sequitur fundum. b. d.

¶ De lege commissoria. Rubrica.

Si fundus. Qñ apponit pactum. l. cōmissorie venditio est pura, sed resoluit sub cōditione. a istud pactū apponitur in fauorē venditoris, ideo vēditor pōt vti isto pacto volēs, inuit⁹ autē nō cogit. b. d. vsq̄ ad. l. si fundū &c. Circa gl. rubrice ḡro q̄ est ratio quare in pignoribus reprobatur pactum legis commissorie? Respōdeo, ratio est ne creditores suum auaritiam exercerēt, vt no. gl. in. l. si quis in cōscribēdo. C. de pac.

Si fundus. Pactū. l. cōmissorie si fit conditionalē cptionē, si emptionē resoluit: quod dic vt no. in. l. ij. §. ti. i. ¶ Quero hic, qñ vēdit sub pacto cōmissorie vel addictionis in diē, que actio cōpetit vēditori cōditionē existēte? Respō deo, aut apponunt vba directa, vt sit inempta: a tūc aget rei vēdicatiōe, qz res est apud emptorē sine cā. Si autē apponant verba obliqua, q̄ res reuertat ad dñm, tunc agetur actiōe p scrip. ver. qz nō transit dñium recta via, qñ vba cōtract⁹ sunt obliqua, vt singulariter legit a no. j. de don. l. j. in magna gl. a hoc not. Ly. §. tit. i. l. ij. in addi. Credo q̄ in primo casu non ꝓpetat ad retractationem actio ex vendito. §. ti. j. l. ij. a impetrato: vbi est expressum. ar. j. eo. l. si fundus. a. §. de contraben. emp. l. sed celsus. §. l. ver. non conturbari debemus.

¶ Ex lec. an. ¶ No. q̄ ēptor, q nō soluit ad terminū, si ꝓpter ea Sctus annullat, dz restituere fructꝰ, nisi eos retineat in recōpēsatione partis pcij, quā soluerat: tene mēti regulā a exceptionē hāc. a vide Hnl. in. l. Sctu. in fi. C. de fide instru. gl. no. hic q̄ ille q non solvit ad terminū, dz pdere arras: qō est verū in pacto. l. commissorie, secus in simplici appositione termini. ¶ In gl. ideo ibi, a arras, q̄ qñq; cedunt in precium, qñq; non, vt. ff. ti. ij. qō sepe. tamen dicunt moder. q̄ qñ consistunt arre in pecunia numerata, in dubio censentur data nomine arrarū, a pro parte precij, vt refert ibi Ly. in addi. sz opi. glosarum est q̄ simplr nose arrarum, sicut verbum sonat. qz contractus arrarum est distinctus. vt. C. de fi. instrn. contractus.

Cum venditor. Sēp pactū, qō appellatur rōne moze, é interpretandum in fauorē creditoris non debitoris: a nō pōt renūtiari p creditorē pacto. j. e. l. iiij. §. elegāter. a. l. post diē. a idē dico in legali dispositione, vt. ff. pro soc. cum duob⁹. §. idem respondit. a qō no. in. l. ij. ff. si ager vec.

Eleganter. ¶ In gl. vel i arra. No. i ista gl. vtrū possit alicui p̄figi termin⁹ ad eligēdū, a ad declarādū an velit Sctū subsistere? opz em̄ q̄ eligat alterū. a facit ff. ꝓprietarios q̄ recipiūt cēsum, a ptestant q̄ si res eēt renersa, q̄ nolūt suuz ius pdere: nā nō vz ista ptestatio iuri Sctia, qz dz determinare animū suū ad vnā partē trū, vt hic, a. j. de act. emp. l. initia. §. fi. quis a colludēte. a. C. de vsu. l. q̄ nis vasa. ar. extra de cēn. cap. cū olim. ¶ Isto. er hoc. §. q̄ cū preciū nō est in termino solutū, dz statim venditor dicere vtrum velit vti. l. commissoria, vl ꝑcium petere? si eligit. l. commissoriam, non potest postea variare: a aduerte qz ista glo. hic dicit quod potest cogi hic vēditor per emptorem officio iudicis. Ultimo hunc ter. adducit

a Suaz. vide. d. alex. de in. o. in. l. si cōsul. in fin. §. de adop. a albe. de rosa. in tractatu sta tu. q. crriin.

a Egit. adde fel. in. c. imputari circa fi. de fide instr. q̄ incertitudo nā vitiat sicut cō trarietas.

a Bzauium. de qua. q. vide Frā. aret. in. l. q filiabus. ff. de leg. i. a Feli. in c. caplm. de rescri. in versi. de duobus.

a L. commissorie. valet tamen tale pactū si fit positū ex internallo non in ipso contractu vt per bal. in. c. l. j. in. ij. col. ver. fz pone q̄ pactū de feu. da. in vi. l. cōmissorie, frā. are. in. l. si ita qs. §. scia. quasi in me. prime col. j. de v. oblig.

Bar.fil.ad.q.q si habeo debitorē meum in banno ratione cō tumacie:ꝛ postea accipio ab eo fideiussorē seu satisdationem, q̄ videar renuntiare omni priuilegio bānī. ad idem.ſ.depo.l. ei apud.ℌ.in sequestro.

In commissaria. ✦tum.no.glo.menti tenendā.ꝛ circa ipsam vide q̄ no.Jnn.l.c.ad nostrā.extra de.emp.ꝛ ven.¶In ea.glo.ibi.ℌ.q̄ assidua.ꝛ C.de fideiuſ.l.ſi.Sz tu dic q̄ ea q̄ solita sunt fieri ꝛ apponi in ℨctibus,nō p̄sumūt nisi p̄bentur.q̄ aliquid adjiciūt obligationi,vt dicit ista glo. quam tene mēti arg.eius qō not.j.de ver.obli.l.eę ea pte.Nō ob.j.de ver.obli.l.sciendum.q̄ non loquitur in pacto vel capitulo p̄sumendo,sed in solennitate intrinseca,vt ibi no.

Marcellus. ✦necessaria interpellatio.b.d.¶No. tex.ibi,q̄ si nō bz ꝛc.Et cū hoc tex.2cordat.j.de vsur.l.cū qdā ſ.ſi pupillo.ſ.de pcu.l.ſi re⁹.in gl.q̄ incipit,quādo domin⁹ ꝛc.

Lege fundo. ✦cię nō soluit, nihil bz remanere penes ẽptorē.b.d.Uel sic, Fruct⁹ reuertūt ad vēditorē resoluto ℨctu,ꝛ emptor q incidit l.l.cōmissoriā,perdit arras.nec retinet fructus.b.d.Et hic 2cludit q̄ arre nō cedūt in p̄cium:q̄ tunc esset secus:vt.ſ.eo.l.ſi fundus.ſ.qō ait.ꝛ ibi dixi.¶No.q̄ in re,in qua quis fefellit,non debet commodum reportare.Et est arg.q̄ ille qui delinquit i officio,non debet habere salarium[a].

a ¶Salarium. Et adde idez si sit negligēs vt per do. Ja. may.instit. de act.ſ. ꝑterea. numero.14.

De lege.ſ.Si per emptor. Re facta inempta, q̄ emptor i termio nō soluit illud qō est datum vēditori nomine arre,non debet restitui,nec debet dari illud qō cum re vendita erat accessorium.b.d.iste.ſ.

Post diem. ✦vēditor recipiat p̄cię:videtur renuntiare.l.commissorie.b.d.cum.l.seq ¶Additio.¶Qui petit vt recipit pecuniā debitā nomine sortis,videt renūtiare.l.penali,ſm Dy.i addi.ꝛ sic est arg.q̄ si dās recipiat seruitū a vasallo post cessa.lōgi tp̄is.nō poterit postea dicere,tu nō fecisti seruitiū tanto tpe,ꝛ sic seu dū perdidisti:ꝛ videtur gl.in ti.quo tpe mil.c.j.ꝛ tenet Dy.de vsu in consti. si vasallus.¶Not.banc legem p̄ effectu interdicti siue sequestrationis.

Mulier. ✦tori ne soluat,excusat eū ne incidat l pena:qō intelligę vez,qñ p̄testario facta fuit p iudicē vt alīū habētē autoritatez:ꝛ ita bz intelligi hic q̄ fuerit facta protestatio a p̄nato ex cā iusta,vt.C.q̄ res pig. ob.no.l.nomē.C.cō noua.l.iij.alias p̄testatio nihil valeret. vt l.vtrū.ſ.d cōsti.pe.l.Papinian⁹.als si qs prohibuerit.ſ.de pub.fac.t qō videbitis no.supra de.pcu.l.ſi re⁹.¶Not.i ista l.posse fieri fraudē creditori in diē,vt interponat tert⁹ q renūtiet debitori,vt nō soluat,ꝛ sic pena ℨctus nō ꝛmittet ſm Odo.ꝛ Ly.in addi.Et hoc vidi ō facto,qđ tenebaſ soluere magnā quātitatē sub magna pena,p̄curauim⁹ vt fieret sibi inhibitio ꝛ sayzimētū a consulib⁹ mercatorū, et p̄ hoc euasit penā:nā si ēt esset appositū in⁹m non incideret in penā,nec ēt in p̄iariū,vt no.Arc.ggiiij.q.v.dixi.ꝛ vide q̄ no.in Spe.iiij. p̄te. de seq.pos.v.ſz pone ꝛ facit.j.de per.ꝛ ꝛmio.rei vē.l.habitationū.ego credo q̄ si opera,ꝛ fraude debitorū eēt factū,nō patrocinaret,vt.ſ.ti.j.l.ſi vēditor.ℌ.j.ꝛ.l.ſi ser.plu.ℌ.j.de le.j.ꝛ qō ibi no.p Ja.bu.ꝛ adō qō no.Jnn.de offi.deleg.c.sane.ꝛ de ma.obe.c.dilecti.ꝛ i Spe.de emp.ꝛ ven.ℌ.nūc dicēdū.v.ſi.q̄ est valde not. Adde qō dixi in.l.ij.circa p̄nc.ad.l.rbo.de iac.

¶De hereditate vel actione vendita. Rubrica.

Si hereditas. ✦bzeuis:ſz ipsaz declara vt in gl.ꝛ bene.

Venditor. ✦non debet,nec cauere bz de euictione,nisi de suo dato ꝛ facto tm̄.¶Not.text.ibi plane de facto suo p̄ verbis,que apponunt in instrumentis,in quibus dicitur,promisit de suo dato et facto tm̄:de quo habuisti in.l.de tuo.ſ.mā.¶In gl.que incipit.l. hereditа.ibi,ō fideiuſ.l.exceptionū.vide qō ibi no.ymagine per Jac.de are.ꝛ circa totaz gl.vide qō no.Ly.C.de euic.l.j.

In hereditate. ✦dubio videtur euenire illud q̄ erat in hereditate tempore euic.b.d.Uel sic,in hereditate vēdita inspicitur tempus contractus.b.d.

Peruenisse. ✦bz de iure,ꝛ possideat:hoc bz etiā in beneficijs.q̄ nō vacant priora bñficia,nisi qs habeat possessionē secundorū,qz nō dicit qs plene habere nisi possideat, extra de elect.cum in cunctis.ꝛ argu.istius glo.vide Bar.i.l.nemo. j.de leg.j.

Sed si quis. ✦solū qō in veritate peruenit,sed etiā illud qđ dolo malo vel culpa fecit quominus puenit, qui dolus malus consideratur non solum in commissione rei acquisite,sed etiam in non acquirendo.b.d.iste.ſ.

Illud. ✦ditate p̄iosa,vt.j.de here. instī.l.ſi quis solidū: qz non dicitur ad eū pertinere,sic.j.de condi.ꝛ demon.l.sed si here.ℌ.j.

Fecisse. ✦in venditore vniuersitatis.

Solet queri. ✦exegit,emptori p̄stari nō bz.ꝛ si debitum soluit,emptori imputare non bz, nisi soluaſ per suiam b.d.Uel sic illicitū lucrū nō venit in restitu.b.d.Et iniuriosa sua lata 2tra vēditorē nocet emptori.b.d.Et est rō ſm Bar qz periculū ꝛ 2modum rei vendite p̄tinet ad emptorē,ꝛ semper sua iniuriosa nocet ei,ad qnē pertinet periculū casus fortuiti.ꝛ ad hoc ꝺducebat hunc tex.ꝛ vide qō not.Ly.j.loc.l.diem functo. p Ja.de fideiuſ.l.exceptionē.ꝛ facit ad p̄in.huius.ℌ.j.ad tre.l.debitor.ℌ.ſi.¶In tex.ibi,eū cōdēnatū.hunc tex.allegat quidam aduocatus pro quodam fideiussore iniuste cōdemnato,qui fecerat in causa quicquid poterat:nam sufficit ei q̄ cō demnatus est,sine dolo malo suo.vt hic nam totū istud nego ciū p̄incipaliter pertinet ad debitorem,ꝛ periculū contingēs arg.istius.ℌ.quod verissimum est.

Non solū. ✦tarias cedere bz, sed etiā actiones p̄scias ex suo facto sibi 2petētes.b.d.¶No.hūc tex.ꝛ gl.q̄ incipit ℨ fideiussorē:q̄ facit ad.q.an si vēdo tibi actionē,quā habeo cōtra Sempronium,videor vendidisse illam, quam habeo contra fideiussorem,de quo dicam.ſ.eo.l.venditor actionis.

Apud iulianū. ✦notabilē distinctionem istius.ℌ. Uenditor bereditatis,qui excipit seruz sine peculio,qō actione de peculio p̄stitit ab emptore recuperat,secus si excipit seruū cū peculio,quatenꝰ onera peculij agnoscere bz,catenꝰ nō repetet.b.d.In hoc solum fundatur ratio.ℌ.aut venditor soluit pro onere,qō bz sequi emptorē ꝛ repetit: aut pro onere,qō bz sequi ipsum venditorem,ꝛ non repetit.¶No.in fi.istī⁹ tex.q̄ simpliciter exceptio simpliciter debet intelligi.

Si venditor. ✦notabilē distinctionē istī⁹ ſ.ꝛc.¶No.tex.ibi in verbo,si appareat:qz in dubio onus dāni 2tingētis nosse cauetur interposite de dam.infec.q̄ vendītorem pro re que permanet penes vēditorem,pertinet ad emptorem,si damnū ante vēditionem 2tigerit.¶Not.distinctionem de damno dato ante venditionem vel postea,facit qō vi aut clam.l.ſi is qui in puteum.ℌ.postea.

Si titius meuij. ✦reditatis ab ẽptore,qō 2seqūret a qlibet extraneo bñde.b.d.¶In tex.ibi,vēdidit p̄ certo p̄cio nō soluto.ꝛ ibi.cū titio ẽptore bereditatis alteri⁹ titu.

Si qđ publici. ✦ditatis datas ꝛ collectas repetit ab emptore. ¶Quo iste.ℌ.ꝛ maxime in vbo,ita tm̄ ibi not.

Cū quis. ✦optimā regulā.q̄ tūc est verū q̄ actio confusa p̄ additionē bñditatis restituit̄ bereditate vendita, quādo est talis actio,q̄ de sui natura daſ ℨ heredē,ꝛ non est trāsitoria ad heredē.qō no.ꝛc.ꝛ hoc bz etiā propriū debitū additione cōfusum,vēditor bñditatis repetit ab emptore.ꝛ hoc ex vi ꝛ natura istius ℨctus,nō vi prime obligatiōis.predicta vera in debito qō nō erat a p̄ncipio impetibile,sec⁹ si erat impetibile.

Si nomen. ✦summātur,qz bzeues sunt. Circa istā.l.quero,quid bz p̄mittere ille qui vēdit, vel delegat nomen:dic vt no.per glo.in.l.apud celsum.ℌ.ſi is.j.de dolo cccp.¶No.q̄ ille qui vendit tanquam creditor, bz hoc p̄stare se esse creditorem cum effectu ꝛ sine exceptione,non aūt tenetur facere bonum nomē,id est,soluendo.Conclude quod tenetur facere bonum nomen de iure.i.obligatum esse de non facto id est soluēdo esse,sic.ℌ.mand.l.inter cās.ℌ.abesse.¶Secūdo no.q̄ per istā legem determinatur questio, si fideiussor condemnatus in executione obſcit beneficium cedendarū,ꝛ petit sibi exhiberi instrumētū debiti p̄incipalis, bz hoc fieri sibi:qz ille q̄ credit,bz habere istrumēta:per q̄ appareat eū creditorem,vt hic ſm Alb. Ba. qui ita no.in margarita sua,in ti tu.de fideiussoribus.Er go si agēs contra fideiussorē vicisset p

iniuriam

iuriũ, adhuc posset repelli per beneficium cedendarũ: qr nõ habet quid cedat, vbi cõdemnatus, nec ob. ff. co. l. i. §. solet. vbi solennitas facti sufficit: qr ibi loquitur in eo, cui nõ debebant cedi iura eo q̃ erat principalis, & ad eũ pertinebat obligatio per prius, & nõ per posterius. Et vide quod no. Ja. sol. mat. l. Cauenda. & de leg. j. apud celsum, §. idem Julianus.

ET quidem. No. q̃ propte nõ dicitur creditor ille, cui obstat exceptio, sic. j. de lib. cau. l. obligatus. quod not. bene. b

EMptori. Not. ex hac. l. q̃ emptori nois dz cedi actio cõtra fideiussorẽ, vt videbitis. j. eo. l. vẽditor. facit qõ vidistis. ff. eo. l. ii. h. d. Cui debet cedi personalis, dz cedi hypothecaria. h. d. Hypothecaria quesita post cõtractũ non transit sine cessione. & vide qõ no. ff. mãd. heredẽ. Mo. hic de decisione hypothecaria, & dic vt. ff. fa. ercis. l. si pignori. Mo. text. q̃ beneficiũ vẽditionis prodest emptori: quod verũ nisi esset beneficium scriptum in personã, vt j. de publi. l. licitatio. §. fi.

CUm hereditatẽ. No. ista. l. cũ seqli. & maxime q̃ si fit heredi. ex qb⁹ habes q̃ aliud est dicere, vẽdo tibi hereditatẽ, vel vẽdo tibi quicquid iuris habeo in hereditate, vel si quã hereditatem habeo qõ no. & tene mẽti. Nã qñ vẽdit q̃quid iuris hz in hereditate, illa venditio nõ affert titulũ, nisi probet de iure autoris: qr qñ est incertus ius autoris, est incertũ ius successoris. & facit hoc ad no. p Dy. ff. de leg. j. l. si fic. §. j. vbi videas ibi, & Dy. q̃ si comes donat ecclie q̃quid iuris hz in tali castro, ecclia nõ põt vẽdicare nisi probet de iure donatoris. ad quod facit hec lex.

CEli filij. Iste tex. facit optime ad. q. q̃ si vẽdo tibi actionẽ quã habeo contra Titiũ, videor tibi vẽdere actionẽ, quã habeo contra fideiussorẽ. nã vides hic q̃ si vẽdo actionẽ contra filiumfa. videor vẽdere tibi actionẽ, quã habeo cõtra patrem, qui pater dicit esse fideiussor filij, vt. l. cũ filius. j. de vbo. obli. no. & de mi. l. iij. §. fz vtrũ. ad idẽ qõ videatur etiã vẽdita actio cõtra fideiussorẽ, videbitis. j. eo. l. vẽditor. actiõis. vbi videtur tex. de qua. q. per Jac. de Are. j. sol. mat. l. in bis. & vide quod no. Spec. in tit. de cessio. act. §. j. ver. fz pone q̃ habeo de bitorem &c. facit. C. de act. & obl. l. si in solutum.

SJ quasi. Tenens tanquã heres cũ sit fidecommissarius vniuersalis, tenetur ad interesse emptori. h. d. Mo. ergo q̃ appellatio heredis simpliciter prolata in contractibus directum heredem significat. a

NOmina. Argu. q̃ vxor põt cedere ius dotis constante matrimonio, vt no. C. de do. ante nup. l. constante. Rich. & a. Quero vtrũ ille qui vẽdidit nomina omniũ suorũ debitorum, videatur vẽdere nomina eorũ, qui tenentur realiter? Solu. vt no. Jac. de Are. j. ad. l. fal. cum querebatur.

SJ ex pluribus. Si vnus ex pluribus heredibus pecuniã, que a testatore sub pena debeb. solui, & hereditatẽ aliis heredibus consentientibus vendidit, potest illud totum ab emptore repetere. h. d.

MAgnum interest. Non summar. qr distinguit. fz no. notabilẽ distinctionẽ istius. l. Mo. differentiã vtrũ conditio adijciat cessioni an actioni cessæ: primo casu si deficit cõditio, nunq̃ videtur fuisse facta cessio. secundo casu facta cessio finitur, & pretium cessionis debetur. & no. bene hanc. l.

MEnditor. Ista lex fm gl. hz tres partes, & gl. hic posita ponit casus per partes. qõ dic vt in ea. & est ista lex no. & mẽti tenenda. Et ad euidentiã pmitte qõ no. hic in gl. q̃ inci. qõ si quidẽ. Mo. ex hac. l. pmo. no. differãs inter vẽdi. hereditatis, & vẽditionẽ rei singularis. Scõo no. in ter. in §. fz B in re singulari. ibi. ibi, cum ò t. pciũ est bonis vẽditi &c. q̃ pciũ rei nõ dicit esse ex re. qõ no. p intellectu. l. qõ. pcurator. & re. Tertio in. d. ver. fz hoc in re singulari vt ter. q̃ fz vẽditionem rei mee tuo noie faciã, ego possus habere ratã in subsidiũ re perẽpta, vel prescripta, vt p hoc ego cõsequar pretiũ, vt. l. mater. C. de rei ven. & nõ neg. ge. l. fi. & si cer. pet. l. stichũ seruũ. tũ hic tex. vt vel le q̃ secus sit in re mihi debita, tũ hoc intellige vt in gl. q̃ inci. sic habes. vbi gl. vt velle q̃ sit idẽ nõ secus. qõ tene mẽti p. d. l. mater. Quarto no. in ver. Quiosi negligisset. q̃ ille q dz rẽ actione psonali nõ tenet illã rẽ tollere. & iõ nõ tenet de fructibus pcipiẽdis: circa qõ vide qõ habes in tex. & gl. in. l. si seruũ. in prin. j. de verb. obl. Quinto no. in hac. l. in ver. fz si aut vi deiectus. q̃ illud qõ pcipio noie pene occasiõe rei tibi debite, tibi restituere nõ teneor. de quo dic vt no. & de pet. her. l. vtrũ cum. l. seq. Vlt. no. tex. in. d. ver. sed & si vi deictus. cum gl. sup verbo, ad emptorem. pro intellectu. l. quod sepe. §. si res. & de contrab. empt. & ibi hunc tex. cum glo. allegani.

Additio. Vbi venditur vniuersitas, pretiũ succedit loco rei: sed vbi venditur vel quasi vẽditur res singularis, ptiũ vel pena ab alio exacta loco rei nõ succedit, nec est proprie in obligatione. h. d. In prin. l. ista dicit q̃ in vniuersalibus pretiũ succedit loco rei. b. secus in singularib⁹ actiõibus, que sunt formate sup re specificata: nã ab ipsa forma nõ est recedendũ. de hoc no. j. de verb. sig. l. labeo. §. sabinus. & de leg. ii. cũ pater. in fi. C. de rei ven. l. mater. vbi videas diuidit in tres partes. primo loquitur in emptore hereditatis. scõo in emptore rei singularis. tertio loquit in quasi emptore. scõa ibi. sed hoc in re. tertia ibi, q̃ si in rẽ. ita diuidit gl. Mo. pro prima parte q̃ si ego vẽdidi tibi hereditatẽ, & promiũ tibi quicqd ex hereditate puenerit restituere, q̃ si puenerit ad me aliqua res, & alij eã vẽdidi, & pciũ pcepi, q̃ distinguunt tpa: nam si ante vẽditionẽ hereditatis pretiũ est pceptũ, ad ipsum precium a principio est tractata oblig. si aũt post vẽditionẽ hereditatis pcepi ptiũ ex re singulari ad me puenta, tunc obligatio fuit principiata quo ad rẽ: tñ q̃ est actio vniuersalis illa re alienata põt ptiuz peti: qr succedit loco rei. h. d. pncipiũ ibi, recepero a scõo emptore. Mo. ex ista scõa parte. q̃ ptiũ nõ ex re, fz pp negociationẽ percipi: sic. j. ad. l. fal. l. iij. & quotidie alleg. Scõo nota. q̃ si ego vẽdidi tibi stichũ primo p. ex. postea vẽdo alij pro ex. q̃ ego nõ sum obligatus primo emptori ad. ex. fz ad rei restitutionẽ. & iõ re pempta añ moꝛã liberor a toto, secus in venditore hereditatis: qr vf gerere negotiũ emptoris, & nõ propriũ administrãdo: qõ est no. & si tu dicas q̃ in singulari põt esse, cũ sit in mora iterũ vẽdendo, cũ incidit in crimẽ falsi. Rñ deo q̃ nõ incidit in crimẽ falsi, eo qr primus emptor nõ soluit pretiũ, & iõ nõ incidit in crimẽ scõo loco vẽdẽdo fm Odo. qõ eẽt expeditũ i his, q nõ põt vẽdere, nisi psenti pecunia sine pretio. j. õ re ind. l. a diuo Pio. & si post aditã. vbi è exẽplus. & no. Eg lec. ant. No. in ver. quẽadmodũ. q̃ vẽditor, cui est solutũ pretiũ postea rẽ colẽdo, & fructꝰ rediendo, vf gerere negociũ emptoris, sec⁹ in negligẽdo: qr ibi nulla gestio versatur, & tenet de fructib⁹ perceptis, nõ aũt de nõ perceptis. ccc. l. si moꝛa. j. sol. mat. arg. cõtra in. l. mulier. §. alia causa. j. ad treb. vbi fructꝰ prepti negligẽtia nõ petẽtis nõ debẽt restitui. Solu. ibi debebantur ex causa lucratiua, hic ex causa onerosa. a

HEreditatis. Donec soluatur pretiũ potest res vẽdita loco pignoris retineri. h. d. In tex. in fi. & an res sint vere pignori obligate, vt sic si vẽditor cederet ex possessiõe, posset agere hypothecaria: dic q̃ nõ, nã res vẽdita nõ prius desinit eẽ vẽditoris q̃ ptiũ soluat, & q̃ tradat emptori, vt in §. vẽdi. insti. de rer. diuis. cũ ergo remãserit vẽditoris nõ põt ei esse hypothecaria, vt. j. de reg. iur. l. nec⁹ pignus. fm Richar. Mal. facit. j. de act. emp. l. Julianus. §. offerri. & j. de cap. l. in bello. §. si quis seruum.

Quod si rem. No. q̃ si ego vẽdidi rem singularem, quã nõ possidebã, & culpa de b
isi possidere, puta vi vel furto culpa pcedente vel casu, & propterea aliquid ad me puenit, q̃ illud nõ est in obligatiõe, sed res. Si aũt sine culpa desiit possidere, tũc si nõ exegissem, liberor præstãdo actionẽ, qr nõ habeo amplius: ergo si exegi succedit in subsidiariũ pretiũ loco rei & in re singulari: qr magis loco actiõis cedẽde, q̃ loco rei succedit illud pretiuz. & hoc vf velle lfa fm gl. vbi ergo res tñ debeb, re perempta liberar vẽditor: secus vbi succedit loco rei cessio actiõis, vel pretiũ redactum: qr quantũ ad hoc interitus nõ liberat debitorẽ. nõ obstat. j. loc. l. in naue Sauphei. in fin. qr ibi erat in obligatione genus subalternũ, vt ex tali acerno quod põt perire. hic autẽ erat genus generalissimũ, vt estimatio, arg. j. sol. ma. l. si cũ. §. fin. in ver. qõ si rem. Mo. qõ est in culpa qui vẽdit rem, quã non habet: vide in hac. l. qõ no. Jnno. extra de decimis. c. pastoralis. & Cy. C. arbi. tute. l. cum venditor. §. nominis.

MEnditor actionis. Ille qui vẽdit actiones tenetur cedere nõ soluz ins qõ habet cõtra principalem, fz cõtra fideiussores. h. d. Mo. in hac. l. casum, & q. quam formaui. & eo. l. qui filij.

Nouimus. Circa istũ. §. vide qõ no. gl. in. l. vẽditor. & de trãsa. vbi gl. de isto. §. q. facti. Sed non summatur, qr summatus est cum. l. precedenti.

HEreditatem. Ista lex facit ad id quod habuistis in. l. fundi partẽ. & de contraben. emp. quod no.

SJ exceptio. Non summatur, qr nõ potest commode summari. Sed nota bene casum istius legis.

a Significat. Sed nunquid itelligãt de eo qõ scriptũ est in testõ, an vero de eo qui audiuit hereditatem? vide do. Alex. & Jmo. in 2ñl. s. in. vs. col. in fin. in. j. parte.

Rei. Adde Bartol. in. l. si ipsa. ad fin. & qõ me. cã. & in l. si rem. de pe. hered.

¶ De rescindenda venditione. Rubrica.

SEius. Ab eptiõe fctā cū filio solo sup re peculiari pt recedi, ēt pacto ī q̄ uito cū solo pfe. h. d. ¶ No. hāc l. ⁊ gl. ſi. hui⁹. l. q̄ hāc l. cōprehēdit. Et. h. d. Sc⁹ recipro⁹ nō pōt ipso iure ex vna pte resolui, ⁊ ex alia pdurare. h. d. Et hoc opat natura correlatiozū, q̄ correlatio erquirit duo extrema, vt. l. vlt. ī. de accepti.

SI quam rem. Ab eptione pōt recedi etiā nudo pacto re integra, sec⁹ ſi res nō esset integra. h. d. per hāc dicit Ly. in. l. pacta cōuenta. C. de pact. q. l. non ad ea. de cōdi. ⁊ demō. non habet locum in contractibus, tamen contra no. gl. in. l. pacta conuenta. ſ. de contrahen. emp.

EOptio. Fideiussoris stipulatio non facit desinere rem esse integrā, vt per hoc a priori Sctu nō possit recedi. h. d. Hanc. l. allegat Buli. ſ. de transac. l. ⁊ post rem. ℌ. ⁊ ibi vide.

RAulus. Ita. l. nō summatur, quia legitur pluribus modis, vt colligit ex solutione contrarij facta. vt in gl. quam no. ⁊c. ¶ No. q̄ contractui alternatiuo potest adimi vna pars de alternatiuis, ⁊ redigi in formam contractus.

CUm emptor. Īn cōtractib⁹ correlatiuis facta resolutiõe ab vna parte totus Sctus intelligit resolutus. Itē peremptio rei vēdite facit desinere rem esse integrā. h. d. Et cū prima parte summarij cōcordat. l. ſi. ī. de accep. Et hoc dicit, acceptilatio in cōtractu resolvēdo non habet ppriā naturā, ſz naturā simplicis pacti: q̄ ſi acceptilatio valeret hic iure acceptilationis, cum sit tanq̄ solutio nō resolueret contractum. sed confirmaret, sed facit. ſ. de pac. l. ſi cōuenerit.

SI cōuenit. Hic loquitur quādo est apositum certū tēpus. qd si non est apositum certum tempus, intra quantuz tēpus pōt reddere rem emptor, ſi res sibi displiceat: dic q̄ ſi tēpus non est sibi appositū, poterit reddere rē infra. l. g. dies. tā tū. casuz videbitis in. l. quod. ſi nolit. ℌ. ſi quid na. ī. ō edil. edic.

SI id quod pure. Per contractū semi plenum seu imperfectum non recedit a contractu pleno seu perfecto, sed ecōtra ⁊c. h. d. ¶ No. per cōtractū cōditionalē nō derogari ⁊ tractui puro. ¶ Itē no. p cōtractū nō solēnē nō esse recessum a cō tractu solēni, ⁊ ideo est ar. q̄ id q̄ facit solē niter prelatus cuz capitulo, nō possit postea cassari a prelato vel solo capitulo.

Si pupilli. No. tex. ibi dum dicit vt. ſ. ipse non teneatur: q̄ ſi vēdo pupillo rem sine tutoris autoritate, ⁊ ipsam venditā sibi trado, nō possuz postea ab eo preciū petere: ſz ſi rem nondū illi tradidi, ⁊ ipse a me rē petat, possum retinere rem donec preciū mihi soluat, vt hic. ⁊ no. hoc per gl. ſ. de mino. l. in cause. la. ñ. super verbo, hoc idē.

SI Titius. No. hūc tex. in ſi. q̄ oñs ex psona serui tenetō iure ptorio nō iure ciuili, ad idē inst. ō ac. ℌ. in psona. tetigi ibi in. l. ī. in ſi. ſ. de cōdi. pec. ¶ Scōo no. q̄ erronea subscriptio nō preiudicat subscribēti[a], secus si nō sit erronea: qō dic vt in gl. ⁊ vide quod not. in. l. ñ. C. de reb. alie. nō alien. ⁊c. qui putat se procuratorē, cū nō sit, sufficit sibi qō procuratorio nomine facit. h. d. ☞ Res vendita per fiscum occasione debiti revocatur, si debitor non fuit in mora.

a ¶ Subscribēti. Adde eundem Bald. in l. not. C. plus valere q̄ agit.

b ¶ In. l. ñ. vbi vide eundem Bald.

EUndus. No. ex hac. l. q̄ licet debitor offerat se paratū soluere, tū non p hoc alienatio impedit, ſz per iudicez rescindit vt hic: secus si pecuniā offerat, ⁊ ita videt sentire gl. hic, ⁊ clarius. C. de distr. pig. l. ſi residuum. Secūdo hūc text. allegant doc. ad. q. q̄ ſi questio est cōmissa consulenda alicui, ⁊ consuluit cōdemnandū: ⁊ iudex pnuntiat in hec verba, vide licet pnuntio ſm formā consilij: q̄ iudex sic dicendo videtur reum condemnare, sicut vides hic: q̄ quando iudex iubet venditionē rescindi, videtur rescindere: ſz de hac. q. dic vt no. per doc. in. l. ī. ⁊. l. ſi. C, ſi aduer. liber. vbi gl. faciunt contra.

4 ¶ Additio. ¶ Fundus. † Res vēdita p fiscū occasiõe debiti revocat, ſi debitor nō fuit in mora, ſz se offerebat paratū soluere ⁊ nō soluit q̄ō dz. h. d. Intelligit gl. in. l. nſa q̄ fiat ista revocatio, quatenus de facto pcessit. ¶ No. in ista. l. in vbo, rescindi. q̄ ſi iudex pnūtiat rescindi, ēt ſi nō dicat, rescindo q̄ vī rescissuz. Et ſi iudex pnūtiat laudū reducēdū ad arbitriū boni viri, vī reduxisse: q̄ vba instnitiua oē tps significāt, vt no. ſ. ō vb. obl. l. ſtipulationū. ℌ. ſtipło. Sz re vera ista lra modicū facit, q̄ h nō solū pnūtiauit restituēdū, ſz ēt iussit restitui: ⁊ adde q̄ō no. C. ſi aduer. li. l. ſ per gl. ⁊ Ly. in lec. alleg. ēt q̄ filiū sa

pientis dicit aliquē ꝺdēnandū ⁊ iudex ōt, pnūtio ſm ꝺ filiū, q̄ dicat eū ꝺdēnasse: alr eū nō obseruasset ꝺ filiū, ex cuius forma tenebat ꝺdēnare, ar. ī. l. ſi. ſ. ſi cer. pet. ¶ Scōo not. in hac. l. q̄ ille q̄ est iussus rē restituere, dū petit execution istius sñe, pōt opponere exceptione ptij nō soluti, q̄ō est multū no. adde q̄ō dixi de iurein. l. ſi quo patroni. ℌ. ſi gs. ¶ Tertio no. q̄ ille q̄ōt se paratū soluere, ſz nō dz granari: tū ſi granat, nō dz revocari grauamē, nisi soluat q̄ debitū est ligdū p ꝺsensuz, vt h est exp̄essuz. ¶ Quarto no. ſm gl. q̄ hic nō fuit pcessuz solēniter, ⁊ tū ex nō solēni ⁊ ordinato pcessu cōperit retētio tenuit: q̄ erat res affecta ⁊ als obligata pp debitū: q̄ō ē no. ¶ No. in ista. l. q̄ ꝺdeſt offerre se paratū, q̄ō dic vt no. ℌ. do. de distr. pig. l. creditor. ⁊. l. q̄ō diu. vbi videt: ⁊ adde q̄ō no. Ja. ō Are. ī. ō sta. lib. l. statutū. rōnē facit. l. Julian⁹. ℌ. offerri. ī. ō act. empt.

SEius. No. q̄ tutor incidit pupillo suo ī pe nā, nō soluēdo ex Sctu paterno. h. d.

Emptor. No. ex hoc. ℌ. q̄ licet timor ne mihi ꝺtrouersia moueat p certas psonas, sit causa petēdi fideiuss. de euic. tū fideiussor dari debet generaliter p quolibet ō euictiõe: vt sic videt hic casus q. quā gl. mouet, ⁊ nō soluit. ī. tit. ī. l. pen. ℌ. fin. q̄ō tene mēti.

¶ Additio. ¶ Emptor. Not. q̄ ficut pactū. l. cōmissorie sit p verbū ineptū ita p vbū inuēditū fit: q̄ vtrūq̄ ē vbū directū.

¶ No. q̄ terminus assignat⁹ ad solvēdū nō currit ei, cui debebat dari fideiussor, ⁊ nō est datus, facit. ī. de lo. pub. l. ī. ℌ. fin.

¶ No. q̄ ſi est pmissuz dare fideiussorē, dz dari ēt pacifico possessori. ¶ No. in isto. ℌ. q̄ ſz fiat liga ad repellēdū societates, ⁊ vinēdū in pace, ⁊ postea societates recedāt, ⁊ nō fit modo metus earū, q̄ adhuc durāt dicte lige, ⁊ debēt colligati tenere gētem ſm formā pactorū, ar. istius. ℌ. ſz glo. dicit hic, fuit causa impulsiua nō finalis, vt in. l. vl. ī. de be. insti. ¶ No. hic q̄ primum pactū ō dādo fideiussorē restringit ⁊c. de solūdo ad terminū vt intelligat vnū pactū ſm aliud, ric. ſ. de leg. ij. l. legatorum. ℌ. ſi plures. ⁊ bene no. ¶ Quero, pmissiti soluere pretiū ad certū terminū, quando incipit iste terminus? Rñdeo aut est tps in genere. ⁊ incipit currere a die rei tradite, arg. ſ. ō iure dot. l. talis. aut est tps in specie, puta vsq̄ ad pascha immediate secuturū, ⁊ tūc bene currit tps, ſz currit sine preiudicio emptoris. arg. huius. l. ℌ. ñ. Et vide q̄ō no. Bart. de leg. ij. l. ſi vir legetur. Et ad illā materiā p modū summule breuis, premitto q̄ cōtractus emptionis ⁊ vēditionis requirit quedam substantialia. q̄ō vide vt, scripſi. ſ. ūe rescin. vend. super rubri.

¶ De periculo ⁊ cōmodo rei vendite. Rubrica.

SI vinum. Si vinum vendatur in specie, periculum erit emptoris, nisi vēditor periculz in se susceperit: quo casu si tps non est appositus, intelligitur in se suscipere periculz vsquequo vinū fuerit degustatuz. h. d. Tamen habes hic vnā glo. magnam, que principaliter ponit duas. q. vna est q̄ſi vinū vēditur in specie, cuius sit periculum ante degustationē? quod dic vt in glo. ⁊ adde q̄ō no. p Ly. in. l. ij b. C. eo. in prin. ⁊. iij. q.

b ¶ Scōa. q. est, ſi vinū vendit ad mensurā, cuius sit periculū: ⁊ ſi periculū est vēditoris, q̄ō periculū sit suū: de qua. q. dic vt i glo.

¶ Additio. ¶ Si vinum. Vino vendito in specie periculum est emptoris, nisi venditor receperit periculū donec degustet. vñ degustatio facit trāsire periculz, ſigilli aūt appositiõe nō transit periculū. h. d. vsq̄ ad. ℌ. lz. ¶ In text. ibi, vēditoris ex forma pacti. Fran. ¶ No. q̄ vinum pōt emi tripliciter. primo in specie, vt emo hanc vegetē vini. ſcōo emo in genere subalterno, vt emo. g. salmas vini ex vino, q̄ō est in cellario talī. tertio modo ī genere sine vlla coarctatiõe, vt emo a te. g. salmas vini albi. ℙrimo casu q̄ū emīt vinū in specie: aut logmur de damno cōtingēte casu, aut de damno cōtingēte rōne nō adhibite custodie. ¶ ℙrimo casu q̄ vinū acuit, vel ceruit de vegete ruptis circulis: distinguit hec lex q̄ aut nō est appositum pactū sup periculo, ⁊ est periculū emptoris, q̄ emptio est pfecta: aut est appositū pactū sup periculo: ⁊ tunc aut cū limitatione certi tēporis, ⁊ tunc vsq̄ ad illud tps est periculum venditoris ſm formā pacti: aut nō est cū dissimitione temporis, ⁊ tunc vsq̄ ad degustationē: q̄ qui degustat, videt approbare, vnde periculum postea est ipsius. No. idē p appositionē sigilli: q̄ nō fit ad illū finē approbandi, sed ad finē ne possit aliqd admisceri vt corrumpatur vinū, sic. ſ. de nego. gest. l. ēr facto. Si aūt loquimur rōne custodie dic vt. ī. ē. l. custodiam. ⁊. l. hoc ita. ℌ. ſi. Si vero vinū vendat in genere subalterno vel in genere magis generali, cū ibi apponatur pactū de mensurādo, non est periculū emptoris ante mensurationē, vt. ī. ea. l. ſi. ⁊ l. ſi quis vina. ⁊. l. vina que in dolijs. cuz ſi. Concludo ergo sic, quādoq̄ est pactū appositū de degustatione, quādoq̄ de mēſuratione

sur ratione, qđ doꝫ est simpliciter venditū. ꝛ adde. ff. de cōtrah. emp. l. si vēditor. §. verisimile. deinde no. hic ar. q̄ ille q̄ apponit sigillū, nō vī cōprobare: ꝛ ērō, qz hic regrebāt degustatio.

Licet autem. Not. hunc. §. ꝛ maxime in ver. aut vendere ꝛc. q̄ si emptor est in mora mensurandi vinū, q̄ venditor potest illud vendere. ¶ Secundo no. ter. §. si doliare. cum. l. seq. in prin.

¶ Additio. ¶ Licet aūt ibi denuntiet. ¶ No. casuz vbi dies nō interpellat. p hoie, ꝫ est iterato denūtiandū ꝫ Ja. ō Bel. ꝛ ibi, sciat futurū: no. de cōminatiōe, q̄ apponit in ꝓtestatiōe. ¶ Not. q̄ ꝫ vēditor vini effundere vinū, ꝓpter moꝛā emptoris, ꝛ de ꝓtestatiōe sup hoc fienda. ꝛ sic no. q̄ quedā licēt cum ꝓtestatiōe, q̄ nō sunt licita sine ꝓtestatiōe. ¶ Scōo no. q̄ est laudādus ille, q̄ pōt aliū dānificare, ꝛ nō vult. ¶ Tertio no. q̄ si emptor tenet vinū in vegete vēditoris vltra statutū tps, q̄ ds ei mercedē vegetis, ꝓ qua pōt retinere etiā vinū: habetis simile in. l. ediles. §. de via pub. ¶ Quarto no. casuz in quo quis pōt rem venditā iterato vēdere, cū hoc faciat bona fide ꝓ cōmodo primi emptoris: nec ꝓ hoc perdit ius agēdi ex primo cōtractu: hoc autem fit ꝓpter moꝛā emptoris: not. hic q̄ quilibet debet alij nocere quanto minus potest.

Si doliare. No. q̄ emptor vini doꝫ euacuare vegetem venditoris, q̄ ꝓpter moꝛam emptoris venditor potest effundere vinū per cōbes. i. ex mēsura coram honestis viris, vt appareat mēsura. ¶ No. etiam q̄ ex qualitate personarum presumatur tempus tacite appositum, sic. ff. de verb. obli. l. eum qui certarum. §. quan. dies leg. ce. nec semel. §. si in habitationem. ꝛ. l. firmio.

Cāstodiam. In gl. ibi, vī dic. No. hic verba gl. ꝓ equiparationibus ꝛ similitudinibus, q̄ reperiunt in statutis vel legibus.

Si quis vina. Si vēditor est in moꝛa degustandi vina, periculum spectat ad ipsum non solū tempoꝛis ante degustationem, sed etiā tempoꝛis post tēpus degustationis. Vel sic, q̄ tempus est appositū degustationi, ꝛ stetit ꝓ venditoꝛe quominus degustetur, pertinet ad eum periculū ꝓteriti tpis ꝛ presentis. h. d. ¶ No. hāc. l. nam vos scitis ꝓ relatiuū, qs vel qui, iunctū verbo futuri tēpoꝛis facit cōditionē, vt. ff. de leg. i. l. stichū qui meus erit. vidistis. §. de cōtrah. emp. l. debitor. §. verisimile. ¶ Modo ḡro vtrū pticipiū futuri tpis cōditionem inducat[a], vel nō: ꝛ iste tex. videt velle q̄ non: nam videtis hic ꝓ tex. in prin. dicit q̄ intra certū diem degustandi. Item post ea in fi. huius prin. dicit q̄ talis vēditio non est cōditio, nec est cōditionalis, vt patet hic in ver. ego autem arbitroꝛ.

Si in aduersione. Iste. §. ꝫ duas lec. posꝛtas. sed prima lec. vī verioꝛ: qđ ꝓbat hic in gl. super verbo, emptoꝛem. h. d. Eo ipso q̄ venditoꝛ renuntiet degustationi videt eius omne periculuz acoꝛis ꝛ mucoꝛis a principio: qz ista renūtiatio habetur ꝓ degustatione, ꝛ approbat: sed vbi agitur de degustādo sine tē poꝛis diffinitione, quandocunq̄ potest degustari. h. d.

Vino. No. q̄ nō debet quis teneri ad custodiā in infinitum, ꝛ q̄ super hoc multū operatur protestatio, vt tollat ille qui tollere doꝫ. ꝛ est ar. q̄ si ego custodio aliquē ad petitionē alicuius, q̄ ꝓpterea nō debeo teneri in infinitū, ꝫ debeo denūtiare dño: ꝛ si ille nō tollit captiuū suum, possum dimittere, ꝛ vlterius nō custodire denuntiatione precedente, arg. huius. §. ꝛ vide quod no. Dy. ff. sol. ma. l. si moꝛa.

Sequitur ex lec. anti.

Si per emptoꝛem. Moꝛa creditoris debitoꝛ vlterius nō tenetur nisi de dolo. h. d.

Item ex lectu. anti.

Si vina emerim. Exceptio nocet excipienti, quādo facit cōtra eū. h. d. Vel sic. Ordinatū ad fauoꝛem retoꝛquetur in odiū ꝛ in lesionē. h. d. ¶ In gl. sic ergo in fi. vel dic q̄ fauoꝛē precedit legis vel cōtractus ordinatioꝛ: tūc introductū in fauoꝛē nō retoꝛqueꝛ in lesionem, vt §. de leg. nulla. ꝛ. §. de. l. cōmīs. si fundū. §. elegāter. aut nō ꝓcedit legis vel cōtractus ordinatio, ꝛ tunc pōt retoꝛqueri in lesionē, vt hic fm Pe. ꝛ Ly. in. l. qō fauoꝛe. ꝛ hic in addi. funda tur etiam. l. ista. qz ista exceptio non doꝫ claudicare, nec esse in ptāte solius emptoris, ar. §. de ꝛtrah. em. l. qō sepe. §. i. Itē cū agāt ex ꝛtractu, nō pōt agi nisi fm formā ꝛctus, ergo nō pōt agi ad id qō est exceptū, vt. §. cōmu. ꝓe. l. in venditione.

Si vina. Emens vina exceptis acidis ꝛ mucidis non pōt cogere venditoꝛem ad tradendum sibi acida ꝛ mucida. h. d. ¶ In gl. que incipit, sic ergo. in fi. tu vero dic vt no. in ꝓdicta. l. quod fauoꝛe. vt no. §. de legi. l. nulla.

Quod. No. q̄ eadem est regula cōtrariorū: si diminutio diminuit, ꝛ augmentum auget, sic. ff. de leg. iij. l. si.

Quod venditoꝛ. No. not. tex. ꝛ ex hoc. §. habes quid debet in mēsuratione agri venire, qñ ager vendit ad mensurā, q̄ regula est q̄ illud solū venit mensurandum, quod venit in cōtractu: non illud in quo ex cōtractu nō queritur ius, vt est via publica, ꝛ limites publici iuris. dixi de hoc in. l. littoꝛa. §. de cōtrah. em.

Necessario. No. ex hac. l. in prin. quot requirātur ad bocyt emptio dicā perfecta [b] ꝛ gl. hic sup verbo periculo, ponit plura q̄ ponat tex. iste: qđ dic vt in gl. ¶ Sed ad istam gl. opp. in eo qđ excipit casum publicationis p. l. si fundus. ff. loc. nam dicūt quidam q̄ iste casus cōtinetur sub alio casu, qui. ff. ponit in gl. ff. qñ culpa venditoris accidit, ꝛ ita intelligunt ipsi. d. l. si fundus. q̄ loquatur qñ fundus fuit publicatus culpa vēditoris. Sz certe illa. l. si fundus, bz duplicem intellectū. primus est q̄ loquaē qñ sine culpa vēditoris: ꝛ tunc hec gl. pceđit clare. secūdus est q̄ loquaē qñ culpa vēditoris fundus fuit publicatus: ꝛ tunc dic q̄ in hoc est speciale q̄ venditoꝛ tunc tenetur ad restitutionem ꝓcij solū, licet aliter teneretur ad interesse. ¶ Venio ad. §. q̄ si pēdente. ex quo no. q̄ existēte cōditione, sub qua facta est vēditio, dicta cōditio existens trahit retro, ꝛ facit fingi retro cōtractū fuisse perfectū: de quo vide in. l. q̄ potioz. ꝛ. l. qui balneaz. ff. qui po. in pig. ha. ¶ Secundo no. ex hoc. §. q̄ hec fictio nō habet locū: nisi reperiatur res super qua ista fictio possit pedes figere. ꝓ hoc. §. ad. l. Aqui. l. huic scripture. ꝛ quod videbitis in. l. sciendū. ꝛ. l. deniq̄. §. ex quib. can. facit quod no. in. l. i. §. ꝓ socio.

¶ Additio. ¶ Necessario. ¶ No. hic regulā q̄ perfecto cōtractu periculū est emptoris: ꝫ ad istā ꝓfectionē regritur q̄ cōtractus sit celebratus pure, ꝛ q̄ res sit certa, ꝛ preciū certuz. si aūt bz essentialiter pēdentiā de futuro, tunc nō dicitur ꝛtractus perfectus interesse: ꝛ aduerte q̄ tripler est ꝓfectio. ꝓma est qñ locus est penitētie in ꝛctib⁹ innominatis. nec ista qñ pure vel sub cōditione, vt. C. de fi. instr. l. cōtractus. Secunda perfectio est qñ nascit obligatio, ꝛ transit periculuz vt hic. Tertia ꝛ vltima qñ est ventū ad executionē facti, ꝛ ita ꝓducit hūc effectū, q̄ nō possit solo dissensu recedi a ꝛctu, nisi interueniat actus retro similis. §. de pact. l. ab emptione. fm Ly. q ita no. C. de cōtrah. emp. l. ff. vbi videas. ¶ Scōo not. q̄ pendente cōditione periculū deterioꝛationis est emptoris, ꝫ nō periculū interitus pēdētis, vt in ver. sicuti. ꝛ ver. sane, ꝛ v. qō si exterierit. ꝛ est rō ofic: q̄ vbi res extat, inuenit fictio vbi tigat pedes: ꝫ vbi res nō extat, nō inuenit vbi fundet, vt. §. ad. l. Aqui. l. huic scripture. fm Dy. ꝛ Ly. in addi. ꝛ aduerte quia qñ pēdente cōditiōe subtrahit res de rerū natura: ꝛ tūc loqt hic, qñ ꝫ subtrahit ꝓsona: tūc tex. bt q̄ vadit ad successoꝛem, sic. §. de in diē addic. l. si prędio. istud est tex in successoꝛe, qui fingit eadē ꝓsona: secus in fisco, q̄ succedit in bonis ꝫfiscati. ff. de noua. l. quoties. §. fi. Quādoq̄ pēdente cōditiōe subtrahit administratio administratoꝛi, tūc vī dicere. d. Dy. q̄ act⁹ deficiat. vt no. p eū in. c. j. in fi. de reg. iur. lib. vj. facit qđ no. p euz in. l. si certarū. §. j. ff. de mili. test. qđ nō est oino ver, vt. ff. de acq. her. l. si qs alicui. ꝛ. l. si p epistolā. facit. c. vl. ne ꝓla. viccs su. ꝛ. j. c. l. §. fi. secus. bt idē Dy. in vltima volūtate q̄ tum ad dūium, vt. C. cōmu. de leg. l. fi. §. finaūt ob auaritiā. ita no. ipse in. d. c. actus legitimi. de reg. iur. ꝛ sic nō ob. ff. ad sill. l. j. §. ferul. qz ibi quo ad dominiū facit. ff. ad. l. fal. l. in rōne. §. j. ꝛ ibi p Bar. ꝛ de vulg. sub. ferui. §. titius. ꝛ qđ no. in. l. is cui. quemad. ser. amit. secundum Ray. adde qđ no. C. de pac. l. petēs. ꝛ. l. j. §. si quis de colla. bono. ꝛ per Huli. in. l. si rem. §. fi. de pigno. actio.

Cum vsumfructum. No. distinctionē huius. §. quando vsusfructus ꝓstituitur, seu alicui cōcedit: facultas vtendi fruēdi, in cuius ꝓsona vsusfructus finiatur. no. etiā glo. j. huius. l. ¶ Additio. ¶ Cum vsumfructū. ¶ Quādo vendit⁹ vsusfructus refert, aut vēdit vsusfructuarius, ꝛ finit morte vēdentis. aut vēdit proprietarius, ꝛ finitur morte emētis. h. d. ¶ Et aduerte: q̄ primū responsuz intelligit non de vsufructu inseparabili, ꝫ de cōmoditate vtēdi: q̄ verba in dubio sic sunt interpretanda vt valeāt, ꝛ debēt intelligi possibiliter nō impossibiliter, vt. §. de contrab. empt. l. qui tabernas. ꝛ de iureiur. l. sed ꝛ si possessoꝛi. §. sed si vez. ꝛ no. §. fa. ercis. l. ꝛ puto. §. iubemus. in gl. no. ꝛ p Ly. in. l. j. C. de pig. pig. dat. fit. adde hic quod no. Ja co. ff. de dona. l. in edibus. §. j. ꝛ qō not. Ly. in aut. ingressi. C. de sacro. eccles. vbi videas. ¶ Not. in isto. §. quod cōmoditas vtē dī transit ad heredem, nō vsusfructus formalis: ꝛ ideo quādo in cōtractu sit mētio heredum ꝛ successoꝛum generaliter ꝛ in rem: licet verba dicant, vendidit vsumfructum, reditus, ꝛ pro uentum, intelligitur de sola commoditate non de vsufructu

[a] ¶ Inducat. Adde glos. in cle. j. in fi. de ꝓben. in ver. dignitatis.

[b] ¶ Perfecta. Vide do. Alexan. de Imol. in cōsil. ccij. in iij. colū. in. iiij. parte.

formali:qõ apparet ex ejectiõe heredũ,p istũ.§.r cũ hoc ar. de ser.iust.prę.l.Lucius Titius.vide hic qõ no.C. de vsufr.p Ly.r p Jac.de dona.l.Aquilius regulus.r p Bar.ff. de pub. l.cotẽ.§.dõs.r in ꝙctibus sic colebratis nõ requirit cautio de vtẽdo fruẽdo rc.qr nõ est vsusfructus formalis.adde quod no.r dixi in.l.si qs.§.de vsufr.r in.l.yacce.de enic.vide text. in gl.l.j.de vi.r.l.si is.§.vsufru.r.C.de vsufru.l.non vtiẽ.cũ.l.seq.

a ¶Lucrũ.Ad de tũ dictum Ang.in suo re pertorio in v. vsura.p.l.sem per in ꝙctionalibꝫ.de reg. iur. vbi lucrũ cuꝫ sagacitate bono viro qõ nõ conuenit,r tꝫ ẽt Flozi. in aut.l. de vsu.i fi.r iõ Ang.lo co alle.tꝫ qnõ licite relinqua tur heredibꝫ suis illud plꝰ lucri, r loquit de mercatore vendente rem plus iusto prẽ tio.

Post. Not.casum huius.l.r maxime in ver.sed si ignorauit.

¶Ex lec.anti.¶No.q nõ inspicit tps inspectio nis,sꝫ tps cõtractus.¶No.ar.an debet in aliquo restaurari emptor fructuũ,qui primo inperit fructꝫ, postea supuenit grãdo,deinde fecit cõtractũ ignoras de grãdine:qr si venditor scit,r ipse ignorat,tenetur emptor ei:alias non.

Si in venditione. Per istam.l.si in vẽditiõe, tꝫ gl.q pactũ nudu vestit coherẽtia cõtractus cõditionalis.ita no.gl.p hãc.l.lecta.§.si cer.pe.r.l.iu risgen.§.quinimo.§.de pac.r.l.pacta.§. de contraben. empt.

¶Secundo no.ex.§.Jul.q sicut in rebus mobilibus quãdo venditio est facta ad mensurã non dicitur perfecta ante mensuram,ita in rebus immobilibus vt hic.

¶Additio.¶Si in venditione.Pactum vestitur coherentia cõtractus etiã ꝙditionalis:ad hoc allegat,r agere actiõe prescrip.ver.nõ est venditio informata propter defectum cõditiõis,vt no.in.l.petẽs.r.l.pacta cõuenta.fm Ly.in addi.patet ergo q ad vestiendũ pactũ per coherentiã non requiritur obligatio principalis,sed ꝙctus solus sufficit. Jste est text. multũ singularis.¶Jn text.pactũ ibi valeret posset peti pretium:licet res nõ sit perempta:nõ tamen petetur per actionez ex vendito:sed per actionẽ prescrip.verb.Quidam dicunt,q hic pretium fuerat solutũ,r q istud pactũ valet soluꝫ ad excipiendum si petatur pretium,id est diuinare.

Si vendita. Factum familie nõ facit trãsire periculuꝫ casus in dominum:qr dominus non tenetur prõ suo familiari. facit extra de resti.spolia.cum ad sedem.

Lectos. No.q iniuria facta respectu rei nõ respectu psone nocet emptori post tradi. Jtem ante,si fuit in mora r q officialis qui fecit,de facto fecit litẽ suã,r possunt iura cedi contra eum sicut cõtra quemlibet priuatum.¶No.argu. contra istos officiales super vijs,qui si non discombrantur,non possunt propterea destruere res quas inueniunt in via,sed debẽt multare inobedientem.vide.l.ediles.de via pub.

Quod si. No.ꝛeg.ibi videri autẽ.cum gl. super verbo signasset.¶Jn.§.materia.h.d. assignatio habet vim traditionis,ad hoc allegatur.

Vẽditor dꝫ admonere emptorẽ de bonitate duraturꝫ.

Si vina. ¶Additio.¶Si vina.¶No.q vẽditor tenet admonere emptorẽ de bonitate duraturꝫ vel nõ duraturꝫ:r q propter suã malitiaꝫ si tacet,periculuꝫ est vẽditoris.pone exemplũ in vino ciuitatis Casole.allegat istam.l.ad illud Huli.ff.de leg.l.frans.r vide Guido.de Suꝫ.j.de fideiuss.l.fideiussor prõ vendito.

Serui emptor. Precaria possessio emptoris nõ habet provera r plena possessiõe.h.d.¶Jn gl.q incipit imo.ibi,hic aũt.¶No.hãc gl.q vt velle q ad hoc vt quis faciat fructꝰ suos,requirit q possideat ciuiliter r naturaliter:de qua.q.no.qõ dicit Ly.de rei vend.l.certũ.in.fi.q. r tangitur per gl.r doc.j.de acqui.posl.l.iij.§.ex contrario.tangitur etiam per glo.in.l.queritur.§.de acqui.rer.domi.

Illud sciendũ. Posterior mora nocet, vel vltima mora primã absorbet.h.d.¶Jn text.ibi fuerit.s.successiue.

Habitationũ. Bl.hic ponit casum r optime.r no.hanc.l.

Ante pretiũ. No.ex hoc.§.q qñ in limine Jctus imminet evictio,seu enictionis periculuꝫ,vẽditor dat fideiussorem qui de evictione promittit,sꝫ ẽrit gl.r nõ soluit,nunqd dꝫ dari fideiussor,qui de evictiõe promittit ꝙtra mouentẽ litẽ tñ,sꝫ etiã cõtra quoscũq alios?Sed tu respõde q sic,vt.l.si.§.j.ff.tit.j. de qua.q.per gl.r doc.in.l.si post perfectã.C.de enic.hoc etiaꝫ tenet Dy.j.de prę.stip.l.j.r.l.stipulatio onple.quod no.

¶Ex lec.an.¶Emptor nõ tenet soluere preciũ si lis pendet de re nisi sibi idonee caueatur.h.d.Jnducitur ex isto.§.caute la q ille q vult sibi dari fideiussores p emẽte submittat motorem litis.Dicũt tñ doc.q nõ dꝫ cauere de oi enictiõe,sꝫ solũ de lite q̃ mouet.r ita legũt text.eius enic.rc.sꝫ Jac.de Arre.ẽt q de omni enictione etiam ex alia lite,vt.§.de rescin.ven.l.fi. §.fi.sed ibi ex precio,hic ex lege: vnde credo q prima opinio sit verior ratione euitande fraudis.tamen Richar.r Bal.resdet in opi. Jac.de Arre.r idem hic Ly.in addi.

Vendentori Ratione more emptoris debentur vsure precii,sed nõ aliud interesse dependens ex casu r fortuna.hoc dicit.¶No.q lucrum mercatoris quandoq est ma
a ius q̃libet vsura,r tamen est licitum lucrum.[a]

¶De seruis exportandis. Rubrica.

Si fuerit. Quis põt renũtiare iuri, quod in sui fauorem est introductuꝫ. h.d. Vel sic,Pacto prohibitorio potest renuntiari ab eo,cuius fauore fuit inductum.h.d.

Exportandus. Limitata dispositio limitatum producit effectum.h.d.Et ad hoc allegatur ista.l. Jdem bonistis in.l.in seruo.§.de contrab.emp.

Si quis hac. Quãdo ex cõtractu innominato venit querenduꝫ ius tertio,ibi habet locum penitentia: secus esset in contractibus nominatis,qr ex quo ius est aliis quesitum,vel querendum,illud ius non potest tolli,vt no.§. si cer.peta.l.certi condictio.§.si nummos.dic quod hic erat pactum appositum principaliter ob fauorem penitentis, secus si principaliter ob fauorem tertij r melius:qr illud pactũ fuit insertum super contractu innominato:de innominato vero loquitur.§.de condi.ob can.l.si pecuniam.§.si seruũ.r no. hic non ob.l.fi.§.de pac.vbi dixi.r vide qõ dixi in.l.si cum fundũ. in.j.gl.eo.tit.¶No.ex hac.l.iuncta gl.que incipit.potest poni tere.q ꝛ hoc pacto ius queratur seruo,potest tamen penitere ex voluntate vnius ex contrahentibus.

Si minor. Ubi est inhabilitas persone a principio actus nõ põt cõfirmari,tꝫ ꝙferatur in tps pmissum.h.d.¶Et no.q hic loqr de inhabilitate psone efficiẽtis seu disponentis,sꝫ de persona,in quã ꝙfertur dispositio,loquitur.j. de here.instit.l.in tps.Jnducitur ista lex in argu.q citatio facta tẽpore prohibito nõ teneat,licet cõferatur in tẽpus pmissꝫ. de hoc no.doc.in.l.dies festos.C.de fer.r dicũt tps precise esse phibitũ id qõ est feriatũ in honorẽ.Dei:sꝫ si invtilitatẽ hominum põt fieri citatio per nuntiũ,sicut quelibet executio inter locutoria:als dic vt in.c.vlt.extra de iudi.ita dicũt quidã, vt Bart.¶No.ꝛeg.ibi,lex quippe cõsilio rc.ex quo not.q illud quod fit tempore prohibito,licet conferatur in tẽpus permissum,nõn valet quando lex resistit initio seu cõsilio:ꝛeg.est not. hic,sed quando legis prohibitio respicit effectum non initiũ, tunc est secus,vt in.l.in tempus.j.de here.instit.

Si pacto. Pactum penale r odiosum propter vitandã absurditatem recipit interpretationẽ etiã extẽsiuã.r ista.l.facit q si esset lex qõ ꝙfirmati nõ possent morari insuburbijs,nõ possent etiaꝫ morari intra muros:r est ratio,qr ratione penalitatis facta,r nõ debẽt cõcedi maiora ei cui sunt denegata minora.vide hic.c.si ciuitas.de sen.ex.c.lib.vj.cui est interdictũ qõ est minus,vt esse interdictũ qõ eit maius.h.d.

Si venditor. ¶Pactuꝫ qõ resonat in ius,intelligit de actu iuris.qõ resonat de facto,intelligit etiã de mero facto.h.d.istud pn.no.¶No.hic de cõmissione pene,an cõmittat per fieri de facto:nã aut illi actus sunt iuris: vt manumissio,r nõ cõmittitur pena,si manumissio nõ tenet: aut sunt facti,vt ꝓsecutio:r tũc cõmittit pena ipso facto.pmũ est verꝫ,nisi vbi interesset vt no.C.ẽ pac.l. vbi pactũ. ibi vide.

Si quis emptor. Quando pena promittitur per stipulationẽ,non inspicitur,an stipulatio intersit:secus si pena sine stipulatiõe promittatur.h.d.l.cum seq.j.proxima.

¶Ex lec.anti.¶Ubi pena inserta est actui odioso, nõ agit ex pacto:nec vestit coherẽtia Jctus,nisi intersit,sꝫ ex stipulatione agere:si aũt est inserta actioni fauorabili,tũc vestit pactum coherẽtia Jctus.h.d.cũ.l.seq.¶No.in isto.§.q res vẽdita cũ pacto minus vꝫ q̃ res vẽdita libere.sic.§.de here.ven.l. hereditatis vẽdite.¶No.in penis inspici interesse qñ agit ex pacto,secus si ex stipu.qõ limita vt not.in.l.iij.j.de verb.obli.

Serus ea lege. Not.ex hac.l. q pena pmittit pacto nudo incõtinẽti apposito nõ põt exigi,nisi stipulatio intersit,vt no.hic in gl.j.r in gl.q inci. iter esse.circa qõ viõ qõ no.j.ẽ v.ob.l.stipũ ista.§.alteri.r.C.e.l.ij.

Secundo

¶ Scõa no. tex. ibi nec ỹ interesse ẽ ⁊c. ¶ No. q̃ cõsiderat̃ interesse affectiõis in actu fauorabili. sed nõ i actu odioso.

Quesitũ. Quando pactum de manumittendo seruum apponitur gratia emptoris vel vtriusq; non potest p̃ vẽditorẽ reuocari. vel sic, nõ potest mutari voluntas in preiudicium tertij. b.d. nota.

Si Titius. Pactũ manus iniectionis potest exercẽri etiã ℈ tertiũ. b.d. ¶ No. hãc. l. q̃ quotidie allegat, q̃ si facio pactũ de ingrediẽdo pignore, ꝓpria autoritate possum illud ius exercere contra tertium debitorem. de quo. ℈. de contrahen. empt. l. si quis sub hoc pacto. de quo. C. de pig. l. creditores.

¶ Additio. ¶ Si Titius. Pactum manꝰ iniectionis apposit̃ in ℈cto i venditione rei fuc afficit rẽ vt possit auferri a quolibet possessore ⁊ successore: ex facto successoris actor incidit i penã cõtractus. b.d. l. elegãter. prima pars facit ad no. C. de pig. l. iij. Secũda pars facit ad no. ℈. de alie. iud. l. iij. ℣. opus. ¶ In tex. ibi in fugitivo. ar. istius litere dicit Spe. q̃ bãnitꝰ ℈z habeti ꝑ fugitivo ⁊ suspecto. vt in Spe. de cõpe. indi. adi. ℣. j. ver. q̃ si aliquis Senensis. ⁊ etiã est ar. q̃ cõsinati in certo loco nõ cõtrabant ibi domicilium, vt j. de here. inst. l. ex facto. per Jac. ũ leg. i. l. huius modi. ℣. legatũ. ⁊ ibi afferre. no. q̃ successor nõ põt derogare. l. autoris. ⁊ ℈z vẽdat salua eadẽ. l. hoc nõ excusat cũ a pena si iste cõtra faciat. ¶ Not. hic tex. q̃ fauor libertatis facit cessare manꝰ iniectionẽ. idem dicit Jnno. de cõpe ecclesie: ſ̃ non est verum, vt dixi supra, de pigno. act. l. qui ratio. ⁊ no.

Cum venderet. q̃ seruꝰ vẽditus emptore mortuo, fiat liber. ℈z ⁊c. b.d. ¶ Nota sufficere quẽ vna lege inuari, ⁊ ecõtra sufficit aliquẽ vna lege prohiberi. vt j. de here. instit. l. si lex elia Sentia.

¶ Explicit liber. xviij.

¶ Incipit liber. xix.

¶ De actionibus empti ⁊ venditi. Rubrica.

¶ Ex lec. anti. ¶ Sup rubri. qualiter debet formari libellus in istis actionibus, vide in Spe. de emp. ⁊ ven. ℣. primus igitur, in tractatu libellorum. ⁊. j. eo. l. in prin. b.d.

Si res. Si res vendita nõ tradat, ad singulare interesse agit, q̃ interdũ excedit precium commune vel cõuentum. b.d. Et ad euidentiam istius tex. ⁊ glo. premitto illud quod no. hic in glo. que incipit, hic not. triplex interesse ⁊c. Jn glos. mag. ibi, sed vna tantum ⁊c. no. istam gl. est ratio diuersitatis inter hanc act. ⁊ alꝫ

a bone fidei ex vna pte, ⁊ actiones arbitrarias ex altera: a q̃ officium iudicis per q̃ fit cõdẽnatio ad interesse in actiõe bone fidei, causat̃ ex natura ipsius actionis, merito põt fieri ex ei⁹ natura in prima sniã ꝑm officiũ iudicis, per quod fit condemnatio ad interesse l act. arbitrarijs, nõ tãtũ ex natura prime actionis, sed ex eo q̃ nõ paretur prime sniẽ vt videbitis in. l. que res cin. ℈. de resti. merito condẽnatio ad interesse non põt veniꝛe pnre i prima sniã sed cõditionaliter, vꝛ si prime sniẽ nõ pareat faciat q̃ videbitis in. l. si cũ excep. ℣. in hoc. ℈. q̃ met. cã. Jn. e. gl. ibi. ſ. ad iteresse ⁊c. ¶ No. ex hãc gl. vnũ modũ formã libellum in hac, vꝛ q̃ petat rẽ: ⁊ index postea tpe sniẽ interrogabit reũ si vult rẽ tradere. ⁊ si rñdebit q̃ sic, q̃dẽnabitur ad

b rẽ. si vero respõdebit q̃ nõ, cõdẽnabit̃ ad interesse. sed hic quero nunqd iudex possit cogere vẽditorẽ ad rñdendũ vtrũ velit tradere rẽ vel soluere ĩteresse: dic q̃ sic, vt. ſ. ℈ leg. i. l. si qñ. ℣. heres. ad idẽ facit q̃ no. supra, de. l. cõmi. iiij. ℣. elegãter. ⁊ ℈ hac q. p Ly. C. de sen. q̃. p eo. l. i. ℈z istã gl. nõ alleget. ⁊ aduerte q̃ iste gl. locũ habẽt vbi aliquid est in obligatione principaliter, ⁊ aliquid accessorie: vbi aũt sunt plura in obligatiõe alternatiue q̃ diuisꝫ: tũc dic vt habes. j. de ver. ob. l. eũ qui certarũ. Sꝫ certe l ℈z ista lectura ⁊ ista forma libelli in se fit vera, tñ nõ cõgruit huic litere. nã ista litera dicit in id q̃ ĩteresti agek. ⁊ fic agit ad iteresse. sed ℈m istã lect. ⁊ istũ modũ formãdi libellũ agit ad rẽ, ergo ⁊c. ⁊ iõ alij. j. in gl. in ver. ℈z an ipm interesse. ponũt ſ̃ ℈z formã libelli: ℈z ibi gl. hoc non firmet, vꝛ q̃ emptor directe petat q̃ vẽditor q̃dẽnet ad interesse. ⁊ ista forma libelli, ℈z gl. eam nõ firmet: tñ est vera si ponam⁹ precise morã debitoris, vt pt̃z in isto tex. dũ dicit si res vẽdita nõ tradat. nã tũc stati succedit obligatio ad interesse, adeo q̃ interesse est etiaz in petitiõe, vt in tex. subijcit in id q̃ interest agit. nõ obst. l. si seruum. ℣. fi. q̃ alij allegãt in gl. ℈ istã formã libelli, q̃ ibi agit in obligatiõib⁹ dãdi i qb⁹ post morã nõ succedit obligatio ad interesse. ponit gl. tertiã formã libelli. ſ. vt formet libell⁹ cõditionaliter q̃ emptor petit vẽditorẽ q̃dẽnari ad ĩteresse si nõ tradit. ⁊ istã formã õt gl. esse cautiorẽ. ℈z hãc formã libelli ĩtelligẽ esse vera q̃ petitio dat̃ ãſ morã debitoris. ⁊ sic ex hac gl. habes tres pticulas, seu tres formas libelli q̃s õt ponit gl. in. l. ij. ℣. itẽ si in facto. j. de v. ob. ⁊ cũ ista tertia practica seu forma libelli ꝛcor. q̃ no. gl. in simili. C. vñ vi. l. non ab re. ⁊ loc. l. q̃ductores. tene hanc practicã mẽti. ¶ Jn ea. gl. ibi ĩteresti meũ i cẽtũ, q̃rit̃ ã possim petere totũ. ¶ Jn ea. gl. ibi a tertio. ſ. a tali ỹ cẽtũ. ¶ Jn ea. gl. ibi egorẽ sequi. Jstã opi. gl. approbat, exẽsse isti. e. ℣. pciũ. ⁊ ipsam tꝫ Ly. C. eo. si traditio. ipsam etiã tenet Dy. ℣. ỹ ver. ob. l. stipulatiões nõ diuidũt. in mag. dist. ⁊ pro buius declaratiõe dic q̃ q̃dã est obligatio mere dãdi, quedã obligatio mere faciendi, quedã est obligatio que partim sapit naturã dãdi, partim sapit naturã faciẽdi. Primo casu non liberatur reꝰ solueẽdo interesse: vt. j. de ver. ob. l. si seruus. ℣. fi. ⁊. l. vbi aũt. ℣. fi. e. ti. Sc̃do casu liberatur reus soluẽdo interesse, vt. j. de ver. ob. l. stipulatiões nõ diuiduntur. ℣. Celsus. ⁊. l. si qs ab alio. ℣. fi. ỹ rc ind. Tertio casu vt est in cõtractu emp. ⁊ vẽ. vbi in oblig. est rẽ tradi i quo casu si tradens est q̃s ỹ facere ỹm emptorẽ, alias non. vt. j. l. ex empto. in prin. ⁊ de ver. ob. l. in cõuentionalibus. in fi. ℣. de ỹbe. emp. l. si ita. tũc eligit q̃dã media via q̃ si hꝫ rẽ cogitur eã precise tradere. si vero rẽ non hꝫ, cogitur ad interesse vt i hac opi. zſ. per hoc gl. quam habuistis in. l. certi condictio. ℈. si cert. pe. dicit q̃ vẽditor qui tenetur ad tradendum non tenetur ad purã factũ. b.d. q̃ sapit de natura dãdi: ⁊ ideo, dicta media via eligit. qõ tene mẽti. ¶ Jn. e. gl. ibi, aut causa appellatiõis ⁊c. hoc qõ dicit gl. intellige esse verũ si libellus formet primo vel tertio de modis. ℈. positis. ¶ Jn gl. ℈z si formak secũdo modo ſ. qñ ab initio peteret interesse ꝑpter morã, tũc vẽditor nõ posset post litẽ ipsam rẽ vẽdere siue tradere vt. l. si insulã. j. de ver. ob. ¶ Jn. e. gl. i ſ. ℈ certe hoc est falsum. imo emptor cogitur precise ad dandũ preciũ, vt. j. eo. l. er empto. in prin. sed in obligatione dãdi nõ succedit obligatio ad interesse. vt. d. l. si seruũ in fi. ⁊. l. vbi autẽ in fi. de ver. ob. ⁊. ℈. dixi. fallit in contractib⁹ i nominatis vbi agitur ad dãdũ: ⁊ tamẽ cõmittit̃ obligatio ad interesse, vt no. in. l. rebus. ⁊. l. seq. C. de re. per. C. de sen. que pro eo. l. j. vide. j. de prescri. ver. naturalis. in gl. que incipit, hic no. in prin. pro declaratione huius gl. vide quod no. Dy. in. c. mora. extra de reg. iu. lib. vj. ⁊ q̃ no. Ly. C. de sen. que pro eo. l. si. ¶ Additio. ¶ Si res vẽdita. ¶ No. q̃ nõ tradens rẽ q̃ vẽdidit tenet ad interesse. etiã si excedat pciũ cõũtũ, vel rei valorẽ. b.d. ¶ No. hic primo dictũ generale q̃ agit ad ĩteresse ex mora creditoris. ¶ Scõo not. q̃ista quãtitãs ĩteresse ex facto cõsistit. nã q̃ꝫ excedit pciũ cõũtũ ⁊ etiã precium cõe: habet ergo ratio affectiõis singularis q̃si affectio ista causat a singulari vtilitate vt si emo libzũ quẽ ꝑmo studui. ¶ Tertio ex ỹ colligit q̃ triplex est interesse ỹm glo. Quoddam est interesse ꝑ

a ¶ Ex altera. Jn q̃bus aũt dinerãt actiones ⁊ actiões bone fidei, vide d. Jas. zſ̃da. in ſti. de act. ℣. p̃terea. nu. 12. ⁊ quare nõ dicãtur arbitrarie vide ibidẽ eũdẽ nu. 19. ⁊ nu. 20. ⁊ ibidẽ. nume. 24. Dicit q̃ ois actio de mũdo in quares nõ restituitur ỹm precẽptũ iudic. dicitur arbitraria vt iudex ptãte habeat deferũ dinỹm in litẽ, ⁊ ỹm illud cõdemnandi.

pziũ seu singulare ipsi⁹ agentis quod cõcernit vtilitatẽ singularẽ. quoddã est interesse cõmune: ſ̃ q̃ cõiter cuiuslibet tãtũ interesset illã rẽ habere. quoddã est interesse cõuentũ, vt pciũ inter partes ordinatũ. hic tũ sub nomine interesse non specificat nisi interesse singulare: nõ tñ excludit quin ista alia duo dicãtur interesse ỹm intellectum glo. cũ diffinitio interesse veriſ cetur in ipsis. Jac. But. dicit q̃ precium nõ cõtinetur nomine i teresse: nã qui petit interesse nõ vꝫ petere restitutionẽ precij. ar. j. e. l. emptorẽ. ℣. ibidẽ. nõ tñ est negãdũ q̃ si quãtitas ỹmittit nomine interesse istud est interesse cõũctũ. vt. l. vl. j. de pre. stip. ¶ Jn gl. an ergo. ibi rñdeo. nõ patet ergo quod potest peti interesse nõ precẽdẽte nõ possit fieri cõdemnatio super interesse. simile no. in. l. si quando. ℣. fi. de leg. Sꝫ ego non video quod ratione more committatur obligatio ad interesse ⁊ non ratione interrogatiõis ⁊ respõsionis. ergo sufficit mora sine interrogatiõe

b ¶ Snie. An hoc sit necessariũ q̃ vne ferant̃ snie vt dicãtur actiões arbitrarie, vide. d. Jasonẽ zſ̃dar. instit. de act. ℣. p̃terea. numero. j.

vt. j. de verb. obl. l. stipulationes non diuidũtur. ℣. celsus. ⁊ ibi hoc sit, id est quod fit cõdẽnatio ad interesse petita re. facit de cõdi. inde. l. si non sortem. ℣. libertus. ⁊. l. in summa. ℣. si seruo. ⁊ ℣. in frumẽto. ⁊ ibi quod tutius est, non bene declarat̃, verum petatur interesse iure actionis vel officio iudicis. ℈z veritas est quod petitur iure actionis: ⁊ est in obligatione quod petit ex cõtractu ꝑpter morã, nõ ex mora ꝓpter morã: secus i accessionibus. vt. ℈. si certũ peta. l. certi condictio. in prin. ⁊. l. secta. ⁊ j. e. l. qui p collusionẽ. ℣. vl. ⁊ no. ex ista gl. quomodo procedit li

bellus ꝙditionalis qñ incipit a cõditiõe vt si peto rẽ,ꝛ nõ tradis peto interesse.sike babet.C.loc.l.ꝙductore.§.ꝛ.C.vñ vi.l.nõ abre.ꝛ est gl.i.l.ij.itẽ si i facto.in pn.ff.de vb.obl.ꝛ Guli.in.l.si qs.C.de iof.te.ꝛ.l.i bõe si.C.de pac.j.ꝺ ac.l.ea qdẽ.si mã.fue.ali.ꝛ.l.j.§.biduũ.ff.qñ ap.sit.ꝛ ibi dixi.ꝛ adde qõ no.i.l.si.C.de an. exce.ꝛ.l.iuris.§.denicꝫ.ꝺ exce.rei iu.ꝛ no.extra ꝺ test.c.Ray.ꝛ in Spe.ꝺ lib.cõcep.§.iuxta.ver.itẽ libellus ꝙditionalis.ꝛ est si mile qꝺ no.Ly.C.de iudi.l.j.in.iiij.op.itẽ ẽ simile in illo alio li bello peto rẽ si extat,ꝛ si nõ extat eius estimationẽ:vt in Spe. de lib.cõcep.§.si.ver.hic aũt no.ꝛ adde qõ no.i Spe.de loca.§. postꝯ.ad fi.ꝛ adde qõ dixi de cõdi.fur.l.in re furtiua.de cõdi. inde.l.qõ idebitũ.ꝛ vide oĩno qꝺ dixi i.l.nõ quẽmadmodũ.s.ꝺ iudi.ꝛ.l.exẽpto.§.fi.ptꝫ ergo ꝙ ad interesse põt sepi⁹ agi qꝺ est verũ ex nõ facto.ſꝫ ex maleficio siquidẽ est iterabile idẽ.Si aũt nõ ẽ iterabile nõ põt niſi semel agi.vt no.j.de v.ob.l.si stt.ꝛ adde qꝺ est quoddã interesse particulare rõne tpis,quoddã est in teresse totale rõne totius rei.Jn isto interesse totali ꝙfundit i teresse particulare ſm Guli.ꝛ bene.ꝛ hec ẽ differẽtia qꝛ interesse totale venit iure obligationis.vt.s.dixi.ſꝫ interesse particulare venit ad similitudinẽ act.ꝛ offi.iudi.ꝛ iõ ꝺt gl.ꝙ venit ẽt sine libello si emergit post li.ꝛte.aũ nõ venit niſi petitũ sit.sike no.j. de dã.infe.l.si qs iussu.ꝛ.§.iudex. ¶Ibi plerũꝫ.i fi.ibi loqr in obligatiõe alternatiua.hic loqr i obligatiõe pncipali ꝛ succedanea.ꝛ ibi fauoꝛe libertatis. imo iõ nõ venit ibi interesse qꝛ nõ repsentaret eãdẽ vtilitatẽ nec eũdẽ finẽ actoꝛi.ꝛ ibi nõ tñ dices nõ bñ soluit:qꝛ i obligationibꝰ dãdi nõ põt dari aliud ꝙ alio. ſꝫ i obligatiõe faciẽdi bñ qñ põt dari interesse ꝙ facto:qꝛ lex nõ vult ꝙ aliqs ꝑcise teneaꝛ ad factũ cũ esset q̃dã spes seruitutis ꝛ cũ factũ nõ desideret pncipaliter ꝓpter se ſꝫ ꝓpter interesse, vt.s.mã.l.si remunerãdi.§.si tibi.ꝛ.l.si pcura.§.mãdati.ꝛ ibi si velis pmã opi.ista opi.approbaꝝ ꝙ gl.insti.e.§.itẽ preciũ.ꝛ est tex.j.q.i.studet.ꝛ ibi ꝙ Aꝛc.ꝛ ꝙ Ly.C.e.l.si traditio.qõ credoye rũ ꝙ officio iud.cõpellaꝝ ꝑcise q bꝫ facultatẽ tradẽdi.maxime si Sct⁹ esset vallat⁹ iuꝛo.ar.ei⁹ qõ no.s.de ꝙdi.ob cau.l.si pecu uiã.in gl.parua,ꝛ adde hic qõ no.insti.de ac.§.actionũ.i prin. ꝛ ibi.l.j.§.fi.ergo ptꝫ ꝙ in cã ap.ſt purgari moꝛa sicut in pnci pali.ar.s.qõ me.cã.l.si cũ exceptiõe.§.hec aũt actio.ꝛ ibi dixi. hoc intelligẽ quatenus ꝑcũ in facto ꝙsistit.s.de ꝙtrab.emp.l. fundi partẽ.ꝛ.j.e.l.tñ.§.ſꝫ quatenus ꝙsistit in pecunia numerata nõ cadit interesse intra rẽ de qua hic loquit.vt s.ꝺ in lit. in.l.nũmis.¶Cõcludo ex ista gl.determinanꝫ.vſj.q.Pria an interesse possit peti nõ ꝓcẽdẽte snĩa sup re.Scõa q̃ ozdie puenit ad ꝺdẽnationẽ interesse.Tertia an sit i obligatiõe. Quarta an interesse pticulare ꝙfundaꝛ i interesse cõi. Quinta,an si actoꝛ vult traditio ꝑcise debeaꝛ. Sexta,an i cã appellatiõis possit moꝛa purgari.Septima an i cã debeaꝛ ꝑcise vel nõ ꝑcise.ꝛ not.hãc gl.melioꝛẽ q reperiaꝛ i sua materia. ¶Jn gl.h no.ibi,triplex. hoc exãmina vt no.Dy.i.c.moꝛa.ꝺ reg.in.lib.vj.ꝛ Jnn.de sen ten.excõ.c.sacro.ꝛ ibi,si seruũ meũ.ibi loquitur i legali dispoſi tiõe.hic qñ agit ex partiũ cõuentiõe.¶Jn fi.gl.ꝛ j.de ver.obl. ꝙtinu⁹.§.cũ ita.ꝛ facit qõ no.l.iij.§.fi.ꝺ eo qꝺ cer.loco.vbi po nitur qualiter ꝓbetur interesse qꝺ consistit i spe.ꝛ de hac not. j.e.l.si factũ retis. ¶Ultimo scias qꝺ istud principium ꝺz intelligi postꝯ emptoꝛ soluit ꝑcium.nã ante vẽditoꝛ non est in moꝛa:vt.j.e.l.Jul.§.offerri.ꝺ lo.pu.fru.l.j.§.fin.j.loca.l.q̃ro.§. inter locatoꝛem.ꝛ.s.de rescin.vendi.l.si.§.fina.

a ¶Et morbis. Et qd de eo q vendit aialia cũ oĩb⁹ vitijs mangagnis ꝛ suppſſis'. vide Pau.de La.i l.paciſci.s.de pac.ꝛ ibi An gc.ꝛ Alexã.in l.si qs cũ alr.i vic.col.●. ver. vl. tene menti cũ cõcoꝛ.ibidẽ signatis.ꝺ verbo.obli.

b ¶Vide.d. Alex.de imo. in ꝙs.xlij.in fi. iij.col.in.iij.pte.ꝛ Felt. in.c. placuit.de ꝓscri.in.j.col. ꝛ qꝺ ibidem ad cũ dixi i apoſ.

c ¶Termino. De quo vide Felin.in.d. ca. placuit.s. alle ga.ꝙ me.in a poſt.i.d.j. col.

¶Venditoꝛ si cum sciret. Si vẽditoꝛ ce lat seruitutes tenetur emptoꝛi ad interesse quod locum habet si emptoꝛ fuerit ignorans.secus si sciens.h.o.vſqꝫ.ad fin. ¶No.ex hoc tex. in fi.ꝙ non debet certioꝛari qui scit.de quo ꝙ Dy.in.l.denuntiasse.j.de adul.ꝛ i.c.cum qui certus.extra de re.iu.lib.vj.facit quod videbitis.s.de pcti.here.l.item veniunt.§.petitum ꝛc. ¶Additio. ¶Vẽditoꝛ.Vẽditoꝛ nõ ꝺz committere fraudẽ in tacẽdo vel in loquẽdo ꝙditionaliter,vel ambigue:ꝛ qñ emptoꝛ scit nõ ꝺz frandare.h.o. ¶Jn tex.ibi debiti.puta aràdo viã vt nõ cognoscãt seruit⁹.Fra.Acc.Et ibi fuitutẽ.sec⁹ si scit qꝛ ꝛc. vt sequit. ¶No.de fraude qũo ꝓmittit tacẽdo ꝛ mẽtiẽdo cautelose loquendo.ꝛ facit ſ venditoꝛes equoꝝ qui asserũt equũ sanũ:ꝛ adiciunt,ꝙ si cõtra appareat ꝙ nolũt teneri de vitijs

a ꝛ morbis⁸.nã ista clausula nõ excusat a dolo vt hic.ꝛ.j.co.l.teneꝯ.ꝛ.l.Jul.§.idẽ Jul.ꝛ.l.quero.ꝛ in Spe.de emp.ꝛ vẽ.§.nũc dicẽdũ.ver.quid si vẽditoꝛ equi.cũ ver.seq.Jtem facit contra illum qui cedit iura tanꝯ creditoꝛ.ꝛ dicit ꝙ nõ vult teneri ad faciendũ bonũ ius,vt.s.de here.ven.l.si nemẽ.nã nihilominꝰ tenetur si sciebat se ius non habere.Jtem facit cõtra impetrãtem q patitur defectuꝫ natalĩũ:ꝛ impetrat cũ clausula nõ obstãte si pateret defectum natalĩũ ꝛ ita videtur obꝛepsisse.secꝰ si ponit verba assertiua,puta non obstante ꝙ patiatur defectũ ſm do.¶Recuperatũ de sancto Hemi.qui ita cõsuluit per istũ tex.ꝛ facit qõ not.i Spe.de loca.§.nũc aliqua.ver.qcũ. ¶Itẽ nota ex fine istius tex.ꝙ ille qui scit nõ ꝺicitur decipi.ꝛ dicit Spec.per istum tex.ꝙ.l.ij.C.de rescin.ven.non ꝺz locum quãꝺo agens ad decipiendũ sciuit rei valoꝛẽ.in Spe.de emp.ꝛ vẽ. §.nũc dicendũ est.ver.quid si aliqs.ꝛ.e.ti.§.fi.ver.si cui.habuiſti casum expressum.s.de contrab.emp.l.ꝺomum.adde alium casum in quo cessat illa.l.supra,de peri.ꝛ com.rei ven.l.habita tionum.in pnĩ.s.ratione dubij euentus.Jtem.ff.ad treb.l.lucius.§.vl.Jmo.alleg.istum tex.extra de elec.c.ecclesia vestra.

¶Sequitur ex lec.anti.

¶Jn emptione. No.que ꝺicatur poſ sessio vacua.et adde quod no.C.vnde vi.cum querebaꝛ.que autem ꝺicatur possessio pacifica no.Jnn.de app.cõstitutis.ꝛ Arch.xxiij.di. in noſe dñi.tangitur in.l.j.C.vti poss.ꝛ supra,de rescin.vẽ.l.si. §.fi.ꝛ vide Jac.de Aꝛe.de reg.iur.factum.§.non videtur.

¶Ratio pos. Jn gl.sua.¶No.hanc glo.que ꝺicit ꝙ quãꝺo est enicta possessio nõ agitur ad ꝺuplũ.nã illud quod ꝺicit ꝙ re enicta agit ad ꝺuplum ꝺabet locum qñ est enicta res non quando est enicta possessio vt hic.Idẽ not.per glo.de verbo.oblig.l.vẽꝺito res.in quadam glos.parua,ꝛ ideo ad cautelam facies in istrumento venditionis scribi,quod si moueretur lis questio seu cõtrouersia de re sine possessione ꝛc.

¶Additio.¶Matio.§.Si emptoꝛ.¶No.ex communi cõtractu ꝺandi vel tradendi ꝺebet tradi vacua possessio.tamen in cõctractu stricti iuris nõ veniunt fructus:sed in bone fidei sic ex ꝺie moꝛe:facit.j.de leg.ſi.l.menius.§.i. ¶Jn glos.imo.l. stipulatus.ibi fuerint plura verba.ꝛ singula verba ꝺebent ali quid operari.quod nota.

Si emptoꝛ. Nõ summatur quia breuis:sed ipsuꝫ declaraꝛ vt in glo.

Si iter actum Jn corporalibus patientia haꝺ betur pro traditione.h.o.

Et circa istum.§.vide quod no.supra eo.l.j. in gl.j.quam not. ¶Additio.¶Si iter actum. Jn corporalibus nõ cadit plena traditio.h.o. ¶No.ꝙ possessio incorporalium nõ est propria ꝛ vera possessio.

Si per vẽditoꝛẽ. Pro materia huj⁹.§.vide quod habuistis in.l.iij.§. inſ;hac.supra com.ꝛ.l.in hac.s.de tri. ¶Secũꝺo no.ter.inver. moꝛa. ¶Tertio no.gl.q̃inci.in alio. ¶Jn gl.que incipit,etiã

b loco. ¶No.ex hac.gl.ꝙ dictio,a [b],ꝺenotat separationẽ.iꝺẽ habes in.l.si ex ꝺuobus.j.de duo.reis.ꝛ.iiij.q.v.c.quisquis.plene per Archiꝺ.c.statutum,de preben.lib.vj.quod tene menti.

¶Additio.¶Si per venditoꝛem.Ubi venditoꝛ est in moꝛa crescit interesse a tempoꝛe moꝛe,vbi emptoꝛ decrescit:ꝛ ratiõe moꝛe q̃ cõmittit in loco solutionis inspicit quãti plurimi res valet,ibi,vel i loco iudicij.h.o.ꝛiꝺ moꝛa. ¶No.ꝙ difficultas cõtingẽs in persona creꝺitoris excusat creditoꝛẽ a moꝛa. ¶Jn glo.in alio.in fi. ¶No.ꝙ ꝺictiões. a,ꝛ,ab,ꝺenotant separationem siue apponantur sup loco siue sup tpe,ꝛ no.in Spe.de cita.§.iuxta.ver.fi.ꝛ.co.ti.§.j.ver.sed pone papa.ꝛ p Archi.in.c. statutum. de preben.lib.vj.ꝛ de elec.c.j.ꝛ libe.xxxiij.dis.aliter.ꝛ p Ly.C.de nup.l.a colligato.ꝛ habes aliã gl.j.ꝺe ꝺuo.reis.l.si ex ꝺuobus.Et ꝑ ꝺictis apparet ꝙ ꝺies termini nunq̃ compu

c tanꝯ in termino [c],quando ponitur ibi monosyllaba,a,vel,ab, vnde non fit computatio de momento ad momentum.

¶Si seruum. Nota ex isto principio ꝺifferentiam inter actionem ꝛ stipulationem, ꝺe ꝺupla ꝛ actionem ex empto. ¶Secundo not.tex.ibi,non post estimari bonitas loci qui nõ extat,nã iste tex.potest allegari ad id ad quod alle.Ja. Bu.l.eius qui in prouincia.§.fi cer.pe.vide quod pius oporꝛet aliquid substantiari ꝙ subijci qualitatibus ꝺixi ibi in.ꝺ.l. eius qui in prouincia.in fi.supra,si cert.peta.

¶Ex lec.anti. ¶Prouiſio hominis nõ tollit prouisionẽ iuris in casu omisso.h.o. ¶Jn tex.ibi adesse.qꝛ stipulatio ꝺuple requirit euictionẽ iuris vel facti.vt.l.iij.j.de excep.ꝺoli.Et ibi nõ extat. Et vbi non extat substantia, non extat qualitas.

¶Jheres. Illuꝺ quod ꝺicit hec.l.ꝙ possit agi ex testamento pro reliquis intellige p reliqs rebus q̃ veniunt in ꝙsequentiã empti q̃ res vẽꝺite nõ fuerũt.eo esĩ ipso ꝙ vendite sunt liberaꝛ heres ex testamento,vt supra ꝺe sol.l.minoribus. Et facit princ.huj⁹.l.ꝙ si ꝺicit statutũ ꝙ nulla actio vel ius possit cedi vel vẽꝺi forensi.ꝛ si aliquis ꝺãnet ex testõ cedere vel vendere alicui forensi ꝛ vẽꝺat vel cedat,non incidit in penã,nõ esĩ hoc facit spõte sed vi vltime voluntatis quod no.ꝛ tene menti ꝛc.¶No.quo primo ꝙ condemnatus vendere non liberatur vendendo,sed potest cõ ueniri vt tradat.ꝛ facit ad no.ꝙ Dy.in.l.iuxta.§.agri plagã. ꝺe leg.iij.ꝛ ꝺixi supra,ꝺe peti.here.l.in estimationibus. ¶Secundo not.ꝙ erroneus contractus non est implendus nec exequendus.supra familie erciscunde.l.heres cuius.

Tenetur

TEnetur. Not. bene casum. in. ℌ. si vēdidi. ⁊ tenē eum menti.

Si vas aliquod. Si vēditor vas fis asserat ipm esse certe mensure vel ponderis, dz tradere illius mensure vel ponderis quod asseruit: ⁊ si asseruit ipsum esse integruz, prestare debet quod in dubio psumitur. h. d. nota.

Si tibi. Si aliquis vendit alicui seruitutē predialē, ita demuz ille tenetur, si ille habet fundum, cui seruitus possit acquiri. h. d.

C Ex lect. anti. C Defectus ex parte recipientis iuuat promittentem, sed non defectus promittentis. h. d.

Si vēditor. Non summatur, qz breuis: sed no. be casum istius no. ℌ. vide. ſ. de don. Lariſto. per Bart.

TEndum. No. hanc no. l. falsa demōstratio psone nō vitiat exceptionē facta dz in Sctu, nec auget, nec minuit rē, ac si esset vera, facit. l. in vēditorē. ℌ. eo. pdio. ⁊ facit optime iste tex. q̄ si aliqs emit emphyteusim p se nomine fratris sui, ⁊ ille frater decessit priusq̄ fieret ei restitutio, ⁊ anteq̄ ratum haberet: q̄ ex psona sua finiē emphyteusis sicut si cēt sibi facta restō a fratre stipulāte nōie suo ⁊ ipsius fratris. qō tene mēti.

SI is qui. No. hic creditorē posse cōueniri ad accipiendum debitū, ſz certe hic nō probat obligatio bincinde. C No. hanc. l. ⁊ facit pro colono q̄ possit protestari domino q̄ vadat pro fructibus accipientis ⁊ ecclie qō vadat pro decimis.

NOn est nouū. Ista. l. in pn. sui ponit vnā regulā, quā pe exepla declarat. ⁊ pncipiū istius. l. est summariū ipsi⁹. ⁊ not. rōnez istius. l. q̄ ponit in gl. mag. ℣. qd ergo.

C Ex lec. anti. C Due actiōes eiusdē generis ⁊ forme simul cōpetētes debēt eo dē libello cumulari. ſz successiue pnt separatim pponi. h. d. ⁊ dz vn⁹ libell⁹ qz reducit ad vnā 2clusionē. vt no. Ly. C. de rei ven. ordinar⁹. C In ter. ibi obligones eiusdē gnis ⁊ forme. Ra. Et ibi ei correo debēdi. et ſ. correo. ⁊ hoc vez q̄tuz ad libellū, ſz q̄tū ad cōmodi 2secu. nō pōt intelligi in correis: qz ibi sufficit vna exactio, ⁊ hic loquit̄ de duobus. Et ibi pōt, hoc ē 2niū gra diminuēdarū litiū, vt hic no. ⁊ no. Dy. i. c. null⁹ plurib⁹. Fm Ray. C Scōm hec cumulatio nō ē hic necessaria, ſz possibilis. Dz Ja. sentit q̄ sit necessaria, ar. d inim. p dz edixit. ℌ. si mibi. ⁊ p loc. cū duob⁹. ℌ. si plures.

EXemptio. No. ex hac. l. pmo q̄ venditor nō teneē nisi ad traditionē rei nō aūt dūium in emptorē trāsferre, emptor vero teneē facere ptiū vēditoris: ⁊ est rō, vt no. hic in gl. sup verbo, cogit. in ℣. emptor. qua rōnē tene bñ mēti. nā p istā rōnē apparet q̄ si vēditor teneē in gne, puta qz vēdidit. r. cozbes grani in gne, tūc vēditor teneē facere rē emptoris magis ex qlitate reiq; i gne, q̄ ex natura oblonis, vt dt Ruge. i simi. vt no. p gl. ſ. ℌ le. j. l. si dom⁹. ℌ. j. l. q 2cubinā. ℌ. si heres. ℌ le. iij. C Scdo no. in ℣. a i pmis q̄ vbū, pstare, nō onotat dūij trāslationē. C Ex lec. anti. C Vēditor tradere, emptor dare teneē. ⁊ est rō, qz emptor est obligat⁹ ad quātitatē nō ad speciē, facit quod no. in. l. si domus. ℌ. de evic. ſ. de leg. j. ⁊ adde quod no. C. devsu. decceptū. ⁊ ivi, qz res. i. traditio.

Si quis virginē. Actio ex Sctu qñq; ppo nit ad impletionez Sctus qñq; ad resolutionē. h. d. vsq; ad. ℌ. ēt. C In tex. ibi, annulus. No. q̄ arra pōt 2sistere in qualibet re. dt hic Ric. mal. q̄ arre, q̄ 2sistit in specie, nō cōputanē in ptio: sec⁹ si 2sistāt in quātitate ſz Rich. q allegat. l. vlt. C. de leg. cōmiſ. als ō pact. pig. in ver. reliqua. ⁊ Ly. in addi. C No. ēt hic q̄ titulus inuestiture nō facit destruere rē itegrā, vt no. Dy. in. c. j. ō reg. iu. li. vj.

Js qui vina. Dā. ibi, ⁊ instra vēditiōis cassenk. ex quo tex. ⁊ gl. no. q̄ pōt agi act. ex eo Sctu: vt quatenus Sctus de facto pcessit, eatenus revocek. ⁊ instra cassentur quod not.

ETiam si. Quero qñ aliqs 2dēnat ex eo qō nō canet habere licere, vtrū statim fiet executio ℌ ipsum: ⁊ iste tex. vī velle q̄ sic, ſz de hoc dic vt no. C. ō euic. l. ſi.

EMptorem. In gl. que incipit ibi, nō toriū. C No. istā gl. adnere qz notoriū nō indigeat pbatiōe, dz tū pbari nc toriū esse a, vt no. p gl. C. ō accu. l. ea qdē. in gl. antepe. in fi. ⁊ no. in. c. vestra. ex tra de cohab. cle. ⁊ mu. ⁊ dr̄iam inter notoria ⁊ manifestū vide p gl. in. l. ciues. C. ō ap. in gl. super vbo, pos. vbi nesciebat ꝛc. ⁊ hanc solu. tenet Jacob. But. C Additio. C Emptorē. C In ter. ibi, potuit. vñ plus soluēdo q̄ expediat illi plus nō recipit. C In tex. qz rō quare non defendebat. C In tex. stipulatu. j. ex illa stipione ꝛc. C In gl. ibi, nō idiget. C No. diffinitionē notoriī. ſ. notoriū est, qō pbatiōe nō idiget, ⁊ vīs qō no. Jnn. ō of. dele. c. statuim⁹. ⁊ adde, quodlibet notoriū idiget pbatiōe, nisi notoriū facti pmanēt⁹, i. facti pūtis: notoriū aūt facti pteriti, qō doc. appellāt notoriū facti trāseūtis, illud idiget pbatiōe. qz potius dz hoc dici manifestū q̄ notoriū, vt. C. ō ap. l. cines ⁊ icole. fm Ja. But. ⁊ Ly. apparet ergo q̄ ē quoddā notoriū pbās quoddā, pbādū: notoriū pbās ē notoriū p rei euidētia, qō pncipal⁹ istat, vt. l. si ℣. ℌ. q p rei. q satisf. cog. Notoriū pbādū est illud qō ad pūs nō est existēs, ſz ō eo pterito est memoria hoīm, sicut dt tex. alter. ſ. de fur. l. qd tabular⁹ in fi. Et dz notoriuz quasi publice notū, qō pōt pbari p maiorem ptē populi, vt vbi gra, titius fuit notorius vsurarius, qz tenuit altare paratū, donec vixit. Jtē q̄ aliqs gessit magistratū. Jtē bāna publica, vt no. ℌ. de fer. l. ij. C. q ⁊ aduer. quos. l. j. de rece. l. j. ⁊ dt Dy. q̄ illud qō p bāt p plures q̄. ex. testes, cēsēt notoriū. C. ō accu. l. ea qdē. qō tene mēti. Adde ēt q̄ pōt eē notoriū nō solū factū, ſz ētius vt dūiuz ⁊ iurisdictio, ⁊ in notorio nō iurat de calū. vt no. ℌ. ō ne go. gc. l. at q natura. ℌ. cū me absente. Et vtrū possit. pbari aliqō esse notoriū, nisi. pbēt ip̄m esse factū p sensuz corporis ei⁹ q testificat: Ja. Bu. hic sentit q̄ sic. Dz sub qua forma deponūt testes: dic vt no. in no. de of. dele. c. statuimus. ⁊ adde q̄ dz notoriū egparat snie quo ad pbādū, nō tū intelligit eē vā pbatio, vñ nō egparat. Jtē q̄tū ad inducēdū, vl phibēdū, vt. l. factū eē no. ſ. ō ritu nup. l. palā. j. ō cur. fur. l. iul. ⁊ p hoc decidit tur qō de notorio pdicto, q̄ formal. ſ. ō testa. l. is cui bonis. facit. ſ. de vsu. p emp. l. ſi qs cū sciret. Et an in notorio regrat p cessus, dixi in. ℌ. cū me absente. Et adde dt Jnn. q̄ posito q̄ in pcessu nō sit fernat⁹ ordo. pmū seu pncipale factū adeo efficitur notoriū, q̄ nō pōt modo aliquo refutari. Jta dt Jnno. de ver. sig. cū olim. ⁊ Jo. an. de sen. excō. solet. ⁊ de ver. sig. ex pte. C In gl. sup ℣. posse. ibi, ſz p defensionē. C Not. q̄ vbi regrit snia, notoriū nō egparat snie, vt in stipone duple: sec⁹ vbi sentētia nō est de substātia, qz notoriū egparat 2fessioni, ⁊ 2fessio snie: tū iste tex. semp allegat, q̄ notoriū egparat snie. ſz gl. intelligit q̄ sit q̄tū ad nō iputandū culpā omisse defensiōis, nō q̄ sup notorio nō sit. pnūciādū. Jn notorio eīm nō cadit defensio. pbabilis, ⁊ vbi nō cadit defensio, ibi nō est assumēda defensio, ar. ei⁹ qō no. in. l. j. de fur. bal. ⁊ in. l. cū es. C In ea. glo. ibi, sic vel ibi si scisset, sciētia erat puata, hic publica: qz notoriuz. C In. e. gl. in fi. ⁊. C. de cuic. l. emptor. ista gl. innuit q̄ in notorio cadat appellatio: qō pōt vez esse, si negēt notoriū ēt qz tūc opz pbari q̄ sit notoriū eo q̄ logmur in notorio facti pteriti, facit qō no. C. ō accu. l. ea qdē. Et no. hic q̄ si aliqs 2rit cū eo, q est notorie pdigus, vel furiosus, vel similis, cui interdicunē bona, aut interdici debēt. ſz p sniam iudicis nō sit interdictū cū eo 2trabere, tñ si 2trabit cū eo nō obligatur talis persona, cui solēt bona interdici: ⁊ hoc tenet Ja. de Ra. ⁊ Ja. de Are. ⁊ no. ff. de verb. ob. l. is cui bonis. pro primis optime facit extra de coba. cle. c. vestra. ⁊. c. fi. vbi esse notoriū per sniam, vel euidentiā facti sunt paria: dic q̄ in furioso nullus discordat, quin statim adepto furore ipso iure ⁊ sine iudicis snia sit interdicta administratio. vt no. de cur. fur. l. j. ⁊ de verb. obl. l. is cui. ſz in pdicto gl. cōuter tz 2tra. fm Ly. hic in addi. nō obstā te q̄ notoriū ⁊ sentētia equiparētur: qō verū est q̄tuz ad euidentiā facti seu probationē, ſz non quantū ad aliquod probibendum vel inducendū, in quo snia sit de substātia, vt. ſ. de cust. reo. l. ſi 2fessus. ⁊. j. de pen. l. quod ad statutū. patet enim q̄ ex sentētia oritur actio in factū, ⁊ habet paratā executionez, nō tamen reperitur q̄ hoc sit in notorio cōtractus, vel dominij, vt in. d. ℌ. cum me absente. facit qō no. ℌ. de iureiur. l. ſz ⁊ si possessori. ℌ. ſi cū de hereditate. ptz ex predictis q̄ in. pdicto ad subtrahendā sibi administrationē rerū suarū sentētia est de substātia, vt ſ. de 2fes. l. Jul. sed in rebus alienis non videtur necessaria sententia, vt. l. ſi. C. de sen. pas. Adde iurta materiam notoriī q̄ licet notoriū releuet ab onere pbandi, non tamen ab onere proponēdi b, vt in. c. appellāti. de app. in cle. falsit hoc vbi quis nō audet proponere iusto metu, vt in. c. pastoralis. de re iud. in cle. adde quod no. in. l. j. C. qui ⁊ aduer. quos. Et facit ad. q. de homicida, qui tenet beneficiū ecclesiasticuz: ⁊ dicit Jnn. q̄ hoc potest donec deponatur per sententiaz, vt ipse not. de con. preb. c. cū nostris. hoc est verū, si homicidiuz est notorium: puta qz fuit in aliquo officio, ⁊ fecit quēdā decapitari, ⁊ apparet hoc per acta. Si enim tu dicas equiparare snie, tūc priuatus est ipso iure, ⁊ poterit conferri beneficiū tanq̄ vacans. Ex his que dicta sunt pōt argui pro ⁊ contra: vide quod not. per Jnn. in. c. j. de off. cust. ⁊ Arch. xxij. dist. nō licuit. ⁊. ij. q. j. que lotharius. ⁊ iij. q. j. qz suspecti. als quod susp. ⁊. xj. q. j. eorum. ⁊ quod not. in. c. fi. de foro compe. libz. vj. in nouel. ista. q. est de facto in vno magno beneficio. Ad hoc an notorium iuris ⁊ facti equiparentur rei iudicate: adde etiaz qō not. ℌ. de infamibus. lege, ictus fustium. ⁊ in causis crimina-

a C Esse. Adde eū. Bald. in. l. cum fratrem. C. ad filleia.

b C Proponēdi. Adde Fel. in. c. ſi duob⁹. de app. ⁊ in. c. audientia. de accusa.

libus plus operatur notorium, ꝙ in causis ciuilibus, vt not. Inno. in. d. c. vestra. & de iureiuran. c. ad nostram el. ij.

Idem Neratius. Non summatur, qz breuis: sed circa istum. §. vi de quod habuistis. ff. eo. l. ratio. in tex. & glo.

¶ Ex lect. anti. ¶ Venditor debet emptorem in possessionez rei facere qualibet alio potiorem. h. d.

Cassius. Ille qui consecutus est pretiuz vel interesse totale, ad particulare non agit. h. d.

Denique libro. Si venditor cū emptore pactus est, vt intra certum tps de dupla teneat, tpe elapso de euictiõe nõ tenet, nisi ad preciũ, nisi sciẽter vẽdiderit rẽ alienã, quo casu ad interesse tenet. Itẽ creditor iure creditoris vẽdẽs de euictiõe nõ tenet, nisi sciẽs rem sibi obligatã esse alienã vẽdiderit. h. d. vsqz ad. §. si quis rem. ¶ Ex lec. an. ¶ Decipiẽti & doloso nõ opitulat lapsus termini cõuẽtionalis. h. d. sic ergo limitatur. l. qui fundũ. ff. eo cõtrahem. In text. ibi, nõ esse. facit ad no. j. de pba. ante ofa.

Si quis rem. Pro re pncipali debet dupla no mine euictiõis, sz ꝙ accessoria de bet solũ simplũ. h. d. & est ar. ꝙ pena q̃ adiscit rõne qualitatis non oupleꝝ, vide qõ dixi. ff. eo. qõ me. can. l. si cum exceptione. §. j.

Qui autem. Vẽditor pmittens habere licere te nẽt ad ea q̃ hic, & pozdinẽ inferunt. h. d. ¶ In boc. §. no. sup ver. pstare debere, q̃ optime declarat qñ vz pmissio habere licere facta, ꝙ omnes & qd operet: promissio habere licere facta p se & suos. quã gl. no. perpetuo.

Ibidem ait. Si venditor pacisc̃at se nolle tenere de euictione, nihilominus re euicta dz restituere, nisi sciẽter rem alienã vẽdiderit, quo casu ẽt ad interesse tenet. h. d. ¶ In gl. q̃ incipit, si peritor &c. ibi, vz enim. ¶ No. ex hac gl. cõiuncta cũ tex. ꝙ ad hoc vt pacisc̃ens nõ teneat de euictiõe, nec teneat ad ptiũ restitutionẽ re euicta, opz ꝙ exp̃sse pacisc̃at ꝙ nedũ teneat ad interesse, sz nec ẽt ad pretiũ restitutionẽ: alias si ista verba nõ essent expressa, teneret ad restitutionẽ preciũ. Predicta vera in eo q vẽdidit ignorãter rẽ alienã: si vero vendat scienter, tunc tenet etiã ad interesse vt hic tex. in fi. cũ gl. sua &c. ¶ Sequitur ex lec. anti.

Sed Juli. libro. No. hic cũ. §. seq. ꝙ ille qui vẽdidit eo pacto, vt nõ teneatur de euic. vel vt nõ teneaꝝ de suo dato & facto tñs re euicta nõ tenet ad interesse, sz ad pretiũ restituendũ sic, quasi causa reducta ad non causam: qõ limita vt no. C. fa. erc. si familie. & facit qõ no. Ly. C. de inof. test. si pater puelle. & j. loc. si qs domũ. adde tamen ꝙ istud vitium nõ opitularet sciẽti, & mala fide vendenti, vt hic in fi. & ff. e. l. §. deniqz. & ff. ea. l. j. §. j.

Julianus. Vendens rẽ vitiosaz ignorãter tenet quanto minoris emptor fuisset emptur⁹. ff. allit in seruo fure. Si vero vẽditio fuit facta sciẽter, tũc vẽditor tenet ad oẽ interesse et qõ est extra rẽ. h. d. vsqz ad. §. qõ autẽ &c. ¶ Not. ex hac. l. ꝙ res vitiosa vẽdita ab ignorãte, tenet vẽditori quãto minoris emptor fuisset emptur⁹, si illud vitiũ sciuisset. ¶ Secũdo no. ꝙ vẽdẽs rẽ vitiosaz sciẽter teneat ad oẽ interesse ẽt extra rẽ. ¶ Tertio no. in ver. itẽ, q furẽ dicta inter vẽdentẽ fugitiuũ ignorãter, & vẽdentẽ seruũ furẽ ignorãter. ¶ Op. ad pmũ no. & vi ꝙ teneaꝝ quãto minoris res est, seu vz, vt. j. de edil. edi. l. qõ si nolit. §. si plures. gl. j. hic posita. & ẽt gl. ma. posita. j. in v. itẽ si furẽ. dt ꝙ duplez est actio ꝙ minoris, vna est ciuilis, de hac loquit hic, alia est ptoria: & hac loquit. l. cõtraria. & differũt iste due iter se: qz ciuilis daꝝ ꝙ tm minori ptio emptor fuisset emptur⁹, vt hic. Pretoria vo daꝝ ꝙ to minoz res est. Itẽ ista ciuilis ppetua est, illa vo pretoria est annalis. Pe. vero de Bel. dt ꝙ imo est vna tñs ꝙ to minoris, & nõ plures: allegat. p. casu. l. ij. C. de edil. acti. vbi Imperator dt ꝙ nescit aliaduertere qualiter post annũ possit agi: si eñ reperiret ꝙ to minoris ciuilis ppetua. Imperator hñ sciuisset. Preterea dt ipe ofiaz, quã facit gl. inter actionẽ quãto minoris emptor fuisset emptur⁹, & act. ꝙ to minoris res est, nihil vz: qz semp dz ꝑsiderari ꝙ tum cõiter res vz: qz tãto fuisset regulr emptur⁹, vt. l. pcia rerũ. j. ad. l. fal. Itẽ dt ipse idẽ importat, ista sunt vba Pe. q̃ Ly. refert in. l. ij. C. de edil. act. sz doc. rñdẽt ꝙ ibi imperator fuit interrogat⁹, vtrũ possit agi act. redhibitoria, vel ꝙ to minoris ptoria: & ad illud rñdet imperator ꝙ nõ aliaduertit q̃ iure seu qua rõne possit agi post ãnũ, de act. vo ꝙ to minoris ciuilis imperator nõ rñdet: qz nec fuit interrogatus. tene ergo opi. gl. nisi ẽmã longa ẽ ofia inter hanc act. quãto minoris fuisset qs emptur⁹, & actiones ꝙ to minoris res vz illo q̃ est empta, cũ qs nõ fuisset emptur⁹, si vitiũ sciuisset. nã inspecta 2ditiõe ponẽ qs nõ emeret rẽ, quã alĩ⁹ eodez pcio emisset posito ꝙ vitiũ eius sciuisset. Ponẽ exemplu. in libro corrupto: nãvn⁹ doctor ꝺ illa corruptela modicũ curat: scholaris vo nullo modo esset emptur⁹. ¶ In gl. ij. in pn. ista gl. duo formaꝝ ꝺ ꝺ, & pmũ ꝺ de. §. cũ p venditorẽ optime soluit & ponit vltimã so. Sz ꝙ tũ ad scõm ꝺ ff. l. liber hõ. §. fi. j. ff. vb. ob. dic qz ibi debebaꝝ ꝙ titas pecunie, q̃ si recipit interesse circa rẽtiõ venit interesse eẽ rẽ, vt vidistis i. l. nũmis. ff. de i. lit. iur. Vtrũ bodie habeaꝝ rõ lucri ẽt ꝺ eũ q̃quenie ex eo qõ nõ dedit? dicit no. p doc. i. l. j. C. ꝺ sen. q̃ p eo. ¶ In gl. seq. in pn. ista gl. declarat vtrũ vẽdẽs rẽ vitiosaz ignorãter regulariter teneaꝝ pp vitiũ reiviñ? & tene opi. q̃ ponit i v. tu dic. q̃ p doc. approbaꝝ. Scõ. d. gl. i ver. qd differt, ponit ꝺ iam inter actionẽ ꝙ to minoris esset emptur⁹, & act. quãto minoris res est. quã gl. signa & adde ipsam ad. j. gl. istius. l.

Quod autẽ diximus. Vendens seruũ furẽ ignorãter tenetur, si ipsam asserat bone vite. h. d. vsqz ad. §. si venditor.

Si venditor. Qui dolo facit vt rem maiori pretio emat, venditor tenetur. h. d. vsqz ad. §. idem iuris.

Idẽ Jullanus. Iste. §. ponit ad quid teneaꝝ venditor emptori: & ideo non summaꝝ. In boc. §. no. ter. in ver. qz nec transfertur. cum gl. sua que incipit, si culpa. Sequitur ex lec. anti.

Julianus inter eum. Vendẽs rẽ vitiosaz ex certa sciẽtia tenetur ad interesse ẽt eẽ rẽ. sz si ignoranter vẽdidit, teneẽ solũmodo ꝙ to minoris emptor erat emptur⁹, si sciuisset. h. d. ¶ Et no. ꝙ ista ꝙ ti minoris esset emptur⁹, est ciuilis: sz alia ꝙ ti minoris res cõiter vz, est ptoria: & hac nõ loquit hic. & de istis duab⁹ actiõibus nõ habemus melius alibi ꝙ hic. ¶ No. ꝙ propter malefactũ ꝑsiderat interesse ẽt extra rẽ, sec⁹ pp nõ fieri, vt. j. e. si sterilis. §. cũ p vẽditorem. vñ deteri⁹ é male facere, ꝙ ñ facere vt no. ff. l. j. in pn. ff. e.

¶ Item ex lectu. anti.

Quid tamen. In ter. ibi. nõ debuit. ¶ No. ꝙ q asserit qõ nescit est in culpa. Alias uerte in teste hoc esset dol⁹, cũ testis nõ debeat deponere assertiue, nisi super eo qõ est sibi certũ per censum corporis, sed in parte nõ requiritur ista certitudo, imo qñqz vehemẽs opinio habetur pro scientia, vt not. Inno. in. c. vlt. de iur. calum.

¶ Item ex lectura antiqua.

Sed & cũ in facto. Tutor obligatur nõ solum rõne ꝺctus, sz ẽt rõne autoritatis. f. quando est in dolo. qõ no.

Offerri. In ꝺctib⁹ vtro citroz obligatoriis ñ põt agere cũ effectu ille, q nõ impleuit ꝺctus ex parte sua. Vel sic, Emptor agens ad rẽ suã dz offerre preciuz integrũ alias male agit: & vide hic qõ no. in Spe. de exce. §. dicto. v. sz pone. dixi. ff. de rese. ven. l. fundus. v. nũqd. ¶ No. ꝙ actio duple n sic euictio. nõ hz locũ ptio nõ integraliter soluto. h. d. ¶ No. istũ. §. & idẽ est ecõuerso, & no. j. eo. l. qui pẽdente.

Si fructibus. No. istum. §. & circa istum. §. vi de qõ no. Spe. in tit. de le. §. j. ver. sz pone. & qõ no. Dy. j. de iu. fis. l. fi. & l. cũ filio. in fi. de leg. j. & ibi Dy. & vide omnino qõ dixi in. l. in vẽdendo. §. fi. ff. de cõtrab. emp. ¶ Ex lec. anti. ¶ Fructus pendentes tpe contractus sequuntur emptorem [a]. h. d. Concordat. l. fi. §. pe. que in frau. cred. de pensionibus dic vt. j. §. proximo.

Sed si locatus. Pensiones debentur vendi tori & non emptori a colono vel inquilino, tamen venditor põt cedere iura emptori ad pẽsiones, que debentur pro fructibus percipiẽdis, vel pro futuro tpe, arg. ver. fi. quidam. & de leg. iij. l. quesitũ. §. peto. j. qõ vi aut clam. l. is qui in puteum. §. fi postea.

Si Titius. No. ꝙ dolus nõ purgatur rõne contract⁹ superueniẽtis, sz culpa fic. h. d.

Si fundum. Causa lucrativa nõ extinguit causam onerosaz: nec vna onerosa alia onerosam. vt. ff. eod. l. non est nouum. sed vna lucrativa extinguit vnam lucrativam in eadem persona. Idem in diversis inter quas sit locus iuri accrescendi, vt. l. si mihi & tibi. in pn. de lega. j. secus si non esset locus iuri accrescẽdi. vt nota. j. de actio. & obliga. l. omnes. secundum pet. in brocar. vt ipse not., in. d. l. non est nouum.

Idem celsus. Quãdo pars pro indiuiso debet actione personali, quicquid obtinuit debitori debetur creditori. h. d. Vel sic, Preciũ quod ex necessitate loco rei succedit quo ad venditorẽ, intelligit̃ successisse etiã quo ad emptorem. Item adiudicatio facta vẽditori, etiã ad emptorẽ transfert, h. d. Nunc. §. intelligit Ly. in. l. j. C. si cõis res pig. da. fit. vbi omnino videas. ¶ In text. parte tuam, pro indiuiso. ¶ In tex. socio, id est, consorti tuo. ¶ In tex.

[a] ¶ Emptorẽ. Adde q̃ habẽ tur p. d. Aler. de ꝺmo. in cõ sil. lxxij. i. j. col. in. fi. pte. & cõsil. cxciij. in. j. col. in. iiij. pte. & qd si qs vendidit funduz, quẽ locauerat vtrũ emptori debeanẽ fructus vide per eun. in consil. xxviij. in. ij. colũ. i fi. in. j. pte. & in 2si. xxxj. i j. col. in. ij. pte. vbi ponit an & qñ emptor debeat habere fructꝰ rei empte.

rex.not.no.hic nouum ius accrescẽdi. ¶In ter.ab altera. s. q̃ accrescit. ¶In tex.equũ, ratio generalis oĩm pdictoꝝ. ¶Mo. q̃ processus factus cum venditore post contractum ⁊ añ traditionem eq̃ paratur ꝓcessui facto cum ipso emptore, ⁊ ambulat pari passu: qđ est no. ¶Not. q̃ ꝑpter autoritatem snie succedit preciuꝫ loco rei, ⁊ adde qđ no. ĵ. de leg. ĵ.l. serui electio ne. §. fi. ⁊. ff. de vsufru. l. is qui.

Si quid seruo. Istum. §. declara vt in gl. ĵ. ⁊ i gl. vlt. quam gl. ⁊ istum. §. not.

Ex venditio Uẽditoꝛ ꝑtit actio ex vẽditoad ea, q̃ hic p ordinez inseruntur. h. d. ¶No. ex hoc. §. q̃ emptoꝛ tenet̃ soluere vsuras ꝓ̃ cois ipso q̃ res est sibi tradita: qđ intellige vt in gl. ma. hic in v. tu dic melius ⁊c. An aũt ista vsura sit bodie ꝓhibita ꝺ iure cano, ꝺt gl. q̃ nõ: qz ex eo q̃ emptoꝛ percipit fructus ex re, tenetur ad vsuras ꝓ̃ tanq̃ ad interesse. idẽ no. ĵ. ea. l. §. ibidẽ. in gl. ma. in fi. ⁊ extra de vsu. c. cõquestus. idẽ etiã tz gl. C. e. l. curabit. ad idẽ facit qđ no. C. de vsur. l. ñ. ¶Sequitur ex lec. antiq.

Census In tex. ibi, dié traditionis. i. ex tpe traditiõis rei. Et ibi, equissimũ. ꝺt de iure diuino toleranꝫ hic vsuraꝫ, qz nõ sunt mere vsure, ſz quedã recõpẽsatio alterius vtilitatis. sic extra de vsur. salubriter. cum eñ i natural. rõne ⁊ egtate naturali fundetur iste. §. cessat ius ꝓhibitoriũ. Quotidie mercatores sic dicunt, si vis modo solvere, habeas p. x. ſi hic ad annũ habeas ꝓ̃. vj. canã pãi: nũqd istud, qđ adiicit rõne tpis, sit vsura: ⁊ si esset vsura, nũqd esset tolerabilis: ar. q̃ nõ sit vsura. ff. de in diẽ addic. l. iiij. §. fi. ⁊ qđ lz esset vsura, esset tolerabilis post tradit. vt hic: ⁊ qđ nõ affirmo. imo est valde dubitandum, ne quasi omnes mercatores sint vsurarij. ¶Item ex lec. antiq.

Possessionem Dictum est q̃ tradita possessione debẽtur vsure: verum est: etiam si tradita sit emptoꝛi ꝑcario: nã lz nõ sit trãslatũ dominium, est tñ trãslata habilitas vtẽdi ⁊ fruendi, qđ sufficit ad hoc vt veniãt vsure. ¶In gl. sed cũ ibi, vẽdita. i. rei vendite: ⁊ vbi liberetur, qz nõ tradidit aĩo se liberãdi. nec ex eo titulo ſz ꝑcario. Nec obst. qđ no. ff. de pac. ab emptione. qz ibi loquit, cũ vẽditoꝛ ꝑcario negauit, hic cũ ꝓcario cõcessit, donec sibi ꝓ̃ciũ soluerek vñ retinet dominium ⁊ possessionem: sed ibi nec dominium nec possessionem veram, sed precariam, arg. ff. cer. pe. si tibi. ⁊ dic vt dixi in. o. l. ab emptione.

Si procuratoꝛ Ex ꝓmissione procuratoris dñs obligat, ⁊ ei ꝙ̃tit actio ex ꝑplo institoris. h. d. iste. §. ¶Quero, p declarõne istius ter. quare ꝺr ad ex̃plũ institorie actr: Rñdeo ille ꝺr institoꝛ, q̃ est p̃ posit⁹ negociationi vniuersali: ſz iste fuit p̃posit⁹ ad vnã rem vendendã, merito ꝺat vtilis actio ex̃plo institorie: vides ergo q̃ iste dñs vẽdes p. procuratoꝛ suum obligat vtili actione ad ex̃plũ istitoris, an aũt ꝓcura. videbitis in. l. procuratoꝛ q. p venic. ff. de pcu. ¶Sz quero qñ sit verum q̃ ex ℣cu facto p. p curatoꝛ queraꝝ actio ipsi dño? Respõdeo quãdo ꝓoc. nõ est solvẽdo, vel non reperitur, ita q̃ nõ põt actione cedere, sicut diximus in institore. vt. l. ĵ. in fi. cũ. l. seq. ff. de insti. ⁊ hoc sentit gl. i. hic in fi. nec obstat q̃ posset obijci q̃ domino queratur ĩ distincte ipso iure actio ex vẽditione facta per procurato. quasi procur. vendens stipuletur preciũ ex re dñi: vt. l. procuratoꝛ ex re. ff. de procur. qz rñdeo q̃ precium non dicitur ex re, vt vidi stis in. l. venditoꝛ. ff. de her. vel act. ven.

¶Additio. ¶Si procuratoꝛ. Ex ℣cu procuratoris sup re dñi celebrato, dñs agit, ⁊ cõuenit. h. d. Dicunt qđã q̃ ex ℣cu procura. acgrit dño directa actio, si pcu. emit procuratorio nomine: ⁊ in hoc coopereꝝ solutio pcũ, quã facit dominus. Alij distinguunt tres casus: aut procuratoꝛ contragit suo noĩe, tũc non acquirit dño actio, nec cõuenitur dñs: qz ℣ioꝛum eadem est potentia: aut procuratorio noĩe, ⁊ tũc acgrit dño, ⁊ ecõtra cõuenit vt hic: ⁊ est ista actio vtilis non directa, tamen nõ requirit cessio. rõ quare est vtilis, qz sumit originẽ in alia persona, ⁊ pozri gitur in dñm solũ per quandã fictionem. ⁊ ideo est vtilis: nam fingit dñs eadem persona cum suo procuratore. Aut cõtragit simplr, tunc aut fecit mentionez officij, aut non: ꝓmo casu acquirit domino, secꝺ nõ, ar. ff. de adi. leg. ĵ. annua. de reb. dubiis. C. de ĵur. delib. ĵ. cum aliqs. versi. ex hoc. no. per Bald. ⁊ Ly. c. quis alt. vel sibi. l. multum, ⁊ ibi videas. Et dicit gl. in. §. si quis alij. qđ est spãle in isto. §. vt non requiratur cessio. ſz in stipulatiõe penali, vel quasi pene requiritur cessio. vt. ĵ. de acqui. pos. l. quam. §. ⁊ si ponitur.

Idem papi. Pena addita soloni quãtitatis vt ctũ. l. cõmissorie nõ vt i fraudẽ adiectũ. ¶In gl. ĵ. ſz si erat solitus fenerare. ⁊ hanc opi. vt tenere gl. iuris canonici i. c. tuã. extra de pen. Et no. per gl. ⁊ doc. in. l. cuz allegatur. ĵ. de vsu. ⁊ ꝑ gl. i. c. illo vos. extra de pig. ¶In ea. gl. ibi, si nos ⁊c. ¶No. istam partem glos. ⁊ ipsam allegaui tibi. ff. ea. l. §. ex vendito.

¶Additio. ¶Idẽ papinian⁹. Pena inserta dationi quantitatis presumit̃ inserta in fraudẽ vsuraꝝ. fallit in pacto. l. ꝙmissorie. ¶Quero quare pena ꝓt adiici facto ⁊ nõ datiõi ꝓtitatis, cũ ꝛ i facto succedat obligatio ad ꝛesse: vt. l. stipulationes nõ diuid. ĵ. de vb. obligat. §. celsus. q̃ interesse i ꝓtitate cõsistit. ergo pena vt iseri ꝓtitati. So. qz interesse istud venit ex postfacto nõ a ꝓncipio, ⁊ obligatiõis origo ẽ põderãda. Itẽ qz pena adiicit pp moꝛa nõ ꝑstiti interesse, ſz pp moꝛa nõ ꝑstiti facti: ⁊ iõ adiicit ꝓtitati ſm Dy. vide hic. l. cũ seruꝰ. ff. de cõd. ⁊ demõ. ⁊ insti. de ac. §. oẽs. Ly. remittit ad no. p se. C. de sen. q̃ ꝓ. co. in lec. adde quod not. Jac. ff. si cer. pe. l. rogasti. §. si ser.

Si quis colludente. Procedit iste libellus, peto q̃ aut ratifices factũ ꝓcuratoris, aut reprobes. h. d. Et p istũ. §. ꝺt Ric. q̃ si fui i iudicio cũ minoze, postea i ꝓcessu cause ꝑdẽs q̃ est minoꝛ, possiꝫ petere vt deꝭ ei terminꝰ, vt oĩa q̃ facta sunt ratificenk, vl oĩa irritenk ſz Ric. Sz quo ꝓt ratificari iudiciũ, qđ nõ habuit sua essentialia: certe nullo mõ, vt no. ff. l. C. si aduerrẽ iud. ſm Ly. in addi. nisi tu diceres q̃ hec gesta nõ erãt nulla ꝓpter rigoꝛẽ iuris cõservandũ, sed fauoze minoꝛis: vñ vꝛ q̃ possit ratificari, ar. ĵ. de admi. tu. l. vulgo. adde qđ no. in. l. cũ ⁊ minoꝛis. C. si aduer. rem iud. C. de procu. l. non eo minus.

Si venditoꝛ. No. ex hoc. §. in v. deniq;. q̃ possũ agere ℣te, vt tu agas ℣ aliũ. Simile vidistis. ff. ad. l. rhodia. de iac. l. ij. in fi. videbitis in. l. cũ plures. §. messem. ĵ. loc. ¶Secõdo no. hic gl. q̃ ꝺt q̃ cũ ago ℣ aliquẽ, vt agat ℣ aliũ, q̃ ille cedẽdo mihi actionẽ, liberat. qđ no. tene menti. Idem p gl. in. l. ij. §. idem labeo. ĵ. ne qđ in lo. pu. quod not.

Edibus. Iste. §. cum. l. seq. vsq; ad. l. veteres. ꝺt quid contineatur appellatione fundi legati, vel distracti ⁊c.

Fundi. No. tex. in ver. multa etiã defessa. cum fundũ. ⁊. l. dolia. ĵ. de fun. instr. ĵ. de sup. le. l. fi. i ꝓin. l. ſz ⁊ si quis. §. ꝓprietatis. ff. de vsufr. ¶Secũdo no. §. labeo. ¶Tertio no. circa. §. castella. vide. l. quesitum. §. pap. ⁊. §. fi. ĵ. ꝺ fun. instr. vbi habetis de huiusmodi affixis ⁊ applumbatis. ¶Quarto no. ver. ea quoq;. ⁊ ver. pali. ⁊. l. granaria. que iure omnia nota, ⁊ tene menti.

Si prediũ. Istum. §. declara vt habuistis no. ff. eo. l. iul. §. qui furem. in gl. mag.

Cum per ven. Quãdo petitur interesse ꝓpter moꝛam in non tradẽdo commissam, nõ habeꝭ rõ interesse extrinseci, ſz intrinseci tantũ: secus vbi petitur interesse ꝓpter traditionẽ male factã, vt videbitis ff. e. l. iulianus. ⁊ gl. tangit hic. ¶In tex. ibi, nec enim exemplũ de interesse extra rem, qđ non venit, si tibi clam auferꝝ res principalis ipsius ℣cus. ¶Ultimo no. gl. que incipit, no. regulã. ⁊ circa hoc vide qđ no. gl. C. de sen. que ꝓ eo. l. vna.

Si tibi fundũ No. hunc. §. tam in ꝓin. q̃ i secunda parte. ⁊ circa primã partem vide. l. fundi partẽ. ff. de contraben. emp. ⁊. l. i. ff. de her. vel ac. ven. ⁊ circa secũdaz partem vide gl. hic posita que incipit, an per hoc. ⁊. l. si onus. §. fi. ad quam gl. remittit.

Qui domũ Nõ summatur, qz breuis: vel sic, In pacto alternatiuo annuo põt variari quolibet anno. h. d. ¶No. ⁊ est ar. q̃ si emphyteuta semel fefellit. ⁊ dñs elegit rẽ remanere penes emphytentã, q̃ si postea fallat, iterato põt eligere totum ℣ium, ⁊ variare, p tex. istũ. ⁊ facit qđ no. in. spe. de loc. §. nũc aliqua. ver. glvij. ⁊ ꝟ. xliij. ⁊ vide Bar. in. l. si cõis seruus. de verb. obligat. ¶No. istum. §. ⁊ gl. suam que incipit, sed in vno. quam no. ⁊ tene menti.

Si quis seruum Pactum de successiua possessiõe vz, qñ fit ex necessitate precedentis contractus. h. d. ſm gl. ⁊ Bar. idem dicit in. l. si constante. §. si vir. ĵ. sol. mat.

Seruum tuum. Istũ. §. istã materiam declara vt habuistis vt in. l. cũ fundus. §. seruum tuum imprudens. ff. si cer. pe.

Seruo vẽdente. Ille qui ꝺeiubet ꝓ̃ seruo venditoris, ad illud tenet̃ quod teneretur si ꝓ̃ libero ꝺeiussisset. h. d.

Qui pendentem. Allegatur q̃ ille, q̃ prohibetur vti iure suo, hz actio. iniuria. h. d. ¶No. Jn. ff. ap. dilect⁹. Ista lex ꝓt summari, sicut summaꝝ in. l. iul. §. offerri. ff. eo. qz ponit casum econuerso ad illum quod not.

Predia. Ista. l. diuidit̃ in quatnoꝛ partes: nã ꝓmo ponit thema. secundo ponitur responsio cuidaz tacite obiectioni. tertio ponit̃ riũsio ad quãdã aliã. q. resultãte in dicto themate. quarto ponit̃ qđ

ad.q.ij.q̄ reſultat ex.q.ſcḋa ibi,rñdi.tertia ibi,ſ3 ɔſecut⁹.quarta ibi,ſi ex ſtipulatu.⁊ breuiter.h.d.Actio ex vēdito īformata ꝑ ſtip.penalē nō innouat̃,ſ3 facta exactione ꝑ eā penalis ſtipulatio iure exceptiōis perimit̃,⁊ verſa vice facta exactione ꝑ penalē ſtipulationem ipſa actio ex vēdito ipſo iure tollit̃,quatenus ɔcurrūt.h.d.ſm lecturā verā.¶ Pro declarōne iſti⁹.l.q꞉ difficilis eſt q̄ro de ipſi⁹ ītellectu.Rñdeo.pⁱma pars h3 duas lec.pⁱma lec.eſt ꝙ ſcḋa cōuentio fuerit ſtipulatione vallata:ex q̄ lec.no.ꝙ pactū nudū incōtinēti appoſitū iuxta ɔctū h3 veterē actionē informare.Scḋa lec.eſt,ꝙ ſi ſcḋa ɔuentio qua cōuenit vt aliqd fieret vēditori,fuerit facta pacto nudo incōtinēti appoſito iuxta ɔctū h3 veterē actionē informare.iſte due lec. ponunt̃ hic in gl.q̄ incipit,tua.⁊ in gl.ſup v̄bo,cōuenit. ⁊ etiā ī alijs gl.ſit mētio de his.Itē ſcḋa pars iſti⁹.l.in ver.rñdi.h3 tm̄ vnā le.vc3 ꝙ actio ex vēdito nō nouat̃ ꝑ ſtipulationē penalem,ſ3 pōt agi ex actiōe ex vēdito ēt anteꝗ̄ agatur ex ſtipulatione penali.Itē tertia pars in ver.ſi ɔſecutus.h3 tres lec.nā dicūt qdā ꝙ vēditor pⁱmo agit ex ſtipulatiōe penali,⁊ ɔſecut⁹ eſt penā:⁊ iō ſi poſtea agere vult ex illa ſtipulatiōe vt fiat ꝙ cōuenit,repellet̃ exceptiōe doli.Iſta lec.ponit̃ hic in gl.ſup v̄bo, fuerit.ibi,vł dic ꝙ tm̄.ſ3 iſtā lec.reprobāt gl.⁊ merito.pⁱmo q꞉ iſta lec.nō congruit lr̃e:nā.s.pxi.dictū eſt ꝙ vēditor pōt agere ex vēdito,poſtea incōtinēti ſeqt̃ in tex.ſi cōſecutus ⁊c.⁊ ꝑ ɔñs d3 intelligi ꝙ iſte ver.loquit̃ de dicta actiōe ex vēdito,d̄ qua loqt̃.s.pxi.Preterea iſta lec.nō eſt vera ī ſe:rō eſt,q꞉ actio ex ſtipulatu vt fiat qḋ ɔuenit dat̃ ad intereſſe,ſicut actio ex vēdito:ergo facta exactiōe ꝑ ſtipulationē penalē tollit̃ ipſo iure,ſicut in ſi.iſtius.l.dr de actiōe ex vēdito.quare alij dicūt iſtā pticulā debere ītelligi,qñ fuit actū actiōe ex vēdito.⁊ ꝑ ipſam actionē vēditor fuit ɔſecut⁹ tm̄ ꝗ̄tū erat in ſtipłone penali:⁊ ꝑ hoc actio ex ſtipulatu vt fiat qḋ cōuenit,tollit̃ ꝑ doli exce.iſta lec.ponit̃ in pⁱn.gl.ma.S3 ɔ iſtā lec.op.actio ex vēdito,⁊ actio ex ſtipulatu, vt fiat qḋ ɔuenit ſunt diuerſe,⁊ tūc pariter pⁱncipales,ergo vna ꝑ aliā nō d3 tolli,ar.l.gñalr̃.⁊.l.ſi re⁹.ff.de fideiuſ.hui⁹ timore dt gl.ꝙ nō tollit̃ directo,ſ3 tollit̃ ꝑ ꝗ̄dā cōſequētiā:nam ſtipulatio penalis ſuccedit in locum actionis ex vēdito,⁊ actio ex vēdito tolleret̃ ꝑ ſtipłonē penalē:ergo eodē mō tolleret̃ actio ex ſtipulatu vt fiat qḋ cōuenit,ſi tm̄ eſt exactū quātū eſt in ſtipulatione penali.Sed certe due actiōes pariter pⁱncipales reſpectu natiuitatis ſe inuicē nō impediūt,ſ3 ꝑ actio.ipo iure tollunt̃:vt.d.l.ſi re⁹.⁊.l.gñalr̃.ff.de ac.⁊ ob.l.q̄ties.vñ iſta actio ex ſtipulatu vt fiat qḋ ɔuenit ipſo iure tollet̃ facta exac.ꝑ ac.ex vēdito.q̄re alij recedūt ab hac lec.⁊ legunt iſtā ptē tertio mō,⁊ ſ3 iſtā lec.iſtā.l.ſummaui,vc3 ꝙ hic loqt̃ qñ eſt actū ac.ex vēdito ⁊ exactū tm̄ ꝗ̄tū venit ī ſtipulatiōe penali,quo caſu penalis ſtipulatio tollit̃ ope exceptionis:⁊ iſta vera lectura,quā ponit gl.ma.ibi,vel forte hic eſt caſus ⁊c.vbi l3 ſec⁹ ⁊c.Sic ſm pdictas lec.habes ꝙ actio ex vēdito nō tollit̃ ꝑ ſtipłonē penalē iure nouatiōis,ſcḋo habes ꝙ actio ex ſtipulatu vt fiat qñ cōuenit ñ tollit̃ iure nouatiōis ꝑ ſtipulationē penalē. S3 ɔ h̄ op.⁊ aſſumo gl.ma.ibidē.Itē ad id qḋ hic dr ex ſtipulatu ⁊c.⁊ vr̃ ꝙ nouatio īducat̃ ꝑ ſtipulationē penalē,vt.l.obligationū fere.in ſi.ff.de act.⁊ ob.qḋ vr̃ ɔ hāc.l.⁊.ſi dicat̃ ꝙ hic fuit actū ne nouet̃,tūc illud qḋ dr nō vr̃ ꝓcedere:q꞉ ſi ex hoc eſſet actū ne nouet̃,poſſet peti vtrūqꝫ.ſ.pena ⁊ itereſſe,vt.ff.de ver.ob.l.ita ſtipulat⁹.in ſi.cui⁹ ɔriū hic dr:cui⁹ timore dicūt quidā ɔcedentes ꝙ tollat̃ ipſo iure.⁊ qḋ hic dr de excep.doli mali d3 intelligi.i.facti vel intētionis.⁊ ſm hec nulla eēt differētia inter actio.ex vēdito ⁊ actionē ex ſtipulatu,quā differentiā voluit facere tex.S3 gl.dt ꝙ ꝗ̄tū ad hoc nō eſt differētia,ſ3 in alijs ſic.Ex qua gl.no.ꝙ ſtipulatio penalis nouat pcedentē cōuenti.factā v̄bis ipſo iure,vt.l. obligationū fere. in ſi.ſec⁹ ſi pcedēs cōuentio eſſet facta ɔſenſu.ita vr̃ velle glo. mag.hic ibi.Itē eſt ⁊ alia dr̃ia ⁊c.hāc opi.t3 Dy.in.l.in ꝓuinciali.in magna diſt.ff.de ope.no.nun.ſ3 hec opiñ.non pl3 Gu. de cu.vt ipſe no.in.l.reſcriptū.§.ſi pacto.s.de pac.⁊ ideo ipſe ſoluit alio modo,de quo dic vt ibi ꝑ eu3.Preterea iſta opi.vr̃ ɔ.l.ꝗ rome.§.duo fratres.ff.de ver.ob.⁊ cōtra.l.apud celſu3.§. labeo.ff.de doli exc.⁊ ideo dic breuiter qñqꝫ pcedit cōuētio habēs cām oneroſam,⁊ tuuc pcedēs ɔuentio ꝑ ſequentē ſtipulationē penalē nō nouat̃:ſiue dicta ɔuentio fuerit bone fidei ſiue ſtricti iuris:ſiue fuerit iuriſgē.ſiue ciuilis, vt hic ⁊.l.ſi qs a ſocio.s.ꝓ ſo.⁊ ī.l.duo ſocietatē.e.tit.⁊.d.§.duo fratres ⁊.§.labeo. qñqꝫ precedit cōuētio habēs cām lucratiuā,⁊ tūc nouat̃ per ſequētē ſtipulationē penalē,vt.ff.d pe.le.l.j.ff.qñ dies leg.ce.l.ſi penū.l.j.§.itē ſi ita.ad.l.fal.⁊ ita debet intelligi.d.l.obligationū fere.in fin.tetigi ī.d.l.ſi qs a ſocio.⁊.d.§.ſi pacto. ¶ Circa illud qḋ gl.q̄rit,q̄ eſt rō ꝙ penalis ſtipulatio tollit̃ ꝑ ac.ex vendito ope exceptionis,⁊ actio ex vēdito tollitur ꝑ penalem ſtipulationē ipſo iure:dic vt in gl.ibi,l3 ſec⁹ ⁊c.⁊ tene pⁱmam rationē.Itē quarta particula iſti⁹.l.ibi,ſi ex ſtipulatu ⁊c .h3 tm̄ vnam lec,vc3 ꝙ ſi venditor exegerit penā ꝑ ſtipulationē penalem tollit̃ actio ex vēdito ipſo iure,quaten⁹ ɔcurrūt.¶ Vltio in hac.l.ponit̃ q̄dā gl.q̄ ē additio ⁊ icipit.vj.caſus no.⁊ ibi dū dicit ꝑ ac.ex vēdito.dic imo ipſo iure cū vtraqꝫ cōpetat ad intereſſe,vt.s.dixi.¶ In.e.gl.ibi,ſeruus.ī gl. dic.ſ.ſm diuerſas lec.¶ In.e.gl.ibi pⁱm⁹ ⁊c.dic ⁊ etiā ī tex.ſ3 diuerſas lec.¶ In ea.gl.ibi,nec in tex.nec in gl.dic imo ī tex.⁊ gl.ſ3 diuerſas lec.

¶ Additio.¶ Predia,diuidit̃ in quatuor partes.Prīo ponit̃ thema,ex quo reſultat quedā.q.¶ Scḋo ponit̃ ei⁹ ſolutio. ¶ Tertio ponit̃ determinatio cuiuſdā alteri⁹.q.reſultātis ex deciſione prīe.q.¶ Quarto ponit̃ q̄dā noua.q.⁊ eius determinatio.ſcḋa ibi,rñdit.tertia ibi,ɔſequit̃.quarta ibi,ſi ex ſtipulatu.Circa primā partē ſunt due opi.vna ꝙ factu3 fuit ꝓmiſſu3 ꝑ ſtipulationē,alia ꝙ nudo pacto.ſcḋa pticula eſt ſatis clara. Circa tertia3 ſunt tres lec.tertia eſt ſingularis ⁊ clara,⁊ iſta.l. reddit̃ fortis magis ꝑ gl.ꝗ̄ ꝑ tex.⁊.h.d.in ſumma. l3 pena adiecta in pacto ſit cōmiſſa ꝑ emptorē,tñ pōt ex vēdito cōueniri: hoc prīo.Et ſi fuerit cōuent⁹ ex vēdito,pena ꝑ exceptionē tollit̃:ſ3 ſi prīo fuerit cōuent⁹ ad penā ⁊ exacta fuerit,tollit̃ actio ex vēdito ipſo iure,niſi pl⁹ eſſet itereſſe ꝙ pena:q꞉ quaten⁹ excedit,eaten⁹ p̄t peti intereſſe ꝑ ac.ex vēdito,l3 ſit exacta pena. h.d.⁊ eſt no.Et no.ꝙ hec pena fuit inſerta pacto acceſſorio,nō añt fuit inſerta ſolutiōi veri pcij:tūc eñ loqt̃.ff.e.l.lucius.Itē ex hoc ſeqt̃.ꝙ pena fuit impoſita loco particularis itereſſe nō loco intereſſe totalis,cū iſta pena cōcernat ſolū quoddā pactū accidētale,l3 illud interp̄tetur eſſe pars precij,vt.s.e.l.tenet̃.§. j.⁊.l.ſi ſterilis.§.ſi.s.de ɔhen.empt.l.fundi ptē.¶ Not.ꝙ l3 ſit cōmiſſa pena ꝑ emptorē,tñ pōt cōueniri actione ex vēdito.Et ſi tu dicas quō cōuenit̃ act.ex vēdito,cū pena nō ſit inſerta ipſi vēditiōi,ſed pacto accidētali?Rñdeo ꝙ illud pactū informat primū ɔctū,vñ loqt̃ de act.ex vēdito īformāda,⁊ tenēdo ꝙ iſtḋ pactū fuerit ſtipulatione vallatū,habes hic expreſſum ꝙ ſicut nudū pactū informat,ſic ⁊ ſtipulatio.¶ Cōtra iſtud dictū primū opp.q꞉ ex q̄ eſt cōmiſſa pena vr̃ eſſe facta ɔfuſio obligationis fortis in obligationē penalē,ergo nō p̄t agi niſi ex ſola penali,vt.ff.d ac.⁊ ob.l.obligationū.§.ſi.⁊.l.j.§.itē ſi itā.ff.ad.l.fal. S3 rñde ꝙ illa.l.obligationū fere.§.ſi.loquit̃ in cōtractu bo. ſi.S3 huic ſolutiōi ob.q꞉ iſtud pactū de faciēdo erat ſtricti iuris,vt no.in.d.§.gnimo.ergo ipſo iure ſit nouatio ipſi⁹ pacti. Rñdeo ꝙ hic nihil dicit de ac.q̄ orit̃ ex pacto:ſed de act.informata:nō ergo nouat̃ act.ex vēdito,ſ3 bñ nouaret̃ act.ex ſtipulatu ad factū vł act.preſcri.v̄.ad idē Ric.itelligit ꝙ hic pactū de faciēdo fuit ſimplex pactū,⁊ nō ſtipulatio forte timore pdicti ɔrij:q꞉ ac.pſcri.ver.ex tali pacto eſt bo.ſi.vt.l.ij.C.de pac.inter emp.⁊ vē.do.Cy.in add.ſup v̄.ɔſueuit.dicit ꝑ ſtipulationē vel ſine.⁊ ſup gl.dt ꝙ facit vim,an nudo pacto vel ſtipulatione ſit facta ɔuētio ſm Ja.de ra.Bar.dt,ꝙ ſi eſt debitū ex cā oneroſa nō ſit nouatio vt hic,⁊ in.l.apud celſum.§.labeo.ſec⁹ ſi ex cā lucratiua,⁊ ītelligit.l.obligationū fere.in ſi.⁊.l.j.de pe. leg.¶ Scḋo op.⁊ vr̃ ꝙ nō poſſit agi ex vendito informata actiōe,q꞉ ꝑ actū eque pⁱncipalē,vr̃ eē acta nouatio,vt.s.ꝓ ſoc.l. duo.ſ3 ꝙ pactū,qḋ informat,nō nouat vt hic,ſec⁹ vbi nō īformat,vt ī ɔrio ⁊.ff.de p̄t.ſti.l.valerian⁹.⁊ eſt rō q꞉ impoſſibile ē ꝙ informet ⁊ nouet:nā iſta ſunt oppoſita,hic eſt ꝙ ſtipulatio penalis nuꝗ̄ īformat,ſiue faciat nouationē ſiueq̄ñ nouationē ⁊ ita ſentit hic gl.¶ Scḋo no.drĩa3 ī ordine:nā ſi prīo eſt actū act.ex vēdito īformata ſine ad factū ſine ad intereſſe ēt fctā exactione durat obłō pene,ipo iure, tñ obſtat exceptio ꝑꝑ eqtatē q̄ ponit̃ ī.§.labeo.⁊ h nā recipiēdo fortē vr̃ renūtiare pene q̄ ē appoſita ī defectū fortis,ar.s.de le.cōmiſ.l.poſt diē.⁊.C.de pa. īter emp.⁊.vē.l.ɔmiſſorie.⁊.s.de dec.l.emilius.l3 gl.hic videat̃ dicere ꝙ ipſo iure ceſſat obłō pene.qḋ nō ē vex niſi forte ī vno caſu,qñ eēt appoſita loco diffiniēdi intereſſe,ar.ī.l.ſi.ff.de p.ſti. ver⁹ ergo ītellect⁹ iſti⁹ v̄. ſi ɔſecut⁹ eſt ꝙ ſi eſt actū ex vēdito,⁊ exactū,nō pōt agi ex ſtipulatu ad penā:q꞉ obſtat exceptio doli ſm Ja.de ra.nec diſtinguit̃ hic ꝗ̄titas pene,vtrū ī pena ſit pl⁹ vel min⁹ vel tātūdē,vel circa itereſſe diſtiguatur, vt ī ſi.l. ¶ Tertio no.ꝙ ſi ē actū ɔuerſo ordine,vc3 prīo ad penā,deī de agat̃ ad itereſſe qḋ ipſo iure nō p̄t agi vſqꝫ ad ɔcurrētē ꝗ̄titatē:q꞉ pena ceſſit loco intereſſe:ex quo ergo ītereſſe ē ſolutū iuris fictiōe deſijt actio ɔpetere,ſ3 ī ꝗ̄tū ē pl⁹ itereſſe,ceſſat iſta rō ficte ſolutiōis.⁊ iō durat actio pⁱncipalis efficax:⁊ iſte ē verus itellect⁹.l.⁊ adde ad iſtā.l.qḋ no.ī Spe.de act.ſeu pe.§.ſequit̃.v̄.ꝙ ſi penalis ſtipło.⁊ ɔ.ſeq.Et hāc.l.⁊ ſuu3 apparatu3 ꝓlire examinat Ja.Bu.ī lec.hic quā vide.¶ In gl.j.ibi,iſtud pⁱmū.ſ.vēditio pdictorū.Ibi,ꝑ ſtipłonē.vel meli⁹ nudo pacto ſ3 Rich.tu dic ꝙ ī hoc nō ē vis ſm Cy. Ibi,relocarem tibi, vt irē ꝑ te romā vel qd ꝑ te facerē.Ibi act.ex ſti.vel pſcri.v̄.ſi nō iterueniſſet ſtipulatio.Ibi ⁊ vno modo ergo formalis ſtipulatio nō īformat̃,al's ageret̃ duob⁹ modis.⁊ adḋ qḋ no.l.petēs.C.d pa.Ibi actū.ſ.iudicio.Frā.acc.Ibi,vł meli⁹.hec v̄a,⁊ ſ3 hanc poſui caſu3.Ibi,ſtipulatio penalis.ſ.agat̃ ex vēdito. Frā.acc.Ibi,ñ op3 q꞉ nō loquit̃ hic d ac.ex ſtipulatu ad fctm̄,

ſed ex

sed ex ac. ex stipulatu ad penā. ¶ In gl. vi. casus. Ista fuit ad di. ⁊ fm diuersas lec. ꝓt loqui bene vel male: qđ declara vt habes hic ꝙ Ja. bu. Ibi, ꝓma. l. ad factū cōpetēs. Ibi ꝙ exceptio nē. i. ipso iure, cū vtraq; sit rei pſecutoria. ad idē fm Ja. in ori gine tū cōcurrūt tāq; pares, ſz in executiōe ipso iure nō ꝺcurſūt ſz eū. Et idē ſeqr Bar. Ibi, prim⁹ i ter. tenēdo ꝑmi casus positionē gl. ꝓcedētis, q̄ ē falſa. Ibi. vel hic ꝺ ꝙ pena nō erat inserta datiōi ꝓcij, ſz factoꝝ vñ ista datio est simpler ⁊ nō valla ta penali stipulatione. ¶ Sequitur ex lec. anti.

Si res sub. In tex. ibi, bz. i. nō haberet, niſi recuperaret ꝓciū, vñ eui dētio⁊ rō est, qꝛ mutat sibi cāz possessionis, ⁊ nō posſi det ꝓ⁊ emptoꝛe, vt. l. fundo. ſ. ad. l. fal. ⁊. l. iij. ſ. q fideicōmiſſariam. ſ. de ber. insti. ⁊ vide Jac. in. l. ſi a ſubſtituto. ſ. de le. j.

Seruus quem. Non summatur, qꝛ nō ꝓt commode ſummari. ¶ No. ex hac. l. in ver. fm q̄ dicēdū est q̄ cunq; res mea pernenerit ad te ſine cauſa, teneris mihi reſtituere ꝑ cōdictionē ſine cā. ſimile habuiſtis. ſ. ſi cer. pe. l. ſi me ⁊ titius. ¶ Scō no. gl. q̄ incipit, ex maleficio. ex qua gl. habes q̄ cōdi ctio furtiua est ex maleficio, ſz gl. aliter notet i. l. ſi ꝙ fure. ſ. fi. ſ. de condi. fur. de quo dixi ibi, dixi etiam in. l. ſi ambo. ſ. quo ties. ſ. de compen. vbi de hoc est tex.

Si sciens alienam. No. hūc. ſ. ⁊ pro decla ratiōe ipſi⁹ dic⁹ q̄nq; quis vult agere ℈ venditoꝛē ſuū, qꝛ ſciēter rem aliā ſibi vendi dit: ⁊ tūc pōt agere ac. ex empto, ēt anteq̄ res euincaꝛ vt. hic, ⁊. ſ. e. l. ſi ſeruū. q̄nq; vult agere de euictiōe, ⁊ tūc nō ꝓt agere niſi re euicta. ſ. de euic. l. euicta. Ad idē in. d. l. ſi ſeruū. ij. rūſo. Q̄ndoq; emptoꝛ vult agere cōtra ſuum venditoꝛem. qꝛ res vendita non defenditur, ⁊ tūc agere pōt anteq̄ enincatur, vt ſ. de euic. l. ſi plus vel minus. ſ. mota lite. quod no. ⁊c.

¶ Ex lec. an. ¶ Iſtud ꝓin. ꝓbat ꝙ ex maleficio oꝛiꝝ naturalis obligatio iter dñm ⁊ ſeruū, q̄ diminuit peculiuꝫ ipſo iure.

¶ Item ex lec. antiq.

Si sciens alienam. Dicit Ra. de fo. q̄ iſte caſus nō est alibi, ⁊ ōt q̄ vbiq; vēdit rē alienā ſciēter, nō liberaꝫ tradēdo, imo i cūbit ſibi rē facere accipiētis: vñ iura, q̄ loquūt de ſimplici tra ditiōe, loquūt ꝛeo q vēdit bona fide putās ſe dñs. q̄ tene mēti.

Seares. Si venditoꝛi res fuerit ꝓ vim ablata, liberatur cedendo actiones emptoꝛi. b. d. No. tex. ibi, qꝛ cuſtodia ⁊c. ⁊ no. ex hac. l. q̄ re ablata vēditoꝛi per vim liberatur vēdi toꝛ: q̄ intellige veruꝫ, niſi illa res fuerit ablata ꝓpter imimicitias vēditoꝛis: nam tunc res vſ perdita ꝓpter culpā venditoꝛis, vt. ſ. ti. j. l. ſi merces. ſ. culpe. ſ. ſo. ma. l. pe. in ꝓin. Itē no. q̄ cuſtodia aduerſus vim parum ꝓficit, ⁊ venditoꝛ de poſſessione deiectus liberatur cedendo iura. facit. ſ. de contrahē. emp. l. q̄ ſepe. ſ. ſi res. ¶ No. ergo q̄ nō ſufficit cuſtodire, q̄ per vim repellitur, niſi culpa precesſerit, vt q̄ inimicitias cō traxit. l. ſi merces. ſ. culpe. ſ. loc.

Uterq; vestrum. Si duo emūt vnā rē ſeparatim ab vno nō dño, vel a duob⁹ nō dñis, ille ꝺz esſe potioꝛ, cui ꝓ⁹ res ē tradita. h. d. iſte ſ. Et iſtū. ſ. examina plene vt no. optime ꝑ gl. ſ. de pub. l. fine aut. ſ. ſi duob⁹. ⁊ q̄ ibi dicā. ¶ No. q̄ habes antiquoꝛē titulū anteferri poſſeſſoꝛio: anteferꝛ ergo iſte, q̄ ꝛz antiquioꝛē poſſeſſionē vel magis a dñio cauſatā ⁊ iuſtificatā, vt extra de. pba. ſz cauſam, q̄ est no. ⁊ non credo q̄ iſte caſus ſit alibi.

Si quis ame. Si emptoꝛ vel vēditoꝛ i menſura decipiaꝫ, deceꝑ⁹ ℈ decipiēdē ꝛz regreſſuꝫ. h. d. Iſtā. l. examinat plene gl. i. l. arbitrio. ſ. de eo. ſ. ℈ dolo. q̄ ꝺic vt ibi.

¶ Ex lec. an. ¶ Plus reperitur ⁊ minus ſuppletur. h. d.

¶ Item ex lec. antiq.

Si fundo. Ez emptoꝛ ſuccūbat in poſſeſſorio, nō agit ex ſtipulatiōe ꝺuple: ſz ex empto ad intereſſe: vñ ille, q̄ ſuccūbit in poſſeſſorio, nō ꝺz pati euictionē. ¶ In gl. maxime. i. fi. miſi cēt appoſita ſtipulatio ꝺuple reſpectu fruitutis, q̄ caſu loquit hec. l. ⁊ ē not.

Venditoꝛ dom⁹. Pars cuſtodie ē ſe projcuſtodia ob ligare. h. d. Et no. hāc. l. in ar. ad priores, q̄ habent arbitriū ſuper cuſtodia q̄ pſit obligare cōe ꝓ cuſtodia. ¶ In tex. ibi, domus que minatur ruinam. fm vnum intellectuꝫ, vel fm alium, cui alia domus vicini minatur ruinā. ⁊ iſte intellectus videtur veriοꝛ ſecundum Jac. but.

Si venditoꝛ. Iſta. l. ꝺt q̄ aliud est ꝺicere, aliud ꝺūtaxat. r. ⁊ ꝛz locū inter ꝓncipales, ſz in fideiuſſoꝛib⁹ eg pollet, vt ſ. de neg. ge. l. q alienā. ſ. liberto. ſz gl. ꝺt q̄ iſtō est vernm ex virtute cuiuſdam generalitatis nō ex virtute numeri a ꝓin. non tagati. ¶ Not. ꝙbene ꝓmum ⁊ ſecundum caſum iſtius. l. ſed non ſummatur, qꝛ breuis.

Si per emptoꝛem. No. q̄ ad illum, qui est in mora recipiēdi, pertinet periculum expenſarum. quod facit contra locatoꝛes.

Quero. Exceptio cauilloſa ⁊ obſcura ñ patrocinaꝫ excipiēti. ¶ No. q̄ ſcit, ꝺz clare ⁊ ſpecialiter log, nō ſub verbis gñalib⁹ ⁊ cōfuſis: ſed in ignorante toleratur generalitas: qꝛ non potest quis ſpeciſi care, quod neſcit. ⁊ no.

Quintus. No. ex hoc ter. circa finē: q̄ arbores, q̄ ſunt i fundo, non ꝺicuntur corpus ſeparatum ab ipſo fundo.

¶ Additio. ¶ Quintus. Dominiū arboꝝ ſolo coheret, ⁊ ſine ſolo trāſferri nō pōt. h. d. ⁊ tene mēti. ⁊ idē eſſet in edificio. ¶ Quero, ruſtic⁹ emit hic vnā arboꝛem ficus vel oliue pēdētis in agro meo, nūqd ꝛz emptioꝛ ⁊ vſ q̄ non[b]: qꝛ nō pōt tradi nec dñium trāſferri, ex isto tū ℈tu agit ad patiētiam, q̄ bſ loco traditionis, vt hic: ⁊ iſte est caſus, in q̄ ex ℈tu vēditiōis patiſ transferre dñium, nec ſequit traditio, tū ℈t⁹ tenet. De his aūt pēdentibus, ⁊ aliꝭ que poſſunt ſeparari, nō est dubiū q̄ vendi pōt, vt ſ. eo. l. q pendentē. Ex ꝺictis apparet q̄ qui emit arboꝛē, nō emit ſolū, qꝛ tunc fieret traditio, ⁊ dñij trāſlatio⁊e quo per doc. de leg. ij. l. ſi fundum.

In venditione. In hac. l. pone caſum vt no. hic. in gl. i. ⁊ iō nō ſummaꝫ, qꝛ breuis ē. ⁊ tū. h. d. Jus ercipiēdi afficit ſingulatem ſucceſſoꝛem ſicut autoꝛē. h. d. fm Per. ⁊ hanc. l. ſignanter allegat Ly. C. loc. l. emptoꝛem. ⁊ adde q̄ nō. ſ. de pc. l. ſi quis in reꝛ ſuam. ⁊ q̄ nō. Ja. de lega. j. l. apud iul. ⁊ q̄ not. Dy. de dam. infe. l. fluminum. ſ. adiicere.

Si duorum. Quod deficit i vna re, poteſt ſuppleri i alia melioꝛe, vel ſimilis q̄ntitatis. ¶ No. hic fieri cōpēſationem de qualitate ad qualitatem. ¶ No. q̄ non refert a quo ſoluatur.

Ritius cū decederet. Not. text. in hoc ver. de ſumptibus cōiuncta. l. ſi. ¶ Nā iſte tex. cum. l. ſeq. vſ velle q̄ ſumptus non ꝺeberent excedere ꝺuplum precij rei em pte: quod est perpetuo menti tenendum.

¶ Ex lec. an. ¶ In gl. i. non. No. ex. l. iſta. ⁊ ex iſta gl. q̄ nolle legātum non est repudiare[c], ⁊ ſic q̄ ꝺicit nolo, nō vſ ꝺicere repudio: q̄ ꝓt ꝺeliberare. ⁊ hoc verbū de ꝓpria ſignificatione verborum, ſecus de iuris interpretatione, vt. ſ. ad treb. filij mater. ſm Ly. q remittit ad no. per ſe, in. C. de iur. ⁊ fac. igno. l. ij. ⁊. C. vñ lib. q ſe patris. ¶ In glo. heres. ibi, heredis. idem not. ſ. de ſer. pap. contra no. ⁊ male. C. cōia de leg. l. ij. Ra. ¶ In ea. gl. in fi. hec ſolutio probatur. ſ. de fideic. ii. l. qui libertate. Ray. Haz hoc est fauoꝛe libertatis, cū ⁊ manumiſſus ab emptoꝛe poſſit eligere heredem, vt. ſ. e. l. idemq; in fi. Ly. ⁊ facit ad no. ſ. de fideicom. liberta. l. inuitus. vbi gl. no. ſimile in valſillo.

¶ Additio. ¶ Titius cum deceꝺeret. ¶ In glo. manumiſſi. ibi, reſpondeo forte heredis. Idem no. ſ. de ſer. l. pap. contra no. ⁊ male. C. communia de leg. l. ij. Ibi, translatione dominij. hec ſolutio probatur de fideic. li. l. qui libertatem. Ray. nam hoc est fauoꝛe libertatis. cum manumiſſus ab emptoꝛe poſſit eligere heredem. vt. ſ. e. l. idemq; in fi. Ly. ⁊ facit ad no. in. l. ſi nō ſoꝛtem. ſ. de condict. indeb. q̄ in cōtractu bone fidei non pōt peti intereſſe vltra ꝺuplum niſi petatur ratione doli, vt. ſ. l. idemq; ver. in omnibus. vel niſi petatur propter maleficium, vt. ſ. eo. l. iulianus.

¶ Sequitur ex lec. antiq.

Tam ⁊ forte. No. q̄ ex contractu bone fidei non potest petiri intereſſe vltra ꝺuplum, niſi petatur ratione doli, vt. l. idemq; ver. in omnibus, vel niſi petatur propter maleficium vt. l. Julianus. ſ. eodem.

Demq; ſ. Illud. Nota q̄ imputet ſibi qui non excepit cum potuit.

Si quis alienam. Non summaꝫ, qꝛ breuis. Vel ſic ſummatur, dñium accedēs vēditoꝛi, opitulatur emptoꝛi. ¶ Et no. hūc tex. cū gl. q̄ loquit meli⁹ q̄ ali⁹. Et idē examinat hic Ja. ⁊ Bar. ſ. de vſur. ⁊ vſuc. l. cū vir prediū. vbi vide gl. hic diſtinguentem de dominio, vtrū ſuperueniat ex cauſa de precio, ⁊ non requirit nouam traditionē, an ex cauſa de futuro ⁊ tunc ſic. quod est menti tenendum. ¶ In glo. ſna, id est, rem tradere. ⁊c. ¶ No. notab. diſt. gl. quando ſit verū, q̄ quando venditoꝛ ſuccedit dominio rei tranſeat dominiuꝫ ipſo iure in

[a] ¶ Vēditoris. adde cū. bal. ſ. fin. C. de act. emp. ⁊ adde Lud. ⁊. d. ale. de Jmo. l. l. ſti pulatio. i pn. in. iij. co. ſ. de ver. ob. vbi q̄ verū, ſi inimicitia erat orta ante venditionē, nō ſi poſt. q̄ etiaꝫ tenet Sali. in. d. l. ſi.

[b] ¶ Nō nō. vſq; eū. Bal. ſ rub. C. de ꝺbend. emp. in vl. q. ꝙ hunc tex.

[c] ¶ Repudiare. addē Bar. ſ. l. qꝛ poterat. j. ad treb.

emptorem vel nō: nā si quidē venditor consequitur dominiū ex causa, que fingit ipsum fuisse dominū tpe traditiōis, trāsit dñium ipso iure in emptorē. vt l. proinde. hic in gl. alle. Si vero efficit dñs ex causa, que retro non trahit, tūc secus: q non transit dominū ipso iure l emptorē. ſz vēditor cogit vēditionē implere, vt hic dicitur. ⁊ in l. si a Titio. ſ. de doli exc. l. apud celsum. ℌ. si a Titio. ⁊ de hac opi. facit magnū festum Jac. de Are. ⁊ Jac. But. in. d. l. proinde. supra, si cer. pet. ⁊c.

Lecius Titius. Quando pena ē adiecta datiōi, siue facto, pōt peti, nec pſumit adiecta ī fraudē vsur arū. h. d. ¶ Additio. ¶ Luci⁹ titius. Pena inserta facto nō intelligit apponi in fraudē vsurarū. ad hoc allegat. ¶ In gl. ⁊ sic vtrū que. ¶ Mo. q emptor vtrūq; nō exegit, sed vel rē vel interesse cū vsuris vel penā. ⁊ nō ob. ſ. e. predia. ſm Ray. q ⁊ altero dz esse cōtētus, nisi quatenus esset plus ī alio, vt. d. l. predia. Sz quero, emptor petit sibi rē tradi, aut interesse prestari, nunquid sub isto libello cōprehēdit interesse cōmune, vel restitutio pcī: re eiſ nō tradita emptor pt preciū repetere, nō vt pciū, ſz vt interesse, sicut re enicta, vt. ſ. eo. l. emptorē. ℌ. ibidē. ⁊. J. e. sicut in fi. Itē potest petere rē ⁊ vsuras precij, si id preciū qō soluit acquisiuit ab alio sub vsuris. ter. est in hac. l. luci⁹. ¶ Mo. q nō est alibi. Ista. q. stat in hoc, vtrū sit triplex interesse. ſ. couētū, cōe, ⁊ singulare: tunc eiſ ola ista includunt in libello. Si autē nō est nisi vnicū interesse. ſ. dānū emergēs, vt qdā tenēt, nō vidē q iste libellus cōprehēdat preciū cōe, vel preciū cōuentū. pro hoc. ſ. l. emptorē. ℌ. ibidē vbi facit differentiā inter preciū cōnentū ⁊ vtilitatē, id est, interesse. Nico. de ẽda. tenet q nō sit nisi vnicū interesse, cuius partes integrales sint preciū cōe et cōuentū. sicut postis nō est domus, ſz pars domus. tu dic q iste libell⁹ est generalis, ⁊ cōtinet ista tria, ⁊ p talē libellū consequit quātiplurimi interesse, dummodo sit interesse ītra rē, ⁊ iurta rē, ⁊ de natura rei, nō extra rē ⁊ extra naturā rei, vt. ſ. e. l. ſi sterilis. ℌ. cum per venditorem. lz Nic. de ẽda. dicat q ve nit interesse extra rē ex mora, sed male dicit: quia vl tacite venit, nō qō esset de natura rei vel de natura contractus. ⁊ adde quod no. per Jnno. extra de sen. excom. c. sacro.

Titius heres. Venditor cogit cedere ēptori ſtrumēta rei empte, qū sibi expedit. h. d. ¶ Mo. q dixi ī summario: ⁊ aduerte, q originalia ſtrumēta rei empte, qū sibi expedit, nō cogit emptor tradere, vt. l. ſtrumēta. C. de fide iusso. ſz cogitur ostendere, ⁊ ei copiaz facere ad hoc vt emptor possit de eis se informare. ⁊ ita loquitur hic. ¶ Ex lec. anti. ¶ Venditor tenetur tradere emptori ſtrumēta, per que possit certificari de iure venditoris. h. d. Et vide in Spe. de loca. ℌ. nūc aliqua. versi. lxxvj. ⁊ ver. lix. ⁊ p Dy. de fun. instru. questū. ℌ. idem Papi. ⁊ de leg. j. si fic. ℌ. j. per Dy. facit. l. si. in prin. ſ. de pig. actio.

Vi per collusionē. Istud princi. non summat, ſz pone casum in eo, vt in glo. Vel sic melius pone casum: locaui Titio fundū meū ad quinquennium singulis annis pro. x. ⁊ in veritate ꝓuis sic caueꝫ instrumento non dabat nisi quinq; hoc feci causa decipiēdi emptorē, vt plus mihi daret: qritur an ego tenear ex emptoris fideꝫ q sic: nec excusat si ōt, volo recipere in fide mea q colonus stabit. q. annis ī fundo singulis annis prestabit. ⁊. Ly. in addi. ⁊ no. hūc casum.

Precij sorte. No. ex tex. q que debētur officiis in dicis, nō sunt in obligatiōe, vt hic, ⁊. l. quintus. ſ. de an. leg. ſ. ap treb. l. deducta. ℌ. nummis. ſ. loc. l. quero. cum ſi. quod no. officium iudicis mercenarium extinguitur sorte soluta. h. d. ⁊ quotidie allegatur.

Bona fides. Si emptor ex aliquo bñficio non cogitur soluere pciū, nō cogitur venditor ei ad tradendū rem. h. d. Vel fic, re soluta fide emptoris, resoluitur fides vēditoris. h. d. ¶ Mo. q si ego non teneor tibi seruare fidem, nec tu mihi: ⁊ istud est ex natura correlatiuorum.

¶ Mora emptoris tollit effectum more venditoris

Si per emptorē. Mora emptoris tollit effectū more vēditoris. h. d. vt sic, In mora eiusdē tēporis deterior est additio agētis: ſz in mora successiua vltima mora nocet. h. d. In tex. ibi, mora fuisset. vt q certa die certo loco debebat tradi vinū, ⁊ null⁹ fuit eadē die in loco ſz Ric.

Creditor fundum. Vēditor cogitur exhibere ēptori ſtrumēta ptinētia ad ōfensionē rei vēdite. h. d. ¶ Mo. pmo qō dixi ī sūmario, 2o. ſ. e. l. Titi⁹ heres. vel sic, exactor collectarū pōt vēdere bona nō soluētiū ſz Bar. Et ōt Ly. q etiā pene nō soluētiū ptinēt emptoribꝰ gabellarus per hanc. l. ⁊. l. ſi. ℌ. diui quoq;. de pub. ⁊. C. de vectī. si quis. tu respice verba, quia si pena esset nominatim collata in fiscum ⁊ non in emptorē, consului q sequeretur emptorē, nisi esset pena, q̄ succederet loco rei: q pene maleficiorū debēt fisco applicari, ⁊ non priuatis, vt. l. mulctarum. C. de mo. minl. ⁊ hic dicit aliquid de pena commissi: vt. ſ. de pub. l. commissa. facit. ſ. de ref. ven. l. fundus. adde quod dixi in. l. ſi. ℌ. j. qui po. in pig. ha. ¶ In tex. saltus. i. cōtrate. siue regiones. Ray. ¶ Mo. pro emptoribus gabellarum siue fructuum certe contrate. ⁊ hoc no. Bar. pro syndicis castrorum, qui sunt deputati super receptionibus. In text. ibi coniuncta erat. ¶ Not. q pilastra appodiata domui, videntur vendita vna cū domo, not. in tit. de feu. cog. c. j. ℌ. sciendum. ¶ Scōo not. ex tex. q ille qui emit tributa vnius loci, potest vendere predia non soluentiu: ⁊ sic facit q syndicus ville vel castri possit vendere predia non soluentium, si ipse syndicus cogitur soluere pro tota vniuersitate: quod not.

Predium estimatum. Not. ex hoc tex. quz dicit, ⁊ marito liberum prestare ⁊c. Nā iste tex. cum prin. ℌ. videtur velle q tunc prediū dicatur liberū, quādo non est obligatū: de quo dic vt per gl. in. l. ſi pro fundo. C. de trāſa. ⁊ de hoc verbo vi de in. l. vim facit. ſ. de vi ⁊ vi ar. ¶ Secūdo no. ex hoc tex. q quādo predium datur estimatum pro dote, agit maritus actione ex empto, quasi videatur emisse, vt hic. ⁊. C. de iure do. l. j. C. de pac. l. ex conuē. ſ. de iure do. l. quoties. cū si. Jn autez ecōuerso ipsa mulier soluto matrimonio pro isto predio dato estimato in dotem habeat actionem ex vendito. gl. habes not. C. de iure do. l. cum dotem.

Inter vendi. In ter. ibi, militie. ⁊ de multiplici militie gñe vide qō no. per Buli. de Cu. in. l. omnino. C. de inoffi. test. ⁊ ibi plene per eum.

Si mercedē. No. banc. l. ⁊ iūge eū ea. l. insulā. ſ. lo. ⁊ ex hoc prin. habes quādo quis vēdit rem, hoc acto q pēsiones accedant, de quibus pensionibus intelligatur qō no. ⁊ tene menti. ¶ Ex lec. an. ¶ Mo. q pactum super accessione mercedis inter pretatur de mercede, que concernebat pasciscentez non tertium: ⁊ dictum pauli non venit ad correctionē labeonis, sed magis declaratiue.

Si eū fundum. Eo nomine cautū. i. parū tibi p spexisti. ¶ Mo. hic qō sepulchrū trāsit cū vniuersitate fundi ſz labeonē, nisi accessus sit ad sepulchrū p viam publicā. ℌm paulū est silis dicti. ſ. de leg. iii. l. pdiis. ℌ. balneas titio. ⁊. J. ℌ. q domū. Et no. q loqtur hic de via publica diuidēte sepulchrū a fūdo, vt. j. ō acq. re. do. l. maritus. quia via publica nō est finis intra rem ſz est finis extra rem, vt. ſ. de pericu. ⁊ commo. rei ven. id quod. ℌ. j.

Si habitatoribus. No. hūc tex. cū gl. sua q incipit, q gratis habitāt ⁊c. ¶ Additio. ¶ Si habitatorib⁹. Ibi, recepta. i. excepta est. ¶ Mo. hic tria. pmo q vēditor excipiēs habitationez habitātib⁹, vī excepisse alijs nō sibi: q i gnali sermone nō cōtinet pſona loquētis: sic. C. de so. l. iqsitio veritatis. ſſe. j. ō pele. si peculiū. ℌ. sicut. ⁊ facit ad no. ī spe. ō pe. ⁊ remiſ. v. q si tpe. ⁊ p Jnn. de sen. excō. q in dubijs. ⁊ p Alreb. in. c. ij. de consti. li. vi. ¶ Mo. scōo q excipiēs habitationē cōductorib⁹ nō videtur excepisse habitationē gratuitā seu pcariā, ⁊ q regrié specialis exceptio, de habitatiōe gratuita exēplū aliter habes. ſ. de do. l. aquilius regulus. ⁊. l. lucius. ¶ Tertio ⁊ vltimo no. q emptor post traditam sibi possessionez potest impune expelle re illicitos detentores, facit. ſ. de vi ⁊ vi ar. l. colonus. ⁊. l. cum fundus.

¶ Sequitur ex lec. anti.

Si seruus tuus. No. de illo qui vēdidit equum, ⁊ nonduz trādit an possit ipsum equitare, ⁊ facere de eo quicquid faciebat primo, ⁊ quid iuris: ⁊ conclusio est q debet haberi consideratio, an possit imputari culpa venditori necne: et si venditor transmisit equum ad emptorem, ⁊ in via equus est reprehensus, non est per hoc imputandum venditori.

Si dolia. Incertum de certis debetur ad instar generis, et in contractu est electio debitoris: sed incertum de certis, debetur ad instar speciei, ⁊ tale quale est. hoc dicit. Jn vltima voluntate dic vt infra de leg. i. si quis a filio. ℌ. si quis plures. ⁊ facit supra de ser. rū. l. certo generi. ℌ. j.

Si seruꝰ qui emeretur. Rei, que fuit nostra, ⁊ est in potestate hostium, potest esse cōmercium. h. d. ista. l. vsq; ad si. ti. sed istam. l. declara vt in gl. ⁊ tene. ¶ Ex lec. anti. ¶ In ter. ibi, in hostiū ptāte sine fuga, vt. j. de re mil. non

re mili. non omnes. §. a barbaris. secus si cũ fuga, vt l. qõ sepe. §. si quis amico. ff. de contraben. emp. fm Rich. & Ray. & facit ad l. extra de re ind. abbate sane. ¶ Not. in fine, aliquid differendum, donec fieri poterit.

¶ Locati, & conducti. Rubrica.

LOcatio. Sicut emptio & vẽditio cõsensu fit, ita locatio & ꝺuctio: & sicut emptio & vẽditio sine pcio nõ pcedit, ita locatio & ꝺuctio nõ pcedit sine mercede, h. d. ista l. cũ prin. l. fe. Rō. q; i ẽptu locatiõis requirit pciã. i. merces, q̃ pstatur p vsu rei, sz i emptiõe requirit pciũ, qõ pstat p ipsa re: vñ si dubitet rõne pcij qs ẽpt⁹ sit, ex ẽptitate psumet, vt no. i. l. j. §. i. de supñ. & facit. j. de fur. l. si seru⁹. §. locaui. Itẽ facit. l. vlt. C. de pred. de cur. ¶ Scõo no. q; tã pciũ q̃ merces requirit i pecunia numerata seu numerãda. j. ó pscr. ver. l. naturalis. §. at cũ vo. Quid ergo, si merces consistat in frumẽto? Rñdeo, aut p noia quot, vt tertiã vel quartã partẽ, tunc est societas, vt. j. e. l. merces. §. vis maior. n. 3. pro soc. l. cuz duobus. §. in coeunda. aut circa mẽsurationẽ, vt octo corbes grani, tũc est ẽpt⁹ innominatus, & agitur pscr. ver. vt. j. de prescr. ver. l. si rez. & no. C. e. l. si olei. fz Bof. & Ray. & no. similis distin. §. pro so. l. cuz duobus. §. itẽ ex facto. hãc tz Dy. i. l. si merces. §. vis maior. j. e. ergo q̃ sunt species alias in ẽptu locationis & cõductionis. puta q; inuecta & illata sint obligata, & q; fiat remissio mercedis pp sterilitatẽ, non habẽt locũ in locatione abusiua, vbi merces nõ ꝑsistit in pecunia numerata, vt no. i. spe. de loca. §. posteq̃. ver. porro. ibi, re? aũt ponat. alij dicunt cõtra vt i. isti. de ac. §. itẽ seruiana. C. locẽ empto. & l. 3, & extra de loc. c. pter. qõ est equi⁹: q; de similibus idem est iudiciũ. ¶ Tertio & vltimo no. dist. aut artifex pstat materiaz & operam, aut operam tñ, & q; vnus & idem actus non debet diuersis contractibus censeri.

Ideo autem. Rō. hũc tex. p quẽ potes dignoscere locationis ẽptum a contractu emptionis, & venditionis: & concordantie sunt in gl. super verbo, negocium. & de hoc in concor. divi.

CUm fundus. Nõ summat, q; breuis ¶ Additio. ¶ Cum fundus. ¶ In gl. sz & ꝺos. i. fi. ¶ No. ergo ex breuitate tpis pñum q; estimatio fiat ẽptionẽ: & ex hac apparet q; scholares & alij q; accipiũt quos estimatos, nõ ꝓptereã de periculo tenent[a]: nõ eñ agit vt emptio & vẽditio ꝺbatur, maxime cũ omni die vectura reciproca: vñ equo postea reuerso ñ ꝓuto q; ista estimatio faciat emptionẽ, vel vẽditionẽ: nec q; periculũ trãseat in scholarẽ vel aliũ, sz forte hoc adijcit, vt sciat q̃ sine litigio pstãdũ sit re pculpã perẽpta: sic est, ꝺ. cõmo. l. si vt certo. §. nũc videdũ. fz Jo. bic eñ adijciebat estimatio rei nõ locate, sz i q̃õne ꝓposita rei locate vñ intelligit fm naturã ẽpt⁹. Adde q; solet q̃ri, nũqd estimatio rei. q̃ dat alicui facit trãsire rẽ i aliũ ẽptũ, & sic periculum trãseat: Pet. distinguit: aut de natura ẽpt⁹ pt res estimari illa estimatione, q̃ facit emptionẽ, & tũc trãsit in aliũ ẽptũ, l. emp. & tũc facit trãsire periculũ rei & casus fortuiti, sicut cẽ i dote, vbi talis estimatio pt fieri, q̃ facit vẽditionẽ, vt. l. q̃ties de iu. do. aut nõ ẽ de natura ẽpt⁹, vt i locatiõe, q; locatio ñ solet trãsferre dñiũ: & tũc i oubio ñ pñumit ẽptio, vt. ff. p so. l. cũ duobus. §. dãna. ff. ō ob. hec. l. q; logẽ in accessoriꝭ rei locate, secus ẽct i re locata ꝓncipaliter. & sic rñdet ☉ dok. ad hãc. l. Vel dic q; hic logẽ, vt qs teneat de casu fortuito. sz in. §. dãna. nõ pt fieri talis quẽtio, vt eo. ti. l. si nõ fuerit. §. j. Et ió hec estimatio facit trãsire periculũ i reb⁹ istis q̃ de facili vsu, & tpe pñmuntur, vt hic. & j. e. l. q̃ro. §. fi. In alijs rebus dic vt dixi. ff. cõmo. l. si vt certo. §. cõmodatũ. Ly. i addi. facit. j. so. ma. l. estimate.

¶ Locatio quo ad voluero, an valeat.

LOcatio precarij. Rō. ex hac. l. q; inducit desinẽtiã volũtatis. Ad idẽ. j. e. l. q; ad certũ. q̃ intellige verũ q̃ mors inspicit respectu certe psone, sec⁹ q̃ mors ꝯspicit respectu certi officij: q̃ tũc mors illi⁹, q; aliq̃ ꝺcedit, nõ inducit desinentiã volũtatis, vt in. c. si gratiose. extra de resc. li. vj. & circa hãc. l. vide q̃ no. Ly. in. l. vlt. §. fz q. C. cõia de leg. C. de cõtrahẽ. emp. l. fi. & vlt. q. & q̃ nõ. etiam per doc. in. l. centissimis. in fi. j. de ver. ob.

¶ Ex lec. an. ¶ Rō. q; vz locatio quo ad voluero. ¶ Scõo q; sic facta expirat morte locatoris: sec⁹ si pcisset, q̃diu reuocauero: q; nõ finit morte, nec ꝓsumitur mortis reuocare, vt j. de precã. l. cũ pcario. fm Ly. & Ray. & vide. c. si gratiose. de re scri. li. vj. & quod no. j. fol. ma. l. post dotem.

IJtibi. Non summatur, q; breuis, sz ipsam de clara vt in glo.

SIquis. Jn tex. ibi, ius consecutus. q; vtilitatem suam facit ex natura contractus, ¶ Sequitur ex lec. anti.

SJtibi alienam. Ex contractu conductionis non solum agitur ad mercedez conuentam, sed ad quod libet interesse emergens. h. d.

SJquis domum. Not. ꝓncipiuz ex hac. l. q; ꝺuctor pt agere ad ipsius factũ, vez q; ei pstet vt frui licere re ꝺducta, vt hic: pt & agere ad interesse, vt. l. ꝓxima videbitis. & j. eo. l. er ꝺducto. ¶ Scõo no. i ỹ. plane, q; si locator pstat domũ eque bonã ꝺuctori, cui mouet ꝯtrouersia a dño, cui⁹ est res, liberat: & sic p hanc. l. & p l. 3. ꝓti. habetis formã libelli in hac actione. ¶ Tertio not. in ver. huic subiũgi pt &c. ¶ No. di. an gs locauit vt vsufructuarius, an vt dñs, qõ est mẽti tenẽdũ ad multa. ¶ Pone eñ q; gs vẽdidit vt dño vel possessori: nã iter istos est dña, vt hic vides. Vltimo in ver. hic. no. notabilẽ tex. ibi, beredem eius in quinquenniũ non teneri &c. q; dñs ꝓprietatis in quẽ transferꝭ, seu cõsolidatur vsusfructꝰ, nõ cogit stare colono adhibito p vsufructuariũ, vt hic. Circa qõ vide qõ no. doc. C. loc. l. emptorẽ. & qõ no. p doc. & magi me p ☉ De. de bel. j. sol. ma. l. si filios. §. vlti. ¶ Ex lec. an. ¶ No. q; locator tenet ꝺuctori ꝑstare frui licere, sic. j. e. ex cõducto. ¶ Scõo no. q; sufficit hoc prestare vel i ea dem re vel siti. si nõ pt pstari in eadẽ. & adde qõ no. Ly. i. l. si. C. de. l. agl. & qõ no. spe. de salarijs. §. fi. ver. fin. Itẽ no. q; locatio facta p vsufructuariũ finit eiꝰ morte, nec tenet hꝰ fructuarij pstare frui licere p futuro tpe, tũ nõ soluit merces nisi p pteritо. quo ꝺuctor fruit⁹ est: idẽ in phẽdario, q; locauit fructꝰ prebẽde, vt no. extra ne pla. vic. suas. querelã. Itẽ no. q; colon⁹ repetit sumptꝰ, quos fecit in re: qõ est verũ, si gsa rei, secꝰ si gsa fructuum, vt extra de deci. tuaz. Item no. q; in ẽptu locatiõis nõ venit cuictio, qñ conductor potuit prenidere. C. fa. er. l. si familie. Itẽ no. inspiciendũ qualiter gs ẽrat, vtrũ tanq̃ fructuarius vel tanq̃ dñs vel tanq̃ emphyteuta vel tanq̃ proprietarius. & hoc multum no. Bar.

SJquis fundũ. §. Sicolonus. Admonitio facit trãsire periculũ casus fortuiti. h. d. ¶ No. capitaneus nõ teneri ad restitutionẽ captarũ a latronibus surreptarũ sine culpa capitanei. Et no. hic fz quotidiã culpã pñmi in capitanio rõne ꝓuati officij. fic. ff. de eden. l. si qs ex ar. §. fi. ꝺ. Ric. ꝑt q; capitanius hic ꝓbat se inocẽtẽ eo ipso q; nõ ꝓbat ff. & idẽ Bu. allegat ipse inst. qb. mo. tol. ob. in fi. ¶ Scõo no. q; vbi dz fieri remissio mercedis, eo casu solutũ repetitur fm Bar. Jn gl. fm primã. ibi. l. si pater ignorans. loquit in dote promissa, que erat cõis patris & filie. & ideo repetitur per ac. communi, nõ ꝓpriã fm ☉ Pet. vt illud est de natura dotis, vbi debetur restitutio ex contractu fm Jac. de are. & Ja. de ra. & Ly. in addi. Illa porro. l. non intelligitur ibi, sed hic declaratur.

[a] ¶ Tenent. vt de quebabentur p do. Jac. may. instit. de actiq. nu. 86.

IMperator. Jn hoc. §. j. gl. ponit casus altero de tribꝰ modis, tene lec. quã vis, & nota hũc. §. nã hic vt innui q; qs dz ꝓbare culpã abesse, si velit te. q; i ꝺubio culpa ꝓsumat: qõ dicit esse verũ, vbi ex qualitate facti apparet culpa ꝓxima facie, als culpa nõ ꝓsumeret: q; dic vt no. p do. ꝓmo q; ista lec. nõ ꝰgruit litere: nã. §. prime dictũ est q; vẽditor ꝑt agere ex vẽdito, postea incõtinẽti sequit i tex. si cõsecutꝰ &c. a p ꝺis dz itelligi q; iste ver. loquat de dicta actione ex vẽdito, de qua logẽ. §. prime. Preterea ista lec. nõ est vera i se: nõ est, q; actio ex stipulatu vt fiat qõ cõuenit daz ad iter esse, sicut actio ex vẽdito: ergo facta exactiõe p stipulonẽ penalẽ tolleret ipso iure, sicut hic i fi. istius legis dz de actiõe ex vẽdito, & p ipsam actionẽ vẽditor fuit ꝰsecutꝰ tñ q̃tũ ex stipulatione penali: & p hoc actio ex stipulatu, vt fiat qõ ꝯuenit tolliꝭ p doli exceptionẽ. ista lec. ponit in ꝓn. gl. ma. Sz ꝺ istaz lec. op. ac. ex vẽdito & ac. ex stipulatu vt fiat qõ ꝯuenit, sunt diuerse, & sũt pariter pncipales, ergo vna p alia non dz tolli, vt. l. gñaliter. & l. rens. j. de fideiuſ. huius timore dicit gl. q; nõ tollit directo, sz p quandã consequentiã: nã stipulatio penalis succedit i locũ actionis ex vẽdito, & actio ex vẽdito tolleret p stipulationem penalẽ, ergo eodẽ mõ actio ex stipulatu tolleret vt fiat qõ cõuenit. si tñ est exactum q̃tum in stiplone penali. Sz certe due actiones pariter pncipales respectu nativitatis se innicem non impediunt, sz per actionem ipso iure tolluntur, vt. ꝺ. l. si reus. & l. generaliter. in fi. de ac. & ob. l. quoties. vñ actio ex stipulatu q; fiat quod conenit ipso iure tolleretur facta exactio ne per exactionem ex vendito, quare alij recedunt ab hac lec. Jsta. l. summani vz q; hic loquitur qñ est actum actiõe ex vẽdito, & est actum tñ quantum cõuenit ex stiplone penali, quo casu penalis stipulatio tollitur ope exceptionis: & ista est ver a

lec.quam ponit gl.magna ibi,vel forte.C.de pig.act.l.si creditor. ¶Secundo no.q eo casu,quo mercedes pro futuro tpe non debentur,si soluantur,vt indebite repetuntur.

Si alienam. Superueniēs dñium cōductori ēt extraneo liberat eū a cōtractu conductionis.h.d.& idē effect in emphyteusi:q tunc est quedā conductio.Non obstat.ff.de act.emp.l.si quis aliena.q ibi actori, hic successorius superuenit.

Ego. No.in hac.l.tex.no.q licet pro futuro tpe quis nō teneatur,vt.ff.l.proxi.§.vlti.tamen possum agere vt me liberes eo casu quo nō teneor.quod tene menti.

Videamus.§.si hoc. No.dñam, quam fecit tex.vtrū apponatur pactū,ne ignis a conductore apponatur in domo,vel ne ibi innocens teneatur. In primo casu habēs ignē in domo teneat de casu fortuito: scōo non teneat,qō no.& sic no.q aliud est prohibere aliquid simplr,aliud cum modo:q qō simpliciter prohibetur nullo modo permittitur.

¶Sequitur ex lectura antiq.

¶Aliud est aliquid simpliciter prohibere, aliud prohibere cum modo:q q simpliciter prohibetur,nullo modo permittitur.b.d.Vel sic,videlicet faciens directe contra pactum tenetur de casu fortuito,vt hic,& .ff.ea.l.§.fi.

Qui vinum. No.q dñs agit ex vecturale nō obstante sequestro,si vecturalis est in culpa,als nō.& facit.l.fi.ff.de le.cōmissaria.& eo casu quo est in culpa,debet diligare,& facere q reuocetur sequestrum.

Item queritur. Non summat,q breuis,& clara est.Vel sic debet semper haberi modus cum tpe.h.d.Vel sic,ex superbus motum animi temperare.

Si magister. Not.q perit nauis propter non habere administratorem.h.d.

Si quis. Qui conducit seruum docendum non potest ipsum peregre ducere.h.d.not.

Si gemma. No.dñam istius.§.& gl.que dicit q periculum proprie ex,qō culpa attingit,ibi,cōtra no.ff.ibi,periculum.l.materie.

Si fullo. No.ar.cōtra feneratores qō si nō exercuit pannos pignoratos a tignis fit eorum periculo ꝑm Ja.de bel. Itez reddunt aliud p alio,& etiā hoc facit contra libellos scholarium,& contra tutores,& curatores, & scriptores,vt dicit Bar.C.de mursile.

Exercitu. No.bunc tex.cū gl.scōa,q si aliquis detinet vel possidet rem alienā ex culpa tenet ad rei restitutionē,& nō potest allegare sibi violentiā factam, nisi ꝓbet se violentie restitisse q tum sibi possibile fuit: qō no.& vide qō no.ff.si mu.ven.no.in pos.mit.l.dolo. Et sic not. hic tria.primo de denunciatiōe necessaria.secundo,q quis tenet se defendere.tertio qō impotentia excusat.

Si quis. No.q iniuste mensure sunt frangende ab officialibus.

Si in lege. No.q pactū de relocando intelligitur sub simili forma cū prima,& non potest exerceri nisi finito termino.

Qui impleto. Si cōductor post tps conductiōis finitū remaneat in pdio rustico, vel annū renouata conductio & ēt pignora eiusdē,fec' si pignora essent alteri'. In pdio vo vbano eaten' vel conductio renouata,ꝗtenꝫ post tps conductiōis finitū inhabitauerit,nisi i scriptis pria conductio fuerit celebrata,vel nisi dns dexterit posse cōsentire.h.d.cū.l.fe.No.qō dixi in summario. ¶Scōo not.i v. eādē.qō idē ēt pdio rustico publico,qō ēt pdio rustico pnatoruꝫ:qō ē no.cū vniuersitas ō facili ꝓsentire & possit, vt.l.ff.si ex dolo.ff.§.ff.ō dolo.ff.ō lib.vniuer.l.i. videbat q & pdio publico & nō ꝓbet locū tacita reconductio:ff dic q administratores reipub.q hāt ptātē locādi ō fuerūt passi,q casu ipa vniuersitas vel fecisse,vt no.l.o.ff.l.ff & si ex dolo.ff.§.qō no.q platis ecclesiarū locatib' pdia,vt ipoꝝ scia & patiētia iducat tacitā relocationē & conductionē. ¶Tertio no.i v.qō aūt dicim' q in pdio rustico vel facta reconductio p annū,ff pria conductio fuerit facta pro maiori tpe. Quid aūt iuris sit i pdijs vbanis,ōri v. vbanis. p cui' vide.intellectu ḡro.& p intellectu isti' v.facta ē quedā gl. q valde logē intricate.& est sup vbo:vt qs:q gl.intelligit dictū v. in vbanis.trib' modis.at q ponit i vide.nisi in scriptis.& intelligit qtuor modis.ver' intellect' ē in vide.i vbanis.sm modū intelligēdi positū l.o.gl.vt in id tñ tps quo habitauerit,postea videat reconduxisse,& huc intellectū ff Frā.accur.& Bar. fil.& cōiter tenet p nos docto.dict' vero v.nō est in scriptis. intelligit p gl.quatuor modis:postea gl.subiungit quīū modū intelligēdi ff Ja.antiquū glossatorē vt velit dicere.i.vbi primus Sct' fuerit celebrat' i scriptis:quē intellectū gl.reprobat p.l.pactū.ō pac.Sz aduerte q si Ja.intelligit i scriptis,hoc est q prim' Sct' fuerit celebrat' ꝓsensu,& scriptura fuerit adhibita ad probationē,vt.l.Zbik.ff.de pig.Cō pb.l.cū res.tūc ei' intellect' optie reprobāt p gl.q illa scriptura nō inducit,ff probat:ff si Ja.intelligit q prim' Sct' fuerit fact' in scriptis, hoc est q scriptura fuerit de substātia Sct' ꝑm formā.l.Sctus.C.de fi.instr.tūc Ja.ōt verū,hic est ver' intellect' nre.& est rō,nam idē Sct' vt renocat':q cōsensu Zbik,vñ tacendo renouāt. Sz qñ scriptura est ō substātia Sct' tacēdo scriptura nō renouat: ió Sct' i scriptis nō pōt videri renouat',& p hoc facit optime. ff.l.ꝓi.& p hoc ꝛcludit q in his, q gerunt ex necessitate, nō pōt videri illō officiū renouatū. Iz qs remaneat i tali officio. l.ff.§.q si finita.ff.de eo q ꝓ tuto.& iste est ver' intellect' quē ponit gl.in ver.nō est.in.vi.lec.de qua fit mētio in.d.i.gl.& not. bñ.d.gl.mag.in ver.& qd si prima locatio ꝛc.vsq; ad fi.q ponit multū notabiles.q. ¶Pro declaratiōe istiꝰ.§.ḡro,qñ sit verū q sit facta reconductio:rndeo qñ colonus retinet predium scīente vel patiēte locatore.& ita intelligit hūc tex.Q dof. qui intellect' ꝓbat.ff.eo.l.ꝓi.& intelligit etiā hūc.§.qñ colon' post tempus conductionis finitū non remanet in cōductione duobus vel tribus diebus,sed aliquo tempore competenti ꝛc. ¶Additio. ¶Qui impleto.Remanens in conductione predii rustici post finitū tps conductiōis expresse vel in aliū annū tacite eisdē pactis & pignoribꝰ reconduxisse,Sz in pdijs vbanis donec habitauerit,nisi conductio & locatio fuerit celebrata a ꝓncipio,& in scriptis:& vbi locator decesserit,vel furere ceperit.h.d.cū.l. seq. summādo ff cōem intellectū doc. ¶No.q tacita reconductio & eiusdē qlitatis cuꝫ expssa vident ēt repetita eadē pacta & pignora.& est file.ff.sol.ma.l.pen.§.aūpe.& ff.de admi.tut.l.luci'.§. paul'.& iste §.facit ad.q.quā ibi ponit Dy. p quas.ll. dicit qō idē est in reconductiōe expssa qō est no.hoc tū est verū,nisi precedat ptestatio in Zriū.vt no.ff.so.ma.l.si mora. Itē hoc est verū iter ipsos ꝓsentiētes.sec' quo ad tertiū obligatū vt h.& C. loc.l.si cū hermes. ¶Iuxta hoc ḡro dno,prio qd si pena esset apposita in ꝑma loc.an in secōa conductiōe tacite facta videat repetita pena:dicit Dy.q nō.ff.de leg.ff.l.cū pf.nā ista pena cadit in aliū Sctū ex Sctu locatiōis,& nō ꝛtrahat ꝓsensu Dy. Ad hoc facit q pactū penale nō informat ꝑmū Sctū.vñ pena nō petit eodē gñe ac.vt.ff.de ac.emp.l.predia. ¶Scōo ḡro, qd si pria locatio erat vallata ꝑ stipulationē:rndeo q videt tacite facta reconductio,Iz non intercesserit nova stipulatio. Licet eñ fuerit a principio stipulatio interposita,tū etiā ꝓsensu Zbebāt nec fiebat nouatio,vt.ff.ꝓ so.l.duo societatē.& ff.ō.ver. ob.l.si qs cū aliter.§.ff.Ex Bar. ¶Scōo no.q idē est i iurib' reipublice,qō in iurib' priuatorū,& dico q idez in rebꝰ ecclesie vt patiētia plati & capituli sufficiat ad reuocationē Sctus, ar.ff.si cer.pe.l.ciuitas.Sz qd si Sct' nō fuit fact' ꝑ modū locatiōis,Iz ꝑ modū vēditiōis fructuū,vtrū videatur renouari tacito ꝓsensu:& vt q sic:q eadē ē rō,& q locatio & fructuū vēditio eq̄parant,vt.l.in vēditiōe.§.i.C.ō bo.aut.iud.pos.iste tū §. B nō exprimit vt gl.ōt hic sup alio pūcto q a vbis isti' lite remouū est recedere. ¶Quero hic,qd in ēphyteusi si aliqs cepit in ēphyteosim ad decēniū,vtrū videat postea renouasse:& vt q nō:q hic desideraāt scriptura,vt.l.i.C.de iure emphy.ergo ꝛc.vt.ff.e.l.v.nō Sed qdā dicūt q scriptura nō est ō substātia Sct' ēphyteutici:tū ad hoc crederē q nō intelligeret esse facta renouatio:q ibi agit de vtili ofiio trāsferēdo,nō de modico iudicio.& sic nō ob.iste.§. ¶Quarto no.differētia iter colonū & inquilinū:nā colon' vel renouasse ad annū,inquilin' quatenus habitat nō patiente. Hic ḡro,quid si nō est ꝓpie colonus:q nō ꝓstat mercedē in pecunia nūerata,Iz forte in frumēto vel partiari' colon',vt ꝓ habeat locū iste.§.credo q sic ex generalitate verboꝝ ei'. ¶Quinto no.q sicut extendit expssum,ita ꝓgat tacitū:vñ tacita reconductio vni' anni pōt ꝓgari ad aliā tacitā alteri' anni,vt i vñ.Iz si scōo. ¶Sexto no.q vbi regrit scriptura,ibi nō fit tacita ꝓgatio:vñ ex scripto ad nō scriptū nō fit tacita ꝓgatio,ita vel dicere litera. Et no.qō scriptura adhibet dupliciter. Uno mō ad pfectionē negocij.alio mō ad ꝓbationē.prio mō dicit Sct' celebrari in scriptis[a].C.de fide instru.l.Sct'.Scōo modo videtur celebrari i scriptis,licet tūc nō dicat Sct' absolut',nisi post q norari' cōplenerit verba,vt no.l.fideicōmissa.§.de leg.iij.Et tq dā intelligit istū.§.in vtroq; gñe scripture,de istis generib' no.ff.de pig.ac.l.Caius. in gl.ordi.Sz satis vel inconueniens q licet sit facta scriptura de loca.sicut quasi semper fit finita locatio.inquilin' intelligat habitasse gratis:& scripturas,q erat facta i fauorē locatoris,retorqueat in odiū.& ideo nō intelligo istā scripturā q fiebat ad ꝓbationē:Iz ad pfectionē Sctus.hanc tū tūc Zbik literis & nō ꝓsensu,ex solo ꝓsensu nō ꝓcedit actus retro filis.& ita intelligo literā. ¶Quero qd i re mobili:accepi

roncinum.

a ¶In scriptis adde.d.Bart. soci. in consil. clxxiij.incipiēte, reuerende pf.ver.Iz pdictis nō obstātibus circa si.in scōa parte qō Sctum celebratum in scriptis ptest.nō cēsent voluisse nisi ex preferint se in scriptis velle contrabere.

a

roncinū ad vecturā p.x.dieb⁹ postea tenui.xx.dieb⁹ nūquid
tenebor ad vecturā.xx.dierū.gl.mag.hic in fi.dt q̄ nō:qr in re
mobili nō hʒ locū tacita recōductio:dic tñ q̄ q vtit vltra tps
determinatū facit furtū,qd nō plʒ.Ja.bu.Et iō dicit qd tene
tur ad vecturā totius tpis quousq3 restituit,arg.istius ver.in
vrbanis.nec facit furtū,qr psumit hre volūtatē dñi pp ɔctuʒ
pcedētē sʒ eū:qd credo veri⁹.¶ In v̄.in vrbanis.⁊ sup hoc gl.
sua put qsq3 habitauerit ⁊c.⁊ itelligit regula trib⁹ modis.p̄
mo vt i vrbanis nullā itelligas factā recōductionē tacite,⁊ qd
dt habitauerit.s.ex ɔductiōe expssa.Scdo vt p rata tpis quo
postea habitauerit videat recōduxisse.Tertio vt videat inte
graliter recōduxisse in q̄tūlibet tps prie ɔductiōis.medi⁹ in-
tellect⁹ ē verus,p̄mus ⁊ terti⁹ sunt falsi.¶ In v̄.nisi hec ex-
ceptio,itelligit.v.modis,⁊ variat exceptio sicut variat r̄la:nā
intellect⁹ exceptiōis dʒ esse opposit⁹ regl̄e.p̄mo ergo mō itel-
ligit nisi actū fuerit vt in tm̄ tps itelligat facta recōductio in-
quantū pria.⁊ aduersat regl̄e q̄ i nullo vl̄ p rata.scdo ibi nisi
q̄ actū p rata tūc aduersat regl̄e q̄ i nullo vl̄ i tāto.tertio ibi
nisi actū sit vt i nullū tps itelligat facta recōductio,⁊ aduersa
tur tūc regl̄e p rata vl̄ intātū.q̄rto ibi nisi actū sit vt i annū vi
deat facta recōductio vt i rustico,⁊ tūc aduersat regl̄e q̄ i nul
lo vl̄ p rata vl̄ i tāto.⁊ ita dʒ exponi gl.Jo.¶ Quito mō expo
nit v̄.i.script3 ⁊c.i.nisi ɔct⁹.p̄m⁹ accipit formā p scripturaʒ
ex ordinatiōe psonarū ɔtrahentiū,qr tūc voluerūt solēni⁹ ɔ-
here ⁊ nō stare i finib⁹ nudi ɔsensus.⁊ sic nō p̄sumit nouatio.⁊
hec fuit opi.Jo.gl.Jac.Bal.⁊ Odo.⁊ eā seqt Rich.Mal. ⁊
Dy.q sic dt sup isto.§. d lr̄a pōt clare itelligi vt sic itelligas q̄
prediū rusticū ɔduxit ⁊ finito tpe cōductiōis remāsit,vr recō-
duxisse p anno sequēti:⁊ est rō,qr al's nō pdesset sibi recōdu-
ctio,cū fruct⁹ p̄dij rustici recolligant post annū,vt.j.so.mat.l.
diuortio.sec⁹ in domo,cui⁹ locatio ēt si p minimum tps sit, p-
dest.Et hec vera sunt i p̄dio rustico ⁊ vrbano,nisi i script3 cer-
tū tps ⁊c.qr tūc in nullū vr recōduxisse,siue fuerit p̄diū rusti-
cuʒ siue vrbanū:⁊ est rō,qr hoc fit a natura ɔct⁹ celebrati i scri
ptis,⁊ solo ɔsensu nō pficiebat:merito finito tpe loca.solo con
sensu,⁊ tacito nō poterit istaurari:sec⁹ qñ non erat telebratus
in scriptis,qr cū solo ɔsensu pficiat.⁊ tūc solo ɔsensu poterit
restaurari sʒ Dy.⁊ Cy.i addi.Nā cū tacite locatio fingat,⁊ de
scēdat ab imagine p̄me nō alio modo poterit fieri q̄ p̄ma s̄m
Ric.malū.¶ In gl.mag.dū dt,est vtilis ⁊ pportionabl̄r eaʒ
vtilitatē affert pars tpis q̄tū totū respectu toti⁹:⁊ ē rō,qr ē di
uisibilis.In.e.gl.ibi:sʒ durū ē,imo nō ē durū:iberem⁹ eīn rō-
ni legis s̄m Ja.bu.hic eīn ɔsideram⁹ tps nō respectu tpis,sʒ
respectu vtilitatis.Et iō ponam⁹ vt q̄ colon⁹ seminauit agrū
⁊ anteq̄ meteret finitū ē tps,vtrū postea possit metere,qd se-
minatū est.Et est ar.q̄ nō.s.si cer.pe.l.si qs nec cām.§.res pi-
gnori.d h tāgit.j.d vsuf.leg.l.vsufrnctu.facit.s.d vsuf.l.defun
ctus.⁊.s.e.l.si qs domū.Equi⁹ eēt dicere q̄ possit,⁊ q̄ dñs dʒ
ei p̄stare aditū,qr ex cultura ⁊ cura vr ei ius q̄sitū,ar.j.e.l.sed
addes.§.sʒ inqlin⁹.cū.§.se.⁊ ar.s.d act.emp.l.q pēdentē.nā ex
quo ipe soluit mercedē p fructib⁹,ergo dʒ habere fruct⁹.j.de
fur.l.si seru⁹.§.locaui.Et idē i colono partiario,qr iure socie-
tatis deberet fieri diuisio saltē p rata tpis,vt.s.p socio.l.cum
duob⁹.§.in coeunda.nō bene cogitaui in ista.q.ad meū modū.

Qui ad certum. Not.ex hac.l.mors inducit definētiā vo
luntatis,vidistis.s.e.l.locatio. Sed q̄ro,qd si he-
res defuncti vel curator furiosi sciuit,⁊ passus est
colonū retinere fundū post tps cōductiōis finitū,an videatur
conductio renouata:videtur q̄ sic,arg.l.plane.s.p soc.facit
l.certe.in prin.j.de precario.C.eodem.l.legem.
¶ Additio.¶ Qui ad certū.Ista lex allegat ad duo.primo
qd tacitū pactū nō exigit p̄ntiā ɔhētiū,ar.ad hoc no.p Cy.C.
de pac.l.post vēditionē.Scdo allegat,q̄ legis p̄sumptio seu
fictio nō operat in eo,in quo nō posset v̄itas operari.ad hoc
allegat p Cy.in.l.si nō singuli.C.si cer.pet. Tertio allegat,q̄
illud qd nō pōt fieri expresse,nō pōt fieri tacite.¶ In tex.ibi
vel decesserit.facit.s.de in diē addicti.l.si predio.⁊ vide.l.j.⁊.l.
q̄ro.§.si.de test.tu.⁊ facit.s.cōia prela.l.est receptū.⁊.s.e.l.iiij.

Ex conducto. No.istā.l.in prin.ad id qd dixi.s.e.l.si quis do-
mū.in prin.¶ No.q̄ executio rei nō tradite ob.lo-
catori petēti mercedē.Item qd ille qui locat do-
mum dʒ eā prestare habilem ad illū vsum,ad quē locatur.vid
in Spe.de loc.§.post q̄.ver.si queritur vtrum conductor.

Si vis. Not.ex hoc.§.q̄ remissio mercedis seu pēsio-
nis fit[a] nō solū pp casuʒ occurrētēʒ potentia
a diuina,sed ēt pp casuʒ cōtingentē vi humana:qd ptʒ hic dum
dicit,aut si incursu hostiū fiat ⁊c.⁊ p hoc apparet q̄ gl.que est
C.eo.l.dānuʒ.loqt in dāno magno dato p incursum latronū.
secus in damno modico,vt.j.in ver.idemq3 dicendum.
¶ Additio.¶ Si vis.Quādo colon⁹ nō pōt pcipere fruct⁹
propter casuʒ fortuitū dʒ ei fieri remissio mercedis.h.d.¶ In
tex.ibi,d bonis p modū incursiōis.¶ In tex.ibi,hostiū.facit
s.eo.l.itē q̄rit.§.exercitu.⁊ intellige de publicis hostib⁹ nō de
priuatis inimicis suis,vt.l.si merces.§.culpe.j.e.Et no.q̄ hic
est casus ɔrius gl.q̄ ē.C.e.l.ob dānū.Nō ob.illa.l.in tex.qr illa
loqt in dāno ɔtingēte in reb⁹ coloni.hic in fructib⁹ s̄m Bar.
⁊ Cy.ibidē.⁊ intellige de fructibus nō separatis a solo,secus
est in separatis a factis coloni,puta i messe frumēti:qr tūc est
dānū coloni q colit ei qd ɔtingit in re coloni nō in re dñi:ad
qd facit qd no.C.de rei vē.cētū.⁊ ibi p Cy.¶ In tex.ibi incur
sus hostiū.hic q̄ro de q̄ōne facti,qdam cōduxerūt a cōmuni
Pistorij certas possessiōes ad certū tps,puta qnq3 annoruʒ:
exactor p cōi petit pēsionē,ɔducētes dicūt se nō teneri:qr nō
potuerūt coloni fodere dictas possessiōes propter incursum
hostium,q morātur in castro saliceti.querit qd iuris.Respō-
deo,aut superuenit guerra ⁊ incursus p̄dictorū hostiuʒ post
cōtractū locatiōis ⁊ remittitur pēsio,vt hic dr:aut ante erat
guera,⁊ tunc imputādū est eis q sciuerūt conditio.⁊ statū rei,
vnde nō excusant a pēsione,arg.j.de dam.infe.l.q bona.§.d il
lo.⁊ eius qd no.j.eo.l.habitatores.§.fi.Cy.in addi.ista addi-
tio vehemēter allegabat cōtra emptores fructuū loci,seu cō-
munis:sʒ p eis dicebat deterior cōditio agētis:eo qr ex natu-
ra ɔctus locator ⁊ vēditor sciebat se teneri ad hre licere,imo
locator tenet ad hre licere d facto ēt ⁊ tenet dño,vt hic:lʒ sec⁹
i vēditiōe rei seu pprietatis,vt.C.de act.empt.l.impulsos.Si
qua.⁊c.ibi:amissi seminis.¶ Not.q̄ colon⁹ dʒ ponere semē de
suo,sic extra de deci.tua.Itē no.in isto.§.differentiā iter vitiū
naturale ⁊ accidētale ⁊ iter solitū ⁊ isolitū,⁊ iter magnū ⁊ par-
uum.Et addo q̄ qñq3 colon⁹ allegat fundi sterilitatē:⁊ i isto
casu fit remissio pēsionis,vt in v̄.sʒ si labes.⁊.j.eo.l.si vno.qñ-
que fructuū vitiositatē,tūc nō excusat colon⁹,vt i v̄.sʒ si ager
s̄m Jac.d are.⁊ Cy.in addi.Sterilitas v̄o pōt ɔtingere mul
tis modis,vel pp fluminū inundationē,vel pp ter auiū ⁊ ver-
miū corrosionē,vel pp incursuʒ hostiū,vt.j.eo.l.si vis tēpesta-
tis.vel propter grādines vel niues immoderatas,vt.s.de cō-
trah.emp.l.fistulas.§.frumēta.⁊ de oībus est idem iudicium.

Si qua tamen vitia. No.ex hoc tex.q̄ lʒ remissio fiat p steri
litatē,vt.s.pxi.§.non tamen fit propter fructuū vitiositateʒ.
¶ Sequitur ex lectura antiqua.

Cum quidam. In tex.ibi,coluisti.ideo dt co-
luisti:qr si nō coluisset,nō vide
tur curasse de fructibus.⁊ ideo nō fieret remissio pensionis il-
lius anni quo non curauit s̄m Cy.in addi.

Si uno anno. No.ex hac.l.q̄ v̄ba de-
bent intelligi s̄m natu
ram ɔct⁹,⁊ debēt intelligi s̄m subiectā materiam
⁊ ad hoc hec lex quotidie allegat.sīle habetis in.l.
dāni infec.§.is q.i si.j.d dam.infec.j.d vsur.l.si stipulat⁹.⁊.l.j.
supra depo.⁊.l.dedi.s.de cond.ob cau.⁊ ibi Bar.⁊c.Et istā le-
gem vidi allegari p dñm Alex.ad talē.q.titi⁹ obligat⁹ mar-
tino in centū flore.⁊ idē titius locauit idē martino vnā domū
p certa pēsione soluēda certo tpe,q martin⁹ pmisit eidē titio
dicto tpe dictā pēsionem soluere,⁊ si nō solueret,remittebat ⁊
donabat dictos centū florenos eidē titio,nec fuit adiectū no-
mine pene,qd intelligit noīe pene,facit qd habet.C.d fideiuss.
sancimus.in prin.cū gl.parua:⁊ nō d pura donatiōe propter
subiectam materiam.¶ In gl.ñ.ibi,vulgi opi.⁊c.
b ¶ No.hāc gl.⁊ vid qd no.C.eo.l.lʒ[b] ⁊ ibi p Jac.d are.q tenet
istā opi.eā ēt tʒ Odof.Jac.d ra.dt q̄ tūc dicat sterilitas,qñ si
cōductor p̄staret mercedē,esset decept⁹ vltra dimidiā iusti p-
cij.C.d resc.ven.l.j.q̄ posset esse bona:de quo per Cy.in.d.l.lʒ.
¶ Additio.¶ Si vno.Ibi in vectigali vr hoc expressuʒ q̄ i
fundo emphyteutico habeatur rō sterilitatis,sʒ l.l.j.C.d iure
emphy.no.ɔriū,⁊ i.l.qcūq3 de fun.pa.lib.xij.⁊ i.l.p̄uate.d ex-
cu.mu.lib.x.⁊ hec ē veritas.¶ Nō ob.ista lr̄a:qr intelligit de
predio vectigali,⁊ p quo pēsio reipublice p̄stat,nō tñ est em-
phyteuticū p̄diū sʒ simpl'r locatū s̄m gl.⁊ Cy.in addi.ista est
veritas.¶ No.vbertatē cū sterilitate cōpensari.¶ No.verbū
donationis,improprie accipi:nam huic verbo erat apposita
causa siue ratio ob sterilitatem,que dat verbo aliam interpre
tatiōnē q̄ verbum sonet,⁊ quotidie allegatur.

Item cum quidam. Casus cōtingēs ex
pte locatoris, per
quē vsus ɔductoris impedit,mercedis repetitionē inducit.h.
d.Uos habetis hic gl.mag.q̄ circa materiā huius.§.distin-
guit.Sʒ tu lati⁹ p hui⁹.§.⁊ gl.declaratiōe distingue,qñq3 qs
locat rem puta fundū,vel locat operas suas:vel reʒ ⁊ operas.
p̄mo casu qñq3 factū locatoris,est iustū,qñq3 iiustū:si ē iustū,
tūc siqdē ista iustitia ɔtingit ex culpa ipsius ɔductoris.puta
qr nō vult mercedē soluere:tūc si locator est p̄atus pōt merce
dem petere totius tpis,vt in aut.q rē.C.de sacrosan.eccle.⁊ in

a ¶ Fit.add.d.alex.d imol.in l.interdū.§.q̄ ex naufragio.vbi etiā p frā.aret.j.de acq.poss.⁊ qd ibidē ad frā.are.dixi in apostil.⁊ do.alex.de imol.in ɔsil.xxviij.in.j.parte.

b ¶ L.lʒ.vbi vi de salice.in.ij.col.v̄s.q̄ro qñ dicatur steril tas.vbi tʒ qd bart.⁊ firmia.in suo tractatu d gabellis i.ij.pte.xxv.q.⁊ Andre.bar.in suo ɔsil.inci.scripsit propheta ⁊c.

a ¶Temporis. Adde Odof. in consi.incip. locaui tibi mulam.qd cōductor equi non tenet ad mercedē post mortem equi vsq ad solutionis estimationem. etiam si fuerit factum pactū qd qlibet die equus intelligeret locatus pro quinque solidis.

tor.vnde sumit.Si vero locator est priuata persona,tunc potest petere mercedē solu3 p rata tpis,vt.j.e.l.colonus.in prin cip.z ibi not.C.eo.l.edem.Si vero ista iustitia contingit pro parte locatoris absq cōductoris culpa.tūc merces pro rata debetur.vt.d.l.edem.C.eo.l.qui insulam.Si vero factū locatoris est iniustū,tūc tenet locator cōductori ad totale suum interesse, vt.j.eo si fundus.z.l.hec distinctio.z.l.si in leg.§.colonus. s.eo.l.ex cōducto.in prin.¶Scdo casu qn vsus impeditur facto cōductoris,z tūc locatori debetur integra merces vt.j.eo.l.si in lege.§.si dominus horreorū.e.ti.Tertio casu quādo vsus impedit facto tertij,tunc qnq factū tertij est iustum quādoq iniustū:si est iustū,si quidem locator potuit circa hoc prouidere.z nō prouidit,tenetur cōductori ad interesse totale ipsius cōductoris,vt.s.eo.l.si quis domū.§.pe. j.eo.l.si merces.§.j.Si vero locator circa hoc nō potuit prouidere,tūc fit mercedis remissio p rata,vt.d.l.si qs domū.§. j.j.e.l.si fundus.Si vero factū tertij est iniustū,tūc aut cōductor pōt resistere z resistere tenet.vt.s.e.l.ite3 qr.§.exercitū. si vero nō potest resistere,fit remissio mercedis p rata,vt.s.e.l. pri.§.j.ibi dum dicit,aut incursus hostiū fiat zc.Quod intelligo verū nisi hoc fieret propter inimicitiā locatoris seu conductoris:qr tunc videt factū culpa illius pp cuius inimicitiā hoc cōtingit,vt.l.si merces.§.culpe.j.eo. ¶Quarto casu qn hoc cōtingit casu fortuito:dic qnq casus cōtingit ex parte locatoris seu ex parte rei locate,z tunc remissio fit p rata. vt l.si qs domū.in fi.s.eo.l.pri.j.eo.l.habitatores.§.vlt.z.l.q in sulā.§.j.qnq cōtingit ex parte cōductoris,z tūc ad integram mercedē tenet alleg.gl.l.colonus.§.maxime.s3 probatur melius.s.ad.l.rho.de iac.l.si vehēda.in pn.¶Scdo casu principaliter valet qn quis locat operas suas,vel rem z operas, z cōtingit q operas nō prestat,tūc qd iuris sit:gl.ponit duas opi.vnā in versi.cum autem qui operas.secundam ibi:vel dic verius.z videtur tenere gl.secundā opi.sed primā opi. tenet gl.j.de va.z extraor.cog.l.j.§.diuus,C.de condi.ob cau.l. pe. tn ista opi.videtur cōtra istum.§.z eius materiam.z habetis ista3 totā gl.in summa.Azo.C.e.tamen pro declaratione isti9 membri,vc3 qn in cōtractu locationis z conductionis vnus debet operas,vel rem z operas,z alius debet pecuniā:dic qn que opere nō prestantur propter factū cōductoris,vel propter casu3 cōtingentē in psona cōductoris, z tū debet tota pensio.vt.j.e.l.s3 addes.§.cū quida3.z.l.qui operas.Si vero opere nō prestant,qr stat p locatorē,tūc quādoq stetit pp factū eius,qnq ppter casu3.primo casu tenet ad totale interesse,vt.C.eo.l.hi qui.scdo casu tenet vt mercede3 remittat,vt d.§.Et sic d3 intelligi.l.aduocatiōis.C.de cōdi.ob cau.Predicta sunt vera in cōtractibus bo.fi.puta locatiōis z conductionis:s3 si loqmur in cōtractib9 stricti iuris,puta in stipulatiōe: z tūc siquidē stipulatio est simpliciter cōcepta,puta p mitto tibi centū,si tale quid feceris:tunc siquidē cōdictio nō impletur ppter aliquē casu3 nihil debet,vt.s.ad.l.Rhod.de iact.l.si vehēda.in prin.j.de verb.sig.l.cedere diē.Si vero nō fuerit cditionaliter cōcepta:s3 tu pmisisti aliqd facere,z ego pmisi dare centū:tūc esset idē in cōtu stricti iuris:qd dixi in cōtractu locatiōis z cōductiōis.z isto casu talis stipulatio dicet cōuentionalis,vt.j.de verb.ob.qnq.§.conuentionales. ¶In gl.magna.ibi illud aliud est in vēditiōe,no.hāc gl.z idem ponit Rof.in libellis suis super hoc tit.S3 circa hoc vide qd no.Cy.C.eo.l.legē.¶In ea.gl.in fi.¶No.ex hac glo.q si ille q d3 prestare operas,z impeditus certo tpe,pōt supplere alio tpe,z totā mercedē cōsequitur nisi opere deberēt ex cōtractu nominato.z peniteret eū cui opere sunt prestāde.Circa qd vide quod not.Azo in summa.C.eo.zc.

¶Ex lect.ant.¶Repetitur vectura a nauta,qui nō nauigauit casu impedito.h.d.¶In gl.non solū ibi caruit:qd dic vt C.de nau.fe.cū proponas.Et ibi vt autē.In tota ista gl.dicitur cōductor ille qui dat pecunia3,locator ille qui ponit rem vel operā.hoc dico ne vadas in equiuoco super ista3 glo.fm Bar.z ibi cū rem suā.s.sine opera vt fundū.z ibi actus ex cōducto.s3 aliter z aliter:nā cum p culpā ad interesse cum p casum ad exonerati.mercedis.z in hoc stat veritas primi pūcti de locati.solius rei:z ibi,si cōductor pēsionis . nā si nō soluisset pensionē,nō posset petere penā contractus,vt in.l.j.§.fi.j. de lo.publ.fru.z ibi no.Et ibi in secūdo casu,cū stetit p casū cōtingentē in re locata.Et ibi idē est vt merces remittatur. F.accur.Nec ob.s.ea.gl.ver.sed in primo.quia ibi de facto illicito contra natura3 contractus,hic de facto licito fm Jac. Et ibi ab eo hoc cadit sub mēbro,qn stat per tertiū:na3 z hoc cōnumeratur in casu fortuito,vt.s.eod.ex conducto.§. si vis. in fi.z hoc qn tertius prestat impedimentum facti,sed quādo prestat impedimentū iuris,z de iure,loquit.s.e.si qs domu3. fm Ja.z ibi.§.nauē.quia tunc cōtingit casus in persona obligati ad pensionē,nec debet nocere creditori,vt not.Dy. in.c. si qs in ius.in fi.Ex predictis apparet q si conductor roncini degustauit roncinu3,ita q nō est equitatibilis,q tenet ad vecturam toti9 temporis[a]. Item ad interesse totius deteriorationis,vt.j.eod.in le.§.colonus. z ibi aduocatiōis. cōclude q casus aliqn cōtingit in re,aliquando in persona: z si in persona aliquando in persona conductoris,aliquando locatoris:qdam ergo difficultas respicit rem,quedam persona3:circa qd vide quoddā no.dictū Dy.j.de ver.obli. continuus.§.illud.z ibi precium cōsequitur.vt no.in.l.necessario.de peric.z commo.rei ven.Jac.z tibi titio.§.j.hoc non est verū:qr vterq contractus est onerosus.Sed ratio differentie est:qr in venditiōe perit species debita,sed non in locati.qr in loca.non est spēs in obligatione,sed factu3 successiuum,qd nō dicit interire:quia nec est,cū sit d futuro fm Ja.bu.hec ergo est rō quare periculū est emptoris z non conductoris,qd no.z ibi,in liberat.imo in vltima volūtate est speciale fm Bar.z vide.l.ij.j.de an.leg. z ibi in aduocatis.imo est speciale in publicis salarijs,sec9 in salarijs priuatis fm Bar.s.quando casus contingit in persona salariati:sed si in persona salariantis idem vtrobiq, vt.j. eo.sed addes.§.fi.z ibi supple in sequenti quando erat appositum tēpus in genere,vt tempus anni:sec9 si in specie,vt tempus presentis anni,quia tūc non debet suppleri fm Bar.

Ubicunq. Pro declaratiōe isti9.§.dic quādoq cōductor allegat fructuu3 sterilitate3, qnq allegat fructuū modicitatē.primo casu fit remissio mercedis.vt.s.eo.l.ex cōducto.§.si vis.fallit si contrarium fuerit actum inter partes.vt.s.e.l.si quis fundum.Item fallit si alijs annis fuit vbertas.vt hac.l.si vno.in princi.Itē fallit si sterilitas cōtingeret culpa coloni.vt hac.l.§.itē alio. ¶Secūdo casu non fit remissio mercedis.vt.s.eo.l.ex cōducto.§.si qua tamen vitia.¶Tertio casu non debet fieri remissio.vt hac.l.§. cum quidam.Est z quartus casus, videlicet quādo cōductor allegat fundum casu perijsse.z tūc debet fieri mercedis remissio.vt.d.l.ex cōducto.ver.sed si agere zc.¶Ex lec.anti.¶In tex.ibi,respondet,propter culpam cōmissam tēpore cōtract9.

¶Item ex lec.anti.

Ut puta fundum titio. Not.casum in quo quis rem vni locatā potest alteri locare:qr ille decessit,z nemo est heres. Itē no.quod restitutio minoris non rescindit ea que interim a tertio legitime gesta sunt.

Sed addes. Non summatur qr breuis. sed ipsam declara vt in gl.

Si quis. Que facilius sciri possunt, si ignorant,grauius coercētur.

¶Ex lectu.anti.¶In tex.ibi,fundum instructū,vel simplr secundū alios.vnde qui locat fundum simpliciter videtur, locare fundum instructum.tamen hoc de consuetudine nō seruatur secundum Ray.

Illud nobis. No.q ille qui locat vineā vel oliuetum,vel aliud prediū alicui debet prestare oīa instrumēta q sunt necessaria colono ad fruct9 percipiēdos,alrs si nō pstat,actiōe ex cōducto tenet,vt hic zc. ¶Ex lec.anti.¶No.q si locaui alicui vineā,z ibi sunt tine, vel dolia,q debeo eas dimittere ad vsu3 cōductoris vt possit in eis facere vindemiam.secus esset in venditore.vt.s.de act, empt.fundum mihi.

¶Item ex lectura antiqua.

Si quis cum in. No.q condictio indebiti non habet locū nisi qn solutum erat indebitum tempore solutionis.z adde quod not. s.eo.si quis fundum.§.imperator.

Si dominus. Non summatur:qr breuis.s3 nota casum istius.§.

Si inquilinus. No.hūc tex.z iūge huic tex. l.habitator.s.de rei vē.z.l.si quis in pncipio.s.de vsufr.ibi,adijcit z d suo sicut frau. Inde cōdictio non h3 locū nisi qn solutum est indebitū tpe solutionis.adde qd no.s.e.l.si quis fundum.§.j.in princip.

Si quis cum in annū. Not. hunc.§.z margine in fi. Ibi prerogauit.i.ante tps soluit.nā hic videtur casus q pensio non d3 solui in initio.s3 in fine anni.s3 de hoc dic vt p gl. in.l.edē.C.eo.z si seruus cōis meuij.§.fi.de stipu.seruorum.

Si quis mulierem. Nō summat qr breuis:s3 no.casu3 isti9. vide p te.Iste.§.est arg.q p fetibus qui sugūt lac nō debeat portoriū vel gabella:qr cēset pars matris.z vide Cy.in.l.j.C. de pact.pi.ad istū.§.dic q cōsiderato tpe cōct9 erat vnū corp9 cū hic dicat q infans fuit natus in naui.ergo tpe cōctus erat i vtero.Guli.alle.istū.§.de sta.ho.l.q i vtero.qd ē no. z habui d facto.facit ad no.p doc.i.l.si vt certo.§.vsq adeo.s.cōmoda.

Item ex lect.

¶ Item ex lectur.antiq.

Cum quidam. Casus contingens in persona scholaris nō nocet scriptori: nec casus cōtingens in psona potestatis nocet accessori. ¶ In ter. ibi, acceptisti. tūc videretur recessum a primo contractu p tēpore futuro, ar.in.l.stipulatus es opus.de fideiuss.

Papinianus. Alis est.l.Diem functa. ¶ No.ter. ibi si nō posuea 2c.7 not.gl.super vbo residui.ibidē si esse potuit.7 vide quod no.j.e.l.q opas 2c.

¶ Item ex lectur.antiq.

Cum venderem. Dictio donec, est distributiua a tēporum[a] facit quod filia femina nō habeat recursum donec supereſt masculus.

Item si precio. Non summatur q̄ breuis: sed ipsam declara per te.

Quemadmodū. No.tex. dum dicit naturali ter cōcessum hoc est q̄ lz naturaliter, hoc est, de iuregentiū Zhentib⁹ decipere se inter se, exponit gl.hunc tex.in.l.in cause.§.idē Papi.ff.de minor. Et no.hic glos.super verbo cōscribere, q̄ dicit q̄ nō est ppie circūuentio sine dolo.7 no.gl.super ver.sed nunquid ecipso 2c. ¶ Ex lec.ant. ¶ In tex.ibi, faciēdi necessitatē.scz.de rei vē, redēptores. Ray.7 est arg.istud verbum necessitatē quod opifices 7 magistri teneantur precise ad factum. quod dic vt no. in.l.stipulatio.§.fine.de noui oper.nun.

Et ideo preterea. In tex.ibi, nō pōt, nisi sit facta deceptio vltra dimidiā iusti precii.vt no.C.eod.si olei.7 in Specu.de emp.7 ven.ver.nunc dicendum ver.quid si aliquis. 7 ver.sed.7.3.§.proxi.in parifica litere.

Sin lege. Not.ex hoc text.q̄ iste q̄ hz arbitriū approbādi opus, nō pōt terminum prorogare nisi fuerit ei spāliter cōcessum. Et sic facit ad.q.§.q̄ si alicui est datū arbitriū cognoscēdi de aliquo, nō pōt terminū prorare nisi spāliter fuerit ei permissus. ¶ Scōo no.q̄ liberū arbitriū hz tribus modis. Primo q̄n qs pōt preferre iniquū equo.7 ita accipit de lega.iij.l.fideicōmiss. §.Pp. Secūdo mō hz liberū arbitrium, q̄n vigore ipsius nō hz obseruare solēpitatē iuris vt.l.si militibus.in princi.7.§.final. Tertio hz liberū arbitriū q̄n nullo cogēte iperio, hz sola ipsius volūtate facit, vt.l.si q̄s maior.C.de trāsac.p.isto libero arbitrio q̄d habeat operari.vide.l.pe.ff.de test.mil.7 ibi plene dixi. ¶ In gl.que incipit.etiā p mercede.ibi, vt subiūcitur hic statim, imo exprese hz. Ibi.ista tñ, cum infra tex.postea subiūcitur. hz de his 2c.Nā de necessitate oportet intelligi principiū de pensione futuri temporis. habes ergo hic q̄ ōes pōt incōtinenti agere etiam pro futuro tempore.q̄ intelligе, vt no.j. proxi.§.in glos.que incipit.si.ad interesse ibi, 7 sic intellige 2c. ¶ Additio. ¶ Si in lege. Hoc arbitriū ītinet arbitriū boni viri hoc prio.7 arbitriū cōcessum sup facti approbatiōe 7 qualitate nō vē cōcessum sup pregatiōe tpis limitati.b.d. ¶ In tex.ibi ex locato.7 sic ac.ex eo Actu.q̄ dic.vt.ff.p foc.l.vñ 7 si nerue. Et facit ad.q.vnū statutū dicit q̄ ō incendiarios ptās habeat liberū arbitriū in cognoscēdo 7 punitiādo.aliud statutū ālter ōt q̄ non possit cognoscere de maleficijs nisi suo tpe ppetratis: mō queriē nunq̄ de incēdio alio tpe ppetrato habeat cognitionē ex vi arbitrii, 7 dicēdū est q̄ nō nisi spāliter fiat mētio in arbitrio de tpe per būc tex. 7 ad idem de ver. obli.l.q Rome.§.Callimach⁹.in fi.7 ita dixi alio die ō facto.

Si colonus. Fructus possunt p mercede loco pignoris retineri ad hoc allegat in tex.non obligatur secus in vbanis predijs vt.ff. de pign. actio.l.solutum.§.vnde si domum.

Si domus. Hic dicitur q̄ si inquilin⁹ vel colonus ōserāt habitationē q̄ ōns statis agere potest. Et dicūt qdā q̄ agere pōt ad pensionē etiā futuram nisi habeat iustā cām migrādi 7 recedendi. Azo dicit q̄ nō pōt agere, sed hz retentionē ō inquilinū repetentē res suas, 7 tū inquilinus venit de nō recedēdo als nec petit nec retinet. Et gl.dicit q̄ si inquilinus hz iustam cām recedēdi q̄ pōt migrare 7 petere remissionē pensionis, sicut ōns pōt expellere ex eisdem causis ex quibus locator pōt migrare, vt q̄ ducturus est vxorē, 7 illa domus est incapax, vel pp aliam necessitatē rei familiaris. sed Azo 7 Jo. dicūt Sium. Ja. de Ra. ōt q̄ inquilinus pōt migrare sine solutione pēsionis future q̄n cā migrādi venit ex ipsa re. vt q̄ domus minat ruinam. q̄ tūc venit defectus ex parte rei. si aut̄ venit ex parte inquilini tunc secus, vt q̄ migratio est voluntaria vt puta cā ducēdi vxorē, vel pp aliam sibi cōmoditatē, vñ nō ob. q̄ recedat teneſ tunc solvere pensionem secundū formam predictorum. quia nulla lege reperitur esse cautū secundū Lyn. in addi. 7 ista est vitas.

Colonus. No. in hac glos. que incipit. ſ. ad interesse quo dat optimū intellectū ad hūc. §. 7 ad precedentem. Jtē not. tex. in fi. ibi sera est eſ patientia 2c. Ex quo tex. no. q̄ non solū locator tenetur colono ad traditionē vt.ff.c.l.ex cōducto. in prin. sed etiam tenetur ad patientiaz vt patiatur colonus vti fruī. vt hic. ¶ Ex lec. ant. ¶ Obligatio ad interesse que cōmittitur q̄ factus est q̄ fieri nō debuit statim cōmittitur ad interesse totale, nec habet locum penitētia, nisi re integra 7 intra modicum tempus. b.d.§.no. ¶ No. q̄ obligatio ad interesse cōmittitur in totū 7 non particulariter.7 sic est ff.de ver.ob.l.si stipulatus essem a te. Secundo ōt Pet. q̄ hic cōmittit obligatio ad interesse q̄ factū fuerit id q̄ fieri nō debuit ſm Lyn. in addi. Dicit Ray. q̄ si cōmittitur mora particularis in faciendo cōmittitur in totū, vt hic. j. de annuis leg. l. ij. Si aūt in omittēdo, aut circa diuidū. aut indiuidum primo casu committitur ad interesse particulare: vt.ff.de ver.oblig.continuus.§.item qui insulam.7.l. stipulationes non diuiduntur.§.fina. ¶ Secundo casu cōmittitur ad interesse totale vt in.d.l.si.de annuis leg.7 arg.j. ad Sil. si quis in grauī.§. si quis tabulas.

[a] ¶ Tēporum, Vide Franc. arc.l.q̄ meū, de acqr.pos.7 in.l.si q̄s posthumo.§. si filium. de liber. 7 posthu. vbi plenius.7 in.l. si id q̄.§. q̄ aūt de acquir. pos.7 Bal. in consil. 69. vol.

Qui in pures. Facit.ff. de vsufru. quoties.§. si colono.

Si merces. No. tex. ibi si autem ille vel vo luerit 2c. Iam facit iste text. q̄ arbitrator cogitur ferre sententiam seu laudum. de qua quaestione per doc. C. de contraben. emp. l. i. j. de leg. ij. l. i. 7 vide q̄ not. ff. de arbitr. l. si de meis. §. recepisse. ¶ Additio. ¶ Si merces. In non nominatum virum nō potest fieri declaratio quantitatis. sed in virum specificatum 7 nominatum sic. b.d. generaliter. i. sine declaratione quantitatis.

Qui fundū. Not. ex hoc. §. q̄ emptor potest cōpelere colonū 7 inquilinum. 7 sic successor singularis non cogitur stare colono. licet colonus habeat regressum contra locatorem: vt hic. 7.j.e.l. qui fundum. C.e.l.em ptorem 7 ibi per glo. 7 doc. j. sol. mat. l. si filio. §. fi. ¶ Additio. ¶ Qui fundū, Emptor nō tenet stare colono vel inglino nisi venditor reseruauerit ius coloni vel inquilini. b.d. Adde q̄ nec inquilinus vel colon⁹ emptori. l. qui fundū. j.c. Lum colo. ſ. venditore ex conducto. ¶ No. hic q̄ singularis successor non tenetur stare colono⁹. dicūt doc. q̄ ista est verū in successore volūtario: secus in necessario successore: vt. j. sol. matr. l. diuortio. 7 de bo. auct. iudi. poſ. i. in venditione. §. j. tñ hoc vē fallere in fisco q nō tenet stare colono 3 fiscati: vt. j.e.l. si fundus. hz cōfiscatio dicat alienatio necessaria. 7 habetis similē specificationem. j. de iure fisi. l. si. Jtē dicūt doc. q̄ iste. §. dz intelligi de colono ad modicū tpe: secus si ad lōgū tps. q̄ tūc haberet ius in re. 7 nō posset expelli, q̄ habet loco socij. ar. j. p so. l. idē. in fi. q̄ dic vt no. Jac. de Arē. 7 Ly. C. loc. l. edē. 7 p Jac. de Bel. ff. ti. j. l. emptor. 7 in Spe. de locat. §. j. ver. sed pone locaui. 7. §. nunc aliqua. §. expliſi. 7 per Jac. j. sol. matr. l. si filio. §. fi. Dicunt etiā quidā quicquid sit in colono, sec⁹ est in emptore fructuum: q̄ non potest expelli per emptorem propietatis. q̄ est verū q̄n acquisiuit ius reale puta vsusfructus. secus vē si nō acquisiuit ius reale. q̄ emptor non est obligatus ei: vt. ff. de cōtrab. emp. l. fi. 7 argu. j. de vsufru. leg. l. fundi Trebatiani. de quo vide q̄ dixi in.l. si fundo. 7.l. si fundum. cum enim non habeat possessionem nec ius in re, quid prohibet eū expelli a domino 7 possessore: certe nihil. arg. de leg. j. l. Jul. §. l.

[b] ¶ Ablono. Vide domin. Ble. ex Jmo. in. l. si filio. §. fi. fol. ma. in. fi. col. 7 Flor. in. l. actores. §. quid. ō vsusfr.

Si vicino. No. text. istius. §. pro te scholari si lumina domus tibi locate obscurantur a vicino. b.d. Propter nimiam obscuritatem luminū, inquilin⁹ potest licite migrare. b.d. Not. q̄ locator tenetur reficere ostia 7 fenestras.

Conductor. ¶ Not. q̄ opera rustica sunt suo tēpore facienda. alias autem eo ipso p batur mora.

Culpe. Not. tex. q̄ illud q̄ fit per inimicitiam coloni videtur fieri propter eius culpā. quod tene menti. 7 glo. approbat Jac. de Arē. in. l. exceptione. §. de fideiuss. facit. j. solu. matr. l. i. quod tene menti. ¶ Ex lect. ant. ¶ In tex. ibi, inimicitias speciales 7 priuatas. facit. j. solu. ma. l. pen. §. j. ¶ Not. q̄ lex interpretatur q̄ vbi sit inimicitia, ibi sit culpa vel saltem parificentur. 7 vide quod no. Jmo. extra de appel. dilectus. in glo. quod not.

Vis maior. ¶ In tex. ibi tolerabile. i. vltra dimidiam iusti precii. vt. ff. c. si vno. de act. empt. cum forte. 7 per Lyn. C. eod. licet. ¶ Not. q̄ propter intolerabile damnum fit remissio mercedis: sed propter modicum damnum nulla fit remissio. vnde colonus etsi partialiter recolligit minus q̄ seminauerit, tamē de illo modico debet dare partem domino. In glos. ij. ibi, idem 2c. istam glos. notabilem que vult q̄ sicut pensio remittitur per sterilitatem

a ¶ Colonus. a Vide.d. Jaſ. May. inſti. de act. §. preiudiciales. nu. xlv. vbi remiſſine habes q dicãtur coloni: qui cẽſiti: qui aſcriptiti. ꝛ nõnulla ad materiã.

casu fortuito contingentẽ: ita ꝓpter magnã vbertatẽ ꝙtingẽtem casu fortuito pensio augmentar. Sed circa iſtam gl. vide qõ not. C. e. l. ly. in. j. gl. in fi. ꝛ facit ad materiã huius gl. extra de de cẽſibus. c. ꝙto. ¶ Ultimo ex hoc tex. in ver. apparet. no. qõ ꝓprie dr colonus[a] ſeu cõductor ille q cõduxit ad pecuniã numeratam. vt hic. ꝛ. C. e. l. ly. j. de vſur. l. in fructu. ꝛ tũc agit locati ꝛ ꝙducti. l. j. §. ſi quis ſeruũ. ff. depoſiti. l. naturalis. §. at cum do. j. de pſcri. ver. facit. ff. e. l. itẽ ſi ꝓcio. §. j. ꝛ qõ ibi not. Sz hic quero pone qõ cõductor dat locatori certã ꝑtitatẽ frumenti ꝓ locatione quo iure agit? Rñdeo actione preſcrip. v. vt no. C. e. l. edem. in gl. ij. ꝛ. l. ly. in gl. j. ꝛ. l. ſi olei. j. e. ti. vbi aũt eſt partiarius colon⁹ de quo loquit. l. in ver. pri. tũc dr agi actiõe ꝓ ſocio: vt no. in. l. j. §. ij qs ſeruũ. ff. depo. vide eundem in. l. j. ff. e.

Qui colũnam. No. quod architectus, vel arti feꝛ tenetur de culpa fabꝛorum, vel operariorum, quos ponit in opere. b. d.

In operis. In gl. ij. ibi vel hic in faciendo. no. gl. notabilẽ q illud qõ dr qõ in pſonalib⁹ obligationib⁹ ille q ꝓior eſt in tpe non eſt potior in iure[b] vt. l. priuileg. j. de priuileg. credi. hz locũ in obligatione dandi vt ibi. non aũt hz locũ in obligationib⁹ q ꝙſiſtũt in faciendo. qꝛ tunc qui potior eſt in tpe potior eſt in iure. caſus eſt hic nota. ꝛ menti tenendus. Jn obligationib⁹ facti q ꝓior eſt in tpe potior eſt in iure, lz ſit obligatio ſimplex abſq; hypotheca bonorũ. b. d. ꝛ eſt lex ſing. Et eſt ar. iſta leꝛ. q habẽs duo beneficia curata ex diſpẽſatiõe ſupiozis debeat primo ſeruire p ſeipſum, ſcõo p ſubſtitutũ ſeu vicariũ, qꝛ ozdo tpis in obligatione facti dr attẽdi. Et eſt etiã ar. ad habentes feudũ a duob⁹ dominis quoꝝ vtriſq; promiſit operã ſimul vt debeat attendi ozdo ꝙſſiõis feudi. ꝛ vide circa hoc quod no. in Spec. de loca. §. poſtq. ver. quid ſi quis locauit operas. de feu. §. qñ. ver. qñ. q̃rit. facit. Et leꝛ iſta ad. q. de ſcriptoꝛe q ꝓ miſit ſcribere dnob⁹ qõ cõpellat ꝓmo ſcribere ꝓmo. ꝛ õ famulo q ſe cõduxit duobus ſucceſſiue q tenear ſuire ꝓio. Et not.

b ¶ Jn iure. b Adde. d. Alde. de Jmol. in. l. fi is qui. de iu. fiſ. ꝛ Paul. de Caſt. hic ꝛ eundem Bal. in. l. licet. C. q pot. in pig. hab.

Habitatores Not. diſtinctionẽ iſtius leꝛ gis cũ ſeq. ¶ No. ter. in vſi. ceterũ. quod lz qs habeat gratuitaz habitationẽ tñ fit ſibi mercedis remiſſio. ¶ Additio. ¶ Habitatores. Pro modica incõmoditatate vel moleſtia nõ lz migrare; ꝓ magna ſic. Itẽ ꝓ iuſto metu is q potuit migrare ꝛ non migrauit ſibi imputet: ꝛ ſi migranti ꝓpter vitiũ rei locatoꝛ acgrat eque cõ modã habitatiõnẽ dz recipere integrã penſionẽ. b. d. cũ. l. ſeq. habitatoꝛes. ¶ Not. in. §. iterum. quod ſufficit iuſtus metus. Quod ſi vnus. not. qõ nil operatur exponere ſe periculo.

Quod ſi domus. Argu. qõ ſi citatus q hz excuſationem ꝓ pter metũ inimicoꝝz, ſe expoſuit periculo, venit ad iudiciũ cogat rñdere aduerſario: ꝛ imputet ſibi ſi ſe poſuit in periculo. Jbi tps q migrauit. Et q̃ eñ inuenit habitationez non cogit eã recipere, ꝛ poteſt remiſſionem ꝓ rata temporis petere. facit. j. de dam. infec. l. qui bona. §. illud.

In lege. No. ter. ibi, verbuz ſententie ꝛc. ꝛ vide qõ not. Azo in ſumma iſtius tituli.

¶ Additio. ¶ Jn lege. Verba relata ad Jctum intelligunt ſm naturã Jctus. b. d. vel ſic. Ex ſolicitudine ſuſcepti officij ꝛ ex natura ꝛ qualitate Jctus verba recipiunt interpꝛetationẽ extenſiuam. b. d. Et eſt ar. huius legis ad ligam: vt debeatur ſubſidiũ, cum nõ ſolum offenſa eſt in actu ſed etiã cum eſt in potentia ad actum vt obuietur offenſioni a principio ne poſſit fieri. quod not.

Si inſulam. Not. diſti. huius. l. in princi. Et no. ter. §. qui mulas. cõtra eum qui imponit roncino nimis magnam valiſiã vt ameatur ſi ꝓpter hoc roncinus maculetur.

Qui idẽ. No. caſum iſtius. §. ¶ No. qõ qñ merces eſt diuiſa in ſingulos pedes vel meſuras q nõ dz expectari pfectio totius tpis vel opis, ſed cõſummatio tñ illi⁹ ptis, ꝛ õ particula in particulã de qua dz poni merces ſm intellectũ Jo. ¶ No. ꝛ eſt ar. q ſcriptoꝛi õbeat ſolui õ petia in petiã: qꝛ merces aſtituitur in ſingulas petias ſm Bal.

Colonus. Qui excipit vim intelligit excipere vim extraneoꝝm ꝛ non ſuoꝝ: dubitatio erat quia verba, extrariam vim, erant impſonalia.

In naue. Actio nois diuerſi nõ hz locũ in re que locatoꝛi nõ remanet. Jtem debitoꝛ ꝑtitatis rõne certe ſpeciei non tenetur de caſu contingente circa illam ſpeciẽ: ſed interitu illius ſpeciei liberatur. b. d. ¶ Oppo. ꝛ videtur quod iſte ſaupheius non liberetur interitu nauis ꝛ frumenti: nã cuz ipſe tenetur ad frumentũ in genere, tenetur ad eius interitum: vt. l. in rõne. §. incerto. j. ad. l. Fal. C. ſi cer. pe. l. incendiũ. ¶ Secundo qñq; quis tenetur in genere rõne certe ſpeciei. ꝛ tũc interitu illius ſpeciei liberaklr ita loquitur hic. ad idẽ in. l. title textoꝛes. in fi. j. de leg. j. l. inter. C. de iure emphy. l. j. §. de nog. l. pe. §. j. Jn glo. ſup ver. l. oneris, ibi, propriũ nomẽ actionis ꝛc. ꝛ hoc apparet ex hac. l. ꝛ Joan. fecit in arboꝛe circulum de hac actiõe. an aũt iſta actio bodie locũ habeat: gl. que incipit, bac ratione. videtur velle qõ non. Et ideo Joannes in arboꝛe ſup circulo quem fecit de hac actione, non fecit puncta. ¶ Additio. ¶ Jn naue ſaupheĩ. No hic q locatio ꝛ depoſitũ pñt fieri in gñe ꝛ in ſpẽ. primo caſu tranſferẽ dñium ꝛ periculũ, ſecundo non. ¶ Secundo no. qõ lz genus ſit in obligatione, tñ ſi eſt reſpectu ſpeciei liberatur qs per interitũ. qõ eſt no. dignũ ſm gl. ꝛ ad hoc quotidie alleg. ſm Ja. Bu. ¶ Jn ver. ſed ſi ita in culpa dñtaꝛat optimũ arg. qõ ſi fructꝰ etiã poſtq̃ ſunt recollecti perierunt, ſine aliqua culpa coloni, ipſe deſinit teneri ad penſionẽ. Nã lz ſit debitoꝛ gñis, tñ tenetur rõne fructuũ. ſ. ad mercedẽ: vt. j. q̃ dies vſufr. leg. ced. l. firmio. ꝛ ió cũ fructus pe rierunt, ipſe deſinit teneri ſicut dicitur õ ſaupheio. Nã lz ipſe ad genus teneaꝛ, tñ ſi periſt. frumẽtũ rõne cuius tenebaꝛ eſt liberatus ſm Richar. malũ. ꝛ Ly. in addi. ego dixi. ff. eo. l. cõducto. §. ſi vis. Non ob. iſta leꝛ, qꝛ ibi nõ perit illud qõ erat in ſolutione ſed aliud diuerſuz. ar. ad hoc. ff. de peri. ꝛ. cõmo. rei vẽ. l. oeceſſario. in prin. ꝛ adde quod no. ff. e. l. ſed addes. §. itẽ cum quidam. in glo. mag. ver. licet quis.

Si fundum. Colon⁹ nõ tenet ſtare emptoꝛi. b. d. Et intellige etiã ſi ad magnũ tps, ſec⁹ eñ vt dixi. ff. e. l. ſi merces. §. qui fundum. ꝛ per hanc legẽ dico qõ colonus non poteſt accuſari ex forma ſtatuti ab emptoꝛe, eo qõ non laboꝛat fundũ. qꝛ hoc ius nõ tranſit ad emptoꝛẽ. itẽ a venditoꝛe non poteſt accuſari eo qõ ſua nõ intereſt. ¶ Not. ex hac. l. qõ quemadmodũ ſucceſſoꝛ ſingularis nõ cogit ſtare colono, ita colon⁹ non cogit ſtare ſucceſſoꝛi ſingulari. ¶ Sed aduerte qꝛ tenetur vẽditoꝛ emptoꝛi ad intereſſe: vt. ff. de act. emp. l. qui per colluſionẽ. Et ad iſtã legem facit qõ vidiſtis. ff. eo. l. ſi merces. §. qui fundum ꝛc.

1 ¶ Venditoꝛ fundo cõfiſcato, nõ tenetur ad aliud niſi ad reddendum pretium receptum.

2 Locatoꝛ non tenetur de vi.

Si fundus. No. diſti. iſti⁹ legis vſq; ad §. cũ fundũ. i. l. ꝛ hec diſtinctio. ꝛ circa ver. nã ꝛ ſi venderes. ꝛ glo. que incipit, imo videt qõ no. doc. C. de peri. ꝛ cõmo. rei. ven. l. i. ¶ Additio. ¶ Si fundus. Fundo locato publicato nõ tenet locato niſi ad remiſſionem mercedis. ſicut fundo vendito publicatoꝛ non tenetur niſi ad reddditionez vel remiſſionẽ preciſ. Jdem ſi colonus impediat fruiui maioꝛe, cui reſiſti non põt. ¶ No. q̃ ſiſc⁹ nõ tenet ſtare colono. Itẽ nec ẽptoꝛi cui nõ erat queſitũ i⁹ reale ex traditiõe. Et eſt iſta leg. expreſſum ar. cõtra illos, q dicũt q ẽptoꝛ nõ tenet ſtare colono, ſz ẽptoꝛi fructuũ: qꝛ nec vni nec alteri eſt obligatus: vñ potior eſt conditio ei⁹ q hz ius reale vt hic. ꝛ de publi. ſiue aũt. §. ſi duobus. Sco no. qõ nõ ob. venditiõe ex delicto venditoꝛis fundus cõfiſcatur ex quo nõ erat traditus vel quaſi traditus emptoꝛi. l. ſuper re. §. ſupernacuum. j. q mod. pig. vel hyp. ſol. ꝛ adde qõ no. in. l. j. C. de iu. fiſ. lib. x. ꝛ vide hic. j. ad Sil. ſenatus. Et ex hoc not. quod fiſcus nõ tenetur ſtare Jctui cõfiſcati. quod eſt verũ, qñ ꝙſcat certa res. ſec⁹ ſi vniuerſitas vt. C. ad. l. Jul. de vi pu. l. tutoꝛis.

1 ſm Ray. de Foꝛ. ¶ Tertio no. quod ꝙſcato fundo vẽditoꝛ nõ tenet ad aliud niſi ad reddendum preciũ receptũ ſm Bar.

2 hic. ꝛ eſt rõ qꝛ iſta alienatio eſt neceſſaria. ¶ Quarto no. q locatoꝛ nõ tenetur de vi. ꝛ ſi nõ põt reſiſtere ꝓpter maioꝛẽ poteꝛ tiam aduerſarij: tunc non tenetur niſi ad remiſſionem mercedis ꝓ rata temporis. ꝛ adde. ff. e. l. item queritur. §. exercitu. ¶ Quinto no. q res que euincitur de iure aſſimilatur rei que euincitur maioꝛi vi cui non poteſt reſiſti. Vno tamen addito quod ſi poteſt imputari dol⁹ locatoꝛi, tenet parti ad intereſſe totale vt hic. ꝛ. ff. e. l. ſi quis domum. primo reſponſo.

Cum fundum. No. iſtum. §. contra emptoꝛem fructuum cluſij q põt percipere omnes fructus illius anni, tamen fructus cedentes in aliuz annum coꝛrumpere non põt. ꝛ adde quod no. de vſufru. leg. l. infoꝛtunium. ¶ Not. iſtum. §. qui eſt no. ꝛ menti tenẽdus. ꝛ de ipſo facit. q. glo. in. l. pe. j. de vſufr. legato.

Opus. Not. ex hac. l. q̃ qñ quis ꝙdrit aliquid opus ſuo piculo nõ tenet ꝑpetuo de periculo, ſed tenet donec op⁹ ſit aſſignatũ õño ꝓ pfecto facto ꝛ approbato. Et ſi eſt op⁹ talis q̃litatis qõ arbitrio boni viri debeat approbari, coipſo dz approbari. b. d. cum. l. ſeq. ſecundũ Bar. ¶ Secũdo no. qõ vbi quis ſuſcipit in ſe piculũ non tenetur de caſu fortuito vt hac. l. in fi. ff. l. proꝛi. licet dubitetur per glo. §. ſi quis cau. l. ſed ꝛ ſi quis. §. queſitum. ¶ Ultimo no. gl. ii. huius legis que dicit quod periculum non aſſumit ꝓ caſu fortuito. habuiſtis not. §. e. l. itẽ q̃ritur. §. ſi gẽma.

Qui operas.

Si operas. No.hāc.l.cū gl.i. cū qua cō cord.qō habuistis no.ff.eo.l. sed addes.§.fi. Adō q no.in Spe. de loc.§.postq.v. scias.ꝛ ver.qd si faber.ꝛ ver.quid si mercenarius infirmet.Et dicit Dy.in.l.fi.j.fol.ma.qō ista.l.est in ar.ad.q.operarij locati redeūt ante tertias,an totius diei salariū debeāt habere? ꝛ ōt q ibi innuit q sic.Itē qn dies icepta p cōpleta habetur, vt.j. de manu.l.j.ꝛ de vsu.l.iij.ꝛ de diuer.ꝛ temp.presc.l.in vsuca. in pzin.ꝛ de tela.l.qua ctate. ¶Ecōtra videt q pro rata dici, vt.ff.de mino.l.in mino.ꝛ.j.de act.ꝛ oblig.l.in omnibus pscri. preterea secunda pars diei non videtur estimāda sed prior, vt j.de ali.leg.l.ij.j.de ver.sig.l.iij.§.j.secūdum eum.adde qō not. Ray.in.l.arboribus.§.de illa.de vsufructu.

¶Sequitur ex lectur.antiq.

Mon solet. Locatio.facit.j.de vsuca.ei a quo fundus.ꝛ adde qō not.j.de leg.ff. l.codicillis.§.ij.ꝛ per Archi.xij.q.ij.abbatibus.

Sed ꝛ de dāno. No.q custos non tenet de vi, cui resisti nō pōt;ꝛ facit ad excusatiōne hominū ville,q nō ceperunt malefactorem propter eius potentiā impediti: nam custodia aduersus vim parū pficit:vt.l.si ea res.ff.de act.empt.facit in ar. C.de epis.ꝛ cle.l.si quis in hoc genus.ꝛ.ff.eod.si fundus. in fin.

Locare. In ter.ibi,seruitutem.f.per se,q nec vti potest,nisi qui habet predium dominans.

Si quis conduxerit. Circa istā legē no.gl.ꝛ doc.in.l.siqs ante.§.vl.j.de acq.pos.¶Addi tio.¶Si quis. Ex modicitate mercedis redditur conductio nulla.ad hoc alleg.ibi,nummo vno.quidā faciūt vim in eo qō dicit vno:q dicūt q vnus nō est numerus, sed principiū numeri[a],vnde nō est ibi pecunia numerata,tunc que regitur in isto cōtractu:que ratio non valet:q licet nō esset locatio.esset cōtractus innominatus,vt.j.de prescrip.ver.l.naturalis.§.at cum do. Item q si res esset taz vilis q non esset digna maiori mercede,valeret locatio:vt.l.si quis ante.de acq.pos. ergo ratio falsa. Vā ergo nō est nimia disproportio iter rē ꝛ mercedē, vnde esset magis donatio,q conductio,vt litera ōt:sed in emphyteuta videmus hoc tolerabile, q soluit vnus denarius p canone ēt magne rei:sed illud est ideo ibi, q soluitur in signū recognitionis dominij,non pro fructibus consequēdis.ꝛ adō qō no.in Spe.de loc.§.nūc aliqua.ver.ciij.per Lyn.C. de sac. san.eccle.auk.qui rem huiusmodi.in vlti.q. Istud brocardum not.q ignorantia nedum excusat a delicto,sed etiam dat robur contractui. ¶In glo.si ergo.in fin.

Cum apparebit. In ℣ctu locatiōis ꝛ conductionis possunt constitui duo rei insolidū, ꝛ ille qui ab actore in solidū conuentur, habet beneficium cedendarū actionū.h.d. Adde,dicit quidam q si sunt correi ex cā lucrativa, nō habēt beneficium cedendarum.j.ad.l.Fal.in.l.Hal.hoc obseruandū. sec⁹ si ex causa onerosa,vt in casu legis nostre. ¶Not.tex.isti? legis in fi.Nam hic videtur tex.contra glos.quā habuistis.ff. cōmo.l.vnde queritur.que glo.dicit non habere locum cessionem,vbi non habet locum beneficium diuisionis. Nam vides hic q secundum hec iura inter plures conductores nō habet locum beneficium cessionis.tex.est hic.

Si ignorans. Gl.inducit hūc tex. in argumētum de offendente clericum incedentem in habitu laicali[b] ꝛc. ¶Addi tio.¶Si ignorans. Ubi cessat propositum delinquēdi,cessat ꝛ delictū.h.d.fm Ly.qui plene examinat hic qō percutiēs clericum nō incedentē in habitu,nō incidit in excōicationem:qō intelligo si ignorabat eū clericū, secus si sciebat, vt no.Archi. gl.di.non est facile.ꝛ.xj.q.i.precipue.ꝛ facit de sent.excom.si index laicus.hb.vi.ꝛ de iniur.l.apud Labeonem.§.si quis virginem.ergo clericus qui non habet habitum,non habet priuilegium canonis,si quis suadēte.qō dic vt no.per Archi.xvij.q. iiij.si quis. Quid de eo qui percutit clericum excōicatū,an sit excōmunicatus?vide per Arch.ibidem.ꝛ.xx.q.iij.eos. Et qualis debeat esse habitus clericorum,vide per Arch.xvi.q.vij.in nona actione.ex quibus presumat quis clericus,vide per eundem.c.distinc.contra morem. faciunt predicta ad statuta,que differentiam faciunt inter laicos ꝛ clericos.

Vlege. Pactū appositū soluz in fauore vni⁹ partis,p pte aduersa interpretari nō debet.h.d.¶No.q Iudex non est eadem disciplina.

¶No.casum istius principij,q est no.ꝛ menti tenendus.sic.

¶Secūdo no.tex.in fi.princi.quod ista verba,p uitto te seruare indēnem,referunt tam ad sortē,q̄ ad vsuras, ꝛ ad omne interesse. ¶Ultimo no.gl.que incipit,querit an fi deiussor simpliciter intercedens teneatur ad vsuras.ꝛ vide qō no.Azo in summa.C.e.§.vlt.de quo dixi in.l.cētū Capue.ff.ō eo qō cer.lo. ¶Ultimo not.ter.ibi,si nō tam ex obligatiōe ꝛc, q illud qō debetur officio iudicis,nō est in obligatiōe:habuistis.ff.de act.emp.l.qui per collusionem precii.ꝛ ibi dixi.

Si decem. Discordia in q̄titate vitiat ℣ctū nō esset. ibi quātitas proferk absolute, hic respectiue ad aliud.ꝛ vide quod no.per Guli.C. de an.exc.l. si qs ex multis. Et per hanc.l.videk q.l.diē pferre.§.si plures.ff.de arbit. nō habeat locum in arbitris assumptis super declaratione p̄cij seu mercedis,sed solum in actibus litis decisiuis.

Qui fideiussor. Non videtur fideiubere iubet apud debitorem fisci.h.d.Unde sumit argumētum,quod non pertinet ad officium exactoris debitoū fiscalium. ¶No.hic q si cōductor clusij locat alteri,officialis cautus debet agere contra primum conductorem,nō contra conductorem cōductoris,vel suum fideiussorem, nisi in subsidium: vt.C. quan.fis.vel pri.l. non prius. vel ibi loquitur in fisco,secus in ciuitatibus,que non habent iura fiscalia:vt.ff.ad muni. l.simile priuilegium.ꝛ hic,ꝛ facit.ff.e.l.in lege.§.j.

Vero. Fideiussor in omnez cām accept⁹ tenet ad vsuras ex mora rei,ꝛ vſ acceptus in omnē causam,si se obliganit ad quātitatem respectu future condēnatiōis.h.d.Apparet ex pncipio huius.l.qō officio iudicis mercenario pōt accedere fideiussor.Utrū aūt ille q sim pliciter fideiubet, videatur in omnē cām fideiubere, vide bic plene,ꝛ qō no.C.de fi lit.iur.l.j.ꝛ per Dy.j.ad muni.l.Lucius. in fi. ¶Not.q ille qui promisit indēnitatē,tenetur ad vsuras.

Inter locatorem. Promissio facta de non expellēdo cōductore sub certa pena,intelligit facta sub ꝺditiōe,nisi cām expulsiōis expulsus pstaret.h.d,not.hāc.l,q̄ in gñali quēstione intelligit exceptus casus a lege pmissus:ꝛ cū hac.l.ꝛcor.qō no. de v.obl.l. quidā cū filiū.j.de admi.rer.ad ci.pti.l.curatores.C.de nō nupec.l.indubitati.ꝛ est text.ꝛ gl.in.c.quēadmodū.eſ de iureiur. Et in isto.§.vſ casus.q.qā disputauit Old. si ōt statutuz exbannitū posse impune offendi:ꝛ ego promitto te,qui nō es exbannitus,nō offendere sub certa pena, q̄ si cōtingat te postea exbāniri,ꝛ te offendā,in penam nō incido,qnaſi talis casus vi deatur exceptus.cū sit pmissus de forma statuti. Et pro decisione istius.q.ipse allegat istū.§.ꝛ ad idē facit.l.qd ergo si bꝛs. j.de leg.j.ꝛ.j.de ver.ob.qui seruū.facit qō vidisti.ff.de procu.l. non eogendū.§.aut q iustus. ¶Scō not.q si colonus cessat in solutione per biennū,pōt ꝺditione repelli,vt hoc tex.pro cui⁹ ꝛ ei⁹ gl.declaratiōe dic, q̄cq̄ logmur ī emphyteuta q̄cq̄ in simplici colono. Pro casu aut est emphyteuta primi aut ecclesie:si primi,requirit cessatio per triennū:vt.C.de iur.emphy.l.ij.si ecclesie,sufficit cessatio p biennū,vt.C.de iur.emp b. l.ij.ꝛ in aut.qui rem.C.de sacrosanc.eccle.quod dic vt habes in c.potuit.extra de loc. ¶Secundo casu quādo logmur in simplici colono,aut fuit expresse actum de nō expellendo, aut nil fuit de eo actum.primo casu requiritur cessatio biēnij, vt bic. ¶Secundo casu pōt incontinenti,cū nō soluit, expelli: vt.C. e.l.in contrarium.facit.j.eod.l.cum domini.sed ibi soluam ꝛc. ¶Additio.¶Inter locatorē.Promissio de nō expellēdo colonum,intelligit si soluit pensionē:vñ si cessat in solutione per biennū,pōt impune expelli⁹.h.d.¶In gl.no.ibi qō itelligc. hoc referas ꝛ ad simplicē colonū de nō expellendo: alꝰ autem statim q nō soluit pōt expelli.Frā.Accur.Sed cōtra no.C.ō vect.l.vectigalia.fm Dy.hec vera,ꝛ illa falsa.Ly.in additio. ¶In ea.gl.ibi,ꝛ maius tps.sed si min⁹ tps, forte statiꝫ posset expelli q est in mora soluēdi,vt.l.j.in fi.de lo.pub.fru. aliꝰ nil operak subauditus intellectus isti?.§. quod vſ absurdū. ꝛ ibi, cū dns.sed ibi absens,hic continuat. Bar.vero dicit q in isto §. intelligitur actum tacite,si pensio solnatur vel colorek sicut debet. Sed nunquid ista cā tacite intellecta videk intellecta p modū conditionis:dicunt quidam q per modum ꝺditionis, vt.j.de iure dot.l.stipulatio.cum si. Sed hoc nō videtur ver. q tunc nō cōpeteret exceptio: imo ipso iure deficiente cā non posset agi,q̄ tacita conditio nō impediat transmissionē? obligationem impedit nasci,vt.ff.de pac.l. ītē q cōuentiones. Et ideo dicit Ale.q hic vſ adiecta tm̄ per modū modi.vñ nō tollit ipso iure obligatio:q sicut modus non impedit obligationē nasci ita nec natā dissoluit ipso iure ꝫ ope exceptiōis,vt bic in fi.Nō ob.d.l.stipulatio. q̄ ibi loquit in tali ℣ctu,qui nō pōt fine causa tacite subintellecta subsistere.i.in pmissione dotis,que nō pōt fine matrimonio esse,vt.C.de do.ante nupt.l.fi. hic aūt poterat iste ℣ctus fine causa ipsa subsistere de volūtate cōtrahentiū fm Pe. Refert ergo:q̄ ant cā tacite intelligitur

a ¶Numeri. Adde eundez Bal.i.l.j.in.j. col.in vers.op. conditio.C.de condi.insert.

b ¶Laicali. Vide Dyn.j. nume.14.

c ¶Ad vsuras. Adde.d.Ale. de ℑmo.in.l.si cum dotem.§. finautem.j.so. matri.

d ¶Expelli. Adde.d.Jas. Bay.in aut. qui rem.in.ix. col.ꝛ se.vbi tā dem ponit no tabilem distinctionez trisse biem.

in tali actu.q nō pōt fine cā tali procedere:aut in actu qui pōt de voluntate ℨbentium subsistere fine cā fm Ly.in addi.q remittit ad no.per se.C.de transac.l.cū mota.facit qō not.p eundem.C.de iur.& fac.igno.l.cū qs.in.ij.col.& C.de iure emphy.l.ij.cum fi.simile habuistis.ℨ.de condi.ob caus.l.damus. Itē est ar.iste.ℌ.q ℨ quis pmittat nō petere reductionē ad arbitriū boni viri,hoc ɔz intelligi si arbitrator talis fuerit i laudo,q̄ lis esse ɔz,vt no.per Dy.ff.de ver.ob.l.quidā cum filium. Bar. querit nunqd iste tacitus intellectus reddat iniquū laudum nullū:dico q nō,q nō intelligit per modum cōditionalis ſz per modū modi,etiā forte si arbitrator esset in dolo. Et etiam in ℨctu bone fidei,q̄ interuenit dolus,erit nullū laudū ipso in re ar.ℨ.e.l.ij in lege.in fi.prin. Nec ob.q iste sit tertius,q factū eius est de substātia actus,vt.ℨ.e.l.ij merces. vñ non ɔz tanq̄ tertius reputari,sed vt vnus ex ℨbentib⁹,vt.ff.q & qb.l.fideicōmissaria.ℌ.Arist. Et p̄ia pars verior,vt.ℨ.p soc.l.vñ si nerue.nā si esset nullū ipso iure nō reciperet reductionez, nec posset cōfirmari vel infirmari:vt.ff.de ap.l.ij expressum.& ff.de act. & obli.l.stipulationes que propriis viribus non subsistunt.

Dominū bonoꝝ. Not. in hac.l.in ſversi.fm.q si in aliqua contrata cōmittit aliq̄s maleficium, debēt ad tormenta citius poni vicini & domestici,& qui habent notitiā hominū, q̄ illi q nō sunt vicini nec domestici,& hominū notitiam non habent,vt hic cōcor.C.e.l.j.ad idem.ff.de fun.instru. l.si ita.in fi.& ibi de p hoc Jac.de Arc. C No.q vicini p̄sumūtur scire veritatem facti[a].& not.de vicinia torquenda p eruenda veritate maleficij fm Jac.& Bart.& vide.ff.de fund.instru. l.si ita.ℌ.fi. C No.hic argu.q furtum p̄sumitur factum a cōuersantibus in domo,vel saltem q illi sciāt quis facit, fecit.C. de rep.l.consensu.ℌ.si super seruis.

a C Facti. Adde Fran.Arc. in.l. is pōt. in vij.col.de acq. here.

In conducto. No.istum.ℌ. secus est in emphy & tenta q ex natura emphyteusis potest repetere finita emphyteusi,vt.l.ij.C. de iure emphy.sed simplex colonus potest etiam si suo delicto expellatur,vt.ff.eo. l.colonus,quod est notandum.

Qui contra. Facit p magistro grammatice, q̄ discipulus discedit ante tempus, quod debeat soluere pro toto tempore.

Cum do. Hic vī casus,q colonus nō possit expelli nisi demum elapso biennio.sed ℨ hoc habuistis casum.ℨ.e.l.q̄ro.ℌ. inter locatorē. sed dic q illud q̄ ibi ɔz esse verū. q̄ cōductor est p̄sens,& est in mora soluēdi, quo casu biennū expectat tm̄,q̄ est actū de non expellendo, hic vō loquit q̄ cōductor erat absens,vñ sibi nō potuit iputari tāta mora. C No.q ordi ne debeat dñs aperire ostia rei locate,& q̄s,& q ɔz ducere notariū qui scribat res ibi reptas: sed istud est verū,q̄ in glinus est absens[b],sed si est p̄s & in mora soluendi, posset ire & p̄pria autoritate expellere,vt.ℨ.l.quero.ℌ.inter locatorē.& ff.e.l.colonus.nec est tūc p̄hibitū aperire ostia. Et eodē modo si inquilinus vellet interuertere possessionem.vt.ff.de vi & vi ar.l. colonus.& l.cum fundus. Et eoipso q inquilinus in aliū transtulit de facto videtur interuertere.vt.l.fin.C.de acquiren.possess. C Item nota hic q descriptio ɔz fieri manu publici notarij.

b C Est absens. Adde eundez in.l. eadem.C. eod.tit.

C Ex lectura antiqua.

Si domū. Dānū mediatū & nō mediatus non vī purgari per actionē legis aq̄lie,sed p act.ex locato.& est ar.q nō dicak,vulneratus ille q fecit aliquē cadere i terrā,& casu i terrā est fecutū vulnus:q immediata cā ɔz inspici,vt.l.si mulier.ff.rerū amo. C In tex.ibi,postea.ſ.accidentaliter non sua natura.

Mulam vno. Brenitas tpis seu dilationis nō vitiat ℨct⁹ bone fidei.b.d.fm But.& Bar. Idē not.Ly.in.l.ij.ff.ℌ.si qs ita.de eo q̄ cer.lo.& nō reperit alibi. Bl. intelligit q hic terminus possibilis a principio,impossibilis ex postfacto. Vel hic fuit appositus terminus impossibilis ab ignorante,secus si a sciente.ar.ff.de act.& obl.l.non solū.prima verior in bone fidei, secunda & tertia in stricti iuris:in termino aut iudiciario, dic vt extra de dolo & cōtu.cū dilecti. Vel sic,terminus immoderatus ɔz moderari arbitrio boni viri. C No.ex hoc ter.q impossibilitas in cōtractibus bone fidei nō vitiat cōtractum.tex.est not.hic. Idem in his qui sapiunt naturam bone fidei:vt sunt vltime voluntates,vt.l.si mihi & tibi.ℌ.si quis seruos.ff. de leg.i. & ibi not.Secus in contractibus stricti iuris:vt.ℨ. de eo quod cer.loc.l.ij.ℌ.si quis ita.insti.de ver.oblig.ℌ.loca.&c.

Quidam. No.tex.no.q in cōtractibus debet p̄stari cautio de mō implendo,facit.ff. de condi. & demonst.q̄bus diebus.ℌ.ter milius &c. Et ɔz esse cautio idonea cū fideiussore.nec obst.ff.si cui plus q̄ per.l.Fal.l.diuus.q ibi erat nudus ministerbic cōmodū sentiens secundus May.

Martius. In gl.ibi,collige,circa istam.q.no strī doc.dicunt q̄ iste Titi⁹ fuit curatus, & postea in infirmitatem reincidit non defectu medici:& tūc medicus nō tenet,ar.istius tex. q̄q̄s cōstat q̄ ille reincidit in infirmitatem ex reliquiis p̄cedentis infirmitatis, quasi ille non sit liberatus:& tunc medicus tenetur[c],vt.l.q ter tianam.ff.de edil.edic.q̄ dubitatur.& tunc aut infirmus statiz reuertitur in infirmitatem aut ex interuallo:primo casu medi cus tenetur,secūdo nō,arg.l.ij.de diuor.& l.pleriq̄,ff. de ritu nup. C In ea.glo.ibi cessare &c. C No.differentiaz inter ertiz guere & cessare. Item habes in.l. reintegrato.ff. rerum amota. C Additio. C Martius. No.hanc.l.p̄to eo qui p̄misit facere fontem vel molendinū:& dū fecisset partē,aque impet⁹ destruxit qō factū erat:nā nō est periculū fabri,nisi vitio fabri emersisset dānū,vt.ff.de v.ob.l.nō dubitak.& hic in gl.& sic in fi. dicūt quidā, aut infirmus reincidit culpa sua.tunc sibi imputet: vt ff. de reg.iur.l.qō qs.aut sine culpa sua,& tunc si in modicū tempus & tenetur.ar.ff.de diuor.l.ij. vel solue fm Azo.aut remanserūt aliq̄ reliq̄e vulneris,aut nō.primo casu tenet:secō nō. de edil.edic.l.q̄rit.ℌ.idē ait. Rich. ɔt q̄ aut cōstat infirmū vere sanatū.& nō tenet medicus.de edil.edic.l.qō ita sanatū.aut nō cōstat eū fuisse vere sanatū:sed dolores aliquo tēpore cessasse:& tunc tenebitur medicus.vt.ff.de edil.edic.l.qui tertianam. Si aut sup hoc dubitat,tūc fi in modicū tps reuersa est infirmitas,nunq̄ vī fuisse curatus,ar.ff.ō ritu nup.pleriq̄.ff. de diuor.l.ij.saluo q̄ super hoc admittit iudiciū medicoꝝ,vt.ff. de ven.inspi.l.ij.ℌ.fm Rich.& l.si semel.ō re mīl.fm Ly. & May. Et verba hec faciunt ad sciendum vtrum ille qui percussit aliquem,qui primo videbat liberatus,& tñ postea decessit,teneat de occiso,q̄s nō cōstat eū decessisse ex nouo accidēti:& vide qō no.in Spe.de homi.ℌ.pone.& in Spe. de sol.ℌ.postremo.vñ.j.

Cum in plures. Onero vtrum here des coloni partiarij succedant in colonia:& videtur q nō:q̄ est contractus societatis.vt.ℨ.eo.l.si merces.ℌ. vis maior &c. C Additio. C Cum in plures. Not.q cōductor pōt alij locare,nec pōt dñs impedire. Itē no.q̄ si habitatio nō ptat ꝫductori in termino,nō cogitur eam recipere nudū post terminū: & facit.ℨ.eo.l.si in le.ℌ.colonus. Heres no.p nō colonū retinet possessio locatori,q̄ remanserūt reliq̄e cōductiōis,qō est notandum. C In gl.post finitā.hoc in colono q nūmis colit,sed qd in colono partiario:dubitat Bar.q̄ cū inter eū & dñm versetur societas:vt.ℨ.e.l.si merces.ℌ.vis maior,vī talis societas morte finiri,vt.ℨ.p socio.l ac.ℌ.morte.credo ℨtiū.q̄ nō est mera societas:vt.C.loca.viam veritatis.& dicam.ff.ea.l.ℌ.messem.

c C Tenetur. Adde.d. Jas. ad Ray. insti.de actio.ℌ.tripli. nūero.lx.& qd de medico qui infirmitatem paruam facit magnā & periculosam:& hic promissiones illicitas extorquet qualiter tales pmissiones rescindantur.vide p eus ibidē in.ℌ.quadrupli. numeriū.

Testimenta. No.istū.ℌ.q facit ad.q.q̄ si ad vnū de duobus reis tota pecunia pnenit,pōt actor cogi,vt ℨ eum agat ad quē pnenit pecunia periculo & expēsis correi,vt hic.& l.vnde querit.in prin.ℨ.cōmo.qō tenementi.q̄ ℨ cōiter in instī renuntietur bñficio de duobus reis,tū his legibus cōiter nō renuntiak. C Additio. C Testimenta. Not.q falso potest opponere bñficium excussionis:tū ista excussio ɔz fieri sumptibus opponentis.qō est no.hic.ℨ.cōmo.l.vnde querit. Item hoc verū quādo pōt fieri excussio de facili,alꝫ potest agi non p̄missa excussione,& tūc debent cedi iura fulloni.b.d. Et est not.in materia excussionis.

C Ex lectu.antiq.

Lege dicta domus. Not.q arbitra. hic pōrrigit ad heredem, qō dic vt no. Ja.de are.ff.ō le.ℨ.si fic.ℌ.si.vbi oīno videas. Secūdo no.q̄ forma opis ꝫstituēdi pōt permutari ex ptis volūtate:& ex ℨ parak exceptio,si agak ex pambulo ℨctu rōne forme nō seruate,& sicut pdest exceptio reo.ita pdesset fideiussorib⁹. & hoc verū,qū est pmutata forma vt q̄litas facti,vt hic. Si aut solū tps sit prorogatū, aut cū repetitione ℨctus, & dic vt.ff. de pact.ℌ.tip. Valerian⁹.aut simpliciter sine repetitione ℨctus,& tūc nō parak liberatio fideiussorib⁹,vt.l.si vnus.ff.ℨ.ff. de pact. Nō ob.C.loc.l.si cū hermes.q ibi tps fuit appositū ad finiendā obligationē,ſz ego loquor ō tpe ad inchoādā petitionē, vt ℨ.mādā.l.si mandato.ℌ.Paulus respondit. Ista.q. fuit de facto Florē.in q̄busdā operarijs,q cū fideiussorib⁹ pmiserant facere opus cū basibus & capitellis,& postea fuit prorogatus terminus & mutata qualitas pmissionis:& ex hoc dicebat fideiussores liberatos. cū non fuerint nominati in repetitiōe secūda.

Vandauī tibi. Hic ponitur quidā casus,in quo ɔz locū penitentia in cōtractu nominato propter mendacium adnexarij.b.d. Et iste casus sepe occurrit:q̄ sepe isti magistri mentiuntur quantitate expensarum.vnde no.bene hunc.ℌ.contra eos.

Messem. No.in hoc.ℌ.q possum agere contra te,vt agas contra alium.vidistis.ℨ.de act.emp. l.Julianus.ℌ.penul.&c.

Additio

¶Additio. ¶Deffem. Colonus partiarius nõ ꝫ actione furti ꝫ agit ℈ oñz vt agat. h. d. Et dic vt no. Ly. C. e. l. ſi p fundo. ⁊ in Spe. de iud. §. gñalia. ver. hoc etiã. no. in Spe. de act. seu pet. §. sequit. v. itẽ no. ſi mihi paſtorem. ¶In tex. ibi, colono partiario. cũ quo est actio ꝓscri. vbis: vt not. ℈ depo. l. j. §. si qs seruũ. ar. qõ sit ac. p socio. vt. ℈ p socũ. cũ duob⁹. §. ſi in cunda. ℈ an in colono q nũmis colit, posset intelligi: dic vt nõ. j. de fur. l. ſi qs. §. locauí. ⁊ ibi. Et conducto. j. de ꝓscri. ver. q̃ sapit naturã ac. ex 2ducto. ⁊ iõ ex cõducto 02 agi in effectu: vt. j. de ꝓscr. ver. l. naturalis. §. ſin aũt. Ly. in addi. ℈ nũquid iste ℈ qué agitur, liberet actionem cedendo cõtra illum: dic q sic: gl. est que nõ est alibi in. l. ſi. §. idẽ nerua. ff. ne quid in lo. pu. ¶Acturum. No. hic q ago, vt agas. sic ad. l. Rho. de iact. l. j. §. pe. de ac. emp. l. Jnl. §. pe. q̃ãdoq; excipio vt agas: vt. §. ea. l. §. vestimenta. ⁊ C. commo. l. vnde queritur. secundum Bar.

Locator. Dicunt quidã ꝓ istum. §. q ꝓ patientiam actus ℈ ſi vꝫ recedi a ꝓtestatiõe, sed doct. nostri istum ter. intelligũt q hic istud ꝓpositũ nõ fuit expreſſum, alias secus vt no. p Ly. C. de pac. l. pacta nouiſſima. circa q̃ vió q̃ no. Dy. in. l. ſi qs in prin. test. j. de leg. iij. facit quod videbitis. ℈. naut. cau. ſta. l. ſi. §. item ſi prediderit. ¶Additio. ¶Locator a ꝓtestatione tacite recedi vꝫ pactum ℈ subſecutũ: sed alij dicũt q hic nõ fuit ꝓtestatio sed propoſitum in mẽte retentũ ſm Bar. ⁊ hoc no. p Ly. C. de pac. l. pacta nouiſſima. ⁊ de ista ꝓtestatione dixi in. l. j. j. de edil. edi. ⁊ in. l. ſi. §. item ſi prediderit. ℈. naut. cau. ſta. ⁊ plene p Bart. in. l. nõ solũ. §. mox te. de ope. noui nũ. p Bulí. in rub. C. de li. ꝑte. ⁊ p Dy. in. l. q in aliena. §. Celſus. j. de acq. her. ⁊ vide q̃ dixi in. l. itẽ veniũt. §. petitã. ⁊. §. seq. ℈. de pe. her. ⁊ vide Ray. in. l. Quintus. ℈. mãd. Dp. de. l. ſi qs in prin. test. Sol. hic nõ expreſſit ꝓpositũ, ſꝫ tũc nulla esset dubitatio p. l. ſi repetendi. C. de ꝛdi. ob cau. q ꝛetinere volũtatẽ in corde, nõ accõmodat actibus hominũ: vt. j. de sup. leg. l. Labeo. §. idẽ tubero. vt hic sequés obligatio sum pſit vires ex volũtate duop⁹. ⁊ iõ tollit ꝓpositũ vni⁹ ꝓio expſſam in 2ũ: ius vo ꝓmũ ⁊ ſm ex volũtate vni⁹. Sed hoc nõ vꝫ verũ: q hic ꝓncipale ꝓpositũ cepit de voluntate vtriuſq;, cum dictũ fuit ab vno cotã altero. Alij dicũt q hic nõ fuerũt vba derogatoria ad ſm actũ. ibi sic: q̃ dixit. si cui bis legauero, nolo dari niſi semel. Jta ẽt esset hic, si dixiſſet, nolo teneri de periculo, ẽt si ℈ ingat te intromittere: tũc scõs act⁹ esset de rogatus a prima volũtate. q̃ hic nõ fuit ſm ℈. et ⁊ Lyn. in addi. ⁊ est ſpãle q factũ deroget ꝓtestatiõi vbicũq; factũ trahit secum executionẽ: vt extra de consti. c. cuz ad⁹. Ferrarien.

¶Sequitur ex lect. antiq.

Seruũ meum. No. q ꝓmo distinguit vtrũ habito 2ctu cũ seruo an cũ dño cõ duxerit: ⁊ in scõo subdiſtinguit vtrũ sit actũ de certo, an de incerto: ⁊ no. hãc distinctionẽ ꝓo executorib⁹. q̃ si dank ad certa, nõ põt eis imputari culpa: si ad incerta, põt eis imputari culpa electionis. item facit iſte. §. ad id q̃ quotidie fit: q̃ vna cõmunitas mittit ad aliam cõitatẽ, vt destinet sibi quẽdã ptãtem. q̃ si rogat de certo, nil imputak mittẽti: ſi de incerto, ſputak ſi malum elegit. ⁊ ad idem facit. c. is cui. de of. deleg. lib. vi.

Vehiculum. No. ex hoc. §. q ꝓ ipso animali solaũt mulio: ꝓ salina soluit. l. dñs sali ne. ⁊ ꝓ hoc habes q̃ si ꝓo salina soluit gabella, nõ ꝓo anima li, dñs saline 03 soluere, non dñs animalis. ¶Additio. ¶Vehiculum. No. q̃ mulio tenetur soluere passagium mulorũ suorum, scholaris librorũ ſm Bar.[a] q̃ nõ. ꝓo emptoribus paſſagij ⁊ salinarum. no. Bar. in. l. j. poſt prin. j. de vectig.

Colonus. No. tex. ibi. fundo electũ ꝛc. nam hic vꝫ casus q̃ si emphyteuta cesſauit in solone canonis, possit expelli ꝓpria autoritate, de quo dic p Ly. in. l. ij. in. iiij. q. C. de iur. emphy. ¶Additio. ¶Colonus. Ibi electum iniuſte. vel dic inſte: vt q̃ non erat soluta penſio ſm Rayn. Et ſm hoc est hic casus. q̃ colonum vel inquilinum, q̃ nõ solũt pẽsionẽ. dñs põt expellere lpune ꝓpria autoritate ſm Jac. ð Arc. q̃ hoc no. in. l. ij. C. de iure emph. per hanc. l. ſm Ray. ⁊ Bar. facit. ℈. e. l. quero. §. inter locatorẽ. ¶Not. hic q̃ colonus põt repetere meliorationes ⁊ computare in mercede, secꝰ est in emphyteuta: q̃ recipit ad meliorandum. Unde est idem, ſi colonus recepiſſet cum onere meliorandi: quo casu non repeteret meliorationem: vt hac l. in principio a contrario ſenſu. quod tene menti.

Nauem. No. l. q̃ licitũ ꝓpter illicitum publicetur, quod dic vt. C. de naut. fe. l. cum proponas. ¶Scõo no. q̃ ꝫ nõ fit secutus effectus propter culpã obligati ad mercedẽ, tñ obligatio nõ minuitur nec extenuatur. Aduerte q̃ in isto ter. nõ fuit publicata naꝛis, sed onus impoſitũ naut: q̃ forte portabatur contra devetum q̃ in isto mari vigebat. ⁊ hoc facit contra quandam solutionem quaꝫ ponunt doc. in. d. l. cum proponas.

¶De estimatoria actione. Rubrica.

Actio. Jn gl. q̃ scipit. i. que est estimatoria. ibi, bonefidei: vt inſtit. de act. §. actionũ. ibi vide. ¶Jn. e. gl. in ſi. vt põt poni exemplũ. j. ti. ff. l. j. in ſi. cũ. l. seq. vbi actio ꝓscrip. vbis dak in subſidiũ, ⁊ vbi est incertũ de noie cõtractus, vel de nomine actiõis, ⁊ non est estimatoria bo. ſi. sed ſtricti iuris, vt no. inſti. de act. §. actionũ. in gl. super ver. exper. ¶Jn gl. vlt. in ſi. buic gl. adde quod not. inſtit. de act. §. actionũ. in glo. que incipit, vt ſi tibi rem ꝛc. ¶Ex lec. anti. ¶Jn gl. vt tene. in ſi. ⁊ hoc q̃tum ad actionem dandã, secus quo ad periculuꝫ. Nã tũc diſtinguit vt in ſi. buiꝰ legis not. Frã. Accur. ¶Jn gl. ſ. ibi. l. j. vel illa datur, cum nõ est dubium de contractu, sed de act. tantum. Fran. Accur.

¶De rerum permutatione. Rubrica.

¶Contractus permutationis differt a contractu emptionis ⁊ venditionis.

Sicut aliud. Ex hac. l. no. plures differẽtias inter emptionẽ ⁊ vẽditionẽ ex vna pte, ⁊ pmutationẽ ex alia. ¶Scõo no. tex. j. vbi ſi ea res. ibi duꝫ dicit dãdã actionẽ. Nã hic vꝫ tex. q̃ ista actio sit dativa, ℈ 2ũ est veritas, q̃ imo est nativa. ꝓbat. j. ti. j. l. naturalis. §. ſinaũt do rẽ. vbi tex. dicit eã nasci. idẽ habes ea. l. §. at cũ do. ⁊ ista est vera opi. ⁊ ꝓbat ꝓ tex. in l. iuriſgẽtiũ. §. ſ ℈ in aliã. C. de pact. ¶Tertio no. ter. dũ 02: qõ itereſt ꝛc. Nã vides hic ter. q̃ in 2ctib⁹ innolatis, vbi agit ad dãdũ, succedit obligatio ad itereſſe. ad idẽ. j. tit. j. l. naturalis. §. ſinaũt. C. eo. l. reb⁹. no. q̃ gl. in. l. j. C. de sen. que ꝓ eo. ⁊ est rõ q̃ 2ctus innoiati in pariẽdo obligationẽ ⁊ actionẽ, ⁊ in eam retinẽdo sunt obligiones ꝙ alij 2ctus: ideo in eis succedit obligatio ad itereſſe. ⁊ hãc rationẽ ponit Dy. in. l. ſtipulationes nõ diuidunt. §. Celſus. j. de ver. obl. nam rationẽ ponit gl. in. l. ſi pecuniã. in prin. cõtra. de cõdi. ob. cau. ¶Jn gl. que incipit. l. bi soli. ibi, iuriſgẽtiũ. dic vel melius vt. C. eod. l. ea lege. ¶Jn ea. gloſſ. in fin. ad quod not. C. eod. l. j. in vlt. gloſſ. ¶Additio.

¶Sicut. Not. q̃ cõtractus pmutationis differt a contractu emptionis ⁊ venditionis. primo in noie 2bentiũ: q̃ permutantes habent vnũ nomẽ, emptor ⁊ venditor diuerſa nomina, ⁊ sic est differẽtia. primo ex vi nois. ſimile no. j. de act. ⁊ obli. l. cõſensu.

¶Scõa dria est reſpectu liberatiõis ſeu ipletionis: q̃ pmutatio desideꝛat transferri dñium bincinde. sed emptio ⁊ vẽditio ex parte emptoris nõ ex parte venditoris. ¶Tertia dria est in initio obligatiõis: q̃ in emp. ⁊ vẽdi. initiãt obligatio a ꝑn cipio solo ꝯſensu, in permutatione ex poſtfacto rei interuẽtu.

¶Quarto dria subſtãtialis est: q̃ in pmutatione 02 locũ cõdictio ob cãm, cã nõ secuta. sec⁹ in emptione ⁊ vẽditiõe ⁊ alijs 2ctib⁹ notatis. h. d. Qualiter formek libell⁹ cũ agitur ex permutatiõe? ⁊ vide qõ no. in Spe. de re. pmu. ⁊ in tract. libelloꝛ. Et no. q̃ Legiſte loquunt de pmutatiõe reꝛ, q̃ sunt dñio alicuius. Canoniſte loquunt de quadã pmutatione, q̃ frequẽtak apud eos. i. permutatione bñficij: quã materiã explicanit dñs Ray. de Senis in quodã suo tractatu. ⁊ de ea no. p Arc. in. c. nemini. ex vi. q. vij. ⁊. c. ad queſtiones. extra de reꝛ pmuta. ⁊ ista nõ est ꝓpie pmutatio: q̃ nil trãſfert vn⁹ pmutãs in alĩ, ℈ renuntiat animo pmutandi, ⁊ superior confert in cui⁹ est ptãte.

¶De prescriptis verbis. Rubrica.

¶Jn gl. rub. ibi, huic actioni ꝛc. tu vero dic q̃ actiões nominate denominanꝰ a cõtractibus nolatis, ex q̃bus oriũtur: ista vero actio que oꝛitur ex cõtractibus innominatis, nõ p. t. inde nomen assumere. cum cõtractus sit innominatus: vocatur ergo actio ꝓscriptis verbis, hoc est actio descendens seu cõpetens ex verbis ꝓscriptis seu ꝓpoſitis. Jn ea. glo. ibi. tribus generibus. huic adde q̃ no. inſti. de act. §. actionum. ⁊ inſti. de interdic. §. vlt. plenius in. l. ex placito. C. de rerum pmu. Sed Ultramon. dicunt q̃ actio ꝓscrip. verb. nunq̃ habet locum niſi in contractibus innominatis, de quo dic per Ly. in. d. l. ex placito. C. de rerum permu.

Nonnunquam. Jn gl. j. ibi, ꝓpter dubitationẽ de noie 2ct⁹. ꝛ ergo ista gl. q̃ ista ꝫ locum tñ vbi est dubiũ de nole 2ract⁹. 2 hic quero, q̃o in primo casu iſti⁹ legis põt ineſſe dubiũ de 2ractu: nam lex dicit quod conductoꝛ est ille, qui dat pecuniam, locatoꝛ est ille qui ꝓbet operam seu patiẽtiam: vt. §. depoſiti. l. j. §. ſi quis seruum. quomodo ergo potest esse dubium, an quis locauerit seu condurerit?

a Bar. Jn ſi la. l. non loquitur de ſcholaris: ſed de clerico ⁊ veteꝛano. nam ſcholaſtici nihil debẽt. aut. habita. C. ne fil. pro pat.

Rideo q̃ est incertū de facto: puta q̃ seruus meꝰ ponit merces in naui, nescit si ipse nauē 2duxerit, an mercator 2duxerit merces portādas: scit tū q̃ merces sunt in naui. merito ergo recurrit ad actionē in factū. & ita loqtur exēplū primū ist⁹ l. Sed in scō huiꝰ factū erat certū, tū nō cadebat in ꝓpriū nomen contractus, merito ad actionem in factum recurritur. ¶ Additio. ¶ Nōnunq̃. Vbi nō ꝙstat de noīe Ictus. presumitur contractus innominatus & agitur ꝓscriptis verbis. b. d. Et vide qō no. per Jac. de Are. in. l. j. C. de iure emphy.

a ¶ Trāslationē. Adde bar. in. l. fi. in. j. col. ver. ex hoc seq̃tur. ff. de cōdi. ob cau. & paul. de Castr. hic. & qō no. per do. Alex. & Jmo. in consi. clv. in v. & vi. colū. in prima parte.

Matur alis. actuū innominatoꝝ, distīguēdo eos ꝓ quatuoꝝ Ictus. ¶ Scō no. tex. in versi. & si quidem. ibi, vt rem accipiā ex quo no. q̃ verbū, accipere, nō includit de necessitate oīū translationeꝝ, vt patet, q̃ venditoꝝ non tenetur oīa transferre, vt. l. ex empto. ff. de act. emp. Et hoc ideo hic contingit, q̃ isti vbo, accipere, adiungit species, do eis pecuniā, vt specie accipiā: aliꝰ fi dē aliq̃d in specie, vt accipiā spēs tūc vbum, accipere, denotat dominij trāslationē, vt j. progi. & j. e. l. si operas. in prin. Item secus si do pecuniaz, vt accipiam aliquid in genere: puta partem bonoꝝ vel aliud in genere, q̃ tūc verbum, accipere, denotat dominij translationem, vt. l. cum mota. C. de transac. ¶ Sed quero nunquid erit tunc in dubio cōtractus innominatus: Rideo. si ex istis verbis pōt resultare Ictus innominatus: puta q̃ non pōt resultare emptio & vēditio, erit cōtractus innominatꝰ. Sed si posset resultare contractus emptionis & vēditionis ex istis verbis: puta q̃ do pecuniā numeratā, vt aliquid accipiā in genere, tunc erit Ictus emptionis & venditionis, ar. istius tex. & tenebitur venditor tunc oīnoz trāsferre ex natura rei vēdite, q̃ est in gñe. & sic est eadem rō, que in emptione, ergo &c. vt. d. l. ex empto. ff. j. & qō ibi no. j. de euic. l. si domus. ff. j. & l. q cōcubinā, ff. si heres. j. de leg. iij. Si vero emptio & vēditio resultare non pōt, tūc erit Ictus innominatus, vt probatur, & digi in. d. l. cū mota. ¶ Tertio no. tex. ibi, nasci obligationē ciuilem. ex quo text. habes actionē ꝓscriptis vbis esse natiuā. idē in. ff. pgi. l. tex. quē habuistis. ff. ti. pr. l. appellet ipsaz datiuā. ¶ Quarto ex hoc tex. oīno ꝓt, quāti interest mea &c. not. q̃ lz in obligatione dādi in Ictibus noiatis nō succedat obligatio ad interesse: vt l. si seruum. in fi. j. de ver. ob. l. pmissoꝝ. ff. de consti. pecu. tamen in Ictis innoiatis succedit obligatio ad interesse, vt hic, & j. e. l. ff. at cum do. & ff. seq. & hac. l. in fi. cū fi. vidistis de boc. ff. ti. j. ¶ Venio ad. ff. at cū do. ex quo. ff. not. q̃ vbi ex vna ꝑte interuenit pecunia, ex alia ꝑte interuenit factū, qō cōsueuit locari: tunc est locatio & cōductio, vt hic, & l. j. ff. si quis seruū. ff. depo. secus si pecunia nō interueniat: q̃ tūc Ictus innominatus, vt hic vides. Scō not. q̃ locatio nō pōt ꝙtrahi in illis factis, q̃ locari non cōsueuerūt. ¶ Sed circa istā. ff. quero, quō cognoscit ꝙtractus do vt facias, a ꝙtractu facio vt des: Dicit glo. j. q̃ cognoscitur in modo cōtrahendi. Sed Ultramō. dicunt q̃ isti ꝙtractus cognoscūtur ex modo implendi, non ex modo cōtrahēdi: de quo per eos in. l. ex placito. C. de rerū permu. & no. per glo. & etiā per doc. in. l. cū mota. C. de transac. ad idē quod no. j. e. l. qō si faciam. ¶ Venio ad. ff. qō si faciam. & hanc. ff. declara. vt in gl. que incipit, ideo. ibi, in faciendo &c. Nō. ex hac gl. q̃ cōtractus innominatus cognoscit̃ ꝑ m modū ꝙtrahēdi, nō ꝑ m modū implēdi. Jn ea. gl. ibi, qz nō impleuit. Nō. ex hac gl. dr̃iam inter cōtractū facio vt des, & ꝙtractū transactiōis: q̃ in ꝙtractu facio vt des, agitur de tali facto, qō pōt penitus cōsummari: in Ictu vero transactionis, & agit̃ de tali facto, qō cōsummari nō pōt, vt colligit ex hac gl. & expresse no. per glos. C. de trāfact. l. sine apud acta. in gl. mag. in fi. ¶ Venio ad. ff. si facio &c. Ex hoc tex. no. q̃ licet mandatū nō sit gratuitū, nō tū impedit, qū quis dicat procuratoꝝ rōne ipsius debitoris: ꝙ tū bene impeditur oriri actio mandati inter mandantē & mādatarium. ¶ Secundo no. in ver. sed tutius. in fi. text. & gl. que incipit, non tñ. ꝙ Ictus innominati diiudicanḋ ꝑ m modū cōtractuum nominatoꝝ, quibus assimilanḋ: vidistis in. l. j. ff. si qs seruū. ff. depo. l. cū qui inspectori. ff. cōmo. ¶ Venio ad v. si ergo. in quo ver. iuris cōsultus soluit. q. quā feci in pn. illi⁹. Et ex hoc tex. no. q̃ non dicitur quis locupletior ex eo q̃ liberum habet. ad idem in. l. plane. & l. ij. in fi. de legat. j. ¶ Ultimo no. gl. que incipit, non dicit quanti interest. ex qua no. quod in estimatione interesse inspicitur qō interest mea te nō cessasse, vel me non dedisse vel fecisse, facit. ff. de here. vel act. vend. l. qō si nulla. de act. emp. l. quod si actum. ¶ Ex lect. ant. ¶ Jn tex. ibi, accipiam simpliciter non expresso verbo dationis, vt in. l. si ita distrahatur. ff. de contraben. emp. & in. l. fi. de 2di. ob caus. datio enim venit consecutiue, non necessario. ¶ Not. in prin. q̃ aut datur quātitas ꝓ specie, & ꝓsumitur emptio aut species ꝓ specie, & ꝓsumitur permutatio. Si aūt daretur genus ꝓ gñe, dic vt no. in. l. j. circa prin. ff. si cer. pe. ¶ Secundo no. in ver. at cū do. distīguendo inter factum locabile & non locabile. Ꝓmo casu, si iteruenit pecunia numerata, est locatio: si aliud est Ictus innominatus. Secundo casu est simpliciter contractus innominatus: adde quod not. in. l. j. C. de act. & obligat. C. mand. l. j. C. loc. si is. & de vsur. si ea. la. j.

Quod si faciā. Jn text. ibi, ciuilis actio. qō ex meo facto nihil tibi adest, ꝙ mihi adest: vt q̃ sit alteri, & nō tibi: vt in exemplo de mannumitte do: secus si fieret tibi, q̃ tunc rei interuentu oritur ꝓscriptis verbis: vt. j. e. solent. que differentia non habet locum in cōtractibus nominatis: vt. j. de ver. oblig. a Titio.

Sed si facio. Not. q̃ inter te & me interuenit pactū & ego ergā tuū debitorez, & tu meum: q̃ istud pactū hz vim mandati, & non est necessarium aliud procuratorium ad agendū, nō tū est ꝓprie mandatum quia non gratuitū, cū officius bincinde ꝓsteꝝ. Ex hoc habes q̃ salarium adiectū mandato non impedit agi procuratorio nomine, sed facit q̃ inter mandantē & mandatarium nō resultat actio mādati: sed alia actio, licet gl. innuat ꝓtiū in. l. j. ff. de procur. Jtem habes simile qō pactum operat̃ idē qō mandatum. j. de sol. si cū Cornelius. facit. l. vlt. C. de pac. conuen. Secundo no. q̃ licet in predicto pacto debeat bñficium bincinde tū sumptus litis debēt refici ab eo. ad cui⁹ vtilitatē actio mouetur: & si sunt pares, fiet cōpensatiō. & istud est verum, q̃ sunt simplices procuratores. Sed in procuratore in rē suā dic vt no. in. l. j. ff. de impen. in reb. do. fa. ¶ Jtē no. q̃ Ictus innominati iudicantur ſm Ictus nominatos, cū quib⁹ habēt similitudinē, & ad hoc quotidie allegatur, facit. l. j. C. de rerū permut. ¶ Jtē no. q̃ interesse, quod petit ex cōtractu innominato, est quanti interest nō impleſſe: sed in contractu nominato esset quāti interesset ab aduersario impletū esse: vt. l. j. in prin. ff. de act. emp. ¶ Jtem not. q̃ ius patronatus nō venit estimandū. concor. ff. de leg. j. plane. Cōclude quatuoꝝ cōbinationes Ictarum innominatorū: & dicunt Ultramon. q̃ cū hec. l. ponat perfectam diuisionem, non est reperire aliū contractum innominatū, ex quo agatur, nisi cadat sub aliquo membro istius legis: & si dicis, imo reperitur ex pactis incōtinēti appositis. dicunt q̃ nō est verum. nisi quando facta relatione pacti ad contractum resultat aliquis de cōtractibus innominatis qui hic distribuūtur: quod dic vt digi in. l. iuris gentium. ff. quinimo.

Insulam. Verbum venditiōis adaptatur ad cōtractum innominatum, & si nō valet vt contractus innominatus, valet vt valere pōt: qō no. ibi, vendidi sine insertione precij: sed solum factuz fuit insertum per modum precij. Nō. ex hac. l. q̃ licet quis vtatur verbo, venditione, in contractu, cui vēditio nō congruit, licet non valeat vera venditio, valet tamen contractus in se.

Si dominus. Dicitur hic in fine ꝓscriptis verbis icerti &c. quare dicatur incerti: dic vt no. per glos. C. eod. l. rebus. ¶ Additio. ¶ Si oīs. Jn tex. ibi ꝙclusum. Nō. q̃ ꝑfectio cōtract⁹ stat in cōclusione. Nō. & hic q̃ creditoꝝ hz electionē petens rē vel estimationē. adde quod no. C. de iure do. l. quoties.

Partis tertie. Nō. hanc. l. & iunge eā cum ff. de dolo. l. Julia. ff. si tibi. ff. ad exhiben. &c. Vel aliter, cautio ꝓ errore cōmissa repetit. b. d.

Quia actionum. Vide qō not. in. l. de Aquil. in fin. &c. ¶ Nota q̃ ꝓpter supplet id qō legi deest. ff. j. de testib. l. quesitus. ¶ Jn verbo. plenus. Not. q̃ tūc dicitur plenus numerus, quando nullus est defectus.

Sibi. Nō. hanc. l. que optime docet cognoscere contractum innominatum a cōtractu societatis & eam tene menti &c.

¶ Sequitur ex lectura antiqua.

Si seruandarum. Jn text. ibi in nulla tenet ob hoc factum. ff. q̃ ꝓiecit. ſz tenetur ob id, q̃ sue merces sunt salue. Hoc enim tribuitur sue merces debent. vt. l. ij. ff. si conseruari. & ff. seq. & ad. l. Rho. de iact. & ita intelligas istā l. & omnia contraria. Cyn. in addi.

Sed & si seruum. Nō. q̃ ille qui fecit aliquez mori frigore, tenetur vt bo b micida. l. Cornel. de sicca.

Solent. Nō. ex hac. l. duo. Primo q̃ Ictus innominatus fit per dictionem, si, vt patet hic. Sed dicit iudicasset &c. ad idē facit. ff. e. l. Habeo. de qua. q. vidistis not. l. si quis cuiꝰ debitore. ff. de iureiur. & ff. de pac. l. si intra. Secundo no. tex. nota. quod vbicunq̃ est materia preexistens, ex qua potest oriri actio, nunquā actio est data, sed natiua. tex. est hic dum dicit sed habet in se negocium aliquod. ergo ciuilis actio &c. concor. quod vidistis in. l. iuris gentium. ff. sed si in alium. ff. de pact.

Additio.

¶Additio. ¶Solent. Ibi. de dolo, qꝫ indurit dñm dolo ad promittẽdum, vel dederat cãm fugę vel occultationis. Cy. in addi. ¶No. qꝫ ex Ɔctu, facio vt des. oritur faciẽti actio ꝓfeꝛri ptis vbis. nec ob. ff. l. naturalis. §. qõ si facio. qꝫ ibi loquitur in eo facto qõ pecuniariter fieri nõ intererat paciscentis. hic vero de facto, in quo versabatur pecuniarius interesse, ex quo facto tanꝫ ex rei interuentu contractus nascitur ſm gl. ⁊ oẽs.

Si gratuitam. In gl. si dubitetur. not. qꝫ vbi dubitat qs ꝓcesserit Ɔctus, sic agit tanꝫ ex Ɔctu innominato, qõ no. Et adde, dicũt quidã qꝫ si cõcedit habitatio, est commodatus in domo: ſz in vsu domus, est Ɔctus innominatus, ⁊ tũc aut dico, commodo rem, ⁊ est contractus innominatus secundum quosdã. Nec ob. l. vlt. ff. e. qꝫ ibi fuit specificatus, hic non secundũ Cyn.

Si margaritas. No. distinctionez, quis aliũ rogauerit, qꝫ ꝓsumit fieri principaliter contẽplatione rogantis. Secundo no. qꝫ in dubio ꝓsumitur contractus celebratus gratia vtriusqꝫ.

Permisisti. No. gl. que incipit, sed bodie datur. ⁊ huic gl. adde qõ habuistis no. ff. de dolo. l. si cum tamen.

Si rem. Puta libũ. No. casum in quo q insiciatur cõmitti furtũ. Itẽ no. qꝫ Bidelius, q negat sibi libũ traditũ a scholari ad inspiciendum, ꝙmittit furtũ. Idẽ si fatetur a scholari traditum, sed ꝺt se ꝓdidisse, cũ habeat penes se: hoc dic vt. ff. de furt. l. inficiãdo.

Si quis. No. istũ. §. cũ glo. super vbo, victori: vbi ꝺt super eũ ⁊c. vide qõ no. ff. l. si oleũ. ff. de dolo.

¶Sequitur ex lectura antiqua.

Si cũ vnũ. No. qꝫ vbũ, cõmodare, aptare ad cõtractum innominatum. simile. ff. e. insulã.

Si quis sponsionis. Not. qꝫ sequester tenetur reddere rẽ victori. ¶No. qꝫ qui nunquam habuit dominium nec possessionem, non agit furti. ⁊ vide in l. si homo. ff. de vsuc.

Apud Labeonem. No. bũc text. in ꝓn. ⁊ not. ex hoc text. qꝫ contractus innominatus fit per conditionẽ, si qõ no. ¶Additio. ¶Apud Labeonem. no. in. §. item. qꝫ tandiu debetur mihi merces, quandiu fit perfecta emptio.

Quoties. Istã legẽ declara vt in gl. ⁊ inquantum gl. dicit de certi cõdictione, vꝫ velle ista gl. qꝫ ꝓ mutuo nõ habeat locũ certi ꝺdictio specialis: cuius ratio no. ff. si cer. pe. in ru. ⁊ ibi dixi in. l. certi. e. ti. ⁊ no. notabilẽ distinctionẽ. l. si tibi seruus. ¶Secũdo no. l. Lucius. marime ibi, qꝫ autem in debitum ⁊c. ¶Tertio not. l. si operas. ¶Quarto no. l. si tibi. ⁊ facit ad id qõ no. ff. si cer. pet. In gl. q incipit, vel alias ⁊c. que est in. l. j. ¶Additio. ¶Quoties. in gl. ad euidentiaz ibi actio de dolo. hoc est verum interueniente dolo, nisi cõtra parentem ⁊ patronum: vt. ff. de dolo. l. non debet. sed dolo nõ interueniente cõpetit actio in factum: vt. ff. de dolo. l. elegãter. §. idẽ Labeo si cõpeditus. ⁊ vide. e. ti. l. si quis affirmauerit. §. fi. ff. l. cũ quis. ⁊ l. cũ quidã. cũ si. ¶Ibi, Certi condictio. Impropꝛie loquit̃ dum ꝺr in Ɔctib⁹ nominatis deficit actio: qꝫ hoc est impossibile, vt. ff. de pact. l. iurisgen. in ꝓn. Nisi dicas qꝫ deficit actio. f. spãlis, non autem gñalis. Et ſm hoc ista glo. vult qꝫ ꝓ mutuo nõ cõpetat certi condictio ex mutuo, sed solũ certi cõdictio generalis: vt. ff. si cer. pet. in rubr. ⁊ l. certi cõdictio. in ꝓi. ⁊ dic vt ibi. ¶Ibi, Solẽt. imo subdistingue qñ in dãdo aut ex implemento aduersarij aliqd adest aduersario cõueto aut nõ: vt ibi dixi. ¶In fi. gl. ⁊ 2clude qꝫ interdũ actio oritꝫ ex delicto, interdũ ex Ɔctu, interdũ oritꝫ ex dispositione legali. Si oritꝫ ex delicto, aut est actio nominata. vt furti ⁊ iniuriarũ, ⁊ tunc cessat actio in factũ subsidiaria. qꝫ cõpetit ei ordinaria, aut nõ resultat actio noiata. ⁊ tũc agit actione in factũ: vt. ff. de fal. qui noie. Si vo logmur in dispositione Ɔbentium, ⁊ tũc refert inter Ɔctus nominatos in quib⁹ oritur actio nominata, ⁊ nõ in factũ: ⁊ inter Ɔctus innominatos ex qbus agit̃ ꝓscriptis verbis ꝑ eũ qui ex parte sua ipleuit. Fallit in facio vt des: qõ dic vt in. l. naturalis. §. qõ si faciã. Si aũt actio oritꝫ ex dispositione legali ⁊ ex noua lege, tunc �

¶Ji tibi pollienda. Collige tres casus. Aut merces non est a principio constituta nec constituenda, aut a principio constituta, aut ex postfacto constituenda.

¶Explicit liber. xix.

¶Incipit liber. xx.

¶De pignoribus ⁊ hypothecis. Rubrica.

Conuentio. Not. er. §. in specie. qõ dñius superueniẽs debitori non confirmat pignus creditori sciẽti quantum ad actionẽ dandaz ipsi creditori. secus si creditor fuisset ignorans: vt. ff. de pig. actio. l. rẽ alienã. ¶Ultimo in boc. §. not. gl. que incipit, ibi non trahitur. que optime distinguit qualiter dñium superueniens debitori pignus cõfirmat. ¶Additio. ¶Conuentio. Generalis hypotheca porrigit ad futura, sed specialis hypotheca in re aliena mero iure nõ recõualescit ex superueniẽti dñio, nisi quo ad excipiendum. h. d. istud princi. Collige ex isto principio primo distinctionẽ de hypotheca generali ⁊ speciali. Nam in generali veniunt futura: vt. C. q̃ res pig. ob. pos. l. fi. ergo dñium superueniens debitori ꝓdest creditori, sed in spãli hypotheca certe rei subdistinguit, aut erat res debita obligãti, aut nõ. Primo casu ꝙrmat pign⁹ ex superuenienti dominio, ſz ex cã de preterito, facit qõ no. ff. de pigno. act. rẽ alienã. Secõ casu subdistinguitur inter creditorez ignorantem, ⁊ recõciliat pignus, ⁊ scientẽ, ⁊ nõ recõciliatur ad agendũ, ſz ad excipiendũ: vt in tex. Sed glo. subdistinguit in agẽdo, aut ꝺ debitorẽ ⁊ recõciliat, ar. ff. e. l. si inter. §. si debitor. aut cõtra tertiũ, ⁊ nõ recõciliat vt ibi. Et no. melioꝛẽ gl. que fit in iure de reconciliatione hyothecę rõne noui dñii superueniẽtis debitori: quã gl. examinat Bart. ff. de vsur. ⁊ vsucap. l. cũ vir ꝓdiũ. vbi vide. ⁊ adõ qd debeat ꝓbare agẽs hypothecaria. ff. e. l. ⁊ q̃ nõdũ sunt. §. j. ⁊. ff. de pb. l. ante oĩa. Jn. §. ꝛuo pignori. h. d. Jn obligationibus ꝛui nõ cõtinet obligatio peculij.

Cum predium. In glo. que incipit, triẽnij. ibi §. non mutat. Circa istaz glos. vide qõ not. in. l. vsucapio. C. eod. ⁊ in. l. j. ⁊. ij. C. si aduer. credi. ¶In gl. sup verbo. pignoris. ibi qꝫ est extincta. vꝫ ergo velle ista gl. qꝫ actio hypothecaria non esset extincta, licet persona lis actio sit extincta, ⁊ qꝫ potest cedi hypothecaria sine personali. ſz contra hui⁹ no. in. l. vlt. C. de here. vel act. ven. de qua. q. dic vt ibi per doc. ⁊ per Dy. ff. de fideiuss. l. fideiussor obligari. in ꝓn. Et circa principalem. q. istius glo. vide quod no. C. e. vsucapio. vbi glos. ponit primũ remediũ hic positum. ⁊ ad rõnem factam in Ɔbium gl. ibi respondet, vt ꝺr hic in fi. istius glos. ⁊c. ¶Ex lec. ant. ¶In obligatione rei cũ fructibus nõ veniunt fructus, q nunqꝫ fuerũt debitoris ſz ab extraneo emptoꝛe perceꝑti ⁊ cõsumpti sunt: ſz essẽ vsucapio hypothecã nõ perimat, tñ fructus ꝓdicti in obligatiõe nõ incidũt. h. d. Diuersa est ergo cã rei a fructibus: qꝛ res cecidit in obligationib⁹ a principio, ſz dicti fructus nõ: vñ ꝓ re est hypotheca fundata. ſz nõ ꝓ fructib⁹. ¶No. hic duas glo. mag. Jn prima estimat melius qꝫ alibi, vtrũ si creditoꝛ ꝓ hypothecaria aduocat rẽ ꝓscriptaz, teneatur eã reddere debitori, ⁊ si restituit ei vtrum cõtra ꝓscribentem possit debitoꝛ se iuuare exceptione iuris cessi vel alia exceptione: ⁊ determinat gl. in. j. q. ꝙ sic, in. ij. nõ. Jn. ij. gl. ꝙritur vtrum iste. §. habeat locũ in fructibus, qui erant pendẽtes tempoꝛe obligationis. ⁊ sentit glo. qꝫ non. Itẽ nunqd ille qui vsucepit triennio quantũ ad dñiũ possit amodo ꝓscribeꝛe cõtra hypothecariã, quasi bis ꝓscribat: Huar. dixit qꝫ nõ. gl. sentit Ɔbium. qꝛ ꝓscribit diuerso respectu ⁊ ad diuersam vtilitatem vt. ff. de cap. in bello. §. si quis ꝛuũ. ⁊ no. diligẽter has gl.

Pacto placuit. Valet pactũ de vsu. maioꝛib⁹ soluẽd. si nõ solunt minoꝛes.

Cum predium. Mulier ꝓ viro quondã suo, non potest rem propꝛiam obligare, nisi quatenus est debitrix viri. h. d.

Fideiussor. Fideiussoꝛ, cui cessa sunt pignora, non tenetur pignoratitia, sed mandati. h. d.

Si superatus. No. hanc. l. cũ glo. que incipit. nam tunc ⁊c. ⁊ huic glo. adde quod no. ff. de inof. testa. l. Papinia. §. si ex causa. in medio gl. mag. ⁊ quod no. ꝓ Bul. in. l. suspecta. e. tit. ¶Ex lec. anti. ¶Sententia lata contra debitorem nõ absorbet hypothecam creditoris, sed sententia lata contra heredez scriptũ diruit legata: qꝛ ex institutione pendẽt. h. d. ¶Not. qꝫ sententia lata in rei vendicatione vel in petitione hereditatis

cõtra debitorẽ non officit creditori, q̃ habebat vetustiorẽ hypothecam. Et no. ex hac. l. quidã cautelã. Quidã possidet rem meã, iste est bõ potẽs, vñ timeo ne succumbã: qõ est remediũ si succumbã q̃ adhuc possim rẽ recuperare? Remediũ est vt primo obligem rem, postea moueã actionẽ: & vtere ista cautela in casu veritatis & necessitatis non alleg. ¶ In glo. s. si ignorauerit. addit dicit Inno. q̃ ista distinctio habet locũ in actionib⁹: sed vbi proceditur per officium iudicis, nunquã sibi preiudicat scienti, nisi specialiter sit citat⁹, vel per proclama secundũ Archi. qui ita not. referendo Inn. l. xxxi. dist. tantis Daniel.

Per iniuriam. Obligatio facta post sententiã non affert creditori ius efficax, cum esset elisum & affectum per sententiam contrariam precedentem, etiã si esset lata per iniuriã. h. d. vide hic qõ no. Inno. de re iudi. cum super. & C. de pig. l. preses.

Contrabitur. No. ex hac. l. qõ regula riter scriptura nõn fit ad substantiã ẽ cus. sed vt facilius per eã probatio fiat: fallit in casibus, qõ dic vt in glo. ¶ Item fallit in emancipatione: vt. l. emancipatione. C. de fide instrumẽ. Item fallit in adoptione: vt. l. fi. C. de adoptio. & huic glo. adde quod not. in sum. C. de emancip. l. j. in fin. ¶ Ex lectur. antiq. ¶ Scriptura vt adhiberi loco probationis, non autem est de substantia hypothece. h. d. & semper allegatur. ¶ In text. ibi, habite non sint. fallit insti. de nupt. in fin. vel ibi non loquitur quantum ad substantiã matrimonij, sed quantũ ad legitimã: & est not. q̃ per matrimonium subsecutum non legitimantur liberi, nisi interueniant dotalia instrumenta: de iure canonico est secus, secundum quosdam Canonistas.

Res hypothece. Nota text. ibi, dos. in quo tex. no. casum q̃ marit⁹ põt dare pignora p̃ dote ꝑ seruãda. Add idẽ. j. de do. iter vir. & vx. l. qõ aũt. §. fi vgo. & §. si tibi maritus. ad idẽ. j. qui pot. in pig. habeã. l. j. quod no. q̃ gl. banc. q. formal, & nihil boni alleg. in. l. j. C. ne fid. do. dẽ. &c.

Obligatione. No. ex hac. l. quod in gñali obligatione nõ veniunt ea q̃ qs specialiter nõ esset obligaturus, & ea que sunt in quotidiano vsu. facit quod videbitis in simili in. l. cum tabernam. j. e. ¶ Ex lect. ant. ¶ Vide Lyn. in. l. alumna. C. que res pig. oblig. pos.

Si debitor. No. istam. l. cum glos. ij. ibi, sed quid si dubitetur. & circa hanc glo. vide qõ no. j. de sal. inter di. l. vlt. & p Alo. in sum. C. de sal. inter dic. &c. ¶ Ex lec. ant. ¶ Contra tertium possessorem quilibet ex creditoribus paribus mouet hypothecariã, sed inter ipsos possessores est potior, nisi diuisa sit hypotheca inter ipsos per formam contractus. h. d. & vide qõ no. Ly. qui pot. in pig. hab. l. si decreto. ¶ In text. ibi, inter ipsos. i. inter seipsos, & ibi conditio. q̃ hoc ipso qõ possidet plus iuris hz q̃ ille qui non possidet, arg. l. ij. j. vti pos. & ibi, singuli. quia quilibet in sua parte preferetur alteri.

Si is q. §. Si antichrisis. No. q̃ missus in possessionem ex primo decreto nõ recedit a possessiõe, nisi primo solnat sibi. simile habeꝛ in. l. is qñr. s. fa. erc. qõ intellige vt ibi dixi. ¶ Scõo no. in hoc. §. tex. cum gl. super verbo, habitando. q̃ habitando quis dicitur fruct⁹ ꝓcipere, & ideo si mutuas certã quãtitatẽ pecunie super quadã domo, & ipsam habitas, diceris fructũ ꝓcipere, vt hic, & per cõsequens computabitur in sortem, vt. l. j. & ij. C. de pig. act. &c.

Jura. No. ex hoc. §. dñiã inter vbanas seruitutes & rusticas: q̃ vbane seruitutes, nõ possunt obligari, rustice vero sic. Et circa istũ. §. & seq. l. vide qõ not. in. l. q filios. C. que res pig. obli. pos. & in. l. que preditã. C. si res alie. pig. dasit. & insti. de rerum diui. in prin. ¶ In gl. que incipit talis diuisio &c. quod no. ¶ Ex lec. anti. ¶ Administrator qui habet mandatum ad accipiendũ mutuo, põt bona obligare. ¶ In gl. s. ibi, in curatore adulti. hoc intellige in rebus que possunt obligari sine decreto, in alijs requireretur decretum iudicis, vt. j. de reb. eo. l. si pupillorum. §. si pretor. In ea. gl. in fin. glo. & adde qõ no. in. l. si rem. quando ex fac. tut.

Si antichrisis. Missus in possessionẽ p debito hz recuperationez si ejiciat debito nõ soluto. h. d. Vf posse dici p istũ. §. q̃ si debitũ est purum & liquidũ, & creditor fuit missus in possessionem ex primo decreto: q̃ si debitor postea veniat & dicat, sum paratus sufficere iudiciũ, & me defendere: q̃ nõ debes habere qõ petis: qõ nõ dz restitui ꝓximo sibi, nisi soluat debitũ, vel quonsq̃ obtineat in cã. Ly. in addi. ad idem. j. vt in pos. leg. l. si pecunie. §. fi. Facit in rõne sui. j. de statulib. l. statulibe. rõnem. & s. de rescin. vẽ. fundus. & istud est verissimum, qñ debitũ est iam liquidatũ p sniam: sed si non est liquidatum per sniam, videtur oppositus. si missus pretendat solam missionem: secus forte si pretẽderet etiã pignus cõuẽtionale, vt hic: nam missio põt fieri etiam in re obligata, vt. l. fundus. de an. leg. C. de iud. l. cum debitori.

¶ In gl. no. ibi, percep. facit. l. si ea. Cõ vsur. Adde dicit glo. q̃ licet fructus extenuent sortem in pignore conuentionali, secus in pretorio vel iudiciali: q̃ de consuetudine creditor lucratur eos: ita dicit gl. in aut. ô exhib. reis. §. si vero. & nõ est alibi ẽm May. tũ illa cõsuetudo est ꝑ istum text. & indigeret ista consuetudo probatiõe facti. Et no. hic q̃ missus ex primo decreto possit percipere fruct⁹, sic. j. vt in pos. leg. l. is cui. §. qui legatorum. Et no. pro practica, que se bz q̃ aliquo misso in possessionem ex primo decreto fit sequestrum fructuz ad eius petitionem: nã si prodest quod plus est. s. percipere: potest id quod minus est. s. facere fieri sequestrum, ne perueniat inter eũ & aduersarium ad arma. arg. l. equissimum. §. de vsufruc.

Usufructus. Usufruct⁹ põt pignori obligari: seruitutes vbane nõ possunt pignori obligari, fruitutes rustice sic. h. d. vsq̃ ad. l. grege. Et no. q̃ id qõ hic dicitur in vsufructu, põt itelligi in vsufructu formali & causali. sed qõ dicit de alijs seruitutibus distinguendo inter vbanas & rusticas. hz locum solũ in seruitutibus causalibus. i. qñ dñs obligat: seruitutes eñ formales, siue sint vbanorum predioꝝ siue rusticorum nõ possunt obligari, & idez in seruitute vsus, q̃ respiciunt indigentiaz rei vel persone domi nantis: vt. §. de serui. rusti. pred. l. ergo. §. fi. & iste ideo non põt obligari, q̃ iam vteretur creditor alio modo q̃ essent constitute: qõ nõ bz, vt. l. ex meo. de ser. rust. pred. & nõ prestarenẽ ẽm indigentiã rei dominãtis. ergo non possunt obligari sine sint vbane sive rustice per rõnem predictã: sed si seruitus nõ fit cõstituta ẽm indigentiã persone, vt vsufruct⁹ bene obligaꝛ. ptz ergo ẽm ꝓmissa q̃ iste. §. põt intelligi in seruitute causali & formali: sequens vero. §. s. intra predioꝝ in causali tm̃ ẽm Lyn. in addi. qõ aũt vocat seruitutẽ causales improprie loquit: q̃ ois seruit⁹ est formalis & abstracta a suo dominio. ¶ In text. ibi, eadez rõne qua venditori. & ibi, non possunt. s. per se, sed cum re dominante sic: q̃ cessat rõ, phibitoria. & facit. s. de ẽm. empt. l. vẽditionẽ. ¶ In gl. q̃ est in fi. ar. ẽ istã rõnem est. l. iij. j. de pc. vbi talia intra precario cõceduntꝛ & tñ sequit ista inconueniẽtia, nisi rñdeas qõ precario raro cõceditur, hz obligatio frequẽter fit. & ideo frequẽtius deueniretur ad inconueniens ẽm Lyn. in addi. Extra no. arg. harum legum q̃ ille cui dñs obligauit castrum habeat ius prestãdi rectorẽ in ecclesia illius castri, quasi ius illius castri transeat ad eum, sicut ius seruitutis. & hoc est verum, vt legitur & no. extra de re iudic. cum Bertholdus.

Regepignori. § Cum pig. No. ex hoc. §. q̃ qñ pignus datur pignori, cõpetit vtilis hypothecaria ẽm gl. hic posita. Sed hoc imo non est vez: quia in hoc casu cõpetit creditori vtilis actio q̃ debitori competebat directa: vt. C. que res pig. obli. pos. l. nomen. ¶ In gl. super verbo, soluto ibi, ne solueret &c. ¶ No. ex hac gl. formaz denuntiationis, dz eñ denuntiare debitori q̃ soluat, & q̃ sufficiat debitori denuntiare hoc modo: vt casus in. l. heres cũ debitor. in fi. j. ad Treb. sed hoc est falsum, q̃ cõtra. l. nomen. hic in glos. alleg. ibi dum dicit, certior de obligatione factus &c. & sic patet q̃ debitor debet reddi certus quare non solnat. & pro hac opi. facit optime. l. si quis inficiatus. §. de po. extra de elec. causam. in cle. Non obst. hec glo. & d. l. heres. quia deberet intelligi debitor de causa certior atus &c.

Si cum defensore. No. ex hoc. §. q̃ ẽm hec iara poterat agi simul ꝯ principales & fideiussore: & aduerte q̃ poterat cũ vtroq̃ simul agi. s. ꝑ parte, vt hic dicit tex. non aũt in solidũ ꝯ vtrũq̃ simul vt. l. j. C. de fid. tut. hodie vero nõ posset agi ꝯ vtrũq̃ etiaz ꝓ parte: sed opponeꝛ exceptio, cum hodie dz fieri primo discussio ꝯ principalẽ. q̃ ad fideiussoreꝫ veniatur, vt in aut. de fideiuss. §. posita. C. de fideiuss. auc. presente. Et ex eo q̃ iste reg. dicit q̃ agitur contra principalem & cõtra fideiussorem simul, videtur velle iste tex. q̃ contra fideiussorem contractus non fiat excussio sententie late contra principalem, de qua. q. per glo. m. l. fi. C. de vsur. rei iud. & ibi per doc. & in. l. j. j. and. sol.

Si sub conditione. No. ex hoc. §. q̃ hz agere ante conditionẽ erit gentẽ. ¶ Ex lec. ant. ¶ Capita surrogata tenẽt imaginẽ primorũ capitũ, & in obligatiõe vniuersitatis succedũt. ¶ In gl. idẽ eñ. in fi. Vñ pactũ sup foccida ouiũ, puta vt habeat dimidiaz lane & casei durat in capitib⁹ surrogatis: vt no. ff. p soc. l. ij. id q̃ & hoc ideo: q̃ oues date fuerũt tanq̃ vniuersitas: sec⁹ aũt si darenẽ tanq̃ singularia capita, vt dantur vacce tũc nõ esset idem in substitutis, vt innuitur hic ẽm Richar. Malum. & facit. j. e. fideiussor. in fi. adde extra de iureiur. c. ad nostram. el. j.

Et in

Veniatur. Pro qua materia vide tu late dom. Jaso. Nay. institu. de actio. §. item si quis. nu. 67. cum plu. seq.

Et in superficiarijs. Superficiarius pōt obligare ſnā ſuperficiē. facit. ſ. eo. l. vectigali. ꝛ. l. ſi finita. §. ſi de vectig. de dom. infec.

Etiam ſi cre. bitor ꝫ dēnat᷒ vel defenſor debitoris. h. d. cū. ꝫ leq. ꝫcor. de fun. inſtrm. nepotis. ꝛ de fideiuſ. heres a debitore. verſi. argumento rei. ¶ In tex. ibi, ſuas cōditiones. concor. de excep. rei iudi. exiſtente. §. latinus.

Si ſub condi. Agēs hypothecaria añ ꝫditiōe, denuo agit, interē ēt poſſet agere ad cauēdū. h. d. §. iſte. falſa eſt ergo gl. q̄ eſt in. l. pecuniā. ſi cer. pe. q̄ agēs añ conditionē pdat ius ſuū. ꝛ facit. ſ. de exce. rei iu. l. ſi mſ. §. ſi eandem. ¶ In gl. hoc ſi. in ſi. ille. §. loquit᷒ in die certa. ſz dies incerta non poteſt duplicari arg. l. vnice. C. de ſen. que pro eo.

Ceſſum eſt. In gl. ex iuſta. ibi receſſur⁹. Not. q̄ ſi locaui domū ſchołari ꝛ timeo ne recedat nō ſoluta pēſiōe q̄ adiecta hac a cā poſſum agere añ diē, ² ſufficit tñ ſi in ſuſpitione purgāt idonee canēdo. vt. l. ſi fideiuſſor. in ſi. §. q̄ ſatiſda. cog. ꝛ vide qō not. Ly. C. etiā ob chyrographariā pecuniā. in. vſ. q. ꝛ qō no. Jac. de are. in. l. vbi adhuc. C. de iure do. Et not. q̄ in cauſis fugitiuorum non ſunt ferie. vt. l. ſi. C. de feriis.

Et que nōdū. §. Qō dicit. Agēs ex hypotheca ſpāli᷒ dꝫ pbare q̄ res fuerit in bonis debitoris tpe obligationis. ſed agēs ex generali non ꝫ neceſſe pbare de tēpore q̄ vel tunc, vel poſtea: qz veniunt futura. h. d. facit l. ſi in prin. §. e. ¶ In tex. ibi queniebat. ſ. de pignore. No. dōiam᷒ de pbatione tpis. ꝛ vide qō not. in. l. i. C. de iure fiſci, lib. x. ¶ Itē no. de qualitate pbatiōis: qz hec eſt forma q̄ pbet fuiſſe in bonis debitoris. ꝛ ex hoc tex. Dy. reprobat gl. q̄ requirit pbationē dñi q̄ eſt inſti. de act. §. itē ſeruiana. idē facit. ſ. eo. ſi ab eo. de pba. ante oſa. ꝛ de xb. ſignifi. l. bonor. §. i bonis. Dicit ergo Dyn. q̄ aut agit ꝫ debitorem obligantē ꝛ poſſidentē: tūc ſufficit pbare q̄ tempore obligationis debitor poſſidebat bona fide. vt. §. de pign. actio. rē alienā. Si vero ꝫ extraneū poſſeſſor. ꝛ tūc dꝫ pbare ēt de titulo vt. ſ. e. ſi ab eo. Lyn. ōt q̄ aut intentat hypothecaria directa ꝛ tūc dꝫ pbari de dñio: qz oſtēdit q̄ ſit tñ ius in re, aut vtili ꝛ tūc recurre ad diſtinctionē. Dy. ꝛ facit. ſ. eo. ſic interim. §. i. de hoc dic᷒ p Lyn. in addi. ꝛ Iatᵒ. C. ſi alie. res pig. data ſit. l. cū res. ꝛ latius in Spec. de obli. ꝛ ſolu. §. i. Vſi ſz qd dꝫ, qō añt ōt q̄ agit ꝫ tertiū intelligē niſi ille tertius cēſeat eadē pſona cū debitore. nā tūc non pōt negare dñiū fuiſſe debitoris. vt. l. rē alienā. qō dic vt ibi. ꝛ no. ſ. e. ſi a titio. Itē quod dꝫ de pbādo dñio vel quaſi a principio. intellige q̄ q̄nq᷒ ex iure ſuperueniēte reconciliat᷒ pignus. ꝛ q̄nq᷒ non. vt. l. i. in princ. §. iure ſuperueniēte reconciliat᷒ pignus ꝛ q̄nq᷒ non vt. vt. l. i. in prin. §. eo. Itē p hūc tex. q̄ dicit q̄ hypotheca nō cadit niſi ſup re debitoris. ſz Spe. qō nomē obligatū nō petit᷒ p hypothecariā ſed vtili pſonali qz res q̄ debeť nō pertinet adhuc ad debitorē obligātem. de hoc no. in Spe. de pig. ver. ſed pone tex. cōtrarium notat. ſ. eo. grege. §. cum pignori. per Ly. in. nomen. Adde qō no. in Spe. de procu. §. de procu. §. ſequitur. ſed qd ſi mihi. ꝛ. l. ſi conuenerit de pigno. actio.

Qui res ſuas. No. qō ille q̄ obligat ſcō creditoꝛ reſiduum a primo ēt, totū obligatur vſ cū primo fuerit ſatisfactū ꝛ ſic noīe excęſſus totū cōtinet. vnde verū ad iudicē excęſſiſſe modū etiā in totū male pceſſerit C. quorum appel. non rect. ob executione.

Si fundus. Iſte tex. ibi alluuione. Idē ſi alter⁹ fundi adi ectiōe nō obſtāte ꝫ prio fuerit p cōmūia limitat᷒ vt. ſ. ō. le. j. §. cū fund⁹.

Si neſciente. Ratificatio dñi ꝛfirmat hypothecā inualidā ꝛ retro fingit. h. d. qō ratificatio ꝛ cōſenſus trahit retro qz refertur retro ex intētione ratificātis vt hic dūmodo pſona ratificās ſit habilis qz habeat ius ꝛ adminiſtrationē alꝫs ſecus ꝛ vtō qō no. in Spe. de his que fiūt ad pla. ver. ſed pone ꝛ. j. de nona. ſi qs ablente. p Jac. ꝛ p Ly. in. l. j. C. ſi in cōi cā. p. Arch. xvij. q. iuꝫ. oēs. Itē. no. in xſi. voluntas añt qō ſi inter actū primū ꝛ ratificantē interueniſſet media obligatio dñi: ratificatio nō traheret retro: qz erat q̄ritū ius firmum ſcō creditoꝛ ꝛ ratificans in eius prēiudiciū nō ꝫ ius ratificādi ꝛ ratihabitatio nō trahit tūc retro: qz res nō eſt in eodē ſtatu. de hoc no. in Spec. de obli. ꝛ ſolu. §. j. ver. qd ſi ago ꝫ P. ꝛ ver. ſeq. ꝛ facit. j. q. pot. in pig. hab. qui dam eiꝰ. §. titia. arg. ff. j. de ſolu. cū decē. §. i. ſed ibi medius actus habebat pēdētiā de futuro. hic nō ſim. Ray. de for. in glo. vt. ſ. j. ibi. §. ne tñ. Itē eſt ratio qz vſusfructᵘ eſt ius formale ſed hypotheca eſt ius cāle. In ea gl. in ſi. vel ibi nō erat ius firmū quęritū legatario ante mortem teſtatoris. hic autē erat ius firmū quęritū creditoꝛi ſm Jaco. de ra. Pe. ꝛ Ly. in addi.

In vendicatione. Hypothecaria ponit ꝫ poſſeſſoꝛē ꝛ ꝫ illū q̄ dolo deſijt poſſidere ꝫ quē etiā iurat᷒ in litē. h. d. Et p hunc tex. dicit Aliber. ga. in margarita in tit. de pig. q̄ p noīe obligato nō pōt agi hypothecaria. qz nō poſſidet, ſz agit᷒ vtili perſonali. de hoc dict. ſ. l. pen. §. j. Si hoc eſt verū ſequit q̄ nomē ſemel obligatū non poſſit vlterius obligari: qz nec ceſſum pōt vlterius cedi. de leg. j. nō quocunq᷒ §. q. caſum. qō nō credo verū. ar. ſ. l. pen. §. ſi. Vel ſi conat⁹ vel nitus doloſi vt poſſit recuperare nihil pdeſt. h. d. ¶ No. q̄ quilibet poſſeſſoꝛ ht᷒ ius offerendi. Et innuit hic q̄ ante ſententiam fit hoc non poſtea. de hoc. ſ. qui. mo. pig. vel hypo. ſol. Paulus. §. qui pignoris ſecundo not. niſus ad recuperandum parum prodeſt doloſo.

Interdum etiam. In hypothecaria venitᵘ fructus iure actionis petiti, ſi nō veniant poſt litem conteſt. officio iudicis. h. d.

Creditoꝛ hypo. Sententia in hypothecaria non tribuit ius creditoꝛi: ſz aduocat poſſeſſoꝛem. h. o Concor. ſ. eo. l. in vendicatione. ꝛ. l. ſi cum venditoꝛ. ſ. de euictio.

Si pluris condē. Snia lata ſup hypothecaria ſub quacūq᷒ forma euaneſcit ſi ſoluat᷒ debitū ꝛ mirabile vſ q̄ ſnia nō merebit᷒ tunc executionē. qō intelligit gl. p modō actiōis. ſec⁹ ōt p modū recentionis. vt. l. j. C. etiam ob chyrogra. pecu. ꝛ habes ſimile ad hunc tex. ſ. de exceptione doli. fideiuſſoꝛ enictionis.

Si duo pariter. Hypotheca facta pluribus diſiunctim videť facta cuilibet inſolidum: ſi coniunctim cuilibet pro parte. h. d. ꝛ no. de effectu diſiunctionis ꝛ coniunctionis in contractibus. a

Poteſt ita fieri. Pactū qō pign⁹ ſi non ſoluat᷒ eſtimeť ꝛ p vera eſtimatione remaneat penes creditoꝛē eſt licitū. h. d. ꝛ adde qō no. Ly. in. l. j. C. ſi rector. puin. ꝛ in. l. ſi. C. de pac. pig. ꝛ. j. de ſolu. calipp⁹. Jn tex. ibi vendītio: qz non iure creditoꝛis. qō eſt contra naturam pignoris, ſz iure emptoꝛis. habet vero prętio. ꝛ vide. l. qui habebat. in prin. j. de leg. iij.

Pignoris perſecu. Concor. ſ. e. ſi fund⁹. §. in vendicatione.

Si ab eo qui. Hypothecaria vadit᷒ ad exēplum publiciane. hoc dicit. ꝛ not. hanc. l. ꝛ dic vt ꝫ. l. ꝛ que nondum. §. j. ſ. eo.

Cum conuenit. Ille cui obligatur penſio obligatum nomen inquilini. h. d.

Si inter colonum. Illud qō fit cum procuratoꝛe videtur fieri cum domino. h. d.

Si debitoꝛ. Debitoꝛ non poteſt referre queſtionem domīū. h. d. ¶ In tex. ibi rōnē quia contraxit vt dominus. vnde non poteſt hoc negare. C. de contrahen. ſtipu. optimam.

Creditoꝛ. Debitoꝛ cogitur ſtare colono ꝛ in quātō intromiſſo per creditoꝛem. h. d. facit. de re iudi. c. cum Bertholdus.

In quorum finibus. Vide. C. de fideicommiſſis. voluntas. C. de prę. decurio. l. ſi. C. de vſucapio. pro empto. l. ij. de reb. eo. ſi pupillus. §. ſi prętor. ꝛ de leg. j. ſed ſi res. per Jaco. de tranſac. cum pl. §. penulti.

Cum vitioſe vel. Ex inutili contracta non oritur retentio. h. d.

Fideiuſſor. Qui non facit quod debet non gaudet commodo ſententię, vel aduiudicationis: immo ſicut de facto eſt miſſus, ita ō facto ꝺ extromittit. h. d. facit. ō re iudicata. l. a dīno Pio. §. ſi poſt.

Pater Seu emācipato. Intelligitur q̄s cōſentire in ſcriptura quam facit etiam alieno nomine. nec exigitur ſignum vel ſigillum ſcribentis. hoc dicit. ꝛ not. bene iſtum. §. ¶ In tex. ibi ſcripſit. quaſi merus ſcriptoꝛ ꝛ merus miniſter. ¶ Mora q̄ filius ſcribit in contractu patris. ſed hoc eſt verum in ſuum prēiudicium. ¶ No. q̄ mandatum patris non excuſat filium. nec obſtat qō not. in. l. j. §. que onerande. ſ. quarum rerum actio non datur. qz ibi inter patrem ꝛ filium contraheretur. hic cum tertio. ¶ Not. q̄ priuata ſcriptura non requirit ſignum, ſecus de publica. vt. l. i. n. de acceſſo. C. ꝛ adde quod notat in. l. cum tabernam. j. eo.

Lucius. Res intromiſſe ab herede non ſuccedunt in obligationem defuncti. h. d.

C Diem. Adde eñdem Bal. in. l. j. C. de 2di. ex lege. quę refert ꝛ ſeqť d. Ja. may inititu. de ac. §. ſz hec nu. 20. q̄ ois debitoꝛ fugitiuus pōt ēt capi ante tps ꝛ ante diem. per hunc text.

Serum quē. Debitor non pōt sine cau
sa in preiudicium creditoris facere deteriorationez estimatiōis rei pignorate: nā secus tacit tenetur etiā actiōe primitiua, tempore sublata. h. ar. est de ista. l. qō ille q obligat suos seruos vel vasallos nihilominus possit exercere suam iurisdictionem in eos.

Si legati cōdi. Hypotheca patris pro
prio nolle accepta non p
ficit filio qui ex se nititur. h. d. ꝛ vide in Spec. de. testamen. §. j. ver. sed pone.

Paulus respondit. Generalis obliga
to testatoris non extenditur ad bona heredis nisi sint accessoria bonis obligatis h. d. ¶ Jn. text. ibi non posse idē in hypothecaria legati vt. C. communia de le. l. j. in fi. secus in priuilegio personali. q illud cōpetit ℨ bona heredis vt. ſ. de pui. cred. dabim⁹. ſm Ja. de are. ꝛ Ly. in addi. ꝛ vide in Spe. de obl. ꝛ sol. §. j. xvii. sed si debitor. ¶ Extra q̄ro qd si testator obligasset bona sua ꝛ sui heredis vtrum haberet locuz hec lex. Pe. dicit q̄ nō q̄ adeūdo hereditatē videret ratificasse obligationē vt no. Pe. in. l. assidnie. q po. in pig. hab. ꝛ ibi tangit in magna gl. ꝛ facit. ſ. e. ſi fund⁹. §. j. Jn ſuū facit q̄ ex hoc creditor hz scientiam rei aliene ergo sibi non ꝓfirmatur pign⁹ vt. l. ij. in prin. ſ. e. nec vez videt q̄ videatur ratificasse a deuendo: q̄ talis obligatio nō descendit ad heredem. ar. l. quesitum. in fi. de preca.

a ¶ Soli. ad ō. d. Alex. ō Jmo. i. l. j. §. nūciatio. ꝛ melius in §. nūc vide⁹ m⁹. ō ope. no. nūcia.

Domus pigno. No. q̄ edificium sequitur cō
ditionem ꝛ qualitatem soli
a

Si sciente. Jn generali sermone ꝛtinetur ꝑsona lo
quentis q nō loquit in sua ꝑsona. sed in persona alterius. h. d. secundum Franc. accur. ꝛ est no.

Ex vectigali. Habens ius resolubile
non ꝓt irresolubiliter obligare. h. d. vel. sic. Resolutō iure tradentis resolvitur ius acciptēntis. h. d. Et not. bene l. q̄ quotidie allegat.

b ¶ Mercēs. Adō eundē. m. Bald. in. l. libroꝝ. §. pen. de. le. iij. ꝛ d. Alexā. ō im. i consi. xlvij. j. ꝑte.

¶ No. q̄ res libellaria pōt obligari. ti finita emphyteusi finitur obligatio. ꝛ iō si ego nō haberē aliud q̄ quādam domū libellariā ꝛ obligarē mea bona vsq; ad mee ꝓ dote ꝛ postea casu vel cessatione reuerterer ad dñm mulier nō posset sup ea recurrere pro dote sua. casu est hic no. ꝛ menti tenendus. ¶ Scōo not. hic de canone q̄ pōt solui tā ꝑ debitorē q̄ ꝑ creditorē habētē rē obligatā ꝛ sufficit vnū eoꝝ soluere. Jtē no. q̄ hic ꝓprietarius egit via ordinaria finita emphyteusi ꝛ fecit de iure suo ꝑ suias declarari. ergo q̄ assumit viā iudicij dz ordinarie procedi. vt no. in. l. ij. C. de iure emphy. ꝛ adde hic q̄ no. ꝑ Ja. ſ. de le. j. l. ſi domus. §. fi. ꝛ in Spe. de emphiteusi §. nūc aliq̄. xv. cij. cū. x. vel. xj. xv. sequentib⁹. Reuoco in dubiū vtrū q̄ hic ōz q̄ ꝓmittit obligatio ꝓmittat in re ecclie, ꝛ vſ q̄ fit. q̄res ecclie nō pōt obligari nisi cū solēnitate. vt in auē. hoc ius porrectū. Preterea vſ expressuz in l. vniuersas. C. ne rei vxie vel tēploꝝ. Cōtrariū ē verū q̄ ius super quo ℨpit emphyteuta est ius ꝓpriū ipsius ꝛ nō ius ecclie. ꝛ iō nō est ius priuilegiatū. ar. ſ. ō publi. licitatio. §. fi. Nec ob. l. vniuersas. q̄ ibi emphyteuta ℨhebat tanq̄ proprietari⁹ suppresso q̄ esset emphyteuta ꝛ in fraudē ecclie ꝛ ita ibi loquitur. adde. ℨ. de ℨhē. emp. qui tabernas ꝛ vide per Lyn. C. cōia de lega. l. fin. §. pe. in fi. ꝛ q̄ nō. p. Bal. C. de serui. l. ꝛ in ꝓuinciali, ꝛ p Lyn. C. si anti quior creditor. l. j. in. j. q.

c ¶ Cōsule. adō. d. a'exā. ō imo. h i appo. ad Bar. ꝛ eūdē Bal. i rub. C. cō fide instr. vlt. char. ver. itē dubitat ꝛ. d. Matth. matheſi. i no. incipi. no. q̄tps loc⁹ in. v. charta.

Debitor. Obligans res existentes in aliquo lo
co intelligitur obligare eas: q̄ibi depu
tate sunt ꝑpetuo non ad tempus h. d. ꝛ vide Ly. C. que res pig. obli. post. l. cū constet. No. hanc l. per quam dicit glo. decreti quod aduene nō obligantur lege ciuitatis sicut hic illi agricultores aduene nō obligātur ex illo pacto q̄ essent obligata inducta ꝛ illata ita dicit glo. viij. di. que contra morem. Jtud esset, verū vbi obligatio procedit ex sola authoritate superioris. Unde si papa diceret ita ex cōico oēs peruſā commorantes. nō intelligeretur de aduenis recessuris. arg. de here. instit. ex facto. de fun. instru. cū delationis. §. sabinus. de leg. j. hmōi. §. legatū. sec⁹ si nō ꝓcedit ex sola authoritate supioris. sed ex cā fine culpa inferioris vnde aduene ibi deliquētes bene obligāt lege municipali illius ciuitatis. vt. l. ij. de offi. ꝓcō. q̄ dic vt in Specul. de cōstit. ver. ꝛ sunt. hec. ꝛ compe. iudi. adi. versi. sed pone lucanus ꝛ per Jnn. de sen. e xcō. a nobis.

b **Si q̄ promisit.** Adiecto, non possunt ob
ligari bona. h. d. ratio quia in persona adiecti nulla viget obligatio.

Cum tabernam. Obligās apothecam
vſ obligare merces b. ꝛ sic ille q̄ tūc erāt sunt alienate ꝛ alie surrogate succedunt post eriores in obligatiōe loco priorū. h. d. ¶ Jn tex. ibi tabernā q̄stuariaz mercium. Et ibi videant vt sic ponatur continens p contento. ℨ. de seruit. rusti. prędi. l. certo generi. ¶ Not quod vna res succedit loco alteri⁹ ꝛ est rō: quia h pign⁹ erat vniuersale. vt. l. imperator. §. fi. ō leg. ij. ſm Ray. ꝛ Barto. ꝛ ex b sume ar quod ipsum precium redactū ex mercibus ante q̄ sit alio versuz sit obligatum q̄ succedit loco rei in hypothecaria vniuersali hz Alber. Ha. in margarita. eo. ti. qui nititur per hāc. l. ꝛ per. l. mater. C. de rei vendi. ꝛ facit. l. j. C. de distrac. pig. Jtem no. q̄ q̄ mercēs obligantur nō impedit ꝓpterea vēditio libera: q̄ tacite hoc vſ actum vt possint vendi. ꝛ alie surrogari ſm Ja. de are. q ita no. C. de iure do. vbi adhuc ibi videas ꝛ facit ad hāc. l. de leg. ij. lucius. la. j. lex nra loquit in obligatiōe mercū. Sz q̄ro nūq̄d in gñali obligatiōe veniāt merces venales dicit Ja de Arre. q̄ nō in. l. gñali. §. vꝛozi. de vsufru. leg. Bar. tz ibi Jūn nā cū istas merces esset spāliter obligaturus ergo veniūt in obligatione gñali. ar. l. in obligatiōe. ſ. e. ꝛ ad. §. vꝛozi. respōdet loco nō simpliciter erat depositū, sed de rebus q̄ essent in certo loco nō autē videntur venalia in loco certo cū nō debeāt ꝑpetuo esse: vt. l. vēditor. ſ. e. ꝛ ista q̄ō fuit pridie de facto. ¶ No. hic vltimo q̄ ista vniuersali obligatione non veniūt q̄sita post mortem obligantis: facit. ſ. e. Paulus. ꝛ de admi. tu. Titium: ꝛ Mevium. §. alter.

c **Idē quesit.** Priuata scriptura tz: hz careat die ꝛ cō
sule c. h. d. ꝛ semper allegatur vel sic. Priuata epistola nō vitiat hz non cōtineat diem vel consulem. h. d. ¶ Jn text. ibi epistola priuata. Rayn. ꝛ ibi certificatorem. Not. quod fideiussor appellat certificatorem ꝛ ibi cumsine die ratio dubitationis ꝛ ibi signanter facit. ſ. eod. fideiussor. ¶ Op. de le. ex instante. §. latinus vbi dicit quod instrumentū erat cōfectū ante annos ꝛc. ꝛ sic q̄tinebat diē So. cū q̄rit an diei appositio sit necessaria in stō dic aut querit quātū ad obligationē ꝛ tūc ſi est necessaria: q̄ sine die valet vt hic aut q̄rit quātū ad obligationē ꝛ tūc aut quātū ad ꝓbationē priuatis tps ꝛ tūc quirit dico. vt ibi, ꝛ. C. q̄ pot. in pig. ha. l. ſi creditor. aut q̄rit quātū ad ꝓbationē debiti ꝛ tūc ꝛz etiā sine die: vt. ſ. depositi. l. publia. Predicta vera instrumēto priuato. in publi. semper requiritur dies, vt. C. de contrahē. stip. optimā. de apochis publicis. l. j. ꝛ no. in. l. ij. §. item labeo. de aqua. plu. ar. ſm Ly. in addi. idem Ray. q̄ dicit. l. optimā. loqui in scriptura ꝓbatoria. hic in obligatoria vel ibi in publica hic in priuata ſm Rayn. de hoc not. C. q̄ po. in pig. ha. scripturas. ꝑ Ly. C. de diner. vel script. si qua ꝑ Bal. in. l. §. editiones de edē ꝛ in. l. scripture. C. de fide instrum. Ja. But. in ꝓe. codicis dicit aut loqmur de scriptura an ꝓbet ꝛ dic q̄ nō: aut de negocio de quo attestat scriptura an teneat ꝛ dic q̄ sic. Jtē si scriptura directo cōficitur sup tpe necessario dz cōtinere diē vt. l. si alterius. C. si minor se ma. dix. ꝛ. l. ij. ō his q ve. eta. impe. dicit et Spe. q̄ priuata scriptura mandati ꝓcuratoris dz cōtinere diē in Spe. de ꝓcu. §. rōne aūt forme. xv. Iz quid si in mādato: q̄ tāgit preiudicium tertij. Facit ad hanc rōnē q̄ tangit Ly. C. ad velle, antique. ꝛ vide in auē. qui mona. effi. sut. §. quanto ꝛ q̄ nō. Bal. in. l. j. ℨ. de iusti. ꝛ iure. De literis episcoporum dic, vt extra de proba. post cessionem.

Idē creditor. Jn obligatione generali cōtinetur
et pecunia q̄ ab alio accipitur mutuo. h. d. qui po. in pig. hab. l. idē que. in fi. sed nunqd cōtinet illa eadē pecunia quam accipio ab ipsomet creditore dicit Rich. Mal. ſ. eo. obligatione q̄ nō: nā illā 'accepi vt possim de ea libere explicare facta mea ꝛ sic non est verisimile q̄ eā obligem, ꝛ facit de iure fis. l. deferre. §. fi. ꝛ. l. pecuniam. C. de ꝓpriui. fis. ꝛ. l. vl. ꝛ. C. de pign. nam ista litera signanter dicit ab alio.

Si insula quam. Ubi durat obligatio
durat pactum sibi accessorium hoc dicit.

¶ Jn quibus causis pignus vel hypotheca tacite cōtrahatur.

Rubrica.

Senatusconsul. Jn text. ibi redem
ptor. i. opario. ꝛ ibi domino. ſ. edificij. ¶ Not. paria sunt soluere domino vel operis de eius mandato.

Sciure. Circa istam. l. quero de duobus. Pri
mo que est ratio differentie quod inuecta ꝛ illata ī prędium vrbanū sunt, tacite obligata etiā domino ignorāte. Sed inuecta ꝛ illata in prędium rusticuz nō sunt tacite obligata. dic vt no, per. gl. C. locati. l. certi iuris ꝛ instit. de ac. §. item seruiana. Scōo an ista tacita hypotheca in inuectis ꝛ illatis habeat locum sine sit partiarius colonus, sive nūmis colat. dic vt no. in. d. §. seruiana. ꝛc.

Imponius. Alias. l. si gratuitā. §. no. si
quis fideiubeat ꝛ vtō circa hūc. §. ꝛ eius glos. l. fundū. cū sua glo. supra quod iustu. hic allegata. quod not. C. eod. titu. l. quid cum simi. ¶ Ex hoc an. ¶ Ille qui fideiubet pro eo qui obligauit res fideiubentis videtur ea ratificare. hoc dicit facit. l. unus quib. mo. pi. vel hy o

theca sol. vel sic. Alle q fideiubet vt ratificare et principalem cõtractuz in suũ preiudiciũ. h.d.ꝛ facit. ff. ad mace. sed si pater. ff. non solum. ¶ In text. ibi, obligata, qz ratificatio nõ pertinet ad futura sed ad retro gesta.

Licet in predijs. Tacita obligatio nõ officit libertati. hoc d. No. de dictione perinde ꝙ non per omnia perinde. sig. de verb. sign. mercis.

In predijs rustici. Vide. ff. de furt. si seruꝰ communis. ff. locaui.

Cum debitor. Ille qui vtitur pecunia qua non debet vti tenetur ad vsuras. h.d.

Licet in predijs. Not. text. notabiles ꝙ aliud est perinde haberi acsi spãr esset obligatũ: ꝛ aliud est specialiter obligatum esse. text. est hic qõ tene menti. p hoc. l. mercis appellatione. ff. de verb. sig. facit. l. si maritus. la. facit de adulte.

Est differẽtia. No. istam. l. ꝙ ꝛz serui inducti dicantur tacite obligati p pensiõe, tñ possunt manumitti, vt hic, ꝛ l. licet. ff. eod. ꝙ est verũ nisi sint iam inclusi per locatorem ꝛ pro pensione. ꝙ fieri põt vt in. l. cũ dñs horreorũ. ff. locati nam tunc manumitti non possunt. text. est hic not. ꝛ tenti tenendus. ¶ Ex lc. antiq. ¶ In text. ibi manifesta. i. expressa officit libertati: tacita non: nisi postꝫ tacita transierit in executionem vnde not. ꝙ per exceptionez augef effectus, sic. ff. qõ me. cã. metũ. ff. sed ꝛz. ¶ No. ꝙ versus est nerus qui dixit seruũ inclusum posse manumitti fenestram non enim hoc prohibetur ratione persone vel loci: sed rõne obligationis vnde male dixit. Et not. ex opin. nerue que est alias vera ꝙ in isto casu pro cõtractibꝰ qui fiunt cum monialibus ad cratem ferream.

¶ Que res pignori, vel hypothece date obligari possunt. Rubrica.

Pupillus. ff. Si filiusfa. No. ex hoc text. quod in cõcessione libere administrationis non venit donatio concordantie sunt in gl. hic posita quod no. ꝛ tene diligenter menti. ¶ Ex lec. anti. ¶ Res litigiosa sicut non põt alienari. ita non potest obligari. h.d.

Si alius. No. ista m. l. si alius maxime in fin. inquãtum dicit ꝙ si aliꝙs obligat rẽ pro filio fami. pecuniã mutuo accipiente cõtra senatusconsultum macedonianum, ei succurritur vt hic: quod nota. ¶ Ex lec. anti. ¶ Obligans se vel suus p muliere fideiubẽte ẽ tutꝰ eadẽ qua mulier excepcionẽi macedoniano. h.d.

A Risto. Not. ex hac. l. i ff. si denique istũ. ff. quia notabilis est ꝛ no. eius gl. in ver. ex pso na ex qua habes qñ sit verũ ꝙ seruus succedat in locũ domini cũ qua. gl. per omnia concordat qõ no. C. de his qui in pzio. credi. lo. l. i. ꝛ ad id quod dicitur in fine istius. l. ibi tepe enim ꝛc. vide qõ not. p Dy. in. c. põt quis pro alio. extra de reg. iu. lib. vi. ¶ Ex lec. anti. ¶ Posterior creditor priori soluendo eiꝰ hypotheca non succedit: nisi ibi fuerint bõa obligata tũc vero succedit ꝛ ꝛz ex ppria obligatione non posset vendere repugnãte pacto poterit ex aliena i qua surrogatur. h.d. Et alle. ꝙ illud qõ non possum ex mea psona ꝛ ex meo pprio iure possum ex aliena psona ꝛ ex iure cesso ab hoste vel a iure ꝛ pactũ excepta super meo iure nõ extenditur ad ius mihi ꝙsitum ñ ex alia psona sum pferat originẽ. In text. ibi dimitteret. i. ei satisfaceret de pecunia scõi creditoris. Et ibi quenerit iter debitorẽ ꝛ eũ vel iter primum creditorẽ ꝛ scõm. pria expositio est verior quãtum ad casum ife. No. ꝙ ille q nõ habet hypothecã nõ succedit in hypotheca primi creditoris ꝛz pzio creditori fit satisfactũ de sua pecunia ꝛ ꝛõ cõtra emptorẽ nõ haberet hypothecariã. ¶ Scõo not. ꝙ ille q habet hypothecã succedit i alia hypotheca pozis creditoribꝰ, si est pecunia illius scõi ex oluntũ prioꝛ sed dubiũ est vtrũ succedat cũ eodẽ pactoꝰ hz ex persona sua an cũ pacto ꝙ erat collatum in persona primi creditoris. Pone exemplũ primꝰ creditor habebat pactum de vẽdẽdo secũdus de non vẽdẽdo. nam videbat ꝙ qua rõne non habẽs hypothecam non succederet in hypotheca seu in cõfirmatione hypothece pari rõne nõ habens pactũ nõ succederet in pacto. Sz hiũ est verũ qz istud pactum est accessorium hypothece, ꝛ succedẽs in ꝑncipali succedit in accessorio: nec ob. pactũ derogatoriũ: qz nõ habet hoc immediate ex sua persona, ꝛz alio mediãte. h.d. Et facit i ar. ad hoc. ff. de acq. her. l. qui i aliena. ff. interdum, vbi dicitur ꝙ talis heres habeo qualis est is per quẽ heres efficior. ita hic est. Deinde not. hoc gl. magistram. quando secundus creditor succedat in locũ primi ꝛ vt sis extra dubiũ semper facias apponi pactum per hec verba, hoc acto quod succedat in locũ primi, ꝛ sufficit ac si haberet ius cessum. quod no.

☞ Numeratio retro non trahitur.

Ius cum mutuã. Vẽditio facta post conuẽtionem ꝛ ante numerationẽ facit quod res vendita ꝛ tradita non incidit in obligationem. h.d. l. no. Et ibi cauit ei spe future numerationis. ¶ Not. hic inspici non tempus cõuentionis sed tempus numerationis in preiudicium tertij. facit. ff. ti. j qui balneum. ꝛ l. potior. ¶ † No. ꝙ numeratio nõ trahet retro ꝛ est ratio qz tota virtus videt stare in ipsa numeratiõe: ꝛ quia est actus potestatiuus, ꝛ hz locũ ista lex in numeratione, que fit ex causa voluntaria: sed illa que fit ex causa necessaria fingitur retro, vt ex causa dotis, vt. ff. ti. j. l. j.

¶ Qui potiores in pignore hypothecaue habeãtur: ꝛ de his, qui in priorem creditorum locum succedunt. Rubrica.

Qui dotem. No. ex hoc notabili text. notabilem distinctionez quia siquidem implementum contractus sequit ex necessitate debet inspici dies celebrati contractus: si vero ꝑplemẽtũ cõtractꝰ sequitur ex voluntate tũc, hz ispici dies ꝑplemẽtiz ñ est celebrati cõtractus. Et de primo membro prosequitur hec lex vsque ad ff. Alia causa. De secundo vero loquitur. ff. eod. l. potior. in princ. ꝛ l. Titius. supra titu. j. ¶ Ex lec. ant. ¶ Numeratio necessaria retro trahitur, ꝛ hypothecam a principio conuentam facit preponderare hypothece in medio constitute. hoc dicit. Et vide in Spec. de oblig. ꝛ solut. ff. j. versi. sed pone contra. ¶ In text. ibi de restituenda loquitur ergo hic de hypotheca data ꝙ restitutione dotis que quidem promissio expectabat numerationem futuram: quia vbi non esset datio, ibi non caderet restitutio. ꝛ ibi numerasset quia accepit pro actu libero ꝛ voluntario. ¶ Not. quod in numeratione necessaria inspicitur tempus cõtractꝰ in voluntaria tẽa numeratiõis. ¶ Not. ꝙ missio restitutionis dotis qñque ꝓcedit numerationẽ: tñ expectat numerationẽ de futuro alꝫ, nõ caderet restõ realis. ¶ Not. ar. ꝙ pro dote cõfessata sunt obligata bona a principio cõfessionis ꝙ est verum in expressa hypotheca secus in tacita vt no. in. l. assiduis. C. eo. facit. l. hac edictali. ff. si autez. de secun. nup. C. secũdũ doc.

Qui generaliter. Not. casum istius. l. no. etiam prin. l. creditor, quod est no. Et no. etiaz. ff. cum ex causa. ibi nisi forte prior ꝛc. Iste text. videtur velle quod prior creditor potest offerre, vide per glo. C. eod. l. i. ꝛ. ff. eod. l. potior. ff. fin.

¶ Ex lec. anti ¶ Specialis obligatio subsequens non derogat ggiali antecedẽti. In bonis vero nõ obligatis pzio sed obligatis scõo hz locũ tractatus platonis: qz secundus nõ est secundus sed solus. h.d. Prelatio enim cadit inter duo extrema ꝛz vbi est solus ibi non est nisi vnũ extremũ ꝛ hz pignus validum qz sol' nõ rõne prelationis ꝛ faciunt iste leges ad impetrationes gratiarum apostolicarũ. In text. ibi secunda cõuentione. i. secundo capitulo obligationis primi creditoris quod erat vt in subsidium demũ quedã res specificate essent sibi obligate: sed reliquę libere. Et iste res specificate postea fuerunt simꝑ obligate scõo creditori cessante ergo rõne subsidij cessat obligatio primi in rebus specificatis: ꝛ secundus non est secundus, sed solus.

Creditor acceptis. Interdũ quis succedit in locum sui ipsius ꝛ obligatio nouans in locum obligationis nouate. h.d. ¶ Nouatio ergo facta cum repetitione pignorum sortitur idem ius prelationis.

Cum ex causa. Pretendens ius ab eo qui habet ius a re ex tempore preferẽ secundo ius pretendenti ab eodem habente ius in re. h.d. ff. no. ꝛ facit. ff. de rei ven. si a titio. ratio dubitandi erat, quia tempore prime obligationis ius obligantis erat debilius. In text. ibi dicit. f. titius predictus.

Post diuisionẽ. Not. ex hoc. ff. duo. Primo quod ius reale quod habeo in parte vnius rei ꝛ pro indiuiso non residet in parte que illi obuenit ex diuisione: sed talis obligatio respicit totum fundũ ꝛ pro indiuiso. Idem vide bitis. ff. titu. ũ. l. fin. Secus est in obligatione personali vt. l. Julianus. ff. idem celsus. ff. de action. emp. ¶ Secundo not. text. ibi pignus ꝛc. Not. ꝙ eo ipso ꝙ do tibi potestatem vendendi rem meam videor ipsam obligare, ꝛ istum text. allegat Jac. de Are. in. l. curatoris. ff. de dam. infe. su per quadam gl. ꝛc.

a

SI debitor ante. Compensatio ꝛ solutio parificant .ꝛ. hoc dicit. ꝛ hic est casus in quo secundus creditor aducat rem a primo tanquam sit ei satisfactum per compensati onem. ¶ In tex. ibi soluta esset ꝛ ideo patitur eniction em rei empte. ꝛ ibi potior ratio nunc solus reperitur.

INterdum posterior. Omnis creditor cuius pecunia res sit salua alij antefertur. hoc dicit, ꝛ de hoc ponit multa exempla.

IDemque est. No. gl. notabilē ꝛ menti tenendā que dat intellectum gl. l. si vt proponas. C. de rei ven. ꝛ vide ꝙ no. in. l. si tu hic alle. ꝛ pbatur etiā in. l. curator hic etiam alleg. ꝛ pro intellectu omnium vide quod tangitur per glo. in. l. filio. ꝙ. de solu. ꝛ ꝙ no. Jac. de Are. in. l. ij. ꝙ. quādo ex facto tu.

a ¶ Pariscantur, ad de paulus de ca. in cōsi. xxv. ꝛ. d. Phil. cor. in cōsi. ici. videt ibi litera L. in ij. parte.

SI tibi. No. ex hoc. ꝟ. primo casus istius. ꝟ. in se. secūdo no. ꝙ res empta ex pecunia pignorata non est pignori obligata. Sed querit glo. vtrū iste. ꝟ. habeat locū etiam si diuersis tēporibus fuerint facte iste obligationes ꝛ gl. hic vī velle ꝙ sic idē siue fiant simul siue separatim iste obligationes. de qua. q. vide per gl. in. l. si is cui. ꝙ. de iure fisci. sed Jac. de Are. hanc. q. disputauit quā. q. refert Ly. in. l. licet. C. eo. Sed veritas est ꝙ si obligatio sit facta diuersis tēporibus prefertur primus vt. l. hac edictali. ꝟ. omnibus. C. de secun. nup. C. eo. l. ij. C. de iure do. l. in rebus. ꝙ. eo. l. e. secundum vnum intellectum.

b ¶ Cōtrahentis. vide do. Jas. zDay. isti. ō act. ꝟ. itē Iuliana. numero. 74.

¶ Ex lec. anti. ¶ Duo prētendentes hypothecam de futuro ly contraxerint ordine successiuo tamē concurrūt in rebus postea acquisitis. h. d. Est etiam hic expressum ꝙ in obligatione generali continetur pecunia numerata sic. ff. de pig. l. tabernā. ꝟ. fi.

IPignus. No. istā gl. que videt velle ꝙ cinitas habeat tacitam hypothecam in bonis cōtrahentis b secum ꝙ possit habere locum in bonis sui administratoris: vt no. C. e. l. ij. C. de iure dot. l. in rebus. de iure rei pub. l. ij. lib. xj. not. ꝙ. de pri. credi. l. Anthiochensium. ꝛ. l. ij. C. in quib. cau. pig. taci. contrahi.

c ¶ Retro, vide, Paulum de ca. l. non est dubium. in fi. C. de iure del. cū. zii. ccxxvij. ꝛ Bar. in tle. ꝙ. de im. eccle.

¶ Qui balneum. No. ꝙ existentia conditionis casualis trahit retro hoc est verū nisi talis conditionis appositio depēderet a persona apponente vt in. c. si pro te. extra de rescrip. libr. vj. ad tempus celebrati contractus secus in potestatiua vt hic ꝛ. l. potior. ꝙ. c. facit ad id quod habuistis. ff. e. l. j. ꝛ. l. necessario. ꝟ. ꝙ si pendente. de per. ꝛ com. rei vēd. ¶ Sciō no. ver. ꝙ nondū quicquā ꝛc. Nā hic videt tex. expressus ꝙ pēsio debeat solui in fine anni de quo. C. loc. l. edē. ad idē. l. si edes. ꝟ. sed cū in annū. ff. loc. ¶ Ex lec. an. ¶ Primus creditor in diem vel sub cōditiōe q̄ inuito debitore pōt impleri p̄fert secundo pure credenti. h. d. Et quidā dicūt ꝙ ista lex cōsiderat fictionē sed magis videt ꝙ ista lex cōsideret nascentē ex cā de preterito obligationis contra debitorē etiā inuitū ꝛ qō ista lex nō sit fundata solū in rōne fictionis apparet pro per id ꝙ hic ōr de obligatiōe in diē in obligatione pēsionis q: dies nō fingit retro vt. ꝙ. de vsur. leg. sempronius attalus. Sol. p id ꝙ hic dicit de cōditione legatorū vt. ff. de pig. si legati ꝛ. ꝙ. ad Sille. l. j. ꝟ. ferui. Est tū verū ꝙ lex potior. in fi. princi. ꝙ. eo. adducit rationem fictionis in cōditionibus vt ibi patet. Et ponit prin cipium istius. l. tres casus primus in debito in diem nomine pēsionis: secūdus in debito cōditionali ex cōtractu: tertius in debito cōditionali ex vltima voluntate secūda ibi, amplius. tertia ibi sed ꝛ si heres. Et cōclusio stat in hoc ꝙ quelibet obligatio ne cessaria ex causa de preterito sortitur ius prelationis cōtra obligationē interuenientē in medio ꝛ qō ad ius prelationis trahitur retro quod est no. in text. ante calend. cuilibet debeat fieri solutio pensiōis. Et ibi credit. ff. pure. ꝛ ibi deberetur vide quod legitur ꝛ not. in. l. ij. si ferus cōmunis. ff. de nū. ꝛ castrēsijs peculij. ꝟ. fi. de stip. ser. ꝛ ibi non posset. nam in potestatiua conditione esset secus: quia omnino trahitur retro, vt l. fi. ff. titu. j. ꝛ. j eo. potior. Et per hanc literaz doc. ponuntur hāc theoricam ꝙ conditio casualis vel mixta fingitur retro secus in potestatiua. ff. que est in potestate debitoris vt hic ego dixi supra ꝙ litera ista magis considerat necessitatem nascentis obligationis ꝙ virtutem fictionis vt. l. j. ff. eo.

ITitia predium. Ita demū obligatur pignus secundo creditori facta absolutione a primo si eo casu quo soluitur reperitur in bonis debitoris. ¶ Ex lec. an. ¶ Ad hoc vt existētia cōditionis faciat cōuelescere pignus requiritur ꝙ fuerit i bonis debitoris tpe obligationis, vel si erat gnalis hypotheca saltē tpe existētis 2ditiōis: nā dominium medij tpis nō sufficit. h. d. Et quidā dicūt ꝙ hoc fit: q: tūc deficiūt extrema vñ cessat fictio. Jn tex. ibi, bona fide, secus si mala: q: maritus fecit dolose sibi dari in dotem ſm azo. in sum. ſm Ray. ꝛ Ly. in add. ¶ No. ꝙ dominiū supueniēs debitori. q obligauit rem bona fide creditori sub casu vel cōditiōe de futuro, nō cōfirmat pignus nisi tempore cōfirmatiōis res sit in bonis debitoris: q: requiritur quedā habilitas tempore confirmationis. ꝛ vide. ꝙ. de acqui. pos. si quis fundum. ꝛ Ja. in. l. insulam. j. so. mat. Item no. ꝙ finis istius. l. potest int eligi dupliciter vno modo in contractu fraudulento alio modo in contractu fictitio, an contractus fictitius debitoris non nocet creditori, facit. j. de manumiss. l. ij. ꝟ. fi. ab igno to.

SIc iure. Habens pignus pretorium prius tempore prefertur pretendenti pignus cōditionale posit terminū. h. d. ¶ No. qō primum decretaz transit ad heredem.

POtior est. No. tex. ad id qō habuistis. ff. eod. qui balneum ꝛ not. tex. ibi cum semel enim conditio ꝛc. ¶ Sed quero quid in sententia, an 2ditio existēs trahat retro? vid. ex ō app. pterea. ꝛ ibi p Inn. lxij. di. c. solitarie. ꝛ ij. q. vj. c. biduum. facit qō no. in. l. obligationum fere. ꝟ. conditio. j. de actio. ꝛ obliga.

SI paratus. Not. hunc tex. cum gl. ad idem. C. eo. l. j. facit optime tex. in. l. creditor. ꝟ. j. supra eodem.

¶ Ex lec. anti. ¶ Numeratio nō fingit retro, sed existens conditio retro fingit, h. d. Vel fic, conditio potestatiua non trahitur retro, sed cōditio causalis vel mixta retro pozrigitur. h. d. cū. ꝟ. seq. ¶ Jn tex. ibi nō accipere. vt. ff. si cer. pe. qui pecuniā. ¶ No. qō conditio trahitur retro, an istud sit verum in suis conditionalitis: vide. j. quan. ap. sit. l. j. ꝟ. biduum. vide Inno. de appella. preterea per Arch. xxij. dist. in synodo. ꝛ xix. q. vlti. nunc antē. de cōsti. vt animarū in gl. ratio est per eundē Archi. ¶ Opp. qō non trahatur retro, vt. C. de do. ante nup. qō sponse. Secunda ibi nō erant extrema habilia hic sic arg. ff. eod. qui balneum. ꝟ. titia ¶ Op. qō istud princ. qō preferatur ille in cuius persona primo actus trahit secum effectum, vt. C. de rei ven. quoties sol. ant ad confirmationem vnius actus requruntur duo ꝛ tunc ille est potior, in cuius persona illa duo primo reperiuntur vt ibi. Aut requiritur vnum tantum ꝛ tunc ille est potior in cuius persona illud prius reperitur vt hic. Et per hoc determinatur. q. si comes primo habuit filium naturalem, secundo legitimum, tertio naturalis fit legitimatus qō legitimus debeat i comitatu succedere tanq̄ primogenitus, cum in eius persona sint primo reperta hec duo. ff. filius ꝛ legitimus ſm Ja. nisi quis vellet defendere contrarium ex virtute fictionis tenēdo qō legitimatio fingatur retro c. Si tū consuetudo loqueret de filio legitime nato, non haberet locum in legitimato, vt extra de elec. inno tuit.

¶ Quero promisi tibi scribere libruz sub pena ante penā cōmissam obligani illū librū alteri postea incidi in penā quia preferr ꝛ videt qō secundus q: est in potestate mea ñ incidere in penam, argu. huius. l. in prin. Docto. dicunt contrarium: quia pena succedit loco sortis; ꝛ ideo fingitur retro. Item quia istud accessorium regulatur secundum tempus ꝛ naturam principalis: vt. j. eo. insulam. ꝛ facit. ff. eo. creditor. ꝛ. j. e. lucius quod est not.

SI colonus. Jn tex. ibi, ex cōuentione. l. sola, ꝛ facit ad no. ff. de pac. item quia.

SI de futura. Tempus quod inspicitur in principali, inspicitur etiam quoad accessoria. Jn tex. ibi, de futura tamen ex re presenti.

SI paratus. Prior creditor cui offertur non potest mouere hypothecariam contra secundum. h. d.

¶ Prioritas ꝛ posterioritas in tempore qualiter probentur.

¶ Creditor qui. No. ꝟ. si tecum. q quia inuisō sultus questionino respondet glo. querit quid in dubio ꝛ dicit qō in dubio videt remittere: sed contrarium not. in. l. Paulus. hic allega. sed huic gl. concor. C. de remiss. pig. l. ij. dic vt ibi per Lyn.

¶ Ex lec. anti. ¶ Prioritas inducit prelationez in iure agendi ꝛ excipiendi: tamen exceptio proprietatis non competit extraneo possessori quia non potest excipere de iure tertij. h. d. ¶ Jn text. ibi cum eo. ff. aduocante. ¶ No. qō non potest oppoi exceptio de prelatione tertij ꝛ facit. j. eo. Claudius ¶ † Quero qualiter probentur prioritas ꝛ posterioritas in tempore: So. vt no. Ly. de dona. ante nup. l. ꝛ heredibus. Secundo quero quid si vnus probat hypothecam ꝛ tempus alter hypothecam ꝛ non tempus, quis prefertur: So. prefertur ille qui probat tempus certum vt no. Ly. C. de proba. an matrem tuam facit quod not. de test. ob carmen. in fi. ꝛ. C. de pet. her. fi post motam.

SI quādo. Soluens litis estimationem primo creditori nō succedit loco ei⁹ ꝛ ideo patitur conuentionem secundi creditoris, hoc dicit, quod dic vt dicam j. eo. mulier.

SI primus. Non consideramus tēpus oblig principalis ly tēpus hypo. h. d. Jn text. ibi

vtrumque

vtrum que fecit, id est, sub hypotheca, credidit.

Si tecum. Consensus primi creditoris facit secundū sibi anteferri. h. d. facit. C. ad Velleia. iubemus. Jn gl. huic in fi. ibi est glo. contraria. & C. de remiſ. pig. l. ij, sed hec est verior per l. titius. quib. mod. pig. vel hypot. sol.

Sj prior. No. tex. in fi. iſtius. l. cum glo. ſua ſuper in. l. j. in. glo. in fi. j. de diſtrac. pig.

Ex lect. ant. Jus platiōis hz locū i obligatiōe nonāte. h. d.

Sitio mutuat⁹. Tertius ante ferī scdo, qñ succedit in locū primi. h. d.

A titio. No. casum notabilem & menti tenendum: quia communiter contra eum respondetur.

Jnſulam tibi. Ordo datus in principali videtur dat⁹ in accessorio, & verba non interpretanē cōtra proferentē, qñ est verisimilior cōiectura pro co. h. d. fm Ja. de Ray. Pe. & Ly. in addi. Jn tex. ibi, dixit. j. per pactū. Not. q pignora primo cedunt in prima pensionem deinde in secundam non aūt in vtranq; pro rata. Et hoc est maxime vtile scire quādo pignora non sunt sufficiētia ad vtranq; & est ratio q: ex ordine personalium datur ordo realium secundum Jaco. But. Jsta ratio non est vera: vt. ſ. eo. creditor. ſ. ſi primus. & ideo est ratio illa quam dixi in summario.

Etiam superfi. Not. istam. l. cum qua concor.

Claudius. Res iudicata cōtra vnum creditorem alij non preiudicat nec prodest. Jtem per sententiaz absolutoriam vnus creditor alij non succedit. h. d. Not. hic quod dixi in summario. Secundo no. q nō seqatur si vinco vincentem te, ergo vinco te⁹. de quo dic per doc. in aut. licet. C. de na. lib. j gl. ſ. ibi auocare & ibi litis estimatio istud verū & hāc sol. tenent doc. & hic deberet iungi ver. vel dic q non est in ver. vbi ponitur alia sol. sed prima verior ibi. l. Paulus iunge ver. in muliere, vbi est finis gl. vbi ponitur alia responſio.

Ex lec. anti. Tertius creditor q primū per ſniam superavit scōm non vincit aut hozitate ſnie nec secūdus primū qui eundem tertium superauit. h. d. fm Ray. de foz. Jn tex. ibi obligane rat ſucceſſine. & ibi qui. ſ. tertius & ibi expulerat. ſ. per ſniam. & ibi plane hic alle. cōtra turbonē & arguite simili & ibi debere vi cuiusdam ſurrogationis loco primi vt idē operet absolutio qō soluto, vt. j. de de exec. rei iud. si quis cū totū. §. plane. & ibi execu. rei iudi. pro isto tertio cōtra primuz. Et ibi, quā excluſit hoc verbū inducit latētē rationē: nā cū ſnia veniat per modū abnegatiuū & per modū priuationis nullum inducit habitū facit de iureiu. ſz & ſi possessori in prin. Et ibi alij creditori turboni cōtra tertiū & primū cōtra turbonē: q: ſnia nō operat suum effectū nisi inter ptes vt. ſ. de pig. ſi superatus. No. q ſi vinco vincentē te non propterea vinco te, sine reportauerit victoriā de iure sine de facto, vt ptz ex illo verbo exceptione aliene quoquomō: qō brocardum expedit hic Ly. in addi. & C. de na. lib. aut. licet per eum & tangitur per eundem. C. de sacroſan. ecc. aut. ſi qua mulier. & facit j. ad tertul. equiſſimum.

Jucius titi⁹. Not. casum in quantum dicit de vſuris currētib⁹ postquam secundus creditor mutuauit.

Ex lec. ant. Ille qui prefertur ratione sortis prefertur etiā ratione vſurarum. h. d. & vide in Spe. de obli. & ſol. ſ. j. verſ. illud etiam queritur & qō dixi. ſ. eo. potior. & no. bene. Not. ar. huius. l. q ſi promiſi alicui nō offendere sub pena poſtea alieno bona deinde eū offendo quod offensus habeat recursum super bonis tanquam obligatis, argu. §. ſ. eo. potior. & l. q balneum. §. titia qui. §. valde. facit §. iam. tñ prima pars est ipsa veritas.

Mulier in dotem. Not. ex hac. l. quod omnis possessor pōt soluere pecuniaz creditori & petere q actionem sibi cedat hoc vult in ista lege.

Ex lec. an. Justus possessor offerēs agenti hypothecariaz pōt implorare beneficium cedendarum actionū. h. d. Ergo si agens hypothecaria ſ tertiū possessorē non possum cedere iura. puta q: ēt pſcriptū in pſonali repellere p exceptionē cedēdaz. & vi q no. Ly. C. de pig. ſi q tū. & p eūdē. C. ad velle. iubem⁹. & ſi. & in Spe. de ob. & ſol. ſ. j. x. pone. & x. d. fin. & de ceſ. act. §. ver. ſed pone habeo. Jn tex. ibi obligati. ſ. alij prius. Franc. acc. Et ibi ad fundum venit. i. actiōe hypothecaria omiſſa pſonali. Jn gl. fina. ibi ceſſio. hoc dic vt no. Ly. C. ō his q i prio. lo. succe. l. ſi posteriores. & C. ſi antior creditor. C. de iure do. l. i rebus. in. ij. op. p Ly. in gl. puta ibi idē tñ in quolibet possessore hoc verum quo ad ius offerendi ſed non quo ad ius cedendarū nō enim credo q: iniuſto possessori teneatur creditor cedere iura. arg. C. de solu. nulla fm Ric. Mal. & Ly. in addi. ad hoc §. eo. creditor. §. ſi qñ. extra no. hic patri contra filium & vitrico contra' priuignū poſſe iura cedi. Jtem no. hic arg. q meta tradita per. l. hac edictali. in prin. non habebat locum de iure digestorum imo libere testabatur vxor in secundum maritum & econuerso.

Jtius scie. Si sunt duo creditores paris priuilegij etiam in poſtea queſitis prefertur qui prior est in tempore. h. d. ista lex.

Ex lec. anti. Primus creditor prefertur secundo etiam in bonis post vtranq; obligationem queſitis debitori. h. d. Et est hic casus gōnis. Jac. de are. in. l. j. C. eo. & facit. C. de secun. nup. hac edictali. & C. de iure do. in reb⁹. & no. ſ. de iure fiſci. de his q & in ſpe. de obli. & ſol. §. ſ. ver. item pone & ver. quid ſi vēdidi. arg. contra. §. eo. idemque. §. ſi tibi.

Negociatori. Pretendēs hypothecā pōt se opponere officiali fiſci ne incōmodet fiſcū & vēdat occaſione alteri⁹ debiti posteritatis. h. d. Jtē multo magis ſi fiſcus veniret ex cā debiti. vt. l. j. C. de penis fiſca. creditores pferri. lib. x. Jtē innuit hec litera q in exactione fiſcali precedat de facto. facit. l. ſi creditor. poſt princ. §. de actio. empt.

De Diſtractione pigno. & hypothe. Rubrica.

Creditor. No. hāc. l. & vi qō not. in. l. j. & iſt. C. de ſer. pig. da. ma. & in. l. ſi his. ſ. de fur. Jn. gl. ſi. no. gl. not. & vi qō no. §. ti. ſ. l. ſi prior. in gl. parna. Jn ea. gl. in fi. ibi niſi forte in ſubſidiū &c. no. notabilē glo. & menti tenendam q sicut qñ quis vendidit meā rē nomine ſuo ego possum agere ad preciū in ſubſidiū re perempta vel preſcripta. vt. l. mater. C. de reiuen. ita possuz agere ad preciū in ſubſidiū re perēpta vel preſcripta qñ quis vendidit mihi rem pignori obligatā. & ratz ista gl. no. hic ad qō facit q no. j. q. j frau. credi. l. q a debitore & sic patet q hec lex. Xb. videt & ſimiles nō ſolū habent locū in vēdēte rē alienā ſed i vendēte rē obligatam.

Ex lec. ant. Primus creditor p debito qō tertio loco ſcit in preiudicium medij creditoris vēdere non pōt nec tū vendendo tenet furti vel ad exhibēdū vt erraſſe & iuris ordine nō dolo feciſſe. h. d. Ubicunque factū pōt aliq; velamine excuſari lex interpretatur q sit factū bona fide facit. §. p ſocio. merito. & adulter. ſi adulterium cū inceſtu. §. fratris. & l. igit. de lib. cā. Jn text. dimiſſam. i. ei ſolutā & ibi cetera bona q̄ acceſſerunt tertie obligationi & ibi debeat agēdo hypothecaria §. poſſeſſorem. No. q primus creditor q vēdidit nō iure nec perſonali nec reali nec in rē ſcriptura actiōe tenet. Opp. gl. q teneatur ad preciū refundēdum potiori creditori. vt. C. de iure deli. l. ſi. §. licētia. Sol. dicit q qñ ſolutio est facta de iure tūc pcedit §. riū: qz tūc pciū ſtatim ſuccedit loco rei ſed qñ nō est facta de iure tūc preciuz nō ſuccedit loco rei niſi re perēpta vel preſcripta, ar. §. de rei ven. l. mater. Nec ob. §. de pig. cū taberna: qz ibi erat redactum pciū a debitore, hic a creditore q nunq; fuit in bonis debitoris ergo nunquam ceciderit ſub obligatione. vt. §. de pig. l. j. §. cū predium. & in rōne litere. Jſta qō fuit pridie de facto: qz cuida creditori poſteriori tz pro debito fuerat facta adiudicatio quoz̄daz pannorum: mō primus creditor agebat §. scōm hypothecaria inquātū extarēt penes conuentū & inquātū nō extarēt petebat extimationē per cōditionē ex lege. Apparet ex dictis q recte agebāt & re exſtante nō ē dubiū vt. §. ti. j. creditor. ij. rūſo. Jtē nec re p empta quia preciū ſucceſſit loco rei: vt dicit iſta gl. & ſi tu dicas imo non vī ſuccedere loco rei cū non pretendat cōuentus cām lucratiuā: ſed onerosam. vt no. C. de rei vē. mater. Rūdeo q ió est qz vī indebitū pcepiſſe & ſic ſingit nō habere cām retinendi eo qō primus ſibi dz anteferri & de hoc no. p Jac. de are. §. que in ſ frau. credi. l. qui antē. l. pupillus. & ti. Jtē ex predictis no. q vbi preciū ſuccedit loco rei ex pſcriptione eodem modo ſuccedit ſi alienatio tenuit a prin. vt. §. de pig. cū taberna. de rei ven. itē ſi verberatum. §. j. de leg. ij. l. ſi. §. ſi. cū ſi. & adde qō no. j. de xbo. ſign. labeo. & fabinus Jn gloſſ. vlti. ibi. ij. rūſo. & l. querebatur. & ibi expreſſum. nam ex quo habet ordinarium auxilium hypothece nō recurrit ad ſubſidiarium.

Jdeiusso. Not. quod ceſſio pōt fieri officio iudicis. Secundo no. tex. i fi. vbi huiuſmodi venditio &c. nā iſta ceſſio dicit quedam ſimulata venditio &c. vt no. in. l. eum is. & l. ſi. dubitet. j. de fideiuſ. Ultimo circa iſtum ver. vide quod no. glo. in. l. j. C. de dolo. in gl. que incipit est ergo.

Ex lec. anti. Decretū interpoſitū in caſu impoſſibili nihil operat. h. d. vel. ſic Auctoritas iudicis nō facit licitū id qō est prohibitum. h. d. & facit. l. j. C. de dolo.

Cum soluēde. Dilatio in principali concessa intelligitur concessa & in accessorio. h. d. & ad hoc allegat & adō quod no. Ly C. de precibus impe. offe. quoties. & adde quod nota. §. de pig

a Vinco te. Vide eūdem Bal. in. l. pſ filium. & repe. de inof. te. & qō ibidē dixi & ſ. ap. poſt. l.

b Obligatis. adde. dom. Jaſ. de ay. iſt. ō act. §. itē ſiquis. nu. lvij. vbi. ponit de eo q añ cōmiſſuz maleficium alienat oīa bona ſua, & poſtea de linquat an fiſcus illa bona alienata poterit tanq̄ in eius fraudē reuocare & ſi de. ij. quēs peniteat an poterit reuocare tā quaz alienata ob cām q̄ ſecuta non ſit vij ibidē. nu. j. 6.

a ¶ Creditoris.adō.d. alex.ō im. cōſi.cxxv. in.j.pte.q hz dectionē ſi tñ eligat mediocrē. Et ad de paul. de ca.i 2ſi.ccxxvij. in.fi. col.dicit q filiꝰ alienādo ſt elige re ſibi legitimā i vna reꝗ ſibi cōputabit in legitimā in nitz inſtitutis p no.p doct.i.d.l. marcellus. ſ.resq3. al leg.b p bal z l.l.iij.ad l.fal.z vide p eū in 2ſi. cxvij.vbi q filiꝰ eligit ſibi legitimā i vna re tñ authoritate iudicis qñ grauat ē ideicō miſſo vſi fecꝰ ſi plu bus pticularibꝰ adōetiā Hab.ō a pa.i 2ſi.ic. oipotentz dei poſtulato ſuffragio ad q̄ō datū ꝛc.z Oli 2ſi.exiij.z d.alex.ō uno.i2ſi. ex.i.iij.pte vbi ponit qō filiꝰ nō pōt tñ pro pria authoritate pie gitima occupare pro ut dixim ō filia q̄ iuito pſefe dotare pōt ō etiꝰ bonz z maxie ſi cū authoritate iudicz faceret: z pſ ad 2ſentiē dū cōpelli b poterit. vt p d.ia. ma. inſti. de ac. ſ. fuerat. num. cxix.

b ¶ Tacitū. adō eūdē.l. l.ſi tibi.ſ.ō pi.ō pac. z q̄ ibidez dixit Iapp. queſitum in prin. ¶ Not. qō pendente dilatione non poſſunt pignora vendi.facit.j. quibus ex cauſis in poſſ.eatur. fulcinius. ſ. ſi in diem.

Cum poſterior. Secūdꝰ creditor emē do pignus a primo nō videtur emere reſpectu proprietatis ſed reſpectu obligationis, z ideo debitor habet ius offerendi.h.d.

Si creditor. In gl. habes ibi venditionē. iſta eſt vera lectio. z ita reperitur in libro pādectarū z ſm iſtā verā lecturā not. tex. notabilē z menti tenendū qō pactū de, nō vendendo rem mihi obligatam impedit venditionem.

¶ Ex lec. ant. ¶ No. qō verbū licet hic porrigit ad neceſſitatez In glo. ſed z ipſe in ſi. vel dic quod alius caſus eſt ibi quam hic. Franc. accur. qz ibi pactū fuit directum in perſonam debitoris hic in perſonam creditoris.

Illud inſpiciendum. In tex. ibi pecunia ſoluta. i. ſoluēdo debitum. z breuiter. h.d. Pactum appoſitz cum creditore p deſt debitori tamen poſt terminum non debet admitti niſi beneficio etatis vel alio ſimili. h.d.

Queritur ſi pactū. Scōm ſkam negatiuam. h.d. ſm aliā literā dicit totum oppoſitum. Bar. approbat literā negatiuā: qz ita eſt in ſpādctis piſanis. z reddit rationem qz iſtud pactū eſt oppoſitū cū eo qui hz ius in re. z ideo impedit habilitatez pſone vt non alienet ſm hoc ſi proprietarius pmitteret feudatario nō alienare ppriatē alienatio eſſet impoſſibilis q̄ eſt notā. Ecōtra ſcit certū ſi emphytenta vel ſfeudatarius pmitteret ppietario nō alienare ius ſuū qz iſtud pactū eſſet iuxta naturā feudi z emphyteuſis z eſſet obſeruādum vt.l.ſz ita qs. ſ.ea lege.j.de verb.obl. facit. z. colon. de alienat. feu. c.j.ſ.j. Sed in caſu ecōuerſo pactū eſt ꝺ naturam ppietatis. z ideo mirū eſt qūo fit impediuntum translationis dominꝫ. z adde quod no. Buil. z Lyn. ſ. de pac. nemo. z qō not. in Spe. de feu. qm ver. xiz. z qō no. Ioan. extra de teſt. raynaldus. in gl. pactū em. z p Inn. de excel. pla z de prebē. in leteranenſi. z iſte caſus non eſt alibi in iure. In tex. ibi poſſit. vt. ſ. de pig. act. quamuis. ver. ſed atilicinus.

Creditoris arbitrio. Vide b Ja. marcellus. ſ. res q ōt ar. huius. l. qō filius p ſua legitima poteſt vendere quamcunque rē vult ad inſtar. creditoris a licet pater ei fecerit precariam ſubſtitutionem.

Queſitum eſt. Etiam vendito pignore debitor durat obligatus donec ſit plane ſat ſfactum creditori z vide l. eleganter. ſ. ſi. vendiderit. ſ. de pigno. act.

Pompo autem. Expreſſio eius quod tacite ineſt nil operat in cōtractibus concordat de fideiuſ. l. non recte.

Et ſi is qui lege. Etiam qui de euictione nō tenet nō pt reſcindere qō fecit, nec reuerti contra factū proprium. h.d.

Scriptum eſt. Aſſignato nomine ſeu actione perſonali z hypotheca aſſignata videtur. h.d.

Si aliena. Precium qō percepit creditor ex re alie na pignori data extenuat debitum. h. d. principium. Item iniuriosa ſententia lata pro creditore agente contra tertium dominum rei pignorate proficit debitori. Hoc dicit z nota hos caſus.

¶ Qaibus modis pignus vel hypotheca ſoluitur.
Rubrica.

Debitoris abſentis. Solutens p alio liberat dū nō adꝰ ſuccedit in pignore. h.d ¶ No. ex hac. l. qō vitiato expreſſo non vitiat tacitum b qñ nō eſt eadem ratio ō quo per Ly. in auē. ingreſſi. C. de ſacroſan. ecc. in illa. q. qua q̄ ritur vtrum vitiato ingreſſu vitietur obligatio bonoꝝ. ¶ Secundo nota hic caſum ſm vnā lectura poſitā in. gl. magna. nam ex hoc tex. habes q remiſſio debiti vltra quingentos aureos eget inſinuatione z ideo ſi ex forma ſtatuti in donationibus a certa quātitate ſupra debet inſinuari ſtatutum illud vendicabit ſibi locum in debiti remiſſione vt debeat inſinuari. de quo per glo. in. l. ſi quis obligatus. de regu. iur. tertigi ſm Buil. de cu. in. l. ſi mulier. ſ. de condi. ob. cauſ.

Cum venditor. Vitiato expreſſo non vitiat tacitum ad hoc alle. In tex. ibi pdimus hypothecatum z ibi cui. i. cuiꝰ legis ratiōi. ¶ Not. q vitiata principali remiſſiōe non vitiat acceſſoria remiſſio pignoris. gl. q̄rit expōla z ponit vnuz exemplū inter virū z vxorē. vbi per viā donationis nō cadit remiſſio debiti ſed remiſſio pignoris ſic. vt C. ad velle. iubemus z in auē. ſine la me. tūc vitiato pncipali nō vitiat acceſſorium: qz non eſt eadem ratio vitiandi ſed in principali eſt ratio prohibitoria in acceſſoriꝰ eſt lex permiſſoria. Secūdum exemplum eſt quando debitū remiſſum excedebat legitimā ſummam z nō fuit remiſſio inſinuata ſi valet donatio. tñ valet pignoris liberatio, hoc eſt no. quod liberatio ſeu refutatio gratuita requirit inſinuationē ſicut obligatio vel traditio ad idē facit qz qui donat obligationē vſ donare pecuniā. vt hic, ſ. tex. ibi pecunie donatio. vt. ſ. de re. iu. ſi quis obligatione quidā dicūt Ioā q liberatio nō requirit inſinuationē cum poſſit fieri ſine cauſa. vt. ſ. de pac. tale pactū z inter abſentes, circa modum donationis vt no. in. l. non ſolum. ſ. liberationis. de libe. leg. prima pars vſ verior: per. l. ſi quis deleganerit. ſ. de nouā. in ratione litere z pro iſta parte vidi tam' conſuli z iudicari, ſine verbum donationis fuit expreſſum in refutatione ſiue equipollens puta quia dicit inſtrumentum z hanc refutationem fecit: qz ſic voluit z ſic ſibi placuit q̄ verba gratuitam cauſam ſonant. Aliud exemplū eſt de revocata donatiōe ꝓpter ingratitudinē. Ex quo no. q vitiato principali ex poſt facto non vitiat acceſſorium q retro ſecū traxerat ſuū effectum qō brocardū gl. tāgit in l. ſi tibi. ſ. de pignore. z Ly. in auē. ingreſſi. vbi vide z adde qō no. Buil. C. de acqui. poſ. ex liberis.

Defenſor. Trāſlata inſtātia de vna pſona in aliā nō tenetur fideiuſſores iudicij. h.d.

Si debitor. ſ. Queritur. Vbi actus non tenet conſenſus preſtitus in actum non nocet. hoc dicit.

Soluitur. ſ. Si conuene. Etiam ſola hypotheca poteſt nouari.

Item. ſ. Qui paratus. Aliud eſt ſi aliud qō eſt precium cedēdarum non importat liberationem debiti facit ō ſol. modeſtin⁹. ¶ In tex. ibi q paratus effectualiter nō verbaliter tātū vt no. de diſtra. pigno. ſi reſiduum. z ibi ſatiſfeciſſe. ſ. iam. ¶ No. quod ſatiſfactio facta p deſt futura fieri non p deſt inuito creditore ſed vera ſolutio, directe eius qō debetur vel obligatio prodeſt z. h.d.

Si conſenſit. ſ. Videamus. No. q conſenſus procuratoris in ſcm alieno nō nocet dño niſi habeat mandatum ad conſentiendum. h.d.

Illud tenēdum. Obligans partem pro indiui ſo poſtea dividendo non officit creditori. facit. ſ. de vſufru. legatis qui.

Sicut re. ſ. Creditor. Precium in quo ſtimentio heredis prēdic ad fideicommiſſariuz vniverſalē. h.d.

Itemque ſi a parte. Procurator rem ſuā paciſcendo officit ſibi z cedenti. h.d.

Si voluntate. Nō officit conſenſus niſi actus circa quē 2ſentiē effectuali conſummetur. h. d. ¶ No. q qñ voluntas accōmodat alicui actui nunq̄ nocet niſi actus ſit cōſummatus vide Jaco. j. ſol. matri. ſ. definit. facit. ſ. de verbo. ſignifi. alienatum. Et eſt argu. q abbas qui iurauit nō alienare romano pontifice inconſulto non incidat in periurium ex ſimplici tractatu. z vide Archi. xvij. q. ij. quam ſit. in glo. quid ſi abbas.

Superuacuum. Tres caſus ponit. Primꝰ qñ debitor rem pignoratā poſſidet: nec ꝓtet vtrū ei creditor vēdere permiſerit in quo dubio nō preſumit pmiſiſſe, Secundus eſt qñ conſtat creditorez pmiſiſſe ſimpliciter vt vēderet q vere vēdidit, ſz poſtea recuperauit nouo titulo, quo caſu obſtat exceptio creditori vt in verſi. niſi qō. Tertius eſt qō creditor permiſit vendere, hoc tñ pacto vt ſibi ſolueret de pecunia precij qō preſumitur, ſi res apud debitorem inueniat, vt ibiverū ꝛc. quo caſu ſi rem vendidit z poſtea recuperauit agenti creditori obſtat exceptio: ſed de dolo replicat, niſi pecunia fuerit ſoluta. z incipit ibi verūtamē ꝛc. ſecūdum Rich. Vel dic ſimpliciter qō ex quo debitor reperitur poſſidere poſt venditionem nec docet de nouo titulo ſuperueniente q preſumit venditio ſimulata ſine internuntu pcī z traditionis. qz nō eſt veriſimile qō ſi emptor ſoluiſſet precium peteretur res poſſideria venditore, z ideo non officit creditori conſentienti: quia videtur direxiſſe cōſenſum ad actum verum non ad actuz ſimulatum. z hoc eſt verū in dubio niſi contrarium probetur in ducendo nouum titulū z nouaz poſſeſſionem. h.d. ¶ Et nota hic quod

a hic qō ex duabus extremitatibus colligitur mediū.i.probat, ꝙ res sit in medio in eo statu inquo reperit in prima ꝛ ultima extremitate ſm Odo.ꝛ Ly.in addi.pbatis ergo extremitatibus ſſumit mediū qō no.vnde qui pbauit ſe antiquius poſſediſſe,ꝛ hodie poſſidere ſſumitur quoꝫ poſſediſſe medio tempore.In tex.ibi poſſideat ꝛ dubitatur an vēderit vel nō.Jac.qꝛ ꝙ poſſidet non preſumitur vēdidiſſe,ꝛ ibi vēderit.ꝛ hoc cōſtat Ja. Et ibi exiterit.quib.cau.obſtat creditori exceptio cum effectu. Ray.vt.C.de remiſ.pig.cū ſoluta.ꝛ ibi p Ly.ꝛ ibi non fit creditor qui non conſenſit venditioni ſimpliciter,ſed hoc pacto vt ſibi ſatiſfiat ex precio quod in dubio ſſumit poſtꝫ debitor poſſidere reperitur.Ray.vel dic ſoluta nō ſit.ſ.debitori:quaſi preſumatur ſimulatio ex hoc qō nec preciū ſolutū ꝛ reperit in poſſeſſione ſicut prio ꝛ facit iſte.ſ.ad queſtionē quidā volēs maleficiū perpetrare,vendidit bona ſua ne degustarent poſtea commiſit maleficium nunquid emptor poſſit impedire guſtum:ꝛ determinatur qō ſi venditor nunꝫ diſceſſit de poſſeſſione, ſemper poſſedit eoipſo ſſumitur venditio ſimulata: vt hic.ꝛ.C.de diſt. pig.ꝛ qui ſub imagine.ꝛ de acqui.here.ſi ita.ꝛ.l.ſi quis naturalem ꝛ ꝙ de ſubeunda.C.de nat.li.de bo.dam.l.j.ſ.ſi ex bonis.ibi fraudis ꝛc.ſm Bul de Suza.ꝛ Lyn.in addi.ꝛ vide quod no.in.l.j. C.de iure fiſ.lib.x.ꝛ in Spe.de obli.ꝛ ſol.ꝙ pe.ſi.ꝛ de ac.ſeu pet. ℣.in anteriorib⁹.ver.ꝙ forte.ꝛ vide Ja.ſ.de manum.l.iiij.℣.ſi ab ignoto.ꝛ per Ly.C.de dona.ante nup.aut.ſed iam neceſſe.ꝛ C.ad.l.Jul.maie.l.ſi.ꝛ maxime preſumitur alienatio fraudulenta quādo alienauit omnia vel quaſi,omnia ſimul vel ſucceſſiue, vt ſingulariter not.in.l.nomen.℣.j.j.de leg.iij. Et aduerte ℣.ſ. noſter loquitur de ſimulatione preſumenda ,quia tractatur de preiudicio tertij,alias non preſumitur ſimulatio ſed contract⁹ verus,vt.C.de proba.cum precibus.ℨ.de actio.emp.Julia.℣.ex vendi.ꝛ.℣.offerri.ꝛ.l.ſi.C.de remiſſio.pig.

Uenditionis. Nomē venditionis ponitur pro qualibet alienatione dic vt.ℨ.de pig.in quorū. ¶ Et no.ℭ ſi conſentio alicui rem meā vel mihi obligatam vendenti ℭ mihi preiudico.

Sed ſi permiſerit. Nota quod conſenſus ac commodatus ad vnam ſpeciem contractus porrigitur ad aliam ſpeciem.h.d.

Non videtur. Silentium non habetur pro conſenſu ſed ſubſcriptio ſic.h. d.per Ly.C.ad Uelleia.ſi ſic.ꝛ.C.ſi alie.res pig.data ſit.l.ſi probauerit. ¶ No.etiam hic ℭ deceptio non preſumitur.

Si debitori. Conceſſio facta alicui videtur etiā facta heredi eius.h.d.Uel ſic Licētia data defuncto tranſit ad heredem.h.d.Uide Bul.ℨ.de pig.act. ſi neceſſaria.ℨ.de vendendo.

Si debitor. In tex.nouus poſſeſſor qui non habet ab eo cauſam vel habet ſed ſingularem ꝛ ſic non obſtat precedens.ℨ.ſm Bul.

Sed ſi intra. No.ℭ permiſſio facta ad tempus non durat poſt tempus.h.d.vnde ſi alicui qui poterat capi pro repreſſaliꝫ eſt data licentia per.ꝛ.dies ſtatim poſtea poteſt capi.ꝛ vide gl.quam diſputauit Oldra. que incipit quidam ſcholaris.

Ujtiusſempronio. Dicit ſtatutum ꝙ filius non poſſit ſe obligare ſine conſenſu patris modo pater ꝛ filius obligant ſe in eodem inſtrumento, queritur nunquid pater videatur accommodaſſe conſenſum filio ob hoc ipſum ,ꝛ eſt hic quaſi caſus quod ſic b. Item facit maritus ꝛ vxor donauerunt rem mariti hoſpitali miſericordie heredes dicunt qō non tenuit donatio niſi pro parte quam maritus donauit veritas eſt ꝙ tōtum qꝛ ex quo in eodem inſtrumento donauerunt,videt maritus accommodaſſe conſenſum vxori.

Titius Seio. Non poteſt qs venire cōtra chartam cui ſe ſubſcripſit.

Uoluntate. Reſciſſo contractu reſcinditur preiudicium inō naſcēs tertio.h d.Et iſta lex obtinet quando per modū receſſus a cōtractu eſt facta diſſolutio ſecus ſi per modum noui cōtractus, vt.l.ſicut.ℨ.ſuperuacuum.ℨ.eod.

Lucius Titius. Mortuo patre dos cōſolidatur filie ꝛ pater ꝛ mater poſſunt ſe obligare pro dote filie cōmunis. h.d.ꝛ vide.ℨ.qui pot.in pig.hab.creditor.in fi.Jn gl.que ibi no. ꝛ probatur hoc no.ℨ.fami.ercil.Pomponius Philadelphus.

Paulus ſcribit. ℨ.Qui pig. Quilibet poſſeſſor hz ius offerendi in hypothecaria, ꝛ vide.ℨ.qui po.in pig.hab.mulier.ꝛ quod no.ꝙ Ly. de iure dot.vbi adhuc in.xvi.q.ꝛ.C.qui pot.in pigno.habean. cum tibi.ꝛ.C.etiam ob chyrogra.pecu.in.xij.ꝛ vlti.q.per Lyn. Jn.tex.ibi,offerre ꝛc.etiam poſt ſententiam latam in hypothecaria:vt no.in Spec.de obligatio.ꝛ ſolu.ℨ.j.ver.quid ſi te mihi. Ray.facit quod no.Ly.C.de tranſac.ſi maior.ꝛ.ℨ.de pig.ſi fundus.ℨ.ſi pluris.argu.contra.e.l.ſ.in vendicatione.ex ordine alius litere. ¶ Nota,qō poſſeſſori non incumbit aliud:niſi remouere ius petitoris.

Jdeferente. Sententia .abſolutoria lata in perſonali nocet in hypothecaria .h.d.de hoc no.Dy.in.c.nullus pluribus. ꝛ Ly.C.de lui.pig.intelligere.

Cum colono. Recipiēs fideiuſſorem loco pignoris,videtur renūciare pignoribus.h.d.

Primi creditoris. Creditor ex diuerſis cauſa offerre,ex alijs litigare.h.d. ¶ Not.ꝙ plures quantitates ex diuerſis cauſis eidem debeantur ab eodem, non idem debitum,ſed plura cenſetur.quod ex eo apparet,quia creditor cogitur recipere vnam quantitatem ad quam non cōpelleretur,ſi eſſet vnum debitum tantum.Et per hoc determinatur queſtio,ſi plures quantitates ſunt petite in libello, ꝛ ſuper vna fit pronunciatum,, ſuper aliꝫ non: ꝙ ſententia valet, quaſi ſint tot libelli,quot quantitates ſunt.

¶ Explicit liber.xx.

¶ Incipit liber.xxj.

¶ De Edilitio edicto ꝛ redhibitoria actione, ꝛ quanto minoris. Rubrica.

Labeo ſcribit. Non ſummatur, quia edictum cōtinet ꝛc. ¶ Jn gloſſa prima.ibi, dantur ꝛc. idē dicit gloſſa,de verbo ad verbum.infra in gloſſa iij.ꝛ ideo vna iſtarum gloſſarum eſt ſuperuacua.

Cauſa. No.iſtum.ℨ.qui ponit que fuit cauſa inuentionis huius edicti.videlicet ne emptor propter calliditatem venditoris,vel propter ignorantiam emptoris decipiatur:ꝛ ideo iſtud edictum vult ꝙ ſi ſigna rei vendite adeo ſint manifeſta,qō ex ipſis ſignis poſſet apparere morbus ipſi emptoris qō nō hz locū redhibitio vt patet.ℨ.inverſi.ſi teſtigit facit.ℨ.de actionib⁹ empti.l.j.in fine.facit qō not.Dy.in.c.eū q certus.extra de regu.iur.lib.vj.quod no.ꝛ tene menti.

Exempli itaq. No.ex hoc tex.ꝙ edictum edilium curulium, quod logꝫ tur de rebus venditis redimentis propter morbū vel vitium, hz locuz in vitio corporali nō i vitio animi,niſi vitiū animi cōtigerit pptervitium corporale:ſed alio remedio emptori ſuccurrit, vt hic,ꝛ.ℨ.eo.l.ob que vitia.in prin.ꝛ.ℨ.j.ℨ.ꝛ.iij.ꝛ.ℨ.in ſumma.ꝛ eodez modo habet locum redhibitio,ſi fuerit mixtum vitium animi ꝛ corporis. ¶ Secundo no.in fine iſtius legis ſimile.de.d.l.ob que vitia.verſi.ſinautem corporis. ¶ Secūdo not. in fine iſtius.l.quod eſſe nimium timidum dicitur eſſe vitium animi:quod nota.

Sed ſi vitium. No.tex.notabilem iſtius.ℨ. nā vos ſcitis ꝙ ex ſermonibus ꝓ ſumitur vtrū quis ſit ſane mentis vel non:vt.l.is qui,ℨ.diuus.j. de tut.ꝛ cura.da.ab his.j.de condi.inſti.l.quidā habetis in tex. ꝛ gl.xciij.c.legimus.modo habetis hic tex.not. qui docet formare articulum ad probandum quem ex ſermonibus non eſſe ſane mentis:nam ille qui hoc probat debet articulare quod talis deridendo loquebatur per vices ea que deridenda erant,ſeu ea que digna erant deriſionis.vt hoc tex.dum dicit,vel per vicos more inſanorum ꝛc.quod no.

¶ Ex lectura antiqua. ¶ Jn glo.vt in libris no.contra vendētes libros corruptos ꝛ inutiles vt poſſit agi redhibitoria ac ſi venderent animalia morboſa.Et hoc facit contra venditores pannorum fracidorum qui videbātur boni, an teneantur etiā redhibitoria,id eſt ad reddendum precium, ꝛ reaccipiendum pannum ſuum.

1 ℭ Venditor preſumitur ſcire rei qualitatem.

2 Protestatio nil operatur in preiudicialibus.

Aiunt ediles. Jn tex.ibi cuiꝫ de mācipijs venditis.Frā.Acc. ꝛ ibi palā. Not.ꝙ denunciatio dz eſſe clara.Jn gl.ex quinꝫ cauſis. ¶ No.gl. magiſtrā enumerantē caſus ſiue cauſas ex qb⁹ fit reſtitutio Jtē in tex.ibi,reſtituat.ꝛ.dāna ꝛ fruct⁹:ꝛ qꝛ vt ſeparata ponūt.no.,nomine fructuū dāna nō cōtineri.adde.ℨ.ſi ſer.vē.l.loci corpus.ℨ. j.Jbi,potuit,ꝛ debuit.Ra.Et ibi, hſe.ꝛ nō habere. ¶ Not. ar.ꝙ venditor preſumit ſcire rei qualitatē:ꝛ ibi,calliditate.No.

a ¶ Probatur. adde. d.Barto. Soci. in cōſi. clxxvij.ſici.i.2 trouerſia. ℣. ex qua cōclu. circa circa ſi. in ij. parte.ꝛ i.2ſi.cxcv. inci. circa prin. circa finē. eadē parte.

b ¶ Quod ſic.Et idē dic ſi ſit laſum decēniū ſm eū dez. Bal. in.l.ſi filiū. per illum tex.C. de pet. here.

¶ Cum ferra. vbi late vide Feli. ī.q.xvj.cū seq.

b ¶ In.l.nō sunt liberi. z ibidē vltra eundē Bal. vide q̄ dixi ī ap postil.

c ¶ Querit. q̄rit ī hac.l bartho. ce po.ī.§. mu a liere. an si mulier sit ita arcta. i qr hz natrā. i. vulnā ita arctam vt cū ea res haberi nō possit an dicaꝫ mor bosa, Et tōt qō ficialle. facere tex. ī.c. fraternitatē, ma xime in. §. pe. z fin. extra de fri. z male. z B vī tenere. tex in.l.pe. C. de rup. z ibi ¶ vult per il lum tex. q̄ marit⁹ pos sit dimittere vxorem ppter ipe dimētū ex parte ipsi⁹ mulierꝭ vt qr ē nimis arcta. Vl nimis āpla. z an mulier ēt dicaꝫ vi tiosa ppter āplaz vulnā, dic fm eos q̄ sic, cū equi paraꝫ mulieri nimium stricte, vt no. doc. in.c. ¶sulta tionis. extra de frig. z maleſi.

d ¶ In lecto. gnon pōt continere humorem collectū ex vitio dicit morbosus nō ex eo q̄ facit vtinā ī lecto, sed qr hz malum vesice fm dictuz Bar. Cep. hic z idē dixit extra in eo cuios olet: nā ex eo qō alicui os oleat, nō est vitiosus: sed ppter morbū pulmonis vel alterius interioris: quod dicit procedere ex eo q̄ aia nimis comedit, vt per eum in.l. queritur in. §. fin. ff. eodem.

q̄ ex parte cōmittētis lz differat dolus z culpa tñ ex parte dam num passi non differūt qz equale detrimentū afferunt z facit. l. tuto. z. §. j. de pig. act. ¶ No. ex verbis edicti q̄ predictio seu ptestatio multū operat: z dic cū q̄rit vtrū in protestatione requirat cōsensus aduersarij, q̄ aut qs ptestat ad ius suū ꝛfirmādū, z nō est necessari⁹ ꝛsensus aduersarij, ar. §. ti. j. sicut §. nō vī. ff. l. si debi tor. §. si ī vēditiōe z. ix. q. iij. saluo. Aut qs ptestat ad derogādū ius alteri⁹ z tūc necessari⁹ ē ꝛsensus aduersarij, ō cuius pīudi cio tractat vt ex. de elec. cumana. z ibi no. fm Ego. Addit ipe cū querit, vtrū ptestatio valeat distigue aut ptestatio fiet solū ad prinationē ꝛsensus, q ꝛsensus hz pncipaliter operari ō quo agi tur z tūc valet ptestatio z nō valet cōsensus. ita loquitur. d. l. si de bitor. §. si ī vēditiōe. z q̄ not. extra ō lit. pte. c. j. licet ꝛtra videat no. extra de ap. sollicitudinē. Aut fit ptestatio ad inducēdū aliquid vel ad reseruādū: qō est cōtra naturā ei⁹ de quo agit, z tūc non valet ptestatio vt extra de cōsti. cū ad. ferrariēsis ². xxvj. dist. diaconus. Non ob. extra de ꝛdi. appo. c. si. qr ibi ꝛba denotāt ꝛditionē z nō ptestationē vel ibi speciale ī minimo. fm Ego. de hoc p Arch. xxvij. dist. q̄ interrogasti z xxviij. dist. diaconi. z xix. q. vl. qr in fi. z per. Jo. mo. de reg. iu. in generali z ibi in mercu rialib⁹ p Jo. And. ¶ Unū tñ no. quātū ad nostrū. §. ibi sufficit sola sciētia z ibi ptestatio sufficit vt hic z in.l.j. in fi. de act. emp. Sz vbi ptestatio fit ad aliqd inducēdū vel, phibēdū tūc colligitur p cōtrariā ptestationē vt. l. j. §. j. de lib. agno. Item quando protestatio redditur in inuitum nō requiritur cōsensus aduersarij vt no. in aut. de tabel. §. nos autē z adde qō dixi ī.l. cū i plures. §. locator hortrei. §. loca. ¶ Item not. qō in preiudicialibus nil operat protestatio vt no. in. c. gratie. de rescri. in cle. Ex predictis apparet q̄ quando q̄ protestatio fit super eo quod requirit consensum aduersarij quandoq̄ super eo quod dependet solum a protestante vt super declaratione animi vt. l. Pomponi⁹. z. l. Plesennius. §. de neg. gest. z. l. vj. §. celsus. de acqui. here.

Illud sciendum. Fiscus non patitur redhibitionem, ciuilis as sic. h. d. Credo qō ratio sit qr forte iurisdictio edilium non extendebatur cōtra fiscum ar. §. ea. §. sed sciendum vel qr contractus fiscales sunt magis tenaces z inconuincibiles.

Si intelligatur. Hic equiparantur visus z auditus.

Id autem alias. In tex. ibi id. not. qō qua nedoq̄ lex dicit bis idem ad maiorem claritatem z cōmittit nugationē. Nugatio est quoties ponūtur duo nomina ad idem precise significandum z quorum interpretatio est eadē vt no. §. si cer. pet. l. certi cōdictio in princ. In tex. ibi sperni potest. qr est in dotali declinatione, q̄ bi vulnuscalum. ¶ No. ar. qō faciens modicam scissuram cutis putacum vnguibus non puniatur pena vulnerātis quia ista modica scissura non appellatur vulnus sed in magis diminutiuo nomine. s. vulnuscalum. Et ibi transire. ¶ Nō q̄ leuia possunt trāsire sine notificatione z ibi repromitti. s. iubent ediles. Fran. Accur. z ibi responsa. ¶ No. q̄ ebrius cognoscitur etiaz ex verbis: quia talis presumitur quis qualia verba profert vt in.l. penul. de con. insti. z ibi ptinere scilicet principaliter z ibi animi enim, non corporis. franc. Accur.

Idem Julianus. No. ar. qō non possit opponi qō aliquādo fuit inebriatus: lz bene potest opponi q̄ est ebriosus qz Apostolus ōt non vinolentum etc. ¶ Et no. q̄ hoc est vitium animi in corporis passionem disgrediēs. vnde dicit Jnn. qr istud principaliter cōsistit in animo z testi deponēti aliquē ebriosum nō creditur nisi assignet facti rationem vt in. c. cū causam, de testi. per Jnn. Secūdo no. de phrenesi z morbo occupante virtutes corporis q̄ ē vitiū corporis vsq̄ ad animā penetrās z hoc est sumptū ab Aristotele qui dicit q̄ aia cōplexiones corporis imitat. Not. etiam in illo verbo periuros etc. q̄ ex actibus cognoscit qualitas mentis. Item no. q̄ sensus corporis in sensum mentis ascendit in te ste dicit Jnn. quod ōz hoc esse qr notitia testis ōz incipere a sensu corporis z quanto magis est causata a sensu tanto magis est validior: z quanto magis est abstracta seu remota a sensu tanto magis est debilior vt ipse no. in. d. c. cum causam z ibi vide requiritur ergo in teste scientia mentis causata a sensu corporis facit quod no. de acq. po. l. q̄meo. §. pe. z qō no. per Dy. in. l. ij. §. idem labeo. de aqua plu. ar. ¶ Not. etiam in ver. animi. de equo calcitroso. an redhibitio habeat locum tex. videtur sentire q̄ u on nisi fit actum: gl. videtur sentire contrarium.

Pomponius recte. Jn text. ibi habet scilicet per naturam qui etiam generare potest.

Si cui lingua. Nota. hic de absciſſione linguę.

Item ossilius. No. ex princi. istius legis quod digitus non est mēbrum: nam vides hic quod digitus z membrum ponuntur vt species separate: dicit enī ſ hois digit⁹ sit absciſſus mēbrue. etc. nā copula z seu, ve. hz copulare diuersa; vt no. ī ru. j. de iur. z fac. igno. z sic patet q̄ digit⁹ non ē mēbrū vt hic licet tñ nō sit mēbrū ē tamē officiū mēbri q̄ videbitis no. ī.l. nō sunt liberi⁹ §. de sta. hom. q̄ tenet mēti p statutis loquētib⁹ de mēbris absciſſis vel obtruncatis. ¶ Ex lec. ant. ¶ Jn tex. ibi laceratū nota equiparari verbū laceratū z absciſſum. Richa. z ibi mēbri qd idest aliqd. Unde collige q̄ digit⁹ nō est mēbrū sed aliqd membri. i. pars officialis z etiam formalis membri. Et facit ad statutum q̄ pro digito inciſo non ꝓponatur pena incidentis membrū secundum Rich. z hoc verum in digito tam manus quam pedis, vt hic z facit. §. de sta. ho. non sunt liberi. Et ibi sanauerit, id est vulnus. Jn adhibenda tamen pena considero hanc legem vt quanto nobiliora z vtiliora est digitus tanto maior pena imponatur quia magis debilitat membrum. Et ibi lego. Facit ad id quod habes. C. de hereti. Arriani.

Si dens abest. Modicus defect⁹ non vitiat. h. d. secundum Oldra. Et per hoc fecit quendam promoueri, cui opponebantur leuia impedimenta. z allegauit hanc. l. coram Johanne Papa. xxij.

Si clauum. Jn textu. ibi, dextra z puta quia eaz habet aridam vel inutilem.

c **Veritur.** §. De sterili. Ista distinctio non habet locum in priuilegiis dotis vt. l. assidu. C. qui po. in pig. ha. z no. per Jac. in. l. j. ī. fol. mat.

d **Item de eo.** Jn tex. ibi vrinam. l. de nocte in lecto ō, fm Fran. Accur.

Si quis anthia. Not. qō morbus anthiaqu⁹ est incurabilis.

Si venditor. No. q̄ remittenti actionem suam non datur aliquis recursus.

Si nominatim. Jn textu ibi nominatiz in verbis expressis. Et no. quod facti cui dentia idem quod exceptio operatur.

Quod ita. Restitutus sanitati ambulat pari passu cum eo qui semper fuit sanus. h. d. vide. §. locati. maritus.

Quis sit fugitiuus. Nō summak. qz clara est.

Apud labeonem. No. ex. ibi, q id facit q̄ publice facere licere arbitratur, nā iste tex. facit ad. q. q̄ si dicit statutum q̄ homicida possit impune offendi z occidi, z aliquis occidat exbannitum non legitime exbānitū: tamē venientē in forma publici exbāniti talis occidēs excusatur, vt hoc tex. quia facit illud quod publice facere licere arbitratur, vt hic: quam. q. ponit Dy. j. de adul. l. pe. z ibi tenet per hūc tex. q̄ si ignorabat publice exbannitum non esse, excusatur, vt hic: si vero sciuit, punitur, vt. d. l. pe. alle. etiam Dy. pro hac opi. l. de etate. §. ex causa. §. de inter. act. z de ven. inspi. l. j. §. certū. Sed aduerte q̄ sciēs sine dubio tenetur, vt. d. l. penul. ignorans vero quamuis excusetur a dolo, tamen non excusatur a culpa: fuit enim in culpa ex eo, qr non fecit videri an esset legitime exbannitus z merito de culpa ōz puniri, vt. j. vi bo. rap. l. ij. §. actione. j. de ō senatus. sylan. l. lege Lorne. l. respiciendū. §. deliquūt. j. de pe. Secūdo not. tex. cū gl. in. §. idē celsus. ibi, multoq̄ magis etc. cum glo. sua super ver. adduci. nā istā glo. alleg. Cy. q̄ quis non potest adduci de loco alieno ad locum alterius, z per consequens in territorio alieno quis capi, nō potest: z si capitur, debet pristine libertati relinqui. ita allegat Cy. hunc tex. cum glo. in. q. quam disputauit Senis, que incipit, Rector ciuitatis Senarum. z q̄ quis in territorio alieno capi non possit, videtur casus in. c. ex parte. el. j. extra de verb. signi.

Apud celsum. Iste. §. alle. q̄ omnes illi, qui habitant sub eadem claue, dicātur esse sub eadem familia.

Quoad iunt. No. tex. ibi, qui noxas etc. q̄ ex publicis iudicijs non potest egi noxaliter: quod not. pro materia. l. j. j. de pe. z per hunc text. non videtur bene loqui glos. quam habuistis supra, si ex noxa. causa aga. l. penul.

Si quis talis. Iste tex. ibi, vel sub pena vinculoruz etc. facit ad questionē vtrū inuinculatio fit de mero imperio: z videtur q̄ non: quia si esset

de mero

de mero imperio nõ competere ex ptãte ꝓuiati: ꝛ tamen habetis hic in tex. ꝙ ꝓpetit. de qua. q. per Bul. de Lu. in l. imperiũ. ff. de iurisdi. om. iudi. ꝛ ibi dixi nota.

¶ Ex lec. ant. ¶ No. hanc l. ad sciendũ si monachus sit fugitiuus, ꝛ per cõsequẽs an sit apostata. ꝛ no. etiã ꝙ apostata reuertendo ad claustrum non purgat totaliter peccatum suum, quia semper remanent reliquie. Item no. hic cõsiderari causam fuge.

Idem iulianus ait. No. h cũ. ff. seq. ꝙ principale ꝓpositũ est cõsiderãdũ, ꝛ ꝙ nemo dicit fugitiuꝰ, nisi ex alio ꝓgrediat i aliquẽ actũ extrisecũ ꝛ rõ ẽ, q. eẽ fugitiuũ vel apostatã, ẽ vitiũ animi: ꝛ tõ regrit animũ ꝛ ꝓpositũ ọlinquẽdi: vt. l. ob q̃ vitia. ff. pe. ff. eo.

Idem ait si. No. argu. ꝓ no famulis conductis sub deceptione ad hoc vt pandant terram vel castrum: vt non puniantur si scita facti qualitate recedunt, ꝛ se vlterius non immiscent: alias secus.

Idem ait nec. Not. ar. ꝙ si statutum ponit fugitẽtem ante familiaꝛ, ꝙ intelligatur de eo qui capi non potuit: secus de capto: arg. contra. ff. v. proxi. ꝛ facit ꝓ fugiẽtibus de carcere, quos custodes insecuti sunt, ꝛ ceperunt eos anteq̃ alio se conferrent.

Apud labeonem. In gl. locꝰ, ibi, hospitalar. ꝙ malefactoꝛ nõ possit extrahi de hospitali, sicut nec de ecclia: de ista materia vide p Ly. in l. ꝓsenti. de his ad eccl. ꝓfu. ꝛ in Spe. de immu. ecc. vf eñ quodãmodo iste extractus de territorio alieno, ꝛ tõ potest repeti, vt extra de ꝟ. fig. ex pte i ꝓpo. vf eñ ꝙ si familia insequẽtibꝫ eus, ꝛ ille ingressus est in eccleñã, ꝛ statim fuit extractus, ꝙ hoc sit licitũ: q. fuit principiũ licitum: vt hic. ff. q. ꝙ ait. ff. si de adul. de ista materia vide plene per Archi. ꝛvñ. q. iiij, reum. ff. c. frater. ff. c. vꝛoꝛ felicis. ff. c. id ꝓstituimus. ff. c. sicut. ff. ꝛ xiij. q. vlti. queſtum. ff. ꝛ xvj. q. vñ. ff. hec dicimus. de ꝛfugiente ad palatium episcopi, vtrum sit tutus: no. Archi. in d. c. constitutimus.

Erronem. Ille qui recedit non rediturus appellatur fugitiuus: sed ille qui vadit ꝛ redit appellatur erro. a

Apud celsum. No. hic distinctionem de cella q̃ facit ꝓ monialibus.

Quod aiunt. Paria sunt aliquẽ esse innoxium vacari, sic. ff. de pe. q̃ statutũ. vnde est arg. ꝙ si statutum repellit homicidam a beneficijs, ꝙ intelligatur de eo contra quem est factus ꝓcessus ꝛ secuta condemnatio, non de alijs.

Noxas. Ar. ꝙ ex publico crimine nõ oriat actio ciuilis: q̃ verum est de noxali actione, sed contra liberam personam bene nasceretur actio ciuilis ex suo facto, vt ff. ꝓ soc. nec quicq̃. dic vt ibi.

Si quis talis. In tex. ibi, dãnatus. intelligo ad carcerem tpalem: ꝛ ideo põt vẽdi, q. dñs non est spoliatus dñio, sec. si esset ad perpetuum: q. tunc esset seruus pene, non hominis.

Si quid vendi. Not. ex hac l. ꝙ si aliquis vendidit seruum ꝛ dixit ꝑm habere aliquã virtutem descendendo ad speciem, ꝛ non habet, tenetur ex empto de bono ꝛ equo, vꝛ assumpto quodam temperamẽto. ad idem. ff. l. ꝓxi. ff. illud sciendum. ¶ Secundo no. in ꝟ. illud sciẽdũ. ꝙ esse cocũ est esse artificẽ q̃ no. ꝓ statutis loquentibus de artificib⁹, ꝙ appellatiõe artificũ cocꝰ ꝛtineat q̃ not. ¶ Ex lec. anti. ¶ No. ꝙ non est ad vnguem fienda extorsio. In tex. i bi modice. i. temperate.

Venditor qui. Ar. ꝙ si ptãs tenet ducere assessorẽ, nec specificatur cuiꝰ qualitatis, ꝙ ꝛ esse saltẽ scientiel mediocris, ꝛ nõ totaliter ignorãs maxime ꝓpter publicum fauorem, vt. ff. de excu. sed ꝛ probari. c

Sciendum est. Not. ex hac l. ꝙ si vendiꝛ cõmẽdat rem in genere nõ obligat. ad idẽ. ff. de ꝟhen. emp. l. ea que commẽdãdi. ¶ Scõo no. in. ff. dictũ. in quo differt dictum a cõmisso. ¶ Tertio no. in ver. illud sciendũ. tex. ibi ꝛ dicit sufficit tales esse, quales dixit ꝛc. facit. ff. e. l. q̃ venditor ꝛc.

Pollicentur. No. tex. ibi, ẽptoꝛ accipere debe aliquo fit mentio ꝓcẽ. in dubio intelligit esse emptio ꝛ vendi tio, vt. l. ſi. circa medium. C. de ꝓed. decur. lib. x.

¶ Ex lec. anti. ¶ No. ꝙ verba illa dicunt pertinere ad merum laudum, q̃ stant in genere: sed quando descenditur ad speciẽ, habent vim promissionis vel quasi.

Dictũ a promissio. No. hic ꝙ differẽtia ẽ inter dictũ ꝛ promissionem simplicem licitantẽ stipulationem: q. alius melius non reperitur, ꝛ no. ꝙ dictũ q̃ꝫ habet ꝓ promisso. q̃ꝫ non vt. ff. ꝓxi. Jn tex. ioi finiẽ. nõ transeũdo aliter in forma pacti. Et ibi promissionem. i. pactum ꝛ ibi, pollicitationem. i. nudam actionẽ sine contractu.

Illud sciendũ. Not. ꝙ propie non dicuntur artifices, nisi illi qui habent aliquã artis peritiam, ꝛ ꝙ recurritur ad vulgi opinionem.

Emptorem eum acci. No. noie emptionis permutationẽ cõtineri. sic. ff. de statuli. statuliberi a ceteris. ff. quint⁹. Itẽ nomẽ venditionis predicat de quolibet ẽctu alienatiuo, secus in nomine precij. in l. j. de pred. decur. lib. x. ꝛ adde. l. sciendum. ff. eo.

Tempus. Redhibitoria durat seq̃ menses quanto minoris anno vtili: ratio quare minori tempore durat, redhibitoria est, q. magis ꝓpriam cõtra ius cõe. l. ad rescindẽdũ. sed quãto minoris ad decipiendum, ar. ad rationẽ. ff. de act. ꝛ obli. l. in honorarijs. ff. sed cum rescissa.

Si vero ante venditionis. Not. dictum precedens transferri ad tempus contractus. ꝛ ndes prima data tempore contractus intelligitur repetita. hoc dicit.

Cum autem. Jn hac glo. ponitur quid debet prestare emptor ven a ditori, qui emptor redhibet rem emptam, ꝛ hoc fit loco summarij.

Excipitur et. No. ex hac l. ꝙ capitalis pena simpliciter prolata refertur etiam ad penam decapitationis: de quo quid iuris sit, no. p. gl. C. de malefic. et mathem. l. nemo. aurũ picẽ. in ver. supplicio.

Cum redhibetur. Non. hunc. ff. et facit ad materiã. l. at vbi. l. vtrum autem. ff. de peti. hered. cum ibi no. et facit etiam ad materiam. l. non solum. et. l. quoties. ff. de iur. dot. et ad matriam. l. prætor. ff. quod de fructibus. ff. de bon. autho. iud. pos.

¶ Ex lec. anti. ¶ Pena capitalis exigit dolũ. ad hoc allegat. Et vf dicere iste tex. ꝙ pena capitalis nõ possit imponi impuberibus[a], gl. dicit contrarium in doli capace: vt. ff. de tute. si arrogator. ꝛ. ff. ad filleã. excipiuntur adde qõ dix i in. l. j. ff. de legib. a

Malus seruus. No. qui audet malum contra se audet omne malum: ꝛ facit contra homines desperatos.

Julianus ait. No. de dictione, quodãmodo, ꝙ est nota diminutionis[b] ꝑm gloss. b

Pedius quidem. No. hñc. ff. vbi nõ habetur respectus contemplationis. sed cause effectiue ꝛ immediate. b

Diles. ff. familie. No. istum. ff. familie. cum hoc. ff. concor. qõ habes in. l. j. ff. familie. ff. de pub. ¶ Secundo. no. ff. procuratoris. propter id qõ habuistis no. in. l. ſi procurator. ff. de doli exce. nam ꝓcal. gloſ. loquitur q̃n procurator habet liberam. sed hic tex. videtur loqui etiam in habente generale mandatum, ꝛ sic videtur contradicere illi gl. ꝛ ideo Ric. ma. c exponit hunc tex. procuratoris. i. habentis liberam, ne cõtradicat dicta gl. ꝛ dictum Dy. Hic non sunt alia.

Item sciendum. Jn his q̃ occurrũt post litem contest. i udicis officiuꝫ est multũ ea vero que ante litem contest. contingunt debent nominatim in libello poni ꝛ peti. ¶ No. hunc. ff. ꝛ ꝓ declaratione istius. ff. vide qõ no. Spe. in tit. j. de expen. ff. iuxta. versic. ſi ante litem. ꝛ versi. in summa. ꝛ eo. titu. ff. nunc dicendũ. versi. hoc quo q̃ no. est.

¶ Ex lec. anti. ¶ No. ꝙ duplex est familia: familia seruitorum seu ministrorum, vt hic: ꝛ alia agnatorum[b], vt. ff. de ver. sig. familie. ¶ No. ꝙ factum familie nocet domino, arg. contra in. c. cuꝫ ad sedem. extra de resti. spo.

Procuratoris. Noie procuratoris nõ intelligitur nisi ille qui habet mandatum sufficiens ad id de quo agit.

Hoc autem quod. No. ꝙ qui habet malam societatem, ac qui rit malos mores.

Item sciendum. Protestatiões que habẽt originem ante litem contestatam, debẽt peti per libellũ, qui dꝛ esse fundatus super alia quã dispositione hoꝛis vel legis. Sed que trahunt originẽ post litis cõtestationeꝫ, veniunt officio iudicis, nec est necesse q̃ sint petita in libello per modũ obligatiõis vel debiti. h. d. concoꝛ. ff. eo. item si seruꝰ. ff. j. ꝛ de dã. infec. ſi quis missum. ff. index. ꝛ adde qõ dixi. ff. de interrog. act. in rub. ꝛ qõ not. Jnno. de resti. spo. gratis. ꝛ qõ no. in. l. in hac. ff. de tritica. in magna gloſ. casus in terminis. Emptoꝛ agebat redhibitoria cõtra recõueniebatur ad rem, ꝛ accessiones rei, vel ꝓpter rẽ, datur hic forma ꝙ ꝓ

¶ Impuberi. adde eundẽ bal. in auf. sacramẽta. ff. co. ver. faciunt ad ꝓ dicta. C. ſi aduer. vẽ. ꝛ in l. clarũ. vbi ẽt per Ang. C. de auf. prestã. ꝛ bal. i. l. et ſi leueriꝰ. in. ff. colũ. ꝟ. ex predictis videt. C de infami.

¶ Diminutionis. adde frã. are. i. l. ſi pr de vulg. et pu. ꝛ. in. l. ſi me. ff. ac. pos.

¶ Agnatoꝝ. adde paul. de ca. in 2ſi. xvñ. ꝛ oino per barth. ce po. de seru. vꝛb. prædi.

his accessionibus ꝛ prestatiõib⁹,q̃ sunt añ lit. ꝛte. opz ꝙ libell⁹ dek sup eis. Sed ꝑ cõcurrẽtibus post lit. ꝛte. nõ est necesse: qz officio iudicꝫ incũbit. h.d. ¶Et no. ꝙ officiũ iudicis verificatur ꝛ roborak per lit. ꝛte. vt no. ff. de rei vẽ. vticꝫ. In tex. ibi prestare tur iure actionis si per libellũ petak. Ra. In tex. ibi, incũbit. dũ tñ plene cognoscat nõ summarie. vt no. Inn. de ꝛsti cũ alij. fer rariẽsis. fm Ra. ꝛ dic ꝙ etiã sine vlla petitiõe partis fm Spe. ti. de offi. iudi. ff. deseruit: ver. sed nunquid in hac. Et idẽ est vbi cũ ꝑ iudex põt de facto supplere. qõ est no. Bar. in Xbo, valde ali qualr tñ spectat ad eũ. vt in spe. de dila. dispu. ꝛ alle. ff. satisda re. Xij. qñ põt. Ray. Et est arg. ꝙ refectio expẽsaꝝ veniat sine petitiõe: vt no. Cy. in l. pperãdũ. ff. finiũk. ꝛ vr glo. ord. de iudi. ff. opz. ꝛ de dã. infec. si quis missum. ff. iudex. Cõtrariũ tz Dyn. in l. iuꝫ. ff. hoc autẽ. de dã. infe. Tenẽdo primã opi. responde ꝙ hic loquit in his que veniunt iure actiõis ex dipositiõe legali. Sed nos loquimur in his, q̃ veniunt officio iudicis mercenario de expẽsis rõne cõtumacie est minus dubiũ ꝙ possunt venire sine petitiõe qz etiã ad solã authoritatẽ iudicis pertinet cõtumaci ã ppulsare, vt. l. an si. ff. qs ius di. non ob. Et ibi inuita ꝛ petita in libello. ꝛ ibi ordinẽ. ¶Not. ꝙ si qs hz dare ꝛ recipere semp oz offerre prius fm gl. hic, facit. l. si non fuerit. de iureiur.

Debet autem. No. hãc. l. oz. in Xo. sed ꝛ si qd emptionis. cuz gl super verbo, rogatũ est. qz ponit ca sum notabilem. hic non sunt alia.

¶Ex lec. anti. ¶Not. ꝙ date ꝛ collecte sunt restituende ei, cui euincitur possessio.

Illud sciendum. Emptor agens re dhibitoria non põt reportare victoriam, nisi faciat facienda ex parte sua: quando ergo actor debet offerre, ꝛ non offert, reus debet absol ui. ar. istius puncipũ. ꝛ. ff. eo. ediles. ff. si.

Condemnatio. No. ꝙ vsure veniũt vt iteresse. Scõo no. emptorẽ expen sas cõsequi iure retẽtionis potius ꝙ iure agẽdi. ¶Querit gl. an emptor possit renunciare sñe pro se late in redhibitoria: sen tit gl. ꝙ sic: licet ꝛtineat mutuas prestationes, tñ prin cipaliter continet fauorem agentis. alle. l. si iudex. de mino. ꝛ facit in arg. ad no. in l. petende. C. de temp. in integ. resti.

Item si seruꝰ. ff. Quas ipẽ. Impense postlitem contestatã veniunt in officio iudi cis sed ante litem conte. debent peti per libellum. h.d. facit. ff. de aqua plu. ar. si tertius. ff. officium. ꝛ qõ no. in l. j. vt que desunt a dno par. ꝛ in Spe. de impensis. ff. j. fm Ra.

Quod si. ff. Si plures. Si plures hꝛdes sunt heredes ẽptoris, non hz locũ redhibitio, ni fiat omniũ coheredũ consensu. h.d. ¶Alo. hunc tex. ff. ꝛ idem tex. est hic. ff. e. l. ff. pononius. ver. hoc autem ꝛ hite ꝛ. faciunt ad. l. pluribꝰ. ꝛ. l non tamen. ff. de pjocu.

Pomponius. Not. tex. in Xo. hoc añt. ad id qõ vi distis. ff. ea. l. ff. si plures

Si venditor. Nõ summak, qz brevis, hz no. no tabilẽ gl. que incipit, cur sec⁹ ꝛc.

Culpã autẽ omnẽ. No. istũ. ff. ꝛ seq ꝛ no. gl. que icipit, hoc est opti mũ. ar. ad duo notabilia q̃ gl. ponit ꝛ circa fm notabile vide qõ no. gl. in l indignum. hic all⁹. in. l. ab hostibus. ff. si vir. ff. sol. ma.

Quia assidua. No. i hoc. ff. ꝙ de dupla oz ꝑmit tu hz morẽ ꝛ cõsuetudinẽ loci, ad idem. ff. de enic. l. si fundus. facit. l. ij. ꝛ emptori. eo. ti.

Qui mancipia. No. tex. ibi ꝑsumptũ ẽ etenim ꝛ. cũ hoc tex. cõcor. qõ habes in aut. vt iudi. circa si. ccl. ij.

Si quid ita. No. notabilẽ distinctionẽ istius tex. qñ qs emit rem vt si sibi non placebit possit reddere intra quantũ tps possit dicere ꝙ sibi nõ plz ꝛ vi des hic ꝙ si non est tps appositũ, põt dicere ꝙ sibi nõ plz intra quadraginta dies tm: posk aũt nõ, nisi causa cognita ei succurak. qõ no. ꝛ hunc tex. alle. gl. ad hoc. ff. de re. ven. si conuenit. C. de edili. ac. l. pe. extra de pign. c. illoyos. ¶Secundo nota tex. notabilem. versi. in causẽ autem cognitione. ibi cuz dicitur aut mora fuerit ꝛc. Nam hic videtur tex. quod arbitramentum nõ possit fieri parte absente, ad idẽ. ff. ꝛ Xb. obligatio. l. si qs arbitra tu. ꝛ ibi de hoc ꝑ doctores ꝛ ꝑ Cyn. de cõtrahen. emptio. l. fina.

¶Sequitur ex lectura antiqua.

Quod si nolit. Not. arg. quis cedendo rei liberetur dicit dic ꝙ vẽditor cedendo rei non liberatur a precio: qz sibi adest, sed ab expensis liberatur. ¶Et not. hic ꝛtentiam expensarum, non dico litis, non mandari executioni, si ceditur rei.

Si plures. Heredes debent esse in ꝛ cordia vt pos sint rescindere Zctũ vel factũ defuncti. h.d. no. ꝛ facit. ff. de relig. l. si plures. ꝛ qõ no. in l. ij. C. de lib. ꝛ eo. lib. ¶In tex. ibi, ab aliquo qui agit redhibitoria. Ra. ꝛ ibi alij qui agit quãto minoris. Ra. ¶Not. ꝙ heredes diuerso modo agentes ꝓpter Zctũ defuncti repelluntur nisi concordẽt. Scõo no. ꝙ etiã plures agentes debent ꝛstituere vnum procuratorẽ: ratio est, vel qz veniunt ex persona vnius, vel qz negotium est diuiduum. Ex parte rei certum est, vt. l. iam tamen. ff. pe. j. iudi. sol. ꝛ facit ad hunc. ff. j. e. l. ff. marcellus. cum seq.

Idẽ marcellus. No. qs sit effectus ꝙ res ven dita retineatur loco pignoris qz nisi totum precium offeratur, licet plures sint emptores, nu lam partem cogit ur tradere venditor: quod ek no.

Si venditori. Actio q̃ reputabak indiuidua al pte actoris, vt in. ff. si plures. ff. e. reputak diuidua a pte rei: actiue ergo hz sit diuidua natura, est idiuidua effectu: hz passiue est diuidua natura. ꝛ effectu. ¶In tex. ibi, singlis insolidũ. Not. ꝙ plures rei in Zctu, reputantur plures rei i distractu. In tex. ibi, pro vino ꝛ tñ nõ vixit. vñ aliõ est haberi ꝑ vino, aliud est viuere: ꝛ aliud ẽ ciuis, aliud haberi ꝑ ciue. ar. istꝰ lre. In gl. hoc est no. optimã gl. Itẽ no. ꝙ vulnerato, q si adhibuisset bonũ medicũ, non remãsisset cicatrix: hz qz malũ adhibuit, remansit cicatrix. qõ iputet vulnerato, ꝛ nõ offi ciat vulnerãti. Itẽ si ex vulnere nõ mortali sit factũ mortale pro pter iperitiã medici: vt non agak de occiso. ꝛ hoc verum si potuit meliorẽ medicũ adhibere. ¶In tex. ibi, desiderãt. no. tex. in for ma qõ ea q̃ post litẽ ꝛte. contingũt officiũ iudicis desiderẽt, Et ibi ꝙ in ꝓcuratore. no. ꝙ appellatione ꝓcuratoris continek tu tor ꝛ curator redacto isto tex. ad verba edicti. Et no. arg. ꝙ si ꝑ statutuꝫ non tz processus procuratoris, nisi primo ꝓducat mã datum qõ idẽ erit in tutore ꝛ curatore, nisi respõdeas ꝙ hic lo quatur iterpretationem extẽsiuam que non hz locum in statu to, ꝛ facit. ff. de condi. ꝛ demon. ꝑ ater seuerinam. ff. conditionez.

Si quis egerit. No. hic sepius agi ex diuersa causa proxima: hz vna sit cau sa remota: puta vnus contractus.

In factum. Vẽditor q recipit equũ tanꝙ morbo sum, nihil põt o pponere qn reddat ꝓ ciuz: qz videtur cõsiteri ꝙ sit in causa redhibitionis. ꝛ. h.d. In glo. ꝙ quis recipiendo, sed econtra quando solvẽdo. habes. C. de re iu. absolutione.

Quia assidua. No. arg. ꝙ notarꝰ ỏbeat ponere in instrumẽto ea q̃ sunt de more ꝛ consuetudine regionis, facit qõ not. in l. ex parte. in princi. de verbo. obligatio.

Si quid ita. Ubi in ꝓmissione apponitur verbũ qñcũqꝫ: vel verbũ ꝑpetuo, nũqꝫ currit ꝓscriptio statutaria vel legalis. Et inducebak de facto ad. q. dicit statutũ ꝙ in ẽtm quo quis non est vsus intra decennium postea non mereak executionẽ: modo in quodã instrõ debitor dixerat ꝙ volebat qñcunqꝫ posse compelli, vtrum currat ista ꝓscriptioꝫ alle. iste. ff. ꝙ non. In Zuũ dicebak ꝙ ista ỏba gñalia nõ derogãt statuto, ꝛ qcũ ista prescriptio videatur odiosa introducta odio negligentis. nõ possit ei renunciari facit in auk. qs actiões. C. de sacrosa. eccles. hũc tex. alle. Dy. in l. nemo põt. de leg. j. Si velles conari ad respõdẽdũ huic licere: diceres ꝙ hloquik i ꝓscriptiõe duoꝝ mẽsiũ, que nõ est introducta odio negligentis, sicut nec redhibitoria nec ꝙto minoris: ꝛ ideo põt ei renũciari: Vel dic ꝙ hic erat ꝓmissio cõditionalis si displicuerit: ꝛ ideo nõ currit prescriptio. Finaliter fuit determinatũ ꝙ istꝫ mereret executionẽ. sed non per hunc tex. solũ, sed ꝑ aliascãs. Secũdo inducitur quasi ꝑ casu qõ arbitrator debeat arbitrar pñte altera parte, vel ea monita, de hoc. ff. de Xo. ob. l. si qs arbitra tu. Ego credo ꝙ cũ arbitramenta sint redacta ad instar Zctũ. ꝛ nõ ad instar iudiciorũ ꝙ sua snia teneat sine solẽnitate ꝑdicta. nec hic oz ꝙ nõ, potuerit dicẽ sibi displicere ꝙ ẽ quoddã quasi arbitrari, ꝛ qõ hoc fit ꝑpter absentiam partis. Sed dicit ꝙ si hoc nõ dixit nõ imputatur sibi, vñ nõ loqẽ hic quo ad possibilitatẽ, sed quoad impossibilitatẽ. facit, qz laudum arbitratoris nõ regrit ỏsensum partiũ, ergo nec scientia. Itẽ nec quasi Zbitꝰ ꝑ ipsam, secꝰ in iudicijs, ar. ff. de cõfes. l. certũ. ff. si qs absente. ꝛ sine duobꝰ tutiꝰ est ꝙ arbitreꝝ partibꝰ presentibus: qõ dic finaliter vt no. in. d. l. si qs arbitratu. per moder. In gl. puta ergo nota qõ legale tps potest arctari. In tex. ibi, intra. ff. facit. ff. eo. si venditor. Et no. ꝙ qñ his verbis si displicuerit non apponitur tempus intelligitur de ꝛsaginta diebus. Et ibi in perpetuum. ¶Alo. tempus legale posse prorogari: qõ est verum de tempore apposito in fraudem partis: secus si tempus esset appositum iurisdictioni ordinarie secundũ Rich. vnde dicit ipse quod tempus quod est prefixuz instantie vel iurisdictioni a statuto, non potest prorogari in questione quam disputauit que incipit, statu-

cipit statuto cauetur si iudex. Et ibi presens no. ꝙ tempus non labitur presenti absenti aduersario.

Tacꝫ sicut. No. legem istā ⁊ legem sequen tem: qꝛ ex his legibus habes quando sit verum qđ pro his q̄ accessorie veniunt in vēditione venditor debet cauere de vitijs ⁊ morbis.

Cum eiusdem. No. distinctionem istius lex istis legibus habes ꝙ pluralitas ꝫstituit precū facit plures esse ℣ct⁹ qđ no. ꝙ statutis dicētibus ꝙ ꝙ quolibet cō tracta ꝺz solui certa gabella. ⁊ aliquis vendat plures res ⁊ pro qualibet re ꝫstituit certū p̄cium ⁊ ꝙ debeāt solui plures gabelle quasi sint plures ℣ctus. ⁊ sic illud qđ dicitur i. l. scire debem⁹. cū si. ſ. de ℵ. obli. quot sunt res tot sunt stipulationes. hꝫ locum in alijs cōtractibus: vt vides hic in emptione ⁊ venditione, vbi quot sunt res tot sunt ℣ctus si res non vendantur vniuersaliter vni p̄cio ſꝫ diuersis p̄cijs. ¶ Vlti. no. gl. hic posītā que hāc. l. ⁊ alias similes reducit ad distinctionem, ⁊ eam tenę menti.

¶ Ex lec. anti. ¶ No. distinctionem an p̄ciū sit vnū vel plura ⁊ vbi plura in singulas res an ad diuersos fines ad eundem finē puta ad quadrigā. ⁊ qđ in indiuiduis vel quasi indiuiduis ratione partis totum vitiatur ⁊ retractatur. ⁊ qđ vtile per inutile vitiatur in his que non possunt separari. Et est arg. ista. l. ꝙ si ēphyteuta plurū rerū ex vno cōtractu vna re male vtatur ꝙ cadat ab oib⁹ qꝛ vna ē ēphyteusis secūdā Richard. ⁊ Oldrad.

Illorumꝫ ꝑpter. Persone nimia conexitate coniuncte inseparabiles reputantur. h. d.

Recipiunt. No. in hac. l. tex. ibi ꝑsum ptum est ⁊c. sed nō summa tur quia breuis est.

¶ Ex lec. anti. ¶ In tex. ibi simplicioza. No. ꝙ hōines simplices sunt magis doctrinabiles. In tex. ibi. vetera: vetera difficile est reformare. ¶ No. hunc tex. in forma.

Diles. In hac. l. ediles. no. gl. mag. que ꝺclarat quando est verum ꝙ ꝓpter ornamenta non tradita redhibeatur principale. ⁊ sic ꝓpter accessoria redhibeatur principale.

Si iumenta. Circa istū. ſ. vide no. ℣. e. l. cum eiusdē. in gl. mag. in. ℵ. quesītum. No. di. istius gl. que facit differentiam vtrum mula transiungi nō possit ex accidenti vel a natura.

¶ Ex lec. anti. ¶ No. in ver. vlti. ꝙ qui ostendit equū cū ornamentis ꝺz ipsum tradere cū ipsis ornamentis: qꝛ vſ vendit⁹ cū sella freno ⁊ oībus quib⁹ demōstratus est⁹. ¶ No. in ver. hꝫ esū. ꝙ mulus non generat ⁊ ideo castrat⁹ nō est deterior. ⁊ no. arg. ꝙ ille q̄ amputat alicui manū aridā nō ꝺicitur amputare membrum[b] forte hoc nō est verū: qꝛ hꝫ non detrahat quo ad vtilitatem tamen inducit de formitatem que in homine est multum curanda. In tex. ibi componendū id est soluēdū. Et no. ꝙ verbum compositionis ponitur ꝓ solutione.

Hi enim. Nō summat qꝛ continetur cū. l. ediles. ⁊ eius. ſ. non tantum. ℣. eo.

Deinde aiunt. No. ex hoc. ℵ. cū dua bus legibus se. qualiter puniat ille qui ꝺz animalia que nocēt alteri in locis in quibus vulgo iter fit qđ no. ⁊ tene menti.

Quem. Non summatur qꝛ breuis. no. ſ. si quis seruū. ꝙ materia. l. at vbi. ⁊. l. vtrū. ℣. de pet. hered. fact qđ vi. dist⁹. ℣. eo. l. cū anteſ. ſ. cū ēdhibeā

Aliquando. No. hūc. ſ. in quo habes casum ꝙ hꝫ ⁊ ꝓ hoc dicit Iaul. de cu. in. l. qđ ergo. ſ. pena grauior. ℵ. sed si in ca. ℣. de his qui no. infa. ꝙ ibi fuit actum de furto manifesto qđ fuit ꝓbatus furtū nō manifestū ⁊ tñ cōdēnat ex ea dē instātia. ⁊ hūc intellectū dat illi. ℵ. per hūc tex. nam vides hic ꝙ hꝫ fuerit actū quāto minoris pōt ferri ſnia ꝙ res redhibeat. ⁊ per hoc dicit ipse ꝙ sibi agēs accusat⁹ de pcussiōe cū sanguine, vel cuꝫ armis ⁊ ꝓbat pcussio sine sanguine vel sine armis ꝙ de simplici percussiōe pōt seq̄ ꝺēnatio ex eadē instātia de qua ꝺic vt ibi dixi. Sed tū aduerte qꝛ iste tex. ad hoc modicū facit. qꝛ hec redhibitio ⁊tinet sub natura acionis ꝓposite. Si ergo ago quāto minoris ex virtute isti⁹ actiōis sequit redhibitio. rō qꝛ si res que redhibet nullius p̄cij est illud qđ nihil est minus. vt vidistis i. l. ll lud. ſ. minus. ℣. de tributoria. ⁊ tō si ex nihilo erā empturus ex natura actionis ꝓposite sequit redhibitio vt hic ⁊ hanc rationem videtur tangere glo. hic super ver. officio.

Si sub conditione. Not. istum. ℵ. ⁊ circa ipsum vide qđ ꝺixi i. l. pecuniam. ℣. si cer. pe. quod no.

¶ Ex lec. anti. ¶ Una actio ꝺigredit in qualitatē alterius ꝓpter ıꝺēntitatē effect⁹. h. d. ⁊ hunc tex. singulariter alle. Iaul. de cu. l. qđ ergo. ℵ. pena grauior. ℣. de infa. vel ꝺic interdum quāto minoris trāsformak in redhibitoriā. puta qñ res nihil vꝫ. vnde p̄ciū ꝺz reddi ēptori ⁊ res vēditori: hꝫ fit actum quanto minoris. h. d. Et est mirabile: qꝛ ista quasi redhibitoria est annualis cum regulariter nō ꝺuret nisi sex mēses vt. ℣. eo. sciendum. ℵ. tēpus. de intellectu istius. ℵ. no. Inn. in. c. ſ. de postula. p̄e.

Si sub conditione. Ānē ꝙ possit agi ex contractu non pōt agi ad distrahendū. Et est ar. ꝙ si laudū arbitratoris est conditionale nō possit peti reductio pendēte cōditione ar. ſ. quando appel. fit. l. ſ. ℵ. biduū. ⁊ nolꝫ. In tex. ibi non pōt. i. vbi nō est habitus ibi non cadit p̄uatio. vt. l. decem. ſ. de verb. obli.

Interdum. No. ꝙ cōditio iserta ab homine ⁊ ambulant pari passu ⁊ pariter suspēdunt. ⁊ facit ad not. in. l. item qꝛ. ℣. de pactis.

Iustissime. Istam. l. ꝺeclara vt no. hic gl. sine per verbo minoris.

¶ Ex lec. ant. ¶ No. ꝙ homo p̄edo minatur omnib⁹ reōs ⁊ nulla res p̄edominatur homini.

Proponitur. Arg. ꝙ vnus sociorum possit cōtractu videntur socij in ꝺistractu. nēti pro omnibus ⁊ ꝙ socij in cō

In redhibitoria. Qñ actio ad interesse nascitur vna cum contractu, licet ꝺesinat interesse non ꝺesinit actio competere.

Si hominem. No. hanc. l. et g. ⁊ precipne in duabus partibus. Primo in eo ꝙ querit que sit ratio diuersitatis inter manumissionem ⁊ mortem. Secundo in eo qđ querit quid iuris sit quādo mors contingat voluntate.

Si tamen. ℵ. ei qui seruum. No. ter. ibi multo enim amplius ⁊c. ⁊ circa istum tex. vide ad ꝙ alle. gl. hunc tex. insti. de re. diui. ℵ. pauonum.

¶ Sequitur ex lectura antiqua.

Si tñ sine. ℵ. Non nocebit. Snia lata in redhibitoria non obstat in quāto minori.

Ei qui seruum. Multo plus est ipo fctō facere ꝙ verbo ꝓnuntiare. Et est arg. ad grauamen qđ inde ꝙ infert isto facto. vt extra de app. ex parte ℳ. ⁊. C. de appel. si qs pronocatiōe. In tex. ibi ⁊ predicere. ¶ No. de reseruatione iterum agendi ex alio capite.

Cum mancipium. Inſ hac. l. habes optime ꝺeclarat oēs casus istius. l. aliquos addendos ¶ Scdo not. tex. in fi. l. cum gl. fi. secus si procurator ex quo no. effectum vtilis actionis ⁊ directe. nam vides hic aliquam exceptionem posse obīci alicui que nō pōt obīci alīj. ⁊ cū hoc tex. ⁊ gl. no. ponēdo aliū effectū actiōis vtilis ⁊ directe, vt no. in. l. quoties. ſ. de admi. tuto. de qua materia actionis vtilis ⁊ directe tetigit ℣y. in. c. pro possessore. extra de reg. iur. lib. vj. quod no.

¶ Ex lec. ant. ¶ Tres casus ponit in seruo ⁊ duos in procuratore libero. In seruo ꝺicit ꝙ ꝓtū ad redhibēduꝫ ispicit scientia vel ignorātia serui qñ dñs ignorauit vitiū ⁊ ℣ctū vel ℣ctuꝫ tñ. Ydē dñs scuit vtrūq: hꝫ seruus emit peculiari nolē etiam si habuisset mandatū a dño ad certū emendū. Si ℵo emit nolē dñi ⁊ habuit mādatū ad certū inspicit scientia dñi: sed in procuratore inspicit scientia procuratoris vt repellat a redhibitoria. Item ignorātia procuratoris vt competat redhibitoria. ⁊ hꝫ dño scienti nō ꝺaret vtilis ex sua p̄sona tūs get ex mādato directarum que sunt radicate in p̄sona procuratoris ignorantis. h. d. textualiter glosſ. addit ꝙ in nuncio semper inspicitur scientia dñi. facit. ſ. de manumiſ. vind. l. pater ex. Itē allegat ꝙ exceptio que obstat in vtili aliqñ non obstat in directa. sic. ſ. de admi. tu. l. quoties. ⁊ contra vt no. in. l. ſi. in p̄in. C. de iure do.

Ui tertiana. Non ꝺz liberatus qui habet aliquod sanitatis interualluꝫ

Cum sex menses. Not. gl. q̄ incipit loquitur hec lex. quā no. non summatur qꝛ clara est. sed nota ꝺictam glo.

Uero. ℵ. Seruum dupla. Not. hūc tex. ꝙ cōfessio fctā extra iudiciū etiā parte absente facit iudicium quod no. in. l. capite quinto. ſ. de adul. vidistis in. l. ictus fustiū. ℣. de his qui no. infa.

¶ Varia sunt scire vel supine ignorare.

Cum sex menses. Ubi verbꝫ potest adhīcitur i lege vel statuto intelligī de ꝺiebus vtilibus. h. d. ¶ No. paria sunt scire vel supine ignorare. vnde supina ignorantia non excusat syndicum a denunciatione maleficij.

[a] Est. sed qđ de his ornamentis q̄ erant ante per duos dies cā venden di: vide do Iaſ. may. insti. de ac. ℵ. actionū. nume. 59.

[b] Demb. an aūt man⁹ amputata ꝺicatur membrum. vide Felī. in c. iter ceteras. in. fin. col. ℵ. ſi. ad uerte tex. tio. de rescrip.

Latinus largus. Fideiussor contract⁹ intelligitur esse fideiussor distractus.

Si seruus man. Ille qui vtit ꝯctu alterius dȝ vti cum sua causa suisq; vti ꝯsfacit.l.caius.j.de manumis.

Quero.§.Seruū du. Cōfessio facta corā honestis psonis ⁊ i iudiciꝭ ꝯfirmata facit pbationem.Itē allegat ꝙ confessio facta corā vicinis facit indiciū.⁊ adde not.in.l.ictus fustium.s.d infa.⁊ p Dy.in.l.ij.de excu.tu.§.etas.¶Item allegat ꝙ multis indiciꝭ insurgit plena probatio.⁊ vide Dyn.in.d.§ etas,⁊ qd no.in.l.si.C.fa.er.

Ad res dona. Pro reb⁹ donatis ⁊ locatis non hȝ locum redhibitoria rōnib⁹ hic isertis.h.d.cū.l.seq.qd no.In.glo.vlt.ibi rñdeo non de hoc dic vt habes in tex.⁊ glos.in.l.aristo.j.de dol.l.j.C.de iur.do.euic.l.j.

¶Ex.lec.ant.¶Pro reb⁹ donatis non hȝ locū redhibitoria vel quāto minori.h.d.⁊ vt habeat dubiuȝ.l.ista intelligas meritis pcedentibus.vel sic,a cauallo donato non cercare palato.

Sciendum. Ex hac.l.nota duplicē rōnē quā reddit iurisconsult⁹.quare in locatis nō hȝ locū redhibitoria sicut in vēditis ⁊ no.tex.in fi.dū dicit:qr simplr locationes ⁊ venditiones fiunt.qd tene mēti ppter id qd habuistis.in.l.conuenit s.de ꝯhen.emp.⁊ ibi dixi.¶Scdo no.in.l.labeo.gl.mag.q̄ ponit casum ⁊ eam nota ⁊ tene menti.

¶Ex lec.anti.¶Actio redhibitoria ⁊ quāto minoris,non hȝ locum p ꝯctu locationis ⁊ conductiōis.¶No.ꝙ sup ec super quo quis hȝ iurisdictionē non pōt cōdere legē.vnde est hic expressum ꝙ condere statutum est iurisdictionis nō dico iurisdictiōis causalis:sed iurisdictionis condendi legem.i.hic actus versatur iurisdictionem.

Animi.§.Seruus tā. Ar.ꝙ dicant noui ꝗ illi qui faciunt actus nouitiorum ⁊ professi illi qui faciunt actus professorum etiam ante annum professionis.

¶De euictionibus ⁊ duple stipulationibus. Rubrica.

Siue tota. Opp.⁊ vr ꝙ iste text.non procedat.naȝ.l.dicit quod euictione partis nō cōmittit stipulatio de euictione nisi expresse fit actū vt.j.eo.l.si dictum.§.ex stipulatione.Hui⁹ timore intellectus huius gl.variat duob⁹ modis.Prio ꝙ hec.l.loquat in actione ex stipulatu de euictione.⁊ ista.l.ponit in prima glo.⁊ ad ꝯtrium respondet duob⁹ modis.vno modo fm Jo.qd est speciale hic in hoīe vt nō cōmittat stipulatio nisi totus euincatur vt hic.secus in aliꝭ indiuiduis seu in fundo.vt hic.arg.l.si.Scdo modo legit hec lex in gl.mag.ꝙ hec lex loquat in actione ex ēpto quod no.ꝯtia vero loquat ex stipulatiōe de euictiōe que non cōmittit nisi tota res euincat.stipulatio enī de euictione hȝ in se cōditionē si res fuerit euicta.Euicta aūt dici non potest nisi tota euincatur.hanc opi.tȝ Pet.de bel.in.l.ij.C.eod.⁊ ibi per Cy.Sed ista opi.non vr vera sed contra.l.bonitatis.vt ibi glo.intelligit de necessita.⁊ ꝯ.l.ex mille.j.eod.vbi expresse loquit in actione ex stipulatu ⁊ ꝯ rationē.nam ista verba stipulatus si res fuerit euicta dȝ intelligi ꝙ si in parte sit euicta pro parte agit si in totā in totū agit.vt.l.stichus qui meus erit.j.de leg.j.⁊.l.si debito.§.verisimile.s.de ꝯhē.emp.tene ergo opinio. Jo.qr vr gl.placere,¶Vltimo in hac glo.mag.habetis vnam addi.vide gl.ibi actiōe ex stipulatu etiā in hunc modum gl.ista videt corrupta:nec hȝ aliquē intellectū.⁊ voluit ponere exemplum in glo.⁊ ideo retētis terminis pone ꝙ vēdidi rē valētem quindecim ego emi p decē si euincitur tertia pars siquidem p indiuiso nō est dubiū ꝙ habita rōne ad totū fundū ego habeo regressuȝ.vtrū aūt habeam regressuȝ fm quātitatē pcij cōuēti vel fm quātitatē pcij cōis.gl.dicit in pn.hic ⁊.j.eo.l.bonitatis.vr velle ꝙ habeat regressus fm quantitatē cōis precij.Si vero euincat pars ⁊ p diuiso habet rō bonitatis vt si ps euicta pl⁹ valebat in plus cōdēnet venditor.Si minus,in minus:⁊ hoc nō hȝ dubiū tenendo p in actiōe ex stipulatu habet rō fm quātitateȝ pcij cōis.Si vero tenerem⁹ ꝙ haberet rō fm quātitatē pcij cōuenti dȝ fieri detractio tertie ptis fm pciū cōe,pone emi fundū valētē quindecim pro decē:euicta est tertia pars que fm estimationem cōem vȝ sex detrahet tertia pars qr tanto minus emi ⁊ sic remanebūt quatuor.⁊ illa veniūt i actiōe ex stipulatu.

¶Ex lec.antiqua.¶Noīe euictionis agitur siue tota res siue pars rei vēdite euincat,sed si euicit pars p indiuiso fit estimatio quote:si pro diuiso fit estimatio loci hoc dicit.premittatis ad euidētiā ꝙ pars p indiuiso est certa rōne quote ⁊ nō loci.vt l.meni⁹.§.duob⁹.de leg.ij.sed pars p diuiso est certa ratiōe loci vt.j.de acq.po.locus cert⁹.qnq; tñ pars est incerta ratiōe loci ⁊ quote.vt vendo qcqd iuris in fundo habeo.tūc nō habet,locū.l.nostra nec venit euictio:vt.s.de hered.ven.l.qd in venditione hereditatis.Iteȝ premittatis ꝙ vniuersitas est multiplex q̄dā est integralis.vñ vn⁹ fundus appellatur vniuersitas respectu pluriū ꝯtētor sub fundo.vt.s.d ꝯhē.emp.l.in modicis.⁊ in ista vniuersitate nō est dubiū ꝙ debet euictio:vt hic.⁊.j.e.bonitatis.q̄dā est vniuersitas alicuius cōgregatiōis vt familie ⁊ gregis.⁊ hic similiter cadit euictio siue actio de euictione.quedam est vniuersitas iuris vt hereditas ⁊ peculium ⁊ hic si euincitur vniuersitas debet euictio si res singulares non:vt.j.e.serui venditor.⁊.C.e.l.j.⁊ istd est de mēte gl.In tex.ibi regressus in actione ex ēpto ad estimationē.in actiōe duple ad duplā.In gl.parte ergo ibi idiuidu⁹.vocat idiuiduū qd vno spiritu cōtinet sicut vocāt dialectici.nō aūt vocat indiuiduū respectu obligationis cū pars hoīs possit in obligatiōe deduci:vt.l.ij.de vb.obli.⁊.l.in executionib⁹.In gl.sic.⁊ ibi no.¶Vlti.nota hic de triplici vniuersitate.⁊ vide Odof.in.l.frater a fratre.s.de cōdi.indebi. Sup ista.l.j.dicit Rich.mal.ꝙ interdū venditor nihil pmittit noīe euictiōis:⁊ tūc mera natura ꝯctus intuenda est fm quam ad hoc vt ēptor habeat regressum dȝ denūciare vēditori.Item dȝ ipse emptor adesse cāe vt no.j.e.si rem.§.j.⁊ C.eo.si parētes. venditor vero cōparere dȝ ⁊ instruere emptorē qd habeat facere:vt.C.e.empti.⁊ qd no.in.l.si suspecta.s.de inoffi.test.Interdū venditor pmittit defendere seu guarētare de iure.⁊ tunc dicūt quidā vt hec vba aliqd operent ꝙ teneat vēditor iudicium psonaliter suscipe.arg.s.de pcu.sed ⁊ he.§.defendere.Rich.dicit ꝙ nō vr pmittere nisi illud qd de iure tenet[a].cū illud vbum de iure hoc tm̄ sonet,ar.s.mā.q mutuā.j.rñ.Interduȝ pmittit defendere simplr nō faciēdo mētionē iuris vel facti.⁊ tūc dicūt qdaȝ ꝙ vr astrict⁹ iudiciū personalr suscipere.ar.s.de do.prele.pater.⁊.C.de in lit.dando tu.l.ij.fa.erc.si filie.§.hoc amplius.⁊ fm hoc in oēm euentū tenebit vēditor ad expensas siue succūbat in cā siue obtineat.vt.j.rem ra.ha.l.si fine.§.pcurator.⁊.§.marcell⁹.qd alias nō esset ſȝ cū distinctione q̄ adhibet.C.e.l.j.⁊ ita tenuit aliqñ Jac.d are.ita tñ quod nō possit cogi pcise dfendere sed tñ interesse pstare dȝ si non defendit:vt.s.de pcu.si defunct⁹.Alioqn idē Jac.dicit qd nō vltra tenet ꝙ fit de natura ꝯctus qr pactū dȝ cōformari ad naturā cōtract⁹.s.loca.si vno.vsufru.quēadmo.caue.si vsufruct⁹.§.si vestis.Itē per hoc cum verbū defendere sit ambiguū.nā pōt significare vt iudiciū psonaliter suscipiat.Item vt cāe assistat ⁊ defendat siue instruatur ꝯ actorē faciēda est iterpretatio cū ipso verbo ambiguo ipe petat aliqd qd est in sui fauorem ꝯ naturā ꝯctus:vt no.qui po.in pig.hab.insulam..hoc ponit Jac.de are.in.l.damni.in prin.de dā.infec.Interdū pmittit defendere de iure ⁊ de facto[b] ⁊ tunc dicunt quidā qd virtus hui⁹ promissionis est vt etiā si rēs per vim auferatur emptori qd venditor teneat.ſȝ hoc nō est verum. primo illa ratiōe qr promissio ambigua cum possit intelligi de facto.i.etiā si nō iure euincat dū tamē iudicio.Itē pōt intelligi de facto secundo mō.s.vt prestet ea q̄ sunt facti.s.interesse psonaliter in iudicio.⁊ expensas litis soluere emptori ⁊ tabulario. Itē pōt intelligi de facto.i.si res de facto auferat.cum ergo sit oratio ambigua est interpretanda ꝯ stipulantē:vt.s.de pac.veteribus,maxime cū sit cōtra naturam ꝯctus vt.C.de act.emp.vi pulsos.⁊ de iure deli.si fratris.preterea si dicim⁹ qd videatur in se suscepisse casum fortuitū nō valet pactū:qr nō fuit aliquis casus specificat⁹:vt.l.ſȝ ⁊ si qs.§.quesitū.si qs cau.fm Ric.cui⁹ verba refert Cy.in.d.l.vi pulsos.⁊ hic in addi.⁊ confirmat per dictum Dy.q dicit qd ideo nō cōmittit stipulatio propter factum alicuius rē violēter accipiētis.qr factū a ienū qd est extra naturā ꝯctus nō pōt qs permittere:vt.j.de ver.ob.stipulatio[c]. ita nisi esset inserta pena vt.j.iudi.sol.nouissima.fm Old.quidam dicūt qd si violēti a infert ab eo quē vēditor possit prohibere qd tūc teneat venditor.secus si nō possit phibere.vt.s.loc.l.si fund⁹.⁊.l.⁊ hec distinctio.fm Ric.qd satis vr rationabile vt e.ti.iteȝ queritur.§.exercit.Quid si statutū dicit qd ptās possit procedere de iure ⁊ de facto qñ intelligat[d].credo ꝙ relatio ad iudicem intelligatur in seruata solennitate iudiciorum:dum tamen per viam iudicij procedatur sub forma iurisdictiōis,ar.ei⁹ qd not.in.l.prohibitum.C.de iure fis.non ergo potest totaliter processum omittere ſȝ pōt omittere modū pcedēdi:qr non tenetur seruare solennitates.ar.j.de mili.testa.l.j.⁊.l.diuus.⁊ adde ad dicta Rich.qd no.j.de verbo.ob.venditores.

Si dupla. Quero de intellectu isti⁹.l.glo.ponit duplicē lec.Pria ē qñ qs recusat cauere ꝯdēnet ad ipsum factū.s.qd caueat.ñ ista lec.satis plȝ.Nā cū ista cautio debeat ex dispositione legis pōt qs pcise ad eā cōpelli:vt.l.stipu.§.sinaūt.s.de no.ope.nū.Scda lec.est qd condēnet ad ipsum duplum ⁊ huic lecture

a ¶De iure tenet.adde Fel.i.c.ego N.in iij.col.vsi.in tex.ibi ꝯ oēs.in fin.x.de iurein.⁊ qd si qs promittet defendere ꝯ oēȝ personā.vide Frā.de are.i l.quidā cum.in iij.colū.circa prin.de ver.ob.

b ¶Et d facto.vide do alex.d imo i.l.stipulatio ista:in pn.⁊.v.co.d vb.obl. cum aliꝭ qōnib⁹ ibi p eū datis ⁊.d.Ange i ꝯsi.clxxij. inci.in xpi noīe pmittet dr Jac.bu.in ꝯsil.incip.qd p ponit i his terminis.

c ¶Stipulati.vbi vide Lo.Alex de imo.⁊ ange.in re p.ver.vendens.

d ¶Qñ itelligatur.vide do.Jas.may.insti.de act.§.in bonefidei nu.xlvij.cū duo.seq.

lec.tex.multū applaudit.sed retenta ista lec.glo.vtrū statim fiat exactio.vel differat in euentu euictionis:⁊ tz gl.q̄ differatur. Sed ꝫnū habuistis no.in.l.ex ēpto.ff.si.ꝫ. de act.emp.illud ibi notatū vī veri⁹.nō est:quia ille qui non cauet, nō caret dolo:nō statim fiet exactio,vt i locum.ff.cum in tabulis.ff. de tab.exh;ib.

¶ Ex lec.anti. ¶ Potest agi vt promittatur de dupla. Item si venditor fuit in mora promittendi re euicta perinde agitur ac si esset promissum de dupla.h.d.

¶ Um in venditione. Que emergunt post cōtractum, non veniūt i contractu.h.d.

¶ Illud queritur. Cautio duple repromissio est non satisdatio. h.d. ¶ Ino.q̄ fideiussor dicitur author secundus.

Si impuberis. Ex contractu tutoris potest conuenīri pupillus ad penam que venit ꝑm naturam contractus.h.d. In text.ibi vendide rit in casu concesso.

Serui venditor. Ex venditiōe vniuersitatis re singulari eui icta euictio non debetur.h.d.

Si fundus. Contra hanc.l.op.de.l.ff.ff.si.ff. de vsufar.vide.l.iff. ff.vlti.ff. de testi.⁊ ibi doctā. ¶ Ex lec.an. ¶ Cautio nōie euictiōis dz pstari ff; 2suetudinē q̄ viget i loco 3ct⁹.h.d. In tex.ibi,ops.vñ fi ē ibi cō suetudo q̄ satisfcetur,agit ad satisfactiōnē. Et no.q̄ quātū ad rationē informādā vel 2dēnationē moderandā inspicit loc⁹ 3ct⁹: sed quātū ad modū seu ordinē procedēdi,inspicitur locus iudicij vt.l.iff.in fi.ff. de test.⁊ no.in.l.ff.C.q̄ fit lon.2sue.⁊ hoc est q̄ dicūt doc.q̄ ℔tū ad decisoria inspicit loc⁹ 3ctus:ff; ℔tū ad ordinationē iudicij inspicit loc⁹ iudicij,⁊ hoc i iurisdictiōe ꝓtiosa, sed in volūtaria inspicit locus,vbi actus:vt.l.ff.C. de emē.li.fm Odof.Ol.⁊ alios. Sed qd si non agit de eo q̄ respicit decisionem cause nec de eo q̄ respicit ordinationē,ff; de eo q̄ respicit modū exequendi:Fede.de schalis.dixit in disputādo q̄ inspicitur locus iudicij,q; iudex dz facere executionē ff; cōsuetudinē suā nō fm consuetudinē que viget in loco 3ctus,ar.l.cū vnus. ff.is qui.de bo.au.iu.pos.nam 2suetudo q̄ est in loco cōtractus ℔tz ad executionē nō ꝓtēditur extra territoriū:q̄ nō. Quid si nō agit de 3ctu sed de eius rescissione? dic vt no.in.l.ff.de eo q̄ cer.lo.⁊ adde q̄ nō. Bul.in.l.cunctos C. de sum.trini.⁊ pēñ dē in.l.ff.C.vbi in rē ac.⁊ q̄ nō. Archi.ff.di.illud.⁊ Ja.ff. si cui plus℔ p.l.fal.niſi.⁊ adde q̄ dixi.ff. de iudi.exigere debē.⁊ q̄ nō, in Spe.de fer.ff.ff.ff; pone q̄ i loco.⁊ q̄ nō.i.l.semp.ō reg.iur.

¶ Res subiacens pupillari substitutioni alienari potest.

¶ Ita pupillo. † Res subiacens pupillari substitutioni potest alienari ⁊ obligatur substitutus ex contractu pupilli.hoc dicit nōt. Secus est in substitutiōe fideicommissariaª,vt in aut. res que.

¶ Enditor. Jn gl.ibi,etiam extra rem ⁊c.tenet ergo gl.ista q̄ istud interesse sit extra rem:q̄ est falsum,q; intrinsecum:q̄ patet:q; prosequitur seruum apud quem est.vt.C. de sen.que pro eo.l.j.⁊ ita tenēt doc.ibi,et ex tertia dimisso.

¶ Ex lec.ant. ¶ Licet venditor non teneatur dare precise,tamen tenetur causatiue,si non vult teneri ad interesse.h.d.ⁿ adō ff. de act.emp.l.seruus.ff.si sciens.

Si vendideris. Emptor succedēs do ratione istius tacite euictionis.h.d.ⁿ adde q̄ nō.in spe.de testa.ff.j.ver.si fideicommissarius.

Si qs per fundū. Jn tex.ibi.nō cōcedentib⁹ no.contrario sensu ceteris ꝛsentientibus ille q̄ asseruit se solū dim,non tenetur,quia non interest aduersario.

¶ Casus in quo emptor nō hz rem,⁊ tñ tenetur aduersario.

¶ Ecius titius. Euictio precedens de plenitudine ptātis imperatoris,nō officit vēditori.h.d. ¶ Not.hic casum in quo emptor non hz rem,⁊ tñ tenetur ad precium.

¶ Ex his. Nō.tex.hic q̄ stipō duple vel simple pro pter res publicas non cōmittit,ff; pro pter priuatas tñ ex qbus.ff.priuatis agitur noxaliter, vt.ff.tit.j.l.quis sit fugitiuus.ff. q̄b antem.v er.noxas.

¶ Idam ex. Pro huius legis declaratiōe distingue tria q̄ aliqs est ꝓsens ⁊ tacēs nō recipit ics ꝓcij vel nō scribēs,tūc ꝛsentire nō vī,ⁿ de euictiōe non teneť,vt.ff. de pig.ac.l.cainus.l.sicut.ff.non vī.ff. q.mo.pig.vel hyp.fo.l.q̄ñ; qs est ꝓsens ⁊ tacite cōsentiēs vel expresse,non tñ ꝓcium recipiens nec eius partē,tunc non tenet de euictiōe sed sibi ꝓcindicat in re:vt.j. de regu.iur.l.aliud.est vendere.q̄ñ; q̄ est ꝓsens ⁊ preciū rei vel ius partem suscipiens, tunc ipso iure sibi ꝓeiudicat,ⁿ de euictione tenet.casus est hic.

¶ Ex lec.ant. ¶ Eo ipso q̄ phat p̄cij receptio ⁊ participatio, vī phata vēditio.h.d. ¶ Et est de facto:q; quedā res fuerunt subhastate ⁊ stabilite cuidam p cōe. Itē appet q̄ postea cōe recepit p̄ciū.nō tñ appāret q̄ findie⁹ cōmunis vēdiderit:dico q̄ satis est probatum de venditione,dumtamen mandatus illius officialis,qui recipit precium extendatur ad hoc.

¶ Onitatis. Ille qui promittit duplam valoris rei, intelligitur se referre ad valorem rei tempore contractus.

¶ Ed ⁊ si qd.ff.Si vsufru. Tantus valet vsusfru.quantum fructuum commoditas.hoc dicit.

¶ Icta re,ff.duple stipul. Hunc.ff.declara.vt leg.ⁿ no.j. de exce.do.l.item si.

Si seruus cuius. Stipulatio duple concepta in casu euictiōis non impedit quin ex alio capite possit cōmitti alia stipulatio ad interesse.vt ex capite fanum esse,vel fugitiuum non esse reproboꝝ opinione dominū translati vel non translati.h.d.

Duple stipulatio. No.ff.duple q̄ sit verum q̄ stipō duple 2mittat.

¶ Ndicante. Not.ex hac.l.q̄ quem de euictione tz actio,eundem agentem repellit exceptio.ex hōc no.in versi.eligere.cum.l. seq.q̄ tz quis succūbat in exceptione,non phibetur illud idem in modū actiōis deducere:q̄ intelligo verū quando actio tendit ad diuersum effectū:sec⁹ si ad eundē,vt.l.ff in diē.ff.ff.ff. de cōpē.C.sen.rescin.nō posse.l.ff. ¶ Vl.habes hic duas gl.ibi,ff; nōne.ⁿ adde quod not.in.l.venditrici j. de re.alie.nō alie.ⁿ l.ff ꝓmptu dentiā.j.eo. ¶ Secūdo no.gl precedentē.ⁿ p dictos isti⁹ gl.vide tex.in.l.ff.ff.cōtrario.ff. de cōt.iud.tut.ⁿ quod not.in.d.l.vēditrici. ¶ Ex lec.an. ¶ Quē de euictione tenet actio,eūdem agentem repellit exceptio,ⁿ si exceptio:nō opponit,aut in obiecta succūbit,pōt iure actionis consuli emptori ℨ venditorem euincentē. h.d. Apparet ergo q̄ fnia lata super exceptione nō parit exceptionem rei iudic.super actione:ⁿ est ratio,q; tendebat ad diuersos fines.vnde sicut diuersitas rerum excludit exce.rei iudi.ita diuersitas finaliseffectus fm ℘de.qui ita no.in.l.ff.C.de oī.co.ⁿ in.l.j.quando ci.ac.in.iff.q.ⁿ tangitur per Bul.in.l.sed ⁿ si quis. ff.queritur.si quis cau.q̄ est no.ⁿ adde hoc verum,q̄ñ actio ⁊ exceptio consistunt ex eadem parte:sed si ex parte contraria,dic vt.l.qui rome.ff.duo fratres.j.ō verb.ob.ⁿ q̄ ibi not.ⁿ tenet mēti hanc.l.q; dicunt doc.q̄ iste tex.non reperitur alibi. ¶ No.q̄ ille qui perdidit exceptionē ex negligentia.vel iniuria iuris,non propterea perdidit ius agendi.ⁿ adde q̄ nō.in.l.finautem.ff.ff. ff. de neg.gest.

¶ Endum meum. Ille qui conuenitur ex suo facto,non potest recurrere contra venditorem.ⁿ facit.j.eo.hoc iure. b Jtez si conueniatur ex facto sui testatoris vel authoris vniuersalis,vt no.C.fa.er,si famulie.ⁿ.j. de dote prele.licet.per Jac.ⁿ hec litera allegatur in materia ff.duo fratres.

Si seruus venditus. Ad hoc vt actio de euictione habeat locum,requiritur q̄ res ab sit emptori ex causa euictionis,non morte vel absentia.h.d.

Si re p.ff. Si pro eui. Jn fin. gl. ibi vel distingue,veritas est q̄ñ tranfero rem in alium non simpliciter sed in ea aliq̄ ius mihi reseruo:puta cōcedo rez illi dotem in emphyteusim vel in feudū,ⁿ isto casu eoipso q̄ res euincitur ab eo,qui habet causam a me,permittitur illud q̄ erat mihi reseruatū,ⁿ stipulatio de euictione cōmittitur hoc est q̄ dicit iste tex.q̄ mulier statim efficitur indotata:ⁿ per 2ns sibi habere non licet:q̄ñ; ergo transfero rē in alium simpliciter,ⁿ nullū ius in ea reseruo,ⁿ isto casu licet euincatur res ab eo,qui habet cām a me,tñ mihi nihil obest ꝓpter illā euictionē.ⁿ ió est necesse q̄ ego 2dēner,ⁿ solnā sibi:aīs actionē de euictiōe nō haberē ff; regulā traditā p iulianū.ff.l.ꝓi.ff.vnō iulian⁹ ad idē.ff.eo.l. j.ff.j. ¶ Ex lec.ant. ¶ Fundus dotalis euictus a marito intelligitur euictus a muliere b :ⁿ in pacto de dote lucrāda venit euictio h.d.cum.l.seq.quod nota bene.

¶ On tamen ei cōsequens. Maritus pōt referre questionem dominij in dote.h.d.

Si seruum cuius. Factum de facto inducit repudiationem iuris propriū.h.d.

¶ Fideicōmissaria.vide.d.Alex.imo.ī 2ſil. lxxxviiō.in vlt.col.ī.iff pte.ⁿ in cōſi.cxxxi. p totū ī j.parte.ⁿ in cōſil.clxxxi. in.ff. pte.ⁿ in cōſil.iff. p totum in iff.parte.

¶ A mulie re.vide do. Jaſ.may. inſti.ff act. i.ff.fuerat. nu.32.ⁿ nu 34.vbi ponit an ⁿ qñ marit⁹ in bonis vxo tis,ſi dos ab eo euicta fuiſſet:ⁿ quando non.

Hoc iure. Emptor si succumbat per exceptionem ex suo facto nascentem, non habet recursum de euictione: secus si ex facto venditoris. ac si ex vtriusq; facto inspiciendum est propter quam exceptionem iudex pronunciauerit. h.d. cum.l.seq. &c. no.

Sed si. Jn gl. quid si. no. optimam gloss. que ſm vnam opi. dicit q; ſi de causa, que iudicē mouerit, dubitetur, ſtatur verbo iudicis & eius declarationi adde. l. si emptor. §. de iudi. & §. de excep. doli. apud celsum. in prin.

Item quam. Qui primo emit a nō domino, postea a domino, & hoc constat primo venditori precium soluere non tenetur. h.d. facit. §. eo. si seruus. §. quamuis. in verbo, ex secūda emptione. & no. hoc prin. Intelligo ergo quando constat de domi nio: sed si dubitaretur, non posſum euadere quin ſoluam primo quia in eius preiudicium non potui contrahere cum alio.

Si duple. Qui sua culpa factus est de possessore petitor, & de victore victus contra authorē regressum non habet. h.d. Jn tex. ibi, potuerit. vt habes exemplum. C. de preſcrip. xxx. an. ſi quis emptionis. ſm doc.

Quolibet. Ubi lex nō determinat tempus, sufficit quolibet tpe fieri, dūmodo nimis aduersari nō arceat. h.d. in tex. ibi, faciat. sufficit ergo ōnūciare in principio litis. Jtē in medio, sed nō i fine cāe, puta post aptas attestationes ſm glo. q; no. in gl. ſ. a iure. & adde no. ſ. e. herē. §. caia.

Si ita quis. Valet stipulatio ꝓcepta p ꝙbas ꝑsentis tpis, q̄ futurā ꝓestationē inducit. h.d. & adde qō no. in. l. tale pactū. i prin. §. ō pac. & insti. de lit. ob. C. de do. añ nup. ſi cum ante. & l. quinta. §. ſatis acceptio. de ver. obli. Jn tex. ibi, ꝙtinere. ſ. tacite & ibi qō interest. cuius executio confertur in futurū. & ibi, adiectū. ſ. expreſſam. & ibi, nemo sanus. nemo sanus dicit q; lex male loquatur.

Quia dicitur. Ex diuersis capitulis eiusdē cōtract⁹ potest agi diuersis libellis & scriptis, dum tamen omnes summe coacernate non ascendant interesse totale. h.d. super hac. l. vide Odo. & tāgitur per Cy. in addi. ptz etiam hic q; duo & duo faciunt quatuor: contrarium no. in. l. ubi fideiuſſor. §. de ſol. & dic vt ibi.

Si mancipium. §. Si cōi. Cōmittēs exceptionē ꝓposteratiōis nihilomin⁹ habet regressum de euictione, & tz processus. h.d. in gl. ſe. nōne ibi fundi. d. no. in. l. §. fa. er. & ibi de prepositione, que debuit opponi añ li. ꝙte. cum sit exceptio ordinis, vt not. §. de excep. ſi post litis. & in. l. pe. C. cōi diui. Jn ea. gl. in. ſi. §z vſ q; nō valuerit processus, qz fuit omiſſus ordo. So. vt no. i. l. ꝓlatā. C. de sentent. & interlo. oi. iud. qz est ordo diuersaz cārū nō vni⁹ cāe ad seip̄az. dicit tñ Bar. §. de test. ſi q̄ram⁹. q; ordo omiſſus vitiat ꝓcessum circa deciſoria: secus circa preparatoria quod est not. tamen cōtra eum facit. c. exhibita. extra de iud.

a Per posterius. ad de eūdem Bal. in. l. gall⁹. §. instituens. §. de libe. & posth. et qō ibidem dixi in apostil.

Victus. Jn tex. ibi, a debitore. debitor potest offerre etiam post sententiam: sed nūquid extraneus possessor? dic vt dixi de pig. ac. paulus §. qui pigno.

Emptori. §. Si simplam. Error stipulantis minus q; debeat non affert sibi preiudicium. h.d.

In creditore. No. ex hac. l. q; venditor tenet has actiones, quas hz pre vēdita, ſ suū actorē cedere emptori. Scōo no. q; illud qd̄ est mihi, & non nocet venditori, de facili impetratur. Ex lec. anti. Licet creditor no caueat de euictione, tñ tenetur cedere iura q; pōt etiā cedere ex interuallo. qō est not. h.d. Jtē qs tenet facere qō ſibi non nocet: & alī ꝓdest. alī. ſ. ab eo habēti cām ſm Labertum de ſaīnis. Jn tex. ibi, vēdidit iure creditoris. & ibi, pignoratitia q; pignoranit rem alienā. Et ibi, ꝓtet. cedet. Jn tex. in fi. No. q; hic ponitur ratio quare est introductū beneficiuz cedendarum. & facit. §. qui po. in pig. hab. mulier.

Minor. xxv. an. Not. ex hac. l. re euicta q; p restitutionē integrū pōt agi de euictiōe. Scōo no. gl. hic sup ꝛbo ſeiū. q; inducit iſtā legē in ar. q; ſi die feriato deb⁹ tenuta p officiū iudicis, eo tpe debet cessari. circa quā gl. vide qō no. Jac. de are in. l. ſ. item nunciatio. ff. de ope. no. nun.

Si seruus tuus. No. ex hoc. §. duo. Prio q; phibet publicianā trētare, qō tñ h glo. disputat hz vera est opi. Jo. hoc dicētis. & p Jo. §. de rei vē. l. iſt i prin. & qō ibi not. Scōo no. q; donec supest actio ad vēdicādū nō dr res euicta. qō not. Jn gl. ibi, ſiue directum ſiue vtile &c. vſ ergo velle iſta glo. q; ſi ꝓposui libel. Jo titius petendo rē iure dñi vel quaſi: qō ſi probo me ꝑscripſiſſe, nō sequit cōdēnatio: nā propter ꝑscriptionē non ꝙsequit directū dñiū, hz vtile, vt in aut. niſi tricennale. C. de bona. C. de pac. l. traditionibus. ſed ei querit vtile dñiū. qō non vſ in libellū deduxiſſe. vt hac glo. ergo &c. Jn publiciana añt non vincit q: nō cōpetit ei qui ꝑscripſit, vt. d. l. j. §. j. de pub. ergo &c. Et iō ne iſta gl. faciat te errare dic q; tria ſunt. ſ vt ille dñium, directū, & quaſi dñiū, qb⁹ vocabulis gl. abutit. nā q̄libz vtile dñiū appellat quaſi dñiū. habuiſtis enī gl. dicētē q; p ꝑscriptionem q̄rit quaſi dñiū, vt vidiſtis. j. de fun. do. l. j. & no. in. l. ſi finita. §. ſi ante. & l. cū poſtulaſſes. j. de dā. infec. & alī. quas allegaui in. d. l. j. de fun. do. & ita econuerſo appellat gl. vtile dñium. i. quaſi dñium, vt velit dicere q; ille qui intētat rei vēdicationē, vſ in iudiciū deducere ius dñi directi vel vtilis nō añt vtile dñiū & quaſi dñiū, p quo cōpetit publiciana, & per ꝙsequēs redeūdo ad qō nem, ſi agēs rei vendicatione ſe, pbat q; ꝑscripſiſſe vincit, cū videatur deduxiſſe i⁹ directi dñi vel vtilis, hz non videat deduxiſſe quaſi dñium: vt. §. dixi. qō & idē tz Bart. in. l. ſi mater. §. eandez. j. de excep. rei iudi. vbi omnino vide, qō etiam vide nota.

Ex lec. ant. Per eundē iudicē, per quez fit executio, fit emptori cōdēnatio vēditoris. h.d. facit. C. vbi cāe fiſca. cuz vendente. & C. de ſen. cū eoꝝ. Est ar. q; ille iudex q̄ cōpellit fideiuſſorez ad ſoluēdū ꝙdēnationē rei, ille idem iudex etiā ſi non eſſet alias iudex cōpetēs, cōpellet eū ad ꝓestandum idēnitatez fideiuſſori ad eādem enī ꝓtestationē pertinet vtrūq; tanq̄ antecedens et conſequens seu tanq̄ cōnexū, ar. in. l. j. §. de q. reb. ad eū. iud. ea. Jn gl. qō pōt. in fi. iſta gl. pt dupliciter log: Uno modo qñ tenuta dari nō potuit: vt q: erāt ferie in honorē dei, vel q: erat p nunciatū tpe feriato: tūc q: nō eſſet rite ꝓceſſum, reuocaret ſine ſatiſdatione. vnde male ſtaret iſtud vltimū verbum gl. Uno modo in tenuta iuridice accepta: q: erāt ferie meſſium, & erat tenuta pnūciata tpe iuridico, & executio ſnie pōt fieri tempore feriato, ob vtilitatē hoīm, vt extra de iud. c. fi. Tunc est verum qō dicit de ſatiſdatione: ſed mirum est qō dicit de reuocatione, cū debeat fieri cā cognita. Ric. dicit q; ille qui petit reuocari tenutā ꝺz ſe defendere. & ideo potest facere quolibet tpe, quo impugnatur. Allegaſt iſta gl. ꝑquens q; ſicut poſſunt fieri quolibet tempore, qñ res eſſet tpe pitara, ita poſſit quolibet tpe reuocari. & adde qō no. Jac. de are. in. l. j. §. itē nunciatio. de ope. no. nū. & ad hoc facit illud gñale, Jniorum eadem est diſciplina. Ctor. q; in eodem libello petitur reſtitutio in integrum contra primum emptorem & contra ſecundum.

Si seruus tuus. Succūbēs i rei vēdicatione eo q; nō ꝓbauit pbāda. potest recurrere ad publicianam: & iō interim nō agit de euictione contra ſuū authorē, nec authoꝝ ꝺ eū a q̄ emit. h.d. Jn text. ibi, ſi titius ſcōs emptor. & ibi, petierit. qz cecideret a poſſeſſione ſua culpa, & extraneꝰ poſſidebat: & ideo agit ꝺ eū rei vendicatiōe & ibi, nō poterit i titiū. & ibi, ſuperit. ſ. titio. & ibi. ei. ſ. titio. & ibi, q̄re, qz nō ceſſet res euicta titio emptori, q̄ per publicianam peti pōt vt. j. eo. ſi cū ven. & ibi, tuus. i. tui de. Mo. q; ille q intentat rei vendicationē, nō intelligit intentare publicianā, imo requirit in diciū ſeparatū. nec ob. §. de rei ven. marcell⁹. vt ibi dixi. Secundo no. q; ſnia lata ſup rei vēdicatiōe nō parit exceptionē rei iudicate in publicianā: & est rō. qnō cōcludit in publiciana p eādem cām immediatā, ſed p diuiſam, imo quaſi ꝺiā, vt no. inſti. de ac. §. alie. facit de pig. ſi ab eo. & de peti. her. & nō tñ. §. qō ſi pro. Jtē no. q; qñ ſeruꝰ vendit & nō pōt ꝓbare de ꝙſenſu dñi, emptor nō hz rei vēdicationem: ſed ſi credidit dñm permiſſuruz, hz publicianā ꝓpter titulū et bonā fidē. Spec. per hūc. §. dicit qō ille q ꝓponit actionē ineptā, pōt recurrere ad aptā, in Spec. de offic. iudi. §. deſerunt. ver. in ſnia quo q; tñ ꝓprie loquendo. §. iſte nō loquitur de actione inepta: qz ineptitudo est ꝓprie iudicium forme: ſed loquit de actione incompetenti. q̄ nō dicitur inepta. cum teneat ſuper ea lata ſnia diffinitiua: vt. §. fa. er. cum putarem. canoniſte tñ largi⁹ accipiūt hoc ꝛbū, ineptaz, ſiue nō agat rite, ſiue ins q; ꝓponit nō cōpetat agenti, vt extra ō iud. examinata. & hoc mō large loquēdo poſſet ſaluari dictū Spec. & facit Jo. de pac. do. bebli⁹ marcell⁹. in fi. Et gl. no. q; ille q ſimplr dicit ſe dñm, intelligit interꝑtaſſe ſolū directū dñiū: qz ſolū directum dñiū ē dñiū ſimplr: vtile dñiū est dñiū ꝺz qd: q̄ſi ꝛo dñiū nō est dñiū de ꝑſenti, hz ordinat ad dñiū de futuro, vt. §. de Jh. emp. clauib⁹. Jtem directū dñiū est dñiū p ꝓ², vtile per poſterius: & verba sunt accipiēda per prius nō per poſteri⁹², vt. l. hoc legatū. de leg. iij. & in eadē opi. est gl. in. l. j. §. q in perpetuū. §. ſi ager vec. Sed doc. dicunt q; ille q dicit rem ad ſe ptinere inre dñi vſ q̄liter egiſſe: & ſi. pbat de vtili dñio, vincit ex eadez inſtantia: qz libellū generalē ſpecialiter ꝓſecutus est ſuper vtili dñio articulando & inducendo probationem de eo. Jtem qz verbum dubium videt declaraſſe per proceſſum cauſe. Jtem qz videtur omne ius ſuum deduxiſſe. de excep. rei iud. ſi mater. §. eandem. facit qō nota. §. de peti. here. hereditas matertera. & iſta tenet Jacobus. Instī

bu.instī.de ac.§.oim.quasi dñiū vero ꝑt distinguit a dominio directo ⁊ vtili.fateor nō esse itēratū: q; verba non patiunt. ⁊ est species diſſeparata. ⁊ facit in ar. ad predicta. §. de ℈ hē. emp. qui tabernas. de leg. j. ſi dom⁹. in fi. de here. inſti. tale. §. fin. ⁊ l. quintus. §. argēto. de aur. ⁊ arg. leg. ⁊ de reli. l. ij. in locum. ⁊ ad de hic in Spe. de cā ꝓprie. §. notandum. ℈ alie. de pcu. §. ſequit. ver. sed queri. ⁊ ℈ sed nunquid agens. ¶ Nō. etiā in ista gl. q̄ egit cōi diui. ratione dñiū ⁊ ſuccumbit poſtea poſſet agere cōi diuidundo rōne quasi dñiū. arg. l. noſtre. q; ille qui h3 publicianam h3 commūm diuidundo. vt. §. eod. ſi mancipium. §. ſi cōi. ⁊ §. communi diui. l. communi diuidundo. §. qui in rem.

Denunciare. Nō. ꝙ denūtiatio ɔ; eſſe facti. ⁊ iō h3 aliquid iuris mortuo ſeruo tranſit ad dñm. Nec ob. inſti. de ſtipu. ſer. §. ſed cū factū. q; ibi erat factum meum ɔ; ecōtra ius meum non tranſit ad ſeruum. vt. l. ſi vſusfructus. §. de ſtipu. ſer.

Parer ſciens. Ex venditione liberi hois debetur euictio. h. d.

Si ei cui. Nō. tex. in §. is qui ꝛc. qui facit ad id qđ not. in. l. vranius. §. de fideiuſ. ⁊. l. ſi. locer. §. ſol. ma. quod no.

¶ Ex lec. anti. ¶ Quando ſuccedit emptor venditori vel ecōtra actio confunditur. h. d.

Nacce. Not. ꝙ aliud eſt dicere fructus aliud vſus fructus. nam fructꝰ in facto cōſiſtunt: ſed vſusfructꝰ in iure. ē enim vſusfructꝰ quoddā ſtellectuale. adde tñ hic qō not. ō vſusfruc. ſi qs ita. ⁊ §. de vſuf. legat. l. fundi treba. et ꝙ dixi de peri. ⁊ commo. rei ven. l. neceſſario. §. ſi.

Capham. Not. ꝙ illa dicuntur mēbra que ſunt ſeparata ꝓ ſe ſtantia. Iſta lex eſt arg. ꝙ caſtrus qō h3 ꝓ ſe regimen licet in aliquo deſeruiat ciuitati non dicatur ꝓprie eſſe membrum illius ciuitatis nec de comitatu eius.

Fundum. Nō. ſ. cū tibi ſtichum. vt in glo. vlti. etiam aduerte ad iſtam notabilem glo. ſ. dicentē ꝙ quis nunq̄ ꝓnūtur ꝓpter mendaciū niſi alq̄ obſit. ⁊ huic glo. adde. l. nemo. §. de regu. iur. quod no. ⁊ tene menti.

¶ Ex lec. ant. ¶ Ex ceptio non facit vſumfructum conſolidari: ſed ꝓprietas ⁊ inutilis executio tractu temporis non conſolidatur.

Cum tibi. Nō. ꝙ falſa aſſeueratio venditoris que non affert emptori damnum: ſed cōmodum venditorem non obligat. h. d.

Si duos. Poſito quod penes emptorez rema neat vna de rebus que valet quantū ſuit precum vtriuſq; tamen poteſt agi ex euictione alterius. h. d. facit forte dubitationem enormitas leſionis vt. C. de reſcin. vendi. l. ij. vel quaſi alterum videtur habere quodammodo ex cauſa lucratiua. ar. §. de edil. edic. ad res.

Cum fundus. Intereſſe particulare cōfunditur ⁊ compenſatur cum intereſſe totali. h. d. Eſt hic arg. ꝙ ſi aliquis eſt cōdemnatus in dotem ratione ſimplicis delicti ⁊ poſtea impeditur ratione qualitatis ⁊ condemnatur in plꝰ quod condēnatio prima computetur in ſecundam. Item eſt hic arg. ꝙ bannum computetur in condemnationem ⁊ omnes aſſeſſores dicunt cō putato banno in condemnatione.

Si ab emptore. Uſufructus ⁊ pars rei equiparantur. h. d.

Si pignora. In tex. ibi extra ordinem. Nō. offō iudicis fieri executionē ſnie. O do. habes idē §. de iud. ſi ꝓtor. i fi. Item no. qō officialis teneī ſi dolo ſuū offiū exeq̄t. ¶ Nō. ꝙ cā executionis ſnie eſt extraordinaria ¶ Not. ꝙ officialis nō obligat ex ſuo ɔctu ſub noīe officij celebrato. Nō. ꝙ ille q vēdit rē minus ℈ valeat ɔ; eā ꝓiūcere dubitatio iſti⁹. l. erat: q; vide batur ꝙ etiā noīe doli nō teneret: q; videbat ɔctꝰ nullꝰ. vt. §. ō dolo. l. elegāter. ⁊. l. creditor. §. lucij. §. mā. ⁊ qñ actꝰ eſt nullus officialis nō vꝫ facere lītē ſuā vt no. in. l. pe. j. de verū co. iſta poterat eſſe t dubitatio. ſ; rñdeꝛ vt no. in. d. l. elegāter. in prin. ⁊ etiā vbi eēt actio nullus poſſet agere ad intereſſe particulare damnorum ⁊ expenſarum: vt. l. arbitrio. §. pe. §. de dolo.

Si per imprudentiā. Iſte tex. facit ad q̄ſtionē ℈ ſi aliqs fuit iniuſte ɔdēnatꝰ. intelligaꝛ ergo gl. iſta qñ emptor ꝑbuit cām iſti⁹ iuſtitie. al⁹ agere poſſet de euictiōe. Sed ℨium vꝫ glo. tenere. j. de fideiuſ. l. exceptio. dum dicit maxime Jac. de are. vꝫ tenere gl. hic poſitā per. l. ij. §. ſolet. §. de he. vel ac. vē. de quo per. Cy. in. l. ēptor. C. e. in. vl. q. Sed certe iſta gl. vꝫ ɔ tex. iſtius prin. nā non pōt emptor preſtare cām ignorantie iudicis de qua hic loq̄t. ⁊ iō dic ꝙ in caſu noſtri. §. qñ res euincitur ꝓpter ignorantiā vel dolū iudicis reſpectu venditoris res vꝫ perdita caſu fortuito. ⁊ iō periculū eſt emptoris ⁊ per hoc apparet. ⁊ ideo periculum eſt tibi q; tibi ad venditorem non ſpectat periculum caſus fortuiti ſicut nec hic qō nota.

¶ Ex lec. ant. ¶ Snia ℨ emptorē per culpam vel dolum iudicis nō officit vēditori. facit. §. de here. vel ac. ven. l. ij. §. ſolet. Not. ꝙ inter errorē ⁊ dolū iudicis nō eſt dīa quātū ad habēdū recurſum ℨ tertiū. ſed quātū ad habendū recurſum ℨ iudicem ſic. vt §. de iudi. ſi filꝰ. Sed quātum ad retractantiā pnunciati. dic vt j. ad treb. ſeruo inuito. §. cum ꝓtor. ¶ Nō. ꝙ dolus iudicis non reddit ſniam nullā: q; ſi eſſet nulla nō cōmitteret euictio. ⁊ B eſt ſine dubio verū qñ dolus eſt in corde rei ⁊ nō tranſiuit in cōmercium cū parte. fallit tñ in caſu. vt no. in. l. ſi procu. abſente. §. de pcura. ſed iſtud eſt ratione perſone non legitime: vt ibi patet.

Si titius. Actio de euictione poteſt incipere ab herede. h. d.

Non mirum. Actio poteſt augeri in perſonam heredis. h. d.

Si plures. Agēs ℨ vnū ex plurib⁹ inſolidū obligatis ⁊ ſuccūbēs ℨ ceteros reuerti nō poteſt. h. d. Interim tñ bñ poſſit agere ℨ alios. vt. l. ſi creditor. i pn. §. mā. ⁊ ſi dicis tñ operat exceptio li. pē. q̄tū exceptio litis finite. vt. l. fundi. ⁊. l. fundū. j. de excep. Rñ. illud verū in eadē perſona ſecus in diuerſis perſonis vt no. in. d. l. creditor. Sed ℨ iſtam ſol. vꝫ caſus. §. de excu. tut. diximus. ⁊. §. de adul. denunciaſſe. §. queritur. Sol. illud eſt ratione ordinis dati a iure.

Si fundo. §. Si cuꝫ poſſet. Not. ꝙ ille qui nō ꝓteſtat ei cuꝫ interest vꝫ eſſe in dolo E reſtar. ℨ notarios q rogati ⁊ qb⁹ ɔz ſolui gabella non noti ficant gabellarijs. nā eſt dolus ꝓſumpt⁹ ℨ eos. arg. huius litere.

Ui. §. Si heres. Emptor habens pōt cōqri. ſed ſi nō h3 qō habere ſe put abat ductus ad monitione venditoris tunc recurrit contra eum. h. d.

Si ideo. Not. tex. ibi magis emī ꝛc. iſte tex. facit optime ad. q. ꝙ ſi qs exbānit⁹ ꝓpter fallū inſtrm eo exiſtente ⁊ tumace ꝙ inſtrm non prohibeat cōficere: q; magis ꝓpter ⁊tumacia ɔz vide tur condemnatus ℈ ꝓpter falſum inſtrm. ꝙ not ¶ Secundo not. gl. tota m vſq; ad finem ſuper verbo habuerit.

¶ Ex lec. ant. ¶ Cōdēnat⁹ ex ⁊tumacia nō h3 recurſum ℨ ad thorē nō tñ ɔz ⁊tumax ille ꝙ quo ali⁹ legitime cōparuit. h. d. ⁊ no. ꝓin. Jn tex. ibi defuerit, hoc pōt intelligi ꝙ defuit in medio cāe, ⁊ i fine. ⁊ tūc eſt certū: q; nō iſtruxit cām. ar. l. ſi fundo. §. ſi. e. Scōo qō defuit i medio ⁊ nō in fi. ⁊ idē credo ꝓpter culpam omiſſe ꝓbatiōis niſi ſuppleret defectū in cā appellatiōis. ar. §. e. ſi rē. §. ſi. Tertio mō ꝙ defuit in fine tñ. q; pemptorie citatus nō ⁊paruit ad ſniam. tūc aut fuit verꝰ ⁊tumax ⁊ non h3 recurſum quia ex ⁊tumacia pdidit ius appellādi. vt. j. eo. herē. §. caia. aut fuit fictꝰ ⁊tumax: tūc aut cōſtat ꝑ ꝓbatiōes pcedētes ꝙ ipſa nō fouebat⁹ ⁊ nō nec ſibi talis ⁊tumacia: vt. l. ij. C. eo. ſi aūt nō ⁊ſtat ꝙ fouebat malā cām. dic idē ꝙ in pñte. vt. j. eo. herē. §. caia. itelligo ergo hūc tex. in ver. ⁊tumace. ⁊ facit ad hanc di. qō no. in ſiſi. C. ſi adner. rē iud. l. cum ⁊ minores. ⁊ adde qō not. C. de pig. pñes. Jn tex. ℨ tutorē. ¶ Nō. hūc tex. vbi eſt exꝑſſus ꝙ ſi minor fuit i ꝓncipio litis i iudicio cū authorizate tutoꝛ vl curatoris qō reliquū pceſſum pōt expedire ſolū rutor vel curator in eo h3 Pe. de cernitis de bononia q. al. hūc tex. ad hoc ⁊ adō no. ꝑ Ja. ō are. §. de re iud. ℨ pupillū. ⁊. l. j. §. ſufficit. de admi. tut.

Preſenti. Nō. hic ⁊ in. l. pxt. §. penul. ꝙ ille qui ſub terfugit vel ſibi protestatur perinde ē acſi fuiſſet ci protestatum.

Si dictum. Nō. primā gl. iſti⁹. l. ꝑcaipſam. adde qō no. glo. ⁊ Dy. in §. oēs. inſtit. de act. ⁊ qō no. Lyn. de ſen. q̄ ꝑ eo. l. j. in vti§. op. Adde qō no. ꝑ gl. ⁊ do. C. de contra. iud. tu. l. ij. vbi habes gl. limitantem hanc. l.

¶ Ex lec. an. ¶ Simpliciter obligatus ad promittendum nō tenetur ad ſatiſdandum. h. d. qz ſimpliciter dictum ſimpliciter debet intelligi ⁊ ſine additamento.

Si cōpromiſero. Snia lata ex ꝙpromiſſo nō parat emptori regreſſuz ℨ vēditorē: q; nec mereꝛ executionē niſi ex volūtate ēptoris. h. d. cū gl. vñ nō mereꝛ executionē ꝓciſe ſz cātiue ſi non vult ſolvere penā ꝙpromiſſi. ¶ ℨ q̄ ſi ꝙpmiſſuz e ēt neceſſariū ex forma ſtatuti. dicūt aduocati ꝙ ſnia arbitri pararet recurſuz ℨ vēditorē. q; hoc caſu ꝙpromittēdo nō ē culpa. ⁊ vtiq; iuſ cōi ciuium municipū: ſz vbi ꝙpromittit ſpōte ē i culpa vt. §. ō mi. l. ſi minor. §. minores. ⁊ facit. §. ō arbi. nō diſtinguem⁹. §. ite nō ē cogēd⁹. ⁊ ꝙ ibi not. Credo tñ ꝙ in iſto caſu ad electionē arbitri ſit citand⁹ vēditor: q; ſua intereſt ne ſibi ſuſpect⁹ eligat i arbitrum. arg tius

qđ no.in aut.de trient.& semis.§.& qđ sepe. ¶Scđo q̃ro quid si hoc cõpromissum velit petere venditor inuito ẽptore an possit disputant Bar.q̃ nõ q; vẽditor nõ põt trãferre cãm ad alium iudicẽ.vt.ff.de iud.venditor.Sed qđ si cõpromissum esset vtrũ emptor haberet regressum.& vſ q̃ nõ.q; est in culpa eo q̃ cõpromisit:vt.d. l.si minor.§.minores.Sed qđ si ipsemet venditor fuit arbiter dic vt in spec.de arbi.§.põt.ℵ.lz pone.Sed qđ si est actus p pactũ q̃ ex sñia arbitri debeat euictio.nunqđ valeat pactũ dic q̃ sic vt.l.cũ pena.de arbi. ¶Alii ad illã distinctionem de cõpromisso voluntario & necessario facit.ff.de ꝯdi.furt.Et iõ vt scias vnũ q̃ q̃ pmittit nõie alteri⁹ vel in pũdiciũ alterius dz habere speciale mãdatũ.vt extra de arbi.p tuas.vide in spe.de arbi.§.j. ver.ex.in compromisso.& hec dixi propter practicam nostram.

Si cũ posset. Etiã ppter culpã omissionis acq̃rendi perdit ẽptor regressum.h.d.

Si presente. No.q̃ lz sit pñs dñs & procurator tũ lz ptestatio in pſona procuratoris.vide in Spe.de emp.& vẽ.§.si.ℵ.pe.& si. ¶In tex.ibi sũ modo no.ar. q̃ habeatur pro pſonaliter citato ille q̃ sic latitauit q̃ inueniri nõ potuit & qđ fingat citatio peruenisse ad ei⁹ notitiaz de eo no. ℑnno.de eo qui mit.in pos.si aduersarius.

Pupillo etiam. Spãle ista ℑnunciatiõe: qr nõ fit cã lucri captãdi lz dãni vitãdi & nõ reqrit q̃ pſona cui denũciat sit legitima.vt.ff.eo.mi nor.§ denũciare.& vide Ja.ſ.de no.ope.nũ.l.operis.nam ista fit ad ius ptestatis ꝓseruatio.& iõ ſufficit si taliter est facta qualr fieri potuit vt.ff.e.si iõ.§.presenti. ℑn alia ptestatione dicit Ja. de are.q̃ interpellatio facta pupillo ꝓstituit eũ in mora in his q̃ põt gerere sine tutore nõ in alijs:vt ipse nota.in.l.si ex legati cã.ſ.de ℵ.obli. ℑn adulto die vt.ſ.de bo.aut.iu.pos.l.si minor.

a **Si compromisero.** No.tex. notabilem ibi:nulla enĩ necessitate &c.nam ex hoc tex.& ex hac rõne habes casu⁹ q̃ si emptor cogit cõpromittere cãm ex forma statuti sicut est i ciuitate ista cõmittatur stipulatio ꝺ euictiõe contra vẽditorẽ cũ hoc fecerit necessitate cogente.tex.est hic a ℑtio sensu.& vide qđ no.An.ff. de trãſac.l.impe.lz si ẽptor prorogaret iurisdictionẽ non sui iudicis tũ illud faciat nulla necessitate cogente non committitur,stipulatio de euictione glo.est hic.

¶Sequitur ex lec.antiqua.

Paria sunt sententiam non esse latã vel non posse exequi.

Habere licere. Nõ ꝺz res euicta licet sit lata sñia condẽnatoria & executio sit secuta.h.d. ¶No.q̃ quis põt decedẽ sine vilo ordine vel successore.sic.ff.depoſi.l.j.§.plane.& de sol.stichus. aut pãphilum in prin.cum si. ¶Scđo not.q̃ paria sunt sñiaz non esse latã vel exeq̃ non posse puta q; nemo est qui possit hoc petere.facit de manu.tel.qui habebit.§.si. Vel q; sit remissa sñia aduersario seu donatũ id qđ in sñia venerit,vt pbatur hic. Itẽ not.q̃ ad hoc vt dicat res euicta opz q̃ possessio sit ablata emptori.Et ex hoc pz q̃ p sñiaz ꝺdẽnatoriã non pdit possessio sed p actũ executiuũ facit.ff.q̃ ta.cog.scietẽdũ.& l.cũ duobus.§.idem ñdit.ff.p soc. Itẽ no.q̃ aliqđ ipedit obligationẽ cõmitti ante factũ qđ post factũ nõ resoluit retro cõmissum.q; stipulatio cõmissa facto tertij resolui nõ põt lz circa hoc vide p Jac.ſ.de le. j.si fundũ p fideicommissum. ℑn gl.& ita no.hãc gl. ¶In ca.gl. in fi.Cõclude ex hac gl.q̃ aut agit ex stipulatione habere iciere & tunc refert moueat controuersiam venditor vel tertius:aut ex stipulatione duple.& tunc ambulant pari passu.

Heres seruum. ℑn legato gñis debetur euictio.h.d. ℑdez q̃ dic plene vt.l.domus.§.de euic.de leg.j.

Si res quã. Authori authoris nemo põt denunciare nisi hẽat iura cessa.h.d. Aduertatis ergo q̃ denunciationes p cã euictiõis dñt fieri qdã ordine.l.q; qđbet debet renũciare authori suo.vñ si vẽdidi tibi & tu scio.leius tibi.tu mihi denũciabis et ſ ẽt gl.no.ff. eo.si p re.§.j.tũ si tu q̃ vẽdebas scio cessisses ei oĩa iura tua ille haberet tus denunciandi ex iure cesso tene menti hac.l. Ex hac l etiam pz q̃ licet vendat vel legẽt res non tñ videntur oĩa iura cedi nisi dicat dedit & cessit.& ideo nõ frustra in ℑctu ẽptionũ ponunt illa verba dedit & cessit & ꝺcessit⁹ &c.per hanc.l.Similiter vbicũq; est ago vt agas si essent iura posset agi recta via vt ff.de pecu.qđ debetur.& l.vnde queritur.§.commo.

Si in venditione. Vbi cessat alió pacto contractus.h.d.

Si quod a te. Traditio ficta i stipulatiõe ꝺ euictiõe opat idẽ qđ ℵa traditio.h.d.facit.ff.si cer.pe.singlaria.& vna traditio ꝺtinet effectũ duarũ traditionũ & ideo q̃ no.j.de exce.do.l.itẽ si ob id.

Si rem que. Facit.ff.de rei vendi.quedã mulier.

Si ei qui mihi. Ex mora vel facto vnius cõmittitur stipulatio ℑ plures qñ cã est indiuidua.h.d. ¶No.q̃ iugũ denũciationis facit qđ illi qui sunt absentes fingant esse pſentes facit aut.qua in prouincia.circa medium.vbi de crim.agi op.C.

Si fundum in quo. Premitte ad euictiã & vſufructꝰ q̃ ad vitam lz capite minuat.tũ vſufr.reitegrat:q; dictio q̃ ad repetit facit.ff.q.mo.vſufr.amit.l.si cũ in annos.Sed vſufr.simplr ꝺstitu.& iõ ꝓprietarius vẽdẽs ꝓprietatẽ reſernato vſufructu tenet ẽptor nisi eũ certiorauerit ꝺ repetitiõe.& ſ lẽdit.

Serennius. No.ſ pncipiũ ex quo habes q̃ ipſum remitti. ¶Scđo no.tex.in gl.ſi.in.§.caia.seia.sup verbo appellauerit.q̃ gl.tangit vtrum emptor cogatur appellare pro cuius declaratione distingue tria mẽbra.qñq; constat q̃ emptor hz bonã cãm.qñq; malam.qñq; dubitatur.primo casu appellare tenet scđo & tertio nõ vt hac gl.lz gl.q̃ est in ℵ.herennius.q̃ incipit ergo eo absente teneat ℑtiũ & male.q̃ gl.fuit additio ita dicunt Ric.mal.Mar.fil.& Ja.bu.ℑn glo.ibi presumo malam causam.no.hanc gl.q̃ eo ipso q̃ quis habet sententiam contra se presumitur habere malam causam,quod no. ¶Ex lect.an. ¶Necessitas renunciãdi põt pacto remitti.h.d. ppter istud principium in instrumẽtis emptionũ semper est ista clausula qđ necessitas renunciandi est remissa per pactum.

Caia seia fundũ. Emptor pñte vẽditore succumbens ſnialiter non cogit appellare.sed si appellauit nõ dz dimittere cãm indiscussam nec deserere appellationẽ.h.d. ℑn tex.ibi laudauerat.i.denũciauerat. ¶No.q̃ ista lra est satis ꝟgnans:q; vſ distinguere inter non appellãte & deserẽte.ℑtez vſ distinguere inter malam cãm & bonã.Si victꝰ hz malã cãm nõ tenet appellare si bonã tenet appellare & pſeq;:q; p sñiam iniuriosam non cõmittere stipulatio,vt.l.si p imprudẽtiã.ff.e. ℑsta distinctio vſ potior q̃ pma. Vel dic q̃ vtraq; est ℵa Mã vbi ꝺstat q̃ sñia est iusta vel iniusta tũc est verꝰ scđ⁹ modus distinguẽdi.Sz vbi dubitat tũc primus q; vbi nõ appellat vſ iniusus iuris pſumptiõe q̃ est.p sñia lz si appellauit vſ asserere sñam iniuriosam.& iõ sua assertione sibi pindicat si nõ pſeq̃t.qđ est no. ℑn gl.q; ibi trib⁹ modis eq parat ergo gl.ista tria deserere expresse renũciare & non appellare & ibi & pſumo. ¶No.q̃ p sñia pſumitur q̃ sit bñ & iurdice lata facit extra de renũ.in pñtia⁹.facit q̃ no.Ly.C.de admi.tu. si bõa.& Dy.dicit i dubio sñia est ꝟmãda & nõ ifirmanda.vt ponit in suo ℑsilio qđ incipit tholome⁹.Et adde qđ no.ℑnn.de ap.sepe.i gl.magna in gl.ergo eo abñte.l.si.dic q̃ aut emptor hz malã cãm:q; vere res est petẽtis.& tũc nõ credo qđ appellare teneat cũ etiã sine sñia possit restituere vt no.ff.de neg.ge.at q̃ natura.§.cũ me.facit.ff.ꝺ emp.emptorẽ.& ff.mã.qntus,& hoc dico sine vẽditor sit pñs sine absens.lz gl.ff.Si vero hz bonã cãm si pſens sit vẽditor nõ credo q̃ appellare teneat vt hic.Si ℵo sit absens tenet apppellare vel denunciare vt appellet.ff.mã.si procurator. §.si ignozãtes.Fz Ric.mal.Sz in eo.q̃ dicit si emptor hz bonã cãm q̃ nõ tenet appellare pñte vẽditore.vſ falsum:q; sic sñia fuit iniuriosa.ergo non nocet vẽditori,vt.l si p imprudẽtiaz.ff.e.nec sua pñtia auget obligationẽ & ideo istud dictũ non est verum vbi constat q̃ bonam causam habebat:sed est verum in dubio,qñ non constabat hoc,nec contrarium.& ita teneatis.

Ex mille iugeribus. Hic vult dicere prin.istius l.q̃ si de mille.cc.abstulit flumen.cc.sententia q̃ agitur p ꝺducentis ablatis per sententiam,non per flumen:& sic flumẽ non obtinet hic vim sententie,nec etiam habetur respectus ad quotam eminentis,quã habebat ante impetũ fluminis,sed ad quotam quam postea consecutus est per sententiam.

Quod si modo. Ratione partis accrescentis h.d.Et sic in hac lege qñq; flumẽ abstulit quãdoq; attulit.quãdoq; in vna parte abstulit:in alia partẽ attulit.& ista sunt membra totius istius legis.

I ☞ Agens de euictione iura cedere non tenetur.
Negligentia vnius alteri damnosa esse non debet.

Rem hereditariã. No.tex.notabilem & menti tenendum ibi non duo rei &c.ex quo habes q̃ lz duo vel plures ex natura rei teneantur insolidum,nõ tñ dicuntur duo rei debendi.& est gl.in.l.ff.ſi tñ hoiem.ſ.de ver.ob.in gl.q̃ incipit vt libe retur.& no.per Ly.in aut.hoc ita.C.de duo.reis.

I ¶Ex lec.anti. ¶†Agens de euictione nõ cogit cedere iura.& plures insolidũ obligati ex natura rei,qr indiuidua,nõ intelligunt esse correi,nec hñt bñficiũ de duob⁹ reis debendi.h.d.l.no.

¶ ☞ tex.

a ¶Et ꝺcessit. Prio qb⁹ ℵbis vide dñm Allexã. de imo.in cõnil.g.in itẽ. parte.

b ¶In pſentia.vbi vide Joan. an.& doc. & Ange.in l.de vno q̃ qs.vbi etiã per Joã. de re iudi. & Jo. de imo.in.l.si cũ nulla.& late firmiaz in suo aureo reportorio in ℵ si.sñia presumitur.ℵ si.j.

¶ In tex. ibi, possit de euic. Not. qđ dixi i summario, ꝙ in indiuiduis ex obligatio quælibet ꝓcernat insolidũ, tñ non propterea dicunt esse duo rei debẽdi. vñ nõ habẽt ꝑficiũ cedẽdarũ: sicut essẽt ex hic nõ pignore, ꝙ ẽptũ ad liberationẽ reputat indiuiduũ & ideo ꝓpter cessationẽ vnius põt in totũ euinci, & ẽptor propterea ex recursu ex vendito ẽr ex illũ qđ soluerat partẽ suã, nõ tñ isti obligati dicunt esse correi. forte est alia rõ, quare nõ dicunt correi in ista actiõe euictionis, qr dirigitur ex quælibet pro hereditaria portione. vñ quicqđ sit de pignore, tñ actio euictionis diuisa est inter eos: vñ nõ sunt in ea correi. & hoc apparet ex litera que dicit, pro partibus hereditarijs. & ꝑbat. j. de duo. reis. l. reos. §. cũ in tabulis. ideo ergo nõ ipetrat cessionẽ, qr nõ ex hoc venit nisi ꝓ sua ꝑte, non insolidũ. & sic nõ ob. §. e. i creditore, & ar. §. q po. in pig. ha. mulier. Bar. dicit qđ duos reos facit ꝓsensus, nõ res idiuidua. sic. §. ꝓ so. vt. l. si pro socio. cũ. l. seq. ¶ Ultimo no. qđ negligentia vnius alteri non debet esse damnosa.

Sicum. Not. tex. ibi, nuda possessione &c. Not. ex isto tex. ꝙ hypotheca adiucat nudam possessionẽ. ex quo potes colligere cõclusionẽ libelli in actione hypothecaria peto essi aduersarium ad tradendam & relaxandam possessionem rei, & ipsam rẽ detinendã in causam pignoris, donec relaxetur: quod nota.

¶ Ex lec. an. ¶ Emptor tenet seq instructionẽ veditoris & agere ꝓm traditum sibi modũ, dũmõ pertineat ad naturã actus. secus si modus traditus nõ ptineret ad naturã actꝰ. h. d. prin. & loquit in ẽptore nõ possidẽte, qvult agere ex possessore. ¶ No. ꝙ officiũ venditoris est instruere emptorẽ in mõ agendi. & emptor ex ad monitionẽ vẽditoris seq: qr venditor ꝓsumit habere plenioré notitiã iuris sui: vt. §. e. si fundo. §. j. & §. de act. emp. titio. & est in culpa emptor si nõ perquirit subtiliter de iuribus vendito ris: vt. d. l. si fundo §. j. & ꝓ hoc dico quod si venditor assistebat cãe, & volebat qđ ẽptor ꝓduceret certos testes, & noluit ꝓducere, qđ vt ee in culpa nisi haberet iustam cãm non ꝓducendi, puta qr timebat ne essent corrupti a vẽditore, ar. §. mã. qnt⁹. vel dic ꝙ ex qđ vẽditor ẽ ꝓsens, ipe ꝓducat, vt. §. e. herẽn⁹. §. Cata. Nec ob. istud prin. qr hic logꝫ in eo ꝙ nõ põt fieri a venditore: vt §. quẽad. ser. amit. si partẽ. §. j. sed testes & instrumenta bñ possunt ꝓduci a vẽditore, vt. §. de inof. test. si suspecta. ¶ Scõo no. ꝙ directa rei vẽdicatio nõ cõcludit in vtili, nec vtilis i ꝓblicia na, que sunt species separate, nec est eadẽ conclusio in ipsis: ꝙ dic vt. l. minor. §. si seru⁹. §. e. Itẽ no. qđ hypothecaria nudã possessionẽ aduocat[a], & ideo ꝑ eã nõ est cõsultũ ẽptori: qr ex actus fuit celebrat⁹ cũ vẽditore respectu nude possessiõis: & hoc semp allegat ꝙ hypothecaria nudã possessionẽ aduocat, & iõ cum agit hypothe. nõ dr ꝑti restitutio rei, sed possessiõis: & multi erant in formatiõe libelli ꝓm Ri Sꝫ Cy. dicit qđ ꝑ hypothecariã agit ad rẽ. l. obligationẽ realẽ declarãdã & ad possessionem restituẽdam. primũ. petitur per hypothecariã, sꝫ officio iudicis remittit ad no. ꝓse in. l. viam. C. de locat. & cõd. facit credo ꝙ ex ta restitutio rei ꝓcedat libellus: qr ista verba ponunt impropꝛie ꝑ restitutiõe posteriozis rei: qr intelligunt ꝓm subiectã materiã, vt. l. sed & si possessori. §. ex rerũ. §. de iureiur. & qđ no. in. l. & puto. fa. er. Caue tñ, qr nõ in omni hypothecaria est verum qđ aduocaret possessionẽ: sed in pignore cõuentiõali est vez. in ꝓtorio & iudiciali distinguit, aut agitur contra tertiũ possessorem, & aduocat possessionẽ, vt. l. ẽ. de ꝓet. pig. Aut contra debitorem, & tunc aduocat nudam detentionem, vt. j. de acqui. poss. l. iij. §. genera. & ibi not.

Sus qui reipub. Rescissa ꝓscriptione ꝓ restitutionem in integrũ potest agi de euictione. h. d.

Si secundus. Emptor soluens litis estimationẽ non tenetur de euictione suo emptori, sed agit de euictione contra suum authorem. h. d. §. ad id qđ ꝓstitit non ad duplam. quod est no.

Diuisione inter. Ex diuisiõe facta cum storie, cuius factũ habetur ratum, debetur euictio. h. d.

c **Emptori.** Obligatio rei non tollit obligationem commissa ad interesse quod rem excedit. h. d.

Cum ea condi. Creditor vendens iure creditoris] non tenetur de euictione, nec repellitur de petitione ꝓcẽ. h. d. adde. §. l. ꝓgr. in ꝓin.

c **Creditor qui.** Facta nouatione non datur recursus cõtra ꝓmũ debitorem etiam euictis pignoribus. h. d.

Qui libertatis. No. hic differentiam in modo excipiendi, & quod aliud est specialiter excipere, aliud generaliter: & ꝙ qui excipiendo se astringit, sib imputet, vt in versu. cursus. ¶ In glo. §. ad interesse. in fi. ¶ No. optimam gl. ꝙ ꝫ sit actum quod qs nullo mõ teneat de euictione tñ tenet ad restitutionẽ ꝓcẽ, nisi casus ꝓ quibus voluit teneri sint specificati ¶ No. ergo ex lista qõ quis aliqs vendidit rẽ aliquam & dicit se nolle teneri de euictiõe aut dicit gñaliter a nullo aut spãliter ab aliqua ecclesia vel ꝑsona ꝓmo casu tenet reddere ꝓciũ vt. §. de act. empt. ex emp. §. fi. Scõo casu nõ tenet vt hac. l. j. rñ. ꝓm Bar. de Fa. est rõ: qr vbi vẽditor excipit aliquẽ spãlẽ casum vl ꝑsonã ꝑ hoc vl certiorare emptorẽ ꝙ in tali casu vel ꝑsona põt res euinci. ergo &c. vt. §. de act. emp. l. j. in. fi. Sꝫ vbi gñaliter excipit tũc sal tẽ tenet ad ꝓciũ qr ꝑ gñalẽ exceptionẽ non põt certus esse emptor nisi sciuerit venditorẽ nõ habere ius ꝓm Cy. in addi. Sed qd si paciscat gñaliter & adhuc sciat expẽsse ꝙ nõ vult teneri ad ꝓcẽ restitutionẽ? dic vt no. in. d. §. fi. & §. fi. seruũ. ꝓm opi. Jo. & Bꝫo. In Jtiũ vr quasi casus. §. ꝺ. her. vel act. ven. l. cũ duo. ll. seq. si nomen. & §. de act. empt. l. emptorẽ. §. ibidem tene bene menti maxime ꝓ venditione iurium quando agit quod non teneatur facere bonum ius vtrum saltem teneatur ad restitutionem ꝓcẽ. & facit. §. l. ꝓ socio. §. ꝓ soc. in ꝓnc.

Seruus rõnibus. Ubiꝰcuq ꝓpter vnum vtrobiq; tñ vnũ. h. d. a facit de aqua plu. ar. sinautẽ. de flumi qminus. ꝓm Cy. In text. ibi fact⁹ statim. qr cõditio rõnũ reddẽdarũ nihil operatur vbi nõ est de qđ ratio reddat. & facit ad executionem mꝛis qđ transiuit ad secunda vota petito tutore sꝫ non reddita rõne qr si non erat debitrix in aliquo ꝓnon expediebat sibi reddere rationem.

Sed & si quis. Verba gñalia operãtur ad euitationẽ pene sꝫ nõ interesse. h. d. In tex. ibi stipulatus. scilicet ad duplam qr est plena.

Pater filie. Quero cũ pater teneatur dotem recupatã a marito ite ꝙ dare filie, vti aut. sꝫ quãuis. C. de rei vxo. act. an si forte ñ recupauit ꝓpter iopia vir teneat ipsas dotare? b gl. qđ incipit qñq; vl b velle ꝙ sic de qđ gõne no. j. l. si cũ dotẽ. §. j. & j. l. si cõstãte i pn. & facit ꝙ. no. j. ꝙ si in primis. j. sol. matri. ¶ Ex lec. anti. ¶ Enicto fãdo dotali pr qđ dotẽ dedit sine ꝙ speret recuperationẽ dotis sine nõ potest agere de euictiõe qr sua interest qõ filia sit dotata h. d. l. nõ mõ quod vbi nõ interest vllo mõ nõ agit ꝺ euictiõe sec⁹ b vbi interest vl rõne ꝑdi. vl rõne nãlẽ effect⁹. & debite charitatis.

Cumplures fundi. Dicitur vnus instrumentum ꝙ simul absoluitur. licet obligationes plurimas complectatur. hoc dicit.

Seia fundos. Heres ex ꝓpria persona nõ potest reuocare cõtra tũ defuncti. h. d. Intellige nisi ius hꝺis absorbeat facũ defuncti. & sit ei dere garonium vt habes tex. no. §. de diuer. & temp. prescrip. l. an vitium. §. ex facto.

Si plus vel. Jn tex. ibi si inssu. no. quod factũ iudicis reputatur factum partis c secundum quid & non simpliciter.

Mota questione. Venditor tenetur defendere emptorem sed non reddere precium ante ꝙ sententia sit secuta. hoc dicit. & adde c quod dixi in. l. j. §. eodem.

Quod ad seruitutes. Not. quod ille qui vendidit prediũ intelligit vẽdere tale ꝯle ẽ. & iõ si non ẽ liberum sed dr seruitutẽ non tenet vẽditor euicta seruitute hoc tex. Jstud est verũ nisi sciuerit & non admonuerit ẽptorẽ. glo. facit ꝺ act. emp. quero. Si ꝺo nõ vendit simpliciter sed tanꝯ liberũ tenet liberũ prestare: & vt alij non seruiat non vero vt sibi seruiatur. h. d. qr aliud est dicere liberum aliud dominale. & facit §. de ser. rust. via constituit. §. si fundus. de contrah. em. si aque ductus. & de act. emp. in venditione.

¶ De exceptione rei vendite. Rubrica.

Marcellus scrip. Nemo admittit ad rescindendũ factũ suũ vel sui ꝓcuratoris vl sui testatoris. hoc dicit. Jn glo. vt. §. ¶ Nota an index possit appellare a sniã quã ipsemet tulit si victor succedit. ad hoc allegatur.

Si quis rem. Emptor habet exceptionem, licet possideat non per traditionẽ venditoris dum tamen sine vitio. h. d.

Exceptio rei ven. Exceptio datur successori contra successorem. h. d.

¶ Explicit liber. xxi.

rr

a ¶ Aduocat. adde. d. Bar. soci. in cons. clviij. incipit. viso. ꝓcessu. xvij. qnimo dubitẽt. circa medium i ij. ꝓte. vbi qõ hypothecaria a nocat possessionẽ q non cadit in nomine bus.

b ¶ Notare. vide. d. iaf. max. instit. de act. §. fuerat. numero. 135. vbi qd si pr semel. filiam dotauerit et filia consumpserit vel ꝑdidit an denuo eam dota reteneatur

c ¶ Partis adde ad i dez. d. bar. soci. in pl. cxxiij. in cip. ꝑsens circa me. ij. col. in. §. ꝑte. vbi ẽt idem dicit ꝺ facto ar bitrozum.

Secunda Baldi super Digesto veteri.

¶Incipit liber.xxij.

¶De Usuris ⁊ fructibus,⁊ omnibus causis, ⁊ accessionibus,⁊ mora, Rubrica.

¶Cum in iudicio. In bone fidei iudicijs prestatur vsure secundum consuetudinem regionis, vbi est collata solutio.h.d. Iste locus ⁊ locus iudicij idē sunt quia ibi debet ventilari iudicium, vbi solutio est collecta: vt in.l. contrauisse.ff. de actio.⁊ obligat. Et ex hoc nota ꝙ ista lex allegatur quod inspicitur consuetudo loci iudicij inducendo per modus predictum. In tex.ibi, contractum, ficte per collatam solutionem, vbi debet etiam solutio ventilari, ¶Oppo. ff. de euict. si fundus, vbi inspicitur locus contractus. i. locus conuentionis non solutionis vel iudicij, ergo male loquitur hic. Solu. ibi loquitur de obligatione, que loquitur in ipso contractu, que habet concomitantiam eiusdem loci ⁊ temporis, hic non, in eo qō venit ex mora, quod habet concomitantiam diuersi loci ⁊ temporis a primo, vt in.c. abbate sane. de reg. iur. lib. vi. tene menti. Reliqua dic vt dixi in.l. si fundus.⁊ adde quod no. in.l. semper in stipulationibus. ff. de reg. iur.

Socius si ideo. Tract⁹ futuri tēporis post sententiam desuēdi non pertinet ad iudicem tempore pronunciationis. h.d. Iudex ergo in pronunciando non habet considerare futurū tempus, sed preteritum, nec habet aliquid disponere ad cautelam futurorum. In text. ibi, vsure ex culpa. ⁊ ibi futuri post sententiam ⁊ quadrimestre tempus. Et ibi cum in potestate. prima ratio ⁊ ibi exigere.⁊ si nō facit sibi imputet, vt.l. mulier. ff. alia causa. ff. ad treb. est em̄ in mora non petēdi: ⁊ ideo sibi non debet officiū iudicis deseruire. Et ibi no. addendo secundā rationē, q̄ sequit. Not. ꝙ iudex nō pōt cōdēnare in accessionibus, que sumunt originē lata sententia, ergo nec in expensis postea fiendis, nec in interesse facit. ff. de triti. l. in hac. ⁊ ff. de re iudi. negociorum. hoc cōfirmo primo, q̄ cū actor possit sibi pspicere petēdo executionē sniē; nō dz iplorare iudicis suffragiū. Scōo q̄ ius ⁊ causa istius pstationis est de futuro. Tertio q̄ incidit i tps, quo iste est functꝰ suo officio: qō no. Nec ob. ff. si ser. vē. harū. q̄ ibi loquit de cautiōe, que ptinet ad executionē sententie late, hic autem de noua prestatiōe: ⁊ sic nō ob. ⁊ adde ⁊ vide qō no. in Spe. de ac. seu peti. ff. seq̄t. in. fi. ⁊ p Inn. de preb. p illorū. ⁊ per eundem de procu. auditis. Quid ergo fiet de expēsis factis post sententiam? Similiter quero, quid de interesse? Respondeo venient nono officio iudicis exequentis sententiam, vt in. d. l. negociorum. ⁊. ff. eo. in fideicōmiss. in prin. ⁊ adde qō no. Inno. de concess. preben. cum super. ⁊ de pcu. petitio. ⁊ de dolo. ⁊ cōtu. finem. in. gl. expiss se in ver. ⁊ ita videt. patet ergo ꝙ tractus futuri temporis spectat ad iudicem, si modo suam sniam exequat, vt. l. harum. ⁊. l. egi. ff. si seruit. vend. non autem in eo de quo non est pronunciatum, nec debet pronunciari adhuc vt hic.

a ¶Excipit. adō Fran. are. in. l. lex cornel. de vul. ⁊ pu. ⁊ eūdē bal. in c. j. ix. col. ꝟ ficu. item Old. q̄rit de capi. q curiā vēd.

Pap. ait circa. Finita tutela tutor ipso iure est in mora, nisi offerat reliq̄, ⁊ qō dz ex administratione tutele. h.d. Si aūt nihil deberet, sibi rōcēset redd ita ipso iure, vt. ff. de euic. q libertatis. ff. seruus. vbi est tex. no. ¶In tex. ibi, sine iudice. Not. ꝙ rō tutele pōt reddi cum iudice ⁊ siue ⁊ ibi, nolentē. l. pupillū. Frā. accur. Et ibi, conuenerit. i. admonnerit. ⁊ ibi depoluerit. ⁊ ad impediendā moram irregularem videtur requiri depositum.

Vulgo receptum. Post litis ꝛtestationē tenetur reus ad restitutionem fructus ⁊ partus, etiam in obligationibus stricti iuris. h.d.

Si fideicōmissi. Si mora non precedit iudicium, reus non tenetur de fructibus percipiendis intra tps, quod datur iudicatis: secus si mora iudiciū pcessisset. h.d. ¶Not. ex hac. l. plura. Primo qō dixi in summario. Scōo no. ꝙ non pōt facile euenire ꝙ puenīat ad iudicē mora non pcedente, ꝛ quandoq; eueniat. Tertio no. ex hac. l. ꝙ q̄ certa species petitur actione psonali reus habet quadrimestre tēpus ad solvēdum post sententiā, vt hic in prin. ꝛ gl. quā habuistis in. l. si cū exceptione. ff. quatenus. ff. qō me. cau. inducat cōtrarium. de quo per moder. in. l. reos. C. de excep. rei iud. Quarto no. illum tex. ibi, sed puta leg. ⁊c. nam hic videtur casus ꝙ rōne partis, que indebite petitur, reus in totum excusetur, vt reus non dicatur in mora: nam vides hic ꝙ reus opponebat exceptionem dicēs. l. falci. imineret, ⁊ propter hoc excusatur super toto. Sz in ctrariū est veritas vt. l. qui solidū. in prin. de leg. ij. ⁊ no. per Pet. de bel. in. l. si quis cum totū. in prin. ff. de excep. rei iud. nō ob. iste text. q̄ possibile est quod ista exceptio, quam heres opponit dicēdo legem falcidiā immittere, totum legatum absorbet, ⁊ nihil debetur: vt. l. j. ff. hec ꝟba. ff. si cui plusq̄ per. l. fal. Ultimo gl. hic tractat materiā fructuū circa qō dic si quidē loquimur de legato seu fideicōmisso rei singularis tūc dic vt plene p doc. in. l. j. C. ō vsur. ⁊ fructibus lega. Si vero loquimur de fructibꝰ fideicōmissi vniuersalis. tūc dic vt per gl. ⁊ per docto. in. l. iubemus. C. ad trebel. et in. l. in fideicommissaria. ff. ad trebel.

Nonnunq̄. Quando quis est rogatus restituere quicquid supererit: ite; quando dilatio gratia fideicōmissarij apponitur tunc fructus veniunt in restitutionem. h.d. iste no. ff.

1 ¶Mora aliquando dicitur frustratio.

2 Judex executionis pōt cognoscere de fructibꝰ medij tēporis.

Si auro. In debito specierum vsure nō veniunt nisi per vendicantē species sint in pecunia redigende. hoc dicit bonus tex. ¶Nota hicquod mora dicit frustratio idem quod hic no. in. l. hominem. ff. man. ad idem in. l. liberto. ff. lite. ff. de nego. gest.

¶Ex lec. an. ¶Cōdēnatus ad specie ex testamento debitā intra tps quadrimestre nō tenet de fructibꝰ percipiēdis nisi mora pcedente ad sniam sit deuentū. h.d. est hic expressum ꝙ ille qui cōuenit ad specie actionis personalis cōdēnatus habet tēpus quadrimestre nec distinguit mobile vel immobile ꝛ distinguat alibi, vt. C. ō rei. vx. ac. l. rem in pēn. ff. exactio. facit. ff. qō me. cā. si cū exceptiōe. ff. qō si hō. In tex. ibi interuenisse. quo casu cum debitū nō sit liquidū nō potest mora cōtrahi anteq̄ liquidet, ⁊ facit. ff. de confes. l. cū fideicō. ⁊ ibi liberabit quasi dicat nulla est rō: q̄ sententia cōdēnatoria nō affert opē reo sed victori ⁊ ibi intercapedo ⁊ dilatio. ⁊ ibi dilatio scilicet mera que miseratio nis causa idulget, vt. ff. de cōpē. si cū mili. ff. j. ⁊ ibi lucrū ꝛz minoris pstationis. ¶No. ꝙ tēpꝰ qō datur iudicatis miseratio nis cā affert meā dilationē nō aūt purgat moā nec facit meliorē cōditionē cōdēnati ꝙ esset ante sententiā cuius ratio est: q̄ p sniam cōdēnatoriā fit nouatio ad bonū non ad malū agentis sm Azo. In glo. ij. ibi actione personali qualiter formeī iste libellus no. insti. de lega. ff. nostra. in gloss. singulari ⁊ peregrina. ⁊ ibi interpellatione hoc nō est necesse, vt. ff. eo. pecunie fenebris.

3 ff. vsurarū. Et ibi pcipiendis. ¶Not. ꝙ iudex executionis pōt cognoscere de fructibus medij tēporis dicit. ff. eo. l. j. facit. ff. eo. tutor ⁊ qui dicātur fructus percipiēdi habes in. l. si nauis. ff. j. supra de rei ven. ⁊ ibi semper puto. ista est cōmunis opi. doc. et ibi commodum quia istius nature est ista dilatio que datur solum miserationis causa: sed in alia distinctione dic vt distinguitur. ff. ea. l. ff. cū pollidius. ⁊ ibi sm Azo. ⁊ ideo non posuit exemplum in actione reali, sed in personali.

In his quidē. In tex. ibi immune hoc intellige sm distinctionē pncipꝰ hui⁹. l. ⁊ hec verba vt hic qñ veniūt per cōtestationē. ibi quādo est mora

Nonnunq̄. Ueribū quicquid peruenerit porrigitur ad sortem ⁊ vsuras ⁊ ad rē ⁊ fructus. h.d. ¶No. ꝙ ꝟbū qcq̄d nihil excipit. In tex. ibi, vt em̄. ¶No. ꝙ contrariorum eadem est disciplina.

Cum pollidius. Pēdēte dilatiōe apposita gra creditoris, fructꝰ percepti debēt restitui. h.d. ⁊ quotidie allegatur In tex. ibi cōplesset forte cū esset cōtra tutelā. ¶No. ꝙ dilatio apposita in fauorē honorati nō pdest grauato i fructū retētionem ⁊ apparebat hic ꝙ in fauorē honorati ex cā ⁊ verbis testamēti. Illa cā declarat animū loquētis. vt. ff. ō he. i. pacumeu⁹ al's pactule⁹. Scōo no. ꝙ iussus aliqd retinēr vī iussus totū reliquū integraliter restituere. Itē no. de remedio si mater nō vult ꝙ bona sua veniant ad administrationē tutorū filij ꝛ ppinquorū q̄ est cautela iste ff. dat vnā formā ⁊ habes simile. ff. de lib. ⁊ posth. multi nō. ⁊ de vulg. sub. cū ex filio ⁊ vide qō no Jac. in. l. cū filio. ff. de leg. j. In tex. ibi mater pretulerat. Nō credo ꝙ iste polidius possit retinere quartā. Illa licet nemē ⁊ ius heredis habeat tñ tanq̄ minister ad opus pietatis videtur, vt. C. de epis. ⁊ cle. si quis ad declinandam ad hoc facit ista litera que innuit tantū fundū posse retinere sm Ric. facit. ff. de her. instī. quidā cum filiū. Itē non credo ꝙ filia possit dicere testamētū nullū quasi preterita cum in sui fauorē factū sit per hoc no. ff. de lib. ⁊ posth. multi nō not. secundum Richar. ⁊ hoc tenet Ja. de ra. ⁊ Ja. de are. in. l. si pater. de inoffi. testamen. Sed glosa. dicit contrarium in. l. cum ex filio. de vulga. substitu. Ly. in additio. videtur enim quod possit huic fauori renunciare ⁊ nulluz dicere. si vult facit. l. scimus. ff. finautem. de inoffi. testa. C.

Si auro vel. Nō est faciēdū qō redundat ad verecundiā ⁊ rubozem. h.d. Uel. sic, in specie non veniunt vsure sed in quantum sic. h.d.

Si stipulatus. Licet i stipulatiōe rem dari ⁊ in stipulatione rē tradi fructꝰ nō veniāt tñ si simul iungantur ratio fructuum habetur Sed si contractus venditionis

precedit

p̄cedit fm illū stipulatio iudicat̃.h.d.¶ No.qd dixi in summa rio Secundo no.tex.no.q licet in contractu emptionis ⁊ venditionis dicat̃,talis dedit,vendidit.⁊ tradidit[a]:illud verbum d dit,nihil importat.tex.est hic.¶ Ultimo de hac materia quali ter fructus veniunt in stipulatione rē dari dicam.j.ead.l.videamus.§.si actionem.

¶ Ex lec.ant.Ubi qs promittit dare ⁊ vacuam possessionem tradere,etiā ex ɔtractu stricti iuris veniūt naturales accessiōes, vt fruct⁹ ⁊ part⁹:⁊ stipulatio interposita ex causa precedēti illi⁹ naturā sibi assumit.h.d.¶ No.q ille q̄ p̄mittit dare,⁊ vacuā possessionem tradere,videt̃ p̄mittere fructus ⁊ partus:non tñ aperit litera,vtrū simpliciter post morā,dubitationē faciebat, qz ista p̄missio est bimēbris,aut ergo effectus iste attribuit̃ p̄ie parti,q̄ est in dādo que cōtinet ius id est effectum translationis dñij,⁊ hoc non vr̃ verū:qz hoc refertur ad remipsam nō ad fructus vel partus,super quibus non est formata obligatio:aut iste effectus atribuitur secunde parti,id est,illi mēbro de possessione nuda tradi,⁊ istud non est verū:qz istud cōtinet merū factū non dationē accessoriā.Sz rñde q hoc nō est ex altero istorum mēbrorū:sz ex vtrius ɔiūctis,que multū habent ampliare,qz verba ampliāt geminata:vt in.l.balista.j.ad treb.¶ No. in versi.verū.qz stipulatio rē tradi interposita ex causa emptionis nō inducit obligationē dādi,sz tradēdi,⁊ quotidie in instrumentis emptio.apponit̃ ⁊ promisit dare ⁊ tradere possessionē liberam ⁊c.intelligitur de datione cōsecutiua,si tradens est dñs non de precisa.Nec ob.l.fi.§.de condi.ob cau.quia ibi verbū dari,fuit prolatum sine specificatione contractus nominati,hic cū specificatione contractus:⁊ sic non ob.adde per hunc tex.dicit Jac.de are.q illud vr̃ deduci in stipulatione simpliciter facta qd de iure deduci debuit,de dam.infec.damni.§.emptor.per Jac. Idem dicit q verba sunt restringenda fm naturam contract⁹, eo.tit.dāni infecti quidam.per Jac.dixi in.l.j.§.de euic.Item p hunc tex.dicit Spe.q licet sit actū q emphyteuta possit vēdere,debet intelligi dño requisito:⁊ sic fm ius cōmune pactum debet interpretari,ar.de ser.si cui.ita no.in Spe.de loc.§ nunc aliqua.ver.xxiij.Itē no.in ver.sed tñ.quod adiecto ⁊ clausula dz aliquid operari,⁊ facit.§.d vsufru.proculus.⁊ ad hoc allegatur secundum Jac.de bel.adde quod no.C.de inof.test.si quando. In gl.quasi dicat ibi non recte,vbi expressio illorum que tacite insunt nihil operat̃,hic aūt operari videtur,⁊ augetur effectus Bar.soluit hoc ɔtrium:qz dicit q ille qui promittit dare,nō tenetur aduersariū facere possessorē:qz nō promisit factum sz ius ad qd sufficit inductio simplex in possessionem:vt.l.si fundo.j. de fun.do.Sed hoc vr̃ falsum per.l.meui⁹.§.fundo.d leg.ij.⁊.l. ratio.§.j.de ac.emp.de vsufru.l.ij.§.dare.licet enim non veniat traditio principaliter,venit tñ executiue,⁊ ista est so.contrarij: qz qñ venit executiue,nō auget obligationē:sed qñ venit principaliter p̄pter se sic.habes simile in.l.j.j.si pē.ap.mor.inter.⁊ colige,si qs promittit dare vigore promissionis non veniunt fructus:vt.l.videamus.§.si ac.j.eo.idē si tradere:licet eñ ex mora veniat interesse ipsi⁹ traditiōis respectu rei:non venit respectu accessionū stricti iuris,vt in eo.§.sz vbi promittit simul vtrūq dare ⁊ tradere ex multis ɔcurrētibus augetur effectus,vt hic posset forte dici q vbi p̄mittēs est dñs,sit vera opi.Bar.Sed vbi non est dominus,tunc requirit̃ vera traditio propter vsucapiēdi conditionem,que debet tradi,vt.l.clauibus.de ɔhend. emp.prima verior.Nō ob.l.si fundum.qz loquitur quantum ad dominij translationē,non quantum ad plenā liberationē.⁊ ad de qd no.§.de pac.ab emp.¶ No.q aliud est p̄mittere factum tradendi,aliud effectū dñij transferēdi.¶ No.q p̄missio refertur ad cogitatum,id est,ad id quod debuit cogitari.¶ Not.q prima causa determinat causam secundam,id est,prima obligatio obligationem surrogatam.

Si vero post cōtractam.

Nouatio est stricti iuris,⁊ quod nō venit in obligatione nouante,remanet innouatum.h.d.

Generaliter obseruari.

Turpes p̄stationes ex mora non veniunt.h.d.facit fami.ercis.l.cetere.§.j.

Cum de in.

Ex diuturna prestatione vsurarum presumitur obligatio super vsuris ɔcta,ac ēt sup sorte adeo q est necesse illam prestationē fieri.h.d.no.tex.In glo.ibi,tu autem breuiter ⁊c.Sed pro huius declaratione tu latius distingue cum queritur,an verus titulus allegatus presumat̃ ex diuturna prestatione vel patientia:distingue,aut ius cōmune resistit prescribenti,⁊ non p̄sumitur,vt.l.competit.C.de prescrip.xxx.an.extra d prescri.c.j. ⁊.c.j.de prescr.lib.vj.aut ius commune non resistit,⁊ tunc aut q̄rit̃ vtrū titulus presumat̃ contra soluentē,aut cōtra patientē. Primo casu presumitur vt hic in tex.Scdo casu dic qñq querit̃ de p̄sumēdo titulo in fauorē ⁊ cōmodū patiētis:⁊ tūc titul⁹ p̄sumit̃,vt.l.si filius.C.d peti.her.qñq tractam⁹ de presumendo titulū in ipsius incōmodū ⁊ tūc aut tractat̃ de modico p̄iudicio ⁊ titul⁹ p̄sumit̃.vt.ff.de acqui.here.l.q in aliena.ver.sed si adierit.l.cū oportet.§.cū aūt C.de bo.que lib.⁊ ita loquat̃ glo. hic,⁊ p̄t loquit̃ de seruitute.⁊ qd no.in.l.j.in fi.de aqua plu. arc.⁊ de ser.l.seruitutes.⁊ qd no.C.cōi diui.l.pen.aut tractatur de magno preiudicio ⁊ tunc aut tractat̃ de p̄sumendo titulū obligatoriū aut liberatoriū.primo casu titulus nō presumitur imo requirit̃ verus,⁊ vera possessio vel titulus putatiuus cum iusto errore,vt.l.celsus.j.de vsuc.l.si nulla.C.de rei ven Si vero tractat̃ de p̄sumēdo titulū liberatoriū ⁊ tūc aut loqmur de liberatorio a lucro odioso ⁊ titul⁹ presumitur,vt.j.l.cum quidam. §.diu⁹.⁊.j.de iure do.l.cū post.in p̄n.aut loquimur de liberatorio a lucro ñ odioso,⁊ tūc ex sola patiētia.titul⁹ nō p̄sumit̃,vt l.alimēta.j.de ali.⁊ cib.leg.nisi cū patiētia lōga alia īterueniāt vt pater ī casu.l.procula.j.de p̄ba.Sz aduerte qz qd dixi q ex diuturna possessione p̄sumatur titulus:dic qñq presumitur ex vno actu puta si precessit ɔctus locationis:nam pro sequenti anno videt̃ tacite reuocare,vt.l.itē querit̃.§.qui impleto.§.loc. ⁊ eodē modo si p̄cessit ɔctus dotis.nam in sequenti matrimonio intelligitur tacite repetitus,vt.j.de iu.do.l.diu⁹.eo.ti.l.pe. §.vxor.j.sol.mat.itē aduerte qz illud qd facit p̄statio vsurarum diuturna faceret vnica vsurarū promissio.vt.C.de dot̃ p̄mis.l. si pro dote.⁊ ibi no.⁊ qd no.in vlt.gl.qd no..⁊ tene menti in glo. ibi ɔtrium obseruare ⁊c.no.istā gl.sed cōtrarium no.in.l.ij.C.de inge.ma.⁊ ista vr̃ verior.⁊ istā opi.tz spe.tit.d resti.spolia.§.nūc dicam⁹.vr̃.sz ⁊ si qs.⁊ vr̃.sz pone rust.¶ In gl.j.cōsueuit ⁊c. no.istā gl.q̄ restrīgit materiā hui⁹.l.⁊ qd ista lex hēat locū ɔ hominē negligētē.quē nō ē verisimile pecuniā iactare.circa q vide qd no.Cy.in.l.si certis annis.hic alle.¶ In gl.ibi cōfirmata ē promissio tz ergo gl.ista q p̄missio q̄ est facta a patre filio existenti in potestate cōfirmatur morte qd verū videt̃ quia lex dicit q p̄missio facta inter virū ⁊ vxorem nisi interueniat traditio vel aliquid loco traditionis habetur morte non confirmatur.Sed forte ista gl.debet intelligi fm Papi.j.de dona inter virum ⁊ vxorem.

a ¶ Et tradidit.d importantia ho[illegible] verborū vide do.alex.de imol.l ɔs.x.in vlti.co.in iij.parte.

¶ Sequitur ex lect.antiq.

Cum de in rē verso.

Ex diuturna prestatione vsurarū p̄sumit̃ cōtracta obligatio sup vsuris ⁊ ēt sup sorte cōrrīdente p̄stationi diutine.h.d. p̄mo loqtur qñ longa prestatio inducitur ad p̄standū p̄missionem vsurarū.Secūdo qñ inducitur ad p̄standū p̄missionē sortis vel vsurarū ⁊ sortis ⁊ sic ad p̄bationē viriusq.scda ibi īperator quoq noster.¶ Not.q ɔ patrē p̄bat̃ in rē verso ⁊ vsurarū p̄missio ex solutione longi tp̄is.Secūdo no.q etiā ɔ fiscum probatur dotis promissio ⁊ promissio vsurarū per solutionem lōgi tp̄is quā fecerat confiscatus vel ipse fiscus obtinet ergo lōga p̄statio vim p̄bationis qd est no.⁊ ad hoc quotidie allegatur.Circa qd dic q aut allegatur tp̄s sine p̄statione ⁊ non probat,vt.l.obligationū fere.§.placet.de act.⁊ obli.Aut prestatio sine tp̄e ⁊ similiter non p̄bat obligatio de futuro licet quantū ad id qd est solutū presumatur debitū,vt.j.de p̄bat.cū de l indebito.aut allegat̃ p̄statio ex cursu tp̄is ⁊ refert aut sine cā ⁊ non p̄bat.vt no.§.de exce.doli.l.ij.§.circa aut cā inhabili ⁊ idē vt C.de pac.si certis.fallit qñ cā sumit vim ex tp̄e.C.de fideicom. l.j.Aut cū cā habili ⁊ tūc aut īteruenit p̄statio lōgi tp̄is ⁊ probat cām p̄sumptiue vt hic aut alteri⁹ tp̄is ⁊ nō p̄bat fallit ī casu.d.l.j.de fideic.⁊ dic vt ibi.Ex p̄dictis apparet q aut tp̄s allegat̃ ī modū obligatiōis ⁊ nō p̄bat:aut in modū p̄bationis,⁊ tūc p se ñ p̄bat sz iūctū cū allegatiōe cāe habilis ⁊ cū lōga p̄statiōe tūc p̄bat Quid aūt si nō iungit̃ cū lōga p̄statione sed cum longa patientia:dic vt dicā sup glo.In glo.magna ibi,in decimis hic nō videtur sufficere lōgū tp̄s sz tempus quadraginta annorū vt extra de prescri.de quarta.vel illud ad prescriptionē hic ad p̄bationē que sicut valet ī fisco,sic ⁊ in ecclesia,ar.huius litere qd no.⁊ ibi acquirēdis,vt ex longa patientia dñi p̄sumat̃ seruitus,cōstituta nō tñ esset in dñio qz ibi agitur de maiori p̄iudicio fm Bar.sed tu dic fm Ja.de ra.⁊ Pet.⁊ Jac.bu.q ex sola patientia non p̄sumit titul⁹ nisi sit patientia tāti tēporis, cuius ɔrij memoria nō existat.vt.j.de aqua quot.⁊ esti.l.hoc iure.§.ductus aque.sz econtra ex titulo p̄sumit patiētia,vt.l.ij.C. de acq.pos.Nō obst.l.nostra.qz ista loquit̃ in p̄statione nō ī patiētia simpl ici fm p̄fatos doc.nec ob.eis.C.de peti.hered.si filius.qz ibi p̄cedebat vera cā ad hereditatē adeundā ⁊ ideo presumit̃ aditio facit quod no.Gui.C.de rei ven.solennibus.Item non ob.qd no.in.l.pen.C.cōmu.diui.vbi presumitur diuisio ex patientia qz ibi p̄cedebat cōmunio ⁊ sic vera causa ad diuidendū.vt.§.p.soc.itaq ⁊ adde quod no.Cy.in.l.ad proba.la.ij.C. de probatio.Et ibi obseruarem scilicet in homine:potest loqui in vera seruitute hominis que non p̄sumitur ex tempore.

vel potest loqui in vasallagio, q̄ non presumat quis vasallus ex seruitio lōgi temporis, nisi dominus habeat titulū: secus tamē videt in emphyteuti, vt presumatur contractus emphyteutic⁹ celebratus ex diutina prestatione: vt not. in l. ij. C. de iure emphy. z de agri. z censi. libellis. Sed quare vnus actus solus nō sufficit, ex quo inducit cognitionem z confessionem? arg. ff. de posti. l. publia. §. fi. cogitabis. z adde quod no. in Spec. de restit. spol §. nunc dicamus. per totum. z vide Archi. j. q. ij. quesitus. z. c. seruitium. non recordor de quota.

a

Pecunie fenebris. Utile per inutile nō vitiatur[a]. h.d. Vel sic Solum superfluum vitiatur, non id qō est intra modum licitum. h.d. Vel sic, Cōtractus valet vsq̄ ad modum possibilē, z non vsq̄ ad modum impossibilē. h.d.

a ¶ Nō vitiatur. An z qñ viciet: vid Fel in c. cū sup. i me. ij. col. de offi. de lega.

Usurarum stipulatio. Dies interposita causa multiplicande obligationis interpellat pro homine[b]. h.d.

b ¶ Pro homine. Adde Bar. in l. j. in fi. ff. de pe. leg.

Si tamen post. Ubi non est cui soluatur, mora nō committitur post tempus. hoc dicit.

Caius Seius. No. tex. ibi, q̄ si seru⁹ publicus fm secūdā expositionem, z prout ponit seruus publicus pro notario, et ex hoc patet q̄ per notariū acquirit vtilis actio priuato etiam in stipulationib⁹ nō; preterq̄s nec iudiciarijs: de qua. q. habes per Bail. de Ca. in l. non aliter. §. de adop.

¶ Ex lec. an. ¶ Ex stipulatione officialis querit reipublice ipo iure, z hoīs culpa fi ꝑpēsat cū provisione legali, sz cū eiusdem hominis industria sic. h.d. In text. ibi, proficere scilicet ad compēlationem. z ibi, seruus publicus. i. officialis predictus z ibi vsurarum maiorum. ¶ No. q̄ si officialis publicus stipulatus est sortem z vsuras, z propter negligētiā suā a quibusdā nō exigit, z per hoc tenetur reipublice, an possit hoc cōpēsare cum diligētia quā adhibuit in exactiōe maiorū ab aliis: z distinguit hec lex, q̄ aut ille maiores destruxerūt ex provisione consuetudinis seu legis municipalis, aut ex prouidētia administrationis. ¶ No. etiā hic q̄ cōsuetudo ciuitatis valet in factis z cōtractib⁹ ciuitatis, facit de priui. cred. Antiochēsium. ¶ Not. q̄ massarius cōmunis potest stipulari communi: qz habet officium publicū. Item q̄ mutuat pecuniam publicā, sed ita in hoc cōsidera formā sibi iniuncti officij, vt. §. de institu. si cum villico. z. l. sz si pupillus. §. sed si ex toto. z. l. cuicunq̄s. §. sed cum fullo. ¶ Not. q̄ ciuitas facit vsuras: z dic vt no. Archi. xlv. q̄. dist. quoniā. vbi etiā declarat quis tunc peccet. ¶ Ultimo Bart. arg. huius. l. que dicit q̄ per seruum publicum, id est, officialem acquiritur sine cessione, tenet q̄ in extraiudicialibus per notarium tanquā p publicam personā acquiratur actio: z de hoc habes glo. expressam instit. de satisda. §. si vero. Sed Innoc. tenet q̄ non queratur, nisi per notarium actorum seu in iudicijs, vt in. c. oudum. de cōuer. coniuga. prima opi. approbatur per practicam totius mundi. In glo. scilicet maiorum. in simili vult ista glos. dicere q̄ qñ maiores vsure veniebant ex virtute cōsuetudinis, non vel sabatur circa eas maior gestio sine administratio istius Cauī, sz quādo veniebant ex virtute conuentionis, tunc interuenerat actus ipsius quem non potest respublica pro parte approbare, z pro parte improbare: quia circa idem, id est, circa eandem speciem actus siue administrationem, que est in nominibus contrahendis, z pecunia collocanda non conceditur variatio: vt. l. cum q̄ritur. de admi. tuto. vel dic q̄ in primo casu reprobauit stipulationem, z non agit res publica ex ea, sed repetit pecuniam suā z vsuras secundum cōsuetūdinem. Secūdo casu approbauit stipulationem z quorūdam nomina volebat sequi, quorūdam nō quod non licet: qz non cōceditur variatio, vt dicit fm Odo. z per istam. l. determinatur. l. si negocia absentis. §. de neg. gest. vt ibi, in prin. vt. glo. fm Ly. in addi. Extra no. argu. ex eo qō distinguit hic inter pactum z consuetudinem: quia vnū est pro utilio hominis, aliud prouisio legis: quod. l. hac edictali. C. de secun. nup. non habeat locum in lucro quod defertur viro ex forma statuti: quia illud habet ex legali prouidentia nō ex pacto, arg. huius. l. z. §. de adop. si arrogator. ver. sed an impuberi. docto. communiter tenent contrarium: quia prohibitus alienare debet cauere ne alienetur: vnde debet mulier sic donare dotē, z cum tali pacto q̄ non vendicet sibi locum statutum de lucrando dotem, vt no. j. de ver. obl. si ita quis. §. ead. l. vbi est glo. multum no. ad hoc, sed ista l. multum facit pro marito.

Stipulatio mutuā. Quando diuersi termini apponuntur diuersis actibus successiuis, non est desiderandus lapsus omnium terminorum: sed quilibet terminus per se suū producit effectum. h.d. z no. summarium. In text. ibi, deinceps. ¶ Not. quid operetur clausula, z sic deinceps, z cuius significationis sit. Et ibi sua quaque die, hoc est signum vniuersale: sec⁹ si dixisset, si qua die, qz tunc esset particulare z propterea videbat q̄ hic requirere qō oēs termini sint ꝑteriti. vt. l. si necessariae. §. si annua. §. de pig. sz hoc facit dictio deinceps, sz gl. vt ōt. Bng. sz Ly. i addi z ibi post tertiū mensem. p ista parte accipitur alternativa qz semper quomin⁹ est ꝛc. Ly. ¶ No. q̄ qñ alternativa cadit inter terminos debemus accipere terminum magis longum. qz minus astrictionis seu obligationis cōtinet. ibi cuitari ꝛc. ¶ No. q̄ mora que non potest purgari circa preterita potest purgari circa futura.

Qui semisses. Not. gl. que incipit nota mirabilē presumptionē. z vide nota. C. eo. tit. l. aduersus.

¶ Ex lec. an. ¶ Per longa sz prestationē minorū usurarum a maioribus videtur esse recessum hoc dicit. Et no. q̄ in ista l. ꝓstatio z tēpus inducebatur ad presumptionē liberationis: sed qñ inducit ad presumptionem obligatiōis ista est materia l. cum de in rē verso. §. e. Vel sic, Qui longo tempore recipit minores usuras intelligitur a maioribus recessisse. h.d. ista lex est argumentum q̄ qui recipit minorē cēsum longo tempore videatur remisisse maiorem. extra de hoc habes de censi. cuz olim. sed Specula. dicit quod ista l. loquitur in accessione odiosa secus in prestatione fauorabili. in Spe. de censi. §. fi. in fi. Sed habes ar. contra eū. j. de proba. procula. sed ibi interuenit presumptio etiam ex coniunctione personarum vt. j. de dona. inter vir. z vxo. si seruus communis.

Quesitū est. Ex cōsuetudine nō feneratōi ꝑsumit quis nō usurarius. h.d. z ad hoc esse gētis. Jn tex. ibi odiosa id est sterili ecōtra vtrū ex consuetudine feneranti presumat actus usurarius? Not. Jacob. de are. C. pi⁹ vale. qō agi. emptione. z adde extra de pign. cap. illo. vos. extra de contrah. emp. ad nostram.

Paulus respōdit. Jn glo. ibi cū heredis res esset ꝛc. no. ex hac gl. q̄ cū allegat res heredis non trāsit dominium in legatarium. vidiftis not. in. l. papinian⁹. §. de serui. qō no. z tene menti.

¶ Ex lec. an. ¶ Jn tex. ibi similiter id est post mortem suā de ducto reditu, Fran. acccur. Et ibi neq̄ repilogat vtrunq̄ casus Franc. accur.

Heres rogatus. No. hic cū. §. seq. qō verba, sine reditu. omnem accessionem excludunt nisi post morā: qō est no.

Nec̄ cōuz. Jn gl. ibi officio nō potest seruare ꝛc. no. hanc glo. z ideo habuistis no. §. de peti. heredi. l. heres. furiosi. §. fi. quod facit ad questionem quam formant doctores institut. de actionibus. in princip.

¶ Ex lec. anti. ¶ Non debetur accessio accessionis. hoc dicit.

Liberalitatis. Jn textu. ibi, non exigantur scilicet ex mora irregulari.

Cuz usure. Nō ꝑsumitur possessio tradita empto ri per eum qui petit preciū nisi probet z q negat rē traditā videt opponere exceptionē rei nō tradite. h.d. ¶ No. negās videt excipere. z adō quod no. §. de edil. edi. l. ediles. §. fi. Vel. sic si nō est tradita possessio etiam fiscus non agit ad preciū vel vsuras. h.d. Sed quomodo tenuit iste cōtractus cum precium nō interuenerit in instrumento vt. j. de iure fis. si procurator. Sol. illa. l. dicit q̄ non potest haberi fides de precio sed non dicitur fides haberi de precio vbi non traditur possessio: vt. §. de tribu. procu. §. sz si dedi. vñ bene tenet verbalis conuētio ō futura datione precī z traditione rei vt. hic. vn de videmus q̄ venditiones fiscales incipiunt z conuentione et fit solutio oudum post quod no.

Verba reducuntur ex impossibili tempore ad possibile.

Cum quidam. Jn. §. si pupillo ꝛc. no. tex. ibi vsure eñ ꝛc. no. ex hoc tex. q̄ minor non restituitur ad lucrum q̄ facere potuisset ex delicto alterius. facit qō habuistis. §. ex quibus cau. ma. l. sciendum.

¶ Ex lec. anti. ¶ Verba reducuntur ex impossibili tēpore ad tpe possibile. h.d. Jn tex. ibi qnounces ꝛc. i. quadrantes. Odofre. z ibi cōmissa esset qz nulla esset vsura soluta. Fran. ac. z redige. ¶ No. q̄ qñ cōtractus excedit modū debet reduci ad debitū modū. ¶ No. hic non seruari pactū de maioribus vsuris retrosum prestandis vbi minores interim sunt solute z est rō qz posset excedere legitimū modum vsurarum fm Lyn. vel ratio iniquitas pacti in scripto quia iniquum est q̄ ille qui pro preterito tempore obtemperauerit pro eodem tempore penā incurrat. ista est verior ratio. Nota hic argumentum q̄ qui petit reduci ad debitum modum puta laudum videtur incertū petere z obscura quodā modo est petitio sicut obscura esset reductio ad decretū argumētum huius tex. tamē in obscuris de sui natura tolerata

tura tolerat libellus ſz nō ſnia: qz ſnia debet eſſe actus declaratiuus qō dic vt no. insti. de act. §. curare. Itē no. q rescriptū ꝛ statutū obscurū regrit necessariam prudentiam ꝛ declaratā: ꝛ si necessaria, ergo permissa. argum. fa. erc. alienationes.

Diuus pius. Tacita vsurarū remissio etiā sub spe futuri meriti facta reuocari nō potest. h. d. Vel sic, Qui sub spe future gratie vsuras non petit, eas remisisse videtur. hoc dicit.

In tacito. In digno etiā fructus auferendi sunt. h. d. In tex. ibi. vsurarum quas accepit ex contractu defuncti, vel mora heredis. ꝛ ibi. heredi. scz indigno.

b **Si pupillo.** bMora regularis nō committitur vbi nō est cui possit offerri. Nec etiam per restitutionē in integrū potest succurri minori in penis, que cōmisse nō sunt ab aduersario. h. d. In tex. ibi, nō potuit. quasi dicat nihil. ¶ No. hic parificari impedimentum etatis ꝛ absentie. Itē no. q restitutio nō cōcedit ad causandum delictum vel morā, vbi nō est dictū nec mora: ꝛ arg. huius. §. videtur q si minor non petijt cassari testamentum: quia forte non habuit tutorem: ꝛ ideo heres fecit ipsum insinuari ex forma statuti: q nō possit minor restitui: qz pena cassationis non est introducta propter lucrum, sed propter moram. ista est ratio principalis in omnibus penis. cum ergo in sinuās non censeatur in mora, item tstud est lucrum odiosum, ꝛ non fauorabile, ergo non concedit restitutio: vt. l. deniq. §. ex quib. cau. ma. qō credo verum. argu. §. de mino. auxilium.

Fiscus ex suis. Fiscus ex sua persona nō tenet ad vsuras ex mora, sed agit ex mora, sed si priuato succedit, iure priuati vtit pro eo tēpore qō cum priuato destruxit. h. d. ¶ In tex. ibi, dare solet. s. pro tempore preterito. No. hic cum. §. seq. quod quando priuilegiatus succedit non priuilegiato, sit distinctio temporum in his que pendent ex tempore. In his vero que pendent solū ex contractu inito ex persona successorum non inducitur variatio: vt. C. de resti. mil. l. que a patre. In his vero que pendent ex presenti possessione, presens possessor debet considerari nō preteritus, vt. l. paulus. §. fi. de acq. her. ꝛ. l. licitatio. §. fi. de public. ꝛ est arg. ad ecclesiam succedentem laico vtrum soluat collectas pro illo patrimonio: ꝛ dic vt no. in Specu. in titu. de cleri. coniuga. ꝛ facit qō not. in Specu. de immu. eccle. Item facit. C. de agent. in reb. l. nullus. ꝛ vide Hui. C. de sacrosan. eccle. placet. ꝛ Lyn. in aut. qs actiones. ꝛ Arch. xi. q. i. clericum.

Eos qui. In textu ibi, vsura non ipsa sors. Francis. accur.

Si dies non. No. arg. q episcopus ꝛ etiam iudex secularis possit assignare tempus executoribus testamenti: ꝛ quod tempus assignatum a iudice interpellat pro homine: ꝛ hoc verum, nisi tempus esset limitatum a testatore: per hoc habes quod constitutio episcopi que arctat executores ad exequendum infra annum nō habet locum, si testator assignauit largius tempus. In textu ibi, vsuras quantitatis impendende in statutis, vel capella, si testator instit impendi.

Fiscus ex. No. glo. que incipit, not. ipsa res ex qua habes quod fisco fit mora re ipsa: quam gloss. habes. §. ead. l. §. eos. vbi ponitur alius casus, in quo fit mora rei re ipsa: qui casus sunt contra gloss. que est. §. l. sed si reipublice. ꝛ ibi dicam.

Victis agris. Istū text. alleganit quidam, q euēt⁹ conditionis constituit quē in mora: qō ſapparet, qz statim enictis agris vsure veniūt sine interpellatione: ꝛ de qua questione no. in. l. si ex legati cā. ꝛ in. l. ita stipulatus. §. de verb. ob. ꝛ vide quod habes in. l. quoties in diem. eo. ti.

¶ Ex lec. an. ¶ Ablatiu⁹ resoluitur in conditionē hoc tex. que interpellat pro homine hac gl. de hoc no. §. de cond. ꝛ demon. a testatore. de interpellatione. no. per Hui. in. l. quod. si cer. pe. per Ja. in. l. vinum. habes gl. in. l. si ex legati. §. de ver. ob. Ly. tangit in. l. magnam. In tex. ibi, agris, id est, si ꝛ quando agri euincantur: ꝛ sic ablatiuus absolutus resoluitur in conditionem. Lyn. in addit. ꝛ ibi. post quasi dicat non ante. ꝛ ibi, restituit. ergo restituit fructus medios, ꝛ non recepit vsuras: nam ꝛc.

Post traditam. Nota quod etiam cōtra indebitum heredem currunt vsure inchoate.

c **Videamus.** Appellatione fructus continetur q cqd ex re, percipit. Item pensio ꝛ omnis vtilitas rei accedens c. h. d. sic ad hoc quod dicit Jnno. quod ille qui percipit vtilitatem, ꝛ ex iurisdictione dicitur percipere fructus ex iurisdictiōe. dicit etiā quod quandoq fructus appellatur quidam actus: vnde eligere est fructus iuris eligendi secundum Jnno. de resti. ſpo. ex literis. ꝛ de proba. licet causaꝛ. ꝛ de re. iud. cuz Bertholdus. facit quod not. §. si ser. ven. loci corpus. §. l. in glo. nota interesse. In tex. ibi intelligi potest hoc verum si agatur cōtra vsufructuarium secus si agatur contra tertium possessorem vt no. §. de rei vendi. fructus. vel loquitur hic quantum ad meram significationem vocabuli, nude proprietatis.

Vsuras. Illicitum licito mixtū vitiatur ꝛ nō vitiat. h. d. sic in. l. placuit. §. eo.

Sciendum est. No. l. notabilem ꝛ mēti tenendaꝛ ppter eī⁹ exempla ex quibus dicatur quis esse in mora. ꝛ no. tex. dum dicit quid enim si amicos ꝛc. Nam habes hic quod quis potest in testes amicos adhibere videbitis in. l. iſt. §. de testib. in. §. Julianus.

¶ Ex lec. an. ¶ Non omnis differens est in mora: qz probabilis vt necessaria causa excusat a mora. h. d. vsq. ad. l. si quis solutioni. §. j. In tex. ibi amicos vel notarii. qz non cogit quis solvere nisi fiat sibi instrumentū refutationis vt no. C. de discul. l. ne causa. ꝛ no. q amicitia non reppellit testes vel notarium. In tex. ibi rogandis. vbi quis tenetur dare fideiussorem non est in mora interim dum precurrat pro inuentendo. ꝛ adde qō notat Jnno. de of. dele. P. ꝛ B. ꝛ ibi, exceptio nisi esset calumniosa: vt. §. l. pxi. Ex quo no. q exceptio calūniosa nō excusat a mora ꝛ ibi non posset. ¶ No. q ppter nimiam festinantiam excusatur quandoq quis licet non dimittat procuratorem. a

Sed si. In gl. ibi nisi in psona minoris ꝛc. tenet ergo gl. ista q in vsuris nō est reperire casum in quo fiat mora re ipsa nisi in persona minoris certe hoc reperitur in alijs duobus casibus in quibus fiat mora re ipsa etiam in vsuris vt. l. cum quidam. §. fiscus. §. eius qui. facit quod videbitis no. in. l. mora. in prin. §. e. ꝛ quod videbitis not. in. l. eum fm primam lecturam.

Si quis. No. tex. in. §. mora q interpellatio negotiorum gestoris cōstituit quez in mora q qualiter intelligatur dic vt in. l. si seruum. §. nunc videamus. §. de ver. obl. ꝛ ibi per glo. ꝛ docto. b

¶ Ex lec. an. ¶ No. q habens instā causam litigandi excusat a pena ꝛ Jo. an. in addi. Spe. in tit. de ar. bit tene. q insta causa litigandi excusat petentem reductionem laudi a pena compromissi. Nam sicut excusat hic ab vsura sic a pena: qz paria sunt. ꝛ ibi iuste. l. probabiliter, vt. §. fideicom. in princ. alias non esset dubium ꝛ ibi gerebat legitime puta tutor curator, vel pater legitimus administrator alias nō videtur q negociorum gestor possit in mora constituere per interpellationem cū nō possit ei solui nec debet admitti etiam si caueat cum consiet eū non habere mandatum fm Rich. mal. Sed Oldr. videtur intelligere simpliciter tex. vt iacet. Ly. quia non interpellat sibi sed domino: ꝛ quia vtiliter lex ratificat pro homine. vt. §. de neg. gestis. Pompon. vel intelligitur ratihabitione secuta.

Qui scit. Nota. tex. in. §. in alieno. ꝛ no. eius ratio. nes. ꝛ no. tex. ibi in ver. porro. ꝛ de materia huius. §. vidistis in. l. ex diuerso. §. de rei vē. Scōno. in. §. preterea. quando sit verum q fructuarius facit fructus suos ꝛ quando bone fidei possessor de quo vidistis in. l. possessor. §. de vsufru. ꝛ. l. si vsufructus messem. §. qui. mod. vsusfruc. amit. ꝛ no. glo. super verbo separatim. que dicit quod fructus rius facit fructus suos naturales quam glo. allegant tibi in. l. c vsufructu. legato. §. de vsufru. ¶ Ultimo not. glo. positam in. §. bone fidei. sup verbo percipiendos, que dicit in quibus bone fidei possessor ab initio remaneat bone fidei post litem cōtestatam vel controuersiam: quam not.

¶ Ex lec. ant. ¶ Male fidei possessor in parte vel in totū quatenus est male fidei nō facit fructus suos. h. d. ¶ In text. ibi percipitur no. q solum trahit ad se semen. d

In alieno. Bone fidei possessor facit fructꝰ suos⁹ acsi esset ver⁹ dominꝰ. h. d. In text. ibi percipiendis fructibus industrialibus in qbus ius bone fidei possessoris est potentius pro cultura ꝛ cura vt instit. de rer. di. §. si quis a non domino.

Preterea. Fructuarius ver⁹ vel putatiuus non facit fructus suos nisi a se vel ab alio p se fructus a separatos a solo sed bone fidei possessor qui possidet tanq̄ dominus vel tanquā emphyteuta facit eos suos ipsis separatis nō distincto quo nomine separentur. h. d. adde quod no. in. l. si fur. §. de vsufr. l. vsufructuarius. §. qui. mo. vsufr. amitt.

Bone fidei. Superueniens mala fides non impedit acquisitionē dominij in fructibus industrialibus. h. d. nec obst. quod no. in. l. si ego. §. partus. de public. ꝛ ibi quantum ad vsucapionem hic quantum ad dominium ꝛ vide per Jnno. i. c. vlt. de prescrip.

Cum patria. Mora tranſit ad heredem. hoc dicit.

¶ Si pupillo. ad materiam huius tex. adde que hīr per. d. Bar. soci. i. §. cl. xxiij. ici. p facto ni fallor. Nō. ꝛ propter ꝓdicta i. §. pte ꝛ i §. cl. xxx. inci. diligēter fol. iij. et excusant. e. pte ꝛ in §. cl. xxix. inci circa ꝓsentē. versi. cō firmo nas ea parte.

¶ Accedēs. ꝛ an distributiones quotidiane vel old. i §. cxvij. Suos. adō Frā. are. ꝛ d. alexā. de imol. in. l. sme. §. sicer. peta.

Quod in stipulatione. Non valet incerta adiectio.h.d.

Mora rei. No.ex hac.l.quando dicatur mora contrahi. Secundo not. quod mora reipsa non contrahitur. Sed hoc dicit gloss. magna:quod fallit in minore:sunt ꝛ alij casus quos vidistis modo in.l.sed si reipublice.ff.eod.vos habetis hic vnaꝫ glo.magnam,que facit quatuor. Primo ponit quid sit mora communis.Secundo ponit effectus more communis.Tertio ponit de mora speciali. Ultimo tangit qualiter mora purgetur ꝛ ad vltimum vide qđ no.docto.in.l.si insulam.ff.de verbo. obli.In glo.magna ibi per diei appositę lapsum ꝛc.dic idem per lapsum diei appositę a lege,vt est tex.ꝛ gloss.in.l.fi.C.de iur. emphy.ꝛ.l.si mora.ff.sol.matri.ꝛ est tex.ꝛ gl.in.l.fin.ff.penul.C. de iure do.In glo.super verbo semper.ꝛ no.istam glo.mag.que videtur velle quod ad constituendum debitorem in mora sufficit vna interpellatio ꝛ probatur in.l.titia scie.ff.de leg.ij.C.Secundo no.in ti.huius.gl.q̃ pater non tenetur ad vsuras ad exę plum fideiuss.facit.l.cum filius.ff.de ver.obl.Venio ad ver.sed si duo istam.ff.declara p Dy.in.c.mora.circa finę de reg.iur.li.vi.

Ex lec.ant. Mora committitur per legitimam interpellationem debitoris congruo loco ꝛ tempore factam ꝛ cessationem debitoris subsecutam.Item mora est quoddam quid qđ in facto consistit quod certa distinctione non potest vniformiter limitari.Item per interpellationem factam seruo debitoris non contrahitur mora per ipsum debitorem ꝛ per desistentiam creditoris ab interpellando id est a volũtate interpellandi mora finitur hoc dicit principium.In textu ibi non ex re id est sola subsistẽtia debiti ꝛ ex non dari vel non fieri:ꝛ loquitur hic de mora regulari ꝛ ibi quod scilicet an sit iuterpellatus:ꝛ an congruo loco ꝛ tempore examinabitur,etiam apud iudicem nunquid aliqua iusta ratione vel occasione fuerit cessatum, vt l.sciens.ff.si quis solutioni.ff.depo.si quis inficiatus ꝛ l.quod te.ff.si cer.pet.ꝛ ibi nam vt pompo.bene dico ministerium iudicis exigendũ in examinatione facti quia hoc non potest congrue,ub certa regula ꝺscribi nec potest iudici tradi certa forma specialis que omnes circunstantias cõplectatur dicit Aristo. in the.oportet recte positas leges omnia determinare ꝛ ipsas quam paucissima committere iudicantibus ꝛ vult dicere quod illa sunt committenda arbitrio iudicis que non possunt sub certa regula limitari vt hic ꝛ facit.ff.eo.si bene.In text.ibi si seruo. quia non est facta interpellatio congrue persone ꝛ ibi cũ bene. dico vbi non est denunciatum dño morã non committi: quia si esset denũciatũ dño ꝛ recessum a denunciatiõe tacite,vel expresse mora vlterius nõ duraret. No.q̃ ad hoc vt mora cõmittatur requirit debiti subsistẽtia debitoris sciẽtia,vel ignorãtia supina. Interpellatio legitima.ꝛ vt sit legitima requrit tres comites psone cõgruitatẽ ꝛ loci ꝛ tẽporis opportunitatẽ ꝛ hoc ad morã percipiẽdam:ſz ad morã cõtinuãdã requirit quoddam quartũ ſcz qđ non fit ab interpellatione recessum.ꝛ hoc dicit tex.ꝛ glo. ꝛ dixi q̃ istud principi.loquitur in mora regulari que committitur per interpellationem hominis est quedam mora regularis q̃ committit p interpellationẽ diei ꝛ ista semper intelligit fieri cõgruo loco ꝛ tẽpore vt.l.ff.de nau.fe.nisi occurrat impedimẽtũ ex parte creditoris vt.l.pecunie fenebris.ff.ff.ff.eod.ꝛ.l.celsus.ff. pe.de arbi.de cõdi.dic vt dixi.ff.eo.enictis ꝛ est quedam, mora q̃ appellatur irregularis id est extraordinaria ꝛ de iure speciali, que committitur p solã debiti subsistẽtiã ꝛ cessationem re,ipsa,ꝛ nõ habet locũ nisi in casibus expressis in iure vt hic no.in glo. Secundo no q̃ litera videtur sonare q̃ ille qui omittit interpellare quasi per negligentiã interpellandi,faciat cessare morã tñ iste nõ est intellectus litere quia ptestatio semel facta semper pdurat donec recedat ab ea:vt.l.traiectitie.de actio.ꝛ obl.sicut ꝛ quilibet actus,ex quo vis oritur:vt no.ff.de acqui.pos.l.i.ff.ve teres.debet ergo exponi litera vt dixi superius de actu cõtrario ipsi interpellationi vt.ff.de mi.emilius lar.ꝛ hoc de mora regulari.Sed mora irregularis ẽt integraliter purgatur,puta cessante.privilegio q̃ erat cã efficiẽs talis more,vt.l.titia scio.ff. vsuras de leg.ij.ꝛ adde q̃ no.Dy.in.c.mora.de reg.iu.li.vi.ꝛ Inn. de loca.propter.ꝛ de sen.excõ.sacro.ꝛ q̃ no.ĩ Spec.de cõtuma. ff.nunc tractemus.versi.nunqd si iste.In glos.magna ibi.xiij. animo videtur q̃ minor.xxv. non possit constitui in mora,vt.ff. vt ĩ pos.leg.I.is cui.ff.cessatum.vbi dicitur q̃ minor.xxv. annis nõ potest videri esse in mora ex eo q̃ non soluit infra ſcz menses post preceptũ iudicis.Sol.dic q̃ ibi iõ nõ videtur esse ĩ mora:qz si esset non alia ratione cõtingeret nisi quia non obtemperasse pcepto iudicis sed pceptum factũ in persona minoris sine curatore non valet vt.C.si aduersus rem iudicatam.l.cum ꝛ minores,ergo merito potuit contemnere ergo non fuit in mora:ſz alias bene potest constitui in mora ꝑm Richar.tu dic vt not. ff.de mino.minor etiã si querit ꝛ per Ja.ff.de ver.obli.in. l,si ex legati cã cũ.l.seq.Sed nunqd minor põt restitui cõtra cõtumaciã sine morã cõmissa:Respõdeo aut in mora cõmittẽda fuit in culpa aut in dolo pro casu potest sicut in alijs delictis culpa cõmissis ꝛ hoc cũ nõ habuit curatorẽ si no habuit tũc aut aliqua culpa põt ascribi curatori ꝛ tũc nõ restituet ſz recuperabit dãnũ a curatore:qz in actibus iudicialib⁹ perditis culpa curatoris nõ restituit minor nisi curator esset nõ soluẽdo vt.l. pperãdũ.ff.ff.C.de iudi.ꝛ denũciatio que fit alicui vt esse actus iudicialis:vt no.ff.de ven.inspi.l.j.ff.si seruus.p hoc optime.l.q solidũ.ff.etiã.ff.de le.ij.Si ergo nulla culpa põt curatori ascribi restituetur minor si vero fuit in dolo non restituit sicut in alijs delictis dolo cõmissis ꝛ pro hoc facit qđ no.ff.ff reg.iur.non vt ꝛ.ff.de mino.ẽt ꝑm Ri.ergo ptz ex pdictis q̃ si minor fuit i mora nõ insinuãdo testũ ſz formã statuti cũ ista fit mora iudicialis q̃ ñ restituat ad insinuãdũ nisi ꝑbet q̃ tutor vl curator eius nõ sit soluẽdo,vel q̃ nõ habuerit tutorẽ nec curatorẽ vel q̃ tutor vel curator nescierit qđ nõ videt verũ,vt.C.si tut.vel.cur. init.l.ñ.Non ob.l.properãdũ.in fin.qz ibi loquitur in preiudicio instãtie nõ in preiudicio totius cause:vt.l.polla.de his qb. vt indig.Si vero peteret restitui ad cassationẽ testamenti quia istud est quid penale:dic vt dixi.ff.e.cũ quidã.ff.ñ pupillo. Sz quid si ptestatio est facta ita nõ valet an videtur reus in mora vł q̃ nõ qz nõ videt facta vt.C.ne de statu defunc.si pater.contrariũ credo nã cũ mora sit quoddã quid qđ in facto ꝙsistit nõ curo vtrũ valeat ptestatio sed sufficit qđ debitor sciat me interpellare eũ de debito ꝛ p hoc facit si non valet q̃ ago vt ago ꝛc vt.ff.de iureiur.ſz possessori.ff.ff.ꝑm Ric.Tu.dic q̃ si ille act⁹ p quẽ hz mora induci ipso iure nõ tenet exemplũ est citat⁹ die feriata q̃ nõ inducit mora etiã si esset actus litis contestate vt no.in auc.offerat.facit de adul.accusatur⁹.nã omissio modi vt forme ꝛ qlibet alⁱ defectus substãtialis impedit dispositionẽ legalẽ,vt.l.q rome.ff.flauⁱ⁹.ff.de ver.ob.Nec.ob.q̃ debitor sciat qz nõ sufficit sola sciẽtia ne si interpellatione legitima.vt hic.et ff.de sol.si soluturus.ꝛ adde qđ no.Ly.in.l.in minorũ.C.in qui. can.in integ.resti.nõ est necessaria.Ultimo scias q̃ Jac.de ra.ꝛ Pe.diffiniunt morã sic.Mora est cũ quis. legitime interpellatus vel pro interpellato habitus.cũ intelligitur vel intelligere debet se debere nec est ei remissa repetenti instantia sine causa solutionem distulit ꝑm Ja.ꝛ Pet.ista diffinitio est imperfecta quod emẽ dicũt intelligit vel intelligere debet non habet locus in mora que cõmitti tur per diei lapsum,vt.ff.ò ver.ob.ad diẽ ꝛ C.de in diem addict.si predium.

In bone fidei. Nec pater, nec fideiussor ex propria mora tenentur ad vsuras vel accessiones:sed ex mora rei principalis secus in coreis debendi quia mora vnius ad alium porrigitur.h.d. Et loquitur hic de mora vtrũ transferatur de persona in personam. ꝛ hoc addit in princip.huius.l.

Sibene collate. Exactor seu iudex q̃ exigit dz in exigẽdo ee sollicitus ꝛ discretus ꝛ etiaz moderat⁹.h.d.ꝛ tene mẽti pro habentibus officium exactionum. Et iuliter enim debet fieri non inciuiliter ꝛ immoderate ꝛ de facto,vt.l.ñ.ff.quod me. cau.nisi proteruitas contumacis requirat iudiciariuꝫ asperitatem,vt.l.sacrileg.ff.ff.ad.l.iul.peculatus.

Vsure vicem. In text.ibi obuentionidus. Not.hoc verbum. ꝛ vide Archi.xiij.q.j.ff.is ita.

Et in contraria. In contrarijs actionibus bone fidei veniunt vsure ex mora velut ex interesse. hoc dicit. hec lex est argumen.quod fideiussor posset repetere vsuras a reo[a]: quia quo ad ipsum nõ sunt vsure sed sors ꝛ dic de hoc vt extra de fide.c.ij.ꝛ nota per Archi.xiij.q.ij.in summa.

Videamus. Si per actionem stricti iuris petam quod est vel fuit meum veniunt fructus a tempore more si vero mihi debitum petam veniant fructus a tempore litis contestate.hoc dicit.In glos.ibi so.hic specialiter ꝛc.tu vero latius distingui tria membra quandoque loquimur in stipulatione rem dari: quando q̃ in stipulatione rem tradi quando q̃ loquimur in stipulatione que continet vtrunque scilicet rem dari ꝛ vacuam possessionem tradi.Primo casu stipulatio ad interesse non committitur sed cogitur promissor ad dandum precise:vt.l.si seruum.ff. fina.ff.de verborum obligationibus.fructus autẽ non veniunt nisi post .item contestatam vt hic.ꝛ.l.cum fundus.in principi. ꝛ ibi not.ff.si certum petat.l.si filius.ff.j.ff.de verbor.obligatio. Secundo casu venit interesse a tempore more sed fructuum ratio non habetur nisi post litem contestatam vt hoc.ff.ꝛ.l.ñ tundum tradi.ff.de verbo.obli.Tertio casu veniũt fructus sine dubio vt.l.si stipulatus.ff.eo.Predicta vera nisi stipulatio successerit in locũ cõtractus emptionis ꝛ venditionis quia tunc veniunt

a ¶ Reo.vide eũdem bald.post. Ly.in.l.cõstitutiõib⁹ C.eo.tit.ꝛ oino do. alex.in 2si. ccxc.in. ij. parte.

niunt fructus ſm formam ⁊ naturā illius ꝯractus ita intelligi debet. l. in conuentionalibus in fi. ff. de verb. ob, facit. l. ſi ſtipulatus circa medium quod not.

¶ Ex lec. ant. ¶ Datum cauſa future dotis non ſecuto matrimonio reperitur in fructibus. Idē de indebito ſoluto. Idem in actionibus reuocatoriis. Si vero ꝙ ſuum non fuit qs petat ex cōtractu ſtricti iuris non veniūt fructus, niſi poſt litē conteſtatam. In bone fidei a tēpore more. h. d. vſq; ad. ff. ſi poſſeſſionez.

¶ In tex. ibi dicit; qz omne iudicium poſt litem conteſtatam eſt reſtitutorium ⁊ ibi reſtituendi poſt morā: quia eſt bone fidei iudicium. Cōcluſio iſtius legis eſt: aut quis petit reddi quod ſuus fuit. vt ſunt exempla vſq; ad. ff. in fauiana. aut quis petit de nouo ſibi dari: vt in. ff. ſi actus. aut aliqd reſtitui vel reſcindi: vt in ff. l fauiana. ⁊ cū de nouo dari. aut eſt ꝓtractus ſtricti iuris, aut bone fidei. ⁊ vide qō not. Jac. in. l. de diuiſione. ff. ſolo. matr. adō quod no. in vniuerſalibus, iudiciis ſemper venit reſtitutio fructuum, vt. l. cum quidam. ff. in citato. ff. eo.

Si dos prelegata. In tex. ibi veniē. quia miſerunt dotem: vnde continentur nomine dotis.

Quis per fideicō. In tex. ibi, accedūt. qz eſt legatū vniuerſale: vt no. in. l. fideicō. gl. magna. ff. eo.

1 ¶ Appellatio temeraria ſuſpēdit executionem ſententie.
2 Appellatio fruſtratoria ſuſpendit pronunciatum.

Tutor. ff. ab Aulo augerio. In gl. ibi, niſi ſciū ꝛc. ¶ Nō hāc gl. ꝙ ſicut qñ ꝓmiſſio apparet facta in publico inſtrumento: ſ ſumit ſtipulatio iterceſſiſſe: ita qñ apparet facta in epiſtola ꝓuata Idē no. ⁊ aperti⁹ in l. i. C de ẏpōth. ⁊ ꝓmit. ſtip. ⁊ hoc videri velle tex. in. l. titia. ff. idem reſpon. ff. de verb. obli.

1 ¶ Ex lec. ant. ¶ † Etiā temeraria appellatio ſuſpendit executionē ſententie, tñ ꝑ iudicē appellationis appellans in fructibus medū tēporis cōdēnabitur. h. t. Concor. ff. de re iudi. negociorū. ⁊ ibi multū not. Ja. de are. hāc. l. dicens ꝙ iudex appellationis poſt condēnare de eo, de quo non potuit condemnare iudex prime cauſe. qz incidit cozā ipſo ẏz Ja. ⁊ facit. C. de execu. rei iudi. ſi longius. Idē ar. huiꝰ. l. dico in executore, cozā q̄ opponunt exceptiones. que de facto retardāt executionē ſntētie, vt poſſit condēnare de fructibus medū tēporis, ⁊ augere ꝑmā
2 condēnationē ꝑ hāc. l. quod eſt not. ¶ No. ꝙ fruſtratoria † appellatio ſuſpendit pronunciatum. Iſtud eſt verum, quando nō peccabat in forma: nec erat prohibita, alias ſecus, vt no. in. c. ſi. de dolo ⁊ cōtu. in cle. facit qō no. Jac. ff. de re ind. preſes ⁊ de ẏ. ſig. ſepe in gl. non dixit in cle. ⁊ ꝑ Lyn. C. de iur. ⁊ facti igno. l. ff. in vltima queſtione.

Lucius titius. Offerens partem debiti nihil videtur offerre. h. d. adde. ff. de leg. ij qui ſolidum. in prin.

Ab aulo augerio. Incerta ꝓmiſſio vſurarum nō tenet. h. d. Facit ad iſtum. ff. de ver. obl. triticum. ⁊. ff. de cōdi. ⁊ dem. in teſtō. la. ff.

Herennius. la. ij. Ceſſionarij fiſci poteſt petere vſuras, qs poterat fiſcus ex mora regulari. h. d.

Fructus percipiendo. Not. differentiā inter fructus induſtriales, facit. ff. de rei vendi. ſi eius fundi. ⁊ vide Lyn. de iure dot. pro oneribus. ⁊ in Specu. de loc. ff. ver. illud autem queritur ſi domin⁹. ⁊ quod no. ff. de ſerui. ruſt. pred. certo generi.

Maritus vxori. Accuſatio falſi teſtamēti ſuſpēdit petitionē legati, tamē ſuccūbens in ea ad omnia dāda tenet. h. d. ¶ In tex. ibi, legati. ff. ꝓprietas. ¶ In tex. in fin. l. ⁊ ideo tenet ad damnum fructuū non perceptorum: glo. hic intelligit ꝙ veniente ex tacita mora: ⁊ adhuc poteſt eſſe verū, facit. l. tutor. ff. e.

Fructus rei. Qui facit fructus ſuos, poteſt rez pignori obligare. h. d. Vide Bul. C. de vſuf. intereſſ. ⁊. ff. de pig. ſi ab eo.

¶ De Nautico fenore. Rubrica

Habeo ait. Nota caſum notabilem, et mentē tenendum cum gloſſa, que incipit, Pronunciabitur ꝛc. hic non ſunt alia dicenda in lege.

Fenerator. Perempta obligatione principali fruſtra queritē de hypothecaria. h. d. iſta preſens notabilis lex.

¶ Ex lec. an. ¶ Odo. ponit ſic caſum: ꝙ creditor mutuauit tibi preſtatori maritimo pecuniam vt periculo eſſet meo ſi periret pecunia ante ꝙ veniret in portu, ⁊ ſtipulatus ſui vſuras centeſimas venit nauis ad portū, ⁊ ego a ſingulis queſiui de te nec inueni te vt te interpellare certe proteſtator coram teſtibus qō talē requiro cui mutuaui ꝛc. vt mihi ſolueret. Iſta talis proteſtatio conſtituit te in mora. Et nota ꝙ proteſtatio primo faciendā eſt perſone ⁊ ſi non pōt haberi ſufficit ad domū vel coram teſtibus. Ex. in addi. Et ratio eſt hic qz elegerant certum locum puta portum vbi erat collata ſolutio ideo ibi poteſt fieri proteſtatio coram honeſtis viris ⁊ eſt arg. pro eligētibus locum citationis vel forte nō fit hic proteſtatio niſi vt appareat ꝙ per creditorem non ſtat: qz dies interpellat debitorē ex quo creditor comparuit ad locum deſtinatum: vt. ff. de verbo. oblig. l. qui rome. ff. callimachus de actio. ⁊ oblig. traiectitie. glo. tamē hic tacite ſentit ꝙ hic fuit actum ꝙ mora committeretur per interpellationem quia dixit cum petiero. Sed certe iſta verba vbi eſt appoſitus terminus non requirunt interpellationem: vt not. in. l. cum ſtipulatus ſim mihi a proculo. ff. ff. de verb. ob. Et facit. C. de iudi. properandum. ff. in verbo: abſentem incuſante. ⁊ in Spe. de lo. ff. nunc aliqua. ver. ggj. ⁊ ggxiij. ff. loca, ité queritur. ff. exercitu.

In nautica. Ex quo incipit periculū incipit commodum. h. d.

Nihil intereſt. Ex quo deſinit piculum deſinit cōmodum ſeu recompenſatio ſuſcepti periculi. h. d.

Periculi precium. Ubi creditor mutuans ſuſcepit in ſe periculum caſus fortuiti procedit vſura centeſima, licet pecunia non ſit nautica ſeu traiectitia: ſecus in contractibus innominatis. h. d. ¶ In text. ibi: ſi manumittas. ¶ Nota contractum innominatum fieri per ſe ſiue per verbū conditionalia ſicut per modalia quod dic, vt. l. ſi quis cum debitore. ff. de iureiur. facit. ff. de dona. cauſa mor. l. ſenatus. ver. nec dubitauerunt caſſiam. ¶ In tex. ibi cepiſſet reddere cum vſura centeſima ſi nō cepiſſet nihil reddere valet pactū quia eſt periculi precium non mera vſura.

Fenerator. Sublata obligatione principali tollitur acceſſorium nec poteſt pactum in acceſſorio alterius eſſe nature ꝙ ſit in principali. h. d. ⁊ facit. l. ſta ⁊ melius. ff. ꝓxpt. quod cābiū vel lucrum quod accipiunt campſores pro pecunia alibi ſoluenda ſit licitum eo quod periculum itineris petinet ad eos. ¶ In tex. queri. qz ex quo non eſt ſalua obligatio principalis non pōt eſſe ſalua obligatio pignoris ⁊ ibi quando gl. querit ⁊ ibi ſcilicet nunc reſpondet ⁊ ibi alio caſu ſalua pecunia vel perempta vel poſtꝙ nauis ad locum determinatum.

Aquibuſdam. In tex ibi recipere ēt ex nudo pacto Ray.

Traiectitie. Etiam mortuo debitore. Nō qz hic cōmittitur mora ex cōtractu: vt. ff. ō ver. ob. ad diem. nec requiritur vera mora perſone que nō poteſt ad eſſe hereditati iacenti: vt. ff. in poſ. leg. is cui. ff. ceſſatum, ſecundus Ray. dic vt no. Dyn. in. c. ſi quis in tus. ⁊ vide ſpecu. de cauſa poſ. ⁊ ꝓprie. ff. notādū. ver. quid ſi ante. ⁊ qō no. C. de iur. ēph. l. ij. in vlti. gl. ¶ In tex. ibi fuiſſet ſcilicet in rerum natura.

¶ De probationibus ⁊ preſumptionibus. Rubrica.

¶ In gl. rubrice in fi. vbi ꝙ lati⁹ no. in. l. nō eſt veriſimile. ff. qō me. can. ⁊. l. ſiue poſſidetis. hic allegata in gl.

¶ Ex lec. an. ¶ In gl. rub. ibi plenum fidem. hoc intellige de plena probatione nō de ſemiplena que ſunt due ſpecies diſtincte admicē vt no. ff. de teſti. l. iij. ff. eiuſdē. in glo. ſunt enī. facit. c. fi. extra de ſucc. ab inteſta. vbi tamē hoc verbum probatio ſimpliciter ꝓferē de plena ⁊ efficaci ꝓbatione debet intelligi ⁊ ita loquit gl. ⁊ ibi ſi cōtra, ⁊ hec dicit preſumptio iuris ⁊ de iure: qz. l. preſumit ⁊ vltra ſtatuendo procedit ⁊ ibi donec ⁊ iſta eſt preſumptio iuris ſed non de iure ⁊ ibi aliquo modo ⁊ iſta eſt preſumptio hominis niſi adminicula habeat ⁊ ibi inſtrumēta. de quo dic vt. ff. eo. cum de indebito. ff. fi. ⁊ adde quod. not. de indicio ſiue indiciis. ff. e. cum probatio. Item adde qō no. de pluribus preſumptionibus concurrentibus. ff. de exc. tuto. l. ij. ff. etas. Item adde quod no. de pluribus preſumptionibus contrarijs. ff. de in integ. reſt. diuus. ⁊ facit quod not ff. quod met. cau. eſt. l. non eſt veriſimile.

Quoties. In gloſſa. ſ. ibi propter qua tuor liberos. no. ex hac gloſſa. ꝙ ille qui habet quatuor liberos. dicitur habere gentem quod tene menti propter ſtatuta dicentia ſi quis coadunauerit gentem puniatur tanta pena:

quod coadunatio quatuoꝛ hominum dicatur gens ª tex. tamẽ qui est instit. de iure na. §. omnes vero. videtur ponere pro eodẽ gentem ⁊ populum in quo autem verificetur populus dic vt habes in. c. j. extra de ele. In ea gloss. ibi vel dic genus. i. agnatio ⁊c. Videtur ergo velle ista gloss. quod de genere dicantur illi qui sũt agnati ᵇ non autem cognati. Sed tamen ista gloss. in princi. videtur istud verbum genus generaliter intelligere ⁊ habemus tex. cũ gloss. quod de genere meo dicãtur etiã illi qui sunt cognati: tex. est in authen. de manda. princip. §. hos autem. facit quod habetur in authen. de incest. nup. §. sancimus. quod no. ⁊ tene menti.

¶ Ex lectura antiqua. ¶ Nitens ex origine vel ex gente habet probare quod asserit. h. d. Vel sic allegans gentem vel genus debet probare sic esse. h. d. In text. ibi eum qui hoc asserit. Fran. acc. per hanc. l. dicunt doct. quod ille qui allegat aliquem esse de magnatibus debet hoc probare popularitas vero presumitur secundum quosdam: alij dicunt quod popularitas in specie non presumitur sed debet probari puta quod aliquis sit de populo perusino licet enim quilibet presumatur popularis q2 dignitas non presumitur nisi probetur: tamen hoc est verum in genere, sed in specie quod aliquis sit de populo perusino non presumitur perusinus nisi probet perusinum ⁊ hoc propter id quod hic dicitur de gente ⁊ vide in authẽ. de questore. post principi. ibi hec ciuitas nostra populosa est ⁊c. ¶ Secundo not. quod qui allegat filiationem debet probare ᶜ. Sed an probetur filiatio probata quasi possessione quia sic se vocabãt ⁊ tractabãt ad inuicẽ vt pater ⁊ filius dicit Ia. quod super hoc sunt opi. ⁊ super isto passu multũ loquitur hic ⁊ videtur finaliter dicere qð aut filiatio deducitur ĩ iudicio incidẽter aut principaliter. primo casu sufficit probare quasi possessionem scḋo casu nõ ⁊ idẽ videt tenere Cy. C. qui accu. non pos. non ignorat ⁊ in. l. j. q̃ sit lon. cõs. C. gl. videtur temere qð vbi agit de magno p̃iudicio puta de hereditate obtinẽda, nõ sufficiat ista quasi possessio vt. C. eod. non nudis ⁊. l. nõ epistolis decretalis vr̃ dicere simpliciter qð sufficiat extra de proba. per tuas ⁊ facit. j. ad car. quod labeo ⁊. j. de ma. test. vxorem ⁊ ne de sta defun. C. l. si mater finaliter videtur dicendum quod in corporalibus quasi possessio transferat onus probandi in aduersarium vt. j. eo. quidam quasi secundum quosdam: sed ibi non solum erat quasi possessio sed confessio aduersarij ⁊ sic non ob. sed facit pro eis. j. eo. circa eum. Sed nunquid in matrimonio erit idem quod sufficiat probare istam quasi possessionem gloss. videtur dicere quod non imo requiratur plena probatio. j. de ven. in pos. mit. l. j. si ea. ⁊ idem videtur dicere Innocen. quia nisi vere probetur matrimonium, presumitur concubinatus vnde est presumptio contra eos ita sentit Inno. de resti. spol. ex parte. Sed nunquid ista probatio potest fieri coram iudice seculari? Spe. ponit vnum singulare verbum in ti. de cõuen. ⁊ reconuen. vbi videas. In glo. potest ibi propter quatuor liberos per hanc glo. dicit Bartol. quod quatuor faciunt gentem sed ista gloss. hoc non probat quia quando istud verbum profertur respectiue ad tutelam tunc bene loquitur glos. quod intelligitur secundum subiectam materiam sed quando loquitur absolute, vt si quis venerit cum gente, non habemus numerum limitatum ⁊ ideo d̃bet intelligi secundum vulgi opinio. vt. j. de fun. instruc. cum delanionis. §. asinam. vel possumus dicere idez quod in turba vt. l. pretor. vi bonorum raptorum quia vtrumque nomen est alicuius multitudinis significatiuum: ⁊ ideo paribus passib⁹ ambulant: quia eadem est ratio in vtroque.

EI incumbit. In gloss. magna ibi: que est pro affrmatiua ⁊c. Sed certe ista gl. non dicit verum: nam omnis ratio dicitur negatiua q̃ ẽ priuata seu priuationem in se continens vt. l. si. in fi. ⁊ ibi no. in fi. vlt. gl. j. de doli. excep. ⁊ probatur in. l. inter stipulantem in princip. j. de verbo. oblig. vnde cum dico aliquem furiosuz dico eum non sane mentis: per quecunque enim verba dicam priuationem significo ⁊ ideo est negatiua, ⁊ ideo solue contrarium aliter, quia ibi negatur quedam qualitas naturalis, que secundum naturam presumitur adesse: quilibet enim presumitur sane mentis, nisi probetur contrarium, idcirco neganti incumbit onus probandi, ⁊ totam istam glos. examina per docto. in. l. actor. C. eo. ti. quod no.

¶ Ex lec. anti. ¶ Se summat vel sic, affirmatiua indiget probatione non negatiua hoc dicit. In gloss. duas proponit ibi presumptio scilicet iuris sed presumptio hominis nõ transfert onus p̃bãdi, vñ vnus testis inducit presumptionẽ hominis: tamen nemo diceret q̃ transferret onus probandi: quod a principio incumbit p̃ducenti illũ in testẽ. ⁊ ibi si pactum. item. C. e. siue possidetis. Frã. Acc. ⁊ ibi affirmatiua. Itẽ ibi ẽ p̃sumptio nature cõtra negantẽ aliquẽ sane mentis: ⁊ ideo neganti incumbit probatio, ⁊ ibi speciale est in reo, tamen nihil incumbit nisi precedãt indicia vt. j. de questio. ex libero. §. j. ⁊. C. de questio. de tormentis. ⁊ ibi homicidiũ. Ista talis negatiua non potest directe probari q2 non entium non sunt cause s̃m doc. s3 indirecte sic vt. C. de contrahen. stip. optimam. ⁊ adde qð no. Io. an. ĩ c. bone. de elec. in. c. ij. de reg. iur. lib. vj. de hoc no. extra de renun. super hoc. ⁊ ibi affirmatiuam. istud non est simpliciter verum: q2 negatiua entis nullam includit affirmatiuam vt non sum obligatus non contraxi nõ recepi indebitum. vt. j. eo. cum de indebito. sed negatiua que dicitur negatiua eo q̃ est contraria intentioni aduersarij ⁊ illam negat, non tamen est negatiua entis ista h3 implicitã affirmatiuã. ⁊ ita intelligitur gl. potest etia3 mera negatiua esse sic coarctata qð bene potest probari ᵈ vt no. per Ia. ⁊ Cy. C. e. actor. ⁊ per Cy. in. l. ij. C. de erro. aduo. vbi videas ⁊ ibi ab ea pte dic vt ibi ⁊ ibi vbi qualitas omne accidens appellatur qualitas. in ista gl. ⁊ ibi. §. qui pro rei. dic vt ibi optime no. ⁊ illud teneas. Frã. accu. extra adde ad hanc gl. q̃ quando negatiua debet probari per negantem quãdo tẽdit ad crimen aduersarij vt not. Inno. extra de accu. super his. cuius verba subtiliter ⁊ no. prosequere vt ibi no. per Hostien. ⁊ tangitur in. l. ij. C. de iure emphy. ⁊ melius per Bar. j. de vera. obli. in illa stipulatione si cal. ⁊ in. l. hoc iure. ⁊ ibi videas. ⁊ adde quod not. Arch. vj. q. vlti. actore. Ex ista glo. collige quãdã diuisionem q̃ negatiua alia simplex alia que habet implicita3 affirmatiuam. Item quod negatiua alia coarctata al'a nõ coarctata. Itẽ quod negatiua alia iuris alia facti. Item qð negatiua facti alia substãtie alia qualitatis vtrũq3 enim tam substãtia q̃ qualitas in facto versatur vt. l. bone fidei. de acqui. re. do. ¶ Ultimo no. qð Spec. arg. huius. l. dicit q̃ articuli debẽt formari affirmatiue non negatiue q2 sic debẽt formari vt possint probari vt in Specu. d̃ teste. §. nunc videndum. ver. hoc quoq3. sed positio que fit parti vt super ea interrogetur potest fieri ẽt verbis negatiuis vt. in. c. j. de confes. libro. vj. quia fit potius ad releuandum ab onere probandi q̃3 ad probandum. de hoc no. Iaco. de are. in. l. ij. C. de iur. cal. ⁊ Dy. de dona. quidã in iure.

CUm tacitum. Tacitum fideicõmissum etia3 in secundo testamẽto intelligitur tacite repetitum. h. d. ista no. l.

¶ Ex lec. ant. ¶ Licet mutetur testamentum eodem, tamen herede relicto onus taciti fideicõmissi non presumitur esse mutatum. h. d. l. no. In tex. ibi conuenitur a fisco qui vult auferre tã quam ab indigno eo q̃ accõmodauit fidem. in primo testamento de restituendo non capaci vt. s̃. de vsur. cum quidam. §. in tacito. ¶ In tex. ibi dominis reru3. i. testatoribus. Nota q̃ volũtas non presumitur esse mutata. Secundo no. q̃ tacitum fideicommissum in primo testamento relictu3 ab eodem herede in secundo testamento relicto debetur. Item no. q̃ de quo quis semel cõfidit semper presumitur confidere quando autem quis dicatur accommodare tacita3 fidem dic. vt. j. de leg. j. lucius. §. in testamento per gl. ⁊ Ia. ¶ Quero quid si istud tacite fideicommissum esset relictum capaci vtrum intellgatur repetitu3? breuiter credo q̃ sic quia ista lex loquitur indistincte ratio eni3 isti⁹. l. cõsistit in secreto suscepte fidei ⁊ ideo licet testator expresse non commemorauit secretum repetijsse videtur quod facit pro commissarijs quos testator secrete instruxerat in primo testamento vt si eosdem repetat in secũdo teneantur adimplere illud secretum voluntatis testatoris vt in via cõscientie per rationẽ hui⁹. l. ⁊ no. q̃ ar. hui⁹. l. dixit. Mar. fil. q̃ filius q se abstinuit a possidendo postea non intelligitur immiscere si neget se heredem quia non intelligitur penituisse primi propositi nec mutare voluntatem secundum eum.

¶ Item ex lectura antiqua.

EXptorem probare. Nitens ex tẽpore debet probare illud tempus ex quo nititur. h. d. vt. j. de testi ob. carmen. §. si.

¶ Item ex lectura antiqua.

AB ea parte. Allegans prohibitionem iuris seu aliquem esse prohibitum ab eo q̃ regulariter est permissum debet id probare. hoc dicit. vt si dico aliquez non posse esse aduocatũ vel curatorem vel non posse testari vel non posse contrahere vel non posse emancipare vel nec emancipari vel nõ posse iudicẽ esse in causa emancipationis vel in alia causa hic non negatur factu3 quia non negatur actus: sed negatur potentia seu possibilitas que a iure cõfertur vel denegatur ⁊ ideo quia trahit causam a iure dicit negari ius vt not. in. l. ij. s̃. e. ⁊ adde quod no. Inn. de eo qui fur. or. sus. c. innotuit. ¶ Not. q̃ allegãs prohibitionem iuris debet probare non intelligas quod ius scriptum in se indigeat probatione vt. j. de auro ⁊ argen. lega. l. ornamentorum. sed quod debet probari q̃ persona repellatur de iure ab actu intento vel exercito ¶ Not. q̃ quando constat de facto presumitur q̃ potuerit de iure fieri nec presumi inhabilitas nisi probetur

a ¶ Gens. Adde. d. Alex. de Imo. in. l. pretor. la. ij. ff. vi bo. rap. ⁊. eundẽ in. l. j. in fi. s̃. de iust. ⁊ iu.

b ¶ Agnati. vide Imo. post Bart. in. l. qui ob hoc. §. personis. de iure immunita.

c ¶ Probare. p quem autẽ filiatio negata sit probãda. vide Frã. por. extra. de duob⁹ frat. iij. parte. xxxix. q. ⁊ ibidẽ qualiter p̃bet, de quo ẽt vide p Feli. in c. p tuas. in. j. no. ⁊ in. ij. col. in fi. ver. gl. j. l fi. e. ti. de p̃ba. ⁊ do. Alex. de Imo. in consi. ij. in. ij. col. i. j. parte. ⁊ in ɔsi. lxxiij. per totũ. in. ij. parte.

d ¶ Probari. Vide plene p Frãc. Are. i. l. i illa. de v. obli. in prin. iij. col. cu3 seq. ⁊ duo v̈ba. in. l. nec is. de acq. her. in. l. pãtoni⁹. §. rei. post me. j. col. d̃ acqui. here. ⁊ l. d. l. ij. C. de erro. aduo. alle hic p bal. i. l. nemini. C. de aduo. di. iud. ⁊. feli. ĩ c. tertio loco. d̃ p̃ba. in. c. sup his. i. viij. col. de accu. ⁊ do. alex. de imol. ĩ ɔsi. cxxxvj. in vlt. col. i. ij. parte. ⁊ ĩ ɔsil. ciiij. in vlt. col. i. iij. parte. ⁊ ĩ ɔsil. lxxxij. i. ij. col. in. j. pte. ⁊ ĩ ɔs. xxxix. p totu3 ⁊ ĩ ɔsi. xxiiij. ĩ vij. ⁊. viij. col. in. ij. pte. vbi ponit cui ĩcũbat onus probandi negatiuam. ⁊ in ɔsil. xxix. p totũ. ĩ ij. parte.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

betur. hoc plene examina vt no. in c. infamibus. ꝺ reg. iu. in mercurialib⁹. In gl. qꝛ nõ. ista gl. innuit ꝙ emãcipatio nõ possit fieri corã iudice delegata. Item innuit ꝙ ille, qui est i quasi possessiõe iurisdictionis tanꝙ ordinarius, p̄sumat ordinarius, nisi contrarium probetur. Item innuit ꝙ ille, qui opponit aliquid contra iurisdictionẽ, debeat probare. ꝛ adde qꝺ no. in l. ij. de offi. pcõs. per Gui. per Inn. ꝺ offi. vic. tua. ꝛ de offi. deleg. cum in iure. ꝛ per Arch. lx. dist. nullus.

Patronus. No. tex. ibi, manifste docere dꝫ ꝛc. nam tu scis ꝙ dolus vel fraus pbatur eo ꝙ pbantur sufficientia indicia, vt. l. dolum. C. de dolo. ꝛ hic vides text. qui dicit manifeste docere debes. ꝛ sic probatur hic ꝙ manifeste dicitur, probari illud quod probatur ex indicijs vel ex coniecturis, vt. l. licet imperator. ſ. de leg. j. ꝛ. l. si quis locuples. ſ. de man. testa. Sed circa istam. l. quero vtrum debeat fieri executio contra bona liberti alienantis in fraudẽ vide gl. in. l. j. de his que in frau. cre. ꝛ in aut. hoc si debitor. C. de pig. secundum vnamlec.

¶ Ex lec. ant. ¶ Qui allegat fraudem commissam, debet probare. h. d. adde quod no. ſ. que in frau. cre. omnes. §. lucius. ꝛ. C. ꝺ peri. tuto. l. pen.

Cum probatio. In glo. j. circa medium ꝛc. ¶ No. ex hac glo. ꝙ indicia dicuntur minus ꝙ pbatio, tamẽ licet sint min⁹ quã semiplena probatio, sufficiunt tamen ad tormenta: circa qꝺ vide quod no. per doc. in. l. fin. C. de questio. vbi querunt, an semiplena probatio ad torturã sufficiat: querunt etiam de fama, qd autem debeant dicere testes, qui probant famam criminis: not. Inno. in c. cum oportet. ꝛ in c. qualiter ꝛ quando. extra de accusatio. ꝛ Specula. in titu. de inquisitio. §. nunc tractemus.

¶ Ex lec. an. ¶ Fuga probat per confessionem factam in tormẽtis precedentibus indicijs. h. d. tex. cum gl. In text. ibi. in se. rñdet tacite obiectioni. Fran. ac. In gl. ꝙ erat ibi minus. ¶ No. ꝙ minus est indicium ꝙ semiplena pbatio[a] qꝺ alibi melius non inueniens, ergo, si vnus testis facit semiplenam probationẽ, multomagis facit indicium ꝫ Cy. in addi. de hoc no. ſ. de q̃stio. maritus. de coniectura. xo vtrum faciat presumptionem vel indiciũ vide qꝺ no. C. de fur. apꝺ antiquos. in gl. j. a ꝯtrio. adde ad hãc. l. qꝺ no. C. de ser. fug. l. quicunqꝫ. in gl. no duo. In gl. fi. ibi, nõ ego. sic, ſ. de ri. nup. palam. in. fi.

Si filius. Filius allegãs emancipationem ꝛ seruus manumissionẽ, debet probare hoc dicit. Not. quod emancipatio, est species libertatis. Itẽ quia patria potestas presumitur durare: scilicet quando cõstat de suo initio id est quod filius sit legitimus ꝛ ita intelligo hanc. l. vide. ſ. solu. matri. ꝛ. C. qui accu. non pos. l. non ignorat. ꝛ supra eo. l. j. ꝛ. ſ. eod. quidam quasi. ¶ No. ꝙ presumitur pro assertione patris magis quam pro assertione filij. ꝛ hec paterna reuerentia inducit.

Si pactum. Not. ex hac. l. ꝙ in dubio quis p̄sumitur prouidere heredi suo, vt sibi. de quo dic vt in glo. super verbo, plerumqꝫ quam gl. not.

¶ Ex lec. an. ¶ Pactũ nõ presumit in dubio p̄sonale, sed reale ꝛ trãsitoriũ ad heredẽ. h. d. ꝛ examina hãc gl. vt examinat Pe. ꝛ refert Cy. C. de cõtrahẽ. stip. veteris. ꝛ est hec. l. arg. ecclesia. concedit emphyteusim Petro non facta mentione filiorum vel heredum, ꝙ nihilominus ꝭm naturam emphyteusis ecclesie vadat vsqꝫ ad tertiam generationem, vt in aut. de non alienã. §. emphyteusim. ꝛ adde quod no. Cy. C. de ope. li. liberti. ꝛ in spe. de emphiteus. §. nunc aliqua. ver. cxlix. vel sic, pactum in quo non fit mẽtio heredis transit ad heredem. h. d. vt no. Guil. ꝺ. de pac. iuris gentium. §. pactorum.

Census. In gl. ibi. vel dato dudũ ꝛc. no. gl. not. ꝛ menti tenendam, quod vbi tractat de facto lõgeuo, adhibetur maior fides scripture quã testibus, vt hic nota. gloss. Idem no. extra de proba. cap. tertio loco.

b ¶ Ex lec. an. ¶ Libri censuales sunt testibus potiores[b], hoc dicit. Alij dicunt ꝙ solutio census non põt probari per testes, sed solum per instrumenta, ꝛ videt probari per. l. quicunqꝫ. de apoc. pub. In contrarium facit. C. de fi. instru. plures apochis. §. fi. gl. etiam dicit hic ꝙ in facto antiquo magis creditur instrumentis ꝙ testibus.

Non est necesse. Qui nunc nõ idone⁹ repit, retro talis fuisse p̄sumit. h. d. vide Cy. C. de rei vxo. ac. l. rem in presenti. aut. sed quamuis. in vlti. q. C. eod. ti.

Quingenta. Not. casum isti⁹. l. Secundo not. tex. in fi. ꝙ probatio seu fides debet fieri iudici. ad idem. l. is apud quem. C. de eden. ¶ Ultimo not. in hac. l. glo. ij. que est nota.

¶ Ex lec. an. ¶ In diuersa volũtate p̄sumit duplicatio, nec p̄sumit qs oblitus eorũ q̃ fecit. h. d. ¶ No. ꝙ quelibet scriptura p̄sumit efficax nisi ꝯ pbetur. ꝛ ꝙ presumat duplicatio potius ꝙ repetitio, ar. ꝯ. ꝺ. e. cũ tacitũ. ꝛ ꝙ ille q mittit ad aliqd ĩfringẽdũ. i. ipugnãs dꝫ pbare. ¶ No. ꝙ opponens exceptionẽ solutionis dꝫ ipsam probare. ¶ In glo. aliter ibi plane. §. ij. qꝺ dic vt. ſ. de adi. leg. cũ cẽtũ. ꝛ ibi, sempronius. ibi, erãt scripture incõpassibiles ꝛ quasi cõtrarie. ꝛ ibi, ex testamento optima solutio est ad ꝙ Dy. ꝛ omnes remittũt. ꝛ cõclude sic, aut in eadẽ voluntate, aut in diuersa: ꝛ sic in diuersa. aut ob eandẽ causam, aut simpliciter. ꝛ adde in spe. de testamentis. §. j. ver. item pone A.

Cum de eta. No. decisionẽ istius. l. ꝛ pro intelle. l. de etate. ꝺ. de mino.

c ¶ Ex lec. ant. ¶ In etate[c] probato pricipio probatur ꝛ finis. h. d. vel sic, non dꝫ stari ei scripture vel probationi que nocet, sed ei que verisimilior ꝛ credibilior reputatur. h. d. ¶ In tex. ibi de statu. i. de tpe. No. ꝙ in dubio eligim⁹ pbationẽ verisimiliorem. ꝛ adde qꝺ not. ſ. de ver. ob. l. stipulatio. §. hoc quoqꝫ. Itẽ adde i ista. l. ꝙ i actu excercito semp p̄sumit ꝙ qs sit etatis legitime, nisi ꝯ pbet. vt no. C. de in iteg. resti. l. si minorẽ te. Sed in excercẽdo vbi est ꝯdictio inter partes. dic vt not. de iter. actio. de etate. ꝛ in. l. ij. §. quod obseruari. de iura. calum.

Circa eum. No. ex hac. l. ꝙ illi incũbit onus probandi, q nõ est in quasi possessione illi⁹ iuris, ꝙ asserit sibi deberi: qꝺ est ver̃ i istis iuribus p̄sonalib⁹, seu circa p̄sonã. secus in realibus vt habuistis no. in. l. sicuti. §. si queraẗ. ꝺ. si ser. ven. ¶ Scꝺo no. ꝙ re⁹ potest assumere in se onus probãdi, quod intelligit gl. verum generaliter in quacũqꝫ causa, vt no. hic gl. quod dictum no. ꝛ no. sequentem. q. gl. ꝛ de omnibus istis questionibus vide per Cyn. in. l. actor. C. e. ꝛ quod no. Dy. c. non licet actori. extra de regu. iur. lib. vi.

b ¶ Ex lec. an. Quasi possessio transfert onus pro bãdi in aduersariũ, ꝛ q nõ cogit pbare, põt in se onus probationis assumere. h. d. l. no. ¶ In tex. ibi, debeat. i. an debeat admitti ad pbãdũ ꝫ dic ꝙ sibi necessario nõ incũbit. ¶ No. ꝙ ille q est in quasi possessiõe ingenuitatis p̄sumit igenu⁹: ꝛ ille q est i ꝯria possessiõe. i. libertiniiatis p̄sumit libertin⁹, ꝛ est ista p̄sumptio cãta a quasi possessiõe p̄sumptiõis iuris, vñ trãsfert on⁹ pbãdi i aduersariũ, ẽt i reali iudicio, qꝺ ẽ no. ꝛ facit. ſ. de lib. cã. liberis. §. fi. Sꝫ qlit hoc sit itelligẽdũ no. Cy. i. l. j. C. vbi cau. stat. tãgit. C. ꝺ. epi. ꝛ cle. aut. si seru⁹. facit ꝺ sen. ex. si iudex laic⁹. li. vj. ꝛ adꝺ ꝙ no. Inn. ꝺ offi. dele. cũ cõtingat. ꝛ de cle. excõ. mi. c. pposuit. ꝛ obtinet hec lex. in q̃si possessione, q̃ est possibilis de iure cõi, ſꝫ ea possessio q̃ nõ est possibilis nisi ex puilegio, nõ releuat ab onere pbandi de titulo, vt in. c. ad decimas. de rest. spo. li. vj. ꝛ no. per Cy. C. de fi. instr. si solẽnib⁹. ꝛ vide Arch. xij. q. ij. lõginqtate. facit. ꝺ. eo. si filius. ꝛ qꝺ dixi in. l. j. ꝺ. e. Scꝺo no. ꝙ põt qs astringere se ad probãdũ id qꝺ nõ incũbit, tñ in hoc aduertatis: aut iste q se astringit hꝫ intẽtionẽ alias fundatã de iure cõmuni, ꝛ licet nõ pbet ad quod se astringit, nõ propterea succumbit in causa. ꝛ de hoc est gl. hic no. aut nõ habet alias intẽtionẽ. fundatam seu probatam, ꝛ tunc succumbit nõ pbando id ad quod astringit se, vt. l. habebat. ꝺ. de insti. Nõ obstat. ꝺ. qꝺ cũ eo. l. titian⁹. qꝛ ibi non astrinxerat se pars, ſꝫ iudex, cuius factũ in causa ap. corrigitur vt ibi no. Reuoco in dubiũ, si re⁹ cõuentus rei ven. astringit se ad pbationẽ dñij, ꝛ pbauit, vtrũ iudex dꝫ declarare eũ dominum: gl. dicit hic ꝙ sic. Idẽ tenet Dy. in. c. nõ licet. ꝛ vꝫ expressum. ſ. de excep. rei iud. l. si quis rem. In contrarium facit supra de rei vẽ. in speciali ac. Itẽ qꝛ ꝫ nõ petijt re⁹. ergo ꝛc. vt supra cõmuni diui. vt fundus. Ista. q. versat inter Hosti. ꝛ Inno. ꝛ dicit Inno. vt ista gl. Host. oppositũ, qꝛ iudex debet debet se cõformare petitiõi, vt no. l. in hac. supra de triti. de ꝫ ipsi no. de resti. spo. ex cõquestione. ibi vide in nouella. Dicit Host. ꝙ ex quo reus possidet, nec posset pponere rei vẽdicatio. quod mirũ est ꝙ debeat declarari. do. Ja. bu. dicit ꝙ incidenter declaratur dñs, absolueretur em̃ inserta causa, qꝛ dñs, non aũt principaliter: vñ ista sentẽtia non habet aliã executionem secũdum eũ: qꝛ est absolutoria, q̃ non spectat ad aliã executionem. Nec ob. supra de iureiur. sed ꝛ si possessori, qꝛ ibi in iuramẽto, ex quo oritur actio etiam reo si desinat possidere, secus in mora absolutoria, ar. C. de transac. si p fundo. si ergo reus vult ꝙ ex probatione dñij augeatur effectus, reconueniat actorem si quam possessionem vel detentionem habet actor, vt. ſ. de excep. rei iud. l. si inter me ꝛ te. secundũ Hosti. quod est subtile.

Quidam quasi. Assertio instrumẽti non preiudicat veritati, ſꝫ ei statur, donec probetur oppositum, hoc dicit. In text. ibi, accepit tanꝙ filius ꝛ heres. Ista. l. est argumen. ꝙ ille qui contrahit cum aliquo tanꝙ cum prelato, admittatur postea ad probandum ꝙ ille non sit prelatus. In contrarium facit. C. de contrah. stip. optimam. dic vt ibi.

¶ Probatio. adde. d. Pet. phi. cor. in cõsi. ccxxxij. i. cip. cõstat i lfa. c. in. iij. parte. ꝛ pi. ꝺ pu. i trac. syndic. i xv. an stet dicto. i vlt. col.

¶ Potiores. vide. Petr. de anc. in ꝯsil. xij. inci. in xpi noie amẽ. circa pmã dubitationẽ ꝛc. ad vtrãqꝫ ptẽ ꝛc. ꝛ singu. p Sali. i. l. exẽplo. C. ꝺ pba. ꝛ feli. i. c. ad audientiã. circa fi. v. col. de prescrip. ꝛ Flo. hic.

¶ In etate. quo aũt pbetur etas, ꝛ qs ꝺbeat eã pbare: vid. d. ale. ꝺ Imo. i. ꝯsl. lxxxv. i. iij. ꝛ iiij. col. in ij. pte ꝛ per feli. in. c. in p̄sentia. in. xiij. col. i fi. ver. ꝛ vt sci as. ꝺ pba. ꝛ ibidẽ ẽt qs eã probare habeat.

a ¶ Etatis. adde eundem bal. in l. q testo. in §. quicunq. de testa. ⁊ Frā. are. in l. si minorē C. de in integr. resti. ⁊ qd dixi in appostil. in d. l. q testo. ad eundem Bal.

b ¶ C. qm cōtra. de probatio. vide fel. i vi. col. versic. scdo quero. ⁊ in c. si. ver. no. qrto. e. ti. d probatio.

c ¶ Judicio. adde eundē bald. l. j. C. de fur. ⁊ in d. autē. ɔ q propriam. de non nu. pe. ⁊ imo. post gl. l. d. l. nemo. alleg. hic per bal. ⁊ oio. p abb. in c. pastoralis. de excep.

d ¶ Defensionem. vide d. Jaso. ma. isti. de ac. §. itē si qnue. 21. et nue. 25. ⁊ Feli. in c. auditis. in iij. col. de p script. ⁊ frā. de are. in l. manifestissimi. C. de fur.

Etiam matris. In glo. ibi, vt testis ⁊c. Sed certe imo dic ꝙ mater recipitur vt testis quātum ad probationē etatis[a], vt not. per gloss. in l. parentis. hic alleg. quam opinionem approbat Oldra.

¶ Ex lect. anti. ¶ Maternū testimoniū recipit sup etate filij. h. d. Doc. intelligūt ꝙ ipa admittat ad iudiciū, qd est min⁹ ꝙ semiplena pbatio. vt no. s. e. l. cū pbatio. non vt sit iteger testis. ita no. Inn. extra d accu. cū dilect⁹. ⁊ ispe. de teste. l. j. v. itē qd ē parēs. ⁊ v. seq. ⁊ hoc si effect⁹ cause tāgit filiū, sz si nō tāgit filiū: est optim⁹ testis arg. ei⁹ qd not. j. de test. q testō. ¶ In gl. dicūt ibi minorē. Not. ex hac gl. ꝙ lz sint qdā q a testimonio repellantur, tn iudex pōt eos recipere ad se dirigēdū in semitā veritatis ingrēde, nō vt eorū dicta faciāt pbationē: lz ergo minor. xx. an. nō admittat i crialib⁹, tn iudex eū admittet, vt eū istruat super inquisitiōe vitatis: ⁊ idē i laicis ⁊ mulierib⁹, q nō admittūtur ɔ clericū, ⁊ p hoc. j. ad sille. l. j. §. ipuberes. sz Rich. Ex hoc no. ꝙ min⁹ legitim⁹ testis, dūmodo sit recept⁹, facit indiciū phibit⁹ tn nō facit indiciū, vt. j. de qōnib⁹, marit⁹. ⁊ facit. C. ad sill. l. fin.

Cum de lege. In gl. j. ibi ipsi debēt pbare ⁊c. No. glo. notabilē ⁊ mēti tenendā, ex qua habes ꝙ si vis pbare, ꝙ bona alicuius non sufficiant ad tale quid, debes probare ꝙ bona talis tn valēt: ⁊ sic ad illud sufficiūt: ⁊ si aduersarius dicit, imo sufficiūt, sibi incumbit onus probādi: quod no. bene.

¶ Ex lec. an. ¶ Heres opponēs de falcidia dz pbare eā imminere. h. d. Dicit Ja. ꝙ hic erat qstio de qtitate legatorū, non de qtitate bonor. Alij dicunt ꝙ hic pbat p estimū, fm bar. pbat ēt negatiua p excussionē bonorū ⁊ p vicinos testificātes, vt not. in l. ij. C. qn ūs. vel pri. ⁊ in l. fi. s. si cer. pe. ⁊ no. l. ⁊ facit. j. ad l. fal. marit⁹. §. fi. ¶ In tex. ibi, cōdemnabitur. ad solidū legatū. Frā. accur. ⁊ facit. l. j. C. arb. tutele.

Quoties. In gl. ibi, nō fuit scriptū. No. ex hac glo. ꝙ acta possunt pbari per testes, de quo in l. qm. C. de hēti. ⁊ p Jac. de are. in l. emācipatio. C. de fi. instru. ⁊ p Inno. in c. qm ɔ falsam. extra. e. habuistis no. in l. si pretor. §. marcellus. s. de iudi. ¶ Itē no. gl. hic positā ad tria. primo ꝙ actitata corā iudice ⁊ scripta nō est necesse produci. scdo ꝙ si non sunt scripta, possunt probari per testes. ⁊ vide. j. tit. j. in l. curēt. ⁊ qd no. in c. qm ɔ. de pba. per Inn. ⁊ alios. Tertio ꝙ vbi actitata nō sunt scripta, nō debet credi iudici de ipsis, nisi quatenus fuerit scriptū: si tamē postea vellet adduci in testē super his, forte posset: ⁊ vide. s. de his qui not. infa. in l. lucius. ⁊ in d. c. quoniam contra. per Inno. ⁊ Jo. an.

¶ Ex lec. anti. ¶ Qui agit vt patronus dz pbare de iure patronatus. h. d. facit hec. l. cōtra ecclesiā q petit ab alio obedientiam ⁊ reuerentiā: quia debet probare hoc ius sibi competere.

Qui dolo. Dol⁹ nō psumit nisi pbet. h. d. facit extra de rescrip. sup. lris. ⁊ vide Cy. in l. p scriptis mēdaciorū. in antepe. q. ⁊ p eū in l. fi. C. vnde vi in vlti. q. ⁊ iste. §. vendicat sibi locum, nisi vbi ex qualitate facti presumitur dolus: vt. l. j. C. de fica.

Interrogationis. Qui allegat confessionē vl cōtumaciā nō respōdētis, dz hoc pbare. h. d. ¶ Querit gloss. an iudex possit de hoc supplere pte nihil pducēte: ⁊ rūdet ꝙ nō. fm Jo. aut apparet de hoc scriptura ⁊ corā eo iudice, ⁊ tūc ipse pōt supplere: aut corā alio iudice, ⁊ tūc nō pōt supplere, acta ergo ēt nō pducta aliter faciunt fidē corā eodē iudice, corā quo acta sunt: sec⁹ corā alio, opz ergo ꝙ pducantur re ⁊ vbo: ⁊ est rō, qr alij iudici nō cōstat vt iudici, sz eidē sic. ⁊ hoc tz Inn. de offi. deleg. cū i in re. ¶ Quero an acta possint pbari p testes: gl. sentit hic ꝙ sic: facit qd no. s. de iud. si ptor. ⁊. C. de here. qm Cy. dicit qd substātialia iudicij debēt pbari p scripturā, reliqua possunt pbari p testes. Tu dic ꝙ vbi scriptura reqrit ad essentiā actorū, vbi reqrit ad pbationē, alias nō, vt in c. quoniā ɔ[b] falsam. ⁊ extra de pbatiōib. alberic⁹. ⁊ d re iudi. sicut nobis. C. de arb. ne i arbitris. circa mediū. ⁊ supra de euic. sed si ex vtrinsque.

In exceptionibus. Principium istius. l. dclarat i gl. ¶ Sz hic quero, qualiter pbare poterit valetudinē vel tēpestatē impedimētū fuisse: Guil. videtur velle ꝙ sufficiat pbatio per iuramentum, vt not. in l. iij. s. si quis cau. Sed de hoc est gl. or. iij. q. v. cap. qsqs. §. vlt. in gl. fi. ⁊ vide quod not. extra de integ. resti. c. ex lris. ⁊ est gl. Arch. in c. j. extra de dolo ⁊ contu. lib. vj. ⁊ vide quod no. spec. in tit. de appel. in §. nunc breuiter. versi. quid si appellatio. quod no. bene.

¶ Ex lec. anti. ¶ Opponēs exceptionē ipedimēti vel excusationē siue perēptoriā siue dilatoriā vel declinatoriā, dz exceptionē suā pbare. h. d. Ubicūqz op. exceptio, q pōt probari seorsum ⁊ principali, incūbit pbatio excipiēti, vt hic, sec⁹ i mera negatiua, vt supra eo. l. ij. ⁊ de vsu. liberalitatis. §. j. ⁊ vtrū ois excipiēs dicatur necessarius cōtradictor vel voluntarius: dic late per Archi. xxiij. dist. illud. vbi oīno vide. vel sic, omnis exceptio dz pbari ab excipiente. h. d. ¶ In tex. ibi, pbare. clare nō per sacramentum fm Richar. ar. contra. j. de execu. tu scire oportet. §. sufficit. dixi in l. iij. §. quod dicimus. si quis cau. ⁊ ibi. vide.

Si qs liberum. No. ex hac l. ꝙ violenta possessio nō liberat possessorem ab onere probandi. facit. C. eo. l. vis eius. ¶ Ex lec. anti. ¶ Improba possessio non opitulatur quoad onus probandi. h. d. dic vt no. Cyn. in l. j. C. vbi cau. sta. ⁊ Inno. de ser. non ordi. de seruorum. facit. C. eo. si de possessione. ⁊ vide Cy. C. de epis. ⁊ cle. si qua per calumniam.

Verius esse. Ignorantia presumit nisi scientia probetur. h. d. vide quod no. j. de noua. si quis delegauerit. ¶ Quero vbi quis tenet probare ignorantiam, an probet per iuramentum: ⁊ dic vt extra de electio. innotuit. secundum Richard. vide Archidia. lxxxij. distin. proposuisti. ⁊ vide in c. vt circa. de electio. libro. vj. adde ꝙ absens presumitur ignorare, vt. l. fin. de decre. ab or. facien. contra, quilibet presumitur scire id quod est publice notum, vt not. Dyn. in c. ignorantia. ⁊ in c. presumitur. de reg. iur. lib. vj. ⁊ no. in l. j. j. de receptatoribus.

Ante omnia. Agens hypothecaria debet probare conuentionem, ⁊ ꝙ res pertinuerit ad obligantem. h. d. ¶ In glo. vt supra in fin. hoc non placet Richard. mal. qui dicit ꝙ etiam si contra debitorem agatur, debet probari rem ad eum pertinuisse tempore obligationis, vt. j. de diuer. ⁊ temp. pres. l. de accessionibus, sz distinctionē notatam in l. j. in prin. supra de pig. tu. dic vt eo. ti. ⁊ que no. §. quod dicitur. per Cy. in l. cum res. C. si alie. res pig. da. sit. ⁊ per Bar. de pig. auten. rem alienam.

Si chirographum. No. istam l. ⁊ vid qd no. in l. labeo. ⁊ l. j. supra de pac. ⁊ vide plene per Cy. C. de probatio. l. si de possessione.

¶ Ex lec. anti. ¶ Chirographo cancellato presumitur debitor liberatus, nisi contrarium probetur. h. d. hoc dic vt. C. de sol. l. pecunie. ⁊ l. ꝙ debitori. ⁊ supra de arbi. quod labeo.

Cum de indebito. Not. l. que ponit notabilem distinctionem, cū querit. si qs dr indebite soluisse, ⁊ pars aduersa dicat debite recepisse, cui incumbat onus probādi: ¶ Secundo not. ꝙ presumptio in genere tollitur per presumptionem in specie. Nam presumptio in genere est ꝙ soluens soluerit debitum: qr nemo presumitur suam pecuniam iactare: tamen ista presumptio tollitur per presumptionem in specie, que resultat ex psona recipientis solutionē, qui negauit se aliquid recepisse, vt in principio istius. l. vel ex persona eius, qui soluit, vt qr minor mulier, vel rusticus, vel rerum forensium expers, vt hac. l. in ver. sin autē. simile vidistis in l. diuus. supra de in integ. rest. ¶ Tertio nota hic tex. pro opinione de qua sit mentio in l. nemo. j. de exceptio videlicet quod due exceptiones contrarie possunt opponi in eodē iudicio[c]: nam vides hic quod reus primo negauit sibi solutum excipiendo, postea fuit confessus sibi fuisse solutum. sed excipiendo dicit sibi debitū esse ⁊ auditur, licet in onere probandi grauetur, cuius opinionē puto veram fm Bart. licet contrarium teneat Dy. in dicta. l. nemo. ⁊ in c. nullus pluribus. extra de reg. iur. lib. vj. sed contra predicta videtur autē. contra qui propriā. C. de non. nume. pecu. Sed certe ⁊ recte intelligendo illā authoritatem magis facit pro, ꝙ contra: nam ille, qui venit contra suam affectionem, auditur: licet in aliquo puniatur. qd facit optime ad questionē qd si aliquis negauit se homicidium commisisse, si postea vult dicere se occidisse ad sui defensionem debet audiri: licet in onere pbandi grauetur, argu. istius. tex. ¶ Quarto nota quod ille qui dicit se indebitum soluisse, debet probare duo scilicet solutum indebitum fuisse, ⁊ se per errorem soluisse: ignorantia autē presumitur eoipso quod pbatur indebitum esse solutum, vt no. hic in gl. super verbo, ignorantie. in fine ex qua gl. not. quod quando quis tractat de damno vitando etiam in proprio facto ignorātia presumetur, facit. l. sed ⁊ si me putem. supra de condictione indebiti. ad idem. C. de iur. et fac. ignoran. l. post diuisionem.

¶ Ex lectura antiqua. ¶ Contra negantem de mendacio conuictum presumitur, sed contra cōfitentem non presumitur extra confessionem, cui statur pro se, sicut contra se, nisi presumptio sit pro aduersario. h. d. vsqz ad §. in omnibus. ¶ In text. ibi, debitum, vel fuisse. Fran. accur. ¶ In tex. ibi, si vult audiri. no. quod licet quis precise negauerit factum: tamen potest vti defensione competenti: vnde licet quis negauerit se occidisse, tn pōt postea vti exceptione ꝙ ad suā defensionē[d] fecit fm Jac. in aut. contra qui propriā. Dy. sentit ɔtrū in c. nullus pluribus. tn ista. l. valde obstat ei, nisi dicas ꝙ satis punitur hic de mendacio in onere probandi

pbandi: sed in qstione Dy. esset mēdaciū totaliter īpunitū qd esset absurdū:pria ps ē verior de iure, qr mēdaciū nō aufert ali cui verā ofensionē,nisi i casib⁹ expssis i iure.⁊ iste casus reperit.

Si vero. In tex.ibi ab initio pondera hoc vbum.⁊ adde qd not. insti. de act. §. item mixta est actio de eo.⁊.š.de iureiur. eū q. ¶ No.in solutiōe presumi ɔtra soluētē, nisi aduersarius neget recepisse, qr tunc psumit dolus, ex quo est cōuictus. fallit in illis q errāt impune ɔtra quos nō presumit. ¶ Secūdo no.ꝙ illud,qd est in parte verū,presumit qualiquali psumptione qd in totum sit verum ex quo transiuit in executione inter partes. Item ꝙ olim verum semper psumit verū. ¶ Itē not.ꝙ iuris psumptio nō releuat a necessitate iuramenti suscipiēdi vel referēdi. ¶ Itē not.ꝙ lz solutio indiscreta, idest que nō hz cāz annexam, psumat cū causa,⁊ sufficiat causa psumpta in genere: tamen secus est in obligatione seu chirographo, qr nō est efficax, nisi habeat causam annexā specificatā. ¶ No.tamen ꝙ si scriptura obligatoria cōtinet causam specificatā, illa causa non potest elidi nisi p aliā pbationē per scripturā cōcor.C.de non nu.pe.generaliter. Ad elidēdam ergo vel remouēdā illā causam oportet ꝙ probatio ɔria sit eiusdez generis.l.in scriptis. ⁊ adde qd not.in.l.iurisgē.§.qd fere.C.de pac. ¶ In gl.videt ergo ibi,iudici constat. Not.ꝙ ante apertum seu publicatū pcessum attestationū constat iudici, sed nō parti. Et ex hoc sume duo ar.pmo ꝙ publicatio processus nō obstat iudici,qñ pcedit ex officio,vt no.Inn. de testi.cū clamor.ẜz Ric. ⁊ in spec.de inquisi.§.nūc tractem⁹ v.ẜz nunqd publicatis. Secūdo ꝙ licet testes,ex qbus iudex hz indicia,nō sint adhuc publicati,tñ pōt ponere partez ad torturā.qr ita lz iudici ante publicationem,sicut post,ar.huius gl. Alij. dicunt ꝙ debēt publicari, ⁊ dz audiri ps i defensionē, si quā hz ɔ testes, p quā forte repellet idicia,vt.l.marit⁹.ſ.ō qd.⁊ ar.ī.l.iij.§. si adiicit. ō re.mil.

Si autem. Nota.ex hoc.§. ꝙ cautio non habens causam vel habens indiscretam non vz:qd dic in.ſ.gl.cui gl.cōcor.qd no.in.l.si ex precio.C.si cer.pe.⁊ in.l.generaliter.C. de non nu. pe.⁊.l.si ex cautione. ¶ In gloss. super verbo,exposuit.not hanc glo.idem not.in.l.generaliter. C. de non nu.pe. ¶ In gl.q incipit non exigi proba.⁊c. Not.ex ista glo.ex qua pōt colligi ꝙ error probatur probando rem aliter se habere.de quo habuistis not.per glos.in.l.de etate.§.si.š.de interro.ac.probatur.C.de iur.⁊ fa.igno.l.si post.⁊ in.l.nō fatetur. ſ.ō confes. ¶ In.e.gl.ibi,optimam,⁊ vide qd no.insti. de inuti. stipu.§.item verborum.

Procula. Nota.ex hac.l.ꝙ ex cessione longi tēporis ⁊ computatione rationum sepius facta, ⁊ ex taciturnitate psumit fideicōmissum tacite remissum, ⁊ si aliqd istor deficeret non presumeretur remissio: ita hanc legem intelligit gloss.in.l.libertis.§.j.ſ.de ali.⁊ cib.leg.vbi gl.istam.l.declarat:quod no.bene.

¶ Ex lec.an. ¶ Tunc presumit iter fratres tacita remissio fideicōmissi,si in rōne inuicē sepius calculata eius cōmemoratio nō est fcā.h.d.vide Cy.C.de do.pmis.l.si.in.iij.q.⁊ Dy.in.l.patrē.q in frau.cre. ¶ In tex.ibi,fideicōmissum pure relictū.ista l.est ar. ꝙ sicut frater non soluendo videt acceptare tacitā liberationē,ita pater nō restituendo dotē videt tacite acceptare hereditatē vxoris p filijs,ar.ſ.de pecu,l.si peculiū.§.sicut. Sed ad istā.l. potest responderi ꝙ hic non interuenit sola taciturnitas sed interuenit factum hincinde. ⁊ maior presumptio est in soluēte ꝙ in tacente vt dixi.š.de vsur.cum de in rem verso.

Qui testamētum. No. ex hac.l.ꝙ lz testatōr ɔfiteatur i testamento aliquid se debere alicui, tamen ille in cuius fauorem sit confessio,non poterit petere vt debitum,sed vt legatum licet debitū pbetur qd no.⁊ lz hic loquatur in nō capace, idē est in capace,si ad eius cōmodū facta fuerit talis confessio,vt.l.legani.ſ.de lib.le.⁊.l.qui vxo.ſ.de aur.⁊ arg.le.l.lucius.§. quilqs. ſ.de leg.ij.cum|si.qd no. ¶ In gl. ibi,quid si ab eo ⁊c.dic.l. filio naturali. ¶ In ea.gl.ibi,statur cōfessioni ⁊c.tenet ergo glo.ista ꝙ cōfessio facta inter patrē ⁊ filiū inter viuos non psumit fraudulēter facta. Sed Ja.de bel.⁊ Rich.mal. dicunt istā glo.male loqui dicentes ꝙ omnis contractus presumit fraudulenter factus pbatur per.l.j.C.de na.li. ¶ In gl.ibi,nisi forte omnia vēderet ⁊c. No.gl.que dicit ꝙ vēditio omniū bonor est fraudulosa. nam lz.l. omnes.§.lucius. hic alleg. loquat in donatione,tamen ista glo.intelligit idem in venditione. Item not.š.eo.l.patronus. qd videntur tenere doc.in.l.ij. si qd in frau.pa. Quid si non vendidi omnia bona mea dicens sic, vendo omnia bona mea, sed vendidi singulariter illam rem, ⁊ illam, ⁊ sic de singulis, ⁊ sic quasi nihil mihi remansit dic vt in text. cum glos. in. l. nomen.§.j.⁊.ſ.de leg.iij.

¶ Ex lec.an. ¶ Confessio inter phibitos est phibita, ⁊ presumit nō vera,nisi verificet per pbationes extrinsecas.h.d.l.not.

¶ In text.ibi ei scilz titio. ¶ In tex.ibi exigi non virtute cōfessionis sed virtute pbationis. ¶ In glo.idem si ibi respon.secus. No.ꝙ licet nō teneat vltima voluntas vel donatio inter patrem ⁊ filium spurium vel naturalē vltra legitimum modum, tamen secus.est in venditione ⁊ alio contractu oneroso:nec presumitur fraus ex sola cōfessione precij,nisi esset alienatio omnium bonorum.supple vel maioris partis,vt no.in.l.nomen.§.j.de lega.iij. Contra istam glo.facit.l.j.C.de na.lib.⁊ vide in Spec. de testa. §.j.ver.pone quod filius.⁊ in Spec.de succes.ab intest.in versic. sed nunquid donatum,⁊ vide Cy.in.l.filius cuius.C.fami.ercis.⁊ de sacrosan.eccle.l.j.in vlti.q.⁊.C.de non nu.pec.generaliter.in vij.⁊.xij.q.⁊ vide Jac.de leg.j.in tacitis.Rich.ad.l.j.de nat.lib. dicit ꝙ ibi loquitur de eo qui in nihilum est capax,tamen finaliter inducit contra gl.in aut.quib.mod.nat.effi.sui.§.discreti.ver si.sed etiam nunquid in plus ⁊c.

Si arbiter. In hac.l.glo.magna. dicit etiam Host.ꝙ sufficit ꝙ testificationes in proxi.auditas habuerit a pluribus per istū tex.maxi. cū de facili nō possunt testes scire a quo vel a quibus habuerint illi a quibus se audiuisse certificant:qr probatio non est angustāda seu restringenda,dūmodo testes sint honesti,per id qd habetur in.l.quoniam.C.de heret. ¶ In ea.gl.ibi,vel enim ipsi oēs. dic ⁊ sic vult gl.ꝙ sufficiat ꝙ vnus audiuerit a duobus:alter audiuerit ab alijs duobus:vel ꝙ etiam quilibet eorum ab eisdem duobus audiuerit. Et istud tz Inn.hic ꝙ sufficiat testes esse cōcordes in principali dicto,lz nō sint cōcordes in causis dicti,vt ipse no.in.c.qualiter ⁊ qñ.de accu.vbi.vers.et idē.ibi,dt ꝙ si volo pbare iurisdi.⁊c. Cōtrariū tz hic Hosti.quē vide Inn.in.c.lz ex quadā.de testi.ponit causam ⁊ optime. ¶ No.ex hac.l.tria: primo ꝙ quādo non agitur principaliter de probando certo tēpore,non est necesse ꝙ testes deponāt de tēpore,not.in.l.testium.C. de testi.⁊.l.ob carmen.ſ.tit.ij. Secundo not.in quo sufficit testimonium de auditu. Tertio circa istū tex.vide quod no.Inno.in c.quid per nouale.extra de verb.sig.⁊ vide per Barto.⁊ alios in l.j.in fi.de aqua plu.arc.de materia antiquitatis.adde etiam qd no.in.l.si filius.C.de.pe.her.⁊ in.l.si in aliena.§.j.⁊ de acq.he.⁊c. Conclude quod vbi testis deponit per sensum corporeum auditus proprij, si id super quo probatio queritur est tale,ꝙ per dictum sensum percipitur,tūc valet testimonium de auditu[a]:exemplum.si dicat testis ꝙ titius promisit Seio.x.interrogatus quo modo scit,respondit qr audiui ipsuz promittere.facit quod habetur in.l.j.§.j.de verb.ob. Et per pdicta etiam videt,ꝙ si testes audiuerūt verba cōtrahentiū,licet cortina esset in medio, dūmodo habeant voces cōtrahentiū notas,valebit testimoniū,si deponant audiuisse Titiū promittere Seio.x.vel aliud simile,de quo per gl.in.l.ij.§.idē labeo.de aqua plu.arc.⁊ etiam tangitur p gl.in.c.testis,j.q.ix.⁊ dixi.š.eo.preterea. Aut testes deponunt p sensum auditus,vt si deponūt ꝙ audierūt aliquos carnaliter cōmisceri,nō aūt dicunt se vidisse:⁊ hoc casu tale testimonium de per se nō probat,sz cū fama ⁊ alijs adminiculis sic:⁊ probatur in d.c.pretera. Quando vero testes deponunt se audiuisse ab alio. qui dixit aliquid fuisse dictum vel factum,⁊ illud proprie est testimonium de auditu auditus,ꝙ regulariter nō pbat,vt not.gl. in.c.hoc videtur.xxij.q.v.in casibus autē precedentibus non est proprie testimoniū de auditu auditus. In causa tñ matrimoniali est speciale ꝙ interdū recipitur testimonium de auditu auditus.š.eo.c.quoties.⁊.c.licet ex quadā.⁊ similiter est speciale vbi agitur de factis valde antiquis,vt.l.si arbiter.de prob.⁊ ī.c.qd per nouale.de ver.sig.⁊ eo.ti. veniens.cum ibi no.p Inn. lib.vj. Quid autē si testis interrogatus, an Titi⁹ pmiserit Seio dotem respōdit ꝙ sic. Interrogatus de causa sciētie respondit ,qr presens fui ⁊ vidi, an pbet testimoniū eius: videtur ꝙ nō:qr Titium promitere Seio.x. nō percipit p sensum visus, sed per sensum auditus. Contrarium cōmuniter tenet: qr sensus visus videt esse generalis ad oēm sensum,vt est gl.valde no.ī.c.testes. prealleg.j.q.ix. Et no.etiā Cy.in.l.testiū.C.eod. ⁊ Archi.in.d.c. hoc videtur.xxij.q.v.no.etia Spe.de teste.§.j.ver. itē quod non probet. Quid autē econtra,si dicat se audiuisse id qd percipit p visum,puta qr interrogatus,an titius ingressus fuit talem domū vel talem possessionem, respōdit ꝙ sic:interrogatus de causa sciente respondit quia audiuit ipsum ingredi, an probet. d. Anto.videtur hic velle quod sic: quia ẜm eum sensus auditus ibi includit visum. Sz contrarium voluit Archi. vt.d.c.hoc videtur.⁊ videtur ꝙ melius:quia licet reperiatur i sensu visus ꝙ sit generalis ad alios sensus, non tamen sic reperitur in sensu auditus.facit quod no.Inno.in.d.c.cum causam.ex.eo.

¶ Ex lec. ant. ¶ Ad probandum alicuius facti memoriā, nō est necesse ꝙ testes ō visu deponāt vel de tempore certo: sed sufficit testimonium auditus. hoc primo.at vbi non extant, qui p visum vel auditum memorie teneant ,dicitur memoria non extare.h.d.l.not.⁊ singularis multum. Ad euidentiam premittatis quod in actiōe aque plu.arcen. actor habet tria probare:opus manufactum, nocendi habilitatē, ⁊ extare memoriā ipsi⁹

a ¶ Auditu. Vide Fel. ī.c.preterea.ī princ. ō testi.vbi ēt quid de teste q audiuit mediante pariete ibi ad fi. ⁊ in.c. tam lris. in vl. colum. ad fi.e.ti.de testib.⁊ in.c. lz ex quadam. circa princ.e.tit. vbi ō teste deponente de auditu auditus.

operis manufacti. ecōtra reus defendit siue nō cōstet opus manufactū, siue nō habeat nocēdi habilitatē, siue nō extet memoria: vetustas eīs dirimit ius actoris, vt l. ĥ. in pn. ff. de aqua plu. ar. ¶ Scdo ꝓmitte ꝙ. l. ista loquit ꝓm gl. de duplici proba tione. ff. de pba. affirmatiue memoriā extare q̄ pbatur p eos qui viderūt vel audierūt. Item de pbatiōe negatiue, q̄ ꝓm gl. pbat per testes deponētes ꝙ cōis opi. est ꝙ nemo extet de his q viderint, vel audierint qñ opus factū fuerit. Sed Ray. dicit qō iste tex. loquit de vna pbatione tm̄. ff. de pbatione affirmatiua: q̄ ista negatiua nō est pbabilis ꝓm eū. dic ergo qō hec. l. tātum vnū casum ponit hoc modo, ille q agit act. aque plu. arcen. iter cetera pbare dz ꝙ extat memoria operis manufacti vbi non exigit ꝙ testes dicāt se vidisse, qñ opus fuit factum, sed sufficit siue dicāt se vidisse siue se audiuisse illos q vidissent ꝛc. ꝛ si hoc nō ducāt testes p actorē, productī: sed potius dicant se nō vidisse nec audiuisse ꝛ sic soluit reus. h. d. Nec dicas aliquo modo qō reus dz hanc negatiuā ad sui defensionē probare: tam q̄ actore nō pbante ꝛc. tm̄ q̄ est negatiua q̄ pbari nō pōt. Preterea lra adaptari nō pōt vt ponat duos casus ꝓm Rich. hic est ꝙ pba tio facta p actorē de affirmatiua nō pōt expugnari p pbationē negatiue: q̄ magis credit affirmātibus, vt no. ff. de arbi. diem pferre. ff. si plures. Nā negātes potius negāt actus de quo q̄rit cognitionem siue memoriā ꝙ negēt ipsi⁹ rei existētiā ꝓm Oldr. ꝛ hoc idē no. in. c. ff. de ꝓscriptio. li. vj. ¶ Jn gl. j. inder. ibi asserentes. arg. huiꝰ gl. ꝙ etiā sup facto negatiuo possit pbari fama et opinio ꝛ ibi ip̄z stipulari: sed ꝺ hoc vꝝ apte extra de testibus. c. licet ex quadā. sed dic ꝙ ibi loquitur qñ in illa persona nō consistit veritas sed pbatio veritatis. ꝛ ideo q̄ pbatio ex pbatiōe assumit, non dz esse melioris authoritatis pbatio assumpta, ꝙ illa ex qua sumit. vt in aut. si qs in aliquo documēto. C. ō edēd. ꝛ hic in tali plona q̄sistit ☧itas. ſ. memoria. ꝛ sic est hic pbatio veritatis nō pbatiōis. ꝛ sic bñ dicit hec gl. ꝛ Rich. ꝛ Ly. in addi. qō est subtile ꝛ notabile. adde dicit Dyn. ff. de aqua plu. arcē. l. ĥ. ff. itē labeo. ꝙ cū q̄rit vtrū testes debeāt testificari de visu vel auditu, vel auditu audit⁹ refert, aut testis itroducit ad pbādū vexationē hoīs vt titiū occidisse martinū. ꝛ ſi. ꝛ tūc ō visu. vt in aut. de here. ꝛ fal. ff. si ☧o absunt. aut ad pbādū verū actū ☧bi ꝛ tūc sufficit si deponat de auditu. ppio. vt. ff. de mili. testa. diuus. aut ad pbādū memoriā ꝛ sufficit audit⁹ audit⁹ ꝓm Dy. ꝛ Ly. hic in addi. aut ad probandū aliud sensatū: ꝛ tūc ꝺz deponere p sensum illi sensato cōgruū. vt si deponat de odoratu p odorabile. si de tāgibili p tactū. si de gustabili p gustū. vt no. Jnno. de testib⁹. cū cām. Nā qnq̄ sunt sensus corporis q̄ ptinēt ad testē. vt. l. cū eo. ff. de acq. possessione, id aūt qō nō est in sensu sed in iure q̄sistit, vt dñiū non pbat̄ p testes niſi adꝺiant cāz facti ꝙcludētis. nec valet dictū testis sup iure nisi iserat cām facti ēt si de cā nō esset interrogatus. vt no. Jnno. in. d. c cū cām. ꝛ not. in spec. de teste. ff. nūc tractandū. ver. vt aūt. Dicit aūt specu. ꝙ nolle visus oēs sensus cōtinent vt in spec. de teste. ff. j. ver. itē qō nō ꝓbibet. ꝛ. ff. nūc tractandū. versū. de auditu. adde qō no. Jac. de are. C. de testib⁹. testū. ꝛ ibi probatio veritatis: q̄ memorari est hic illa veritas q̄ est pbāda. ꝛ adde qō no. Jnn. de ver. signi. veniēs. ꝛ. c. qd p nouale. ꝛ spec. de pba. ff. j. ☧ſi. vlti. querit. vſq̄ ad ſi. ff. vbi oīno vide. ¶ Jn ea. gl. in ſi. arg. ꝙ nō pōt pbari notoriū niſi pbat̄ factū: q̄ factū est principale. ꝛ ideo est pbandū arg. huius gl. qō dic per Ly. C. de accusa. ea. gdē. ꝛ qō no. Jnn. de offi. deleg. statuimus. Ultimo adde q̄ ista. l. loquit de testimonio auditus ꝛ visus, qñ sufficiat testimoniū auditus ab his q viderūt vel audit⁹ audit⁹. qō no. ꝙ Arch. ꝛxĥ. q. v. hoc videt. Item quia hec lex loquit de probatione temporis non limitati: vel limitati adde quod no. ff. de testi. ob carmen. ff. ſi.

a ¶ Proba tur. vide se li. l. c. p tuas. ō pba.

Operatores. Filiatio probat⁹ non solum testibus: sed etiaꝫ his indiciis. ꝛ probationibus. ꝛ licet mater calore ire cundie asserat filium esse spurium hoc probationem veritati contrariam non inducit. h. d. ꝛ no. legē. Quid si mater hoc moriens diceret tāquam cōscientia ducta. dic vt not. Jaco. ꝛ Ly. ff. de his qui sunt sui iuris. filium diffinimus. in lectura, adde qō no. Jnno. extra qui filij sint legi. transmisse.

¶ De Fide instrumentorum. Rubrica.

b ¶ Jnstrumētorū. vi de fel. i rū. eo. tī. de fiō Istr. ī ☧. in. ĥ. cōclusio. cum seq.

Instrumentorum. Not. ex hac. l. ꝙ ex collusione vocabuli colligit ꝓpria significatio vocabuli. ¶ Sed circa istā. l. q̄ro nūqd data dilatiōe ad ꝓducēdū Istrumēta, poterūt ꝓduci testes. Sed ☧iū not. Specu. in titu. de dilatio ff. in. versi. quid si actus.

c ¶ Ex lec. anti. ¶ Non solū charte, sed etiam testes cōtinentur b appella. instrumentorū[b], sc̄z in larga significatione. h. d. tex tus cū glo. vñ instrumētū est genus ꝛ species, sumptuz pro gñe prediꝺicatur deꝫ omni specie probationis, q̄ ꝺz ab instrumēdo: sed sumptū pro specie predicatur solū de scriptura legitima ꝛ pbatoria. Jn tex. ibi. testimonio. i. scripture. ꝛ ibi persone. i. testes.

Vicunq;. Jn gl. ibi publicatum ꝛc. idem no. in authen. si quis i aliquo. C. de edēdo. ¶ Sed quero de duobus, primo, an sufficiat consensus ambarum partium sine iudice: ꝺic ꝙ non. per Jnno. extra ꝺ fide instru. c. si instra. ꝛ in Spe. de instru. edi. ff. ostenso. versi. hoc etiam not. ¶ Sed quero, an cū instrumentum exemplatur iuris authoritate debet pars citari: ꝺic ꝙ sic, vt ꝺicit Jac. de are. in aut. si quis aliquo. C. de edendo. ꝛ ibi per Ly. ꝛ per Spe. in ti. de instru. edi. ff. ostenso. ¶ Ulti. not. seq. partem glo. ff. Ex lec. ant. ¶ Probatio ꝺz fieri ex originali, non ex sumpto etiam si fiscus producat sumptum, siue exemplum. h. d. ¶ Jn tex. ibi, fisco multo magis si a priuato. ꝛ ibi, calumniosam iuris presumptionem. Frāc. ac. ꝛ ibi scripturam. i. exemplum, Franc. acc. ꝛ ibi, vim legitime probationis. ¶ Jn gl. tria ibi: ꝛ exēplar hz etiam alia nomina: vt no. C. eo. Sctus. ꝛ ibi, priuata: q̄ tunc sumitur ex inualido: sed hec non est bona ratio: q̄ qñq̄ priuata, scriptura est valida tam in via obligationis ꝙ in via pbandi, vt. C. q̄ po. in pig. ha. scripturas. ꝛ ꝺixi. ff. de pig. cū taberna. ff. j. restat. ver. pe. ꝛ ibi intercessit. cōsitetur ꝙ ex tali scriptura pbat̄ exēplū ex scripto sumptum, sed nō probat̄ illum Sctū inter me ꝛ aduersarium meum intercessisse: als sequeretur ꝙ plane probaret in negocio principali: qō est fal sum hz Rich. vel forte nil probat: q̄ nō est rite facta exemplatio, ar. ad hoc qō not. Ly. C. depo. desideriū. ꝛ quod statim dicam ꝛ ibi bona fides: q̄ qui scriptura qualiquali ducit. censetur esse bone fidei, arg. de interrog. act. de etate. ff. ex causa. ꝛ sic instrumentum minus solēne offert causam vsucapiendi: quod est not. Alī dicunt ꝙ licet ex cuset a dolo. tū iste error iuris non prodest in iucro vsucapionis, vt. ff. de vsucapio. nunq̄ ꝛ hoc hz Richar. ꝛ ibi inducitur non credo verū: nā quo facit presumptio instrumentū qō alibi factum est, ꝙ vbi negocium: qō probari ꝺz: nec obstat ꝙ probatū facit presumptionem q̄ illud tacitum est in eo loco, vbi factū est negociū de quo agit. credo ergo ꝙ nil operet tale instrumentū, non legi time sumptū: ꝓm Rich. ꝛ Ly. in addi. vel ꝺic ꝙ non operetur presumptio iuris, sed presumptio hominis, a qua pōt causari bona fides, vt ꝺictum est. qō est not. ¶ Ul. ꝺistingue quando queritur, vtrum instrumentum publicatū de authoritate iudicis pbet nec ne: sic ꝺistingue, nā aut in publicatione talis instrumēti cum authoritate iudicis fuerunt ambe partes volentes, vel citata aduersa pars, ꝛ tunc probet contra omnes: ꝛ ita debet intelligi hec gl. que ꝺicit instrumētū publicatū cū authoritate iudicis procedere. Aut aduersa pars non fuit citata, nec volens: ꝛ tunc vtrum probet ꝺ illum, qui fecit interponere authoritatem: ꝛ probat de edē. si quis quemad. test ape. l. ĥ. ff. pe. C. de fide instru. aut. ad hec. aut ꝺ alios, ꝛ nō probatur aliquo mō vt in d. auf. si quis in aliquo. ꝛ est rō timoz. ne falsitas cōmittatur ꝓm Ly. in additio. ꝛ facit extra de confirmatione vtili. vel inutili. cū dilecta. ꝛ. C. de fide instru. sicut iniquū. ¶ Quero, an ꝺicatur originale nō solū imbreuiatura prima, sed illud qō ide notarius sumit ex ea: ꝛ ꝺico ꝙ sic: qō apparet, quia in summēdo nō requiritur iudicis authoritas, nec citatio ptis. de hoc no. Bar. in. l. sempronius. de leg. ĥ. ¶ Secundo quero si notarius non complenit registrū, ꝛ eo mortuo completur de mandato iudicis, qō debet fieri cū clausulis consuetis ꝓm naturā contractus, vtrum illud ꝺicatur exemplum vel originale: ꝛ videtur ꝙ originale: quia ipm habet primā cōfectionē: cōtrariū credo, cū requiratur ptis citatio. ꝛ iudicis decretū, nisi hoc haberet alius notarius ex cōmissione gñali sibi facta p superiorē. de hoc not. extra de fide instrumentorū. cū p. tabellio. per Jo. an. nō ꝺico ꝙ tunc sit originalis: q̄ nō est protocollū: sed ꝛ non requirat alia authoritas iudicis. ar. de condi. insti. l. que sub condi. ff. ſi. ꝛ per consequens exercitus non per viam inrisꝺictionis. habui hoc de facto: est productum instrumentum originale ꝛ registrarum apud acta, vtrū illa scriptura actorum habeatur loco originalis, vt possit ex ea fieri sumptum sicut ex originali nec ne: prima facie videtur ꝙ sit sumptū quia est diuersa manus, ꝛ diuersitas loci ꝛ temporis: q̄ ex registratu sumitur fides sicut ex originali, argu. C. de fide instrumentorum. aut. ad hec.

Repetita. Quero de intellectu istius. l. nūdeista. l. ꝺz intelligi de ꝓnata scriptura nā si notarius apponeret aliā ꝺiē i instro, ꝙ deberet sine dubio falsū committeret. ꝛ itellige hoc, si fuerit apposita dies antiqor ꝛ nō ☧a. Sz si ē apposita ꝺies vera: vt puta cōsitetor ego debitor

debitor hodie, ꝙ iam sunt sex menses ꝙ obligaui talē rem, tā nc scriptura nō esset falsa, cū talis cōfessio nō preiudicaret aliꝭ creditori, cui prius obligauit, vt. s. de pig. l. si stipulatus. quod not. ¶ Ex lec. ant. ¶ Si duo cōmittūt falsum circa idē, vnus alium non accusat. ⁊ ēt i puata scriptura pōt falsum cōmitti. h. d. Ⓒcor. C. de fal. si creditor colludēs. ⁊. C. vi bo. ra. l. fi. ¶ In text. ibi. non videri cōtum ad hoc, vt vnus possit aliū accusare. Tho. forma,

Pare hypothece. Instrumētum fit ad probationem, non ad substantiam contractus. h. d.

Si de tabulis. No. istā pulchrā ⁊ nota. l. cū queritur apud quē debeāt esse instrumenta testamenti, de quo dic vt habes hic. ¶ Ex lec. ant. ¶ No psumi p sentibus facit qd no. s. si cer. peta. cum quid. ⁊ quod hic dicit seniorē preferri. dicit Innoc. ꝙ ad seniorem pertinet cōuocatio capituli, vbi non est alius deputatus
1 vt ipse no. in. c. j.ª de ma. ⁊ obed. ⁊ vide Arch. l. dist. domino sancto. ⁊ facit qd not. ⁊. qd cuiusqꝫ vniuer. nomine. nulli. Est etiam ista. l. arg. ꝙ in pari numero melius censeatur testimonium virorum ꝙ mulierum ⁊ credibilius.

¶ De Testibus. Rubrica.

1 Testes sunt necessarij in causis ciuilibus ⁊ criminalibus.
2 Iudex numerum testium taxare potest.
3 Edictum testium est prohibitorium.

Testimoniorum. No. ex hac. l. ꝙ edictuꝫ de testib⁹ est phibitorium. quilibet enim admittitur in testem, qui non phibetur. Ultimo circa istud pun. vide gl. super verbo, litibus, in fine. Sed certe causa dicetur ante litem cōte. ⁊ post: sed lis dicitur post litem conte. tñ vt in. c. ex parte. extra de ver. sig.

1 ¶ Ex lec. ant. ¶ † Testes sunt necessarij in causis criminalib⁹ ⁊ ciuilibus, ⁊ quilibet est habilis ad testimonium, nisi p aliquā legem repellatur: ⁊ testiū multitudinem iudex dꝫ refrenare. h. d.
2 ¶ † No. ꝙ iudex pōt taxare numerū testium: ⁊ ad hoc allegatur ꝙ qualiter intelligat dic vt in. c. sepe. ver. testium. ⁊ ver. non sic. de
3 ver. sig. in cle. ¶ In tex. ibi, quibus. † Not. ꝙ edictum testium est prohibitorium, scꝫ certarū psonarū: ⁊ ad hoc allegatur. ⁊ ibi sufficientem verisimiliter. nā ⁊ ante depositum pōt fieri ista refrenatio. Et adde qd not. Inno. extra. c. cū causam. ad fi. ⁊ facit extra de proba. licet causam.

In testibus autem. In text. ibi vacillat. no. vacil
b lantem non admitti b ad testimonium.

Quanquam. No. ex hoc. §. ꝙ iudex pōt refrenare testiū multitudinem effrenatā: sed que dicatur testium multitudo effrenata, vide per Inno. in c. cum causa. extra de testib. ⁊ etiam per gl. quam vide ⁊ not.

1 Testis propter inimicitias redditur suspectus.
2 Amicus repellitur a testimonio.

Testium fides. No. ex hoc text. ꝙ magis creditur ei qui est in digni
c
1 tate, ꝙ ei qui non est in dignitate c. ¶ † Secundo not. ꝙ propter inimicitias quis testis redditur suspectus: quod intellige vt in gl. que incipit, vbi distinguit. Et aduerte ad glo. que incipit, ꝙ suspectus. inquātum dicit quod iudex de omnibus cōditionibus testis dꝫ inuestigare ex suo officio ab hominibus bone opinionis: quā gl. tene, ⁊ idē no. in autē. de testib. §. si vero. Et circa predicta vide qd no. p. Inn. in. c. quoniam cōtra. ⁊ in Spe. in tit. de teste. §. notandū. vsi cōsiderare. ⁊ aduerte quod dicit de inimico, ꝙ debet intelligi de inimico capitali, seu de eo q habet causam omnium bonorum. et vide circa hoc quod no. in aut. de testi. §. si vero. ⁊ in aut. si dicatur. C. eod. ⁊ vide qui dicuntur inimici quoad istum tractatum in. c. cum oportet. extra de accu.
2 ¶ † Tertio no. ꝙ amicus repellit a testimonio. Sꝫ aduerte ꝙ si quidam est amicus leuis amicitie a testimonio non repellitur, ⁊
d ita loquatur. l. sciendum d. s. de vsur. aut est amicus non leui amicitia, sed magna: tūc repellitur iuxta distinctionem que ponitur in. l. late. §. amicos. j. de ver. sig. ⁊ ita iuxta pdicta dꝫ itelligi quod no. in aut. de mona. §. cogitandum.

Tu magis. No. ex hoc. §. ꝙ iudicis arbitrio cōmittit quāta fides sit adhibenda testibus: ⁊ vtrū sit adhibēda vel nō: ⁊ hec gl. concludit ꝙ testis dꝫ esse notus iudici: an aūt debeat esse not⁹ parti, cōtra quā producit: gl. dt ꝙ sic in actione psonali, nō aūt in actione reali. Sed p huius gl. declaratione dic ꝙ si quidē testis producitur ad testificandū super aliquo qd nō respicit factum partis: ⁊ tunc non est necesse ꝙ cognoscat partem, puta si fuit adhibitus ad testificādum an tale opus fuerit factū vel non, ⁊ hoc vult dicere ista gl. ꝙ i reali non est necesse ꝙ testis sit notus parti. Si vero hꝫ testificari super eo qd respicit ptē, tūc est necesse ꝙ cognoscat partem, puta si c fuit adhibit⁹ ad testificādū, an tale op⁹ fuerit factū vl' nō aliter de eius facto testificari nō posset. ⁊ hoc vult dicere gl. j. Sꝫ aduerte ꝙ licet partē nō cognoscat: sed tñ dicat ꝙ si eā videret ꝙ cognosceret, sufficeret: vt no. supra si nō ex nox. cā aga. l. j. ⁊ no. extra de testi. c. cum cām. ¶ Scdo no. ꝙ iudex pōt interrogare testē de tēpore, vt not. i. l. testiū. C. eo. ⁊. j. eo. l. ob carmē. §. fi. An aūt testis possit deponere testimoniū i scriptis: dic ꝙ nō: quia iudex debet audire viuā vocē: ⁊ sic qua cōstātia ⁊ qua trepidatione loquat. l. de minore. §. tormēta de qsti. Si tñ testis iurat⁹ deponeret dictū suū inscriptis nō ↄdicēte iudice neque parte, ⁊ in psentia iudicis scripturā testimonij porrigat, vel dicat se testificari, vt in illa cōtinet, videt testimoniū valere, vt voluit Bar. i. eos. ff. de fal. ⁊ facit quod ipse not. in. l. theopōp⁹. de dote pleg. Sec⁹ si i absentia p lrās deponeret dictū. iij. q. viij. i. c. si testes. In. i. c. de testi. extra eo. no. i. l. testiū. C. eo. ⁊. j. eo. l. ob carmē. §. fi. d

Eiusdē quoque. Not. ex hoc. §. ꝙ fama p se nō pbat sed pbationē e co-
e adiuuat. Sed dicit gl. ꝙ fama facit semiplenā pbationē. qd intellige in ciuili. ⁊ idē intelligit Spec. in tit. de no. crimi. §. fama, e sec⁹ i criminali vt ibi no. p eū. ⁊ est gl. ordina. i. c. veniēs extra de testi. lꝫ Dy. cōsulēdo tenuerit ↄtrū, quod etiā i criminali faciat semiplenā pbationē in cōsilio quod incipit, In qstione q vertit ⁊ vide quod ipse Dy. no i. l. ij. §. etas. de excu. tu. ⁊ aduerte qꝛ gl. dicit hic ꝙ fama pbat p duos testes qui pbēt maiorē partem populi hoc sentire. Sed aduerte ꝙ testis dꝫ reddere cām: qꝛ dꝫ dicere ꝙ audiuit dici a maiori pte populi: nā testis debet testificari p vnū de quinque sensib⁹ vt. l. qui testamēto. j. de testamētis. in fi. Sed an famā sufficiat pbari esse in vnaquaqꝫ pte ciuitatis, an in loco delicti: tex. q est in. l. de minore. §. tormēta. j. de questio. videt dicere esse necessariū famā probari esse in vnaquaqꝫ parte ciuitatis: sed de iure canonico requirit ꝙ fama pbet esse in loco delicti, vel vbi aliqd dicit esse factū. ita no. i. c. inqsitiōis. extra de accusa.

Ideoqꝫ diuus adrianus. Iste text. dum dicit se nō testimonijs ⁊c. inducit p Iac. de are. ꝙ maleficiū nō pōt
f pbari p istrumēta f de q. q. p gl. i. l. ↄ negātē. ad. l. aquil. ⁊ i. l. iij. §. senat⁹. j. de accu. d q p Io an. i. c. si. ex. d iuretu. ⁊ i. c. ij. ex. d v. sig.

1 Persone que repelluntur a testimonio.

Sabino quoqꝫ. Not. tex. ꝙ pars pducēs testes dꝫ ipendia dare, de quo
1 habes i. l. si qn̄. C. e. ¶ † No. ex hoc. §. in vers. lege iulia. q psone phibeāt dicere testimoniū, ⁊ inter alias personas q hic enumerāt est ipubes ⁊ ifans. ⁊ ideo gl. qrit an fact⁹ pubes possit ferre
g testimoniū de his q vidit in pupillari etate g: ⁊ vr hic gl. velle ꝙ sic sup verbo, ipuberes. ⁊ cū hac gl. cōcor. qd no. i. l. notionē. §. instrumētorū. j. de vb. sig. ⁊. j. de testa. l. ad testiū. istit. de testa. §. testes. Sꝫ Dy. in hac. q. dicit ꝙ qdā factus pubes testificat de eo qd vidit i pupillari etate, i q tñ erat alicuius discretiōis, tūc ei⁹ f dictū vꝫ. Si vero testificat d tali tpe pupillaris etatis, in q nō habeat discretionē, tūc ei⁹ dictū nō vꝫ. ita no. ipse i. l. accipiunt. j. ad sille. ⁊ ē gl. ordin xxvij. dist. i. c. relatū. ⁊ vide qd not. spe. i ti. d teste. §. j. vsi. itē accipit. Scdo dixit ꝙ ifamis repellit a testimonio: qd itellige de infami ifamia iuris. Nā ifamis ifamia facti admittit ad testimoniū: d q videbis i. l. cassi⁹. s. d sena. C. d sū. tri. ⁊
h fide cath. l. j. h in fi. l. j. i gl. supra de his q no. infa. Sꝫ aduerte qꝛ gl. q incipit, sine delictu. q dicit ꝙ infamis, q admitt ad testimoniū, dꝫ admitti cū tormētis. p qua gl. facit tex. i. l. ob carmē. §. si rei. j. eo. ⁊ vid qd no. i aut. d testi. §. si vo ignoti. Itē aduerte ad g l. q dicit ꝙ ifamis ↄ infamē idistīcte admittit, an sit veruꝫ: dic vt no. Ia. de are. in. l. cū mulier. j sol. mat. predicta sunt vera de iure ciuili. sed de iure canonico infamia facti nō repellit quē a testimonio in cā ciuili, sed in causa criminali sic. vt extra d test. g c. testimoniū eius, ⁊ extra de excep. c. j. In gl. ibi, qd de homicida circa istā gl. vide extra eo. c. antepe. aduerte quia quādo ↄtra testem excipitur ꝙ est criminosus, debent apponi circunstantie criminis, sicut in libello accusatorio.

Quod ad testes. Not. text. ibi, que consuetudo ⁊c. not. ex hoc tex. ꝙ in h his que spectant ad litis ordinationem debet inspici consuetudo loci, vbi lis agitatur, vt. l. ij. circa fi. C. d iuramen. cal. facit. l. ij. C. quemadmodum testa. aperi. In his vero que pertinent ad litis decisionē dic vt habuistis in. l. si fundus. supra de euict. ⁊. l. j. s. de vsuris. Et circa predicta vide quod not. Inno. i. c. j. extra de conse. xij. dis. c. illud.

a ¶ In. c. j. vbi oīo vide fel. ⁊ adde frā. are. i. l. cū quid. in. j. co. s. si cer. pe.
b ¶ Nō admitti. fꝫ nūqd scribi debeat vacillatio testiū vid fe. i. c. qm̄. in antepe col. x. ⁊ qro. de pba. ⁊ qn̄ testis dicat vacillare. vide. d. Ale. de Imol. i ↄsi. lxij per totum. in. j. parte.

c ¶ In dignitate. vid oīo fel. i. c. cū p. mācōnella. d acc. in fi. vbi ponit qlr hoc itelligat. ⁊ ad d frā. are. i. l. heredes i. iij. col. j. de testa. ⁊ i. l. j §. creditū. supra si cer. peta.

d ¶ Sciēdū. ⁊ hic adde qd dixi in apposti.

e ¶ Probationē. vid. d. Alex. de imo. i cōsi. xix. i. ij. col. in. j. pte. ⁊ i ↄs xx. iiij. i j. col. ⁊ i vij. ⁊. viij i. ij. pte. ⁊ i cōs. iiij. i. ix. col. i. e. pte. ⁊ i cōs. ccv in v. col. ea p x. vbi ponit qd i faetis atiqs ⁊ qd operetur pbatio fame ⁊ i ↄs. lxvj. i iij. co. i. iij. pte. vbi ponit an fama faciat semiplenā pbatione ad de ꝙ factū cū vno teste faciat plenā pba.

f ¶ Instrumēta. vide d. alexā. de imo. i. l. ptor. de edē. ⁊ Ol. i ↄsi. cx. viij. ⁊ fel. in. c. cū in eccl'is. d ma. ⁊ obe. ⁊ remissiue ad. d. oa. cū in eccl. in. c i. de excep.

g ¶ Etate. vide frā. are. i. l. ad testi. j. d testa. ⁊ qd ibidem ad eū dixi in appositi.

h ¶ L. j. vbi vid eundē bal. i noui ipsis. nūc. xxj. ⁊ qd ibidē dixi i apposti.

¶ Sequitur ex lectu. anti.

Testium fides. No. q primo inquiritur de persona testis, cuius status sit. Scdo de vita, an sit vite culpate vel inculpate. Item de fortuna, an sit locupies vel egenus. Quarto de motu animi: an sit amicus vel inimicus: debet enim testimonium carere suspicione. ¶ Quero an ista considerentur tpe iuramēti vel tpe depositionis: dic per Azo. in summa de testi. ver. item quid si post. in vlti. & Jac. de dam. infec. dāni. §. sabini. & in spec. de teste. §. j. ver. quid si erat. ¶ Secundo quero an de istis impedimentis sit testis interrogandus: dic per Inno. de accusa. inquisitionis. ¶ Item quero, quid si testis interrogatus dicit se inimicū, vt non valeat eius dictū[a]: not. in specu. de teste. §. j. ver. quid si testis. adde etiam q non quelibet amicitia vel inimicitia repellit testē, sed grauis que inducat animi motum, vt. s. de vsu. sciendum. supra de arbi. licet. extra de accusa. cum p. & quod not. Inn. de re iudic. cum J. & A. & de testi. ex parte Ade.

Ideoq3 diuus. Quia multa sunt ingrenda de testib', & ēt a testib'. No. q iudex magis pōt scire, q alij quāta fides adhibēda sit testib'. dicit Inno. q si iudex vidit testem pallere vel tremere, qd d3 hoc mandare notario, qd hoc scribat vt ipse no. extra de proba. quoniā cōtra. ¶ Scdo no. q testes qui dicunt precise eundē sermonē presumūtur subornati & instructi[b]: nō tñ est hic presumptio iuris sed hoīs, que in aliquo attenuat fidē testis in Spec. de teste. §. nunc tractemus. ver. cautū quoq3. & versi. seq. & ideo errāt notarij qui primo scribūt dictū vnius testis, & de alijs dicūt, dixit id quod primus: quod dic vt not. extra de ver. sign. nihil obstat per Jo. an. adde q licet testis sit instructus, non tamē per hoc debet dictum suum falsum reputari, nisi aliud probetur, vt no. Rofre. in titu. de senatuscon. libo. vbi videas.

Eiusdē quoque. Iudex nō d3 se astringere ad vnā speciē pbationis: & vna species corroborat aliā, & fama corroborat testimoniū Vitatis. h. d. & glo. vult q corroboret supplēdo. Itē faciēdo pualere. ¶ In tex. ibi, summati. i. in cōclusione. Not. ex eo. qd dixi qd iudex nō debet se arctare ad vnā speciē probationis: q2 ideo iudices statuūt terminū ad probādū per omne genus pbādi. Et not. etiā ex duabus pbationib' impfectis resultare vnā pfectā, etiā si sint diuerse speciei & hoc q2 agit de aliquo pbādo, secus si ageret de aliquo inducēdo: q2 diuersa specie nō cōstituūt vnū totū, vt no. in. l. j. C. qui nu. tut. & de excu. tuto. l. ij. §. etas. ¶ Secūdo not. de numero, & est ratio: quia vbi est multitudo, ibi presumitur aliquis bonus & verax, vt not. in. l. j. in fi. s. eod. quāq3 tñ virtus pbationis nō consistit in numero, sed in deponentibus magis s3 naturā iudicij: vt si quatuor testes probāt possessionē meā simplicem: duo tuā titulatā, preualent tui in interdicto vti possidetis: q2 magis deponunt sm naturā interdicti, in quo quāto magis possessio est iustificata a titulo vel causata a dn̄o, tāto magis valet, vt extra de pba. l3 cām[c], nisi ipsi testes essent cōtrarij: q2 tūc plures absorbēt pauciores, vt. j. eo. ob carmē. §. fi. & hic. ¶ Itē not. hic de fama q multū operat: & hoc verū in cā ciuili, secus in criminali, vt no. Cy. C. de. q. l. fin. Istud est verū quantū ad supplendū defectū probationis, sed quantum ad faciendū preualere probationem probationi vel presumptioni multū operatur etiā in criminali, vt. j. de qō. l. de minore. §. tormenta. ¶ Itē not. ex glo. hic qualiter probetur fama[d], & per istā gl. dixit Dy. q si testis interrogatus de fama, rñdet, qd est publica vox & fama: & interrogatus quomodo scit, rñdet quia hoc publice dr p hoīes, q probata est fama plene. & ita Dy. de facto consultus rñdet per. l. si quis patrem. s. ad macedo. & ibi per Cy. in addi. aduocati dicunt q iste non videtur reddere causam per sensum corporis: q2 loquitur per verbum impersonale. vnde debet dicere q audiuit dici cōiter vel a maiori parte gentiū. Bart. dicit q tacite videtur deponere per sensum corporis: q2 aliter nesciret quid diceret, nisi audisset: & sic implicite deponit per sensum, vt no. Bar. in. l. j. s. si certū pe. ¶ Vlti. not. hic in glo. q semiplena probatio est species per se: de semiplena presumptione non habemus. l. claram, que dicat q sit reperire semiplenā presumptionem. ¶ Vlti. not. in tex. q ad iudicē pertinet credere & discredere ex gestis. & adde qd no. Jo. an. post Innoc. in. c. causam que. extra de re iudi. vbi videas.

Idem diuus. Not. q iudex debet interrogare testes, nec sufficit q testis alibi deponat dictū suū: & illud dictū transmittatur ad iudicē: sed dbet esse presens. Adde qd not. in. c. presentiū. de testi. lib. vj. per Archid. ¶ Secūdo not. q non sufficit testē deponere dictū suum coram honestis viris, licet sit iuratū corā iudice, & licet sit etiam testis de necessitate recessurus, vt in versi. Sabino. Conclude ergo q testis debet esse coram iudice, & corā eo iurare & deponere ad hoc vt valeat dictū suum pōt tñ iudex in ciuili causa cōmittere examinatio. testium: quod dic per Dy. in. l. scire op3. §. pe. de excu. tu. & in spe. de teste. §. nūc tractandū. ver. item ad officiū. ¶ No. etiā hic arg. q maleficiū nō probatur per instrumentum vel schedulas trāsmissas. Jaco. de are. dicit q probatio nō potest fundari probatiōe alterius maleficij, q nō cōsistit in scriptura, sed bñ pōt coadiuuari & corroborari. & remittit Cyn. ad not. per se. C. de proba. l. iubemus. & in. l. cōtra negantem. C. ad. l. fal. & vide quod no. Arch. ij. q. vij. plerisq3.

Lege iulia. In tex. ibi, nā quidam. Not. hanc conclusionem, ex qua sume tres regulas.

Sed & diui fratres. No. hic q rōne cōsuetudinis vnus iudex pōt citare in territorio alterius: hoc arg. dico q etiā caperet malefactorē: qd est not. & adde qd not. xij. dist. illud. in glo. Joan. & erat hic cōsuetudo gn̄alis puincie totius. Idē in cōsuetudine certorū locorū interest ipsa loca: q2 cōsuetudo pōt derogare iurisdictionē de loco ad locū: qd ē no. Idē in statutis emanātib' de cōi cōsensu talium locorum, facit. l. mediterranee. C. de anno. & trib. & l. de de locis. & adde quod dixi in. l. si fundus. s. de enic.

Lege iulia. Circa istam. l. quero qd in alijs affinib' hic nō enumeratis: vide qd no. gl. in. l. vestē. j. de iniurijs. & vide qd not. glo. hic super ver. sobrinam. & vide qd no. in ij q. ij. c. ablens. ¶ In gl. ibi, sed an pro eis &c. tu dic s3 nostros doc. q aut fauor solus est cā nō cogēdi testem testimonium ferre tūc pro eis testimonium valet, arg. l. quod fauore. hic alleg. qñq3 nō est solus fauor sed reuerentia cā non cogendi testem ferre testimonium, tūc etiam pro eis nō valet vt in liberto: quod not. Facit. l. ista qd etiā in criminalibus sunt testes compellendi ad ferēdum testimoniū ex eo qd excipit certas psonas, vt hic: vide de hoc in. c. dilectorū. extra de test. cog. per gl. & doc. & no. distinctionē, quam hic ponit Jo. Idem dicit Host. d priuilegiatis vt non possint compelli vt sunt aliqui de quib' habet. iij. q. iij. cap. placuit. §. itē in criminali. et cap. si testes §. itē lege iulia, et. §. itē inuiti. qd poterunt etiam compelli, quādo aliter veritas haberi nō pōt: q2 nullum priuilegium nec aliqua pietas excusat a peccato. j. de vsuris. super eo. & sic sm Host. erat dr̄ia inter priuilegiatos solum qñ veritas aliter haberi pōt: q2 tūc nō cōpellunt priuilegiati sed alij sic. Joan. in c. j. de testi. cog. & idem voluit de sacerdotibus. & concordat gl. in c. super eo. ti. alleg. c. extra. de. xiiij. q. ij.

¶ Ex lect. anti. ¶ Enumerat quasdā psonas, q ad testimonium nō cōpellunt inuite, quā. l. declarat Spe. in ti. de teste. §. & de testiū. & ibi declarat de vxore & fratre, vtrum possint cōpelli, nec ne: qd satis hic declarat in verbo, priore gradu. ¶ Not. ar. q syndicus nō teneat denunciare maleficia istarū psonarū cōiunctarum l3 sit publicū offm̄ istius denūciationis. tñ idē in teste: q2 est publicū offm̄: sicut em̄ testis pōt omittere nō testificari ita syndicus pōt omittere nō denūtiare: l3 qs dicat q statuta q simplr dicūt denunciationem. non recipiane interpretationem ab hac. l. arg. supra de alea. l. j. §. qd aūt, cogitabis. & facit. C. de excu. tu. q q. ¶ Scdo no. q si offendi aliquē pn̄tibus istis hic nominatis, & accusor de offensa criminaliter. vel ēt conueniar ciuilr, q hmōi psone nō possunt cogi ad testificādū p3 me nec potestas pōt eas mulctare ob hoc. S3 quid si cogeret de facto nūqd valeret testimoniū eorū: dicit Cy. q non, vt in aut. presbyteri. C. de epi. & cle. secus si non essent coacti: l3 q2 noluerūt allegare eorū priuilegiū, tunc valeret eorū testimoniū: q2 litera dicit hic inuiti. ergo contrarium a cōtrario sensu, & est expressum. j. de his quib. vt indig. l. post legatum. §. his vero.

Idonei. In gl. ibi vel iurisdictionis. Pe. intelligit hanc nō esse verā: & id dic p Cyn. in l. iiij. de testib'. an aūt dn̄s possit esse testis pro suo subdito: vide cap. causam. extra de offic. delegati.

¶ Ex lect. anti. ¶ In gl. siue liberi siue, ibi. §. qui manumittitur. quid de vasallo: dicit spe. q iuramētū fidel tal' is est spēs seruitutis in spe. de teste §. j. ver. sed nūquid vasallus. & ar. supra de pba. si filius. & est glo. ord. de vsufru. si cuius. §. j. repellitur ergo quia ei potest imperari. arg. huius. l.

Inuiti. In gl. ibi contra. Sed tu cōtra &c. Sed d. Mar. si. l. intelligit aliter dicēs q illud q hic dicitur, debet intelligi qd non cogunt dicere: scilicet veniendo corā iudice: sed iudex debet mittere ad eos officiales: & pro hoc facit finis istius. l. intelligēdo simpliciter, facit. l. ad personas supra de iureiu. alias dicit ipse, hec. l. absurdissimum poneret. & hoc etiā tenet Jaco. but. & not. bene finem huius. l. que dicit, q si he persone que hic ennumerantur, fuerunt postea rogate a partibus, q videntur renunciare priuilegio qd habent ne iure cogantur ferre testimonium. quod not. ¶ Vltimo circa. l. testis. vide quod habes. j. de testamentis. l. qui testamento. & quod no. Spe. in. tit. de teste. §. j.

¶ Ex lectu. anti. ¶ Not. hanc. l. in text. ibi, senes. hoc forte non solū in sui fauorē, sed quia sunt inhabiles, cū senectus sit mater obliuionis, vt. l. iij. §. due. ad carb. scdm Richar. sicut infirmitas corporis

---

a ¶ Dictuz vid Franc. are. in. l. testiū. j. de testib. & qd ibidē ad eū dixi i apposti.

b ¶ Instructi. nunqd aūt tales testes sint suspecti. vide d. Alex. de Imo. cōst. cxxxvj. in iij. colū. i. ij. parte.

c ¶ Cāz. vbi vid fel. i. v. col. xv. not. decimo.

d ¶ Fama. vide fel. in. c. cū cām. de testi. in sr. iiij. col. & c. cū oportet. remissiue i pri. vs. col. d accu. & frā. are. i cō. lxxiij. & quō pbet fama p testes vide ale. d imol. in cō. lxxij. i viij. col. i. j. pte vbi ēt ponit an & a qb' dici debeat.

tas corporis.vt.C.q testa.face.pos.hac consultissima.§.at cum
humana.ſm eũ qd nõ ẽ verũ. Istud enĩ est priuilegiũ senectutis
non prohibitio testificationis vt probatur in verbo inuiti.⁊ fa
cit.s.tit.j.l.fi. nisi esset talis senectus vel infirmitas q̃ induceret
mentis exilium vel faceret memoriã turbare.⁊ facit extra de re
nun.c.j. ¶ In tex.ibi valetudinarij. Itẽ forte est in feminis gra
a uidis vt non cogantur ad testimoniũ inuite[a]. ar.l.ij.§. si non.s.
si qs cau. ¶ In glo.vt hi ibi missi. Istud nõ est bonũ exẽplũ:qꝛ
isti nec nolẽtes nec inuiti admittuntur.⁊ ideo exemplifica in il
lis q nõ possunt cõparere sine dedecore.puta quia testis habet
incisam faciẽ:vnde verecũdaẽ venire in publicũ.⁊ ibi quidam qd
approbant canoniste vt extra eodem.c.si que.⁊ ibi.inimicitias.
¶ No.ꝙ vbi publica vertitur vtilitas ĩfringitur singularis imu
nitas. facit qd no.in.l.antepe.j.de.hered.insti.⁊ ibi executioni.
vñ si sunt asscripti testes in instrumẽto qd postea reuocaẽ in du
bium cogunẽ venire ad testificandum vt.l.ostendimus.§.fi.de
fideius.tu. ¶ In gloss.principali ibi in causa testamenti q̃tum
ad solennitatem probãdam.⁊ ibi non puto. Naꝫ cum venditor
possit appellare.vt.s.de euic.herẽnius.§.caia.ergo non põt te
stificari vt no.in.l.ij.§.sed si.quando ap.fit.ſm Rich. Adde qd
no.s.finiũ regũ.eos.⁊ qd no.in spe.de teste § j.v.quid in vendito
re. ¶ Quero si duo sunt obligati in eodẽ instrumẽto vtrumvnus
possit testificari in cã mota alteri ex illo instrumento ⁊ dic p Cy.
C.de testamẽ.distantibus. ¶ Item quero,an cedens possit testi
b ficari in causa cessionarij[b] habuisti in.l.⁊ heredi.§.nos autem.in
fine.s.de pac.per Guil.⁊ no.per Cyn.C.de fal.l.⁊ si a te.⁊ in spe.d
procu.§.sequitur.ver.vlti.

Nullus idone⁹. In glos.ibi teneẽ de eui ctione ⁊c. Petrus vero dicit quod nullo modo potest esse testis pro emptore si
ue teneatur de euictione,siue non ad modum proxenete qd not.
bene. ¶ Secundo no gl.in.l.que ponit casus in quibus requirũ
tur testes rogati idẽ no.in auẽ.rogati.C.eo. ¶ Tertio not.in.l.q̃
situm.ꝙ causa absurditatis vitãde extenditur lex ad casum non
expressam habentem tamen similem rationem.
¶ Ex lec.anti. ¶ Uide Inno.de exceptionibus.cum venerabi
lis.in gl.ij.ver.⁊ hoc intelligo.

c **Ad fidem.** In gl.preter.in.fi.sed an testis presu mitur rogatus[c] dic per Cy.in.l.hac
consultissima.⁊ not.in spe.de teste.§.j.v.quid ergo.⁊ di
cunt ꝙ non presumitur rogatus secus in tabellione vt in aut.de
tabellio.§.nos autẽ.arg.contra.qd oĩa presumãtur solenniter a
cta.vt.l.si post di.C.de iur.⁊ facti.igno.sed ibi debet intelligi de
solennitate quam natura verborum prolatorum includit vt no.
Dy.in.l.sciendum.de verbo obli.

Ubi numerus. Regulariter sufficiunt duo testes. ¶ In tex.
ibi adijcitur scilicet a iure.⁊ ibi duorum non vnius.vt
no.in.l.Julianus phebus.j.ad trebel.

Quesitũ scio. Iudex nõ dꝫ pati ꝙ infamis coraꝫ eo testificetur licet nul
la lege specialiter repellaẽ.h.d. ¶ Not. ꝙ iudex supplet,
vbi deficit lex.

Scio quidẽ. Not.ex hac.l.ꝙ ar.a contrario sensu dicetur esse lex circa qd vi
de tex.⁊ gl.in.l.apud antiquos.C.de furtis.⁊.l.qui testa
mento.§.mulier.j.de testamentis.facit.l.j.§.huius rei.s.de offi.
eius cui mã.est iurisdic. ¶ In gl.ibi excepto testamento ⁊c.dic ꝙ
in codicillis mulier potest esse testis.vt not.l.fi.C.de codicil.⁊.d.
l.q testõ.§.mulier. Item potest esse testis in testamento qd pr fa
d cit inter filios[d].vt no.in aut.de testa.impfectis.in prin.⁊ in aut.
ꝙ sine subscriptione.C.de testamen.q̃ aũt sit ratio quare mulier
regulariter phibeatur esse testis in testamẽto.vt dic vt no.per gl.
insti.de testa.§.testis. Scdo no.in.l.in testimonium.ex quo ha
bes ꝙ in cã criminali non potest esse testis minor.xxv.an.vt hic.
¶ Ex lec.an ¶ Testm̃ in quo infames sunt adhibiti non hꝫ vi
gorẽ de iure p̃torio vel ciuili.h.d. ¶ In tex.ibi possit,ex isto te
stamento,qd non habet testes legitimos ac si nullus haberet.

Repetũda.§.ermaphrodit⁹.
Qñ due qualitates ↄtrie in eadẽ persona concurrunt illa debet
attendi que est potior. Ad hoc allegetis.
1 ☞ Testis non debet reuelare parti secretum testimonium.

Qui falso. In gl.alle.falso.in fi.qñ dicãtur te stes variare vel vacillare dic p In.
extra de testi.cogẽ.p̃terea.⁊ vide ꝙ no.C.d infa.nulla.
¶ In gl.nõ solũ in fi.⁊ ꝑꝫ hoc punieẽ testis,sed ps p
qua pmo deposuit perdet cãm suã.vñ dic,ꝙ cũ testis deposuit ⁊
postea mutat,aut incõtinẽti aut ex postfacto: Si incontinenti
aut p modũ correctiõis,aut cõtradictionis eius qd primo dixe
rat si p modũ correctionis staẽ scdo dicto ⁊ nõ punit,de manu.
test.stichus.si aũt variãdo tũc habet locũ gl.vt si tm̃ aures iudi
cis ledit officio iudicis puniaẽ.si ex post facto ⁊ in modũ contra
dictiõis nõ offendit eũ p quo prio deposuit:tñ prio dicto statur a
vt in.c.p tuas.extra de testi.⁊ ita videẽ not.gl.in auẽ.at q.C.de
proba.qd dixi ꝙ pars pdit cãꝫ,intellige.i.adminiculũ illi⁹ pro
bationis,an aũt pdat causam si habeat alias intẽtionẽ pbatã
dicẽdũ est qd nõ,vt in.l.ij.C.si ex fal.instrumẽtis.fallit de iure
fisci.l.iij.§.neqꝫ.⁊ facit.j.ad.l.fal.si quis obrepserit. ¶ † Itẽ no
1 ta ꝙ testis nõ dꝫ reuelare parti secretũ testimoniũ suũ.qd dic vt
in Spe.de teste.ver.qdaꝫ etiã addũt.⁊ an testis q vnũ deposuit
corã iudice incõpetẽti possit aliud deponere corã iudice cõpetẽ b
ti no.l Spe.de teste.§.j.v.qd si ↄpertũ. Itẽ an testi dꝫ legi.l.ite
rũ legi dictũ,suũ ⁊ an dicaẽ mutare vel vacillare tãgiẽ.j.e.pduci.
⁊ in auẽ.de testi.§.qꝛ vero. Si est iterpretatio declaratiua verbi
obscuri nõ dꝫ mutare,vt extra.e.c.cũ clamor.ſꝫ si veniret ad per
imendũ iã dictũ tũc diceret mutare.facit extra de accu.cũ dile
cti.Et no.ꝙ ista.l.loquiẽ de variatiõe vni⁹ testis ad seipꝫ,si aũt
est variatio vnius testis ad aliũ:dic vt.j.e.ob carmeꝫ.§.si testis.
Quid si testis dixit prio se scire scdo dixit se credere,an dicaẽ va
riare:dic vt no.extra de accusatio.inquisitionis.in nouella. c

¶ Inuite. Uid Frã. Are.i.l.cũ indices.C. de de.i ca. ⁊ Feli.in.c cũ super.e. tit.de test.
¶ Cessiõarij. Uid.d. Alexã.de Imo.i cõ si.xiij.in.x. col.i.j.pte. ⁊ in cõs.ix. in.viij.col. in.iiij.par.
¶ Rogat⁹. Uide.d. Alexã.de Imol.i cõ n.xxxiij.l. vij.col.i.iij. parte.vbi ponit an testes faciẽ tes se scri bi ad aliquẽ actũ i dubio itel ligaẽ legiti me rogati.

Ex eo qd prohibet. In gl.a cõtra rio.addo qd no.
C.de fur.apud antiquos.⁊.j.de testa.q testõ.§.mulier.

3 **Inuiti.** In.gl.no.pupillũ.No.ꝙ testis etiã min⁹ idoneus facit idiciũ vt pupill⁹ hic.⁊ no.
C.ad Sill.l.fi.facit qd no.Cy.C.de accu.l.fi.⁊ in Spe.d
teste.§.j.ver.itẽ excipitur.secus in teste domestico qui non facit
iudiciũ,vt no.in eo.§.versi.quid si testis domesticus. Itẽ secus
in teste q nõ assignat bonam causam sui dicti vt no.in eo.§.ver
sic.quid si tam.⁊ adde qd no.j.de questio.maritus.s.de proba.
etiam matris.que facit contra Spe.nisi dicas speciale in causa
etatis.⁊ vide Archi.ij.q.vij.§.si is ita. ¶ No.ꝙ minor.xx.an.
nõ est idoneus testis in causa criminali.

Ob carmẽ. Si testes. Quero de intellectu hu ius §.dicit gl.ꝙ iste.§.põt intelligi siue testes adhibeã d
tur ab vna parte tm̃ siue a diuersis.qꝛ semper statur digniori
e bus potius q̃ numero[e],qd intellige verũ nisi in numero sit ma
gnus excessus,vt no.p gl.in.c.l nostra.extra.c. ¶ In gl.ibi hoc
determinat Jo.⁊c.No.istã determinationem qñ sit verum ꝙ te
stis debeat de tẽpore interrogari.circa qd vide qd not.d.c.in.l.
ij.in.iiij q.pncipali.ver.sed q̃ro cũ difficile.⁊ ver.se.C.q̃ sit longa
ↄsuet.facit qd no.In.in.c.q̃liẽ.⁊ extra de accu.⁊ l.c.cũ cãꝫ.extra
de testi.facit.l.testiũ.⁊ qd ibi no.C.eo. ¶ In gl.ibi eorũ testimo
niũ.hic tꝫ ⁊ staẽ ei nisi sit singularis i dicto suo.ita dicit Mart.
Sil.vt est casus in.c.bone memorie.el.j.extra de elec.⁊ in.c.por
ro.⁊ in.c.cũ dilectus.⁊ in.c.nos vero.extra de accu.c.cũ dilecti.in
fi.vñ.s.de legi.l.de qbus.ad fi.no. ¶ Jo.ꝙ p̃ferunẽ testes q ve
f risimiliora dicunt[f],illa aũt sunt verisimiliora que iuri communi
consonant.argu.extra de proba.licet.dummodo in alijs sit pa
ritas ſm Inn.extra de prescrip.c.auditis.in gl.quidam.
¶ Ex lec.anti. ¶ In tex.ibi,incunctabile.Fran.Accur.Not.ꝙ
potestas in causa vertẽte coram capitaneo posset duci in testẽ. e
⁊ vide per Inno.de testi.Romana.

Si ea rei. Not.ꝙ testi infami non crediẽ sine tormẽ tis etiam in casibus exceptis.
1 ☞ Indicia faciunt preualere vnam probationem alteri.
2 Ueritas dicitur lux.

Si testes omnes. No.elegãtẽ.§.No.quod qñ testes variãt dbet ma
gis credi illis q magis deponũt ſm naturã negocij.⁊ dicit In.
qd ceteris existẽtib⁹ parib⁹ illa pars melius intelligiẽ probasse
cui potius fauet ius cõmune,vt extra de p̃scrip.auditis.per In
1 no. ¶ † Secũdo no.ꝙ indicia ⁊ argumẽta faciũt p̃ualere vnam
2 probationẽ alteri pbationi. ¶ Itẽ not.ꝙ † veritas diciẽ lux.⁊
adde vbi iste.§.declaraẽ in Specu.de teste.§.postq̃.circa finem.
vbi videas. In gloss.vt ⁊.s.de ibi determinat Joa.istud quod
sequiẽ alibi melius in iure ciuili non reperiẽ in ordinario appa
ratu.⁊ ibi de certo tempore.facit qd no.in.l.de rebus.C.de do f
na.ante nup.⁊.C.de peti.heredi.si post morã.⁊ ibi,testamẽtum.
nota qd testes singulares nullo modo possunt pbare testamẽ
tum.quia requiriẽ ꝙ sit ex vno cõtextu factũ.Et ibi,Nõ.tenet.
quod p testes singulares pbaẽ possessio.Sed Richar.dicit qd
g testes singulares nõ pbant[g],qꝛ super eo quod deponunt quili
bet est vnus solus,⁊ vnus testis nõ pbat de elec.bone.⁊.c.cum
dilecti.de pbatio.lꝫ causam.de accusa.cum dilecti.ad fin.quod
verum est quãdo negotium non est connexũ.qꝛ in cõnexo suffi
ceret. Uerbi gratia,intendit quis probare qd aliquis cantauit
missam.dicit vn⁹ testis interfui cum dicebat Gloria in excelsis.
alius dicebat interfui cum dicebat Agnus dei.certe satis est
probatam nec dicentur testes singulares:qꝛ totum est vnum fa
ctũ connexum.vt.l.cum antiquitas.C.de testa.⁊ no.in Specul.
de inquisi.§.j.ver.quid si vnus.sed Cy.nititur hanc gl.saluare ⁊

¶ Inter filios. Addo d.Alex.de Imo.i cõ si.lxx.i vij. col.i.ij.parte.⁊ quid i causis capitalib⁹ an talis testis cẽ possit vĩ de frã are.i l.hac ↄsultissima.C. d test.⁊ qd ibidẽ ad e ũ dixi i ap.
¶ Nũero. sed nunqd dictũ testi uꝫ supplea tur p nũerũ vide.d. Alexã.de imo.i cõsil. v.⁊.vj.in.j. pte.⁊ i cõs. xij.i vl.co. ea pte.⁊ in ↄsi.lxxviij. ea pte ⁊ in ↄsi.ccix.in vlt.col.i.ij. parte.
¶ Dicunt, vide.d.ale. de imol.in ↄsi.cij.l.vl. co.i.ij.pte.
¶ Nõ pbãt. vide eũdẽ Bal.i.l.ro gasti.i.§.si tibi.si cert. pet.⁊ qd i bidẽ dixi i appos.

declarat eã in l.ĥ. C.que sit long. consue.in.q.q̃ incipit:sed quero.z adde qõ not. Jac. in l.ĥ.§. pe de aqua plu.arc. z in spec. de teste.§.tam de ver.itẽ de tẽpore.z Arch. l.xĥ. dist. nullus.z ih.q. viĥ.nihilominus.z xvi.q.j.quicunq;.z quod no. Jnn. de accus. qualiter.el.ĥ. z adde qõ dixi.ẽ. de pig. cum taberná.§.idẽ que sũt. Item vide Jac. Bu. C. de here. Arriani. in lec. noua, vbi ponit qõdã xbũ. ¶No. ad sciẽdũ si testes sunt singulares necne.

1 ¶Judex debet interesse examinationi testium.

Gerent magistratus. Dec. l. fm glo. intelligitur duobus modis, vt habes hic in glos. Sed Jaco. Bur. legit eam tertio modo, cuius lectu. est notabilis multum z mẽti tenenda. ¶Pone q aliquis facere volebat testamẽtũ, venientes ab intestato non patiebãt ipsum facere testamentum, vel testes adesse vel notarium. Sed circa ista dic q̃ iudex dz ire per se vel mittere notarium cum testibus, vt ille possit testari. h. d. fm Ja. Bu. ¶Jn gl. que incipit, nõ faciet eos dicere ꝛc. ¶No. ex hac glo. q̃ acta possunt probari per testes, vidistis in. l. quoties. §. interrogatus. supra, de proba.

1 ¶Ex lec. anti. ¶†Judex debet interesse examinationi testiũ, z facere eorũ dictũ scribi per notariũ: z si nõ habet notariũ, ad hibeat duos testes, ergo potest pbari attestatio per testes. not. hanc. l. z habeat optimã glo. ¶Jn glo. not. ibi, coã testibus. vt extra de proba. qm̃ cõtra. adde quod not. C. eo. solã. z ibi, ipse. s. notarius. Quid si est idem iudex z notarius, vt sunt vicarij comitatus: dic vt. C. de sacrosan. eccle. de rebus. §. is quoque. facit quod no. Jnn. de testi. cũ a nobis. z ibi. §. z hic xo. ¶No. q̃ receptio testiũ ex pte rei nõ requirit litẽ contest. sed ex ipte actoris sic in facto pricipali, niſi periculũ sit in mora, vt extra eo cap. significauit z facit de vsur. pupillaribus. l. pupillus.

Produci. Jn glos. ibi. C. eo. si quis testibus Sed tu dic in eadẽ causa, idem super diuerso capitulo, vt no. ibi per Lyn. ¶Jn ea glos. ibi, in aut. de testi. §. quia vero ꝛc. dic hoc esse in eadem causa: alias secus, vt extra eo. c. veniens. z ibi per glos. z Jnno. z etiaz pũt in eadem causa produci super alio tamen capitulo, vt extra eo. c. cum causam. el. ĥ. ¶Jn ea. glos. Jbi. l. repeti ꝛc. sed illud officio iudicis fit. quando obscure dixit. not. in auten. de testi. §. quia vero sepe. z in. c. cum clamor. extra eo. ¶Jn glos. ibi, Jo. et secundum hoc dic. sed contrarium videtur not. glos. extra eo. c. cum causam. in vlti. glo. z plenius in. c. constitutus. eo. tit. el. ũ.

a ¶Jn pcuratore. Vide qõ habẽ põña a lex. õ imo, in cõi. exxiĥ. in ih. col. i. j. pte vbi ponit an pcurator q fuit j cã pncipa- a li testis esse possit in cã appellatiõis. b

Testes. ¶Ex lectura antiqua. Vide per Ly. in l. j. C. de rapt. virg.

Mandatis. Jnquantum ista. l. dicit de tutore. vide quod not. habes in. l. qui testamento. z ibi per glos. z Jaco. de aret. z Dy. j. de testa. ¶Jn glo. ũ. ibi in procuratore[a] ꝛc. vide circa hoc quod not. per Ly. in. l. qm̃ liberi. C. eo. in. ĥ. q. z quod per gl. in. l. deferre. §. ũde dz decreuerũt. j. de iure fis. quod not. bene.

b ¶Jn testẽ. Vnõ feli. i. c. cũ a nobz e. ti. õ testi. in. v. colũ.

¶Ex lect. anti. ¶Jn glo. i. prestare. ibi, eũ cogẽdũ. Not. aduocatum posse produci in testem[b] ab aduersario, nõ a sua parte. ¶Jn glo. ĥ. ibi, in pcuratore. contra si pcurator nõ acceptauit procurat. vt no. Jnno. extra eo. insuper. vel si procurator ad negotia nõ ad lites, vt. j. de iure fis. l. deferre. §. ũdem decreuerunt. z vide Jnno. extra de arbi. non sine. z extra eo. ad hec. adde q̃ licet aduocatus nõ possit esse testis in iudicio, tñ põt esse testis i instro: qz est de partiũ volũtate, vt extra de trãsac. ex lris. simile not. ẽ. eo. inuiti. el. j. ¶Item not. q̃ sicut aduocatus non potest esse testis: ita non debet instruere testem, vt in Specu. de aduoca. §. ũ. post pũn. Rofr. dicit q̃ non debet eũ falso instruere, sed bona fide bene potest ad hoc, vt sciat dicere veritatem. z dicit se multoties fecisse, in titu. ad senatusconsu. libo.

c ¶Ignorãtia. adõ. d. Jas. may. insti. de actio. l. §. fuerat. numm. 84. z in. §. si qs agẽs. nu. §. z qõ ibidẽ dixi i appostillis.

¶De Juris z facti ignorantia. Rubrica.

¶Jn gl. rub. no. gl. que ponit differentiam inter ignorantiam z scientiam. Sed clarius in. l. de statu. j. de testa. ¶Jn ead. gl. ibi, sic ista duo copulantur ꝛc. no. ex ista gl. q̃ dictio, z, seu, ve, habet copulare diuersa. h. d.

d ¶Jn muliere. an et qñ z in quibus mulieres excusẽtur a iuris ignorãtia. vide. d. mari. soci. icõ. fi. cxxix. incip. visis xo. fi. ĥ. posset in. j. parte.

¶Ex lec. an. ¶Hi. rub. dicit q̃ quatuor sunt, ignorantia, nesciẽtia, error. z titubatio. z si. gl. est. j. de test. l. de statu. z non est alibi.

Ignorantia. Ista. l. ponit duplicem ignorãtiam. s. iuris z facti, z eam per exempla declarat. z no. ver. idem dicemus. qui est tamen hodie correctus, vt habes in gl.

¶Ex lec. an. ¶Not. hic exempla erroris, facti, z iuris. Et ex his exemplis potes colligere in alia materia que sit positio facti z que iuris. Item habes in glo. ergo, quod questio dominij vel ppietatis, q̃ cõsistit in facto: q̃ in iure. z iõ qz potest esse q̃stio iuris z de iure, testis non probat niſi adũciat facti cãm. z ad

de quod illa dicitur questio iuris, que determinatur per legem facto presuppositorum. illa dicitur questio facti, in qua non presupponitur factum, vt de statu homi. l. arethusa.

In omni parte. Jn iure non falluntur periti, sed in facto pñt decipi. z vide Jnno. de elec. quia propter. in glo. per hoc in ĩ. Jn rex. ibi, interpretatio. i. cognitio veritatis facti.

Plurimum interest. Jn facto alieno ĩ est tolerabilis ignorantia[c], niſi sit supina. hoc dicit. c

Juris ignorantia. No. hic glossari. l. si vir vxori. de vsucaptione pro dona. quod tene menti.

Nec supina. Not. q̃ ignorantia supina dicitur quando quis potest de facili scire. secus si requiratur scrupulosa inquisitio.

Juris ignorãtia. Juris ignorãtia non prodest ad acquirendũ: ĩ ad nõ pdendũ. hoc tñ fm dictũ fallit in prescriptis z delictis ꝺz gl. quã nõ. z facit. C. de prescri. lon. tẽ. l. fi. in. fi.

Error. Error facti non nocet mari. vel femine, error iuris ẽt femine nocet in lucro captando. h. d. z hoc dic vt. j. l. prozi. z no. in. l. fi. C. de iur. z fac. igno.

Regula est. Not. ex hac. l. in. §. z ꝺz ibi, nã iniũ cõstitutionis ꝛc. q̃ ñ prefactio. l. est gñalis, ꝺz sit specialis: tñ tota. l. gñaliter est intelligẽda: z ideo prefatio. l. dat intellectum toti legi, vt. l. apud celsum. z ibi no. in pncipi. j. de dolo excep. ¶Secundo not. q̃ licet. l. sit specialis, si tamen eius ratio est generalis. est generaliter intelligenda: quia ratio de sui natura debet esse generalis, vt videbitis no. in. l. non omnium. ẽ. de legibus.

¶Ex lec. anti. ¶Jn tex. ibi. z q̃ z in feminis. vide qõ not. ẽ. de eden. vbi. ¶Jn tex. ibi, diligenter. i. quoquomõ. vel. i. mediocriter. ¶No hic duas regulas. Prima de ignorantia iuris, q̃ fallit in minore. Itẽ in mulierede in casibus iure expẽssis. Itẽ in milite. d Itẽ fallit q̃n quis nõ põt cõsalere peritiores ꝺz Labeonem, vt in ver. ꝺz iuris. Scõa regula de ignorãtia facti, q̃ fallit in ignorantia supina, z psumit supina si cõiter oẽs sciũt. Itẽ si adhibita quali quali diligẽtia poterat sciri, vt i. §. ꝺz facti. z not. ibi q̃ illud qõ cõiter oẽs sciunt quilibet scire psumit, vt dixi in. l. verius. ẽ. de pba.

Qui ignorauit. Etiã in errãte transfertur dominium. h. d. Añ error dñi ex parte accipientis non impedit translationem dñi, sed ẽst error ex parte tradentis: dic vt in. l. ĩ. §. subtilius. de condi. ob caus.

Si quis. Qui p errorẽ iuris nõ ẽ vsus falcidia: postea defalcare nõ põt, maxime si legatum erat relictum ciuitati z ad opa publicũ. Itẽ si principũ legis est generale, vel ratio gñalis, tota lex intelligit generalis: ex exempla non arctãt regulã, facit de excu. tut. scire. in fi. z ibi per Ja. z quod no. etiam ob chiro. pec. C. in rub. z vide Ly. C. õ pig. q̃nis. ¶Jn tex. ibi, in debitũ. quoad ius ciuile. Fran. accur. z ibi, alios vsus. etiam sine hac stipulatione non poterat in alium vsum conuerti, vt. j. õ vsufr. leg. legatũ. z ibi, gloziam. ¶No. q̃ ad illum pertinet expensa ad quem pertinet honor. z ibi, imperitia, scilicet iuris. z ibi, repetere. l. bene ficium legis falci. z ibi, possit dici generaliter.

Impuberes sine. No. q̃ vbi requiritur scientia, vel potentia tempus ipso iure non currit impuberi tutore carenti. Et facit ad statutum nostrum de infinua. q̃ ipso iure non currat tempus pupillo tutore carenti: quia statutum nostrum requirit potẽtiã iuris z facti. z sic non obstat arg. ẽ. de her. z fal. §. pupillis. z extra de rest. in integ. constitutus. vbi vr desiderari in integrum resti. quia ibi leso succurritur solo lapsu temporis: hic non ex solo lapsu temporis. z sic non obstat.

¶Explicit liber. xxĝ.

¶Incipit liber. xxiĥ.

¶De Sponsalibus. Rubrica.

¶Ex lec. ant. ¶Jn gl. rubrice in fi. qualiter super spõsalibus formetur instrumentum, z qualiter super arris, z qualiter super matrimonio: dic vt in Spe. eo. tit. in tract. libellorum.

Sponsalia. Sponsalia fiunt per verba de futuro, z a spondẽdo dicuntur, z a quo etiam descẽdit appellatio sponsi. hoc dicit cũ duabus legib[a] sequẽ. ¶Jn glos. ibi, lege prima. in fine. Et quod matrimonium non requirat sponsalia probatur. j. eodẽ. l. que sitũ. ¶Jn glo. que incipit: an idẽ. viõ. l. minorẽ. z. l. in libere.

¶ In glos.l.ij.ibi.§.item verborum ꝛc.Sed prima opinio est verior.ꝛ no.in.d.§.ité verborum.ꝛ ibi per gl.quā gl.alle.doc. in.l.iij.C.de inuti.stip. ¶ In ea.glo.in fi.videt ergo velle ista glo.ꝙ a tali stipulāte possit agi ad interesse si femina q̄ promisit matrimoniū habere ipm non habat.idē not.gl.in.l.titia.quā glo.allegat.p Bria.Sed cōtrariū no.in.l.si stipuler.eo.tit.ꝛ p Azo.in sum.illius tit.in pn.Ultramōtani dec.tenēt glo.d.l. si stipuler.vt refert Dy.C.e.l.fi.Dyn.vero reducit ista ad concordantiā isto mō,q̄cū volo agere ad interesse qō cōsistit in dāno,puta q̄ ꝓpter talē promissionē feci cōuiuia.ꝛ tūc possum.ꝛ ita loquit gl.alle.q̄cū volo petere interesse,q̄cū qō cōsistit in lucro.ꝛ tūc q̄ sapit pena hoc petere nō possum.ꝛ ita loquitur gl.d.l.si stipuler.Sed certe lz ista distinctio Dy.sit vā,tū iste gl.ad cōcordantiā nō reducunt.ꝛ ista gl.ꝛ gl.l.titia.loquūtur de interesse qō consistit in lucro. Nam iste gl.dicūt agi ad interesse,q̄ mulier est dines.ꝛ sic fm istā dist.Dy.iste glos.nō bene loquerent intelligēdo fm exēpla que patiunt.distinctio tū Dy.est vera.ꝛ p hac distinctione facit.ff.de fur.l.is cui.ꝛ.l. procul⁹.de dā.infe.ꝛ circa materiā istius glo.vide qō no.glo. ꝛ Joan.and.in.c.gemma mulier.extra eo.titu.per doct.C.eo. ¶ Ex lec.ant. ¶ No.ꝙ spōsalia dicunt ꝓmissio de matrimonio habendo.ꝛ vide Jnn.extra.e.ex pte.ꝛ qō no.xxxij.q.ij.a.c. j.an in spōsalibus sint necessaria vba.dic vt no.extra.c.tue.ꝛ c.tua nos.de spon.duo.c.j.ꝛ an in matrimonio sint necessaria vba tāgitur per gl.in.l.cū notissimi.in pn.de pscrip.xxx.an.ꝛ 6.de adop.l.ij.circa pn.ꝛ vtas est ꝙ in matrimonio requirū tur vba inter eos q̄ fari pñt.secus in matrimonio presumpto p carnis copulā ꝛ als circunstātias,q̄ illud habitur ipo facto. vt j.ti.j.in libere.ptz ex predictis ꝙ per solā annuli immissionem non contrahitur matrimonium,nisi interueniāt matrimonialia verba.facit extra de presump.illud.

Sufficit. Spōsalia habunt nudo cōsensu inter pñtes,vel inter absentes p nūciū vel epłam.h.d.cū.l.seq. ¶ In glo.sup vbo possit.ibi arg.ꝙ non sint sponsalia.Sed habuistis not.in simili in.l.j.in fi.ff.de obli.emp.lz vtas est ꝙ spōsalia nō tenēt.ar. si pr.j.de manumiss.vind.ꝛ.l.si penituit.j.de diuor.nā iste qui mittit,cū interueniat vt nūcius statim cum deficit cōsensus dñi,deficit act⁹ q̄ p illū gerit cū nō dicat cōtrabere nup.lz dns vt.ff.de ẏsti.pec.l.lz.C.si qs alteri vel sibi. l.multū.ꝛ hāc opi.tz Ly.C.mād.l.mādatū.ꝛ Jac.de bel.in.l.j. §.lz si lego.ff.qō iussu.ō hac qōne no.p gl.xxx.q.v.c.nec illud. ꝛ in.c.sup eo.extra de cōdi.ap.ꝛ vide qō bf hodie extra de pro cu.c.fi.vbi.fane.li.vj.ꝛ circa hoc vide qō no. Jnn.in.c. iuuenis. extra de spon. ¶ In glo.ij.ibi nō verbis.ꝛ hāc opi.firmat gl. in auc.de nup.§.nuptias.col.iij.ff.de reg.iur.l.nuptias. circa qō vide qō habes in.c.fi.extra de pcu.li.vj.ꝛ no.ex hac glos.ꝙ matrimoniū vba nō regrit. cuius ītiū no.C.de pscript.xxx. an.l.cū notissimi.in pn.Sed p nra gl.facit.l.mutus.ff.de iure do.vbi mutus habit matrimoniū.ª Sed ff istam glo.facit gl. j.istius.l.dū loquitur de spōsalibus. Sed de hac qōne distingue vt distinguit gl.extra.e.ti.c.tue,vbi est bona gl.ꝛ vide qō no.eo.ti.c.pe.de cōiug.ser.c.fi. ¶ In.ea.glos.ibi,in matrimonio ꝛc.tz ergo glo.ista ꝙ matrimoniū pōt fieri in diē ꝛ sub cōditione.idem no.in.l.actiue.ff.de regu.iur.ꝛ in.d.§.nuptias.et habes hoc expresse extra de conditio.appos.C.de illis.ꝛ.c.super eodem.ꝛ.c.per tuas.ꝛ.c.fina.eod.titu.

¶ Ex lec.anti. ¶ In glo.an idē in solo cōsensu,imo nō nudo consensu,sed actu legitimo interueniente.vt.C.de eman.libe. l.non nudo.fm Richar.Unde in emācipatis requiritur decretū iudicis.vt no.ff.de pba.ab ea parte.et.C.de ferijs.act⁹. ¶ In eadē gl.in fin.tu dic qō matrimonium potest contrahi per procuratorem,ꝛ fundatur in persona domini.vt extra de procu.c.fina.§.j.lib.vj.Sed an possit contqāhi sub conditiōe. dic vt no.extra de conditione appositā.c.fin.in Specu.de cōditionibus appositis.versiculo quid si postea.

Si puelle. Eius est dissoluere cuius est ligare.h.d.ista notabi.lex. ¶ Hoc ex hac.l.ꝙ solus tutor non potest sponsalia habere, nec dissoluere,ad quod.C.de nupti.in copulandis. ¶ Sed hic quero dicit hic quod sponsalia debēt fieri de voluntate puelle. quid si puella propter verecundiam,nō cōsentit?dic vt no.in.l.j.C.nup.l.in cogni.eo.tit.ꝛ qō not.eod.tit.l.fi pater.quod nota. ¶ Ex lectura antiqua. ¶ Solus tutor non potest renunciare sponsalibus.hoc dicit.

In sponsalibus. Tantuz vz id qō sit cum scriptura Etum id qō sit fine scriptura.h.d.ista notabilis ꝓcens.l.concordantie.C.eodem.l.fi de nuptiis.

¶ Ex lec.anti. ¶ Not.quod in sponsalibus nō requirit scriptura.hoc forte fallit in casu qui ponitur infrit.de nup.§.fina. vel ibi forte loquitur in matrimonio,hic in sponsalibus.

Quesitum est. Per ductionem ad domū spōsalia non presumunt cōtracta,durāt tū si ante cōductionē contracta fuerūt.h.d.ista no.l. ¶ Sed quero,pone cū minore.xij.an.fuerūt cōtracte nuptie p verba de psenti,an cū nō possit esse matrimoniū,erūt saltē facta spōsalia?dic ꝙ sic.nam licet matrimoniū iure prohibēte,actū,nō fit matrimoniū:dicuntur tamen esse facta sponsalia iuris interpretatione.vt extra de despon.impu.c.vno.ver.idē quoq.lib.vj.ꝛ vide qō not. glo.extra de despon.impube.c.vobis.ꝛ.c.duo pueri.c.tue.ꝛc

¶ Ex lec.anti. ¶ Factum de facto nō tollit factū de iure.ad hoc allegatur. Vel sic,Verba matrimonialia in bis qui non sunt legitime etatis ad matrimonium inducunt spōsalia de futuro:nec presumitur aliqua sponsa eoipso qō est ad domū traducta:nisi aliud probetur.Adde qō no. Jnno.de despon. impube.continebatur.ꝛ vide.j.titulo.j.mulierem.

In potestate. Pater potest spōsalia filie existentis in ptāte dissoluere:secus si filia fuerit emancipata.h.d. ista notabilis.l. ¶ Pro declaratione istius.l. vide qō habes in tex.ꝛ glosl.xxx.questio.iij.c.j.ꝛ qō not.glo.de despō. impube.c.vno.§.porro.libro.vj.ꝛ quod not.Jnno.in.c.ex parte.extra de restitutione spoliatorum.c.j.in glossa.ff.

¶ Ex lec.anti. ¶ Not.quod pater potest dissoluere spōsalia filie in potestate.secus in emancipata,vbi nec dotem condicere potest nuptijs postea contractis.

Sponsalia. Consensu filie habunt spōsalia, quia filia patri semp intelligitur cōsentire,lz cōtradicere posset si haberet iustā cām cōtradicendi.h.d.ista l.seq. ¶ Not.ex hac.l.qō sicut pater in dubio filie intelligitur cōsentire.vt.ff. eo.l.in sponsa.§.j.ita econuerso filia patri in dubio intelligit consentire. ¶ In glo. que incipit,ergo fi dignum ꝛc.ibi.fm Joan.ꝛ istam opinio.tenet Joan.extra de despon.impub.c.j. ¶ Ex lectura antiqua.

Sed ea que. Not qō mr ꝙ filio vel filia spondēdo nō cōtrabit spōsalia, nisi accedat cōsensus eoꝝ fm Jo.pōt ergo ꝓmittere se facturā ꝛ curaturū,tū non sunt vera spōsalia. Et ideo primū proponit ex forma statuti premeriē te sponsa non pertinet ad bunc casum.ꝛ adde qō no.in.l.non sine.C.de bo.que libe. ¶ In glos.ergo ibi ingratitudinis.sed hoc non credo veruz ꝙ filia possit exheredari licet nolit consentire in sponsum quez pater ei dat, qz non est de causis ingratitudinis enumeratis in corpore fm Richar.per glo.facit arg.u.j.de cōtrab.l.iij.in.§.si emancipatus.in fine.

Filiola. Dicto circa istam.l.an in dubio pater intelligatur filio consentire ficut videtis de filia.ff.eo.l.pzori.glo.que est.j.mat.l.lucius tenet quod non.Sed illā glossam reprehendit Jaco.de areti.ꝛ Pe.de bellaptica arguēto.l.hec ita.ff.eo.ꝛ illam.Lucius.intelligunt ꝙ ibi filius nō consentit quia ignorauit.vel expresse contradicit.circa istam glossam vide quod habes de despōsatione impuberum.c.vno.libro.vj.

In sponsalibus. Nota ex hac.l.ꝙ spōsalia nō cōtituunt ante septimū annū vt hic ꝛ extra de sponsalibus.c.literas.ꝛ eo.ti.c.j.li.vj.vbi de hoc.an aūt alio quo modo etas.vij.an.posset preuenirī not.p glo.in.xxx.q.ij. c.in sum.extra de spōsalibus.c.inuenis.ꝛ vide qō not.Archi. de despon.impu.c.i.lib.vj.vbi de hoc etiam per glo.Jo.and. ¶ Ex lectu.an. ¶ No.ꝙ inter minores.vij.an.nō sunt spōsalia:bene tū possunt se obligare parētes ꝛ extranei se facturos ꝛ curaturos,qz nō est promissio turpis.arg.u.l.a titio.ff.de vbo.obligatio.ꝛ.ff.man.l.creditor.§.j.tū parentes non possunt se obligare nisi ad arras:extranei possunt se obligare ad quālibet penam.vt not.in Specu.de sponsa.ꝛ per doct.in.l.ij.C. eodem.facit.j.de conditio.ꝛ demōstratio.heres meus. in fine.

Utor. Not.ex hac.l.ꝙ iura loquentia de nuptijs trabuntur ad sponsalia.concor. in.l.proxima.ꝛ j.de fundo dota.l.iij.quod facit ad q.de qua dicam in.d.l.iij.

Ratio imperatorū. Cum aliqd debeat videt esse prohibitū oē id per qō pereuenit ad illud prohibitū.sic qn aliqd ꝓmittit,videt fieri cia esse promissa p q̄ peruenit ad illud.vt.l.ad rē.ꝛ.l.ad legatus.supra de pc.l.ij.§.de iurisd.om.iud. ¶ Scōo no.tex.ibi in fi.vt suppleat ꝛc.ista iste tex.vf velle ꝙ appellatiōe vxoris nō cōtineat spōsa ber ꝓpria significatiōe vocabuli:sz ex quadā interpretatione,dicit em tex.vt suppleat qō oīo dicit.ad idē.C.de bon.q̄ lib.l.nō fine.ibi,Quis ꝛc.ad idē.j.de fun.dota.l.iij.ꝛ sic dicā.

a Cōdimonium.adō domiō Bart.sect. in cōi.lxij.incip.in pñti.v. tertius ꝛ vltimus circa fin. in.j.pte ꝙ mīi mentū,a natura p mutuū ꝛ surdū Sbi pt: qō secus est in pupillo te fic ex quo sunt apti ad carnale eodem mō ad spūale. tamen impnaſterium ingredi non possunt.

b Spōsa.vide Fe.in rub. e.tit.de spōsa. in.iiij.col.vij. preterea.ꝛ ibi dem ēt ad fin. j.colū.§.limita tū ꝙ vxoris appellatione venit spōsa in fauorabilibus,non autez in odiosis.

¶ In glo. sua in fi. circa hanc glo. vide quod not. Dyn. in c. cum quis de regu. iur. lib. vi. ⁊ per glos. extra de electio. in cau sis. extra de officio delega. c. preterea. de procurato. tue.

¶ Ex lec. anti. ¶ Quando aliquid prohibetur intelliguntur prohibita etiã preparatoria que trahunt ad illud. h. d. vel sic, Prohibito matrimonio etiam spõsalia censentur esse prohi bita. h. d. dicunt doct. ꝙ aut prohibitio est perpetua aut tem poralis. primo casu loquitur ista lex. secundo casu loquitur. l. j. si rector prouincie. sm Jaco. Sed Lynus aliter dicit vt ibi not. per eum. ⁊ idem sequit Ray. ⁊ vide qõ no. extra de cõsan. ⁊ affinita. cos. in glo. per hanc. in cle. allega. bec. l. ꝙ ad prohi bitionem consequentis sequitur prohibitio antecedentis.

Spe iuste. Spõsus dz spe expectare spõ sam, etiaz vltra quadriennĩ, si iusta ⁊ necessaria cã interueniat. h. d. Circa istaz l. vide qõ babes. C. de repu. l. ij. ⁊. C. ea. l. ij. extra de spõ. c. de illis. ¶ Ex lec. an. ¶ Dilatio legalis ꝑpter iustã cãm prozogatur. h. d. vel sic, Expectãdus est ille qui ex iusta causa est impeditus. h. d. facit qõ not. Jnnocen. de app. ex ratione.

In sponsalibus. Sponsalia possunt contrahi inter pre sentes vel absentes, per nuncium vel epistolam. h. d.

¶ De ritu nuptiarum. Rubrica.

Nuptie. No. ergo ꝙ nuptie sunt cõiun ctio maris ⁊ femine. qd autẽ si gnificet ista ziunctio. dic vt no. p gl. i. ti. de pa tria pote. §. j. ¶ Scõo no. gl. q ponit qtuor no mina matrimonĩ⁹. Sz a dde quintũ, vcz Jnu bitũ vt. j. ea. l. in eod. §. j. no. in. d. §. j. insti. de pa. pot. ⁊ vide etiã quod no. glo. in. l. cũ ancillis. C. de incest. nup.

Nuptie. Circa istã. i. vide quod dicitur hic qõ dz interuenire cõsensus illorum in quorũ ꝑsone ꝑsentes sunt ꝛbentes. h. d. de iure canonico nõ requirit. no. ꝑ gl. ã. de sta. ho. l. Paul⁹. C. de re pu. aut. ã. bodie vero requirit solus cõsensus illorũ de quorũ cõiunctione agitur. vt extra de spon. c. cũ apud. ⁊ vide circa ã extra de ziug. ser. c. j. ⁊ xxviij. q ij. c. si quis ancillaz. xxviij. q. ij. c. sufficiat. ¶ Ex lec. anti. ¶ In rec. ibi in ꝑsente. hoc non est ve rum de iure canonico. vt not. insti. de nup. in princ. dic vt ibi.

Si neposte. Inter fratres cõsobrinos nu ptie cõtrahuntur: ẽt si solus cõsensus ant interuenerit. h. d. Jstud ꝓcedit de iure fori, nõ ỡ iure poli. no. C. de nup. l. in celebrãdis. insti. eo. §. si duorum. l. reprehendenda. C. de insti. ⁊ substituti.

In matrem. Nuptie impfecte ꝓpter dele ctũ etatis ꝛcte aduenieñte legi tima etate ꝓficiunt. h. d. ista. l. no. ¶ Quero de in tellectu isti⁹. l. rñdeo, ista. l. dz intelligi qñ simul ba bitãt. vt hic notãter ỡt rec. ibi dñ ỡt cũ apud virũ. qñ. an. im pleuisset ad idẽ. j. de adul. l. si vgor. §. si minor. ibi dñ dicit, cuz apud eũ etatẽ ꝛc. Si No socrus habitault: tũc ita demũ mri monĩ cõfirmaꝫ vbo vel facto. puta qz cõuersaꝫ in domo spõ se. vel qz dat ei aliqua munuscula q̃ spõsi spõsis donare ziue nerũt vt extra de despõ. impu. c. fas. ⁊ ibi gl. ⁊ facit ad ꝓdicta qõ bñ extra õspõ. c. ad id. ⁊ extra g ma. ac. pol. c. in ꝟp qõ no. ¶ Ex lec. an. q̃ No. ꝙ sponsalia trãsiunt in mrimonĩ eoipso qõ sponsa apud virũ adolescit. ante aũt non transiit in matri monium miñ interueniat carnalis copula ⁊ sit modica etatis distãtia, vel malitia suppleat etatẽ, vt extra de despon. impu. puberes, cõtinebãtur attestationes. ⁊. c. a nobis. ⁊ dic vt ibi.

Mulierem. Verba de futuro prolata mri monĩ inducũt si mulier duca tur ad domũ viri. secꝰ si vir vadat ad domũ vgo ris. h. d. ista no. pñs lex. Per hãc. l. ỡt Plat qõ ad mrimonĩ est necessaria ductio ad domũ. Jta no. ipse in. l. cũ te. C. õ po. añ nup. in añ. de nup. §. añ nuptias. Sz certe ista. l. nõ facit qz hic nõ ꝑcesserũt vba de ꝑsenti, qz ductio ad domum nõ esset necessaria. vt no. in palleg. gl. Sz ꝑcesserũt vba de futuro: quo casu ductio ad domũ viri facit ꝑfectum mrimoniuz cẽ Jctũ ꝙ vba de ꝑsenti. ⁊ ita intelligũt hãc. l. gl. in. d. §. nuptias. Bẽ ỡ vt sentire gl. j. ibi vel eoipso spõsa. vel possumus intelligere hãc. l. ꝙ ibi loquat qñ est dubiũ vtrũ ꝑcesserũt verba de ꝑsenti vel de futuro. quo casu vgoze ducta ad domuz viri ꝑfectũ cõtractũ matrimoniũ ꝓ verba de ꝓsenti secus si vir vadat ad domum vgoris. ita potest fieri casus hic. argu. d. l. cum te. ⁊ quod not. in. l. penult. §. fi. j. de do. inter vir. ⁊ vgor. ⁊ quod ex ꝑse not. per glo. in. l. fundus. j. de condition. ⁊ demonstratione. ¶ Ex lec. an. ¶ Precedẽtibus spõsalibus ꝑfectũ mrimoniũ eoipso ꝙ spõsa est traducta ad domũ viri. secꝰ si ẽ si vir accessit ad domũ spõse. nam per hoc sponsalia in presumptũ mrimo nium non transeunt. h. d. Et adde quod no. C. de dona. ante nuptias. cum te. per glos. ⁊ Lyn. ⁊ facit. l. in. C. soln. matrimo.

Deoque ꝑt fieri. Not. ꝙ vxor etiã nondum cognita viro habet actionem de dote ⁊ priuilegia dotis.

Si nepos. Furiosi cõsensus non requiri tur. h. d. ista notabilis lex.

Is cuius. Patre ab hostib⁹ capto vt absente, filiꝰ ꝑt post trien nium libere matrimonium contrahere. ante triennium vero ita demum matrimonium cõtrahere poterunt, si contrahãt cum tali cuius conditione pater non esset repudiaturus. hoc dicit ista. l. vsq; ad. l. si qua mihi vxor.

Si qua mihi. Nõ vitiatur matrimoniũ licet perueniat ad eum ca sum a quo incipere non potest. h. d.

Inter me ⁊. Nota ex hoc. §. ꝙ spõsa patris mei, nõ dicit proprie mea nouerca. ¶ Se cundo no. ꝙ sponsa mea non ꝓprie dz nurus patris mei. qõ tene menti ꝓ statutis loquentibus de nouerca ⁊ nuru. vide quod notat Bartolus in. l. cum pater. ff. depositi.

Adoptiue. Ad euidentiaz huius. §. premitte ꝙ si adopto aliquem, ille efficitur cognat⁹ solum agnatis meis, nõ aũt cognatis: ⁊ ego efficior cognat⁹ agnatis suis non cognatis. ⁊ agnati sui efficiuntur cognati mei, nõ aũt agnat. ista ꝓbat. ã. de adop. l. q in adopt. insti. de legi. agna. suc. ꝙ adop. de gradib. l. si filium. ⁊. l. non facile. §. pe. j. de suis ⁊ legi. l. post cõsanguineos. §. parui. sed bodie fi lius adoptiu⁹ nõ succedit agnatis ꝑis, nec agnati ꝑris ei⁹: vt. l. pe. §. pe. C. de adop. ¶ Hoc ꝓmisso pone casuz qõ ꝑ me⁹ adoptauit quandam filiã. ⁊ fic dicta filia, est mihi cognata, ⁊ ego suz cognatus sibi. vt. d. l. post cõsanguineos. §. parui. ⁊. d. l. si filiũ. modo ista filia peperit quandam filiam, modo que ritur an ego possum istã filiaz natam ex ista sorore mea adoptiua in vxorem accipere. Respondet iurisconsultus ⁊ dicit quod fic. ratio quia ista filia sororis mee adoptiue non est mea cognata. ratio quia nemo fit auunculus ꝑ adoptionez. et qõ nõ fit cognata probatur: quia be dennm cognationes consti tuũtur in adoptione que legitime essent ⁊ haberẽt ius agna tionis. vult dicere tex. quod illa demum efficitur cognata per adoptionẽ q̃ habet ius agnationis. sed ista filia non est agna ta matris adoptate, sed est cognata. ergo non est cognata mi bi filio adoptantis ⁊ fratris ipsius adoptati, ⁊ per consequẽs possum illam ducere in vxorem. h. d. iste. §.

Adoptiuus. Filius adoptiuus nõ põt in vxorem ducere eam que fuit vxor patris sui, etiam si fit emancipatus. Jtez sufficit si quãdo nurum fuisse quo ad nuptias im pediendas. hoc dicit ista lex.

¶ Ex lectu. anti. ¶ Not. ꝙ in nuptiis contrahendis debet in spici naturalitas etiam vbi cessat ciuilitas. ¶ Secundo not. ꝙ in re dubia tutius est abstinere. quod facit ad multa.

Seruiles quoque. Cognatio ⁊ affinitas fiũt ꝑ legitima nuptia

b ru⁹. h. d. iste. §. in. §. nũc videam⁹. videtur velle ꝙ appellatiõe

c nur⁹ nõ cõtineat ꝓnurus⁹. ⁊ eodẽ mõ de socru, nouerca, et p nigna nisi in quãtũ ad hãc cãm. f. impediendũ mrimoniuz. vt hoc ter. ibi sed quo ad hanc cãm ꝛc. Sed in Jtium vr veritas de quo habuisti in. l. j. in fine cum. l. sequen. ã. de postula.

Per adopti. Jsta. l. in sui ꝓn. ponit sum mariũ in rez. ibi itaq; volẽ ti ⁊ c. subaudi ꝙ emãcipatione finit ius fraternita tis inductũ ꝑ adoptionẽ. vt. ã. dictũ est. vt insti. eo. ⁊. §. inter eos. §. sed ⁊ si qua. j. de gradi. l. si filꝰ. ¶ Qp ad istaz l. duobus modis. Primo de. l. cũ etiã. j. c. vbi lz sit finita adop tio, nihilominus nuptie ꝓhibentur. Sol. ibi loquit quando qs vult accipe in vxorẽ illã quã adoptauit. vbi lz sit adoptio dissoluta durat ꝓhibitio nuptiarũ vt ibi. ⁊ insti. e. §. h. hic vo tractaꝫ vbi tractaꝫ de mrimonio ꝛbẽdo inter adoptatã ⁊ legitimũ, quo casu finita adoptione finit ꝓhibitio, vt hic. ⁊ insti. e. §. inter eos. ¶ Scõo opp. materia magna ⁊ amita magna ei⁹ mihi in quarto gradu vt hic. ⁊ insti. de gra. §. quarto grad. Si ergo est mihi in quarto, ergo nuptie sunt licite. vt insti. e. §. duoz. C. de nup. celebrãdis. Solu. Jdeo inter ista personas sunt nuptie, ꝓhibite, lz sint in quarto gradu, qz iste ꝑsone ha bent loco parentũ, sunt eñ de trãsfuersalib⁹ supioribus. vt in sti. e. §. itẽ amitã. vbi gl. formal istud Jtiũ ⁊ soluit. ¶ Sed hic q̃ro de vno, ⁊ vos videtis ꝙ filius legitim⁹ ⁊ naturalis nõ ꝓt matrimoniũ ꝛbere cũ sorore adoptiua. Quero an filius natu ralis tiũ possit in vxorẽ ducere sororem adoptiuam: dic quod non. vt extra de cog. leg. c. j. ⁊ ibi per glo. Filij autez adoptiui inter se bene possunt matrimoniuz contrahere vt no. in. d. c. j.

Nuptie

a ¶ Matrimo nij. ⁊ qã sit ma trimonium, et vñ dicaꝫ vide do. Allegã. de imõ. l cõsl. vñ. in. j. colum. in quarta parte.

b ¶ Nuptiaruz. adde tex. in. c. nõ dz. de consang. ⁊ glo. in l. fratris. C. de incest. nupti.

c ¶ Pronurus. vide in. l. liberoꝝ in pe. co. versicu. quero an appell. ne potum. j. de vbozuz signifi.

Nuptie. No.ex hac.l.q cui? cõsensus requirit in constructiõe,cuiscõ cõsensus requiritur in destructiõe, vt.C.de nup.l.si vt ꝓponis.

¶Ex lec.anti. ¶No.er.l.ista,ea que requirunt in confectione alicui? act.requirũtur ⁊ in refectione seu in reparatiõe ipsi?. Unde est ar.ad.q.aliquis amisit aliqõ instrm,petit a tabellione qui cõfecit talem instrm,vt iterum sibi faciat.nã ɔ3 intetesse seu citari pars ɔ quã petit fieri tale instrm:alis nõ ɔ3 facit.C. de repu.aut.ɔ si filiꝰ.⁊ de adop.nã ita diuus.sm Ly.in addi. boc est verum:qz in refectione requirit cause cognitio.vt.ff.de edẽ.si quis ex.§.fi.C.õ discus.ne casu.lib.x.⁊ probat quasi expſe extra de cõſir.vti.vel inuti.c.cum dilecta.intelligas temẽ q si notarius restituisset incaute,tũ illud instrm probaret, quia ẽ originale:nam etiam furtiuum instrm probat,vt.§.de edẽ.ar gentarius.§.cum autem.secus aũt in exẽplo:qz nõ probaret, nisi pars esset citata,vt dixi in.l.j.§.de fide instru.

1 ¶Pater filiam dotare tenetur.

a **Si liberos.** Pater cogit dotare filias iudicis offo. h.d.ista no.l.

Pro declaratiõe isti?.l.quero hic dicitur quod pater cogit filiã dotare iudicis offõ.Sed q̃ro quantã dotẽ cognat ei dare? Rñdeo,ɔ3 ei dotem dare sm vires patrimonii sui,vt.C.de here.l.cognouimus.j.ti.ij.l.quero.Sed ponamus q̃ pr illã dotẽ nõ dat nec illã tagat,puta qz est absens, qs debebit ipsam dotẽ tagare? Rñ.tagabit iudex,tex.est no.j. tit.ij.l.pfectitia.§.j. ¶Sed quero vtrũ pater naturalis cogat b suã filiã bastardã dotare? b Rñdeo non,ita no.p gl.in.l.vgore.§.naturalis pater.j.de leg.iij.Et aduerte, qz ls ista.l.dicat q̃ pater cogat filiã dotare,tũ sec? est in matre q̃ nõ cogit filiã dotare,vt.l.nec ꝑ mater.C.de iure,do.⁊.l.cognouimus.C.de here.nec etiaꝫ cogit dare auus matern? vel auia materna,vt.§. de neg.gest.l.nec enim.⁊ ita intelligat gl.que est in.l.vlt.C.de dot.ꝓmiſ.Aut aũt pr̃nus bñ cogit neptẽ dotare, vt.l.dedit dotem.j.de col.bo.facit.l.⁊ ideo.§.fi.§.de.in rem ver.ad idẽ.j. de iure dot.l.ꝓfectitia.§.fi filius.ad idem in.d.l.cognouimus ls ɔ3 nõ.C.de dot.ꝓmiſ.l.fi.intelligẽdo eam in auo pr̃no: sed intelligẽdo eã in auo mr̃no,tũc bñ loquit vt.§.dixi. ¶Sz quero vtrũ frater cogat dotare sororẽ? Rñ.sic, dummodo dicta soror sit nata ex eodẽ pr̃e,ita no.j.de admi.tu.l.cũ i plures. C.de admi.tu.l.non eñ.vbi de hoc ꝑ glossꝰ Ly.ꝓ hoc optime.l.qui filiũ.j.vbi.pu.educ.debeat. ¶Ultimo quero filiafa.ẽ nupta sine dote,mõ ista filia videꝫ se non habere dotẽ, vult petere dotem a pr̃e,dicit pater,nolo te dotare:qz nupta es,an fi c lia poterit ipsum cogere? ⁊ gl.q̃ est.j.de act.⁊ obl.l.obligamur. §.i.videtur velle ꝑ sic.Sed cõtrariũ determinat Hul.õ cu.§. de condi.inde.l.cum is.§.fi in ca.⁊ ibi de hoc dixi.

¶Ex lec.antiq. ¶Pater tenet dotare filiã,ad hoc allegat. Quid si ꝛgerat mr̃imoniũ sine dote? dic vt no.in.l.obligamur §.lege,de act.⁊ obli. Quid de filia naturali? dic vt.j.de leg.iij d vgore.§.pr̃. Quid si filia est inerita puta meretrix? dic vt no. C.de spon.l.fi. Quid in neptẽ? dic vt.j.de col.bo.dedit dotem. Quid i sorore? dic vt l.cũ in pres.§.i primis,de admi.tu.Sz an filius teneꝫ dotare mr̃em? dic q̃ nõ,ls mr̃ fit inuenis,vt no. Hul.C.de pscr.lon.tem.l.iiij.⁊ in.l.vna.C.de inoff.do. ¶No. notabilem glo.q̃ vr̃ facere malum,qui nõ studet ad bonum.

Reciendum. Curator dat rebus non perso ne.h.d.ista no.l.concord.C.de nup.l.in copulandis.quod no.

Non cogitur. Circa istã.l. vide quod habes in tex.⁊ glos.in.c. j.extra de despõ.impube.quod est notandum ⁊ mẽ ti tenendum.

Si patre. Reuerẽtia filii erga patrem matrimoniũ nõ infirmat licet alias filius non fuisset contracturus.h.d.ista lex. Istã lẽ gem intellige quando ꝓpter reuerentiam patris filius cõsenserit,non autem intelligas q̃ interceserit verus metus:qui tũc matrimonium esset nullum,vt in.l.si mulier.allegat et bic in vlti.glo.C.eo.l.nec filium.no.extra qõ met.cau.c. abbas.probatur extra de spon.c.cum locum.

¶Ex lec.ant. ¶Coacta volũtas est volũtas.ad hoc allegat.

Lege papi. In glo.i.ibi, expeditum ⁊c.imo est hodie expeditũ ⁊ no.per glo. §.eo.loratione.

In libere. Cõsuetudo ad liberã mulierem inducit mr̃imonium.h.d. In gl. i.ibi,fauore mulieris ⁊c.istud ẽ verũ de iure ciuili, sed ẽ iure canonico ẽ sec?:qz vgore nõ ꝑsumit,ls ẽ coitus illicit?,vt.xxx.q.v.c.j.no.ꝑ gl.i.c.illud,extra de ꝑsump.j.ẽ concubi.l.in cõcubinatu.⁊ vide qõ not. gl.in.c. ex parte.extra de rest.spo. ¶In.c.gloss.in fin. ibi, fornicatio, vt.c.j.xxx.q.v.

¶Ex lec.anti. ¶Not.presumi matrimonium,ls non cõstet interuenisse mr̃imonialia verba,nõmodo interueniãt matrimonialia facta.puta honor maritalis,vt.j.de leg.iij.item in lega.to.⁊.j.de do.donationes.⁊ ponẽ sint equales,iuter quas bone stũ cadat matrimoniũ,vt hic no.Nam matrimonium ibone stum nõ ꝑsumit,arg.hic in fi.⁊.j.de manumiſ.vindi.si rogatus.§.matrimoniũ.⁊ vide quod not.j.de ven.in pos.mit.l.i.§.si ea.⁊ per Ly.C.de nup.si vicinis.⁊.C.de proba.non nudis.⁊ ꝓ Dy.j.de cõcub.in cõcubinatu.ea vero ad quã quis furtiue accedit,ꝑsumitur concubina.vt extra de elec.innotuit.

Si quis in sena. Quod ab initio nõ vꝛ,tractu temporis cõualescit.h.d.Et ideo hoc dic per glo.j.de reg.iu.l.q̃ ab initio.per Dy.in.c.nõ firmatur.extra de reg.iu. li.vj.per gloss.extra de bis que fi.a ꝑnt.sine consen.cap.c.cum nos.⁊.directe casum istius legis vide extra de coniu.ſerno.c. fina.⁊ quod ibi not.⁊ quod no.in.c.non debet.extra de consanguinitate ⁊ affini.

¶Ex lec.ant. ¶Cessante impedimẽto actio cõualescit,qz nõ erat omnino nulla:als requireret q̃ superueniret cã confirmãs.

Sciendum. Libertus a patrono arrogatus ingenuus est quo ad familiaꝫ patroni,abstinere tñ ɔ3 a nuptijs senatoris.h.d.ista.l.not.quod no.⁊ tene menti.

Plerique. Addodicũ iteruallũ rẽ nõ alterat.h. d.ista no.l. ¶No.ex hac.l.q recõciliatio facta incõtinẽti operat,vt semper videat idẽ mãtrimoniũ ⁊ eadeꝫ dies.circa quod vide q̃ no.j.l. bis vgor.j.solu.ma.l.diui seueri.j.de iure do.l.post diuortiũ.c. a titu.quod nota.

a ¶Officio. vide d. Jaso. may. insti.de act.in §. fuerat. nu. 10.102. 105. ⁊.106.

¶Ex lec.ant. ¶Addodicũ iteruallum nõ inducit diuersitatẽ actuum,sed ꝑsump.idẽtitatis.ad hoc alleg.vel fic,ꝓpter celeritatem actuum ꝑsumitur vnum ⁊ idem factum.

Generali mãdato. Generale mãdatum de nuptijs contrahẽdis non sufficit,nisi mãdãtis ratibitio subsequatur.h.d.gloss. inducit hanc.l.generali.ad qõ:quod dic vt in ea.

b ¶Dotare. vide.d. Ja.mat. in.d.§. fuerat. nu.20.vbi ẽt qd de spurca.

¶Ex lec.anti. ¶In matrimonio requiritur spãle mandatũ ⁊ no.ar.gl.que arguit q̃ habens generale mandatum nõ possit ꝑsentare:⁊ adde quod no.Archi.lxi.dist.nullus.

c ¶Cogere. vide do. Jason. may. in.d.§. fuerat. nume. 97.

Tutor vel curator. No.hic arg. qõ tutor testamẽtarius nõ repellat occasiõe debiti:qz suspicio purgat ꝓpter autoritatẽ testamẽti sm Ly.l.auc.minoris.qui allegat hanc.l.nõ enim illa authen.continet precisam phibitionẽ,ls rõ illa? auf.suspicio causata debito vl credito,q̃ suspicio põt amoueri ꝑ testatorẽ,vt dixi i.l.pr̃ filio.§.de pcu.

d ¶Meretrig. vide do. Jas. rzay .in.§. fuerat. nume.151. vbi ẽt qd ɔ filia ingrata ibidem.⁊ nu. 117.

Si quis officium. In quincia q̃ qs administrat, sponsalia cõtrahere põt,vgore aũt ducere nõ põt nisi veterẽ spõsã,pt tñ suas filias nuptui tradere.h. d. ¶Ex lec.anti. ¶No.q̃ facili? põt qs dare filiã alteri,q̃ accipere vgore ꝑ filio:qz i primo casu trãsfert in ptãtẽ mariti.In scõo acquirit ptãtem:qõ non est permissum regenti,puincias sm Richar.⁊ vide qõ not. Hul.in.l.§.de consti.pecu. e ¶Licit?. vide Fran.are.l.ega. §. mulier. de verbo. obligatio.⁊ Feli. in ca. cum sit. in.viij. col. de fo.compe.

Stuprum. Not.tex.ibi dñ dicit,matrisfamilias honestatẽ ⁊c.q̃ ls cõcubinat? de iure ciuili sit licit? c,tñ illa q̃ stat ꝓ cõcubina,nõ dicit̃ honesta materfamilias.h.d.

Semper in. Circa nuptias ꝑdas non solũ rigor,sed etiã equitas inspicit.h.d.istã.l. ¶In tex.ibi qd honestũ fit circa istũ.§.vide quod not.extra de consan.c.non debet. ⁊ quod habes xxxi.dist.c.nicena. f ¶Meretrig. Et quãr pr̃bet,vide pan. de. cast.i.l.iiij. §. sed qõ mere trig.de cõdic. ob.cãz ⁊ Bal. in.l.i.C.de eõ ꝑdu.dete.

¶Ex lec.ant. ¶No.q̃ in matrimonijs maxime debemus cõsiderare honestatem.

Alã questũ. Palã dicit q̃stũ facere ila q̃ sine distinctione pconarũ se ꝓstituit,⁊ nõ solũ infamia no.illa q̃ ꝓstituit mõ facit,sed ẽt illa q̃ iam fecit.licet mõ facere desinat et ꝓtextu paupertatis nõ excusat.h.d.ista.l. ¶No.ex hac l.qñ dicat mulier palam questũ facere. ¶Secũdo not.q̃ mulier turpiter viues ꝓtextu paupertatis nõ excusat, circa q̃ vide.xxxiij.q.v.c.ita.⁊ vide.quod not.in.c.ex literis.extra de dino.⁊ in.c.quoniã.extra de fimo.in.c.si quis ꝓpter necessitatem.extra de fur. ¶Ultimo not.gl.super ver.taberna.que dicit,que est taberna,que caupona,⁊ qd stabulum. ¶In gl.que incipit accipiendo.ibi supponit.vide hoc qõ habes in.l.mari tus.§.qui questum.j.de adul.qõ no.⁊ tene menti.

f ¶Ex lec.ant. ¶Ista.l.declarat que sit publica meretrig.⁊ facit ad.q. quis dicatur publicus ꝓstitutus.

Non solum. Que turpiter vivit, semper est ignominiosa

Lenocinium. Nota que dicatur lena, seu rufiana.

Que in adulte. cto, ꝛ postea per sniam: ꝛ sic in famis infamak: sic ex cõmunicat⁹ iterũ ex cõmunicak⁹, ꝛ nõ sit magna pena infami iteruꝫ infamari, vt l. ij. C. vt intra cer. tẽ. ꝛ adde hic quod no. Archi. j. dist. si quis benedictionem.

Si deprehensa. ꝙ infamis ipso facto non liberatur ab infamia per sentẽtiam absolutoriam: quod est no. ℂ Ex hoc no. illud verbum, delictũ tuum te punit, nõ ego, vt no. ff. de probatio. l. cum probatio. secundum Richar.

Senatus censuit. cere in vgorem damnatam in publico iudicio. h. o.

Que in adulte. Deprehensa in adulterio efficitur infamis, siue post deprẽhensionẽ sequak snia, siue nõ. etiã si sequak snia absolutoria: qꝛ lex ipsum factũ notat. h. o. ℂ No. ex hoc tex. ibi, où ỏr: qꝛ factũ legis ꝛ nõ snĩã, no. ꝙ qũ lex notat factũ, snia nõ requirit, vt hic, ꝛ l. qd ergo. ff. cũ autẽ. ff. de his q no. infa. ꝛ qõ no. i. l. j. ff. q. eã. co. ti. ꝛ ff. de postu. l. j. ff. bestias. vbi bon⁹ tex. ff. qõ quisq; iur. l. iij. ff. j. qõ no. ꝙ statutis dicentibus, si quis ita fecerit, puniat ipso facto: nam cum tale statutũ notet ipsum factũ, snia non requiritur, vt hic ꝛ in iuribus. ff. alle. ℂ In gl. que incipit, sec⁹. ibi, secus ꝛc. no. idẽ quod no. Jo. ibi, hic no. Alꝫ o in snm. C. de his qui no. infa. iuris autem infamia. ℂ In gl. que incipit, sed an. ibi not. ꝛ pro hac opi. Jo. facit optime. l. j. ff. qui indicio. ff. de his qui not. infa. ꝛ est speciale in adulterio, ꝙ sola deprehẽsio inducat infamiam, non autem est idem in aliis publicis iudiciis, sed sententia requiritur vt ibi.

Lege Julia. Lex Julia phibet senatorẽ ꝛ descẽdẽtes ex eo per lineã masculinã nuptias vel sponsalia contrahere cũ liberta, vel cũ ea cui⁹ pr vl mater artẽ ludicrã exercuit: ꝛ ℌ liberta artẽ ludicrã exercẽs, seu cui⁹ pr vel mr artẽ ludicrã exercuit phibek cũ filia senatoris vel descendẽtiũ ex eo p lineã masculinam, matrimonium contrahere. h. o. ista lex notabilis.

ℂ Ex lec. an. No. appellatiõe patris ꝛ matris nõ cõtineri auũ ꝛ aniã. Et est ratio quia tractaf de odio, vt. ff. de adul. patri. cũ l. seq. Et ex hoc ptz ꝙ statutũ cinitatis, quo cauetur ꝙ pater teneatur assignare portionem filio delinquenti, non hꝫ locum in ano ꝛ nepote sin Cy. in addi. qui dicit se de facto consultũ sic respondisse, arg. contra. ff. ad Dace. filiũ habeo. sed ibi est fauor ex parte parentũ, hic odiuꝫ. ℂ No. in ver. nec distinguitur ꝙ appellatione patris nõ continetur pater baitardus, ſꝫ pater legitimus [b], concor. C. de adul. verba. ꝛ hoc verũ qũ pro utilio legis respicit ciuslem rationem, sed quãdo respicit rõnẽ naturalem, id est naturalitatem ipsam, tunc oẽs cõplectit, vt ff. eo. adoptiu⁹. ff. feruiles. ꝛ. ff. de accn. l. hos accusare. ff. ti. vnde filiꝰ baſtardꝰ bene posset vindicare mortẽ patris tãꝙ psequẽs suã seu suorum iniuriam, per illum nota. tex. quia in affectione ista consideratur sola naturalitas, ꝛ facit. l. ff. cum seq. ff. de libe. cau. vnde si statutum dicit ꝙ omnes banniti rebanniantur exceptis his qui patrẽ occiderint, nõ veniet rebanniendus filiꝰ naturalis, qui patrem occidit: quia ratio statuti ponderat naturalitatem, licet cõtrarium fuerit cõsultum ꝛ male sin Cy. in addi. Spe. tenet pro cõsultore in Spe. de accn. in princi. pro ꝛ cõtra. facit qõ no. Jnn. de rescrip. nõnulli. Jsta distinctio fuit Hulj. de Lug. ff. de in ius voc. parẽtes. ꝛ Cy. C. de interdi. matrimoniũ. ꝛ vide p Cy. C. ad. l. Jul. ma. quisquis. ꝛ vide Archi. lvj. dist. presbyterorum. ꝛ fuit questio de facto, an baſtardi itel ligerentur esse de casato: ꝛ fuit consultum ꝙ nõ, ꝛ male: qꝛ ista verba sapiunt naturalitatem, ꝛ sunt nomina facti ꝛ nõ nominis: ad hoc facit. ff. de capi. dimi. tutelas in ratiõe sai, facit. l. j. C. si rec. prouin. vel, si quacunque predi. pote.

In eo iure. Liberta nupta patrono non potest diuertere eo inuito. h. o. ista l. notabi. ℂ No. tex. ibi, nec enim.

ℂ Ex lec. ant. ℂ Collige in isto. ff. arg. ꝙ capitulum canonicoruꝫ, si est maior pars, potest aliquo absente gerere negociũ: qꝛ absens habetur pro contradicente, sed eo cõtradicente nihilo minus procedit voluntas maioris partis. Cy. in addi. arg. cõtra. ff. de arbi. sicuti. sed ibi loquitur in iudicijs vel quasi. hic ĩ extraiudicialibus. Jtẽ ibi nõ vt collegium, sed vt singuli. Jtẽ arg. cõtra, extra de electio. quod sicut. ibi loquitur in actu electionis vel postulationis, qui debet fieri cum magna solẽnitate. sed dictum Cyni intelligitur in aliis actibus, puta ĩ cõtractibus: pro inuito habetur ille, qui non assentit, ꝛ est inuitus presumptiue non vere. h. o.

Illud dubitationis. Illud qõ ỏr ỏ liberta propria nupta patrono, ꝙ eo inuito nõ possit alij nubere, hꝫ locũ ĩ liberta cõi. h. o. cũ. ff. seq. no. tex. ibi, qi nõ propria ꝛc. ꝙ illud qõ ỏr, qõ. est cõe ĩ meũ, vt. l. serui electi ff. ti. ff. de leg. j. l. pupil. ff. ti. ff. de verb. sig. est verum ꝙ dicit esse meus improprie, non aũt ꝓprie. ꝛ sic habetis hic tex. pro gl. q est in. l. id qõ nostrum. ff. de reg. iur. no. etiam de hoc in. l. ij. ff. ỏ insti. ꝛ sub. de quo per Cy. ꝛ alios doc. in. l. serui electi. ff. ti. de leg. j. ꝛ per Cy. C. qui testa. fa. pos. l. j. ꝛ per eundẽ Wy. in. c. ꝙ omnes tãgit. extra de reg. iur. li. vj. quod no. ꝛ tene bene mẽti.

ℂ Sequitur ex lectura antiqua.

Senatoris filia. No. ꝙ nobilitas pãit ꝙ turpitudinẽ vite, ꝛ corrcat⁹ tollit honorẽ, vt. l. j. C. vbi senatores vl clarissimi.

Rorime. No. ex hoc ter. ꝙ non dicit ꝓfer re aliqõ beneficiũ ille, qui ex necessitate aliquid facit: circa qõ habes extra ỏ simo. c. ỏ hoc aũt. ℂ In gl. l. nuptie, que incipit, adeo. vide hic qõ no. C. de nupt. l. nemini. insti. de nup. ff. ti. ꝛ tene menti. ꝛ no. tex. in. l. quinetiam. ꝙ propter emancipatiões quis nõ efficitur extraneus, facit. C. de rei vxo. act. l. j. ff. extraneo.

ℂ Ex lec. anti. ℂ No. ꝙ non prestat beneficium, qui impendit debitũ. Cy. Idẽ Jac. de bere. insti. ff. seruo. vide de aqua quoti. l. j. ff. permittitur.

Duus marcus. Tẽporis diuturnitas iuris ignorãtia cum numero liberorum, inducũt principem ad liberorum legitimationem. h. o. ista lex. ℂ Ille. duo: primo ꝙ legitimatio liberorũ spectat ad principem de iure digestorum. Secundo no. ꝙ legitimatio trahitur retro [d] ad ths cõceptionis, qꝛ finguntur legitime concepti. text. est not. hic: ꝛ ꝙ habes alibi, legitimatio nihil aliud ẽ ꝙ restitutio natalibꝰ vt in aut. gb. mo. na. effi. le. ff, illud tñ. ꝛ. ff. seq. vnde sicut restitutio trahitur retro, vt. ff. de nat. restit. l. j. ꝛ. l. ff. ita ꝛ legitimatio ꝑm hunc text. no. qꝛ dicit trahi retro ad tempus conceptiõis, qõ tene mẽti pro quadã. q. quã disputauit Jo. an. de qua. q. facit mentionem Jac. de bel. in aut. quib. mo. na. effi. sui. col. vij.

ℂ Sequitur ex lec. antiqua.

Matrimonium prescribi non potest.

Qui in prouincia. ff. Diu⁹. No. ꝙ imperator põt dispensare cũ spurijs, ꝛ ꝙ partum ignorãtia, temporis lõgitudo ꝛ numerus liberorum afferunt iustam causam dispẽsandi. qõ est no. ℂ No. ex isto. ff. ꝙ imperator potest legitimare spurios etiam incestuosos, puta natum ex cõsanguinea. Quidam canonistę in. c. per venerabilẽ. qui fil. sint leg. dicunt ꝙ qñ est impedimentuꝫ iuris canonici, ne filij sint legi. ꝙ imperator non potest proprie legitimare: ſꝫ potest cõferre quedam iura legitimorum, puta ius succedẽdi, ꝛ honores ciuiles, non tñ sunt legitimi quo ad bñficia. ꝛ idem dicunt quedam in legitimatione que fiet per statutum cinitatis. de hoc tangit Ja. in lec. in. l. ij. C. de iure an. au. retigit. ff. i. l. omnes populi. de iu. ꝛ iure. ℂ No. ꝙ matrimonium non potest prescribi etiam per. xl. annos. ℂ No. ꝙ licet cõfirmetur ꝓductum, non tamen confirmatur producens, vnde non confirmatur hic matrimonium, licet confirmetur status filiorum.

A Diuo. Not. an id qõ est phibitũ, possit de consensa partium qualidari, qꝛ aut est phibitũ vtricq; parti, aut vni tñ. primo casu non potest conualidari, secundo sic. ꝛ vide Cy. C. de do. ante nup. ea que.

Natus consul. Not. ꝙ appellatione filij cõtinet nepos ꝛ no. tex. oũ dicit, significat. nam hic vꝫ casus ꝙ appellatione filij contineatur nepos propria significatione, ꝛ nota ter. oũ dicit, ꝛ ita vꝫ velle gl. insti. q dari tut. pot. ff. pe. Jn contrariũ vꝫ tex. ꝙ ꝛtineat ex interpretatiõe, vt. ff. ad macedo. l. filiũ habeo. l. filius tuus. C. eo. ti. vbi tex. porrigitur. de hoc dicitur per doc. in. l. liberorum. ff. de ver. sig. quod tene menti.

Si quis tutor. Ad euidentiã huiꝰ. l. premitte ãtuo. pro ꝙ tria onera tutelarũ excusant aliqnẽs a ãrta tutela, vt. ff. de excu. tu. l. tria onera ist. C. ỏ excu. tut. ff. itẽ tria. C. q nu. tut. l. ij.

ℂ Sed scõo ꝑmitte ꝙ ḋoq; tutela est finita pp captiuitatẽ pupille, vt istit. quib⁹ modis ꝛc. tñ periculũ spectat ad tutorẽ vt hic in princi. non tamen talis tutela est que connumeret in numero trium tutelarum, que habẽt quem excusare a quarta tutela, vt hac. l. in fi. ℂ Tertio premitte ꝙ quando quis nõ est tutor, ꝛ periculum tutele spectat ad ipsum, non propter se, sed propter alium, puta qꝛ fideiussit pro tutore, vel curatore, vl est magistratus, qui malum tutorẽ dedit: ꝛ tale periculuꝫ nõ cõ-

numeratur

[a] ℂ Excõmunicatur. Adde Barto. in l. de pupillo. ff. ti de pluribus. ff. no. oper. nun. d. Alc. de ipola in. l. qui bis de ver. obl.

[b] ℂ Legitim⁹. Vide q no eũ dẽ Bal. in l. fi nõ speciali. C. de testa.

[c] ℂ In l. serui electi ꝛ ibidez in. ff. labeo. vide Fran. Are. ꝛ qõ ibidẽ ad eum dixi in apostil.

[d] ℂ Retro. Adde Paulũ de Cast. in cõsil. cexxvij.

[e] ℂ Nepos. Vide eũdẽ Bal. l. filiũ. ad mace. ꝛ in. l. Balius. ff. institues. ff. de lib. ꝛ post bu. ꝛ qõ ibidẽ dixi in apost.

inumerat in numero triũ tutelarũ vt hic in ỹ.sʒ si ꝓpter alte-
ri⁹.vt.ĵ.de execu.tut.l.spadonẽ.§.si ciuitatis.¶ Quarto pre-
mitte ꝙ est qdã q vocat tutor honorari⁹, vcʒ qñ testator dat
plures tutores, ⁊ vult ꝙ vn⁹ nõ gerat,certe alij tutores dicũ
tur tutores onerarij q̃si oneris cã dati,⁊ ad eos põt spectare
picnlũ tutele ſm formã.l.tres tutores.§.j.ĵ.de admi.tu.et ista
est talis tutela q̃ nõ cõnumerat in numero triũ tutelarum,vt
hac.l.ỹ.qd.⁊.d.§.si ciuitatis.in fin.⁊ dr tutor honorari⁹,qꝛ est
honor ei⁹ q dat,vt no.p gl.in.l.iure nr̃o.ĵ.de testa.tu.lʒ gl.ali
bi dicat ꝙ dr tutor honorari⁹:qꝛ est honor ei cui dat,vt no.p
gl.i.l.si forte.§.j.ĵ.de sol.⁊ p hãc.l.declarat ꝺ q̃ tutore ĩtelligit
oratio que dicit ꝙ tutor non põt pupillam suam in vxorem
ducere in generali mandato.

Quanquam. Nota ex hac.l.ꝙ nõ venit id quod de iure fieri nõ potest
concor.s.de condi.indebi.l.si procurator.§.penu.s.de
pecu.l.qui peculij.l.si pater filio.ĵ.de priuile.cre.
¶ Ex lec.anti.¶ No.ꝙ gñale ⁊ liberũ arbitrium nõ extendit
ad personas spãliter ꝓhibitas:⁊ facit ad arbitriũ, qd datur
rectoribus,⁊ quotidie allegat.¶ Not.ꝙ liberũ ⁊ generale ar-
a bitrium limitatur ad licita ⁊ honesta[a]:idem in iuramento, vt
not.ĵ.de regulis iuris.l.non videtur.§. qui iussu.

Prefectus. Circa si.istius.l.vide qd ha-
bes in.c.⁊ si necesse. extra.de.
do.inter vi.⁊ vxo.⁊ vide qd no.in.c.plerunq̃ʒ.co.ti.
¶ Sequitur ex lectura antiqua.

Libertũ.§.senatuscõ. Nota ꝙ appella
b tione filij nõ cõtinet extrane⁹ heres[b].qd est mirũ,
sʒ rõ istius.l.hoc declarat:qꝛ dicit,ꝙ hoc est ꝓpter
idẽtitate rõnis:⁊ lʒ senatuscõsultũ sit stricti iuris.vt.ĵ.eo.non
solũ.§.i.tñ recipit hãc interꝑtationẽ:⁊ sic facit,ꝙ rõ statuto-
rũ sit attendẽda,lʒ statuta sint stricti iuris. Sʒ qd si p statu-
tũ ꝓhibet interꝑtatio eius, ⁊ cauet vt iuxta lr̃am intelligat:
certe nihilomin⁹ vr̃,ꝙ idẽtitas rõnis sit attendẽda:qꝛ non est
interpretari extensiue:sed idem dici,cũ ſm verũ intellectũ ex
mẽte tm̃,sicut ex verbis,⁊ mẽte oriatur directũ auxiliũ,vt no.
Cy.C.de act.⁊ ob.in lec.in.l.j.Et facit ad.q.statuti,quo cauet
vt soror nõ possit venire ad successionẽ cũ fratre,sʒ debeat do
tari de bonis pr̃is:qd idẽ fit in nepte:qꝛ p oĩa est eadem rõ,ad
qd facit.C.ad.l.viscel.l.si.que est no.ſm Cy.in addi.⁊ no.idem
p eum in.l.j.C.que sit lon.cõ.facit ad predicta:qꝛ substõ tacita
ita est directa substõ,sicut expressa:ita tacit⁹ intellect⁹ legis,
q in rõne cõsistit,pro expresso debet haberi.casus est no.s.de
in.⁊ fac.igno.l.regula.§.fina.hoc est verum,quando ratio le-
gis est certa ⁊ clara:secus si sit dubia.argu.ĵ.de heredibus in
stitutis.l.fina.⁊.ĵ.de his que in testa.delen.l. cancellauerat.

Non est. In text.ibi,pro dignitate puelle.
No.poti⁹ inspici personã,in quã
delinquitur ꝙ̃ personã delinquentis quo ad miti
gationem seu asperationem pene ſm Richardũ.

Non solum. Nõ summat qꝛ breuis est,
sed ipsam declara vt in gl.

De vno. Not.tex.ex hoc.§.ꝙ par affectio
remouet suspitionẽ.⁊ facit iste
tex.ad plura.vos scitis ꝙ si aliqs vẽdit duo ꝑdia separati di
uersis psonis,⁊ iter emptores eẽt ꝯtẽtio de finib⁹,talis vendi-
tor admittit i testẽ,vt.s.si.reg.l.eos.dicũt doc.p istũ tex.ꝙ nõ
est ita:qꝛ qd vn⁹ istoꝝ emptoꝝ restituit,alter emptor lucrat:⁊
par affectio est vẽditoris circa vtrũq̃ʒ emptorẽ,vt h.ita dicũt
doc.p hũc tex.i.l.oĩb⁹.C.de testi.¶ Scdo facit iste tex.ꝙ in ca
su q̃ qs est cõsanguineus,repellit a testimonio p consangui-
neo:si est cõsanguine⁹ vtriusq̃ʒ, vcʒ tã actoris ꝙ̃ rei ꝙ admit
tetur in testẽ:qꝛ par affectio ⁊c.Ita determinat gl.p hũc text.
iij.q.v.c.j.⁊ Spe.in tit.de teste.ij.ver.sʒ qd si testis.¶ Alt.vid
qd determinat gl.per hunc tex.extra de appel.c.postremo.et
qd ibi no.p Io.an.⁊ qd no.per gl.in.c.cũ extra de offi.deleg.
¶ Ex lec.an.¶ Eq̃ cõiunct⁹ neutri parti nõ dʒ psumi suspe
ctus,⁊ facit in Spe.ꝺ teste.§.j.ver.qd si testis.Ut sic,Ex eq̃li
tate cõiunctionis cessat psumptio suspitionis.Itẽ vna psum
ptio tollit aliam.ad hoc alle.de hoc no.de in integ.re.dinus.
¶ No.in verbo stricto.No.ꝙ q̃libet lex ĩtelligit eẽ stricti iu-
ris.qd ẽt ꝓbat ab effectu:qꝛ cũ oriatur ex legibus cõdictio ex
lege.l.que est stricti iuris,qꝛ cã dcrarat p effectũ suũ,⁊ facit.s.
de exercito.l.j.§.si is q nauẽ.ibi,sʒ in dubio ⁊c.¶ No.in ver.
nec spaciũ.ꝙ vbi nõ distinguit in vno casu.nõ est distinguen-
dũ in suo simi.ſm Rich.No.hunc tex,etiã ꝯ matrẽ,que par-
uissimo tpe fuit nutrix, ⁊ postea ĩcaute cõuolauit ad scda vo-
ta:nam idem operatur tutela vnius diei,ꝙ longi temporis.

Si puelle. Priuilegiũ personale non trasmittit
etiã ad filiũ:qd alibi nõ reperit magis
expressum.⁊ glo.no.ꝯtrium de priuile.cre.dabimus.⁊ male nisi
esset concessum contemplatione filiorum,vt in.l.assiduis. fa-
cit quod no.solu.mat.etiam.de lega.ij.cum patronus.de ad-
mini.tute.ex pluribus.de execu.tuto.amicissimos.l.lucius.

Et si quis. No.tex.ibi,nã ⁊ hic dʒ reddere ⁊c.ꝙ cu-
rator datus ventri dʒ reddere rationẽ:
quẽ tex.no.Ja.de are.ĵ.de cur.bo.dan.l.si plures.⁊ p hoc vult
lex ꝙ curator datus bonis faciat inuẽtarium,vt.l.j.§. penul.
ĵ.de ven.in pos.mit.nct.per glo.ĵ.de cur.bo.dan.l.j.

Si puelle. No.tex.ibi,⁊ si simplex debitum.ex quo
tex.no.ꝙ heres pupilli vel pupille non
habet priuilegiũ in actionẽ tutele.quod habuit pupillus vel
pupilla,cui successit.tex.est notabilis hic:⁊ glo.hic tenet hoc
q̃ incipit,cum etiam. cuius ꝯriũ no.per gl.ĵ.de puil.cred.l.da
bimus.versi.ipse vero.hoc etiam no.ĵ.de admi.tu.l.si ex plu-
ribus.vbi Jaco.de aret.reprehendit glossam dicti.§.ipse ve-
ro ⁊ dicit esse contra casum istius.§.quod nota.

Sed ⁊ is qui. Not.tex.ibi,sed ⁊ si optimo consi-
lio.No.hũc tex.ꝙ qñ pupillus vl
pupilla abstinet ab hereditate,optimum consilium ⁊ optima
cautela est ꝙ abstineat cum decreto iudicis.⁊ hanc.q.vtrum
in tali abstẽtatione sit necessarium decretum iudicis, format
Cynus in.l.pupillorum.C.de repu.here.

Uere gentiũ. Nota ex hac.l.ꝙ delin-
quẽs clã grauius puni-
tur,ꝙ̃ delinquens palã:⁊ rõ ponit in.l.de qua ma
teria no.per Cy.C.de sum.tri.l.nã ⁊ clericus. per
Dy.in.§.sequens.insti.de ac.⁊ per eundem.ĵ.vi bo.rap.l.ij.§.
generaliter.⁊ per Jacobum de bel.Hic non sunt alia.
¶ Ex lec.an.¶ Not.ꝙ clandestini appellantur cõtumaces,⁊
c ꝙ factũ clãdestinũ psumit dolo factũ:sʒ circa palã[c] factũ psu-
mit error:qd est no.⁊ facit p Cy.C.de sum.tri.nemo.¶ In.l.il
lud dubitationis.s.e.no.qd cõe est,meũ est:sʒ ꝯ de vb.sig.pu-
pill⁹.§.si.glos.dt alibi qd id qd cõe est.in dubio,nõ dr meũ,vt
no.ĵ.de ꝯdi.insti.l.ij.Alibi dt ꝙ nõ est meũ ve,sʒ ficte:⁊ iste fa
uor ꝓcedit fauore vltĩe volũtati,ita no.ĵ.de reg.iu.qd nostrũ.
sʒ certe imo ꝓcedit ẽt in ꝯctib⁹.vt.s.ꝺ ꝯhẽ.emp.q tabernas.
tu dic ꝙ aut est cõe plurib⁹ vt vniuersis,⁊ tũc qd cõe est,meum
nõ est,ar.de in ius vocã.sʒ si hac.§.q manumittit.Aut est cõe
plurib⁹ vt singulis,⁊ tũc aut q̃rit,an sit meũ,ꝙ̃tũ ad dispõnẽ
mee ptis,⁊ tũc qd cõe est,meũ vt est.d.l.ij.de leg.iij.seruos su-
os.Aut ꝙ̃tũ ad dispõnẽ ptis socij.⁊ tũc nõ de cõiũ rer. alie.
l.falso.Aut ꝙ̃tũ ad dispõnẽ sup toto,⁊ tũc aut volo dispone-
re de cõi re sup eo ad qd est dispositũ,⁊ possũ,vt.l.in tm̃.§.in
cõe.de re.di.de dã.infe.si edib⁹.cõi diui.si edes.⁊ hac.l.aut nõ
est parata vel disposita ad id,⁊ tũc nõ possũ.vi.s.cõi di.sabi-
nus fallit.C.de cõi ser.ma.l.j.Itẽ fallit.C.de ven.re.fis.l.j.Itẽ
fallit qñ dispõ socij nõ est piudicialis alteri socio,vt not.s.de
ser.ru.pdi.l.fistulas.§.si.Cy.in addi.tu dic aut loqmur ꝙ̃tum
ad alienationẽ aut ꝙ̃tũ ad vsum rei:aut ꝙ̃tum ad tertiũ effe-
ctũ:si ꝙ̃tũ ad alienationẽ nõ põt donationẽ iterponere vltra
partẽ suã.vt.l.duo fr̃es,de acq.here.de ver.ob.q rome.§.cohe
redes.si ꝙ̃tũ ad vsum tũc aut vult vti ad vsum illicitum,⁊ nõ
põt,vt.l.nõ aliter.de vsu ⁊ habi.Aut ad vsum licitũ,⁊ necessa
riũ:⁊ tũc pt,vt.s.p soc.cũ duobus.§.idẽ rñdit.Aut ad licitũ
⁊ volũtariũ,⁊ tũc aut vult vti ꝙ̃tũ ad aptitudinem rei ⁊ põt,
vt.s.de vsufr.arboribus.§.nauis.Aut extra aptitudinẽ rei:⁊
tũc nõ põt socio ꝯdicẽte,vt.s.cõi.di.l.sabin⁹.Aut loqmur ꝙ̃tũ
ad aliũ effectũ:verbi grã,dicit statutũ,si qs offenderit aliquẽ
in re alterius puniat dupli pena:nõ offendo te in domo cõi,
an hʒ locũ statutũ? distiguo.aut est cõis mecũ,aut cũ tertio:
si mecũ,nõ duplat pena: qꝛ sum in pari cã,ar.ĵ.e.nõ solũ.§.de
vno.si cũ tertio,tũc dʒ pena duplari,ar.huius.l.et.si.nã nihil
ad offerentẽ ꝺ iure tertij,ar.s.si vsufr.pet.l.vti fru. ¶ In.l.
senatuscõ.s.eo.no.appellatione filij nepotẽ significari.⁊ illud
verbum significat,qd est in tex.est multũ põderandũ:nã illud
vr̃ dici ꝙ istud sit ex interꝑtatione,vt.l.insta.ꝺ ver.sig.¶ In
l.si qs tutor.s.e.Not.ꝙ obligatio sine offõ nõ inducit ꝓhibi-
tionem nuptiarum,sed offm̃ cũ quali obligatione sic.Not.ꝙ
hic vr̃ expressum ꝙ snĩa lata ex falsis allegationib⁹ sit aliqua
d de rigore:sʒ de eq̃tate ⁊ iuris ficti.sit nulla.[d] ¶ Not.in.l.ꝙ̃ꝙ̃.
e §.si.s.ꝙ nõ lʒ in virgine,nõ lʒ in vidua.Itẽ no.ꝙ dictio nec[e]
posita inter duas orationes negat vtrãq̃ʒ,sic.C.de ho.pscri.l.
ij.⁊ de aur.⁊ ar.leg.l.pe.§.si.ſm Rich.Cy.¶ Not.in.l.pfect⁹
cohortis.s.eo.quod licitum est argu.de tutela ad iurisdictio
nem:⁊ facit.s.de statu homi.qui furere. ¶ Not.in.l.penul.§.
si.s.eo.ibi,optimo consilio, quod optimum consilium est ali-
quid facere cũ autoritate iudicis,sic.s.ꝺ minori.ait pretor.§.
permittitur.secundum Richar.⁊.ĵ.de sol.si stipulatus.§.si lã
cem.¶ Secundo no.quod non sufficit aliquid esse,nisi probe
tur in cõtradictorio iudicio:⁊ ideo non sufficit penam esse cõ
missam,nisi prius liquidetur.argumẽ.contra de euict.contra
l.qui libertatis.§.seruus.⁊ facit.ĵ.ꝺ re mili.l.iij.§.si ad dum

a ¶ Et honesta,
vide eundem
Bal. in.l.si in
lege.s. loca.et
qd ibidem dixi
in apostil.

b ¶ Extrane⁹.
heres.vide eũ
dem Bal.in.l.
gallus.§.etiã.
ĵ.de lib.⁊ post.
⁊ qd ibidẽ di-
xi in apostil.

c ¶ Palã.ad ꝺ
Fel.in.c.cõsu-
luit.i ii.vij.co.
de offi.dele.vi
de do.Jasonẽ
maꝝ.instit.de
ac.ver.ex ma-
le.nu.10.⁊ re-
mis. quas ibi
dedi i apostil.

d ¶ Si nulla.vi
de Ang.⁊ do.
Alex.de imo.
in.§.duo fra-
tres.ix.char.ꝺ
verbo.Obliga.

e ¶ Nec.de qua
dictione vide
q̃ per Frã.are.
in.l.si qs ita.ꝺ
verb.obl.iñ si.
⁊ remissiones
quas ibidẽ ad
cum in apost.

De iure dotium. Rubrica.

Dotis causa. Dos dat eo anis movt semp apud marituz sit.b.d.ista lex.Et aduerte,qz ōct⁹ dotis est ō iure gētiū,videbitis i.l.eas,ff.ō cap.diui.An aūt ipm matrimoniū dicat de iure gentiū vel ciuili,no.p gl.insti.de iure natu.ge.n.z ciuili.in prin.super verbo, coniugatio.et.ff.de iusti.z iure.l.ius ciuile ꝛc.qō no.bene.

Reipublice. No.ibi tex.ppter quas nubere possint.nā iste tex.facit ad q.vtrū mulier secūdo nubēs habeat bīficiū in dote exigēda a primo viro:z videtur q non: qz cessat ratio isti⁹.l.q dicit,ppter quas nubere possint, cū ipsa sit maritata.Ad idē.j.solu.ma.l.j.Sed Jaco.de are.determinat contrarium per casum.l.nupta.j.solu.mat.et.l.j.vbi etiā ipse querit vtrum mulier sterilis habeat beneficium in dote: de quo dic ibi per eum.z bene.

a ¶Dos. adō do. Jas. may. insti. de act. §. fuerat. nu. iii.

b ¶Cōsumma tū. adde Frā. are. i.l.clā.§.q ad nūq̄nas.ō acq̄.pos.rin.l.q rome.§.i insulā.de v. ob. circa fi. et in.l. iij.C.ō fer. fu. z Par.ō put. i trāc.de synd., in ver.tu q vadis.et remissiones quas dedi ad Hēncif. Are.in.d.§.q ad nunq̄nas. in apostil.

c ¶Profectitia. Vide do. Jas. zDay. in sti.de ac.in.§. fuerat.numero.124.

Dotis appellatio. Hic dicit q vbi non est matrimoniū, nō est dos⁹,sz quasi dos,puta dos putatiua. Sed an mulier habeat priuilegium sicut pro dote vera:dic quod sic vt no.per glo.in.l.assiduis.C.qui pot. in pig.hab.z ibi per Lyn.in.vj.q.z q no.per gl.j.so.ma.l.si cū dotem.§.fi.j.de priui.cred.l.iij.quod videbitis.j.e.l.si sponsa. z.l.si.ego.§.dotis. quicquid no.p gl.C.qui pot.i pig. ba.l.eos. ¶Ex lec.anti.¶No.q vbi non cadit nomen matrimonij,ibi non cadit nomen dotis:sicut tamē licita dos minnitur,propt impensas,ita illicita,vt.ff.ti.j.l.dote propter illici.facit.ff.ti.j. l.incestu.C.de condi.ob cau.l.j.

Sī proprietati Augmentū dotis ōr eadem dos, nō nona dos.adde q no.j.de pac.do iter.§.cū iter.z.C.de do.āte nup.l.j.z i Spec.de do.inter vir.formatio. ver.qd si vir.z facit ad le.ff.de pig.act.l.si cōuenerit.§.si nuda. ¶No.arg.q si aliquis est accusatus de vulnere,ex quo pendē te iudicio sequit mors,q possit ꝙdemnari ex eadem istātia de morte. Richard.disputando dixit hoc verū,si est actū de vulnere tāq̄ mortifero,sec⁹ si simpliciter:z in hoc residet hic Lyn. Jac.de are.tangit in.l.damnū.§.fabini.ō dam.infect.bzcuiter qñ ꝓceditur ex forma statuti,qō ōt.si quis occiderit:hoc nō est verum,qz statutum requirit factum consummatū⁹,z i actu exercito.z ideo nō potest interpretari ratione spei de futuro: z dic vt.l.si vulnerato.ff.ad.l.aquil.

Prosectitia. No.ex hac.l.duo. Primo q sicut dicitur pfectitiū pecuIium illud q ꝗrit filiꝰ ex re patris vl ei⁹ ꝓplatiōe. vt.l.cū oporteat.C.ō bo.que lib.ita dicit dos profectitia,que p ficiscitur de bonis patris vel eius cōtemplatione data,vt hic, facit.l.sed si plures.in arrogato.j.de vul.z pup. ¶Secundo no.tex.notabilem z perpetuo menti tenendum in versicu.sed z si proponas,qō patre absente vel ab hostib⁹ capto dos ꝙsti tuit officio iudicis,facit qō videbitis.j.e.ti.in.l.quoties.Sed cōtra princ.istius legis in ver.quid z si quis,facit.j.e.si qs certā.Secundo ibi ille qui donabat pecuniam donauit patri cō templatione filie,ideo dicitur dos aduentitia,vt ibi:hic autē ille qui dedit dotē p filia,volebat donare ipsi patri:vñ ideoq dos est profectitia,z ita loquit hic.

Si pater. Istum.§.declara vt in glo.z primā opinionem glos.videtur tenere Azo.C.co. in prima col.

Si pater non quasi. No.ex hoc.§.q prō dote dāda potest dari fideiussor vt hic z.j.eo.l.dotē licet sec⁹ sit p dote restituēda, vt.C.ne fideiuss.dot.dē.l.j. ¶Secūdo no.quod pro dote dāda possunt duo rei ꝙstitui.gl.formatdnas ꝗstiones.z nō soluit i d.l.ij.C.ne fid.do.den.ter.est quod sic in.l.fi.C.de dote cau.non nu.ibi dum dicit omnium que persone ꝛc.z in auth.de nup.l. si quis autem.col.iiij.

Si filiusfami. No.text.ibi quaten⁹ annus esset dotatur⁹ ꝛc.z sic videt hic casus q annus cogitur dotare neptē. ad idem in.l.dotem dedit.j.de col.bo.digi.ff.ti.j.l.qui liberos.

Si quis certam. Istum.§.intellige vt dixi modo supra eadem.l.versi. quis z si quis.

☞ Dos profectitia vere que dicatur.

Si pater pro filia. In glo.que incipit, sed quero i fi.opi.Jo.vt tenere gl.j.sol.mat.l.ij. post prin.z eā ibi tenet Dy.ipsam etiam tenet Ly.C.co.l.auia.probatur ratione. Cum enim actio q̄ est communis patris z filie efficiatur propria mulieris post emācipationem postea secuturam,vt.C.de rei vxo.ac.§.videam⁹, ergo multo magis ab initio debet esse ipsi⁹ mulieris,argu.C. de usur.l.acceptam.

¶Ex lec.anti.¶Dos profectitia differt in multis ab aduēti tia:z ideo hic declaratur que sit dos profectitia ᶜ,z que aduentitia,z dic vt no.Ly.C.eo.auia.in prin.¶No.q dos⁹ profectitia vide, que ab ascēdente qui hz in potestate proficiscit ur vere vel interpretative.¶No.i ver.sed z si.quod vbi pater est impeditus,iudex potest cōstituere dotem,z supplere defectū patris.z facit quod no.Guli.C.de bo.que lib.i.cum nō solum. §.necessitatem.

Si pater repud. In tex.ibi, Julianus ait.z bene:quia repudiatio non affert titulum dotis.Repudiatio enim est quedam prinatio, non titulus.

Si pater non quasi. No. q non sufficit q pater dotem soluat,sed quod soluat vt pf ad hoc vt dicat,pfectitia:z not. dari in dotem ex promissorem z fideiussorē.Item no.q actus debet denominari a principali,non a fideiussore.

Si pater pro filia. In glo.sed quero.opinio Jo.an.est vera:qz p emancipationem consolidatur actio dotis filie.ergo si cōsolidatur iam quesita patri, ergo multo magis impedit acquiri per emancipationem.

Cum pater. Nota text. notabilem quod quando pater curator filie, prōmittit dotem,videtur ꝓmittere,vt pater non vt curator.

¶Ex lec.an.¶Habens officium naturale z accidētale in duobio videtur exequi officium naturale.h.d.

Adoptiuum. No.ex hoc.§.si quis pro aliena,no.rōnem.que ponit ibi, potuit enim nuntium ꝛc.qō no.

¶Ex lec.an.¶Ille videt aliquid facere, qui habet libertatem faciendi,z non faciendi.

Ire succursum est. Principiū hui⁹.l.ōcla ra vt no.per gl.C.fol.mat.l.dos a patre profecta.

¶Ex lec.an.¶Adortua filia actio dotis profectitie cōsolidat patri.h.d.hoc est verum,vbi nō est prouisum in contrarium ꝓ pactum expressum vel tacitum,vt.j.de pa.do. inter.§.cū inter.Item hoc verum liberis non extantibus,sed eis extantibus habet locum consuetudo,de qua no.in.l.dos a patre.que cōsuetudo similiter cessaret.vbi tenor pacti in so naret in contrarium secūdum omnes.

Si in dote. Nulla deceptio tolerat⁹ in dote.hoc dicit.

Dotis fructus. No.ex hac.l.in.ff.rū.qō fructus percepti ante nuptias contractas connertuntur in dotem, et sunt dos nisi aliquid agat, vt hic dr z.ff.de usur.l.videam⁹.§.ante matrimoniū.j.sol.mat.l.si ante.¶Sed hic quero.vir percipit fructus soluto matrimonio,an illi fruct⁹ sunt dos,z cōuertantur in dotem? Respondeo quod nō sunt dos, nec in dotē connertuntur,sed petuntur actione de dote.ita no.glos.no.z menti tenenda.j.solu.matrimo.l.diuortio.§.ob donationes.z l.si marito.ff.eod.titu.in glo.que incipit,licet nō sit dos.¶In glos.j.ibi,z nutrinit ꝛc.¶No.ex hac gl.quod si aliquis ducit puellam non nubilis etatis,non facit fructus suos,quos percipit ante nubilem etatem:ali ibi ponit gl.opi.z formatin.l.si autem.j.solu.matrimo.vbi Azo dicit quod de equitate fruct⁹ lucratur,ita dicit Azo ibi.z in summa.C.eo.in penulti.colū.z hanc opi.tenet Azo in.l.si pro dote.C.de dot.promis.z Specu.in titu.de dona.inter virum z vxorē.§.fina.versicul. quid si mulier.istam etiā opi.tenet Odof.hic z sic dicit pluries fuisse indicatum.de qua questione per Dy.in dicta.l.si ante.cuius verba refert Ly.i dicta.l.si pro dote.Sed veritas videtur qō vir nō lucretur fructus,nisi quatenus onera sustinuit,vt.l.penulti.j.quod fal.tuto.auto.¶Ultimo circa istā glossam vide quod notatur in dicto.§.sed nouissimi.C.de rei vxo.actione.

Si vsusfructus. Istum.§.intellige hū distinctionem.l.iiij.j.de pac.do.q lex declarat istum.§.bene.

Si res. No.distinctionē istius.§.z.l.seq.z no.ex hac.l. sed nisi.quod i dubio videtur fieri traditio cā transferendi dominium,vt hic.z.ff.de contrahen.emp.l.clausbus.j.pro dote.l.i.C.de dona.l.i.In cōtrarium videtur tex.cū glos.in.l.si pater.§.pater.pluribus.j.de lega.ij.vbi tex.z gloss. dicunt quod in dubio videtur facta traditio causa custodie. Secundo quandoque precedit titulus habilis ad dominij

translationem

translationē qñq; nō precedit.ꝑmo casu videt̄ facta traditio vt dominiū transferat: vt hic ⁊ aliis iuribus.s.alle.Secūdo casu nō videt̄ facta traditio, vt dñium trāsferat: ⁊ ita loquit̄ in.d.§.pater pluribus.⁊ qd ibi no.⁊ in.l.donatiōes.§.pe.j.de dona.sed cōtra istā sol.videtur.j.e.l.si ego.§.dotis.vbi subest causa ad translationē dñij,⁊ tñ in dubio dñium nō trāsfert. Sol.ibi subest cā legitima ⁊ habilis fauore dātis: ⁊ idō in dubio dñium nō trāsfert: hic vō subest cā legitima ⁊ habilis fauore recipientis,⁊ ideo in dubio dominiū transfertur, vt hic.

¶Ex lec.anti.¶No.hic meliorē gl.q̄ vir lucretur fruct⁹ dotis, quā repiat̄ alibi.¶In gl.vt.j.ibi.§.exactio.sentit ista gl. q̄ cōmodū medij tēporis remaneat penes maritū,ar.cōtra j.sol.ma.si cōstante.§.quoties.sed ibi, q2 vir est in mora cauendi: tu dic vt no.p Cy.in.d.§.exactio.⁊ ibi nubilē etatē.hoc verum de rigore: sed de eqtate videtur cōtrariū h3 Azo.vt no. j.so.ma.si ante.de quo dic vt ibi Cy.Bar.simpliciter t3 hanc gl.Alle.p casu.j.quod fal.tu.au.l.falsus.§.Julian⁹.s3 ibi marit⁹ habebat regressum in aliū, sec⁹ si nō h3 regressū in aliū p istis fructib⁹, q2 sufficit q̄ credat puellā esse nubilis etatis, ⁊ habeat bonā fidē: s3 si sciret eā eē nubilis etatis, tales fruct⁹ augerent dotem futuram, de quo per Jac.j.sol.mat.etia3 in Spe.de dona.inter vi.⁊ vxo.§.fi.ver.qd si mulier.⁊ adō Jnn. de do.inter vi.⁊ vxo.p tuas.⁊ per Guli.in.l.non fine.C.de bo. que lib.⁊ ibi, de fideiussione.⁊ hoc videtur verū ante bienniū, post bienniu3 vero fruct⁹ petit: vt.C.eo.l.fi.§.fi.de quo dic vt ibi.No.in.§.fi.cū.l.sed nisi.q̄ aut datio fuit cōditionalis, aut simplex.⁊ p̄sumit̄ simplex, licet fiat ex causa de futuro: quod est no.facit ad idem de sol.sub conditione.⁊ ar.de leg.ij.luci⁹. la.j.arg.contra.j.e.plerunq3.§.si ante.Sol.vt ibi dicam.

Si ego scie. No.ex.§.si res.casu3 isti⁹.§.

Dotis. No.ex hoc tex.q̄ si bona parafernalia traduntur ab vxore viro, in dubio non vident̄ sic tradi, vt dñium transferatur: ⁊ aduerte quia dicit tex.q̄ bona parafernalia [a] sunt illa que dant̄ viro vt non sint in dote, ⁊ vxor possit vti vt hic, ⁊ dicur parafernalia a para, quod est iuxta, ⁊ ferua, qd ē dos, quasi iuxta dotem data.ita no.per gl.C.de pac.cōuen.in rub.¶Sed quero an maritus lucretur fructus [b] rerum parafernaliū: Odof.tenet q̄ nō.C.de pact.conuen.l.fi.quam glo.doc.intelligunt in fructibus naturalibus, sed in fructibus industrialibus dicunt idem esse quod in vsuris, quas vsuras sine dubio lucratur: vt ibi apparet in tex.Sed de hac.q.dic vt disputando tenuit Mart.sil.qui hanc.q.disputauit.

¶Ex lec.anti.¶Datum vt conuertat̄ in dotem, potest condici huiusmodi cōuersio si non sequatur modus seu causa dotis, licet ergo respiciat vtilitatem accipientis, tamen presumitur finalis: quod est not.⁊ est ratio, quia publicam vtilitatem concernit iuris interpretatio.Item q2 cōcernit vtilitatem mariti futuri, ⁊ sic tertij.quod tene mentil: vide Cyn.in l.generaliter.C.de epis.⁊ cleri.⁊ de nup.sancimus.

Si res alicui. Heres p pniam nō pōt reuocare factū defuncti etiā 3ctū innominatum, qñ tendit ad dotis cōstitutionē: ⁊ est speciale fauore dotiū, quod tene menti.Fuit ergo hic contractus iste, do vt des in dotem.⁊ sic innominatus 3ctus; vel do vt conuertas in dotem quando do viro futuro.No.ar.q̄ quando legatur res heredis, nō transeat dominiū recta via in legatariū.

Dotis autem causa. Not.q̄ differētia est inter dotalia ⁊ parafernalia seu peculiaria vxoris.In primis traditio trāsfert dñiū, in secūdis nō, nisi sit actū expresse: ⁊ ē rō q2 marit⁹ nō h3 in parafernalib⁹ titulū vel ꝑmissionē.No.q̄ qñ dñe vadūt ad maritū, ⁊ portāt ista arnesia mobilia q̄ ad hoc vt habeāt ꝓbationē de his q̄ intulerāt in domū viri q̄ debent sup hoc facere cōfici instrumētū, qualiter de volūtate viri intulerūt in domū viri.al's ē difficilis ꝓbatio, q2 p̄sumerent̄ viri nō vxoris.ar.ei⁹ quod no.in.l.ob maritorū.ne vxor p marito.h3 Guid.de suza.q dicit q̄ ea q̄ in domo alicui⁹ reperiunt̄, sua esse credunt̄, vt.l.a diuo.§.si super.de re iudi.⁊.l.lecta.in p̄nc. ¶Nota q̄ super parafernalib⁹ tenet instrumentum, ⁊ etia3 3ctus inter virū ⁊ vxo.Not.q̄ licet res sint inducte in domū viri, nisi receperit in se custodiā, tñ nō obligat̄ ad resti.earū: sed bene pōt 2ueniri iudicio reali, vl' ad exhibēdū.nō aūt ac. depositi.⁊ ita gñaliter determinauit in q̄libet alio p istū tex. Lāber.de rāp.No.q̄ res quas vxores possidēt p̄sumunt̄ parafernales ⁊ nō dotales, ar.contra.j.e, qd aūt dicā.j.e.mulier.

Plerunq3. Nota ex.§.si res.q̄ i alternatiuis ē electio debitoris: 3cordātie sunt in gl.qd intellige verū in 3ctib⁹, s3 in vltimis volūtatib⁹ i dubio est electio legatarij, vt.j. de leg.ij.l.lucio.p ibi not.Circa quod vide quod no.Dy.in.c. in alternatiuis.extra de reg.iur.lib.vj.⁊ quod not.Cyn.C.de verb.sign.l.cum quidam.

¶Ex lect.anti.¶Res inestimate dotales, sunt [c] in periculo mulieris, estimate vero periculo viri.h.d.

Si ante matrimoniū. Estimatio re tradite nomine future dotis cēsetur cōditionalis.h.d.Vñ non trāsit periculū ad maritū nisi 2tracto matrimonio.¶No.q̄ causa matrimonij facit cōd.inestimati: vt hic ⁊ i ꝓmissiōe, vt.j.e.stipula.secus in trāslatiōe dñij, vt.s.e.sed nisi.Et est ratio q2 ibi interuenit actus executiuus.i.traditio, predicta vera qñ causa matrimonij infert̄ inter viuos: sed qñ inserit̄ in vltima volūtate, vt cū legat̄ p dote, tūc videt̄ dicere tex.q̄ istud legatū sit modale nō conditionale, vt.l.titio centū.§.sed cū ante.de cōdi.⁊ demon.tñ iste mod⁹ sit idē q̄ causa finalis.ita q̄ deficiēte ea deficiat legatū, vt in ea.l.§.ante nuptias.nec obst.q̄ defectus modi per casum cōtingens non vitiat legatum, de leg. j.si fundū p fideicōmis.§.ff.⁊ de leg.ij.luci⁹.§.qsqs.q2 illud est verum, qñ mod⁹ nō est de substātia legati, s3 hic mod⁹ est de substantia, ar.s.eo.si ego.in p̄nc.Jn cōtrariū q̄ istud legatū sit conditionale, videtur expressum in aut.de sanc.episc.§.sed hoc presenti.vbi aperte dicit q̄ istud legatum est conditionale, nisi intelligas q̄ ibi loquatur quando testator volebat inducere conditionē: secus si in dubio.⁊ ista est communis opi. q̄ legatum sit modale, vt no.glo.in.d.§.titio.

Si res. No.ex hac.l.q̄ paria sunt aliquid fieri tēpore prohibito, vel fieri tpe pmisso ⁊ cōferri in tp̄s ꝓhibitū.ad idē.l.quod spōse.C. de do.ante nup.⁊.s.de vsufr.l.titio cū moriet̄.cū si. §, paria sunt aliquid fieri tempore licito, vel fieri tempore ꝓhibito, ⁊ conferri in tempus licitū, vt in.l.in tēp⁹.j.de hered. insti.quod ⁊ qñ verū sit, vidistis in.l.si minor.s.de ser.expor.

¶Ex lec.ant.¶In alternatiua rerū electio est debentis.h. d.dic vt dixi in.l.si ita distrahatur.de cōtrahen.emp.In tex. ibi q̄ seruum dedi.⁊ sic dolus dedit causam dotis cōstitutioni, ⁊ ibi modo, ⁊ sic dolus dedit causam estimationi.

Si mulier. In hoc.§.ponit gl.casum.sed hic querō, in casu in quo mulier maior restituit̄, dicit Odof.q̄ restituit̄ ex clausula generali, si qua mihi iusta causa.argu.l.j.§.fi.cum.l.seq.s.ex quib.cau.maio.ita videtur velle Odofre.supra eo.l.iure succursum.§.fi.¶Vltimo scias q̄ glo.tenet per hunc tex.q̄ licet dol⁹ dans causam contractui reddat contractum ipso iure nullum, tamen si deceptus vult, potest ratificare contractum, ⁊ agere ex eo contractu: ita no.per hunc.§.s.de dolo.elegāter.in prin.⁊ supra, de minorib.l.in cause.la.ij.§.j.

¶Ex lect.anti.¶Repetito matrimonio ⁊ dos repetita esse videtur.h.d.Fin Oldra.concor.j.e.dotem.⁊ vide Cyn.in aut. sed quamuis.C.de rei vxo.act.

Quoties. Not.ex hoc.l.qd re dotali estimata euicta vir agit de euictione [d], ⁊ actiōe ex ēpto, vt h, ⁊.C.d euic.l.j.C.de pac. l.ex conuētiōe.l.creditor.§.p̄diū.supra, de act.emp. ⁊ ibi q̄fui vtrū mulieri soluto matrimo, cōpetat actio ex vēdito ad estimationē rei, de quo dic vt ibi dixi.¶Secūdo no. ex hoc tex.q̄ pena quā qs cōsequitur a me occasione rei mihi restituēde, d3 libere mihi restitui: ratio est, quia pena succedit loco rei: sec⁹ si loco rei nō succederet, vt.l.si pignori.in p̄n.supra, de pig.act.⁊ de ista materia tangit̄ p gl.in.l.vtrūq3.in fi. cum.l.seq.de pet.her.l.p̄ter.§.quod de fructu.j.de bo.aut̄.iu. pos.l.manifestissimi.§.sed cū in secūda.C.de fur.facit.j.de solu.l.id quod pene nomine.⁊ ibi no.¶Vltimo p declaratione istius.l.quero. dicitur hic quare si duplum ⁊c.Quero an vxor que dat rem estimatam viro debeat cauere de dupla nomine euictionis: tex.est singularis cum glo.j.eo.l.non solu3.

¶Ex lec.ant.¶Quod vir a muliere ex cā euic.extorsit loco p̄me dotis succedit, ⁊ in restitu.deuoluitur.h.d.¶In tex.ibi, simplex.l3 nō sit simplex, est tamē vera, vt.s.e.plerūq3.§.si ante.⁊ facit p gabellis, vtrum si datur res estimata in dotē, soluātur due gabelle dotis ⁊ vēditiōis, ⁊ est hic ar.q̄ vna: quia ista estimatio est potius quoddam capitulū cōtract⁹ dotalis q̄ sit contract⁹ separatus: quod credo verū per istam literā.

In rebus. No.ex hac.l.q̄ maritus tenet̄ de dolo, lata culpa, ⁊ leui, de quo vide.j.sol.ma.si cōstāte.§.si marit⁹.l.si filio.§.i.j.e.ti.⁊.j. de re.iur.l.2tract⁹.vidistis in.l.si vt certo.§.quod vbi.s.com.

¶Sequitur ex lectura antiqua.

Julian⁹ scribit. Dot3 initiū collatū i casū m̄rimonij dissoluti vel momēto duraturi redit pactū inutile.h.d.no.

a ¶Parafernalia. Que autē dicūtur bona parafernalia, vide.d.Alex. de Imo.i 2si. xlij.in.ij.⁊.xij. col.in.j.parte. ⁊ in consi.xiij. in.iij.col.in.ij. parte.

b ¶Fruct⁹. Vide.d.Alex.de Imo.in prealle.cōsi.xlij.plenissime i.j.pt.

c ¶Sunt. Vide ad materiā q̄ habentur p dn̄3 Bar.So. in cōsi.lvij.incip.statibus. in.j.parte.

d ¶De euictione. Vide Jas. May.inst.de acti.§.fuerat. nu.32.⁊ numero.34.

ꝛ vehemẽter facit hec litera ꝙ q accepit concubinã in vxorẽ in articulo mortis nõ legit: met filios: quia nõ potest ibi esse vos, que requiritur in ista legitimatiõe, vt insti. de nup. in fine. Canoniste non curant vtrum vos interuenerit necne, vt extra qui filij sint legitimi. tanta, de ista. q. tetigit Richar. in quadam sua repetitione.

Stipulationem. Cã future dotis bz vim cõdi tiõis. h. d. Quid si pro futuro matrimonio ꝓmittit mihi dos ad meã petitionẽ ꝛ terminum, vtrũ ante potero agere? videtur quod non p hunc tex. ꝛ j. c. tali. ꝛ l. promittendum. Jn cõtrarium facit, quia ꝓmissio fuit collata de presenti: vt. ff. e. sed nisi. contra agentes facit, quia etiã in pura obligatione requiritur quod agens impleat ex parte sua: qõ hic non est, facit de actionibus emp. iulianus. ff. offerri. de iurein. si non fuerit. de edil. edic. ediles. in fine.

Quod autem. Promissio informis si ne expressione alicuius cãe facta viro p vxorẽ psumit ex causa dotis: ꝛ idẽ in traditiõe ꝛ in confessione informi. hoc dicit tex. gloss. quod est menti tenendum, non est alibi. l. ista ita ꝙ titulus dotis inter virum ꝛ vxo. tacite videtur inesse.

Sed nuptura. Potest vnum debitum in aliud transmutari.

Si filiafami. No. ex hac. l. ꝙ filiafa. pt solui debitũ peculiare p ipsum. Sctũ. casus est hic ꝛ. ff. depo. l. quod seruꝰ. l. si vir. in prin. ff. de pac. l. qõ seruus. j. de solu.

Ita constante. Not. ex hac. l. ꝙ pt fieri permutatio dotis de re ad pecuniã ꝛ ecõtra. Et facit ista. l. quod licet ecclesia sit pbibita facere permutationẽ nisi cũ alia ecclesia vel cũ pncipe, vt in authẽ. sed ꝛ permutare. C. de sacro. eccle. ꝛ in auth. itẽ sibi inuicem cum priuata autẽ pssona nõ vt in anten. de non alie. ff. si antẽ permutatio. tamẽ si est multum vtile ecclesie, poterit etiam cum priuato permutare. arg. istiꝰ. l. ꝛ ita tenet Azo in summa in authen. de alie. ꝛ emphyt. Ultimo pro declaratione istius. l. vide quod no. Spec. in tit. de do. inter vir. ꝛ vxo. ff. formati. ver. sed queritur.

Ex lect. anti. Res dotalis potest constante matrimonio permutari cum alia re vel cum quantitate, si hoc est vtile mulieri. hoc dicit. Et vide. l. fina. j. e. ꝛ ista lex declaratur in Speculo de emptio. ꝛ venditio. ff. tertio loco. versi. sed pone vxor. cum sequentibus. ꝛ de donatio. inter virum ꝛ vxorem. ff. formari. ver. sed queritur vtrum.

Cum pater. Nota notabilem distinctionẽ istius. l. ꝛ no. tex. in princi. dũ dicit, ꝛ dotem legat. no. ꝙ dicit dotẽ, quia secꝰ esset si iste pater simpliciter legaret marito non dicendo dotẽ: quia tũc valeret legatum, nec videretur in dubio testator velle cõpẽsare. vt. l. creditores. j. de leg. ii. Sed quero hic dicit, aut testator duplicare voluit, aut non. Quero qd in dubio, gl. arguit p ꝛ contra, ꝛ non solvit: qñꝫ testator dotat prio ꝓmittendo dotẽ marito, ꝛ postea noie dotis legat filie: ꝛ tunc in dubio videtur ꝙ filia sit cõtẽta alterutro, ꝛ debet intelligi gl. q̃ est. j. de leg. j. l. huiusmodi. ff. cum pater. quesicipit, ꝙ semp psumit. ꝛ quod no. C. de leg. l. filia legatorum. facit qõ no. Jo. l. titia. ff. qui inuita. de leg. ij. aut testator postꝫ dotauit ꝓmittendo dotẽ, p filia nõ legauit expresse noie dotis, sed simpliciter legauit filie sue: ꝛ tũc, aut legauit aliud ꝙ qõ fuerat expssum noie dotis, ꝛ bz vtrũqꝫ, vt. j. de collat. do. l. si pater. p filia. aut legauit tm̃ quãtum noie dotis ꝓmisit, ꝛ tũc alterutrũ eꝝ debeꝫ. vt. d. l. hmõi. ff. cũ pater. de leg. j. ꝙ quo optime facit. j. so. ma. l. si cuꝫ dotem. ff. si pater. qñꝫ pater dotat filiã nõ solũ ꝓmittendo. sed dotem tradẽdo, ꝛ postea filie legat: ꝛ isto casu vtraq; debetur: vt not. per glo. C. de leg. l. filia legatorum.

a Matris. ad de eũdẽ Bal. in. l. neq;. C. e. ti. pellum teq.

Ex lec. anti. Si dos ꝓmissa marito legat, nõ tz legatus si mulieri, tenet: sed agẽs de indẽnitate cauere tenet, vtre vo necessitas cautiõis nõ icũbit: qz retro ius liberũ acgrit. h. d. Et not. ꝙ ista lex loquit quãdo in legãdo fuit expressa causa dotis: sed si esset legatum simplex nõ cõfunderetur cum dote ante promissa, nec in eadẽ pssona, nec in pssonis diuersoꝝ, vt l. si pater. de coll. do. In teq. ibi, duplicare. istud, nõ psumit qz nõ legauit simpliciter, sꝫ causa dotis. Quero qd ecõtra in tali casu, pater legauit filie. cc. ꝙ ipsa maritãda: demũ ipse met maritauit eaꝫ cũ centũ, mortuo pre vult petere residuũ, q̃rit an possit: Dy. format hãc. q. de le. ij. l. lucio. ꝛ sentit ꝙ nõ, qz illa cã finalis. ſ. ꝙ ea maritanda videt defecisse. ergo nõ debet legatũ: sed Oldra. dicit ẽtrariũ: qz vbi est certa quãtitas tacita adiectio cause nõ minuit legatũ, vt. ff. mã. l. creditor. ff. si inter. de alimen. leg. lucio. ꝛ ad trebel. lucius. ff. heredẽ. sed ille leges loq̃ videtur in cadẽ volũtate, hic in diuersis, vt. j. de alimen. leg. liberis quos. in prin. facit p Dy. de alimen. leg. l. alimenta. ff. scia. questio est satis dubia. ꝛ p Oldr. facit quod no. de act. ꝛ obli. l. obligamur. ff. lege. naꝫ paternum officium non minus versatur in contracto matrimonio, ꝙ in contrahendo: vnde non est forte verum ꝙ deñciat causa finalis.

Dotem que. Not. ex hac. l. quod dos data primo dicitur in dubio pari. Secundo nisi aliud actum sit. ꝛ hanc legem declara vt in gl. ꝛ habes. j. de pact. dota. l. cum maritus. ff. titius. ꝛ in authen. quamuis. C. de rei vxo. actio.

Ser lapidicinis. Hic vt tex. ꝙ res dotalis non possit alienari mulierẽ nolẽte, i qua. q. gl. variat. vt no. C. e. l. si pdiũ. C. de rei vxo. actio. l. vn. ff. ꝛ cũ leg. ꝛ ibi p doc. ꝛ p glo. insti. qbus alie. licet. in pn. j. de vsufruc. l. cum vir. per glo. ꝛ doct. C. ad velle. authẽ. siue a me. ꝛ in corpore vnde sumitur. tangitur per gl. j. solu. ma. l. j. quod not. Ex lec. anti. Illo ꝙ maritus nõ potest excidere arbores que non sunt in fructu: ꝛ si excidit, augent dotem: pone exemplum in trabibus aptis ad edificium, vt. ff. de vsufruc. arboribus. ꝛ in hoc exemplo cogita. quia non bene affirmo.

Ser extraneus. Nota, imputatur marito cur vxorẽ vel eius patrem dotem promittentem non cõuenit, vel extraneum dotem ex causa donationis p mittentem, secus si ꝓmisit tanꝙ debitor mulieris. hoc dicit. singularis lex. In glos. super verbo, verterit. in fine. tu vero dic quod viro nõ imputatur cur patrẽ mulieris non conuenit, vt hic. Sed bñ imputat viro cur heredes patris nõ cõuenit: ꝛ ita sentit glos. in. l. cõtraria. ꝛ pro hac solutione est casus. j. de pac. dota. ob res. ff. vlti. ff. sed si nõ petierit. quod no. Ex lec. ant. Ubi extraneꝰ ꝓmittit dotẽ nõ ex cã donationis imputatur viro culpa exactionis emisse, secus si tãꝙ donator: ꝛ sec⁹ si promisit dotẽ mulier, vel pr̃ mulieris: quia culpa tarditatis viro sputari nõ poterit. b. d. Illo. quod ista l. ponit ẽtroꝝ casus, ꝛ in vno solo imputat viro mora petitionis. primus casus est qñ extraneus ꝓmisit dotem nõ alo donãdi mulieri, sed forte quia erat eius debitor. Secundus quãdo alo donãdi. Tertius quãdo dotẽ ꝓmisit pater. Quartus qñ ipsa mulier. Jn primo casu mora imputat viro, ꝛ est eius detrimentũ, si nomẽ est factũ nõ soluendo. Jn alijs tribꝰ nullum periculum est in mora: ꝛ hoc verũ in differente, secꝰ in remittente. vt. j. eo. vir ab eo. Secundo no. quod auribus audio ꝛ ore loquor, dicit glos. ꝛ ex isto teq. habes qne est ista pena, ꝙ aliquis nõ debeat audiri, qz debet repelli in limine cãe. Item nota quod mulier non potest improperare marito de gratia ꝛ dilatione, quaꝫ facit patri suo vel fibi. mo hoc debet habere ratum.

Pater cum. Pater non potest dotare filiam de patrimonio matrisꝰ. hoc dicit.

Debitor. Nota istam. l. cum duabus sequenti. bus. ꝛ no. tex. in. l. fane. in fi. vos scitis quod si vir soluit dotem ex causa donationis, liberat promittentẽtem: secus si promisit tanquam debitor, ne videatur mulieri donare. ꝛ hoc est fauore viri. Sed pone quod vir non vult vti isto fauore, an erit per talem solutionẽ liberatus? Jacobus de are. disputauit hãc. q. multum late in. l. i. C. si dos cõstãte matrimonio. ꝛ videtur tenere quod sic: ꝛ inter alias leges allegat hunc tex. in fi. sed contrarium no. in. l. ij. ff. in. j. fo. mat. vbi gl. tenet ꝙ vir nõ liberat nisi quatenꝰ vxor est locupletior. Jsta ẽt opi. tenet gl. j. e. cũ in fundũ. ff. vxor. ꝛ in auth. de nup. col. la. iii. p hac etiã opinione facit. j. solu. ma. l. si cũ dotẽ. ff. si mulier. ꝛ quod ibi no. probatur optime. j. cod. l. fi. ꝛ quod ibi no. ꝛ ad hanc. l. rñdeo qõ dos soluta viro nõ potest cõstante matrimonio restitui mulieri. Et ita loquunt supradicta. Sz dos ꝓmissa viro bene potest remitti cõstante matrimonio: ꝛ ita loquitur hec lex. probatur per glossam notabilẽ. C. de donatiõ. ante nuptias. l. si constante. ff. penul. l. gl. vel possumus dicere ꝙ ista lex nõ faciat in contrariũ: quia hic nõ contingit liberatio ipso iure: sed ope cõpensationis compensabit, ergo mulier quatenus est locupletior: ꝛ sic non contradicit predictis.

Ex lectura antiqua.

Sane videndum. Facit ad questionem, filius vinẽte patre duxit vxorẽ, pr̃ recipit dotem. Modo nurus incipit esse in discordia cũ socero, ꝛ ideo vult socer sibi reassignare dotez suã ꝛ liberare, q̃rit qs sit modꝰ? ꝛ põt fieri tribꝰ modis: primo ꝙ socer soluat nurui p fustẽtatione sui mariti, vt. j. e. nurus. ff. manẽte. ꝛ. j. sol. mat. l. quamuis.

r.l.seq. ¶ Sedo qō soluat filio suo ō mādato nurus sue, r tūc q̄uis rem meat obligatus, tñ cum ea cōpensat: r virum sauz vt hic. ¶ Tertio vt emācipet filiū, vnde vos sequitur enz. vt ff. fa. ercti. si maritus. r. j. c. si pater filio. fm Rich. h. o. vt colligitur. j. de dote. preleg. pater.

Ius seuerus. Facit. j. sol. matr. l. pe. ff. si vir.

Promittendo. No. tex. ff. si a debitore. r. tex. q̄ si vir sciens scienter promissionē dotis a debitore nō idoneo, sibi preiudicat, vt hoc tex. in fi. ff. Pro cuius declaratione dic, quādoq; a muliere datur nomē mulieris simpliciter in dote, q̄nq; non datur simpliciter, sed datum estimatur: quandoq; mulier delegat debitorem, qui dotem promittit. ¶ Primo casu periculū nominis est ipsi⁹ mulieris, vt. l. media. in princ. j. so. ma. ¶ Secundo casu est periculum ipsius viri recipientis, vt. l. si nomē. ff. de bered. vel act. vend. ¶ Tertio casu dic aut vir accepit debitorē non idoneū sciēter aut ignoranter: primo casu sibi preiudicat, secundo casu nō, vt hic, r. l. inter causas. ff. abesse. ff. manda. j. sol. ma. l. si cuz dotē. ff. si mulier. facit. j. de fideius. l. q satisdare. r quod ibi no. per Dy. licet gl. ibi male loquat. Sed aduerte. qa illud quod dixi scienter accipiens sibi piudicat, est verū nisi accipiat sciēter debitorē non idoneū animo donandi ipsi vxori, vt. j. l. cuz vir. r ibi dicam. ¶ Ex lec. anti. ¶ Promissio facta a muliere vel ab extraneo futuro marito nomine dotis censetur esse cōditionalis. h. o. vnde falsa est solutio in. l. titio cētū. ff. titio genero. j. de ædi. r demō. quod aliud in muliere, r aliud in extraneo. Et alia so. est vera. ff. q̄ aliud in 3ctu dotis, vt hic, aliud in vltima volūtate, vt ibi dixi. ff. eo. plerūq. ff. si ante. ¶ In gl. q̄ ibi clerici. no. q̄ ista verba cuiuscūq; cōditionis r stat⁹ comprehendunt tam clericos q̄ laicos, r multoties reperiūtur in statutis terrarum: quod no. ¶ No. q̄ clericus r laicus quantum ad vim obligationis r contractus ambulant pari passu, quo ad alia vero dic vt no. extra de fo. cōpe. q̄ clericis.

Si a debitore. Imputet sibi ille qui sciēter secutus est fidē inopis debitoris etiam conditionalis: r est argumentū contra mulierem, que dat dotem viro pauperi, q̄ non habeat bfficiū. l. vbi adhuc. C. de iur. dot. contrarium dicit Bar. q̄ ius dotis non potest pacto fieri deterius, nec potest renuntiare ille legi tacite vel expresse. argu. j. de pac. dot. conuenire. r facit. ad. l. ff. manda. inter causas. ff. abesse. r. j. de pti. cre. si creditores.

Sed in dotem. No. ex hac. l. casuz in quo est in periculo viri, videlicet quando dantur in dotez res, que consistunt pondere, numero, vel mensura. vt hic. tex. videt reddere rationez ibi dum dicit, quia in hoc damur ꝛc. Sed alibi gloss. dicit q̄ in his rebus, que consistunt pōdere, numero, vel mensura, licet dētur pro inestimatis, tamen dicitur estimatio fieri a lege. ita no. per glo. j. so. matri. l. estimate. ¶ Ex lec. anti. ¶ Ista lex dicit q̄ res dotales, q̄ cōsistūt pondere, numero, vel mesura, possunt libere alienari p maritum.

Licet. Not. ex hac. l. q̄ acceptilatio facta cā dotis constituēde ante matrimonium cōtractum non secutis nuptijs, non tollit obligationem: r sic habes ex. hac. l. q̄ acceptilatio requirit tacitam cōdemnationem vt hic, r. j. de accepti. l. q̄ in diē. j. de reg. inr. l. actus. in fi. licet sub conditione expressa fieri nō potest, vt. d. l. actus. in prin. l. acceptilatio. j. de accepti.

Quoties. Not. ex hoc. ff. cōcurrere tres fictiones circa diuersa: alias autem circa idem plures fictiones concurrere non possunt, de quo videbitis in. l. cum post. ff. gener. j. eo. C. de do. pmis. l. j. ¶ Ex lec. anti. ¶ In verb. ceterum. not. quare ler introduxit fictionem de bzeui manu.

Si pater. ff. Que debi. Not. ex hoc. ff. cōcurrere tres fictiones circa diuersa: alias autem circa idem plures fictiones concurrere non possunt, de quo videbitis in. l. cum post. ff. gener. j. eo. C. de do. pmis. l. j. ¶ Ex lec. anti. ¶ In verb. ceterum. not. quare ler introduxit fictionem de bzeui manu. ff. Sed cur pater. ibi, potest cedi actio. no. ex hac. l. q̄ sicut inter patrem r filium non potest contrahi obligatio nisi in certis casibus, ita patri contra filium vel econtra non potest actio cedi in casibus inter patrem r filium non potest obligatio contrahi: quod tene menti. facit pro hoc. j. de act. r ob. l. actiones. secundum vnam lec. super glos. prestari. ¶ Ex lec. anti. ¶ In glo. circa medium, nota q̄ patri contra filium non potest actio cedi. ff. q̄ causa ex qua inter eos non consistit iudicium: ita limita.

Quemadmodum. Ex promissio dotis facta seruo nomine domini acquiritur obligatio domino, non tamen dotis periculum transfertur in dominum, vel in patrem, nisi dominus vel pater talem promissionem, vel rei dotalis traditionem ratā habuerit. h. o. ista. l.

Si seruo. No. tex. ibi dum dicit ampliat dos, sicut ex fructibus: circa q̄ vide q̄ habuistis. ff. eo. l. dotis fructus.

Alii facta. No. ex hac. l. quod tempus appo. ratū. l. promissione dotis, incipit currere a tempore nuptiarum. Sed hic quero pone quod pater reliquit filie centum pro dote, an poterit petere incontinenti, an quādo nubet: istam. q. disputauit Rtc. mal. quam disputationem refert Ly. C. de nup. l. sancimus.

Socer. No. istum. ff. sed cōtra ipsum op. r videt q̄ sola mulier possit agere ex testamēto ad legatū factum p patrē, vt. l. seruo legato. ff. si testator. j. de leg. j. l. fidei commissaria. ff. interdū. de leg. iij. So. de stricto iure sola filia habet actionem vt in cōrarijs: ſ3 de equitate tā gener q̄ ipsa filia potest ex testamento agere, vt hic: r ita no. p gl. j. de cōdi. r demon. l. titio. ff. titio genero. vbi tex. concor. cum glo. ¶ Ex lec. anti. ¶ Terminus dotis soluende incipit a die contracti matrimonij, nō a die pmissionis. h. o. l. not. Ratio est quia non potest incipere terminus soluende dotis antequam sit dos. Et est arg. istius. l. in ratione sui q̄ nimia arctatio tēporis vitiet contractum dotis, arg. contra. ff. loc. insulam. ff. j.

Socer genero. Legatū genero nomine filie intelligitur legatum pro dote. h. o. Bal. r facit ad. q. no. ff. eo. q̄ in stipulatione de simpliciter electo, q̄ intelligatur electus ad id de quo precessit tractatus, seu q̄ imminet explicandum.

Vir ab eo. Istam. l. intellige quando vir liberauit pmissorē dotis absq; promissione mulieris alias secus, vt. l. debitor. cū. l. se. ff. eo. Sed quero pone quod maritus fuit cōfessus se habuisse r recepisse dotē a patre vel extraneo, deinde incōtinēti fuit factū instrumentū quo pater vel extraneꝰ pmi fit dotē soluere non obstāte confessione viri, modo querit an soluto matrimonio vir teneat ad totā dotem, an liberet cedēdo actionem contra patrem vel extraneum? r videtur q̄ libere tur cedēdo actionē, vt. l. si forte. ff. inci⁹. j. so. mat. In cōtrariū videtur quod teneatur an totam dotem: quia per talem confessionem videtur solutū ipsi marito sicut cum ipse facit acceptilationē, vt hac. l. in fi. r. l. pe. ff. si vir. j. sol. ma. r ibi hoc tenet Jac. de are. r vide ibi Bar. qui latius loquitur in additionib⁹ suis: r vide Bar. in consilio suo quod incipit, r est consilium secundum in rubrica de contractibus in libro consiliorū meorū. ¶ Ex lec. anti. ¶ Vir qui liberauit ex promissore per acceptilationem, fingitur accepisse dotē, r restituere tenet. Et no. arg. contra procu. qui fuit confessus se recepisse omnia domino agēte. contra eum non potest opponere q̄ nō interuenit numeratio, quia statur suo dicto contra se, ar. huius. l.

Ge fundum. Ex pacto potest permutari restitutio dotis de vno alīd. hoc dicit.

Si res quas. No. q̄ si donatarij cōsentit donatori, vt hāc rē tradat, donatarius videtur eam tradere, nō donator. ſ3 hoc ideo quia tradebat nomine legatarij, r in eius fauorem. r sic non ob. l. si fundum per fideicommissum. ff. j. de leg. j.

Non solum. No. hanc. l. r cum ipsa concordat. l. quoties. ff. eod. r vltra il la que colliguntur ex dicta. l. quoties. no. tex. notabile cum glo. que incipit, veluti. Ad questionem cum queritur, an mulier debet cauere de dupla nomine euictionis vel nominecōiungēdo simul duas opiniōes positas hic in gl. ita pōt distingui. Quādoq; querit vtrū debeat cauere de dupla cū satisdatione vel fideiussione, r cauere nō debet vt hic. Quāq; queritur vtrū cauere ds fine fideiussione, r tūc dic aut est cōsuetudo i regiōe q̄ de dupla teneat, r tūc caueat: aut nō est cōsuetudo, r nō cauet, vt no. hoc tex. cuz gl. r aduerte q̄ in casu in quo mulier debet cauere de dupla ex eo q̄ est cōsuetudo ds attēdi cōsuetudo loci vbi fit contractus: licet alibi sit res vt habuistis in. l. si fundus. ff. de euic. ¶ Ultimo circa hanc legem quero contra quid debet vir promittere vxori? Respondeo ds simpliciter promittere restituere dotē soluto matrimonio, vt. l. quereba. ff. de verbo. signifi. r. j. sol. matri. in. l. si quis stipulet. debet etiaz promittere de dolo lata culpa r leui. vt. j. sol. mat. l. si filio. ff. si, r facit. l. in rebus. ff. eo. r cogetur predicta promittere fm consuetudinem ciuitatis, facit. l. quod si nolit. ff. qui assiduas. r de edil. edi. l. si tertij. ff. j. de aqua plu. ar. q̄ si esset vna cōsuetudo cōtra aliam esset recurrēdum ad ius cōmune. vt. j. de reg. iur. l. semper in stipulationibus.

Cum vir. Nota in hac lege casum: quod si vir accipit promissorem scienter nō idoneū animo donandi ipsi mulieri nō obligatur, nisi in eo in quo erat p missor idoneus tpe pro

a ¶ Promissionis. Unde dicit. d. Bar. soci. in consil. ccvii. inci. causa domine anne. ver. sed ad hoc. in ij. parte quod dos quādo tradit, ſ3 filia dotata: q̄ cōtractus dotis est cōtractus, q̄ reperitur, ſ3 non incipiat a traditione, sed a promissione, r prōmissio dicatur cōtractus, nec sit contractus nominatus: de quo etiā vide per eum i consi. clxx. inci. in presenti. cō firmatur pmissa p tex. c. parte. ii.

missionis,nisi ex post facto post factam ꝓmissionē dictus ꝓmissor fieret idoneus.vt hic de quo dixi.ff.eo.l.promittēdo.§. si a debitore. ¶Sed hic quero an vir possit vxori dotē augere cōfitendo se plus recepisse nomine dotis q̄ in veritate acceperit:dic vt.C.de donat.ante nupt.l.i.q̄ qualiter ꝓcedat dic vt no.in.l.fi.voluntate.vt ibi per glos.& Dyn.C.de dot.promiss.& l.ff.& ibi etiam per Dy.C.de do.cau.non nume.

Res que ex. Istum.§.declara vt in gl.& in.l.ex pecunia.C.e.& quod ibi no.per doc.

Cum dotis. No.ex hac.l.q̄ ꝓ dote ꝓmissa dāda potest dari fideiussor. habuistis.ff.eo.tit.l.profectitia.§.si pater.

Si is qui.§.ibi dos. Not.ex hoc.§. ibi dos,quod ibi debet esse dos vbi sunt onera matrimonij[a].

a ¶Matrimonij.q̄ ꝓ talibus onerib⁹ datur dos vt p.d. mari.ff.in ꝓfil. ff.incip. prosequendo.v̄.xvi. & in cōsil.lxx.incip.d. Frā.vsi. ff.hoc ꝓbat.in j.parte.

1 ☞Impensa necessaria dicitur dotem minuere.

Quod dicitur. De materia istī⁹.§. vide plene +p gl.ff.de impen.l. q̄ ꝓ.& ibi p Dy.in dist.mag.& p glo.Ra.insti.de act.§.pe.& q̄ not.gloss.& Dyn.C.de rei vxo.act.§.sed nec ob impensas. ¶Ex lec. anti. ¶+Necessaria impensa minuit dotem⁹,& q̄q̄ perimit,vt nō sit dos nisi quo ad prohibitionem alienationis:tamen si exp̄sa refunditur,dos ad suam naturam reuertitur.b.d.

b ¶Dotem.Vide q̄ videt.b. Jason. instit. de act.in v.ꝓpter. nu.1. cum duobus seq.& nu.§. & num.7.& duobus seq.

Captura. No.ex hac.l.in fi.q̄ statur presumptioni donec ꝓbetur ẓiuꝫ, vt hic, z.l.non est verisimile.ff.quod metus cau. ¶Ex lec.anti. ¶Distinguit vtrum verba sint relata ad obligationē principalem ff.silij.quod no.

Si sponsalibus. Not.text.notabilem in ver.quod si forte q̄ ponit notabilem distinctionem,& declarat multum materiam.l.singularia.ff. si certum peta. ¶Ex lect.anti. ¶Ea que noluit a principio cōsentire,nō videtur ꝓpterea renūtiare doti,si postea penitet & cōsentit.b.d.

1 **Si mulier.** Liberatio ex causa dotis non hꝫ vim traditionis rei,nisi possessio sit penes liberatum,b.d.allegatur q̄ sicut liberatio nō transfert dominium sine possessione,sic nec cessio actionum:quia non magis habet annegam executionē cessio,q̄ liberatio. de hoc in Spe. de cessione actionis.§.j.ver.item quid si mihi.

Si mulier. Nō summaf,q̄ breuis:ff no. **Ex asse.** Nota text.ibi,quasi transferre ad aliū &c.q̄ restitutio hereditatis vel fideic. nō pōt fieri pcu.in rē suā.ter. est not. hic & singularis. Sz bñ pōt fieri restitutio hereditatis simplici pcuratori,vt.l. apud iulianū.§.vtrū.ff.ad treb.de qua no.ff.ad treb.l.Quis.§. fi.l.restituta.§.sed si volūtate.& l.q ita.§.eo.tit.no. etiā. C. ad treb.l.sancimus.& p hoc dicit gl.hic q̄ si fideicōmissarius moriaf ante restitutionē fideicōmissi,nō trāsmittiť aliq̄d ad heredē suū:sed istud dictū est falsuꝫ q̄ casus est in cōtrariū in.l. iij.& l.si in personā.C.de fideicō.no.in.l.apud iulianū.§.vtrū. z.l.cogi.§.idē martianus.ff.ad treb.vbi est tex.licet cōtrariuꝫ no.in.l.cū filio.hic alleg.sz ibi reprehenditur p Dy.& Jaco.de are.in.l.a testatore.ff.de condi.& demon.

c ¶Laf.q̄.vide d.Jaf.may.instit.de actio.§. itez seruiana. uume,ii.

¶Ex lect.anti.¶In dotem pōt tertia psona adiici solutioni,sz nō obligationi vt hic.& ff.de duob.reis.l.si id q̄ ego.

Item ex lectura antiqua.

Ex asse heres. Restitutio ex trebelliano collata in psonā mulieris nō pōt fieri viro habēti ius cessuꝫ ex causa dotis,q̄ persona fideicōmissarij coheret.b.d.& delegatio q̄ nō ledit,nō elidit ius delegātis. Uel sz Restitutio fideicōmissi vniuersalis nō pōt fieri cessionario nec p modū delegatiōis.b.d. ¶No.q̄ vbi est ipedimētum acquisitionis,nō obligatur ꝓmissor.no.q̄ restitutio ex trebelliano hꝫ in se iuris autoritatē:q̄ transfert ius actiuum & passiuum:non autem est sic in simplici cessione.

¶Item ex lectura antiqua.

Uero quante. Ille dicit esse modus debitus,quē ratio patitur omnibus circunstantijs moderatis. ¶In textu ibi,dignitate.No.quod nobiles mulieres indigent maiori dote quam ignobiles:hoc est verū nubendo pariſsec⁹ si inferiori,vt no.C.de ꝓmiss.l.ff.

Sue generalis. No.casum in ver. sinautē nō aliter. in quo curator pōt vēdere bona īmobilia mulieris adulte,& ei dotē in pecunia constituere:q̄ no. hic. ¶Ex lectu.antiq.¶Generalis curator nō potest excedere modum in constitutione dotis,& si excedit illud solum reuocat q̄ illegitime factum est,de rescriptis.causam que.& curator specialiter constitutus ad dotem dandam,vel ad autorandum nō potest alienare ꝓ dote rem inalienabilem, nisi alio iudicis accedente decreto. ¶In ter.ibi,q̄ rata &c.No.q̄ auctoritas malitiose interposita ipso iure nōx. Et ibi apud eūdē. Item intelligo vel aliū cōpetēte:q̄ decretū cure,& decretū sup alienatione possunt interponi a diuersis iudicib⁹. nisi dicas quod hic ob eandem causam interponantur,& cōtinentia talis cause non debet diuidi.

Tria. Not.ex hac.l.quod permutatio hꝫ vim emptiōis,vt hac.l.in pcin.& C.de rerū permut.l.ij. vide q̄ ibi no.idē.ff.quibus ex causis in pos.ea.l.fi. ¶Secūdo no.tex.notabilem ibi,cum marito dos auferenda fit.maꝫ hic videtur casus q̄ hꝫ vgor cōstante matrimonio fit alicui ꝓnato condemnata,nō poterit fieri executio in res dotales:casus est hic,de qua.q.no.per gl. in.l.quinque legibus.ff.de bo.damna.& hanc.l.non alleg. ¶Ex lec.ant.¶In integrum restitutio imploꝛata p mulierem cōtra contractū quē celebrauit cū fratribus,nō preiudicat doti & cōtractui celebrato cum viro.Et est hic expressum q̄ illa sentētia restitutionis in integrū,que ex titulo de reputationibus meretur executionē cōtra mulierē restitutā,nō tñ meretur executionē in re dotali: accedit quod not.de bonis damna.quinque legibus.& de hoc tangit hic Richar.& Dy. in addi.& adde ad hāc.l.q̄ no.Dy.in.l.i.C.si aduer.trāsact.in.ff. & iij.q. ¶In tex.ibi,lucri. Iste casus secūdus q̄ loquit in heredibus mulieris,loquit q̄n interuenit pactū de dote lucrāda. grossus diceret q̄ hec lex nō facit:q̄ hic loquit in sentētia lata ꝓ muliere,sed nō perpendit naturā restitutiōis in integ. que importat obligationē contrariam,vt.§.de mino. si indeg de ista arguitur hic.b.d.

Stipulatio de dote. Jus questū tertio,ei sine suo facto auferri non potest.b.d.

1 ☞Vassallus si reconcilietur domino tacite videtur recuperare feudum.

Post diuortium. +Est argumentuꝫ quod si vasallus recōciliaf suo domino tacite videtur ei integrari feudum.gl.est ordinaria.ff.de pecu.l.peculium.§.fi ere.

Si legato. In hac.l.no.glo.que dicit q̄ in dubio legatum factum seruo dotali,videtur factum in fauorē mulieris.que glo.multum est notabilis & menti tenenda.

Si vsusfructus. Not.primū remedium introductuꝫ per iurisconsul.circa restitutionem dotis consistētis in vsufructu quādo mulier non est domina ꝓprietatis illius rei,cuius vsufructus fuit datus in dotem.secundo videt hic casus exp̄ssus,qō locatio & vēditio vno nūmo valet & tenet. Pro cuius declaratione dic quādoq̄ talis locātio & vēditio fit ex necessitate,& tūc valet,vt hic fm vnam lecturā hic positā.z.l.si quis ante.in fi.ff.de acqui.poss. Quandoq̄ fit ex voluntate,& tunc aut res que vēditur est digna ita parua mercede,& tūc valet vt hic,fm aliā lecturā positā hic in glo.& d.l.si quis ante.in fi.aut res q̄ vēditur vel locatur est digna maiori mercede,& tunc vēditio facta nūmo nō valet,vt.l. si quis conduxerit.ff.locati.& dicta.l.si quis ante.in fi. de qua per Petr.de bel.in.l.vsufruct.ff.solu.matri.per Lyn.in.l.nō deo.C.de here.& l.maritus.C.de procura.

¶Ex lectu.antiq.¶Usufructus formalis propter inseparabilē naturā,quā habet,nō cadit in restitutionē per modum restitutionis,sed per modū locationis,que hoc casu subsistit etiam vno nummo.Est argumentū hic ad illā nummi,quez solunt emphytente in signum recognitionis. ¶No.q̄ licet ius decimarum nō possit concedi laico[c],tamē ipsa perceptio bene potest concedi fm Richard.& hoc modo concessit papa decimas Regi Francorum.

c

Mancilla. Alias incipit, Proculus. Not. ex hac lege textum notabilem cuz glo.que incipit,secus si rerum.ibi, vel melius &c. Ancilla sicut vēditionē rei mee factā non nomine meo ego possum habere ratam in subsidium re perempta vel prescripta,vt l.mater.C.de rei vend.cum similib. Ita & econuerso emptionem factam de pecunia mea non nomine meo potero habere ratam in subsidium,vt illam rem consequar pecunia mea perempta vel prescripta. Que questio per hunc text. & hanc glo.deciditur.quod nota.

¶Ex lect.antiq.¶Titulus putatiuus dotis causat viro ius prescribēdi,& si prescribit,sibi lucratur,& nunquam restituit. b.d.l.mirabilis. Premitte q̄ ea ancilla nō constitit matrimonium:vide Dy.de rei ven.mater.in.vñ.q. In hac tñ.l.nō dirigebaf actio ex prescri.cōtra actorē sz cōtra prescribentē, prescribenti cū fauet hec lex. ¶Ex gl.hic no.q̄ ēt qualisqualis maritus

maritus non dicitur habere causam lucrativam. sic. ff. solu. matrimonio. insulam. §. vsuras.

Cum post. No. ex hac. l. q̃ ex temporis tacitumitate inducitur tacita pacti exceptio vt hic. l. procula. §. de proba.

In domū. Quero an si vir vxorē alimētat, possit percipere vsuras dotis q̃s premisse de iure canonico, dic q̃ sic in. c. salubriter. extra de vsur. de quo per Jaco. de are. ff. sol. mat. l. insulam. §. vsuras.

Gener. No. ex hoc. §. q̃ dotis cōstitutio pōt cōmitti in arbitrium, premittētis etiā nō demōstrata re vel quātitate. & est spāle in dote vt valeat stipulatio ēt vbi ille q̃ debet arbitrari nō arbitrat vt hic regr̄ secus. vt. l. si qs arbitratu. ff. de v. ob. l. si. C. de Sbē. emp. sz si arbitrat & iniquē recurrit etiā ad arbitriū boni viri vt. l. in pona. §. generaliter. ff. de reg. iur. no. de Sb. emp. l. si. ¶ In gl. q̃ incipit imo ibi nec cū. duo spālia not. ex hac gl. q̃ duo spālia nō pñt concurrere circa idē. no. in. l. si. C. de do. promiss. de quo dic vt no. Enli. de Lu. l. l. ab emptiōe. §. de pac. & vire q̃ notat glossa & doc. ff. de stipu. ser. & in. l. si seruus cōis meus. ff. vbi glo. no. q̃ due fictiones possunt concurrere. & in. l. sub condi. ff. de solu.

a

Cū res. De materia istius. §. dic plene vt no. C. e. l. si. ¶ Ex lect. ant. ¶ Qui patitur vxorem post diuortium longo tpe possidere lucrum dotis q̃d ex culpa diuertentis competebat, renuntiasse vr. b. d. z est argu. ff. q̃m qui postq̃ vasallus cecidit a feudo patitur e dm possidere. ¶ Item ex lectura antiqua.

In domū absen. No. q̃ viro q̃ nō sustinuit onera matrimonii ls vxor habitauerit in domo eius, nō debētur vsure nec fructꝰ dotis. & dicitur non sustinere onera q̃i non prestat sibi alimēta & debitos sumptus. & facit. ff. de except. doli. pater. sola ergo habitatio in domo viri nō sufficit. quod tene mēti. q̃ nō inuenies alibi forte. ¶ Item ex lectura antiqua.

Gener a socero. Tz in certa pmissio dotis sine sit icerta pona q̃ debeat declarare, sine nō. sed incerta pmissio fundi non tz. b. d. ¶ No. ergo si dos incerta sit, pmissa in gñe tz pmissio. sec⁹ in specie oino icerta. b. d. Quid ergo de incerta sētētia: dic vt no. in. l. si. C. de sniā q̃ sine certa quā. & vide Ly. C. de sacrosan. ecc. privilegio. ¶ Extra ḡro an ista pmissio sit incerta & inualida, pmittis mihi recipienti. p eo quez noiebo. & dic q̃ valet vt. l. fm rūsum domitii. C. de Sbēn. & cōmit. stip. Contra istū §. facit. l. j. C. de dotis pmiss. Sol. ibi erat duplex defect⁹. s. nuditatis & obscuritatis. hic vnicus. nam vnus defectus facilē toleratur q̃ plures defectus fm omnes. nec debent occurrere due specialitates, vt no. ff. de pollicita. si quis rem.

Ih ambiguis. Ista legem declara vt gla not. per glo. Dy. in. l. j. ff. sol. matrimo. ¶ Ex lec. anti. ¶ Per hāc. l. dicit Dy. q̃ si cadē die reperiūtur facta duo instrumenta cum obligatione bonorum, presumitur precessisse instrumentum dotale.

Mulier bona. No. ex hac. l. q̃ bona mulieris intelliguntur de ducto cre alieno vt hic. & l. j. §. illud. ibi. §. ō col. bo. C. de bo. que li. l. si. §. vbi autem. ¶ In gl. que incipit q̃ nulla. in fi. nota ex hac gl. q̃ fm dictū Brixī. mulier videtur dare omnia sua bona in dotem. de qua. q. dicit disputauit. d. Barto. que incipit, quedam mulier habens rem libe. ¶ Ex lec. anti. ¶ Uniuersali contractu dotis nō obligatur vir psonaliter creditoribus mulieris. & appellatione bonorū continet residuum solū ab cre alieno. b. d. ¶ Oppo. C. ad. l. in. l. de vi. l. si tutoris. sed ibi bona transeunt ex confiscatione hic ex Jctu. Itē ibi ex dispositione legali: hic ex dispositione bois vt no. ff. de iure fisci. l. j. §. ls cū ex cā. Itē nō ob. d v. sing. princeps bona. q̃ ibi in privilegio vel rescripto quod hz vim legis fm Jac. Itē nō ob. ff. ad trebel. cogi. q̃ ibi in vltima vo lūtate, hic in cōtractib⁹. ¶ In glos. q̃ nulla. in fi. pro arrīt. facit. §. eo. quod autem. Cōtra cum facit. §. co. l. si ego scie. §. dotis. Itē quia cōtract⁹ dotis est facti. vt. §. de capi. dimi. eas. & facta non presumūtur. & hec est veritas, nō ob. l. quod aūt. q̃ ibi apparebat & de promissione vel confessione licet infoꝛmi, hic non. Et facit. §. eo. tali. §. fi. Item facit quia matrimonium reperitur sine dote vt. C. de religiosis. quod si nulla.

Ih reb⁹. Si mulier habetur ad stipulandum vr in dubio adhibitus vt procurator, nō animo donādi vt hic vc. §. mādati. l. idem. §. si cui. & §. si mater. & quod no. per gl. in. l. si mandatū titij. in prin. eo. ti. & j. so. ma. l. que dotis. ff. de leg. iij. l. cum qs decedens. §. nuptam. ff. de do. ptele. l. scia. Ly. C. eo. l. ij.

Mutus. Hic videtur casus q̃ matrimonium non requirat verba, de quo dic vt dixī. §. de ponsal. l. sufficit.

Mente. Not. ex hoc. §. q̃ ex causa probabili potest cōstāte matrimonio dos mulieri restitui vt hic. sed ex causa volūtaria non, vt in. l. j. C. si dos cōstante matrimonio. de quo vidistis. §. eodē. l. debitor. cum. l. seq. & facit quod tangam. ff. eod. l. cum in fundo. §. vxor. ver. ceteri.

Si sponsa. Quero hic an mulier habeat priuilegiū pro ista dote puta tua. Jo. videtur velle q̃ sic. de quo dic vt no. ff. sol. ma. l. si cum dotem. §. de priui. credi. l. iij. & C. qui po. in pig. habean. l. assiduis. & ibi per Ly. in. vj. q.

Quāuis. Si mulier dat fundum inestimatum in dotem, & constante matrimonio euincatur, mulier pōt statim agere de euictione cōtra sum autorē. hoc dicit. ¶ Circa istā l. pro ipsius declaratiōe quero vos scitis quod ad hoc vt qs agat de euictione oportet q̃ denūtiet autori suo. vidistis in l. si rem. §. vl. §. de euictionibus. l. autore laudato. C. de euictionib⁹. ¶ Dodo quero ad hoc vt mulier agat de euictiōe an sit necesse quod maritus a quo euincitur res, constante matrimonio. denuntiet mulieri, & mulier autori suo. Secūdo q̃ ro an mulier agit de euictione statim condemnato marito seu re mariti euicta, an erit necesse quod ipsa primo condemnetur marito suo. de istis duabus questionibus dic vt not. p glos. in. l. quod si pro re. §. si pro euictione. §. de evic. in gl. i.

a ¶ Circa idez. adde do. Jas. may. isti. & ac. §. fuerat. nu. lij. & fran. aret. in. l. si rem. in vj. col. de acq. pos. & Fel. ff. c. at si clericus. in §. & adulte. in vij. col. beiur.

Cum in fundo. Ista lex hz duas partes. Prima ibi, si fundꝰ. sed a ibi si marito. Item prima subdiuidi tur in tres. nā prima loquit q̃n mulier dat in dotē vsumfructū fundi sui. & pietas talis fundi sui ex postfacto ppietas puenit ad virū nō pnenit. tertia loquit q̃n mulier dat in dotē vsum fructū fundi sui. & ppietas ex postfacto ppietas puenit ad virū p venditionē factā ipsi viro a muliere de ppietate rei. secūda in. §. q̃ si mulier. tertia in. §. vxor viro. & p declaratione huius pncipij vsq; ad. §. si fundus. vide. ff. solu. ma. l. vsufru. & q̃ not. p Dy. & Ja. de are. ¶ No. tex. ibi ex quo lucrū habeat &c. q̃ nō possuz alicui culpā obijcere ex quo. ppter culpā lucrū habeo. ¶ Secundo no. in ver. ipsius autem. q̃ vsufructꝰ potest cedi sed contra hoc opp. de. l. si vsufru. §. eo. Sol. ista mulier cui cedit vsusfructus est proprietaria. ideo cessio vsufructꝰ valet vt habetur in. d. l. si vsusfructus. q̃ si aliquis nō esset ppietarius, nō posset cedi vsusf. vt ibi. & §. finit. insti. de vsufr. ¶ Secundo op. & videtur q̃ vbi mulier alienauit fundū q̃ vsufr. nō dz sibi restitui nec aliquid nomine vsufr. vt. ff. in. §. vxor. ff. quid ergo. Solutio, ibi loquitur q̃n maritus cui erat cōstitutus vsusfructus ab vxore decesserat. quo casu heredes eiꝰ ad nihilum tenentur cum vsusfructus ad proprietatez redierit per mortez viri. vt dicto. §. finitur. nec aliquid potuit viro imputari. sed in casu nostro vir vixit, & per consequens vsusfructus durat, merito debet vxori restitui. b. d.

b ¶ Restitui. vide Bar. ff. l. vir vxori. §. mulier ad velle. & in. l. q̃tis. ff. sciuto matri.

Uxor viro. Jsta lex. in ver. ceterum. inducit Ja. de Are. quod dos constante matrimonio pōt solui & vir soluēdo liberat vt ipse no. in. l. j. C. si dos constante matrimonio. Sed dic q̃ vir liberatur quatenus vxor est facta locupletior & non vltra. ita dicit gl. hic que incipit, tunc. cum qua glo. concor. quod no. ff. sol. mat. l. fi. in pn. & quod ibi no. de hoc dixi in. l. debitor. §. eo.

Alienatio necessaria est permissa in fundo dotali.

Si fundus. Quando res communis cū alio data in dotē debet mulieri soluta, matrimonio restitui quicquid ex diuisiōe ad virum puenerit. b. d. Et cum hoc tex. cōcordat de actionib⁹ empti. l. Julia. §. idem celsus. §. communi diui. §. fi. debitor. & nota notabile distinctionem istius tex. Secūdo nota q̃ in fundo dotali est pmissa alienatio necessaria vt hic & ff. §. fundo dotali. l. prima. ¶ Tertio nota ex hoc textu in versi. sed ita vt nō vice corporis &c. ad duo. Primo quod hz nos dicam⁹ quod in iudicijs vniuersalibus precium succedat loco rei. vt. ff. de lega. secūdo. l. imperator. in fi. supra, de petitione hereditꝰ. l. si. & rem. & pciū. tamen non dicitur ideo precium succedere loco rei, quod sicut res statim potest peti, ita possit peti pciū incōtinēti vt vides hic in restitutione dotis que dos dicit esse iudicium vniuersale nota. ff. de impen. l. quod dicit. ¶ Quarto no. ex hoc tex. quod etiam de iure digestorum in restitutione dotis erat differētia inter bona mobilia & immobilia: quia immobilia erāt statim restituenda mobilia non statim vt hic vides in ter. cui⁹ cōtrariū notat gl. j. sol. matrimo. l. diuortio. §. interdum. vbi gl. ōt q̃ de iure digestorum etiā immobilia restituebant statim: sed annua bima trima die, q̃ō est expresse cōtra hunc ter. & idē q̃ō

Illa gl. sentit gl. cū e ꝛ idem tex. l. iij. in prin. quā glo. reprehēdit Dy. per hunc tex. ꝛ per tex. ℌ. exactio. C. de rei vxo. act. ibi dū dicit, qō cōvtriusq; fuerat actionis. sed de hoc qō dicit Dy. est glo. ordi. ℣. de dote pleg. l. ij. ℣. vlti. quod tene menti.

Si marito. No. bunc casū ꝛ idē habuistis in l. si donaturus. ℌ. j. de condi. ob causam.

¶ Ex lec. an. ¶ Not. q; nemo potest opponere culpam alicui, ex qua lucrum sensit. hoc fallit in prescript. odio negligentium, vel fauore possidentium secundum doc.

Si fundus. No. q; ꝛ ab initio in dote fuerit species, si postea succedit quantitas debet maritus habere dilationē legalem. Et est arg. vtrum procur. possit interuenire ad cām criminalem in qua per statutū imponit pena pecuniaria, q; esset corporalis de iure cōmuni: ꝛ est arg. q; fic[a]. qz ɔ; ꝛsiderari id ad qō agit magis q; ozgo ℌ; Rich. Dy. ꝛ Bul. dicit Ly. q; bononie fuit disputatum cōtrarium pessime ꝛ erronee, adde per Lyn. in l. transigere vel pacisci. ꝛ per Bar. in ℌ. ad crimen. in l. penu. ℣. de pub. iud.

a ¶ Qō sic, adō Bart. ℣. l. ij. ℌ. idē scribit. ī vlti. col. v̄. idē facit ad. q. in lec. not. ℌ. de pcu. ꝛ in. l. pe. ℌ. ad crimē, ō pub. iud. in. v̄ñ. col. v̄. quero ex tra gl. vbi etiā vide. d. alegā. de imo. ꝛ an ꝛ qñ admittit pcura. ℣ crimina. vi ō do. alegō imo. i ℣si. cxv. in princi. in. ij. pte. ꝛ Feli. in capit. memi nimus. in vltima col. in fi. de ccasa.

Aus neptis. No. principium istius legis. nā ex hoc ter. habes q; de iure ffoꝛū filiafa. ɔ; heredē in dote aduē titia. tex. est hic, nā vides hic, qz auus dedit dotem noie neptis ꝛ auo mortuo remāsit pf istius neptis, modo dicitur hic q; dos nō reuertit ad patrē, ℌ; remanet penes heredes ipsi⁹ mulieris. ꝛ q; hoc sit verū no. ℣. sola. matri. l. post do tē ℌ; vnā lecturā: ꝛ ibi hoc ex̄presse tenet Dy. qcqd no. p gl. in. l. nupta. ꝛ. l. filie mee. ℣. sol. mat. de iure vero. C. ꝛ auf. nō ē dubiū q; filiaf. habeat heredem. de primo est casus in. l. quod scitis. C. de bonis que libe. de secundo in auf. de heredib. ab intestato. ℌ. j. col. viij. ꝛ si tu dicis. ista dos fuit profectitia quia processit ab auo. ℌ. eod. l. profectitia. in principio. Respondeo ɔ; dos aui dicatur profectitia, qz processit ab auo. vt. ℌ. eo. l. profectitia. vt ibi, tamē dos aui non dicitur profectitia, sed adventitia: quia de eius bonis non processit vt hic.

¶ Ex lec. ant. ¶ Per hanc legem cum glo. sua dicit Barto. quod in dote filiafa. habebat heredem etiam de iure digestorum. de hoc no. in. l. post dotē. ꝛ. l. filie mee. ℣. solu. matri. ꝛ no. ℌ. de religiosis. quod si nulla.

Pater filie. Nota quādo dicatur aliquid cō mode posse fieri.

Si de dote. No. ex hoc. ℌ. si directo. tex. ꝛ vi de qō notatur. ℣. sol. ma. l. ex diuerso. in prin. in. ij. gl. quod est no.

¶ Ex lec. an. ¶ No. q; rōne maleficij quis perdit beneficium.

Pendum No. istū tex. in fi. ibi si pretiuz ꝛc. nā hic videt casus q; ñ possit solui mulieri ex causa voluntaria, sed demū ex causa ꝓbabili, nam vides hic q; fuit facta vēditio vt pretium rei creditorib⁹ soluat. facit qō habuistis. ℌ. e. l. mutuus. ℌ. manēte. Sēō colligitur ex ista. l. fundum dotalē posse alienari. quod est cōtra. ℌ. cum lex. C. de rei vxo. actio. vt instī. qb. alie. li. in prin. ¶ Secundo dic quod hic alienatio est permissa, quia est vtilis mulieri ꝛ marito: imo magis dicitur cē quedam permutatio, vt sentit glo. hic que incipit, ꝛ sic nota. circa qō vide q; not. instī. qb. alie. li. in prin. qō no.

¶ Ex lec. an. ¶ Nota hanc legem, ꝛ dic vt no. Ey. C. eo. si predium. ꝛ. C. de rei vxo. act. ℌ. ꝛ cum lex ꝛ vide quod no. in. l. ñ. C. commu. diui. ¶ Item nota hic q; licet propter debitum mulieris non possit vendi dos per iudicē, vt. ℌ. e. titia. tamē potest vendi per mulierem consentiente marito. ¶ Not. q; propter vtilitatem mulieris constante matrimonio potest fieri restitutio ꝛ alienatio dotis. ꝛ facit ad alienationem rerum minorum. ꝛ facit fami. erciscun. lucius titius ꝛ seie. ꝛ pro socio. l. si conuenerit. in fine.

b ¶ Sed cū pfe, vide. d. mari, soci. in cōsi. ig. incip. pſequē do. Vſ. q; mo plus. cū ℣. sequē. in. j. parte vbi pōit, si pf stipulatus fuerit sibi dotē in oēm casum restitui ſm ius cōe, an sibi restitui debeat vel penes filios remanere.

¶ De pactis dotalibus. Rubrica.

Paciſci. No. tex. ex. ℌ. q; si pf ab initio super dote non paciſcit, sed paciſcitur ex postfacto ad hoc ꝓ pactū prosit: vt noceat filie requiritur filie ꝛsensus, vt hic, ꝛ. j. l. cum dos. infra soluto matrimo. l. quoties. quod no.

¶ Ex lectu. anti. ¶ Pacta dotalia possunt etiam constante matrimonio celebrari, ꝛ ad hoc vt valeant quo ad omnes, debent celebrari cum omnibus, ad quos ius dotis potest pertinere. h. o. ꝛ in hoc concordat. ℌ. eo. cum dos filie.

Si conuenerit. Pactū vt soluto matrimonio liberis ex̄istētib⁹ dos remaneat penes virū, ſtrictiſſimē si morte mulieris mātimoniū dissoluat, ñ si morte viri. h. o.

¶ Pro declaratione istius text. ꝛ glosse cū querit an valeat pactum quod dissoluto matrimonio dos remaneat penes virū. dic q; matrimoniū dissoluit morte viri. ꝛ tūc nil ɔ; pactū sine interueniāt liberi sine nō, vt hic. q; dissoluit morte mulieris, ꝛ tūc valet pactū sine iterueniāt liberi sine nō. vt hic ꝛ infra de dote ꝓleg. l. pater, in ꝓncipio. q; matrimoniū dissoluit diuortio. ꝛ tūc si quidē diuortiū est factū sine culpa alicuius eoꝝ sine culpa communiū ꝛ tūc valet pactū: sine interueniant liberi sine non. Si vero diuortiuz fiat culpa viri, tūc pactū non valet sine interueniant liberi sine non. omnia ista probantur in. l. j. in ꝓncipio. ℣. de dote ꝓleg. ꝛ. ℣. soluto matrimonio. l. si dotali. ꝛ ibi nota. ꝛ est ratio isto vltimo casu vt nō valeat pactū quia per hoc vir inuitaret ad delinquēdū quod esse non debet. vt. l. conuenire. ℣. eo. ꝛ. d. l. j. de dote pleg.

¶ Ex lec. an. ¶ Pactum retinende dotis per maritum contemplatione liberorum interpositum, nō habet locum in casu in quo ꝑmo decedit vir quā vxor. hoc dicit. Et adō quod not. in. l. j. post princip. de dote pleg. Sed an habeat locum ista. l. quando pactum non apponitur cum mulieresed cum patre[b] mulieris, dic vt. l. iij. C. eo. Item an habeat locū. l. ista in donatiōe ꝓpter nuptias sicut in dote: dic vt no. Bul. C. de bo. que libe. quod scitis. ¶ Not. quod sub verbis generalibus non videtur cōprehēdi casus impossibilis: de iure quia si cōprehenderetur quātum ad mentem loquētis, tamē nō valeret non ergo intelligitur cōprehendi quos cōprehēsum non valet de iure. Et facit ad statutū de non subiectis q; non cōprehēdant clericos etiā ex mēte statuti, nec etiā ex̄ptos quozū immunitati nō potest derogari iuridice cōprehēdit lex derogatoria verbis vniuersalib⁹ lata. casus est no. C. de silenti. l. decurionib⁹. lib. x̄ñ. Et ibi per Andre. de barulo. licet ergo per aliud statutū ℣ statutū nihil posset opponi, tū istud nō est opponere, sed allegare nō includi sub statuto seu sub mente statuti vt. ℌ. de pac. iuris gen. ℌ. quod fere. ꝛ no. hec verba. ꝛ adde qō digi. ℌ. tit. j. ꝓmittendo. in prin.

b **Pacta conuenta.** No. ex hac. l. q; pactū sup dote collatum in vnū casum, in alio casu locū nō ɔ; vt hic. circa quod vide qō no. ℣. so. ma. l. si cum dotez. in prin. babuisti no. ℌ. de condi. ob causam. l. si ex̄tranei.

¶ Ex lec. ant. ¶ Pactum collatum in casu diuortij non habet locum in casu mortis naturalis. h. o.

Si conuenerit. Ista. l. ponit notabile distinctionē, ꝛ casus istius legis ponitur in gl. super verbo distinguitur. nota hanc legem ꝛ ſm determinationem istius. l. intellige. l. si vſuf. ℌ. tit. j. ꝛ. l. res quarum. ℌ. de in. dot.

¶ Ex lec. ant. ¶ Non valet pactum quo dos redditur penitus ifructuosa marito, ꝛ qō fit vt vir onera matrimonij ſupportet, ꝛ fructus vel reditus dotis lucrari nō possit. h. o. Videtur enim pactum appositum contra naturaz dotis. ¶ In text. ibi prope enim. quasi sint paria non habere dotē, vel habere sterilem ꝛ penitus infructuosam. ¶ Not. distinctionem huius legis q; aut dos est celebrata sup re, aut sup fructib⁹, primo casu vir lucratur fructus. secundo nō, sed solum illam commoditatem quam potest acquirere medio tempore cum pecunia redacta ex eis. ¶ No. q; valet pactum vt fructus dotis veniant ad manus mulieris ꝓ suis alimentis.

Conueniri. Pactum qō est cōtra ius vel ꝓ quod quis inuitatur ad delinquendum nō valet. h. o. ista no. lex. ¶ No. qō diri in summario, de quo vidiſtis in. l. ſi vnus. ℌ. illud. supra de pactis. quod facit ad questionem ibi notatā per Bul. de cu.

¶ Ex lec. ant. ¶ Tria pacta infringit. Primum ne repetantur donata. Secundum ne repetātur amota. Tertium ne repetatur impensa necessaria rationum. Redditur ratio in litera, ꝛ dic qō si contractus ipso iure nō valet, tūc renuntiatio nil operat, vt hic. ꝛ. l. iuris gētiū. ℌ. si paciſcar. ℣. de pactis. ℌ; vbi contractus tenet, sed aliquo beneficio pōt impugnari, tūc valet renūtiatio, vt. ℣. ad velleia. l. ñ. ℌ. pen. ℌ; Richar. vel dic qō inter prohibitos si non tenet pactum principale, nec renūtiatio: quia iuri dispositiuo ꝛ prohibitiuo nō potest renūtiari, vt. ℣. de proba. qui testamentum. Idem si nō tenet pactuz cōtra bonos mores. quia non potest renuntiari legi infringēti hoc pactum vt hic. Idem si nō teneat pactum propter naturam rei super qua apponitur, vel quia si faceret quis lucrum iniquum cum aliena iactura, tunc similiter non tenet renuntiatio, vt hic in fi. Idem si pactum sit prohibitum odio recipientis pactum, vt no. in. l. ñ. C. ad macedonia. de istis no. per Ly. in. l. si quis in conscrib. C. de epiſc. ꝛ cleri. C. ad velleia. aut. si qua mulier. ꝛ in. l. j. C. ne fideiuſ. do. den. Item nō potest renūtiari iuri tradituo alicuius forme. arg. de admini. tut. qui dam decedens, ꝛ probatur de leg. ñ. codicillis. ℌ. vltimo.

Pomponius

Pomponius. Circa istā.l.vide qō no tauit Azo in summa istius titul.in.ij.col.

¶Ex lec.an. ¶Ju dotem non valeat pactum culpe remissorium.boc dixit.

Cum dos. Jsta lex bz duas eptes:pma pars loquit qñ pactuz interponitur a patre:scda qñ interponit a filia.scda ibi,si vero filia ꝛc. ¶No.not.distinctionē istius.l.ꝛ aduerte:qz ver.si vō post dotē. dz intelligi qñ ex interuallo pr̄ vellet stipulari, ꝛ post mr̄imoniū ꝛctū,nam ante ꝛctū matrimoniū etiā ex interuallo post dotē datam posset pater stipulari,ꝛ filie pindicare: vt j.sol.ma.l.quoties facit.l.cū a socero.C.de iure. do. ¶Scdo no.in ver.si filia.qr per filiā queriť patri,ſz per patrē nō q̄rit filie.ſz ve hoc,vtrū per patrē querať filie egistēti in potestate vide.l.qō dz.j.de ver.ob.ꝛ.l.quodcūqz.ff.e.ti.insti.de inuti. stip.ff.ei vero.C.de ꝛben.ꝛ cōmit.stip.l.ſi.facit qō habuisti in l.si tibi.ff.si pactū.ff.de pac.an autem possit queri per patrem filie emācipate, vide qō p no.gl.in. l.gener.C. de iure do.ꝛ vſ ter.qō ſic.ff.ō opc.lib.l.vt iurisiurādi.ff.filliberi.ꝛ qō no. p do. in.l.ff.C.de ꝛben.ꝛ cōmit.stip.Quid aūt iuris ſit de auo materno vel matre:dic qr nō q̄rit filio vel nepoti.C.de pac. quē. l.pactū.fallit fauore eius p quo dos datur.vt.l.Cains.j.sol. ma.ꝛ per hoc ptz qr.l.pater.C.de pac.con.debet intelligi in a scendētibus per lineā masculinā, non in ascendentibus per lineam femīnā.licet quidam ibi ita istā.l.intelligant.lz illa letu.ibi reprobetur per doc.facit ad p̄dicta. j. ad treb. l. debitor.in.fin.facit qr videbitis.j.c. l.inter socerum.ff. cum inter. ¶Ex lec.ant.¶Qñ pater dotat filiā,pōt a principio apponi pactū,prout vult pater:ſz ex interuallo nō potest apponi per patrē soluz in preiudicium filie cui erat ius quesitū,nec per filiā in preiudiciū patris,niſi pater in agendo assumeret secū personā filie.b.d.¶Allegať.qr filia nō possit renūciare iuri hypothecarū in preiudiciū patris. Jtez allegatur, quod si filia cōmittat adulteriū,non preiudicat patri delictum: ª qz nec pactum,ꝛ vide quod no.doc.in.l.iij.j.sol.ma.ꝛ Ri. tāgit hic.Quomodo antē intelligatur,incontinenti, ꝛ ex interuallo,dic qr in patre dotante intelligit qñcūqz ante nuptias cōtractas:vt j.sol.ma.quoties. Sed in extraneo dotāte intelligit incōtinenti tpe quēstionis dotis,vñ pactio omissa inconuictione nō posset postea addi in traditione: vt.C.de pac. cō. ex morte,rō inter patrem ꝛ extraneum est:qz ante matrimoniū contractū pater bz in potestate soluere spōsalia ꝛ dotez, secus in extraneo:vt.ff.tit.j.adoptiuus. ff.j.ꝛ de spon.lin ptā te. Jn tex.ibi, pderit.vide qō no.ff.e.l.i.ff.j.No.qr ista.l.loquitur in.l.profectitia.vbi est actio cōmunis patris ꝛ filie:vt. ff. de pact.filius.ff.sed ꝛ filia. ¶Scdo no.qr per patrē nō queritur filie sed per filiam bene queritur patri,argu.contra.j.sol. mat.Caius. ¶Item not. quod ille qui potest solus agere,si a ſmmat secum personam inhabilem,repellitur.

Quoties. Jstam.l.intellige secundum.l.si nepos.in fi.cum duabus.ll.sequē tibus.ff.tit.ij.quod no. ¶Ex lec.anti. ¶Qui est per se habilis ad matrimonium, est per se habilis ad pacta dotalia.b.d.

Si ita conueniat. Pactū pōt cōferri gradatim, primo in se,secūdo in filios,terto in heredes extraneos.

Quus pactus est. Not. casus istius.l. auus.ꝛ ibi no.istum tex.inquantum dicit quod filio competit exceptio pacti,debes intelligere quod cōpetit exceptio pacti.f.directa:qz iste auus fuit pactus filio suo vt bē redi,vt habuistis not.per gl.in.l.si tibi.ff.pactum. ff.de pact. ¶Et lec.an. ¶Potest qs prospicere vni ex heredibus vel suo heredi tantum,ꝛ non extenditur ad extraneum.b.d.

Cum pater. Verba ꝑmissa in ꝑma parte quentionis dant intelle ctū toti quēstioni.b.d.ista.l. ¶No.ex hac.l. quod ſm pactū generale restringitur rōne primi pacti cui adiungitur:ꝛ rō est quā ponit tex.qz si non restringeretur, nunqd dos deseruiret oneribus mr̄imonij, qđ esse non debet,vt ibi dz:sic ꝛ alʒ habemus qr verbū gñale restringitur ratiōe verbi cui adiūgit, ꝛ hoc ex ꝑsumpta volūtate cōtrahē tium:vidistis in.l.ſz si adiiciaf.ff.ꝑo so.ꝛ quod ibi no. ¶Ex lec.anti. ¶Add id referť posterior clausula,ad qđprior.b. dr. No.casum hic,in quo adiectio.nō augeť:ꝛ geminatio verborū nihil importat. ar.ff. ad treb.l.balista. Sed istud est hic propter naturā dotis,ꝛ ꝓpter naturā ipsius cōtractus principalis,ſm quā pactū accessoriū est interpretandum.arg.ff. de vsur.si stipulatus.ff.verū. ¶No. qr si pater paciscať ne a se viuo,ꝛ ne cōstante matrimonio dos petať:qr intelligit repetitum scilicet:vnde a se nō poterit peti,sed ab eius herede sic.

Si mulier. Si mulier paciscēdo,vt certa ps dotis tantū petatur,penaz apponit:debet esse contenta vel exceptione vel pena.b.d.

¶Sequitur ex lectura antiqua.

Si pater dotem.ff.Ex pactis conuē. ¶No.qr pacta que consistunt ex volū tate, valēt:sed que consistunt super eo qō est dispositum ꝛ finitum per iuris autozitatē,qñcqz valent:ꝛ quandoqz non.ꝛ dic vt.ff.e.conuenire.ꝛ ibi adde banc.l.

Si mulier pacta. Habens ius excipiēdi,ꝛ ius penam petēdi, debet alterum eligere.boc dicit.

De die. Pactum per qō efficitur deterior dotis cōditio non valet,secus si fiat melior.b.d.

¶Sequitur ex lectura antiqua.

Mutatur longiore. ctū,qō affert in dote restituēda dilat.vltra dilationē legalē.ꝛ conz.j.l.prozi.qđ ponit in hoc mirabilez casum,qr si dos fuit data post quinquennīū,ꝛ sic tardius:tñ nō pōt oppoi pactū reciprocū de rest.tardiori. ¶Et no.ex ista.l.attulicius,qr ſz maritus steterit p decēnīū qr nō habuerit dotē.tñ dz eā reddere tēpore diffinito,nec fit cōpēsatio de tempore ad tē pus.ꝛ.j.de leg.ff.lucius.in quodam.ff.inuenias tu.

Aliud est si pater. No.qr vz quod dā pactū apposituꝫ cū patre in preiudiciū dotis,qō nō vz si apponať cū filia.qō no. Jtez iura q̄ dicūt de istis pactis preiudicialibus annullandis,loquunť de dote q̄ est dos actu, vel esse speratur:secus si desit esse dos,vt qz est solutum matrimoniū vt.ff.l.prozi.ꝛ hoc facit ad no.j.de mili.test.dotalē.

Ores quoq. No.tex.notab.ꝛ mentª tenendum in ver.si nō petierit.qō ſz marito non imputeť cur non conuenit patrem mulieris dotem promittentē:vt.ff.ti.j. l.si extraneus.tamē bene imputať marito cur heredes patris non conuenit,vt bic.ꝛ sic est bic casus de eo qō no.gl.j.so.ma. l.si socer.ff.lucius.que glo.bunc tex.non allegat.

ª ¶Delictum. Uid remissiones quas dedi in j.ff.j. de diuꝛ.

Si mulier dotis. Si est vtile mulieri,pecunia in dotem promissa potest in corpus vel speciem cōmutari.b.d.ista no.l.idem habuistis.ff.tit.j.ita constante.Adde banc.l.ſi.ff.tit.j.

Quidam fundum. Exceptio pacti cōuēti non conuenit heredi matris,que mater ex contractu cōductionis erat viro obligata,lz heres istius matris illud pactum apposuerit de lucrando mercedes percipiē das ex fundo dato in dotem.boc dicit. ¶Ex lectu.an. ¶Id quod debet percipere mulier pro alimentis,id est pro seipsa alenda,non debetur ei,si vir eam aluit aliunde.boc dicit.

Pater cum filie. Stipulatio interposita per patrem in fauorem filie valet.b.d. ¶No.ex hoc tex.qr pater pōt stipulari ultō post mortem ipsius patris,vt bic ꝛ.j.de verb.obli.l. quodcunqz.circa quod vide quod dixi.ff.eo.cum dos. ¶Ex lec.an. ¶Nota qr propter liberos nō retinetur dos no minatim alī stipulata.

Si inter virum. No.ex hoc tex.qr in cōtractib⁹ ista verba,propter liberos,verificant etiā liberis iam natis vt bic,secus in vltimis voluntatibus:nā si vir legat vxori in tempus liberorum,intelligitur de filijs nascituris,non iam natis:vt.j.de condi.ꝛ demon.l.solemus. ¶Ex lec.an. ¶No.qō pactum lucrande dotis appositum contemplatione liberorum vendicat sibi locum etiam in liberis procreatis ante pactum,vel post pactum.b.d.

Qui de reddenda. Nota notabilez tex.istius.l.ꝛ gl. ponit casum,sed non summatur quia breuis. ¶Ex lec.an. ¶Conuentio ordinata ad agendum parit excep.boc dicit.

Pater socerum. Si mulier in naufragio cum anniculo pereat presumitur post anniculū decessisse.b.d. ¶No.ter.ibi,qz verisimile ꝛc.cum qno concor.l. si mulier.j.de reb.dub.ꝛ no.gl.bic ponitam.ꝛ circa istam glo. vide qō bic no.per doc.in.l. quod de pariter.j.de reb.dub.

Cum inter partē. No.ex boc.ff.duo.primo arg.a contrario sciu

a ¶ Iuris.addē eūdē Bald.in l.ſi extraneus. ſ.de condi.ob cām.⁊ qđ ibidem dixi in apoſtil.

b ¶ Eorū.adde d.Bar.ſoci.in ɔſi.xxxv.inci. proſequendo. vſ.circa ſcđaʒ q.cum.vij.vſi. ſeq.verſi.circa tertiaʒ.q.cum ſeq. in prima pte.vbi ponit an pr̄ tranſiēs ad ſecūda vota ſuccedat in bonis mr̄nis filio maſculo primi mr̄imonij decedēti excludendo filiā ⁊ ſororeʒ dicti filij maſculi eiuſdē mr̄imonij.an vo ipſa filia, ſoror filij maſculi an ipſe pater ſolus an ambo concurrant in dictis bonis maternis, ita qđ pater ꝑueī ꝓpetate ꝑtis filie,⁊ ſolū ſibi remaneat vſuſfruct⁹,aut ꝓinat ꝓprietate ⁊ vſufructu:et qđ de ſtatuto in tali caſu excludente feminas.

x³ habet locū in his q̄ ſunt ſtricti iuris[a].⁊ vide qđ no.Dy.in.c. ꝙ ob gr̄am,extra de re iu.li.vj.vbi iſtū.§.allegat.¶ Secūdo no.tex.ibi,ſeparabit̄.qđ pactū interpoſituʒ ſuper dote habet etiam locum ſuper eius adiuncto.ad idem.l.ſi cōſtante.§.patris.C.de do.ante nup.ad ideʒ.C.de iure do.l.ſi dotem ¶ Ultimo not.textum iſtius.§.qui hic videtur tex.q.quam diſputauit Jacobus de bel.de qua dicam.j.eodem.l. Bebius.

Conuenit vt mulier. Not.ex hoc.§.qđ lʒ iſta mulier ex iſto pacto directā actionē nō habeat:qꝛ forte dicit gloſſa fuit pactum nudum,tamen ei ſubuenitur a lege per actionem in factum:qualiter autem hoc procedat not.per Guli.de Cu.ſ.de pactis.l.iuriſgentium.§.quinimo.⁊ ibi de hoc dixi.

Cum pro ſe. Nota ex hoc tex.ꝙ ex pacto interpoſito per filiā in perſona matris, matri non querit̄ actio,vt hic ⁊.j.ad Trebellianū.l.debitor. in fin.ſ.depo.l.publia.per Cynū in.l.ij.C.de contrahenda et committenda ſtipulatione.licet iſtam.l.non alleget.

Pater ſi filia. No.ex hoc.§.in ver.ꝙ ſi mulier.ꝙ ius futurum publicat̄.tex.eſt hic.nā vides hic ꝙ illa cōditionalis obligatio trāſit in fiſcū.⁊ hoc eſt ideo qꝛ fiſcus habet̄ loco heredis,vt not.hic in gloſſ. ſuper verbo.fiſco.Sed de hoc dicaʒ.j.ti.l.ij.Sed ad heredem trāſmittit̄ ſpecies cōditionalis oblig.vt inſti.de inuti ſtipu.§.ſub cōditione.Secus vbi de preſenti nulla eſſet ſpes:quia tunc illud non veniret in publicationeʒ bonorum,vt.l.ſi qua pena.ſ.de his qui ſunt ſui vel alieni iuris.j.de teſta.l.ſeruus. ¶ Ex lec.anti.¶ Infans ſimul cū matre decedens,ante obijſſe preſumitur,⁊ ex eo capite pactum ſortitur effectuʒ.h.d.

Uir dotem. Filia q̄ patri inſoliduʒ ⁊ matri pro parte ſuccedit,dotē a patre matri indebite reſtitutā in iudicio fami.er,percipere dʒ.h.d.ideo aūt pater reſtituerat indebite,qꝛ ex pacto habebat ius retinendi ſuperſtitib⁹ liberis.vn̄ no.ꝙ ex iſto pacto querit̄ ius patri ꝓ ſe:vnde filia percipit,vt heres patris,non ex perſona ſua ſm̄ Rich.qđ multū facit ad intellectū.§.ſeq.⁊ facit.j.eod.Bebi⁹ Marcell⁹.ver.apud patronū.Ratio quare pōt percipi hec eſt:quia ſi non perciperetur repeteret vt indebitum.

Cum inter. Pactum dotis reſtituende collatū in defunctū liberorū a ɔ̄rio ſenſu inducit pactū dotis retinēde exiſtētibus liberis,⁊ tā expſſum ꝙ tacitū pactū appoſitū ſup dote,ſup augmēto dotis intelligit̄ repetitū.h.d.¶ Not.ꝙ in cōtractib⁹ hʒ locū arg.a cōtrario ſenſu.Scđo not.qđ quādo aliquid certo modo limitatum eſt ad aliud extenditur,qđ cum ſuis qualitatibus ⁊ cōditionib⁹ prorogat̄.qđ eſt not.ſm̄ Richar.Et vide ad quod iſtud vltimum inducit̄ p Cy, C.de epi.aud.ſi qs ex cōſenſu.⁊ in.l.etiā. de iure do.⁊ adde quod no.Cy.C.de vſu.ꝓ retētionē.¶ Quero an dos que retinet̄ propter liberos vigore taciti pacti,retineat̄ nōie liberorum tanquam heredū mulieris:an vero ſit lucrum ipſius mariti:⁊ videtur per iſtuʒ tex.ꝙ iſtud ſit interpretandū pactū de dote lucranda in caſum liberorum:et videtur hoc cōfirmari expreſſe.ſ.§.proxi.vnde non eſt curandū an ſuccedant iſti liberi mariti necue. qꝛ iſtud eſt patrimoniū paternū:⁊ ſi dicis qđ.§.vir dotem,loquitur in pacto expreſſo, dico qđ idē debet tacitū operari.ar.ſ.ſi cer.pe.cum quid.preterea probo hoc manifeſte:qꝛ filiafa.nō habet heredem de iure digeſtorum.ergo iſti filij nō poſſunt venire tanꝙ heredes matris.Ja.de bel.diſputauit cōtrariū,vcʒ ꝙ dos retineatur
b per maritū pro filijs eius qui ſunt heredes matris eorum[b], non ꝙ vir ipſe lucretur.⁊ idē tenet Bar.j.ſo.ma.ſi cum dotē. in princi.⁊ inducit in arg.l.lucius.de heredi.inſtit.Et ex hoc infert ꝙ cū iſta filia que decedit cū filijs eſſet emācipata,vellet teſtari de iſta dote qđ poſſet:quia nō eſt lucrū viri,ſed mulieris ꝓpter liberos.⁊ videretur abſurdū ꝙ ipa nō poſſet teſtari de dote ſua:quia ſecūdum primam opi.non haberet ius teſtādi,cū pertineret dos ex pacto ad maritum.ad hoc facit, quia id debet operari pactum,quod conſuetudo,ſed quando detinet̄ dos ꝓpter liberos ex cōſuetudine,no.in.l. dos a pr̄e. veniūt tāꝙ heredes mulieris:ergo idē ſi ex pacto.argu.ſ.de pac.nō impoſſibile.pro prima parte facit.ſ.de relig.ſic ꝓ rata.niſi dicas ꝙ ibi erat pactū expreſſum de lucrādo, hic erat pactū de retinendo ſimpliciter ɔceptū:vnde poterat interpretari,ꝓ liberis tanquā heredib⁹ matris.de iſta.q.tāgit Jac.j. ad treb.licius.§.filia,iſta.q.eſt de apicibus iuris.⁊ quandoqʒ in iſta ciuitate fuit cōſultū cōtra. Dy. opp.ad iſtū.j.de leg.j. l.ſi qn̄.⁊.l.ſi cū dotē.ſolu.ma.breuiter dico qđ hic loquitur in ſuo caſu ſingulari,qn̄ in pacto eſt facta mentio liberorū:ſʒ in alijs caſibus omiſſum debet haberi pro omiſſo,non autē debet haberi pro diſpoſito in oppoſitum ſm̄ Dynuʒ ⁊ optime.

Cōuenit vt. Ualet pactū,ꝙ vir alat vxorē quocūqʒ vadat,ꝓſertim gr̄a viri,vt qꝛ miſit pro ea.Et eſt argumē. ꝙ ſi papa mittit pro aliquo,clerico,ꝙ ille interim debeat habere reditus.

Cum pro ſe. Ex pacto filie non querit̄ actio matri,ſed exceptio.h.d.facit.j.de treb. debitor.in fin.⁊ adde quod not.C.eodem pactum.

Pater ſi. Stipulatio conditionalis ſtipulāde doti collata in cōfiſcatū,ſi deficit cōditio,non trāſit ad fiſcū:ſʒ ſi exiſtit cōditio,trāſit ad fiſcū. ¶ Nota iura cōditionalia cōfiſcati,ar.ſ.j.de noua.quoties.in fi. Item cū fiſcus nō ſit proprie heres,vr̄ idē ac ſi cōfiſcatus decederet ſine herede.vbi conditionalis obligatio non pōt purificari,vt not.ſ.depoſi.l.j.§.plane.iſtud faciebat hic dubitationem.

Si liberis. Concordia inter viruʒ ⁊ vxorem nō debet eſſe venalis, nec tenet remiſſio pacti pro concordia conſequenda.⁊ adde hanc.l.ſ.eod.l.inter.§.cum inter.¶ In textu ibi ſublatis,id eſt ſuſceptis.

Queris ſi pacta. Ualet pactuʒ vt ex fructib⁹ dotꝭ ſulbatur creditoribus mulieris,ſi pactum fuit factum ante matrimonium, ſecus ſi poſt.h.d.

Cum marit⁹.§.Titi⁹ mu. Heres eius,cui debet fieri reſtitutio dotis,ſi ſecūdis nuptijs conſentit,vr̄ de nouo in ſecūdo matrimonio dotem,quam recipere debet,conſenſiſſe.h.d.

Mulier de dote. Ille,qui ſtipulat̄ dotē voluntate mulieris,ex ſtipulatu actionem non perdit, lʒ mulier res dotales marito leget, vel ſeruos dotales manumittat.h.d.iſte.§.
¶ Ex lec.ant. ¶ Pactū,ꝙ ꝑdia eſtimata ieſtimata habeant̄. non liberat virum a periculo deteriorationis rerum.h.d.

Titius mulieris. Qui conſentit reconciliationi,videtur conſentire etiam reintegrationi dotis.

Mulier de dote. Nota ꝙ mulier non poteſt teſtari de dote in ꝑiudiciuʒ extranei,cui erat ius queſitū,ſed ſolū in preiudiciū ſuorū heredū.Et veritas eſt hic ꝙ mulier adhibuerat extraneum,id eſt fratrem animo transferendi in eum preciſe ius ſue dotis, qđ pōt fieri,vt.C.de dō.ſi cōſtante,⁊ hic:⁊ ſic nō obſtat de dote prelega.ſeia.de hoc no.in.l.que dos.j.ſolu.matrimonio.

Bebius Marcellus. In hac lege pone caſum,vt in ꝑma glo.q̄ eſt additio.iſta lex facit ad queſtionē quā diſputauit Jac.de bel.in ciuitate iſta:pater vel extraneus dedit dotē pro muliere,⁊ ſtipulatus ē dotē ſibi reddi,ſi decedat ī mr̄imonio ſine filijs:mō mulier deceſſit in matrimonio cū filijs,q̄rit̄ vtruʒ iſta dos cedat lucro mulieris,vi poſſit de ea teſtari,vel cedat lucro filiorū.⁊ ſic iſta dos ſit iſtoꝝ filioꝝ,vel cedat lucro viro,ità ꝙ dos ſit iſti⁹ viri.⁊ caſus expſſus vr̄ qđ cedat lucro viri:vt habuiſtis ſ.e.l.inter ſocerū.§.cū inter.ſup quo caſu Jac.de bel.d.q.diſputauit,⁊ vr̄ caſus.j.de diuor.l.ſi filia. In cōtrariū videt̄ qđ iſta dos ſit lucro ipſius mulieris: nam hic fuit factum pactū inter dantē dotē ⁊ recipientem,quod filia decedēte in matrimonio ſine filijs,vir lucret̄ medietatē dotis:⁊ tn̄ video ꝙ iſta filia decedēte cū liberis marit⁹ nihil, lucrat̄ ⁊ ſic in caſu omiſſo nō vr̄ eſſe prouiſum ipſi marito:⁊ iſtā opin.diſputando tenuit Jac.de bel.qđ in caſu iſto dos ſit ipſius mulieris.nō ob. d.§.cū inter.quia dicit ipſe quod ibi nō videtur quod vir lucretur dotē,ſed dicit̄ ꝙ dos retineretur:hic ergo dicit ipe ꝙ dos retineret̄,ſcʒ a viro,non ꝓ ſe,ſed ꝓ filijs heredibus filie dotate a patre,⁊ poſtea defuncte filijs ſuperſtitib⁹:qđ dic vt ipe diſputauit de iſta retētione,quā facit vir ꝓ heredib⁹ vxoris ſue,loquit̄.l.fili⁹.j.ſo.ma.⁊ etiā hic.non ob.l. ſi filia.ſ. alle. qꝛ ibi loquit̄ qn̄ fuit actum expreſſe:ita determinat Jacob.de bel.Sed cōtrarium fuit conſultum per do. Guid. de cornenio in ciuitate iſta.Sed aduerte ad iſtū tex.qꝛ modicuʒ facit: qꝛ hic fuit pactū factū inter Marcellū ⁊ Maryllum qꝛ filia decedente in matrimonio ſine filijs, lucraret̄ vir medietateʒ dotis:⁊ iſta filia nō deceſſit in matrimonio cū filijs,ſed prius facto diuortio deceſſit poſtea,ſuperſtite filia mariti. vnde ex illo pacto non poteſt maritus ſe tueri, vt ſibi proſit.
¶ Ex lec.an.¶ Pactū de lucranda parte dotis in caſu non exiſtentiū liberorū nō implicat pactuʒ de lucrāda tota dote in caſu exiſtentiū liberorū:⁊ qui agit ex capite incōpetēti ſuccūbit:tn̄ iudex in ſn̄ia debet ei reſeruare ius agēdi ex alio capite cōpetēti:⁊ lʒ nō reſeruet iudex,reſeruat lex:qꝛ caput non intentatum,nō videt̄ eſſe ſopitum per ſentētiam.Et not.ꝙ ille qui habet ius ex teſtamento,ſi nititur ex inſtrumēto dotis ⁊ ſic ex iure incompetenti,non perdit ius competens,concor. l.aurelius.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Laurelius. §. fi. ff. de lib. leg. Sed dices tu, quare pactū de lucranda dimidia ex defectu liberorū non implicat lucrū totī propter liberos existētes: vt. ff. e. inter. §. cū inter. Jac. de bel. dicit q ibi illud nō interpretat esse pactū de lucrādo: sc3 q vir lucret: is q habeāt liberi tanq̄ heredes mulieris, ꝛ dicit hic esse ex pessum casum: nam certū est qō fuit pactū de retinēda dimidia ꝛ restituenda alia dimidia in defectu liberorū, ergo habet locū prouisio illius. §. Fin Ja. Sed glo. intelligit hic q conditio erat als defecta. ¶ Jn gl. marcellus. ibi, haberet. s. marylius. ꝛ ibi, petat loquit respectu dotis nō solute. Et ibi apud filium marcelli dotātis. Et ibi filio. s. suo marcelli, ꝛ ibi ꝛ filia. s. dotata. B. Et ibi fratre filio marcelli. Et ibi ꝛ filia. s. sua i tiū ꝛ gradus, que est neptis marcelli. ¶ Jn ga. gl. in fi. no. arg. q qui habet duo instrumēta, ꝛ petit vnū exequi, ex alio ex quo non se fundauit, non potest in eadem instantia obtinere, sed alia instantia opus est. ¶ Jn tex. ibi, superstitibus, ꝛ heredibus institutis. Franc. Accur. ¶ Quero que fuit hic ratio quare marylius succubuit in petitione dotis cū herede marcelli. Nam ex quo marylius habebat ex eo matrimonio filias, videbatur posse petere contemplatione filie ſm consuetudinem notatā in. l. dos a patre. preterea cū marylius apposuerit pactū de lucrādo dimidiam deficientibus liberis, ergo eis existentibus, debet lucrari totū: vt. l. inter. §. cum inter. §. eo. Sol. dicit litera q ideo succubuit marylius: quia pactū dotale erat collatū, si matrimonium solueretur morte, ꝛ ipsum fuit solutum diuortio, nec potest opponere de consuetudine. ¶ No. l. dos a pre. C. ō so. mat. q aliud ē ō iure scripto. vt b. ¶ Secundo quero quo iure poterit agere marylius ad partem istius dotis? Respondeo ex testamento soceri ꝛ vxoris. Nam socer prelegauit vxori marylli, ꝛ vxor marylli instituit filiam marylli in dimidiam, ergo habes q vxor fuit testata de dote etiā liberis existentibus, ꝛ sic dicit Jac. de bel. esse hic casum pro se. Sed certe magis facit in contrarium: quia hic marcellus fuit testatus de dote, ꝛ mulier nititur ex prelegato non ex vi contractus: finaliter quia omne pactum cessabat, quia cessabat conditio pacti: ideo procedit, quemadmodum si nullum esset posset pactum appositum de retinenda dote per virum; vnum facit mihi dubium, sc3 quare ius dotis non fuit consolidatum in filia3 Marcelli per probitum patris: nam si fuit consolidatum, habet ius consolidationis non ius prelegationis: ꝛ videtur hic expresse determinari questio, an mulier possit instituī in dote: vt. l. iij. §. sed vtrum. §. de mino.

Jnter virum. Valet pactum vt fructus vltimi anni nō diuidantur pro rata temporis.

Vxor viro. Not. ex hac. l. quod fundꝰ dotalis si detur estimatus, ꝛ pactum interponatur, quod ipsa res restituatur eo dez precio soluto matrimonio potest alienari, dūmodo mulier tali alienationi cōsentiat, vt hic: alias secus vt j. solu. matri. l. si estimatus.

Si pater. Pro intellectu istius. §. quando vz istud pactum pro filia, cuz hic mulier videtur indotata vide. l. Julianus. ꝛ quod ibi no. §. ti. j. Secundo p declaratione huius. §. vide quod nō. gl. ꝛ Jac. de Are. in. l. si mater. §. j. solu. matrimo. quod no. ꝛ tene mēti. ¶ Ex lect. anti. ¶ Facit ad hanc. l. j. de legat. j. si fundum per fideicommissuz. in princip. Et not. q licet mulier cōsentiat alienationi rei dotalis, vel quasi non intelligitur propterea renuntiare doti.

¶ Item ex lectura antiqua.

Si pater filie. Jnuitus qui non potest conueniri, censetur habere pactum liberatorium.

¶ De fundo dotali. Rubrica.

Interdum. No. ex hac. l. tria. Primo aliqua permittuntur fieri ex necessitate. q ex volūtate fieri non possunt, vt hic. ꝛ. l. iij. §. i. ꝛ. ij. §. ō reb. eo. ¶ Secundo no. quod aliqua transeūt titulo vniuersali, q nō trāseūt titulo singulari, vt hic, ꝛ. l. q dam. j. de acq. rerum domi. ¶ Tertio no. quod ex secundo decreto quis efficitur dominus: quod est verum, si possessor erat dominus: de quo habuisti in. l. sed ꝛ si res. §. commu. diuidū. ꝛ. l. ij. in fi. §. si ex noxa. cau. aga. ¶ Ultimo aduerte ad gl. quādam hic, que dicit quod prescriptione quis efficitur quasi dominus: vt no. hic in gloss. que incipit. statim. idem not. in. l. si fi nita. §. si tamen. j. de dam. infec. ꝛ C. si aduer. vsu. l. i. j. de vsufr. leg. l. in vsufr. ce. Sed tu dic vt no. in. l. minor. §. si seruꝰ. §. de euic. ¶ Ex lect. ant. ¶ Alienatio fundi dotalis potest fieri ex causa damni infecti, ꝛ cum vniuersitate: puta in heredē vel fiscum

salua dotis causa. h. d. cum. l. seq. ¶ No. quod potest fieri in §fio in rem dotalē occasione ipsius rei: si aūt fieret ppter debitum personale, dic vt. §. ti. ij. Titia. ¶ Secundo no. quod fundus dotalis ex delicto viri confiscatur, tū cum sua causa: adde quod no. j. de bo. dam. quinq; legibus. ¶ Item no. quod licet fiscus sit idoneus ꝛ soluendo, tamen nō potest alienare ea que per legem alienari prohibentur, puta fundum dotalem. adde credo q si mulier esset in possessione, posset se opponere fisco, vt possessio non perueniret ad fiscum: nam ex quo hz actionē, multomagis habet exceptionem: sed si nō est in possessione. in iuit hic q rehabeat eam de manu fisci sicut ꝛ de manu heredis: vt. C. solu. mat. dotis. facit qō no. C. ne vxor pro ma. ob maritorum. ꝛ in. l. j. C. de priuil. fis. ꝛ ibi videas.

Si maritus. No. ex hac. l. quod fiscus dicitur successor, vt hic, ꝛ. C. ad legem Jul. de vi. ꝛ. l. ij. ad idē. j. de fideiuss. l. si debitori. in prin. ꝛ ibi notat. Alibi appellat gloss. fiscum heredem: vt. §. titul. j. l. inter socerum. §. vltimo. an autem habeatur vt verus heres quo ad omnia? not. per glossam. j. de fideiussori. l. inter eos. §. fin. probatur in. l. quoties. j. de noua. de quo per Jac. de Are. j. sol. ma. l. si constante. §. si bona. ꝛ ideo gloss. alibi appellat fiscum quasi successorem: vt. C. de fideiussori. l. j. ꝛ. §. de iure dot. l. mulier bona.

a ¶ Ad omnia. Vide eundem Bal. in. l. tam mandatori. de non nu. pecu. ꝛ Fran. Aret. in l. si fideiuss. §. si fideiuss. ꝛ quod ibidem ad ea dicti ꝛ post.

¶ Ex lectura antiqua.

Fundus dotali. Nota quod alienatio fundi dotalis est prohibita mixta ratione dotis ꝛ mulieris. l. cum lex. j. de fideiusso. ꝛ facit. l. cum vir predium. j. de vsucapionibus.

¶ Item ex lectura antiqua.

Ex Julia que. Nota de interpretatione passiua, vt tangit glo. Jnterpretatio passiua est quando vna lex extenditur per alias, interpretatio actiua est quādo vna extendit alias. facit. §. de legibus. sed ꝛ posteriores. ꝛ. l. j. §. lex Falcidia. j. ad legem Falcidiam.

Julianus. Nota ex hac. l. quod vbi prohibetur alicui? rei alienatio, videtur prohibita eius iuris remissio: vt hic, ꝛ. l. §. C. de aut. bo. prestan. ꝛ. l. j. §. ait pretor. j. que in fraudem creditorum.

¶ Ex lectura antiqua.

Si maritus fundum. Habēs fundus dominantem in dotem, si acquirit dominium seruientis, seruitutem confundit, sed in restitutione dotis debet reintegrari, vel prestari interesse. h. d.

Mir in fundo. Jn restitutiōe dotis veniunt etiam ligna succisa per maritum de voluntate vxoris. h. d. Ratio quia ista ligna non erant in fructu, vel secundum glo. que erant succisa sumptibus vxoris.

Si marito. Si debitum purum mulieris promittat implere debitori i dotem, id dotale erit: vbi vero subalternatiue debitū promittat sibi est in electione viri quid in dotez sit ex alternatiue debitis: quod si ex bis alternatiue debitis vnum perierit, vel alienatum sit alienati redemptio tribuit iuris eligendi facultatem: sed donec alienatum remittitur, vtrum alterius electio teneat: ex futuro pendet euentu. h. d.

¶ Ex lectura antiqua.

Mirit ergo potestas. Nota q autoritas legis quādoq; est in alternatiua ꝛ in p. ndēti, ꝛ quandoq; pendet ex hominis voluntate.

¶ Dominium rei dotalis soluto matrimonio, an ipso iure transeat in mulierem.

Etiam. Dicitur hic quod soluto matrimonio p dāū remanet dotale. ¶ Quero vtrū soluto mſmonio dūū rei dotalis ipso iure transeat in mulierem? Rūdeo nō, etiam hodie, nisi tradat. casus est hic. j. soluto matri. l. si dotis. in ver. soceri. ¶ Quero, vtrum ipse vir cū consensu mulieris possit vendere? tex. dicit q non. C. de rei vxo. actio. §. ꝛ cū lex. insti. quibus aliena. licet. in prin. etiam si mulier iuret: ꝛ ibi no. quod est verū de iure ciuili, de iure canonico secus, si iurat: vt in. c. cū contingat. extra de iureiuran. ꝛ. c. ti. c. licet. ti. vj. ꝛ circa istuz tex. vide quod no. Jac. de Aret. ꝛ Ly. post eū in. l. si predium. C. de iure dotium. ¶ Ex lec. ant. ¶ Vide Jac. j. de mil. test. dotalem. arg. contra

Atit.j.licet.sed forte lex ista intelligitur mulieris,in alienatione,non accedente consensu.

Dotale. Jn gl.super verbo.prestabitur.in fi.& istud videtur veritas,arg.eius qō no. l.cum dotē.§.fi,j.sol.mat.l.ij.in fi.de pecui.credi.& C. q potio.in pig.hab.l.assiduis.& quod ibi not.per doc.in.vij.q. C Jn gl.penul.ibi,intellige ꝛc. cum hac gl.concor.j.sol.mat. l.fi cum dotem.§.si pater.Sed contrarium not.& melius in.l. pater filiam.in prin.j.ad.l.Falcidiam.& dic vt tibi,& istam.l.dotale predium.intellige vt in gl.que ponit casum. C Ex lectu. ant. C Illud proprie dicitur dotale predium,quod ex causa dotis est in dominio mariti,vel quasi.b.d.tex.cum glo.& semper allegatur.

C Item ex lectura antiqua.

Dotale predium. Licet mulier ppter fragilitatem sexꝰ dotē donet sponso, id est marito futuro tenet donatio, & dos extincta peti non poterit.b.d.lex notabilis.

Jfundum. Si fundus quē alius pscribere incipit a muliere dē in dotem prescriptio non interrūpitur, & pscriptio viri periculo perficitur,nisi pauccissimi dies ad perficiendum prescriptionem superfuerint tēpore quo dotalis fundus fuerit datus in dotem.b.d. C Jn glos.magna ibi,sine possessio. queri ꝛc. Sed hic quero vtrum licet quo ad dominiū acquisitionē non requiratur traditio vacue possessionis,vt hic nota. & C.de probatio.l.cum res.& l.que predium.C.de distra.pign. An quo ad publicianā & vsuca.requiratur traditio possessionis vacue,& doct.tenent quod sic:vt not.per Ly.in.d.l.cū res. & per Jac.Butri.institu.de actio.§.alie.per docto.etiam in.l. Celsus.j.de vsucapio. C Jn eadem glos. ibi voluntatis ꝛc. & est ratio in vltimis voluntatibus,quia actus morientiū nō debent pendere.ita dicit glos.j.de pollicit.l.si quis in rem.in princip.vel dic quod est ratio quia voluntas testatoris est lex: vt in aut.de nup.§.disponat.colla.iiij.istam rationem reddūt doc.C.de pac.l.traditionibus. Item est alius casus in.l.fi.C. de sacrosan.eccle.j.de publicia.l.commissa.§. pro socio.l.cum duobus.§.idem respondit.& quod no.in.l.sicut.§.fin.§.quod cuiusq; vni.no. C Ex lectura antiqua. C Prescriptionē que est in fine completionis dotis titulus non interrumpit,& per solam inductionem etiā sine naturali vel ciuili possessione que ritur dominiū.b.d.l.nota. C Unde ad acquisitionem dominij non requiritur vacua possessio sed sufficit detentatio asinina. secus dicunt quidam in publiciana qr cui non requiritur vsucapiendi condictio nec publiciana vt.§.de contraben.em. clausibus. sed asinina incubatio sine vera possessiōe non affert causam vsucapiendi:vt.l.acquiritur.§.fina.de acquiren.rerū domi.ergo ab ea non causatur publiciana.quod dic per Lyn. C.de probatio.l.cum res.Si autem vera possessio est vacua licet detentatio non sit vacua sufficit in publiciana & in vsucapione vt.j.de vsucapionibus pro empto.misso.& in.l.ij.§.j.j.ō vsucapio.p herede. oportet ergo quod illa possessio sit vacua a qua debet vsucapio causari vt.§.de public.quecunq;.in pn. & hanc.l.examinat Guli.de acqrenda possessiōe.licet.in.iiij.q. ibi videas. C Item nota quod id quod non potest alienari potest prescribi: quia hic non erat prohibita alienatio legalis sed alienatio viri vel vroris.Item quia hic alienatio erat in fieri.imo quasi in facto esse eo casu quo videbatur supervenisse causa impediens.de hoc in.l.final. in penultima glos.C. in quibus cau.in integrum restitu.non est necessa.vel coniunge vtrāq; solutio.& melius per hanc literam. C Item not.hic differentiam de negligentia:vtrum fuerit commissa ex magno tempore an ex paruo:quia in paruo tempore non presumitur negligentia.sed in magno.

Fundum. Circa istam.q.quero vtrū cōfirmetur ista vēditio isti⁹ fundi dotalis quantum ad hoc vt dominiū trāseat in emptorem? Respondeo,nō, sed confirmat quātum ad publicianam vel vsucapionem:vt.l.fi a Titio.j.de doli except.facit.l.cum vir predium.j.de vsucap.ꝛc. C Ex lec.an. Venditio fundi dotalis facta per maritum,quo pacto cōfirmetur,& ad emptorem irrevocabile dominium transeat.& cōcor.j.de vsucap.cum predium.

Mr in fundo. Non summatur qr bonis sed in.§.fi per mulierem.glo,ponit casum tribus modis. tene quē vis. C Ex lectura antiqua. C Not. quod vbi marmor remanet penes maritum non repetit impensas a muliere.nec dicitur fundus fieri deterior cuꝰ ceditur marmor,qr consistit in fructu.b.d.

C De donationibus inter virum & vxorem. Rubrica.

C Firmari. An & qñ donatio inter virū & vxorē valeat, quid de remuneratoria,& an iuso firmek: vide.d.Bar.soc. in consil.lxvij. inci.circa primam p totum. & in cōs.lxviij. inci.frustra p totum.& in gl. cpv.incipient. circa primā.q. circa princi.in col.j.parte.

C Ipso iure. Adde qꝫ ex regula donatio inter virum & vxorē viribus non subsistat, illud procedit qñ vir donat aliqd ō ppio primonio propter qōꝫ pauperior efficit:secus qñ renuntiat hereditati querendū,per quā renuntiationem tale lucrum remanet in psona vxoris ꝑm domi. Bart.Soci.in consil.clxxxix. inc. viso testō. d.ver.ad secundam rōnem respōdetur in.ij. parte.

C Accipere. Vide Car. in cle.fi.§.pen.de vi.& bo.cle.vbi dicit verum in paupere dāte eleemosynam nō aliter, & ad de text.in.c.fi tiet.glvij.dist. vbi dicit qꝫ dare virtuosius est qꝫ accipere: de quo etiam p Car. vbi.§ i cle.j. in princi. vj.q. ō regula.

Moribus. Donatio inter virū & vxorē est prohibita rationibus hic insertis.hoc dicit.vsqꝫ ad.l.hec ratio.§.videam⁹. C Jn ter.ibi, nō tēperātes id est tēperamentū vel modum in donatiōibus nō adhibentes ꝛc. Jn ter.dum dicit moribus,facit quod donatio inter virum & vxorem non possit iuramento firmari quia si moribus introducta est:est prohibita & per consequens iuramento non firmatur:vt in capitu.non est obligatorium.extra de regulis iuris.libro sexto.sed de hac questione vide per Bul.de Cug.in.l. sed & si possessori.§. item si iuraverō.ff.de iureiurando C Ex lectura antiqua. C Not.rationem quare non tenet donatio inter virum & vxorem. quia si esset inter eos amor integer pre amore se spoliarent bonis propriis nec aliquem modum seruarent donando. Secundo quia maius esset studium circa donationem extorquēdam circa educatio.liberorū. Tertio qr q denegaret donare posset prestare causam diuortij.& etiam quodammodo matrimonia fierent venalia:& diceret vxor,dona mihi tuum,si vis me in vxorem. & contra vir vroni.& istud est contra bonos mores non tamen necessario,sed contingenter has rationes ponit.l.j.& secunda, sed elegantius.iij.in principio.

Hec rō.§.videamus inter. Ubi matrimoniū tenet,ibi donatio est interdicta, secꝰ vbi nō tenet,qr de iuris rigore valet donatio, secus de equitate.concubine tamen facta donatio valet.b.d.

Qui in eiusdem. Ad euidentiam huius text. vsqꝫ ad.§. sed si debitorem, premitte quod not.hic in glo.super verbo potestatis: que gl. totum istum.§.declarat. C Pro declaratione istius versicu. sed hoc quero vtrum mater bodie possit donare filio qui est in patris potestate.gl.que est in.l.si cōstante matrimonio.C. eo. tenet quod non. Jn contrarium facit fortiter iste textus.nam ideo olim mater non poterat donare filio.quia illud quereba tur patri.& ideo in casu in quo patri non querebatur valebat donatio vt hic in vers.sed si in castro.& ideo cum bodie queritur filium non querantur patri nisi quo ad vsumfructum: vt.l.j.C.de bonis maternis.& l. cum oportet.C. de bonis que liberis.ergo valet donatio saltem quo ad proprietatem.& hāc opinionem tenet Jaco.de Are.ipsam etiā refert Ly.in dicta l.si constante.

Sciendum autem. Donatio facta inter virum & vxorem non valet ipsoꝰ iureᵇ nec traditio,que ex ea sequitur:an antē licet non valeat traditio transferatur possessio ad mulierem dicas j.eo.l.si eum.

Sed si debitorē. Si mandato meo debitor alij soluit, mihi videtur a debitore solutum,& a me illi. C Et ideo si vir mandat debitori suo vt vxori soluat,talis solutio ipsum liberat.b.d.

C Sequitur ex lect.antiq.

Hec ratio. Jn tex.ibi diterior.appellat deteriorem accipientem,quia beatius est dare quam accipere[c].

Videamus. Nota qō ille qui delinqt non est magis capag,quam innocens.

Sciendum autem. Ex inutili contractu non tranffertur dominium,nec oritur obligatio.b.d. hic erat contractus inutilis ratione prohibitionis.

Sed si debitorem. Nota quod quando in vno actu insunt duo actus,tunc vnus est occultus & tacitus,alter expressus.cōcor.j. de acquirenda hereditate. illud.& s. si certum petatur. singularia.

Jsponsus. Donatio facta a sponso sponse, valet & tenet licet traditio sit facta postea constante matrimonio dummodo a sponso ante matrimonium contractum fuerit facta traditio procuratori vroris. Secus si a procuratore sponsi.b.d.

Si maritus. Nota.§. generaliter,in vers.qō si aliarum.& gl.magnā hic positaꝫ q primo ponit exempla quando causa rerum est mixta & non potest separari. Tertio quando causa personarū est mixta & potest separari.& de hoc qō quando causa personarum est mixta glos.ponit plura exempla quod dic vt in ea.

Circa venditionē. Si venditio fiat causa donationis inter virum & vxorē ipso iure non valet.sed si venditio vere fiat cū de vero precio rei aliquid remittit,vēditio tenet.Sed remissio pcij est inualida quatenus mulier est facta locupletior.b.d. C Not. tex.ibi

tex.ibi remissionē autē ⁊c.ex quo habes qđ remittere est donare:⁊ p consequēs remissio facta ab vxore viro nō valet. et sic videt hic casus qđ sicut donatio regrit insinuationē, ita
a remissio debiti.de qua diri in. l. si mulier ª. ff. de condi. ob causam ⁊ in.l.j.§.j.ff.quib.mod.pig.vel hypo.solui. ¶Ultimo no.gl.super verbo cōmentus,qđ donatio facta inter virum ⁊ vxorē,in dubio non videtur facta animo donandi.

Concessa donatio. Donatio illa est phibita inter virū ⁊ vxorem que facit donantem pauperiorem ⁊ recipientem locupletiorem.⁊ si alterum istorum deficiat valet donatio.b.d.

Si maritus. Marito permittitur legatus vel hereditem repudiare, vt illud legatum pertineat ad vxorem:qr per hoc non dicitur facta locupletior mulier.b.d.Non sunt alia.

Si quis rogatus. Ille qui pfecte adimplet volūtatez testatoris trebellianicaz non deducendo non dicitur donare.⁊ illa donatio irritatur a iure que donantē facit pauperiorez ⁊ recipientem locupletiorem. alia autem donatio non. b. dicit. ¶Ex lect.antiqua. ¶Argu.⁊ tunc dicatur citatio fieri quādo nuntius exequitur mandatum,nō quando fit commissio. ¶Nota distinctionem inter nuntium donātis ⁊ donatarij. nam primo casu perficitur actus tēpore executionis:secundo tempore traditionis,nota prin.

¶Item sequitur ex lectura antiqua.

Si maritus. Nota quod aut acceptilatio assumit principium in persona nō capace:⁊ nō potest extendi ad capacem,aut in persona capace:⁊ tunc etiam non extenditur ad non capacem. argu. contra.j.de libe.lega.l.fi is qui duos.

Generaliter. Not.distinctionem inter separabile ⁊ inseparabile que fit in illo brocardo,vtile per inutile vitiatur vel non vitiatur. quod dic vt hic plenarie per gl.magistram.

Circa venditionem. Nota distinctionē ex animo,qđ aut donatio erat in mente contrahentium principaliter: aut in cidenter.⁊ no.§.

Si donationis. Not.casum in quo ille qui patitur contra se pscribi, habet recursum cōtra prescribentem scilicet quando inter eos est prohibita donatio.quod est nota.

Si vxor vel. No.hic retractari sniam latā inter cōiuges ꝛcludentes cā donatiōis. Et est argumētū ad revocationē multarū sententiaꝝ vbicūqꝫ deuenit ad illicituz ⁊ prohibitū de iure, ⁊ est fraus adhibita per partes.exēplū, si qs fuit ꝓfessus debitū spurarū esse vꝛ debitū,⁊ ideo fuit cōdēnatus. Nam per iudicē ecclesiasticum potest ista sententia retractari. Idez in patre qui in iudicio cōfessus est se debitorem filij spurij sui in fraudē leguz.arg.j. si quid in frau.pa.l.j.§.si in lite.⁊.ff. de proba.qui testamento.

Concessa. No.ar.quod phibita alienatione simpli citer nō intelligit phibita donatio ad
b pias causas[b] nec eleemosyna de quo hic per Mar.fil.⁊ Ly. in addi.⁊ no.an prohibita alienatiō forte in testamēto vel lege municipali videat phibita eleemosyna. dicūt quidaz qđ sic,quasi donū sit ita generale vocabulū,vt eleemosynā comprehendat.arg.huius.§.in,fine. Sed cōtrarium credo. Nam in hac generali probi.videt excepta persona dei: sicut in sacramento fidelitatis excipit persona imperatoris,vt in cōstitutiōe federici imperatoris in fi.Itē qui eleemosynaz dat magis videt potius debitū dare ꝙ donū:vt.l.j. C. de mendi cā.validis.⁊.ff.ad.l.rhodiā de iactu.l.ij.§.itidē agitatū. Nam eleemosyna cōtinet sub diuino precepto. Itē qui hec prohibitio nō dare eleemosynaz, esset ꝛtra cuāgeliuz ⁊ cōtra bonos mores,nec valeret huiusmodi statutū.argumentū.ff.titu. ij. conuenire. Item qr videt dari pro remedio peccatoꝝ,presertim si eleemosyna consistit in paruis rebus.puta in esculēto ⁊ poculento ꝑm Mar.fil.argu.de off.pro cōsul.l.fol. ⁊ ideo filio spurio mendicanti non prohibet pater aliquid in eleemosynam conferre.facit extra de eo qui ducit in matrimonium cum baberet.in fi.dūtamē non excedat modū. arg. l. fi.ff. de exerc.⁊ facit quod no.C.de sacrosan.eccle.illud.

Si quis rogatus. No.qꝫ ille qui dimittit trebellianicā vel falcidiam, nil donare videtur.sed fidei debituz perfectius implere,quod incumbat per auctoritatem iuris ciuilis.⁊ quotidie allegatur.ergo ista dimissio non eget insinuatione.

Si mulier. Donatio revocatur quatenus mulier est facta locupletior.et in fit locupletior inspicitur tempus litis contestate, boc dicit ista lex vsqꝫ ad.l.qđ autem.§.si maritus.

Quod.§.Si maritus. Dotatio que mulierem locupletiorem non reddit, non revocatur:⁊ non dicitur locupletior si tantumdem de suo erogauerit.b.d.iste no.§.

Si vir. Inter virum ⁊ vxorem habet locum donatio si inuicem compensauerint.b.d.

In donationibus. No.ex hoc.§. qđ donatio iter vir.⁊ vxo. impeditur de iure ciuili.vidistis in.l.iij.§.sed si debitorus.ff. eo.videbitis.j.eo.l.si cum fuit tacitum per glo.ff.eo.l.j.

Quod autem spectatur. Not. ex.§. qđ si vxor. cū seq. duo. Primo qđ pignora possunt dari pro dote restituēda,vt hoc.§.cū seq.ad idē.ff. de pigno. l.res hypothecate.⁊ ibi digl. ¶Secōo not. qđ venditio facta bona fide inter virū ⁊ vxorē nō causa donationis valet: vt vidistis.ff.e.in.l.si sponsus.§.circa.an aūt in dubio venditio facta inter vir.⁊ vxo.psumāt facta bona fide nō ad eo donādi.habuistis gl.no.qđ sic.ff.eo.l.si spōsus.§.circa.ver.ꝙmētus.b.d. ¶Ex lec.anti. ¶Not. inspici tēpus litis contestate.⁊ est ratio,qr esse locupletiorem est causa actionis dande.Et vbi esset cā condēnationis moderande,inspiceret tempus rei iudicate,vt.l.quesitū.in prin.⁊.l.eo tempore.ff. de pec. ¶In text. ibi ea que.f.mulier.No.in versi.ideoqꝫ arg.pro collectore domini pape qui retinet sibi aliquem librum venalez,⁊ ponit de suo in camera quātū valet liber.qđ non intelligatur fraudasse:qr ipse nō est factus locupletior nec papa deterior.⁊ idē videtur in tutore pupilli dummodo hoc faciat palam ⁊ bona fide,vt.ff. de ꝛtrahē.emp.cū ipse.facit qđ no. in.l.j.C. de ꝛhē. empt.⁊ vend.Non obstat aut.quibuscūqꝫ modis.C. de sacrosan.eccle.qr ibi loquitur in re immobili,non alienabili.

Si vir. Not.fieri compensationem vnius donatiōis cum alia donatione.

Eleganter. No.quod deterioratio cōtingens in relligit fieri ꝓportionalit ⁊ p rata.

Si maritus. In gl.⁊ hoc probauerit. No.qđ vbi reperitur istud verbum si qs dixerit,supplendū est ⁊ probauerit:⁊ facit ad stat.vbi reperiūtur talia verba ⁊ similia.Not.argumētum q.l.ij.C. de rescindenda venditio.pozrigatur ad alios contractus similes quātum ad modum decipiendi.

Si vxor a marito. Inutilis emptio hypothecam vtilem nō resoluit.b.d. vel sic,vxor emendo ⁊ non valendo contractus, non videtur renuntiare iuri hypothecarum. b.d.

Si tibi maritus. No.id quod notasti in.§. precedenti. ¶Secōo nota qꝫ hic videt casus,qꝫ vir pro dote reddenda potest precia obligare constante matrimonio.de quo no.gl.in.l.j.C. ne fide ius.do.dentur.ꝑm Jac.de bel. ¶Item no.in ver. ostenditur, qđ contractus celebratus inter vir.⁊ vxo.non presumitur cā donationis factus nisi hoc ostendatur.facit.ff. eo. si sponsus §.circa.⁊ quod no.ead.l.§.si maritus. si tamen non appareat b vnde mulier quesuerit illud qđ ex parte sua in contractu deduxit presumitur qđ de bonis mariti quesitum sit vt.j.e. quatus.secundum Rich. ¶Nota.qđ quilibet contractus etiam inter virum ⁊ vxorem presumitur verus ⁊ non simulatus.facit qđ no.ff. de probat.qui testamentum. Item facit qđ no.C. de proba.cum precibus.

Si vxorem. occasione rei minus valentis,totū repetit.qr eatenꝰ est locupletata,quatenus liberata,⁊ sic in totum.quod no.hoc dicit.

Uxori quis. No. qđ nemo vult,nec potest sibi legem imponere.concor. de fideicom. libe.lucius.§.paulus.ad idem.j. de pec.leg.si peculium. §. sicut. Et est ar. ad qđ cōstitutio episcopi nō ligat ipsum episcopum.qr non videtur boc sensum a constituente, nec videtur hoc voluisse:deficit ergo mens. Item ⁊ deficit potestas.qr nemo potest sibi imponere legem.

Si antequam seruus. Revocata donatione per diuortium videtur revocari modus donationi insertus,etiam in revocatione legali.

Si eum.§.Inter virum. Supra dixit de simplici donatiōe inter virū ⁊ vxorē. nūc ōt de donatione cā mortis. Et primo ponit regulā. Secōo subdit rōnē. Tertio ponit effectū pdictoꝝ. Quarto ponit quandā exceptionē. Quinto ponit q̄dā dubia,⁊ soluit.

¶Jn.l. si mulier. vbi vide d.ale.de imol. cum remissionibus ibidem per euz datis.

¶Causas. ad de do.Ja.ma. in.l.fin. in vlti. col. C. de facr. sanct. ec. vbi p Pau.de ca. et eundē Bal. in iiij.col. ver. extra hoc dicit bar. ⁊ ibi bart, in vlti. colū. in prin. in ver. ex hoc cōcludg. ⁊ Paul. de ca. i cons. ex vñ. inci. posset quis dicere.

secūda ibi, qz tertia ibi, sed interim. quarta ibi, sed qđ dicitur. Quinta ibi, quādo itaqꝫ. Et ad euidētiā ꝓmittatis qđ isti text. circa donationē causa mortis inter virū ⁊ vxorem, tractāt de duobus. primo de valentia. scđo de acquisitione dominij. Itē de acquisitione dominij tractāt dupliciter. primo qñ donatio processit inter eos sine interpositione alterius persone. secundo qñ cum interpositione alterius psone. Jtez vtrūqꝫ examinat dupliciter, scz qñ nō variaꝫ statutū accipientis. Item ⁊ quādo variaꝫ, vel de ptāte in existentia sui iuris, vel de existentia sui iuris in alienā ptātem. Addiscit demū casus de morte interposite persone occurrētem anteqꝫ donatio recipiat firmitatē. in ver. idē marcellus. ⁊ b. d. donatio cā mortis inter virū ⁊ vxorē cuiuscūqꝫ generis ⁊ forme tenet, ⁊ initiū acquisitionis prebet ex morte donatoris ⁊ statu accipiētis tpe mortis donatoris ꝓsiderādus: ⁊ ꝑm statum qui tūc reperiē, acquisitio variaꝫ. ⁊ si interposita pſona interim decesserit fi nō erat interposita cū trāslatiōe dñij in ipsa deficiēte, tali medio non pōt donatio cōfirmari. b. d. vsqꝫ ad. ℌ. si vxor. ꝑmitte etiā qđ in donatione causa mortis, facta traditio in vita trāsfert dñiū in accipientē. naz hoc esset etiā in legato, vt. j. de leg. ij. Lucius. l. j. ⁊ hoc facit inter virū ⁊ vxorē vbi dominiū in vita nō trāsfertur. nō ergo cōfirmatio per mortē pōt trahi retro quantū ad acquisitionē dominij. ⁊ est ratio vt no. in. l. talis scriptura. j. de leg. j. ¶ In tex. ibi recepte, id est nō sunt improbate de iure. ⁊ ibi, dominiū, sed possessio bene transfertur per traditionez vt. j. de acquir. pos. l. j. ℌ. si vir vxori. vbi est casus no. ⁊ allegabilis in omni cōtractu reprobato qđ licet nō trāsferat ius: tū per actū corporalē trāsfert possessio etiā ciuilis ⁊ naturalis: qz hz plurimū facti vt ibi apparet. Et ibi qñ inter virū ⁊ vxorez est hoc qđ hic dicit qꝫ donatio nō trahit retro a tpe traditionis nisi esset in casibus cōcessis a iure. Ex quo igit nō trahitur retro nō possumus inspicere tps retro quo ad disponendum de acquisitione. sed oportet inspicere tempus mortis donatoris. ⁊ sic quedā regule iuris ostendi videtur que dicunt tempus cōtractus considerari tam quo ad valētiā qꝫ quo ad acquisitionē. sed est hic speciale ꝓpter qualitatē personaruz ⁊ ibi initia id est offensiones regularū iuris ꝑm Odo. ⁊ ibi idē ait. ¶ No. qđ vxor remanet in ptāte patris ⁊ ei acgrit nisi tēpore acquisitionis esset sui iuris. vt hic. ¶ Not. ex cōsideratione. ℌ. quādo. l. hz interim. j. eo. no. declarari intellectū duarum legū que inuicem videt Jziari. nā vna dicit qđ in cōtractu inspicitur tps cōtractus etiā si Jctus sit conditionalis vt. j. de ver. obl. si filius. alia dt qđ in vltima volūtate inspicit tps cōditiōis, vt. ℨ. de pig. si legati. Soluit hoc mō. nā in Jctu cōditio existēs fingit retro secus in vltima volūtate, vt. l. potior. ⁊. l. qui balneū. ℨ. g po. in pig. habe. ⁊. l. j. ℌ. serui. ad fil. de picu. ⁊ com. rei vendi. l. necessario. ℌ. qđ si pēdente. que solutio quantum ad vtrunqꝫ mēbrū pbationis per inspectionē istius. ℌ. Jtez soluit quoddā aliud cōtrariū de Jctu ad cōtractus, qđ est in. d. l. si filius. ad. l. ℨ. man. si vero nō re. ℌ. si filio. ⁊ de verb. obli. quidā cū filiū. ℌ. vlt. nā. l. ⁊ filius. loquit in cōditione que pendet ex solo euētu: leges Jzie in ea que pēdet ex numeratione futura. que ꝺditio est potestativa vtrisꝫ parti. vt. l. si pecuniam. ℨ. si cer. pet. ⁊ iō nō trahit retro, vt. d. l. potior. ⁊ argu. l. adoptiuū. ℌ. j. ℨ. de iure do. hz Bar. in repetitiōe. l. si is qui promptore. de vsuc. ¶ No. in ea. l. sed interim in. ver. idē marcellus, qđ dñiū qđ acquirit per mediā pſonā interpositā hz, pro aliquo mometo intellectuali, primo acgrit illi ꝙ transferatur in aliū: qz ista acgsitio est obliqua id est per mediā personam ergo hz in ea fundari. arg. de act. ⁊ obli. quecūqꝫ. et inus. de acquir. here. placet. de iure dot. si mulier. ℌ. ex asse. arg. cōtra. j. de dona. l. qui mihi donatū. ⁊ facit ad distin. istius. e. titul. hoc iure. ℌ. si quis dederit. ⁊. j. de leg. ij. cū pater. ℌ. meuio. Jsti tex. requirerent altiorē indaginem, sed tempus nō patitur. ⁊ vide hic per Odof. qui satis diffuse ⁊ clare sequitur.

Sed interim. ℌ. Si vxor. Rem titio. Not. differētiam inter procuratorem vxoris donātis ⁊ mariti donatarij. prima procuratio renouatur per prohibitionem heredis donantis, ſen per mortem donantis. secunda non. b. d.

Si vxor. No. qđ dominiū qđ vxor donataria nō hz non pōt trāsferri in aliū. ¶ Scđo not. vbi trahitur retro ius autoris trahitur retro ius successoris. cōcord. l. proinde. ℨ. si certum pet. ⁊. l. si quis alienam. de action. emptio. ¶ Ex lectu. antiq.

Sed interim. ℌ. Sz qđ di. Donatio causa mortis facta inter vir. ⁊ vxo. vz quocunqꝫ mō fiat. ⁊ vbi fit donatio cā mortis que retro nō trahit due regule vitiātur vt ptz in septē casibus hic positis vsqꝫ ad. ℌ. idem marcellus. ⁊ ad euidentiā ꝓmitte qꝫ no. hic in glo. sup verbo vitio. qꝫ not.

¶ Donatio collata in casu dinortij nō habet locum in casu mortis.

Sed si mors. No. ex hac. l. qđ puisio facta in vno casu nō extēdit ad aliū. Sz ille casus hꝫ ꝓ omisso. facit qđ vidi ſtis. ℨ. de ꝺdi. ob. cau. l. si extraneus. j. sol. ma. l. si cū dotē. in ꝑn. fallit si casus omissus sit filiis expſſo, vt. j. de lib. ⁊ posth. l. gallus. ℌ. si ciuis. ¶ Scđo no. qđ donatio facta a viro vxori cōfirmat deportatiōe donatoris. tū deportat⁹ pōtea revocare. ⁊ circa hanc legē vide. l. res vxoris, ⁊ qđ ibi no. C. eod. ¶ Ex lec. antiq. ¶ No. qđ donatio collata in casu dinortij non habet locum in casu mortis.

¶ Item sequitur ex lec. antiqua.

Proinde ⁊ si mortis. Not. qđ donatio collata in casum mortis no revocat ꝑ deportationē donatoris. ergo res donata cā mortis nō venit in generali publicatione bonorū qđ est mirādū. ¶ No. in verſi. ⁊ alſ, qđ vz ista donatio, dono tibi vxori meę talē rē in casu quo ꝙtingeret bona mea publicari[a]. Et nota ꝓ bannitis nostri tpis si velint sua bona esse salua possunt donare vxori mortis cā, ⁊ per bannū confirmabitur donatio. ⁊ ante verā mortez poterit per penitentiā revocari ꝑm Rich. forte hoc est verū qñ nō donauit cogitatiōe futuri maleficij. qz tunc videret factū in fraudem arg. J. qui ⁊ a quibus quesitū, vel forte hoc est licituz ante maleficiū fraudare fiscum per alienationē bonorū qz nōdum sunt effecta nec obligata fisco. de hoc no. doc. j. de donatio. post cōtractum. not. in Spec. de accusatio. ℌ. sequit. verſi. quid si post maleficiū. ⁊ verſicu. seq. ⁊ qđ not. in. l. j. C. de iure fisci. lib. x. ¶ Jtez nota hic de publici cōfirmatione, scz primitiua que fit per penā ꝙ trā fit dominiū. alia est cōfirmatio secūda que est plenissima confirmatio per quā redditur dominiū incōmutabile ⁊ irrevocabile scz per verā mortē. ⁊ est quasi cōfirmatio confirmatiōis. ¶ Item no. qđ ius penitēdi ⁊ revocandi remanet penes deportatū ⁊ non trahit in fiscū: quia habet plus facti ⁊ animi quam iuris sic. j. de leg. ij. cum pater. ℌ. bereditatem. arg. contra hunc. ℌ. j. de leg. iij. l. j. ℌ. a prefecto.

Cū quis acceperit. Modus iſertus fuit ne soli⁹ recipientis nō reddit actū modalē sed liberū. b. d. ⁊ semper allegaꝫ per doc. ⁊ concor. j. de condi. ⁊ demon. titio centū. ⁊ ibi per Bet. in gl. si causa in fine. vel dic qꝫ ibi cā concernebat aliquid piū hic nō hz Pe. ꝓ hoc. ℨ. de iure doti. si ego. vel scđm quosdā moderniores ibi alſ erat necessario factur⁹, vt. C. de edifi. priua. l. singulariū. hic nō erat alſ necessario facturus ꝑm Cy. tu cōiūge solutionem glo. ⁊ istas duas alias simul. ⁊ nota.

In animo. ℌ. Si maritus. Usure pcepte ab vxore ex pecunia p virū sibi donata sunt ipsi⁹ vxoris, adeo qđ si pars capitalis sit perdita: ⁊ alia pars ꝓpter usuras sit duplicata, dz reddi viro illa pars capitalis q̄ durat. ⁊ qđ dictū est in usuris idē est in fructib⁹ rei donate. b. d. cū duabus. ll. sequētib⁹. Jste tex. facit ad. q. no. p gl. C. de bonis q̄ lib. l. cū opz. in prin. qđ si filius cum pecunia paterna lacrez qđ illas usuras nō teneaꝫ patri restituere vt sint sue. de qua. q. dic vt ibi qđ no. ⁊ tene menti. ¶ Ex lectu. antiq. ¶ Alſ dz ad vires, id est reditus dotis pōt virꝫ donare vxori. b. d. vide ergo si not. pulchrum casum.

Si vxor si. Not. ex hac. l. qđ sicut vxor nō pōt donare marito, ita nō pōt donare ei q est in potestate mariti: de quo quid iuris sit hodie dixi. ℨ. e. l. iij. ℌ. verbum, verſ. ꝑm hec. ¶ Sequitur ex lectura antiqua.

Si is seruus. A confirmatione vel infirmatione antecedētis dependet confirmatio vel infirmatio consequentis. facit. j. de excusa. tu. diximus. ⁊ in. c. ij. in. fi. ex tra. oc resti. in integ.

Si quis pro. Decies āl fine vsure solute ⁊ expēse facte p virū pro vxore ꝓ ea nitercedente cum viro causa viri non repetuntur ab vxore. b. d.

Si vxor Si vxor ꝓmittit viro dotē ⁊ vsuras dotis, vz ꝓmissio. ⁊ si marit⁹ postea vsuras remittit non valet donatio nisi vsura ⁊ remissio fiat vt mulier se suosqꝫ alat. b. d. ¶ Not. ex tex. ibi an donatio sit illicita ꝛc. qui ter. videtur probare qꝫ remissio sit donatio ⁊ per consequens insinuationez requirit, de quo tetigi. ℨ. eo. l. si spōsus. ℌ. circa. ¶ Ex lect. anti. ¶ Nota qđ ei q facit aliquod iter contemplatione alterius, ille tenetur soluere expensas ⁊ etiam vecturas ⁊ gabellas viarum. ¶ Jtē no. qđ q necessarijs oneribus succūbit nō dicitur donare. marit⁹ ergo qui necessaria prestat vxori alimenta

[a] ¶ Publicari. vide eundem Bal. ⁊. d. alegd. imol. l. l. de. C. de exce. rei indic. ¶ adde Bal. l. res vxoris per illū text. C. de pon. inter vir. ⁊ vxorem.

rialimenta vel vestimenta quotidiana non dicitur in eam cō ferre donationem sed debitum impendere: vt.l. prox. ī. de ritu nup. ⁊ qō dicam. ī. eod. sed si vir lanā ⁊ facit ad hanc. l. lex, idem q. ī. labeo. ī. man. Item facit lex iste qō quando ambasiatores mittuntur in fauorem priuate persone q illa priuata persona debet soluere ambasiatoribus expensas, non cō mune.

Si vxor. No. vsuras esse licitas in dote: q petuntur pro oneribus matrimonij. No. quod remissio vera debiti est vera donatio. facit ad primū: extra. de vsuris. salubriter. secundo vide quod dixi in. l. ī. ī. ī. quib. mod. pig. vel by po. sol.

Pupi. Illa donatio facta inter virum ⁊ vxorem morte confirmatur quam secuta est traditio. secus si ad traditionem non fuerit perventum. b. d. ¶ No. legem per quam limitantur omnes leges dicentes donationem inter vinos, factam inter virum ⁊ vxorem confirmari morte donantis. q dicte leges locum habent quādo est deuentum ad traditionem rei donate. text. est hic. idem si esset deuentum ad quasi traditionem: vt no. gl. C. de dote cauta non nup. l. ī. C. de dona. ante nup. l. ī. ⁊ vide qō not. Ioan in summa huius tit. ¶ Sed hic quero quid in donatione facta a patre filio in potestate existenti que confirmatur morte sicut donatio facta a viro vxori: vt. C. eo. l. antepe. an sit necesse quod fit deuentum ad traditionem, vt morte donantis cōfirmetur: de hoc no. per glo. in. l. cum de in rem verso. ī. de vsuris, de quo dic vt ibi in glo. super verbo, Athenagore, ⁊c. hic non habetis alia. ¶ Ex lec. an. ¶ Donatio que stetit in finibus pmissionis inter virum ⁊ vxorem non confirmat morte donantis. b. d. l. singularis. Ad hoc ergo vt fiat confirmatio per mortem donatoris est necessaria traditio, quod est not. ⁊ semp allegat. hāc. l. declarat ¶ Cy. C. de dona. ante nup. in. l. ī. in vlt. q. ⁊ idem dicūt doc. qñ pater donat filio in potestate qō requirit traditio, vel quasi, ad hoc vt confirmet morte: vt. l. ī. C. si qs alteri. vel sibi. ⁊ ibi no. ⁊ ratio est: q ex quo nō tradidit nō fuit donatio perfecta, sed imperfecta: ⁊ q non vt confirmasse obligatio. contra seipsum. arg. ī. de pec. l. si peculium. ī. sicut. ⁊ etiam forte q obligatio est nulla ipso iure ideo non cōfirmatur, sed traditio est aliqua saltē quantū ad possessionē: vt. ī. de acqui. pos. l. ī. ī. si vir vxori. Sed contra hoc facit id qō no. de quasi traditione. C. de dote cau. nō nume. l. ī. ibi videas p gl. ⁊ Cy. Et ibi oratione que dicit confirmari donatio. morte donātis. Frā. accur. ¶ In gl. Modie in ī. non ergo valet donationes nec cōfirmanē cū maritus dicit in instrumēto dotali: dono tibi de bonis meis centū supra dotē cū fit facta cōstante matrimonio. nec traditio interuenit. Sm Richar. secus si nō sit insertus titulus donationis, sed dotis aio donādi, vt in d. l. ī. de dote cau. ⁊. C. de do. promiss. si voluntate. in gl. illa cō fessio q habeat ex causa dotis habet pro traditione, cui interis non cadat alia traditio, arg. l. si sponsalibus. ī. ī. ī. de iur. dot.

Si inter extraneos. Tenet donatio sine fiat tempore licito siue in tēpus licitus conferatur maxime rei alienę. b. d. cum. l. seq. ⁊ vide. ī. de vsuc. pro dona. si vir vxori. ¶ No. q in prescriptione tempus dicitur suffragari, habet enim causam ex tempore.

Si cum qui. No. ex hac. l. q donatio facta inter virū ⁊ vxorē, ubi debetur iure ciuili. vidistis. ī. l. in. ī. sed si debitorem. ¶ Secūdo no. qō vxor prohibetur possidere rem donatam. Sed aduerte: q in vxorē trāsit possessio: vt. l. i. ī. si vir. ī. de acqui. pos. ī. eo. l. donate. licet contractus donationis sit nullus ac etiam traditio ipso nulla, vt. ī. ea. l. ī. sciendū. Nō ob. istę. q. qui dicit q mulier non ipso possidere quod intellige quod non ibi possidere. s. cū effectu possidet tamē vt hic no. in glo. ī. habes ergo ex predictis q ex inutili contractu tranāt possessio. an autem ex inutili contractu transeat dominium. dic vt nota. C. de fide instru. l. contractus. C. si quis alteri vel sibi. l. multū. C. de legi. l. non dubium. ī. de dolo. l. eleganter. in prin. ⁊ ibi diri. ¶ Ex lec. an. ¶ Obligatus ad tradendum liberatur, si iussu creditoris tradat, etiam ei in cuius persona traditio non consummat effectum. b. d. ⁊ redditur ratio quia non habet animodo quid tradat ex quo iam tradidit. ¶ In tex. ibi possidere scilicet pro suo tamē pro possessore possidet. vt. ī. de acqui. poss. l. i. ī. si vir vxori. de acquirēda possessione. ⁊. ī. de pet. her. nec vellem. ī. si omnibus.

Ex quibus causis. Concessio que fit pnci palibus personis, porrigitur ad personas que accessorie continguntur.

Inter eos. Pro declaratione istius legis quero pone quod die nuptiarum est facta donatio, an presumatur facta ante matrimonium, vel post cum de hoc non constet. Mihi videtur si quidē donatio fuit facta in domo vxoris presumit facta ante matrimoniū Iectum. Si vero fuit facta in domo viri presumitur facta post mtrimoniū Iectū. teg. est notabilis ⁊ mēti tenēd?. C. de dona. ante nuptias. l. cuy in te. vides ergo ex predictis qō ductio ad domuz viri aliquid operat. operatur etiā ⁊ aliud, q facit presumi cōtractum esse matrimonium per verba de presenti a vbi alias non presumeretur: vt nota per gl. ī. de cōditio. ⁊ demonstratio. l. cui fuerit facit. l. mulierem. cum lege sequenti. ī. de ritu nuptiarū. An autem ductio ad domum viri sit necessaria ad omne matrimonium, dic quod nō: vt not. in dicta. l. cui fuerit. ⁊. d. l. cum in te. ⁊ in auc. de nup. ī. nuptias. collatio. iiij. ¶ Ex lec. antiq. ¶ Ex temporis brevitate nō presumitur impedimentum sed requiritur quod probetur ordo temporis. ⁊ vide quod nota. C. de dona. ante nuptias. cum in te. ⁊ est arg. ista. l. quod si in eodem die reperiatur aliquis ordinatus ⁊ beneficiatus quod presumat actus valere. ⁊ quod si eodez die reperiatur laudum ⁊ compromissum presumatur cōpromissuz precessisse. sic. ī. e. cum hic statim. ī. si ambo. vel dic quod hic apparebat de ordine temporis per distinctionem horarum. sic. ī. de pigno. l. si fundus. ī. si duo ꝭ erat dubitatio: quia propter temporis brevitatem videbatur factum in fraudez, sed nō est verum vt hic fm doctores. ⁊ facit. ī. de priuil. cre. si vērī. in fi. ⁊. C. de pet. here. si post motā. isse est verior intellectus quā primus. vt. ī. eo. scia. ī. virgini. In dubio autem quid iuris determinat dicta. l. cum in te.

a ¶ De pñti. vt de Barth. i. l. ī. de ąstio. 2do. Et ferā. in. l. nuptias. per illuz teg. de reg. iur.

Si id quod. Nota in hoc text. ibi inter coniunctos ⁊c. q vir ⁊ vxor b dicuntur coniuncti b de quo vidistis supra code. l. quarta. ¶ Ex lec. antiq. ¶ Nota quod periculum interitus pertinet regulariter ad dominum rei.

b ¶ C[illegible]ncti. Nunquid inter vxor dicat̄ coniuncta pariter code. gradu, q est coniunctus vir. vide dom. Bar. Soc. in cō sil. Anci. Lasus. Imanici. versi. ī. ī. casu in. i. par.

Si quid. Nota quod alimenta data laboranti computantur cuius labore, secus in salario nutricis, ⁊ secus in salario, quod datur latronibus pro redemptione, quia illud potest repeti: quod no. quia multoties vertitur hec questio inter fratres.

Si quas serui operas. No. q viro dicitur cōiunctus vxori, ⁊ quod donatio inter eos non est prohibita tanq̄ inter inimicos, sed propter excessum amoris.

Si ex decem. No. distinctionem istius. ī. ⁊ marito me in versi. qō si ex decē. vbi tex? distinguit an serui fuerunt empti vno precio vel diuersis.

Si mulier. ī. Si vir. Pro speciatis cōpetit viro cōtra vxorē vtilis actio. Sed si vir ex sua lana vestimenta vxori confecerit, censent vestimenta etiam viri. b. d. cum. l. sequenti. in principio.

Sed si. ī. Si vxor lana. Vestimenta mulierbria confecta ex materia mulierum, ꝭ operis ancillarum viri, sunt mulieris: secus si mulier cōfecerit vestimēta virilia, licet vir remaneat debitor ipsius. b. d.

Si vir vxori Nota istum. ī. ex quo habes q impensas factas in area donata a viro vxori, potest mulier retinere, retinendo edificium, tamen ipsum edificatum est ipsius viri.

Si duo mancipia. Emptio facta minori precio animo donandi inducit cōmunionē. b. d. no. casum istius. ī. Secundo no. glo. super verbo, quinis, q vel bum, quina, exponitur. i. quinq̄. de quo dixi in. ī. constitutione istius libri. ī. in. ī. hec autē tria. super verbo, denarium.

Quod legaturus. Donatio inter virum ⁊ vxorem tenet, si de bonis donantis nihil diminuitur. b. d. ⁊ no. teg. ī. si vir ⁊ vxori.

¶ Sequitur ex lectura antiqua.

Sed si vir ex lana Hoc. q vestes quas fecit vir vxori no videtur dare nec donare. ⁊. b. d. gl. etiam in vilibus vestimentis: proprietas ergo est viri: sed vsus est mulieris: ideo mortua muliere nō transmittit ad heredes suos ista talia vestimenta, sed illi qui dicūt contrariū dicūt qō hic apparebat quod vir intendebat donare: ⁊ ideo nō valet sicut nec alia donatio inter virū ⁊ vxorē. Sed cōtra istud facit. ī. eo. ex animo. ⁊ lege, si qs pro vxore sua, ⁊ ideo aliq̄ indistincte intelligunt, vt primo dixi. ⁊ probāt p oēs leges que dicūt quod vir legat vxori vestimēta eius causa parādi. Nā non valeret legatū si vestimēta essent ppria mulieris: q. l. qui cōcubinā. ⁊. l. hoc legatū. ī. de legatis tertio. de auro ⁊ argento legato vxori. ad. l. falcidiam. sed vsufruc. ī. dos. Sed in tractu quod in istis. ll. presumatur saltē donatio. facit. ī. eo. si seruus cōis. de hoc dic vt

dixi supra de pecu. id vehementum. & no. in. l. penultima. ff. soluto matrimonio.

Si vir vxori. Contractus principalis tenet licet pactum inseratur quod de iure tenere non potest. h. d. & est ad hoc argumentum. ff. de vsu & habi. per seruum. §. j.

Quod vir vxori. Qui ante diem solvit debitum, nihil donare videt. h. d. & est arg. q executor vltime voluntatis possit preuenire in exequendo. vnde si vxor est relicta vsufructuaria post mortem suam dare pauperibus: ipsa est electa executrix quod in vita potest dare pauperibus. nec dicitur donare ff maturius exequi. facit. ff. eo. si sponsus. §. si quis rogatus.

Quod legaturus. Not. q vir potest facere apponi nomē viri in legato. & si facit apponi nomen vxoris non suum, non tamen dicitur donare, tene mēti. & vide casum similem. ff. de here. instit. quidam cum filium. que est arg. contra. Item est argu. cōtra. ff. eo. vxor marito. & ff. de manumiss. l. iiij. §. si ab ignoto.

Cum hic status. Omnis donatio facta inter virum & vxorem morte cōfirmatur. & de tali donatione falcidia detrabitur sicut si res donate fuissent in testamento relicte. hoc dicit vsq ad. §. ait oratio. Not. ergo ex hoc principio quod omnis donatio morte confirmatur. quod intellige, vt vidistis. ff. eod. l. Papi. & quod ibi dixi. Secundo no. quod de tali donatione detrabitur falcidia: vt hic. & C. ad. l. falcidiam. in. l. in donationibus. quod no.

Si maritus. Si vir obligat rem quā vxori donauerit animum reuocandi, que alias vz vbi non habuit animū reuocandi. h. d. Not. tex. in fi. per doli exceptionem &c. in quo habes casum in quo quis cogitur per doli exceptionē ad cedendū actionem contra alium. circa quod vide quod habetis in. l. si absentis. C. si cert. pet. de admi. tu. l. si minoris.

Si donator. Si cōiung donator vel donatarius efficiat sern⁹, donatio extinguit. h. d.

Si maritus. Circa istum. §. vide qō no. p doc. & imagine per Jaco. de Are. in. l. post contractum. ff. de dona.

Similes. No. text. ibi, quia permissum est &c. nam iste tex. facit optime ad questionem, q si notarius est condēnatus de falso iudex potest sibi reservare in sententia famā & officium tabellionatus sicut videtis hic, q iudex potest militi condemnato ius testandi reseruare. de qua. q. dic vt per doct. in. l. eg militibus[a]. C. de testa. milit.

Si divortium. Donatio facta inter virum & vxorem revocatur facto divortio, vel morte donatarij intervenīente. Sed licet divortium fiat, si tamen matrimonium restauretur donatore postea morīente reconualescit donatio. h. d. ista lex.

Si ambo. Si donatio est facta inter virum & vxorem & ambo decesserunt, si constat q primo decesserit stamus tertio. Si vero nō apparet quis prius decesserit donatio confirmatur. Si vero tam vir q vxor inimicem donātes ab hostibus capiant & apud hostes moriant, donatio confirmat quasi tempore captive mortui videātur. Sed si alter ex eis ab hostibus redeat, ille videtur superuixisse qui redijt. h. d. vsq ad. §. quasdam. no. ex hoc tex. qō nō videt quis prius decedere qui solus decedit cum alio, nec videt superuiuere q simul vivit cū alio: vt hic. & in ver. si vero. & hic in ver. proinde. & hanc materiā de pluribus simul moriētibus habetis in. l. quod de pariter. ff. de reb. dub. & ibi per doc.

Oratio. Sicut donatio facta inter virum & vxorem morte donatoris cōfirmatur: ita donatio facta inter quascunq personas inter quas matrimoniū est prohibitum. h. d. Et no. tex. ibi dum dicit vt agitur &c. pro eo qō no. glo. C. de do. cau. mor. l. si fratris. C. eo. l. iij.

Si nurus. Si nurus donat socero, morte soceri donatio extinguitur: q si marit⁹ isti⁹ nurus succedit socero, qui est eius pater, videt sibi de nouo facta donatio: & per consequens morte filius nurus donatio cōfirmetur. h. d. Et no. bene tex. quia ponit singularem casum, & no. gl. vlti. istius. ibi quid si extraneus &c,

Si sponsus. No. ex hoc. §. q lex seu oratio q̄ loquitur de donatiōe facta inter virum & vxorē qō morte donatoris cōfirmet, nō vz locū quo ad verba in donatione q̄ fit ante matrimoniū, & est collata in tēpus matrimonij: sed solū vz locū quo ad sententiā tātū. Secundo no. in. §. finante. q sicut donatio quā sequitur traditio morte donātis cōfirmat: ita cōfirmat morte donatio, que fit debitori de debito, quia is p acceptilationē liberat. quod tenet

a Ff. l. ex milītibus. vbi vide Franc. arc. ad fi. & in. l. si ex falsis. C. de trans. & fel. in. c. fra. ff. nitatis. de reti. in. ij. fici. j. eo. & ibi diem ad quam dixi in apl.

b Vxoris. ad de. d. Bar. soc. in. ff. l. xvij. ici. circa primam ver. & pbatur in. j. parte. q si maritus emeret fundum p vxore absente & precio q̄ solueret cōstans sit solutio de ppria pecunia vxoris, ps̄umit donatio nisi appareat cōtrectu & ps̄umptiones quod vxor aliunde habuerit seu habere potuerit.

c Vxorem. sed nunquid alere teneat seruientes ei? vid. bar. in aut. ō nō eli. secū. pub. ff. illud. & ff. si. & ad de id q ōt bal. d. ale. de imo. consi. xl. in. iiij. parte. & in. l. si donaturus. §. ff. de condi. ob caus. sed quid si maritus nolet debita alimenta prestare vxori, & alij prestaret contra eius prohibitionem, an ab eo posset repetere? vide. d. Bar. soci. in cō fil. cclxxxvj. inci. visa ver. prima ratio. circa fin. in. ij. parte.

menti propter id quod habuistis in. l. Papinianus. ff. eo. & q not. glo. in. l. qō de suo. C. de dote cau. non nu. & in. l. j. C. de dona. ante nup.

Si quis sponsam. Not. notabilem distinctionem istius. §. Et lectura antiqua. Donatio inter coniuges confirmatur morte donatoris & detrabitur de ea falcidia. h. d. Et b no. q̄ species donationis est emere nomine vxoris[b]. adde qō no. Jaco. ff. de dona. l. pe.

Oratio autem. Ultima voluntas vel quasi est vsq ad mortem ambulatoria, per mortem autem confirmatur. h. d.

Similes. No. hanc regulam q omnis qui potest testari potest donare causa mortis.

Si mulier. No. q ex habitatione separata coniugum non presumitur indignatio animi, nec diuortium nec iurgium inter eos, quod est no.

Si ambo ab ho. Sufficit donatariū mori simul cum donāte ad hoc vt donatio confirmet. h. d. facit. ff. de rebus dubijs. si inter virum. In text. ibi apparere. in casu incendij, naufragij vel ruine. & ibi emisit. mors est emissio spiritus.

Qui quasdam. Catenus donatio videt reuocari quatenus est aliter dispositum de donatio. & non in plus. h. d.

Si nurus. No. distinctionem quod quando maritus succedit patri suo, donatio p̄i facta transit in filiū, & confirmatur ex p̄sona filij. sec⁹ si nō sit heres quod est no. & est mirum in ista donatione. & est hic argu. q id quod pertinet ad filiū vt ad heredem, si filius non vult esse heres non transeat ad extraneum heredem. quod facit pro emphyteusi. & facit. ff. soluto matrimonio etiam.

Si socer nurui. Aliqd tz quo ad certas personas quod non tenet quo ad alias. h. d. sm Lyn. sed sm Jac. de are. in. l. si constante. in prin. ff. sol. mat. allegat in ar. quod si socer male tractet nurus, & male vtit substanti a sua licet vir faciat totum contrarium, tamen nurus potest petere vt dos sua ponatur in loco tuto inspecta persona soceri & non viri. no. tex.

Si sponsus sponse. Donatio collata in tempus matrimonij in omnibus & per omnia censetur facta in matrimonio tam quo ad confirmationem q̄ quo ad cōfirmationem. & hoc est ex mente litere non ex verbis.

Siue autem. Acceptilatio inter cōiuges donationis cā nō pēdet sed pēdet effectus eius donec cōfirmet. h. d. sile qi est facta electio q̄ spectat ad cōfirmationē nō dicit electio interim pēdere, sed effectus electionis. Itē aliud simile secundū Inn. de ccc. cuz inter. suspēdit interdictū ecclīastici ad certū diē viget interim interdictum: sed nō effectus eius. & idem est in omnibus q nō habēt in su esse pēdentiam: sed solū in acqsitione emoluméti.

Si inter virum. Contractus qui non valet inter extraneos factus, inconiuges per mortem non recipit firmamentum.

Si quis sponsam. No. q illegitima vxor non dicit sponsa, & q donatio facta sponse tenet. sed donatio que est facta tanquam vxori, cum non, sit non tenet.

1 Vir tenetur alere vxorem, non econtra.

Si stipulata. §. Si vxor. Siue vir vxori siue vxor viro aliquid annuū promiserit, talis donatio ab initio nō valet, sed morte donatoris confirmatur. que autem sit differentia inter virum & vxorē aliquid annuū promittere, dic vt no. hic in gl. tertia.

1 Ex lec. anti. No. q vir tenetur alere vxorem[c], non vxor virum. Adde tamē quod si vxor scit operāri viro, & ex operis eum sustentare. vt. ff. de oper. li. sicut. Item adde quod no. ff. soluto matri. si maritus.

c

Si nō secundū. Quod nō est rite factum pro infecto habetur. & est arg. ad non legitime bannitum sm Ly. de hoc, per hoc Dyn. ff. de adul. §. de acq. pos. l. iij. §. si seruus. de re iudi. l. iiij. §. condemnatum.

Si res donate. Si res donata extat pro ea cōpetit vēdicatio & si veniat ad estimationē: q̄ si res donata non restituit, debet possidenti de euictione cauere. h. d. Hota ex hac. l. tex. ibi, sed quia cām possidēdi &c. quod licet ex donatione facta inter virum & vxorem nō trāseat dominiū tamen trāsit possessio: vidistis. ff. eo. l. si eum q mihi. videbitis

not. de

not.de hoc.j.eo.l.inter virum.

Si sponsus. No.q̄ surrogatum sapit naturam eius,in cuius locū surrogatur:z ad hoc alleg.glo.hanc tex.in.l.si cum. §.qui iniuriarum. ff. si qs cau.z facit ad casum huius.l.j.eo.l.predia. ¶Ex lectur.antiq. ¶Contra illum qui habet a me perpetuam causam,non iuro in litem,sed inspicitur solum verum interesse.h.d.

Si sponsus. No.de virtute subrogationis:q̄ assimilat ei in cui⁹ locū surrogat.h.d.

Si seruus. No. banc.l. que optime facit ad questionē no.per glo.C. de pac.l. cū pponas.la.j.z ad ff. istius.l. facit quod habuistis in.l.quidā ex pte.ff.de euic z no.gl.que incip.z ita sententia ꝛc. ¶Ex lec.anti. ¶Inter coniunctos z affines patientia presumptionem donationis inducit.h.d.l.not.

Mircum vxor. No.tex. ibi, ſz si actiones suas ꝛc.nā iste tex. facit ad questionē.si cedak rei vēditio, an per talē cessionē transferak dominiū in cessionarium:z facit iste tex.q̄ nō.nam si bene aduertis ad būc tex.iste ter.ōt q̄ vir,cui facta est cessio,vēdicabit pecuniā nōie debitoris cedētis:z videtur ꝛcludere q̄ sui nōie nō cōpetit vēdicatio rei, ſz ꝺ agere directa rei vēdicatiōe ex psona ipsi⁹ cedētis: de qua questiōe habuistis not.per glo.supza,fami.ercis.l. plane.z ibi de ꝺ digi. ¶Scōo no.ex hoc tex. q̄ qñ cessionari⁹ agit actione directa ꝺ niti seu agere ex psona cedētis,vt hic pū ōt,nōie debitoris ꝛc.ad idem in.d.l.plane.z .C.de procu.l. qui stipendia. ¶Ex lectu.anti. ¶Not.in tex.ibi,debitoris nomine,q̄ libellus est formatus nomine cedentis:z hoc est verum in narratione facti,sed suo nomine cōcludit,vt.C.de pcurat.qui stipendia.secūdum Ly.in addi.hoc nō est omnino verum: nam inquantum cōcludit ad declarationem dominij in reali,ꝺ concludere in persona cedentis:sed inquantum concludit ad executionem,tunc est verum q̄ concludit sibi z non cedenti. facit qō digi.ff.de iure do.sponsali.§.j.

Quod adipiscende. No. banc legē cū duabus legibus sequētibus.z not.tex. ibi quatenus ratum est ꝛc.nam hunc tex.inducit Bul.de Cu.ad questionem pro fundibus presumendis ratione quantitatis,que accidit in quod licite irrogatur.ita inducit Bul.de Cu.per hunc tex. in.l.fin. supza,de instito.z.l.penul. supza, de exercito quod habes. gñ. questio.ij.c.si quis.

Inter virum. Istaz.l. declara vt in gl. z bene,z vide qō digi.ff. c. l. donate res z.l.si eum qui mihi ꝛc.

Mtrum negocium. Nota ex hac.l. q̄ ex mō z gñe psumit vtrū iter virū z vxorē fuerit donatio.z no.glo.que incipit,in dubio. ¶Ex lec. anti. ¶In paruis presumitur donatio inter virum z vxorē: in magnis presumitur gestio negociorum.hoc dicit.

Salpitius. Iud⁹ minister ꝓprie est ille cundū Jac.de Aret.z Dyn. vnde dicit lex ista q̄ maritus potest interponi ab vxore,vt minister:ſz non vt commodum sentiens per viam lucratiuam.

Quintus mutius. Not.ex hac.l. q̄ quesita cō stante matrimonio per vxorem videntur quesita de bonis viri:vt hic.z.C.eodem.l.etiam.pro cuius declaratione dic q̄ quādoq; si presumeremus aliquē quesisse de bonis alterius,induceret psumptio delicti:qñq; non induceretur delicti presumptio: qñq; nec induceret nec effugeretur delicti presumptio. ¶Primo casu non presumitur quis quesiuisse de bonis alterius,vt patet in tutore:vt. l.si de functus.C.arbi.tut. ¶Secūdo casu quid in dubio presumak vt possumus ponere exemplum in filiosa.qui querit,debet recurri ad coniecturas,que ponūtur per glos.C.de bo. que lib. cum oportet.facit auth.licentia.C.de epis.z cle. ¶Tertio casu presumitur quis acquisiuisse de bonis alterius, vt patet in vxore que presumitur acquisiuisse de bonis viri:vt hic. z C.eo.l.etiam ¶Ex lect.anti. ¶Quod vxor constante matrimonio querit, de viri patrimonio presumitur emanasse, nisi vnde processerit ostendatur.h.d.z no.banc.l.

Mortis. §. Res in dotem. Mulier vtens rebus dotalibus estimatis habet in de commodum z non damnum.ex sola tamen patientia donatio non presumitur. ¶Nota quod aliud est non dare, nec auferre,aliud est donare.

Mxor marito. Res empta a marito de pecunia vxoris efficitur vxoris in subsidiū marito nō existēte solūdo.h.d. ¶Not.ergo ex hac lege q̄ illud quod no. in.l.si vt pponis.C.de rei vēdica.q̄ res empta per virū de pecunia vxoris efficit vxoris:est verū in subsidiū,quādo vir nō est soluēdo[a] ad restitutionē pecunie,tex.est hic.z no.per doctores in.d.l.si vt proponis. ¶Ultimo no.glo.que incipit,arg. contra prelatos.de quo etiam in.d.l.vt proponis. ¶Ex lect. anti. Res empta ex pecunia donata per virum vxori in subsidium potest vendicari per virum:res autem recta via donata potest directo vendicari non iure subsidiario sed ordinario.h.d. ¶In glo.argumentum contra ibi rem aliquam etiā si faciat instrumentuz cantare in alia persona:vt.l.iiij.§.si ignoto.j.de manumiſ.z vide in Spe.de emp.z vē.§.j.ver.hoc autem scias. ¶In ea.gl.in fi.dic plene z vtiliter:vt ibi no.per glo.z Ly.si ergo mulier vult cante agere, faciat apparere q̄ ista pecunia prouenīat aliunde a consanguīneo vel amico:z hoc ēt modo tenetur.l.quintus.ff.eo.ſ.vt faciat tibi dare pecuniā ab aliquo suo consanguīneo,z de illa pecunia emat,secūdum Richar. ¶Del.ibi z Ly.in additionibus.

Aque a marito Nota bāc legē,z gl. q̄ incipit, ſz nōne ꝛc.Et habes ex hac.l.q̄ cōtractꝰ donationis potest reuerti in alium contractum, ad idē.j. de dona.l.Aristo. ¶Ex lectura antiqua. ¶Nota q̄ vxor vocat virum dominum suum:z no.hic q̄ per epistolam inter absentes probatur obligatio contracta inter presentes,sic in.l.j. C.de contraben.z commit.stipu.

Spredia. Not.ex hoc pncipio q̄ inter virum z vxorem potest fieri cōtractus permutationis, vt hic.etiam potest fieri omnis cōtractus,dummodo non fiat causa donationis,vt.ff.eo.l.quod autē.§.si vxor.z.§.si tibi maritus.

Sleia. Donatio facta post matrimoniuz est illa que infringitur, nec inspicitur an fuerit facta ante traductionem,vel post.quod locum habet in certo casu.In casu vero dubio bene inspicit vtrū fuerit facta ante traductionē.vel post.h.d.cum gl. ff. istius.l. ¶Ex lectu.antiq. ¶Etiam post ductionez ad domū tenet donatio inter coniuges.h.d.

Syxor. In re empta de pecunia donata a viro vxori, consistit donatio, si illa redonetur ab vxore viro.h.d.ista lex.

¶De diuortijs. Rubrica.

Aulianus. No.ex hac.l.quod ille qui facit diuortium, videtur confiteri matrimoniū:vt hic.z.j.de lega.j.l.si mihi z tibi.§.in legatis.z quod ibi not. p hoc quia non est dare priuationē sine habitu,vt.l. decem.j.de verbo.oblig. ¶Ex lec.an. ¶Ubi non cit habitus ibi non cadit priuatio:z vbi non est vinculum,ibi non cadit dissolutio vel separatio. h.d.z semp allegat.

Sfilia. Ista.l.facit optime,q̄ propter delictuz filie pater nō dicitur perdere dotē [b] de qua.q.no. per gl.z Ly. C. de iud.do. l. si dotem. z per gl.C.de repu.l.consensu.z pe Dyn.in.l.ij.§.sed vtrum.j. solumat. ¶Ex lec.anti. ¶Factum in fraudem tertij ei obesse nō debet.h.d.l.filie mee.j.sol.mat.

Mores. Quo ad quid dicitur quasi matrimonium, quo ad quid non. h.d.ista singularis lex. ¶Ex lectu.antiq.

Spenituit. Hec lex inducitur in arg.q̄ si quis faciat procuratorem ad matrimoniuꝫ cōtrahendum,z ipsum reuocat ignorantem:q̄ non tenet posita matrimonium,sicut non tenet hic repudium,secundum Richar.

Nullum diuortium. Diuortiuz non potest fieri nisi septem testibus adhibitis,in quorum numero libertus non numeratur.h.d.ista.l. ¶Not.glo. istius.l. no.in fi.cum dicit adhibitis.i.rogatis,quod tantum est dicere adhibitis,quantū est dicere rogatis.Et ideo si in instrumēto inuenitur verbum,adhibitis,debet exponi.i. rogatis. pro hoc est tex.cum gl.insti.de testa.l.fi. ¶Ex lec.antiq.

Patrono inuito. Hec lex coniuncta cuz.l.seq.allegatur ſm quosdam, quod nō dicitur posse fieri id,quod nō potest impune fieri, etiam si factū teneat ſm Albe. Balcott.

[a] ¶Soluendo. Adde.d.Bar to. Soc.i ſz. ccxxxriij.inci. eleganter.ver. j.ibi, an ſz res. cū ver.se.in.ſ. parte vbi ponit q̄ si maritus z vxor nō cōuenerit,res empta ex pecunia dotali nō efficit q̄ nō verū nisi marito nō exi ſtente soluēdo: q̄ tunc efficit dotalis vel ypo. vide per eū ibidem

[b] ¶Dote. Vide de do. Bar. Soc.in cōsi.xij. inci. proſequē do.ver.xij.pro bat.in.j. parte vbi ponit qō si pater nō ſtipuletur dotez ſibi restituī seu reddi filie ſua culpa matrimonio dissoluto ex partu p̄pter adulterium vel ſimilem causaz,dotem perdit.

Quod ait lex. Licet lex diuortium improbet fieri inuito patrono, tñ ipsum non annullat: ⁊ ad hoc vt diuortium inuito patrono nõ possit impune fieri, duo requiruntur: vcz ꝙ patronus nõ desinat esse patronus, ⁊ ꝙ libertã voluerit in matrimonium retinere: secus si talis qualis eius voluntas in cõtrarium apparuit. b. d. ¶ Bo. principiũ istius legis: nam hic videt casus ꝙ si lex aliquid prohibet ⁊ vltra procedit pena imponẽdo, ꝙ actus qui fit cõtra prohibitionem legis valeat: sed cõtra faciens incidit in penã. nam hic, ꝙ. l. iulia prohibet diuortiũ fieri per libertã inuito patrono, ⁊ penam imponit vt liberta diuertens dotem perdat, ⁊ alij nubere non possit: ⁊ tñ hic dicitur ꝙ diuortiũ nihilominus valeat. in contrarium videtur casus in. l. j. ff. de his que pro non scrip. Sed de hac materia dic vt no. in. l. nõ dubiũ. C. de legi.

a ¶ Probetur. Adde Franc. Are. in. l. j. circa fi. ff. colũ. de acquir. poss. ⁊ remissiões ꝗs ibi ad eũ dedi in apostil. is.

¶ Ex lec. anti. ¶ Ubi lex vel statutũ aliquid prohibet, quod est als concessum de iure cõmuni, si fiat nihilominus valet, ad hoc allegatur. Sed hec lex vltra procedit penã imponendo ne nubat, ⁊ ne dotem repetat: que pena nõ esset pena, si diuortiũ non teneret. imo esset ius cõe: qz constante vno matrimonio nõ contrahitur aliud matrimoniũ, nec repetitur dos ex genere: ergo oportet bene hic presupponere valetiã actus. ⁊ hec est propria solutio quantũ ad hanc. l. ⁊ hoc est qõ vult subtiliter iste tex. ibi, nam cum ꝛc. ¶ Bo. hic ꝙ si liberta diuertit inuito patrono, ꝙdiu durat inuitus patronus, tandiu nec dotẽ repetit, nec alij nubit: ſz si desijt esse patronus, vel aliquo facto cõprobat diuortiũ, puta agẽdo, vel accusando, vt altam accipiẽdo, vel tenẽdo cõcubinã, tunc statim liberta nubendi accipit libertatẽ, ⁊ dotem repetere põt. b. d. ¶ Bo. glo. in hac. l. ꝙ vbi duo requirunt, vnũ non sufficit. ¶ Doctores inducũt hanc. l. in arg. ad questiões. Et primo, dicit statutũ Padue, ꝙ nemo debeat vẽdere equũ non subiecto. ¶ Dodo q̃ritur si venditur, an teneat cõtractus? dicunt quidam ꝙ sic, ar. huius. l. tñ cõtra faciẽs punit extraordinaria pena: vt no. in. l. nemo martyres. C. de sacrosan. ec. ſecus si statutũ diceret, non possit vẽdere: qz tunc inhabilitat personã: vt. l. in quorũ, ff. de pig. facit. l. j. C. nõ licere babi. Sed quid si statutũ imponit penã actui prohibito de iure communi vtrum ex eo quod vltra procedit penam imponendo videatur actũ cõfirmare? Dicit Richar. ꝙ non: qz istud statutũ emanat causa adimẽdi ius cõe, non causa derogãdi. vide qõ no. in. c. j. de iurepat. in cle. vbi no. ꝙ prohibitio nõ facit nullũ id qõ erit alia lege ꝙ missum. adde etiã qõ no. Ly. in. l. nõ dubium. ⁊ facit. l. fi. C. de liti. ⁊ facit qõ no. in. l. ius ciuile. la. j. ⁊. ij. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ presertim qñ aliquid est prohibitũ rõne doli presumpti: qz licet lex vltra procedat penam imponẽdo, nunq̃ intelligitur confirmare: vt. l. j. ff. de his que pro non scriptis habentur.

Ait lex. In ter. ibi duz dicit ꝙ finito patronatu finit etiam autoritas, ad qõ etiã facit. l. tutelas. ff. ꝺ capi. dimi. ꝙ si potestas dedit alicui bannũ ex suo arbitrio ꝙ finito officio bannũ sit cassuz. Illi dicunt suum, cũ sit idẽ officiũ, si arbitriũ est relatũ ad ipsuz officiũ ⁊ nõ ad personã. ar. in. c. susceptũ. de reser. lib. vi. Illud tñ est certũ ꝙ si emanauit sine cause cognitione, non transit ad successorem. vt. l. vlt. ff. de penis. ⁊ facit qõ no. in. l. si certarum. ff. ff. de mili. testa.

Illud rectissime. No. ꝙ volũtas ⁊ animus a ꝓsumunt durare, nisi probetur contrarium, saltem ex iudicijs ⁊ coniecturis: vnde q facit actũ incõpassibilẽ, vel quasi ad id, qõ iam voluit, presumitur nolle, ⁊ presumitur mutasse voluntatẽ. ⁊ facit qõ no. in. c. gratie. de reseri. in cle. facit etiã ad predicta qõ no. l. cum tacitum. ff. de proba. Et ex hoc arguit Jo. Farelus, ꝙ cũ possessio cõsistat in animo, presumitur animus cõtinuatus. Sed tu dic vt no. Dy. in. c. semel malus. de reg. in. facit qõ no. in. l. j. C. de ser. fugi. ⁊ quod no. in. l. siue possidetis. C. de probat.

¶ Explicit lectura famosissimi Juris vtriusque interpretis domini Baldi de Perusio, super secunda parte. ff. veteris, cum nonnullis suis additionibus, repetitionibus, ac summarijs, necnon locupletissimo indice nuper terse ⁊ accurate excusſa.

Series chartarum,

aa bb cc dd ee ff gg hh ij kk ll mm nn oo pp qq rr ss tt. Omnes sunt quaterniones, preter ss ⁊ tt, qui sunt terniones.

Lugduni,

Excudebat Claudius Seruanius.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN